

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

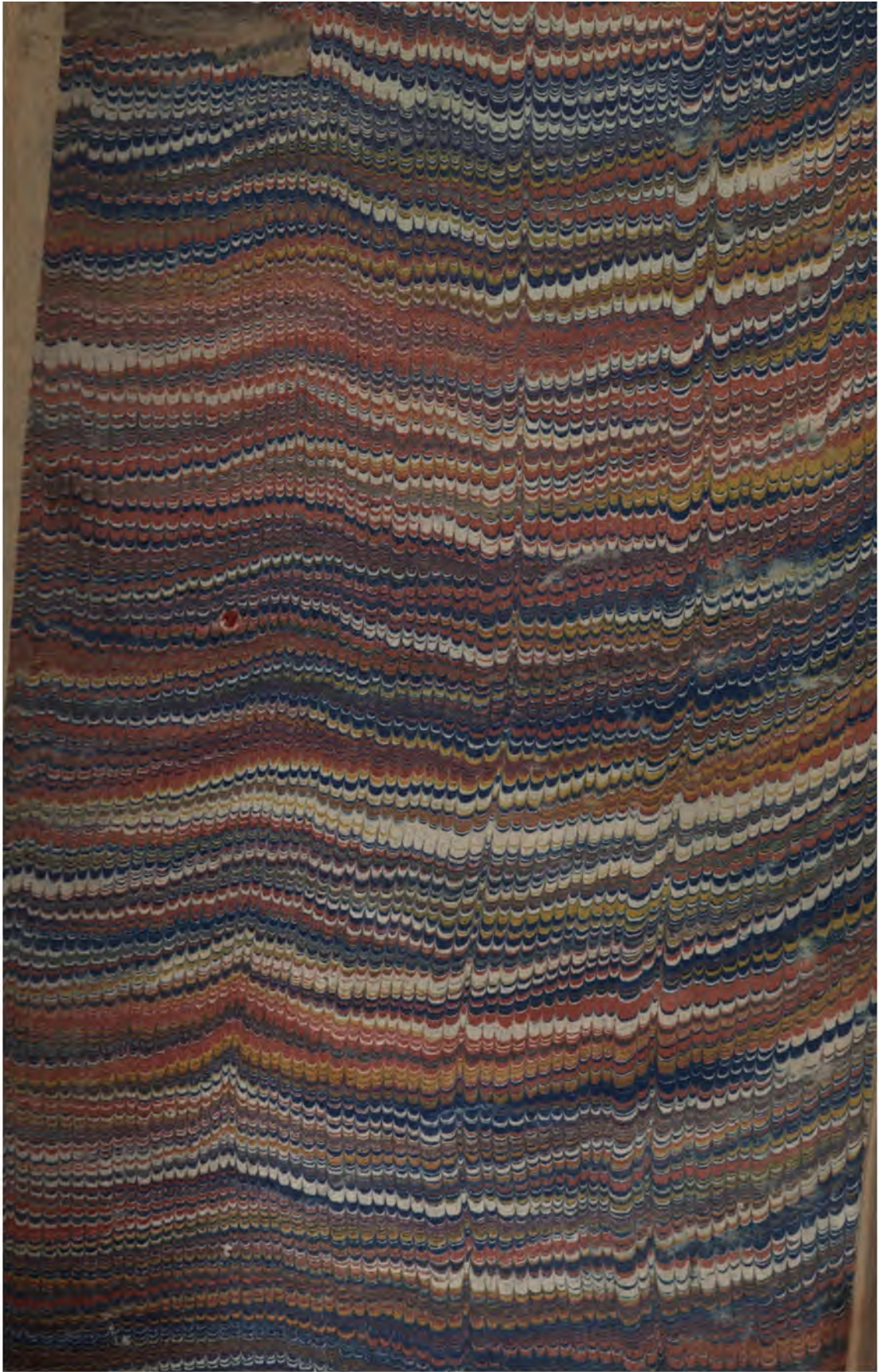

Ga 115. 46.

THE BEQUEST OF
HENRY WARE WALES, M. D.,
OF BOSTON.
(Class of 1838.)

Received 22 October,
1856.

1

.

PARISIIS. — EXCUSEBANT FIRMIN DIDOT FRATRES, VIA JACOB, 56.

Flavius **ARRIANI** *Nicomediensis*

ANABASIS ET INDICA

EX OPTIMO CODICE PARISINO EMENDAVIT ET VARIETATEM

EJUS LIBRI RETULIT

(Johann) Friedrich
FR. DÜBNER.

**RELIQUA ARRIANI,
ET SCRIPTORUM DE REBUS ALEXANDRI M.**

FRAGMENTA COLLEGIT,

PSEUDO-CALLISTHENIS HISTORIAM FABULOSAM

EX TRIBUS CODICIBUS NUNC PRIMUM EDIDIT,

ITINERARIUM ALEXANDRI ET INDICES ADJECIT,

CAROLUS MÜLLER.

⁵⁺
PARISIIS,

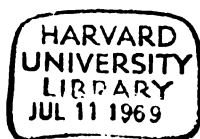
EDITORE AMBROSIO FIRMIN DIDOT,

INSTITUTI REGII FRANCIE TYPOGRAPHO,

VIA JACOB, 56.

—
M DCCC XLVI. —

Ga 115.46

PRÆFATIO.

In commendatissimo libro Santo-Crucii de scriptoribus rerum Alexandri M. quum hæc legissem de Orosio dicta (p. 122, not. 2) : *la Bibliothèque nationale en possède douze manuscrits, qui serviroient beaucoup à corriger le texte de cet écrivain encore très-corrompu dans l'édition de Havercamp* ; nolebam negligere in scriptore cui multarum rerum notitiam debemus soli. At enim codices illos quos inspexi omnes, non accedere animadverti ad præstantiam Florentini et aliorum quorundam Havercampi, qui rem suam utinam diligentius egisset. Idem Santo-Crucius Arriani codices Regios nusquam commendat : commendandum vero, et de meliore quidem nota, certe unum fuisse docuit me *Ludovicus Dubeux*, cujus amicitia per tria lustra constanti fruor. Is enim, orientalibus literis assiduus æque ac latinarum græcarumque amans atque sciens, otium si quod contingeret Arriano per Asiaticarum rerum studia explicando seposuerat. Jam codices ubi consulere cœpit, unum invenit unico illi Florentino, quem Gronovius simpliciter *Optimum* appellavit, prorsus geminum. Hunc igitur, ut par erat, ante omnia contulit accuratissime ; deinde alios trivit, hoc quoque (ut postea cognoscetur) haudquaquam inutiliter. Quem apparatus, ne (quod jam per duodecim annos ægre fero) in scriniis lateret diutius, cum Firmino Didot communicavit ad parandam hanc editionem, de qua nunc est narrandum.

Ab *Geiero* Halensi, qui de rebus ad Alexandrum M. pertinentibus multum quæsivit et præclarum eorum studiorum specimen edidit, accepimus Krügerianæ editionis exemplum accurate lectum, hic illic de ipsius sententia mutatum : qui paullo pluribus in locis, quam Krügerus, codicem Florentinum sequendum esse putaverat, et aliquot illius deletis conjecturis, eximia quædam Sintenis inventa et sua nonnulla receperat. Hoc exemplum typothetis traditum est : typis descripta equidem cum codicis Parisini scriptura contuli et recognovi ; stereotypicis denique formis impressa contuli denuo et annotationem criticam scripsi. Latina Müllerus meus

legit et correxit : idem quæ post Indica leguntur scripta disposuit et recognovit, in Tacticis adhibito codice.

Notum est Arriani libros scriptos omnes lacunis plurimis laborare; quas, præter majorem unam, explevit codex Florentinus *Optimus*. Idem codex per totum Arrianum lectiones habet uni sibi proprias, quarum pars longe maxima statim agnoscitur ipsam manum scriptoris referre. Qua re permotus Schmiederus φύρδην omnia ejus in suam editionem contulit : sed Ellendtius Krügerusque de nonnullis recte dubitarunt et sanissima crisi naturam cujusque lectionis explorarunt antequam reciperent. In his dijudicandis nihil magis esse exoptatum poterat quam Florentino codici simile exemplum alterum, quo cognosceretur ac distingueretur quid librario potius quam eximio archetypo esset referendum. Ejusmodi librum Ellendtius non cognoverat; sed cognitum habebat Krügerus, qui collatione nostri codicis ab Schweighæusero (filio opinor) confecta in *Magasin encyclopédique* 1803, vol. 1, p. 447 seqq., est usus. Non quæsi vi eum librum, quod tanti non erat, quum ipsum codicem manu tenerem : sed Schweighæuserus si illa sola posuisset quæ Krügerus commemoravit, sex septemve locorum emendationem, jam inde liquidissime apparebat eum codicem Florentino parem auctoritate esse, superiorem esse posse. Nihilominus Krügerus eo χρητήριον, quod facile sibi comparare poterat, carere maluit et dubitare in multis quam certam rem tenere. Quod equidem Arriani causa valde doleo : nam criticus ille egregius, admirabilis, si Parisini codicis varietate integra voluisset ad suam editionem parandam uti, perpauca superessent emendanda : nunc spicilegium vides satis amplum.

De singulis locis quid judicem dixi libere, non obstinate, qui sciam non esse paucorum qui mihi concessi erant mensium proponere sententiam a qua non decedas. Jam vero dilucidius quam ante nos apparet in Florentino codice et librarium quædam vel lapsu vel sponte currente calamo scripsisse aliter atque erant in archetypo, et correctorem de suo non pauca intulisse. Deinde planum fit Gronovium, quanquam pro tempore illo harum rerum incuriosiori sic satis diligentem, multa in suis codicibus neglexisse, præsertim quæ ad *ordinem vocabulorum* pertinent. Ex apparatu autem qui mihi traditus erat quum viderem de multis certum ferri judicium non posse, in eo me continui ut optimi codicis

scripturam integram exhiberem, ne apertissima quidem vitia omittens; duorum aliorum apponerem ubi aliqua de caussa necessarium videretur. Collationem ad Raphelii exemplum factam nostro diligenter adaptavi.

Codex optimus, olim Colbertinus 4617, deinde Regius 3050, hodie 1753, chartaceus est, sæculi XIV, non pulchra, sed docti hominis manu scriptus, paucis locis correctus, argumenta et glossas rubrica, eadem ut videtur manu, appictas habens, lectiones quasdam cum γρ. alia manu. Vitiis multis quæ non sunt in Florentino est inquinatus, quia recens est, re ipsa vero cognoscetur æque bonus, sæpe integrior. Hunc, ubi distinguendus ab aliis est, litera A. significo, plerumque sine siglo scripturam ejus apponens.

Præterea collatum habui totum codicem n. 1683, quem dico B.; tertii, C., n. 1755, partem, ab libri II capite 17 usque ad caput 5 libri IV. Præfatio et caput primum collata cum codice non indicato, cui et ipsi literam C. dedi.

Paucissima tantum repetivi ex Krügeri annotatione, quæ conjungi debet cum nostra. Codicis autem A., ut oportebat, DISSENSUM indicavi ab Optimo Florentino: in silentio meo eadem prorsus est utriusque scriptura.

ANNOTATIO CRITICA.

LIBER I.

PROÆM. 3 συνέρ. tres. — 5 ἐπιλ. tres. — 2, 9 εἰς A. — 11 ξυνστρατεύσαι A. B. — 13 συγγρ. A. Tres habent ὅτε. — 3, 15 δέ. — 18 reduxi τοσοῦτοι ex A. Τοσοῦτοις quis tandem librarius in τοσοῦτοι erat mutaturus?

CAP. I. 1, 22 restituendum puto ex A. δὴ Φίλιππος μὲν τελ. (In δὴ consentit etiam C.) Florentini illud Φίλιππον vehementer redolet correctorem, quem lenis neque alicujus elegantie expert immutatio structuræ offendisset. — 24 εἰς. — 25 εἰκοσι. — 2, 29 ἔδοσαν. — 30 tres vitiose Λακεδαιμονίοις δέ. — 3, 32 ἄττα. — 34 τοῦ vel delendam cum A. qui ἐφόδω Ἀλεξάνδρου, vel τῇ reducendum. Vide Ellendt. — 35 συγγ. A. — 1 εἰς. — 4, 4 τε. — 6 οὕτω. — 5, 7 δὲ ἐξ. — 8 εἰς, et om. τῇ. — 9 tres Φίλιππους πόλιν. — 10 tres Νίον. — 6, 15 κατελιγφότος A, ut πλείονος

Proæm. 2, 7, vitium frequens in hoc codice, quod propinquam originem ex unciali codice ostendit. — 7, 19 ἐν νῶ εἶέν (sic). — 22 πυκνοτέρα tres. — 23 διασχεδάζουσιν. — 8, 25 Ἀλεξάνδρου, et γίνεται. — 30 ἐκπείσειν A., quod conjecerat Schneiderus pro ἐμπ. — 9, 32 εἰς γῆν. — 10, 35 δὴ ἔσχον. — 40 ἐνέβαλλον. — 12, 49 ἀπὸ τοῦ. — 50 προὔχωρεi tres.

II. Hinc præter A. solus B. collatus. 3, 15 non video cur «insulse» legatur προτάγοντος Ἀλεξάνδρου ἐκ πολλοῦ συμπεφευγότες ἦσαν, ut est in A., qui verba olim post ποταμόν posita non agnoscit: ea quare fuerint inserta apparet, non apparet cur ἐκ πολλοῦ quisquam præter scriptorem ipsum illic desideraverit. Vereor igitur ne Florentini librarii lapsus imposuerit criticis. — 4, 23. Omitto quæ ex A., ipsi C., paucissima annotavit Krügerus. — 24 δέ omittunt duo, quo non admodum opus. — 25 τοὺς τοξ. δέ ex A. B.

pro τοὺς δὲ τοῖς. — 27 προκαλεῖται egregie A. pro vulg. προκαλέσαιο. — 5, 32 ἀναβάντα. — 6, 42 ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς ἱπποῖς ὠθοῦντες A. B., quod receptum a me nolim ante ceteros inspectos codices: edd. ἀλλ' αὐτοῖς ὠθ. τοῖς ἱππ. — 44 εἰς. — 7, 48 τῶν recte omittunt A. B.

III. 1 Τριβαλλῶν pro τριταῖος, lapsu. — 6 Κουάδας a pr. m. Μαρχιμάνους. — 3, 14 alterum of om. A. Συμπ. uterque pro συμπ. — 5, 22 ἐπαγαγών, frequens vitium, ut in illo ex quo ductus est α formam ad e accedentem habuisse videatur: c. 13 legitur ἐναθαρρήσειν, sæpe autem ἐπαγγελλαν pro ἀπ. — 6, 32 ἀλία. — 34 ληστεύοντες ἐπ' αὐτ.

IV. 1, 40 διέβαλον δὲ τῆς, quod verum esse potest. — 2, 45 μὲν δὲ διὰ, ut supra § 6, 29 τὰς δὲ δὴ φθέρας. — 48 πλαισίω. — 3, 5 ξύγκλεισις et ἱππέων. — 4, 7 ὄσον. — 5, 16 ὑπελείποντο uterque. — 6, 27 πάντες δὲ φιλάς uterque, vulgato rectius.

V. 1, 41 τε καὶ τὸν β. — 2, 47 ἐτι Sintenis emendatio pro θτι. — 3, 4 εἰς χώραν αὐτῶν, omissis ob ὁμοιοτ. quæ sequuntur 5-7. — 4, 9 μεγάλως ἐτιμ. — 11 τὴν Ἄλ. — 5, 18 καταστρατ. — 6, 21 δασεία. — 23 προσβάλλοιεν uterque. — 8, 34 Γλαυκίας omittit A., haudquaquam temere, puto. Inspiciendus hic Flor. — 9, 40 προσφυλ. — 10, 52 συμμῆ. uterque. — 11, 6 ἤμελλον uterque. — 12, 8 sine γάρ.

VI. 1, 12 ἐς Krügeri est pro ἔως. — 13 τῆς om. — 2, 19 σύγκλισιν. — 3, 22 κατασκομήσας. — 4, 29 πρὸς. Quod Gronovius dicit unum suorum καὶ habere, erravit fortasse in notatione: noster B. § 5, 32 ἰδὼν καὶ πολλοὺς pro οὐ. — 5, 37 ὑπομείνειεν in A. ex ὑπομένειεν potius quam ex ὑπομείνειαν ortum videtur. — 6, 40 τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ex A., quod hoc loco mihi melius visum est quam τήν, collatis aliquot locis quos Ellendtius indicavit p. 6. Sed nondum hoc moveri debebat. — 8, 12 antiquum vitium ἐπισδάντας optime correxit Sintenis. ἀπισδάντας A. consueto more. — 9, 20 τε pro δέ. — 10, 29 τῇ omissum ap. Raphel. et Ellendt., habet A. — 31 αἰροῦντες. — 32 ἐγκατελείφθησαν, 34 ἐλείφθησαν.

VII. 4, 9 ποιομένω. — 5, 13 Ἑλμιότιν A., Ἑλμιότιν B., non v. — 15 Παλίναν uterque. — 16 δὴ pro δέ. — 18 τῇ om. — 6, 21 διωγυρίζοντο ex A., quod hic inprimis aptum. Ceteri ἰσχ. — 7, 26 τὸ τοῦ Ἰολ. A., τοῦ Ἰολ. B. — 28 τρίβον, non τριδὴν, quod notandum. — 8, 30 ἐδείθησαν. — 9, 40 αὐτοῖς. — 42 ἀφελαιαν. — 10, 49 πρὸς τὴν Καδμείαν. — 11, 51 γιν., 52 ξυγν., 53 τὰς φυγάδας. In fine προσέβαλλεν uterque.

VIII. 1, 10 εἰς. — 2, 15 sine καὶ δέισας. Quod

rectissime scripsit Krügerus pro ἀπολαφθέντες, confirmat codex noster, ad alterum, ut vidimus extremo cap. 6, per se proclivior. — 3, 25 παρ' Ἀλεξάνδρου uterque. — 4, 26 πρὸς, non ἐπὶ, ut iterum videndum sit de hoc loco. — 31 ἀγῆμα τῶν. — 5, 34 ἐσβάλλει, 35 ὠθοῦσι. — 37 φοδερά ἢ φυγή ex A., quod nondum oportuit receptum pro ἢ φυγή φοδερά. — 38 ἐφθασαν in marg. ab eo qui breviora argumenta et scholia ascripsit, ejusdem ætatis. — 39 συνεπίπτουσι (sic). — 6, 42 παρελθόντας ἐπὶ τὴν Καδμείαν, ἐξέβαινον εἰς τὴν ἄλλην πόλιν· οἱ μὲν, ἐκείθεν κατὰ τὸ Ἀμφείον σὺν τοῖς κατέχουσι τὴν Καδμείαν· οἱ δὲ, καὶ τὰ τεῖχη ἐχόμενα ἤδη πρὸς τῶν συνεισπεσόντων τοῖς φεύγουσιν ὑπερβάντες, ἐς τὴν ἀγορὰν δρόμῳ ἐφέροντο. Dextre sibi visus fuerit ille librarius correxisse aberrationem ad alterum Καδμείαν. — 7, 1 πεδίον. — 8, 5 τοὺς Θ. ἐτι uterque. Sine ἄλλου. — 6 ἐπιπίπτοντες.

IX. 1, 10 οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῷ ex A.; vulg. sine καὶ. — 12 ἢ καὶ αὐτ. — 2, 14 συνεγχεθ. — 4, 34 κατὰ A. uterque. — 40 τοὺς κινδύνους (sic uterque) αὐτοὺς τῶν (τοὺς ead. m. superscriptum) Λακεδαιμονίου. — 5, 42 Πλαταιῶν uterque. — 44 εἰς, 46 προσέβαλλεν. — 6, 49 τε pro δέ. — 5 ἐς ex A. pro εἰς. — 7, 9 Πλαταιῶν. — 11 αὐτοῖς in neutro, neque est alioqui cur ea vox servetur. — 15 αὐτῇ τῇ ψ. — 9, 26 ὑπολείποντο.

X. 1, 37 εἰς uterque. — 2, 45 εἰς A., om. B. — 3, 46 Δημάγου. — 47 ἐκ πάντων τῶν Ἀθ. ἐπιδέξ. A., sed delendum τῶν quod aliud agens recepi. — 48 ἐγίν., 50 ἐπαγγ. — 4, 4 et 5 ἐξήτει uterque. — 5, 10 καὶ τὸν Φ., et ἐς inter lin. ead. manu. Ibid. omnes τῆς τε ἀποστ., quod correxit Sintenis.

XI. 2, 26 τοῦ Ὀρφ., superscr. τό. — 3ο τε ἐπῶν. — 3, 33 ἐρχομένω. — 36 τῶν habet uterque. — 39 seq. Στρυμῶν.. uterque. — 4, 40 Πάλλαν A. (conf. quæ dixi in *Revue de philologie* vol. 2, p. 28.) Πάγγαρον B. — 5, 1 ὁ om. — 4, 13 et 16 εἰς. — 6, 5 διέβησαν ἐν τριήρεσι ex A.; edd. sine ἐν. — 7 εἰς τῶν Ἀχ. uterque. — 9 διαβάλλαν. — 11 Νηρείσι. — 7, 18 νείων A. νείων B.

XII. 1, 30 ἀρα delendum nec legitur in A., qui: θτι καὶ αὐτὸν τὸν Ἀχιλλεύς τ. Codices hoc membrum ponunt inter vocabula of δὲ ἐπιχώριοι et Ἡφαιστῶνα, loco haud dubie alieno. Jam ut nunc constitutus est hic locus ab Ellendtio et Krügero, Arrianus dicit ab Hephæstione, non ab Alexandro, coronatum fuisse Achillis quoque tumultum: quod est absurdum. Probabile est autem of δὲ male repetitum esse ex proximis præcedentibus of δὲ ἐπιχώριοι (nam hoc quoque ineptum est: « ab Hephæstione Patrocli, alii ab Alexandro Achillis tumultum coronatum narrant, »

quod dicendum fuisset : « ab Alexandro Achillis tumulum coronatum narrant, alii addunt Patrocli quoque ab Hephæstione ») atque ita hæc esse scribenda : Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν εἶναι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσεν, εἶναι καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως τάφον ἐστεφάνωσεν, quia ipse quoque Alexander Achillis tumulum coronavit. — 31 ὡς λόγος. — 2, 40 γιν. — 3, 45 ἐπιφανέστερα. — 4, 47 καὶ αὐτὴν uterque, sine γε. — 49 ἐπὶ θάλατταν uterque, sine τὴν quod ex Vulcanii codice accesserat. — 5, 5 γιν. — 8 οὐδὲ γένος uterque sine τό quod Gronovius invenit. — 12 τῶν πρώτων τῶν ἐν Γρονόν. invitis nostris et sine necessitate. — 6, 20 ἀρίκετο om. — 7, 23 ἐξ Ἀπολλωνίου. — 8, 30 Πρωτότης καὶ Πετοίνης, et uterque Πιθριδάτης, ubique. — 33 legendum Ζελεῖα πόλις, quod est in utroque et haud dubie in ceteris plerisque. — 10, 45 περιῖδοι μίαν οἰκίαν. — 46 προθέσθαι, 48 πολέμῳ, 49 uterque οὐνεκα, ut ed. Basil., et hic restituendum.

XIII. 1 ζῶν τετ. — 2, 8 ἀπαίχε τοῦ, ut ἀπό in solo sit Flor. et suspectum. — 12 μαχομένους. — 5, 25 ἀτάκτως οὖν, sine τε. Alii inspiciendi. — 26 ζῶν. ex A. — 6, 31 γιν., 32 μικρ., 33 εἰρξεί τὸ μὴ οὐ, sed seq. cap. εἶργ. — 7, 36 ἐναθαῖρ.

XIV. 1, 41 παρῆγε, sine v, et ubique in tali sine καμμάτων, quod repræsentare debebam. — 2, 48 Ὀρόντου. — 5, 22 πολλὰ ἦν. — 6, 27 ἡν. uterque. — 28 ἐς ex utroque pro εἰς. Recipiendum puto quod Sintenis conjecit προεμβάλλει. — 29 Ἀμύντα. — 32 ἐν om. A., et delenda erit præpositio ob consuetudinem Arriani ab Ellendio observatam. ἔχουσιν ἐκ. B.

XV. 2, 44 ἔπινον. — 48 οἱ A. Sinteni additum. — 49 ἐξ οὐ βεβαίου. Quod præcedit καὶ delendum cum Sinteni. — 3 δ om. uterque. Ibidem ἐκινδύνει ex A. pro vulg. ἐκινδύνουσε. — 3, 8 ἐκβάλλει. — 5, 20 ῥύμη. — 6, 22 συνετρίβη. — 8, 38 εἰς. Deinde δ πιθριδ., quod O ex C. ortum.

XVI. 1, 46 καὶ ἔπινον uterque sine art., et πρὸ τῶν item uterque. — 1 καὶ ἀφ' ἐκάτερα, ut καὶ τῶν in prototypo scriptum fuisse suspiceris. — 2, 3 ἐξ A. pro εἰς. — 3, 11 ἔπεσαν. Deinde καὶ ἦν. (sine art.) τῶν II. Νιράτης μὲν καὶ Πετρήνης. — 14 τοῦ om. uterque, et est fortasse delendum. — 15 δ ἀδελφ. — 18 ὡς λόγος uterque. — 4, 24 ὡσπερ. — 6, 38 τούτους δῆσας, sine δέ interposito, quod nescio an calidius delevi. Ex eodem ἐς pro εἰς. — 7, 44 ἐκέλευε.

XVII. 3, 8 Μιθριδάνης, in marg. γράφεται Μιθρήνης. — 4, 15 Μιθρήνην. — 5, 18 δὲ καὶ αὐτ. A., non B. — 6, 23 τὰς ἀκρας. — 7, 32 hic Σπιθρ. — 9, 39 ὑπὲρ τῆς. — 44 καὶ αὐτὸς ἀπαξ. — 45 παρ' αὐτοῦ ex A. pro πρὸς αὐτοῦ. — 11, 53 τὴν Φιλ.

XVIII. 1, 15 editur Ἀντίμαχον ex Flor. de Gronovii testimonio : sed credibile est hujus vel calamum aberrasse vel typothetam. Noster Ἀλκίμαχον, ceteri Ἀλκίμαλον, quam in formam notum nomen Antimachi non erat abiturum. — 2, 20 ἐκάστοις. — 21 τοὺς βαρβάρους. — 24 ζυνταγμένοι. — 3, 28 ταύτην. — 29 ἔξωδον A. ἔξοδον B. — 31 εἰσόπολιν uterque. — 4, 32 φρουρά Μιλ. — 38 ἢ τῇ Μιλήτῳ τοὺς Πέρσας πρ. — 5, 42 Νικάνωρα, etiam alibi. — 6, 1 ἐλπίζων Flor.; sed restituendum cum Krügero ἐπελπίζων ex ceteris et A. — 7, 9 συμβλήσει· ὀλίγαις γάρ, sine τε. — 11 προσηκόμενον uterque. — 8, 18 ἐξαγγελίαν ex A., quod verum; ceteri omnes ἐπαγγελίαν, a Vulcanio in ἀπαγγ. mutatum. — 9, 21 ἐπὶ γῇ uterque.

XIX. 2, 32 παραγγέλλειν, quod fort. ex sequenti παρασκευάζεσθαι ortum. Sic idem codex c. 20, § 2 extr. ὡς ἐπὶ πολυχρονίῳ πολιορκίᾳ pro χρονίῳ. Cap. 25, § 2 συνενδὺς συνηκολούθησεν pro ἐνδύς. B. ἐπαγγ. — 3, 39 οἱ om. — 43 στενότατον B. — 4, 50 κελήτινα. — 1 ἐγκατελείπε. — 6, 12 ζυνστρατεύειν uterque. — 7, 20 εἰσβολῶν. — 9, 37 ἐς ex A. pro εἰς. — 10, 44 ἄλλο A., non ἄλλον.

XX. 1, 3 οὐκ οὐκ ἐθέλων οὐδὲ μέρει uterque, quod notandum, et haud dubie in aliis quoque invenietur. — 8 συμπληρ. et ὅπου τῆς. — 2, 14 neuter habet δὲ post ταύτας, quod ex usu quidem Arriani, sed hic valde tenuis est auctoritatis. — 17 πολυχρονίῳ. — 3, 18 ὅπου. — 22 habet ἐν. — 24 ἐφώρμηστο τῷ. — 4, 27 Μύλασσα hic quidem uterque, ut ceteri; sed infra c. 21 et A. et B. rectam formam præbent. — 5, 36 leg. τὸ πόλεως ἐς τὸ... Præpositio per typographicum sphalma excidit, quam nolui deletam cum Flor. et Ellendio, sed verissimam habeo. Ægre autem manum abstinui ab sequentibus τὸ πρὸς Μύνδου μέρος, sic enim A. et B. (in quo Μύνδρου). Ita enim probabile est locutum esse Arrianum imitatore Herodoti qui vel cum verbo dixit πρὸς τοῦ Τμώλου τετραμμένη. Inspiciendi hic alii codices. Jam qui paullo post habetur in A. bis, 38 et 41 τὴν Μύνδου, non Μύνδον, errorem fluxisse puto ex illo primo Μύνδου. — 38 τυγχάνει A., quod ex ed. Bas. restituerat Krügerus. — 6, 43 ζυγχι A. pro σ. — 48 ὑποκρύπτειν, i. e. ὑποκρύπτειν. — 7, 50 οὐ μέντοι γε ἐγύμνωσε γε τὸ π. πεσόν. — 51 καὶ οἱ ἐκ τῆς Ἀλ. — 52 ἤδη ante κατὰ positum in edd. post πολλοί posui auctoritate meorum codicum, quibus ceteri accedunt diligentius excussi. — 8, 6 καὶ πρώτα, sine τά. — 7 πηχῶν uterque. — 8 omnino restituendum τὸ δὲ βάθος ἐς π. Sic etiam A. — 9, 15 ὅσαι μηχαν.

ναὶ ἄλλαι. — 18 ἐς Α. εἰς edd. — 10, 20 δ ante Νεοπτ. in neutro.

XXI. 1, 27 ξυνσκήν., 28 ξυνπίν. — 32 μάλιστα om. — 40 ἐγίν. uterque. ἐγίν. edd. — 4, 47 ἐς Α. εἰς edd. — 48 χαλεπόν. — 49 uterque ἅπαν προσήψατο. — 5, 8 γερῶν. — 11 ἀπεφάνη. — 6, 17 ἐφ' ἐκατέρωθεν τοῦ ἐρριμμένου, sed η eadem manu inter duo ρρ superne addito.

XXII. 1, 23 αὐτῷ ἐφεστηκότων ex Α., quod in ceteris omnibus, si recte collati sunt, in ἐφεστηκός male mutatum. Quare ex Facii translatione et Ellendtii conjectura edebatur αὐτοῦ. Ib. γινν. — 24 ἐρρημιμένον. — 2, 32 ἐπεστρ. — 3, 37 στενοτ. uterque. — 40 Ἀδαῖος ubique. B. autem Πτολομ. ubique. — 5, 49 καὶ om. — 7, 9 ut editum, non ut Flor., et σύν Ἀλ. — 12 χιλάρχος.

XXIII. 1, 19 τὸ δὲ καὶ κατασεσ., 20 τοὺς δὲ ὑπό, sine καί. — 3, 26 ἀπενεχθ. — 29 ἄκραν om. Ib. Ἀλέξανδρος. Restituendum ὡς ἐξηγγέθη ταῦτα πρὸς τινῶν, quod temere mutatum fuisse in Flor. jam ex nostro apparet. — 31 ἀμφὶ που μέσας. In B. που omisum. — 34 καταλαμβάνοντο. — 6, 42 Τραυλῆς ἐπαγαγεῖν. — 7, 48 Ἐκατόμνω ex Α. et ed. Basil., quam formam etiam in aliis scriptoribus præbent codices meliores, cum inscriptionibus, velut Bailiei II, n. 105, p. 79. Vulgo Ἐκατόμνου. — 2 Πιζώδαρος Α. recte, hic et § 8. — 8, 5 πεμφεῖς.

XXIV. 1, 14 στρατιᾶς. — 15 εἶναί οἱ Ἀλ. ex Α. sine δ. — 18 Πτολεμαῖόν τε ex Α. Vulgo τε abest. — 2, 22 μετ' αὐτῶν, ut alibi Flor. in re simili. — 23 ἐπανόγωσι Sintonis, quum legeretur ἐπαναγάγωσι. — 3, 28 δέ om. — 31 προῖέναι. — 4, 37 εἰσβάλλων uterque. Ib. Τελμινσεῖς (v. ad c. 27). In B. Τελμινσεῖς. — 5, 42 εἰσβ. Α.; εἰσβ. edd. — 6, 3 Ποσειδῶν.

XXV. 2, 13 legendum ἐνδύς cum Ellendtio. — 3, 22 πιστόν ex utroque codice. Vulgo πιστῶν, quod deterius. — 25 δώσαντα. — 26 τῆς om. — 4, 30 ταῦτα παρ' uterque. — 32 προὔτθεται. — 6, 38 Ἀλεξ. delendum censet Sintonis. — 40 ὑπὲρ τῆς κεφ. uterque, quod verum. Vulgo sine articulo. Μεγάλα etiam in B. — 41 ἐπικαθίζειν. — 8, 50 hic etiam Α. Τελμινσεῖ. — 2 γάρ om. — 9, 9 καὶ ὡς uterque. — 10, 51 οὗτος om., lapsu facili, quum Ἀλέξανδρος sit ultimum vocabulum paginae.

XXVI. 1, 18 ὁδοποιήκ. uterque. — 19 καὶ οὐ μακρ. — 2, 23 Τῷ δὲ ἐκ ν. σκληρῶς βορρέαι. — 3, 33 ὑπὲρ τε τοῦ τάργυριον Sintonis. — 4, 39 γλῶτταν. — 40 καὶ οὐδὲ τῶν, quod notandum. — 42 ἔκτοτε. — 5, 44 τῇ om. uterque et Basil. ed. Deinde Σύλλιον. — 47 ἐπειτ' ἄγγ. uterque, non

ἐπειτα. Luculenter confirmata emendatio Krügeri. — 48 ζυγκ. uterque; συγκ. edd. — 3 ὅποι, superscripto η manu eadem.

XXVII. 1, 7 αὐτοῖς καὶ περὶ τὰ ἄκρα. — 2, 10 εὐθύς. — 3, 20 ὡς in B. est, non in Α. — 4, 25 uterque τῷ σατράπῃ τῷ Ἀλεξάνδρου ταχθέντι, *ei qui constitutus esset satrapa Alexandri*: sic hæc explicari utcumque possint; sed evidenter periit præpositio in loco simili II, c. 2, § 3 (5). — 5, 29 ἐς Α.; εἰς edd. Sic § 7, 44. — 30 Τελμινσσόν Α. Τελμινσσόν Β. — 6, 36 ἄλλο ὅρος uterque. — 40 Τελμινσεῖς constanter. — 8, 48 ἐπὶ τούτοις uterque. Conf. Ellendt. ad 111, 30, § 17. Item Α. πρὸς τούτοις cap. seq. § 1, 9.

XXVIII. 1, 5 Πισῆσαι constanter. — 6 αὐτοῖ ante μάχιμοι deleuit Krügerus. — 3, 20 scribendum videtur ἐχομένως δὲ τούτων ex edit. Basil.: in Α. quippe ἐχομένω legitur, in Β. ἐχομένων. — 22 ἡ om. uterque. — 4, 27 δυσχερίᾳ. — 29 συνετ. Α.; ξ. edd. — 7, 42 μέν a sec. m. insertum. — 8, 49 εἴκοσι Α.; εἴκοσιν edd.

XXIX. 1, 8 φυλακὴ κατεῖχεν uterque, quæ vera est scriptura. Vulgo φυλακῇ κατεῖχον, ubi offensionis aliquid inesse non fingerat acumen Krügeri. — 2, 11 ξυνέκοιτο (sic). — 3, 18 ζυμμ. ex Α. — 20 αὐτὸς δὲ ἐπὶ, quod notandum. Ib. ἀπέστειλε. — 4, 29 ἡγεῖτο ἡλείος Ἀλκείας. Etiam Β. omittit articulum. — 5, 33 τῶν Θρ. — 34 ἐνταῦθα δὲ καί. — 37 ξυνστρατ. uterque.

LIBER II.

I. 1, 3 a pr. m. ἐν Μακεδονίᾳ τε καὶ τῇ Ἑλλάδι. — 5 ἐνθα δὲ ἐπὶ. — 2, 9 θαλασσ. uterque; θαλαττ. edd. Item l. 15 et seqq. ἐς Α. — 13 καὶ ἀπὸ Γερ. — 15 τοῖς addidi ex Α. — 3, 19 ἀπέτρ. — 20 τι 4, 24 ἐφορμῶσαις uterque. — 31 ἐφρευγον, quod notandum.

II. 1, p. 35, 1 βασιλέα quod de conjectura sua Krügerus edidit pro βασιλέως, habet Α. Idem om. δέ. — 3, 16 ὑπ' om. uterque. Sed Β. nominativum habet Ἀλέξανδρος, tanquam ὅτῳ προσετατάχει δ' Ἀλέξανδρος. — 4, 26 Δαμάτην περὶ Σ Illud postea l. 35 iterum, sed l. 5 et 32 recte. — 33 ἐπ'.

III. 1, 40 τὰ Γορδίου ex Α. Β., pro τοῦ Γ. — 3, 49 seqq. Τελμινσσέας, ut supra, constanter. — 4, 7 αὐτόν etiam Α. — 5, 15 βουλομένοις. — 6, 17 δέ et 18 ὄντα omissa. — 19 καταστήσειν, 20 καταπαῦσαι uterque. — 22 ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ uterque, quod debebam recipere. — 7, 26 κρανίας uterque, ut κρανείας edendum fuerit. — 27 μέν a sec. m. insertum. — 33 συνέχ. ex Α. pro ξ.

IV. 1, 4 σύν Α.; ξ. edd. — 2, 47 τῷ Φρυγίας, recte. In Β. sine articulo. — 48 ἐπὶ Καππ. uter-

que sine τῆς, quod delendum erat. — 1 τὰς Κιλίκας ex A. et edit. Basil., nec apparet cur a consueto hoc omnibus nomine abstinuerit Arrianus. Vulgo τῆς K. — 5, 14 Ἀρσάκης B., et infra l. 20 uterque. — 16 ἐν νῶ ἔχειν τὴν πόλιν, ὑδιέναι (sic) δὲ τοὺς T., quod valde notandum. — 7, 23 Ἀλέξανδρος μὲν ὡς Ἀριστ. — 26 ἰδρῶντα uterque. Ib. ῥέει A. ῥεαί B. — 9, 37 δέ om. — 40 ἔλ, ἀγνοῦντα. — 11, 53 τοῖς om.

V. 1, 6 Θεσσ. ex utroque pro Θεσσ. — 2, 7 ὕστερος ex iisdem et ed. Basil., de quo rectissime disputavit Ellendt., Vulcanium de suo dedisse suspicatus vulgatum ὕστερον. Ib. et l. 45 ἐς A.; eis edd. — 3, 13 τῶν Ἀγχιάλου, recte. — 14 ἐς μέλ. — 5, 25 τοῦ Ἀγγ. — 27 τάλαντα ἀργυρίου διακρίσι. — 7, 35 Ὀροδάντου. — 8, 46 Ἀληνίου. — 9, 49 et 50 Μεγ. uterque. — 49 ἐνθεν δέ (v. Ellendt.) ex A., qui ἐνθένδε, atque hoc in Flor. quoque legi probabile est. Vulgo ἐντεῦθεν δέ.

VI. 1, 8 στρατιᾶς τοῦ. — 9 εἶχεν. — 2, 11 uterque τοῖς II. — 3, 21 ξυμβούλευσεν (sic etiam B.) αὐτῶν μὴ ἀπολιπεῖν ex A., quod et per se bonum est et preferendum ideo quia in codd. λιπεῖν rarissime in λιπεῖν, hoc autem rarissime in λιπεῖν abiit. Vulgo ξυμβούλευεν αὐτῶν μὴ ἀπολείπειν. Ibidem Krügeri silentium de Gronoviana lectione me fefellit, quem Ἀμύντας δ' Ἀντιόχου ex codicibus suis duxisse video, quod restituendum. Prudenter hic quoque Ellendtius. — 23 σκευῆς. — 24 ἔμεινε. — 4, 25 ἐγίν. A. ἐγέν. B. — 6, 39 καί τι θαυμ. — 43 ἡδυνήθη A., ut Krügerus pro ἔδ. — 7, 48 ἔτι ἐμπροσθεν ex A. B. pro ἔτι πρόσθεν.

VII. 1 τὸ κατὰ πύλας τὰς Ἄμ. — 2, 8 τὸν om. uterque, qui l. 9 et 48 ἐς pro eis. — 4, 25 τε γὰρ Πέρ. ex A. Vulgo τε καὶ Πέρσαις, quod integrum non esse viderat Krügerus. — 30 τῶν om. — 8, 3 κατὰ τὸ πλῆθος ex A. articulum addidi, non necessarium quidem. — 9, 11 ἄλλα nunc video, praeterquam quod displicet ob sequens proxime δεῖ ἄλλα de alia re dictum, et debilitare sententiam nec recte opponi praecedenti βασιλεία, ut omnino delendum esse censeam cum A. codicibusque ceteris praeter Flor.

VIII. 1, 18 τῶν τε ἱππέων ex utroque. Vulgo ἀβέστ. — 2, 22 μέσας τὰς νύκτας. — 3, 38 in utroque est ἀρξαμένω, quod Vulcanius scripsit pro ἀρξομ. — 4, 39 ἡ Ἄμ. ex A. De conjectura articulum addiderat Krügerus. — 5, 47 ὡς ἐς μ. — 48 τοῦ II. uterque. — 49 ψιλῶν A., ut oportebat, non πεζῶν, quem librarii Flor. manifestum lapsus ἱππέας in animo habentis probaverunt editores recentiores consensu et in serie posuerunt, Ellendtius quidem non rejiciens ψιλῶν. Omissum vocabulum in B. — 1 συντάζειν.

— 6, 2 ἐς τρ. — 5 τούτους γάρ. — 7, 12 προῖόν ex A., quod scripserat Ellendtius pro προῖόν. In B. προῖέν. — 10 et 15 et 21 eis. — 9, 20 ὄντι. — 9, 23 uterque κέρξ, sed 10, 30 iidem κέρατι, ut Gronoviani. Falsa tradit Krügerus, quum Ellendtius cuius « curiosam incuriam » notat, vera praevisset. — 10, 26 ἦν ἥδη. — 11, 38 τεταγμένος, sed in marg. γράφεται τετάχθαι.

IX. 1, 46 τῆς τάξεως πάσης. — 2, 48 προσέταξε. — 3, 14 ὑπερφαλαγγίσειν. — 16 Μενευθέως. — 4, 25 ὑπὸ τῆς. — 27 eis.

X. 1, 30 γενέσθαι. — 31 πρόσδος uterque. — 35 ἔμεινε et εὐθύς. — 2, 37 τὰ στρατόπεδα, ἐνταύτῃ (sic) παριππ. — 41 καὶ τῶν. — 43 ἐγίνετο ex A. B. pro ἐγένετο. — 3, 50 τεταγμένοι. Ibidem ἐνέβαλον ex utroque pro ἐνέβαλλον. — 4, 6 λαμπρῶς ἐνίκα ex utroque pro ἐν. λ. — 7 ἔζυν iid. pro σ. — 6, 18 eis. — 20 φεύγουσι σφῶν A. Αὐτῶν nunquam debet recipi. — 23 ἐς τότε.

XI. 1, 32 ἀπό τε τοῦ ex utroque, vulgo omisso τε. — 34 ὑπερφαλαγγίσαντες. — 2, 35 καὶ ἱππ. — 36 et seqq. Θεσσ. ex A. pro Θεσσ. — 39 καρτερὰ uterque, quod Ellendtius posuerat pro κρατ. — 3, 47 πεφοβημένως ζῶν αὐτ. ὑποχωροῦντες. — 48 ἀπ' praeter A. etiam B., rectissime. Atque dimittendum jam ambitiosius illud ἢ πρὸς τῆς διώξεως τῶν πολεμίων, quod gaudeo non confirmari a codice nostro, cum ceteris exhibente ἢ (sic) πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων, Arriano dignius. — 4, 4 ζύν A. pro σ. Item l. 48 et p. 46, 3. — 5, 5 ἐπετύγγανεν ex A. pro ἐτύγγανον, quod Schneiderus in ἐνετύγγ. mutaverat. — 6 φάραγγι. — 9 ἵππου etiam A. — 10 ἐπιγενομένη ex utroque. Sic Ellendtius pro vulg. ἐπιγινομένη. — 11 πρὸς Ἀλέξανδρου iidem ex utroque pro vulg. πρὸς Ἀλέξανδρον, quod correxerat Schmiederus. — 6, 13 συνεισκότασε, quod et ipsum dici poterat. Ib. et 18 eis. — 14 ἀπετρέπετο uterque. — 15 τοῦ Δ. ἔλαθε. — 8, 22 Ἀρσάμης μὲν ex utroque pro μὲν Ἀρσ. — 9, 34 τῶν II. τῶν.

XII. 1, 47 ἵφει Ἀλέξανδρος uterque, quod mihi quidem praestare videtur. — 49 ὡς λ. ἐς. — 2, 8 Σιμίου A. Σιμμαίου B. — 10 τάλαντα ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν. Apertissima hic interpolatio codicis Flor., facta propter ἄ omisum post τάλαντα. — 4, 18 fort. τίνες αἱ γ. — 19 παρασκηνοῦσι Sintenis pro παρασκηνοῦσαι. — 22 τὸν x. uterque. — 5, 32 οὐδὲ x. — 6, 37 τοῦ Δ. pro τήν. — 38 ἀγνοήσαν. — 7, 44 δὲ οὐδὲ φ. — 45 καὶ γὰρ καὶ ἐκείνον vel κακείνον? — 8, 46 οὔτε οὐ πάντη. — 48 ἐς A.; eis edd. — 49 πιθανῶς et Ἀλέξανδρον, 50 πράξας ἄν.

XIII. 1, 4 ἐς τετρ. — 6 τοῦ om. — 3, 17 ἐπὶ Κύπρον ἔφευγον. — 4, 26 τῶν om. uterque. — 6,

38 τὸν ἀδ. τὸν αὐτοῦ ex B., ut scripserat Krügerus; ceteri om. alterum τόν.— 42 ὑπέμεινεν.— 7, 45 Κερδίμα A. Κερδίμα B. Idem ἐς pro εἰς, 46 ξυμμ. pro σ.— 8, 3 ὤκισμένην ex A. restituendum. Perdito φ post ἡπαίρω ex KICM. factum ΚΕΙΜ., similiter atque c. 12, § 2, 10. Prudenter de hoc loco disseruit Ellendt. — 5 τὰ ἄλλα.

XIV. 2, 11 et 16 ξυμμ. uterque pro σ. In talibus postea dissensum modo codicis A. ab eo quod apud nos legitur annotabo. Ἀρτοξ. uterque pro Ἀρταξ. bis, sed, ut video, l. 10 A. a pr. m. Ἀρταξ. Uterque Ἀρσῆς.— 4, 33 εἶχεν Krügerus.— 34 εἰς om.— 5, 39 ἥς.— 46 διαπέμποντος.— 6, 49 οὐδὲ μιᾶς.— 7, 3 ἐπειδὴ δέ.— 5 νῦν δὲ σέ, sine καί, quod sane melius multo, et delendum καί. Idem dico de ἄλλ' αὐτοί l. 9, quod cessit Florentinae scripturae ἄλλα καὶ αὐτοί, quæ vim sententiæ debilitat.— 10 ξυνστρατ. uterque.— 15 ἔσω.— 9, 17 μηδὲ ἀ ἐξ ἴσου uterque integerime. Pravam interpolationem βούλει deleui. Paullo ante ὡς βασιλ

XV. 1, 27 κατασκευῇ βασιλικῇ.— 2, 31 ἐξέλευεν.— 33 Ἰσμινίου.— 3, 40 περὶ Περσῶν, cum ἐκ inter lineas.— 4, 42 δὲ καὶ Θεσσαλίσκου.— 45 τε καὶ τῆς.— 46 παντός pro πατρ.— 47 κάλλιστα ἐτ. Ib. εἰς.— 5, 1 εἰς. Ib. γε om. uterque, recte, puto: nam alterutrum, aut ὅτι γε λόγου ἄξιον, aut ὅτι καὶ λόγου ἄξιον, hoc loco dicendum fuisse videtur.— 2 uterque ὑστερον δὲ ὡς ἐπὶ μέγα (μεγάλα B.) εὐτύχει, quod ego verum esse arbitror; minime certe convellitur iis quæ Ellendtius observavit.— 6, 6 κατὰ τὸ ἐχθ. τὸ II.— 7, 13 B. ut editur. Ἀζεμήλιος A.— 16 ἐθέλει, quod et ipsum dici poterat.

XVI. 1, 16 — 18 ἱερὸν Ἡρακλέους τοῦ Ἀλκμ., mediis omissis. Uterque τοῦ Ἀλκμ., sine τῆς, quo nullo modo opus.— 19 οἱ pro ἡ.— 2, 26 οἱ Τύρ.— 3, 29 δ om.— 4, 36 καὶ αἱ θυσίαι ex utroque. Male omittebatur articulus.— 5, 38 ἀπελάσαι A., ut editores correxerunt pro ἐπελ. Sed supra vidimus in hac re non firmum esse illius codicis testimonium. Idem constanter Γυρηόνης.— 6, 45 uterque ἐτι (non ὅτι) εὐδοτον (sic), ut Gronoviani non possint habere ὅτι εὐδοτον.— 50 γιν. ex utroque.— 1 τῇ χ. ταύτῃ ex utroque pro ταύτῃ τῇ χ.— 2 τὴν Ἡραν ex utroque. Vulgo articulus desideratur.— 7, 5 τῷ quod addidit Krügerus, est in utroque.— 8 ἐπαγγέλλαι ex ed. Basil. repositum, item est in utroque.

XVII. Hinc accedit codex C. (1755). — 1, 20 τῶν addidi ex A.— 2, 25 ὡς ἐπὶ.— 27 ἐκ τοῦ εὐθέως (εὐθέως A.) ἡμῖν ex tribus pro vulg. ἡμῖν ἐκ τ. εὐθ.— 4, 41 οἰκείας A., quod Sintenis scripserat pro οἰκίαις.— 43 εἰς.— 44 τε in tribus.

XVIII. 1, 2 restituendum ex A.: Τύρω· καὶ τι καὶ θεῖον. B. et C. ut Bas.: Τύρω· θεῖον. Jam codicis A. et aptior scriptura et major longe auctoritas quam Vulcaniani et Flor. incerti.— 4 et 5 προσάγειν εἰς τὴν πόλιν Τύρον, mediis omissis.— 7 ἐγένετο ex tribus, quod volebat Ellendtius. Vulgo ἐγένοντο.— 2, 13 περ οὐσῶν.— 3, 21 recipiendum erat ex tribus nostris οὐ χαλεπῶς κατεπήγνυντο ἐν τῷ πῆλῳ, quæ jam melius excipiuntur his, καὶ αὐτὸς δὲ πῆλός... — 4, 24 παρόντος τε αὐτοῦ καὶ ἐκ.— 26 χρήμασι (sic A.) enotans ex Flor. Gronovius haud dubie oblitus est sequens τοὺς τι ἐκπ., quod vel ex conjectura reponi debebat pro τε ab editoribus relicto, qui male distinguunt post χρήμασι.— 5, 29 posueram τῷ τε βαθ. ex A., sed typotheta non paruit. B. C. et ed. Basil. τό τε βαθ., « unde colligas scribendum esse τῷ τε βαθυτέρῳ. » Ellendt.— 6, 40 αὐταῖς.

XIX. 2, 4 παρέτειναν ex A. pro παρέτεινον. Ex B. C. enotatur παρέτεινε, quod fortasse ortum ex παρέτειναι.— 7 ἐμελλεν ex A. cum Ellendtium. Ceteri ἐμελλον.— 8 πιεζουμένης.— 3, 11 τε om.— 4, 17 εἰς.— 20 σθεσθήριόν τι τῇ ex tribus nostris. Vulgo abest τι.— 5, 23 καλήτινα.— 6, 27 ἀρξαμένους præbent A. B.

XX. 1, 37 et 38 ὑπ' Ἀλεξάνδρου ξὺν τῷ, mediis omissis.— 39 καὶ αἱ τῶν Σιδ. τριήρεις οὖν αὐτοῖς ex A. pro καὶ αὐτῶν Σιδ., optime et per se et ad rem, ut apparet ex fine præcedentis cap.— 2, 45 δ accessit ex A.— 4, 5 ὡς εἰς ἐπίπλοον τε καὶ ν.— 6 ἔστιν ἄς A. ἐς τινὰς B. C.— 5, 10 ἐν δέκα A., non ἔνδεκα.— 11 om. τήν. Idem Ἀλεξάνδρον pro Κλ.— 13 Ἑλληνας ἐς τετρ. ex A. Omittebatur præpositio.— 6, 18 ξυντεταγμένοι tres.— 7, 22 om. δέ.— 8, 33 βύζην cum gl. δρόσας, πυκνῶς.— 9, 40 ἐφορμώσας.— 42 ἐπανήξαντο.

XXI. 3, 12 tres πύργους ξυλλίνους, 13 εἰ πη.— 14 πυροφόροις.— 4, 16 δὲ καὶ αὐτοῖς τὰ τ.— 6, 30 τριηκοντόρους.— 31 τόπον.— 32 ἀπ' αὐτ.— 35 ἀντὶ σχολίων εἰς τὰς ἀγκ.— 7, 39 βάρους.— 8, 46 τὸ στ. τοῦ λιμ.— 51 ἀπεχώρει A., quo modo Ellendtius correxit vulg. ἐπεχ.— 9, 52 τετρήρεις.— 9, 3 καὶ ἄμα καὶ εὐθαρσαστάτους A., postremum etiam in B. C.

XXII. 2, 17 miro consensu tres ἀπὸ τῇ πρώτῃ ἐμβολῇ.— 4, 35 εἰς.— 5, 38 τετρίρης (sic). 6, 43 habet ἐκ τῶν ν.— 7, 49 ἦνυσν tres consensu, ut ed. Basil., pro ἦνυσν. Krügerus de suo adjicere maluit οὐδὲν quam non despiciere quæ Ellendtius monuerat. Deinde A. ἐς τὸ πρὸς νότον αὐ ἄνεμον, quod in B. C., quattuor Gronovii et ed. Basil. abiit in ἦν, deletum est autem a correctore Optimi Flor.— 1 πρώτον κατισεῖσθαι τε

τὸ τ. ex tribus meis. Vulgo πρῶτόν τε κατ. τὸ τ. ex Basil. — 2 αὐτοῦ om. — ἐρέριπτο A. ἐρέριπτο C. ἐνέριπτο B.

XXIII. 2, 16 ἐπετᾶκτο (sic). — 17 ἀσθέτεροι B. C. — 3, 24 ὅπη tres. — 4, 31 verba ὅ τε γὰρ... ἰγίνετο fortasse illata ex c. 24, § 4, ut plures observarunt.

XXIV. 1, 2 τὸν λιμένα τὸν πρὸς Αἰγύπτου ex tribus pro Αἰγύπτον. — 7 οὐδὲ κλειθρον τοῦτον γε ἔχοντα nostri tres, cum ed. Basil., rectissime. Video jam Borheckium et Schmiederum ita edidisse: eo magis mirum criticos meliores Ellendtium et Krügerum reduxisse quod manifestò falsum est ei errori debetur vel lapsui calami: οὐδὲ τοῦτον κλειθρον γε ἔχοντα. Ægyptum spectans portus habebat κλειθρον: jam quomodo de altero portu scriptor sanus dicere poterat, *ne hunc quidem claustrum septum*? nam hoc sonat scriptura ab illis recepta Vulcanii et Gronovii codices falso testantium. — 2, 13 μαχουμένους. — 3, 14 πολὺς om. — 4, 22 τῶν Μακ. δέ ex tribus pro τῶν δὲ Μακ. — 5, 36 Ἡρακλέους A. hic et in sequentibus, non Ἡρακλῆος. Ib. et l. 29 εἰς. — 28 Ἀζέμιος A. Ἀζέμιλος B. C. — 29 τινα νόμιμον π. nostri quoque tres.

XXV. 1, 46 ξυνοχόμενῳ Ἀλεξάνδρῳ. — 3, 13 πρὸς Δαρείου. — 2, 12 ἀποκρίνεσθαι C. — 14 ἀντὶ τῆς πάσης recepi ex B. C. et ed. Basil.: nunc dubito. — 16 ἐθέλοι tres. — 4, 30 τὸν Ἀλέξ.

XXVI. 3, 43 αἰρετέον ἐδόκει εἶναι, ut Augustinus. — 47 δὲ χ. — 4, 50 δὲ om. — 1 ἐξῆρσθαι. — 6. ὑπὲρ om. Inspiciendus hic Flor.

XXVII. 1, 13 ἐγίνετο ex tribus meis pro ἐγένετο. — 15 τοῦ om. — 17 ἀπωθεῖ. — 2, 20 τὸ μὴ οἶα. — 24 τὸν addidi ex A. — 4, 34 ἤρειπτο A. ἤρειπτο C. ἤρίπτο B. — 5, 44 τὰ ἐρρημένα. — 10, 1 τοῦ om.

LIBER III.

I. 3, 24 τὸν ποτ. τὸν Νεῖλον tres. — 5, 40 ἐπέθει.

II. 1, 2 αὐτὸν καταλείπειν A. Postremum etiam B. C. — 4 τῶν δέ. — 2, 10 hic Τελμισία. — 3, 13 ἔδ tres, quod Ellendtius commendaverat ex ed. Basil. pro δή, tacite recepit Krügerus. — 15 προθέσθαι. — 4, 19 ἐγκαταληφθ. ex A., quod Krügerus scripserat pro vulg. ἐγκαταλειφθ. — 23 γίνετα. — 7, 37 tres ἐν Κῶ. — 39 ἀμφὶ Ἀπ., 40 εἰς.

III. 1, 44 εἶναι om. — 45 Περσέα τε καὶ ex A. Vulgo sine τε. — 47 ὅτι tres, vitiose, item 3 τῆς tam ceteris. Ibid. ἐνέφερε. — 4 καὶ γούν. — 3, 10 εἰς. — 11 ἐρήμου τε. — 4, 13 πολλὸ Ἄλ. A. πολλὸς οὐρ. B. Tertius ut editum. — 19 σημεία de-

lendum cum Krügero. — 6, 29 προπετωμένους ex A. Ceteri προπετωμένους. — 33 ὑπὲρ αὐτοῦ A. αὐτό B. C.

IV. 1, 37 ἀνυδρον Ellendt., quem vide, ἀνυδρίαν Krügerus. Codd. ἀνυδρος. — 2, 44 λίαν ψυχρότατον, quod e glossa ortum videtur. — 46 mei quoque μίσας τὰς νύκτας. — 49 delendum δή, quod incertæ plane est auctoritatis et minime necessarium. Noster A. τοῦτο, ceteri τούτῳ, quæ est frequens depravatio illius τοῦτο. B. C. omitunt ἐν τάξει, tres habent τῇ. — 4, 5 χόνδρος: ἥδη τινὲς αὐτῶν.

V. 1, 19 ὡς πενταχοσίους. — 2, 26 Δολόασπις tres. — 3, 27 φρουράρχης. — 33 Χαλκιδέα Geierus verissime, quem vide Alexandri M. Histor. scriptt. æt. supp. p. 309 seq. Flor. et A. Χαλκιδέως, ceteri Gronovio teste Χαλκιδάως. B. C. quidem (nam varietas nulla enotatur ad edit. Raphael.) Χαλκηδόνα. Nimirum Χαλκιδέα corrector archetypi codicum Flor. et A. in Χαλκιδέως mutavit, patris esse nomen opinatus ut τὸν Ξενοφάντου, alterum ortum ex frequenti vitio χαλκιδόνα, unde ed. Basil. χαλκιδόνα. — 4, 34 Χαρίνου. — 35 τῇ. — 5, 41 Μακαρτάτου. — 43 τὸν καθηραμένους. Deinde om. δέ. — 6, 46 ἀντὶ τοῦ, ἀρχεῖν. Ex B. C. nihil enotatur. Ib. τοῖς τοξόταις. — 47 Ὀμβρίονα, 49 Κόλανον. — 7, 50 ἐλέγετο εἰς. — 3 δοκοῦσί μοι.

VI. 1, 11 εἰς. — 2, 15 Διόφαντον. — 3, 20 ἀπήγγελο. — 21 βοηθεῖν tres. — 4, 26 ἄνω om. — 28 Βεροιαῖον ex A. Vulgo Βερρ. — 5, 35 et 42 Ἐριγίτος. — 38 ἡτίμησε. — 6, 42 ἱππάρχειν. — 46 ἐχομένης Λυκία χώρας. — 7, 51 Μεγαρίδι ἡ φυγὴ ἦν ex A. Vulgo aberat articulus. — 8, 7 Ἀσκληπιόδοτον. In B. omissæ § 4—8; de C. nihil annotatur.

VII. 1, 14 καὶ γὰρ καὶ M. — 2, 18 ἐξ. ἦν A. ἔστε ἐπὶ tres. — 21 ξὺν στρατ. — 5, 28 ἀπὸ τῆς Εὐφρ. — 4, 34. A. per totum opus Πίγρης. — 5, 37 ἀκούσας Ἄλ. — 39 ἀπολελοῖται Ellendtius, quod confirmat A. qui ἀπολελείπει. — 41 εἰργοντος. — 7, 49 Ἀσσυρίας A. C. Ἀσυρίας B. — 1 quærendum quid lateat in οὔτοι. — 3 αὐτῶν A. αὐτῶν B. C. — 5 σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἱππέας ex tribus qui consentiunt. Vulgo σφισι τοὺς ἱππέας οὐ πλείους ἢ χιλίους.

VIII. 3, 22 om. κατά. — 4, 24 Βαρσάρτης A. Βαρσαώτης B. — 26 Ἀρείους ἦγε tres. — 27 Τοπείρους tres. — 28 Ἀτροβάτης, quod male lectum Ἀτροκάτης produxit. — 5, 31 A. B. Ὀκονδοβάτης, Ὀξίνης, 33 Ὀξάνθη. In his ex C. nihil enotatum. Ὀτάνης in Flor. haud dubie est correctoris. — 33 Βουπάρις. — 34 tres Σιττακινοί, consentientes in ττ. Ibid. ὁ om. A. — 6, 39 στρατιὰ ἡ A. ex

tribus, quum vulgo non legatur artic. — 7, 44 Γαθήλοις.

IX. 1, 4 τὸ δὲ στρ. tres. — 3, 20 in A. recte, puto, legitur ζυγκαλέσας τοὺς τε ἑταίρους (ed. Basil. αὐτοὺς τε ἑτ.) καὶ τοὺς στρατ. Illud enim αὐτοὺς τοὺς ἑταίρους in fine enumerationis suam vim habet, in initio inane est. — 4, 24 ἔχειν addidit Krügerus. — 27 εἶη sive ᾗ omittunt A. B., nec valde desideratur. Ibidem εἰ πη ex A. Legebatur εἰ ποι, quod non esse integrum observaverat Krügerus. — 5, 37 ἀρετὴν τε τῶν σφῶν. Quod ostendit quam facile in his articuli corrumpantur. — 6, 45 μαχομένους tres. — 7, 47 ἐξόρμησιν. — 49 ἐπιμελήσεται. — 51 ἐκβοῆσαι. — 8, 1 κατακούητε.

X. 1, 7 θαρρεῖν ἐπὶ σφίσι recte A., quod Sintenis commendaverat. Vulgo θαρρῶν. — 9 Παρμενίων Krügerus, quod verum videtur. — 3, 25 ἦσσι. ex tribus pro ἦτ. — 26 καὶ om. — 35 εἰς.

XI. 2, 41 tres nostri ut editum ex edd. Ven. et Bas. — 44 τὰς γνώμας, quod jam non est cur mutetur. — 3, 46 αὐτῶ om. — 2 αὐτῶ tres. — 6 Θουσίους Καθούσιοι. — 5, 14 οἱ τε συγγενεῖς (A. ζυγγ.) οἱ βασιλέως ex tribus pro vulg. τοῦ. — 17 Σιττακηνοὶ hic A. — 18 εἰς. — 6, 20 καὶ τῶν Βακτριανῶν tres consensu. Vulgo sine artic. — 8, 34 ἡ Ἀρ. tres, ut ex ed. Basil. edidit Krügerus pro ἡ τοῦ Ἀρ. Ibid. Σιπολίδος. — 9, 40 ante Τῆς in A. posita verba τούτων δὲ... τάξις ἦν, l. 43, 44. — 46 Πολυπέρχ. B. C. — 49 ξυλλογὴν. — 10, 53 Ἐρυγίος hic et in seqq. — 1 Μενέλλου. — 3 Φαρσῆλ. — 4 ἀνεστρέφοντο A. ἀντρέφ. B. C.

XII. 1, 8 πρὸς τοῦ A. Legebatur ὑπὸ τοῦ ex uno Flor., qui in tali re nunquam erat sequendus. — 2, 14 et 23 ἡμίσις, ut et Bas. — 3, 18 ἰππεῖς. — 23 φάλακροι ἀκ. — 24 κατὰ ἄρματα τὰ δρεπ. ex A., quod sufficit. Vulgo sine articulo, ubi Krügerus: « κατὰ τὰ ἄρμ. τὰ δρεπ. legendum videtur. » — 5, 33 ὧν ἦρχεν Ἄνδρ. δ' Ἰέρ. — 35 ἡ δὲ π. A. In B. C. et Basil. ed. δέ omisum. Quare deleam equidem, nec jam opus erit verbo quod Krügerus desiderabat. — 36 ἐς om.

XIII. 1, 39 τε tres; ex suis igitur addiderat Gronov. — 44 tres πολὺ sine ἐς. — 2, 3 ὁδοπεπ. — 3, 10 tres Μενίδας ἡγεῖτο, quod edere debebam. — 12 τρέπουσιν ex A., quod ipsum habere credo Florentinum, non ἐκλίπουσιν quod ibi vidit Gronovius. Nimirum siglum τρε non nitide factum affinitatem aliquam habet cum siglo εκλ, accentum porro pro ι litera acceperit, spiritum et acutum de suo addiderit Gronovius. — 14 τοὺς περὶ Ἀρέτην τε, τοὺς Παίονας ex tribus meis, ut solet Arrianus. Vulgo sine articulo. Ἀρίστων, ut oportebat, Schmiederus, cui Ellendtius non

male ἐπιλέγει: « Quamquam nescio an Arrianus ipse inter scribendum nomina ducum confuderit. » — 15 tres ἐγκλίνουσιν. — 4, 17 ἀνέστρεψαν ex tribus nostris et ed. Basil. pro ἀνέτρεψαν. Utrumque hic dici poterat: parui igitur cognitæ et certæ auctoritati præ incerta. — 5, 25 ἀωῆκεν.

XIV. 1, 40 ἐμβάλλειν. — 48 ὡς ἐπὶ τὸν αὐτὸν Δαρ., ut ab aliis lectum fuisse videatur ἐπὶ τὸν Δ. — 3, 50 ἀμφὶ Ἄλ. — 8 servat τῶν ἀμφὶ Ἀρέτην cum ceteris. — 5, 15 τῆς om. — 19 προσέκειντο. — 6, 23 non habet ἐπὶ. — 25 ἐμβαλλόντες (sic). — 30 περιππεύοντες. — 31 ἀμφὶ Παρμ. ἐνέβαλλον, postremum in tribus.

XV. 1, 33 γιγνομένων ex A., ut sine varietate legitur in eadem re c. 18, § 8. Vulgo γενομένων. — 2, 43 ἰληθόν. — 46 B. διαν (sic) pro δίκην. — 48 σφίσιν. — 1 πίπτουσι μὲν ex tribus pro μὲν πίπτ. — 3, 6 sine ἦδη, de quo recte Ellendt. — 4, 14 τὸ κατ' αὐτοὺς ex A. pro τὸ κατ' αὐτ. — 5, 27 ἐλινύσας A. recte uno v. Deinde 28, 29 ipse quoque omittit quæ inter duo ἐγκατελήφθη posita. Ἐγκατελήφθη tres. — 6, 32 ἐς om. — 34 σχεδὸν ἡμίσεις, sine τι. — 36 πολὺ πλ. — 7, 39 τοῦτο τὸ τ. A., quod Ellendtius scripserat pro τοῦτο τέλ.

XVI. 1, 47 ἔφυγον ex A., ἔφυγον Gronov. ex Flor., qui soli codicum hæc habent. — 2, 1 ἐγίνετο ex tribus nostris pro ἐγένετο. — 4, 17 Βαβυλωνίων. — 6, 30 ἐνεγεργ. A., quod Vulcanius restituerat pro ἀνεργ. — 7, 34 ὄντα A. ὄντα γάρ B. C. — 8, 39 ὀπίσω πέμπει ex tribus pro vulg. πέμπει ὀπίσω. — 41 ἐς τὴν πόλιν ex A. Aberrat articulus. Verba ᾗ ἄνιμεν usque ad ὄντα (44) non sunt in B. C., haud dubie consulto præterita. — 43 ταῖς θεαῖς. — 44 τῶν εὐδανέμων. — 10, 54 εἰς.

XVII omittunt B. C. prope totum. — 1, 16 Πέρσαις. — 24 εἰς pro ᾗ. — 3, 28 ἀπέκτεινεν, ex sequenti ἀπέφυγον. — 5, 36 τοῦ Ἄλ. — 6, 44 εὐροντο. — 50 οὐδὲ γῆ οἶα.

XVIII. 1, 4 ᾗσαν non est in A. — 2, 6 δὲ τοὺς τε Μακ. τοὺς πεζοὺς ἀναλ., quod notandum. — 11 τὸν Περσῶν A., quod Krügerus dedit pro τῶν. — 14 εἰργεῖν. — 3, 15 τῇ δὲ ὑστεραίᾳ. — 4, 30 αὐτὸς δὲ πρ. A., quod idem Krügerus edidit pro τε. — 6, 37 τὴν ἄλλην τὴν στρ. — 41 πρίν. — 7, 44 alterum τό om. — 45 ὑπὸ τὴν ἔω A., quod de Ellendtii emendatione editum pro ἐπὶ. — 47 προσέβαλλε ex A. pro προσέβαλε. Idem ἅμα δὲ καὶ αἱ σ. ἐσήμενον. — 8, 49 οἱ πολέμιοι δὲ ex tribus pro vulg. οἱ δὲ πολ. — 9, 4 ἀπολείπει. — 7 καὶ om. — 8 τῶν χρ. ῥίψ. ἀπόλωντο A. ἀπόλλωντο B. ἀπόλοντο C. — 10, 10 αὖθις delendum cum criti-

cis. — 11 ὅπ' αὐτοῦ. — 13 αὐθις σπουδῇ ex ribus meis et editt. Ven., Bas. pro σπ. αὐθ. — 15 Πα-
σαργάδαις. — 11, 19 καὶ recte abest a tribus
meis, et delere potius quam secludere debebam.
— 20 ἀπολλύναι scriptum, sed mira cum glossa
ἀποδεικνύναι. — 12, 26 κατὰ τούς tres. — 28 νῶ.

XIX. 1, 31 πεποίητο ex tribus pro ἐπ. — 34
ἔειπε. — 35 ἄνω δὲ αὐτὸς ἰέναι, quod valde placet
et verum puto. — 2, 43 Παριτάκας (sic tres) μὲν
εἰς. — 3, 48 Καδδους. — 49 τούτου. — 4, 6 ἦγε.
— 7 ἀπῆνται αὐτῷ Βιστάνης. — 5, 13 ἐς Ἑκβ.
Idem hic Θεττ. — 6, 19 ἐπόκιλλον cum glossa
ἐγγὺν (sic). — 23 ἀφίκωνται ἐπὶ Α. τὴν ἐπὶ Β.
τοῖς ἐπὶ C. Deinde Α. καὶ ἐπιμελ. — 7, 32 παρὰ
τὴν χώραν Α. rectissime pro περί. Idem Καδδου-
σίαι. — 33 Ὑγκανίδα tres. Ib. τῷ om. — 35 κα-
τάλειπτο. — 36 τῶν χρημάτων.

XX. 1, 41, 42 ὧν Ἐργυλός σι ταχθέντων, me-
dius omissis. — 43 ὥς. — 2, 46 ἐν δεκάτῃ. — 49
ταρὴν λιθῶς. — 2 ἕκαστοι ἀπεχώρου ex Α. pro
vulg. ἕκαστος ἀπ. — 3, 8 αὐτῷ. — 4, 9 τῇ pr.
μὲν.

XXI. 2, 23 τῶν πεζῶν. — 26 τοῖς δὲ ὑπολ.,
27 προστάττει μὴ μ., sine ἐπεσθαι, quæ haud du-
bie antiqua est scriptura, cujus vitio aliter me-
dendum quam a correctore Florentini factum
est. — 28 ἄγοντα tres. — 3, 29 τε ὅλην νύκτα. —
31 ἦει. — 32 τὴν om. — 33 ὅθεν ἀφ. — 4, 34
ἐπὶ ἐπύθετο Α. cum glossa περισσῶς. — 37 ὠνο-
μάσθαι (sic) Α., quod est ὀνομάζεσθαι potius
quam ὀνομάσθαι quod in ceteris legitur. Mihi
præsens aptius visum est. Iterum hic inspicien-
dus Flor. Non satis diligens erat Gronovius qui
in omnibus suis esse εἶναι, non γενέσθαι, diceret,
quum in duobus nostris B. C. et edd. vett. ut
videtur cunctis legatur γενέσθαι, non εἶναι, Flo-
rentini autem aliquot cum his semper consen-
tiant. — 38 συνέφυγον. — 41 εἴργειν. — 43 τοῖς
Α. τοῖς B. C. — 5, 48 στρ. συλλ., sine τε. — 6, 5
ἐπὶ τῇ. — 7 εἰς. — 8, 19 Νικάνωρα (sic et alibi
aliquoties) τῶν ἱππασπιστῶν. — 9, 29 εἰς. — 30
ἐφυγον, eadem manu superposito υ, omissis se-
quentibus καὶ οἱ ... ἐφυγον. — 10, 33 ἦν ἡδὴ.
— 34 Βαρσαέτης.

XXII. 1, 41 Ἀμινάπην B.C.; sed Α. Ἀμι-
νάπην. — 2, 49 τὰλλα Α. pro τὰ ἄλλα. — 50
ἐπὶδείκασθαι. — 3, 6 ξυνηγέθ. Α.; sed B. C. ξυν-
ήθησαν (sic). — 4, 12 τὴν om. — 17 παντός. —
5, 19 ἐς τὰ ἔσχα. — 24 παρ' Ἀλεξάνδρου Schmied-
eris.

XXIII. 1, 31 non habet interpolationem ma-
nifestam τῇ δὲ πιδ. — 2, 35 τριχῇ δὴ διελ. ex Α.
pro δι. — 5, 10 ὅριοι tres. — 6, 17 τῇ μὲν.
— 18 ἦκεν σὺν τ. — 7, 25 ἐν τῇ τιμῇ. — 8, 29 ποιή-

σεσθαι ex Α. pro ποιήσασθαι. — 31 δόγματα τῶν
tres consensu, ut scribendum sit δόγμα. τὰ τῶν.
— 33 σφᾶς, hinc aberravit ad l. 35. — 37 ἐλέ-
γοντο.

XXIV. 1, 43 ὅπακ. — 44 τάξις ἦσαν ex tribus
pro vulg. ἦσαν τάξις. — 2, 48 χρόνου ex Α., quod
de conjectura Krügerus restituerat pro χρόνω.
Ante voc. χρόνου autem spatium vacuum reli-
ctum erat literarum ferme quinque, deinde atra-
mento eodem linea ducta ut significetur deesse
nihil. Habet γῆν. — 3, 5 ἔξοντα. — 4, 10 εἰς. Ib.
ἐνθενπερ ὠρμήθη. — 14 Καλλιστρατίδαν. — 15
Δρωπίδην, non Δροπ., ut ceteri. — 5, 23 δ' om.
— 24 τῷ αὐτοῦ. — 25 γηγόνει ex Α. B. pro ἐγερ.

XXV. 1, 27 Ζαδάχαρτα (sic) Α., ut c. 23, § 6.
Ut jam appareat falsum esse Ζευδρ., quod in ce-
teris omnibus legitur. — 33 ἦκε tres. — 2, 34
μὲν οὖν τ. — 3, 40 ἡγέλλον B. C. — 43 ἐν (sic)
Βάκτρα. — 4, 47 Βάκτρων. — 6, 13 τε om. — 16
ἐς tres. — 17 Ἀρτακόαν ἦλθε (sic) Α. Ἀρτακόανα
C. Ἀρτοκόανα B. — 7, 23 ἀπολελοιπότας ex Α.,
ut Opt. esse videatur inter duos Flor. ex quibus
enotat Gronov. B. C. ἀπολιπόντας. — 24 τούτους
tres.

XXVI. 1, 40 ἐνεκα. — 41 τὸν Φιλ. tres. —
2, 43 εἰς. — 45 ἐπιμην. — 3, 3 κατέσχον. — 7
Παρμ. ἦρχε. — 4, 8 πρὸ τ. — 9 Ἀλεξάνδρος ex
Flor. et duobus aliis Gron., ex nostris Α. B. pro
Ἀλεξάνδρῳ. — 11 ἐπιβουλεύματος interpolatio-
nem evidentissimam Krügerus non debebat ad-
mittere. βουλ. Α. — 12 περιών tres. — 16 τοῦ
Ἄλ.

XXVII. 1, 20 τοὺς Ἄμ. ἀδελφούς. — 21 καὶ
om. — 2, 30 παρ' Ἀλ., sine art. — 3, 32 ἔτι. —
4, 39 Δρωπίδου, non Δροπ. — 1 αὐτοῖς reduxi ex
Α., cum nonnullo sententiæ detrimento ejectum.

XXVIII. 1, 8 Δράγγας τε καὶ Δραγωγούς (sic),
non Δραγωγούς. Proxime igitur ad verum acce-
dit, vitiatum per præcedens Δραγ. — 11 τοὺς
προσχ. om. — 12 Ἀρχώταις. Ibid. tres habent
τά suppletum a Krügero. — 2, 18 Κάρωνα, sed
recte l. 21. — 3, 23 πρὸς Ἐριγυῖον πληγέντα ex
Α. pro ὡς (sic B. C.) vel ὑπό. Genitivum autem
in antiqua lectione locum habuisse documento
sunt etiam varietates πληζαντος (sic C.) et πλη-
γέντος (sic B.). Sed cæcum hic reddidit eximium
criticum contemptio et despicientia Ellendtii. —
24 εἰς et δὲ ἐγκλ. — 5, 38 ἀπὸ τοῦ Κ. διακεκριμένα
ex tribus pro vulg. ordine διακεκρ. ἀπὸ τ. Κ. —
39 ἦθη τὰ Α. ἦθη τῶν B. C. — 6, 42 καὶ ὡς. —
7, 5 πέλᾳσαιεν αὐτῷ πρόβατα ex Α. B., sine arti-
culo τὰ, quo hic non opus. — 8, 1 Περσῶν τε.
— 7 ἀπείργων. — 9, 11 Ὅζος constanter. — 12
κατέπαυσεν. — 10, 14 ἐκ Σογδ.

XXIX. 2, 27 ἀπὸ τοῦ ὄρ. — 28 δὴ καὶ Ἀλ. — 31 ἐξίεισι et κατὰ Ὑρμ. A. B. — 3, 32 διαβάλλειν scripsi ex A. B. (et fort. C., nam casu factum puto ut a § 2 ad § 5 nihil prorsus inde enotetur), quod legit Suidas ab Ellendtio appositus. Vulgo διαβαίνειν. Non omissum αὐτῶ. — 34 βαθὺς de conjectura scripsi, τὸ εὖρος quippe accusativo casu accipiendum. Gronovius in dubio hoc loco codices suos inspicere neglexit. Nimirum A. B. non βάθος δὲ οὐδὲ πρ. habent, sed βάθος, οὐ πρ., prorsus ut Suidas v. ὤξος et edit. Bas. Quod haud dubie in aliquot certe Florentiniis legitur. — 36 ἔχων ex Suida ascivit Krügerus. Ibid. ὡς καταπ., sine τὰ, uterque meus. — 37 δὲ οὐδὲ β. A. δὴ οὐδὲ βαθείως B., ut ed. Bas. — 38 τῆς om. B. — 4, 40 εἰς. — 45 τὴν στρατιάν servat A., ut jam non sit cur mutetur. — 5, 1 et 3 Ἀρσάκ., quod in Flor. male legit Gronov. — 6, 9 πεμφεῖν. — 7, 20 τέτταρις.

XXX. 1, 28 ἔνα δ. — 3, 39 γυμνῶ A. B. — 4, 44 prius τόν om. Deinde καὶ ἄμα καὶ οἰκ. καὶ εὐεργ. Δαρεῖον γεν. τὰ πρ. μὲν ξ. — 5, 50 ἐκέλευσεν. — 4 ἀνέγραψεν C. ἀνέγραψεν A. B. — 7, 11 ἐνθεν δέ A., non ἐνθένδε. — 15 ἐξίεισι. — 8, 17 Ἡρόδοτος tres sine articulo, quem delevi. — 20 ἐς μεῖζω ἔτι λίμνην ex tribus; vulg. ἐς λίμνην ἔτι μεῖζω. — 9, 24 τε om. — 25 ἀντιπέρας.

LIBER IV.

I. 1, 1 δὲ ἡμ. — 5 καὶ om. — 2, 12 νομάων (sic). — 3, 16 ἐπὶ μέγα τὴν πόλιν. — 18 ξυμβαίνει A. B. — 4, 24 ἐς (sic) ταῖς. — 5, 29 οὐς σφίσιν.

II. 1, 36 ὅσα tres consensu et ed. Bas. Eodem consensu tres ὁρμηθέντι l. 38 pro ὁρμηθείς, in ceteris nihil quicquam mutantes. — 2, 41 Κύρου πόλιν, hic et c. 3. — 42 ἐς αὐτόν. — 1 περιβαλέσθαι ex A. B. pro vulg. περιβάλλεσθαι. — 2 nullus προσήκων. — 3, 8 οἱ τοξόται τε καὶ ἀκ. ex A. pro οἱ τοξ. καὶ οἱ ἀκ., quod fortasse relinquendum erat dum alia auctoritas accederet. — 4, 15 οὕτως ἐξ Ἀλ. tres consensu, ut erratum esse videatur in Gronovii notatione. — 17 ἐνθένδε (sic). — 18 τῷ αὐτῶ τε τρόπῳ, quod notandum. — 5, 28 τε A., rectissime, et restitui pro vulg. δέ. — 6, 34, εἰς.

III. 1, 40 ἥπερ καὶ ἄλλαι. — 42 συμπεφευγότες. — 2, 47 ἄκρους. — 48 χειμάρρους tres. — 3 ὀλίγοις τὸ πρ. — 3, 6 ἐντός B. — 4, 14 τὸ τεῖχος πρὸς τῶν μαχομένων αἵρουσιν. — 20 ἡμέραν μίαν Sintenis scripsit pro ἡμέρα μιᾷ. — 5, 25 καταλειφθ. — 27 φυλάσσειν ex tribus pro φυλάττει. — 29 ἀποστασίαν. — 6, 30 δὲ τῶν τε ἐκ. — 36 ἀπηγγέλθησαν ὅτι τοῖς. — 7, 38 μὲν om.

IV. 1, 4 ξυνοικήσεως. — 2, 11 ἐθρασύναντο.

Deinde tres τολμήσαντα, ut ed. Basil. — 3, 15 θυομένων et 16 ἐγίγνετο tres. — 18 ἀνέλεσαν. — 19 αὐθις ἐς. — 22 Σκύθας cum αἰς inter lin. — 24 τὰ ἐκ τ. θ. σημαινόμενα A., sed B. C. habent quod Gronov. ex Opt. fortasse errans attulit. — 25 ὁ Ἀλέξ., quod in tali loco valde notandum. — 4, 26 αὐτῶ. — 32 ἐξεπλάγησαν. — 5, 38 καὶ τοὺς σφ. ex A. Vulgo sine articulo. — 39 τε om. — 6, 46 αὐτοὶ solum tres, sine καὶ et δέ. — 7, 50 ἐγίγνοντο ex tribus pro ἐγένοντο. — 52 ἐνέβαλλεν. — 1 ὀρθρίαις. — 4 τοῖς ἱππεῦσιν οὐκ εἰών, quod reducendum ceuseo et ob auctoritatem librorum et quia simplicius ita et rectius dictum. Cum οὐκ ἦν hic ordo expectabatur: καὶ οὐκ ἦν ἀσφαλεῖς ποιῆσθαι τὰς ἐπιστροφάς. — 8, 7 εἰς τῶν Σκυθῶν τῶν ἡγεμόνων, lapsu. Atque inspecto codice video ἦν deletum post Σκ. (vide lin. 6), quum tria vocabula delenda essent.

V. 1, 19 verba παρὰ τῶν Σκυθῶν καὶ delenti non esse obsecutos typothetas video. Nimirum ex Flor. cum Schmiedero scripserat Krügerus παρὰ τῶν Σκυθῶν καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν, quæ est aperta interpolatio. Recte puto quatuor Gronoviani et vett. edd. παρὰ τοῦ βασιλέως Σκυθῶν. In A. παρὰ τοῦ Σκυθῶν βασιλέως. Origo interpolationis in antiqua varietate esse videtur, cujus vestigia in C. qui παρὰ τῶν βασιλέως (sic), et in B. qui παρὰ τῶν βασιλέων. — 22 omnino scribendum cum tribus nostris ἀπὸ κοινοῦ, sine articulo, ab iis illato qui τὸ κοινὸν τῶν Σκυθῶν somniarentur. Hoc dicit, ὅτι οὐκ ἀπὸ κοινοῦ (σταλέντων) τῶν Σκυθῶν ἐπράχθη, ἀλλὰ ληστρικῶ τρόπῳ σταλέντων. — 24 ἐθέλοι, 26 καιροῦ tres. — 2, 31 σύμπ. — 4, 40 προλαβών, ut ex huius verbi correctione ortum videri possit προσεπῆρθη. — 5, 47 αὐτοῖς. Flor. αὐτῶ vereor ne a correctore sit illatum. — 48 emendavi ex tribus meis, quum legeretur ὠκυτέρων τε αὐτοῖς ἐν τῷ τότε καὶ ἀκμαϊτέρων ὄντων (hoc om. A.) τῶν ἱππων, subridicule. Hinc nihil amplius enotatum ex codice C. — 7, 12 ἡ ἔσθ. ἡ ἐς τὸν π. ex A. B. et ed. Basil. pro ἡ ἐς τ. π. ἔσθ. — 8, 19 τοῖς ἐκ τῶν ἐκβαίνουσι ἐπ. — 9, 20 συνεχόμενοι.

VI. 1, 32 τοὺς βαρβάρους. — 2, 37 εἰ δὲ τι πταίσματος (sic). Hic quoque interpolatus Flor. qui πταίσματος. — 41 μὲν μὴ πλ. — 3, 44 δὴ ὡς. — 5, 10 ἐξηγγ. — 6, 14 τῷ ποταμῷ.

VII. 1, 30 Βραζάνην. — 3, 43 αὐτὸς (sic) δὲ ἐς Ἐκβ. — 4, 46 βαρβαρικόν. — 3 κίταριν ex utroque pro κίδ. — 5, 5 ἀλλ' ὑπὲρ τι. — 7 οὔτε. — 13 ὑπάρχει.

VIII. 2, 25 αὐτοῖν. — 3, 29 οἷα δὲ uterque. — 27 ἀξιοῦν. — 4, 35 ἥδη. — 39 οὔτε εἰς τὰ τῶν A. οὔτε ἐς τῶν B. — 5, 43 γε om. Ibidem ex utroque

ἀλλὰ τὸ πολὺ γὰρ μέρος pro vulg. ἀλλὰ τὸ γὰρ π.
μ. — 6, 2 ἐν ἑαυτῷ uterque. Ibid. A. προσθεύειν
μέντοι τὰ τοῦ. — 5 ὅποτε ἱππ. — 8, 13 ἐβόα ἄρα
καλῶν. — 16 οὐδὲν ἄλλο. — 21 ταύτη. — 9, 26
ἐγίνετο ex A. pro ἐγένετο.

IX. 1, 32 μεγάλως τι (sic). — 34 δὲ καί. — 35
ἤττισθαι. — 2, 40 ἐν οἴνῳ ex utroque pro ἐν τῷ
οἴνῳ. — 3, 41 δέ omisum (in fine paginæ). —
4, 1 οὐδέ τινα ἄλλ. — 5, 5 A. et B. ut editum,
nisi quod B. ἐξαλείφθη. — 6 πῖσθεις (sic). Deinde
κακῶς, quod verum. Maligna et perfunctoria
erat illa prima cura corporis. Delendum potius
adverbium cum Schneidero quam καλῶς ponend-
um quod non est huius loci. — 7 ἀπέδωκεν A.,
quod Schneiderus scripserat pro ἐπέδ. — 6, 10
μεγάλως τι. Ib. ἀπαυθαδιάζεσθαι, praesenti. — 7,
20 χρῆναι. — 9, 14 αὐτῷ τοῦ x. A., quod Wyt-
tenbachius restituerat pro αὐτὸ τ. x.

X. 1, 18 ὑπαγορικότερον. — 21 ξυγγέγρ. uter-
que, ut Schmiederus scripserat pro ξυνεγγέγρ. —
22 legendum ὅφ' αὐτῷ εἶναι, delete τε quod in
neutro meorum est nec in ulla vett. edd. — 2,
24 κτησάμενος. — 4, 4 εἰ τῷ τύρ., ut Bas. — 5
ὑπάρχοι ἐθέλοι, 7 ὑπάρχοι. — 6, 19 Θηβ. μὲν ἦν.
— 7, 23 αὐτὸν σφ. — 24 εἶναι. — 25 ὅτ' om. —
26 εἴπερ.

XI. 1, 30 καὶ δὴ. — 31 τε τοῦς. — 2, 33 οὐδὲ
μῦθ. — 38 καὶ τεμένην ὅτι τ. uterque. — 3, 43
ἱερμένον οὐδὲ ψ., sine καί, quod notandum. — 5,
8 Ἀλέξανδρον. — 10 ἀριστοστρατηγικώτατον, quod
fort. Flor. quoque habet. Scribatur igitur τὸν
ἀριστοστρατηγώτατον. — 6, 11 ἥπερ. — 13 συνόν-
τα. — 14 ἄρχειν γε ex A. pro σε. B. et ed. Basil.
τι. — 7, 22 ἐπιθεσπ. — 23 praeter οἱ λόγοι etiam
γίνονται recte legitur in A. pro γίνωνται. — 26
ἐγίνετο ex utroque pro vulg. ἐγίνετο. Ib. προσθή-
ναι, 28 προσαναγκάσης, 30 προσθήσης. — 8, 31 εἰς
ἀπαντας ex A., quod melius quam vulg. εἰς ἅπαν.
B. et ed. Bas. ἐς ἅπαν. — 9, 34 λέγεται πρῶτον
A., sine articulo, quod probo. τὸ πρ. B. — 40
Ἄρπ. hic uterque.

XII. 1, 43 εἰπόντος Καλλισθένης, quod notan-
dum. — 44 μεγάλως sine τι. — 45 γνῶντα. — 2,
19 ἐπειδὴ τι καὶ ἐδ., littera ς pro compendio voc.
καὶ accepto. — 2 ξυναγῆναι. — 5, 17 παρασχέιν
αὐτόν, sine φιλησαι. — 6, 19 ὕβριν τε τήν ex utro-
que. Omissa est in editionibus particula. — 23
ἐνιστόν.

XIII. 1, 32 ὅσα ἐς ἡλ. ἐμειρακιεύοντο. Scriben-
dum igitur ἐμειρακιεύοντο, vocabulo Xenophon-
teo, et tollendum fortasse ex Thesouro verbum
Μειρακίζω, quod ex uno hoc loco affertur. — 39
βασταί om. — 2, 39 ἦν. — 41 sic distinctum in
A. — 42 ἐν θήρᾳ ex A. pro ἐς θήραν, quod

frustra explicare studet Ellendtius. — 44 ὅστε-
ρήσας. — 3, 49 τὲ ἑαυτοῦ uterque. — 50 οἱ, non
οἱ αὐτῷ, quae Flor. scriptura docet omnes illos
locos in quibus αὐτοῖς pro σφίσιν et talia praebet
solus, esse interpolatos. — 4, 5 et seqq. Ἀρσάνου
uterque. — 6 εἰς. — 6, 20 θεῖον εἶναι τι. — 7, 26
τῷ Ἐπιμένους ex A. pro τοῦ. — 37 τήν σκ. τήν
Ἄλ. ex A., quod de conjectura ediderat Ellendt.
Aberat alter articulus, cuius vestigium etiam in
B. τήν σκ. τοῦ Ἄλ. — 28 Ἀάγω. — 29 καὶ ὁ Ἄλ.
ex utroque. Vulgo sine artic.

XIV. 1, 36 ἐξ om. — 2, 48 ὕπνους τοῦς Ἄλ.
ex utroque, quod volebat Ellendtius pro τοῦ. —
49 ἑαυτόν τε καὶ ex iisdem. Vulgo τε omisum.

XV. 1, 14 ἦκεν αὐθις. — 15 οἷς uterque. — 3,
30 ἀκούσαι uterque. — 5, 41 ξύμφορα, 42 δέ.
— 46 ἐπετέτακτο. — 47 ξυνστήσας. — 48 ἦθη uter-
que sine τά. — 6, 50 πᾶσαν ἂν ἦδη ἔχειν ex A.
pro vulg. πᾶσαν δὴ ἔχειν, quod per se bonum,
sed facilius ex illo oriebatur quam illud ex hoc.
— 1 ἂν om., et seclusi: nam certum erat hoc in
Græciam redeundi consilium quod saepe profite-
batur Alexander. — 4 ἐς τὸ τότε B. ἐς τότε A. —
7, 7 προχωρεῖν uterque.

XVI. 1, 20 Πολυπέρχ. hic uterque. — 23 ἐτι
servat A., et erunt οἱ ἐτι ἀφεστηκότες qui perstant
in defectione, nondum sub dominatum Alexan-
dri redierunt. — 24 ἐξαίρειν. — 2, 25 τῶν μὲν
uterque. Ἐφαιστίωνι A. — 3, 31 αὐτῶν pro τῶν.
— 34 ξύμπαντα. — 41 ἐξήκει. — 4, 42 τούτοις. —
43 φυγάδες. — 5, 48 διέφθειραν reduxi ex A. —
1 ἐς φυλακὴν. Certissima est Krügeri emendatio,
et annotavi fluctuationem nostri codicis inter
ἐν et ἐς. — 3 Ζαρ. τε τελέσαντες — 6, 7 τῶν ἐταί-
ρων ἱππέων ex utroque pro vulg. τ. ἱππ. ἐτ. —
10 τήν om. — 13 οἱ ὑπὸ φυλακῇ τῆς Ζαριασπῶν, ut
scribendum sit τῇ pro vulg. τῶν.

XVII. 1, 27 ἤλαυνον. — 2, 32 τε in neutro,
ut de suo fortasse addiderit Gronov. — 3, 42
ὑπακ. — 5, 1 σφιν A. In B. omisum, spatio va-
cuo relicto. — 4 Γαβάς. — 5 Σογδιανῆς. — 5,
13 et seqq. A. Σπιταμένει et Σπιταμένους, quae
restituenda puto. B. ut editum. — 6, 19 ὑπολει-
πόμενοι ex A., quod scripsit Ellendtius. Vulgo
ὑπολιπ., vitiose. — 20 οἱ πολλοί ex utroque. Vul-
go sine artic. — 21 παρέδωκαν scriptum in A. —
7, 26 ἐξηγγέλλετο, quod servari potest. — 28 ἀπο-
τρέψαντες ἀπὸ σφ. αὐτῶν, eadem m. mutatum in
αὐτόν.

XVIII. 1, 33 πάντα. — 2, 35 non habet ἦν. —
37 Φαδράτην. — 3, 39 hic Στραστάνορα. — 43
πέμπει. — 45 Σπόχιλον. — 4, 1 συμμ. — 3 ἀφει-
στήκει in utroque. — 6, 14 ἐμβεβλ. Et uterque
προκληθέντες. — 15 ὑπάρξει dedi pro ὑπάρχει ex

utroque, quorum A. ὑπάρξιν. — 16 ἀπαλλαγῆσι δοῦναι τό, confuse.

XIX. 1, 27 ὅη ex A. pro δέ. — 28 αὐτῷ. — 2, 37 δὲ καί. — 3, 44 ἐξ om. — 48 ὑπὸ αὐτῶν uterque. — 4; 6 alterum ἢ om. — 7 καὶ οἱ ex utroque et ed. Basil. pro αἱ. — 5, 7 καὶ ἦν γὰρ Ὁξυάρτη παῖς, quod recipiendum erat. — 11 Δαρφείου γυναικα ex utroque, quorum auctoritatem sive potius indiligentiam Gronovii confirmat Suidas. Vulgo γυν. Δαρ. — 6, 15 καὶ τότῃ γε Δαρ., quod et ipsum in aliquo suorum neglexerit Gronov. — 17 εἰς. — 21 ἀρέσει.

XX. 1, 22 μετὰ τὴν μάχην τὴν ἐν Ἰσοῦ, ἢ Δαρ. — 26 οἱ παῖδες A., non αἱ, sed item cum gl. καὶ οἱ υἱοί. — 2, 31 αὐθις ἐρέσθαι. — 33 ἀπέλειπες. — 3, 41 σὺ μὴδ., sine δέ. — 4, 44 τὰς παιδας ἐχομένους Sinenis pro τοὺς π. ἐχομένους.

XXI. 1, 2 et 3 Παρετάξ. ambo hic et c. 22. Καί et δ τι non omissa. — 5 αὐτῇ, ut vet. edd. — 2, 11 οὐ (sic) χαλεπὴ εἶναι. Reduxi nominativum quem video etiam Ellendtium tueri. — 12 τε κύκλῳ περιέργει, postremum etiam in B., pro περιέργει. Vide Ellendt. Imperfecto περιέργει nihil opus. — 3, 19 προῦκχωρήκει. Ibidem τέμνων dedi ex utroque, quod melius rem pingit quam τέμνων. — 20 ὑπερύψηται. — 4, 24 ἐψητῆται. — 29 ἦνυτον, uno τ. — 6, 43 ἐπεποιήτο uterque. — 44 βέλη, ὡς ὑπ' αὐτοῖς ex A. Nam ed. Bas. et cod. B. βέλη ὑπ' αὐτοῦ, quod ex suo codice correxit Vulcanius, qui ὦστε, de suis autem tacet Gronovius. — 47 οἱ sive αὐτῷ om. A. — 7, 52 μεγάλως τι. — 8, 3 καὶ ἐταίρων ex A. sine τῶν. Ac fuerit in Flor. καὶ non additum, sed loco vulgati τῶν scriptum. — 4 δὲ τῷ Χορ. — 7 ἐνδοῦναι. — 10, 14 δὲ χ. uterque.

XXII. 1, 25 τῶν ἐταίρων ἱππέας, ut dubia fiat scriptura Flor. recepta. — 27 Πολυπέρχ. hic A. Constante B. — 2, 34 ἐς om. — 4, 45 ὦστε pro ὅτε. — 5, 50 τὴν Ἀλεξάνδρου. — 2 Ὑρίεσπιν A. Ὑρίασπιν B. — 3 ἐπί, non ἐς. — 6, 5 sine δέ. 8 προχ. uterque. — 10 ἔφασαν. — 7, 13 Πευκαλεῶτιν. Deinde constanter Ἰνδῶν ποταμόν. — 15 καὶ Κλείτου uterque. — 8, 23 Ἀστὶς constanter in utroque. — 28 ἐτάχθη ἐπιμελίσθαι ex A. pro ἐπιμ. ἐτάχθη. Nam in Arriani codicibus ordinem non raro mutatum vidi eo consilio ut substantiva quibus reguntur verbis quamproxima sint. — 30 αὐτοῦ, non male.

XXIII. 1, 33 ἀσθεταίρων uterque. — 35 ἐς τὴν Ἀσπίων uterque, non τῶν. — 2, 38 τῶν μὲν πεζῶν τὸ πλῆθος, ut inspiciendus hic sit Flor. — 3, 45 τούτων. — 47 ὡς εἶχον. — 4, 5 περιέβλεπτο, quod recipere debebam: non puto in tali composito augmentum abjici. — 11 ἐκ τῆς uterque.

— 5, 19 ἐξαίρειν. — 21 non est cur mutetur scriptura codicis August. et nostri A. ξυμπορώτατον ἐς τὰ (ἔτασον B. uno σ) παρόντα κοσμεῖν. Eodem ceterorum vestigia ducunt. Ἐς τὰ postquam abierat in ἐστί, corrector codicis Florentini παρόντα κοσμεῖν mutaverit in πάντα διακοσμεῖν. Hoc certum, non intelligi quomodo vulgaris scriptura potuerit nasci ex Florentina, quam critici amplectiuntur.

XXIV. 1, 22 ὑπασπιστάς τε καί. — 26 Εὐαπόλεως A. Εὐατοπόλεως B. — 3, 35 κατιδὼν ὄντα, quod forsasse recipiendum; v. ad finem c. 22. — 38 ἀναδραμῶν. — 40 τῶν Ἰνδῶν. — 5, 41 ὁ δὲ ὡς π. ἦδη κατείδε. — 42 ἐς τὸ ἐμπ. uterque. — 6, 6 κατῆλθον. — 7, 11 ὤκεισθαι. — 9, 23 τῶν πυρσῶν. — 25 εἶχεν ἔστρ. — 27 ἐπηγγ. — 28 τριχῇ B. τριχά A. — 10, 31 τῷ Λάγῳ ἀγειν A., ut Ellendtius pro τοῦ.

XXV. 1, 39, 40 θαρσῆσαντες, ἐς τό, mediis omissis. In margine γρ. θαρήσαντες (sic). — 41 γίν. — 2, 44 ποιήσας τοὺς λ. Sinenis restituit pro ποιήσαντες τοὺς λ. — 45 ἥπερ ἐπιμαχίμωτον. Sed B. ἐπιμαχώτατον. — 47 ἐθέλειεν. — 3, 4 ἐπραξεν. — 4, 10 ἐργάσασθαι, male. — 5, 13 τούτους μὲν γάρ. Ib. μαχομ., sed B. μαχουμ. — 14 διασχίλους. — 6, 21, 22 καὶ τὴν K. usque ad τοξότας om. — 23 Ἀσακ. — 7, 28 προσάγοντα τὴν Ἄλ. ῥέοντο. — 30 reducendum κατὰ πόλεις ex A., cuius scriptura me fugerat. B. x. πόλιν.

XXVI. 1, 35 αὐτοῖς Geierus coniecit pro αὐτοῖς librorum. — 2, 40 ἐς τὴν πόλιν ex A. Vulgo ἐς πόλιν. — 3, 49 ἐς αὐτούς. — 4, 5 ἐκκλίν. — 8 μὲν ἀπὸ uterque. — 5, 10 τι om. — 14 τῶν τε Max. ex A. pro τῶν M. — 15 ἐγίνετο, quod verum puto. — 16 ἐκτοξεύουσιν οἱ. — 17 ἀνέστελ-λεν. — 7, 26 τε om.

XXVII. 1, 35 ἐπ'. — 2, 40 οἱ δὲ πολλοὶ τρ. — 3, 45 σύν. — 4, 5 Ἀσσακάνου, § 5, 9 Μασσακάνων uterque. — 12 πέμπει. — 7, 24 Ἀβισάρου, uno σ. — 28 χρᾶσθαι. — 8, 32 mire γενομένων ἄσπισιν ἀξιόμαχους, et B. ἀξιόμαχου. — 35 ζῶντες δὲ ἐλήφθ. ex utroque pro vulg. ἐλ. δὲ ζ. — 9, 38 ὥρων. — 40 prius τοὺς om.

XXVIII. 1, 44 restituendum τὴν πόλιν ἐκλεί-πουσιν· ἐφ' οὗ οὐ δ' ἐς τὴν πέτρην. Postrema verba deleta sunt a criticis auctore Gronovio, qui se adversativam particulam in nullo codice conspexisse testabatur. Atqui est in A. sic, δὲ ἐς, in B. δ' ἐς: ut valde vacillet istud testimonium. Jam oratio non nitida et compta: sed alia ex Arriano facile possunt colligi quæ ab hac forma non longe absunt. Ibidem ὡς δὲ quod Schneiderus posuit pro ὡς δέ, liquido scriptum est in A. — 45 ξύμπαντες om. B. ἐφυγον A. — 46 ter-

tium τὴν om. — 48 ὑπὲρ αὐτῆς. — 2, 4 καὶ om. — 5 ὑπὲρ τῆς πέτρας ταύτης ex utroque pro ὑπὲρ ταύτης τῆς π. — 4, 19 ἐτέλγεισε. — 5, 20 αὐτῶ. — 23 τὸν Ἰνδῶν ποταμὸν Ἀλ., pro ὑπό. — 7, 35 alterum τῆς om. — 40 λειφθεῖη. — 8, 41 ἀναλ. — 44 ἐς om. — 46 ὀλίγον etiam in B. legitur.

XXIX. 3, 20 διασπᾶσθαι. — 23 ἀπεχώρησαν, quod recipi poterat; conf. locos ap. Ellendt. ad V, 28, 1. — 4, 27 ἐγγράπτο praeter Flor. uterque noster. — 5, 34 ζυμίζει ex utroque pro vulg. ζυμίζοι. — 6, 43 πᾶσα om. — 44 αὐτῇ, ut ταύτῃ in mente habuisse videatur. — 7, 1 ἐχώνων ex utroque pro vulg. ἐχώνων. In A. αὐτῶ, quod pluralem confirmat.

XXX. 1, 6 ἐπὶ τὸ στάδ. — 9 ἐφίεμ. — 11 τὸ χωρίον. Bene Ellendt. τὸ χοῖμα. — 14 ἐλινύων B. ἐλινύων A. — 2, 19 ζυνάπτων A., quod posuit Krügerus pro ζυναπτῶν. B. ζυνάπτων. — 27 σφίσι uterque. Ibidem A. δὲ ἐπιποιήντο. — 4, 33 ab ἐπαγοῦντας aberrat ad κατὰ τῶν, l. 35. — 4, 36 σφῆς αὐτοῦς Krügerus de auctoritate Gronovii, cui non fiderat Ellendtius. Nec agnoscunt nostri vocem inutilissimam. — 5, 44 ἐς τὴν Ἀσασκηνῶν (sic) uterque. — 45 τὸν Ἀσασκηνῶν A., ut ed. Basil. τοῦ Ἀσσ. B. — 6, 7 ἐμελλεν uterque. — 7, 14 τοῖς δὲ ἑλ. A. δὲ om. B. — 8, 20 κατακρήνους. — 21 συλλ. — 25 ἐπὶ τὴν γέφ. ex utroque pro ἐπὶ γέφ.

LIBER V.

I. 1, 30 ὁρκεῖσθαι. — 2, 31 ἀρ' οὐ. Idem κτίσαι et 32 ὅστις usque ad ἐστράτευσιν omittit. Scribit Νύσα, sed B. Νύσα, constanter. Delevi vocabula οὐκ ἔχω φράσαι, quae sunt in neutro. — 34 codices Διονύσιος ὅς ἐκ. Recte Ellendtius ὅς delendum censuit. Ibidem A. ἡ ἐκ, sine καί. — 37 ἐπελθεῖν, αὐτὸν δὲ ἄλλο αὐτῶν ὅτι μὴ τῶν Ἰνδῶν β. — 40 τὰ γῆρ, non τῶ. — 4, 1 παραλθεῖν δὲ ἐς. — 3 ἔτι. — 4 αὐτῶ om., non male. — 8 ὧδε B., omittit A., lapsio librario propter insequens ὧδε. — 5, 13 οὐ καὶ Βάχχοι αὐτῶ. — 14 τὴν πόλιν ταύτην. — 16 τι om. — 17 ἐν τῇ Αἰγύπτῳ sine γῆ. In B. Αἰγύπτων. — 6, 20 ὁ om.

II. 1, 32 τε καὶ ἔκειν. — 3, 45 Ἀλέξανδρος. — 46 ὑποκρίν. — 50 εἰ βούλει. Ibid. ἀντὶ δὲ τῶν ἐκατὼν ex A., quum vulgo desideraretur articulus necessarius. — 2 κακῶν. — 5, 12 τοῖς ἐπ. τοῖς ἱπ. uterque. — 6, 19 recte Schneiderus ποιήσασθαι, quod recipere debebam: nimirum ποιήσθαι scripserat antiquus librarius, ας superscripto se corrigens, quod deinde pro omisso vocabulo acceperunt protulit nostrorum codicum scripturam (ποιήσθαι) ποιῆσθαι ὡς καὶ στεφανώσασθαι εἶχον, sic enim illi, nullus ὡς εἶχον, quod Vulcanius et de

Schneideri conjectura Krügerus ediderunt, ὡς transpositum fuisse, ut videtur, opinati. Hoc qui codices novit in tali loco admittet nemo, neque vim suam hic habent verba ὡς εἶχον. Quare conieci στεφανῶνους . . . ποιήσασθαι καὶ στεφανώσασθαι εἰς τὸν ἐφύμνοῦντας καὶ etc. Sed nec sequentia satis sana esse videntur. In A. legitur ἐφύμνοῦντες (inter lin. as ead. m.) τὸν Διονύσιον τε. — 7, 23 τάδε. — 24 καὶ om. — 25 ἐστεφανωμένους, de quo nihil Krügerus, secundum Ellendtium conjectura est Raphaelii. Nostri B. στεφανομένους cum edd. vet., A. στεφανώσασθαι. — 26 κατακλήσει Sinenis pro κατακλήσει. Ibidem A. ὑπὸ τοῦ pro πρὸς τοῦ. — 27 ἀνεύασαι cum glossa ἀνευφημῆσαι.

III. 1, 28 ἐθέλει. — 3, 41 Παραπαμισσῶν. — 4, 45 ἐν αὐτῇ τῇ, quattuor fere literarum spatio relicto vacuo. — 48 hic ἐρασμένης. Et κείσθω. — 5, 4 τρισχιλίας. — 6, 6 αὐτῶ Ἰνδῶν ex utroque pro vulg. αὐτῶν Ἰνδ. — 7 καὶ πόλιν sine τῇ, fortasse vere. — 10 ἐν τῶ. — 11 γίγνεται uterque.

IV. 1, 12 Ἰνδός A., qui in dativis tantum et accusativis habet Ἰνδῶν. — 13 καὶ Εὐρ. — 20 τῶ Αἰγύπτων A. τῷ Αἰγύπτῳ B. et edd. vet., ut Αἰγυπτίῳ potius scribendum sit (ut alibi loquitur, velut VI, 17, § 2) quam cum Flor. Αἰγύπτου, quod non in tot codicibus nec tam varie depravatam esset. Conf. c. 1, § 5, 17. — 22 μάλιστα καὶ οὐκ. — 2, 26 τοῦ Ἰνδοῦ δὲ μέμονες, quod restituendum. — 27 πολλῶ δῆ. Ibid. αὐτὸς ὁ om. — 28 Κτ. μὲν δῆ εἰ δῆ τῳ. — 29 στενότητος uterque. — 30 αὐτοῦ om. — 3, 33 τοῦτον τὸν ποτ. τὸν Ἰνδόν ex utroque. Vulgo sine altero artic. — 38 ἡ οὐ ἄλλοι. — 42 ἐλεγχθ. — 4, 46 ὅσους γὰρ δῆ uterque. — 5, 4 Κύρος ὁ ex utroque pro ὁ Κ. δ. — 9 ἐγγυτάτω ex utroque pro ἐγγύτατα. Eandem emendationem ex omnibus suis adhibet alii loco (VI, 23, § 4) Gronovius, hic nihil notans.

V. 1, 15 γέγραπται. — 18 ἐπαὶ δὲ uterque. — 20 ζῶα ἄτοπα. — 2, 22 τά om. — 23 τοσόν μοι. — 26 om. ἐς. — 28 Χορασμ. — 3, 34 τῶ ἄλλω τῷ Συκιτικῷ. — 5, 46 Πίγρ., ut semper. — 47 καὶ τὸν Ἀκ. καὶ Ὑδραῶν. — 1 τεναγῇ uterque.

VI. 1, 3 πρὸ τοῦ uterque. — 5 ὡς ἐπὶ ἀπηλιώτιν (recte l. 19). — 8 dedi quod in aliquot codd. se reperisse testatur Gronovius, quibus nostri accedunt. A. ἡ μὲν ὡς (sic) μεσημβρίαν (sic) τε καὶ πρὸς νότον ἄν. B. ἡ μὲν ἐς μεσημβρίαν τε καὶ (hic πρὸς inter lineas ead. m.) νότον ἄν. — 2, 10 τὴν Ἰνδῶν uterque pro τῶν. — 13 ἀνικέσθαι. Uterque Σανδράκοτον. — 14 ἐλαχίστην uterque, quod Ellendtius scripserat pro ἐλαχίστον. Idem ὅσην. — 15 πρὸς τὴν ἐν τὸς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν ex A.

recipere non dubitavi, qui sibi propria glossarum additamenta nulla usquam habet. — 3, 19 ἀπληρώτην ex utroque pro ἀπλη. Idem recte ἔστε ἐπὶ μεσημβρίαν, sine articulo τῇν quem delevi. — 20 δέ om. — 22 δὲ ὡς πρός. — 25 προκεχ. — 4, — 27 ἐκάστοις. — 28 ὡς δὲ καὶ τῆς. — 31 ἐνδιδοί. 32 seq. In loco turbato de conjectura scripsi καὶ ἄλλο Καύστρου πεδίον Λύδιον καὶ αὐτὸ ποταμοῦ, et ipsum ποταμοῦ scilicet πεδίον, ut supra Ἑρμου, mox Καίχου et Μαϊάνδρου. Nimirum ἀπὸ Λυδίου ποταμοῦ in nullo codice legi videtur, quum Basil. edit. et nostri duo consensu praebeant Λύδιον καὶ Λυδίου π. Jam quod posui καὶ αὐτὸ ποταμοῦ frequentissimo corruptionis genere abire poterat in καὶ ΑΥΤΟΥ ποταμοῦ, quod quasi sententia duce librarius mutaverit in Λύδιον καὶ ΑΥΔΙΟΥ ποταμοῦ. — 33 καὶ κοῦ uterque pro καὶ Καίχου. — 5, 36 ἄλλα. — 40 τυχὸν τοῦ ποταμοῦ ex utroque. Vulgo sine artic., qui necessarius est. — 6, 48 ἀνωθεν. — 7, 7 οὔτε τὸ Ν. ex utroque, quorum Α. τὸ τοῦ Ν. Vulgo οὔτε Ν., sed Krügerus « addiderim τό. » — 8, 10 τε καὶ εὐθύς. — 11 mire uterque ποταμοὶ πάντας.

VII. 1, 21 καὶ δ' Ἰστρὸς ex utroque accessit articulus. — 24 γρόνῳ om. — 2, 28 δ' Ἀλικαρνασεύς ex Α. addidi, quod glossatorem fuisse adscripturum nemo sibi persuaderebit. Idem codex confirmat quod Krügerus restituit, ποιεῖται I. 30, pro ποιεῖσθαι. — 3, 33 καίτοι ταχύτατη γε ὡς, ut idem III, 19, § 6. — 39 ἐπηρὲς, hoc acc. — 40 πλέγμα. — 4, 43 uterque δὲ δὴ μία, quod ex ed. Basil. dedit Krüger. Ibid. Α. ἅμα δὲ ἐή. — 5, 4 ὁποις.

VIII. 1, 9 δή. — 2, 19 οἱ τῇ δὲ Ἰνδοί ex utroque pro vulg. ταύτη. — 3, 22 πρέσβεις usque ad τοῦ Ἄδρις. omisa. — 28 τε om. — 5, 41 ξυμπιγθέντα ναυτ.

IX. 1, 1 τε additum ex Α. — 2 ἀντιπέρας uterque, ut III, 7, § 2. — 3 ζῦν π. uterque. — 8 ἐπενόει ἀπὸ τοῦ πόρου Α. recte, quum ceteri omnes διὰ, quod auctore Gronovio deleverunt editores. — 2, 10 γίν. — 13 ὅπου. — 3, 21 παραπλέοντα. — 22 πᾶσα πλήρης. — 24 ἐπιλεξάμενος. — 4, 26 Ἰνδοί nostri quoque, quum Ἰνδοί fere dicat Arrianus, unde nemo sanus efficiet eum abstinuisse prorsus a vulgari modo οἱ ποταμοὶ οἱ Ἰνδοί. — 30 χιόνες ἐκ τοῦ. — 33 ἴσχ. uterque. — 35 ἄλλου του.

X. 1, 38 οὐδὲ (pro ὅ δὲ) οὐδέν. — 39 εἴ πη uterque. — 42 ὑπὸ πλήθους τε τῶν ex Α., quod verum puto. B. ὑπὸ τοῦ πλ. τε τ. Editiones ὑπὸ τῶ πλ. τῶν, sine varietatis notatione. Ibid. Α. dativo πολλῇ στρατιᾷ. — 44 ἐμελλεν reduxi ex Α. Minus aptum huic loco quod ex Flor. edunt ἐμελλον.

— 2, 47 μᾶλλον pro ἅμα. — 2 καὶ om. — 3, 7 ἀντιπαρεῖη. — 8 ὡς ἔθος. — 4, 10 καὶ βοή μόνον καὶ ἀλαλ. ex utroque, qui recte omittunt articulos ἡ et δ vulgo lectos. — 13 καθεστήχασαν.

XI. 1, 19 εἶδει παντοίων δένδρων uterque noster et ed. Basil., in quibus recte Ellendtius correxit παντοίῳ. Vulgo post Vulcanium παντοίων δένδρων εἶδει, de suis autem Gronovius nihil prodidit. — 3, 33 ὑπολείπτο ex Α. pro ὑπελείπτο, ut omnes c. 12, 1. Quum alibi augmentum addat hic codex, in omisso ei inprimis fidendum putaveram. — 36 καὶ Πολυπέρχ., fort. vere. — 4, 40 ζῦν τῇ δυν. ὡς ἐπὶ σφ. ex utroque. Vulgo ὡς ἐπὶ σφ. ζῦν τῇ δ. — 41 μέν τι in Α. — 49 μενέτω vel αὐτορος omittit B., relicta lacuna.

XII. 1, 4 μισθοπόροις. — 2, 12 ἱππασπ. — 13 τοξότας τε καί. — 16 ἐνθεν. — 4, 24 καὶ τῶν πλοίων δέ ex Α., ut Krügerus correxit vulgatum τε. Idem confirmat Ellendtii αὐτῶ pro vulg. αὐτῶν. — 31 ἐκ Π.

XIII. 1, 37 ἡμίσεις. — 2, 44 πρῶτοι uterque, quod Krügerus pro πρῶτον restituerat. — 47 αὐτὴν μὲν μεγάλην ex utroque. Vulgo non legitur μέν. — 48 δέ habet uterque. — 1 ἀποτεινομένην Α., quod Ellendtius posuerat pro nominativo qui legebatur. — 3, 2 λάμβρος. — 5 τοῦ πρώτου.

XIV. 2, 26 δὲ ἐπεκ. — 27 τόν om. — 33 ἔτι om. — 3, 34 δὲ λέγει τὸν Π. παῖδα φθ. Α. λέγει om. B. — 36 μακρᾶς Sintenis pro μικρᾶς. Ib. περάσαι. — 37 ἀνείρξει. — 42 τούτοις uterque. — 4, 44 ἐκ (sic) τῇ ἐκβάσει. — 45 τοῦ Π. — 49 Βουκεράλα. — 50 τὸν ἱππον uterque. — 6, 10 δέ om. — 13 ἀφικέσθαι τοῦ Πύρου τὸν παῖδα.

XV. 1, 20 πάση δυν. ex utroque pro δυν. πάση. — 21 αὐτῶ πορεύεσθαι Α., quod notandum. — 2, 25 ἐπὶ μετώπου ex Α. pro vulg. ἐπὶ μετώπῳ — 29 γιγνόμενα. — 4, 37 δ' οὖν ex Α., quod pro δὴ οὖν restituerat Krügerus. — 7, 16 ἐκατέρωθε, 17 ἐκατέρωθεν.

XVI. 3, 36 ἀντιπαριππεύωσιν ex utroque pro ἀντιπαριππεύωσιν. — 37 prius καί om. — 4, 41 ἀφῆκεν. — 72 ἀφιστ.

XVII. 1, 7 ἐπιστρέφον reduxi ex Α. Vide Ellendt. — 3, 20 ἐπιστρέφειν. Ibid. τὴν τῶν Μάκ. ex utroque, adjecto altero articulo. — 21 alterum οἱ om. — 4, 25 ὡς τοὺς. — 26 Ἀλεξάνδρου. — 27 ὡς μίαν. — 5, 30 στενὴν ἤδη. — 6, 39 φιλοῦς et πολεμούς, ut ed. Basil. — 41 κατέχαιον.

XVIII. 1, 6 στρατιᾶς τε τῆς. — 8 καταίδον Ἀλ. ex utroque pro Ἀλ. κατ. Ibidem Α. ἐπέρων (sic) καὶ αὐτοὶ τὸν πόρον. — 17 lacunam indicavit Krüger. — 18 μὴ αὐτοῦ ἀπ. ex utroque pro αὐτοῦ μὴ ἀπ. — 4, 31 τῆς pro τοῖς. — 6, 44 παρ' om. — 7, 46 seq. καὶ ἂν κατέκτανε τυχὼν Α. καὶ ἂν καὶ

κατέκει (sic) τυχόν B. Nec de altero an Gronovii testimonium exstat. — 47 ἀπῆλθεν A. ἀπέλ. B.

XIX. 2, 16 ἀποκρίνασθαι A., quod Krügerus scripsit pro ἀποκρίνεσθαι. — 18 ὃ ex utroque additum, quod volebat Ellendtius. In quibus ἐφη omittit A., B. ponit post σοι, ut delendum videatur. — 19 σοί om. Ibid. ἀνεῖναι. — 3, 22 non habet τῇ ἄλλῃ. — 26 πρὸς τὸν Π. — 5, 40 ἐφ' ὅτῳ servari poterat. — 41 ἔφερον. — 6, 46 ἀπάξουσιν uterque, quod Ellendtius ediderat pro ἀπάξουσιν. — 50 τιμάσθω.

XX. 1, 4 γυμνικός τε καί. — 5 διέβην. — 2, 9 τῇ Π. ex utroque pro τῇ τοῦ Π. — 3, 13 ἐταίρων ἰππέας uterque, quod notandum. — 4, 21 δέ-δωκε. — 5 Ἀεισάρης in A. constanter. — 28 τάτ-τεσθαι hic uterque. — 29 τόν om. — 6, 33 ἄλλου τοῦ (sic) ὑπάρχου Ἰνδῶν ex utroque, quod Krügerus conjecerat pro ὑπάρχοντος. — 36 χαιρήσει uterque codex, ut Lobeckius pro χαιρήσῃ. — 7, 39 Σισίου A. Σισίλου B. — 40 Ἀσσαρακηνῶν hic et deinceps in A. — 41 σφῶν ἀπεκτονότες ex A. Vulgo σφῶν καὶ ἀπεκτ., in quibus importunum καὶ uncis incluserat Krügerus. — 43 Τυρίεσπην A. — 8, 46 ποταμοῦ om. — 49 αὐτὸν Ἀλ. ex utroque pro Ἀλ. αὐτόν. — 49 μέν om. — 52 κοχλάζειν. — 9, 1 καὶ om. — 3 ἐπὶ om. — 4 συναρρ. — 9 στε-νέτατος. — 13 τοῦ Πύρου.

XXI. 1, 18 αὐτοῦ. — 2, 23 ἀναλαβόντας. — 3, 27 ζυνειστέκει ex utroque pro vulg. ζυνειστέκειν. — 28 παρ' Ἀλ. ex utroque pro πρὸς Ἀλ. — 34 τὴν αὐτοῦ. — 35 ἡδυνήθη uterque. — 5, 45 καὶ Δημ.

XXII. 1, 7 τοὺς λεγομένους. — 8 ὡς ἐς μάχην. — 10 reduxi ex A. voc. ὡσαύτως, quod male in-tellexit Ellendtius. — 2, 14 Ὁξυδράκαι καὶ ἄλλο. — 4, 27 Ἰνά (sic) οἱ οἱ (sic) Καθ. — 31 περιδεβλή-σθαι B. πρὸ τῶν uterque, cum ed. Basil., ex qua propositionem primus asciverat Krüger. — 5, 37 ζυνεχθ. — 6, 43 vulgo Περδίκκας τε αὐτῶ. Particulam a Sinteni deletam omittit A. — 44 ἀσθενέων uterque.

XXIII. 1, 6 ἐφ' ὅψ. uterque. — 2, 12 ἐρεστ. Διαττοι (sic) τῶν κύκλω. — 17 πρὸ τῆς A. πρὸς τῆς B. — 3, 18 ἀλλὰ καὶ ὡς. — 4, 27 ἀπολήψουσι. — 5, 28 συνέβη. — 33 ἡ λίμνη A., cum articulo quem addiderat Ellendt. — 6, 36 μὴ εἶργειν. — 39 τῶν ἐκ τῆς uterque. — 7, 44 αὐτῶ. — 46 βιά-σασθαι praebet A., quod de conjectura scripserat Krügerus pro βιάζεσθαι. — 1 Ἰνά ἄν uterque.

XXIV. 1, 6 τὰ ἀπορα A. — 4, 24 τοὺς τε A., quod posuit Ellendtius, non τοὺς δέ. — 5, 36 καὶ τραυματίαι δέ, quod ex ultimis praecedentis vocabuli natum, vel corruptum ex οἱ, si quidem recte omittit idem codex verbum ἐγένοντο. — 37 καὶ διακ. — 6, 42 αὐτῶ. — 45 omittit ἐξ, quod

aliquoties factum vidimus ante idem voc. — 7, 3, ὑποχώρησιν. — 4 ἐγκαταλειφθ. uterque.

XXV. 1, 16 ποταμοῦ om. — 17 εἶναι om. — 23 legebatur μεγίστους τε καὶ ἀνδρείας, sed recte omissa particula in utroque. — 2, 25 οἱ Μακ. δέ ex utroque pro οἱ δέ M. — 30 ἀπισχυρ. A. ἐπι-χειριζομένων B. — 31 πρὶν καὶ ἐπὶ μείζον προελ-θεῖν ex utroque nostro pro πρὶν καὶ προελθεῖν ἐπὶ μ. — 4, 41 πρὸς ὑμῶν ex utroque, quod hic ma-gis ad rem facere videtur quam ἡμῶν editum. Conf. § 5 extr. — 43 Παμφλαγ. — 44 Παμφυλία δὲ καὶ Φ. in A. et uno Gronov., nescio an vere. — 5, 50 ὅταν ἐς, et om. ἐτι. — 6, 6 Μακ. τε ἀρχῇ, male. — 6, 7 ἐξέζονται B. — 11 ἐκοῦσι uterque cum ed. Basil.

XXVI. 1, 17 ἡμῖν A. — 2, 25 ταύτη B. ταύ-της A. — 4, 37 καὶ ζῆν τε καὶ ξ. — 5, 40 οὐδὲ Ἄργει. — 42 οὖν non habet. Ibid. ἀμφοτέρου pro ἀκρ. — 6, 47 ἐκτεμένους hic etiam A., sed VII, 1, § 4 κεκτημένων. — 50 οἰκίαν uterque, quod critici restituerunt pro οἰκίαν. — 1 ἡ Τριβ. — 8, 10 γὰρ omittit uterque; atque ita vi majore pro-ceedit oratio. — 10 τὸ πολὺ ex A. Vulgo sine articulo. — 12 ἐπεξ. — 14 ἐλπίζοι.

XXVII. 1, 19 καὶ τὰ τοιαῦτα ex A., quum sine artic. legeretur. — 21 εὐθείως. — 2, 27 καὶ αὐτός. — 28 ἔξιν (sic). — 29 βιάσασθαι uterque et ed. Basil., quod defendi potest. — 3, 34 legebatur ἐρῶ τὰ καθ' ἡδ. ἐκείνοις, quod ex meis mutavi. — 35 ἐς. — 38 οὖσαν καὶ ἐς. — 4, 43 τε om. — 5, 50 πάντες, quod notandum. — 3 ἐκ τραυμάτων uterque, quod melius videtur. — 6, 6 ἐτι. — 7, 15 ἐπέσται. — 16 οἰκίαν. — 8, 26 ἀπείρατον uterque. — 9 neutrum καὶ omittit. — 34 μέν om. uterque.

XXVIII. 1, 38 θόρυβος. — 39 δὴ etiam in B. — 42 ἀποχώρησιν. — 46 βιάσασθαι, male. — 3, 4 ἀπομένοντα. Ibidem reduxi ex A. τροπή. Falsum esse quod ex Flor. legitur προτροπή, liquet ex sequentibus οἷα δὴ ἐν ὄχλῳ στρατιωτῶν φιλεῖ γί-γνεσθαι. Notae sunt ex historia bellorum tales militum τροπαί. Προτροπαί vero a singulis exsi-stant, ut, de his si cogitasset Arrianus, non scripsisset ἐν ὄχλῳ στρατιωτῶν. — 4, 8 ἦν om.

XXIX. 1, 23 ἐτι. — 2, 29 Πόρρω. — 3, 35 τὰ om. — 4, 40 δ. — 42 ἀριθμὸν ἐς τριάκοντα, sine artic. — 5, 48 ἐπὶ τῶ.

LIBER VI.

I. 2, 12 καὶ ὁ ἀκούσας, ex quo vitio or- tum videtur quod Flor. habet καὶ Ἀλέξαν-δρος ἀκούσας. — 3, 16 ἀπολύοντα. — 4, 21 πρὸς Ὀλ. ex utroque, quum τὴν additum legatur, quod fortasse nondum oportuit deletum. — 24

τοῦ τηλικούτων. — 5, 30 οὐδέ τι. — 32 τό Krügerus addidit. — 33 ἔγραφεν uterque cum ed. Basil., ac si τοῦτο δὲ præcederet. — 6, 34 ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην uterque.

II. 3, 14 διαλειπόντι (sic). — 4, 24 ἱπαγωγοῖς τε καί.

III. 2, 36 ἐπεί uterque, quod Sintenis coniecerat pro ἐπὶ. Ibid. τε om. A. — 38 κελεύει. — 41 seq. ter ἐφ' ὅσων. — 3, 48 ἀρετῶν. — 4, 6 Διόλουσόν. — 9 αὐτῶν om. — 5, 10 ὡς ὅσους. — 14 ἥπερ et φιλοσχήμονες.

IV. 1, 17 γε omittit A.; et delendum erat, quod nunc video jam a Sinteni fuisse postulatum. — 19 ἀντιπέραι. — 2, 28 τύχη. — 3, 32 Μελῶν, etiam supra semel. Et sic uterque constanter. — 37 καὶ σπουδῇ om. — 4, 40 ἀφίκετο ἡμέρα. — 42 στενότ.

V. 1, 5 δὲ οὐδὲ πόρρω. — 6 βιαιοτάτη. — 2, 12 ταράσσεται. — 15 ἐπιπαχλ. — 3, 19 ἐγκατελείφθ. — 21 δύο δὲ δὴ περιπ. ex A. Vulgo abest δὴ. — 4, 25 ὁ om. — 28 καὶ pro ἐς. — 5, 39 Πολυπέρχ. — 5, 46 καὶ pro ὡς. — 48 ἀλίσκονται. — 50 τὸ ἔμπ. uterque.

VI. 1, 7 τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τοὺς τ. In B. omissum τε, qui ἀσθετέρων, A. ἀσθεταίρων. — 10 ἡμίσειας. — 11 Ἰνδῶν. — 2, 16 ἔχοι. Ibid. non puto necessarium esse articulum, qui non est in Vulc. et Gron. codicibus, quum non sit in nostris pariter atque apud ipsos. — 17 τε om. — 3, 22 ταύτην uterque. — 23 αὐτῶν om. — 24 ἐπὶ δὲ τῷδε. — 27 servat κατελιγθέντων, quod satis aptum; nec credibile est κατακλεισθ. quenquam fuisse mutaturum. Conf. locum geminum c. 8, § 8. — 4, 33 ἡ ξυμπ. uterque. — 6, 1 περὶ ἔγχεσαν. — 3 ποδῶν εἶχον.

VII. 1, 7 ἔστε ἐπὶ. — 11 δὲ διαβ., sine καί. — 2, 15 καὶ om., sed habet l. 16, ubi εἰς τι. — 4, 25 ὡς. — 5, 35 κελεύει πάντοθεν. — 38 ἐπιμυχμωτέραν. — 6, 44 ἀπέθανον οἱ, sine δέ. — 45 ἀνδρίαν. Omissa in B. a § 4 ad c. 8, § 3 fine.

VIII. 2, 17 τὸν ἱππάρχου, sic. — 3, 12 πολλά. — 13 ἐθελονταί A., quod Krügerus de conjectura posuit pro ἐθελοντάς. — 5, 27 τεταγμένους κατείδε. — 6, 31 ἀπό om. Deinde καὶ Ἄλ. μὲν ξύν. — 37 ὡς χεῖρας. — 7, 42 προτροπάδιν. — 8, 45 οἱ διαφυγόντες ex A., addito articulo qui non poterat abesse. Non habet οὖν. — 48 οἱ pro ὅτι. Πολύ τι Krügerus.

IX. 2, 11 seq. ἡ πόλις, ἐρημούμενα. . . ὡς κατείδον ex utroque pro ἡ π., ὡς ἐρημούμενα. . . κατείδον. Ib. A. προμάχων. — 15 οὐδὲ προσθ. — 3, 23 seq. ἐπὶ δὲ τούτῳ A. ὁ σωματοφύλαξ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀνῆει κλίμακα. — 5, 38 τε pro γε, hic et l. 49. — 39 προσκεχωρισμένον. — 41 ἔγνω διότι.

X. 1, 9 δέ om. — 2, 18 πρὸ αὐτοῦ εἶχε. — 19

αὐτοὶ τε Krügerus optime pro οὗτοι δέ. Prope accedit A. οὗτοι τὲ præbens. — 3, 22 γεγένητο uterque. — 4, 32 ἑώρα. — 35 οἱ μὲν om. — 36 ἐπ' ὀλίγους παρήεσαν uterque.

XI. 1, 2 τὸ γένος τῶν Ἀσκληπιαδῶν. — 2, 11 ἐφεξῆς. — 12 τὰ ψευδῆ. — 4, 26 γενέσθαι. — 5, 35 πρὸς ποταμῷ Βουκίλῳ. — 7, 46 Ἀλεξάνδρου ex A., quod Ellendtius scripserat pro Ἀλεξάνδρῳ. — 5 βληθῆναι. — 8, 53 δὴ om.

XII. 2, 25 τότε δὲ ἐδόκουν εἶναι etiam nostri, quæ aliquo modo corrupta sunt. Non apte Krügerus τῆς οἰκαδὲ δόου διειργόντων, quomodo hoc in loco periodi locuturum non fuisse Arrianum manifestum est.

XIII. 1, 36 καὶ πλοίων A. κατὰ πλοίων B. — 3, 10 ἄλλος ἄλλοθεν ex utroque. Vulgo diverso ordine. — 12 ἐπευφημήσαντες A. — 4, 17 κινδυνεύει. — 18 Ἀλεξάνδρον. — 22 καθάπερ οἱ ἄλλης τινὸς ἡ δὸν ἦς ἐξηττώμενοι in A., cum eo vocabulo quod in suo codice Suidas invenit, sed qui supersunt codices præter hunc nostrum omittunt. — 5, ὑπαιπεῖν uterque.

XIV. 1, 36 αὐτόν. — 2, 43 posterius ἐς om. — 44 εἰ δὲ Ἄλ. ex utroque pro vulg. εἰ δὲ καὶ Ἄλ. — 46 ἀναδέξασθαι uterque, quod defendi potest. — 3, 50 ξυστρατ. uterque. — 5 τε om. — 4, 10 ἐταίρων ἱππέας. — 12 μὲν τι, non τοι. — 14 τοῦ Ἀκισίνῃ. — 15 ἐν τῇ. — 5, 17 ναυσιπόροι. — 21 παρέχεται. Nihil omittit. — 24 τῷ αὐτοῦ Sintenis restituit pro τῷ αὐτῷ. Et habet A. τῷ αὐτοῦ. — 25 ἥδη idem Sintenis pro δὴ.

XV. 1, 29 ταῖς ξυμβολαῖς, ut § 2 et § 5. Conf. Ellendt. Ibid. καὶ Ἰνδοῦ, ut § 2, 39; § 5, 8. — 34 ἐν ἐξάθροις A. ἐν ἐνθάθροις B. Uterque καὶ ἄλλο. — 2, 42 αὐτῇ τῇ ξυμβολῇ ex A., cum articulo quem Ellendtius desiderabat. — 3, 47 Τυρόστην B. Τυρούστην et Τυρούστης A. — 49 ἐξηγγέλετο. — 5, 11 usque ad Ἰνδῶν γῆς l. 14 præterita. — 6, 23 ἀξια ἐν Ἰνδοῖς ex A. Vulgo παρ' Ἰ. Flor. τοῖς Ἰ.

XVI. 1, 36 Ὀξικανός uterque hic et infra. — 37 παρ' αὐτόν. — 2, 39 τὰς μεγ. πόλεις ex utroque pro πόλ. τὰς μεγ. — 44 ἐτρέπετο. — 3, 47 ὀρείων. — 4, 3 ὄνομα δὲ ἦν ex A., adjecto δέ. — 5 leg. οἰκεῖοι οἱ τοῦ. Excidit οἱ per typ. sphalma.

XVII. 1, 13 ἐξηγγέλετο uterque, quod Krügerus edidit pro ἐξήγγελετο. Idem ubique Πείθ. — 2, 21 κελεύει Ἄλ. ex utroque pro Ἄλ. καὶ. Ut diximus, A. constanter Πάταλα. — 23 τῷ om. — 27 τὴν τε χώραν αὐτῷ recte A., pro vulgato αὐτοῦ. — 4, 41 ἡμελλε A. — 5, 46 ὅτι ὁ τῶν uterque. — 50 τὴν τε χώραν καὶ τὴν πόλιν, quod notandum.

XVIII. 1, 10 δούξαντας. — 13 προσπεσόντας. —

2, 19 δύο om. uterque. — 4, 35 ἐπώνησαν. — 37 ἐπώνησαν uterque. — 5, 41 τοαποτοῦδε.

XIX. 1, 1 ὁρμησ τὸ π. ἐπιγ. — 2 ἀπελήφθ. — 5 παρῖχει cum ἔσχε ead. m. interlineas. Ibidem in ὑπὸτε διελθ. de « omnibus » Gronovii fluxa res est: B. servat ἀπό τε, A. ἀπό γε, præbet, omittens τε post προσήει. Uterque μετεωρ., sed l. 8 ἐμ. — 2, 10 γι om. — 12 ἐμπεσούσαι, quod reducendum est. — 3, 13 ταύτας. — 17 τὸν ἐς τὴν θάλ. — 18 Κόλουτα δὲ τὴν νῆσον, inter lin. ἦ — ἡ eadem m. — 23 παρέχει, recte et ipsum, atque ita mox § 5, 35 sq. — 4, 33 θύειν etiam nostri, vero. Vulgo θύει. — 5, 36 δοκεῖ om. — 38 λέγοιτο uterque om. — 44 καὶ Πέγρ., sine articulo, ut sæpe alibi Arrianus in tali forma.

XX. 1, 46 τῇ om. — 1 ἐκτειρισμόν τε τοῦ ex A., omissa vulgo particula. — 2, 6 ποταμοῦ vocem nescit uterque, et delenda est, ut § 4, l. 23 cum omnibus suis delevit Gronovius, qui nostro loco eos non videtur inspexisse. — 8 ἐς τὸν πόντον ex utroque. Aberat articulus. — 3, 14 κόλπῳ μάλιστα θαλάσσης. — 15 sine altero καί. — 4, 20 ταῖς om. — 26 ὁρύσσει. uterque pro ὁρύττει. — 5, 34 τίτταρας.

XXI. 1, 39 παρ' ἡμῶν. — 2, 43 πλώϊμα. — 3, 48 ὥραν τοῦ πελάγους (sic). — 1 καὶ τοξ. Et ἀσθεταῖων. A. constanter Ὀρεῖται. Ex B. non enotatur. — 5, 21 ἐτράποντο αὐτῶν ex utroque pro αὐτ. ἐτρ. — 23 πρὸς ὕδατι οὐ πολλῶ. — 26 τῶν Ὀρ., Καμβάκεια (sic).

XXII. 1, 32 θρεῖα. — 34 καὶ οἱ Ὀρ. A. Adididi articulum. In B. hic versus deest. — 2, 37 πράγην. — 38 πρὸ τῶν στενῶν. — 3, 45 Ὄροις, σχόντας, superposito ας eadem m. — 46 καὶ τοὺς ἄλλους. — 47 καὶ non habet, et multo melius abest. — 4, 6 ἐμπορεῖαν. — 9 συλλεγεμένον. — 5, 11 εὐδομον ex utroque pro εὐοσμ. — 5, 17 αὐτοῖς. — 5, 20 καὶ omissum a Schweighæusero in his verbis ex nostro codice editis. — 7, 23 δέ om. — 27 ἐκ γῆς uterque, quod Schneiderus restituerat pro ἐκ τῆς γῆς. — 8, 31 et 33 λαγῶν et οἱ λαγῶ (sic, in A. a pr. m. λάγω) ex utroque pro λαγῶν et οἱ λαγῶι. — 32 εἰχονται (sic) uterque, item l. 33 καὶ οὕτως ἡλίσκοντο, ut amplius sit de hoc loco videndum. — 35 ἀνίει A., quod a criticis positum pro ἀνῆει.

XXIII. 1, 44 δυνατά. — 2, 48 Μαδροδώρου. — 49 ταῦτα. — 3, 3 ξυνθέτας τὰς κόχλας. — 4, 8 ὡς γῶρον. — 5, 18 σύν. — 21 ξυναγαγεῖν. — 23 καλίσταντα.

XXIV. 1, 30 ὡς ἐς τὰ β. — 3, 43 καὶ om. — 47 ἐγγιλλόμενα. — 4, 3 μὲν οὖν A. μὲν B., omisso δέ. — 4 δέβει B. δέβη A. — 6 ἀνενημένης (sic) B., ὡς in ε depravato, ut recte monuit Ellendtius.

Ridicula sunt quæ de *unctim scriptis* hic loquitur Gronovius. — 5, 10 οὐ βεβαίω. — 6, 17 ἐγκαταλείφθ. — 19 συνεχόμενοι.

XXV. 1, 20 πολλῶν. — 21 ἐπιλοῖτοι, superposito ι, A. ἐπιλείπει B. — 25 ἐξελέγγων B. ἐξελέγγων A. — 2, 29 γιγνωσκομένην. — 3, 39 μένοντες (quod Krügerus restituit) est in A., superscripto ας ead. m. — 40 προθύμῳ καὶ τό. — 43 τὰς πορείας. — 46 uterque ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο, quod restituendum puto. Ev etiam in vett. edd. — 4, 3 ἐκ τοῦ. — 5, 7 χειμάρρους uterque, ut supra. — 9 τοσοῦτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι ex utroque, unde natum τοσοῦτο per frequentissimam et iotacismo similem confusio-nem, ex hoc autem τοσοῦτον et τοσοῦτος quod legitur. — 6, 15 iterum uterque ἀπώλλυντο, quod aptum huic loco. — 19 καὶ κτήνη iid., sine art.

XXVI. 1, 24 ἐνθα δὴ ex utroque pro vulg. ἐνθεν δὴ, quod non est hujus loci. — 25 ἔδοξα μοι. — 30 δέψη. — 31 ὡς δέ codices. — 2, 35 συλλεγεμένον. — 37 τοῦτο θαλάκῳ ex ingeniosa conjectura Sintenis pro τοῦτο οὐ χαλεπῶς. Ib. συλλεζάντες. — 39 εἰς. — 3, 43 ποτόν. — 4, 1 οὐ om. Ib. πολλή τε. — 2 νενασμένη. In B. § 2 et § 3 usque ad τὴν δδόν l. 2. omissæ. — 5, 8 ξυνέντα ex utroque pro vulg. συνιέντα. — 14 non habet καί. — 16 ἐς ε. ἡμέρας — 18 γὰρ γιγνώσκειν ex utroque. Vulgo γὰρ τι γιν. Qui enim duces non plane cognitum habuissent iter post dies septem?

XXVII. 1, 21 ἀναπαύειν. — 24 Σιδύρτιος A., integre. — 2, 35 Εὐδαμον ex utroque pro Εὐδήμον. Εὐδαμας est etiam Diodoro, Εὐδαμῆος in ed. Basil., Eudæmon Curtio. — 38 ἐκπέμψη A., quod Ellendtius positum voluit pro ἐκπέμψαι. B. ἐκπέμψει. — 3, 43 καὶ Krügerus desideravit. Στασάνωρ τε καὶ δ' Ἄρ. est in A. — 46 alterum τῆς om. — 47 Μηδεία B. — 48 καὶ οὗτοι ἄγοντες ex utroque. Vulgo cum particula inutilli καὶ οὗτοι γε ἄγ., quam nunc video jam Sintenin de conjectura voluisse deletam. — 4, 50 τε om. — 2 ἐς om. — 5, 7 ἐξ om. — 7 δοριάλωτα, recte. — 9 εἴτι pro ὅτι. — 10 ὑπὸ τοῦ Ἄλ. — 6, 14 Στασάνωνι, 15 Φαρταρ. — 18 ἀ δὴ ἐπαθε ex A., quod volebat Krügerus pro vulg. ἤδη. — 16 καὶ reduxi ex A.

XXVIII. 1, 28 καὶ ἄλλα ὅσα. — 30 καὶ ταῦτα μὲν πρὸς. — 3, 40 συγγρ. — 44 καταλέξαι, de quo v. Ellendt. — 4, 2 τόν om. — 3 edendum erat Κρατεῦα, cum Ellendtio. Nunc demum in codice video Κρατεῦα (sic). — 5, 7 ἐκ τῆς. — 6, 18 ταύτη ἄγοι A. ταύτη ἄγει B. (Vulgo ἄγει ταύτη). Legendum puto τυχόν εἰ δ' τε θυμός με καὶ δ' θαίμων ταύτη ἄγει. Nulla frequentior in codicibus Arrianeis fluctuatio quam additi omissive τε.

— 7, 21 τῆς om. uterque. — 24 θαλάσση τῇ Π. ex A. pro θαλ. Π.

XXIX. 1, 27 ζῶν τῶν ἱππέων τοῖς ἐταίροις, quod verum puto. — 3, 36 Ἀτροβάτης uterque. Μηδείας A. — 39 τε om. — 4, 43 διωρωρυσμένον. — 45 εἶναι δὲ Πασ. — 48 πόαν βαλλείαν (sic) et λειμῖνι, superposito ὦ. — 5, 49 αὐτὸν δέ ex A. Vulgo καὶ αὐτὸν δέ, de quo Krügerus : « καὶ de leam. » Ibidem τὰ μέν κάτω ex eodem codice. Vulgo abest μέν. — 2 ἔσω στενὴν, καὶ μόλις. Optime, si quid video, Krügerus εἶναι pro ἐνί. — 3 κακοπαθόντι. — 4 ἐτίθαπτο. — 6, 8 κάνδυσας, sed υς inter lin. ead. m. — 10 λέγει. — 7, 20 ἀλεύρων. — 8, 22 καὶ ἐδ. reduxi ex utroque. Incertæ est auctoritatis ἐδ. δέ. — 9, 31 ἐξέβαλον B. — 34 τὰ δὲ ξῶν θλῶντες, ex mala divisione vocabulorum ταδεξυνθλ. In Flor. igitur καὶ de interpolatione. — 10, 36 πρὸς Ἀλ. uterque. Neque exstare puto varietatem παρ'. Nam nisi attente inspicias, compendium πρὸς pro παρ capias : nimirum πς simillimum est literis πρ, superpositum autem δ sæpe prorsus refert literam α. Jam si apostrophus non additur, ambiguum illud compendium est πρὸς, non παρ', qua in re, sequente vocali cum leni spiritu, facile falluntur oculi non exercitati. — 37 ἐξαπαρχῆς.

XXX. 1, 1 ἦει τὰ Περσῶν ex utroque pro ὦν. — 2 et 3 οὐκ ἐπὶ γινόντων τὸ ἔργον ex utroque, quod est integerrimum. Ceteri αὐτό, quod non feliciter tentavit Krügerus. — 5 ἐλέγχσαν. — 2, 7 σεσυλήκει ex utroque pro σεσύληκε.

LIBER VII.

I. 1, 23 πόθος λαμβάνει uterque, ut alii codices sint inspiciendi. — 24 τε om. — 26 ἐς πόντον. — 2, 33 πάσης. Ibidem βασιλεὺς καλεῖσθαι ex A. pro βασιλεία, quod nescio quomodo patienter hic tulerunt critici. — 3, 34 Μήδους. — 37 λέγουσιν om. uterque. — 40 αὐτῶν. — 4, 43 ἔγω (repetitum) ἀτρ. — 3 ἐπ' οὐδέν A., quod Schneiderus restituerat pro ἐπ' οὐδέν. In B. est ἐς σπουδῆν. Deinde A. κεκτ., non ἐκτ. — Βρετανῶν. — 6 καὶ om. — 7 αὐτόν γ' ἐκρυψέ, ut scribere debebam. — 5, 8 κατεῖληφέντας, cum α inter lin. — 9 ὑπαιθρίας. — 13 ὅτινος, quod propius est verum quam Florentinorum οὔτινος, ex illo ortum. — 6, 14 ὃ om. uterque. ὑποκρίν. A. hic et infra l. 37.

II. 2, 30 ἦν positum post κρείττω. — 36 παρ' Ἀλεξάνδρου. — 3, 39 ἔχει uterque. — 4, 2 ἀνέγραψεν αὐτοὺς τοὺς σ. ex utroque, melius quam vulg. ἀνέγραψεν αὐτοὺς τ ε τοὺς σσρ.

III. 1, 9 νοήσονται. — 13 ἐξαναγκάσει uterque. — 2, 17 ἐπηγγέλλεν (ἐπίγγηλεν in A.) ex utroque pro ἀπηγγ. — 3, 27 Ἰνδῶν. — 29 καὶ αὐτῶν ἑπαινοὶ ex

A., sine articulo of quem delendum significaverat Krügerus. — 4, 31 hic Νουαίων, uno σ. B. Νουαίων. — 6, 44 ἐπηλάλαξε ex utroque, pro vulg. ἐπηλάλαξε, quod suggerat criticos. — 46 legendum καὶ τὰ τοιαῦτα ex A. — 47 πάντη ex Sintenis correctione pro πάντα. Sic fine cap. 6, ὡς πάντη δὴ βαρβαρίζοντος, ipse A. πάντα.

IV. 1, 1 hic Ἀτροπ. Om. μέν. — 2, 9 reduxi ἀπονοστήσειν quod habet A., alibi quippe ad aoristos proclivis. — 3, 19 τῇ αὐτοῦ. — 4, 26 ἡ om. — 5, 32 Μηδείας B. — 6, 34 Ἀρτακάμαν uterque (vid. Ellendt.), et hoc certe scribere debebam : nam Ἀρτακάμαν intolerabile est. — 36 Σελ. usque ad παιδα om. — 38 τὰς δοκιμωτάτους. — 7, 40 μετὰ uterque.

V. 1, 2 ἦν καὶ ἐν x. — 2, 12 τὸν βασιλεῖα δοκεῖν. — 5, 29 τε om. Ib. τούτοις. — 6, 34 ἡδὴ ἀφιγμ. — 36 ἄλλους om.

VI. 1, 38 hic δορυαλ. — 40 οὐς ἐπιγ. Delevi καί. — 2, 46 μικρόν. — 3, 6 δέ om. — 10 ὑπερφαίνοντες uterque. — 4, 14 καταλεγέντες Κωφῆς. — 17 Ἰτάνης. — 5, 19 Αἰγοδάρης. — 20 Μιθροβαῖος uterque. — 23 πάντα.

VII. 1, 27 κελεύει ex utroque pro ἐκέλευεν. — 3, 42 Ἀσσυρίαν A. Ἀσυρίαν B. — 4, 49 οὐκ ἀναλίσκται. — 5, 5 πανταχῇ. — 6 ἀνάοι ex A. Vulgo duplici v. Ib. ὑφ' ὧν. — 6, 13 τε om. — 7, 26 τὰ τοιαῦτα.

VIII. 1, 34 codices omnes ἐπιδώσει δὲ μένουσιν, pro quo flagitante sententia Krügerus ἀπιῶσιν. Quidni βαίνουσιν? *viam ingredientibus*. — 36 ἐθέλειν A. — 3, 47 τῆς om. — 6 τρισκαίδεκα. — 7 θάνατον B. — 9 ἔλεγεν.

IX. 1, 10 ὃ Μακεδόνες in utroque post ὕμῶν positum, ni fallor, vi majore. — 12 ὅπη. — 13 ἡμᾶς ὄντας A., ut Sintenis pro ὕμ. — 2, 15 εἴπερ. — 18 non habet κατά. — 19 τε om. — 25 νόμοις καὶ ἔθεσι A., ut oportebat. Editiones ἤθεσι. — 3, 29 τῶν ἐπὶ θαλάττῃ χωρίων ex utroque, qui recte omittunt articulum τῇ. — 30 ἐμπορεῖαν. — 32 ἀδεῇ uterque. ἀνενδεῇ Krüger. ex ed. Basil. — 4, 35 τε om., vere, putem. — 5, 43 στραταίας cum Schmiedero, et cum eodem poni debebat supra I, 1, § 2. — 7, 10 πάντα προσχωρήσαντα λαδὼν ἐκόντα. — 9, 30 ἔχοι. — 23 ὕμιν om.

X. 1, 30 ἡ πον. etiam nostri, qui l. 32 τὰ ἐμά. — 3, 48 ὕμῶν εἰς μν. τῆς ἀρ. — 4, 2 ἐτοιμοί. — 3 τίς γε. — 5, 5 ὕμῶν. — 7 ἀπαντες. — 6, 14 Ὅξων τε ποταμόν uterque, melius quam τὸν π., quod delevi. — 7, 17 εἰ μὴ ὑμεῖς ἀπωκνήσατε uterque, non μὴ καὶ ὑμεῖς, quod hic minus aptum; neque Flor. habet particulam καί, si recte Krügerus varietatem retulit. — 24 γῆν.

XI. 3, 45 mire etiam nostri καὶ πεζέταιροι Πέρ-

σαι καὶ ἀσθέτεροι ἄλλοι. — 5, 7 ἰδὼν τε. — 6, 16 γέγυται uterque. — 7, 20 ἠθέλησε. — 9, 31 τε ἄλλα καὶ ἀγαθὰ. — 32 τοῖς τε in utroque deest, recte. — 35 παιωνίσαι uterque.

XII. 3, 2 φιλίας τε καὶ π. habet A., om. B. — 5 ἡγεμόνα. — 5, 17 καὶ om. — 20 ἡ τὸ εἰκός τε καὶ ἡ. — 6, 26 οὐδὲ τῷ αὐτῷ. — 7, 35 ἀξιοῦν τὰ πρ. uterque. — 38 οἷα δὲ φανερώτερα. — 39 μὲν τι. — 41 ἐντί, deinde finis paginae (quattuor versus) et duae paginae integræ vacuæ relictæ in A. Alter jam in verbis δτου ἀν τις finit, ascripto λείπει, et dimidia fere pagina vacua. — 42 Ἡφαιστίῳ A.

XIII. 1, 43 ὑποπτήξαντα. — 46 et 47 Νησαῖ. — 3, 8 νεωτερισθεῖη. — 12 ἄλλος om. — τηλικούτων, quod jam non est cur mutetur. — 4, 15 οὐδὲν τι A. οὐδ' ἐτι πρὸς Ἀλ. B. ἢ Ξεν. uterque. Hæc nondum sanata. — 5, 20 μὲν om. — 21 τούτων. — 29 ἡπερ.

XIV. 1, 38 δέ. — 40 ἱππικόν B. pro μουσ. — 41 ἐγένοντο. — 45 ἔχοι. — 46 δὲ παρελθὼν πρὸς αὐτὴν σπ. — 4, 15 τοῦ Ἀχ. — 16 αὐτῷ ἦν uterque. — 5, 17 ἡνώγει. — 6, 24 οὐ πάντη. — 25 ἔλαυνεν, non ἦει. — 27 καὶ non habet, et est tollendum. — 28 ἐξ om. — 7, 34 μὲν δὲ πρὸς, quod notandum. — 9, 46 τοῦ Ἀλ. — 9, 2 ἐξηγήτο Ἡρ. Krügerus. — 3 ἀγῶνά τε ποιεῖν γυμν. τε κ. μουσ. ἐπενόει. — 9 σύμπ.

XV. 1, 9 δὲ ἦν. — 11 ἐξέτασιν. — 12 τῶν Οὐξ. — 1, 14 καὶ addidit Sintenis. — 3, 20 sq. ἐμποδὼν ἐγένετο αὐτῷ. — 24 ὁρμήσειεν. — 4, 30 τῶν ἀπὸ τῆς Εὐρ. — 5, 36 Ἀλέξανδρον. — 41 τῆς ἐς τὸ ἔπειτα ἐσομένης uterque, rectius, quum post ἐσομένης debile sit nec requiratur ἐς τὸ ἔπειτα. Deinde μαντεύεσθαι. — 6, 47 μνήμην τινὰ ἐποιήσατο.

XVI. 1, 6 ἐμπέμπει. — 3, 18 ἐξεύρητο. — 19 hic plura. — 20 αὐτὴν καὶ ἐκ Βάκτρων μὲν Ὄξος, μέγ., ut delenda sit vox ποταμός. — 23 Ἀρμανίον. — 4, 25 δὲ reduxi ex A. — 27 ἐξιᾶσιν. — 29 ἐς τοὺς Σκ., quod item reducendum pro κατὰ. — 6, 38 τὸν Εὐριπίδ. (sic) bis fine nominis non expresso, ut nescias an an η voluerit. — 39 Εὐριπίδου B. — 40 εἰκάζειν. — 7, 44 τῶν δέ. — 8, 3 ἡ om. — 5 τετραθῆναι ex A. pro vulg. πεπραθῆναι. — 7 αὐτὸν uterque.

XVII. 1, 11 φέρει, cum oi inter lin. — 2, 19 ἐάλεον ἐκφέρειν. — 3, 21 ἀνήφατο (sic). Etiam B. singulari ἀνθήφατο. — 22 ἀπετ. — 23 ἐπενόει. — 5, 36 τὸν ποτ. uterque. — 6, 39 ἀλλὰ γὰρ οὐ. — 40 ὅτι καὶ τὰ.

XVIII. 1, 2 ἐπεὶ συνέμιζεν A. ἐπεὶ δὲ συνέμ. B. — 3 ὄση. — 4 τεταγμένη. — 6 μαντεύεσθαι, hic et l. 36 — 3, 16 ταύτην. — 21 καὶ ὑπέρ. —

4, 31 νοῦ ex utroque cum Ellendtio. Ceteri νοεῖ. — 5, 36 μαντεύεσθαι αὐτῷ. Postremum etiam B. — 38 τε. — 39 alterum τῇ om. — 6, 42 ἐπὶ πυράν. — 43 τότε μὲν τοὺς. — 44 Ἀλεξάνδρῳ.

XIX. 1, 3 πρεσβευσόμενοι. — 4 αὐτῶν. — 5 ταῖς τε ἄλλαις. — 6 χαίρει. — 2, 12 δοῦναι om. — 3, 18 ἀπὸ τῆς θαλ. τῆς. — 5, 35 Μίκαλος uterque. — 37 πείσειν, cum ων inter lin. — 39 κατακοιμίζειν. — 6, 41 αὐτῷ.

XX. 1, 48 scribendum αὐτόν τε cum Krügero. — 1 ἡ μεγίστη, quod verum puto. — 2 ἀνθρώπεια uterque, ut hoc in Vulcanii et Gronovii codicibus esse videatur et sit reducendum. — 7 καὶ κατὰ. — 2, 11 θάμνων servat. — 16 ὄρμον. — 3, 23 δέ om. — 4, 28 ἐπ' αὐτῶν. — 32 ἐπὶ τῆς νήσου τῆς. — 5, 34 πεσεῖν λόγος uterque. — 6, 42, Τύλος uterque. — 7, 46 κατασκοπὴν. — 50 παρέπλευσε. — 8, 3 ἐπιπολύ. — 6 Ἰνδικῆς γῆς. — 11 ταῦτα. — 13 ἔχει. — 10, 18 et 19 sic etiam A., nisi quod ἀγαθούς. — 20 Ἀλεξάνδρῳ.

XXI. 1, 25 Παλακόταν A., constans in hac terminatione, initio varians inter παλα παλλα πολα πολλα. Πολλακότας B. constanter. — 27 ὅσον σταδίου, quod notandum. Deinde αὐτῇ Sintenis. Libri αὐτῇ. — 3, 35 seq. τῆς Ἀρμενίας. — 37 ὅτι δὲ ἐπιπολῆς ex A., ceteris particulam omittentibus. — 41 τῇ τῶν Ἀρ. ex A., addito altero articulo. — 4, 43 ἐκδιδοῦσι Ellendtius pro ἐκδίδωσι. — 44 Πλειιάδων. — 46 ἀποφράζει uterque. — 48 κατὰ πόρου. — 49 ἐπ' αὐτοῦ. — 5, 3 τε. — 6, 8 ἐπαγγ. — 9 τὴν Ἀσσυρίαν, quod non est cur mutetur. — 13 ἐγένετο. — 7, 18 τῶν Ἀρ.

XXII. 1, 23 τὴν μ. uterque. — 24 πεπόνθοι A., quod non ea certe causa rejiciendum quæ movit Ellendtium. πεπόνθει B. — 2, 34 τά om. — 36 οἷα βαρυτέραν ex A. Ceteri omnes οἷα male omittunt. — 3, 40 αὐτό A., quod Krügerus scripserat pro αὐτός. Deinde συμβῆναι pro σῆμ. — 4, 47 ἐνεκα. Deinde ὅτι delendum cum utroque nostro. — 1 λέγειν, cetera ut editum. — 5, 8 διαδεξαμένων. — 11 ἀμφίβολον.

XXIII. 1, 15 ταῦτα τὰ ἔθνη A., quod jam mihi aptius esse huic loco videtur quam alterum. — 2, 22 ὡς θεοί. — 3, 25 τε uterque. — 28 δεκαδάρχην. — 4, 36 τρεῖς om. — 6, 1 ἐς om. — 7, 7 edidi ex A. μεγέθει τε (καὶ hic male addit) μέγιστον καὶ πολ. ἐκπρεπέστατον. Quid enim attinebat hoc loco turrim prædicari? Vulgo enim μέγιστος et ἐκπρεπέστατος. — 8 ἐπικαλεῖσθαι. — 9 μεθ' ὅσα. — 8, 12 ἐπὶ. Deinde ἐσπουδάζετο.

XXIV. 3, 35 ἀναστῆσαι uterque, quod Ellendtius posuerat pro ἀναστῆναι. — 40 ἐθέλοντα uterque, a Krügero editum pro vulg. θέλ. — 41 ἐξειπεῖν. — 4, 46 εὐωχεῖτο.

XXV. 2, 9 *uterque ut Vulc.* — 15 *πλευσουμένους, quod notandum.* — 3, 16 *ἐπὶ τῆς κλίνης ex A. Vulgo abest articulus.* — 17 *ἐπιβάντα πλοίου.* — 4, 29 *hic ἐλινύειν, alibi recte.* — 32 *ἤδη ἔχειν.*

XXVI. 1, 3 *ἐτι in utroque.* — 4 *ἤδη om.* — 6 *δὲ post πολλούς neuter agnoscit meorum. Quare sic mutanda videatur distinctio, οἱ δὲ, ὅτι τεθνηκέναι ἤδη ἐξηγγέλλετο (ἐπικρύπτεσθαι δὲ αὐτοῦ ἐτόπαζον πρὸς τῶν σ. τὸν θάνατον, ὡς ἔγωγε δοκῶ), τοὺς πολλοὺς ὑπὸ πένθους. . . βιάσασθαι ἰδεῖν Ἀλέξανδρον, inflexa post parenthesin structura.* — 9 *reducendum ex A. δεξιούσθαι δὲ ὡς ἐκάστους.* — 2, 11 *ἐν τοῦ Σαρπίδος τῷ ἱερῷ ex utroque pro vulg. ἐν τῷ τοῦ Σερ. ἱερῷ.* — 18 *μένοντος.* — 3, 24 *ἀποκρίνασθαι A., quod Sintenis restituerat pro ὑποκρ. — 26 ὁρῶ ἐπ' αὐτῷ A. ὁρᾶν B.*

XXVII. 2, 34 *αὐτῷ. In fine om. τοῦ.* — 36 *καί*

τοί καὶ λελυπεῖσθαι. — 39 *Ἀλεξάνδρου.* — 3, 47 *τὴν.* — 1 *αὐτῷ δόξης ex utroque pro δόξης αὐτῷ.*

XXVIII. 1, 9 *τούτους μῆνας ex utroque pro μῆνας τούτους.* — 11 *φιλοκονώτατος iterum.* — 2, 13 *δὲ τῶν.* — 3, 21 *seq. καὶ ὅσα τι φθάσας, mediis omissis.* — 26 *χρημάτων τε.*

XXIX. 1, 30 *εἰς.* — 31 *εἰ δὲ τὴν νεότητά τις.* — 2, 42 *αὐτὸ μεταγιν.* — 3, 4 *μέγα εἶναι uterque.* — 6 *ἀφένεστατος.* — 8 *πρὸς om.* — 4, 11 *δοκεῖ εἶναι ex utroque pro εἶναι δοκεῖ.*

XXX. 1, 23 *ξύμπαντα τὸν Ἀλέξανδρον, ut videri possit τὰ Ἀλεξάνδρου male reddidisse. Deinde οὕτω δὲ uterque.* — 24 *δοτῖς.* — 25 *ἐς ὅσα cum on inter lineas.* — 26 *τοῖν ἡπείροι.* — 28 *αὐτῶν.* — 29 *οὐδὲ ἐνταῦθα ἐν.* — 2, 35 *τοῦ om.* — 37 *ἄλλα.* — 38 *καὶ νῦν δὲ διὰ ex A., omissa vulgo particula δέ.* — 3, 44 *τῆς ἐς τοὺς ἀνθρ.*

HISTORIA INDICA.

Codici A. quem contuli inscriptum Ἀρριανῷ ἀνάβασις ἐβδόμη Ἰνδική. Nimirum librarius per totum opus subscriptiones accepit pro titulis sequentium, secundo libro inscribens Ἀρριανῷ ἀλεξάνδρου ἀναβάσεως πρῶτον, tertio δεύτερον, etc. Initio nihil nisi ἀριανὸς (sic) scriptum. Quæ valde antiquum fuisse archetypum ostendunt, unde hic codex est derivatus, non proxime quidem, ut videtur, sed per successionem aliquot apographorum.

CAP. I. 1, 2 *τὸν omittit codex, et hic ejectionem oportuit.* — 3, 7 *ἐπὶ δὲ Μῆδοισι Περσέων ἤκουον ex codice, recte. Ceteri codices ἐπεί δὲ Μῆδοισι, quod Vulcanius in Μῆδοι mutavit, Gronovius autem ἐπειτα Μῆδοισιν · ἐπεί δὲ Μῆδοι, male.* — 5, 16 *Nῦσαν codex hic, alibi Νύσα.* — 8, 23 *scribere debebam πόλις Πευκελαίτις vel Πευκελαῖτις. Codex Πευκέλλα ἔτι, ceteri Πευκέλα ἔτι. Postremam vocem delevit Schmiederus codicem Florentinum secutus, a quo particula haud dubie per correctorem exulat.* — 25 *τὸν om.*

II. 1, 26 *πρὸς ἔω cod., non ὡς ἔω. Idem ἡ Ἰνδῶν γῇ (sine articulo), quod fortasse recipiendum erat ob constantem fere usum Arriani in hac formula.* — 2, 29 *οὐ Schmiederus pro δ.* — 30 *ἀρχεται μὲν ἀπὸ θαλάσσης δ' Ἰ. τῆς, ut alii codices inspiciendi sint.* — 3, 34 *Ἰμαον ex codice. Ce-*

teri Ἰμαον, Schmiederus Ἰμαος. — 35 *ἔχει om., quod sane videri potest aliena manu insertum. Exquisitior phrasis sine hoc verbo.* — 4, 37 *τὸν ἐπέκ.* — 6, 2 *ὑπὸ τῶν τὸ Δ. ex codice, qui ad sequens Δέλτα aberrat. Aberat τό.* — 3 *τό addidi.* — 4 *Πάταλα, ut in Anabasi.* — 7, 5 *γὲ ex cod. pro τε. Deinde idem μεσημβρίας κατὰ Π., mediis omissis.*

III. 1, 16 *γῆς cum Schmiedero pro τῆς.* — 4, 29 *ἐπὶ τὴν πόλιν, ex codice adjecto articulo, quod nolim factum.* — 6, 37 *τῆς πάσης γῆς Geierus pro Ἀσίης. Conf. Schmieder. p. 16.* — 38 *τασσάων ex cod.* — 8, 45 *στενότατον cod. Scripsi σταινότατον, quod integrum præbet codex c. 4, § 7 et alibi.* — 10, 1 *δοκέει.*

IV. 2, 11 *habet μεγέθει.* — 3, 15 *Καῖνᾶν, quod verum esse putem. Deinde καὶ Ἐρανοδόαν (sic etiam c. 10, § 5) καὶ τὸν Κοσόανον.* — 16 *Σιττόκατιν. Flor. Σιττόκεστιν, si recte legit Gronovius.* — 4, 18 *Σάμβρον.* — 19 *Κομμινάσης.* — 21 *Μαδυνανδινῶν.* — 5, 23 *Παλάζαις et Ἐρέννεσις.* — 7, 26 *ᾧν posui pro vulg. ὄν. Codex Μαϊανδρος εἶναι. οὗ τὸ εὖρος τὸ Γάγγη, quod fortasse ex ᾧν ortum.* — 27 *ἐκ τοῦ (sic ubique) σταινότατος. Vulgo στενώτ.* — 29 *πέρην ex codice.* — 8, 32 *Ἀστροβάις. Reduxi ἐκ Κηκίων, errorem Gronovii aut typographi suspicatus. Ibidem cod. Σάράγ-*

γεν, deleta ead. m. accentu in α posteriore. — 33 τὸν εὐδρον (sic). — 9, 34 ἐν οὐδράκῃς. — 10, 37 ἰνδοί. — 38 ἐκνικήσας. — 11, 40 Πευκελαΐτιδι. — 41 Μαλάμαν τὸν τε et Γαροίαν. — 12, 42 καθύπερθε, non — θεν. Deinde Πάρεννος. — 44 Σόσμος. Ibidem scripsi τῆς Ἀδισσαρέων. Vulgo τῆς Σαδίσσα ῥέων, codex τῆς ταδισσαρέων, Flor. depravate τῆς Βησσαρέων. — 14, 49 ἐς μέν γε ex codice pro ἐς μέντοι. — 15, 3 δέ, sine γε. — 16, 8 Νορίων.

V. 1, 14 seq. ἐμοί. . . ἀναγεγρ. omitta. — 2, 16 πολλῶν. — 3, 23 Σανδρακότῳ. — 24 Πώρω. — 5, 29 στρατιῇ ex codice. — 7, 34 πρὶν εἰς τέλος, quod videri possit ortum ex πρὶναι i. e. πρὶν ἤ. — 35 ἐς Ἰνδοῦς, quod vel aptius hic videtur quam ἐπὶ. — 8, 36 μέν ex cod. accessit. — 38 Ἡρακλῆος ex codice, hic et § 10, 44. — 9, 39 νύσσα. — 10, 45 ὄριν (sic). — 47 μοί τὸ κόμπ. Ibidem κατὰ περ ὦν. — 11, 1 Παραπαιμάδεσι. — 3 ἐν ᾧ. — 12, 7 σκύταλιν (sic) φορέουσι. Ibid. τοῖσι ex cod. — 13, 10 οὕτως. — 12 ὥκισμένος.

VI. 2, 20 τοῦ ποταμοῦ, ut jam valde dubitandum sit de dativo. — 3, 25 ἐς βυσσὸν recte etiam noster cod. Male Schmiederus ex Flor. ἐς ἄβυσσον. Deinde οὕτω τι ex cod. pro vulg. τοι. — 4, 29 οἱ ποτ. om. — 7, 38 καὶ οὗτος ῥ. — 41 χιονότα. — 8, 42 κατὰ περ τῶν Ἰνδ. — 44 Αἰθιοπίαι et 45 Αἰθιοπείῳ ex codice.

VII. 1, 6 ἑκατόν τι ἀπ. etiam noster. — 9 ἰκάσαι. — 3, 17 ἀμπέχεσθαι μέν δορὰς θηρείους codex optime pro vulg. ἀμπέχεσθαι μέν δορὰς θηρίων, quod ab interpolatore positum propter ὅσων. — 5, 25 πόλῃσι codex, et c. 8, § 5 πόλῃς. — 27 διόστα τὴν γῆν διζόντα, lapsu. — 6, 30 οὗτος om. — 31 ἡμέρου. — 8, 35 μάλιστα. — 36 δὲ ἐνδιδάξει (non ἐκδ.), ut de ἐνδιεῖσαι cogites. — 9, 38 μετρηφόρῃν.

VIII. 1, 45 βασιλῆην hic et infra ex codice pro βασιλείην. Ibid. Βονδύαν. — 3, 2 καὶ ἀπὸ τοῦ ἐ. — 5, 9 πόλῃς. — 7, 17 εἶναι. — 20 τοῦ παντός ἐ. — 8, 24 καθήρυντα ex codice pro καθαρ. Ibid. χιταῖοι. — 9, 28 ὅσοι νῦν. Habet ἔτι et ὦν. — 11, 33 αὐτοῦ τὴν κ. ex codice pro τὴν κ. αὐτοῦ. — 37 κατὰ περ ex codice.

IX. 1, 49 et § 3, 8, et § 10, 31, Ἡρακλῆος ex codice. — 3, 8 ταύτων ex cod. — 4, 11 ἐς ὥρα ὁ μνηστῆρας. — 5, 12 γὰρ ἐνταῦθα. — 7, 20 νεηνίται ex codice. — 9, 26 ἐς ἀνδρόκοτον. — 30 εἰκασίται. — 10, 32 γῆν τὴν Ἰνδ. ex codice. Vulgo τῶν.

X. 1, 43 ἐς μνήμην ἱκανὰς τίθ. — 2, 44 δὲ καὶ ἐ. — 3, 50 ἐμπιπλάσι ex codice. — 5, 4 πόλιν ἰν Ἰνδοῖσιν ex codice. Aberat praepositio. — 5 Γρατίων. — 9 ἐμβάλλη codex recte pro ἐμβάλη.

— 8, 18 οὐδὲ τίνα εἶναι δοῦλον Ἰνδικόν. — 9, 20 γε εἰλωτες (sic), sine οἱ. — 21 τὰ δοῦλα ἐργάζ. — 22 μῆτι γε ex cod. pro μῆτοι γε.

XI. 2, 26 τῷ σώματι ἐργάζεσθαι καὶ ἀναγκαίη σφιν τῷ σώματι προσκείται, postremum etiam in editis. — 28 ἄλλο om. Ib. τοῖς σοφισταῖσιν, quod habet etiam c. 12, § 9, σοφιστοῖσι c. 15, § 12. — 4, 33 μούνοι om. — 5, 35 ὥραίων. — 36 δέ et 37 ἡ omittit. — 6, 39 codices τρεῖς. — 8, 50 τὸν φλ. om. Habet οὐ μέϊον. — 9, 2 οὗτοι πλείστοι τε πλήθει Ἰνδ. ἐόντες. — 11, 14 οὔρεα codex pro ὄρεα. — 15 δὲ καὶ οὗτοι.

XII. 2, 26 χρεόμενον. — 6, 43 κατὰ τὰς πόλῃς codex. Articulus in edit. desideratur.

XIII. 2, 13 δέ om. — 4, 17 τοῦ ἐπὶ τοῦ χειλέος τοῦ, ut dubium sit quod refertur secundum τοῦ abesse ab omnibus libris. Credam scribendum esse ἐπὶ τῷ χῳμάτι τῷ ἐπὶ τοῦ χειλέος vel τῷ τοῦ χ. τοῦ ἔξω. — 6, 27 ἔχουσι Raphaelius pro εἶουσι. — 28 οἱ δὲ ἄγρ. — 7, 32 ἐπεὶν ὦν. — 34 αἰσθόμενοι cum ceteris, rectissime. Ibid. ἔνται ἐπὶ τ., sine ὡς. — 8, 39 ἀποδραμόντες. — 9, 45 ταλαιπωρηθῆναι. — 10, 1 λιμῶ. — 11, 3 ἤδη om. Deinde legebatur τοῖς τ' ἀγροῖσι, prorsus intolerabili particula τε. Nimirum τοῖσι ortum est ex τοῖσι, estque hoc unum ex vestigiis unde colligitur etiam in ν ἐπελχυστικῷ non admittendo Nostrum imitatum esse Ionas. — 6 ταλαιπωρεῦμενοι ex codice. — 13, 13 ἐπιστρέφονται, superscripto περι. — 15 οὕτω μέν ὧν scripsi codice indicante qui μέν ἂν ἀτρ.

XIV. 4, 28 πεσόντες. — 5, 30 ἐγώ, quod praferam. — 32 τοῖν σκελοῖν τοῖσιν ἐμπροσθεν, quod notandum. — 7, 40 θηλέσιν ex codice pro θηλέεσιν. — 8, 46 αὐτῶν. — 9, 1 κρή, et iterum c. 17, § 5, ut non esse videatur fortuita aberratio.

XV. Codex ubique τήγρην, τήγρος, τήγρης. — 2, 8 τήγρης γάρ. — 3, 10 ταῦτα δὲ ἄστυνας, sic. — 5, 19 ἀλλὰ φύσι γάρ ex egregia emendatione Geieri pro σφίσι. — 20 φωλεύσοιεν, male. — 7, 25 τε addidi ex codice. — 26 ἀπηγέσται ex codice hic et § 8, 29. — 9, 32 codex mīre ἄλλους πεταμένους εἶδεα τὸν ὄρν. — 33 διηγῆσομαι ex codice, quod aptius hic quam vulg. ἀπηγῆσομαι. Ex eodem ὑπὲρ τῶν πῖθ., vulgo sine artic. — 10, 38 Πύθωνα codex, qui verum praebat in Anabasi. — 11, 42 ἐξεύρηται ex codice. Vulgo ἐξεύρητο. — 43 τοὺς δηχθέντας.

XVI. 1, 5 δένδρεων ex codice. — 4, 14 χοιρὴν δὲ ἄλλην posui pro δέ. — 6, 22 οὐκ αὐτὸς τρ., sine εἰς. — 7, 28 ἀντίξει codex optime pro vulg. ἀντέχει. — 29 οὔτε τι sine εἰς. Flor. οὔτε δ τι. — 8, 30 τοῖσιν ἀριστεροῖσι et ὁμοθόιναι. — 9, 36 ἀμφοῖν τοῖν χερσίν, quod non recepi, Ionicorum

scriptorum exempla quia non erant in promptu. — 10, 39 τὰ δαύνια: Τὴν post πέλιτην recte deletit Schmiederus. 11, 47 ὁβολόν, sed recte § 12, 49, ubi ἐπάγωσι, quod verum.

XVII. 1, 4 εἰσὶν οἱ Ἰνδοὶ ex cod., vulgo sine artic. — 4, 18 καθιστάσι codex. Vulgo καθιστῶσι. — 5, 21 εἰσιν. — 22 κρέη. — 7, 25 ἐπεὶ οὐδέ, sine δέ. — 28 ταῦτα δὲ ἐμβολή μοι ἔστω.

XVIII. 4, 43 ἐκ Κρήτης Νέαρχος codices; vid. Schmiederus, qui et Λαομέδων restituit. Codex Λαομέδων Λαρίχου, sine δ, item omisso ante Ἀλεξάνδρου. — 5, 1 Νεισαίου. — 6, 4 Ἀλεξάνδρου Μιζέος. — 5 Κρατεῦ (editur Κρατεῖ) Ἀλκομένεος vel νεως, quod distingui non potest. — 7 Μυκήλας Ζωΐλου Βερνείως. — 8, 9 δαρεισις pro Λαρισις, quod valde antiquum archetypum monstrat. — 8, 15 Μαγώας. — 11, 25 ἐκδοῖσι scripsi pro ἐκδοίῃ quod etiam codex tenet. — 12, 27 ἐποιεύντο ex codice.

XIX. 1, 31 στρ. πεζῇ ἐκ. πεζ. — 32 δέ et 33 τῷ om. — 2, 35 τοὺς τε ὑπ. ex codice, omissa vulgo particula. — 3, 39 προπορ. — 5, 45 στρατίνης ex codice. — 7, 50 χίλια καὶ Schmiederus addidit ex Anabasi. — 8, 3 διέπλευσεν codex pro vulg. κατέπλευσεν.

XX. 2, 18 ἡ ὁρμὴν ἀπὸρῳ scripsi pro vulg. ὁρμῳ. — 4, 28 δὲ ὅ et ξυνοῦσθαι. — 5, 34 ut editum. — 35 καὶ τὰ codex, ut votum præmittat Nearchus. Quod mihi melius visum quod vulg. καὶ, εἰ τὰ etc. — 38 ταύτη codex, quod Schmiederus scripserat pro ταύτης. — 8, 46 ἐπὶ τῇ.

XXI. 1, 13 κατέχειν. — 2, 20 καὶ οὗτος γυμνικόν ex cod. pro γυμν. καὶ οὗτος. — 23 Στούρα δὲ ἦν ὄν. ex cod. pro Στούρα δὲ ὄν. ἦν. — 3, 26 τὴν διώρ. ταύτην. — 28 πλημμυρίσιν, quod etiam in codice, ortum ex fluctuatione, vel πλημύρησι vel πλημμυρίσι scribendum. Deinde cod. τῇσιν ἀμπώτεσι. — 29 Κάμωνα habet ut ceteri. Ex eoque dedi δὲ ἦν οὐνομα pro vulg. δὲ ὄνομα ἦν. — 5, 33 ἐφάνη αὐτοῖσιν ἐφάνη, eraso priore. — 7 39 Κρωκαλα et § 9, 45 Κρωκάλων ex codice. Vulgo Κρωκαλ., Flor. Κρωκελ., sed de α testimonium fert Plinius. — 8, 41 καλεούμενοι, quod de mutatione relictum. — 9, 48 στεινόν ex codice. — 10, 2 ἐπονομάζειν. — 11, 6 ἐποίησεν ex codice pro vulg. ἐποίησεν. — 13, 12 καὶ ὅστρεα δὲ καὶ τοὺς ex codice. Vulgo δὲ τοὺς, Flor. δ. καὶ τοὺς.

XXII. 2, 20 τῷ om. — 21 ἐς τὴν. — 4, 27 καὶ διεκπλ. Schmiederus pro καὶ δὴ ἐκπλ. — 30 Μοροντοβάροις. — 8, 44 στεινὴν ex codice. — 10, 2 καὶ παρὰ ταύτην.

XXIII. 1, 6 ἐκ τῶν ἐκβολῶν. — 10 τὰ μὲν οὖν. — 4, 21 ᾧ Schmiederus addidit. — 5, 29 συνεπέλαθον. — 7, 38 καὶ ἐμβάλλον τὰ τιτία (sic).

XXIV. 2, 4 βραχέα codex, non βράχεια. — 3, 10 τὸ ὅζῳ αὐτοῖσι cod., quod melius est si totam phrasin spectas, et veram scripturam habeo. — 4, 12 ἔως. — 16 seq. ἀφοίβοι δὲ ἐς τὸ ἐσπικοντίζεσθαι. — 6, 21 nihil omittit. — 22 codices μηδὲ βάλλειν, quod correxit Schmiederus. — 7, 25 ἐρίπτουν. — 8, 31 ut editur. — 37 διέφευγον.

XXV. 2, 3 οἱ ex cod. accessit. — 4, 10 οὐκ αὐτὸ ἐποίησεν. — 5, 12 αἱ δὲ καὶ αὐταὶ αἱ. — 6, 18 non habet ἑόντες ex uno Flor. additum, et melius abesse puto. — 8, 24 vulgo ὠκισμένοις. Sed codex ὠκισμένοι· εἰ τὰ, i. e. ὠκισμένοι CI τὰ. — 27 ὄχε (sic) ἐχέτω.

XXVI. 3, 38 Πάσιρα ex codice pro Πασιρά. — 4, 40 πρωϊταίτερον auctore codice qui προϊταίτερον. Vulgo πρωϊτερον, quod etiam G. Dindorfius (Thes. v. Πρωϊ) in illud mutandum esse indicavit. — 5, 43 καίπερ πονηρόν posuit Geierus pro καὶ πον. Delendum videtur οὐκ cum Schmiederus vel scribendum ὑδωρ καὶ ὀλίγον καὶ πονηρόν. Post φρέατα librarius facile aberrabat ad ὑδωρ οὐκ ὀλίγον. — 6, 47 Καλίμοισιν. — 51 Καρνίνη. Solus Flor. Κανίνη. — 7, 2 de conjectura scripsi ἴσα τοῖσι τῶν ὀρνίθων. Codices ὡς τοῖς τῶν. Ignoro qua auctoritate vulgo edatur ὡς τὰ τῶν. — 8, 7 Κύσα. — 9, 11 καθορμιζόμενους. — 10, 17 Μόσαρνα, sed infra Μοσαρνίων.

XXVII. 1, 18 δέ. Scrib. ἐνθὲνδε. — 19 Γαδρῶσιος. — 21 τὸ δέ... χαλεπά. — 2, 28 τοῖσι κωμήτησιν ex codice. Vulgo τῇσι κ., unde Florentinus corrector τῇσι κώμησιν. — 30 codex quoque ut editiones ἐπωκέοντας. — 3, 31 Δενδρόδοσσα. — 4, 33 ἀπίκοντο ex codice. — 6, 42 ἵνα καὶ αἰγιαλος τε. — 43 κατα ναῦν τε ἐδειπνοποιέοντο. — 7, 45 σμικρὴν ex codice. — 10, 9 ἦει codex, quod Schmiederus edidit pro ἦ.

XXVIII. 1, 12 πρῶτοι Raphelius pro πρώτοισιν. — 3, 20 ὦν om. — 4, 23 ἐξεπιπήδων. — 5, 25 ὁ σὺν Νεάρχῳ omissa, quod notandum: neque ullatenus necessaria sunt. — 26 scrib. ἐθέλουσιν. — 27 προσέβαλλον. — 6, 29 ὥστ' ἔμαθον. — 30 ἀνδραποδισθησομένην. — 33 διαφθεῖραι. — 8, 40 διαχρεώμενοι.

XXIX. 2, 3 ἀπελελοίπει. — 3, 7 ἀπολείποιεν ex cod. pro ἀπολίπ. — 5, 11 δέ om., et delendum videtur. — 12 ἐν Ταοῖσιν. — 16 ἐπὶ τούτων. — 7, 20 ἐλινύοντες. — 8, 27 mire codices et primæ editiones πλέονες (noster πλεῦνες) σταδίους μύριοι. Posui στάδιοι καὶ quod compendiose scriptum in σταδίους abire poterat, pro vulgari μύριοι στάδιοι καὶ ὀλίγω πλείους. De quo tentamine ipse dubito, sed nihil egerant Vulcanius et Gronovius. — 9, 31 ἡ ἀνάπαυσις. — 10 οἱ δὲ δικτ. et πεποῖηται, μέγας. — 12, 42 αὐτῶν. — 43 καταλοῦντες. —

13, 47 πόν. — 14, 48 ὄστρια. Deinde lacunam indicavit Schmiederus. — 15, 1 εἰσὶν οἱ ἰχθ. — 16, 4 καὶ om.

XXX. 2, 10 hic Κυζῖον. — 11 ἀνω ὕδωρ ἀναφυσόμενον, quod recipiendum erat. — 3, 14 τό addidit Geierus. Codex ἀπὸ τούτου τὸ πάθ. Ex quo ἀποκρίνασθαι pro vulg. ὑποκρίν. Ceterum ionicum ὑποκρίνεσθαι alibi fere servat codex noster. — 16 καὶ τισιν αὐτῇσιν, sed non videtur καὶ τισι scribendum. — 17 τὰ ἐρέτιμα. — 4, 18 καὶ κατοῦσιν. — 20 ναυμαχίη ex codice pro ναυμαχίαν. — 8, 35 τὰ δὲ ὑπὸ sine καὶ. — 36 δὴ καὶ τὰ σηπούμενα, i. e. κατασηπ. — 38 τὰ ὅστέα χρῆσθαι τοῖσιν ἀνθρ. ἐς τὰ οἰκεία, ead. m. mutatum in οἰκία.

XXXI. 1, 3 ἐς ἑκατόν. — 3, 8 σφι, non σφιν. — 10 ἡγεμόνας τοῦ πλοίου ἰσχυρίζεσθαι. — 6, 21 οἰκῆσαι τήν, sine μέν, recte. — 22 οὔνομα ex codice. — 24 ἰχθὺν δὲ αὐτὸν ἐξ ἀνθρώπων ποιεῖουσιν ἐμβ. — 7, 26 αὐτήν. — 28 παυθῆναι inserui, quod excidere poterat post πάθημα. Facius vertit: *sed rogasse ut sibi insitus voluptatis appetitus adimere-tur*, quod postremum vocabulum abest a græcis. — 9, 35 ταλαίπωρόν τε ex codice pro vulg. γε.

XXXII. 2, 43 ὠρίσαντο. — 3, 44 δέ om. — 45 ἐπλων ex codice. — 6, 8 ἀνέχουσιν. — 7, 12 ἐξ om. — 13 καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα καὶ τὸ σένε ἐξ Ἰασ., quod botanicæ gnarus facile explicabit. — 8, 15 ἐπειρώων. — 10, 21 ὑποκρίνεται. — 22 εἶναι accessit ex nostro et Bodl. codd.

XXXIII. 3, 47 ἐπαύοντο. — 8, 16 ὑπατον. — 9, 19 ἐνὶ ἡμέλει.

XXXIV. 1, 30 ἂν ἔγνω. — 2, 33 οὕτω δὴ τι τὴν βραχυτάτην, quod non esse huius loci puto. — 36 ἀλλά — 3, 39 ἐφαίνετο. — 4, 40 ὥς ex codice accessit. Deinde vera esse videntur hæc codicis: αἰτίαν τῆς ὁδοῦ προελθόντες καὶ οὐδενὶ ἐγκύρσαντες, καὶ οὐ ἐπαύσαν. Librarius a καὶ ad κενοὶ aberravit, deinde addiderit prætermissa. — 42 οἱ δὲ καὶ πορρ. ex codice. Vulgo abest καὶ. — 44 κενά τε ἀγ. — 45 πρήγματα ex codice. — 6, 50 καὶ ἀπῆγε. — 1 αὐτῷ τε Νεάρχῳ (sine τῷ) ex nostro codice et Bodl. — 2 καὶ μετὰ τοσ. γάρ. — 7, 3 τὴν om. — 4 κομώοντες τε καὶ πόωντες, trium fere literarum spatio relicto vacuo. — 8, 8 ὑποκρίν. — 9, 12 τήν ex codice addidi. — 10, 13 δάμει ex codice. — 14 γάρ τι ex codice pro γάρ τῷ. — 15 αὐτοῖσιν ex codice. — 16 ταύτη ἐλ. — 11, 17 ὑποκρίν. — 12, 19 ἐγὼ εἰμι N. — 21 στρατιῆς ex codice.

XXXV. 1, 22 codex nec δέ habet nec ὧν. — 23 αἰτῶν τούτων. — 24 προσδραμόντες. — 26 παρὰ οἱ. — 2, 27 τοῦτο ἐκείνο συνθεῖς Ἄλ. (sine ὁ) aliquo vitio laborare puto. — 31 στρατιῇ ex cod. — 4, 38 πολλὸν γρ., sine ἐπί. — 5, 39 σύγε ἡμῖν

ὅτι ex codice. Vulgo ὅτι ante σύγε. — 6, 43 νῆες τοι σῶαι. Ibid. ἡμεῖς δὲ οὔτοι, ut oportebat pro vulgato αὐτοί. — 8, 49 τὸν Ἑλλήνων et τὸν Λιθύων ex codice pro τῶν. — 1 ἐπομένυσιν scripsi pro ἐπομύνειν. — 3 καὶ γὰρ καὶ τό.

XXXVI. 1, 6 παρόντα. — 7 αὐτοῦ, quod fortasse recipiendum erat. — 3, 12 καὶ Ἄπ. — 13 θαλάσσιοι θεοί. — 4, 18 ἐθέλω ex cod. pro θέλω. Ibidem οὗτ' ἀνακινδυνεύειν de conjectura scripsit Geierus pro vulg. οὗτ' οὖν κινδ. — 5, 23 ἐθέλεις ex cod. pro θέλεις. — 6, 27 ἥδη ἐχόμενα ἐτοίμου. — 9, 37 τῇ αὐτῇ ἡμ. ex codice. Vulgo sine artic. — 40 ἀπεσώθησαν.

XXXVII. 1, 43 δὲ νῆσον, non δῆ. — 2, 1 Ὀργανα ex cod. pro Ὀργάνα. — 2 ἐπ' αὐτῇ ἐπεφ. — 3 ἦν om. codex, ut solet Arrianus in hac phrasi. — 4 συνέπλεον, pro vulg. συνέπλει, indicante codice qui συνέπλεον, quod vel illinc ortum vel ex συνέπλεον. — 3, 6 πρώτου. — 8 ἀπότου codex. Hinc Florentini illud ἀπὸ τούτου. Minus bene noster omittit καὶ. — 5, 15 οὐπώ τι sic. — 8, 24 seq. καὶ δρμίζοντο πρὸς θυδώνη.

XXXVIII. 1, 39 στάδιοι etc., masculino. — 2, 44 ἐρήμης et Καίχανδρος, quod mutari non debet ex Flor. — 5, 2 τε ex cod. additum. — 7, 9 γῆ om. — 8, 16 ἐς ὀκτ. ex nostro cod. et Bodl. addita præpositione.

XXXIX. 1, 28 Ῥάτεμις. — 2, 30 Πάδαργον. — 3, 35 Τράνιδι. — 4, 40 πενήκοντα, ut Gronoviani. ἐνενήκοντα ex duobus suis Blancardus. — 4, 41 οὕτω τι, de quo hæreo. — 44 ἐν τῇ ἔω θαλ., sic. — 6, 45 ἐς Ῥόγονιν. — 9, 6 Ὀροάτις posuit Geierus, ut est apud Strabonem, Ptolemaeum et Plinium. Codices Ἄροι, Ἄροις, Ἄρης, noster Ἄρις.

XI. 1, 10 reducere debebam Σουσίων δὲ ἔθνος αὐτόνομον. . . Nimis apertum quo errore inductus fuerit corrector Florentinus ut fingeret ἄλλο γένος. — 2, 14 τριχᾶ. — 3, 17 ἐπιτηδέως ex optima conjectura Geierus. Codices ἐπιτελέως. — 4, 24 ἔπποισι. In Flor. βουσί, quod correctori deberi videtur. — 5, 27 lacunam notavit Geierus. — 29 κατ' ὁδόν et θῶμα ex codice. — 6, 32 οἱ om. Ibid. Πέρσαισι. — 33 Κησσαῖοι. — 9, 41 οἱ φράσαι. — 10, 43 χώρην γάρ codex; τε γάρ est fortasse sphalma. — 46 γίνεσθαι. Ibid. δρμηθ. — 11, 48 οὔροις, et ἐμβάλλεσθαι καὶ πέντε.

XLI. 2, 4 δέ om. — 5 πετάλοισι codex pro πασσάλοισι, ut sint lamnae in contis fixae, quae conspicuae magis sunt quam simplices paxilli: res dijudicanda ex σημείοις illis in Græco mari quibuscum comparantur, mihi incognitis. — 3, 10 καὶ delet Schmiederus. — 4, 14 οὕτε γάρ. — 5, 18 ἐς om. — 6, 21 ἐνακοσίους. Ceterum ἡλθον

σταδίου tot nusquam vidi apud Arrianum, ut ἤνιον vel ἤνιον scribendum esse putem. — 22 ἐπὶ τοῦ στόματος. — 23 οὔνομα ex codice. — 7, 24 τῆς ἐμπορίας γῆς non esse græcum jam dixit in Thesauro L. Dindorfius : ὑπερορίας vel ejusmodi aliquid lectum hic olim fuisse. Erat τῆς ἐν περ αἶ γῆς vel τῆς περ αἶ γῆς γῆς. Quod per frequentissimum corruptionis genus ubi in ποραίης vel πορίας abierat, de alio quam ἐμπορίας cogitari non poterat. — 8, 27 ἐς om.

XLII. 1, 30 Πασιτίρην codices. — 34 Τίγρις et Ἀρμενίης. — 5, 43 Πασιτίρην ἀνω ἀνὰ πλεόν, sic. — 45 ὡς πεντ. — 8, 8 ἀνθρ. τῷ σωτήρι, male. — 9, 10 ἐνθα δὲ καί. — 13. Post Ὀρείταις lacuna relicta octo novemve vocabulorum, deinde pergitur ἐκ τοῦ Ἰνδοῦ (15) usque ad στρατός (16). Hinc iterum lacuna decem ferme literarum, et pergitur ἐν δεξιᾷ (17), omissis τὰ δέ.

XLIII. 1, 18 inter voces Βαβυλωνίην et Ἀραβίη lacuna trium quattuorve literarum. — 2, 22 εἰσέχων. — 25 ἐσέχον vel ἐσέχον ὡς. — 3, 26 οὐδαμῶν ἀνθρ. ex codice pro οὐδαμῶς. — 4, 31 γώρησιν ἰσθμόν. — 5, 34 τέ σφισιν. — 6, 37 δεῖται γε ἐπ. Ibidem ἦν τινα ἰσθμόν ex nostro, Bold. et ex ed. princ. pro ὄντινα. — 7, 43 inter ἐκπεριπλώσαντες et ἐς τοσόνδε (44) octo novemve vocabulorum lacuna est. — 45 inter vocabula τῆς et Ἀραβίης lacuna sex ferme literarum. Respondent hæ lacunæ illis quas in præcedente capite notavi : priores quidem ortæ sunt per particulam archetypi codicis ablatam, alteræ errori debentur librarii nostri, qui membranæ vitium qualia sæpe repeririuntur pro literatæ particulæ ablatione habuit. — 8, 48 πλώοντα ex codice. — 11, 7 καὶ Ἀνὼν δὲ δ. — 8 Ἡρακλείας. — 12, 12 ἐξετράπετο scripsi pro ἐξετρέπετο. — 13, 16 ἐν τοῖς ἐρμικαῖς τόποις πεπολισμένη. — 18 πάμφορος recto accentu codex. Cuius librarius in sequenti versu post vocabula ὑπὲρ δὲ calanum deposuit.

Vides codicem nostrum ionica multa servasse quæ in editionibus oblitterata sunt ; sed in univsum non minus ille ποιχίλος quam editones vel codices alii, quum nonnulla vulgari modo scribat quorum dialectica forma in aliis videtur conservata. Jam post luculentam commentationem Gulielmi Dindorfii, qua Herodotei leges ionismi humaniorem in modum exposuit, non invitato lectore ut spissas quæstionum ambages et μυρμήκων ἀτραπούς secum pertransiret, facilimum sane erat Arriani librum hunc ad illam normam conformare. Verum non per se modo probabile est, sed rerum documentis extra dubitationem positum Herodoti et Hippocratis

seros imitatores non totum et integrum illorum ionismum expressisse, sed aliqua quicunque su tempore concessisse. Quos autem quisque e cujusmodi sibi limites hac in re posuerit, difficilis et multis modis impedita quæstio est. Quælis dum instituta fuerit, apud Arrianum ego me non solum intra probabiles limites continui, sed ne ea quidem restitui quorum certa vestigia supererant, unica tamen vel perpauca. Semel legitur οὔρεα (in codice c. 11, 11), semel ὄρεα pro ὄροι (c. 40, 11), semel εἰνεα (c. 33, 9), semel μέγαθος (in codice c. 29, 10), semel τραπίαιον (c. 21, 12) : ad horum normam non sum ausus centena loca refingere, quamquam credo Arrianum his formis esse usum. Verborum in ἰω formæ ionicae frequentes sunt in codicibus, atque eas haud cunctanter posui ubique : sed verborum in ἰω et in ὦω nullæ usquam præter vulgares formas apparent, exceptis tribus, ὀρίον, κομῶντες (bis) et χρεόμενοι : in his igitur substitui, quum vel in nativis Ionibus horum verborum conjugatio nondum prorsus sit ad liquidum perducta. Infinitivi aoristi duo supersunt distracti, ἰδέειν (c. 15, 4) et συμβαλέειν (c. 21 extr.) ac satis credam sic in omnibus prope versatum esse Arrianum. Plusquamperfecta in εἰ, imp. ἤ subjunctivi aoristorum pass. semper contracti. In compositis et vocabulis longioribus contractio fere constans. Nusquam σφέων, σφέας. Aspirationem ab Arriano rejectam fuisse certum est ἀφίειν tamen c. 36, 2, non esse mutandum credo : in ἐφέται c. 11, 4, ἐφορῶσι c. 12, 5, ἐφῶσι c. 27, 9, ἀφελίειν c. 20, 3, paucisque al dubius hæsi, et sunt præter aspirationem quæ purum ionismum obscurant. In propriis nonnihil Arrianus notissima, velut Σκύθης, Καμέσης, Γάγγης, ionica declinatione extulit, in re quis vulgarem atque adeo doricam servat, Σράγγην, Γαρροίαν, Σκατέμβαν, et gen. Σκατέμει etc. Sic c. 10, 5 : Ἐραννοβόα ποταμοῦ καὶ Γίγειω c. 19, 6 : τοῦ Ἀχεσίνου τε καὶ τοῦ Ὑδάσπε. Videndum etiam quid euphoniæ et numero tribuerint hi scriptores (v. c. c. 38, 7 : τοῦ ποταμοῦ τοῦ χειμάρρου, ὄνομα δὲ Ἀρεῶν, ubi ἐπέχω οὔνομα apud Arrianum certissimo), cujus eos in oratione artificiose suscitata inprimis tionem habuisse consentaneum est ; sed ejusdem quam incertum hodie sit judicium, apparet. hac parte verendum mihi sit ne plura mutaverim quam quæ debuerim mutare : ab altera parte multo pauciora restituisse inveniar quæ dialectus postulabat. Quorum certa et quo numero exempla in codicibus exstant ionismos fere omnes reduxi : ab iis qui pri-

obliterati erant vel penitus oblitterati, prorsus abstinent: nam quia nullo modo mihi constabat quousque esset procedendum, plane non ingredi eam viam malebam. Subjeci elenchum eorum quae mutavi et in editionibus κοινῶς scripta et in codice meo, de quo hoc adjicio, ne semel quidem legi Ἰωντοῦ, in editionibus prope ubique positum.

I, lin. 4 καθάπερ, 5 τοῖς πολλοῖς, 6 Ἀσσυρίοις, 8 Καμβύσου, 12 τοῖς πολέμοις, 14 τοῖς, 17 πόλει, (24 μακρῇν). — II, 28 βορέου. — III, 39 ἀνατολῶν, 5 τριάκοντα. — IV, 14 δέχισθαι, 23 Παζά-λας καλούμενοι et Μάθαις, 31 Καμιθισθόλοις, 32 Ἀσσυρίοις, 34 Ὁξυδράκαις, 35 Ἀρίσταις, (36 κερῖ. Μαλλοῖσι.) 38 ἐπικλήσει, 39 δνόματι, 42 καθύπερθεν δὲ τούτων, 45 τούτων, 1 ἰσμεν, 3 δέ-χεται, 4 τοῖς, 5 Γάγγην. — V, 27 Ἀσίας, 2 Προ-μεθίως, 5 et 9 Ἡρακλέους. — VI, 24 ἐπιπλεῖν (quod in diversa a vulgari significatione non sum ausus scribere ἐπιπλώειν), 29 τούτων, 31 αὐτέων, (1 scr. τοῖσιν,) 2 αὐτοῖς. — VII, 18 δενδρέων, 26 Ἰνδοῖς, 37 καλούμενον, 41 καθίστατο. — VIII, 2 πολὺ, 4 ἐκδεχόμενον, 5 καθίστασθαι, 6 ἀφικεσθαι, 10 διαρρεῖ, 23 Ἡρακλέους, 41 μαργαριτῶν, 44 χρῆ-σθαι. — IX, 49 ἐπταετίς (codex ἐπταετίας), 2 ἐαυ-τῶν, 9 et 13 δοκεῖ, 29 τριακόσια, 37 τοῖς ὅπλοις, 39 νείας. — X, 41 μνημεῖα, 44 πόλεων, 1 ὑπερδεδί-κται et μετεώροις, 11 καθ', 14 πόλει, 20 Λακεδαιμο-νίαις. — XI, 27 ἀφ', 31 σοφιστῶν, 32 τοῖς θεοῖς, 38 μικρότερα, 50 δένδρων, 5 τοῖς, 6 πόλεσιν, 9 πο-λεμῶσι, (11 κλαδεύουσιν?) — XII, 27 μόνων, 28 et 30 αὐτοῖς, 29 διακονοῦσιν, 33 πολεμεῖν δεῖ (sic), πολυμῶσιν, 39 τοῖς, 46 αὐτοῖς, 3 νομέως. — XIII, 8 θήρα, 10 θηρίοις, 14 χοῦν, 19 αὐτοῖς, (22 et 33 θηλέων?) 25 χοῦν et πόαν, 29 οἰκουμέ-ναις, (49 lege καρτερῇ.) 1 ταλαιπωρούμενοι, 5 πλη-ροῖς et πολλὰς. — XIV, 20 πόας, 38 καθότι, 39 βρηγέτω, (45 ζώουσιν et ζώντες?) 46 νόσῳ, 48 ἰα-μα, 49 νόσους, 2 ἰάματα. — XV, 29 θαῦμα, 30 ὅποις, ib. et 35 ὅποις, ib. γνώριμα ἐρῶ, 41 ὄρεας, 42 ὄρεας, 47 βασιλέως, 1 μεῖζον. — XVI, 20 πε-ρὶ τοῦ et ἰχθυ, 34 πλατεῖν, 39 μικροτέρην. — XVII, 6 τοῖς μὲν πολλοῖς, 7 τοῖς, 8 Ἰνδοῖς, 10 ἐφ', 18 καθίστασιν, 20 ἀνδρίαν. — XVIII, 35 οἷς, (39 Ἀγαθαλέος? sed 1 non puto scriptum fuisse Ἀριστίνους) 16 νεῶς, 20 ὥκει, 21 τοῖς, (22 Ποσει-δάμων?) 27 ἱερεῖα. — XIX, (43 scr. οἷσιν,) 47 καὶ (et pro κατέπλει scrib. κατέπλωε), 49 νῆες, 2 et 4 et 6 ὅπως, 3 διέπλευσιν, 5 et 6 Μαλλοῖς, 9 ἀρήρησις, 10 παρέπλευσεν. — XX, 20 bis τοῖς, 22 ἐπιδύμειαν, 23 codex αἰεῖ, 24 ἐπινούμενα, 33 τοῖς, 41 Ἰωντοῦ, 42 λιπαρεῖν, 50 ἐπυῦσα, 4 πολὺ. — XXI, 14 πλοῦν, 16 καθότι, 21 ἡμέρα, 23 ὄνομα,

25 ἐπλεον, 26 τριάκοντα, 32 ἐπλεον, 34 ἐρρόχθαι, 35 τραχεῖα, 40 ἡμέραν, 46 δεξιᾶ, 47 ἀριστερᾶ et ἐπλεον, 49 διεκπλεύσαντες, 4 ὄνομα, 9 ἐφ'. — XXII, 23 αὐτοῖς, 27 ἀλλήλοις, 30 βάρους, 35 διεξέπλεον, 38 et 43 ἐπλεον, 44 ῥηχέην, 3 θήρα. — XXIII, 7 παρέπλεον, 9 ῥηχέην, 10 οὖν, 11 ἐφ', 14 ῥηχέην, 15 τραχεῖν, 21 πλέουσιν, 23 νῆες, 28 Ὀρειτῶν, 29 Ὀρειταίς, 31 ἱππεῖς, 35 ὅπως, 36 χρυσῶ, 43 στρα-τιωτῶν. — XXIV, 1 ἐπλεον, 3 ὄνομα, 4 ταῖς ἐκβο-λαῖς, 5 καλύβαις πνιγγραῖς, 6 προσπλέοντας, (8 ἀπο-μαχόμενοι?) 14 βέλους, 15 ἐξικνεῖσθαι, 18 στρα-τιωτῶν, 19 νεῖν, 21 ὅπως, 25 ἐρρίπτουν, 30 μηχαν-ών, (32 ἐπόδου?) 33 βελῶν, 42 τοῖς. — XXV, 45 νεωλοῦσι, 46 αὐτῶν, 47 ἀφικνέονται, 1 et 7 Ὀρειτῶν, 2 ὄνομα, 8 παραπλέοντων, 11 ὅπου et πολὺ, 13 ὅποτε. — XXVI, 34 οἰκοῦσι et ἐπλεον, 40 ὑστεραίαν et περιπλεύουσιν, (41 scr. πολλόν,) 47 πλεύσαντες, 51 ὄνομα et ξένια, 4 πόα, 5 πλεύσαν-τες, 8 ὄνομα, (11 non tetigi καθορμιζόμενας κατι-δόντες,) 14 ἀπέπλεον, 17 ὄνομα. — XXVII, 27 μύρ-ριναι et ἀφ', 30 διακοσίους, 36 μικρὰ et ταῖς κώπαις, 39 πολὺ, 42 ῥαχίη, 49 συνέπλει et ὦν, 2 οὐχ, 8 νεῶς. — XXVIII, 10 ξένια, 17 τοξοτῶν, 18 ἐρμη-νέως, 19 τοῖς, 24 τοῖς γινομένοις, 26 σῶαν, 27 ἡρ-νοῦντο, (37 scr. πολλόν,) 40 ὄντα, 41 παρόντων. — XXIX, 4 ἐπλεον, 11 βραχεῖαι, 13 μικραῖ, 14 οἰ-κεῖα (nisi forte τὰ οἰκία scribendum), 15 βαλάνοις, 16 τούτων, 18 τριακοσίους et καθορμιζονται, 21 ἐπλεον, 31 et 37 πολὺ, 39 τούτοις, 41 ὅπως, 54 χρῶν-ται, 3 ὅστᾳ, 7 ἀκανθῶν. — XXX, 10 ὅποτε et παρέπλεον, (14 ἀπὸ τέο?) 18 παρακαλεῖν, 19 πα-ραπλέων, 23 πλέειν, 28 βυθὸν (vid. c. 6, § 3), 31 σωτηρίᾳ, 35 βράχσιν, 38 χρῆσθαι. — XXXI, 1 παρέπλεον, 2 κεῖται, (7 scribe προσσχῆ,) 14 παρα-πλέοντας, (15 ὅτεο?) 17 πλεῦσαι, 27 ὁμολογεῖν et δεῖσθαι, 33 ἐπαιῶ, 35 γε ὄν, 36 ὄντας. — XXXII, 44 τρηχέην, 1 Ὀρειτῶν, 4 οἰκουμένῳ, 8 καθορῶσιν, 15 ἀφείρων, 16 δοκεῖ, 17 ἀναχέεται, 19 πλέειν. — XXXIII, 41 ὄνομα, 50 ὅπως, 4 φορῶν, 9 ὁπόθεν et ὦν, 18 et 28 ὅπως, 20 αὐτῶν et πλοῦν, 23 διπλοῦν, 24 βαθεῖν. — XXXIV, 32 ἀφίξεται, 33 βασιλέως, 47 ὄψει, 7 ἐρομένοις γὰρ αὐτοῖς, 17 ὅποι. — XXXV, 30 Ἀρχίου et εἰλύπει, 34 καθεώρα, 37 μό-νον, 38 ὑπασπιστῶν, 45 καθότι, 46 ὅπου, 1 μεῖζον. — XXXVI, 6 παρόντα, 9 ὅπως, 10 δεῖται, 28 ἀφχι-ρεθέντα, 30 προσωμολόγει, 31 φιλάς, 36 καθεστη-κώς, 41 ποιεῖ. — XXXVII, 44 τραχεῖν, 45 οἰ-κουμένη, 7 et 24 ὄνομα, 10 et 23 ἐπλεον, 12 καθορῶ-σιν, 27 πονηρὰν, (32 scr. ἀπίεται). — XXXVIII, 42 ἐπλεον, 46 οἰκουμένην, 10 παραπλεύουσι, 11 οἰ-κουμένην, 17 ὄνομα, 20 πολὺν, 21 βασιλέως, 23 ναῦς. — XXXIX, 25 ἀφικοντο, 26 οἰκούμενον, 28 et 30 et 49 et 6 ὄνομα, 29 παραπλεύουσιν, 35 Περ-σῶν, 39 ναυτῶν, 4 νῆες (et scr. τάξι). — XL, 11

καλοῦνται, 21 παραδείσοις, 27 πρέσβεις, 45 ἐγκα-
θορμίζεσθαι, 46 πολὺ, 49 καθηγεμόνες. — XLI, 5
νεώς, 8 σημεῖα, 10 ὄντα, 11 ταχεῖαν, 12 ἐφ', (reli-
qui passiva πλεομ. hic et 16,) 15 ἐπωφέλουν, 18
ναῦν, 20 ἐπλεον et ἐφεξῆς, 22 καθορμίσθησαν, (23
et abhinc scr. Εὐφράτew,) 27 πλοῦν, 28 τριακο-

σίους. — XLII, 30 et 32 ἐπλεον et ἀριστερᾷ,
παραπλεύουσι, 43 ἀνέπλεον, 44 οἰκουμένης, 47 θε-
τοῖς, 3 ἐπλεον, 5 ἐφ', 9 ὅποι, 10 χρυσῷ, 13 Ὀρι-
ταις. — XLIII, 17 et 48 δεξιᾷ, 23 σύρρουν,
ταῖς πάσαις, (37 scr. δέει,) 9 ἀριστερᾷ, 16 τοῖς ἐρ-
μοτέροις, 19 ἐκφύσεις.

APPIANOY

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

BIBAION ΠΡΩΤΟΝ.

[ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.]

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστο-
βούλου ὅσα μὲν ταῦτά ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φι-
λίππου ἐνεγράψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀνα-
γράψω, ὅσα δὲ οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ
καίνομενα καὶ ἅμα ἀξιωρηγώτερά ἐπιλεξάμενος. (2)
Ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ'
ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ ἀσυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους·
ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἀριστόβουλος πιστότεροι
ἔσαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὃ μὲν ὅτι συνεστράτευσεν βα-
σιλεὺς Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δὲ πρὸς
τῇ στρατεΐᾳ ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχροτέρον
ἢ τῷ ἄλλῳ ψεύσασθαι ἦν· ἄμφω δέ, ὅτι τετελευτηκό-
τας ἦδη Ἀλεξάνδρου ἐγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε ἀνάγκη
καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς συνηνέχθη συγγράψαι
ἐπὶ. (3) Ἔστι δὲ ἃ καὶ πρὸς ἄλλων συγγεγραμμένα,
ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξιωρηγώτα τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντῃ
ἔσπασα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέ-
γραψα. Ὅστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσοῖσδε
συγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νούν ἦλθεν ἥδε ἡ συγγραφή,
τί τ' ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς
ἐμείοις ἐντυχὼν οὕτω θαυμάζειτω.

ΚΕΦ. Α'.

Λέγεται δὴ Φίλιππον τελευτῆσαι ἐπὶ ἀρχοντος Πυ-
θοδήμου Ἀθηναῖσι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν
Ἀλεξάνδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον
παρελθεῖν· εἶναι δὲ τότε ἄμφω τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλεξάν-
δρου. (2) Ἐνταῦθα ξυναγαγόντα τοὺς Ἑλληνας ὅσοι
ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἦσαν, αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγε-
μονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἥντινα Φιλίππου
ἐξ ἑαυτοῦ καὶ αἰτήσαντα λαθεῖν παρ' ἐκάστων
ἐκ τῶν Ἀκεδαιμονίων· Ἀκεδαιμονίους δὲ ἀποκρίνασθαι
μὴ εἶναι σφίσι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς
ἑαλεῖν εἰρηγεῖσθαι. (3) Νεωτερίσαι δὲ ἄττα καὶ τῶν
Ἀθηναίων τὴν πόλιν· ἀλλὰ Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ
ἐποῇ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι
τῶν Φιλίππου ἐθθέντων Ἀλεξάνδρῳ εἰς τιμὴν συγχο-

ARRIANUS.

ARRIANI

DE EXPEDITIONE ALEXANDRI

LIBER PRIMUS.

[PRÆFATIO.]

Ptolemæus Lagi et Aristobulus Aristobuli filius, quæ-
cumque de Alexandro Philippi filio consentientes inter se
memoriæ prodiderunt, ea tanquam verissima conscribo :
ex iis vero in quibus inter se dissentiunt, quæ mihi fide
pariter et narratione digniora videbantur, selegi. (2) Certe
de Alexandro alii alia memoriæ prodiderunt : neque ullus
est de quo aut plures exstent scriptores, aut magis inter se
dissentientes : sed mihi Ptolemæus et Aristobulus præ cæ-
teris fide digni visi sunt, hic quidem, quod regi Alexandro
socius expeditionis fuit : Ptolemæus autem, quia præter-
quam quod una militavit, turpius in eo (quippe qui rex
etiam erat) mendacium quam in alio quopiam erat : utique,
quod post mortem demum Alexandri scribentibus iis neque
necessitas neque merces, qua adducti aliter quidpiam at-
que accidisset scriberent, erat proposita. (3) Sunt porro
nonnulla etiam ab aliis conscripta, quæ quod non indigna
narratu neque prorsus incredibilia judicabam, tamquam
de Alexandro sparsa tantum commemoravi. Quisquis vero
mirabitur, ecquid mihi in mentem venerit ut post tam
multos scriptores, ipse etiam ad hanc historiam conscri-
bendam me contulerim, is, evolutis omnibus illorum
scriptis, quum ad meorum lectionem accesserit, tum demum
miretur.

CAP. I.

Philippum ferunt mortem obiisse archonte Pythodemo
Athenis. Alexandrum autem ejus filium, accepto regno in
Peloponnesum profectum, viginti circiter tunc temporis
annos natum. (2) Ibi, coacto Græcorum quotquot in Pe-
loponneso erant concilio, petiisse ab iis uti imperator exer-
citus adversus Persas crearetur : quod quidem Philippo an-
tea concesserant. Id a singulis impetratum, exceptis
Lacedæmoniis : a quibus responsum fuisse, Lacedæmonios
eam consuetudinem a majoribus non accepisse, ut aliis
parerent, sed ipsi aliis præessent : (3) Athenas quoque
novi aliquid fuisse molitas : sed Athenienses primo statim
Alexandri adventu perculos, plus etiam quam Philippo

ρῆσαι. Ἐπανελθόντα δὲ ἐς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

4. Ἄμα δὲ τῷ ἤρι ἐλαύνειν ἐπὶ Θράκης, ἐς Τριβαλλούς καὶ Ἰλλυριοὺς, ὅτι τε νεωτερίζειν ἐπύθετο Ἰλλυριοὺς τε καὶ Τριβαλλούς, καὶ ἅμα δμοῖους ὄντας οὐκ ἐδόκει ὑπολείπεσθαι ὅτι μὴ πάντῃ ταπεινωθέντας οὕτω μακρὰν ἀπὸ τῆς οἰκίας στελλόμενον. (4) Ὁρμηθέντα δὲ ἐξ Ἀμφιπόλεως ἐμβαλεῖν ἐς Θράκην τὴν τῶν αὐτονομῶν καλουμένων Θρακῶν, Φιλίππους πόλιν ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντα καὶ τὸν 10 Ὁρβηλον τὸ ὄρος. Διαβάς δὲ τὸν Νέσσον ποταμὸν λέγουσιν ὅτι δεκαταῖος ἀφίκετο ἐπὶ τὸ ὄρος τὸν Αἴμου. (5) Καὶ ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν αὐτῶν κατὰ τὰ στενὰ τῆς ἀνόδου τῆς ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν τε ἐμπόρων πολλοὶ ὠπλισμένοι καὶ οἱ Θραῖκες οἱ αὐτόνομοι, παρεσκευασμένοι εἰργεῖν 15 τοῦ πρόσω κατειληφότες τὴν ἀκρὰν τοῦ Αἴμου τὸν στόλον, παρ' ὃν ἦν τῷ στρατεύματι ἡ ἀρόδος. (6) Ξυναγαγόντες δὲ ἀμάξας καὶ προβαλόμενοι πρὸ σφῶν ἅμα μὲν χάρακι ἐκρῶντο ταῖς ἀμάξαις εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι ἀπ' αὐτῶν, εἰ βιάζοντο, ἅμα δὲ ἐν νῶ ἔϊχον ἐπαφίεσθαι 20 ἀνιούσιν ἢ ἀποτομώτατον τοῦ ὄρους ἐπὶ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων τὰς ἀμάξας. Γνώμην δὲ πεποιήντο ὅτι ὅσω πυκνότερα τῇ φάλαγγι καταφερόμενοι συμμίξουσιν αἱ ἀμάξαι, τοσῶδε μᾶλλον τι διασκεδάσουσιν αὐτὴν βία ἐμπεσοῦσαι.

25 8. Ἀλεξάνδρῳ δὲ βουλή γίνεται ὅπως ἀσφαλίστατα ὑπερβάλῃ τὸ ὄρος· καὶ ἐπειδὴ ἐδόκει διακινδυνεύετα (οὐ γὰρ εἶναι ἄλλη τὴν ἀρόδον), παραγγέλλει τοῖς ὀπλίταις, ὅπως καταφέρουσι κατὰ τοῦ ὄρους αἱ ἀμάξαι, ὅσοι μὲν ὁδὸς πλατεῖα οὖσα παρέχοι λῦσαι τὴν τάξιν, 30 τοὺς δὲ διαχωρῆσαι, ὥς δι' αὐτῶν ἐκπεσεῖν τὰς ἀμάξας· (9) ὅσοι δὲ περικαταλαμβάνουσι, ξυννεύσαντας, τοὺς δὲ καὶ πεσόντας ἐς γῆν συγκλείσαι ἐς ἀκριθεὺς τὰς ἀσπίδας, τοῦ κατ' αὐτῶν φερομένης τὰς ἀμάξας καὶ τῇ ῥύμῃ κατὰ τὸ εἶδος ὑπερπηδῶσας ἀβλαβῶς ἐπελθεῖν. Καὶ οὕτω ξυνέβη ὅπως παρήνεσέ τε Ἀλέξανδρος 35 καὶ εἴκασεν. (10) Οἱ μὲν γὰρ διέσχον τὴν φάλαγγα, αἱ δ' ὑπὲρ τῶν ἀσπίδων ἐπικυλισθεῖσαι ὀλίγα ἔβλαψαν· ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς ὑπὸ ταῖς ἀμάξαις. Ἐνθα δὲ οἱ Μακεδόνες θαρσύναντες ὅτι ἀβλαβεῖς αὐτοῖς, ἃς μάλιστα ἐδεοῖσαν, αἱ ἀμάξαι ἐγένοντο, σὺν βοῇ ἐς τοὺς Θραῖκας 40 ἐνέβαλον. (11) Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τοξότας μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος, ὅτι ταύτῃ εὐπορώτερα ἦν, ἐλθεῖν ἐκέλευσε καὶ ἐκτοξεύειν ἐς τοὺς Θραῖκας ὅπῃ προσφέρουσι· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὸ ἄγλημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τοὺς Ἀγριῖνας κατὰ 45 τὸ εὐώνυμον ἦγεν. (12) Ἐνθα δὲ οἱ τοξόται βάλλοντες τοὺς προεκθέοντας τῶν Θρακῶν ἀνέστελλον· καὶ ἡ φάλαγξ προσμίσσασα οὐ χαλεπῶς ἐξέωσεν ἐκ τῆς χώρας ἀνθρώπους ψιλοὺς καὶ κακῶς ὠπλισμένους βαρβάρους, ὥστε Ἀλέξανδρον ἀπὸ τοῦ εὐώνυμου ἐπάγοντα οὐκέτι 50 ἐδέξαντο, ἀλλὰ ῥίψαντες ὥς ἐκάστοις προῦχώρει τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ ὄρους ἔφυγον. (13) Καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, ζῶντες δὲ ἄνδρες μὲν ὀλίγοι ἐλήφθησαν δι' ὠκύτητα καὶ τῆς χώρας ἐμ-

Alexandro honoris detulisse. Deinde, in Macedoniam reversum, exercitum quem in Asiam duceret apparasse.

4. Ineunte autem vere statuisse per Thraciam contra Triballos et Illyrios contendere, quos novis rebus studere acceperat, quosque, quum finitimi essent, nonnisi plane domitos relinquendos putabat, quum adeo longinquam atque remotam a domo expeditionem susciperet. (5) Arrepto itaque ex Amphipoli itinere, irrupisse in eam Thraciae partem, quam Thracae Autonomi (*liberi suisque legibus utentes*) dicti habitant, Philippos urbem et Orbelum montem a sinistra relinquentem. Trajecto autem Nesso flumine, aiunt eum decimo postquam iter ingressus esset die ad Aemum montem pervenisse. (6) Hic, ad fauces et angustias ascensus, negotiatorum (?) non pauci armati et Thracae Autonomi occurrerunt, ut vertice montis occupato, exercitum inde arcerent, qua aditus militibus patebat. (7) Congregatis etiam plaustis et ante se dispositis, non pro vallo solum ac propugnaculo iis utebantur, ut ex iis, si premerentur, pugnarent: verum etiam in animo habebant, aditente in adversum hoste, ex editissimo montis praecipitio plaustra in Macedonum phalangem deturbare. Ita enim secum statuebant, quanto confertior phalanx esset, in quam plaustra propulsa ferrentur, tanto magis vi sua atque impetu eam dissipatura.

8. Alexander vero consilium inquit quo pacto quam tutissime montem superaret. Postquam ergo statuit periculum omnino subeundum esse (neque enim alius aditus ostendebatur) milites statarios monet, ut quum plaustra e sublimi delaberentur, ii quibus per viae latitudinem integrum id esset, soluto ordine cedant, ita ut prouentia plaustra per ipsos perlabantur. (9) Quotquot vero angustias viae premerentur, ii conferti atque in humum demissi scuta inter se accurate consererent, ut nimirum plaustra in ipsos delapsa, impetu ipso, ut par est, transilientia, nihil damni inferrent. Neque aliter quam jusserat atque animo conceperat Alexander, evenit. (10) Divisa enim phalange, plaustra scutis devoluta parum damni intulerunt; nemo enim eorum ruina interiit. Tum Macedones alacriores facti, quod plaustra quae praecipue metuerant, nullo ipsis damno fuissent, clamore edito in Thracas feruntur. (11) Alexander vero sagittarios a dextero cornu ante aliam phalangem (quod illac facilius aditus videretur) progredi jubet, utque Thracas, quacunque prouant, telis petant: ipse cohortem praetoriam assumens, scutatos et Agrianos in laevum cornu duxit. (12) Sagittarii, prout quisque Thracum prosiliebat, sagittis ferientes reprimunt. Tum phalanx immissa parvo negotio inermes homines maleque armatos barbaros loco movit: ita ut Alexandrum a laeva irrudentem sustinere non possent, sed abjectis, prout cuique licebat, armis per montem diffugerent. (13) Caesi ex iis mille circiter et quingenti. Virorum pauci in potestatem vivi ve-

πειρίαν, γυναῖκες δὲ ὅσαι ξυνείποντο αὐτοῖς ἐάλωσαν πᾶσαι, καὶ τὰ παιδάρια καὶ ἡ λεῖα πᾶσα ἐάλω.

ΚΕΦ. Β'.

Ἀλέξανδρος δὲ τὴν μὲν λεῖαν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ἐς τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ θαλάσῃ, Λυσανίαν καὶ Φιλοτά παρὰ τοὺς διατίθεσθαι· αὐτὸς δὲ τὸ ἄχρον ὑπερβαλὼν προῆι διὰ τοῦ Αἰμοῦ ἐς Τριβαλλούς, καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸν Λύγινον ποταμόν· ἀπέχει δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ Ἰστρου ὡς ἐπὶ τὸν Αἶμον ἰόντι σταθμούς τρεῖς. (2) Σύρμος δὲ ὁ τῶν Τριβαλλῶν βασιλεὺς, ἐκ πολλοῦ πυνθόμενος τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν στόλον, γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας τῶν Τριβαλλῶν προῦπεμψεν ἐπὶ τὸν Ἰστρον, διαβαίνειν καλεῦσας τὸν ποταμόν ἐς νῆσόν τινα τῶν ἐν τῷ Ἰστρῷ. Πεύκη ὄνομα τῇ νήσῳ ἐστίν. (3) Ἐς ταύτην δὲ τὴν νῆσον καὶ οἱ Θράκες οἱ πρόσχωροι τοῖς Τριβαλλοῖς προσάγοντος Ἀλεξάνδρου συμπεφευγότες ἦσαν, καὶ αὐτὸς ὁ Σύρμος ἐς ταύτην ξυμπεφεύγει ξὺν τῷ ἑμῷ αὐτόν· τὸ δὲ πολὺ πλῆθος τῶν Τριβαλλῶν ἔφυγεν ὀπίσω ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἐνθεν περ τῇ προτεραίᾳ ὤρμηθη Ἀλέξανδρος.

4. Ὡς δὲ ἔμαθεν αὐτῶν τὴν ὁρμὴν, καὶ αὐτὸς ὑποστράψας τὸ ἔμπαλιν ἐπὶ τοὺς Τριβαλλοὺς ἦγε, καὶ καταλαμβάνει καταστρατοπεδεύοντας ἤδη. Καὶ οἱ μὲν, καταληφθέντες πρὸς τῷ νάπει τῷ παρὰ τὸν ποταμόν κατετάσσοντο· Ἀλέξανδρος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν μὲν φάλαγγα ἐς βάθος ἐκτάξας ἐπῆγε, τοὺς τοξότας δὲ καὶ τοὺς σπενδοθήτας προεχθέντας ἐκέλευσεν ἐκτοξεύειν τε καὶ σπενδοῦν ἐς τοὺς βαρβάρους, εἰ πως προκαλέσεται αὐτοὺς ἐς τὰ ψιλά ἐκ τοῦ νάπου. (5) Οἱ δὲ ὡς ἐντὸς βέλους ἐγένοντο, παιόμενοι ἐξέθεον ἐπὶ τοὺς τοξότας, ὥσπερ ἐς χεῖρας ξυμμίξειαν γυμνοῖς οὖσι τοῖς τοξόταις. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς νάπης ἔξω, Φυλίαν μὲν ἀναλαβὼντα τοὺς ἐκ τῆς ἀνωθεν Μακεδονίας ἱππέας προσέταξεν ἐμβάλλειν κατὰ τὸ κέρας τὸ ἐξῆς, ἥπερ μάλιστα προῦκεχωρήκεσαν ἐν τῇ ἐκδρομῇ.

6. Ἡρακλείδην δὲ καὶ Σώπολιν τοὺς ἐκ Βοττιαίας τε καὶ Ἀμφιπόλεως ἱππέας κατὰ τὸ εὐώνυμον κέρας ἐπάγειν ἐτάξε. (6) Τὴν δὲ φάλαγγα τῶν πεζῶν καὶ τὴν ἄλλην ἵππων πρὸ τῆς φάλαγγος παρατείνας κατὰ μέσους ἐπῆγε. Καὶ ἔσπε μὲν ἀκροβολισμὸς παρ' ἑκατέρωθεν ἦν, οἱ Τριβαλλοὶ οὐ μείον εἶχον· ὡς δὲ ἡ τε φάλαγξ πυκνὴ ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς ἐβρώμενος, καὶ οἱ ἱππεῖς οὐκ ἐκωστήσαντο, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς ἵπποις ὠθοῦντες ἄλλη καὶ ἄλλη προσέπιπτον, τότε δὴ ἐτράπησαν διὰ τοῦ νάπου ἐς τὸν ποταμόν. (7) Καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν τρισπυχοὶ ἐν τῇ φυγῇ, ζῶντες δὲ ὀλίγοι καὶ τούτων ἐλήφθησαν, ὅτι ὕλη τε δασεῖα πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἦν καὶ νύξ ἐπιγενομένη τὴν ἀκρίθειαν τῆς διώξεως ἀφείλετο τοὺς Μακεδόνας. Αὐτῶν δὲ [τῶν] Μακεδόνων τελευτήσαι λέγει Πτολεμαῖος ἱππέας μὲν ἑνδεκά, πεζοὺς δὲ ἑξαμύρια τεσσαράκοντα.

nerunt, pedum celeritate et loci notitia elapsi : feminæ quotquot eos sectabantur, omnes captæ : pueri etiam et præda omnis abducta.

CAP. II.

Ac prædam quidem Alexander eo unde venerat in maritimas urbes misit, Lysaniæ et Philotæ ejus administrandæ negotio dato : ipse autem superato vertice, per Æmum in Triballos contendit, et ad Lyginum flumen (distat id ab Istro, si quis Æmum versus profisciscatur, itinere tridui) pervenit. (2) Syrmus autem, Triballoorum rex, cognita multo ante Alexandri expeditione, feminas et pueros Triballoorum ad Istrum ablegarat, jusseratque, ut transmissio flumine in quendam Istri insulam, cui Peuce nomen est, sese reciperent. (3) In quam etiam insulam Thraces illis finitimi imminente Alexandro jam pridem profugerant : quin etiam Syrmus ipse cum familia eo confugerat. Maxima vero Triballoorum multitudo retro ad flumen confugit, unde Alexander pridie profectus erat.

4. Quos ut Alexander eo contendisse intellexit, ipse etiam revocato itinere in Triballos movit, ubi eos jam in castris degentes offendit. Hi vero deprehensi ad silvam flumini vicinam aciem instruebant. Alexander etiam ipse phalangem densius instructam adducit : atque sagittarios ac funditores præmittit, qui sagittis et fundis barbaros lacescant, si forte ea ratione e sylvis in aperta provocari possint. (5) Triballi intra teli jactum constituti et sagittis icti in sagittarios proruunt, ut cum sagittariis qui inermes erant, cominus manu confligerent. Quos ubi Alexander extra silvam produxit, Philotam sumpto equitatu superioris Macedoniæ, in dextrum cornu, qua maxime excurrendo processerant : Heraclidem autem et Sopolin cum equitatu, quem ex Bottiæa et Amphipoli adduxerat, in sinistrum cornu impetum facere jubet. (6) Ipse cum peditum phalange, reliquo equitatu fronti prætento, in medios fertur. Jam quam diu telis utrinque certabatur, Triballi haud inferiores erant : simulac vero densa phalanx valido in eos impetu ruit, equitesque non jam hastarum ictu, sed ipsis equis prementes undequaque irruerunt, protinus in fugam coniecti, per sylvam flumen repetunt. (7) Cæsi in fuga sunt ter mille ; sed pauci tantum ex his quoque vivi capti, quum densa sylva flumini immineret, et noctis adventus perssequendi facultatem Macedonibus præeriperet. Ex Macedonibus Ptolemæus equites undecim, pedites circiter quadraginta desideratos scribit.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης τριταῖος ἀφικνεῖται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἰστρον, ποταμῶν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπῃν μέγιστον ὄντα καὶ πλείστην γῆν ἐπερχόμενον καὶ ἔθνη μαχिमώτατα ἀπείργοντα, τὰ μὲν πολλὰ Κελτικὰ, ὅθεν γε καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῶ ἀνίσχουσιν, ὧν τελευταῖους Κουάδους καὶ Μαρκομάνους· (2) ἐπὶ δὲ Σαυροματῶν μοῖραν, Ἰάζυγας· ἐπὶ δὲ Γέτας τοὺς ἀπαθανατίζοντας· ἐπὶ δὲ Σαυρομάτας τοὺς πολλούς· ἐπὶ δὲ Σκύθας ἔστε ἐπὶ τὰς ἐκβολάς, ἵνα ἐκδίδῃ κατὰ πέντε 10 στόματα ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον. (3) Ἐνταῦθα καταλαμβάνει αὐτῶ ἡκούσας ναῦς μακρὰς ἐκ Βυζαντίου διὰ τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου κατὰ τὸν ποταμόν. Ταύτας ἐμπλήσας τοξοτῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, τῇ νήσῳ ἐπέπλει ἵνα οἱ Τριβαλλοὶ τε καὶ οἱ Θρᾷκες συμπεφυγότες ᾗσαν, 15 καὶ ἐπειρᾶτο βιάζεσθαι τὴν ἀπόδρασιν. (4) Οἱ δὲ βάρβαροι ἀπήντων ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὅποι αἱ νῆες προσπίπτουσι· αἱ δὲ ὀλίγαι τε ᾗσαν καὶ ἡ στρατιὰ οὐ πολλὴ ἐπ' αὐτῶν, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἀπότομα ἐς προσβολήν, καὶ τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ τὸ παρ' αὐτὴν, οἷα 20 δὴ ἐς στενὸν συγκεκλεισμένον, ὅξυ καὶ ἀπορον προσφέρεσθαι.

5. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος ἀπαγαγὼν τὰς ναῦς ἔγνω διαβαίνειν τὸν Ἰστρον ἐπὶ τοὺς Γέτας τοὺς πέραν τοῦ Ἰστροῦ ὥκισμένους, ὅτι τε συνεileγμένους ἑώρα πολλούς ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰστροῦ, ὡς εἰρζοντας, εἰ διαβαίνοι (ᾗσαν γὰρ ἱππεῖς μὲν ἐς τετρακισχιλίους, πεζοὶ δὲ πλείους τῶν μυρίων), καὶ ἅμα πόθος ἔλαθεν αὐτὸν ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ἰστροῦ ἔλθειν. (6) Τῶν μὲν δὴ νεῶν ἐπέβη αὐτός· τὰς δὲ διφθέρας ὑφ' αἷς ἐσχέονεν τῆς 30 κάρφης πληρώσας, καὶ ὅσα μονόξυλα πλοῖα ἐκ τῆς χώρας ξυναγαγόν (ᾗν δὲ καὶ τούτων εὐπορία πολλή, ὅτι τούτοις χρῶνται οἱ πρόσκοι τοῦ Ἰστροῦ ἐφ' ἀλιείᾳ τε τῇ ἐκ τοῦ Ἰστροῦ, καὶ εἴποτε παρ' ἀλλήλους ἀνὰ τὸν ποταμὸν στέλλοιντο, καὶ ληστεύοντες ἀπ' αὐτῶν οἱ 35 πολλοί) ταῦτα ὡς πλείστα ξυναγαγὼν διεβίβαζεν ἐπ' αὐτῶν τῆς στρατιᾶς ὅσους δυνατὸν ᾗν ἐν τῷ τοιῷδε τρόπῳ. Καὶ γίνονται οἱ διαβάντες ἅμα Ἀλεξάνδρῳ ἱππεῖς μὲν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, πεζοὶ δὲ ἐς τετρακισχιλίους.

ΚΕΦ. Δ'.

40 Διέβαλον δὲ τῆς νυκτὸς ἥ λήϊον ᾗν σίτου βαθύ· καὶ ταύτῃ μᾶλλον τι ἔλαθον προσσχόντες τῇ ὄχθῃ. Ἵπῳ δὲ τὴν ἑω Ἀλέξανδρος διὰ τοῦ λήϊου ᾗγε, παραγγείλας τοῖς πεζοῖς, πλαγίαις ταῖς σαρίσσαις ἐπικλίνοντας τὸν σίτον ὀττω προάγειν ἐς τὰ οὐκ ἐργάσιμα. (2) Οἱ δὲ 45 ἱππεῖς, ἔστε μὲν διὰ τοῦ λήϊου προῆει ἡ φάλαγξ, ἐφείποντο· ὡς δὲ ἐκ τῶν ἐργασίμων ἐξήλασαν, τὴν μὲν ἱππον ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας αὐτὸς Ἀλέξανδρος παρήγαγε, τὴν φάλαγγα δὲ ἐν πλαισίῳ Νικάνορα ἄγειν ἐκέλευσεν. (3) Καὶ οἱ Γέται οὐδὲ τὴν πρώτην ἐμβολὴν τῶν ἱππέων

CAP. III.

Tertio post hanc pugnam die Alexander ad Istrum flumen pervenit, omnium qui in Europa sunt maximum, quodque plurimum terræ alluit et bellicosissimas nationes interfluens dirimit, ac quidem præcipue Celticas, a quibus etiam fontes ejus oriuntur quarum que extremi sunt Quadi et Marcomanni : (2) deinde Iazyges, Sauromatarum pars : ulterius Getæ, qui animas immortales esse statuunt : exinde magna ista Sauromatarum natio : postremo Scythiæ, ad exitum fluminis usque, ubi per quinque ostia in Euxinum pontum profluit. (3) Hic Alexander naves aliquot longas offendit, quæ Byzantio per pontum Euxinum adverso flumine venerant. In his tanto numero sagittariorum et armatorum, quantum capere poterant, imposito, insulam ad quam Triballi et Thracæ confugerant, petit. (4) Quumque summa vi in terram exscendere niteretur, barbari ad flumen concurrentes, quacunque naves appeliebant, exitum prohibebant. Porro et naves paucæ erant, et exigua in iis militum manus : et insulæ situs maxima ex parte præruptus ac præceps, fluminisque ipsius cursus (utpote arctis spatiis conclusus) rapidus et ad appellendum difficilis.

5. Idcirco Alexander, abductis navibus, Istrum trajicere et Getas trans Istrum habitantes petere statuit, quum ad ripam Istri multos confluisse videret, si trajicere vellet, prohibituos : (erant enim equitum quatuor millia, peditum plus decem) simul etiam quod illum cupiditas ceperat trans Istrum eundi. (6) Naves itaque ipse conscendit : pelles vero sub quibus in castris degebant paleis impleri jubet, et quotquot in ea regione erant lintres, simul conveyi. (Erat autem magna earum copia, quum Istri accolæ iis utantur partim ad piscandum, partim ut inter se commeari possint, multi etiam ut prædationes exercent.) Iis igitur quamplurimis collectis, quantam ea ratione fieri poterat, exercitus partem traducit. Numerus eorum qui cum Alexandro trajecerunt, fuit equitum circiter mille et quingenti, peditum quatuor millia.

CAP. IV.

Trajecerunt autem noctu ea parte qua densa erat frumenti seges. Quo factum est ut ad ripam appellentes minus ab hoste cerni possent. Sub auroram Alexander manum per segetem ducit, imperans peditibus, ut transversis sarissis frumentum reclinantes ita progrediantur donec in campum non cultum pervenerint. (2) Equites vero, quamdiu phalanx per segetem procedebat, sequebantur. Ubi extra culta ventum est, Alexander ipse equitatum ad dextrum cornu ducit : Nicanori, ut quadrata acie phalangem ducat, jubet. (3) Getæ ne primum

θησαν. Ἐδόκουν δ' εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν δυσχωρίᾳ ἀπειληθέναι οἱ ἀμφὶ τὸν Κλεῖτον καὶ Γλαυκίαν· τὰ τε γὰρ ὄρη τὰ ὑπερδὲξια κατεῖχον πολλοὶς μὲν ἱππεῦσι, πολλοῖς δὲ ἀκοντισταῖς καὶ σφενδονήταις, καὶ ὀπλίταις· δὲ οὐκ ὀλίγοις, καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει κατειλημμένοι προσκείμεθα ἀπαλλαττομένοις ἐμελλον· (12) τὰ τε χωρία δὲ ἃν ἡ πάροδος ᾗν τῷ Ἀλεξάνδρῳ στενὰ καὶ ὕλῳδῃ ἐραίνετο, τῇ μὲν πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀπειργόμενα, τῇ δὲ ὅρας ὑπερύψηλον ᾗν καὶ κρημνοὶ πρὸς τοῦ ὄρους, ὥστε οὐδὲ ἐπὶ τεσσάρων ἀσπίδων ἂν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος ἐγίνετο.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐθα δὲ ἐκτάσσει τὸν στρατὸν Ἀλέξανδρος ἐς ἑκατὸν καὶ εἰκοσι τὸ βῆθος τῆς φάλαγγος. Ἐπὶ τὸ κέρασ δὲ ἐκατέρωθεν διακοσίους ἱππέας ἐπιτάξας παρήγγελλε σιγῇ ἔχειν, τὸ παραγγελλόμενον ὀξέως δεχομένους. (2) Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐστήμηνεν ὀρθὰ ἀνατεῖναι τὰ δόρατα τοὺς ὀπλίτας, ἔπειτα ἀπὸ ξυνθήματος ἀποτεῖναι ἐς προβολήν, καὶ νῦν μὲν ἐς τὸ δεξιὸν ἐγκλίνας τῶν δοράτων τὴν σύγκλεισιν, αὐθις δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερά. Καὶ αὐτὴν τὴν φάλαγγα ἐς τε τὸ πρόσω ὀξέως ἐκίνησε καὶ ἐπὶ τὰ κέρατα ἄλλοτε ἄλλῃ παρήγαγε. (3) Καὶ οὕτω πολλὰς τάξεις τάξας τε καὶ μετακοσμήσας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, κατὰ τὸ εὐώνυμον οἷον ἐμβολὸν ποιήσας τῆς φάλαγγος ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Οἱ δὲ πάλαι μὲν ἐθαύμαζον τὴν τε ὀξύτητα ὁρῶντες καὶ τὸν κόσμον τῶν δρωμένων· τότε δὲ προσάγοντας ἤδη τοὺς ἀμφὶ Ἀλέξανδρον οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λείπουσι τοὺς πρῶτους λόφους. (4) Ὅθεν καὶ ἐπαλαλάξαι ἐκέλευσε τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς ὄρους δουπῆσαι πρὸς τὰς ἀσπίδας· οἱ δὲ Ταυλάντιοι ἐπὶ μᾶλλον ἐκπλαγέντες πρὸς τῆς βοῆς ὡς πρὸς τὴν πόλιν ἐπανήγαγον σπουδῇ τὸν στρατὸν. Ἀλέξανδρος δὲ λόφον τινὰς κατέχοντας ἰδὼν οὐ πολλὰς τῶν πολεμίων, παρ' ὧν αὐτῷ ἡ πάροδος ἐγίνετο, παρήγγειλε τοῖς σωματοφύλαξι καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἑταίροις, ἀναλαβόντας τὰς ἀσπίδας ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν γήλοπον· ἐκεῖσε δὲ ἐλθόντας, εἰ ὑπομένοιν οἱ κατειληφότες τὸ χωρίον, τοὺς ἑμίσεις καταπηδῆσαι ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ ἀναμιχθέντας τοῖς ἱππεῦσι πεζοὺς μάχεσθαι. (6) Οἱ δὲ πολέμιοι τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἰδόντες λείπουσι τὸν γήλοπον καὶ παρεκκλίνουσιν ἐφ' ἑκάτερα τῶν ὁρῶν. Ἐνθα δὲ καταλαβὼν Ἀλέξανδρος τὸν γήλοπον σὺν τοῖς ἑταίροις τοὺς τε Ἀγριᾶνας μεταπέμπεται καὶ τοὺς τοξότας, ὄντας ἐς δισχιλίους· τοὺς δὲ ὑπασπιστὰς διαβαίνειν ἐν ποταμῷ· ἐκέλευσε καὶ ἐπὶ τούτοις τὰς τάξεις τῶν Μακεδόνων· ὁπότε δὲ διαβάντες τύχοιεν, ἐπ' ἀσπίδα ἐκτάσσεσθαι, ὡς πυκνὴν εὐθὺς διαβάντων φαίνεσθαι τὴν φάλαγγα· αὐτὸς δὲ ἐν προφυλακῇ ὧν ἀπὸ τοῦ ἴφρου ἀφείρῃ τῶν πολεμίων τὴν ὁρμὴν. (7) Οἱ δὲ, ὡρῶντες διαβαίνουσιν τὴν δύναμιν, κατὰ τὰ ὄρη ἀντεπῆσαν, ὡς τοῖς μετὰ Ἀλεξάνδρου ἐπιθυσόμενοι τέλει.

Glaucias difficultate locorum interceptum esse Alexandrum.

Nam et montes opportunos magno equitum, jaculatorum et funditorum numero occupant, et armatis militibus non paucis, et oppidani in urbe conclusi in abeuntes irrumpuerant. (12) Præterea loca per quæ Alexandro eundum erat, angusta et silvosa erant: hinc flumine, illinc monte excelso atque prærupto viam adeo coarctantibus, ut ne quatuor quidem scutatis militibus conjunctim iter esset.

CAP. VI.

Alexander aciem ita instruit, ut centum viginti in spissitudine phalanx habeat: equitesque in utroque cornu ducentos locans, mandat, ut silentio habito mandata celeriter excipiant. (2) Ac primo imperat ut erigerent hastas; mox signo dato versus hostes tanquam impetum facturi, infestas protenderent, modo in dextrum, modo in sinistrum latus flexis hastarum cuspidibus. Ipsam interea phalangem celeriter promovit, et in cornua aliter atque aliter duxit: (3) atque ita immutata in varias formas brevi tempore aciei structura, a læva, tanquam in cuneum redacta phalange, hostes invadit. Hi vero quum jam mirati essent quanta celeritate quoque ordine res gererentur, ubi demum accedunt Macedones, impetum eorum haud sustinentes, primos colles deserunt. (4) Tum Alexander clamores edidit hastisque scuta quati jubet. Quo clamore vehementius adhuc perculsi Taulantii exercitum celeriter urbem versus movere.

5. Alexander, animadvertens exiguam quandam hostium manum collem tenere, per quem ipsi transeundum erat, corporis custodibus et amicis, qui circa eum erant, imperat uti assumptis scutis equos conscendant et collem petant. Quo ubi ventum esset, si hostes qui locum illum occupabant eos opperirentur, dimidia pars illorum ex equis desiliat, et equitibus mista pedites confligant. (6) Hostes, adventantem Alexandrum conspicati, collem deserunt, et utrinque per montes diffugiunt. Occupato itaque colle, Alexander cum amicis Agrianos atque sagittarios, duo circiter millia, ad se arcessit; scutatos vero flumen trajicere jubet: postque hos, Macedonum cohortes. Ubi vero trajecerint, ad sinistram explicent aciem ut densa statim eorum qui transissent phalanx esse videretur. Ipse in procubiis quum esset, ex colle hostium motus spectabat. (7) Hostes, quum exercitum flumen transeuntem cernerent, montes versus sese contulere, veluti in eos qui postremi cum Alexandro dis-

πιρίαν, γυναῖκες δὲ ὅσαι ξυνείποντο αὐτοῖς ἐάλωσαν
πᾶσαι, καὶ τὰ παιδάρια καὶ ἡ λεῖα πᾶσα ἐάλω.

ΚΕΦ. Β'.

Ἀλέξανδρος δὲ τὴν μὲν λείαν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ἐς
τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ θαλάσῃ, Λυσανίαν καὶ Φιλοτά πα-
ραβούς διατίθεσθαι· αὐτὸς δὲ τὸ ἄκρον ὑπερβαλὼν
προΐει διὰ τοῦ Αἰμου ἐς Τριβαλλούς, καὶ ἀφικνεῖται
ἐπὶ τὸν Λύγινον ποταμόν· ἀπέχει δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ
Ἰστρου ὡς ἐπὶ τὸν Αἶμον ἰόντι σταθμούς τρεῖς. (2)
Σύρμος δὲ ὁ τῶν Τριβαλλῶν βασιλεὺς, ἐκ πολλοῦ πυν-
θανόμενος τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν στόλον, γυναῖκας μὲν
καὶ παῖδας τῶν Τριβαλλῶν προῦπεμψεν ἐπὶ τὸν Ἰστρον,
διαβαίνειν κελεύσας τὸν ποταμόν ἐς νῆσόν τινα τῶν ἐν
τῷ Ἰστρῷ· Πεύκη ὄνομα τῇ νήσῳ ἐστίν. (3) Ἐς
ταύτην δὲ τὴν νῆσον καὶ οἱ Θράκες οἱ πρόσχωροι τοῖς
Τριβαλλοῖς προσάγοντος Ἀλεξάνδρου συμπεφευγότες
ἦσαν, καὶ αὐτὸς ὁ Σύρμος ἐς ταύτην ξυμπεφεύγει ξὺν
τῷ αὐτῷ αὐτόν· τὸ δὲ πολὺ πλῆθος τῶν Τριβαλλῶν
ἔφυγεν ὀπίσω ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἐνθεν περ τῇ προτεραίᾳ
ῥηθήνῃ Ἀλέξανδρος.

(4) Ὡς δὲ ἔμαθεν αὐτῶν τὴν ὁρμήν, καὶ αὐτὸς ὑπο-
στρέφας τὸ ἔμπαιον ἐπὶ τοὺς Τριβαλλοὺς ἦγε, καὶ κα-
ταλαμβάνει καταστρατοπεδεύοντας ἡδὴ. Καὶ οἱ μὲν,
καταληγθέντες πρὸς τῇ νάπῃ τῇ παρά τὸν ποταμόν
παρετάσσοντο· Ἀλέξανδρος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν μὲν φά-
λαγγα ἐς βάθος ἐκτάξας ἐπῆγε, τοὺς τοξότας δὲ καὶ
τοὺς σφενδονήτας προεκθέοντας ἐκέλευσεν ἐκτοξεύειν τε
καὶ σπενδονᾶν ἐς τοὺς βαρβάρους, εἰ πως προκαλέσεται
αὐτοὺς ἐς τὰ φίλα ἐκ τοῦ νάπου. (5) Οἱ δὲ ὡς ἐντὸς
βόλους ἐγένοντο, παύμενοι ἐξέθεντο ἐπὶ τοὺς τοξότας,
ὅπως ἐς χεῖρας ξυμμίξειαν γυμνοὶ οὖσι τοῖς τοξόταις.
Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς νάπης ἔξω,
Φυλάταν μὲν ἀναλαβόντα τοὺς ἐκ τῆς ἀνωθεν Μακεδο-
νίας ἱππέας προσέταξεν ἐμβάλλειν κατὰ τὸ κέρασ τὸ
ἐξῆς, ἥπερ μάλιστα προῦκεχωρήκεσαν ἐν τῇ ἐκδρομῇ·
(6) Ἡρακλείδην δὲ καὶ Σώπολιν τοὺς ἐκ Βοττιαίας τε καὶ
Ἀμφιπόλεως ἱππέας κατὰ τὸ εὐώνυμον κέρασ ἐπάγειν
ἵταξαι. (7) Τὴν δὲ φάλαγγα τῶν πεζῶν καὶ τὴν ἄλλην
ἵππον πρὸ τῆς φάλαγγος παρατείνας κατὰ μέσους ἐπῆγε.
Καὶ ἔτε μὲν ἀκροβολισμὸς παρ' ἑκατέρωιν ἦν, οἱ Τρι-
βαλλοὶ οὐ μείον εἶχον· ὡς δὲ ἡ τε φάλαγξ πυκνὴ
ἐμβάλλεν ἐς αὐτοὺς ἐβρωμένους, καὶ οἱ ἱππεῖς οὐκ
ἀκοντισμῷ ἔτι, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς ἵπποις ὠθοῦντες ἄλλη
καὶ ἄλλη προσέπιπτον, τότε δὴ ἐτράπησαν διὰ τοῦ νά-
που ἐς τὸν ποταμόν. (8) Καὶ ἀποβήσκει μὲν τρι-
σχιόντες ἐν τῇ φυγῇ, ζῶντες δὲ ὀλίγοι καὶ τούτων ἐλήφθη-
σαν, ὅτι ὤλη τε δασεῖα πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἦν καὶ νύξ
ἐπιγενομένη τὴν ἀκρίθειαν τῆς διώξεως ἀφείλετο τοὺς
Μακεδόνας. Αὐτῶν δὲ [τῶν] Μακεδόνων τελευτήσαι
λέγει Πτολεμαῖος ἱππέας μὲν ἑνδεκα, πεζοὺς δὲ ἀμφὶ
τοὺς τεσσαράκοντα.

nerunt, pedum celeritate et loci notitia elapsi : feminae
quotquot eos sectabantur, omnes captæ : pueri etiam et
præda omnis abducta.

CAP. II.

Ac prædam quidem Alexander eo unde venerat in mari-
timas urbes misit, Lysaniæ et Philotæ ejus administrandæ
negotio dato : ipse autem superato vertice, per Æmum in
Triballos contendit, et ad Lyginum flumen (distat id ab
Istro, si quis Æmum versus proficiscatur, itinere tridui)
pervenit. (2) Syrmus autem, Triballoorum rex, cognita
multo ante Alexandri expeditione, feminas et pueros Tri-
ballorum ad Istrum ablegarat, jusserratque, ut transmisso
flumine in quandam Istri insulam, cui Peuce nomen est,
sese reciperent. (3) In quam etiam insulam Thraces illis
finitimi imminente Alexandro jam pridem profugerant :
quin etiam Syrmus ipse cum familia eo confugerat. Maxima
vero Triballoorum multitudo retro ad flumen confugit, unde
Alexander pridie profectus erat.

4. Quos ut Alexander eo contendisse intellexit, ipse etiam
revocato itinere in Triballos movit, ubi eos jam in castris
degentes offendit. Hi vero deprehensi ad silvam flumini
vicinam aciem instruebant. Alexander etiam ipse phalan-
gem densius instructam adducit : atque sagittarios ac fun-
ditores præmittit, qui sagittis et fundis barbaros lacerant,
si forte ea ratione e sylvis in aperta provocari possint. (5)
Triballi intra teli jactum constituti et sagittis icti in sagitta-
rios proruunt, ut cum sagittariis qui inermes erant, comi-
nus manu conflingerent. Quos ubi Alexander extra silvam
produxit, Philotam sumpto equitatu superioris Macedoniæ,
in dextrum cornu, qua maxime excurrendo processerant :
Heraclidem autem et Sopolin cum equitatu, quem ex
Bottiaæ et Amphipoli adduxerat, in sinistrum cornu impe-
tum facere jubet. (6) Ipse cum peditum phalange, reliquo
equitatu fronti prætento, in medios fertur. Jam quam diu
telis utrinque certabatur, Triballi haud inferiores erant :
simulac vero densa phalanx valido in eos impetu ruit, equi-
tesque non jam hastarum ictu, sed ipsis equis prementes
undequaque irruerunt, protinus in fugam coniecti, per
silvam flumen repetunt. (7) Cassi in fuga sunt ter mille ;
sed pauci tantum ex his quoque vivi capti, quum densa
sylva flumini immineret, et noctis adventus perssequendi
facultatem Macedonibus præriperet. Ex Macedonibus
Ptolemæus equites undecim, pedites circiter quadraginta
desideratos scribit.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης τριταῖος ἀφικνεῖται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἰστρον, ποταμῶν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μέγιστον ὄντα καὶ πλείστην γῆν ἐπερχόμενον καὶ ἔθνη μαχίμωτατα ἀπείροντα, τὰ μὲν πολλὰ Κελ-
 5 τικά, ὅθεν γε καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῷ ἀνίσχουσιν, ὃν τελευ-
 ταίους Κουάδους καὶ Μαρκομάνους· (2) ἐπὶ δὲ Σαυρο-
 ματῶν μοῖραν, Ἰάζυγας· ἐπὶ δὲ Γέτας τοὺς ἀπαθανα-
 τίζοντας· ἐπὶ δὲ Σαυρομάτας τοὺς πολλούς· ἐπὶ δὲ
 Σκύθας ἔστε ἐπὶ τὰς ἐκβολάς, ἵνα ἐκδιδοῖ κατὰ πέντε
 10 στόματα εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον. (3) Ἐνταῦθα καταλαμ-
 βάει αὐτῷ ἡκούσας ναῦς μακρὰς ἐκ Βυζαντίου διὰ τοῦ
 πόντου τοῦ Εὐξείνου κατὰ τὸν ποταμόν. Ταύτας ἐμ-
 πλῆσας τοξοτῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, τῇ νήσῳ ἐπέπλει ἵνα
 οἱ Τριβαλλοὶ τε καὶ οἱ Θρᾷκες ἑμπεφευγότες ἦσαν,
 15 καὶ ἐπειρᾶτο βιάζεσθαι τὴν ἀπόβασιν. (4) Οἱ δὲ βάρ-
 θαιοι ἀπῆντων ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὅποι αἱ νῆες προσπί-
 πτοιεν· αἱ δὲ ὀλίγαι τε ἦσαν καὶ ἡ στρατιὰ οὐ πολλὴ
 ἐπ' αὐτῶν, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἀπότομα εἰς προσ-
 βολήν, καὶ τὸ ῥεύμα τοῦ ποταμοῦ τὸ παρ' αὐτήν, οἷα
 20 δὴ ἐξ στενὸν συγκεκλεισμένον, ὅξυ καὶ ἄπορον προσ-
 φέρεσθαι.

5. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος ἀπαγαγὼν τὰς ναῦς ἔγνω
 διαβαίνειν τὸν Ἰστρον ἐπὶ τοὺς Γέτας τοὺς πέραν τοῦ
 Ἰστρου ὥκισμένους, ὅτι τε συνειλεγμένους ἑώρα πολ-
 25 λούς ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰστρου, ὡς εἰρζόντας, εἰ δια-
 βαίνοι (ἦσαν γὰρ ἱππεῖς μὲν ἐς τετρακισχιλίους, πεζοὶ
 δὲ πλείους τῶν μυρίων), καὶ ἅμα πόθος ἔλαβεν αὐτὸν
 ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ἰστρου ἔλθεῖν. (6) Τῶν μὲν δὴ νεῶν
 ἐπέθη αὐτός· τὰς δὲ διφθέρας ὑψ' αἷς ἐσκήνουν τῆς
 30 κάρφης πληρώσας, καὶ ὅσα μονόξυλα πλοῖα ἐκ τῆς χώ-
 ρας ξυναγαγίων (ἦν δὲ καὶ τούτων εὐπορία πολλή, ὅτι
 τούτοις χρῶνται οἱ πρόσκοικοι τῷ Ἰστρῷ ἐφ' ἀλεία τε
 τῇ ἐκ τοῦ Ἰστρου, καὶ εἴποτε παρ' ἀλλήλους ἀνὰ τὸν
 ποταμὸν στέλλοιντο, καὶ ληστεύοντες ἀπ' αὐτῶν οἱ
 35 πολλοί) ταῦτα ὡς πλείστα ξυναγαγὼν διεβίβαζεν ἐπ'
 αὐτῶν τῆς στρατιᾶς ὅσους δυνατὸν ἦν ἐν τῷ τοιῷδε
 τρόπῳ. Καὶ γίνονται οἱ διαβάντες ἅμα Ἀλεξάνδρῳ
 ἱππεῖς μὲν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, πεζοὶ δὲ ἐς τε-
 τρακισχιλίους.

ΚΕΦ. Δ'.

40 Διέβαλον δὲ τῆς νυκτὸς ἢ λήϊον ἦν σίτου βαθύ· καὶ
 ταύτῃ μᾶλλον τι ἔλαθον προσσχόντες τῇ ὄχθῃ. Ἐπὶ δὲ
 τὴν ἑω Ἀλέξανδρος διὰ τοῦ ληΐου ἦγε, παραγγείλας
 τοῖς πεζοῖς, πλαγίαις ταῖς σαρίσσαις ἐπικλίνοντας τὸν
 σῖτον οὕτω προάγειν ἐς τὰ οὐκ ἐργάσιμα. (2) Οἱ δὲ
 45 ἱππεῖς, ἔστε μὲν διὰ τοῦ ληΐου προΐει ἡ φάλαγξ, ἐφεί-
 ποντο· ὡς δὲ ἐκ τῶν ἐργασίμων ἐξήλασαν, τὴν μὲν
 ἱππον ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας αὐτὸς Ἀλέξανδρος παρήγαγε,
 τὴν φάλαγγα δὲ ἐν πλασίῳ Νικάνορα ἄγειν ἐκέλευσεν.
 (3) Καὶ οἱ Γέται οὐδὲ τὴν πρώτην ἐμβολὴν τῶν ἱππέων

CAP. III.

Tertio post hanc pugnam die Alexander ad Istrum
 men pervenit, omnium qui in Europa sunt ma-
 quodque plurimum terrae alluit et bellicosissimas
 interfluens dirimit, ac quidem praecipue Celticas, a
 etiam fontes ejus oriuntur quarum quae extremi sunt
 et Marcomanni : (2) deinde Iazyges, Sauromatarum
 ulterius Getae, qui animas immortales esse statum
 inde magna ista Sauromatarum natio : postremo
 ad exitum fluminis usque, ubi per quinque ostia in
 num pontum profluit. (3) Hic Alexander naves
 longas offendit, quae Byzantio per pontum Euxinum
 flumine venerant. In his tanto numero sagittari-
 armatorum, quantum capere poterant, imposito, ins-
 quam Triballi et Thracae confugerant, petit. (4)
 que summa vi in terram exscendere niteretur, bar-
 flumen concurrentes, quacunque naves appellebant,
 prohibebant. Porro et naves paucae erant, et ex
 iis militum manus : et insulae situs maxima ex par-
 ruptus ac praecipue, fluminisque ipsius cursus (ut
 etis spatiis conclusus) rapidus et ad appellendum
 cilis.

5. Idcirco Alexander, abductis navibus, Istrum
 cere et Getas trans Istrum habitantes petere statuit
 ad ripam Istri multos confluisse videret, si trajice-
 let, prohibituos : (erant enim equitum quatuor
 peditum plus decem) simul etiam quod illum cupidit-
 rat trans Istrum eundi. (6) Naves itaque ipse con-
 pelles vero sub quibus in castris degebant paleis
 jubet, et quotquot in ea regione erant lintres, sin-
 vehi. (Erat autem magna earum copia, quum I-
 colae iis utantur partim ad piscandum, partim
 se commeare possint, multi etiam ut praedatione
 ceant.) Iis igitur quamplurimis collectis, quantan-
 tione fieri poterat, exercitus partem traducit. Ne-
 eorum qui cum Alexandro trajecerunt, fuit equitum
 mille et quingenti, peditum quatuor millia.

CAP. IV.

Trajecerunt autem noctu ea parte qua den-
 frumenti seges. Quo factum est ut ad ripam ap-
 minus ab hoste cerni possent. Sub auroram Al-
 manum per segetem ducit, imperans peditibus, u-
 versis sarissis frumentum reclinantes ita prog-
 tur donec in campum non cultum pervenerint. (2)
 tes vero, quamdiu phalanx per segetem procedere
 quebantur. Ubi extra culta ventum est, Alexan-
 equitatum ad dextrum cornu ducit : Nicanori,
 drata acie phalangem ducat, jubet. (3) Getae ne

ἰδόντες· παράδοχος μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ τόλμα ἐφάνη τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτι εὐμαρῶς οὕτω τὸν μέγιστον τῶν ποταμῶν διεβηθήκει ἐν μιᾷ νυκτί τὸν Ἰστρον, οὐ γεφυρώσας τὸν πόρον, φοβερὰ δὲ καὶ τῆς φάλαγγος ἡ ὑγκλείσις, βιαία δὲ ἡ τῶν ἱππέων ἐμβολή. (4) Καὶ τὰ μὲν πρῶτα εἰς τὴν πόλιν καταφεύγουσιν, ἡ δὲ ἀπεῖχεν αὐτοῖς ὅσον παρασάγγην τοῦ Ἰστροῦ· ὥς δὲ ἐπάγοντα εἶδον σπουδῇ Ἀλεξάνδρον τὴν μὲν φάλαγγα παρὰ τὸν ποταμὸν, ὥς μὴ κυκλωθεῖν οἱ πεζοὶ ἐνεδρευσάντων τῶν Γετῶν, τοὺς ἱππέας δὲ κατὰ μέτωπον, λείπουσιν αὐτὰ καὶ τὴν πόλιν οἱ Γέται κακῶς τετειγισμένην, ἀναλαθόντες τῶν παιδαρίων καὶ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τοὺς ἵππους ὅσα φέρειν οἱ ἵπποι ἠδύναντο· ἦν δὲ αὐτοῖς ἡ ὁρμή ὥς πορθήσασθαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς τὰ ἔρημα. (5) Ἀλεξάνδρος δὲ τὴν τε πόλιν λαμβάνει καὶ τὴν λείαν πᾶσαν θύειν οἱ Γέται ὑπελπίοντο. Καὶ τὴν μὲν λείαν Μιλετίῳ καὶ Φιλίππῳ ἐπαναγαγεῖν δίδωσιν· αὐτὸς δὲ κατασκάψας τὴν πόλιν θύει τε ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰστροῦ Διὶ Σωτῆρι καὶ Ἡρακλεῖ καὶ αὐτῷ τῷ Ἰστροῦ, ὅτι οὐκ ἄπορος αὐτῷ ἐγένετο, καὶ ἐπανάγει αὐτῆς ἡμέρας σῶους σύμπαντας ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

6. Ἐνταῦθα ἀφίκοντο πρέσβεις ὡς Ἀλεξάνδρον παρὰ τῶν ἄλλων ὅσα αὐτόνομα ἔθνη προσοικεῖ τῷ Ἰστροῦ, καὶ παρὰ Σύρμου τοῦ Τριβαλλῶν βασιλέως· καὶ παρὰ Κελτῶν δὲ τῶν ἐπὶ τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὥκισμένων ἦχον· μεγάλοι οἱ Κελτοὶ τὰ σώματα καὶ μέγα ἐπὶ σφίσι φρονήντες· φιλίας δὲ πάντες τῆς Ἀλεξάνδρου ἐφιέμενοι ἥκαν ἔρασαν. (7) Καὶ πᾶσιν ἔδωκε πίστει Ἀλεξάνδρος καὶ ἔλαθε· τοὺς Κελτοὺς δὲ καὶ ἤρετο ὅ τι μάλοισιτα δεδιότεται αὐτοὺς τῶν ἀνθρωπίνων, ἐλπίσας ὅτι μέγα ὄνομα τὸ αὐτοῦ καὶ ἐς Κελτοὺς καὶ ἔτι προσωτέρῳ ἦκει, καὶ ὅτι αὐτὸν μάλιστα πάντων δεδιέναι φήσουσι· τῷ δὲ παρ' ἐλπίδα ξυνέειπεν τῶν Κελτῶν ἡ ἀπόκρισις· (8) οἷα γὰρ πόρρω τε ὥκισμένοι Ἀλεξάνδρου καὶ χωρὶς δύσπορα οἰκοῦντες, καὶ Ἀλεξάνδρου εἰς ἄλλα τὴν ὁρμὴν ὁρῶντες, ἔρασαν δεδιέναι μήποτε ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐμπέσοι. Καὶ τούτους φίλους τε ὀνομάσας καὶ συμμάχους ποιησάμενος ὁπίσω ἀπέπεμψε, τοσοῦτον ὑπαίτιον ὅτι ἀλαζόνες Κελτοὶ εἰσιν.

ΚΕΦ. Ε'.

10. Αὐτὸς δὲ ἐπ' Ἀγριάνων καὶ Παιόνων προὔγῳρει. Ἐνθα δὲ ἄγγελοι ἀφίκοντο αὐτῷ Κλεϊτόν τε τὸν Βαρδύλλου ἀρεστᾶναι ἀγγέλλοντες καὶ Γλαυκίαν προσκεχωρημένοι αὐτῷ τὸν Ταυλαντίων βασιλέα· οἱ δὲ καὶ τοὺς Αὐταριάτας ἐπιθήσεσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν πορείαν ἱππύλλων· ὧν δὲ ἕνεκα κατὰ σπουδὴν ἐδόκει ἀναυγνύναι. (2) Λάγγαρος δὲ ὁ τῶν Ἀγριάνων βασιλεὺς ἐπὶ μὲν καὶ Φιλίππου ζῶντος ἀσπαζόμενος Ἀλεξάνδρου ὄχλος ἦν καὶ ἰδίᾳ ἐπρέσβευσε παρ' αὐτόν, τότε δὲ παρ' αὐτῷ μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν, ὅσους τε καλῶς καὶ εὐοπλοτάτους ἀμφ' αὐτὸν εἶχε· (3) καὶ

quidem equitatus impetum tulere. Inaudita enim ipsis Alexandri audacia esse videbatur, quod ita facile unica nocte Istrum, omnium Europae fluminum maximum, nullo per vadum ponte ducto transisset. Terrorem etiam eis incutiebat phalangis densitas, et violentus equitum impetus. (4) Ac primo quidem ad urbem confugiunt, una tantum parasanga ab Istro distantem; verum ubi conspicati sunt Alexandrum summa diligentia phalangem secus flumen ducere, ne pedites circumveniri ex insidiis a Getis possent, equitatum autem a fronte dispositum esse, tum Getæ urbem quoque utpote male munitam deserunt: tantumque puerorum et feminarum quantum equi ferre poterant abducunt, et quam longissime possunt a flumine in solitudines sese recipiunt. (5) Alexander urbem capit et prædam omnem a Getis relictam, eamque Meleagro et Philippo abducendam tradit. Ipse vero, urbe solo adequata, in Istri ripa Jovi Servatori atque Herculi ipsique adeo Istro (quod se haud difficilem ipsi in transitu præbuisset) sacrum facit: eodemque die omnes suos incolumes in castra reducit.

6. Ibi legati ad Alexandrum venere cum ab aliis sui juris nationibus, quæ Istrum accolunt, tum a Syrmio Triballorum rege, et a Celtis qui Ionium sinum incolunt. Sunt vero Celtæ et proceræ staturæ et multum sibi ipsis tribuentes. Omnes autem se Alexandri amicitiam petentes venire assecebant. (7) Fides utrinque et data et accepta est. Atque Celtas percunctatus est Alexander, quid in rebus humanis maxime extimescerent: ratus nominis sui splendorem ad Celtas multoque ulterius penetrasse: quodque ipsum præ rebus omnibus timerent responsuros. (8) At a Celtis longe aliter ac sperarat ei responsum est: nimirum quum procul ab Alexandro agerent et loca accessu difficilia habitarent, ipsumque in alios expeditionem moliri viderent, vereri se aiebant ne cælum in ipsos ruat. Alexander eos amicos appellans et in confederatorum numerum recipiens remisit, hoc unum subdens, Celtas arrogantes esse.

CAP. V.

Inde in Agrianos et Pæonas movit. Ibi nuntium ei allatum est Clitum Bardylis filium ab eo defecisse, Glauciamque Taulantiorum regem se eidem adjunxisse. Alii nuntiabant etiam Autariatæ ipsum in itinere adorituros. Quibus de causis celeriter inde movendum censuit. (2) Langarus vero Agrianorum rex, qui etiam Philippo vivo complexus amore Alexandrum palam fuerat et privatim ad eum legatos miserat, tunc temporis cum lectissimis optimeque armatis scutatis militibus ei aderat. (3) Qui quum audiret Alexan-

ἐπειδὴ ἔμαθεν ὑπὲρ τῶν Αὐταριατῶν πυνθανόμενον Ἀλέξανδρον, οἳτινές τε καὶ δόποιοι εἶεν, οὐκ ἔφη χρῆναι ἐν λόγῳ τίθεσθαι Αὐταριάτας· εἶναι γὰρ ἀπολεμωτάτους τῶν ταύτη· καὶ αὐτὸς ἐμβαλεῖν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν, ὡς ἀμφὶ τὰ σφέτερα μᾶλλον τι ἔχουσιν. Καὶ κελεύσαντος Ἀλεξάνδρου ἐσβάλλει ἐς αὐτούς· καὶ ἐμβαλὼν ἦγε καὶ ἔφερε τὴν χώραν αὐτῶν.

4. Αὐταριᾶται μὲν δὴ ἀμφὶ τὰ αὐτῶν εἶχον· Λάγγαρος δὲ τὰ τε ἄλλα ἐτιμῆθη μεγάλως πρὸς Ἀλεξάνδρου καὶ δῶρα ἔλαβεν ὅσα μέγιστα παρὰ βασιλεῖ τῷ Μακεδόνων νομιζέται· καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν Ἀλεξάνδρου Κύναν καὶ ταύτην ὠμολόγησε δώσειν αὐτῷ ἐς Πέλλαν ἀφικομένῳ Ἀλέξανδρος.

5. Ἀλλὰ Λάγγαρος μὲν ἐπανελθὼν οἴκαδε νόσῳ ἐτελεύτησεν· Ἀλέξανδρος δὲ παρὰ τὸν Ἐριγόνα ποταμὸν πορευόμενος ἐς Πήλιον πόλιν ἐστέλλετο. Ταύτην γὰρ κατειλήφει ὁ Κλείτος ὡς ὀχυρωτάτην τῆς χώρας· καὶ πρὸς ταύτην ὡς ἦκεν Ἀλέξανδρος, καταστροπεδεύσας πρὸς τῷ Ἐορδαϊκῷ ποταμῷ, τῇ ὑστεραίᾳ ἐγνώκει προσβάλλειν τῷ τείχει. (6) Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Κλείτον τὰ κύκλῳ τῆς πόλεως ὄρη, ὑπερῶς ἐξ ὧν καὶ ὁρασαί, κατεῖχον, ὡς πάντοθεν ἐπιτιθεσθαι τοῖς Μακεδόσιν, εἰ τῇ πόλει προσβάλλοιεν· Γλαυκίας δὲ αὐτῷ ὁ τῶν Ταυλαντίων βασιλεὺς οὕτω παρῆν. (7) Ἀλέξανδρος μὲν δὴ τῇ πόλει προσῆγεν· οἱ δὲ πολέμιοι σφαγιασάμενοι παῖδας τρεῖς καὶ κόρας ἴσας τὸν ἀριθμὸν καὶ χρυσοῦς μέλανας τρεῖς, ὥρμητο μὲν ὡς δεζόμενοι ἐς χεῖρας τοὺς Μακεδόνας· ὁμοῦ δὲ γενομένων ἐξέλιπον καί τοι καρτερὰ ὄντα τὰ κατειλημμένα πρὸς σφῶν χωρία, ὥστε

30 καὶ τὰ σφάλια αὐτῶν κατελήφθη ἔτι κείμενα. 8. Ταύτη μὲν δὴ τῇ ἡμέρᾳ κατακλείσας αὐτοὺς ἐς τὴν πόλιν καὶ στρατοπεδευσάμενος πρὸς τῷ τείχει ἐγνώκει περιτειγισμῷ ἀποκλείσαι αὐτούς· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ παρῆν μετὰ πολλῆς δυνάμεως Γλαυκίας ὁ τῶν Ταυλαντίων βασιλεὺς. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος τὴν μὲν πόλιν ἀπέγνων ἐλεῖν ἂν ζῆν τῇ παρουσίᾳ δυνάμει, πολλῶν μὲν ἐς αὐτὴν καὶ μαχίμων συμπεφυγόντων, πολλῶν δὲ ἅμα τῷ Γλαυκίᾳ προσκειομένων, εἰ αὐτὸς τῷ τείχει προσμάχοιτο, (9) Φιλώταν δὲ ἀναλαβόντα τῶν ἱππέων ὅσους 40 ἐς προφυλακὴν καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἐς ἐπισιτισμὸν ἔπεμπε. Καὶ ὁ Γλαυκίας μαθὼν τὴν ὁρμὴν τῶν ἀμφὶ Φιλώταν ἐξελαύνει ἐπ' αὐτούς, καὶ καταλαμβάνει τὰ κύκλῳ ὄρη τοῦ πεδίου, ὅθεν οἱ ζῆν Φιλώτᾳ ἐπισιτιεῖσθαι ἔμελλον. (10) Ἀλέξανδρος δέ, 45 ἐπειδὴ ἀπηγγέλθη αὐτῷ ὅτι κινδυνεύουσιν οἱ τε ἱππεῖς καὶ τὰ ὑποζύγια, εἰ νῦν αὐτοὺς καταλήψεται, αὐτὸς μὲν ἀναλαβὼν τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ ἱππέας ἐς τετρακοσίους ἐβόηθει σπουδῇ· τὸ δὲ ἄλλο στράτευμα πρὸς 50 τῇ πόλει ἀπέλιπεν, ὡς μὴ ἀποχωρήσαντος παντὸς τοῦ στρατοῦ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐπιδραμόντες τοῖς ἀμφὶ Γλαυκίαν συμμιξείαν. (11) Ἐνθα δὴ Γλαυκίας προσάγοντα Ἀλέξανδρον αἰσθόμενος ἐκλείπει τὰ ὄρη· οἱ δὲ ζῆν Φιλώτα ἀσφαλῶς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διεσώ-

drum sciscitantem, quinam illi et quot Autariatæ numero essent, monuit, Autariatas nihili faciendos esse, quod essent omnium illius regionis hominum minime bellicosi : seque ipsum in eorum ditionem irrupturum, ut domi potius haberent quod agerent. Jubente igitur Alexandro populabundus eorum agrum ingreditur et vastat

4. Ita Autariatæ suis rebus occupabantur ; Langarus vero amplissimis honoribus ab Alexandro affectus, munera etiam accepit quæ apud Macedonum reges habentur summa. Sororem etiam suam, Cynam nomine, Alexander, ubi Pellam reversus esset, uxorem se illi daturum spondet.

5. Langarus autem domum reversus morbo oblit. Alexander igitur secus Erigonem fluvium iter faciens, Pelium venit : quam urbem Clitus occuparat, ut totius regionis munitissimam. Quo simulac venit Alexander, castris ad Eordaicum flumen positis postridie muros adoriri statuit. (6) Clitus cum suis copiis montes urbi circumjectos, qui alti et silvis densi erant, insederat, ut si Macedones urbem adorirentur, omni ex parte irruere in eos possent. Glaucias vero Taulantiorum rex necdum ad ipsum venerat. (7) Quum itaque jam Alexander urbi immineret, hostes, mactatis tribus pueris et totidem puellis tribusque nigris arietibus, erumpunt tanquam cum Macedonibus manus conserturi. Quumque jam propius convenissent, loca illa quæ occuparant, quantumvis aspera munitaque essent, deserunt, adeo ut etiam hostiæ ibidem relictæ sint repertæ.

8. Eo ipso die hostibus intra moenia conclusis castrisque ad muros positis, statuerat Alexander alio in orbem muro ducto ipsos intercludere. Postridie vero quum Glaucias Taulantiorum rex cum ingenti exercitu eo pervenisset, nec speraret Alexander se iis quas adduxerat copiis urbem capere posse, quum et multi bellatores in urbem confugissent multique cum Glaucia irruturi essent, si ipse murum oppugnaret : (9) Philotam, sumpto equitatu qui præsidio sufficeret et jumentis castrensibus, frumentatum mittit. Glaucias, cognito motu Philotæ, in eum movit, et montes campo, in quem Philotas frumentatum iturus erat, circumjectos occupat. (10) Alexander, simulac ei renuntiatum est, equitatum et impedimenta in magno discrimine versari, si nox eos occupet, ipse confestim scutatis et sagittariis atque Agrianis equilibusque quadringentis secum sumptis, auxilio advolat, reliquo exercitu ad urbem relicto : ne, universo exercitu discedente, oppidani excurrentes cum Glaucia conjungerentur. (11) Glaucias, ut sensit Alexandrum adventare, montes deserit, atque ita Philotas tuto se in castra recepit. Existimabant adhuc Clitus et

θησαν. Ἐδόκουν δ' εἶτι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν δυσχωρίᾳ ἀπειληθέναι οἱ ἀμφὶ τὸν Κλεῖτον καὶ Γλαυκίαν· τὰ τε γὰρ ὄρη τὰ ὑπερδύξια κατεῖχον πολλοὶς μὲν ἵππεῦσι, πολλοῖς δὲ ἀκοντισταῖς καὶ σφενδονήταις, καὶ ὀπλίταις·
 6 δὲ οὐκ ὀλίγοις, καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει κατειλημμένοι προσ-
 κείμενοι ἀπαλλαττομένοις ἐμελλον· (12) τὰ τε χωρία
 δι' ὧν ἡ πάροδος ἦν τῷ Ἀλεξάνδρῳ στενὰ καὶ ὑλώδη
 ἐφαίνετο, τῇ μὲν πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀπειργόμενα, τῇ δὲ
 ὄρος ὑπερύψηλον ἦν καὶ κρημνοὶ πρὸς τοῦ ὄρους, ὥστε
 10 οὐδὲ ἐπὶ τισσάρων ἀσπίδων ἂν τῷ στρατεύματι ἡ πά-
 ροδος ἐγένετο.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐνθα δὲ ἐκτάσσει τὸν στρατὸν Ἀλέξανδρος ἐς ἑκα-
 τὸν καὶ εἴκοσι τὸ βῆθος τῆς φάλαγγος. Ἐπὶ τὸ κέρα-
 δὲ ἐκατέρωθεν διακοσμοῦς ἵππεις ἐπιτάξας παρήγγελλε
 13 σιγῇ ἔχειν, τὸ παραγγελλόμενον ὁξέως δεχομένους. (2)
 Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐσήμηνεν ὀρθὰ ἀνατείνειν τὰ ὄρατα
 τοὺς ὀπλίτας, ἔπειτα ἀπὸ ξυνήματος ἀποτείνειν ἐς προ-
 δόχην, καὶ νῦν μὲν ἐς τὸ δεξιὸν ἐγκλίνειν τῶν δοράτων
 τὴν σύγκλεισιν, αὐτοὶ δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερά. Καὶ αὐτὴν
 20 δὲ τὴν φάλαγγα ἔς τε τὸ πρόσω ὁξέως ἐκίνησε καὶ ἐπὶ
 τὰ κέρατα ἄλλοτε ἄλλη παρήγαγε. (3) Καὶ οὕτω πολ-
 λήταίς τάξας τε καὶ μετακοσμήσας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ,
 κατὰ τὸ εὐώνυμον ὅσον ἐμβολον ποιήσας τῆς φάλαγγος
 ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Οἱ δὲ πάλαι μὲν ἐθαύμα-
 23 ζον τὴν τε ὀξύτητα ὁρῶντες καὶ τὸν κόσμον τῶν ὁρω-
 μένων· τότε δὲ προσάγοντας ᾗδον τοὺς ἀμφὶ Ἀλέξαν-
 δρον οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λείπουν τοὺς πρώτους λόφους.
 (4) Ὅ δὲ καὶ ἐπαλαλαῖζαι ἐκέλευσε τοὺς Μακεδόνας καὶ
 τοὺς ὄρασι δουπῆσαι πρὸς τὰς ἀσπίδας· οἱ δὲ Ταυλάν-
 26 τιοι ἐπὶ μᾶλλον ἐκπλαγέντες πρὸς τῆς βοῆς ὡς πρὸς
 τὴν πόλιν ἐπανήγαγον σπουδῇ τὸν στρατόν.
 3. Ἀλέξανδρος δὲ λόφον τινὰς κατέχοντας ἰδὼν οὐ πολ-
 λὸς τῶν πολεμίων, παρ' ὃν αὐτῷ ἡ πάροδος ἐγένετο,
 παρήγγειλε τοῖς σωματοφύλαξι καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν
 30 ἱπταῖροις, ἀναλαβόντας τὰς ἀσπίδας ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς
 ἵππους καὶ ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν γήλορον· ἐκεῖσε δὲ ἐλ-
 θόντας, εἰ ὑπομένοιν οἱ κατειληφότες τὸ χωρίον, τοὺς
 χεῖρας καταπρῶσαι ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ ἀναμιχθέν-
 τας τοῖς ἵππεῦσι πεζοὺς μάχεσθαι. (5) Οἱ δὲ πολέμιοι
 35 τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἰδόντες λείπουν τὸν γήλο-
 ρον καὶ παρεκκλινούσιν ἐφ' ἑκάτερα τῶν ὁρῶν. Ἐνθα
 δὲ καταλαβὼν Ἀλέξανδρος τὸν γήλορον σὺν τοῖς ἐταί-
 ροις τοὺς τε Ἀγριᾶνας μεταπέμπεται καὶ τοὺς τοξότας,
 ὄντας ἐς δισχιλίους· τοὺς δὲ ὑπασπιστάς διαβαίνειν
 40 τὸν ποταμὸν ἐκέλευσε καὶ ἐπὶ τούτοις τὰς τάξεις τῶν
 Μακεδόνων· ὁπότε δὲ διαβάντες τύχοιεν, ἐπ' ἀσπίδα
 ἐκτάσσειν, ὡς πυκνὴν εὐθὺς διαδάντων φαίνεσθαι
 τὴν φάλαγγα· αὐτὸς δὲ ἐν προφυλακῇ ὦν ἀπὸ τοῦ
 45 λόφου ἀπεώρα τῶν πολεμίων τὴν ὁρμὴν. (7) Οἱ δὲ,
 1. ἰδόντες διαβαίνουσιν τὴν δύναμιν, κατὰ τὰ ὄρη ἀντε-
 πύσαν, ὡς τοῖς μετὰ Ἀλεξάνδρου ἐπιθησόμενοι τελευ-

Glaucias difficultate locorum interceptum esse Alexandrum.
 Nam et montes opportunos magno equitum, jaculatorum
 et funditorum numero occupant, et armatis militibus
 non paucis, et oppidani in urbe conclusi in abeuntes irru-
 pturi erant. (12) Præterea loca per quæ Alexandro eundum
 erat, angusta et silvosa erant: hinc flumine, illinc monte
 excelso atque prærupto viam adeo coarctantibus, ut ne
 quatuor quidem scutatis militibus conjunctim iter esset.

CAP. VI.

Alexander aciem ita instruit, ut centum viginti in spis-
 tudine phalanx habeat: equitesque in utroque cornu
 ducentos locans, mandat, ut silentio habito mandata cele-
 riter excipiant. (2) Ac primo imperat ut erigerent hastas;
 mox signo dato versus hostes tanquam impetum facturi,
 infestas protenderent, modo in dextrum, modo in sinistrum
 latus flexis hastarum cuspidibus. Ipsam interea phalan-
 gem celeriter promovit, et in cornua aliter atque aliter
 duxit: (3) atque ita immutata in varias formas brevi tem-
 pore aciei structura, a læva, tanquam in cuneum redacta
 phalange, hostes invadit. Hi vero quum jam mirati essent
 quanta celeritate quoque ordine res gererentur, ubi demum
 accedunt Macedones, impetum eorum haud sustinentes,
 primos colles deserunt. (4) Tum Alexander clamores edi
 hastisque scuta quati jubet. Quo clamore vehementius
 adhuc percussi Taulantii exercitum celeriter urbem versus
 movere.

5. Alexander, animadvertens exiguam quandam hostium
 manum collem tenere, per quem ipsi transeundum erat,
 corporis custodibus et amicis, qui circa eum erant, impe-
 rat uti assumptis scutis equos conscendant et collem petant.
 Quo ubi ventum esset, si hostes qui locum illum occupabant
 eos opperirentur, dimidia pars illorum ex equis desiliat, et
 equitibus mista pedites confligant. (6) Hostes, adventantem
 Alexandrum conspicati, collem deserunt, et utrinque per
 montes diffugiunt. Occupato itaque colle, Alexander cum
 amicis Agrianos atque sagittarios, duo circiter millia, ad se
 arcessit; scutatos vero flumen trajicere jubet: postque hos,
 Macedonum cohortes. Ubi vero trajecerint, ad sinistram
 explicent aciem ut densa statim eorum qui transissent
 phalanx esse videretur. Ipse in procubiis quum esset,
 ex colle hostium motus spectabat. (7) Hostes, quum exer-
 citum flumen transeuntem cernerent, montes versus sese
 contulere, veluti in eos qui postremi cum Alexandro dis-

ταίους ἀποχωροῦσιν. Ὁ δὲ παλαζόντων ἤδη αὐτὸς ἐκθεῖ-
σιν τοῖς ἀμφ' αὐτόν, καὶ ἡ φάλαγξ, ὡς διὰ τοῦ ποτα-
μοῦ ἐπιούσα, ἐπηλάλαξεν· οἱ δὲ πολέμιοι πάντων
ἐπὶ σφᾶς ἐλαυνόντων ἐγκλίναντες ἐφευγον· καὶ ἐν
6 τούτῳ ἐπῆγεν Ἀλέξανδρος τοὺς τε Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς
τοξότας δρόμῳ ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν. (8) Καὶ πρῶτος
μὲν αὐτὸς φθάσας διαβαίνει· τοῖς τελευταίοις δὲ ὡς
εἶδεν ἐπικειμένους τοὺς πολεμίους, ἐπιστήσας ἐπὶ τῇ
8 ὄρῃ τὰς μηχανὰς ἐξακοντίζειν ὡς πορρωτάτῳ ἀπ' αὐ-
10 τῶν ἐκέλευσεν ὅσα ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἐξακοντίζονται·
καὶ τοὺς τοξότας δὲ ἐκ μέσου τοῦ ποταμοῦ ἐκτοξεύειν
ἐπιστάντας καὶ τούτους. Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Γλαυ-
κίαν εἰσω βέλους παρελθεῖν οὐκ ἐτόλμων· οἱ Μακε-
δόνας δὲ ἐν τούτῳ ἀσφαλῶς ἐπέρασαν τὸν ποταμόν,
15 ὥστε οὐδεὶς ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀποχωρήσει αὐτῶν.

9. Τρίτῃ δὲ ἀπ' ἐκείνης ἡμέρᾳ καταμαθὼν Ἀλέξαν-
δρος κακῶς αὐλιζομένους τοὺς ἀμφὶ Κλεῖτον καὶ Γλαυ-
κίαν, καὶ οὔτε φυλακὰς ἐν τῇ τάξει αὐτοῖς φυλαττομέ-
νας οὔτε χάρακα ἢ τάφρον προβεβλημένους, οἷα δὲ ξὺν
20 φόβῳ ἀπὸ πλάγχθαι οἰομένων Ἀλέξανδρον, ἐς μῆκος δὲ
οὐκ ὠφέλιμον ἀποτεταγμένην αὐτοῖς τὴν τάξιν, ὑπὸ
νύκτα ἔτι λαθὼν διαβαίνει τὸν ποταμόν, τοὺς τε ὑπα-
σπιστάς αἶμα ὅς αἶων καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξό-
τας καὶ τὴν Περδίκκου καὶ Κοίνου τάξιν. (10) Καὶ
25 προστέτακτο μὲν ἀκολουθεῖν τὴν ἄλλην στρατιάν· ὡς
δὲ καιρὸν εἶδεν εἰς ἐπίθεσιν, οὐ προσμείνας ὁμοῦ γε-
νέσθαι πάντας, ἐφῆκε τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶ-
νας· οἱ δὲ ἀπροσδόκητοί τε ἐπιπεσόντες καὶ φάλαγγι
κατὰ κέρας, ἥπερ ἀσθενεστάτοις αὐτοῖς καρτερωτάτῃ τῇ
30 ἐμβολῇ προσμίζειν ἐμελλον, τοὺς μὲν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς
κατέκτεινον, τοὺς δὲ φεύγοντας εὐμαρῶς αἰρούντες, ὥστε
πολλοὶ μὲν αὐτοῦ ἐγκατελήφθησαν καὶ ἀπέθανον, πολλοὶ
δὲ ἐν τῇ ἀποχωρήσει ἀτάκτῳ καὶ φοβερᾷ γενομένη·
οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν. (11) Ἐγένετο δὲ
35 ἡ δῖωξις τοῖς ἀμφὶ Ἀλέξανδρον μέχρι πρὸς τὰ ὄρη τῶν
Ταυαντίων· ὅσοι δὲ καὶ ἀπέφυγον αὐτῶν, γυμνοὶ
τῶν ὅπλων διεσώθησαν. Κλεῖτος δὲ ἐς τὴν πόλιν τὸ
πρῶτον καταφυγὼν, ἐμπρήσας τὴν πόλιν ἀπὸ πύργου
παρὰ Γλαυκίαν ἐς Ταυαντίους.

ΚΕΦ. Ζ'.

40 Ἐν τούτῳ δὲ τῶν φυγάδων τινὲς τῶν ἐκ Θηβῶν
φευγόντων νύκτωρ ἐς τὰς Θήβας, ἐπαγομένων τινῶν
αὐτοὺς ἐπὶ νευτερισμῷ ἐκ τῆς πόλεως, Ἀμύνταν μὲν
καὶ Τιμόλαον τῶν τῶν Καδμείαν ἐχόντων οὐδὲν ὑπο-
τοπήσαντας πολέμιον ἔξω τῆς Καδμείας ἀπέκτειναν
45 ὕλλαβόντες. (2) ἐς δὲ τὴν ἐκκλησίαν παρελθόντες
ἐπῆραν τοὺς Θηβαίους ἀποστήναι ἀπὸ Ἀλεξάνδρου,
ἐλευθερίαν τε προῖσχύμενοι, παλαιὰ καὶ καλὰ ὀνό-
ματα, καὶ τῆς βαρύντητος τῶν Μακεδόνων ἤδη ποτὲ
ἀπαλλαγῆναι. Πιθανώτεροι δὲ ἐς τὸ πλῆθος ἐφαίνοντο,
50 τεθηγκέναι Ἀλέξανδρον ἰσχυρίζόμενοι ἐν Ἰλλυριοῖς. (3)

cessuri erant impetum facturi. In quos jam appropin-
quantēs ipse rex cum suis excurrit, phalanx vero quasi
transmisso (iterum) flumine subeidio ventura clamores edit.
Tum hostes, tota Macedonum vi in eos irruente, in fugam
vertuntur : interea Alexander Agrianos et sagittarios
raptim ad flumen mittit : (8) atque ipse quidem primus
transit, extremos vero quum ab hoste premi cerneret,
machinis in ripa collocatis, quam longissime in eos tela,
quæcunque machinis torqueri possunt, emitti jubet. Sa-
gittariis etiam, ut in medio flumine consistentes hostem
sagittis petant imperat. Glaucias intra teli jactum pro-
gredi non audebat. Interea Macedones incolumes traji-
ciunt, ita ut nemo eorum in discessu desideratus fuerit.

9. Triduo post Alexander, quum audisset Clitum et Glau-
ciam negligenter in castris degere, et neque excubias
agere neque vallo aut fossa sese cinxisse (quippe qui Alex-
andrum metu impulsus discessisse crederent) aciemque
ipsorum in longum, parum ex eorum commodo, porrectam :
luce nondum orta clam flumen transit, sumptis secum sca-
tatis atque Agrianis sagittariisque et Perdicæ ac Cœni co-
piis. (10) Jusseratque ut reliquus exercitus subsequeretur.
Ut vero tempus illi commodum irruptioni faciendæ visum
est, non exspectato reliquorum adventu, sagittarios et
Agrianos immittit. Qui quum præter omnem expectatio-
nem in illos irruerent, et phalanx ad cornu qua debiliores
erant validiorem acrioremque impetum faceret, alios in le-
ctis adhuc decumbentes interficiunt, alios fugientes facile
capiunt, adeo ut multi in ipso illo loco oppressi, multi in
inordinata trepidaque fuga cæsi sint, nec pauci etiam vivi
in potestatem venerint. (11) Alexander fugientes ad
Taulantiorum montes usque persequutus est. Quotquot
vero tandem effugerunt, abjectis armis evaserunt. Clitus,
qui in urbem primo confugerat, ea incensa, ad Glauciam
in Taulantios abiit.

CAP. VII.

Dum hæc geruntur, profugorum qui ex Thebis fugerant
nonnulli noctu urbem ingressi ac per cives aliquot ad novan-
das res sollicitati Amyntam et Timolaum, qui erant ex illis
qui Cadmeam obtinebant, nihil hostile suspicantes, extra
arcem comprehensos trucidant. (2) Deinde in concionem
prodeuntes, Thebanos ad defectionem ab Alexandro mo-
liendam concitarunt, libertatis vetustum speciosumque
nomen allegantes : utque sese a gravi Macedonum imperio
tandem aliquando asserrerent. Quod quidem eo facilius
multitudini persuaserunt, quum Alexandrum apud Illyrios
vita functum constanter affirmarent. (3) Nam et frequens

καὶ γὰρ καὶ πολλὸς δὲ λόγος οὗτος καὶ παρὰ πολλῶν ἐφορτά, ὅτι τε χρόνον ἀπὴν οὐκ ὀλίγον καὶ ὅτι οὐδεμία ἀγγελία παρ' αὐτοῦ ἀφίκετο, ὥστε, ὅπερ φιλεῖ ἐν τοῖς τοιοῖσδε, οὐ γινώσκοντες τὰ ὄντα τὰ μάλιστα καθ' ἡδονὴν σπρῖσιν εἰκαζόν.

4. Πυθομένῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὰ τῶν Θηβαίων οὐδαμῶς ἰδοῦναι ἀμελητέα εἶναι, τὴν τε τῶν Ἀθηναίων πόλιν δι' ὑποψίας ἐκ πολλοῦ ἔχοντι καὶ τῶν Θηβαίων τὸ τῶμα οὐ φαῦλον ποιομένῳ, εἰ Λακεδαιμόνιοι τε καὶ ἄλλοι ἤδη ταῖς γνώμαις ἀρεστηχότες καὶ τινες καὶ ἄλλοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Αἰτωλοῖς οὐ βέβαιοι ὄντες συνεπιλήφοντο τοῦ νεωτερισμοῦ τοῖς Θηβαίοις. (5) Ἄγῃ δὲ παρὰ τὴν Ἐορδαίαν τε καὶ τὴν Ἐλιμιώτιν καὶ παρὰ τὰ τῆς Στυμφαίας καὶ Παραυαίας ἄκρα, (6) Ἰσομαῖος ἀρκενεῖται ἐς Πελλίναν τῆς Θετταλίας. Ἐνταῦθα ἡ ὁρμηθεὶς ἔκτῃ ἡμέρᾳ ἐσβάλλει ἐς τὴν Βοιωτίαν, ὥστε οὐ πρόσθεν οἱ Θηβαῖοι ἔμαθον εἰς αὐτὸν παρρηχόμενα αὐτόν, πρὶν ἐν Ὀγγηστῇ γενέσθαι ξὺν τῇ στρατῇ πάσῃ. (7) Καὶ τότε δὲ οἱ πράξαντες τὴν ἐπίστασιν στρατεύματα ἐκ Μακεδονίας Ἀντιπάτρου ἀρῆσθαι ἐρασκον, αὐτὸν δὲ Ἀλεξάνδρον τεθνάναι οὐκ ἐννοεῖν, καὶ τοῖς ἀπαγγέλλουσιν ὅτι οὗτος αὐτὸς πρὸς αὐτὸν Ἀλεξάνδρος χαλεπῶς εἶχον· ἄλλον γὰρ τινὰ τῶν Ἀλεξάνδρον τὸν Ἀερόπου.

7. Ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος ἐξ Ὀγγηστοῦ ἄρας τῇ ὑστεραίᾳ προσῆγε πρὸς τὴν πόλιν τῶν Θηβαίων κατὰ τὸ τοῦ Ἰολαίου τεμένους· οὐ δὲ καὶ ἐστρατοπέδευσεν, ἐνδοῦς ἐν τοῖς Θηβαίοις τριβὴν, εἰ μεταγρόντες ἐπὶ τοῖς κακῶς ἠγνώσμενοις προσθεύσαντο παρ' αὐτόν. (8) Οἱ δὲ τῶν αὐτῶν ἐξέστησαν ἐνδοσίμῳ τι παρασχεῖν ἐς ξυμβασιν, ὥστε ἐκθρόνους ἐκ τῆς πόλεως οἱ τε ἵππεῖς καὶ τῶν ψιλῶν οὐκ ὀλίγοι ἔστε ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἡκροβολίζοντο ἐς τὰς προφυλάκας, καὶ τινες καὶ ἀπέκτειναν οὐ πολλοὺς τῶν Μακεδόνων. (9) Καὶ Ἀλεξάνδρος ἐκπέμπει τῶν φίλων καὶ τοιστῶν, ὥστ' αὐτῶν ἀναστεῖλαι τὴν ἀκρόπολιν καὶ οὗτοι οὐ χαλεπῶς ἀνέστειλαν, ἥδη τῷ στρατοπέδῳ αὐτῷ προσφερομένους. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐπὶ τῶν τῶν στρατιᾶν πᾶσαν καὶ περιελθὼν κατὰ τὰς πόλιν τὰς φερούσας ἐπ' Ἐλευθεράς τε καὶ τὴν Ἀττικὴν, οὐδὲ τότε προσέμιξε τοῖς τείχεσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐστρατοπέδευσεν οὐ πολὺ ἀπέχων τῆς Καδμείας, ὥστ' ἴσως εἶναι ὠφέλειαν τῶν Μακεδόνων τοῖς τὴν Καδμείαν ἔχουσιν. (10) Οἱ γὰρ Θηβαῖοι τὴν Καδμείαν ἀπὸ τῆς χάρακας ἐφρουροῦν ἀποτευχίσαντες, ὥς μήτε ἑαυτοὺς ἐκθρόνους βλάπτειν τι σφᾶς, ὁπότε τοῖς ἐκ τῶν πόλεως προσφείροιντο. Ἀλεξάνδρος δὲ (ἔτι γὰρ τοῖς Θηβαίοις διὰ φιλίας ἐλθεῖν μαλλόν τι ἢ διὰ κινήσεως ἤθελε) διέτριβε πρὸς τῇ Καδμείᾳ κατεστρατοπευόμενος. (11) Ἐνθα δὲ τῶν Θηβαίων οἱ μὲν τὰ βέλ-
 11. πτεῖς ἐκ τῶν κοινῶν γινώσκοντες ἐξελθεῖν ὥρμηγντο παρ' Ἀλεξάνδρου καὶ εὐρέσθαι συγγνώμην τῷ πλήθει τῶν Θηβαίων τῆς ἀποστάσεως· οἱ φυγάδες δὲ καὶ ὅσοι τοὺς φερούσας ἐπικαλεσμένοι ἦσαν, οὐδενὸς φιλανθρώπου τυ-

erat ea de re sermo et late spargebatur, si quidem et multo jam tempore abfuerat et nullus nuntius ab eo venerat.

Quapropter, (ut in ejusmodi rebus fere fit) quum nihil certi haberent, id quod gratius ipsis esset, fingeant.

4. Alexander de Thebanorum rebus certior factus, nulla ratione negligendas eas potavit: tum quod Atheniensium urbem a multo tempore suspectam habebat, tum quod Thebanorum audaciam non levis momenti esse judicabat, si Lacedaemonii, quorum animi jampridem erant alienati, alique nonnulli ex Peloponnesiis atque Aetoli, utpote parum constantes, Thebanorum seditioni sese conjungerent. (5) Eor-
 5. daeam itaque et Elimiotin rupesque Stymphaeas et Parauaeas cum exercitu praetergressus, septimo die Pellinam Thessaliae urbem pervenit. Inde profectus, sexto post die Boeotiam ingressus est. Neque prius Thebani cognovere Alexandrum Pylas transisse, quam Onchestum cum universo exercitu pervenit. (6) Ac tunc quoque, qui defectionis auctores fuerant, venisse ex Macedonia Antipatri exercitum fingeant: ipsum vero Alexandrum obisse contendebant. Quumque nonnulli referrent quod idem ipse Alexander adventaret, indigne ferebant, alium quempiam Alexandrum Aepi filium venire dicentes.

7. Alexander motis ab Onchesto castris, postero die propius ad Thebanam urbem juxta Iolai lucum venit. Eo loci castra fixit, Thebanis mora concessa, si forte facinoris sui poenitentia ducti legatos ad eum mitterent. (8) Illi vero tantum abfuit ut aliquod compositionis invitamentum praeberent, ut ex urbe proruentes equites et velites non pauci in ipsas usque exercitus procubias tela mitterent ac nonnullos Macedonum interficerent. (9) Alexander vicissim sagittarios levisque armaturae milites emittit, qui illorum excursionem reprimant: parvoque negotio eos jam exercitum ipsum lacessentes represserunt. Postero die universum exercitum ad portas, quae Eleutheras atque Atticam petunt, ducens, ne tum quidem ad muros promovit, sed haud procul a Cadmea arce locat, ut illis Macedonibus, qui Cadmeam tenebant, praesto esset. (10) Thebani enim arcem illam duplici vallo in orbem jacto sepserant ita ut neque extrinsecus quisquam subsidio venire obsessis posset, neque ipsi excurrentes, suos ledere, quando cum hostibus qui foris erant congregarentur. Alexander, qui adhuc amice rem componi, quam in discrimen adduci Thebanos malebat, in castris ad Cadmeam arcem moram trahebat. (11) Tum Thebanorum nonnulli, qui quid maxime e re publica esset norant, ad Alexandrum eundem esse censebant, et veniam defectionis multitudini implorandam. Exules vero quique illos advocarant, Alexandri benignitatem experturos se non putantes, et praeter ceteris

χεῖν ἂν παρ' Ἀλεξάνδρου ἀξιούντες, ἄλλως τε καὶ βοιω-
ταρχοῦντες ἔστιν οἱ αὐτῶν, παντάπασιν ἐνήγον τὸ πλῆ-
θος ἐς τὸν πόλεμον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδ' ὥς τῇ πόλει
προσέβαλεν.

ii, qui praetores Boeotorum erant, plebem omni-
nibus ad bellum incitabant. Sed ne sic quiden-
der urbem oppugnare coepit.

ΚΕΦ. Η'.

CAP. VIII.

8 Ἀλλὰ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου δτι Περδίκκας,
προτεταγμένος τῆς φυλακῆς τοῦ στρατοπέδου σὺν τῇ
αὐτοῦ τάξει καὶ τοῦ χάρακος τῶν πολεμίων οὐ πολὺ
ἀφεστηκώς, οὐ προσμείνας παρ' Ἀλεξάνδρου τὸ ἐς τὴν
μάχην ξύνημα, αὐτὸς πρῶτος προσέμιξε τῷ χάρακι
10 καὶ διασπάσας αὐτὸν ἐνέβαλεν ἐς τῶν Θηβαίων τὴν
προφυλακὴν. (2) Τούτῳ δὲ ἐπόμενος Ἀμύντας ὁ Ἀν-
δρομέου, δτι καὶ ξυντεταγμένος τῷ Περδίκκᾳ ἦν, ἐπή-
γαγε καὶ αὐτὸς τὴν αὐτοῦ τάξιν, ὥς εἶδε τὸν Περδίκ-
καν προεληλυθότα εἰσω τοῦ χάρακος. Ταῦτα δὲ ἰδὼν
15 Ἀλέξανδρος, ὥς μὴ μόνοι ἀποληρθέντες πρὸς τῶν
Θηβαίων κινδυνεύσειαν, ἐπῆγε τὴν ἄλλην στρατιάν, (3)
καὶ τοὺς μὲν τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριῶνας ἐκδραμεῖν
ἐσήμηνεν εἰσω τοῦ χάρακος, τὰ δὲ ἀγήματα καὶ τοὺς
ὑπασπιστάς ἔτι ἔξω κατεῖχεν. Ἐνθα δὲ Περδίκκας
20 μὲν τοῦ δευτέρου χάρακος εἰσω παρελθεῖν βιαζόμενος
αὐτὸς μὲν βληθεὶς πίπτει αὐτοῦ, καὶ ἀποκομίζεται κα-
κῶς ἔχων ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ χαλεπῶς διεσώθη
ἀπὸ τοῦ τραύματος· τοὺς μὲντοι Θηβαίους ἐς τὴν κοί-
λην ὁδὸν τὴν κατὰ τὸ Ἡράκλειον φέρουσαν οἱ ἅμα
25 αὐτῷ εἰσπεσόντες ὁμοῦ τοῖς παρ' Ἀλεξάνδρῳ τοξόταις
συνέκλεισαν. (4) Καὶ ἔσπε μὲν ἐπὶ τὸ Ἡράκλειον ἀνα-
χωροῦσιν, εἶποντο τοῖς Θηβαίοις· ἐντεῦθεν δὲ ἐπιστρε-
ψάντων αὐτοῖς σὺν βοῇ τῶν Θηβαίων, φυγὴ τῶν Μακε-
δόνων γίγνεται· καὶ Εὐρυδῶτας τε ὁ Κρῆς πίπτει ὁ
30 τοξάρχης καὶ αὐτῶν τῶν τοξοτῶν ἐς ἐβδομήκοντα· οἱ
δὲ λοιποὶ κατέφυγον πρὸς τὸ ἀγῆμα τὸ τῶν Μακεδόνων
καὶ τοὺς ὑπασπιστάς τοὺς βασιλικούς. (5) Κἂν τούτῳ
Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν αὐτοῦ φεύγοντας κατιδὼν, τοὺς
Θηβαίους δὲ λευκώτας ἐν τῇ διώξει τὴν τάξιν, ἐμβάλ-
35 λει ἐς αὐτοὺς συντεταγμένη τῇ φάλαγγι· οἱ δὲ ὠθοῦσι
τοὺς Θηβαίους εἰσω τῶν πυλῶν· καὶ τοῖς Θηβαίοις ἐς
τοσόνδε φοβερά ἡ φυγὴ ἐγίνετο, ὥστε διὰ τῶν πυλῶν
ὠθούμενοι ἐς τὴν πόλιν οὐκ ἔβησαν συγκεῖσθαι τὰς
πύλας ἀλλὰ συνεισπίπτουσι γὰρ αὐτοῖς εἰσω τοῦ τεί-
40 χους ὅσοι τῶν Μακεδόνων ἐγγὺς φευγόντων εἶχοντο,
ἅτε καὶ τῶν τειχῶν διὰ τὰς προφυλακὰς τὰς πολλὰς
ἐρήμων ὄντων. (6) Καὶ παρελθόντες εἰς τὴν Καδμεῖαν
οἱ μὲν ἐκείθεν κατὰ τὸ Ἀμφείον σὺν τοῖς κατέχουσι
τὴν Καδμεῖαν ἐξέβαινον ἐς τὴν ἄλλην πόλιν, οἱ δὲ κατὰ
45 τὰ τεῖχη, ἐχόμενα ἤδη πρὸς τῶν συνεισπεσόντων τοῖς
φεύγουσιν, ὑπερβάντες ἐς τὴν ἀγορὰν δρόμῳ ἐφέροντο.
(7) Καὶ ὁλίγον μὲν τινα χρόνον ἔμειναν οἱ τεταγμένοι τῶν
Θηβαίων κατὰ τὸ Ἀμφείον· ὥς δὲ πανταχόθεν αὐτοῖς
οἱ Μακεδόνες καὶ Ἀλέξανδρος ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπιφανό-
50 μενος προσέκειντο, οἱ μὲν ἵππεις τῶν Θηβαίων διεκπε-

At Ptolemæus Lagi filius scribit, Perdiccam
castrensis præfectum, quum ab hostium vallo
tum cum suis copiis abesset, non exspect
conflictus, primum in vallum impetum fecisse
subverso in Thebanorum præsidium irruisse.
sequutum Amyntam Andromenis filium, qui
cum Perdicca copias suas habebat, simulac
1 intra vallum progressum videret, suam etiam
immisisse. Alexander id conspicatus, ne sui soli
Thebanis circumvenirentur, reliquum exercitum
(3) et sagittariis quidem atque Agrianis intra valli-
sis, agema etiamnum et scutatos extra vallum
ibi Perdiccas, dum interius alterum vallum
conatur, telo ictus procidit, et graviter saucius
defertur : atque ægre ex eo vulnere curatus est.
banos quidem ii qui cum Perdicca vallum perrup-
cum Alexandri sagittariis, in cavam viam, quæ
lis templum fert, concludunt : (4) et quamdiu
versus se recipiunt, persequuntur : sed inde con-
sum cum clamore Thebanis, Macedones se in fug-
ciant; atque Eurybotas Cretensis sagittariorum
cadit, et ipsorum sagittariorum circiter septuag-
qui ad agema Macedonum et scutatos regios con-
(5) Alexander suos fugientes, Thebanos vero solu-
bus persequentes videns, instructa phalange in-
tur, eosque intra portas præcipites agit. Tem-
fugientium metus ac perturbatio erat, ut
portas in urbem repellerentur, ne de claudendi
portis cogitarent : sed quotquot Macedones fi-
imminebant, una cum ipsis intra muros sese co-
quippe quod muri, ob frequentia præsidia, pro-
bus vacui erant. (6) Quumque ad Cadmeam a-
grederentur, alii quidem inde, secus Amphionis
una cum iis qui Cadmeam arcem occupabant,
urbis partem exierunt; alii secus mœnia quæ jam
una cum fugientibus illapsi in urbem erant, te-
transcendentes cursim ad forum ferebantur. (7)
bani quidem qui ad Amphionis templum in statu
aliquamdiu substitere : postremo quum ex oi
Alexander cum Macedonibus superveniens preme-

ὅστις διὰ τῆς πόλεως ἐς τὸ πεδῖον ἐξέπιπτον, οἱ δὲ περὶ ὡς ἑκάστοις προύχῳρει ἐσώζοντο. (8) Ἐνθα δὲ ὁρῇ οὐχ οὕτως τι οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ Φωκεῖς τε καὶ Πλαταιεῖς καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Βοιωτοὶ οὐδὲ ἀμυνομένους ἢ ἐν τοῖς Θηβαίοις οὐδενὶ κόσμῳ ἔκτεινον, τοὺς μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις ἐπαισπίπτοντες, οὓς δὲ καὶ ἐς ἄλλην τετραμμένους, τοὺς δὲ καὶ πρὸς ἱεροῖς ἱκετεύοντας, οὔτε γυναικῶν οὔτε παιδῶν φειδόμενοι.

ΚΕΦ. Θ'.

Καὶ πάθος τοῦτο Ἑλληνικὸν μεγέθει τε τῆς ἀλώσεως καὶ πόλεως καὶ δέστυγι τοῦ ἔργου, οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ τῷ παρὰ τὸν πόλιν ἐς τε τοὺς παθόντας καὶ τοὺς δράσαντας, οὐ μὴν τι τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἢ καὶ αὐτοὺς τοὺς μετασχόντας τοῦ ἔργου ἐξέπληξε. (2) Τὰ μὲν γὰρ περὶ Συκελίαν Ἀθηναίους ξυνεγεχθέντα, εἰ καὶ πλήθει τῶν ἀπολομένων οὐ μείονα τὴν ξυμφορὰν τῇ πόλει ἤγεμεν, ἀλλὰ τῷ τε πόρῳ ἀπὸ τῆς οἰκείας διαφθορῆναι αὐτοῖς τὸν στρατόν, καὶ τὸν πολὺν ξυμμαχικὸν μᾶλλον ἢ οἰκείον ὄντα, καὶ τῷ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλειφθῆναι, ὥς καὶ ἐς ὕστερον ἐπὶ πολὺ τῷ πολέμῳ ἀντισχεῖν Λακεδαιμονίους τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ πολεμοῦντας, οὔτε αὐτοῖς τοῖς παθοῦσιν ἴσῃ τὴν αἰσθησὶν τῆς ξυμφορᾶς προσέθεσκεν, οὔτε τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι τὴν ἐπὶ τῷ πάθει ἐκπληξίν ὁμοίαν παρέσχε. (3) Καὶ τὸ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς αὐθις Ἀθηναίων πταίσμα ναυτικόν τε ἦν καὶ ἡ πόλις οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τῶν μακρῶν τειχῶν καθαιρέσει καὶ νεῶν τῶν πολλῶν παραδόσει καὶ στερήσει τῆς ἀρχῆς ἐς ταπεινότητα ἐφικομένη, τό τε σχῆμα τὸ πάτριον ὁμοῖς ἐφύλαξε καὶ τὴν δύναμιν οὐ διὰ μακροῦ τὴν πάλαι ἀνέλαθεν, ὥς τε καὶ μακρὰ τείχη ἐκτειχίσαι καὶ τῆς θαλάσσης αὐθις ἐκκρατῆσαι καὶ τοὺς τότε φοβερούς σφισι Λακεδαιμονίους καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθόντας ἀφανίσαι τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐν τῷ μέρει ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων διασώσασθαι. (4) Λακεδαιμονίων τε αὖτὸ κατὰ Λεῦτρα καὶ Μαντίνειαν πταίσμα τῷ παραλόγῳ μᾶλλον τι τῆς ξυμφορᾶς ἢ τῷ πλήθει τῶν γε ἀπολομένων τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξέπληξεν· ἢ τε ξὺν Ἐπαμεινώνδῃ Βοιωτῶν καὶ Ἀρκάδων γενομένη προσβολῇ πρὸς τὴν Σπάρτην καὶ αὐτῇ τῷ ἀήθει τῆς ὀψεως μᾶλλον ἢ τῇ ἀκριβείᾳ τῶν κινδύνων αὐτοῖς τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμετασχόντας αὐτοῖς τῶν τότε πραγμάτων ἐφύλασεν. (5) Ἡ δὲ δὴ Πλαταιέων ἄλωσις τῆς πόλεως τῇ σμικρότητι τῶν ἐγκαταληφθέντων, οἱ οἱ πολλοὶ αὐτῶν διαπεφεύγεσαν πάλαι ἐς τὰς Ἀθήνας, οὐ μὲν γὰρ κάθῃμα ἐγένετο, καὶ ἡ Μήλου καὶ Σκίονης ἄλωσις, ἡσιωτικά τε πολίσματα ἦν καὶ τοῖς δράσασιν αἰσχρὴν μᾶλλον τι προσέβαλεν ἢ ἐς τὸ ξύμπαν Ἑλληναῖς μέγαν τὸν παραλόγον παρέσχε.

Ἡ Θηβαίους δὲ τὰ τῆς ἀποστάσεως ὀξέα καὶ ξὺν ὀλλεῖ λογισμῷ γεγόμενα, καὶ ἡ ἄλωσις δι' ὀλίγου τε

tes Thebani evadentes per urbem in campos procurrerunt : peditum, ut quisque potuit, salutem sibi quaesivit. (8) At vero ira perciti non tam Macedones, quam Phocenses et Plataenses et reliqui Boeoti Thebanos non jam resistentes, nullo modo adhibito, trucidant : alios, irruptione in eorum aedes facta : alios ad vim conversos, alios in locis sacris supplices : neque mulieribus neque pueris parcetes.

CAP. IX.

Clades ista Graecanica, cum magnitudine urbis captæ, tum celeritate rei, quodque adeo præter opinionem tam eorum qui passi eam erant quam qui intulerant, accidisset, non minus alios Græcos, quam eos qui rei gestæ interfuerant, percussos tenuit. (2) Namque Atheniensium clades apud Siciliam accepta, tametsi interfectorum numero non minorem calamitatem urbi attulit : tamen quoniam procul a domo exercitus perierat ; isque potius ex auxiliariis quam domesticis copiis conscriptus fuerat ; quodque urbs illis salva relicta erat, qua in posterum cum Lacedæmonis eorumque sociis et magno rege bellum gerentes diu resistere poterant : neque ipsis tantum calamitatis sensum inflixit, neque reliquis Græcis parem cladis admirationem consternationemque incussit. (3) Rursus alia Atheniensium ad Ægos potamos clades navalis fuit : at urbs nulla alia calamitate accepta, præterquam quod longi muri diruti pleræque naves traditæ et adempto imperio civitas in humilem statum redacta est, formam tamen reipublicæ patriam retinuit, pristinamque potestatem exiguo tempore post recepit, ita ut et longos muros instaurarit, et maris imperium recuperarit, utque Lacedæmonios, qui tum temporis maxime formidabiles ipsis erant et parum aberat quin urbem everterent, ipsi vicissim e summis periculis conservarint. (4) At Lacedæmoniorum ad Leuctra ac Mantineam clades inopinato potius calamitatis eventu, quam casorum multitudine Lacedæmonios perterruit. Sed et Boeotorum et Arcadum sub Epaminonda duce in Spartam urbem impetus insolentia spectaculi potius, quam magnitudine periculi et Lacedæmonios et alios, ad quos infortunium illud communiter pertinebat, percudit. (5) Plataënsium denique urbis expugnatio ob paucitatem captorum (plerique enim multo ante Athenas profugerant) minus calamitosa fuit. Porro Melus et Scione insularia oppidula capta dedecus potius victoribus quam Græcis universis magnam admirationem attulere.

6. At Thebanorum repentina atque inconsiderata defectio ejusque adeo brevis ac facilis expugnatio, strages etiam

καὶ οὐ ξὺν πόνῳ τῶν ἐλόντων ξυνεχθεῖσα, καὶ ὁ φό-
νος πολὺς, οἷα δὲ ἐξ ὁμοφύλων τε καὶ παλαιὰς ἀπε-
χθείας ἐπεξιόντων, καὶ ὁ τῆς πόλεως παντελὴς ἀνδραπο-
δισμός, δυνάμει τε καὶ δόξῃ ἐς τὰ πολέμια τῶν τότε
προεχούσης ἐν τοῖς Ἑλλησιν, οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος ἐς
μῆνιν τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀνηνέχθη, (7) ὥς τῆς τε ἐν
τῷ Μηδικῷ πολέμῳ προδοσίας τῶν Ἑλλήνων διὰ μα-
κροῦ ταύτην δίκην ἐκτίσαντας Θηβαίους, καὶ τῆς Πλα-
ταιέων ἐν τε ταῖς σπονδαῖς καταλήψεως καὶ τοῦ παντε-
λοῦς ἀνδραποδισμοῦ τῆς πόλεως, καὶ τῆς τῶν παρα-
δόντων σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις οὐκ Ἑλληνικῆς
γενομένης διὰ Θηβαίους σφαγῆς, καὶ τοῦ χωρίου τῆς
ἐρημώσεως ἐν ὧν οἱ Ἕλληνες παραταξάμενοι Μήδοις
ἀπώσαντο τῆς Ἑλλάδος τὸν κίνδυνον, καὶ ὅτι Ἀθηναίους
αὐτοὶ τῇ ψῆφῳ ἀπώλλουσιν, ὅτε ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ τῆς
πόλεως γνώμη προτέθη ἐν τοῖς Λακεδαιμονίων ξυμ-
μάχοις· (8) ἔπει καὶ πρὸ τῆς ξυμφορᾶς πολλὰ ἀπὸ τοῦ
θεοῦ ἐπισημῆναι ἐλέγετο, ἃ δὲ ἐν μὲν τῷ παραυτίκα
ἡμελήθη, ὕστερον δὲ ἡ μνήμη αὐτὰ ἐς λογισμὸν τοῦ ἐκ-
πάλαι ἐπὶ τοῖς ξυνεχθεῖσι προσημνηθῆναι ἀνήνεγκε.
9. Τοῖς δὲ μετασχούσι τοῦ ἔργου ξυμμάχοις, οἷς δὲ
καὶ ἐπέτρεψεν Ἀλέξανδρος τὰ κατὰ τὰς Θήβας διαθεῖ-
ναι, τὴν μὲν Καδμείαν φρουρὰν κατέχειν ἔδοξε, τὴν πό-
λιν δὲ κατασκάψαι εἰς ἔδαφος, καὶ τὴν χώραν κατανεῖ-
μαι τοῖς ξυμμάχοις ὅση μὴ ἱερὰ αὐτῆς· παῖδας δὲ καὶ
γυναῖκας καὶ ὅσοι ὑπελείποντο Θηβαίων, πλὴν τῶν
ἱερέων τε καὶ ἱερέων καὶ ὅσοι ξένοι Φιλίππου ἢ Ἀλε-
ξάνδρου ἢ ὅσοι πρόξενοι Μακεδόνων ἐγένοντο, ἀνδρα-
ποδίσαι. (10) Καὶ τὴν Πινδάρου δὲ τοῦ ποιητοῦ οἰκίαν
καὶ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Πινδάρου λέγουσιν ὅτι διεφύ-
λαξεν Ἀλέξανδρος αἰδοῦν τῇ Πινδάρου. Ἐπὶ τούτοις
Ὀρχομένον τε καὶ Πλαταιὰς ἀναστήσαι τε καὶ τειχίσαι
οἱ ξυμμάχοι ἐγνώσαν.

ΚΕΦ. Γ΄.

Ἐς δὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ὡς ἐξηγγέλθη τῶν Θη-
βαίων τὸ πάθος, Ἀρχάδες μὲν, ὅσοι βοηθήσαντες Θη-
βαίοις ἀπὸ τῆς οἰκείας ὀρμήθησαν, θάνατον κατεψήφι-
σαντο τῶν ἐπαράντων σφᾶς ἐς τὴν βοήθειαν· Ἡλείοι δὲ
τοὺς φυγάδας σφῶν κατεδέξαντο, ὅτι ἐπιτήδαιοι Ἀλε-
ξάνδρῳ ἦσαν· (2) Αἰτωλοὶ δὲ πρεσβείας σφῶν κατὰ ἔθνη
πέμψαντες ξυγγνώμης τυχεῖν ἔδόντο, ὅτι καὶ αὐτοὶ
τι πρὸς τὰ παρὰ τῶν Θηβαίων ἀπαγγελθέντα ἐνεωτέ-
ρισαν. Ἀθηναῖοι δὲ, μυστηρίων τῶν μεγάλων ἀγο-
μένων ὡς ἤκον τινες τῶν Θηβαίων ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου,
τὰ μὲν μυστήρια ἐκπλαγέντες ἐξέλιπον, ἐκ δὲ τῶν ἀ-
γρῶν ἐσκευαγῶν ἐς τὴν πόλιν. (3) Ὁ δῆμος δὲ ἐς ἐκ-
κλησίαν συνελθὼν Δημάδου γράψαντος δέκα πρέσβεις ἐκ
πάντων τῶν Ἀθηναίων ἐπιτεζάμενος πέμπει παρὰ Ἀλέ-
ξανδρον οὕσιν αἱ ἐπιτηδευστάτους Ἀλεξάνδρῳ ἐγίγνω-
σκον, ὅτι τε σῶος ἐξ Ἰλλυριῶν καὶ Τριβαλλῶν ἐπαγγέλλε-
ται χαίρειν τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἐν κκιρῷ ἀπαγ-

multa, utpote a tribulibus, et quidem his veteres inimicitias
persequentibus, edita, totius denique urbis direptio, quae
potentia bellicaque gloria inter Graeciae civitates eminebat,
haud immerito ad divini numinis iram referebatur: (7)
nimium, sero ta dem poenas exigentis de Thebanis, quod
Medico bello Graecos prodidissent: quod Plataenses vio-
latis induciis oppressissent urbemque eorum penitus diri-
puissent: quod eos qui se Lacedaemoniis dedissent, praeter
Graecorum morem trucidassent: quodque eam civitatem
vastassent, ad quam Graeci in Medos aciem instruentes, pe-
riculum a Graecia avertissent: quodque Athenienses suo
suffragio perdidissent, quum inter Lacedaemoniorum con-
federatos de diripienda urbe consultaretur. (8) Ac sane
etiam ante illam urbis calamitatem multis prodigiis divinitus
editis monitos eos fuisse ferunt, quae quidem tum temporis
negligebantur: postea vero recordatio ea retulit ad opi-
nionem, illa quae tunc evenissent, his prodigiis olim signifi-
cata fuisse.

9. Auxiliariis copiis, quibus Alexander ob praestitam
in ea expugnatione operam, de rebus urbis pro suo arbi-
tratu statuere permiserat, Cadmeam arcem praesidio fir-
mandam et urbem solo aequandam esse visum est; ad
haec agros, nisi qui sacri essent, inter socios distribuendos;
pueros et feminas, ac quotquot Thebanorum superstites
essent, exceptis sacerdotibus utriusque sexus, atque
privatis Philippi aut Alexandri et publicis Macedonum
hospitibus, in servitutem redigendos. (10) Pindari vero
poetae domum ejusque stirpem ab Alexandro, Pindari re-
verentia ducto, conservatam ferunt. Orchomenum et
Plataeas socii Alexandri instaurandas et muro cingendas
deceverunt.

CAP. X.

Postquam ad reliquos Graecos Thebanorum clades
perlata est, Arcades, quotquot Thebanis suppetias latu-
ri domo profecti erant, in eos qui subsidii mittendi au-
ctores ipsis fuerant, mortis sententiam ferunt. Elei exu-
les suos, quod Alexandro cari essent, recipiunt. (2)
Aetolorum urbes sigillatim legatos ad Alexandrum mittunt,
veniam deprecantes, quod et ipsi nuntiata Thebanorum
defectione novis rebus studuissent. Athenienses vero quum
per id tempus magna mysteria celebrarent et Thebanorum
nonnulli ex recenti clade eo venissent, attoniti mysteria
intermittunt et sarcinas ex agris in urbem convehunt. (3)
Deinde populo in concionem vocato, Demadis rogatu de-
cem legatos ex omnibus Atheniensibus selectos, quoscun-
que maxime gratos ei fore putabant, ad Alexandrum
mittunt: qui quod ab Illyriis et Triballis incolumis rediis-
set, publicam ei Atheniensium laetitiam quamvis non tem-

γυλόντας, καὶ ὅτι Θηβαίους τοῦ νεωτερισμοῦ ἐτιμω-
ρήσατο. (4) Ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα φιλανθρωπῶς πρὸς τὴν
πρεσβείαν ἀπεκρίνατο, ἐπιστολὴν δὲ γράψας πρὸς τὸν
ἄνθρωπον ἐξήτει τοὺς ἀμφὶ Δημοσθένην καὶ Λυκούργον·
καὶ Ὑπερίδην δὲ ἐξήτει καὶ Πολύεукτον καὶ Χάρητα
καὶ Χαρίδημον καὶ Ἐφιάλτην καὶ Διοτίμον καὶ Μοι-
ραλέα· (5) τοὺτους γὰρ αἰτίους εἶναι τῆς τε ἐν Χαι-
ρωνείᾳ συμφορᾶς τῇ πόλει γενομένης καὶ τῶν ὕστερον
ἐπὶ τῇ Φιλίππου τελευτῇ πλημμεληθέντων ἐς τε αὐτὸν
καὶ ἐς Φιλίππον· καὶ Θηβαίους δὲ τῆς ἀποστάσεως
ἐκείνων αἰτίους οὐ μῶλλον ἢ τοὺς αὐτῶν Θηβαίων
παριστάντας. (6) Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς μὲν ἄνδρας οὐκ
ἐβόησαν, πρεσβεύονται δὲ αὐθις παρὰ Ἀλέξανδρον,
ἐρεῖται δεόμενοι τὴν ὁργὴν τοῖς ἐξαιτηθεῖσι· καὶ Ἀλέ-
ξανδρος ἀπήκε, τυχὸν μὲν αἰδοῖ τῆς πόλεως, τυχὸν δὲ
σκαυτῇ τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στολίου, οὐκ ἐθέλων οὐδὲν
ὑπερβαίνειν ἐν τοῖς Ἑλλήσιν ὑπολείπεσθαι. Χαρίδημον
μέντοι, μόνον τῶν ἐξαιτηθέντων τε καὶ οὐ δοθέντων,
φύγειν ἐκέλευσε· καὶ φεύγει Χαρίδημος ἐς τὴν Ἀσίαν
πρὸ βασιλείᾳ Δαρείου.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς Μακε-
δονίαν καὶ τῷ τε Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ τὴν θυσίαν τὴν ἀπ'
Ἀργεῖου εἶτι καθεστῶσαν ἔθυσε καὶ τὸν ἀγῶνα ἐν
Ἀθήναις διέθηκε τὰ Ὀλύμπια· οἱ δὲ καὶ ταῖς Μούσαις
ἔγραψεν ὅτι ἀγῶνα ἐποίησε. (2) Καὶ ἐν τούτῳ ἀγγέ-
λῃσι τὸ Ὀρφέως τοῦ Οἰάγρου τοῦ Θρακῆος ἀγαλμα
τὸ ἐν Πιρίδι ἰδρῶσαι ζυγεῶς· καὶ ἄλλοι ἄλλα ἐπεθεῖαζον
τῶν μάντεων. Ἀρίστανδρος δὲ, ἀνὴρ Τελμισσεύς,
μάντις, θαρρῆν ἐκέλευσεν Ἀλέξανδρον· δηλοῦσθαι γὰρ
ὅτι ποιηταῖς ἐπῶν τε καὶ μελῶν καὶ ὅσοι ἀμφὶ ὥδην
ἔχουσι πολὺς πόνος ἔσται ποιεῖν τε καὶ ἀδειν Ἀλέξαν-
δρον καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα.

1. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλ-
λεσπόντου, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλ-
λεσπόντους ἀντιπάτριον ἐπιτρέψας, αὐτὸς δὲ ἄγων πεζοὺς μὲν
ἐν φλοῖς τε καὶ τοξόταις οὐ πολλῶν πλείους τῶν τρις-
μυρίων, ἱππέας δὲ ὑπὲρ τοὺς πενταχισχιλίους. Ἦν δὲ
αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινίτιν ὡς ἐπ'
Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ τὰς ἐκβολὰς.
(4) Διαβὰς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ Πάγγαιον
ὄρος τὴν ὥς ἐπ' Ἀβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἑλ-
λεσπόντου ἐπὶ θαλάσσει ὥκισμέναι. Ἐνθεν δὲ ἐπὶ τὸν
Ἑβρον ποταμὸν ἀφικόμενος, διαβαίνει καὶ τὸν Ἑβρον
εὐκταῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλαντα
ποταμὸν ἔρχεται. (6) Διαβὰς δὲ καὶ τὸν Μέλαντα ἐς
Σεστον ἀφικνεῖται ἐν εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ
τῆς οὐκ ἐξορμήσεως. Ἐλθὼν δὲ ἐς Ἐλαιούντα θύει
Πρωτεσίλαον ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσίλαου, ὅτι καὶ
Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκθῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν
Ἑλλήνων τῶν ἄμα Ἀγαμέμνονι ἐς Ἴλιον στρατευσάν-

peste significarent : quodque Thebanorum seditionem
ultus esset. (4) Alexander, quoad cetera humaniter ad eo-
rum legationem respondens, epistolam ad populum Athe-
niensem scripsit, qua Demosthenem, Lycurgum, Hyper-
idem, Polyeuctum, Charetem, Charidemum, Ephialtem,
Diotimum et Mæroclum sibi tradi postulabat. (5) Hos enim
auctores cladis Chæronensis esse statuebat, omniumque
facinorum quæ deinceps sub Philippi obitum adversus se
pariter et illum tentata fuissent : Thebanos denique non
minus ab hisce, quam ab iis qui in urbe res novas moliti
essent, ad defectionem sollicitatos esse. (6) Athenienses eos
quos poscebat non dederunt, sed alios rursum legatos ad
eum mittunt, iram adversus eos quos ad supplicium depo-
scebat ut remittat orantes. Quod quidem fecit, sive reve-
rentia urbis, sive studio trajiciendi in Asiam, nihil suspec-
tum in Græcia relinquere volens. Unum Charidemum ex
omnibus quos poposcerat et qui dediti non erant exulare
jussit. Charidemus in Asiam ad Darium regem profugit.

CAP. XI.

His rebus gestis in Macedoniam reversus, Jovi Olym-
pico sacrum fecit jam antea ab Archelao institutum, et
certamen Olympicum apud Ægas fieri curavit. Sunt qui et
Musis ludos fecisse dicant. (2) Per id tempus nuntiatum est
Orphei, Æagri filii, Thracis, statuam in Pieria continue su-
dasse. Varia fuit vatum de hoc prodigio sententia : Ari-
stander vero Telmisseus, vates, Alexandrum bono animo
esse jubet ; significari enim, poetas epicos et lyricos et quot-
quot carmina tractent magnopere laboraturos in Alexandro
ejusque rebus gestis describendis atque decantandis.

3. Dehinc ineunte vere ad Hellespontum movit, Macedo-
niæ et Græciæ administratione Antipatro commissa. Ipse
peditum, una cum militibus levis armaturæ et sagittariis
non multo plures quam triginta millia, equitum ultra quin-
que millia secum ducit. Iter ei fuit juxta lacum Cercini-
tem Amphipolin versus, deinde ad Strymonis fluvii ostia. (4)
Trajecto Strymone, Pangæum montem præterit via, quæ
Abderam et Maroneam, Græcas urbes ad mare sitas, ducit.
Inde ad Hebrum flumen profectus : quo haud difficulter
transmisso, per Pæticam regionem ad Melana fluvium venit :
(5) eoque etiam trajecto, vigesimo postquam domo discesserat
die Sestum attingit. Inde Elæunta profectus, Protesilao super
ipsius tumulum sacrificat : quod Protesilaus creditur Græco-
rum, qui cum Agamemnone adversus Ilium militarunt, primus

των· καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχστερέων οἱ γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόθεσιν.

ε. Παρμενίων μὲν δὴ τῶν πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ εἰς Ἀβυδὸν· καὶ διέβησαν ἐν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δὲ ἐξ Ἐλαιοῦντος εἰς τὸν Ἀγαίῳν λιμένα κατὰραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτὸν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν, καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἐλ-
 10 λησπόντου ἐγένετο, σφάξαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηΐσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης εἰς τὸν πόντον. (7) Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῆς σὺν τοῖς ὅπλοις ἐκβῆναι αὐτὸν εἰς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν, καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ὅθεν τε ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη
 15 τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους· ἀνελθόντα δὲ εἰς Ἴλιον τῇ τε Ἀθηνᾷ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι, καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι εἰς τὸν νεῶν, καὶ καθελὼν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὅπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ ἔργου σωζόμενα. (8) Καὶ ταῦτα
 20 λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ εἰς τὰς μάχας. Θῦσαι δὲ αὐτὸν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκείου λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ εἰς αὐτὸν καθῆκεν.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

25 Ἀνιόντα δ' αὐτὸν εἰς Ἴλιον Μενoitίος τε ὁ κυβερνήτης χρυσῇ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἔλθων καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνας, οἱ δὲ ἐπιχώριοι. Ἠφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· οἱ δέ,
 30 ὅτι καὶ τὸν Ἀχιλλεύς [ἄρα] τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὥς ὁ λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλεῖα, ὅτι Ὀμήρου κήρυκος εἰς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχε. (2) Καὶ μέντοι καὶ ἦν Ἀλεξάνδρῳ οὐχ ἥμισυ τούτου ἔνεκα εὐδαιμονιστέος Ἀχιλλεύς, ὅτι αὐτῷ γε Ἀλεξάνδρῳ,
 35 οὐ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπιτυχίαν, τὸ χωρίον τοῦτο ἐκλιπὲς ξυνέβη οὐδὲ ἐξηγέσθαι εἰς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα ἐπαξίως· οὐτ' οὖν καταλογάδην οὐτε τις ἐν μέτρῳ ἐποίησεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐν μέλει ἤσθη Ἀλέξανδρος, ἐν ὅτῳ Ἱέρων τε καὶ Γέλων καὶ Θήρων καὶ πολλοὶ ἄλλοι οὐ-
 40 δέν τι Ἀλεξάνδρῳ ἐπεοικότες, ὥστε πολὺ μείον γινώσκεται τὰ Ἀλεξάνδρου ἢ τὰ φαυλότατα τῶν πάλαι ἔργων· (3) ὅποτε καὶ ἡ τῶν μυρίων σὺν Κύρῳ ἀνοδος ἐπὶ βασιλείᾳ Ἀρταξέρξης καὶ τὰ Κλεάρχου τε καὶ τῶν ἄμα αὐτῷ ἀλόντων παθήματα καὶ ἡ κατάβασις αὐτῶν
 45 ἐκεῖνων, ἣν Ξενοφῶν αὐτοὺς κατήγαγε, πολὺ τι ἐπιφανέστερα εἰς ἀνθρώπους Ξενοφῶντος ἕνεκά ἐστιν ἢ Ἀλεξάνδρος τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. (4) Καίτοι Ἀλέξανδρος οὐτε ξὺν ἄλλῳ ἐστράτευσεν, οὐτε φεύγων μέγαν βασιλεία τοὺς τῇ καθόδῳ τῇ ἐπὶ θάλατταν ἐμποδῶν
 50 γιγνομένους ἐκράτησεν· ἀλλ' οὐκ ἐστὶν ὅστις ἄλλος εἰς ἀνὴρ

in Asiam pedem intulisse. Sacrificii vero sensus hic erat ut felicius ipsi quam Protesilao descensus in Asiam esset.

6. Parmenioni Alexander peditatus magnam partem equitatum ex Sesto in Abydum trajiciendi negotium dedit, qui quidem triremibus centum et sexaginta, aliisque navibus onerariis quamplurimis transvecti sunt. Alexandrum Elæunte in Achæorum portum navigasse plurimi scribunt, et ipsummet navis prætoriae gubernatorem fuisse: quumque in medio Hellesponto versaretur, taurum Neptuno ac Nereidibus mactasse, et ex aurea phiala in mare libasse. Ferunt etiam, primum ex nave cum armis in Asiæ terram descendisse, altariaque struxisse ibi unde ex Europa solvit et in eo Asiæ loco in quem descendit Jovis descensori Minervæ et Herculi. Quumque in Ilium venisset, Palladii Iliacæ sacrificasse: universisque armis, quibus uti solet in ejus templo fixis, sumpsisse eorum loco sacra quedam arma, quæ ex Trojano bello adhuc salva erant: (8) quum quidem arma scutatos ante ipsum in prælium gestare solitos narrant. Sacrificasse etiam eum Priamo ad Jovis Hercii aram fama est, ut Priami iram adversus Neoptoleum progeniem, quæ ad ipsum pertinebat, deprecaretur.

CAP. XII.

Porro Alexandro Ilium versus adscendenti Menceus gubernator auream coronam imposuit: post hunc Chæon Atheniensis, qui ex Sigeo venerat, atque alii nonnulli partim Græci, partim indigenæ. Ab Hephæstione et Patrocli tumulum coronatum esse narrant. Sunt qui Alexandrum etiam Achillis tumulum coronasse dicant: felicem quidem, ut fama est, nominavit Achillem quum Homerum præconem ad perpetuandam suam memoriam nactus esset. (2) Neque vero immerito hac de causa Alexandro felix censendus Achilles visus est: quum hoc unum ad reliquam Alexandri felicitatem desse contingerit. Neque enim ejus gesta pro dignitate memoriæ prodita sunt, neque quisquam ea aut soluta oratione aut versu conscripsit, aut lyrico carmine cecinit, quemadmodum Hieronis, Gelonis, Theronis aliorumque multorum qui Alexandro comparantur non sunt. Quo factum est ut minus notæ sint Alexandri res præclare gestæ, quam aliorum veterum vulgaria facta. (3) Siquidem illa decem millium cum Cyro adversus Artaxerxem expeditio, et Clearchi atque eorum qui cum capti fuerunt clades, et eorundem Xenophonte duce reditu illustriora apud homines Xenophontis opera sunt effectum quam Alexander ejusque res gestæ. (4) Attamen Alexander neque cum altero expeditionem fecit, neque magnum regem fugiens, eos qui descensui ad mare impedimento erant: neque quisquam est mortalium qui solus tam pri-

τοιαῦτα ἢ τηλικαῦτα ἔργα κατὰ πλῆθος ἢ μέγεθος ἐν Ἑλλήσποντῳ ἢ βαρβάρους ἀπεδείξατο. Ἐνθεν καὶ αὐτὸς ὁρμηθῆναι φημι ἐς τήνδε τὴν συγγραφὴν, οὐκ ἀπαξιῶσας ἑμαυτὸν φανερὰ καταστήσειν ἐς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. (5) Ὅστις δὲ ὦν ταῦτα ὑπὲρ ἑμαυτοῦ γινώσκων, τὸ μὲν ὄνομα οὐδὲν δέομαι ἀναγράψαι, οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἀγνωστον ἐς ἀνθρώπους ἐστίν, οὐδὲ πατρίδα ἥτις μοι ἐστὶν οὐδὲ γένος τὸ ἐμόν, οὐδὲ εἰ δὴ τίνα ἀρχὴν ἐν τῇ ἑμαυτοῦ ἡρῆα· ἀλλ' ἐκεῖνο ἀναγράψω, ὅτι ἐμοὶ πατρίς

10 τε καὶ γένος καὶ ἀρχαὶ οἷός τε καὶ ἀπὸ νέου ἐπὶ ἡγήναντο. Καὶ ἐπὶ τῷδε οὐκ ἀπαξιῶ ἑμαυτὸν τῶν πρώτων ἐν τῇ φωνῇ τῇ Ἑλλάδι, εἴπερ οὖν καὶ Ἀλεξάνδρος τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις.
6. Ἐξ Ἰλίου δὲ ἐς Ἀρίσβην ἦκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις 15 ἐν τῇ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Περκώτην τῇ δὲ ἄλλῃ Ἀμάφυκον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευ-
σιν, ἥς ῥέων ἐκ τῶν ὄρων Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλήσποντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου 20 πόντου. Ἐνθεν δὲ ἐς Ἐρμωτον ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. (7) Σκοποῖ δὲ αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατοπέδου καὶ τούτων ἡγεμὼν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρβιδάειος, ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν ἰλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἥς ὑάργης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν 25 προδρόμων καλουμένων Ἰλας τέσσαρας· κατὰ δὲ τὴν παράσποντον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων οὗς παραληφθέντες ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρῳ, ἐνὶ τῶν ἑταίρων.

7. Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομί- 30 θης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης καὶ Ἀρσίτης ὁ τῆς πρὸς Ἑλλήσποντον Φρυγίας ὑπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζαίει τῇ πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ ἰσχυρῇ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἑλλήσι τοῖς μισθοφό- 35 ραι. (8) Βουλευομένοι δὲ αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἵππῳ Ἀλεξάνδρος διαβεβηκὼς ἡγγέλλετο, Μέμνων ὁ Ῥώιος παρήκει μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας, τῷ τε πεζῷ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δὲ ἀπόντος Δαρείου· 40 περιόντας δὲ τὸν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἰσχυρῇ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μὴδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους· οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλεξάνδρον ἀπορίᾳ τῶν ἱππιτελείων. (10) Ἀρσίτην δὲ λέγεται εἶπεν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν ὅτι οὐκ ἂν 45 περιδοίη μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑπὸ οἱ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀρσίτῃ προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα, τριβὰς ἐμποιεῖν ἐκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλείας τιμῆς 50 ἕνεκα.

clara et numero et magnitudine aut inter Græcos aut inter barbaros facinora ediderit. Atque hac quidem de causa me ad hanc historiam conscribendam impulsu fuisse profiteor, non indignum me censens per quem Alexandri res gestæ apud homines notæ celebresque efficerentur. (5) Quisquis vero sim qui ita de me sentiam, nomen quidem adscribere nihil attinet, neque enim obscurum inter mortales est, nec patriam, nec genus meum, neque an aliquem in civitate mea magistratum gesserim. Illud dixisse satis fuerit, mihi et patriam et genus et honores esse has literas atque a pueris jam fuisse. Propterea non indignum me judicaverim, qui inter primos Græcæ linguæ scriptores, ut Alexander inter eos qui in re militari præstiterunt, collo-
cer.

6. Ex Illo Alexander ad Arisben movit, quo in loco universus exercitus trajecto Hellesponto castra fixerat. Postridie Percoten; deinde Lampsacum prætergressus ad Practium flumen consedit, qui ex Idæis montibus fluens, inter Hellespontum et Euxinum pontum in mare fertur. Inde Hermotum venit, Colonas urbem prætergressus. (7) speculatores porro ante exercitum miserat, quorum dux erat Amyntas Arrhabæi filius, cum turma amicorum ex Apolloniatis conscripta, cui præfectus erat Socrates Sathonis filius, et cum quatuor turmis præcursorum, quos vocant. In transitu Panegorum Lycagoræ filium, unum ex amicis, cum aliquo comitatu mittit, qui Priapum oppidum, quod incolæ dederant, recipiat.

8. Persarum autem duces erant Arsames, Rheomithres, Petines, Niphates, et cum his Spithridates Lydiæ et Ionie satrapa, et Arsites, Phrygiæ quæ ad Hellespontum vergit præses. Hi omnes ad Zeliæ urbem cum equitatu barbarico et Græcis mercenariis constiterant. (9) Consultantibus porro iis de re præsentī, quum Alexander transisse nuntiaretur, Memnon Rhodius monuit non esse prælio cum Macedonibus contendendum, qui et peditatu superiores essent, et præsentem haberent Alexandrum, ipsi vero Darium absentem. Omne autem frumentum herbidum equitatu proculcandum destruendumque esse, omnemque terre fructum exurendum, ac ne ipsis quidem oppidis parcendum: ita enim Alexandrum commeatu destitutum moram in ea regione non facturum. (10) Ad ea Arsiten in conventu Persarum dixisse ferunt, se ne unam quidem eorum qui ipsi subditi essent domum incendi passurum: atque in ejus sententiam a Persis itum esse, suspicantibus Memnonem, honoris a rege tributī causa, belli moram protractionemque querere.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος προὔχῳρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ζυγνυταγμένῳ τῷ στρατῷ, διπλὴν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάσας, τοὺς δὲ ἱππέας κατὰ τὰ κέρατα ἄγων, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάσας
 5 ἔπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκευασμένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἱππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. (2) Καὶ Ἀλέξανδρός τε οὐ πολλὸν ἀπεῖχεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες
 10 ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφυστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν συνέταττεν ὡς μαχομένους. Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλέξανδρῳ τάδε·
 3. « Ἐμοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι
 15 καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ ὡς ἔχομεν. Τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολλὸν τῶν πεζῶν λειπομένους πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἔωθεν εὐπετῶς τῷ στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσμεν γὰρ αὐτοὶ περάσαντες πρὶν
 20 ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. (4) Νῦν δὲ οὐκ ἀκινδύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἷόν τε ἐν μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ αὐτοῦ ὁρᾶται βάρη, αἱ δὲ ὄχθαι αὐταὶ ὁρᾶς ὅτι ὑπερύψηλοι καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν·
 25 (5) ἀτάκτως τε οὖν καὶ κατὰ κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείμενοι ἐς φάλαγγα ζυγνυταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἱππεῖς καὶ τὸ πρῶτον σφάλμα ἐς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν. »
 30 6. Ἀλέξανδρος δέ, « Ταῦτα μὲν, ἔφη, ὦ Παρμενίων, γινώσκω· αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐπετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν βεῦμα (οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρανικὸν ἐκφαλίσας), εἰρξεί ἡμῶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι ὡς ἔχομεν. (7) Καὶ τοῦτο οὕτε πρὸς Μα-
 35 κεδόνων τῆς δόξης οὕτε πρὸς τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιῶμαι· ἀναθάρρῃσειν δὲ δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιωμαχοὺς Μακεδόσιν ὄντας, ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκῳ ἔπαθον. »

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέ-
 40 ρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγεν. Προετάχθησαν δὲ αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ἔχων τοὺς ἑταίρους τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς τοξοτάς καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς· Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρβάρβαίου τοὺς τε σαρισσοφόρους ἱππέας ἔχων Φιλώτα
 45 ἐπετάχθη καὶ τοὺς Παίονας καὶ τὴν Ἰλὴν τὴν Σωκράτους. (2) Ἐρχόμενοι δὲ τούτων ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων, ὧν ἡγήτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδικίκου τοῦ Ὀρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ

CAP. XIII.

Interea Alexander ad Granicum flumen incitu processit, duplicem armatorum phalang Equites ad cornua collocat, impedimenta extreme jubet. Speculatoribus qui hostes observent praeficit, sarissatos equites illi adjungens, velite quingentos. (2) Jam non procul a Granico abder, quum statim nonnulli ex speculatoribus involantes nuntiant, Persas trans Granicum praelium acie consistere. Alexander omnem e committendum praelium instruit. Tum accedens his verbis Alexandrum compellat :

3. « Consultum mihi videtur, rex, in praeminis ripam, ut sumus, castra locare. Negedicarim tantum animi hostibus fore, ut, quolonge inferiores sint, prope nos pernocent, causam facilem exercitui nostro cras sub praeluminis transitum fore. Citius enim transierim ab illis acies instrui possit. (4) Nunc vero nonrículo rem hanc aggressuri videmur, fieri s potest ut exercitum recta fronte per flumen duet et profundum vorticosumque est et contraria vides, ac nonnullis locis etiam praeprupta. (5) nate angustaque acie, quod genus infirmissimutibus nobis, equitatus hostium bene instru nostrae incumbet. Fuerit porro primum hoc quoad praesentem rerum statum, grave, quibello judicium periculosum ».

6. Ad haec Alexander, « Intelligo quidem, sed dedecori mihi fuerit, si quum ita parvo u pontum trajecerim, rivus hic (Granicum eo tenuans) nobis obstiterit, quo minus, ut sumus. (7) Id ego neque pro Macedonum gloria mea in adeundis periculis alacritate facturumque sumtuos arbitror Persas, quasi Ma res sint, nisi statim initio aliquid dignum suo i passi fuerint. »

CAP. XIV.

His dictis, Parmenionem, ut sinistro mittit, ipse ad dextrum suas copias ducit. Parmenionis filium cum equitatu amicorum, c tarius et Agrianis jaculatoribus, priore loc constituit : cui Amyntam Arrhabeae filium equitibus et Paeonibus et Socratis turma adju ximos his collocat scutatos amicorum, qu Nicanor, Parmenionis filius, tum Perdicca

Κοῖνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους· ἐπὶ δὲ ὧν
Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. (3) Τοῦ δὲ εὐωνύμου
πρώτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἵππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο
Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξυμμαχοὶ ἵππεῖς,
ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θρᾷ-
και, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε
Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου
εἴτε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς συμπάσης τάξεως.

11 α. Περσῶν δὲ ἵππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι
δὲ περὶ μισθοφόροι οὐλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων·
ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῇ ποταμῷ
κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς
κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς
κατὰ τὴν ὄχθην χωρία. Ἡ δὲ Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθέω-
ρων (ὅλους γὰρ ἦν τῶν τε ὀπλων τῇ λαμπρότητι καὶ
τῶν ἁμφ' αὐτὸν τῇ σὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ) κατὰ τὸ
ἐκείνου σφῶν ἐπέρχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ
ὄχτῃ τὰς ἱλας τῶν ἵππων.

12 β. Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα ἐπ'
ἑκαστοῦ ποταμοῦ ἐφειστώτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν
ἐκρίναν ἦγον καὶ σιγῇ ἦν πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. Οἱ
γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὅπότε ἐσθί-
σονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκθαίνουσιν.

13 γ. Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς
ἁμφ' αὐτὸν ἐγκλεισεσάμενος ἐπεσθαι τε καὶ ἀνδρας
ἀγέλης γίνεσθαι, τοὺς μὲν προδρομοὺς ἵππεας καὶ
μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβάλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν
ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρβάβαίου καὶ τῶν πεζῶν μίαν

14 δ. τὰς, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους Ἰλὴν Πτολε-
μαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἡ δὲ καὶ ἐτύγγανε τὴν
ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ. (7) αὐτὸς δὲ ἄγων τὸ δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγ-
γων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν

15 ε. πόρον, λαβὼν αἰεὶ παρατείνων τὴν τάξιν ἢ παρεῖλκε τὸ
ῥῆμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκθαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ
κέρως προσιπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ
φάλαγγι προσμύξῃ αὐτοῖς.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι, ἢ πρώτοι οἱ ἁμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σω-
κράτην προσέσχον τῇ ὄχτῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἀνωθεν
16 α. ἐβάλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου
ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντας, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαρμα-
τώτερα αὐτῆς ἔσπε ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντας. (2)
Καὶ ἦν τῶν τε ἱππέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκθαίνειν
17 β. ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἰργεῖν τὴν ἐκθασιν, καὶ παλ-
τῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὰ ἄφεςις, οἱ Μακεδόνες
δὲ οὐ τοὺς ὁράσιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει
18 γ. καὶ ὁπλοισίνοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ
πρώτῃ προσβολῇ, καὶ αὐτοὶ ἐξ ἀβεβαίου τε καὶ ἁμα-
19 δ. ἐπὶ τὴν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ

ARRIANUS.

phalangem, post hunc Cœni Polemocratis filii : inde Cra-
teri, Alexandri filii : inde Amyntæ, Andromenis filii : inde
copias, quibus Philippus Amyntæ filius præfectus erat.
(3) In sinistro cornu primi erant Thessali equites, quorum
dux erat Calas Harpali filius. Post hos auxiliatorum equi-
tatus, cui præerat Philippus Menelai filius. Deinde Thraces
duce Agathone. Proximi his pedites, Crateri phalanx et
Meleagri et Philippi, usque ad medium totius aciei.

4 Persarum equitatus erat viginti fere millium : exter-
norum vero, qui mercede conducti erant, peditatus totidem
circiter millium. Equitatum in ripa fluminis in longam
phalangem exporrexerant, peditatu pone collocato ; erant
enim loca supra ripam editiora. At qua parte Alexandrum
ipsum sunt conspicati (facile enim dignoscebatur cum ex
armorum splendore, tum ex eorum quibus stipatus erat
reverentia et cultu) ad sinistrum ipsorum cornu sese con-
ferentem, ex ea densiores equitum turmas ad ripam sta-
tuunt.

5. Uterque porro exercitus ad oram fluminis aliquandio
substitit, et eventum reformidans quiete sese summoque
silentio tenuit. Persæ enim exspectabant dum Macedones
flumen ingrederentur, ut in egredientes impetum facerent.
(6) Alexander vero insiliens in equum, iis qui circa erant
sequi virosque sese præbere jussis, ante cursores equos in
amnem præmittit, cum Pæonibus, et una peditum cohorte,
quibus Amyntas Arrhabæi filius præerat, atque ante hos
Socratis turmam, et Ptolemæum Philippi filium, cui qui-
dem totius equitatus præfectura eo die contigerat. (7) Ipse
dextrum cornu agens, signis canere jussis et faustis clamo-
ribus Marti a milite editis, flumen ingreditur, obliquam
semper aciem extendens, qua amnis ferebat, ne videlicet
ipsi exeunti hostes in cornu impetum facerent, sed ipse
quoque, quoad ejus fieri posset, phalange in hostem in-
vehetur.

CAP. XV.

Persæ, qua Amyntas et Socrates primi ripæ appropin-
quabant, ex alto tela mittere : alii ex editiore ripa in flu-
men jaculantes, alii per decliviora planioraque loca usque
ad amnem descendentes. (2) Ibi turbulentus equitum con-
flictus fuit, his flumen exire, illis exitum prohibere nitenti-
bus. Ac Persæ quidem fragulas confertim mittebant,
Macedones hastis conficebant. Sed Macedones, numero
longe inferiores, primo statim congressu non parum damni
acceperunt : quod ipsi ex lubrico pariter atque humili loco
e flumine pugnabant, Persæ vero ex eminentiore ripa di-

ὑπερδεΐου τῆς ὀχθῆς, ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτη ἐπετέτακτο, οἱ τε Μένωνος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μένων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε. (3) Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων συμμιζαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἱ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος ἵνα τὸ πᾶν στίφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν τεταγμένοι ᾗσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ξυνοιστήκει μάχη καρτερὰ. (4) καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαι τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ γαλεπῶς ἤδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχίᾳ δὲ μᾶλλον τι ἐφίκει. Συνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἡγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι εἰς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὀχθῆς καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, (5) οἱ δὲ εἰρξάι τε αὐτῶν τὴν ἐκβασιν, οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὐθις ἀπόσπασθαι. Καὶ ἐκ τούτου ἐπλεονέκτου ἤδη οἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τε ἄλλῃ βῶμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ στίχοις κρανεῖνοις πρὸς παλὰ ἐμάχοντο.

6. Ἐνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ μάχῃ· ὁ δὲ Ἀρετίνῃ δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ συντετριμμένον σὺν δόρῳ ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δείξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευε· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταίρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ. (7) Καὶ ὅς ἀναλαβὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην τὸν Δαρειοῦ γαμβρὸν πολλὸν πρὸ τῶν ἄλλων προΐππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἅμα οἱ ὥσπερ ἐμβολὸν τῶν ἱππέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων· καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ροισάκης μὲν ἐπελαύνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δὲ ἔσχε τὸ κράνος. (8) Καὶ καταβάλλει καὶ τούτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ξυστῇ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δὲ ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὀπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δὲ αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παῖς κατὰ τοῦ ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὤμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες αἰεὶ τῶν ἱππέων ὅσοις προὔγῳρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

45 Καὶ οἱ Πέρσαις παιόμενοι τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν ἱππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμειγμένων τοῖς ἱππεῦσι βλαπτόμενοι, ἐγκλίνουσι ταύτῃ πρῶτον ἢ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν. (2) 50 Ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρεβήγγυντο δὴ

micabant, quam praeterea lectissimo equitatu cincerat. Ibi Memnonis filii cumque iis Memnon ipse dimicabant. (3) Et primi quique Macedonum cum Persis confligentes strenueque officium suum facientes caesi sunt, praeter eos qui se ad Alexandrum appropinquantem receperunt. Jam enim appropinquabat dextrum cornu ducens, qui quidem ubi maxime confertos equites Persarumque duces videt, primus impetum facit. Acerrimum ibi circa regem praelium excitatur. (4) Interim alii post alios Macedonum ordines facile jam flumen transeunt. Ac tametsi ex equis pugnaretur, pedestre potius praelium videbatur. Ita equi equis, viri viris conserti confligebant, illi quidem penitus a ripa detrudere nitentes Persas et in campum repellere Macedones, Persae contra Macedonas exitu prohibere, rursumque ad flumen protrudere. (5) Ceterum superiores jam erant qui Alexandrum stipabant. Non solum robore et usu ac peritia rei bellicae, sed eo etiam quod jaculis cornicis adversus tragulas pugnabant.

6. Hic Alexandro hasta conflictu rumpitur, qui ab Arete regionum equorum stratore aliam petit; cui etiam ipsi strenue rem gerenti sua rupta erat, et reliquo hastae fragmento non male pugnabat: idque Alexandro ostendens, ab alio hastam petere jubet. Tum Demaratus Corinthius, unus amicorum qui circa eum erant, suam Alexandro hastam porrigit. (7) Qua arrepta, Mithridatem, Darii generum, longe ante alios equo provectum et secum equitum quasi cuneum adducentem conspicatus, ipse etiam alios antevertens equo in eum fertur, atque ora trajectory prostermit. Ibi Roesaces in Alexandrum invectus, gladio caput ejus ferit, a galea aliquid abruptit, plagamque galea excepit. (8) Hunc etiam Alexander sternit, hasta per thoracem in pectus icta. Jamque Spithridates in Alexandrum alte a tergo gladium sustulerat, quum prior Clitus Dropidis filius gladio ejus in humerum adacto, brachium Spithridatis cum ipso gladio dejecit. Interea dum haec geruntur, equites, quotquot potuere, flumen transeuntes exercitus sese junxerant.

CAP. XVI.

At Persae, quum et ipsi et equi undequaque hastis peterentur et ab equitatu premerentur, multum etiam ab expeditis, qui equitibus intermisti erant, damni acciperent, primum ea parte in fugam vertuntur qua Alexander inter primos dimicabat. Simul ac vero medium agmen cedere cepit, equitatu in utroque cornu dissipato, ingens fuga

ἡ ἑλπίσις τῶν πυλῶν φοβερά τε καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ
 γινόμενη, δεισάντων μὴ συνεισπέσειεν τοῖς φεύγουσιν
 ἰσχυροὶ αὐτῶν οἱ Μακεδόνες, πολλοὺς καὶ τῶν φίλων
 τῆς εἰσόδου ἀπέκλεισεν, οὓς πρὸς αὐτοῖς τοῖς τείχεσιν
 οἱ Μακεδόνες διέφθειραν. (7) Καὶ παρ' ὀλίγον ἦκεν
 ἄλκιμα ἡ πόλις, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἀνεκαλέσατο τὸ
 στράτευμα, ἔτι διασῶσαι ἐθέλων τὴν Ἀλικαρνασσόν,
 εἰ τι φίλον ἐνδοθεῖν ἐκ τῶν Ἀλικαρνασσεῶν. Ἀπέθανον
 ἐκ τῶν μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐς χιλίους, τῶν δὲ ξὺν Ἀλε-
 ξάνδρῳ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα, καὶ ἐν τούτοις Πτολε-
 μαῖος τε ὁ σωματοφύλαξ καὶ Κλέαρχος ὁ τοξάρχης
 καὶ Ἀδάιος χιλιάρχης, οὗτοι καὶ ἄλλοι τῶν οὐκ ἡμε-
 λητῶν Μακεδόνων.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐνθα δὲ συνελθόντες οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν,
 Ὀρτοβάτης τε καὶ Μέμνων, καὶ ἐκ τῶν παρόντων
 γινώσκοντες τὰς οὐ δυναμένους ἐπὶ πολὺ ἀντέχειν τῇ πο-
 λιόχειρ καὶ τοῦ τείχους τὸ μὲν τι καταπεπρωκὸς ἦδη
 ὄντας, τὸ δὲ κατασεισμένον, πολλοὺς δὲ τῶν στρα-
 τωνῶν ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς τοὺς μὲν διεφθαρμένους, τοὺς
 δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τετρωσθαι ἀπομάχους ὄντας, (2) ταῦτα
 ἐν νύκτι λαβόντες ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς τὸν τε
 ξύλον πυργῶν ὃν αὐτοὶ ἀντικοδόμησαν ταῖς μηχαναῖς
 τῶν πυλῶν ἐμπιπρᾶσι καὶ τὰς στοὰς ἐν αἷς τὰ βέλῃ
 πυρὶ ἀπέκτειντο. (3) Ἐνέβαλον δὲ καὶ ταῖς οἰκίαις πυρὶ ταῖς
 πύλαις τοῦ τείχους τῶν δὲ καὶ προσήψατο ἡ φλόξ ἀπὸ
 τῶν στοῶν καὶ τοῦ πυργῶν πολλὴ ἐπενεχθεῖσα καὶ τι
 καὶ τοῦ ἀνέμου ταύτῃ ἐπιφέροντος αὐτῶν δὲ οἱ μὲν ἐς
 τὴν Ἀρμόνιον ἀπεχώρησαν, οἱ δὲ ἐς τὴν Σαλμακίδα
 ἔκταν οὕτω καλουμένην. (4) Ἀλεξάνδρῳ δὲ ὡς ἀπηγ-
 γέλη ταῦτα ἐκ τινῶν αὐτομολησάντων ἐκ τοῦ ἔργου,
 καὶ τὸ πῦρ πολὺ καθεώρα αὐτός, καίτοι ἀμφὶ μέσας
 πυρὶ ὄντας ἦν τὸ γινώμενον, ὃ δὲ καὶ ὡς ἔξαγαγὼν τοὺς
 Μακεδόνας τοὺς μὲν ἐτι ἐμπιπράντας τὴν πόλιν ἔκτει-
 νεν, οἱ δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις κατακαυθέναι τῶν Ἀλι-
 καρνασσεῶν, τούτους δὲ σώζειν παρήγγειλεν.

Ἄ ἦδη τε ἔως ὑπέβαινε καὶ κατιδὼν τὰς ἄκρας ἀς
 αἱ τε Πέρσαι καὶ οἱ μισθοφόροι κατελήφθησαν, ταύτας
 μὲν ἀπέγραψεν πολιορκεῖν, τριβὴν τε ἐπινοῶν οὐκ ὀλίγην
 ἰσχυροὶ οἱ αὐτῶν τῇ φύσει τῶν χωρίων καὶ οὐ παρὰ
 μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν πόλιν ἦδη πᾶσαν. (6) Θάψας
 δὲ τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῇ νυκτί, τὰς μὲν μηχανὰς ἐς
 Τραλλεὶς ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἐπ' αὐταῖς τεταγμέ-
 νους αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατασκάψας, αὐτῆς
 τε ταύτης καὶ τῆς ἄλλης Καρίας φυλακὴν ἐγκαταλιπὼν
 ξένους μὲν πεζοὺς τρισχιλίους, ἵππεας δὲ ἐς διακοσίους
 καὶ Πτολεμαῖον ἡγεμόνα αὐτῶν, ἐπὶ Φρυγίας ἐπέτλετο.
 (7) Τῆς δὲ Καρίας συμμάχους σατραπεύειν ἔταξεν Ἄδαν,
 θυγατέρα μὲν Ἐκατόμνω, γυναῖκα δὲ Ἰδριέως, ὅς καὶ
 ἀδελφὸς αὐτῇ ὢν κατὰ νόμον τῶν Καρῶν ξυνώκει. Καὶ
 ὁ μὲν Ἰδριεὺς τελευτῶν ταύτῃ ἐπέτρεψε τὰ πράγματα,

rentur. Veriti enim ne fugientibus impliciti Macedones una
 in urbem irruerent, multos ex suis excluserunt, qui a Ma-
 cedonibus ad ipsa moenia caesi sunt. (7) Parumque aberat
 quin urbs ipsa caperetur, nisi Alexander exercitum revo-
 casset, conservandae adhuc urbis cupidus, si quam Halicar-
 nassii compositionis ansam praebuissent. Ex oppidanis cir-
 citer mille caesi: ex Macedonibus fere quadraginta: atque
 in his Ptolemæus, corporis custos, et Clearchus, sagittario-
 rum dux, et Adæus chiliarcha, alique non obscuri nomi-
 nis Macedones.

CAP. XXIII.

Posthaec congressi Orontobates et Memnon Persarum
 duces, e re praesenti satis intelligentes se non posse multo
 tempore obsidionem sustinere, et muros partim jam dirutos
 partim labefactatos cernentes, plerosque etiam militum in
 excursionibus aut caesos aut vulneribus inutiles ad pugnam
 factos: (2) re accuratius perpensa, sub secundam noctis
 vigiliam turrim ligneam, quam adversus hostium machi-
 nas construxerant, et porticus, in quibus tela eorum repo-
 sita erant, incendunt: (3) aedibus etiam muro proximis
 ignem injiciunt. Quasdam vero etiam comprehendit
 flamma et ex turri plurima illata, vento etiam nonnihil
 huc ferente. Oppidanorum vero alii in Arconnesum, alii
 in Salmacidem arcem quae vocatur sese receperunt. (4) Quo-
 rum Alexander ex transfugis qui ex ea clade venerant
 cognovisset, ipseque magnos ignes cerneret, tametsi jam
 intempesta nox esset quum id fieret, nihilominus tamen
 inmissis Macedonibus, eos qui urbem etiamnum incende-
 rent trucidari jubet: iis vero Halicarnassensium qui intra
 domesticos parietes inventi essent parci.

5. Illucescente demum aurora, contemplatus arces, quas
 Persae pariter et mercenarii occupant, eas nequaquam
 obsidendas esse statuit: tum quod multum temporis ob
 locorum naturam sibi perituum esset, quodque non magni
 momenti essent, postquam ipse totam urbem evertisset.
 (6) Mortuis itaque noctu sepultis, machinarum praefectis
 ut eas in Tralles avehant jubet. Ipse urbem solo adaequa-
 vit: eique et reliquae Cariae praesidio imposito, exterorum
 peditum trium millium, equitum ducentorum, ac Ptole-
 mæo iis praefecto, in Phrygiam movit. (7) Satrapatum to-
 tius Cariae Adæ tribuit. Hecatombi filia haec erat, Hidriei
 uxor: qui quum frater ejus esset, Carum tamen lege can-

λάττωσθαι ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἐκάστους ἐκέλευε· (3) Ζελε-
τας δὲ ἀφ᾽ ἧς αἰτίας, ὅτι πρὸς βίαν ἔγνω συστρα-
τεῦσαι τοῖς βαρβάροις· Δασκύλιον δὲ παραληφόμενον
Παρμενίωνα ἐκπέμπει· καὶ παραλαμβάνει Δασκύλιον
5 Παρμενίων ἐκλιπόντων τῶν φρουρῶν.

3. Αὐτὸς δὲ ἐπὶ Σάρδεων προὔχρει· καὶ ἀπέγνο-
τος αὐτοῦ ὅσον ἐβδομήκοντα σταδίους Σάρδεων, ἦκον
παρ' αὐτὸν Μιθρίνης τε ὁ φρούραρχος τῆς ἀκροπόλεως
τῆς ἐν Σάρδεσι καὶ Σαρδιανῶν οἱ δυνατῶτατοι, ἐνδι-
10 δόντες οἱ μὲν τὴν πόλιν, ὁ δὲ Μιθρίνης τὴν ἀκρὰν καὶ
τὰ γρήματα. (4) Ἀλέξανδρος δὲ αὐτὸς μὲν κατεστρα-
τοπέδευσε ἐπὶ τῷ Ἑρμῷ ποταμῷ· ἀπέχει δὲ ὁ Ἑρ-
μος ἀπὸ Σάρδεων σταδίους ὅσον εἴκοσιν· Ἀμύνταν δὲ
τὸν Ἀνδρομέου τὴν ἀκρὰν παραληφόμενον ἐκπέμπει
15 ἐς Σάρδεας· καὶ Μιθρίνην μὲν ἐν τιμῇ ἅμα οἱ ἦγε,
Σαρδιανούς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Λυδοὺς τοῖς νόμοις τε
τοῖς πάλαι Λυδῶν γῆσθαι ἔδωκε καὶ ἐλευθέρους εἶναι
ἀφ᾽ ἧκεν. (6) Ἀντῆλα δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀκρὰν, ἵνα
τὸ φρούριον ᾗ τῶν Περσῶν· καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὄχυρόν
20 τὸ χωρίον· ὑπερύψηλόν τε γὰρ ἦν καὶ ἀπότομον πάντη
καὶ τριπλῶν τεύχεσι πεφραγμένον· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῇ ἀκρᾷ
ναὸν τε οἰκοδομῆσαι Διὸς Ὀλυμπίου ἐπένοει καὶ βω-
μὸν ἰδρύσασθαι. (8) Σκοποῦντι δὲ αὐτῷ τῆς ἀκρας
ὅπερ ἐπιτηδειώτατον χωρίον, ὥρα ἔτους ἐξαιρῆς χειμῶν
25 ἐπιγίγνεται καὶ βρονταὶ σκληραί, καὶ ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ
πίπτει οὐ τὰ τῶν Λυδῶν βασίλεια· Ἀλέξανδρος δὲ ἔδο-
ξεν ἐκ θεοῦ σημανθῆναι ἵνα γρή οἰκοδομῆσθαι τῷ Διὶ
τὸν νεῶν, καὶ οὕτως ἐκέλευσε. (7) Κατέλιπε δὲ τῆς
μὲν ἀκρας τῆς Σάρδεων ἐπιμελητὴν Πausανίαν τῶν
30 ἐταίρων· τῶν δὲ φόρων τῆς συντάξεώς τε καὶ ἀποφο-
ρᾶς Νικίαν· Ἀσανδρὸν δὲ τὸν Φιλώτα Λυδίας καὶ τῆς
ἄλλης τῆς Σπιθριδάτου ἀρχῆς, δοὺς αὐτῷ ἱππέας τε
καὶ ψιλοὺς ὅσοι ἱκανοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἔδουκον. (8)
Κάλαν δὲ καὶ Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου ἐπὶ τὴν χώ-
35 ραν τὴν Μέμνονος ἐκπέμπει, ἄγοντας τοὺς τε Πελο-
ποννησίους καὶ τῶν ἄλλων συμμαχῶν τοὺς πολλοὺς
πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ἐν Σάρδεσι κατελείφθησαν
τὴν ἀκρὰν φυλάττειν.

9. Ἐν τούτῳ δὲ ὡς τὰ ὑπὲρ τῆς ἱππομαχίας ἐξηγ-
40 γέλθη, οἱ τε τὴν Ἐφεσον φρουροῦντες μισθοφόροι
ᾤοντο φεύγοντες, δύο τριήρεις τῶν Ἐφεσίων λαβόντες,
καὶ ἔν αὐτοῖς Ἀμύντας δ' Ἀντιόχου, ὃς ἔφυγεν ἐκ Μακε-
δονίας Ἀλέξανδρον, παθὼν μὲν οὐδὲν πρὸς Ἀλέξανδρου,
δυσνοία δὲ τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς ἀπαξιώ-
45 σας τι παθεῖν παρ' αὐτοῦ ἄχαρι. (10) Τετάρτῃ δὲ
ἡμέρᾳ ἐς Ἐφεσον ἀφικόμενος τοὺς τε φυγάδας ὅσοι δι'
αὐτὸν ἐξέπεσον τῆς πόλεως κατήγαγε, καὶ τὴν ὀλιγαρ-
χίαν καταλύσας δημοκρατίαν κατέστησε· τοὺς δὲ φό-
ρους ὅσους τοῖς βαρβάροις ἀπέφερον τῇ Ἀρτέμιδι ἕνω-
50 τελεῖν ἐκέλευσε. (11) Ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἐφεσίων, ὡς
ἀφ᾽ ἧρεθῃ αὐτοῖς δ' ἀπὸ τῶν ὀλίγων φόβος, τοὺς τε Μέ-
μνονα ἐπαγαγομένους καὶ τοὺς τὸ ἱερὸν σολήσαντας τῆς
Ἀρτέμιδος καὶ τοὺς τὴν εἰκόνα τοῦ Φιλίππου τὴν ἐν
τῷ ἱερῷ καταβαλόντας καὶ τὸν τάφον ἐκ τῆς ἀγορᾶς

Zelitis quoque culpam remisit, quod coactos filios cum ier-
baris militasse sciebat. Parmenionem ad recipiendum Da-
scylium mittit: idque recepit praesidio destitutum.

3. Ipse Sardes versus movit: quumque ab oppido se-
ptuaginta ferme stadiis abesset, obvium habuit Mithrinen,
praesidii quod in arce erat praefectum, primoribus Sardi-
anorum comitatum: atque hi quidem oppidum, Mithrinen
arceem et pecuniam dedunt. (4) Alexander ad Hermum flum-
en castra locat. Distat id a Sardibus stadiis viginti. Amyn-
tam Andromenis filium Sardes mittit, qui arceem recipiat:
ac Mithrinem honorifice secum ducit. Sardonis autem reli-
quisque Lydis ut antiquis Lydorum legibus utantur permittit,
liberosque esse sivit. (5) Ipse in arceem conlocat, ubi
Persarum praesidium erat. Visusque ipsi est locus bene munitus.
Erat enim arx excelsa admodum loco sola omnique ex parte
praecepta et triplici muro cincta. Ipse in arce templum Jovi
Olympio exstruere aramque ponere in animo habebat. (6)
Consideranti vero illi quisnam arcis locus maxime eam ad rem
commodus esset, aestivo anni tempore confestim tempestas
ingentiaque tonitrua excitantur, et vehemens imber e caelo
ruit in eam partem ubi Lydorum regia fuerat. Alexandro itaque
visum est a deo significari, quo loco templum Jovi exstruendum
esset: atque ita fieri imperat. (7) Arcis curam Pausaniae uni
ex amicis committit, tributorum descriptionem et collationem
Niciae. Asandrum autem Philotae filium Lydiae ac reliquam
Spithridatis provinciae praeficit: equitesque et expeditos,
qui ad praesentem rerum statum sufficere videbantur, ei
adjungit. (8) Calan autem et Alexandrum Aetropi filium
in Memnonis provinciam mittit, qui Peloponnesios ac reli-
quorum sociorum plerosque ducebant, exceptis Argivis.
Hi enim Sardibus praesidio arcis relictis erant.

9. Interea, dispersa passim equestris illius praelii fama,
mercenarii, qui apud Ephesum in praesidio erant, duobus
Ephesiorum triremibus captis, profugerunt: unaque cum
iis Amyntas Antiochi filius, qui ex Macedonia ab Alexandro
se subduxerat, non quod ullam injuriam ab Alexandro ac-
cepisset, sed odio quodam illius concepto, veritus ne quo
ab Alexandro incommodo afficeretur. (10) Rex quum
quarto die Ephesum pervenisset, exules quotquot propter
ipsum civitate ejecti fuerant reducit, et abolito paucorum
dominatu, popularem statum constituit. Tributa quae
barbaris detulerant, Dianae pendi iussit. (11) Ephesiorum
populus, sublato metu ex paucorum dominatione, eos qui
Memnonem in urbem advocarant, quique templum Dianae
spoliaverant et Philippi statuam in eadem arde subverte-

βοηθηκότες ἄπορον ἐποίησαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὴν αὐτοσχεδόν τε καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς κατάληψιν τῆς Μύνδου. Οὕτω μὲν δὴ ἐπανερχεται Ἀλεξάνδρος οὐδὲν πράξας ὢν ἔνθα ἰσχυρήθη, καὶ τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ αὐθις προτεῖγε.

8. Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τὴν τάφρον, ἣ πρὸ τῆς πόλεως ὁρίσκειτο αὐτοῖς, πλάτος μὲν τριάκοντα μάλιστα πήγων, βάθος δὲ ἐς πεντεκαίδεκα, ἐχώννυε, τοῦ βραδίου εἶναι τὴν προσαγωγὴν τῶν τε πύργων, ἀφ' ὧν ἐμέλλε τοὺς ἀκροβολισμοὺς ἐς τοὺς προμαχόμενους τοῦ τείχους ποιῆσθαι, καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν, αἷς κατασεῖν ἐπειναι τὸ τεῖχος. Καὶ ἥ τε τάφρος αὐτῷ ἐχώσθη οὐ χαλεπῶς καὶ οἱ πύργοι προσήγοντο ἤδη. (9) Οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ νυκτὸς ἐκδραμόντες, ὡς ἐμπρῆσαι τοὺς τε πύργους καὶ ὅσαι ἄλλαι μηχαναὶ προσηγμέναι ἦ οὐ πόρῃ τοῦ προσάγεσθαι ἦσαν, ὑπὸ τῶν φυλακῶν τε τῶν Μακεδόνων καὶ ὅσοι ἐν αὐτῇ τῷ ἔργῳ ἐξεγερεθέντες παρεβλήθησαν οὐ χαλεπῶς κατεκλείσθησαν ἐς τὰ τεῖχη αὐτῆς. (10) Καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἄλλοι τε ἐς ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Νεοπτόλεμος ὁ Ἀρβασαίου, τοῦ Ἀμύντου ἀδελφός, τῶν παρὰ Δαρεῖον αὐτομολήσαντων. Τῶν δ' Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν ἀπέθανον μὲν ἐς ἑκατὶδεκα, τραυματῖαι δὲ ἐγένοντο ἐς τριακοσίους, οἱ ἐν νυκτὶ γενομένης τῆς ἐκδρομῆς ἀφυλακτότεροι ἐς τὸ πρὸςσεῖσθαι ἦσαν.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

(1) Πολλὰς δὲ ἡμέρας ὑστερον δύο τῶν Μακεδόνων βέλτεται ἐκ τῆς Περδίκου τάξεως, ζυσκηνοῦντές τε καὶ ἐκζητούντες, αὐτόν τε καὶ τὰ αὐτοῦ ἐκάτερος ἐπὶ μέγα ἐπ' ἰσχυρίῃ. Ἐνθα δὴ φιλοτιμία τε ἐσπίπτει αὐτοῖς, καὶ πάλαι ὁ οἶνος ὑπερέρμαινε, ὥστε ὀπλισάμενοι αὐτοὶ ἐπὶ σκῆπ' προσβάλλουσι τῷ τείχει κατὰ τὴν ἄκραν τὴν πρὸς Μύλασα μάλιστα τετραμμένην, ὡς ἐπίδειξιν τῆς σφῶν βίης· μᾶλλον τι ἢ πρὸς πολεμίους μετὰ κινδύνου τὸν ἀγῶνα ποιησόμενοι. (2) Καὶ τούτους κατιδόντες τινὲς τῶν ἐκ τῆς πόλεως δύο τε ὄντας καὶ οὐ ζῶν λογισμῶν προσηρμένους τῷ τείχει ἐπεκθέουσιν. Οἱ δὲ τοὺς μὲν τῆς πύλας ἀπέκτειναν, πρὸς δὲ τοὺς ἀφεστηκότας ἐκτρέφοντες, πλεονεκτούμενοι τῷ τε πλήθει καὶ τοῦ χροῖου τῇ χαλεπότητι, ὅτι ἐξ ὑπερδυσχεῖς τοῖς πολεμίοις ἐπιδρομὴ τε καὶ ὁ ἀκροβολισμὸς ἐγένετο. (3) Καὶ ἐν τούτῳ ἀντεκθέουσιν τινες καὶ ἄλλοι τῶν τοῦ Περδίκου στρατιωτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ ἄλλοι καὶ ἰσχυρῆς μάχῃ καρτερὰ πρὸς τῷ τείχει. Καὶ κατακλίνεται αὐθις πρὸς τῶν Μακεδόνων εἰσω τῶν πυλῶν ἐς ἐκδραμόντας. Παρ' ὀλίγον δὲ ἦλθε καὶ ἄλλων καὶ ἡ πόλις. (4) Τὰ τε γὰρ τεῖχη ἐν τῷ τότε οὐκ ἐν ἀκριβεῖ φάσει ἦν καὶ δύο πύργοι καὶ μεσοπύργιον ἐς ἑσπέρην κατεπεσπυκῶτα οὐ χαλεπὴν ἂν τῷ στρατεύματι, εἰ ἐπαντας προσήψαντο τοῦ ἔργου, τὴν ἐς τὸ τεῖχος πάροδον ἐπέτρεψε. Καὶ ὁ τρίτος πύργος κατασεσισμένος οὐδὲ

facile primo impetu Myndo spem irritam fecerunt. Ita Alexander rebus, quarum causa venerat, infectis revertitur, et ad Halicarnassi obsidionem rursus se confert.

8. Primum omnium fossam quam oppidani ante urbem duxerant, triginta summum cubitorum latitudine, altitudine quindecim, repleri jubet, quo facilius turres e quibus in propugnatores jacularentur adduci, aliæque machinæ, quibus murum quatere statuerat, admoventi possent. Fossa haud difficulter repleta, turres jam adduci cœperant, (9) quum Halicarnassii noctu excurrentes, animo incendiendi et turres et reliquas machinas quæ jam admotæ erant aut parum aberat quin admoventur, a Macedonibus, quibus custodia machinarum erat commissa, aliisque qui tumultu excitati accurrerunt, parvo negotio intra mœnia repulsi sunt. (10) Cæsi sunt in hoc conflictu ex Halicarnassiiis CLXX, in quibus Neoptolemus Arrhabæi filius, Amyntæ frater, unus eorum qui ad Darium transfugerant. Ex Alexandri autem militibus XVI desiderati: vulnerati circiter CCC, quod, quum noctu excursio illa facta esset, minus caveri et evitari telorum jactus poterant.

CAP. XXI.

Paucis post diebus duo armigeri conturbinales ex Perdicæ agmine, quum inter pocula suas quisque virtutes et facta magnificis verbis extolleret, contentione de honore inter sese orta animisque vino excaulescentibus, privato consilio arma capientes, ad muros juxta arcem quæ potissimum Mylasa versus spectat se conferunt, ostentatione potius roboris, quam animo periculosi cum hostibus conflictus adeundi. (2) Hos oppidani quidam conspicati duos modo esse et temere murum petere, excurrunt. Illi incurrentes propius interficiunt, remotiores telis petunt, superati et multitudine et loci difficultate, quum ex editiore loco hostes et impetum facerent et tela mitterent. (3) Multi interea ex Perdicæ militibus, multi ex Halicarnasso occurrebant. Acris inde pugna ad muros fit, et oppidani qui excurrerant, denovo a Macedonibus in urbem aguntur, parumque abfuit quin urbs caperetur. (4) Nam et in muris parum diligens tum temporis custodia habebatur, et duæ turres una cum muro inter illas medio in solum prostratæ facilem in murum ingressum exercitui, si universus eum adortus fuisset, præbebant. Tertia quoque turris quum quassata esset, ne ipsa quidem difficulter suffossa everti potuisset. At oppidani pro muro

ληνας ἐλπίζων καὶ τι καὶ θεῖον ἀνέπειθεν αὐτόν, ὅτι
 αὐτὸς ὥφθη καθήμενος ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ πρύμναν
 πῶν Ἀλεξάνδρου νεῶν. Καὶ γὰρ δὴ νικήσαντας μὲν με-
 γάλα ὠφελγηθῆσθαι ἐς τὰ θλα, νικηθεῖσι δὲ οὐ παρὰ
 5 μέγα ἔσεσθαι τὸ πταίσμα· καὶ ὥς γὰρ θαλαττοκρατεῖν
 τοὺς Πέρσας. Καὶ αὐτὸς δὲ ἔφη ἐπιβῆναι ἐθέλειν τῶν
 νεῶν καὶ τοῦ κινδύνου μετέχειν. (7) Ἀλέξανδρος δὲ τῇ
 τε γνώμῃ ἀμαρτάνειν ἔφη Παρμενίωνα καὶ τοῦ σημείου
 τῇ οὐ κατὰ τὸ εἶκος συμβολήσει· ὀλίγαις τε γὰρ ναυσὶ
 10 πρὸς πολλῶν πλείους ξὺν οὐδενὶ λογισμῷ ναυμαχήσειν
 καὶ οὐ μεμελετηκότι τῷ σφῶν ναυτικῷ πρὸς ἡσυχόμενον
 τὸν τῶν Κυπρίων τε καὶ Φοινίκων· (8) τὴν τε ἐμπει-
 ρίαν τῶν Μακεδόνων καὶ τὴν τόλμαν ἐν ἀβεβαίῳ χω-
 ρίῳ οὐκ ἐθέλειν παραδοῦναι τοῖς βαρβάροις· καὶ ἡττη-
 15 θεῖσι τῇ ναυμαχίᾳ οὐ μικρὰν τὴν βλάβην ἔσεσθαι ἐς
 τοῦ πολέμου τὴν πρώτην δόξαν, τὰ τε ἄλλα καὶ τοὺς
 Ἕλληνας νεωτερισὶν πρὸς τοῦ ναυτικοῦ πταίσματος τὴν
 ἐξαγγελίαν ἐπαρθέντας. (9) Ταῦτα μὲν τῷ λογισμῷ
 ξυντιθεῖς οὐκ ἐν καιρῷ ἀπέφαινε ναυμαχεῖν· τὸ θεῖον δὲ
 20 αὐτὸς ἄλλῃ ἐξηγεῖσθαι εἶναι μὲν γὰρ πρὸς αὐτοῦ τὸν
 αἰετόν, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ γῆς καθήμενος ἐφάνετο, δοκεῖν οἱ
 μᾶλλον τι σημαίνειν ὅτι ἐκ γῆς κρατήσει τοῦ Περσῶν
 ναυτικοῦ.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Καὶ ἐν τούτῳ Γλαύκιππος, ἀνὴρ τῶν δοκίμων ἐν
 25 Μιλήτῳ, ἐκπεμφθεὶς παρὰ Ἀλέξανδρον παρὰ τοῦ δή-
 μου τε καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, οἷς μᾶλλον τι
 ἐπετέτραπτο ἡ πόλις, τὰ τε τείχη ἔφη ἐθέλειν τοὺς
 Μιλησίους καὶ τοὺς λιμένας παρέχειν κοινούς Ἀλεξάν-
 δρῳ καὶ Πέρσαις· καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπὶ τούτοις λύειν
 30 ἡξίου. (2) Ἀλέξανδρος δὲ Γλαύκιππῳ μὲν προστάσσει
 ἀπαλλάττεσθαι κατὰ τάχος ἐς τὴν πόλιν καὶ Μιλησίους
 ἐπαγγέλλειν παρασκευάζεσθαι ὥς μαχουμένους ἔωθεν.
 Αὐτὸς δ' ἐπιστήσας τῷ τείχει μηχανάς, καὶ τὰ μὲν κα-
 ταβαλὼν δι' ὀλίγου τῶν τειχῶν, τὰ δὲ κατασείσας ἐπὶ
 35 πολὺ προσῆγε τὴν στρατιάν ὥς ἐπιβοησώμενους ἢ κα-
 τερήριπτο ἢ ἐσεσάλευτο τὸ τεῖχος, ἐφομαρτούντων καὶ
 μόνον οὐ θεωμένων τῶν Περσῶν ἀπὸ τῆς Μυκάλης πο-
 λιορκουμένους τοὺς φίλους σφῶν καὶ συμμάχους.

3. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ οἱ ἀμφὶ Νικάνορα ἀπὸ τῆς Λά-
 40 δης τὴν ὁρμὴν τῶν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ κατιδόντες ἐς τὸν λι-
 μένα ἐπέπλεον τῶν Μιλησίων, παρὰ γῆν τὴν εἰρεσίαν
 ποιοῦμενοι, καὶ κατὰ τὸ στόμα τοῦ λιμένος ἥπερ τὸ
 στενώτατον ἦν ἀντιπρώρους βύζην τὰς τριῆρεις ὁρμί-
 σαντες ἀποκεκλείεσαν τῷ μὲν Περσικῷ ναυτικῷ τὸν
 45 λιμένα, τοῖς Μιλησίοις δὲ τὴν ἐκ τῶν Περσῶν ὥρελειαν.
 (4) Ἐνθα οἱ Μιλησίοι τε καὶ οἱ μισθοφόροι, πανταχόθεν
 ἤδη προσκειμένων σφίσι τῶν Μακεδόνων, οἱ μὲν αὐτῶν
 ῥιπτοῦντες σφᾶς ἐν τῇ θαλάσῃ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ὑπτιῶν
 ἐς νησιῶν τινα ἀνώνυμον, τῇ πόλει ἐπικειμένην, διενή-
 50 χοντο, οἱ δὲ ἐς κελήτια ἐμβαίνοντες καὶ ἐπειγόμενοι

fore spem faciens, tum augurio etiam persuasus, quo
 aquila a puppi classis Alexandri in littore subsistens vis
 esset : quodque, si vincerent, magnum inde ad summam
 belli adjumentum, si vincerentur, non magnum detri-
 mentum percepturus videretur. Namque, ut maxime
 praelio abstinere, maris imperium penes Persas esse
 se libenter naves consensurum, et periculi partem sal-
 iturum. (7) Alexander vero Parmenionem opinione se
 falli respondit, neque recte augurium interpretari; parum
 enim prudenter facturum se, si cum tam paucis navibus
 adversus multo plures pugnaret : cumque parum exercitum
 in re navali milite adversus exercitissimos Cyprios et
 Phoenices eam. (8) Neque velle se ut barbari Macedonum
 peritiam atque virtutem loco instabili experiantur : et,
 navali praelio succumbant, non exiguum damnum in-
 secuturum ad primam de bello opinionem. Præter
 Græcos navalis cladis nuntio excitatos novas res molitu-
 ros. (9) Quibus rebus cum animo suo perpensis, navalem
 pugnam parum eo tempore consultam fore judicavit. Au-
 gurium vero se aliter exponere : atque aquilam quidem ad
 pertinere, at quod humi subsidisset, id potius sibi portum
 videri, se ex terra Persarum classem victurum.

CAP. XIX.

Inter hæc Glaukippos, unus ex Milesiorum primoribus
 ad Alexandrum a populo et mercenariis, quibus portum
 urbs commissa erat, missus, exponit velle Milesios
 muros ac portus Alexandro et Persis communes præter
 utque obsidio ea conditione solvatur petit. (2) Alexander
 Glaukippo, ut confestim se in urbem recipiat, jubet, Milesios
 siisque renuntiet uti se in proximam lucem ad pugnam
 rent. Ipse, machinis ad moenia admotis, et muro loco
 tempore partim dejecto, partim multum labefactato, ex-
 citum propius adduxit, ut qua aut demolitus aut lab-
 ctatus murus erat, irrumperet, Persis presentibus ac tam-
 non ex Mycale amicos suos ac socios obsessos spectantibus

3. Interea Nicanor ex Lade insula Alexandri motum
 spiciens, juxta littus remigans in Milesiorum portum na-
 gat, atque in ipsius portus faucibus, ubi quam minime
 spatii erat, confertos triremium ordines prorsus (Persa
 classi sunt obversis collocans, Persicæ classi portus ad-
 Milesiis Persarum subsidium præcludit. (4) Tum Miles
 mercenarii, irruentibus jam in eos undequaque Mac-
 nibus, alii sese in mare projicientes, scutis supinis inc-
 hentes in parvam quandam insulam urbi proximam (no-
 insulae obscurum est) trajecerunt : alii insensibilis lei-

ὑποβάσαι τὰς τριήρεις τῶν Μακεδόνων ἐγκατελήφθησαν ἐν τῷ στόματι τοῦ λιμένος πρὸς τῶν τριηρέων· οἱ δὲ πολλοὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἀπώλλυντο.

Ἡ Ἀλέξανδρος δὲ, ἐχομένης ἤδη τῆς πόλεως, ἐπὶ τοῖς ἐς τὴν νῆσον καταπεφυγότας ἐπέπλει αὐτός, κλίμακας φέρειν ἐπὶ τὰς πρυφάς τῶν τριηρέων κελεύσας, ὥς κατὰ τὰ ἀπότομα τῆς νήσου, καθάπερ πρὸς τεῖχος, ἐκ τῶν νεῶν τὴν ἀπόβασιν ποιησόμενος. (ε) Ὡς δὲ διακινούμεναι ἐθέλοντας τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἑώρα, οἰκτος λαμβάνει αὐτὸν τῶν ἀνδρῶν, ὅτι γεναῖοί τε καὶ πιστοὶ αὐτῷ ἐφαίνοντο, καὶ σπένδεται πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῷδε ὥς αὐτῷ ἑυστρατεύειν ἦσαν δὲ οὗτοι μισθοφόροι Ἑλλήνων ἐς τριακοσίους· αὐτοὺς δὲ Μιλησίους, ὅσοι μὴ ἐν τῇ καταλήψει τῆς πόλεως ἔπεσον, ἀρῆκε καὶ ἐλευθέρους εἶναι ἔδωκεν.

7. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀπὸ τῆς Μυκάλης ὁρμώμενοι ταῖς μὲν ἡμέραις ἐπέπλεον τῷ Ἑλληνικῷ ναυτικῷ, προκαλίσσασθαι ἐς ναυμαχίαν ἐλπίζοντες, τὰς δὲ νύκτας πρὸς τῇ Μυκάλῃ οὐκ ἐν καλῷ ὠρμίζοντο, ὅτι ὑδρεύεσθαι ἀπὸ τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν διὰ μακροῦ ἠναγκάζοντο. (θ) Ἀλέξανδρος δὲ ταῖς μὲν ναυσὶ τὸν λιμένα ἐρύλαττε τῶν Μιλησίων, ὥς μὴ βιάσαιντο οἱ βάρβαροι τὸν ἱσπλουν. Ἐκπέμπει δ' ἐς τὴν Μυκάλην Φιλώταν, ἀρῶντα τοὺς τε ἱππέας καὶ τῶν πεζῶν τάξεις τρεῖς, παραγγέλλας εἶργειν τῆς ἀποβάσεως τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν. Οἱ οἱ, ὑδατός τε σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ πολιιοκούμενοι ἐν ταῖς ναυσίν, ἐς Σάμον ἀπέπλευσαν· ἐκείθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι αὖθις ἐπέπλεον τῇ Μιλήτῳ. (ο) Καὶ τὰς μὲν πολλὰς τῶν νεῶν πρὸ τοῦ λιμένος ἐν μετεώρῳ παρέταξαν, εἴ πῃ ἐκκαλέσαιντο ἐς τὸ πέλαγος τοὺς Μακεδόνας· πέντε δὲ αὐτῶν εἰσέπλευσαν εἰς τὸν μεταξὺ τῆς τε Λάδης νήσου καὶ τοῦ στρατοπέδου λιμένα, ἐλπίσαντες κενὰς καταλίσσασθαι τὰς Ἀλεξάνδρου ναῦς, ὅτι τοὺς ναύτας ἀποσκειάνυσθαι τὸ πολὺ ἀπὸ τῶν νεῶν τοὺς μὲν ἐπὶ φρυγανισμῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ ξυγκομιδῇ τῶν ἐπιτηδείων, τοὺς δὲ καὶ ἐς προνομὰς ταττομένους, πεπυσμένοι ἦσαν. (ι) Ἀλλὰ μέρος μὲν τι ἀπῆν τῶν ναυτῶν, ἐκ δὲ τῶν παρόντων συμπληρώσας Ἀλέξανδρος δέκα ναῦς, ὥς προσπλεύσας τὰς πέντε τῶν Περσῶν κατεῖδε, πέμψαι ἐπ' αὐτάς κατὰ σπουδὴν, ἐμβάλλειν ἀντιπρύρους κλέυσας. Οἱ δὲ ἐν ταῖς πέντε ναυσὶ τῶν Περσῶν, ὥς παρ' Ὀπίδα ἀναγομένους τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ σφᾶς εἶδον, ὑποστρέψαντες ἐκ πολλοῦ ἔφυγον πρὸς τὸ ἄλλο ναυτικόν. (ιι) Καὶ ἡ μὲν Ἰασσέων ναὺς ἀλίσχεται αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐν τῇ φυγῇ, οὐ ταχυναυτοῦσα, αἱ δὲ τίσσας ἐρῶσαν καταφυγεῖν εἰς τὰς οἰκείας τριήρεις. Οὐκ μὲν δὲ ἀπέπλευσαν ἀπρακτοὶ ἐκ Μιλήτου οἱ Πέρ-

621

quum Macedonum triremes effugere conarentur, ad fauces portus capti fuerunt : plerique autem in ipsa urbe intercepti.

5. Alexander, urbe jam potitus, eos qui in insulam profugerant classe petit, scalis in proras triremium portari jussis, utpote in abrupta insulae veluti in murum ex navibus consensurus. (6) Ut vero eos qui in insula erant extremam tentare velle vidit, commiseratione illorum hominum captus est, quod et generosi et fidi esse videbantur. Ea itaque conditione cum iis pactus est, ut secum militarent. Erant autem ii mercenarii Graeci circa trecentos. Milesiis, quotquot in expugnatione urbis cæsi non fuerant, vitam et libertatem dedit.

7. At barbari a Mycale moventes interdiu quidem in Graecanicæ classis conspectum adnavigabant, sperantes illos ad navalem pugnam provocari posse : noctu ad stationem suam, parum commodam, sese recipiebant, quum a Mæandri fluminis ostiis, procul inde, aquari eos oporteret. (8) Alexander, Mileti portu navibus insesso, ne barbari vi facta in eum irrumperere possent, Philotam ad Mycalem mittit cum equitatu et peditum tribus agminibus, ut barbaros descensione in terram prohibeat jubens. Barbari, aquæ ceterarumque rerum necessariorum inopia, tantum non in navibus obsessi, in Samum navigarunt : sumptoque inde commeatu, Miletum redeunt, (9) plurimasque naves ante portum in alto constituunt, ut Macedonas in æquor provocent : quinque autem earum in portum quandam qui inter Laden insulam et exercitum medius erat, sese injecerunt, ea spe ut vacuas Alexandri naves caperent : quum nautas procul a navibus dispersos esse scirent, alios lignatum, alios ad importanda necessaria, alios prædatum egressos. (10) Et pars quidem navalium sociorum aberat : Alexander, ex iis qui præsto erant, decem naves instruens, ut quinque Persarum naves adnavigantes vidit, confestim obviam iis mittit, utque adversis proris in eas ferantur jubet. Persæ Macedones præter omnem expectationem in se ferri conspicati, e longinquo conversi ad reliquam classem confugiunt. (11) Ac Iassensium quidem navis remigio tardior in fuga capta est : reliquæ quatuor fuga elapsæ ad suas triremes pervenerunt. Atque ita quidem Persæ re infecta Mileto cum classe discesserunt.

Ἀλέξανδρος δὲ καταλύσαι ἔγνω τὸ ναυτικὸν χρημάτων τε ἐν τῷ τότε ἀπορίᾳ καὶ ἅμα οὐκ ἀξιόμαχον ὄρων τὸ αὐτοῦ ναυτικὸν τῷ Περσικῷ, οὐκ οὐδ' ἐθέλων μέρει τινὶ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύειν. Ἄλλως τε ἐπεινόμενός, κατέχων ἤδη τῷ πεζῷ τὴν Ἀσίαν, ὅτι οὐτε ναυτικοῦ ἔτι δέοιτο, τὰς τε παραλίους πόλεις λαβὼν καταλύσει τὸ Περσῶν ναυτικόν, οὕτε ὁπόθεν τὰς ὑπηρεσίας συμπληρώσουσιν οὐτε ὅπῃ τῆς Ἀσίας προσέξουσιν ἔχοντας. Καὶ τὸν αἰετὸν ταύτη συνέβαλλεν ὅτι ἐσή-
10 μνηεν αὐτῷ ἐκ τῆς γῆς κρατήσιν τῶν νεῶν.

2. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπὶ Καρίας ἐστέλλετο, ὅτι ἐν Ἀλικαρνασσὶ συνεστηκέναι οὐ φαύλην δύναμιν τῶν τε βαρβάρων καὶ ξένων ἐξηγγέλλετο. Ὅσαι δὲ ἐν μέσῳ πόλεις Μιλήτου τε καὶ Ἀλικαρνασσὸς, ταύτας ἐξ ἐφόδου λαβὼν καταστρατοπεδεύει πρὸς Ἀλικαρνασσὶν, ἀπέχων τῆς πόλεως ἐς πέντε μάλιστα σταδίου, ὡς ἐπὶ χρονίῳ πολιορκίᾳ. (3) Ἡ τε γὰρ φύσις τοῦ χωρίου ὄχυρόν ἐποιοῖ αὐτὸ καὶ ὅπη τι ἐνδεῖν ὡς πρὸς ἀσφάλειαν ἐφαίνετο, ξύμπαντα ταῦτα Μέμνων τε αὐτὸς παρών, ἥδη ἀποδεδειγμένος πρὸς Δαρείου τῆς τε κάτω Ἀσίας καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἡγεμὼν, ἐκ πολλοῦ παρεσκευάκει, καὶ στρατιώται πολλοὶ μὲν ξένοι μισθοφόροι ἐν τῇ πόλει ἐγκατελείφθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ Περσῶν αὐτῶν· αἱ τε τριηρεῖς ἐφώρμουον τῷ λιμένι, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν
20 ναυτῶν πολλὴν ὠφέλειαν γίγνεσθαι ἐς τὰ ἔργα.

4. Τῇ μὲν δὴ πρώτῃ ἡμέρᾳ πρὸς ἄγοντος Ἀλεξάνδρου τῷ τείγῃ κατὰ τὰς ἐπὶ Μύλασα φερούσας πύλας, ἐκδρομὴ τε γίγνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἀκροβολισμός· καὶ τούτους οὐ χαλεπῶς ἀνέστειλάν τε οἱ παρ' Ἀλεξάνδρου ἀντεκδρομόντες καὶ ἐς τὴν πόλιν κατέκλει-
30 σαν.

5. Οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τὴν τῶν ἐταίρων ἵππον καὶ τὴν Ἀμύντου τε καὶ Περδίκκου καὶ Μελεάγρου τάς· ἐν τὴν περὶ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τούτοις τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, περιῆλθε τῆς πόλεως τὸ πρὸς Μύνδον μέρος, τό τε τεῖχος κατοφόμενος, εἰ ταύτῃ ἐπιμαχώτερον τυγχάνει ὃν ἐς τὴν προσβολὴν καὶ ἅμα εἰ τὴν Μύνδον ἐξ ἐπιδρομῆς δύναται λαθὼν κατασχεῖν· ἔσεσθαι γὰρ οὐ
40 σμικρὰν τὴν ὠφέλειαν ἐς τὴν τῆς Ἀλικαρνασσὸς πολιορκίαν τὴν Μύνδον οἰκίαν γενομένην καὶ τι καὶ ἐνεδίδοτο αὐτῷ ἐκ τῶν Μυνδίων, εἰ λάθοι νυκτὸς προσελθὼν. (6) Αὐτὸς μὲν δὴ κατὰ τὰ ξυγκείμενα ἄμφω μέσας νύκτας προσῆλθε τῷ τείγῃ· ὡς δὲ οὐδὲν ἐνεδίδοτο
45 ἀπὸ τῶν ἐνδον, αἱ τε μηχαναὶ καὶ αἱ κλίμακες αὐτῷ οὐ παρήσαν, οἷα δὴ οὐκ ἐπὶ πολιορκίαν σταλάντι, ἀλλ' ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ ἐνδομένης τῆς πόλεως, πρυσήγαγε καὶ ὡς τῶν Μακεδόνων τὴν πάλαγγα, ὑπορύττειν κελεύσας τὸ τεῖχος. (7) Καὶ ἕνα γε πύργον κατέβαλον οἱ
50 Μακεδόνες· οὐ μέντοι ἐγυμνωσέ γε τὸ τεῖχος πεσόντων καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἅμα εὐρώστως ἀμυνόμενοι καὶ ἐκ τῆς Ἀλικαρνασσὸς κατὰ θάλασσαν πολλοὶ ἥδη παρα-

Alexander classem dissolvere statuit, partim quia inopia tum temporis premebatur, partim quod classi impar erat : neque cum exercitus sui periclitari volebat. Animadvertēbat præterea, quod Asiam terrestribus copiis teneret, se classe non e-
ritimisque oppidis captis, facile ut Persæ classen rent esse effecturum. Neque enim unde remiges in su-
tum acciperent, neque quo se in Asia reciperent Aquilam etiam ita interpretatus est, quod significat e continente naves victurum.

2. His rebus ita peractis, in Cariam movit, quod Halicarnassum non exiguae tum barbarorum tum et copiae esse nuntiabantur. Omnibus porro quae in tum et Halicarnassum sita sunt oppidis primo ad-
ptis, quinque fere ab urbe stadiis castra locat : quorum obsidio futura videbatur. (3) Nam urbs et natura nita erat, et ubi aliquid ad munitionem deesse visu hoc omne Memnon, praesens, jam inferioris Asi-
que classis praefectus a Dario declaratus, multo a curarat. Et quidem milites mercenarii non pauci in sidio impositi erant, multi etiam Persae. Triremes portum duxerat, quum et nautarum opera magno posset.

4. Igitur primo statim die Alexandro exercitum adducēte, ad portas quae Mylasa ferunt, magna ex urbe excursio fit, et velitaris pugna excitatur. donec contra in eos excurrentes, parvo negotio re-
atque in urbem repulerunt.

5. Paucis post diebus Alexander, sumptis scutariorum equitatu et Amyntae Perdiccaeque et Mele-
stribus copiis, ac praeter hos sagittariis et Agriani-
int ad eam urbis partem qua Myndum spectat, mi-
ploraturus an ea parte commodius oppugnari, et
pariter subita atque improvisa excursione potui-
Myndi enim accessionem magno sibi adjumento ad-
nassi obsidionem fore censebat. Et quidem nonni-
denses deditionem Alexandro polliciti erant, si
noctem accessisset. (6) Nocte igitur intempesta, i-
nerat, ad muros venit : quumque oppidanos nihi-
tione agitare videret, neque machinae ac scalae ac-
essent, quod non oppugnaturus, sed proditione in-
cepturus venerat, nihilominus tamen Macedonum
propius admota murum suffodi jubet : (7) qui statim
turrim subvertunt : cujus tamen ruina murum non
vit. Oppidani summa vi resistentes et multi His
senses jam mari suppetias ferentes, Alexandri de

βοηθῶν ἐς τὴν Φασηλίδαν παραγενόμενος συνεξαίρει αὐτοὺς προύριον ὀχυρὸν, ἐπιτετειχισμένον τῇ χώρᾳ πρὸς Πισιδίαν, ὅθεν δρμύμενοι οἱ βάρβαροι πολλὰ ἐβλαπτον τῶν Φασηλιτῶν τοὺς τὴν γῆν ἐργαζομένους.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Ἐπὶ δὲ αὐτῷ περὶ τὴν Φασηλίδαν ὄντι ἐξαγγέλλεται Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου ἐπιβουλεύειν, τὰ τε ἄλλα τῶν ἱστῶν ὄντα καὶ ἐν τῷ τότε Θεσσαλῶν τῆς ἵππου ἀρχῆς. Ἦν μὲν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος ἀδελφὸς Ἡρομένης τε καὶ Ἀρρῶβαίου τῶν ξυνεπιλαβόντων τῆς σφαγῆς τῆς Φιλίππου. (2) καὶ τότε αἰτίαν σχόντα αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἀφῆκεν, ὅτι ἐν πρώτοις τε ἀφίκετο τῶν φίλων παρ' αὐτόν, ἐπειδὴ Φιλίππος ἐτελεύτησε, καὶ τὸν θώρακα συνενδύς συνηκολούθησεν αὐτῷ εἰς τὰ βασίλεια· ὅστιρον δὲ καὶ ἐν τιμῇ ἄμφ' αὐτὸν εἶχε, στρατηγὸν τε ἐπὶ Θράκης στελείας, καὶ ἐπειδὴ Κάλαν δὲ τῶν Θετταλῶν ἱππάρχος ἐπὶ σαραπειᾷ ἐξεπέμψθη, αὐτὸν ἀπέδειξεν ἄρχιν τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου. Τὰ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐγγράβη ἡδε.

1. Δαρείος, ἐπειδὴ Ἀμύντας αὐτομολήσας παρ' αὐτὸν λόγους τε τινὰς καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τούτου ἐκόμισε, καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν Σισίνην, ἄνδρα Πέρσῃ τῶν ἄμφ' αὐτὸν πιστόν, πρόφασιν μὲν παρὰ Ἀτιζύην, τὸν Φρυγίας σατράπην, τῇ δὲ ἀληθείᾳ τῇ Ἀλεξάνδρῳ τούτῳ συνεσόμενον καὶ πίστει δύναντα, εἰ ἀποκτείνει βασιλέα Ἀλέξανδρον, αὐτὸν βασιλέα καταστήσειν τῆς Μακεδονίας καὶ χρυσίου τάλαντα πρὸς τῆς βασιλείας ἐπιδώσειν χίλια. (4) Ὁ δὲ Σισίνης ἀλούς πρὸς Παρμενίωνος λέγει πρὸς Παρμενίωνα ὃν ἕνεκα ἀπεστάλη· καὶ τοῦτον [αὐτίκα] ἐν φυλακῇ πέμπει Παρμενίον παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ πυνθάνεται ταῦτά παρ' αὐτοῦ Ἀλέξανδρος. Συναγαγὼν δὲ τοὺς φίλους βουλὴν προτίθησθαι ὅτι χρὴ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γνῶναι. (6) Καὶ ἔπειτα τοῖς ἐταίροις μῆτε πάσαι εὐ βεβουλεύσθαι τὸ κρείσσον τοῦ ἱππικοῦ ἀνδρὶ οὐ πιστῷ ἐπιτρέψας, νῦν 2. τι χρῆναι αὐτὸν κατὰ τάχος ἐκποδῶν ποιῆσθαι, πρὶν εἰ ἐπιτηδειότερον γενόμενον τοῖς Θετταλοῖς ξὺν αὐτοῖς τι κωτερίσαι. (8) Καὶ τι καὶ θεῖον ἐφόβει αὐτούς. Ἐπὶ γὰρ πολιορκουόντος αὐτοῦ (Ἀλεξάνδρου) Ἀλικαρνασσὸν ἀναπαύεσθαι μὲν ἐν μεσημβρίᾳ, χελιδόνα δὲ περιπέτεσθαι ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τρύζουσαν μεγάλη καὶ τῆς εἰνῆς ἀλλῇ καὶ ἀλλῇ καθίζειν, θορυβωδέστερον ἢ κατὰ τὸ εἰωθὸς εἶδουσιν. (7) Τὸν δὲ ὑπὸ καμάτου ἐγερθῆναι μὲν ἀδυνάτως ἔχειν ἐκ τοῦ ὕπνου, ἐνοχλούμενον δὲ πρὸς τῆς φωνῆς τῇ χειρὶ οὐ βαρέως ἀποσοβῆσαι τὴν 3. χελιδόνα· τὴν δὲ τοσούτου ἄρα δεῖσαι ἀποφυγεῖν πληγεῖσθαι, ὥστε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου καθήμενὴν μὴ πρόσθεν ἀνεῖναι, πρὶν παντελῶς ἐξεγερθῆναι Ἀλέξανδρον. (8) Καὶ Ἀλέξανδρος οὐ φαῦλον ποιητῆρα μὲν τῆς χελιδόνος ἀνεκόνισεν Ἀριστάνδρῳ 4. τῇ Τελμισσῇ, μάντι· Ἀριστάνδρον δὲ ἐπιβουλὴν μὲν

una cum ipsis castellum quoddam munitum, quod Pisidae in eorum regione exstruxerant, expugnat, unde barbari excurrentes Phaselitas agrum colentes multis damnis affliciebant.

CAP. XXV.

Interea dum apud Phaselitas est Alexander certior fit, Alexandrum Aeropi filium ejus vitae insidiari, quum alioqui ex amicis esset, et tum temporis Thessalico equitatu praesesset. Erat hic Alexander Heromenis et Arrhabaei frater, qui necis Philippi adjutores fuerant. (2) Et tum quidem in culpa quum esset, Alexander eum dimiserat, quod inter primos amicorum post Philippi obitum ad se venisset et thorace indutus eum in regiam comitatus esset. Postea vero multis honoribus affectum sibi adjunxerat, ducemque copiarum in Thraciam miserat, et Cala Thessalici equitatus praefecto ad satrapatum misso, hunc Thessalis ducem dederat. Insidiarum vero ratio ita denunciata est.

3. Darius, acceptis per Amyntam transfugam ab hoc Alexandro mandatis et literis, Sisinem hominem Persam, cui plurimum fidebat, ad maritimam oram mittit, praetextu quidem legationis ad Atizyem, Phrygiae satrapam : re vera autem, ut Alexandrum hunc adiret fidemque faceret, si regem Alexandrum interficeret, Macedoniae regnum et mille insuper auri talenta se illi daturum. (4) Sed Sisines a Parmenione comprehensus, causam suae legationis ei explicavit. Parmenio statim illum cum custodia ad Alexandrum mittit, qui eadem ex illo cognoscit. Convocatis autem amicis, quid de Alexandro statuendum sit, consultat. (5) Amicis visum est, parum consulte initio factum fuisse, quod praestantissimum equitatum homini non fido commisisset : nunc vero celeriter illum de medio tollendum, priusquam conciliatis Thessalorum animis res novas una cum iis moliretur. (6) Prodigium etiam quoddam timorem ipsis adjecit. Alexandro enim adhuc Halicarnassum obsidente et sub meridiem quiescente, ferunt hirundinem dormientis caput circumvolitasse, magnos garritus edentem, et modo in hoc modo in illud lectuli latus insedissee, turbulentius quam illius avis consuetudo fert canentem. (7) Ipsum prae defatigatione e sommo excitari non potuisse : sed quum strepitu suo molesta esset, leviter manu hirundinem repulisse : illam tantum abfuisse ut repulsa avolarit, ut ipsius capiti insidens non prius cantare destiterit, quam Alexander penitus expergefactus fuerit. (8) Is prodigium illud non levis momenti esse ratus, Aristandrum Telmissensem vatem consulit : qui insidias Alexandro

οὗτος χαλεπῶς ἂν ἡρείφθη ὑπορουσόμενος· ἀλλὰ ἐφθισαν γὰρ ἀντὶ τοῦ πεπτωκότος τείχους ἔσθθεν πλινθίνον μηχανοειδὲς ἀντοιχοδομησάμενοι οὐ χαλεπῶς, ὑπὸ πολυχειρίας.

5 ε. Καὶ τούτῳ ἐπῆγε τῇ ὑστεραίᾳ τὰς μηχανὰς Ἀλέξανδρος· καὶ ἐκδρομὴ αὖθις γίνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τῷ ἐμπρῆσαι τὰς μηχανάς. Καὶ μέρος μὲν τι τῶν πλησίον τοῦ τείχους γέβρων καὶ ἐνὸς τῶν πύργων τῶν ξυλίνων κατεκαύθη, τὰ δὲ ἄλλα διεφύλαξαν οἱ περὶ Φιλώ-
10 ταν τε καὶ Ἑλλάνικον, οἷς ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἐπετέτρεπτο· ὡς δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ἐπεφάνη ἐν τῇ ἐκδρομῇ, τὰς τε δαδὰς θσας ἔχοντες ἐκβεβοηθήσαν ἀφέντες καὶ τὰ δπλα οἱ πολλοὶ αὐτῶν βέβαντες εἴσω τοῦ τείχους ἐφευγον. (α) Καίτοι τὰ γε πρῶτα τῇ φύσει τε τοῦ χωρίου, ὑπερδεξίου
15 οὗτος, ἐπεκράτουν καὶ οὐ κατὰ μέτωπον μόνον ἡκροβολίζοντο ἐς τοὺς προμαχομένους τῶν μηχανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πύργων, οἱ δὲ ἑκατέρωθεν τοῦ ἐρημιμένου τείχους αὐτοὶ ὑπολείμενοι ἐκ πλαγίου τε καὶ μόνον οὐ κατὰ νώτου παρεῖχον ἀκροβολίζεσθαι ἐς τοὺς τῷ ἀντι-
20 κοδομημένῳ τείχει προσάγοντας.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐπάγοντος αὖθις Ἀλεξάνδρου τὰς μηχανὰς τῷ πλινθίνῳ τῷ ἐντὸς τείχει καὶ αὐτῷ ἐφρηστηκυῶν τῷ ἔργῳ, ἐκδρομὴ γίνεται πανόημει ἐκ τῆς πόλεως τῶν μὲν κατὰ τὸ ἐρημιμένον
25 τείχος, ἢ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπετέτακτο, τῶν δὲ κατὰ τὸ Τρίπυλον, ἢ οὐδὲ πάνυ τι προσδεχομένοις τοῖς Μακεδόσιν ᾤ. (2) Καὶ οἱ μὲν δαδὰς τε ταῖς μηχαναῖς ἐνέβαλλον καὶ θσα ἄλλα ἐς τὸ ἐξάψαι τε φλόγα καὶ ἐπὶ μέγα προκαλέσασθαι· τῶν δὲ ἄμφ' Ἀλέξανδρον αὐτῶν
30 τε ἐμβαλλόντων ἐς αὐτοὺς ἐβρώμενως καὶ ταῖς μηχαναῖς ἀπὸ τῶν πύργων λίθων τε μεγάλων ἀριεμένων καὶ βελῶν ἐξακοντιζομένων, οὐ χαλεπῶς ἀπεστράφησάν τε καὶ ἐφυγον ἐς τὴν πόλιν. (3) Καὶ φόνος ταύτῃ οὐκ ὀλίγος ἐγένετο, θσῳ πλείονες τε καὶ ξὺν μείζονι τῇ τὸλμῃ ἐξέ-
35 δραμον. Οἱ μὲν γὰρ εἰς χεῖρας ἐλθόντες τοῖς Μακεδόσιν ἀπέθανον, οἱ δὲ ἄμφι τῷ τείχει τῷ καταπεπτωκότι, στενωτέρας τε ἢ κατὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν τῆς παρόδου οὐσης καὶ τῶν κατερημιμένων τοῦ τείχους χαλεπὴν τὴν ὑπέρ-
40 βασιν αὐτοῖς παρεχόντων.

4. Τοῖς δὲ κατὰ τὸ Τρίπυλον ἐκδραμοῦσιν ἀπήντα Πτολεμαῖος ὁ σωματοφύλαξ ὁ βασιλικός, τὴν τε Ἀδ-
δαίου καὶ Τιμάνδρου ἅμα οἱ τάξιν ἄγων καὶ ἔστιν οὗς τῶν ψιλῶν· καὶ οὗτοι οὐδὲ αὐτοὶ χαλεπῶς ἐτρέψαντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. (5) Ξυνέβη δὲ καὶ τούτοις ἐν τῇ ἀπο-
45 χωρήσει κατὰ στενὴν γέφυραν τὴν ἐπὶ τῆς τάφρου πεποιημένην φεύγουσι τὴν τε γέφυραν αὐτὴν ὑπὸ πλήθους ζυντρίψαι καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐς τὴν τάφρον ἐμπεσόντας τοὺς μὲν ὑπὸ σφῶν καταπατηθέντας διαφθαῖναι, τοὺς δὲ καὶ ἀνωθεν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων βαλλομένους. (6) Ὁ πλείστος δὲ φόνος περὶ ταῖς πύλαις αὐταῖς ξυνέβη, ὅτι

qui corruerat alium lateritium instar nascentis lunae sinu-
tum intrinsecus construxerant, neque id difficulter, ob eo-
rum qui operam suam conferebant multitudinem.

5. Huic muro quum postridie Alexander machinas ad-
movisset, oppidani rursus excurrunt, machinis ignem
immissuri, ac nonnulla quidem tabernacula muro proxima
et pars unius turris lignae exusta sunt: caetera a Philota et
Hellanico, quibus machinarum custodia commissa erat,
defensa sunt. Simulac vero Alexandrum ipsum in excur-
sione illa conspexere, facibus quibus ad vim arcendam ex-
currerant omissis, multi etiam armis abjectis, intra muros
confugerunt. (6) Ac primo quidem, quod locus sua natura
commodus atque eminens erat, superiores erant, neque
solum ex adverso in machinarum propugnatores tela jacie-
bant, verum etiam ex turribus, quae ex utraque muri diruta
parte reliquae erant, eos qui in murum recens exstructi
impetum faciebant, ex obliquo et tantum non a tergo ferie-
bant.

CAP. XXII.

Ceterum non multis postea diebus quum Alexander ite-
rum interiori muro lateritio machinas admoveret atque
ipsimet operi instaret, universa civitas portis erumpit, alii
qua parte murus demolitus erat et Alexander ipse pre-
mebat: alii Tripylum versus, qua Macedones eruptionem
minime expectabant. (2) Nonnulli facies machinis immit-
tunt aliaque fomenta quae incendium augere atque ampli-
ficare possint: Macedonibus contra acriter prorudentibus at-
que ex turribus ingentia saxa et tela in eos torquentibus,
facile in fugam acti et in urbem repulsi sunt: (3) tanto-
que major ibi strages edita est, quanto plures maioreque
audacia excurrerant. Nam qui manus cum Macedonibus
conseruerant, caesi sunt: alii juxta muri ruinam, quum et
transitus angustior esset quam ut tantae multitudini suffice-
ret, et strages ipsius muri difficilem ascensum faceret.

4. Iis vero qui Tripylum versus excurrerant obviam ivit
Ptolemæus regius corporis custos, Addæi et Timandri simul
agmen secum ducens et nonnullos expeditos, qui etiam ipsi
facile oppidanos represserunt. (5) Quibus hoc præterea in
recessu infortunii accidit, ut iis per angustum pontem, quem
supra fossam duxerant, fugientibus, ponte præ multitu-
dine incumbentium rupto, alii in fossam prolapsi, alii a
suis proculcati, alii a Macedonibus ex alto telis icti perierint.
(6) Plurima autem caedes ad portas ipsas edita est, quum
præ nimio metu præpropere ac parum tempestive claude-

ἡ ἰσχυρία τῶν πυλῶν φοβερά τε καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ
γενομένη, δεισάντων μὴ συνεισπέσοιεν τοῖς φεύγουσιν
ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ Μακεδόνες, πολλοὺς καὶ τῶν φίλων
τῆς εἰσόδου ἀπέκλεισεν, οὐς πρὸς αὐτοῖς τοῖς τεύχεσιν
οἱ Μακεδόνες διέφθειραν. (7) Καὶ παρ' ὀλίγον ἦκεν
ἄλῃαι ἡ πόλις, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἀνεκαλέσατο τὸ
στράτευμα, ἔτι διασῶσαι ἐθέλων τὴν Ἀλικαρνασσόν,
εἰς πύλινον ἐνδοθεὶς ἐκ τῶν Ἀλικαρνασσέων. Ἀπέθανον
δὲ τῶν μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐς χιλίους, τῶν δὲ ξὺν Ἀλε-
ξάνδρῳ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα, καὶ ἐν τούτοις Πτολε-
μαῖός τε ὁ σωματοφύλαξ καὶ Κλέαρχος ὁ τοξάρχης
καὶ Ἀδδαῖος χιλιάρχης, οὗτοι καὶ ἄλλοι τῶν οὐκ ἡμε-
λημένων Μακεδόνων.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐνθα δὲ συνελθόντες οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν,
Ὀροντοβάτης τε καὶ Μέμων, καὶ ἐκ τῶν παρόντων
γνώμης εὐχῆς τε οὐ δυναμένους ἐπὶ πολὺ ἀντέχειν τῇ πο-
λιορκίᾳ καὶ τοῦ τεύχους τὸ μὲν τι καταπεπρωκὸς ἦδη
ῥῶντες, τὸ δὲ κατασεσεισμένον, πολλοὺς δὲ τῶν στρα-
τιωτῶν ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς τοὺς μὲν διεφθαρμένους, τοὺς
δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τετρωθῆναι ἀπομάχους ὄντας, (2) ταῦτα
ἐν νύκτι λαβόντες ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς τὸν τε
βύλινον πύργον ἐν αὐτοῖς ἀντικοδόμησαν ταῖς μηχαναῖς
τῶν πλεμίων ἐμπιπράσι καὶ τὰς στοὰς ἐν αἷς τὰ βέλη
εὐτοῖς ἀπέτειτο. (3) Ἐνέβαλον δὲ καὶ ταῖς οἰκίαις πῦρ ταῖς
κλισίαις τοῦ τεύχους· τῶν δὲ καὶ προσήψατο ἡ φλόξ ἀπὸ
τῶν στοῶν καὶ τοῦ πύργου πολλὴ ἐπενεχθεῖσα καὶ τι
καὶ τοῦ ἀνέμου ταύτῃ ἐπιφέροντος· αὐτῶν δὲ οἱ μὲν ἐς
τὴν Ἀρκονήησον ἀπεχώρησαν, οἱ δὲ ἐς τὴν Σαλμακίδα
ἔαρον οὕτω καλουμένην. (4) Ἀλεξάνδρῳ δὲ ὡς ἀπηγ-
γύλη ταῦτα ἐκ τινῶν αὐτομολησάντων ἐκ τοῦ ἔργου,
καὶ τὸ πῦρ πολὺ καθέωρα αὐτόν, κοῖτοι ἀμφὶ μέσας
πυλίκας ἦν τὸ γινώμενον, ὃ δὲ καὶ ὡς ἔξαγαγὼν τοὺς
Μακεδόνας τοὺς μὲν ἐπὶ ἐμπιπράντας τὴν πόλιν ἔκτει-
νεν, οὗτοι δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις καταλαμβάνοντο τῶν Ἀλι-
καρνασέων, τούτους δὲ σῴζειν παρήγγειλεν.

Ἡ δὲ τε ἕως ὑπέβαινε καὶ κατιδὼν τὰς ἀκρας δι-
ὰ τὴν Πέρσαι καὶ οἱ μισθοφόροι κατελήφεσαν, ταύτας
μὲν ἀπὸ γῆς πολιορκεῖν, τριβὴν τε ἐπινοῶν οὐκ ὀλίγην
ἵστανται οἱ ἀμφοτέρωθεν αὐτὰς τῇ φύσει τῶν χωρίων καὶ οὐ παρὰ
μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν πόλιν ἦδη πᾶσαν. (6) Θάψας
δὲ τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῇ νυκτί, τὰς μὲν μηχανὰς ἐς
Τράλλεις ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἐπ' αὐταῖς τεταγμέ-
νους αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν εἰς ἑδάφος κατασκάψας, αὐτῆς
ταύτης καὶ τῆς ἄλλης Καρίας φυλακὴν ἐγκαταλιπὼν
ἐξῆλθε μὲν πεζοὺς τρις χιλίους, ἵππεις δὲ ἐς διακοσίους
καὶ Πτολεμαῖον ἡγεμόνα αὐτῶν, ἐπὶ Φρυγίας ἐπέστειλετο.
(7) Τῆς δὲ Καρίας συμπαύσης σατραπεύειν ἔταξεν Ἀδαν,
θυγατέρα μὲν Ἐκατόμῳ, γυναῖκα δὲ Ἰδριεύς, ὃς καὶ
ἀδελφὸς αὐτῇ ὢν κατὰ νόμον τῶν Καρῶν ξυνώκει. Καὶ
ὁ μὲν Ἰδριεύς τελευτῶν ταύτῃ ἐπέτρεψε τὰ πράγματα,

rentur. Veriti enim ne fugientibus impliciti Macedones una
in urbem irruerent, multos ex suis excluderunt, qui a Ma-
cedonibus ad ipsa moenia caesi sunt. (7) Parumque aberat
quin urbs ipsa caperetur, nisi Alexander exercitum revo-
casset, conservandæ adhuc urbis cupidus, si quam Halicar-
nassii compositionis ansam præbuisent. Ex oppidanis cir-
citer mille caesi : ex Macedonibus fere quadraginta : atque
in his Ptolemæus, corporis custos, et Clearchus, sagittario-
rum dux, et Addæus chiliarcha, alii que non obscuri nomi-
nis Macedones.

CAP. XXIII.

Posthæc congressi Orontobates et Memnon Persarum
duces, e re præsentis satis intelligentes se non posse multo
tempore obsidionem sustinere, et muros partim jam dirutos
partim labefactatos cernentes, plerosque etiam militum in
excursionibus aut casos aut vulneribus inutiles ad pugnam
factos : (2) re accuratius perpensa, sub secundam noctis
vigiliam turrim ligneam, quam adversus hostium machi-
nas construxerant, et porticus, in quibus tela eorum repo-
sita erant, incendunt : (3) ædibus etiam muro proximis
ignem injiciunt. Quasdam vero etiam comprehendit
flamma et ex turri plurima illata, vento etiam nonnihil
huc ferente. Oppidanorum vero alii in Arconnesum, alii
in Salmacidem arcem quæ vocatur sese receperunt. (4) Quæ
quum Alexander ex transfugis qui ex ea clade venerant
cognovisset, ipseque magnos ignes cerneret, tametsi jam
intempesta nox esset quum id fieret, nihilominus tamen
immissis Macedonibus, eos qui urbem etiamnum incende-
rent trucidari jubet : iis vero Halicarnassensium qui intra
domesticos parietes inventi essent parci.

5. Illucescente demum aurora, contemplatus arces, quas
Persæ pariter et mercenarii occupant, eas nequaquam
obsidendas esse statuit : tum quod multum temporis ob
locorum naturam sibi perituum esset, quodque non magni
momenti essent, postquam ipse totam urbem evertisset.
(6) Mortuis itaque noctu sepultis, machinarum præfectis
ut eas in Tralles avehant jubet. Ipse urbem solo adæqua-
vit : eique et reliquæ Carie præsidio imposito, exterorum
peditum trium millium, equitum ducentorum, ac Ptole-
mæo iis præfecto, in Phrygiam movit. (7) Satrapatum to-
tius Carie Adæ tribuit. Hecatombi filia hæc erat, Hidriei
uxor : qui quum frater ejus esset, Carum tamen lege can-

νενομισμένον ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι ἀπὸ Σεμιράμειος καὶ γυναικάς ἀρχεῖν ἀνδρῶν. Πιζωδάρος δὲ τὴν μὲν ἐκβάλλει τῆς ἀρχῆς, αὐτὸς δὲ κατεῖχε τὰ πράγματα. (8) Τελευτήσαντος δὲ Πιζωδάρου, Ὀροντοβάτης τὴν Καρῶν ἀρχὴν ἐκ βασιλέως πεμφθεὶς εἶχε, γαμβρὸς ὢν Πιζωδάρου. Ἄδα δὲ Ἀλινδα μόνον κατεῖχε, χωρίον τῆς Καρίας ἐν τοῖς ὀχυρώτατον, καὶ ἐσβαλόντι Ἀλέξανδρῳ ἐς Καρίαν ἀπήντα, τὰ τε Ἀλινδα ἐνδοιοῦσα καὶ παῖδά οἱ τιθεμένη Ἀλέξανδρον. Καὶ Ἀλέξανδρος τὰ τε Ἀλινδα αὐτῇ ἐπέ-
10 τρεψε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ παιδὸς οὐκ ἀπηξίωσε, καὶ ἐπειδὴ Ἀλικαρνασσὸν τε ἐξείλε καὶ τῆς ἄλλης Καρίας ἐπεκράτησεν, αὐτῇ ἀρχεῖν ἀπάσης ἔδωκε.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Τῶν Μακεδόνων δὲ ἔστιν οἱ συνεστρατευμένοι Ἀλέξανδρῳ ἦσαν νεωστὶ πρὸ τῆς στρατείας γεγαμηκότες.
15 καὶ τούτων ἔργω οὐκ ἀμελητέα εἶναι οἱ Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκπέμπει γὰρ αὐτοὺς ἐκ Καρίας διαχειμάσσοντας ἐν Μακεδονίᾳ ἅμα ταῖς γυναῖξιν, ἐπιτάξας αὐτοῖς Πτολεμαῖον τε τὸν Σελεύκου, ἓνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, καὶ τῶν στρατηγῶν Κοῖνον τε
20 τὸν Πολεμοκράτους καὶ Μελέαγρον τὸν Νεοπτολέμου, ὅτι καὶ αὐτοὶ τῶν νεογάμων ἦσαν, (2) προστάξας, ἐπειδὴ αὐτοὶ τε ἐπανάωσι καὶ τοὺς μετὰ σφῶν ἐκπεμφθέντας ἐπανάγωσι, καταλέξαι ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἐκ τῆς χώρας ὅσους πλείστους. Καὶ τῷ ἔργῳ τῷδε, εἰπερ τινὶ
25 ἄλλῳ, εὐδοκίμησε παρὰ Μακεδόσιν Ἀλέξανδρος. Ἐπειψε δὲ καὶ Κλέανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐπὶ ξυλλογῇ στρατιωτῶν εἰς Πελοπόννησον.

3. Παρμενίωνα δὲ πέμπει ἐπὶ Σάρδεων, δοὺς αὐτῷ τῶν τε ἑταίρων ἱππαρχίαν καὶ τοὺς Θετταλοὺς ἱππέας
30 καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους καὶ τὰς ἀμάξας ἀγεῖν· καὶ κελεύει προῖναι ἀπὸ Σάρδεων ἐπὶ Φρυγίαν. Αὐτὸς δὲ ἐπὶ Λυκίας τε καὶ Παμφυλίας ἔξει, ὥς τῆς παραλίου κρατήσας ἀγρεῖον καταστήσῃ τοῖς πολεμοῖς τὸ ναυτικόν. (4) Καὶ πρῶτον μὲν ἐν παρόδῳ Ὑπαρνα, χω-
35 ρίον ὀχυρόν, φυλακὴν ἔχον ξένους μισθοφόρους, ἐξ ἐφόδου ἔλαβεν· οἱ δ' ἐκ τῆς ἀκρας ξένοι ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον. Ἐπειτα εἰσβαλὼν ἐς Λυκίαν Τελμισσέας μὲν ὁμολογίᾳ προσηγάγετο· περάσας δὲ τὸν Ξάνθον ποταμὸν Πίναρα καὶ Ξάνθον τὴν πόλιν καὶ Πάταρα ἐνδοθέντα ἔλαβε
40 καὶ ἄλλα ἐλάττω πόλινματα ἐς τριάκοντα.

5. Ταῦτα καταπράξας ἐν ἀκμῇ ἤδη τοῦ χειμῶνος ἐς τὴν Μιλυάδα καλουμένην γῶραν εἰσβάλλει, ἣ ἔστι μὲν τῆς μεγάλης Φρυγίας, ξυνετέλει δὲ ἐς τὴν Λυκίαν τότε, οὕτως ἐκ βασιλέως μεγάλῳ τεταγμένον. Καὶ ἐνταῦθα
45 Φασηλιτῶν πρέσβεις ἦγον περὶ φιλίας τε καὶ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανῶσαι Ἀλέξανδρον· καὶ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ἐπικηρυκευόμενοι ἐπρέσβευον Λυκίων τῶν κάτω οἱ πολλοί. (6) Ἀλέξανδρος δὲ Φασηλίτας τε καὶ Λυκίους πα-
50 λευσε· καὶ παρεδόθησαν ξύμπασαι. Αὐτὸς δὲ ὀλίγον

dem et uxorem habuerat. Moriens vero Hidrieus regni administrationem ei reliquerat. Usitatum enim est in Asia jam inde a Semiramide, ut etiam feminae imperent viris. Adan vero Pixodarus regno eiecerat, summam rerum potestatem usurpans. (8) Defuncto Pixodaro Orontobates gener. Ada vero unicam in Caria eamque munitissimam urbem, Alinda nomine, tenebat. Hæc Alexandro Cariam cum exercitu ingresso obviam profecta, Alinda ei tradit eumque sibi filium adoptat. Alexander Alinda ei custodienda relinquit et filii nomen non aspernatur. Porro deleta Halicarnasso, quum tota Caria potitus esset, totius provinciae imperium illi detulit.

CAP. XXIV.

Posthæc quum ex Macedonibus qui secum militabant nonnulli paulo ante expeditionem uxores duxissent, etiam horum res Alexander minime negligendas existimavit. Itaque iis ex Caria dimissis, hibernandi in Macedonia cum uxoribus potestatem facit, Ptolemæo Seleuci filio uno ex regis corporis custodibus, iis præfecto, ex ducibus vero copiarum, Cæno, Polemocratis filio, et Meleagro, Neoptolemi filio, (quod etiam hi recens uxores duxerant) adjunctis. (2) Imperatque ut, quum ipsi reverterentur et eos qui una dimissi erant reducerent, equitatum ac peditatum, quam maximum possent, ex ea regione conscriberent. Quo quidem facto, si quo unquam, magnam sibi Alexander apud Macedones laudem comparavit. Cleandrum autem Polemocratis filium ad militem conscribendum in Peloponnesum misit.

3. Parmenionem vero Sardes mittit, data huic amicorum equitum præfectura: utque Thessalos equites aliosque auxilios, et plaustra ducat atque Sardibus in Phrygiam procedat, jubet. Ipse in Lyciam et Pamphyliam tendit, ut oris maritimis in potestatem redactis, classem hostium inutilem ipsis efficiat. (4) Ac primo quidem ex itinere Hyparna, oppidum munitum quodque exterum militem mercenarium presidio habebat, primo accessu cepit. Mercenarii qui arcem tenebant fide data exiere. Deinde Lyciam cum exercitu ingressus Telmissenses pactis sibi conciliavit. Transmisso inde Xantho flumine Pinara et Xanthum urbem et Patara deditione accepit; aliaque minora oppida circiter triginta.

5. Iis rebus gestis media hieme in Milyada regionem ita vocatam movet, quæ quidem majoris Phrygiæ pars, sed magno rege ita iubente, tunc Lyciæ contributaria erat. Eo loci Phaselitarum legati venerunt, amicitiam petentes, aureæque corona Alexandrum coronaturi: et plerique ex inferiori Lycia legatos, qui de iisdem rebus tractarent, miserunt. (6) Alexander Phaselitis et Lyciis, ut urbes iis qui ad hoc missi essent tradant, imperat; quæ quidem omnes traditæ sunt. Ipse paulo post in Phaselitas profectus,

ἴσπερον ἐς τὴν Φασηλίδα παραγενόμενος συνεξαίρει αὐτὰς φρούριον δχυρόν, ἐπιτετειχισμένον τῇ χώρᾳ πρὸς Πισιδῶν, θθεν δρυόμενοι οἱ βάρβαροι πολλὰ ἔδλαπτον τῶν Φασηλιτῶν τοὺς τὴν γῆν ἐργαζομένους.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Ἐπὶ δὲ αὐτῷ περὶ τὴν Φασηλίδα ὄντι ἐξαγγέλλεται Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου ἐπιβουλεύειν, τά τε ἄλλα τῶν ἱσπερίων ὄντα καὶ ἐν τῷ τότε Θεσσαλῶν τῆς ἵππου ἀρχῆς. Ἦν μὲν δὴ ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος ἀδελφὸς Ἡρομένης τε καὶ Ἀρρabaίου τῶν ξυνεπιλαβόντων τῆς σφαγῆς τῆς Φιλίππου· (2) καὶ τότε αἰτίαν σχόντα αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἀφῆκεν, ὅτι ἐν πρώτοις τε ἀφίκετο τῶν φίλων παρ' αὐτόν, ἐπειδὴ Φιλίππος ἐτελεύτησε, καὶ τὸν θώρακα συνενδὺς συνηκολούθησεν αὐτῷ εἰς τὰ βασιλειαῖα ἴσπερον δὲ καὶ ἐν τιμῇ ἀμφ' αὐτὸν εἶχε, στρατηγόν τε ἐπὶ Θράκης στελλας, καὶ ἐπειδὴ Κάλας ὁ τῶν Θετταλῶν ἑκαργὸς ἐπὶ σατραπείᾳ ἐξεπέμφθη, αὐτὸν ἀπέδειξεν ἔρχειν τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου. Τὰ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐξηγήθη ὥδε.

1. Δαρεῖος, ἐπειδὴ Ἀμύντας αὐτομολήσας παρ' αὐτοῦ λόγους τέ τινας καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τούτου ἐκόμισε, καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν Σισίνην, ἄνδρα Πέρσην τῶν ἀμφ' αὐτὸν πιστόν, πρόφασιν μὲν παρὰ Ἀτιζύην, τὸν Φρυγίας σατράπην, τῇ δὲ ἄλλῃ τῇ Ἀλεξάνδρου τούτου συνεσόμενον καὶ πίστει δύναντα, εἰ ἀποκατείνει βασιλέα Ἀλέξανδρον, αὐτὸν βασιλέα καταστήσειν τῆς Μακεδονίας καὶ χρυσίου τάλαντα πρὸς τῇ βασιλείᾳ ἐπιδώσειν χίλια. (4) Ὁ δὲ Σισίνης ἀλούς πρὸς Παρμενίωνος λέγει πρὸς Παρμενίωνα ὃν ἐνεκα ἐπιστάλη καὶ τοῦτον [αὐτίκα] ἐν φυλακῇ πέμπει Παρμενίον παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ πυνθάνεται ταῦτά παρ' αὐτοῦ Ἀλέξανδρος. Συναγαγὼν δὲ τοὺς φίλους βουλὴν προτίθησι ὅτι χρὴ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γινῶναι. (6) Καὶ ἰδοὺ τοῖς ἐταίροις μῆτε πάλαι εὖ βεβουλευῆσθαι τὸ κρᾶιστον τοῦ ἱππικοῦ ἀνδρὶ οὐ πιστῷ ἐπιτρέψας, νῦν 2. τι χρῆναι αὐτὸν κατὰ τάχος ἐκποδῶν ποιεῖσθαι, πρὶν καὶ ἐπιτηδεύτερον γενόμενον τοῖς Θετταλοῖς ξὺν αὐτοῖς τι νικῆσαι. (8) Καί τι καὶ θεῖον ἐφόβει αὐτούς. Ἐπὶ γὰρ πολιορκούντος αὐτοῦ (Ἀλεξάνδρου) Ἀλικαρνασσὸν ἀναπαύεσθαι μὲν ἐν μεσημβρίᾳ, χελιδόνα δὲ περικεῖσθαι ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τρύζουσαν μεγάλην καὶ τῆς αὐτῆς ἀλλῇ καὶ ἀλλῇ καθίζειν, θορυβωδέστερον ἢ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἄδουσαν. (7) Τὸν δὲ ὑπὸ καμάτου ἐγερωθῆναι μὲν εὐδυνάτως ἔχειν ἐκ τοῦ ὕπνου, ἐνοχλούμενον δὲ πρὸς τῆς φωνῆς τῇ χειρὶ οὐ βαρέως ἀποσοδῆσαι τὴν χελιδόνα· τὴν δὲ τοσοῦτου ἄρα δεῖσθαι ἀποφυγεῖν πληγεῖσθαι, ὥστε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου καθήμενην μὴ πρόσθεν ἀνείναι, πρὶν παντελῶς ἐξεγερθῆναι Ἀλέξανδρον. (8) Καὶ Ἀλέξανδρος οὐ φαῦλον καταγόμενος τὸ τῆς χελιδόνος ἀνεκοίνωσεν Ἀριστάνδρῳ τῷ Τελμισσῇ, μάντει· Ἀριστάνδρον δὲ ἐπιβουλήν μὲν

una cum ipsis castellum quoddam munitum, quod Pisidae in eorum regione exstruxerant, expugnat, unde barbari excurrentes Phaselitas agrum colentes multis damnis afficiebant.

CAP. XXV.

Interea dum apud Phaselitas est Alexander certior fit, Alexandrum Aeropi filium ejus vitae insidiari, quum alioqui ex amicis esset, et tum temporis Thessalico equitatu praesesset. Erat hic Alexander Heromenis et Arrhabaei frater, qui necis Philippi adjuutores fuerant. (2) Et tum quidem in culpa quum esset, Alexander eum dimiserat, quod inter primos amicorum post Philippi obitum ad se venisset et thorace indutus eum in regiam comitatus esset. Postea vero multis honoribus affectum sibi adjunxerat, ducemque copiarum in Thraciam miserat, et Cala Thessalici equitatus praefecto ad satrapatum misso, hunc Thessalis ducem dederat. Insidiarum vero ratio ita denuntiata est.

3. Darius, acceptis per Amyntam transfugam ab hoc Alexandro mandatis et literis, Sisinem hominem Persam, cui plurimum fidebat, ad maritimam oram mittit, praetextu quidem legationis ad Atizyem, Phrygiae satrapam: re vera autem, ut Alexandrum hunc adiret fidemque faceret, si regem Alexandrum interficeret, Macedoniae regnum et mille insuper auri talenta se illi daturum. (4) Sed Sisines a Parmenione comprehensus, causam suae legationis ei explicavit. Parmenio statim illum cum custodia ad Alexandrum mittit, qui eadem ex illo cognoscit. Convocatis autem amicis, quid de Alexandro statuendum sit, consultat. (5) Amicis visum est, parum consulte initio factum fuisse, quod praestantissimum equitatum homini non fido commisisset: nunc vero celeriter illum de medio tollendum, priusquam conciliatis Thessalorum animis res novas una cum iis moliretur. (6) Prodigium etiam quoddam timorem ipsis adjecit. Alexandro enim adhuc Halicarnassum obsidente et sub meridiem quiescente, ferunt hirundinem dormientis caput circumvolitasse, magnos garritus edentem, et modo in hoc modo in illud lectuli latus insedissee, turbulentius quam illius avis consuetudo fert canentem. (7) Ipsum praefatigatione e sommo excitari non potuisse: sed quum strepitu suo molesta esset, leviter manu hirundinem repulisse: illam tantum abfuisse ut repulsa avolarit, ut ipsius capiti insidens non prius cantare destiterit, quam Alexander penitus expergefactus fuerit. (8) Is prodigium illud non levis momenti esse ratus, Aristandrum Telmissensem vatem consulit: qui insidias Alexandro

ἔκ του τῶν φίλων σημαίνεσθαι αὐτῷ εἰπεῖν, σημαίνεσθαι δὲ καὶ ὅτι καταφανὴς ἔσται· τὴν γὰρ χελιδόνα σύντροφόν τε εἶναι ὄρνιθα καὶ εὖνουν ἀνθρώποις καὶ λαὸν μᾶλλον ἢ ἄλλην ὄρνιθα.

9. Ταῦτά τε οὖν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Πέρσου ξυνθεῖς πέμπει ὡς Παρμενίωνα Ἀμφοτερὸν τὸν Ἀλεξάνδρου μὲν παῖδα, ἀδελφὸν δὲ Κρατέρου· καὶ συμπέμπει αὐτῷ τῶν Περγαίων τινὰς τὴν ὁδὸν ἡγησομένους. Καὶ ὁ Ἀμφοτερός στολὴν ἐνδὺς ἐπιχώριον, ὡς μὴ γνώριμος εἶναι κατὰ τὴν ὁδὸν, λαμβάνει ἀπικόμενος παρὰ Παρμενίωνα· (10) καὶ γράμματα μὲν οὐ κομίζει παρ' Ἀλεξάνδρου· οὐ γὰρ ἔδοξε γράφειν ὑπὲρ οὐδενὸς τοιούτου ἐς τὸ ἐμφανές· τὰ δὲ ἀπὸ γλώσσης οἱ ἐντεταλμένα ἐξήγγειλε. Καὶ οὕτω ξυλλαμβάνεται ὁ Ἀλέξανδρος 61 οὗτος καὶ ἐν φυλακῇ ᾔνυ.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

- Ἀλέξανδρος δὲ ἄρας ἐκ Φασελίδος, μέρος μὲν τῆς στρατιᾶς διὰ τῶν ὁρῶν πέμπει ἐπὶ Πιέργης, ἣ ὠδοποιοῦν ἤσαν αὐτῷ οἱ Θρᾷκες χαλεπὴν ἄλλως καὶ μακρὰν οὖσαν τὴν παράδοον· αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ἦγε τοὺς ἄμφ' αὐτόν. Ἔστι δὲ ταύτῃ ἡ ὁδὸς οὐκ ἄλλως ὅτι μὴ τῶν ἀπ' ἄρκτου ἀνέμων πνεόντων· εἰ δὲ νότοι κατέχουσιν, ἀπόρως ἔχει διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ὁδοπορεῖν. (2) Τότε δ' ἐκ νότων σκληρῶν βορέαι ἐπιπνεύσαντες, οὐκ ἄνευ τοῦ θεοῦ, ὡς αὐτὸς τε 25 καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἐξηγοῦντο, εὐμαρῇ καὶ ταχεῖαν τὴν παράδοον παρέσχον. Ἐκ Πιέργης δὲ ὡς προῆι, ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Ἀσπενδίων αὐτοκράτορες, τὴν μὲν πόλιν ἐνδιδόντες, φρουρὰν δὲ μὴ εἰσάγειν δεόμενοι. (3) Καὶ περὶ μὲν τῆς φρουρᾶς 30 πρᾶξαντες ἀπῆλθον ὅσα ἤξιον, πεντήκοντα δὲ τάλαντα κελεύει τῇ στρατιᾷ δοῦναι αὐτοῖς ἐς μισθὸν καὶ τοὺς ἵππους οὓς δασμὸν βασιλεὺς ἔτρεφον. Οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀργυρίου καὶ τοὺς ἵππους παραδώσειν ξυνθέμενοι ἀπῆλθον.
4. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ Σίδης ἦει. Εἰσι δὲ οἱ Σιδῆται Κυμαῖοι ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος· καὶ οὗτοι λέγουσιν ὑπὲρ σφῶν τόνδε τὸν λόγον, ὅτι ὡς κατῆραν τε ἐς τὴν γῆν ἐκείνην οἱ πρῶτοι ἐκ Κύμης σταλέντες καὶ ἐπὶ οἰκισμῷ ἐξέβησαν, αὐτίκα τὴν μὲν Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐξέλα- 40 θοντο, εὐθὺς δὲ βάρβαρον φωνὴν ἔσαν, οὐδὲ τῶν προσχώρων βαρβάρων, ἀλλὰ ἰδίαν σφῶν οὕτω πρόσθεν οὖσαν τὴν φωνήν· καὶ ἐκτότε οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους προσχώρους Σιδῆται ἐβαρβάριζον. (5) Καταλιποῖν δὲ φρουρὰν ἐν [τῇ] Σίδῃ, προῆι ἐπὶ Σύλλιον, χωρίον ὁχυρὸν 45 καὶ φρουρὰν ἔχον ξένων μισθοφόρων καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιχωρίων βαρβάρων. Ἀλλ' οὔτε τὸ Σύλλιον ἐξ ἐφ' οὗ αὐτοσχεδίου ᾗδυνῆθη λαβεῖν, ἐπεὶ τε ἡγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν τοὺς Ἀσπενδίους ὅτι οὐδὲν τῶν ξυλαιμένων πρᾶξαι ἐθέλοιεν, οὔτε τοὺς ἵππους παραδοῦναι 50 τοῖς πεμψομένοις οὔτε ἀπαριθμῆσαι τὰ χρήματα, καὶ

ab amico quodam strui, portendi respondit, fore tamen ut insidiae proderentur. Hirundinem enim coalumnas atque amicam hominibus esse ac praeter ceteris avibus garulam.

9. Vatis itaque responsum cum Persae dictis conferens, Amphoterum Alexandri quidem filium, Crateri autem fratrem, ad Parmenionem mittit, Pergensibus aliquot, qui itineris duces essent, adjunctis. Amphoterus, habitu illius regionis assumpto, ne in itinere agnosceretur, clam ad Parmenionem pervenit : (10) ac nihil quidem ab Alexandro literarum adfert, (nihil enim hac de re aperte literis committendum judicarat) sed verbis mandata exponit. Atque ita Alexander hic capitur, et custodiae traditur.

CAP. XXVI.

Alexander ex Phaselide movens, aliquam exercitus partem per montana Pergas mittit, qua Thraces viam patefecerant, arduam alias et longam; ipse secus mare per litus suos ducit. Via autem hac aliter confici non potest, nisi ventis a septentrione flantibus : austro autem invalescente, aegre per litus iter fit. (2) Tum vero pro vehementibus austris boreales venti exorti, non absque divino quodam numine (ut ipse Alexander, et qui cum eo erant, interpretabantur) facilem ac celerem transitum praebuerunt. Ex Pergis progressus, obvios habuit legatos Aspendiorum liberis mandatis instructos, oppidum dedentes quidem illi, at ne praesidia imponeret deprecantes. (3) Ac de praesidio quidem postulata impetrarunt : quinquaginta vero talenta in exercitus stipendia iis imperat et equos, quos tributis nomine Dario nutriebant. Equos itaque et argenti summam daturus se polliciti, discedunt.

4. Alexander inde in Siden movit : sunt autem Sidetes Cumaei, ex Cumis Aëoliis oriundi; qui quidem de huiusmodi quippiam narrant. Nimirum majores qui e Cumis profecti eo appulerunt atque in eam regionem habitandam descenderunt, repente Graecicae linguae oblitos fuisse, statimque barbaros sonos emisisse : nec tamen illos cum barbaris vicinis communes, sed ipsis proprios ac peculiare, quique antea in usu non fuissent : atque ex eo tempore Sidetes a vicinis barbaris lingua distinctos esse. (5) Alexander, relicto apud Sidem praesidio, Syllium profectus est, oppidum munitum, atque tam externi mercenarii quam incolentium barbarorum praesidio firmatum. Neque vero Syllium repentino impetu capi poterat, quod in itinere nunciatum est, Aspendios nihil eorum quae pacta essent praestare, neque equos tradere iis qui ad eos recipiendos missi erant, neque pecuniam numerare

τὰ ἐκ τῆς χώρας ὅτι ἀνασκευασμένοι ἐς τὴν πόλιν τὰς τε πύλας ἀποκεκλεικασί τοις παρ' Ἀλεξάνδρου, καὶ τὰ τεύχη ὅπη πεπονηκότα ἦν ἐπισκευάζουσι, ταῦτα πυθόμενος ἐπὶ Ἀσπένδου ἀνέξεύγνυνεν.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἰσται δὲ τῆς Ἀσπένδου τὰ μὲν πολλὰ ἐπὶ ἄκρῃ ἔγρηθ' καὶ ἀποτόμῳ, καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἄκρην ὁ Εὐρυμέδων ποταμὸς βρεῖ· ἦσαν δὲ αὐτοῖς καὶ περὶ τῆς ἄκρῃ ἐν τῇ χθαμαλῇ οὐκ ὀλίγαι οἰκῆσεις καὶ πύργοι περιεβόλητο αὐταῖς οὐ μέγα. (2) Τὸ μὲν δὲ καὶ εὐθὺς, ὡς προσάγοντα Ἀλέξανδρον ἔγνωσαν, ἐλείποντι ὅσοι ἐπικούουν καὶ τὰς οἰκίας ὅσας ἐν τῇ χθαμαλῇ ἔκτισμέναις οὐκ ἐδόκουν διαφυλάττειν ἀνὰ δύνασιν· αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκρην συμπεύγουσιν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐπείθετο ξὺν τῇ δυνάμει, εἰσὺ τοῦ ἐρήμου τεύχους καὶ ταρβήδων κατεστρατοπέδευσε ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς κατελείμεναις πρὸς τῶν Ἀσπενδίων. (3) Οἱ δὲ Ἀσπένδια ὡς εἶδον αὐτὸν τε Ἀλέξανδρον παρ' ἐλπίδα ἤκοντα καὶ τὸ στρατόπεδον ἐν κύκλῳ σφῶν πάντη, πέμψαντες πρίστους ἐδέοντο ἐφ' ὅσπερ τὸ πρότερον συμβῆναι. (4) Καὶ Ἀλέξανδρος τὸ τε χωρίον ὀχυρὸν ἰδὼν καὶ αὐτὸς ὥς οὐκ ἐπὶ χρόνιον πολιορκίαν παρεσκευασμένος, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μὲν οὐδὲ ὡς ξυνέβη πρὸς αὐτούς· (5) ὁμήρους δὲ δύναι σφῶν τοὺς δυνατωτάτους ἐκέλευσε καὶ τοὺς ἱπποὺς ὡς πρόσθεν ὠμολόγησαν καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀπὸ τῶν πενήκοντα, καὶ πείθεσθαι τῷ σατράπῃ τῷ ἐπ' Ἀλεξάνδρου ταχθέντι καὶ φόρους ἀποφέρειν ὅσα ἐπὶ Μακεδόσι, καὶ ὑπὲρ τῆς χώρας διακριθῆναι, ἣν τῶν προχωρίων οὐσαν βίαν κατέχειν ἐν αἰτία ἦσαν. (6) Ὡς δὲ πάντα οἱ ἐπεχώρησαν, ἀνέξευεν ἐς Πέργην, καὶ ἐκίθη ἐς Φρυγίαν ὁρμητο· ἦν δὲ αὐτῷ ἡ πόρις παρὰ Τελμισσὸν πόλιν. Οἱ δὲ ἄνθρωποι οὗτοι τὸ μὲν γένος Πισίδαι εἰσὶ βάρβαροι, χωρίον δὲ οἰκοῦσιν ὑπερέφθλον καὶ πάντη ἀπότομον· καὶ ἡ δόδος παρὰ τὴν πόλιν χαλεπή. (7) Καθῆκει γὰρ ἐκ τῆς πόλεως ὄρος ἐπὶ τὴν ὁδόν, καὶ τοῦτο μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποπίπτει· ἀντίπορον δὲ αὐτῷ ὄρος ἄλλο ἐστὶν οὐ μείον ἀπότομον. Καὶ ταῦτα τὰ ὄρη ὥσπερ πύλας ποιεῖ ἐπὶ τῇ ὁδῷ, καὶ ἐστὶν ὀλίγη φυλακὴ κατέχοντα τὰ ὄρη ταῦτα ἀπορον ποιεῖν τὴν παράδοον. Καὶ τότε οἱ Τελμισσαῖς πανδημεὶ ἐκβεβηκότες ἀμφοτέρω τὰ ὄρη κατέχον. (8) Ταῦτα δὲ ἰδὼν Ἀλέξανδρος στρατοπέδευσε αὐτοῦ ὅπως εἶχον ἐκέλευε τοὺς Μακεδόνας, γινώσκοντες ὅτι οὐ μενοῦσι πανδημεὶ οἱ Τελμισσαῖς αὐλίζομένους σφῆς ἰδόντες, ἀλλ' ἀποχωρήσουσιν ἐς τὴν πόλιν, πλησίον οὐσαν, οἱ πολλοὶ αὐτῶν, ὅσον φυλακὴν καταλαμβάνοντες ἐπὶ τοῖς ὄρεσι. Καὶ ξυνέβη ὅπως εἰκαζεν· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἀπῆλθον, αἱ φυλακαὶ δὲ ἐγκατέμειναν. (9) Καὶ ἐπὶ τούτους εὐθὺς ἀναλαβὼν τοὺς τε τοξότας καὶ τὰς τῶν ἀκοντιστῶν τάξεις καὶ τῶν ὀπλι-

velle, sed rebus suis ex agro in urbem vectis, portas iis qui ab Alexandro venerant praeclusisse, et muros sicubi affecti videbantur, instaurasse. Quibus rebus cognitis, Aspendum versus castra movit.

CAP. XXVII.

Sita est ea urbs magna ex parte in aspera praeruptaque rupe, quam Eurymedon fluvius alluit. Erant autem iis circum rupem declivioribus ac planioribus in locis aedificia non pauca, modico muro circumjecto. (2) Simul ac vero Alexandrum mœnibus appropinquantem viderunt, muro aedificisque, quae humilioribus in locis inhabitabant, desertis, quod ea tueri se posse diffidebant, in arcem confugiunt. Alexander, ut primum eo cum exercitu pervenit, vacuum murum transgressus, in aedificiis quae Aspendii deseruerant, castra locat. (3) Qui quum ipsum Alexandrum praeter expectationem advenientem ac sese undique ab exercitu circumsessos viderunt, missis legatis orarunt ut prioribus conditionibus pactio fieret. Alexander, quum loci munitionem animadverteret, quumque ipse ad longam obsidionem imparatus esset, nihilominus tamen non iisdem conditionibus cum eis convenit : (4) sed ut principes urbis obsides dent, et equos quos antea promiserant tradant, et talentorum summam duplicent, imperat : utque satrapæ, quem Alexander statuisset, pareant, et tributa annua Macedonibus pendant : ac de agro, cujus possessionem finitimis vi eripuisse accusabantur, iudicio contendant.

5. Omnibus iis conditionibus acceptis Pergem profectus, inde in Phrygiam castra movit. Erat autem illi iter faciendum juxta Telmissum urbem. Homines hi sunt barbari, a Pisidis oriundi : locum autem inhabitant vehementer excelsum omnique ex parte praeruptum : viaque ipsa quae juxta urbem ducit, ardua est ac difficilis. (6) Siquidem mons ab urbe in viam protenditur, cujus radices in ipsam viam desinunt. Huic alter ex adverso mons objectus est, aequè abruptus : ita ut portas in via facere videantur, facileque aditus omnis exiguo praesidio montibus illis imposito impediri possit. Utrumque montem Telmissenses omni manu accurrentes insederant. (7) Id conspicatus Alexander, Macedones ibi, ut possent, locare castra jubet : ita secum reputans, Telmissenses non ita cum omni manu eo loci moram facturos, quum Macedonas castra fixisse cerneant, sed maximam eorum partem in urbem, quae proxima erat, sese recepturam, praesidio aliquo in montibus relicto. Et quidem perinde ac cogitavit evenit ; plerique enim eorum recesserunt, praesidium solum remansit. (8) Alexander, protinus sumptis sagittariis et jaculatorum ordinibus, et ex armigeris qui expeditiores erant, praesidium invadit.

τῶν ὄσοι κουφότεροι, ἐπήγαγεν. Οἱ δὲ οὐκ ἔμειναν βαλ-
λόμενοι, ἀλλὰ ἔλιπον τὸ χωρίον· καὶ Ἀλέξανδρος ὑπερ-
βαλὼν τὰ στενὰ πρὸς τῇ πόλει κατεστρατοπέδευσε.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Καὶ ἐνταῦθα ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Σελγέων
πρέσβεις. Οἱ δὲ εἰσι καὶ αὐτοὶ Πισίδαι βάρβαροι καὶ
πόλιν μεγάλην οἰκοῦσι καὶ μάχιμοι εἰσιν· ὅτι δὲ πο-
λέμιοι τοῖς Τελμισσεῦσιν ἐκ παλαιῶ ἐτύγχανον, ὑπὲρ
φιλίας πρὸς Ἀλέξανδρον πεπρεσθευμένοι ἦσαν. Καὶ
πρὸς τούτους σπένδεται Ἀλέξανδρος, καὶ ἐκ τούτου
10 πιστοῖς ἐς ἅπαντα ἐχρήσατο. (2) Τὴν Τελμισσὸν δὲ
ἀπέγνω ἔλεῖν ἂν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἀλλ' ἐπὶ Σαγαλασ-
σοῦ ἐστέλλετο. Ἦν δὲ καὶ αὕτη οὐ μικρὰ πόλις·
Πισίδαι καὶ ταύτην ὥκουν, καὶ ἐδόκουν πάντων
Πισιδῶν μαχίμων ὄντων αὐτοὶ εἶναι οἱ μαχιμώτατοι·
15 καὶ τότε τὸν λόφον τὸν πρὸ τῆς πόλεως, ὅτι καὶ οὗτος
οὐ μείον τοῦ τείχους ὄχυρὸς ἐς τὸ ἀπομάχεσθαι ἦν, κα-
τειληφότες προσέμενον. (3) Ἀλέξανδρος δὲ τὴν μὲν
φάλαγγα τῶν Μακεδόνων τάττει ὧδε. Ἐπὶ μὲν τοῦ
δεξιοῦ κέρως, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐπετέτακτο, τοὺς ὑπα-
20 σπιστὰς εἶχεν, ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς πεζεταίρους
ἔσπε ἐπὶ τὸ εὐώνυμον παρατείνας, ὡς ἐκάστοις τῶν
στρατηγῶν ἡ ἡγεμονία τῆς τάξεως ἐν τῇ τότε ἡμέρᾳ
ἦν. (4) Ἐπὶ δὲ τῷ εὐωνύμῳ ἐπέταξεν ἡγεμόνα Ἀμύν-
ταν τὸν Ἀρβραδαίου. Προετάχθησαν δὲ αὐτῷ τοῦ μὲν
25 δεξιοῦ κέρως οἱ τε τοξόται καὶ οἱ Ἀγριαῖνες, τοῦ δὲ
εὐωνύμου οἱ ἀκοντισταὶ οἱ Θράκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλ-
κης· οἱ γὰρ ἱππεῖς αὐτῷ οὐκ ὠφέλιμοι ἐν τῇ δυσχωρίᾳ
ἦσαν. Τοῖς Πισίδαϊς δὲ καὶ Τελμισσεῖς προσβεβη-
Οηκότες συνετάξαντο.
30 5. Ἦδη δὲ οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον προσβεβληκότες τῷ
ὄρει ὅπερ κατεῖχον οἱ Πισίδαι κατ' αὐτὸ τὸ ἀποτομώτα-
τον τῆς ἀνόδου ἦσαν, καὶ ἐν τούτῳ ἐπιτίθενται αὐτοῖς οἱ
βάρβαροι λόχοις κατὰ κέρας ἐκάτερον, ἧ σφίσι μὲν
εὐπροσώδωτατον ἦν, τοῖς πολεμίοις δὲ χαλεπωτάτῃ ἡ
35 πρόσσασις. Καὶ τοὺς μὲν τοξότας, οἳ δὲ οὔτε ἀκρι-
βῶς ὠπλισμένοι καὶ πρῶτους πελάσαντας, ἐτρέψαντο,
οἱ δὲ Ἀγριαῖνες ἔμειναν. (6) Ἐγγὺς γὰρ ἦδη καὶ ἡ φά-
λαγξ τῶν Μακεδόνων προσῆγε καὶ πρὸ αὐτῆς Ἀλέξαν-
δρος ἐφαίνετο. Ὡς δὲ ἐν χερσὶν ἡ μάχῃ ἐγένετο, γυ-
40 μνοὶ τε οἱ βάρβαροι ὄντες ὀπλίταις προσεφέροντο καὶ
πάντῃ κατατιρωσκόμενοι ἐπιπτον, ἐνταῦθα δὲ ἐγκλί-
νουςι. (7) Καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἐς πεντακοσίους·
κοῦτοι γὰρ ὄντες καὶ ἔμπειροι τῶν χωρίων οὐ χαλεπῶς
ἀπεχώρουν· καὶ οἱ Μακεδόνες διὰ βαρύτητα τῶν ὅπλων
45 καὶ ἀπειρίαν τῶν ὁδῶν οὐ θαρβύλαοι ἐς τὸ διώκειν ἦσαν.
(8) Ἀλέξανδρος δὲ ἐχόμενος τῶν φευγόντων τῇ
αὐτῶν αἰρεὶ κατὰ κράτος. Τῶν δὲ ζῶν αὐτῷ Κλέανδρος
τε ὁ στρατηγὸς τῶν τοξοτῶν ἀποθνήσκει καὶ τῶν ἄλλων
ἀμφὶ τοὺς εἰκοσι. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄλλους

Telmissenses, quum telorum jactus sustinere non possent
locum deserunt. Alexander, superatis angustiis, ad urbes
castra locat.

CAP. XXVIII.

Eo loci legati a Selgensibus ad eum veniunt. Sunt autem
et hi Pisidae barbari, magnamque urbem incolunt, belli
cosi etiam ipsi. Hi quod veteres Telmissensium hostes
erant, legatos ad Alexandrum amicitiam petentes mis-
erant. Fœdere itaque cum iis pacto, deinceps illis a
omnia fides Alexander est usus. (2) Dehinc, quum Tel-
missi expugnatio non exiguum tempus requirere videretur
Sagalassum petit. Erat porro etiam hæc non parva urbs
a Pisidis habitata : quumque omnes Pisidae bellicosi existi-
marentur, hi tamen ceteris bellica laude superiores habiti
sunt : ac tum temporis collem, qui urbi imminerebat, quum
non minus quam muros urbis munitum illum ad propul-
sandum judicarent, occupantes hostem opperiebantur. (3)
Alexander Macedonum phalangem ita instruit. A dextro
cornu, cui ipse præerat, scutatos locat : proximos his pe-
dites amicos usque ad sinistrum cornu explicat, prout sin-
gulis ducibus eo die ordines ducendi contigerant. (4) A
sinistro quidem cornu ducem statuit Amyntam Arrhabæ
filium. A dextro quidem latere sagittarios et Agrianos præ-
tendit, a sinistro jaculatores Thraces, quos ducebat Sital-
ces; equites enim in illa locorum difficultate nulli usu
esse poterant. Porro Pisidis Telmissenses etiam auxili-
venerant unaque in acie stabant.

5. Jamque Alexandri acies montem subiens quem Pi-
sidæ tenebant, ad maxime prærupta ascensus loca perve-
nerat, quum barbari in utrumque cornu ex insidiis pro-
ruunt, qua parte ipsis expeditior via, hostibus vero diffi-
cillimus accessus esset : et sagittarios quidem, utpote leviter
armatos, quique primi pedem contulerant, in fugam ver-
tunt : Agriani verosubsistunt. (6) Nam et propinqua jam era
Macedonum phalanx, et Alexander ipsam ducens conspi-
ciebatur. Postquam autem cominus manu res geri cœpit
barbari nudi cum armatis confligentes omnique ex part
vulnerati cadunt ac terga vertunt. (7) Casi sunt ex ii
circiter quingenti. Multi enim, quod levis expeditior
erant et locorum gnari, facile evaserunt : Macedones ol
gravitatem armorum imperitiamque viarum minus audacte
luggentes insequuntur sunt. (8) Alexander vero fugientium
tergis acriter instans, urbem illorum vi capit, Cleandro
uno ex copiarum ducibus, desiderato, aliisque militibus
circiter viginti. Inde in alios Pisidas movit, et nonnull

Πιστάς ἦγε· καὶ τὰ μὲν τινὰ τῶν φρουρίων βία ἐξεί-
λε, τὰ δὲ ὁμολογίᾳ προσηγάγετο.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Ἐνταῦθεν δὲ ἦει ἐπὶ Φρυγίας παρὰ τὴν λίμνην
ἢ ὄνομα Ἀσκανία, ἐν ᾗ ἄλλες πηγύνται αὐτόματοι, καὶ
τοῖσι χρωῖνται οἱ ἐπιχώριοι, οὐδὲ θαλάσσης τι ἐπὶ
ταῦτα δέονται· καὶ ἀφικνεῖται εἰς Κελαινὰς πεμπτᾶτος.
Ἐν δὲ ταῖς Κελαιναῖς ἄκρα ἦν πάντη ἀπότομος, καὶ
πάντην φυλακὴν κατεῖχεν ἐκ τοῦ σατράπου τῆς Φρυ-
γίας, Κἄρες μὲν χίλιοι, Ἑλλήνες δὲ μισθοφόροι ἑκατὸν.
(β) Καὶ οὗτοι προσθεύονται παρ' Ἀλεξάνδρου, ἐπαγγελ-
όμενοι, εἰ μὴ ἀφίκοιτό σφισι βοήθεια ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ξυνέ-
πιτο, φράσαντες τὴν ἡμέραν, ὅτι παραδώσουσι τὸ χω-
ριον. Καὶ ἔδοξε ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ὠφελιμώτερα ἢ
πυλωρεῖν ἄπορον πάντη προσφέρεσθαι τὴν ἄκραν.
(γ) Πρὸς μὲν δὲ ταῖς Κελαιναῖς φυλακὴν καταλείπει
στρατιώτας ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους. Μείνας δὲ
ἐν αὐτῇ ἡμέρᾳ δέκα καὶ σατράπην ἀποδείξας Φρυγίας
Ἀντίγονον τὸν Φιλίππου, ἐπὶ δὲ τοὺς συμμάχους ἀντ'
ἐκείνου στρατηγὸν Βάλακρον τὸν Ἀμύντου ἐπιτάξας,
(δ) ἐπὶ ἐπὶ Γόρδιον ἐστέλλετο. Καὶ Παρμενίωνι ἐπέ-
ταλεν, ἄγοντα ἅμα οἱ τὴν δύναμιν ἐκεῖσε ἀπαντᾶν· καὶ
ἐκείνη ἦν τῇ δυνάμει Παρμενίων. (ε) Καὶ οἱ νεόγα-
μοὶ δὲ οἱ ἐπὶ Μακεδονίας σταλέντες εἰς Γόρδιον ἦκον
καὶ ἦν αὐτοῖς ἄλλη στρατιὰ καταλεχθεῖσα, ἣν ἦγε Πτο-
λεμαῖος τε δὲ Σελεύκου καὶ Κοῖνος δὲ Πολεμοκράτους καὶ
Μιλέαρος δὲ Νεοπτολέμου, πεζοὶ μὲν Μακεδόνες τρις-
χίλιοι, ἵππεῖς δὲ ἐς τριακοσίους καὶ Θεσσαλῶν ἵππεῖς
δυσκίοι, Ἑλλείων δὲ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, ὧν ἡγεῖτο
Ἀλκίας δὲ Ἡλείος.
(ς) Τὸ δὲ Γόρδιον ἔστι μὲν τῆς Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλ-
λεσπόντου, κεῖται δὲ ἐπὶ τῷ Σαγγαρίῳ ποταμῷ· τοῦ
δὲ Σαγγαρίου αἱ μὲν πηγαὶ ἐκ Φρυγίας εἰσὶν· αὐτὸς δὲ
διὰ τῆς Θρακῶν τῶν Βιθυνῶν χώρας ἐξίσιν εἰς τὸν Εὐ-
ξείνου πόντον. Ἐνταῦθα καὶ Ἀθηναίων πρεσβεῖα παρ'
(ζ) Ἀλεξάνδρου ἀφίκετο, δεόμενοι Ἀλεξάνδρου ἀφείναι σφισι
τοὺς εἰχμαλώτους, οἱ ἐπὶ Γρανικῷ ποταμῷ ἐλήφθησαν
Ἀθηναίων ξυστρατευόμενοι τοῖς Πέρσαις καὶ τότε ἐν
Μακεδονίᾳ ἦν τοῖς διαχιλίοις δεδεμένοι ἦσαν· καὶ ὅπερ
αὐτῶν ἀπρακτοὶ ἐν τῷ τότε ἀπῆλθον. (θ) Οὐ γὰρ ἔδοκει
(ι) ἐπαλὲς εἶναι Ἀλεξάνδρῳ, ἔτι συνεστῶτος τοῦ πρὸς
τὴν Πέρσῃ πολέμου, ἀνεῖναι τι τοῦ φόβου τοῖς Ἑλλη-
σι ὅσοι ἐναντία τῇ Ἑλλάδι στρατεύεσθαι ὑπὲρ τῶν
βαρβάρων οὐκ ἀπηξίωσαν· ἀλλ' ἀποκρίνεται, ἐπειδὴν
τὰ παρόντα καλῶς γένηται, τότε ἡκεῖν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν
(κ) προσθευμένους.

eorum castella vi cepit, nonnulla pactionibus ad deditionem adduxit.

CAP. XXIX.

Posthæc Phrygiam versus proficiscebatur juxta paludem
cui Ascania nomen est: in qua sal suapte sponte concre-
scit, quo incolæ utuntur, neque mari eam ad rem indigent.
Quintis castris Celænas pervenit. Erat in ea urbe arx omni
ex parte prærupta ac præceps, in qua Phrygiæ satrapa col-
locarat præsidio Carum mille, Græcorum mercenariorum
centum. (2) Hi legatos ad Alexandrum mittunt, nisi subsi-
dium ipsis intra statum diem, quem nominabant, adferretur,
deditionem pollicentes. Quam quidem conditionem
Alexander rebus suis convenientiorem quam obsidionem
esse statuit, quum difficillima omni ex parte arcis oppugnatio
videretur. (3) In ea urbe mille fere et quingentos milites
præsidio relinquit, et dies decem ibi commoratus, Antigono-
num Philippi filium Phrygiæ satrapam declarat, et Bala-
crum Amyntæ filium ejus loco auxiliariis copiis præficit.
Ipse Gordium profectus est, literis ad Parmenionem missis,
uti illuc sibi cum exercitu obviam veniat. Parmenio impe-
rata facit. (4) Porro Macedones qui uxores recens nuptas
visum ierant, Gordium veniunt; et cum iis exercitus recens
conscriptus; quem Ptolemæus Seleuci et Cœnus Polemo-
cratis atque Melcæger Neoptolemi filius ducebant. Erat is
exercitus peditum Macedonum mille, equitum trecento-
rum, Thessalorum equitum ducentorum, Eleorum cen-
tum quinquaginta quibus præerat Alcias Eleus.

5. Est vero Gordium in Phrygia Hellesponto proxima,
ad Sangarium amnem sita, cujus fluminis fontes in Phrygia
oriuntur. Ipse per Thracas Bithynos fluens in Euxinum
pontum fertur. Eo loci Atheniensium etiam legati ad Ale-
xandrum veniunt, oratum uti cives suos, qui una cum
Persis militantes, ad Granicum amnem capti fuerant, ac
tum in Macedonia cum aliis bis mille vincti tenebantur, di-
mittat. Hi re infecta tum domum redeunt. (6) Neque
enim consultum Alexandro videbatur, vigente adhuc Per-
sico bello, Græcorum metum imminuere, qui adversus
Græciam pro barbaris militare veriti non fuissent. Hoc
tantum responsi dedit, ut bello Persico ex animi sui sen-
tentia confecto, legatos de iisdem rebus mittant.

BIBAIION ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦ. Α'.

Ἐκ δὲ τούτου Μένων τοῦ τε ναυτικοῦ παντὸς ἡγε-
μὼν ἐκ βασιλέως Δαρείου καθεστῆκώς καὶ τῆς παραλίου
ξυμπάσης, ὡς ἐς Μακεδονίαν τε καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀπο-
στρέψων τὸν πόλεμον, Χίον μὲν λαμβάνει προδοσίᾳ ἐν-
δοθείσαν· ἐνθεν δὲ ἐπὶ Λέσβου πλεύσας, ὡς οὐ προσεῖχον
αὐτῷ οἱ Μιτυληναῖοι, τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Λέσβου
προσηγάγετο. (2) Ταύτας δὲ παρασθησάμενος καὶ
προσσχὼν τῇ Μιτυλήνῃ, τὴν μὲν πόλιν χάρακι διπλῶ
ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν ἀπετείχεισε, στρατόπεδα δὲ
10 πέντε ἐποικοδομησάμενος τῆς γῆς ἐκράτει οὐ χαλεπῶς.
Καὶ μέρος μὲν τι τῶν νεῶν τὸν λιμένα αὐτῶν ἐφύλασσε,
τὰς δὲ ἐπὶ τὴν ἀκρὰν τῆς Λέσβου τὸ Σίγριον, ἵνα ἡ
προσβολὴ μάλιστα ἔσται ταῖς ἀπὸ τε Χίου καὶ Γεραιστοῦ
καὶ Μαλέας ὀκλάσιν, ἀποστείλας τὸν παράπλουον ἐν
15 φυλακῇ εἶχεν, ὡς μή τινα ὠφελειαν κατὰ θάλασσαν
γίγνεσθαι τοῖς Μιτυληναίοις. (3) Καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸς μὲν
νόσῳ τελευτᾷ, καὶ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐν τῷ τότε
ἔβλαψε τὰ βασιλέως πράγματα. Αὐτοφραδάτης δὲ καὶ
Φαρνάβαζος ὁ Ἀρταβάζου, θυὸς καὶ ἐπέτρεψε τελευτῶν
20 ὁ Μένων τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν ἔστω Δαρεῖόν τι ὑπὲρ αὐτῆς
γινῶναι, ἀδελφιδῶν αὐτοῦ ὄντι, οὗτοι τῇ πολιορκίᾳ οὐκ
ἀβρώστως προσέκειντο. (4) Καὶ οἱ Μιτυληναῖοι τῆς τε
γῆς εἰργόμενοι καὶ ἀπὸ θαλάσσης πολλαῖς ναυσὶν ἐφορ-
μοῦσαις φρουρούμενοι, πέμψαντες παρὰ τὸν Φαρνάβα-
25 ζον ὁμολογίας ἐποίησαντο, τοὺς μὲν ξένους τοὺς παρ'
Ἀλεξάνδρου σφίσι κατὰ συμμαχίαν ἤκοντας ἀπελθεῖν,
Μιτυληναίους δὲ καθελεῖν μὲν τὰς πρὸς Ἀλεξάνδρον
σφίσι γενομένας στήλας, ξυμμάχους δὲ εἶναι Δαρείου
κατὰ τὴν εἰρήνην τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην πρὸς
30 βασιλέα Δαρειον, τοὺς φυγάδας δὲ αὐτῶν κατιέναι ἐπὶ
τοῖς ἡμίσεσι τῶν τότε ὄντων ὅτε ἔφυγον. (5) Ἐπὶ τού-
τοις μὲν δὴ ἡ ξύμβασις τοῖς Μιτυληναίοις πρὸς τοὺς
Πέρσας ξυνέβη. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Αὐτοφραδάτης,
ὡς παρῆλθον ἀπαξ εἰσω τῆς πόλεως, φρουρὰν τε ἐς αὐ-
35 τὴν εἰσήγαγον καὶ φρούραρχον ἐπ' αὐτῇ Λυκομήδην
Ῥόδιον, καὶ τύραννον ἐγκατέστησαν τῇ πόλει Διογένην,
ἕνα τῶν φυγάδων· χρήματά τε εἰσέπραξαν τοὺς Μιτυ-
ληναίους τὰ μὲν βίᾳ ἀφελόμενοι τοὺς ἔχοντας, τὰ δὲ ἐς
τὸ κοινὸν ἐπιβαλόντες.

ΚΕΦ. Β'.

40 Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι Φαρνάβαζος μὲν ἐπλεῖ
ἐπὶ Λυκίας ἄγων τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους, Αὐτο-
φραδάτης δὲ ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους. Καὶ ἐν τούτῳ κα-
ταπέμπει Δαρεῖος Θυμώνδαν τὸν Μέντορος, αὐτὸν μὲν
τοὺς ξένους παρὰ Φαρναβάζου παραληφόμενον καὶ ἀνά-

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.

Hæc dum geruntur, Memnon, quem Darius rex
classi ora-que maritimæ præfecerat, de bello in
niam Græciamque transferendo cogitans, proditio
insulam capit. Inde ad Lesbum navigans, Mityle
ejus partes sequuti non sunt, exceptis, reliquas
bes in suam potestatem redegit. (2) His itaque
acceptis, Mitylenen conversus, urbem ipsam a mari
duplici vallo interclusit, et quinque castellis exsi-
terra facile superior erat. Præterea parte navium
ipsorum tenebat, partem ad Sigrium, Lesbi-
rium, ubi appellere solent naves onerariæ ex C-
æsto et Malea venientes, misit, ibique ut ad-
arcerent in custodiis habuit, nequid nimirum subs-
lenæis mari advenire posset. (3) Interea ipse mor-
quod quidem, si quid aliud, Darii rebus obsui-
phrades autem et Pharnabazus Artabazi filius
mnon moriens præfecturam suam commendarat,
dum Darius aliquid de ea statuisset (erat enim ac-
filius) obskionem acriter urgebant. (4) Mitylenæ
interclusi et mari ingenti classe obsessi, legatis ad
bazum missis, pactiones ineunt: ut exteri milit-
Alexandro auxilio missi erant discedant; ut Mity-
lumnas, quas Alexandro cum fœderis inscriptione
subvertant; ut ex præscripto pacis per Antalcid-
Dario confederati sint: ut exules ipsorum redire
restitueretur dimidia pars bonorum quæ tunc era-
fugerent. (5) Hisce conditionibus Mitylenæi cu-
pacti sunt. Pharnabazus et Autophrades qu-
urbem ingressi essent, præsidium introducunt, e-
comeden Rhodium præficiunt, ac Diogenem,
numero exulum, tyrannum urbi imponunt: M-
pecuniam imperant, eamque partim ditioribus
partim multitudini injungunt.

CAP. II.

His peractis, Pharnabazus in Lyciam navigat
mercenarios ducens: Autophrades reliquas insu-
Inter hæc Darius Thymondam Mentoris filium m-
ipse quidem mercenarios a Pharnabazo accipiat
cat ad regem Pharnabazum autem præcesse jubet

ἵστα παρὰ βασιλέα, Φαρναβάζω δὲ ἐροῦντα ἀρχὴν
 ἴσων Μένωνος ἦρχε. (2) Καὶ παραδοὺς τούτῳ τοὺς ξέ-
 νους Φαρνάβαζος ἐπλεῖ παρ' Αὐτοφραδάτην ἐπὶ τὰς
 ναῦς. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, δέκα μὲν ναῦς στέλλουσιν
 ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους Δατάμην ἄνδρα Πέρσῃν
 ἦγοντα, αὐτοὶ δὲ ναυσὶν ἑκατὸν ἐπὶ Τενέδου ἐπλευσαν·
 κατακομισθέντες δὲ τῆς Τενέδου ἐς τὸν Βόρειον καλού-
 μενον λιμένα πέμπουσιν παρὰ τοὺς Τενεδίους καὶ κε-
 λεύουσιν τὰς στηλας τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς Ἑλ-
 λήνας γενομένας σφίσι, ταύτας μὲν καθελεῖν, πρὸς Δα-
 ρίῳ δὲ εἶναι τὴν εἰρήνην ἣν ἐπὶ Ἀνταλκίδου Δαρείῳ
 συνήθητο. (3) Τενεδίοις δὲ τὰ μὲν τῆς εὐνοίας ἐς Ἀλέ-
 ξάνδρον τε καὶ τοὺς Ἑλλήνας ἐποίει μᾶλλον· ἐν δὲ τῷ
 παρόντι ἀπορον ἄλλως ἐδόκει ὅτι μὴ προσχωρήσαντας
 πρὸς Πέρσας σὺνδεσθαι· ἐπεὶ οὐδὲ Ἡγελόχῳ, ὅτῳ προσ-
 ετίετο ὑπ' Ἀλεξάνδρου αὐθις ξυναγαγεῖν δύναμιν
 ναυτικὴν, τοσαύτη ξυνηγμένη ἦν ὥς δι' ὀλίγου προσδο-
 κῆσθαι ἂν σφίσι παρ' αὐτοῦ τινὰ ὠφέλειαν. Οὕτω
 μὴ δὲ ὁ ἀμφὶ Φαρνάβαζον τοὺς Τενεδίους φόβῳ μᾶλ-
 λον ἢ ἐθέλοντας παρεστήσαντο.

Ἐν δὲ τούτῳ Πρωτέας ὁ Ἀνδρονίκου ἐτύγχανε
 μὴ ξυναγαγὼν ἐξ Εὐβοίας τε καὶ Πελοποννήσου ναῦς
 μακρὰς, ὑπὸ Ἀντιπάτρου τεταγμένος, ὥς εἶναι τινα
 τὰς τῶν νήσων φυλακὴν καὶ αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι, εἰ, κα-
 θέρῃ ἐξηγγέλλετο, ἐπιπλέοιεν οἱ βάρβαροι πυθόμενος
 ἡ Δατάμην περὶ Σίφῳν ὁρμεῖν δέκα ναυσὶν, αὐτὸς ἔχων
 πεντακίδεκα νυκτὸς ἀνάγεται ἐπὶ Χαλκίδος τῆς ἐπὶ
 τῇ Εὐρώπῃ. (5) καὶ προσσγῶν ἔωθεν Κύθῳ τῇ νήσῳ
 τῇ μὲν ἡμέρᾳ αὐτοῦ αὐλίζεται, ὥς σαφέστερόν τε
 ἀπαυθίσθαι τὰ περὶ τῶν δέκα νεῶν καὶ ἅμα ἐν νυκτὶ
 φοβρώτερον προσπικεῖν τοῖς Φοίνιξιν· ὥς δὲ ἔμαθε σα-
 φῶς τὴν Δατάμην ξὺν ταῖς ναυσὶν ἐν Σίφῳ ὁρμοῦντα,
 ἐπιλεύσας ἐπὶ νυκτὸς ὑπ' αὐτὴν τὴν νῆα καὶ ἀπροσδο-
 κῆτος ἐπιπεσὼν ὁκτὼ μὲν ναῦς αὐτοῖς ἀνδράσις ἔλαβε·
 Δατάμης δὲ μετὰ δυοῖν τριηροῖν ἐν τῇ πρώτῃ προσμίζει
 τῶν ἑμὲ Πρωτέα νεῶν ὑπεκφυγῶν ἀπεσώθη πρὸς τὸ
 ἄλλο ναυτικόν.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἀλέξανδρος δὲ ὥς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμ-
 βάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἀκρᾶν, ἵνα καὶ τὰ βα-
 σίλειά ᾖν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου,
 τῇ ἑμαῖαν ἰδεῖν τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης
 τὴν ἑσπερίαν. (2) Λόγος δὲ περὶ τῆς ἀμάξης ἐκείνης παρὰ
 τοὺς προσχώρους πολλὸς κατεῖχε, Γόρδιον εἶναι τῶν πά-
 λαι Φρυγῶν ἄνδρα πένητα καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν
 ἀγροῦσάν τε καὶ ζεύγη βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν,
 τῷ δὲ ἑμαξεύειν τὸν Γόρδιον. (3) Καὶ ποτε ἀροῦντος
 αὐτοῦ ἐπιπτεῖναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν αἰτὸν καὶ ἐπιμεῖναι ὥστε
 ἐπὶ βουλύτων καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλαγέντα τῇ θύει
 ἵνα κινήσῃ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ παρὰ τοὺς Τελμισσέας
 πῶς μάντιες· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῶτα

Memnon praefuerit. (2) Pharnabazus igitur externo milite
 Thymondæ tradito, ad Autophradaten, qui apud classem
 erat, navigat. Hi, quum una essent, Datamen Persam in
 Cycladas cum navibus decem mittunt. Ipsi centum navium
 classe Tenedum petunt: ad quam insulam delati, quum in
 portum qui Borealis dicitur, sese recepissent, ad Tenedios
 mittunt, imperantes ut columnas quas Alexandro et Græcis
 posuerant, tollant, et pacem quam cum Dario per Antalcidi-
 dam inierant, colant. (3) Tenediorum animi magis quidem
 erga Alexandrum et Græcos erant propensi; sed quo tum
 in statu res ipsorum erant, de salute sua, nisi se ad Persa-
 rum voluntatem aggregarent, desperabant; siquidem He-
 gelochus, cui Alexander ut navales copias denuo compara-
 ret imperarat, nondum tantas coegerat, ut sperarent illas
 brevi tempore adjumento ipsis esse posse. Ita Pharnabazus
 Tenedios metu potius quam voluntate ad se pertraxit.

4. Dum hæc aguntur, Proteas Andronici filius naves
 longas ex Eubœa et Peloponneso Antipatri jussu college-
 rat, quæ et insulis ipsique adeo Græciæ præsidio alicui ce-
 sent, si, uti nuntiabatur, barbari classe infestarent. Ia
 quum audisset Datamen cum decem navibus ad Siphnum in
 statione agere, ipse cum quindecim navibus Chalcidem, ad
 Euripum sitam, defertur: (5) quumque prima luce ad Cy-
 thnum insulam appulisset, totum ibi diem substitit, ut cer-
 tius exploratiusque aliquid de decem illarum navium statu
 cognosceret: simul ut impetus per noctem factus plus hor-
 roris Phœnicibus incuteret. Postquam vero certior factus
 esse, Datamen cum navibus ad Siphnum in statione esse,
 luce nondum orta inde movens, et sub ipsam auroram
 hostes nihil tale expectantes adortus, octo ex eis naves milite
 instructas capit. Datames cum duabus triremibus in primo
 cum Proteæ navibus conflictu clam effugiens, ad reliquam
 classem se recepit.

CAP. III.

Alexander vero, ut Gordium pervenit, conscensa arce,
 ubi et Gordii et filii ejus Midæ regia erat, cepit illum
 cupiditas videndi currum Gordii, et nodum qui in illius cur-
 rus jugo esse ferebatur. (2) Multus enim erat apud finitimos
 eo de curru sermo. Gordium fuisse quendam ex veteribus
 Phrygibus, hominem tenuis fortunæ, exiguum agrum pos-
 sidentem et juga boum duo, quorum altero ad arationem,
 altero ad vecturam uteretur. (3) Eo aliquando arante, aquilam
 in jugo consedissee, ibique in id tempus usque quo bo-
 bus juga demuntur constitisse. Gordium spectaculo atto-
 nitum, Telmissenses vates communicandæ rei causa adisse:
 esse enim Telmissenses peritissimos prodigiorum interpretes,
 et vaticinandi scientiam ipsis pariter atque uxoris et li-

ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδῶσθαι αὐτοῖς καὶ
 γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. (4) Προσάγοντα δὲ
 κώμῃ τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὕδρευο-
 μένῃ, καὶ πρὸς ταύτην εἰπεῖν ὅπως οἱ τὸ τοῦ αἵτου ἔσχε-
 5 τὴν δέ (εἶναι γὰρ καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους) θύειν
 καλεῦσαι τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ, ἐπαυελθόντα εἰς τὸν τόπον
 αὐτόν. Καὶ δεηθῆναι γὰρ αὐτῆς Γόρδιον, τὴν θυσίαν
 ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγήσασθαι, θῦσαι τε ὅπως
 ἐκείνη ὑπετίθετο τὸν Γόρδιον καὶ ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ
 10 τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα Μίδαν ὄνομα. (5)
 Ἦδη τε ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ γενναῖον, καὶ
 ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύγας,
 καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμὸν ὅτι ἄμαξα ἄξει αὐτοῖς βα-
 σιλέα καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἔτι
 15 δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδαν
 ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ
 αὐτῇ ἁμάξῃ. (6) Τοὺς δὲ ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦ-
 τον ἐκείνον γινῶναι ὄντα ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν
 ὅτι ἄξει ἡ ἄμαξα· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα
 20 τὸν Μίδαν, Μίδαν δὲ αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι,
 καὶ τὴν ἄμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἀκρᾷ ἀναθεῖναι χαρι-
 στήρια τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τῇ τοῦ αἵτου πομπῇ.
 Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τόδε περὶ τῆς ἁμάξης ἐμυθεύετο,
 ὅστις λύσει τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν, τούτον
 25 χρῆναι ἄρξει τῆς Ἀσίας. (7) Ἦν δὲ ὁ δεσμός ἐκ φλοιοῦ
 κρανέας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ ἐφαίνετο.
 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρων μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ
 δεσμοῦ, ἀλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ᾔθελε, μὴ τίνα καὶ
 τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγου-
 30 σιν ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν καὶ λελύσθαι
 ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ
 ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμ-
 παξ, συνέχων τὸν δεσμόν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν
 ζυγόν. (8) Ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ ἄμφω τῷ δεσμῷ
 35 τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. Ἀπὸ τῆς ἁμάξης
 δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἁμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν ὡς
 τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ συμβεβηκός.
 Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταὶ τε καὶ σέλας ἐξ
 οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθνε τῇ ὑστεραίᾳ
 40 Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δε-
 σμοῦ τὴν λύσιν.

ΚΕΦ. Δ'.

Αὐτὸς δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπ' Ἀγκύρας τῆς Γαλατι-
 κῆς ἐστέλλετο· καὶ αὐτῷ πρεσβεῖα ἀφικνέεται Πα-
 φλαγόνων, τό τε ἔθνος ἐνδιδόντων καὶ ἐς ὁμολογίαν ξυμ-
 45 βαίνοντων· ἐς δὲ τὴν χώραν σὺν τῇ δυνάμει μὴ ἐσβαλεῖν
 ἐδέοντο. (2) Τούτοις μὲν δὴ προστάσσει Ἀλέξανδρος
 ὑπακούειν Κάλῃ τῇ σατράπῃ τῆς Φρυγίας. Αὐτὸς δὲ
 ἐπὶ τῆς Καππαδοκίας ἐλάσας ξύμπασαν τὴν ἐντὸς Ἄλως
 ποταμοῦ προσηγάγετο καὶ ἐπὶ ὑπὲρ τὸν Ἄλυν πολλὰν.
 50 Καταστήσας δὲ Καππαδόκων Σαβίταν σατράπην, αὐτὸς

beris ab ortu insitam esse. (4) Quumque ad eorum vicin-
 quendam venisset, virgini cuiquam ad fontem eunti obvia
 venisse, eique, quid sibi evenisset, narrasse. Hanc ver-
 quum et ipsa ex vatium progenie esset, ut locum istum
 repetens Jovi regi sacrificaret jussisse. Gordium contra
 ipsum comitaretur et sacrificii modum rationemque do-
 ret, eam rogasse. Illum sacrificasse a puella edoctum
 eamque conjugem sibi cepisse, puerumque ex his procre-
 tum, Midam nomine. (5) Qui quum jam vir forma viri-
 teque præstans evasisset, Phrygas interea gravi inter se se-
 ctione laborasse, eosque oraculo monitos esse, currum
 regem allaturum qui seditionem tolleretur. His vero adhuc hi-
 de rebus inter se consultantibus, venisse Midam una cu-
 patre ac matre, ipsumque currui insidentem conciliis
 adisse. (6) Illos vaticinium interpretatos, hunc nimirum
 esse illum quem deus monuerat currum advehendum esse
 extemplo Midam regem creasse. Hunc itaque seditionem
 sedasse, paternumque currum Jovi regi, pro aquila animæ
 gratiarum loco in arce suspensum consecrasset. Adhuc
 illud etiam de curru ferebatur: quicumque jugi nodum qui
 in curru erat nexum solvisset, illum Asia imperio potiturum.
 (7) Erat autem is nexus ex cornu arboris libro, qui cum
 inciperet, quoque se conderet, percipi non poterat. Alexander
 quum nullam plane solvendi nexus rationem inveniret, hunc
 solum tamen prætermittere nollet, ne id motum aliquem
 in multitudinis animis excitaret, sunt qui dicant illum cum
 ictu vinculum discidisse, et solum esse dixisse. Aristobolus
 vero auctor est, Alexandrum exemto paxillo temonis (ex
 is clavus ligneus per medium temonem trajectus, cui vincu-
 lum adstrictum erat) jugum temoni detraxisse. (8) Equi
 dem, quomodo nodus ille ab Alexandro solutus fuerit, non
 firmare non ausim. Ipse certe et qui cum eo erant ita
 curru discesserunt, perinde ac si vaticinium de solutio-
 nis nexus impletum esset. Quod quidem et tonitrua et fulgura
 ea nocte excitata satis declararunt: eaque de causa postea
 die diis sacrificavit, tum ob prodigia edita, tum ob ratio-
 nem solvendi nodi ostensam.

CAP. IV.

Alexander postredie Ancyram Galatiæ urbem profectus
 est. Eo loci Paphlagonum legati ad eum venerunt, qui
 provinciam dedant et fœdus ineant: unum hoc orantes
 exercitus fines suos intret. (2) His Alexander, ut Calæ Phr-
 giorum satrapæ pareant, jubet. Inde in Cappadociam mo-
 vens, omnem quæ cis Halyn fluvium est regionem et parte
 aliquam multam ejus quæ trans Halyn est, subegit. Sabicta
 Cappadociæ satrapam statuit, ipse ad angustias aditus qui

προῆεν ἐπὶ τὰς πύλας τὰς Κιλικίας. (3) Καὶ ἀφικόμενος ἐπὶ τὸ Κύρου τοῦ ξὺν Ξενοφῶντι στρατοπέδον, ὡς καταρτομένης τὰς πύλας φυλακαῖς ἰσχυραῖς εἶδε, Παρμενίωνα μὲν αὐτοῦ καταλείπει σὺν ταῖς τάξεσι τῶν περὶ αὐτοῦ βαρύτερον ὡπλισμένοι ἦσαν· αὐτὸς δὲ ἀμφὶ πρῶτην φυλακὴν ἀναλαβὼν τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τοὺς ἡγῶνας, προῆγε τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὰς πύλας, ὡς οὐ προσδοκώμενος τοῖς φύλαξι ἐπιτεσεῖν. (4) Καὶ προσάγων μὲν οὐκ ἴσθαι, ἐς ἴσον δὲ αὐτῷ κατέστη ἡ τολμή. Οἱ γὰρ φυλακῆς αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον αὐτὸν προσάγοντα, λιπόντες τὴν φυλακὴν ὤχοντο φεύγοντες. Τῇ δὲ ὕστεραι ἡμέρᾳ τῇ ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ὑπερβαλὼν τὰς πύλας κατέβαινε ἐς τὴν Κιλικίαν. (5) Καὶ ἐνταῦθα ἐγγίλλεται αὐτῷ Ἀρσάμης ὅτι πρόσθεν μὲν ἐπενόει διασῶσαι Πέρσας τὴν Ταρσόν, ὡς δὲ ὑπερβεβληκὸτα ἤδη τὰς πύλας ἐπύθετο Ἀλέξανδρον, ἐκλιπεῖν ἐν νύκτι εἶχε τὴν πόλιν δεδιέναι οὐκ οὖν τοὺς Ταρσέας μὴ ἐπ' ἀρπαγὴν τραπὶς οὕτω τὴν ἀπολείψιν τῆς Ταρσοῦ ποιήσεται. (6) Ταῦτα ἀκούσας δρόμῳ ἦγεν ἐπὶ τὴν Ταρσὸν τοὺς τε ἱππίας καὶ τῶν ψιλῶν ὅσοι κουφότατοι, ὥστε ὁ Ἀρσάμης μὲν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν σπουδῇ φεύγει ἐκ τῆς Ταρσοῦ παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, οὐδὲν βλάβας τὴν πόλιν.

7. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμιάτου ἐνόησεν· οἱ δὲ εἰς τὸν Κύδνον ποταμὸν ἰόντες ῥίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἰσχυρὰ καὶ καύματα ἔχοντες. Ὁ δὲ Κύδνος ρεῖ διὰ μέσην τῆς πόλεως· οἳ δὲ ἐκ τοῦ Ταύρου ὄρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχυομένων καὶ διὰ χώρου καθαροῦ ῥέουν, ἡγῶν τὴν πόλιν καὶ τὸ ὕδωρ καθαρὸν. (8) Σπασμῷ τε οὐκ ἔχοντα Ἀλέξανδρον καὶ θέρμαις ἰσχυραῖς καὶ ἀγρυπνίᾳ ἔχοντα. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἶσθαι ἵνα βιώσιμον, Φίλιππον δὲ Ἀκαρναῖνα, ἰατρόν, ξυνόντα Ἀλέξανδρῳ καὶ τὰ τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μέγιστα πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα, καθῆραι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι. (9) Τὸν μὲν δὲ παρασκευάσαν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι Φίλιππον· αὐτὸν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρήμασιν, ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτείναι Ἀλέξανδρον. Τὸν δὲ, ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χεῖρας ἔχοντα, αὐτὸν μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα ἐν ᾗ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν δὲ τῷ Φίλιππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. (10) Καὶ ὁμοῦ τὸν τε Ἀλέξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγινώσκειν τὴν παρὰ τοῦ Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθὺς ἐνδύσας γενέσθαι ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον, καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι ὅσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθῆσεσθαι γὰρ περὶ ὁμῶς. (11) Καὶ τὸν μὲν καθαρῶς τε καὶ βραδίᾳ αὐτῷ τὸ νόσημα, Φίλιππῳ δὲ ἐπιδείξαι ὅτι πιστὸς ἔστιν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφοτέρωθεν αὐτῶν τε τοῖς φίλοις βέβαιος εἰς τὸ ἀνύποπτον τηρεῖν ὧν καὶ πρὸς τὸ ἀποθάνειν ἐρρωμένους.

Ciliciam aperit contendit. (3) Quumque ad castra Cyri, qui cum Xenophonte erat, venisset, ut Portas valido praesidio insessas vidit, Parmenionem ibi cum cohortibus peditum, qui gravioris armaturae erant, relinquit. Ipse sub primam noctis vigiliam sumptis secum scutatis et sagittariis atque Agrianis, noctu ad Portas movit, ut ex improvise praesidium invadat. (4) Neque tamen ita clam ac putabat, hostes adoriri potuit: sed aequae feliciter ipsi cessit audacia. Praesidiarii enim cognito Alexandri adventu, deserto praesidio in fugam se coniecerunt. Postero die sub auroram Portas cum universo exercitu transgressus, in Ciliciam descendit. (5) Hic ei nuntiatum est, Arsamen qui initio Tarsum in Persarum potestate conservare statuerat, postquam audisset Alexandrum jam Portas transgressum esse, de urbe deserenda cogitare; Tarsenses autem vereri, ne direpta urbe demum Tarsum desereret. (6) Quo cognito, Alexander summa festinatione Tarsum petit, equites et levis expeditionis armaturae pedites secum ducens. De cujus adventu Arsames certior factus confestim ex Tarso ad Darium regem fugit, nullo damno urbi illato.

7. Alexander, ut Aristobulus refert, praenimio labore in morbum incidit. Alii tradunt illum, sudantem ac aestuantem, aquae cupidum natandi causa esse in Cydnum flumen, quod mediam urbem secat, coniecisse. Ejus fontes quum ex Tauro monte oriantur et puro solo excipiantur, sit ut unda ejus incorruptissima simulque frigidissima sit: (8) atque hinc Alexandrum spasmo acutaque febre et insomnia correptum fuisse. Ac ceteros quidem medicos de vita ejus desperasse, Philippum vero Acarnanem medicum, Alexandri comitem, cui in re medica potissimum fidebat, quique in exercitu etiam alioquin magno in honore habebatur, medicata potione purgare eum voluisse. (9) Atque interea dum hic adhiberi potionem juberet, ille poculum pararet, literas Alexandro a Parmenione allatas, quibus denuntiabat ut sibi a Philippo caveret. Audisse enim se, Philippum a Dario pecunia corruptum ut regem pharmaco interficeret. Alexandrum, perfectis literis, quum adhuc eas manu teneret, poculum in quo erat potio accepisse; epistolam vero Philippo legendam dedisse: (10) unoque tempore Alexandrum potionem hausisse, et Philippum Parmenionis literas legisse. Philippum vero vultu statim declarasse, bene se sibi de pharmaco conscium esse. Neque enim lectione epistolae ullam animi perturbationem praese tulisse: hortatum solummodo fuisse Alexandrum, ut in reliquis quoque quae praescriberet, suo consilio acquiesceret. Salutem enim, si pareret, recuperaturum. (11) Atque Alexandrum quidem purgatum et vi morbi levatum esse et Philippo declarasse, quam fidum amicum illum haberet: ceteris etiam qui ipsi aderant, testatum fuisse quam constantem de ipsorum amicitia opinionem, omni suspitione remota, concepisset, simulque quam fortiter mortem ferret.

ΚΕΦ. Ε΄.

Ἐκ δὲ τούτου Παρμενίωνα μὲν πέμπει ἐπὶ τὰς
 ἄλλας πύλας, αἱ δὲ ὀρίζουσι τὴν Κιλικίαν τε καὶ Ἀσ-
 συρίων χώραν, προκαταλαβεῖν καὶ φυλάσσειν τὴν πά-
 ροδον, δοὺς αὐτῷ τῶν τε ξυμμάχων τοὺς πεζοὺς καὶ
 τοὺς Ἑλλήνας τοὺς μισθοφόρους καὶ τοὺς Θράκας, ὧν
 Σιτάλκης ἡγεῖτο, καὶ τοὺς ἱππέας δὲ τοὺς Θεσσαλοὺς.
 (2) Αὐτὸς δὲ ὕστερος ἄρας ἐκ Ταρσοῦ τῇ μὲν πρώτῃ ἐς
 Ἀγχιάλον πόλιν ἀφικνεῖται. Ταύτην δὲ Σαρδανάπα-
 λον κτίσαι τὸν Ἀσσύριον λόγος· καὶ τῷ περιβόλῳ δὲ
 10 καὶ τοῖς θεμελίοις τῶν τειχῶν δὴλη ἐστὶ μεγάλη τε
 πόλις κτισθεῖσα καὶ ἐπὶ μέγα ἐλθοῦσα δυνάμειος. (3)
 Καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Σαρδανάπαλου ἐγγὺς ἦν τῶν τειχῶν
 τῆς Ἀγχιάλου· καὶ αὐτὸς ἐφειστήκει ἐπ' αὐτῷ Σαρδανά-
 παλος συμβεβληκὸς τὰς χεῖρας ἀλλήλαις ὡς μάλιστα
 15 ἐς κρότον συμβάλλονται, καὶ ἐπίγραμμα ἐπεγέγραπτο
 αὐτῷ Ἀσσυρία γράμματα· οἱ μὲν Ἀσσύριοι καὶ μέτρον
 ἔφασκον ἐπεῖναι τῷ ἐπιγράμματι, (4) ὃ δὲ νοῦς ἦν αὐτῷ
 ὅν ἔφαζε τὰ ἔπη, ὅτι Σαρδανάπαλος ὁ Ἀνακυν-
 δαράξου παῖς Ἀγχιάλον καὶ Ταρσὸν ἐν ἡμέρᾳ
 20 μιᾷ ἐδείματο. Σὺ δέ, ὦ ξένε, ἔσθιε καὶ πῖνε
 καὶ παῖζε, ὡς τᾶλλα τὰ ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα
 τούτου ἄξια· τὸν φόρον αἰνισσόμενος ὅνπερ αἱ χεῖ-
 ρες ἐπὶ τῷ κρότῳ ποιοῦσι· καὶ τὸ παῖζε βραδουργότε-
 ρον ἐγγεγράφθαι ἔφασαν τῷ Ἀσσυρίῳ ὀνόματι.
 25 β. Ἐκ δὲ τῆς Ἀγχιάλου ἐς Σόλους ἀφίκετο· καὶ
 φρουρὰν ἐπήγαγεν ἐς Σόλους καὶ ἐπέβαλεν αὐτοῖς τά-
 λαντα διακόσια ἀργυρίου ζημίαν, ὅτι πρὸς τοὺς Πέρσας
 μᾶλλον τι τὸν νοῦν εἶχον. (6) Ἐνθεν δὲ ἀναλαβὼν τῶν
 μὲν πεζῶν τῶν Μακεδόνων τρεῖς τάξεις, τοὺς τοξότας
 30 δὲ πάντας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐξελαύνει ἐπὶ τοὺς τὰ
 ὄρη κατέχοντας Κιλικίας. Καὶ ἐν ἑπτὰ ταῖς πάσαις
 ἡμέραις τοὺς μὲν βίβᾳ ἐξελών, τοὺς δὲ ὁμολογία παρα-
 στησάμενος, ἐπαυῆκεν ἐς τοὺς Σόλους. (7) Καὶ ἐνταῦθα
 μανθάνει Πτολεμαῖον καὶ Ἀσανδρον ὅτι ἐκράτησαν
 35 Ὀροντοβάτου τοῦ Πέρσου, ὃς τὴν τε ἄκρην τῆς Ἀλι-
 καρνασσοῦ ἐφύλασσε καὶ Μύνδον καὶ Καῦνον καὶ Θή-
 ραν καὶ Καλλίπολιν κατεῖχε· προσῆκτο δὲ καὶ Κῶ καὶ
 Τριόπιον. Τοῦτον ἡττήσθαι ἔγραφον μάχῃ μεγάλῃ·
 καὶ ἀποθανεῖν μὲν τῶν ἀμφ' αὐτὸν πεζοὺς ἐς ἑπτακο-
 40 σίους καὶ ἱππέας ἐς πεντήκοντα, ἀλῶναι δὲ οὐκ ἐλάτ-
 τους τῶν χιλιῶν. (8) Ἀλέξανδρος δὲ ἐν Σόλοις θύσας
 τε τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ πομπεύσας αὐτὸς τε καὶ ἡ στρα-
 τιὰ πᾶσα, καὶ λαμπάδα ἐπιτελέσας καὶ ἀγῶνα διαθείς
 γυμνικὸν καὶ μουσικὸν Σολεῦσι μὲν δημοκρατεῖσθαι
 45 εἶδωκεν· αὐτὸς δὲ ἀναζεύξας ἐς Ταρσὸν τοὺς μὲν ἱππέας
 ἀπέστειλε Φιλώτᾳ δοὺς ἄγειν διὰ τοῦ Ἀλίου πεδίου
 ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πύραμον, (9) αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς
 πεζοῖς καὶ τῇ ἤλῃ τῇ βασιλικῇ ἐς Μαγαρσὸν ἦκε καὶ τῇ
 Ἄθηνᾳ τῇ Μαγαρσίδι ἔθυσεν. Ἐνθεν δὲ ἐς Μαλλὸν
 50 ἀφίκετο καὶ Ἀμφιλόχῳ ὅσα ἥρωι ἐνήγισε· καὶ στασιά-
 ζοντας καταλαβὼν τὴν στάσιν αὐτοῖς κατέπαυσε· καὶ
 τοὺς φόρους οὗς βασιλεῖ Δαρεῖω ἀπέφερον ἀνῆκεν, ὅτι

CAP. V.

Post haec Parmenionem ad praëoccupandas alias an-
 gustias mittit, quæ Ciliciam ab Assyria dividunt, ut transi-
 tum tueatur, peditibus auxiliariis ei adjunctis Græcisque
 mercenariis ac Thracibus, quibus Sitalces præerat, atque
 equitibus Thessalis. (2) Ipse postea ex Tarso movens, primo
 die ad Anchialum oppidum pervenit. Hoc ferunt Sardana-
 palum Assyriorum regem condidisse; ac sane circuitus ipse
 et murorum fundamenta argumento sunt magnam urbem
 conditam, et ad summam potentiam pervenisse. (3) Sar-
 danapali sepulcrum ad ipsa Anchiali mœnia exstabat, cui
 innitebatur Sardanapalus manus (*digitos*) collidens, ut
 crepitum edituri facere solent. Inscriptio statuæ addita
 erat Assyrii literis, cui metrum subesse Assyrii dicebant.
 (4) Versum sententia hæc erat, SARDANAPALUS ANA-
 CYNDARAXÆ F. ANCHIALUM ET TARSUM UNO DIE
 CONDIDIT. TU VERO HOSPES EDE, BIBE, LUDE,
 QUUM CETERÆ RES HUMANÆ TANTI NON SINT;
 crepitum significans quem manus faciunt. Illud vero Lude
 molliore quodam lascivioque Assyrio vocabulo expressum
 aiebant.

5. Ex Anchialo ad Solos pervenit, presidioque urbi im-
 posito, ducenta argenti talenta nomine mulctæ iis imperat,
 quod propensiore erga Persas animo fuissent. (6) Inde cum
 tribus Macedonum agminibus, sagittariis omnibus atque
 Agrianis Cilices qui montes occupaverant adortus, iisque
 intra septem in universum dies partim vi partim pactionibus
 in potestatem suam redactis, Solos rediit. (7) Hic Orontoba-
 tem Persam qui Halicarnassi arcem et Myndum et Caunum
 ac Theram et Callipolim tenebat, a Ptolemæo et Asandro
 victum cognovit. Accesserat ad victoriam et Cos et Triopium.
 Hunc magno prælio victum perscribebant, cæsis peditum
 circiter septingentis, equitum quinquaginta, vivis non infra
 mille captis. (8) Alexander quum apud Solos Æsculapio sa-
 crificasset, ipseque pariter ac totus exercitus pompam facibus
 circumgestatis peregisset, ludis etiam gymniciis ac musicis
 editis, Solensibus democratiam concessit. Ipse Tarsum versus
 movens, negotio Philotæ dato ut equitatum per Aleium cam-
 pum ad Pyramum flumen ducat, (9) cum peditatu et turma
 regia Magarsum venit, et Minervæ Magarsidi sacrificavit. Inde
 Mallum profectus: Amphilocho ut heroi parentavit, quom-
 que cives seditione laborantes offendisset, ea sedata, tri-
 buta quæ Dario regi pendere soliti erant, iis remisit, quum

Ἀργείων μὲν Μαλλωταὶ ἀποικοὶ ἦσαν, αὐτοὶ δὲ ἀπ' Ἀργεῶν τῶν Ἡρακλειδῶν εἶναι ἤξιον.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἔτι δὲ ἐν Μαλλῶ ὄντι αὐτῷ ἀγγέλλεται Δαρεῖον ἐν Σώχοις ζῆν τῇ πάσῃ δυνάμει στρατοπεδεύειν. Ὁ δὲ χώρος οὗτος ἐστὶ μὲν τῆς Ἀσσυρίας γῆς, ἀπέχει δὲ τῶν πυλῶν τῶν Ἀσσυρίων ἐς δύο μάλιστα σταθμούς. Ἐνθα δὲ ξυναγαγὼν τοὺς ἐταίρους φράζει αὐτοῖς τὰ ἐξηγγελμένα ὑπὲρ Δαρείου τε καὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Δαρείου. Οἱ δὲ αὐτόθεν ὡς εἶχον ἀγεῖν ἐκέλευον. (2) Ὁ δὲ τότε μὲν ἐπαινέσας αὐτοὺς διέλυσε τὸν ξύλλογον, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προῆγεν ὡς ἐπὶ Δαρείον τε καὶ τοὺς Πέρσας. Δευτεραῖος δὲ ὑπερβαλὼν τὰς πύλας ἐστρατοπέδευσε πρὸς Μυριάνδρῳ πόλει· καὶ τῆς νυκτὸς χειμῶν ἐπιγίγνεται σκληρὸς καὶ ὕδωρ τε ἐξ οὐρανοῦ καὶ πνεῦμα βίαιον· τοῦτο κατέσχευεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ Ἀλέξανδρον.

3. Δαρεῖος δὲ τῶς μὲν ζῆν τῇ στρατιᾷ διέτριβεν, ἐπιλεξάμενος τῆς Ἀσσυρίας γῆς πεδίον πάντῃ ἀναπεπαμένον καὶ τῇ τε πλήθει τῆς στρατιᾶς ἐπιτήδειον καὶ ἐνιππιάσασθαι τῇ ἵππῳ ξύμφορον. Καὶ τοῦτο τὸ χωρίον ξυμβούλευσεν αὐτῷ μὴ ἀπολιπεῖν Ἀμύντας ὁ τοῦ Ἀντιόχου, ὁ παρ' Ἀλεξάνδρου αὐτόματος· εἶναι γὰρ τὴν εὐρυχωρίαν πρὸς τοῦ πλήθους τε καὶ τῆς σκευῆς τῶν Περσῶν. Καὶ ἔμενε Δαρεῖος. (4) Ὡς δὲ Ἀλεξάνδρου πολλὴ μὲν ἐν Ταρσῷ τριβὴ ἐπὶ τῇ νόσῳ ἐγίγνετο, οὐκ ὀλίγη δὲ ἐν Σόλοις, ἵνα ἔθουε τε καὶ ἐπόμευε, καὶ ἐπὶ τοὺς ὀρεινοὺς Κίλικας διέτριψεν ἐξελάσας, τοῦτο ἔσφηλε Δαρεῖον τῆς γνώμης· καὶ αὐτὸς τε ὁ τιπερ ἡδιστον ἦν δοξασθέν, ἐς τοῦτο οὐκ ἀκουσίως ὑπῆρχθη, καὶ ὑπὸ τῶν καθ' ἑξῆς ζυγόντων τε καὶ ξυνοσσομένων ἐπὶ κακῷ τοῖς αἰεὶ βασιλεύουσιν ἐπαιρόμενος ἔγνω μηκέτι Ἀλέξανδρον ἐθέλειν προΐεναι τοῦ πρόσω· (5) ἀλλ' ὁκνεῖν γὰρ πυνθανόμενον ὅτι αὐτὸς προσάγοι καταπατήσιν τε τῇ ἵππῳ τῶν Μακεδόνων τὴν στρατιάν ἄλλος ἄλλοθεν αὐτῷ ἐπαίροντες ἐπέλεγον· καίτοι γε Ἀμύντας ἤξειν τε Ἀλέξανδρον ἰσχυρίζετο ὅπου ἂν πύθηται Δαρεῖον ὄντα, καὶ αὐτοῦ προσμένειν ἐκέλευεν. (6) Ἀλλὰ τὰ χεῖρῳ μᾶλλον, ὅτι καὶ ἐν τῷ παραυτίκα ἡδὺ ἀκοῦσαι ἦν, ἐπειθε· καὶ τι καὶ δαιμόνιον τυχὸν ἦγεν αὐτὸν εἰς ἐκεῖνον τὸν χώρον, οὗ μῆτε ἐκ τῆς ἵππου πολλὴ ὠφέλεια αὐτῷ ἐγένετο, μῆτε ἐκ τοῦ πλήθους αὐτοῦ τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀκοντίων τε καὶ τοξευμάτων, μηδὲ τὴν λαμπρότητα αὐτῇ τῆς στρατιᾶς ἐπιδειξάμενη ἡδυνήθη, ἀλλὰ Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἄμφο' αὐτὸν εὐμαρῶς τὴν νίκην παρέδωκεν. (7) Ἐχρῆν γὰρ ἡδὺ καὶ Πέρσας πρὸς Μακεδόνων ἀφαιρεθῆναι τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχήν, καθάπερ οὖν Μῆδοι μὲν πρὸς Περσῶν ἀνῆρέθησαν, πρὸς Μήδων δὲ ἔτι ἐμπροσθεν Ἀσσύριοι.

Malli Argivorum coloni essent, ipseque ab Heraclidis Argivis oriundum se perhiberet.

CAP. VI.

Quum adhuc apud Mallos esset Alexander, nuntii ad eum veniunt, Darium cum universo exercitu ad Sochos castra fixisse. Est is Assyriae locus ab angustulis quae Assyriam aperiunt bidui fere itinere dissitus. Convocatis itaque amicis, quae sibi de Dario ejusque exercitu nuntiata erant exponit: qui quidem confestim in eos duci postulabant. (2) Alexander, collaudata eorum virtute, tum quidem concilium dimisit: postero vero die exercitum in Darium et Persas duxit: quumque secundis castris Pylarum angustias superasset, ad Myriandrum urbem castra posuit: eaque nocte ingens orta tempestas magnaque imbrum ac ventorum vis caelo effusa Alexandrum in castris continuit.

3. Darius interea cum exercitu morabatur et castris locum delegerat Assyriae campum planum omnique ex parte apertum, qui et magnitudini exercitus maxime commodus esset, et ad ducendum equitatum peropportunos visus fuerat. A quo quidem loco ne recederet, Amyntas Antiochi filius, ab Alexandro transfuga, suaserat. Loci enim amplitudinem et multitudinem Persarum et impedimentis percommodam esse. Et mansit quidem eo loci Darius. (4) Caeterum quum Alexander longiorem moram Tarsi ob aegritudinem faceret, neque minorem Solis, ubi et sacrificaret et pompam duxerat: multum etiam temporis in expeditione adversus Cilices montanos posuisset: Darium a sententia sua abduxit, neque invitatus ad id quod jucundissimum erat credendum pertractus est. Siquidem ab iis qui ad voluptatem tantum loquentes aderant, semperque aderunt regibus eorum damno, impulsus, Alexandrum ulterius progredi nolle sibi persuaserat, nuntio sui adventus perculsum. (5) Hoc etiam modo ejus animum commoverant, quod Darii equitatum facile universas Macedonum copias proculcaturum dicebant: quantumvis Amyntas Alexandrum, ubicumque is Darium esse audiret, venturum affirmasset, ibique eum opperiri suasisset. (6) Caeterum deterior sententia, quum primo accessu gratior auribus accideret, vicit. Ac fortasse deus illum eo loci adduxit, ubi nec equitatus magno usui esse posset, ut nec infinita hominum pariter et jaculorum ac telorum multitudo, sed ne ipsam quidem exercitus magnificentiam ostendere poterat: Alexandro vero facilem omnino victoriam praebebat. (7) Oportebat enim Asiae imperium Persae a Macedonibus adimi, quemadmodum Persae Medis ac prius Medi Assyriis ademerant.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἵπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρειὸς τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἰσὸν προῆγε· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθὼν. Τὴν δὲ Ἰσὸν κατὰ τῶν ὁσίων, ὅσους διὰ νόσον ὑπολειψάμενους αὐτοῦ τῶν
 8 Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰχισμάμενος ἀπέκτεινεν· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προὔχῳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. (2) Καὶ Ἀλέξανδρος ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ὄντα [τὸν] Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τριακόντορον τῶν ἑταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ Ἰσόν, κατασκευασμένους εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. Οἱ δὲ, ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ, ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν
 15 Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

3. Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἡγάρχας καὶ τῶν ξυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρύνειν μὲν ἐκ τῶν ἡδὴ σφίσι καλῶς κεκινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι
 20 ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρεῖω ἀγαγὼν καθείρξει τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ξύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δὲ ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ὅτι ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γυνώμας παραπλησίους. (4) Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσας καὶ Μήδους, ἐκ πάντων πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολεμικοῖς πάλαι ἡδὴ μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους, ἐς χεῖρας ἤξει· ὅσοι τε Ἑλλήνες Ἑλλη-
 25 σιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ξὺν Δαρεῖω ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῶν κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ξὺν σφίσιν, ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους. (5) Βαρβάρων τε αὖ Θρᾶκας καὶ Παίονας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε
 30 τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξασθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλεξάνδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρεῖω. (6) Ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπέξῃ· τὰ δὲ ἄλλα ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου ἐπε-
 40 δεῖκνυν. Οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοὺς Δαρεῖου ἐν τῷ τότε κρατήσιν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε 8 τιπερ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ θσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποιεῖ τὴν
 45 Ἀσίαν καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειψήσεται σφίσιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. (7) Ἐπὶ ταύτοις δὲ τῶν τε ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότῃ ἡδὴ πεπραγμένων ὑπερέμνησκε
 50 καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίῳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὀνομαστικὸν ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα

CAP. VII.

Darius, superato monte qui prope Portas Amanicas est, Issum versus movit, Alexandrum imprudens a tergo relinquens. Capta Isso, quotquot Macedones ibi propter invaletudinem relictos comprehendit, crudeliter exercitatos interficit. Postero die ad Pinarum amnem processit. (2) Alexander, simulac audivit Darium a tergo relictum, quoniam illi parum certum hoc nuntium videbatur, quosdam ex amicis navi quæ XXX remis agitur impositos, Issum remittit, exploraturos an quæ nuntiabantur vera essent. Qui triacontoro conscensa, quum mare illud sinuosum sit, facile cognoverunt Persas ibi castra posuisse: atque Alexandro renuntiant, Darium in manibus esse.

3. Ipse, convocatis cohortium turmarumque ductoribus et auxiliariorum præfectis, hortatur bono ut animo sint ob ea quæ præclare antea fortiterque gessissent, et quod victoribus ipsis contra victos pugna immineret. Deum pro ipsis potius pugnare, qui Darium impulerit ut exercitum ex spatiosissimo campo in illas angustias adduceret, ut Macedonibus commodus ad explicandam phalangem locus esset: hostibus vero tanta multitudo ad pugnandum inutilis. Adhæc neque corporum neque animorum viribus pares esse. (4) Macedones enim cum Persis et Medis, qui multo jam tempore otio ac deliciis enervati essent, congressuros: ipsos bellicis laboribus jamdudum ad pericula subeunda exercitatos: præterea liberos homines cum servis conflicturos. Græcos qui in utraque acie essent, non iisdem conditionibus pugnatos. Qui enim a Darii partibus essent, mercede eaque exigua conductos pugnare: eos qui a Macedonibus essent, pro Græcia sponte sua adductos dimicare. (5) Ex barbaris autem Thraces, Pæones, Illyrios et Agrianos, fortissimos totius Europæ et bellicosissimos, adversus molles effeminasque Asiæ gentes in aciem ire. Denique Alexandrum adversus Darium exercitum ducere. (6) Atque hæc quidem ad prælii prærogativam significandam commemoravit. Adhæc præmiorum quæ huic prælio proposita essent magnitudinem exponit. Neque enim eos satrapas Darii illo prælio victuros, neque equitatum qualis ad Granicum amnem constiterat, neque viginti millia exterorum mercenariorum, sed summam imperii Persici ac Medici, et quotquot usquam nationes Persis ac Medis parentes Asiam inhabitant, ipsamque adeo magnum regem debellaturos, nihilque ex eo prælio reliquum futurum, quam ut universæ Asiæ imperent, ut optatum laboribus suis finem imponant. (7) Adhæc quæ splendide ab iis collatis viribus gesta essent recensebat. Si quis vero audax aliquod et laudabile facinus privatim edidisset, nominatim singulos evocabat. Suum quoque periculorum in præliis contentum, quamminima poterat cum invidia

ἰαίηται. (8) Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφώντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι μυρίων ἐς μνήμην ἔλθειν, ὡς οὐδέν τι οὔτε κατὰ τὸ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσι ἐπισκοπῆς, οὐδὲ ἱππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Ἡρακλῶν, οὐδ' ὅση ἄλλη σφίσι ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοσούτων ἢ σφενδονητῶν, οὔτε μὴ Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὄψιν, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ Ξενοφώντος αὐτοσχεδιασθέντων, (9) οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη θσα ἄλλα κατιόντων εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφίσι ἐπεγένετο νικῶντες ἐπὶ ἡλθον· θσα τε ἄλλα ἐν τῷ τοσούτῳ πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινέσθαι εἰκός. Οἱ δὲ ἄλλοι ἄλλοθεν δεξιούμενοι τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

ΚΕΦ. Η'.

Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει· προπίπτει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἱππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοσούτων προκατασκευασμένους τὴν ὁδὸν τὴν ὀπίσω· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιάν πᾶσαν ἦν, ὡς κατασχέειν αὐθις τὰς πύλας. (2) Ὡς δὲ ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὐθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιάν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πυλῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἑω κατῆει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδόν· καὶ ὡς μὲν πάντῃ στενόνπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἦγεν· ὡς δὲ διημέρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσεν αἰεὶ τὸ κέρας ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παρὰ τὴν, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν. (3) Οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τῶς μὲν κατόπισθεν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν. Ὡς δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, συνέτασεν ἤδη τὴν στρατιάν ὡς ἐς μάχην, πρῶτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τὸ τε ἄγλημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἦν Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην δὲ τούτων τὴν κοῖνον τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. Οὗτοι μὲν ἴσταν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρχαίως τεταγμένοι ἦσαν. (4) Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρῶτη μὲν ἦ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δὲ εὐωνύμου τοὺς πεζοὺς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ἑξομπεκάντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελλτο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλοθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, οὔτε πάντῃ υπερφαλαγγῇσιν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἡμελλόν.

Διὰ τοῦτο δὲ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάσαι πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισημύριους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν, καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισημύριους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν

memorabat. (8) Fertur autem etiam Xenophontis et decem millium qui cum eo fuerant meminisse, quippe quod ipsis neque numero, neque ulla alia aestimatione comparandi fuerint: quod neque Thessalos equites, neque Boeotios aut Peloponnesios, neque Macedones aut Thraces, neque alium ullum equitatum qui ipsis accensus erat, habuissent, neque sagittarios aut funditores, praeter Cretenses et Rhodios nonnullos, quos Xenophon in ipso discrimine festinanter conscripserat: (9) hos tamen regem cum universo exercitu ante Babylonem in fugam vertisse, gentesque omnes, quotquot iis Euxinum pontum petentibus in itinere restiterunt, domuisse. Alia praeterea adjecit, quibus bonos imperatores ante proelia ad bonos ac strenuos milites exhortandos uti par est. Illi certatim regem complexi et verbis efferentes e vestigio in aciem duci postulant.

CAP. VIII.

Tum Alexander corpora curare jubet, equitesque nonnullos et sagittarios ad Portas praemittit, qui viam, quam jam transierat, explorent. Ipse noctu cum universo exercitu movit, ut angustias illas denuo occupare posset. (2) Ut vero sub medium noctis rursus Portas insedit, reliquum noctis exercitui ad quietem ibi in rupibus dedit, excubiis summa diligentia dispositis, sub auroram ex Portis in viam descendit. Et quamdiu magna erat viarum angustia, angustam etiam aciem ducebat: ubi vero laxare se sinus montium coeperunt, explicuit subinde cornu, alium atque alium ordinem armatorum in phalangem adducens, dextra quidem montem versus, laeva autem ad mare. (3) Equites porro interea peditibus a tergo constituti erant. At postquam in aperta loca ventum est, exercitum statim ad praelium committendum instruit. In dextro cornu montem versus peditum agema locat et scutatos, quibus praerat Nicanor Parmenionis filius: proximum his, Coeni; mox Perdicca agmen. Hi quidem usque ad medios gravis armaturae ordines, si quis a dextro aciei latere numerare incipiat, constituti erant. (4) A sinistro vero primae erant Amyntae copiae, inde Ptolemæi: proximae huic Meleagri. Et quidem ad laevam Craterus peditibus praefectus erat: totum autem sinistrum cornu Parmenio ducebat. Huic imperatum erat ne a mari recederet, ne videlicet a barbaris circumveniretur. Nam alioqui Persae facile multitudine copiarum phalangem Macedonum omni ex parte cinxissent.

5. Darius, postquam ei nuntiatum est Alexandrum instructa acie adventare, triginta millia equitum, expeditorum viginti millia Pinarum flumen transire jubet, ut reliquum exercitum securius instruat. (6) Ac primos quidem ex ar-

συντάξει. (6) Καὶ πρῶτους μὲν τοῦ ὀπλιτικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδόκων καλουμένων ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἐς ἑξακισμυρίους· ὀπλῖται δὲ ἦσαν καὶ οὗτοι. Τσοῦτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον ἵνα ἐτάσσοντο. (7) Ἐπέταξε δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν ὁ κατὰ νῶτον ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος ἵνα ἐπετάχθησαν πῇ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσῃ ἐγίγνετο· ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προῖον τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρεῖαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. (8) Τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ ψιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὅπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ἡ ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἐξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

9. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διέσχεν ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἵππείας, τοὺς τε ἐταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρει ἄμα ὅλ' ἔταξε· τοὺς δὲ ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ συμμάχικόν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

10. Δαρεῖος δὲ, ὡς συντεταγμένη ἦδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, τοὺς ἵππείας οὐστinas πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προτετάχει ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἑκταξίς τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ζυνθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρει πρὸς τῇ θαλάσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτη μᾶλλον τι ἱππασίμα ἦν· μέρος δὲ τι αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. (11) Ὡς δὲ ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρως σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

ΚΕΦ. Θ'.

40 Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μεταχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν συμμάχων ἵππείας ταύτη τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἵππείας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος ἀφανῶς διελθεῖν. (2) Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἵππῶν κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρομους, ὧν ἡγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν

nigeris Græcos mercede conductos numero triginta millium adversus Macedonum phalangem constituit. Ab utroque horum latere Cardacas, qui et ipsi armigeri erant, ad sexaginta millia collocat. Neque enim plures in simplici phalange constitui, locus in quo exercitus instruebatur, patiebatur. (7) Porro ad montem, qui ipsis ad sinistram erat, adversus Alexandri dextrum cornu viginti millia statuit. Atque horum quidem nonnulli a tergo Alexandri exercitus oppositi erant. Mons enim, in quo acies instructa erat, aliqua ex parte introrsum recedens, sinum quemdam veluti in mari faciebat: deinde in anfractum porrectus efficiebat ut qui ad radicem montis constituti erant, dextrum Alexandri cornu aversum cernerent. (8) Reliqua vero expeditorum atque armigerorum multitudo pro gentium varietate in confertos inutilesque ordines redacta post Græcos mercenarios et barbaros in phalangem compositos stabat. Sexcenta enim bellatorum millia in Darii exercitu esse ferebantur.

9. Alexander vero, postquam progredienti sibi majus spatium aperiri cœperat, equitatum amicorum Thessalosque et Macedonas adducit. Atque hos quidem in dextro cornu juxta se locat. Peloponnesios reliquosque socios ad lævum cornu Parmenioni mittit.

10. Darius postquam aciem instruxit, equites quos ad flumen eam ob causam locarat ut tuto exercitum ordinare posset, dato signo revocat. Horum plerosque ad dextrum cornu mare versus adversus Parmenionem statuit, quod ab ea parte major equorum esset usus: reliquam partem in sinistram cornu ad montem traducit. (11) Quum vero propter angustiam locorum inutiles eo in loco sibi viderentur, plerosque ut in dextrum ipsorum cornu sese recipiant jubet. Ipse Darius medium aciei tenebat, Persarum regum in exercitus ordinatione veteri more observato; cuius quidem rei rationem Xenophon Grylli filius conscripsit.

CAP. IX.

Inter hæc Alexander animadvertens universum ferme Persarum equitatum contra lævum suum cornu mare versus traductum, solosque Peloponnesios cum reliquo sociorum equitatu eam ad partem collocatos esse, Thessalos etiam equites confestim eo mittit; imperans ne ex adverso totius aciei equitent, ne ab hostibus eo se transferentes cernantur, sed a tergo phalangis non conspecti ab hoste transeant. (2) Præstituit autem equitibus ad dextrum cornu antecursores, quibus præfectus erat Protomachus, et Pæo-

ἦντο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἦρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δὲ Ἀγριάνους, ὧν ἦρχεν Ἀττάλος, καὶ τῶν ἱππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νότον ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῶν τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσιν τετάχθαι, τὴ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖον τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ πᾶς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νότον σφῶν τεταγμένους. (3) Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετέθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θράκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης· πρὸ τούτων δὲ ἡ ἱππικὴ χεὶρ τὸ εὐωνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπατάχθησαν. Ἐπεὶ δὲ οὕτε πυκνὴ αὐτῶν ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐβραίνετο, πολὺ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκίλευσε δύο ὕλας τῶν ἐταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἥ ἐκ Διόγης ἦν Περόιδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἥ ἐκ ἡγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀπὸνως παρελθεῖν. (4) Καὶ τοὺς τοξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὐς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπῳ παραγαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸν Περσῶν κέρασ τὴν φάλαγγα. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὕτε κατέβησαν, ἐκδρομῆς τε ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης βρόχιος ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἔκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις ὁπισθεῖν ὡς χρῆσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος, αἰνῶς δὲ ἱππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρχεσεν.

ΚΕΦ. Ι'.

Οὕτω δὲ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύσας, ὥστε καὶ πάντι ἐδοξε σχολαίᾳ γενέσθαι αὐτῶν ἡ πρόσδος. Τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις, πολλὰ γὰρ μὲν ἀποκρήμνους οὐσαις, ἵππῳ δὲ ἵππῳ καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐκολώτερα ἐφαινετο, οὕτως ἔμενεν. Καὶ ταύτῃ εὐθὺς ὅλως ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλεξάνδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοις. (2) Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατόπεδα, ἐν ταῖς παρὶσπεύων πάντῃ Ἀλεξάνδρος παρεκάλει ἀνδράς ἀγαθοὺς γίνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ἰσχύματα ζῆν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ὑαγῆς καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῶν πανταχόθεν βοή ἐγένετο μὴ διατρίβειν, ἀλλὰ ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολέμους. (3) Ὁ δὲ ἦν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἦν, ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασταθῆναι ἐν τῇ ξυntonωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δὲ ἐντὸς βέλους ἐγένοντο, πρῶτοι δὲ οἱ κατ' Ἀλεξάνδρον καὶ αὐτὸς Ἀλεξάνδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς

nes, quibus præerat Ariston; peditibus vero sagittarios, quos Antiochus ducebat. Agrianos autem, quorum dux erat Attalus, et nonnullos equitum ac sagittariorum in obliquum ad montem a tergo locat: ita ut ad eam partem quæ ipsi dextra erat, phalanx in duo cornua divisa cerneretur, alterum quidem adversus Darium, eosque qui trans flumen stabant, Persas omnes: alterum adversus eos qui ad montem a tergo imminabant. (3) Ante sinistrum latus ex peditibus Cretenses sagittarios et Thraces, quos ducebat Sitalces, ponit: ante hos equitatum, qui ad sinistrum cornu pertinebat. Exteri vero mercenarii omnibus præstituti erant. Ceterum quum eorum phalanx in dextro cornu non satis conferta videretur, atque ex ea parte potissimum Persas phalangem circumvenire posse judicaret, ex medio agmine duas amicorum turmas, Anthemusiam, cui Perædas Menesthei filius, et Leugæam, cui Pantordanus Cleandri filius præerant, ut ad dextrum latus clam hostibus se recipiant jubet. (4) Sagittariis etiam ac parte Agrianorum et Græcorum mercede conductorum nonnullis ad dextrum suum cornu ad frontem traductis, phalangem ultra Persarum cornu extendit. Quum enim illi qui in monte dispositi erant non descenderent, excursione Agrianorum ac nonnullorum sagittariorum Alexandri jussu in ipsos facta, facile a radice montis propulsi ad cacumen confugerunt. Visum etiam ipsi est, eos quos illis ea ex parte opposuerat, ad corroborandam phalangem usui esse posse, satisque esse si trecenti equites illis opponerentur.

CAP. X.

Hoc modo dispositis militibus, Alexander aliquamdiu tarde aciem promovebat, ut omnino tardus eorum congressus fore videretur. Neque enim Darius barbaros ut primum eos constituerat jam in adversum ducebat, sed in ripis fluminis, quæ magna ex parte præruptæ erant, et qua facilius in illas consensus visus fuerat, vallo ducto munitæ, sese continebat. Quod quidem statim Macedonibus argumento fuit, Darium jam servitutem animo concepisse. (2) Postquam vero acies conjunctæ sunt, Alexander in omnem exercitus partem obequitans, ut strenuos fortesque viros sese præbeant, hortatur, neque præcipuos solum copiarum duces suis nominibus, addita ut par erat laude, verum etiam tribunos et manipulares nominatim compellabat, et ex mercenariis qui aut titulo aut rerum gestarum gloria illustriores essent. Hic clamor undique sublati est, abrumpendam moram, in hostes ruendum. (3) Alexander tametsi jam Darii exercitum in conspectu haberet, sensim tamen initio acies suas duxit, ne nimia contentione festinationeque incessus fluctuans phalanx dissiparetur. Posteaquam vero intra teli jactum ventum est, primi qui circa Alexandrum erant, ipseque Alexander in dextro cornu subsistens, cursu in flumen feruntur: ut et ipsa im-

τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλήξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θύσσαν ἐς χεῖρας ἐλθόντας ὀλίγα πρὸς τῶν τοξωτῶν βλάπτεσθαι. (4) Καὶ ξυνέβη ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος· εὐθύς γὰρ ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῶν ἀριστερῶν κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν λαμπρῶς ἐνίκη· Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν· οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ᾧ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρα παραβραγείσα, (5) ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὕτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ᾗσαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατόι ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι, ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν ᾧ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατείδον. (6) Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι· τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τε Ἀλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειψοῦναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβημένης, μὴ ἀφανίσει. (7) Καὶ τι καὶ τοῖς γένεσι τῶν τε Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Μακεδονικῶν φιλοτιμίας ἐνέπεσον ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις, τετραμμένοις ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὄντωντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπώσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρεβρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφалаγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους. (2) καὶ οἱ ἱππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῇ τῇ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαδόντες εὐρώστως ἐνέβαλλον εἰς τὰς ἵλας τῶν Θεσσαλῶν· καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἱππομαχία καρτερά· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρείον τε πεφευγότα ᾗσθοντο καὶ πρὶν ἀποβραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους συγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. (3) Τότε δὲ ἤδη λαμπρά τε καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγή ἐγίνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἑκακοπάθουν, βαρέως ὥλισιμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἱππεῖς, κατὰ στενάς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως σὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες, οὐ μείον ἀπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῆς διώξεως τῶν πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μείον ἢ ὡς πεζῶν ὄνομος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐγίνετο.

petus celeritate Persas percellerent, et celerius ad manus venientes minus damni a sagittariis acciperent. (4) Quod quidem ita ut Alexander cogitavit evenit. Statim enim atque ad manus ventum est, Persae qui ad sinistrum cornu collocati erant, terga vertunt. In eo conflictu Alexander cum suo comitatu illustrem minimeque dubiam victoriam est consecutus. Graeci vero mercenarii, qui a Darii partibus erant, qua Macedonum phalanx divisa erat, utpote in dextrum cornu flexa (5) (Alexander enim celeriter amnem ingressus et cominus cum hoste congressus facile Persas ex ea parte positos propulsarat; Macedones vero in medio positi non pari diligentia erant usi, sed edilis ac praeruptis passim ripis impediti, aciei frontem eodem ordine servare non poterant), ea parte qua maxime convulsam phalangem sunt conspicati, impetum in Macedones faciunt. (6) Acris ibi pugna miscetur, illis quidem Macedones in flumen repellere et victoriam fugientibus jam suis recuperare nitentibus: Macedonibus contra, ne manifestae Alexandri victoriae deessent, aut phalangis gloriam, quae ut invicta tum temporis omnium ore celebrabatur, imminuerent. (7) Adhuc aemulatio quaedam contentioque de honore Graecanae nationi cum Macedonibus intercedebat. In eo conflictu Ptolemaeus Seleuci filius re fortiter gesta, alique non obscuri nominis Macedones centum fere et viginti numero ceciderunt.

CAP. XI.

Dum haec geruntur, cohortes, quae ad dextrum cornu erant, quum jam Persas sibi oppositos in fugam versos viderent, in externos Darii mercede conductos et invalidos maleque affectos conversi, eos a flumine propellunt. Atque eam Persici exercitus partem quae divulsa erat phalange circumvenientes, e transverso in eos feruntur stragemque exterorum edunt. (2) Porro equites Persae qui Thessalis oppositi erant, nequaquam se in hoc conflictu citra flumen continebant, sed eo fortiter transmissis, in Thessalicas turmas invehuntur. Atrox ibi equestre praelium commissum est. Neque prius Persae terga verterunt, quam Darium fugisse cognoscerent, aut antequam mercenarios suos a phalange dissipatos casusque esse intelligerent. (3) Tum vero manifesta, et quidem totius exercitus fuga sit. Persarum equi, quum sutores graviter armatos ferrent, in receptu multum incommodi acceperunt: ipsique equites, quum per angusta viarum confertim, metu exagitati, nullo ordine ruerent, non minore damno protriti a suis quam ab hostibus insequentibus sunt affecti. Thessali enim acriter a tergo premebant, adeo ut haud minor equitum quam pedum strages in fuga edita sit.

1. Δαρείος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπορρήγνυ-
μενον κατείδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθὺς ὡς εἶχεν
ἐπὶ τοῦ ἄρματος ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. (5) Καὶ
ἔσπευ μὲν ὁμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐπετόγχανεν, ἐπὶ
τοῦ ἄρματος διεσώζετο· ὡς δὲ φάραγγί τε καὶ ἄλλαις
δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ
τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς· ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον
ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου ἐπιβάς
10 ἔφευγε· καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφελίετο
αὐτὸν τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἄλῳναι. (6) Ἀλέξανδρος
γὰρ ἔσπευ μὲν φάος ἦν ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ συν-
εσκόταξέ τε ἡδὴ καὶ τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ
ἐμπάλιν ἀπετράπετο ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, τὸ μέντοι
15 ἄρμα τὸ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ
τὸν κἀνδυν καὶ τὸ τόξον. (7) Καὶ γὰρ καὶ ἡ δῖωξις
βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραβόρῃ
τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους
20 καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέν-
τας κατείδε.

2. Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεο-
μίθρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγησαμένων τοῦ
ἱππικοῦ· ἀποβλήσκει δὲ καὶ Σαβάκης ὁ Αἰγύπτου σα-
25 τράπης καὶ Βουδάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δὲ
ἄλλο πλῆθος εἰς δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις
ἱππεὺς ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ
Λάγος, ζυνεπισπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ
σφῶν διώκοντας Δαρείον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ
30 διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν φάραγγα.
(8) Τό τε στρατόπεδον τὸ Δαρείου εὐθὺς ἐξ ἐφόδου ἐάλω
καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνή, αὐτὴ δὲ καὶ ἀδελφὴ Δαρείου,
καὶ υἱὸς Δαρείου νήπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἐάλωσαν
καὶ ἄλλαι ἀμφοτέρω Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες
35 οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν
ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον ἐσταλκό-
τες· (10) ἐπεὶ καὶ Δαρείος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ
καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῃ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δαίταν καὶ
στρατευομένῳ ὁμῶς συνέπεται πεπόμεναι ἐς Δαμασκόν,
40 ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τά-
λαντα ἔαλοι. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλί-
γον ὑστερον ἐάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο στα-
λέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ
ἄρχοντος Ἀθηναίου Νικοκράτους μηνὸς Μαίμακτη-
45 ριώνος.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέ-
ξανδρος εἴπει, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς
νεκροὺς ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δυνά-
μει πάσῃ ἐκτεταγμένη λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον·
50 καὶ λόγῳ τε ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπεῖς ἔργον ἐν

4. Darius vero, ubi primum ab Alexandro sinistrum ejus
cornu fugatum est atque dissipatum ea parte exercitum vi-
dit, confestim incenso ut potuit curru, cum primariis fu-
git. (5) Et quamdiu planis atque apertis locis in fuga uti
licuit, curru sibi salutem quæsit. Ubi autem in prærupta
loca aliasque viarum difficultates incidit, deserto curru et
scuto exutoque amiculo, arcu etiam in curru relicto, con-
scenso equo fugit. Nox non multo post superveniens ob-
stitit, quominus ab Alexandro caperetur. (6) Alexander
enim dum adhuc lux esset, acriter persequutus est Darium,
quum vero tenebris obortis etiam proxima cerni nequirent,
ad exercitum reversus est, currum tamen Darii ejusque
scutum et amiculum atque arcum cepit. (7) Paulo enim
tardius eum insequi cœperat, quod in prima illa phalangis
dissipatione ipse etiam subsistens non prius ad insequendum
se convertit, quam externos mercenarios Persicumque equi-
tatum a flumine repulsos conspexit.

8. E Persis cecidere Arsames, Rheomithres et Atizyes,
ex iis qui apud Granicum equitatum duxerant; Sabaces
etiam Ægypti satrapa, et Bubaces, magni inter Persas no-
minis; præter hos reliqua multitudo ad centum millia,
atque in his equitum decem millia: adeo ut Ptolemæus
Lagi filius, qui tum temporis Alexandrum cum suis Darium
insequentem comitatus erat, auctor sit, quum in perse-
quendo ad hiatum quendam venissent, super strata hostium
cadavera sese hiatum istum transisse. (9) Post hæc castra
Darii primo impetu capta sunt, atque in iis mater Darii, et
uxor eademque soror, ac filius adhuc infans; duæ præterea
ejus filiae captæ, et circum eas aliæ principum virorum
uxores non multæ. Plurimi enim Persæ uxores suas cum
impedimentis Damascus miserant; (10) siquidem et Darius
majorem pecuniarum partem, et quæcunque ad splendidum
magnificumque apparatus pertinentia reges Persarum etiam
militantes comitari solent, Damascus miserat, adeo ut in
exercitu ultra tria millia talentorum inventa non fuerint.
Ceterum omnis ea pecunia paulo post Damasci capta est a
Parmenione, eam ad rem ab Alexandro misso. Hic prælii
exitus fuit, archonte Athenis Nicocrate, mense Mæmacte-
rione.

CAP. XII

Postero die Alexander, quamvis æger adhuc e vul-
nere quod in femore exceperat, saucios tamen obivit, et
cæsurum corporibus conquisitis, magnifice ea sepelivit,
universo exercitu in acie stante, et bellicas uniuscujusque
laudes, quem vel ipse præclarum aliquod facinus in pugna

τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ συμφο-
 νούμενον ἔμαθε· καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους
 ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. (2) Καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδει-
 κνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἕνα τῶν σω-
 ματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν· ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς
 5 σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ
 δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ
 μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμίλου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς
 ἐκεῖνου τάξεως. Καὶ Σολεῦσι τὰ τε πεντήκοντα τά-
 10 λαντα ἂ ἐτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρη-
 μάτων ἀνῆκε καὶ τοὺς ὁμήρους ἀπέδωκεν.

3. Ὁ δὲ οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναι-
 κὸς ἢ τῶν παίδων ἠμελήσεν. Ἀλλὰ λέγουσί τινες τῶν
 τὰ Ἀλεξάνδρου γραφάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς ἢ ἀπὸ
 15 τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν ἐς τὴν σκηνὴν πα-
 ρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν,
 ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον
 οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· (4) πυθέσθαι οὖν αἵτινες γυναῖκες
 καὶ ἀνὴρ· οὗτοι οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσι· καὶ τινα
 20 ἐξαγγεῖλαι, ὅτι, Ὡ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ
 Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλην αὐταῖς ὅτι τὸ τό-
 ξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κίνδυνον τὸν βασιλικόν
 καὶ ἡ ἀσπίς· ὅτι κεκόμεναι ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ
 τελευτῇ Δαρείου ἀνομιώζουσι. (5) Ταῦτα ἀκούσαντα
 25 Ἀλεξάνδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἕνα τῶν
 ἐταίρων, ἐντειλόμενον φράσαι ὅτι ζῇ Δαρείος· τὰ δὲ
 ὅπλα καὶ τὸν κίνδυνον ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρ-
 ματι καὶ ταῦτα ὅτι μόνον ἔχει Ἀλεξάνδρος. Καὶ Λεον-
 νάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηνὴν τὰ τε περὶ Δαρείου
 30 εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχωρεῖ· Ἀλεξάν-
 δρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι
 βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐ κατὰ ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πό-
 λεμον πρὸς Δαρείον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας
 διαπεπολεμηθῆναι ἐννόμως. (6) Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος
 35 καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι· λόγος δὲ ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέ-
 ξάνδρον τῇ ὑπεραιᾷ παρελθεῖν εἰσω ξὺν Ἡφαιστίωνι
 μόνῳ τῶν ἐταίρων· καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου, ἀμ-
 φιγνοήσαντες οἱ βασιλεῖς εἶπεν αὐτοῖς, ἐστάλλαι γὰρ
 40 ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἡφαιστίῳ προσελθεῖν
 καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζων [αὐτῇ] ἐφάνη ἐκεῖνος. (7)
 Ὡς δὲ ὁ Ἡφαιστίων τε ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν
 ἀμφοῖν αὐτῆς, τὸν Ἀλεξάνδρον δείξας, ἐκείνον ἔφη εἶναι
 Ἀλεξάνδρον, τὴν μὲν καταίδεσθῆσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑπο-
 χωρεῖν, Ἀλεξάνδρον δὲ οὐ φάναι αὐτὴν ἁμαρτεῖν·
 45 καὶ γὰρ ἐκείνον εἶναι Ἀλεξάνδρον. (8) Καὶ ταῦτα ἐγὼ
 οὐθ' ὡς ἀληθὴ οὔτε ὡς πάντῃ ἀπιστὰ ἀνέγραψα. Ἀλλ'
 εἴτε οὕτως ἐπράχθη, ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρον τῆς τε ἐς τὰς
 γυναῖκας κατοικτίσεως καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως
 καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς ξυγγράψασιν Ἀλέ-
 50 ξάνδρος ὡς καὶ ταῦτα ἀν' πράξας καὶ εἰπὼν, καὶ ἐπὶ
 τῷδε ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρον.

patrantem viderat, vel patrasse constanti fama acceperat,
 verbis ornavit et pecuniarum largitione singulos pro suo
 merito dignitateque honestavit. (2) Posthac Balacrum Ni-
 canoris filium Ciliciae satrapam designat. Is unus ex regis
 corporis custodibus erat: custodiae autem corporis in ejus
 locum sufficit Menetem Dionysii filium. Polysperchonti,
 Simmiae filio, agmen Ptolemaei Seleuci filii, qui in praelio
 ceciderat, ducendum dat. Solensibus quinquaginta ta-
 lenta, quae adhuc reliqua erant ex summa quam iis impe-
 rarat, remittit, et obsides reddit.

3. Neque vero matris Darii neque uxoris et liberorum
 curam omisit. Nonnulli enim qui de rebus gestis Alexandri
 scripserunt, auctores sunt, eadem ipsa nocte qua ab inse-
 quendo Dario redierat, quum in tabernaculum Darii, quod
 ipsi selectum asservatumque erat, intrasset, muliebrem
 ejulatum atque alium quendam tumultum audisse non procul
 a tabernaculo, (4) ac quaevisse quanam essent haec mu-
 lieres, et cur in tam vicino tabernaculo? statimque re-
 nuntiasse quempiam: « Mater Darii, o rex, ejusque uxor
 et liberi, ut nuntiatum illis fuit te et arcum et amiculum
 regium habere, posteaque etiam scutum Darii allatum esse,
 tanquam mortuo Dario ejulatus edunt. » (5) Alexandrum ei
 re cognita, Leonnatum, unum ex amicis, ad eas misisse,
 jussum dicere, Darium superstitem esse: arma vero et ami-
 culum ab illo fugiente in curru relicta esse, ea solum penes
 Alexandrum esse. Leonnatum tabernaculum ingressum,
 Darii statum exposuisse, praeterea ut regio etiam cultu fa-
 mulatuque illis uti liceret reginaeque appellarentur, ab
 Alexandro illis concedi. Neque enim inimicitiarum causa
 sibi adversus Darium bellum susceptum, sed pro imperio
 Asiae legitime decertasse. (6) Haec quidem Ptolemaeus et
 Aristobulus tradunt. Fama vero tenet Alexandrum ipsum
 postero die tabernaculum, solo enim ex amicis Hephaestio
 comitante, ingressum: et matrem quidem Darii dubitantem
 uter eorum rex esset (pari enim uterque corporis cultus
 erat) ad Hephaestionem accessisse eumque veneratam esse,
 quod ille habitu corporis praestare ei videretur. (7) Quum
 retrocessisset, et quidam eorum qui circa eam erant,
 quis esset Alexander, monstret, illam errato pudentiam
 recessisse, Alexandrum, nullum erratum esse, respondisse:
 nam et illum Alexandrum esse. (8) Atque haec quidem
 non ut vera, sed neque ut plane incredibilia adscripsi. Sed
 si illa gesta sunt, Alexandrum tum ob eam qua in feminas
 usus est commiserationem, tum ob fidem et honorem amico
 praestitum laudo: et si scriptoribus historiarum appositus
 visus est Alexander ad haec et facienda et dicenda, eo et-
 iam nomine illum laudo.

ΚΕΦ. II'.

Δαρείος δὲ τὴν μὲν νύκτα ζῆν ὀλίγοις τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐφυγε, τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἀναλαμβάνων ἀεὶ τῶν τε Περσῶν τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ἐς τετρακισχίλους ἔχων τοὺς πάντας, ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν σπουδῇ ἤλαυνεν, ὡς τάχιστα μέσον αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν Εὐφράτην ποιῆσαι. (2) Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀντιόχου καὶ Θυμῶνδος ὁ Μέντορος καὶ Ἀριστομήδης ὁ Φεραῖος καὶ Βιάνωρ ὁ Ἀκαρνάν, ζυμπαντες οὗτοι αὐτόμολοι, μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτοὺς στρατιωτῶν ὡς ὀκτακισχίλων εὐθὺς ὡς τεταγμένοι ἦσαν κατὰ τὰ ὄρη φεύγοντες ἀφίκοντο ἐς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης· (3) καὶ ἐνταῦθα καταλαβόντες τὰς ναῦς νεωλεκημένας ἐφ' ὧν πρόσθεν ἐκ Λέσβου διακκοιμισμένοι ἦσαν, τούτων ὅσαι μὲν ἱκαναὶ σφισιν ἐς τὴν κομιδὴν ἐδόκουν, ταύτας κατελκύσαντες, τὰς δὲ ἄλλας αὐτοῦ ἐν τοῖς νεωρίοις κατακαύσαντες, ὡς μὴ παρασχεῖν ταχέϊαν σφῶν τὴν ὁδὸν, ἐπὶ Κύπρου ἐφυγον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αἴγυπτον, ἵνα περ ὀλίγον ὕστερον πολυπραγμονῶν τι Ἀμύντας ἀποθνήσκει ὑπὸ τῶν ἐγ-

30 γρηγορεῖ.

4. Φαρνάβας δὲ καὶ Αὐτοφραδάτης τῶς μὲν περὶ τὴν Χίον διέτριβον· καταστήσαντες δὲ φρουρὰν τῆς Χίου τὰς μὲν τινὰς τῶν νεῶν ἐς Κῶν καὶ Ἀλικαρνασσὸν ἵσταν, αὐτοὶ δὲ ἑκατὸν ναυσὶ ταῖς ἀρίστα πλεούσαις ἐκτάχοντο ἐς Σίρῶν κατέσχον. Καὶ παρ' αὐτοὺς ἀρκεῖται Ἄγις ὁ [τῶν] Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐπὶ μίλλε τριήρους, γρηματὰ τε αἰτήσων ἐς τὸν πόλεμον καὶ δύναμιν ναυτικὴν τε καὶ περὶ τὴν ὁδὸν πλείστην ἀξίωσιν συμπεμψαι οἱ ἐς τὴν Πελοπόννησον. (5) Καὶ ἐν ταύτῃ ἀγγελία αὐτοῖς ἔρχεται τῆς μάχης τῆς πρὸς Ἰσὼν γενομένης. Ἐκπλαγέντες δὲ πρὸς τὰ ἐξαγγελθέντα Φαρνάβας μὲν σὺν δώδεκα τριήρεσι καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ζῆν χίλοις καὶ πεντακοσίοις ἐπὶ Χίου ἐστῆλθον, δέισας μὲν τι πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς ἤττης οἱ Χίοι νεωπερίσωσιν, (6) Ἄγις δὲ παρ' Αὐτοφραδάτου τάλας ἀργυρίου λαβὼν τριάκοντα καὶ τριήρεις δέκα, ταύτας μὲν Ἰππίαν ἀζοντα ἀποστέλλει παρὰ τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ Ἀγησίλαον ἐπὶ Ταίναρον· καὶ παραγυλῶν ἐκέλευσεν Ἀγησίλαῳ, διδόντα τοῖς ναύταις ἐν πλὴν τὸν μισθὸν πλεῖν τὴν ταχίστην ἐπὶ Κρήτης, ὡς τὰ ἐκπύσσειν. Αὐτὸς δὲ τότε μὲν αὐτοῦ ἐν ταῖς ἡρώσι ὑπέμενε, ὕστερον δὲ εἰς Ἀλικαρνασσὸν περ' Αὐτοφραδάτην ἀφίκετο.

7. Ἀλεξάνδρος δὲ σατράπην μὲν Συρίᾳ τῇ κοίλῃ Μέρδιμα ἐπέταξε, δοὺς αὐτῷ ἐς φυλακὴν τῆς χώρας τοὺς τῶν ξυμμάχων ἱππέας· αὐτὸς δὲ ἐπὶ Φοινίκης ἦεν. Καὶ ἀπαντᾷ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν Στρατόν ὁ Γηροστράτου παῖς τοῦ Ἀραδίων τε καὶ τῶν Ἀράδων προσοικίων βασιλείας· ὁ δὲ Γηροστράτος αὐτὸς μετ' Αὐτοφραδάτου ἔπλει ἐπὶ τῶν νεῶν, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ τῶν Φοινίκων καὶ οἱ τῶν Κυπρίων βασιλεῖς καὶ αὐτοὶ Αὐτοφραδάτῃ συνέπλεον. (8) Στράτων δὲ Ἀλε-

CAP. XIII.

Darius noctu paucis comitatus fugerat : postridie vero recolligens Persas exterosque, qui ex eo proelio evaserant, quatuor in universum millia habens, ad Thapsacum urbem et Euphratem cum equitatu contendit, ut quam citissime posset, Euphratem inter se atque Alexandrum medium relinqueret. (2) Amyntas porro Antiochi et Thymondas Mentoris filius et Aristomedes Pheræus et Bianor Acarnan, omnes transfugæ, statim ita ut dispositi erant per montes fugientes Tripolim Phœnicie pervenerunt, octo circiter militum millia habentes : (3) ibi repertis navibus in navale subductis, quibus antea e Lesbo transvecti fuerant, tot ac sibi ad vecturam sufficere viderentur in mare protractis, reliquisque in navali succensis, ne celeriter eos insequendi facultatem suppeditarent, in Cyprum fugerunt, atque inde in Ægyptum : ubi paulo post Amyntas res novas moliens ab incolis interfectus est.

4. Pharnabazus autem et Autophradates aliquamdiu apud Chium moram fecerunt : praesidioque in insula collocato, nonnullis in Con atque Halicarnassum navibus missis, ipsi centum navibus optime ad navigandum comparatis Siphnum appellunt. Eo loci Agis Lacedæmoniorum rex una triremi ad eos venit, pecuniam in usus belli et copias navales ac pedestres, quammaximas posset, in Peloponnesum ducendas petiturus. (5) Inter hæc nuntius adfertur prælii apud Issum commissi. Quo nuntio perculsi, Pharnabazus quidem cum duodecim triremibus atque exterorum mercenariorum mille quingentis Chium repetit, veritus ne audita clade Chii defectionem molirentur. (6) Agis, acceptis ab Autophradate talentis argenti triginta et triremibus decem, has quidem Hippiae ad Agesilaum fratrem suum in Tænarum ducendas tradit, mandatis additis, ut persoluto nautis integro stipendio, quam citissime possit in Cretam naviget, ad res illius insulae constituendas. Ipse ibi in insulis aliquandiu commoratus, paulo post Halicarnassum ad Autophradatem abiit.

7. Alexander, Syriæ, quam Cœlen (*cavam*) vocant, Menonem Cerdimæ filium satrapam constituit, equitatu auxiliariorum ipsi in praesidium provincie commisso : ipse in Phœniciam profectus est. Et in itinere obvium habuit Stratonem Gerostrati filium (erat is Gerostratus Aradiorum, et quot quot Arado insulae finitimi sunt, rex, qui quidem, ut ceteris Phœnicum ac Cypriorum reges, naves suas cum Autophradate conjunxerat), (8) qui, aurea corona Alexandri capit

ξάνδρῳ ἐντυχίων στεφανοῖ χρυσῷ στεφάνῳ αὐτόν, καὶ τὴν τε Ἀραδὸν αὐτῷ τὴν νῆσον καὶ τὴν Μάραθον τὴν καταντικρὺ τῆς Ἀράδου ἐν τῇ ἡπείρῳ κειμένην πόλιν, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, καὶ Σιγῶνα καὶ Μαριάμμην πόλιν καὶ τὰλλα θσα τῆς σφῶν ἐπικρατείας ἐνοϊδῶσιν.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἔτι δὲ ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολὴν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. (2) Ἐδῆλου δὲ ἡ ἐπιστολή, ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ συμμαχία ἐγένετο· καὶ ἐπειδὴ Ἀρσης υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδίκως πρῶτος ἐς βασιλείαν Ἀρσῆν ἤρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθὼν. Ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὔτε πέμψαι τινὰ Ἀλεξάνδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς παλαιᾶς οὔσης φιλίας τε καὶ συμμαχίας, διαβῆναι τε ἐν στρατιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. (3) Τοῦτου ἕνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῶαν ἀνασῶσιν. Τὴν μὲν δὴ μάχην ὡς θεῶν τῷ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι· αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκα τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλεξάνδρον καὶ σύμμαχος εἶναι Ἀλεξάνδρῳ· καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἡξίου Ἀλεξάνδρον παρ' αὐτὸν ἐν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμᾳ τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἤκουσι τοὺς τὰ πιστὰ ληφόμενους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

4. Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλεξάνδρος καὶ συμπεμπεῖ τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγέλλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. Ἡ δὲ ἐπιστολή Ἀλεξάνδρου ὧδε ἔχει. «Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προσηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμὼν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν, ὑπαρξάντων ὑμῶν. (5) Καὶ γὰρ Περσινθίοις ἐβοηθήσατε, οἱ τὸν ἐμὸν πατέρα ἠδίκουν, καὶ εἰς Θράκην, ἧς ἡμεῖς ἤρχομεν, δύναμιν ἐπεμψεν Ὁχος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλεύσαντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἀρσῆν ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγίου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἑλλήνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμποντος, ὅπως πρὸς με πολεμῶσι, (6) καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαθόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς

imposita, Aradum insulam et Marathum ex adverso Aradi in continente sitam urbem magnam atque opulentam, et Sigonem et Mariammen, caeteraque omnia quae ad ipsorum ditionem pertinebant, ei tradit.

CAP. XIV.

Quumque adhuc Marathi esset Alexander, legati a eum a Dario venerunt, qui et literas adferrent et verbis deprecarentur ut Darii matrem, uxorem et liberos dimitteret. (2) Significabat vero epistola amicitiam ac foedus quod Philippo cum Artaxerxe intercessisset: quodque quum Arsēs, Artaxerxis filius, regnum accepisset, Philippus nullo a Persis incommodo affectus, primus Arsen injuria lacerasset. Alexandrum vero, ex eo tempore quo Darii Persis regnare coepisset, pro confirmanda veteri amicitia ac foedere nunquam misisse, (3) sed in Asiam profectum cum exercitu multis malis Persas affecisse. Quam ob causam se ut terram defenderet patriumque imperium tueretur expeditionem fecisse, de proelio ita ut alicui eorum visum fuisset decretum esse. Se regem a rege matrem suam uxorem ac liberos captos petere, amicitiam se cum Alexandro et societatem initurum venire, eaque de re Alexander ad se cum Menisco et Arsima, legatis Persarum mitteret qui fidem acciperent, et Alexandri nomine darent rogabat.

4. Alexander ad haec respondet, unaque cum legatis qui a Dario venerant, Thersippum mittit, jubens ut epistolam Dario reddat, ipse vero nulla de re cum Dario sermones conferat. Epistola Alexandri haec fuit: «Majoris vestri, Macedoniam reliquamque Graeciam ingressi, damnis nos affecerunt, quum ipsi nulla prius a nobis accepissent. Ego Graecorum imperator creatus, Persarum injuriam vindicare volens, in Asiam trajeci, a vobis laceratus. (5) Siquidem et Perinthii opem tulistis, qui patrem meum injuria affecerant; Ochus etiam in Thraciam quae nostro imperio subest exercitum duxit. Parum autem meo per insidiatores quos ipsi subornatis occiso, quemadmodum vos literis quoquoersum missis gloriati estis, quum tu Arsen cum Bagoa interfici curasses, regnumque injuste et contra Persarum leges atque instituta occupasses, summa Persis injuria illata, literas etiam parum amicas ad Graecos misisti, quibus eos ad bellum contra me suscipiendum incitares. (6) Quumque pecunias ad Lacedaemonios aliosque Graecorum nonnullos miseris, quas tamen quum reliquae omnes Graeciae civitates contempsissent, soli Lacedaemonii acceperunt, quum denique ii qui abs te emissi fuerunt, amicos sociosque

ἡμῶς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην ἣν τοῖς Ἕλλησι κατεσκεύασα διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσα ἐπὶ σέ, ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας. (7) Ἐπεὶ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγοὺς καὶ σατράπας, νῦν δὲ καὶ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχω, τῶν θεῶν μοι δόντων. Ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμέ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οἷα ἄκοντες παρ' ἐμοὶ εἰσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐκόντες ἡσυχάζουσιν μετ' ἐμοῦ. (8) Ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἐπίσης κυρίου ὄντος ἦκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῇ μὴ ἔλθω πάθος τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν φίλων τὰ πιστὰ ληφομένους. Ἐλθὼν δὲ πρὸς με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι ἐθέλεις εἶπαι καὶ λάμβανε. Ὅ τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμέ ἔσται σοι. (9) Καὶ τοῦ λοιποῦ ὅταν πέμπῃς παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μὴδὲ ἂ ἐξ ἴσου ἐπιστείλῃς, ἀλλ' ὡς κυρίως ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε εἰ τοῦτό ἐστι· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλεύσομαι περὶ σοῦ ὡς ἐκαστότος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομάνεις ἐπὶ ἀγῶνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεύγῃς, ὡς ἐγὼ ἐπὶ εἰ κορεύσομαι οὐδ' ἂν ἦς.»

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Πρὸς μὲν Δαρεῖον ταῦτα ἐπέστειλεν. Ἐπεὶ δ' ἔμαθε τὰ γράμματα ὅσα σὺν Κωφῇ τῷ Ἀρταβάζου ἀποπεμπόμεναι εἰς Δαμασκὸν Δαρεῖος ὅτι ἐάλωκε, καὶ ὅσοι Περσῶν ἀμφ' αὐτὰ ἐγκατελείφθησαν ἔξιν τῇ ἄλλῃ βασιλεῖ κατασκευῇ ὅτι καὶ οὗτοι ἐάλωσαν, ταῦτα μὲν ὁπίσω κομίσαντα εἰς Δαμασκὸν Παρμενίωνα φυλάσσειν ἐκέλευε. (2) Τοὺς δὲ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων οἱ πρὸς Δαρεῖον πρὸ τῆς μάχης ἀφίγμενοι ἦσαν, ἐπεὶ καὶ τούτους ἐάλωκεναι ἔμαθε, παρ' αὐτὸν πέμπειν ἐκέλευσεν. Ἦσαν δὲ Εὐθυκλῆς μὲν Σπαρτιάτης, Θεσσαλίσκος δὲ Ἰσημνίου καὶ Διονυσόδωρος Ὀλυμπιονίκης, Θηβαῖοι, Ἰφικράτης δὲ ὁ Ἰφικράτους τοῦ στρατηγοῦ, Ἀθηναῖος. (3) Καὶ οὗτοι ὡς ἤκον παρ' Ἀλέξανδρον, Θεσσαλίσκον μὲν καὶ Διονυσόδωρον, καίπερ Θηβαίους ὄντας, εὐθὺς ἄφ' ἑαυτοῦ, τὸ μὲν τι κατοικτίσει τῶν Θηβῶν, τὸ δὲ ὅτι ἡττησάμενοι δεδρακέναι ἐφαινοντο, ἡνδραποδισμένης ὑπὸ Μακεδόνων τῆς πατρίδος σφίσι τε ἡντινα ἡδύναντο ἀνελάναι εὐρισκόμενοι καὶ εἰ δὴ τίνα καὶ τῇ πατρίδι ἐκ Περσῶν καὶ Δαρείου, (4) ταῦτα μὲν ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐπικυλίσαντες, ἰδίᾳ δὲ Θεσσαλίσκον μὲν αἰδοῖ τοῦ γένους ἐρίεσθαι εἶπεν, ὅτι τῶν ἐπιφανῶν Θηβαίων ἦν, Διονυσόδωρον δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ τῶν Ὀλυμπίων. Ἰφικράτης δὲ φίλος τε τῆς Ἀθηναίων πόλεως καὶ μνήμῃ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς ζῶντά τε ἀμφ' αὐτὸν ἔχων ἐς τὰ μέγιστα ἐτίμησε καὶ νόσῳ τελευτήσαντος τὰ ὀστέα ἐς τὰς Ἀθήνας τοῖς πρὸς γένους ἀπέπεμψε. (5) Εὐθυκλῆς δὲ, Λακεδαιμονίον τε ὄντα, πόλεως περιφανῶς ἐλθὼν ἐν τῷ τότε, καὶ αὐτὸν οὐδὲν ἰδίᾳ εὐρισκόμενον

ARRIANUS.

« meos corruperint atque abalienarint, et pacem cum Graecis constitutam dissolvere omnibus modis conati sint, « bellum tibi intuli, quippe qui inimicitiarum auctor fueris. « (7) Quum autem primo satrapas tuos bellicae duces, « nunc vero te tuumque exercitum praelio vicerim, etiam « ditiones tuas deorum benignitate in mea potestate teneo. « Quotquot tuarum partium milites ex praelio servati ad me « confugerunt, horum curam gero, neque inviti apud me « sunt, sed sua sponte mecum militant. (8) Ad me igitur utpote totius Asiae dominum veni. At si metuis ne, « ubi veneris, aliquid tibi abs me acerbi accidat, mitte « amicorum tuorum aliquot, qui fidem accipiant. Quum « ad me veneris, matrem et uxorem ac liberos, et si quid « praeterea voles posce atque accipe. Quicquid enim a « me petieris, impetrabis. (9) De reliquo, quando ad me « scribes, ad Asiae regem scribere te memineris : neque « tanquam ad parem scribe, sed veluti omnium tuarum « rerum domino significa si qua re indiges. Sin aliter feceris, ego de te tanquam injuriam inferente decernam. Si « vero, quod ad regni possessionem attinet, contradicis, « aliud pro eo praelium experiri paratus sis, neque fugias. « Ego enim te, quocunque loci fueris, adoriar. »

CAP. XV.

Atque haec quidem ad Darium scripsit. Postquam vero cognovit, omnem pecuniam quam Darius per Cophenem Artabazi filium Damascus miserat captam esse, Persas etiam ejus pecuniae custodes, reliquumque regum apparatus in potestatem venisse, haec Parmenioni Damascus reportanda et custodienda tradidit. (2) Legatos autem Graecorum qui ad Darium ante praelium advenerant, quum hos quoque captos audiret, ad se mitti iussit. Hi erant, Euthycles Lacedaemonius, Thessalicus Ismenii filius, et Dionysodorus Olympionica, Thebani : porro Iphicrates, filius Iphicratis copiarum ducis, Atheniensis. (3) Qui quum ad Alexandrum adducti essent, Thessalicum quidem et Dionysodorum, quamvis Thebani essent, statim dimisit tum commiseratione Thebarum, tum quod venia digni viderentur, quippe qui patria ipsorum a Macedonibus direpta eversa, et sibi et patriae utilitatem aliquam adferre Darii ac Persarum adminiculo conarentur. (4) Haec itaque modeste ac leniter de utroque statuens, Thessalicum praeterea reverentia generis adductus (erat enim illustri apud Thebanos loco), Dionysodorum autem quod Olympiis vicisset dimisit : Iphicratem vero, ob amorem Atheniensis urbis et paternae memoriae gloriam, quum in vivis esset, magno semper apud se in honore habuit, et mortui ossa Athenas ad propinquos reportari curavit. (5) At Euthyclem, quod Lacedaemonius esset, eaque urbe tum temporis manifestas cum Alexandro inimicitias gereret, quodque ipse privatim nihil quod magnopere ve-

ἐς ξυγγνώμην ὅ τι [γε] καὶ λόγου ἄξιον, τὰ μὲν πρῶτα ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν· ὕστερον δὲ, ἐπεὶ μεγάλη αὐτοῦ χειρὶς, καὶ τοῦτον ἀφῆκεν.

6. Ἐκ Μαράθου δὲ ὁρμηθεὶς Βύβλον τε λαμβάνει δμολογίᾳ ἐνδοθεῖσαν, καὶ Σιδῶνα, αὐτῶν Σιδωνίων ἐπικαλεσαμένων κατὰ ἔχθος τὸ Περσῶν καὶ Δαρείου. Ἐντεῦθεν δὲ προὔχῳρι ὡς ἐπὶ Τύρον· καὶ ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Τυρίων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐσταλμένοι ὡς ἐγνωκότων Τυρίων πράσσειν ὅ τι 10 ἂν ἐπαγγέλλῃ Ἀλέξανδρος. (7) Ὁ δὲ τὴν τε πόλιν ἐπαινέσας καὶ τοὺς πρέσβεις (καὶ γὰρ ἦσαν τῶν ἐπιφανῶν ἐν Τύρῳ οἱ τε ἄλλοι καὶ ὁ τοῦ βασιλέως τῶν Τυρίων παῖς· αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀζέμιλκος μετ' Αὐτοφραδάτου ἔπλει), ἐκέλευσεν ἐπανελθόντας φράσαι Τυρίοις 15 ὅτι ἐθέλοι παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν θῦσαι τῷ Ἡρακλεῖ.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἔστι γὰρ ἐν Τύρῳ ἱερὸν Ἡρακλέους παλαιότατον ὃν μνήμη ἀνθρωπίνῃ διασώζεται, οὐ τοῦ Ἀργείου Ἡρακλέους τοῦ τῆς Ἀλκμήνης· πολλαῖς γὰρ γενεαῖς πρότερον τιμᾶται ἐν Τύρῳ Ἡρακλῆς, ἢ Κάδμου ἐκ 20 Φοινίκης ὁρμηθέντα Θήβας κατασχεῖν καὶ τὴν παῖδα Κάδμῳ τὴν Σεμέλην γενέσθαι, ἐξ ἧς καὶ ὁ τοῦ Διὸς Διόνυσος γίγνεται. (2) Διόνυσος μὲν δὴ τρίτος ἂν ἀπὸ Κάδμου εἴη, κατὰ Λάβδακον τὸν Πολυδώρου τοῦ Κάδμου παῖδα· Ἡρακλῆς δὲ ὁ Ἀργεῖος κατ' Οἰδίποδα μά- 25 λιστα τὸν Λαΐου. Σέβουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι ἄλλον Ἡρακλέα, οὗ γ' ὄνπερ Τυρίοι ἢ Ἑλλήνες. (3) Ἀλλὰ λέγει Ἡρόδοτος ὅτι τῶν δώδεκα θεῶν Ἡρακλέα ἀγοῦσιν Αἰγύπτιοι, καθάπερ καὶ Ἀθηναῖοι Διόνυσον τὸν Διὸς καὶ Κόρης σέβουσιν, ἄλλον τοῦτον Διόνυσον· καὶ ὁ 30 Ἰαχχος ὁ μυστικὸς τούτῳ τῷ Διόνυσῳ, οὗ γ' ὁ Θεβαῖω, ἐτάδεσται. (4) Ὡς τὸν γε ἐν Ταρτησσῷ πρὸς Ἰβήρων τιμώμενον Ἡρακλέα, ἵνα καὶ στῆλαί τινες Ἡρακλέους ὀνομασμέναι εἰσὶ, δοκῶ ἐγὼ τὸν Τύριον εἶναι Ἡρακλέα, ὅτι Φοινίκων κτίσμα ἢ Ταρτησσὸς καὶ 35 τῷ Φοινίκων νόμῳ ὁ τε νεῶς πεποιήται τῷ Ἡρακλεῖ τῷ ἐκεῖ καὶ αἱ θυσίαι θύονται. (5) Γηρυόνην δὲ, ἐφ' ὅντινα ὁ Ἀργεῖος Ἡρακλῆς ἐστάλη πρὸς Εὐρυσθέως τὰς βοῦς ἀπελάσαι τὰς Γηρυόνου καὶ ἀγαγεῖν ἐς Μυκήνας, οὐδὲν τι προσήκειν τῇ γῇ τῶν Ἰβήρων Ἐκαταῖος ὁ λο- 40 γοποιὸς λέγει· οὐδὲ ἐπὶ νῆσόν τινα Ἐρύθειαν ἔξω τῆς μεγάλης θαλάσσης σταλῆναι Ἡρακλέα, ἀλλὰ τῆς ἡπείρου τῆς περὶ Ἀμβρακίαν τε καὶ Ἀμφιλόχους βασιλέα γενέσθαι Γηρυόνην καὶ ἐκ τῆς ἡπείρου ταύτης ἀπελάσαι Ἡρακλέα τὰς βόας, οὐδὲ τοῦτον φαῦλον ἄθλον τιθέμε- 45 νον. (6) Οἶδα δὲ ἐγὼ καὶ εἰς τοῦτο ἔτι εὐδοτον τὴν ἡπείρον ταύτην καὶ βοῦς τρέφουσιν καλλίστας· καὶ ἐς Εὐρυσθέα τῶν μὲν ἐξ Ἡπείρου βοῶν κλέος ἀπῆλθαι καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἡπείρου τὸ ὄνομα τὸν Γηρυόνην οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος τίθεται· τῶν δὲ ἐσγάτων τῆς Εὐ- 50 ρώπης Ἰβήρων οὐτ' ἂν τοῦ βασιλέως τὸ ὄνομα γινώ-

nia dignum videretur, inveniret, primum quidem in custodiam (citra vincula tamen) tradidit : postea, ut res magnae prospere successerunt, etiam hunc dimisit.

6. E Maratho deinde movens, Byblum pactionibus traditam capit ; Sidonem etiam, Sidoniis ipsis odio Persarum et Darii eum accersentibus. Tyrum inde proficiscenti Tyriorum legati obviam venerunt, a communi missi, significantes Tyrios paratos esse, quae Alexander imperaret, facere. (7) Ipse, laudata et civitate et legatis (erant enim hi ex principibus civitatis cum alii, tum Tyriorum regis filius. nam ipse rex Azemilcus cum Autophradate navigabat), jussit ut reversi Tyrii renuntiarent, velle se urbem intrare, Herculi sacrificaturum.

CAP. XVI.

Est enim in ea urbe templum Herculis vetustissimum et iis, quorum humana memoria conservatur, non Argivi illius Herculis qui Alcmenae filius fuit : multis enim ante saeculis Tyri colebatur Hercules, quam Cadmus e Phoenicia profectus Thebas obtinisset, multoque ante quam Semele Cadmi filia nata esset, ex qua Bacchus Jovis filius. (2) Bacchus enim tertius a Cadmo foret temporibus vivas Labdaci, qui filius erat Polydori, nepos Cadmi ; Hercules vero Argivus temporibus Oedipi Laii filii vixit. Colunt autem et Aegyptii alium Herculem, diversum ab eo quem Tyrii vel Graeci. (3) Nam Herodotus tradit, Aegyptios Herculem in numero duodecim deorum habere, quemadmodum etiam Athenienses Bacchum Jovis et Proserpinae filium colunt, diversum ab altero Baccho ; et Iacchus mysticus huic Baccho, non Thebano illi, accinitur. (4) Quapropter Herculem illum qui in Tartesso ab Iberis colitur, ubi et columnae quaedam exstant Herculeae dictae, Tyrium hunc Herculem esse censuerim. Tartessus enim a Phoenicibus condita est, et Phoenicum more templum eo loci Herculi structum est et sacra fiunt. (5) Geryonem vero, adversus quem Hercules Argivus ab Eurystheo missus, ut boves Geryonis abreptos Mycenae duceret, nihil ad Iberorum regionem pertinere Hecataeus logographus tradit, neque ad insulam ullam Erythiam in Oceano sitam missum fuisse : sed Geryonem continentis, quae circa Ambraciam et Amphilochos est, regem fuisse : atque ex hac continente Herculem boves abduxisse, neque parvum hunc etiam laborem judicasse. (6) Neque vero me latet, in hunc usque diem pinguis in illa continente pascua esse, et opimas boves in ea pasci ; ac in notitiam Eurysthei famam de Epiri boum praestantia pervenisse regisque Epiri nomen Geryonis, id minime veri absimile esse mihi videtur : contra extremorum Europae Iberorum neque regis nomen cognosse

σκεῖν Εὐρυσθέα, οὔτε εἰ βοῦς καλαὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ νέμονται, εἰ μὴ τις τὴν Ἥραν τούτοις ἐπάγων, ὡς αὐτὴν ταῦτα Ἡρακλεῖ δι' Εὐρυσθέως ἐπαγγέλλουσιν, τὸ οὐ πιστὸν τοῦ λόγου ἀποκρύπτειν ἐθέλοι τοῦ μύθου.

7. Τούτῳ τῷ Ἡρακλεῖ τῷ Τυρίῳ ἐπεὶ ἐθέλειν θῆσαι Ἀλέξανδρος. Ὡς δὲ ἀπηγγέλθη ταῦτα πρὸς τῶν πρέσβειων εἰς τὴν Τύρον, τὰ μὲν ἄλλα ἐδοξέ σφισι ποιεῖν ὃ τι περ ἐπαγγέλλει Ἀλέξανδρος, ἐς δὲ τὴν πόλιν μήτε τινὰ Περσῶν μήτε Μακεδόνων δέχεσθαι, ὡς τοῦτο ἐς τε τὰ παρόντα τῷ λόγῳ εὐπρεπέστατον καὶ ἐς τοῦ πολέμου τὴν κρίσιν, ἅθλον ἔτι οὖσαν, ἀσφαλέςτατον σφισι γενησόμενον. (8) Ὡς δὲ ἐξηγγέλθη Ἀλέξανδρῳ τὰ ἐκ τῆς Τύρου, τοὺς μὲν πρέσβεις πρὸς ὀργὴν ὀπίσω ἀπέπεμψεν, αὐτὸς δὲ συναγαγὼν τοὺς τε ἐταίρους καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιᾶς καὶ ταξιάρχας καὶ ὑπάρχας ἔλεξεν ὥδε.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

* Ἄνδρες φίλοι καὶ ζῦμμαχοι, ἡμῖν οὔτε τὴν ἐπ' Αἰγύπτου πορείαν ἀσφαλὴ ὁρῶ, θαλασσοκρατούντων Περσῶν, Δαρεῖον τε διώκειν ὑπολιπομένους αὐτὴν τε ὀπίσω τὴν τῶν Τυρίων πόλιν ἀμφίβολαν καὶ Αἴγυπτον καὶ Κύπρον ἔχουσιν πρὸς Περσῶν, οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἐς τε τὰ ἄλλα καὶ μάλιστα δὴ ἐς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, (2) μή ποτ' ἄρα ἐπικρατήσαντες αὐθις τῶν ἐπὶ θαλάσῃ χωρίων οἱ Πέρσαι, προχωρησάντων ἡμῶν ξὺν τῇ δυνάμει ὡς ἐπὶ Βαβυλωνίᾳ τε καὶ Δαρεῖον, αὐτοὶ ξὺν πλείονι στόλῳ μεταγάγοιεν τὸν πόλεμον ἐς τὴν Ἑλλάδα, Ἀκαϊασιμονίων μὲν ἐκ τοῦ εὐθέως ἡμῖν πολεμοῦντων, τῆς δὲ Ἀθηναίων πόλεως φόβῳ μᾶλλον τι ἢ εὐνοίᾳ τῇ πρὸς ἡμᾶς πρὸς τὸ παρὸν κατεχομένης. (3) Ἐξαιρεθείσης δὲ Τύρου ἢ τε Φοινίκῃ ἔχοιτο ἂν πᾶσα καὶ τὸ ναυτικὸν περ πλείστον τε καὶ κράτιστον τοῦ Περσικοῦ, τὸ Φοινίκῃ, παρ' ἡμᾶς μεταχωρήσειν εἰκόσ' οὐ γὰρ ἀνέξονται οὔτε ὃ ἐρέται οὔτε οἱ ἐπιβάται Φοίνικες, ἐχομένων σφισι τῶν πόλεων, αὐτοὶ ὑπὲρ ἄλλων πλείοντες κινδυνεύειν. Κύπρος δὲ ἐπὶ τῷδε ἢ οὐ χαλεπῶς ἡμῖν προσχωρήσει ἢ ἐξ ἐπίπλου εὐμαρῶς ληφθήσεται. (4) Καὶ ταῖς τε ἐκ Μακεδονίας ναυσὶ καὶ ταῖς Φοινίσσαις πλεόντων ἡμῶν τὴν θάλασσαν καὶ Κύπρου ἅμα προσγενομένης, θαλασσοκρατοῦμέν τε ἂν βεβαίως καὶ ὃ ἐκ Αἴγυπτον στόλος εὐμαρῶς ἡμῖν ἐν ταῦτῳ γίγνεται. Αἴγυπτον δὲ παραστησάμενους ὑπὲρ τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς οικείας οὐδὲν ἔτι ὑποπτον ὑπολείπεται, τὸν τε ἐπὶ Βαβυλωνίᾳ στόλον μετὰ τοῦ ἐς τὰ οἴκοι ἀσφαλοῦς καὶ ξὺν μετρίῳ ἅμα ἀξιώσει ποιησόμεθα, ἀποτεταγμένοι τὴν τε θάλασσαν Περσῶν ζύμπασαν καὶ τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Εὐφράτου γῆν. *

Eurystheum censeo, neque an opimæ ea in regione boves nascantur, nisi quis Junonem adducens quæ id Herculi per Eurystheum denuntiaret, rem absimilem vero fabulæ involucris tegere velit.

7. Huic Herculi Tyrio Alexander se sacrificare velle dixit. Quæ postquam a legatis Tyrum perlata sunt, visum illis est reliqua omnia quæ Alexander imperasset facere: cæterum neminem vel Græcorum vel Macedonum in urbem admittere, quod illud pro præsentis rerum statu rationi convenientissimum, et quoad eventum belli, qui adhuc incertus erat, tutissimum ipsis videretur. (8) Simulac vero Tyriorum responsum Alexandro renuntiatum fuit, indignatus legatos Tyrum reverti jubet: convocatisque amicis et principibus exercitus, et cohortium turmarumque præfectis, ita eos alloquutus est.

CAP. XVII.

* Expeditionem in Ægyptum facere, o amici ac socii, parum tutum nobis fore censeo, Persis imperium maris obtinentibus: et Darium insequi, Tyriorum urbe dubia relicta, Persisque Ægyptum ac Cyprum in sua potestate habentibus, cum ob alias res, tum ob Græciæ statum, periculosum fore judico, (2) ne fortasse maritimis oppidis recuperatis, interea dum nos exercitum in Babylonem et Darium ducimus, ipsi majore classe bellum in Græciam transferant: præsertim quum Lacedæmonii apertos sese nobis hostes declararint, Athenienses vero in præsentia metu magis, quam benevolentia erga nos sese contineant. (3) Capta autem Tyro, et Phœnicia tota et navalis apparatus Phœnicum, quo maximo et validissimo Persæ utuntur, nobis, ut verisimile est, accedet. Neque enim remiges neque navium propugnatores Phœnices committent, ut tenentibus nobis ipsorum urbes, ipsi pro aliis navale prælium subeant. Cyprus post hæc vel facile se nobis adjunget, vel classe eo missa parvo negotio capi poterit. (4) Atque ita Macedonum et Phœnicum conjuncta classe mare pernavigantes, Cypro etiam subacta, firmum maris imperium tenebimus, simulque nobis facilis in Ægyptum expeditio fuerit. Ægypto autem nostro imperio adjecta, nihil erit, quod aut de Græcia aut de rebus domesticis sinus solliciti. Babyloniam porro expeditionem, præterquam quod cum rerum domesticarum securitate, majore etiam nostra cum dignitate suscipiemus, Persis undique e mari et regione cis Euphratem submotis. *

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Ταῦτα λέγων οὐ χαλεπῶς ἐπειθεν ἐπιχειρεῖν τῇ Τύρῳ· ἀλλὰ καὶ τι θεῖον ἀνέπειθεν αὐτόν, ὅτι ἐνύπνιον αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐδόκει αὐτὸς μὲν τῷ τείχει προσάγειν τῶν Τυρίων· τὸν δὲ Ἡρακλέα δεξιούσθαι τε αὐτόν καὶ ἀνάγειν ἐς τὴν πόλιν. Καὶ τοῦτο ἐξηγεῖτο Ἀρίστανδρος ὡς ξὺν πόνῳ ἀλωσομένην τὴν Τύρον, ὅτι καὶ τὰ τοῦ Ἡρακλέους ἔργα ξὺν πόνῳ ἐγένετο. (2) Καὶ γὰρ καὶ μέγα ἔργον τῆς Τύρου ἡ πολιορκία ἐφαίνετο. Νῆσός τε γὰρ αὐτοῖς ἡ πόλις ἦν καὶ τείχεσιν ὑψηλοῖς πάντῃ ὡχύρωτο· καὶ τὰ ἀπὸ θαλάσσης πρὸς τῶν Τυρίων μᾶλλον τι ἐν τῷ τότε ἐφαίνετο, τῶν τε Περσῶν ἔτι θαλασσοκρατούντων καὶ αὐτοῖς τοῖς Τυρίοις νεῶν ἔτι πολλῶν περιουσῶν.

3. Ὡς δὲ ταῦτα βίμως ἐκράτησε, χῶμα ἐγνοὶ χωννύ-
 15 ναι ἐκ τῆς ἡπείρου ὡς ἐπὶ τὴν πόλιν. Ἔστι δὲ πορθμὸς τετραγώνος τὸ χωρίον· καὶ τὰ μὲν πρὸς τῇ ἡπείρῳ τῆς θαλάσσης βραχέα καὶ πηλώδη αὐτοῦ, τὰ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει, ἵνα τὸ βαθύτατον τοῦ διαπλοῦ, τριῶν μάλιστα ὀργυῶν τὸ βάθος. Ἀλλὰ λίθων τε πολλῶν ἀφθονία ἦν
 20 καὶ ὕλης, ἥντινα τοῖς λίθοις ἀνωθεν ἐπεφόρου· χάρακές τε οὐ χαλεπῶς ἐν τῷ πηλῷ καταπήγνυντο καὶ αὐτὸς ὁ πηλὸς ξύνδεσμος τοῖς λίθοις ἐς τὸ ἐπιμένειν ἐγίνετο. (4) Καὶ προθυμία τῶν Μακεδόνων ἐς τὸ ἔργον καὶ Ἀλεξάνδρου πολλή ἦν, παρόντος τε καὶ αὐτοῦ ἕκαστα ἐξη-
 25 γουμένου καὶ τὰ μὲν λόγῳ ἐπαίροντος, τὰ δὲ καὶ χρήμασι τοῦς τι ἐκπρεπέστερον κατ' ἀρετὴν πονευμένους ἐπικουρίζοντος. Ἀλλ' ἔστε μὲν τὸ πρὸς τῇ ἡπείρῳ ἐχών-
 30 νυτο, οὐ χαλεπῶς προὔχῳρει τὸ ἔργον, ἐπὶ βάθος τε ὀλίγον χωννύμενον καὶ οὐδενὸς ἐξείργοντος. (5) Ὡς δὲ τῷ βα-
 35 θυτέρῳ ἤδη ἐπέλαζον καὶ ἅμα τῇ πόλει αὐτῇ ἐγγὺς ἐγί-
 40 γνοντο, ἀπὸ τε τῶν τειχῶν, ὑψηλῶν ὄντων, βαλλόμενοι ἐκακοπάθουν, ἅτε καὶ ἐπ' ἐργασίᾳ μᾶλλον τι ἢ ὡς ἐς μάχην ἀκριβῶς ἐσταλμένοι, καὶ ταῖς τριτήρεσιν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τοῦ χώματος ἐπιπλέοντες οἱ Τύριοι, ἅτε δὲ θα-
 35 λασσοκρατοῦντες ἔτι, ἀπορον πολλαγῇ τὴν πρόσχωσιν τοῖς Μακεδόσιν ἐποιοῦν. (6) Καὶ οἱ Μακεδόνες πύργους ἐπάνω τοῦ χώματος, ὃ τιπερ προκεχωρήκει αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης, ἐπέστησαν δύο καὶ μηχανὰς ἐπὶ τοῖς πύργοις. Προκαλύμματα δὲ δέβρεις καὶ οἰθιέρας
 40 αὐτοῖς ἦσαν, ὡς μήτε πυρφόροις βέλεσιν ἀπὸ τοῦ τείχους βάλλεσθαι, τοῖς τε ἐργαζομένοις προβολὴν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι πρὸς τὰ τοξεύματα· ἅμα τε ὅσοι προσπλέοντες τῶν Τυρίων ἐβλαπτον τοὺς χωννύντας, ἀπὸ τῶν πύργων βαλλόμενοι οὐ χαλεπῶς ἀνασταλάσσειναι ἔμελλον.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

45 Οἱ δὲ Τύριοι πρὸς ταῦτα ἀντιμηχανῶνται τοιόνδε. Ναῦν ἱππαγωγὸν κλημάτων τε ξηρῶν καὶ ἄλλης ὕλης εὐφλέκτου ἐμπλήσαντες δύο ἰστούς ἐπὶ τῇ πρῶτῃ καταπηγνύουσι καὶ ἐν κύκλῳ περιφράσσουσιν ἐς ὅσον

CAP. XVIII.

His dictis facile persuasit, ut Tyri oppugnati derentur : divinitus vero etiam ipse monitus e ipsa nocte per somnum visus sibi esset Tyriorum riri, Herculisque species se obtulisset dextram tis atque in urbem introducentis. Quod quidem hunc modum interpretabatur, Tyrum magno cu ptum iri, quoniam etiam Herculis opera laborios Et certe Tyri expugnatio laboriosa in primis vid et insula urbs erat altisque moenibus omni e nita ; et tum temporis Tyrii mari plurimum quod nimirum et Persæ domini maris erant, ipsi Tyrii magnam adhuc navium vim habebant.

3. In his tamen difficultatibus aggerem ex e urbem ducere statuit. Fretum erat limosum al ubi continenti proximum est, vadusum ac co urbem ipsam attingit, qua quidem parte profun jectus est, tres summum orgyias altum est. S vis saxorum ad manum erat, et lignæ materia per saxis internebant, neque difficulter tigna biliebantur, ipsumque adeo cernum compag firmiter inter se committebat. (4) Magna erat ad opus alacritas, magna etiam Alexandri, qu erat et singula ipse designabat, atque alios ve labat, alios vero etiam pecunia, eos nempe quadam contentione operi instabant, alacrior Et sane quamdiu ad continentem aggerem du difficulter processit opus; nam et in exigua tudine et nemine prohibente molem jaciebant quam vero in profundiora loca perventum urbem ipsam appropinquarunt, missilibus ab non citra damnum, petebantur : quia instructi pugnam quam ad opus erant. Tyrii præterea partibus triremibus adnavigantes (quippe qui bantur) difficillimam sæpe aggeris exstructione bus reddebant. (6) Macedones duas ligneas turri plurimum in mare productus erat, imponunt, in iis disponunt. Tegmina iis erant coria et pel missilibus ignitis a muro peti possent, et iis constituti erant propugnaculi loco adversus t essent ; simul etiam ut quotquot Tyriorum operariis infesti essent, e turribus icti non m reprimerentur.

CAP. XIX.

Tyrii contra hujusmodi quid machinati si hippagogam aridis sarmentis aliaque materi succendi posset onerant, et malis duobus ad pr quam latissime possunt eos in orbem circumsq

μακρότατον, ὡς φορυτόν τε ταύτη καὶ δῆδας δσας
 κλείστας δέξασθαι· πρὸς δὲ πίσσαν τε καὶ θεῖον καὶ δσα
 ἄλλα ἐς τὸ παρακαλέσαι μεγάλην φλόγα ἐπὶ ταύτῃ ἐπε-
 φόρησαν. (2) Παρέτειναν δὲ καὶ κεραίας διπλῆν ἐπὶ
 τοῖς ἱστίοις ἀμφοτέρωθεν, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐξήρτησαν ἐν
 λίθῃσι δσα ἐπιχυθέντα ἢ ἐπιβληθέντα ἐπὶ μέγα τὴν
 φλόγα ἐξάψιν ἐμελλεν· ἔρματά τε ἐς τὴν πρύμναν ἐνέ-
 θεσαν, τοῦ ἐξῆραι ἐς ὕψος τὴν πρῶραν πιεζομένης κατὰ
 πρῶμην τῆς νεώς. (3) Ἐπειτα ἀνεμον τηρήσαντες ὡς
 ἐπὶ τὸ γῶμα ἐπιφέροντα, ἐξάψαντες τριήρεσι τὴν ναῦν
 κατ' αὐρὰν εἰλκον. Ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τῷ τε χώματι
 καὶ τοῖς πύργοις, πῦρ ἐμβαλόντες ἐς τὴν ὕλην καὶ ὡς
 βραϊότατα ἅμα ταῖς τριήρεσιν ἐπανελεύσαντες τὴν ναῦν
 ἐπείουσιν ἄκρῳ τῷ χώματι· αὐτοὶ δὲ οἱ ἐν τῇ νηὶ καιο-
 μένῃ ἤδη ἐξενήξαντο οὐ χαλεπῶς. (4) Καὶ ἐν τούτῳ ἢ
 τε φλόξ πολλὴ ἐνέπιπτε τοῖς πύργοις καὶ αἱ κεραῖαι πα-
 ραλασθεῖσαι ἐξέχεαν ἐς τὸ πῦρ δσα ἐς ἐξάψιν τῆς φλογὸς
 παρεσκευασμένα ἦν. Οἱ δ' ἀπὸ τῶν τριηρῶν πλησίον
 τοῦ χώματος ἀνακωχεύοντες ἐτόξευον ἐς τοὺς πύργους,
 ὥς μὴ ἐσφαλὲς εἶναι πελάσαι· δοιοὶ σβεστήριόν τι τῇ φλογὶ
 ἐπέβαλον. (5) Καὶ ἐν τούτῳ κατεχομένων ἤδη ἐκ τοῦ
 πυρὸς τῶν πύργων, ἐκδραμόντες ἐκ τῆς πόλεως πολλοὶ
 καὶ ἐς κελύφια ἐμβάντες ἄλλη καὶ ἄλλη ἐποκαίλιναντες
 τοῦ χώματος τὸν τε χάρακα οὐ χαλεπῶς διέσπασαν τὸν
 πρὸ αὐτοῦ προβεβλημένον καὶ τὰς μηχανὰς ξυμπάσας
 κατέβλεψαν δσας μὴ τὸ ἀπὸ τῆς νεώς πῦρ ἐπέσχευεν. (6)
 Ἀλέξανδρος δὲ τό τε γῶμα ἀπὸ τῆς ἡπείρου ἀρξάμενους
 πλατύτερον γωννύναι, ὡς πλέονας δέξασθαι πύργους,
 καὶ τοὺς μηχανοποιούς μηχανὰς ἄλλας κατασκευάζειν
 ἐκέλευσεν. Ὡς δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο, αὐτὸς τοὺς τε
 ὑπασπιστάς ἀναλαβὼν καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐπὶ Σιδῶνος
 ἐστία, ὡς ἀθροίσων ἐκεῖ δσαι ἤδη ἦσαν αὐτῷ τριήρεις,
 ὥς ἀπορώτερα τὰ τῆς πολιορκίας ἐφάνετο, θαλασσοκρα-
 τῶν τῶν Τυρίων.

ΚΕΦ. Κ'.

Ἐν τούτῳ δὲ Γηρόστρατος τε ὁ Ἀράδου βασιλεὺς
 ἔπειτα ἔνυλος ὁ Βύβλου ὡς ἔμαθον τὰς πόλεις σφῶν
 ἡλεξάνδρου ἐχομένας, ἀπολιπόντες Αὐτοφραδάτην
 καὶ τὰς ἐν αὐτῇ νέας, παρ' Ἀλέξανδρον ἐν τῷ ναυ-
 τικῷ τῷ σφετέρῳ ἀφίκοντο καὶ αἱ τῶν Σιδωνίων τριήρεις
 σὺν αὐτοῖς, ὥστε Φοινίκων μὲν νῆες ὀγδοήκοντα μάλι-
 στα αὐτῷ παρεγένοντο. (2) Ἦκον δὲ ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέ-
 ραις καὶ ἐκ Ρόδου τριήρεις ἢ τε περίπολος καλουμένη
 καὶ ἐν ταύτῃ ἄλλαι ἐνέα, καὶ ἐκ Σόλων καὶ Μαλλοῦ
 τρεῖς καὶ Λυκίας δέκα, ἐκ Μακεδονίας δὲ πεντηκόντορος,
 ἔκ τῃς Πρωτίας ὁ Ἀνδρονίκου ἐπέπλει. (3) Οὐ πολλῶν δὲ
 ἑσπερον καὶ οἱ τῆς Κύπρου βασιλεῖς ἐς τὴν Σιδῶνα κα-
 τὰ τὴν ναυσὶν ἑκατὸν μάλιστα καὶ εἴκοσιν, ἐπειδὴ τὴν
 πύρραν τὴν κατ' Ἰσὸν Δαρείου ἐπύθοντο καὶ ἡ Φοι-
 νικία πᾶσα ἐχομένη ἤδη ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφόβει αὐτούς.

ces fascisque quamplurimos capiant; ad hæc picem et sul-
 phur aliaque ad excitandam ingentem flammam accom-
 moda accumulunt. (2) Præterea ad utrumque malum binas
 antennas extenderant, atque ex iis in lebetibus suspendunt
 quæcunque aut infusa aut immissa vehementer flammam
 augere possent. Dehinc saburram puppi imponunt, ut
 ejus pondere gravata puppis proram altius erigat. (3)
 Deinde observato vento qui aggerem versus spiraret,
 navim triremibus alligatam in mare protrahunt. Post-
 quam vero moli turribusque appropinquarunt, immisso
 in materiem igne, quanta maxima vi possunt navim trire-
 mibus protrahentes ad molis caput impellunt. Ii qui in
 navi jam succensa erant facile enatarunt. (4) Interea
 ingens incendium turres comprehendit, et antennæ con-
 fractæ quæcunque ad augendum incendium præparata
 erant effundunt. Tyrii præterea, triremibus suis propius
 ad molem admotis, in turres ejaculabantur, ut non nisi
 cum periculo ad exstinguendum incendium propius accedi
 posset. (5) Quum itaque jam turres ignem concepissent,
 multi oppidanorum inscensis scaphis, diversis e partibus ad
 molem appulsi, vallo quod ante aggerem Macedones jecerant
 facile subverso, reliquis etiam machinis, quas navis incen-
 dium non attigerat, ignem immittunt. (6) Alexander latio-
 rem in continente aggerem, qui plures turres capere posset
 moliri orsus machinarum fabros novas machinas struere ju-
 bet. Dum vero hæc conficiebantur, ipse cum scutatis et
 Agrianis in Sidonios movit, triremes nimirum quotquot jam
 habebat eo contracturus, quum difficilis admodum urbis
 expugnatio videretur, Tyriis mare tenentibus.

CAP. XX

Inter hæc Gerostratus Aradi, et Enylus Byblierum rex,
 certiores facti urbes suas ab Alexandro captas, deserto
 Autophradate et navibus quas ducebat, ipsi cum sua quisque
 classe ad Alexandrum venerunt, unaque cum iis etiam
 Sidoniorum triremes, adeo ut Phœnicum naves octoginta
 circiter haberet. (2) Per eosdem dies etiam ex Rhodo
 triremes appulere, in quibus una peripolus dicta, et cum
 hac alie novem, ex Solis etiam et Mallo tres, ex Lycia
 decem, ex Macedonia quoque navis una quinquaginta
 remorum, cui præfectus erat Proteas Andronici filius. (3)
 Neque multo post etiam Cypri reges centum et viginti na-
 vibus Sidonem venerunt, clade quam Darius apud Issum
 acceperat audita, ea etiam re territi quod tota Phœnice
 in Alexandri potestatem venisset. Iis omnibus Alexander

Και τούτοις πᾶσιν ἔδωκεν Ἀλέξανδρος ἄδειαν τῶν πρό-
σθεν, ὅτι ὑπ' ἀνάγκης μᾶλλον τι ἢ κατὰ γνώμην τὴν
σφῶν ἐδόκουν ζυγταχθῆναι τοῖς Πέρσαις ἐς τὸ ναυτικόν.

α. Ἐν ᾧ δὲ αἱ τε μηχαναὶ αὐτῷ ζυνεπήγγυντο καὶ αἱ
νῆες ὡς εἰς ἐπίπλουν τε καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν ἐξηρ-
τούντο, ἐν τούτῳ δὲ ἀναλαβὼν τῶν τε ἱππέων ὕλας ἔστιν
ἄς καὶ τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τοὺς Ἀγριᾶνάς τε καὶ τοὺς
τοξότας ἐπ' Ἀραβίας στέλλεται εἰς τὸν Ἀντιλίθανον
καλούμενον τὸ ὄρος· (5) καὶ τὰ μὲν βία τῶν ταύτῃ ἐξε-
λῶν, τὰ δὲ ὁμολογία παρασησάμενος ἐν δέκα ἡμέραις
ἐπανῆγεν εἰς τὴν Σιδῶνα, καὶ καταλαμβάνει Κλέανδρον
τὸν Πολεμοκράτους ἐκ Πελοποννήσου ἥκοντα καὶ ζῆν
αὐτῷ μισθοφόρους Ἑλλήνας ἐς τετρακισχιλίους.

α. Ὡς δὲ συνετέτακτο αὐτῷ τὸ ναυτικόν, ἐπιβιδάσας
τοῖς καταστρώμασι τῶν ὑπασπιστῶν ὅσοι ἱκανοὶ ἐδόκουν
ἐς τὸ ἔργον, εἰ μὴ διέκπλοις μᾶλλον τι ἢ ἐν χερσὶν ἡ ναυ-
μαχία γίνοιτο, ἄρας ἐκ τῆς Σιδῶνος ἐπέπλει τῇ Τύρῳ
ζυγταγαμέναις ταῖς ναυσὶν αὐτὸς μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν κέ-
ρας, ὃ δὲ ἐς τὸ πέλαιος αὐτῷ ἀνέϊχε, καὶ ζῆν αὐτῷ οἱ τε
Κυπρίων βασιλεῖς καὶ ὅσοι Φοινίκων, πλὴν Πινυταγόρου·
οὗτος δὲ καὶ Κράτερος τὸ εὐώνυμον κέρας εἶχον τῆς
πάσης τάξεως. (7) Τοῖς δὲ Τύριοις πρότερον μὲν ναυ-
μαχεῖν ἐγνώμενον ἦν, εἰ κατὰ θάλασσαν ἐπιπλέοι σφί-
σιν Ἀλέξανδρος, τότε δὲ πλῆθος νεῶν πολλὸ ἀπροσδοκή-
τως κατιδόντες (οὐ γάρ πω πεπυσμένοι ἦσαν τὰς τε Κυ-
πρίων ναῦς καὶ τὰς Φοινίκων ζυμπάσας Ἀλέξανδρον
ἔχοντα) (8) καὶ ἅμα ζυγταγαμένως τοῦ ἐπίπλου γιγνο-
μένου (ὀλίγον γὰρ πρὶν προσσχεῖν τῇ πόλει ἀνεκώχευ-
σαν ἔτι πελάγεια αἱ ζῆν Ἀλεξάνδρῳ νῆες· ἔπειτα οὕτω
ζυγταγόμενοι, ὡς οὐκ ἀντανήγοντο, πολλῶ τῷ βοήθῳ
ἐπέπλεον), ταῦτα ὁρῶντες οἱ Τύριοι ναυμαχεῖν μὲν ἀπέ-
γνωσαν· τριήρεσι δὲ ὅσας τῶν λιμένων τὰ στόματα ἐδέ-
χοντο βύζην τὸν ἔσπλουν φραζάμενοι ἐφύλασσαν, ὡς
μὴ ἐς τῶν λιμένων τινὰ ἐγκαθορμισθῆναι τῶν πολεμίων
τὸν στόλον.

9. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς οὐκ ἀντανήγοντο οἱ Τύριοι,
ἐπέπλει τῇ πόλει· καὶ ἐς μὲν τὸν λιμένα τὸν πρὸς Σι-
δῶνος βιάζεσθαι ἀπέγνω διὰ στενότητα τοῦ στόματος
καὶ ἅμα ἀντιπρώροις τριήρεσι πολλαῖς ὁρῶν πεφραγμέ-
νον τὸν ἔσπλουν· τρεῖς δὲ τὰς ἐξωτάτω ἐφορούσας τῷ
στόματι τριήρεις προσπεσόντες οἱ Φοινικεὶς καὶ ἀντι-
πρώροις ἐμβαλόντες καταδύουσιν· οἱ δὲ ἐν ταῖς ναυσὶν
οὐ χαλεπῶς ἀπενήξαντο ἐς τὴν γῆν, φιλίαν οὔσαν. (10)
Τότε μὲν δὴ οὐ πόρρω τοῦ ποιητοῦ χώματος κατὰ τὸν
αἰγιαλόν, ἵνα σκέπη τῶν ἀνέμων ἐφαίνετο, οἱ σὺν Ἀλε-
ξάνδρῳ ὠρμίσαντο. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τοὺς μὲν Κυπρίους
ζῆν ταῖς σφετέραις ναυσὶ καὶ Ἀνδρομάχῳ τῷ ναυάρχῳ
κατὰ τὸν λιμένα τὸν ἐκ Σιδῶνος φέροντα ἐκέλευσεν ἐφορ-
μεῖν τῇ πόλει, τοὺς δὲ Φοινικεὶς κατὰ τὸν ἐπ' ἐκεῖνα
τοῦ χώματος τὸν πρὸς Αἰγυπτὸν ἀνέχοντα, ἵνα καὶ αὐτῷ
ἡ σκηνὴ ᾖ.

praeterita errata ignovit, quod necessitate potius
ipsorum voluntate classem cum Persis junxisse

4. Interea vero dum et machinae conficiuntur
adnavigationem pariter et pugnam instruuntur
cum aliquot equitum turmis atque scutatis,
sagittariis in Arabiam contendit, ad montem cu
nomen est. (5) Eaque regione partim vi suba
pactionibus in suam potestatem redacta, decem
tio Sidonem reversus est, ubi Cleandrum Polem
ex Peloponneso venientem, et cum eo Graecoru
riorum quatuor millia deprehendit.

6. Parata jam classe dispositisque ad tabul
scutatis qui apti ad pugnam viderentur, nisi n
ptione potius quam unanu navale praelium fieret
solvens, Tyrum instructa acie navigat. Ipse
dextrum cornu quod in mare extendebatur, i
ipso Cypriorum reges, reliquique Phoenices, e
tagora. Nam hic et Craterus laevum totius
tenebant. (7) At Tyrii initio navali proelio dece
rant, si Alexander mari in eos classem duceret
vero tantam navium vim praeter omnem exspect
ventare conspicati sunt (nondum enim audierat
Cypriorum et Phoenicum naves ad Alexandrum
(8) quumque eas instructa acie appellere cerne
enim ante quam urbi appropinquarent, naves
Alexandrum erant in alto subsistebant, Tyriis
cum classe non prodeuntibus, ita in ordinem red
cum impetu adnavigabant) tum Tyrii navali p
nendum sibi putarunt. Sed trirēnibus, quotq
fauces capere poterant confertim aditum obst
rabant ne in aliquem portuum classis hostium
posset.

9. Alexander, simulac Tyrios obviam ei non
madvertit, propius ad urbem navigat. Quum
portum qui Sidonem vergit perrumpere posse
propter faucium angustias, quodque multis tri
versas proras ostendentibus aditus obstructus
tamen quae ad extremas fauces positae erant trir
nices occurrentes adversis proris demerserunt.
vibus erant, facile in continentem quam am
enatarunt. (10) Tum Alexander haud proci
quem struxerat, classem ad litus, qua tutam
ventos esset, adducit. Postero die Cyprios cu
vibus et Andromacho iis praefecto ad portum
venientes recipit, obsidere urbem jubet; Ph
ad portum qui ultra aggerem erat et Aegyptum
ubi et tabernaculum ipsius positum erat.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ἦδη δὲ καὶ μηχανοποιῶν αὐτῷ πολλῶν ἔκ τε Κύπρου καὶ Φοινίκης ἀπάσης συλλεγεμένων, μηχαναὶ πολλαὶ συμπεπηγμέναι ἦσαν, αἱ μὲν ἐπὶ τοῦ χώματος, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἱππαγωγῶν νεῶν, ἃς ἐκ Σιδωνος ἅμα οἱ ἐκόμισεν, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν τριηρῶν ὅσαι αὐτῶν οὐ ταχυναιτούσαι ἦσαν. (2) Ὡς δὲ παρεσκεύαστο ἡδὴ ζύμπαντα, προσήγον τὰς μηχανὰς κατὰ τε τὸ ποιητὸν χώμα καὶ ἀπὸ τῶν νεῶν ἄλλη καὶ ἄλλη τοῦ τείχους προσοριζομένων τε καὶ ἀποπειρωμένων τοῦ τείχους.

3. Οἱ δὲ Τύριοι ἐπὶ τε τῶν ἐπάλξεων τῶν κατὰ τὸ χώμα πύργους ξυλίνους ἐπέστησαν, ὥς ἀπομάχεσθαι ἀπ' αὐτῶν, καὶ εἰ πῃ ἄλλη αἱ μηχαναὶ προσήγοντο, βέλει τε ἡμύνοντο καὶ πυρφόροις οἰστοῖς ἔβαλλον αὐτάς. (4) τὰς ναῦς, ὥστε φόβον παρέχειν τοῖς Μακεδόσι πελάζειν τῇ τείχει. (5) Ἦν δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ τείχη κατὰ τὸ χώμα τό τε ὕψος εἰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν μάλιστα πόδας καὶ ἐς πλάτος ζύμμετρον λίθοις μεγάλοις ἐν τῷ χώμῳ κειμένοις συμπεπηγότα. Ταῖς δὲ ἱππαγωγαῖς τε καὶ ταῖς τριήρεσι τῶν Μακεδόνων, ὅσαι τὰς μηχανὰς προσήγον τῷ τείχει, καὶ ταύτῃ οὐκ εὐπορον ἐγίνετο πελάζειν τῇ πόλει, ὅτι λίθοι πολλοὶ ἐς τὸ πέλαγος προβέβλημένοι ἐξεῖργον αὐτῶν τὴν ἐγγὺς προσβολήν. (6) Καὶ τοῦτους Ἀλέξανδρος ἔγνω ἐξελκύσαι ἐκ τῆς θαλάσσης· ἤνυετο δὲ χαλεπῶς τοῦτο τὸ ἔργον, οἷα δὲ ἀπὸ νεῶν καὶ οὐκ ἀπὸ γῆς βεβαίου γιγνόμενον, ἄλλως τε καὶ οἱ Τύριοι ναῦς καταρράξαντες παρὰ τὰς ἀγκύρας ἐπὶ τῶν τριηρῶν καὶ ὑποτέμνοντες τὰς σχοίνους τῶν ἀγκυρῶν ἀπορον τὴν προσόρμισιν ταῖς πολεμικαῖς ναυσὶν ἐποίουν. (7) Ἀλέξανδρος δὲ τριακοντόρους πολλὰς ἐς τὸν αὐτὸν τρόπον φράζας ἐπέστησεν ἐγκαρσῖας πρὸ τῶν ἀγκυρῶν, ὥς ὑπ' αὐτῶν ἀναστέλλεσθαι τὸν ἐπίπλου τῶν νεῶν. Ἀλλὰ καὶ ὡς ὕφαλοι κολυμβηταὶ τὰς σχοίνους αὐτοῖς ὑπέτεμνον. Οἱ δὲ ἀλύσειν ἐκ τὰς ἀγκύρας ἀντὶ σχοίνων χρώμενοι, οἱ Μακεδόνες, καθίσταν, ὥστε μηδὲν εἶναι πλέον τοῖς κολυμβηταῖς γίνεσθαι. (8) Ἐξάπτοντες οὖν βρόχους τῶν λίθων ἀπὸ τοῦ χώματος ἀνέσπων αὐτοὺς ἔξω τῆς θαλάσσης· ἔπειτα μηχαναῖς μετεωρίσαντες κατὰ βάθους ἀφίσταν, ἵνα οὐκέτι προβεβλημένοι βλάψιν ἑμὲλλον. Ὅπου δὲ καθαρὸν πεποίητο τῶν προβόλων τὸ τεῖχος, οὐ χαλεπῶς ἦδη ταύτῃ αἱ νῆες προσεῖχον.

9. Οἱ δὲ Τύριοι, πάντῃ ἀποροι γιγνόμενοι, ἔγνωσαν ἐπίπλου ποιήσασθαι ταῖς Κυπρίαις ναυσὶν, αἱ κατὰ τὸν λιμένα ἐξώρμουν τὸν ἐς Σιδῶνα τετραμμένον· ἐκ πολλοῦ δὲ καταπετάσαντες τοῦ λιμένος τὸ στόμα ἱστίας, τοῦ μὴ καταφανῆ γενέσθαι τῶν τριηρῶν τὴν πλήρωσιν, ἀμφὶ μέσον ἡμέρας, ὅποτε οἱ τε ναῦται ἐπὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐσκεδασμένοι ἦσαν καὶ Ἀλέξανδρος ἐν τούτῳ μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἐπὶ θάτερα τῆς πόλεως ναυτικοῦ ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἀπεχώρει, (10) πληρώσαντες πενήρεις μὲν τρεῖς καὶ τετρήρεις ἴσας, τριήρεις δὲ

CAP. XXI.

Multis interea ex Cyprio totaque Phœnicia fabris collectis, machinæ permultæ confectæ erant, quarum aliæ in aggere collocatæ, aliæ hippagogis navibus quas secum Sidone advexerat, aliæ triremibus paullo tardioribus sunt impositæ. (2) Rebus omnibus ita præparatis, machinas adducunt in aggerem quem struxerant et in navibus, hic illic appellentes ad murum eumque explorantes.

3. Tyrii in suprema parte murorum qui aggeri oppositi erant, turres ligneas erexerunt, ut ex iis pugnarent, et si qua parte alia machinæ admovebantur, telis sese tuebantur, igniferaque missilia in ipsas naves conjiciebant, ut Macedonibus metum appropinquandi muris injicerent. (4) Erat autem murus aggeri oppositus c. summum pedes altus, latitudine altitudini respondente, et saxis ingentibus gypso inter se commissis. Hippagogæ vero naves et Macedonum triemes quæ machinas muro admoturæ erant, ne ipsæ quidem facile urbi appropinquare poterant, quod magna vis saxorum a Tyriis in mare projecta accessum prohibebat. (5) Alexander saxa e mari eximenda curavit. Quod quidem opus difficulter admodum, utpote e navibus, ubi pes firmiter ut in terra figi non poterat, præstabatur. Præterea Tyrii oblectis navibus ad triremium ancoras adlapi, præcisīs ancorarum funibus, omnem appellendi potestatem hostium navibus præripiebant. (6) Alexander complures naves triginta remorum eadem ratione obtegens, obliquas ancoris præstituit, ut Tyriarum navium accessum propulsarent. Cæterum nihilo secius urinatores occulto lapsu subeuntes, funes præscindebant. Macedones pro funibus ferreis catenis ancoras alligantes jaciunt, ut urinatores non amplius jam officere possent. (7) Saxa itaque laqueis implexa ab aggere e mari protrahunt: deinde ea machinis sublata in altum projiciunt, ubi conjecta non amplius incommodo esse poterant. Sublata hac saxorum strue, facile jam ad murum naves appellebantur.

8. At Tyrii in tanta rerum angustia constituti, Cyprias naves adoriri statuunt, quæ portum qui Sidonem spectat obsidebant; quumque multo antea ipsas portus fauces velis passis obtexissent, ne nimirum triremes milite complentes ab hostibus conspicerentur, sub meridiem, quo tempore et Macedonum nautæ necessariis rebus occupati dispersi erant, et Alexander ex classe, quæ ab altera urbis parte erat, in tabernaculum se contulerat, (9) instructis quinque-remibus tribus, quadriremibus totidem, et triremibus septem, præstantissimis remigibus et millibus delectis,

ἐπτα ὥς ἀκριβεστάτοις τε τοῖς πληρώμασι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν καταστροφμάτων μάχεσθαι μέλλουσιν εὐοπλοτάτοις καὶ ἅμα εὐθαρσεστάτοις ἐς τοὺς ναυτικούς ἀγῶνας, τὰ μὲν πρῶτα ἀτρέμα τῇ εἰρεσίᾳ ἐπὶ μιᾷς νεῷς ἐξέπλεον ἄνευ κελευστῶν τὰς κώπας παραφέροντες· ὥς δὲ ἐπέστρεφον ἤδη ἐπὶ τοὺς Κυπρίους καὶ ἐγγὺς τοῦ καθορᾶσθαι ἦσαν, τότε δὴ ξὺν βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐγκαλευσμῶν ἐς ἀλλήλους καὶ ἅμα τῇ εἰρεσίᾳ ξυντόνῳ ἐπεφέροντο.

ΚΕΦ. KB'.

10 Ξυνέβη δὲ ἐκεῖνη μὲν τῇ ἡμέρᾳ Ἀλέξανδρον ἀποχωρῆσαι ἐπὶ τὴν σκηνήν, οὐ διατρίψαντα δὲ κατὰ τὸ εἰωθός, δι' ὀλίγου ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπανελθεῖν. (2) Οἱ δὲ Τύριοι προσπεσόντες ἀπροδοκῆτως ταῖς ναυσὶν ὁρμούσαις, καὶ ταῖς μὲν πάντῃ κεναῖς ἐπιτυχόντες, 15 τῶν δ' ὑπ' αὐτὴν τὴν βοήν καὶ τὸν ἐπίπλουν χαλεπῶς ἐκ τῶν παρόντων πληρουμένων, τὴν τε Πινυταγόρου τοῦ βασιλέως πεντήρη εὐθὺς ὑπὸ τῇ πρώτῃ ἐμβολῇ κατέδυσαν καὶ τὴν Ἀνδροκλέους τοῦ Ἀμαθουσίου καὶ τὴν Πασικράτους τοῦ Θουριέως, τὰς δὲ ἄλλας ἐς τὸν αἰγιαλὸν 20 ἐξωθοῦντες ἔκοπτον.

3. Ἀλέξανδρος δὲ ὥς ἤσθετο τὸν ἐκπλουν τῶν Τυρίων τριηρῶν, τὰς μὲν πολλὰς τῶν ξὺν αὐτῷ νεῶν, ὅπως ἐκάστη πληρωθεῖη, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος ἀναχωρεῖν ἔταξεν, ὥς μὴ καὶ ἄλλαι ἐκπλεύσειαν τῶν 25 Τυρίων νῆες· αὐτὸς δὲ πεντήρεις τε τὰς ξὺν αὐτῷ ἀναλαβὼν καὶ τῶν τριηρῶν ἐς πέντε μάλιστα, ὅσαι ἐφθισαν αὐτῷ κατὰ τάχος πληρωθεῖσαι, περιέπλει τὴν πόλιν ὥς ἐπὶ τοὺς ἐκπεπλευκότας τῶν Τυρίων. (4) Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, τὸν τε ἐπίπλουν τῶν πολεμίων κατι- 30 δόντες καὶ Ἀλέξανδρον αὐτὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, βοῇ τε ἐπανάγειν ἐνεκελεύοντο τοῖς ἐκ τῶν σφετέρων νεῶν καὶ ὥς οὐκ ἐξακουστὸν ἦν ὑπὸ θορύβου ξυνεχομένων ἐν τῷ ἔργῳ, σημείοις ἄλλοις καὶ ἄλλοις ἐπεκάλουν ἐς τὴν ἀναχωρησιν. Οἱ δὲ ὁψέ ποτε αἰσθόμενοι τὸν ἐπίπλουν τῶν ἀμφ' Ἀλέ- 35 ξανδρον ὑποστρέψαντες ἐς τὸν λιμένα ἐφευγον. (5) Καὶ ὀλίγαι μὲν τῶν νεῶν φθάνουσιν ὑπεκφυγεῖν, ταῖς δὲ πλείοσιν ἐμβολοῦσαι αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τὰς μὲν αὐτῶν ἀπλους ἐποίησαν, πεντήρης δὲ τις καὶ τετρήρης αὐτῶν ἐπ' αὐτῷ τῷ στόματι τοῦ λιμένος ἐλήφθησαν. 40 Φόνος δὲ τῶν ἐπιβατῶν οὐ πολλὸς ἐγένετο. Ὡς γὰρ ἤσθετο ἐγχομένης τὰς ναῦς, ἀπενήξαντο οὐ χαλεπῶς ἐς τὸν λιμένα.

6. Ὡς δὲ οὐδεμία ἔτι τοῖς Τυρίοις ἐκ τῶν νεῶν ὠφέ- 45 λεια ἦν, ἐπῆγον ἤδη οἱ Μακεδόνες τὰς μηχανὰς τῷ τείχει αὐτῶν. Κατὰ μὲν δὴ τὸ χῶμα προσαγόμεναι διὰ ἰσχὴν τοῦ τείχους οὐδὲν ἦνυσεν ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον· οἱ δὲ κατὰ τὸ πρὸς Σιδῶνα τετραμμένον τῆς πόλεως τῶν νεῶν τινὰς τῶν μηχανοφόρων προσῆγον. (7) Ὡς δὲ οὐδὲ ταύτῃ ἤνυσεν, ἐς τὸ πρὸς νότον αὖ ἄνεμον καὶ πρὸς Αἴγυπτον ἀνέχον τείχος μετῆει, πάντῃ ἀποπει-

qui ad pugnam ex tabulatis navium conserendas armati, et ad navalia certamina adeunda plus anirent : primo quidem singulae lento remigio null leusmate edito prolabantur. Postquam vero provecti sunt, ut jam a Cypriis cerni possent, tui clamore sublato, mutuoque celeusmate sese in concitato remigio in eorum naves feruntur.

CAP. XXII.

Accidit porro eo die ut Alexander qui in taben concesserat, minorem solito ibi moram faceret, naves reversus. (2) Tyrii, naves in statione aq improviso adorti, quum aliae prorsus vacuae essen ipso clamore atque impetu non bene instructae, P regis quinquerehem et Androclis Amathusii et Thurieinsis primo statim insultu demergunt, relittus propulsas confregerunt.

3. Alexander cognita Tyriarum triremium ex confestim naves plurimas quae sibi aderant, prou instructa erat, ad fauces portus stare jubet, ut Tyriorum navibus prodeundi potestatem praeccludere cum quinquerehemibus quas habebat, et triremibus quinque celeriter instructis, urbem circum navigar rios portu egressos contendit. (4) Oppidani id ex n spicati, ipsumque Alexandrum in navibus praesen clauore redire suos hortabantur, quum clamor ob t eorum qui in illo conflictu versabantur exaudiri no aliis atque aliis indicibus ut sese reciperent significa Alexandri incursu serius intellecto, velis versis petunt. (5) Paucae tamen naves fuga evaseru Alexandri naves in earum plerasque invectae, ad navigandum inutiles reddidere : quinquerehem unam et quadriremem ad ipsa portus ostia ceperu pugnatorum caedes haud magna fuit, quoniam captas naves senserant, facile in portum nand runt.

6. Macedones, quum jam nullus Tyriis navium peresset, tormenta muris admoveere. Quae quide geris parte admota ob muri firmitatem parum da rebant. Alii vero, ea parte urbis quae Sidonem nonnullas naves machinas portantes admovent. quum ne hic quidem proficeretur, ad murum qui i versus est atque Aegyptum spectat, se contuli

ρόμενος τοῦ ἔργου. Καὶ ἐνταῦθα πρῶτον κατεσείσθη τε τὸ τεῖχος ἐπὶ μέγα καὶ τι καὶ κατηρέϊσθη αὐτοῦ παραβλήν. Τότε μὲν ὅσον ἐπιβαλὼν γεφύρας ἢ ἐρήριπτο τοῦ τεύχους, ἀπεπειράθη ἐς ὀλίγον τῆς προσβολῆς· καὶ οἱ Τύριοι οὐ χαλεπῶς ἀπεκρούσαντο τοὺς Μακεδόνας.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Τρίτῃ δὲ ἀπὸ ταύτης ἡμέρας νημεμίαν τε φυλάττας καὶ παρακαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων ἐς τὸ ἔργον, ἐπέγε τῇ πόλει ἐπὶ τῶν νεῶν τὰς μηχανάς. καὶ πρῶτα μὲν κατέσεισε τοῦ τεύχους ἐπὶ μέγα. Ὡς δὲ ἀπορῶν εἰς πλάτος ἐφάνη τὸ παρεβλήγμενον, τὰς μὲν μηχανοφόρους ναῦς ἐπανάγειν ἐκέλευσεν. (2) ὁ δὲ ὁὐδὲ ἄλλας ἐπῆγεν, αἱ τὰς γεφύρας αὐτῶν ἔφερον, ἃς δὴ ἐπιβάλλειν ἐπενόει τῷ κατεβλήγμενῳ τοῦ τεύχους. Καὶ τὴν μὲν μίαν τῶν νεῶν οἱ ὑπασπισταὶ ἔλαβον, ἣ ἐπετάκτο Ἀδμητος, τὴν ἐτέραν δὲ ἡ Κόινου τάξις οἱ πελταῖοι καλούμενοι· καὶ αὐτὸς ἦν τοῖς ὑπασπισταῖς ἐπιβέσθαι τοῦ τεύχους ἢ παρῆκει ἐμελλε. (3) Τὰς τριῆρεις δὲ τὰς μὲν ἐπιπλεῖν κατὰ τοὺς λιμένας ἀμφοτέρωθεν ἐκέλευσεν, εἰ πως πρὸς σφᾶς τετραμμένον τῶν Τυρίων βιάσαιντο τὸν ἑσπλουν· ὅσαι δὲ αὐτῶν βέλη ἀπὸ μηχανῶν βαλλόμενα εἶχον ἢ ὅσαι τοξότας ἐπὶ τῶν ἀσταστρωμάτων ἔφερον, ταύτας δὲ ἐκέλευσεν ἐν κύκλῳ περιπλεούσας τὸ τεῖχος ἐποκέλλειν τε ὅπῃ παρῆκοι καὶ ἀνακυχεῖν ἐντὸς βέλους, ὅστε τὸ ἐποκεῖλαι ἀπορον γίνοιτο, ὥς πανταχόθεν βαλλομένους τοὺς Τυρίους ἐν τῷ ὀνόῳ ἀμφιβάλλουσιν γίγνεσθαι.

Ἡ δὲ αἱ τε νῆες αἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ προσέσχον τῇ πόλει καὶ αἱ γεφύραι ἐπεβλήθησαν τῷ τεύχει ἀπ' αὐτῶν, ἐνταῦθα οἱ ὑπασπισταὶ εὐρώστως κατὰ ταύτας ἐπέβαινον ἐπὶ τὸ τεῖχος· ὃ τε γὰρ Ἀδμητος ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τῷ τότε ἐγένετο, καὶ ἅμα Ἀλέξανδρος εἴπετο αὐτοῖς, τοῦ τε ἔργου αὐτοῦ καρτερώς ἀπτόμενος καὶ ὁμοῦ τῶν ἄλλων, ὅτωι τι λαμπρόν κατ' ἀρετὴν ἐν τῷ κινδύνῳ ἐτολμάτω. (4) Καὶ ταύτῃ πρῶτον ἡ ἐπετάκτο Ἀλέξανδρος ἐλήφθη τὸ τεῖχος, οὐ χαλεπῶς ἀποκρούσαντων ἀπ' αὐτοῦ τῶν Τυρίων, ἐπειδὴ πρῶτον βεβαίως καὶ ἅμα οὐ πάντῃ ἀποτόμῃ τῇ προσβάσει ἐχρήσαντο οἱ Μακεδόνας. Καὶ Ἀδμητος μὲν, πρῶτος ἐπιβὰς τοῦ τεύχους καὶ τοῖς ἄμφ' αὐτὸν ἐγκελευόμενος ἐπιβαίνειν, βλήτης λόγχῃ ἀποθνήσκει αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἵσται τὸ τεῖχος ἦν τοῖς ἑταίροις. (5) Ὡς δὲ εἶχοντο αὐτῶν πύργοι τε ἔστιν οἱ καὶ μεταπύργια, αὐτὸς μὲν παρῆκε διὰ τῶν ἐπαλξεων ὥς ἐπὶ τὰ βασίλεια, ὅτι ταύτῃ εὐπορωτέρως ἐφάνετο ἐς τὴν πόλιν ἢ κατὰ τὴν θάλασσαν.

ex parte oppugnationem tentans. Atque hac primum et late quassatus est murus, et aliqua pars etiam perfracta dirutaque est. Tum injectis pontibus ea parte qua murum demolitus erat urbem oppugnare tantisper tentavit; sed Tyrii non magno negotio Macedones repulerunt.

CAP. XXIII.

Tertio ab hoc die, malacia ac tranquillitate expectata, copiarum duces ad pugnam cohortatus, tormenta navibus imposita urbi admovit; ac primo quidem impetu magnam muri partem labefacta: quumque jam satis amplo spatio murus dirutus videretur, naves quibus tormenta vehebantur retrahi jubet, (2) aliasque duas cum pontibus adduci, quibus murorum strages transcendere statuerat. Atque alteram quidem navium scutati occupant, Admeto duce: alteram Cœni cohors e militibus qui pedites amici dicuntur constans: ipse etiam cum scutatis, quacunquē facultas detur, murum conscensurus erat. (3) Trirēmum vero partem contra utrumque portum adnavigare jubet, si forte conversis in eos Tyriis vi irrumperē possint. Quotquot vero naves tela quæ ex machinis jaciuntur habebant, aut quæ sagittarios in tabulatis dispositos vehebant, jubet ut muros circumnavigantes, quacunquē via licuerit applicent, utque intra teli jactum sese sistant, si omnino applicare non possint; eo consilio, ut Tyrii omni ex parte pressi, in tantis difficultatibus quo se verterent nescirent.

4. Ceterum navibus jam cum Alexandro ad urbem ap- pulsus et pontibus muro injectis, scutati strenue per eos murum conscendunt. Admetus enim per id temporis fortiter rem gerebat, subsequebatur et Alexander ipse, qui et periculum fortiter subibat, et alios, prout quisque præclarum aliquod in pugna facinus edidisset, spectabat. (5) Atque ea parte primum qua premebat Alexander, murus captus est, Tyriis ex eo parvo negotio depulsis, quod Macedones firmo et simul non omnino arduo ingressu utebantur. Admetus qui primus murum conscenderat, dum eos qui circa eum erant ut idem faciant cohortatur, lancea trajectus interiit. (6) Post eum Alexander cum amicis murum occupavit. Occupatis itaque turribus nonnullis et interturiis, ipse per summa propugnacula murorum ad regiam contendit, quod facilius illa via ad urbem descensus videretur.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Οἱ δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν οἱ τε Φοίνικες κατὰ τὸν λιμένα τὸν πρὸς Αἰγύπτου, καθ' ὅνπερ καὶ ἐφορ-
μοῦντες ἐτύγγανον, βιασάμενοι καὶ τὰ κλεῖθρα δια-
σπάσαντες ἐκοπτον τὰς ναῦς ἐν τῷ λιμένι, ταῖς μὲν
5 μετεώροις ἐμβάλλοντες, τὰς δὲ ἐς τὴν γῆν ἐξωθοῦντες,
καὶ οἱ Κύπριοι κατὰ τὸν ἄλλον λιμένα τὸν ἐκ Σιδῶνος
φέροντα, οὐδὲ κλεῖθρον τοῦτον γε ἔχοντα, εἰσπλεύσαντες
ἔλκον εὐθὺς ταύτην τὴν πόλιν. (2) Τὸ δὲ πλῆθος τῶν
Τυρίων τὸ μὲν τεῖχος, ὡς ἐχόμενον εἶδον, ἐκλείπουσιν·
10 ἀθροισθέντες δὲ κατὰ τὸ Ἀγηνόριον καλούμενον ἐπέ-
στρεψαν ταύτῃ ἐπὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ Ἀλέξανδρος
ἦν τοῖς ὑπασπισταῖς ἐπὶ τούτους χωρήσας τοὺς μὲν
αὐτοῦ μαχομένους διέφθειρεν αὐτῶν, τοῖς δὲ φεύγουσιν
ἐφείπετο. (3) Καὶ φόνος ἦν πολὺς, τῶν τε ἀπὸ τοῦ
15 λιμένος ἐχόντων ἤδη τὴν πόλιν καὶ τῆς Κοίνου τῆς
παρεληλυθυίας ἐς αὐτήν. Ὅργῃ γὰρ ἐχώρουν ἐπὶ πᾶν
οἱ Μακεδόνες, τῆς τε πολιορκίας τῇ τριβῇ ἀχθόμενοι
καὶ ὅτι λαβόντες τινὰς αὐτῶν οἱ Τύριοι πλέοντας ἐκ
Σιδῶνος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβιδάσαντες, ὅπως ἀποπτον
20 εἴη ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, σφάζαντες ἔβριψαν ἐς τὴν
θάλασσαν. (4) Ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν Τυρίων ἐς ὀκτα-
κισχιλίους, τῶν Μακεδόνων δὲ ἐν τῇ τότε προσβολῇ
Ἀδμητὸς τε, ὁ πρῶτος ἔλκων τὸ τεῖχος, ἀνὴρ ἀγαθὸς
γενόμενος, καὶ ἦν αὐτῷ εἴκοσι τῶν ὑπασπιστῶν, ἐν δὲ
25 τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ μάλιστα ἐς τετρακοσίους.
5. Τοῖς δὲ ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους καταφυγοῦσιν
(ἦσαν δὲ αὐτῶν τε τῶν Τυρίων οἱ μάλιστα ἐν τέλει καὶ
ὁ βασιλεὺς Ἀζέμιλκος καὶ Καρχηδονίων τινὲς θεωροὶ
ἐς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους κατὰ δὴ τινὰ νόμον παλαιὸν
30 εἰς τὴν μητρόπολιν ἀφικόμενοι) τούτοις ξύμπασιν
ἄδειαν δίδωσιν Ἀλέξανδρος· τοὺς δὲ ἄλλους ἡνδραπή-
δισε, καὶ ἐπράθησαν Τυρίων τε καὶ τῶν ξένων ὅσοι
ἐγκατελήφθησαν, μάλιστα εἰς τρισμυρίους. (6) Ἀλέ-
ξανδρος δὲ τῷ Ἡρακλεῖ ἔθυσέ τε καὶ πομπὴν ἔστειλε
35 σὺν τῇ δυνάμει ὀπλισμένη· καὶ αἱ νῆες ξυνεπόμευσαν
τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ
λαμπάδα ἐποίησε· καὶ τὴν μηχανὴν ἥ τὸ τεῖχος κατε-
σείσθη ἀνέθηκεν ἐς τὸν νεῶν· καὶ τὴν ναῦν τὴν Τυρίαν
τὴν ἱερὰν τοῦ Ἡρακλέους, ἣντινα ἐν τῷ ἐπίπλῳ ἔλαβε,
40 καὶ ταύτην τῷ Ἡρακλεῖ ἀνέθηκε καὶ ἐπίγραμμα ἐπ'
αὐτῇ, ἣ αὐτὸς ποιήσας ἦ δέου δὴ ἄλλου ποιήσαντος,
οὐκ ἄξιον μνήμης τὸ ἐπίγραμμα· διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ
αὐτὸ ἀναγράφαι ἀπηξίωσα. Τύρος μὲν δὴ οὕτως
ἔαλω ἐπὶ ἀρχόντος Ἀνικίτου Ἀθήνησι μὴνός Ἑκατομ-
45 βαιῶνος.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Ἔτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ξυνεχομένου
Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτόν,
ἐπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρὸς τε

CAP. XXIV.

At qui in navibus erant Phoenices in portum
ptum spectat et quem obsederant, impetu facto
que revulsis, naves in portu confregerunt, in-
tiores a terra magna vi delati, alias ad ipsam te-
dentes. Cyprii in alterum portum qui Sidone
ne clauistro quidem septum, irrumpentes, stati-
urbem capiunt (2) Oppidani simulac muru
conspexerunt, eo deserto, ad Agenorium quo
conglobati, inde in Macedones sese convertunt.
cum scutatis in eos progressus, alios pugnan-
alios fugientes insequitur. (3) Magna hic caede
quum et a portu urbs capta esset, et Cerni coj
irruissent. Macedones enim ira perciti in Tyri-
bantur, tum quod obsidionis diuturnitatem u-
ferebant, tum etiam quod Tyrii quum nonnul-
ex Sidone navigantes cepissent, in murum subl
exercitu cerni possent, caesos in mare praecipit
Tyriorum circiter octo millia interfecta : ex M
in illo quidem impetu Admetus, qui primus re fe
murum ceperat, et cum eo scutati viginti; i
vero obsidione circiter quadringenti.

5. Qui vero in templum Herculis confuger
autem hi praecipui quique Tyriorum principes e
milcus et nonnulli Carthaginienses de sacris leg
veteri consuetudine in honorem Herculis ad
venerant), iis omnibus Alexander veniam coi
liquos in servitutem redegit. Tyriorum atque
qui capti sunt, xxx fere millia sub hastam
Post hac Alexander Herculi sacrificium fecit, e
cum exercitu armato misit; naves etiam Hercu
peregunt; ludos quoque gymnicos in aede He
et certamina, quibus lampades gestantes cu
edidit. Tormentum, quo murum demolitus
templo posuit. Navem etiam Tyriam sacram He
navali incursione ceperat, Herculi dicat, cum i
quam sive ipse sive alius quispiam fecerit, quod
memoria dignum, commemorandam minime p
que ita quidem Tyrus capta est, archonte Athen
mense Hecatombæone.

CAP. XXV.

Quum adhuc in obsidione Tyri versaretur
der, legati ad eum a Dario venerunt, nuntiant
decem millia talentum daturum, si matrem,

καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρείῳ τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔσσε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· γήμαντα δὲ τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλεξάνδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ζύμῳ. (2) Καὶ τούτων ἐν τῇ συλλόγῃ τῶν ἐταίρων ἀπαγγελλόντων, Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὢν ἐπὶ τούτοις ἡγάγησε κατελύσας τὸν πόλεμον μηκέτι πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίωνι ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, ὡς Παρμενίων ἦν, οὕτως ἐπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρος ἐστίν, ἀποκρινεῖσθαι Δαρείῳ ὅπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. (3) Ἐφ' ἧς οὕτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὕτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τὰ τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν ᾗμαι ἂν ἐθέλῃ τὴν Δαρείου παῖδα, γῆμαι ἂν καὶ αὐτὸν διδόντος Δαρείου· ἐκελευέ τε αὐτὸν ἡγεῖν, εἴ τι εὐρόσθαι ἐθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα ὡς ἴκουσε Δαρεῖος, τὰς μὲν ζυμὰς ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλεξάνδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὐτοῦ ἦν.

4. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπ' Αἰγύπτου ἔγνων ποιεῖσθαι τὸν ποταμόν. Καὶ ἦν αὐτῷ τὰ μὲν ἄλλα τῆς Παλαιστίνης καλυμμένης Συρίας προσκεχωρηκότα ἤδη· εὐνοῦχος δὲ τῆς, ὅς ἐστιν ἡν Βάτις, κρατοῦν τῆς Γαζαίων πόλεως, οὐ προσεῖχεν Ἀλεξάνδρῳ, ἀλλὰ Ἀραβὰς τε μισθωτοὺς ἐπαγόμενος καὶ σῖτον ἐκ πολλοῦ παρεσκευακὼς διαρκῆ ἐς χρόνιον πολιορκίαν καὶ τῷ χωρίῳ πιστεύων, μάλιστα ἂν βία ἀλῶναι, ἔγνω μὴ δέχεσθαι τῇ πόλει Ἀλεξάνδρον.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἀπέχει δὲ ἡ Γάζα τῆς μὲν θαλάσσης εἴκοσι μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι ψαμμώδης καὶ βαθεῖα ἐς αὐτὴν ἡ ἀνοδος καὶ ἡ θάλασσα ἡ κατὰ τὴν πόλιν τεταγμένη πᾶσα. Μεγάλη δὲ πόλις ἡ Γάζα ἦν καὶ ἐπὶ χώματος ὑψηλοῦ ὥκιστο καὶ τεῖχος περιεβέβλητο αὐτῇ ὀχυρὸν. Ἐσχάτῃ δὲ ὥκετο ὡς ἐπ' Αἰγύπτου ἐκ Φοινίκης ἴοντι ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῆς ἐρήμου.

1. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν, τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσε καὶ μάλιστα ἐπίμαχον αὐτῇ ἐραίνετο τὸ τεῖχος, καὶ μηχανὰς συμπηγνύναι ἐκέλευεν. Οἱ δὲ μηχανοποιοὶ γνώμην ἀπεδείκνυντο ὅτι οὐκ εἴη βία εἰεῖν τὸ τεῖχος διὰ ὕψος τοῦ χώματος. (2) Ἀλλὰ Ἀλεξάνδρῳ ἐδόκει αἰρετέον εἶναι ὅσην ἀπορώτερον ἐκπλήξειν γὰρ τοὺς πολεμίους τὸ ἔργον τῷ παλαιῷ ἐπὶ μέγα, καὶ τὸ μὴ εἰεῖν αἰσχρὸν εἶναι οἱ μηχανοποιοὶ ἐξ τε τούτων Ἑλλήνων καὶ ἐς Δαρείον. Ἐδόκει δὲ γῆμαι ἐν κύκλῳ τῆς πόλεως χωνύναι, ὡς ἐξ ἴσου αὐτῷ τοῦ χωσθέντος ἐπάγεσθαι τὰς μηχανὰς τοῖς τεῖχεσι. Καὶ ἐχώννυντο κατὰ τὸ νότιον μάλιστα τῆς πόλεως τῷ τεῖχε, ὥστε ἐπιμαχώτερα ἐραίνετο. (3) Ὡς δὲ ἐδόκει

liberos dimitteret; quicquid praeterea terrarum inter Euphratem et mare Graecanicum situm esset Alexandro concedere; adhaec, si Darii filiam Alexander conjugem acciperet, amicum ac socium fore. (2) Qua legatione in amicorum conventu explicata, Parmenionem Alexandro dixisse ferunt, se quidem, si Alexander esset, accepturum conditionem, neque se, bello composito, ulterius dimicaturum; Alexandrum contra respondisse, et se quidem, si Parmenio esset, ita facturum: quoniam vero Alexander esset, responsum daturum id quod etiam dedit. (3) Respondit enim, se neque Darii pecuniis egere, neque partem ditionis loco totius accipere velle; omnem enim et pecuniam et regionem suam esse; Darii filiam si uxorem ducere vellet, ducturum vel contra voluntatem Darii; si Alexandri humanitatem experiri vellet, ad se veniret. Hoc responso cognito, Darius de compositione desperans, rursus ad bellum se parat.

4. Alexander expeditionem in Aegyptum facere instituit. Et cetera quidem Syriae, quae Palaestina vocatur, oppida in suam potestatem jam adduxerat. Eunuchus vero quidam, nomine Batis, qui Gazae urbi praerat, solus Alexandro restitit. Mercenariis enim Arabibus conductis, multoque antea frumento collecto, quod diuturnae obsidioni ferendae sufficeret, fretus etiam munitione oppidi, quippe quod vi capi non posset, Alexandrum urbe nequaquam recipere statuerat.

CAP. XXVI.

Distat Gaza a mari stadiis summum viginti, accessu quidem propter arenae altitudinem difficilimo: adhaec mare urbi propinquum limosum est. Urbs ipsa ampla et in alto colle sita validoque muro cincta est. Novissima porro incolitur in Aegyptum ex Phoenicia euntibus ad initium solitudinis posita.

2. Alexander statim atque ad urbem pervenit, primo die castra eo loci posuit, quo maxime commodus ad oppugnationem murus videbatur, atque ibi tormenta constitui jubet. Machinarum artifices, murum praee altitudine molis difficulter admodum vi capi posse judicabant. (3) Alexander contra, quo difficilior esset oppugnatio, eo magis suscipiendam censebat; inopinatum enim rei eventum magno terrori hostibus futurum; si vero urbem capere non posset, turpe id sibi, quum ad Graecos et ad Darium perferretur, fore. Molem itaque circum urbem struere instituit tantae altitudinis, ut machinae in ea positae murorum fastigium aequarent. Quam quidem molem ex ea praecipue parte moenium quae Austrum versus sunt, exstruxit, quoniam inde faciliora ad expugnandum videbantur. (4) Quumque jam ad justam

ἐξῆρθαι συμμέτρως τὸ χῶμα, μηχανὰς ἐπιστήσαντες οἱ Μακεδόνες ἐπῆγον ὡς ἐπὶ τὸ τεῖχος τῶν Γαζαίων. Καὶ ἐν τούτῳ θύοντι Ἀλέξανδρῳ καὶ ἐστεφανωμένῳ τε καὶ κατάρχεσθαι μέλλοντι τοῦ πρώτου ἱερείου κατὰ νόμον, τῶν τις σαρκοφάγων ὀρνίθων ὑπερπετόμενος ὑπὲρ τοῦ βωμοῦ λίθον ἐμβάλλει ἐς τὴν κεφαλὴν ὄντινα τοῖν ποδοῖν ἔφερε. Καὶ Ἀλέξανδρος ἤρετο Ἀρίστανδρον τὸν μάντιν δὲ τι νοοῖ ὁ οἰωνός. Ὁ δὲ ἀποκρίνεται ὅτι, ὦ βασιλεῦ, τὴν μὲν πόλιν αἰρήσεις, αὐτῷ δὲ σοι φυλάκτεα ἐστὶν ἐπὶ τῇδε τῇ ἡμέρᾳ.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος τέως μὲν πρὸς ταῖς μηχαναῖς ἔξω βέλους αὐτὸν εἶχεν· ὡς δὲ ἐκδρομὴ τε ἐκ τῆς πόλεως καρτερὰ ἐγίγνετο καὶ πῦρ τε ἐπέφερον ταῖς μηχαναῖς οἱ Ἀραβες καὶ τοὺς Μακεδόνας ἀμυνομένους κάτωθεν αὐτοὶ ἐξ ὑπερδεξίου τοῦ χωρίου ἐβαλλόν τε καὶ ὄθουν κατὰ τοῦ ποιητοῦ χῶματος, ἐνταῦθα ἡ ἐκὼν ἀπειθεῖ Ἀλέξανδρος τῷ μάντι ἢ ἐκπλαγείς ἐν τῷ ἔργῳ οὐκ ἐμνημόνευσε τῆς μαντείας, ἀλλ' ἀναλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς παρεβοήθει ἵνα μάλιστα ἐπιέζοντο οἱ Μακεδόνες. (2) Καὶ τούτους μὲν ἔσχε τοῦ μὴ οὐκ αἰσχυρᾷ φυγῇ ὠσθῆναι κατὰ τοῦ χῶματος, αὐτὸς δὲ βάλλεται καταπέλτῃ διὰ τῆς ἀσπίδος διαμπαξ καὶ τοῦ θώρακος ἐς τὸν ὦμον. Ὡς δὲ ἔγνω τὰ ἀμφὶ τὸ τραῦμα ἀληθεύσαντα τὸν Ἀρίστανδρον, ἐχάρη, ὅτι καὶ τὴν πόλιν δὴ αἰρήσειν ἐδόκει Ἀριστάνδρου ἐνεκα.

3. Καὶ αὐτὸς μὲν τὸ τραῦμα ἐθεραπεύετο χαλεπῶς· ἀφικνουῦνται δ' αὐτῷ μετὰ τεμπτοὶ ἀπὸ θαλάσσης αἱ μηχαναὶ αἷς Τύρον εἰλε· καὶ χῶμα χωνύναι ἐν κύκλῳ πάντοθεν τῆς πόλεως ἐκέλευσεν, εὖρος μὲν ἐς δύο σταδίους, ὕψος δὲ ἐς πόδας πεντήκοντα καὶ διακοσίους. (4) Ὡς δὲ αἱ τε μηχαναὶ αὐτῷ ἐποιήθησαν καὶ ἐπαχθεῖσαι κατὰ τὸ χῶμα κατέσεισαν τοῦ τεύχους ἐπὶ πολὺ, ὑπονόμων τε ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ὀρυσσομένων καὶ τοῦ χοῦ ἀφανῶς ἐκφερομένου τὸ τεῖχος πολλαχῇ ἠρείπετο ὑφὺς ζάνον κατὰ τὸ κενούμενον, τοῖς τε βέλυσιν ἐπὶ πολὺ κατεῖχον οἱ Μακεδόνες, ἀναστελλόντες τοὺς προμαχομένους ἐκ τῶν πύργων, ἐς μὲν τρεῖς προσβολὰς οἱ ἐκ τῆς πόλεως, ἀποθνησκόντων τε αὐτοῖς πολλῶν καὶ τιτρωσκομένων, θυμῳ ἀντεῖχον· (5) τῇ τετάρτῃ δὲ τῶν Μακεδόνων τὴν φάλαγγα πάντοθεν προσαγαγὼν Ἀλέξανδρος τῇ μὲν ὑπορυσσόμενον τὸ τεῖχος καταβάλλει, τῇ δὲ παιόμενον ταῖς μηχαναῖς κατασεῖει ἐπὶ πολὺ, ὡς μὴ χαλεπὴν ταῖς κλίμαξι τὴν προσβολὴν κατὰ τὰ ἐρηρσιμμένα ἐνδοῦναι. (6) Αἱ τε οὖν κλίμακες προσήγοντο τῇ τείχῃ καὶ ἔρις πολλὴ ἦν τῶν Μακεδόνων ὅσοι τι ἀρετῆς μεταποιοῦντο, ὅστις πρῶτος αἰρήσει τὸ τεῖχος· καὶ αἰρεῖ πρῶτος Νεοπτόλεμος τῶν ἐταίρων τοῦ Αἰακιδῶν γένους· ἐπὶ δὲ αὐτῷ ἄλλαι καὶ ἄλλαι τάξεις ὁμοῦ τοῖς ἡγεμόσιν ἀνέβαινον. (7) Ὡς δὲ ἀπαξ παρῆλθόν

altitudinem perductum opus videretur, Macedones machinas ei impositas ad muros urbis adducunt. Inter hæc Alexander, corona capiti imposita, sacrificante, quum ipse patrio more primum sacrificium auspicaturus esset, avis quædam eius genere quæ carnibus assuescunt aram supervolans, lapidem quem unguibus gerebat in ejus caput demisit. Alexander Aristandrum vatem consuluit, quid avis illa portenderet: qui respondit, Urbem quidem, o rex, capies: at tu tibi die cave.

CAP. XXVII.

Quo audito Alexander se aliquamdiu ad machinas extra teli jactum continuit; verum quum Arabes, eruptione ex urbe facta, ignem machinis inferrent, et Macedones ex inferiori loco sese tuentes ex editiore parte ferirent, Alexander ab aggere quem struxerant repellerent: tum Alexander, sive sponte sua vatis monita negligens, sive stupore rei vaticinii oblitus, sumptis scutatis, qua maxime premebantur Macedones auxilio accurrit. (2) Atque hos quidem, ne turpi fuga ab aggere expellerentur, retinuit: ipse vero acuto at thorace catapultâ trajecto in humero vulnus accepit: quumque vulnere ipso sensisset Aristandri vaticinium verum fuisse, gavisus est, quod ex eodem Aristandri vaticinio urbem capturus esset.

3. Et ipse quidem ab eo vulnere difficulter curatus est Interea torinenta, quibus Tyrum expugnat, mari transmissa accipit: totam deinde urbem aggere cingi jubet latitudine duorum stadiorum, altitudine pedum ccl. (4) Constructis vero et in aggere dispositis machinis, quum muri magna pars quateretur, cuniculisque diversis ex partibus suffossis et terra clam egesta, murus pluribus in locis subsidens propter exinanitiones subterraneas prorsus telisque Macedones longe pertingerent, oppidanos ex turribus propugnantes repellentes: ter quidem oppidani Macedonum impetum, multis suorum interfectis et sauciis sustinuerunt; (5) at quarto impetu quum Alexander omni ex parte phalangem admoveret, alibi murum suffossu diruens, alibi tormentis magnam partem labefactam facilem Macedonibus per murorum ruinas scalarum a motionem fecit. (6) Quæ simulac applicatæ fuerunt magna statim contentione inter Macedones gloriæ avido certatum est, quisnam primus murum caperet. N. optolemus ex Æacidarum gente, unus ex amicis, primus conscendit, post hunc alii atque alii duces cum suis cohortibus. (7) Quumque semel nonnulli Maced

τινας ἐντὸς τοῦ τείχους τῶν Μακεδόνων, κατασχίσαντες
θύλας καὶ ἄλλας πύλας, ὅσαις ἕκαστοι ἐπετύγγανον,
ἀφροντα εἰσὼν τὴν στρατιάν πασαν. Οἱ δὲ Γαζαῖοι καὶ
τῆς πόλεως σφισιν ἤδη ἐχομένης ξυνεστηκότες ὁμοῦ
ἐμάχοντο· καὶ ἀπέθανον πάντες αὐτοῦ μαχόμενοι ὥς
ἕκαστοι ἐτάχθησαν· παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐξηνδρα-
πόησεν αὐτῶν Ἀλέξανδρος. Τὴν πόλιν δὲ ξυνοικίσας
ἐκ τῶν περιοίκων ἐχρῆτο ὅσα φρουρία ἐς τὸν πό-
λεμον.

BIBAIION TPITON.

ΚΕΦ. Α'.

¹⁰ Ἀλέξανδρος δὲ ἐπ' Αἰγύπτου, ἵνα περ τὸ πρῶτον
ὤρμηθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμη ἡμέρα ἀπὸ τῆς Γάζης
Θαλίην ἦλθεν εἰς Πηλούσιον τῆς Αἰγύπτου. Ὁ δὲ ναυ-
τικὴς στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴ-
γυπτον καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὀρ-
¹¹ μύσας. (2) Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης
Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τὴν τε ἐν Ἰσσηῶ
μέλῃ ὅπως συνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι αἰσχροῦ
φρὴν ἐφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀρα-
βίας τὰ πολλὰ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τε οὐκ
¹² ὡς δυνάμειος Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς πόλεσι φιλίως
καὶ τῇ γούρᾳ Ἀλεξάνδρον. (3) Ὁ δὲ εἰς μὲν Πηλούσιον
φύλακην εἰσήγαγε, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ
τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔσπε ἐπὶ Μέμφιν πόλιν, αὐτὸς
ἐφ' Ἡλιούπολιν ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν
¹³ Νείλον, καὶ ὅσα καὶ ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικ-
ιῶν κατὰσχύν, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ἡλιού-
πολιν. (4) Ἐκεῖθεν δὲ διαβάς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν.
Καὶ οὕτως ἐκεῖ τοῖς τε ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἀπιδι καὶ
ἐφ' ὅπως ἐποίησε γυμνικὸν τε καὶ μουσικόν· ἦκεν δὲ αὐ-
¹⁴ τῷ οἱ ἄμφω ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώ-
τατοι. Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς
ἐπὶ θάλασσαν, τοὺς τε ὑπασπιστάς [ἐπὶ τῶν νεῶν] λα-
βὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν ἱπ-
πικῶν τὴν βασιλικὴν Ὀλην τὴν τῶν ἐταίρων. (5) Ἐλ-
¹⁵ θὼν δὲ ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν
περιπελάσας ἀποβαίνει ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις
ᾗσται, Ἀλεξάνδρου ἐπωνυμίας. Καὶ ἐδοξεν αὐτῷ ὁ
χώρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι
ἐκ οὐδαμῶς τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν
¹⁶ τοῦ ἱεροῦ, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τε
ἐν αὐτῇ θείμασθαι εἴδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν
ἵσταται, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἰσίδος δὲ Αἰγυπτίας,
καὶ τὸ τεῖχος ἥ περιβεβληθῆται. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο,
καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαινετο.

num intra muros penetrassent, portis aliis atque aliis, prout
quaeque sese obtulerunt, reclusis, universum exercitum
intromittunt. Gazæi, urbe jam ab hostibus occupata,
conglobati nihilominus pugnabant, eoque ipso loco quo
quisquam constiterat, vitam pugnans amisit. Alexander,
uxoribus eorum et liberis in servitutem redactis, colonia-
que ex finitimis in urbem deducta, ea tanquam praesidio
ad bellum est usus.

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

Alexander inde in Ægyptum, quo primum iter institue-
rat, contendit, septimoque postquam Gaza movit die Pelu-
sium Ægypti urbem pervenit : navali interim exercitu ex
Phœnice in Ægyptum adnavigante : ac naves quidem Pelu-
sii appulsas offendit. (2) Inter hæc Mazaces Persa, Ægypti
satrapa a Dario constitutus, de pugna apud Issum com-
missa deque turpi fuga Darii certior factus; Phœniciam
præterea et Syriam magnamque Arabiæ partem in Alexan-
dri potestatem redactam esse; quumque ipse Persicum
exercitum non haberet, Alexandrum in provinciam atque
urbes amice recepit. (3) Praesidio itaque Pelusio imposito,
navibusque flumine Memphin petere jussis, ipse Heliopolin
contendit, Nilum flumen a dextra habens : oppidisque
quotquot in itinere erant deditione receptis, Heliopolin per
deserta pervenit. (4) Inde, trajecto flumine Memphin
venit, ubi cum reliquis diis tum Apidi sacrificium fecit,
gymnicis ac musicis ludis editis : ad quos præstantissimi
quique e Græcia artifices convenere. Ex Memphi deinde
secundo flumine ad mare devectus est : ubi scutatos, et
sagittarios atque Agrianos et regiam turmam equitum ami-
corum ejus navibus imponit. (5) Quumque Canopum ven-
nisset, Mareotida paludem circumvectus, eo loci appulit,
ubi nunc Alexandria ab Alexandri nomine ita dicta, con-
dita est. Ejus loci situs ei maxime opportunus condendæ
urbi est visus, et opulentam urbem fore animo præsagie-
bat. Ordiendi igitur operis cupiditate succensus, urbem
designare cepit, et quo loco forum adificandum esset,
quo templa exstruenda, quotquot aut diis Græcis aut
Isidi Ægyptiæ sacra esse volebat, postremo qua ampli-
tudine murus circumducendus esset, præscripsit. Quumque
ea de re sacrum diis faceret, sacrificia prosperos eventus
portenderunt.

ΚΕΦ. Β'.

Λέγεται δέ τις καὶ τοῖσδε λόγος, οὐκ ἄπιστος
 εἰμοιγε· ἐθέλειν μὲν Ἀλέξανδρον καταλιπεῖν αὐτὸν τὰ
 σημεῖα τοῦ τειχισμοῦ τοῖς τέκτοσιν, οὐκ εἶναι δὲ στῶ
 τὴν γῆν ἐπιγράφουσι· τῶν δὲ τεκτόνων τινὰ ἐπιφρα-
 5 σθέντα, ὅσα ἐν τεύχεσιν ἄλφιστα οἱ στρατιῶται ἐκόμεζον
 ξυναγαγόντα ἐπιβάλλειν τῇ γῇ ἵνα περ ὁ βασιλεὺς
 ὕφηνετο, καὶ τὸν κύκλον οὕτω περιγραφῆναι τοῦ πε-
 ριτειχισμοῦ ὄντινα τῇ πόλει ἐποίει. (2) Τοῦτο δὲ ἐπι-
 λεξαμένους τοὺς μάντις καὶ μάλιστα δὴ Ἀρίστανδρον
 10 τὸν Τελμισσέα, ὃς δὴ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀληθεύσαι
 ἐλέγτο Ἀλεξάνδρῳ, φάναι εὐδαίμονα εἶσεσθαι τὴν πό-
 λιν τὰ τε ἄλλα καὶ τῶν ἐκ γῆς καρπῶν εἶνεκα.

3. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ἡγέλογος κατέπλευσεν εἰς
 Αἴγυπτον, καὶ ἀπαγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ Τενεδίου τε
 15 ἀποστάντας Περσῶν σφίσι προσθέσθαι (καὶ γὰρ καὶ
 δκοντας Πέρσαις προσχωρῆσαι) καὶ Χίων ὅτι δὴ ὁ
 δῆμος ἐπηγάγετο σφᾶς βίᾳ τῶν κατεχόντων τὴν πόλιν,
 οὓς Αὐτοφραδάτης τε καὶ Φαρνάβαζος ἐγκατέστησαν·
 (4) ἄλῳναι δὲ αὐτοῖσι καὶ Φαρνάβαζον ἐγκαταλη-
 20 φθέντα καὶ Ἀριστόνικον Μηθυμναῖον τὸν τύραννον ἐσ-
 πλεύσαντα ἐς τὸν λιμένα τῆς Χίου ζῶν ἡμιολίαις λη-
 στρικαῖς πέντε, ὑπὸ σφῶν ἐρόμενον τὸν λιμένα οὐ
 γνόντα, ἀλλ' ἐξαπατηθέντα γὰρ πρὸς τῶν τὰ κλειῖθρα
 ἐχόντων τοῦ λιμένος, ὅτι τὸ Φαρναβάζου ἄρα ναυτικὸν
 25 ὁρμεῖ ἐν αὐτῷ· (5) καὶ τοὺς μὲν ληστές πάντας αὐτοῦ
 κατακοπῆναι πρὸς σφῶν· Ἀριστόνικον δὲ ἦγε παρ'
 Ἀλέξανδρον καὶ Ἀπολλωνίδην τὸν Χίον καὶ Φισινὸν
 καὶ Μεγαρέα καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι τῆς τε ἀποστάσεως
 τῆς Χίου ξυνεπελάβοντο καὶ ἐν τῷ τότε τὰ πράγματα
 30 τῆς νήσου βίᾳ εἶχον· (6) καὶ Μυτιλήνην δὲ Χάρητα
 ἐχόντα ὅτι ἀφελετο καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐν Λέσβῳ πό-
 λεις καὶ αὐτὰς ὁμολογίᾳ προσηγάγετο, Ἄμφοτερόν δὲ
 σὺν ἐξήκοντα ναυσὶν ἐπὶ Κῷ ἐπεμψεν· ἐπικαλεῖσθαι γὰρ
 σφᾶς τοὺς Κῳοὺς· καὶ αὐτὸς καταπλεύσας ὅτι εἶρε τὴν
 35 Κῷ πρὸς Ἄμφοτεροῦ ἤδη ἐχομένην· (7) καὶ τοὺς μὲν
 ἄλλους ὅσοι αἰχμαλῶτοι ἦγεν Ἡγέλογος, Φαρνάβαζος
 δὲ ἀπέδρα ἐν Κῷ λαθὼν τοὺς φύλακας. Ἀλέξανδρος
 δὲ τοὺς τυράννους μὲν τοὺς ἐκ τῶν πόλεων ἐς τὰς πό-
 λεις πέμπει, χρήσασθαι ὅπως ἐθέλοιεν· τοὺς δὲ ἄμφ'
 40 Ἀπολλωνίδην τοὺς Χίους ἐς Ἐλεφαντίνην πόλιν Αἰ-
 γυπτίαν ζῶν φυλακῇ ἀκριβεῖ ἐπεμψεν.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐπὶ τούτοις δὲ πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἐλθεῖν παρ'
 Ἀμμωνᾶ ἐς Λιβύην, τὸ μὲν τι τῷ θεῷ χρῆσόμενον,
 ὅτι ἀτρεκέως ἐλέγτο εἶναι τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀμμωνος
 45 καὶ χρήσασθαι αὐτῷ Περσέᾳ τε καὶ Ἡρακλεῖ, τὸν
 μὲν ἐπὶ τὴν Γοργόνα ὅτε πρὸς Πολυδέκτου ἐστέλλετο,
 τὸν δὲ ὅτε παρ' Ἀνταῖον ἦει εἰς Λιβύην καὶ παρὰ Βού-
 σιριν εἰς Αἴγυπτον. (2) Ἀλεξάνδρῳ δὲ φιλοτιμία ἦν

CAP. II.

Narratur porro hac de re huiuscemodi quidpiam, non
 quidem iudicio, non indignum fide : voluisse quidem
 Alexandrum ipsum signa ducendo muro fabris relinquere,
 quumque nihil ad manum esset, quo terra inscribi posset,
 quendam ex fabris hoc excogitasse, ut congesta omni li-
 rina quam milites in vasis habebant, eam terrae quam rex
 designabat aspergeret, atque ita in orbem locum muro utri
 circumducendo praescriptum esse. (2) Addidisse etiam
 hoc vates, et quidem praecipue Aristandrum Telmissensem,
 qui multa etiam alia vera Alexandro praedixisse ferebatur,
 urbem illam cum aliis rebus tum frugum copia opulentam
 fore.

3. Inter haec Hegelochus in Aegyptum cum navibus ve-
 nit, qui Alexandro renuntiat, Tenedios ad se a Persis de-
 fecisse, quod inviti Persis sese adjunxissent; Chios qua-
 que ipsos in urbem advocasse, invitis iis, quos Autophra-
 dates et Pharnabazus praesidio reliquerant; (4) captum
 etiam in ea ipsa urbe esse Pharnabazum unaque compre-
 hensum Aristonicum Methymnaeum tyrannum qui in por-
 tum Chii cum quinque piraticis navibus se receperat,
 ignarus portum ab ipsis teneri, deceptusque ab iis qui
 claustra portus tuebantur, Pharnabazi classem in ea sta-
 tione esse affirmantibus : (5) ac piratas quidem omnes ad
 internecionem caesos esse : adducere se ad Alexandrum
 Aristonicum et Apollonidem Chium Phisinumque et Me-
 gareum et reliquos, qui defectionis auctores adiutoresque
 fuerant, ac tum temporis violentam apud Chios rem
 omnium administrationem tenebant. (6) Adhaec Mytilenae
 Chareti, qui eam tenebat, eripuisse, reliquaue Lesbiorum
 oppida deditione recepta esse. Amphoterum cum lix navi-
 bus in Con insulam missum; accersisse enim ipsos Coos,
 seque quum illac praeternavigaret, intellexisse insulam in
 Amphoteri potestate esse : (7) et caeteros quidem captivos
 omnes Hegelochus adduxit : Pharnabazus in Con insulam
 clam custodibus aufugit. Alexander tyrannos quidem ur-
 bium in urbes mittit, ut de iis sicut liberet statuerent. Eos
 vero qui circa Apollonidem Chium erant, in Elephantiam
 Aegypti urbem cum accurata custodia misit.

CAP. III.

Post haec cupido Alexandrum cepit adeundi Hammonem
 Libycum, oraculum consulendi causa, quod certissimum
 esse ferebatur, Perseusque ipse et Hercules deum consu-
 luisse credebantur : ille quidem quum adversus Gorgonem
 Polydecte missus esset, hic vero quum in Libyam adver-
 sus Antaeum, et in Aegyptum contra Busiridem proficiscere-
 tur. (2) Erat porro Alexandro aemulatio quaedam cum

σεία καὶ Ἡρακλῆα, ἀπὸ γένους τε ὄντι τοῦ
αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τῆς γενέσεως τῆς ἑαυτοῦ ἐς
ἀνέφερε, καθάπερ οἱ μῦθοι τὴν Ἡρακλέους
ροσέως ἐς Δία. Καὶ οὖν παρ' Ἀμμωνά ταύτη
ἐστέλλετο, ὥς καὶ τὰ αὐτοῦ ἀτρεκέστερον
ἢ φήσων γε ἐγνωκέναι.

οἱ μὲν δὲ Παραιτονίου παρὰ θάλασσαν ἦει
ον, οὐ μέντοι οὐδ' ἀνύδρου τῆς χώρας, στα-
λίλους καὶ ἐξαχσοίους, ὥς λέγει Ἀριστόβου-
τεῦθεν δὲ ἐς τὴν μεσόγειαν ἐτράπετο, ἵνα
ον τὴν τοῦ Ἀμμωνος. Ἔστι δὲ ἐρήμη τε ἡ
ψάμμος ἢ πολλὴ αὐτῆς καὶ ἀνυδρος. (4)
ἐξ οὐρανοῦ Ἀλεξάνδρῳ πολὺ ἐγένετο, καὶ
ὁ θεῖον ἀννέχθη. Ἀννέχθη δὲ ἐς τὸ θεῖον
ἀνεμος νότος ἐπὶ πνεύσῃ ἐν ἐκείνῳ τῷ χώ-
ρῳ ἐπιφορεῖ κατὰ τῆς ὁδοῦ ἐπὶ μέγα,
ῥεταί τῆς ὁδοῦ τὰ σημεῖα οὐδὲ ἔστιν εἰδέναι
τορεύεσθαι καθάπερ ἐν πελάγει τῇ ψάμμῳ,
καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὴν ὁδὸν οὔτε που ὄρος οὔτε
ὅτε γήλοποι βέβαιοι ἀνεστηκότες, οἷσιν οἱ
μαίροντο ἀντὶ τὴν πορείαν, καθάπερ οἱ ναῦται
καὶ ἀλλὰ ἐπλανᾶτο γὰρ ἡ στρατιὰ Ἀλεξάνδρῳ
μόνης τῆς ὁδοῦ ἀμφίβολοι ἦσαν. (5) Πτολε-
μαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει δράκοντας δύο ἵναί πρὸ
ἐκείνου φωνῇ ἰέντας, καὶ τούτοις Ἀλεξάν-
δρῳ ἐπεσθαι τοὺς ἡγεμόνας πιστεύσαντας
τοὺς δὲ ἡγήσασθαι τὴν ὁδὸν τὴν τε ἐς τὸ
καὶ ὁπίσω αὐτῶν. (6) Ἀριστόβουλος δὲ, καὶ ὁ
γὸς ταύτη κατέχει, κόρακας δύο προπετομέ-
της στρατιᾶς, τούτους γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ
μόνας. Καὶ ὅτι μὲν θεῖόν τι ξυπελάσεν αὐ-
τοῦ χωρίσασθαι, ὅτι καὶ τὸ εἶκος ταύτη ἔχει· τὸ
τοῦ λόγου ἀφελόντο οἱ ἄλλοι καὶ ἄλλοι ὑπὲρ
γρησάμενοι.

ΚΕΦ. Δ'.

χῶρος ἵνα περ τοῦ Ἀμμωνος τὸ ἱερόν ἐστι,
ἐκ τῶν πάντων ἐρημία καὶ ψάμμον τὸ πᾶν ἔχει
ον· αὐτὸς δὲ ἐν μέσῳ ὀλίγος ὢν (ὅσον γὰρ
αὐτοῦ ἐς πλάτος διέχει, ἐς τεσσαράκοντα
παιδίους ἔρχεται) κατὰ πλεῶς ἐστὶν ἡμέρων
ἐλαίων καὶ φοινίκων, καὶ ἐνδρόσος μόνος τῶν
ον. Καὶ πηγὴ ἐξ αὐτοῦ ἀνίσχει οὐδὲν τι εἰκυῖα
ἰς ὅσαι ἄλλαι ἐκ γῆς ἀνίσχουσιν. Ἐν μὲν
ἐκρίνα ψυχρὸν τὸ ὕδωρ γευσάμενον τε καὶ ἔτι
βαμμένον οἷον ψυχρότατον· ἐγκλίναντος δὲ τοῦ
σπέραν θερμότερον, καὶ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἔτι
ον ἔσπε ἐπὶ μέσας νύκτας, μέσων δὲ νυκτῶν
καυτότατον· ἀπὸ δὲ μέσων νυκτῶν ψύχεται ἐν τά-
σῃ ψυχρὸν ἤδη ἐστὶ, ψυχρότατον δὲ μεσημ-
εῖν τούτου δὴ ἀμείβει ἐν τάξει ἐπὶ ἑκάστη ἡμέρᾳ.
ταὶ δὲ καὶ ἅλεις αὐτόματοι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ

Perseo et Hercule, quippe qui a genere utriusque descende-
ret, siquidem et ipse ortus sui initia ex parte (*materna*)
ad Ammonem referebat, quemadmodum Persei atque Her-
culis fabulae ad Jovem. Hoc itaque consilio ad Ammonem
proficiscebatur, ut quae ad se pertinerent certius cognosce-
ret, aut saltem se novisse jactaret.

3. Ac Parætonium usque secus mare per solitudinem pro-
fectus est, sed non omnino per inaquosam regionem, ad
mille sexcenta stadia, ut tradit Aristobulus. Inde mediter-
raea peliit, ubi Ammonis templum est, unde oracula petun-
tur. Est autem via plane deserta altoque sabulo impedita et
aquae inops. (4) At Alexandro larga e caelo pluvia demissa
est, quod quidem prodigio habitum est, sicut etiam hoc :
quotiescunque enim Auster ea in regione spirat, magna vi
arenæ viam obruit, ita ut omnia viarum vestigia obducantur,
et, perinde ut in pelago, qua eundum sit cerni præ arena
non possit. Neque enim signa ulla sive notæ ad viam
exstant, non collis, non arbor, non firmi et stabiles tu-
muli, ex quibus viatores itineris rationem colligere, ut
nautæ ex astris, possint. Errabat itaque Alexandri exer-
citus, ejusque ductores de via ambigebant. (5) Ptolemæus
Lagi filius auctor est, dracones duos clamorem edentes agmen
præcessisse, et Alexandrum ducibus imperasse, ut prodigi-
o acquiescentes dracones sequerentur; ac dracones in
craculi sedem ipsos et duxisse et reduxisse. (6) Aristobu-
lus autem et reliqui plurimi duos corvos ante exercitum
volitasse scribit, eosque Alexandro itineris duces exstitisse.
Ac sane aliquo prodigio adjutum Alexandrum esse pro-
certo affirmaverim : verisimile enim omnino hoc est : at
veram rei rationem scriptorum dissensus obscuravit.

CAP. IV.

Locus autem in quo Ammonis templum est, omni ex
parte solitudines et arenas habet caretque aqua. Medium
hujus loci, quod exiguo spatio circumscribitur, (nam ubi
latissimum est, ad quadraginta summum stadia extenditur)
cultis arboribus est refertum, oleis nimirum et palmis, so-
lumque ex circumjectis locis roscidum. (2) Fons etiam ex eo
oritur, nihil cum reliquis fontibus quotquot e terra scaturiunt
simile habens. Meridie enim frigidus est gustanti multoque
magis attingenti, qualis est frigidissimus; sole ad vespere-
rum vergente, calidior est; qui quidem calor a vespere
ad mediam noctem usque incrementa accipit; media nocte
calidissimus est; post mediam noctem paulatim refrigescit;
et sub auroram jam frigidus est, meridie frigidissimus. at-
que has quidem vicissitudines singulis diebus subit. (3)
Gignit autem etiam hoc solum suapte natura salem fos-

δρυκοί. Καὶ τούτων ἔστιν οὐς ἐς Αἴγυπτον φέρουσι τῶν ἱερῶν τινὲς τοῦ Ἀμμωνος. Ἐπειδὴ γὰρ ἐπ' Αἰγύπτου στέλλονται, ἐς κοιτίδας πλεκτὰς ἐκ φοίνικος ἐσβαλόντες δῶρον τῷ βασιλεῖ ἀποφέρουσιν ἢ εἴ τῳ ἄλλῳ.

5 (4) Ἔστι δὲ μακρὸς τε ὁ χόνδρος καὶ ἤδη τινὲς αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τρεῖς δακτύλους, καὶ καθαρὸς ὥσπερ κρύσταλλος· καὶ τούτῳ ἐπὶ ταῖς θυσίαις χρῶνται, ὡς καθαρῶ τέρῳ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἁλῶν, Αἰγύπτιοι τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ θεοῦ οὐκ ἀμελῶς ἔχουσιν. (5) Ἐνταῦθα

10 Ἀλέξανδρος τὸν τε χῶρον ἐθαύμασε καὶ τῷ θεῷ ἐχρήσατο· καὶ ἀκούσας ὅσα αὐτῷ πρὸς θυμοῦ ἦν, ὡς ἔλεγεν, ἀνέχευεν ἐπ' Αἰγύπτου, ὡς μὲν Ἀριστοβούλος λέγει, τὴν αὐτὴν ὁπίσω δὸν, ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἄλλην εὐθείαν ὡς ἐπὶ Μέμφιν.

ΚΕΦ. Ε'.

15 Εἰς Μέμφιν δὲ αὐτῷ πρεσβεῖαι τε πολλαὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἦγον, καὶ οὐκ ἔστιν ὄντινα ἀτυχήσαντα ὧν ἔδειτο ἀπέπεμψε· καὶ στρατιὰ παραγίγνεται παρὰ μὲν Ἀντιπάτρου μισθοφόροι Ἕλληνες ἐς τετρακοσίους, ὧν ἡγεῖτο Μενίδας ὁ Ἡγησάνδρου, ἐκ Θράκης δὲ ἱππεῖς ἐς

20 πεντακοσίους, ὧν ἦρχεν Ἀσκληπιόδωρος ὁ Εὐνίκου. (2) Ἐνταῦθα θύει τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ καὶ πομπεῖει ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικὸν καὶ μουσικόν. Καὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐνταῦθα ἐκόσμησε· δύο μὲν νομάρχας Αἰγύπτου κατέστησεν Αἰγυπτίους, Δολόασπιν καὶ Πέτισιν, καὶ τούτοις διένειμε τὴν χώραν τὴν Αἰγυπτίαν· Πέτισίους δὲ ἀπειπαμένους τὴν ἀρχὴν Δολόασπιν ἐνδέχεται πᾶσαν. (3) Φρουράρχους δὲ τῶν ἐταίρων ἐν Μέμφει μὲν Πανταλέοντα κατέστησε τὸν Πυθοναῖον, ἐν Πηλουσίῳ δὲ Πολέμωνα τὸν Μεγακλέους,

30 Πελλαῖον· τῶν ξένων δὲ ἀρχειν Λυκίδαν Αἰτωλόν, γραμματεῖα δὲ ἐπὶ τῶν ξένων Εὐγνώστον τὸν Ξενοφάντου τῶν ἐταίρων· ἐπισκόπους δὲ αὐτῶν Αἰσχύλον τε καὶ Ἐφίππον τὸν Χαλκιδέα. (4) Λιθύς δὲ τῆς προσχωρίου ἀρχειν οἰδῶσιν Ἀπολλώνιον Χαρίνου, Ἀραβίας

35 δὲ τῆς πρὸς Ἡρώων πόλει Κλεομένην τὸν ἐκ Ναυκράτιος· καὶ τούτῳ παρηγγέλλετο τοὺς μὲν νομάρχας ἔαν ἀρχειν τῶν νομῶν τῶν κατὰ σφᾶς καθάπερ ἐκ παλαιοῦ καθεστήκει, αὐτὸν δὲ ἐκλέγειν παρ' αὐτῶν τοὺς φόρους· οἱ δὲ ἀποφέρειν αὐτῷ ἐτάχθησαν. (5) Στρατηγὸς δὲ τῇ στρατιᾷ κατέστησεν ἦντινα ἐν Αἰγύπτῳ ὑπελείπετο Πευκίσταν τε τὸν Μακαρτάτου καὶ Βάλακρον τὸν Ἀμύντου, ναύαρχον δὲ ἐπὶ τῶν νεδῶν Πολέμωνα τὸν Θηραμένους· σωματοφύλακα δὲ ἀντὶ Ἀρρύβου τὸν Λεοννάτον τὸν Ὀνάσου ἔταξεν· Ἀρρύβου γὰρ νόσῳ

40 ἀπέθανεν. (6) Ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀντίοχος ὁ ἀρχὼν τῶν τοξοτῶν, καὶ ἀντὶ τούτου ἀρχειν ἐπέστησε τοῖς τοξῆταις Ὀμβρίωνα Κρήτα. Ἐπὶ δὲ τοὺς ξυμμάχους τοὺς πεζοὺς, ὧν Βάλακρος ἡγεῖτο, ἐπεὶ Βάλακρος ἐν Αἰγύπτῳ ὑπελείπετο, Κάλανον κατέστησεν ἡγεμόνα.

45 (7) Κατανεῖμαι δὲ λέγεται ἐς πολλοὺς τὴν ἀρχὴν τῆς

silem; quem quidem nonnulli sacerdotes Ammonis in Egyptum portant. Quum enim in Egyptum proficiscuntur, salem in cistulas ex palma contextas conditum, regi aut alteri cuiquam muneri ferunt. (4) Sunt autem frusta oblonga, quaedam enim longitudinem trium digitorum excedunt, puraque instar crystalli. Hoc genere salis et Egyptii et alii quibus divinus cultus curae est, in sacrificiis utuntur, quod sale marino sit purior. (5) Alexander loci naturam admiratus, oraculum consuluit: acceperatque responso sibi, ut dicebat, grato, in Egyptum rediit, eodem, ut Aristobolus auctor est, quo venerat itinere: ut vero Ptolemaeus scribit, rectiore via Memphin versus.

CAP. V.

Ad Memphin multae ad eum ex Graecia legationes venerunt, neque quenquam, qui postulata non impetrasset, dimisit. Novae etiam copiae accesserunt, ab Antipatro mercenarii Graeci quadringenti, quibus praerat Menidas Hegesandri filius: ex Thracia equites circiter quingenti, quibus praefectus erat Asclepiodorus Eunici filius. (2) Eo loci Jovi regi sacrum fecit, pompam cum exercitu armato duxit: ludos etiam gymnicos et musicos exhibuit. Deinde ad Egypti administrationem constituendam conversus, duos Egypto praesides Aegyptios praefecit, Doloaspin et Petisin, inter quos universam Egypti regionem distribuit. Petise vero imperium detrectante, Doloaspis totam provinciam suscepit. (3) Praesidorum principes ex amicis in Memphis constituit Pantaleontem Pydnaeum, Pelusii Polemonem Megacilis filium Pellaeum. Exteris militibus Lycidam Aelolum praefecit. Scribam praeterea exteris adiunxit, Eognostum Xenophanti filium, ex amicis. Inspectores vero iisdem adjecit Aeschylum et Ephippum Chalcidensem. (4) Libyae vero finitimae Apollonium Charini filium praefecit: Arabiae quae est ad urbem Heroum, Cleomenem Naucraticam, mandatis additis, ut legum imperium juxta veterem consuetudinem penes praesides esset: ipse tributa colligeret, quae illi pendere ei jussi sunt. (5) Copiis quae in Egypto reliquit, duces praefecit Peucestam Macartati et Balacrum Amyntae filium, classi vero Polemonem Theramenis filium. Corporis custodem loco Arrhybat Leonnatum Onasi (Antei?) filium constituit: Arrhybat enim morbo exstinctus erat. (6) Obierat autem etiam Antiochus sagittariorum dux, in cuius locum Ombrionem Cretensem suffecit. Sociorum peditum cui Balacrus praefuerat (qui in Egypto relinquebatur), Calanum duceum constituit. (7) Egypti imperium inter plures praesides par-

Αἰγύπτου, τὴν τε φύσιν τῆς χώρας θαυμάσας καὶ τὴν
ὀχυρότητα, ὅτι οὐκ ἀσφαλὲς οἱ ἐφαίμετο ἐνὶ ἐπιτρέψει
ἔργειν Αἰγύπτου πάσης. Καὶ Ῥωμαῖοί μοι δοκοῦσι
παρ' Ἀλεξάνδρου μαθόντες ἐν φυλακῇ ἔχειν Αἰγύπτον
καὶ μηδέν τῶν ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ τῷδε ἐκπέμπειν ὑπαρ-
χον Αἰγύπτου, ἀλλὰ τῶν εἰς τοὺς ἱππέας σφίσι ζυντε-
λοῦντων.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἀλέξανδρος δὲ ἅμα τῷ ἦρι ὑποφαίνοντι ἐκ Μέμ-
φρος ἦεν ἐπὶ Φοινίκης· καὶ ἐγεφυρώθη αὐτῷ ὁ τε κατὰ
Μέμφιν πόρος τοῦ Νείλου καὶ αἱ διώρυγες αὐτοῦ πᾶσαι.
Ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς Τύρον, καταλαμβάνει ἐνταῦθα ἕκον
αὐτῷ ἤδη καὶ τὸ ναυτικόν. Ἐν Τύρῳ δὲ αὐθις θύει τῷ
Ἡρακλεῖ καὶ ἄγωνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ μουσικόν.
(2) Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται παρ' αὐτὸν ἐξ Ἀθηναίων ἡ Πά-
ραλος πρέσβεις ἄγουσα Διόφαντον καὶ Ἀχιλλέα· ζυνο-
πρέσβειον δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ Πάραλοι ξύμπαντες. Καὶ
οὗτοι τῶν τε ἄλλων ἔτυχον ὧν ἕνεκα ἐστάλησαν καὶ
τοὺς αἰχμαλώτους ἀφῆκεν Ἀθηναίοις ὅσοι ἐπὶ Γρανικῷ
Ἀθηναίων ἐάλωσαν. (3) Τὰ δὲ ἐν Πελοποννήσῳ ὅτι
αὐτῷ νενικητοῦσθαι ἀπήγγελλο, Ἀμφοτερόν πέμπει
βοηθεῖν Πελοποννησίων ὅσοι εἰς τὸν Περσικὸν πόλε-
μον βέβαιοι ἦσαν καὶ Λακεδαιμονίων οὐ κατήκουον.
Φοίνιξ δὲ καὶ Κυπρίοις προσετάχθη ἑκατὸν ναῦς ἄλλας
πρὸς αἷς ἔγοντα Ἀμφοτερόν ἐπεμπε στέλλειν ἐπὶ Πε-
λοποννήσου.

4. Αὐτὸς δὲ ἤδη ἄνω ὠρμᾶτο ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε καὶ
τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ἐν Φοινίξῃ μὲν ἐπὶ τῶν φόρων
τῇ συλλογῇ καταστήσας Κοίρανον Βεροιαῖον, Φιλόξε-
νον δὲ τῆς Ἀσίας τὰ ἐπὶ ταῖς τοῦ Ταύρου ἐκλέγειν.
Τῶν δὲ αὐτῷ δὲ χρημάτων τὴν φυλακὴν ἀντὶ τούτων
ἐπέτρεψεν Ἀρπάκῳ τῷ Μαγάτῃ ἄρτι ἐκ τῆς φυγῆς
ἔκοντι. (5) Ἀρπάλος γὰρ τὰ μὲν πρῶτα ἔφυγε, Φι-
λίππου ἐπὶ βασιλεύοντος, ὅτι πιστὸς ἦν, καὶ Πτολεμαῖος
ὁ Ἀἴγιον ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἔφυγε καὶ Νέαρχος ὁ Ἀνδροτίμου
καὶ Ἐρίγιος ὁ Λαομέδονος καὶ Λαομέδων ὁ τούτου ἀδελ-
φός, ὅτι ὑποπτα ἦν Ἀλεξάνδρῳ ἐς Φίλιππον, ἐπειδὴ
Εὐρυδίκην γυναῖκα ἡγάγετο Φίλιππος, Ὀλυμπιάδα δὲ
τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα ἡγάγετο. (6) Τελευτήσαντος
δὲ Φιλίππου κατελθόντος ἀπὸ τῆς φυγῆς ὅσοι δι' αὐτὸν
ἔφυγον Πτολεμαῖον μὲν σωματοζύλακα κατέστησεν,
Ἀρπάκον δὲ ἐπὶ τῶν χρημάτων, ὅτι αὐτῷ τὸ σῶμα ἐς
τὰ πολέμια ἀχρεῖον ἦν, Ἐρίγιον δὲ ἱππάρχην τῶν
ἱππομάχων, Λαομέδοντα δὲ τὸν τούτου ἀδελφόν, ὅτι δι-
χλωστος ἦν ἐς τὰ βαρβαρικά γράμματα, ἐπὶ τοῖς αἰ-
χμαλώτοις βαρβάραις, Νέαρχον δὲ σατραπεύειν Λυκίας
καὶ τῆς ἐγγόμενης Λυκίας χώρας ἕστε ἐπὶ τὸν Ταῦρον τὸ
ὄρος. (7) Ὀλίγον δὲ πρόσθεν τῆς μάχης τῆς ἐν Ἰσσω
γενομένης ἀναπεισθεὶς πρὸς Ταυρίσκου, ἀνδρὸς κακοῦ,
Ἀρπάλος φεύγει ζὺν Ταυρίσκῳ. Καὶ ὁ μὲν Ταυρίσκος
παρ' Ἀλεξάνδρῳ τὸν ἠπειρώτην ἐς Ἰταλίαν σταλείς
ἐκεί ἐτελεύτησεν· Ἀρπάκῳ δὲ ἐν τῇ Μεγαρίδι ἡ φυγὴ ἦν.

ARRIANUS.

titus esse dicitur, naturam regionis admiratus et muni-
menta, neque tutum ratus universum Aegypti imperium
uni committere. Quod quidem Alexandri consilium imitati
Romani in tuenda Aegypto milia videntur, neminem sena-
torii ordinis, sed equestris, proconsulem eo mittere soliti.

CAP. VI.

Alexander ineunte vere Memphi in Phoenicem movit,
Nilo flumine ad Memphim fossisque ejus omnibus ponte
stratis. Ubi Tyrum pervenit, reperit ibi advectam jam
etiam classem; et Herculi rursus sacrum fecit, ludosque
gymnicos et musicos edidit. (2) Eodem loci Paralus, sacra
Atheniensium navis, ad Alexandrum venit, legatos adve-
hens Diophantem et Achillem. Conjunxerant sese huic le-
gationi omnes Parali universi: quibus quidem omnia quae
postularunt concessit, et Atheniensibus cives quotquot ad
Granicum amnem capti fuerant remisit. (3) Quumque in
Peloponneso tumultus excitati esse nuntiarentur, Ampho-
terum eo mittit, iis qui constantes ad Persicum usque bel-
lum manserant, neque Lacedaemoniis morem gesserant,
subventurum. Phoenicibus autem et Cypriis imperavit, ut
centum alias naves praeter eas, quibus Amphoterum in-
structum misit, in Peloponnesum destinarent.

4. Ipse vero ulteriora petens ad Thapsacum et Euphra-
tem fluvium contendit, atque in Phoenice quidem tributis
cogendis Coeranum Beræarum quaestorem constituit: in
Asia Philoxenum, qui cis Taurum vectigalia cogat. Pec-
niarum autem quas penes se habebat, Harpalus Machatae,
qui recens ab exilio redierat, in horum locum suffecto,
curam dedit. (5) Harpalus enim primum quidem, quod
fidus (Alexandro) fuisset, Philippo adhuc regnante fuge-
rat, eademque de causa una cum illo etiam Ptolemeus Lagi,
et Nearchus Androtimi, atque Erigyus Larichi filius, ejusque
frater Laomedon. Suspectus enim erat Alexander Philippo,
postquam Olympiade Alexandri matre repudiata, Eurydicen
uxorem ceperat. (6) Mortuo autem Philippo quum ii qui sua
causa fugerant rediissent, Ptolemaeum quidem inter corporis
custodes retulit: Harpalum vero, quum corpore esset ad res
bellicas subeundas parum firmo, thesauris praefecit: Eri-
gyium equitum sociorum ducem statuit: Laomedontem ejus
fratrem, quod duarum linguarum, graecae et barbaricae, pe-
ritus esset, captivis barbaris: Nearchum Lyciae atque uni-
versae regioni quae Lyciae finitima est ad Taurum montem
usque praeposuit. (7) Verum paulo ante praelium quod apud
Issum commissum erat, Harpalus seductus a Taurisco ho-
mine improbo, una cum eo fugerat. Et Tauriscus quidem ad
Alexandrum Epirotam in Italiam profectus, ibi vitam finit.
Harpalus quum ad Megarenses se recepisset, invitatus ab

5

Ἄλλ' Ἀλέξανδρος πείθει αὐτὸν κατελθεῖν, πίστει δὸς οὐδέν οἱ μείον ἔσεσθαι ἐπὶ τῇ φυγῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἐπα-
νελθόντι, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρημάτων αἴσις ἐτάχθη Ἀρπα-
λος. (8) Ἐς Λυδίαν δὲ σατράπην Μένανδρον ἐπέμπει
5 τῶν ἐταίρων· ἐπὶ δὲ τοῖς ξένοις, ὧν ἡγεῖτο Μένανδρος,
Κλέαρχος αὐτῷ ἐτάχθη· ἀντὶ δὲ Ἀρίμματος σατράπην Συ-
ρίας Ἀσκληπιόδωρον τὸν Εὐνίκου ἀπέδειξεν, ὅτι Ἀρίμ-
ματος βλακεῦσαι ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ παρασκευῇ ἥντινα
ἐτάχθη παρασκευάσαι τῇ στρατιᾷ κατὰ τὴν δδὸν τὴν
10 ἄνω.

ΚΕΦ. Ζ'.

Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἑκα-
τομβαιῶνος ἐπὶ ἀρχοντος Ἀθήνησιν Ἀριστοράνους· καὶ
καταλαμβάνει δούϊν γεφύραιν ἐξευγμένον τὸν πόρον.
Καὶ γὰρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δα-
ρείου ἐπετέτραπτο, ἱππέας μὲν ἔχων περὶ τρισχίλιους
15 καὶ τούτων Ἑλληνας μισθοφόρους δισχίλιους, τέως μὲν
αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσε, (2) καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ
ξυνεγλῆς ἡ γέφυρα ἦν ἐξευγμένη ἔσπε ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν
ὄχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι μὴ ἐπιθοῖντο οἱ ἀμφοῖ
20 Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπάυετο· Μαζαῖος δὲ ὡς ἤκου-
σεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ὥχετο φεύγων ξὺν τῇ
στρατιᾷ πάσῃ· καὶ εὐθὺς ὡς ἐφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθη-
σαν αἱ γέφυραι τῇ ὄχθῃ τῇ πέραν καὶ διεβή ἐκ' αὐτῶν
ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

3. Ἐνθεν δὲ ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐ-
φράτην ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς
Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δὲ ἐπὶ
Βαβυλῶνος ἦγεν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ὁρμηθεὶς, ὅτι τὴν
ἐτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ ζύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν,
30 καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας
λαμβάνειν, καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὥσαύτως ἐπιπλέγον. (4)
Ἄλόντες δὲ τινες κατὰ τὴν δδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ Δαρείου
στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσχεδασμένων ἐξήγ-
γειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθηται,
35 ἐγνωκῶς εἶργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαῖνοι· καὶ εἶναι αὐ-
τῷ στρατιὰν πολλὴν μείζονα ἢ ξὺν ἣ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο.
(6) Ταῦτα Ἀλέξανδρος ἀκούσας ἤει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν
Τίγρητα. Ὡς δὲ ἀφίκετο, οὕτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμ-
βάνει οὔτε τὴν φυλακὴν ἥντινα ἀπολελοίπει Δαρεῖος,
40 ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ
βου, οὐδενὸς δὲ εἰργοντος.

6. Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατὸν· καὶ τῆς σελήνης
τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθουε τῇ τε σε-
λήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῇ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος
45 εἶναι κατέχει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων
καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκεί-
νου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἡ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην
σημαίνεισθαι Ἀλεξάνδρῳ. (7) Ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Τίγρη-
τος ἦει διὰ τῆς Ἀτουρίας χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων
50 τὰ Ἰορδυναίων ὄρη, ἐν δεξιᾷ δὲ αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Ἐ-
τάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ

Alexandro uti ad se reverteretur, accepta fide fugam si-
damno non futuram, rediit. Neque fuit damno; nam re-
versus pecuniarum administrationi demum admotus est. (8)
In Lydiam Menandrum, unum ex amicis, satrapam misit
Clearcho exteris, quorum dux erat Menander, suffecit.
In Arimmae locum Asclepiodorum Eunici filium Syriae u-
trapam constituit, quum Arimmas visus esset in praeparandis
necessariis exercitui interiora Asiae petenti segnem se pra-
buisse.

CAP. VII.

Alexander Thapsacum pervenit mense Hecatombaeae,
archonte Athenis Aristophane: ubi duobus pontibus junctum
Euphratem fluvium reperit. Mazaeus enim, cui Darius
aunus tutelam mandaverat, cum tribus fere millibus equi-
tum, in quibus duo erant millia Graecorum mercenariorum,
lucusque quidem ad flumen consederat; (2) et propterea,
pons non continuus usque ad ulteriorem ripam perductus
erat a Macedonibus, veritis, ne qui cum Mazaeo erant in
pontem qua parte imperfectus erat impetum facerent. Ma-
zaeus autem ubi Alexandrum appropinquare cognovit, cum
omnibus copiis inde aufugit. Post ejus fugam, pontibus
in ulteriorem ripam jactis, Alexander universum exercitum
traduxit.

3. Inde ulterius per regionem, cui Mesopotamia nomen
est, ad laevam Euphratem fluvium et Armeniae montes ha-
bens, progressus est. Neque vero recta via ab Euphrate
movens Babylonem contendit, quum alia via ad exercitum
ducendum commodior plus pabuli equis suppeditaret, alia-
que necessaria ex ea regione sumi possent, neque aestus
tantopere gradientes torreret. (4) In itinere exploratores
nonnulli, longius ab exercitu Darii speculatum digressi,
capti significarunt Darium ad Tigrim fluvium conseedisse,
Alexandrum transitu prohibeturum, multoque majores co-
pias habere, quam quibuscum in Cilicia pugnarat. (5) Quo
cognito, Alexander confestim ad Tigrim contendit. Quo
postquam venit, neque Darium ipsum offendit, neque pre-
sidium ullum a Dario relictum: itaque flumen transit, agere
quidem ob cursus rapiditatem, nemine tamen prohibente.

6. Ibi nonnihil quietis exercitui dedit. Per id tempus in-
gens lunae defectio fuit. Alexander lunae, soli, ac terrae, a
quibus eclipses fieri dicuntur, sacrificium fecit. Aristandro
visum est, felicem ac faustum successum Alexandro et Ma-
cedonibus per lunae defectum portendi, praeliumque eo ipso
mense committendum esse; et sacrificia ipsa victoriam
Alexandro promittere. (7) Motis itaque castris a Tigri per
Aturiam exercitum duxit, a sinistra habens Gordyzaeorum
montes, a dextra Tigrim. Quarto deinde post transitum die
antecursores renuntiant, hostilem equitatum in campis cer-

ἐξηλλοῦσιν ὅτι ἱππεῖς [οὔτοι] πολέμιοι ἀνὰ τὸ πε-
δίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Συντάξας
ὅν τὴν στρατιὰν προῦχώρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ
τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριδέστερον οὔτοι κα-
πῶντες ἐρασκον δοκεῖν εἶναι σπρσιν οὐ πλείους ἢ χι-
λίας τοὺς ἱππέας.

ΚΕΦ. Η'.

Ἀναλαβὼν οὖν τὴν τε βασιλικὴν ἰλὴν καὶ τῶν ἐταί-
ρων μίαν καὶ τῶν προδρόμων τοὺς Παίονας ἤλαυνε
πονηρῶ, τὴν δὲ ἄλλην στρατιὰν βάδην ἐπεσθαι ἐκέλευ-
ν. Οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἱππεῖς, κατιδόντες τοὺς ἀμφ'
Ἀλέξανδρον ὀξέως ἐπάγοντας, ἐφευγον ἀνὰ κράτος. Καὶ
Ἀλέξανδρος διώκων ἐνέκειτο· (3) καὶ οἱ μὲν πολλοὶ
ἐπείφον, τοὺς δὲ τινας καὶ ἀπέκτειναν, ὅσοις οἱ ἱπποὶ
ἢ τῇ φυγῇ ἔκαμον, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας αὐτοῖς ἱπποῖς
ἠλάθον· καὶ παρὰ τούτων ἔμαθον ὅτι οὐ πόρρω εἴη Δα-
ρείου· ἦν δυνάμει πολλῇ.

1. Βεδοηθῆκεσαν γὰρ Δαρεῖω Ἰνδῶν τε ὅσοι Βακ-
τρίαι ἡμεροὶ καὶ αὐτοὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοί· τού-
των μὲν πάντων ἡγεῖτο Βῆσος ὁ τῆς Βακτρίας χώρας
σατράπης. Εἰποντο δὲ αὐτοῖς καὶ Σάκαι (Σχυθικὸν τοῦτο
τὸ μέρος τῶν τὴν Ἀσίαν ἐποικούντων Σχυθῶν), οὐχ ὑπή-
κου οὔτοι Βῆσσοι, ἀλλὰ κατὰ συμμαχίαν τὴν Δαρείου
ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Μναάκης· αὐτοὶ δὲ ἱπποτοξόται ἦσαν.
(4) Βαρσαέντης δὲ Ἀραχῶτων σατράπης Ἀραχῶτους
καὶ ἦγε καὶ τοὺς ὀρεῖους Ἰνδοὺς καλουμένους. Σατιβαρ-
ζάνης δὲ ὁ Ἀρσίων σατράπης Ἀρείους ἦγε. Παρθυαῖους
δὲ καὶ Ἑρκανίους καὶ Ταπούρους, τοὺς πάντας ἱππέας,
Φραταφέρνης ἦγεν. Μήδων δὲ ἡγεῖτο Ἀτροπάτης· συν-
τάσσοντο δὲ Μήδοις Καδοῦσιοι τε καὶ Ἀλβανοὶ καὶ
Σακεῖναι. (5) Τοὺς δὲ προσοίκους τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσ-
σιν Ὀκονδοβάτης καὶ Ἀριοδαρζάνης καὶ Ὀρξίνης ἐκό-
κων. Οὐξιοὶ δὲ καὶ Σουσιανοὶ ἡγεμόνα παρεῖχοντο
Ὁξάθρη τὸν Ἀβουλίου. Βουπάρης δὲ Βαβυλωνίων
ἡγεῖτο. Οἱ δ' ἀνάσπατοι Κῆρες καὶ Σιτακηνοὶ σὺν Βα-
βυλωνίοις ἐτατάχατο. Ἀρμενίων δὲ Ὀρόντης καὶ Μι-
θραύστης ἦρχε, καὶ Ἀριάκης Καππαδόκων. (6) Σύ-
ροι δὲ τοὺς τε ἐκ τῆς κοίτης καὶ ὅσοι τῆς μεταξὺ τῶν
ποταμῶν Συρίας Μαζαῖος ἦγεν. Ἐλέγετο δὲ ἡ πᾶσα
στρατιὰ ἡ Δαρείου ἱππεῖς μὲν ἐς τετρακισμυρίους, πεζοὶ
δὲ ἐκ τῶν μυριάδας, καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα δια-
κόνη, ἑλκωντες δὲ οὐ πολλοί, ἀλλὰ ἐς πεντεκαίδεκα
μάλιστα Ἰνδοῖς τοῖς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ἰνδοῦ ἦσαν.

7. Ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει ἐστρατοπεδεύκει Δαρεῖος
ἢ Γευγαμήλοις πρὸς ποταμῶν Βουμῶδι, ἀπέχων Ἀρ-
σῶν τῆς πόλεως ὅσον ἑξακοσίους σταδίους, ἐν χώρῳ
ἐπιμαλῶ πάντῃ. Καὶ γὰρ καὶ ὅσα ἀνώμαλα αὐτοῦ ἐς ἱπ-
ποσίαν, ταῦτα δὲ ἐκ πολλοῦ οἱ Πέρσαι τοῖς τε ἄρμασιν
ἐκλυνοῦν εὐπετῇ πεποιθήσαν καὶ τῇ ἱππῷ ἱππάσμιζ.
Ἦσαν γὰρ οἱ ἀνέπειθον Δαρεῖον ὑπὲρ τῆς πρὸς Ἰσσοῦ γε-
νομένης μάχης ὅτι ἄρα ἐμειονέκτησε τῶν χωρίων τῇ
στρατιῇ καὶ Δαρεῖος οὐ χαλεπῶς ἐπέθετο.

ni : quantus autem eorum numerus esset, colligi non posse.
Instructo igitur exercitu ad pugnam procedit : quum alii
rursum ex præcursoribus incitatis equis advolant, qui re-
certius comperta, equites ab se visos non ultra mille esse
affirmabant.

CAP. VIII.

Quo audito, confestim assumpta turma regia, et ami-
corum alia, et antecursoribus Pæonibus, in eos fertur : re-
liquo exercitu lento gradu sequi jussu. Persarum equites
Alexandrum acriter in sese ruentem conspicati, effuso cursu
fugiant. Alexander fugientium terga premit (3) Et qui-
dem incolumes evasere, nonnulli occisi sunt : alii, quos
equi in fuga deficiebant, una cum equis vivi in potestatem
venere : ex quibus cognovit, Darium cum ingenti exercitu
non procul inde abesse.

3. Venerant enim auxilio ad Darium Indi quotquot Bac-
trianis finitimi sunt, ipsique Bactriani et Sogdiani : quo-
rum omnium dux Bessus erat, Bactrianorum satrapa. Con-
junxerant sese his etiam Sacæ ex Scythiis oriundi, iis qui
Asiam incolunt : hi non imperio Bessi subjecti, sed Dario
confederati sunt. Ducebat eos Mavaces ; erantque omnes hi
equestres sagittarii. (4) Barsaentes autem Arachotorum sa-
trapa Arachotos et Indos qui montani dicuntur ducebat. Sa-
tibarzanes, Ariorum satrapa, Arios, Phrataphernes Parthos,
Hyrcanos ac Tapuros, omnes equites. Atropates Medorum
dux erat : conjuncti autem erant Medis Cadusii et Albani ac
Sacesinæ. (5) Rubri maris accolæ Ocondobates, Ariobar-
zanes et Orxines ducebant. Uxii vero et Susiani ducem ha-
bebant Oxathrem Abuliti filium, Babylonii Buparem Cares
autem anaspasti, hoc est, sedibus suis pulsati, et Sitaceni Ba-
byloniis conjuncti erant. Armeniis Orontes et Mithraustes
præerant, Cappadocibus Ariaces. (6) Syros qui ex Cæsyesia
erant, et quotquot in ea Syria, quæ est intra fluvios (in Me-
sopotamia) habitabant, Mazæus regebat. Universus porro
Darii exercitus ferebatur esse equitum quadraginta millia,
peditum circa decies centena millia, currus falcati cc,
elephanti non multi, sed circiter xv cum Indis qui cis In-
dum flumen venerant.

7. Cum his copiis Darius ad Gaugamela prope flumen Bu-
modum castra posuerat, sexcentis circiter ab Arbelo oppido
stadiis, plano undique et patenti campo. Quicquid enim
inæqualis soli erat, quodque curribus ducendis impedimento
esset, id omne Persæ multo ante adæquarant, commodum-
que ad equitandum fecerant. Persuaserant enim nonnulli
Dario, nullam aliam fuisse causam cladis apud Issum ac-
ceptæ, quam angustiam locorum : idque Darius facile cre-
didit.

Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τῶν κα-
τασκόπων τῶν Περσῶν ὅσοι ἐάλωσαν, ἐμείνεν αὐτοῦ
ἵνα ἐξηγγέλθῃ ἡμέρας τέσσαρας· καὶ τὴν τε στρατιάν
ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνέπαυσε, τὸ δὲ στρατόπεδον τάφρῳ τε καὶ
ἡ χάρακι ἐτείχισεν. Ἐγὼ γὰρ τὰ μὲν σκευοφόρα ἀπολεί-
πειν καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ
ἦν τοῖς μαχίμοις οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ ὅπλα φέρουσιν ἵ-
να εἰς τὸν ἀγῶνα. (2) Ἀναλαβὼν οὖν τὴν δύναμιν νυ-
κτὸς ἦγεν ἄμφι δευτέραν φυλακὴν μάλιστα, ὡς ἅμ'
10 ἡμέρα προσμῖξαι τοῖς βαρβάροις. Δαρεῖος δέ, ὡς προσ-
γγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος, ἐκτάσσει
τὴν στρατιάν ὡς ἐς μάχην· καὶ Ἀλέξανδρος ἦγεν ὡσαύ-
τως τεταγμένους. Καὶ ἀπέμεινεν ἀλλήλων τὰ στρατό-
πεδα ὅσον ἐξήκοντα σταδίου, οὐ μὴν πῶ καθεύρων
15 ἀλλήλους· γίγλοφοι γὰρ ἐν μέσῳ ἐπίπροσθεν ἀμφοῖν
ἦσαν.

3. Ὡς δὲ ἀπέμεινεν Ἀλέξανδρος ὅσον ἐς τριάκοντα
σταδίους καὶ κατ' αὐτῶν ἤδη τῶν γηλόφων ἦει αὐτῷ ὁ
στρατός, ἐνταῦθα, ὡς εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἔστησε τὴν
20 αὐτοῦ φάλαγγα· καὶ συγκαλέσας αὐτοὺς τε τοὺς ἐταίρους
καὶ στρατηγούς καὶ ἱλάρχας καὶ τῶν συμμαχῶν τε καὶ
τῶν μισθοφόρων ξένων τοὺς ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο εἰ
αὐτόθεν ἐπάγοι ἤδη τὴν φάλαγγα, ὡς οἱ πλείστοι ἄγειν
ἐκέλευον, (4) ἢ καθάπερ Παρμενίωνι καλῶς [ἔχριν] ἐβό-
25 κει, τότε μὲν αὐτοῦ καταστρατοπεδεύειν, κατασκέψασθαι
δὲ τὸν τε γῶρον ζυμπαντα, εἰ δὴ τι ὑποπτον αὐτοῦ ἢ
ἀπορον[εῖν], ἢ εἰ πῇ τάφροι ἢ σκόλοπες καταπεπηγότες
ἀφανεῖς, καὶ τὰς τάξεις τῶν πολεμίων ἀκριβέστερον
κατιδεῖν. Καὶ νικᾷ Παρμενίων τῇ γνώμῃ, καὶ κατα-
30 στρατοπεδεύουσιν αὐτοῦ ὅπως τεταγμένοι ἐμελλον ἵεναι
ἐς τὴν μάχην.

5. Ἀλέξανδρος δέ, ἀναλαβὼν τοὺς φίλους καὶ τῶν
ἱππέων τοὺς ἐταίρους, περιήει ἐν κύκλῳ σκοπῶν τὴν
χωρὸν πᾶσαν ἵνα τὸ ἔργον αὐτῷ ἔσσεσθαι ἐμελλεν. Ἐπα-
35 νελθὼν δὲ καὶ συγκαλέσας αὐτοὺς τοὺς αὐτοὺς ἡγεμόνας,
αὐτοὺς μὲν οὐκ ἔφη χρῆναι παρακαλεῖσθαι πρὸς οὗ ἐς
τὸν ἀγῶνα· πάλαι γὰρ εἶναι δι' ἀρετὴν τε τὴν σφῶν
παρακεκλημένους καὶ ὑπὸ τῶν πολλὰς ἤδη καλῶν ἔρ-
γων ἀποδεδειγμένους· (6) τοὺς κατὰ σφᾶς δὲ ἐκάστους
40 ἐξορμαῖν ἡξίου, λοχαγόν τε λοχίτας καὶ ἱλάρχην τὴν ἰλὴν
τὴν αὐτοῦ ἕκαστον καὶ ταξιάρχους τὰς τάξεις, τοὺς τε
ἡγεμόνας τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα ἕκαστον τὴν οἱ ἐπι-
τετραμμένην, ὡς ἐν τῇδε τῇ μάχῃ οὐχ ὑπὲρ Κοίλης
Συρίας ἢ Φοινίκης, οὐδὲ ὑπὲρ Αἰγύπτου, ὡς πρόσθεν,
45 μαχομένους, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ζυμπάσης Ἀσίας, οὕστι-
νας χρὴ ἄρχειν, ἐν τῷ τότε κριθησόμενον. (7) Οὐχοῦν
τὴν ἐς τὰ κατὰ ἐξορμῆσιν διὰ πολλῶν ἀναγκαῖαν αὐ-
τοῖς εἶναι οἰκοθελ τοῦτο ἔχουσιν, ἀλλὰ κόσμου τε ἐν τῷ
κινδύνῳ ὅπως τις καθ' αὐτὸν ἐπιμελήσεται καὶ σιγῆς
50 ἀκριβοῦς ὅποτε σιγῶντας ἐπιεῖναι δεοί, καὶ αὐτὸ λαμπρᾶς
τῆς βοῆς ἵνα ἐμφοῦσαι καλόν, καὶ ἀλαλαγμοῦ ὡς φοβε-
ρωτάτου ὅποτε ἐπαλαλάξαι καιρός· (8) αὐτοὶ τε ὅπως

Quæ postquam Alexandro a speculatoribus Persarum
captis relata sunt, quatuor diebus eo in loco ubi hæc aus-
tiata moratus, exercitui quietem ab itineris labore dedit:
castra vallo ac fossa munivit. Statuerat enim impedi-
menta omnia ac militem qui inutilis ad pugnam esset rela-
quere: ipse vero cum bellatoribus nihil aliud quam arma
portantibus prælium adire. (2) Noctu itaque copiis edu-
ctis, circiter secundam vigiliam movit, ut prima statim loci
manus cum barbaris consereret. Darius, simulac ei nunti-
atum est Alexandrum appropinquare, confestim exercitum
ad committendum prælium instruit. Alexander etiam in-
structam aciem ducit. Distabat exercitus ab exercitu sen-
ginta ferme stadiis. Nondum vero sese conspiciebant; tumuli
enim medii inter utrumque exercitum erant.

3. Quum vero Alexander triginta ferme stadiis abesset
jamque ad ipsos prope tumulos exercitus processisset, ibi
conspicis barbaris phalangem sistit; convocatisque amicis
et copiarum ductoribus turmarumque præfectis, sociorum
etiam ac mercenariorum exterorum ducibus, consultat an
confestim phalanx in hostem agenda esset (quæ plurimorum
sententia erat), (4) an potius (ut Parmenio recte censebat)
positis tum ibi castris, omnem illum locum accurate per-
lustrarent, an quid alicubi suspectum parumque tutum es-
set, an murices solo suffixi laterent: quem etiam in modum
acies instructæ essent diligentius certiusque explorarent.
Vicitque Parmenionis sententia, et castra ibi posita sunt,
prout ad pugnam ituri erant.

5. Deinde Alexander sumptis expeditis et equitatu ami-
corum, locum omnem in quo prælium committendum erat,
in circuitu lustrat. Reversusque, convocatis rursus copi-
arum ducibus, non oportere eos sua oratione ad pugnam in-
citari, inquit. Veterem enim ipsorum virtutem multaque
præclara facinora jam sæpenumero edita magno satis incita-
mento ipsis esse: (6) id modo rogare, ut prout quisque
eorum alicui turmæ, alæ, agmini, aut phalangi præfectus
esset, ita suos milites cohortaretur non jam illos pro Coe-
syria, aut Phœnicia, neque pro Ægypto, ut prioribus præ-
liis, pugnatorios, sed pro universa Asia: illoque conflictu
decernendum esse quosnam regnare oporteat. (7) Non igitur
illos multis verbis ad fortitudinem excitandos esse, qui-
bus virtus illa genuina propriaque sit: monendos tantum,
ut unusquisque eos quibus præsit inter pugnandum in ordi-
ne contineat: utque quum silentio opus sit, id accurate
observent: altiore item voce quum id ex re fuerit, utantur:
clamores denique quam maxime possint terribiles, quum
ocasio ita postulaverit, edant. (8) Ad hæc, ut ipsi nam

ἔξω κατακούειν τῶν τε παραγγελλομένων, καὶ παρ' αὐτῶν αὖ ὅπως ἐς τὰς τάξεις ὀξέως παραδιδόνται τὰ παραγγέλματα· ἐν τε τῷ καθ' αὐτὸν ἕκαστον καὶ τὸ πᾶν μνηστῆσαι συγχινδυνεῦσθαι τὰ ἀμελουμένων καὶ δι' ἐπιμελείας ἐκπονομένων συνορθούμενον.

ΚΕΦ. I'.

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα οὐ πολλὰ παρακάλεσας τε καὶ ἀντιπαρκληθεὶς πρὸς τῶν ἡγεμόνων θαρρεῖν ἐπὶ σφίσι, δεικνυνοποιεῖσθαι τε καὶ ἀναπαύεσθαι ἐκέλευσε τὸν στρατόν. Παρμενίων δὲ λέγουσιν ὅτι ἀφικόμενος πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὴν σκηνήν, νύκτωρ παρήνει ἐπιθέσθαι τοῖς Πέρσαις ἀπροσδοκήτοις τε γὰρ καὶ ἀναταραγμένοις καὶ ἅμα ἐν νυκτὶ φοβερωτέροις ἐπιθεῖσθαι. (2) Ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν ἀποκρίνεται, ὅτι καὶ ἄλλοι κατήκουον τῶν λόγων, αἰσχρὸν εἶναι κλέψαι τὴν νίκην, ἄλλα φανερώς καὶ ἄνευ σοφίσματος γῆρην νικῆσαι Ἀλέξανδρον. Καὶ τὸ μεγαλήγορον αὐτῷ τοῦτο οὐχ ὑπέρογκον μᾶλλον τι ἢ εὐθαρσὲς ἐν τοῖς κινδύνοις ἐφαίνετο· δοκεῖν δ' ἔμοιγε, καὶ λογισμῷ ἀκριβέι ἐγρήσατο ἐν τῷ τοιῷδε· (3) ἐν νυκτὶ γὰρ τοῖς τε ἐκπορνήτοις καὶ τοῖς ἐνδεῶς πρὸς τὰς μάχας παρασκευασμένοις πολλὰ ἐκ τοῦ παραλόγου ξυμβάντα τοὺς μὲν ἱσθῆλα, τοὺς κρείσσονας, τοῖς χείροσι δὲ παρὰ τὰ ἑαυτῶν ἐλπίσθέντα τὴν νίκην παρέδωκεν· αὐτῷ τε κινδυνεύοντι τὸ πολὺ ἐν ταῖς μάχαις σφαλερὰ ἢ νύξ κατεράινετο, καὶ ἅμα ἡσσηθέντι τε αὐτῷ Δαρείῳ τὴν συγχορησίαν τοῦ χείροσι ὄντι καὶ χειρόνων ἡγεῖσθαι ἢ λαοραΐα τε καὶ νυκτερινὴ ἐκ σφῶν ἐπίθεσις ἀφηρεῖτο, (4) εἰ τι ἐκ τοῦ παραλόγου πταισῖμα σφίσι συμπεῖσοι, τοῖς μὲν πολεμίοις τὰ κύκλῳ φίλια καὶ αὐτοὶ τῆς χώρας ἐμπειροὶ· σφεῖς δὲ ἀπειροὶ ἐν πολεμίοις τοῖς πᾶσιν, ὥς οὐ μικρὰ μοῖρα οἱ αἰχμάλωτοι ἦσαν, ξυνεπιθυσόμενα ἐν νυκτὶ μὴ ὅτι πταίσασιν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ παρὰ πολλὸν κινδυνεύοντες φαίνονται. Τούτων τε τῶν λογισμῶν ἔκτα ἐπαινω Ἀλέξανδρον καὶ τοῦ ἐς τὸ φανερόν ὑπερ-
σπουδαίου οὐ μείον.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Δαρείος δὲ καὶ ὁ ξὺν Δαρείῳ στρατὸς οὕτως ὅπως τὴν ἀρχὴν ἐτάξαντο ἔμειναν τῆς νυκτὸς ξυντεταγμένοι, ὅτι οὕτως στρατόπεδον αὐτοῖς περιεβέβλητο ἀκριβὲς καὶ ἅμα ἐφοδοῦντο μὴ σφίσι νύκτωρ ἐπίθωιντο οἱ πολεμιοί. (1) Καὶ εἰπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐκάκωσε τοῖς Πέρσαις ἐν τῷ τότε τὰ πράγματα, ἡ στάσις ἢ πολλὴ ἢ ξὺν τοῖς ἑσπέραις καὶ τὸ δέος, ὃ τιπερ φιλεῖ πρὸς τῶν μεγάλων κινδύνων γίνεσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχῆς σχεδιασθέν, ἀλλ' ἐν πολλῷ χρόνῳ μελετηθέν τε καὶ τὴν γνώμην αὐτοῖς δουλωσάμενον.

2. Ἐτάθη δὲ αὐτῷ ἡ στρατιὰ ὥδε· ἑλθὼν γὰρ ὕστε-

data celeriter auribus excipiant : excepta, accurate in agmina transmittant. Denique meminerint etiam summam rei tum periclitari ex eo, quod circa se quisque negligat, tum conservari eo, quod accurate quisque ex egerit.

CAP. X.

Mis atque huiusmodi aliis verbis non multis cohortatus duces, et vicissim ipse a ducibus animatus, ut confideret eorum virtute, milites corpora curare et quietem capere jubet. Sunt qui dicant Parmenionem postea ad ipsius tabernaculum venisse, utque per noctem in Persas irrueret suavis. Inopinantibus enim ipsis atque perturbatis impetum noctu factum magis terribilem fore. (2) Alexandrum vero ei respondisse, quod quidem etiam alii ejus verba audiverunt, furtivam victoriam cum turpitudine esse conjunctam : Alexandri esse, aperto Marte non astu victoriam consequi. Atque hæc magnifica ejus vox non tam arrogantiae quam fortitudini in adeundis periculis tributa est. At (mea sententia) summa quoque prudentia hac in re est usus. (3) Noctu enim et iis qui abunde et qui minus parati ad pugnam sunt, multa ex improvise accidere solent, quæ fortioribus cladem, et imbecillioribus inopinatam utrisque victoriam adferant. Ipsi quoque Alexandro plerumque ad prælium ineundum audaciori nox periculosa videbatur. Simul verabatur, ne victo rursum Dario, clancularia nocturnaque a suis irruptio facta, in causa esset quo minus Darius confiteretur, se pariter et milites suos Alexandro et Macedonibus bellica virtute inferiores fuisse. (4) Adhæc si præter expectationem Macedones cladem aliquam accepissent, hostes omnia loca circumjecta amica esse habituros, et peritos locorum fore, sese contra imperitos illorum inter hostes versaturos, quorum non parva pars erant captivi, qui una cum Persis noctu eos invasuri essent, non solum si Macedones semel inferiores esse coepissent, verumetiam non multo superiores in pugna esse viderentur. Harum itaque cogitationum causa Alexandrum laudandum censeo, nihiloque secius ob tam manifestam animi altitudinem.

CAP. XI.

Darius vero ejusque exercitus, quemadmodum initio aciem instruxerunt, ita totam noctem stetit. Neque enim castra accurate munierat, simulque metuebat ne hostes noctu impetum facerent. (2) Et sane longa illa in armis mora, siquid aliud, Persarum rebus tum temporis damno fuit; et metus qui ante magnum aliquod prælium oriri solet, neque is quidem repentinus, sed qui multo ante tempore animum insedit ac penitus subjugavit.

3. Instruxerat autem exercitum Darius hoc modo : de-

ρον ἡ τάξις ἦντινα ἔταξε Δαρεῖος γεγραμμένη, ὡς λέγει Ἀριστοβούλος. Τὸ μὲν εὐώνυμον αὐτῷ κέρας οἱ τε Βάκτριοι ἱππεῖς εἶχον καὶ ξὺν τούτοις Δάαι καὶ Ἀραχωῖται· ἐπὶ δὲ τούτοις Πέρσαι ἐτετάχατο, ἱππεῖς τε δ' ἡμοῦ καὶ πεζοὶ ἀναμειγμένοι, καὶ Σούσιοι ἐπὶ Πέρσαις, ἐπὶ δὲ Σουσίους Καδούσιοι. (4) Αὕτη μὲν ἡ τοῦ εὐώνυμου κέρως ἔσται ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος τάξις ἦν· κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν οἱ τε ἐκ Κοίλης Συρίας καὶ οἱ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν ἐτετάχατο, καὶ Μηδοὶ 10 ἐπὶ κατὰ τὸ δεξιόν, ἐπὶ δὲ Παρθυαῖοι καὶ Σάκαι, ἐπὶ δὲ Τάπουροι καὶ Ὑρκάνιοι, ἐπὶ δὲ Ἀλθανοὶ καὶ Σακεσῖναι, οὗτοι μὲν ἔσται ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος. (5) Κατὰ τὸ μέσον δέ, ἵνα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος, οἱ τε ξυγγενεῖς οἱ βασιλέως ἐτετάχατο καὶ οἱ 15 μηλοζόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Κῆρες οἱ ἀνάσπαστοι καλούμενοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται· Οὐξιοὶ δὲ καὶ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ πρὸς τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ Σιτακηνοὶ ἐς βάθος ἐπιτεταγμένοι ἦσαν. (6) Προετετάχατο δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ εὐώνυμου κατὰ τὸ δεξιὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου 20 οἱ τε Σκυθαὶ ἱππεῖς καὶ τῶν Βακτριανῶν ἐς χιλίους καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατόν. Οἱ δὲ ἑλάντες ἔστησαν κατὰ τὴν Δαρείου ἡλὴν τὴν βασιλικὴν καὶ ἄρματα ἐς πεντήκοντα. (7) Τοῦ δὲ δεξιοῦ οἱ τε Ἀρμενίων καὶ Καππαδόκων ἱππεῖς προετετάχατο καὶ 25 ἄρματα δρεπανηφόρα πεντήκοντα. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι παρὰ Δαρεῖον τε αὐτὸν ἑκατέρωθεν καὶ τοὺς ἅμα αὐτῷ Πέρσας κατὰ τὴν φάλαγγα αὐτὴν τῶν Μακεδόνων, ὡς μόνον δὴ ἀντίβροποι τῇ φάλαγγι, ἐτάχθησαν.

8. Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἡ στρατιὰ ἐκοσμήθη ὥδε. Τὸ μὲν δεξιὸν αὐτῷ εἶχον τῶν ἱππέων οἱ ἐταῖροι, ὧν προετέτακτο ἡ ἡλὴ ἡ βασιλική, ἥς Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου ἰάρχης ἦν, ἐπὶ δὲ ταύτῃ ἡ Γλαυκίου ἡλὴ, ἐχομένη δὲ αὐτῆς ἡ Ἀρίστωνος, ἐπὶ δὲ ἡ Σωπολίδος τοῦ Ἑρ- 35 μοδώρου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἡρακλείδου τοῦ Ἀντιόχου, ἐπὶ ταύτῃ δὲ ἡ Δημητρίου τοῦ Ἀλθασιμένους, ταύτης δὲ ἐχομένη ἡ Μελεάγρου, τελευταία δὲ τῶν βασιλικῶν ἡλῶν ἥς Ἡγέλογος ὁ Ἱπποστράτου ἰάρχης ἦν. Ξυμπάσης δὲ τῆς ἱπποῦ τῶν ἐταίρων Φιλώτας ἤρχεν ὁ 40 Παρμενίωνος. (9) Τῆς δὲ φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἐχόμενον τῶν ἱππέων πρῶτον τὸ ἀγῆμα ἐτέτακτο τῶν ὑπασπιστῶν καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· τούτων δὲ ἐχομένη ἡ Κοῖνου τοῦ Πολεμοκράτους τάξις ἦν, μετὰ δὲ τού- 45 τος ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου, ἔπειτα ἡ Μελεάγρου τοῦ Νεοπτολέμου, ἐπὶ δὲ ἡ Πολυσπέρχοντος τοῦ Σιμμίου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους· ταύτης δὲ ἡγεῖτο Σιμμίας, ὅτι Ἀμύντας ἐπὶ Μακεδονίας ἐς ξυλλογὴν στρατιᾶς ἐσταλμένος ἦν. (10) Τὸ δὲ εὐώνυμον 50 τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου τάξις εἶχε, καὶ αὐτὸς Κράτερος ἐξῆρχε τοῦ εὐώνυμου τῶν πεζῶν· καὶ ἱππεῖς ἐχόμενοι αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι, ὧν ἡγεῖτο Ἐρίγιος ὁ Λαρίχου· τούτων δὲ ἐχόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς,

scriptio enim aciei post pugnam reperta est, ut tradit Aristobulus. Sinistrum cornu Bactriani equites tenebant, et cum his Dae et Arachoti : post hos Persae equites simul ac pedites permisti : proximi Persis Susii, Susios Cadusii a- quebantur. (4) Et hic quidem sinistri cornu ordo erat usque ad medium totius phalangis. Dextrum cornu Cae- syrii, et qui inter duo flumina incolunt, tuebantur. His Meli adjuncti erant : deinde Parthi ac Sacae : secundum hos Tapuri atque Hyrcani : his proximi Albani et Sacae : et hi quidem usque ad mediam phalangem pertingebant. (5) Ad medium vero, ubi Darius erat, ejus cognati collo- cati erant, et Persae melophori, Indique, et Cares maspasi vocati, ac Mardi sagittarii. Uxii vero et Babylonii et rubri maris accolae et Sitacini post hos constituti erant. (6) Ante sinistrum porro cornu, contra dextrum Alexandri, stabant equites Scythae, et Bactriani circiter mille, ac cur- rus falcati centum. Elephantum circa regiam Darii turmam, et currus quinquaginta. (7) Ante dextrum cornu Armenii equites et Cappadoces, currusque falcati quinquaginta. Graeci autem mercenarii utrinque Darium et Persas ei adstantes cingebant, phalangi Macedonum oppositi, ut qui soli vir- tute pares illis essent.

8. Alexandri autem acies ita instructa fuit. Dextrum cornu tuebatur equitatus amicorum, ex quo priore loco collocata turma regia, cui Clitus Dropidi filius praerat. Huic adjuncta erat Glauciae turma : proxima huic Aristonis : inde, Sopolidis Hermodori filii : post hanc Heracliti Antiochi F. ; ab hac Demetrii Althamenis filii : hanc sequebatur Meleagri : ultima vero regiarum turmarum illa, cui Hegelochus Hippostрати F. praefectus erat. Universo autem equitatu amicorum Philotas Parmenionis F. praerat. (9) At phalangi Macedonicae, quae equitibus conjuncta erat, proxime statutum est agema scutorum, et ab hoc alii scutati, quorum dux erat Nicanor Parmenionis F. Huic proximum erat agmen Coeni Polemocratis F. ; deinde Perdiccae Orontis F. ; mox Meleagri Neoptolemi F. ; deinde Polyperchontis Simmiae F. ; ab hoc Amyntae Philippi F. Hujus agminis dux erat Simmias, quod Amyntas in Macedoniam ad conscribendum militem missus erat. (10) Sinistram phalangis Macedonicae partem tenebat agmen Crateri Alexandri F. Et Craterus quidem universo peditatu ad sinistrum cornu praerat. Huic proximi erant equites sociorum, quibus praefectus erat Erigyus Larichi F. Hos proxime sequebantur versus laevum cornu Thessali equites, quos du-

ὁ Φίλιππος ὁ Μενελάου, Ξυμπαν δὲ τὸ εὐώνυμον Ἀρμενίων ὁ Φιλώτα, καὶ ἄμφ' αὐτὸν οἱ τῶν ἑλλήνων ἱππεῖς οἱ κράτιστοί τε καὶ πλείστοι τῆς Λικῆς ἱπποῦ ἀνεστρέφοντο.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Μὲν ἐπὶ μετώπου τάξις Ἀλεξάνδρῳ ὥδε κεκό-
σμηται· ἐπέταξε δὲ καὶ δευτέραν τάξιν ὡς εἶναι τὴν
πρὸς ἀμφοτέρωθεν. Καὶ παρήγγελλτο τοῖς ἡγεμόσι
πιπτεταμένους, εἰ κυκλομένους τοὺς σφῶν πρὸς
ἐρσικοῦ στρατεύματος κατίδοιεν, ἐπιστρέψαντας
ἱππῶν δέχεσθαι τοὺς βαρβάρους· (2) ἐς ἐπι-
πλῆξιν δὲ, εἰ ποὺ ἀνάγκη καταλαμβάνοι ἢ ἀναπτύξαι
ὁλοῦσαι τὴν φάλαγγα, κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν κέρα-
ς τῆς βασιλικῆς ὡς τῶν Ἀγριάνων ἐτάχθησαν
ἱππεῖς, ὧν ἡγεῖτο Ἀττάλος, καὶ μετὰ τούτων οἱ
ὄντες τοξοῦται, ὧν Βρίσων ἡρχεν, ἐχόμενοι δὲ τῶν
ἰσχυρῶν οἱ ἀρχαῖοι καλούμενοι ξένοι καὶ ἀρχῶν τούτων
ἄλλοι. (3) Προετάχθησαν δὲ τῶν τε Ἀγριάνων
ἰσχυρῶν οἱ τε πρόδρομοι ἱππεῖς καὶ οἱ Παίονες,
ἐκείνη καὶ Ἀρίστειν ἡγούντο. Ξυμπάντων δὲ προ-
μεινόντων ἦσαν οἱ μισθοφόροι ἱππεῖς, ὧν Μενίδας
ἡγεῖτο. Τῆς δὲ βασιλικῆς ὡς τῶν ἄλλων ἐταίρων
ταγμένοι ἦσαν τῶν τε Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοῦ-
ται, καὶ οἱ Βαλάκρου ἀκοντισταί· οὗτοι κατὰ
τὰ δρεπανηφόρα ἐτάχθησαν. (4) Μενίδας δὲ καὶ
ἄμφ' αὐτὸν παρήγγελλτο, εἰ περιπυύοιεν οἱ πολέ-
μοι κέρας σφῶν, ἐς πλαγίους ἐμβάλλειν αὐτοὺς
μψαντας. Τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως οὕτως
κατὰ Ἀλεξάνδρῳ· κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον ἐς ἐπικαμ-
πὴν τε Θράκης ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης, καὶ
ἰσχυρῶν οἱ ξυμμάχοι ἱππεῖς, ὧν ἡρχε Κοίρανος,
οἱ Ὀδρύσαι ἱππεῖς, ὧν ἡγεῖτο Ἀγάθων ὁ Τυ-
ρρηνός. (5) Ξυμπάντων δὲ ταύτην προετάχθη ἡ ξενικὴ
ἢ τῶν μισθοφόρων, ὧν Ἀνδρόμαχος ὁ Ἰέρωνος
ἡγεῖτο. Ἐπὶ δὲ τοῖς σκευοφόροις οἱ ἀπὸ Θράκης πεζοὶ
ἀκὴν ἐτάχθησαν. Ἡ πᾶσα δὲ στρατιὰ Ἀλεξάν-
δρῳ μὲν ἐς ἐπτακισχιλίους, πεζοὶ δὲ ἄμφω τὰς
ἑκατομυριάδας.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ὡς δὲ ἐμὸν ἦν τὰ στρατόπεδα ἐγγίνετο, ὥρθη Δα-
ριὸς καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν, οἱ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ
καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κάρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρ-
δοὶ κατ' αὐτὸν Ἀλεξάνδρῳ τεταγμένοι καὶ τὴν
βασιλικὴν. Ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ
κέρως μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρήγον, ὑπερ-
σύντες πολλοὶ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐώνυμον. (2) Ἦδη τε
Σκυθῶν ἱππεῖς περιπυύοντες ἤπτοντο τῶν προ-

σέβει Φίλιππος Μενελάου. Universo autem equitatu sinistri
lateris imperabat Parmenio Philotae F. Circa hunc Pharsa-
liorum equites stabant, qui et praestantissimi et plurimi ex
Thessalico equitatu erant.

CAP. XII.

In hunc modum Alexander aciem a fronte instruxit. Alium
vero etiam ordinem a tergo adjecit, ut anceps ac versatilis
phalanx esset, traditis mandatis ducibus ejus agminis quod
a tergo addiderat, ut si circumveniri suos a Persico exer-
citu cernerent, retrorsum conversi barbaros exciperent;
(2) ad inflexionem autem, sicubi necessitas cogeret vel ex-
plicare vel coarctare phalangem, juxta dextrum quidem
cornu proxima regiae turmae collocata erat Agrianorum pars
altera, quos Attalus ducebat; post hos Macedones sagit-
tarii, quibus praerat Briso; sagittariis adjuncti erant ii
quos veteranos externos nominant, quorum dux erat Cleander.
(3) Ante Agrianos et sagittarios positi erant equites
antecursores et Paiones, quos Aretes atque Aristo ducebant.
Universis autem praestituti erant equites mercenarii, Menida
duce. Regiae autem turmae ceterisque amicis praeposita erat
Agrianorum et sagittariorum pars altera, et jaculatores
quibus Balacrus praerat, adversus currus falcatos dispo-
siti. (4) Porro Menidae et iis quos circa se habebat impe-
ratum est, ut si hostes cornu suum circumequitarant, ex
transverso in eos irrumperent in latus se flectentes. Et
haec quidem in dextro cornu ita sunt ab Alexandro con-
stitutae. Ad laevum vero cornu reflexa acie Thraces collo-
cati sunt, quos ducebat Sitalces. Post hos equites auxilia-
res, quibus praerat Ceraurus. Ab his Odrysae equites,
ductore Agathone Tyrimmæ filio. (5) Universis autem hac
parte praepositi sunt equites exteri mercenarii, quibus
praefectus erat Andromachus Hieronis F. Impedimentis
Thracum peditatus praesidio positus est. Erat autem totus
Alexandri exercitus, equites ad septem millia, pedites
circa quadraginta millia.

CAP. XIII.

Postquam vero jam propiores inter se exercitus facti
sunt, videbatur Darius, et qui circa illum erant melopho-
ri Persae, Indi, Albani, Cares anaspasti, et Mardi sagitta-
rii adversus ipsum Alexandrum turmamque regiam sese
opposuisse. Alexander magis versus dextrum suum cornu
aciem ducit. Persae contra procedunt sinistro suo cornu pha-
langem Macedonum longe excedentes. (2) Jamque fere
Scytharum equitatus eos qui Alexandri agmini praestituti

τεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως καὶ Ἀλέξανδρος ἐπὶ ὁμῶς ἦγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὠδοπεποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χώρον. Ἐνθα δὲ δεῖσας Δαρεῖος μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὁμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀγρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιππεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ἣ Ἀλέξανδρος ἦγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας. (3) Τοῦτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν ἦγετο Μενίδας. Ἀντεδραμόντες δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἱ τε Σκύθαι ἱππεῖς καὶ τῶν Βακτρίων οἱ συντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῶν πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. (4) Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσαντες τοῖς Παίοσι τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν ζυστῆσαι ἐποίησαν. Καὶ ἐπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πληθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἱπποὶ αὐτοῖς ἀκριθέστερον ἐς φυλακὴν πεφραγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὡς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ' ἱλας προσπίπτοντες ἐξώθουν ἐκ τῆς τάξεως. (5) Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ ὀρεπανηφόρα ἐφῆκον οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράσσοντες αὐτῷ τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτη μάλιστα ἐψεύσθησαν· τὰ μὲν γὰρ εὐθύς ὡς προσεφέρετο κατηκόντισαν οἱ τε Ἀγριῶνες καὶ οἱ ξὺν Βαλάκῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἐταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβάνοντες τοὺς τε ἀναβάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἱπποὺς περιεστράμειν ἐκοπτον. (6) Ἔστι δὲ ἃ καὶ διεξέπεισε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὥσπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτη μάλιστα ξυνέβη αὐτά τε σώα καὶ οἷς ἐπηλάθῃ ἀδολαβεῖς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ τε ἱπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς δὲ τῶς μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἦγε. (2) τῶν δὲ ἐκβοηθησάντων ἱππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιόν παραρρήξαντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων, ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον, καὶ ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἐταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτης τεταγμένης, ἦγε δρόμον τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπὶ αὐτὸν Δαρεῖον. (3) Καὶ χρόνον μὲν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχῃ ἐγένετο· ὡς δὲ οἱ τε ἱππεῖς οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέ-

erant attigerat, Alexander tamen nihilominus in dextrum cornu ducebat, jamque prope erat ut excederet eum locum quem Persae adaequaverant : quum Darius metuens se, Macedonibus ad loca non plana progressis, currus falcati inutiles sibi fierent, jubet ut qui ante sinistrum latus positi erant, dextrum cornu circumequitent, qua Alexander suos ducebat, ne producendi longius cornu Alexandro facilius esset. (3) Quo facto, Alexander equites mercenarius quos Menidas ducebat, invadere eos jubet. Sed quum Scytharum equites, et qui ex Bactrianis equitibus Scythias conjuncti erant, ex adverso acriter in eos invehentes repellent illos paucos ipsi multo plures, Alexander Aristonem cum Pæonibus et exteris in Scythas invahi imperat. Et barbari quidem pedem retulerunt : (4) Bactriani vero cum Pæonibus atque exteris propinqui suos in fugam versos ad pugnam retrahunt. Commissoque ibi equestri prælio complures ab Alexandri partibus cadunt, tum quod multitudine barbarorum premebantur, tum etiam quod Scythæ et eorum equi tutioribus armis muniti erant. Sed vel se Macedones eorum impetum sustinebant, et turmatim magni invecti eorum ordines turbantur.

5. Barbari interea currus falcatos adversus Alexandrum immittunt, eo consilio ut phalangem disturbarent. Quæ in re maxime spe sua frustrati sunt. Statim enim atque currus emittebantur, partim Agriani eos tellis excipiebant, simulque jaculatores quibus Balacrus præerat, amicorum equitatu præstituti ; partim loris comprehensis, sessores e curribus deturbati, equique circumventi ac cæsi sunt. (6) Nonnulli etiam per medios ordines pervaserunt. Laxabant enim se, prout imperatum erat, ea parte qua currus impetum facerent : atque ita factum est ut currus salvi per illos etiam in quos ferebantur salvos pervaderent. Ceterum etiam hos equisones Alexandri et scutati regii in suam potestatem redegerunt.

CAP. XIV.

Postquam vero Darius universam phalangem admovit, Alexander Aretam in eos immittit qui ad dextrum suum cornu equitatum circumvenire studebant : ipse interea suos in cornu agebat. (2) Ceterum ut vidit equites, qui contra circumvenientes dextrum suorum cornu auxilio iverant, priores phalangis barbarorum ordines nonnihil rupisse, et repente conversus qua abruptio patebat, cuneata acie, ei equitatu amicorum et phalange quæ eo loco constituta erat, facta, concitato cursu ingentique clamore sublati in Darium ipsum fertur. (3) Atque exiguo quidem tempore manu pugnatum est : quum vero equites qui circum Alexandrum erant, atque ipse Alexander magna v

ἱκανὸς εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ἑσπέραις τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἥ τε φάλαγξ ἡ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις περικλυτὴ ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῶ ὄντι Δαρείῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιπεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν περὶ Ἀρέτην.

Ἡ ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ Μακεδόνες ἐρεπόμενοι ἐφόνεον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δὲ περὶ Σιμμίαν καὶ τὸ τοῦτο τάξις οὐκέτι συνεξορμήσας Ἀλέξανδρον δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. (β) Καὶ ταύτη παραβραγείσης αὐτοῖς τῆς τάξεως, κατὰ τὸ διέχου διεκπαίουσι τῶν τε Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερόν ἐγίγνετο. Οἱ γὰρ Πέρσαι θρασύτοις ἐνέκειντο ἀνὸπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκῆσαι ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινὰς διακόψαντας διπλὴν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμαλῶτοι βάρβαροι ἐμβαλλόντων τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῇ ἔργῳ. (γ) Τῶν δὲ ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ ἠγεμόνες ὀξέως, μαθόντες τὸ γινόμενον, μετεβαλόντες, ἥπερ παρήγγελλτο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιήρουντο κατὰ νότου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέκταν· οἱ δὲ αὐτῶν ἐγκλίναντες ἔφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιῷ κέρας τῶν Περσῶν, οὕτω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείῳ ἡσθημένοι, περιιπεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου ἑνὸς κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαιον.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γιγνομένων τῶν Μακεδόνων, πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον ἡ πρῶτὴ ἀγγελοῦντα ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, τοῦ μὲν δυνάκειον ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ σὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἦν ὁρμή. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολέμων ἵππευσι, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἵππῳ οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ κρατίστοις ἐμβάλλει. (α) Καὶ ἵππομαχίᾳ αὕτη καρτερωτάτῃ τοῦ παντός ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὲ Ἰλαδὸν τεταγμένοι, ἀνίστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφοῖν Ἀλέξανδρον ξυμπεσόντες οὐτε ἀκοντισμῷ ἔτι οὐτ' ἐπιλιγμοῖς τῶν ἵππων, ἥπερ ἵππομαχίας δίκη, ἔχοντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς αὐτῇ ταύτῃ σωτηρίᾳ σφίσιν οὖσαν ἐπειγόμενοι, ἑαυτὸν τε καὶ ἐκόντο ἀπειδῶς, οἷα δὲ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνι-

premerent, gravissimisque ictibus atque hastis Persarum ora ferirent, et Macedonum phalanx conferta ac sarissis horrida in eos irrueret, omniaque illa quæ terrorem injiciunt Dario, cujus animum jam multo ante metus insederat, simul apparerent, primus ipse terga vertit. Magno etiam terrore perculsi erant Persæ qui cornu circumequitabant, Areta gravem in eos impetum faciente.

4. Ingens hac parte Persarum fuga erat, et Macedones insequentes magnam fugientium stragem fecere. Simmias vero cum suo agmine non amplius Alexandrum Persarum terga prementem sequi poterat, sed phalangem sistens pugnabat, quoniam sinistrum Macedonum cornu laborare nuntiabatur. (5) Ea enim parte, dirupta ipsis acie, qua vacuum spatium ob laxatos ordines erat, Indorum nonnulli Persæque equites ad ipsa Macedonum impedimenta penetrarant: acerrimeque ibi pugnatum fuit. Persæ enim audacter in Macedones ferebantur, inermes plerosque, neque exspectantes fore ut aliqui in se irruerent, duplicata phalange perfracta. Barbari quoque captivi Persarum impetum in Macedones conspicati, in medio pugnae et ipsi in Macedones conversi sunt. (6) Duces vero Macedonum qui post primæ phalangis tergum locati erant, re cognita, conversa, uti imperatum ipsis fuerat, acie, Persas a tergo adorti sunt, multosque eorum circa impedimenta implicitos interficiunt; alii fuga evaserunt. At Persæ qui ad dextrum cornu stabant, nondum intellecta fuga Darii, sinistrum Alexandri cornu obequitantes, ex obliquo in Parmenionis agmen feruntur.

CAP. XV.

Interea, quum dubie initio essent Macedonum res, Parmenio confestim nuntium ad Alexandrum mittit, qui agmen suum in discrimine versari significet, auxilioque suo opus esse. Quæ ubi Alexandro nuntiata sunt, a persequendo ulterius hoste desistens et cum equitatu amicorum ad exercitum conversus in dextrum barbarorum cornu magna vi fertur. Ac primum quidem in fugientes hostium equites, Parthos nimirum et Indorum nonnullos, inque Persas plurimos fortissimosque irruit. (2) Ibi acrius quam usquam antea equestre praelium committitur: nam in altitudinem utpote turmatim constituti, se converterunt barbari, et in Alexandri copias ex adverso incidentes, non jam telorum jactu, non equorum evolutionibus equestris praelii more utebantur, sed penetrare suo quisque loco conantes, perinde ac si hac una in re eorum salus versaretur, citra discrimen cædebant simul et credebantur, quasi jam non de

ζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήκοντα τῶν ἑταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡρασίων τε αὐτοὺς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3. Καὶ τούτων μὲν ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἔφευγον ἀνὰ κράτος· Ἀλέξανδρος δὲ ἐγγὺς ἦν προσμίζαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἀλλὰ γὰρ 10 ἔφευγον ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὅπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμιξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὐτοὺς Δαρεῖον ἐξώρμησε· καὶ ἐδίωξεν ἕστε φάος ἦν. (4) καὶ οἱ ἀμφὶ Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο. Ἀλλὰ 15 Ἀλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευεν αὐτοῦ, ὡς ἀναπαύσαι ὀλίγον τοὺς τε ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τὸ τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

5. Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἱππίας ἕστε ἐπὶ μέσας νύκτας προὔχωρει αὐτοὺς κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἀρβηλα, ὡς Δαρεῖον τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν· καὶ ἀφίκετο ἐς Ἀρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ, διώξας τοὺς πάντας 20 ἐκ τῆς μάχης σταδίου μαλίστα ἐς ἑξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβήλοις, ἀλλὰ ἔφευγεν οὐδέν τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δὲ ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου αὐτοὺς ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπίς αὐτοὺς καὶ τὰ 30 τῶς ἐξέλω.

6. Ἀπέθανον δὲ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκατὸν μάλιστα, ἵπποι δὲ ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλούς, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδὸν τι οἱ ἡμίσεες. 35 Τῶν βαρβάρων δὲ νεκρῶν μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἐάλωσαν δὲ πολλῶν πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἄρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

7. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιώνος· καὶ 40 Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐν ὅτῳ ἡ σελήνη ἐκλιπῆς ἐφάνη, τὴν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ 45 Ἀρμενίων ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἱ τε Βάκτριοι ἱππεῖς, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἱ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων καλουμένων οὐ πολλοί. (2) Προσεγένοντο δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς 50 δισχιλίους, οὓς Πάρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰ-

aliena victoria, sed de propria quisque salute d hac pugna ex amicis Alexandri circiter LX ex pluatione et Cæno ac Menida vulneratis. Se xander superior evasit.

3. Reliqui enim, qui per eos qui circa Alexa penetrarunt, effusa fuga salutem sibi quæsieri prope eo ventum erat ut Alexander cum dex cornu congredieretur: at Thessali equites re pri nihil Alexandro conficiendum reliqui fecerant terga verterant Barbari qui ad dextrum cor quum Alexander illis appropinquaret. Rur insequendum Darium conversus, non prius nocte impediretur. (4) Parmenio etiam cum eos qui contra ipsum in acie steterant insequen der Lyeum amnem transgressus, ibi castra pos tes pariter atque equi nonnihil sese relaxarent castris barbarorum potitus, impedimenta or phantos ac camelos cepit.

5. Alexander, equitibus qui circa ipsum erant ad mediam noctem rursus ad Arbela contendit rium et pecuniam omnemque regum appar capturum sperabat. Postero itaque die eo per tus omnino a pugna ad sexcenta stadia. Ac Dar in Arbelis non offendit: fugerat enim nulla u missione aut mora facta: pecuniam vero noct nem apparatus; etiam currum et scutum Darii denuo cepit.

6. Ab Alexandri partibus centum summum prælio sunt desiderata; equi, partim vulnerib partim ex nimia in persequendo defatigatione, ex quibus dimidia pars fere ex amicorum e Ex barbaris vero circiter trecenta millia caesa multoque major numerus captorum quam ex Elephantis etiam omnes, et currus quotquot in fracti non fuerant, in potestatem venerunt.

7. Hic fuit pugnae exitus, archonte Athenis. mense Pyanepsione. Atque ita Aristandri vatic fuit, nimirum eodem illo mense quo lunæ d erat, Alexandrum et prælium commissurum potiturum.

CAP. XVI.

Darius ex hoc prælio juxta montes Arm diam fugit, cumque eo et Bactrii equites, si acie constiterant, et ex Persis cognati regis n qui vocantur nonnulli. (2) Accesserunt etia fuga mercenariorum exterorum duo millia, ces erant Paron Phocæus et Glaucus Ætolus. consilio in Mediam fugit, quod Alexandrum e:

ον. Ταύτη δὲ αὐτῇ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγένετο· ἰδοὺκαὶ τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἤξεινρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τε ἔχειν παῖσα δὲ τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ αἶμα τοῦ τοῦ ἄθλου ἢ Βαβυλῶν καὶ τὰ Σούσα ἐφαίνετο, Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.

οὐκ ἐφύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ ὁρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προῦχώρησε οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν, καὶ τὴν δύναμιν μέντην ὡς ἐς μάχην ἤγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι παντήτων αὐτῷ ἦν ἱερεῦσι τε σφῶν καὶ ἄρχουσι, ὡς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες ἄκραν καὶ τὰ χρήματα. (1) Ἀλέξανδρος δὲ παλὺς τὴν Βαβυλῶνα, τὰ ἱερὰ δὲ Ξέρξης καθείλεν μὲν προσέταξε Βαβυλωνίους, τὰ τε ἄλλα καὶ οὐ τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι Βαβυλώνιοι πατρίαν δὲ κατέστησε Βαβυλῶνος Μαζαίων, ὡς δὲ τὸν Ἀμφιπολίτην στρατηγὸν τῶν μετὰ ὑπολειπομένων στρατιωτῶν, καὶ Ἀσκληπιόνην Φιλῶνος τοὺς φόρους ἐκλέγειν. (2) Κατέεισε καὶ ἐς Ἀρμενίαν Μιθρίνην σατράπην, ὃς τὴν σιν ἀκρόπολιν Ἀλεξάνδρῳ ἐνέδωκεν. Ἐνθα δὲ Χαλδαῖοι ἐνέτυχε, καὶ ὅσα ἰδοὺκαὶ Χαλδαίοις ἱερὰ τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἐπραξε, τὰ τε ἄλλα καὶ καθ' ὅσον ἐκείνοι ἐξηγοῦντο ἔθυσεν.

τὸς δὲ ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάμενος κατὰ τὴν ὁδὸν ὃς τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπαρ Φιλοξένου ἐπιστολούς. Φιλοξένου γὰρ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. ἱστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασι καὶ τὰ χρήματα ὡς ἔστιν Ἀλεξάνδρῳ. (3) Ἀφίκετο δὲ ἐς Σούσα ὅς ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι· καὶ παλὺς τὴν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαβεν, ὅντα τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν ἄλλην σὺν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατεῖλετο, ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἐτε ἄλλα καὶ Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας. (4) Καὶ ταύτας Ἀθηναῖοις ὀπίσω Ἀλέξανδρος, καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραεῖς εἰκόνας, ἧ ἄνιμεν ἐς τὴν πόλιν, καταντικρὺ τοῦ Μητρόφου, οὐ μακρὰν τῶν Εὐδανέμων τοῦ ἱστίου δὲ μεμύηται ταῖν θεῶν ἐν Ἐλευσίνι, οἷδε ἐνέμου βωμόν ἐπὶ τοῦ θαπέδου ὄντα.

ταῦθα θύσας τῷ πατρίῳ νόμῳ Ἀλέξανδρος καὶ ποτήσας καὶ ἀγῶνα γυμνικόν, καταλιπὼν σάβαν τῆς Σουσιανῆς Ἀβουλίτην, ἄνδρα Πέρσην, ὃν δὲ ἐν τῇ ἀκρᾷ τῶν Σούσων Μάζαρον τῶν καὶ στρατηγὸν Ἀρχέλαον τὸν Θεοδώρου, προῦχον ἐπὶ Πέρσας· ἐπὶ θαλάσσαν δὲ κατέπεμψε Συρίαν καὶ Φοινίκην καὶ Κιλικίαν Μένητα. τούτῳ ἔδωκεν ἀργυρίου τάλαντα ἐς τρισχίλια καὶ θαλάσσαν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀποστεῖλαι παρ' ὅσων ἂν δέχεται Ἀντίπατρος ἐς τὸν πρὸς

sas et Babylonem profecturum existimabat : quia omnis ea regio cultoribus frequens esset, atque iter impedimentis vehendis non incommodum ; praeterea quod Babylon et Susae praemia quodammodo belli fore viderentur, iter vero in Mediam ingenti exercitui ducendo parum commodum.

3. Neque eum sua opinio fefellit. Alexander enim ex Arbelis movens, recta Babylonem est profectus. Jamque non procul Babylone aberat, quum instructa ad pugnandum acie exercitum duxit. Babyloniorum universa multitudo portis effusa, cum sacerdotibus et principibus civitatis Alexandro obviam ivit, munera certatim offerentes, urbemque et arcem cum pecunia tradentes. (4) Alexander Babylonem ingressus, templa quae Xerxes subverterat, instaurare Babylonios jussit, et in his templum Bel, quem praecipue deum Babylonii colunt. Satrapam eis constituit Mazaeum, Apollodorum vero Amphipolitum praetorem eorum militum qui cum Mazaeo relictis erant, et Asclepiodorum Philonis filium tributis cogendis praefecit. (5) Mithrinem etiam satrapam in Armeniam misit, qui Sardium arcem Alexandro tradiderat. Chaldaeos quoque in hac urbe consuluit, et quaecunque circa templorum instauracionem facienda monuerunt, peregit, atque inter cetera Belo ex ipsorum consilio sacrum fecit.

6. Ipse inde Susas movit : in itinere obvium habuit filium satrapae Susiorum, et tabellarium cum literis a Philoxeno, quem Alexander statim ex praelio Susas miserat. Epistolae sententia haec erat, Susios urbem tradidisse, omnemque pecuniam Alexandro salvam esse. (7) E Babylone Susas vigesimo die pervenit, urbemque ingressus, pecuniam omnem, quinquaginta circiter millia talentum argenti, reliquumque apparatus regium accepit. Multa praeterea alia ibi reperta sunt, quae Xerxes e Graecia attulerat : inter quae Harmodii et Aristogitonis aeneae statuae, (8) quas quidem Atheniensibus postea remisit Alexander, et in hunc usque diem Athenis in Ceramico habentur, ea parte qua ad urbem ascendimus, e regione Metroi, non procul ab ara Eudanemi : quam quisquis Eleusiniis sacris initiatus est in porticu sitam esse non ignorat.

9. Eo loco Alexander patrio more lampades gestantium certamina ludosque gymnicos edidit. Inde Abulite homine Persa satrapa Susianis relicto, Mazaroque uno ex amicis praefecto praesidii arcis, et Archelao Theodori filio praetore constituto, in Persas movit. Ad mare Menetem misit, Syriae, Phoeniciae et Ciliciae praesidem. (10) Huic tria millia talentum argenti ad mare vehenda tradit, jubetque ut ex iis Antipatro tantum quantum ad bellum cum

Λακεδαιμονίους πόλεμον. Ἐνταῦθα καὶ Ἀμύντας ὁ Ἀνδρομένους ξὺν τῇ δυνάμει ἀφίκετο ἥν ἐκ Μακεδονίας ἦγε. (11) Καὶ τούτων τοὺς μὲν ἱππέας ἐς τὴν ἱππον τὴν ἐταιρικὴν κατέταξεν Ἀλέξανδρος, τοὺς πεζοὺς δὲ προσέθηκε ταῖς τάξεσι ταῖς ἄλλαις, κατὰ ἔθνη ἐκάστους ξυντάξας. Κατέστησε δὲ καὶ λόγους δύο ἐν ἐκάστη ἰλῇ, οὗ πρόσθεν ὄντας λόγους ἱππικούς, καὶ λοχαγούς ἐπέστησε τοὺς κατ' ἀρετὴν προκριθέντας ἐκ τῶν ἐταίρων.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

10 Ἄρας δὲ ἐκ Σούσων καὶ διαβάς τὸν Πασιτίγρην ποταμὸν ἐμβάλλει εἰς τὴν Οὐξίῳ γῆν. Οὐξίων δὲ οἱ μὲν τὰ πεδία οἰκοῦντες τοῦ τε σατράπου τῶν Περσῶν ἤκουον καὶ τότε Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐνέδοσαν· οἱ δὲ ὄρειοι καλούμενοι Οὐξιοὶ Πέρσαις τε οὐχ ὑπήκοοι ἦσαν, καὶ τότε πέμψαντες παρ' Ἀλεξάνδρῳ οὐκ ἄλλως παρήσειν ἔφασαν τὴν ἐπὶ Πέρσας ἰόντα ξὺν τῇ δυνάμει ἢ λαβεῖν ὅσα καὶ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπὶ τῇ παρῶν ἐλάβανον. (2) Καὶ τούτους ἀποπέμπει Ἀλέξανδρος, ἥκειν κελύσας ἐπὶ τὰ στενὰ ὧν κρατοῦντες ἐπὶ σφίσιν ἐδόκουν τὴν παράδοσιν εἶναι τὴν ἐς Πέρσας, ἵνα καὶ παρ' αὐτοῦ λάβοιεν τὰ τεταγμένα. Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς σωματοφύλακας τοὺς βασιλικούς καὶ τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἐς ὀκτακισχιλίους τῆς νυκτὸς ἔχει ἄλλην ἢ τὴν φανεράν, ἡγησαμένων 25 αὐτῶν τῶν Σουσίων. (3) Καὶ διελθὼν ὁδὸν τραχεῖαν καὶ δύσπορον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπιπίπτει ταῖς κώμαις τῶν Οὐξίων, καὶ λείαν τε πολλὴν ἔλαβε καὶ αὐτῶν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς ὄντων πολλοὺς κατέκτεινεν· οἱ δὲ ἀπέφυγον εἰς τὰ ὄρη. Αὐτὸς δὲ ἔχει σπουδῇ ἐπὶ τὰ στενὰ, ἵνα ἀπαντήσονται οἱ Οὐξιοὶ πανδημεὶ ἐδόκουν, ληψόμενοι τὰ τεταγμένα. (4) Κράτερον δὲ ἔτι πρόσθεν ἀπέστειλε τὰ ἄκρα καταληψόμενον ἐνθα ὤστο βιαζομένους τοὺς Οὐξίους ἀποχωρήσειν. Αὐτὸς δὲ πολλῶν τάχει ἔχει· καὶ φθάνει 30 τε κρατήσας τῶν παρόδων καὶ ξυντεταγμένους τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἔχων ἐξ ὑπερδεξίων χωρίων ἐπήγεν ὡς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. (5) Οἱ δέ, τῶν τε τάχει τῶν Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντες καὶ τοῖς χωρίοις, οἷς μάλιστα ὁρᾷ ἐπεποίθησαν, πλεονεκτούμενοι ἐφυγον οὐδὲ εἰς χεῖρας ἐλθόντες· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀμφ' Ἀλεξάνδρῳ ἐν τῇ φυγῇ ἀπέθανον, πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν ὁδόν, 40 κρημνώδη οὖσαν· οἱ πλείστοι δὲ ἐπὶ τὰ ὄρη ἀναφεύγοντες ἐμπίπτουσιν ἐς τοὺς ἀμφὶ Κράτερον καὶ ὑπὸ τούτων ἀπώλοντο. (6) Ταῦτα τὰ γέρα παρ' Ἀλεξάνδρου λαβόντες χαλεπῶς εὗροντο δεόμενοι παρ' αὐτοῦ τὴν χωρὴν τὴν σφῶν ἔχοντες φόρους ὅσα ἔτι Ἀλεξάνδρῳ ἀποφέρειν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει τὴν Δαρείου μητέρα δεηθῆναι ὑπὲρ αὐτῶν Ἀλεξάνδρου δοῦναί σφισι τὴν χωρὴν οἰκεῖν. Ὁ φόρος δὲ ὁ συνταχθεὶς ἦν ἱπποὶ ἐς ἑξῆς ἑκατὸν καὶ ὑποζύγια πεντακόσια καὶ πρόβατα 45 τρισμύρια· χρήματα γάρ οὐκ ἦν Οὐξίοις οὐδὲ ἡ γῆ οἷα ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ νομεῖς αὐτῶν οἱ πολλοὶ ἦσαν.

Lacedæmonis gerendum sufficiat, mittat. Eo loci Aryn-
tas Andromenis F. cum exercitu quem ex Macedonia de-
cebat venit. (11) Atque equites quidem Alexander ad amio-
rum equitatum conjunxit : pedites vero in suæ quosque ge-
tis ordines distribuit. Duas præterea in singulis aliis tur-
mas constituit, quum antea equestres turmae nulle fu-
issent : quarum ductores ex amicis eos qui virtute bellum
præstitissent delegit.

CAP. XVII.

Leinde Susis cum exercitu movens, Pasitigim-
amnam transgressus, Uxiorum regionem ingreditur. El
Uxii quidem plana incolentes, quum Persarum satrapæ
parent, Alexandro deditionem fecerunt : at vero Uxi,
quos montanos vocant, et qui Persis subditi non erant, Alex-
andro nuntiant, se nequaquam passuros ut cum exercitu
in Persas transiret, nisi tantundem daret quantum a Per-
sarum regibus pro transitu accipere soliti essent. (2) Quæ
Alexander remittit, utque angustias illas insidentem jubet,
quibus occupatis in sua potestate esse transitum in Persiam
crederent, ut ab ipso quoque pecuniam pendi solitam ac-
cipiant. Ipse sumptis secum corporis custodibus regis, et
scutatis, atque ex reliquo exercitu octo circiter millibus,
aliam quam quæ conspicua erat viam noctu ingressus est,
Susis ductoribus usus. (3) Via itaque difficili atque ardua
superata, uno die in vicos Uxiorum pervenit, ubi et ma-
gna præda potuit est, multosque eorum adhuc somno pro-
prios interfecit : alii in montes difflugiunt. Ipse celeriter ad
eas fauces contendit, ad quas confluxuros catervatim Uxii
censebat, ad pactam transitus mercedem recipiendam.
(4) At Craterum antea præmiserat ad juga montium occu-
panda, in quæ Uxios pressos sese recepturos existimabat.
Ipse gressum accelerans transitum occupat, iisque qui circa
ipsum erant in ordines redactis, in barbaros ex cœditibus
maximeque opportunis locis fertur. (5) Barbari cele-
ritate Alexandri consternati, quum eos locos, in quibus
plurimum fiduciæ posuerant, ereptos sibi esse cernerent, non
tentato conflictu in fugam vertuntur. Horum multi ab Alex-
andri comitatu in fuga interficiuntur : multi per abrupta
viarum præcipitia ruunt : plurimi vero ad juga montium
confugientes, in Crateri copias incidunt, et ab iis capti.
(6) Hac mercede accepta, ægre multis precibus ab Alexan-
dro impetrarunt, ut agrorum suorum possessione ipsis re-
licta annua tributa penderent. Ptolemeus Lagi filius autem
est, Darii matrem pro iis Alexandro supplicasse, agrorumque
ejus rogatu illis incolendum esse datum. Tributum annuum
iis impositum ejuscemodi fuit : equi centum, jumenta qui-
genta, pecudum triginta millia. Neque enim moneta U-
tebantur, neque agros ad colendum aptos habebant, s-
perique eorum pecori pascendo vacabant.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

CAP. XVIII.

Ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς πῖας καὶ τοὺς θυμμάχους καὶ τοὺς μισθοφόρους τοὺς ἰνους καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ στρατεύματος βαρύτερον ἐπισημένοι [ἦσαν] ἔνν Παρμενίωνι ἐκπέμπει, ὡς ἐπὶ Πέρσας ἀγειν κατὰ τὴν ἀμαξιτὸν τὴν ἐς Πέρσας φέρουσαν. (2) Αὐτὸς δὲ τοὺς πεζοὺς τοὺς Μακεδόνας ἀναλαβὼν καὶ τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικὴν καὶ τοὺς προδρόμους ἱππείας καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ τοὺς τοξότας ἤει σπουδῇ τὴν διὰ τῶν ὁρῶν. Ὡς δὲ ἐπὶ τὰς πύλας τὰς Περσίδας ἀφίκετο, καταλαμβάνει αὐτοῦ Ἀριοβαρζάνην τὴν Περσῶν σατράπην, πεζοὺς μὲν ἐς τετρακισμυρίας ἔχοντα, ἱππείας δὲ ἐς ἑπτακοσίους, διατετειχικότα τὰς πύλας καὶ αὐτοῦ πρὸς τῷ τείχει ἐστρατοπεδευκότα, ὡς εἴρηεν τῆς παροδοῦ Ἀλεξάνδρον.

3. Τότε μὲν δὴ αὐτοῦ κατεστρατοπεδεύσατο· τῇ δὲ ἡμερᾷ συντάξας τὴν στρατιὰν ἐπῆγε τῷ τείχει. Ὡς δὲ ἔκροτον τε διὰ δυσχωρίαν ἐφαίνετο αἰρεθῆναι καὶ πολλὰς πληγὰς οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐλάμβανον ἐξ ὑπερδεξίου τε χωρίου καὶ ἀπὸ μηχανῶν βαλλόμενοι, τότε μὲν ἐκχωρῶν ἐς τὸ στρατόπεδον· (4) τῶν δὲ αἰχμαλώτων ῥησάντων ἄλλην ὁδὸν περιᾶζειν αὐτόν, ὡς εἴσω παραλθεῖν τῶν πυλῶν, ἐπεὶ τραχείαν τὴν ὁδὸν καὶ στενὴν ἐνέπαιτο, Κράτερον μὲν αὐτοῦ καταλείπει ἐπὶ στρατοπέδῳ, τὴν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα καὶ τὴν Μελεάγρου καὶ τῶν τοξωτῶν ὀλίγους καὶ τῶν ἱππέων ἐς πεντακοσίους, (5) καὶ προστάττει αὐτῷ, ἐπειδὴν ἐκπεριελθούσῃ αὐτὸν αἰσθηταὶ καὶ προσάγοντα ἤδη τῷ στρατοπέδῳ τῶν Περσῶν (αἰσθήσεσθαι δὲ οὐ χαλεπῶς, σημαίνει γὰρ αὐτῷ τὰς σάλπιγγας), τότε δὲ προσβαλὼν τῷ τείχει· αὐτὸς δὲ προὔχωρει νύκτωρ, καὶ λαβὼν ὅσον ἑκατὸν σταδίους ἀναλαμβάνει τοὺς ὑπαπαντάς καὶ τὴν Περδίκου τάξιν καὶ τῶν τοξωτῶν τοὺς κορυφαίους καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ τῶν ἑταίρων τὴν ἡνερτὴν βασιλικὴν καὶ τετραρχίαν πρὸς ταύτην μίαν ἱππικὴν, καὶ ἔνν τούτοις ἤει ἐπικάμψας ὡς ἐπὶ τὰς πύλας ἐν οἷς αἰχμαλῶται ἦγον. (6) Ἀμύνταν δὲ καὶ Φιλώταν καὶ Κοῖνον τὴν ἄλλην στρατιὰν ὡς ἐπὶ τὸ πεδὸν ἔγειν καὶ τὸν ποταμὸν δν ἔχρῃν περᾶσαι ἰόντι ἐπὶ Πέρσας γεφυροῦν ἐκέλευσεν· αὐτὸς δὲ ἤει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ τραχείαν καὶ ταύτην δρόμῳ τὸ πολὺ ἤγε. Τὴν μὲν δὴ πρώτην φυλακὴν τῶν βαρβάρων πρὶν φάους ἐκπεσὼν διέφθειρε καὶ τῶν δευτέρων τοὺς πολλοὺς· (7) τῇ τρίτῃ δὲ οἱ πλείους διέφυγον, καὶ οὐδὲ οὗτοι ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Ἀριοβαρζάνου ἔφυγον, ἀλλ' αὐτόθεν ὡς ἔχον ἐς τὰ ὄρη πεφοβημένοι, ὥστε ἔλαθεν ὑπὸ τὴν ἑκπεσὼν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων. Καὶ ἄμα μὴ προσέβαλλε τῇ τάφρῳ, ἄμα δὲ αἱ σάλπιγγες ἐσήμανον τοῖς ἀμφὶ Κράτερον, καὶ Κράτερος προσῆγε τῷ προτείσιματι. (8) Οἱ πολέμιοι δὲ πάντοθεν ἀμφὶ ἐκπεσόντες οὐδὲ ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἔφυγον, ἀλλὰ πεπλημένον γὰρ εἰργοντο, τῇ μὲν Ἀλεξάνδρου ἐπικειμένοι, ἄλλῃ δὲ τῶν ἀμφὶ Κράτερον παραθεόντων, ὥστε

Posthæc Alexander sarcinas et impedimenta Thessalique equites ac socios et mercenarios externos reliquumque exercitum gravioris armaturæ cum Parmenione mittit, qui eos in Persas via curribus apta ducat. (2) Ipse peditatu Macedonum secum sumpto equitatuque amicorum atque equitibus antecursoribus simulque Agrianis et sagittariis, per montana citatim iter facit. Postquam vero ad pylas Persidis ventum est, Ariobarzanem ibi reperit Persarum satrapam, cum peditum prope quattuor millibus, equitibus circiter septingentis, ipsasque fauces muro clausisse, et juxta murum castris positus transitu prohibere Alexandrum instituisse.

3. Primo itaque adventu ibi castra locat: postero autem die instructo exercitu muri oppugnationem aggreditur. Cæterum quum ob asperitatem loci difficillima expugnatio fore videretur, quod sui multa vulnera excipiebant, partim ex editioribus locis partim ex machinis icti, tum quidem temporis exercitum ab oppugnatione revocavit. (4) Pollicentibus autem captivorum nonnullis, sese alia via circumducturos, qua juxta pylas introitus pateret, ut audivit tramites illos arduos angustosque esse, Craterum in castris relinquit, ad ejus agmen Meleagri etiam copiis et sagittariorum nonnullis atque equitibus quingentis adjunctis. (5) Huic imperat, ut simul ac se pertransisse senserit et Persarum castris imminere, (quod quidem haud difficulter ex tubarum clangoribus sensurus esset) impetum in murum faciat. Ipse per noctem ad centum stadia progressus, assumptis scutatis et Perdicae agmine sagittariisque expeditioribus et Agrianis atque ex amicis turma regia, additaque his tetrarchia equestri una, flexo itinere ad pylas contendit, ea qua captivi ducebant via. (6) Amyntam autem, Philotam et Cornum reliquum exercitum per plana ducere jubet. Flumen præterea, quod in Persiam euntibus transeundum erat, ponte jungi mandat. Ipse viam difficilem asperamque persequitur, eamque magna ex parte cursu peregit. Quumque ad primam barbarorum stationem ante lucem venisset, custodes trucidat. Secundæ deinde stationis custodibus etiam plerisque cæsis, (7) quum ad tertiam venit, complures diffugerunt, sed ne hi quidem in castra Ariobarzanis fugerunt: sed inde in montes, prout quisque potuit, sese metu percussi proripuerunt: adeo ut sub auroram inopinato castra hostium sit adortus. Simulac ad fossam castrorum perventum est, Craterus signo tubæ exaudito, impetum in murum facit. (8) Hostes summa consilii inopia laborantes, ne tentata quidem pugna in fugam vertuntur. Cæterum quum omni ex parte intercluderentur, hac enim Alexander premebat, illac Crateri copia infestæ occurre-

ἡναγκάσθησαν οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἐς τὰ τεῖχη ἀποστρέψαντες φεύγειν· εἶχετο δὲ καὶ τὰ τεῖχη πρὸς τῶν Μακεδόνων ἥδη. (9) Ἀλέξανδρος γὰρ τοῦτο αὐτὸ δπερ ξυνέβη ὑποτοπήσας Πτολεμαῖον ἀπολελοῖπει αὐτοῦ, ἔχοντα τῶν πεζῶν ἐς τρισχιλίους, ὥστε οἱ μὲν πλείστοι τῶν βαρβάρων ἐν χειρὶ πρὸς τῶν Μακεδόνων κατεκόπησαν· οἱ δὲ καὶ ἐν τῇ φυγῇ, φοβερὰ γενομένη, κατὰ τῶν κρημνῶν ῥίψαντες ἀπώλοντο· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀριοβαρζάνης ξὺν ὀλίγοις ἱππεῦσιν ἐς τὰ ὄρη ἀπέφυγεν.

10. Ἀλέξανδρος δὲ σπουδῇ αὐθις ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν, καὶ καταλαμβάνει ἥδη πεποιτημένην ἐπ' αὐτοῦ γέφυραν, καὶ διαβαίνει ξὺν τῇ στρατιᾷ εὐπετῶς. Ἔντεῦθεν δὲ αὐθις σπουδῇ ἤλαυνεν ἐς Πέρσας, ὥστε ἔφθη ἀφικέσθαι πρὶν τὰ χρήματα διαρπάσασθαι τοὺς φύλακας. Ἐλαβε δὲ καὶ τὰ ἐν Πασαργάδαις χρήματα ἐν τοῖς Κύρου τοῦ πρώτου θησαυροῖς. (11) Σατραπὴν μὲν δὲ Περσῶν κατέστησε Φρασαόρτην τὸν Ῥεομήθρου παῖδα· τὰ βασιλεια δὲ τὰ Περσικὰ ἐνέπρησε, Παρμενίωνος σύζειν συμβουλευόντος, τὰ τε ἄλλα [καὶ] ὅτι οὐ καλὸν αὐτοῦ κτήματα ἥδη ἀπολλύναι, καὶ ὅτι οὐχ ὡσαύτως προσέξουσιν αὐτῷ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἄνθρωποι, ὡς οὐδὲ αὐτῷ ἐγνωκότες κατέχειν τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ ἐπελθεῖν μόνον νικῶντα. (12) Ὁ δὲ τιμωρῆσασθαι ἐθέλειν Πέρσας ἔρασκεν ἀνὸς ὧν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐλάσαντες τὰς τε Ἀθήνας κατέσκαψαν καὶ τὰ ἱερὰ ἐνέπρησαν, καὶ ὅσα ἄλλα κακὰ τοὺς Ἕλληνας εἰργάσαντο, ὑπὲρ τούτων δίκας λαβεῖν. Ἀλλ' οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ σὺν νῷ δρᾶσαι τοῦτό γε Ἀλέξανδρος οὐδὲ εἶναι τις αὕτη Περσῶν τῶν πάλαι τιμωρία.

ΚΕΦ. 10'.

30 Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος προὔχῳρει ἐπὶ Μηδίας· ἐκεῖ γὰρ ἐπυνθάνετο εἶναι Δαρεῖον. Γνώμην δὲ πεποίητο Δαρεῖος, εἰ μὲν ἐπὶ Σούσων καὶ Βαβυλῶνος μένοι Ἀλέξανδρος, αὐτοῦ προσμένειν καὶ αὐτὸς ἐν Μηδοῖς, εἰ δὲ τι νεωτερισθεῖη τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον· εἰ δ' ἐλαύνει ἐπ' αὐτόν, αὐτὸς δὲ ἀνω ἵεναι τὴν ἐπὶ Παρθυαίους τε καὶ Ὑρκανίαν, ἔσται ἐπὶ Βάκτρα τὴν τε γῶραν φθείρων πᾶσαν καὶ ἀπορον ποιῶν Ἀλεξάνδρῳ τὴν πρόσω δδόν. (2) Τὰς μὲν δὲ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην τὴν ἐπὶ ἀμφ' αὐτὸν κατασκευὴν καὶ τὰς ἄρμαμάζας ἐπὶ τὰς Κασπίας καλουμένας πύλας πέμπει· αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ δυνάμει ἥτις ἐκ τῶν παρόντων ξυνελεχτο αὐτῷ προσέμενεν ἐν Ἐκβατανόις. Ταῦτα ἀκούων Ἀλέξανδρος προὔχῳρει ἐπὶ Μηδίας. Καὶ Παραιτάχας μὲν ἐς τὴν γῶραν αὐτῶν ἐμβαλὼν κατεστρέψατο καὶ σατραπεύειν ἔταξεν αὐτῶν Ὁξάθρην τὸν Ἀβουλίου τοῦ [πρότερον] Σούσων σατράπου παῖδα. (3) αὐτὸς δὲ ὡς ἡγγέλθη κατὰ τὴν δδὸν ὅτι ἐγνωκὼς εἴη Δαρεῖος ἀπαντᾶν τε αὐτῷ ὡς ἐς μάχην καὶ αὐθις διακινδυνεύειν (Σκύθας τε γὰρ αὐτῷ ἤκειν καὶ Καδουσίουσιν συμμάχους), τὰ μὲν ὑποζύγια καὶ τοὺς τούτων φύλακας καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἔπεσθαι ἐκέλευσε· τὴν

bant, plerique eorum muros cursu repetere sunt coacti : et jam Macedones muros occuparant. (9) Alexander enim id ipsum quod evenerat ante suspicatus, Ptolemaem eo loci cum peditum tribus millibus reliquerat. Maxima atque barbarorum pars a Macedonibus trucidata est : alii fuga terroris plena, in precipitia delapsi, periere. Ariobarzanes cum paucis equitibus in montes effugit.

10. Alexander rursus ad flumen celeriter profectus, post jam perfecto facile omnem exercitum transmittit. Inde magnis itineribus in Persas contendit, ut adveniret priusquam regii thesauri ab custodibus diriperentur. Cepit et apud Pasargadas pecunias, quæ in thesauris Cyri prioris erant. (11) Persis satrapam constituit Phrassartem Rheomithri filium. Regiam autem Persarum incendit, suadente Parmenione ut intactam eam servaret, tum quod pulchrum non esset possessiones virtute sua partas disperdere, tum alias ob causas, tum quod Asiaticos minus benevolos ob id factum esset habiturus, existimaturos illum Asiam retinere nolle, sed tantum obire eam victorem. (12) Alexander Persarum facinus ulcisci velle respondit, quod quam in Græciam cum exercitu venissent, Athenas subverterant, templaque incenderant, aliaque multa in Græcos perpetrarant. Cæterum neque mihi prudenter hoc ab Alexandro factum videri potest, neque ulla de veteribus Persis hac ratione ultio sumpta fuisse.

CAP. XIX.

His rebus ita gestis, Alexander in Mediam movit : ibi enim Darium esse acceperat. Darius vero ita apud se statuerat, si apud Susas et Babylonem haereret Alexander, ipsum quoque apud Medos opperiri, num forte novi aliquid accideret in rebus Alexandri : si vero in se exercitum duceret, in Parthiam et Hyrcaniam usque ad Bactra se recipere, totaque regione vastata omnem Alexandro progrediendi potestatem præripere. (2) Et mulieres, reliquumque apparatus universum quem penes se habebat, vehiculaque omnia ad pylas Caspias mittit : ipse cum copiis quas pro tempore collegerat, in Ecbatania expectabat. Quibus cognitis Alexander in Mediam progreditur : et Paræctas quidem, impetu in eorum regionem facto, subegit, satrapamque iis dedit Oxathrem Abulii filium, qui [antea] apud Susas satrapatum gesserat. (3) Quumque Alexandro in itinere nuntiaretur Darii ire statuisse, denuoque prælii fortunam experiri velle (Scythas enim et Cadusios ei auxilio venire), impedimentis eorumque præsidio et reliquo apparatu subsequi iussu, reliquas copias secum ducens instructa acie ad pugnandum processit, (4) et duodecimis castris in Mediam pervenit,

ν δὲ τὴν ἄλλην ἀναλαβὼν ἦγεν ἐσταλμένους ἀρχὴν. (4) Καὶ ἀφικνεῖται δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐς Ἑνθα ἔμαθεν οὐκ οὔσαν ἀξιόμαχον δύναμιν οὐδὲ Καδουσίου ἢ Σκυθᾶς αὐτῷ συμμάχους, ἀλλ' ὅτι φεύγειν ἐγνοικῶς εἶη Δαρεῖος· ὁ δὲ λὼν ἦγε σπουδῇ. Ὡς δὲ ἀπέτρεχεν Ἐκβατάνων ῥιπὴν ἡμερῶν ὁδόν, ἐνταῦθα ἀπῆντα αὐτῷ Βισθάνου παῖς, τοῦ πρὸ Δαρείου βασιλεύσαντος· (5) καὶ οὗτος ἀπήγγειλεν ὅτι Δαρεῖος ἐς πέμμεραν εἶη πεφευγώς, ἔχων τὰ τε χρήματα ἐκ ἐς ἑπτακισχίλια τάλαντα καὶ στρατιὰν ἱππέας τρισχίλιους, πεζοὺς δὲ ἐς ἑξακισχίλιους. ὧν δὲ ἐς Ἐκβατὰνα Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν Θεσσιππέας καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους ἀποπέμπει ἐπὶ θάλασσαν, τὸν τε μισθὸν ἀποδοὺς αὐτοῖς ἐν-
 ρυνηταγμένον καὶ δισχιλία παρ' αὐτοῦ τάλαντα· (6) ὅστις δὲ ἰδίᾳ βούλοιτο εἶτι μισθοφορεῖν ἑαυτῷ, ἀπογράφεσθαι ἐκέλευσε· καὶ ἐγένοντο οἱ φάμενοι οὐκ ὀλίγοι. Ἐπόκιλλον δὲ τὸν Ποσειδάωνα καταγαγεῖν αὐτοὺς ὡς ἐπὶ θάλασσαν, ἄλλους ἔχοντα ἐς φυλακὴν αὐτῶν· οἱ γὰρ Θεσσιπποὺς αὐτοῦ ἀπέδοντο. Ἐπέστειλε δὲ καὶ ἑπὶ τῶν ἀφικνῶν ἐπὶ θάλασσαν, ἐπιμεληθῆναι ἐπὶ τριηρῶν κομισθήσονται ἐς Εὐβοίαν. (7) ἡνίκα δὲ προσέταξε τὰ χρήματα τὰ ἐκ Περσῶν εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐν Ἐκβατάνοις κατα-
 καὶ Ἀρπάλῳ παραδοῦναι. Ἀρπάλον γὰρ ἐπὶ χρημάτων ἀπέλιπε καὶ φυλακὴν τῶν χρημάτων ἵνας ἐς ἑξακισχίλιους καὶ ἱππέας καὶ ψιλοὺς αὐτὸν δὲ Παρμενίωνα τοὺς ξένους ἀναλαβόντα ἐς Θρᾴκας καὶ ὅσοι ἄλλοι ἱππεῖς ἔξω τῆς ἵππου ῥιπῆς παρὰ τὴν χώραν τὴν Καδουσίων ἐλαύνειν ἀνέειν. (8) Κλείτω δὲ τῷ τῆς βασιλικῆς ὕλης ἐπέστειλεν, ἐπειδὴν ἐκ Σούσιον ἐς Ἐκβατὰνα (καταλείπειτο γὰρ ἐν Σούσις ἀρῶστων), ἵνα τοὺς Μακεδόνας τοὺς ἐπὶ τῶν χρημάτων λειπθέντας, ἵεναι τὴν ἐπὶ Παρθυαίους, ἵνα καὶ ἐνέμελλον.

ΚΕΦ. Κ'.

δὲ ἀναλαβὼν τὴν τε ἵππον τῶν ἐταίρων καὶ ἰσθμίου καὶ τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν ἦγετο, καὶ τὴν φάλαγγα τὴν Μακεδονικὴν ἐπὶ τοῖς χρήμασι ταχθέντων καὶ τοὺς τοξότας Ἀγριᾶνας ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ Δαρεῖον. Καὶ αὐτῷ ὁδὸν σπουδῇ γιγνομένην τῶν τε στρατιωτῶν ἀμυνόντες ὑπελείποντο καὶ ἵπποι ἀπέθνησκον· καὶ ὡς ἦγε, καὶ ἀφικνεῖται ἐς Ῥάγας ἐνδεκάτῃ. Διέχει δὲ ὁ χώρος οὗτος ἀπὸ τῶν Κασπίων ἡμερᾶς μίας ἐλαύνοντι ὡς Ἀλέξανδρος ἦγε. δὲ ἐρῶναι ἡδὴ παρεληλυθὼς εἴσω τῶν πυλῶν πύλων. Τῶν δὲ συμφευγόντων Δαρείου πολλοὶ

ubi Dario non eas esse copias quibus praelio decernere posset cognovit, et neque Cadusios neque Scythas ei auxilio venire, et Darium omnem potius in fuga spem collocasse. Quapropter majore celeritate Alexander in eum contendebat. Quumque ab Ecbatanis trium dierum itinere abesset, Bisthanem Ochi filium, qui ante Darium in Perside regnarat, obvium habuit. (5) Is Alexandro nuntiavit, quintum jam diem esse ex quo Darius fugisset, pecuniam ex Media ad vii. m. talentum secum ablata, cum exercitu equitum trium millium, peditum sex millium.

Alexander ubi Ecbatana venit, Thessalos equites aliosque socios in maritimam oram remisit, ac praeter integrum stipendium duo millia talentum militibus donat. (6) Quicumque autem illorum viritum stipendia denuo mereri vellent, conscribi jussit. Neque pauci nomen dederunt. Reliquos per Epocillum Polyidis F. ad mare deduci jubet, alio equitum praesidio adjuncto. Thessali enim equos ibi reddiderunt. Meneti etiam per literas mandat, ut quum ad mare pervenerint, navibus in Euboeam transvehendos curet. (7) Parmenioni quoque negotium dat, uti pecuniam omnem ex Persis allatam in arce quae in Ecbatanis deponat, et Harpalo custodiendam tradat, quem super thesauros ibi cum praesidio sex millium Macedonum, et equitibus levisque armaturae militibus nonnullis reliquit. Parmenionem vero ipsum assumptis exteris et Thracibus reliquoque equitatu praeterquam amicorum, secus Cadusiorum fines in Hyrcaniam mittit. (8) Clito autem regiae turmae duci scribit, ut quum Susis Ecbatana venisset, (ibi enim valetudinis causa relictus erat) receptis Macedonibus qui pecuniarum praesidio positi fuerant, in Parthos moveat, quo et ipse venturus erat.

CAP. XX.

Alexander assumpto equitatu amicorum et antecursoribus equitibusque mercede conductis, quos Erigius ducebat, et phalange Macedonica, iis exceptis qui pecuniarum praesidio relictis fuerant, sagittariis etiam et Agrianis sibi conjunctis, in Darium movit. Quumque summa festinatione contenderet, multi in itinere milites praeter lassitudine relictis, multi etiam equi extincti sunt. (2) Alexander nihilo secius institutum iter urgebat, et undecimis castris Rhagas pervenit. Distat hic locus unius diei itinere a Caspiis pylis, equitanti ita ut Alexander ducebat. Darius vero Caspias portas jam intraverat: sed eorum qui

μὲν ἀπολιπόντες αὐτὸν ἐν τῇ φυγῇ ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἑκαστοὶ ἀπεχώρουν, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐνεδίδονσαν. (3) Ἀλεξάνδρος δὲ ὡς ἀπέγνω κατὰ πόδας αἰρήσειν Δαρεῖον, μείνας αὐτοῦ πέντε ἡμέρας καὶ ἀναπαύσας τὸν στρατὸν, Μηδίας μὲν σατράπην ἀπέδειξεν Ὁξοδάτην, Πέρσῃν ἄνδρα, ὃς ἐτύγγανε πρὸς Δαρείου ξυνεληγμένους καὶ ἐν Σούσοις εἰργόμενος· τοῦτο αὐτῷ ἐς πίστιν ἦν πρὸς Ἀλεξάνδρον· (4) αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ Παρθυαίους ἦγε. Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ πρὸς 10 ταῖς Κασπίαις πύλαις ἐστρατοπέδευσε· τῇ δευτέρᾳ δὲ εἰσω παρῆλθε τῶν πυλῶν ἔστε οἰκούμενα ἦν. Ἐπισιτισόμενος δὲ αὐτόθεν, ὅτι ἔρημον τὴν πρόσω χώραν ἤκουεν, ἐς προνομὴν ἐκπέμπει Κοῖνον ξὺν ἱππεῦσί τε καὶ τῶν πεζῶν ὀλίγοις.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

15 Καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνεῖται παρ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Δαρείου στρατοπέδου Βαγιστάνης, Βαβυλωνίος ἄνθρωπος, τῶν γνωρίμων, καὶ ξὺν τούτῳ Ἀντίβηλος τῶν Μαζαίου παίδων· οὗτοι ἀπήγγειλαν ὅτι Ναβαρζάνης τε, χιλιάρχης τῶν ξὺν Δαρείῳ φευγόντων ἱππέων, καὶ Βῆσσης ὁ Βακτριῶν 20 σατράπης καὶ Βαρσαέντης ὁ Ἀραγῶν καὶ Δράγγων σατράπης ξυνεληγότες εἰεν Δαρεῖον. (2) Ταῦτα ἀκούσας Ἀλεξάνδρος ἐτί πολλὸν ἦγε σπουδῇ, τοὺς ἐταίρους μόνους ἔχων ἄμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς προδρόμους ἱππέας καὶ τῶν πεζῶν τοὺς εὐρωστοτάτους τε καὶ κουφοτάτους 25 ἐπιεξάμενος, οὐδὲ τοὺς ἄμφι Κοῖνον προσμείνας ἐκ τῆς προνομῆς ἐπανελθεῖν. Ἐπὶ δὲ τοῖς ὑπολειπομένοις ἐπιστήσας Κράτερον προστάττει ἐπεσθαι μὴ μακρὰς ὁδοὺς ἄγοντα. (3) Οἱ δὲ ἄμφ' αὐτὸν τὰ ὄπλα εἶχον μόνον καὶ δύο ἡμερῶν σιτία. Ἐλθὼν δὲ τὴν τε νύκτα 30 ὅλην καὶ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας μέχρι μεσημβρίας, ὀλίγον χρόνον ἀναπαύσας τὸν στρατὸν αὐθις ἦει ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἅμα ἡμέρᾳ ὑποφαινούσῃ παρῆν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅθεν ἀφωρμήκει ὀπίσω Βαγιστάνης. (4) Καὶ τοὺς μὲν πολεμίους οὐ κατέλαβε, Δαρείου δὲ περὶ 35 ἐπύθετο, αὐτὸν μὲν συνεληγμένον ἄγεσθαι ἐφ' ἄρμα-μάξης, Βῆσσω δὲ ἀντὶ Δαρείου εἶναι τὸ κράτος καὶ ἡγεμόνα ὀνομαζέσθαι Βῆσσον πρὸς τε τῶν Βακτριῶν ἱππέων καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι βάρβαροι ξυνέφευγον Δαρείῳ, πλὴν Ἀρταβάζου καὶ τῶν Ἀρταβάζου παίδων καὶ τῶν 40 Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων· τούτους δὲ πιστοὺς εἶναι Δαρείῳ, καὶ εἰργεῖν μὲν τὰ γιγνόμενα οὐ δυνατοὺς εἶναι, ἐκτραπέντας δὲ εἶναι τῆς λειψόρου ὁδοῦ ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰέναι κατὰ σφᾶς, οὐ μετέγοντας τοῖς ἄμφι Βῆσσον τοῦ ἔργου. (5) Γνώμην δὲ πεποιῆσθαι τοὺς συλλαβόντας Δα- 45 ρεῖον, εἰ μὲν διώκοντα σφᾶς Ἀλεξάνδρον πυνθάνοντο, παραδοῦναι Δαρεῖον Ἀλεξάνδρῳ καὶ σφίσι τι ἀγαθὸν εὑρίσκεσθαι· εἰ δὲ τὸ ἔμπαλιν ἐπανελθούτα μάθοιεν, τοὺς δὲ στρατιὰν τε συλλέγειν ὅσῃν πλείστην δύναιντο καὶ διασώζειν ἐς τὸ κοινὸν τὴν ἀρχήν. Βῆσσον δὲ ἐν τῷ

fugientem comitabantur, plerique in domos suas sese recipiebant; non pauci etiam sese Alexandro dedebant. (3) Alexander deposita spe Darium ulla celeritate abs se comprehendendi posse, quinque diebus ibi substitit, recreatum exercitu Oxolatem hominem Persam Mediae satrapam constituit, qui a Dario captus apud Susas in custodia habitus fuerat; hoc ei fidem apud Alexandrum conciliavit. (4) Inde in Parthos exercitum duxit: ac primo quidem die juxta Caspiae pylas castra posuit: postmodum ipse pylas ingressus proficiscitur quousque loca cultoribus frequentant. Commeatum autem illic paraturus, quod interior rem regionem incultam esse audisset, Cornum cum equitatu exiguoque peditatu frumentatum mittit.

CAP. XXI.

Inter haec Bagistanes Babylonius vir illustris, et cum eo Antibelus unus ex Mazae filii e Darii exercitu ad Alexandrum venerunt, nunciantes Nabarzanem, mille equitum qui cum Dario fugerant praefectum, et Bessum, Bactrianorum satrapam, ac Barsaentem, Arachotorum et Drangorum satrapam, Darium in custodia tenere. (2) Quo audito Alexander majore adhuc celeritate sibi utendam paravit, amicis tantum equitibusque antecursoribus ac peditibus fortissimis simul atque expeditissimis delectis, non exspectato Corni, qui frumentatum iverat, reditu. Reliquo exercitui Craterum praeficiens, mandat ut itinera moderatus faciat. (3) Qui cum ipso ibant, arma solum et duorum dierum cibaria gerebant. Tota itaque nocte et postero die ad meridiem usque continuato itinere, aliquantulum temporis militi ad quietem dedit. Inde rursus tota nocte progressus, diluculo in ea castra pervenit, unde Bagistanes discesserat. (4) et hostes quidem ibi nactus non est. De Dario autem certior factus est captivum illum in curru portari, Bessum loco Darii imperium obtinere, et a Bactrianis equitibus aliisque barbaris qui cum Dario fugerant, ducem nominari, praeterquam ab Artabazo et Artabazi filiiis Graecisque mercenariis. Hos fidos perpetuo in Darium fuisse, neque tamen ea quae accidissent impedire potuisse; eosque a publica via deflexos, montes petere, nec cum Besso consilia communicare. (5) Praeterea eos qui Darium cepissent ita accums statuisset, ut si audiant Alexandrum se insequi, Darium tradant et rebus suis consulant, sin retrocessisse intelligant, exercitum quam possint maximum conscribant, et communi inter se ope imperium tueantur. Bessum in praesentia exercitus ducem designatum esse ob eam necessi-

κρόντι ἐξηγεῖσθαι κατ' οἰκειότητά τε τὴν Δαρείου καὶ
τι ἐν τῇ αὐτοῦ σατραπείᾳ τὸ ἔργον ἐγίνετο.

α. Ταῦτα ἀκούσαντι Ἀλεξάνδρῳ ἀνὰ κράτος διωκτέα
φαίνετο. Καὶ ᾗδῃ μὲν ἐξέκαμνον οἱ τε ἄνδρες καὶ οἱ
ἵπποι ἐπὶ τῇ τάλαιπωρίᾳ τῇ ξυνεχεί· ἀλλὰ καὶ ὡς
ᾗδε, καὶ διαλθὼν ὁδὸν πολλὴν τῆς τε νυκτὸς καὶ τῆς
ἐπὶ ταύτῃ ἡμέρας ἔστε ἐπὶ μεσημβρίαν ἀφικνεῖται ἐς
τινα κόμην, ἵνα τῇ προτεραιᾷ ἰστροτοπεδεύευσαν οἱ
Δαρεῖον ἄγοντες. (7) Ἐνταῦθα ἀκούσας ὅτι νυκτὸς
παύσεται τὴν πορείαν ἐγνωσμένον εἴη τοῖς βαρβάροις,
ᾗσθη τοὺς προσχώρους εἰ δὴ τινα εἰδεῖν ἐπιτομωτέ-
ραν ὁδὸν ἐπὶ τοὺς φεύγοντας. Οἱ δὲ εἰδέναι μὲν ἔφα-
σαν, ἱρήμην δὲ εἶναι τὴν ὁδὸν δι' ἀνυδρίαν. Ὁ δὲ ταύ-
την ἄγειν ἐκέλευσε· καὶ γινὼς ὅτι οὐχ ἔψονται οἱ πε-
ντακῶς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐλαύνοντι, τῶν μὲν ἵππων ἐς πεντα-
κῶς κατεβίβασεν ἀπὸ τῶν ἵππων· τοὺς ἡγεμόνας
δὲ τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιλεξάμενος τοὺς κρα-
ταύοντας ἐπιβῆναι τῶν ἵππων ἐκέλευσεν οὕτως ὅπως
εἰ περὶ ἀπλυσμένοι ᾗσαν. (8) Νικάνορα δὲ τὸν τῶν
ἰστροπιδῶν ἡγεμόνα καὶ Ἀτταλον τὸν τῶν Ἀγριάνων
κατὰ τὴν ὁδὸν ᾗντινα οἱ ἀμφὶ Βῆσσαν προῦκεχωρήκε-
σαν τοὺς ὑπολειφθέντας ἄγειν ἐκέλευσε, καὶ τούτους ὡς
πρότερον ἰσταμένους, τοὺς δὲ ἄλλους πεζοὺς ἐν τάξει
ἔσθαι. (9) Αὐτὸς δὲ ἀμφὶ δεῖλην ἄγειν ἀρξάμενος
ἐπὶ ἡμέρῃ ᾗγετο· διαλθὼν δὲ τῆς νυκτὸς σταδίου ἐς τε-
τρακσίους ὑπὸ τὴν ἑω ἐπιτυγχάνει τοῖς βαρβάροις
ἐκείνης ἰούσι καὶ ἀνόπλοις, ὥστε ὀλίγοι μὲν τινες ἀδ-
υν ὡς ἀμυνόμενοι ὤρμησαν· οἱ δὲ πολλοὶ εὐθύς ὡς
Ἀλεξάνδρῳ αὐτὸν κατεῖδον, οὐδὲ ἐς χεῖρας ἐλθόντες
ἔφυγον· καὶ οἱ τραπέντες ἐς ἄλλην ὀλίγων πεσόντων
καὶ οἱ τοὶ ἔφυγον. (10) Βῆσας δὲ καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ
τίκας μὲν ἐφ' ἀρμαμάξης Δαρεῖον μετὰ σφῶν ἐκόμιζον·
ὡς δὲ ἡμεῖς ᾗδῃ τὴν Ἀλεξάνδρου, Δαρεῖον μὲν Ναβαρ-
ζάνης καὶ Βαρσαάντης κατατρώσαντας αὐτοῦ ἀπέλιπον·
καὶ οἱ δὲ ἔφυγον σὺν ἱππεῦσιν ἐξακοσίαις. Δαρεῖος δὲ
ἐπὶ τῇ σφαίρᾳ ὀλίγον ὕστερον ἐκ τῶν τραυμάτων πρὶν
ἔσθαι Ἀλεξάνδρῳ.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἀλεξάνδρος δὲ τὸ μὲν σῶμα τοῦ Δαρείου ἐς Πέρσας
ἔφερε, θάψαι κελεύσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις, κα-
ταστῆσαι καὶ οἱ ἄλλοι οἱ πρὸ Δαρείου βασιλεῖς· σατρά-
πην δὲ ἀπέδειξε Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων Ἀμμινά-
πην Παρθυαίων· ᾗν δὲ οὗτος τῶν Αἰγυπτῶν ἐνδόντων
Ἀλεξάνδρῳ μετὰ Μαζάκου. Τληπολεμος δὲ Πυθοφά-
νους τὸν ἐταίρων ξυνετάχθη αὐτῷ σκοπεῖν τὰ ἐν Παρ-
θυσίαις τε καὶ Ὑρκανίαις.

2. Ταῦτο τὸ τέλος Δαρείῳ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀ-
θηναίων Ἀριστοφῶντος μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ἀνδρὶ
τῷ μὲν πολέμια, εἰπερ τινὶ ἄλλῳ, μαλθακῶ τε καὶ οὐ
πρᾶξι, εἰς δὲ τέλλα οὐδὲν ἀνεπιεικὲς ἔργον ἀπο-
δοῦναι οὐδὲ ἀγγελλόμενον αὐτῷ ἀποδείξασθαι, ὅτι

ARRIANUS.

dinem quae ipsi cum Dario intercedebat, tum etiam quod
in ejus satrapatu id perpetratum erat.

6. Haec quum audisset Alexander, omni studio persequen-
dam rem existimavit. Ac tametsi tam viri quam equi conti-
nuato itineris labore defatigati essent, nihilo tamen minus ur-
gebat. Magnoque itinere per noctem et insequentem diem
ad meridiem usque confecto, in pagum quendam pervenit,
ubi qui Darium ducebant pridie consederant. (7) Ibi certior
factus barbaris statutum esse noctu iter ingredi, percontat-
us est incolas, an aliquod viae compendium nossent, qua
fugientes assequi posset. Qui quidem se nosse affirmarunt,
ceterum viam illam praee aquarum inopia desertam esse.
Ipse nihilominus ut illac ducant imperat: quumque intelli-
geret non posse pedites se festinanter equitantem sequi,
equites circiter quingentos equis desillire jubet, et duces pe-
ditum aliosque praestantissimos quosque; ita ut pedites ar-
mati erant, equos conscendere. (8) Nicanori vero, scuta-
torum praefecto, et Attalo, Agrianorum duci, per viam
qua Bessus cum suis processerat, reliquos, qui quidem le-
vissime armati essent, ut ducant injungit; ceteri pedites,
ut composito agmine sequantur. (9) Ipse sub vesperum iter
ingressus, citato agmine processit. Confectisque per no-
ctem quadringentis stadiis, sub lucem barbaros in composito
procedentes atque inermes assecutus est. Pauci admodum
ex iis restitere: plurimi statim conspecto Alexandro, an-
tequam praelium experirentur in fugam vertuntur: ex iis ve-
ro qui ad arma confugerunt caesis nonnullis, reliqui terga
verterunt. (10) Bessus autem ejusque comites interea
Darium curru secum ducebant. At quum Alexander eorum
tergo instaret, Nabarzanus et Barzaentes Darium ab ipsis
vulneratum ibidem relinquunt, et cum de equitibus sese
in praecipitem fugam dedunt. Neque multo post Darius
ex acceptis vulneribus priusquam ab Alexandro visus esset,
interiit.

CAP. XXII.

Alexander Darii corpus ad Persas misit, ut in regis
mausoleis, more reliquorum regum qui Darium anteces-
serant, conderetur. Post haec Amminapem Parthum,
unum eorum qui cum Mazace Aegyptum tradiderant,
Parthorum et Hyrcanorum satrapam constituit. Adjunxit
autem illi Tlepolemmum Pythophanis filium, unum ex
amicis, qui rerum Parthicarum et Hyrcanicarum simul
curam gereret.

2. Atque hic quidem Dario vitae exitus fuit, archonte
Athenis Aristophonte, mense Hecatombæone: viro quod
ad res bellicas attinet, si quis alius languido parumque
prudenti: quod ad cetera, qui nihil iniqui in suos con-

δοῦ μὲν εἰς τὴν βασιλείαν παρελθεῖν, ὁμοῦ δὲ προσπολεμῆσθαι πρὸς τε Μακεδόνων καὶ τῶν Ἑλλήνων ξυνέβη. Οὐκ οὐδὲ ἐθέλοντι ἐξῆν ἐτι ὑβρίζειν ἐς τοὺς ὑπηκόους, ἐν μείζονι κινδύνῳ ἤπερ ἐκείνοι καθεστῆκότες.

6 (3) Ζῶντι μὲν δὴ συμφοραὶ αὐτῷ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ξυνήνεχθησαν, οὐδὲ τις ἀνακωχή ἐγένετο ἐπειδὴ πρῶτον ἐς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν· ἄλλὰ εὐθὺς μὲν τὸ τῶν σατραπῶν ἐπὶ Γρανικῷ πταίσμα ξυνέβη τὸ ἱππικόν, εὐθὺς δὲ Ἰωνία τε καὶ Αἰολίς εἶχοντο καὶ Φρύγες ἀμφό-

10 τεροι καὶ Λυδία καὶ Κᾶρες πλὴν Ἀλικαρνασσέων· (4) ὀλίγον δὲ ὕστερον καὶ Ἀλικαρνασσὸς ἐξήρητο, ἐπὶ δὲ ἡ παραλία πᾶσα ἔσσε ἐπὶ τὴν Κιλικίαν· ἔνθεν δὲ ἡ αὐτοῦ ἐπ' Ἰσσοῦ ἦρσα, ἵνα τὴν τε μητέρα αἰχμαλωτισθεῖσαν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας ἐπεῖδεν· ἐπὶ

15 τῷδε Φοινίκη τε ἀπώλετο καὶ Αἴγυπτος πᾶσα· ἐπὶ δὲ αὐτὸς ἐν Ἀρβήλοις ἐφυγέ τε ἐν πρώτοις αἰσχυρῶς καὶ στρατιὰν πλείστην παντὸς τοῦ βαρβαρικοῦ γένους ἀπώλεσε· (5) φυγὰς τε ἐκ τούτου τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς πλανώμενος, καὶ τελευτῶν πρὸς τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐς τὰ ἔσχατα

20 προδοθεὶς, βασιλεὺς τε ἐν τῷ αὐτῷ καὶ δεσμώτης ξὺν ἀτιμῇ ἀγόμενος, τέλος δὲ πρὸς τῶν οἰκειοτάτων ἐπιβουλευθεὶς ἀπώλετο. Ζῶντι μὲν Δαρεῖω τοιαῦτα ξυνήνεχθη· τελευτήσαντι δὲ ταρῇ τε ἡ βασιλικὴ καὶ τῶν παίδων ὅποια καὶ βασιλεύοντος αὐτοῦ τροφῇ τε Ἀλε-

25 ξάνδρου καὶ παιδευσις, καὶ γαμβρὸς Ἀλέξανδρος. Ὅποτε δὲ ἐτελεύτα ἐγεγόνει ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ διώξει τῆς στρατιᾶς ἀναλαβὼν ἐς Ὑρκανίαν προῦχώρει. Κεῖται δὲ ἡ Ὑρκανία χώρα ἐν ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ τῆς

30 ἐπὶ Βάκτρα φερούσης· κατὰ τῇ μὲν ὁρεσὶν ἀπείργεται δασέσι καὶ ὑψηλοῖς, τὸ πεδῖον δὲ αὐτῆς καθήκει ἔσσε ἐπὶ τὴν μεγάλην τὴν ταύτη θάλασσαν. Ταύτην δὲ ἦγεν, ὅτι ταύτη τοὺς ξένους τοὺς ἀμφὶ Δαρεῖον διαπεφυγέναι ἐς τὰ τῶν Ταπούρων ὄρη ἐπύθετο καὶ αὐτοὺς

35 ἅμα τοὺς Ταπούρους χειρῶσόμενος. (2) Τριγῇ δὲ διελὼν τὸν στρατὸν αὐτὸς μὲν τὴν ἐπιτομωτάτην καὶ χαλεπωτάτην ἠγήσατο, τὸ πλείστον καὶ ἅμα τὸ κουφότατον τῆς δυνάμεως ἄγων· Κράτερον δὲ τὴν τε αὐτοῦ τάξιν

40 ἔχοντα καὶ τὴν Ἀμύντου καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὗς καὶ ὀλίγους τῶν ἱππέων ἐπὶ Ταπούρων ἔστειλεν· Ἐρίγυιον δὲ τοὺς τε ξένους καὶ τὴν λοιπὴν ἱππὸν ἀναλαβόντα τὴν λεωφόρον τε καὶ μακροτέραν ἡγήσθαι ἐκέλευσε, τὰς ἀμάξας καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τὸν ἄλλον

45 ὁμιλον ἄγοντα.

3. Ὑπερβαλὼν δὲ τὰ πρῶτα ὄρη καὶ καταστρατοπεδεύσας αὐτοῦ, ἀναλαβὼν τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος τοὺς κουροτάτους καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὗς, ἥξει χαλεπὴν ὁδὸν καὶ δύσπορον, φύλακας τῶν ὁδῶν καταλιπὼν ἵνα σφαλερόν τι αὐτῷ ἐφαίνετο,

50 ὥς μὴ τοῖς ἐπομένους κατ' ἐκείνο ἐπιθοίντο οἱ τὰ ὄρη

miserit, aut certe potestatem committendi non Nam simulac regnare cupit, statim a Maced Graecis bello lacessitus est. Quocirca ne volent integrum erat subditos sibi injuria afficere, quui majore periculo quam ipsi versaretur. (3) Quamdi fuit, alix illum ex aliis calamitates exceperunt, n intermissio aut requies fuit, ex quo primum ad re accessit. Nam statim initio equestris illa satraparum: cum amnem clades accidit: mox Ioniam et Aolia et utramque Phrygiam, Lydiam quoque et Cariam Halicarnassenses: (4) sed paulo post ipsa etiam Ha sus erepta est; deinde universa regio maritima ad usque. Post haec ingentem illam apud Issum cla cepit, in qua mater, uxor ac liberi ejus capti sunt Phoenicia atque Aegyptus imperio ejus detractae ipse in Arbelis primus turpiter fugit, et ingente cilium ex omni barbarorum gente amisit. (5) Inc gus e suo regno errans, et ad postremum ab iis q eum erant, pessime proditus, eodemque tempore captivus cum ignominia ductus, tandem ab intimi insidiis caesus interiit. (6) Haec quidem omnia vive acciderunt: ac contra mortuo regia sepultura, li perinde atque ipso regnante educatio atque insti Alexandro, et Alexander gener contigit. Mortuu nos natus circiter quinquaginta.

CAP. XXIII.

Alexander autem, iis quos in persequenda fuga reliquerat assumptis, in Hyrcaniam movit. Sita r Hyrcania ad laevam viae quae in Bactra ducit: atque quidem parte montibus densis ac praecelsis coero altera vero campus ejus in magnum mare quod illic rigitur. Hac Alexander exercitum ducebat, quod a externos milites, qui Darii stipendiis meruerant, rorum montes confugisse, ipsos etiam Tapuros s statuens. (2) Tripartito itaque exercitu, ipse per mos difficillimosque tramites contendebat, maxima ditissimamque copiarum partem ducens; Craterur cum suo et Amyntae agmine cumque equitibus ac riis nonnullis in Tapuros mittit. Erigyium vero exli quumque equitatum via plana ceterum longior jubet, cui currus atque impedimenta ac caeteram adjungit.

3. Superatis itaque primis montibus, castrisque tis, ipse sumptis scutatis et Macedonicae phalangis e simis quibusque et sagittariorum nonnullis, vian ficilem atque impeditam ingressus est: dispositis i prae-sidiis, ubi quid periculi esse videbatur, ne barb tani in eos qui sequebantur impetum facerent. (4) I

ἰχθυὶν τῶν βαρβάρων. (4) Αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν τοξοτῶν διελθὼν τὰ στενὰ ἐν τῷ πεδίῳ κατεστρατοπέδευσε πρὸς ποταμῷ οὐ μεγάλῳ. Καὶ ἐνταῦθα ὄντος αὐτοῦ Ναβαρζάνης τε ὁ Δαρείου χιλιάρχης καὶ Φραταφέρνης ὁ Ὑρκανίας τε καὶ Παρθυαίων σατράπης καὶ ἄλλοι τῶν ἀμφὶ Δαρείου Περσῶν οἱ ἐπιφανέστατοι ἀφικόμενοι παρεβόσαν σφᾶς αὐτούς. (5) Ὑπομείνας δὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τίσσας ἡμέρας ἀνέλαβε τοὺς ὑπολειφθέντας κατὰ τὴν ὁδόν, τοὺς μὲν ἄλλους ἀσφαλῶς διελθόντας, τοῖς δὲ Ἀγρίαισι ὁπισθοφυλακοῦσιν ἐπέθεντο οἱ ὄρειοι τῶν βαρβάρων, καὶ μείον ἔχοντες τῷ ἀκροβολισμῷ ἀπηλλάγησαν.

6. Ἄρας δὲ ἐνταῦθεν προΐει ὡς ἔφ' Ὑρκανίας εἰς Ζαδράκαρτα, πόλιν Ὑρκανίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ περὶ Κράτερου συνέμιξαν αὐτῷ, τοῖς μὲν ξένοις τοῖς Δαρείου οὐκ ἐνταυρηχότες, τὴν χώραν δὲ ὅσῃν διαπεπορευμένοι ἦσαν τὴν μὲν βίαν, τὴν δὲ ἐνδιδόντων τῶν κατοικούντων προσπιπυμένῃ. Ἐνταῦθα καὶ Ἐρίγιος ἦκε ξὺν τοῖς σκευαγέροις καὶ ταῖς ἀμάξαις. (7) Ὀλίγον δὲ ὕστερον Ἀρτάβαζος ἀφίκετο παρ' Ἀλέξανδρον καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ Κωφῆν καὶ Ἀριοθαράχην καὶ Ἀρσάμην καὶ ξὺν τούτοις παρὰ τῶν ξένων τῶν ξὺν Δαρείῳ πρέσβεις καὶ Αὐτοφραδάτης ὁ Ταπούρων σατράπης. Αὐτοφραδάτῃ μὲν δὴ τὴν σατραπείαν ἀπέδωκεν, Ἀρτάβαζον δὲ καὶ τοὺς παῖδας ἅμα οἱ ἐν τιμῇ ἤγε, τὰ τε ἄλλα ἐν τοῖς πρώτοις Περσῶν ὄντας καὶ τῆς ἐς Δαρείον πίστεως ἐνεκα. (8) Τοῖς πρέσβεσι δὲ τῶν Ἑλλήνων δεομένοις σπείσειν οἱ σφισιν ὑπὲρ τοῦ παντὸς ξενικοῦ ἀπεκρίνατο, ὁμοίαν μὲν οὐκ ἂν ποιήσεσθαι πρὸς αὐτοὺς οὐδεμίαν, ἀλλὰ γὰρ μεγάλα τοὺς στρατευομένους ἐναντία τῇ Ἑλλάδι παρὰ τοῖς βαρβάροις παρὰ τὰ δόγματα τὰ Ἑλλήνων ἐκέλευσε δὲ ἔχειν ζυμπαντας καὶ παραδιδόναι ταῖς αὐτοῖς ἐπιτρέποντας Ἀλεξάνδρῳ χρῆσθαι ὅ τι καὶ βούλετο ἢ σώζεσθαι ὅπῃ δύναιντο. (9) Οἱ δὲ ἐπιτρέποντες ἔρασαν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀλεξάνδρῳ ὑπαίμην τε ἐκέλευον τὸν ἡγησόμενον αὐτοῖς, ὡς ἀπαραλῶς διακομισθεῖν παρ' αὐτόν· εἶναι δὲ ἐλέγοντο ἐς χιλοὺς καὶ πεντακοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρος πέμπει Ἀνδρόνικον τὸν Ἀγέβρου καὶ Ἀρτάβαζον παρ' αὐτούς.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

40 Αὐτὸς δὲ προΐην ὡς ἐπὶ Μάρδους, ἀναλαβὼν τοὺς τι ὑπαπιστάς καὶ τοὺς τοξότας καὶ Ἀγριαῖνας καὶ τὴν Κόινον καὶ Ἀμύντου τάξιν καὶ τῶν ἐταίρων ἱππέων τῶς ἡμισεας καὶ τοὺς ἱππακοντιστάς· ἥδη γὰρ αὐτῷ καὶ ἱππακοντισταὶ τάξις ἦσαν. (2) Ἐπελθὼν δὲ τὸ πάλι μέρος τῆς χώρας τῶν Μάρδων πολλοὺς μὲν ἀπέκταν αὐτῶν φεύγοντας, οὓς δὲ τινὰς ἐς ἄλλην τετραμμένους, πολλοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβεν. Οὐ γὰρ ἔστιν ὅπως χρόνου ἐμβεβλήκει ἐς τὴν γῆν αὐτοῖν ἐπὶ πολέμῳ διὰ τὴν δυσχωρίαν καὶ ὅτι πένητες οἱ Μάρδοι καὶ μάχιμοι ἐπὶ τῇ πενίᾳ ἦσαν. Οὐκ οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἐμ-

sagittariis angustias transgressus, in planitie juxta anmem non magnum castra posuit. Eo loci Nabarzanes, Darii chiliarcha et Phrataphernes, Hyrcanorum ac Parthorum satrapa, et alii quidam Persarum qui apud Darium illustriore loco fuerant, ad Alexandrum accedunt, seque ei dedunt.

(5) Quatuor ibi in castris dies moratus, partem copiarum quam in itinere reliquerat, recepit. Et pars quidem tuto transierant: in Agrianos vero novissimi agminis custodiam tenentes barbari montani irruerunt, sed jaculis repulsi sese receperunt.

6. Motis inde castris, in Hyrcaniam progressus, Zadracarta urbem petit. Eodem fere tempore Craterus ad eum venit, non inventis quidem exteris qui Darium secuti fuerant: omnem vero regionem per quam iter fecerat, partim vi partim deditioe incolarum receperat. Erigyius quoque cum impedimentis et curribus eodem pervenit. (7) Neque multo post Artabazus cum Cophene, Ariobarzane et Arsame filiis ad Alexandrum accessit, unaque cum iis legati ab exteris Darii secuti, et Autophradates Tapurorum satrapa. Autophradatem quidem in satrapiam suam restituit. Artabazum autem et liberos secum in honore habuit, tum quod ex principibus Persiae nationis erant, tum propter eorum erga Darii fidem. (8) Graecorum vero legatis postulanti- bus ut universos externos in fidem amicitiamque suam reciperet, respondit se nullam cum iis pacem initumum. Gravissime enim delinquere, qui adversus Graecos pro barbaris militarent, contra commune Graecorum decretum. Jussit autem ut omnes ad se venirent, seque dederent, ut de ipsis pro suo arbitrio statuere posset, aut sibi quacunque via possent salutem quaerere. (9) Illi semetipso: atque reliquos Alexandro committunt, petentes ut aliquem ipsis ducem mitteret, quo tuto ad eum venire possint. Esse vero circiter mille quingentos esse ferebant. Alexander Andronicum Agerri filium et Artabazum ad eos mittit.

CAP. XXIV.

Ipse in Mardos profectus est, sumptis secum scutatis et sagittariis atque Agrianis, Coeni etiam et Amyntae agminibus ac dimidia equitum amicorum parte et jaculatoribus equestribus. Jam enim etiam agmen jaculatorum equestrium constituerat. (2) Magna itaque Mardorum regionis parte percursa, multos eorum fugientes, nonnullos ad arma conversos interfecit, multos etiam vivos capit. Ante Alexandrum nemo eam regionem hostiliter invaserat, cum ob asperitatem locorum, tum quod pauperes Mardi et belliosi propter paupertatem erant. Quocirca neque Alexandrum unquam ipsos adoriturum suspicati, quum et ipse

βαλεῖν ἂν ποτε δείσαντες, ἄλλως τε καὶ προκεχωρη-
κότα ἤδη ἐς τὸ πρόσω, ταύτη μᾶλλον τι ἀφύλακτοι
ἤλίσκοντο. (3) Πολλοὶ δὲ αὐτῶν καὶ ἐς τὰ ὄρη κατέ-
φυγον, ἃ δὴ ὑπερύψηλά τε καὶ ἀπότομα αὐτοῖς ἐν τῇ
5 χώρᾳ ἐστίν, ὡς πρὸς ταῦτά γε οὐχ ἤξοντα Ἀλέξανδρον.
Ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτῃ προσῆγεν, οἱ δὲ πέμψαντες πρέσβεις
σφᾶς τε αὐτοὺς ἐνέδοσαν καὶ τὴν χώραν καὶ Ἀλέξαν-
δρος αὐτοὺς μὲν ἀφῆκε, σατραπήν δὲ ἀπέδειξεν αὐτῶν
Αὐτοφραδάτην, ὅνπερ καὶ Ταπούρων.

10 4. Αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνθενπερ
ὠρμήθη ἐς τῶν Μάρδων τὴν γῆν, κατέλαβε τοὺς Ἑλ-
ληνας τοὺς μισθοφόρους ἦκοντας καὶ τοὺς Λακεδαιμο-
νίων πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἐπρέσβευον,
Καλλικρατίδαν τε καὶ Παύσιππον καὶ Μόνιμον καὶ
15 Ὀνόμαντα, καὶ Ἀθηναίων Δρωπίδην. Τούτους μὲν δὴ
ξυλλαβὼν ἐν φυλακῇ εἶχε. Τοὺς Σινωπέων δὲ ἀφῆκεν,
ὅτι Σινωπεῖς οὔτε τοῦ κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων μετεῖχον,
ὑπὸ Πέρσαις τε τεταγμένοι οὐκ ἀπεικότα ποιεῖν ἐδό-
κουν παρὰ τὸν βασιλέα σφῶν πρεσβεύοντες. (5) Ἀφῆκε
20 δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὅσοι πρὸ τῆς εἰρήνης τε
καὶ τῆς συμμαχίας τῆς πρὸς Μακεδόνας γενομένης παρὰ
Πέρσαις ἐμισθοφόρουσαν, καὶ Καλχηδονίων Ἡρακλείδην
τὸν πρεσβευτὴν ἀφῆκε· τοὺς δ' ἄλλους ξυστρατεύεσθαι
οἱ ἐπὶ μισθῷ τῷ αὐτῷ ἐκέλευσε· καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς
25 Ἀνδρόνικον, ὅσπερ ἡγαγέ τε αὐτοὺς καὶ ἐνδηλος γε-
γόνει οὐ φαῦλον ποιούμενος σῶσαι τοὺς ἄνδρας.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἦγεν ὡς ἐπὶ Ζαδράκαρ-
τα, τὴν μεγίστην πόλιν τῆς Ὑρκανίας, ἵνα καὶ τὰ βα-
σιλεία τοῖς Ὑρκανίοις ᾔη. Καὶ ἐνταῦθα διατρίψας ἡμέ-
30 ρας πεντεκαίδεκα καὶ θύσας τοῖς θεοῖς ὡς νόμος καὶ
ἀγῶνα γυμνικὸν ποιήσας ὡς ἐπὶ Παρθυαίους ἦγεν· ἐκεῖ-
θεν δὲ ἐπὶ τὰ τῆς Ἀρείας ὄρια καὶ Σουσίαν, πόλιν τῆς
Ἀρείας, ἵνα καὶ Σατιβαρζάνης ἦκε παρ' αὐτὸν ὁ τῶν
Ἀρείων σατραπὴς· (2) τούτῳ μὲν δὴ τὴν σατραπείαν
35 ἀποδοὺς ξυμπέμπει αὐτῷ Ἀνάξιππον τῶν ἐταίρων, δούς
αὐτῷ τῶν ἱππακοντιστῶν ἐς τεσσαράκοντα, ὡς ἔχει φύ-
λακας καθιστάνας τῶν τόπων, τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς
Ἀρείους πρὸς τῆς στρατιᾶς κατὰ τὴν πάροδον.

3. Ἐν τούτῳ δὲ ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Περσῶν τι-
40 νέες, οἱ ἡγγέλλον Βῆσσον τὴν τε τιάραν ὁρθὴν ἔχειν καὶ
τὴν Περσικὴν στολὴν φοροῦντα Ἀρταξέρξην τε καλεῖ-
σθαι ἀντὶ Βῆσσου καὶ βασιλέα φάσκειν εἶναι τῆς Ἀσίας·
ἔχειν τε ἀμφ' αὐτὸν Περσῶν τε τοὺς ἐς Βάκτρα διαφυ-
γόντας καὶ αὐτῶν Βακτριανῶν πολλοὺς προσδοκᾶσθαι
45 δὲ ἦγειν αὐτῷ καὶ Σκύθας συμμαχοῦς.

4. Ἀλέξανδρος δὲ ὁμοῦ ἤδη ἔχων τὴν πᾶσαν δύναμιν
ᾗ ἐπὶ Βάκτρων, ἵνα καὶ Φίλιππος ὁ Μενελάου παρ'
αὐτὸν ἀφίκετο ἐκ Μηδίας, ἔχων τοὺς τε μισθοφόρους
ἱππέας, ὧν ἡγεῖτο αὐτός, καὶ Θεσσαλῶν τοὺς ἐθελοντάς
50 ὑπομεινάντας καὶ τοὺς ξένους τοὺς Ἀνδρομάχου. Νικά-

alioqui jam ulterius progressus esset, eo facilius ex impro-
viso capti sunt. (3) Complures autem eorum in montes
confugerunt, qui et vehementer excelsi atque abrupti ea in
regione erant, existimantes Alexandrum eo nequaquam per-
vasurum. Postquam vero ea etiam loca adisset, missis legatis
sese pariter et regionem dederunt. Quibus dimissis Anto-
phradatem iis satrapam, ut et Tapuris, statuit.

4. Ipse in castra reversus unde in Mardos moverat, Græ-
cos mercenarios qui ad se venerant, reperit: item Lacedæ-
moniorum legatos qui ad Darium missi fuerant. Hi erant
Callicratidas, Pausippus, Monimus, Onomas: ac Dropides
Atheniensium. Quos comprehensos in custodiam tradit. Sino-
pensium legatos liberos dimisit, quum Sinopenses, nullam
cum republica Græcorum societatem habentes, utpote Per-
sis subditi, non inique facere viderentur, si ad regem suum
legatos mitterent. (5) Reliquos præterea Græcos, quotquot
ante pacem et societatem cum Macedonibus initam apud
Persas mercede militaverant, atque item Heraclidem Chal-
cedonensium legatum, dimisit. Ceteros secum eadem mer-
cede, qua sub Dario meruerant, militare jussit, iisque An-
dronicum præfecit, qui illos adduxerat judicavitque se
non male fecisse, quod illorum vitæ consulisset.

CAP. XXV.

His rebus peractis ad Zadracarta maximam Hyrcaniam
urbem, ubi regia erat, exercitum duxit. Atque ibidem dies
quindecim commoratus sacrificio diis rite facto, gymnici-
que ludis editis, in Parthos contendit. Inde in Arice
fines, ad Susiam Ariorum urbem, quo loci Satibarzanes
Ariorum satrapes ad eum venit. (2) Huic satrapatum red-
dit, unaque cum eo Anaxippum unum ex amicis militi,
quadraginta equestribus jaculatoribus ei adjunctis, quos
custodes locorum diserneret, ne Arii ab exercitu illac trans-
eunte damni aliquid acciperent.

3. Per id tempus Persarum nonnulli ad eum venerunt,
nuntiantes Bessum tiaram rectam Persicamque vestem ge-
stare, et immutato Bessi nomine Artaxerxem vocari, seque
Asie regem appellare; habere apud se Persas qui in Bactra
profugerant, et ex Bactrianis complures. Scytharum etiam
confederatorum adventum exspectare.

4. Alexander omnes jam copias conjunctas habens in
Bactra movet. Eo loci Philippus etiam Menelai filius ad eum
ex Media venit, equites mercenarios habens, quibus ipse
præerat, et Thessalos qui voluntarii remanserant, ac pere-
grinos Andromacho duce, Nicanor autem, Parmenionis filius,

νωρ δὲ ὁ Παρμενίωνος ὁ τῶν ὑπασιτιστῶν ἀρχὼν τετε-
λευτήκει ἤδη νόσῳ. (5) Ἰόντι δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὴν ἐπὶ
Βάκτρα ἐξηγγέλη Σατιβαρζάνης ὁ Ἀρείων σατράπης
Ἀνάξιππον μὲν καὶ ἱππακοντιστὰς τοὺς ζῶν αὐτῷ ἀπε-
κτονῶς, δολίξων δὲ τοὺς Ἀρείους καὶ ξυνάγων εἰς Ἀρ-
τακόανα πόλιν, ἵνα τὸ βασίλειον ᾦν τῶν Ἀρείων· ἐκεῖ-
θεν δὲ ὅτι ἐγνώκεν, ἐπειδὴν προκεχωρηκότα Ἀλέξανδρον
πίθεται, ἵεναι ζῶν τῇ δυνάμει παρὰ Βῆσσαν, ὡς ζῶν
ἐκείνῳ ἐπιθησόμενος ὅπῃ ἂν τύχῃ τοῖς Μακεδόσι. (6)
Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλη αὐτῷ, τὴν μὲν ἐπὶ Βάκτρα ὁδὸν
οὐκ ἤγεν· ἀναλαβὼν δὲ τοὺς τε ἑταίρους ἱππέας καὶ
τοὺς ἱππακοντιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγρια-
νας καὶ τὴν Ἀμύντου τε καὶ Κοίνου τάξιν, τὴν δὲ ἄλ-
λῃ δυνάμει αὐτοῦ καταλιπὼν καὶ ἐπ' αὐτῇ Κράτερον
ἡμίονα, σπουδῇ ἤγεν ὡς ἐπὶ Σατιβαρζάνην τε καὶ
τοὺς Ἀρείους, καὶ διελθὼν ἐν θυσὶν ἡμέραις σταδίους εἰς
ἐκαστοὺς πρὸς Ἀρτακόανα ἦκε.

7. Σατιβαρζάνης μὲν οὖν, ὡς ἐγὼ ἐγγὺς ὄντα Ἀλέ-
ξανδρον, τῇ δέξεται τῆς ἐφόδου ἐκπλαγεὶς ζῶν ὀλίγοις
ἱππέσι τῶν Ἀρείων ἔφυγε· πρὸς γὰρ τῶν πολλῶν στρα-
τιῶν κατελείφθη ἐν τῇ φυγῇ, ὡς καὶ αἰετοὶ ἐμαθον προσ-
έροντα Ἀλέξανδρον. Ἀλέξανδρος δὲ, θοὺς ξυναιτίους
τῆς ἀποστάσεως κατέμαθε καὶ ἐν τῷ τότε ἀπολελοιπότας
τὰς κόμης, τοὺς δὲ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ, δειλάς τὰς διώ-
ξεις ποθησάμενος, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἡνδρα-
πόδας· σατράπην δὲ Ἀρείων ἀπέδειξεν Ἀρσάμην, ἄν-
δρα Πέρσην. (8) Αὐτὸς δὲ ζῶν τοῖς ἀμφὶ Κράτερον
ὑπολειμμένοις, ὁμοῦ ὁδῶν ἤδη, ὡς ἐπὶ τὴν Ζαραγ-
γαίων χώραν ἦγε· καὶ ἀφικνεῖται ἵνα τὰ βασίλεια τῶν
Ζαραγγαίων ᾦν. Βαρσαέντης δὲ, ὅς τότε κατεῖχε τὴν
χώραν, εἰς ὧν τῶν ξυνεπιθεμένων Δαρείῳ ἐν τῇ φυγῇ,
προσόντα Ἀλέξανδρον μαθὼν εἰς Ἰνδοὺς τοὺς ἐπὶ τὰδε
τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἔφυγε. Ξυλλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἰν-
δοὶ παρ' Ἀλέξανδρον ἀπέστειλαν· καὶ ἀποθνήσκει πρὸς
Ἀλέξανδρου τῆς εἰς Δαρεῖον ἀδικίας ἐνεκα.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐνταῦθα καὶ τὴν Φιλώτα ἐπιβουλήν τοῦ Παρμε-
νίωνος ἐμαθεν Ἀλέξανδρος, καὶ λέγει Πτολεμαῖος καὶ
Ἀριστοβούλος ὅτι προηγγελμένην ἤδη οἱ καὶ πρότε-
ρον ἐν Αἰγύπτῳ, οὐ μὲντοι πιστὴ γὰρ ἐφάνη τῆς τε
φιλίας τῆς πάλαι ἐνεκα καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ εἰς Παρμε-
νίαν τε τὸν πατέρα τὸν Φιλώτα τιμῆς καὶ εἰς αὐτὸν
Φιλώταν πίστεως. (2) Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγος λέγει
ἐισπυθῆναι εἰς Μακεδόνας Φιλώταν· καὶ κατηγορεῖσθαι
μὲν αὐτοῦ ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον, ἀπολογησασθαι δὲ αὐ-
τὸν Φιλώταν· καὶ τοὺς ἐπιμηνυτάς τοῦ ἔργου παρελ-
θόντας ἐξελέγξει Φιλώταν τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἄλ-
λους τε ἐλέγχους οὐκ ἀφανέσι καὶ μάλιστα δὴ ὅτι αὐτὸς
Φιλώτας πεπύσθαι μὲν ἐπιβουλήν τινα Ἀλεξάνδρῳ
παρασκευαζομένην συνέφη, ἐξηλέγχετο δὲ κατασιωπή-
σας ταύτην πρὸς Ἀλέξανδρον, καίτοι δις ἐπὶ τὴν σκη-

scutorum praefectus, jam morbo sublatu erat. (5) Eunti
in Bactra Alexandro nuntiatur Satibarzanem Ariorum sa-
trapam, interfecto Anaxippo, et equitibus jaculatoribus
qui ei aderant, Arios armare, et ad urbem Artacoana, in qua
regia Ariorum erat, congregare. Inde vero statuisse, quando
Alexandrum ulterius progressum audisset, cum exercitu
ad Bessum ire, ut conjunctis cum illo copiis, quacunque
via facultas daretur, Macedones adoriretur. (6) His rebus
nuntiatis, intermisso itinere in Bactra, sumptis secum amicis
equitibus et jaculatoribus equestribus atque sagittariis et
Agrianis et Amyntae ac Coeni agminibus, reliquo exercitu
ibi relicto Crateroque ei praefecto, ipse celeriter adversus
Satibarzanem et Arios ducit, stadiisque sexcentis biduo
emensis, ad Artacoana pervenit.

7. Satibarzanes, ut appropinquare Alexandrum sensit,
celeritate adventus consternatus, cum paucis equitibus Ario-
rum fugit. Plerique enim milites, quum jam imminere ipsis
Alexandrum audirent, eum in fuga destituerunt. Alexander
quotquot conscios defectionis fuisse cognovit desertisque
tunc pagis abiisse, acriter eos diversis viis insecutus, partim
interfecit, partim in servitutem redegit. (8) Arsaceque
Persa satrapa Ariorum constituto, ipse una cum iis qui cum
Cratere relictis erant in Zarangaeos profectus eo pervenit ubi
gentis illius regia erat. Barsaentes vero, qui tum eam regio-
nem obtinebat, unus ex iis qui Darium in fuga oppresserant,
cognito Alexandri adventu, ad Indos qui cis Indum flumen
incolunt fugit. Quem Indi comprehensum ad Alexandrum
mittunt. Alexander illum, ob perfidiam qua erga Darium
usus fuerat, interfici iussit.

CAP. XXVI.

Ibidem Alexander Philotam Parmenionis filium vitae suae
insidiari cognovit. Ptolemæus et Aristobulus autores sunt,
quum jam antea in Ægypto sibi de insidiis significatum fuisset,
veteris amicitiae causa, et honoris quem Parmenioni Philotas
patri habebat, simul etiam fiducia causa quam de Philota
conceperat, nequaquam sibi verisimile id visum fuisse. (2)
At Ptolemæus Lagi filius Philotam ad Macedones adductum
scribit, graviterque in concione ab Alexandro accusatum
fuisse: ac Philotam quidem se purgasse: deinde indices ac-
cessisse et criminationem adversus Philotam atque suos in-
stituisse, idque cum aliis non obscuris argumentis, tum præ-
cipue quod Philotas quidem se de quibusdam insidiis Alexan-
dro paratis audisse confessus esset, quas celasse Alexandrum
convincebatur, quum alioqui bis per singulos dies Alexandri
tabernaculum adire solitus esset: (3) ac Philotam ceteros-

νήν ὁσημέραι τὴν Ἀλεξάνδρου φοιτῶν. (3) Καὶ Φιλώ-
ταν μὲν κατακοντισθῆναι πρὸς τῶν Μακεδόνων καὶ ὅσοι
ἄλλοι μετέσχον αὐτῷ τῆς ἐπιβουλῆς ἐπὶ Παρμενίωνα
δὲ σταλῆναι Πολυδάμαντα, ἓνα τῶν ἐταίρων, γράμματα
6 φέροντα παρ' Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς
ἐν Μηδίᾳ, Κλέανδρον τε καὶ Σιτάλκην καὶ Μενίδαν·
οὗτοι γὰρ ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἧς ἦρχε Παρμενίων τετα-
γμένοι ἦσαν. (4) Καὶ πρὸς τούτων ἀποθανεῖν Παρμε-
νίωνα, τυχὸν μὲν ὅτι οὐ πιστὸν ἐδόκει εἶναι Ἀλέξανδρος
10 Φιλώτα ἐπιβουλευόντος μὴ συμμετασχεῖν Παρμενίωνα
τῷ παιδὶ τοῦ βουλευματος, τυχὸν δὲ ὅτι, εἰ καὶ μὴ συμ-
μετέσχε, σφαλερὸς ἦδη ἦν περιὼν Παρμενίων, τοῦ παι-
δὸς αὐτοῦ ἀνηρημένου, ἐν τοσαύτῃ ὧν ἀξιώσει παρὰ τε
αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα, μὴ ὅτι τὸ
15 Μακεδονικόν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ξένων, ὧν πολλάκις
καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος κατὰ πρόσταξιν τῇν
Ἀλεξάνδρου ξὺν χάριτι ἐξηγεῖτο.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Λέγουσι δὲ καὶ Ἀμύνταν τὸν Ἀνδρομέδονος κατὰ τὸν
αὐτὸν χρόνον ὑπαχθῆναι ἐς κρίσιν, καὶ Πολέμωνα καὶ
20 Ἀττάλον καὶ Σιμμίαν τοὺς Ἀμύντου ἀδελφούς, ὡς
συμμετασχόντας καὶ αὐτοὺς τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατ'
Ἀλεξάνδρου κατὰ πίστιν τε καὶ ἐταιρίαν τὴν Φιλώ-
τα. (2) Καὶ ἐδόκει πιστοτέρα ἢ ἐπιβουλὴ ἐς τὸ πλη-
θος, ὅτι Πολέμων, εἷς τῶν ἀδελφῶν τῶν Ἀμύντου, ζυλ-
25 ληφθέντος Φιλώτα, ἔφυγεν ἐς τοὺς πολεμίους. Ἄλλ'
Ἀμύντας γὰρ ξὺν τοῖς ἀδελφοῖς ὑπομένειν τὴν δίκην καὶ
ἀπολογησάμενος ἐν Μακεδόσι καρτερῶς ἀφίεται τῆς αἰ-
τίας· καὶ εὐθὺς ὡς ἀπέφυγεν, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἡζύωσεν
ἀρεθῆναι οἱ ἐλθεῖν παρὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐπαναγαγεῖν
30 αὐτὸν παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ οἱ Μακεδόνες συγχω-
ροῦσιν. (3) Ὁ δὲ ἀπελθὼν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τὸν Πολέ-
μωνα ἐπανάγαγε· καὶ ταύτῃ πολὺ ἔτι μάλλον ἢ πρόσθεν
ἔξω αἰτίας ἐφάνη Ἀμύντας. Ἀλλὰ ὀλίγον γὰρ ὕστερον
κώμην τινὰ πολιορκῶν τοξευθεὶς ἐκ τῆς πληγῆς ἐτελεύ-
35 τησεν, ὥστε οὐδὲν πλέον αὐτῷ γίγνεται τὴν κρίσιν ἀπο-
φυγόντι ὅτι μὴ ἀγαθῷ νομιζομένῳ ἀποθανεῖν.

4. Ἀλέξανδρος δὲ, καταστήσας ἐπὶ τοὺς ἐταίρους
ἱπάρχας δύο, Ἡρασιτίωνά τε τὸν Ἀμύντορος καὶ
Κλείτον τὸν Δρωπίδου, καὶ δίγα διελὼν τὴν τάξιν τῶν
40 ἐταίρων, ὅτι οὐδὲ φίλων ἂν ἠδούλετο ἓνα τοσούτων ἱπ-
πέων, ἄλλως τε καὶ τῶν κρατίστων τοῦ παντὸς ἱππικοῦ
κατὰ τε ἀξίωσιν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐξηγεῖσθαι, ἀφι-
κνεῖται ἐς τοὺς πάλαι μὲν Ἀριάσπας καλουμένους, ὕστε-
ρον δὲ Εὐεργέτας ἐπονομασθέντας, ὅτι Κύρῳ τῷ Καμ-
45 βύσου ξυνεπελάθοντο τῆς ἐς Σκύθας ἐλάσεως. (5) Καὶ
τούτους Ἀλέξανδρος ὧν τε ἐς Κύρον ὑπῆρξαν οἱ πρό-
γονοι αὐτῶν τιμήσας καὶ αὐτὸς καταμαθὼν ἄνδρας οὐ
κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ βαρβάρους πολιτεύοντας,
ἀλλὰ τοῦ δικαίου ἴσα καὶ τοῖς κρατίστοις τῶν Ἑλλήνων
5 μετὰποιούμενους, ἐλευθέρους τε ἀρῆκε καὶ χρίαν τῆς

que omnes insidiarum consocios a Macedonibus jaculis con-
fossos esse. Ad Parmenionem vero missum Polydamanem,
unum ex amicis, literas ab Alexandro ad duces exercitus qui
in Media erant ferentem. Hi erant, Cleander, Sitalces et Me-
nides, qui quidem in exercitu cui praeerat Parmenio duces
erant constituti, (4) et ab his Parmenionem interfectum :
sive quod haud verisimile videretur Alexandro, quum Phi-
lotos sibi insidias struxisset, Parmenionem patrem ejus con-
siliis ignarum fuisse : sive, ut maxime conscius non esset,
quod periculosum videretur illum interfecto filio superesse :
praecipue quum tanta ejus esset auctoritas tum apud Alexan-
dram, tum apud universum exercitum non solum Macedo-
num, verum etiam exterorum, quibus saepenumero sive
ordine ipsum vocante sive etiam extra ordinem, jussu
Alexandri, summa cum gratia praefuerat.

CAP. XXVII.

Ferunt quoque eodem tempore etiam Amyntam Andro-
menis filium in judicium vocatum, et cum eo Polemonem,
Attalum Simmiamque, Amyntae fratres, tanquam et ipsi
insidiarum adversus Alexandrum consocii fuissent, ob fidem
atque amicitiam quam cum Philota coluerant. (2) Hoc
etiam insidiarum suspicionem verisimiliorem apud multitu-
dinem effecit, quod Polemon, unus ex Amyntae fratribus,
Philota comprehenso, ad hostes profugerat. At quum Amyn-
tas cum fratribus actionem publicam sustinuisset, causam-
que suam strenue apud Macedones dixisset, ab ea crimina-
tione absolutus est : statimque post absolutionem in concilio
factam, potestatem sibi fieri petiit eundi ad fratrem, ut eum
ad Alexandrum reduceret. (3) Quod quum a Macedonibus
illi concessum esset, abiit, eodemque die Polemonem re-
duxit. Ex eo multo quam antea manifestius apparuit Amyn-
tam extra culpam fuisse. Ceterum paulo post pagum quen-
dam oppugnans, sagitta ictus, ex eo vulnere interiit : adeo
ut nihil illi ex illa absolutione accesserit, praeter quam quod
vir bonus habitus interierit.

4. Post haec Alexander amicorum equitatu duces duos He-
phæstionem Amyntoris filium, et Clitum Dropidis praefecit,
divisisque in duas partes amicorum copiis (neque enim vel
amicum volebat unum tot equitibus, qui alioqui praestan-
tissimi totius equitatus et dignitate et bellica virtute erant,
solum praefectum esse), ad eos pervenit qui olim quidem
Ariasar, postea vero Euergelae vocati sunt (hoc est bene-
fici), quod Cyrum Cambysis filium in expeditione Scythica
adjuverant. (5) Hos Alexander, quod illorum majores
de Cyro bene meriti fuissent, honore affecit. Quumque ipse
intelligeret eos non more reliquorum ejus regionis barbarum
vivere, sed perinde atque qui apud Graecos optime in-
stituti sunt, justitiam colere, liberos dimisit, tantumque

ἐμάρου ὅσῃν αὐτοὶ σφίσιν ἤτησαν (οὐ πολλὴν δὲ οὐδ' αὐτοὶ ἤτησαν), προσέθηκεν. Ἐνταῦθα θύσας τῷ Ἀπόλλωνι Δημήτριον μὲν ἓνα τῶν σωματοφυλάκων, ὑποκτεύσας μετασχεῖν Φιλώτῃ τῆς ἐπιβουλῆς, ξυνέλαβε· σωματοφύλακα δὲ ἀντὶ Δημητρίου ἀπέδειξε Πτολεμαῖον τὸν Λάγου.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος προΐει ὡς ἐπὶ Βάκτρα καὶ Βῆσσον, Δράγγας τε καὶ Γαδρωσοὺς ἐν τῇ παρώδῃ παραστησάμενος. Παρεστήσατο δὲ καὶ τοὺς Ἀραχωίτους καὶ σατράπην κατέστησεν ἐπ' αὐτοῖς Μένηνα. Ἐπῆλθε δὲ καὶ τῶν Ἰνδῶν τοὺς προσχώρους Ἀραχωίταις. Ξύμπαντα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη διὰ χιόνος τε πολλῆς καὶ ξὺν ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων καὶ τῶν στρατιωτῶν ταλαιπωρία ἐπῆλθε. (2) Μαθὼν δὲ τοὺς Ἀρείους αὐτῆς ἀφιστάναι, Σατιβαρζάνου ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἰμβαλόντος σὺν ἱππεῦσι δισχιλίοις, οὓς παρὰ Βήσσου ἔλαβεν, ἀποστέλλει παρ' αὐτοὺς Ἀρτάβαζόν τε τὸν Πέρσην καὶ Ἐρίγιον καὶ Κάρανον τῶν ἐταίρων· προστάζει δὲ καὶ Φραταφέρνην, τὸν τῶν Παρθυαίων σατράπην, ὅτι συμβαλεῖν αὐτοῖς ἐς τοὺς Ἀρείους. (3) Καὶ γίνεται μάχη τοῖς ἀμφοῖν Ἐρίγιον καὶ Κάρανον πρὸς Σατιβαρζάνην καρτερά, οὐδὲ πρόσθεν οἱ βάρβαροι ἐνέκλιναν πρὶν Σατιβαρζάνην συμπεσόντα Ἐριγιῷ πρὸς Ἐριγιῷ πλεόντα δόρατι ἐς τὸ πρόσωπον ἀποθανεῖν. Τότε δὲ ἐγγλίναντες οἱ βάρβαροι προτροπάδην ἔφευγον.

4. Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Καύκασον τὸ ὄρος ἦεν, ἵνα καὶ πολὺν ἔκτισε καὶ ὠνόμασεν Ἀλεξάνδρειαν καὶ θύσας ἐνταῦθα τοῖς θεοῖς ὅσοις νόμος αὐτῷ υπέρβαλε τὸ ὄρος τὸν Καύκασον, σατράπην μὲν τῇ γῆρᾳ ἐπιτάξας Προξήνην, ἀνδρᾶ Πέρσην, τῶν δὲ ἐταίρων Νειλόξενον τὸν Σατύρου ἐπίσκοπον ξὺν στρατιᾷ ἀπολίσσων.

5. Τὸ δὲ ὄρος δὲ Καύκασος ὑψηλὸν μὲν ἐστὶν ὥσπερ καὶ ἄλλο τῆς Ἀσίας, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ψιλὸν δὲ τὸ πλὴν αὐτοῦ τό γε ταύτῃ. Μακρὸν γὰρ ὄρος παρατέταται· Καύκασος, ὥστε καὶ τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος, ὃς δὴ τὴν Κιλικίαν τε καὶ Παμφυλίαν ἀπείργει, ἀπὸ τοῦ Καυκάσου εἶναι λέγουσι καὶ ἄλλα ὄρη μεγάλα ἀπὸ τοῦ Καυκάσου διακρίμενα ἄλλη καὶ ἄλλη ἐπωνυμία κατὰ ἤθη τῶν ἐκαστῶν. (6) Ἀλλὰ ἐν γε τούτῳ τῷ Καυκάσῳ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶ μὴ τέρμινθοι πεφύκασιν καὶ σιλφίον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπωκεῖτο πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ πρόβατα πολλὰ καὶ κτήνη ἐνέμοντο, ὅτι καὶ χαίρουσι τῷ σιλφίῳ τὰ πρόβατα, καὶ εἰ ἐκ πολλοῦ πρόσθεν τῶν σιλφίου αἰσθοῖτο, καὶ θεῖ ἐπ' αὐτὸ καὶ τό τε ἄθος ἐπιμένεται καὶ τὴν ρίζαν ἀνορύττον καὶ ταύτην κατεσθίει. (7) Ἐπὶ τῷδε ἐν Κυρήνῃ ὡς μακροτάτῳ ἀπελαύνουσι τὰς ποίμνας τῶν χωρίων ἵνα αὐτοῖς τὸ σιλφίον ρυτίται· οἱ δὲ καὶ περιφράσσουσι τὸν χώρον, τοῦ μὴδ' εἰσελάττειν αὐτῷ πρόβατα, δυνατὰ γενέσθαι εἶσω παρελθεῖν, ὅτι πολλοῦ ἀξίον Κυρηναίους τὸ σιλφίον.

ex finitimis locis agri quantum petiere (exiguum autem petiere) dedit. Eo loci Apollini sacrum fecit : et Demetrium, unum ex corporis custodibus, quem Philotæ consiliorum participem fuisse suspicabatur, comprehendit, et Ptolemæum agi in ejus locum suffecit.

CAP. XXVIII.

His peractis in Bactra et Bessum movit, Drangis Gadrosisque in ipso itinere subactis. Subegit autem etiam Arachotos, et Menonem iis satrapam constituit. Posthæc Indos Arachotis finitimos invadit : omnes has gentes per multas nives, in magna rerum omnium penuria, summis militum laboribus subjugavit. (2) Quumque cognovisset Arios denuo descivisse, Satibarzane cum duobus millibus equitum, quos a Besso acceperat, in eorum agros ingresso, Artabazum Persam et Erigyium Caranumque ex amicis in eos mittit, Phratapherne Parthorum satrapa una cum eis in Arios misso. (3) Atrox ibi Erigyil et Carani adversus Satibarzanem praelium committitur. Neque prius barbari in fugam sese inclinarunt, quam Satibarzanes cum Erigyio congressus ab eoque faciem jaculo transfossus cecidit. Tum effusa barbarorum fuga fit.

4. Inter hæc Alexander ad Caucasum montem profectus, urbem ibi condidit, quam Alexandriam nominavit, et sacrificio diis quibus solebat facto, Caucasum montem superavit. Satrapam illi regioni constituit Proxem Persam ; ex amicis vero Niloxenum Satyri filium inspectorem cum exercitu ibi relinquit.

5. Mons Caucasus nulli montium qui in Asia sunt altitudine secundus est, ut Aristobulus auctor est. Ejus ut plurimum nudum dorsum erat in hac certe parte : in magnam enim longitudinem porrigitur Caucasus ; adeo ut et Taurum montem, qui Ciliciam Pamphyliamque disternat, a Caucasu duci velint, aliosque ingentes montes qui pro varietate gentium, a quibus incoluntur, nomina variant. (6) At in hoc Caucasu nihil præter terebinthum et silphium nascitur, ut auctor est Aristobulus : et nihilominus multos incolæ habebat, multæque in eo pecudes atque armenta pascebantur, quod pecudes silphium amant, et si ex longinquiore loco id per odoratum senserint, citatim eo feruntur, depastisque flore radicem etiam suffodiunt atque arrodunt : (7) eamque ob causam Cyrenæi greges ovium quam longissime ab his locis arcent, quibus silphium nascitur : nonnulli etiam sepem obducunt, ne si pecudes propius accedant, intrare possint. Magno enim apud Cyrenæos in pretio est silphium.

8. Βῆσσοι δέ, ἔχων ἄμφ' αὐτὸν Περσῶν τε τοὺς μετασχόντας αὐτῷ τῆς Δαρείου συλλήψεως καὶ αὐτῶν Βακτριῶν ἐς ἐπτακισχιλίους καὶ Δάας τοὺς ἐπὶ τὰδε τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ ἐποικιούντας, ἔφθειρε τὴν ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ Καυκάσῳ, ὡς ἐρημία τε τῆς χώρας τῆς ἐν μέσῳ αὐτοῦ τε καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων ἀπείρξων Ἀλέξανδρον τοῦ μὴ ἐλαύνειν πρόσω. (9) Ἄλλ' Ἀλέξανδρος ἤλαυνεν οὐδὲν μείον, χαλεπῶς μὲν διὰ τε χιόνος πολλῆς καὶ ἐνδείας τῶν ἀναγκαίων, ἥει δὲ θυμῳ. 10 Βῆσσοι δέ, ἐπεὶ ἐξηγγέλλετο αὐτῷ οὐ πόρρω ἤδη ὦν Ἀλέξανδρος, διαβάς τὸν Ὠξὸν ποταμὸν τὰ μὲν πλοῖα ἐφ' ὧν διέβη κατέκαυσεν, αὐτὸς δὲ ἐς Ναύτακα τῆς Σογδιανῆς χώρας ἀπεχώρει. (10) Εἶποντο δὲ αὐτῷ οἱ τε ἄμφι Σπιταμένην καὶ Ὀξυάρτην, ἔχοντες τοὺς ἐκ τῆς 15 Σογδιανῆς ἱππέας, καὶ Δάαι οἱ ἀπὸ τοῦ Τανάϊδος. Οἱ δὲ τῶν Βακτριῶν ἱππεῖς ὡς φεύγειν ἐγνωκότα ἔμαθον Βῆσσον, ἄλλος ἄλλῃ ἐπὶ τὰ σφῶν ἕκαστοι ἀπηλλάγησαν.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Ἀλέξανδρος δὲ ἐς Δράψακα ἀφικόμενος καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιάν ἐς Ἀορνόν τε ἦγε καὶ Βάκτρα, 20 αἱ δὲ μέγιστα εἰσι πόλεις ἐν τῇ Βακτριῶν χώρᾳ. Καὶ ταύτας τε ἐξ ἐφόδου ἔλαβε καὶ φυλακὴν ἐν τῇ ἀκρᾷ τῆς Ἀόρνου ἀπέλιπε καὶ ἐπὶ ταύτης Ἀρχέλαον τὸν Ἀνδρόκλου τῶν ἐταίρων τοῖς δὲ ἄλλοις Βακτρίοις, οὐ χαλεπῶς προσχωρήσασιν, ἐπέταξε σατράπην Ἀρτάβαζον τὸν 25 Πέροην.

2. Αὐτὸς δὲ ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν Ὠξὸν ποταμόν· ὁ δὲ Ὠξὸς ῥέει μὲν ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ Καυκάσου, ἔστι δὲ ποταμῶν μέγιστος τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅσους γε δὴ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐπῆλθον, πλὴν τῶν Ἰνδῶν 30 ποταμῶν· οἱ δὲ Ἰνδοὶ πάντων ποταμῶν μέγιστοί εἰσιν· ἐξίησι δὲ ὁ Ὠξὸς ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν τὴν καθ' Ὑρκανίαν. (3) Διαβάλλειν δὲ ἐπιχειροῦντι αὐτῷ τὸν ποταμὸν πάντῃ ἀπορον ἐφαίνετο· τὸ μὲν γὰρ εὖρος ἦν ἐς εἴς μάλιστα σταδίου, βαθὺς οὐ πρὸς λόγον τοῦ εὖρους, 35 ἀλλὰ πολὺ δὴ τι βαθύτερος καὶ ψαμμώδης, καὶ ῥεῦμα ὀξὺ [ἔχων], ὡς τὰ καταπηγνύμενα πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ ἐκστρέφεσθαι ἐκ τῆς γῆς οὐ χαλεπῶς, οἷα δὲ οὐ βεβαίως κατὰ τῆς ψάμμου ἰδρυμένα. (4) Ἄλλως δὲ καὶ ἀπορία ὕλης ἐν τοῖς τόποις ἦν καὶ τριβὴ πολλὴ ἐφαίνετο, εἰ 40 μακρόθεν μετίοιεν ὅσα ἐς γεφύρωσιν τοῦ πόρου. Ξυναγῶν οὖν τὰς διφθέρας ὑφ' αἷς ἐσκήνουν οἱ στρατιῶται, φορυτοῦ ἐμπλῆσαι ἐκέλευσεν ὡς ξηροτάτου καὶ καταδῆσαι τε καὶ ξυρράψαι ἀκριβῶς τοῦ μὴ ἐσδύεσθαι ἐς αὐτὰς τοῦ ὕδατος. Ἐμπλησθεῖσαι δὲ καὶ ξυρραφεῖσαι 45 ἱκαναὶ ἐγένοντο διαβιβάσαι τὸν στρατὸν ἐν πέντε ἡμέραις.

5. Πρὶν δὲ διαβαίνειν τὸν ποταμὸν, τῶν τε Μακεδόνων ἐπιλέξας τοὺς πρεσβυτάτους καὶ ἤδη ἀπολέμους καὶ τῶν Θεσσαλῶν τοὺς ἐθελοντάς καταμείναντας, ἐπ' 50 οἴκου ἀπέστειλεν. Ἐκπέμπει δὲ καὶ Στασάνορα, ἕνα

8. Bessus autem Persis, qui participes consiliorum in capiēdo Dario fuerant, comitatus, Bactrianisque circiter septem millibus, et Dais cis Tanaim fluvium habitantibus, regionem Caucasō adjacentem depopulatus est, ut prae vastitate regionis inter se et Alexandrum interjectae, rerumque necessarium penuria, Alexandrum quominus progredere-tur impediret. (9) Is vero idcirco nihilominus processit, difficulter quidem ob nivium altitudinem, et commeatus inopiam: processit tamen. Bessus, ut cognovit Alexandrum non procul abesse, Oxo flumine trajecto, navigia quibus copias transvererat incendit; ipse in Nautaca Sogdianae regionis se recepit. (10) Sequebantur eum Spitamenes et Oxyartes cum equitibus Sogdianis, et Dais a Tanai profectis. Bactriani equites, quum in fuga Bessum salutis suae spem posuisse intellexerunt, alius alio dilapsi domum revertuntur.

CAP. XXIX.

Alexander inde Drapsaca profectus, recreato exercitu, in Aornum et Bactra movit, quae quidem maximae sunt in Bactris urbes: quibus primo impetu captis, praesidium in arce Aorni constituit, cui Archelaum Androcli filium, unum ex amicis, praefecit. Reliquis vero Bactris non difficulter sese deditibus Artabazum Persam satrapam dedit.

2. Ipse ad Oxum flumen exercitum duxit. Oxus fluvius e monte Caucasō fluit, omnium Asiae fluminum, quotquot Alexander cum exercitu adiit, maximum, Indorum fluminibus exceptis. Haec enim omnia flumina magnitudine superant. Oxus porro in mare magnum, juxta Hyrcaniam, influit. (3) Conanti Alexandro flumen transire nulla se facultas offerre videbatur. Namque ejus latitudo ad sex maxime stadia extenditur: altitudo latitudini non respondet, sed profundior et sabulosus est. Cursus fluminis adeo rapidus, ut facile quae vado infixae fuerint subvertat secumque rapiat, utpote quae ob sabulum firmiter stabilita non sint. (4) Ad haec materia etiam in his locis deerat, multum praeterea morae faciendum videbatur, si ex longinquo apportanda essent quaecunque ad flumen ponte jungendum erant necessaria. Collectis itaque pellibus sub quibus milites in tentoriis degebant, sarmentis quam maxime siccis eas impleri, accurateque vinciri et consui jubet, ne aquam aliqua ex parte admittere possent. Quibus ita impletis et consutis, exercitum quinque dierum spatio traduxit.

5. Antequam vero flumen trajiceret, seligens ex Macedonibus qui aut prae aetate aut vulneribus inepti ad pugnam erant, et ex Thessalis qui voluntarii remanserant, domum remisit. Stasanorem quoque, unum ex amicis, in

τῶν ἐταίρων, ἐς Ἀρείους, προστάξας Ἀρσάμην μὲν τὸν σατράπην τῶν Ἀρείων ξυλλαβεῖν, ὅτι ἐθελοκακεῖν αὐτῷ Ἀρσάμης ἔδοξεν, αὐτὸν δὲ σατράπην εἶναι ἀντ' ἐκείνου Ἀρείων.

α. Περάσας δὲ τὸν Ὠξὸν ποταμὸν ἦγε κατὰ σπουδὴν ἵνα Βῆσσον εἶναι ξὺν τῇ δυνάμει ἐπυνθάνετο. Καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνοῦνται παρὰ Σπιταμένους καὶ Δαταφέρνου πρὸς αὐτὸν ἀγγέλλοντες ὅτι Σπιταμένης καὶ Δαταφέρνης, εἰ πεμφθεῖν αὐτοῖς καὶ ὀλίγη στρατιὰ καὶ ἡγεμῶν τῇ στρατιᾷ, ξυλλήψονται Βῆσσον καὶ παραδώσουσιν Ἀλέξανδρῳ· ἐπεὶ καὶ νῦν ἀδέσμῳ φυλακῇ φυλάσσεσθαι πρὸς αὐτὸν Βῆσσον. (7) Ταῦτα ὡς ἤκουσεν Ἀλέξανδρος, αὐτὸς μὲν ἀναπαύων ἦγε τὴν στρατιάν σχολαίτερον ἢ πρότερον Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου ἀποστέλλει τῶν τε ἐπείρου ἱππαρχίας τρεῖς ἄγοντα καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς ἑμπαντας, πεζῶν δὲ τὴν τε Φιλώτα τάξιν καὶ τῶν ἱπποκιστῶν χιλιάρχον μίαν καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας πάντας καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, σπουδῇ ἐλαύνειν κελεύσας ὡς Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρνῃν. Καὶ Πτολεμαῖος ἦι ὡς ἐτέτακτο, καὶ διελθὼν ἐν ἡμέραις τέσσαρσι σταθμοὺς δέκα ἀφικνεῖται ἐς τὸ στρατόπεδον οὗ τῇ προτεραιᾷ ὑλισμένοι ἦσαν οἱ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην βάρβαροι.

ΚΕΦ. Α'.

Ἐνταῦθα ἔμαθε Πτολεμαῖος ὅτι οὐ βεβαία τῷ Σπιταμένῃ καὶ Δαταφέρνῃ ἡ γνώμη ἐστὶν ἀμφὶ τῇ παρούσῃ τοῦ Βήσσου. Τοὺς μὲν δὴ πεζοὺς κατέλιπε, προστάξας ἕπασθαι ἐν τάξει, αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς ἱππεῦσιν ὁδὸν ἀφίκετο πρὸς κώμην τινά, ἣν ὁ Βῆσσος ἦν ξὺν ὀλίγοις στρατιώταις. (2) Οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην καταχωρήσαντες ἤδη ἐκαίθεν, καταιδεσθέντες αὐτοὶ παραδόναι τὸν Βῆσσον. Πτολεμαῖος δὲ περιστήσας ἐν κύκλῳ τῆς κώμης τοὺς ἱππέας (ἦν γὰρ τι καὶ τεῖχος περιβεβλημένον καὶ πύλαι κατ' αὐτό), ἐπεκρηκυέτο τοῖς ἐν τῇ κώμῃ βαρβάροις, ἀπαθείς σφᾶς ἀπαλλάσσειν παραδόντας Βῆσσον. Οἱ δὲ ἐδέχοντο τοὺς ξὺν Πτολεμαίῳ ἐς τὴν κώμην. (3) Καὶ Πτολεμαῖος ξυλλαβὼν Βῆσσον ὀπίσω ἐπανήει· προπέμψας δὲ ἤρετο Ἀλέξανδρον ὅπως χρὴ ἐς ὅβιν ἄγειν Ἀλεξάνδρου Βῆσσον. Καὶ Ἀλέξανδρος γυμνὸν ἐν κλοιῷ δέσαντα οὕτως ἄγειν ἐκέλευσε καὶ καταστήσαντα ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ ἢ αὐτὸς αὐτὴ καὶ ἡ στρατιὰ παρελάσσεσθαι ἐμελλε. Καὶ Πτολεμαῖος οὕτως ἐποίησεν.

4. Ἀλέξανδρος δὲ ἰδὼν τὸν Βῆσσον ἐπιστήσας τὸ ἄρμα ἤρετο ἀνθ' ὅτου τὸν βασιλέα τὸν αὐτοῦ καὶ ἄμα ὁκρίων καὶ εὐεργέτην γενόμενον Δαρεῖον τὰ μὲν πρῶτα ἑνὶ λαβῇ καὶ δέσας ἦγεν, ἔπειτα ἀπέκτεινε. Καὶ ὁ Βῆσσος οὐ μόνον οἱ ταῦτα δοξάντα πρᾶξις ἔφη, ἀλλὰ ὅτι τοῖς τότε ἀμφὶ Δαρεῖον οὔσιν, ὡς σωτηρίαν σφίσιν εἶρεσθαι παρ' Ἀλεξάνδρου. (5) Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοῖσδε μεσιποῦν ἐκέλευεν αὐτὸν καὶ ἐπιλέγειν τὸν κήρυκα

Arios mittit, qui Arsamen Ariorum satrapam comprehenderet, quod mali aliquid moliri videbatur: utque ipse ejus loco satrapatum obtineat jubet.

6. Trajecto autem amne Oxo, celeriter eo exercitum duxit, ubi Bessum cum copiis esse acceperat. Interea nuntii ad eum a Spitamene et Datapherne veniunt, pollicentes, si aliquem ex ducibus suis cum aliquantis copiis mitteret, sese Bessum comprehensum Alexandro tradituros esse. In custodia enim illum, citra vincula tamen, teneri. (7) Qua re cognita, Alexander relaxationem dans lentius quam antea exercitum duxit. Ac Ptolemæum quidem Lagi filium cum tribus amicorum equitum turmis et hastatis equitibus omnibus, ex peditibus vero Philotæ agmine et scutatis mille Agrianisque omnibus ac sagittariorum dimidia parte, ut ad Spitamenem et Dataphernem celeriter contendat jubet. Ptolemæus imperata facit, et decem mansionum iter quadriduo emensus, eo pervenit ubi pridie barbari cum Spitamene castra habuerant.

CAP. XXX.

Ibi certior factus est, dubiam esse Spitamenis et Dataphernis de tradendo Besso sententiam. Peditibus itaque relictis, et composito agmine sequi jussis, ipse cum equitatu progressus ad vicum quendam venit, in quo Bessus cum paucis militibus agebat. (2) Nam qui cum Spitamene erant jam inde abierant, quod eos Bessum tradere pudebat. Ptolemæus, pago equitibus circumseuso (erat enim pagus muro et portis cinctus), barbaris paganis denuntiari jubet, incolumes eos abituros, si Bessum tradant. Barbari Ptolemæum cum suis copiis intromittunt. (3) Ptolemæus capto Besso ad Alexandrum revertitur: nuntiumque præmittit, qui percontetur quomodo illum in conspectum suum adduci vellet. Alexander nudum capistro alligatum adduci jubet, et ad dextrum viæ latus, qua sibi cum exercitu transeundum esset, sisti. Ptolemæus ita ut imperatum ei est facit.

4. Alexander Bessum conspicatus, currum sistens, rogavit quam ob causam Darium regem suum pariter atque amicum et optime de se meritum, comprehensum et in vinculis ductum interfecisset. Cui Bessus, non ex suo unius consilio id factum fuisse, sed omnium qui tum temporis Dario adfuerant, uti ea ratione salutem sibi apud Alexandrum invenirent. (5) Tum Alexander Bessum flagris cædi jussit, ac per præconem pronuntiari eadem illa quæ

ταῦτα ἐκείνα ὅσα αὐτὸς τῷ Βήσσῳ ἐν τῇ πύσσει ὤνει-
 δισε. Βήσσος μὲν δὴ οὕτως αἰκισθεὶς ἀποπέμπεται ἐς
 Βάκτρα ἀποθανοῦμενος. Καὶ ταῦτα Πτολεμαῖος ὑπὲρ
 Βήσσου ἀνέγραψεν· Ἀριστόβουλος δέ, τοὺς ἀμφὶ Σπι-
 5 ταμένην τε καὶ Δαταφέρην Πτολεμαίῳ ἀγαγεῖν Βήσσον
 καὶ παραδοῦναι Ἀλεξάνδρῳ γυμνὸν ἐν κλοιῷ δήσαντας.
 6. Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπληρώσας τὸ ἵππικὸν ἐκ τῶν
 αὐτόθεν ἵππων (πολλοὶ γὰρ αὐτῷ ἵπποι ἐν τῇ ὑπερ-
 βολῇ τοῦ Καυκάσου καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τὸν Ὠξόν τε καὶ ἀπὸ
 10 τοῦ Ὠξοῦ πορεῖα ἐξέλιπον) ὥς ἐπὶ Μαράκανδα ἦγε· τὰ
 δὲ ἐστὶ βασιλεία τῆς Σογδιανῶν χώρας. (7) Ἐνθεν δὲ
 ἐπὶ τὸν Τανάιν ποταμὸν προΐει. Τῷ δὲ Τανάϊδι τούτῳ,
 ὃν δὴ καὶ Ἰαξάρτην ἄλλῳ ὀνόματι πρὸς τῶν ἐπιχωρίων
 βαρβάρων καλεῖσθαι λέγει Ἀριστόβουλος, αἱ πηγαὶ μὲν
 15 ἐκ τοῦ Καυκάσου ὄρους καὶ αὐτῷ εἰσὶν ἐξίησι δὲ καὶ
 οὗτος ὁ ποταμὸς ἐς τὴν Ὑρκανίαν θάλασσαν. (8) Ἄλλος
 δ' ἂν εἴη Τανάϊς ὑπὲρ οὗ λέγει Ἡρόδοτος ὁ λογοποιὸς
 ὄγδοον εἶναι τῶν ποταμῶν τῶν Σκυθικῶν Τανάιν, καὶ
 20 ῥέειν μὲν ἐκ λίμνης μεγάλης ἀνίσχοντα, ἐκδιδόναι δὲ
 ἐς μελίῳ ἐτὶ λίμνην τὴν καλουμένην Μαιῶτιν· καὶ τὸν
 Τανάιν τοῦτον εἰσὶν οἱ ὅρον ποιοῦσι τῆς Ἀσίας καὶ τῆς
 Εὐρώπης, (9) οἷς δὴ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ πόντου τοῦ Εὐ-
 ξείνου ἡ λίμνη τε ἡ Μαιῶτις καὶ ὁ ἐς ταύτην ἐξίησι πο-
 25 ταμὸς ὁ Τανάϊς οὗτος διείργει τὴν Ἀσίαν τε καὶ τὴν Εὐ-
 ρώπην, καθάπερ ἡ κατὰ Γάδειρά τε καὶ τοὺς ἀντιπέραν
 Γαδείρων Αἰθύας τοὺς Νομάδας θάλασσα τὴν Αἰθύν
 αὖ καὶ τὴν Εὐρώπην διείργει, οἷς γε δὴ ἡ Αἰθὺς ἀπὸ
 τῆς Ἀσίας τῆς ἄλλης τῷ Νεῖλῳ ποταμῷ διακέχριται.
 10. Ἐνταῦθα ἀποσκευασθέντες τινὲς τῶν Μακεδόνων
 30 ἐς προνομὴν κατακόπτονται πρὸς τῶν βαρβάρων· οἱ δὲ
 δράσαντες τὸ ἔργον ἀπέφυγον ἐς ὄρος τραχύτατον καὶ
 πάντῃ ἀπότομον· ἦσαν δὲ τὸ πλῆθος ἐς τρισμύριους.
 Καὶ ἐπὶ τούτους Ἀλέξανδρος τοὺς κουφοτάτους τῆς στρα-
 35 τικῆς ἀναλαβὼν ἦγεν. (11) Ἐνθα δὲ προσβολαὶ πολλαὶ
 ἐγίνοντο τοῖς Μακεδόσιν ἐς τὸ ὄρος· καὶ τὰ μὲν πρῶτα
 ἀπεκρούοντο βαλλόμενοι ἐκ τῶν βαρβάρων, καὶ ἄλλοι
 τε πολλοὶ τραυματῖαι ἐγένοντο καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐς
 τὴν κνήμην τοξεύεται διαμπαξ καὶ τῆς περόνης τι ἀπο-
 40 θραύεται αὐτῷ ἐκ τοῦ τοξεύματος. Ἀλλὰ καὶ ὥς ἔλαβέ
 τε τὸ χωρίον καὶ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν αὐτοῦ κατεκό-
 πησαν πρὸς τῶν Μακεδόνων, πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν
 πετρῶν βίβαντες σφᾶς ἀπέθανον, ὥστε ἐκ τρισμυρίων
 οὐ πλείους ἀποσωθῆναι ὀκτακισχιλίων.

ipse Besso inquirens exprobrarat. Bessus ita flagellis caesus, Bactra pomas capite persoluturus remittitur. Hæc Ptolemæus de Besso. Aristobulus vero auctor est, eos qui cum Spitamene et Datapherne erant, Bessum Ptolemæo adduxisse, atque ita nudum capistro vinctum Alexandro traditum fuisse.

6. Alexander, equis quos ibi nactus est in supplementum sui equitatus sumptis (multos enim equos tam in transitu Caucasi montis, quam in itinere ad Oxum amnem et discessu ab Oxo amiserat) in Maracanda movit, qua in urbe Sogdianorum regia est. (7) Inde ad Tanaim fluvium profectus est. Hujus quoque fluminis quod et alio nomine Iaxartem a finitimis barbaris appellari Aristobulus dicit, fontes e Caucasio monte oriuntur, itemque in Hyrcaniam mare fertur. (8) Alius fuerit Tanais, de quo Herodotus historiarum scriptor dicit, octavum esse flumen Scythicum Tanaim, ejusque fontes ex magno lacu ortos fluere, et in alium majorem lacum, Mæotim dictum, ferri. Atque hunc Tanaim sunt qui Asiæ atque Europæ terminum statuunt; (9) quibus quidem ex intimo sinu Ponti Euxini Mæotis palus atque hic Tanais in eam exiens, Asiam ab Europa separat: quemadmodum mare quod inter Gades, et inter eos qui ex adverso sunt Afros Numidas, Africam ab Europa dividit; sicut etiam Africa a reliqua Asia Nilo flumine dirimitur.

10. Eo loco nonnulli ex Macedonibus longius pabulatum digressi a barbaris caesi sunt, qui sese post hoc factum in montem asperissimum omnique ex parte præruptum receperunt. Hi ad xxx m. erant: adversus quos Alexander assumptis expeditioribus totius exercitus celeriter profectus est. (11) Macedones frequentes in montem insultus faciunt: ac initio quidem icti a barbaris, multis vulneribus acceptis, repelluntur. Atque ipse Alexander sagitta medium crus trajectus est, et fibulæ pars sagitta abrumpitur. Collis nihilominus captus est, ac plerique barbarorum a Macedonibus caesi, alii e rupibus sese præcipitantes interierunt: adeo ut ex triginta millibus non plures octo millibus evaserint.

BIBAION TETAPTON.

ΚΕΦ. Α'.

Οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις ὕστερον ἀφικνοῦνται παρ' Ἀλεξάνδρον πρέσβεις ἀπὸ τε Σκυθῶν τῶν Ἀδίων καλουμένων (οὗς καὶ Ὅμηρος δικαιοτάτους ἀνθρώπους εἶπεν ἐν τῇ ποιήσει ἐπήνεσεν· οἰκοῦσι δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ οὗτοι αὐτόνομοι, οὐχ ἥμισυ διὰ πέναν τε καὶ δικαιοσύνην), καὶ παρὰ τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης Σκυθῶν, οἱ δὲ τὸ μέγιστον ἔθνος ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐποικοῦσι. (β) Καὶ τούτοις συμπεμπει Ἀλέξανδρος τῶν ἐταίρων, πρῶτον μὲν κατὰ πρεσβείαν φίλιαν ξυνηγομένους, ὁ δὲ νοῦς τῆς πομπῆς ἐς κατασκοπὴν τι μᾶλλον ἔφερε φύσει· τῆς χώρας τῆς Σκυθικῆς καὶ πλήθους αὐτῶν καὶ νομαίων καὶ ὀπλίσεως ἦντινα ἔχοντες στέλλονται ἐς τὰς μάχας.

2. Αὐτὸς δὲ πρὸς τῷ Τανάϊδι ποταμῷ ἐπενόει πόλιν οὐλοῦν, καὶ ταύτην ἑαυτοῦ ἐπώνυμον. Ὁ τε γὰρ χώρος ἐπιτήδειος αὐτῷ ἐφαίνετο αὐξῆσαι τὴν πόλιν ἐπὶ μέγα καὶ ἐν καλῷ οἰκισθῆσεσθαι τῆς ἐπὶ Σκύθας, εἴποι συμβαῖνοι, ἐλάσεως καὶ τῆς προφυλακῆς τῆς χώρας πρὸς τὰς καταδρομὰς τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐποικούντων βαρβάρων. (4) Ἐδόκει δ' ἂν καὶ μεγάλη γινῆσθαι ἡ πόλις πλήθει τε τῶν ἐς αὐτὴν ξυνοικιζομένων καὶ τοῦ ὀνόματος τῇ λαμπρότητι. Καὶ ἐν τούτῳ αἱ πρόσχωροι τῷ ποταμῷ βάρβαροι τοὺς τε τὰ φρούρια ἐν ταῖς πόλεσι σφῶν ἔχοντας στρατιώτας τῶν Μακεδόνων συλλαβόντες ἀπέκτειναν καὶ τὰς πόλεις ἐς ἀσφάλειάν τινα μᾶλλον ὠχύρουν. (5) Ξυνεπελάθοντο δὲ ἀδυνάμεις τῆς ἀποστάσεως καὶ τῶν Σογδιανῶν οἱ πολλοί, ἐπαρθέντες πρὸς τῶν συλλαβόντων Βῆσσον, ὥστε καὶ τῶν Βακτριανῶν ἔστιν οὓς σφισιν οὗτοι ξυναπέστησαν, αἱ δὲ καὶ δέισαντες Ἀλέξανδρον, εἶτε καὶ λόγον ἐπὶ τῇ ἀποστάσει διδόντες, ὅτι ἐς ἓνα ξύλλογον ἐπηγγέλκει Ἀλέξανδρος ξυνελθεῖν τοὺς ὑπάρχους τῆς χώρας ἐκεῖ· τῆς εἰς Ζαρίασπα, τὴν μεγίστην πόλιν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ αἰδοῦν τοῦ συλλόγου γιγνομένου.

ΚΕΦ. Β'.

2. Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, παραγγείλας τοῖς πρῶτοις κατὰ λόχους κλίμακας ποιεῖσθαι ὅσαι ἐκάστῳ λόγῳ ἐπηγγέλθησαν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ὁρμηθεὶς πόλιν προὔχου, ἣ ὄνομα ἦν Γάζα· ἐς γὰρ ἑπτὰ πόλεις συμπεφευγέναι ἐλέγοντο αἱ ἐκ τῆς χώρας βάρβαροι. (2) Κράτερον δὲ ἐκπέμπει πρὸς τὴν καλουμένην Κυρούπολιν, ἥπερ μεγίστη πασῶν καὶ ἐς αὐτὴν οἱ πλείστοι ξυνειλεγμένοι ἦσαν τῶν βαρβάρων. Παρήγγελλτο δὲ αὐτῷ στρατοπεδεῦσαι πλησίον τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ τῆς ἐν κύκλῳ αὐτῆς ὀρύξαι

LIBER QUARTUS.

CAP. I.

Paucis post diebus legati ad Alexandrum veniunt a Scythis, quos Abios vocant (quos et Homerus justissimos mortalium appellans in suo opere laudat. Hi Asiam incolunt, nullis legibus subjecti, ob paupertatem nimirum cum iustitia conjunctam) et a Scythis Europæis, quæ maxima natio Europam colit. (2) Cum his redeuntibus Alexander quosdam ex amicis mittit, prætextu quidem amicitiae per legationem componendæ: re autem vera non alio spectabat hæc missio, quam ut naturam Scythicæ regionis specularentur, et quanta esset incolarum multitudo, qui mores, quæve armatura utentes in pugnam prodirent, cognoscerent.

3. Ipse juxta Tanaim fluvium urbem condere statuerat, eamque suo de nomine vocare. Nam et ipse locus percommodus videbatur ad urbem amplificandam, et opportunam sedem censebat ad expeditionem, siquando id res postularet, in Scythas faciendam; tum etiam propugnaculum fore regionis adversus barbarorum qui ultra flumen degebant incursiones. (4) Magnam autem urbem fore tum ex incolarum frequentia tum ex nominis splendore autumabat. Interea barbari fluvio finitimi Macedonum milites, qui in Scythicis urbibus præsidio constituti erant, comprehensos interficiunt, urbesque suas majoris securitatis causa muniunt. (5) Conjunxerant se illorum defectioni Sogdianorum plerique, solliciti ab iis qui Bessum ceperant. Qui et Bactrianorum nonnullos ad se pertraxerunt, sive quod Alexandrum timebant, sive rationem defectionis dantes, quod Alexander præsidium illius provinciae conventum ad Zariaspa urbem maximam indixerat. E quo quidem conventu nihil boni ipsis sperandum videbatur.

CAP. II.

Hæc ubi Alexandro nuntiata sunt, ut pedites per singulas cohortes scalas certo numero parent jubet: ipse ad primam ab exercitu urbem (Gazæ nomen erat) cum copiis tendit. Nam in septem oppida barbari ejus regionis confugisse sciebantur. (2) Craterum Cyropolis mittit, quæ omnium istarum urbium maxima erat et in quam plurimi barbarorum se receperant. Huic imperat ut castra prope urbem locet,

καὶ χάρακα περιβαλέσθαι καὶ τὰς μηχανὰς ὅσας χρῆ-
σθαι [προσῆκον] συμπηγνύναι, ὥς πρὸς τοὺς ἀμφὶ Κρά-
τερον τὴν γνώμην τετραμμένοι οἱ ἐκ τῆς πόλεως ταύ-
της ἀδύνατοι ὦσι ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐπωφελεῖν. (3)
6 Αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν Γάζαν ἐπεὶ ἀφίκετο, ὥς εἶχεν ἐξ ἐφό-
δου σημαίνει προσβάλλειν τῷ τείχει, γητίνῳ τε καὶ οὐχ
ὑψηλῷ ὄντι, προσθέντας ἐν κύκλῳ πάντοθεν τὰς κλίμακας·
οἱ δὲ σφενδονῆται αὐτῷ καὶ οἱ τοξόται τε καὶ ἀκοντισταὶ
δομοῦ τῇ ἐφόδῳ τῶν πεζῶν ἐσηκόντιζον ἐς τοὺς προμα-
10 χομένους ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ βέλη ἀπὸ μηχανῶν ἤφιετο,
ὥστε δεξέως μὲν ὑπὸ τοῦ πληθους τῶν βελῶν ἐγυμνώθη τὸ
τείχος τῶν προμαχομένων, ταχεῖα δὲ ἡ πρόσθεσις τῶν
κλιμακῶν καὶ ἡ ἀνάβασις τῶν Μακεδόνων ἡ ἐπὶ τὸ
τείχος ἐγίγνετο. (4) Τοὺς μὲν δὲ ἄνδρας πάντας ἀπέ-
15 κτειναν, οὕτως ἐξ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένον· γυ-
ναῖκας δὲ καὶ παῖδας καὶ τὴν ἄλλην λείαν διήρπασαν.
Ἐνθεν δὲ εὐθὺς ἦγεν ἐπὶ τὴν δευτέραν ἀπ' ἐκείνης πόλιν
ῥωκισμένην· καὶ ταύτην τῷ αὐτῷ τε τρόπῳ καὶ τῇ
αὐτῇ ἡμέρᾳ λαμβάνει καὶ τοὺς ἀλόντας τὰ αὐτὰ ἔπρα-
20 ξεν. Ὁ δὲ ἦγεν ἐπὶ τὴν τρίτην πόλιν, καὶ ταύτην τῇ
ὑστεραίᾳ ἐπὶ τῇ πρώτῃ προσβολῇ εἴλεν.
5. Ἐν ᾧ δὲ αὐτὸς ζῶν τοῖς πεζοῖς ἀμφὶ ταῦτα εἶχε,
τοὺς ἱππέας ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο τὰς πλησίον πόλεις,
προστάξας παραφυλάττειν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔνδον,
25 μήποτε τὴν ἄλλωσιν αἰσθόμενοι τῶν πλησίον πόλεων καὶ
ἅμα τὴν αὐτοῦ οὐ διὰ μακροῦ ἔφοδον, οἱ δὲ ἐς φυγὴν
τραπέντες ἄποροι αὐτῷ διώκειν γένωνται. Καὶ ξυνέβη
τε οὕτως ὅπως εἶκασε, καὶ ἐν δέοντι ἐγένετο αὐτῷ ἡ
πομπὴ τῶν ἱππέων. (6) Οἱ γὰρ τὰς δύο τὰς οὕτω ἐα-
30 λωκυίας πόλεις ἔχοντες τῶν βαρβάρων, ὥς καπνὸν τε
εἶδον ἀπὸ τῆς πρὸ σφῶν πόλεως ἐμπιπραμένης καὶ τι-
νες καὶ ἀπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ διαφυγόντες αὐτάγγελοι
τῆς ἀλώσεως ἐγένοντο, ὥς τάχους ἕκαστοι εἶχον ἀθρόοι
ἐκ τῶν πόλεων φεύγοντες ἐμπίπτουσιν ἐς τὸ στίφος
35 τῶν ἱππέων ζυντεταγμένον καὶ κατεκόπησαν οἱ πλεῖστοι
αὐτῶν.

ΚΕΦ. Γ'.

Οὕτω δὲ τὰς πέντε πόλεις ἐν δυσὶν ἡμέραις ἐλὼν τε
καὶ ἐξανδραποδισάμενος ἦει ἐπὶ τὴν μεγίστην αὐτῶν
τὴν Κυρούπολιν. Ἡ δὲ τετειχισμένη τε ἦν ὑψηλοτέρῳ
40 τείχει ἥπερ αἱ ἄλλαι, οἷα δὲ ὑπὸ Κύρου οἰκισθεῖσα,
καὶ τοῦ πλείστου καὶ μαχιμωτάτου τῶν ταύτῃ βαρβάρων
ἐς ταύτην συμπεφευγότες, οὐχ ὥσαύτως βράδια ἐξ
ἐφόδου εἶλεν τοῖς Μακεδόσιν ἐγίγνετο. Ἀλλὰ μηχανὰς
γὰρ προσάγων τῷ τείχει Ἀλέξανδρος ταύτῃ μὲν κατα-
45 σείειν ἐπενόει τὸ τεῖχος καὶ κατὰ τὸ ἀεὶ παραβρῆγνύ-
μενον αὐτοῦ τὰς προσβολὰς ποιεῖσθαι. (2) Αὐτὸς δὲ
ὥς κατεῖδε τοὺς ἔκρους τοῦ ποταμοῦ, ὅς διὰ τῆς πό-
λεως χειμάρρους ὧν διέρχεται, ξηροὺς ἐν τῷ τότε ὕδα-
τος καὶ οὐ ξυνεχεῖς τοῖς τείχεσιν, ἀλλ' οἷους παρασχεῖν
50 πάροδον τοῖς στρατιώταις διαδοῦναι ἐς τὴν πόλιν, ἀνα-

fossamque in orbem ducat, et vallo muniat, ac machinas
quibus opus sit componat : ut oppidani Cratero propulsando
occupati, aliis urbibus opem ferre non possent. (3) Ipse
vero simulac Gazam pervenit, primo statim impetu murum
terreum alloqui et parum altum invadi jubet, scalis omni
ex parte admotis. Tum funditores et sagittarii ac jacula-
tores simul cum peditibus impetum facientibus murorum
propugnatores missilibus lacesunt, telisque e machinis pe-
tunt : adeo ut prae nimia telorum vi muro confestim propu-
gnatoribus nudato, scalae celeriter admotae sint, Macedo-
nesque murum conscenderint. (4) Ac viros quidem omnes
interimunt : (ita enim jusserat Alexander) mulieribus ac
pueris reliquaue praeda direpta. Inde ad alteram ab hac
urbem statim movit : quam quum eodem modo eodemque
die cepisset, idem de captivis quod de Gazaeis statuit.
Tertiam deinde urbem adortus, postero die primo impetu
cepit.

5. Interea vero dum ipse has urbes cum peditatu expu-
gnat, equitatum ad alias duas vicinas urbes mittit : jubens
ut caverent ne earum incolae, vicinarum urbium expugna-
tione ipsiusque haud procul inde adventu cognito, in fugam
versi, difficilem sibi insequendi rationem facerent. Et qui-
dem ita ut cogitaret evenit, missioque equitum necessaria
fuit. (6) Barbari enim qui duas alias urbes nondum captas
tenebant, conspecto fumo incensae urbis quae ipsis ex al-
verso sita erat, (et non nulli etiam qui ex ea calamitate
evaserant captae urbis nuntium attulerant) quammaxima
celeritate poterant confestim ex urbibus diffugientes, im-
instructum equitum agmen incidunt, plurimique eorum
interfecti sunt.

CAP. III.

His quinque oppidis biduo captis ac direptis, ad mi-
ximam illorum urbem Cyropolim contendit. Erat haec
editiore muro quam aliae munita, utpote a Cyro condita :
quumque plurimi bellicosissimique ejus regionis barbari in
eam confugissent, non perinde facile primo impetu a Mac-
donibus capi potuit. Porro Alexander tormentis admotis,
morum quaterne statuerat, et qua parte perfractus fuisset
impetum facere. (2) Ceterum ut vidit alveum fluminis,
quod urbem perlabitur, quum torrens esset aqua vacuum
tum temporis siccumque neque contiguum muro esse, sed
transitum militibus ad subeundum in urbem praebere :

λαβόν τούς τε σωματοφύλακας καί τούς ὑπασπιστάς καί τούς τοξότας καί τούς Ἀγριᾶνας, τετραμμένους τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς μηχανὰς καί τούς ταύτῃ προσμαχομένους λανθάνει κατὰ τοὺς ἔκρους ζῦν ὀλίγοις τὸ πρῶτον παρελθόν ἐς τὴν πόλιν. (3) ἀναβῆξας δὲ ἐνδοθεν τῶν πυλῶν αἱ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἦσαν, δέχεται καί τούς ἄλλους στρατιώτας εὐπετῶς. Ἐνθα δὲ οἱ βάρβαροι ἐχομένην ἤδη τὴν πόλιν αἰσθόμενοι ἐπὶ τοὺς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ὁμῶς ἐτράπησαν· καί γίνεται προσβολὴ αὐτῶν καρτερὰ· καί βάλλεται λίθω αὐτὸς Ἀλέξανδρος βιαιῶς τὴν τε κεφαλὴν καί τὸν αὐχένα καί Κράτερος τοξεύματι καί πολλοὶ ἄλλοι τῶν ἡγεμόνων· ἀλλὰ καί ὡς ἐξέωσαν ἐκ τῆς ἀγορᾶς τοὺς βαρβάρους. (4) Καὶ ἐν τούτῳ οἱ κατὰ τὸ τεῖχος προσβεβληκότες ὀρηκὸν ἤδη τὸ τεῖχος τῶν προμαχομένων αἰρούσιν. (5) Ἐν μὲν δὲ τῇ πρώτῃ καταλήψει τῆς πόλεως ἀπέθανον τῶν πολεμίων μάλιστα ἐς ὀκτακισχιλίους· οἱ δὲ λοιποὶ (ἦσαν γὰρ οἱ πάντες ἐς μυρίου καί πεντακισχιλίους μαχίμους οἱ ἐνεληλυθότες) καταφεύγουσιν ἐς τὴν ἀκρην. Καί τούτους περιστρατοπεδεύσας Ἀλέξανδρος ἤμαρ μίαν ἐφρούρησεν· οἱ δὲ ἐνδεῖα ὕδατος ἐνεχείρισαν σφᾶς Ἀλεξάνδρῳ.

6. Τὴν δὲ ἐβδόμην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβε, Πτολεμαῖος μὲν λέγει ὅτι αὐτοὺς σφᾶς ἐνδόντας· Ἀριστόβουλος δὲ ὅτι βίᾳ καί ταύτην ἐξεῖλε καί ὅτι πάντας τοὺς καταληφθέντας ἐν αὐτῇ ἀπέκτεινε. Πτολεμαῖος δὲ καταναίμην λέγει αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους τῇ στρατιᾷ καί δεδωμένους καλεῦσαι φυλάσσεσθαι ἔσθ' ἂν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάττηται αὐτός, ὡς μηδένα ἀπολείπεσθαι τῶν τὴν ἀποστάσιν πραξάντων.

7. Ἐν τούτῳ δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας Σκυθῶν στρατιὰ ἀφικνίται πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ταναΐδος, αἰκνύοντες οἱ πολλοὶ αὐτῶν ὅτι ἔστιν οἱ καί τῶν ἐπ' ἡμῖν τοῦ ποταμοῦ βαρβάρων ἀπ' Ἀλεξάνδρου ἀφασπίων, ὡς εἰ δὴ τι λόγου ἂν ἄξιον νεωτερίζοιτο, καί οὐκ ἐπιθησόμενοι τοῖς Μακεδόσιν. Καί οἱ ἀμφὶ Σπιταμένην δὲ ἀπηγγέλη ὅτι τοὺς ἐν Μαρακάνδοις καταληφθέντας ἐν τῇ ἀκρᾷ πολιορκοῦσιν. (7) Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρος ἐπὶ μὲν τοὺς ἀμφὶ Σπιταμένην Ἀνδρόμαχον τι ἀποστέλλει καί Μενέδημον καί Κάρανον, ἵπταις μὲν ἔχοντας τῶν ἑταίρων ἐς ἐξήκοντα καί τῶν μισθοφόρων ὀκτακοσίους, ὧν Κάρανος ἡγεῖτο, πεζοὺς δὲ μισθοφόρους ἐς χιλίους πεντακοσίους· ἐπιτάσσει δὲ αὐτοῖς Φαρνούχην τὸν ἐρμηνέα, τὸ μὲν γένος Λύκιον τὸν Φαρνούχην, ἐμπείρους δὲ τῆς τε φωνῆς τῶν ταύτῃ βαρβάρων ἔχοντα καί τὰ ἄλλα διμῆλῃσαι αὐτοῖς δεξιὸν πεινόμενον.

assumptis corporis custodibus, et sentatis ac sagittariis Agrianisque, dum barbari ad machinas et in oppugnantes ea parte conversierant, clam per alveum cum paucis primum in urbem subit, (3) refractisque interius portis quae ex ea parte erant, facile reliquos milites intromittit. Tum barbari ubi captam jam urbem esse senserunt, nihilominus tamen in Alexandri milites conversi atrocem conflictum edunt. Alexander ipse magnum saxum capite et cervice excepit, Craterus multique alii ex ducibus sagittis icti. Barbari tandem foro pulsi sunt. (4) Interea qui murum oppugnabant, eum jam propugnatoribus vacuum capiunt. Et primo quidem tumultu captae urbis caesi sunt ex hostibus circiter octo millia. Reliqui (erant enim in universum octodecim millia eorum qui convenerant) in arcem confugerunt. Quos quum Alexander uno die obsessos tenuisset, aquarum inopia pressi deditionem fecerunt.

5. Septimam urbem primo insultu cepit: deditione quidem, ut Ptolemæus scribit: Aristobulus vero etiam hanc vi captam tradit, omnesque in ea comprehensos interfectos esse. Ptolemæus captivos in exercitum distributos narrat, vinctosque custodiri jussos, donec ipse ex ea regione discederet: ne quis eorum qui defectionem fecerant relinqueretur.

6. Dum hæc geruntur, Scytharum Asiaticorum exercitus ad ripas Tanais fluvii venit, quod audiverant nonnullos barbarorum trans flumen incolentes ab Alexandro defecisse: ut si qua insignis defectio fieret, ipsi quoque in Macedones irruerent. Eodem tempore nuntiatum est, Spitamenem eos qui Maracandis in arce relictos erant obsidere. (7) Itaque Alexander adversus Spitamenem Andromachum mittit, et Menedemum ac Caranum, cumque his equites ex amicis circa sexaginta, ex mercenariis octingentos, quos ducebat Caranus, pedites autem mercenarios mille quingentos. His præponit Pharnuchem interpretem, Lycium genere, qui illius loci barbarorum linguam callebat, et alioqui aptus qui cum iis ageret videbatur.

ΚΕΦ. Δ'.

CAP. IV.

Αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν ἣν ἐπενόει τειγίσας ἐν ἡμέραις
 εἴκοσι καὶ ξυνοικίσας ἐς αὐτὴν τῶν τε Ἑλλήνων μισθο-
 φόρων καὶ θστικῶν τῶν προσοικούντων βαρβάρων ἐβελον-
 τῆς μετέσχε τῆς ξυνοικίσεως καὶ τινὰς καὶ τῶν ἐκ τοῦ
 5 στρατοπέδου Μακεδόνων, ὅσοι ἀπόμαχοι ἤδη ἦσαν,
 θύσας τοῖς θεοῖς ὡς νόμος αὐτῷ καὶ ἀγῶνα ἱππικὸν τε
 καὶ γυμνικὸν ποιήσας, ὡς οὐκ ἀπαλλασσομένους ἐώρα
 τοὺς Σκύθας ἀπὸ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, (1) ἀλλ' ἐκ-
 τοξεύοντες ἐς τὸν ποταμὸν ἐωρῶντο, οὐ πλατὺν ταύτη
 10 ὄντα, καὶ τινὰ καὶ πρὸς ὕβριν τοῦ Ἀλεξάνδρου βαρβα-
 ρικῶς ἐθρασύνοντο, ὡς οὐκ ἂν τολμήσαντα Ἀλέξανδρον
 ἀψαθῆναι Σκυθῶν ἢ μαθόντα ἂν δ τιπερ τὸ διάφορον
 Σκύθαις τε καὶ τοῖς Ἀσιανοῖς βαρβάροις, ὑπὸ τούτων
 παροξυνόμενος ἐπενόει διαβαίνειν ἐπ' αὐτοὺς καὶ τὰς
 15 διωθέρας παρεσκεύαζεν ἐπὶ τῷ πόρῳ. (2) Θυομένῳ δὲ
 ἐπὶ τῇ διαβάσει τὰ ἱερὰ οὐκ ἐγίνετο· ὁ δὲ βαρέως
 μὲν ἔφερεν οὐ γιγνόμενον, ὅμως δὲ ἐκαρτέρει καὶ ἔμνε-
 νεν. Ὡς δὲ οὐκ ἀνέσαν οἱ Σκύθαι, αὐθις ἐπὶ τῇ δια-
 βάσει ἐθύετο· καὶ αὖ ἐς κίνδυνον αὐτῷ σημαίνεσθαι
 20 Ἀρίστανδρος ὁ μάντις ἔφραζεν· ὁ δὲ κρείσσον ἔφη ἐς
 ἔσχατον κινδύνου ἔλθειν ἢ κατεστραμμένον ζύμπασαν
 ὀλίγου δεῖν τὴν Ἀσίαν γέλωτα εἶναι Σκύθαις, καθάπερ
 Δαρειῶς ὁ Ξέρξου πατὴρ πάλαι ἐγένετο. Ἀρίστανδρος
 δὲ οὐκ ἔφη παρὰ τὰ ἐκ τοῦ θείου σημαινόμενα ἄλλα
 25 ἀποδείξασθαι, ὅτι ἄλλα ἐθέλει ἀκοῦσαι Ἀλέξανδρος.

4. Ὁ δὲ, ὡς αἶ τε διωθέραι αὐτῷ παρεσκευασμέναι
 ἦσαν ἐπὶ τῷ πόρῳ καὶ ὁ στρατὸς ἐξωπλισμένος ἐφει-
 στόνκει τῷ ποταμῷ, αἶ τε μηχαναὶ ἀπὸ ξυνοικήματος ἐξη-
 κόντιζον ἐς τοὺς Σκύθας παριππεύοντας ἐπὶ τῇ ὄχθῃ
 30 καὶ ἔστιν οἱ αὐτῶν ἐπιτρώσκοντο ἐκ τῶν βελῶν, εἰς δὲ
 διὰ τοῦ γέβρου τε καὶ τοῦ θώρακος διαμπαῆς πληγεῖς
 πίπτει ἀπὸ τοῦ ἵππου, οἱ μὲν ἐξεπλάγησαν πρὸς τε τῶν
 βελῶν τὴν διὰ μακροῦ ὄψεσιν καὶ ὅτι ἀνὴρ ἀγαθὸς αὐ-
 τοῖς τετελευτήκει, καὶ ὀλίγον ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς
 35 ὄχθης· (3) Ἀλέξανδρος δὲ τεταραγμένους πρὸς τὰ βέλη
 ἰδὼν ὑπὸ σαλπίγγων ἐπέρα τὸν ποταμὸν αὐτὸς ἡγούμε-
 νος· εἵπετο δὲ αὐτῷ καὶ ἡ ἄλλη στρατιά. Πρῶτον μὲν
 διὰ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς σφενδονήτας ἀποβιβάσας σφεν-
 δονᾶν τε καὶ ἐκτοξεύειν ἐκέλευεν ἐς τοὺς Σκύθας, ὡς
 40 μὴ πελάζειν αὐτοὺς τῇ φάλαγγι τῶν πεζῶν ἐκβαινούσῃ
 πρὶν τὴν ἵππον αὐτῷ διαβῆναι πᾶσαν. (4) Ὡς δὲ ἀ-
 θροοὶ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ ἐγένοντο, ἀφῆκεν ἐπὶ τοὺς Σκύθας τὸ
 μὲν πρῶτον μίαν ἱππαρχίαν τῶν ξένων καὶ τῶν σαρισ-
 τοτόρων ἑκὰς τέσσαρας· καὶ τούτους δεξάμενοι οἱ Σκύ-
 45 θαι καὶ ἐς κύκλους περιππεύοντες ἔβαλλον τε πολλοὶ
 ὀλίγους, αὐτοὶ δὲ οὐ χαλεπῶς διεφύγγανον. Ἀλέξαν-
 δρος δὲ τοὺς τε τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς
 ἄλλους φιλοῦς, ὧν Βάλακρος ἦρχεν, ἀναμίξας τοῖς ἱπ-
 πεύσιν ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς Σκύθας. (5) Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη
 50 ἐγίνοντο, ἐλάσαι ἐκέλευεν ἐς αὐτοὺς τῶν τε ἐταίρων
 τρεῖς ἱππαρχίας καὶ τοὺς ἱππακοντιστάς ζύμπαντας·
 καὶ αὐτοὺς δὲ τὴν λοιπὴν ἵππον ἄγων σπουδῇ ἐνέβαλεν

Ipse urbem, quam condere statuerat, viginti dierum
 spatio muro complexus, eam Græcis mercenariis habitan-
 dam dat, et finitimis barbaris quibus sua sponte eo com-
 migrandi voluntas fuit, nonnullis etiam Macedonibus, qui
 inepti bello erant. Deinde facto diis sacrificio pro more
 suo, et certamine equestri ac gymnico edito, quum Sey-
 thas a ripa fluminis non recedere cerneret, (2) sed trans
 flumen (cujus exigua erat ea parte latitudo) tela mittere,
 nonnulla etiam probra in Alexandrum barbarico more ja-
 cere: nimirum non audere Alexandrum cum Scythiis con-
 gredi, aut, si faciat, experturum quantum inter Scythiis
 et barbaros Asiaticos intersit: his rebus irritatus Alexan-
 der, transire in eos statuit, pellesque ad trajiciendum pa-
 rari jubet. (3) Facto igitur pro transitu sacrificio, exta
 nihil prosperi portenderunt. Quod quidem graviter tulit,
 patienter tamen sustinuit, ibique moram fecit. Scythiis vero
 a contumelia non desistentibus, rursus pro transitu sacri-
 ficium fecit. Quumque iterum Aristander vates periculum
 portendi diceret, Alexander respondit, satius esse extremum
 periculum adire, quam se, tota pæne Asia subacta, Scythiis
 ludibrio esse, quemadmodum Darius Xerxis pater olim
 fuisset. Aristander contra, non alia quam quæ divinitus
 portendebantur declaraturum se respondit, tametsi Ale-
 xander alia audire mallet.

4. Alexander nihilominus, paratis jam ad transitum pel-
 libus, exercituque armato ad amnem stante, tormentis tela,
 signo dato, in Scythas ad ripam obequitantes exculi jubet.
 Ac nonnulli quidem Scythæ telorum jactu vulnerati sunt:
 unus scutum et thoracem trajectory ex equo procidit. Tum
 barbari longinquo telorum jactu et strenui illius viri eade
 perterriti, parumper a ripa retrocesserunt. (5) Alexander
 illos telorum jactu perturbatos conspicatus, tubis clangenti-
 bus flumen transit, atque ipsum præeuntem reliquis exerci-
 tus subsequutus est. Ac primum quidem sagittariis et fundi-
 toribus transmissis, fundis telisque Scythas lacessere jubet,
 ne in phalangem transeuntem irruerent, priusquam univer-
 sus equitatus transmissus esset. (6) Quumque jam omnes
 in ulteriorem ripam evasissent, primum quidem equitum
 sociorum agmen unum, et eorum qui sarissas gestant co-
 hortis quatuor in Scythas immisit. Quorum impetum sus-
 tintentes Scythæ, atque equitatu cingentes, multi paucos
 premebant, simulque facile se recipiebant. Alexander sa-
 gittarios atque Agrianos aliosque expeditos, quibus præerat
 Balacrus, equitibus permiscens, in Scythas immittit. (7)
 Iisque inter se congressis, tria equitum amicorum agmina
 equitesque jaculatores omnes in eos ferri jubet: ipse reli-
 quum equitatum ducens separatis turmis in eos contendit.

ὀφθαίαι ταῖς θαις. Οὐκ οὖν ἔτι οἳ τε ἦσαν ἐξελίσσειν τὴν ἱππασίαν ἐς κύκλους, ὡς πρόσθεν ἔτι· ὁμοῦ μὲν γὰρ ἡ ἱππος προσέκειτο αὐτοῖς, ὁμοῦ δὲ οἱ φίλοι ἀναμειγμένοι τοῖς ἱππεῦσι, καὶ οὐκ ἦν τὰς ἐπιστροφὰς ἀσφαλεῖς ποιεῖσθαι. (8) Ἐνθα λαμπρὰ ᾗδῃ φυγὴ τῶν Σκυθῶν ἦν· καὶ πίπτουσι μὲν αὐτῶν ἐς χιλοὺς καὶ ἐς τῶν ἡγεμόνων, Σατράκης, ἐάλωσαν δὲ ἐς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. Ὡς δὲ ἡ διώξις ὀξεῖά τε καὶ διὰ καύματος πολλοῦ ταλαιπώρως ἐγίνετο, δίψει τε ἡ στρατιά πᾶσα εἴχετο καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐλαύνων πίνει ὕδωρ ἢν ὑδωρ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. (9) Καὶ ἦν γὰρ ποταμὸς τὸ ὕδωρ, βεῦμα ἀθρόον κατασκήπτει αὐτῷ ἐς τὴν γαστέρα· καὶ ἐπὶ τῷδε ἡ διώξις οὐκ ἐπὶ πάντων Σκυθῶν ἐγένετο· εἰ δὲ μή, δοκοῦσιν ἂν μοι καὶ πάντες ἀπεφθῆναι ἐν τῇ φυγῇ, εἰ μὴ Ἀλεξάνδρῳ τὸ σῶμα ἔσται. Καὶ αὐτὸς ἐς ἑσχατον κινδύνου ἐλθὼν ἐκομίσθη ὅπως ἐς τὸ στρατόπεδον. Καὶ οὕτω ξυνέβη ἡ μαντεία Ἀριστάνδρου.

ΚΕΦ. Ε'.

Ὅλγην δὲ ὕστερον παρὰ τῶν Σκυθῶν καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως Σκυθῶν ἀφικνούμενοι παρ' Ἀλεξάνδρον πρέσβεις, ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ἐς ἀπολογίαν ἐκπεμφθέντες, ἡκούσας ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν ἐπράχθη, ἀλλὰ καθ' ἑρμηνείαν λησθησὶν τρόπῳ σταλόντων, καὶ αὐτὸς ὅτι ἔλθῃ ποιεῖν τὰ ἐπαγγελλόμενα. Καὶ τούτῳ φιλάνθρωπος ἐπιστέλλει Ἀλέξανδρος, ὅτι οὔτε ἀπιστοῦντα μὴ ἐπιβάναι καλὸν αὐτῷ ἐφαίνετο, οὔτε κατὰ καιρὸν ἦν ἐν τῷ τότε ἐπεξίεναι.

2. Οἱ δὲ ἐν Μαρακάνδοις ἐν τῇ ἄκρᾳ φρουρούμενοι Μακεδόνες, προσβολῆς γενομένης τῇ ἄκρᾳ ἐκ Σπιταμενῶν καὶ τῶν ἀμφ' αὐτόν, ἐπεκδραμόντες ἀπέκτεινάν τε τῶν πολεμίων ἔστιν οὐς καὶ ἀπώσαντο ζύμπαντας, καὶ αὐτοὶ ἀπαθείς ἀπεχώρησαν ἐς τὴν ἄκραν. (3) Ὡς δὲ καὶ οἱ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐσταλμένοι ἐς Μαρακάνδα ἦσαν προσάγοντες Σπιταμένει ἐξηγγέλλοντο, τὴν μὲν πολιορκίαν ἐκλείπει τῆς ἄκρας, αὐτὸς δὲ ὡς ἐς τὰ βασιλεία τῆς Σογδιανῆς ἀνεχώρει. Φαρνούχης δὲ καὶ οἱ ὄντες αὐτῷ στρατηγοὶ σπεύδοντες ἐξελάσαι αὐτόν παντάπασι ἐπὶ τὰ ὄρια τῆς Σογδιανῆς ξυνείποντο ὑποχωρεῖν καὶ εἰς τοὺς Νομάδας τοὺς Σκύθας οὐδενὶ λογισμῷ ὑποσβέλλουσιν. (4) Ἐνθα δὲ προσλαβὼν ὁ Σπιταμένης τῶν Σκυθῶν ἱππέων ἐς ἐξακοσίους προσεπλήρθη ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σκυθικῆς δέξασθαι ἐπιόντας τοὺς Μακεδόνας παραταξάμενος δὲ ἐν χωρίῳ ὁμαλῷ πρὸς τὴν ἐρήμῳ τῆς Σκυθικῆς ὑπομεῖναι μὲν τοὺς πολεμίους ἢ αὐτὸς ἐς αὐτοὺς ἐμβαλεῖν οὐκ ἤθελε, περιιπεύων δὲ ἐτόξευεν ἐς τὴν φάλαγγα τῶν πεζῶν. (5) Καὶ ἐπελαυνόντων μὲν αὐτοῖς τῶν ἀμφὶ Φαρνούχην, ἐφευγεν εὐπετῶς, οἳ δὲ ὑποτρέπων τε αὐτοῖς καὶ ἐν τῷ τότε ἀκμαϊστέρων ὄντων τῶν ἱππῶν, τοῖς δὲ ἀμφὶ Ἀνδρόμαχον ὑπὸ τε τῆς ξυνεργείας καὶ ἑμὰ χιλοῦ ἀπορίᾳ κακώτερον ἢ ἱππος

Jamque non amplius equitatum in orbem ut antea ducere poterant. Simul enim et equitatus eos premebat, atque expediti equitibus misti equitatum tuto circumducere non sinebant. (8) Tum manifesta Scytharum fuga fit, caesis circiter mille et in iis uno ex ducibus Satrace, captis ca. Quumque fugientes Scythas in summo aestu acerrime insequerentur, universus exercitus magna siti laboravit. (9) Ipse etiam Alexander aqua, qualem ea regio fert, vitiosa nimirum, epota, vehementi profluvio alvi correptus est, quae res Macedones ab insequendis hostibus remorata est. Omnes alioqui, meo judicio, ea in fuga interissent, nisi Alexander corpore male affecto fuisset. Ipse in summum vitae discrimen adductus, retro in castra relatus est : atque ita Aristandri vaticinium evenit.

CAP. V.

Haud multo post legati a Scythis et rege Scytharum ad Alexandrum veniunt, factum excusaturi : non esse ei illata arma communi totius gentis Scythicae consilio, sed ab iis qui latronum more ex raptis viverent ; se imperata facere velle. Alexander huic humaniter respondet : quia neque honestum putabat, si excusationem illius suspectam haberet, praelio rem non decernere : neque opportunum sibi videbatur eo tempore praelium committere.

2. At qui Maracandis in arce obsidebantur Macedones, quum Spitamenes cum suis copiis impetum in eos facisset, excursione facta, nonnullos hostium interfecerunt, reliquos omnes repulerunt, ipsique incolumes in arcem sese receperunt. (3) Postquam vero Spitameni nuntiatum est eos qui in Maracanda auxilio obsessis missi fuerant appropinquare, relicta obsidione arcis, ad Sogdianae provinciae regiam contendit : Pharnuches autem et qui cum eo erant, illum profligare nitentes, ad fines Sogdianae regionis recedentem insequabantur, et in Nomadum Scytharum terram inconsulto simul cum illo invadunt. (4) Ibi Spitamenes assumptis circiter sexcentis equitibus Scythis, statuit Macedonum insultum, Scythico auxilio fretus, excipere, acieque ad Scythicam solitudinem loco plano instructa, neque sustinere hostem, neque ipse impetum in eum facere volebat : sed circumequitans peditum phalangem sagittis incesebat. (5) Pharnuche autem in ipsos cum equitatu irruente, facile refugiebat : quod equos et velociores et robustiores tum temporis habebat. Aristomachi vero equitatus, cum ob continuata itinera, tum ob pabuli ino-

μένουσι δὲ ἢ ὑποχωροῦσιν ἐπέκειντο εὐρώστως οἱ Σκύθαι. (6) Ἐνθα δὲ πολλῶν μὲν τιτρωσκομένων ἐκ τῶν τοξευμάτων, ἔστι δ' ὧν καὶ πιπτόντων, ἐς πλαίσιον ἰσόπλευρον τάξαντες τοὺς στρατιώτας ἀνεχώρουν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πολυτίμητον, ὅτι νάπος ταύτη ἦν, ὡς μήτε τοῖς βαρβάροις εὐπετέες ἐτι εἶναι ἐκτοξεύειν ἐς αὐτούς, σφίσι τε οἱ πεζοὶ ὠφελιμώτεροι ὦσι.

7. Κάρανος δὲ ὁ ἱππάρχης οὐκ ἀνακοινώσας Ἀνδρόμαχῳ διαβαίνειν ἐπεχείρησε τὸν ποταμὸν ὡς ἐς ἀσφαλὲς ταύτη καταστήσων τὴν ἱππὸν· καὶ οἱ πεζοὶ αὐτῷ ἐπηκολούθησαν, οὐκ ἐκ παραγγελματος, ἀλλὰ φοβερὰ τε καὶ οὐδενὶ κόσμῳ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ ἔσθασις ἢ ἐς τὸν ποταμὸν κατὰ κρημνῶδεις τὰς ὄχθας. (8) Καὶ οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι τὴν ἁμαρτίαν τῶν Μακεδόνων, αὐτοῖς ἱπποῖς ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἐσβάλλουσιν ἐς τὸν πόρον. Καὶ οἱ μὲν τῶν ἤδη διαβεβηκότων καὶ ἀποχωρούντων εἶχοντο, οἱ δὲ τοὺς διαβαίνοντας ἀντιμέτωποι ταχθέντες ἀνελθόντες ἐς τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πλαγίων ἐτόξευον ἐς αὐτούς, οἱ δὲ τοῖς ἐτι ἐσβαίνουσιν ἐπέκειντο, (9) ὥστε ἀπορία πάντοθεν συνεχόμενοι οἱ Μακεδόνες ἐς νησὶν τινα τῶν ἐν τῷ ποταμῷ συμφεύγουσιν οὐ μεγάλην. Καὶ περιστάντες αὐτοὺς οἱ Σκύθαι τε καὶ οἱ ξὺν Σπιταμένει ἱππεῖς ἐν κύκλῳ πάντας κατετόξευσαν· ὀλίγους δὲ ἠνδραποδίσαντο αὐτῶν, καὶ τούτους πάντας ἀπέκτειναν.

ΚΕΦ. Γ'.

25 Ἀριστόβουλος δὲ ἐνέδρα τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς διαφθαρῆναι λέγει, τῶν Σκυθῶν ἐν παραδείσῳ κρυφθέντων, οἱ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπεγένοντο τοῖς Μακεδόσιν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ· ἵνα τὸν μὲν Φαρνούχην παρσχωρεῖν τῆς ἡγεμονίας τοῖς ξυμπεμφθεῖσι Μακεδόσιν, ὡς οὐκ ἐμπείρους 30 ἔχοντα ἔργων πολεμικῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καθομιλῆσαι τοὺς βαρβάρους μᾶλλον τι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἢ ἐπὶ τῷ ἐν ταῖς μάχαις ἐξηγεῖσθαι ἐσταλμένον, τοὺς δὲ Μακεδόνας τε εἶναι καὶ ἐταίρους βασιλέως. (2) Ἀνδρόμαχον δὲ καὶ Κάρανον καὶ Μενέδημον οὐ δέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν, τὸ μὲν τι ὡς μὴ δοκεῖν παρὰ τὰ ἐπηγγελμένα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου αὐτοὺς τι κατὰ σφᾶς νεωτερίζειν, τὸ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ δεινῷ οὐκ ἐθελήσαντας, εἰ δὴ τι πταίσειαν, μὴ ὅσον κατ' ἄνδρα μόνον μετέχειν αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸ πᾶν αὐτοὺς κακῶς ἐξηγησαμένους. Ἐν τούτῳ δὲ 40 τῷ θορόδῳ τε καὶ τῇ ἀταξίᾳ ἐπιθεμένους αὐτοῖς τοὺς βαρβάρους κατακόψαι πάντας, ὥστε ἱππείας μὲν οὐ πλείονας τῶν τεσσαράκοντα ἀποσωθῆναι, πεζοὺς δὲ ἐς τριακοσίους.

3. Ταῦτα δὲ ὡς ἡγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, ἡλγιστὸς τε τῷ 46 πάθει τῶν στρατιωτῶν καὶ ἔγνω σπουδῇ ἐλαύνειν ὡς ἐπὶ Σπιταμένην τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν βαρβάρους. Ἀναλαβὼν οὖν τῶν τε ἐταίρων ἱππέων τοὺς ἡμίσεας καὶ τοὺς ὑποπιστάς ξυμπαντας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριανούς καὶ τῆς φάλαγγος τοὺς κουροτάτους ἤγειρε ὡς ἐπὶ Μαρωράκην, ἵνα ἐπανάγκῃ Σπιταμένην ἐπυνθάνετο καὶ

piam male affectus erat. Scythae eos sive residentes, sive retrocedentes acriter premunt. (6) Multis itaque sagittarum ictu vulneratis, nonnullis etiam occisis, quadrato agmine sese recipiunt ad flumen Polytimetum, quum sylva vicinaesset : ut barbari non ita facile eos sagittis peterent et peditatus Macedonibus usui esse posset.

7. Caranus autem, uni equitum agmini praefectus, non communicato cum Andromacho consilio, flumen transire tentabat, quod tutius ibi equitatus locari posse videbatur. Pedites eum sequuntur, non jussi, sed metu impuls : atque inordinatus plane fuit is in amnem per praeruptas ripas ingressus. (8) Barbari, cognito Macedonum errato, diversimode e partibus equis vadum ingressi, alii eos qui jam transierant et retrocedeant premunt, alii in transeuntes ex adverso delati eos in amnem revolvunt : alii ex obliquo eos sagittis petunt, alii in eos qui jam vadum ingrediebantur irruunt. (9) Quibus difficultatibus undique circumventi Macedones in insulam quandam non magnam, eo in flumine sitam, confugiunt. Scythae et Spitamenis equitatus his circumfusi, omnes sagittis interfecerunt, praeter paucos quos vivos ceperunt, sed hos quoque omnes occiderunt.

CAP. VI.

Aristobulus scribit magnam exercitus partem insidiis oppressam fuisse a Scythis, qui in hortis abditis Macedonibus in ipso conflictu ex improvise supervenerunt. Quo quidem loci Pharnuchem praefecturam suam Macedonibus qui cum eo missi erant cedere voluisse, quippe qui rei bellicae parum peritus esset, quique potius ad sermones cum barbaris conferendos ab Alexandro missus esset, quam ut in praelio ducem ageret : ipsos vero et Macedones et regis amicos esse. (2) Quumque Andromachus, et Caranus ac Menedemus imperium recusarent, partim ne viderentur aliquid novi praeter mandata regis suo arbitrio moliti esse, partim quod in ipso periculo id accipere noluissent, non ignari nimirum, si res male gereretur, non tantum pro se quosque mali participem futurum, sed tanquam toto exercitu male administrato culpam in sese redundaturam. In hoc tumultu et perturbatione rerum Scythas in eos irruisse, omnesque interfecisse, ita ut equites xi. tantum, pedites ceteros evaserint.

3. Hisce rebus Alexandro nuntiatis, vehementer militum suorum clade commotus, confestim in Spitamenem ac barbaros exercitum ducere statuit. Assumpta itaque amicorum equitum parte dimidia, scutatis omnibus et sagittariis atque Agrianis, et ex phalange expeditioribus, Maracanda contendit : quo Spitamenem reversum esse acceperat, de-

αὐτοὺς πολιορκεῖν τοὺς ἐν τῇ ἀρχῇ. (4) Καὶ αὐτοὺς μὲν ἐν τρισὶν ἡμέραις διελθὼν χιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίου, τῇ τετάρτῃ ὑπὸ τὴν ἑω προσῆγε τῇ πόλει. Σπιταμένης δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν, ὡς ἐξηγγέλητο προσάγων Ἀλέξανδρος, οὐκ ἔμειναν, ἀλλ' ἐκλιπόντες τὴν πόλιν φεύγουσιν. (5) Ὁ δὲ ἐχόμενος αὐτῶν ἐδίωκεν ὡς δὲ ἐπὶ τὸν χώρον ἦκεν οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, θάψας τοὺς στρατιώτας ὡς ἐκ τῶν παρόντων εἶπετο ἔσσε ἐπὶ τὴν ἔρημον τοὺς φεύγουσιν. Ἐκείθεν δ' ἀναστρέφων ἐπὶ ὁρβῇ τὴν χώραν καὶ τοὺς ἐς τὰ ἐρύματα καταπεφευγότας τῶν βαρβάρων ἐκτείνειν, ὅτι ξυνηπιθέσθαι ἐξηγγέλλοντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσι· καὶ ἐπῆλθε πᾶσαν τὴν χώραν ἔσσην ὁ ποταμὸς ὁ Πολυτίμητος ἐπάρδων ἐπέρχεται. (6) Ἰππὶ δὲ ἀφανίζεται τῷ ποταμῷ τὸ ὕδωρ, ἐντεῦθεν ἤδη τὸ ἐπὶ τῇ ἑρμῇ ἡ χώρα ἐστίν· ἀφανίζεται δὲ, καίπερ πολλοὺ ὦν ὕδατος, ἐς τὴν φάμμον. Καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ὡς ποταμὸς ἐκεῖ ἀφανίζονται μεγάλοι καὶ ἀένναοι, ὅ τε Ἐπάρδος, ὃς ῥέει διὰ Μάρδων τῆς χώρας, καὶ Ἀρείος, ὃς ἐπὶ τῶν Ἀρειῶν γῇ ἐστίν, καὶ Ἐτύμανδρος, καὶ ἑὶ τῶν Εὐεργετῶν ῥέει. (7) Καὶ εἰςὶ ζύμπαντες οὗτοι πλησίοι ποταμοὶ ὥστε οὐδεὶς αὐτῶν μείων ἐστὶ τοῦ Πηνειοῦ τοῦ Θεσσαλικοῦ ποταμοῦ, ὃς διὰ τῶν Τεμπῶν ῥέει ἐκδοῖ ἐς θάλασσαν· ὁ δὲ Πολυτίμητος πολλὸν ἔτι μείων ἢ κατὰ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν ἐστίν.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐς Ζαρίασπα ἀφίκετο· καὶ ἐνταῦθα κατέμενεν ἔσσε παρελθεῖν τὸ ἀχμαῖον τοῦ χειμῶνος. Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο παρ' αὐτόν Φραταφέρνης πῶς Παρθυαίων σατράπης καὶ Σταςάνωρ ὁ ἐς Ἀρείους ἀποπεμφθεὶς ὡς Ἀρσάμην συλληψόμενος, τὸν τε Ἀρσάμην δεδεμένον ἄγοντες καὶ Βαρζάνην, ὅντινα Βῆσσοις τῆς Παρθυαίων σατράπης κατέστησε, καὶ τινὰς ἄλλους τῶν τότε ἐν Βήσσῳ ἀποστάντων. (2) Ἦκον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Ἐπαύλλος καὶ Μελαμνίδα καὶ Πτολεμαῖος ὁ τῶν Θρακῶν στρατηγὸς ἀπὸ θαλάσσης, οἱ τὰ τε χρήματα καὶ τὴν Μέντην πεμφθέντα καὶ τοὺς ζυμμάχους ὡς ἐπὶ θάλασσαν κατήγαγον. Καὶ Ἀσανδρος δὲ ἐν τούτῳ ἦκε καὶ Νίαρχος, στρατιὰν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἄγοντες, καὶ Βῆσσός τε ὁ Συρίας σατράπης καὶ Ἀσκληπιόδωρος ὁ ὑπαρχὸς ἀπὸ θαλάσσης, καὶ οὗτοι στρατιὰν ἄγοντες. (3) Ἐνθα δὲ ξύλλογον ἐκ τῶν παρόντων ξυναγαγὼν Ἀλέξανδρος παρήγαγεν ἐς αὐτοὺς Βῆσσον καὶ κατηγόρησας τὴν Δαρείου προδοσίαν τὴν τε ῥίνα Βήσσου ἀποτρέψαι καὶ τὰ ὅσα ἄκρα ἐκέλευσεν, αὐτὸν δὲ ἐς Ἐκβάτηνα ἀγεσθαι, ὡς ἐκεῖ ἐν τῷ Μήδων τε καὶ Περσῶν ἐπὶ τῇ τιμωρίᾳ Βήσσου ἐπαινεῖ, ἀλλὰ βαρβαρικὴν εἶπαι τίθεται τῶν ἀκρωτηρίων τὴν λώβην καὶ ὑπαχθῆναι Ἀλέξανδρον ζύμφῃ ἐς ζῆλον τοῦ Μηδικοῦ τε καὶ Περσικοῦ πλοῦτος καὶ τῆς κατὰ τοὺς βαρβάρους βασιλείας οὐκ ἴσης ἐς τοὺς ὑπηκόους ξυνδιαίτησις, ἐσθῆτά

ARRIANUS.

quoque eos qui in arce erant obsidere. (4) Ipse tridui spatio mille quingenta stadia emensus quarto die sub auroram ad urbem venit. Spitamenes cum suis copiis, ut Alexandrum adventare intellexit, non exspectato ejus adventu, relicta obsidione, fugit. (5) Alexander eos acriter insequitur, quumque ad eum locum venit ubi pugna commissa fuerat, militibus, prout tempus ferebat, sepultis, fugientes ad Scythiae deserta usque insecutus est. Inde conversus eorum agros vastat, et barbaros qui in loca munitiora confugerant interficit, quod et ipsi Macedones oppressisse dicebantur, totamque eam regionem, quam Polytimetus amnis irrigans transit, percurrit. (6) Namque ubi aqua fluminis e conspectu evanescit, omnis ulterior regio deserta est. Evanescit autem etsi multae aquae fluvius, in arenas. Alii etiam ingentes ac perpetui amnes eadem ratione ibi se conduunt, Epardus nimirum, qui per Mardorum regionem fluit, et Arius, a quo Ariorum regio appellationem accepit; et Etymandrus, qui per Evergetas labitur; (7) suntque omnes hi fluvii tantae magnitudinis, ut nullus eorum Peneo Thessaliae amne sit minor, qui per Tempe fluens in mare fertur. Polytimetus autem Peneum amnem magnitudine longe superat.

CAP. VII.

His rebus gestis, ad Zariaspa pervenit, ibique moram fecit brumam quae tum vigeat transacturus. Interea ad eum venerunt Phrataphernes Parthorum satrapa, et Stasanor ad Arios missus, ut Arsamen comprehenderet. Quem quidem vinctum adduxerunt, et Barzanem, quem Bessus Parthis satrapam dederat, ac nonnullos alios, qui tum temporis una cum Besso defecerant. (2) Per idem quoque tempus accesserunt e maritima ora Epocillus et Melamnidas ac Ptolemæus Thracum dux, qui pecunias cum Menete missas et socios ad mare deduxerant. Venerunt item Asander et Nearchus, exercitum Graecorum mercenariorum adducetes: Bessus etiam Syriae satrapa, atque Asclepiodorus praefectus ab ora maritima venerunt item copias adducetes.

3. Hic Alexander, conventu omnium quotquot adierant habito, Bessum introducit, accusataque ejus in Darium perfidia, nares ei summasque aures praescindi jubet: deinde Ecbatana mittit, ut ibi in Medorum Persarumque concilio morte mulctetur. (4) Ego vero atrocem hanc de Besso ultionem nequaquam laudaverim, quinimo barbaricam esse duxerim hanc extremarum corporis partium mutilationem; adductum vero regem fuisse judicaverim emulatione quadam Medicae Persicaeque superbiae atque Barbarorum regum non parvis erga subjectos consuetudinibus. Neque hoc

τε ὅτι Μηδικὴν ἀντὶ τῆς Μακεδονικῆς τε καὶ πατρίου Ἡρακλείδης ὦν μετέλαθεν, οὐδαμῇ ἐπαινῶ, καὶ τὴν χίταριν τὴν Περσικὴν τῶν νενικημένων ἀντὶ ὧν αὐτὸς ὁ νικῶν πάλαι ἐφόρει ἀμεῖψαι οὐκ ἐπηδέσθη, οὐδὲν τούτων ἐπαινῶ, (5) ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου μεγάλα πράγματα ἐς τεκμηρίωσιν τίθεμαι ὥς οὔτε τὸ σῶμα ὅτῳ εἴη καρτερόν, οὔτε ὅστις γένει ἐπιφανής, οὔτε κατὰ πόλεμον εἰ δὴ τις διευτυχοῖται ἐτι μᾶλλον ἢ Ἀλέξανδρος, οὐδὲ εἰ τὴν Λιβύην τις πρὸς τῇ Ἀσίᾳ, καθάπερ οὖν ἐπενόει ἐκεῖνος, ἐκπεριπλεύσας κατάσχοι, οὐδὲ εἰ τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τῇ Ἀσίᾳ τε καὶ Λιβύῃ τρίτην, τούτων οὐδὲν τι ὄφελος ἐς εὐδαιμονίαν ἀνθρώπου, εἰ μὴ σωφρονεῖν ἐν ταύτῃ ὑπάρχει τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὰ μεγάλα, ὥς δοκεῖ, πράγματα πράξαντι.

ΚΕΦ. Η'.

15 Ἐνθα δὴ καὶ τὸ Κλείτου τοῦ Δρωπίδου πάθημα καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου ἐπ' αὐτῷ ξυμφορὰν, εἰ καὶ ὀλίγον ὕστερον ἐπράχθη, οὐκ ἔξω τοῦ καιροῦ ἀφηγήσομαι. Εἶναι μὲν γὰρ ἡμέραν ἱερὰν τοῦ Διονύσου Μακεδόσι καὶ θύειν Διονύσῳ ὅσα ἔτι ἐν αὐτῇ Ἀλεξάνδρον· (2) τὸν δὲ τοῦ Διονύσου μὲν ἐν τῷ τότε ἀμελῆσαι λέγουσι, Διοσκούροιν δὲ θύσαι, ἐξ ὅτου δὴ ἐπιφρασθέντα τοῖν Διοσκούροιν τὴν θυσίαν· πόρρω δὲ τοῦ πότου προϊόντος (καὶ γὰρ καὶ τὰ τῶν πότων ἤδη Ἀλεξάνδρῳ ἐς τὸ βαρβαρικώτερον νε-
20 νεωτέριστο), ἀλλ' ἐν γε τῷ πότῳ τότε ὑπὲρ τοῖν Διοσκούροιν λόγους γίνεσθαι, ὅπως ἐς Δία ἀννήχθη αὐτοῖν ἡ γένεσις ἀφαιρεθεῖσα Τυνδάρεω. (3) Καὶ τινες τῶν παρόντων κολακείᾳ τῇ Ἀλεξάνδρου, οἳ δὴ ἄνδρες διέφθειράν τε αἰεὶ καὶ οὐποτε παύσονται ἐπιτρέβοντες τὰ τῶν βασιλέων πράγματα, κατ' οὐδὲν ἀξιοῦν συμβάλλειν
30 Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς Ἀλεξάνδρου ἔργοις τὸν Πολυδεύκην καὶ τὸν Κάστορα. Οἱ δὲ οὐδὲ τοῦ Ἡρακλέους ἀπειχόντο ἐν τῷ πότῳ· ἀλλὰ τὸν φθόνον γὰρ ἐμποδὸν ἵστασθαι τοῖς ζῶσι τὸ μὴ οὐ τὰς δικαίας τιμὰς αὐτοῖς ἐκ τῶν ξυνόντων γίνεσθαι.
35 4. Κλείτον δὲ ὅηλον μὲν εἶναι πάλαι ἤδη ἀχθόμενον τοῦ τε Ἀλεξάνδρου τῇ ἐς τὸ βαρβαρικώτερον μετακινήσει καὶ τῶν κολακευόντων αὐτὸν τοῖς λόγοις· τότε δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τοῦ οἴνου παροξυνόμενον οὐκ ἔαν οὔτε ἐς τὸ θεῖον ὑβρίζειν, οὔτε τὰ τῶν πάλαι ἡρώων ἔργα ἐκαυλίζοντας χάριν ταύτην ἄχαριν προστιθέναι Ἀλεξάνδρῳ.
40 (5) Εἶναι γὰρ οὖν οὐδὲ τὰ Ἀλεξάνδρου οὔτω τι μεγάλα καὶ θαυμαστά ὥς ἐκεῖνοι ἐπαίρουσιν· οὐκ οὐκ μόνον γε καταπρᾶξαι αὐτά, ἀλλὰ τὸ πολὺ γὰρ μέρος Μακεδόνων εἶναι τὰ ἔργα. Καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἀνίστασι Ἀλεξάνδρον λεγθέντα. Οὐδὲ ἐγὼ ἐπαινῶ τὸν λόγον, ἀλλὰ ἱκανὸν γὰρ εἶναι τίθεμαι ἐν τοιαύτῃ παροινή τῷ καθ' αὐτὸν σιγῶντα ἔχειν μὴδὲ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἐς κολακείαν πλημμελεῖν. (6) Ὡς δὲ καὶ τῶν Φιλίππων
50 τινὲς ἔργων, ὅτι οὐ μεγάλα οὐδὲ θαυμαστά Φιλίππῳ κατεπράχθη, οὐδεμιᾷ ξὺν δίκῃ ἐπεμνήσθησαν, χαρίζο-

ullo modo probaverim, quod vestem Medicam pro Macedonia ac patria (quum ex Heraclidarum genere esset) assumpsit; ut neque hoc, quod cidarim Persicam eorum quos praelio vicerat, cum eo ornatu quem ipse victor olim gestare solebat, commutare non erubuerit. (5) Caeterum, siquid aliud, Alexandri certe praeclara facinora documento esse possunt, sive quis corporis viribus polleat, sive generis splendore emineat, sive bellica virtute felicitateque Alexandrum ipsum superet, sive Africam simul atque Asiam (quemadmodum ille animo destinarat) circumnavigans subjugarit, sive Europam Asiae atque Africae tertiam adjunxerit: nihil haec omnia homini ad felicitatem adipiscendam profutura, nisi pariter moderatio animi accedat, quantumvis res in speciem maximas gerat.

CAP. VIII.

Hoc igitur loco Cliti Dropidis filii casum atque Alexandri facinus enarrare, quamvis aliquanto post acciderit, non intempestivum judicaverim. Diem quandam apud Macedones Baccho sacrum esse ferunt, atque Alexandrum quotannis eo die Baccho sacrificare solitum, (2) tum temporis neglecto Baccho, Dioscuris sacrum fecisse. Atque ex eo tempore sacrificium cum epulo Dioscuris instituisset: quumque jam pocula longius processissent (nam et in poculis jam Alexander barbarorum mores imitabatur), omnibus vino incalescentibus sermo de Dioscuris incidit, quo pacto illorum origo ad Jovem relata esset, Tyndaro ablata. (3) Quosdam etiam ex praesentibus adulandi causa (cujusmodi homines regibus regumque negotiis et perniciosi semper fuerunt, et nunquam esse desinent) nulla ratione Castorem et Pollucem Alexandro ejusque rebus gestis comparandos esse censuisse. Alii ne ab Hercule quidem inter pocula abstinebant; sed invidiam mortalibus obstore, quominus vivis debiti honores ab illis quibuscum versentur tribuantur.

4. At Clitus jamdudum et hanc Alexandri in barbaricos mores transitionem et adulantium illi sermones palam moleste ferebat. Tum vero, exstimulante vino, neque illas in divos contumelias ferre potuisse, neque quod veterum heroum facta extenuantes, inofficiosum hoc officium Alexandro deferrent. (5) Neque enim Alexandri res tantas adeoque admirandas esse, quantum illi verbis extollerent; neque ipsum solum ea praestitisse, sed magnam rerum gestarum partem Macedonibus deberi. Atque haec quidem Cliti verba acerbè admodum tulisse Alexandrum. Neque vero ego dictum laudo; satis enim esse judicaverim, in ejusmodi vinolentia pro se quemque silentium praestare, neque eodem cum aliis adulationis vitio peccare. (6) Quum vero nonnulli rerum ab Philippo gestarum meminissent, et nihil magnum aut praeclarum ab eo factum esse nullo jure contenderent,

μενοι καὶ οὗτοι Ἀλεξάνδρῳ, τὸν Κλεῖτον ἤδη οὐκέτι ἐν
 ἑαυτοῦ δυνάμει πρὸς αὐτὸν μὲν τὰ τοῦ Φιλίππου, κατα-
 βάλλειν δὲ Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τὰ τούτου ἔργα, παροι-
 νούντα ἤδη τὸν Κλεῖτον, τὰ τε ἄλλα καὶ πολλὸν εἶναι
 ἐξονειδίζοντα Ἀλεξάνδρῳ ὅτι πρὸς αὐτοῦ ἄρα ἐσώθη,
 ὅπότε ἡ ἱππομαγία ἢ ἐπὶ Γρανικῷ ξυνειστήκει πρὸς
 Πέρσας (7) καὶ δὴ καὶ τὴν δεξιὰν τὴν αὐτοῦ σοβαρῶς
 ἀνατείναντα, αὐτῇ σε ἡ χεὶρ, φάναι, ὦ Ἀλεξάνδρε, ἐν
 τῇ τότε ἐσωσε. Καὶ Ἀλεξάνδρον οὐκέτι φέρειν τοῦ
 Κλεῖτου τὴν παροιनीαν τε καὶ ὕβριν, ἀλλὰ ἀναπηδᾶν γὰρ
 εἰς ὄργην ἐπ' αὐτόν, κατέχεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ξυμπινόν-
 των. Κλεῖτον δὲ οὐκ ἀνίεναι ὑβρίζοντα. (8) Ἀλεξάν-
 δρος δὲ ἰδὼς ἀνακαλῶν τοὺς ὑπασπιστάς· οὐδενὸς δὲ
 ὑπακούοντος, ἐς ταῦτα ἔφη καθεστηκέναι Δαρείῳ, ὅπότε
 πρὸς Βήσσου τε καὶ τῶν ἀμφὶ Βῆσσαν ξυλληφθεὶς ἤγετο
 οὐδὲ τι ἄλλο ὅτι μὴ ὄνομα ἦν βασιλέως. Οὐκ οὖν ἐτι-
 μάσκει εἶναι κατέχειν αὐτὸν τοὺς ἐταίρους, ἀλλ' ἀνα-
 πηδῶντα γὰρ οἱ μὲν λόγῳ ἀρπάσαι λέγουσι τῶν
 συμποφύλακων τινὲς καὶ ταύτῃ παῖσαντα Κλεῖτον ἀπο-
 πίνειν· οἱ δὲ σάρισαν παρὰ τῶν φυλάκων τινὲς καὶ
 ταῦτα. (9) Ἀριστόβουλος δὲ θέν μὲν ἡ παροιμία ὥρ-
 μήθι οὐ λέγει· Κλεῖτου δὲ γενέσθαι μόνου τὴν ἀμαρτίαν,
 ὅτι γε ὥρμισμένον Ἀλεξάνδρου καὶ ἀναπηδῆσαντος ἐπ'
 αὐτὸν ὡς διαχρησόμενον, ἀπαχθῆναι μὲν διὰ θυρῶν
 ἔην ὑπὲρ τὸ τεῖχος τε καὶ τὴν τάφρον τῆς ἀκρας, ἵνα
 ἵκηται πρὸς Πτολεμαίου τοῦ Λάγου τοῦ σωματοφύλα-
 κος ὁ καρτερήσαντα δὲ ἀναστρέψαι αὐθις καὶ περιπετῇ
 Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι Κλεῖτον ἀνακαλοῦντι, καὶ φάναι
 ὅτι οὐδὲς τοι ἐγὼ ὁ Κλεῖτος, ὦ Ἀλεξάνδρε· καὶ ἐν τούτῳ
 κληθέντα τῇ σαρίσῃ ἀποθανεῖν.

ΚΕΦ. Θ'.

Καὶ ἐγὼ Κλεῖτον μὲν τῆς ὕβρεως τῆς ἐς τὸν βασιλέα
 τὸν αὐτοῦ μεγαλοῦσι μέμφομαι, Ἀλεξάνδρῳ δὲ τῆς
 συμφορᾶς οἰκτεῖρω, ὅτι δυοῖν κακοῖν ἐν τῷ τότε ἡττη-
 μένῳ ἐπέδειξεν αὐτόν, ὑφ' ὧν δὴ καὶ τοῦ ἐτέρου οὐκ
 ἐπίσκειν ἄνδρα σωφρονοῦντα ἐξηττάσθαι, ὄργης τε καὶ
 παροιτίας. (1) Ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τοῖσδε αὐτῷ ἐπαινῶ Ἀλεξάν-
 δρου, ὅτι παραυτίκα ἐγὼ σφέλιον ἔργον ἐργασάμενος.
 Καὶ λέγουσιν εἰσὶν οἱ τὸν Ἀλεξάνδρον ὅτι ἐρείσας τὴν
 σάρισαν πρὸς τὸν τοῖχον ἐπιπίπτειν ἐγνώκει αὐτῇ, ὡς
 οὐ καλὸν αὐτῷ ζῆν ἀποκτείναντι φίλον αὐτοῦ ἐν οἴνῳ.
 (2) Οἱ πολλοὶ δὲ ξυγγραφεῖς τοῦτο μὲν οὐ λέγουσιν· ἀπελ-
 θῆντα δὲ ἐς τὴν εὐνὴν καθεῖσθαι ὀδυρόμενον, αὐτόν τε τὸν
 Κλεῖτον ὀνομαστικῶς ἀνακαλοῦντα καὶ τὴν Κλεῖτου μὲν
 ἐλπίδα, αὐτὸν δὲ ἀναθρεψαμένην, Λανίκτην τὴν Δρω-
 πίδου παῖδα, ὡς καλὰ ἄρα αὐτῇ τροφεία ἀποτετικῶς εἴη
 ἐνθουσιάζειν, (3) ἢ γε τοὺς μὲν παῖδας τοὺς ἑαυτῆς ὑπὲρ
 αὐτοῦ μαχομένους ἐπαίδειν ἀποθανόντας, τὸν ἀδελφὸν
 αὐτῆς αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ ἔκτεινε· φονέα τε τῶν φίλων
 οὐ διαλείπειν αὐτὸν ἀνακαλοῦντα, αἰσινόν τε καὶ ἄποτον

Alexandro nimirum etiam hi gratificantes, Clitum jam
 extra se positum, Philippi res gestas extollere, Alexan-
 drum autem ejusque facta deprimere carpsisse. Clitumque
 in Alexandrum debacchantem inter alia ei exprobrasse,
 quod in equestri apud Granicum amnem praelio a se ser-
 vatus esset. (7) Simulque dextra arroganter expansa, Hæc
 manus (dixisse) te, Alexander, eo in conflictu servavit.
 Alexandrum, quum diutius Clitum linguæ intemperantia
 furentem, ejusque contumelias ferre non posset, inflam-
 matum ira in eum prosilisse, verum a convivis retentum
 fuisse. Clitum contra nullum convitiis modum fecisse. (8)
 Alexandrum clamore sublato scutatos accersisse. Quumque
 a nemine exaudiretur, exclamasse se in eodem statu esse
 quo Darium, quum a Besso ejusque sociis captus duceretur,
 neque quicquam jam amplius ei quam regium nomen su-
 peresset. Tum amicos diutius illum retinere non potuisse,
 sed exilientem, alii a quodam ex custodibus corporis
 hastam abripuisse aiunt, eaque ictum Clitum interemisse,
 alii sarissam item a custodibus corporis acceptam. (9) Ari-
 stobulus vero unde hæc debacchatio orta sit, non narrat :
 omnem autem culpam in uno Clito fuisse dicit, quippe qui,
 quum jam Alexander ira percitus in eum interfecturus pro-
 sillret, ipse per fores ultra muros et fossam arcis subductus
 a Ptolemæo Lagi filio corporis custode, continere se non
 potuerit quin reverteretur : quumque in Alexandrum Cliti
 nomen inclamantem incidisset, eique respondisset, En tibi
 Clitum, Alexander : tum sarissa ictum interiisse.

CAP. IX.

Ego vero, ut Clitum ob contumelias in regem suum
 vehementer reprehendo, ita Alexandri vicem doleo, quod
 se tum temporis duobus vitiis obnoxium declararit, a quorum
 vel altero virum temperantem nequaquam vinci convenie-
 bat, iræ nimirum et vinolentiæ. (2) Eo vero rursum nomine
 Alexandrum laudo, quod statim maleficii poenitentia ductus
 fuerit. Nonnulli enim ex iis qui de Alexandri rebus scri-
 bunt, auctores sunt, ipsum in sarissæ ad parietem acclinatæ
 spiculum sese conjicere voluisse, quod vitam sibi turpem
 existimaret amico per temulentiam interfecto. (3) Plerique
 tamen scriptores hoc non tradiderunt. Quum vero cubitum
 concessisset, jacuisse lamentantem et Clitum nomine com-
 pellantem : Lanicenque Dropidis filiam, Cliti sororem, quæ
 Alexandrum educaverat, egregiam scilicet educationis mer-
 cedem ab se jam viro accepisse : (4) quæ et filios suos pro
 Alexandro pugnantes interfectos vidisset, et cujus ipse fra-
 trem sua manu occidisset : amicorum interfectorem identi-

καρτερεῖν ὅτε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, οὐδὲ τὴν ἄλλην θερα-
πειάν θεραπεῦσαι τὸ σῶμα.

5. Καὶ ἐπὶ τούτοις τῶν μάντεων τινες μῆνιν ἐκ Διο-
νύσου ᾗδον, ὅτι ἡ θυσία ἐξελείφθη Ἀλεξάνδρῳ ἢ τοῦ
5 Διονύσου. Καὶ Ἀλέξανδρος μόγις πρὸς τῶν ἐταίρων
πεισθεὶς σίτου τε ᾗψατο καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἐθεράπευσε·
καὶ τῷ Διονύσῳ τὴν θυσίαν ἀπέδωκεν, ἐπεὶ οὐδὲ αὐτῷ
ἄχοντι ἦν ἐς μῆνιν τοῦ θεοῦ μάλλον τι ἢ τὴν αὐτοῦ
κακότητα ἀναφέρεισθαι τὴν ἔμφορὰν. (6) Ταῦτα με-
10 γάλωστὶ ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου, τὸ μῆτε ἀπαυθαδιᾶσα-
σθαι ἐπὶ κακῷ, μῆτε προστάτην τε καὶ ξυνήγορον κακίονα
εἶτι γενέσθαι τοῦ ἁμαρτηθέντος, ἀλλὰ συμφῆσαι γὰρ
ἐπταικεναὶ ἀνθρώπων γε ὄντα.

7. Εἰσὶ δὲ οἱ λέγουσιν Ἀνάρχον τὸν σοφιστὴν ἑλ-
15 θεῖν μὲν παρ' Ἀλέξανδρον κληθέντα, ὡς παραμυθησό-
μενον· εὐρόντα δὲ κείμενον καὶ ἐπιστένοντα, ἐπιγελά-
σαντα, ἀγνοεῖν, φάναι, διότι ἐπὶ τῷδε οἱ πάσαι σοφοὶ
ἄνδρες τὴν Δίκην παρέδρον τῷ Διὶ ἐποίησαν, ὡς δ' τι ἂν
πρὸς τοῦ Διὸς κυρωθῇ, τοῦτο ξὺν Δίκῃ πεπραγμένον· καὶ
20 οὖν καὶ τὰ ἐκ βασιλείας μεγάλου γιγνώμενα δίκαια χρῆ-
ναι νομίζεσθαι, πρῶτα μὲν πρὸς αὐτοῦ βασιλέως, ἔπειτα
πρὸς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. (8) Ταῦτα εἰπόντα παρα-
μυθῆσθαι μὲν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ τότε· κακὸν δὲ μέγα,
ὡς ἐγὼ φημι, ἐξεργάσασθαι Ἀλεξάνδρῳ καὶ μεῖζον εἶτι
5 ἢ ὅτῳ τότε ξυνείχετο· εἴπερ οὖν σοφοῦ ἀνδρὸς τήνδε ἔργω
τὴν δόξαν, ὡς οὐ τὰ δίκαια ἄρα χρὴ σπουδῇ ἐπιλεγόμε-
νον πράττειν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ δ' τι ἂν καὶ ὅπως οὖν
ἐκ βασιλείαςπραχθῇ, τοῦτο δίκαιον νομίζειν. (9) Ἐπεὶ
καὶ προσκυνεῖσθαι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον λόγος κατέχει,
10 ὑποούσης μὲν αὐτῷ καὶ τῆς ἀμφὶ τοῦ Ἀμμωνος πατρὸς
μᾶλλον τι ἢ Φιλίππου δόξης, θαυμάζοντα δὲ ἤδη τὰ
Περσῶν καὶ Μήδων τῆς τε ἐσθῆτος τῇ ἀμείψει καὶ τῆς
ἄλλης θεραπείας τῇ μετακοσμήσει. Οὐκ ἐνδεῆσαι δὲ
οὐδὲ πρὸς τοῦτο αὐτῷ τοὺς κολακείας ἐς αὐτὸ ἐνδιδόντας,
15 ἄλλους τέ τινες καὶ δὴ καὶ τῶν σοφιστῶν τῶν ἀμφ' αὐ-
τὸν Ἀνάρχον τε καὶ Ἄγιν Ἀργεῖον, ἐποποιούν.

ΚΕΦ. Γ.

Καλλισθένην δὲ τὸν Ὀλύμπιον Ἀριστοτέλους τε τῶν
λόγων διακηκοῦσα καὶ τὸν τρόπον ὄντα ὑπαγοικότερον
οὐκ ἐπαινεῖν ταῦτα. Τούτου μὲν δὴ ἕνεκα καὶ αὐτὸς Καλ-
20 λισθένης ξυμφέρομαι· ἐκεῖνα δὲ οὐκέτι ἐπιεικῇ δοκῶ τοῦ
Καλλισθένους, εἴπερ ἀληθῆς συγγέγραπται, ὅτι ὑφ' αὐ-
τοῦ [τε] εἶναι ἀπέφαινε καὶ τῇ αὐτοῦ συγγραφῇ Ἀλέξαν-
δρον τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. (2) Οὐκ οὖν αὐτὸς
ἀφίχθαι ἐξ Ἀλεξάνδρου δόξαν κτησόμενος, ἀλλὰ ἐκείνον
25 εὐκλεᾶ ἐς ἀνθρώπους ποιήσων. Καὶ οὖν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν
μετουσίαν Ἀλεξάνδρῳ οὐκ ἐξ ὧν Ὀλυμπιάς ὑπὲρ τῆς
γενέσεως αὐτοῦ ψεύδεται ἀνηρτῆσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν
αὐτὸς ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου συγγραφᾶς ἐξενέγκῃ ἐς ἀνθρώ-
που. (3) Εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τὰδε ἀνέγραψαν, ὡς ἄρα ἤρετό
30 ποτε αὐτὸν Φιλώτας, ὅντινα οἷοιτο μάλιστα τιμῆσθαι

dem se esse clamitantem, ac triduum totum a cibo et potu
abstinuisse, neque aliam ullam corporis curam habuisse.

(5) Quibus e rebus nonnulli vates Liberi patris iram agno-
verunt, quod sacrificium ejus ab Alexandro praetermissum
esset. Alexander aegre ab amicis eo adduci potuit, ut cibo
ac potu sumto aliquatenus corpus resciceret. Libero itaque
sacrificium reddidit. Siquidem neque ipsi ingratum erat,
casum illum ad iram numinis potius quam ad suum malefi-
cium referri. (6) Eo vero nomine magnopere laudandum
Alexandrum censuerim, quod non eo facinore insolenter ex-
sultarit, neque, quod deterius fuisset, facto suo patrocini-
natus sit, sed humano more lapsus se agnovit.

7. Sunt qui scribant, Anaxarchum sophistam consolandi
ejus causa accersitum ad eum venisse. Quumque cubantem
atque suspirantem offendisset, ardentem dixisse, Ignorare
ipsum, cur veteres sapientes Justitiam Jovi assidentem fove-
rint: nimirum quia quicquid a Jove decernatur, id juste
factum esse censi debet. Oportere igitur, quae a magno
rege fierent, justa existimari, primum quidem ab ipso rege,
deinde a ceteris mortalibus. (8) Atque hoc quidem dicto
nonnihil solatii Alexandro attulisse. Ego vero majoris er-
rati quam prioris auctorem Alexandro Anaxarchum fuisse
censeo, si illam viri sapientis sententiam esse statuit, non
oportere nimirum regem summo studio delectuque ad-
hibito justa agere: sed quicquid aut quaecunque sit quod
rex faciat, justum censi debere. (9) Siquidem et adorari
se voluisse Alexandrum fama est, quum et opinionem con-
cepisset, Hammonem potius sibi quam Philippum patrem
esse et Persas jam ac Medos admiraretur, eosque vestis im-
mutatione totiusque cultus ratione imitaretur. Neque ad hoc
eum caruisse aiunt adulatoribus qui id comprobarent, tum
aliis nonnullis, tum vero sophistis istis, qui circa Anaxar-
chum erant, atque Agide Argivo poeta.

CAP. X.

Callisthenes vero Olynthius, Aristotelis discipulus, mo-
ribus paulo asperioribus praeditus, haec non probabat. Qua
quidem in re etiam ego Callistheni assentior. Illud autem a
Callisthene parum modeste dictum (si vera traduntur)
censeo, quod Alexandrum ejusque facta penes se et hi-
storiam ab ipso scriptam esse praedicabat. (2) Neque enim
se ad Alexandrum venisse, ut sibi ab eo gloriam compa-
raret, sed uti Alexandrum inter mortales illustrem ac glo-
riosum redderet. Praeterea divinitatis communicationem
Alexandro non ex iis quae Olympias de ortu suo mentita es-
set pendere, sed ex iis quae ipse de Alexandro scribens ad
mortalium notitiam traducturus esset. (3) Sunt etiam
qui scribant, quum aliquando a Philota interrogatus esset,

πρὸς τῆς Ἀθηναίων πόλεως τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ὅτι τὸν ἕτερον τοῖν τυράννοις ἐκτείναν καὶ τυραννίδα ὅτι κατέλυσαν. (4) Ἐρῆσθαι αὖτις τὸν Φιλώταν εἰ τῷ τυράννῳ κτείναντι ὑπάρχει παρ' οὐστίνας εἶθελαι τοῖν Ἑλλήνων φυγόντα σώζεσθαι· καὶ ἀποκρίνασθαι αὖτις Καλλισθένην, εἰ καὶ μὴ παρ' ἄλλους, παρὰ γε Ἀθηναίους ὅτι φυγόντι ὑπάρχει σώζεσθαι· τοὺτους γὰρ καὶ πρὸς Εὐρυσθέα πολεμῆσαι ὑπὲρ τῶν παιδῶν τῶν Ἡρακλέους, τυραννοῦντα ἐν τῷ τότε τῆς Ἑλλάδος.

5. Ὑπὲρ δὲ τῆς προσκυνήσεως ὅπως ἠναντιώθη Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τοιόσδε κατέχει λόγος. Συγκεῖσθαι μὲν γὰρ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τοὺς σοφιστάς τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν Περσῶν καὶ Μήδων τοὺς δοκιμωτάτους μνήμην τοῦ λόγου τοῦδε ἐν πότῳ ἐμβαλεῖν· (6) ἀρξαι δὲ τοῦ λόγου Ἀναξάρχῳ, ὡς πολλὸν δικαιότερον ἂν θεὸν νομιζόμενον Ἀλεξάνδρῳ Διονύσῳ τε καὶ Ἡρακλέους, μὴ ὅτι τῶν ἔργων ἕνεκα ὅσα καὶ ἡλικία καταπέπρακται Ἀλεξάνδρῳ, ἀλλὰ καὶ ὅτι Διόνυσος μὲν Θηβαῖος ἦν, οὐδὲν τι προσήκων Μακεδόσι, καὶ Ἡρακλῆς Ἀργεῖος, οὐδὲ αὐτὸς προσήκων, ὅτι μὴ κατὰ γένος τὸ Ἀλεξάνδρου· Ἡρακλεῖδην γὰρ εἶναι Ἀλεξάνδρου· (7) Μακεδόνας δὲ αὖ τὸν σφῶν βασιλέα δικαιότερον θείας τιμαῖς κοσμοῦντας. Καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνο εἶναι ἀμφίλογον ὅτι ἀπελθόντα γε ἐξ ἀνθρώπων ὡς θεὸν τιμῆσουσι· πόσω δὲ δικαιότερον ζῶντα γεραίρειν ἥπερ τελευτήσαντα ἐς οὐδὲν ὄφελος τῷ τιμωμένῳ.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Λεγθέντων δὲ τούτων τε καὶ τοιούτων λόγων πρὸς Ἀναξάρχου, τοὺς μὲν μετεσχηκότας τῆς βουλῆς ἐπαινεῖν τὸν λόγον καὶ ὃν εἶθελαι ἀρχεσθαι τῆς προσκυνήσεως τοὺς Μακεδόνας δὲ τοὺς πολλοὺς μαχομένους τῷ λόγῳ σιγῇ εἶχειν. (2) Καλλισθένην δὲ ὑπολαβόντα, Ἀλεξάνδρῳ μὲν, εἰπεῖν, ὦ Ἀναξάρχε, οὐδεμιᾶς ἀνάξιον ἀπορρίπτει τιμῆς ὅσαι ζῦμμετροι ἀνθρώπων· ἀλλὰ διακρίσθαι γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὅσαι τε ἀνθρώπιναι τιμαὶ καὶ ὅσαι θεαῖαι πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις, καθάπερ ναῶν τε οἰκοδομήσει καὶ ἀγαλμάτων ἀναστάσει καὶ τεμένει ὅτι τοῖς θεοῖς ἐξαιρεῖται καὶ θύεται ἐκείνοις καὶ σπένδεται, καὶ ὅμοι μὲν ἐς τοὺς θεοὺς ποιοῦνται, ἐπαινοὶ δὲ ἐς ἀνθρώπους, ἀτὰρ οὐχ ἥκιστα τῷ τῆς προσκυνήσεως νόμῳ· (3) τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους φιλεῖσθαι πρὸς τῶν ἀσπαζομένων, τὸ θεῖον δὲ, ὅτι ἀνὴρ πολὺ ἱερωμένον καὶ οὐδὲ ψαῦσαι αὐτοῦ θέμις, ἐπὶ τῷδε ἄρα τῇ προσκυνήσει γεραίρεται, καὶ χοροὶ τοῖς θεοῖς ἵστανται καὶ παιδνες ἐπὶ τοῖς θεοῖς ἄδονται. Καὶ οὐδὲν θαυμάσιον, ὅπότε γε καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ἄλλοις ἄλλαι τιμαὶ πρόσκεινται, καὶ ναὶ μὰ Δία ἥρωσιν ἄλλαι, καὶ αὗται ἀποκεκριμέναι τοῦ θεοῦ. (4) Οὐκ οὐκ εἰκὸς ζῦμματα ταῦτα ἀναταράσσοντας τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐς σχῆμα ὑπερῶν καθιστάναι τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβο-

quem putaret ab Atheniensibus in maximo honore haberi, respondisse Harmodium et Aristogitonem, quod alterum tyrannorum interfecissent, ac tyrannidem sustulissent. (4) Philotam rursus interrogasse, si cui contingat tyrannum occidere, num apud quosquos velit Græcorum profugium illi tutum foret? Respondisse Callisthenem, si non alibi, certe apud Athenienses tutum fore. Hos enim pro filiis Herculis etiam adversus Eurystheum tum temporis Græciæ tyrannide prementem bellum gessisse.

5. De adoratione vero, quo pacto Alexandro Callisthenes restiterit, hujuscemodi quippiam narratur. Convenerat inter Alexandrum et sophistas eosque qui ex Persis et Medis illustriores circa ipsum erant, ut inter pocula in hunc sermonem ex composito venirent. (6) Anaxarchum sermonis initium fecisse, censentem, Alexandrum majori jure pro deo habendum, quam Liberum aut Herculem, idque non modo propter magnitudinem atque præstantiam rerum ab Alexandro gestarum, verum etiam quod Liber pater Thebanus fuisset, nihil cum Macedonibus commune habens: Hercules autem Argivus, ne ipse quidem ad Macedones, spectans, nisi quod ad Alexandri genus attineret. Alexandrum enim Heraclidem esse. (7) Macedones vero multo convenientius atque æquius suum ipsorum regem divinis honoribus prosequi. Neque enim dubium esse, quin postquam e vivis excessisset, ut deum culturi essent. Multo igitur satius esse, vivo illi divinos honores deferre quam mortuo, quum nulla ad eum cultus utilitas esset perventura.

CAP. XI.

Hæc atque alia in hanc sententiam quum ab Anaxarcho dicta essent, eos qui participes consilii initi erant, ea laudasse, et initium adorandi facere velle dixisse; plerosque vero Macedones, qui Anaxarchi orationem improbarent, tacuisse. (2) Callisthenem autem abrupto silentio in hanc sententiam dixisse: Equidem, Anaxarche, Alexandrum nullo plane honore, qui quidem hominibus conveniat, indignum esse censeo. Ceterum statuta sunt inter homines divini et humani honoris discrimina, cum multis aliis rebus, velut templorum exædificatione et statuarum erectione: diis enim delubra consecramus iisque sacra facimus et libamus: tum hymnis qui deorum sunt, dum laudationes sunt hominum, tum vero omnium maxime ritu adorationis: (3) hominibus siquidem a salutantibus oscula dantur: deos vero edito loco positos ne contingi quidem fas est, ideoque adoratione coluntur. Tripudia etiam saltationesque diis fiunt, et pæanes cantantur. Neque vero mirum id est, quum ex ipsis diis alii aliis honores tribuantur, et heroibus quoque alii, etiam ipsi a divinis honoribus diversi. (4) Non est igitur consentaneum hæc omnia inter se confundere, neque homines nimis honoribus supra humanum modum extollere, et deos ad statum ab illorum dignitate

λαῖς, τοὺς θεοὺς δὲ τό γε ἐπὶ σφίσιν ἐς ταπεινότητα οὐ
 πρέπουσαν καταβάλλειν τὰ ἴσα ἀνθρώποις τιμῶντας.
 Οὐκ οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἀνασχέσθαι ἂν, εἰ τῶν ἰδιωτῶν
 τις εἰσποιοῖτο ταῖς βασιλικαῖς τιμαῖς χειροτονία ἢ ψή-
 5 φου οὐ δικαία. (5) Πολλοὶ ἂν οὖν δικαιότερον τοὺς θεοὺς
 δυσχεραίνειν ὅσοι ἀνθρώποι ἐς τὰς θείας τιμὰς σφᾶς
 εἰσποιοῦσιν ἢ πρὸς τῶν ἄλλων εἰσποιοῦμενοι ἀνέχονται.
 Ἀλέξανδρον δὲ πόρρω τοῦ ἱκανοῦ ἀνδρῶν ἀγαθῶν τὸν
 ἀριστὸν εἶναι τε καὶ δοκεῖν, καὶ βασιλεύων τὸν βασιλι-
 10 κώτατον καὶ στρατηγῶν τὸν ἀξιοστρατηγώτατον. (6)
 Καὶ σέ, εἰπερ τινὰ ἄλλον, ὃ Ἀνάξαρχος, εἰσηγητὴν τε
 τούτων τῶν λόγων ἐχρῆν γίνεσθαι καὶ καλυπτήν τῶν
 ἐναντιῶν, ἐπὶ σοφίᾳ τε καὶ παιδεύσει Ἀλεξάνδρῳ ξυνό-
 15 ντα. Οὐκ οὐδὲ ἀρετῇ γε τοῦδε τοῦ λόγου πρέπον ἦν, ἀλλὰ
 μεμνησθαι γὰρ οὐ Καμβύση οὐδὲ Ξέρξη ξυνόντα ἢ ξυμ-
 δουλεύοντα, ἀλλὰ Φιλίππου μὲν παιδὶ, Ἡρακλείδῃ δὲ
 ἀπὸ γένους καὶ Αἰακίδῃ, ὅτου οἱ πρόγονοι ἐξ Ἀργους
 ἐς Μακεδονίαν ἦλθον, οὐδὲ βίᾳ, ἀλλὰ νόμῳ Μακεδόνων
 ἀρχόντες διατέλεσαν. (7) Οὐκ οὐδὲ αὐτῷ τῷ Ἡρα-
 20 κλεῖ ζῶντι ἔτι θεαῖ τιμαὶ παρ' Ἑλλήνων ἐγένοντο,
 ἀλλ' οὐδὲ τελευτήσαντι πρόσθεν ἢ πρὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν
 Δελφοῖς ἐπιθεσπισθῆναι ὡς θεὸν τιμᾶν Ἡρακλέα. Εἰ δέ,
 ὅτι ἐν τῇ βαρβάρῳ γῇ οἱ λόγοι γίνονται, βαρβαρικά
 γρηῃ ἔχειν τὰ φρονήματα, καὶ ἐγὼ τῆς Ἑλλάδος με-
 25 μνησθῆναι σε ἀξίω, ὃ Ἀλέξανδρε, ἥς ἐνεκα ὁ πᾶς στόλος
 σοι ἐγένετο, προσθεῖναι τὴν Ἀσίαν τῇ Ἑλλάδι. (8)
 Καὶ οὖν ἐνθυμήθητι, ἐκεῖσε ἐπανελθὼν ἄρά γε καὶ τοὺς
 Ἑλληνας τοὺς ἐλευθερωτάτους προσαναγκάσεις ἐς τὴν
 προσκύνησιν, ἢ Ἑλλήνων μὲν ἀφέξη, Μακεδόσι δὲ
 30 προσθήσεις τήνδε τὴν ἀτιμίαν, ἢ διακεκριμένα ἔσται σοι
 οὕτω τὰ τῶν τιμῶν εἰς ἅπαντας, ὡς πρὸς Ἑλλήνων μὲν
 καὶ Μακεδόνων ἀνθρωπίνως τε καὶ Ἑλληνικῶς τιμᾶσθαι,
 πρὸς δὲ τῶν βαρβάρων μόνων βαρβαρικῶς. (9) Εἰ δὲ
 ὑπὲρ Κύρου τοῦ Καμβύσου λέγεται τὸν πρῶτον προσ-
 35 κυνηθῆναι ἀνθρώπων Κύρον καὶ ἐπὶ τῷδε ἐμμεῖναι Πέρ-
 σαις τε καὶ Μήδοις τήνδε τὴν ταπεινότητα, γρηῃ ἐνθυ-
 μεῖσθαι, ὅτι τὸν Κύρον ἐκείνον Σκύθαι ἐσωφρόνισαν,
 πένητες ἄνδρες καὶ αὐτόνομοι, καὶ Δαρεῖον ἄλλοι αὐ-
 40 Σκύθαι, καὶ Ξέρξην Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ
 Ἀρταξέρξην Κλέαρχος καὶ Ξενοφῶν καὶ οἱ ἕν τούτοις
 μύριοι, καὶ Δαρεῖον τοῦτον Ἀλέξανδρος μὴ προσκυ-
 νούμενος.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ταῦτα δὴ καὶ τοιαῦτα εἰπόντα Καλλισθένην ἀνιᾶ-
 45 σαι μὲν μεγαλωστί Ἀλέξανδρον, Μακεδόσι δὲ πρὸς θυ-
 μοῦ εἰπεῖν. Καὶ τοῦτο γνόντα Ἀλέξανδρον πέμψαντα
 καλῦσαι Μακεδόνας μεμνησθαι ἔτι τῆς προσκυνήσεως.
 (2) Ἀλλὰ σιγῆς γὰρ γενομένης ἐπὶ τοῖς λόγοις ἀναστάν-
 τας Περσῶν τοὺς πρεσβυτάτους ἐφεξῆς προσκυνεῖν.
 Λεοννάτον δέ, ἕνα τῶν ἐταίρων, ἐπειδὴ τις ἐδόκει τῶν
 50 Περσῶν αὐτῷ οὐκ ἐν κόσμῳ προσκυνῆσαι, τὸν δὲ ἐπι-

alienum redigere, ut nimirum eodem quo homines cultu
 colantur. Neque enim pateretur Alexander privatum ali-
 quem regios honores electione suffragisque illegitimis usur-
 pare. (5) Multo itaque justius deos indignaturos, si quis
 mortalium divinos honores sibi arroget aut ab aliis delatos
 sustineat. Atque Alexandrum quidem infinitis partibus for-
 tium virorum fortissimum esse atque haberi, inter reges
 maxime regum, inter imperatores maxime imperio dignum.

(6) Ac te quidem, Anaxarche, si quem alium, oportebat
 huiusmodi sermonibus Alexandrum instruere atque a con-
 trariis detertere, cuius ille quotidiana consuetudine propter
 sapientiam et eruditionem utitur. Neque conveniebat huius
 sermonis auctorem exsistere: at potius meminisse, te non id
 Cambysi aut Xerxi consulere, sed Philippi filio, qui ab
 Hercule atque Achille genus ducat, cuius majores ex Argis
 in Macedoniam venerunt, neque vi sed Macedonum legi-
 bus atque institutis imperium tenuerunt. (7) Sed ne Her-
 culi quidem, quum adhuc in vivis esset, divini honores a
 Græcis delati sunt, imo ne mortuo quidem, donec Delphico
 oraculo ut pro deo coleretur jussum fuit. Si vero, quod in
 barbara regione verba fiunt, barbaricos sensus induere opor-
 tet, ego te, Alexander, ut Græciæ memineris oro, cuius
 gratia hæc omnis expeditio a te suscepta est, ut Asiam Græ-
 ciæ adjicias. (8) Nunc vero cogita, an quum in Græciam
 redieris, Græcos liberrimos populos ad tui adorationem sis
 compulsurus, aut an, Græcis exemptis, Macedonas tantum
 hoc dedecore sis oneraturus: aut an tibi diversi plane ho-
 nores sint decernendi, Græcis quidem et Macedonibus hu-
 manos honores Græcorum more tibi deferentibus, barbaris
 autem solis barbarice te colentibus? (9) Si vero de Cyro
 Cambysis filio dicitur, primum omnium mortalium Cyrum
 ab hominibus adoratione cultum fuisse, atque ab hoc sum-
 missionem hanc Persis et Medis permansisse, cogitare te
 oportet Scythas populum inopem, liberum tamen, Cyri in-
 solentiam compescuisse. Darium rursus alii Scythæ ad mo-
 destiam redegerunt, Xerxem Athenienses et Lacedæmonii,
 Artaxerxem Clearchus et Xenophon cum decem tantum
 hominum millibus, Darium etiam hunc Alexander, quam
 nulla ei adoratio decreta esset.

CAP. XII.

Hæc aliaque ejusmodi quum dixisset Callisthenes,
 Alexandrum quidem molestissime tulisse, Macedonibus vero
 gratissima accidisse. Quo cognito, Alexandrum misisse qui
 Macedonas prohiberent, ne adorationis memores essent. (2)
 Silentio ad hunc sermonem facto, qui inter Persas ætate
 dignitate præstabant consurrexisse, eumque ordine ado-
 rasse. Leonnatum vero, unum ex amicis, quum ex Persis
 quendam indecore adorantem conspexisset, gestum illius

γέλασαι τῷ σχήματι τοῦ Περσῶ, ὡς ταπεινόν· καὶ τοῦ-
 τῃ χαλεπήσαντα τότε Ἀλέξανδρον ξυναλλαγῆναι αὐτῷ.
 Ἀναγράφεται δὲ δὴ καὶ τοιοῦτοι λόγοι. (3) Προπίνειν
 φιάλην χρυσὴν ἐν κύκλῳ Ἀλέξανδρον πρῶτος μὲν τού-
 τοις πρὸς οἰστίνας ξυνέκειτο αὐτῷ τὰ τῆς προσκυνή-
 σεως τὸν δὲ πρῶτον ἐκπιόντα τὴν φιάλην προσκυνῆσαι
 τε ἀναστάντα καὶ φιληθῆναι πρὸς αὐτῷ, καὶ τοῦτο ἐφε-
 ρῆς διὰ πάντων χωρῆσαι. (4) Ὡς δὲ ἐς Καλλισθένην
 ἦκεν ἡ πρόποσις, ἀναστῆναι μὲν Καλλισθένην καὶ ἐκ-
 πίνειν τὴν φιάλην, καὶ προσελθόντα ἐθέλειν φιλῆσαι οὐ
 προσκυνῆσαντα. Τὸν δὲ τυχεῖν μὲν τότε διαλεγόμενον
 Ἑφαιστίῳ· οὐκ οὖν προσέχειν τὸν νοῦν, εἰ καὶ τὰ τῆς
 προσκυνήσεως ἐπιτελῇ αὐτῷ Καλλισθένης ἐγένετο. (5)
 Ἀλλὰ Δημήτριον γὰρ τὸν Πυθῶνακος, ἓνα τῶν ἐταί-
 ρων, ὡς προσῆει αὐτῷ δὲ Καλλισθένης φιλήσων, φάναι
 ὅτι οὐ προσκυνῆσας πρόσεισι. Καὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὐ
 παρασχῆναι φησὶν αὐτόν· τὸν δὲ Καλλισθένην, φιλή-
 ματι, φάναι, διαττον ἔχων ἀπειμι.

α. Καὶ τούτων ἐγὼ ὅσα ἐς ὕβριν τε τὴν Ἀλεξάνδρου
 καὶ τὴν ἐν παραυτίκα καὶ ἐς σκαιότητα τὴν Καλλισθέ-
 νος φέροντα, οὐδὲν οὐδαμῇ ἐπανῶ· ἀλλὰ τὸ καθ' αὐ-
 τῶν γὰρ κοσμίως τίθεσθαι ἐξαρκεῖν φημί, αὐχόντα ὡς
 ἀνθρώπων τὰ βασιλείας πράγματα ὅτῳ τις ξυνεῖναι οὐκ
 ἐπὶ ἴσῳ. (7) Οὐκ οὖν ἀπεικνῶς δι' ἀπεχθείας γενέ-
 σθαι Ἀλεξάνδρῳ Καλλισθένην τίθεμαι ἐπὶ τῇ ἀκαίρῃ
 παραγγελσίᾳ καὶ ὑπερόγκῳ ἀβελτηρίᾳ. Ἐφ' ὅτῳ τεχμαί-
 ρηται μὴ γαλεπῶς πιστευθῆναι τοὺς κατεπιπόντας Καλ-
 λισθένους ὅτι μετέσχε τῆς ἐπιβουλῆς τῆς γενομένης Ἀλε-
 ξάνδρῳ ἐκ τῶν παίδων, τοὺς δὲ ὅτι καὶ ἐπῆρεν αὐτοὺς
 καὶ τὴν ἐπιβουλεύσασιν. Συνέβη δὲ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ὧδε.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐκ Φιλίππου ἦν ἡδὴ καθεστηκός, τῶν ἐν τέλει Μα-
 κεδόνων τοὺς παῖδας ὅσοι ἐς ἡλικίαν ἐμειρακίσαντο, κα-
 τ' ἐλέγεσθαι ἐς θεραπείαν τοῦ βασιλέως, τὰ τε περὶ τὴν
 ἄλλην διαίταν τοῦ σώματος διακονεῖσθαι βασιλεῖ καὶ
 ἀποκρίνοντο φυλάσσειν τούτοις ἐπετέτραπτο· καὶ ὁπότε
 ἐβλάυνον βασιλεὺς, τοὺς ἵππους παρὰ τῶν ἱπποκόμων
 ἀγόμενοι ἐκείνοι προσῆγον καὶ ἀνέβαλλον οὗτοι βασι-
 λείᾳ τὸν Περσικὸν τρόπον καὶ τῆς ἐπὶ θήρᾳ φιλοτιμίας
 βασιλεῖ κοινωνοὶ ἦσαν. (2) Τούτων καὶ Ἑρμόλαος ἦν,
 Σικελίδος μὲν παῖς, φιλοσοφία δὲ ἐδόκει προσέχειν τὸν
 νοῦν καὶ Καλλισθένην θεραπεύειν ἐπὶ τῷδε. Ὑπὲρ τούτου
 λόγος κατέχει ὅτι ἐν θήρᾳ προσφερομένου Ἀλεξάνδρῳ
 οὐκ ἐφθῆ βαλὼν τὸν σὺν δὲ Ἑρμόλαος· καὶ ὁ μὲν σὺς
 πέπτι βληθείς, Ἀλέξανδρος δὲ τοῦ καιροῦ ὑστερίσας
 ἐπὶ τῇ λαβῇ, ὁρῶντων τῶν ἄλλων παίδων, καὶ τὸν
 ἑαυτοῦ ἀφείλετο.

α. Τούτων τὸν Ἑρμόλαον ἀλγήσαντα τῇ ὕβρει φρά-
 σαι πρὸς Σώστρατον τὸν Ἀμύντου, ἡλικιώτην τε αὐτοῦ
 καὶ ἐραστὴν ὄντα, ὅτι οὐ βιωτόν οἷ ἔστι μὴ τιμωρησαμέ-

Persæ, ut nimis abjectum, irrisisse. Alexandrum vero tunc
 indignatum, postea conciliatum fuisse. (3) Sunt qui scri-
 bant, Alexandrum phialam auream in corona propinasse,
 iis quidem primum quibuscum de se adorando convenisset :
 eumque qui primus ebibisset, consurrexisse atque adorasse,
 deinde osculatum esse. Idque ordine deinceps a reliquis fa-
 ctitatum. (4) Quumque propinandi ordo ad Callisthenem
 venisset, consurrexisse quidem et phialam ebibisse, pro-
 priusque accedentem osculari voluisse, adoratione præter-
 missa. At tum forte Alexandrum sermonem cum Hepha-
 stione habuisse, eamque ob rem non animadvertisse an in-
 tegram adorationem deferret. (5) Demetrium vero Pytho-
 nactis filium, unum ex amicis, quum Callisthenes Alexan-
 drum osculaturus accederet, dixisse, illum eo non adorato
 accedere. Atque ita Alexandrum ejus osculum non admi-
 sisse. Tum Callisthenem dixisse, se osculi jactura facta dis-
 cedere.

6. Ego vero nihil aut eorum quæ ad præsentem ignomi-
 niam Alexandri pertinent, aut Callisthenis asperitatem
 morum illico laudaverim : sufficere autem existimaverim
 modestiam præ se ferre, eumque qui regi inservire velit, ejus
 negotia, quoad fieri potest, promovere. (7) Non igitur im-
 merito odiosum fuisse Alexandro Callisthenem censeo ob
 intempestivam ejus loquendi libertatem et ineptam arrogan-
 tiam. Quam quidem ob causam crediderim facile fidem
 adhibitam fuisse delatoribus, qui Callisthenem insidiarum,
 quæ Alexandro per pueros structæ erant, conscium fuisse
 accusarant : aliisque, qui illos ab eo incitatos dicebant. In-
 sidie vero hujusmodi fuerunt.

CAP. XIII.

Erat jam ante a Philippo institutum, uti Macedonum,
 qui in aliqua dignitate constituti essent, filii quum adole-
 vissent, ad regium ministerium deligerentur, et cum ad alia
 quæ ad regii corporis curam pertinerent præsto essent, tum
 eo cubante custodias agerent. Hi equos quum rex ascen-
 surus esset ab agasonibus acceptos ad regem adducebant :
 eum Persico more in equum imponebant, et venationi stu-
 dentem comitabantur. (2) In his erat Hermolaus Sopolidis
 F. qui quidem philosophiæ studiosus esse videbatur, et pro-
 pterea Callisthenem observare. Hunc Hermolaum rumor
 est, quum Alexandro inter venandum aper occurrisset, in
 eo feriando Alexandrum prævenisse. Atque aprum quidem
 ictum procidisse; regem vero indignatum opportunitatem
 ferendi apri sibi præceptam, adolescentem per iram, cæ-
 teris pueris spectantibus, verberari eique equum adimi
 jussisse.

3. Quam contumeliam ægre ferentem Hermolaum, reni-
 cum Sostrato Amyntæ filio, æquali atque amatore suo,
 communicasse, vitam sibi acerbam testatum, nisi Alexan-

νῦν Ἀλέξανδρον τῆς ὕβρεως, καὶ τὸν Σώστρατον οὐ χαλεπῶς συμπεῖσαι μετασχεῖν τοῦ ἔργου, ἅτε ἔρῳντα. (1) Ἐπὶ τούτων δὲ ἀναπεισθῆναι Ἀντίπατρον τε τὸν Ἀσκληπιόδωρον τοῦ Συρίας σατραπεύσαντος καὶ Ἐπιμένην τὸν Ἀρσέου καὶ Ἀντικλέα τὸν Θεοκρίτου καὶ Φιλώταν τὸν Κάραϊδος τοῦ Θρακός. Ὡς οὖν περιῆκεν ἐς Ἀντίπατρον ἡ νυκτερινὴ φυλακὴ, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ξυγκείμενον εἶναι ἀποκτείναι Ἀλέξανδρον, κοιμωμένῳ ἐπιπεσόντας.

5. Ξυμβῆναι δὲ οἱ μὲν αὐτομάτως λέγουσιν ἔστε ἡμέραν πίνειν Ἀλέξανδρον· Ἀριστόβουλος δὲ ὥδε ἀνέγραψε· Σύραν γυναῖκα ἐφομαρτεῖν Ἀλεξάνδρῳ, κατόχον ἐκ τοῦ θεοῦ γιγνομένην· καὶ ταύτην τὸ μὲν πρῶτον γέλωτα εἶναι Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτόν· ὡς δὲ τὰ πάντα ἐν τῇ κατοχῇ ἀληθεύουσα ἐφαίνετο, οὐκέτι ἀμελεῖσθαι ὑπ' Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' εἶναι γὰρ τῇ Σύρᾳ πρόσδοτον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ καθύδοντι πολλάκις ἤδη ἐπιστῆναι. (6) Καὶ ὁ καὶ τότε ἀπαλλασσομένου ἐκ τοῦ πότου, κατεχομένην ἐκ τοῦ θεοῦ ἐντυχεῖν, καὶ δεῖσθαι ἐπανελθόντα πίνειν 20 ὅλην τὴν νύκτα· καὶ Ἀλέξανδρον θεῖόν τι εἶναι νομίσαντα ἐπανελθεῖν τε καὶ πίνειν, καὶ οὕτω τοῖς παισὶ διαπεσεῖν τὸ ἔργον.

7. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Ἐπιμένης ὁ Ἀρσέου τῶν μετεχόντων τῆς ἐπιβουλῆς φράζει τὴν πρῆξιν Χαρικλεῖ τῷ Μενάνδρῳ, ἐραστῇ ἑαυτοῦ γεγονότι· Χαρικλῆς δὲ φράζει Εὐρύλοχῳ τῷ ἀδελφῷ τῷ Ἐπιμένους. Καὶ ὁ Εὐρύλοχος ἔλθων ἐπὶ τὴν σκηνὴν τὴν Ἀλεξάνδρου, Πτολεμαίῳ τῷ Λάγῳ τῷ σωματοφύλακι καταλέγει ἅπαν τὸ πρᾶγμα· ὁ δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἔφρασε. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ξυλλαθεὶν κελεύει ὧν τὰ ὀνόματα εἶπεν ὁ Εὐρύλοχος· καὶ οὗτοι στρεβλούμενοι σφῶν τε αὐτῶν κατεῖπον τὴν ἐπιβουλὴν καὶ 20 τινὰς καὶ ἄλλους ὠνόμασαν.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἀριστόβουλος μὲν λέγει ὅτι καὶ Καλλισθένην ἐπαύριον σφᾶς ἔφασαν ἐς τὸ τολμημα· καὶ Πτολεμαῖος ὡσαύτως λέγει. Οἱ δὲ πολλοὶ οὐ ταύτῃ λέγουσιν, ἀλλὰ διὰ μίσους γὰρ τὸ ἤδη ὄν πρὸς Καλλισθένην ἐς Ἀλεξάνδρου καὶ ὅτι ὁ Ἑρμόλαος ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτήδειος ἦν τῷ Καλλισθένει, οὐ χαλεπῶς πιστεῦσαι τὰ χεῖρω ὑπὲρ Καλλισθένους Ἀλέξανδρον. (2) Ἦδη δὲ τινες καὶ τάδε 40 ἀνέγραψαν, τὸν Ἑρμόλαον προαχθέντα ἐς τοὺς Μακεδόνας ὁμολογεῖν τε ἐπιβουλεύσαι (καὶ γὰρ οὐκ εἶναι ἐτι ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ φέρειν τὴν ὕβριν τὴν Ἀλεξάνδρου), πάντα καταλέγοντα, τὴν τε Φιλώτα οὐκ ἐνδίκον τελευτῆν καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Παρμενίωνος ἐτι ἐκνομωτέραν καὶ 45 τῶν ἄλλων τῶν τότε ἀποθανόντων, καὶ τὴν Κλείτου ἐν μέθῃ ἀναίρεσιν, καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν Μηδικήν, καὶ τὴν προσκύνησιν τὴν βουλευθεῖσαν καὶ οὕτω πεπαυμένην, καὶ πότους τε καὶ ὕπνου τοὺς Ἀλεξάνδρου· ταῦτα οὐ φέροντα ἐτι ἐλευθερωσάσι θελήσασιν ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους 50 Μακεδόνας. (3) Τοῦτον μὲν δὴ αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους

dri injuriam ulcisceretur. Ac Sotratum quidem non diffculter, utpote amatorem, in societatem facinoris pertractatum esse. (4) Ab his Antipatrum etiam Aescepiodori, qui satrapatum Syriae gerebat, filium persuasum, et Epimenem Arcei filium, atque Anticlem Theocriti, unaque Philotam Caridis Thracis filium. Quum itaque nocturnae custodiae vices ad Antipatrum revolutae essent, ea nocte statutum fuisse Alexandrum dormientem opprimere.

5. Contigisse vero ut sua sponte, quemadmodum nonnulli scribunt, Alexander in lucem usque potaret. At Aristobulus auctor est, mulierem quandam Syram numine correptam Alexandrum sequutam. Atque hanc quidem initio et Alexandro ejusque amicis risui fuisse, quum vero in illa numinis afflatione omnia vera vaticinaretur, non amplius ab Alexandro contemptui habitam, sed liberum Syriae ad regem et noctu et interdum accessum factum fuisse, ac saepenumero etiam dormienti adfuisse. (6) Hanc tum forte regi e com-potatione discedenti numine afflatam occurrisset, atque ut reversus totam noctem potando traduceret orasse. Alexandrum divinos monitus esse suspicatum, ad pocula rediisse, et sic puerorum conatus irritos fuisse.

7. Postero die Epimenes, Arcei filius, unus ex conjuratis, Charicli Menandri filio, amatori suo, rem aperit, Charicles Eurylocho Epimenis fratri: Eurylochus Alexandri tabernaculum ingressus, Ptolemaeo Lagi filio corporis custodi totum negotium declarat: is Alexandro id significat. Qui statim eos quorum nomina detulerat Eurylochus comprehendere jubet. Hi quaestione adhibita, et suum de insidiis consilium aperuerunt, et alios nonnullos nominarunt.

CAP. XIV.

Aristobulus quidem auctor est, illos hoc etiam dixisse, se a Callisthene ad facinus adeundum incitatos fuisse. Quod et Ptolemaeus affirmat. Plurimi tamen aliter hac de re scribunt: nimirum Alexandrum quod odio Callisthenis laboraret: et quod magna Hermolao cum Callisthene familiaritas intercederet, facile in sinistram de Callisthene suspicionem a delatoribus adductum. (2) Nonnulli etiam tradunt, Hermolaum ad Macedonas productum, insidias ab se structas confessum (neque enim liberi hominis esse, Alexandri contumelias ferre), omniaque ab Alexandro perpetrata recensuisse: nimirum injustam Philotae necem et patris ejus Parmenionis atque eorum qui tum temporis interfecti fuerant multo iniquiorem: Cliti etiam per temulentiam caedem, habitum quoque Medorum assumptum: adorationem decretam neque adhuc abolitam: adhuc potationes et somnolentiam Alexandri: quae quum diutius ferre non posset, voluisse se reliquosque Macedonas in libertatem vindicare. (3) Tum Hermolaum et caeteros comprehensos a circumstantibus la-

αὐτῶν ξυλληφθέντας καταλευσθήναι πρὸς τῶν παρόντων. Καλλισθένην δὲ Ἀριστόβουλος μὲν λέγει δεδεμένον ἐν πύλαις συμπεριάγεσθαι τῇ στρατιᾷ, ἔπειτα νόσῳ τελευτήσαι, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου στρεβλωθέντα καὶ κρεμασθέντα ἀποθανεῖν. Οὕτως οὐδὲ οἱ πάνυ πιστοὶ ἐς τὴν ἀλήθειαν καὶ συγγενόμενοι ἐν τῇ τότε Ἀλεξάνδρῳ ὑπὲρ τῶν γνωρίμων τε καὶ οὐ λαθόντων σφῆς ὅπως ἐπράχθη ἡμῶν ἀνέγραψαν. (1) Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὑπὲρ τούτων αὐτῶν ἄλλοι ἄλλως ἀφηγήσαντο· ἄλλ' ἐμοὶ ταῦτα ἐπαγγέλλοντα ἔστω ἀναγεγραμμένα. Ταῦτα μὲν δὴ οὐ πολλῷ ὕστερον πράχθέντα ἐγὼ ἐν τοῖσδε τοῖς ἀμφὶ Κλεῖτον ἐκνεκρῶσιν Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα, τούτοις μάλιστα οἰκεία ὑπολαβὼν ἐς τὴν ἀλήθειαν.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Παρ' Ἀλεξάνδρου δὲ ἦκε καὶ αὖθις Σκυθῶν τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης πρεσβεία ἦν τοῖς πρέσβεσιν οἷς αὐτὸς ἐς Σκύθας ἐστείλεν. Ὁ μὲν δὴ τότε βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν, ὅτι οὗτοι ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐπέμποντο, τετελευτηκῶς ἦν ἡγεῖν· ἀδελφὸς δὲ ἐκείνου ἐβασίλευεν. (2) Ἦν δὲ ὡς τῆς πρεσβείας, ἐθέλειν ποιεῖν πᾶν τὸ ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπαγγελλόμενον Σκύθας· καὶ δῶρα ἔφερον Ἀλεξάνδρῳ παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Σκυθῶν ὅσα μέγιστα νομίζεται ἐν Σκύθαις· καὶ τὴν θυγατέρα ὅτι ἦτο Ἀλεξάνδρῳ δοῦναι γυναῖκα βεβαιότητος οὐνεκα τῇ πρὸς Ἀλεξάνδρου φιλίᾳ τε καὶ ἡμιμαχίᾳ. (3) Εἰ δὲ ἐπαύριον τὴν Σκυθῶν βασιλισσαν γῆμαι Ἀλεξάνδρος, ἀλλὰ τῶν γε σατραπῶν τῶν τῆς Σκυθικῆς χώρας καὶ οὐ ἄλλοι δυνάσται κατὰ τὴν γῆν τὴν Σκυθίδα, τούτων τὰς παῖδας ἐθέλειν δοῦναι τοῖς πιστοτάτοις τῶν ἀμφ' Ἀλεξάνδρου· ἥξει δὲ καὶ αὐτὸς ἔφρασκεν, εἰ κελεύσῃ, ὡς παρ' αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἀκούσαι ὅσα ἐπαγγέλλεται. (4) Ἀφίκετο δ' ἐν τούτῳ παρ' Ἀλεξάνδρου καὶ Φαρασμάνης ὁ Χωρασμίων βασιλεὺς ἦν ἱππεῦσι χιλίας καὶ πεντακοσίοις. Ἐφρασκε δὲ ὁ Φαρασμάνης ἑμὲ οἰκεῖν τῇ τε Κόλχων γένει καὶ ταῖς γυναῖξιν τῆς Ἀμαζόνων, καὶ εἰ ἐθέλοι Ἀλεξάνδρος, ἐπὶ Κόλχους τε καὶ Ἀμαζόνους ἐλάσας καταστρέφασθαι τὰ ἐπὶ τὸν πόντον τὴν Εὐξείνου ταύτῃ καθήκοντα γένη, ὁδῶν τε ἡμῶν ἐσεσθαι ἀπηγγέλλετο καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατῷ παρασκευάσειν. (5) Τοῖς τε οὖν παρὰ τῶν Σκυθῶν ἡκουσι φιλόφρονος ἐπαρίνεται Ἀλεξάνδρος καὶ ἐς τὸν τότε καιρὸν ἡμιμαχίαν γάμου δὲ οὐδὲν δεῖσθαι Σκυθικοῦ· καὶ Φαρασμάνην ἐπαίνεσας τε καὶ φίλῃ καὶ ἡμιμαχίαν πρὸς αὐτὸν ἡμιμαχίας αὐτῷ μὲν τότε οὐκ ἔφη ἐν καιρῷ εἶναι· ἐπὶ τὸν Πόντον· Ἀρταβάζῳ δὲ τῷ Πέρσῃ, ὅτι τὰ Βακτρίων ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπετέτραπτο, καὶ οὐ ἄλλοι πρόσχωροι τούτῳ σατράπαι ξυστήσας Φαρασμάνην ἀποπέμπει ἐς τὰ ἥθη τὰ αὐτοῦ. Αὐτῷ δὲ τὰ Ἰνδοὺς ἔφη ἐν τῷ τότε μέλει· (6) τούτους γὰρ καταστρέφειν πᾶσαν ἂν ἥδη ἔχειν τὴν Ἀσίαν· ἐχομένης

pidibus obrutos esse. Aristobulus vero Callisthenem compedibus vinctum cum exercitu ductum esse ac postea morbo interiisse scribit. Ptolemæus illum tortum ac deinde suspensum vitam finisse ait. Adeo ne ipsi quidem scriptores, quorum maxima est fides, quique tum temporis Alexandro aderant, de rebus manifestis, quæque quo pacto gestæ essent eos nequaquam latebant, inter se consentiunt. (4) Multa vero etiam alia alii de hisce rebus diversa que scripserunt. Sed de his abunde a me jam dictum est. Quæ quidem, quum haud multo post tempore acta sint, iis quæ Clito acciderunt adjeci, quod non aliena ab hac narratione videntur.

CAP. XV.

Tum legati denuo ad Alexandrum a Scythis Europam incolentibus venerunt, una cum legatis quos ipse ad Scythas miserat. Rex enim Scytharum, qui tum temporis regnabat quum hi ab Alexandro mitterentur, mortem obierat, ejusque frater regnum tenebat. (2) Summa legationis erat, Scythas quicquid Alexander imperaret facere velle. Dona etiam a Scytharum rege adferebant, quæ apud Scythas censentur amplissima. Ad hæc se filiam suam Alexandro uxorem ad amicitiam societatemque confirmandam dare velle. (3) At si Scytharum reginam uxorem ducere dedignaretur, principum Scythicæ regionis et eorum qui apud sese in dignitate constituti essent filias iis quos Alexander maxime caros ac fidos haberet matrimonio copulaturum. Se quoque, si juberetur, venturum, ut ab ipso Alexandro coram imperata acciperet. (4) Eodem fere tempore Pharasmanes Chorasmiorum rex ad Alexandrum venerat cum equitibus mille, qui se finitimum Colchorum genti et mulieribus Amazonibus esse dicebat. Et si Alexander in Colchos et Amazonas profectus gentes Euxino ponto vicinas subigere in animo haberet, se et ducem itineris fore, omniaque exercitui necessaria suppeditaturum pollicebatur.

5. Alexander primum Scythicis legatis benigne respondet, oratione tempori illi maxime accommodata usus. Se vero Scythicis nuptiis non egere dixit; deinde Pharasmane collaudato, ipsoque in amicitiam ac societatem recepto, sibi quidem tum commodum non esse dixit in Pontum proficisci. Artabazo autem Persæ, cui Bactrianorum regionem reliquosque vicinos satrapatus Alexander commiserat, Pharasmanem commendatum, ad suam gentem dimittit. Sibi vero res Indicas in animo esse dixit. (6) Indis enim subactis, universam Asiam in sua potestate fore. Porro Asia

δὲ τῆς Ἀσίας ἐπανιέναι [ἀν] ἐς τὴν Ἑλλάδα· ἐκείθεν δὲ ἐφ' Ἑλλησπόντου τε καὶ τῆς Προποντίδος ζὺν τῇ δυνάμει πάσῃ τῇ τε ναυτικῇ καὶ τῇ πεζικῇ ἐλάσειν εἰς τὸν Πόντον· καὶ ἐς τὸ τότε ἤξειν ἀποθέσθαι Φαρασμά-
6 νην ὅσα ἐν τῷ παραυτίκῃ ἐπηγγέλλετο.

7. Αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ὠξὸν τε ποταμὸν ἔχει αὖθις καὶ ἐς τὴν Σογδιανὴν προχωρεῖν ἐγνώκει, ὅτι πολλοὺς τῶν Σογδιανῶν ἐς τὰ ἐρύματα ζυμπεφευγέναι ἠγγέλλετο οὐδὲ ἐθέλειν κατακοῦν τὸν σατράπου ὅστις αὐτοῖς ἐξ
10 Ἀλεξάνδρου ἐπετέτακτο. Στρατοπεδεύοντος δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὠξῷ, οὐ μακρὰν τῆς σκηνῆς τῆς αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου πηγὴ ὕδατος καὶ ἄλλῃ ἐλαίου πηγὴ πλησίον αὐτῆς ἀνέσχε. (8) Καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου τῷ σωματοφύλακι ἐπειδὴ ἐσηγγέλη τὸ τέρας, Πτο-
15 λεμαῖος Ἀλεξάνδρῳ ἔφρασεν. Ἀλέξανδρος δὲ ἔθuben ἐπὶ τῷ φάσματι ὅσα οἱ μάντιες ἐξηγοῦντο. Ἀρίστανδρος δὲ πόνων εἶναι σημεῖον τοῦ ἐλαίου τὴν πηγὴν ἔφρασκεν· ἀλλὰ καὶ νίκην ἐπὶ τοῖς πόνοις σημαίνειν.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Διαβὰς οὖν ζὺν μέρει τῆς στρατιᾶς ἐς τὴν Σογδιαν-
20 νήν, Πολυσπέρχοντα δὲ καὶ Ἀτταλον καὶ Γοργίαν καὶ Μελέαγρον αὐτοῦ ἐν Βάκτροις ὑπολιπόμενος, τούτοις μὲν παρήγγειλε τὴν τε χώραν ἐν φυλακῇ ἔχειν, ὥς μή τι νεωτερίσωσιν οἱ ταύτῃ βάρβαροι, καὶ τοὺς ἦδη ἀφ-
στηκότας αὐτῶν ἐξαίρειν· (2) αὐτὸς δὲ ἐς πέντε μέρη διελὼν τὴν ἄμην οἱ στρατιᾶν, τῶν μὲν Ἡφαιστίωνα
25 ἄρχειν ἔταξε, τῶν δὲ Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα· τοῖς τρίτοις δὲ Περδίκχαν ἐπέταξε· τῆς δὲ τετάρτης τάξεως Κοῖνος καὶ Ἀρτάβαζος ἡγοῦντο αὐτῶν· τὴν δὲ πέμπτην μοῖραν ἀναλαβὼν αὐτὸς ἐπῆγε
30 τὴν χώραν ὡς ἐπὶ Μαράκανδα. (3) Καὶ οἱ ἄλλοι ὡς ἐκάστοις προὔρωι ἐπῆσαν, τοὺς μὲν τινὰς τῶν ἐς τὰ ἐρύματα ζυμπεφευγόντων βίᾳ ἐξαίρουντες, τοὺς δὲ καὶ ὁμολογίᾳ προσχωροῦντάς σφισιν ἀναλαμβάνοντες. Ὡς δὲ ζύμπασα αὐτῷ ἡ δύναμις, ἐπελθοῦσα τῶν Σογδια-
35 νῶν τῆς χώρας τὴν πολλήν, ἐς Μαράκανδα ἀφίκετο, Ἡφαιστίωνα μὲν ἐκπέμπει τὰς ἐν τῇ Σογδιανῇ πόλεις συνοικίζειν, Κοῖνον δὲ καὶ Ἀρτάβαζον ὡς ἐς Σκύθας, ὅτι ἐς Σκύθας καταπεφευγέναι Σπιταμένης αὐτῷ ἐξηγγέλλετο· αὐτὸς δὲ ζὺν τῇ λοιπῇ στρατιᾷ ἐπιὼν τῆς
40 Σογδιανῆς ὅσα ἔτι πρὸς τῶν ἀφστηκότων κατεῖχετο, τούτα οὐ χαλεπῶς ἐξήρει.

4. Ἐν τούτοις δὲ Ἀλεξάνδρου ὄντος, Σπιταμένης τε καὶ σὺν αὐτῷ τῶν Σογδιανῶν τινες φυγάδων ἐς τῶν Σκυθῶν τῶν Μασσαγετῶν καλουμένων τὴν χώραν
45 ζυμπεφευγότες, ξυναγαγόντες τῶν Μασσαγετῶν ἱππέας ἑξακοσίους, ἀφίκοντο πρὸς τι φρούριον τῶν κατὰ τὴν Βακτριανήν. (5) Καὶ τῷ τε φρουράρχῳ οὐδὲν πολέμιον προσδεχομένῳ ἐπιπεσόντες καὶ τοῖς ζὺν τούτῳ τὴν φυλακὴν ἔχουσι τοὺς μὲν στρατιώτας διέφθειραν, τὸν

debellata, in Græciam reversurum; illinc per Hellespon-
tum et Propontidem cum omnibus copiis tam navalibus quam terrestribus pontum Euxinum petiturum: utque in
id tempus Pharasmanes promissa sua reservaret jussit.

7. Ipse rursus ad Oxum amnem contendit. Deceverat enim in Sogdianos proficisci, quod pterosque Sogdianorum in arces sese recepisce cognoverat, neque satrapæ quem is Alexander constituerat morem gerere velle. Quumque prope Oxum flumen castra posuisset, gemini fontes, alter aquam, alter ipsi vicinus oleum fundens, non procul ab ipsis Alexandri tabernaculo orti sunt. (8) Quod prodigium tibi Ptolemæo Lagi filio nuntiatum fuit, is protinus Alexandre significavit. Qui statim ex vatum præscripto sacrificium fecit. Aristander fontem oleo manantem labores portendere respondit, victoriam tamen ex labore consecuturam.

CAP. XVI.

In Sogdianos itaque cum parte exercitus progressus, Polysperchonte vero et Attalo et Gorgia atque Meleagro ibi apud Bactrianos relictis, ut regionem illam presidio tenerent, ne barbari ejus loci novi aliquid molirentur, utque eos qui jam descivissent ab ipsis expugnarent: (2) ipse copiis suis in quinque partes divisus, Hephæstionem aliis, aliis Ptolemæum, corporis custodem, tertiæ parti Perdikkam præesse jussit; quarto autem agmini Cœnum et Artabazum præfecit. Ipse quinta parte secum sumpta, regionem ingreditur Maracanda versus. (3) Reliqui, ut quisque potuit, ingressi, alios qui in arces confugerant vi expugnaverunt, alios deditionem voluntarie facientes receperunt. Postquam vero universæ copię, majore Sogdianæ provinciæ parte peragrata, ad Maracanda convenerunt, Hephæstionem emittit, qui in Sogdianorum urbes colonias delat: Cœnum autem et Artabazum in Scythas, quod nuntiatum fuerat Spitamenem ad eos confugisse: ipse cum reliquo exercitu Sogdianorum ditionem ingressus, caetera expedita, quæ ab his qui defecerant tenebantur, parvo negotio expugnat.

4. Dum hæc aguntur, Spitamenes cum Sogdianorum profugorum manu qui ad Scythas Massagetis profugerant, collectis Massagetis equitibus sexcentis, ad arcem quandam Bactrianæ profectus, (5) et præfectum præsidii nihil hostile expectantem adortus, milites qui in presidio erant inter-

φρούραρχον δὲ ἐλόντες ἐν φυλακῇ εἶχον. Θασή-
σαντες δὲ ἐπὶ τοῦ φρουρίου τῇ καταλήψει ὀλίγαις ἡμέ-
ραις ὑστερον Ζαριάσποις πελάσαντες, τῇ μὲν πόλει
προσβαλεῖν ἐπέγνωσαν, λείαν δὲ πολλὴν περιβαλλόμε-
νοι ἤλαυνον.

α. Ἦσαν δὲ ἐν τοῖς Ζαριάσποις, νόσῳ ὑπολελειμ-
μένοι, τῶν ἐταίρων ἱππέων οὐ πολλοὶ καὶ ξὺν τούτοις
Πείθων τε ὁ Σωσιγλόους, ἐπὶ τῆς βασιλικῆς θεραπείας
τῆς ἐν Ζαριάσποις τεταγμένος, καὶ Ἀριστόνικος ὁ
κίθαροδός. Καὶ οὗτοι αἰσθόμενοι τῶν Σκυθῶν τὴν
κατὰρμήν (ἥδη γὰρ ἐκ τῆς νόσου ἀναβρῶσθέντες
ὅλα τε ἔφερον καὶ τῶν ἱππῶν ἐπέβαινον), ξυναγαγόν-
τες τοὺς τε μισθοφόρους ἱππείας ἐς ὀδοήκοντα, οἱ ἐπὶ
φυλακῇ τῶν Ζαριάσπων ὑπολελειμμένοι ἦσαν, καὶ
τῶν παίδων τινὰς τῶν βασιλικῶν ἐκδοθηούσιν ἐπὶ τοὺς
Μασσαγέτας. (7) Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ προσβολῇ οὐδὲν
ἠποκῆσασιν τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσόντες τὴν τε λείαν
ἤρπασαν ἀφελόντο αὐτοὺς καὶ τῶν ἀγόντων τὴν λείαν
ἀπὸ ὀλίγου ἀπέκτειναν. Ἐπανιόντες δὲ αὐτοὶ ἀτάκτως,
ἐπὶ μὲν ἑξήγουμένου, ἐνεδρευθέντες πρὸς Σπιταμέ-
νος καὶ τῶν Σκυθῶν τῶν μὲν ἐταίρων ἀποβάλλουσιν
ἐπὶ τῶν δὲ μισθοφόρων ἱππέων ἐξήκοντα· καὶ Ἀρι-
στόνικος ὁ κίθαροδός αὐτοῦ ἀποθνήσκει, οὐ κατὰ κίθα-
ρῶν ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος. Πείθων δὲ τραπείας ζῶν
ἀλμύεται πρὸς τῶν Σκυθῶν.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Καὶ ταῦτα ὡς Κρατέρῳ ἐξηγγέλη, σπουδῇ ἐπὶ
τοῖς Μασσαγέταις ἤλαυνεν. Οἱ δὲ ὡς ἐπύθοντο πλη-
θὺν ἐπὶ λαύοντά σφισι Κράτερον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος
ἐς τὴν ἐρήμην. Καὶ Κράτερος ἐχόμενος αὐτῶν
αἰσῶς τε ἐκείνους περιπίπτει οὐ πόρρω τῆς ἐρήμου καὶ
ἄλλος ἱππεῦσι Μασσαγετῶν ὑπὲρ τοὺς χιλιούς. (2)
Καὶ μάχη γίνεται τῶν [τε] Μακεδόνων καὶ τῶν Σκυθῶν
κατὰρμῆ· καὶ ἐνίκων οἱ Μακεδόνες. Τῶν δὲ Σκυθῶν
ἐκείθεν μὲν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἱππεῖς· οἱ δὲ ἄλ-
λοι οὐ χαλεπῶς ἐς τὴν ἐρήμην διεσώθησαν, ὅτι ἀπορον
ἦν προσωτέρω τοῖς Μακεδόσι διώκειν.

α. Καὶ ἐν τούτῳ Ἀλέξανδρος Ἀρτάβαζον μὲν τῆς
στραπειᾶς τῆς Βακτριῶν ἀπαλλάττει δευθέρῳ διὰ
γῆρας, Ἀμύνταν δὲ τὸν Νικολάου σατράπην ἀντ' αὐ-
τοῦ καθίστησι. Κοῖνον δὲ ἀπολείπει αὐτοῦ τὴν τε
ἐκείνου τάξιν καὶ τὴν Μελεάγρου ἔχοντα καὶ τῶν ἐταί-
ρων ἱππέων ἐς τετρακοσίους καὶ τοὺς ἱππακοντιστάς
πάντας καὶ τῶν Βακτριῶν τε καὶ Σογδιανῶν καὶ ὅσοι
ἄλλοι μετὰ Ἀμύντου ἐτάχθησαν, προστάξας ἅπασιν
ἐκείνῳ Κοῖνον καὶ διαχειμάζειν αὐτοῦ ἐν τῇ Σογδιανῇ,
τῆς τε χώρας ἐνεκα τῆς φυλακῆς καὶ εἰ πῃ ἄρα Σπι-
ταμένην περιφερόμενον κατὰ τὸν χειμῶνα ἐνεδρεύσαν-
τας ἑλλαβεῖν.

β. Σπιταμένης δὲ καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ὡς φρουραῖς τε
κατελιμμένα ἐύρων ἐκ τῶν Μακεδόνων καὶ

fecit, praefectum vero in custodia tenuit. Ipei capta hac
arce, animis elati, paucis post diebus Zariaspis appropin-
quantes urbem oppugnare non statuerunt, sed multam prae-
dam inde abegerunt.

6. Erant in ea urbe equites nonnulli ex amicis, valetu-
dinis causa ibi relictī, et simul cum his Pithon Sosiclis
filius, iis qui ex regia familia Zariaspis erant praefectus, et
Aristonicus citharcedus. Hi cognita incursione Scytharum
(jam enim convaluerant, armaque ferre et equos conscen-
dere poterant) collectis mercenariis equitibus LXXX, qui
praesidio Zariaspis relictī fuerant, et regionum puerorum non-
nullis, in Massagetes feruntur. (7) Ac primum quidem,
impetu in Scythas nihil tale opinantes facto, omnem prae-
dam illis abripiunt et eorum qui praedam abigebant pleros-
que interficiunt. Quum vero incomposito agmine solutisque
ordinibus, utpote nemine ipsos ducente, redirent, Spitame-
nes et Scythae ex insidiis eos adorti, ex amicis quidem
septem, ex mercenariis equitibus LX interimunt. Aristoni-
cus quoque citharcedus, qui in ea pugna se non ut citharce-
dum sed strenuum militem gesserat, interfectus est; Pithon
saucius vivus in hostium potestatem venit.

CAP. XVII.

Hæc ut Cratero nuntiata sunt, confestim in Massagetes
contendit. Qui ut illum adventare acceperunt, effusa fuga
deserta petierunt. Craterus acriter eos insecutus, illos
pariter aliosque Massagetarum equites ultra mille non
procul a solitudine consequitur. (2) Acre ibi inter Macedo-
nes et Scythas certamen fit: victoria penes Macedones fuit.
Ex Scythiis quidem CL equites caesi. Reliqui facile per soli-
tudinem evaserunt, Macedonibus facultate persequendi
adempta.

3. Inter hæc Alexander, Artabazo a satrapatu Bactriano-
rum propter senectutem id precante absoluto, Amyntam
Nicolai filium in ejus locum suffecit. Cænoque ibidem re-
lictio cum suis ac Meleagri copiis, equitibusque ex amicis
CCCC, et omnibus jaculatoribus equestribus, tum Bactrianis
Sogdianisque quibus Amyntas praefuerat, eos omnes Cæno
parere et in Sogdianis hibernare jussit: partim ut praesidio
regioni essent, partim ut Spitamenem, si is forte per hie-
mem ea loca peragraret, ex insidiis caperent.

4. Spitamenes vero cum suis, ubi agnovit omnia passim
loca praesidiis Macedonum teneri fugamque sibi perdifficilem

σφισιν ἄπορα πάντα τὰ τῆς φυγῆς ἐγένετο, ὥς ἐπὶ Κοῖνόν τε καὶ τὴν ξὺν τούτῳ στρατιάν ἐτράποντο, ὥς ταύτῃ μᾶλλον τι ἀξιομαχοὶ ἐσόμενοι. Ἀφικόμενοι δὲ ἐς Βαγὰς, χωρίον τῆς Σογδιανῆς ὀχυρόν, ἐν μεθορίῳ τῆς τε Σογδιανῶν γῆς καὶ τῆς Μασσαγετῶν Σκυθῶν ὠκισμένον, ἀναπειθουσιν οὐ χαλεπῶς τῶν Σκυθῶν ἱππέας ἐς τρισχιλίους συνεβάλλειν σφίσιν ἐς τὴν Σογδιανήν. (5) Οἱ δὲ Σκύθαι οὗτοι ἀπορία τε πολλὴ ἔχονται καὶ ἅμα ὅτι οὔτε πόλεις εἰσὶν αὐτοῖς οὔτε ἰσραῖοι οἰκοῦσιν, ὥς δειμαίνειν ἂν περὶ τῶν φιλοτάτων, οὐ χαλεποὶ ἀναπεισθῆναί εἰσιν ἐς ἄλλον καὶ ἄλλον πόλεμον. Ὡς δὲ Κοῖνός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἔμαθον προσιώντας τοὺς ξὺν Σπιταμένη ἱππέας, ἀπῆντων καὶ αὐτοὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς. Καὶ γίγνεται αὐτῶν μάχῃ καρτερά· (6) καὶ νικῶσιν οἱ Μακεδόνες, ὥστε τῶν μὲν βαρβάρων ἱππέων ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους πεσεῖν ἐν τῇ μάχῃ, τῶν δὲ ξὺν Κοίνῳ ἱππέας μὲν ἐς εἴκοσι καὶ πέντε, πεζοὺς δὲ δώδεκα. Οἱ τε οὖν Σογδιανοὶ οἱ ἔτι ὑπολειπόμενοι ξὺν Σπιταμένη καὶ τῶν Βακτριῶν οἱ πολλοὶ ἀπολείπουσιν ἐν τῇ φυγῇ Σπιταμένην καὶ ἀφικόμενοι παρὰ Κοῖνον παρέδωκαν σφᾶς αὐτοὺς Κοίνῳ, (7) οἱ τε Μασσαγέται οἱ Σκύθαι κακῶς πεπραγότες τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν συμπαταξαμένων σφίσι Βακτριῶν τε καὶ Σογδιανῶν διήρπασαν, αὐτοὶ δὲ ξὺν Σπιταμένη ἐς τὴν ἔρημον ἐφευγον. Ὡς δὲ ἐξηγγέλοτο αὐτοῖς Ἀλέξανδρος ἐν ὁρμῇ ὣν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐλαύνειν, ἀποτεμόντες τοῦ Σπιταμένου τὴν κεφαλὴν παρὰ Ἀλέξανδρον πέμπουσιν, ὥς ἀποστρέψοντες ἀπὸ σφῶν αὐτὸν τούτῳ τῷ ἔργῳ.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Καὶ ἐν τούτῳ Κοῖνός τε ἐς Ναύτακα παρ' Ἀλέξανδρον ἐπανερχεται καὶ οἱ ἄμφι Κράτερόν τε καὶ Φραταφέρνην τὸν τῶν Παρθυαίων σατράπην καὶ Στασάνωρ ὁ Ἀρείων, πεπραγμένων σφίσι πάντων ὅσα ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐτέτακτο. (2) Ἀλέξανδρος δέ, περὶ Ναύτακα ἀναπαύων τὴν στρατιάν ὃ τι περ ἄκμαϊόν ἦν τοῦ χειμῶνος, Φραταφέρνην μὲν ἀποστέλλει ἐς Μάρδους καὶ Ταπούρους, Αὐτοφραδάτην ἐπανάξοντα τὸν σατράπην, ὅτι πολλάκις ἤδη μετάπεμπος ἐξ Ἀλεξάνδρου γιγνόμενος οὐχ ὑπήκουε καλοῦντι. (3) Στασάνωρα δὲ ἐς Δράγγας σατράπην ἐκπέμπει, ἐς Μήδους δ' Ἀτροπάτην ἐπὶ σατραπείᾳ καὶ τοῦτον τῇ Μήδων, ὅτι Ὁξοδάτης ἐβελόκακεῖν αὐτῷ ἐφαίνετο. Σταμένην δὲ ἐπὶ Βαβυλῶνος στέλλει, ὅτι Μαζαῖος ὁ Βαβυλωνίος ὑπαρχος τετελευτηκέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. Σώπολιν δὲ καὶ Ἐπόκιλλον καὶ Μενίδαν ἐς Μακεδονίαν ἐκπέμπει, τὴν στρατιάν τὴν ἐκ Μακεδονίας αὐτῷ ἀνάξοντα.

4. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαίνοντι προῦχώρει ὥς ἐπὶ τὴν ἐν τῇ Σογδιανῇ πέτραν, ἐς ἣν πολλοὺς μὲν τῶν Σογδιανῶν συμπεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο· καὶ ἡ Ὀξυάρτου δὲ γυνὴ τοῦ Βακτρίου καὶ αἱ παῖδες αἱ

fore, in Cœnum ejusque copias se convertit, quod facile ea parte conflictus futurus videbatur. Quumque Bactrii pervenissent, munitum Sogdianorum oppidum, medium inter Massagetas Scythas et Sogdianos situm, Scythiarum equitibus circiter milia facile ut se ipsis conjungant atque in Sogdianos una irrumpant, persuadent. (5) Hi Scytharum quum inopes admodum sint, quippe qui neque urbes habebant, neque certas sedes figant, neque metu perdeserent, res maxime caras occupentur, non difficulter ad alia alia bella inducuntur. Cœnus cognito Spitamenis adventu, obviam cum exercitu profectus, acie cum barbaris proelium committit. (6) Macedones superiores evadunt. Ex barbaris nec amplius equites cæsi, a Cœni partibus equites xxv, pedites xii Sogdiani qui cum Spitamene pugnaverant, et Bactrianorum plerique, Spitamene in fugâ deserto, ad Cœnum venerunt, seque in illius fidem dederunt. (7) Massagetae vero Scythae re male gesta, Bactrianorum et Sogdianorum sociorum impedimentis direptis cum Spitamene in solitudinem confugerunt. Cæterum postquam intellexerunt Alexandrum animo penetranda desertia adventare, interfecto Spitamene, caput ejus Alexandrum mittunt, tanquam illum a sese hoc factum aversuri.

CAP. XVIII.

Inter hæc Cœnus et Craterus Nautaca ad Alexandrum reverterunt, et Phrataphernes ac Stasanor, ille Parthorum, hic Areorum satrapa, omnibus iis rebus quas Alexander imperarat confectis. (2) Alexander quiete exercitui Nautaca data (vigeat enim tum bruma) Phrataphernem in Mardos ac Tapuros mittit, ut Autophradatem satrapam, qui sæpius accersitus ab Alexandro non parebat, adducat. (3) Stasanorem in Drangas præsidem mittit, in Medos Atropatem: atque hunc quidem in Medos, quod Oxodatem male sibi velle intellexerat. Stamenem vero Babylonem ire jubet, quod Mazæus Babylonis præses mortem obisse nuntiabatur. Sopolim vero et Epocillum ac Menidam in Macedoniam mittit, exercitum inde ducturos.

4. Posthæc imminente vere ad petram in Sogdianis sitam proficiscitur, in quam multos Sogdianorum confugisse acceperat. Oxyartis quoque Bactriani uxor et filiae eo sese recepisse dicebantur. Oxyartes enim eas in hunc locum ut

Ὁξυάρτου ἐς τὴν πέτραν ταύτην συμπεφευγέναι ἐλέ-
γοντο, Ὁξυάρτου αὐτὰς ὡς ἐς ἀνάλωτον δῆθεν τὸ χω-
ρίον ἐκεῖνο ὑπεκθειμένου, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀφειστήκει ἀπ'
Ἀλεξάνδρου. Ταύτης γὰρ ἐξαιρεθείσης οὐκέτι οὐδὲν
ὑπολειφθήσεσθαι ἐδόκει τῶν Σογδιανῶν τοῖς νεωτερί-
ζον ἐθέλουσιν. (5) Ὡς δὲ ἐπέλασαν τῇ πέτρᾳ, κατα-
λαβάνει πάντῃ ἀπότομον ἐς τὴν προσβολήν, σιτία τε
βυρκακομισμένους τοὺς βαρβάρους ὡς ἐς χρόνιον πο-
λιερίαν· καὶ χιῶν πολλὴ ἐπιπεσοῦσα τὴν τε πρόσβα-
σιν ἀπορωτέραν ἐποίει τοῖς Μακεδόσι καὶ ἅμα ἐν
ἀσθενείᾳ ὕδατος τοὺς βαρβάρους διῆγεν. Ἀλλὰ καὶ ὡς
προσβάλλειν ἐδόκει τῷ χωρίῳ. (6) Καὶ γὰρ τι καὶ
ὑπὸ τῶν βαρβάρων λεγθὲν ἐς φιλοτιμίαν ξὺν
ἡγῇ ἐμβεδλήκει Ἀλέξανδρον. Προκληθέντες γὰρ ἐς
ἔρρεσιν καὶ προτεινομένου σφίσιν ὅτι σώοις ὑπάρξει
ἐὰν τὰ σφέτερά ἀπαλλαγῇναι παραδοῦσι τὸ χωρίον, οἱ
δὲ εἰς γέλωτι βαρβαρίζοντες πτηνοὺς ἐκέλευον ζητεῖν
εὐκαίρως Ἀλέξανδρον, οἵτινες αὐτῷ ἐξαιρήσουσι τὸ
ῥῆμα, ὡς τῶν γε ἄλλων ἀνθρώπων οὐδεμίαν ὥραν σφί-
σι αἰετοῖς. (7) Ἐνθα δὲ ἐκήρυξεν Ἀλέξανδρος τῷ μὲν
πρώτῳ ἀναβάντι δώδεκα τάλαντα εἶναι τὸ γέρας, δευ-
τέρῳ δὲ ἐπὶ τούτῳ τὰ δεύτερα καὶ τρίτῳ τὰ ἐφεξῆς,
ὡς τελευταῖον εἶναι τῷ τελευταίῳ ἀναβάντι τριακο-
ντάς Δαρεικοὺς τὸ γέρας. Καὶ τοῦτο τὸ κήρυγμα
ἐπαρξύνει ἐτι μᾶλλον καὶ ἄλλως τοὺς Μακεδόνας ὥρ-
μαίνους.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Ἐνταξάμενοι δὲ ὅσοι πετροβατεῖν ἐν ταῖς πολιορ-
θείαις αὐτῶν μεμελετήκεισαν, ἐς τριακοσίους τὸν ἀρι-
στὸν, καὶ πασσαλούς μικροὺς σιδηροὺς, οἷς αἱ σκηναὶ
καταπλήκθησαν αὐτοῖς, παρασκευάσαντες, τοῦ καταπη-
γνῆναι αὐτοὺς ἐς τε τὴν χιόνα ὅπου πεπηγυῖα φανεῖν
καὶ εἰ ποῦ τι τῆς χώρας ἔρημον χιόνος ὑποφαίνοιτο,
καὶ τοὺς καλωδίους ἐκ λίνου ἰσχυροὺς ἐκδήσαντες,
τῆς κατὰς προῦχώρουν κατὰ τὸ ἀποτομώτατόν τε τῆς
πέτρας καὶ ταύτῃ ἀφυλακτότατον. (1) Καὶ τούτους
πρὸς πασσαλούς καταπηγνύντες τοὺς μὲν εἰς τὴν γῆν,
ὅπου διεφαίνετο, τοὺς δὲ καὶ τῆς χιόνος ἐς τὰ μάλιστα
ὡς θρυφθυσόμενα, ἀνεῖλκον σφᾶς αὐτοὺς ἄλλοι ἄλλῃ
τῆς πέτρας. Καὶ τούτων ἐς τριάκοντα μὲν ἐν τῇ
πέτρᾳ διεφθάρησαν, ὥστε οὐδὲ τὰ σώματα αὐτῶν ἐς
τὴν εὐρέθη, ἐμπεσόντα ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τῆς χιόνος.
(2) Οἱ δὲ λοιποὶ ἀναβάντες ὑπὸ τὴν ἑω καὶ τὸ ἄκρον τοῦ
ῥήματος καταλαβόντες σινδόνας κατέσειον ὡς ἐπὶ τὸ στρα-
πεδον τῶν Μακεδόνων, οὕτως αὐτοῖς ἐξ Ἀλεξάνδρου
ἐπαγγελμένον. Πέμψας δὲ κήρυκα ἐμβοῇσαι ἐκέλευσε
τοῖς προφυλάσσουσι τῶν βαρβάρων μὴ διατρέχειν ἐτι,
ἀλλὰ παραδιδόναι σφᾶς· ἐξευρῆσθαι γὰρ δὴ τοὺς πτη-
νοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔχειναι ὑπ' αὐτῶν τοῦ ὄρους τὰ
ἄκρα· καὶ ἅμα εἰδείκνυσεν τοὺς ὑπὲρ τῆς κορυφῆς στρα-
τῶνας.

inexpugnabilem subduci curarat. Nam et ipse ab Alexan-
dro defecerat. Porro ea petra capta, nihil reliquum Sog-
dianis fore videbatur, qui ad defectionem inclinarent. (5)
Simulac vero ad petram accessit, comperit præruptum
undique ejus aditum esse, et barbaros frumentum in diu,
turnam obsidionem importasse. Nivium etiam altitudo
difficiliorem Macedonibus accessum faciebat, et aquarum
copiam barbaris suppetebat. Alexander nihilominus oppu-
gandam esse petram statuit. (6) Arrogans etiam ac su-
perbum barbarorum responsum ad gloriam simul atque
iram Alexandrum excitavit. Quum enim eos ad colloquium
evocasset, ac si se dederent, facultatem libere in domos
suas redenendi eis proposuisset, ipsi barbare irridentes, ut
alatos sibi milites Alexander quæreret, qui petram cape-
rent, jusserunt, quippe qui ab aliis hominibus nihil sibi
metuerent. (7) Tum Alexander per præconem edici jubet
primo omnium qui in petram conscenderet XII talenta
præmii loco se daturum. Secundo deinde secundum,
(undecim talentorum) præmium ac tertio tertium propo-
nit, et sic porro, ita ut postremum præmium postremo
(duodecimo) qui in petram evasisset, trecentorum Darico-
rum (unus talenti) esset. Quæ quidem præmii spes
Macedones etiam sua sponte concitatos magis accendit.

CAP. XIX.

Collectis itaque ex omni numero eorum qui conscenden-
dis rupibus in obsidionibus assueverant, trecentis, præpa-
ratis exiguis paxillis ferreis, quibus tabernacula affixa
erant, ita ut in nivem, ubi illa gelu constricta esset, aut
iis locis quæ nivem non habebant, defigere possent, validos
funes linteos iis alligant, noctuque ad eam rupis partem quæ
maxime prærupta arduaue erat, atque ob id præsidio non
indigere videbatur, sese conferunt, (2) et paxillis partim
in terram nive vacuum, partim in nivem ipsam, quæ
maxime congelata esset, defixis, ipsi se alia atque alia via
in altum nitentes sublevant. Atque ex his quidem xxx
in ascensu perierunt, adeo ut ne corpora quidem, ut sepe-
liri possent, inventa sint, in nivem scilicet hic illic demersa.
(3) Reliqui quum sub lucem in verticem rupis evasis-
sent, linteorum quassatione Macedonum exercitui ascensus si-
gnificationem dederunt. Ita enim illis ab Alexandro impe-
ratum fuerat. Misso itaque statim caduceatore, Alexander
procubitoribus barbaris denuntiari jubet, ut nulla interpo-
sita mora sese dedant. Inventos enim esse abs se homines
alatos et ab iis petrae cacumen teneri: simulque iis milites
qui in vertice rupis stabant ostendit.

4. Οἱ δὲ βάρβαροι ἐκπλαγέντες τῷ παραλόγῳ τῆς
 δόξῃς καὶ πλείονας τε ὑποτοπήσαντες εἶναι τοὺς κατέ-
 χοντας τὰ ἄκρα καὶ ἀκριβοῦς ὠπλισμένους, ἐνέδοσαν
 5 Μακεδόνων φοβεροὶ ἐγένοντο. Ἐνθα δὲ ἄλλων τε πολ-
 λῶν γυναῖκες καὶ παῖδες ἐλήφθησαν καὶ ἡ γυνὴ ἡ
 Ὀξυάρτου καὶ οἱ παῖδες. (5) Καὶ γὰρ ἦν Ὀξυάρ-
 του παῖς παρθένος ἐν ὥρᾳ γάμου, Ῥωξάνῃ ὀνόματι,
 10 ὅρθηται οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες μετὰ γε-
 τὴν Δαρείου γυναῖκα. Καὶ ταύτην ἰδόντα Ἀλεξάνδρον
 ἐς ἔρωτα ἐλθεῖν αὐτῆς· ἐρασθέντα δὲ οὐκ ἐβελῆσαι
 ὑβρίσαι καθάπερ αἰχμάλωτον, ἀλλὰ γῆμαι γὰρ οὐκ
 ἀπαξιώσαι. (6) Καὶ τοῦτο ἐγὼ Ἀλεξάνδρου τὸ ἔργον
 15 ἐπαινῶ μᾶλλον τι ἢ μέφομαι. Καίτοιγε τῆς Δαρείου
 γυναικός, ἡ καλλίστη δὲ ἐλέγετο τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυ-
 ναικῶν, ἡ οὐκ ἦλθεν ἐς ἐπιθυμίαν ἢ καρτέρως αὐτὸς
 αὐτοῦ ἐγένετο, νέος τε ὢν καὶ τὰ μάλιστα ἐν ἀκμῇ τῆς
 εὐτυχίας, ὅποτε ὑβρίζουσιν οἱ ἄνθρωποι· ὁ δὲ κατη-
 20 θέσθη τε καὶ ἐφείσατο, σωφροσύνη τε πολλῇ διαχρώ-
 μενος καὶ δόξης ἅμα ἀγαθῆς οὐκ ἀτόπῳ ἐφέσει.

ΚΕΦ. Κ'.

Καὶ τοίνυν καὶ λόγος κατέχει, ὀλίγον μετὰ τὴν μά-
 χην ἢ πρὸς Ἰσσοῦ Δαρεῖον τε καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυνέβη,
 ἀποδράντα ἐλθεῖν παρὰ Δαρεῖον τὸν εὐνοῦχον τὸν φύ-
 25 λακκα αὐτῷ τῆς γυναικός. Καὶ τοῦτον ὡς εἶδε Δαρεῖος,
 πρῶτα μὲν πυθέσθαι εἰ ζῶσιν αὐτῷ οἱ παῖδες καὶ ἡ γυνή
 τε καὶ ἡ μήτηρ. (2) Ὡς δὲ ζώσας τε ἐπύθετο καὶ βα-
 σίλισσαι ὅτι καλοῦνται καὶ ἡ θεραπεία ὅτι ἀμφ' αὐτάς
 ἐστὶν ἡντινα καὶ ἐπὶ Δαρείου ἐθεραπεύοντο, ἐπὶ τῷδε
 30 αὖ πυθέσθαι εἰ σωφρονεῖ αὐτῷ ἡ γυνὴ ἔτι. Ὡς δὲ σω-
 φρονούσαν ἐπύθετο, αὐθις ἐρέσθαι μήτι βίαιον ἐξ Ἀλε-
 ξάνδρου αὐτῇ ἐς ὕβριν ξυνέβη· καὶ τὸν εὐνοῦχον ἐπο-
 μόσαντα φάναι ὅτι, ὦ βασιλεῦ, οὕτω τοι ὡς ἀπέλιπες
 35 ἔχει ἡ σὴ γυνή, καὶ Ἀλεξάνδρος ἀνδρῶν ἀριστός τέ
 ἐστὶ καὶ σωφρονέστατος. (3) Ἐπὶ τοῖσδε ἀνατεῖναι Δα-
 ρεῖον ἐς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας καὶ εὐχασθαι ὧδε· Ἄλλ',
 ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, ὅτω ἐπιτέτραπται νέμειν τὰ βασιλείων
 πράγματα ἐν ἀνθρώποις, σὺ νῦν μάλιστα μὲν ἐμοὶ φύ-
 40 λαξον Περσῶν τε καὶ Μήδων τὴν ἀρχήν, ὥσπερ οὖν
 καὶ ἔδωκας· εἰ δὲ δὴ ἐγὼ οὐκέτι σοι βασιλεὺς τῆς
 Ἀσίας, σὺ δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Ἀλεξάνδρῳ παρα-
 δοῦναι τὸ ἐμὸν κράτος. Οὕτως οὐδὲ πρὸς τῶν πολεμίων
 ἔρα ἀμελεῖται ὅσα σώφρονα ἔργα.

4. Ὀξυάρτης δὲ ἀκούσας τὰς παῖδας ἐχομένας, ἀκού-
 45 σας δὲ καὶ ὑπὲρ Ῥωξάνης τῆς θυγατρὸς ὅτι μέλει αὐ-
 τῆς Ἀλεξάνδρῳ, θαρσύνσας ἀφίκετο παρ' Ἀλεξάνδρον,
 καὶ ἦν ἐν τιμῇ παρ' αὐτῷ, ἥπερ εἰκὸς ἐπὶ ξυντυχίᾳ
 τοιαύτῃ.

4. Barbari inopinato spectaculo attoniti, plures eos quam
 erant et bene armatos esse rati, sese dedunt. Tanto ter-
 rori iis paucorum Macedonum aspectus fuit. Multae illi
 tum aliorum uxores et liberi capti sunt, tum Oxyartae
 uxor et liberi. (5) Erat porro Oxyartae filia Roxane virgo
 nubilis, quam omnium Asiaticarum mulierum pulcherrimam
 fuisse, post Darii uxorem, qui Alexandro milita-
 runt, narrant. Qua visa, Alexandrum ejus amore captum,
 contumeliam ei tamquam captivae inferre noluisse, sed
 vel uxorem eam ducere dedignatum non fuisse. (6) Quod
 quidem Alexandri factum laude potius quam reprehensione
 dignum censuerim. Quamquam Darii uxoris (quae for-
 mosissima omnium Asiae mulierum habita fuit) aut des-
 derio tactus non fuit, aut cupiditati suae imperavit, etsi in
 ipso aetatis flore summæque felicitatis culmine constituta:
 quae duo maxime humanos animos ad contumeliam aliæ
 inferendam provocare solent: sed quod quadam reverentia du-
 ctus ei pepercit: magna profecto continentia usus, et
 magno quodam gloriae studio impulsus.

CAP. XX.

Fama etiam tenet, paulo post pugnam apud Issum inter
 Alexandrum et Darium commissam eunuchum, Darii oie-
 ris custodem, castris elapsam ad Darium confugisse, quem
 ut conspexit Darius, primum interrogasse an filiae ac filii,
 uxorque et mater viverent? (2) Quas quum vivere et re-
 ginas vocari eundemque honorem illis, qui apud Darium
 habitus fuerat, haberi dixisset, rursus quaesivit an uxor
 matrimonii fidem servaret. Quod quum eunuchus affirma-
 ret, rursus percontatus est, an Alexander illi vim aliquam
 quae ad ejus ludibrium pertineret intulisset: quumque eu-
 nuchus jure jurando adhibito testaretur, uxorem Darii in
 eo statu quo eam reliquerat esse, et Alexandrum omnium
 mortalium optimum ac temperantissimum esse: (3) tum
 Darium manus ad caelum tendentem, ita orasse: Jupiter
 rex, qui regum in terris negotia statusque moderaris, tu
 mihi Medorum ac Persarum imperium quod dedisti stabili-
 lito. Sin vero jam de me actum est, ut rex Asiae esse
 desinam, in neminem alium quam in Alexandrum impe-
 rium meum transferto. Adeo ne ab hostibus quidem quod
 honeste quis agit, negligitur.

4. Oxyartes vero ut liberos suos captos audivit, filiamque
 suam Alexandro curae esse, erecto in bonam spem animo
 ad Alexandrum venit, magnoque in honore, ut par erat ob
 ejusmodi conjunctionem, ab Alexandro habitus est.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

νδρος δέ, ὡς τὰ ἐν Σογδιανοῖς αὐτῷ διεπέ-
 ἔχομένης ἤδη καὶ τῆς πέτρας ἐς Παραιτάκας
 εἰ, ὅτι καὶ ἐν Παραιτάκαις χωρίον τι ὄχυρόν,
 ἵτραν, κατέχειν ἐλέγοντο πολλοὶ τῶν βαρβά-
 καλεῖτο δὲ αὕτη Χοριήνου ἡ πέτρα· καὶ ἐς
 τὰς τε ὁ Χοριήνης συμπεφεύγει καὶ ἄλλοι τῶν
 οὐκ ὀλίγοι. (2) Ἦν δὲ τὸ μὲν ὕψος τῆς πέτρας
 οὐς εἴκοσι, κύκλος δὲ ἐς ἐξήκοντα· αὕτῃ δὲ
 ὡς πάντοθεν, ἀνοδος δὲ ἐς αὐτὴν μία καὶ αὕτη
 καὶ οὐκ εὐπορος, οἷα δὴ παρὰ τὴν φύσιν τοῦ
 τοιοῦται, ὡς χαλεπὴ εἶναι καὶ μηδενὸς εἰρ-
 αὶ καθ' ἓνα ἀνελθεῖν. Φάραγξ δὲ κύκλῳ πε-
 τῇ πετρᾷ βαθεῖα, ὥστε ὅστις προσάξειν στρα-
 τῆτα ἐμελλε, πολλὸν πρόσθεν αὐτῇ τὴν φάραγγα
 στίον, ὡς ἐξ ὁμαλοῦ ὁρμᾶσθαι προσάγοντα ἐς
 τὴν τὸν στρατόν.

Ὡς καὶ ὡς Ἀλέξανδρος ἤπειτο τοῦ ἔργου· οὕτω
 καὶ χρῆται βατὰ τε αὐτῷ καὶ ἐξαιρετέα εἶναι, ἐς
 τὸ μὲν τε καὶ εὐτυχίας προκεχωρήκει. Τέμνων
 λάτας (πολλοὶ γὰρ καὶ ὑπερύψηλοι ἐλάται ἦσαν
 οὗ τοῦ ὄρους) κλίμακας ἐκ τούτων ἐποίει, ὡς
 εἶναι ἐς τὴν φάραγγα τῇ στρατιᾷ· οὐ γὰρ ἦν
 ἀτλήθῃ ἐς αὐτήν. (4) Καὶ τὰς μὲν ἡμέρας αὐ-
 ξανδρος ἐφειστήκει τῷ ἔργῳ, τὸ ἥμισυ τοῦ στρα-
 τῆτος ἐργαζόμενον· τὰς δὲ νύκτας ἐν μέρει οἱ σωμα-
 τῆτος αὐτῷ ἐργάζοντο Περδίκκας τε καὶ Λεοννάτος
 ἀεμῆτος ὁ Λάγου τῷ λοιπῷ μέρει τῆς στρατιᾶς,
 ἀνενημεμένῳ ὅπερ αὐτῷ ἐς τὴν νύκτα ἐπετέ-
 ἠντο δὲ τῆς ἡμέρας οὐ πλέον ἤπερ εἴκοσι
 καὶ τῆς νυκτὸς ὀλίγον ἀποδόν, καίτοι συμμάχους
 αὐτῶν ἐργαζομένης· οὕτω τὸ τε χωρίον ἄπορον
 τὸ ἔργον ἐν αὐτῷ χαλεπόν. (5) Κατιόντες δ'
 φάραγγα πασσαλοὺς κατεπήγνυντο ἐς τὸ δξύτατον
 ἀγρὸς, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ζύμμετρον πρὸς
 καὶ ξυνοχὴν τῶν ἐπιβαλλομένων. Ἐπέβαλλον
 ματα ἐκ λύγων εἰς γεφύρας μάλιστα ἰδέαν, καὶ
 ἀνδρῶντες γοῦν ἀνωθεν ἐπεφόρου, ὡς ἐξ ὁμαλοῦ
 καὶ τῇ στρατιᾷ τὴν πρόσδοον τὴν πρὸς τὴν πέ-

δὲ βάρβαροι τὰ μὲν πρῶτα κατεφρόνουν ὡς
 πάντῃ τοῦ ἐγγειρήματος· ὡς δὲ τοξεύματα ἤδη
 πέτραν ἐξικνούντο καὶ αὐτοὶ ἀδύνατοι ἦσαν
 εἰσέρχων τοὺς Μακεδόνας (πεποίθητο γὰρ αὐτοῖς
 ματα πρὸς τὰ βέλη, ὡς ὑπ' αὐτοῖς ἀθλα-
 εῖσθαι), ἐκπλαγεῖς ὁ Χοριήνης πρὸς τὰ γιγνό-
 ματα πέμπει πρὸς Ἀλέξανδρον, δεόμενος Ὁξυάρ-
 ναπέμψαι καὶ πέμπει Ὁξυάρτην Ἀλέξανδρος.
 ἀφικόμενος πείθει Χοριήνην ἐπιτρέψαι Ἀλεξάν-
 δρῳ τε καὶ τὸ χωρίον. Βία μὲν γὰρ οὐδὲν ὅ τι
 τὸν εἶναι Ἀλεξάνδρῳ καὶ τῇ στρατιᾷ τῇ ἐκείνου·
 καὶ δὲ ἐλθόντος καὶ φίλιαν, τὴν πίστιν τε καὶ δι-
 αμαγαλωστέῃ ἐπίνει τοῦ βασιλέως, τὰ τ' ἄλλα

CAP. XXI.

His apud Sogdianos ita gestis petraque occupata, Ale-
 xander in Paratacas movit, quod ibi aliud quoddam oppi-
 dum munitum petramque aliam multi barbari insedis-
 se nuntiabantur. Ea Chorienis petra appellabatur: ipseque
 Chorienses atque alii principes non pauci in eam confuge-
 rant. (2) Erat ejus altitudo stadiorum circiter xx, in am-
 bitu lx, ipsa undique prærupta; ascensus ad eam unicus,
 isque angustus et difficilis, utpote præter loci naturam fa-
 ctus, adeo ut singuli, etiam nemine obstante, ægre con-
 scendere possent. Erat porro hæc petra profunda voragine
 in orbem cincta, adeo ut qui exercitum ad petram adducere
 vellet, multo antea illi cavernosæ illæ voragines aggere
 obruendæ essent, ut ex plano exercitus admoveri rupem-
 que oppugnare posset.

3. Alexander nihilominus aggrediendum opus esse statuit,
 nihil omnino sibi inaccessum aut inexpugnabile censens;
 tantum fiducia ex perpetua felicitate conceperat. Cæsis
 itaque abietibus, quarum celsissimarum magna in ambitu
 illius montis copia erat, scalas ex iis confici jubet, ut per
 eas exercitus (quod aliter ne quidem fieri poterat) in vora-
 ginem descenderet. (4) Et interdiu quidem Alexander opus
 urgebat cum dimidia exercitus parte, noctu vero vicissim
 corporis custodes Perdikkas et Leonnatus et Ptolemæus Lagi
 filius, reliquo exercitu in tres partes distributo, nocturni
 operis ipsis commissi curam gerebant. Nec per diem plus
 xx cubitis, noctu paulo minus efficiebant, quantumvis uni-
 versus exercitus in opere esset: tanta erat et ipsius loci aspe-
 ritas et operis difficultas. (5) Descendentes itaque in vora-
 ginem, paxillos quam firmissime potuerunt in maxime
 præcípites voraginis partes impegnerunt, tanto spatio inter
 se distantes, quantum ponderi sustinendo par esset. His
 crates vimineas intraverunt, quæ pontis similitudinem præ-
 se ferrent, iisque arcte colligatis terram ingesserunt, ut per
 planitiem exercitus ad petram adduceretur.

6. Barbari initio Macedonum conatus tanquam vanos at-
 que irritos irridebant. Postquam vero sagittis peti cœpe-
 runt, neque ipsi ex editiore petra Macedonas propulsare
 possent, (tegmina enim sibi construxerant, ne telorum
 jactu ab opere impedirentur) Chorienses molitionum novi-
 tate attonitus, caduceatorem ad Alexandrum mittit, rogans
 ut Oxyartem ad se mittat. (7) Is quum ad eum venisset,
 Choriensi suadere cœpit, ut se pariter atque petram Ale-
 xandro dedat. Nihil enim Alexandro ejusque exercitui
 impervium esse. Si vero ad ejus fidem amicitiamque se

καὶ τὸ αὐτοῦ ἐν πρώτοις ἐς βεβαίωσιν τοῦ λόγου προφέρειν.
(8) Τούτοις πεισθεῖς ὁ Χοριήνης αὐτὸς τε ἦκε παρ' Ἀλέξανδρον καὶ τῶν οἰκείων-τινὲς καὶ ἑταίρων αὐτοῦ.
Ἐλθόντι δὲ Χοριήνη φιλάνθρωπά τε ἀποκρινάμενος καὶ
6 πῖστιν ἐς φιλίαν δοῦς αὐτὸν μὲν κατέχει, πέμψαι δὲ κε-
λεύει τῶν συγκατελθόντων τινὰς αὐτῷ ἐς τὴν πέτραν τοὺς
κελεύουσιν ἐνδοῦναι τὸ χωρίον. (9) Καὶ ἐνδίδεται ὑπὸ τῶν
ξυμπεφυγόντων, ὥστε καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν
τῶν ὑπασπιστῶν ἐς πεντακοσίους ἀνέβη κατὰ θέαν τῆς
10 πέτρας, καὶ τοσούτου ἐδέχθη ἀνεπιεικὲς τι ἐς τὸν Χο-
ριήνην ἔργον ἀποδείξασθαι, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ χωρίον
ἔχεινο ἐπιτρέπει Χοριήνη καὶ ὑπαρχον εἶναι ὁσωνπερ
καὶ πρόσθεν ἔδωκε.

10. Ξυνέβη δὲ χειμῶνι τε κακοπαθῆσαι αὐτῷ τὴν
στρατιάν, πολλῆς γιόνος ἐπιπεσούσης ἐν τῇ πολιορκίᾳ,
καὶ ἅμα ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων ἐπιέσθησαν. Ἀλλὰ
Χοριήνης ἐς δῖμηνον σιτία ἔφη δώσειν τῇ στρατιᾷ καὶ
ἔδωκε σιτὸν τε καὶ οἶνον τῶν ἐν τῇ πέτρᾳ ἀποθέτων
χρέα τε ταριχηρὰ κατὰ σκηνήν. Καὶ ταῦτα δοὺς οὐκ
20 ἔφρασκεν ἀναλῶσαι τῶν παρεσκευασμένων ἐς τὴν πολιορ-
κίαν οὐδὲ τὴν δεκάτην μῆραν. Ἐνθεν ἐν τιμῇ μᾶλλον
τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἦν ὡς οὐ πρὸς βίαν μᾶλλον ἢ κατὰ
γνώμην ἐνδοὺς τὴν πέτραν.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ταῦτα δὲ καταπραξάμενος Ἀλέξανδρος αὐτὸς μὲν ἐς
25 Βάκτρα ἦει· Κράτερον δὲ τῶν ἱππέων ἑταίρων ἔχοντα
ἐξακοσίους καὶ τῶν πεζῶν τὴν τε αὐτοῦ τάξιν καὶ τὴν
Πολυσπέρχοντος καὶ Ἀτάλου καὶ τὴν Ἀλκέτα ἐπὶ
Κατάνην τε καὶ Αὐστάνην ἐκπέμπει, οἱ δὲ μόνον ἔτι
ὑπελείποντο ἐν τῇ Παρατακηνῶν χώρᾳ ἀφεσθηκότες.
30 (2) Καὶ μάχης γενομένης πρὸς αὐτοὺς καρτερᾶς, νικῶσιν
οἱ ἀμφὶ Κράτερον τῇ μάχῃ· καὶ Κατάνης μὲν ἀποθνή-
σκει αὐτοῦ μαχόμενος, Αὐστάνης δὲ ξυλληφθεὶς ἀνήχθη
παρ' Ἀλεξάνδρον· τῶν δὲ ξὺν αὐτοῖς βαρβάρων ἱππεῖς
μὲν ἀπέθανον ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, πεζοὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς
35 χιλίους πεντακοσίους. Ταῦτα δὲ ὡς ἐπράχθη τοῖς ἀμφὶ
Κράτερον, καὶ οὗτοι ἐς Βάκτρα ἦσαν. Καὶ ἐν Βά-
τροις τὸ ἀμφὶ Καλλισθένην τε καὶ τοὺς παῖδας πάθημα
Ἀλεξάνδρῳ ξυνηνέχθη.

3. Ἐκ Βάκτρων δὲ ἐξήκοντος ἡδὴ τοῦ ἦρος ἀναλα-
40 βὼν τὴν στρατιάν προὔχωρει ὡς ἐπ' Ἰνδοὺς, Ἀμύνταν
ἀπολιπὼν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βακτρίων καὶ ξὺν αὐτῷ
ἱππέας μὲν τρισχιλίους καὶ πεντακοσίους, πεζοὺς δὲ
μυρίους. (4) Ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Καύκασον ἐν δέκα
ἡμέραις ἀφίκετο ἐς Ἀλεξάνδρειαν πόλιν, τὴν κτισθεῖ-
45 σαν ἐν Παραπαμισάδαις ὅτε τὸ πρῶτον ἐπὶ Βάκτρων
ἐστελλετο. Καὶ τὸν μὲν ὑπαρχον, ὅστις αὐτῷ ἐπὶ τῆς
πόλεως τότε ἐτάχθη, παραλῦει τῆς ἀρχῆς, ὅτι οὐ κα-
λῶς ἐξηγεῖσθαι ἔδοξε. (5) Προσκατοιχίσας δὲ καὶ ἄλ-
λους τῶν περιόικων τε καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπό-
60 μοιχοὶ ἦσαν ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, Νικάνορα μὲν, ἕνα

contulisset, fidem regis et benignitatem extollebat, tum alia-
tum se ipse maxime in exemplum adducens. (8) Quibus
rebus persuasus Choriene, cum consanguineis nonnullis et
amicis ad Alexandrum venit. Quem Alexander humaniter
exceptum quum in fidem amicitiamque suam recepisset,
ipsum quidem penes se retinet: at ex iis qui cum ipso ve-
nerant nonnullos in petram remittit, qui ut deditionem fa-
ciant jubeant. (9) Atque ita ab iis qui eo confugerant petra
tradita est. Quo facto Alexander assumptis scutatis circiter
quingentis, petram spectandi causa conscendit. Tantum-
que abfuit ut indignum aliquid in Choriene statueret,
ut oppidum ejus fidei rursus commiserit, presidemque
omnium locorum quorum antea fuerat, statuerit.

10. Per id tempus accidit ut exercitus, quum per hie-
mem in ea obsidione nix alte terram operuisset, commensus
et rerum necessariorum inopia laboraret: Choriene
cibaria quae duobus mensibus sufficerent exercitui submi-
nistraturum se dixit: exque eo commeatu qui in petra erat
frumentum et vinum dedit; carnes etiam salatas per sin-
gula tentoria distribuit. Quae omnia quum dedisset, ne
decimam quidem partem commeatus, quem eo ad obsi-
dionem sustinendam convexerat, exhaustam esse dicebat.
Qua de causa majore ab Alexandro in honore est habitus,
quippe qui non tam vi quam sua sponte deditionem fecisse
videretur.

CAP. XXII.

His rebus ita gestis Alexander in Bactra movit, Craterum
autem cum sexcentis amicorum equitibus suoque et Poly-
sperchontis atque Attali et Alcetae peditatu adversus Cata-
nem et Austanem, qui in Paratacense soli ex defectoribus
adhuc reliqui erant, mittit. (2) Acricque inter hos pugna
commissa, Craterus superior evadit: Catanes inter pugnan-
dum occisus; Austanes captus ad Alexandrum adductus
est. Ex barbaris equites cxx cassi: pedites circiter m.
Quo facto Craterus quoque Bactra est profectus. In Bactris
Callisthenis et puerorum regionum insidiae Alexandro structae
sunt.

3. Ex Bactris, adulto jam vere, coactis omnibus copiis
in Indos movit, Amynta apud Bactrianos relicto cum
equitibus m, peditibus xm. (4) Decimisque castris trans-
misso Caucasio pervenit Alexandriam, quae apud Parapa-
misadas condita fuerat, quum primam expeditionem in
Bactra faceret: praesidemque illius urbis amovit, quod non
bene officio suo functus fuisse videbatur: (5) pluribusque
colonis in Alexandriam ex finitimis et Macedonibus qui
inutiles bello erant deductis, Nicanora unum ex amicis

τῶν ἑταίρων, τὴν πόλιν αὐτὴν κοσμεῖν ἐκέλευσε· σαρ-
 τράπην δὲ Τυριάσπην κατέστησε τῆς τε χώρας τῆς
 Παραπαμισαδῶν καὶ τῆς ἄλλης ἔσσε ἐπὶ τὸν Κωφῆνα
 ποταμὸν. (6) Ἀφικόμενος δὲ ἐς Νίκαιαν πόλιν καὶ τῇ
 Ἀθηνᾷ θύσας προὔχρει ὡς ἐπὶ τὸν Κωφῆνα, προπέμ-
 ψας κήρυκα ὡς Ταξιλήν τε καὶ τοὺς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ἰνδοῦ
 ποταμοῦ, κελεύσας ἀπαντῶν ὅπως ἂν ἐκάστοις προ-
 χώρῃ. Καὶ Ταξιλῆς τε καὶ οἱ ἄλλοι ὑπαρχοὶ ἀπήντων,
 δοῦρα τὰ μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς νομιζόμενα κομίζοντες,
 καὶ τοὺς ἐλέφαντας δώσιν ἐφασκον τοὺς παρὰ σφίσιν
 ὄντας, ἀρεθμὸν ἐς πέντε καὶ εἴκοσιν.

7. Ἐνθα δὲ διελὼν τὴν στρατιὰν Ἡφαιστίωνα μὲν
 καὶ Περδίκαν ἐκπέμπει ἐς τὴν Πευκελαώτιν χώραν ὡς
 ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ἔχοντας τὴν τε Γοργίου τάξιν
 καὶ Κλείτου καὶ Μελεάγρου καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων
 τοὺς ἡμίσεας καὶ τοὺς μισθοφόρους ἱππέας ξυμπαντας,
 προστάδας τὰ τε κατὰ τὴν ὁδὸν χωρία ἢ βίαι ἐξαιρεῖν
 ἢ βυολογία παρίστασθαι· καὶ ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν
 ἀφικόμενους παρασκευάζειν ὅσα ἐς τὴν διάβασιν τοῦ
 ποταμοῦ ξύμφορα. (8) Σὺν τούτοις δὲ καὶ Ταξιλῆς καὶ
 οἱ ἄλλοι ὑπαρχοὶ στέλλονται. Καὶ οὗτοι ὡς ἀρίκοντο
 πρὸς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ἐπρασσον ὅσα ἐξ Ἀλεξάνδρου
 ἦν τεταγμένα. Ἀστῆς δὲ ὁ τῆς Πευκελαώτιδος χώρας
 ὑπαρχος νεωτερίσας αὐτὸς τε ἀπόλλυται καὶ τὴν πόλιν
 προσαποκίλει ἐς ἡντινα ξυμπεφυγει. Ἐξέειλον γὰρ
 αὐτὴν ἐν τριάκοντα ἡμέραις προσκαθήμενοι οἱ ξὺν
 Ἡφαιστίωνι. Καὶ αὐτὸς μὲν Ἀστῆς ἀποθνήσκει, τῆς
 πόλεως δὲ ἐτάχθη ἐπιμελεῖσθαι Σαγγαῖος, ὃς ἔτι πρό-
 σθεν περὶ τὸν Ἀσπασίον παρὰ Ταξιλήν ἡτομολήκει· καὶ
 τοῦτο ἦν αὐτῷ τὸ πιστὸν πρὸς Ἀλεξάνδρον.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἀλεξάνδρος δὲ, ἄγων τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τῶν ἑταί-
 ρων ἱππέων ὅσοι μὴ σὺν Ἡφαιστίωνι ἐτετάχато καὶ
 τῶν πεζεταίρων καλουμένων τὰς τάξεις καὶ τοὺς τοξό-
 τας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς ἱππακοντιστάς, προὔ-
 χρει ἐς τὴν Ἀσπασίων τε καὶ Γουραίων χώραν καὶ
 Ἀσπασκηνῶν. (2) Πορευθεὶς δὲ παρὰ τὸν Χόην καλού-
 μενον ποταμὸν ὀρεινὴν τε ὁδὸν καὶ τραχεῖαν, καὶ τοῦ-
 τον διεκθὰς χαλεπῶς, τὸ μὲν πεζῶν πλῆθος βάδην
 ἐπισθαί οἱ ἐκέλευσεν· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς ἱππέας
 ξυμπαντας καὶ τῶν πεζῶν τῶν Μακεδόνων ἐς ὀκτακο-
 αῖους ἐπιθεσάσας τῶν ἱππων ξὺν ταῖς ἀσπίσι ταῖς πε-
 ζικαῖς σπουδῇ ἦγεν, ὅτι τοὺς ταύτη οἰκοῦντας βαρβάρους
 ἐκπεφυγέναι ἐς τε τὰ ὄρη τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐξηγ-
 γήλατο αὐτῷ καὶ ἐς τὰς πόλεις ὅσαι ὀχυραὶ αὐτῶν ἐς
 τὸ ἀπομάχεσθαι. (3) Καὶ τούτων τῇ πρώτῃ καθ' ὁδὸν πό-
 λιν ὠκισμένην προσβαλὼν τοὺς μὲν πρὸ τῆς πόλεως τετα-
 γμένους ὡς εἶχεν ἐξ ἐφ' ὁδοῦ ἐτρέψατο καὶ κατέκλεισεν ἐς
 τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ τιτρώσεται βέλει διὰ τοῦ θώρακος
 ἐς τὸν ὤμον. Τὸ δὲ τραῦμα οὐ χαλεπὸν αὐτῷ ἐγένετο·
 ὁ γὰρ θώραξ ἔσχε τὸ μὴ οὐ διαμπᾶξ διὰ τοῦ ὤμου

ABRIANUS.

illius urbis gubernationi praeficit. Tyriaspen totius regio-
 nis Parapamisadarum et reliquae provinciae ad Cophenem
 amnem usque satrapam constituit. (6) Inde Nicæam pro-
 fectus, sacro Palladi facto, ad Cophenem amnem processit,
 et caduceatore praemisso, Taxilem ac caeteros qui trans
 amnem incolebant obviam sibi progredi jussit. Et Taxiles
 quidem reliquique praesides obviam venerunt, dona quae
 apud Indos censentur amplissima offerentes, elephantos
 etiam, qui apud eos erant, numero viginti quinque se mis-
 suros polliciti.

7. Ibi diviso exercitu, Hephæstionem ac Perdicam in
 Peucelaotidem regionem mittit Indum amnem versus, una
 cum Gorgiae et Cliti atque Meleagri copiis atque equitum
 amicorum dimidia parte et mercenariis equitibus omnibus :
 mandatis traditis uti oppida omnia quae in itinere essent aut
 deditione reciperent, aut vi expugnarent, quumque ad
 Indum fluvium pervenissent, omnia quae ad trajiciendum
 necessaria essent appararent. (8) Cum his et Taxiles reli-
 quique ejus regionis praesides missi, ubi ad Indum flumen
 venerunt, quae Alexander jussisset faciunt. Astes vero
 Peucelaotidis regionis praeses, defectione tentata, et se et
 urbem in quam confugit perdidit. Hephæstion enim eam
 xxx dies obsessam expugnavit, Asteque in ea interfecto,
 ejus gubernationem Sangæo tradidit, qui jam antea Astem
 fugiens ad Taxilem se contulerat. Quod quidem illi fidem
 apud Alexandrum fecerat.

CAP. XXIII.

Alexander cum scutatorum manu et equitatu amicorum,
 qui Hephæstionem secuti non erant, et eorum qui pedites
 amici vocantur agmine, cumque sagittariis atque Agrianis
 et hastatis equitibus, in Aspasios Guracos et Assacenos
 movit. (2) Itinereque ad Choen fluvium facto, montano
 magna ex parte atque aspero, eoque amne difficulter
 transmisso, peditatum sensim subsequi jubet. Ipse sumpto
 secum equitatu universo, et Macedonum peditibus nunc
 scuta pedestria gestantibus in equos impositis, summa ce-
 leritate contendit, quod barbari ejus regionis in montes
 confugisse nuntiabantur, et in urbes munitiores ad repu-
 gnandum sese recepisse. (3) Quarum urbium primam in
 ipso itinere sitam adortus, oppidanos pro mœnibus in-
 structa acie stantes primo impetu, uti erat, in fugam vertit
 et intra portas rejecit : ipse vero telo per thoracem ictus
 vulnus in humero accepit. Levius tamen id fuit, quod
 thorax, quominus telum altius in humerum penetraret,

ἐλθεῖν τὸ βέλος· καὶ Πτολεμαῖος δ' Ἀάγου ἐτρώθη καὶ Λεοννάτος.

4. Τότε μὲν δὴ ἵνα ἐπιμαχώτατον τοῦ τείχους ἐφαίνετο ἐστρατοπεδεύσατο πρὸς τῇ πόλει· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὑπὸ τὴν ἑω, διπλοῦν γὰρ τεῖχος περιέβλητο τῇ πόλει, ἐς μὲν τὸ πρῶτον, ἅτε οὐκ ἀκριβῶς τετειχισμένον, οὐ χαλεπῶς ἐβιάσαντο οἱ Μακεδόνες· πρὸς δὲ τῷ δευτέρῳ ὀλίγον ἀντισχόντες οἱ βάρβαροι, ὥς αἶτε κλίμακες προσέκειντο ἤδη καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν πάντοθεν ἐτιρώσκοντο οἱ προμαχόμενοι, οὐκ ἔμειναν, ἀλλὰ κατὰ τὰς πύλας ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη ἐκπίπτουσιν ἐκ τῆς πόλεως. (3) Καὶ τούτων οἱ μὲν ἐν τῇ φυγῇ ἀποθηήσκουσιν· ὅσους δὲ ζώντας ἔλαβον αὐτῶν, ζυμπαντας ἀποκτείνουσιν οἱ Μακεδόνες, ὅτι ἐτρώθη ὑπ' αὐτῶν Ἀλέξανδρος ὀργιζόμενοι· οἱ πολλοὶ δὲ ἐς τὰ ὄρη, ὅτι οὐ μακρὰν τῆς πόλεως τὰ ὄρη ἦν, ἀπέφυγον. Τὴν πόλιν δὲ κατασκάψας ἐς Ἀνδᾶκα ἄλλην πόλιν ἦγε. Ταύτην δὲ ἡμολογία ἐνδοθεῖσαν κατασχὼν Κράτερον μὲν ξὺν τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι τῶν περὶ αὐτὸν καταλείπει αὐτοῦ ἐξαιρεῖν ὅσαι ἂν ἄλλαι πόλεις μὴ ἐκοῦσαι προσχωρῶσι καὶ τὰ κατὰ τὴν γῶραν ὅπως εὐμεροῦτάτων ἐς τὰ παρόντα κοσμεῖν.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Αὐτὸς δὲ, ἄγων τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὴν Κοίνου τε καὶ Ἀττάλου τάξιν καὶ τῶν ἱππέων τὸ ἄγῃμα καὶ τῶν ἄλλων ἐταίρων ἐς τέσσαρας μάλιστα ἱππαρχίας καὶ τῶν ἱπποτοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, ὥς ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Εὐάσπλα προῦχώρει, ἵνα δὲ τῶν Ἀσπασίων ἱππαρχὸς ἦν· καὶ διελθὼν πολλὴν ὁδὸν δευτεραῖος ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν. (2) Οἱ δὲ βάρβαροι προσάγοντα αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν ἔφευγον πρὸς τὰ ὄρη. Οἱ δὲ ἀμφ' Ἀλέξανδρον εἶχοντο τῶν φευγόντων ἔστε ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ φόνος πολὺς γίγνεται τῶν βαρβάρων, πρὶν ἐς τὰς δυσχωρίας φθάσαι ἀπελθόντας.

3. Τὸν δὲ ἡγεμόνα αὐτὸν τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν Πτολεμαῖος δ' Ἀάγου πρὸς τινὶ ἤδη γηλόφῳ ὄντα κατιδὼν καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἔστιν οὐς ἀμφ' αὐτὸν ξὺν πολὺ ἐλάττωσιν αὐτὸς ὦν ὁμῶς ἐδίωκεν ἔτι ἐκ τοῦ ἵππου· ὥς δὲ χαλεπὸς δὲ γήλοφος τῷ ἵππῳ ἀναδραμεῖν ἦν, τοῦτον μὲν αὐτοῦ καταλείπει, παραδοῦς τινὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἄγειν· αὐτὸς δὲ ὡς εἴχε περὶ τῷ Ἰνδῷ εἶπετο. (4) Ὁ δὲ ὡς πελάζοντα ἤδη κατεῖδε τὸν Πτολεμαῖον, αὐτὸς τε μεταβάλλει ἐς τοῦμπάλιν καὶ οἱ ὑπασπισταὶ ξὺν αὐτῷ. Καὶ δὲ μὲν Ἰνδὸς τοῦ Πτολεμαίου διὰ τοῦ θώρακος παῖει ἐκ χειρὸς ἐς τὸ στήθος ξυστῶ μακρῷ, καὶ δὲ θώραξ ἔσχε τὴν πληγὴν· Πτολεμαῖος δὲ τὸν μὲν διαμπαξ βαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ καταβάλλει τε καὶ σκυλεύει αὐτόν. (5) Ὡς δὲ τὸν ἡγεμόνα σφῶν κείμενον οἱ ἀμφ' αὐτὸν εἶδον, οὗτοι μὲν οὐκέτι ἔμενον· οἱ δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν αἰρόμενον τὸν νεκρὸν τοῦ ὑπάρχου ἰδόντες πρὸς τῶν πολεμίων, ἤλγησαν τε καὶ καταδραμόντες ξυνάπτουσιν ἐπ' αὐτῷ μά-

obstitit. Ptolemæus quoque Lagi filius et Leonnatus vulnerati sunt.

4. Tum Alexander, qua parte commodior ad oppugnandum murus videbatur, ad urbem castra locat. Posteroque die sub lucem (duplici enim muro cincta urbs erat) exteriorem, qui minus firmus erat, Macedones parvo negotio superant. Ad interiorem barbari aliquamdiu resistere. Quum vero scalæ admotæ et propugnatores omni ex partibus peterentur neque diutius sustinere possent, protinus eruptione per portas facta in montes sese proripiunt. Quos insecuti Macedones, non paucos in fuga ceciderunt. Quotquot autem vivi in potestatem venerunt, eos quoque animis ob Alexandri vulnus ira inflammatis omnes interficiunt. Plurimi tamen in montes non procul ab urbe discesserunt. Ea urbe solo adæquata, in Andaca aliam urbem exercitum duxit. Qua urbe deditione recepta, Craterum ibi cum aliis peditum ducibus reliquit, ut reliquæ ejus regionis urbes, quæ se sponte non dederent, vi expugnaret, et provinciam, prout commodissimum præsentis rerum statui videretur, administraret.

CAP. XXIV.

Ipsæ cum scutatis et sagittariis atque Agrianis Cornicibus et Attali copiis et equitum agemate atque reliquorum amicorum equitum quatuor circiter turmis et equestrium sagittariorum dimidia parte ad flumen Eusapla contendit, ubi Aspasiurum præfektus erat. Magnoque itinere confecto secundis castris ad urbem pervenit. (2) Barbari simul Alexander appropinquare senserunt, incensa urbe in montes confugiunt. Macedones eos in montes usque insecuti sunt. Multaque barbarorum cædes edita est, priusquam ad loca ob asperitatem tuto pervenirent.

3. Quorum ducem Ptolemæus Lagi F. jam ad collem quendam progressus conspicatus, scutatorum manu comitatum, tametsi ipse numero militum multo inferior esset, eques in eum fertur. Quumque in collem acclivem nonnisi difficulter subire posset, relicto cuidam ex scutatis equo qui illum duceret pedes Indum insequitur. (4) Quem ut Indus appropinquantem vidit, continuo cum suis occurrens longam hastam in Ptolemæi thoracem vibrat: neque tamen ictus thoracem penetravit. Ptolemæus Indi femore trajecto, illum prosternit armisque exiit. (5) Barbari circumstantes ducem suum prostratum conspiciunt, in fugam vertuntur. Qui vero jam in montes fuga pervenerant, ducis cadaver ab hostibus ablatum esse indignati decurrentes ad collem, acrem pro ducis corpore recupe-

ην καρτερὰν πρὸς τῷ γήλωφῳ. Ἦδη γὰρ καὶ Ἀλέξανδρος ἔγων τοὺς ἀπὸ τῶν ἵππων καταβιβηκότας πεζοὺς πρὸς τῷ γήλωφῳ ἦν. Καὶ οὗτοι ἐπιγενόμενοι μόγις ἐξέωσαν τοὺς Ἰνδοὺς ἐς τὰ ὄρη καὶ τοῦ νεκροῦ ἐκράτησαν.

6. Ὑπερβαλὼν δὲ τὰ ὄρη Ἀλέξανδρος ἐς πόλιν κατήλθεν ἣ ὄνομα ἦν Ἀριγαῖον· καὶ ταύτην καταλαμβάνει ἡμιπερησμένην ὑπὸ τῶν ἐνοικούντων καὶ τοὺς ἀνθρώπων περφυγόντας. Ἐνταῦθα δὲ ἀφίκοντο αὐτῷ καὶ οἱ ἀμφὶ Κράτερον ξὺν τῇ στρατιᾷ, πεπραγμένων σφίσι 10 ζυμπαίνων ὅσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτέτακτο. (7) Ταύτην μὲν δὴ τὴν πόλιν, ὅτι ἐν ἐπικαίρῳ χωρίῳ ἐδόκει οἰκίσθαι, ἱκετίζουσι τε προστάσσει Κράτερον καὶ ζυνοικίσαι ἐς αὐτὴν τοὺς τε προσχώρους ὅσοι ἐβελονταὶ καὶ εἰ δὴ τιμῆς ἀπομάχοι τῆς στρατιᾶς. Αὐτὸς δὲ προὔχῳρει 15 ἵνα ζυμπερφυγένοι ἐπυνθάνετο τοὺς πολλοὺς τῶν ταύτῃ βαρβάρων. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τι ὄρος, κατεστρατοπέδευεν ὑπὸ ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ ὄρους.

8. Καὶ ἐν τούτῳ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐκπεμφθεὶς μὲν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐς προνομήν, προσελθὼν δὲ προσω- 20 τέρει αὐτὸς ξὺν ὀλίγοις ὡς ἐς κατασκοπὴν, ἀπαγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ πυρὰ κατιδεῖν τῶν βαρβάρων πλείονα ἢ ἐν τῷ Ἀλεξάνδρου στρατοπέδῳ. (9) Καὶ Ἀλέξανδρος τῷ μὲν πλήθει τῶν πυρῶν ἠπίστησεν· εἶναι δὲ τι ζυνεστηκὸς τῶν ταύτῃ βαρβάρων αἰσθόμενος, μέρος μὲν τῆς στρα- 25 τιᾶς αὐτοῦ καταλείπει πρὸς τῷ ὄρει ὡς εἶχον ἐστρατοπεδούμενους· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν ὅσοι ἀποχωρῶντες ἐς τὰ ἀπηγγελμένα ἐφαινοντο, ὡς πλησίον ἤδη ἀφεί- ρων τὰ πυρὰ, τριχῇ διανέμει τὴν στρατιάν. (10) Καὶ τῷ μὲν ἐν ἐπέταξε Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα, ζυν- 30 τίσας αὐτῷ τὴν τε Ἀττάλου καὶ τὴν Βαλάκρου τάξιν· τὴν δευτέραν δὲ μοῖραν Πτολεμαῖῳ τῷ Λάγου ἄγειν ἔθηκε, τῶν τε ὑπασπιστῶν τῶν βασιλικῶν τὸ τρίτον μέρος καὶ τὴν Φιλίππου καὶ Φιλώτα τάξιν καὶ δύο χι- 35 λιαρχίας τῶν τοξοτῶν καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν ἵπ- πῶν τοὺς ἡμίσεας· τὴν δὲ τρίτην μοῖραν αὐτὸς ἤγεν ἵνα οἱ πλείστοι τῶν βαρβάρων ἐφαινοντο.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Οἱ δὲ ὡς ἤσθοντο προσάγοντας τοὺς Μακεδόνας, κα- 40 τεῖχον γὰρ χωρία ὑπερδεδία, τῷ τε πλήθει σφῶν θαρσύναντες καὶ τῶν Μακεδόνων, ὅτι ὀλίγοι ἐφαινοντο, καταφρονήσαντες, ἐς τὸ πεδὸν ὑποκατέβησαν· καὶ μάχῃ γίγνεται καρτερά. Ἀλλὰ τούτους μὲν οὐ ξὺν πόνῳ ἐνίκη Ἀλέξανδρος· (2) οἱ δὲ ἀμφὶ Πτολεμαῖον οὐκ ἐν τῷ ὁμαλῷ παρατάξαντο, ἀλλὰ γήλωφον γὰρ κατεῖχον οἱ 45 βάρβαροι, ὀρθίους ποιήσας τοὺς λόγους Πτολεμαῖος προσῆγεν ἥπρι ἐπιμαχώτατον τοῦ λόφου ἐφαίνετο, οὐ πάντῃ τὸν λόφον κυκλωσάμενος, ἀλλ' ἀπολιπὼν, εἰ φεύγειν ἐθέλοιεν οἱ βάρβαροι, χώραν αὐτοῖς ἐς τὴν φυγὴν. (3) Καὶ γίγνεται καὶ τούτοις μάχῃ καρτερά, τοῦ χωρίου 50 τῇ χαλεπότητι καὶ ὅτι οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ

rando pugnam ineunt. Jam vero et Alexander advenerat cum peditibus qui ex equis descenderant : qui quidem in barbaros irruentes, difficulter eos in montes repulerunt et cadavere potiti sunt.

6. Post hæc trajecto monte Alexander quum ad urbem venisset cui Arigæo nomen erat, eam ab incolis incensam ac desertam reperit. Ibi Craterus cum exercitu, peractis iis rebus quas Alexander imperarat, advenit. (7) Et quoniam ejus urbis situs peropportunos videbatur, Cratero ejus instaurandæ negotium dat ; utque colonos ex finitimis qui sua sponte accedere vellent, et ex iis qui bello inutiles essent deducat jubet. Ipse eo contendit quo barbarorum plerosque confugisse audierat. Quumque ad montem quen- 10 dam pervenisset, ad ejus radicem castra posuit.

8. Interea Ptolemæus Lagi F. pabulatum ab Alexandro missus, longius cum exigua manu speculandi causa pro- 15 gressus, Alexandro nuntiat plures in barbarorum quam in Alexandri castris ignes videri. (9) Atque Alexander quidem ignium frequentiae parum fidei tribuit. Ceterum quum intellexisset barbaros eo confluisse, partem quidem exercitus ad montem ubi castra locarat relinquit : ipse vero assumtis iis quos pares imperatis exsequendis fore censebat, quum ad ignium conspectum venisset, in tres partes co- 20 pias dividit. (10) Atque uni quidem Leonnatum corporis custodem præficit, adjuncto ei Attali et Balacri agmine ; alteram partem Ptolemæo Lagi filio ducendam dat, scu- tatorum scilicet regionum partem tertiam, Philippi et Phi- 25 lotæ agmen sagittariorum duo millia, Agrianos totiusque equitatus dimidium. Tertiam partem ipe ducit qua confer- tissimam barbarorum aciem videt.

CAP. XXV.

Qui postquam Macedonas appropinquantés sensere, te- 30 nebant enim superiora loca, multitudine suorum confisi, et Macedonibus quod pauci viderentur contemptis, in pla- nitium descendunt. Atrox ibi pugna fit. Ceterum hos non magno cum negotio vicit Alexander. (2) Ptolemæus autem loco non æquo iis oppositus erat ; collem enim oc- cuparant barbari ; separatim itaque agminibus iis locis, qui- 35 bus collis facilius oppugnatus videbatur, exercitum admo- vet, non utique collem omni ex parte cingens, sed locum ad fugam barbaris relinquens. (3) Et cum his quoque acre certamen habitum est, tum propter iniquitatem loci, tum quod longe alia est indorum quam reliquorum ejus 40

βαρβάρους οἱ Ἰνδοί, ἀλλὰ πολλὴ τὴν ἀλκιμώτατοι τῶν προσχώρων εἰσίν. Ἐξώσθησαν δὲ καὶ οὗτοι ἀπὸ τοῦ ὄρους ὑπὸ τῶν Μακεδόνων· καὶ οἱ ἀμφὶ Λεοννάτον τῇ τρίτῃ μοίρᾳ τῆς στρατιᾶς ὡσαύτως ἔπραξαν ἐνίκων γὰρ καὶ οὗτοι τοὺς κατὰ σφᾶς. (4) Καὶ λέγει Πτολεμαῖος ἀνθρώπους μὲν ληφθῆναι τοὺς πάντας ὑπὲρ τετρακισμυρίους, βοῶν δὲ ὑπὲρ τὰς τρεῖς καὶ εἴκοσι μυριάδας· καὶ τούτων τὰς καλλίστας ἐπιλεξάμενον Ἀλέξανδρον, ὅτι διαφέρουσαι αὐτῷ κάλλει τε καὶ μεγέθει ἐφαίνοντο, πέμψαι ἐθέλειν ἐς Μακεδονίαν ἐργάζεσθαι τὴν χώραν.

5. Ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν τῶν Ἀσσακηνῶν χώραν ἦγεν· τούτους γὰρ ἐξηγγέλλετο παρεσκευάσθαι ὡς μαγουμένων, ἱππέας μὲν ἐς δισχιλίους ἔχοντας, πεζοὺς δὲ ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους, τριάκοντα δὲ ἐλέφαντας. Κράτερος μὲν δὴ, ἐκτετειχικῶς ἤδη τὴν πόλιν ἐφ' ἧς τῶν οἰκισμῶν κατελείπειτο, τοὺς τε βαρύτερον ὀπλισμένους τῆς στρατιᾶς Ἀλεξάνδρῳ ἦγε καὶ τὰς μηχανάς, εἴ που πολιορκίας δεήσειεν. (5) Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος, τῷ τε ἐταίρῳ ἱππέας ἄγων καὶ τοὺς ἱππακοντιστάς καὶ τὴν Κοίνου καὶ Πολυσπέρχοντος τάξιν καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας τοὺς χιλίους καὶ τοὺς τοξότας, ἦγε ὡς ἐπὶ τοὺς Ἀσσακηνούς· ἦγε δὲ διὰ τῆς Γουραίων χώρας. (7) Καὶ τὸν ποταμὸν τὸν ἐπώνυμον τῆς χώρας τὸν Γουραίων χαλεπῶς διέβη, διὰ βαθύτητά τε καὶ ὅτι ὄξυς ὁ ῥοὺς ἦν αὐτῷ καὶ οἱ λίθοι στρογγύλοι ἐν τῷ ποταμῷ ὄντες σφαλεροὶ τοῖς ἐπιβαίνουσιν ἐγίνοντο. Οἱ δὲ βάρβαροι ὡς προσάγοντα ᾗσθητο Ἀλέξανδρον, ἀθρόοι μὲν ἐς μάχην καταστῆναι οὐκ ἐτόλμησαν· διαλυθέντες δὲ ὡς ἑκαστοὶ κατὰ πόλιν ταύτας ἐπενόουν ἀπομαχόμενοι διασώζειν.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Καὶ Ἀλέξανδρος πρῶτα μὲν ἐπὶ Μάσσαγα ἦγε, τὴν μεγίστην τῶν ταύτης πόλεων. Ὡς δὲ προσῆγεν ἤδη τοῖς τεύχεσι, θαρσύναντες οἱ βάρβαροι τοῖς μισθοφόροις τοῖς ἐκ τῶν πρόσω Ἰνδῶν, ἦσαν γὰρ οὗτοι ἐς ἑπτακισχιλίους, ὡς στρατοπεδευομένους εἶδον τοὺς Μακεδόνας, δρόμῳ ἐπ' αὐτοὺς ᾗσαν. (2) Καὶ Ἀλέξανδρος ἰδὼν πλησίον τῆς πόλεως ἐσομένην τὴν μάχην, προσωτέρω ἐκκαλέσασθαι αὐτοὺς βουλευθεὶς τῶν τειχῶν, ὡς εἰ τροπὴ γίνοιτο (ἐγίνωσκε γὰρ ἐσομένην), μὴ δι' ὀλίγου ἐς τὴν πόλιν καταφυγόντες εὐμαρῶς διασώζονται, ὡς ἐκθέοντες εἶδε τοὺς βαρβάρους, μεταβαλλομένους κελεύει τοὺς Μακεδόνας ὀπίσω ἀποχωρεῖν ὡς πρὸς γήλοφόν τινα, ἀπέχοντα ἀπὸ τοῦ χωρίου ἵνα περ στρατοπεδεύειν ἐγνώκει ἐπὶ τὰς μάχαις σταδίου. (3) Καὶ οἱ πολέμιοι ἀναθαρσύναντες, ὡς ἐγκεκλιχότων ἤδη τῶν Μακεδόνων, δρόμῳ τε καὶ ἔνν οὐδενὶ κόσμῳ ἔφέροντο ἐς αὐτοὺς. Ὡς δὲ εἰκνέιτο ἤδη τὰ τοξεύματα, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος ἀπὸ ξυνομήματος ἐπιστρέψας ἐς αὐτοὺς τὴν μάχαιραν δρόμῳ ἀντεπῆγε. Πρῶτοι δὲ οἱ ἱππακον-

provinciae barbarorum ratio, quippe qui finitimos omnes bellica virtute superent. Sed et hi a Macedonibus monte depulsi sunt. Eodem modo et Leonnatus cum tertia exercitus parte rem gessit : nam et hic barbaros quos aditus est vicit. (4) Ac Ptolemæus quidem auctor est hominum ultra xl m capta esse, boum ultra ccxxx m : e quibus Alexandrum præstantissimas quasque delectas, quod eximia pulchritudine atque magnitudine excellere viderentur, in Macedoniam, regionis colendæ causa, mittere voluisse.

5. Exinde Alexander in Assacenos movit, qui quidem equitum duo millia, peditum xxx m, elephantos triginta ad pugnam instruxisse nuntiabantur. Craterus instauratis mœnibus urbis, ad cujus exædificationem relictis fuerat, milites gravioris armaturæ ad Alexandrum adduxit, machinis etiam tormentisque advectis, sicubi obediens opus esset. (6) Alexander cum equitatu amicorum et equestribus jaculatoribus, unaque Cœni ac Polysperchontis agmine atque Agrianis mille et sagittariis, in Assacenos pergit, per Guræos iter faciens. (7) Et fluvium Gurzum, ejusdem cum regione nominis, difficulter transit cum ob amnis profunditatem et cursus rapiditatem, tum quod rotunda ejus fluminis saxa transeuntium vestigia fallebant. Barbari ut adventare Alexandrum senserunt, conferta acie subsistere non ausi, dissolutis ordinibus, prout cuique integrum erat, in oppida sua quique sese recipiunt, ea tui propugnando statuentes.

CAP. XXVI.

Atque Alexander quidem primum Massaga cum exercitu petit, urbem ejus regionis maximam. Admoto itaque urbi exercitu, barbari Indis mercenariis ex India interiore adductis freti (erant hi ad septem millia) in Macedones castra ponentes cursu feruntur. (2) Alexander quam pugnam sub ipsos urbis muros futuram videret, longius a mœnibus eos prolicere cupiens, ne si fuga fieret, (quam futuram omnino cogitabat) e parvo loci intervallo in urbem confugientes, facile evaderent : statim atque barbaros excurrentes est conspicatus, conversos Macedones in collem quendam, septem circiter stadiis ab eo loco, ubi castra ponere statuerat, dissitum, retrocedere jubet. (3) Tum hostes audaciores facti, utpote retrocedentibus Macedonibus, effuso cursu nulloque ordine in eos feruntur. Postquam vero intra teli jactum magnam vi immisit. Ac primi quidem jaculatores equites, atque Agriani et sagittarii excursione facta cum barbaris conflixerunt, ipse vero pha-

τισταί τε αὐτῶ καὶ οἱ Ἀγριᾶνες καὶ οἱ τοξόται ἐκ-
δραμόντες ξυνέμιξαν τοῖς βαρβάροις· αὐτὸς δὲ τὴν
φάλαγγα ἐν τάξει ἤγεν. (4) Οἱ δὲ Ἴνδοι τῷ τε παρα-
λόγῳ ἐκπλαγέντες καὶ ἅμα ἐν χειρὶ γεγεννημένης τῆς
μάχης, ἐγκλίναντες ἔφευγον ἐς τὴν πόλιν. Καὶ ἀπέ-
θανον μὲν αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς διακοσίους, οἱ δὲ λοιποὶ ἐς
τὰ τείχη κατεκλείσθησαν. Καὶ Ἀλέξανδρος προσῆγε
τῷ πείχει τὴν φάλαγγα, καὶ ἐντεῦθεν τοξεύεται μὲν
ἐπὶ τοῦ τείχους ἐς τὸ σφυρὸν αὐ χυαλεπῶς. (5) Ἐπαγα-
γὼν δὲ τὰς μηχανὰς τῇ ὑστεραίᾳ τῶν μὲν τειχῶν τι
ὠμαρῶς κατέσεισε· βιαζομένους δὲ ταύτῃ τοὺς Μακε-
δόνας ἢ παρέβρηκτο τοῦ τείχους οὐκ ἀτόλμως οἱ Ἴνδοι
ἡμύοντο, ὥστε ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀνεκαλέσατο τὴν
στρατιάν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τῶν τε Μακεδόνων αὐτῶν ἡ
προβολὴ καρτερωτέρα ἐγένετο, καὶ πύργος ἐπήχθη
ξύλιος τοῖς τείχεσιν, ὅθεν ἐκτοξεύσαντες οἱ τοξόται καὶ
βῆλ' ἀπὸ μηχανῶν ἀφιέμενα ἀνέστελλον ἐπὶ πολὺ τοὺς
Ἴνδους. Ἄλλ' οὐδὲ ὡς βιάσασθαι εἴσω τοῦ τείχους οἶοι
αὐ ἐγένοντο.

6. Τῇ δὲ τρίτῃ προσαγαγὼν αὖθις τὴν φάλαγγα καὶ
ἐπὶ μηχανῆς γέφυραν ἐπιβαλὼν τοῦ τείχους ἢ παρεβ-
μήτης ἦν, ταύτῃ ἐπῆγε τοὺς ὑπασπιστάς, οἵπερ αὐτῶ
καὶ Τύρον ὡσαύτως ἐξεῖλον. Πολλῶν δὲ ὑπὸ προθυμίας
ἰσχυμένων, ἄχθος λαβοῦσα μεῖζον ἢ γέφυρα κατεβ-
μήτης καὶ πίπτουσι ξὺν αὐτῇ οἱ Μακεδόνας. (7) Οἱ δὲ
βαρβαροὶ ἰδόντες τὸ γιγνόμενον λίθοις τε ξὺν βοῇ ἀπὸ
τῶν τειχῶν καὶ τοξεύμασι καὶ ἄλλῳ ὅτῳ τις μετὰ χεῖρας
ἔχον ἐπύχτανεν ἢ ὅτῳ τις ἐν τῷ τότε ἔλαθεν ἐξηκόντιζον
ἐς τοὺς Μακεδόνας· οἱ δὲ καὶ κατὰ θύρας, αἵτινες αὐτοῖς
κατὰ τὰ μεσοπύργια μικρὰ ἦσαν, ἐκθέοντες ἐκ χειρὸς
ἔπαιον τεταραγμένους.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἀλέξανδρος δὲ πέμπει Ἀλκείταν ξὺν τῇ αὐτοῦ τάξει
τοὺς τε κατατετρωμένους ἀναλαβεῖν καὶ ὅσοι προσεμά-
χοντο ἐπανακαλέσασθαι ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Καὶ
τῇ τετάρτῃ ὡσαύτως ἐπ' ἄλλης μηχανῆς ἄλλη ἐπιβά-
θρα αὐτῶ προσήγετο πρὸς τὸ τεῖχος.

2. Καὶ οἱ Ἴνδοι, ἕως μὲν αὐτοῖς δ' ἡγεμῶν τοῦ
χωρίου περιῆν, ἀπεμάχοντο καρτερῶς· ὡς δὲ βέλει
ἀπὸ μηχανῆς τυπεῖς ἀποθνήσκει ἐκεῖνος, αὐτῶν τε οἱ
μὲν τινες πεπτωκότες ἐν τῇ ξυνεχεῖ πολιορκίᾳ, οἱ πολλοὶ
δὲ τραυματίαι τε καὶ ἀπόμαχοι ἦσαν, ἐπεκηρυκεύοντο
πρὸς Ἀλέξανδρον. (3) Τῷ δὲ ἀσμένῳ γίνεται ἀνδρὰς
ἀγαθοὺς διασῶσαι· καὶ ξυμβαίνει ἐπὶ τῷδε Ἀλέξανδρος
τοῖς μισθοφόροις Ἰνδοῖς ὡς καταταχθέντας ἐς τὴν ἄλλαν
στρατιάν ξὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι. Οἱ μὲν δὲ ἐξῆλθον
ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ κατεστρατοπέδευσαν κατὰ σφᾶς
ἐπὶ γυλόφῳ ὅς ἦν ἀντίπορος τοῦ τῶν Μακεδόνων στρα-
τοπέδου. Νυκτὸς δὲ ἐπενόουν δρασμῶ διαχρησάμενοι
ἐς τὰ σφέτερα ἤθη ἀπαναστῆναι, οὐκ ἐθέλοντες ἐναντία
αὐ εἰσεσθῆναι τοῖς ἄλλοις Ἰνδοῖς ὅπλῃ. (4) Καὶ ταῦτα ὡς

langem instructa acie duxit. (4) Indi celeritate rei inex-
spectata percussi, quumque jam ad manus ventum esset,
fuga sese in urbem receperunt. Ducenti ex iis caesi, re-
liqui intra muros rejecti. Alexander confestim phalangem
muris admovet. Atque ibi sagitta malleolum leviter per-
strictus est. (5) Postero vero die machinis admotis, aliqua
murorum parte facile dejecta, quum Macedones per ruinas
impetum facerent, Indi strenue restiterunt, adeo ut
eo die Alexander receptui cani jussisset. Postridie vero
Macedones rursus majore conatu urbem aggrediuntur, turri
ligna moenibus admota, e qua sagittarii magnam sagittarum
vim torquentes et tela machinis excutientes Ipdos acriter
reprimebant. Sed ne sic quidem intra muros irrumperere
potnerunt.

6. Tertio exinde die Macedonum phalange rursus ad
muros adducta, atque ex lignea turri ponte muris, qua
parte perfracti erant, superinjecto, scutatos immittit, qui
quidem Tyrum antea eadem ratione ceperant. Quumque
magna animorum alacritate pontem subeunt, is nimio pon-
dere fatiscens ruptus est, unaque cum Macedonibus ruinam
fecit. (7) Barbari eo casu alacriores facti, saxis omnique
genere telorum, quæ quisque aut in manibus habebat aut
tum forte assumpsit, clamore sublato Macedones e muris
petunt: alii vero per angustas portulas interturris interjectas
prosilientes perturbatos cominus feriunt.

CAP. XXVII.

Alexander Alcetam cum suo agmine emittit, qui et sau-
cios recipiat, et eos qui urbem oppugnabant in castra re-
vocet. Quarto die aliis operibus alium pontem in murum
jacet.

2. Atque Indi quidem, quamdiu praefectus loci supererat,
fortiter Macedonas propulsabant. At quum in telo ex ma-
chinis ictus occubuit, multique ex suis in continua oppu-
gnatione caesi, alii saucii pugnaeque inutiles essent, caduce-
atorem ad Alexandrum mittunt. (3) Qui quidem libenter
fortes strenuosque viros servare statuerat. Paciscitur
itaque ea conditione cum mercenariis Indis, ut exercitui
suo accensi secum militent. Hi cum armis urbe egressi
seorsim in colle quodam Macedonibus opposito castra fa-
ciunt, eo consilio ut noctu arrepta fuga domum redirent,
quum adversus alios Indos arma ferre nollent. (4) Quæ ut

ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, περιστήσας τῆς νυκτὸς τῷ γηλόφῳ τὴν στρατιάν πᾶσαν, κατακόπτει τοὺς Ἰνδοὺς ἐν μέσῳ ἀπολαδῶν, τὴν τε πόλιν αἰρεῖ κατὰ κράτος, ἐρημωθεῖσαν τῶν προμαχομένων, καὶ τὴν μητέρα τὴν Ἀσσακηνοῦ καὶ τὴν παῖδα ἔλαβεν. Ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ τῶν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐς πέντε καὶ εἰκοσιν.

6. Ἐνθεν δὲ Κοῖνον μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα ἐκπέμπει, γνώμην ποιησάμενος ὅτι μαθόντες τῶν Μασσάγων τὴν ἄλωσιν ἐνδοσούσι σφᾶς αὐτούς. Ἀτταλον δὲ καὶ Ἀλκίταν καὶ Δημήτριον τὸν ἱππάρχην ἐπὶ Ὠρα στέλλει, ἄλλην πόλιν, παραγγέλλας περιτειχίζειν τὴν πόλιν ἔστ' ἂν ἀφίκηται αὐτός. (6) Καὶ γίνεταί ἐκδρομὴ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἀμφοῖν Ἀλκίταν. Οὐ χαλεπῶς δὲ τρεψάμενοι αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες εἰσω τοῦ τείχους ἐς τὴν πόλιν ἀποστρέφουσι. Καὶ Κοῖνῳ οὐ προχωρεῖ τὰ ἐν τοῖς Βαζίροις, ἀλλὰ πιστεύοντες γὰρ τοῦ χωρίου τῇ ὀχυρότητι, ὅτι ὑπερύψηλόν τε ἦν καὶ πάντῃ ἀκριβῶς τετειχισμένον, οὐδὲν ξυμβατικὸν ἐνεδί-
20 δοσαν.

7. Ταῦτα μαθὼν Ἀλέξανδρος ὥρμητο μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα· γνοὺς δὲ ὅτι τῶν προσοίκων τινὲς βαρβάρων παριέναι ἐς τὰ Ὠρα τὴν πόλιν λαθόντες μέλλουσι, πρὸς Ἀθισάρου ἐπὶ τῷδε ἑσταλμένοι, ἐπὶ τὰ Ὠρα πρῶτον 25 ἦγε· Κοῖνον δὲ ἐπιτείχισαι τῇ πόλει τῶν Βαζίρων καρτερόν τι χωρίον προσέταξε, καὶ ἐν τούτῳ φυλακὴν καταλιπόντα ἀποχωρῶσαν, ὡς μὴ ἄδεια εἴη τοῖς ἐν τῇ πόλει χρῆσθαι τῇ χώρᾳ, αὐτὸν ἄγοντα τῆς στρατιᾶς τὴν λοιπὴν παρ' αὐτὸν ἵεναι. (8) Οἱ δὲ ἐκ τῶν Βαζί-
30 ρων ὡς εἶδον ἀπὸντα ξὺν τῷ πλείστῳ τῆς στρατιᾶς τὸν Κοῖνον, καταπρονήσαντες τῶν Μακεδόνων, ὡς οὐ γενομένων ἂν σφισιν ἀξιομάχων, ἐπεκθέουσιν ἐς τὸ πεδῖον· καὶ γίνεταί αὐτῶν μάχη καρτερά. Καὶ ἐν ταύτῃ πίπτουσι μὲν τῶν βαρβάρων ἐς πενταχοσίους, 35 ζῶντες δὲ ἐλήφθησαν ὑπὲρ τοὺς ἐβδομήκοντα· οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τῇ πόλει ξυμφυγόντες βεβαιώτερον ἤδη εἰργόντον τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ ἐπιτειγίσματος. (9) Καὶ Ἀλεξάνδρῳ δὲ τῶν Ὠρων ἡ πολιορκία οὐ χαλεπὴ ἐγένετο, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἐφόδου προσβαλὼν τοῖς τείχεσι 40 τῆς πόλεως ἐκράτησε, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἔλαβε.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Καὶ ταῦτα οἱ ἐν τοῖς Βαζίροις ὡς ἔμαθον, ἀπογνόντες τὰ σφέτερα πράγματα ἀμφοῖν μέσας νύκτας τὴν πόλιν ἐκλείπουσιν. Ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι 45 ἐπραττον· ἀπολιπόντες τὰς πόλεις ξύμπαντες ἐφευγον ἐς τὴν πέτραν τὴν ἐν τῇ χώρᾳ τὴν Ἀορνον καλούμενην. Μέγα γὰρ τι τοῦτο χρῆμα πέτρας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐστί, καὶ λόγος ὑπὲρ αὐτῆς κατέχει οὐδὲ Ἡρακλεῖ τῷ Διὸς ἀλωτὸν γενέσθαι τὴν πέτραν. (2) Εἰ μὲν δὲ καὶ 150 ἐς Ἰνδοὺς ἀφίκετο ὁ Ἡρακλῆς ὁ Θεβαῖος ἢ ὁ Τύριος ἢ

Alexandro nuntiata sunt, eadem nocte colle in quo constiterant copiis suis circumsesso, omnes ad internecionem cecidit : urbemque propugnatoribus vacuum protinus vi capit, in eaque Assaceni matrem et filiam. Ab Alexandri partibus xxv tantum in universa obsidione desiderati.

5. Exinde Cœnum Bazira mittit, ratus oppidanos, Assacenorū expugnatione audita deditionem facturos. Attalum vero et Alcetam ac Demetrium equitatus præfectum ad Ora oppidum mittit, utque urbem muro in orbem ducto intercludant, tantisper dum ipse advenit, jubet. (6) Oppidani in Alcetam excursionem faciunt : quos Macedones facile repulsos atque in urbem rejectos muris clauserunt. At Cœno Bazirensium obsidio non statim ex sententia successit. Siquidem oppidani loci munitione freti (erat enim urbs et excelso loco sita, et valido muro omni ex parte cincta) nullam deditionis significationem edebant.

7. Quo cognito, Alexander confestim Bazira versus movere cœpit : quum vero accepisset nonnullos barbarorum finitimorum in Ora urbem clam se immissuros, ab Athisaro ad id missos, primum Ora cum exercitu petit : Cœnum vero apud Bazira munitam arcem exstruere, presidioque in ea relicto, quod oppidanis agri usum impedire posset, reliquum exercitum ad se ducere jubet. (8) Bazirenses Cœnum cum maximâ copiarum partē decemisse conspicati, contempta Macedonum qui relictī erant paucitate, in planitiem excurrunt. Acrisque inter eos conflictasit : quingentis barbaris ea pugna cæcis, vivis supra septuaginta captis : reliqui in urbem repulsi, acrius deinceps ab excursionē in agrum, ab iis qui in arce ex adverso eorum exstructa erant, arcebantur. (9) Neque vero laboriosa Alexandro Ororum obsidio fuit. Primo enim impetum in muros facto urbem expugnavit et elephantos qui ibi relictī erant cepit.

CAP. XXVIII.

Bazirenses Ororum expugnatione audita viribus suis diffusi sub mediam noctem urbem deserunt, Quod et reliqui barbari imitati sunt. Omnes enim desertis oppidis in petram huius tractus sese receperunt, quam Aornum vocant. Ingens porro erat hæc petra ejus regionis munimentum, famaue est, ne ab ipso quidem Hercule ab Jove salo expugnari eam potuisse. (2) Ego vero an Hercules Thebanus aut Tyrius aut Ægyptius ad Indos penetrarit, nihil

δ Αἰγύπτιος, ἐς οὐδέτερα ἔχω ἰσχυρίσασθαι· μᾶλλον δὲ
 δοῦναι οὐκ ἀφίκετο, ἀλλὰ πάντα γὰρ ὅσα χαλεπὰ οἱ
 ἄνθρωποι ἐς τοσόνδε ἄρα αὖξουσιν αὐτῶν τὴν χαλεπό-
 τητα ὡς καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἂν ἀπορα γενέσθαι μυθεύειν.
 Ἐγὼ ὑπὲρ τῆς πέτρας ταύτης οὕτω γινώσκω, τὸν
 Ἡρακλεῖα ἐς κόμπον τοῦ λόγου ἐπιφημίζεσθαι. (3)
 Ὡν μὲν δὴ κύκλον τῆς πέτρας λέγουσιν ἐς διακοσίους
 σταδίους μάλιστα εἶναι, ὕψος δὲ αὐτῆς, ἵνα περ χθαμα-
 λώτατον, σταδίων ἑνδεκα, καὶ ἀνάβασιν χειροποίητον
 10 γὰρ χαλεπὴν· εἶναι δὲ καὶ ὕδωρ ἐν ἄκρᾳ τῇ πέτρᾳ
 πάλῳ καὶ καθαρόν, πηγὴν ἀνίσχουσιν, ὡς καὶ ἀπορρεῖν
 ἀπὸ τῆς πηγῆς ὕδωρ, καὶ ὕλην καὶ γῆν ἀγαθὴν ἐργά-
 σμην ὅσῃν καὶ χιλοῖς ἀνθρώποις ἀποχωρῶσαν ἂν εἶναι
 ἐργάζεσθαι.
 15 4. Καὶ ταῦτα ἀκούοντα Ἀλέξανδρον πόθος λαμβάνει
 ἐξελθεῖν καὶ τοῦτο τὸ ὄρος, οὐχ ἥκιστα ἐπὶ τῷ ἀμφὶ
 τὸν Ἡρακλεῖα μύθῳ πεφημισμένῳ. Τὰ μὲν δὴ ὧρα
 καὶ τὰ Μάσσαγα φρουρία ἐποίησεν ἐπὶ τῇ χώρᾳ· τὰ
 Βάζιρα δὲ πόλιν ἐξετείχισε. (5) Καὶ οἱ ἀμφὶ Ἡρα-
 κλεῖα τε καὶ Περδίκκην αὐτῷ ἄλλην πόλιν ἐκτειχι-
 σάντες (Ὀροβάτις ὄνομα τῇ πόλει ἦν), καὶ φρουρὰν κα-
 ταλιπόντες ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἤεσαν· ὡς δὲ
 ἐφίκοιτο, ἐπρασσον ἤδη ὅσα ἐς τὸ ζεῦξαι τὸν Ἰνδὸν ὑπὸ
 Ἀλεξάνδρου ἐτέτακτο.
 25 5. Ἀλέξανδρος δὲ τῆς μὲν χώρας τῆς ἐπὶ τὰδε τοῦ
 Ἰνδοῦ ποταμοῦ σατράπην κατέστησε Νικάνορα τῶν
 ἑταίρων. Αὐτὸς δὲ τὰ μὲν πρῶτα ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν
 ποταμὸν ἦγε, καὶ πόλιν τε Πευκελαῳτιν οὐ πόρρω τοῦ
 Ἰνδοῦ ὥκισμένην ὁμολογίᾳ παρεστήσατο καὶ ἐν αὐτῇ
 30 φρουρὰν καταστήσας τῶν Μακεδόνων καὶ Φιλιππων
 ἐπὶ τῇ φρουρᾷ ἡγεμόνα, ὃ δὲ καὶ ἄλλα προσηγάγετο
 μικρὰ πολισμάτα πρὸς τῷ Ἰνδοῦ ποταμῷ ὥκισμένα.
 Συνείποντο δὲ αὐτῷ Κωφαῖός τε καὶ Ἀσσαγέτης οἱ ὑπαρ-
 χοὶ τῆς χώρας. (7) Ἀφικόμενος δὲ ἐς Ἐμβόλιμα πόλιν, ἣ
 35 ἕνεργος τῆς πέτρας τῆς Ἀόρνου ὥκειτο, Κράτερον μὲν
 ἦν μέρει τῆς στρατιᾶς καταλείπει αὐτοῦ, σιτόν τε ἐς
 τὴν πόλιν ὡς πλείστον ξυνάγειν καὶ ὅσα ἄλλα ἐς χρόνιον
 πολιορκίᾳ ἐκφυγεῖν τοὺς κατέχοντας τὴν πέτραν, εἰ
 40 μὴ ἐξ ἐφόδου ληφθεῖη. (8) Αὐτὸς δὲ τοὺς τοξότας τε
 ἀναλαβὼν καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὴν Κοῖνου τάξιν καὶ
 ἀπὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος ἐπιλέξας τοὺς κουφοτάτους τε
 καὶ ἅμα εὐοπλοτάτους καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων ἐς δια-
 45 κοσίους καὶ ἱπποτοξότας ἐς ἑκατὸν προσῆγε τῇ πέτρᾳ.
 Καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ κατεστρατοπεδεύσατο ἵνα
 ἐπιτήθειον αὐτῷ ἐφαίνετο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὀλίγον
 προελθὼν ὡς πρὸς τὴν πέτραν αὐθις ἐστρατοπεδεύ-
 σατο.

habeo quod affirmare possim : potius tamen non eo pene-
 trasse (omnia enim quæ difficilia sunt homines ut diffici-
 liora esse videantur Herculem ipsum præstare nequivisse
 comminiscuntur), verum esse crediderim. Equidem de hac
 petra ita sentio, augendæ rei causa Herculis nomen adhi-
 bitum esse. (3) Ambitum hujus petræ cc stadiorum esse
 aiunt : altitudinem, qua humillima est, stadiorum x1 ; uno
 tantum arduo calle, eoque manu facto, adiri posse.
 Multam etiam eamque purissimam in vertice petræ aquam
 e fonte edi indeque defluere : silvam etiam habere tan-
 tumque arabilis et fertilis agri, quantum mille homines
 colere possint.

4. Quibus cognitis Alexandrum magno ejus montis ca-
 piendi desiderio captum fuisse. Neque parum fabula illa
 de Hercule vulgata illum accendit. Itaque Oris et Massagis
 ad regionis præsidium firmatis, Baziræ muros exstruxit. (5)
 Hephaestion interea et Perdikkas alia urbe Alexandri jussu
 instaurata (Orobatis urbi nomen erat) et relicto ibidem præ-
 sidio, ad Indum flumen moverunt. Quo ubi venerunt,
 omnia quæ de ponte jungendo Alexander imperarat faciunt.

6. Regioni cis Indum sitæ Alexander ex amicis Nicanorem
 satrapam constituit. Ipse primum ad Indum flumen
 movit, urbemque Peucelaotim haud procul ab amne sitam
 deditione recepit, præsidioque Macedonum imposito Phi-
 lippoque ei præfecto multa præterea ignobilia oppida ad
 Indum amnem sita subegit, comitantibus eum Cophæo et
 Assagete præsidibus provinciæ. (7) Postquam vero Embo-
 lima venit, quæ urbs non procul a petra Aorno sita est,
 Craterum cum parte exercitus ibi relinquit, utque fru-
 mentum quantum posset aliaque necessaria ad longi tem-
 poris moram ibi faciendam in urbem convelat jubet, ut
 inde progressi Macedones, diuturna obsidione eos qui petrâ
 tenebant conficerent, si primo impetu capi non posset. (8)
 Ipse assumptis sagittariis atque Agrianis Cœnique agmine
 et ex reliqua phalange delectis iis qui et expeditiores et
 melius armati essent, præterea ex equitatu amicorum du-
 centis ac sagittariis equestribus centum, exercitum ad
 petram admovit. Ac primo quidem die castra commodo
 loco ponit. Postero die propius ad petram rursum castra
 locat.

Καὶ ἐν τούτῳ ἦγον παρ' αὐτὸν τῶν προσχώρων τινές, σπᾶς τε αὐτοὺς ἐνδιδόντες καὶ ἠγήσασθαι φάσκοντες ἐς τῆς πέτρας τὸ ἐπιμαχώτατον, ὅθεν οὐ χαλεπὸν αὐτῷ εἶσθαι ἐλεῖν τὸ χωρίον. Καὶ ἔν τούτοις πέμπει
 5 Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα, τοὺς τε Ἀγριᾶνας ἄγοντα καὶ τοὺς φιλοὺς τοὺς ἄλλους καὶ τῶν ὑπασιπαιστῶν ἐπιλέκτους, προστάζας, ἐπειδὴν καταλάβῃ τὸ χωρίον, κατέχειν μὲν αὐτὸ ἰσχυρᾶ φυλακῇ, οἱ δὲ σημαίνειν ὅτι ἔχειται. (2) Καὶ Πτολεμαῖος ἐλθὼν δὸν
 10 τραχεῖαν τε καὶ δύσπορον λαμβάνει τοὺς βαρβάρους κατασχὼν τὸν τόπον· καὶ τοῦτον χάρακι ἐν κύκλῳ καὶ τάφρῳ ὁχυρώσας πυρσὸν αἶρει ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐνθεν ὀφθῆσθαι ὑπ' Ἀλέξανδρου ἐμελλε. Καὶ ὥρθη τε ἅμα ἡ φλόξ καὶ Ἀλέξανδρος ἐπῆγε τῇ ὑστεραίᾳ τὴν στρα-
 15 τιάν· ἀμυνομένων δὲ τῶν βαρβάρων οὐδὲν πλέον αὐτῷ ὑπὸ δυσχωρίας ἐγίγνετο. (3) Ὡς δὲ Ἀλέξανδρος ἄπορον τὴν προσβολὴν κατέμαθον οἱ βάρβαροι, ἀναστρέψαντες τοῖς ἀμφὶ Πτολεμαῖον αὐτοὶ προσέβαλλον· καὶ γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Μακεδόνων μάχῃ καρτερὰ, τῶν μὲν
 20 διασπᾶσαι τὸν χάρακα σπουδῇν ποιουμένων, τῶν Ἰνδῶν, Πτολεμαίου δὲ διαφυλάξαι τὸ χωρίον· καὶ μείον σχόντες οἱ βάρβαροι ἐν τῷ ἀκροβολισμῷ νυκτὸς ἐπιγε- νομένης ἀνεχώρησαν.

4. Ἀλέξανδρος δὲ τῶν Ἰνδῶν τινὰ τῶν αὐτομόλων, 25 πιστόν τε ἄλλως καὶ τῶν χωρίων δαήμονα, ἐπιλεξάμε- νος πέμπει παρὰ Πτολεμαῖον τῆς νυκτός, γράμματα φέροντα τὸν Ἰνδόν, ἵνα ἐγγράπτο, ἐπειδὴν αὐτὸς προσβάλῃ τῇ πέτρᾳ, τὸν δὲ ἐπιέναι τοῖς βαρβάροις κατὰ τὸ ὄρος, μηδὲ ἀγαπᾶν ἐν φυλακῇ ἔχοντα τὸ χωρίον,
 30 ὡς ἀμφοτέρωθεν βαλλομένους τοὺς Ἰνδοὺς ἀμφιβόλους γίγνεσθαι. (5) Καὶ αὐτὸς ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἄρας ἐκ τοῦ στρατοπέδου προσῆγε τὴν στρατιάν κατὰ τὴν πρόσ- βασιν ἣ Πτολεμαῖος λαθὼν ἀνέβη, γνώμην ποιού- μενος ὡς εἰ ταύτῃ βιασάμενος ξυμμίξει τοῖς ἀμφὶ
 35 Πτολεμαῖον, οὐ χαλεπὸν ἐτι ἐσόμενον αὐτῷ τὸ ἔργον. Καὶ ξυνέβη οὕτως. (6) Ἦστε μὲν γὰρ ἐπὶ μεσημβρίαν ζυνειστήκει καρτερὰ μάχῃ τοῖς τε Ἰνδοῖς καὶ τοῖς Μα- κεδόσι, τῶν μὲν ἐκβιαζομένων ἐς τὴν πρόσβασιν, τῶν δὲ βαλλόντων ἀνιόντας· ὡς δὲ οὐκ ἀνίσταν οἱ Μακε-
 40 δόνες, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις ἐπιόντες, οἱ δὲ πρόσθεν ἀνα- παύόμενοι, μόγις δὲ ἀμφὶ δεῖλην ἐκράτησαν τῆς παρόδου καὶ ξυνέμιζαν τοῖς ἐν Πτολεμαίῳ. Ἐκεῖθεν δὲ ὁμοῦ ἰδὴ γενομένη ἡ στρατιὰ πᾶσα ἐπῆγετο αὐθις ὡς ἐπ' αὐτὴν τὴν πέτραν· ἀλλὰ γὰρ ἐτι ἄπορος ἦν αὕτη ἡ
 45 προσβολή. Ταύτη μὲν δὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦτο τὸ τέλος γίγνεται.

7. Ὑπὸ δὲ τὴν αὖ παραγγελίᾳ στρατιώτῃ ἐκάστῳ 50 κόπτειν χάρακας ἑκατὸν κατ' ἄνδρα. Καὶ οὗτοι κεκοι- μένοι ἦσαν, καὶ αὐτὸς ἐγὼννυεν ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κο- μῆς τοῦ λόφου ἵνα ἐστρατοπεδευκότες ἦσαν ὡς ἐπὶ τὴν πέτραν χῶμα μέγα, ἐνθεν τοξεύματά τε ἀν' ἐξικνεῖ- σθαι ἐς τοὺς προμαχόμενους θυνάτᾳ αὐτῷ ἐφαίνετο

Interea finitimorum nonnulli ad eum venerunt deditionem facientes, viamque sese ostensuros dicentes, qua commodior petrae oppugnatio futura esset, parvoque negotio capi posset. Cum his Ptolemaum Lagi filium corporis custodem mittit, Agrianos secum ducentem aliosque levis armaturae et scu- tatorum lectissimos quosque iubens, ut quum oppidum occupasset, firmo id praesidio muniret, utque occupatis loci significationem aliquam ederet. (2) Ptolemaeus via ardua atque difficili contendens non sentientibus barbaris in verticem evadit, et loco in orbem vallo ac fossa commu- nito faciem accensam ab ea parte montis qua conspici ab Alexandro posset tollit. Alexander conspecto flammæ splendore postridie exercitum admovit. At Barbaris acriter sese tuentibus, nihil tum ob locorum asperitatem effecit. (3) Quum vero barbari animadverterent Alexan- drum ab ea parte frustra niti, in Ptolemaum conversi fe- runtur. Atrox ibi cum Macedonibus pugna miscetur, Indis quidem vallum rescindere nitentibus, Ptolemaeo omnibus viribus locum tutante. Demum barbari Macedonum velitari conflictu male excepti nocte interveniente retroce- dunt.

4. Alexander interea Indum quendam transfugam, fidum et locorum peritum, noctu cum literis ad Ptolemaum mittit. Quibus monet, ut quum ipse petram adoriretur, Ptolemaeus eodem tempore ex monte impetum in hostes fa- ceret, neque in praesidio se continere contentus esset, ut utrinque petiti barbari in ambiguo versarentur. (5) Ipse prima luce castris motis exercitum ad eam partem ducit, qua Ptolemaeus clam hostibus montem conscenderat, ita secum statuens, si impetu facto illac se cum Ptolemaeo conjungere posset, non ita difficile negotium ei futurum. Quod quidem ita evenit. (6) Nam ad meridiem usque acre inter Indos et Macedones certamen fuit, his quidem conscendere nitentibus, illis subeuntes propulsantibus. Quum vero Macedones non desisterent alii aliis succedere, prioresque interim a labore reficerentur, vix ante noctem transitu potiti sese cum Ptolemaeo conjunxerunt. Exinde quum jam omnes copiae una essent, rursus petram adu- riuntur. Sed ne hac quidem ratione petra subiri potuit. Atque ita dies ille consumptus est.

7. Sub lucem milites singulos centum palos cadere jubet. Quibus comportatis ingentem aggerem a summo colle in quo castra locarat ad petram molitur, unde et sagittae et tela machinis excussa ad hostes perfringere possent: uni-

καὶ ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα· καὶ ἔχωνουσ αὐτὸ πᾶς τις ἀντιλαμβανόμενος τοῦ ἔργου· καὶ αὐτὸς ἰριστῆται θεατῆς καὶ ἐπαινέτης τοῦ ξὺν προθυμία κεραινομένου, κολαστῆς δὲ τοῦ ἐν τῷ παραχρῆμα ἰσχυροῦς.

ΚΕΦ. Α'.

Τῇ μὲν δὴ πρώτῃ ἡμέρᾳ ὡς ἐπὶ στάδιον ἔχωσεν αὐτῷ στρατός. Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν οἱ τε σφενδονῆται σφενδονῶντες ἐς τοὺς Ἰνδοὺς ἐκ τοῦ ἤδη κεχωσμένου καὶ ἀπὸ τῶν μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα ἀνέστελλε τῶν Ἰνδῶν τὰς ἐκδρομὰς τὰς ἐπὶ τοὺς χωνυύοντας. Καὶ ἔχωντο αὐτῷ ἐς τρεῖς ἡμέρας ξυνεχῶς τὸ χωρίον. Τῇ τετάρτῃ δὲ βιασάμενοι τῶν Μακεδόνων οὐ πολλοὶ κατέσχον ὀλίγον γήλοφον ἰσόπεδον τῇ πέτρᾳ· καὶ Ἀλέξανδρος οὐδὲν τι ἐλινύων ἐπῆγε τὸ χῶμα, ξυνάψαι ἰσχυρὸν τὸ χωνυύμενον τῷ γηλόφῳ ὅτινα οἱ ὀλίγοι αὐτῷ ἦν κατεῖχον.

2. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ πρὸς τε τὴν ἀδιήγητον τόλμαν τῶν ἐκ τῶν γηλοφῶν βιασαμένων Μακεδόνων ἐκπλαγέντες καὶ τὸ χῶμα ξυνάπτον ἤδη ὁρῶντες, τοῦ μὲν ἀπομάχουσι· (3) καὶ αὐτοὶ ἀπείχοντο· πέμψαντες δὲ κήρυκα σφῶν παρ' Ἀλεξάνδρον ἐθέλιν ἐφασκον ἐνδοῦναι τὴν πέτραν, εἰ σπουδάζοιτο. Ἰνώμην δὲ πεποιήντο ἐν τῷ ἔτι διαμύλλοντι τῶν σπονδῶν διαγαγόντες τὴν ἡμέραν νυκτὶ ὡς ἕκαστοι διασκεδάνυσθαι ἐπὶ τὰ σφέτερα ἦν. (4) Καὶ τοῦτο ὡς ἐπύθετο Ἀλέξανδρος, ἐνδίδωσιν αὐτοῖς χρόνον τε ἐς τὴν ἀποχώρησιν καὶ τῆς φυλακῆς τὴν κύκλωσιν τὴν πάντῃ ἀφελεῖν. Καὶ αὐτὸς ἔμενεν ἵστι ἤσαντο τῆς ἀποχωρήσεως· καὶ ἐν τούτῳ ἀναλαβὼν τῶν σωματοφυλάκων καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἐς ἐπικροσίους κατὰ τὸ ἐκλελειμμένον τῆς πέτρας ἀνέρχεται ἐς αὐτὴν πρῶτος, καὶ οἱ Μακεδόνες ἄλλος ἄλλῃ ἀνιῶντες ἀλλήλους ἀνήσαν. (5) Καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς ἀποχωροῦντας τῶν βαρβάρων τραπόμενοι ἀπὸ ξυνομήματος, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ ἀπέκτειναν· οἱ δὲ καὶ περὸς τὴν ἀποχωροῦντες κατὰ τῶν κρημνῶν ῥέζαντες σφᾶς ἀπέθανον. Εἴχετό τε Ἀλεξάνδρῳ ἡ πέτρα ἢ τῷ Ἡρακλεῖ ἀπορος γενομένη, καὶ ἔθυεν ἐπ' αὐτῇ Ἀλέξανδρος καὶ κατεσκεύασε φρούριον, παραδούς Σισικόττῳ ἐπιμελεῖσθαι τῆς φρουρᾶς, δὲ ἐξ Ἰνδῶν μὲν πάλαι ἡτομομολῆκει ἐς Βάκτρα παρὰ Βῆσσαν, Ἀλεξάνδρου δὲ κατασχόντος τὴν χώραν τὴν Βακτριαν ξυνεστράτευε τε αὐτῷ καὶ πιστὸς ἐς τὰ μάλιστα ἐφαινετο.

5. Ἄρας δὲ ἐκ τῆς πέτρας ἐς τὴν τῶν Ἀσσακηνῶν χώραν ἐμβαλλει. Τὸν γὰρ ἀδελφὸν τὸν Ἀσσακηνοῦ ἐξῆγγέλλετο τοὺς τε ἐλέφαντας ἔχοντα καὶ τῶν προσχώρων βαρβάρων πολλοὺς συμπεφευγέναι ἐς τὰ ταύτη ὄρη. (6) Καὶ ἀφικόμενος ἐς Δύρτα πόλιν, τῶν μὲν ἐνοικούντων οὐδένα καταλαμβάνει οὐδὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ πρὸς τῇ πόλει· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν Νέαρχόν τε καὶ

versoque exercitu ad opus intento, ipse et spectator et laudator adstabat, eos quidem qui magna contentione opus promovebant collaudans : signiores vero castigans.

CAP. XXX.

Ac primo quidem die exercitus in stadii longitudinem aggerem perduxit. Postero die funditores per aggeris partem jam perfectam dispositi et tela machinis excussa facile Indorum in eos qui aggerem struebant excursiones respuerunt. Atque ita triduum in struendo indocinenter aggere consumpsit. Quarto die quum Macedones aliquot collem quendam petrae oppositum, æqualis cum ea altitudinis, cepissent, Alexander confestim aggerem ad eum collem quem pauci suorum jam tenebant continuare statuit.

2. Barbari ob incredibilem Macedonum qui collem illum superarant audaciam attoniti, aggeremque jam ad collem perductum conspicati, a defensione desistunt, missoque ad Alexandrum caduceatore spondent sese, si pacisci cum iis velit, petrae deditioem facturos. Consilium vero ipsorum erat, ut totum illum diem pactionibus faciendis transigentes, noctu sese quisque in domos suas reciperent.

(3) Quo cognito Alexander tempus satis amplum iis ad discedendum concessit, omni praesidio per circuitum amoto. Ipseque ibi tantisper dum discedere inciperent mansit. Posthac assumtis ex custodibus corporis et scutatis nec, primus in desertam ab hostibus petram conscendit. Macedones quoque, alius alia sese mutuo subtrahentes, eodem ascenderunt. (4) Exinde in recedentes barbaros signo dato conversi multos in fuga interfecerunt. Nonnulli eorum trepide fugientes, per praecipitia delapsi perierunt. Alexander potitus petra, quam ne Hercules quidem ipse superare potuerat, sacrificio in ea facto, praesidium imposuit, eique Sisicottum praefecit, qui multo ante ex Indis Bactra ad Bessum transfugerat, et postquam Alexander Bactrianorum regionem subjugarat, conjunctis cum eo copiis fidelem imprimis ei operam navarat.

5. Alexander e petra in Assacenorum regionem movit. Assaceni enim fratrem cum elephantis et finitimorum barbarorum non exigua manu in illius regionis montes confugisse acceperat. (6) Quumque ad urbem Dyrtam pervenisset, neminem incolarum aut in ea aut in vicina regione reperit. Postero autem die Nearchum et Antiochum, quorum uterque mille scutatis praefectus erat, emittit. Ac Nearchu

Ἀντίοχον τοὺς χιλιάρχους τῶν ὑπασπιστῶν ἐκπέμπει· καὶ Νεάρχῳ μὲν τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ τοὺς ψιλοὺς ἄγειν ἐδωκεν, Ἀντιόχῳ δὲ τὴν τε αὐτοῦ χιλιαρχίαν καὶ δύο ἐπὶ ταύτῃ ἄλλας. Ἐστελλόντο δὲ τὰ τε χωρία κατο-
 5 φόμενοι καὶ εἰ πού τις τῶν βαρβάρων ξυλλαβεῖν ἐς ἑλεγχον τῶν κατὰ τὴν χώραν, τῶν τε ἄλλων καὶ μάλιστα δὴ τὰ ἀμφὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐμελεν αὐτῷ μαθεῖν.

7. Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἦδη ἦγε, καὶ
 10 ἡ στρατιὰ αὐτῷ ὥδοποιεῖτο πρόσω ἰούσα ἀπορα ἄλλως ὄντα τὰ ταύτῃ χωρία. Ἐνταῦθα ξυλλαμβάνει ὀλίγους τῶν βαρβάρων, καὶ παρὰ τούτων ἔμαθεν ὅτι οἱ μὲν ἐν τῇ χώρᾳ Ἰνδοὶ παρὰ Ἀβισάρῃ ἀποπεφευγότες εἶεν, τοὺς ἐλέφαντας δὲ ὅτι αὐτοῦ κατέλιπον νέμεσθαι πρὸς
 15 τῷ ποταμῷ τῷ Ἰνδῷ· καὶ τούτους ἡγήσασθαι οἱ τὴν ὁδὸν ἐκέλευσεν ὡς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας. (8) Εἰσι δὲ Ἰνδῶν πολλοὶ κυνηγέται τῶν ἐλεφάντων, καὶ τούτους σπουδῇ ἀμφ' αὐτὸν εἶχεν Ἀλέξανδρος, καὶ τότε ἐθῆρα
 20 ζῆν τούτοις τοὺς ἐλέφαντας· καὶ δύο μὲν αὐτῶν ἀπόλ- λυνται κατὰ κρημνοῦ σφᾶς ῥίψαντες ἐν τῇ διώξει, οἱ δὲ ἄλλοι ξυλληπρόντες ἐφέρον τε τοὺς ἀμβάτας καὶ τῇ στρατιᾷ ξυνετάσσοντο. (9) Ἐπεὶ δὲ καὶ ὕλη ἐργασίμῳ ἐνέτυχε παρὰ τὸν ποταμὸν, καὶ αὕτη ἐκόπη αὐτῷ ὑπὸ
 25 τῆς στρατιᾶς καὶ ναῦς ἐποιήθησαν. Καὶ αὗται κατὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἤγοντο ὡς ἐπὶ τὴν γέφυραν ἦντινα Ἰφραισιτῶν καὶ Περδίκκας αὐτῷ ἐξωκοδομηκότες παλαι ᾗσαν.

BIBAION ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α'.

Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἦντινα μεταξὺ τοῦ τε Κωφῆ-
 νος καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπῆλθεν Ἀλέξανδρος, καὶ
 30 Νύσαν πόλιν ἐκίσθαι λέγουσι· τὸ δὲ κτίσμα εἶναι Διονύσου. (2) Διόνυσον δὲ κτίσαι τὴν Νύσαν ἐπεὶ τε Ἰνδοὺς ἐχειρώσατο, ὅστις δὴ οὗτος ὁ Διόνυσος καὶ ὁπότε ᾗ ὅθεν ἐπ' Ἰνδοὺς ἐστράτευσεν· οὐ γὰρ ἔχω συμβα-
 35 λεῖν εἰ δὲ Θεβαῖος Διόνυσος ἐκ Θεβῶν ᾗ καὶ ἐκ Τιμόλου τοῦ Λυδίου ὁρμηθεὶς ἐπ' Ἰνδοὺς ἦκε στρατιάν ὄγων, τοσαῦτα μὲν ἔθνη μάχιμα καὶ ἄγνωστα τοῖς τότε Ἑλ-
 40 λησιν ἐπελθόν, οὐδὲν δὲ αὐτῶν ἄλλο ὅτι μὴ τὸ Ἰνδοῦν βίᾳ χειρωσάμενος· πλὴν γε δὴ ὅτι οὐκ ἀκριβῆς ἐξε-
 45 ταστὴν χρὴ εἶναι τῶν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἐκ παλαιοῦ μεμυ-
 40 θευμένων. Τὰ γὰρ τοι κατὰ τὸ εἰκὸς ξυντιθέεντι οὐ πιστά, ἐπειδὴν τὸ θεῖόν τις προσύῃ τῷ λόγῳ, οὐ πάντῃ ἀπίστα φαίνεται.

3. Ὡς δὲ ἐπέβη τῇ Νύσῃ Ἀλέξανδρος, ἐκπέμπουσι
 παρ' αὐτὸν οἱ Νυσαῖοι τὸν κρατιστεύοντα σφῶν, ὄνομα δὲ
 45 ἦν αὐτῷ Ἀκουφίς, καὶ ζῆν αὐτῷ πρέσβεις τῶν δοκιμω-
 τάτων τριάκοντα, δεησομένους Ἀλεξάνδρου ἀφεῖναι τῷ

quidem Agrianos et alios levis armaturæ mille scutatos quos ducebat alia duo millia : speculatum in illa loca mittit, et an fort barbaris comprehendere possint, e quibus c gionis notitiam pertinentia tum de elephantis

7. Ipse ad Indum flumen pergit : exercit ceret præmisso. Neque enim aliter ea loca tr Eo loci barbaris nonnullis captis certior sa ejus regionis ad Abisarem confugisse. Elef scuis apud Indum amnem relictos esse. Qu ad eum locum ubi elephantis erant ducant ju autem Indorum multi elephantorum venat Alexander hos apud se caros habebat. Ac tu his elephantos venatus est. Duo inter persequ cipitiis lapsi perierunt : reliqui capti admi exercitui admoti sunt. (9) Silvam quoque flumen nactus ab exercitu cædi navesque æ quibus in Indum flumen subductis, ad ponti multo ante Hephæstion et Perdicas constru est.

LIBER QUINTUS.

CAP. I.

In hac regione, quam inter Cophenem et interjacentem Alexander aggressus est, Nysan sitam esse ferunt, a Baccho conditam eo temp domuit. (2) Quisnam vero is Bacchus sue aut unde Indis bellum intulerit, conjicere noi is qui Thebanus ex Thebis, an vero ex Tmo factus in Indos exercitum duxerit; qui qnum et tum temporis Græcis ignotas gentes adier iis præterquam Indorum vi subegit. Ceteri diis veteres fabulis suis conscribere, non ni pervestiganda sunt. Scripta enim quibus me gari posset, quando numinis alicujus mentio non omnino incredibilia esse videantur.

3. Alexander itaque simulac Nysam cum e: oppidani Acuphim principem civitatis ad eur cum eo legatos xxx ex primoribus, orantes t urbem liberam relinquat. (4) Legati ad Ale

ὡς τὴν πόλιν. (4) Παρελθεῖν τε δὴ ἐς τὴν σκηνὴν τὴν Ἀλεξάνδρου τοὺς πρέσβεις καὶ καταλαβεῖν καθήμενον κεκονιμένον ἐπὶ ἐκ τῆς ὁδοῦ ζῦν τοῖς ὄπλοις τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὸ κράνος αὐτῷ περικεῖμενον καὶ τὸ δόρυ ἔχοντα· θαμβῆσαι τε ἰδόντας τὴν ὄψιν καὶ πεσόντας ἐς γῆν ἐπὶ πολὺ σιγὴν ἔχειν. Ὡς δὲ ἐξανέστησέ τε αὐτοὺς Ἀλέξανδρος καὶ θαρρῆν ἐκέλευσε, τότε δὴ τὸν Ἀκουφιν ἀρξάμενον λέγειν ὧδε·

1. «Ὁ βασιλεῦ, δέονταί σου Νυσαῖοι ἔσσαι σφᾶς Δαυθίρους τε καὶ αὐτονόμους αἰδοῖ τοῦ Διονύσου. Διόνυσος γὰρ ἐπειδὴ χειρῳσάμενος τὸ Ἰνδῶν ἔθνος ἐπὶ θάλασσαν ὁπίσω κατήει τὴν Ἑλληνικὴν, ἐκ τῶν ἀπομάχων στρατιωτῶν, οἳ δὴ αὐτῷ καὶ Βάκχοι ἦσαν, κτίζει τὴν πόλιν τήνδε μνημόσυνον τῆς αὐτοῦ πλάνης τε καὶ 15 νίκης τοῖς ἔπειτα ἐσόμενον, καθάπερ οὖν καὶ σὺ αὐτὸς Ἀλεξάνδρειάν τε ἐκτίσας τὴν πρὸς Καυκάσῳ ὄρει καὶ ἄλλῃ Ἀλεξάνδρειαν ἐν τῇ Αἰγυπτίῳ γῇ, καὶ ἄλλας πολλὰς τὰς μὲν ἐκτίσας ἤδη, τὰς δὲ καὶ κτίσεις ἀνά χρόνον, οἷα δὴ πλείονα Διονύσου ἔργα ἀποδειξάμενος. 20 (5) Νύσαν τε οὖν ἐκάλεσε τὴν πόλιν ὁ Διόνυσος ἐπὶ τῆς τροπῇ τῆς Νύσης καὶ τὴν χώραν Νυσαίαν· τὸ δὲ ὅρα ὁ πικρὸν πλησίον ἐστὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦτο Μηρόν ἱκανήμασε Διόνυσος, ὅτι δὴ κατὰ τὸν μῦθον ἐν μηρῷ τῷ τοῦ Διὸς ἠὲξήθη. Καὶ ἐκ τούτου ἐλευθέραν τε οἰ- 25 κούμεν τὴν Νύσαν καὶ αὐτοὶ αὐτόνομοι καὶ ἐν κόσμῳ πολιτεύοντες· τῆς δὲ ἐκ Διονύσου οἰκίσσεως καὶ τότε σοι γενέσθω τεκμήριον· κίττος γὰρ οὐκ ἄλλῃ τῆς Ἰνδῶν γῆς φυόμενος παρ' ἡμῖν φύεται.»

ΚΕΦ. Β'.

Καὶ ταῦτα πάντα Ἀλεξάνδρῳ πρὸς θυμοῦ ἐγγίγνεται 30 ἐκείνῳ καὶ ἤθελε πιστὰ εἶναι τὰ ὑπὲρ τοῦ Διονύσου τῆς πλάνης μυθεύμενα· καὶ κτίσμα εἶναι Διονύσου τὴν Νύσαν ἤθελεν, ὡς ἤδη τε ἤκειν αὐτὸς ἐνθά ἦλθε Διόνυσος καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἀν' ἐλθεῖν Διονύσου· οὐδ' ἂν Μακεδόνας τὸ πρόσω ἀπαξιώσαι συμπονεῖν οἱ ἔτι κατὰ 35 ἔργον τῶν Διονύσου ἔργων. (2) Καὶ δίδωσιν ἐλευθέρους τε εἶναι τοὺς οἰκήτορας τῆς Νύσης καὶ αὐτονόμους. Ὡς δὲ καὶ τοὺς νόμους ἐπέθετο αὐτῶν καὶ ὅτι πρὸς τῶν ἀρίστων τὸ πολίτευμα ἔχεται, ταῦτά τε ἐπήνεσε καὶ ἔδωκε τῶν τε ἱππέων οἱ ξυμπέμψαι ἐς τριακασίους 40 καὶ τῶν προσιππῶν τοῦ πολιτεύματος, ἦσαν δὲ καὶ αὐτοὶ τριακασίοι, ἑκατὸν τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξαμένους. Ἀκουφιν δὲ εἶναι τὸν ἐπιλεγόμενον, ὅντινα καὶ ὑπαρχον τῆς χώρας τῆς Νυσαίας κατέστησεν αὐτός. (3) Τὸν δὲ Ἀκουφιν ταῦτα ἀκούσαντα ἐπιμειδιάσαι λέγεται τῷ λόγῳ· καὶ Ἀλέξανδρον ἐρέσθαι ἐφ' ὅτι ἐγέλα- 45 σεν· ἀποκρίνασθαι δ' Ἀκουφιν· Καὶ πῶς ἂν, ὦ βασιλεῦ, μία πόλις ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐρημω- λείσα ἔτι καλῶς πολιτεύοιτο; ἀλλὰ σὺ, εἰ σοι μέλει Νυσαίων, τοὺς ἱππέας μὲν ἀγεσθαι τοὺς τριακασίους καὶ εἰ βούλει, ἔτι τούτων πλείονας· ἀντὶ δὲ τῶν ἑκατῶν,

na culum adducti, quum illum sedentem nondum detergo pulvere, omni adhuc armatura indutum, galeaque tectum, et lanceam manu tenentem vidissent, aspectu ejus perterrefacti in terram prociderunt, diuque silentium tenuerunt. Postquam vero Alexander surgere illos bonoque animo esse jussit, Acuphim ita orsum :

5. «Orant te, o rex, Nysæi, uti Liberi patris reverentia adductus civitatem ipsis liberam legibusque suis utentem relinquas. Bacchus enim debellatis Indis quum ad Græcænicum mare reverteretur, ex militibus rude donatis, qui et ipsi Bacchici erant, hanc urbem condidit, quæ perpetuum peregrinationis victoriaeque suæ monumentum posteris exstaret, quemadmodum tu ipse Alexandriam ad Caucasum montem condidisti, aliamque in Ægyptiorum regione, aliasque multas partim jam exædificasti, partim in posterum ædificabis : utpote qui jam plura quam Bacchus præstiteris. (6) Nysam autem vocavit urbem a nutrice Nysa, et provinciam Nysæam; montem vero qui urbi imminet, Meron [hoc est femur] vocari voluit, quod secundum fabulas in femore Jovis succrevit. Ex eo tempore liberam Nysam incolimus nostrisque legibus utentes composite vivimus. Eam vero a Libero patre ædificatam esse, hoc etiam tibi documento esse potest, quod nusquam alibi apud Indos hedera nascitur.»

CAP. II.

Grata Alexandro Acuphis oratio accidit. Cupiebat enim fide digna esse quæ de Bacchi peregrinatione fabulæ narrant : facileque credi volebat, Nysam ab eo conditam fuisse, quippe quod jam eo quo Bacchus pervenisset, et ulterius quam Bacchus progressurus esset : et Macedonas non illibenter cum ipso æmulatione quadam rerum a Baccho gestarum ultiores labores adituos putabat. (2) Itaque Nysæis civibus libertatem, utque suis legibus uterentur concessit. Deinde quum leges eorum cognovisset, eosque rempublicam ex optimatibus constitutam habere, illorum institutum collaudavit, et trecentos equites ad se mitti jussit, cum centum præcipuis ex iis qui rempublicam regerent (qui et ipsi trecenti erant) sibi delectis. Acuphis autem voluit eos deligere; quem quidem ipse præsidem Nysææ provinciæ constituit. Ad hæc postulata Acuphim subrisisse ferunt, (3) et Alexandro interrogante causam risus, respondisse Acuphim, Quonam pacto, o rex, civitas centum bonis viris privata recte deinceps gubernari queat? At tu, si Nysæorum salus tibi cordi est, equites quidem accipe, et si velis plures accipe; sed pro centum quos ex optimis deligi tibi jubes, ducentos ex deterioribus dari patiari, ut si quando huc revertaris, civitatem pristinum statum de-

οὐστinas τοὺς ἀρίστους ἐπιλέξαι σὺ κελεύεις, διπλα-
σίους τῶν ἄλλων τῶν κακῶν ἀγεσθαι, ἵνα σοι καὶ αὐθις
ἀφικομένῳ δεῦρο ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ κόσμῳ φανείη ἡ πό-
λις. Ταῦτα λέγοντα, λέγειν γὰρ δοῖται φρόνιμα, πείσται
6 Ἀλέξανδρον. (4) Καὶ τοὺς μὲν ἱππέας ξυμπέμπειν
οἱ ἐκέλευσε, τοὺς δὲ ἑκατὸν τοὺς ἐπιλέκτους μηκέτι αἰ-
τῆσαι, ἀλλὰ μὴδ' ἀντ' αὐτῶν ἄλλους· τὸν δὲ παῖδα
ἄρα τοῦ Ἀκούφιος καὶ τῆς θυγατρὸς τὸν παῖδα ξυμπέμ-
ψαι αὐτῷ Ἀκουφιν.
10 5. Ἀλέξανδρον δὲ πόθος ἔλαβεν ἰδεῖν τὸν χρόνον ὅπου
τινὰ ὑπομνήματα τοῦ Διονύσου οἱ Νυσαῖοι ἐκόμπαζον.
Ἐλθεῖν τε ἐς τὸ ὄρος τὸν Μηρὸν ζῆν τοῖς ἐταίροις ἱπ-
πεῦσι καὶ τῷ περικτῷ ἀγῆματι καὶ ἰδεῖν κισσοῦ τε ἀνά-
πλεων καὶ δάφνης τὸ ὄρος καὶ ἄλση παντοῖα· καὶ
15 ἰδεῖν σύσκιον καὶ θήρας ἐν αὐτῷ εἶναι θηρίων παντο-
δαπῶν. (6) Καὶ τοὺς Μακεδόνας ἡδέως τὸν κισσὸν
ιδόντας, οἷα δὴ διὰ μακροῦ ὀφθέντα (οὐ γὰρ εἶναι ἐν
τῇ Ἰνδῶν χώρα κισσόν, οὐδὲ ἵνα περ αὐτοῖς ἀμπελοὶ
ἦσαν), στεφάνους σπουδῇ ἀπ' αὐτοῦ ποιεῖσθαι καὶ στε-
20 τανώσασθαι ὡς εἶχον ἐρυμνοῦντας καὶ Διονύσον τε καὶ
τὰς ἐπυνουμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλοῦντας. Θῦσαι τε αὐ-
τοῦ Ἀλέξανδρον τῷ Διονύσῳ καὶ εὐωχῆσθαι ὁμοῦ τοῖς
ἐταίροις. (7) Οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, εἰ δὴ τῷ
πιστά καὶ ταῦτα, πολλοὺς τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῶν οὐκ
25 ἡμελημένων Μακεδόνων τῷ τε κισσῷ ἐστεφανωμένους
καὶ ὑπὸ τῇ κατακλήσει τοῦ θεοῦ κατασχεθῆναι τε πρὸς
τοῦ Διονύσου καὶ ἀνευᾶσαι τὸν θεὸν καὶ βακχεῦσαι.

ΚΕΦ. Ι'.

Καὶ ταῦτα ὅπως τις θέλει ὑπολαβὼν ἀπιστεῖτω ἢ
πιστευέτω. Οὐ γὰρ ἐγωγε Ἐρατοσθένης τῷ Κυρηναίῳ
30 πάντῃ ξυμφέρομαι, δὲ λέγει πάντα ὅσα ἐς τὸ θεῖον ἀνα-
φέρεται ἐκ Μακεδόνων πρὸς χάριν τὴν Ἀλεξάνδρου ἐς
τὸ ὑπέρογκον ἐπιφημισθῆναι. (2) Καὶ γὰρ καὶ σπῆλαιον
λέγει ἰδόντας ἐν Παραπαμισαδαῖς τοὺς Μακεδόνας καὶ
τινα μῦθον ἐπιχώριον ἀκούσαντας ἢ καὶ αὐτοὺς ξυνθέντας
35 φημίσθαι ὅτι τοῦτο ἄρα ἦν τοῦ Προμηθέως τὸ ἀντρον, ἵνα
ἐδεδετο, καὶ ὁ αἰετὸς ὅτι ἐκεῖσε ἐφοῖτα δαισόμενος τῶν
σπλάγγων τοῦ Προμηθέως, καὶ ὁ Ἡρακλῆς ὅτι ἐκεῖσε
ἀφικόμενος τὸν τε αἰετὸν ἀπέκτεινε καὶ τὸν Προμηθέα
τῶν δεσμῶν ἀπέλυσε. (3) Τὸν δὲ Καύκασον τὸ ὄρος
40 ἐκ τοῦ Πόντου ἐς τὰ πρὸς ἑὸν μέρος τῆς γῆς καὶ τὴν
Παραπαμισαδῶν χώραν ὡς ἐπὶ Ἰνδοὺς μετὰ γινεῖν τῷ
λόγῳ τοὺς Μακεδόνας, Παραπάμισον ὄντα τὸ ὄρος αὐ-
τοὺς καλοῦντας Καύκασον τῆς Ἀλεξάνδρου ἕνεκα ὁδοῦ,
ὡς ὑπὲρ τὸν Καύκασον ἄρα ἐλθόντα Ἀλέξανδρον. (4)
45 Ἔν τε αὐτῇ τῇ Ἰνδῶν γῇ βοῦς ἰδόντας ἐγκεκαυμένους
ρόπαλον τεκμηριοῦσθαι ἐπὶ τῷδε ὅτι Ἡρακλῆς ἐς Ἰν-
δοὺς ἀφίκετο. Ὅμοια δὲ καὶ ὑπὲρ Διονύσου τῆς πλά-
νης ἀπιστεῖ Ἐρατοσθένης· ἐμοὶ δὲ ἐν μέσῳ κείσθων
οἱ ὑπὲρ τούτων λόγοι.
50 5. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν,
καταλαμβάνει γέφυράν τε ἐκ' αὐτῷ πεποιημένην πρὸς

cusque retinuisse intelligas. (4) His dictis (quod prudenter
respondisse videretur) Alexandrum persuasum fuisse. atque
equites quidem ut mitterentur jussisse: centum vero illos
ex praecipuis delectos neque petiisse, neque eorum loco
alios. Filium vero Acuphis, ejusque ex filia nepotem una
ad Alexandrum missum.

5. Posthæc Alexandrum cupido cepit visendi locum in
quo Nysæi monumenta quædam Bacchi esse gloriabantur:
venisse igitur narrant in montem Merum cum equitatu ami-
corum et peditum agemate, montem hedera lauroque refer-
tum, lucosque opacos omni ferarum genere abundantes vi-
disse. (6) Macedonibus hederæ conspectum jucundum fuisse,
quam nimirum a multo tempore non vidissent (neque enim
Indorum regio hederam fert, ne ibi quidem ubi vites sunt)
coronasque ex ea fecisse, et capita redimitos Baccho hymnos
cantasse, variis eum appellationibus invocantes: Alexan-
dram ibi Baccho sacrificium fecisse, et cum amicis epula-
tum esse. (7) Tradunt etiam nonnulli (si cui hæc credibilia
videntur) multos non obscuri nominis Macedones hedera
coronatos in eo epulo Bacchi numine correptos, bacchan-
tes discursisse.

CAP. III.

Cæterum his unicuique per me integrum sit fidem
prout velit aut tribuere aut derogare. Neque vero Erato-
stheni Cyrenæo prorsus assentior, qui auctor est, quicquid
honoris numini a Macedonibus delatum fuit, in gratiam
Alexandri supra modum exornatum esse. (2) Dicit etiam
Macedones specum quandam apud Parapamisadas conspicu-
tos, fabula quadam ab incolis audita aut ab ipsismet con-
ficta sparsisse specum illam Promethei antrum esse, ubi
relegatus olim is fuit, aquilamque eo venire solitam quæ
ejus viscera depasceret: Herculis autem interventu aquilam
interfectam, et Prometheus vinculis solutum. (3)
Caucasum montem ex Ponto ad orientales terræ partes et
Parapamisadarum regionem, ad Indos nimirum ea ratione
Macedones suis sermonibus transferre, et Parapamisum
montem Caucasum vocare in Alexandri gloriam, utpote qui
Caucasum superavit. (4) Quumque in eadem Indorum
regione boves vidissent, quibus clavæ inustæ essent, ex
hoc conjectasse Herculem ad Indos pervenisse. Similia de
Bacchi peregrinatione Eratosthenes improbat. Mihi vero
hac de re sermo in medio relinquendus videtur.

5. Alexander ubi ad Indum pervenit, pontem jam ab
Hephæstione perfectum reperit, multaue minora navigia,

Ἡρασιτώνος καὶ πλοῖα πολλὰ μὲν σμικρότερα, δύο δὲ τριακοντόρους, καὶ παρὰ Ταξιλου τοῦ Ἰνδοῦ δῶρα ἔχοντα ἀργυρίου μὲν τάλαντα ἐς διακόσια, ἱερεῖα δὲ βούς μὲν τριχιλίους, πρόβατα δὲ ὑπὲρ μύρια, ἐλέφαν-
 5 τας δὲ ἐς τριάκοντα. (6) Καὶ ἱππεῖς δὲ ἑπτακόσιοι αὐ-
 τῶ Ἰνδῶν ἐς ξυμμαχίαν παρὰ Ταξιλου ἦγον, καὶ τὴν πόλιν Τάξιλα, τὴν μεγίστην μεταξὺ Ἰνδοῦ τε πο-
 ταμῶ καὶ Ὑδάσπου, ὅτι αὐτῶ Ταξιλῆς ἐνοῖδωσιν. Ἐν-
 ταῦθα θύει Ἀλέξανδρος τοῖς θεοῖς ὅσοις αὐτῶ νόμος καὶ
 10 ἄνωγα ποιεῖ γυμνικὸν καὶ ἱππικὸν ἐπὶ τῷ ποταμῷ·
 καὶ γίνεταί αὐτῶ ἐπὶ τῇ διαβάσει τὰ ἱερά.

ΚΕΦ. Δ'.

Ὁ δὲ Ἰνδὸς ποταμὸς ὅτι μέγιστος ποταμῶν ἐστὶ τῶν
 κατὰ τὴν Ἀσίαν τε καὶ τὴν Εὐρώπην, πλὴν Γάγγου,
 καὶ τούτου Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ ὅτι αἱ πηγαὶ εἰσιν αὐτῶ
 15 ἐπὶ ταῖς τοῦ ὄρους τοῦ Παραπαμίσου ἢ Καυκάσου, καὶ
 ὅτι ἐκδιῶσιν εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν τὴν κατὰ Ἰν-
 δὸς ὡς ἐπὶ νότον ἀνεμον, καὶ ὅτι δίστομος ἐστὶν ὁ Ἰν-
 δὸς καὶ αἱ ἐκβολαὶ αὐτοῦ ἀμφοτέραι τεναγίδεις, καθά-
 περ αἱ πίντες τοῦ Ἰστροῦ, καὶ ὅτι Δέλτα ποιεῖ καὶ αὐ-
 20 τὸς ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ τῷ Αἰγύπτου Δέλτα παραπλήσιον
 καὶ τούτο Πάτταλα καλεῖται τῇ Ἰνδῶν φωνῇ, ταῦτα
 μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἰνδοῦ, τὰ μάλιστα οὐκ ἀμφίλογα, καὶ
 ἐμοὶ ἀναγεγράφθω. (2) Ἐπεὶ καὶ ὁ Ὑδάσπης καὶ
 Ἀκεσίνης καὶ Ὑδραῶτης καὶ Ὑφασίς, καὶ οὗτοι Ἰνδοὶ
 25 ποταμοὶ ὄντες, τῶν μὲν ἄλλων τῶν Ἀσιανῶν ποταμῶν
 πάλυ πὶ κατὰ μέγεθος ὑπερφέρουσι· τοῦ δὲ Ἰνδοῦ
 μέγεθος εἰσι καὶ πολλὴ δὴ μέγεθος, ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ Ἰν-
 δὸς τοῦ Γάγγου. Κτησίας μὲν, εἰ δὴ τῷ ἱκανὸς καὶ
 Κτησίας εἰς τεκμηρίωσιν, ἵνα μὲν στενώτατος αὐτὸς αὐ-
 30 τοῦ ὁ Ἰνδὸς ἐστὶ, τεσσαράκοντα σταδίους ὅτι διέχουσιν
 αὐτῶ αἱ ὄχθαι· ἵνα δὲ πλατύτατος, καὶ ἑκατόν· τὸ
 πάλυ δὲ εἶναι αὐτοῦ τὸ μέσον τούτοις.

3. Τοῦτον τὸν ποταμὸν τὸν Ἰνδὸν ὑπὸ τὴν ἔω διέβαινε
 ἦν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος ἐς τῶν Ἰνδῶν τὴν γῆν·
 35 ὑπὲρ ὧν ἐγὼ οὔτε οἵσισι νόμοις διαχωρῶνται ἐν τῇδε τῇ
 συγγραφῇ ἀνέγραψα, οὔτε ζῶα εἰ δὴ τίνα ἄτοπα ἢ χώρα
 αὐτοῖς ἐκφέρει, οὔτε ἰχθύας ἢ κήτη θσα ἢ οἶα ὁ Ἰνδὸς ἢ ὁ
 Ὑδάσπης ἢ ὁ Γάγγης ἢ ἄλλοι Ἰνδῶν ποταμοὶ φέρουσιν,
 οὐδὲ τοὺς μύρμηκας τοὺς τὸν χρυσὸν σφισιν ἐργαζομέ-
 40 νους, οὐδὲ τοὺς γρύπας τοὺς φύλακας, οὐδὲ θσα ἄλλα ἐφ'
 ἧλοντ' μᾶλλον τὴν πεποιήται ἢ ἐς ἀφήγησιν τῶν ὄντων, ὥς
 τὰ γε κατ' Ἰνδοὺς θσα ἂν ἄτοπα ψεύσωνται, οὐκ ἐξελεγ-
 χθησόμενα πρὸς οὐδαμῶν. (4) Ἀλλὰ Ἀλέξανδρος γὰρ
 καὶ οἱ ἦν τούτῳ στρατεύσαντες τὰ πολλὰ ἐξηλεγεζαν,
 45 θσα γε μὴ καὶ αὐτῶν ἐστὶν οἱ ἐψεύσαντο· ἀχρύσους τε
 εἶναι Ἰνδοὺς ἐξηλεγεζαν, θσους γε δὴ Ἀλέξανδρος ἦν
 τῇ στρατιᾷ ἐπῆλθε, πολλοὺς δὲ ἐπῆλθε, καὶ ἥκιστα
 χλιδῶντας κατὰ τὴν δαίταν· ἀλλὰ μεγάλους μὲν τὰ
 σώματα, ὄλους μεγίστους τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, πεντα-
 50 πῆλεις τοὺς πολλοὺς ἢ ὀλίγους ἀποδέοντας· καὶ με-

duas vero naves triginta remorum; adhuc dona a Taxile
 Indo allata, argenti talenta circa cc, boves mii, oves ultra
 xii, elephantos xxv. (6) Equites etiam dcc Indi a Taxile
 auxilio missi. Urbis quoque Taxilorum, quæ inter Indum
 et Hydaspem fluvios maxima est, Taxiles deditionem fecit.
 Alexander ibi diis quibus consueverat sacrificio facto, ludos
 gymnicos et equestres ad flumen edidit. Exta felicem trans-
 itum portenderunt.

CAP. IV.

Indus porro omnium Asiæ atque Europæ fluviorum
 maximus est, præter Gangem, qui etiam Indiæ fluvius est.
 Fontes ejus ex Parapamiso vel Caucaso monte oriuntur,
 atque in Oceanum Indicum Austrum versus fertur. Duo
 sunt ejus ostia eaque palustria, quemadmodum quinque
 Istri ostia: et delta literæ figuram in regione Indorum cursu
 suo efficit, Ægyptio delta simile, quod Indorum lingua
 Pattala vocatur. Atque hæc quidem de Indo flumine ut
 quæ maxime certa sunt mihi quoque scripta sint. (2) Nam-
 que et Hydaspes et Acesines, itemque Hydraotes et Hy-
 phasis Indiæ flumina quum sint, omnes Asiæ fluvios ma-
 gnitudine superant: sed Indo flumine minora sunt, et
 tanto quidem minora, quanto ipse Indus Gange minor
 est. Ac Ctesias quidem (si cui ejus auctoritas ad proban-
 dum sufficiat) affirmat Indi, qua angustissimus is est, xl
 stadiorum latitudine ripas inter se distare: qua vero latissi-
 mus, etiam centum: maxima vero ex parte mediam inter
 hæc duo ejus latitudinem esse.

3. Hunc amnem Indum Alexander sub lucem cum exer-
 citu trajecit in Indorum regionem. De quibus equidem,
 neque quibus legibus utantur in hoc libro conscripsi, neque
 quæ monstra animalium ea regio ferat, neque pisces aut cete
 quæcunque aut Indus aut Hydaspes, aut Ganges aut alii
 Indorum fluvii gignunt, neque formicas aurum ipsis operan-
 tes, neque gryphes custodes: quæ delectandi causa potius,
 quam quod re vera ita se habeant, scripta sunt; quippe
 quod quantumvis absurda de Indis confingant, neminem
 sint habituri qui eos mendacii arguat. (4) Cæterum Alexan-
 der et qui cum Alexandro militaverunt, multa reproba-
 runt, quanquam ex his quoque nonnulli mentiti sunt. Indos
 enim, quos Alexander cum exercitu adiit (multos autem
 adiit) aurum non habere, neque delicato victu uti compe-
 rerunt. Præterea grandibus corporibus præditos esse,
 quippe qui maximi sint omnium Asiæ populorum, quin-

λαντέρους τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, πλὴν Αἰθιοπῶν, καὶ τὰ πολέμια πολὺ τι γενναιοτάτους τῶν γε δὴ τότε ἐποίκων τῆς Ἀσίας. (5) Τὸ γὰρ Περσῶν τῶν παλαι, ξὺν οἷς ὁρμηθεὶς Κύρος ὁ Καμβύσου Μήδους τε τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας ἀφείλετο καὶ ἄλλα ἔθνη τὰ μὲν κατεστρέψατο, τὰ δὲ προσχωρήσαντά οἱ ἐκόντα κατέσχευεν, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως ὥς γε δὴ πρὸς τὰ Ἰνδῶν ξυμβαλεῖν. Καὶ γὰρ καὶ Πέρσαι τότε πένητές τε ἦσαν καὶ χώρας τραχείας οἰκήτορες, καὶ νόμιμά σφισιν ἦν οἷα ἐγγυτάτω εἶναι τῇ Λακωνικῇ παιδεύσει. Τὸ δὲ τραῦμα τὸ γε-
 10 νόμουν Πέρσαις ἐν τῇ Σκυθικῇ γῇ οὐδὲ τοῦτο ἔχω ἀτρεκέως ξυμβαλεῖν πότερα δυσχωρίαις ξυνενεγθεῖσιν ἢ τινι ἄλλῃ Κύρου ἀμαρτίᾳ ξυνέβη ἢ Σκυθῶν γε τῶν ταύτῃ κακίους τὰ πολέμια Πέρσαις ἦσαν.

ΚΕΦ. Ε'.

15 Ἀλλὰ ὑπὲρ Ἰνδῶν ἰδίᾳ μοι γεγράφεται ὅσα πιστότατα ἐς ἀφήγησιν οἱ τε ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες καὶ ὁ ἐκπεριπλεύσας τῆς μεγάλης θαλάσσης τὸ κατ' Ἰνδοῦς Νέαρχος, ἐπὶ δὲ ὅσα Μεγασθένης τε καὶ Ἐρατοσθένης, δοκίμω ἄνδρε, ξυγεγραψάτην, καὶ νόμιμα
 20 ἔττα Ἰνδοῖς ἐστὶ καλεῖται δὴ τινὰ ἄτοπα ζῶα αὐτόθι φύεται καὶ τὸν παράπλου αὐτὸν τῆς ἔξω θαλάσσης. (2) Νῦν δὲ ὅσον ἐς τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα ἀποχωρῶν ἐφαίνετο, τοσόνδε μοι ἀναγεγράφθω τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος ἀπείργειν τὴν Ἀσίαν, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ Μυκάλης τοῦ καταντι-
 25 κρῦ Σάμου τῆς νήσου ὄρους, ἀποτεμνόμενον δὲ τὴν τε Παμφύλιον καὶ Κιλικίαν γῆν ἐνθεν μὲν ὡς ἐς Ἀρμενίαν παρήκειν ἀπὸ δ' Ἀρμενίων ὡς ἐπὶ Μηδίαν παρὰ Παρθυαίους τε καὶ Χωρασμίου· (3) κατὰ δὲ Βακτρίας ξυμβάλλειν τῷ Παραπαμίσῳ ὄρει, ὃ δὴ
 30 Καύκασον ἐκάλουν οἱ Ἀλεξάνδρῳ ξυστρατεύσαντες Μακεδόνες, ὡς μὲν λέγεται τὰ Ἀλεξάνδρου αὐξόντες, ὅτι δὴ καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἄρα τοῦ Καυκάσου κρατῶν τοῖς ὅπλοις ἦλθεν Ἀλέξανδρος· τυχὸν δὲ καὶ ξυνεχὲς τυγχάνει
 35 ὃν τοῦτο τὸ ὄρος τῷ ἄλλῳ τῷ Σκυθικῷ Καυκάσῳ, καθάπερ οὖν αὐτῷ τοῦτω ὁ Ταῦρος· καὶ ἐμοὶ αὐτῷ πρότερόν ποτε ἐπὶ τῷδε λέλεκται Καύκασος τὸ ὄρος τοῦτο καὶ ὕστερον τῷδε τῷ ὀνόματι κληθήσεται. (4) Τὸν δὲ Καύκασον τοῦτον καθήκειν ἔστω ἐπὶ τὴν μεγάλην τὴν πρὸς ἔω τε καὶ Ἰνδοῦς θάλασσαν. Τοὺς οὖν ποτα-
 40 μούς ὅσοι κατὰ τὴν Ἀσίαν λόγου ἄξιοι ἐκ τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ Καυκάσου ἀνίσχοντες τοὺς μὲν ὡς ἐπ' ἄρκτον τετραμμένον ἔχειν τὸ ὕδωρ, καὶ τούτων τοὺς μὲν ἐς τὴν λίμνην ἐνδιδόναι τὴν Μαιώτιν, τοὺς δὲ ἐς τὴν Ἰρκανίαν καλουμένην θάλασσαν, καὶ ταύτῃν κολπον
 45 οὔσαν τῆς μεγάλης θαλάσσης· (5) τοὺς δὲ ὡς ἐπὶ νότον ἀνεμον τὸν Εὐφράτην τε εἶναι καὶ τὸν Τίγρητα καὶ τὸν Ἰνδόν τε καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ Ἀχεσίην καὶ Ὑδραώτην καὶ Ὀφασιν καὶ ὅσοι ἐν μέσῳ τούτων τε καὶ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ ἐς θάλασσαν καὶ οὗτοι ἐσβάλ-

que cubitos aut paulo minus plerique alti, ceterisque mortalibus, exceptis Æthiopibus, nigriores. Omnium quoque eorum qui tunc Asiam incolebant bellicosissimos dicunt. (5) Nam Persas illos, quorum virtute olim Cyrus Cambysis filius Asiæ imperium Medis abstulit, aliasque gentes partim subegit partim voluntaria deditione recepit, non ausim in universum cum Indis comparare. Nam Persæ iis temporibus et inopes erant, et aspera loca colebant, et leges atque instituta habebant Laconicæ disciplinæ maxime consentanea. Clades vero, quam Persæ in Scythica regione acceperunt, equidem pro certo affirmare non ausim, an iis quod locorum angustis pressi essent, an alia quapiam Cyri culpa acciderit, an quod Persæ Scythis illis bellica virtute inferiores fuerint.

CAP. V.

Ceterum de Indis seorsim scribam quæ narratu fideque dignissima tum ii qui cum Alexandro militarunt, tum Nearchus qui Oceanum Indicum pernavigavit, deinde quæ Megasthenes et Eratosthenes probatissimi auctores memoriæ prodiderunt : Indorum etiam leges atque instituta, et si quæ illic monstruosa animalia nascentur, ipsam denique exterioris maris circumnavigationem describam. (2) In præsentia vero tantum quantum ad Alexandri res gestas pertinet, adscribendum mihi putavi. Taurus mons per omnem Asiam porrigitur, initio facto a Mycale monte qui est Samo insulæ oppositus : deinde Pamphyliam ac Ciliciam secans in Armeniam protenditur ; ex Armeniis in Mediam trans Parthos et Chorasmios penetrat. (3) Ac circa Bactrianos Parapamiso monti committitur, quem Macedones Alexandro militantes Caucasum appellabant, studio (ut fertur) Alexandri res gestas amplificandi, quasi Caucasum continuata victoria Alexander superasset. Fieri autem potest ut hic ipse mons cum altero Scytharum Caucasu coeat, quemadmodum Taurus cum hoc, atque ego quidem ipse idcirco superius hunc montem Caucasum vocavi, et deinceps hoc nomine appellabo. (4) Porro Caucasus hic Orientem versus ad Oceanum Indicum pertingit. Omnes itaque fluvii quotquot per Asiam celebres sunt ex Tauro et Caucasu orientes alii quidem in Septentrionem aquas volvunt, eorumque nonnulli in Mæotim paludem feruntur : alii vero in Hyrcanium mare, Oceani sinum, labuntur. (5) Alii Austrum versus fluunt : ii sunt Euphrates, Tigris, Indus, Hydaspes, Acesines, Hydraotes, Hyphasis, denique quotquot medii inter hos et Gangem in mare feruntur ; aut in

λαυσιν ἢ εἰς τανάγη ἀναγεόμενοι ἀφανίζονται, καθάπερ ὁ Εὐφράτης ποταμός ἀφανίζεται.

ΚΕΦ. Γ'.

Ὅτι δὲ τὰ τῆς Ἀσίας ὧδε ἔχει ὡς πρὸς τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ Καυκάσου τέμνεσθαι ἀπ' ἀνέμου ζεφυρούς ὡς ἐπ' ἀπηλιώτην ἄνεμον τὴν Ἀσίαν, τούτοις δύο μὲν αὐτὰ μέγιστα πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ταύρου τῆς Ἀσίας μέρει γίνονται, ἡ μὲν ἐς μεσημβρίαν τε καὶ πρὸς νότον ἄνεμος [τοῦ Ταύρου] κεκλιμένη, ἡ δὲ ἐπ' ἄρκτον τε καὶ ἄνεμος βορρᾶν. (2) Τῆς δὲ ὡς ἐπὶ νότον Ἀσίας τετραχὶ σὺ τετανομένης μεγίστην μὲν μοῖραν τὴν Ἰνδῶν γῆν ποιεῖ Ἐρατοσθένης τε καὶ Μεγασθένης, ὅς ξυντὴν μὲν Σιθωρτίῳ τῷ σατράπῃ τῆς Ἀραχωσίας, πολλὰς δὲ λέγει ἀφικέσθαι παρὰ Σανδράκοτον τὸν Ἰνδῶν βασιλέα· ἐλαχίστην δὲ ὅσῃν ὁ Εὐφράτης ποταμός ἀπείργει ὡς πρὸς τὴν ἐντὸς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν. Δύο δὲ αἱ μεταξὺ Εὐφράτου τε ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἀπειργόμεναι αἱ δύο ξυντεθεῖσαι μόλις ἀξιοὶ τῇ Ἰνδῶν γῇ συμβαλεῖν. (3) Ἀπείργεσθαι δὲ τὴν Ἰνδῶν χώραν πρὸς μὲν ὧς τε καὶ ἀπηλιώτην ἄνεμον ἔστε ἐπὶ μεσημβρίᾳ τῇ μεγάλῃ θαλάσῃ· τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ αὐτῆς ἀπείργει τὸν Καύκασον τὸ ὅρος ἔστε ἐπὶ τοῦ Ταύρου τῇ συμβολῇ· τὴν δὲ πρὸς ἐσπέραν τε καὶ ἄνεμον Ἰάπυγας ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν ὁ Ἰνδὸς ποταμός ἀποτίμεται. Καὶ ἔστι πεδῖον ἡ πολλὴ αὐτῆς, καὶ τοῦτο, ὡς εἰκάζουσιν, ἐκ τῶν ποταμῶν προσκεχωσμένον. (4) Εἶναι γὰρ οὖν καὶ τῆς ἄλλης χώρας ὅσα πεδία οὐ πρὸς θαλάσσης τὰ πολλὰ τῶν ποταμῶν παρ' ἐκάστοις πηγμάτων, ὥστε καὶ τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν τοῖς ποταμοῖς ἐκ παλαιοῦ προσκεῖσθαι, καθάπερ Ἑρμοῦ τέ τι παῖδ' ἀνέχουσιν, ὅς κατὰ τὴν Ἀσίαν γῆν ἀνίσχων ἐξ ὄρους Μητρὸς Διὸς μὲν παρὰ πόλιν Σμύρναν Αἰολικὴν ἐκδοῖ ἐς θάλασσαν· καὶ ἄλλο Καύστρου πεδῖον Λύδιον καὶ αὐτὸ ποταμοῦ, καὶ Καΐκου ἄλλο ἐν Μυσίᾳ καὶ Μαιάνδρου τὸ Καρικόν ἔστε ἐπὶ Μιλήτων πόλιν Ἰωνικῆν. (5) Αἰγυπτὸν τε Ἡρόδοτός τε καὶ Ἑκαταῖος οἱ λεγόμενοι, ἡ εἰ δὴ τοῦ ἄλλου ἡ Ἑκαταίου ἐστὶ τὰ ἀμφὶ τῇ γῇ τῇ Αἰγυπτίᾳ ποιήματα, δῶρόν τε τοῦ ποταμοῦ ἀμφοτέρω ὡσαύτως ὀνομάζουσι καὶ οὐκ ἀμαυροῖς τεκμηρίοις ἐστὶ ταύτῃ ἔχει Ἡρόδοτος ἐπιδείδεικται, ὡς καὶ τὴν γῆν αὐτὴν τυχόν τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἐπωνυμιον. Αἰγυπτίος γὰρ τὸ παλαιὸν ὁ ποταμός ἐστι ἐκαλεῖτο ὄντος οὗτον Νεῖλον Αἰγύπτιοι τε καὶ οἱ ἔξω Αἰγύπτου ἀνθρώποις ὀνομάζουσιν, ἱκανὸς τεκμηριῶσαι Ὅμηρος, λέγων ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ τοῦ Αἰγύπτου ποταμοῦ τὸν Μελαμπεδόντα στήσαι τὰς νέας. (6) Εἰ δὴ οὖν εἰς τε ποταμὸν καὶ ἐκάστοις καὶ οὐ μεγάλοι οὗτοι ποταμοὶ ἱκανοὶ τὴν πολλὴν ποιῆσαι ἐς θάλασσαν προγεόμενοι, ὅποτε τῶν κατωτέρω, καὶ πηλὸν ἐκ τῶν ἀνω τόπων ἐνθενταὶ αὐτοῖς αἱ πηγαὶ εἰσιν, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς Ἰνδῶν ἄρα γῆς αἱ ἀπείργουσι εἶναι ἄξιον, ὅπως πεδῖον τε ἡ πολλὴ

palustria loca diffusi evanescent, quemadmodum Euphrates fluvius.

CAP. VI.

Cui igitur Asiae situs ita se habet, ut Taurus et Caucasus eam ab Zephyro in Subsolanum scindant, ei duae hae maximae totius Asiae partes a Tauro fiunt, haec quidem meridiem et Notum, altera septentrionem ac Boream spectans. (2) Porro Asiae quae ad Austrum vergit, quae et ipsa in quatuor partes scinditur, maximam partem esse statuunt Indorum regionem Eratosthenes et Megasthenes, qui quidem quum apud Sibyrtium Arachosiorum satrapam degeret, frequenter se ad Sandracottum Indorum regem commeasse scribit: minimam vero, quam Euphrates dirimit, ad nostrum mare conversam: reliquas duas inter Euphratem et Indum positas, si conjungantur, vix dignas esse quae Indorum regioni comparentur. (3) Terminari autem Indiam orientem et Subsolanum versus adusque meridiem, Oceano: a septentrione vero, Caucaso monte, ad Tauri usque confinia: ab occidente et Iapyge vento ad Oceanum usque, Indo amne distingui. Magnamque ejus partem planam et campestem esse. Quae quidem planities (ut suspicantur) ab ipsis fluminibus terram sua alluvione accumulantis fit, (4) quemadmodum reliqua campestria loca non procul a mari sita planitiem suam plerumque fluminum alluvionibus debent, adeo ut regionum ipsarum appellationes fluminibus jam olim inditae sint: quemadmodum Hermi campus dicitur, qui amnis in Asia oriens ex monte matris Dindymenes, ad Smyrnam urbem Aeliam in mare fluit. Item Caystri campus Lydius, et ipse a flumine, et Caici alius in Mysia, et Maeandri in Caria Miletum Ionicam urbem usque. (5) Aegyptum quoque Herodotus et Hecataeus historiarum scriptores, (nisi alterius cujuspiam quam Hecataei sint illa de regione Aegypti scripta) fluminis donum eodem modo appellant. Neque inanibus argumentis Herodotus id ita esse demonstrat, adeo ut et regioni ipsi fortasse fluminis nomen inditum sit. Quod autem amnis hic olim Aegyptus vocatus sit, quem nunc Aegyptii pariter reliquaeque extra Aegyptum gentes Nilum appellant, Homeri autoritas satis probaverit, qui Menelaum ad Aegypti fluminis fauces classem constituisse commemorat. (6) Si igitur singuli amnes, neque ii quidem magni, id praestant ut in mare prolabentes, quum multum luti atque limi secum ex superioribus locis ubi fontes eorum oriuntur trahant, multum terrae sua alluvione regioni addant: certe neque de Indorum regione mirandum est, quomodo factum sit, ut

ἔστι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν τὸ πεδίον ἔχει προσχευωμένον. (7) Ἑρμόν μὲν γὰρ καὶ Καῦστρον καὶ Κάϊκόν τε καὶ Μαϊάνδρον ἢ ὅσοι ἄλλοι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας ἐς τήνδε τὴν ἐντὸς θάλασσαν ἐκδιδοῦσιν οὐδὲ σύμπαντας ξυντε-
 5 θέντας ἐνὶ τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν ἄξιον συμβαλεῖν πλή-
 θους ἕνεκα τοῦ ὕδατος, μὴ ὅτι τῷ Γάγγῃ τῷ μεγίστῳ, ὅτῳ οὐτὲ τὸ Νεῖλου ὕδωρ τοῦ Αἰγυπτίου οὐτὲ δ' Ἴστρος δ' κατὰ τὴν Εὐρώπην ῥέων ἄξιοι ζυμβαλεῖν, (8) ἀλλ'
 οὐδὲ τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ ἐκείνοί γε πάντες ζυμμιχθέντες
 10 ἐς Ἴσον ἔρχονται, ὃς μέγας τε εὐθὺς ἀπὸ τῶν πηγῶν ἀνίσχει καὶ πεντεκαίδεκα ποταμούς, πάντας τῶν Ἀσια-
 νῶν μεῖζονας, παραλαβὼν καὶ τῇ ἐπινυμῖα κρατήσας οὕτως ἐκδιδοὶ ἐς θάλασσαν. Ταῦτά μοι ἐν τῷ πα-
 ρόντι περὶ Ἰνδῶν τῆς χώρας λελέχθω· τὰ δὲ ἄλλα
 15 ἀποκείσθω ἐς τὴν Ἰνδικὴν συγγραφὴν.

ΚΕΦ. Ζ'.

Τὸ δὲ ζεύγμα τὸ ἐπὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ὅπως μὲν ἐποιήθη Ἀλεξάνδρῳ οὐτε Ἀριστόβουλός οὐτε Πτολεμαῖος, οἷς μάλιστα ἐγὼ ἔπομαι, λέγουσιν· οὐδὲ αὐτὸς ἔγω ἀτρεκέως εἰκάσαι, πότῃρα πλοίοις ἐξεύχθη δ' ὀρός, καθάπερ οὖν δ' Ἑλλήσποντός τε πρὸς Ξέρξου καὶ δ'
 20 Βόσπορος τε καὶ δ' Ἴστρος πρὸς Δαρείου, ἢ γέφυρα κατὰ τοῦ ποταμοῦ διηνεκὴς ἐποιήθη αὐτῷ· δοκεῖ δὲ ἔμοιγε πλοίοις μᾶλλον ζευθῆναι· οὐ γὰρ ἂν δέξασθαι γέφυραν τὸ βάθος τοῦ ὕδατος, οὐδ' ἂν ἐν τοσῶδε χρόνῳ
 25 ἔργον οὕτως ἀτοπον ξυντελεσθῆναι. (2) Εἰ δὲ δὴ πλοίοις ἐξεύχθη δ' ὀρός, πότῃρα ξυνδεθεῖσαι αἱ νῆες σχοίνοις καὶ κατὰ στοιχὸν ὁρμισθεῖσαι ἐς τὸ ζεύγμα ἀπήρκεσαν, ὥς λέγει Ἡρόδοτος δ' Ἀλικαρνασεὺς ζευθῆναι τὸν Ἑλ-
 λήσποντον, ἢ ὅτῳ τρόπῳ Ῥωμαίοις ἐπὶ τῷ Ἴστρῳ πο-
 30 ταμῷ ζεύγμα ποιεῖται καὶ ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ τῷ Κελτικῷ, καὶ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγρητα, δόσκις κατέλαθεν αὐτοὺς ἀνάγκη, ἐγεφύρωσαν, οὐδὲ τοῦτο ἔγω ζυμβα-
 λεῖν. (3) Καίτοι γε ταχυτάτῃ ὥν ἐγὼ οἶδα Ῥωμαίοις ἢ γεφύρωσις ἢ διὰ τῶν νεῶν γίνεται, καὶ ταύτην ἐγὼ
 35 ἀπηγγέσσομαι ἐν τῷ παρόντι, ὅτι λόγου ἄξια. Αἱ νῆες αὐτοῖς κατὰ τοῦ ῥοῦ ἀφένται ἀπὸ ξυνθήματος, οὐκ ἐπ' εὐθύ, ἀλλὰ καθάπερ αἱ πρύμναι κρουόμεναι. Ταύ-
 τας ὑποφέρει μὲν, οἷα εἰκός, δ' ῥοῦς, ἀνέχει δὲ κελή-
 40 τιον ἐπῆρες, ἔστ' ἂν καταστήσῃ ἐς τὸ τεταγμένον γωρίον· καὶ ἐνταῦθα ἥδη καθίσταται πλέγματα ἐκ λύγου πυραμοειδῇ πλήρῃ λίθων λογάδων ἀπὸ πρῶρας ἐκά-
 στης νεώς, τοῦ ἀνέχειν τὴν ναῦν πρὸς τὸν ῥοῦν. (4) Ὅτε δὲ δὴ μία τις τῶν νεῶν ἅμα δὴ ἐσχήθη, καὶ ἄλ-
 45 λη, ἀπὸ ταύτης διέχουσα ὅσον ξύμμετρον πρὸς ἰσχὺν τῶν ἐπιβαλλομένων, ἀντίπρωρος πρὸς τὸ ρεῦμα ὁρμί-
 ζεται· καὶ ἀπ' ἀμφοῖν ξύλα τε ἐς εὐθὺ δξέως ἐπιβά-
 λεται καὶ σάνιδες ἐγκάρσιαι ἐς τὸ ξυνδεῖν. Καὶ διὰ πασῶν οὕτω τῶν νεῶν, ὅσαι ἱκαναὶ γεφυρῶσαι τὸν πό-
 ρον, χωρεῖ τὸ ἔργον. (5) Ἐκατέρωθεν δὲ τοῦ ζεύγματος
 50 τὸς κλίμακες προβάλλονται καταπηγνύμεναι, τοῦ ἀσφα-

magna ex parte campestris sit, et campos illos fluviorum alluvione aggestos habeat. (7) Hermum enim et Caystrum et Caicum ac Maendrum reliquosque Asiae fluvios qui in mare interius feruntur, ne si omnes quidem conjunxeris, digni sint qui uni Indorum flumini aquarum copia conferrantur: nedum Gangi maximo, cui neque Nili Aegyptii fluenta, neque Ister per Europam fluens comparari possunt. (8) Sed ne Indum quidem ii omnes si simul miscrantur, aequant, qui magnus statim ab ipsis fontibus erumpens, et xv majoribus quam est quod libet ex illis Asiaticis fluminibus in se receptis, nomen suum perpetuo retinens in mare contendit. Atque haec quidem in praesentia de Indorum regione dixisse sufficiat. Reliqua in historiam Indicam rejiciantur.

CAP. VII.

Quonam autem modo Alexander Indum amnem poste junxerit, neque Aristobulus neque Ptolemaeus, quos ego maxime secutus sum, scribunt. Neque ego certi aliquid affirmare ausim, an navigiis pons junctus fuerit, quemadmodum Hellespontus a Xerxe, et Bosphorus ac Ister a Dario: an vero continuus pons flumini impositus fuerit. Mihi certe probabilis videtur navibus junctum fuisse. Neque enim pontem jaci pateretur amnis altitudo: neque adeo brevi temporis spatio tam ingens opus perfici potuisset. (2) At si omnino navigiis pons junctus fuit, an ea rudatibus colligata atque ita in ordinem ducta ponti jungendo sufficerent, ut Herodotus Halicarnassensis testatur Hellespontum poste stratum fuisse, an vero ea ratione qua Romani Istrum aut Rhenum Celticum ponte jungunt, et per Euphratem ac Tigrim quoties necesse fuit pontem duxerunt, ne hoc quidem ipsum compertum habeo. (3) Porro celerrima expeditissimaque est Romanis, quod norim, struendorum pontium in navibus ratio: quam quidem ego, quod commemoratu digna est, hic recensebo. Naves iis demittuntur lapsu fluminis dato signo: non quidem recto et libero cursu, sed tanquam puppibus inhibitae. Atque has quidem subducit, ut par est, cursus fluminis: remigiorum vero impulsus retinet, donec ad statum locum pervenerint. Atque ibi crates vimineas, in pyramidis formam plexas, selectis ad id saxis oppletas, a prora cujusque navis demittunt ut sistant eas contra fluminis cursum; (4) simul autem una navium ita firmata fuerit, et alia juxta illam tanto spatio ab ea separata quantum ad firmitatem insternendorum requiri videtur, pariter prora obversa in fluminis cursum statuitur. Et in utrisque tigna statim in directum injiciuntur, tabulaeque transversae quibus tigna jungantur ac colliguntur. Ita deinceps per ceteras naves opus procedit, quantae ad jungendum ponte flumen sufficiant. (5) Ad utrumque vero pontis latus gradus in terram depacti adjiciuntur, quo tutior equis

λαστέραν τοῖς τε ἵπποις καὶ τοῖς ζεύγεσι τὴν ἔφοδον γίνεσθαι, καὶ ἅμα ὡς σύνδεσμος εἶναι τοῦ ζεύγματος· δι' οὗ τοῦ τε ζυντελεῖται ἅπαν καὶ ξὺν πολλῷ θορύβῳ, καὶ τὸ τεταγμένον ἐν τῷ ὁρωμένῳ ὁμοῦ οὐκ ἀπεστίν· αἱ τε παρακλειυσμοὶ ὡς τύχοιεν κατὰ ναῦν ἑκάστην καὶ αἱ ἐπιτιμῆσεις τοῦ ἐκλιποῦς οὔτε τὴν κατάκουσιν τῶν παραγγελλμάτων οὔτε τὴν οὐζύτητα τοῦ ἔργου ἀφαιροῦνται.

ΚΕΦ. Η'.

Ῥωμαῖοι μὲν δὴ οὕτω ταῦτα ἐκ παλαιοῦ ἐπῆσκη-
ται· Ἀλέξανδρος δὲ ὅπως ἐξεύχθη ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς οὐκ
ἔχει εἰπεῖν, ὅτι μὴδὲ οἱ συστρατεύσαντες αὐτῷ εἶπον.
Ἀλλὰ μοι δοκεῖ ὡς ἐγγυτάτω τούτων ἐξεύχθαι, ἢ εἰ
οἱ τινι ἄλλῃ μηχανῇ, ἐκείνη ἐχέτω. (2) Ὡς δὲ διέβη
πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐνταῦθα αὐθιγὲς κατὰ
νόμον Ἀλέξανδρος. Ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ εἰς Τά-
ξιλα ἤρκετο, πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, τὴν με-
γίστην τῶν μεταξὺ Ἰνδοῦ τε ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου.
Καὶ ἐβέβητο αὐτὸν Ταξιλικὸς ὁ ὑπαρχὸς τῆς πόλεως καὶ
αὐτοὶ οἱ τῆς Ἰνδοῦ φιλικῶς καὶ Ἀλέξανδρος προστί-
θηται αὐτοῖς χώραν τῆς ἡμέρας ὅσης ἐδέοντο. (3)
Πάνοι δὲ ἐνταῦθα παρ' αὐτὸν καὶ παρὰ Ἀβισάρου
πρέσβεις τοῦ τῶν ὀρείων Ἰνδῶν βασιλέως ὃς τε ἀδελφὸς
τοῦ Ἀβισάρου καὶ ἄλλοι ξὺν αὐτῷ οἱ δοκιμώτατοι, καὶ
παρὰ Δοξάρου νομάρχου ἄλλοι, δῶρα φέροντες. Καὶ
ἐνταῦθα αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἐν Ταξιλοῖς θύει ὅσα οἱ νόμος,
καὶ ἄφῃνα ποιεῖ γυμνικὸν τε καὶ ἵππικόν. Καὶ ἀπο-
δοῖσι· σκευάσας τῶν ταύτην Ἰνδῶν Φιλιππον τὸν Μα-
χάτην φρουρὰν τε ἀπολείπει ἐν Ταξιλοῖς καὶ τοὺς ἀπο-
μέλους τῶν στρατιωτῶν διὰ νόσον· αὐτὸς δὲ ἦγεν ὡς ἐπὶ
τὸν Ὑδάσπην ποταμόν.

4. Ἐπ' ἐκεῖνα γὰρ τοῦ Ὑδάσπου Πῶρος αὐτῷ εἶναι
ἐξηγγίλειτο ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ, ἐγνωκῶς εἰργεῖν τοῦ
πόρου αὐτὸν ἢ περὶ τὸν ἐπιτίθεσθαι. Ταῦτα ὡς ἐγγὺς Ἀλέ-
ξανδρος, Κοῖνον μὲν τὸν Πολεμοκράτους πέμψας ὀπίσω
ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, τὰ πλοῖα ὅσα παρεσκεύαστο
αὐτῷ ἐπὶ τοῦ πόρου τοῦ Ἰνδοῦ ζυντεμόντα κελεύει φέρειν
ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν. (5) Καὶ ζυνετμήθη τε
τὰ πλοῖα καὶ ἐκομίσθη αὐτῷ, ὅσα μὲν βραχύτερα διχῇ
διατμήντα, αἱ τριακόντοροι δὲ τριχῇ ἐτμήθησαν, καὶ
τὰ μακρὰ ἐπὶ ζευγῶν διεκομίσθη ἔστε ἐπὶ τὴν ὄχθην
τοῦ Ὑδάσπου· καὶ ἐξὸς ξυμπεχθέν τὸ ναυτικὸν αὐθιγὲς δὴ
ἐκ τοῦ ὕδατος ἐν τῷ Ὑδάσπῃ. Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν ἦν
τε δύναιμι ἔχων ἦκεν εἰς Τάξιλα καὶ πενταχισχιλίους
τῶν Ἰνδῶν οὗς Ταξιλικὸς τε καὶ οἱ ταύτην ὑπαρχοὶ ἦγον
ἐπὶ ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν.

jumentisque sit ingressus, et simul ut veluti vinculum sint totius pontis. Brevi autem tempore totum opus perficitur et cum magno tumultu, nec tamen ordo et decorum abest. Adhortationes etiam per singulas naves, et objurgationes eorum qui segnius munus obeunt, nihil impediunt aut tollunt vel mandatorum auditionem vel operandi celeritatem.

CAP. VIII.

Atque hæc sunt, quæ Romanis jam olim usitata. Quoniam verò pacto Indus amnis ponte junctus fuerit, mihi non constat. Neque enim qui cum Alexandro militarunt, ullam ejus mentionem fecerunt. Putarim tamen eos proxime ad hanc rationem accessisse. Si vero alia quapiam arte usi fuerint, illa valeat. (2) Transmisso itaque Indo Alexander rursus diis patrio more sacrum facit. Atque inde profectus, ad Taxila, urbem populosam atque opulentam pervenit. Est enim hæc omnium quæ inter Indum et Hydaspem sunt oppidorum maxima. Taxiles urbis præses, qui in ea urbe erant Indi amice eum exceperunt: Alexander iis tantum finitimæ regionis quantum petierunt adjecit. (3) Eo loci legati ad Alexandrum ab Abisaro montanorum Indorum rege cum ipsius Abisari fratre, aliis aliquot primoribus comitato, venerunt, nonnulli etiam a Doxareo præside, dona adherentes. Taxilis Alexander rursus sacrificia consueta peragit, ludos gymnicos et equestres facit. Et Philippo Machatæ filio præside illius regionis constituto, præsidioque Taxilis imposito, milites valetudinis causa bello inutiles ibi reliquit. Ipse Hydaspem amnem versus movit.

4. Porum enim ultra Hydaspem cum omni exercitu consedissee nuntiabatur, eo animo ut aut Alexandrum transitu amnis prohiberet, aut transgressum adoriretur. Quibus cognitis Alexander Cœnum Polemocratis F. retro ad Indum amnem mittit, utque navigiis quæ ad trajiciendum Indum præpararat dissectis, ad Hydaspem fluvium ea transferat jubet. (5) Navigia itaque dissecta allata sunt, brevioribus quidem in duas, quæ verò triginta remis instructa erant, in tres partes dissectis: segmenta curribus in ripam Hydaspis transvecta sunt. Ibi quoque navigiis rursus compactis atque in amnem subductis, ipse assumptis copiis et quibuscum Taxila venerat quinque Indorum millibus, quos Taxiles ejusque regionis præsides ducebant, ad Hydaspem fluvium contendit.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

CAP. XVII.

Ἐν τούτῳ δὲ οἱ τὴν Ἰνδοὶ τοὺς ἱππέας πάντοθεν ξυν-
αλίσαντες παρίππευσαν Ἀλεξάνδρῳ ἀντιπαρεξάγοντες τῇ
ἐλάσει, καὶ οἱ περὶ Κοῖνον, ὡς παρήγγελλτο, κατόπιν
αὐτοῖς ἐπεφάνιντο. Ταῦτα ξυνιδόντες οἱ Ἰνδοὶ ἀμφίστο-
μον ἠναγκάσθησαν ποιῆσαι τὴν τάξιν τῆς ἵππου, τὴν
μὲν ὡς ἐπ' Ἀλεξάνδρον τὴν πολλήν τε καὶ κρατίστην·
οἱ δὲ ἐπὶ Κοῖνον τε καὶ τοὺς ἄμα τούτῳ ἐπέστρεφον. (2)
Τοῦτό τε οὖν εὐθὺς ἐτάραξε τὰς τάξεις τε καὶ τὰς γνώ-
μας τῶν Ἰνδῶν, καὶ Ἀλεξάνδρος ἰδὼν τὸν καιρὸν ἐν αὐτῇ
τῇ ἐπὶ θάτερα ἐπιστροφῇ τῆς ἵππου ἐπιτίθεται τοῖς
καθ' αὐτόν, ὥστε οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν ἐδέξαντο τῶν ἀμφ'
Ἀλεξάνδρον ἱππέων οἱ Ἰνδοί, ἀλλὰ κατηράχθησαν ὥσπερ
εἰς τεῖχος τι φίλιον τοὺς ἐλέφαντας. (3) Καὶ ἐν τούτῳ
οἱ ἐπιστάται τῶν ἐλεφάντων ἀντεπήγον τῇ ἵππῳ τὰ θη-
ρία, καὶ ἡ φάλαγξ αὐτῇ τῶν Μακεδόνων ἀντεπήγει πρὸς
τοὺς ἐλέφαντας, ἔς τε τοὺς ἐπιβάτας αὐτῶν ἀκοντίζον-
τες καὶ αὐτὰ τὰ θηρία περισταδὸν πάντοθεν βάλλοντες.
Καὶ ἦν τὸ ἔργον οὐδενὶ τῶν πρόσθεν ἀγώνων ὅμοιον· τὰ
τε γὰρ θηρία ἐπεκθεόντα ἐς τὰς τάξεις τῶν πεζῶν, ὅπη
ἐπιστρέφειεν, ἐκεραίῃζε καὶ περ πυκνὴν οὖσαν τὴν τῶν
Μακεδόνων φάλαγγα, καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν Ἰνδῶν, τοῖς
περὶ οἱς ἰδόντες ξυνοσηκὸς τὸ ἔργον, ἐπιστρέψαντες αὐθις
καὶ αὐτοὶ ἐπήλανον τῇ ἵππῳ. (4) Ὡς δὲ πάλιν ἐκρά-
τησαν αὐτῶν οἱ ἀμφ' Ἀλεξάνδρον, τῇ τε ῥώμῃ καὶ τῇ
ἐμπειρίᾳ πολὺ προέχοντες, ὡς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐθις
κατελιγθήσαν. Καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ ἵππος Ἀλεξάνδρῳ
ἐς μίαν ἴλην ἤδη ξυνηγμένη, οὐκ ἐκ παραγγέλματος,
ἀλλὰ ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτῷ ἐς τήνδε τὴν τάξιν καταστᾶσα,
ἔποι προσπέσοι τῶν Ἰνδῶν ταῖς τάξεσι, ξὺν πολλῷ φόνῳ
ἀπελύοντο. (5) Καὶ ἐς στενὸν ἤδη κατελιγμένων τῶν
θηρίων οὐ μείω πρὸς αὐτῶν οἱ φίλοι ἤπερ οἱ πολέμιοι
ἐβλάπτοντο, ἐν ταῖς ἐπιστροφαῖς τε καὶ τοῖς ὀθισμοῖς
καταπατούμενοι. Τῶν τε οὖν ἱππέων, οἳ αὖ ἐν στενῷ
περὶ τοὺς ἐλέφαντας εἰλουμένων, πολλὸς φόνος ἐγίγνετο,
καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν ἐλεφάντων οἱ πολλοὶ κατηκοντισμέ-
νοι ἦσαν, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλέφαντες τὰ μὲν τιτρωσόμενοι,
τὰ δὲ ὑπὸ τῶν πόνων καὶ ἐρημίας ἡγεμόνων οὐκέτι
διακεκρυμένοι ἐν τῇ μάχῃ ἦσαν. (6) ἀλλ' οἳ αὖ ἐν
τοῦ κακοῦ ἐκφρονες φίλοις τε ὁμοῦ καὶ πολέμοις προσ-
φερόμενοι πάντα τρόπον ἐξώθουν τε καὶ κατεπάτουν
καὶ κατέκαινον. Ἀλλ' οἱ μὲν Μακεδόνες, ἅτε ἐν εὐρυ-
χωρίᾳ τε καὶ κατὰ γνώμην τὴν σφῶν προσφερόμενοι
τοῖς θηρίοις ὅπη μὲν ἐπιφέροντο εἶκον, ἀποστραφέντων
δὲ εἵχοντο ἐσακοντίζοντες· οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἐν αὐτοῖς ἀνα-
στρεφόμενοι τὰ πλείω ἤδη πρὸς ἐκείνων ἐβλάπτοντο. (7)
Ὡς δὲ καματηρά τε ἦν τὰ θηρία καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἐρ-
ρωμέναι αἱ ἐκδρομαὶ ἐγίγνοντο, ἀλλὰ συριγμῶ μόνον
διακρύμμενα ὥσπερ αἱ πρύμναν κρούμεναι νῆες ἐπὶ
πόδα ὑπεχώρουν, αὐτὸς μὲν Ἀλεξάνδρος περιβάλλει ἐν
κύκλῳ τὴν ἵππον τῇ πάσῃ τάξει, τοὺς πεζοὺς δὲ ξυνα-
σπίσαντας ὡς ἐς πυκνοτάτην ξύγκλεισιν ἐπάγειν τὴν
φάλαγγα ἐσήμηνε. Καὶ οὕτως οἱ μὲν ἱππεῖς τῶν Ἰνδῶν

Interea Indi omni ex parte conglomeratione equitatum
contra Alexandrum, impetum ejus propulsaturi, ducunt,
quum statim Cœnus cum suis copiis, uti ei imperatum erat,
eorum tergo imminet. Quod conspicati Indi equitatum in
duas acies diducere sunt coacti, atque eam quidem quæ et
pluribus et præstantioribus copiis constabat, in Alexan-
dram, alteram vero in Cœnum ducebant. (2) Quod qui-
dem statim Indorum ordines pariter atque animos turbavit.
Alexander opportunitate rei animadversa, interea dum se
equitatus in duas partes dividit, in eam quæ in se conversa
erat impetum facit. Quam Alexandri equitatus incursionem
quum Indi sustinere non possent, ad elephantos tanquam
ad amicos muros confugiant. (3) Quorum rectores quum
belluas in equitatum concitassent, Macedonum phalanx
insecta telorum jactu tum sessores tum elephantos ipsos
omni ex parte premebat. Eratque hæc pugna nulli pri-
orum certaminum similis. Belluæ enim in peditum agmina
delatæ, quacunque sese vertebant Macedonum phalangem
quantumvis densam perfringebant: adhuc Indorum equites
quum peditatum manum conserere viderent, denno conversi
equitatum invadebant. (4) Qui quum iterum ab iis qui
circa Alexandrum erant victi essent, (quippe qui et robore
et peritia rei militaris longe erant superiores) ad elephan-
tos rursus confugiebant. Interea universus Alexandri equi-
tatus jam in unum agmen conglomeratus, non quidem ipsis
mandato, sed in ipso certamine in eum ordinem redactus,
quacunque in agmina Indorum incidebat, cum multa caele
discedebat. (5) Belluæ vero quum jam in angustum rela-
ctæ essent, non minus damni suis quam hostibus inferabant,
multos dum convertunt se et mutuo tridunt, proculcantes.
Equitibus itaque angusto loco cum elephantis conclusis ma-
gna strages edebatur. Plerique etiam elephantorum rectores
telorum jactu interfecti, ipsique elephantum partim vulnerati
partim defatigati et rectoribus destituti non amplius in pugna
certum locum tenebant, (6) sed vulnerum impatientia, rabie
instinctis similes, nullo discrimine suos juxta atque hostes
impellebant proculcabantque atque interimebant. Macedo-
nes tamen; quum in loco spatioso et pro lubitu suo impetum
facere, irruentibus in se belluis cedebant, contra receden-
tes jaculis confodiebant; at Indi qui circum ipsos elephantos
versabantur majore damno afficiebantur. (7) Postquam vero
belluæ defatigatæ non jam amplius validos impetus fac-
erent, sed stridorem tantum edentes, instar navis puppi in-
hibita pedem retro ferrent: Alexander repente omni equi-
tatu hostibus circumfuso, signo dato imperat uti pedites
inter se consertis scutis confertissimaque phalange in eos fe-
rantur. Atque ita undique circumventi Indorum equites

πηδᾶν γὰρ ἐς τὸ ὕδωρ ἀφορῶντες πέραν τοὺς ἐλέφαντας καὶ ἑαφρονες γιγνόμενοι. Κλέψαι οὖν ἐπενόει τὴν διάβασιν ὧδε πρᾶττων. (3) Νύκτωρ παραγαγὼν ἄλλη καὶ ἄλλη τῆς ὄχθης τοὺς πολλοὺς τῶν ἱππέων βοήν τε ἐποίει. Καὶ ἡλαλάζετο τῷ Ἐνυαλίῳ, καὶ τᾶλλα ὅσα ἐπὶ διαβάσει συσκευαζομένων θόρυβος παντοδαπὸς ἐγίγνετο. Καὶ ὁ Πῶρος τε ἀντιπαρῆει πρὸς τὴν βοήν ἐπάγων τοὺς ἐλέφαντας καὶ Ἀλέξανδρος ἐς ἔθος αὐτὸν τῆς ἀντιπαρωγῆς καθίστη. (4) Ὡς δὲ ἐπὶ πολλὸ τοῦτο ἐγίγνετο καὶ ἡ βοή μόνον καὶ ἀλαλαγμὸς ἦν, οὐκέτι ὁ Πῶρος μετακινεῖτο πρὸς τὰς ἐκδρομὰς τῶν ἱππέων, ἀλλ' ἐκείνων γὰρ γινούσ τὸν φόβον κατὰ χώραν ἐπὶ στρατοπέδου ἔμενε· σκοποὶ δὲ αὐτῷ πολλοῦ τῆς ὄχθης καθειστήκεσαν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐξείργαστο αὐτῷ ἀφοβὸν τὸ τοῦ Πῶρου εἰς τὰς νυκτερινὰς ἐπιχειρήσεις μηχανᾶται τι τοιοῦδε.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ἄκρα ἦν ἀνέχουσα τῆς ὄχθης τοῦ Ὑδάσπου, ἵνα ἐπέκαμπεν ὁ ποταμὸς λόγου ἀξίως, αὐτὴ τε δασεῖα εἶδει παντοῖω δένδρων καὶ κατ' αὐτὴν νῆσος ἐν τῷ ποταμῷ ὠλόθης τε καὶ ἀστιβῆς ὑπ' ἐρημίας. Ταύτην καταμαθὼν τὴν νῆσον καταντικρυὲς τῆς ἀκρας, ἀμφοτέρω ὠλόθῃ τὰ χωρία καὶ οἷα χρύψαι τῆς διαβάσεως τὴν ἐπιχείρησιν, ταύτῃ ἐγὼ διαβιδάζειν τὸν στρατόν. (2) Ἀπειχέει δὲ ἡ τε ἀκρα καὶ ἡ νῆσος τοῦ μεγάλου στρατοπέδου ἐς ἐκινήματα καὶ ἑκατὸν σταδίους. Παρὰ πᾶσαν δὲ τὴν ὄχθην φυλακαὶ τε αὐτῷ καθεστῆκυῖαι ἦσαν, διαλείπουσαι ὅσον ζύμμετρον ἐς τὸ ξυνορᾶν τε ἀλλήλους καὶ κατακυλίνειν εὐπετῶς ὁπόθεν τι παραγγέλλοιτο, καὶ πανταχόθεν βοαὶ τε νύκτωρ ἐπὶ πολλὰς νύκτας ἐγίγνοντο καὶ πρὶν ἐκαίετο.

3. Ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ἐπιχειρεῖν τῷ πόρῳ, κατὰ μὲν τὸ στρατόπεδον φανερώς αὐτῷ τὰ τῆς διαβάσεως παρεσκευάζετο· καὶ Κράτερος ὑπολέλειπτο ἐπὶ στρατοπέδου τὴν τε αὐτοῦ ἔχων ἱππαρχίαν καὶ τοὺς ἐξ Ἀραχώτων καὶ Παραπαμισαδῶν ἱππέας καὶ τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων τήν τε Ἀλκίτου καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος τήν καὶ τοὺς νομάρχας τῶν ἐπὶ τὰδε Ἰνδῶν καὶ τοὺς ἄμα τούτοις τοὺς πεντακισχιλίους. (4) Παραγγέλλετο δὲ Κράτερι μὴ πρὶν διαβαίνειν τὸν πόρον πρὶν ἀπαλαγῆναι Πῶρον ζῶν τῇ δυνάμει ὡς ἐπὶ σφᾶς ἢ φεύγοντα μαθεῖν, αὐτοὺς δὲ νικῶντας· ἦν δὲ μέρος μὲν τι τῆς στρατῆς ἀναλαβὼν Πῶρος ἐπ' ἐμέ· ἄγῃ, μέρος δὲ τι ὑπολειφθῇ αὐτῷ ἐπὶ στρατοπέδου καὶ ἐλέφαντες, οὗ δὲ καὶ ὡς μένειν κατὰ χώραν· εἰ δὲ τοὺς ἐλέφαντας ἔμμελλαντας ἅμα ὃ ἄγει Πῶρος ἐπ' ἐμέ, τῆς δὲ ἄλλης στρατῆς ὑπολείποιτό τι ἐπὶ στρατοπέδου, οὗ δὲ διαβαίνειν σπουδῇ· οἱ γὰρ ἐλέφαντες μόνον, ἔφη, ἀποροὶ εἰσι πρὸς τοὺς ἐκβαίνοντας ἱππούς· ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ εὐπύρος.

statim atque elephantos in adversa ripa positos conspexissent, attonitos in aquam desaltaturos esse suspicabatur. Furtivo itaque transitu utendum sibi esse ratus, ita rem instituit. (3) Noctu equitibus plerisque ad diversas ripas partes adductis, clamorem et classico cani jubebat ceterumque, qui in transitu parando fieri solet, varium excitabat tumultum. Porus contra ad eam partem qua clamor edebatur elephantos adducebat, eumque Alexander in consuetudinem copias ita contra educendi paulatim conferebat. (4) Quumque multo tempore hoc fieret, neque aliud praeter clamores ederetur, Porus ad equitum incursiones moveri destitit, sed vanum illorum terrorem esse intelligens eo loci ubi castra fixerat mansit, speculatoribus per varia ripae loca dispositis. Alexander ut jam Poru metum nocturnarum excursionum exemerat, hujusmodi quid molitur.

CAP. XI.

Rupes erat ad ripam Hydaspis sita, ea parte qua amnis sese magnopere flectit, arboribus varii generis perfrequens. E regione rupis insula in medio amne erat sylvestra atque ob solitudinem inaccessa, quam quum animadvertisset ex adverso rupis, et utraque loca silvestria, quaeque Macedonas transitum tentantes occultare possent; hac parte exercitum transmittere statuit. (2) Distabat ea rupes atque insula a magnis castris cl. stadiis. Porro per omnem ripam custodiae dispositae erant, tanto inter se spatio distinctae, ut alii alios cernere facileque mandata excipere possent. Clamores etiam noctu variis ex locis, idque multis noctibus edi ignesque excitari jubet.

3. Ubi vero amnem transiri statuit, in castris aperte ad trajiciendum apparatus fiebat. Craterus apud castra relinquebatur, cui ad suam equitum praefecturam Arachoti etiam et Parapamisadae equites adjungebantur, praeterea Macedonum phalanx, et Alcetæ ac Polysperchontis agmen, et ceterioris Indiae praesides et cum illis quinque Indorum millia. (4) Imperatum autem erat Cratero, ne prius amnem transiret quam Porus cum exercitu e castris suis egressus contra Alexandri copias ferretur, aut intellexisset eum in fugam versum, se autem victores esse. Si vero Porus parte exercitus sumpta in me contendat, partemque aliam cum elephantis apud castra relinquat: tu quidem etiam sic tuo loco te contine. At si omnes elephantos adversus me ducat, reliquo exercitu apud castra relicto, tu celeriter amnem trans mitte; soli enim, inquit, elephantis equis difficilem transitum efficiunt, reliquus autem exercitus facile transmittitur.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ἰαυτα μὲν Κρατέρῳ ἐνετέλλετο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς νήσου τε καὶ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου, ἵνα αὐτῷ Κράτερος ὑπολείπειτο, Μελέαγρός τε καὶ Ἀτταλος καὶ Γοργίας ἔν τῳ μισθοφόροις ἵππεῦσί τε καὶ πεζοῖς ἐτάχοντο· καὶ τούτοις διαβαίνειν παρηγγέλλετο κατὰ μέρος, διελόντας τὸν στρατόν, ὅποτε ζυγεχομένους ἤδη ἐν τῇ μάχῃ τοὺς Ἰνδοὺς ἴδοιεν.

2. Αὐτὸς δὲ ἐπιλεξάμενος τῶν τε ἐταίρων τὸ ἀγῆμα καὶ τὴν Ἡρακλείωνος ἱππαρχίαν καὶ τὴν Περδίκκου τε καὶ Δημητρίου καὶ τοὺς ἐκ Βάκτρων καὶ Σογδιανῶν καὶ τοὺς Σκύθας ἱππέας καὶ Δάας τοὺς ἱπποτοξότας καὶ τῆς φάλαγγος τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τὴν Κλείτου τε καὶ Κοίνου τάξιν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, ἦγεν ἀφανῶς, πολὺ τι ἀπέχων τῆς ὁχθῆς, τοῦ μὴ καταφανῆς εἶναι ἄγων ἐπὶ τὴν νῆσον καὶ τὴν ἀκρὰν ἐνθεν διαβαίνειν αὐτῷ ἦν ἐγνωσμένον. (3) Καὶ ἐνταῦθα ἐπληροῦντο τῆς νυκτὸς αἱ διφθέραι τῆς κάρφης, ἐκ πολλοῦ ἤδη παρενηνεγμένα, καὶ κατεβράπτοντο ἐς ἀκρίθειαν· ὕδωρ τε ἐξ οὐρανοῦ τῆς νυκτὸς λάβρον ἐπιγίνεται. Ταύτη καὶ μᾶλλον τι ἡ παρασκευὴ τε αὐτῷ καὶ ἡ ἐπιχείρησις ἡ ἐς τὴν διάβασιν οὐ φανερά κατέστη τῷ κτύπῳ τῷ ἀπὸ τῶν ὀπλῶν καὶ τῷ θορύβῳ τῷ ἀπὸ τῶν παραγγελμάτων τῶν τε βροντῶν καὶ τοῦ ὀμβροῦ ἀντιπαταγούτων. (4) Καὶ τῶν πλοίων δὲ τὰ πολλὰ αὐτῷ ζυγετομημένα παρεκεκόμεστο ἐς τὸν χώρον τοῦτον καὶ ἀφανῶς αὐτοῖς ζυμπεπηγμένα ἐν τῇ ὕλῃ ἐκρύπτετο, τὰ τε ἄλλα καὶ αἱ τριακόντοροι. Ὑπὸ δὲ τὴν ἑω δὲ ἀνεμος καὶ ὁ ὀμβρος κεκοιμήτο. Καὶ ἡ μὲν ἄλλη στρατιὰ αὐτῷ ἡ ἱππικὴ τῶν διφθερῶν ἐπιβᾶσα καὶ ὅσους τῶν πεζῶν τὰ πλεία ἐδέχετο ἐπέρα κατὰ τὴν νῆσον, ὥς μὴ πρόσθεν ὀρθεῖεν πρὸς τῶν σκοπῶν τῶν ἐκ Πύρου καθεστηκότων πρὶν παραλλάξαντας τὴν νῆσον ὀλίγον ἐτι ἀπέχειν τῆς ὁχθῆς.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς τριακοντόρου ἐπέρα καὶ ἅμα αὐτῷ 45 Πτολεμαῖός τε καὶ Περδίκκας καὶ Λυσίμαχος οἱ σωματοφύλακες καὶ Σέλευκος τῶν ἐταίρων, ὁ βασιλεύσας ὕστερον, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν οἱ ἡμίσεις· τοὺς δὲ ἄλλους ὑπασπιστάς ἄλλαι τριακόντοροι ἔφερον. Ὡς δὲ τὴν νῆσον παρήλλαξεν ἡ στρατιὰ, φανερώς ἤδη ἐπεῖχον τῇ 40 ὁχθῇ καὶ οἱ σκοποὶ κατιδόντες αὐτῶν τὴν ὁρμὴν ὡς ἐκαστοὺς τάχους οἱ ἵπποι εἶχον ἤλαυνον ὡς ἐπὶ τὸν Πύρον. (3) Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος πρῶτος αὐτὸς ἐκβὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων τριακοντόρων ἀναλαβὼν ζυνέταττε τοὺς αἰεὶ ἐκβαίνοντας τῶν ἱππέων· οἱ γὰρ ἱππεῖς πρῶτοι ἐτάχοντο αὐτῷ ἐκβαίνειν· καὶ τούτους ἄγων προΐει ἐν τάξει. Ἐλαθε δὲ οὐκ ἐς βέβαιον χωρίον ἐκβὰς ἀγνοίας τῶν τόπων, ἀλλὰ ἐς νῆσον γὰρ καὶ αὐτὴν μὲν μεγάλην, ἣ δὴ καὶ μᾶλλον νήσος οὖσα ἐλαθεν, οὐ πολλῷ δὲ ὕδατι

CAP. XII.

Atque hæc quidem Cratæro mandata sunt. Medio autem loco inter insulam et magna castra, apud quæ Craterum reliquerat, Meleagrum atque Attalum et Gorgiam cum mercenariis equitibus ac peditibus statuit: mandatis additis, ut diviso in partes exercitu, quum Indos pugnae implicitos cernerent, etiam ipsi trajicerent.

2. Ipse delecto amicorum agemate et equitatu Hephæstionis, Perdicæ et Demetrii, Bactrianis etiam et Sogdianis et Scythiis equitibus et Daarum equestribus sagittariis, ex phalange vero sumptis scutatis, Clitique ac Cœni copiis et sagittariis atque Agrianis, remotius nonnihil a ripa, ne ab hostibus cerneretur ad rupem atque insulam, qua trajicere statuerat, sese conferens, exercitum duxit. (3) Tum per noctem pelles jam multo ante eo allatæ stramentis implentur, accurateque consuuntur. Largus etiam imber ea nocte e caelo fusus effecit, ut apparatus qui ad trajiciendum fiebat eo minus sentiretur, quum et tonitruorum et imbrum sonus strepitum armorum et clamores imperantium ducum interciperet. (4) Pleraque etiam navigia dissecta ad eum locum advecta et clam compacta in sylva occultabantur, tum reliqua tum naves triginta remorum. Sub lucem itaque vento pariter atque imbre sedato, equitatus ac peditatus, quantum aut pelles aut navigia ferre poterant, juxta insulam trajiciebat ita ut non prius a speculatoribus quos Porus ad ripam statuerat conspecti sint, quam præterita insula jam non procul ab ripa abessent.

CAP. XIII.

Ipse conscensa nave xxx remorum trajiciebat, unaque cum eo Ptolemæus et Perdiccas ac Lysimachus corporis custodes, ex amicis etiam Seleucus cui postea regnare contigit, et scutatorum dimidia pars; reliquos scutatos alia naves triginta remorum vehebant. Simulac vero exercitus insulam prætergressus est conspiciente jam hoste in ripam contendeat. Speculatores itaque cognito Macedonum adventu, quanta maxima celeritate potuerunt equis ad Porum contendunt. (2) Interea Alexander qui primus in terram exscenderat, eos qui aliis navibus xxx remorum trajiciebant assumpsit, et subinde escendentes equites in ordinem redigebat. Equites enim primi omnium escendere jussi erant. Hos ducens acie instructa processit. Ceterum ignoratione locorum in locum parum firmum descendit. In aliam enim insulam eamque amplam incidit, unde eo minus insula esse

πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀποτεμονομένην ἀπὸ τῆς ἄλλης γῆς.
 (3) Καὶ ἅμα ἠϋξήκει τὸ ὕδωρ ὁ δμοβρος λείβρος τε καὶ
 ἐπὶ πολλὴ τῆς νυκτὸς κατασχών, ὥστε οὐκ ἐξεύρισκον
 αὐτῶ οἱ ἱππεῖς τὸν πόρον, καὶ δέος ἦν αὐθις ἄλλου δεῖ-
 ναι αὐτῶ ἐπὶ τῇ διαβάσει ἴσου τῶ πρώτῳ πόνου. Ὡς
 δὲ ἐξευρέθη ποτὲ ὁ πόρος, ἦγε κατ' αὐτὸν χαλεπῶς ἦν
 γὰρ τῶν μὲν πεζῶν ὑπὲρ τοὺς μαστοὺς τὸ ὕδωρ ἵνα περ
 τὸ βαθύτατον αὐτοῦ· τῶν δὲ ἱππῶν ὅσον τὰς κεφαλὰς
 ὑπερίσκειν τοῦ ποταμοῦ. (4) Ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἐπερᾶτο
 αὐτῶ τὸ ὕδωρ, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας παρήγαγε τό τε
 ἄγγμα τῶν ἱππέων καὶ τῶν ἄλλων ἱππαρχῶν τοὺς
 κρείστους ἐπιλεξάμενος· τοὺς δὲ ἱπποτοξότας τῆς πά-
 σης ἱπποῦ προέταξε· τῶν δὲ πεζῶν πρώτους μὲν τοὺς
 ὑπασπιστάς τοὺς βασιλικούς, ὧν ἡγεῖτο Σέλευκος, ἐπέ-
 ταξε τῇ ἱππῷ ἐπὶ δὲ τούτοις τὸ ἄγγμα τὸ βασιλικόν·
 ἐχόμενους δὲ τούτων τοὺς ἄλλους ὑπασπιστάς, ὡς ἐκά-
 στος αἱ ἡγεμονίαι ἐν τῷ τότε ξυνέβαινον· κατὰ δὲ τὰ
 ἄκρα τῆς φάλαγγος οἱ τοξόται αὐτῶ καὶ οἱ Ἀγριᾶνες
 καὶ οἱ ἀκοντισταὶ ἐκατέρωθεν ἐπέστησαν.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

30 Οὕτως ἐκτάξας τὸν μὲν πεζὸν στρατὸν ἐν κόσμῳ βά-
 δην ἵκσθαι ἐκέλευσεν, οὐ πολλὸ ἀποδόνοντας τῶν ἐξακισ-
 χιλίων αὐτὸς δέ, ὅτι κρατεῖν ἐδόκει τῇ ἱππῷ, τοὺς
 ἱππίας μόνους ἀναλαβὼν σπουδῇ ἡγεῖτο, ὄντας ἐς πεν-
 τακισχιλίους. Ταύρωνι δὲ τῷ τοξάρχει προσέταξε τοὺς
 35 τοξότας ἐπάγειν τῇ ἱππῷ καὶ αὐτοὺς σπουδῇ. (2) Γνώ-
 μιν δὲ πεποιήτο, ὡς εἰ μὲν προσμύξαιαν αὐτῶ οἱ ἄμφω
 τὸν Πῶρον ξὺν τῇ δυνάμει ἀπάσῃ, ἢ κρατήσιν αὐτῶν
 οὐ χαλεπῶς τῇ ἱππῷ προσβαλὼν ἢ ἀπομαχεῖσθαι γε-
 ῖναι τοὺς πεζοὺς ἐν τῷ ἔργῳ ἐπιγενέσθαι· εἰ δὲ πρὸς
 30 τὴν τολμᾶν τῆς διαβάσεως ἀτοπον γενομένην οἱ Ἰνδοὶ
 ἐκπλαγέντες φεύγοιεν, οὐ πόρρωθεν ἐξεσθαι αὐτῶν κατὰ
 τὴν φυγὴν, ὡς πλείονα ἐν τῇ ἀποχωρήσει τὸν φόνον γε-
 νόμενον ὀλίγον ἔτι ὑπολείπεσθαι αὐτῶ τὸ ἔργον.

3. Ἀριστόβουλος δὲ τὸν Πῶρου παῖδα λέγει φθάσαι
 35 ἀρκεύμενον σὺν ἄρμασιν ὡς ἐξήκοντα πρὶν τὸ ὕστερον
 ἐκ τῆς νήσου τῆς μακρᾶς περᾶσαι Ἀλέξανδρον καὶ
 τοῦτον δυνήθηται ἂν εἶρξαι Ἀλέξανδρον τῆς διαβάσεως,
 χαλεπῶς καὶ μηδενὸς εἰργόντος περαιωθέντα, εἴπερ οὖν
 καταπτόδισαντες οἱ Ἰνδοὶ ἐκ τῶν ἀρμάτων προσέκειντο
 40 τοῖς πρώτοις τῶν ἐκβαίνοντων· ἀλλὰ παραλλάξαι γὰρ
 ξὺν τοῖς ἄρμασι καὶ ἀκίνδυνον ποιῆσαι Ἀλέξανδρον τὴν
 διαβάσιν καὶ ἐπὶ τούτους ἀρεῖναι Ἀλέξανδρον τοὺς ἱπ-
 ποτοξότας, καὶ τραπῆναι αὐτοὺς οὐ χαλεπῶς, πληγὰς
 λαμβάνοντας. (4) Οἱ δὲ καὶ μάχην λέγουσιν ἐν τῇ ἐκ-
 45 βάσει γενέσθαι τῶν Ἰνδῶν τῶν ξὺν τῷ παιδὶ τῷ Πῶρου
 ἀριγμύων πρὸς Ἀλέξανδρον τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἱπ-
 πίας. Καὶ γὰρ καὶ ἀφικέσθαι ξὺν μείζονι δυνάμει τὸν
 Πῶρου παῖδα, καὶ αὐτὸν τε Ἀλέξανδρον τρωθῆναι πρὸς
 αὐτῷ καὶ τὸν ἱππον αὐτοῦ ἀποθανεῖν τὸν Βουκεφάλαν,
 φίλτατον Ἀλέξανδρου, ὅντα τὸν ἱππον, καὶ τοῦτον τρω-

videbatur, quam aqua exiguo spatio a terra sejungebat. (3)
 Accedebat huc quod imber largus et in multam noctem du-
 rans aquam auxerat, ita ut equites vadum reperire non pos-
 sent, metuerentque ne hic trajetulus tantum ipsis negotii
 quantum prior faceretur. Tandem reperto vado, ægre per
 eum transitum est. Aqua enim ubi altissima erat peditum
 pectora, equorum cervices æquabat. (4) Postquam vero
 hæc quoque aqua trajectory erat, agema equitum et reliqua-
 rum turmarum optimos quosque selectos, ad dextrum cornu
 traduxit, sagittarios vero equites universo equitatu præpo-
 suit. Peditum autem primos scutatos regios, quos ducebat
 Seleucus, equitatu adjunxit; proxime his agema regium;
 exinde reliquos scutatos, prout singulis præfecturae conti-
 gerant. Ab utroque phalangis latere sagittarios atque Agria-
 nos et jaculatores constituit.

CAP. XIV.

Acie ita instructa, peditatum sex circiter millium ordine
 et sensim sequi jubet. Ipse quum equitatu superior futurus
 videretur, equitibus, quinque fere mille, assumtis celeriter
 contendit, Taurone sagittariorum præfecto sagittarios ad
 equitatum festinanter adducere jussu. (2) Ita vero secum sta-
 tuebat, si Porus cum universo exercitu eum adoriretur,
 se vel facile cum equitatu irruentem superiorem fore, vel
 certe tantisper dum peditatus accederet hostilem impetum
 moraturum; sin vero Indi improvise transitu percussis sese
 in fugam verterent, non procul ab ipsis in fuga abfuturum,
 et quo major inter fugiendum cædes edita esset, tanto mi-
 nus negotii sibi reliquum futurum.

3. Aristobulus autem auctor est Pori filium cum xl cur-
 ribus venisse, priusquam ultimum ex longa illa insula
 Alexander exercitum transmisisset. Atque hunc quidem
 Alexandrum transitu prohibere potuisse, quippe qui diffi-
 culter etiam nemine obsistente transisset, si modo Indi e
 curribus desilientes in primos quosque transeuntes impetum
 fecissent. Cæterum illum cum curribus prætergressum, tu-
 tum Alexandro transitum reliquisset. In quos quum Alexan-
 der equestres sagittarios immisisset, in fugam non incruen-
 tam vertisse. (4) Alii Indos qui Pori filium secuti erant cum
 Alexandro ejusque equitatu flumen egrediente conflixisse
 tradunt. Majoribus enim copiis Pori filium instructum ve-
 nisse, ipsumque Alexandrum ab eo vulnus accepisse, Bucco-
 phalum vero equum, qui carissimus Alexandro erat, a Pori
 filio vulneratum interiisse. (5) Sed Ptolemæus Lagi filius,

ΚΕΦ. ΙΖ'.

CAP. XVII.

Ἐν τούτῳ δὲ οἱ τῶν Ἰνδῶν τοὺς ἱππέας πάντοθεν συν-
αλίσσαντες παρίππευον Ἀλέξανδρον ἀντιπαραξάγοντες τῇ
ἐλάσει, καὶ οἱ περὶ Κοῖνον, ὡς παρήγγελτο, κατόπιν
αὐτοῖς ἐπεφαίνοντο. Ταῦτα ξυνιδόντες οἱ Ἰνδοὶ ἀμφίστο-
μον ἡναγκάσθησαν ποιῆσαι τὴν τάξιν τῆς ἵππου, τὴν
μὲν ὡς ἐπ' Ἀλέξανδρον τὴν πολλήν τε καὶ κρατίστην·
οἱ δὲ ἐπὶ Κοῖνον τε καὶ τοὺς ἄμειβον τούτῳ ἐπέστρεφον. (2)
Τούτῳ τε οὖν εὐθὺς ἐτάραξε τὰς τάξεις τε καὶ τὰς γνώ-
μας τῶν Ἰνδῶν, καὶ Ἀλέξανδρος ἰδὼν τὸν καιρὸν ἐν αὐτῇ
10 τῇ ἐπὶ θάτερα ἐπιστροφῇ τῆς ἵππου ἐπιτίθεται τοῖς
καθ' αὐτόν, ὥστε οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν ἐδέξαντο τῶν ἀμφ'
Ἀλέξανδρον ἱππέων οἱ Ἰνδοί, ἀλλὰ κατηράχθησαν ὥσπερ
εἰς τεῖχος τι φίλιον τοὺς ἐλέφαντας. (3) Καὶ ἐν τούτῳ
οἱ ἐπιστάται τῶν ἐλεφάντων ἀντεπῆγον τῇ ἵππῳ τὰ θη-
15 ρία, καὶ ἡ φάλαγξ αὐτῶν Μακεδόνων ἀντεπῆγει πρὸς
τοὺς ἐλέφαντας, ἕς τε τοὺς ἐπιβάτας αὐτῶν ἀκοντίζον-
τες καὶ αὐτὰ τὰ θηρία περισταδὸν πάντοθεν βάλλοντες.
Καὶ ἦν τὸ ἔργον οὐδενὶ τῶν πρόσθεν ἀγώνων ἐοικός· τὰ
τε γὰρ θηρία ἐπεκθόνοντα ἕς τὰς τάξεις τῶν πεζῶν, ὅπῃ
20 ἐπιστρέψκειν, ἐκεραίριζε καίπερ πυκνήν οὖσαν τὴν τῶν
Μακεδόνων φάλαγγα, καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν Ἰνδῶν, τοῖς
πεζοῖς ἰδόντες ξυνεστηκὸς τὸ ἔργον, ἐπιστρέψαντες αὐθις
καὶ αὐτοὶ ἐπὶ ἵππῳ τῇ ἵππῳ. (4) Ὡς δὲ πάλιν ἐκρά-
τησαν αὐτῶν οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον, τῇ τε ῥώμῃ καὶ τῇ
25 ἐμπειρίᾳ πολὺ προέχοντες, ὡς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐθις
κατελιθίσαν. Καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ ἵππος Ἀλέξανδρον
ἐς μίαν ὄλιν ἤδη ξυνηγμένη, οὐκ ἐκ παραγγέλματος,
ἀλλὰ ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτῶν ἐς τὴνδε τὴν τάξιν καταστᾶσα,
ὅσοι προσπέσοι τῶν Ἰνδῶν ταῖς τάξεσι, ξὺν πολλῷ φόνῳ
30 ἀπελύοντο. (5) Καὶ ἐς στενὸν ἤδη κατελιγμένων τῶν
θηρίων οὐ μείω πρὸς αὐτῶν οἱ φίλοι ἤπερ οἱ πολέμιοι
ἐβλάπτοντο, ἐν ταῖς ἐπιστροφαῖς τε καὶ τοῖς ὠθισμοῖς
καταπατούμενοι. Τῶν τε οὖν ἱππέων, οἳ αὖθις ἐν στενῷ
περὶ τοὺς ἐλέφαντας εἰλουμένους, πολλὸς φόνος ἐγίνετο,
35 καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν ἐλεφάντων οἱ πολλοὶ κατηκοντισμέ-
νοι ἦσαν, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλέφαντες τὰ μὲν τιτρωσκόμενοι,
τὰ δὲ ὑπὸ τῶν πόνων καὶ ἐρημίας ἡγεμόνων οὐκέτι
διακεκριμένοι ἐν τῇ μάχῃ ἦσαν. (6) Ἄλλ' οἳ αὖθις ὑπὸ
τοῦ κακοῦ ἐκφρονες φιλοῖς τε ὁμοῦ καὶ πολεμίοις προσ-
40 φερόμενοι πάντα τρόπον ἐξώθηον τε καὶ κατεπάτουν
καὶ κατέκαινον. Ἄλλ' οἱ μὲν Μακεδόνες, ἅτε ἐν εὐρυ-
χωρίᾳ τε καὶ κατὰ γνώμην τὴν σφῶν προσφερόμενοι
τοῖς θηρίοις ὅπῃ μὲν ἐπιφέροντο εἶχον, ἀποστραφέντων
δὲ εἴγοντο ἐσακοντίζοντες· οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἐν αὐτοῖς ἀνα-
45 στρεφόμενοι τὰ πλείω ἤδη πρὸς ἐκείνων ἐβλάπτοντο. (7)
Ὡς δὲ καματηρὰ τε ἦν τὰ θηρία καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἐρ-
ρωμέναι αἱ ἐκδρομαὶ ἐγίνοντο, ἀλλὰ συριγμῷ μόνον
διαχρώμενα ὥσπερ αἱ πρύμναι κρούμεναι νῆες ἐπὶ
πύδα ὑπεχώρουσαν, αὐτὸς μὲν Ἀλέξανδρος περιβάλλει ἐν
50 κύκλῳ τὴν ἵππον τῇ πάσῃ τάξει, τοὺς πεζοὺς δὲ ξυνα-
σπίσαντας ὡς ἐς πυκνοτάτην ζύγχευσιν ἐπάγειν τὴν
φάλαγγα ἐσήμηνε. Καὶ οὕτως οἱ μὲν ἱππεῖς τῶν Ἰνδῶν

Interea Indi omni ex parte conglomerati equitatum
contra Alexandrum, impetum ejus propulsaturi, ducunt,
quum statim Coenus cum suis copiis, uti ei imperatum erat,
eorum tergo imminet. Quod conspicati Indi equitatum in
duas acies diducere sunt coacti, atque eam quidem quae et
pluribus et praestantioribus copiis constabat, in Alexan-
dram, alteram vero in Coenum ducebant. (2) Quod qui-
dem statim Indorum ordines pariter atque animos turbavit.
Alexander opportunitate rei animadversa, interea dum se
equitatus in duas partes dividit, in eam quae in se conversa
erat impetum facit. Quam Alexandri equitatus incursionem
quum Indi sustinere non possent, ad elephantos tanquam
ad amicos muros confugiunt. (3) Quorum rectores quum
belluas in equitatum concitassent, Macedonum phalanx
invecta telorum jactu tum sessores tum elephantos ipsos
omni ex parte premebat. Eratque haec pugna nulli prio-
rum certaminum similis. Belluae enim in peditum agmina
delatae, quacunque sese vertebant Macedonum phalangem
quantumvis densam perfringebant: adhuc Indorum equites
quum peditatum manum conserere viderent, demum conversi
equitatum invadebant. (4) Qui quum iterum ab iis qui
circa Alexandrum erant victi essent, (quippe qui et robore
et peritia rei militaris longe erant superiores) ad elephan-
tos rursus confugiebant. Interea universus Alexandri equi-
tatus jam in unum agmen conglomeratus, non quidem ipsius
mandato, sed in ipso certamine in eum ordinem redactus,
quacunque in agmina Indorum incidebat, cum multa caede
diacedebat. (5) Belluae vero quum jam in angustum reda-
ctae essent, non minus damni suis quam hostibus inferebant,
multos dum convertunt se et mutuo tridunt, proculcantes.
Equitibus itaque angusto loco cum elephantis conclusis ma-
gna strages edebatur. Plerique etiam elephantorum rectores
telorum jactu interfecti, ipsique elephantum partim vulnerati
partim defatigati et rectoribus destituti non amplius in pugna
certum locum tenebant, (6) sed vulnerum impatientia, rabie
instinctis similes, nullo discrimine suos juxta atque hostes
impellebant proculcabantque atque interimebant. Macedo-
nes tamen; quum in loco spatioso et pro lubitu suo impetum
facerent, irruentibus in se belluis cedebant, contra receden-
tes jaculis confodiebant; at Indi qui circum ipsos elephantos
versabantur majore damno afficiebantur. (7) Postquam vero
belluae defatigatae non jam amplius validos impetus face-
rent, sed stridorem tantum edentes, instar navis puppi in-
hibita pedem retro ferrent: Alexander repente omni equi-
tatu hostibus circumfuso, signo dato imperat uti pedites
inter se consertis scutis conferatissinaque phalange in eos fe-
rantur. Atque ita undique circumventi Indorum equites

ἄφ' ὧν ἐπὶ μετώπου, διέχοντα ἑλέφαντα ἑλέφαντος
εἶον πλέθρου, ὡς πρὸ πάσης τε τῆς φάλαγγος τῶν
παραταθῆναι αὐτῷ τοὺς ἑλέφαντας ἐπὶ μετώπου
δὸν πάντα παρέχειν τοῖς ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἱπ-
πεύουσιν. (6) Ἄλλως τε οὐδὲ ἡξίου ἐς τὰ διαλείποντα
τῶν ἑλεφάντων τολμῆσαι ἂν τινα ὥσασθαι τῶν πολε-
μίων, οὔτε ζῶν ἱπποῖς διὰ τὸν φόβον τῶν ἱππων, πεζοὺς
τε ἔτι μείον· κατὰ στόμα τε γὰρ ἂν πρὸς τῶν ὀπλιτῶν
προσβαλλόντων εἰργασθαι καὶ καταπατηθῆσθαι ἐπι-
10 στρεφάντων ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἑλεφάντων. (7) Ἐπὶ τοῦ-
τος δὲ οἱ πεζοὶ αὐτῷ ἐτετάχοντο, οὐκ ἴσον τὸ μέτωπον
τοῖς θηρίοις ἐπέχοντες, ἀλλ' ἐν δευτέρῳ μετώπῳ μετὰ
τοῖς ἑλέφαντας, ὅσον ἐς τὰ διαλείποντα ἐπ' ὀλίγον ἐμ-
βδιδῆσθαι τοὺς λόχους. Ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ κατὰ τὰ
15 κέρατα ἐπὶ ὑπὲρ τοὺς ἑλέφαντας πεζοὶ ἐφ' ἐσθηχότες· ἐκα-
τέρωθεν δὲ τῶν πεζῶν ἡ ἵππος αὐτῷ ἐτετάχτο καὶ πρὸ
ταύτης τὰ ἄρματα ἐκατέρωθεν.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἀυτῇ μὲν ἡ Πύρρος τάξις ἦν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἤδη
καθεῖσθαι τοὺς Ἰνδοὺς ἐκτασσομένους, ἐπέστησε τοὺς ἱπ-
20 πείας τοῦ πρόσω, ὡς ἀναλαμβάνειν τῶν πεζῶν τοὺς αἰ-
προάγοντας. Ὡς δὲ καὶ ἡ φάλαγξ αὐτῷ ὁρόμῳ συνά-
ψασι ἑμῷ ἤδη ἦν, ὁ δὲ οὐκ εὐθὺς ἐκτάξας ἐπῆγεν, ὡς
μὴ καμητηροῦς τε καὶ πνευστιῶντας ἀκμῆσι παραδοῦ-
ναι τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ ἐς κύκλους παριππεύων ἀνέ-
25 πασε τοὺς πεζοὺς ἕστε καταστῆναι αὐτοῖς τὸν θυμόν.
(2) Ὡς δὲ τὴν τάξιν κατεῖδε τῶν Ἰνδῶν, κατὰ μέσον
μὲν, ἵνα οἱ ἑλέφαντες προσβέβληντο καὶ πυκνὴ ἡ φάλαγξ
κατὰ τὰ διαλείποντα αὐτῶν ἐπετάχτο, οὐκ ἔγνω προ-
εἶναι, αὐτὰ ἐκεῖνα ὀκνήσας ἄπερ ὁ Πύρρος τῷ λογισμῷ
30 ὑπὸ ταύτῃ ἐταξεν· ἀλλὰ αὐτὸς μὲν, ἅτε ἱπποκρατῶν,
τὴν πολλὴν τῆς ἵππου ἀναλαβὼν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέ-
ρας τῶν πολεμίων παρήλαυνεν, ὡς ταύτῃ ἐπιθυσόμενος.
(3) Κοῖνον δὲ πέμπει ὡς ἐπὶ τὸ δεξιόν, τὴν Δημητρίου
καὶ τὴν αὐτοῦ ἔχοντα ἱππαρχίαν, κελεύσας, ἐπειδὴν τὸ
35 κατὰ σπᾶς στίφος τῶν ἱππέων ἰδόντες οἱ βάρβαροι ἀν-
παριππεύουσιν, αὐτὸν κατόπιν ἔχειν αὐτῶν· τῶν
πεζῶν δὲ τὴν φάλαγγα Σελεύκῳ καὶ Ἀντιγένῃ καὶ Ταύ-
ρωνι προσέταξεν ἄγειν· μὴ πρόσθεν δὲ ἄπτεσθαι τοῦ ἔρ-
γου πρὶν ὑπὸ τῆς ἵππου τῆς ἄμφ' αὐτὸν τεταραγμένην
40 τὴν τε φάλαγγα τῶν πεζῶν καὶ τοὺς ἱππείας κατίδωσιν.
4. Ἦδη τε ἐντὸς βέλους ἐγίγνετο καὶ ἐφῆκεν ἐπὶ τὸ
κέρα τὸ εὐώνυμον τῶν Ἰνδῶν τοὺς ἱπποτοξότας, ὄντας
ἐς χιλίους, ὡς ταράξαι τοὺς ταύτῃ ἐφ' ἐσθηχότας τῶν
πολεμίων τῇ πυκνότητι τε τῶν τοξευμάτων καὶ τῶν
15 ἱππων τῇ ἐπελάσει· καὶ αὐτὸς δὲ τοὺς ἐταίρους ἔχων
τοὺς ἱππείας παρήλαυνεν ὀξέως ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τῶν
βαρβάρων, κατὰ κέρατα ἔτι τεταραγμένοις ἐμβυλεῖν
σκοπῶν ποιούμενος, πρὶν ἐπὶ φάλαγγος ἐκταθῆναι αὐ-
τοῖς τὴν ἵππον.

in fronte collocat, centum pedum spatio inter se dis-
junctos, qui ante universam peditum phalangem exporre-
cti starent, metumque Alexandri equitibus incuterent. (6)
Neque enim putabat quenquam hostium per illa elephanto-
rum interstitia penetrare ausurum, neque equites propter
equorum metum, pedites vero multo minus, quod et armati
milites eos ex adverso ferientes propulsaturi, et elephantii
proculcaturi essent. (7) Post hos collocati erant pedites :
non quidem in eadem cum elephantis serie, sed secundo
post elephantos ordine, adeo ut fere ipsis interstitiis inter-
jecta essent agmina. Adhæc ad cornua aciei ultra ordinem
elephantorum pedites collocarat. Utrumque vero peditum
latus equitatu cinxerat, equitatum utrinque curribus mu-
niera.

CAP. XVI.

Atque hæc quidem Pori acies erat. Alexander simulatque
Indos acie instructa stantes vidit, equites subsistere jubet,
ut paulatim advenientes pedites reciperet. Quumque jam
phalanx cursim sese cum reliquis copis conjunxisset, Alexan-
der non continuo eos in aciem eduxit, ne cursus celeritate
defatigatos atque anhelos barbaris recentibus objiceret : sed
in orbem equitatum ducens, respirandi locum peditibus de-
dit, donec animum recollegissent. (2) Itaque Indorum exer-
citus ordinatione conspecta, non in mediam aciem, qua
parte elephantii objecti erant, et densa phalanx per intersti-
tia collocata, impetum facere statuit, id ipsum metuens
quod Porum ad ita instruendam aciem induxerat : sed ipse,
ut qui equitatu superior erat, assumpta majore equitum pa-
te in sinistrum Pori cornu movet, tanquam ea parte irrupturus-
(3) Cornum ad dextrum cornu mittit, suas et Demetrii tur-
mas ducentem, mandatis additis, ut quum barbari suum
equitatum adversus agmen equitum quod eos adoriebatur
ducerent, eorum terga premerent. Peditum autem phalan-
gem Seleuco, Antigene et Tauroni ducendam dedit, utque
non prius prælium ineant jubet, quam equitatum hostilem
et phalangem a suis equitibus perturbatam viderint.

4. Quumque intra teli jactum appropinquasset, confestim
sagittarios equestres circiter mille in sinistrum Indorum cor-
nu immittit, ut frequentia telorum et equorum irruptione
hostes ex ea parte constitutos turbarent. Ipse etiam equita-
tum amicorum apud se habens ad sinistrum barbarorum
cornu contendit, eo consilio ut circumagenda acie adhuc
perturbatos aggrediatur, antequam ipsorum equitatus in
phalangem constitueretur.

τεκόπτησαν ἐν τῷ ἔργῳ· ἐκόπτοντο δὲ
 ἀχρόθεν ἤδη προσκειμένων σφίσι τῶν
 τούτῳ ἵνα διέσχεν ἡ ἵππος ἡ Ἀλε-
 ξάνδρου ἐπεστράφησαν.

III.

καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς
 ἐπὶ τῇ ὁρχῇ τοῦ Ὑδάσπου
 ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς
 ὄντων, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν.
 μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν
 ἡσαν, ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ'
 ἡδὸν ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

2. Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀπο-
 δόντες τῶν δισμυρίων, ἵππεις δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ
 ἄρματα ζύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πύρου δύο παῖδες
 15 ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν
 καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἀρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἵπ-
 πῳ καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς Πύρου ζύμπαντες. * * *
 Ἐλέφαντες δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐ-
 τῶ ἐπίθανον. (3) Τῶν δὲ ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν
 20 ἀπὸ ἐκαστοῦ τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομέ-
 νων ἐς ὀδοῦντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεις δὲ τῶν
 μὴ ἱκανοῦσιν, οἱ δὲ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἦσαν, οἱ
 δὲ τῆς δὲ ἐταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν
 δὲ ἄλλων ἵππων ὡς διακόσιοι.

4. Πύρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδείξάμε-
 νος μὴ ὅτι στρατηγός, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναῖος,
 ὡς τῶν τε ἵππων τὸν φόνον κατείδε καὶ τῶν ἐλεφάντων
 τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγε-
 μόνων λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῶ οἱ
 25 πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἥτις Δαρειὸς ὁ μέγας βασι-
 λὺς ἐξάρχων τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, (6)
 ἀλλὰ ὅτε γὰρ ὑπέμενε τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ζυ-
 στήκας, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος, τετρωμένος δὲ τὸν
 δεξιὸν ὤμον, ὅν δὲ γυμνὸν μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ ἀνε-
 30 στρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἔρχεται αὐτῷ τὰ
 βέλῃ ὁ θώραξ, περιττὸς ὢν κατὰ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν
 ἀρμάνην, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν), τότε
 δὲ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. (6)
 καὶ Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα
 35 ἰδὼν ἐν τῇ μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. Πέμπει δὲ παρ'
 αὐτοῦ πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν Ἰνδόν· καὶ Ταξίλην προσ-
 τεύσας ἐπ' ὅσον οἱ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο τῷ ἐλέφαντι ὅς
 ἔφερε τὸν Πύρον ἐπιστῆσαι τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γὰρ
 εἶναι οἱ εἰσι φεύγειν, καὶ ἀκοῦσαι τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου
 40 λόγων. (7) Ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐχθρὸν ἐκ παλαιῶν τὸν Τα-
 ξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς ἀκοντίσων· καὶ ἂν καὶ κα-
 τάστανεν [ἂν] τυχόν, εἰ μὴ ὑποθάσας ἐκείνος ἀπήλασεν
 ἀπὸ τοῦ Πύρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδὲ
 45 ἐπὶ τῷ Πύρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ' ἄλλους τε ἐν
 αὐτῷ μέμπε καὶ δὲ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰνδόν, ὅτι φί-

omnes fere ea in pugna caesi sunt. Peditum etiam, irruen-
 tibus omni ex parte Macedonibus, magna strages edita est.
 Tum omnes, qua Alexandri equitatus spatium dabat, in
 fugam vertuntur.

CAP. XVIII.

Interea Craterus alique duces qui cum eo ad ripam Hy-
 daspis relictī fuerant, manifesta Alexandri victoria con-
 specta, amnem trajiciunt. Qui quidem non minorem fu-
 gentium Indorum caedem ediderunt, quippe qui integri
 fessis Alexandri militibus in insequendo succederent.

2. Caesi sunt ex Indis pedites paulo minus xx m, equites
 m m; currus omnes concisi. Duo Pori filii interfecti et
 Spitaces Indorum illius regionis praeses omnesque ele-
 phantorum et currum praefecti et equitatus ac peditatus
 Pori duces * * * Elephantī etiam qui in pugna caesi non
 erant, capti. (3) Ex peditatu Alexandri, qui vi m numero
 primum conflictum adierunt, lxxx summum desiderati;
 ex sagittariis equestribus, qui quidem primi pugnam ag-
 gressi sunt, x, ex amicorum equitatu xx, ex reliquo omni
 equitatu cc.

4. Porus qui in ea pugna rem praecclare gesserat, non du-
 cis solum verum etiam strenui militis officio functus, con-
 specta equitum caede, quumque elephantum alios prostra-
 tos, alios absque rectoribus tristes errare, peditatus etiam
 maximam partem interiisse cerneret: non tamen veluti
 magnus ille rex Darius ex suis fugam primus inivit, sed
 quamdiu partem aliquam Indorum pugnātem vidit, tam-
 diu etiam ipse conflit. (5) Quum vero in dextro humero,
 quem quidem solum in pugna nudum ferebat, vulnus ac-
 cepisset (nam lorica et robore et opere praeter ceteris eximia
 ut postea intuentibus adparuit, facile a reliquo corpore tela
 propulsabat) converso elephantō recessit. (6) Alexander,
 quod magnum ac generosum virum in pugna se praestit-
 tisset, salvum cupiebat. Ac primum quidem Taxilem In-
 dum ad eum mittit. Qui quum adequasset quousque per
 elephantum qui eum gestabat tutum erat, et Porum rogas-
 set ut sisteret elephantum (neque enim amplius fugere pos-
 se) uti Alexandri postulata acciperet: (7) hic viso Taxile
 vetere hoste, conversus in eum ferebatur, tanquam lancea
 petiturus; et fortassis interfecisset, nisi ille confestim
 cum equo e Pori conspectu se proripuisse. Alexander ne
 hanc quidem ob causam Poro succensebat; sed alios nihi-
 lomius submittebat, et in iis Meroem hominem Indum,

λον εἶναι ἐκ παλαιού τῳ Πώρῳ τὸν Μερὸν ἔμαθε.
(8) Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ
τοῦ δῆψους ἅμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα
καὶ κατέβη ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπιέ τε καὶ ἀνέψυξεν,
6 ἄγειν αὐτὸν σπουδῇ ἐκέλευσε παρ' Ἀλέξανδρον.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Καὶ ὁ μὲν ἤγετο· Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα,
ἐπύθετο, προσιπεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν
ἐταίρων ἀπαντᾷ τῳ Πώρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον
τό τε μέγεθος ἐθαύμαζεν, ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα
10 ξυμβαῖνον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου καὶ ὅτι οὐ δε-
δουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἀνὴρ
ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐ-
τοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον καλῶς ἡγωνισμένος. (2) Ἐν-
θα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσεῖπὼν αὐτὸν λέγειν
15 ἐκέλευσεν ὅ τι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρι-
νασθαι λόγος, ὅτι Βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξαν-
δρε. Καὶ Ἀλέξανδρος ἡσθεὶς τῷ λόγῳ, Τοῦτο μὲν
ἔσται σοι, ὦ Πῶρε, ἔφη, ἐμοῦ ἔνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἔνεκα
ὅ τι σοὶ φίλον ἀξίου. Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖ-
20 ναι. (3) Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ
ἡσθεὶς τὴν τε ἀρχὴν τῳ Πώρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν
ἔδωκε καὶ ἄλλην ἐτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὐσῃ πλεόνα-
να τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτὸς τε βασι-
λικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου
25 ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ
τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου
ποταμοῦ Ἰνδοὺς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο ἐπ' ἀρχοντος Ἀθη-
ναίους Ἡγεμόνος μηνὸς Μουνυχιῶνος.

4. Ἵνα δὲ ἡ μάχῃ ξυνέβη καὶ ἐνθεν ὁρμηθεὶς ἐπέ-
30 ρασε τὸν Ὑδάσπην ποταμόν, πόλεις ἐκτίσεν Ἀλεξάνδρος.
Καὶ τὴν μὲν Νίκαιαν τῆς νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν ἐπώνυ-
μον ὠνόμασε· τὴν δὲ Βουκέφαλα ἐς τοῦ ἵππου τοῦ
Βουκεφάλᾳ τὴν μνήμην, ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ, οὐ βλη-
θεὶς πρὸς οὐδενός, ἀλλ' ὑπὸ καμάτου τε καὶ ἡλικίας.
35 (5) Ἦν γὰρ ἀμφὶ τὰ τριάκοντα ἔτη, καματηρὸς γενόμε-
νος, πολλὰ δὲ πρόσθεν ξυγκαμῶν τε καὶ ξυγκινδυνεύσας
Ἀλεξάνδρῳ, ἀναβαινόμενός τε πρὸς μόνου Ἀλεξάνδρου
ὁ Βουκεφάλᾳς οὗτος, ὅτι τοὺς ἄλλους πάντας ἀπηξίου
ἀμβάτας, καὶ μεγέθει μέγας καὶ τῷ θυμῷ γενναῖος.
40 Σημεῖον δὲ οἱ ἦν βοὸς κεφαλὴ ἐγκεχαραγμένη, ἐφ' οὗ
καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο λέγουσιν ὅτι ἔφερεν· οἱ δὲ λέγουσιν
ὅτι λευκὸν σῆμα εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μέλας ὦν αὐ-
τός, εἰς βοὸς κεφαλὴν μάλιστα εἰκασμένον. (6) Οὗτος
ὁ ἵππος ἐν τῇ Οὐξίων χώρᾳ ἀφανῆς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ,
45 καὶ Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πάντας
ἀποκτενεῖν Οὐξίους, εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τὸν ἵππον·
καὶ ἀπήχθη εὐθὺς ἐπὶ τῷ κηρύγματι. Τοσφδε μὲν
σπουδῇ Ἀλεξάνδρῳ ἀμφ' αὐτὸν ἦν, τόσος δὲ Ἀλεξάν-
δρου φόβος τοῖς βαρβάροις. Καὶ ἐμοὶ ἐς τοσόνδε τετι-
50 μήσθω ὁ Βουκεφάλᾳς οὗτος Ἀλεξάνδρου ἔνεκα.

quum veterem ei cum Poro amicitiam intercedere acce-
pisset. (8) Porus Merois oratione audita quod vehementi
siti premebatur cum elephanto substitit atque ex eo de-
scendit. Quumque bibisset ac nonnihil respirasset, con-
tinuo se ad Alexandrum adduci jussit.

CAP. XIX.

Alexander ut eum a Meroe ductum appropinquare intel-
lexit, nonnihil ante aciem progressus, amicis aliquot comi-
tatus Poro obviam ivit. Equumque sistens, magnitudinem
Pori (erat enim quinque cubitis procerior) et pulchritudi-
nem simul admiratus est quodque nullum dejecti animi si-
gnum prae se ferre videretur, sed ut generosus cum gene-
roso viro congredetur, pro regno suo adversus alium
regem fortiter praeliatus. (2) Tum Alexander prior eum
compellans, quid sibi fieri cuperet dicere jussit. Cui Po-
rus respondisse ferunt, Ut me regie tractes Alexander.
Porro Alexander ea oratione delectatus, Hoc tibi, inquit,
Pore, mea causa continget: tu quod tua causa tibi gratum
sit postula. Cui Porus, omnia iis quae dixisset contineri,
respondit. (3) Quo responso laetior Alexander Poro re-
gnum Indorum restituit, et ultra pristinum imperium aliam
ei regionem vetere ampliorem adjecit. Atque ita et regie
hominem generosum tractavit, et fido in posterum amico
ad omnia est usus. Hujusmodi exitum habuit pugna
Alexandri adversus Porum et Indos trans Hydaspen amnem
colentes, archonte Athenis Hegemone, mense Munychione.

4. Porro eo loco quo et pugna commissa fuerat et quo
ad trahendum Hydaspen moverat, urbes condidit, atque
alteram quidem a victoria adversus Indos parta Nicæam
appellavit: alteram, Bucephalam in equi sui Bucephali me-
moriā, qui quidem eo loci interiit, non quidem ab ali-
quo vulneratus, sed laboribus pariter atque ætate fractus,
(5) siquidem trigesimum annum agebat, quum hæc defa-
tigatio ei accideret. Multos vero etiam antea labores, mul-
taque pericula cum Alexandro obierat, solumque Alexan-
dram sessorem admittebat, reliquos rejiciebat, magnitu-
dine simul corporis eximia atque animo generoso prædi-
tus. Nota ei impressa erat bovis caput, cujus etiam causa
nomen ei Bucephalo inditum est; vel quod, ut aliis pla-
cet, quum ipse nigri coloris esset, albam in capite notam
haberet, bovis capiti perquam similem. (6) Hunc ipsam
equum quum in Uxiorum regione amisisset Alexander, per
universam regionem proclamari jussit, nisi equum ei redue-
cerent, se Uxios omnes ad internecionem interfectorum.
Ad hoc edictum equus statim reductus fuit. Adeo hic carus
Alexandro; et Alexander terribilis barbaris fuit. Et hæc
quidem in laudem Bucephali Alexandri causa dicta sint.

ΚΕΦ. Κ'.

CAP. XX.

Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἐπειδὴ οἱ ἀποθανόντες ἐν τῇ μάχῃ κεκόσμητο τῷ πρόποντι κόσμῳ, ὁ δὲ τοῖς θεοῖς τὰ νομιζόμενα ἐπινίκια ἔθουε, καὶ ἄγων ἐποιεῖτο αὐτῷ γυμνικός καὶ ἱππικός αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου.
 5 ἵνα περ τὸ πρῶτον διέβη ἅμα τῷ στρατῷ. (2) Κράτερον μὲν δὴ ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς ὑπελείπετο, τὰς πόλεις ἄστινας ταύτῃ ἐκτιζεν ἀναστήσοντά τε καὶ ἐκτειχιούοντα· αὐτὸς δὲ ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ τοὺς προσχώρους τῇ Πύρῳ ἀρχῇ Ἰνδούς. Ὄνομα δὲ ἦν τῷ ἔθνει
 10 Γλαυγανίαι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ὡς δὲ Πτολεμαῖος, Γλαῦσαι· ὁποτέρως δὲ ἔχει τὸ ὄνομα οὐ μοι μέλει. (3) Ἐπῆει δὲ τὴν χώραν αὐτῶν Ἀλέξανδρος τῶν τε ἐταίρων ἱππέων ἔχων τοὺς ἡμίσεας καὶ τῶν πεζῶν ἀπὸ φάλαγγος ἐκάστης ἐπιλέκτους καὶ τοὺς ἱπποτοξότας
 15 ἱμῶντας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξότας· καὶ προσχώρουν αὐτῷ ὁμολογία πάντες. (4) Καὶ ἔλαβε πόλεις μὲν ἐς τριάκοντα καὶ ἐπτὰ, ὧν ἵνα ὀλιγοστοὶ ἦσαν ὀκλήτορες πεντακισχιλίων οὐκ ἐλάττους ἦσαν, πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ τοὺς μυρίους· καὶ χώρας πλήθει
 20 τε πολλὰς ἔλαβε καὶ πολυανθρώπους οὐ μείον τῶν πόλεων. Καὶ ταύτης τῆς χώρας Πύρῳ ἀρχεῖν ἔδωκε· καὶ Ταξίλῃ δὲ διαλλάττει Πύρῳ καὶ Ταξίλῃ ἀποκίμαι ὅπισθε ἐς τὰ ἦθη τὰ αὐτοῦ.

1. Ἐν τούτῳ δὲ παρὰ τε Ἀβισάρου πρέσβεις ἦγον, ἐνδόντες αὐτὸν τε Ἀλεξάνδρῳ Ἀβισάρην καὶ τὴν χώραν ὅσης ἦρχε. Καίτοι πρό γε τῆς μάχης τῆς πρὸς Πύρῳ γενομένης Ἀλεξάνδρῳ ἐπενόει Ἀβισάρης καὶ αὐτὸς ξὺν Πύρῳ τάσσεσθαι· τότε δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τῇ αὐτοῦ ξὺν τοῖς ἄλλοις πρέσβεσι παρ' Ἀλέξανδρον
 20 ἔκρινε, χρήματά τε κομίζοντα καὶ ἐλέφαντας τεσσαράκοντα ὄωρον Ἀλεξάνδρῳ. (6) Ἦγον δὲ καὶ παρὰ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν πρέσβεις παρ' Ἀλέξανδρον καὶ παρὰ Πύρῳ ἀλλοῦ τοῦ ὑπάρχου Ἰνδῶν. Ἀλέξανδρος δὲ διὰ τὰς αἰτίας Ἀβισάρην ἰέναι παρ' αὐτὸν κελεύει,
 25 ἐπαπειλῆσας, εἰ μὴ ἔλθοι, ὅτι αὐτὸν ὀφεται ἔχοντα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἵνα οὐ χαίρῃσιν ἰδῶν.

7. Ἐν τούτῳ δὲ Φραταφέρνης τε ὁ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίας σατράπης τοὺς καταλειφθέντας παρὰ οἱ Θράκας ἔχων ἦκεν ὡς Ἀλέξανδρον καὶ παρὰ Σισικόττου
 30 τοῦ Ἀσσηνῶν σατράπου ἄγγελοι, ὅτι τὸν τε ὑπάρχον σφῶν ἀπεκτονόντες εἶεν οἱ Ἀσσηνοὶ καὶ ἀπ' Ἀλεξάνδρου ἀφροστηχότες. Καὶ ἐπὶ τούτους Φίλιππον ἀπέμκει καὶ Τυριάσπην σὺν στρατιᾷ, τὰ περὶ τὴν Ἀσσηνῶν χώραν καταστησόμενους καὶ κοσμήσοντας.

8. Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ποταμὸν προῦχώρει. Τούτου τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὸ μέγεθος μό-
 35 νο τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν Πτολεμαῖος ὁ Ἀγίου ἀνέγραψεν· εἶναι γὰρ ἵνα ἐπέρσεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῶν πλοίων τε καὶ τῶν διφθερῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ τὸ μὲν ἤνμα ὀξὺ τοῦ Ἀκεσίνου πέτραις μεγάλαις καὶ ὀξείαις,
 40 καὶ ὃν φερόμενον βίᾳ τὸ ὕδωρ κυμαίνεσθαι τε καὶ χυλάειν· τὸ δὲ εὖρος σταδίου ἐπέχει πεντεκαίδεκα.

Alexander quum iis qui in pugna cecidissent debitum honorem persolvisset, sacrificiaque consueta diis pro victoria fecisset, ludis etiam gymniciis atque equestribus ad Hydaspis ripam habitis, (2) eo loco quo primum cum exercitu trajecit, Craterum cum parte copiarum reliquit, qui urbes quas ibi condere cœperat exadificaret, muroque cingeret. Ipse in Indos Pori regno finitimos movit. Hi Glauganicæ, ut auctor est Aristobulus, dicebantur : ut vero Ptolemæus, Glausæ; quonam nomine rectius appellati fuerint non ego curo. (3) Alexander regionem eorum ingressus est, equitatus amicorum alteram partem apud se habens, et ex singulis peditum phalangibus selectissimos quosque, equestres sagittarios omnes, Agrianos præterea et sagittarios. Nec mora, omnes se ei dediderunt. (4) Adhæc urbes xxxvii recepit, quarum quæ minima erat, non minus vii incolarum habebat : multæ vero etiam ultra xii. Pagorum quoque magnum numerum cepit, atque eos quidem non minus quam urbes ipsas incolarum frequentia celebres. Totius vero hujusce regionis imperium Poro dedit. Taxilem etiam Poro conciliatum in suas sedes dimittit.

5. Per id tempus legati ab Abisare venerunt; Abisarem ipsum totamque ejus regionem dedit. Porro ante pugnam cum Poro commissam statuerat Abisares copias suas cum Poro conjungere. Tum vero fratrem suum aliosque legatos ad Alexandrum cum pecuniis et elephantis xl misit. (6) Venerunt etiam legati ab Indis qui libere suis legibus utentes vivunt, et a Poro alio Indorum præfecto. Alexander confestim Abisarem ad se venire jubet, minatus nisi pareret se cum exercitu magno ejus malo ad ipsum venturum.

7. Dum hæc geruntur, Phrataphernes Parthorum atque Hyrcaniæ satrapa cum Thracibus sibi commissis ad Alexandrum venit; et nuntii a Sisicotto Assacenorum satrapa, Assacenos interfecto prætore ab Alexandro defecisse nuntiantes. Adversus hos Philippum et Tyriaspem cum exercitu mittit, qui Assacenorum motus compescaut, et provinciam regant.

8. Ipse ad Acesinem amnem movit. Hujus amnis solius ex Indiæ fluminibus magnitudinem Ptolemæus Lagi filius descripsit. Esse enim, ea parte qua Alexander cum navigiis et pellibus cum exercitu transmisit, rapidum Acesinis cursum magnis asperisque cautibus interjectis, quibus illis ac percussæ undæ ingentes aestus strepitusque concitant. Latitudinem vero esse quindecim stadiorum. (9)

(9) Καὶ τοῖς μὲν δὴ ἐπὶ τῶν διφθερῶν περῶσιν εὐμαρῇ γενέσθαι τὸν πόρον· τοὺς δὲ ἐν τοῖς πλοίοις διαβαίνοντας ἐποκειλάντων πολλῶν πλοίων ἐπὶ ταῖς πέτραις καὶ ξυναραχθέντων οὐκ ὀλίγους αὐτοῦ ἐν τῷ ὕδατι διαφθαρῆναι. Εἴη ἂν οὖν ἐκ τοῦδε τοῦ λόγου ξυντιθέντι τεκμηριῶσθαι ὅτι οὐ πόρῳ τοῦ ἀληθοῦς ἀναγέγραπται τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ μέγεθος ὅσοις ἐς τεσσαράκοντα σταδίους δοκεῖ τοῦ Ἰνδοῦ εἶναι τὸ εὖρος ἵνα μέσῳς ἔχει αὐτὸς αὐτοῦ ὁ Ἰνδός· ἵνα δὲ στενωτάτος τε καὶ διὰ σπινύτητα βαθύτατος, ἐς τοὺς πεντεκαίδεκα συνάγεσθαι καὶ ταῦτα πολλαχῇ εἶναι τοῦ Ἰνδοῦ. Καὶ γὰρ καὶ τοῦ Ἀκεσίνου τεκμαιρόμαι ἐπιλέσθαι Ἀλέξανδρον ἵνα περ τὸ πλατύτατον ἦν τοῦ πόρου, ὡς σχολαιτέρῳ χρήσασθαι τῷ ρεύματι.

ΚΕΦ. ΚΑ.

15 Περάσας δὲ τὸν ποταμὸν Κοῖνον μὲν ξὺν τῇ αὐτοῦ τάξει ἀπολείπει αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ, προστάξας ἐπιμελείσθαι τῆς ὑπολειμμένης στρατιᾶς τῆς διαβάσεως, οἱ τὸν τε σίτον αὐτῷ τὸν ἐκ τῆς ἡδὴ ὑπηκόου τῶν Ἰνδῶν χώρας καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρακομίζειν ἐμελλον. (2) Πῶρον δὲ ἐς τὰ αὐτοῦ ἦθι ἀποπέμπει, κελεύσας Ἰνδῶν τε τοὺς μαχιμωτάτους ἐπιλεξάμενον καὶ εἴ τινας παρ' αὐτῷ ἔχοι ἐλέφαντας, τοὺς τοὺς δὲ ἀναλαβόντα ἰέναι παρ' αὐτόν. Αὐτὸς δὲ Πῶρον τὸν ἕτερον τὸν κακόν, ὅτι ἐξηγγέλθη πεφευγέναι ἀπολιπὼν τὴν 20 χώραν ἧς ἤρχεν, ἐπενόει διώκειν ξὺν τοῖς κουφοτάτοις τῆς στρατιᾶς. (3) Ὁ γὰρ Πῶρος οὗτος, ἔστε μὲν πολέμια ξυνειστέλλει Ἀλεξάνδρῳ τὰ πρὸς τὸν ἄλλον Πῶρον, πρέσβεις παρ' Ἀλεξάνδρῳ πέμπων, αὐτόν τε καὶ τὴν ὑπὸ οἱ χώραν ἐνεδίδου Ἀλεξάνδρῳ, κατὰ ἔχθος 30 τὸ Πῶρου μᾶλλον ἢ φιλίας τῇ Ἀλεξάνδρου· ὥς δὲ ἀφειμένον τε ἐκείνον καὶ πρὸς τῇ αὐτοῦ καὶ ἀλλῆς πολλῆς ἄρχοντα ἔμαθε, τότε δὴ φοβηθείς, οὐχ οὕτω τι Ἀλεξάνδρον, ὡς τὸν Πῶρον ἐκείνον τὸν δμῶνυμον, φεύγει τὴν ἑαυτοῦ, ἀναλαβὼν δσους τῶν μαχίμων 35 ξυμπείσαι ἡδυνήθη μετασχεῖν οἱ τῆς φυγῆς.

4. Ἐπὶ τοῦτον ἐλαύνων Ἀλεξάνδρος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸν Ὑδραῶτην ποταμόν, ἄλλον αὖ τοῦτον Ἰνδὸν ποταμόν, τὸ μὲν εὖρος οὐ μείονα τοῦ Ἀκεσίνου, δξύτητι δὲ τοῦ βροῦ μείονα. Ὅσῃν δὲ τῆς χώρας ἔστε ἐπὶ τὸν 40 Ὑδραῶτην ἐπῆλθε, φυλακὰς ὑπέλιπεν ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις χωρίοις, ὅπως οἱ ἀμφὶ Κράτερόν τε καὶ Κοῖνον δι' ἀσφαλείας ἐπέρχοντο τῆς χώρας τὴν πολλὴν προνομούμεντες. (6) Ἐνταῦθα Ἡραιστίωνα μὲν ἐκπέμπει, δούς αὐτῷ μέρος τῆς στρατιᾶς, πεζῶν μὲν φάλαγγας 45 δύο, ἱππέων δὲ τὴν τε αὐτοῦ καὶ τὴν Δημητρίου ἱπαρχίαν καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, ἐς τὴν Πῶρου τοῦ ἀφιστηκότος χώραν, κελεύσας παραδιδόναι ταύτην Πῶρῳ τῷ ἄλλῳ, καὶ εἰ δὴ τινα πρὸς ταῖς ὄχθαις τοῦ Ὑδραῶτου ποταμοῦ αὐτόνομα ἔθνη Ἰνδῶν νέμεται, καὶ 50 ταῦτα προσαγαγόμενον τῷ Πῶρῳ ἄρχειν ἐγγερίσαι. (6) Αὐτὸς δὲ ἐπέρα τὸν Ὑδραῶτην ποταμόν, οὐ καθάπερ τὸν

Atque iis quidem qui utribus transportati sunt facilem trajectum fuisse : eorum vero qui navibus transvecti sunt, quum pleraque cautibus illis rumperentur, non paucos in amne periisse. Ex quibus verbis facile quis colligere queat, non multum a vero abhorreere quod de Indi amnis magnitudine scriptum est ab iis qui latitudinem xl. stadiorum esse statuunt ubi latissimus is sit : ubi vero angustissimus et ob angustiam profundissimus, in xv stadia contrahi. Atque hanc quidem mediam fere esse Indi fluminis plerisque in locis latitudinem. Etenim existimaverim Alexandrum ad Acesinem quoque trajiciendum eam partem delegisse qua maxime amplius ejus cursus eaque de causa minus rapidus esset.

CAP. XXI.

Transmisso itaque flumine, Coenum cum suis copiis ad ripam relinquit, qui reliqui exercitus transitum curaret, qui et frumentum et alia necessaria ex regione Indorum quae ei jam parebat allaturi erant. (2) Porum in regnum suum remittit, mandatis additis, ut lectissimis Indorum qui bellicosissimi haberentur copiis, et elephantis (si quos haberet) collectis ad se veniret. Ipse vero alium illum Porum hominem malum, qui deserta provincia cui praerat fugiae nuntiabatur, cum expeditissimo milite insequi statuit. (3) Porus enim hic, quamdiu Alexander cum altero Poro bellum gerebat, legationes ad Alexandrum mittens se pariter et regionem cui imperabat Alexandro dedebat, magis odio Pori quam amore Alexandri motus. Quum autem Porum ad Alexandrum venisse, et regnum suum idque multo auctius ei restitutum esse cognovit, non tam Alexandri quam Pori, qui ejusdem cum ipso nominis erat, metu e provincia sua aufugit, omnibus iis qui bello apti essent, (quibus quidem persuadere potuit ut fugae comites essent) secum sumptis.

4. In hunc profectus Alexander ad Hydraoten alium Indiae fluvium pervenit, latitudine quidem Acesine nihilo minorem, cursus vero rapiditate inferiorem. Et per omnem regionem praesidia idoneis locis posuit, ut Craterus et Coenus tuto ad se pervenirent, frumento per maximam regionis partem direpto. (5) Deinde Hephæstioni partem exercitus committens, peditum scilicet phalanges duas, ex equitibus Demetrii agmen et suum ipsius, et sagittariorum dimidiam partem, eum in Pori illius qui aufugerat regionem mittit, eamque ut alteri Poro tradat jubet. Et si quae aliae ad ripam Hydraotis fluvii gentes Indorum essent libere suis legibus viventes, earum omnium gubernationem Poro det. (6) Ipse Hydrao-

Ἀκεσίνην χαλεπῶς. Προχωροῦντι δὲ αὐτῷ ἐπ' ἔκεινα τῆς ὁχθῆς τοῦ Ὑδραΐου τοὺς μὲν πολλοὺς καθ' ὁμολογίαν προσχωρεῖν ξυνέβαινεν, ἥδη δὲ τινὰς ξὺν ὅπλοις ἀπαντήσαντας· τοὺς δὲ καὶ ὑποφύγοντας ἐλὼν βία κα-
1 τιστρέψατο.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἐν τούτῳ δὲ ἐξαγγέλλεται Ἀλεξάνδρῳ τῶν αὐτο-
νόμων Ἰνδῶν ἄλλους τέ τινὰς καὶ τοὺς καλουμένους
Καθαίους αὐτοὺς τε παρασκευάζεσθαι ὡς πρὸς μάχην,
εἰ προσάγοι τῇ χώρᾳ αὐτῶν Ἀλέξανδρος, καὶ ὅσα θμορά
10 σρισιν ὡσαύτως αὐτόνομα, καὶ ταῦτα παρακαλεῖν ἐς τὸ
ἔργον· (α) εἶναι δὲ τὴν τε πόλιν ὀχυρὰν πρὸς ἣν ἐπενδύον
ἀγωνίσασθαι· Σάγγαλα ἦν τῇ πόλει ὄνομα, καὶ αὐτοὶ
οἱ Καθαῖοι εὐτολμότατοί τε καὶ τὰ πολέμια κράτιστοι
ἐνομίζοντο· καὶ τούτοις κατὰ τὰ αὐτὰ Ὀξυδράκαι ἄλλο
15 Ἰνδῶν ἔθνος, καὶ Μαλλοί, ἄλλο καὶ τοῦτο· ἐπεὶ καὶ
ὧλῃ πρόσθεν στρατεύσαντας ἐπ' αὐτοὺς Πῶρόν τε καὶ
Ἀδισάρην ξὺν τε τῇ σφετέρᾳ δυνάμει καὶ πολλὰ ἄλλα
ἐθῆ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ἀναστήσαντας οὐδὲν πρά-
ξαντας τῆς παρασκευῆς ἀξίον ξυνέβη ἀπελθεῖν.

2. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, σπουδῇ ἤλαυνεν
ὡς ἐπὶ τοὺς Καθαίους. Καὶ δευτεραῖος μὲν ἀπὸ τοῦ
ποταμοῦ τοῦ Ὑδραΐου πρὸς πόλιν ἦκεν ἢ ὄνομα Πίμ-
πραμα· τὸ δ' ἔθνος τοῦτο τῶν Ἰνδῶν Ἀδραῖσται ἐκα-
λοῦντο. Οὗτοι μὲν δὴ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ Ἀλε-
25 ξάνδρῳ. (α) Καὶ Ἀλέξανδρος ἀναπαύσας τῇ ὑστεραίᾳ
τὴν στρατιάν, τῇ τρίτῃ προὔχωρει ἐπὶ τὰ Σάγγαλα,
ὅτε οἱ Καθαῖοι τε καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι αὐτοῖς ξυνε-
ληλυθότες πρὸ τῆς πόλεως παρατεταγμένοι ἦσαν ἐπὶ
γῆλοφου οὐ πάντῃ ἀποτόμου· κύκλῳ δὲ τοῦ γηλόφου
30 ἑμῆς περιστήσαντες ἐντὸς αὐτῶν ἐστρατοπέδευον,
ὡς τριπλοῦν χάρακα προβεβλήσθαι πρὸ τῶν ἀμαξῶν.
(β) Ἀλέξανδρος δὲ τό τε πλήθος κατιδὼν τῶν βαρβάρων
καὶ τοῦ χωρίου τὴν φύσιν, ὡς μάλιστα πρὸς τὰ παρόντα
ἐγκαρῶοι ἐφαίνετο παρετάσσετο· καὶ τοὺς μὲν ἱπποτοξό-
35 τας εὐθὺς ὡς εἶγεν ἐκπέμπει ἐπ' αὐτοὺς, ἀκροβολίζεσθαι
καλεῖντας περιπτεύοντας, ὡς μήτε ἐκδρομὴν τινα ποιή-
σασθαι τοὺς Ἰνδοὺς πρὶν ξυνταχθῆναι αὐτῷ τὴν στρα-
τιάν καὶ ὡς πληγὰς γίνεσθαι αὐτοῖς καὶ πρὸ τῆς μάχης
ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος. (α) Αὐτὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ δε-
40 ξιοῦ κέρως τῶν ἱππέων τὸ ἄγλημα κατέστησε καὶ τὴν
κλείτου ἱππαρχίαν, ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ὑπα-
σπιστάς, καὶ ἐπὶ τούτοις τοὺς Ἀγριαῖνας· κατὰ δὲ τὸ
ἐκόντημον Περδίκκας αὐτῷ ἐτέτακτο, τὴν τε αὐτοῦ ἔχων
ἱππαρχίαν καὶ τὰς τῶν πεζεταίων τάξεις· ἐπὶ κέρως
45 δὲ ἐκατέρου οἱ τοξόται αὐτῷ διγῇ διακριθέντες ἐτάχθη-
σαν. (γ) Ἐκτάσσοντι δὲ αὐτῷ παρεγένοντο καὶ οἱ ἀπὸ τῆς
ὀπισθοφυλακίας πεζοὶ τε καὶ ἱππεῖς. Καὶ τούτων τοὺς
μὲν ἱππείας ἐπὶ τὰ κέρατα διελὼν παρήγαγεν· ἀπὸ δὲ
τῶν πεζῶν τῶν προσγενομένων πυκνότεραν τὴν ξύγ-
50 κλεισιν τῆς φάλαγγος ποιήσας, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὴν
ἱππὸν τὴν ἐπὶ τοῦ δεξιῷ τεταγμένην παρήγαγεν ἐπὶ

ten fluvium non ita difficulter atque Acesinem trajecit.

Dehinc ultra ripam Hydraotis progressus, plerosque dedi-
tione recepit: nonnullos etiam cum armis occurrentes, alios
vero fugientes captos vi subegit.

CAP. XXII.

Inter hæc Alexandro nuntiatur alios quosdam Indos libe-
ros et Catharos paratos esse, si eo exercitum duceret, pu-
gnam experiri, reliquosque finitimos, qui sicut ipsi libere
viverent, ad societatem sollicitare: (2) urbem vero ad quam
confligere statuissent, nomine Sangala, munitam esse. Ca-
thæi quoque strenui in primis rei que bellicæ peritissimi ha-
bebantur. Cum his conspirasse Oxydracas aliam Indorum
gentem, et Mallos aliam ab his diversam; adversus quos
paulo ante et Abisares et Porus conjunctis copiis, ac multis
Indorum in societatem adscitis, profecti, quum nihil tanto
belli apparatu dignum gessissent, recesserant.

3. Hæc ut Alexandro nuntiata sunt, confestim in Cathæos
contendit, et secundis castris ab Hydraote fluvio ad urbem
pervenit cui Pimprama nomen est. Ea Indorum gens
Adraistæ vocabantur. Ii statim pactionibus deditionem fe-
cerunt. (4) Alexander postero die militibus ad quietem
dato, tertio die Sangala profectus est, ubi et Cathæi alii-
que his finitimi qui sese his junxerant, ante urbem in
colle non omnino arduo instructa acie stabant. Hunc col-
lem velut triplici vallo in orbem curribus dispositis munie-
rant, castris in medio locatis. (5) Alexander naturam loci
hostiumque multitudinem contemplatus, quomodo commo-
dissimum visum est aciem instruxit, et sagittarios equestres,
uti erant, continuo qui adequitantes hostem telis lacessant
emittit, ne nimirum Indi nondum satis instructa Macedo-
num acie excursionem aliquam faciant, utque Indis intra
ipsa munimenta consistentibus ante pugnam damnum in-
ferretur. (6) Dehinc equitum agema ad dextrum cornu
constituit, quibus Cliti equitum præfecturam adjunxit.
Proximos his scutatos locat, deinde Agrianos. Ad sinistrum
cornu Perdiccam statuit, sua equestri præfectura et pedi-
tum amicorum agminibus instructum; sagittarios in utrum-
que cornu divisit. (7) Alexandro ita aciem instruyente,
pedites atque equites qui novissimo agmini præsidio erant
adveniunt. Atque ex his quidem equites cornibus admovit:
ex peditibus vero qui accesserant, phalangis structura con-
fertiore effecta, ipse assumpto equitatu quem ad dextram

τάς κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἰνδῶν ἀμάξας. Ταύτη γὰρ εὐπροσδύτερον αὐτῷ ἐφαίνετο τὸ χωρίον καὶ οὐ πυκναὶ ὡσαύτως αἱ ἀμάξαι ἐφειστήκεσαν.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ὡς δὲ ἐπὶ τὴν ἵππον προσαγαγοῦσαν οὐκ ἐξέδραμον
οἱ Ἰνδοὶ ἔξω τῶν ἀμαξῶν, ἀλλ' ἐπιβεθηκότες αὐτῶν
ἀφ' ὑψηλοῦ ἠκροβολίζοντο, γνοὺς Ἀλέξανδρος ὅτι οὐκ
εἴη τῶν ἵππεων τὸ ἔργον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου
πεζὸς ἐπῆγε τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα. (2) Καὶ ἀπὸ
μὲν τῶν πρώτων ἀμαξῶν οὐ χαλεπῶς ἐβιάσαντο οἱ
10 Μακεδόνες τοὺς Ἰνδοὺς· πρὸ δὲ τῶν δευτέρων οἱ Ἰνδοὶ
παραταξάμενοι βῆσαν ἀπεμάχοντο, οἷα δὴ πυκνότεροί
τε ἐφειστήκότες ἐν ἐλάττονι τῷ κύκλῳ καὶ τῶν Μακε-
δόνων οὐ κατ' εὐρυχωρίαν ὡσαύτως προσαγόντων σφί-
σιν, ἐν ᾧ τὰς τε πρώτας ἀμάξας ὑπεξῆγον καὶ κατὰ τὰ
15 διαλείμματα αὐτῶν ὡς ἑκάστοις προὔχῳρι ἐτάκτως
προσέβαλλον· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τούτων ὁμοῦ ἐξώσθησαν οἱ
Ἰνδοὶ βιασθέντες πρὸς τῆς φάλαγγος. (3) Οἱ δὲ οὐκέτι
ἐπὶ τῶν τρίτων ἕμενον, ἀλλ' ὡς τάχους εἶχον φυγῇ
εἰς τὴν πόλιν κατελείσθησαν. Καὶ Ἀλέξανδρος ταύ-
20 τὴν μὲν τὴν ἡμέραν περιστρατοπέδευσε τοῖς πεζοῖς τὴν
πόλιν ὅσα γε ἡδυνήθη αὐτῷ περιβαλεῖν ἡ φάλαγξ· ἐπὶ
πολὺ γὰρ ἐπέγον τὸ τεῖχος τῷ στρατοπέδῳ κυκλώσα-
σαι οὐ δυνατόν ἐγένετο· (4) κατὰ δὲ τὰ διαλείποντα
αὐτοῦ, ἵνα καὶ λίμνη οὐ μακρὰν τοῦ τείχους ᾤν, τοὺς
25 ἵππεας ἐπέταξεν ἐν κύκλῳ τῆς λίμνης, γνοὺς οὐ βα-
θεῖαν οὔσαν τὴν λίμνην καὶ ἅμα εἰκάσας ὅτι φοβεροὶ
γινόμενοι οἱ Ἰνδοὶ ἀπὸ τῆς προτέρας ἡττης ἀπολείψουσι
τῆς νυκτὸς τὴν πόλιν. (5) Καὶ ξυνέβη οὕτως ὅπως
εἰκάσεν· ἀμφὶ γὰρ δευτέραν φυλακὴν ἐκπίπτοντες ἐκ
30 τοῦ τείχους οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἐνέκυρσαν ταῖς προφυλα-
καῖς τῶν ἵππεων, καὶ οἱ μὲν πρώτοι αὐτῶν κατεκόπη-
σαν πρὸς τῶν ἵππεων· οἱ δὲ ἐπὶ τούτοις αἰσθόμενοι ὅτι
φυλάσσεται ἐν κύκλῳ ἡ λίμνη ἐς τὴν πόλιν αὐθις ἀνε-
χώρησαν.
35 ε. Ἀλέξανδρος δὲ χάρακί τε διπλῷ περιβάλλει ἵνα περ
μὴ εἶργεν ἡ λίμνη τὴν πόλιν καὶ φυλακὰς ἐν κύκλῳ
τῆς λίμνης ἀκριβεστέρας κατέστησεν. Αὐτὸς δὲ μη-
χανὰς προσάγειν τῷ τείχει ἐπενόει, ὡς κατασειεῖν τὸ
τείχος. Αὐτομολήσαντες δὲ αὐτῷ τῶν ἐκ τῆς πόλεως
40 τινες φράζουσιν ὅτι ἐν νύξῳ ἔχοιεν αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυ-
κτὸς ἐκπίπτειν ἐκ τῆς πόλεως οἱ Ἰνδοὶ κατὰ τὴν λίμνην
ἵνα περ τὸ ἐκλίπεις ᾤν τοῦ χάρακος. (7) Ὁ δὲ Πτολε-
μαῖον τὸν Λάγου ἐπιτάττει ἐνταῦθα, τῶν τε ὑπασπιστῶν
αὐτῷ ὁὐς χιλιαρχίας τρεῖς καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ζυμπαν-
45 τας καὶ μίαν τάξιν τῶν τοξοτῶν, ἀποδείξας τὸ χωρίον
ἥπερ μάλιστα εἶκαζε βιάσεσθαι τοὺς βαρβάρους· Σὺ δὲ
ἐπειδὴν αἰσθῇ, ἔρη, βιαζομένους ταύτη, αὐτὸς μὲν
ξύν τῇ στρατιᾷ εἶργειν τοὺς βαρβάρους τοῦ πρόσω, τὸν
δὲ σαλπικτὴν κέλευε σημαίνειν· ὑμεῖς δέ, ἄνδρες ἡγε-
50 μόνες, ἐπειδὴν σημανθῇ, ξύν τοῖς καθ' αὐτοὺς ἑκάστοι

statuerat, in currus Indorum ad lavam collocatos duxit.
Hac enim facilius ad collem aditus fore videbatur, neque
ita densus erat ex hac parte curruum ordo.

CAP. XXIII.

Postquam vero Indi adversus adductum equitatum extra
currus non procurrent, sed conscensis iis tela ex editiore
loco torquerent, equitatum parum idoneum ad hanc rem
ratus, desiliens ex equo Alexander pedes ipse peditum pha-
langem in eos duxit. (2) Atqui a prima curruum serie non
difficiliter Indi a Macedonibus sunt repulsi. Ad secundum
vero ordinem conferti facilius sese tuebantur, quippe quod
et densiores in minori orbe curribus insisterent, et Mace-
dones non ita spatioso loco in eos ferrentur dum et primos
currus submovebant, et per illorum interstitia, prout
quisque poterat, inordinate irrumpebant. Ceterum iis etiam
curribus Indi a phalange depulsi sunt. (3) Neque in tertio
curruum ordine diutius restiterunt, sed fuga quam celerissima
potuerunt sese in urbem receperunt: quibus ea conclusis,
Alexander eo ipso die peditum copiis, qualenus phalanx
sufficiebat, oppidum obsedit. Murus enim in circuitu am-
plior erat, quam ut ab exercitu totus in orbem cingi posset.
(4) Vacuis vero peditatu locis, ubi et stagnum quoddam non
procul a muris situm erat, equitatum circa hoc stagnum
collocavit, sciens stagnum id parum profundum esse simul-
que facile conjiciens, Indos cladis acceptæ metu percubos
noctu urbem deserturos. (5) Quod quidem ita ut cogitaret
evenit. Nam circiter secundam noctis vigiliam plerique
eorum urbe elapsi, in equitum procubias inciderunt. Quo-
rum quidem primi ab equitibus cæsi sunt: alii hos secuti
quum stagnum equitatu circumsessum esse sensissent,
rursus in urbem sese receperunt.

6. Alexander urbem, ea parte qua stagnum impedi-
cebat, duplici vallo in orbem cingit, et accuratiores ad
circuitum stagni custodias locat. Ipse tormenta muris ad-
movere eosque quatere statuit, quum transfugæ quidam ex
urbe ad eum venientes nuntiarunt Indos ea nocte ex urbe
sese subducere constituisse circa stagnum ea parte qua val-
lum desinebat. (7) Alexander Ptolemæum Lagi f. eo loco
statuit, scutatorum tria millia ei adjungens, Agrianos omnes,
unumque sagittariorum agmen, ostenso loco qua verisimile
erat barbaros erupturos: mandatis additis, ut simulac eos
eruptionem tentantes sensisset, ipse cum exercitu transitu
prohibeat: tubicini ut signum tuba det jubeat. Ducibus
etiam imperat, ut statim audito signo cum suis quisque

ξυντεταγμένοι ἵνα ἐπὶ τὸν θόρυβον ἴν' ἂν ἡ σάλπιγξ παρκαλῇ. Ἀποστατήσω δὲ οὐδὲ ἐγὼ τοῦ ἔργου.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ὁ μὲν ταῦτα παρήγγειλε· Πτολεμαῖος δὲ ἀμάξας τε ἐκ τῶν ἀπολελειμμένων ἐν τῇ πρώτῃ φυγῇ ἀμαζῶν ταύτῃ ξυναγαγὼν ὡς πλείστας κατέστησεν ἐγκαρσίας, ἵνα πολλὰ ἐν νυκτὶ τὰ ἀπορα φαίνηται τοῖς φεύγουσι, καὶ τοῦ χάρακος τοῦ κεκομμένου τε καὶ οὐ καταπηγθέντος συνῆσαι ἄλλη καὶ ἄλλη ἐκέλευσεν ἐν μέσῳ τῆς τε λίμνης καὶ τοῦ τεύχους. Καὶ ταῦτα αὐτῷ οἱ στρατιῶται ἐν τῇ νυκτὶ ἐξεργάσαντο. (α) Ἦδὴ τε ἦν ἀμφὶ τετάρτην φυλακὴν καὶ οἱ βάρβαροι, καθάπερ ἐξήγγελλτο Ἀλεξάνδρῳ, ἀνοίξαντες τὰς ὡς ἐπὶ τὴν λίμνην πύλας δρομὴν ἐπ' αὐτὴν ἐφέροντο. Οὐ μὲν ἔλαβον τὰς ταύτης φυλακὰς οὐδὲ Πτολεμαῖον τὸν ἐπ' αὐταῖς τεταγμένον· ἀλλὰ ἐν τούτῳ οἱ τε σάλπιγγες ἐσήμεινον αὐτῷ καὶ αὐτὸς τὴν στρατιάν ὠπλισμένην τε καὶ ξυντεταγμένην ἐκὼν ἐχώρει ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. (β) Τοῖς δὲ αἶ' τε ἀμαξίαι ἐμποδῶν ἦσαν καὶ ὁ χάραξ ἐν μέσῳ καταδεξιμένος. Ὡς δὲ ἡ τε σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ οἱ ἀμφὶ Πτολεμαῖον προσέκειντο αὐτοῖς, τοὺς αἰεὶ ἐκπίπτοντας διὰ τῶν ἀμαξῶν κατακαίνοντες, ἐνταῦθα δὴ ἀποστρέφονται αὐτοὶ εἰς τὴν πόλιν. Καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἐν τῇ ἐπαγωγῇ εἰς πεντακοσίους.

4. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Πῶρος ἀφίκετο, τοὺς τε ὑπολείπους ἐλέφαντας ἅμα οἱ ἄγων καὶ τῶν Ἰνδῶν ἐς πεντακισχίλους· αἶ' τε μηχαναὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυμπεπηγμέναι ἦσαν καὶ προσήγοντο ἤδη τῷ τεύχει. Ἀλλὰ οἱ Μακεδόνες, πρὶν καὶ κατασεισθῆναι τι τοῦ τεύχους, ὑπορύττοντες τε αὐτοὶ πλίνθινον δὴ τὸ τεῖχος καὶ τὰς κλίμακας ἐν κύκλῳ πάντῃ προσθέντες αἰροῦσι κατὰ κράτος τὴν πόλιν. (β) Καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν ἐν τῇ καταλήψει τῶν Ἰνδῶν ἐς μυριάδας καὶ ἐπτακισχίλους, ἐάλωσαν δὲ ὑπὲρ τὰς ἐπτά μυριάδας καὶ ἄρματα τριακόσια καὶ ἱππεῖς πεντακόσιοι. Τῆς δὲ ξυν Ἀλεξάνδρῳ στρατιᾶς ἀπέθανον μὲν ὀλίγον ἀποδόντες τῶν ἑκατὸν ἐν τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ· τραυματῆται δὲ οὐ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν ἔγένοντο, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς χιλίους καὶ διακοσίους, καὶ ἐν τούτοις τῶν ἡγεμόνων ἄλλοι τε καὶ Λυσίμαχος ὁ σωματοφύλαξ.

5. Θάψας δὲ ὡς νόμος αὐτῷ τοὺς τελευτήσαντας, Εὐμένην τὸν γραμματέα ἐκπέμπει εἰς τὰς δύο πόλεις τὰς ὑποφειστώσας τοῖς Σαγγάλοις, δοὺς αὐτῷ τῶν ἱππέων ἐς τριακοσίους, φράσσοντας τοῖς ἔχουσι τὰς πόλεις τῶν Σαγγάλων τὴν ἄλωσιν καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐδὲν ἔσται βλάβη ἐξ Ἀλεξάνδρου ὑπομένουσιν τε καὶ δεχομένοις φύλας Ἀλεξάνδρον· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἄλλοις τίσι γενέσθαι τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ὅσοι ἐκόντες σφᾶς ἐνέδοσαν. (γ) Οἱ δὲ (ἤδη γὰρ ἐξήγγελλτο αὐτοῖς κατὰ κράτος ἐλαυνόμενοι πρὸς Ἀλεξάνδρου τὰ Σάγγαλα) φοβεροὶ γενόμενοι ἔρριπον ἀπολιπόντες τὰς πόλεις. Καὶ Ἀλέξανδρος,

copiis, quo tuba vocaverit advolent. Se quoque pugnam non defuturum promittit.

CAP. XXIV.

Atque hæc quidem Alexander quum imperasset, Ptolemæus multis curribus qui in prima illa fuga relictis fuerant collectis, transversos eos in via disponit, ut plures fugientibus per noctem difficultates apparent; præterea quod erat vallorum jam cæsum at nondum in terram depactum connecti inter se hic illic in loco inter stagnum et murum medio jubet. Quod quidem ea nocte a militibus confectum est. (2) Barbari sub quartam noctis vigiliam, quemadmodum Alexandro significatum fuerat, effusi portis quæ ad stagnum vergebant, cursim eo ferebantur, sed neque procubias, neque Ptolemæum post eas constitutum latere potuerunt. In hoc rerum statu tubicines signum dant; ipse cum exercitu armato atque in ordinem redacto in barbaros contendit. (3) At vero currus et vallum loco inter stagnum medio ductum, magno barbaris impedimento erant. Quum vero ad tubæ sonitum Ptolemæi copię acriter in eos ferrentur, magnamque eorum qui subinde per currus penetrabant stragem ederent, rursus in urbem confugiunt: quingenti barbari in ea fuga cæsi.

4. Interea Porus advenit reliquos elephantos adducens, et Indorum vim. Jamque et machinæ Alexandro confectæ erant et muris admovebantur. Macedones vero vel antequam ullam mœnium partem quassarent, lateritio muro suffosso scalisque omni ex parte admotis, urbem vi capiunt. (5) In ejus urbis expugnatione XVII millia Indorum trucidata sunt: capti supra LXX millia, currus CCC, equites D. De Alexandri exercitu circiter centum in universa obsidione desiderati, vulnerati fuerunt non pro numero casorum, supra mille et ducentos; mille enim circiter in his cum alii duces tum Lysimachus corporis custos.

6. Posthæc Alexander, cæsis patrio more sepultis, Eumenem scribam ad duas urbes, quæ una cum Sangalis defecerant, mittit, trecentis equitibus ei adjunctis, qui oppidanis denuntient, Sangala urbem abs se expugnatam esse, nihil vero ipsis sinistri eventurum, si Alexandri imperium non detrectantes amice eum excipiant; ut nec aliis Indis libere viventibus accidisset, qui voluntariam deditionem fecissent. (7) Sed hi jam antea de Sangalorum expugnatione certiores facti, metu perculsi desertis urbibus fugerant. Quorum fuga cognita, Alexander acriter eos insecutus est. At multi eorum fuga evaserunt; multo

ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ ἡ φυγή, σπουδῇ ἐδίωκεν· ἀλλὰ οἱ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐφθασαν ἀποφυγόντες, διὰ μακροῦ γὰρ ἡ διώξις ἐγένετο· ὅσοι δὲ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἀσθενεῖα ὑπελείποντο, οὗτοι ἐγκαταληφθέντες πρὸς τῆς
στρατιᾶς ἀπέθανον ἐς πεντακοσίους μάλιστα. (8) Ὡς δὲ ἀπέγνω διώκειν τοῦ πρόσω τοὺς φεύγοντας, ἐπανελθὼν ἐς τὰ Σάγγαλα, τὴν πόλιν μὲν κατέσκαψε, τὴν χώραν δὲ τῶν Ἰνδῶν τοῖς πάλαι μὲν αὐτονόμοις, τότε δὲ ἐκουσίως προσχωρήσασι προσέθηκε. Καὶ Πῶρον
μὲν ζῆν τῇ δυνάμει τῇ ἀμφ' αὐτὸν ἐκπέμπει ἐπὶ τὰς πόλεις αἱ προσκεχωρήχασαν, φρουρὰς εἰσάζοντα εἰς αὐτάς· αὐτὸς δὲ ζῆν τῇ στρατιᾷ ἐπὶ τὸν Ὑφασιν ποταμὸν προὔχρει, ὡς καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα Ἰνδοὺς καταστρέψαιτο. Οὐδὲ ἐφαίνετο αὐτῷ πέρας τι τοῦ πολέμου
ἔσσεσθαι ὑπελείπετό τι πολέμιον.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Τὰ δὲ δὴ πέραν τοῦ Ὑφασίου ποταμοῦ εὐδαίμονα τε τὴν χώραν εἶναι ἐξηγγέλετο καὶ ἀνθρώπους ἀγαθοὺς μὲν γῆς ἐργάτας, γενναίους δὲ τὰ πολέμια καὶ ἐς τὰ ἴδια δὲ σφῶν ἐν κόσμῳ πολιτεύοντας· πρὸς γὰρ τῶν
ἀρίστων ἀρχεσθαι τοὺς πολλούς, τοὺς δὲ οὐδὲν ἔξω τοῦ ἐπικεικῶς ἐξηγεῖσθαι. Πληθὺς τε ἐλεφάντων εἶναι τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις πολὺ τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς καὶ μεγέθει μεγίστους καὶ ἀνδρεία. (2) Ταῦτα δὲ ἐξαγγελλόμενα Ἀλέξανδρον μὲν παρώξυνεν ἐς ἐπιθυμίαν
τοῦ πρόσω ἰέναι· οἱ Μακεδόνες δὲ ἐξέκαμνον ἡδὴ ταῖς γνώμαις, πόνους τε ἐκ πόνων καὶ κινδύνους ἐκ κινδύνων ἐπαναιρούμενον ὁρῶντες τὸν βασιλέα· ξύλλογοι τε ἐγίνοντο κατὰ τὸ στρατόπεδον τῶν μὲν τὰ σφέτερα ὀδυρομένων, ὅσοι ἐπικεικῆσται, τῶν δὲ οὐκ ἀκολουθή-
σειν, οὐδ' ἦν ἄγῃ Ἀλέξανδρος, ἐπισχυριζομένων. Ταῦτα ὡς ἐπύθετο Ἀλέξανδρος, πρὶν καὶ ἐπὶ μείζον προελθεῖν τὴν ταραχὴν τοῖς στρατιώταις καὶ τὴν ἀθυμίαν, συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων ἐλεξεν
ὥδε.
3. « Ὅρων ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Μακεδόνες τε καὶ ξύμμαχοι, οὐχ ὁμοίᾳ ἔτι τῇ γνώμῃ ἐπομένους μοι ἐς τοὺς κινδύνους, συνήγαγον ἐς ταῦτό, ὡς ἡ πείσας ἀγειν τοῦ πρόσω ἢ πεισθεὶς ὀπίσω ἀποστρέφεισθαι. Εἰ μὲν δὴ μεμπτοὶ εἰσιν ὑμῖν οἱ μέγροι δεῦρο πονηθέντες πόνοι καὶ αὐτὸς ἐγὼ ἡγούμενος, οὐδὲν ἔτι προὔργου λέγειν μοι ἔστιν. (4) Εἰ δὲ Ἰωνία τε πρὸς ὑμῶν διὰ τούσδε τοὺς πόνους ἔχεται καὶ Ἑλλησπόντος καὶ Φρύγες ἀμφοτέρω καὶ Καππάδοκες καὶ Παφλαγόνες καὶ Λυδοὶ καὶ Κᾶρες καὶ Λύκιοι καὶ Παμφυλία τε καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος ζῆν τῇ
Λιβύῃ τῇ Ἑλληνικῇ καὶ Ἀραβίᾳ ἔστιν ἡ καὶ Συρία ἣ τε κοίτη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, (5) καὶ Βαβυλῶν δὲ ἔχεται καὶ τὸ Σουσίον ἔθνος καὶ Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ ὅσων Πέρσαι καὶ Μῆδοι ἐπὶ ἤρπον, καὶ ὅσων δὲ οὐκ ἤρπον, τὰ ὑπὲρ τὰς Κασπίας πόδας, τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ
Καυκάσου, ὅ τι ἂν ἐς τὰ πρόσω ἔτι τοῦ Ταναΐδος,

enim postea quam fugerant tempore insequi coeptum est. Quotquot vero e fuga ob valetudinem relictis sunt, quingenti circiter, ab exercitu comprehensi caesique sunt. (8) Deposita itaque spe assequendi fugientes, Sangala reversus, urbem solo æquavit: regionem autem ipsam Indis, qui antea libere legibus suis vivebant et sponte deditionem fecerant, attribuit. Ac Porum quidem cum copiis suis ad urbes quæ deditionem fecerant mittit, præsidia iis impositurum; ipse cum exercitu ad Hyphasin amnem processit, Indos qui trans flumen habitabant, subacturus. Neque enim ullum belli finem cernebat, quamdiu aliquid hostile superesset.

CAP. XXV.

Porro regionem illam trans Hyphasin opulentam esse audierat, incolas et bonos agricolas et strenuos milites esse, privatim etiam composite vivere; plerasque enim civitates ab optimatibus regi nihilque ab iis inique decerni: majorem apud hosce quam apud ullos Indos elephantorum copiam esse et mole corporis roboreque excellere. (2) Quæ quidem Alexandro nuntiata, vehementi ejus animum ulterius procedendi studio exstimulabant. Macedonum vero animi jam faticere cœperant, quum regem labores ex laboribus suscipientem, pericula ex periculis adeuntem viderent. Conventus etiam in castris agebant, aliis, qui modestiores erant, fortunam suam deplorantibus: aliis se non secuturos etiam ducente rege affirmantibus. Quæ postquam cognovit Alexander, priusquam tumultus militaris simul et animorum abjectio longius serperet viresque acciperet convocatis ordinum ducibus ita disseruit.

3. « Quum intelligam vos, o Macedones et socii, non eadem qua soletis voluntate pericula mecum adire, idcirco hac mihi apud vos concione utendum esse putavi uti aut persuadens ulterius ducam, aut persuasus pedem referam. Porro, si neque labores in hunc usque diem actos, neque me qui ad eos subeundos dux vobis fui, probatis, non est quod pluribus vobiscum agam: (4) sin autem Ionia vobis hisce laboribus, Hellespontus, Phrygia utraque, Cappadocia, Paphlagonia, Lydia, Caria, Lycia, Pamphylia, Phœnice, et Ægyptus cum ea Libyæ parte quam Græci tenent, parta est: si Arabiæ etiam aliquam partem, et Syriam quæ Cœle et eam quæ Mesopotamia dicitur, (5) Babylonem præterea gentemque Susiorum subegistis: adhuc Persas ac Medos, gentesque omnes quæ horum imperio parebant, quæque non parebant: si regiones etiam trans portas Caspias, utraque Caucasum positas, et qui ultra Tanaim habitant,

Βακτριανοί, Ὑρκάνιοι, ἡ θάλασσα ἡ Ὑρκανία, Σκυθίας τε ἀνεστέλλαντες ἐπὶ τὴν ἔρημον, ἐπὶ τοῖς μέντοι καὶ ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς διὰ τῆς ἡμετέρας ρεῖ, ὁ Ὑδάσπης διὰ τῆς ἡμετέρας, ὁ Ἀκασίνης, ὁ Ὑδραώτης, τί ὀκνεῖτε καὶ τὸν Ὑφασιν καὶ τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑφασίως γέννη προσθεῖναι τῇ ἡμετέρᾳ Μακεδόνων ἀρχῇ; (8) ἢ δέδιτε μὴ δέξωνται ὑμᾶς ἔτι ἄλλοι βάρβαροι ἐπιόντας; ὦν γε οἱ μὲν προσχωροῦσιν ἐκόντες, οἱ δὲ φεύγοντες ἀλίσκονται, οἱ δὲ ἀποφυγόντες τὴν χώραν ἡμῶν ἐρημον παραδιδόσιν, ἡ δὲ τοῖς ξυμμάχοις τε καὶ τοῖς ἐχουσίᾳς προσχωρήσας προστίθεται.

ΚΕΦ. ΚΖ.

Πέρας δὲ τῶν πόνων γενναίῳ μὲν ἀνδρὶ οὐδὲν δοκῶ ἔγωγε εἶναι μὴ αὐτοὺς τοὺς πόνους, ὅσοι αὐτῶν ἐς καλὰ ἔργα φέρουσιν. Εἰ δὲ τις καὶ αὐτῷ τῷ πολεμεῖν ποθεῖ, ἀποδοῦναι δὲ τιπερ ἔσται πέρας, μαθέτω δὲ τι οὐ πολλὴ ἔτι ἡμῶν ἡ λοιπὴ ἐστίν ἔσται ἐπὶ τὸν ποταμὸν τε Ἰάγγην καὶ τὴν ἑῴαν θάλασσαν· ταύτῃ δὲ λέγω ὑμῶν ξυναφῆς φανέσθαι ἡ Ὑρκανία θάλασσα· ἐκπεριέρχεται γὰρ γῆν περὶ πᾶσαν ἡ μεγάλη θάλασσα. (2) Καὶ ἐγὼ ἐπιδείξω Μακεδόσι τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις τὸν μὲν Ἰνδικὸν κόλπον ὑβέρου ὄντα τῷ Περσικῷ, τὴν δὲ Ὑρκανίαν τῷ Ἰνδικῷ, ἀπὸ δὲ τοῦ Περσικοῦ εἰς Λιβύην περιπλευσθεῖσιν αὐτοὶ ἡμετέρῳ τὰ μέχρι Ἡρακλέους Στήλων· ἀπὸ δὲ Στήλων ἡ ἐντὸς Λιβύης πᾶσα ἡμετέρα γίγνεται, καὶ ἡ Ἀσία δὴ οὕτω πᾶσα, καὶ ὅροι τῆς ταύτης ἀρχῆς οὐσπερ καὶ τῆς γῆς ὅρους ὁ θεὸς ἐποίησε. (3) Νῦν δὲ ὅτ' ἀποτρεπομένων πολλὰ μὲν μάχιμα ὑπολείπεται γέννη ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑφασίως ἔσται ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλασσαν, πολλὰ δὲ ἀπὸ τούτων ἔτι ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν ὡς ἐπὶ βορρᾶν ἄνεμον, καὶ τὰ Σκυθικὰ γέννη οὐ πόρρω τούτων, ὥστε δέος μὴ ἀπελθόντων ὀπίσω καὶ τὰ νῦν κατερχόμενα οὐ βέβαια ὄντα ἐπαρῶν πρὸς ἀπόστασιν πρὸς τῶν μήπω ἐχομένων. (4) Καὶ τότε δὴ ἀνώνητοι ἡμῶν ἔσονται οἱ πολλοὶ πόνοι ἢ ἄλλων αὐτοῖς ἐξ ἀρχῆς δεήσει πόνων τε καὶ κινδύνων. Ἀλλὰ παραιμείνατε, ἄνδρες Μακεδόνες καὶ ξύμμαχοι. Πονούντων τοι καὶ κινδυνούντων τὰ καλὰ ἔργα· καὶ ζῆν τε ζῆν ἀρετῇ ἢ ζῆν καὶ ἀποδηήσκειν κλέος ἀθάνατον ὑπολειπομένους. (5) Ἡ οὐκ ἴσται δὲ τι δὲ πρόγονος δὲ ἡμέτερος οὐκ ἐν Τίρυνθι οὐδ' ἐν Ἀργεῖ, ἀλλ' οὐδὲ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ Θήβαις μένων ἐς τοσόνδε κλέος ἦλθεν ὡς θεὸς ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι ἢ δοκεῖν; οὐ μὲν οὖν δὴ οὐδὲ Διονύσου, ἀχροτέρου τούτου θεοῦ ἢ καθ' Ἡρακλέα, ὀλίγοι πόνοι. Ἀλλὰ ἡμεῖς γε καὶ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Νύσσης ἀφίγμεθα καὶ ἡ Ἀφροδίτη πέτρας τῷ Ἡρακλεῖ ἀνάλωτος πρὸς ἡμῶν ἔχεται. (6) Ὑμεῖς δὲ καὶ τὰ ἐπὶ ὑπόλοιπα τῆς Ἀσίας πρόσθετε τοῖς ἤδη κεκτημένοις καὶ τὰ ὀλίγα τοῖς πολλοῖς. Ἐπεὶ καὶ ἡμῶν αὐτοῖς τί ἂν μέγα καὶ καλὸν κατεπείρακτο, εἰ ἐν Μακεδονίᾳ καθήμενοι ἱκανὸν ἐποιούμεθα ἀπόνως τὴν οἰκίαν διασώζειν, Θρᾶκας

ARRIANUS.

Bactrianos, Hyrcanios mareque Hyrcanium nobis subiectum : si Scythas in solitudines repulimus, perfecimusque ut Indus amnis, Hydaspes, Acesines et Hydraotes per nostram ditionem fluant : quid cunctamini Hyphasin etiam, quæque ultra Hyphasin sunt gentes nostro Macedonum imperio adjicere? (6) An veremini ne alii adhuc barbari nos bellum inferentes excipiant? quum alii sua sponte deditionem faciant, alii fugientes capiantur, alii fuga elapsi regiones nobis ab incolis desertas relinquant, quas sociis et iis qui voluntarie sese dediderunt concedimus.

CAP. XXVI.

Ego vero nullum generoso viro laborum finem statuo, quam labores ipsos qui ad gloriam ac decus ducunt. Siquis tamen cupit cognoscere, quisnam bellandi finis futurus sit, is intelligat parum terræ nobis usque ad Gangem fluvium et orientalem Oceanum restare. Ibi (inquam) Hyrcanium mare huic conjunctum cernitis : ambit enim universum terrarum orbem Oceanus. (2) Tum ego vobis, Macedones ac socii, commonstrabo, Indicum quidem sinum cum Persico confluere, Hyrcanium vero cum Indico. A sinu vero Persico in Libyam usque ad Herculis columnas navigabimus. A columnis universa interior Libya nostra erit, tota etiam Asia : iidemque limites qui a deo orbi terrarum positi sunt, imperium nostrum terminabunt. (3) At si nunc revertamur, multæ quidem ultra Hyphasin ad orientalem usque oceanum bellicosæ gentes relinquuntur, multæ etiam septentrionem versus, ad mare usque Hyrcanium. Scythicæ quoque gentes non procul ab his remotæ sunt. Quare timendum nobis est ne retrocedentibus nobis ea etiam quæ nunc tenemus nondum satis stabilita, ab iis qui nondum subacti sunt ad defectionem incitentur. (4) Tum vero omnes acti labores nobis perierint, aut certe novi labores novaque pericula adeunda erunt. Quamobrem persistite, Macedones ac socii. Laborantium enim et periclitantium sunt præclara facinora; et vivere cum virtute jucundum est et mori inmortalem nominis sui gloriam relinquentibus. (5) An ignoratis progenitorem nostrum nunquam ad tantam gloriam perventurum fuisse ut ex homine deus fieret aut haberetur, si apud Tiryinthem aut Argos vel Peloponnesum aut Thebas deses mansisset? Sed neque Bacchi, cujus quidem sublimius quam Herculis numen est, exigui labores memorantur. Nos etiam ultra Nysam progressi sumus, et Aornos petra Herculi ipsi inextinguibilis in nostra potestate est. (6) Vos itaque, quicquid in Asia reliqui est, iis quæ tenemus, parca nimirum multis, adjicite. Siquidem nos etiam quidnam magnum ac memorabile in vita egissemus, si desides in Macedonia satis habuissemus, laboris expertes domesticam terram tueri,

τοὺς δμόρους ἢ Ἰλλυριοὺς ἢ Τριβαλλοὺς ἢ καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι οὐκ ἐπιτήδειοι ἐς τὰ ἡμέτερα ἀναστέλλοντες;

7. Εἰ μὲν δὴ ὑμεῖς ποιοῦντας καὶ κινδυνεύοντας αὐτὸς ἀπόνως καὶ ἀκινδύνως ἐξηγούμενος ἦγον, οὐκ ἀπειχότως ἂν προεκάμεντε ταῖς γνώμαις, τῶν μὲν πόνοις μόνοις ὑμῖν μετόν, τὰ δὲ ἄλλα αὐτῶν ἄλλοις περιποιούντες· νῦν δὲ κοινοὶ μὲν ἡμῖν οἱ πόνοι, ἴσον δὲ μέτεστι τῶν κινδύνων, τὰ δὲ ἄλλα ἐν μέσῳ κείται
10 ξύμπασιν· (8) ἢ τε [γὰρ] χώρα ὑμετέρα καὶ ὑμεῖς αὐτῆς σατραπεύετε· καὶ τῶν χρημάτων τὸ μέρος νῦν τε ἐς ὑμᾶς τὸ πολὺ ἔρχεται καὶ ἐπειδὴν ἐπεξέλθωμεν τὴν Ἀσίαν, τότε οὐκ ἐμπλήσας μὰ Δί' ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ
15 ὑπερβαλὼν ὅσα ἕκαστος ἐλπίζει ἀγαθὰ ἐσεσθαι τοὺς μὲν ἀπιέναι οἶκαδε ἐθέλοντας εἰς τὴν οἰκίαν ἀποπέμψω ἢ ἐπανάξω αὐτούς· τοὺς δὲ αὐτοῦ μένοντας ζηλωτοὺς τοῖς ἀπεργόμενοις ποιήσω. »

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἰπόντος Ἀλεξάνδρου πολλὸν
20 μὲν χρόνον σιωπῇ ἦν οὔτε ἀντιλέγειν τολμώντων πρὸς τὸν βασιλέα ἐκ τοῦ εὐθέος οὔτε ἐγγχωρεῖν ἐθελόντων. Ἐν δὲ τούτῳ πολλάκις μὲν Ἀλεξάνδρος ἐκέλευε λέγειν τὸν βουλόμενον, εἰ δὲ τις τὰ ἐναντία τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεχθεῖσι γινώσκει· ἔμενε δὲ καὶ ὡς ἐπὶ πολὺ ἡ σιωπῇ·
25 ὥς δὲ ποτε θαρσύνσας Κοῖνος ὁ Πολεμοκράτους ἔλεξε τοιαῦτα.

2. « Ἐπειδὴ αὐτός, ὦ βασιλεῦ, οὐ κατὰ πρόσταγμα ἐθέλεις Μακεδόνων ἐξηγεῖσθαι, ἀλλὰ πείσας μὲν ἄζειν φῆς, πεισθεὶς δὲ οὐ βιάσσεσθαι, οὐχ ὑπὲρ ἡμῶν τῶνδε
30 ποιήσομαι ἐγὼ τοὺς λόγους, οἱ καὶ προτιμώμενοι τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἄλλα τῶν πόνων οἱ πολλοὶ ἤδη κεκομισμένοι καὶ τῷ κρατιστεύειν παρὰ τοὺς ἄλλους πρόθυμοί σοι ἐς πάντα ἔσμεν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς τῆς πολλῆς. (3) Οὐδὲ ὑπὲρ ταύτης τὰ καθ' ἡδονὴν ἐκεί-
35 νοις ἔρω, ἀλλ' ἂ νομίζω ξύμφορά τέ σοι ἐς τὰ παρόντα καὶ ἐς τὰ μέλλοντα μάλιστα ἀσφαλῆ εἶναι. Δίκαιος δέ εἰμι καθ' ἡλικίαν τε μὴ ἀποκρύπτεσθαι τὰ δοκοῦντα βέλτεστα καὶ κατὰ τὴν ἐκ σοῦ μοι οὖσαν ἐς τοὺς ἄλλους ἀξίωσιν καὶ κατὰ τὴν ἐν τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνους ἐς
40 τούδε ἀπροφάσιτον τολμαν. (4) Ὅσω γάρ τοι πλεῖστα καὶ μέγιστα σοὶ τε ἡγουμένῳ καταπέπρακται καὶ τοῖς ἅμα σοὶ οἰκοθεν δρμηθεῖσι, τσῶδε μᾶλλον τι ξύμφορόν μοι δοκεῖ πέρας τι ἐπιθεῖναι τοῖς πόνοις τε καὶ
45 κινδύνους. Αὐτὸς γάρ τοι δρᾶς ὅσοι μὲν Μακεδόνων τε καὶ Ἑλλήνων ἅμα σοὶ ὠρμήθημεν, ὅσοι δὲ ὑπολελειμεθα· (5) ὧν Θετταλοὺς μὲν ἀπὸ Βάκτρων εὐθύς, οὐ προθύμους ἔτι ἐς τοὺς πόρους αἰσθόμενος, οἶκαδε, καλῶς ποιῶν, ἀπέπεμψας· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς πρὸς σοῦ οἰκισθείσας κατα-
κισμένοι οὐδ' οὔτοι πάντῃ ἐκόντες μένουσιν· οἱ δέ,

Thracas finitimos aut Illyrios aut Triballos vel eos qui ex Græcis nobis infesti erant propulsantes?

7. Quod si vobis labores et pericula adeuntibus ego dux vester nullam ipse laborum et periculorum partem subirem, non immerito animis caderetis, quippe qui labores vestros esse intelligeretis, præmiis vero laborum alios frui. At labores communes mihi vobiscum sunt, pericula ex æquo vobiscum adeo : præmia in medio proposita sunt omnibus. (8) Nam et regio ipsa vestra est, et vos ei præestis, et pecuniarum maxima pars ad vos pervenit. Quum vero tota Asia subacta fuerit, tum medius fidius spem expectationemque cujusque vestrum non explebo tantum, verum etiam superabo. Quique in domos suas reverti voluerint dimittam, aut reducam ipse : qui vero permanserint, faxo ut iis qui discesserint invidiosi sint. »

CAP. XXVII.

Hæc aliaque in hanc sententiam quum dixisset Alexander, altum quoddam silentium subsecutum est : quum neque aperte regis voluntati refragari auderent, neque assentiri vellent. Quumque identidem juberet Alexander, ut siquis rem secus atque ipse dixisset intelligeret, sententiam suam declararet : magnum tamen nihilominus omnes silentium tenuit. Tandem Cornus Polemocratis F. sumpta audacia hunc in modum orsus est.

2. « Quoniam ipse, o rex, negas te imperioeæ Macedonibus præfuturum, sed, si persuaseris, ducturum te ulterius dicis : sin ipsi tibi persuaserint, nequaquam coacturum : non pro nobis copiarum ducibus, qui præ cæteris honore abs te affecti sumus et præmia laborum plerique jam accepimus, quique, quod nos præ aliis imperare voluisti, parati ad omnia tibi sumus, sed pro universo exercitu dicam. (3) Sed ne ea quidem quæ militibus cordi sint dicturus sum, sed quæ tibi cum in præsentia salutaria, tum in posterum tutissima fore censeo. Porro et ætas mea id postulat, ut quæ maxime expedire videantur non celem, et dignitas qua me etiam præ aliis ornare voluisti, tot denique a me labores, tot pericula audacter citra ullam tergiversationem adita. (4) Quo enim plura præclarioraque facinora cum abs te duce tum ab iis qui te e domibus suis secuti sunt, gesta fuerunt, eo magis e re esse judico finem aliquem laboribus ac periculis imponere. Vides enim ipse ex tanta Macedonum et Græcorum qui te secuti sumus multitudinie, quam pauci reliqui simus. (5) Ex quibus Thessalos quidem statim a Bactris, quum alacritatem ad perferendos labores in eis imminutam sentire, domum, et recte quidem, remisisti; reliquorum vero Græcorum alios in urbibus abs te conditis collocasti, qui nec ipsi quidem libenter ibi

Ξυμπονούντες τε ἔτι καὶ Ξυγκινδυνεύοντες αὐτοὶ τε καὶ
 ἡ Μακεδονικὴ στρατιὰ, τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀπο-
 λωλέκασιν, οἱ δὲ ἐκ [τῶν] τραυματίων ἀπόμαχοι γεγενη-
 μένοι ἄλλοι ἄλλῃ τῆς Ἀσίας ὑπολειπόμενοι εἰσὶν· (6)
 οἱ πλείους δὲ νόσῳ ἀπολώλασιν, ὀλίγοι δὲ ἐκ πολλῶν
 ὑπολείπονται, καὶ οὐτε τοῖς σώμασιν ἔτι ὡσαύτως ἐρ-
 ρωμένοι, ταῖς τε γνώμασι πολὺ ἔτι μᾶλλον προκεκμη-
 χότες. Καὶ τούτοις ξυμπασὶ πόθος μὲν γονέων ἐστίν,
 ἑσούς ἔτι σώζονται, πόθος δὲ γυναικῶν καὶ παιδῶν,
 πόθος δὲ δὴ τῆς γῆς αὐτῆς τῆς οἰκείας, ἣν ξὺν τῷ ἐκ
 σοῦ πορισθέντι σφίσι κόσμῳ, μεγάλοι τε ἀντὶ μικρῶν
 καὶ πλούσιοι ἐκ πενήτων ἀναστρέφοντες, ξύγγνωστοί
 εἰσιν ἐπιθεῖν ποθοῦντες. (7) Σὺ δὲ νῦν μὴ ἄγειν ἄκον-
 τας· οὐδὲ γὰρ ὁμοίως ἔτι χρῆσις ἐς τοὺς κινδύνους, οἷς
 τὸ ἐκούσιον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀπέσται· ἐπανελθὼν δὲ
 αὐτὸς τε, εἰ δοκεῖ, ἐς τὴν οἰκείαν καὶ τὴν μητέρα τὴν
 σαυτοῦ ἰδὼν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καταστησάμενος
 καὶ τὰς νίκας ταύτας τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἐς τὸν
 πατρῶν οἶκον κομίσας, οὕτω δὴ ἐξ ἀρχῆς ἄλλον στόλον
 20 στέλλεσθαι, εἰ μὲν βούλει, ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τὰ πρὸς τὴν
 ἑωὺς φικισμένα Ἰνδῶν γένη· εἰ δὲ βούλει, ἐς τὸν Εὐξει-
 νον πόντον· εἰ δὲ, ἐπὶ Καρχηδόνα καὶ τὰ ἐπ' ἐκεῖνα
 Καρχηδονίων τῆς Λιβύης. (8) Ταῦτα δὲ σὸν ἤδη ἐξη-
 γησάτω. Ἐφθονταί δέ σοι ἄλλοι Μακεδόνες καὶ ἄλλοι
 30 Ἕλληνες, νέοι τε ἀντὶ γερόντων καὶ ἀκμῆτες ἀντὶ
 κημηκῶν, καὶ οἷς τὰ τοῦ πολέμου διὰ τὸ ἀπείρατον
 ἐς τὸ παραυτίκα οὐ φοβερά καὶ κατὰ τὴν τοῦ μέλ-
 λοντος ἐλπίδα ἐν σπουδῇ ἔσται· οὗς καὶ ταύτῃ ἔτι προ-
 θυμώτερον ἀκολουθήσειν σοι εἰκός, ὀρῶντας τοὺς πρό-
 40 τερν Ξυμπονήσαντάς τε καὶ Ξυγκινδυνεύσαντας ἐς τὰ
 σφέτερα ἤθη ἐπανεληλυθότας, πλουσίους τε ἀντὶ πενή-
 των καὶ ἀντὶ ἀφανῶν τῶν πάλαι εὐκλειεῖς. (9) Καλὸν
 ἂν, ὦ βασιλεῦ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, καὶ ἢ ἐν τῷ εὐτυχεῖν
 σφαιρούνη. Σοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ ἡγουμένῳ καὶ στρα-
 50 τῷ τῇ ταύτῃ ἄγοντι ἐκ μὲν πολεμίων δέος οὐδέν· τὰ
 δὲ ἐκ τοῦ δαιμονίου ἀδόκητά τε καὶ ταύτῃ καὶ ἀφύλακτα
 ταῖς ἀνθρώποις ἐστί. »

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Κοίνου θόρυβον γενέσθαι ἐκ
 τῶν παρόντων ἐπὶ τοῖς λόγοις· πολλοῖς δὲ δὴ καὶ δά-
 10 κρυα προχυθέντα ἔτι μᾶλλον δηλῶσαι τό τε ἀκούσιον
 τῆς γνώμης ἐς τοὺς πρόσω κινδύνους καὶ τὸ καθ' ἡδο-
 νὴν εἶναι τὴν ἀναχώρησιν. Ἀλέξανδρος δὲ τότε
 μὲν ἔχθισθεις τοῦ τε Κοίνου τῇ παρῆρησίᾳ καὶ τῷ ὄκνῳ
 τῶν ἄλλων ἡγεμόνων διέλυσε τὸν ξύλλογον· (2) ἐς δὲ
 20 τὴν ὑπεραίαν Ξυγκαλέσας αὐτῆς ξὺν ὀργῇ τοὺς αὐτοὺς
 αὐτὸς μὲν ἵεναι ἔφη τοῦ πρόσω, βιάσσεσθαι δὲ οὐδένα
 ἔχοντα Μακεδόνων ξυνέπεσθαι· ἔξιν γὰρ τοὺς ἀκο-
 λούησοντας τῷ βασιλεῖ σφῶν ἐκόντας· τοῖς δὲ καὶ
 30 ἐπὶ οὐκ ἔλεουσιν ὑπάρχειν ἀπιέναι καὶ ἐξαγ-
 γεῖν τοῖς οἰκείοις ὅτι τὸν βασιλέα σφῶν ἐν μέσοις

manent, alii tecum labores ac pericula adeuntes cum Ma-
 cedonico exercitu, partim in praeliis cæsi sunt, partim
 vulneribus inutiles ad pugnam effecti, in diversis Asiae
 partibus relictis : (6) maxima vero pars morbo periit : pauci
 denique ex tanta multitudine supersunt, iique nec corpori-
 bus sunt perinde firmis, animis vero multo magis fracti.
 Atque iis quidem omnibus desiderium est parentum quibus
 adhuc supersunt, uxorum, liberorum, patriæ et soli na-
 talis. Quorum desiderio si tanguntur, ornati præsertim abs-
 te atque aucti, divitesque ex pauperibus effecti rever-
 tentes, certe veniam merentur. (7) Tu vero ne invites
 ducito. Neque enim eosdem illos in periculis ea expertu-
 rus, quum voluntas adeundi certamina in iis non sit futura.
 Quin potius tu quoque, si placet, domum reversus matrem
 invisas, Græcorum simul res compositurus et tot tamque
 ingentes victorias in paternam domum reportaturus. Tum
 licebit tibi denuo novam expeditionem suscipere, sive ad-
 versus istas Indorum gentes quæ orientem versus sitæ sunt,
 sive malis in pontum Euxinum, sive in Carthaginem et Li-
 byam quæ ultra Carthaginem est. (8) Tunc enim tui mune-
 ris erit exercitum quo libuerit ducere. Sequentur autem te
 alii Macedones, juniores pro senioribus, integri pro defes-
 sis ; et quibus bellum, utpote inexpertis, non statim tanto
 terrori, et futurorum commodorum spe in votis erit : quos
 etiam tanto alacrius te secuturos esse verisimile est,
 quum eos qui tibi laborum atque periculorum socii existi-
 terunt in suas domos reversos videbunt, ex pauperibus
 opulentos, et ex obscuris claros. (9) Præclarum etiam
 est, o rex, si quicquam aliud, animo in secundis rebus
 moderari posse. Tibi quidem imperatori atque huiusmodi
 exercitum ducenti nihil ab hoste metuendum est : fortunæ
 vero inopinati sunt eventus, atque ideo hominibus inevi-
 tabiles. »

CAP. XXVIII.

Hæc Corni oratio fremitu quodam audientium excepta
 est. Multorum etiam lacrimæ subsecutæ sunt, quod ipsum
 majori documento erat, invites sese ulteriora pericula
 adituros, reditum vero in patriam perjucundum ipsis fore.
 Alexander, Corni libertate loquendi et reliquorum ducum
 ignavia offensus, concionem dimisit. (2) Qua postridie
 rursum iracunde convocata, se quidem ulterius perrectu-
 rum dixit ; neminem vero Macedonum ad sequendum coa-
 cturum : neque enim defuturos qui regem suum sua sponte
 sequerentur ; iis autem qui abire statuissem per se liberum
 esse, utque amicis nuntiarent sese rege suo in mediis ho-
 stilibus destituto domum reverti. (3) Hæc quum dixisset, in

τοῖς πολεμίοις ἐπανήκουσιν ἀπολιπόντες. (3) Ταῦτα εἰπόντα ἀπελθεῖν ἐς τὴν σκηνὴν, μηδὲ τινα τῶν ἐταίρων προσέσθαι αὐτῆς τε ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ ἐς τὴν τρίτην ἔτι ἀπ' ἐκείνης, ὑπομένοντα εἰ δὴ τις τροπὴ ταῖς γνώμαις τῶν Μακεδόνων τε καὶ ξυμμάχων, ὅα δὴ ἐν ὄχλῳ στρατιωτῶν τὰ πολλὰ φιλεῖ γίνεσθαι, ἐμπεσοῦσα εὐπειθεστέρους παρέξει αὐτούς. (4) Ὡς δὲ σιγῇ αὐτὴ πολλὴ ἦν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον καὶ ἀχθόμενοι μὲν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ ὄηλοι ἦσαν, οὐ μὲν μεταβαλλόμενοι γε ἐπ' αὐτῆς, ἐνταῦθα δὲ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι ἐπὶ τῇ διαθήσει οὐδὲν μείον ἐβύετο, θυομένην δὲ οὐκ ἐγίγνωτο αὐτῷ τὰ ἱερά. Τότε δὲ τοὺς πρεσβυτάτους τε τῶν ἐταίρων καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιτηδεύουσιν αὐτῷ συναγαγόν, ὥς πάντα ἐς τὴν ὀπίσω ἀναχώρησιν αὐτῷ ἔφερεν, ἐκφαίνει ἐς τὴν στρατιάν ὅτι ἔγνωσται ὀπίσω ἀποστρέφειν.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Οἱ δὲ ἐδόντων τε ὅα ἂν ὄχλος ξυμμιγῆς χαίρων βοήσσει καὶ ἐδάκρυον οἱ πολλοὶ αὐτῶν· οἱ δὲ καὶ τῇ σκηνῇ τῇ βασιλικῇ πελάζοντες εὐχοντο Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, ὅτι πρὸς σφῶν μόνων νικηθῆναι ἤνεσχετο. Ἐνθα δὲ διελὼν κατὰ τάξεις τὴν στρατιάν δώδεκα βιωμαίους κατασκευάζειν προστάττει, ὕψος μὲν κατὰ τοὺς μεγίστους πύργους, εὗρος δὲ μείζονας ἔτι ἢ κατὰ πύργους, χαριστήρια τοῖς θεοῖς τοῖς ἐς τοσόνδε ἀγαγοῦσιν αὐτὸν νικῶντα καὶ μνημεῖα τῶν αὐτοῦ πόνων. (2) Ὡς δὲ κατεσκευασμένοι αὐτῷ οἱ βιωμαῖοι ἦσαν, θύει δὲ ἐπ' αὐτῶν ὡς νόμος καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ ἵππικόν. Καὶ τὴν μὲν χώραν τὴν μέχρι τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ Πύρῳ ἄρχην προσέθηκεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ὑδραῶτην ἀνέστρεφε. Διαβάς δὲ τὸν Ὑδραῶτην, ἐπὶ τὸν Ἀκεσίην αὐτὸ ἐπανήκει ὀπίσω. (3) Καὶ ἐνταῦθα καταλαμβάνει τὴν πόλιν ἐξωκοδομημένην ἤντινα Ἡφαιστίων αὐτῷ ἐκτειλίσαι ἐτάχθη· καὶ ἐς ταύτην ξυνοικίσας τῶν τε προσχώρων ὅσοι ἐθελονταὶ κατοικί-
ζοντο καὶ τῶν μισθοφόρων ὅ τι περ ἀπόμαχον, αὐτὸς τὰ ἐπὶ τῷ κατάπλῳ παρεσκευάζετο τῷ ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν.

4. Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν Ἀρσάκης τε ὁ τῆς ὁμόρου Ἀβισάρης χώρας ὑπαρχος καὶ ὁ ἀδελφὸς
40 Ἀβισάρου καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι, δῶρά τε κομίζοντες ἃ μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς καὶ τοὺς παρ' Ἀβισάρου ἐλέφαντας, ἐς τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν. Ἀβισάρην γὰρ νόσῳ ἀδύνατον γενέσθαι ἐλθεῖν. Συνέβαινον δὲ τούτοις καὶ οἱ παρ' Ἀλεξάνδρου ἐκπεμφθέντες πρέσβεις πρὸς Ἀβισάρην.
45 (5) Καὶ ταῦτα οὐ χαλεπῶς πιστεύσας οὕτως ἔχειν Ἀβισάρην τε τῆς αὐτοῦ χώρας σατραπεύειν ἔδωκε καὶ Ἀρσάκην τῇ Ἀβισάρου ἐπικρατείᾳ προσέθηκε· καὶ φόρους οὕστας ἀποίσουσι τάξας θύει αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῷ Ἀκεσίῳ ποταμῷ. Καὶ τὸν Ἀκεσίην αὐτὸ διαβάς
50 ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ἦκεν, ἵνα καὶ τῶν πόλεων τῆς τε Νι-

tabernaculum se recepit, neque quemquam amicorum ad tertium ab eo diem in colloquium admisit: expectans si qua forte animorum mutatio, ut plerumque in turba militari evenire solet, Macedonibus ac sociis incideret, quæ faciliores persuasus eos redderet. (4) Ceterum quum exercitus in eodem silentio persisteret, satisque intelligeretur milites indignatione Alexandri vehementer commotos esse, animis tamen non mutari: tum, ut auctor est Ptolemæus Lagi F., nihilominus pro transitu sacrum fecit. Quumque exta infaustos eventus portendissent, convocatis amicis qui et ætate grandiores maximeque familiares ei erant, quoniam omnia illum ab ulteriore profectione revocarent, exercitus declarasse, statutum sibi esse domum reverti.

CAP. XXIX.

Hanc vocem amore, qualis a multitudine lætitiæ significante edi solet exceptam fuisse: multis lacrymas erapuisse. Alios ad regium tabernaculum accessisse, multa Alexandro fausta precantes, quod ab ipsis solis vinci se passus esset. Eo loci diviso per ordines exercitu, in aras exstrui iubet, altitudine quidem maximis turribus bellicis pares, latitudine, quam quæ turrium est, majore. Quibus diis gratias agebat quod ipsum eo usque victorem perduxissent, et laborum suorum monumenta consecrabat. (2) Exstructis itaque aris, sacrificium patrio more in aris illis eragit. Ludos etiam gymnicos et equestres facit: totique regioni ad Hyphasin amnem usque Porum præficit. Ipse ad Hydraoten fluvium redit. Quo trajecto ad Acesinem retrocedit. (3) Atque ibi urbem exedificatam reperit, ad quam condendam Hephæstion ab eo relictus fuerat: in quam inductis colonis ex finitimis quicumque in eam commigrare vellent, et mercenariis ad militiam ineptis, ipse quæ ad navigationem Oceani necessaria erant parare curavit.

4. In hoc rerum statu Arsaces, provincie Abisari finitimas præses, et frater Abisaris alique amici ad eum venerunt, dona adferentes quæ apud Indos censentur maxima: elephantos etiam ab Abisare missos triginta: Abisarem ipsum morbo impeditum venire non potuisse dicentes. Quod quum et legati qui ab Alexandro ad Abisarem missi fuerant confirmarent, (5) facile persuasus rem ita se habere, Abisarem provincie ipsius satrapam constituit atque Arsacem Abisaris imperio adjunxit: et tributis quæ penderent imperatis, ad Acesinem fluvium rursus sacrificium fecit. Quo transmissio, ad Hydaspem venit. Ubi quicquid

αὐτῶν Βουκεφάλων ὅσα πρὸς τῶν ὁμῶν πε-
α τὴν ζὺν τῇ στρατιᾷ ἐπεσκεύασε καὶ τὰ ἄλλα
τὴν χώραν ἐκόσμηται.

BIBAIION EKTON.

ΚΕΦ. Α'.

ἀνδρὸς δέ, ἐπειδὴ παρεσκευάσθησαν αὐτῷ
Ἰθάσπου ταῖς ὄχθαις ποταμῶν πολλὰ καὶ τριακόντοροι
ἵππαι, πολλὰ δὲ καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα καὶ ἄλλα
παρακομιδὴν στρατιᾶς ποταμῶν εὐπορα, ἐγνώ-
ειν κατὰ τὸν Ἰθάσπην ὡς ἐπὶ τὴν μεγάλην θά-

(2) Πρῶτερον μὲν γε ἐν τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ
ὁμοῦς ἰδὼν, μόνῃ τῶν ἄλλων ποταμῶν πλὴν
πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἀκεσίνου κυάμους πε-
δοιοῦς ἢ γῆ ἐκφέρει ἡ Αἰγυπτία, καὶ ἀκούσας
κεσίνης ἐμβάλλει εἰς τὸν Ἰνδόν, ἔδοξεν ἐξευρη-
ναι Νεῖλου τὰς ἀρχάς, (3) ὡς τὸν Νεῖλον ἐνθὲνδε

Ἰνδῶν ἀνίσχοντα καὶ δι' ἐρήμου πολλῆς γῆς
καὶ ταύτῃ ἀπολλύοντα τὸν Ἰνδὸν τὸ ὄνομα,
ἐπόθεν ἀρχεται διὰ τῆς οἰκουμένης χώρας ῥεῖν
ἤδη πρὸς Αἰθιοπίων τε τῶν ταύτῃ καὶ Αἰγυπτίων
ἐκόντων, ὅπως δὲ ἐκιδόνται ἐς τὴν ἐντὸς θάλασσαν.

(4) Καὶ δὴ καὶ πρὸς Ὀλυμπιάδα γράφοντα
ἐν Ἰνδῶν τῆς γῆς ἄλλα τε γράψαι καὶ ὅτι δοκοίη
ξευρηκέναι τοῦ Νεῖλου τὰς πηγάς, μικροῖς δὲ
φασί τοις ὑπὲρ τῶν τηλικούτων τεκμαίρομενον.
ὁ μὲντοι ἀτρεκέστερον ἐξηλεγε τὰ ἀμφὶ τῷ πο-
τῷ Ἰνδῷ, οὕτω δὲ μαθεῖν παρὰ τῶν ἐπιχωρίων

Ἰθάσπην τῷ Ἀκεσίνῃ, τὸν Ἀκεσίνην δὲ τῷ
ὕδαρ συμβάλλοντας καὶ τῷ ὀνόματι συγχω-
νὸν Ἰνδὸν δὲ ἐκιδόντα ἤδη ἐς τὴν μεγάλην
αὐτῶν, δίστομον τὸν Ἰνδὸν ὄντα, οὐδέν τι αὐτῷ
ὡς τῆς γῆς τῆς Αἰγυπτίας, τῆνικαὐτὰ δὲ τῆς
ἧς τῆς πρὸς τὴν μητέρα τοῦτο τὸ ἀμφὶ τῷ Νεῖλῳ
ἀφελεῖν. (5) Καὶ τὸν κατὰ πλουν τὸν κατὰ

ποταμῶν ὅστις ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐπι-
παρασκευασθῆναι οἱ ἐπὶ τῷδε κελεῦσαι τὰς
Αἰεὶ δὲ ὑπηρεσίαι αὐτῷ ἐς τὰς ναῦς ξυνεπληρώ-
σας τῶν ξυνεπομένων τῇ στρατιᾷ Φοινίκων καὶ
καὶ Καρῶν καὶ Αἰγυπτίων.

ΚΕΦ. Β'.

δὲ τούτῳ Κοῖνος μὲν, ἐν τοῖς πιστοτάτοις Ἀλε-
ξάνδρῳ τῶν ἐταίρων, νόσῳ τελευτᾷ· καὶ τοῦτον
ἐκ τῶν παρόντων μεγαλοπρεπῶς. Αὐτὸς δὲ ζυν-
τοὺς τε ἐταίρους καὶ ὅσοι Ἰνδῶν πρέσβεις παρ-

in Nicra et Bucephalis imbres corruperant, militum opera
instauravit, aliaque ad regionis illius custodiam pertinentia
curavit.

LIBER SEXTUS.

CAP. I.

Alexander quum jam ad Hydaspis ripas multas triginta
remorum naves et biremes paratas haberet, multas etiam
transmittendis equis aptas, caeteraque omnia ad vehendum
exercitum necessaria, per Hydaspem ad Oceanum navigare
statuit. (2) Quumque antea in Indo amne, solo ex reli-

quis fluminibus praeter Nilum, crocodilos vidisset, fabas
etiam ad Acesinis ripas, quales Aegyptia tellus fert, audis-
setque Acesinem in Indum fluere: Nili se caput reperisse
arbitratur: (3) suspicatus Nilum inde uspiam in India
oriri et per ingentes solitudines fluere, ibique Indum nomen
amittere: deinde unde incipit per cultam regionem labi, et
Nilum jam ab Aethiopicis ea loca colentibus atque Aegyptiis

vocatum, quemadmodum etiam Homerus Nilum com-
muni cum Aegypti regione nomine Aegyptum nominavit,
atque ita in interius mare fluere. (4) Itaque Alexander ad
Olympiadem de Indorum regione scribens, inter alia hoc
scribebat, existimare se fontes Nili reperisse: parvis qui-

busdam atque inanibus conjecturis in re tanti momenti
usus. (5) Quum vero accuratius de Indo flumine inquisi-
set, ab incolis edoctus est Hydaspem in Acesinem, hunc
autem in Indum, nomina sua amittentes labi, Indum
porro duplici ostio in Oceanum ferri, nec ad eum quicquam

Aegyptum pertinere: ac tum demum id quod ad matrem
suam de Nilo scripserat ex epistola delevisse: (6) navigatio-
neque ad Oceanum per flumina decreta, naves ad hoc pa-
rari jussisse. Ministeria navium ei a Phoenicibus, Cypriis,
Caribus et Aegyptiis exercitum sequitis expleta sunt.

CAP. II.

Per id tempus Coenus ex intimis fidelissimisque Alexan-
dri amicis, morbo interit. Quo magnifice pro eo ac tem-
pus ferebat sepulto, ipse convocatis amicis, omnibusque
Indorum legatis ad se profectis, universae Indicae regionis

αὐτὸν ἀφιγμένοι ἦσαν, βασιλέα μὲν τῆς ἐαλωκυίας ἦδη Ἰνδῶν γῆς ἀπέδειξε Πῶρον ἐπὶ μὲν ἔθνων τῶν ζυμπάντων, πόλεων δὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τὰς διςχιλίας. (2) Τὴν στρατιὰν δὲ διένειμεν ὣδε. Αὐτὸς μὲν τοὺς ὑπασπιστάς τε ἅμα οἱ ζύμπαντας ἐπὶ τὰς ναῦς ἀνέβιβασε καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὸ ἄγχημα τῶν ἱππέων. Κράτερος δὲ αὐτῷ μοῖραν τε τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων παρὰ τὴν ὄρθην τοῦ Ὑδάσπου τὴν ἐν δεξιᾷ ἦγε· κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὄρθην τὸ πλεῖστον τε καὶ 10 κράτιστον τῆς στρατιᾶς καὶ τοὺς ἐλέφαντας Ἡφαιστιῶν προὔχῳρει ἄγων, ἥδη ὄντας ἐς διακοσίους· τοῦτοις δὲ ἦν παρηγγελμένον ὡς τάχιστα ἄγειν ἵνα περ τὰ Σωπεΐθου βασιλεία. (3) Φιλίππῳ δὲ τῷ σατράπῃ τῆς ἐπ' ἐκείνῃ τοῦ Ἰνδοῦ ὡς ἐπὶ Βακτρίου γῆς διαλιπόντι τρεῖς ἡμέρας παρήγγελο ἐπεσθαι ζῦν τοῖς ἄμφ' αὐτόν. Τοὺς ἱππέας δὲ τοὺς Νυσαίους ὀπίσω ἀποπέμπτει ἐς τὴν Νύσαν. Τοῦ μὲν δὲ ναυτικοῦ παντὸς Νέαρχος αὐτῷ ἐξηγεῖτο, τῆς δὲ αὐτοῦ νεὼς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ 20 ζυγγραφῇ ἦντινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ζυνέγραψε καὶ τοῦτο ἐβέβηκε, ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι γράψας, κυβερνήτην ὄντα. (4) Ἦν δὲ τὸ ζύμπαν πλῆθος τῶν νεῶν, ὡς λέγει Πτολεμαῖος ὁ Δάγῳ, ὅς μάλιστα ἐγὼ ἔπομαι, τριακόντοροι μὲν ἐς ὀδοχόντα· τὰ δὲ πάντα πλοῖα σὺν τοῖς ἱππαγωγῶσι καὶ κερκούροις καὶ ὅσα ἄλλα πο- 25 τάμια ἢ τῶν πάλαι πλεόντων κατὰ τοὺς ποταμούς ἢ ἐν τῇ τότε ποιηθέντων οὐ πολὺ ἀποδέοντα τῶν διςχιλίων.

ΚΕΦ. Γ'.

Ὡς δὲ ζύμπαντα αὐτῷ παρεσκεύαστο, ὑπὸ τὴν ἑὴν δ μὲν στρατὸς ἐπέβαινε τῶν νεῶν, αὐτὸς δὲ ἔθυσεν τοῖς θεοῖς ὡς νόμος καὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὑδάσπῃ ὅπως οἱ μάντις 30 ἐξηγοῦντο. Καὶ ἐπιβάς τῆς νεὼς ἀπὸ τῆς πρύρας ἐκ χρυσῆς φιάλης ἔσπενδεν ἐς τὸν ποταμόν, τὸν τε Ἀκεσίνην ζυνεπικαλούμενος τῷ Ὑδάσπῃ, ὅτινα μέγιστον αὐτῶν ἄλλων ποταμῶν ζυμβάλλειν τῷ Ὑδάσπῃ ἐπέ- 35 ἴντο καὶ οὐ πόρρω αὐτῶν εἶναι τὰς ζυμβολάς, καὶ τὸν Ἰνδόν, ἐς ὅτινα ὁ Ἀκεσίνης ζῦν τῷ Ὑδάσπῃ ἐμβάλλει. (2) Ἐπεὶ δὲ Ἡρακλεῖ τε τῷ προπάτορι σπείσας καὶ Ἀμμωνί καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ὅσους αὐτῷ νόμος σημῆ- 40 ναι ἐς ἀναγωγὴν κελεύει τῇ σάλπιγγι. Ἄμα τε δὲ ἐσημάνθη καὶ ἀνήγοντο ἐν κόσμῳ. Παρήγγελο γὰρ ἐφ' ὅσον τε τὰ σκευοφόρα πλοῖα ἐχρῆν τετάχθαι καὶ ἐφ' ὅσον τὰ ἱππαγωγά, ἐφ' ὅσον τε τὰς μαχήμους τῶν νεῶν, ὡς μὴ συμπίπτειν ἀλλήλαις κατὰ τὸν πόρον εἰκῇ 45 πλεούσας· καὶ ταῖς ταχυναυτούσαις φθάνειν οὐκ ἐφίετο ἑξω τῆς τάξεως. (3) Ἦν δὲ ὁ τε κτύπος τῆς εἰρεσίας οὐδενὶ ἄλλῳ ἐοικώς, ἅτε ἀπὸ πολλῶν νεῶν ἐν ταύτῃ ἐρεσσομένων, καὶ βοή ἀπὸ τῶν κελυστῶν ἐνδιδόντων τὰς ἀρχάς τε καὶ ἀναπαύλας τῆς εἰρεσίας, καὶ τῶν ἐρετῶν ὅποτε ἄνθρωποι ἐμπύπτοντες τῇ βοῇ ἐπαλαλά- 50 ξισαν· αἱ τε ὄχθαι, ὑψηλότεραι τῶν νεῶν πολλαχῇ οὖσαι, ἐς στενόν τε τὴν βοὴν ζυνάγουσαι καὶ τῇ ζυνα-

abs se victæ Porum regem constituit, gentium quidem orminno septem, urbium autem quas gentes illæ incolebant supra iiii. (2) Post hæc exercitum ita dividit. Sculatos omnes et sagittarios atque Agrianos et equitum agema secum navibus imponit : Craterus ei peditum atque equitum partem ad dexteram Hydaspis ripam duxit. Ad sinistram ripam Hephæstionem cum majore melioreque exercitus parte, atque elephantis quorum jam erant circa cc procedere jubet. His imperatum erat ut quam celerrime ad Sopitlii regiam contendant. (3) Philippo autem præfecto regionis ultra Indum sitæ quæ ad Bactrianos vergit, jussum erat elapso triduo cum suis copiis sequi. Nysaros vero equites Nysam remittit. Nearchum universæ classi præficit. Onesicritum navis suæ gubernatorem constituit, qui quidem in ea historia quam de Alexandro conscripsit etiam hoc mentitur, quod se classis præfectum fuisse scribit, quum gubernator navis tantum esset. (7) Erat autem navium omnium numerus, ut Ptolemæus Lagi filius tradit, quem ego potissimum sequor, naves triginta remorum circa lxxx, et in universum omnes naves, tam quæ equos 50 vehabant, quam actuariæ et fluviales, quæ aut multo ante, aut tum temporis constructæ fuerant, circiter iiii.

CAP. III.

Omnibus itaque rebus ad navigationem præparatis, exercitus sub auroram naves conscendit. Ipse patrio more diis et Hydaspis flumini ex vatium præscripto sacrum fecit : consensaque nave, ex aurea phiala a prora in flumen libavit, Acesinem simul et Hydaspem invocans, quem quidem Acesinem reliquorum fluviorum maximum in Hydaspem fluere acceperat, et confluentes non procul inde abesse, Indum etiam invocans, in quem Acesines cum Hydaspæ fertur. (2) Deinde quum Herculi progenitori libasset, simulque Ammoni et aliis diis quibus consueverat, signum deducendis navibus tuba dari jubet : quo audito, statim naves ordine deducuntur. Imperatum enim erat quanto spatio onerarias, quanto hippagines, quanto bellicas naves 50 sejunctas inter se esse oporteret : ne temere nulloque ordine navigantes colliderentur, neque iis quæ velociore erant interrupto ordine alias prævertere permittebatur. (3) Miranda res erat, remorum sonitum exaudire, tot navibus uno temporis momento remigantibus, et hortatoribus suo celestinate remigationis initium intermissionemque præscribentibus, tot remigum uno impetu flumen remis verberantium clamoribus sublati. Ripæ etiam ipsæ navibus multo altiores, clamorem in arctum redigentes multo ve-

ἡ γὰρ αὐτὴ ἐπὶ μέγα ῥυξημένην ἐς ἀλλήλας ἀντέπεμ-
πον· καὶ πού καὶ νάπαι ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ τῇ
τε ἐρημίᾳ καὶ τῇ ἀντιπέμψει τοῦ κτύπου καὶ αὐταὶ ζυν-
επιλάμβανον· (4) οἱ τε ἵπποι διαφαινόμενοι διὰ τῶν
ἱππαγῶν πλοίων, οὐ πρόσθεν ἵπποι ἐπὶ νεῶν ὀφθέν-
ται ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, (καὶ γὰρ καὶ τὸν Διονύσου ἐπ’
Ἰνδῶν στόλον οὐκ ἐμέμνητο γενέσθαι ναυτικόν,) ἐκ-
πλήξιν παρήχον τοῖς θεωμένοις τῶν βαρβάρων, ὥστε
οἱ μὲν αὐτῶν αὐτόθεν τῇ ἀναγωγῇ παραγενόμενοι ἐπὶ
πολὺ ἱσχυρόν· (5) ἐς ὅσους δὲ τῶν ἡδὴ Ἀλεξάνδρῳ
προσχωρηκότων Ἰνδῶν ἡ βοή τῶν ἑστώτων ἡ δὲ κτύπος
τῇ εἰρήσας ἐξέκετο, καὶ οὗτοι ἐπὶ τῇ ὄρῃ κατέθεον
καὶ συνίπποντο ἐπαρόντες βαρβαρικῶς. Φιλιπποὶ γάρ,
εἰρηνοὶ ἄλλοι, Ἰνδοὶ καὶ φιλορχήμονες ἀπὸ Διονύσου
ἔτι καὶ τῶν ἄμα Διονύσῳ βαχχευσάντων κατὰ τὴν Ἰν-
δῶν γῆν.

ΚΕΦ. Δ’.

Ὅτε δὲ πλείων τρίτῃ γε ἡμέρᾳ κατέσχεν ἵνα περ
Ἡρασιτίῳ τε καὶ Κρατέρῳ κατὰ τὸ αὐτὸ στρατοπε-
δεύειν ἐπὶ ταῖς ἀντιπέραν ὄχθαις παρήγγελο. Μείνας
δὲ ἐνταῦθα ἡμέρας δύο, ὡς καὶ Φίλιππος αὐτῷ ζῆν τῇ
λοιπῇ στρατῷ ἀφίκετο, τοῦτον μὲν ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην
ποταμὸν ἐκπέμπει ζῆν οἷς ἔχων ἦκε, τάξας παρὰ τοῦ
Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὴν ὄχθην πορεύεσθαι· τοὺς δὲ
ἀμφὶ Κρατέρῳ τε καὶ Ἡρασιτίῳ αὖθις ἐκπέμπει, (2)
παραγγίλλας ὅπως γρή τὴν πορείαν ποιεῖσθαι. Αὐτὸς δὲ ἐπλεῖ κατὰ τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν, οὐδαμῶς
μείων ἐν τῷ κατάπλῳ εἰκοσι σταδίων τὸ εὖρος. Προσ-
χωρήσαντες δὲ ὅπῃ τύχοι ταῖς ὄχθαις τοὺς προσκοιῶν-
ται τῷ Ὑδάσπῃ Ἰνδῶν τοὺς μὲν ἐνδιδόντας σφᾶς ὁμο-
λογίας καταλάμβανεν· ἡδὴ δὲ τινες καὶ ἐς ἀλκὴν χω-
ρήσαντες βίᾳ κατεστρέψατο. (3) Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὴν
Μαλλῶν τε καὶ Ὀξυδρακίων γῆν σπουδῇ ἐπλεῖ, πλεί-
στον τε καὶ μαχηματώτερον τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν πυνθα-
νόμενοι καὶ οἱ ἐξηγγέλλοντο αὐτῷ παῖδας μὲν καὶ γυ-
ναῖκας ἀποτεβεῖσθαι ἐς τὰς ὀχυρωτάτας τῶν πόλεων,
αὐτοὶ δὲ ἐγνωσκέναι διὰ μάχης ἵεναι πρὸς αὐτόν· ἐφ’
ὧν δὲ καὶ σπουδῇ πλείονι ἐποιεῖτο τὸν πλοῦν, ὅπως
μὴ καθιστηκόσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐν τῷ ἐνδεεῖ τε ἔτι τῆς
προσκεινῆς καὶ τεταραγμένῳ προσφέρηται. (4) Ἐνθεν
δὲ ὁρμήθη τὸ δεύτερον, καὶ πέμπτῃ ἡμέρᾳ ἀφίκετο
ἐπὶ τῇ συμβολῇ τοῦ τε Ὑδάσπου καὶ τοῦ Ἀκεσίνου.
Ἰνα δὲ συμβᾶλλουσιν οἱ ποταμοὶ οὗτοι, στενωτάτος
ὁ ποταμὸς ἐκ τῶν δυοῖν γίγνεται καὶ τὸ ρεῦμα αὐτῷ
ζῆν ἐπὶ τῇ στενότητι καὶ δίνει ἀτοποι ὑποστρέφοντος
αὐτοῦ, καὶ τὸ ὕδωρ κυμαίνεται τε καὶ καχλάζει ἐπὶ
ἔγῃ, ὡς καὶ πόρρω ἔτι ὄντων ἐξακούεσθαι τὸν κτύπον
αὐτοῦ κύματος. (5) Καὶ ἦν μὲν προσεγγεγμένα ταῦτα
Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τῶν ἐγγυρίων καὶ Ἀλεξάνδρου τῇ στρα-
τῇ· ὁμοῦ δὲ ἐπειδὴ ἐπέλαζεν αὐτῷ ταῖς συμβολαῖς
στρατός, ἐς τοσόνδε δ’ ἀπὸ τοῦ ρεῦς κτύπος κατεῖχεν,

bementiorem illum compressione redditum repercutebant,
et alicubi etiam nemora utrimque ripis circumjecta sonitum
illum remorum excipientia multo auctiorem sua solitudine
et percussione efficiebant. (4) Equi etiam in hippaginibus
visi, (neque enim unquam antea Indi equos navibus vehi
viderant, neque Bacchi in Indos expeditionem navalem fuisse
memorabant) magnam barbaris admirationem inferebant,
adeo ut ii qui jam aderant quum classis deduceretur per
longum prosequerentur: (5) quotquot vero Indi Alexandro
amici e remotioribus locis remigiorum sonitum exaudierant,
etiam hi ad ripam accurrerent et barbarico ritu accinentes
comitarentur. Studiosi enim musices, si qui alii, sunt Indi:
saltationibus quoque addicti jam inde a Baccho eorumque
qui in India simul bacchati sunt tempore.

CAP. IV.

Alexander hoc pacto navigans tertio die eo loci appulit,
quo Craterum et Hephastionem in utraque ripa castra lo-
care jusserat. Biduum ibi commoratus dum Philippus cum
reliquo exercitu advenisset, hunc quidem cum iis quos ad-
duxit ad Acesinem fluvium mittit, juxta fluminis ripam
iter facere jussum. Craterum etiam et Hephastionem
rursus emittit, itineris quod tenerent ratione praescripta.
(2) Ipse per Hydaspem fluvium navigationem persequabatur,
nusquam xx stadiorum spatio angustiores. Ubiunque
appellebat, Indos Hydaspis ripam accolentes partim dedi-
tionem facientes in amicitiam ac fidem recipiebat, partim
ad arma confugientes vi subigebat. (3) Porro magna cele-
ritate in Mallos et Oxydracas contendebat, quod et pluri-
mos eos et bellicosissimos illius tractus esse acceperat:
quodque liberis atque uxoribus in munitissima oppida tra-
ductis, ipsi praelio cum Alexandro decernere statuisset
nuntiarentur: tantoque magis accelerandum sibi putabat, ut
eos nondum constitutos sed apparandis rebus perturbatos
opprimeret. (4) Itaque inde rursus movit, et quinto die
ad confluentem Hydaspis et Acesinis pervenit. Ubi vero hi
duo fluvii confunduntur, unus ex duobus isque angustissi-
mus alveus efficitur, rapidusque ejus ob angustiam cursus
fit, et ingentes vortices ex revertente fluxu: aestuantesque
et magnopere strepentes unde sonitum in loca longissime
inde remota transmittunt. (5) Quae quidem multo ante
Alexandro ejusque exercitui ab incolis praedicta fuerant:
postquam tamen confluentibus appropinquavit, tantus flu-

οἷστε ἐπέστησαν τὰς εἰρεσίας οἱ ναῦται, οὐκ ἐκ παραγέλατος, ἀλλὰ τῶν τε κελυστῶν ὑπὸ θαύματος ἐκωπυσάντων καὶ αὐτοὶ μετέωροι πρὸς τὸν κτύπον γεγόμενοι.

ΚΕΦ. Ε΄.

Ἦς δὲ οὐ πόρῳ τῶν ξυμβολῶν ᾗσαν, ἐνταῦθα δὲ οἱ κυβερνῆται παραγγέλλουσιν ὥς βιαιοτάτῃ εἰρεσία χρωμένους ἐξελαύνειν ἐκ τῶν στενῶν, τοῦ μὴ ἐμπιπτούσας τὰς ναῦς ἐς τὰς δίνας ἀναστρέφεσθαι πρὸς αὐτῶν, ἀλλὰ κρατεῖν γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τῶν ἐπιστροφῶν τοῦ ὕδατος. (2) Τὰ μὲν δὲ στοργύλα πλοῖα ὅσα καὶ ἔτυγεν αὐτῶν περιστραφέντα πρὸς τοῦ ῥοῦ, οὐδέν τι παθόντα ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, ὅτι μὴ συνταράξαντα τοὺς ἐμπλέοντας, κατέστη ἐς εὐθύ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ ὀρθωθέντα· αἱ δὲ μακρὰ νῆες οὐ γὰρ ὡσαύτως ἀπαθείς ἀπῆλθον ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, οὔτε μετέωροι ἐπὶ τοῦ χαλάζοντος κύματος ὡσαύτως οὔσαι, ὅσαι τε δίκροτοι αὐτῶν τὰς κάτω κύμας οὐκ ἐπὶ πολὺ ἔξω ἔχουσαι τοῦ ὕδατος. (3) καὶ αἱ κῶπαι δὲ αὐτοῖς, πλαγίως ἐν ταῖς δίναις γενομένοις, συνετρίβοντο, ὅσων γε ἐγκατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ὕδατος. οὐ φθασάντων αὐτὰς μετεώρσαι, ὥς πολλὰς μὲν πονῆσαι τῶν νεῶν, δύο δὲ ὅν περιπεσούσας ἀλλήλαις αὐτὰς τε διαφθαρῆναι καὶ τῶν ἐμπλέοντων ἐν αὐταῖς πολλούς. Ἦς δὲ ἐς πλάτος ᾗδῃ ὁ ποταμὸς διέσγεν, ἐνταῦθα δὲ ὅτε ῥους οὐκέτι ὡσαύτως χαλεπὸς ᾗν καὶ αἱ δίναι οὐ γὰρ ὁμοίᾳ τῇ βίᾳ ἐπέστρεπον. (4) Προσορμίσας οὖν τῇ ἐν δεξιᾷ ὄχθῃ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν, ἵνα σκέπη τε ᾗν τοῦ ῥοῦ καὶ προσβολῇ ταῖς ναυσὶ καὶ τις καὶ ἄκρα τοῦ ποταμοῦ ἐπιτηδείως ἀνείχεν ἐς τῶν ναυαγίων τε τὴν ξυναγωγὴν καὶ εἰ τινες ἐπ' αὐτῶν ζῶντες ἔτι ἐφέροντο, τούτους τε διέσωσε καὶ ἐπισκευάσας τὰς πεποννηκυίας τῶν νεῶν, Νέαρχον μὲν καταπλεῖν κελεύει ἔστ' ἂν ἀφίκηται ἐπὶ τὰ ὅρια τοῦ Μαλλῶν ἔθνους· αὐτὸς δὲ τῶν βαρβάρων τῶν οὐ προσχωρούντων καταδρομὴν τῆς χώρας ποιησάμενος καὶ κωλύσας ἐπικουρῆσαι αὐτοὺς τοῖς Μαλλοῖς, οὕτω δὲ αὐθις ξυνέμιξε τῷ ναυτικῷ.

5. Καὶ ἐνταῦθα Ἡφαιστίων τε αὐτῷ καὶ Κράτερος καὶ Φίλιππος ξὺν τοῖς ἄμφ' αὐτοὺς ἡμοῦ ᾗδῃ ᾗσαν. Ὁ δὲ τοὺς μὲν ἐλέφαντας καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος τάξιν καὶ τοὺς ἵπποτοξότας καὶ Φίλιππον ξὺν τῇ ἄμφ' αὐτὸν στρατιᾷ διαβιάσας [τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν] Κράτερω ἄγειν προσέταξε· Νέαρχον δὲ ξὺν τῷ ναυτικῷ πέμπει, τρισὶν ἡμέραις τὴν στρατιὰν κελεύσας φθάνειν κατὰ τὸν πλοῦν. (6) Τὸν δὲ ἄλλον στρατὸν τριγῇ διένειμε· καὶ Ἡφαιστίωνα μὲν πέντε ἡμέραις προΐεναι ἔταξεν, ὥς εἴ τινες τοὺς ξὺν αὐτῷ τεταγμένους φεύγοντες ἐς τὸ πρόσω κατὰ σπουδὴν ἴοιεν, τοῖς ἄμφ' Ἡφαιστίωνα ἐμπίπτοντες ἀλίσκωνται· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου, ὁὗς καὶ τούτῳ τῆς στρατιᾶς μέρος, τρισὶν ἡμέραις ὑπολειπόμενον ἔπεσθαι ἐκέλευσεν, ὥς ὅσοι τοῦμπαιιν

minum concurrentium sonitus remigum aures pervasit, ut nautae remos remitterent, non quod ita eis imperatum esset, sed quod hortatores admiratione rei percussi conticescerent, et ipsi nautae soni vehementia attonitis similes redditi essent.

CAP. V.

Quum vero jam ad confluentes ventum esset, gubernatores navium imperant ut summa vi remigantes ex angustiis naves protrudant, ne a vorticibus correptae subvertentur, sed remigorum impulsu fluctuum vim frangant : (2) et rotundiora quidem navigia, quae vorticibus circummagi contigit, nihil aliud quam eorum qui in iis navigabant perturbationem passa, in rectum cursum ipso fluxu constituta sunt. Oblongae vero naves, quum minus facile quasi suspensae supra undas aestuantas ferrentur, majus a vorticibus jamnum acceperunt : ut et biremes, quarum inferiores remi parum admodum supra undas eminent. (3) Nam remi quum transversi in ipsis fluctibus haerent, confringebantur, quotquot eorum aqua occupavit, nec citius nautae elevarunt. Multae itaque naves quassatae, duae inter se collisae, cum multis qui eis vehebantur, perierunt. At postquam fluminis alveus sese aperire coepit, mitiore jam cursu, minusque violentis vorticibus redditus, (4) Alexander classe ad dextram ripam appulsa, quod ibi tutela contra fluxum erat et appulsus navibus et rupes quoque fluvii opportune prominebat ad colligenda naufragia et siqui adhuc vivi inessent, tum eos recepit. Posthaec reffectis navibus, Nearchum navigationem, donec ad Mallorum fines perveniat, continuare jubet : ipse vero in barbaros qui deditionem non fecerant excursione facta, quum ne Mallis uppatis ferrent impedivisset, ad classem reversus est.

5. Ibi Hephaestionem, Craterum et Philipppum cum suis quemque copiis reperit. Ipse, elephantis et Polysperchon-tis copiis, et sagittariis equestribus ac Philippo (per Hydaspem) transmissis, Cratero eas ducendas dat. Nearchum vero cum classe mittit, praeciens uti trium dierum itinere exercitum praevertat. (6) Reliquas copias in tres partes divisit : atque Hephaestionem quidem quinque dierum iter praecedere jubet, ut siqui Alexandri adventum fugientes in ulteriora sese celeriter proriperent, in Hephaestionem incidentes caperentur. Ptolemaeum autem Lagi filium, data etiam huic exercitus parte, triduo post suum discessum se-

ὑποστρέφειεν αὐτὸν φεύγοντες, οὗτοι δὲ ἐς τοὺς ἀμφὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐμπίπτειεν. (7) Ἐπὶ δὲ ἀφίκωνται ἐς τὰς ξυμβολὰς τοῦ τε Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ὑδραώτου ποταμοῦ, ἐνταῦθα δὲ τοὺς τε φθάνοντας ὑπομέλινει ἐκείλευσεν ἔστ' ἂν ἦκη αὐτὸς καὶ τοὺς ἀμφὶ Κράτερων καὶ Πτολεμαῖον αὐτῶ ξυμβαλεῖν.

ΚΕΦ. Γ'.

Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς τε καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν πεζεταίρων καλουμένων τὴν Πείθωνος τάξιν καὶ τοὺς ἵπποτοξότας τε πάντας καὶ τῶν ἱππέων τῶν ἐταίρων τοὺς ἡμίσεας διὰ γῆς ἀνῶρου ὡς ἐπὶ Μαλλοῦς ἦγεν, ἔθνος Ἰνδικὸν Ἰνδῶν τῶν αὐτόνων. (2) Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσε πρὸς ὕδατι οὐ πολλῷ, ὃ δὲ ἀπέχει τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ σταδίου εἰς ἑκατόν· δειπνοποιησάμενος δὲ καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιάν οὐ πολλὸν χρόνον παραγγέλλει ὅτι τις ἔχει ἀγγος ἐμπλῆσαι [τοῦ] ὕδατος. Διελθὼν δὲ τῆς ἡμέρας τὸ ἔτι ὑπολειπόμενον καὶ τὴν νύκτα δλην ἐς τετρακοσίους μάλιστα σταδίου ἄμα ἡμέρα πρὸς πόλιν ἐφίκετο εἰς ἣν ξυμπεφεύγεσαν πολλοὶ τῶν Μαλλῶν. (3) Οἱ δὲ οὐποτ' ἂν οἰθθέντες διὰ τῆς ἀνύδρου ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦ Ἀλέξανδρου ἔξω τε τῆς πόλεως οἱ πολλοὶ καὶ ἀνὸς ἦσαν· ἐφ' ὅτῳ καὶ ὄχλος ἐγένετο ταύτην ἀγαγὼν Ἀλέξανδρος, ὃν ὅτι αὐτῷ ἀγαγεῖν χαλεπὸν ἦν, ἐπὶ τοῦ οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ὅτι ἀζει πιστὸν ἐφαίνετο. Τούτων μὲν δὲ οὐ προσδοχάσας ἐπιπεσὼν τοὺς μὲν πολλοὺς ἀπέκτεινεν αὐτῶν οὐδὲ εἰς ἀλκὴν, οἳ δὲ ἀνὸς οὐκ ἔσαν, τῶν δὲ ἄλλων ἐς τὴν πόλιν κατακλίσθεντων κύκλῳ περιστήσας τῷ τείχει τοὺς ἱππέας, ὅτι μήπω ἢ φάλαγξ τῶν πεζῶν ἡκολουθεῖ αὐτῷ, ἀντὶ τῆς ἐρήσεως ἐχρήσατο τῇ ἱππῳ. (4) Ὡς δὲ τάχιστα οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο, Περδίκκας μὲν τὴν τε αὐτοῦ ἱππαρχίαν ἔχοντα καὶ τὴν Κλείτου καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας πρὸς ἄλλην πόλιν ἐκπέμπει τῶν Μαλλῶν, οἱ ξυμπεφευγότες ἦσαν πολλοὶ τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν, φυλάσσειν τοὺς ἐν τῇ πόλει κειμένους, ἔργον δὲ μὴ ἔχειν ἔστ' ἂν ἀφίκηται αὐτός, ὡς μηδὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πόλεως διαφυγόντας τινὲς αὐτῶν ἀγγέλους γενέσθαι τοῖς ἄλλοις βαρβάροις ὅτι προσάγει ἡδὴ Ἀλέξανδρος· αὐτὸς δὲ προσέβαλλε τῷ τείχει. (5) Οἱ δὲ βάρβαροι τὸ μὲν τείχος ἐκλείπουσιν, ὡς οὐκ ἂν διαφυλάζοντες αὐτὸ ἔτι, πολλῶν ἐν τῇ καταλήψει τεθνηκότων, τῶν δὲ καὶ ἀπὸ τραυματίων ἐπομάχων γεγεννημένων· ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυγόντες χρόνον μὲν τινα ἡμύνοντο ἐξ ὑπερδεξίου τε χωρίου καὶ γαλεποῦ ἐς προσβολήν· προσκειμένους δὲ πάντοθεν εὐρώστως τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπιφανομένου τῷ ἔργῳ ἢ τε ἄκρα κατὰ κράτος ἐβάλον καὶ οἱ ξυμφυγόντες ἐς αὐτὴν πάντες ἀπέθανον· ἦσαν δὲ ἐς δισχιλίους.

7. Περδίκκας δὲ ἐς τὴν πόλιν ἐφ' ἣντινα ἐστάλη ἀνὰ ξυμμετρίας, τὴν μὲν πόλιν ἐρήμην καταλαμβάνει· μα-

qui jubet : eo consilio ut qui fugientes retrorsum se recipere, in Ptolemæi copias inciderent. (7) Quum vero ad confluentes Acesinis et Hydraotis pervenissent, eos qui progressi erant expectare jussit, dum et ipse eo veniat, et Crateri ac Ptolemæi copias ei conjunctas sint.

CAP. VI.

Ipse, sumptis scutatis et sagittariis atque Agrianis et Pithonis agmine, quod iis qui pedites amici vocantur constabat, sagittariis etiam equestribus omnibus et ex equitatu amicorum dimidia parte, per siticulosam regionem contendit in Mallos, Indorum libere suis legibus viventium gentem. (2) Ac primo quidem die juxta amnem non magnam castra locavit, distantem ab Acesine stadiis centum. Ibi curato corpore, et exigui temporis quiete militibus data, mandat ut quas quisque lagenas habeat aqua repleat. Progressusque per id quod supererat diei et per noctem totam ad xl circiter stadia, sub lucem ad urbem pervenit in quam multi Mallorum confugerant. (3) Qui quum putassent Alexandrum nunquam per siticulosa illa loca ad sese venturum, extra urbem inermes vagabantur : quum tandem senserunt Alexandrum illac exercitum duxisse, quia quia difficulter duci poterat, verisimile hostibus visum fuerat non ducturum. Quum itaque his ex improvise supervenisset, plerosque eorum ne ad tutandos quidem sese utpote inermes, conversos, occidit. Reliquis in urbem repulsis ac conclusis, equitatu loco valli (peditum enim phalanx eum assequuta nondum erat) muros in orbem cinxit. (4) Statim vero ac peditatus advenit, Perdiccam quidem cum suis et Cliti equestribus copiis cumque Agrianis ad aliam Mallorum urbem obsidendam mittit, in quam Indorum non parva manus confugerat : mandans ut eos urbe inclusos teneant, neque oppugnationem aggrediantur donec ipse advenit, sed hoc tantum curent, nequi urbe elapsi alios barbaros de Alexandri adventu certiores faciant ; ipse vero urbem oppugnare cepit. (5) Barbari murum deserunt, desperantes nimirum se diu eum tueri posse, quum multi in expugnatione cæsi, multi vulneribus acceptis inutiles ad pugnandum effecti essent. Tum in arcem sese recipientes se aliquandiu ex loco edito adituque difficili tutati sunt. At quum Macedones omni ex parte fortiter urgerent et Alexander ipse acriter instaret, arx vi capta est quique in eam confugerant, (ii m. hi erant) ad unum omnes cæsi.

6. Perdiccas ad urbem quam obsidere jussus fuerat profectus, eam ab incolis desertam reperit : quos quum non

θῶν δὲ ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ πεφεύγεσαν ἐξ αὐτῆς οἱ ἐνοικούντες δρόμῳ ἤλαυνε κατὰ στίβον τῶν φευγόντων· οἱ δὲ φίλοι ὡς τάχους εἶχον ποδῶν αὐτῶν ἐφείποντο. Καταλαβὼν δὲ τῶν φευγόντων κατέκοψεν ὅσοι γε μὴ ἐφθασαν ἐς τὰ ἔλη συμφυγόντες.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἀλέξανδρος δὲ δειπνοποιησάμενός τε καὶ ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἔσπετο ἐπὶ πρώτῃν φυλακὴν ἤξει τοῦ πρόσω· καὶ τὴν νύκτα διελθὼν πολλὴν ὁδὸν ἅμα ἡμέρᾳ ἀφίκετο πρὸς τὸν Ὑδραῶτην ποταμόν. Ἐνθα δὲ τῶν Μαλλῶν τοὺς μὲν πολλοὺς διαβεβηκότας ἤδη ἔμαθε, τοῖς δὲ καὶ διαβαίνουσιν ἐπιγεγόμενος περὶ αὐτὸν τὸν πόρον πολλοὺς αὐτῶν διέφθειρε. (2) Καὶ αὐτὸς ὡς εἶχε ξυνδιαβάς κατὰ τὸν αὐτὸν πόρον διώκων εἶχετο τῶν φθασάντων ἐς τὴν ἀποχώρησιν. Καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβεν, οἱ πλείους δὲ κατέφυγον ἐς τὴν χωρίον ὄχυρόν καὶ τετειγισμένον. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο αὐτῷ, ἀποστέλλει ἐπὶ τούτους Πείθωνα τὴν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα καὶ τῶν ἱππέων δύο ἱππαρχίας. (3) Καὶ οὗτοι δὲ ἐξ ἐφόδου προσβαλόντες λαμβάνουσι τὸ χωρίον καὶ τοὺς καταπεφευγότας εἰς αὐτὸ ἠνδραπόδισαν, ὅσοι γε μὴ ἐν τῇ προσβολῇ διεφθάρησαν. Ταῦτα δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Πείθωνα διαπραζάμενοι ἐπανῆλθον αὐθις ἐς τὸ στρατόπεδον.

4. Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ὡς ἐπὶ τῶν Βραχμάνων τινὰ πόλιν ἦγεν, ὅτι καὶ ἐς ταύτην συμπεφευγένοι τινὰς τῶν Μαλλῶν ἔμαθεν. Ὡς δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτήν, ἐπῆγε τῷ τείχει πάντοθεν πυκνὴν τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ὑπορυσσόμενα τὰ τείχη ἰδόντες καὶ ἐκ τῶν βελῶν ἀναστελλόμενοι, τὰ μὲν τείχη καὶ οὗτοι ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄκραν συμφυγόντες ἐκείθεν ἡμύνοντο· ξυνεισπεσόντων δὲ αὐτοῖς ὀλίγων Μακεδόνων, μεταβαλλόμενοι καὶ ξυστραφέντες τοὺς μὲν ἐξέωσαν αὐτῶν, ἀπέκτειναν δὲ ἐν τῇ ὑποστρεφῇ ἐς πέντε καὶ εἴκοσι. (5) Καὶ ἐν τούτῳ Ἀλέξανδρος τὰς τε κλίμακας πάντοθεν κελεύει προστιθέναι τῇ ἀκρᾷ καὶ ὑπορύττειν τὸ τείχος. Ὡς δὲ πύργος τε ἔπεσεν ὑπορυσσόμενος καὶ τοῦ μεταπυργίου τι παραβράχυν ἐπιμαχωτέραν ταύτῃ ἐποίησε τὴν ἄκραν, πρῶτος Ἀλέξανδρος ἐπιβάς τοῦ τείχους ὥρθη ἔχων τὸ τείχος. (6) Καὶ τοῦτον ἰδόντες οἱ ἄλλοι Μακεδόνες αἰσχυρθέντες ἄλλος ἄλλῃ ἀνῆλθαν. Εἶχετό τε ἡδὴ ἡ ἄκρα, καὶ τῶν Ἰνδῶν οἱ μὲν τὰς οἰκίας ἐνεπίμπρασαν καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκαταλαμβανόμενοι ἀπέθησκον, οἱ πολλοὶ δὲ μαχόμενοι αὐτῶν. Ἀπέθανον δὲ οἱ πάντες ἐς πενταχίλιους, ζῶντες δὲ οἱ ἀνδρείων ὀλίγοι ἐλήφθησαν.

multo ante tempore effugisse cognovisset, cursim fugientium vestigia sectatus est. Expediti quanta maxima celeritate pedum potuerunt eum sequuti sunt. Quoscumque in fuga nactus est, occidit : reliquis palustria loca salutis fuerunt.

CAP. VII.

Alexander, curato corpore et quiete suis data, ad primam noctis vigiliam progressus est : magnumque iter ea nocte emensus, sub diluculum ad Hydraotem fluvium pervenit : ac multos quidem Mallorum jam amnem transgressos cognovit : alios alveum transeuntes adortus, plerosque interfecit, (2) amnemque uti erat transgressus, tergisque eorum qui jam discesserant inhaerens, multos ex iis cecidit, multos cepit. Maxima tamen pars in oppidum natura atque opere munitum se recepit. Alexander, postquam peditatus advenit, Pithonem in eos mittit cum suo agmine et duabus equitum praefecturis. (3) Qui quidem primo impetu oppidum capiunt, omnesque qui eo confugerant, quot eorum in illo impetu interfecti non erant, in servitum redigunt. Quo facto Pithon in castra rediit.

4. Alexander deinde in quandam Brachmanorum urbem exercitum duxit, quo aliam Mallorum manum confugisse audierat. Eo simulac venit, densam phalangem omni ex parte muro admovit. Oppidani muros suffodi conspicali et telis repressi, hi quoque desertis moenibus in arcem confugiunt et ex ea se tuentur. Macedonibus vero aliquot una cum iis in arcem illapsis, conversi et in unum collecti nonnullos ex iis extruserunt, occiderunt autem xlv dum pedem referrent. (5) Inter haec Alexander scalas undequaque arci admoveri jubet, et murum suffodi. Quo suffosso quum turris quaedam concidisset et pars aliqua interturrui perfracta faciliorem arcis oppugnationem fecisset, ipse primus murum conscendit. (6) Quo viso, alii Macedones pudore suffusi, alius alia in murum adscendunt. Jamque arx capta erat, quum Indorum alii succensis suis acibus ipsi etiam earum incendio perierunt : plerique pugnantibus interfecti. Quinque in universum millia caesa : pauci (tanta eorum virtus fuit) vivi in potestatem venerunt.

ΚΕΦ. Η'.

CAP. VIII.

Μείνας δὲ αὐτοῦ μίαν ἡμέραν καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιάν, τῇ ὑστεραίᾳ προῦχώρει ὡς ἐπὶ τοὺς ἄλλους Μαλλούς. Καὶ τὰς μὲν πόλεις ἐκλελοιπότας καταλαμβάνει, αὐτοὺς δὲ ἔμαθεν ὅτι πεφευγότες εἰεν ἐς τὴν ἔρημον. (2) Καὶ ἐνταῦθα αὖθις μίαν ἡμέραν ἀναπαύσας τὴν στρατιάν, ἐς τὴν ἐπιούσαν Πείθωνα μὲν καὶ Δημήτριον τὸν ἱππάρχην πρὸς τὸν ποταμὸν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ὧν τε αὐτοὶ ἡγούντο ἀγόντας καὶ πρὸς τοῦτοις ψιλῶν τάξεις δοὺς αὐτοῖς ὅσαι ἱκαναὶ πρὸς τὸ ἔργον. (3) Προσέταξε δὲ παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἴοντες, εἰ τισι περιτυχάνοιεν τῶν ἐς τὰς ὕλας ξυμπεφευγόντων, αἱ δὴ πολλαὶ πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἦσαν, τοὺτους κτείνειν, ὅσοι μὴ ἐθέλονται σφᾶς ἐνδοῦν. Καὶ πολλοὺς καταλαβόντες ἐν ταῖς ὕλαις οἱ ἄμφω Πείθωνα τε καὶ Δημήτριον ἀπέκτειναν.

1. Αὐτὸς δὲ ἦγεν ἐπὶ τὴν μεγίστην τῶν Μαλλῶν πόλιν, ἵνα καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων πολλοὺς ξυμπεφύγῃσι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. Ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐξέλιπον οἱ Ἰνδοὶ ὡς προσάγοντα Ἀλέξανδρον ἔμαθον· διαβάντες δὲ τὸν Ὑδραώτην ποταμὸν, ἐπὶ ταῖς ὄχθαις αὐτοῦ, ὅτι ὑψηλαὶ αἱ ὄχθαι ἦσαν, παρατεταγμένοι ἦσαν, ὡς εἰρξάντες τοῦ πόρου Ἀλέξανδρον. (5) Καὶ αὐτὸς ὡς ἤκουσεν, ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν ἅμα αὐτῷ ἦσαν ἦν ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην, ἵνα περ παρατετάχῃ τὰς Μαλλοὺς ἐξηγγέλλετο· οἱ δὲ πεζοὶ ἐπισθαι αὐτῷ ἐτάχθησαν. Ὡς δὲ ἀφίκετό τε ἐπ' αὐτὸν καὶ ἡ πύρρα τὸς πολεμίου κατεῖδε τεταγμένους, ὡς ἦν ἐκ τῆς δόδου ἐμβάλλει ἐς τὸν πόρον ἔξω τῇ ἵππῳ ἦν. (6) Οἱ δὲ, ἰδόντες ἐν μέσῳ τοῦ ποταμοῦ ὄντα ἦν Ἀλέξανδρον, κατὰ σπουδὴν μὲν, ξυμτεταγμένοι ἢ ἡμᾶς ἀπεχώρουν ἀπὸ τῆς ὄχθης· καὶ Ἀλέξανδρος ἦν μόνῃ τῇ ἵππῳ εἶπετο. Ὡς δὲ κατεῖδον ἱππέας ῥόνους, ἐπιστρέψαντες οἱ Ἰνδοὶ καρτερῶς ἐμάχοντο, κλῖθες ὄντες ἐς πέντε μυριάδας. Καὶ Ἀλέξανδρος ὡς ἦν τε φάλαγγα αὐτῶν πυκνὴν κατεῖδε καὶ αὐτῷ οἱ πύρροι ἀπῆσαν, προσβολὰς μὲν ἐποίει ἐς κύκλους παρπεύον· ἐς χεῖρας δὲ οὐκ ἦν τοῖς Ἰνδοῖς. (7) Καὶ ἐν τούτῳ παραγίγνεται αὐτῷ οἱ τε Ἀγριᾶνες καὶ ἄλλαι τάξεις τῶν ψιλῶν, ἃς δὴ ἐπιλέκτους ἅμα οἱ ἦγε, καὶ ἡ τάξις οὐ πόρρω δὲ οὐδὲ ἡ φάλαγξ ἐφαίνετο τῶν πύρρων. Καὶ οἱ Ἰνδοὶ ἑαυτοῦ σφίσι πάντων τῶν δεινῶν προσκειμένων ἀποστρέψαντες ἤδη προτροπαῶν ἐφευγῶν ἐς πόλιν ὀχυρωτάτην τῶν πλησίον. (8) Καὶ Ἀλέξανδρος ἐπόμενός τε αὐτοῖς πολλοὺς ἔκτεινε καὶ ὡς ἐς τὴν πόλιν οἱ διαφυγόντες κατεῖλθον, πρῶτα μὲν τοῖς ἵπποις ἐξ ἐφόδου ἐκυκλώσατο τὴν πόλιν· ὡς δὲ οἱ πύρροι αὐτῷ παρήσαν, ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ περιστραπυλάει ἐν κύκλῳ τοῦ τείχους, ὅτι οὐ πολὺ τε τῆς ἡμέρας ὑπελείπετο ἐς τὴν προσβολήν, καὶ ἡ στρατιὰ αὐτῷ ὑπὸ τε πορείας μακρᾶς οἱ πεζοὶ καὶ ὑπὸ διωξέως συνεγὼς οἱ ἵπποι καὶ οὐχ ἥμισυ κατὰ τὸν πόρον τοῦ ποταμοῦ τεταλαιπωρήσαν.

Alexander unum diem ibi commoratus, quiete exercitui data, postridie in alios Mallos movit, quos quidem urbes deseruisse, et in solitudines sese abdidisse cognovit. (2) Ibi etiam uno die cum exercitu substitit. Postero die Pithonem et Demetrium equestris agminis praefectum retro ad flumen misit, quibus ad copias quas ducebant expeditorum agmina, quae rei gerendae sufficerent, adjunxit : (3) mandatis additis, ut ad ripam fluminis iter facientes, siquos eorum qui in sylvas ripis circumjectas confugerant reperissent, nisi sponte deditionem facerent, interficerent. Multos itaque in sylvis nacti occidere.

4. Ipse in maximam Mallorum urbem exercitum duxit, in quam etiam ex aliis oppidis multi sese recepisse nuntiabantur. Sed et hanc Indi, simulatque Alexandrum adventare intellexerant, deseruerant, transitoque Hydraote fluvio, in ripis ejus, quae altae in primis erant, aciem instruxerant, tanquam transitu prohibitori. (5) Quo cognito, Alexander confestim ad eam fluminis partem ubi consedissee dicebantur, omnem, quem secum habebat equitatum ducit, peditatu sequi jussit. Quumque ad Hydraotem amnem venisset, hostes in adversa ripa instructa acie stantes conspiciat, ita ut ex itinere advenerat amnem cum solo equitatu ingreditur. (6) Indi Alexandrum jam in medio amne conspicati, celeriter, ordinate tamen, a ripa recedunt. Alexander eos cum solo equitatu insequitur. Indi, quum equitatum solum esse sensissent, conversi acriter pugnant. Indorum quinquaginta circiter millia erant. Alexander confertam eorum phalangem videns, quum peditatum secum non haberet, incursiones obequitando faciebat, praelium nequaquam committendum censens. (7) Interea Agriani aliaque expeditorum agmina, quos selectissimos secum ducebat, et sagittarii adveniunt : et peditum phalanx haud procul inde apparebat. Indi tot simul malis pressi concitato cursu in vicinam urbem munitam confugiunt. (8) Quos insequutus Alexander, multos interficit : quumque jam urbe conclusi essent, primo quidem accessu muros equitatu cingit : postquam vero peditatus advenit, eo ipso quidem die urbem circumsidet : quod et parum diei ad impetum faciendum reliquum esset, et pedites longo itinere, equitesque continua hostium persecutione ipsoque fluminis transitu defatigati erant.

ΚΕΦ. Θ'.

Τῇ δὲ ὑστεραία διχῇ διελὼν τὸν στρατὸν τοῦ μὲν ἑτέρου αὐτὸς ἡγούμενος προσέβαλλε τῇ τείχει, τὸ δ' ἕτερον Περδίκκας προσῆγε. Καὶ ἐν τούτῳ οὐ δεξιόμενοι οἱ Ἰνδοὶ τῶν Μακεδόνων τὴν ὁρμὴν τὰ μὲν τείχη τῆς πόλεως λείπουσιν, αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκραν ζυνέφρουγον. Ἀλέξανδρος μὲν οὖν καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν πολὺ τινὰ κατασφίσαντες παρῆλθον ἐς τὴν πόλιν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. (2) οἱ δὲ διμοῦ Περδίκκα τεταγμένοι ὑστέρησαν ὑπερβαίνοντες κατὰ τὰ τείχη οὐκ εὐπετῶς, οὐδὲ τὰς κλίμακας οἱ πολλοὶ αὐτῶν φέροντες, ὅτι ἐλαυνόμενοι αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις, ἐρημούμενα τῶν προμαχουμένων τὰ τείχη ὡς κατείδον. Ὡς δὲ ἡ ἄκρα ἐχομένη πρὸς τῶν πολεμίων καὶ πρὸ ταύτης τεταγμένοι εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι πολλοὶ ἐράνησαν, ἐνταῦθα δὲ οἱ μὲν ὑπορύσσοντες τὸ τείχος, οἱ δὲ προσθέσει ὅπη παρείκοι τῶν κλίμακων βιάσασθαι ἐπειρῶντο ἐς τὴν ἄκραν. (3) Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς βλακύνειν αὐτῷ ἐδόκουν τῶν Μακεδόνων οἱ φέροντες τὰς κλίμακας, ἀρπάσας κλίμακα ἐνὸς τῶν φερόντων προσέθηκε τῇ τείχει αὐτὸς καὶ εἰληθεὶς ὑπὸ τῇ ἀσπίδι ἀνέβαινεν· ἐπὶ δὲ αὐτῷ Πευκέστας δὲ τὴν ἱερὰν ἀσπίδα φέρων, ἣν ἐκ τοῦ νεῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος λαβὼν ἅμα οἱ εἶχεν Ἀλέξανδρος καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐφέρετο ἐν ταῖς μάχαις· ἐπὶ δὲ τούτῳ Λεοννάτος ἀνῆκε κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα ὁ σωματοφύλαξ· κατὰ δὲ ἄλλην κλίμακα Ἀβρέας τῶν διμοιριτῶν τις στρατευόμενος. (4) Ἦδη τε πρὸς τῇ ἐπάλλει τοῦ τείχους ὁ βασιλεὺς ἦν καὶ ἐρείσας ἐπ' αὐτῇ τὴν ἀσπίδα τοὺς μὲν ὥς εἰσω τοῦ τείχους τῶν Ἰνδῶν, τοὺς δὲ καὶ αὐτοῦ τῷ ξίφει ἀποκτείνας γεγυμνώκει τὸ ταύτῃ τείχος· καὶ οἱ ὑπασπισταὶ ὑπέρφοβοι γενόμενοι ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σπουδῇ ὠθούμενοι κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα συντρίβουσιν αὐτήν, ὥστε οἱ μὲν ἤδη ἀνιόντες αὐτῶν κάτω ἔπεσον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἄπορον ἐποίησαν τὴν ἀνοδόν.

5. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ τείχους στὰς κύκλῳ τε ἀπὸ τῶν πλησίον πύργων ἐβάλλετο (οὐ γὰρ πελάσαι γε ἐτόλμα τις αὐτῷ τῶν Ἰνδῶν), καὶ ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς πόλεως, οὐδὲ πόρῳ τούτων γε ἐσακοντιζόντων (ἔτυχε γάρ τι καὶ προσκελισμένον ταύτῃ πρὸς τὸ τείχος), δὴλος μὲν ἦν Ἀλέξανδρος ὢν τῶν τε ὀπλῶν τῇ λαμπρότητι καὶ τῷ ἀτόπῳ τῆς τόλμης, ἔγνω δὲ ὅτι αὐτοῦ μὲν μένων κινδυνεύσει μὴδὲν ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον ἀποδεικνύμενος, καταπηδήσας δὲ εἰσω τοῦ τείχους τυχὼν μὲν αὐτῷ τούτῳ ἐκπλήξει τοὺς Ἰνδοὺς, εἰ δὲ μὴ, καὶ κινδυνεύειν δέοι, μεγάλα ἔργα καὶ τοῖς ἔπειτα πυθέσθαι ἄξια ἐργασάμενος οὐκ ἀσπουδαί ἀποθανεῖται, ταῦτα γνοὺς καταπηδᾷ ἀπὸ τοῦ τείχους ἐς τὴν ἄκραν. (6) Ἐνθα δὲ ἐρείσθεις πρὸς τῷ τείχει τοὺς μὲν τινὰς ἐς χεῖρας ἐλθόντας καὶ τὸν γε ἡγεμόνα τῶν Ἰνδῶν προσεφύροντα οἱ θρασύτερον παίσας τῷ ξίφει ἀποκτείνει· ἄλλον δὲ πελάζοντα λίθῳ βαλὼν ἔσχε, καὶ ἄλλον λίθῳ, τὸν δὲ ἐγγυτέρω προσάγοντα τῷ ξίφει αὖθις. Οἱ δὲ

CAP. IX.

Postero vero die diviso in duas partes exercitu, ipse alteram earum ducens, Perdiccas alteram, impetum in murum fecit. Quem quum Indi sustinere non possent, dentis mœnibus in arcem se recipiunt. Alexander cum iis qui circa ipsum erant primus perfracta quadam porta in urbem irrupit. (2) Perdiccas et qui cum eo erant milites non cito muros transcenderunt. Neque enim scalas plerique eorum admovebant, quod captam esse urbem iudicabant, quum nimirum muros a propugnatoribus destitutos viderent. Occupata vero jam ab hostibus arce, multisque passim ad eam tuendam dispositis, Macedones alii murum suffodientes, alii scalas, quomodocunque liceret, advenientes irrumpere conabantur. (3) Quum autem cuncti Macedones in admotione scalarum viderentur, Alexander ipse scalam cuidam eam gestanti ereptam muro appropinquavit, scutoque tectus conscendit; post hunc Peucestas, scutum gestans, quod Alexander ex aede Palladis illic sumptum in omnibus praeliis prae se gestari curabat. Post Peucestam Leonnatus corporis custos per eandem scalam subit: per aliam scalam Abreas unus ex duplariorum ordine. (4) Jamque Alexander in summum muri fastigium evaserat, quum obfirmato scuto alii introrsum depulsi, alii gladio interfectis, murum ea parte propugnatoribus nudaverat. Tum scutati de rege solliciti, quum et ipsi conlitter scalam conscendunt, fracta scala precipites in terram corruerunt, aliisque simul conscendendi facultas sustulerunt.

5. Alexander vero, quum in muro stans e vicinis circumquaque turribus peteretur, (neque enim quisquam indorum cominus eum ferire audebat) atque adeo ab iis etiam qui in urbe erant, qui nec ipsi longe ab eo disjuncti tela torquebant, (erat enim ea parte agger quidam muro propinquus, et Alexandrum cum armorum splendor tum insignis audacia notum faciebat) statuit tandem, si duntius in muro peristeret, periclitaturum se, neque quicquam operæ pretium facturum: at si intra arcem conjiceret, fortassis eo ipso facto hostes territorum. Si minus et utique periclitandum sit ipsi, saltem egregium facinus editurum, et laude admirationeque apud posteros parta moriturum. Ita secum statuens e mœnibus in arcem desilit. (6) Ad cujus murum obfirmatus, nonnullos cominus eum lacescentes atque adeo ipsum indorum ducem audacius irrudentem gladio interficit. Alium appropinquantem lapide coniecto reprimat, alium quoque lapide, propius autem ac-

βάρβαροι πελάζειν μὲν αὐτῷ οὐκέτι ἤθελον, ἔβαλλον δὲ πάντοθεν περιεστηκότες ὅ τι τις ἔχων βέλος ἐτύγχανεν ἢ ἐν τῷ τότε ἔλαβεν.

ΚΕΦ. Ι'.

Ἐν τούτῳ δὲ Πευκέστας τε καὶ ὁ διμοιρίτης Ἀβρέας καὶ ἐπ' αὐτοῖς Λεοννάτος, οἱ δὴ μόνοι ἔτυχον πρὶν ξυντριβῆναι τὰς κλίμακας ἀναβεδηκότες ἐπὶ τὸ τεῖχος, κατακηδύσαντες καὶ αὐτοὶ πρὸ τοῦ βασιλέως ἐμάχοντο. Καὶ Ἀβρέας μὲν ὁ διμοιρίτης πίπτει αὐτοῦ, τοξευθεὶς ἐς τὸ πρόσωπον· Ἀλέξανδρος δὲ βάλλεται καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος τοξεύματι ὑπὲρ τὸν μαστὸν, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὅτι καὶ πνεῦμα ὁμοῦ τῷ αἵματι ἐκ τοῦ τραύματος ἐξεπνεῖτο. (2) Ὁ δέ, ἔσπε μὲν ἔτι θερμὸν ἦν αὐτῷ τὸ αἷμα, καίπερ κακῶς ἔχων, ἡμύνητο· πολλοῦ δὲ δὴ τοῦ αἵματος καὶ ἀθρόου, οἷα δὴ πνέοντα, ἐκρυέντος, λιγυρὸς τε αὐτὸν καὶ λειποψυχία κατέσχε καὶ πίπτει αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ξυνώσας. Πευκέστας δὲ περιθὰς πεπτωκότες καὶ ὑπερῆλθ' τὴν ἱερὰν τὴν ἐξ Ἰλίου ἀσπίδα πρὸ αὐτοῦ καὶ Λεοννάτος ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα αὐτοὶ τε βάλλονται ἀμφό-
¹⁰ ¹⁵ ²⁰ ²⁵ ³⁰ ³⁵ ⁴⁰ ⁴⁵ ⁵⁰ ⁵⁵ ⁶⁰ ⁶⁵ ⁷⁰ ⁷⁵ ⁸⁰ ⁸⁵ ⁹⁰ ⁹⁵ ¹⁰⁰ ¹⁰⁵ ¹¹⁰ ¹¹⁵ ¹²⁰ ¹²⁵ ¹³⁰ ¹³⁵ ¹⁴⁰ ¹⁴⁵ ¹⁵⁰ ¹⁵⁵ ¹⁶⁰ ¹⁶⁵ ¹⁷⁰ ¹⁷⁵ ¹⁸⁰ ¹⁸⁵ ¹⁹⁰ ¹⁹⁵ ²⁰⁰ ²⁰⁵ ²¹⁰ ²¹⁵ ²²⁰ ²²⁵ ²³⁰ ²³⁵ ²⁴⁰ ²⁴⁵ ²⁵⁰ ²⁵⁵ ²⁶⁰ ²⁶⁵ ²⁷⁰ ²⁷⁵ ²⁸⁰ ²⁸⁵ ²⁹⁰ ²⁹⁵ ³⁰⁰ ³⁰⁵ ³¹⁰ ³¹⁵ ³²⁰ ³²⁵ ³³⁰ ³³⁵ ³⁴⁰ ³⁴⁵ ³⁵⁰ ³⁵⁵ ³⁶⁰ ³⁶⁵ ³⁷⁰ ³⁷⁵ ³⁸⁰ ³⁸⁵ ³⁹⁰ ³⁹⁵ ⁴⁰⁰ ⁴⁰⁵ ⁴¹⁰ ⁴¹⁵ ⁴²⁰ ⁴²⁵ ⁴³⁰ ⁴³⁵ ⁴⁴⁰ ⁴⁴⁵ ⁴⁵⁰ ⁴⁵⁵ ⁴⁶⁰ ⁴⁶⁵ ⁴⁷⁰ ⁴⁷⁵ ⁴⁸⁰ ⁴⁸⁵ ⁴⁹⁰ ⁴⁹⁵ ⁵⁰⁰ ⁵⁰⁵ ⁵¹⁰ ⁵¹⁵ ⁵²⁰ ⁵²⁵ ⁵³⁰ ⁵³⁵ ⁵⁴⁰ ⁵⁴⁵ ⁵⁵⁰ ⁵⁵⁵ ⁵⁶⁰ ⁵⁶⁵ ⁵⁷⁰ ⁵⁷⁵ ⁵⁸⁰ ⁵⁸⁵ ⁵⁹⁰ ⁵⁹⁵ ⁶⁰⁰ ⁶⁰⁵ ⁶¹⁰ ⁶¹⁵ ⁶²⁰ ⁶²⁵ ⁶³⁰ ⁶³⁵ ⁶⁴⁰ ⁶⁴⁵ ⁶⁵⁰ ⁶⁵⁵ ⁶⁶⁰ ⁶⁶⁵ ⁶⁷⁰ ⁶⁷⁵ ⁶⁸⁰ ⁶⁸⁵ ⁶⁹⁰ ⁶⁹⁵ ⁷⁰⁰ ⁷⁰⁵ ⁷¹⁰ ⁷¹⁵ ⁷²⁰ ⁷²⁵ ⁷³⁰ ⁷³⁵ ⁷⁴⁰ ⁷⁴⁵ ⁷⁵⁰ ⁷⁵⁵ ⁷⁶⁰ ⁷⁶⁵ ⁷⁷⁰ ⁷⁷⁵ ⁷⁸⁰ ⁷⁸⁵ ⁷⁹⁰ ⁷⁹⁵ ⁸⁰⁰ ⁸⁰⁵ ⁸¹⁰ ⁸¹⁵ ⁸²⁰ ⁸²⁵ ⁸³⁰ ⁸³⁵ ⁸⁴⁰ ⁸⁴⁵ ⁸⁵⁰ ⁸⁵⁵ ⁸⁶⁰ ⁸⁶⁵ ⁸⁷⁰ ⁸⁷⁵ ⁸⁸⁰ ⁸⁸⁵ ⁸⁹⁰ ⁸⁹⁵ ⁹⁰⁰ ⁹⁰⁵ ⁹¹⁰ ⁹¹⁵ ⁹²⁰ ⁹²⁵ ⁹³⁰ ⁹³⁵ ⁹⁴⁰ ⁹⁴⁵ ⁹⁵⁰ ⁹⁵⁵ ⁹⁶⁰ ⁹⁶⁵ ⁹⁷⁰ ⁹⁷⁵ ⁹⁸⁰ ⁹⁸⁵ ⁹⁹⁰ ⁹⁹⁵ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹⁵ ¹⁰²⁰ ¹⁰²⁵ ¹⁰³⁰ ¹⁰³⁵ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹⁵ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰⁵ ¹¹¹⁰ ¹¹¹⁵ ¹¹²⁰ ¹¹²⁵ ¹¹³⁰ ¹¹³⁵ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹⁵ ¹²⁰⁰ ¹²⁰⁵ ¹²¹⁰ ¹²¹⁵ ¹²²⁰ ¹²²⁵ ¹²³⁰ ¹²³⁵ ¹²⁴⁰ ¹²⁴⁵ ¹²⁵⁰ ¹²⁵⁵ ¹²⁶⁰ ¹²⁶⁵ ¹²⁷⁰ ¹²⁷⁵ ¹²⁸⁰ ¹²⁸⁵ ¹²⁹⁰ ¹²⁹⁵ ¹³⁰⁰ ¹³⁰⁵ ¹³¹⁰ ¹³¹⁵ ¹³²⁰ ¹³²⁵ ¹³³⁰ ¹³³⁵ ¹³⁴⁰ ¹³⁴⁵ ¹³⁵⁰ ¹³⁵⁵ ¹³⁶⁰ ¹³⁶⁵ ¹³⁷⁰ ¹³⁷⁵ ¹³⁸⁰ ¹³⁸⁵ ¹³⁹⁰ ¹³⁹⁵ ¹⁴⁰⁰ ¹⁴⁰⁵ ¹⁴¹⁰ ¹⁴¹⁵ ¹⁴²⁰ ¹⁴²⁵ ¹⁴³⁰ ¹⁴³⁵ ¹⁴⁴⁰ ¹⁴⁴⁵ ¹⁴⁵⁰ ¹⁴⁵⁵ ¹⁴⁶⁰ ¹⁴⁶⁵ ¹⁴⁷⁰ ¹⁴⁷⁵ ¹⁴⁸⁰ ¹⁴⁸⁵ ¹⁴⁹⁰ ¹⁴⁹⁵ ¹⁵⁰⁰ ¹⁵⁰⁵ ¹⁵¹⁰ ¹⁵¹⁵ ¹⁵²⁰ ¹⁵²⁵ ¹⁵³⁰ ¹⁵³⁵ ¹⁵⁴⁰ ¹⁵⁴⁵ ¹⁵⁵⁰ ¹⁵⁵⁵ ¹⁵⁶⁰ ¹⁵⁶⁵ ¹⁵⁷⁰ ¹⁵⁷⁵ ¹⁵⁸⁰ ¹⁵⁸⁵ ¹⁵⁹⁰ ¹⁵⁹⁵ ¹⁶⁰⁰ ¹⁶⁰⁵ ¹⁶¹⁰ ¹⁶¹⁵ ¹⁶²⁰ ¹⁶²⁵ ¹⁶³⁰ ¹⁶³⁵ ¹⁶⁴⁰ ¹⁶⁴⁵ ¹⁶⁵⁰ ¹⁶⁵⁵ ¹⁶⁶⁰ ¹⁶⁶⁵ ¹⁶⁷⁰ ¹⁶⁷⁵ ¹⁶⁸⁰ ¹⁶⁸⁵ ¹⁶⁹⁰ ¹⁶⁹⁵ ¹⁷⁰⁰ ¹⁷⁰⁵ ¹⁷¹⁰ ¹⁷¹⁵ ¹⁷²⁰ ¹⁷²⁵ ¹⁷³⁰ ¹⁷³⁵ ¹⁷⁴⁰ ¹⁷⁴⁵ ¹⁷⁵⁰ ¹⁷⁵⁵ ¹⁷⁶⁰ ¹⁷⁶⁵ ¹⁷⁷⁰ ¹⁷⁷⁵ ¹⁷⁸⁰ ¹⁷⁸⁵ ¹⁷⁹⁰ ¹⁷⁹⁵ ¹⁸⁰⁰ ¹⁸⁰⁵ ¹⁸¹⁰ ¹⁸¹⁵ ¹⁸²⁰ ¹⁸²⁵ ¹⁸³⁰ ¹⁸³⁵ ¹⁸⁴⁰ ¹⁸⁴⁵ ¹⁸⁵⁰ ¹⁸⁵⁵ ¹⁸⁶⁰ ¹⁸⁶⁵ ¹⁸⁷⁰ ¹⁸⁷⁵ ¹⁸⁸⁰ ¹⁸⁸⁵ ¹⁸⁹⁰ ¹⁸⁹⁵ ¹⁹⁰⁰ ¹⁹⁰⁵ ¹⁹¹⁰ ¹⁹¹⁵ ¹⁹²⁰ ¹⁹²⁵ ¹⁹³⁰ ¹⁹³⁵ ¹⁹⁴⁰ ¹⁹⁴⁵ ¹⁹⁵⁰ ¹⁹⁵⁵ ¹⁹⁶⁰ ¹⁹⁶⁵ ¹⁹⁷⁰ ¹⁹⁷⁵ ¹⁹⁸⁰ ¹⁹⁸⁵ ¹⁹⁹⁰ ¹⁹⁹⁵ ²⁰⁰⁰ ²⁰⁰⁵ ²⁰¹⁰ ²⁰¹⁵ ²⁰²⁰ ²⁰²⁵ ²⁰³⁰ ²⁰³⁵ ²⁰⁴⁰ ²⁰⁴⁵ ²⁰⁵⁰ ²⁰⁵⁵ ²⁰⁶⁰ ²⁰⁶⁵ ²⁰⁷⁰ ²⁰⁷⁵ ²⁰⁸⁰ ²⁰⁸⁵ ²⁰⁹⁰ ²⁰⁹⁵ ²¹⁰⁰ ²¹⁰⁵ ²¹¹⁰ ²¹¹⁵ ²¹²⁰ ²¹²⁵ ²¹³⁰ ²¹³⁵ ²¹⁴⁰ ²¹⁴⁵ ²¹⁵⁰ ²¹⁵⁵ ²¹⁶⁰ ²¹⁶⁵ ²¹⁷⁰ ²¹⁷⁵ ²¹⁸⁰ ²¹⁸⁵ ²¹⁹⁰ ²¹⁹⁵ ²²⁰⁰ ²²⁰⁵ ²²¹⁰ ²²¹⁵ ²²²⁰ ²²²⁵ ²²³⁰ ²²³⁵ ²²⁴⁰ ²²⁴⁵ ²²⁵⁰ ²²⁵⁵ ²²⁶⁰ ²²⁶⁵ ²²⁷⁰ ²²⁷⁵ ²²⁸⁰ ²²⁸⁵ ²²⁹⁰ ²²⁹⁵ ²³⁰⁰ ²³⁰⁵ ²³¹⁰ ²³¹⁵ ²³²⁰ ²³²⁵ ²³³⁰ ²³³⁵ ²³⁴⁰ ²³⁴⁵ ²³⁵⁰ ²³⁵⁵ ²³⁶⁰ ²³⁶⁵ ²³⁷⁰ ²³⁷⁵ ²³⁸⁰ ²³⁸⁵ ²³⁹⁰ ²³⁹⁵ ²⁴⁰⁰ ²⁴⁰⁵ ²⁴¹⁰ ²⁴¹⁵ ²⁴²⁰ ²⁴²⁵ ²⁴³⁰ ²⁴³⁵ ²⁴⁴⁰ ²⁴⁴⁵ ²⁴⁵⁰ ²⁴⁵⁵ ²⁴⁶⁰ ²⁴⁶⁵ ²⁴⁷⁰ ²⁴⁷⁵ ²⁴⁸⁰ ²⁴⁸⁵ ²⁴⁹⁰ ²⁴⁹⁵ ²⁵⁰⁰ ²⁵⁰⁵ ²⁵¹⁰ ²⁵¹⁵ ²⁵²⁰ ²⁵²⁵ ²⁵³⁰ ²⁵³⁵ ²⁵⁴⁰ ²⁵⁴⁵ ²⁵⁵⁰ ²⁵⁵⁵ ²⁵⁶⁰ ²⁵⁶⁵ ²⁵⁷⁰ ²⁵⁷⁵ ²⁵⁸⁰ ²⁵⁸⁵ ²⁵⁹⁰ ²⁵⁹⁵ ²⁶⁰⁰ ²⁶⁰⁵ ²⁶¹⁰ ²⁶¹⁵ ²⁶²⁰ ²⁶²⁵ ²⁶³⁰ ²⁶³⁵ ²⁶⁴⁰ ²⁶⁴⁵ ²⁶⁵⁰ ²⁶⁵⁵ ²⁶⁶⁰ ²⁶⁶⁵ ²⁶⁷⁰ ²⁶⁷⁵ ²⁶⁸⁰ ²⁶⁸⁵ ²⁶⁹⁰ ²⁶⁹⁵ ²⁷⁰⁰ ²⁷⁰⁵ ²⁷¹⁰ ²⁷¹⁵ ²⁷²⁰ ²⁷²⁵ ²⁷³⁰ ²⁷³⁵ ²⁷⁴⁰ ²⁷⁴⁵ ²⁷⁵⁰ ²⁷⁵⁵ ²⁷⁶⁰ ²⁷⁶⁵ ²⁷⁷⁰ ²⁷⁷⁵ ²⁷⁸⁰ ²⁷⁸⁵ ²⁷⁹⁰ ²⁷⁹⁵ ²⁸⁰⁰ ²⁸⁰⁵ ²⁸¹⁰ ²⁸¹⁵ ²⁸²⁰ ²⁸²⁵ ²⁸³⁰ ²⁸³⁵ ²⁸⁴⁰ ²⁸⁴⁵ ²⁸⁵⁰ ²⁸⁵⁵ ²⁸⁶⁰ ²⁸⁶⁵ ²⁸⁷⁰ ²⁸⁷⁵ ²⁸⁸⁰ ²⁸⁸⁵ ²⁸⁹⁰ ²⁸⁹⁵ ²⁹⁰⁰ ²⁹⁰⁵ ²⁹¹⁰ ²⁹¹⁵ ²⁹²⁰ ²⁹²⁵ ²⁹³⁰ ²⁹³⁵ ²⁹⁴⁰ ²⁹⁴⁵ ²⁹⁵⁰ ²⁹⁵⁵ ²⁹⁶⁰ ²⁹⁶⁵ ²⁹⁷⁰ ²⁹⁷⁵ ²⁹⁸⁰ ²⁹⁸⁵ ²⁹⁹⁰ ²⁹⁹⁵ ³⁰⁰⁰ ³⁰⁰⁵ ³⁰¹⁰ ³⁰¹⁵ ³⁰²⁰ ³⁰²⁵ ³⁰³⁰ ³⁰³⁵ ³⁰⁴⁰ ³⁰⁴⁵ ³⁰⁵⁰ ³⁰⁵⁵ ³⁰⁶⁰ ³⁰⁶⁵ ³⁰⁷⁰ ³⁰⁷⁵ ³⁰⁸⁰ ³⁰⁸⁵ ³⁰⁹⁰ ³⁰⁹⁵ ³¹⁰⁰ ³¹⁰⁵ ³¹¹⁰ ³¹¹⁵ ³¹²⁰ ³¹²⁵ ³¹³⁰ ³¹³⁵ ³¹⁴⁰ ³¹⁴⁵ ³¹⁵⁰ ³¹⁵⁵ ³¹⁶⁰ ³¹⁶⁵ ³¹⁷⁰ ³¹⁷⁵ ³¹⁸⁰ ³¹⁸⁵ ³¹⁹⁰ ³¹⁹⁵ ³²⁰⁰ ³²⁰⁵ ³²¹⁰ ³²¹⁵ ³²²⁰ ³²²⁵ ³²³⁰ ³²³⁵ ³²⁴⁰ ³²⁴⁵ ³²⁵⁰ ³²⁵⁵ ³²⁶⁰ ³²⁶⁵ ³²⁷⁰ ³²⁷⁵ ³²⁸⁰ ³²⁸⁵ ³²⁹⁰ ³²⁹⁵ ³³⁰⁰ ³³⁰⁵ ³³¹⁰ ³³¹⁵ ³³²⁰ ³³²⁵ ³³³⁰ ³³³⁵ ³³⁴⁰ ³³⁴⁵ ³³⁵⁰ ³³⁵⁵ ³³⁶⁰ ³³⁶⁵ ³³⁷⁰ ³³⁷⁵ ³³⁸⁰ ³³⁸⁵ ³³⁹⁰ ³³⁹⁵ ³⁴⁰⁰ ³⁴⁰⁵ ³⁴¹⁰ ³⁴¹⁵ ³⁴²⁰ ³⁴²⁵ ³⁴³⁰ ³⁴³⁵ ³⁴⁴⁰ ³⁴⁴⁵ ³⁴⁵⁰ ³⁴⁵⁵ ³⁴⁶⁰ ³⁴⁶⁵ ³⁴⁷⁰ ³⁴⁷⁵ ³⁴⁸⁰ ³⁴⁸⁵ ³⁴⁹⁰ ³⁴⁹⁵ ³⁵⁰⁰ ³⁵⁰⁵ ³⁵¹⁰ ³⁵¹⁵ ³⁵²⁰ ³⁵²⁵ ³⁵³⁰ ³⁵³⁵ ³⁵⁴⁰ ³⁵⁴⁵ ³⁵⁵⁰ ³⁵⁵⁵ ³⁵⁶⁰ ³⁵⁶⁵ ³⁵⁷⁰ ³⁵⁷⁵ ³⁵⁸⁰ ³⁵⁸⁵ ³⁵⁹⁰ ³⁵⁹⁵ ³⁶⁰⁰ ³⁶⁰⁵ ³⁶¹⁰ ³⁶¹⁵ ³⁶²⁰ ³⁶²⁵ ³⁶³⁰ ³⁶³⁵ ³⁶⁴⁰ ³⁶⁴⁵ ³⁶⁵⁰ ³⁶⁵⁵ ³⁶⁶⁰ ³⁶⁶⁵ ³⁶⁷⁰ ³⁶⁷⁵ ³⁶⁸⁰ ³⁶⁸⁵ ³⁶⁹⁰ ³⁶⁹⁵ ³⁷⁰⁰ ³⁷⁰⁵ ³⁷¹⁰ ³⁷¹⁵ ³⁷²⁰ ³⁷²⁵ ³⁷³⁰ ³⁷³⁵ ³⁷⁴⁰ ³⁷⁴⁵ ³⁷⁵⁰ ³⁷⁵⁵ ³⁷⁶⁰ ³⁷⁶⁵ ³⁷⁷⁰ ³⁷⁷⁵ ³⁷⁸⁰ ³⁷⁸⁵ ³⁷⁹⁰ ³⁷⁹⁵ ³⁸⁰⁰ ³⁸⁰⁵ ³⁸¹⁰ ³⁸¹⁵ ³⁸²⁰ ³⁸²⁵ ³⁸³⁰ ³⁸³⁵ ³⁸⁴⁰ ³⁸⁴⁵ ³⁸⁵⁰ ³⁸⁵⁵ ³⁸⁶⁰ ³⁸⁶⁵ ³⁸⁷⁰ ³⁸⁷⁵ ³⁸⁸⁰ ³⁸⁸⁵ ³⁸⁹⁰ ³⁸⁹⁵ ³⁹⁰⁰ ³⁹⁰⁵ ³⁹¹⁰ ³⁹¹⁵ ³⁹²⁰ ³⁹²⁵ ³⁹³⁰ ³⁹³⁵ ³⁹⁴⁰ ³⁹⁴⁵ ³⁹⁵⁰ ³⁹⁵⁵ ³⁹⁶⁰ ³⁹⁶⁵ ³⁹⁷⁰ ³⁹⁷⁵ ³⁹⁸⁰ ³⁹⁸⁵ ³⁹⁹⁰ ³⁹⁹⁵ ⁴⁰⁰⁰ ⁴⁰⁰⁵ ⁴⁰¹⁰ ⁴⁰¹⁵ ⁴⁰²⁰ ⁴⁰²⁵ ⁴⁰³⁰ ⁴⁰³⁵ ⁴⁰⁴⁰ ⁴⁰⁴⁵ ⁴⁰⁵⁰ ⁴⁰⁵⁵ ⁴⁰⁶⁰ ⁴⁰⁶⁵ ⁴⁰⁷⁰ ⁴⁰⁷⁵ ⁴⁰⁸⁰ ⁴⁰⁸⁵ ⁴⁰⁹⁰ ⁴⁰⁹⁵ ⁴¹⁰⁰ ⁴¹⁰⁵ ⁴¹¹⁰ ⁴¹¹⁵ ⁴¹²⁰ ⁴¹²⁵ ⁴¹³⁰ ⁴¹³⁵ ⁴¹⁴⁰ ⁴¹⁴⁵ ⁴¹⁵⁰ ⁴¹⁵⁵ ⁴¹⁶⁰ ⁴¹⁶⁵ ⁴¹⁷⁰ ⁴¹⁷⁵ ⁴¹⁸⁰ ⁴¹⁸⁵ ⁴¹⁹⁰ ⁴¹⁹⁵ ⁴²⁰⁰ ⁴²⁰⁵ ⁴²¹⁰ ⁴²¹⁵ ⁴²²⁰ ⁴²²⁵ ⁴²³⁰ ⁴²³⁵ ⁴²⁴⁰ ⁴²⁴⁵ ⁴²⁵⁰ ⁴²⁵⁵ ⁴²⁶⁰ ⁴²⁶⁵ ⁴²⁷⁰ ⁴²⁷⁵ ⁴²⁸⁰ ⁴²⁸⁵ ⁴²⁹⁰ ⁴²⁹⁵ ⁴³⁰⁰ ⁴³⁰⁵ ⁴³¹⁰ ⁴³¹⁵ ⁴³²⁰ ⁴³²⁵ ⁴³³⁰ ⁴³³⁵ ⁴³⁴⁰ ⁴³⁴⁵ ⁴³⁵⁰ ⁴³⁵⁵ ⁴³⁶⁰ ⁴³⁶⁵ ⁴³⁷⁰ ⁴³⁷⁵ ⁴³⁸⁰ ⁴³⁸⁵ ⁴³⁹⁰ ⁴³⁹⁵ ⁴⁴⁰⁰ ⁴⁴⁰⁵ ⁴⁴¹⁰ ⁴⁴¹⁵ ⁴⁴²⁰ ⁴⁴²⁵ ⁴⁴³⁰ ⁴⁴³⁵ ⁴⁴⁴⁰ ⁴⁴⁴⁵ ⁴⁴⁵⁰ ⁴⁴⁵⁵ ⁴⁴⁶⁰ ⁴⁴⁶⁵ ⁴⁴⁷⁰ ⁴⁴⁷⁵ ⁴⁴⁸⁰ ⁴⁴⁸⁵ ⁴⁴⁹⁰ ⁴⁴⁹⁵ ⁴⁵⁰⁰ ⁴⁵⁰⁵ ⁴⁵¹⁰ ⁴⁵¹⁵ ⁴⁵²⁰ ⁴⁵²⁵ ⁴⁵³⁰ ⁴⁵³⁵ ⁴⁵⁴⁰ ⁴⁵⁴⁵ ⁴⁵⁵⁰ ⁴⁵⁵⁵ ⁴⁵⁶⁰ ⁴⁵⁶⁵ ⁴⁵⁷⁰ ⁴⁵⁷⁵ ⁴⁵⁸⁰ ⁴⁵⁸⁵ ⁴⁵⁹⁰ ⁴⁵⁹⁵ ⁴⁶⁰⁰ ⁴⁶⁰⁵ ⁴⁶¹⁰ ⁴⁶¹⁵ ⁴⁶²⁰ ⁴⁶²⁵ ⁴⁶³⁰ ⁴⁶³⁵ ⁴⁶⁴⁰ ⁴⁶⁴⁵ ⁴⁶⁵⁰ ⁴⁶⁵⁵ ⁴⁶⁶⁰ ⁴⁶⁶⁵ ⁴⁶⁷⁰ ⁴⁶⁷⁵ ⁴⁶⁸⁰ ⁴⁶⁸⁵ ⁴⁶⁹⁰ ⁴⁶⁹⁵ ⁴⁷⁰⁰ ⁴⁷⁰⁵ ⁴⁷¹⁰ ⁴⁷¹⁵ ⁴⁷²⁰ ⁴⁷²⁵ ⁴⁷³⁰ ⁴⁷³⁵ ⁴⁷⁴⁰ ⁴⁷⁴⁵ ⁴⁷⁵⁰ ⁴⁷⁵⁵ ⁴⁷⁶⁰ ⁴⁷⁶⁵ ⁴⁷⁷⁰ ⁴⁷⁷⁵ ⁴⁷⁸⁰ ⁴⁷⁸⁵ ⁴⁷⁹⁰ ⁴⁷⁹⁵ ⁴⁸⁰⁰ ⁴⁸⁰⁵ ⁴⁸¹⁰ ⁴⁸¹⁵ ⁴⁸²⁰ ⁴⁸²⁵ ⁴⁸³⁰ ⁴⁸³⁵ ⁴⁸⁴⁰ ⁴⁸⁴⁵ ⁴⁸⁵⁰ ⁴⁸⁵⁵ ⁴⁸⁶⁰ ⁴⁸⁶⁵ ⁴⁸⁷⁰ ⁴⁸⁷⁵ ⁴⁸⁸⁰ ⁴⁸⁸⁵ ⁴⁸⁹⁰ ⁴⁸⁹⁵ ⁴⁹⁰⁰ ⁴⁹⁰⁵ ⁴⁹¹⁰ ⁴⁹¹⁵ ⁴⁹²⁰ ⁴⁹²⁵ ⁴⁹³⁰ ⁴⁹³⁵ ⁴⁹⁴⁰ ⁴⁹⁴⁵ ⁴⁹⁵⁰ ⁴⁹⁵⁵ ⁴⁹⁶⁰ ⁴⁹⁶⁵ ⁴⁹⁷⁰ ⁴⁹⁷⁵ ⁴⁹⁸⁰ ⁴⁹⁸⁵ ⁴⁹⁹⁰ ⁴⁹⁹⁵ ⁵⁰⁰⁰ ⁵⁰⁰⁵ ⁵⁰¹⁰ ⁵⁰¹⁵ ⁵⁰²⁰ ⁵⁰²⁵ ⁵⁰³⁰ ⁵⁰³⁵ ⁵⁰⁴⁰ ⁵⁰⁴⁵ ⁵⁰⁵⁰ ⁵⁰⁵⁵ ⁵⁰⁶⁰ ⁵⁰⁶⁵ ⁵⁰⁷⁰ ⁵⁰⁷⁵ ⁵⁰⁸⁰ ⁵⁰⁸⁵ ⁵⁰⁹⁰ ⁵⁰⁹⁵ ⁵¹⁰⁰ ⁵¹⁰⁵ ⁵¹¹⁰ ⁵¹¹⁵ ⁵¹²⁰ ⁵¹²⁵ ⁵¹³⁰ ⁵¹³⁵ ⁵¹⁴⁰ ⁵¹⁴⁵ ⁵¹⁵⁰ ⁵¹⁵⁵ ⁵¹⁶⁰ ⁵¹⁶⁵ ⁵¹⁷⁰ ⁵¹⁷⁵ ⁵¹⁸⁰ ⁵¹⁸⁵ ⁵¹⁹⁰ ⁵¹⁹⁵ ⁵²⁰⁰ ⁵²⁰⁵ ⁵²¹⁰ ⁵²¹⁵ ⁵²²⁰ ⁵²²⁵ ⁵²³⁰ ⁵²³⁵ ⁵²⁴⁰ ⁵²⁴⁵ ⁵²⁵⁰ ⁵²⁵⁵ ⁵²⁶⁰ ⁵²⁶⁵ ⁵²⁷⁰ ⁵²⁷⁵ ⁵²⁸⁰ ⁵²⁸⁵ ⁵²⁹⁰ ⁵²⁹⁵ ⁵³⁰⁰ ⁵³⁰⁵ ⁵³¹⁰ ⁵³¹⁵ ⁵³²⁰ ⁵³²⁵ ⁵³³⁰ ⁵³³⁵ ⁵³⁴⁰ ⁵³⁴⁵ ⁵³⁵⁰ ⁵³⁵⁵ ⁵³⁶⁰ ⁵³⁶⁵ ⁵³⁷⁰ ⁵³⁷⁵ ⁵³⁸⁰ ⁵³⁸⁵ ⁵³⁹⁰ ⁵³⁹⁵ ⁵⁴⁰⁰ ⁵⁴⁰⁵ ⁵⁴¹⁰ ⁵⁴¹⁵ ⁵⁴²⁰ ⁵⁴²⁵ ⁵⁴³⁰ ⁵⁴³⁵ ⁵⁴⁴⁰ ⁵⁴⁴⁵ ⁵⁴⁵⁰ ⁵⁴⁵⁵ ⁵⁴⁶⁰ ⁵⁴⁶⁵ ⁵⁴⁷⁰ ⁵⁴⁷⁵ ⁵⁴⁸⁰ ⁵⁴⁸⁵ ⁵⁴⁹⁰ ⁵⁴⁹⁵ ⁵⁵⁰⁰ ⁵⁵⁰⁵ ⁵⁵¹⁰ ⁵⁵¹⁵ ⁵⁵²⁰ ⁵⁵²⁵ ⁵⁵³⁰ ⁵⁵³⁵ ⁵⁵⁴⁰ ⁵⁵⁴⁵ ⁵⁵⁵⁰ ⁵⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶⁰ ⁵⁵⁶⁵ ⁵⁵⁷⁰ ⁵⁵⁷⁵ ⁵⁵⁸⁰ ⁵⁵⁸⁵ ⁵⁵⁹⁰ ⁵⁵⁹⁵ ⁵⁶⁰⁰ ⁵⁶⁰⁵ ⁵⁶¹⁰ ⁵⁶¹⁵ ⁵⁶²⁰ ⁵⁶²⁵ ⁵⁶³⁰ ⁵⁶³⁵ ⁵⁶⁴⁰ ⁵⁶⁴⁵ ⁵⁶⁵⁰ ⁵⁶⁵⁵ ⁵⁶⁶⁰ ⁵⁶⁶⁵ ⁵⁶⁷⁰ ⁵⁶⁷⁵ ⁵⁶⁸⁰ ⁵⁶⁸⁵ ⁵⁶⁹⁰ ⁵⁶⁹⁵ ⁵⁷⁰⁰ ⁵⁷⁰⁵ ⁵⁷¹⁰ ⁵⁷¹⁵ ⁵⁷²⁰ ⁵⁷²⁵ ⁵⁷³⁰ ⁵⁷³⁵ ⁵⁷⁴⁰ ⁵⁷⁴⁵ ⁵⁷⁵⁰ ⁵⁷⁵⁵ ⁵⁷⁶⁰ ⁵⁷⁶⁵ ⁵⁷⁷⁰ ⁵⁷⁷⁵ ⁵⁷⁸⁰ ⁵⁷⁸⁵ ⁵⁷⁹⁰ ⁵⁷⁹⁵ ⁵⁸⁰⁰ ⁵⁸⁰⁵ ⁵⁸¹⁰ ⁵⁸¹⁵ ⁵⁸²⁰ ⁵⁸²⁵ ⁵⁸³⁰ ⁵⁸³⁵ ⁵⁸⁴⁰ ⁵⁸⁴⁵ ⁵⁸⁵⁰ ⁵⁸⁵⁵ ⁵⁸⁶⁰ ⁵⁸⁶⁵ ⁵⁸⁷⁰

γὴν οἱ μὲν Κριτόδημον ἀνέγραψαν, ἱατρὸν Κῶον, τὸ
γένος Ἀσκληπιάδην· οἱ δὲ, Περιόικαν τὸν σωματοφύ-
λακα, οὐ παρόντος ἐν τῷ δεινῷ ἱατροῦ, ἐγκελευσαμέ-
νου Ἀλεξάνδρου τῷ ξίφει ἐπιτεμεῖν τὴν πληγὴν καὶ
κομίσασθαι τὸ βέλος. (2) Ἐν δὲ τῇ κομιδῇ φορὰ αἵμα-
τος πολλοῦ γίγνεται, ὥστε λειποψυχῆσαι αὐτὸς Ἀλέ-
ξανδρον καὶ οὕτω σχεθῆναι αὐτῷ τὸ αἷμα ὑπὸ τῇ λει-
ποψυχῇ. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀναγέγραπται τοῖς συγ-
γραφεῦσιν ὑπὲρ τοῦ παθήματος, καὶ ἡ φήμη παραδε-
10 ξμένη αὐτὰ κατὰ τοὺς πρώτους ψευσαμένους ἐτι καὶ εἰς
ἡμᾶς διασώζει, οὐδὲ ἀφήσει παραδιδούσα καὶ ἐφεξῆς
ἄλλοις τὰ ψεύδη, εἰ μὴ ὑπὸ τῆσδε τῆς συγγραφῆς
παύσεται.

3. Αὐτίκα ἐν Ὀξυδράκαις τὸ πάθημα τοῦτο γενέ-
15 σθαι Ἀλεξάνδρῳ ὁ πᾶς λόγος κατέχει· τὸ δὲ ἐν Μαλλοῖς,
ἔθνη αὐτονομῶ· Ἰνδικῷ, ξυνέβη, καὶ ἡ τε πόλις Μαλ-
λῶν ἦν καὶ οἱ βαλόντες Ἀλέξανδρον Μαλλοί· οἱ δὲ ἐ-
γνώκεσαν μὲν συμμαίζαντες τοῖς Ὀξυδράκαις οὕτω δια-
γωνίζεσθαι, ἔφθη δὲ διὰ τῆς ἀνύδρου ἐπ' αὐτοὺς ἐλά-
20 σας πρὶν τινα ὠφέλειαν αὐτοῖς παρὰ τῶν Ὀξυδρακίων
γενέσθαι ἢ αὐτοὺς ἐκείνοις τι ἐπωφελεῖσαι. (4) Ἐπεὶ
καὶ τὴν τελευταίαν μάχην τὴν πρὸς Δαρεῖον γενομένην,
καθ' ἣντινα ἔφυγε Δαρεῖος οὐδὲ πρόσθεν ἔληξε τῆς φυ-
γῆς πρὶν ξυλληφθῆναι ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Βῆσσον καὶ προσ-
25 ἄγοντος ἥδη Ἀλεξάνδρου ἀποθανεῖν, πρὸς Ἀρβήλοις
γενέσθαι ὁ πᾶς λόγος κατέχει, καθάπερ οὖν καὶ τὴν
πρὸ ταύτης ἐν Ἰσσοῦ, καὶ τὴν πρώτην ἱππομαχίαν πρὸς
Γρανικῷ. (5) Ἀλλὰ πρὸς Γρανικῷ μὲν ξυνέβη μάχη
ἱππικὴ καὶ πρὸς Ἰσσοῦ ἡ αὐτὴ πρὸς Δαρεῖον μάχη·
30 Ἀρβηλα δὲ τοῦ χώρου ἐν ᾧ τὴν ἐσχάτην μάχην Δα-
ρεῖος τε καὶ Ἀλέξανδρος ἐμαχέσαντο οἱ μὲν τὰ πλεῖ-
στα συγγραφάντες λέγουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίου
ἀπέχει, οἱ δὲ τὰ ἐλάχιστα, ὅτι ἐς πεντακοσίους.
Ἀλλὰ ἐν Γαυγαμήλοις γὰρ γενέσθαι τὴν μάχην πρὸς
35 τῷ ποταμῷ Βουμῶδι λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστό-
βουλος. (6) Πόλις δὲ οὐκ ἦν τὰ Γαυγάμηλα, ἀλλὰ
κώμη μεγάλη, οὐδὲ ὀνομαστός ὁ χώρος οὐδὲ ἐς ἀκοὴν
ἤδὲ τὸ ὄνομα· ἐνθεν δὲ μοι δοκεῖ πόλις οὖσα τὰ Ἀρ-
βηλα ἀπηνέγκαστο τὴν δόξαν τῆς μεγάλης μάχης.
40 Εἰ δὲ πρὸς Ἀρβήλοις χρὴ οἶεσθαι γενέσθαι τὸ ἔργον
ἐκεῖνο, ἐς τοσόνδε Ἀρβηλίων ἀπέχον, καὶ τὴν ἐν Σα-
λαμῖνι γενομένην ναυμαχίαν πρὸς ἰσθμῷ τῷ Κοριν-
θίων ἔξεστι λέγειν ὅτι ἐγένετο, καὶ τὴν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ
τῆς Εὐβοίας πρὸς Αἰγίνῃ ἢ Σουνίῳ.

7. Καὶ μὴν ὑπὲρ τῶν ὑπερασπισάντων ἐν τῷ κιν-
δύνῳ Ἀλεξάνδρου, Πευκέσταν μὲν γενέσθαι ξύμπαντες
ὁμολογοῦσιν, ὑπὲρ Λεοννάτου δὲ οὐκέτι συμφέρονται
οὐδὲ ὑπὲρ Ἀθρέου τοῦ διμοιρίτου. Καὶ οἱ μὲν ξύλοι
πληγέντα κατὰ τοῦ κράνους Ἀλέξανδρον καὶ ἱλιγγιά-
50 σαντα πεσεῖν, αὐτὸς δὲ ἀναστάντα βληθῆναι βέλει
διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος· Πτολεμαῖος δ' ὁ Λάγου
ταύτην μόνην τὴν πληγὴν πληγῆναι λέγει τὴν ἐς τὸ
στῆθος. (8) Τὸ δὲ δὴ μέγιστον πλημμέλημα τῶν συγ-
γραφάντων τὰ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον ἐκεῖνο τίθεται ἔγωγε.

gittam evulsisse : alii Perdiccam, corporis custodem, qui
medicus urgente necessitate non adesset, jubente Alexan-
dro ense vulnus rescidisse, telumque exemisse : (2) iniqua
evulsione magnam sanguinis vim erupisse. Quumque Alex-
ander rursum animo linqueretur, syncopen ipsam sistendo
sanguini remedio fuisse. Multa praeterea alia de hoc Alex-
andri casu ab historicis scripta sunt, quae fama a primis
mendacii auctoribus sparsa in hunc usque diem transmi-
sit : neque desinet mendacii fides etiam in posteros propa-
gari, nisi hoc scripto finis ei imponatur.

3. Ac primum quidem infortunium hoc in Oxydraciis
Alexandro obtigisse communis opinio est : quod tamen apud
Mallos, liberam Indorum gentem, accidit. Nam et urbs
Mallorum erat, et a Mallis ictus fuit Alexander. Porro
statuerant quidem Malli Oxydracis sese conjungere, atque
ita praelium inire, sed Alexander itinere per arida et siticu-
losa loca facto eos praevertat, priusquam aut Malli Oxy-
dracis aut Oxydraci Mallis adjumento esse possent. (4) Sed
et ultimam pugnam cum Dario commissam, in qua fugi
Darius, neque prius destitit a fuga quam a Besso caperetur,
atque adventante Alexandro interficeretur, apud Arbela
accidisse publica opinio est, quemadmodum illam quae ante
hanc fuit, ad Issum, et primum equestre praelium ad Gran-
icum commissum esse. (5) Contigit enim quidem equestris
pugna ad Granicum et apud Issum altera cum Dario; Arbela
vero ab eo loco, in quo Darius et Alexander postremo dimi-
carunt, qui plurimum prodidere, dicunt abesse sexcentis
stadiis : qui minimum, quingentis. Sed apud Gangamela ad
flumen Bumodum pugnam eam fuisse commissam Ptole-
maeus et Aristobulus tradunt. (6) Atqui Gangamela non
oppidum est, sed vicus non magnus, neque locus celebris
aut gratum auribus nomen praeseferens. Quo factum
puto ut Arbelis, utpote urbi celebri, gloria pugnae apud
illam commissae adscripta fuerit. Si vero apud Arbela
praelium hoc contigisse dicendum est, quum tanto spatio
ab Arbelis distet : eodem modo et navale praelium apud
Salamina gestum Isthmo Corinthio adscribere licebit : et
id quod ad Artemisium Euboeae, apud Aeginam vel Sumium
gestum fuisse dicetur.

7. Porro in iis qui Alexandrum in eo periculo scutis suis
protexerunt Peucestam fuisse omnes profitentur : de Leon-
nato non omnes consentiunt, ut nec de Abrea duplicario.
Rursus alii Alexandrum fuste ad galeam ictum, caligine
oculis oborta procidisse scribunt. Quumque se denun-
tius exisset, thorace trajectum sagittam pectore excepisse.
Ptolemaeus Lagi filius in pectore solum vulneratum fuisse
tradit. (8) In eo autem praecipue mihi errasse videntur qui
Alexandri res conscripserunt, quod Ptolemaeum Lagi fi-

Πτολεμαῖον γὰρ τὸν Λάγῳ ἔστιν οἱ ἀνέγραψαν ξυνα-
 ὁῦναι τε Ἀλεξάνδρῳ κατὰ τὴν κλίμακα ὁμοῦ Πευκέστα
 καὶ ὑπερασπίσαι κειμένου, καὶ ἐπὶ τῷδε Σωτῆρα ἐπι-
 κληθῆναι τὸν Πτολεμαῖον· καίτοι αὐτὸς Πτολεμαῖος
 ἀναγράφεν οὐδὲ παραγενέσθαι τούτῳ τῷ ἔργῳ· ἀλλὰ
 στρατιᾶς γὰρ αὐτὸς ἡγούμενος ἄλλας μάχεσθαι μάχας
 καὶ πρὸς ἄλλους βαρβάρους. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἐκβολῇ
 τοῦ λόγου ἀναγράφω μοι, ὥς μὴ ἀταλαίπωρον γί-
 νησθαι τοῖς ἔπειτα ἀνθρώποις τὴν ὑπὲρ τῶν τηλικούτων
 10 ἔργων τε καὶ παθημάτων ἀφήγησιν.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ἐν δὲ Ἀλέξανδρος αὐτοῦ μένων τὸ τραῦμα ἔθε-
 ρακεῖτο, ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνθενπερ ὠρμήθη ἐπὶ τοὺς
 Μαλλοὺς ὃ μὲν πρῶτος λόγος ἦεν ὅτι τεθνηκὺς εἶη ἐκ
 τοῦ τραύματος. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα οἰμωγὴ ἦν τῆς
 15 στρατιᾶς συμπτώσης, ἄλλου ἄλλῳ παραδιδόντος τὴν φή-
 μιν· παυσάμενοι δὲ τῆς οἰμωγῆς ἄθθυμοί τε καὶ ἄποροι
 ἦσαν ὅστις μὲν ἐξηγούμενος ἔσται τῆς στρατιᾶς· (2)
 (πολλοὶς γὰρ δὴ ἐν ἴσῳ τὰ τῆς ἀξιώσεως ἰδόμενος πρὸς τε
 αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πρὸς Μακεδόνων καθεστηκέναι·)
 20 ὅπως δὲ ἀποσώθῃσονται εἰς τὴν οἰκίαν, τοσούτων μὲν
 ἰδῶν μάχιμων περιειργόντων σφᾶς ἐν κύκλῳ, τῶν μὲν
 οὕτως προσεχωρηκότων, ἃ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας εἴ-
 καζον ἀγωνιῖσθαι καρτερώς, τῶν δὲ ἀποστησομένων,
 ἀχαιρεθέντος αὐτοῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου φόβου· ποταμῶν τε
 25 ἐν μέσῳ ἀδιαβάτων τότε δ' ἰδόμενοι εἶναι, καὶ πάντα
 σφίσιν ἄπορα καὶ ἀμήχανα ἐρήμοις Ἀλεξάνδρου ἐφαί-
 νετο. (3) Ὡς δὲ ἤκε ποτε λόγος ὅτι ζῇ Ἀλέξανδρος,
 τούτῳ μὲν μόγις ξυνεχώρησαν· εἰ δὲ καὶ βιώσιμός ἐστιν,
 οὕτως ἐπιστεύετο. Ὡς δὲ καὶ γράμματα παρ' αὐτοῦ
 30 ἦεν ὅτι ὅσον οὕτως κατελεύσεται ἐπὶ τὸ στρατόπεδον,
 οὐδὲ ταῦτα τοῖς πολλοῖς ὑπὸ τοῦ ἄγαν δέους πιστὰ ἐφαί-
 νετο, ἀλλὰ πλάττεσθαι γὰρ πρὸς αὐτῷ αὐτὸν σω-
 ματοφυλάκων τε καὶ στρατηγῶν εἰκάζετο.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Καὶ ταῦτα ἐννοήσας Ἀλέξανδρος, μὴ τι νεωτερισθεῖη
 35 ἐν τῇ στρατιᾷ, ὅτε πρῶτον ἡδυνήθη κομίζεται ἐπὶ τοῦ
 ποταμοῦ τοῦ Ὑδραώτου τὰς ὄχθας· καὶ πλέων κατὰ τὸν
 ποταμόν (ἦν γὰρ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ ταῖς συμβολαῖς
 τῷ τε Ὑδραώτῳ καὶ τοῦ Ἀχεσίνου, ἵνα Ἡφαιστίων
 τε ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἦν καὶ Νέαρχος τὸ ναυτικὸν αὐτῷ
 40 εἶχεν), ὥς ἐπέλαυνεν ἡ ναὺς ἤδη τῷ στρατοπέδῳ τὸν βα-
 σιλέα φέρουσα, κελεύει δὴ ἀφελεῖν τὴν σκηνὴν ἀπὸ τῆς
 πρύμνης, ὥς καταφανὲς εἶναι πᾶσιν. (2) Οἱ δὲ ἔτι
 ἠπίστουν, ὥς νεκροῦ δῆθεν κομιζομένου Ἀλεξάνδρου,
 πρὶν γε δὴ προσσχούσης τῆς νεῆς τῇ ὄχθῃ ὃ μὲν τὴν
 45 χεῖρα ἀνέτεινεν ἐς τὸ πλῆθος· οἱ δὲ ἀνέβόησαν, ἐς τὸν

Ilum una cum Alexandro et Pensesta scalam conscendisse
 scribant, jacentemque objecto scuto protexisse, ideoque
 Ptolemæum Sotere*m id est servatorem* a militibus appel-
 latum fuisse, quum tamen Ptolemæus ipse scribat se
 huic pugnae non interfuisse : sed eo tempore copiarum du-
 cem adversus alios barbaros pugnasse. Hæc mihi per di-
 gressionem dicta sint, ut in tantorum facinorum et casuum
 expositione posterius plus diligentia adhibeant.

CAP. XII.

Porro quum Alexander ibi ad curandum vulnus commo-
 raretur, primo statim rumore perlatum est in castra, unde is
 in Mallos profectus fuerat, eum ex vulnere interiisse. Ac pri-
 mo quidem ejulatus totis castris auditus est, quum ex aliis
 in alios fama spargeretur. Quum vero jam lamentis modum
 fecissent, vehementer animis consternati duhiique erant,
 quis exercitui præfutura esset, (2) (multos enim ex æquo
 hujus dignitatis videri capaces, cum ipsius Alexandri tum
 Macedonum judicio) quo pacto etiam salvi donum rever-
 suri essent tot undique bellicosis gentibus cincti : quarum
 quidem alias nondum domitas verisimile ipsis fiebat acriter
 pro libertate pugnaturas, alias defectionem facturas, sub-
 lato Alexandri metu, quumque flumina, quæ nulla tunc
 ratione transiri poterant, interjecta esse cogitarent, despe-
 ratione quadam acti quid consilii caperent Alexandro desti-
 tuti nesciebant. (3) Postquam vero nuntiatum est Alexan-
 drum vivere, fides nuntio ægre habita est, neque vero ad-
 duci poterant ut crederent aliquam de vita ejus servanda
 spem superesse. Quumque literæ ab eo adferrentur, quibus
 significabat se brevi in castra venturum, ne id quidem ple-
 risque præ ingenti metu credibile videbatur. Confinigi enim
 id a custodibus corporis ducibusque credebant.

CAP. XIII.

Hac trepidatione cognita Alexander, ne qui in exercitu
 motus fierent, quam potuit celerrime ad Hydraotis fluvii
 ripas se deferri curavit, secundo amne navigaturus ad castra,
 quæ circa confluentes Hydraotis et Acesinis subsistebant :
 ubi Hephæstion exercitui, et Nearchus classi præerant. Mox
 ubi navis quæ regem vehebat castris appropinquare cepit,
 tentorium e navis suæ puppi auferri jussit, ut ab omnibus
 conspici posset. (2) At ne tum quidem credidere, corpus
 Alexandri exanime adferri existimantes, donec navi ad ri-
 pam appulsa dextram multitudini porrexerat. Tum ingenti
 clamore sublato, alii in cælum, alii in Alexandrum manus

οὐρανὸν ἀνασχόντες τὰς χεῖρας, οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρον πολλοῖς δὲ καὶ δάκρυα ἐπὶ τῷ ἀνελπίστῳ προεχύθη ἀκούσια. Καὶ οἱ μὲν τῶν ὑπασπιστῶν κλίνην προσέφερον αὐτῷ ἐκκοιζομένῳ ἐκ τῆς νεώς· ὁ δὲ τὸν ἵππον προσαγαγεῖν ἐκέλευσεν. (3) Ὡς δὲ ἐπιβάς τοῦ ἵππου ὤφθη αὐθις, κρότῳ δὲ πολλῷ ἐπεκτύπησεν ἡ στρατιὰ πᾶσα· ἐπήγγησαν δὲ αἱ τε δόρυ καὶ αἱ πλησίον αὐτῶν νάπαι. Προσάγων δὲ ἥδη τῇ σκηνῇ καταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἵππου, ὥστε καὶ βαδίζων ὤφθη. Οἱ δὲ ἐπέλαζον ἄλλος ἄλλοθεν, οἱ μὲν χειρῶν, οἱ δὲ γονάτων, οἱ δὲ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς ἀπτόμενοι· οἱ δὲ καὶ ἰδεῖν ἐγγύθεν καὶ τι καὶ ἐπευφημήσαντες ἀπελθεῖν· οἱ δὲ ταῖναις ἐβαλλον, οἱ δὲ ἀνθισιν, ὅσα ἐν τῷ τότε ἡ Ἰνδῶν γῆ παρείχε.

15 4. Νέαρχος δὲ λέγει, ὅτι χαλεποὶ αὐτῷ τῶν φίλων ἐγένοντο ὅσοι ἐκάκιζον, ὅτι αὐτὸς πρὸ τῆς στρατιᾶς κινδυνεῖ· οὐ γὰρ στρατηγὸς ταῦτα, ἀλλὰ στρατιώτου εἶναι. Καὶ μοι δοκεῖ ἀγθεσθαι Ἀλέξανδρος τοῖςδε τοῖς λόγοις, ὅτι ἀληθεῖς τε ὄντας ἐγίνωσκε καὶ αὐτὸν ὑπαίτιον τῇ ἐπιτιμῇ. Καὶ ὁμῶς ὑπὸ μένους τε τοῦ ἐν ταῖς μάχαις καὶ τοῦ ἐρωτος τῆς δόξης, καθάπερ οἱ ἀλλης τινὸς ἡδονῆς ἐζητῶμενοι, οὐ καρτερὸς ἦν ἀπέχεσθαι τῶν κινδύνων. (5) Ἀνθρῶπον δὲ τινα πρεσβύτερον λέγει Βοιωτίον, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου οὐ λέγει, ὡς ἀχθόμενόν τε πρὸς τὰς ἐπιτιμῆσεις τῶν φίλων κατέμαθεν Ἀλέξανδρον καὶ ἐσχυρωπακότα, προσελθόντα τοῦτον βοιωτιάζοντα ἅμα τῇ φωνῇ ταῦτα φάναι· ὦ Ἀλέξανδρε, ἀνδρῶν τὰ ἔργα· καὶ τι καὶ ἱαμβεῖον ἐπειπεῖν, τὸν δὲ νοῦν εἶναι τοῦ ἱαμβεῖου, ὅτι τῷ τι ὁρῶντι καὶ παθεῖν ἐστὶν ὀφειλόμενον. Καὶ τοῦτον ἐν τῷ παραυτίκῃ εὐδοκίμησai καὶ ἐπιτηδειότερον εἰς τὸ ἔπειτα Ἀλέξανδρον γενέσθαι.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο παρ' Ἀλέξανδρον τῶν Μαλ-
λῶν τῶν ὑπολειπομένων πρέσβεις, ἐνδιδόντες τὸ ἔθνος,
35 καὶ παρὰ Ὀξυδρακίων οἱ τε ἡγεμόνες τῶν πόλεων καὶ οἱ νομάρχαι αὐτοὶ καὶ ἄλλοι ἅμα τούτοις ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα οἱ γνωριμώτατοι αὐτοκράτορες περὶ σπονδῶν ὧρὰ τε ὅσα μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς κομίζοντες καὶ τὸ ἔθνος καὶ οὗτοι ἐνδιδόντες. (1) Συγγνωστὰ δὲ ἀμαρτεῖν ἔπρασαν οὐ πάλαι παρ' αὐτὸν πρεσβευσάμενοι· ἐπιθυμῖν γάρ, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι, ἔτι μᾶλλον αὐτοὶ ἐλευθερίας τε καὶ αὐτόνομοι εἶναι, ἥντινα ἐλευθερίαν ἐξ ὅτου Διόνυσος ἐς Ἰνδοὺς ἔχε σῶαν σφίσιν εἶναι ἐς Ἀλέξανδρον· εἰ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοκοῦν ἐστίν, ὅτι καὶ
45 Ἀλέξανδρον ἀπὸ θεῶν γενέσθαι λόγος κατέχει, σατράπην τε ἀναδέξασθαι ὅντινα τάττοι Ἀλέξανδρος καὶ φόρους ἀποίσειν τοὺς Ἀλεξάνδρῳ δοξάντας· διδοῖναι δὲ καὶ δαίρους ἐθέλειν ὅσους ἂν αὐτῷ Ἀλέξανδρος. (3) Ὁ δὲ γιλιόυς ἤρπασε τοὺς κρατιστεύοντας τοῦ ἔθνους, οὓς, εἰ μὲν
60 βούλοιο, ἀντὶ δαίρων καθεζεῖν, εἰ δὲ μή, ξυστρατεύ-

tendunt : multis prae insperato gaudio lacrymae sponte obor-
tae sunt. Quumque scutati ei navem egresso lecticam adfer-
rent, ipse equum adduci jussit. (3) Quem ut inscendit, ab
universo rursus exercitu applausum est, ripis ac silvis cir-
cumvicinis clamore resonantibus. Tabernaculo autem ap-
propinquans ex equo desiliit, ut et pedibus incedens con-
spici posset. Tum certatim alii atque alii accurrebant, alii
manus, alii genua, alii vestem ipsius contigisse, alii vel vi-
disse tantum contenti, et salutem felicitatemque ei precan-
tes : alii corollas, alii flores quosunque tunc ferebat Indo-
rum regio inspergere.

4. Nearchus vero auctor est regem moleste tulisse eo-
amicorum qui reprehendebant, quod ipse se tanto discrimi-
pro exercitu objecisset : neque enim id ducis sed militis offi-
cium esse. Qua quidem oratione offensus mihi fuisse Alexan-
der videtur, quod vera esset, seque merito reprehendi sentiret.
Ceterum insigne Alexandri in pugnando robur et immensa
gloriae cupiditas sicut alios alia quaedam voluptas transver-
sum illum ad pericula abripiebat. (5) Narrat idem Nearchus
seniorem quendam Boeotum, cujus nomen non adscribit,
quum Alexandrum reprehensiones amicorum aegre ferre
intelligeret, et indignationem vultu prae se ferre videret,
Boeotica lingua eum compellasse, ac dixisse, O Alexander,
virosum est praecleara facinora aggredi : simulque iambicum
versum subdidisse, cujus haec erat sententia, Qui magnum
aliquid faciat, aequum esse et pati. Ac senem et tunc
statim ab Alexandro laudatum, et cariores ei deinceps
fuisse.

CAP. XIV.

Inter haec legati a Mallis, qui reliqui erant, ad Alexan-
dram venerunt, deditionem totius gentis facientes. Itemque
ab Oxysdracis urbium praefecti ac praesides ipsi et cum his
alii ceteri principes illius gentis, qui pro fudere incundo dona
quae apud Indos censentur amplissima adferebant, etiam
ipsi gentem dedentes. (2) Veniam autem deprecabantur,
quod non antea legatos misissent. Quam vel ideo mereri se
dicebant, quod, quemadmodum quidam alii, maiore adhuc
jure ipsi liberi suis legibus vivere cupissent, quam quidem
libertatem jam inde ab eo tempore quo Liber pater in In-
diam venisset ad Alexandrum usque salvam tenuissent.
Quod si vero ita Alexandro visum esset, quoniam et ipsum ex
deorum genere ortum fama esset, satrapam quem daret ac-
cepturos, tributa quae imperaret pensuros, obsides quot pe-
teret daturus. (3) Alexander mille ex primoribus gentis
sibi mitti iubet, quos vel pro obsidibus, si vellet, teneret,
vel quibus militibus uteretur, donec reliquos Indos deli-

πντας ἔξιν ἔστ' ἂν διαπολεμηθῇ αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς. Οἱ δὲ τοὺς τε χιλιούς ἐπεμψάν, τοὺς κρατίστους καὶ μεγίστους σπῶν ἐπιλεξάμενοι, καὶ ἄρματα πεντακῶσια οὐκ αἰτηθέντες καὶ τοὺς ἀμβάτας τῶν ἁρμάτων. Ἀλέξανδρος δὲ σατραπὴν μὲν τούτοις τε καὶ τῶν Μαλ-
 λῶν τοῖς ἔτι σωζομένοις ἐπέταξε Φίλιππον· τοὺς ὁμή-
 φους δὲ αὐτοῖς ἀφῆκε, τὰ δὲ ἄρματα ἔλαβεν.

1. Ὡς δὲ ταῦτα αὐτῷ κεκόσμητο καὶ πλοῖα ἐπὶ τῇ
 θιατρῷ τῇ ἐκ τοῦ τραύματος πολλὰ προσεναυπήγη-
 10 το, ἀναβιβάσας ἐς τὰς ναῦς τῶν μὲν ἑταίρων ἱππέας
 ἑπτακίσιους καὶ χιλιούς, τῶν ψιλῶν δὲ ὅσους περ καὶ
 πρότερον, πεζοὺς δὲ ἐς μυρίους, ὀλίγον μὲν τι τῶν Ὑ-
 δραώτων ποταμῷ κατέπλευσεν· ὡς δὲ συνέμιξεν ὁ Ὑδρα-
 15 ῶτης τῷ Ἀκεσίνῃ, ὅτι ὁ Ἀκεσίνης κρατεῖ τοῦ Ὑδραώ-
 τος τῇ ἐπωνυμίᾳ, κατὰ τὸν Ἀκεσίνην αὖ ἔπλει, ἔττε
 ἐπὶ τῇ συμβολῇ τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἦκε.
 (1) Τίτταρις γὰρ οὗτοι μεγάλοι ποταμοὶ καὶ ναυσίπο-
 ροὶ οἱ τίτταρες εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν τὸ ὕδωρ συμβάλλ-
 20 ουν, οὗ ἔξιν τῇ σφετέρᾳ ἑκάστος ἐπωνυμίᾳ, ἀλλὰ ὁ
 τῷ Ὑδραώτῃ μὲν ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐμβάλλει, ἐμβάλλον δὲ
 τὸ πᾶν ὕδωρ Ἀκεσίνην παρέχεται καλούμενον· αὐθις δὲ
 ὁ Ἀκεσίνης οὗτος συμβάλλει τῷ Ὑδραώτῃ, καὶ παρ-
 25 λαβὼν τούτων ἐστὶ Ἀκεσίνης ἔστι· καὶ τὸν Ὑφασιν ἐπὶ
 τούτῳ ὁ Ἀκεσίνης παραλαβὼν τῷ αὐτοῦ δὴ ὀνόματι ἐς
 τὸν Ἰνδὸν ἐμβάλλει· συμβαλὼν δὲ συγχωρεῖ ἤδη τῷ Ἰν-
 30 δῷ. Ἐνθεν δὴ ὁ Ἰνδὸς πρὶν ἐς τὸ Δέλτα σχισθῆναι οὐκ
 ἐπισπῶνται καὶ ἐς ἑκάτον σταδίους ἔρχεται καὶ ὑπὲρ τοὺς
 ἑκατὸν τυχὸν ἑκατέρω λιμνάζει μάλλον.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Ἐνταῦθα ἐπὶ τῇ συμβολῇ τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἰν-
 1 δοῦ προῖκμεν ἔσπε ἀφίκετο αὐτῷ ἔξιν τῇ στρατιᾷ Περ-
 2 σῆας, καταστρεψάμενος ἐν παρόδῳ τὸ Ἀβαστανῶν
 ἔθνος πτόνομον. Ἐν τούτῳ δὲ ἄλλαι τε προσγίγνονται
 3 Ἀλεξάνδρῳ τριακόντοροι καὶ πλοῖα στρογγύλα ἄλλα, ἃ
 4 δὴ ἐν Ἐλθροῖς ἐναυπηγήθη αὐτῷ, οἱ δὲ ἄλλοι ἔθνος Ἰν-
 5 δῶν αὐτόνομον προσεχώρησαν. Καὶ παρὰ Ὀσσαδίων,
 6 καὶ τούτου γένους αὐτόνομου Ἰνδικῷ, πρέσβεις ἦγον,
 7 ἰδιόθεντες καὶ οὗτοι τοὺς Ὀσσαδίους. (2) Φίλιππῳ
 8 μὴ δὴ τῆς σατραπείας ὅρους ἔταξε τὰς συμβολὰς τοῦ
 9 τοῦ Ἀκεσίνου καὶ Ἰνδοῦ, καὶ ἀπολείπει ἔξιν αὐτῷ τοὺς
 10 π Θρᾷκας πάντας καὶ ἐκ τῶν τάξεων ὅσοι ἐς φυλακὴν
 11 τῆς χώρας ἱκανοὶ ἐφαίνοντο. Πόλιν τε ἐνταῦθα κτίσαι
 12 ἐκέλευσεν ἐπ' αὐτῇ τῇ συμβολῇ τοῖν ποταμῶν, ἐλπίσας
 13 μεγάλην τε εἶσθαι καὶ ἐπιφανῆ ἐς ἀνθρώπους, καὶ νεωσ-
 14 αῖκος ποιηθῆναι. (3) Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ὀξυάρτης ὁ
 15 Βάκτριος, ὁ Ρωξάνης τῆς γυναίκος Ἀλεξάνδρου πατήρ,
 16 ἦκε παρ' Ἀλεξάνδρον καὶ προστίθισιν αὐτῷ Παραπα-
 17 μιισαδῶν σατραπείην, ἀπαλλάξας Τιρυσάσπην τὸν πρό-
 18 σθεν σατραπὴν, ὅτι οὐκ ἐν κόσμῳ ἐξηγεῖσθαι αὐτῷ ὁ Τι-
 19 ρυσάσπης ἐξήγγελλτο.

4. Ἐνθα δὲ διαβιβάσας Κράτερον τε καὶ τῆς στρα-

ARRIANUS.

lasset. Atque hi quidem mille viros, quos et praestantissi-
 mos et maximos selegerant, miserunt : quingentis etiam cur-
 ribus eorumque propugnatoribus, quos Alexander ne petie-
 rat quidem, adjunctis. His itaque reliquisque Mallis qui ser-
 vati erant, Philippo satrapa constituto, obsides remittit,
 currus accipit.

4. His rebus ita gestis, navibusque compluribus dum
 vulnus curatur constructis, militeque his imposito, equiti-
 bus ex amicis mccc expeditis totidem quot antea, pediti-
 bus xii, non multum spatii per Hydraotem emensus, ad
 confluentes Hydraotis et Acesinis pervenit. Ibi Hydraotes in
 Acesinem fluens nomen amittit. Per Acesinem itaque na-
 vigans ad confluentem Acesinis atque Indi venit. (5) Si-
 quidem quattuor hi magni et navigabiles fluvii in Indum
 amnem labuntur, non quidem sua singuli nomina servantes,
 sed Hydaspes in Acesinem fertur, nomen suum amittens ;
 Acesines vero cum Hydraote in unum alveum coit, eoque
 assumpto, nomen tamen suum Acesines retinet. Hyphasi
 etiam in se recepto, veterique Acesinis nomine servato
 in Indum amnem fertur, cujus alveo immissus appella-
 tionem suam Indo cedit. Inde, priusquam in Δ literae
 figuram scindatur, centum stadia patere Indum crediderim,
 et fortasse eo amplius iis locis ubi stagnum efficit.

CAP. XV.

Et igitur loci ubi Acesinis et Indi confluentes sunt Alexan-
 der cum exercitu advenit, Abastanis, libera Indorum gente,
 ex ipso itinere subactis. Inter haec aliae triginta remorum
 naves aliaeque onerariae, quae in Xathris, quae et ipsa libera
 Indorum gens se dediderat, constructae fuerant, advenerunt.
 Praeterea legati ab Ossadiis, libero quoque Indorum populo,
 Alexandrum adierunt deditionem facientes. (2) Dehinc Ale-
 xander Philippo satrapatus sui limites Acesinis et Indi con-
 fluentibus terminat, universo Thracum equitatu ei relicto,
 aliisque agminibus, quae provinciae custodiendae sufficere
 viderentur. Ad haec urbem ad confluentes fluminum condi
 jussit, arbitratus populosam et claram fore. Navaliam etiam
 ibi exstrui curavit. (3) Per eosdem dies Oxyartes Bactria-
 nus, Roxanes Alexandri uxoris pater, ad Alexandrum venit.
 Huic Parapamisadarum satrapatum dedit, submoto Tiryaspe
 priore satrapa, quod non bene officio suo functus fuisse
 nuntiaretur.

4. Deinde Cratero cum majore exercitus parte et elephan-

τιὰς τὴν πολλὴν καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ὅτι εὐπορώτερά τε ταύτῃ τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν στρατιᾷ βαρεῖα ἐφαίνετο καὶ τὰ ἔθνη τὰ πρὸς οἰκούντα οὐ πάντα φίλια ἦν, αὐτὸς κατέπλει ἐς τῶν Σόγδων τὸ βασίλειον. Καὶ ἐνταῦθα πόλιν τε ἐτείχιζεν ἄλλην καὶ νεωσοίκους ἐποίηε ἄλλους καὶ τὰ πλοῖα αὐτῷ τὰ πεπονηκότα ἐπισκευάσθη. Τῆς δὲ ἀπὸ τῶν ξυμβολῶν τοῦ τε Ἰνδοῦ καὶ Ἀχεσίνου χώρας ἔσπε ἐπὶ θαλάσσαν σατραπὴν ἀπέδειξεν Ὁξυάρτην καὶ Πείθωνα ξὺν 10 τῇ παραλίᾳ πάσῃ τῆς Ἰνδῶν γῆς.

5. Καὶ Κράτερον μὲν ἐκπέμπει αὐθις ξὺν τῇ στρατιᾷ [διὰ τῆς Ἀραχῶτων καὶ Δράγγων γῆς]· αὐτὸς δὲ κατέπλει ἐς τὴν Μουσικανοῦ ἐπικράτειαν, ἥντινα εὐδαίμωνεσάτην τῆς Ἰνδῶν γῆς εἶναι ἐξηγγέλλετο, ὅτι οὐπω 15 οὔτε ἀπηγγέλει αὐτῷ Μουσικανὸς ἐνδιδοὺς αὐτόν τε καὶ τὴν χώραν οὔτε πρέσβεις ἐπὶ φιλίᾳ ἐκπέμπει, οὐδέ τι οὔτε αὐτὸς ἐπεσόμεφι ἃ δὴ μεγάλῳ βασιλεὶ εἰκός, οὔτε τι ἤττεικε ἐξ Ἀλεξάνδρου. (6) Καὶ γίνεταί αὐτῷ ὁ πλοῦς κατὰ τὸν ποταμὸν ἐς τοσόνδε ἐσπουδασμένος ὥστε ἐφθῆ, 20 ἐπὶ τοῖς ὁρίοις γενέσθαι τῆς Μουσικανοῦ χώρας πρὶν πυθέσθαι Μουσικανὸν ὅτι ὥρμηται ὡς ἐπ' αὐτὸν Ἀλέξανδρος. Οὕτω δὲ ἐκπλαγείς κατὰ τάχος ἀπήντα Ἀλέξανδρον, ὧρᾶ τε τὰ πλείστου ἀξία ἐν Ἰνδοῖς κομίζον καὶ τοὺς ἐλέφαντας ξύμπαντας ἄγων καὶ τὸ ἔθνος τε 25 καὶ αὐτὸν ἐνδιδοὺς καὶ ὁμολογῶν ἀδικεῖν, ὅπερ μέγιστον παρ' Ἀλεξάνδρῳ ἦν ἐς τὸ τυχεῖν ὧν τις δέοιτο. (7) Καὶ οὖν καὶ Μουσικανῷ ἐπὶ τοῖσδε ἀδεία ἐδόθη ἐξ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὴν πόλιν ἐθαύμασεν Ἀλέξανδρος καὶ τὴν χώραν, καὶ ἄρχειν αὐτῆς Μουσικανῷ ἔδωκε. Κράτερος 30 δὲ ἐν τῇ πόλει ἐτάχθη τὴν ἀκρὰν ἐκτειρίσαι καὶ παρόντος ἔτι ἐτειρίσθαι Ἀλεξάνδρου καὶ φυλακὴν κατεστάθῃ, ὅτι ἐπιτήδειον αὐτῷ ἐφάνη τὸ χωρίον ἐς τὸ κατέχεσθαι τὰ κύκλῳ ἔθνη φυλαττόμενα.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐνθεν δὲ ἀναλαβὼν τοὺς τε τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶ- 35 νας καὶ τὴν ἵππον τὴν ἄμα οἱ πλέουσιν ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν νομάρχην τῆς ταύτῃ γῆς, ὄνομα δὲ ἦν Ὁξυκανός, ὅτι μῆτε αὐτὸς ἀφῆκτο μῆτε πρέσβεις παρ' αὐτοῦ ἔχον ἐνδιδόντες αὐτόν τε καὶ τὴν χώραν. (2) Δύο μὲν ἐπὶ τὰς μεγίστας πόλεις τῶν ὑπὸ τῷ Ὁξυκανῷ ἐξ ἐφόδου κατὰ κράτος ἔλαβεν· ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ τούτων καὶ αὐτὸς 40 Ὁξυκανὸς ἔχλω. Ὁ δὲ τὴν μὲν λείαν τῇ στρατιᾷ εἰδοῦσι, τοὺς ἐλέφαντας δὲ ἄμα οἱ ἔγη. Καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις αὐτῷ αἱ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἐνεδίδοντο ἐπιόντι οὐδέ τις ἐτράπετο ἐς ἀλκήν· οὕτω καὶ Ἰνδοὶ πάντες ἐδεδοῦ- 45 λωντο ἤδη τῇ γνώμῃ πρὸς Ἀλεξάνδρου τε καὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης.

3. Ὁ δὲ ἐπὶ Σάμβον αὖ ἔγη, τῶν ὁρίων Ἰνδῶν σατραπὴν ὑπ' αὐτοῦ κατασταθέντα, ὃς πεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο ὅτι Μουσικανὸν ἀφειμένον πρὸς Ἀλεξάν- 50 δρου ἐπύθετο καὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ ἄρχοντα· τὰ

tis ad sinistram Indi fluminis ripam traducto, quum ab ea parte exercitui gravioris armaturae commodior via futura videretur et gentes finitimae non omnino amicae essent : ipse secundo amne in Sogdorum regiam navigavit. Ibi quoque aliam urbem condidit et alia navalia exstruxit : naveaeque quassatas reparari iussit. Totius vero regionis quae a confluentibus Acesinis atque Indi ad mare usque pertinet Oxyartem et Pithonem satrapas constituit, universa etiam Indorum maritima ora illis adjuncta.

5. Cratero deinde rursus cum exercitu (per fines Arachotorum et Drangorum) emissio, ipse secundo amne in Muscani regnum venit, quod quidem opulentissimum totius Indorum regionis esse audierat, commotus, quod Muscanus nondum sibi obviam processerat se pariter et regionem dediturus, neque per legatos amicitiam petierat, neque dona, ut magnum regem decebat, miserat, neque quicquam omnino ab Alexandro postularat. (6) Tantaque celeritate per flumen contendit, ut prius in Muscani fines irrumperet, quam is quidquam de Alexandri expeditione audisset. Inopinato itaque ejus adventu percussus Muscanus confestim Alexandro obviam processit, dona quae apud Indos censentur amplissima adferens, universos etiam quos habebat elephantos ducens, gentemque pariter et se dedens, ac culpam suam agnoscens, quod quidem ad ea quae quis petiisset impetrandam summam apud Alexandrum vim habebat. (7) Alexander itaque Muscano veniam culpae data, urbem simul regionemque admiratus, pristinum imperium ei reliquit. Cratero ut arcem in urbe exstruat jubet : quae quidem praesente adhuc Alexandro exaedificata est, praesidiumque ei impositum, quum peridoneus is locus videretur ad finitimas gentes in fide atque officio continendas.

CAP. XVI.

Inde assumtis sagittariis atque Agrianis omniique equitatu quem in navibus vehebat, in ejus regionis praesidem, Oxycanum nomine, movet, quod nec ipse obviam processerat, nec legatos ipsum et regionem dedituros miserat. (2) Ac duas quidem urbes maximas quae Oxycano parebant primo impetu cepit. In altera harum etiam ipse Oxycanus captus. Alexander praedam militi dat et elephantos secum abducit : reliquae urbes adventante Alexandro deditionem faciunt, nulla earum ad arma conversa. Ita omnium Indorum animos Alexandri virtus et fortuna subjugarat.

3. Posthac adversus Sambum rursus copias ducit, quem montanis Indis satrapam constituerat, fugisseque acceperat, quum Muscanum ab Alexandro dimissum suaeque regioni praefectum audisset. Nam cum Muscano graves inimicitias

γὰρ πρὸς Μουσικανὸν αὐτῷ πολέμια ἦν. (4) Ὡς δὲ ἐπέλαζεν ἤδη τῇ πόλει Ἀλέξανδρος ἦντινα μητρόπολιν εἶχεν ἡ τοῦ Σάμβου χώρα, ὄνομα δὲ ἦν τῇ πόλει Σινδίμωνα, αἱ τε πύλαι αὐτῷ ἀνοίγονται προσάγοντι καὶ οἱ οἰκιστοὶ τοῦ Σάμβου τὰ τε χρήματα ἀπηρίθμησαν καὶ τοὺς ἐλέφαντας μετὰ σφῶν ἄγοντες ἀπῆντων· οὐ γὰρ δὴ Ἀλέξανδρος γε πολεμίως ἔχοντα Σάμβον φυγεῖν, ἀλλὰ Μουσικανοῦ τὴν ἀφῆσιν δείσαντα. (5) Ὁ δὲ καὶ ἄλλην πόλιν ἐν τούτῳ ἀποστᾶσαν εἶλε, καὶ τῶν Βραχμάνων, 10 αἳ δὴ σοφισταὶ τοῖς Ἰνδοῖς εἰσὶν, ὅσοι αἰτίοι τῆς ἀποστάσεως ἐγένοντο ἀπέκτεινεν· ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τῆς σοφίας, εἰ δὴ τίς ἐστιν, ἐν τῇ Ἰνδικῇ συγγραφῇ ἐηλώσω.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Καὶ ἐν τούτῳ Μουσικανὸς αὐτῷ ἀφιστάναι ἐξηγγέλλετο. Καὶ ἐπὶ τούτῳ μὲν ἐκπέμπει Πείθωνα τὸν 15 Ἀγνήνορος σατράπην ἕν στρατιᾷ ἀποχωρῶν. Αὐτὸς δὲ τὰς πόλεις τὰς ὑπὸ Μουσικανῷ τεταγμένας ἐπελθὼν τὰς μὲν ἐξανδραποδίσας αὐτῶν κατέσκαψεν, εἰς ἃς δὲ φρουρὰς εἰσήγαγε καὶ ἄκρας ἐξετείχισε. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπὶ τὸ στρατόπεδόν τε ἐπανῆκε καὶ τὸν 20 στόλον. (2) Ἐνθα δὴ Μουσικανὸς τε συλληφθεὶς ἄγεται πρὸς Πείθωνα, καὶ τοῦτον κρεμάσαι κελεύει Ἀλέξανδρος ἐν τῇ αὐτοῦ γῇ καὶ τῶν Βραχμάνων ὅσοι αἰτίοι τῆς ἀποστάσεως τοῦ Μουσικανῷ κατέστησαν· ἀφίκετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Παττάλων τῆς χώρας ἄρχων, ὃ δὴ 25 τὸ Δέλτα ἐφ' ἣν εἶναι τὸ πρὸς τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ποιούμενον, μείζον ἐστὶ τοῦ Δέλτα τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ οὕτως τὴν τε χώραν αὐτῷ ἐνεδίδου πᾶσαν καὶ αὐτὸν τε καὶ τὰ αὐτοῦ ἐπέτρεψε. (3) Τοῦτον μὲν δὲ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ ἐκπέμπει αὐθις, παραγγείλας παρασκευάζειν 30 ὅσα ἐς ὑποδοχὴν τῇ στρατιᾷ· αὐτὸς δὲ Κράτερον μὲν τὴν τε Ἀττάλου τάξιν ἄγοντα καὶ τὴν Μελεάγρου καὶ Ἀντιγένους καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὗς καὶ τῶν ἐταίρων τε καὶ ἄλλων Μακεδόνων ὅσους ἐς Μακεδονίαν ἀπομάχους ὄντας ἤδη ἔστελλε, τὴν ἐπ' Ἀραχώτων καὶ Ζα- 35 ράγγων ἐπέμπευ ἐς Καρμανίαν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τούτῳ ἄγειν ἔδωκε· (4) τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιᾷ, ὅση γε μὴ ἦν αὐτῷ κατέκλει ὥς ἐπὶ θάλασσαν, Ἡφαιστίων ἐπετάχθη· Πείθωνα δὲ τοὺς τε ἱππακοντιστὰς ἄγοντα καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας ἐς τὴν ἐπ' ἐκαῖνα δόχτην τοῦ Ἰνδοῦ δια- 40 βιδάσας, οὐχ ἥπερ Ἡφαιστίων τὴν στρατιὰν ἄγειν ἤμελλε, τὰς τε ἐκτετειχισμένας ἤδη πόλεις ξυνοικίσαι ἐκέλευσε καὶ εἰ δὴ τινα νεωτερίζοιτο πρὸς τῶν ταύτην Ἰνδῶν καὶ ταῦτα ἐς κόσμον καταστήσαντα ζυμβάλλειν οἱ ἐς τὰ Πάτταλα. 45 5. Ἦδη δὲ τρίτην ἡμέραν αὐτῷ τοῦ πλοῦ ἔχοντι ἐξαγγελλεῖται ὅτι ὁ τῶν Παττάλων ὑπαρχὸς συλλαβὼν τῶν Πατταλέων τοὺς πολλοὺς ἀποδεδρακῶς οἴχοιτο, ἀπολιπὼν τὴν χώραν ἔρημον· καὶ ἐπὶ τούτῳ πλείονι ἢ πρόσθεν σπουδῇ κατέκλει Ἀλέξανδρος. Ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τὰ Πάτταλα, τὴν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν ἔρημον

gerebat. (4) Postquam vero urbi quæ illius Imperii caput est, (Sindimana ei nomen erat) appropinquavit, portæ urbis ei apertæ sunt, quique Sambo familiares ac domestici erant cum numerata pecunia et elephantis occurrerunt, declarantes Sambum non hostili animo in Alexandrum fugisse, sed Musicani dimissi metu. (5) Quibus in fidem receptis, aliam quandam urbem quæ defecerat cepit, et Brachmanorum nonnullos, qui quidem sophistæ sive sapientes apud Indos habentur, quos defectionis auctores fuisse constabat, interfecit: de quorum sapientia, si modo ulla est, in Indica historia tractabimus.

CAP. XVII.

Dum hæc geruntur, Musicani defectio nuntiatur. Quapropter Pithone Agenoris filio, satrapa, cum idoneo exercitu in eum misso, ipse urbes Musicano subditas adortus, alias direptas subvertit, aliis præsidia imposuit, arcisque in iis exstruxit. (2) His gestis, ad castra et classem rediit, quo Musicanus a Pithone captus adducitur. Hunc Alexander crucifigi in sua regione jubet, unaque cum eo quotquot Brachmani Musicanum ad defectionem instigant. Eodem tempore ad eum venit Pattalorum regulus, quam regionem Indum amnem in literæ Δ figuram secare dixi, majoremque quam est Ægyptium delta efficere, se suasque ditiones Alexandri fidei committens. (3) Atque hunc quidem imperio suo restitutum omnia quæ ad excipiendum exercitum necessaria essent parare jussit. Ipse Craterum Attali agmen ducentem et Meleagri atque Antigenis nonnullosque ex sagittariis, ex amicis etiam et aliis Macedonibus quos inutiles bello factos in Macedoniam missurus erat, in Carmaniam per Arachotos et Zarangos proficisci, elephantosque ducere jubet. (4) Reliquo exercitui, præter eas copias quæ secum in maritimam oram navigabant, Hephæstionem præfecit. Pithonem vero, qui equestres jaculatores et Agrianos ducebat, in ulteriorem Indi ripam traductum, non eam qua Hephæstion exercitum ducturus erat, ut colonos in urbes abs se conditas ducat imperat, et siquid apud finitimos Indos novatum esset, rebus compositis ad Pattala se cum reliquis copiis conjungat.

5. Quumque jam triduo navigasset, nuntiatum ei est Pattalorum regulum, cum majore Pattalensium parte urbe destituta aufugisse. Quo nuntio accepto Alexander properantius classem agit. Quumque Pattala pervenit, urbem incolis, agrum agricolis vacuum reperit. (6) Inde expeditissimis

καταλαμβάνει τῶν ἐνοικούντων τε καὶ ἐπεργαζομένων.
(8) Ὁ δὲ κατὰ δῶξιν τῶν φευγόντων ἐκπέμψας τῆς
στρατιᾶς τοὺς κουφοτάτους, ἐπεὶ τινες αὐτῶν ξυνελή-
φθησαν, ἀποπέμπει τοὺς παρὰ τοὺς ἄλλους, ἐντει-
λάμενος ἐπανέναι βαρβάρους· εἶναι γὰρ αὐτοῖς τὴν τε
πόλιν οἰκεῖν ὡς πρόσθεν καὶ τὴν χώραν ἐργάζεσθαι. Καὶ
ἐπανήλθον οἱ πολλοὶ αὐτῶν.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Αὐτὸς δὲ Ἡφαιστίῳ προστάξας τειχίζειν ἐν τοῖς
Παττάλοις ἄκρην ἀποπέμπει ἐς τὴν ἀνυδρον τῆς πλη-
σίον γῆς φρέατά τε δρύζοντας καὶ οἰκήσιμον τὴν χώραν
κατασκευάζοντας. Καὶ τούτοις ἐπέθεντο τῶν προσχώ-
ρων τινὲς βαρβάρων. Καὶ ἔστι μὲν οὐς διέφθειραν αὐ-
τῶν ἄφρων προσπεσόντες, πολλοὺς δὲ καὶ σφῶν ἀποβα-
λόντες ἔφυγον ἐς τὴν ἔρημον, ὥστε ἐπιτελεσθῆναι τοῖς
ἐκπεμφθεῖσι τὰ ἔργα, προσγενομένης αὐτοῖς καὶ ἄλλης
στρατιᾶς, ἣν Ἀλέξανδρος πυθόμενος τῶν βαρβάρων τὴν
ἐπίθεσιν ἐστάλκει μετέξοντας τοῦ ἔργου.

2. Περὶ δὲ τοῖς Παττάλοις σχίζεται τοῦ Ἰνδοῦ τὸ
ὑδωρ ἐς δύο ποταμοὺς μεγάλους, καὶ οὗτοι ἀμφοτέροι
σωζουσι τοῦ Ἰνδοῦ τὸ ὄνομα ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν.
Ἐνταῦθα ναύσταθμόν τε καὶ νεωσοίκους ἐποίει Ἀλέξαν-
δρος. Ὡς δὲ προῦκεχωρήκει αὐτῷ τὰ ἔργα, ὁ δὲ κατα-
πλεῖν ἐπενόει ἔστε ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ ἐν δεξιᾷ ῥέοντος
ποταμοῦ ἐς τὴν θάλασσαν. (3) Λεοννάτον μὲν δὴ,
25 δούς αὐτῷ τῶν τε ἱππέων ἐς γυλίου καὶ τῶν ὀπλιτῶν
τε καὶ ψιλῶν ἐς ὀκτακισχιλίους, κατὰ τὴν νῆσον τὰ
Πάτταλα ἐκπέμπει ἀντιπαράγειν τῷ στόλῳ· αὐτοὺς δὲ
τὰς μάλιστα τῶν νεῶν ταχυναυτούσας ἀναλαβὼν ὅσαι
τε ἡμιόλιαι καὶ τὰς τριακοντόρους πᾶσας καὶ τῶν κερ-
30 κούρων ἔστιν οὐς ἐπλεῖ κατὰ τὸν ποταμὸν τὸν ἐν δεξιᾷ.
(4) Οὐκ ἔχοντι δὲ αὐτῷ ἡγεμόνα τοῦ πλοῦ, ὅτι πεφεύ-
γισαν οἱ αὐτῇ Ἰνδοί, ἀπορώτερα γὰρ τοῦ κατάπλου ἦν
χειμῶν τε ἐπιγίγνεται ἐς τὴν ὑστεραίαν ἀπὸ τῆς ἀνα-
γωγῆς καὶ ὁ ἀνεμος τῷ ῥόῳ πνέων ὑπεναντίας κοῖλόν
35 τε ἐποίει τὸν ποταμὸν καὶ τὰ σκάφη διέσειεν, ὥστε ἐπό-
νησαν αὐτῷ αἱ πλείσται τῶν νεῶν· τῶν δὲ τριακοντό-
ρων ἔστιν αἱ καὶ πάντα διελύθησαν. Ἐφθασαν δὲ
ἐποκειλάντες αὐτὰς πρὶν παντάπασι διαπεσεῖν ἐν τῷ
ὑδατι. Ἐτεραι οὖν ξυνεπήγνυντο. (6) Καὶ τῶν ψιλῶν
40 τοὺς κουφοτάτους ἐκπέμψας ἐς τὴν προσωτέρω τῆς ὀχθῆς
χώραν συλλαμβάνει τινὰς τῶν Ἰνδῶν, καὶ οὗτοι τὸ ἀπὸ
τοῦδε ἐξηγοῦντο αὐτῷ τὸν πόρον. Ὡς δὲ ἔκον ἵνα περ
ἀναχρεῖται ἐς εὖρος ὁ ποταμός, ὡς καὶ διακοσίους ταύτῃ
σταδίου ἐπέχειν ἥπερ εὐρύτατος αὐτὸς αὐτοῦ ἦν, τό τε
45 πνεῦμα κατῆει μέγα ἀπὸ τῆς ἐξω θαλάσσης καὶ αἱ
αὐτῶν ἐν κλύδωνι χαλεπῶς ἀνεφέροντο, συμπεύγουσιν
αὐτῶν διώρυγα ἐς ἔντινα οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν κατηγήσαντο.

quibusque e toto exercitu qui fugientes insequerentur mis-
sis, quum nonnulli eorum capti essent, confestim eos ad
alios adhuc fugientes misit, qui illos ut fidenti animo redi-
rent hortarentur; liberam enim illis fore ut antea et urbis
habitationem et agri culturam. Ac plurimi eorum rediere.

CAP. XVIII.

Deinde Hephastione in Pattalis arcem aedificare jussit,
alios in vicinam regionem quae aquarum inopia laborabat mit-
tit qui puteos foderent, regionemque habitabilem facerent.
Hos barbarorum finitimorum nonnulli ex improvviso adorti,
quum aliquot interfecissent, multis etiam suorum desidera-
tis, in solitudinem sese receperunt. Alexander, cognito bar-
barorum insultu, alias copias mittit quae se prioribus ad-
jungant, quo tutius opera jam incepta absolvant.

2. Porro apud Pattala Indus amnis in duos ingentes flu-
vios scinditur, quorum uterque Indi appellationem ad mare
usque retinet. Hoc loco etiam Alexander portum et navalia
exstrui jussit. Quumque res omnes ex animi sententia suc-
cessissent, statuit usque ad ostium fluminis quod dextrorsum
in mare ferebatur navigare. (3) Itaque Leonnatum emittit
cum mille equitibus et peditibus graviter leviterque armatis
circiter VIIII M, qui ad Pattala insulam e regione classis pro-
cedat. Ipse delectis navibus quae velociiores erant, ut hie-
mibus et omnibus triginta remorum navibus actuariisque
nonnullis, per dexteriores amnem vehi cepit. (4) Cete-
rum quum ipse neminem navigationis ducem haberet, Indi
enim qui ea loca habitabant, profugerant, difficilis ea in
primis fuit. Postridie enim quam solverant orta tempestas
ventusque fluminis cursui contrarius cavas undas ciebat
navesque disjiciebat: adeo ut pleraeque quassatae, nonnullae
vero ex triginta remorum navibus prorsus dissolutae fuerint,
aggreque ad ripam, priusquam a vorticibus plane absorbe-
rentur, appulsae sint. (5) Aliis igitur navibus fabricatis, et
nonnullis qui inter levis armaturae milites expeditionis
essent in remotiora a ripa emissis, Indos aliquot cepit,
quibus deinceps in eo flumine navigationis ducibus est usus.
Postquam vero eo perventum est ubi amnis latitudo in CCC
stadia extenditur, qua nimirum parte amplissimus est,
quum ventus a mari vehementior incubuisset remique aggre
inter fluctus attollerentur, rursus in sinum quendam quem
duces navigationis iis monstrarunt se recipiant.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Ἐνταῦθα δρμισάντων τὸ πάθημα ἐπιγίγνεται τῆς μεγάλης θαλάσσης ἡ ἀμπωτις, ὥστε ἐπὶ ἡροῦ ἀπελαί-
 εφθησαν αὐτοῖς αἱ νῆες. Καὶ τοῦτο οὕτω πρότερον
 ἀγνωστοὶ τοῖς ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἐκπληξιν μὲν καὶ αὐτὸ
 οὐ μικρὰν παρέσχε· πολλὴ δὲ δὴ ἔτι μείζονα ὁπότε διελ-
 θούσης τῆς ὥρας προσήει τε τὸ ὕδωρ καὶ τὰ σκάφη ἐμε-
 τωρίζοντο. (2) Ὅσας μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐν τῇ πληρῇ
 ἐδραίας κατέλαβεν, αὗται δὲ ἀδραδίως τε ἐμετρωρίστη-
 σαν καὶ οὐδὲν χαλεπὸν παθεῖναι ἐπλεον αὐθις· ὅσαι δὲ
 ἐν ξηροτέρῃ τε τῇ γῇ καὶ οὐ βεβαίως γε τὴν στάσιν
 ἔχουσαι ὑπελείφθησαν, αὗται δὲ ἀθρόου ἐπαλθόντος τοῦ
 κύματος αἱ μὲν αὐτῶν συμπεσοῦσαι ἐς ἀλλήλας, αἱ δὲ
 πρὸς τῇ γῇ ἀραχθεῖσαι ξυνετρίβησαν. (3) Ταῦτά τε
 οὖν ἐπεσκέυασεν Ἀλέξανδρος ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἐν
 κεραιούροις δυοῖν προπέμπει κατὰ τὸν ποταμὸν τοὺς
 κατασκευασμένους τὴν νῆσον ἐς ἦντινα οἱ ἐπιχώριοι ἔφα-
 σκον δρμιστεῖα εἶναι αὐτῷ κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ θά-
 λασσαν· Κιλλουτὰ δὲ τῇ νήσῳ τὸ ὄνομα ἔλεγον. Ὡς
 δὲ ἐξηγγέλθη ὅτι ὄρμιοι τε ἐν τῇ νήσῳ εἰσὶ καὶ αὐτὴ με-
 γάλῃ καὶ ὕδωρ ἔχουσα, ὁ μὲν ἄλλος αὐτῷ στόλος ἐς τὴν
 νῆσον κατέσχευ· αὐτὸς δὲ ταῖς ἀριστα πλεούσαις τῶν
 νεῶν ἐπ' ἐκείνα προὔχεται, ὥς ἀπιδεῖν τοῦ ποταμοῦ
 τὴν ἐκβολὴν τὴν ἐς τὴν θάλασσαν, εἰ παρέχοι τὸν ἐκ-
 κλον εὐπορον. (4) Προελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς νήσου
 σταδίου ὅσον διακοσίους ἀφορῶσιν ἄλλην νῆσον, ταύ-
 τὴν ἦδη ἐν τῇ θαλάσῃ. Τότε μὲν δὴ ἐπανῆλθον ἐς
 τὴν ἐν τῷ ποταμῷ νῆσον, καὶ πρὸς τοῖς ἄκροις αὐτῆς
 καθορμισθεὶς θύει τοῖς θεοῖς Ἀλέξανδρος ὅσοις ἔφασκεν
 ὅτι παρὰ τοῦ Ἀμμωνος ἐπηγγελμένον ἦν θῆσαι αὐτῷ.
 20 Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κατέπλει ὥς ἐπὶ τὴν ἄλλην τὴν ἐν
 τῷ πόντῳ νῆσον· καὶ προσσχὼν καὶ ταύτῃ ἔθυσεν καὶ ἐν-
 ταῦθα ἄλλας αὐθυσίας ἄλλοις τε θεοῖς καὶ ἄλλῳ τρόπῳ
 καὶ ταύτας δὲ κατ' ἐπιθεσπισμὸν θύειν τοῦ Ἀμμωνος.
 (5) Αὐτὸς δὲ ὑπερβαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὰς ἐκβολὰς
 25 ἐς τὸ πέλαγος ἀνέπλει, ὥς μὲν ἔλεγον, ἀπιδεῖν εἰ ποῦ
 τις χώρα πλησίον ἀνίσχει ἐν τῷ πόντῳ· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ,
 οὐχ ἥμισυ ὥς πεπλευκέναι τὴν μεγάλην τὴν ἐξω Ἰνδῶν
 θάλασσαν. Ἐνταῦθα ταύρους τε σφάξας τῷ Ποσειδῶνι
 ἀφῆκεν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ σπείσας ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τὴν
 30 τε φιάλην, χρυσὴν οὖσαν, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς ἐνέ-
 βαλλεν ἐς τὸν πόντον χαριστήρια, εὐχόμενος ὥσθ' οἱ
 παραπέμψαι τὸν στρατὸν τὸν ναυτικόν, ὅντινα ξὺν
 Νεάρχῳ ἐπενόει στέλλειν ὥς ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσι-
 κὸν καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος.

ΚΕΦ. Κ'.

15 Ἐπανελθὼν δὲ ὀπίσω ἐς τὰ Πάτταλα τὴν τε ἄκραν
 τετεγισμένην καταλαμβάνει καὶ Πείθωνα ξὺν τῇ στρα-
 τικῇ ἀφιγμένον καὶ τούτῳ ξύμπαντα καταπεπραγμένα
 ἐφ' ὁσπερ ἐστάλη. Ἡφαιστίων μὲν δὲ ἐτάχθη παρα-

CAP. XIX.

Ibi quum in statione essent, accidit quod in Magno mari
 accidere solet; recedente enim aestu navessiccae in limo hae-
 rebant. quod quum Graeci antea ignorassent, tanto majori
 illis admirationi fuit: multo tamen majori, quum stato tem-
 pore recurrens aestus naves sublevavit: (2) et quidem quae
 limo firmiter insederant naves, citra ullum detrimentum sub-
 latae rursus navigarunt; quae vero in sicciore terra parum
 firmiter haeserant, earum aliae recurrentis aestus impetu
 invicem illisae, aliae in ripam propulsae dissilierunt. (3)
 His omnibus pro eo ac tempus ferebat reparatis, Alexander
 duabus actuariis navibus secundo flumine praemittit qui in-
 sulam explorent, in quam indigenae aiebant ipsi descenden-
 dum esse ad Oceanum naviganti. Eam insulam Cillutam
 vocabant. Qui postquam renuntiaverunt ipsam insulam
 magnam esse, portusque commodos et aquam habere, re-
 liquam classem eo agi jubet. Ipse cum lectionioribus navibus
 ulterius progreditur, exploraturus an ea parte qua flumen
 in mare exit facilis classi transitus futurus esset: (4) pro-
 gressusque ab insula cc circiter stadia, aliam insulam pro-
 spicit jam in mari sitam. Tum ad priorem fluminis insu-
 lam redit, atque ad ejus promontorium appulsus diis quibus
 ab Ammone se sacrificare jussum esse dicebat sacrum facit.
 Postero die ad insulam in Oceano sitam navigat. Quo ubi
 venit, aliis hostiis, aliis etiam diis, alio quoque modo sa-
 crificat, id quoque ex Ammonis oraculo facere se prae-
 dicans. (5) Ipse Indi amnis ostia praetergressus in vasto
 pelago navigavit, exploraturus ut ipse quidem dicebat, an ali-
 qua regio vicina in mari appareret: meo vero judicio, prae-
 pue ut in Oceano qui ultra Indos est navigasse diceretur.
 Ibi tauros Neptuno caesos in mare projecit, libationeque sa-
 crificio superaddita, phialam auream et crateras aureos gra-
 tias agens in undas immisit, precatus ut exercitum navalem,
 quem cum Nearchō in sinum Persicum atque ostia Euphra-
 tis et Tigris mittere statuerat, salvum et incolumem tra-
 ducat.

CAP. XX.

Post haec Pattala reversus arcem exaedificatam reperit,
 et Pithonem cum copiis rediisse, omnibus iis rebus ad quas
 missus fuerat peractis. Igitur Hephæstioni portus et nava-

σκευάζειν τὰ πρὸς τὸν ἐκτειχισμόν τε τοῦ ναυστάθμου καὶ τῶν νεωσοίκων τὴν κατασκευὴν· καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἐπενόει στόλον ὑπολείπεσθαι νεῶν οὐκ ὀλίγων πρὸς τῇ πόλει τοῖς Παττάλοις, ἵνα περ ἐσχίζετο ὁ ποταμὸς δ' Ἰνδός.

2. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ ἕτερον στόμα τοῦ Ἰνδοῦ [ποταμοῦ] κατέπλει αὐθις ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, ὡς καταμαθεῖν ὅπῃ εὐπορωτέρα ἡ ἐκβολὴ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς τὸν πόντον γίγνεται· ἀπέχει δὲ ἀλλήλων τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς σταδίους μάλιστα ὀκτακοσίους καὶ χιλίους. (3) Ἐν δὲ τῷ κατάπλῳ ἀφίκετο τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ ἐς λίμνην μεγάλην, ἥντινα ἀναχόμενος ὁ ποταμὸς, τυχὼν δὲ καὶ ἐκ τῶν περὶ ὑδάτων ἐμβαλόντων ἐς αὐτήν, μεγάλην τε ποιεῖ καὶ κόλπῳ θαλάσσης μάλιστα ἐοικυῖαν· καὶ γὰρ καὶ ἰχθύες ἥδη ἐν αὐτῇ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐφαινοντο μείζονες τῶν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρᾳ θαλάσσῃ. Προσορμισθεὶς οὖν κατὰ τὴν λίμνην ἵνα περ οἱ καθηγεμένοις ἐξηγοῦντο, τῶν μὲν στρατιωτῶν τοὺς πολλοὺς καταλείπει σὺν Λεοννάτῳ αὐτοῦ καὶ τοὺς κερκούρους ξύμπαντας. (4) Αὐτὸς δὲ ταῖς τριακοντόροις τε καὶ ἡμιολίαις ὑπερβαλὼν τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ προελθὼν καὶ ταύτῃ ἐς τὴν θάλασσαν, εὐπορωτέραν τε κατέμαθε τὴν ἐπὶ τὰδε τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολήν, καὶ αὐτὸς προσορμισθεὶς τῷ αἰγιαλῷ καὶ τῶν ἱππέων τινὰς ἄμα οἱ ἔχων παρὰ θάλασσαν ἦεν σταθμοὺς τρεῖς, τὴν τε χώραν ὅποια τίς ἐστιν ἢ ἐν τῷ παράπλῳ ἐπισκεπτόμενος καὶ φρέατα ὀρύσσεσθαι κελεύων, ὅπως ἔχοιεν ὑδρεύεσθαι οἱ πλέοντες. (5) Αὐτὸς μὲν δὲ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὰς ναῦς ἀνέπλει ἐς τὰ Πάτταλα· μέρος δὲ τι τῆς στρατιᾶς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐργαζομένους κατὰ τὴν παραλίαν ἐπεμψεν, ἐπανέναι καὶ τούτοις προσταῆας ἐς τὰ Πάτταλα. Αὐθις δὲ ὡς ἐπὶ τὴν λίμνην καταπλεύσας ἄλλον ναύσταθμον καὶ ἄλλους νεωσοίκους ἐνταῦθα κατεσκευάσας, καὶ φυλακὴν καταλιπὼν τῷ χωρίῳ σιτόν τε ὅσον καὶ ἐς τέσσαρας μῆνας ἐξαρκέσαι τῇ στρατιᾷ ἐπηγάγετο καὶ τᾶλλα ὅσα ἐν τῷ παράπλῳ παρεσκεύασεν.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ἦν δὲ ἐν μὲν τῷ τότε ἄπορος ἡ ὥρα ἐς τὸν πλοῦν· οἱ γὰρ ἐτήσιοι ἄνεμοι κατεῖχον, οἱ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ οὐ καθάπερ παρ' ἡμῖν ἀπ' ἄρκτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μεγάλης θαλάσσης κατὰ νότον μάλιστα ἄνεμον ἴστανται. (2) Ἀπὸ δὲ τοῦ χειμῶνος τῆς ἀρχῆς τὸ ἀπὸ Πλειάδων δύσεως ἔστε ἐπὶ τροπᾶς ἅς ἐν χειμῶνι ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει· πλοῖμα εἶναι ταύτῃ ἐξηγγέλλετο· τότε γὰρ κατὰ γῆν μᾶλλον, οἷα δὲ πολλῶν ὑδατι ἐξ οὐρανοῦ βεβρεγμένην, αὔρας ἴστασθαι μαλθακάς καὶ ἐς τὸν παράπλουν ταῖς τε κώπαις καὶ τοῖς ἱστίοις ξυμμέτρους.

3. Νεάρχος μὲν δὲ ἐπιταχθεὶς τῷ ναυτικῷ προσέμενε τὴν ὥραν τοῦ παράπλου· αὐτὸς δὲ ἄρας ἐκ Παττάλων ἔστει μὲν ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἀράβιον ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ προὔχουρι. Ἐκείθεν δὲ ἀναλαβὼν τῶν ὑπασπιστῶν τε

lium struendorum negotium dat. Statuerat enim partem classis ad urbem Pattala, ubi Indus amnis dividitur, relinquere.

2. Ipse per alterum Indi ostium rursus in Oceanum navigat, ut qua parte facilius minusque vehemens ejus in mare irruptio sit cognoscat. Distant autem inter se duo haec Indi amnis ostia stadiis mccc. (3) Quumque jam non procul ab ostiis fluminis abesset, ad magnum quendam lacum pervenit, qui aut ab ipso flumine late diffuso efficitur aut ab aquis ex circumvicinis locis influentibus flumenque auctius et marino sinui perquam simile redditibus. Nam et pisces marini jam in eo conspiciebantur majores quam nostrum mare fert. Ad eam itaque lacus partem quam duces navigationis monstrabant appulsus plerosque militum cum Leonnato ibi relinquit actuiariasque naves omnes : (4) ipse cum aliquot navibus triginta remorum et biremibus superato fluminis ostio, ea quoque parte in Oceanum excurrit, faciliusque ea parte classem in mare subduci posse cognovit. Deinde in littus cum equitibus aliquot egressus ad maris oram tridui iter fecit, et regionis quam adnavigabat ratione explorata puteos complures effodi jubet, unde aqua classi suppetere posset. (5) Hinc ipse consensens rursus navibus Pattala remeat : partem vero exercitus ad puteos illos effodiendos in maritimam oram mittit, mandatis additis ut absolute opere Pattala redeant. Ipse denuo in lacum navigans alium ibi portum aliaque navalia exstruxit : praesidioque ibidem relicto frumentum in quattuor menses convexit, aliaque ad navigationem necessaria paravit.

CAP. XXI.

Erat vero id anni tempus ad navigandum ineptum. Etesiae enim spirabant, qui quidem ea anni parte non a septentrione ut apud nos, sed ab Oceano ex austro potissimum exsurgunt. (2) Verum ab initio hiemis, quae simul cum occasu Pleiadum incipit, ad solstitium hibernum usque navigabilem iis in locis Oceanum esse narrabant. Tum enim temporis in terra multis pluviis madida lenes auras excitari, et ad navigationem tam velis quam remis faciendam accommodatas.

3. Nearchus itaque classis praefectus tempus ad navigandum opportunum expectabat. Ipse ex Pattalis solvens, ad Arabiam annem cum exercitu processit. Inde assumpta scutatorum et sagittariorum dimidia parte, agminibusque

καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας καὶ τῶν πεζεταίρων κα-
λουμένων τὰς τάξεις καὶ τῆς ἵππου τῆς ἐταιρικῆς τό τε
ἄγλημα καὶ Ὀρην ἀφ' ἐκάστης ἱππαρχίας καὶ τοὺς ἱππο-
τοξότας σύμπαντας, ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐν ἀριστερᾷ
ἐτράπετο, ὕδατά τε ὀρύσσειν, ὡς κατὰ τὸν παράπλου
ἄφθονα εἶναι τῇ στρατιᾷ τῇ παραπλεύσῃ καὶ ἅμα ὡς
τοῖς Ὀρείταις τοῖς ταύτῃ Ἰνδοῖς, αὐτονόμοις ἐκ πολλοῦ
οὔσιν, ἀφῶ ἐπιπεσεῖν, ὅτι μὴδὲν φίλιον αὐτοῖς ἐς αὐτόν
τε καὶ τὴν στρατιάν ἐπέπρακτο. Τῆς δὲ ὑπολειφθε-
10 σης δυνάμεως Ἡραιστίων αὐτῷ ἀφηγεῖτο. (4) Ἀρα-
βίται μὲν δὴ, ἔθνος καὶ τοῦτο αὐτόνομον τῶν περὶ τὸν
Ἀράβιον ποταμὸν νεμομένων, οὔτε ἀξιόμαχοι δοξάντες
εἶναι Ἀλεξάνδρῳ οὔτε ὑποδύναι ἐθελήσαντες, ὡς προσ-
άγοντα ἐπύθοντο Ἀλέξανδρον, φεύγουσιν ἐς τὴν ἔρημον.
15 Ἀλέξανδρος δὲ διαβάς τὸν Ἀράβιον ποταμὸν, στενόν
τε καὶ ὀλίγου ὕδατος, καὶ διελθὼν ἐν νυκτὶ τῆς ἑρῆμου
τὴν πολλήν, ὑπὸ τὴν ἑω πρὸς τῇ οἰκουμένην ἦν· καὶ τοὺς
μὲν πεζοὺς ἐν τάξει ἐκέλευσεν ἐπεσθαι, τοὺς δὲ ἱππέας
ἀναλαβὼν αὐτὸς καὶ ἐς ἱλας κατανείμας, ὅπως ἐπὶ πλεῖ-
20 στον τοῦ πεδίου ἐπέχοιεν, ἐπήει τὴν χώραν τῶν Ὀρει-
τῶν. (5) Ὅσοι μὲν δὴ ἐς ἀλκὴν ἐτράποντο αὐτῶν κατεκό-
πησαν πρὸς τῶν ἱππέων· πολλοὶ δὲ καὶ ζῶντες ἐάλωσαν.
Ὁ δὲ τότε μὲν κατεστρατοπέδευσε πρὸς οὐ πολλῷ ὕδατι·
ὡς δὲ καὶ οἱ περὶ Ἡραιστίωνα αὐτῷ ὁμοῦ ᾗδῃ ἦσαν,
25 πρὸς ἡμέρῃ ἐς τὸ πρόσω. Ἀφικόμενος δὲ ἐς κώμην ἤπερ
ἦν μεγίστη τοῦ ἔθνους τοῦ Ὀρειτῶν, Ῥαμβακία ἐκα-
λεῖτο ἡ κώμη, τὸν τε χώρον ἐπήνεσε καὶ ἐδόκει ἀν αὐτῷ
πόλις ξυνοικισθεῖσα μεγάλη καὶ εὐδαίμων γενέσθαι.
Ἡραιστίωνα μὲν δὴ ἐπὶ τούτοις ὑπελείπετο.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

1 Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν αὖθις τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν
Ἀγριῶν τοὺς ἡμίσεας καὶ τὸ ἄγλημα τῶν ἱππέων καὶ
τοὺς ἱπποτοξότας προΐει ὡς ἐπὶ τὰ ὅρια τῶν τε Γαδρωσῶν
καὶ Ὀρειτῶν, ἵνα περ στενὴ τε ἡ πάροδος αὐτῷ εἶναι
ἐξηγγέλλετο καὶ οἱ Ὀρεῖται τοῖς Γαδρωσοῖς ξυνεταγμένοι
20 πρὸ τῶν στενῶν στρατοπεδεύειν, ὡς εἰρξόντες τῆς παρό-
δου Ἀλέξανδρον. (2) Καὶ ἦσαν μὲν ταύτῃ τεταγμένοι·
ὡς δὲ προσάγων ᾗδῃ ἐξηγγέλλετο, οἱ μὲν πολλοὶ ἐφυγον
ἐκ τῶν στενῶν λιπόντες τὴν φυλακὴν· οἱ δὲ ἡγεμόνες
τῶν Ὀρειτῶν ἀφίκοντο παρ' αὐτὸν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ
40 τὸ ἔθνος ἐνδιδόντες. Τούτοις μὲν δὴ προστάττει, συγ-
καλέσαντας τὸ πλῆθος τῶν Ὀρειτῶν πέμπειν ἐπὶ τὰ
σφέτερα ᾗθῃ, ὡς δεινὸν οὐδὲν πεισομένους· σατράπην δὲ
καὶ τούτοις ἐπιτάσσει Ἀπολλοφάνην. (3) Καὶ ξὺν
τούτῳ ἀπολείπει Λεοννάτον τὸν σωματοζύλακα ἐν Ὀροις,
50 ἔχοντα τοὺς τε Ἀγριᾶνας ξύμπαντας καὶ τῶν τοξοτῶν
ἑσπιν οὐς καὶ τῶν ἱππέων καὶ ἄλλους πεζοὺς τε καὶ ἱππέας
Ἑλληνας μισθοφόρους, καὶ τό τε ναυτικὸν ὑπομένειν
ἔσθ' ἂν περιπλεύσῃ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ξυνοικίξειν
καὶ τὰ κατὰ τοὺς Ὀρεῖτας κοσμεῖν, ὅπως μᾶλλον τι
60 προσέχοιεν τῷ σατράπῃ τὸν νοῦν. Αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ

eorum qui pedites amici vocantur, agemate etiam equitatus
ex amicis et ex singulis praefecturis equitum turma una
equestribusque sagittariis omnibus, ad Oceanum laevam
versus convertitur: pntesque fodi jussit, ut exercitui prae-
ternaviganti aqua abunde suppeteret, simulque ut Oritas
Indorum gentem jam inde a multo tempore liberam, inspe-
rato adoriretur: quod nullam amicitiae erga se aut exerci-
tum significationem edidissent. Reliquas copias Hephæ-
stioni ducendas tradit. (4) Caeterum Arabitæ, ipsi quoque
liberi, Arabium flumen accolentes, quum neque satis virium
haberent ut cum Alexandro confligerent, neque tamen sese
subjicere ei vellent, simulatque eum cum exercitu adven-
tare senserunt, in solitudines aufugerunt. Alexander trans-
ito amne, qui et angustus et modicæ altitudinis erat, ma-
gnam solitudinis partem ea nocte transgressus, sub auroram
cultæ habitataque regioni appropinquavit. Tum pedibus
instructa acie sequi jussis, ipse sumtis equitibus, iisque per
turmas distributis atque expansis, ut magnam campi partem
occuparent, Oritarum fines invadit. (5) Quotquot eorum
ad arma confugerant ah equitatu cæsi: non pauci etiam
vivi in potestatem venerunt. Post hæc modico fluvio re-
perto, juxta eum castra locat. Deinde ubi Hephæstion
cum reliquis copiis advenit, ulterius progressus est. Quum-
que ad pagum quendam venisset, qui erat ejus gentis maxi-
mus, Rambacia ei nomen erat, situm loci laudavit, urbemque
magnam et opulentam colonia in eam deducta fore judica-
bat. Atque Hephæstioni quidem id negotii dat.

CAP. XXII.

Ipse sumpta rursus secum scutorum atque Agrianorum
dimidia parte equitumque agemate et sagittariis equestri-
bus, ad fines Gadrosorum atque Oritarum contendit, qua
angustus ad eos aditus patere nuntiabatur, ad quem Oritæ
Gadrosis conjuncti castra locassent, Alexandrum transitu
prohibituri. (2) Atque ii quidem acie instructa stantes si-
mulac adventare Alexandrum audierunt, deserto præsidio
ex angustiliis profugerunt. At vero duces Oritarum ad eum
profecti et se et gentem in ejus potestatem dederunt. His
imperat ut convocata Oritarum multitudine, domum eos
remittant: nihil incommodi, si id faciant, accepturos. (3)
Satrapam iis constituit Apolophanem, Leonnato corporis
custode illi adjuncto, qui in Oris Agrianos omnes, et sagit-
tariorum equitumque nonnullos aliosque pedites et equites
Græcos mercenarios apud se habeat, et classem exspectans
dum illa regionem circumnavigarit, urbem inhabitandam
curet et Oritarum res componat, ut satrapæ magis dicto

στρατιῇ τῇ πολλῇ (καὶ γὰρ καὶ Ἡφαιστιῶν ἀφίκετο ἄγων αὐτῶ τούς ὑπολειφθέντας) προὔχῳρει ὡς ἐπὶ Γαδρωσοὺς ἔρημον τὴν πολλήν.

4. Καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ λέγει Ἀριστόβουλος σμύρνης πολλὰ δένδρα πεφυκέναι μείζονα ἢ κατὰ τὴν ἄλλην σμύρναν· καὶ τοὺς Φοίνικας τοὺς κατ' ἐμπορίαν τῇ στρατιᾷ ξυνεπιμένους συλλέγοντας τὸ δάκρυον τῆς σμύρνης (πολὺ γὰρ εἶναι, οἷα δὲ ἐκ μεγάλων τε τῶν πρέμνων καὶ οὕτω πρόσθεν συλλελεγμένον) ἐμπλήσαντας τὰ ὑποζύγια ἄγειν. (5) Ἐχρῖν δὲ τὴν ἔρημον ταύτην καὶ νάρδου ῥίζαν πολλήν τε καὶ εὐδομον· καὶ ταύτην συλλέγειν τοὺς Φοίνικας· πολὺ δὲ εἶναι αὐτῆς τὸ καταπατούμενον πρὸς τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ πατουμένου ὁδμὴν ἡδεῖαν κατέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· τοσόνδε εἶναι τὸ πληθὺς. (6) Εἶναι δὲ καὶ ἄλλα δένδρα ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸ μὲν τι δάφνη ἰοικὸς τὸ φύλλον, καὶ τοῦτο ἐν τοῖς προσκυλζομένοις τῇ θαλάσῃ χωρίοις πεφυκέναι· καὶ ἀπολείπεσθαι μὲν τὰ δένδρα πρὸς τῆς ἀμπώτews ἐπὶ ξηροῦ, ἐπελθόντος δὲ τοῦ ὕδατος ἐν τῇ θαλάσῃ πεφυκότα φαίνεσθαι· τῶν δὲ καὶ αἰεὶ τὰς ῥίζας τῇ θαλάσῃ ἐπικλύζεσθαι, ὅσα ἐν κοίλοις χωρίοις ἐπεφύκει, ἐνθεν περ οὐχ ὑπενόσται τὸ ὕδωρ, καὶ ὅμως οὐ διαφθείρεσθαι τὸ δένδρον πρὸς τῆς θαλάσσης. (7) Εἶναι δὲ τὰ δένδρα ταύτῃ πῆχων καὶ τριάκοντα ἔστιν ἃ αὐτῶν, τυχρὶν τε ἀνθούντα ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ τὸ ἄνθος εἶναι τῷ λευκῷ μάλιστα ἴω προσφερές, τὴν ὁδμὴν δὲ πολὺ τι ὑπερφέρειν. Καὶ ἄλλον εἶναι καυλὸν ἐκ γῆς πεφυκότα ἀκάνθης, καὶ τοῦτω ἐπείναι ἰσχυράν τὴν ἀκάνθαν, ὥστε ἤδη τινῶν καὶ παριπνεύοντων ἐμπλακείσαν τῇ ἐσθῇ κατασπάσαι ἀπὸ τοῦ ἵππου μᾶλλον τι τὸν ἵππεά ἢ αὐτὴν ἀποσχισθῆναι ἀπὸ τοῦ καυλοῦ. (8) Καὶ τῶν λαγῶν λέγεται ὅτι παραθεόντων ἔχονται ἐν ταῖς θρίξιν αἱ ἀκάνθαι, καὶ οὕτω τοὶ ἡλίσκοντο οἱ λαγῶ, καθάπερ ὑπὸ ἱξοῦ αἱ ὀρνίθες ἢ τοῖς ἀγκίστροις οἱ ἰχθύες· σιδήρῳ δὲ ὅτι διακοπῇται οὐ χαλεπῇ ἦν· καὶ ὅπῳ δὲ ἀνίει πολὺν δ καυλὸς τῆς ἀκάνθης τευνομένης, ἐπὶ πλείονα ἢ αἱ συκαὶ τοῦ ἥρος καὶ ὀριμότερον.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἀπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τε ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο γῆν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῶ γε ἐν σπουδῇ ἦν ἐπελθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τε ἰδεῖν τοὺς ὄντας καὶ ὅσα γε ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς ποὺ ἢ ὁρμῶν ἐπιμεληθέντας. (2) Ἀλλὰ ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὃ δὲ Θόαντα τὸν Μανδροδωρίου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ζῦν ὀλίγοις ἵππεῦσι, κατασκευόμενον εἰ πού τις ὁρμὸς ὧν τυγχάνει ταύτῃ· ἢ ὕδωρ οὐ πόρῳ ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτη-

audientes sint. Ipse cum magna exercitus parte (jam enim Hephæstion advenerat reliquas copias adducens) in Gadrosorum regionem via maxima ex parte deserta contendit.

4. In hac solitudine tradit Aristobulus multas myrrhæ arbores nasci, vulgari myrrha majores. Phœnices autem qui mercimoniorum causa exercitum comitabantur, collecta lacrima myrrhæ (ingens enim ejus copia erat, quippe quod et rami magni erant et nunquam antea quicquam ex his collectum fuerat) jumenta onerasse. (5) Habere præterea eam solitudinem magnam nardi odoratæ radicum copiam, et Phœnices magnam quoque ejus vim legisse. Multum etiam ab exercitu proculcatum fuisse, atque ex ea protrititione suavissimum odorem late diffusum. Tantam ibi ejus esse copiam. (6) Alia præterea ibi nasci arborum genera, quarum folia lauri foliis sint similia. Atque eas quidem iis locis quos mare alluit nasci, et recedente aestu in sicco destitui: accedente vero aestu mari nata videri. Aliarum vero radices semper mari allui, quotquot scilicet in concavis atque sinuosis locis nascantur, ubi mare non recedat; sed ne sic quidem arbores a mari corrumpi. (7) Harum arborum nomullas altitudine ibi esse triginta cubitorum: ætium quidem temporis floruisse: florem albæ violæ persimilem esse, odoris tamen suavitate longe superare. Alium quoque spinæ esse caulem e terra ortum eique adeo validam spinam adnasci, ut si cujus adequitantis vestī implicata fuerit, eques citius equo detrahatur quam ipsa a caule avellatur. (8) Leporum etiam prætercurrentium pilis ita adhærescere spinæ dicuntur, ut perinde ac visco aves aut hamis pisces, ita lepores spinis istis capiantur. Ferro tamen non difficulter incidi, spinaque dissecta multum succi e caule emitti, multoque uberiores quam ex ficibus verno tempore, ac magis austerum.

CAP. XXIII

Exinde Alexander per Gadrosorum regionem profectus est via difficili et rerum necessariorum indiga. Atque inter alia, magna sæpe aquæ penuria exercitus laborabat, noctuque multum itineris conficere longèque a mari discedere cogebatur. Cupiebat ipse quidem Alexander regionem mari vicinam obire et quinam portus propinqui essent perustrare, simulque per transitum quæ classi necessaria essent præparare et puteos effodere, foraque et portus præbere: (2) verum Gadrosorum regio mare versus deserta penitus erat. Thoantem tamen Mandrodori filium cum modico equitatu ad mare speculatum mittit, visurum an ullus uspiam portus, aut aqua non procul a mari aut aliud quicquam necessariorum reperiat. (3) Qui reversus nuntiavit, pîsca-

δαίων. (α) Καὶ οὗτος ἐπανάλθων ἀπήγγειλεν ἀλίαις τινὰς καταλαβαῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγῆ-
ραϊς πεποιθῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυθέντας τὰς κόγχας·
στέρην δὲ εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων καὶ
τούτους τοὺς ἀλίαις ὑδατι ὀλίγῳ διαχρησθαι, χαλεπῶς
διαμωμένους τὸν κάχληκα, καὶ οὐδὲ τούτῳ πάντῃ γλυ-
καὶ τῷ ὑδατι.

α. Ὡς δὲ ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χώρον τινα τῆς Γα-
δρωσίας ἵνα ἀφρονώτερος ᾦν σίτος, διανέμει ἐς τὰ ὑπο-
ζύγια τὸν καταληφθέντα· καὶ τοῦτον σημενόμενος τῇ
ἑαυτοῦ σφραγίδι, κατακομιζέσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασ-
σαν. Ἐν δὲ ᾧ ἔκειτο ὡς ἐπὶ τὸν σταθμὸν ἐνθενπερ ἐγγυ-
τάτω ᾦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ
στρατιῶται τῆς σφραγίδος αὐτοῖς τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ
ἐχρήσαντο καὶ ὅσοι μάλιστα λιμῶν ἐπιέζοντο καὶ τούτοις
μετίδωκαν. (β) Ἐς τοσούτῳ πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικνῶντο
ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη δλεθρον τοῦ ἀφανοῦς
τε καὶ πρόσθω ἐστὶν ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου ξὺν
λογισμῷ ἔδοξε σφίσιν ἐμπροσθεν ποιήσασθαι. Καὶ
Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην συνέγνω τοῖς πρά-
ξιαι. Αὐτὸς δὲ ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδραμὼν ξυνα-
γαγεῖν ἠδυνήθη εἰς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ περι-
κλειούσῃ σὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρηθέα
τὸν Καλλιανόν. (γ) Καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη
ἵνα τῶν ἄνω τόπων σίτον τε ὅσον δυνατοὶ ᾦσαν κατακο-
μίσαι ἀλέσαντας καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων
καὶ πρόδρατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὐ-
τόπιστον Τηλεφὸν κατέπεμψε τῶν ἐταίρων σὺν σίτῳ οὐ
πολλῷ ἀηλεσιμένῳ.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

α. Αὐτὰς δὲ προῦχώρει ὡς ἐπὶ τὰ βασιλεία τῶν Γαδρω-
σίων, ὃ δὲ χώρος Πούρα ὀνομάζεται, ἵνα περ ἀφίκετο
ἔξ Ὀρων δρυμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα.
Καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν συγγραψάντων τὰ ἀμρ'
Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ζύμπαντα ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ
κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ στρατιᾷ ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς
τῆδε πονηθεῖσι πόνοις. (α) Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέ-
ξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα, ταύτῃ ἐλθεῖν (τοῦτο
μὲν μόνος Νέαρχος λέγει ὧδε), ἀλλὰ ἀκούσαντα γὰρ ὅτι
ὡπῳ τις πρόσθεν διελθὼν ταύτῃ ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη
ὅτι μὴ Σεμίραμις ἐξ Ἰνδῶν ἐφυγε· καὶ ταύτην δὲ ἔλε-
γον οἱ ἐγχωριοὶ ξὺν εἰκοσι μόνους τῆς στρατιᾶς ἀποσω-
θῆναι· Κύρον δὲ τὸν Καμβύσου σὺν ἑπτὰ μόνους καὶ
τούτων. (α) Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κύρον ἐς τοὺς χώρους
τούτους ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ
ὅτι τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέ-
σαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάν-
δρῳ ἐπαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κύρον καὶ Σε-
μίραμιν. Τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ ἄμα ὡς τῷ ναυτικῷ
ἐγγυθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύ-
την τραπῆναι Ἀλέξανδρον. (α) Τό τε οὖν καὶ μα

tores quosdam ab se in littore inventos sub angustis tuguriis
degentes. Ea tuguria ex conchis congestis facta esse, tecta
ex piscium spinis. Eos vero ipsos pisces modica aqua
uti quam magna cum difficultate e sabulo effodissent, ac
ne illa quidem omnino dulci.

4. Posteaquam vero Alexander in locum quendam Ga-
drosiae venit, ubi copiosius erat frumentum, id acceptum et
sigillo suo obsignatum jumentisque impositum ad mare veli
jussit. Interea vero dum in portum mari proximum it,
milites neglecto sigillo atque ipsi adeo custodes frumento
usi sunt, hisque qui maxime fame premebantur partiti.

(5) Quae quidem adeo ingens erat, ut manifestae ac praesentis
jam mortis potius quam incerti et procul remoti periculi
ab rege ipsis timendi rationem habendam sibi putarent.
Alexander cognita necessitate qua adacti id fecissent iis
ignovit. Ipse quicquid frumenti peragrata ea regione con-
quiri potuit Cretheum Callatianum mittit qui ad classem
cum exercitu navigantem adducat. (6) Indigenis etiam
imperat ut ex superioribus locis quantum possent frumenti
moliti, palmarum etiam fructus et pecudes ad mercatum
adferant. Telephum quoque, unum ex amicis, in alium
locum cum frumento molito non multo misit.

CAP. XXIV.

Ipse ad Gadrosorum regiam contendit (locus is Pura
dicebatur), ad quam sexagesimo postquam ex Oris dis-
cessit die pervenit. At vero plurimi eorum qui Alexandri
res gestas conscripserunt, tradunt, labores quoscunque
exercitus per Asiam perpassus esset iis quos in hac regione
pertulit comparandos non fuisse. (2) Alexandrum vero non
ignorata ejus itineris difficultate, illac proficisci voluisse
(hoc autem unus Nearchus scribit) quum videlicet audisset
neminem adhuc ducem exercitum per ea loca saluum tra-
duxisse, excepta Semiramide ex Indis fugiente: quam qui-
dem indigenae narrabant cum viginti solis ex toto exercitu
evasisse: Cyrum vero Cambysis filium cum VII solis. (3)
Venisse enim etiam in haec loca Cyrum, ut Indorum regio-
nem invaderet; priusquam vero eam attingeret magnam
exercitus sui partem per solitudines difficillimaque itinera
amisisset. Atque haec quidem Alexandro nuntiata aemu-
lationem quandam Cyri et Semiramidis in ejus animo exci-
tasse. His igitur de causis, simulque ut classi non procul
remotae necessaria subministraret, tradit Nearchus Alexan-
dram hac via rediisse. (4) Ingenti vero solis ardore aqua-

ΚΕΦ. Α'.

Ἐνθεν δὲ ἐς τὰ βασίλεια ἦει τὰ Περσῶν, ἃ δὴ πρόσθεν κατέφλεξεν αὐτός, ὥς μοι λέλεκται ὅτε οὐκ ἐπὶνουν τὸ ἔργον· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπα-
 νελθὼν ἐπὶναι. Καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ Ὀρξίνου
 5 πολλοὶ λόγοι ἐλέχθησαν πρὸς Περσῶν, ὃς ἤρξε Περ-
 σῶν ἐπειδὴ Φρασαόρτης ἐτελεύτησε. (2) Καὶ ἐξη-
 λέγθη Ὀρξίνης ἱερά τε ὅτι σεσυλήκει καὶ τάρους βα-
 σιλικούς, καὶ Περσῶν πολλοὺς ὅτι οὐ ξὺν δίκῃ ἀπέ-
 κτεινε. Τοῦτον μὲν δὴ οἷς ἐτάχθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου
 10 ἐκρέμασαν. Σατράπην δὲ Πέρσαις ἔταξε Πευκίσταν
 τὸν σωματοφύλακα, πιστὸν τέ οἱ ἐς τὰ μάλιστα τιθέ-
 μενος, τὰ τε ἄλλα καὶ ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ, ἵνα
 προεκινδύνευσέ τε καὶ συνεξέσωσεν Ἀλέξανδρον, καὶ
 ἄλλως τῷ βαρβαρικῷ τρόπῳ τῆς διαίτης οὐκ ἀξύμφο-
 15 ρον· (3) ἐδήλωσε δὲ ἐσθῆτά τε εὐθὺς ὡς κατεστάθη σα-
 τραπεύειν Περσῶν μόνος τῶν ἄλλων Μακεδόνων μετα-
 λαβὼν τὴν Μηδικὴν καὶ φωνὴν τὴν Περσικὴν ἐκμαθὼν
 καὶ ἄλλα ξύμπαντα ἐς τὸν τρόπον τὸν Περσικὸν κατα-
 σκευασάμενος. Ἐφ' οἷς Ἀλέξανδρός γε ἐπὶναι αὐτὸν
 20 καὶ οἱ Πέρσαι ὡς τὰ παρὰ σφίσι πρὸ τῶν πατρίων
 προσδεύοντι ἔχαιρον.

BIBAIION EBAOMON.

ΚΕΦ. Α'.

Ὡς δὲ ἐς Πασαργάδας τε καὶ ἐς Περσέπολιν ἀφίκετο
 Ἀλέξανδρος, πόθος καταλαμβάνει αὐτὸν καταπλεῦσαι
 κατὰ τὸν Εὐφράτην τε καὶ κατὰ τὸν Τίγρητα ἐπὶ τὴν
 25 θάλασσαν τὴν Περσικὴν καὶ τῶν τε ποταμῶν ἰδεῖν τὰς
 ἐκβολὰς τὰς ἐς τὸν πόντον, καθάπερ τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ
 τὴν ταύτη θάλασσαν. (2) Οἱ δὲ καὶ τὰδε ἀνέγραψαν,
 ὅτι ἐπενόει Ἀλέξανδρος περιπλεῦσαι τὴν τε Ἀραβίαν
 τὴν πολλὴν καὶ τὴν Αἰθιοπῶν γῆν καὶ τὴν Λιβύην τε
 30 καὶ τοὺς Νομάδας τοὺς ὑπὲρ τὸν Ἀτλαντα τὸ ὄρος ὡς
 ἐπὶ Γάδειρα εἰσω ἐς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν· καὶ τὴν
 Λιβύην τε καταστρεψάμενος καὶ Καρχηδὸνα οὕτω δὴ
 τῆς Ἀσίας πάσης δικαίως ἂν βασιλεὺς καλεῖσθαι·
 (3) τοὺς γάρ τοι Περσῶν καὶ Μήδων βασιλέας, οὐδὲ
 35 τοῦ πολλοστοῦ μέρους τῆς Ἀσίας ἐπάρχοντας, οὐ σὺν
 δίκῃ καλεῖν σφᾶς μεγάλους βασιλέας. Ἐνθεν δὲ οἱ
 μὲν [λέγουσιν] ὅτι ἐς τὸν πόντον τὸν Εὐξείνιον ἐσπλεῖν
 ἐπενόει ἐς Σκύθας τε καὶ τὴν Μαυρίαν λίμνην, οἱ δέ,
 ὅτι ἐς Σικελίαν τε καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν· ἥδη γάρ καὶ
 40 ὑποκινεῖν αὐτὸν τὸ Ῥωμαίων ὄνομα προχωροῦν ἐπὶ
 μέγα.

4. Ἐγὼ δὲ ὅποια μὲν ἦν Ἀλεξάνδρου τὰ ἐνθυμήμα-
 τα οὔτε ἔχω ἀτρεκῶς συμβάλλειν οὔτε μέλει ἐμοίγε εἰ-

CAP. XXX.

Inde in regiam Persarum profectus est, quam ipse antea
 concremarat. Quod quidem factum neque ego probavi,
 neque Alexander ipse reversus laudavit. Ibi multa Orxini
 (qui Persas post Phrasaortis obitum rexerat) crimina ob-
 jecta sunt : (2) quod templa et sepulcra regia spoliasset,
 multosque Persarum injuste peremisset. Atque hunc qui-
 dem jussu Alexandri in crucem sustulerunt. Dehinc Pen-
 cesten corporis custodem, quod fidem ejus egregiam cum
 aliis in rebus tum apud Mallos expertus esset, ubi magno
 suo periculo Alexandrum servarat, Persis satrapam consti-
 tuit, qui quidem barbarica morum ratione ab illorum in-
 genis minime alienus erat. (3) Quod quidem declaravit,
 quum statim atque satrapatum apud Persas gerere cepit,
 solus ex omnibus Macedonibus veste Medica recepta, lin-
 guam Persicam didicit, reliquaue omnia ad Persicum
 modum accommodavit. Quo quidem nomine Alexander
 cum collaudavit : et Persæ, quod Persicum cultum patrio
 prætulisset, gavisi sunt.

LIBER SEPTIMUS.

CAP. I.

Postquam Alexander Pasargadas ac Persepolim venit,
 cupido eum cepit navigandi per Euphratem ac Tigrim in
 Persicum mare, fluminumque in mare exitus visendi,
 quemadmodum Indi ostia et quod ex ea parte est viderat
 mare. (2) Sunt etiam qui tradant Alexandrum in animo
 habuisse magnam Arabiæ partem circumnavigare et Æthio-
 pum regionem Libyamque et Numidas, atque ita superato
 Atlante monte ad Gades in nostrum mare, Africa Cartha-
 gineque subacta, penetrare. Ita enim merito totius Asiæ [P]
 regem vocari posse. (3) Persarum enim ac Medorum re-
 ges, quum ne millesimam quidem Asiæ partem tenerent,
 inique sese magnos reges vocasse. (4) Hinc sunt qui di-
 cant eum per Euxinum pontum navigare voluisse in Scythias
 et Mæotim paludem : alii, in Siciliam et Iapygium pro-
 montorium. Jam tum enim Romanorum nomen late dif-
 fusum animum ejus commovisse.

4. Ego vero quid in animo suo agitarit neque certo affir-
 mare possum, neque curæ mihi est id conjecturis assequi.

μαι τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδοῦν γῆ, οὐ τὰ
πεδία τῶν Γαδρουσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέ-
ρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται,
οὕτως υπερβάλλουσαι τῶν ὀρέων τὰς κορυφάς. (5) Ἄς δὲ
ἡλίκοις ἢ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐ-
τοῦ δὲ ἕνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέρῳ φυλακῇ τῆς
κακίας ἐμπλησθεῖς ὑπὸ τῶν ὄμβρων δὲ χειμάρροβος τ' αὐτῇ
ρίαν, ἵππων τ' ἐστρατιᾷ γεγεννημένων τῶν ὄμβρων,
τούτοις ἐπὶ τῷ ὕδατι, ὡς γυναῖκα καὶ παιδιάρια
τὰ πᾶσι τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ
τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ζυμψασαν ἀφανί-
σαι καὶ τῶν ὑποζυγίων ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ
ῥαῖς καὶ χαλεπῶς ξυν τοῖς ὅπλοις οὐδὲ τούτοις πᾶ-
σι ἀποσπῆναι. (6) Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες,
ὅπτις ἐκ καύματος τε καὶ διψῶν ὕδατι ἀθρόω ἐπιτύ-
χουσιν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλοντο, καὶ
τούτων ἕνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς
τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων
ἑαυτοὶ σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐπι-
πίνοντας τῷ ὕδατι αὐτοῦς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι
καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀχράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας
ἐς τὰς πηγὰς καὶ τὰ βρέμματα διαφθεῖρειν καὶ τῇ ἄλλῃ
στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

КЕФ, КГ'.

Ἦναι δὲ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου
 ναὶ ἐξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθῆναι
 ἢ ἐν ἱερῷθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι
 ἀνέγραψαν. Ἦναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ ψάμμου τε
 καὶ τοῦ καύματος ᾗδ' ἐπιπλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ
 ἔρην ἵκναι· τὸ δὲ ἦν πρόσω τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτὸν τε
 Ἀλέξανδρον διψεῖ κατεχόμενον· μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς,
 πῶς δὲ ὁμοῦ ἡγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρα-
 τῶτας, ὁσπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιοῦτῳ, κονορτέρως φέρειν
 τοὺς πότους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. (2) Ἐν
 δὲ τούτῳ τῶν φιλῶν τινὰς κατὰ ζήτησιν ὕδατος ἀπο-
 τραπέτας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὐρεῖν ὕδωρ συλλελεγμένον
 ἐν τινὶ χαράδρᾳ οὐ βαθεῖ, ὀλίγην καὶ φαυλὴν πίδακα·
 καὶ τοῦτο θυλάκῳ συλλέξαντας σπουδῇ ἵέναι παρ' Ἀλέ-
 ξάνδρῳ, ὡς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὥς δὲ ἐπέ-
 λαζον ᾗδ', ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν
 τῷ βασιλεῖ. (3) Τὸν δὲ λαθεῖν μὲν καὶ ἐπαινεῖν τοὺς
 κατελόντας· λαθόντα δὲ ἐν δψει πάντων ἐκχεῖν· καὶ
 εἰς τῇδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσούτου ἐπιβῆρωσθῆναι τὴν στρα-
 τῶν συμπασαν ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι
 πᾶσαν ἐκεῖνην τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν.
 Τοῦτο ἰὼν, εἶπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον εἰς καρτερίαν τε
 καὶ εἰς στρατηγίαν ἐπαινωῖ Ἀλεξάνδρου.
 Συντρέχοντι δὲ τι καὶ τοιοῦτος τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ
 τῇδε ἐκείνῃ. Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευταῖοντες
 οὐκέτι μνησθῆναι ἐρασμον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι
 τὴν αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος καὶ

admodum et Indorum regio, non quidem in planis Gadrosorum locis, sed montanis, ubi nubes a ventis coguntur ac refunduntur, montium cacumina non excedentes. (5) Quumque exercitus prope torrentem quendam aquae causa consedisset, circiter vigiliam noctis secundam torrens imbribus improvisis auctus (neque enim exercitus pluviam senserat) tanto impetu exundavit, ut plerasque foeminas et pueros agmen sequentes omnemque apparatus regium et iumenta quæ reliqua erant secum rapuerit, atque ipsi milites aegre cum armis, ac ne iis quidem omnibus, evaserint. (6) Multi ardore sitique pressi, aquarum copiam nacti immodico potu interierunt. Qua de causa Alexander deinceps nequaquam castra prope torrentem locavit, sed xx minimum stadiis remota, ne confertim ad aquam proruentes ipsi simul et iumenta exstinguerentur, neve qui vehementiore siti premebantur fontes aut rivos pedibus ingressi aquam reliquo exercitui turbidam inutilemque efficerent.

CAP. XXVI.

Eo loci egregium quoddam facinus, si quod aliud, ab Alexandro editum nequaquam silentio prætereundum putavi, sive id in hac solitudine sive antea apud Parapamisadas, utalii scribunt, factum fuerit. Id hujusmodi fuit : quum exercitus per arenas solis ardore jam flagrantes iter faceret quod quidem ad aquæ locum, qui longe aberat, conficiendum erat, Alexandrum ipsum siti pressum, quamvis ægre atque difficulter, peditum agmen duxisse, ut reliqui milites, quemadmodum in ejusmodi rerum statu fieri solet, ob æqualitatem ærumnarum labores facilius ferrent. (2) Interea nonnullos levis armaturæ milites ad aquam querendum ab exercitu digressos, in torrentis cujusdam alveo non profundo exiguum quendam fontem neque purum illum invenisse, collectaque folliculo aqua confestim ad Alexandrum accurrisse, veluti magnum aliquod bonum regi adherentes. Quumque propius ad Alexandrum venissent, aquam galen infusam regi obtulisse. (3) Atque illum quidem accepisse, laudatis qui attulerant, eam vero protinus in conspectu omnium in terram profudisse. Eoque facto ita militum animos confirmatos fuisse, perinde ac si illius aquæ ab Alexandro effusæ potu totus exercitus refocillatus fuisset. Quod certe Alexandri factum, si quod aliud, cum ob tolerantiam, tum ob præclarum boni imperatoris exemplum laudo.

4. Ad hæc mala hoc etiam exercitui accidit : duces, delitis a vento viæ vestigiis, postremo viæ sese non amplius meminisse dicebant. Neque enim in arena quæ densa æræque omni ex parte viam obduxerat eam cognosci posse.

οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ
 νενημένην ὅτῃ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὐτ' οὖν
 δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλο-
 φον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ
 5 ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαι σφισι τὰς
 πορείας, καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν
 μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις,
 τὴν μεῖζονα. (5) Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρον ξυνέντα ὅτι
 ἐν ἀριστερᾷ [δεῖ] ἀποκλίναντα ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλί-
 10 γους ἄμα οἱ ἱππέας [προκεχωρημένοι]· ὥς δὲ καὶ τούτων
 οἱ ἱπποὶ ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ
 τούτων τοὺς πολλούς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν
 ἀφιππᾶσασθαι, καὶ εὐρεῖν τὴν θάλασσαν· διαμησάμε-
 νόν τε αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάλχηκα ἐπιτυχεῖν
 15 ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ, καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρα-
 τιὰν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας ἵναι παρὰ τὴν θά-
 λασσαν, ὑδροουμένους ἐκ τῆς ἡϊόνης. Ἐνθεν δέ,
 ἤδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς
 μεσογαίᾳς ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

20 Ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τῶν Γαδρωσίων τὰ βασίλεια, ἀνα-
 παύει ἐνταῦθα τὴν στρατιάν. Καὶ Ἀπολλοφάνην μὲν
 παύει τῆς σατραπείας, ὅτι οὐδενὸς ἔγνω ἐπιμεληθέντα
 τῶν προεπηγγελμένων. Θόαντα δὲ σατραπεύειν τῶν
 ταύτῃ ἔταξε· τούτου δὲ νόσῳ τελευτήσαντος Σιδύρτιος
 25 τὴν σατραπείαν ἐκδέχεται· ὁ αὐτὸς δὲ καὶ Καρμανίας
 σατράπης ἦν νεωστὶ ἐξ Ἀλεξάνδρου ταχθείς· τότε δὲ
 τούτῳ μὲν Ἀραχωτῶν τε καὶ τῶν Γαδρωσίων ἄρχειν
 ἐδόθη· Καρμανίαν δὲ ἔσχε Τληπόλεμος ὁ Πυθοφάνους.
 (2) Ἦδη τε ἐπὶ Καρμανίας προὔχρει ὁ βασιλεὺς καὶ
 30 ἀγγέλλεται αὐτῷ Φιλίππον τὸν σατράπην τῆς Ἰνδῶν
 γῆς ἐπιβουλεύοντα πρὸς τῶν μισθοφόρων δόλῳ ἀπο-
 θανεῖν, τοὺς δὲ ἀποκτείναντας ὅτι οἱ σωματοφύλακες
 τοῦ Φιλίππου οἱ Μακεδόνες τοὺς μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ,
 τοὺς δὲ καὶ ὕστερον λαβόντες ἀπέκτειναν. Ταῦτα δὲ
 35 ὥς ἔγνω, ἐκπέμπει γράμματα ἐς Ἰνδοὺς παρὰ Εὐδαμόν
 τε καὶ Τασίλῃν ἐπιμελεῖσθαι τῆς χώρας τῆς πρόσθεν
 ὑπὸ Φιλίππῳ τεταγμένης ἕστ' ἂν αὐτὸς σατράπην ἐκ-
 πέμψῃ ἐπ' αὐτῆς.

3. Ἦδη δ' ἐς Καρμανίαν ἔρχοντος Ἀλεξάνδρου Κρά-
 40 τέρος ἀφικνεῖται, τὴν τε ἄλλην στρατιάν ἄμα οἱ ἄγων
 καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ Ὀρδάνην τὸν ἀποστάντα καὶ νεω-
 τερίσαντα συνειληφώς. Ἐνταῦθα δὲ [καὶ] Στασάνωρ τε ὁ
 Ἀρείων καὶ ὁ Ζαράγγων σατράπης ἦκε καὶ ξὺν αὐτοῖς
 Φαρισμάνης ὁ Φραταφέρνου τοῦ Παρθαίων καὶ Ὑρ-
 45 κανίων σατράπου παῖς. Ἦκον δὲ καὶ οἱ στρατηγοὶ οἱ
 ὑπολειφθέντες ἄμα Παρμενίῳ ἐπὶ τῆς στρατιᾶς τῆς ἐν
 Μηδίᾳ, Κλέανδρός τε καὶ Σιτάλκης καὶ Ἡράκων, τὴν
 πολλὴν τῆς στρατιᾶς καὶ οὗτοι ἄγοντες. (4) Τοὺς μὲν δὲ
 50 ἄμφι Κλέανδρόν τε καὶ Σιτάλκην πολλὰ ἐπικαλούντων
 αὐτοῖς τῶν τε ἐγχωρίων καὶ τῆς στρατιᾶς αὐτῆς, ὥς

quod neque arbores juxta viam positae essent, neque fir-
 mus aliquis certusque collis exstaret: neque ex astris no-
 ctu, aut ex sole interdiu itineris rationem observare soliti
 essent: quemadmodum nautae ex Ursis, Phoenices quidem
 ex minore, reliqui vero mortales ex majore. (5) Ibi Alexan-
 drum conjectura assequutum, ad sinistram deflectendum
 esse, paucis equitibus assumptis processisse. Quorum equis
 nimio aestu defatigatis, multos in itinere relictos: ipsum cum
 quinque in universum equis evasisse et mare invenisse sa-
 buloque in littore effosso aquam dulcem ac puram, atque ita
 universum exercitum eo traductum, eumque septem ferme
 dies propter mare ivisse aquam petentes ex litore. Tum
 duces itineris viam agnovisse, et ad interiorem regionem
 duxisse.

CAP. XXVII.

Postquam vero in Gadrosorum regiam pervenit, militibus
 ibi quietem dedit. Apollopphanem, quod nihil eorum quae
 imperata ei fuerant perfecisset, satrapatu deponit, Thoante
 in ejus locum suffecto: qui quum ex morbo decessisset, Si-
 byrtius ei successor est datus. Hic ipse Carmaniae satrapa
 erat, nuper admodum id muneris ab Alexandro consequu-
 tus: tum vero Arachotorum et Gadrosorum imperium illi
 collatum est. Carmaniam vero Tlepolemus Pythophanis filius
 tenuit. (2) Jamque Carmaniam versus processerat rex, quum
 ei nuntiatur Philippum Indorum satrapam mercenariorum
 fraude ex insidiis interentum. Ac percussores quidem a Ma-
 cedonibus, qui Philippo corporis custodes erant, partim in
 ipsa caede, partim post perpetratum facinus captos, interfo-
 ctos esse. Quo cognito, Eudemo et Taxili per literas jubet, ut
 regionis quae antea Philippo subdita fuerat curam admini-
 strationemque suscipiant, tantisper dum ipse satrapam ali-
 quem eo mittat.

3. Alexandro jam Carmaniam ingresso, Craterus ad eum
 venit, reliquum exercitum et elephantos secum ducens
 unaque Ordanem, quem quod defectionem molitus esset
 ceperat. Eodem etiam Stasanor Ariorum et Zarangum
 satrapes venit et cum his Pharismanes Phrataphernis Par-
 thorum et Hyrcanorum satrapae filius. Venerunt etiam
 duces copiarum, quas cum Parmenione in Media relique-
 rat, Cleander, Sitalces et Heracon, magnam et ipsi exercitus
 partem ducentes. (4) E quibus Cleander et Sitalces ac-
 cusati sunt ab indigenis pariter atque exercitu ipso, quod
 templa spoliassent, veteraque monimenta movissent mul-

ἰερὰ τε πρὸς αὐτῶν σεσυλημένα καὶ θήκας παλαιὰς κεινημένας καὶ ἄλλα ἀδίκῃ ἐργᾷ ἐς τοὺς ὑπηκόους τετολημένα καὶ ἀτάσθαλα, ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη, τοὺς μὲν ἀπέκτεινεν, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις δέος εἶναι ὅσοι σατράπαι ἢ ὑπαρχοὶ ἢ νομάρχαι ἀπολείποντο, τὰ ἴσα ἐκείνους πλημμελοῦντας πείσεσθαι. (5) (Καὶ τοῦτο, εἶπερ τι ἄλλο, κατέσχευεν ἐν κόσμῳ τὰ ἔθνη τὰ ἐξ Ἀλεξάνδρου δορυβάστα ἢ ἐκόντα προσχωρήσαντα, τοσαῦτα μὲν πληθεῖ ὄντα, τόσον δὲ ἀλλήλων ἀφεστηκότα, ὅτι οὐκ
 10 ἔξῃ ὑπὸ τῇ Ἀλεξάνδρου βασιλείᾳ ἀδικεῖσθαι τοὺς ἀρχομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.) Ἡράκων δὲ τότε μὲν ἀφείθη τῆς αἰτίας· ὀλίγον δὲ ὕστερον ἐξελεγχθεὶς πρὸς ἀνδρῶν Σουσίων σεσυληκέναι τὸ ἐν Σούσις ἱερὸν καὶ οὗτος ἔδωκε δίκην. (6) Οἱ δὲ ξὺν Στασάνορι καὶ
 15 Φραταφέρνη πλῆθος τε ὑποζυγίων παρ' Ἀλεξάνδρον ἔγοντες ἦλθον καὶ καμήλους πολλὰς, ὡς ἔμαθον ὅτι τὴν ἐπὶ Γαδρωσίων ἀγεί, εἰκάσαντες ὅτι (τὰ) αὐτὰ ἐκεῖνα πείσεται αὐτῷ ἡ στρατιὰ ἃ δὴ ἔπαθε. Καὶ οὖν καὶ ἐν καιρῷ μὲν καὶ οὗτοι ἀφίκοντο, ἐν καιρῷ δὲ οἱ καμήλοι
 20 καὶ τὰ ὑποζύγια διένειμε γὰρ ζύμπαντα Ἀλέξανδρος τοῖς μὲν ἡγεμόσι κατ' ἄνδρα, τοῖς δὲ κατ' ἴλας τε καὶ ἱκατοστάς, τοῖς δὲ κατὰ λόγους, ὅπως τὸ πλῆθος τῶν ὑποζυγίων τε καὶ καμήλων αὐτῷ ξυνέβαινεν.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ἦδη δὲ τινες καὶ τοιάδε ἀνέγραψαν, οὐ πιστὰ ἔμοι
 25 λήγοντα, ὡς συζεύξας δύο ἄρμαμάξας κατακείμενος ἦν τοῖς ἐταίροις καταυλούμενος τὴν διὰ Καρμανίας ἦγν, ἡ στρατιὰ δὲ αὐτῷ ἐστεφανωμένη τε καὶ παίζουσα εἶπτο, προῦκειτο δὲ αὐτῇ σιτὰ τε καὶ ὄσα ἄλλα ἐς τρυφήν παρὰ τὰς ὁδοὺς συγκεκομισμένα πρὸς τῶν Καρ-
 30 μανίων, καὶ ταῦτα πρὸς μίμησιν τῆς Διονύσου Βακχείας ἀπεικάζοντες Ἀλεξάνδρῳ, (2) ὅτι καὶ ὑπὲρ ἐκείνου λόγος εἰλέγτο καταστρεψάμενον Ἰνδοὺς Διόνυσον οὕτω τὴν πολλὴν τῆς Ἀσίας ἐπελθεῖν, καὶ Θριάμβόν τε αὐτῶν ἐπυλῆθῃναι τὸν Διόνυσον καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς νίκαις
 35 ταῖς ἐκ πολέμου πομπὰς ἐπὶ τῷ αὐτῷ τούτῳ θριάμβου. Ταῦτα δὲ οὔτε Πτολεμαῖος ὁ Λάγου οὔτε Ἀριστοβούλος ὁ Ἀριστοδοῦλου ἀνέγραψαν οὐδέ τις ἄλλος ὅτινα ἱκανὸν ἂν τις ποιήσαιο τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοῦνδε. Καί μοι ὡς οὐ πιστὰ ἀναγεγράφθαι ἐξήρχε-
 40 σεν. (3) Ἀλλ' ἐκεῖνα ἤδη Ἀριστοβούλῳ ἐπόμενος συγγράψας, ὅσους ἐν Καρμανίᾳ Ἀλέξανδρον χαριστήρια τῆς κατ' Ἰνδῶν νίκης καὶ ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς, ὅτι ἀπεικάζοντες ἐκ Γαδρωσίων, καὶ ἀγῶνα διαθεῖναι μουσι-
 45 κὸν τε καὶ γυμνικόν· κατατάξαι δὲ καὶ Πευκέσταν ἐς τοὺς σωματορύλακας, ἥδη μὲν ἐγνωκότα σατράπην καταστήσαι τῆς Περσίδος, ἐθέλοντα δὲ πρὸ τῆς σατραπείας μὴδὲ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ πίστει ἀπείρατον εἶναι, ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ· (4) εἶναι δὲ αὐτῷ ἐπτά
 50 σὶναι τὸν Ἀμύντορος, Λυσίμαχον Ἀγαθοκλέους, Ἀρι-

taque alia in subditos improbe atque avaro perpetrassent. Quæ ut nuntiata sunt, necari eos jussit, ut et reliqui satrapæ aut principes qui iis locis constituerentur, metuerent si officium non fecissent sese eodem supplicio affectum iri.

(5) Quod certe, si quid aliud, gentes quæ ab Alexandro vi subactæ erant, vel sua sponte deditionem fecerant, quarum tanta erat multitudo, quique tanto locorum intervallo inter se disjungebantur, in officio continuit. Neque enim licebat sub Alexandri imperio cuiquam præfecto subditos injuria afficere. Heracon quidem tum temporis criminationem subterfugerat: cæterum paulo post a Susiis convictus, quod eorum templum diripisset, etiam ipse poenas dedit.

(6) Stasanor vero et Phrataphernes magnam jumentorum atque camelorum copiam ad Alexandrum duxerunt, simul ac cum in Gadrosios exercitum ducere intellexerunt, existimantes exercitum eadem illa incommoda quæ passus fuerat subiturum. Et quidem peropportune cum ipsi, tum cameli et jumenta advenerunt: omniaque partim in singulos præfectos, partim per turmas et centurias et cohortes pro numero jumentorum et camelorum partitus est.

CAP. XXVIII.

Sunt etiam nonnulli qui scribant, quod quidem mihi verisimile non videtur, Alexandrum duobus curribus junctis, inter amicos musicis modulationibus aures ejus demulcentes stratum per Carmaniam exercitum duxisse: milites coronatos ludentesque sequutos, frumentum aliasque res quæ ad voluptatem pertinent ad viam Carmanis apponentibus. Atque hæc quidem æmulatione quadam Dionysiæ bacchationis ab Alexandro facta esse. (2) Fama enim tenebat Bacchum, Indis devictis, hoc etiam pacto magnam Asiæ partem peragrasse: et Bacchum ipsum Triumphum vocatum esse, et pompas quæ ob bellicas victorias fiunt ea de causa triumphos dici. Cæterum hæc neque Ptolemæus Lagi neque Aristobulus Aristobuli filius neque alius quispiam auctor, cui hac in parte fides haberi possit, memoriæ prodidit: suffeceritque hæc a me tanquam indigna fide relata esse. (3) Illa vero Aristobulum sequutus scribo, nempe Alexandrum in Carmania gratias diis agentem sacrum fecisse ob victoriam de Indis partam et ob exercitum ex Gadrosiis servatum: ludos etiam musicos et gymnicos edidisse: præterea Pncestam in corporis sui custodes adscripsisse, quem quidem jam Persidis satrapam constituere decreverat, sed antequam illi satrapatum deferret, ne hoc quidem honore fideique testimonio carere eum voluit, ob eximiam ejus operam apud Mallos præstitam. (4) Fuisse autem illi tum temporis septem corporis custodes Leonnatum Antei, Hephæstionem Amyntoris, Lysimachum Agathoclis, Arist-

στόνον Πεισαίου, τούτους μὲν Πελλάκους, Περδίκχαν δὲ Ὀρόντου ἐκ τῆς Ὀρεστίδος, Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγω καὶ Πείθωνα Κρατεῖ Ἑορδαίους· ὁδοὺν δὲ προσγενέσθαι αὐτοῖς Πωκέσταν τὸν Ἀλεξάνδρου ὑπερασπίσαντα.

5 6. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Νέαρχος περιπλεύσας τὴν Ὠρεῶν τε καὶ Γαδρωσίων γῆν καὶ τὴν Ἰχθυοφάγων κατῆρεν ἐς τῆς Καρμανίας τὰ πρὸς θάλασσαν ὠκισμένα· ἔνθεν δὲ ἀνελθὼν σὺν ὀλίγοις Ἀλεξάνδρῳ ἀπήγειλε τὰ ἀμφὶ τὸν περίπλου τὸν γενόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν ἔξω θάλασσαν. (6) Τοῦτον μὲν δὲ καταπέμπει αὐθις, ἐκπεριπλεύσοντα ἔσται ἐπὶ τὴν Σουσιανῶν τε γῆν καὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς· ὅπως δὲ ἐπλεύσῃ αὐτῷ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Περσικὴν καὶ τὸ στόμα τοῦ Τίγρητος, 15 ταῦτα ἰδίᾳ ἀναγράψω αὐτῷ Νέαρχῳ ἐπόμενος, ὥς καὶ τήνδε εἶναι ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου Ἑλληνικὴν συγγραφὴν. Ταῦτα μὲν δὲ ἐν ὑστέρῳ ἔσται τυχὸν εἰσότης θυμὸς τέ με καὶ ὁ δαίμων ταύτῃ ἄγει.

7. Ἀλέξανδρος δὲ Ἡφαιστίωνα μὲν σὺν τετῇ πλείστῃ 20 μοίρᾳ τῆς στρατιᾶς καὶ τοῖς ὑποζυγίοις, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἅμα οἱ ἔχοντα τὴν παρὰ θάλασσαν ἀπὸ [τῆς] Καρμανίας ὥς ἐπὶ τὴν Περσίδα ἄγειν ἐκέλευσεν, ὅτι χειμῶνος ὥρᾳ γιγνομένου αὐτῷ τοῦ στόλου τὰ πρὸς τὴν θαλάσσην τὴν Περσίδος ἀλεινὰ τε ἦν, καὶ τῶν ἐπι- 25 τηδείων ἀφθόνης ἔχοντα.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Αὐτὸς δὲ ζὺν τοῖς κουροτάτοις τῶν πεζῶν καὶ ζὺν τοῖς ἐταίροις τῶν ἵππέων καὶ μέρει τινὶ τῶν τοξοτῶν ἦει τὴν ἐπὶ Πασαργάδας τῆς Περσίδος· Σταςάνορα δὲ καταπέμπει ἐπὶ τὴν χώραν τὴν ἑαυτοῦ. (2) Ὡς δὲ ἐπὶ 30 τοῖς ὁρίοις ἦν τῆς Περσίδος, Φρασάρτην μὲν οὐ κατέλαβε σατραπεύοντα ἔτι (νόσῳ γὰρ τετελευτηκὼς ἐτύγχανεν ἐν Ἰνδοῖς ἔτι Ἀλεξάνδρου ὄντος), Ὀρξίνης δὲ ἐπεμέλετο τῆς Περσίδος, οὐ πρὸς Ἀλεξάνδρου κατασταθεὶς, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀπηξίωσεν αὐτὸν ἐν κόσμῳ Πέρσας διαφυλάξαι 35 Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ὄντος ἄλλου ἀρχόντος. (3) Ἦλθε δὲ ἐς Πασαργάδας καὶ Ἀτροπάτης ὁ Μηδίας σατράπης, ἄγων Βαρυάξην ἄνδρα Μῆδων συνειλημμένον, ὅτι ὀρθὴν τὴν κίθαριν περιθέμενος βασιλέα προσεῖπεν αὐτὸν Περσῶν τε καὶ Μῆδων, καὶ ζὺν τούτῳ τοὺς μετασχόν- 40 τας αὐτῷ τοῦ νεωτερισμοῦ τε καὶ τῆς ἀποστάσεως. Τούτους μὲν δὲ ἀπέκτεινεν Ἀλέξανδρος.

4. Ἐλύπησε δὲ αὐτὸν ἡ παρανομία ἣ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὥς λέγει Ἀρι- 45 στόβουλος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδα ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκείνου τάφον, καὶ περὶ αὐτὸν ἀλσος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων, καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πᾶν βαθεῖαν πεφυκέαν ἐν τῷ λειμῶνι· (5) αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ μὲν κάτω λίθου τετραπέδου 50 ἐς τετραγώνον σχῆμα πεποιτῆσθαι· ἄνωθεν δὲ οἰκῆμα

num Pisæi filium : et hos quidem Pellæos : porro Perdicam Orontis ex Orestide, Ptolemæum Lagi et Pithonem Cratææ filium. Eordenses : octavum vero iis accessisse Peucestam qui Alexandrum scuto suo protexerat.

5. Inter hæc Nearchus, quum jam Oreorum et Gadrosorum atque Ichthyophagorum regionem circumnavigasset, ad maritimam Carmaniae oram appulit. Inde cum paucis ad Alexandrum profectus, omnia quæ per navigationem suam in maris extero viderat ei refert. (6) Hunc mox ad classem remittit, ut ad Susianorum regionem et Tigridis fluminis ostia naviget. Quomodo autem ab Indo flumine ad mare Persicum et Tigridis ostia enavigarit, seorsim con cribam, Nearchum sequens, ut etiam hæc Græca exstet de rebus Alexandri historia. Quod quidem fortassis posthac a me præstabitur, si me animus et deus eo ducat.

7. Alexander Hephæstionem cum majore exercitus parte cumque jumentis et elephantis secus mare ex Carmania in Persidem mittit; quod quum per hiemis tempus expeditionem faceret, maritima Persidis essent calida et omnium rerum copia abundarent.

CAP. XXIX.

Ipsæ cum expeditissimis peditum cumque amicorum equitatu et aliqua sagittariorum parte versus Pasargadas Persidis profectus est : Stasanorem vero in suam provinciam mittit. (2) Quumque ad Persidis fines venisset, Phrasaortem ibi satrapatu fungentem non reperit (qui, Alexandro adhuc apud Indos res gerente, morbo decesserat), Orxines vero præsidem agebat, non quidem ab Alexandro constitutus, sed quod non indignum censuerat Persas Alexandro in officio continere, quamdiu nemo esset qui ejus provincie curam gereret. (3) Accessit quoque ad eum in Pasargadas Atropates Mediae satrapæ, isque Baryaxem Medum captum adducebat, quod recta cidari capiti imposita Persarum ac Medorum regem se appellasset, et cum eo omnes novarum rerum et defectionis socios : quos Alexander necari jussit.

4. Egerrime vero ferebat scelus in Cyri Cambysis filii sepulcrum admissum. Quod quidem perfractum spoliatumque reperit, ut auctor est Aristobulus. Esse enim apud Pasargadas in hortis regis Cyri illius sepulcrum, et circum id lucum omnis generis arboribus consitum aquisque irriguum atque alto gramine hortum ipsum refertum esse : (5) sepulcrum ipsum ab ima parte saxo quadrato structum quadrangularem formam præ se ferre. In editiore parte adiculam esse lapideo fornice contextam, portulamque habere

ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσιν εἰσω στενήν, ὥς μόλις ἂν ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσῇν καῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαιτο, καὶ κλίνην παρὰ τῇ πυλῶν πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους, καὶ τάπητα ἐπιβλημάτων Βαβυλωνίων, καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. (6) Ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου ἐργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ἰακινθινοδαφεῖς λέγει δτι ἔκειντο, αἱ δὲ πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆς, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἡ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα. (7) Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ τὸν τάφον φερούσῃ οἰκήμα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἱ δὲ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον, ἐπὶ ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενοι τὴν φυλακὴν. Καὶ τούτοις πρόδατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλείας καὶ ἀλευρών τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν τῷ Κύρῳ. Ἐπεγγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· (8) καὶ ἐδήλου Περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ Καμβύσου ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. Μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνημματος.

9. Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε εἰλοι Πέρσας, παρίεναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπερορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωθήσαντο, ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου, καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὐογκὸν σφισι ποιῆσθαι καὶ ταύτῃ εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυθλῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προὔχῳρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὲ ἔασαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον. (10) Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσα περ ἐτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι· ὅσα δὲ λελώδητο αὐτῆς κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τέλλα ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο κατ' ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι, καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα· καὶ ἐπιβαλεῖν τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τοῦ βασιλεῖος. (11) Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὸν τοὺς Μάγους τοὺς φυλάκας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὥς κατεῖπεν τοὺς ὄραντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον σφελώμενοι, οὐδὲ ἄλλῃ πῇ ξυνηλέγχοντο ξυνηϊδότες τῷ ἔργῳ καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

quæ in eam ducat, ita angustam ut ægerrime unus aliquis, neque is magnæ staturæ, ingredi possit. In ædícula solium aureum esse positum, in quo Cyri corpus conditum servatur : lecticam solio adstare, cujus pedes ex solido auro fabricati sint. (6) Hanc tapetis Babylonis stratam, stragulis purpureis substratis : lecticæ candyn regiam aliasque vestes Babylonii operis impositas esse. Femoralia etiam Medica ; stolas quoque hyacinthino colore tinctas ibi positas fuisse ; atque has quidem purpurei, alias varii coloris ; torques quoque ac gladios et in aures auro et gemmis ligatos ; mensa præterea ibi posita erat. In media vero lectica solium corpus Cyri continens. (7) Esse præterea intra ambitum in ipso ad sepulcrum ascensu exiguum quandam ædiculam, Magis exstructam, qui quidem sepulcrum custodiebant, jam inde a Cambyse Cyri filio custodiæ munere a patribus in filios transmissio. Atque his quidem ovis in singulos dies ab rege dabatur, viniq̃ue et farinæ certus modus : singulis etiam mensibus equus unus quem Cyro sacrificarent. (8) Titulus sepulcri Persicis literis inscriptus, hoc significabat, O MORTALIS, CYRUS EGO SUM CAMBYSES F. QUI PERSIS REGNUM CONSTITUI ASIAEQ̃UE IMPERAVI. ITAQUE NE MEO MONUMENTO INVIDEAS.

9. Alexander (incesserat enim eum cupido, quando Persas vicisset, adeundi istius sepulcri) reliqua omnia furto sublata præter solium et lectum reperit. Nonnulli ne ipsius quidem corpori pepercerant. Sublato enim solii operculo corpus ejecerant : ipsum vero solium imminuere conati fuerant, ut commodius auferri posset : partim præscindentes, partim contundentes atque confringentes : quumque opus non succederet ex sententia, relicto tandem solio abiierunt. (10) Aristobulus ab Alexandro designatum se fuisse ait, qui sepulcrum de integro instauraret corporisque partes quæ superarent in solio conderet, operculoque tegeret : quæque rupta essent reficeret, lectum taniis intenderet pristinoque ornatu restitueret, et alia quæcunque ad ornatum posita fuerant, secundum numerum pristinis paria reponeret. Ad hæc ædiculæ portam lapide et calce obstrueret, regio signo illi impresso. (11) Post hæc Alexander Magos sepulcri custodes comprehensos in quæstionem dari jubet, uti auctores facinoris indicent. Qui quidem torti neque de se neque de aliis quicquam confessi sunt, neque alio ullo modo rei conscii esse sunt deprehensi. Quapropter ab Alexandro dimissi.

κάζειν· ἐκεῖνο δὲ καὶ αὐτὸς ἂν μοι δοκῶ ἰσχυρίσασθαι, οὔτε μικρόν τι καὶ φαῦλον ἐπινεῖν Ἀλέξανδρον οὔτε μείναι ἂν ἀτρεμοῦντα ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἤδη κεκτημένων, οὐδὲ εἰ τὴν Εὐρώπην τῇ Ἀσίᾳ προσέθηκεν, οὐδ' εἰ τὰς Βρεττανῶν νήσους τῇ Εὐρώπῃ, ἀλλὰ ἔτι ἂν ἐπ' ἐκεῖνα ζητεῖν τι τῶν ἡγνοημένων, εἰ καὶ μὴ ἄλλω τῷ, ἀλλὰ αὐτὸν γε αὐτῷ ἐρίζοντα. (5) Καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ τοὺς σοφιστὰς τῶν Ἰνδῶν, ὧν λέγουσιν ἔστιν οὐς καταληφθέντας ὑπ' Ἀλεξάνδρου ὑπαιθρίους ἐν λειμῶνι, ἵνα περ αὐτοῖς διατηρεῖται ἦσαν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ποιῆσαι πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιᾶς, κρούειν δὲ τοῖς ποσὶ τὴν γῆν ἐφ' ἧς βεβηκότες ἦσαν. Ὡς δὲ ἤρετο Ἀλέξανδρος δι' ἐρμηνέων ὅ τι νοοῖ αὐτοῖς τὸ ἔργον, τοὺς δὲ ἀποκρίνασθαι ὥδε· (6) Ὁ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ἄνθρωπος μὲν ἕκαστος τοσόνδε τῆς γῆς κατέχει, ὅπου περ τοῦτο ἔστιν ἐφ' ὅτῳ βεβηκάμεν· σὺ δὲ ἄνθρωπος ὢν παραπλήσιος τοῖς ἄλλοις, πλήν γε δὴ ὅτι πολλὰ γῆμων καὶ ἀτάσθαλος, ἀπὸ τῆς οἰκείας τοσαύτην γῆν ἐπέεργον πράγματα ἔχων τε καὶ παρέχων ἄλλοις. καὶ ὡς καὶ ὀλίγον ὕστερον ἀποθανὼν τοσούτον καθεύεις τῆς γῆς ὅσον ἐξαρκεῖ ἐντεθάῦραι τῷ σώματι.

ΚΕΦ. Β'.

Κάνταῦθα ἐπήνεσε μὲν Ἀλέξανδρος τοὺς τε λόγους αὐτοῦς καὶ τοὺς εἰπόντας, ἔπρασσε δὲ ὁμοῦς ἄλλα καὶ τὰ πάντα οἷς ἐπῆνεσεν. Ἐπεὶ καὶ Διογένην τὸν ἐκ Σινώπης θαυμάσαι λέγεται, ἐν Ἰσθμῷ ἐντυχὼν τῷ Διογένηι κατακειμένῳ ἐν ἡλίῳ, ἐπιστάς ξὺν τοῖς ὑπασισταῖς καὶ τοῖς πεζεταῖροις καὶ ἐρόμενος εἰ τοῦ δέοιτο· ὁ δὲ Διογένης ἄλλου μὲν ἔφη δεῖσθαι οὐδενός, ἀπὸ τοῦ ἡλίου δὲ ἀπελθεῖν ἐκέλευσεν αὐτόν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. (2) Οὕτω τοι οὐ πάντῃ ἐξῶ ἦν τοῦ ἐπινεῖν τὰ κρείττω Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκ δόξης γὰρ δεινῶς ἐκρατεῖτο. Ἐπεὶ καὶ ἐς Ἱάξιλα αὐτῷ ἀφικομένῳ καὶ ἰδόντι τῶν σοφιστῶν Ἰνδῶν τοὺς γυμνοὺς πόθος ἐγένετο ξυνεῖναι τινὰ οἱ τῶν ἀνδρῶν τούτων, ὅτι τὴν καρτερίαν αὐτῶν θαύμασε· καὶ ὁ μὲν πρεσβύτατος τῶν σοφιστῶν, ὅπου ἠμύληται οἱ ἄλλοι ἦσαν, Δάνδαμις ὄνομα, οὔτε αὐτὸς ἔφη παρ' Ἀλεξάνδρον ἤξειν οὔτε τοὺς ἄλλους εἶα. (3) Ἄλλ' ἀποκρίνασθαι γὰρ λέγεται ὡς Διὸς υἱὸς καὶ πατρὸς εἶη, εἴπερ οὖν καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ ὅτι οὔτε δέοιτο τοῦ τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου, ἔχειν γὰρ οἱ εὖ τὰ πάντα, καὶ ἅμα ὁρᾶν τοὺς ξὺν αὐτῷ πλανωμένους τοσαύτην γῆν καὶ θάλασσαν ἐπ' ἀγαθῷ οὐδενί, μηδὲ πῖρας τι αὐτοῖς γινόμενον τῶν πολλῶν πλανῶν, οὗτ' οὐκ ἐπιδεῖν τι αὐτὸς ὅπου κύριος ἦν Ἀλεξάνδρος δοῦναι, οὐτ' οὐκ δεδῖναι, ὅπου κρατοῖται ἐκεῖνος, ἔστιν οὗ εἶργεσθαι. (4) ζῶντι μὲν γὰρ οἱ τὴν Ἰνδῶν γῆν ἐξαρκεῖν, φέρονται τὰ ὠραία· ἀποθανόντα δὲ ἀπαλλαγῆσεσθαι οὐκ ἐπιεικὺς ξυνοίκου τοῦ σώματος. Οὐκ οὖν οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἐπιχειρήσαι βιάσασθαι, γνόντα ἐλεύθερον ὅτι τὸν ἄνδρα· ἀλλὰ Κάλανον γὰρ ἀναπεισθῆναι τῶν

ARRIANUS.

Illud certe mihi asseverare posse videor, illum nihil humile aut exigui momenti animo volvisse, neque quantumlibet terrarum suo imperio adiecisset, conquieturum fuisse : non si Europam Asiae aut Britannicas insulas Europae conjunxisset, sed ulterius semper aliquid a notitia hominum remotum quæsiturum : et si cum alio nemine, cum suo ipsius animo perpetuam ei contentionem futuram fuisse. (5) Quo quidem nomine Indorum sapientes laudo, quorum nonnullos quum aliquando in horto, in quem commentandi causa convenire solent, sub dio ambulantes offendisset, eos ad Alexandri atque exercitus conspectum nihil aliud fecisse, quam pedibus terram quam calcabant pulsasse. Alexandro autem causam ejus facti per interpretes interrogante, ita responderunt, (6) Quoniam, o rex Alexander, unusquisque mortalium tantum terræ possidet, quantum hoc est quod calcamus : tu vero homo reliquis similis es, præterquam quod curiosus atque iniquus tam procul a domo tua discesseris, tibi pariter atque aliis negotium facessens. Quum alioqui exiguo ab hinc tempore moriturus, non plus terræ sis possessurus, quam corpori tuo sepeliendo sufficiat.

CAP. II.

Atque Alexander quidem sapientum sententiam laudavit : non destitit tamen alia, et quidem iis quæ laudarat contraria, persequi. Siquidem et Diogenem Sinopensem in Isthmo admiratus fuisse dicitur, quum illum ad solem stratum apricantemque offendisset, cum scutorum et peditum amicorum manu propius accessisse, rogasseque num aliqua re indigeret : cui Diogenes nulla se re egere respondit, simulque Alexandrum cum suo comitatu recedere jussit, ne objectu corporum solis calorem interciperent. (2) Ita non plane alienus erat ab optimarum rerum consideratione, sed gloriæ cupiditas transversum eum rapiebat. Nam et quum ad Taxila urbem venisset, Indorum sapientes nudos conspicatus, aliquem eorum sibi adjungi optabat, incredibilem in eis laborum tolerantiam admiratus. At qui inter illos sapientes erat natus maximus, cujus reliqui sectatores erant, Dandamis nomine, respondit, neque se ad Alexandrum venturum, neque aliis ut irent permissurum. Se enim etiam Jovis filium esse, perinde atque Alexandrum, neque ulla re ab Alexandro egere : iis enim quæ haberet contentum esse. Addidit præterea videre se, iis qui una cum eo tantum terrarum ac maris pervagati essent, nihil boni propositum esse, neque ullum erroribus eorum finem statui. Nihil itaque se expetere eorum quæ Alexander largiri posset : neque contra quidquam timere cujus ille potestatem habeat impediendi. (4) Quamdiu enim viveret, Indorum regionem tempestivos statis anni partibus fructus ferentem ipsi sufficere : quum vero mori contingeret, se a corpore ut socio non satis æquo discessurum. Quæ quum audisset Alexander, noluit invitum cogere, quod liberum hominem esse intelligeret ;

ταύτη σοφιστῶν, ὅτινα μάλιστα δὴ αὐτοῦ ἀρχάτορα Μεγασθένης ἀνέγραψεν αὐτοὺς τοὺς σοφιστὰς λέγειν, κακίζοντας τὸν Κάλανον ὅτι ἀπολιπὼν τὴν παρὰ σφίσιν εὐδαιμονίαν, ὁ δὲ δεσπότην ἄλλον ἢ τὸν θεὸν ἐθεράπευε.

Calano tamen persuasisse, uni ex sapientum numero : quem quidem incontinentem fuisse Megasthenes scribit : reliquosque sapientes iudicasse perperam id a Calano factum fuisse, quod relicta felicitate quam sese consecutos censebant, alium dominum quam deum coleret.

ΚΕΦ. Γ'.

Ταῦτα ἐγὼ ἀνέγραψα, ὅτι καὶ ὑπὲρ Καλάνου ἐγρῆν εἰπεῖν ἐν τῇ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγραφῇ· μαλακισθῆναι γάρ τι τῷ σώματι τὸν Κάλανον ἐν τῇ Περσίδι γῇ, οὕτω πρόσθεν νοσήσαντα· οὐκ οὐδὲ δίαίταν διαίτῃ-
 10 σθαι ἐθέλειν ἀβρώστου ἀνδρός, ἀλλὰ εἰπεῖν γὰρ πρὸς Ἀλέξανδρον, καλῶς αὐτῷ εἶναι ἐν τῷ τοιῷδε κατα-
 στρέψαι, πρὶν τινος ἐς πείραν ἐλθεῖν παθήματος· ὅτι περ ἐξαναγκάσει αὐτὸν μεταβάλλειν τὴν πρόσθεν δίαίταν. (2) Καὶ Ἀλέξανδρον ἀντειπεῖν μὲν αὐτῷ
 15 ἐπὶ πολὺ· ὥς δ' οὐχ ἡττησόμενον ἑώρα, ἀλλὰ ἄλλως ἀν' ἀπαλλαγέντα, εἰ μὴ τις ταύτῃ ὑπεικάθοι, οὕτω δὴ ὅπῃ ἐπήγγελλεν αὐτός, κελεύσας νησθῆναι αὐτῷ πυρὰν, καὶ ταύτης ἐπιμελεσθῆναι Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα. Οἱ δὲ καὶ πομπὴν τινα προπομπεύ-
 20 σαι αὐτοῦ λέγουσιν ἵππους τε καὶ ἄνδρας, τοὺς μὲν ὑπλισμένους, τοὺς δὲ θυμιάματα παντοῖα τῇ πυρᾷ ἐπιφέροντας· οἱ δὲ καὶ ἐκπώματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἐσθῆτα βασιλικὴν λέγουσιν ὅτι ἔφερον. (3) Αὐτῷ δὲ παρασκευασθῆναι μὲν ἵππον, ὅτι βαδίσας ἀδυνάτως
 25 εἶχεν ὑπὸ τῆς νόσου· οὐ μὴν δυνήσθηναι γε οὐδὲ τοῦ ἵππου ἐπιβῆναι, ἀλλὰ ἐπὶ κλίνῃς γὰρ κοιμισθῆναι φε-
 ρόμενον, ἐστεφανωμένον τε τῷ Ἰνδῶν νόμῳ καὶ ἄδοντα τῇ Ἰνδῶν γλώσσῃ. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ λέγουσιν ὅτι ὕμνοι θεῶν ἦσαν καὶ αὐτῶν ἔπαινοι. (4) Καὶ τὸν μὲν ἵπ-
 30 πον τοῦτον δοῦναι ἐπιβήσεσθαι ἐμελλε, βασιλικὸν ὄντα τῶν Νυσαίων, πρὶν ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν πυρὰν Λυσιμάχῳ χαρίσασθαι, τῶν τινι θεραπευόντων αὐτὸν ἐπὶ σοφίᾳ· τῶν δὲ δὴ ἐκπωμάτων ἢ στρωμάτων ὅσα ἐμβληθῆναι ἐς τὴν πυρὰν κόσμον αὐτῷ τετάχει Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ
 35 ἄλλοις δοῦναι τῶν ἀμφ' αὐτόν. (5) Οὕτω δὲ ἐπιβάντα τῇ πυρᾷ κατακλιθῆναι μὲν ἐν κόσμῳ, ἐρᾶσθαι δὲ πρὸς τῆς στρατιᾶς ξυμπάσης. Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐκ ἐπεικέας φανῆναι τὸ θέαμα ἐπὶ φίλῳ ἀνδρὶ γιγνόμενον· ἀλλὰ τοῖς γὰρ ἄλλοις θαῦμα παρασχέςθαι οὐδὲν τι παρακι-
 40 νήσαντα ἐν τῷ πυρὶ τοῦ σώματος. (6) Ὡς δὲ τὸ πῦρ ἐς τὴν πυρὰν ἐνέβαλον οἷς προστεταγμένον ἦν, τὰς τε σάλπιγγας φθέγγεσθαι λέγει Νέαρχος, οὕτως ἐξ Ἀλε-
 ξάνδρου προστεταγμένον, καὶ τὴν στρατιὰν ἐπαλαλά-
 45 ξαι πᾶσαν ὁποῖόν τι καὶ ἐς τὰς μάχας ἰούσα ἐπηλάλαξε, καὶ τοὺς ἐλέφαντας συνεπηχῆσαι τὸ δξύ καὶ πολεμικόν, ταῦτα καὶ τοιαῦτα ὑπὲρ Καλάνου τοῦ Ἰνδοῦ ἱκανοὶ ἀναγεγράφασιν, οὐκ ἀχρεῖα πάντῃ ἐς ἀνθρώπους, ὅτι γινώσκω ἐπιμελὲς, ὅτι ὡς καρτερόν τε ἐστὶ καὶ ἀνίκητον γνώμη ἀνθρωπίνῃ· ὅτι περ ἐθέλει
 50 ἐξεργάσασθαι.

CAP. III.

Atque hæc quidem commemoravi, quoniam et Calanum mentionem fieri oportebat in historia Alexandri. Is namque quum in Perside corpore esset imbecillo, qui nunquam antea æger fuerat, non patiebatur se ad ægrotantium regum ac diætam curari : quin potius Alexandro dicebat præclare secum agi, quod in eo statu mori sibi contingeret, priusquam aliquod incommodum experiretur, quod pristina vivendi rationem immutare cogeret : (2) Alexander contra ejus sententiæ acriter reluctabatur. Quum vero ab instituto deduci eum non posse cerneret, sed aliud genus mortis quæsiturum, nisi istud ei concederetur, crederet, rogum ei, ut petierat, accendi jussit : ejusque rei negotium dat Ptolemæo Lagi F. corporis custodi. Sunt qui asserant pompam etiam ab Alexandro præmissam fuisse, equosque et viros, alios quidem armatos, alios varii generis odora-
 20 menta ad rogum afferentes : alii etiam pecula aurea et argentea, atque adeo vestem regiam illatam aiunt. (3) Ipsi vero, quum præ morbo incedere non posset, equum adductum fuisse. Quumque ne equum quidem concedere posset, lectica vectum atque Indico more coronatum fuisse, hymnos patria lingua canentem : quos quidem Indi laudes deorum et ipsorum continere dicebant. (4) Porro equum quem fuerat insensurus (erat autem regius, ex genere Nysæorum) priusquam in rogum se immitteret, Lysimacho, uni ex iis qui eum sapientiæ nomine observant ac coluerant, dedit. Pocula vero et stragula quæ Alexander ornandi ejus causa in rogum conjici jusserat, aliis atque aliis qui ei aderam distributa sunt. (5) Dehinc consensu rogo decore ac reclinasse in conspectu totius exercitus. Alexander indecorum censuit spectaculo interesse, quod amicus esset : reliquis summæ admirationi fuit, in mediis flammis corpus non movens. (6) Simulac vero ii quibus id negotii datum erat ignem rogo immiserunt, tubas clausisse Nearchus tradit, (ita enim ab Alexandro imperatum erat) universumque exercitum clamores sustulisse, perinde atque quum prælium inire consuevit : elephantos etiam ingentem quendam bellicumque fremitum edidisse, Calanum cohonestantes. Hæc aliaque hujusmodi auctores fide digni de Calano conscribere, non inutilia prorsus hominibus quibus curæ est intelligere, quam fortis atque invictus sit humanus animus, si aliquid sibi firmiter proponat.

ΚΕΦ. Δ'.

CAP. IV.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος Ἀτροπάτην μὲν ἐπὶ τὴν τοῦ σατραπείαν ἐκπέμπει παρελθὼν εἰς Σούσα· Ἀδουλίτην δὲ καὶ τὸν τοῦτου παῖδα Ὀξάθρη, ὅτι ἀπὸς ἐπεμελείτο τῶν Σουσίων, συλλαβὼν ἀπέκτεινε.

(1) Πάλᾳ μὲν δὴ πεπλημμέλητο ἐκ τῶν κατεχόντων τῆς χώρας ὅσαι δορυκτῆται πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐγένοντο· ἐς τὰ ἱερὰ καὶ τάφους καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπηκόους, ὅτι γρίκος ὁ εἰς Ἰνδοὺς στόλας ἐγεγένητο τῷ βασιλεῖ· καὶ οὐ πιστὸν ἐφάνετο ἀπονοστήσειν αὐτὸν ἐκ τοσούτου.

(2) Ἰνδῶν καὶ τοσούτων ἐλεφάντων, ὑπὲρ τὸν Ἰνδὸν τε καὶ Τάσπην καὶ τὸν Ἀκασίνην καὶ Ὑφασιν φθειρόμενον.

(3) Καὶ αἱ ἐν Γαδρωσίοις δὲ αὐτῷ ξυμφοραὶ ξυνεγενήσθαι· ἐπὶ μᾶλλον ἐπῆραν τοὺς ταύτῃ σατραπεύοντας καταρροῆσαι αὐτοῦ τῆς οἰκῆς ἀπονοστήσεως.

(4) Οὐ μὲν ἄλλὰ καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὀξύτερος λέγεται γενέσθαι ἐν τῷ τότε εἰς τὸ πιστεῦσαι τε τοῖς ἐπικαλουμένοις, ὥς πιθανοῖς δὴ ἐν παντί οὔσι, καὶ ἐπὶ τὸ τιμωρῆσθαι μεγάλως τοὺς καὶ ἐπὶ μικροῖς ἐξελεγχθέντας, ὅτι καὶ τὰ μεγάλα ἂν ἐδόκουν αὐτῷ τῇ αὐτῇ γνώμῃ ἐμμελῆσθαι.

(5) Ὁ δὲ καὶ γάμους ἐποίησεν ἐν Σούσις αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐταίρων· αὐτὸς μὲν τῶν Δαρείου θυγατέρων τὴν προσκυτάην Βαρσίνην ἡγάγετο, ὥς δὲ λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτην, τὴν Ὠχοῦ θυγατέρα· τὴν νεοκτάην Παρύσατιν.

Ἦδη δὲ ἦν αὐτῷ ἡγμένη καὶ ἡ Ὀξάρτου τοῦ Βακτρίου παῖς Ρωζάνη. (6) Ἀρσίνην δὲ Ἑφαιστίνην δίδωσι, Δαρείου παῖδα καὶ τὴν, ἀδελφὴν τῆς αὐτοῦ γυναίκος, ἐθέλειν γάρ οἱ ἀνέφικος τῶν παίδων γενέσθαι τοὺς Ἑφαιστιῶνος παῖδας· Κρατέρω δὲ Ἀμαστρίνην τὴν Ὀξάρτου τοῦ Δαρείου ἀδελφοῦ παῖδα· Περδίκᾳ δὲ τὴν Ἀτροπάτου τοῦ Μηρίας σατραπῆος παῖδα ἔδωκε.

(7) Πτολεμαίῳ δὲ τῷ συμματοφύλακι καὶ Εὐμένει τῷ γραμματεῖ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἀρταβάζου παίδας τῷ μὲν Ἀρτακαμᾶν, τῷ δὲ Ἀρτωνίν· Νεάρχῳ δὲ τὴν Βαρσίνην τε καὶ Μέντορος παῖδα· Σαλευκῷ δὲ τὴν Σπιταμένους τοῦ Βακτρίου παῖδα· ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐταίροις τὰς δοκιμασίας Περσῶν τε καὶ Μήδων παίδας εἰς ὀγδοήκοντα.

(8) Οἱ γάμοι δὲ ἐποιήθησαν νόμῳ τῷ Περσικῷ· θρόνοι ἐτίθησαν τοῖς νυμφίοις ἐφεξῆς καὶ μετὰ τὸν πότον ἦσαν οἱ γαμούμενοι καὶ παρεκαθέζοντο ἐκάστη τῷ ἐαυτοῦ· οἱ δὲ ἐδεξιώσαντό τε αὐτὰς καὶ ἐφίλησαν· πρῶτος δὲ ὁ βασιλεὺς ἦρξεν· ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ πάντων ἐτίθησαν οἱ γάμοι. Καὶ τοῦτο, εἴπερ τι ἄλλο, ἔδοξε ἐπικρατεῖν τε καὶ φιλέταιρον πράξει Ἀλέξανδρον.

(9) Οἱ δὲ παραλαβόντες ἀπῆγον τὴν ἑαυτοῦ ἕκαστος· προῖκα δὲ ξυμπάσαις ἐπέδωκεν Ἀλέξανδρος. Καὶ ὅσοι δὲ ἔλασιν ἡγμένοι ἦσαν Μακεδόνες τῶν Ἀσιανῶν τινὰς γυναικῶν, ἀπογραφῆναι ἐκέλευσε καὶ τούτων τὰ ὀνόματα, καὶ ἐγένοντο ὑπὲρ τοὺς μυρίους, καὶ τούτοις ὡμαὶ Ἀλεξάνδρου ἐδόθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις.

Post haec Alexander Atropatem in satrapatum suum mittit, ipse Susa proficiscitur. Abulitem ejusque filium Oxathrem, quod res Susiorum non recte administrant, comprehensus necavit. (2) Multa porro flagitia admissa erant ab iis, qui regiones ab Alexandro debellatas administrabant, cum in templa et sepulcra, tum in subditos ipsos. Diuturna enim regis in Indos expeditio fuerat, neque verisimile eis fiebat cum ex tot gentibus totque elephantis sospitem rediturum, sed trans Indum, Hydaspem, Acesinem atque Hyphasim interiturum. (3) Calamitas etiam illa quae exercitui apud Gadosios acciderat, satrapas illius regionis magis exstimularat, ut de ipsius reditu omnem cogitationem deponerent. Porro Alexander pronior jam ad fidem delationibus adhibendam factus erat atrocibusque suppliciis leviter etiam delinquentes affliciebat, quippe quos item majora delicta animo agitare cogitabat.

4. Posthaec ad nuptias et suas et amicorum Susis celebrandas animum convertit: atque ipse quidem Barsinem ex Darii filiabus natu maximam uxorem duxit, et praeter hanc aliam, ut Aristobulus tradit, Parysatim, ex filiabus Ochi natu minimam: sed et antea Roxanem Oxyartis Bactrii filiam duxerat. (5) Drypetim, Darii filiam, uxorisque suae sororem Hephaestioni dat. Volebat enim Hephaestionis liberos suis consobrinos esse. Cratero Amastriren Oxyartis Darii fratris filiam: Perdickae Atropatis Medorum satrapae filiam: (6) Ptolemaeo corporis custodi atque Eumeni scribae regio Artabazi filias: illi quidem Artacamam, huic vero Artonim: Nearcho Spitamenis Bactrii filiam dedit, atque ita reliquis etiam amicis Persarum ac Medorum illustrium filias lxxx. matrimonio copulavit. (7) Nuptiae Persico more celebratae sunt. Sedilia ex ordine iis posita erant qui uxores ducturi erant, et post convivium sponsae adductae singulae suis sponsis assederunt, qui mox dextris datis osculo eas exceperunt, initio a rege facto. Cunctorum enim nuptiae simul agebantur. Quod quidem, siquid aliud, populariter atque amice ab Alexandro factum esse judicabatur. (8) Sponsi sua quisque sponsa accepta recesserunt: Alexander dotes omnibus contulit. Nomina praeterea reliquorum Macedonum qui Asiaticas uxores duxissent conscribi jussit. Numerus supra decem millia fuit: et his etiam sponsalia munera ab Alexandro data sunt.

ΚΕΦ. Ε'.

Καὶ τὰ χρέα ἐπιλύσασθαι τῆς στρατιᾶς ὅσους χρέα ἦν ἐν καιρῷ οἱ ἔδοξε, καὶ κελεύει ἀπογράφεσθαι ὁπ-
σον ὀφείλει ἕκαστος, ὡς ληψομένους. Καὶ τὰ μὲν
πρῶτα ὀλίγοι ἀπέγραψαν σφῶν τὰ ὀνόματα, δεδιότες
ἐξ Ἀλεξάνδρου μὴ πείρα αὐτῇ εἶη καθειμένη, ὅτῳ οὐκ
ἀποχρῶσα ἡ μισθοφορὰ τῶν στρατιωτῶν ἐστὶ καὶ ὅτῳ
πολυτελὴς ἡ δαίτα. (2) Ὡς δὲ ἐξήγγελτο ὅτι οὐκ
ἀπογράφουσι σφᾶς οἱ πολλοί, ἀλλ' ἐπικρύπτουσιν ὅτῳ
τι εἶη συμβόλαιον, τὴν μὲν ἀπιστίαν τῶν στρατιωτῶν
10 ἐκκλίσεν· οὐ γὰρ χρῆναι οὐτ' οὐν τὸν βασιλέα ἄλλο τι
ἢ ἀληθεύειν πρὸς τοὺς ὑπηκόους, οὔτε τῶν ἀρχομένων
τινὰ ἄλλο τι ἢ ἀληθεύειν δοκεῖν τὸν βασιλέα. (3) Κα-
ταθείς δὲ τραπέζας ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ ἐπὶ τούτων
χρυσίον, (καὶ) τοὺς ἐπιμελησομένους τῆς δόσεως ἑκά-
15 στοὺς ὅστις συμβόλαιον ἐπεδείκνυτο ἐπιλύεσθαι τὰ χρέα
ἐκέλευεν οὐκ ἀπογραφομένους εἶτι τὰ ὀνόματα. Καὶ
οὕτω δὲ ἐπίστευσάν τε ἀληθεύειν Ἀλεξάνδρον καὶ σὺν
χαρίτῃ μείζονι ἐγίγνετο αὐτοῖς τὸ μὴ γνωσθῆναι μᾶλ-
λόν τι ἢ τὸ παύσασθαι ὀφείλοντας. Λέγεται δὲ γε-
20 νέσθαι ἡ δόσις αὕτῃ τῇ στρατιᾷ ἐς τάλαντα δισμύρια.
4. Ἐδωκε δὲ καὶ δῶρα ἄλλοις ἄλλα, ὅπως τις κατ'
ἀξίωσιν ἐτίμῃσιν ἢ κατ' ἀρετὴν εἴ τις ἐπιφανὴς ἐγεγόνει
ἐν τοῖς κινδύνοις. Καὶ ἐστεφάνωσε χρυσοῖς στεφάνοις
τοὺς ἀνδραγαθία διαπρέποντας, (5) πρῶτον μὲν Πευ-
25 κέστην τὸν ὑπερασπίσαντα, ἔπειτα Λεοννάτον, καὶ
τοῦτον ὑπερασπίσαντα, καὶ διὰ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς κινδύ-
νους καὶ τὴν ἐν Ὀροῖς νίκην γενομένην, ὅτι παρατα-
ξάμενος σὺν τῇ ὑπολειφθείσῃ δυνάμει πρὸς τοὺς νεω-
τερίζοντας τῶν τε Ὀρειτῶν καὶ τῶν πλησίον τούτων
30 ὥκισμένον τῇ τε μάχῃ ἐκράτησε καὶ τᾶλλα καλῶς
ἔδοξε τὰ ἐν Ὀροῖς κοσμήσαι. (6) Ἐπὶ τούτοις δὲ
Νέαρχον ἐπὶ τῷ περίπλῳ τῷ ἐκ τῆς Ἰνδῶν γῆς κατὰ
τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστεφάνωσε· καὶ γὰρ καὶ οὗτος
ἀφιγμένος ἦδη ἐς Σοῦτα ἦν· ἐπὶ τούτοις δὲ Ὀνησίκρι-
35 τον τὸν κυβερνήτην τῆς νεῶς τῆς βασιλικῆς· εἶτι δὲ
Ἡραιτίωνα καὶ τοὺς ἄλλους σωματοφύλακας.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἦκον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ σατράπαι οἱ ἐκ τῶν πόλεων τε
τῶν νεοκτίστων καὶ τῆς ἄλλης γῆς τῆς δορυαλῶτου,
παῖδας ἡβάσκοντας ἤδη ἐς τρισημῖους ἄγοντες, τὴν
40 αὐτὴν ἡλικίαν γεγονότας, οὓς ἐπιγόνους ἔχεται Ἀλέ-
ξανδρος, κεκοσμημένους Μακεδονικοῖς ὅπλοις καὶ τὰ
πολέμια ἐς τὸν τρόπον τὸν Μακεδονικὸν ἡσκημένους.
(2) Καὶ οὗτοι ἀφικόμενοι λέγονται ἀνίστασθαι Μακεδόνας,
ὡς πάντα δὴ μηχανωμένους Ἀλεξάνδρου ὑπὲρ τοῦ μη-
46 κέτι ἡσυχίως δεῖσθαι Μακεδόνων· εἶναι γὰρ οὐν καὶ
τὴν Μηδικὴν τὴν Ἀλεξάνδρου στολὴν ἄλγος οὐ σμικρὸν
Μακεδόσιν ὀρωμένην, καὶ τοὺς γάμους ἐν τῷ νόμῳ τῷ
Περσικῷ ποιηθέντας οὐ πρὸς θυμοῦ γενέσθαι τοῖς πολ-

CAP. V.

Ad hæc opportunum ei visum est quidquid æris alieni
milites conflaverant dissolvere. Quumque quantum quisque
deberet ad se referri jussisset, ut pecuniam acciperent,
initio quidem pauci nomina sua conscribi passi sunt, veriti
ne Alexander id eo consilii faceret, ut exploraret quibus
militibus ob immoderatos sumptus quos facerent stipendium
non sufficeret: (2) posteaquam vero renunciatum ei est
plerosque nomina dare nolle, sed suas unumquemque ratio-
nes et contractus occultare, militum diffidentiam repre-
hendit dicens non debere regem erga subditos suos alium
quam veracem esse, neque quenquam subditorum aliter
affectum esse debere, quam ut regem veracem esse credat.
(3) Deinde mensis per castra dispositis pecuniaque iis im-
posita, et constitutis qui largitionem illam administrarent,
omnium qui rationes contractusque suos adferrent nomina
dissolvi jussit, ne nominibus quidem debitorum conscrip-
tis: ac tum demum veracem Alexandrum crediderunt,
gratiusque eis accidit ignorari nomina, quam debito libe-
rari. Ea largitio exercitui facta xx m talentum fuisse di-
citur.

4. Ad hæc alia aliis pro uniuscujusque dignitate dona
dedit aut pro virtute qua quis in proeliis eminuisset. Eos vero
qui præclarum aliquod facinus edidissent aureis coronis
donavit. (5) Ac primum quidem Peucestam qui scuto eum
protexerat: deinde Leonnatum, qui etiam eum propugna-
rat, et ob pericula apud Indos adita et ob victoriam apud
Oros partam, quodque cum copiis suis in aciem progressus
Oritarum iisque finitimorum populorum motus defectionemque
compescuisset et prælio superasset, multa que alia
apud Oros præclare gessisset. (6) Dehinc Nearchum, quod
classem ex Indorum regione per Oceanum duxisset, coro-
navit. Nam et hic jam Susa pervenerat. Post hunc One-
sicritum gubernatorem navis regie: deinde Hephæstionem
aliosque corporis custodes.

CAP. VI.

Post hæc satrapæ novarum urbium abs se conditarum
aliarumque provinciarum quas debellarat ad Alexandrum
venerunt, xxx m. adolescentum pubescentium et æqualium
ducentes, quos Alexander Epigonos, sive posteros suos,
vocabat, omnes Macedonicis armis instructos et ad militiam
Macedonico more exercitatos. (2) Horum adventum Mac-
edones ægre tulisse dicuntur, utpote machinante omnibus
modis Alexandro, ne in posterum perinde Macedonibus
egeret. Improbatur etiam eis vehementer, quod stola Medica
Alexandrum indutum cernerent: quodque nuptiæ Persico
more celebratæ essent, multis etiam eorum qui uxores
duxerant displicuisse: tamest æqualitate ac societate

λοῖς αὐτῶν, οὐδὲ τῶν γιμνάντων ἔστιν οἷς, καίτοι τῇ
 ἰσότητι τῇ ἐς τὸν βασιλέα μεγάλως τετιμημένοις. (3)
 Πευκέστας τε ὁ Περσῶν σατράπης τῇ τε σκευῇ καὶ τῇ
 φωνῇ περσίζων ἐλύπει αὐτούς, ὅτι τῷ βαρβαρισμῷ
 αὐτοῦ ἔχαιρεν Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ Βακτρίων δὲ καὶ οἱ
 Σογδιανῶν καὶ Ἀραχωτῶν ἱππεῖς, καὶ Ζαράγγων δὲ
 καὶ Ἀρείων καὶ Παρθυαίων καὶ ἐκ Περσῶν οἱ Εὐάκαι
 καλούμενοι ἱππεῖς καταλογισθέντες ἐς τὴν ἱππον τὴν
 ἱταιρικὴν ὅσοι αὐτῶν κατ' ἀξίωσιν καὶ κάλλει τοῦ σώ-
 10 ματος ἢ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ὑπερφέροντες ἐφαίνοντο, (4) καὶ
 πέμπτη ἐπὶ τούτοις ἱππαρχία προσγενομένη, οὐ βαρ-
 βαρικὴ ἢ πᾶσα, ἀλλὰ ἐπαυξηθέντος γὰρ τοῦ παντός
 ἱππικοῦ καταλέγησαν ἐς αὐτὸ τῶν βαρβάρων, τῷ τε
 ἀγῆματι προσκαταλεγέντες Κωφὴν τε ὁ Ἀρταβάζου καὶ
 15 Ὑδάρνης καὶ Ἀρτιδόλης οἱ Μαζαίου, καὶ Σισίνης καὶ
 Φραδάσμενης οἱ Φραταφέρνου τοῦ Παρθυαίου καὶ
 Ὑρακνίας σατράπου παῖδες, καὶ Ἰσάνης Ὁξυάρτου
 μὲν παῖς, Ῥωξάνης δὲ τῆς γυναίκος Ἀλεξάνδρου ἀδελ-
 φός. (5) Καὶ Αὐτοδάρνης καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Μιθρο-
 20 βαῖος, καὶ ἡγεμῶν ἐπὶ τούτοις ἐπισταθεὶς Ὑστάσπης
 ὁ Βάκτριος, καὶ τούτοις δόρατα Μακεδονικὰ ἀντὶ τῶν
 βαρβαρικῶν μεσαγυλῶν δοθέντα, ταῦτα πάντα ἐλύπει
 τοὺς Μακεδόνας, ὥς πάντῃ δὴ βρβαρίζοντος τῇ γνώμῃ
 Ἀλεξάνδρου, τὰ δὲ Μακεδονικὰ νόμιμά τε καὶ αὐτοὺς
 25 Μακεδόνας ἐν ἀτίμῳ χώρᾳ ἀγοντος.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς μὲν πεζῆς στρατιᾶς τὴν πολλὴν
 Ἑφραισιῶνα ἀγειν χέλευε ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν
 τὴν Περσικὴν. Αὐτὸς δὲ ἀναπλεύσαντος αὐτῷ τοῦ
 ναυτικοῦ ἐς τὴν Σουσίαν γῆν ἐπιβάς τῶν νεῶν ξὺν τοῖς
 20 ὑπακιστοῖς τε καὶ τῷ ἀγῆματι καὶ τῶν ἱππέων τῶν
 ἑταίρων ἀναβιβάσάμενος οὐ πολλοὺς κατέπλει κατὰ τὸν
 Εὐλαῖον ποταμὸν ὥς ἐπὶ θάλασσαν. (2) Ἦδη δὲ πλη-
 οῖον ὦν τῆς ἐκβολῆς τῆς ἐς τὸν πόντον τὰς μὲν πλείονάς
 τε καὶ πεπονηκυίας τῶν νεῶν καταλείπει αὐτοῦ· αὐτὸς
 25 δὲ ταῖς μάλιστα ταχυναυτούσαις παρέπλει ἀπὸ τοῦ
 Εὐλαίου ποταμοῦ κατὰ τὴν θάλασσαν ὥς ἐπὶ τὰς ἐκ-
 βολὰς τοῦ Τίγρητος· αἱ δὲ ἄλλαι αὐτῷ νῆες ἀνακο-
 ρισθεῖσαι κατὰ τὸν Εὐλαῖον ἔστε ἐπὶ τὴν διώρυχα ἣ
 τέμνεται ἐκ τοῦ Τίγρητος ἐς τὸν Εὐλαῖον, ταύτῃ διε-
 30 κομίσθησαν ἐς τὸν Τίγρητα.
 3. Τῶν γὰρ δὴ ποταμῶν τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ
 Τίγρητος, οἱ τὴν μέσσην σφῶν Συρίαν ἀπείργουσιν,
 ὅταν καὶ τὸ ὄνομα Μεσοποταμία πρὸς τῶν ἐπιχωρίων
 κληίζεται, ὁ μὲν Τίγρης πολὺ τι ταπεινότερος βέων τοῦ
 35 Εὐφράτου διώρυχάς τε πολλὰς ἐκ τοῦ Εὐφράτου ἐς
 αὐτὸν δέχεται καὶ πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς παραλα-
 βὼν καὶ ἐξ αὐτῶν αὐξηθεὶς ἐσβάλλει ἐς τὸν πόντον τὸν
 Περσικόν, (4) μέγας τε καὶ οὐδαμοῦ διαβατὸς ἔσται ἐπὶ
 τὴν ἐκβολήν, καθότι οὐ καταναλίσχεται αὐτοῦ οὐδὲν ἐς
 40 τὴν χώραν. Ἔστι γὰρ μετεωροτέρα ἢ ταύτῃ γῇ τοῦ

regiarum nuptiarum vehementer colonestati fuissent. (3)
 Male etiam eos habebat, quod Peucestas Persarum satrapa
 cultu ipso atque sermone persizaret, quodque Alexander
 barbarica illa affectatione delectaretur. Præterea quod
 Bactriani, Sogdiani, Arachoti, Zarangi, Arii, Parthii, et
 qui ex Persis Euacæ vocantur equites, amicorum equita-
 tui accensi permistique essent, quotquot dignitate aut
 corporis præstantia aut virtute aliqua præditi judicarentur.
 (4) Adhæc quod quinta equitum præfectura accessisset, non
 quidem tota solis barbaris constans, sed quod universo
 equitatu aucto nonnulli barbari in eam admissi essent,
 atque agemati quidem accensi fuissent Cophen Artabazi
 F., Hydarnes et Artiboles, Mazæi filii : et Sisines et Phradas-
 menes, Phrataphernis Parthorum atque Hyrcaniæ satrapæ
 filii : Histanes Oxyartis filius, et Roxanes Alexandri
 uxoris frater : (5) Autobares ejusque frater Mithrobæus :
 quodque horum dux esset Hystaspes Bactrianus, et quod
 his Macedonicæ hastæ loco barbaricorum jaculorum datæ
 essent : hæc omnia Macedones periniquo animo ferebant,
 quod Alexander in barbaricos plane mores abire videretur,
 Macedonum vero instituta ipsosque adeo Macedones
 despectui haberet.

CAP. VII.

Post hæc Alexander pedestris exercitus majorem partem
 Ephraestioni ad Persicum mare ducendam committit. Ipse
 vero classe in Susiorum regionem appulsa, consensu navi-
 bus cum scutatis et agemate ac parte equitum amicorum,
 per Eulæum amnem ad mare navigavit. (2) Quumque jam
 non procul ab ostio quo in mare fertur abesset, plerisque
 navibus atque iis quæ quassatæ crant ibi relictis, ipse cum
 velocioribus ab Eulæo amne per mare ad Tigridis ostia con-
 tendit. Reliquæ naves per Eulæum revectæ in alveum
 qui ex Tigride in Eulæum amnem ducitur, in Tigrim trans-
 vectæ sunt.

3. Nam ex duobus fluviis, Euphrate nimirum et Tigri,
 qui Assyriam interjectam terminant, unde et Mesopotamia
 ab indigenis vocata est, Tigris quidem Euphrate multo hu-
 milior multos alveos ex Euphrate in se recipit : multos
 etiam alios fluvios admittens et ex eis auctus in pontum
 Persicum fertur : (4) magnus ipse, neque usquam ad os-
 tium maris usque vado transmeabilis, quandoquidem nihil
 ex eo flumine in terram diffunditur quod ejus profunditatem
 imminuat. Est enim ea parte terra altior quam aqua. Ne-
 que hic fluvius in alios alveos aut alia flumina diffunditur,

ὕδατος, οὐδὲ ἐκδίδωσιν οὗτος κατὰ τὰς διώρυγας οὐδὲ ἐς ἄλλον ποταμόν, ἀλλὰ δέχεται γὰρ ἐκείνους μᾶλλον ἄρδεσθαι τε ἀπὸ οὗ τὴν χώραν οὐδαμῇ παρέχει. (5) Ὁ δὲ Εὐφράτης μετέωρός τε βεῖ καὶ ἰσοχειλὴς πανταχοῦ τῇ γῇ, καὶ διώρυγές τε πολλάι ἀπ' αὐτοῦ πεποιήνται, αἱ μὲν ἀνάοι, ἀπ' ὧν ὑδρεύονται οἱ παρ' ἐκάτερα ὀκισμένοι· τὰς δὲ καὶ πρὸς καιρὸν ποιοῦνται, ὅποτε σφίσιιν ὕδατος ἐνδεῶς ἔχοι, ἐς τὸ ἐπαρδεῖν τὴν χώραν· οὐ γὰρ ὕεται τὸ πολὺ ἡ γῆ αὕτη ἐξ οὐρανοῦ· καὶ οὕτως ἐς οὐ πολὺ ὕδωρ ὁ Εὐφράτης τελευτῶν καὶ τεναγῶδες τοῦτο, οὕτως ἀποπαύεται.

6. Ἀλέξανδρος δὲ περιπλεύσας κατὰ τὴν θάλασσαν ὅσον μεταξὺ τοῦ τε Εὐλαίου ποταμοῦ καὶ τοῦ Τίγρητος ἐπεῖχεν ὁ αἰγιαλὸς τοῦ κόλπου τοῦ Περσικοῦ, ἀνέπλει κατὰ τὸν Τίγρητα ἔσπε ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἵνα Ἡφαιστίων αὐτῷ τὴν δύναμιν πᾶσαν ἔχων ἐστρατοπεδεύει. Ἐκεῖθεν δὲ αὐθις ἔπλει ἐς Ὠπιν, πόλιν ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ὀκισμένην. (7) Ἐν δὲ τῷ ἀνάπλω τοὺς καταρράκτας τοὺς κατὰ τὸν ποταμόν ἀφανίζων ὁμαλὸν πάντη ἐποίησε τὸν ῥοῦν, οἱ δὲ ἐκ Περσῶν πεποιημένοι ἦσαν, τοῦ μή τινα ἀπὸ θαλάσσης ἀναπλεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐτῶν νηῖται στόλῳ κρατήσαντα. Ταῦτα δὲ μεμηχανητο ἄτε δὴ οὐ ναυτικοῖς τοῖς Πέρσας· οὕτω δὲ συνεχεῖς οἱ καταρράκται πεποιημένοι ἄπορον τὸν ἀνάπλου ἐποιοῦν τὸν κατὰ τὸν Τίγρητα. Ἀλέξανδρος δὲ οὐκ ἔφη τῶν κρατούντων τοῖς ὁπλοῖς εἶναι τὰ τοιαῦτα σοφίσματα· οὐκ οὐκ πρὸς αὐτοῦ ἐποιοῖτο ταύτην τὴν ἀσφάλειαν, ἥντινα ἔργῳ οὐδὲ λόγῳ ἀξίαν ἀπέφηνεν, οὐ χαλεπῶς διακρίνας τῶν Περσῶν τὰ σπουδάσματα.

ΚΕΦ. Η'.

Ὡς δὲ ἐς τὴν Ὠπιν ἀφίκετο, ξυναγαγὼν τοὺς Μακεδόνας προεῖπεν ὅτι τοὺς ὑπὸ γῆρας ἢ πηρώσεως τοῦ σώματος ἀχρεῖους ἐς τὰ πολέμια ὄντας παραλύει μὲν τῆς στρατιᾶς, ἀποπέμψει δὲ ἐς τὰ σφέτερα ἡθῆ· ἐπιδώσει δὲ ἀπιούσιν ὅσα αὐτοὺς τε ζηλωτοτέρους ποιήσει τοῖς οἰκοῖ καὶ τοὺς ἄλλους Μακεδόνας ἐξορμήσει ἐς τὸ ἐθέλειν τῶν αὐτῶν κινδύνων τε καὶ πόνων μετέχειν. (2) Ἀλέξανδρος μὲν ὡς χαριούμενος δῆθεν τοῖς Μακεδόσι ταῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ ὡς ὑπερορῶμενοί τε ἡδὴ πρὸς Ἀλεξάνδρου καὶ ἀχρεῖοι πάντα ἐς τὰ πολέμια νομιζόμενοι οὐκ ἀλόγως αὖ τῷ λόγῳ ἠχθέσθησαν τῷ πρὸς Ἀλεξάνδρου λεγθέντι, κατὰ τὴν στρατιάν ταύτην πᾶσαν πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀχθεσθέντες, ὅτι πολλάκις ᾗδ' ἐλύπει αὐτοὺς ἡ τε ἐσθῆς ἡ Περσικὴ ἐς τοῦτο φέρουσα καὶ τῶν Ἐπιγόνων τῶν βαρβάρων ἡ ἐς τὰ Μακεδονικὰ ἡθῆ κσμήσεις καὶ ἀνάμειξίς τῶν ἀλλοφύλων ἱππέων ἐς τὰς τῶν ἐταίρων τάξεις. (3) Οὐκ οὐκ σιγῇ ἔχοντες ἐκάρτε- ρησαν, ἀλλὰ πάντας γὰρ ἀπαλλάττειν τῆς στρατιᾶς ἐκέλευον, αὐτὸν δὲ μετὰ τοῦ πατρὸς στρατεύεσθαι, τὸν Ἀμμωνα δὴ τῷ λόγῳ ἐπικερτομοῦντες. Ταῦτα ἀκού- σας Ἀλέξανδρος (ἦν γὰρ δὴ ὀξύτερός τε ἐν τῷ τότε

sed potius in se recipit : terram vero ipse non irrigat. At Euphrates altus fluit, et passim suis aquis terra alluit altitudinem exæquat, multique ex eo alvei dantur : alii quidem perennes, ex quibus utriusque incolæ aquam petunt, alii certo tempore fiunt, quum ad irrigandam terram inopia premuntur ; raro enim locis imbres e caelo cadunt : quo fit ut in aquam non magnam et vadosam alioqui Euphrates desinat.

6. Alexander circumvectus mari, quidquid spatium Eulæum amnem et Tigrim Persici sinus littus contineret, ad castra navigavit, ubi Hephæstion cum copiis consederat. Inde rursus Opim, urbem ad sitam profectus est, (7) atque inter navigandum cataractas Persæ confecerant, ne quis e mari nava in eorum regionem penetraret. Atque ita confectæ Persis, quod rei nauticæ periti non erant, et cataractarum frequentia difficilem admodum per Tigrim navigationem faciebat. Alexander hujusmodi inventa esse dicere minime qui armis parum valerent. Neque igitur solum futuram eam munitionem putavit, quam reverentius momenti esse ostendit, quum Persarum mox parvo negotio deleberet.

CAP. VIII.

Opim quum venit, convocatis Macedonibus pro- vit, se omnes eos qui vel ætate vel membrorum mutili inutiles ad pugnam facti essent missos ab exercitu : et in domos suas redeundi potestatem dare : qui abirent, tantum se largiturum, ut merito iis qui desideant, invidiosi sint futuri aliosque Macedonas tui ut libenter eadem pericula ac labores subeant. Atque hæc quidem Alexander animo gratificandi Macedonibus dicebat : ipsi, ita interpretati ac si ab Alexandro spicerentur inutilesque ad res bellicas judicarentur, menter ea oratione commoti sunt, qua Alexander fuerat, postquam per totam hanc expeditionem alienationis causæ accesserunt, quod jam sæpenumum offenderat Persica vestis eodem pertinens, et Macedonicus barbaris adolescentibus, quos Posterus vocabat, concessus, deinde peregrini equites amicis cohortibus accensi et permisti. (3) Non igitur jam plius silentium tenuerunt, sed omnes militiæ sacra absolvi petierunt, adjicientes, ut cum patre suo loqueretur, Ammonem iis verbis sugillantes. Quæ audisset Alexander (erat enim jam magis solito a

καὶ ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς θεραπέας οὐκέτι ὡς πάλαι ἐπεικῆς ἐς τοὺς Μακεδόνας), καταπηδήσας σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἡγεμόσιν ἀπὸ τοῦ βήματος ξυλλαβεῖν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν παραζάντων τὸ πλῆθος κελεύει, αὐτὸς τῇ χειρὶ ἐπιδεικνύων τοῖς ὑπασπισταῖς οὐστίνας γρη' συλλαμβάνειν· καὶ ἐγένοντο οὗτοι ἐς τρεῖς καὶ δέκα. Τούτους μὲν δὴ ἀπάγειν κελεύει τὴν ἐπὶ θανάτῳ. Ὡς δὲ κατεσιώπησαν οἱ ἄλλοι ἐκπλαγέντες, ἀναβὰς αὐθὺς ἐπὶ τὸ βῆμα ἔλεξεν ὧδε.

ΚΕΦ. Θ'.

10 « Οὐχ ὑπὲρ τοῦ καταπαῦσαι ὑμῶν τὴν οἰκαδε δρμήν, ὦ Μακεδόνες, λεγθήσεται μοι ὅδε ὁ λόγος, ἔξεστι γὰρ ὑμῖν ἀπιέναι ὅποι βούλεσθε ἐμοῦ γε ἐνεκα, ἀλλ' ὡς γυναι ὑμᾶς πρὸς ὁποῖους τινὰς ἡμᾶς ὄντας ὁποῖοι τινες αὐτοὶ γενόμενοι ἀπαλλάσσεσθε. (2) Καὶ πρῶτά γε 15 ἀπὸ Φιλίππου τοῦ πατρός, ἥπερ καὶ εἰκός, τοῦ λόγου ἄρξομαι. Φίλιππος γὰρ παραλαβὼν ὑμᾶς πλανήτας καὶ ἀπόρους, ἐν διφθέραις τοὺς πολλοὺς νέμοντας ἀνὰ τὰ ὄρη πρόβατα ὀλίγα καὶ ὑπὲρ τούτων κακῶς μαχο- 20 μένους Ἰλλυριοῖς τε καὶ Τριβαλλοῖς καὶ τοῖς ὁμόροις Ἐρεξί, χλαμύδας μὲν ὑμῖν ἀντὶ τῶν διφθερῶν φορεῖν ἔδωκε, κατήγαγε δὲ ἐκ τῶν ὄρων ἐς τὰ πεδία, ἀξιωμα- 25 χους καταστήσας τοῖς προσχώροις τῶν βαρβάρων, ὡς καὶ χωρίων ἐτι ὀχυρότητι πιστεύοντας μᾶλλον ἢ τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ σωθῆσαι· πόλεόν τε οἰκήτορας ἀπέφηνε καὶ νόμοις καὶ ἔθισι χρηστοῖς ἐκόσμησεν. (3) Αὐτῶν 30 οὐδὲ ἐκαίνων τῶν βαρβάρων, ὑφ' ὧν πρόσθεν ἤγεσθε καὶ ἐζέρεσθε αὐτοὶ τε καὶ τὰ ὑμέτερα, ἡγεμόνας κατέστη- 35 σεν ἐκ δούλων καὶ ὑπηκόων, καὶ τῆς Θράκης τὰ πολλὰ τῇ Μακεδονίᾳ προσέθηκε, καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ χω- 40 ρίων τὰ ἐκκαιοῦτα καταλαβόμενος τὴν ἐμπορίαν τῇ χώρᾳ ἀνεπέτασε, καὶ τῶν μετὰ τῶν τὴν ἐργασίαν ἐλάτῃ παρέσχε· (4) Θεσσαλῶν δὲ ἄρχοντας, ὅς 45 ἐπάλαι ἐτεθνήκειτε τῷ δέει, ἀπέφηνε, καὶ τὸ Φωικίων ἄνθος ταπεινῶσας τὴν ἐς τὴν Ἑλλάδα πάροδον πλατεῖαν καὶ εὐπορον ἀντὶ στενῆς τε καὶ ἀπόρου ὑμῖν ἐποίησεν· 50 Ἀθηναίους τε καὶ Θηβαίους, ἐρεδρεύοντας αἰὲ τῇ Μα- 55 κεδονίᾳ, ἐς τοσόνδε ἑταπείνωσεν, ἥδη ταῦτά γε καὶ ἑμῶν αὐτῶν ξυμπονούντων, ὡς ἀντὶ τοῦ φόρου τελεῖν Ἀθηναίους καὶ ὑπακούειν Θηβαίων, παρ' ἡμῶν ἐν τῷ 60 γαίρει ἐκαίνους τὴν ἀσφάλειάν σφισι πορίζεσθαι. (5) Ἐς Πελοπόννησον δὲ παρελθὼν τὰ ἐκεῖ αὐ ἐκόσμησε· καὶ ἡγεμὼν αὐτοκράτωρ συμπάσης τῆς ἄλλης Ἑλλάδος 65 ἐποδειγθεὶς τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσην στρατείας οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλον τι τὴν δόξαν τήνδε ἢ τῷ κοινῷ τῶν Μακεδόνων προσέθηκε.

6. Ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ πατρός τοῦ ἐμοῦ ἐς ὑμᾶς ὑπεργμῖνα, ὡς μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν σκέψασθαι με- 70 τῶνα, μικρὰ δὲ ὡς γε δὴ πρὸς τὰ ἡμέτερα ξυμβαλεῖν· 75 καὶ παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρός χρυσᾶ μὲν καὶ ἀργυρᾶ 80 ἐκπώματα ὀλίγα, τάλαντα δὲ οὐδὲ ἐξήκοντα ἐν τοῖς ἡ-

proclivus, atque ob barbaricum comitatum non ita atque olim erga Macedones facilis atque humanus) confestim cum ducibus qui eum circumstabant de tribunali desiliens, præcipuos eorum qui multitudinem ad seditionem concitabant comprehendi jubet, scutatis manu designans quosnam capi vellet: tredecim hi fuere. Quos statim ad supplicium rapi jubet. Quo facto quum reliqui attoniti silentium fecissent, consensu rursus tribunali, in hunc modum disseruit.

CAP. IX.

« Non sum facturus verba, Macedones, ut vos ab ista domum redeundi cupiditate demoveam, siquidem per me integrum vobis est quo libuerit abire, sed ut intelligatis, quid ego vobis præstiterim, et qualem vos mihi vicem rependentes discedatis. (2) Ac primum a Philippo patre, ut par est, ordiar. Philippus enim vos incertis sedibus errantes atque inopes, et plerosque sub pellibus degentes exiguosque ovium greges in montibus pascentes ac pro iis parum feliciter adversus Illyrios, Triballos et finitimos Thracas bellum gerentes accipiens, pro pellibus chlamydes gestandas dedit, ex montibus in planitiem deduxit, paresque hostibus ad pugnandum effecit, ut non tam in locorum munitione deinceps, quam in vestra virtute salutem collo- caretis: urbes vobis habitandas dedit, optimisque legibus atque institutis ornavit. (3) Idem vobis in eos ipsos barbaros qui vos assiduis populationibus lacescebant, impe- rium acquisivit, et dominos e servis effecit: magnam Thra- ciæ partem Macedoniæ adjecit, oppidisque ad maritimam oram peropportunis in potestatem suam redactis, commer- ciorum facultatem aperuit, et tutas metallorum fodinas suppeditavit. (4) Thessalos præterea, quorum metu olim exanimati eratis, vestro imperio subiecit: gente Phocen- sium afflicta aditum in Græciam amplum et expeditum pro angusto et difficili vobis patefecit. Athenienses vero et Thebanos, qui vobis insidiabantur, sic afflixit, nobis jam una cum eo militantibus, ut quum antea vectigal Atheniensi- bus penderemus, Thebanis pareremus, jam vice versa utram- que illam civitatem in fide ac tutela nostra habeamus. (5) In Peloponnesum etiam ingressus, res illic constituit. Imperator denique totius Græciæ designatus, ut bellum adversus Persas susciperet, gloriam ejus rei non sibi magis quam genti et nomini Macedonum adjecit.

6. Atque hæc sunt patris mei erga vos beneficia, magna illa quidem, si cum aliis non comparentur: parva, si cum nostris conferantur. Nam ego patri succedens, aurea qua- dam pauca argenteaque pocula nactus in patriis thesauris, talenta vero ne sexaginta quidem: quanquam ære alieno

σαυροῖς, χρεῶν δὲ ὀφειλόμενα ὑπὸ Φιλίππου ἐς πεντακόσια τάλαντα, δανεισάμενος ἐπὶ τούτοις αὐτοὺς ἄλλα ὀκτακόσια ὀφειλθεὶς ἐκ τῆς γῶρας τῆς γε οὐδὲ ὑμᾶς αὐτοὺς βοσκούσης καλῶς εὐθὺς μὲν τοῦ Ἑλλησπόντου ὑμῖν τὸν πόρον θαλασσοκρατούντων ἐν τῷ τότε Περσῶν ἀνεπέτασα· (7) κρατήσας δὲ τῇ ἱππῷ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου τὴν τε Ἰωνίαν πᾶσαν τῇ ὑμετέρᾳ ἀρχῇ προσέθηκα καὶ τὴν Αἰολίδα πᾶσαν καὶ Φρύγας ἀμφοτέρους καὶ Λυδοὺς, καὶ Μίλητον εἶλον πολιορκίᾳ· τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἐκόντα προσχωρήσαντα λαβὼν ὑμῖν καρποῦσθαι ἔδωκα· (8) καὶ τὰ ἐξ Αἰγύπτου καὶ Κυρήνης ἀγαθὰ, ὅσα ἀμαχεὶ ἐκτεσάμην, ὑμῖν ἔρχεται· ἢ τε κοιλῇ Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν ὑμέτερον κτήμα· εἰσι· καὶ Βαβυλῶν καὶ Βάκτρα καὶ Σοῦσα ὑμέτερα· καὶ ὁ Λυδῶν πλοῦτος καὶ οἱ Περσῶν θησαυροὶ καὶ τὰ Ἰνδῶν ἀγαθὰ καὶ ἡ ἕξω θάλασσα ὑμέτερα· ὑμεῖς σατράπαι, ὑμεῖς στρατηγοί, ὑμεῖς ταξιάρχαι. (9) Ὡς ἔμοιγε αὐτῷ τί περίεστιν ἀπὸ τούτων τῶν πόνων ὅτι μὴ αὐτῇ ἡ πορφύρα καὶ τὸ διάδημα τοῦτο; κέκτημαι δὲ ἰδίᾳ οὐδέν, οὐδὲ ἔχει τις ἀποδείξαι θησαυροὺς ἐμοὺς ὅτι μὴ ταῦτα ὑμέτερα κτήματα ἢ ὅσα ἕνεκα ὑμῶν φυλάττεται. Ἐπεὶ οὐδὲ ἐστὶν ἰδίᾳ μοι ἐς ὃ τι φυλάξω αὐτούς, σιτουμένῳ τε τὰ αὐτὰ ὑμῖν σιτία καὶ ὕπνον τὸν αὐτὸν αἰρουμένῳ· καίτοι οὐδὲ σιτία ἐμοὶ δοκῶ τὰ αὐτὰ τοῖς τρυφῶσιν ὑμῶν σιταῖσθαι· προαγρυπνῶν δὲ ὑμῶν οἶδα, ὥς καθεύδειν ἔχῃτε ὑμεῖς.

ΚΕΦ. Ι'.

« Ἀλλὰ ταῦτα γὰρ ὑμῶν πονούντων καὶ ταλαιπωρουμένων ἐκτεσάμην αὐτοὺς ἀπόνως καὶ ἀταλαιπώρως ἔχοντες. Καὶ τίς ὑμῶν πονήσας οἶδεν ἐμοῦ μᾶλλον ἢ ἐγὼ ὑπὲρ ἐκείνου; ἄγε δὴ καὶ ὅτῳ τραύματα ὑμῶν ἐστὶ γυμνώσας αὐτὰ ἐπιδείξω καὶ ἐγὼ τὰ ἐμὰ ἐπιδείξω ἐν μέρει· (2) ὥς ἔμοιγε οὐκ ἐστὶν ὃ τι τοῦ σώματος τῶν γε δὴ ἐμπροσθεν μερῶν ἀτρωτον ὑπολέλειπται, οὐδὲ ὄπλον τι ἐστὶν ἢ ἐκ χειρὸς ἢ τῶν ἀφιεμένων οὐ γὰρ οὐκ ἔγνη ἐν ἐμαυτῷ φέρω· ἀλλὰ καὶ ξίφει ἐκ χειρὸς τέτρωμαι καὶ τετόξευμαι ἤδη καὶ ἀπὸ μηχανῆς βέβλημαι καὶ λίθοις πολλὰ καὶ ξύλοις παιόμενος ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας ὀφείας καὶ τοῦ ὑμετέρου πλούτου, νικῶντας ὑμᾶς ἄνω διὰ πάσης γῆς καὶ θαλάσσης καὶ πάντων ποταμῶν καὶ ὀρέων καὶ πεδίων πάντων. (3) Ἰάμους τε ὑμῖν τοὺς αὐτοὺς γεγάμηκα καὶ πολλῶν ὑμῶν οἱ παῖδες συγγενεῖς ἐσονται τοῖς παισὶ τοῖς ἐμοῖς. Ἔτι δὲ ὅτι χρέα ἦν, οὐ πολυπραγμονήσας ἐπ' ὅτῳ ἐγένετο, τὸσαῦτα μὲν μισθοροῦντων, τὸσαῦτα δὲ ἀρπαζόντων, ὅποτε ἐκ πολιορκίας ἀρπαγὴ γίγνοιτο, διελύμηναι ταῦτα. Στέρανοί τε χρυσοὶ τοῖς πλείστοις ὑμῶν εἰσι μνημεῖα τῆς τε ἀρετῆς τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἐξ ἐμοῦ τιμῆς ἀθάνατα. (4) Ὅστις δὲ δὴ καὶ ἀπέθανεν, εὐκλεῆς μὲν αὐτῷ ἡ τελευτὴ ἐγένετο, περιφανὴς δὲ ὁ

pressus, quod mihi pater ad quingenta circiter tale liquerat, tamen contracto novo aere alieno talentum gentorum, ex Macedonia, quæ vos vix alere poterat, movi: ac protinus fretum Hellesponti vobis patefecissis, qui tum imperium maris tenebant, superatis: victis deinde Darii ducibus equestri praelio totam Ioniaem, utramque Phrygiam, Lydiam quoque in Macedonum adjeci, Miletum obsidione cepi: ceteras et nationes, quæ voluntariam fecerunt deditionem, subjeci, stipendiariasque feci. (8) Ægypti Cyrenesque quibus potiti sumus sine vi, eæ quoque ad vos accessæ Cœlesyria, Palæstina, Mesopotamia possessiones sunt: Babylon, Bactra, Susa, in vestra potestate opes Lydorum vestræ sunt, thesauri Persarum, opes rum, vester denique Oceanus est: vos satrapæ, vos, vos ordinum principes et ductores. (9) Nam mihi ex tot laboribus quid aliud superest quam ista purpure istud diadema? privatim enim nihil habeo: neque et meos demonstrare possit thesauros, præter ea quæ vobis netis, vel quæ servantur vestri causa. Quandoque non habeo ad quid eos reservem in privatum usum, qui iisdem utar cibus atque vos, et arque somnum et atque vos. Quin vilioribus etiam cibus utior quam quicunque vivitis deliciosius: ac ante vos vigilare nescio, ut ipsi nimirum placide quieteque dormiatis.

CAP. X.

« Sed fortasse hæc omnia, vobis labores et pericula euntibus, ipse vester imperator laborum et pericula omnium immunis adeptus sum. Et quisnam vestrum dicere se plures labores quam me pro ipso subisse etiam quicumque vestrum habet vulnera, denudet et ostendat cicatrices: ostendam ipse quoque vicissim (2) Nam nulla est adversa corporis pars quæ cicatrereat: neque ullum sane teli genus est, quod comini etetur, vel eminus jaciatur, cuius in meo corpore vestigia non exstent: sed et gladio cominus sauciatus et sagittis vulneratus, et catapultis male habitus et bus et lignis passim pro vobis vestraque gloria et appetitus vos duco victores per omnes terras, omnia maria, per flumina, per montes, per loca plana. (3) Optas etiam perinde atque vos celebravi, ut liberi bonæ vestrum futuri sint cognati meis liberis. Præterea a num, quo quis vestrum premebatur, non curiosius rens qua de re fuerit contractum, ipse dissolvi: qui et stipendium militare ingens persolverem, et vos ex u direptione quasius ingentes faceretis. Adde quod i que vestrum coronis aureis donavi, quæ vestræ viri honorum quos vobis tribui æterna monumenta futuri sent. (4) Quod si cui fortiter pugnantem contigit occu is præter mortis honestatem et gloriam quam adeptus

τάρος· χαλκαὶ δὲ αἱ εἰκόνες τῶν πλείστων οἰκοῖς ἵστασιν, οἱ γονεῖς δ' ἐν τιμοῖς εἰσι, λειτουργίας τε ξυμπάτης καὶ εἰσφορᾶς ἀπηλλαγμένοι· οὐ γάρ τις γε φεύγων ὑμῶν ἐτελεύτα ἐμοῦ ἄγοντος.

5. « Καὶ νῦν τοὺς ἀπολέμους ὑμῶν ζηλωτοὺς τοῖς ἀκαὶ ἀποπέμψειν ἐμελλον· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντες ἀπιέναι βούλεσθε, ἀπιτε πάντες, καὶ ἀπελθόντες οἰκοὶ ἀπαγρηλατεῖτε τὸν βασιλεῖα ὑμῶν Ἀλέξανδρον, νικῶντα μὲν Πέρσας καὶ Μήδους καὶ Βακτρίους καὶ Σάκας, (4) καταστρεφόμενον δὲ Οὐξίους τε καὶ Ἀραχώτους καὶ Δράγγας, κεκτημένον δὲ καὶ Παρθυαίους καὶ Χωραμίους καὶ Ὑρακανίους ἔσσε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Καπείαν, ὑπερβάντα δὲ τὸν Καύκασον ὑπὲρ τὰς Κασπίας πύλας, καὶ περάσαντα Ὡξὸν τε ποταμὸν καὶ Τάιν, ἐπὶ δὲ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, οὐδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Διονῶν περαθέντα, καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ τὸν Ἀκεσίην καὶ τὸν Ὑδραῶν, (7) καὶ τὸν Ὑφασίν διαπεράσαντα ἄν, εἰ μὴ ὑμεῖς ἀπωκνήσατε, καὶ εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν κατ' ἀμφοτέρω τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στόμα καταβυβαλόντα, καὶ διὰ τῆς Γαδρωσίας τῆς ἐρήμου ὁδοῦ, ἣ οὐδεὶς πω πρόσθεν ζῶν στρατιᾷ ἦλθε, καὶ Καρμανίαν ἐν παρόδῳ προσκτεσάμενον καὶ τὴν Ὀρειτῶν γῆν, περιπεπλευκότες δὲ ἦδη αὐτῇ τοῦ ναυτικοῦ τὴν ἐκ τῶν Ἰνδῶν γῆς εἰς Πέρσας θάλασσαν, ὡς εἰς Σοῦσα ἀναγγάγετε, ἀπολιπόντες οἴχεσθε, παραδόντες φυλάσσειν τοῖς νενικημένοις βαρβάρους. Ταῦτα ὑμῖν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἴσως εὐκλεῖ καὶ πρὸς θεῶν ὅσα δέηται ἀπαγγελέντα. Ἀπιτε. »

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ταῦτα εἰπὼν κατεπῆδησέ τε ἀπὸ τοῦ βήματος δξέως καὶ εἰς τὴν βασιλείαν παρελθὼν οὔτε ἐθεράπευσε τὸ σῶμα οὔτε τὴν ὥρην τῶν ἐταίρων· ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν ὤρθη. Τῇ τρίτῃ δὲ καλέσας εἰσὶν τῶν Περσῶν τοὺς ἐπιλέκτους, τὰς τε ἡγεμονίας αὐτοῖς τῶν τάξεων διένειμε καὶ Σοῦς συγγενεῖς ἀπέφηνε, τοῖς δὲ νόμιμον ἐποίει τρεῖς φυλεῖν αὐτὸν μόνοις. (2) Οἱ δὲ Μακεδόνες ἐν τῇ παραυτίκῃ ἀκούσαντες τῶν λόγων ἐκπεπληγμένοι συγγενεῖς ἐμὲν αὐτοῦ πρὸς τῷ βήματι, οὐδέ τις ἠκολούθησε τῷ βασιλεῖ ἀπαλλαττομένῳ ὅτι μὴ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἐταῖροί τε καὶ οἱ σωματοφύλακες· οἱ δὲ πολλοὶ οὔτε μένοντες δὲ πρᾶττουσιν ἢ λέγουσιν εἶχον, οὔτε ἀπαλλάσσεσθαι ἐβόλουν. (3) Ὡς δὲ τὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων αὐτοῖς ἐπαγγέλλετο, αἱ τε ἡγεμονίαι Πέρσαις διδόμεναι καὶ ἡ σὺν τῇ βαρβαρικῇ ἐς λόγους τε καταλεγομένη καὶ τὰ Μακεδονικὰ ὀνόματα ἀγῆματι Περσικὸν καλούμενον, καὶ πεζέταιροι Πέρσαι καὶ πεζέταιροι ἄλλοι καὶ ἄρματα Περσικὰ καὶ ἡ τῶν ἐταίρων ἵππος, καὶ ταῦτα ἄλλο ἄγῆμα βασιλικόν, οὐκέτι καρτεροὶ σφύοντοσαν. (4) Ἀλλὰ ξυνδραμόντες ὡς πρὸς τὰ βασίλεια τὰ μὲν ὅπλα αὐτοῦ πρὸ τῶν θυρῶν ἐρρίπτουν, ἱκεῖν τῆς ταύτης τοῦ βασιλεῖ· αὐτοὶ δ' ἐβόων πρὸ τῶν

monumento insigni decoratus est. Plerisque domi anene statuæ sunt erectæ : parentibus eorum honores tributis sunt et immunitas a publicis muneribus atque tributis concessa. Nam nemo adhuc vestrum sub meis auspiciis fugiens cecidit.

5. Jamque mecum constitueram domum remittere quicunque vestrum militiæ oneribus sustinendis pares non sunt, honoribus et præmiis ita decoratos ut sui cives eos fortunatos et beatos essent existimaturi. Sed posteaquam idem abundi animus omnibus est, abite omnes, ac domum renuntiate vos regem vestrum Alexandrum, qui Persas, Medos, Bactrianos, Sacas vicit, (6) qui Uxios, Arachotos et Drangas subegit, qui tenet Parthos, Chorasmios, Hyrcanos, ad mare usque Caspium : qui Caucasum montem superavit portasque Caspias, qui Oxum flumen Tanainque transmisit, Indum etiam a nullo antea nisi a Baccho superatum : qui etiam Hydaspem, Acesinem et Hydraoten transmisit, (7) Hyphasinque trajecisset, ni per vos stetisset, qui eum sequi noluistis : qui denique in Oceanum per utrumque Indi ostium ingressus, per solitudines et fines Gadosiorum, quo nemo ante eum cum exercitu venit, iter habuit, et Carmaniam ex itinere atque Oritas subegit : quem, classe jam ejus circumvecta ex sinibus Indorum in mare Persicum, victorem Susa reduxistis : eum (inquam) civibus vestris renuntiate vos deseruisse, atque discessisse, et fidei barbarorum qui ab eo sunt devicti, commisisse. Hæc scilicet renuntiata gloriam apud homines, opinionem pietatis apud deos sunt vobis adjunctura. Jam itaque abite. »

CAP. XI.

Hæc loquutus desiliit celeriter de tribunali, regiamque ingressus neque corpus curavit, neque amicorum quenquam eo die admisit : sed ne postridie quidem. Tertio autem die vocatis ad se Persarum principibus ducatus agminum inter eos partitus est, et quotquot cognatos effecerat, iis solis ut deosculari ipsum liceret sanxit. (2) At Macedones regis oratione commoti, attonitis similes apud tribunal tacti consistebant. Neque quisquam regem discedentem comitatus est, præterquam qui circa eum erant amici et custodes corporis. Plerique vero neque manentes quid dicerent, neque quid facerent sciebant : neque discedere volebant. (3) Postquam vero quid de Medis ac Persis statuisset cognoverunt, ducatus nimirum Persis datos esse, barbarosque per varios ordines distributos, et Macedonico nomine Persicum agema vocari, et peditum amicorum agmen ex Persis constitutum, aliosque pedites equitatum, aliudque agema regium, non amplius sese continere potuerunt : (4) sed concursu ad regiam facto, arma ante januam projecerunt, quæ regi supplicationis loco

θυρῶν ἐστῆκότες δεόμενοι παρελθεῖν εἰσω· τοὺς τε αἰτίους τῆς ἐν τῷ τότε παραχῆς καὶ τοὺς ἀρξάντας τῆς βοῆς ἐκδιδόναι ἐθέλειν· οὐκ οὖν ἀπαλλαγῆσεσθαι τῶν θυρῶν οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτός, εἰ μή τινα οἰκτον σφῶν
 5 ἔξει Ἀλέξανδρος.

6. Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλλετο αὐτῷ, ὃ δὲ σπουδῇ ἐξέρχεται, καὶ ἰδὼν τε ταπεινῶς διακειμένους καὶ ἀκούσας σὺν οἰμωγῇ τῶν πολλῶν βοώντων, καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. Καὶ ὁ μὲν ἀνήγετο ὥς τι ἐρῶν· οἱ δὲ ἔμε-
 10 νον λιπαροῦντες. (6) Καὶ τις αὐτῶν καθ' ἡλικίαν τε καὶ ἱππαρχίαν τῆς ἱππου τῆς ἐταιρικῆς οὐκ ἀφανῆς, Καλλίνης ὄνομα, τοιαῦτα εἶπεν· Ἄλ βασιλεῦ, τὰ λυ-
 15 ποῦντ' ἔστι Μακεδόνας ὅτι σὺ Περσῶν μὲν τινὰς ἤδη πεποίησαι σαυτῷ συγγενεῖς, καὶ καλοῦνται Πέρσαι συ-
 16 γενεῖς Ἀλεξάνδρου καὶ φιλοῦσί σε· Μακεδόνων δὲ οὐπω τις γέγυται ταύτης τῆς τιμῆς. (7) Ἐνθα δὲ ὑπολα-
 20 βῶν Ἀλέξανδρος, Ἀλλ' ὑμᾶς γε, ἔφη, ξύμπαντας ἐ-
 25 μαυτῷ τίθεμαι συγγενεῖς καὶ τό γε ἀπὸ τούτου οὕτω κα-
 26 λείσω. Ταῦτα εἰπόντα προσελθὼν ὁ Καλλίνης τε ἐφί-
 27 λησεν καὶ ὅστις ἄλλος φιλήσαι ἤθελε. Καὶ οὕτω δὴ
 28 ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα βοώντες τε καὶ παιανίζοντες ἐς τὸ
 29 στρατόπεδον ἀπήγεσαν. (8) Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τούτοις
 30 θυσίαν τε θύει τοῖς θεοῖς οἷς αὐτῷ νόμος καὶ θοίνην δη-
 31 μοταλῇ ἐποίησε, καθήμενός τε αὐτὸς καὶ πάντων καθη-
 32 μένων ἀμφ' αὐτὸν μὲν Μακεδόνων, ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς
 33 τούτων Περσῶν, ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν ἄλλων ἔθνων ὅσοι
 34 κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἄλλην ἀρετὴν πρεσβευόμενοι, καὶ
 35 ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος αὐτὸς τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν
 36 ἀρνούμενοι ἔσπενδον τὰς αὐτὰς σπονδάς, καταρχομένων
 37 τῶν τε Ἑλλήνων μάντεων καὶ τῶν Μάγων. (9) Εὐχέτο
 38 δὲ τὰ τε ἄλλα ἀγαθὰ καὶ ὁμόνοιάν τε καὶ κοινωνίαν τῆς
 39 ἀρχῆς [τοῖς τε] Μακεδόσι καὶ Πέρσαις. Εἶναι δὲ κα-
 40 τέχει λόγος τοὺς μετασχόντας τῆς θοίνης ἐς ἐννακισχι-
 41 λίους, καὶ τούτους πάντας μίαν τε σπονδὴν σπεῖσαι
 42 καὶ ἐπ' αὐτῇ παιανίσαι.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ἐνθα δὲ ἐβελονταὶ ἤδη αὐτῷ ἀπήγεσαν τῶν Μακεδό-
 43 νων ὅσοι διὰ γῆρας ἢ τινα ἄλλην ξυμπορὰν ἀπόλεμοι
 44 ἦσαν· καὶ οὗτοι αὐτῷ ἐγένοντο ἐς τοὺς μυρίους. Τού-
 45 τοις δὲ τὴν τε μισθοφορὰν οὐ τοῦ ἐξήκοντος ἤδη χρόνου
 46 ἔδωκεν Ἀλέξανδρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐς τὴν ἀπο-
 47 νόστησιν τὴν οἰκαδὲ ξυμβαίνοντος. (2) Ἐπέδωκε δὲ
 48 καὶ τάλαντον ἐκάστῳ ὑπὲρ τὴν μισθοφορὰν· παῖδες
 49 δὲ εἰ τῷ ἦσαν ἐκ τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν, παρὰ οἱ κα-
 50 ταλιπεῖν ἐκέλευσε μὴδὲ στάσις καταγείν ἐς Μακεδονίαν
 51 ἀλλοφύλους τε καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων γυναικῶν παῖδας
 52 τοῖς οἰκοὶ ὑπολειπόμενοις παισὶ τε καὶ μητράσιν αὐ-
 53 τῶν· αὐτὸς δὲ ἐπιμελήσεσθαι ὡς ἐκτρέφοιντο Μακε-
 54 δονικῶς, τὰ τε ἄλλα καὶ ἐς τὰ πολέμια κοσμούμενοι·
 55 γενομένους δὲ ἀνδρας ἄξειν αὐτὸς ἐς Μακεδονίαν καὶ
 56 παραδῶσειν τοῖς πατράσι. (3) Ταῦτά τε ἀπαλαττο-

essent. Ipsi pro foribus stantes clamorem tollebant, in-
 tromitti postulantes, auctores tumultus quique clamandi
 initium fecerant dedituri: neque a janua interdiu vel noctu
 discessuri, nisi Alexander eorum commiseratione tangere-
 tur.

5. Quæ ut Alexandro nuntiata sunt, confestim ad eo
 egreditur, humilesque ac demissos conspicatus, et conummi
 omnium mœrore atque ejulatu commotus collacrimatus
 est. Quumque aliquantum veluti aliquid dicturus consti-
 tisset, ipsi supplices permanserunt. (6) Tum Callines qui-
 dam et ætate et præfectura in amicorum equitatu non ob-
 scurus, ita loquutus est: Hoc est, o rex, quod Macedo-
 num animos male habet, quod jam nonnullos Persarum
 tibi cognatos effecisti, quodque Persæ cognati Alexandri
 appellantur. Hos te deosculari sinis, Macedonibus ab hu-
 juscemodi honore exclusis. (7) Tum Alexander ejus ora-
 tionem interrupens, Omnes vos, inquit, cognatos mihi
 facio, ac deinceps ita vocabo. His dictis Callines progressus
 eum deosculatus est, alii quibus id cordi fuit. Atque
 ita receptis armis clamantes et pœana canentes ad castra
 redierunt. (8) Post hæc Alexander sacrificium diis qui-
 bus consueverat fecit, epulumque publicum curavit, ac-
 cumbente ipso pariter, omnibusque circa eum Macedonibus,
 deinde Persis ac deinceps reliquis gentibus, prout quisque
 aut dignitate aut virtute bellica illustis esset. Tum ei
 eodem cratere et rex et qui una accumbebant libarunt,
 Græcis valibus et Magis vota nuncupantibus: (9) et Mace-
 donibus Persisque cum alia fausta ac prospera, tum con-
 cordiam imperique societatem precatus est. Novem milli-
 bus virarum huic epulo adfuisse memorant, eosque omnes
 eandem libationem fecisse, et post hoc pœanem cecinisse.

CAP. XII.

Dehinc Macedones voluntarii ab eo dimissi sunt, qui aut
 per ætatem aut aliquam membrorum mutilationem inutili
 bello erant: decem circiter millia fuere. Quibus quidem
 non exacti tantum temporis stipendia persolvit, sed etiam
 temporis in reditionem domum incidentis. (2) Singulis
 etiam taleatum ultra stipendium numeravit. Si quibus
 autem filii ex Asiaticis mulieribus essent, apud se re-
 linqui jussit, ne seditionem aliquam in Macedonia exci-
 tarent barbararum mulierum liberi pueris domi relictis
 matribusque permisti: Macedonicis eos moribus imbu-
 bellicaque disciplina instrui curaturus: quumque jam vir
 facti essent, parentibus redditurus. (3) Atque hæc qui-

μείνους ἀσάθμητα καὶ ἀτέκμηκτα ἀπηγγέλλετο καὶ ὅπως
 ἔχει φιλίας τε καὶ πόθου ἐς αὐτοὺς τὸ ἀτρεκέστατον τε-
 κμήριον ἐκεῖνο ποιεῖσθαι ἡξίου, ὅτι τὸν πιστότατον τε
 αὐτῶ καὶ ὄντινα ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ἄγει, Κράτε-
 ρον συμπέμπει αὐτοῖς φύλακά τε καὶ ἡγούμενον τοῦ
 σιόλου. Οὕτω δὲ ἀσπασάμενος ξύμπαντας αὐτὸς τε
 δακρύων καὶ δακρύοντας ἐκείνους ἀπὸ οὗ ἀπῆλλαξε.
 (4) Κρατέρῳ δὲ τούτους τε ἄγειν ἐκέλευε καὶ ἀπαγα-
 γόντι Μακεδονίας τε καὶ Θράκης καὶ Θετταλῶν ἐξη-
 γείσθαι καὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐλευθερίας. Ἀντίπα-
 τρον δὲ διαδόχους τοῖς ἀποπεμπομένοις ἄγειν Μακε-
 δόνας τῶν ἀκμαζόντων ἐκέλευεν. Ἔστειλε δὲ καὶ
 Πολυσπέρχοντα ὁμοῦ τῷ Κρατέρῳ, δεύτερον δὲ ἀπὸ
 Κρατέρου ἡγεμόνα, ὥς εἴ τι κατὰ τὴν πορείαν Κρατέ-
 ρος συμπίπτει, ὅτι καὶ μαλακῶς τὸ σῶμα ἔχοντα ἀπέ-
 πιμπεν αὐτόν, μὴ ποθῆσαι στρατηγὸν τοὺς ἰόντας.

5. Λόγος δὲ τις καὶ οὗτος ἐφοῖτα ἀφανὲς παρὰ τοῖς
 τὰ βασιλικὰ πράγματα, ὅσω ἐπικρύπτεται, τοσῶδε φι-
 λοιμώτερον ἐξηγουμένοις, καὶ τὸ πιστὸν ἐστὶ χεῖρον μάλ-
 λον, ἢ τὸ εἰκὸς τε καὶ ἡ αὐτῶν μοχθηρία ἄγει, ἢ πρὸς τὸ
 ἀληθὲς ἐκτρέπουσιν, ἐξηγούμενον Ἀλέξανδρον ἤδη τῆς
 μητρὸς τῶν διαβολῶν τῶν ἐς Ἀντίπατρον, ἀπαλλάξαι
 ἐκέλευε ἐκ Μακεδονίας Ἀντίπατρον. (6) Καὶ τυχὸν οὐκ
 ἐς ἀπίαν τὴν Ἀντιπάτρου ἢ μετὰ πεμφίς αὐτοῦ ἔφε-
 ρεν, ἀλλ' ὥς μή τι ἐκ τῆς διαφορᾶς αὐτοῖς γένοιτο ἄχαρι
 ἐς ἀλλήλους καὶ οὐδὲ αὐτῶ ἰσίσimon. Ἐπεὶ οὐδὲν ἐ-
 παύοντο Ἀλεξάνδρῳ γράφοντες ὁ μὲν τὴν αὐθάδειαν τε
 τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ δευτέρα καὶ πολυπραγμοσύνην,
 ἥματα δὲ τῇ Ἀλεξάνδρου μητρὶ εὐσχήμονα, ὥστε καὶ
 λόγος τις τοιόσδε ἐφάρτετο Ἀλεξάνδρῳ ἐφ' οἷς ὑπὲρ τῆς
 μητρὸς αὐτῶ ἐξηγγέλλετο, βαρὺ δὲ τὸ ἐνοίκιον τῶν
 δέκα μηνῶν εἰσπράττεσθαι αὐτόν τὴν μητέρα. (7) ἢ
 δὲ, ὑπὸ γογγύον εἶναι τῇ τε ἀξιώσει καὶ τῇ ἄλλῃ θερα-
 πείᾳ Ἀντίπατρον οὐδὲ μεμνησθαι τοῦ καταστήσαντος
 ἐπὶ αὐτὸν γὰρ ἀξιούν τὰ πρῶτα φέρεσθαι ἐν τοῖς
 ἄλλοις Μακεδόσι τε καὶ Ἑλλήσι. Καὶ ταῦτα μᾶλλον
 πᾶσι γινώσκοντες Ἀλεξάνδρῳ ἐφαίνετο, ὅσα ἐς τοῦ Ἀντι-
 πάτρου τὴν διαβολὴν φέροντα ἦν, οἷα δὲ καὶ φοβερώ-
 τερα ἐν βασιλείᾳ ὄντα. Οὐ μόντοι καταφανὲς γέ τι ἢ
 ἔργον ἢ λόγος ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρῳ ἐφ' ὅτου ἂν τις
 συνέθεκεν οὐχ ὥσαύτως εἶναι αὐτῶ πρὸς θυμοῦ Ἀντι-
 πάτρον. * * * * * Ἡφαιστίων.

ΚΕΦ. II'.

Τούτῳ τῷ λόγῳ ὑπειξάντα Ἡφαιστίωνα συναλλα-
 γῇαι εὐμένει, οὐχ ἐχόντα ἐκόντι. Ἐν ταύτῃ τῇ δόξῃ
 καὶ τὸ πεδίον λέγεται ἰδεῖν Ἀλέξανδρον τὸ ἀνιέμενον
 ταῖς ἵπποις ταῖς βασιλικαῖς, αὐτό τε πεδίον Νυσαίων
 καλούμενον καὶ αἱ ἵπποι ὅτι Νυσαῖται κληίζονται λέγει
 Ἡρόδοτος εἶναι δὲ πάλαι μὲν ἐς πεντεκαίδεκα μυριά-
 ζας τῶν ἵππων· τότε δὲ Ἀλέξανδρον οὐ πολὺ πλείονας
 πέντε καταλαβεῖν· πρὸς ληστῶν γὰρ διαρπαγῇαι
 τὰς πολλὰς αὐτῶν.

dem discedentibus incerta inexplorataque promisit : illud
 vero certissimum amoris benevolentiaque erga eos suae
 documentum edere voluit, quod Craterum, quem fidelissi-
 mum sibi habebat, et aequae ac caput suum amabat, custo-
 dem et ducem itineris eis adjunxit. Ita tandem salutatores
 omnes, lacrimans lacrimantes etiam ipsos dimisit, Craterum-
 que eos ducere, deinde Macedoniae, Thraciae et Thessaliae
 ac libertati Graecorum praesesse jubet. Antipatrum vero in
 eorum qui dimissi essent locum alios Macedones aetate ac
 viribus florentes adducere jubet. Polysperchontem etiam
 cum Cratero misit, qui secundus a Cratero dux esset, ne,
 siquid humani Cratero in itinere accideret, quippe qui quum
 mitteretur corpore erat parum firmo, ducem itineris desi-
 derarent.

5. Porro obscurus quidam rumor spargebatur ab iis qui
 regum negotia, quo magis occultantur, eo magis evulgare
 concupiscunt, fidemque semper in deteriorem partem
 potius quam in saniolem scelerate inclinant, Alexan-
 drum jam tum matris suae calumniis quibus Antipatrum
 onerarat victum, Antipatrum e Macedonia amovere vo-
 luisse. (6) Sed fortasse haec Antipatri evocatio nequaquam
 ad ejus ignominiam spectabat, sed potius ne quid ex illo-
 rum dissensione mali oriretur, cui ne ipse quidem mederi
 posset. Frequentes enim literae ad Alexandrum adfere-
 bantur, quibus hic Olympiadis arrogantiam, acerbiter
 curiositatemque incusabat, quae Alexandri matrem parum
 deceret : adeo ut huiusmodi quid ab Alexandro dictum
 fuisse narrent, Grave decem mensium habitationis pretium
 a matre exigi. (7) Olympias vero Antipatrum ut insolentem
 ex imperio et popularium observantia, neque jam amplius
 meminisse ejus a quo tantam potestatem accepisset : sed
 dignum se judicare qui inter Macedones et Gracos primas
 obtineat. Atqui Alexandri fides magis in eam partem incli-
 nabat quae ad Antipatri calumniam pertinebat, utpote quod
 regno magis extimescendum erat. Nullum tamen Alexan-
 der vel dictum vel factum edidit, e quo quispiam suspicari
 posset, eum alieniore ab Antipatro animo esse. **** Hephaes-
 tio.

CAP. XIII.

Hoc sermone deterritum Hephaestionem non libenter Eu-
 meni, ejus rei cupido, reconciliatum fuisse. In hoc ipso
 itinere fertur Alexander vidisse campum in quo equae regiae
 pasci solent, quem quidem campum Herodotus Nysaeum,
 equasque Nysaeas vocatas fuisse ait : fuisseque olim in his
 campis equarum circiter c. l. millia : tunc vero Alexandrum
 non multo plures quinquaginta millibus reperisse : ple-
 rasque enim a praedonibus furto sublatas.

2. Ἐνταῦθα λέγουσιν ὅτι Ἀτροπάτης ὁ τῆς Μηδίας
 σατράπης γυναῖκας ἑκατὸν αὐτῷ ἔδωκε, ταύτας φάσκων
 εἶναι τῶν Ἀμαζόνων, καὶ ταύτας σκευῇ ἀνδρῶν ἱππέων
 ἐσταλμένας, πλήν γε δὴ ὅτι πελέκεις ἀντὶ δοράτων ἐφό-
 5 ρουν καὶ ἀντὶ ἀσπίδων πέλτας· οἱ δὲ καὶ τὸν μαστὸν
 λέγουσιν ὅτι μείονα εἶχον τὸν δεξιόν, ὃν δὴ καὶ ἔξω
 εἶχον ἐν ταῖς μάχαις. (3) Ταύτας μὲν δὴ ἀπαλλάξαι
 τῆς στρατιᾶς Ἀλέξανδρον, μή τι νεωτερισθεῖη κατ' αὐτάς
 ἐς ὕβριν πρὸς τῶν Μακεδόνων ἢ βαρβάρων· κέλεῦσαι
 10 δὲ ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὴν βασιλίσσαν σφῶν ὅτι αὐτὸς
 ἤξει πρὸς αὐτὴν παιδοποιησόμενος. Ταῦτα δὲ οὔτε
 Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολεμαῖος οὔτε τις ἄλλος ἀνέγρα-
 ψεν ὅστις ἱκανὸς ὑπὲρ τῶν τοιούτων τεκμηριῶσαι. (4)
 Οὐδὲ δοκεῖ μοι ἐν τῷ τότε σώζεσθαι τὸ γένος τῶν Ἀ-
 15 μαζόνων, οὐδ' ἔτι πρὸ Ἀλεξάνδρου Ξενοφῶν ἀνεμνήσθη
 αὐτῶν, Φασιανῶν τε μνηστῆς καὶ Κόλχων καὶ ὅσα
 ἄλλα ἀπὸ Τραπεζοῦντος ὁρμώμενοι ἢ πρὶν ἐς Τραπε-
 ζοῦντα κατελθεῖν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ λθον ἔθνη βαρβα-
 ρικά, ἵνα περ καὶ ταῖς Ἀμαζόσιν ἀν' ἐντετυγῆκεσαν, εἴπερ
 20 οὐκ ἔτι ἦσαν Ἀμαζόνες. (5) Μὴ γενέσθαι μὲν γὰρ παν-
 τελῶς τὸ γένος τούτων τῶν γυναικῶν οὐ πιστὸν δο-
 κεῖ ἔμοιγε, πρὸς τοσούτων καὶ τοιούτων ὑμνηθέν. Ὡς
 Ἡρακλέα τε ἐπ' αὐτάς λόγος κατέχει ὅτι ἐστάλη καὶ
 ζωστήρ' αὐτῇ· ἱππολύτης τῆς βασιλίσσης αὐτῶν ὅτι ἐς
 25 τὴν Ἑλλάδα ἐκόμισε, καὶ οἱ ξὺν Θησέϊ Ἀθηναῖοι ὅτι
 ἐπιούσας τὰς γυναῖκας ταύτας τὴν Εὐρώπην πρῶτοι
 μάχῃ νικήσαντες ἀνέστειλαν· καὶ γέγραπται ἡ Ἀθη-
 ναίων καὶ Ἀμαζόνων μάχῃ πρὸς Κίμωνος οὐ μείον
 ἤπερ ἡ Ἀθηναίων καὶ Περσῶν. (6) Καὶ Ἡροδότῳ
 30 πολλὰ καὶ περὶ τῶν γυναικῶν τούτων πεποιήται, καὶ
 ὅσοι Ἀθηναίων τοὺς ἐν πολέμῳ τελευτήσαντας λόγῳ
 ἐκόσμησαν, καὶ τοῦ πρὸς Ἀμαζόνους ἔργου Ἀθηναίων
 ἐν τοῖς μάλιστα μνήμην ἐποιήσαντο. Εἰ δὲ ἱππικὰς δὴ
 35 τινὰς γυναῖκας Ἀτροπάτης ἔδειξεν Ἀλεξάνδρῳ, βαρβα-
 ρους τινὰς ἄλλας γυναῖκας ἱππεύειν ἡσχημένας δοκῶ
 ὅτι ἔδειξεν ἐς τὸν λεγόμενον δὴ τῶν Ἀμαζόνων κόσμον
 ἐσταλμένας.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἐν Ἐκβατανόις δὲ θυσίαν τε ἔθυσεν Ἀλέξανδρος,
 ὥσπερ αὐτῷ ἐπὶ ξυμφοραῖς ἀγαθαῖς νόμος καὶ ἀγῶνα
 40 ἐπέτελε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν, καὶ πότοι αὐτῷ
 ἐγίνοντο παρὰ τοῖς ἑταίροις. Καὶ ἐν τούτῳ Ἡφαιστίων
 ἔκαμε τὸ σῶμα· ἐβδόμη τε ἡμέρα ἦν αὐτῷ τῆς νό-
 σου καὶ λέγουσι τὸ μὲν στάδιον πλήρες εἶναι παίδων
 γὰρ ἀγὼν ἦν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γυμνικός· ἐπεὶ δὲ ἐξηγ-
 45 γέλλετο Ἀλεξάνδρῳ ὅτι κακῶς ἔχει Ἡφαιστίων, ὃ δὲ
 παρ' αὐτὸν ἐλθὼν σπουδῇ οὐκέτι ζῶντα κατέλαβεν.

2. Ἐνθα δὴ καὶ ἄλλοι ἄλλα ἀνέγραψαν ὑπὲρ τοῦ πέν-
 θους τοῦ Ἀλεξάνδρου· μέγα μὲν γενέσθαι αὐτῷ τὸ πένθος,
 πάντες τοῦτο ἀνέγραψαν, τὰ δὲ παραχθέντα ἐπ' αὐτῷ ἄλ-
 50 λοι ἄλλα, ὥς ἕκαστος ἢ εὐνοίας πρὸς Ἡφαιστίωνα ἢ

2. Eo loci Atropates Mediae satrapa centum ei
 dit, quas Amazonas esse dicebat, habitu virorum
 natas, praeterquam quod secures pro lanceis et
 peltas pro scutis. Sunt qui dicant eas etiam d
 mas minores habuisse, easque in praeliis exse
 Has Alexander ab exercitu remisit, nequid a l
 aut barbaris probri paterentur. Jussit autem
 nuntiarent, se ad eam generandae prolis causa p
 Verum haec neque Aristobulus neque alius q
 dignus auctor tradidit. (4) Mihi vero non vid
 num gens ea tempestate superfuisse, nec an
 tempora Xenophon earum meminit, qui tamen
 rum et Phasiorum mentionem fecit, caeterarum
 rarum gentium, quas Graeci Trapezumte profec
 priusquam Trapezumta venirent, percurrerunt
 locis etiam in Amazonas incidissent, siqua adli
 poribus earum soboles exstitisset. (5) Neque
 credibile videtur, hoc mulierum genus nunquan
 quum sint a tam multis et claris autoribus
 Quandoquidem et Herculem in eas missum fui
 atque Hippolytes reginae balteum in Graciam
 et Athenienses primo Theseo duce has muliere
 invadentes praelio superatas repulisse. I
 est a Cimone Atheniensium cum Amazonibus
 minus accurate quam Atheniensium et Per
 Praeterea et Herodotus frequenter harum muli
 tionem facit, et quotquot Athenienses scriptore
 bello mortui sunt scriptis ornarunt, bellum al
 sibus adversus Amazonas gestum in primis c
 Si vero equestres quasdam mulieres Atropates
 exhibuit, aliud quoddam barbararum mulie
 fuisse crediderim, quae equitandi peritae, et eo
 nus Amazonum more armatae fuerint.

CAP. XIV.

Ecbatanis Alexander, ut in felici successu re
 ris erat, sacrificium fecit, ludosque gymnicos
 edidit, conviviaque cum amicis curavit. Inter l
 stion in morbum incidit: eratque is dies ab initi
 ptimus. Atque Alexander quidem statim ac nu
 set pessime jam habere Hephæstionem, stadio
 tur enim eo die a pueris certamina gymnica
 dicitur. quumque magna celeritate ad eum se
 janjam mortuum reperit.

2. Hic alii alia de Alexandri luctu scripseru
 tamen in eo consentiunt, incredibili eum moero
 fuisse. Quibus autem rebus dolorem suum testi
 aliter narrant, prout cujusque animus aut bene

φθόνου εἶχεν ἢ καὶ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρον. (3) Ὃν οἱ
τὰ ἀτάσθαλα ἀναγράψαντες οἱ μὲν ἐς κόσμον φέρειν μοι
δοκοῦσιν οἰσθῆναι Ἀλεξάνδρῳ ὅσα ὑπεραλγῆσας ἐδρασαν
ἢ εἶπεν ἐπὶ τῷ πάντων δὴ ἀνθρώπων φιλάτῳ· οἱ δὲ ἐς
αἰσχύνῃν μᾶλλον τι ὥς οὐ πρόποντα οὔτ' οὖν βασιλεῖ
οὔτε Ἀλεξάνδρῳ, οἱ μὲν, τὸ πολὺ μέρος τῆς ἡμέρας
ἐκείνης ἐβρίμμενον ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἑταίρου ὀδυρε-
σθαι οὐδ' ἐθέλιν ἀπαλλαγῆναι, πρὶν γε δὴ πρὸς βίαν
ἀπηνέχθη πρὸς τῶν ἑταίρων. (4) οἱ δέ, τὴν τε ἡμέραν
ὅλην καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐβρίθθαι ἐπὶ τῷ σώματι· οἱ δὲ
καί, τὸν ἱατρὸν Γλαυκίαν διὰ ἐκρέμασε, καὶ τοῦτον ὥς
ἐπὶ φαρμάκῳ κακῶς δοθέντι, οἱ δέ, διὰ οἴνου περιεῖδεν
ἐμπλησθέντα θεωρῶν αὐτόν· καὶ κείρασθαι Ἀλέξανδρον
ἐπὶ τῷ νεκρῷ τὴν κόμην, τὰ τε ἄλλα οὐκ ἀπεικότα τί-
θεμαι καὶ κατὰ ζῆλον τὸν Ἀχιλλέως, πρὸς ὄντινα ἐκ
παιδὸς φιλοτιμία ᾔν αὐτῷ. (5) οἱ δὲ καί, τὸ ἄρμα ἐφ'
ἑνὸς τοῦ σώματος ἐφέρετο αὐτὸς ἔστιν ὅτι ἡνιόχει, τοῦτο
οὐδαμῇ πιστὸν ἔμοιγε λέγοντες· ἄλλοι δέ, ὅτι καὶ τοῦ
Ἀσκληπιοῦ τὸ ἔδος ἐν Ἐκβατάνοις κατασκάψαι ἐκέλευ-
σεν αὐτὸν βαρβαρικὸν τοῦτό γε, καὶ οὐδαμῇ Ἀλεξάνδρῳ πρόσ-
φορον, ἀλλὰ τῇ Σέρξου μᾶλλον τι ἀτασθαλίᾳ τῇ ἐς τὸ
θεῖον καὶ ταῖς πέδαις ἃς λέγουσιν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον
καθεῖναι Σέρξην, τιμωρούμενον ὁθῆεν τὸν Ἑλλήσπον-
τον. (6) Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο οὐ πάντῃ ἐξω τοῦ εἰκότος
ἀναγεγράφθαι μοι δοκεῖ, ὥς ἐπὶ Βαβυλῶνος ᾗ Ἀλέ-
ξανδρος, ἐντυγεῖν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πολλὰς πρεσβείας
ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, εἶναι δὲ δὴ ἐν τούτοις καὶ Ἐπιδου-
ρίων πρέσβεις· καὶ τούτους ὧν τε ἐδέοντο ἐξ Ἀλεξάν-
δρου τυγεῖν καὶ ἀνάθημα δοῦναι αὐτοῖς Ἀλέξανδρον κο-
μῆσαι τῷ Ἀσκληπιῷ, ἐπειπόντα ὅτι Καίπερ οὐκ ἐπει-
κὴς χέρηται μοι ὁ Ἀσκληπιός, οὐ σώσας μοι τὸν ἑταί-
ρον ὄντινα ἴσον τῇ ἑμαυτοῦ κεφαλῇ ᾔχον. (7) Ἐναγί-
ζειν τι ὅτι αἰεὶ ὥς ἡρώϊ ἐκέλευεν Ἡφαιστίῳ, τοῦτο
μὲν πρὸς τῶν πλείστων ἀναγεγραπταί· οἱ δὲ λέγουσιν
ὅτι καὶ εἰς Ἀμμωνος ἐπεμψεν ἐρησομένους τὸν θεὸν εἰ
καὶ ὥς θεῶν θύειν συγχωρεῖ Ἡφαιστίῳ· τὸν δὲ οὐ συγ-
χωρεῖσαι.
8. Ἐκεῖνα δὲ πρὸς πάντων συμφωνούμενα, ἐς τρί-
την ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἡφαιστίῳ ἡμέραν μῆτε
οἴτω γεύσασθαι Ἀλέξανδρον μῆτε τινὰ θεραπείαν ἄλ-
λην θεραπεῦσαι τὸ σῶμα, ἀλλὰ κεῖσθαι γὰρ ἢ ὀδυρό-
μενον ἢ πενθικῶς σιγῶντα· καὶ πυρὰν κελεῦσαι αὐτῷ
ἐτοιμᾶσθαι ἐν Βαβυλῶνι ἀπὸ ταλάντων μυρίων, οἱ δὲ
καὶ πλείων ἀνέγραψαν. (9) καὶ ὅτι πένθος ποιῆσθαι
παρηγγεῖλη κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν τὴν βάρβαρον· καὶ
ὅτι πολλοὶ τῶν ἑταίρων τῶν Ἀλεξάνδρου ἐς θεραπείαν
τὴν ἐκείνου σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα Ἡφαιστίῳ
ἐπέθεσαν ἀποθανόντι· πρῶτον δὲ Εὐμένην ἄρξαι τοῦ σο-
φίσματος, ὄντινα ὀλίγω πρόσθεν ἔφραμεν ὅτι διηνέχθη
πρὸς Ἡφαιστίωνα· καὶ τοῦτο δὲ δρᾶσαι, τῷ Ἀλεξάν-
δρῳ ὥς μὴ ἐφῆδεσθαι δοκοῦν τελευτήσαντι Ἡφαιστίῳ.
(10) Οὐκ οὐδὲ ἄλλον τινὰ ἔταξεν ἀντὶ Ἡφαι-
στίῳ χιλίαρχον ἐπὶ τῇ ἑταιρικῇ τῇ ἑταιρικῇ Ἀλεξάν-
δρος, ὥς μὴ ἀπόλοιτο τὸ ὄνομα τοῦ Ἡφαιστίῳ ἐκ

invidia erga Hephæstionem, aut erga Alexandrum ipsum oc-
cupatus erat : (3) quorum qui indecentiora scripserunt, alti
videntur mihi censuisse ad Alexandri laudem referenda esse,
quæcunque ex ingenti mœrore q̄b amici, quem præ reliquis
mortalibus carum habebat, mortem vel dixerit vel fecerit :
alii potius vitio vertebant immoderatum luctum tanquam
et regi et Alexandro parum decorum. Alii Alexandrum
magna diei parte ejulantem super amici corpus procubuisse
narrant, neque recedere voluisse, donec ab amicis avelle-
retur : (4) alii diem integrum noctemque integram corpori
exanimi incubuisse aiunt : alii Glauciam medicum ob po-
tionem non recte datam in crucem tolli jussisse ; alii quod
quum cum immoderatus bibisse cerneret, curam ejus omi-
ssisset. Præcidiasse autem Alexandrum in mortui honorem
comam, cum ob alias causas non incredibile judico,
tum propter studium Achillis, quem a puero æmulabatur.
(5) Alii currus quo corpus Hephæstionis vehebatur
ipsummet rectorem aurigamque fuisse : quod quidem
mihi nequaquam verisimile videtur : alii eum Ecbatanis
ædem Ἐσκαπιο sacram subverti jussisse. Sed et hoc har-
barum est, neque Alexandro ulla ratione conveniens : sed
Xerxis potius in deos impietate dignum, et compedibus
quas illum in Hellespontum vindictæ causa demisisse ferunt.
(6) Cæterum hoc non dissantaneum vero judicaverim, quod
a nonnullis memoriæ traditum est : eunti versus Babylonem
Alexandro multas Græcorum legationes in itinere obviam
venisse, inter quos etiam Epidauriorum legati erant. Qui-
bus quum postulata concessisset, donarium dedisse quod
Ἐσκαπιο suffigerent, his verbis adjectis : « Quamquam
Ἐσκαπιος parum mihi æquus fuit, qui amicum, quem
ego tanquam caput meum amabam, non servavit. » (7)
Hephæstioni etiam semper ut heroi parentari jussisse a ple-
risque scriptum est. Alii addunt misisse illum ad Ammo-
nis templum qui deum consulerent, an Hephæstioni ut deo
sacrificari permetteret. Idque Jovem negasse.

8. In his vero scriptores omnes inter se conveniunt, Alexan-
dram totum triduum ab Hephæstionis obitu neque cibum
degustasse, neque ullam aliam corporis curam tenuisse, sed
aut lamentantem, aut tacite dolorem prementem jacuisse,
mandasseque illi rogum parari Babylone x. m talentum : alii
plura adscribunt. (9) Eumque per universam barbarorum
regionem publicum luctum indixisse ; ad hæc multos ex ami-
cis Alexandri ad levandum dolorem et se et arma Hephæ-
stioni devovisse : ac primum quidem omnium Eumenem il-
lius consilii auctorem fuisse, quem paulo ante similitatem
cum Hephæstione gessisse diximus. Is id officii mortuo
præstabat, ne Alexander illum lætitiā ex Hephæstionis
obitu perciperet suspicaretur. (10) Præter hæc Alexander
neminem chiliarcham in Hephæstionis locum, qui equitatu
amicorum præesset, suffecit, ne Hephæstionis nomen ex
agnine interiret, sed Hephæstionis chiliarchiam vocari vo-

τῆς τάξεως· ἀλλὰ Ἑφαιστίωνός τε ἡ χιλιαρχία ἐκα-
 λείτο καὶ τὸ σημεῖον αὐτῆς ἡγεῖτο ἐξ Ἑφαιστίωνος
 πεπονημένον. Ἀγῶνά τε ἐπενόει ποιῆσαι γυμνικόν τε
 καὶ μουσικὸν πλήθει τε τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τῇ εἰς
 αὐτὸν χορηγία πολὺ τι τῶν ἄλλων τῶν πρόσθεν ἀριστη-
 λότερον· τρισχιλίους γὰρ ἀγωνιστὰς τοὺς ἑξυπαντας
 παρεσκεύασε. Καὶ οὕτοι ὀλίγον ὕστερον ἐπ' Ἀλεξάν-
 δρου τῷ τάφῳ λέγουσιν ὅτι ἡγωνίσαντο.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Χρόνος τε ἦν συγχρὸς τῷ πένθει καὶ αὐτός τε αὐτὸν
 10 ἤδη μετεκάλει ἀπ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἑταῖροι μᾶλλον τι ἐν τῷ
 τοιῷδε ἦνυτον. Ἐνθα δὲ ἐξέλασιν ποιεῖται ἐπὶ Κοσ-
 σαίους, ἔθνος πολεμικόν, ὁμορον τῷ Οὐξίῳ. (2) Εἰσὶ
 δὲ ὄρειοι οἱ Κοσσαῖοι καὶ χωρία ὄχυρά κατὰ κύμας νέ-
 μονται, καὶ ὁπότε προσάγοι δύναμις ἐς τὰ ἄκρα τῶν
 15 ὄρων, ἀποχωροῦντες ἀθρόοι ἢ ὅπως ἂν προχωρῇ ἐκά-
 στοις οὕτω διαφεύγουσιν, ἐς ἀπορίαν βάλλοντες τοὺς ἐν
 δυνάμει σφίσιν ἐπιχειροῦντας· ἀπελθόντων δὲ αὐθις εἰς
 τὸ ληστεύειν τρεπόμενοι ἀπὸ τούτου τὸν βίον ποιοῦν-
 ται. (3) Ἀλεξάνδρος δὲ ἐξεῖλεν αὐτῶν τὸ ἔθνος, καί-
 20 περ χειμῶνος στρατεύσας. Ἄλλ' οὔτε χειμῶν ἐγένετο
 ἐμποδὼν αὐτῷ οὔτε αἱ δυσχωρίαι, οὔτε αὐτῷ οὔτε Πτο-
 λεμαίῳ τῷ Λάγῳ, ὃς μέρος τῆς στρατιᾶς ἐπ' αὐτοῦς
 ἦγεν. Οὕτως οὐδὲν ἄπορον Ἀλεξάνδρῳ τῶν πολεμικῶν
 ἦν ἐς ὃ τι ὀρμήσειε.
 25 4. Κατιόντι δὲ αὐτῷ εἰς Βαβυλῶνα Λιθύων τε πρε-
 σβεῖαι ἐνετύγχανον ἐπαινούντων τε καὶ στεφανοῦντων
 ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τῆς Ἀσίας, καὶ ἐξ Ἰταλίας Βρέττιοί τε
 καὶ Λευκανοὶ καὶ Τυρρῆνοί ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπρέσβευον.
 Καὶ Καρχηδονίους τότε πρεσβεῦσαι λέγεται καὶ ἀπὸ
 30 Αἰθιοπῶν πρέσβεις ἐλθεῖν καὶ Σκυθῶν τῶν ἐκ τῆς Εὐ-
 ρώπης, καὶ Κελτοὺς καὶ Ἰβήρας, ὑπὲρ φίλας δεησο-
 μένους ὧν τὰ τε ὀνόματα καὶ τὰς σκευὰς τότε πρῶτον
 ὁρῶσθαι πρὸς Ἑλλήνων τε καὶ Μακεδόνων. (5) Τοὺς
 δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν εἰς ἀλλήλους διαφορῶν λέγουσιν ὅτι
 35 Ἀλεξάνδρῳ διακρίναι ἐπάτρεπον· καὶ τότε μάλιστα
 αὐτὸν τε αὐτῷ Ἀλεξάνδρον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν φα-
 νῆναι γῆς τε ἀπάσης καὶ θαλάσσης κύριον. Ἀριστος
 δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου ἀναγραφάν-
 των καὶ Ῥωμαίους λέγουσιν ὅτι ἐπρέσβευσαν· καὶ
 40 ἐντυχόντα ταῖς πρεσβεσίαις Ἀλεξάνδρον ὑπὲρ Ῥωμαίων
 τι τῆς ἐσομένης ἐς τὸ ἔπειτα δυνάμεως μαντεύσα-
 σθαι, τὸν τε κόσμον τῶν ἀνδρῶν ἰδόντα καὶ τὸ φιλό-
 πονόν τε καὶ ἐλευθέριον καὶ περὶ τοῦ πολιτεύματος ἅμα
 διαπυνθανόμενον. (6) Καὶ τοῦτο οὔτε ὡς ἀτρεκέως οὔτε
 45 ὡς ἀπιστον πάντῃ ἀνέγραψα· πλήν γε δὴ οὔτε τις Ῥω-
 μαίων ὑπὲρ τῆς πρεσβείας ταύτης ὡς παρὰ Ἀλεξάν-
 δρον σταλείσης μνήμην ἐποιήσατό τινα, οὐδὲ τῶν τὰ
 Ἀλεξάνδρου γραφάντων οἷσισι μᾶλλον ἐγὼ συμμέρο-
 μαι, Πτολεμαῖος δὲ Λάγῳ καὶ Ἀριστόβουλος οὐδὲ τῷ
 50 Ῥωμαίων πολιτεύματι ἐπεικὸς ἦν, ἐλευθέρῳ δὲ τότε

luit : signumque ei præferri in agmine et prælio quod in
 pluatione confecerat. Ludos præterea gymnicos et musicos
 cum certantium multitudine, tum sumptuum præstiorum
 que magnitudine longe prioribus omnibus illustiores in-
 tuit. Tria namque certantium millia in id præparaverat,
 quos quidem non multo post ad ipsius tumultum certan-
 ferunt.

CAP. XV.

Et jam multo tempore luctus continuatus erat, ipseque
 se a mœrore revocare cœperat, multumque eam ad rem mi-
 corum consolationes juvabant : quum rursus expeditionem
 in Cossæos gentem bellicosam, Uxiis finitimam, suscepit.
 (2) Sunt hi montani populi, oppidaque munita inhabitant :
 ubi se valido aliquo exercitu peti vident in montium ac-
 cimina confertim sese recipiunt, aut qua cuique integrum
 est diffugiunt in loca quæ ab exercitu adiri non possunt :
 deinde discedentibus hostibus rursus ad latrocinia convecti,
 vitam hoc pacto tumentur. (3) Alexander nihilominus illis,
 quantumvis hiems esset, sedibus suis eiecit. Ceterum ne-
 que bruma, neque difficultas locorum aut ipsi aut Ptolemaeo
 Lagi, qui partem exercitus ducebat, impedimento fuit :
 adeo nihil ejus virtuti bellicæ inaccesum erat.

4. Dehinc Babyloniam petenti Alexandro Afrorum legati
 occurrerunt gratulantes, Asiæ coronam illi deferentes. Ex
 Italia quoque Brutii, Lucani ac Tusci eadem de causa leg-
 atos miserunt. Idem et Carthaginienses fecisse dicuntur : ab
 Æthiopicis quoque venerunt, et a Scythiis Europam inco-
 lentibus : a Celtis etiam et Iberis, omnes amicitiam peten-
 tes : quorum nomina ac cultum tum primum Græci et Ro-
 cedones cognoverunt. (5) Nonnullos etiam ut convenien-
 tias quæ inter eos incidissent dirimeret, venisse ferunt. At
 tum maxime Alexandrum sibi ipsi et iis qui cum eo erant
 universæ terræ ac maris dominum visum esse. Aristum autem
 et Asclepiades, ex iis qui de Alexandri rebus gestis scripse-
 runt, dicunt Romanos etiam legatos misisse : et Alexan-
 drum, audita eorum legatione, jam tum de futura Roma-
 norum potentia aliquid auguratum esse, quum et illorum
 modestiam et diligentiam ac generositatem animadvertisset.
 eorumque mores atque instituta cognovisset. (6) Ceterum
 hoc, ut neque omnino certum, neque prorsus incredibile
 commemoravi : tametsi nullus Romanarum rerum scriptor
 hujus legationis ad Alexandrum missæ mentionem fecit
 neque ex iis qui Alexandri res gestas conscripserunt, qui
 quidem eo præcipue sequor, Ptolemæus Lagi et Aristobulus
 Neque vero Romanæ reipublicæ conveniens videtur, quod

ἐς τὰ μάλιστα ὄντι, παρὰ βασιλέα ἀλλόφυλον, ἄλλως τε καὶ ἐς τοσόνδε ἀπὸ τῆς οἰκείας πρεσβεῦσαι, οὔτε φόβου ἐξαναγκάζοντος οὔτε κατ' ἐλπίδα ὠφελείας, μίσει τε, εἴπερ τινὰς ἄλλους, τοῦ τυραννικοῦ γένους τε καὶ ὀνόματος κατεχομένους.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐκ τούτου δὴ Ἡρακλείδην τὸν Ἀργαίου ἐκπέμπει ἐς Ὑρκανίαν ναυπηγούς ἅμα οἱ ἄγοντα, κελύσας ὕλην τεμνόντα ἐκ τῶν ὀρίων τῶν Ὑρκανίων ναυπηγεῖσθαι ναῦς μακρὰς ἀρράκτους τε καὶ πεφραγμένας ἐς τὸν κόσμον τὸν Ἑλληνικόν. (3) Πόθος γὰρ εἶχεν αὐτὸν καὶ ταύτην ἐμαθεῖν τὴν θάλασσαν τὴν Κασπίαν τε καὶ Ὑρκανίαν καλουμένην ποῖα τινὶ συμβάλλει θαλάσση, πότῃ τῇ τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου ἢ ἀπὸ τῆς ἐξ ὧς τῆς κατ' Ἰνδοῦς ἐκπεριερχομένη ἢ μεγάλη θάλασσα ἀναγεῖται εἰς κόλπον τὸν Ὑρκανίον, καθάπερ οὖν καὶ τὸν Περσικὸν ἕωκε, τὴν Ἐρυθρὰν δὲ καλουμένην θάλασσαν, κόλπον οἶσεν τῆς μεγάλης θαλάσσης. (3) Οὐ γάρ πω ἐξέρρητο αἱ ἀρχαὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, καίτοι ἐθνῶν τε αὐτὴν περιεοικούντων οὐκ ὀλίγων καὶ ποταμῶν πλοῦτον ἐμβάλλοντων ἐς αὐτήν· ἐκ Βάκτρων μὲν Ὡξὸς ποταμός, μέγιστος τῶν Ἀσιανῶν ποταμῶν, πλήν γε δὴ τῶν Ἰνδῶν, ἐξέησιν ἐς ταύτην τὴν θάλασσαν, διὰ Σκυθῶν δὲ Ἰαξάρτης καὶ τὸν Ἀράξην δὲ τὸν ἐξ Ἀρμενίας ῥέοντα ἐς ταύτην ἐσβάλλειν ὁ πλείων λόγος κατέχει. (4) Μάλιστα μὲν οὖτοι· πολλοὶ δὲ δὴ καὶ ἄλλοι ἐς τε τούτους ἐμβάλλοντες καὶ αὐτοὶ ἐπὶ σφῶν ἐς τὴν θάλασσαν ταύτην ἔλθουσιν, οἱ μὲν καὶ γνωσκόμενοι πρὸς τῶν ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἐπυλόντων τὰ ἔθνη ταῦτα, οἱ δὲ κατὰ τὰ ἐπ' αἰῶνα τοῦ κόλπου, ὡς εἰκός, κατὰ τοὺς Σχύθας τοὺς Νομάδας, ὃ δὴ ἄγνωστον πάντῃ ἐστίν. 5. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς τὸν Τίγρητα ποταμὸν ξὺν τῇ στρατῷ διέβη ἑλαύνων ἐπὶ Βαβυλῶνος, ἐνταῦθα ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ Χαλδαῖων οἱ λόγοι, καὶ ἀπαγαγόντες ἀπὸ τῶν ἑταίρων ἐδέοντο ἐπισχεῖν τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος ἵασιν λόγιον γὰρ γεγενῆσθαι σφίσι ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ Ἠλίου μὴ πρὸς ἀγαθοῦ οἱ εἶναι τὴν πάροδον τὴν ἐς Βαβυλῶνα ἐν τῷ τότε. (6) Τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι αὐτοῖς λόγον τοῦ Εὐριπίδου τοῦ ποιητοῦ ἔπος, ἔχει δὲ τὸ ἔπος Εὐριπίδῃ ὥδε·

Μάντις δ' ἄριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς.

Σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι, μὴ πρὸς δυσμὰς ἐφορῶν αὐτὸς μὴδὲ τὴν στρατιάν ταύτην ἐπέχουσιν ὄντων παρελθεῖν, ἀλλὰ ἐκπεριελθεῖν πρὸς ἡμᾶς. (7) Τῷ δὲ οὐδὲ τοῦτο εὐμαρὲς διὰ δυσχωρίαν ξυνέβη· ἀλλὰ ἦγε γὰρ αὐτὸν ταύτῃ τὸ δαιμόνιον ἢ παρελθόντα ἔρρηξῃ ἢ τελευτήσῃ. Καὶ πού τυχόν καὶ ἀμείνων αὐτῷ ἦν ἡμῇ τῆς τε ἀλλης δόξης καὶ τοῦ πόθου τοῦ παρ' ἀνθρώπων ἀπηλλάχθαι, πρὶν τίνα συμβῆναι αὐτῷ συμφορὰν ἀνθρωπίνην, ἥς ἐνεκα καὶ Σόλωνα Κροίσῳ πα-

liberrima tum temporis erat, ad regem exterum, quique alioqui tam procul domo aberat, legatos misisse, praesertim quum neque ulla utilitatis spes eos moveret, quumque, si qui alii, odio tyrannicum et genus et nomen prosequerentur.

CAP. XVI.

Post hæc Alexander Heraclidem Argæi filium cum navium architectis in Hyrcaniam mittit, qui excisa e montibus Hyrcaniæ materia naves oblongas conficiat: partim tectas, partim apertas, Græcarum navium instar. (2) Cupiebat enim etiam illud mare, quod Caspium simul et Hyrcanium appellatur, cui mari committatur cognoscere: utrum ponto Euxino an ab oriente Indicus Oceanus circumductus in sinum Hyrcanium refundatur, quemadmodum etiam Persicum, rubrum mare alii vocant, sinum Oceani esse comperebat. (3) Neque enim adhuc inventa erant Caspii maris initia, quamvis multæ gentes circum ipsum incolerent, multique amnes navigabiles in illud mare ferrentur. Nam ex Bactris Oxus maximus Asiæ fluminum, Indicus exceptis, in Caspium mare fluit: per Scythas Iaxartes. Araxem quoque, qui ab Armeniis fluit, in hoc mare ferri plerique tradunt: (4) atque hi quidem maximi amnes sunt; multi vero præterea alii in hos fluvios illabentes et ipsi seorsum in istud mare exeunt: partim ab iis qui cum Alexandro gentes illas obierunt cogniti, partim ultra sinum, ut verisimile est, in Scythiarum Nomadum regionibus labentes; quæ quidem prorsus incognita sunt.

5. Alexander quum per Tigrim flumen exercitum trajecisset, Babylonem proficiscens Chaldaeos vates obvius habuit, qui eum ab amicis sevocatam rogarunt ut protectione Babylonica supersederet. Oraculo enim sese Beli dei monitos, ingressum in Babylonem nequaquam ei tum temporis faustum ac felicem fore. (6) Ipse Euripidis versum eis objiciebat, qui ita habet:

Qui conficit bene, augur est is optimus.

Tum illi: Atqui, o rex, ne occidentem versus respicias, neque exercitum hac ducens ingrediare, sed potius circumactum agmen in orientem ducito. (7) Sed ob difficultatem viæ id præstare non potuit: fortuna sive fato eum in viam propellente, cujus transitus ipsi exitio futurus erat. Et fortasse satius ei fuit, in summo felicitatis fastigio summoque hominum desiderio vitam cum morte commutare, prorsusquam ei calamitas aliqua humano more accideret. Cujus rei causa Solonem Cræso suasisse verisimile est ut longæ vitæ exitum

ραίνεσαι εἰκὸς τέλος ὄρᾱν μακροῦ βίου μηδὲ πρόσθεν
τινὰ ἀνθρώπων ἀποφαίνειν εὐδαίμονα. (8) Ἐπεὶ καὶ
αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἡ Ἡφαιστιῶνος τελευτὴ οὐ σμικρὰ
ξυμφορὰ γεγένητο, ἥς καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος προαπε-
θεῖν ἂν δοκεῖ μοι ἐθελῆσαι μάλλον ἢ ζῶν πειραθῆναι,
οὐ μείον ἢ καὶ Ἀχιλλεῖα δοκῶ ἂν ἐλέσθαι προαποθανεῖν
Πατρόκλου μάλλον ἢ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τιμωρὸν γε-
νέσθαι.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ἦν δέ τι καὶ ὑποπτον αὐτῷ ἐς τοὺς Χαλδαίους, ὥς
οὐ κατὰ μαντείαν τι μάλλον ἢ ἐς ὠφέλειαν τὴν αὐτῶν
φέρει αὐτοῖς ἡ κώλυσις τῆς Ἀλεξάνδρου ἐς Βαβυλῶνα ἐν
τῷ τότε ἐλάσεως. Ὁ γὰρ τοῦ Βήλου νεὸς ἐν μέσῃ τῇ
πόλει ἦν τῶν Βαβυλωνίων, μεγέθει τε μέγιστος καὶ ἐκ
πλίνθου ὁπτιῆς ἐν ἀσφάλτῳ ἑρμοσμένης. (2) Τοῦτον
τὸν νεὸν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ τὰ Βαβυλωνίων,
Ξέρξης κατέσκαψεν, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὀπίσω ἀπε-
νόστησεν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐν νῶ εἶχεν ἀνοικοδομεῖν, οἱ
μὲν λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τοῖς θεμελίοις τοῖς πρόσθεν, καὶ
τοῦτου ἕνεκα τὸν γοῦν ἐκφέρειν ἐκέλευε τοὺς Βαβυλω-
νίους· οἱ δὲ, ὅτι καὶ μείζονα ἔτι τοῦ πάλαι ὄντος. (3)
Ἐπεὶ δὲ ἀποστάνας αὐτοῦ μαλθακῶς ἀντήψαντο τοῦ
ἔργου οἷς ταῦτα ἐπετέτραπτο, ὁ δὲ τῇ στρατιᾷ πάσῃ
ἐπενόει τὸ ἔργον ἐργάσασθαι. Εἶναι δὲ τῷ θεῷ τῷ Βήλῳ
πολλὴν μὲν τὴν γῶραν ἀνειμένην ἐκ τῶν Ἀσσυρίων
βασιλείων, πολλὴν δὲ χρυσόν. (4) Καὶ ἀπὸ τοῦ πάλαι
μὲν τὸν νεὸν ἐπισκευάζεσθαι καὶ τὰς θυσίας τῷ θεῷ
θύεσθαι· τότε δὲ τοὺς Χαλδαίους τὰ τοῦ θεοῦ νέμεσθαι,
οὐκ ὄντος ἐς ὃ τι ἀναλωθήσεται τὰ περιγινόμενα. Τού-
των δὲ εἵνεκα ὑποπτοὶ Ἀλεξάνδρῳ ἦσαν οὐκ ἐθέλιν πα-
ρελθεῖν εἰς Βαβυλῶνα Ἀλεξάνδρον, ὥς μὴ δι' ὀλίγου
τὸν νεὸν ἐπιτελεσθέντα ἀφελέσθαι αὐτοὺς τὰς ἐκ τῶν
χρημάτων ὠφελείας. (5) Ὅμως δὲ τὰ γε τῆς ἐπιστροφῆς
τῆς κατὰ τὴν εἰσόδον τὴν ἐς τὴν πόλιν ἐθελῆσαι αὐτοῖς
πεισθῆναι λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τῇ πρώτῃ μὲν παρὰ
τὸν ποταμὸν τὸν Εὐφράτην καταστρατοπεδεῦσαι, ἐς δὲ
τὴν ὑστεραίαν ἐν δεξιᾷ ἔχοντα τὸν ποταμὸν παρ' αὐ-
τὸν πορεύεσθαι, ἐθέλοντα ὑπερβάλλειν τῆς πόλεως τὸ
μέρος τὸ ἐς δυσμὰς τετραμμένον, ὥς ταύτῃ ἐπιστρέ-
ψαντα πρὸς ἑω ἄγειν. (6) Ἀλλὰ οὐ γὰρ δυνήθηναι ὑπὸ
δυσχωρίας οὕτως ἐλάσαι ξὺν τῇ στρατιᾷ, ὅτι τὰ ἀπὸ
δυσμῶν τῆς πόλεως εἰσιόντι, εἰ ταύτῃ πρὸς ἑω ἐπέστρε-
φεν, ἐλώδη τε καὶ τεναγώδη ἦν. Καὶ οὕτω καὶ ἐκόντα
καὶ ἄκοντα ἀπειθῆσαι τῷ θεῷ.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Ἐπεὶ καὶ τοιούδε τινὰ λόγον Ἀριστόβουλος ἀναγί-
45 γραφεν· Ἀπολλόδορον τὸν Ἀμφιπολίτην τῶν ἐταίρων
τῶν Ἀλεξάνδρου, στρατηγὸν τῆς στρατιᾶς ἦν παρὰ

spectaret, neque prius quemquam mortalium felicem judi-
caret. (8) Quandoquidem et Hephæstionis obitus non exigui
infortunii loco Alexandro accidisse videtur, quem mea sen-
tentia prævenire ipse quam vivus experiri maluisset : non
secus atque Achilli jucundius fuisset Patrocli mortem sua
ipsius morte antevertisse, quam necis ejus ultor relinqui.

CAP. XVII.

Inciderat autem Alexandro suspicio quædam de Chal-
dæis, quod se non tam oraculi quam privatæ ipsorum uti-
litatis causa per id tempus ab ingressu Babylonis deterre-
rent. Nam Beli templum in media Babyloniorum urbe situm
erat, magnitudine præclarum, atque ex laterculo cocili,
bitumine interlito, coagmentatum. (2) Quod templum, quem
admodum et cætera Babyloniorum loca sacra Xerxes sub-
verterat, quum ex Græcia reverteretur. Alexander vero
in animo habebat templum instaurare, atque, ut quidam
scribunt, e veteribus fundamentis exædificare : eamque ob
causam rudera exportare Babylonios jusserat : ut vero alii,
augustius quam antea fuerat efficere statuerat. (3) Quum-
que ipso absente segnius quam vellet operi instarent, ipse
cum universo exercitu opus aggredi cogitabat. Erat autem
Belo multum agri ab Assyrii regibus consecratum, multam
etiam aurum : (4) Et ex eo olim quidem templum reficie-
batur et sacrificia deo offerenda comparabantur ; tunc vero
quum in nullos usus conferrentur annui redditus, Chaldæis
id omne quod Belo sacrum erat cedebat. Quamobrem sus-
picari cœpit Alexander nolle eos ipsum Babylonem ingredi,
ne parvo temporis spatio exædificato templo ipsi tantis pecu-
niarum commodis privarentur. (5) Aristobulus tamen auctor
est, Alexandrum Chaldæorum consilio de circumagendo
itinere in urbem acquiescere voluisse, ac primo quidem die
ad Euphratem fluvium castra posuisse : postridie vero quum
flumen ei ad dextram esset, juxta ipsum processisse, cupien-
tem prætergredi eam urbis partem quæ occasum spectabat.
ut inde orientem versus se converteret : (6) sed ob diffi-
cultatem locorum ita cum exercitu ingredi non potuisse :
quod nimirum quum ab occidentali urbis parte in orienta-
lem sese convertere vellet, paludosis limosisque locis impe-
diretur : atque ita partim volentem partim nolentem Beli
oraculo non paruisse.

CAP. XVIII.

Porro Aristobulus aliud quippiam hujuscemodi narrat :
Apollodorum Amphipolitam, ex amicis Alexandri, præ-
torem exercitus quem Alexander Mazæo Babyloniorum sa-

Μαζαίῳ τῷ Βαβυλῶνος σατράπῃ ἀπέλιπεν Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ συνέμιξεν ἐπανιώντι αὐτῷ ἐξ Ἰνδοῦν, ὁρῶντα κυρτῶς τιμωρούμενον τοὺς σατράπας ὅσοι ἐπ' ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ χώρᾳ τεταγμένοι ἦσαν, ἐπιστεῖλαι Πειθαγόρᾳ τῷ ἀδελφῷ, μάντιν γὰρ εἶναι τὸν Πειθαγόραν τῆς ἀπὸ σπλάγγων μαντείας, μαντεύσασθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τῆς σωτηρίας. (2) Ἀντεπιστεῖλαι δὲ αὐτῷ Πειθαγόραν πυνθανόμενον τίνα μάλιστα φοβούμενος χρήσασθαι ἐθέλοι τῇ μαντείᾳ. Τὸν δὲ γράψαι αὐθις ὅτι τὸν τε βασιλέα αὐτὸν καὶ Ἡφαιστίωνα. Θύεσθαι δὲ τὸν Πειθαγόραν πρῶτα μὲν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίῳ· ὥς δὲ ἐπὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἱερείου ὁ λοβὸς ἀφανὴς ἦν, οὕτω δὲ ἱγγραψάντα καὶ κατασημηνάμενον τὸ γραμματίον πέμψαι παρὰ τὸν Ἀπολλόδωρον ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἑκδάτανα, δηλοῦντα μὴδὲν τι δεδιέναι Ἡφαιστίωνα· ἔσεσθαι γὰρ αὐτοῖς ὀλίγου χρόνου ἐκποδόν. (3) Καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν λέγει Ἀριστόβουλος κομίσασθαι Ἀπολλόδωρον μὲν πρόσθεν ἡμέρᾳ ἣ τελευτῇσαι Ἡφαιστίωνα. Αὐθις δὲ θύεσθαι τὸν Πειθαγόραν ἐπὶ τῷ Ἀλέξανδρῳ καὶ γενέσθαι καὶ ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ ἄλοβον τὸ ἥπαρ τοῦ ἱερείου. Καὶ Πειθαγόραν τὰ αὐτὰ καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γράψαι Ἀπολλοδώρῳ. Ἀπολλόδωρον δὲ οὐ κατασωπῆσαι, ἀλλὰ φράσαι γὰρ πρὸς Ἀλέξανδρον τὰ ἐπισταλμένα, ὥς εὖνοιαν μᾶλλον τι ἐπιδειξόμενον τῷ βασιλεῖ, εἰ φυλάττεσθαι παραινέσεις μὴ τις αὐτῷ κίνδυνος ἐν τῷ τότε ξυμπέσοι. (4) Καὶ Ἀπολλόδωρον τε λέγει ὅτι Ἀλέξανδρος ἐπήνεσε καὶ τὸν Πειθαγόραν, ἐπειδὴ παρῆλθεν εἰς Βαβυλῶνα, ἤρετο δ' του γενομένου αὐτῷ σημείου ταῦτα ἐπέστειλε πρὸς τὸν ἀδελφόν· τὸν δὲ εἰπεῖν ὅτι ἄλοβόν οἱ τὸ ἥπαρ ἐγένετο τοῦ ἱερείου· ἱερομένου δὲ ὅ τι νοῶι τὸ σημεῖον μέγα εἰπεῖν αἰναι χαλεπόν. Ἀλέξανδρον δὲ τοσούτου δεῖσθαι χαλεπῆναι τῷ Πειθαγόρᾳ, ὥς καὶ δι' ἐπιμελείας ἔχειν αὐτὸν πλείονος, ὅτι ἀδόλως τὴν ἀλήθειάν οἱ ἔφρασε. (5) Ταῦτα αὐτὸς Ἀριστόβουλος λέγει παρὰ Πειθαγόρου ποδίσθαι· καὶ Περδίκκᾳ δὲ μαντεύσασθαι αὐτὸν λέγει καὶ Ἀντίγονῳ χρόνῳ ὕστερον· καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἑμφοῖν γενομένου Περδίκχαν τε ἐπὶ Πτολεμαῖον στρατεύσαντα ἀποθανεῖν καὶ Ἀντίγονον ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Σέλευκον καὶ Λυσίμαχον τῇ ἐν Ἰψῷ γενομένη. (6) Καὶ μὲν δὴ καὶ ὑπὲρ Καλάνου τοῦ σοφιστοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ποῖός τις ἀναγέγραπται λόγος, ὅποτε ἐπὶ τὴν πυρὰν ἥ ἀποθανούμενος, τότε τοὺς μὲν ἄλλους ἐταίρους ἀσπάσθαι αὐτόν, Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐκ ἐθέλῃσαι προσελθεῖν ἀπασιόμενον, ἀλλὰ φάναι γὰρ ὅτι ἐν Βαβυλῶνι αὐτῷ ἐννυχίῳ ἀσπάζεται. Καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἐν μὲν τῷ τότε ἀμεληθῆναι· ὕστερον δὲ, ἐπειδὴ ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι Ἀλέξανδρος, ἐς μνήμην ἔλθειν τῶν ἀκουσάντων, ὅτι ἐπὶ τῇ τελευτῇ αὐτοῦ τῇ Ἀλεξάνδρου ἐθειάσθη.

trapae reliquerat, quum ad Alexandrum ex Indis reversum convenisset, vidissetque eum in satrapas qui aliis atque aliis provinciis praefuerant, severius animadvertentem, Pithagorae fratri suo scripsisse (vatem enim fuisse Pithagoram ex eorum genere qui exta consulunt) et de salute sua eum consuluisse : (2) Pithagoram ejus literis respondisse, rogasseque cujus potissimum metu vaticiniq. uti vellet : qui quum respondisset, se ab Alexandro et Hephæstione sibi metuere, Pithagoram primum pro Hephæstione exta inspexisse. Quumque jecinori fibrae deessent, literas rursum scripsisse, easque obsignatas ad Apollodorum ex Babylone in Ecbatana misisse, quibus monebat ne quicquam ab Hephæstione metueret. Propediem enim e vivis sublatum iri. (3) Quam quidem epistolam ait Aristobulus Apollodorum accepisse pridie quam Hephæstio exiret e vita. Tum Pithagoram quum rursus pro Alexandro exta consuluisse, fibrasque etiam pro Alexandro jecinori deesse reperisset, idem fratri suo de Alexandro scripsisse. Apollodorum vero id non subticuisse, sed Alexandro quæ acceperat indicasse, ut benevolo erga regem animo esse videretur, monens ut imminens periculum caveret. (4) Atque Alexandrum quidem Apollodorum collaudasse narrat : quumque Babylonem venisset, percontatum esse Pithagoram quo signo edoctus fratri suo talia de se scripsisset : qui quum respondisset, quod hostiae jecinora absque fibris inventa essent, Alexandrum rursus interrogasse quid hoc portenderet : et Pithagoram, magnum malum portendi dixisse. Alexandrum vero tantum abfuisse ut Pithagorae succensuerit, ut eum deinceps cariores habuerit, quod citra dolum simpliciter ei rem ipsam dixisset. (5) Hæc Aristobulus se a Pithagora audisse testatur : ac postea Perdiccæ atque Antigono eundem vaticinatum esse. Eodemque utrique prodigio edito Perdiccam adversus Ptolemæum bellantem mortuum esse : Antigonom vero in pugna adversus Seleucum et Lysimachum ad Ipsum commissa. (6) Atqui de Calano sophista Indo etiam hujuscemodi quippiam scriptum est. Quum moriturus ad rogam iret, reliquos quidem amicos osculatum fuisse : ad Alexandrum vero deosculandi illum causa accedere noluisse, sed dixisse Babylone se illum reperiturum ibique osculum daturum esse. Quæ quidem verba tum temporis neglecta parumque animadversa fuisse : postea vero mortuo Babylone Alexandro memoria repetita Alexandri mortem vaticinatum fuisse compererunt.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Παρελθόντι δ' αὐτῷ ἐς Βαβυλῶνα πρεσβεῖαι παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐνέτυχον, ὑπὲρ δ' τῶν μὲν ἑκαστοὶ πρεσβευόμενοι οὐκ ἀναγέγραπται· δοκεῖν δ' ἔμοιγε αἱ πολλαὶ στεφανούντων τε αὐτὸν ἦσαν καὶ ἐπαινούντων ἐπὶ ταῖς νίκαις ταῖς τε ἁλλαῖς καὶ μάλιστα ταῖς Ἰνδικαῖς, καὶ ὅτι σῶος ἐξ Ἰνδῶν ἐπανήκει χαίρειν φασκόντων. Καὶ τούτους δεξιωσάμενός τε καὶ τὰ εἰκότα τιμήσας ἀποπέμψαι ὅπως λέγεται. (2) Ὅσους δὲ ἀνδριάντας ἢ δσα ἀγάλματα ἢ εἰ δὴ τι ἄλλο ἀνάθημα ἐκ τῆς Ἑλλάδος Ξέρξης ἀνεκόμισεν ἐς Βαβυλῶνα ἢ ἐς Πασαργάδας ἢ ἐς Σούσα ἢ ὅπῃ ἄλλῃ τῆς Ἀσίας, ταῦτα δοῦναι ἄγειν τοῖς πρέσβεσι, καὶ τὰς Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας τὰς χαλκᾶς οὕτω λέγεται ἀπενεχθῆναι ὁπίσω ἐς Ἀθήνας καὶ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Κελκαίας τὸ ἔδος.

3. Κατέλαβε δὲ ἐν Βαβυλῶνι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τὸ ναυτικόν, τὸ μὲν κατὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἀναπεπλευκὸς ἀπὸ θαλάσσης τῆς Περσικῆς, ὃ τι περ σὺν Νεάρχῳ ἦν· τὸ δὲ ἐκ Φοινίκης ἀνακεκομίσμενον, πεντήρεις μὲν δύο τῶν ἐκ Φοινίκων, τετρήρεις δὲ τρεῖς, τριήρεις δὲ δύοδεκα, τριακοντόρους δὲ ἐς τριάκοντα· ταύτας ξυνημθείσας κομισθῆναι ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐκ Φοινίκης ἐς Θάψακον πόλιν, ἐκεῖ δὲ ξυμνηχθείσας αὐθις καταπλεῦσαι ἐς Βαβυλῶνα. (4) Λέγει δὲ ὅτι καὶ ἄλλος αὐτῷ ἐναυπηγεῖτο στόλος τέμνοντι τὰς κυπαρίσσους τὰς ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ· τούτων γὰρ μόνων τῶν δένδρων εὐπορίαν εἶναι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀσσυρίων, τῶν δὲ ἄλλων δσα ἐς ναυπηγίαν ἀπόρων ἔχειν τὴν γῆν ταύτην· πληρώματα δὲ ἐς τὰς ναῦς καὶ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας πορφυρέων τε πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἐργάται τῆς θαλάσσης ἀπῆχθαι αὐτῷ ἐκ Φοινίκης τε καὶ τῆς ἄλλης παραλίας· λιμένα τε ὅτι πρὸς Βαβυλῶνι ἐποίει ὀρυκτὸν ὅσῃ γυλίας ναυσὶ μακραις ὄρμον εἶναι καὶ νεωσοίκους ἐπὶ τοῦ λιμένος. (5) Καὶ Μίχκαλος δὲ Κλαζομένιος μετὰ πεντακοσίων ταλάντων ἐπὶ Φοινίκης τε καὶ Συρίας ἐστέλλετο, τοὺς μὲν μισθῶ πείσων, τοὺς δὲ καὶ ὠνησόμενος ὅσοι θαλάττιοι ἄνθρωποι. Τὴν τε γὰρ παραλίαν τὴν πρὸς τῷ κόλῳ τῷ Περσικῷ κατοικίζεῖν ἐπενόει καὶ τὰς νήσους τὰς αὐτῇ. Ἐδόκει γὰρ αὐτῷ οὐ μείον ἂν Φοινίκης εὐδαίμων ἢ χώρα αὕτη γενέσθαι. (6) Ἦν δὲ αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ ἢ παρασκευὴ ὡς ἐπὶ Ἀραβας τοὺς πολλούς, πρόφασιν μὲν, ὅτι μόνον τῶν ταύτῃ βρυχάρων οὔτε πρεσβεῖαν ἀπέστειλαν οὔτε τι ἄλλο ἐπιεικὲς ἢ ἐπὶ τιμῇ ἐπέπρακτο Ἀραβῶν ἐς αὐτόν· τὸ δὲ ἄληθές, ὥς γέ μοι δοκεῖ, ἀπληστος ἦν τοῦ κτᾶσθαι τι ἀεὶ Ἀλέξανδρος.

ΚΕΦ. Κ'.

Λόγος δὲ κατέχει ὅτι ἤκουεν Ἀραβας δύο μόνον τιμᾶν θεούς, τὸν Οὐρανὸν τε καὶ τὸν Διόνυσον, τὸν μὲν Οὐρανὸν τε αὐτὸν ὁρῶμενον καὶ τὰ ἄστρα ἐν οἷ

CAP. XIX.

Alexandro Babylonem ingresso legationes obviam venerunt. Quibus vero de rebus si fuerint non constat. Mea vero sententia, plerique clabant ut eum coronarent, utque cum ob alitum ob Indicas ei congratularentur, laetitiamque ob felicem ex Indis reditum testarentur. Quos maniter exceptos debitisque honoribus ornatos misisse dicitur. (2) Quotquot autem clarorum statuas aut deorum simulacra aut aliud quidvis cratum Xerxes Babylonem vel Pasargadas vel in quamvis aliam Asiae partem ex Graecia delegatis reportanda dedit. Atque ita Harmodii tonis aeneas statuas Athenas remisisse dicitur Dianae Celcae simulacrum.

3. Recepit autem apud Babylonios, ut Aristodemus classem navalem, quae partim per Euphratem Persico mari subvecta erat, Nearchus duce, Phoenicia appulerat; Phoenicum quidem quod duas, quadriremes tres, triremes XII, triginta reves XXX. Haec in partes dissectae ex Phoenicia ad in Thapsacum urbem vectae sunt, ibique reginatae Babylonem navigarunt. (4) Dicit idem aliam quoque classem construxisse caesis in Babylonia. Harum enim arborum tantummodo copiam esse, reliquarum quae conficiendis navibus sint inopia laborare. Supplementa etiam in navibus ministeria, et purpuras piscantium aliorumque operariorum multitudinem ex Phoenicia atque maritima ora ad eum venisse. Portum praeterea Babylonios effodi curavit, qui mille naves oblonga navalia etiam portui adjunxit. (5) Misitque Micromenium cum quingentis talentis in Phoeniciam qui quoscunque maritimos posset mercede condere vero etiam emeret. Siquidem in maritimam Persiam ejusque insulas colonias deducere statuerat. Opulenta sibi ea regio atque Phoenicia fore videbat. Classem vero in Arabas populosam gentem par causa quod soli ex barbaris illius regionis neque ad eum misissent, neque quidquam officii aut detulissent: sed revera, ut mihi quidem videtur, eum conquirendi ditiones satietas capiebat.

CAP. XX.

Fama autem tenuit, id causae fuisse quod Arabas duos tantum deos colere, Caelum scilicet. Caelum quidem, quod et ipsum conspic

χοντα τὰ τε ἄλλα καὶ τὸν ἥλιον, ἀφ' οὗτου μεγίστη καὶ παντοτάτη ὥφελεια ἐς πάντα ἔχει τὰ ἀνθρώπινα· Διό-
 κωσον δὲ κατὰ ὁρᾶν τῆς ἐς Ἰνδοὺς στρατιᾶς. Οὐκ-
 ωον ἀπαξιοῦν καὶ αὐτὸν τρίτον ἂν νομισθῆναι πρὸς
 Ἀράβων θεόν, οὐ φαυλότερα ἔργα Διονύσου ἀποδείξά-
 μενον, εἴπερ οὖν καὶ Ἀράβων κρατήσας, ἐπιτρέψειεν
 αὐτοῖς, καθάπερ Ἰνδοῖς, πολιτεύειν κατὰ τὰ σφῶν νό-
 μιμα. (2) Τῆς τε χώρας ἡ εὐδαιμονία ὑπεκρίνει αὐτόν,
 ὅτι ἔχουσιν ἐκ μὲν τῶν λιμνῶν τὴν κασίαν γίνεσθαι
 αὐτοῖς, ἀπὸ δὲ τῶν δένδρων τὴν σμύρναν τε καὶ τὸν λι-
 βαντόν, ἐκ δὲ τῶν θαμνίσκων τὸ κινάμωμον τέμνεσθαι,
 οἱ λιμῶνες δὲ ὅτι νάρδον αὐτόματοι ἐκφέρουσι· τό τε
 μέγιστος τῆς χώρας, ὅτι οὐκ ἐλάττων ἢ παράλιος τῆς
 Ἀραβίας ἢ περὶ ἡ τῆς Ἰνδικῆς αὐτῇ ἐξηγγέλλετο, καὶ
 νῆσος αὐτῇ προσκείμεται πολλαί, καὶ λιμένες πανταχοῦ
 τῆς χώρας ἐνεῖναι, οἷοι παρασχέιν μὲν ὁρμους τῇ ναυ-
 τικῇ, παρασχέιν δὲ καὶ πόλεις ἐνοικισθῆναι καὶ ταύτας
 γινώσκει εὐδαιμόνας.

1. Δύο δὲ νῆσοι κατὰ τὸ στόμα τοῦ Εὐφράτου πε-
 2. λέγεται ἐξηγγέλλοντο αὐτῇ, ἡ μὲν πρώτη οὐ πρόσω τῶν
 ἐκβολῶν τοῦ Εὐφράτου, ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους
 ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ τε καὶ τοῦ στόματος τοῦ
 ποταμοῦ, μικροτέρα δὲ αὕτη καὶ θαλασσα ὕλη παντοία·
 εἶναι δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος, καὶ τοὺς οἰκί-
 3. τας αὐτοῦ ἀμφὶ τὸ ἱερὸν τὰ τῆς διαίτης ποιεῖσθαι·
 (4) νέμισθαι τε αὐτὴν αἰεῖς τε ἀγρίαις καὶ ἐλάφοις, καὶ
 ταύτας ἀνέσθαι ἀφ' αὐτοῦ τῇ Ἀρτέμιδι, οὐδὲ εἶναι θέ-
 4. μες θήραν ποιεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν ὅτι μὴ θύσαι τινα τῇ
 θεῇ ὀφείλοντα· ἐπὶ τῷδε θηρᾶν μόνον· ἐπὶ τῷδε γὰρ
 5. οὐδε εἶναι ἀθέμιτον. Καὶ ταύτην τὴν νῆσον λέγει Ἀρι-
 στίβουλος ὅτι Ἰκαρον ἐκέλευσε καλεῖσθαι Ἀλέξανδρος
 ἐπὶ τῆς νήσου τῆς Ἰκάρου τῆς ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ, (6)
 ἐς ἣν τὰ Ἰκαρον τὸν Δαιδάλυο τακέντος τοῦ κηροῦ ὅτι
 6. πρὸς τὸ πτερὰ πεσεῖν ὁ λόγος κατέχει, ὅτι οὐ
 7. κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρὸς πρὸς τῇ γῇ ἐφέρετο, ἀλλὰ
 μετώμας γὰρ ὑπὸ ἀνοίας πετόμενος παρέσχε τῷ ἡλίῳ
 8. θάλασσαν τε καὶ ἀνεῖναι τὸν κηρόν, καὶ ἀπὸ ἑαυτοῦ τὸν
 Ἰκαρον τῇ τε νήσῳ καὶ τῷ πελάγει τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκα-
 9. τέλει τὴν μὲν Ἰκαρον καλεῖσθαι, τὸ δὲ Ἰκάριον. (6)
 10. Ἡ δὲ ἑτέρα νῆσος ἀπέχει μὲν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Εὐ-
 φράτου ἐλέγετο ὅσον πλοῦν ἡμέρας καὶ νυκτὸς κατ' οὐρον
 11. ἰσότητι νηλ· Τύλος δὲ αὕτη εἶναι ὀνομα· μεγάλη δὲ εἶναι
 καὶ οὕτε τραχεῖα ἢ πολλή οὕτε ὑλώδης, ἀλλ' οἷα καρ-
 12. πὸς τε ἡμέρους ἐκφέρειν καὶ πάντα ὥραϊα.

1. Ταῦτ' ἀπηγγέλλθη Ἀλέξανδρῳ τὰ μὲν πρὸς Ἀρ-
 χίου. 2. ὅς ἐν τριακοντόρῳ ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ κατασκοπῇ
 τοῦ πελάγους τοῦ ὡς ἐπὶ τοὺς Ἀραβας μέχρι μὲν τῆς
 νήσου τῆς Τύλου ἦλθεν, τὸ πρόσω δὲ οὐκέτι περαιωθῆ-
 3. ναι ἐπαμνησεν· Ἀνδροσθένης δὲ ἐν ἄλλῃ τριακοντόρῳ
 4. σταδίαις καὶ τῆς χερρόνησου τι τῶν Ἀράβων παρέ-
 5. στελεσε· μακροτάτω δὲ τῶν ἐκπεμφθέντων προῦχώρη-
 6. σεν Ἰβρων ὁ Σολεὺς ὁ κυβερνήτης, λαβὼν καὶ οὗτος
 7. πρὸς Ἀλέξανδρου τριακόντορον. (8) Ἦν μὲν γὰρ αὐτῷ
 8. πρὸς τὴν ἀναγινώσκουσαν περιπλεῦσαι τὴν χερρόνησον τὴν Ἀρά-

se contineret sidera tum alia tum solem, a quo quamplu-
 rima manifestissimaque ad omnes humanos usus commoda
 manarent : Bacchum vero ob famam ducti in Indos exer-
 citus. Quapropter non indignum censebat se, qui pro
 tertio deo apud Arabes haberetur (quippe qui rebus gestis
 Baccho nequaquam inferior esset), siquidem devictis Ara-
 bibus suis legibus vivendi potestatem, ut Indis, faceret.
 (2) Invitabat eum praeterea opulentia regionis, quum au-
 disset casiam palustribus locis apud eos nasci, ex arboribus
 myrrham et thura legi : ex fruticibus cinamomum rescindi :
 prata sua sponte nardum gignere. Quodque ad magnitu-
 dinem regionis attinet, Arabiam maritimam India minorem
 non esse acceperat, multasque ei insulas adjacere : frequen-
 tes praeterea portus esse, qui et stationes receptui classis
 idoneas praebeant et urbes ad habitandum commodas opu-
 lentasque.

3. Duae vero insulae in mari sitae ad Euphratis ostia nun-
 tiabantur : quarum altera non procul inde ubi Euphrates in
 mare exit, cxx stadiis a littore fluviiue faucibus distabat.
 Atque hanc quidem minorem et sylvis densam esse, ac
 Dianae templum habere : atque ipsos indigenas templi mi-
 nisteriis fungi : (4) et capras feras et cervos eam pascere, ea-
 que animalia Dianae sacra relinqui, neque fas esse ea ca-
 pere, nisi ad sacrificium deae faciendum. In hunc enim
 usum occidi nefas non esse. Hanc insulam ait Aristobulus
 Icarum ab Alexandro vocari jussam, ab insula Icaro in
 Aegeo mari sita, (5) in quam Icarum, Daedali filium, li-
 quata cera qua alas sibi affixerat procidisse aiunt, quod
 non, prout pater ei imperarat, vicinus terrae volasset, sed
 stolide sublimem aeris regionem petens, liquata a solis ra-
 diis cera, nomen insulae et mari a suo nomine dedisset ;
 illam enim Icarum, mare vero Icarium dictum fuisse. (6)
 Altera insula ab Euphratis ostio unius diei ac noctis navi-
 gatione distare dicitur, secundo vento puppim afflante. Ty-
 lus insulae nomen est. Quae et magna, neque omnino
 aspera silvosaque est, sed mitibus maturisque fructibus
 gignendis idonea.

7. Haec per Archiam Alexandro nuntiata sunt : qui cum
 nave triginta remorum ad explorandam navigationem in
 Arabiam emissus ad Tylum insulam usque pervenit : ulte-
 rius procedere non ausus. Androstheneis vero cum alia
 nave xxx remorum missus, etiam aliquam chersonesi Ara-
 bium partem praeterlegit. Omnium autem qui emissi sunt
 longissime processit Hieron Solensis, gubernator, (8) cui data
 nave xxx remorum mandarat Alexander ut universam
 Arabiae chersonesum circumnavigaret, donec ad Arabicum

ὅων πᾶσαν ἔσπε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν πρὸς Αἰγύπτῳ τὸν Ἀράβιον τὸν καθ' Ἡρώων πόλιν· οὐ μὴν ἐτόλμησέ γε τὸ πρὸς αὐτὸν ἔλθεῖν, καίτοι ἐπὶ τὸ πολὺ παραπλεύσας τὴν Ἀράβων γῆν· ἀλλ' ἀναστρέψας γὰρ παρ' Ἀλεξάνδρον ἐξήγγειλε τὸ μέγεθός τε τῆς χερσονήσου θαυμαστόν τι εἶναι καὶ ὅσον οὐ πολὺ ἀποδέον τῆς Ἰνδῶν γῆς, ἄκραν τε ἀνέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς μεγάλης θαλάσσης· (9) ἣν δὲ καὶ τοὺς ξὺν Νεάρχῳ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς πλέοντας, πρὶν ἐπι- κάμψαι ἐς τὸν κόλπον τὸν Περσικόν, οὐ πόρρω ἀνατεί- νουσιν ἰδεῖν τε καὶ παρ' ὀλίγον ἔλθεῖν διαβαλεῖν ἐς αὐ- τήν, καὶ Ὀνησικρίτῳ τῷ κυβερνήτῃ ταύτῃ δοκοῦν· ἀλλὰ Νεάρχος λέγει ὅτι αὐτὸς διεκώλυσεν, ὥς ἐκπερι- πλεύσας τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν ἔχοι ἀπαγγεῖλαι Ἀλεξάνδρῳ ἔφ' ὅστισι πρὸς αὐτοῦ ἐστάλη· (10) οὐ γάρ 15 ἐπὶ τῷ πλεῖσται τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστάλθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καταμαθεῖν τὴν χώραν τὴν προσεχῇ τῇ θα- λάσσῃ καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἀνθρώπους, ὄρμους τε ἐν αὐτῇ καὶ ὕδατα καὶ τὰ νόμια τῶν ἀνδρῶν καὶ εἴ- τις ἀγαθὴ καρποὺς ἐκφέρειν ἢ εἰ τις κακὴ· καὶ οὖν καὶ 20 τοῦτο αἴτιον γενέσθαι ἀποσωθῆναι Ἀλεξάνδρου τὸν στρα- τὸν· οὐ γὰρ ἂν σωθῆναι πλεύσαντας ὑπὲρ τῆς Ἀραβίας τὰ ἔρημα, ἔφ' ὅτῳ δ' Ἰέρων ἐπιστρέψαι ὀπίσω λέγεται.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ἐν δ' αὖτῳ ἐναυπηγοῦντο μὲν αἱ τριήρεις, ὁ λι- μὴν δὲ πρὸς Βαβυλῶνι ὠρύσσετο, ἐκπλεῖ ἐκ Βαβυ- λῶνος κατὰ τὸν Εὐφράτην ὡς ἐπὶ τὸν Παλλακόπαν [χα- λούμενον] ποταμόν. Ἀπέχει δὲ οὗτος τῆς Βαβυλῶνος σταδίων ὅσον ὀκτακοσίους, καὶ ἔστι διώρυξ αὐτῇ δὲ Παλλακόπας ἐκ τοῦ Εὐφράτου, οὐχὶ δὲ ἐκ πηγῶν τις ἀνίσχων ποταμός. (1) Ὁ γὰρ Εὐφράτης ποταμὸς βέων 30 ἐκ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν χειμῶνος μὲν ὥρα προχωρεῖ κατὰ τὰς ὄχθας, οἷα δὲ οὐ πολλοῦ ὄντος αὐτῷ τοῦ ὕδατος· ἥρος δὲ ὑποβαίνοντος καὶ πολὺ δὴ μάλιστα ὑπὸ τροπᾶς ἄστινας τοῦ θέρους ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει μέγας τε ἐπέρχε- ται καὶ υπερβάλλει ὑπὲρ τὰς ὄχθας ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσ- 35 συρίαν. (2) Τηνικαῦτα γὰρ αἱ χιόνες αἱ ἐπὶ τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἀρμενίοις κατατηκόμεναι αὐξοῦσιν αὐτῷ τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα, ὅτι δὲ ἐπιπολὴς ἐστὶν αὐτῷ καὶ ὑψηλὸς ὁ ῥοῦς, υπερβάλλει ἐς τὴν χώραν, εἰ μὴ τις ἀναστομώσας αὐτὸν κατὰ τὸν Παλλακόπαν ἐς τὰ ἔλη τε ἐκτρέψει καὶ τὰς λί- 40 μνας, αἱ δὲ ἀρχόμεναι ἀπὸ ταύτης τῆς διώρυχος ἔσπε ἐπὶ τὴν ξυνεχῇ τῇ τῶν Ἀράβων γῇ καὶ ἔνθεν μὲν ἐς τέναγος ἐπὶ πολὺ, ἐκ δὲ τοῦ ἐς θάλασσαν κατὰ πολλὰ τε καὶ ἀφα- νῇ στόματα ἐκδιδοῦσι. (3) Τετηχίας δὲ τῆς χιόνος ἀμφὶ Πλειάδων μάλιστα δύσιν ὀλίγος τε ὁ Εὐφράτης ῥεεῖ καὶ 45 οὐδὲν μεῖον τὸ πολὺ αὐτοῦ κατὰ τὸν Παλλακόπαν ἐκδι- δοῖ ἐς τὰς λίμνας. Εἰ δὲ τις μὴ ἀποφράξειε τὸν Παλ- λακόπαν αὐτῆς, ὥς κατὰ τὰς ὄχθας ἐκτραπὲν φέρεσθαι τὸ ὕδωρ κατὰ τὸν πόρον, ἐκένωσεν ἂν τὸν Εὐφράτην ἐς αὐτόν, ὥς μὴδ' ἐπάρδεσθαι ἀπ' αὐτοῦ τὴν Ἀσσυρίαν 50 γῆν. (4) Ἀλλ' ἀπεφράσσοντο γὰρ αἱ ἐς τὸν Παλλα-

σίμῳ Aegypto vicinum ad urbem Heroum pervenisset. Si neque is ulterius progredi ausus est, quum alioqui multa fere Arabum regionem praeternavigasset. Nam ad Alexan- drum reversus, ingentem chersonesi magnitudinem enun- tiavit, neque India multo minorem: ejusque promon- torium esse longe in Oceanum porrectum. (9) Quod et qui cum Nearcho ex India navigabant, priusquam in sinum Persicum flecterent, non procul abs se remotum viderant: parumque absfuerat quin eo appellerent. Ita enim Onesicrito gubernatori visum fuerat. At Nearchus scribit se id prohibuisse, ut enavigato per circuitum sinu Persico, et quorum gratia ab Alexandro missus erat renuntiare posset. (10) Neque enim ad navigandum Oceanum missum esse, sed ut regionem mari adjacentem cognosceret, et qui ho- mines ea loca inhabitarent, quique in ea portus et aquae essent, utque incolarum mores atque instituta exploraret: et quae terra bonos, quae malos fructus gignat. Quam qui- dem rem exercitui salutis fuisse asserit. Neque enim inco- lumes fuisse reversuros, si ultra desertam Arabiae oram na- vigassent. Qua de causa Hieron quoque retro cursum flexisse fertur.

CAP. XXI.

Interea vero dum triremes parantur portusque apud Babylonem effoditur, Alexander ad Pallacopam annuum per Euphratem devectus est. Distat is a Babylone stadiis ferme octo. Est vero canalis hic Pallacopas ex Eu- phrate fossus, nec vero ex fonte oriens fluvius. (1) Eu- phrates enim ex montibus Armeniis oriens hiemo tempore intra ripas labitur, utpote non multum aquae tra- hens: ineunte autem vere, multoque magis sub solstitium aetivum grandis exit, ripisque superatis Assyriorum cam- pos inundat. (2) Tunc enim nives in Armeniis montibus liquatæ aquas ejus mirum in modum augent. Atque ita in magnam altitudinem elatus circumjectam regionem obruat, nisi quis nonnihil diducens per Pallacopam in palu- des ac stagna eum exoneret. Quæ quidem paludes ab hoc alveo initio facto usque ad regionem Arabiae proximam et inde quidem longe per vadosa loca ac tandem per multos et occultos meatus in mare feruntur. (3) Resolutis verò nivibus, præcipue circa Vergiliarum occasum, Euphras minor labitur: at nihilominus magna ejus pars per Pallacopam in lacus derivatur. Nisi vero quis rursus Pallacopi alveum obstruat, ita ut juxta ripas repulsa manet aqua per alveum, Euphratem sane in eum evacuet, adeo ut Assyriorum campi ab eo irrigari nequeant. (4) Quapropter Babyloniorum satrapa magno labore Euphratis in Pall-

κόπαν τοῦ Εὐφράτου ἐκβολαὶ πρὸς τοῦ σατράπου τῆς Βαβυλωνίας πολλῶν πόνων, καίπερ οὐ χαλεπῶς ἀναπομούμεναι, ὅτι ἰλυώδης τε ἡ ταύτη γῆ καὶ πηλὸς ἡ πολλὰ αὐτῆς, οἷα δεχομένη τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ μὴ εὐμαρῇ τὴν ἀποστροφὴν αὐτοῦ παρέχειν· ἀλλὰ καὶ ἐς τρίτον μῆνα Ἀσσυρίων ἄνδρες ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἐν τῷδε τοῖς πόνων ζυνείχοντο.

6. Ταῦτα ἀπαγγελθέντα ἐπήγαγεν Ἀλέξανδρον ὠφελῆσαι τι τὴν χώραν τῶν Ἀσσυρίων. Ἐνθεν μὲν δὴ ἐς τὸν Παλλακόπαν ἐτρέπετο τοῦ Εὐφράτου ὁ ῥοῦς, ταύτῃ δὲ ἔγνω βεβαίως ἀποκλείσαι τὴν ἐκβολὴν· προσελθόντι δὲ ὅσον σταδίους τριάντα ὑπόπετρος ἡ γῆ ἱραίνετο, οἷα διακοπεῖσα, εἰ ζυναφῆς γένοιτο τῇ πάλαι ἑσάρῃ τῇ κατὰ τὸν Παλλακόπαν, οὐτ' ἂν διαχεῖσθαι παρέχειν τὸ ὕδωρ ὑπὸ στεγρότητος τῆς γῆς, τὴν τε ἐπιστροφὴν αὐτοῦ τῇ τεταγμένῃ ὥρᾳ μὴ χαλεπῶς γίνεσθαι. (7) Τούτων ἕνεκα ἐπὶ τε τὸν Παλλακόπαν ἔπλευσε καὶ κατ' αὐτὸν καταπλεῖ ἐς τὰς λίμνας ὡς ἐπὶ τὴν Ἀράβων γῆν. Ἐνθα χώρον τινα ἐν καλῶ ἰδὼν αὐτὸν ἐμφοδομήσας τε καὶ εἰείχισε, καὶ ἐν ταύτῃ κατέκειτο τῶν Ἑλλήνων τινὰς τῶν μισθοφόρων, ὅσοι τε ἐόντες καὶ ὅσοι ὑπὸ γῆρας ἢ κατὰ πῆρωσιν ἀπόλεμοι ἦσαν.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Αὐτὸς δὲ ὡς ἐξελέγξας δὴ τῶν Χαλδαίων τὴν μαντείαν, ὅτι οὐδὲν πεπονθὼς εἶη ἐν Βαβυλῶνι ἄχαρι, καίπερ ἐκεῖνοι ἐμαντεύσαντο, ἀλλ' ἔφθη γὰρ ἐλάσας τῷ Βαβυλωνίῳ πρὶν τι παθεῖν, ἀνέπλεε αὐτὸς κατὰ τὰς ἐκβολὰς, ἐν ἀριστεράῳ ἔχων τὴν Βαβυλῶνα· ἵνα δὴ καὶ ἐπληθῇ αὐτῷ μέρος τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὰ στενὰ ἑσάρᾳ ἡγεμόνος, πρὶν γε δὴ αὐτὸς πέμψας τὸν ἡγησόμενον ἐπαγγάγειν αὐτοὺς ἐς τὸν πόρον. (2) Λόγος δὲ λέγεται τοῖσδε. Τῶν βασιλέων τῶν Ἀσσυρίων τοὺς τεύχεα ἐν ταῖς λίμναις τε εἶναι τοὺς πολλοὺς καὶ ἐν τοῖς ὕδασι δεδομημένους. Ὡς δὲ ἔπλεε Ἀλέξανδρος κατὰ τὰς ἐκβολὰς, κυβερνᾶν γὰρ αὐτὸν λόγος τὴν τριήρη, πνέματος μεγάλου ἐμπεσόντος αὐτῷ ἐς τὴν καυσίαν καὶ τὸ διάδημα αὐτῇ συνεχόμενον, τὴν μὲν δὴ οἷα βαρυτέραν πεσὶν ἐς τὸ ὕδωρ, τὸ διάδημα δὲ ἀπενεχθὲν πρὸς τῆς πνέουσας σφελῆσαι ἐν καλάμῳ· τὸν κάλαμον δὲ τῶν ἐπιπνέοντων εἶναι τάρῃ τινὲ τῶν πάλαι βασιλέων. (3) Τούτῳ τε οὖν αὐτὸ πρὸ τῶν μελλόντων σημεῖναι καὶ ὅτι τῶν ναυτῶν ἐκνησάμενος ὡς ἐπὶ τὸ διάδημα ἐπλεῖν τοῦ κάλαμου αὐτὸ μετὰ χεῖρας μὲν οὐκ ἠνεγκεν, ὅτι νηχομένου ἂν αὐτοῦ ἐβρέχετο, περιθεὶς δὲ τῇ κεφαλῇ τῇ αὐτοῦ οὕτως διήνεγκε. (4) Καὶ οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἀναγραφάντων τὰ Ἀλεξάνδρου λέγουσιν ὅτι τάχα μὲν ἐδωρήσατο αὐτῷ Ἀλέξανδρος τῆς προθυμίας ἕνεκα, ἀποτεμεῖν δὲ [ἔτι] ἐκέλευσε τὴν κεφαλὴν, τῶν μάλιστα ταύτῃ ἐξηγησάμενων, μὴ περιθεῖν σώαν ἐκείνην τὴν κεφαλὴν ἥτις τὸ διάδημα ἐφόρῃσε τὸ βα-

copam exitus obstruit (quamvis non magna cum difficultate aperiantur), quod limosa iis in partibus terra et pleraque sit caenum, quippe quæ quum fluminis aqua perluatur, minime facilem aquæ retorsionem admittat : adeo ut ultra decem millia Assyriorum tres integros menses in hoc opere consumpserint.

6. Quæ Alexandro enarrata incitarunt eum ut aliquid in utilitatem Assyriæ meditaretur. Itaque qua in Pallacopam Euphratis fluxus derivatur, ejus exitum firmius obstruere instituit. Quumque ad stadia triginta progressus esset, petrosam terram reperit, quæ discissa si committeretur veteri fossæ Pallacopæ, non concessura esset diffundi aquam propter firmitatem soli, atque aversionem ejus certo tempore non difficulter fieri. (7) Idcirco Alexander per Pallacopam vectus, navigando per lacus descendit in Arabum regionem : ibi commodum quendam locum contemplatus, urbem ædificavit mœnibusque cinxit, et coloniam eo deduxit ex Græcis mercenariis voluntariis et qui aut senectute aut casu aliquo inepti bello facti erant.

CAP. XXII.

Ipse, quasi refutato sibi Chaldæorum oraculo, quod nihil adversi, quemadmodum vaticinati erant, evenisset; jam enim Babylone excesserat nullo infortunio accepto : fiducia plenus rursum per paludes navigat, Babylonem a sinistra habens. Quumque in iis angustiis pars classis inopia ducis erraret, misso duce qui viam monstraret, in alveum eos reduxit. (2) Hujuscemodi vero quiddam narrat : Multa esse Assyriorum regum sepulcra in iis paludibus ac stagnis exstructa. Quumque Alexander navigando pergeret (ipsum enim suæ triremis gubernatorem fuisse aiunt) obortum ingentem ventum causiam et diadema ei alligatum abrupuisse, atque illud quidem utpote gravius, in aquam procidisse : istud vero vento abreptum arundini ad monumentum quoddam veterum regum natæ adhæsisse. (3) Idque et ipsum futuri casus prodigium habitum, et nautam quendam enatasse, qui diadema ab arundine avelleret, idque receptum non manu gestasse, ne natans madefaceret, sed capiti impositum attulisse. (4) Atqui plerique eorum qui res Alexandri scripserunt eum diligentia suæ causa talento donatum ab Alexandro : deinde capite plecti jussum aiunt : vatibus monentibus, ne caput illud quod diadema regium gestasset, saluum relinqui

σίλειον· Ἀριστόβουλος δὲ τάλαντον μὲν ὅτι λαβεῖν λέγει αὐτόν, ἀλλὰ πληγὰς λαβεῖν τῆς περιθέσεως ἕνεκα τοῦ διαδόχματος. (5) Ἀριστόβουλος μὲν δὴ τῶν τινα Φοινίκων τῶν ναυτῶν λέγει ὅτι τὸ διάδημα τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐκόμισεν· εἰσὶ δὲ οἱ Σέλευκον λέγουσι. Καὶ τοῦτο τῷ τε Ἀλεξάνδρῳ σημῆναι τὴν τελευταίαν καὶ τῷ Σελεύκῳ τὴν βασιλείαν τὴν μεγάλην. Σέλευκον γὰρ μέγιστον τῶν μετὰ Ἀλέξανδρον διαδεξαμένων τὴν ἀρχὴν βασιλεία γενέσθαι τὴν τε γνώμην βασιλικώτατον καὶ πλείστης γῆς 10 ἐπάρχει μετὰ γε αὐτὸν Ἀλέξανδρον οὐ μοι δοκεῖ ἵναί τις ἀμύλογον.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐπανελθὼν δὲ ἐς Βαβυλῶνα καταλαμβάνει Πευκίσταν ἥκοντα ἐκ Περσῶν, ἄγοντα στρατιὰν Περσῶν ἐς 15 δισμυρίους· ἦγε δὲ καὶ Κοσσαίων καὶ Ταπούρων οὐκ ὀλίγους, οἳ καὶ ταῦτα ἔθνη τῶν προσχώρων τῇ Περσίδι μαχιδώτατα εἶναι ἐξηγγέλλετο. Ἦκε δὲ αὐτῷ καὶ Φιλόξενος στρατιὰν ἄγων ἀπὸ Καρίας καὶ Μένανδρος ἐκ Λυδίας ἄλλους καὶ Μενίδας τοὺς ἱππέας ἄγων 20 τοὺς αὐτῷ ξυntαχθέντας. (2) Καὶ πρεσβεῖαι δὲ ἐν τούτῳ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἦκον, καὶ τούτων οἱ πρέσβεις αὐτοὶ τε ἐστεφανωμένοι Ἀλεξάνδρῳ προσῆλθον καὶ ἐστεφάνουν αὐτὸν στεφάνοις χρυσοῖς, ὡς θεωροὶ δῆθεν ἐς τιμὴν θεοῦ ἀφιγμένοι. Τῷ δὲ οὐ πόρρω ἄρα ἡ τελευταίη ἦν.

3. Ἐνθα δὴ τοὺς τε Πέρσας ἐπαινίσας τῆς προθυμίας, ὅτι πάντα Πευκίστα ἐπείθοντο, καὶ αὐτὸν Πευκίσταν τῆς ἐν κόσμῳ αὐτῶν ἐξηγήσεως, κατέλεγεν αὐτοὺς ἐς τὰς Μακεδονικὰς τάξεις, δεκαδάρχη μὲν τῆς 30 δεκάδος ἡγεῖσθαι Μακεδόνα καὶ ἐπὶ τούτῳ διμοιρίτην Μακεδόνα καὶ δεκαστάτηρον, οὕτως ὀνομαζόμενον ἀπὸ τῆς μισθοφορᾶς, ἥντινα μείονα μὲν τοῦ διμοιρίτου, πλείονα δὲ τῶν οὐκ ἐν τιμῇ στρατευομένων ἔφερον· (1) ἐπὶ τούτοις δὲ δώδεκα Πέρσας καὶ τελευταῖον τῆς 35 δεκάδος Μακεδόνα, δεκαστάτηρον καὶ τοῦτον· ὥστε ἐν τῇ δεκάδι τέσσαρας μὲν εἶναι Μακεδόνας, τοὺς μὲν τρεῖς τῇ μισθοφορᾷ προύχοντας, τὸν δὲ τῇ ἀρχῇ τῆς δεκάδος, δώδεκα δὲ Πέρσας, τοὺς μὲν Μακεδόνας τὴν πατριὸν ὅπλιν ὥπλισμένους, τοὺς δὲ Πέρσας τοὺς μὲν τοξότας, τοὺς δὲ καὶ μεσάγκυλα ἔχοντας.

40 5. Ἐν τούτῳ δὲ πολλάκις μὲν τοῦ ναυτικοῦ ἀπειρᾶτο, πολλὰ δὲ ἐρίδες αὐτῷ τῶν τριηρῶν καὶ ὅσαι τετρήρεις κατὰ τὸν ποταμὸν ἐγίγνοντο, καὶ ἀγῶνες τῶν τε ἐρετῶν καὶ τῶν κυβερνητῶν καὶ στέφανοι τῶν νικούντων.

45 6. Ἦκον δὲ καὶ παρὰ Ἀμμωνος οἱ θεωροὶ οὐστίνας ἐστάλκει ἐρησομένους ὅπως θέμις αὐτῷ τιμᾶν Ἡρακλείωνα· οἱ δὲ ὡς ἤρωϊ ἔφρασαν ὅτι θύειν θέμις ὁ Ἀμμων λέγει. Ὁ δὲ ἔχαιρέ τε τῇ μαντείᾳ καὶ ἀπὸ τοῦδε ὡς ἤρωϊα ἐγέγραψε. Καὶ Κλεομένει, ἀνδρὶ κακῷ καὶ 50 πολλὰ ἀδικήματα ἀδικήσαντι ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπιστέλλει

sineret. Aristobulus vero refert quidem eum accepisse, sed plagis affectum, quod diadema posuisset. (5) Eum autem quendam ex Phoenici fuisse ait, qui Alexandro diadema retulit : Seleucum fuisse affirmant : idque Alexandro i Seleuco magnum imperium portendisse. Seleu maximum post Alexandrum suscepto imperio reg animoque maxime regio praeditum, et plurimis i post ipsum Alexandrum imperasse, minime dub videtur.

CAP. XXIII.

Alexander Babylonem reversus Peucestam e Persarum reversum e Perside reperit. Is magnam Cossæorum manum et Tapurorum non paucos ad quod et hæ gentes Persidi finitimæ in primis belli dicebantur. Venerat item Philoxenus, e Caria ducens, et Menander e Lydia, Menidas quoque ci sribus copiis. (2) Inter hæc legati e Græcia i lique ipsi coronati Alexandrum accesserunt eumque aureis coronavere, qui nimirum ut eum tanqu colerent venerant. Non longe interim ipse al aberat.

3. Tum Persarum studio collaudato, quod per omnia paruisent, simulque Peucesta ipso qui sapienterque gubernasset, Macedonicis ordinibus censuit. Decurionem quidem Macedonem singuli præfecit, adhæc duplarium Macedonem et decastata vocatum a stipendio, quod quidem minus quam duplarius, majus vero quam gregarii secundum hos duodecim Persas, ita tamen ut decastater Macedo etiam esset. Singulæ itaque quatuor Macedones habebant, e quibus tres amplius reliqui stipendia accipiebant : quartus vero imperi præstaret; Persæ vero XII erant. Et Macedone patria armatura utebantur : Persæ partim sagittamentatis jaculis.

5. Interea Alexander classem crebro ad remum e Magna erat inter triremes et quadriremes, quæ erant, contentio, acre remigum et gubernatorum i Victoribus coronæ dabantur.

6. Per hos dies venerunt etiam ab Ammonem sciscitatum miserat, quosnam honores Hephæstiahuere fas esset. Qui quidem Ammonem responstiahant, fas esse ut heroi sacrificare. Quo oraculo deinceps eum ut heroem coluit. Post hæc Cleome improbo, qui Ægyptios multis injuriis affecerat,

ἐπιστολήν· καὶ ταύτην τῆς μὲν ἐς Ἡφαιστίωνα καὶ ἰεροπλάτωντα φιλίας ἕνεκα καὶ μνήμης οὐ μέμφομαι ἰεροσσι· ἄλλων δὲ πολλῶν ἕνεκα μέμφομαι. (7) Ἐλεγε γὰρ ἡ ἐπιστολή κατασκευασθῆναι Ἡφαιστίωνι ἡρώων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ Αἰγυπτίᾳ, ἐν τε τῇ πόλει αὐτῇ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ Φάρῳ, ἵνα ὁ πύργος ἐστὶν ὁ ἐν τῇ νήσῳ, μεγάλῃ τε μέγιστον καὶ πολυτελείᾳ ἐκπρεπέστατον· καὶ ὅπως ἐπικρατήσῃ καλεῖσθαι ἀπὸ Ἡφαιστιῶνος, καὶ τοῖς συμβολαίοις καθ' ὅσα οἱ ἔμποροι ἀλλήλοις συμ-
 «βάλλουσιν ἐγγράφεσθαι τὸ ὄνομα Ἡφαιστιῶνος. (8) Ταῦτα μὲν οὐκ ἔχω μέμψασθαι, πλὴν γε δὴ ὅτι οὐκ ἐπὶ μεγάλοις μεγάλοις διεσπουδάζετο· ἐκεῖνα δὲ καὶ πάνυ μέμφομαι. « Ἦν γὰρ καταλάβω ἐγώ, ἔλεγε τὰ γράμματα, τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καλῶς κατε-
 «σκευασμένα καὶ τὰ ἡρώα τὰ Ἡφαιστιῶνος, εἰ τε τι πρότερον ἡμάρτηκας, ἀφήσω σε τούτων, καὶ τὸ λοιπόν, θεηλίκον ἂν ἀμάρτης, οὐδὲν πείσῃ ἐξ ἐμοῦ χάρι. » Τοῦτο ἀνὴρ ἀρχῶν πολλῆς μὲν χώρας, πολλῶν δὲ ἀνθρώπων ἐκ βασιλείας μεγάλου ἐπισταλμένον, ἄλλως τε καὶ κακῶ
 «ἀνὴρ, οὐκ ἔχω ἐπαινέσαι.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ἀλλὰ γὰρ αὐτῷ ἤδη Ἀλεξάνδρῳ ἐγγὺς ἦν τὸ τέλος. Καί τι καὶ τοιόνδε πρὸ τῶν μελλόντων σημῆναι λέγει Ἀριστοβούλος· καταλογίζειν μὲν αὐτὸν τὴν στρατιάν τὴν ἐν Πευκίστῃ τε ἐκ Περσῶν καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἐν Φιλοξένῳ καὶ Μενάνδρῳ ἔχουσιν ἐς τὰς Μακεδονικὰς τάξεις· διήσαντα δὲ ἀποχωρήσαι ἐκ τῆς ἑδρας κατα-
 «λιπόντα Ἱερμον τὸν θρόνον τὸν βασιλείων. (2) Εἶναι δὲ κλίνας ἐκατέρωθεν τοῦ θρόνου ἀργυρόποδας, ἐπ' ὧν οἱ ἀμφοτέρωθεν αὐτὸν ἐταῖροι ἐκάθοντο. Τῶν τινὰ οὖν ἡμε-
 «λιμένον ἀνθρώπων, οἱ δὲ καὶ τῶν ἐν φυλακῇ ἀδέσμων ὄντα λέγουσιν, Ἱερμον ἰδόντα τὸν θρόνον καὶ τὰς κλίνας, περὶ τῷ θρόνῳ δὲ ἐστῆκότας τοὺς εὐνοῦχους, καὶ γὰρ καὶ οἱ ἐταῖροι ξυνανέστησαν τῷ βασιλεῖ ἀποχωροῦντι, διαλθόντα διὰ τῶν εὐνούχων ἀναβῆναι τε ἐπὶ τὸν θρόνον
 «καὶ καθέζεσθαι. (3) Τοὺς δὲ οὐκ ἀναστῆσαι μὲν αὐτὸν ἐκ τοῦ θρόνου κατὰ δὴ τινὰ νόμον Περσικόν, περιβρῆ-
 «ξάμενους δὲ τύπτεσθαι τὰ τε στήθη καὶ τὰ πρόσωπα ὡς ἐπὶ μεγάλῳ κακῷ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλω Ἀλεξάνδρῳ, κελεύσαι στρεβλωθῆναι τὸν καθίσαντα, μήποτε ἐξ ἐπι-
 «βουλῆς ξυντεταγμένον τοῦτο ἔδρασε γυνῶναι ἐθέλοντα. Τὸν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐξείπειν ὅτι μὴ ἐπὶ νοῦν οἱ ἐλθόν-
 «αὐτῷ πρᾶξαι· ἥ δὲ καὶ μᾶλλον ἐπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ συμ-
 «βῆναι αὐτῷ οἱ μάντιες ἐξηγοῦντο.

4. Ἡμέραι τε οὐ πολλαὶ ἐπὶ τούτῳ ἐγένοντο καὶ τεθωκυῶς τοῖς θεοῖς τὰς τε νομιζομένας θυσίας ἐπὶ ξυμ-
 «φοραῖς ἀγαθαῖς καὶ τινὰς καὶ ἐκ μαντείας εὐωχεῖτο ἅμα τοῖς φίλοις καὶ ἔπινε πόρρω τῶν νυκτῶν. Δοῦναι δὲ λέγεται καὶ τῇ στρατιᾷ ἱερεῖα καὶ οἶνον κατὰ λόχους καὶ ἑκατοστίας. Ἀπὸ δὲ τοῦ πότου αὐτὸν μὲν ἀπαλ-
 «ω λᾶττεσθαι ἐθέλειν ἐπὶ κοιτῶνι εἶναι οἱ ἀνέγραψαν·

scripsit. Quam quidem, memoriae benevolentiaeque erga Hephaestionem mortuum causa haud reprehenderim: multis vero aliis de causis non probo. (7) Jubeat enim ea epistola templum Hephaestioni exaedificari in Alexandria Aegyptiaca, cum in ipsa urbe, tum in insula Pharo, ubi turris erat, et magnitudine et sumptu operis excellens: et hoc juris obtineret ut insula de Hephaestionis nomine appellaretur; adhuc tabulis contractuum, quosunque negotiatores inter se conficerent, Hephaestionis nomen inscriberetur. (8) Atque haec quidem eo tantum nomine reprehendo, quod in rebus non magnis nimis magnam operam posuit: illa vero quam maxime damno: « Si enim ego (ita scribebat) in Aegyptum veniens templa et sana rite abs te Hephaestioni exstructa invenero, non solum si quid antehac commisisti, ignoscami, sed quantumcunque deinceps deliqueris, nihil incommodi tibi a me accidet. » Hoc certe ad hominem improbum, multis et terris et viris imperantem, a magno rege scriptum nulla ratione probare possum.

CAP. XXIV.

Sed jam Alexandri interitus imminabat, quem vel hoc maxime prodigio significatum fuisse Aristobulus scribit, Copias enim quae cum Peucesta ex Perside, et a mari cum Philoxeno et Menandro venerant, in Macedonicos ordines distribuisset, quumque sitim sentiret, nonnihil a sella recessisse, regiumque solium vacuum reliquisset. (2) Fuisse porro ab utraque solii parte lectos argenteis pedibus innixos, quibus amici circa eum insidebant. Quendam vero obscurum hominem (sunt qui aliquem qui in custodia citra vincula habebatur, fuisse dicant) quum regiam sellam lectosque vacuos videret, et eunuchos utrinque thronum circumstantes (nam et amici regem discedentem comitati erant), per medios eunuchos transisse, soliumque conscendisse et in eo consedissee. (3) Eos vero e solio eum detrahere non ausos, Persica quadam lege prohibitos: sed laceratis vestibus pectora faciemque contudisse, magnum aliquod malum ominatos. Quae ubi Alexandro nuntiata sunt, eum qui solio insederat in quaestionem dari jussisse, num forte ex compositis insidiis id fecisset exploraturum: nihil vero confessum, praeterquam quod levitate quadam animi impulsus id fecisset: tantoque majus malum vates inde portendisse.

4. Paucis post diebus quum diis consuetas sibi pro felibus successibus hostias sacrificasset, nonnullasque ex vatium monitu adiecisset, cum amicis epulatus est, conviviumque in multam noctem produxit. Hostias etiam exercitui dedisse, vinumque per decurias et centurias distribuisset dicitur. A convivio sunt qui scribant eum in cubiculum concedere voluisse: sed Medium, unum ex amicis

Μηδίων δὲ αὐτῶν ἐντυχόντα, τῶν ἐταίρων ἐν τῷ τότε τὸν
πιθανώτατον, δεηθῆναι κωμάσαι παρά οἱ· γενέσθαι γὰρ
ἐν ἡδὺν τὸν κῶμον.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Καὶ αἱ βασιλικοὶ ἐφημερίδες ὧδε ἔχουσι· πίνειν παρὰ
Μηδίων αὐτὸν κωμάσαντα· ἔπειτα ἐξαναστάντα καὶ λου-
σάμενον καθεύδειν τε καὶ αὖθις δειπνεῖν παρὰ Μηδίων καὶ
αὖθις πίνειν πόρρω τῶν νυκτῶν· ἀπαλλαγθέντα δὲ τοῦ
πότου λούσασθαι· καὶ λουσάμενον ὀλίγον τι ἐμπαγεῖν καὶ
καθεύδειν αὐτοῦ, ὅτι ἤδη ἐπύρρεσεν. (2) Ἐκχομισθέντα
10 δὲ ἐπὶ κλίνης πρὸς τὰ ἱερὰ θῦσαι ὡς νόμος ἐφ' ἑκάστη
ἡμέρᾳ, καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα κατακεῖσθαι ἐν τῷ ἀνδρῶνι
ἔστε ἐπὶ κνέφας. Ἐν τούτῳ δὲ τοῖς ἡγεμόσι παραγγέλλειν
ὑπὲρ τῆς πορείας καὶ τοῦ πλοῦ, τοὺς μὲν ὡς περὶ
15 ἰόντας παρασκευάζεσθαι ἐς τετάρτην ἡμέραν, τοὺς δὲ
ἅμα οἱ πλέοντας ὡς εἰς πέμπτην πλευσσομένους. (3)
Ἐκεῖθεν δὲ καταχομισθῆναι ἐπὶ τῆς κλίνης ὡς ἐπὶ τὸν
ποταμόν, καὶ πλοίου ἐπιθάντα διαπλεῦσαι πέραν τοῦ πο-
ταμοῦ ἐς τὸν παράδεισον, καὶ αὖθις λουσάμενον ἀνα-
παύεσθαι. Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν λούσασθαι τε αὖθις
20 καὶ θῦσαι τὰ νομιζόμενα· καὶ εἰς τὴν καμάραν εἰσελ-
θόντα κατακεῖσθαι διαμυθολογοῦντα πρὸς Μηδίων· πα-
ραγγεῖλαι δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἀπαντῆσαι ἑωθεν. (4)
Ταῦτα πράξαντα δειπνήσαι ὀλίγον· χομισθέντα δὲ
αὖθις ἐς τὴν καμάραν πυρέσσειν ἤδη ξυνεῶς τὴν νυ-
25 κτα ὄλην· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λούσασθαι καὶ λουσάμενον
θῦσαι. Νεάρχῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι παραγ-
γεῖλαι τὰ ἀμφὶ τὸν πλοῦν ὅπως ἔσται ἐς τρίτην ἡμέραν.
Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λούσασθαι αὖθις καὶ θῦσαι τὰ τετα-
γμένα, καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα οὐκέτι ἐλινύειν πυρέσσοντα.
30 Ἀλλὰ καὶ ὡς τοὺς ἡγεμόνας εἰσκαλέσαντα παραγγέλλειν
τὰ πρὸς τὸν ἔκπλουν ὅπως αὐτῷ ἔσται ἔτοιμα· λού-
εσθαι τε ἐπὶ τῇ ἐσπέρᾳ, καὶ λουσάμενον ἔχειν ἤδη
κακῶς. (5) Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μεταχομισθῆναι ἐς τὴν οἰκίαν
τὴν πρὸς τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ θῦσαι μὲν τὰ τεταγμένα,
35 ἔχοντα δὲ πονήρως ὁμῶς ἐσκαλέσαι τῶν ἡγεμόνων τοὺς
ἐπικαιροτάτους καὶ ὑπὲρ τοῦ πλοῦ αὖθις παραγγέλλειν.
Τῇ δὲ ἐπιούσῃ μόγις ἐκχομισθῆναι πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ
θῦσαι, καὶ μηδὲν μείον ἔτι παραγγέλλειν ὑπὲρ τοῦ
πλοῦ τοῖς ἡγεμόσιν. (6) Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κακῶς
40 ἤδη ἔχοντα ὁμῶς θῦσαι τὰ τεταγμένα. Παραγγεῖλαι
δὲ τοὺς μὲν στρατηγοὺς διατρίβειν κατὰ τὴν αὐλήν,
χιλιάρχας δὲ καὶ πεντακοσιάρχας πρὸ τῶν θυρῶν.
Ἦδη δὲ παντάπασιν πονήρως ἔχοντα διαχομισθῆναι ἐκ
τοῦ παραδείσου ἐς τὰ βασιλεια. Εἰσελθόντων δὲ τῶν
45 ἡγεμόνων γινῶναι μὲν αὐτοὺς, φωνῆσαι δὲ μηδὲν ἔτι,
ἀλλ' εἶναι ἀναυδόν· καὶ τὴν νύκτα πυρέσσειν κακῶς
καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν ἄλλην νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν.

tum temporis ei maxime carum, obviam factum
secum comessatum veniret : fore enim jucundi-
tionem.

CAP. XXV.

Et quidem diaria regis ita habent : ipsum ap-
comessatum bibisse : deinde quum surrex-
ablisset, dormisse : rursumque edisse apud Me-
multam noctem bibisse, quumque e convivio
lavisse, lotum nonnihil mandisse, ibique cub-
jam febricitaret : (2) deinde lectica ad sacrifici-
sacrificasse uti consueverat persingulos dies. S-
peractis in androne jacuisse in vespertum usque.
iter navigationemque ducibus pronuntiasse, et
qui pedites profecturi erant, in quartum diem
secum navigaturi essent, ut in quintum diem
jussisse. (3) Post hæc lectica delatum flum-
consensaque nave flumen trajecisse in hortum
rum : ibique rursus lotum requievisse. Post
lotum consueta sacrificia diis fecisse. Ingressu-
culum jacuisse cum Medio colloquentem, in-
ducibus ut mane adessent. (4) His peractis
dice, rursusque in cubiculum delatum continui-
noctem febricitasse : postridie lavisse, lotumque
et Nearchi reliquisque ducibus navigationem
diem indixisse : postero quoque die lotum con-
ficia diis fecisse. Sacrificiisque factis febrim
Nihilominus tamen convocatis ducibus præcepit
ad navigationem parata essent. Lotumque sui-
pejus habuisse. (5) Sequenti luce in ædes bal-
translatum esse, consuetaque sacrificia peregrisse
jam vis morbi invaluisse, primarios tamen duc-
deque navigatione rursus mandata dedisse. Ali-
culter admodum ad sacrificia delatum sacrificasse
secius navigationem imperasse. (6) Postridie,
pessime haberet, tamen a consuetis sacrificiis no-
Jussisse vero ut duces circa aulam versarentur
mille, quique quingentis militibus præfecti essen-
custodiam agerent. Quumque jam plane in
horto in regiam translatum. Ingressisque ad ei-
agnovisse quidem eos, alloqui tamen non potuisse
vocem edidisse, et tota illa nocte ac sequenti die
febri correptum fuisse.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Οὕτως ἐν ταῖς ἡμερίαις ταῖς βασιλείαις ἀναγέ-
γραπται, καὶ ἐπὶ τούτοις ὅτι οἱ στρατιῶται ἐπόθησαν
ἰδεῖν αὐτόν, οἱ μὲν, ὥς ζῶντα ἐτι ἰδοῖεν· οἱ δέ, ὅτι τε-
θνηκέναι ἤδη ἐξηγγέλλετο, ἐπικρύπτεσθαι δὲ αὐτοῦ
ἐτόπαιον πρὸς τῶν σωματοφυλάκων τὸν θάνατον, ὥς
ἔγωγε δοκῶ· τοὺς πολλοὺς δὲ ὑπὸ πένθους καὶ πόθου
τοῦ βασιλέως βιάσασθαι ἰδεῖν Ἀλέξανδρον. Τὸν δὲ
ἔρωσι μὲν εἶναι λέγουσι παραπορευομένης τῆς στρα-
τῆς· δεῖν οὖν εἶναι καὶ ὡς ἐκάστους τὴν τε κεφαλὴν
καὶ ὡς ἐκάστους τὴν τε κεφαλὴν ἐπισημαίνοντα. (2)
Λέγουσι δὲ αἱ ἡμερίαις αἱ βασιλικοὶ ἐν τοῦ Σαρά-
πιδος τῷ ἱερῷ Παῖθωνά τε ἐγκοιμηθέντα καὶ Ἀτταλον
καὶ Δημόφοντα καὶ Πευκίσταν, πρὸς δὲ Κλεομένην τε
καὶ Μηνίδα καὶ Σέλευκον, ἐπερωτᾶν τὸν θεὸν εἰ λῶν
καὶ ἄλλων Ἀλεξάνδρῳ εἰς τὸ ἱερόν τοῦ θεοῦ κοι-
μῆναι καὶ ἰκετεύσαντα· θεραπεύεσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ·
καὶ γενέσθαι φήμην τινὰ ἐκ τοῦ θεοῦ μὴ κοιμῆσθαι εἰς
τὸ ἱερόν, ἀλλ' αὐτοῦ μένοντι ἔσεσθαι ἄμεινον. (3) Ταῦτά
τι ἀπαγγέλλει τοὺς ἑταίρους καὶ Ἀλέξανδρον οὐ πολὺ
ὑστερον ἀποθνῆσθαι, ὥς τοῦτο ἄρα ἤδη ὃν τὸ ἄμεινον.
Οἱ πόρρω δὲ τούτων οὔτε Ἀριστοβούλῳ οὔτε Πτολε-
μαίῳ ἀναγράφεται. Οἱ δὲ καὶ τὰς ἀνέγραψαν, ἐρέ-
σθαι μὲν τοὺς ἑταίρους αὐτὸν δὴ τὴν βασιλείαν ἀπο-
λείπει, τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι ὅτι τῷ κρατίστῳ· οἱ δέ,
προσθεῖναι πρὸς τούτῳ τῷ λόγῳ ὅτι μέγαν ἐπιτάφιον
ἔχοντα ὄρεϊ ἐφ' αὐτῷ ἐσόμενον.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα οἶδα ἀναγεγραμμένα ὑπὲρ τῆς
Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, καὶ φάρμακον ὅτι ἐπέμψθη παρὰ
Ἀντιπάτρου Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐκ τοῦ φαρμάκου ὅτι
ἀπέθανε· καὶ τὸ φάρμακον ὅτι Ἀριστοτέλης μὲν Ἀντι-
πάτῳ ἔειπε, δεδοικώς ἤδη Ἀλέξανδρον Καλλισθέ-
νους ἔκκα, Κάσανδρος δὲ ὁ Ἀντιπάτρου ἐκόμισεν· οἱ
δὲ καὶ ἐν τῇ ἡμιόνοῦ ὁπλῇ ἐκόμισε καὶ τοῦτο ἀνέγρα-
ψαν. (2) Δοῦναι δὲ αὐτὸ Ἰόλλαν τὸν ἀδελφὸν τοῦ
Κασάνδρου τὸν νεώτερον· εἶναι γὰρ οἰνοχόον βασιλικὸν
τὸν Ἰόλλαν καὶ τι καὶ λελυπῆσθαι πρὸς Ἀλεξάνδρου
ὁλγῇ πρόσθεν τῆς τελευτῆς· οἱ δὲ καὶ Μήδιον μετα-
σχεῖν τοῦ ἔργου, ἐραστὴν ὄντα τοῦ Ἰόλλα· καὶ αὐτὸν
γὰρ εἶναι τὸν εἰσηγητὴν γενόμενον Ἀλεξάνδρῳ τοῦ
κώμου· δδύνῃν τε αὐτῷ ἐπὶ τῇ κύλικι γενέσθαι ὀξείαν,
καὶ ἐπὶ τῇ δδύνῃ ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ πότου. (3) Ἡδὲ
δὲ τις οὐκ ἠσχύνθη ἀναγράψαι ὅτι αἰσθόμενος οὐ βιώ-
σιμον ὄντα αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐς τὸν Εὐφράτην ποτα-
μὸν ἔειπε ἐμβάλων, ὥς ἀπανθῆς ἐξ ἀνθρώπων γενόμενος
πιστοτέρην τὴν δόξαν παρὰ τοῖς ἔπειτα ἐγκαταλείπει
ὅτι ἐκ θεοῦ τε αὐτῷ ἡ γένεσις ἐνέβη καὶ παρὰ θεοῦ ἡ
ἐκχώρησις. Ῥωξάνην δὲ τὴν γυναῖκα οὐ λαθεῖν
ἰκνύοντα, ἀλλὰ εἰργόμενον γὰρ πρὸς αὐτῆς ἐποιμώξαντα

CAP. XXVI.

Ita in diariis regis scriptum legitur, dein vero milites de-
siderio ejus videndi captos esse. Et nonnullis vivum cer-
nere cupientibus : nonnullis, quod jam mortuus esse dice-
retur, mortemque ejus a custodibus corporis celari, (mea
sententia) suspicantibus, plerosque præ dolore ac desiderio
regis, vi ad illum videndum irrupisse. Sed jam regem
ingrediente exercitu vocem defecisse : capite tantum ægre
sublevato atque oculis indicium aliquod animi facientibus,
singulis dextram præbuisse. (2) Iisdem diariis regis con-
tinetur, in Serapidis sede pernoctasse Pythonem, Attalum,
Demophontem et Peucestam; et præter hos Cleomenem et
Menidam ac Seleucum. Et percontantibus deum, an melius
satiisque esset Alexandrum in templum suum, ut a se
curaretur, deferri, oraculum redditum, Non oportere eo
deferri : sed melius ei si ibi maneat fore. (3) Idque amicos
Alexandro renuntiassse, neque multo post Alexandrum de-
cessisse quasi id magis in rem ipsius esset. Ptolemæus et
Aristobulus præterea nihil afferunt. Sunt autem qui hoc
etiam addant : interrogatum ab amicis, cuinam regnum
relinqueret, respondisse, Optimo. Alii adjecisse eum ad
hæc verba aiunt, ingens certamen inter eos de se futurum.

CAP. XXVII.

Neque vero me præterit multa alia præter hæc de
Alexandri obitu scripta esse : veluti venenum ei ab Anti-
patro missum esse, quo interiit. Aristotelemque id Anti-
patro confecisse, Alexandrum ob Callisthenis necem me-
tuentem : idque a Casandro Antipatri filio allatum. Alii in
mulæ ungula allatum scribunt : (2) et per Iollam minorem
Casandri fratrem regi traditum. Fuisse enim Iollam regi a
poculis, eique ab Alexandro paulo ante ejus mortem acerbi
aliquid accidisse. Alii Medium, quod Iollæ amator esset,
sceleris conscium fuisse scribunt. Nam et hunc Alexandro
auctorem comessionis fuisse, statimque post haustum po-
culum vehementem dolorem sensisse, ita ut convivio exce-
dere sit coactus. (3) Quidam etiam scribere non erubuit,
Alexandrum quum jam de salute desperaret, ad Euphratem
se contulisse conjiciendi se in flumen animo, uti subfatus
ex hominum oculis, certiorum apud posteros fidem faceret,
se ex deorum genere ortum ad deos rediisse. Roxanem
vero conjugem, consilio ejus intellecto, inhibuisse, plo-

εἰπῶν ὅτι ἐφθόνησεν ἄρα αὐτῷ δόξης τῆς ἐς ἅπαν, ὡς
θεῶ δὴ γεγεννημένῳ. Καὶ ταῦτα ἐμοὶ ὡς μὴ ἄγνοειν
δόξαίμι μᾶλλον ὅτι λεγόμενά ἐστιν ἢ ὡς πιστὰ ἐς ἀρή-
γησιν ἀναγεγράφθω.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δε-
κάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐπὶ Ἡγησίου ἀρχοντος
Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου
μῆνας ἐπελάσεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασί-
λευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας, τό-
τε σῶμα καλλίστος καὶ φιλοπονιώτατος καὶ δξύτατος
τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρείοτατος καὶ φιλοτιμό-
τατος καὶ φιλοκινδυνότατος καὶ τοῦ θεοῦ ἐπιμελέστατος·
(2) ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν
δὲ τῆς γνώμης ἐπαῖνου μόνου ἀπληστότατος· ξυνιδεῖν
δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν
φαινομένων τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ
τάξαι στρατιάν καὶ δπλίσαι τε καὶ κοσμηῆσαι δαημονέ-
στατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπαῖραι καὶ
ἐλπιδῶν ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δέημα ἐν τοῖς κιν-
δύνοις τῷ ἀδεῇ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα
γενναιότατος. (3) Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἀφανεῖ
πρᾶξαι, ἦν μεγίστῳ ὑάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθάσας
ὑφ' ἑαυτοῦ τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσάι τινα αὐτὰ
ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ξυντε-
θέντα ἡμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν
ἐξαπατημένων μὴ ἁλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων δὲ
ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δὲ εὐποιῶν
τῶν πέλας ἀφρονότατος.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ'
ὀργῆς, ἢ εἰ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβα-
ρίσαι, οὐ μεγάλα τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ
τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπαίσιμῳ ἐνθυμηθεῖται καὶ τὸ
διηγεῖς τῆς εὐτυχίας καὶ τοὺς πρὸς ἡδονὴν οὐκ ἐπὶ τῷ
βελτίστῳ τοῖς βασιλεῦσι ξυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυν-
εσομένους· ἀλλὰ μεταγνῶναι γε ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησε
μόνῳ οἷα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαι
ὑπὸ γενναιότητος. (2) Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἔγνωσαν
πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς
δὴ πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἁμαρτίαν,
κακῶς γιγνώσκοντες. Μόνῃ γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἱσῆς
ἁμαρτίας ἡμολογεῖν τε ἁμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ'
αὐτῷ μεταγινώσκοντα, ὡς τοῖς παθοῦσι τι ἄχαρι οὐ
πάντη χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμενα, εἰ δ' ὁράσας
αὐτὰ ξυγχωροίη ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τι ἐς
τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ

rantemque ipsum dixisse : invidere illam sibi divitiarum
partem gloriam. Quae quidem ideo potius a me commemo-
rantur, ne ignorasse videar ea tum sparsa fuisse, quam quae
fide digna existimem.

CAP. XXVIII.

Decessit autem Alexander Olympiade cxiiv, archonte
Athenis Hegesia. Vixit annos xxxii, menses vii, ut scribit
Aristobulus. Regnavit annos xii, menses viii. Statur
corporis pulcherrima fuit, laboris summa patientia, summa
mentis acumine, magna animi fortitudine praeditus, honoris
et gloriae appetentissimus, periculorum amantissimus, di-
vini cultus observantissimus : (2) corporis voluptatum
moderatissimus : quae ad animum pertinent, sola laetitia
inexplebilis, summa consilii dexteritate quid in rebus ob-
scuris factis esset opus cernebat : et ex verisimilibus felicis-
sime eventus rerum conjectabat : ordinandi exercitus, ar-
mandi gubernandique peritissimus. Idem ad militum
animos excitandos et bona spe replendos, et metum peri-
culorum privati periculi contemptione profligandum exi-
mius. (3) Res dubias summa audacia aggrediebatur : et
anticipandos hostes eosque corripiendos, priusquam quid
eventurum erat timerent, solertissimus, promissi pacisque
religiosissimus observator : neve aliorum fraudibus cap-
retur, instructissimus : pecunias in privatas voluptates
parcissime convertibat : in amicos summa cum liberalitate
erogabat.

CAP. XXIX.

Si quid vero ab Alexandro irae vehementia rapiditateque
commisum est, aut si insolentius barbarorum factum
imitatus est, equidem non tanti faciendum censuerim,
si quis juvenilem Alexandri aetatem non inique aestimet, et
perpetuum felicitatis cursum, si assentatores, qui voluptatis
causa cum regibus magno eorum malo versantur et tene-
buntur, animadvertat. Ceterum delicti poenitentia dedit,
id ego soli ipsi inter veteres reges tanquam eximium ac
genuinum quiddam adscribo. (2) Plerique enim, tametsi al-
cuius delicti conscii sibi sint, tuentes id ut recte factum
oblegere se culpam suam putant, inique statuunt.
Unicam enim peccati medicinam esse censeo peccati agni-
tionem et confessionem, manifestumque poenitentiae docu-
mentum edere. Nam qui injuriam accepit, non ita gra-
viter laesum sese judicat, si is qui laesit perperam sese fe-
cisse fateatur : et bona alicui spes fit, se non amplius

ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἁμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν
 κλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο. (3) Ὅτι δὲ ἐς θεὸν
 τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ
 μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ κλημμελημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα
 ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα. Οὐκ οὖν
 δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνως γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος
 ἢ Ἀλακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθυος· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνεχέσθαι
 ἢ γένεσις πρὸς τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων οὐδεμίαν αὐτῶν
 ὕβρις προστίθεται· οὐδὲ Θησεύς τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ
 Ἰωνὸς τοῦ Ἀπολλωνος. (4) Ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ
 σκευὴ σόφισμα δοκεῖ εἶναι πρὸς τοὺς βαρβάρους, ὥς
 μὴ πάντῃ ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ
 πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὥς ἀποστροφὴν τινα εἶναι αὐτῷ
 ἐπὶ τῆς δέξτερός τε καὶ ὕβρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ'
 οὗ δὴ καὶ ἐγκαταμίζεται μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν
 τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγῆμασι τοὺς
 ἡμιστύμους. Καὶ οἱ πόται δέ, ὥς λέγει Ἀριστοβούλος,
 αὐτοῦ τοῦ οἴνου ἔνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγγίνοντο, οὐ γὰρ πί-
 νειν πολλὸν οἶνον Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς
 ἐς τοὺς ἱταίρους.

ΚΕΦ. Α'.

Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον ὅσα ἀξία
 κακίεσθαι ἐστὶ προσφερόμενος κακίζετω, ἀλλὰ ξύμ-
 κεντα Ἀλεξάνδρου εἰς ἐν χωρίον ξυναγαγών, οὕτω δὴ
 ἐκλογίζεσθω, ὅστις τε ὦν αὐτὸς καὶ ὅποια τύχῃ κερχη-
 μένος θνητα γενόμενον ἐκείνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας
 τῆς ἀνθρωπίνης ἔλθοντα, βασιλέα τε ἀμφοῖν ταῖν ἡπεί-
 ρων ἀνεμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον
 τῷ αἵματι ὀνόματι, κακίζει σμικρότερός γε ὦν αὐτὸς
 καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ
 τιθέμενος. (2) Ὡς ἐγὼ γε δοκῶ ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀν-
 θρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἰς ἀν-
 θρώπων, εἰς ὃν οὐ πεφοιτῆται τὸ Ἀλεξάνδρου ὄνομα.
 Οὐκ οὖν οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι ἂν δοκεῖ ἀνὴρ
 οὐδὲν ἄλλω ἀνθρώπων ἰσικῶς. Καὶ ταῦτα χρησιμοί-
 τε ἐπιστημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ Ἀλεξάνδρου λέγονται
 καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα
 ἄλλα ἄλλοις, καὶ ἡ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμὴ τε αὐτοῦ
 καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνῃ οὐσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου
 ἄλλοι χρησιμοί ἐπὶ τῇ τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνεϊ τῶν Μακε-
 δόνων χρησθέντες. (3) Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμεν
 ἐστὶν ἂν ἐν τῇ συγγραφῇ τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων, ἀλλ'
 αὐτὸν γε Ἀλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζειν· τὰ δὲ
 ἔργα ἐκείνα ἐκάκιστα ἀληθείας τε ἔνεκα τῆς ἐμῆς καὶ
 ἑμῆς ὠφελείας τῆς ἐς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὠρμήθη οὐδὲ
 αὐτὸς ἀνεῖ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν συγγραφὴν.

Τέλος τῆς συγγραφῆς τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων.

injuriam affectum iri, si is qui affectit poenitentiam facti sui
 prae se ferat. (3) Quod vero ad deum generis sui originem
 referebat, ne hoc quidem atrox delictum fuisse censuerim :
 quippe qui nihil aliud fortassis sibi propositum habuerit
 quam ut eo figmento maiorem auctoritatem apud subditos
 sibi conciliaret. Neque vero mihi videtur Alexander fuisse
 Minoe aut Aeaco aut Rhadamantho inferior, quorum genus
 ad Jovem a veteribus relatum nulli ipsis vitio aut contumeliae
 versum fuit : quemadmodum nec Thesei ortus ad
 Neptunum, neque Ionis ad Apollinem relatus. (4) Verum
 et Persicus habitus arte quadam mihi a rege assumptus
 videtur, ne prorsus alienus ab eis rex esse videretur :
 utque refugium quoddam adversus Macedonum insolentiam
 superbiamque haberet. Qua etiam de causa eum
 Macedonum ordinibus Persas melophoros immiscuisse
 arbitror, et agematis, qui pari cum eis honore essent,
 accensuisse. Longas etiam potationes, ut ait Aristobulus,
 non vini causa amabat ; neque enim multum vini potabat,
 sed ut benevolentiam cum amicis foveret.

CAP. XXX.

Quapropter quisquis Alexandrum incusat ac vituperat,
 is non ea solum quae vituperatione digna sunt afferens
 vituperet, sed omnia ejus facta in unum cumulum conge-
 rens, ita demum secum reputet, quis ipse et quali fortuna
 usus ad cujus ac quanti principis accusationem accedat, qui
 ad tantum humanae felicitatis fastigium evasit, ut utriusque
 continentis rex citra ullam controversiam fuerit nomenque
 suum per universum terrarum orbem propagarit : cogi-
 tetque iste quisquis est accusator, quam exilis ipse sit,
 quamque in exilibus parvique momenti rebus laboret, ac
 ne illas quidem ipsas decore conficiat. (2) Ita enim sentio,
 nullam ea tempestate, gentem, nullam urbem, nullum
 denique hominem fuisse, ad quem non Alexandri nomen
 pervenerit. Quo circa non absque numine ejusmodi
 hominem terris datum existimaverim, cui nemo omnium
 mortalium par fuit. Quod quidem etiam oracula in
 Alexandri morte testata sunt, diversa quoque aliis atque aliis
 hominibus spectra et insomnia oblata, et continuata in
 hunc usque diem inter homines memoria et gloria, major
 quam quae in hominem cadat, tum denique alia post
 tantum temporis spatium oracula Macedonum genti de
 ejus honore edita. (3) Ego vero, tametsi nonnulla Alexandri
 facta in historia rerum ab ipso gestarum reprehendi,
 Alexandri tamen ipsius admiratorem esse me ipsum citra
 pudorem profiteor. Facta vero nonnulla improbavi, et
 veritatis meae et publicae utilitatis causa : in cujus gratiam
 hujus historiae scriptionem non absque numine etiam ag-
 gressus sum.

FINIS OPERIS, QUOD EST DE ALEXANDRI REBUS GESTIS.

APPIANOV

ΙΝΔΙΚΗ.

ΚΕΦ. Α'.

Τὰ ἔξω Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὰ πρὸς ἐσπέρην ἔστε ἐπὶ τὸν ποταμὸν Κωφῆνα Ἀστακηνοὶ καὶ Ἀσσακηνοὶ, ἔθνεα Ἰνδικὰ, ἐποίκουσιν. (α) Ἀλλ' οὔτε μεγάλοι τὰ σώματα, κατὰπερ οἱ ἐντὸς τοῦ Ἰνδοῦ ὤκισμένοι, οὔτε ἀγαθοὶ ὡσαύτως τὸν θυμὸν, οὐδὲ μέλανες ὡσαύτως τοῖσι πολλοῖσιν Ἰνδοῖσιν. (β) Οὗτοι πάλαι μὲν Ἀσσυρίοισιν ὑπήκοοι ἦσαν ἐπὶ δὲ Μήδοισι Περσέων ἤκουον, καὶ φόρους ἀπέφερον Κύρω τῷ Καμβύσειω ἐκ τῆς γῆς σφῶν, οὗς ἔταξε Κύρος. (γ) Νυσαῖοι δὲ οὐκ Ἰνδικὸν γένος ἐστίν, ἀλλὰ τῶν ἄμα Διονύσω ἐλθόντων ἐς τὴν γῆν τῶν Ἰνδῶν· τυχὸν μὲν καὶ Ἑλλήνων, ὅσοι ἀπόμαχοι αὐτῶν ἐγένοντο ἐν τοῖσι πολέμοισιν ἐστίν· πρὸς Ἰνδοὺς Διόνυσος ἐπολέμησε· (δ) τυχὸν δὲ καὶ τῶν ἐπιχωρίων τοὺς ἐθέλοντας τοῖσιν Ἑλλήσι συνώκισε τὴν τε γῶρην Νυσαῖην ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Νύσης Διόνυσος, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν Νῦσαν. (ε) Καὶ τὸ ὄρος τὸ πρὸς τῇ πόλει, ὅπου ἐν τῇσιν ὑπηρεῖσιν ὤκισται ἡ Νῦσα, Μηρὸς κληίζεται ἐπὶ τῇ συμφορῇ ἣτινι ἐχρήσατο εὐθὺς γενόμενος. (ζ) Ταῦτα μὲν οἱ ποιεῖται ἐπὶ Διονύσω ἐποίησαν· καὶ ἐξηγεσθαι αὐτὰ ὅσοι λόγιοι Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων. (η) Ἐν Ἀσσακηνοῖσι δὲ Μάσσακα, πόλις μεγάλη, ἵναπερ καὶ τὸ κράτος τῆς γῆς ἐστὶ τῆς Ἀσσυρίας· καὶ ἄλλη πόλις Πευκέλα, μεγάλη καὶ ἀτὴ, οὐ μακρὰν τοῦ Ἰνδοῦ. Ταῦτα μὲν ἔξω τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ὤκισται πρὸς ἐσπέρην ἔστε ἐπὶ τὸν Κωφῆνα.

ΚΕΦ. Β'.

Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ πρὸς ἔσω, τοῦτό μοι ἔστω ἡ τῶν Ἰνδῶν γῆ, καὶ Ἰνδοὶ οὗτοι ἔστωσαν. Ὅροι δὲ τῆς Ἰνδῶν γῆς πρὸς μὲν βορρῆεω ἀνέμου ὁ Ταῦρος τὸ ὄρος. (α) Καλεῖται δὲ οὗ Ταῦρος ἐπὶ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ· ἀλλ' ἀρχεται ὁ Ταῦρος ἀπὸ θαλάσσης τῆς κατὰ Παμφύλους τε καὶ Λυκίην καὶ Κιλικίας· παρατείνει τε ἔσπε τὴν πρὸς ἔσω θάλασσαν, τέμνων τὴν Ἀσίην πᾶσαν· (β) ἄλλη δὲ ἔλλοκαλεῖται τὸ ὄρος, τῇ μὲν Παραπαμιστὸς, τῇ δὲ Πρωτόδος· ἄλλη δὲ Ἰμαὸν κληίζεται, καὶ τυχὸν ἄλλα καὶ ἄλλα ἔχει οὐνόματα· (γ) Μακεδόνες δὲ οἱ ζὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες Καύκασον αὐτὸ ἐκάλεον· ἄλλον τοῦτον Καύκασον, οὗ τὸν Σκυθικόν· ὡς καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Καύκασου λόγον κατέχειν ὅτι ἦλθεν Ἀλέξανδρος. (δ) Τὰ πρὸς ἐσπέρην δὲ τῆς Ἰνδῶν γῆς ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδὸς ἀπείργει ἔσπε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν, ἵναπερ αὐτὸς κατὰ δύο στόματα ἐκδιδοί, οὐ συνεχέα ἀλλήλοισι τὰ στόματα,

ARRIANI

HISTORIA INDICA

CAP. I.

Quæ extra Indum amnem Occidentem vergentes ad Cophenem fluvium usque Astaceni, Indicæ gentes, incolunt. (2) Sunt vero et Indum amnem habitantibus et corporum manimatorum præstantia inferiores : neque tam plerique Indi. (3) Hi olim Assyriis parebant ; dis subjecti in Persarum potestatem venerunt et Cambysis filio, ex suis regionibus pependerunt imperavit. (4) Nysæi vero Indorum gens non su originem ducunt, qui olim cum Libero patre in Iran e Græcis fortasse, qui in bellis, quæ Libegessit, inutiles bello facti fuerant ; (5) fortassis indigenas voluntarios in eandem cum Græcis duxit, regionemque Nysæam a monte Nysa urbemque ipsam Nysam. (6) Mons vero urbi vix jus radices sita est Nysa, Merus (i. e. *femur*) propter casum illum, quo usus fuit Bacchus si erat. Atque hæc quidem poetæ de Libero finxerunt quæ quotquot vel apud Græcos vel apud barbarum historiarum scriptores sunt, narrent. (8) cenos est Massaca, magna urbs, ubi et summa regionis Assaciæ ; et alia urbs Peucela, inagna non procul ab Indo. Hæc extra Indum amnem Occidentem versus usque ad Cophenem fluvium

CAP. II.

Quæ vero regio ab Indo orientem versus ex Indiam appello, quique eas partes incolunt, in naturæ autem India a septentrione Tauro monte : dem non amplius in ea regione nomen hoc retinet vero Taurus a mari circa Pamphyliam et Lyciam, tenditque perpetuo dorso ad orientalem totam Asiam intersecans. (3) Alibi vero aliam accipit hic mons. Quibusdam enim in locis Præ aliis Emodus, aliis Imaus dicitur. Fieri autem alias etiam alias appellationes habeat. (4) Macedones cum Alexandro militarunt, Caucasum eundem diversum ab eo qui in Scythia est : ut fama ob Alexandrum etiam Caucasum transcendisse. (5) versus Indiæ terminus est Indus amnis ad maximum usque, ubi ipse per duo ostia in eum fertur quidem inter se propinqua, quemadmodum qui

κατάπερ τὰ πάντα τοῦ Ἰστροῦ ἐστὶ συνεχέα· (6) ἀλλ' ὥς τὰ τοῦ Νεῖλου, ὑπὸ τῶν τὸ Δέλτα ποιεῖται τὸ Αἰγύπτιον, ὁδὲ τι καὶ [τὸ] τῆς Ἰνδῶν γῆς Δέλτα ποιεῖ δ' Ἰνδὸς ποταμὸς, οὐ μείον τοῦ Αἰγυπτίου· καὶ τοῦτο Πάτταλα τῇ Ἰνδῶν γλώσσῃ καλεῖται. (7) Τὸ δὲ πρὸς νότον γε ἀνέμου καὶ μεσημβρίας αὐτῇ ἡ μεγάλη θάλασσα ἀπείργει τὴν Ἰνδῶν γῆν, καὶ τὰ πρὸς ἑω αὐτῇ ἡ θάλασσα ἀπείργει. (8) Τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίας κατὰ Πάτταλά τε καὶ τοῦ Ἰνδοῦ τὰς ἐκβολὰς ὤφθη πρὸς τε Ἀλεξάνδρῳ καὶ Μακεδόνων καὶ πολλῶν Ἑλλήνων· τὰ δὲ πρὸς ἑω, Ἀλεξάνδρος μὲν οὐκ ἐπῆλθε τάδε πρόσω ποταμοῦ Ὑφάσιος. (9) Ὅλῃγοι δὲ ἀνέγραψαν τὰ μέχρι ποταμοῦ Γάγγω καὶ ἵνα τοῦ Γάγγω αἱ ἐκβολαὶ καὶ πόλις Παλίμποθρα μεγίστη Ἰνδῶν πρὸς τῷ Γάγγῃ.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐγὼ δὲ Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος πιστότερος ἄλλου ἴστω, ὅτι γῆς περιόδου περὶ ἔμελεν Ἐρατοσθένης. (2) Ὅπως ἀπὸ τοῦ ὄρεος τοῦ Ταύρου, ἵνα τοῦ Ἰνδοῦ αἱ πηγαὶ, παρ' αὐτὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἰόντι ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν καὶ τοῦ Ἰνδοῦ τὰς ἐκβολὰς μυρίου σταδίων καὶ τρισχιλίου τὴν πλευρὴν λέγει ἐπέχειν τῆς γῆς τῆς Ἰνδῶν. (3) Ταυτησὶ δὲ ἀντίπορον πλευρὴν ποιεῖ τὴν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὄρεος παρὰ τὴν ἑωθὴν θάλασσαν, οὐκ ἐπὶ αὐτῇ τῇ πλευρῇ Ἰσθμῷ, ἀλλὰ ἄκρην γὰρ ἀνέχειν ἐπὶ λέγει εἰσω εἰς τὸ πέλαγος, ἐς τρισχιλίου σταδίων μά- λιστα ἀνατείνουσιν τὴν ἄκρην· εἴη ἂν ὧν αὐτῷ ἡ πλευρὴ τῆς Ἰνδῶν γῆς πρὸς ἑω μυρίου καὶ ἑξακισχιλίου σταδίων ἐπέχουσα· τοῦτο μὲν αὐτῷ πλάτος τῆς Ἰνδῶν γῆς συμβαίνει. (4) Μῆκος δὲ τὸ ἀφ' ἐσπέρας ἐπὶ ἑω ἔστε μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν Παλίμποθρα, μεμετρημένον σχοίνοισι λέγει ἀναγράφειν· καὶ εἶναι γὰρ ὁδὸν βασιλῆτην· τοῦτο ἐπέχειν ἐς μυρίου σταδίων· τὰ δὲ ἐπέκεινα οὐκέτι ὥσαύτως ἀναγράφει. (5) Φήμας δὲ ὅσοι ἀνέγραψαν, ἔν τῇ ἄκρῃ τῇ ἐσχίστῃ ἐς τὸ πέλαγος ἐς μυρίου σταδίων μάλιστα ἐπέχειν λέγουσιν· εἶναι δὲ ἄνω τὸ μῆκος τῆς Ἰνδῶν γῆς σταδίων μάλιστα δις μυρίων. (6) Κτησίτης δὲ ὁ Κνίδιος τὴν Ἰνδῶν γῆν Ἰσθμῷ τῇ ἄλλῃ Ἀσίῃ λέγει, οὐδὲν λέγων, οὐδὲ Ὀνησίκριτος, τρίτην μοῖραν τῆς πάσης γῆς· Νέαρ- χος δὲ μνηστὴρ τεσσάρων ὁδὸν τὴν δι' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς Ἰνδῶν γῆς. (7) Μεγασθένης δὲ τὸ ἀπὸ ἀνατολῆων ἐς ἐσπέρην πλάτος ἐστὶ τῆς Ἰνδῶν γῆς, 8, τι περ οἱ ἄλλοι μῆκος ποιοῦσι· καὶ λέγει Μεγασθένης, μυρίων καὶ ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι, ἵνα περ τὸ βραχύτατον αὐτοῦ. (8) Τὸ δὲ ἀπὸ ἀρκτου πρὸς μεσημβρίην, τοῦτο δὲ αὐτῷ μῆκος γίνεται, καὶ ἐπέχει τριηκοσίους καὶ δις χιλίους καὶ δις μυρίους, ἵνα περ τὸ στενόντατον αὐτοῦ. (9) Ποταμοὶ δὲ τοσοῖδε εἰσὶν ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, ὅσοι οὐδὲ ἐν τῇ ἰσθμῷ Ἀσίῃ· μέγιστοι μὲν ὁ Γάγγης τε καὶ ὁ Ἰνδὸς, ἱσθμῷ καὶ ἡ γῆ ἐπώνυμος· ἄμφω τοῦ τε Νεῖλου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ τοῦ Ἰστροῦ τοῦ Σκυθικοῦ, καὶ εἰς ταῦτο

ostia; (6) sed sicut ista Nili, a quibus Delta Ægyptium efficitur : hoc pacto etiam Indus amnis partem Indiæ Delta facit, neque id minus Ægyptio, quod quidem Indorum lingua Pattala vocatur. (7) Qua vero ad austrum et meridiem vergit India, ipso magno oceano clauditur : orientales etiam ejus partes idem oceanus terminat. (8) Atque in meridionali quidem tractu quæ sunt circa Pattala Indiæ fluminis ostia, ab Alexandro et Macedonibus ac multis Græcis perlustrata sunt : partes autem versus Orientem non adiit Alexander eas, quæ sunt ultra Hyphasin amnem. (9) Pauci vero scripserunt de iis quæ usque ad Gangem sunt; aut ubi Gangis ostia, maxime ad Gangem Indorum urbs Palimbothra.

CAP. III.

Mihi Eratosthenes Cyrenæus majore fide dignus esto, quoniam illi geographia curæ erat. (2) Is a monte Tauro, ubi Indi fontes sunt, secus Indum amnem usque ad magnum oceanum et Indi ostia Indiæ latus stadia xiii m continere ait. (3) Latus vero huic oppositum statuit ab eodem monte præter mare orientale, non amplius huic lateri æquale, sed longo tractu promontorium circiter ad iii m stadiorum in mare protendi : ut igitur ei æstimetur hoc Indiæ latus orientale obtinere xvi m stadiorum. Atque hæc quidem est illi Indiæ latitudo. (4) Longitudinem vero ab occidente in orientem usque ad urbem Palimbothra, dicit schoentis dimensam se scribere, esse enim viam regiam eamque esse stadiorum x m. Ulteriora non amplius æque certa esse. (5) Quotquot vero famam in scribendo secuti sunt, cum promontorio in mare porrecto, (Indiam) circiter x m stadiorum continere dicunt : superius, esse longitudinem stadiorum circiter xx m. (6) Ctesias Cnidius Indiam reliquæ Asiæ æqualem esse magnitudine affirmat, sed errat, sicut etiam Onesicritus, qui eam tertiam partem terrarum esse perhibet. Nearchus quattuor mensium iter per ipsum campum Indiæ esse dicit. (7) Megasthenes vero ab oriente in occidentem latitudinem Indiæ esse vult, quam alii longitudinem faciunt, eamque Megasthenes auctor est, ubi brevissimum ejus spatium sit, xvi m stadiorum continere. (8) A septentrione autem versus meridiem, ea illi quidem est longitudo, et extenditur ad xxx m et ccc stadia, ubi angustissima est. (9) Flumina sunt in India tantæ magnitudinis, quantæ nullum est in universa Asia; maxima sunt Ganges et Indus, a quo et regio nomen accepit : uterque et Nilo Ægyptio et Istro Scy-

συνέλθοι αὐτοῖσι τὸ ὕδωρ, μέζονες· (10) δοκέειν δ' ἔμοιγε, καὶ ὁ Ἀκεσίνης μέζων ἐστὶ τοῦ τε Ἰστρου καὶ τοῦ Νείλου, ἵνα περ παραλαβὼν ἅμα τὸν τε Ὑδάσπεα καὶ τὸν Ὑδραῶτα καὶ τὸν Ὑφασιν ἐμβάλλει ἐς τὸν Ἰνδόν, ὥς καὶ τριήκοντα αὐτῷ στάδια τὸ πλάτος ταύτης εἶναι καὶ τυχόν καὶ ἄλλοι πολλοὶ μέζονες ποταμοὶ ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ ρέουσιν.

ΚΕΦ. Δ'.

Ἀλλὰ οὐ μοι ἀτρεκές ὑπὲρ τῶν ἐπέκεινα Ὑφάσιος ποταμοῦ ἰσχυρίσασθαι, ὅτι οὐ πρόσω τοῦ Ὑφάσιος ἦλθεν Ἀλέξανδρος. (2) Αὐτοῖν δὲ τοῖν μεγίστοις ποταμοῖν τοῦ τε Γάγγεω καὶ τοῦ Ἰνδοῦ τὸν Γάγγεα μεγέθει πολὺ τι ὑπερφέρειν Μεγασθένης ἀνέγραψε, καὶ ὅσοι ἄλλοι μνήμην τοῦ Γάγγεω ἔχουσιν· (3) αὐτὸν τε γὰρ μέγαν ἀνίσχειν ἐκ τῶν πηγῶν, δέκεσθαι τε ἐς αὐτὸν τὸν τε Καϊνὰν ποταμὸν καὶ τὸν Ἐραννοβοῶν καὶ τὸν Κοσσόανον, πάντας πλωτούς· ἐτι δὲ Σωνὸν τε ποταμὸν καὶ Σιττόκατιν καὶ Σολόματιν, καὶ τούτους πλωτούς. (4) Ἐπὶ δὲ Κονδοχάτην τε καὶ Σάμβον καὶ Μάγωνα καὶ Ἀγόρανιν καὶ Ὀμαλιν· ἐμβάλλουσι δὲ ἐς αὐτὸν Κομμενάσσης τε μέγας ποταμὸς καὶ Κάκουθις καὶ Ἀνδώματις ἐξ ἔθνους Ἰνδικοῦ τοῦ Μανδιαδινῶν ῥέων· (5) καὶ ἐπὶ τούτοις Ἄμυστις παρὰ πόλιν Καταδόουπην, καὶ Ὀξύμαγίς ἐπὶ Παζάλαισι καλεομένοισι, καὶ Ἐρβένυσις ἐν Μάθαισιν, ἔθνεϊ Ἰνδικῷ, ξυμβάλλει τῷ Γάγγει. (6) Τούτων λέγει Μεγασθένης οὐδένα εἶναι τοῦ Μαϊάνδρου ἀποδέοντα, ἵνα περ ναυσίπορος ὁ Μαϊάνδρος. (7) Εἰναιῶν τὸ εὖρος τῷ Γάγγει, ἐνθα περ αὐτὸς ἐωυτοῦ στενότητος, εἰς ἑκατὸν σταδίους· πολλὰ γὰρ καὶ λιμνάζειν, ὥς μὴ ἀποπτον εἶναι τὴν πέρην χώραν, ἵνα περ γθαμαλή τέ ἐστι καὶ οὐδαμῇ γηλόφοισιν ἀνестηκυῖα. (8) Τῷ δὲ Ἰνδῷ ἐς ταῦτόν ἔρχεται. Ὑδραῶτης μὲν ἐν Καμβισθολοῖσι παρεληφώς τὸν τε Ὑφασιν ἐν Ἀστρύβησιν καὶ τὸν Σαραγγῖν ἐν Κηκείων καὶ τὸν Νεῦδρον ἐξ Ἀττακηνῶν, ἐς Ἀκεσίνην ἐμβάλλουσιν. (9) Ὑδάσπες δὲ ἐν Ὀξυδράκασιν ἄγων ἅμα οἱ τὸν Σίναρον ἐν Ἀρίσπαισιν ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐκδιδοῖ καὶ οὗτος. (10) Ὁ δὲ Ἀκεσίνης ἐν Μαλλοῖς ξυμβάλλει τῷ Ἰνδῷ· καὶ Τούταπος δὲ μέγας ποταμὸς ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐκδιδοῖ. Τούτων ὁ Ἀκεσίνης ἐμπλησθεὶς καὶ τῇ ἐπικλήσει ἐκνικήσας αὐτὸς τῷ ἐωυτοῦ ἤδη οὐνόματι ἐσβάλλει ἐς τὸν Ἰνδόν· (11) Κωφὴν δὲ ἐν Πευκελαιήτιδι, ἅμα οἱ ἄγων Μάλαντόν τε καὶ Σόαστον καὶ Γάρροϊαν, ἐκδιδοῖ ἐς τὸν Ἰνδόν. (12) Κατύπερθε δὲ τούτων Πάρενος καὶ Σάπαρνος, οὐ πολὺ διέχοντες, ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν Ἰνδόν. Σόανος δὲ ἐκ τῆς ὀρεινῆς τῆς Ἀβισσαρέων, ἐρημος ἄλλου ποταμοῦ, ἐκδιδοῖ ἐς αὐτόν. Καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς Μεγασθένης λέγει, ὅτι πλωτοὶ εἰσιν. (13) Οὐχ οὐκ ἀπιστήν γρη ἔχειν ὑπὲρ τε τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγεω, μηδὲ συμβλητοὺς εἶναι αὐτοῖσι τὸν τε Ἰστρον καὶ τοῦ Νείλου τὸ ὕδωρ. (14) Ἐς μὲν γε τὸν Νεῖλον οὐδένα

thico, etiamsi in unum alveum confluerent, major est : (11) at mea sententia vel Acesines Nilum et Istrum magnitudine superat, ubi Hydaspe, Hydrate et Hyphasi in suum alveum receptis in Indum fertur tantus, ut ejus latitudo ibi triplex stadia efficiat. Fortassis autem etiam alia multa majus flumina Indiam secant.

CAP. IV.

Sed ultra Hyphasin amnem nihil explorati habeo, quod affirmare possim ; quia ultra Hyphasin progressus non est Alexander. (2) Ex his vero duobus maximis fluviis Gange atque Indo, Megasthenes Gangem Indo longe majorem esse scribit, et alii omnes qui Gangem mentionem faciunt. (3) Nam et grandem jam inde ab ipsis fontibus oriri, atque in se recipere Cainam, Erannoboam, Cossosanum, omnes navigabiles, deinde Sonum, Sittocatim et Solomatim, et hos navigabiles. (4) Post hos Condochatem, Sambum, Magum, Agoranim et Omalim. Feruntur etiam in eum Commagis grandis fluvijs et Cacuthis atque Andomatis ex Mandacis Indica gente fluens : (5) ad hæc, Amystis juxta urbem Cadupam, et Oxymagis apud Pazalas, quos vocant, et Erbenysis apud Mathas, Indiæ gentem, in Gangem fluunt. (6) Horum omnium fluviorum Megasthenes nullum Mæandrum minorem, qua navigabilis Mæander est, esse asseverat. (7) Jam Gangem patere, qua maxime angustus est, ad centum stadia ; multis vero in locis stagnare, ita ut ulterius terra conspici non possit, qua parte humilis est nulloque colles habet. (8) Indo autem idem accidit. Hydrates quidem in Cambistholi, receptis in se et Hyphasi in Astrybie, et Sarange ex Cecis, et Neudro ex Attacenis, in Acesinem fluit. (9) Hydaspes vero in Oxysdracis Sinarum in se recipit in Arispis etiam in Acesinem fertur. (10) Acesines apud Mallos cum Indo committitur : etiam Tutapus magnus fluvijs in Acesinem exit. Quibus omnibus Acesines grandior factum suumque victor nomen retinens in Indum fertur. (11) Cophen in Peucelæetide, ducens secum Malantum, Soanum et Garrum amnes, Indo se miscet. (12) Supra hos Parnum et Saparnum, non multum inter se distantes, in Indum fluunt Soanus ex montanis Abissareensium absque alterius fluvii societate in eundem se ingerit. Horum quoque plerique Megasthenes navigabiles esse affirmat. (13) Non igitur incredibile esse debet, Istrum et Nilum ratione aquarum cum Indo et Gange ne comparari quidem posse. (14) Nam

ποταμὸν ἐκδιδόντα ἴδμεν, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ διώρυγας τε-
τραμμένας κατὰ τὴν χώραν τὴν Αἰγυπτίην. (16) Ὁ
δὲ γε Ἰστρος ὀλίγος μὲν ἀνίσχει ἀπὸ τῶν πηγέων, δέκε-
ται δὲ πολλοὺς ποταμοὺς, ἀλλ' οὔτε πληθεῖ ἴσους τοῖσιν
Ἰνδῶν ποταμοῖσιν, οἱ ἐς τὸν Ἰνδὸν καὶ τὸν Γάγγεα ἐκ-
διδούσι· πλεονεὺς δὲ ὁ καὶ κάρτα ὀλίγους, ὧν τοὺς μὲν
ἐν τῷ Ἰνδῶν οἶδα, τὸν Ἐνον τε καὶ τὸν Σάον. (16) Ἐνος
μὲν ἐν μεθόρῳ τῆς Νωρικῶν καὶ Ῥαιτῶν γῆς μίγνυται
τῷ Ἰστροῦ, ὁ δὲ Σάος κατὰ Παίονας. Ὁ δὲ χώρος,
ἡ ὑπερσυνδάλλουσιν οἱ ποταμοὶ, Ταυροῦνος καλεῖται.
Ὅστις δὲ καὶ ἄλλον οἶδε ναυσίπορον τῶν ἐς τὸν Ἰστρον
ἐκδιδόντων, ἀλλὰ οὐ πολλοὺς που οἶδε.

ΚΕΦ. Ε΄.

Τὸ δὲ αἶτιον ὅστις θέλει φράζειν τοῦ πληθεὸς τε καὶ
μεινέος τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν, φραζέτω· ἐμοὶ δὲ καὶ
ταῦτα ὡς ἀκοῇ ἀναγεγράφθω. (2) Ἐπεὶ καὶ ἄλλων
πολλῶν ποταμῶν οὐνόματα Μεγασθένης ἀνέγραψεν, οἱ
ἔγω τοῦ Γάγγεω τε καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκδιδοῦσιν ἐς τὸν
Ἰνδὸν τε καὶ μεσημβρινὸν τὸν ἕξω πόντον· ὥστε τοὺς
πάντας ὁκτὼ καὶ πεντήκοντα λέγει ὅτι εἰσὶν Ἰνδοὶ πο-
ταμοὶ, ναυσίποροι πάντες. (3) Ἀλλ' οὐδὲ Μεγασθένης
πολλὴν δοκεῖ μοι ἐπελθεῖν τῆς Ἰνδῶν χώρας, πλὴν γε
ἐπὶ πλεῖστα ἢ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου ἐπελθόν-
τες. Συγγενέσθαι γὰρ Σανδρακότῳ λέγει, τῷ μεγίστῳ
βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν καὶ Πώρῳ, ἔτι τούτου μέζονι. (4)
Ὅπως δὲ Μεγασθένης λέγει, οὔτε Ἰνδοὺς ἐπιστρατεύσαι
οὐδ' αὖτις ἀνθρώποισιν, οὔτε Ἰνδοῖσιν ἄλλους ἀνθρώ-
πους· (5) ἀλλὰ Σέσωστριν μὲν τὸν Αἰγύπτιον, τῆς Ἀσίας
καταστρεφάμενον τὴν πολλήν, ἔστε ἐπὶ τὴν Εὐρώπην
ἐπιστρατῆν ἐλάσαντα, ὅπως ἀπονοστήσαι· (6) Ἰνδοῦρ-
πιν δὲ τὸν Σκυθία ἐκ Σκυθίας ὀρηθέντα πολλὰ μὲν τῆς
Ἀσίας θύνα καταστρεφάσθαι, ἐπελθεῖν δὲ καὶ τὴν Αἰ-
γυπτίαν γῆν κρατέοντα· (7) Σεμίραμιν δὲ τὴν Ἀσσυρίην
ἐπικυρεῖν μὲν στελλέσθαι ἐς Ἰνδοὺς, ἀποθανεῖν δὲ
πρὶν τέλος ἐπιθεῖναι τοῖσι βουλευμασιν· ἀλλὰ Ἀλέξαν-
δρον γὰρ στρατεύσαι ἐπὶ Ἰνδοὺς μῶνον. (8) Καὶ πρὸ
Ἀλεξάνδρου Διονύσου μὲν περὶ πολλὸς λόγος κατέχει, ὡς
καὶ τούτου στρατεύσαντος ἐς Ἰνδοὺς, καὶ καταστρεφά-
μενον Ἰνδοὺς· Ἡρακλῆος δὲ περὶ οὐ πολλός. (9)
Διονύσου μὲν γε καὶ Νύσσα πόλις μνήμα οὐ φαῦλον τῆς
στρατηλασίας καὶ ὁ Μηρός τὸ ὄρος, καὶ ὁ κισσὸς ὅτι
ἐν τῷ ὄρει τούτῳ φύεται· καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰνδοὶ ὑπὸ τυμ-
πάνῳ τε καὶ κυμβάλῳν στελλόμενοι ἐς τὰς μάχας· καὶ
ἐσθὴς αὐτοῖσι κατὰστικτος ἐοῦσα, καθάπερ τοῦ Διονύσου
τοῖσι βράχισιν· (10) Ἡρακλῆος δὲ οὐ πολλὰ ὑπομνήμα-
τα. Ἀλλὰ τὴν Ἀορνὸν γὰρ πέτρην, ἣν τινα Ἀλέξανδρος
βίβ' ἐξαιρώσατο, ὅτι Ἡρακλῆς οὐ δυνατὸς ἐγένετο ἐξε-
λαῖν· Μακεδονικὸν δοκεῖ μοι τι κόμπασμα, καθάπερ ὧν
καὶ τὸν Παράπαμινον Καύκασον ἐκάλεον Μακεδόνες, οὐ-
δὲν τι προσήκοντα τούτῳ τῷ Καύκασῳ. (11) Καὶ τι καὶ

Nilum nullum flumen illabi scimus, sed ex ipso fossas per
Ægyptum duci. (15) Ister vero exiguus a fontibus oritur :
et multos quidem fluvios in se recipit, sed et multitudine
Indicis fluminibus, quæ in Indum et Gangem feruntur, non
pares; et navigabiles modo perpaucos, ex quibus ipse Enum
vidi ac Saum. (16) Atque Enus quidem in confinio No-
ricorum et Rhætorum Istro se immiscet : Saus autem apud
Pæonas. Locus vero ubi hæc flumina inter se committun-
tur Taurinus vocatur. (17) Si quis vero et alium fluvium
navigabilem fluentem in Istrum norit, multos tamen eos
non esse novit.

CAP. V.

Quisquis autem causam multitudinis et magnitudinis In-
diæ fluminum explicare velit, illi per me hoc integrum sit.
Ego enim ea quoque quæ de his rebus scripsi maiorem fidem
non habere censeo, quam quæ fama sparsa sunt. (2) Præ-
terea etiam aliorum multorum fluminum nomina Megasthe-
nes commemorat, quæ extra Gangem atque Indum feruntur
in orientale et meridiale externum mare; ita ut LVIII in uni-
versum sint Indiæ fluvii, omnes navigabiles. (3) Sed nec
ipse Megasthenes mihi videtur multum Indiæ peragrasse :
plus tamen certe quam qui cum Alexandro Philippi F. mi-
litarunt. Sandracotto enim se adfuisse scribit, maximo
Indorum regi, et Poro, qui vel Sandracotto potentior fuit.
(4) Scribit itaque hic Megasthenes, neque Indos cum ullis
hominibus bellum gessisse, neque ullos externos Indis bel-
lum intulisse. (5) Sesostirim enim Ægyptium, magna Asiæ
parte subacta, postquam in Europam usque cum exercitu
processerat, retrocessisse; (6) Indathysim autem Scythiam
ex Scythia profectum multas Asiæ gentes debellasse : Ægy-
ptum etiam victorem adisse; (7) ac Semiramidem quidem
Assyriam tentasse exercitum in Indos ducere, sed mortem
eius consilia conatusque fregisse. Solum vero Alexandrum
in Indos expeditionem fecisse. (8) Atqui ante Alexandrum
fama tenet Liberum contra Indos expeditionem suscepisse,
eosque subegisse : de Hercule infirmior fama est. (9) At vero
expeditionis a Libero factæ non leve documentum est Nyssa
urbs et Meros mons, quodque hedera in hoc monte nascit-
ur : quod præterea Indi ipsi tympana ac cymbala pulsantes
pugnans adeunt, itemque veste distincta maculis, Libero
patri bæchantium more, utuntur. (10) Herculis autem non
multa monumenta exstant. Quod enim Aornum petram,
quam Alexander vi cepit, Hercules expugnare non potuerit,
Macedonica quedam jactantia mihi videtur : quemadmo-
dum et Parapamisum montem Causasum vocarunt Mace-
dones, nihil ad Caucasum pertinentem. (11) Antrum

άντρον ἐπιφρασθέντες ἐν Παραπαμισάδαισι, τοῦτο ἐφρασάν ἐκείνο εἶναι τοῦ Προμηθέος τοῦ Τιτῆνος τὸ άντρον, ἐν ὅτῳ ἐκρέματο ἐπὶ τῇ κλοπῇ τοῦ πυρός. (12) Καὶ δὴ καὶ ἐν Σίβαισιν, Ἰνδικῶ γένει, ὅτι δορὰς ἀμπεχομένους εἶδον τοὺς Σίβας, ἀπὸ τῆς Ἡρακλέος στρατηλασίης ἐφασκον τοὺς ὑπολειφθέντας εἶναι τοὺς Σίβας· καὶ γὰρ καὶ σκυτάλην φορέουσιν τε οἱ Σίβαι, καὶ τοῖσι βουσὶν αὐτῶν ῥόπαλον ἐπικέχαιται· καὶ τοῦτο ἐς μνήμην ἀνέφερον τοῦ ῥοπαλοῦ τοῦ Ἡρακλέος. (13) Εἰ δὲ τῷ πιστὰ ταῦτα, ἄλλος ἂν οὗτος Ἡρακλῆς εἴη, οὐχ ὁ Θεβαῖος, ἢ ὁ Τύριος οὗτος, ἢ ὁ Αἰγύπτιος, ἢ τις καὶ κατὰ τὴν ἄνω χώραν οὐ πόρρω τῆς Ἰνδῶν γῆς ὤκισμένην μέγας βασιλεύς.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ταῦτα μὲν μοι ἐκβολὴ ἔστω τοῦ λόγου εἰς τὸ μὴ πιστὰ φαίνεσθαι ὅσα ὑπὲρ τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ Ἰνδῶν μετεξέτεροι ἀνέγραψαν· ἔστε γὰρ ἐπὶ τὸν Ὑφασιν οἱ τῆς Ἀλεξάνδρου στρατηλασίης μετασχόντες οὐ πάντῃ ἀπιστοὶ εἰσιν. (2) Ἐπεὶ καὶ τότε λέγει Μεγασθένης ὑπὲρ ποταμοῦ Ἰνδικοῦ, Σίλαν μὲν εἶναι οἱ οὐνομα, ῥέειν δὲ ἀπὸ κρήνης ἐπωνύμου τῷ ποταμῷ διὰ τῆς χώρας τῆς Σιλέων, καὶ τούτων ἐπωνύμων τοῦ ποταμοῦ τε καὶ τῆς κρήνης· (3) τὸ δὲ ὕδωρ παρέχεσθαι τοίνυν· οὐδὲν εἶναι ὅτῳ ἀντέχει τὸ ὕδωρ, οὔτε τι νήχεσθαι ἐπ' αὐτοῦ οὔτε τι ἐπιπλεῖν, ἀλλὰ πάντα γὰρ ἐς βυσσὸν δύνειν· οὕτω τι ἀμενηνότερον πάντων εἶναι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο καὶ ἡεροειδέστερον. (4) Ὑεται δὲ ἡ Ἰνδῶν γῆ τὸ θέρος, μάλιστα μὲν τὰ ὄρεα, Παραπαμισός τε καὶ ὁ Ἡμῶδς καὶ τὸ Ἰμαϊκὸν ὄρος, καὶ ἀπὸ τούτων μεγάλοι καὶ θολεροὶ οἱ ποταμοὶ ῥέουσιν. (5) Ὑεται δὲ τοῦ θέρους καὶ τὰ πεδία τῶν Ἰνδῶν, ὥστε λιμνάζειν τὰ πολλὰ αὐτῶν· καὶ ἐφυγεν ἡ Ἀλεξάνδρου στρατιὴ ἀπὸ τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ μέσου θέρος, ὑπερβαλόντος τοῦ ὕδατος ἐς τὰ πεδία· (6) ὥστε ἀπὸ τῶνδε ἔξεστι τεκμηριῶσθαι καὶ τοῦ Νείλου τὸ πάθος τοῦτο ὅτι εἰκόδες εἶναι ὑεσθαι τὰ Αἰθιοπικῶν ὄρεα τοῦ θέρος, καὶ ἀπ' ἐκείνων ἐμπιπλάμενον τὸν Νεῖλον ὑπερβάλλειν ὑπὲρ τὰς ὄχθας ἐς τὴν γῆν τὴν Αἰγυπτίην· (7) θολερὸς ὢν καὶ οὗτος ῥέει ἐν τῇδε τῇ ὥρῃ, ὥς οὔτε ἂν ἀπὸ χιόνος τηκομένης ἔρρειεν, οὔτε εἰ πρὸς τῶν ὥρῃ θέρος πνεόντων ἑτησίμων ἀνέμων ἀνεκόπτετό οἱ τὸ ὕδωρ· ἄλλως τε οὐδὲ χιονόβια εἶη ἂν τὰ Αἰθιοπικῶν ὄρεα ὑπὸ καύματος. (8) Ὑεσθαι δὲ κατὰπερ τὰ Ἰνδῶν οὐκ ἔξω ἐστὶ τοῦ εἰκότος, ἐπεὶ καὶ τὰλλα ἡ Ἰνδῶν γῆ οὐκ ἀπέοικε τῆς Αἰθιοπίας, καὶ οἱ ποταμοὶ οἱ Ἰνδοὶ ὁμοίως τῷ Νείλῳ τῇ Αἰθιοπίῳ τε καὶ Αἰγυπτίῳ κροκοδείλους τε φέρουσιν, ἔστιν δὲ οἱ αὐτῶν καὶ ἰχθύας καὶ ἄλλα κήτεια ὅσα ὁ Νεῖλος, πλὴν ἵππου τοῦ ποταμίου· Ὀνησίκριτος δὲ καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ποταμίους λέγει ὅτι φέρουσι. (9) Τῶν τε ἀνθρώπων αἱ ἰδέαι οὐ πάντῃ ἀπάρχουσιν αἱ Ἰνδῶν τε καὶ Αἰθιοπικῶν· οἱ μὲν πρὸς

quoque aliquod quum apud Parapamisadas esse : Promethei Titanis esse dixerunt, in quo ille ob sublatum in crucem actus fuerit. (12) Apud Sil Indicam gentem, quod eos pellibus amictos con ab Herculis expeditione relictos esse Sibas disser quidem et clavam gestant Sibae, et bubus clavae urunt : quod item ad memoriam clavae Herculis : (13) Si cui vero haec credibilia videntur, alius cer cules fuerit, non Thebanus, sed aut Tyrius, aut aut aliquis etiam ex superiori regione non proci habitata magnus rex.

CAP. VI.

Atque haec quidem per digressionem dicta fide digna videantur, quae de iis qui ultra Hyphas Indis nonnulli conscripserunt : nam ad Hyphas usque non sunt prorsus indigni fide, qui expedi xandri interfuerunt. (2) Siquidem etiam hoc Me de flumine quodam Indico commemorat : Silam esse, fluere ex fonte ejusdem cum flumine no regionem Sileorum, qui etiam eandem, quam si vius, appellationem habeant. (3) Ejus aquam esse, ut nihil omnino sustinere possit, neque qu innatare neque supernavigare, sed omnia in fa mergi. Ita praere reliquis omnibus hanc aqua atque magis aeriam esse. (4) India autem per pluvia madet : praecipue vero Parapamisus et atque Imaus montes, et ab his magni ac turbul fluunt. (5) Perfunduntur aestate pluvia etiam t diae, ita ut plerique stagent ; fugitque aliquand dri exercitus ab Acesine fluvio, quum media a aqua campos obrueret. (6) Ex quibus licet certa etiam Nili inundationem explicare, quum veri Aethiopum montes aestate complui, atque iis pl pletum Nilum superatis ripis Aegyptum inundare : bidus igitur etiam hic fluvius hac anni parte si neque a nive liquata fluere potest, neque si ab state spirantibus inhiaberetur ipsi aqua : praesertim nive quidem tecti sint fortasse Aethiopum monte lore. (8) Pluvias vero pati quemadmodum Indi quam dissentaneum rationi existimaverim : nam in rebus India haud dissimilis Aethiopiae est et flu perinde ac Nilus Aethiopicus et Aegyptius crocodil nonnulli et pisces ac balanas ejusdem generis excepto equo fluviali : sed hos quoque in iis sicritus tradit. (9) At ne facie quidem ac vultu inter se differunt Indi et Aethiopes. Certe qui a

νότου ἀνέμου Ἰνδοὶ τοῖς Αἰθίοψι μᾶλλον τι ἰοίκασιν, μελανές τε ἰδέσθαι εἰσὶ, καὶ ἡ κόμη αὐτοῖσι μέλαινα· πλὴν γε δὴ οἱ σιμοὶ οὐχ ὡσαύτως οὐδὲ οὐλόκρανοι ὡς Αἰθίοπες· οἱ δὲ βορειώτεροι τούτων κατ' Αἰγυπτίους μάλιστα ἂν εἶεν τὰ σώματα.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἔθνεα δὲ Ἰνδικὰ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τὰ ἅπαντα λέγει Μεγασθένης, δυοῖν δέοντα. Καὶ πολλὰ μὲν εἶναι ἔθνεα Ἰνδικὰ καὶ αὐτὸς συμμέρομαι Μεγασθένει, τὸ δὲ ἀτρεκέως οὐκ ἔχω εἰκάσαι ὅπως ἐκμαθὼν ἀνέγραψεν, οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τῆς Ἰνδῶν γῆς ἐπελθὼν, οὐδὲ ἐπιμύζης πᾶσι τοῖς γένεσιν ἐούσης ἐς ἀλλήλους. (2) Πάλαι μὲν δὴ νομάδας εἶναι Ἰνδοὺς, κατὰ περ Σχυθῶν τοὺς οὐκ ἀροτῆρας, οἱ ἐπὶ τῇσιν ἀμάζησι πλαινόμενοι ἄλλοτε ἄλλην τῆς Σχυθῆς ἀμείβουσιν, οὕτε πώλας οὐκίοντες οὕτε ἱερὰ θεῶν σέβοντες· (3) οὕτω μὲν Ἰνδοὶ πολίαις εἶναι μὴδὲ ἱερὰ θεῶν δεδομημένα· ἀλλ' ἀμπίσχεσθαι μὲν δορὰς θηρίους ὅσων κατακτάονται, σιτέσθαι δὲ τῶν δένδρεων τὸν φλοιόν· καλεῖσθαι δὲ τὰ δένδρεα ταῦτα τῇ Ἰνδῶν φωνῇ Τάλα, καὶ ῥιμάσαι ἐπ' αὐτῶν, κατὰ περ τῶν φοινίκων ἐπὶ τῇσιν καρπῇσιν, οἷά περ τολύπας. (4) Σιτέεσθαι δὲ καὶ τῶν θηρίων ὅσα ἐλοιεν ὠμοφαγέοντας, πρὶν δὲ Διόνυσον ἰθεὶν ἐς τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν. (5) Διόνυσον δὲ ἰθὺντα, ὡς καρτερὸς ἐγένετο Ἰνδῶν, πολιάς τε πάλαι καὶ νόμους θέσθαι τῇσι πόλυσιν, οἶνου τε δοτῆρα Ἰνδοῖσι γενέσθαι, κατὰ περ Ἑλλήσι, καὶ σπεῖρειν ἐκείνῃ τὴν γῆν, διδόντα αὐτὸν σπέρματα, (6) ἢ οὐκ ὀλέαντος ταύτῃ Τριπτολέμου, ὅτε περ ἐκ Δήμητρος ἐπιβλήσας ἐπείρειν τὴν γῆν πᾶσαν, ἢ πρὸ Τριπτολέμου τοῦ ὅτος Διόνυσος ἐπελθὼν τὴν Ἰνδῶν γῆν σπέρματα σπείρειν ἔθηκε καρποῦ τοῦ ἡμέρου· (7) βόας τε ὑπ' ἀρότρῳ ζεύξαι Διόνυσον πρῶτον, καὶ ἀροτῆρας ἀντὶ νομάδων καλεῖσθαι Ἰνδῶν τοὺς πολλοὺς, καὶ ὀπλίαις ὅπλοις τοῖσιν ἀροτῆσι. (8) Καὶ θεοὺς σέβειν ὅτι ἐδίδαξε Διόνυσος ἄλλους τε καὶ μάλιστα δὴ ἐωυτὸν κυμβαλίζοντας καὶ τυμπανίζοντας καὶ ὄρχησιν δὲ διδάξαι τὴν σατυρικὴν, τὸν κόρδακα παρ' Ἑλλήσι καλούμενον· (9) καὶ κομᾶν Ἰνδοὺς τῷ θεῷ, μιτροφορεῖν τε ἀναδείξαι, καὶ μύρον ἀλοιρὰς ἐκδιδάξαι, ὥστε καὶ εἰς Ἀλέξανδρον ἔτι τοῦ κυμβαλῶν τε καὶ τυμπανῶν ἐς τὰς μέγας Ἰνδοὶ κατέστηντο.

ΚΕΦ. Η'.

Ἀπὸντα δὲ ἐκ τῆς Ἰνδῶν γῆς, ὡς οἱ ταῦτα κεκοιμῆται, καταστῆσαι βασιλεία τῆς χώρας Σπατέμβαν, τῷ ἐτάμῳ ἔνα, τὸν βαχχωδέστατον· τελευτήσαντος δὲ Σπατέμβαν τὴν βασιληίην ἐκδέξασθαι Βουδύαν τὸν τούτου παῖδα· (2) καὶ τὸν μὲν πεντήκοντα καὶ δύο ἔτη βασιλεύσαι Ἰνδῶν, τὸν πατέρα, τὸν δὲ παῖδα,

ARMINUS.

ventum vergunt Indi Æthiopibus magis similes sunt, nigra facie et nigra coma, sed non æque simi neque ita crispo capillitio ut Æthiopes : qui vero magis ad septentrionem incolunt, Ægyptios potius corporis forma referunt.

CAP. VII.

Gentes Indicas centum duodeviginti in universum statuit Megasthenes. Ego vero multas quidem Indiae gentes esse, cum Megasthene senserim : unde autem certi aliquid cognoverit, conjectura assequi non possum, quum exiguam quandam Indiae partem peragravit, neque omnes ejus gentes commercia inter se agitent. (2) Olim quidem Indos nomades fuisse (dicit Megasthenes), quemadmodum et Scythas, qui arationem non exercent, sed in plaustris degentes incertis sedibus vagantur, neque urbes incolunt, neque templa deorum colunt : (3) ita neque Indis urbes fuisse neque templa diis exstructa, sed ferarum quas occiderint exuviis se vestivisse : arborum corticibus vesci solitos fuisse ; vocari autem eorum lingua eas arbores Tala et innasci iis, quemadmodum in verticibus palmarum, veluti glomos lanarum carptarum. (4) Vesci etiam solitos fuisse feris quas venatu ceperint crudis, priusquam Liber ad Indos venisset. (5) Quem postquam venisset eosque devicisset, urbes Indorum condidisse, iisque leges sanxisset : vini etiam usum Indis dedisse, ut et Græcis, dato etiam semine rationem serendi eos docuisse : (6) sive quod Triptolemus, quum a Cerere ad conserendam universam terram missus fuisset, ad eam regionem non pervenerit ; sive quod ante Triptolemum hic Liber, quisquis sit, ad Indos profectus frugum mltium semina iis dederit. (7) Primum etiam Liberum boves aratro junxisse, et plerosque Indorum ex erronibus aratores fecisse, martisque armis armavisse : (8) et cultum cum aliorum deorum tum sui maxime ipsius docuisse, quem cymbalorum et tympanorum pulsu fieri jussisset. Sationem etiam satyricam induxisse, quam Græci cordaca vocant. (9) Ad hæc comam deo nutrire, mitram gerere unguentisque ostendisse Bacchum : adeo ut ad Alexandri usque tempora cum cymbalis et tympanis prælia Indi inierint.

CAP. VIII.

Discedentem vero ex India Liberum rebus ita constitutis regem Indis præfecisse Spatembam, unum ex amicis, rerum Bacchicarum peritissimum. Quo mortuo ad Budyam ejus filium regnum transiisse. (2) Et Spatembam quidem annos 11 Indis regnavisse : Budyam ejus filium 22. Hujus

είχουσιν ἔτεα· καὶ τούτου παῖδα ἐκδέξασθαι τὴν βασι-
 λητὴν Κραδεύαν· (3) καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε τὸ πολλὸν μὲν
 κατὰ γένος ἀμείβειν τὴν βασιλητὴν, παῖδα παρὰ πα-
 τρὸς ἐκδεχόμενον· εἰ δὲ ἐκλείποι τὸ γένος, οὕτω δὲ
 5 ἀριστίνδην κατίστασθαι Ἰνδοῖσι βασιλέας. (4) Ἡρα-
 κλέα δὲ, ὅντινα ἐς Ἰνδοὺς ἀπικέσθαι λόγος κατέχει,
 παρ' αὐτοῖσιν Ἰνδοῖσι γηγενέα λέγεσθαι. (5) Τοῦτον
 τὸν Ἡρακλέα μάλιστα πρὸς Σουρασηνῶν γεραίρεσθαι,
 Ἰνδικῷ ἔθνεος, ἵνα δύο πόλεις μεγάλαι, Μέθορά τε
 10 καὶ Κλεισόβορα, καὶ ποταμὸς Ἰωθάρης πλωτὸς διαρρέει
 τὴν χώραν αὐτῶν. (6) Τὴν σκευὴν δὲ οὗτος ὁ Ἡρα-
 κλῆς ἦντινα ἐφόρει Μεγασθένης λέγει ὅτι ὁμοίην τῇ
 Θηβαίῳ Ἡρακλεῖ, ὡς αὐτοὶ Ἰνδοὶ ἀπηγέονται· καὶ
 τούτῳ ἄρσενας μὲν παῖδας πολλοὺς χάριτα γενέσθαι ἐν
 15 τῇ Ἰνδῶν γῇ· πολλῇσι γὰρ δὴ γυναῖξιν ἐς γάμον ἔλθειν
 καὶ τοῦτον τὸν Ἡρακλέα· θυγατέρα δὲ μουνογενήν· (7)
 οὕνομα δὲ εἶναι τῇ παιδί Πανδαίην καὶ τὴν χώραν ἵνα τε
 ἐγένετο καὶ ἥσινος ἐπέτρεψεν αὐτὴν ἄρχειν Ἡρακλῆς
 Πανδαίην, τῆς παιδὸς ἐπίνομον· καὶ ταύτῃ ἐλέφαν-
 20 τας μὲν γενέσθαι ἐκ τοῦ πατρὸς ἐς πεντακοσίους, ἵππων
 δὲ ἐς τετρακισχιλίην, πεζῶν δὲ ἐς τὰς τρεῖς καὶ δέκα
 μυριάδας. (8) Καὶ τὰδε μετεξέτεροι Ἰνδῶν περὶ Ἡρα-
 κλέος λέγουσιν· ἐπελθόντα αὐτὸν πᾶσαν γῆν καὶ
 θάλασσαν, καὶ καθήραντα θ, τι περ κακὸν κίναδος,
 25 ἐξευρεῖν ἐν τῇ θαλάσῃ κόσμον γυναικῆιον· (9) ὅντινα
 καὶ εἰς τοῦτο ἔτι οἱ τε ἐξ Ἰνδῶν τῆς χώρας τὰ ἀγώγιμα
 παρ' ἡμέας ἀγινέοντες σπουδῇ ὠνεόμενοι ἐκκομίζουσι,
 καὶ Ἑλλήνων δὲ πάλαι καὶ Ῥωμαίων νῦν ὅσοι πολυ-
 κτέανσι καὶ εὐδαίμονες, μέζοντι ἔτι σπουδῇ ὠνεύονται
 30 τὸν μαργαρίτην δὴ τὸν θαλάσσιον, οὕτω τῇ Ἰνδῶν
 γλώσσῃ καλεόμενον· (10) τὸν γὰρ Ἡρακλέα, ὡς κα-
 λὸν οἱ ἔφηνται τὸ φόρημα, ἐκ πάσης τῆς θαλάσσης
 ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν συναγινέειν τὸν μαργαρίτην δὴ τοῦ-
 35 τόν, τῇ θυγατρὶ τῇ ἐωυτοῦ εἶναι κόσμον. (11) Καὶ
 λέγει Μεγασθένης, θηρεύεσθαι αὐτοῦ τὴν κόγχην δι-
 κτύοισι, νέμεσθαι δ' ἐν τῇ θαλάσῃ κατ' αὐτὸ πολλὰς
 κόγχας, κατὰ περ τὰς μελίσσας· καὶ εἶναι γὰρ καὶ
 τοῖσι μαργαρίτησι βασιλέα ἢ βασιλίσσαν, ὡς τῇσι με-
 λισσίῃσι. (12) Καὶ ὅστις μὲν ἐκείνων κατ' ἐπιτυχίην
 40 συλλαβοί, τοῦτον δὲ εὐπετέως περιβάλλειν καὶ τὸ ἄλλο
 σμῆνος τῶν μαργαριτέων· εἰ δὲ διαφύγοι σπᾶς ὁ βασιλεὺς,
 τούτῳ δὲ οὐκέτι θηρατοὺς εἶναι τοὺς ἄλλους· τοὺς ἀλόν-
 τας δὲ περιρᾶν κατασαπῆναι σπᾶσι τὴν σάρκα, τῷ δὲ
 45 ὀστέῳ ἐς κόσμον χρᾶσθαι. (13) Καὶ εἶναι γὰρ καὶ
 παρ' Ἰνδοῖσι τὸν μαργαρίτην τριστάσιον κατὰ τιμὴν
 πρὸς χρυσὸν τὸ ἀπεφθον, καὶ τοῦτο ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ
 ὀρυσσόμενον.

ΚΕΦ. Θ'.

Ἐν δὲ τῇ χώρῃ ταύτῃ, ἵνα ἐβασίλευσεν ἡ θυγάτηρ
 τοῦ Ἡρακλέος, τὰς μὲν γυναῖκας ἐπταέτεας ἐούσας ἐς
 60 ἑπτα γάμου ἰέναι, τοὺς δὲ ἄνδρας τεσσαράκοντα ἔτεα
 τὰ πλείεστα βιώσεσθαι. (2) Καὶ ὑπὲρ τούτου λεγόμε-

filium Cradeuam in regnum successisse; (3) atque exinde
 plerumque successionem regnum a patribus in filios po-
 manus esse traditum. Si vero regem absque liberis de-
 dere contingeret, optimos quosque ab Indis reges crea-
 esse. (4) Herculem porro, quem ad Indos pervenisse fām-
 est, terrigenam ipsos Indos vocasse. (5) Atque hunc
 Surasenis Indica genti præcipue coli, qui quidem duas ma-
 gnas urbes habent, Methora et Clisoberam. Iobares fluvius
 navigabilis per eorum regionem fluit. (6) Hic Hercules;
 ut auctor est Megasthenes, eodem culta corporis quo The-
 banus Hercules utebatur, quod Indi ipsi narrant; multos-
 que admodum ei liberos mares in India fuisse dicit: multos-
 enim uxores habuisse etiam hunc Herculem: filiam vero una-
 cam, nomine Pandæam: (7) regionem quoque in qua na-
 est, et cuius imperio eam præfecit Hercules, Pandæam
 filiae nomine appellatam: eamque possedisse ab patre ele-
 phantos n, equites ad un m, pedites circiter c xxx m. (8)
 Sunt et Indi, qui hoc etiam de Hercule narrent. Quomodo
 universam terram ac mare peragrasset, et quidquid crea-
 malarum bestiarum sustulisset, ornatum quendam mobi-
 brem, (margaritam) in mari reperisset. (9) Quem etiam
 in hunc diem qui merces ex India ad nos adferunt, magis
 studio ementes exportant: atque quotquot apud Græcos offi-
 apud Romanos ditiores sunt, majore adhuc studio emuntur
 et nunc margaritam marinam, ita Indorum lingua dictam
 (10) Herculem enim, quum hic ornatus pulchre rei videretur
 margaritas hujus generis ex universo mari in Indiam col-
 legisse, quibus filia ejus ornaretur. (11) Megasthenes
 concham hujus margaritæ retibus capi scribit; versam
 autem in mari eodem loco agmen multarum concharum
 veluti apum examen. Regem enim suum etiam aut regiam
 margaritas habere, ut apes: (12) ac si forte contingat
 regem capi, reliquum etiam margaritarum examen faci-
 ab eodem circumcingi: si vero rex piscatores evadat,
 reliquas quidem conchas capi posse. Earum carnes Ind-
 ubi eas ceperint putrescere sinere: osse ad ornatum uti-
 (13) Esse autem etiam apud Indos margaritas ter tanto au-
 solidi, quod etiam in India effoditur, pondere æstimat-

CAP. IX.

Ad hæc in his regionibus quibus Herculis filia imperit
 vit, feminas ubi ad septimum ætatis annum pervenerint
 viro maturas nubere: viros xl summum annos vivere. (2)
 Atque hac de re hujusmodi sermonem apud Indos jactat-

ων λόγον εἶναι παρ' Ἰνδοῖσιν· Ἡρακλέα, ὁψιγόνου οἱ
 γενομένης τῆς παιδός, ἐπεῖτε δὲ ἐγγὺς ἐμαθεν ἐωντῶ
 ἰούσαν τὴν τελευταίην, οὐκ ἔχοντα ὅτῳ ἀνδρὶ ἐκδῶ τὴν
 παῖδα ἐωυτοῦ ἐπαζίω, αὐτὸν μιγῆναι τῇ παιδί· ἐπταέ-
 4 τει δούση, ὡς γένος ἐξ οὗ τε κακείνης ὑπολείπεσθαι Ἰν-
 δῶν βασιλέας. (3) Ποιῆσαι ὦν αὐτὴν Ἡρακλέα ὥραίνην
 γάμου· καὶ ἐκ τοῦδε ἅπαν τὸ γένος τοῦτο οὗτο ἡ Παν-
 δαίη ἐπῆρξε, ταῦτόν τοῦτο γέρας ἔχειν παρὰ Ἡρακλέος.
 (4) Ἐμοὶ δὲ δοκέει, εἴπερ ὦν τὰ ἐς τοσόνδε ἀτοπα Ἡρα-
 8 κλέης οἷός τε ἦν ἐξεργάζεσθαι, καὶ αὐτὸν ἀποφῆναι μα-
 κροδιώτερον, ὡς ὥραίνη μιγῆναι τῇ παιδί. (5) Ἀλλὰ
 γὰρ εἰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὥρης τῶν αὐτῶν, παίδων ἀτρεκέα
 ἴσθιν, ἐς ταῦτόν φέρειν δοκέει ἔμοιγε ἐς 8, τι περ καὶ
 ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἡλικίας ὅτι τεσσαρακοντούτεες
 12 ἐπονησκούσιν οἱ πρεσβύτατοι αὐτῶν. (6) Οἷς γὰρ τό-
 τε γῆρας τοσῶδε ταχύτερον ἐπέρχεται καὶ ὁ θάνατος
 ἡμῶν τῶ γῆραϊ, πάντως που καὶ ἡ ἀκμὴ πρὸς λόγον τοῦ
 αἵματος ταχύτερῃ ἐπανθίει· (7) ὥστε τριακοντούτεες μὲν
 ἡμῶν ὄντες ἂν που εἴεν αὐτοῖσιν οἱ ἄνδρες, εἴκοσι δὲ
 16 ἡμῶν γεγονότες οἱ ἔξω ἥθης νενησχοι· ἡ δὲ ἀκροτάτη
 ἥβη ἡμῶν τὰ πεντεκαίδεκα ἔτεα· καὶ τῆς γυναικὸς ὥρη
 τῷ γάμῳ κατὰ λόγον ἂν οὕτω ἐς τὰ ἐπτά ἔτεα συμ-
 βαίνα. (8) Καὶ γὰρ τοὺς καρποὺς ἐν ταύτῃ τῇ χώρῃ
 20 πεκαίνεσθαι τε ταχύτερον μὲν τῆς ἄλλης, αὐτὸς οὗτος
 Μεγασθένης ἀνέγραψε, καὶ φθίνειν ταχύτερον. (9) Ἀπὸ
 μὲν ἢ Διονύσου βασιλέας ἡρίθμεον Ἰνδοὶ ἐς Σανδρά-
 κωτην τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ἔτεα δὲ, δύο
 καὶ πεσάρκοντα καὶ ἑξακισχίλια· ἐν δὲ τούτοις τρεῖς
 24 τὸ πῆλξ ἀλευθερίην * * τὴν δὲ καὶ ἐς τριηκόσια· τὴν δὲ
 28 εἴκοσι τε ἐτίων καὶ ἑκατόν· (10) πρεσβύτερόν τε Διό-
 νυσον Ἡρακλέος δέκα καὶ πέντε γενεῇσιν Ἰνδοὶ λέ-
 γουσιν ἄλλον δὲ οὐδένα ἐμβαλεῖν ἐς γῆν τὴν Ἰνδῶν ἐπὶ
 πολέμῳ, οὐδὲ Κύρον τὸν Καμβύσει, καί τοι ἐπὶ Σκύ-
 32 θας ὡσάντα καὶ τὰλλα πολυπραγμονέστατον δὲ τῶν
 36 κατὰ τὴν Ἀσίην βασιλέων γενομένων τὸν Κύρον· (11)
 40 ἀλλὰ Ἀλέξανδρον γὰρ εἰσεῖν τε καὶ κρατῆσαι πάντων
 44 τούτων ἐπλοισιν, ὅσους γε δὲ ἐπῆλθε· καὶ ἂν καὶ πᾶν-
 48 τῶν κρατῆσαι, εἰ ἡ στρατιὴ ἤθελεν. (12) Οὐ μὲν δὲ
 52 οὐδὲ Ἰνδῶν τινὰ ἔξω τῆς οἰκῆς σταλῆναι ἐπὶ πολέμῳ
 56 οὐδὲ δουλώσειν.

ΚΕΦ. Ι'.

Λίγεται δὲ καὶ τάδε, μνημῆϊα ὅτι Ἰνδοὶ τοῖς τελευ-
 2 τῶσιν οὐ ποίεουσιν, ἀλλὰ τὰς ἀρετὰς γὰρ τῶν ἀνδρῶν
 4 ἑκατὸν ἐς μνημῆν τίθενται τοῖσιν ἀποθανοῦσι, καὶ τὰς
 6 ὥδ' ἐς αὐτοῖσιν ἐπάδονται. (2) Πολίων δὲ ἀριθμὸν
 8 οὐκ εἶναι ἂν ἀτρεκέως ἀναγράψαι τῶν Ἰνδικῶν ὑπὸ πλή-
 10 θους ἀλλὰ γὰρ ὅσαι παραποτάμια αὐτέων ἢ παραθα-
 12 λάσσαι, ταύτας μὲν ζυλῖνας ποιεῖσθαι· (3) οὐ γὰρ εἶναι
 14 ἐκ κλίθου ποιεομένας διαρρέσαι ἐπὶ χρόνον τοῦ τε ὕδα-
 16 τος ἑκατα τοῦ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ὅτι οἱ ποταμοὶ αὐτοῖσιν
 18 ὑπερβαλλόντες ὑπὲρ τὰς ὄχθας ἐμπιπλᾷσι τοῦ ὕδατος

ri : Quum Herculi jam seni hæc filia nata esset, neque pro-
 cul abesse vitæ suæ finem suspicaretur, nec inveniret virum
 tali sponsa dignum, ipsum cum filia septem annos nata
 coïssse, ut sobolem ex se et illa relinqueret reges Indiæ.
 (3) Herculem itaque illam nubilem fecisse. Atque exinde uni-
 versam eam gentem cui Pandæa imperavit idipsum bene-
 ficii ab Hercule accepisse. (4) Mea vero sententia est : si
 Hercules par erat rei adeo absurdæ perpetrandæ, diutur-
 nioris etiam se ipsum vitæ facere potuisset, ut cum filia
 matura rem habere posset. (5) Quod si tamen hæc de puel-
 larum istius loci maturitate vera sunt, eodem mihi spectare
 videntur, quo etiam spectat illud de virorum ætate, quod
 qui quam longissime vivant quadragesimum annum non
 excedant. (6) Quibus enim senectus tanto celerius adve-
 nit atque simul cum senectute mors, iis omnino et vigor
 ætatis, proportionem quadam ad finem vitæ habita, citius
 accedat necesse est, (7) ita ut viri triginta annos nati jam ad
 primam illam viridem senectam pervenisse dicendi sint : et
 qui xx, juvenes quidem sint, sed qui pubertatis ætatem
 excesserint : qui circiter xv, summis pubertatis viribus flo-
 reant ; et fœminis eadem ratione maturitas ad nuptias se-
 ptimo anno contingat : (8) quippe et fructus in ea regione
 citius quam in alia ulla maturescere, citiusque interire idem
 Megasthenes scribit. (9) A Baccho quidem ad Sandracottum
 Indi reges numerabant cclii, annos vero vi m xlii. In his
 vero ter summam rerum in libertatem * deinde adeo per an-
 nos ccc, denique per annos cxx. (10) Bacchum etiam Indi
 Hercule antiquiorem esse dicunt xv ætatibus : nullumque
 alium belli inferendi causa fines suos ingressum : neque Cy-
 rum Cambysis filium, quamvis is adversus Scythas exer-
 citum duxerit et alioqui plurima molitus sit inter reges
 Asiæ. (11) Alexandrum vero in eas regiones venisse,
 omnesque armis subegisse ad quas pervenerit : ac ceteros
 omnes subactum fuisse, nisi exercitus ulterius progredi
 recusasset. Sed neque Indorum quemquam extra patriam
 profectum esse ad bellum, propter justitiam.

CAP. X.

Feruntur etiam hæc : non condere Indos monumenta
 mortuis ; virtutes enim virorum ad perpetuandam post
 mortem memoriam sufficere existimant, et carmina quæ
 in eorum honorem canuntur. (2) Urbium vero Indi-
 carum numerum præ multitudine compertum non esse :
 eas vero quæ juxta flumina aut mare sitæ sint, ex lignea
 materia constructas esse ; (3) neque enim, si ex latere con-
 structæ essent, longo tempore duraturas, tum propter imbres,
 tum quod amnes superatis ripis plana loca aqua repleat. (4)

τὰ πεδία. (4) Ὅσαι δὲ ἐν ὑπερδεξιοσί τε καὶ μετεώ-
ροις τόποις, καὶ τούτοις ὑψηλοῖς, ὥκισμέναι εἰσι,
ταύτας δὲ ἐκ πλίνθου τε καὶ πηλοῦ ποιεῖσθαι. (5) με-
γίστην δὲ πόλιν ἐν Ἰνδοῖς εἶναι Παλίμθοθρα καλεομέ-
νην, ἐν τῇ Πρασιῶν γῇ, ἵνα αἱ συμβολαὶ εἰσι τοῦ τε
Ἐρραννοβόα ποταμοῦ καὶ τοῦ Γάγγεω· τοῦ μὲν Γάγγεω,
τοῦ μεγίστου ποταμῶν· ὁ δὲ Ἐρραννοβόας τρίτος μὲν ἂν
εἴη τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν, μέζων δὲ τῶν ἄλλῃ καὶ οὗτος·
ἀλλὰ ξυγχωρεῖ αὐτὸς τῷ Γάγγει, ἐπειδὴν ἐμβαλλῇ ἐς
αὐτὸν τὸ ὕδωρ. (6) Καὶ λέγει Μεγασθένης, μῆκος μὲν
ἐπέχειν τὴν πόλιν κατ' ἑκατέρην τὴν πλευρὴν ἵνα περ μα-
κροτάτη αὐτὴ ἐσωτῆς ὥκισται ἐς ὀδομήκοντα σταδίου·
τὸ δὲ πλάτος ἐς πεντεκαίδεκα. (7) τὰρρον δὲ περιβε-
βλησθαι τῇ πόλιν τὸ εὖρος ἐξάπλεθρον, τὸ δὲ βάθος τριή-
κοντα πήχεων· πύργους δὲ ἐβδομήκοντα καὶ πεντακο-
σίους ἐπέχειν τὸ τεῖχος καὶ πύλας τέσσαρας καὶ ἐξή-
κοντά. (8) Εἶναι δὲ καὶ τότε μέγα ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ,
πάντας Ἰνδοὺς εἶναι ἑλευθέρους, οὐδὲ τινα δοῦλον εἶναι
Ἰνδόν. Τούτο μὲν Λακεδαιμονίοις ἐς ταῦτο συμβαίνει
καὶ Ἰνδοῖς. (9) Λακεδαιμονίοις μὲν γε οἱ εἰλωτες
δοῦλοι εἰσι καὶ τὰ δοῦλων ἐργάζονται· Ἰνδοῖς δὲ οὐδὲ
ἄλλος δοῦλός ἐστι, μήτι γε Ἰνδῶν τις.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Νενέμηνται δὲ οἱ πάντες Ἰνδοὶ ἐς ἑπτὰ μάλιστα γε-
νεάς· ἐν μὲν αὐτοῖς οἱ σοφισταὶ εἰσι, πλῆθει μὲν μείους
τῶν ἄλλων, δόξῃ δὲ καὶ τιμῇ γεραρώτατοι. (2) Οὔτε
γάρ τι τῷ σιώματι ἐργάζεσθαι ἀναγκαίη σφιν προσέε-
ται, οὔτε τι ἀποφέρειν ἂν· ὅτου πονέουσιν ἐς τὸ κοινόν·
οὐδὲ τι ἄλλο ἀνάγκης ἀπλῶς ἐπεῖναι τοῖς σοφιστῇσιν,
ὅτι μὴ θύειν τὰς θυσιάς τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ
τῶν Ἰνδῶν. (3) καὶ ὅστις δὲ ἰδίᾳ θύει, ἐξηγητὴς αὐτῷ
τῆς θυσιῆς τῶν τις σοφιστῶν τούτων γίνεται, ὥς οὐκ ἂν
ἄλλως κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς θύσαντας. (4) Εἰσὶ δὲ καὶ
μαντικῆς οὗτοι μοῦνοι Ἰνδῶν δαήμενες, οὐδὲ ἐφεῖται
ἄλλω μαντεύεσθαι ὅτι μὴ σοφῷ ἀνδρὶ. (5) Μαντεύουσι
δὲ ὅσα ὑπὲρ τῶν ὥρέων τοῦ ἔτους καὶ εἰ τις ἐς τὸ κοινόν
συμφορὴ καταλαμβάνει· τὰ δὲ ἴδια ἑκάστοις οὐ σφιν
μέλει μαντεύεσθαι, ἢ ὥς οὐκ ἐξικνεομένης τῆς μαντικῆς
ἐς τὰ σμικρότερα, ἢ ὥς οὐκ ἄξιον ἐπὶ τούτοις πονέεσθαι.
(6) Ὅστις δὲ ἁμάρτοι ἐς τρίς μαντευσάμενος, τούτῳ δὲ
ἄλλο μὲν κακὸν γίνεσθαι οὐδὲν, σιωπᾶν δὲ εἶναι ἐπά-
ναγκες τοῦ λοιποῦ· καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις ἐξαναγκάσει τὸν
ἄνδρα τοῦτον φωνῆσαι, ὅτου ἡ σιωπὴ κατακέκριται.
(7) Οὗτοι γυμνοὶ διακίβνται οἱ σοφισταί, τοῦ μὲν χει-
μῶνος ὑπαίθριοι ἐν τῷ ἥλιῳ, τοῦ δὲ θέρεος ἐπὶ τῷ ἥλιῳ
κατέγῃ, ἐν τοῖς λειμῶσι καὶ τοῖς ἐλαιοῖς ὑπὸ δένδροις
μεγάλοισιν· ὧν τὴν σκιὴν Νέαρχος λέγει ἐς πέντε πλέ-
θρα ἐν κύκλῳ ἐξικνεῖσθαι, καὶ ἂν καὶ μυρίους ἀνθρώ-
πους ὑπὸ ἐνὶ δένδρῳ σκιάζεσθαι· τηλικαῦτα εἶναι ταῦτα
τὰ δένδρεα. (8) Σιτίεονται δὲ ὥραϊα καὶ τὸν φλοῖον τῶν
δένδρων, γλυκύν τε ὄντα τὸν φλοῖον καὶ τρώξιμον οὐ

Quæ vero in superioribus et sublimioribus altisque locis
positæ sint, ex lateribus et cemento factas esse. (5) Maxi-
mam autem apud Indos urbem esse Palimbothra in Prasi-
orum sinibus, ad Erannobœ et Gangis fluminum conflu-
entem: ac Gangis quidem maximi omnium fluminum. Era-
noboas autem tertius fortasse fuerit Indis fluminum, ma-
jorem tamen hic quoque aliarum terrarum fluviis, sed Gangi cedit,
quum in eum aquam suam immisit. (6) Ait porro Meg-
asthenes longitudinem urbis esse ab utroque latere, qua lon-
gissime habitatur, stadiorum LXXX, latitudinem XV; (7) for-
samque urbi circumductam, latitudine sex jugerum, alti-
tudine cubitorum XXX, murum turres habere DLXX, portas
LXIV. (8) Hoc etiam esse memorabile in India, omnes In-
dos liberos esse, neque ullum omnino Indum servum esse.
Qua quidem in re Indis cum Lacedæmonis convenit. (9)
Lacedæmonis tamen Helotes servi sunt, serviliaque man-
obent; Indis vero neque alius servus est, nedum Indorum
quisquam.

CAP. XI.

Distinguantur autem Indi omnes in septem potissimum
genera hominum: quorum qui sophistæ sive sapientes ap-
pellantur, numero quidem reliquis inferiores sunt, sed honore
et gloria præstantissimi. (2) Neque enim ad ulla opera que
corpore præstantur adigi possunt: neque quicquam com-
runt ad publicum usum ex iis que labore parant; neque
ut summatim dicam, ullius plane operis necessitas sophi-
stis imposita est, nisi ut diis pro communi salute sacrificia
faciant. (3) Et si quis privatim sacrificat, aliquis ex his so-
phistis interpretes sacrificiorum ei adjungitur; tanquam aliter
accepta diis sacrificia futura non sint. (4) Sunt vero etiam
hi soli inter Indos divinandi periti: neque cuiquam divi-
natio permittitur nisi sapienti viro. (5) Vaticinantur autem de
temporibus anni, aut si quæ publica calamitas imminet.
De rebus privatis non vaticinantur, sive quod divinandi ra-
tionem ad res minores pertinere non putant: sive quod
indignum credunt circa minutura hæc laborare. (6) Qui-
cunque autem ter divinando a vero aberrarit, huic nihil
aliud pœnæ loco infligitur, quam quod ei deinceps silentium
agere necesse est: neque est, qui cogat virum hunc, vocem
mittere, cui silentium imperatum fuerit. (7) Hi sophistæ
nudi degunt. Heime sub dio apricantur: æstate quum sol
ferret in pratis et palustribus locis sub ingentibus arboribus.
Quarum umbram Nearchus scribit ad quinque jugera in
circuitu extendi, facileque dena hominum millia sub unius
arboris umbra delitescere; tantæ magnitudinis esse eas ar-
bores. (8) Fructibus vero maturis vescuntur corticibusque
arborum, quæ et dulces sunt et multi nutrimenti, perinde

μαῖον ἤπερ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων. (9) Δεύτεροι δ' ἐπὶ τούτοις οἱ γεωργοὶ εἰσιν, οὗτοι πλήθει πλεῖστοι Ἰνδῶν ἰόντες καὶ τούτοις οὔτε ὄπλα ἐστὶν ἀρήϊα οὔτε μέλει τὰ πολέμια ἔργα, ἀλλὰ τὴν χώραν οὗτοι ἐργάζονται· καὶ τοὺς φόρους τοῖσι τε βασιλεῦσι καὶ τῇσι πόλυσιν, ὅσαι αὐτόνομοι, οὗτοι ἀποφέρουσι. (10) καὶ εἰ πόλεμος ἐς ἀλλήλους τοῖσιν Ἰνδοῖσι τύχοι, τῶν ἐργαζομένων τὴν γῆν οὐ θέμις σφὶν ἄπτεσθαι, οὐδὲ αὐτὴν τὴν γῆν τέμνειν· ἀλλὰ οἱ μὲν πολεμέουσι καὶ κατακαίνουσιν ἀλλήλους ὅπως τύχοιεν, οἱ δὲ πλησίον αὐτῶν κατ' ἥσυχίην ἀροῦσιν ἢ τρυγῶσιν ἢ κλαδοῦσιν ἢ θερίζουσιν. (11) Τρίτοι δὲ εἰσιν Ἰνδοῖσιν οἱ νομέες, οἱ ποιμένες τε καὶ βουκόλοι, καὶ οὗτοι οὔτε κατὰ πόλιν οὔτε ἐν τῇσι κώμησιν οἰκοῦσι. Νομάδες τέ εἰσι καὶ ἀνὰ τὰ οὐρεα βιοτεύουσι· φόρον δὲ καὶ οὗτοι ἀπὸ τῶν κτηνέων ἀποφέρουσι· καὶ θηρεύουσιν οὗτοι ἀνὰ τὴν χώραν ὀρνιθίας τε καὶ ἄγρια θηρία.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Τέταρτον δὲ ἐστὶ τὸ δημιουργικόν τε καὶ καπηλικὸν γένος. Καὶ οὗτοι λειτουργοὶ εἰσι, καὶ φόρον ἀποφέρουσιν ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν σφετέρων, πλην γε δὴ ὅσοι τὰ ἄρῃα ὄπλα ποιοῦσιν· οὗτοι δὲ καὶ μισθὸν ἐκ τοῦ κοινῷ προσλαμβάνουσιν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ γένει οἱ τε καπηγοὶ καὶ οἱ ναῦται εἰσιν, ὅσοι κατὰ τοὺς ποταμούς πλεύουσι. (2) Πέμπτον δὲ γένος ἐστὶν Ἰνδοῖσιν οἱ πολεμισταί, πλήθει μὲν δεύτερον μετὰ τοὺς γεωργούς, πλεῖστον δὲ ἐλευθερίῃ τε καὶ εὐθυμίᾳ ἐπιχρεόμενον· καὶ οὗτοι ἀσκηταὶ μούνων τῶν πολεμικῶν ἔργων εἰσὶ. (3) Τὰ δὲ ὄπλα ἄλλοι αὐτοῖσι ποιοῦσι, καὶ ἵππους ἄλλοι παρέχουσιν καὶ διακονοῦσιν ἐπὶ στρατοπέδῳ ἄλλοι, οἱ τῶν τε ἵππων αὐτοῖσι θεραπεύουσι καὶ τὰ ὄπλα ἐκκαθαίρουσι καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἄγουσι καὶ τὰ ἄρματα κομίζουσι τε καὶ ἡνιοχεύουσιν. (4) Αὐτοὶ δὲ, ἔσ' ἂν μὲν πολεμῶν δέξῃ, πολεμέουσιν, εἰρήνης δὲ γενομένης εὐθυμίζονται καὶ σφὶν μισθὸς ἐκ τοῦ κοινῷ τοσούτῳ ἐργεταί, ὡς καὶ ἄλλους τρέφειν ἀπ' αὐτοῦ εὐμαρέως. (5) ἔκτοι δὲ εἰσιν Ἰνδοῖσιν οἱ ἐπίσκοποι καλεόμενοι. Οὗτοι ἐφορῶσι τὰ γινόμενα κατὰ τὴν χώραν καὶ κατὰ τὰς πόλιν· καὶ ταῦτα ἀναγγέλλουσι τῷ βασιλεῖ, ἵνα περ βασιλεύονται Ἰνδοί, ἢ τοῖσι τέλεσιν, ἵνα περ αὐτόνομοι εἰσὶ· καὶ τούτοις οὐ θέμις ψεῦδος ἀγγεῖλαι οὐδέν· οὐδέ τις Ἰνδῶν αἰτίην ἔσχε ψεῦσασθαι. (6) Ἑβδομοὶ δὲ εἰσιν οἱ ὑπὲρ τῶν κοινῶν βουλευόμενοι ὁμοῦ τῷ βασιλεῖ, ἢ κατὰ τὰς πόλιν ὅσοι αὐτόνομοι σὺν τῇσιν ἀρχῇσι. (7) Πλήθει μὲν ὀλίγον τὸ γένος τοῦτό ἐστι, σοφίῃ δὲ καὶ δικαιοσύνῃ ἐκ πάντων προκεκριμένον· ἐνθεν οἱ τε ἀρχοντες αὐτοῖσιν ἐπιλέγονται καὶ ὅσοι νομάρχαι καὶ ὑπαρχοὶ καὶ θησαυροφύλακες τε καὶ στρατοφύλακες, ναύαρχοί τε καὶ ταμίαι, καὶ τῶν κατὰ γεωργίαν ἔργων ἐπιστάται. (8) Γαμέειν δὲ ἐξ ἑτέρου γένους οὐ θέμις, ὅσον τῶν γεωργῶν ἐκ τοῦ δημιουργικοῦ, ἢ ἐμπαλιν· οὐδέ

atque palmarum fructus. (9) Secundum genus hominum post sophistas sunt agricolæ, qui quidem numero reliquas Indorum tribus longe superant. Hi neque arma habent, quibus in bello utantur; neque bellicas res curant: sed agros colunt, et regibus liberisque urbibus tributa pendunt; (10) et si intestina inter Indos bella incidunt, nec licet militibus manus injicere agricolis, neque ipsum agrum vastare; sed dum alii inter se bellum gerunt ac seque mutuo interficiunt prout res dat, hi juxta illos tranquille aut arant, aut fruges colligunt, aut poma ab arboribus decutiunt, aut messi vacant. (11) Tertium genus Indorum sunt pastores, sive opilionēs sive bubulci, et hi neque urbes neque pagos inhabitant, sed vagabundi in montibus degunt, tributum vero et hi ex armentis et pecore pendunt, avesque et agrestes feras venantur.

CAP. XII.

Quartum genus est opificum et negotiatorum. Et hi corpore laborant, atque ex operibus suis tributa persolvunt, iis exceptis qui arma bellica fabricantur. Hi enim etiam ex publico mercedem accipiunt. In hoc genere sunt fabri navales et nautæ quotquot flumina navigant. (2) Quintum genus est militantium: multitudine quidem secundum post agricolas, sed maxime liberum atque alacre. Hi solas bellicas res exercent. (3) Arma alii ipsis conficiunt, et equos alii suppeditant, serviuntque his apud castra alii, qui et equos curant atque arma extergent, et elephantos ducunt, et currus instruunt ac gubernant. (4) Ipsi vero, quum bellandum est, bellant: constituta autem pace jucundam atque alacrem vitam degunt, tantumque stipendij eis ex publico datur, ut ex eo etiam alios commode alere possint. (5) Sextum genus est episcoporum sive inquisitorum, ut vocantur. Hi quid in urbibus, quid in agris agatur inquirunt, eaque regibus, si per reges gubernantur, aut magistratibus, si liberæ civitates sunt, denuntiant. His fas non est falsa pro veris denuntiare: neque Indorum quisquam mendacii unquam accusatus est. (6) Septimum genus est eorum qui de rebus ad commune pertinentibus consultant: idque vel cum rege, vel per urbes quæ liberæ imperium tenent cum magistratibus. (7) Atque hi quidem numero pauci sunt: sed sapientia ac justitia reliquis præstant. Ex hoc genere magistratus et regionum præsides et præfecti et quæstores ac copiarum et classium duces, ac dispensatores et rerum rusticarum exactores deliguntur. (8) Conjugia inter hos ordines promiscua fieri nefas est. Neque enim licet exem-

δύο τέχνας ἐπιτηδεύειν τὸν αὐτὸν, οὐδὲ τοῦτο θέμις· οὐδὲ ἀμείβειν ἐξ ἑτέρου γένους εἰς ἕτερον, ὅσον γεωργικὸν ἐκ νομέος γενέσθαι, ἢ νομέα ἐκ δημιουργικοῦ. (9) Μοῦνον σφίσιν ἀνείται σοφιστὴν ἐκ παντὸς γένους γενέσθαι· ὅτι οὐ μαλθακά τοῖσι σοφιστῆσιν εἰσὶ τὰ πρήγματα, ἀλλὰ πάντων ταλαιπωρότατα.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Θηρῶσι δὲ Ἴνδοι τὰ μὲν ἄλλα ἀγρία θηρία, κατὰ-
περ καὶ Ἕλληνες· ἡ δὲ τῶν ἐλεφάντων σφὴν θήρῃ οὐδέν
τι ἄλλῃ εἰσιν, ὅτι καὶ ταῦτα τὰ θηρία οὐδαμοῖσιν
10 ἄλλοις θηρίοισιν ἐπέοικεν. (2) Ἀλλὰ τόπον γὰρ ἐπιλε-
ξάμενοι ἀπεδόν καὶ καυματώδεα ἐν κύκλῳ τάφρον
ὀρύσσουσιν, ὅσον μεγάλῃ στρατοπέδῳ ἐπαυλίσασθαι.
Τῆς δὲ τάφρου τὸ εὖρος ἐς πέντε ὀργυῖας ποιεῖνται,
βάθος τε ἐς τέσσαρας. (3) Τὸν δὲ χάον ὄντινα ἐκβάλ-
15 λουσιν ἐκ τοῦ ὀρύγματος, ἐπὶ τὰ χεῖλεα ἑκάτερα τῆς
τάφρου ἐπιφορήσαντες, ἀντὶ τείχεος διαχρέονται· (4)
αὐτοὶ δὲ ἐπὶ τῷ χώματι τοῦ ἐπιχειλέος τοῦ ἔξω τῆς
τάφρου σκηνάς σφιν ὀρυκτάς ποιεῖνται, καὶ διὰ του-
τέων ὅπας ὑπολείπονται· δι' ὧν φῶς τε αὐτοῖσι συνεισέρ-
20 γεται καὶ τὰ θηρία προσάγοντα καὶ ἐσελεύοντα ἐς τὸ
ἔρκος σκέπτονται. (5) Ἐνταῦθα ἐντὸς τοῦ ἔρκους κατα-
στήσαντες τῶν τινας θηλέων τρεῖς ἢ τέσσαρας, ὅσαι μάλ-
ιστα τὸν θυμὸν χειροήθεις, μίαν εἰσοδὸν ἀπολιμπάνουσι
κατὰ τὴν τάφρον, γεφυρώσαντες τὴν τάφρον· καὶ ταύτη
25 χρόν τε καὶ ποίην πολλὴν ἐπιφέρουσι τοῦ μὴ ἀρίστηλον εἶ-
ναι τοῖσι θηρίοισι τὴν γέφυραν, μὴ τινα δόλον δισθῶσιν.
(6) Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκποδὸν σφῶν ἔχουσι κατὰ τῶν σκη-
νέων τῶν ὑπὸ τῇ τάφρῳ δεδωκότες· οἱ δὲ ἀγριοὶ ἐλέφαντες
ἡμέρης μὲν οὐ πελάζουσι τοῖσιν οἰκεομένοισι, νύκτωρ
30 δὲ πλανῶνται τε πάντῃ καὶ ἀγελήδων νέμονται τῷ
μεγίστῳ καὶ γενναιοτάτῳ σφῶν ἐπόμενοι, κατὰπερ αἱ
βοές τοῖσι ταύροισιν. (7) Ἐπεὶ δὲ ὧν τῷ ἔρκει πελάσῃσι,
τὴν τε φωνὴν ἀκούοντες τῶν θηλέων καὶ τῇ ὁσμῇ αἰ-
σθανόμενοι, δρόμῳ ἵενται ὡς ἐπὶ τὸν χώρον τὸν πεφρα-
35 γμένον· ἐκπεριελθόντες δὲ τῆς τάφρου τὰ χεῖλεα εὐτ' ἂν
τῇ γεφύρῃ ἐπιτύχωσι, κατὰ ταύτην ἐς τὸ ἔρκος ὠθέον-
ται. (8) Οἱ δὲ ἄνθρωποι αἰσθόμενοι τὴν εἰσοδὸν τῶν
ἐλεφάντων τῶν ἀγρίων, οἱ μὲν αὐτῶν τὴν γέφυραν
ὥσέως ἀπείλουν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς πέλας κώμας ἀποδραμόν-
40 τες ἀγγέλλουσι τοὺς ἐλέφαντας ὅτι ἐν τῷ ἔρκει ἔχον-
ται· (9) οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπιβαίνουσι τῶν κρατίστων τε
τὸν θυμὸν καὶ τῶν χειροθεστάτων ἐλεφάντων, ἐπιβάν-
τες δὲ ἐλαύνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ ἔρκος, ἐλάσαντες δὲ οὐκ
αὐτίκα μάχης ἀπτονται, ἀλλ' ἐῷσι γὰρ λιμῷ τε τα-
45 λαιπωρηθῆναι τοὺς ἀγρίους ἐλέφαντας καὶ ὑπὸ τῷ δί-
ψῃ δουλωθῆναι. (10) Εὐτ' ἂν δὲ σφίσι κακῶς ἔχῃν
δοκέωσι, τηλικαῦτα ἐπιστήσαντες αὐτοῖς τὴν γέφυραν
ἐλαύνουσι τε ὡς ἐς τὸ ἔρκος, καὶ τὰ μὲν πρῶτα μάχῃ
ἴστανται κρατερῇ τοῖσιν ἡμέροισι τῶν ἐλεφάντων πρὸς
50 τοὺς ἐαλωκότας· ἔπειτα κρατέονται μὲν κατὰ τὸ εἶκος

pli causa agricolæ ex opificum ordine uxorem ducere: nec
contra. Neque uni duas artes exercere fas est, neque ex
uno genere in aliud transire: veluti agricolam ex pastore,
aut pastorem ex opifice fieri. (9) Hoc tantum permittitur,
sophistam ex quocunque genere fieri. Neque enim mollis est
sophistarum vita, sed omnium laboriosissima.

CAP. XIII.

Venantur autem Indi reliquas feras ut Græci: at elephan-
torum apud eos venatio nihil proorsus alii venandi modo
similis est, siquidem et hæ fere nullis similes sunt. (2)
Deligunt venatores locum planum et apricum, magni ex-
citus capacem, in cuius circuitu fossam ducunt. Fossæ
latitudo ad quinque orgyas habet, altitudo circiter qua-
tuor. (3) Terram, quam fodiendo erunt, utrimque ad labra
fossæ congerunt, eaque pro muro utuntur. (4) Ipsi autem
in exterioris labri aggere tentoria sibi fossilia faciunt,
foramina in iis, per quæ lucem admittant, reliquum
ipsique ex iis feras appropinquantibus atque in septum ingre-
dientes prospectant. (5) Tunc tres aut quatuor elephan-
tos feminei sexus ex mansuetissimis septo includentes
unum per fossam aditum relinquunt, fossa ponte iuncta
quem multa terra et multo cespite sternunt, ne conspici-
feris pons, et dolus sentiri possit. (6) Venatores autem
remoti sese in cavernis pone fossam continent. Nam feræ
elephanti loca habitata interdum non adeunt: noctu vero
passim errantes gregatim pascuntur, eumque duccem se-
quuntur qui et maximus est et generosissimus: non aliter
ac tauros vaccæ sequi cernuntur. (7) Postquam septius
propiores facti feminarum vocem audierunt, easque per
odoratum cognovere, cursu feruntur ad septa, et fossæ
labra circumeuntes quum ad pontem pervenerint, per eum
in septa ruunt. (8) Venatores ubi ingressos feros elephan-
tos sentiunt, alii continuo pontem subtrahunt, alii proxi-
mos pagos petentes elephantos septo inclusos esse nuntiant.
(9) Quo cognito populares confestim elephantos animosissi-
mos ac mansuetissimos conscendunt, atque ad septum
accedunt. Nec tamen primo statim adventu cum agre-
stibus elephantis pugnam aggrediuntur, sed illos aliquam-
diu fame macerari ac siti domari sicut: (10) quumque jam
languidiore factos vident, rursus immisso ponte septa
ingrediuntur. Et primo quidem acre certamen fit inter
domitos elephantos et feros captos: tandem superantur,

οἱ ἀγριοὶ ὑπὸ τῇ ἀθυμίᾳ καὶ τῷ λιμῷ ταλαιπωρεῖ-
μενοι. (11) Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων καταβά-
ντες παρειμένουσιν ἤδη τοῖσιν ἀγρίοις τοὺς πόδας ἀκροῦς
συνδέουσιν· ἔπειτα ἐγκελεύονται τοῖσιν ἡμέροις πλη-
γῇσι σφᾶς κολάζειν πολλῇσιν, ἔστ' ἂν ἐκεῖνοι ταλαιπω-
ρεῖμενοι ἐς γῆν πέσωσι· παραστάντες δὲ βρόχους πε-
ριβάλλουσιν αὐτοῖσι κατὰ τοὺς αὐχένας, καὶ αὐτοὶ
ἐπιβαίνουσι κειμένοις. (12) Τοῦ δὲ μὴ ἀποσείεσθαι
τοὺς ἀμβάτας μὴδὲ τι ἄλλο ἀτάσθαλον ἐργάζεσθαι, τὸν
τράχηλον αὐτοῖσιν ἐν κύκλῳ μαχαίριῳ ὀξεῖ ἐπιτέμνουσι,
καὶ τὸν βρόχον κατὰ τὴν τομὴν περιδέουσιν, ὥς
ἀτρίμα ἔχειν τὴν κεφαλὴν τε καὶ τὸν τράχηλον ὑπὸ τοῦ
ὀλκας. (13) Εἰ γὰρ περιστρέφοντο ὑπὸ ἀτασθαλίας,
τρίβεται αὐτοῖσι τὸ ὀλκος ὑπὸ τῷ κάλῳ. Οὕτω μὲν
ἀν' ἀτρίμα ἰσχύουσι, καὶ αὐτοὶ γνωσιμαχέοντες ἤδη ἀγρον-
ται κατὰ τὸν ὁρισμὸν πρὸς τῶν ἡμέρων.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ὅσοι δὲ νῆπιοι αὐτῶν ἢ διὰ κακότητα οὐκ ἀξιοὶ
ὑπάρχειν, τοὺς αὖτε ἀπαλλάττεισθαι ἐς τὰ σφέτερα
ῥίσα. (2) Ἀγροντες δὲ εἰς τὰς κώμας τοὺς ἑλόντας
τοῦ τε γλωροῦ καλάμου καὶ τῆς ποίης τὰ πρῶτα ἐμφα-
γεῖν ὁδοῦσιν. (3) οἱ δὲ ὑπὸ ἀθυμίας οὐκ ἐθέλουσιν οὐδὲν
σιτέεσθαι, τοὺς δὲ περιβάλλουσιν οἱ Ἰνδοὶ ὠδαῖσι τε
καὶ τυμπάνοις καὶ κυμβάλοισιν ἐν κύκλῳ κρούοντες
τε καὶ ἐπιδόντες κατευναζοῦσι. (4) Θυμώσοφον γὰρ
εἴπερ τι ἄλλο θηρίον ὁ ἐλέφας· καὶ τινες ἤδη αὐτῶν
τοὺς ἀμβάτας σφῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντας ἀραντες
αὐτοὶ ἐξήνεγκαν ἐς ταφὴν, οἱ δὲ καὶ ὑπερήσπισαν κει-
μένους, οἱ δὲ καὶ πεσόντων προεκινδύνευσαν· ὁ δὲ τις
πρὸς ὀργὴν ἀποκτείνας τὸν ἀμβάτην ὑπὸ μετανοίας τε
καὶ ἰθυμίας ἀπέθανεν. (5) Εἶδον δὲ ἐγωγε καὶ κυμ-
βαλλόντα ἤδη ἐλέφαντα καὶ ἄλλους ὀρχομένους, κυμ-
βαλοῖν τῷ κυμβάλλῳ πρὸς τοῖν σκελοῖν τοῖν ἐμπρο-
σθεν προσηρτημένοι, καὶ πρὸς τῇ προβοσκίδι καλεο-
μένη ἄλλο κύμβαλον. (6) ὁ δὲ ἐν μέρει τῇ προβοσκίδι
ἔκρουε τὸ κύμβαλον ἐν ῥυθμῷ πρὸς ἑκατέρω τῶν
σκελοῖν· οἱ δὲ ὀρχομένοι ἐν κύκλῳ τε ἐχόρευον, καὶ
ἐπαίροντες τε καὶ ἐπικάμπτοντες τὰ ἐμπροσθεν σκέλεα
ἐν τῷ μέρει ἐν ῥυθμῷ καὶ οὗτοι ἔβαινον, κατότι δὲ κυμ-
βαλλῶν σφίσις ὑπηγέετο. (7) Βαίνεται δὲ ἐλέφας,
ἢ πρὸς ὄρη, κατὰ περ βούς ἢ ἵππος, ἐπεὶ τῇσι θηλέσιν
εἰ παρὰ τοῖσι κροτάφοισιν ἀναπνοαὶ ἀνοίγθῃσιν ἐκ-
πνέουσι· κύει δὲ τοὺς ἐλαχίστους μὲν ἑκατὶδεκα μῆνας,
τοὺς πλείους δὲ ὀκτωκαίδεκα· τίκτει δὲ ἐν, κατὰ περ
ἵππος καὶ τοῦτο ἐκτρέφει τῷ γάλακτι ἐς ἔτος ὀγδοόν.
(8) Ζῶσι δὲ ἐλεφάντων οἱ πλείους ἔτη ζῶντες ἐς διηκό-
σια· πολλοὶ δὲ νούσῳ προτελευτῶσιν αὐτῶν· γῆραι δὲ
ἐς τούτων ἔρχονται. (9) Καὶ ἔστιν αὐτοῖσι τῶν μὲν ὀφθαλ-
μῶν ἵημα τὸ βόειον γάλα ἐγγεόμενον, πρὸς δὲ τὰς ἄλλας
κῶσους ὁ μέλας οἶνος πινόμενος, ἐπὶ δὲ τοῖσιν ἔλκεσι τὰ

ut par est, feri, languore et fame pressi. (11) Tum ses-
sore ex elephantis in terram demissi languidis jam foris
elephantis summos pedes colligant; dehinc domitis elephan-
tis imperant, ut feros multis plagis castigant, donec ver-
beribus defatigati in terram procident. Tunc adstantes cer-
vicibus eorum laqueos aptant, et ipsi prostratos inscen-
dunt. (12) Ne vero sessores excutiant, neve aliud damni
inferant, colla acuto gladiolo in circuitum proscindunt,
vulnusque laqueo circumligant, ut præ ulcere et collum et
caput immotum teneant. (13) Si enim pervicaciter relucten-
tur, fune ulcus teritur. Atque ita tandem quiete se habent,
et victos sese agnoscentes ex vinculo ab domitis ducuntur.

CAP. XIV.

Qui vero eorum immaturæ ætatis aut propter malam
corporis constitutionem digni non sunt, qui possideantur,
eos abire in loca ipsis consueta permittunt. (2) Cæteros
captos in pagos ducunt, ac primum eos gramine et viridi-
bus culmis pascunt. (3) Illi vero præ mœrore prorsus
vesci nolunt. Indi autem circumstantes tympanorum ac
cymbalorum pulsa cantuque eos exhilarant ac demulcent.
(4) Intelligens enim, si quæ alia fera, est elephas. Et
quidem nonnulli rectores suos in bello cæsos sublatis ad
sepulturam detulerunt: alii jacentes propugnarent: alii
pro sessoribus lapsis neci sese objecerunt; quidam quum
per iram rectorem suum occidisset, prenitentia et mœrore
se confecit. (5) Vidi ego aliquando elephantum cymbalum
pulsantem aliis saltantibus, duobus cymbalis ad anteriora
crura appensis, alioque ad proboscidem alligato. (6) Ipse al-
ternatim proboscide cymbalum in numerum ad utrumque
crus pulsabat: reliqui in gyrum choreas ducebant, et subla-
tis flexisque prioribus cruribus vicissim in numerum etiam
procedebant, prout si, qui cymbalum pulsabat, sono præibat.
(7) Elephas venerem appetit verno tempore, quemadmo-
dum bos aut equa, quum feminis spiracula quædam circa
tempora adaperita expirant; fertque in utero foetum mini-
mum xvi menses, summum xviii. Parit autem elephas
unicum, sicut equa: atque hunc lacte suo in octavum us-
que annum nutrit. (8) Vivunt elephanti, qui plurimum,
annos cc; multi vero ante hoc tempus morbo intereunt.
Senectute vero ad hanc ætatem pertingunt. (9) Oculorum
ægritudini remedium illis est lac bubulum infusum: reliquis
morbis vinum nigrum epotum prodest, ulceribus autem

ῥεα χρέα ὀπρώμενα καὶ καταπασσόμενα. Ταῦτα παρ' Ἰνδοῖσιν ἐστὶν αὐτοῖσιν ἱγῆματα.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Τοῦ δὲ ἐλέφαντος τὸν τίγριν πολλὸν τι ἀλκιμώτερον Ἰνδοὶ ἀγοῦσι. Τίγριος δὲ δορὴν μὲν ἰδεῖν λέγει Νέαρ-
 5 χος, αὐτὸν δὲ τίγριν, οὐκ ἰδεῖν· ἀλλὰ τοὺς Ἰνδοὺς γὰρ ἀπηγγέσθαι, τίγριν εἶναι μέγεθος μὲν ἡλίκον τὸν μέ-
 γιστον ἵππον, τὴν δὲ ὠκύτητα καὶ ἀλκὴν οἷον οὐδενὶ ἄλλῳ εἰκάσαι· (2) τίγριν γὰρ, ἐπεὶ ὁμοῦ ἐλθὼν ἐλέφαντι, ἐπιπηδᾶν τε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐλέφαντος καὶ ἀγ-
 10 χεῖν εὐπετέως. (3) Ταύτας δὲ ἄστυνας καὶ ἡμεῖς ὀρέομεν καὶ τίγριας καλούμεν, θῶας εἶναι αἰόλους καὶ μέζοντας ἥπερ τοὺς ἄλλους θῶας. (4) Ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν λέγει Νέαρχος μύρμηκα μὲν αὐτὸς οὐκ ἰδεῖν, ὅποιον δὲ τινα μετεξέτεροι διέγραψαν γίνεσθαι
 15 ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, δορὰς δὲ καὶ τούτων ἰδεῖν πολλὰς ἐς τὸ στρατοπέδον κατακομισθείσας τὸ Μακεδονικόν. (5) Μεγασθένης δὲ καὶ ἀτρεκέα εἶναι ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν τὸν λόγον ἱστορεῖ, τούτους εἶναι τοὺς τὸν χρυσὸν ὀρύσσοντας, οὐκ αὐτοῦ τοῦ χρυσοῦ ἕνεκα, ἀλλὰ φύσι
 20 γὰρ κατὰ τῆς γῆς ὀρύσσουσιν, ἵνα φωλευοίεν, κατὰ- περ οἱ ἡμέτεροι οἱ σμικροὶ μύρμηκες ὀλίγον τῆς γῆς ὀρύσσουσιν· (6) ἐκείνους δὲ, εἶναι γὰρ ἀλωπέκων μέζον-
 25 ας, πρὸς λόγον τοῦ μεγέθους σῶν καὶ τὴν γῆν ὀρύσσειν· τὴν δὲ γῆν χρυσίτην εἶναι, καὶ ἀπὸ ταύτης γίνεσθαι Ἰνδοῖσι τὸν χρυσόν. (7) Ἀλλὰ Μεγασθένης τε ἀκοὴν ἀπηγγέται, καὶ ἐγὼ ὅτι οὐδὲν τούτου ἀτρεκέστε-
 30 ρον ἀναγράφει ἔχω, ἀπίχμι ἐκὼν τὸν ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν λόγον. (8) Σιττακοῦς δὲ Νέαρχος μὲν ὡς ὅτι τὴν θῶμα ἀπηγγέται ὅτι γίνονται ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, καὶ
 35 ἑκοῖτος ὄρνις ἐστὶν ὁ σιττακός, καὶ ὅπως φωνὴν ἴει ἀνθρωπίνην. (9) Ἐγὼ δὲ ὅτι αὐτὸς τε πολλοὺς ὀπώ-
 40 πια καὶ ἄλλους ἐπισταμένους οἶδα τὸν ὄρνιθα, οὐδὲν ὡς ἀτόπου δῆθεν διηγέσσομαι· οὐδὲ ὑπὲρ τῶν πιθήκων τοῦ μεγέθους, ἢ ὅτι καλοὶ παρ' Ἰνδοῖς πίθηκοί εἰσιν, οὐδὲ
 45 ὅπως θηρῶνται ἐρέω. Καὶ γὰρ ταῦτα γνώριμα ἐρέω, πλὴν γε δὴ, ὅτι καλοὶ ποὺ πίθηκοί εἰσι. (10) Καὶ ὄριας δὲ λέγει Νέαρχος θηρευθῆναι αἰόλους μὲν καὶ ταχέας· μέγεθος δὲ, ὃν μὲν λέγει ἐλεῖν Πείθωνα τὸν Ἀντιγένεος, πῆχυν ὡς ἑκκαίδεκα· αὐτοὺς δὲ τοὺς
 50 Ἰνδοὺς πολλὸν μέζοντας τούτων λέγειν εἶναι τοὺς μεγίστους ὄριας. (11) Ὅσοι δὲ ἱητροὶ Ἕλληνες, τούτοιςιν οὐδὲν ἄχος ἐξεύρηται ὅστις ὑπὸ ὄριος διγχεῖται Ἰνδικοῦ· ἀλλ' αὐτοὶ γὰρ οἱ Ἰνδοὶ ἰῶντο τοὺς πληγέντας· καὶ ἐπὶ τῷδε Νέαρχος λέγει· συλλελεγμένους ἀμφ' αὐτὸν
 55 εἶπεν Ἀλέξανδρος Ἰνδῶν ὅσοι ἱητρικὴν σοφώτατοι, καὶ κεκρυμκτοὶ ἀνὰ τὸ στρατοπέδον, ὅστις διγχεῖται, ἐπὶ τὴν σκηνὴν φοιτᾶ τὴν βασιλέως. (12) Οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι καὶ τῶν ἄλλων νούσων τε καὶ παθέων ἱητροὶ ἦσαν. Οὐ πολλὰ δὲ ἐν Ἰνδοῖσι πάθεα γίνεταί, ὅτι αἱ

carnes suillae tostae atque intritae vulneribus. Haec apud Indos morbis eorum remedia sunt.

CAP. XV.

Tigrim vero Indi elephanto multo fortiores esse cen-
 sent. Ejus pellem se vidisse scribit Nearchus, feram
 ipsam nequaquam : Indos tamen narrare magnitudine esse
 maximi equi ; tanta vero velocitate et robore, ut nulli
 alii feræ comparari possit. (2) Quando cum elephanto
 congregiatur, in caput ejus insilire, facileque strangulare.
 (3) Cæterum eas quas nos videmus et tigres vocamus,
 thoas esse maculosas, majores quam sint reliquæ thia.
 (4) De formicis etiam scribit Nearchus, se quidem eas non
 vidisse, cujusmodi nonnulli tradant in India nasci ; pelles
 tamen earum non paucas abs se visas, in castra Macole-
 num allatas. (5) Megasthenes certa veraque esse quæ de
 formicis scribuntur dicit : eas nimirum esse quæ aurum e
 terra effodiant, non quidem auri ipsius causa, sed ut sub
 antra in quibus delitescant parent : quemadmodum nostræ
 etiam formicæ exiguae quum sint, nonnihil terræ eruant ;
 (6) illas vero, quippe quæ sint vulpibus majores, pro
 tione magnitudinis quoque terram fodere, quæ aurum
 stum habeat, et ex ea Indis aurum fieri. (7) Sed Me-
 sthenes auditum narrat, ego vero quum nihil habeam
 tius quod ea de re scribere possim, libenter hunc de
 micis sermonem missum faciam. (8) Psittacos autem Ne-
 chus narrat, tanquam rem miram, apud Indos nasci :
 cujusmodi avis sit psittacus describit, ac vocem humanam
 exprimere ait. (9) Ego quoniam multas ipse ejus generis
 aves vidi et alios scio nosse hanc avem, nihil de ea ta-
 quam mirum narrabo, neque de simiarum magnitudine
 vel quod pulchræ apud Indos simiæ sint, vel quomodo can-
 piantur, dicam. Nota enim omnibus dixerim : præterquam
 fortasse quod pulchræ sint. (10) Scribit etiam Nearchus
 serpentes ibidem capi maculosos magnæque velocitatis,
 eum quem Pithon Antigenis F. cepit, fuisse cubitorum cir-
 citer xvi : Indos vero affirmare, multo majores his apud
 se nasci eos qui maximi sint. (11) Neminem autem Gra-
 corum medicorum remedium adversus morsum Indici ser-
 pentis invenisse : ipsos tamen Indos eos qui morsi essen-
 curasse. Addit Nearchus Alexandrum Indos quotquot
 medicinæ peritissimi erant apud se habuisse, et per præco-
 nem in castris edictum fuisse, ut quisquis a serpente ictus
 esset, ad regis tabernaculum veniret. (12) Hi ipsi medici
 etiam reliquis morbis medebantur. At non multi in India
 morbi grassantur, quod tempora anni bene temperata iis
 locis sunt. Si qua vero major vis ingrueret, sophistas

ῥα σύμμετροί εἰσιν αὐτόθι· εἰ δέ τι μέζον καταλαμ-
βάνοι, τοῖσι σοφιστῇσιν ἀνεκοινοῦντο· καὶ ἐκεῖνοι οὐκ
ἐνευ θεοῦ ἐδόκειον ἱῆσθαι ὃ, τι περ ἰήσιμον.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐοῦτι δὲ Ἴνδοι λινέη χρέονται, κατάπερ λέγει
Νίαρχος, λίνου τοῦ ἀπὸ τῶν δένδρεων, ὑπὲρ ὧτων μοι
ἔφη ἡλεεκται. Τὸ δὲ λίνον τοῦτο ἢ λαμπρότερον τὴν
χρῆσιν ἔστιν ἄλλου λίνου παντὸς, ἢ μελανεὶς αὐτοὶ
ἐόντες λαμπρότερον τὸ λίνον φαίνεσθαι ποιεῖουσιν. (2)
Ἐστὶ δὲ κινὸν λίνεος αὐτοῖς ἔσπε ἐπὶ μέσσην τὴν κνή-
μην, ἥμα δὲ τὸ μὲν περὶ τοῖσιν ὤμοισι περιβεβλημένον,
τὸ δὲ περὶ τῆσι κεφαλῇσιν εἰλιγμένον. (3) Καὶ ἐνώτια
Ἴνδοι φορέουσιν ἐλέφαντος, ὅσοι κάρτα εὐδαίμονες· οὐ
γὰρ πάντες Ἴνδοι φορέουσι. (4) Τοὺς δὲ πώγωνας
λέγει Νίαρχος ὅτι βιάπτονται Ἴνδοι, χροίην δὲ ἄλλην
καὶ ἄλλην· οἱ μὲν, ὡς λευκοὺς φαίνεσθαι, οἷους λευκο-
τάτους, οἱ δὲ κυανέους· τοὺς δὲ φοινικέους εἶναι, τοὺς δὲ
καὶ πυρρέρους, ἄλλους πρασοειδέας. (5) Καὶ σκιαδία
ὅτι προβάλλονται τοῦ θέρεος ὅσοι οὐκ ἡμελημένοι Ἴν-
δων. Ὑποδήματα δὲ λευκοῦ δέρματος φορέουσι, πε-
ρισσῶς καὶ ταῦτα ἡσκημένα· καὶ τὰ ἵχνεα τῶν ὑποδή-
ματων αὐτοῖσι ποικίλα καὶ ὑψηλὰ, τοῦ μέζονος φαίνε-
σθαι. (6) Ὀπλίσιος δὲ τῆς Ἰνδῶν οὐκ ὡς τοῖς εἰς τρό-
πος, ἀλλ' οἱ μὲν πεζοὶ αὐτοῖσι τόξον τε ἔχουσιν, ἰσόμε-
νης τῇ φορέοντι τὸ τόξον, καὶ τοῦτο κάτω ἐπὶ τὴν γῆν
βίτες καὶ τῇ ποδὶ τῇ ἀριστερῇ ἀντιβάντες, οὕτως ἐκ-
ταίνουσι, τὴν νευρὴν ἐπὶ μέγα ὀπίσω ἀπαγαγόντες·
(7) ὃ γὰρ ὁσπὶς αὐτοῖσιν ὀλίγον ἀποδέων τριπήχεος,
ὡς τὴν ἀντίκειναι τοξευθεὶν πρὸς Ἰνδοῦ ἀνδρὸς τοξικοῦ,
οὐτε ἀπὸς οὐτε θωρήξ οὐτε εἰ τι καρτερόν ἐγένετο. (8)
Ἐν δὲ τῇσιν ἀριστερῇσι πέλται εἰσιν αὐτοῖσιν ὁμο-
ταῖνοι, σπεινότεραι μὲν ἢ κατὰ τοὺς φορέοντας, μήκει
δὲ οὐ πολλὸν ἀποδέουσαι. Τοῖσι δὲ ἄκοντες ἀντὶ τό-
ξου εἰσὶ. (9) Μάχαιραν δὲ πάντες φορέουσι, πλα-
τὴν δὲ καὶ τὸ μήκος οὐ μέζω τριπήχεος· καὶ ταύτην,
ἐπὶ τὴν συστάδην καταστῆ αὐτοῖσιν ἢ μάχῃ (τὸ δὲ οὐκ
ὁμαρμένως Ἴνδοῖσιν ἐς ἀλλήλους γίνεται) ἀμφοῖν ταῖν
χερῶν καταφέρουσιν ἐς τὴν πληγὴν, τοῦ καρτερὴν τὴν
πληγὴν γινέσθαι. (10) Οἱ δὲ ἱππέες ἀκόντια δύο αὐ-
τοῖσιν ἔχουσιν, ὅκ τὰ σαύνια ἀκόντια, καὶ πέλτην συμ-
μετρὴν τῶν πεζῶν. Οἱ δὲ ἱπποὶ αὐτοῖσιν οὐ σεσα-
γμένοι εἰσιν, οὐδὲ χαλιννοῦνται τοῖσιν Ἑλληνικοῖσι χαλι-
νοῖσιν ἢ τοῖσι Κελτικοῖσιν ἐμπεριέως, (11) ἀλλὰ περὶ ἄκρω
τῷ στόματι τοῦ ἵππου ἐν κύκλῳ ἔχουσι δέσμα ὁμοῦ
καὶ ῥάβδον περιηρημένον· καὶ ἐν τούτῳ χάλκεα κέντρα
ἢ σιδερεῖα, οὐ κάρτα ὀξέα, ἔσω ἐστραμμένα· τοῖσι
δὲ πλουσίοισιν ἐλεφάντινα κέντρα ἐστίν· ἐν δὲ τῷ στό-
ματι σιδερον αὐτοῖσιν οἱ ἵπποι ἔχουσιν, οἷον περ ὀδε-
λόν, ἐνθεν ἐκρηρτημένοι εἰσιν αὐτοῖσιν οἱ ῥυτῆρες·
(12) ἐπὶ δὲ ὧν ἐπαγάγῃσι τὸν ῥυτῆρα, ὃ τε ὀβελός

consulebant, iique non sine numine, quicquid medicabile
esset, curare videbantur.

CAP. XVI.

Linea veste utuntur Indi, ut ait Nearchus, lino ex ar-
boribus facto, de quibus mihi jam dictum est : et hoc qui-
dem linum aut reliquis omnibus linis candidius est, aut
nigri ipsi quum sint, faciunt ut candidius id quam est esse
videatur. (2) Est autem ipsis subucula linea crure medio
tenuis : amiculum autem partim humeris circumjectum,
partim capiti involutum. (3) Inaures etiam Indi gestant ex
ebore, qui admodum locupletes sunt ; neque enim vulgus
iis utitur. (4) Barbas quoque variis coloribus fucare In-
dos Nearchus scribit : ut aliis quam maxime alba appa-
reat, aliis fusca, aliis purpurea, aliis viridis. (5) Umbra-
cula quoque prae se gestare aestate eos qui alicujus nominis
sint. Calceos ex corio albo gestant, eosque accurate atque
elegantem confectos ; soleae calceorum apud eos variis colo-
ribus distinctae sunt, et calcibus altioribus, quo proceriores
esse videantur. (6) Armaturae autem Indicae non unus
atque idem est modus. Pedites enim Indi arcum habent,
eiusdem cum eo qui eum gestat longitudinis : atque hunc
quidem ad terram obfirmantes sinistroque pede contrani-
tentes, nervum longe retro adducunt, et sic sagittant. (7)
Sagittis enim utuntur trium paulo minus cubitorum : ni-
hilque est quod Indici sagittarii telum non penetret : non
scutum, non thorax, aut aliud armaturae genus quantumvis
validum. (8) In sinistra peltas ex crudo corio bubulo, angu-
stiores quam ii qui eas gestant, longitudine propemodum
aequales. Quibusdam vero jacula sunt loco arcuum. (9) En-
sem omnes gestant, et latum, et trium cubitorum, non ultra,
longitudine. Hunc, quum cominus pugna miscetur, (quam
quidem non facile Indi inter se ineunt) utraque manu de-
mittunt, quo majorem plagam inferant. (10) Equites duo-
bus jaculis utuntur, quae verutis sunt similia : pelta minore
quam pedites. Equi neque sellis insternuntur, neque fre-
nis quae Graecanicis aut Celticis similia sint cohibentur :
(11) sed extremam faucium equi partem loro, quod ex
crudo corio bubulo consutum est, circumvinciunt : ad hu-
jus lori interiorem partem claviculos aeneos aut ferreos non
admodum acutos affigunt : locupletiores eburneis utun-
tur. In ipsis equorum faucibus ferrum est, instar verni,
cui habonae alligantur. (12) Quando igitur adducunt ha-

κρατείει τὸν ἵππον, καὶ τὰ κέντρα, οἷα δὴ ἐξ αὐτοῦ
ῥηρημένα, κεντέοντα οὐκ ἐξ ἄλλο τι ἢ πείθεσθαι τῷ
ῥυτῆρι.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Τὰ δὲ σώματα ἱσχυροὶ τε εἰσὶν οἱ Ἰνδοὶ καὶ εὐμήκεες,
καὶ κοῦφοι πολλόν τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.
Ὅρχήματα δὲ τοῖσι μὲν πολλοῖσιν Ἰνδῶν κάμηλοι εἰσι
καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι, τοῖσι δὲ εὐδαίμοσιν ἐλέφαντες. (2)
Βασιλικὸν γὰρ ὄχημα ὁ ἐλέφας παρ' Ἰνδοῖσιν ἐστὶ· δεύ-
τερον δὲ τιμῇ ἐπὶ τούτῳ τὰ τέθριππα, τρίτον δὲ αἱ
10 κάμηλοι· τὸ δὲ ἐπ' ἐνὸς ἵππου ὀχέεσθαι ἄτιμον. (3)
Αἱ γυναῖκες δὲ αὐτοῖσιν, ὅσαι κάρτα σώφρονες, ἐπὶ
μὲν ἄλλῳ μισθῷ οὐκ ἂν τι διαμάρτοιεν, ἐλέφαντα δὲ
λαβοῦσα γυνὴ μίσγεται τῷ θόντι· οὐδὲ αἰσχρὸν Ἰν-
δοὶ ἄγουσι τὸ ἐπὶ ἐλέφαντι μιγῆναι, ἀλλὰ καὶ σεμνόν
15 δοκεῖ τῇσι γυναιξίν, ἀξίην τὸ κάλλος φανῆναι ἐλέφαν-
τος. (4) Γαμέουσι δὲ οὔτε τι διδόντες οὔτε λαμ-
βάνοντες, ἀλλὰ ὅσαι ἥδη ὥραιαι γάμου, ταῦτα
οἱ πατέρες προάγοντες ἐς τὸ ἐμφανὲς κατιστᾶσιν ἐκ-
λέξασθαι τῷ νικήσαντι πάλην ἢ πύξ ἢ δρόμον, ἢ
20 κατ' ἄλλην τινὰ ἀνδρίην προκριθέντι. (5) Σιτοφάγοι
δὲ καὶ ἀροτῆρες Ἰνδοὶ εἰσιν, ὅσοι γε μὴ ὀρεῖοι αὐτῶν·
οὗτοι δὲ τὰ θήρεα κρέα σιτέονται. (6) Ταῦτά μοι
ἀπόχρη δεδηλώσθαι ὑπὲρ Ἰνδῶν, ὅσα γνωριμώτατα
Νέαρχος τε καὶ Μεγασθένης, δοκίμω ἄνδρι, ἀνεγραψά-
την· (7) ἐπεὶ δὲ οὐδὲ ἡ ὑπόθεσις μοι τῆσδε τῆς συγγραφῆς
25 τὰ Ἰνδῶν νόμιμα ἀναγράψαι ἦν, ἀλλ' ὅπως γὰρ παρε-
κομίσθη Ἀλεξάνδρῳ ἐς Πέρσας ἐξ Ἰνδῶν ὁ στόλος,
ταῦτα δὴ μοι ἐκβολὴ ἔστω τοῦ λόγου.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Ἀλεξάνδρος γάρ, ἐπειδὴ οἱ παρεσκευάστο τὸ ναυ-
30 τικὸν ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπεω τῇσιν ὄχθησιν, ἐπιλεγόμενος
ὅσοι τε Φοινίκων καὶ ὅσοι Κύπριοι ἢ Αἰγύπτιοι εἶποντο
ἐν τῇ ἄνῳ στρατηλασίῃ, ἐκ τούτων ἐπλήρου τὰς νέας,
ὑπηρεσίας τε αὐτῇσι καὶ ἐρέτας ἐπιλεγόμενος, ὅσοι τῶν
θαλασσίων ἔργων δαήμενοι. (2) Ἦσαν δὲ καὶ νησιῶ-
35 ται ἄνδρες οὐκ ὀλίγοι ἐν τῇ στρατῇ, οἷσι ταῦτα ἔμελε,
καὶ Ἴωνες καὶ Ἑλλησπόντιοι. (3) Τριήραρχοι δὲ αὐτῷ
ἐπεστάθησαν, ἐκ Μακεδόνων μὲν Ἡφαιστίων τε Ἀμύν-
τορος, καὶ Λεοννάτος ὁ Εὐνού, καὶ Λυσίμαχος ὁ Ἀγα-
θοκλέους, καὶ Ἀσκληπιόδωρος ὁ Τιμάνδρου, καὶ Ἀργῶν ὁ
40 Κλεινίου, καὶ Δημόνικος ὁ Ἀθηναίου, καὶ Ἀρχίας ὁ Ἀνα-
ξιδότου, καὶ Ὀφέλλας Σειληνοῦ, καὶ Τιμάνθης Παν-
τιάδου· οὗτοι μὲν Πελλᾶιοι. (4) Ἐκ δὲ Ἀμφιπόλεως ἦγον
οἶδε· Νέαρχος Ἀνδροτίμου, ὃς τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλῳ
ἀνέγραψε· καὶ Λαομέδων ὁ Λαρίχου, καὶ Ἀνδρόσθε-
45 νης Καλλιστράτου· (5) ἐκ δὲ Ὀρεστίδος Κράτερός τε ὁ
Ἀλεξάνδρου, καὶ Περδίκκας ὁ Ὀρώντεω. Ἐορδαῖοι τε

benas, veru equum cohibet, claviculique illi appen-
gentes habenis morem gerere cogunt.

CAP. XVII.

Indi corporibus sunt graciles, proceri, multoque cate-
ris mortalibus leviores atque expeditiores. Vehuntur
plerique camelis, equis et asinis : ditiores, elephantis. (2)
Regium enim apud Indos est elephanto vehi : proximus huius
honor, quadrigis : tertius, camelis vehi. Uno equo vehi,
vile est. (3) Mulieres apud eos, quæ castæ admodum
sunt, non sane ulla mercede alia, quam elephantis, cor-
rumpi se patiuntur. Elephantum danti copiam sui faciunt.
Neque hoc turpitudini vertitur, si elephantis mercede ad-
ducta mulier consuetudinem cum quoquam habeat : quin
potius honorificum sibi ducunt, formæ suæ pulchritudi-
nem elephanto dignam haberi. (4) Uxores ducunt nihil
vel dantes vel accipientes : sed quotquot jam maturæ vi-
r fuerint, adducuntur a parentibus in publicum, ut si quæ
lucta vicerit aut pugillatu aut cursu, vel alia quapian-
virtute reliquis antecelluerit, eam sibi quam volet deligat.
(5) Plerique vero Indi arationem exercent et frumento uti-
scuntur, exceptis montanis qui ferinas carnes edunt. (6)
Atque hæc quidem mihi de Indis exposuisse sufficit, quæ
tanquam præcipua Nearchus et Megasthenes viri graves
is conscripserunt. (7) Quum enim mihi hoc opere propo-
situm non fuerit Indorum mores atque instituta descri-
bere, sed quo pacto Alexandro ex Indis in Persas classis
prætervexerit, hæc mihi sint loco excursus in narrando.

CAP. XVIII.

Alexander enim parata jam ad Hydaspis ripas clas-
se, collectis omnibus Phœnicibus et Cypriis aut Ægyptiis qui in
expeditione versus orientem secuti fuerant, ex iis naves
implevit ; delectis ministris ac remigibus, qui rerum nava-
lium peritissimi essent. (2) Erant vero etiam in exercitu insu-
lares non pauci iis in rebus bene versati, Ionesque ac He-
lespontii. (3) Trierarchos vero constituit : ex Macedonibus
quidem Hephaestionem Amyntoris filium, Leonnatum Eas-
noi, Lysimachum Agathoclis, Asclepiodorum Timandri,
Archontem Cliniae, Demonicum Athenæi, Archiam Anasi-
doli, Ophellam Sileni, Timanthem Pantiadæ ; hi Pelagi
erant. (4) Ex Amphipoli hi duces fuerunt : Nearchus Andro-
timi filius, qui Paraplum conscripsit, Laomedon Larici
F., Androsthenes Callistrati. F. (5) Ex Orestide Craterus
Alexandri filius, et Perdikkas Orontis. Eordæi Ptolemaus
Lagi F. et Aristonius Pisææ. Ex Pydna Metron Epicharmi F.

καὶ οὗτοι τὸ Ἀλφειὸν καὶ Ἀριστόνους ὁ Πεισαίου. ὁ δὲ Μήτριον τε ὁ Ἐπιγάρμου, καὶ Νικαρ-
ῶς Σίμου. (6) Ἐπὶ δὲ Ἀτταλὸς τε ὁ Ἀνδρομέ-
του πατὴρ, καὶ Πευκίστας Ἀλεξάνδρου, Μιεζεύς,
αἰὼν Κρατεῦς, Ἀλκομενεύς, καὶ Λεοννάτος Ἀν-
δρου, Αἰγαῖος, καὶ Πάνταυχος Νικολάου, Ἀλ-
κίον, καὶ Μυλλέας Ζωίλου, Βεροιαῖος· οὗτοι μὲν οἱ
ἐνταῦθα Μακεδόνες. (7) Ἑλλήνων δὲ Μήδιος μὲν
Θέμιδος, Λαρισσαῖος, Εὐμένης δὲ Ἰερωνύμου, ἐκ
Ἰλίου, Κριτόβουλος δὲ Πλάτωνος, Κῶος, καὶ Θόας
Ἰωάννου, καὶ Μαϊάνδρος Μανδρογένεος, Μάγνητες.
ἐν ἑστέροις δὲ Καβήλειος, Τήσιος, Κυπρίων δὲ Νικο-
λάου, Πασικράτης, Σόλιος, καὶ Νιθάφω Πρυταγόρου,
ἐκ Μήνης. Ἦν δὲ δὴ καὶ Πέρσης αὐτῶν τριήραρχος,
ὡς ὁ Φαρνυχέως. (8) τῆς δὲ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου
κυβερνήτης ἦν Ὀνησίκριτος Ἀστυπαλαίου·
ματὴρ δὲ τοῦ στολοῦ παντὸς Εὐαγόρας Εὐκλέω-
Κρίνιος. (9) Ναύαρχος δὲ αὐτοῖσιν ἐπεστάτης
ἦν Ἀνδροτίμου, τὸ γένος μὲν Κρής ὁ Νέαρ-
χάκις δὲ ἐν Ἀμφιπόλει τῇ ἐπὶ Στρυμόνι. (10) Ὡς
αὐτὰ ἐκεκόσμητο Ἀλεξάνδρῳ, ἔθηκε τοῖσι θεοῖσιν
τε πατρίοις καὶ μαντευτοῖς αὐτῶν, καὶ Ποσειδῶνι καὶ
Ἀθηνᾷ καὶ Ἡρῇ καὶ αὐτῶν τῶ Ὠκεανῷ, καὶ
Ἰθάκῃ ποταμῷ, ἀπὸ τοῦ ὠρμᾶτο, καὶ τῶ Ἀκε-
σίῳ ὅθεν ἐκδιδοῖτο Ἰθάκη, καὶ τῶ Ἰνδῷ, ἐς
ὃν ἄμφω ἐκδιδοῦσιν. (11) ἀγωνίαν τε αὐτῶν μουσικὴν
καὶ γυμναστικὴν ἐποιεῦντο, καὶ ἱερήϊα τῇ στρατιῇ πάσαις
καὶ ταῖς ἐκδιδοῖτο.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Ὡς δὲ πάντα ἐξήρτητο αὐτῷ εἰς ἀναγωγὴν, Κράτε-
ρ μὲν τὰ ἐπὶ θάτερα τοῦ Ἰθάκῃ ἰέναι σὺν τῇ
ἐκδιδοῦσιν πεζικῇ τε καὶ ἱππικῇ· ἐς τὸ ἐπὶ θά-
λασσαν δὲ Ἡρακλῆος αὐτῷ παρεπορεύετο, σὺν ἄλλῃ
τῇ πλείονι ἐπὶ τῆς τῶ Κρατέρῳ συντεταγμένης.
τοὺς ἐλέφαντας Ἡρακλῆος αὐτῷ ἤγεν, ὄντας ἐς
πίλους. (2) Αὐτὸς δὲ τοὺς τε ὑπασπιστάς καλεο-
ντας ἅμα οἱ ἦγε, καὶ τοὺς τοξότας πάντας, καὶ τῶν
ἐν τοῖς ἐταίροις καλεομένων· τοὺς πάντας ἐς
πύργους. (3) Τοῖσι μὲν δὲ ἄμφω Κράτερον καὶ
Ἡρακλῆα ἐπέτακτο, ἵνα προπορευθέντες ὑπομένοιεν
τοὺς. (4) Φίλιππον δὲ, ὅς αὐτῷ σατράπης τῆς
ταύτης ἦν, ἐπὶ τοῦ Ἀκισίνου ποταμοῦ τὰς ὁδοὺς
καὶ, ἅμα στρατιῇ πολλῇ καὶ τοῦτον· (5) ἥδη γὰρ
ὡδεκα μυριάδες αὐτῷ μάχιμοι εἶποντο σὺν οἷς
ἐλάσσης τε αὐτὸς ἀνήγαγε καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπὶ συλλο-
γῇ στρατιῆς πεμφθέντες ἦσαν ἔχοντες, παντοῖα
βαρβαρικά ἅμα οἱ ἄγοντι, καὶ πᾶσαν ἰδέην ὀπλι-
σμένων. (6) Αὐτὸς δὲ ἄρας ταῖς νηυσὶ κατέπλει κατὰ
τὸν Ἰθάκῃ ἔσται ἐπὶ τοῦ Ἀκισίνου τε καὶ τοῦ
Ἰθάκῃ τὰς συμβολὰς. (7) Νέες δὲ αἱ σύμψασαι
γίλιναι καὶ ὀκτακόσιαι ἦσαν, αἳ τε μακρὰ καὶ

et Nicarchides Simi. (6) Prætereā Attalus Andromenis F.
Stymphæus : et Peucestas Alexandri, Miceus : Pithon
Crateus, Alcomeneus : et Leonnatus Antipatri, Ægeus :
et Pantauchus Nicolai, Alorites : et Mylleas Zoili, Beroen-
sis : hi quidem omnes Macedones. (7) Ex Græcis vero Medius
Oxythemidis F. Larissæus : Eumenes Hieronymi, Cardia-
nus : Critobulus Platonis, Cous : Thoas Menodori F. et Ma-
ander Mandrogenis, Magnesii : (8) Andron Cabelei, Teius :
ex Cypriis, Nicocles Pasicratis F. Solius : et Nithaphon
Pnytagoræ, Salaminus. Erat autem etiam Persa quidam
triremi præfectus Bagoas Pharnuchæ F. (9) Ipsius vero
Alexandri triremis gubernator erat Onesicritus Astypalaecen-
sis. Scriba totius classis Euagoras Eucleonis F., Corin-
thius. (10) Navarchum eis constituit Nearchum Androtimi
F. Erat hic Nearchus Cresgenere : habitabat autem Amphipoli
quæ ad Strymonem fluvium sita est. (11) His rebus ita
constitutis Alexander diis patriis, et quibus vates mone-
bant, sacrum fecit : Neptuno etiam, et Amphitritæ, ac
Nereidibus, ipsique Oceano; Hydaspis quoque, unde sol-
vebat : Acesini prætereā, in quem Hydaspes influit : Indo,
in quem uterque fertur. (12) Certamina quoque musica
et gymnica agebantur, et victimæ per singula agmina et
turmas distribuebantur.

CAP. XIX.

Omnibus itaque rebus ad navigandum paratis, Craterum
ad alteram Hydaspis ripam cum exercitu equestri ac pe-
destri iter facere jubet; ab altera vero parte Hephæstion
cum alio majore adhuc quam Craterus exercitu procede-
bat. Elephas etiam ducebat Hephæstion, numero cc.
(2) Ipse scutatos dictos secum ducebat, et sagittarios
omnes et equites, quos amicos vocant; omnes erant ad viii
millia. (3) Atqui Cratero et Hephæstioni assignatum erat,
ubi profecti classem præstolarentur. (4) Philippum vero,
quem in ea regione præsidem constituerat, ad Acesinis
fluvii ripas mittit, magnas etiam hunc copias ducentem. (5)
Jam enim cxx m. militum eum sequebantur cum iis quos
ex maritimis oris ipse adduxerat, et quod ii adduxerant,
qui ad colligendum exercitum missi fuerant, barbaras omnis
generis nationes secum ducentem, easque cujusvis generis
armis instructas. (6) Ipse navibus solvens per Hydaspem ad
Acesinis et Hydaspis confluentes navigavit. (7) Erant ei in
universum naves mccc, simul longæ, simul onerariæ,

δσα τρογγύλα πλοῖα καὶ ἄλλα ἵππαγωγὰ καὶ σιτία
 ἄμα τῇ στρατιῇ ἄγουσαι. (9) Ὅπως μὲν δὴ κατὰ
 τοὺς ποταμοὺς διέπλωσεν αὐτῷ ὁ στόλος, καὶ δσα ἐν
 τῷ παράπλῳ ἔθνεα κατεστρέψατο, καὶ ὅπως διὰ κιν-
 5 δύνου αὐτὸς ἐν Μαλλοῖσιν ἦκε, καὶ τὸ τρώμα ὁ ἐτρώθη
 ἐν Μαλλοῖσι, καὶ Πευκέστας τε καὶ Λεοννάτος ὅπως
 ὑπερήσπισαν αὐτὸν πεσόντα, πάντα ταῦτα λέλεκται
 μοι ἤδη ἐν τῇ ἄλλῃ τῇ Ἀττικῇ συγγραφῇ. (9) Ὁ δὲ
 λόγος δὲ τοῦ παράπλου μοι ἀπήγησός ἐστιν, ὃν Νέαρχ-
 10 ος σὺν τῷ στόλῳ παρέπλωσεν ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ τῶν
 ἐκβολέων ὁρμηθεὶς κατὰ τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην
 ἔστε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν, ἣν δὴ Ἑρυθρὴν
 θάλασσαν μετεξέτεροι καλέουσι.

ΚΕΦ. Κ'.

Νεάρχῳ δὲ λέλεκται ὑπὲρ τούτων ὅδε ὁ λόγος
 15 πόθον μὲν εἶναι Ἀλέξανδρον ἐκπεριπλῶσαι τὴν θάλασ-
 σαν τὴν ἀπὸ Ἰνδῶν ἔστε ἐπὶ τὴν Περσικὴν, (2) ἀνέειν
 δὲ αὐτὸν τοῦ τε πλόου τὸ μῆκος καὶ μὴ τινὶ ἄρα χώρῃ
 ἐρήμῳ ἐγκύρσαντες ἢ ὁρμῶν ἀπόρῳ ἢ οὐ συμμέτρως
 ἐχούσῃ τῶν ὥραιων, οὕτω δὲ διαφθαρῇ αὐτῷ ὁ στόλος,
 20 καὶ οὐ φαῦλῃ κηλὶς αὕτη τοῖσιν ἐργοῖσιν αὐτοῦ τοῖσι με-
 γάλουσιν ἐπιγενομένη τὴν πᾶσαν εὐτυχίην αὐτῷ ἀφανί-
 σοι· ἀλλὰ ἐκνικῆσαι γὰρ αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίην τοῦ και-
 νόν τι αἰεὶ καὶ ἀποπον ἐργάζεσθαι. (3) Ἀπόρως δὲ
 ἔχειν, ὅτινα οὐκ ἀδύνατόν τε ἐς τὰ ἐπινοούμενα ἐπιλέ-
 25 ξαιτο, καὶ ἄμα τῶν ἐν νηὶ ἀνδρῶν, ὡς καὶ τῶν τοιοῦτον
 στόλον στελλομένων ἀφελεῖν τὸ δαῖμα τοῦ δὴ ἡμελημέ-
 νως αὐτοὺς ἐς προὔπτον κίνδυνον ἐκπέμπεσθαι. (4)
 Λέγει δὲ ὁ Νεάρχος, ἑωυτῷ ξυνοῦσθαι τὸν Ἀλέξανδρον,
 ὅτινα προχειρίσῃται ἐξηγέσθαι τοῦ στόλου· ὡς δὲ
 30 ἄλλου καὶ ἄλλου εἰς μνημὴν ἰόντα τοὺς μὲν ὡς οὐκ ἐθέ-
 λοντας κινδυνεύειν ὑπὲρ οὐ ἀπολέγειν, τοὺς δὲ ὡς μα-
 λακοὺς τὸν θυμὸν, τοὺς δὲ ὡς πόθῳ τῆς οἰκτρῆς κατε-
 χομένους, τοῖσι δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο ἐπικαλέοντα· (5)
 τότε δὲ αὐτὸν ὑποστάντα εἰπεῖν, ὅτι Ὡ βασιλεῦ,
 35 ἐγὼ τοι ὑποδέχομαι ἐξηγήσασθαι τοῦ στόλου, καὶ
 τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ξυνεπιλαμβάνοι· περιάξω τοι σώας
 τὰς νέας καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἔστε ἐπὶ τὴν Περσίδα γῆν,
 εἰ δὴ πλωτός τε ἐστὶν ὁ ταύτη πόντος καὶ τὸ ἔργον οὐκ
 ἀπορον γνώμη ἀνθρωπίνη. (6) Ἀλέξανδρον δὲ λόγῳ
 40 μὲν οὐ φάναι ἐθέλειν ἐς τοσὴνδε ταλαιπωρίην καὶ τοσόνδε
 κίνδυνον τῶν τινα ἑωυτοῦ φίλων ἐμβάλλειν, αὐτὸν δὲ
 ταύτῃ δὴ καὶ μᾶλλον οὐκ ἀνιέναι, ἀλλὰ λιπαρέειν.
 (7) Οὕτω δὲ ἀγαπήσας τε Ἀλέξανδρον τοῦ Νεάρχου τὴν
 προθυμίην, καὶ ἐπιστῆσαι αὐτὸν ἀρχεῖν τοῦ στόλου
 45 παντός· (8) καὶ τότε δὲ ἔτι μᾶλλον τῆς στρατιῆς ὅ, τι
 περ ἐπὶ τῷ παράπλῳ τῷδε ἐτάσσεται καὶ τὰς ὑπηρεσίας
 ἔλασιν τὴν γνώμην, ὅτι δὴ Νεάρχον γε οὐποτε ἂν
 Ἀλέξανδρος προήκατο ἐς κίνδυνον καταφάνεα, εἰ μὴ
 σφι σωθήσεσθαι ἐμελλον· (9) λαμπρότης τε πολλὴ τῇ
 50 παρασκευῇ ἐπεοῦσα καὶ κόσμος τῶν νεῶν, καὶ σπουδαί

aliaeque vehendis equis et commeatui exerc
 (8) Quonam vero pacto per flumina navigarit,
 navigatione gentes subjugarit, quodque peric
 lis incurrerit, et quomodo ibidem vulnus acc
 modo etiam Peucestas et Leonnatus eum prost
 suis protexerint : omnia haec a nobis in alia hi
 Attica lingua conscripsimus, commemorata su
 autem libro id tantum narro, quomodo Near
 estis solvens per oceanum magnum iu sinu
 navigarit, quem quidem nonnulli mare Rubru

CAP. XX.

Nearchus de hac re ita scribit : Alexandr
 fuisse mare, quod ab Indis in Persiam usque
 gare : (2) ceterum illum navigationis longin
 ritum fuisse, simulque veritum, ne in aliqu
 regionem aut portus difficiles frugibusque care
 classem amitteret, ingensque haec macula reb
 abs se gestis offusa omnem felicitatis gloriam
 vicisse tamen inusitatae alicujus ac magnae rei
 piditatem. (3) Dubitasse autem quem perficiet
 suis parem deligeret : simulque classiariorum
 tam longinquam expeditionem facturis metun
 sese neglectos in manifestum periculum mitti.
 auctor est Alexandrum secum communicasse,
 simum classis ducem ac praefectum designaret
 diversorum meminisset, alios tanquam pro
 nolentes, alios praemollitiae animi, alios tanq
 desiderio occupatos recusasse, in aliis vero
 hendisse. (5) Tum se operam suam pollicitum d
 O rex, classis gubernationem suscipiam, et
 secundet! classem simul et militem sospites
 ducam, si omnino ea regione mare navigabile
 si id ulla ratione ab humano ingenio praestari
 Alexandrum vero verbo negasse velle se in ta
 tantaque pericula aliquem amicorum suorum
 se vero eo etiam magis non remisisse, sed obnix
 ac tum demum Alexandrum Nearchi animum
 ptum atque alacrem libenter amplexum esse,
 versae classi praefecisse : (8) ac tunc quidem mag
 citum qui ad hanc navigationem destinatus era
 quieto animo fuisse, quod persuasum haberent
 nulla ratione ad manifesta pericula Nearchum
 nisi ipsi servandi essent. (9) Summa vero ar
 gnificencia, et navium ornatus studiaque tri

τῶν τριηράρχων ἀμφὶ τὰς ὑπηρεσίας τε καὶ τὰ πλη-
ρώματα ἐκπρεπείας καὶ τοὺς πάντῃ δὴ πάλαι κατο-
κύνοντας ἐς βρώμην ἅμα καὶ ἐλπίδας χρηστοτέρας ὑπὲρ
τοῦ παντὸς ἔργου ἐπηρκότα ἦν· (10) πολλὸν δὲ δὴ συνε-
πλάτυσθαι ἐς εὐθυμίην τῇ στρατιῇ τὸ δὴ αὐτὸν Ἀλέ-
ξανδρον ὁρμηθέντα κατὰ τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στόματα ἀμφο-
τέρω ἐκπλῶσαι ἐς τὸν πόντον, σφάγια τε τῶ Προσειῶνι
ἱναμῖν καὶ ὅσοι ἄλλοι θεοὶ θαλάσσιοι, καὶ δῶρα με-
γαλοπρεπέα τῇ θαλάσῃ χάρισασθαι· (11) τῇ τε ἄλλῃ
τῇ Ἀλεξάνδρου παραλόγῳ εὐτυχίῃ πεποιθότας οὐδὲν
ἢ τὸ τολμητὸν τε ἐκείνῳ καὶ ἔρκτον ἐξηγέσθαι.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ὡς δὲ τὰ ἐτήσια πνεύματα ἐκοιμήθη, ἃ δὴ τοῦ
θίμους τὴν ὥρην πᾶσαν κατέχει ἐκ τοῦ πελάγους ἐπι-
πνόντα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ταύτῃ ἄπορον τὸν πλόνον ποιέ-
σιντες, οὗτε δὴ ὠρμηντο ἐπὶ ἀρχόντος Ἀθήνησι Κηφι-
σοδώρου, εἰκάδι τοῦ Βοηδρομιώνος μηνός, κατότι
Μηγαίῳ ἀγούσιν· ὥς δὲ Μακεδόνες τε καὶ Ἀσιανοὶ
ἦν, ** τὸ ἐνδέκατον βασιλεύοντος Ἀλεξάνδρου. (2)
Θύα δὲ καὶ Νέαρχος πρὸ τῆς ἀναγωγῆς Διὶ Σωτήρι,
καὶ ἄλλα ποιεῖ καὶ οὗτος γυμνικόν. Ἀραντες δὲ
ἐκ τοῦ ναυστάθμου τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ κατὰ τὸν Ἰνδὸν
ὁρμίζονται ποταμὸν πρὸς διώρυγαν μεγάλῃ, καὶ μένου-
σιν αὐτοῦ δύο ἡμέρας· Στούρα δὲ ἦν οὖνομα τῇ χώρῃ·
σταδίοι ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου ἐς ἑκατόν. (3) Τῇ τρίτῃ
δὲ ἄραντες ἐπλῶον ἔσπε ἐπὶ διώρυγαν ἄλλην σταδίου
τρεῖς, ἀλμυρὴν ἥδη ταύτην τὴν διώρυγαν· ἀνῆλ-
θον γὰρ θάλασσαν ἐς αὐτήν, μάλιστα μὲν ἐν τῇσι πλημ-
μυρῇσιν, ὑπέμενε δὲ καὶ ἐν τῇσιν ἀμπτώσει τὸ ὕδωρ
μεινόμενον τῷ ποταμῷ· Καύμαρα δὲ ἦν οὖνομα τῇ
χώρῃ. (4) Ἐνθεν δὲ εἴκοσι σταδίου καταπλώσαντες
ἐς Κορέστιν ὁρμίζονται ἔτι κατὰ τὸν ποταμόν. (5)
Ἐνθεν δὲ ὁρμηθέντες ἐπλῶον οὐκ ἐπὶ πολλόν· ἔρμα γὰρ
ἐφάνη αὐτοῖσι κατὰ τὴν ἐκβολὴν τὴν ταύτῃ τοῦ Ἰνδοῦ,
καὶ τὰ κύματα ἐβρόγθον πρὸς τῇ ἡϊόνι, καὶ ἡ ἡϊὼν
αὕτη τραχέα ἦν. (6) Ἀλλὰ ἵνα περ μαλθακὸν ἦν τοῦ
ἔρματος, ταύτῃ διώρυγαν ποιήσαντες ἐπὶ σταδίου
πέντε, διήκον τὰς νέας, ἐπειδὴ ἡ πλήμμυρα ἐπῆλθεν ἡ
ἐκ τοῦ πόντου. (7) Ἐκπεριπλώσαντες δὲ σταδίου πεν-
τήκοντα καὶ ἑκατόν ὁρμίζονται ἐς Κρώκαλα νῆσον ἀμ-
μώδεα, καὶ μένουσιν αὐτοῦ τὴν ἄλλην ἡμέρην· (8)
προσκειῖται δὲ ταύτῃ ἔθνος Ἰνδικόν, οἱ Ἀράβιες καλεό-
μενοι, ὧν καὶ ἐν τῇ μέζονι συγγραφῇ μνήμην ἔσχον·
καὶ οἱ εἰσὶν ἐπώνυμοι ποταμοῦ Ἀράβιος, ὃς διὰ τῆς
ῆς αὐτῶν βέειν ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν, ὁρίζων τούτων τε
τὴν γῆν καὶ τῶν Ὠρειτέων. (9) Ἐκ δὲ Κρωκάλων
ἐν διττῇ μὲν ἔχοντες ὄρος τὸ καλεόμενον αὐτοῖσιν Εἰ-
ρον, ἐν ἄριστῳ δὲ νῆσον ὀλιτενέα ἐπλῶον· ἡ δὲ νῆσος
παραπαραμένη τῇ ἡϊόνι κόλπον στεῖνον ποιεῖ. (10)
ἀναπλώσαντες δὲ ταύτην ὁρμίζονται ἐν λιμένι εὐδό-

egregia circa ministeria et socios navales vel eorum qui antea
præ metu quam maxime cunctati erant, animos ad robur
melioremque spem de omni conatu attollebant. (10) Mul-
tum præterea de metu ipsorum adimebat, quod Alexander
ipse per utraque Indi ostia in mare navigasset: quod Neptuno
cæterisque diis marinis hostias mactasset, eximiaque dona
mari dedisset. (11) Cetera quoque et inusitata Alexandri
felicitate confisi nihil esse dicebant, quod illi non sit auden-
dum et perficiendum.

CAP. XXI.

Quo igitur tempore etesiae spirare desierant, qui quidem
per integram æstatem ex mari in terram flantes navigatio-
nem impediunt, naves solverunt, archonte Athenis Ceph-
sodoro, xx die Boedromionis, quemadmodum Athenienses
computant: ut vero Macedones et Asiani **, undecimo ex
quo Alexander regnabat anno. (2) Sacrificavit autem et
Nearchus antequam navigationem susciperet Jovi Serva-
tori, ludosque gymnicos etiam is edidit. Primo itaque die
quum e statione solvissent, in Indo fluvio ad amplum
quendam alveum appulerunt, loco Stura nomen est, distan-
tem a statione stadiis circiter c, biduoque ibi commorati
sunt. (3) Tercio die inde moventes ad alium alveum xxx
stadiis inde remotum pervenerunt, cujus aqua jam salsedinem
maris referebat: mare enim in eam accedente aestu se inge-
rit, aquaque flumini permista etiam recedente aestu mane-
bat. Caumara is locus dicitur. (4) Inde xx stadia pro-
vecti ad Coreestim etiamnum in flumine pervenerunt. (5)
Hinc rursum moventes non multum navigarunt, scopulum
conspicati ea parte qua Indus illic in mare fertur, et fluctus
littori illidebantur cum truci et immani strepitu, litusque
ipsum asperum erat. (6) Cæterum qua scopulus mollior
videbatur, fossa quinque stadiorum perducta, naves tra-
duxerunt aestu marino accedente. (7) Inde stadia c. circum-
navigando emensi in Crocala arenosam insulam pervene-
runt, ibique alterum diem commorati sunt. (8) Vicina huic
insulæ loca incolunt Arabes Indica gens, quorum etiam
in majori opere mentionem feci: eosque id nominis a
fluvio Arabi accepisse, qui per ipsorum regionem fluens
in mare fertur, eorumque fines ab Oritarum finibus divi-
dit. (9) Ex Crocalis, ad dextram habentes montem Irum
ab ii vocatum; ad sinistram vero insulam vadosam, ulte-
rius navigarunt: hæc insula ad litus extenta angustum
sinum efficit. (10) Hunc emensi in portu commodam na-
vibus stationem præbentem appellunt. Qui quod amplius

μῶ· οἱ δὲ μέγας τε καὶ καλὸς ὁ λιμὴν Νεάρχῳ ἔδοξεν, ἐπονομάζει αὐτὸν Ἀλεξάνδρου λιμένα. (11) Νῆσος δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος ὅσον σταδίου δύο ἀπέχουσα· Βίβακτα οὖνομα τῇ νήσῳ· ὁ δὲ χῶρος ἅπας
 5 Σάγγαδα· ἡ δὲ νῆσος καὶ τὸν λιμένα, προκειμένη πρὸ τοῦ πελάγεος, αὐτὴ ἐποίησεν. (12) Ἐνταῦθα πνεύματα μεγάλα ἐκ τοῦ πόντου ἔπνεε καὶ συνεχέα, καὶ Νεάρχος δέισας τῶν βαρβάρων μὴ τινες συνταχθέντες ἐπ' ἀρπαγὴν τοῦ στρατοπέδου τραποῖατο, ἐκτειλίζει τὸν
 10 γῶρον λιθίνῳ τείχει. (13) Τέσσαρες δὲ καὶ εἴκοσιν ἡμέραι τῇ μονῇ ἐγένοντο· καὶ λέγει ὅτι μύας τε ἐθήρων τοὺς θαλασσίους οἱ στρατιῶται, καὶ ὄστρεα δὲ καὶ τοὺς σωλήνας καλεομένους, ἄτοπα τὸ μέγεθος, ὡς τοῖσιν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρῃ θαλάσῃ συμβαλέειν· καὶ ὕδωρ οἱ
 15 ἀλμυρὸν ἐπίνετο.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἄμα τε ὁ ἄνεμος ἐπαύσατο καὶ οἱ ἀνήγοντο· καὶ περαιωθέντες σταδίου ἐς ἐξήκοντα ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ ψαμμώδεϊ· νῆσος δὲ ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ ἐρήμη.
 (2) Ταύτην δὲ πρόβλημα ποιησάμενοι ὠρίσθησαν· Δόμα
 20 καὶ οὖνομα τῇ νήσῳ· ὕδωρ δὲ οὐκ ἦν ἐν τῷ αἰγιαλῷ, ἀλλὰ προελθόντες ἐς τὴν μεσσηγίην ὅσον εἴκοσι σταδίου ἐπιτυγχάνουσιν ὕδατι καλῷ. (3) Τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς νύκτα αὐτοῖσιν ὁ πλὸς ἐγένετο ἐς Σάραγγα σταδίου τριηκοσίους, καὶ ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ, καὶ ὕδωρ
 25 ἦν ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ὅσον ὀκτὼ σταδίου. (4) Ἐνθεν δὲ πλώσαντες ὁρμίζονται ἐν Σακάλοις, τόπῳ ἐρήμῳ· καὶ διεκπλώσαντες σκοπέλους δύο, οὕτω τι ἀλλήλοισι πελάζοντας, ὥστε τοὺς ταρσοὺς τῶν νεῶν ἄπτεσθαι ἔνθεν καὶ ἐνθεν τῶν πετρεῶν, καθορμίζονται ἐν Μοροντο-
 30 θάροισι, σταδίου διελθόντες ἐς τριηκοσίους· (5) ὁ δὲ λιμὴν μέγας καὶ εὐκυκλος καὶ βαθὺς καὶ ἄκλυστος· ὁ δὲ ἔσπλους ἐς αὐτὸν στενός· τοῦτον τῇ γλώσσῃ τῇ ἐπιχωρίῃ Γυναικῶν λιμένα ἐκάλεον, ὅτι γυνὴ τοῦ χώρου τούτου πρώτη ἐπῆρξεν. (6) Ὡς δὲ διὰ τῶν σκοπέλων
 35 διεξέπλων, κύμασ' αὖτε μεγάλοισιν ἐνέκυρσαν καὶ τῇ θαλάσῃ βρώδεϊ· ἀλλὰ ἐκπεριπλῶσαι γὰρ ὑπὲρ τοὺς σκοπέλους μέγα ἔργον ἐφαίνετο. (7) Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην ἐπλῶον νῆσον ἐς ἀριστερὰ ἔχοντες πρὸ τοῦ πελάγεος, οὕτω τι τῷ αἰγιαλῷ συναφέα, ὥστε εἰκάσαι ἂν
 40 διώρυγα εἶναι τὸ μέσον τοῦ τε αἰγιαλοῦ καὶ τῆς νήσου· στάδιοι οἱ πάντες ἐβδόμηκοντα τοῦ διέκπλου· καὶ ἐπὶ τε τοῦ αἰγιαλοῦ δένδρεα ἦν πολλὰ καὶ ὁσέα, καὶ ἡ νῆσος ὅλη παντοίῃ σύσχιος. (8) Ὑπὸ δὲ τὴν εἰς ἐπλῶον ἔξω τῆς νήσου κατὰ βρῆξιν στενὴν· ἔτι γὰρ ἀνάπτως
 45 κατεῖχε. Πλώσαντες δὲ ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίου ὁρμίζονται ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἀράβιος ποταμοῦ· καὶ λιμὴν μέγας καὶ καλὸς πρὸς τῷ στόματι· ὕδωρ δὲ οὐκ ἦν πότιμον· τοῦ γὰρ Ἀράβιος αἱ ἐκβολαὶ ἀναμειγμέναι τῷ πόντῳ ἦσαν· (9) ἀλλὰ τεσσαράκοντα σταδίου
 50 ἐς τὸ ἄνω προχωρήσαντες λάκκῳ ἐπιτυγχάνουσι, καὶ

simul et pulcher Nearchus videbatur, Alexandri portum esse appellavit. (11) In portus faucibus insula adjacet, circiter duo inde stadia distans, cui Bibacta nomen est : cuius vero adjacens regio Sangada dicitur. Haec insula mari opposita suapte natura portum efficit. (12) Hic ingens continuque venti a mari spirabant. Nearchus veritas ne qua barbarorum manus collecta castra diriperet, lapide muro locum cingit; (13) xxiiii dies ibi moratus est : dixitque milites per id tempus myes marinos cepisse et ostrae et solenes, qui vocantur, inusitatae magnitudinis, si cum nostri maris testaceis conferantur. Aquam etiam solum potasse narrat.

CAP. XXII.

Sedato autem vento, vela fecerunt, ac stadia circiter progressi in sabulosum litus appulerunt. Insula adposita littori deserta. (2) Hac autem pro monumento uni subdierunt. Domae nomen insulae erat. Quumque in litus aquam non haberent, loca mediterranea versus ad viginti circiter stadia progressi dulcem aquam reppererunt. (3) Postridie quum ad noctem usque navigassent, Sarapi, hoc inde stadia, ad litus appulerunt. Ibi aqua octo fere a littore stadia aberat. (4) Illinc repetita navigatione ad Saecala locum desertum appulsi sunt. Inde superatis aribus scopulis adeo inter se propinquis ut palmulae remorum utrinque cautes stringerent, emensi stadia hoc in Morontobaris constiterunt. (5) Ibi portus est amplissimus, undique septus ac profundus minimeque procellosus. Ceterum fauces ejus angustae; hunc patria lingua Portum feminarum vocabant : quod mulier quaedam prima illi loco imperarit. (6) Trajectis scopulis magnis fluctibus inciderunt et mari fluctuoso, et scopulos transisse res magnae videbatur. (7) Postero vero die navigarunt, insulam quandam a sinistra pelago objectam habentes, quae quidem ita propinqua littori erat, ut medius alveus inter insulam et litus esse effossus videretur; lxx in universum stadiorum ea navigatio fuerat. Multae erant densaeque in litore arbores, insulaeque ipsa variis silvis umbrosa. (8) Sub lucem per angustum et aestuosum locum extra insulam navigarunt; adhuc enim recessus maris obtinebat : continuataque navigatione ad cxx stadia, apud fauces Arabis amnis constiterunt : et portum quidem ibi amplum et commodum nacti sunt : aquam vero potui ineptam, quod per Arabis ostia mare se ingerit. (9) Itaque xl stadia adverso amne profecti ad lacum devenerunt : atque inde assumpta aqua re-

ιστάμενοι ὀπίσω ἀπενόστησαν. (10) Νῆσος δὲ ἰμῖνι ὑψηλὴ καὶ ἐρημὸς· καὶ περὶ ταύτην καὶ ἰχθύων παντοδαπῶν θήρη. Μέχρι μὲν ἄβιεσ, ἔσχατοι Ἰνδῶν ταύτῃ ὥκισμένοι, τὰ δὲ εἰς Ὀρεῖται ἐπεῖχον.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

θέντες δὲ ἐκ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ἀράβιος παρέ-
ων Ὀρεϊτῶν τὴν χώραν· καὶ ὁρμίζονται ἐν
π, πλώσαντες σταδίους ἐς διηκοσίους, πρὸς
λλὰ ἀγκύρησι γὰρ ἐπίβολος ἦν ὁ χῶρος. Τὰ
πληρώματα ἀπεσάλευον ἐν τῇσι νηυσίν· οἱ δὲ
ἐκδάντες ὑδρεύοντο. (2) Τῇ δ' ὑστεραίῃ ἀνα-
μα ἡμέρῃ καὶ πλώσαντες σταδίους ἐς τριήκοντα
ικοσίους κατὰγονται ἐσπέρῳ ἐς Κάβανα, καὶ
εἰ πρὸς αἰγιαλῷ ἐρήμῳ· καὶ ἐνταῦθα βῆχιν
ἰν, καὶ ἐπὶ τῷδε μετεώρους τὰς νέας ὥρμι-
(3) Κατὰ τοῦτον τὸν πλῶον πνεῦμα ὑπολαμ-
ς νέας μέγα ἐκ πόντου, καὶ νέες δύο μακραι
νται ἐν τῷ πλῶι, καὶ κέρκυρος· οἱ δὲ ἀν-
ώζονται ἀπονηξάμενοι, οἳ οὐ πόρρω τῆς γῆς
γίνετο. (4) Ἀμφὶ δὲ μέσας νύκτας ἀνυχθέντες
ἔσπε ἐπὶ Κώκαλα, ἃ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἐνθεν
αν, ἀπείχε σταδίους διηκοσίους· καὶ αἱ μὲν
ύουσαι ὥρμεον, τὰ πληρώματα δὲ ἐκβιβάσας
πρὸς τῇ γῇ ἠύλισθη, οἳ ἐπὶ πολλὸν τεταλαι-
ες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀναπαύσασθαι ἐπόθεον·
δον δὲ περιβάλλετο τῶν βαρβάρων τῆς φυ-
κα. (5) Ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ Λεοννάτος, δῖος
ίων ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπετέτραπτο, μάχῃ μεγάλῃ
εἴτας τε καὶ ὅσοι Ὀρεῖται συνεπέλαθον τοῦ
εἰ κτείνει αὐτῶν ἑξακισχιλίους, καὶ τοὺς ἡγε-
ίντας· τῶν δὲ σὺν Λεοννάτῳ ἵππες μὲν ἀπο-
ι πεντεκαίδεκα, τῶν δὲ πεζῶν ἄλλοι τε οὐ
εἰ Ἀπολλοφάνης ὁ Γαδρωσίων σατράπης. (6)
ἐν δὲ ἐν τῇ ἄλλῃ συγγραφῇ ἀναγέγραπται,
Λεοννάτος ἐπὶ τῷδε ἐστεφανώθη πρὸς Ἀλε-
χρυσέῳ στεφάνῳ ἐν Μακεδόσιν. (7) Ἐνταῦθα
νεμευμένους κατὰ πρόσταγμα Ἀλεξάνδρου ἐς
ἰὸν τῶν στρατῶν· καὶ ἐμβάλλονται σιτία ἡμερέων
ἰς νέας· (8) καὶ τῶν νεῶν ὅσαι πεπονήκεσαν
πλῶον μέχρι τοῦδε ἐπεσχεύασαν· καὶ τῶν
ὅσοι ἐν τῷ ἔργῳ βλαχέειν ἐφαίνοντο Νεάρχῳ,
μὲν πεζῇ ἄγειν Λεοννάτῳ ἔδωκεν· αὐτὸς δὲ
σὺν Λεοννάτῳ στρατιωτῶν συμπληροῖ τὸ ναυ-

versi sunt. (10) Insula apud portum est eminens ac de-
serta; circa hanc ostreorum atque omnis generis piscium
piscatus erat. Huc usque pertinent Arabies, ultimi Indo-
rum hac in parte habitantium; ulteriora Oritae tenent.

CAP. XXIII.

Ab ostio itaque Arabis digressi, Oritarum regionem præ-
ternavigantes, ad Pagala cc circiter stadia emensi stationem
habuere, ad locum æstuosum quidem, sed ancoris jaciendis
idoneum. Remiges igitur in navibus manebant; quidam
vero aqatum egressi aquam attulerunt. (2) Postridie inde
cum luce digressi, et circiter ccccx stadia emensi sub
vesperum in Cabana perveniunt, classemque ad litto des-
sertum locant; ibi æstus maris violentus erat, quam ob rem
in alto naves stationem tenuerunt. (3) In hac navigatione
quum ingens ventorum vis classi a mari incumberet, duæ
naves longæ et cercurus perierunt: viri natatu evaserunt;
quia navigatio non procul a terra fiebat. (4) Sub mediam
vero noctem provecti navigant usque ad Cocala, quæ a
littore, unde digressi erant, ducentis stadiis aberant; ac
naves quidem in salo ancoris nitebantur. Nearchus autem
sociis navalibus in terram expositis ibi castra posuit: si-
quidem multo navigationis labore defatigati refici desidera-
bant. Castra vallo adversus barbarorum incursum munit.
(5) Hoc in loco Leonnatus, cui Oritarum res Alexander
commiserat, magno prælio Oritas vicit, et quotquot sese
Oritis conjunxerant: cæsis vi m, ducibusque eorum omni-
bus; a Leonnati partibus, equitibus xv, peditibus non
multis, et Apollophane Gadrosiorum satrapa desideratis. (6)
Sed hæc in altera historia a nobis conscripta sunt; eaque de
causa Leonnatum aurea corona ab Alexandro inter Mace-
dones coronatum fuisse. (7) Eo etiam loci frumentum ab
Alexandro in eommatum exercitus procuratum erat. In
decem itaque dies frumentum in naves invehunt. (8) Naves
in navigatione huc usque quassatas reficiunt; ex nautis qui
seigniores Nearchi in opere esse videbantur, hos quidem
terrestri itinere ducendos Leonnato dedit; ipse vero milites
in nautarum supplementum ex Leonnati copiis delegit.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ἐνθὲνδε δρμηθέντες ἐπλων ἀκρασί· καὶ διελθόντες σταδίου ἐς πεντακοσίους ὠρμίζοντο πρὸς ποταμῷ χειμάρρῳ· Τόμηρος οὖνομα ἦν τῷ ποταμῷ. (2) Καὶ λίμνη ἦν ἐπὶ τῇσιν ἐκβολῇσι τοῦ ποταμοῦ· τὰ δὲ βραχέα τὰ πρὸς τῷ αἰγιαλῷ ἐπώκειον ἄνθρωποι ἐν καλύβησι πνιγρῇσι· καὶ οὗτοι ὡς προσπλῶντας εἶδον, ἐθάμβησάν τε καὶ παρατείναντες σφῆς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἐτάχθησαν ὡς ἀπομαχούμενοι πρὸς τοὺς ἐκβαίνοντας. (3) λόγχας δὲ ἐφόρεον παχέας, μέγεθος ὡς ἐξαπτήχας· αὐκωκὴ δὲ οὐκ ἐπὶν σιδηρῇ, ἀλλὰ τὸ δξύ αὐτῇσι πεπυρακτωμένον τὸ αὐτὸ ἐποίησε· πλῆθος δὲ ἦσαν ὡς ἑξακόσιοι. (4) καὶ τούτους Νέαρχος ὡς ὑπομένοντάς τε καὶ παρατεταγμένους κατεῖδε, τὰς μὲν νέας ἀνακωχέειν κελεύει ἐντὸς βέλεος, ὡς τὰ τοξεύματα ἐς τὴν γῆν ἀπ' αὐτῶν ἐξικνέεσθαι· αἱ γὰρ τῶν βαρβάρων λόγχαι παχέαι φαινόμεναι ἀγγέμαχοι μὲν, ἄσφοδοι δὲ ἐς τὸ ἀκοντίζεσθαι ἦσαν. (5) Αὐτὸς δὲ τῶν στρατιωτῶν ὅσοι αὐτοὶ τε κουφότατοι καὶ κουφότατα ὤπλισμένοι τοῦ τε νέειν δαημονέστατοι, τούτους δὲ ἐκνήξασθαι κελεύει ἀπὸ ξυνθήματος. (6) πρὸς ταγμα δὲ σφίσιν ἦν, ὅπως τις ἐκνηξάμενος σταίῃ ἐν τῷ ὕδατι, προσμένειν τὸν παραστάτην οἱ ἐσόμενον· μὴ δ' ἐμβάλλειν πρόσθεν πρὸς τοὺς βαρβάρους, πρὶν ἐπὶ τριῶν ἐς βάθος ταχθῆναι τὴν φάλαγγα· τότε δὲ δρόμῳ ἤδη ἵεσθαι ἐπαλαλάξαντας. (7) Ἄμα δὲ ἐρρίπτειν ἐσωτοὺς οἱ ἐπὶ τῷδε τεταγμένοι ἐκ τῶν νεῶν ἐς τὸν πόντον, καὶ ἐνίχοντο ὀξέως, καὶ ἴσταντο ἐν κόσμῳ, καὶ φάλαγγα ἐκ σφῶν ποιησάμενοι δρόμῳ ἐπήσαν αὐτοὶ τε ἀλαλάζοντες τῷ Ἐνυαλίῳ, καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν ξυνεπηχέοντες, τοξεύματα δὲ καὶ ἀπὸ μηχανέων βέλεα ἐφέροντο ἐς τοὺς βαρβάρους. (8) οἱ δὲ τὴν τε λαμπρότητα τῶν ὀπλῶν ἐκπλαγύντες καὶ τῆς ἐφόδου τὴν ὀξύτητα, καὶ πρὸς τῶν τοξευμάτων τε καὶ τῶν ἄλλων βελέων βαλλόμενοι οἶα δὴ ἡμίγυμνοι ἄνθρωποι, οὐδὲ ὀλίγον ἐς ἀλκὴν τραπέντες ἐγκλίνουσι· καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ φεύγοντες ἀποθνήσκουσιν, οἱ δὲ καὶ ἀλίσκονται· ἔστι δὲ οἱ καὶ διέφυγον ἐς τὰ ὄρεα. (9) Ἦσαν δὲ οἱ ἀλόντες τὰ τε ἄλλα σώματα δασέες καὶ τὰς κεφαλὰς, καὶ τοὺς ὄνυχας θηριώδεις· τοῖς γὰρ δὴ ὄνυσιν ὅσα σιδήρῳ διαχρᾶσθαι ἐλέγοντο, καὶ τοὺς ἰγθύας τούτοις παρὰσίζοντες κατεργάζεσθαι, καὶ τῶν ξύλων ὅσα μαλακώτερα· τὰ δὲ ἄλλα τοῖσι λίθοις τοῖσιν ὀξέσιν ἐκοπτον· σίδηρος γὰρ αὐτοῖσιν οὐκ ἦν. Ἐσθῆτα δὲ ἐφόρεον δέρματα θήρεα· οἱ δὲ καὶ ἰγθύων τῶν μεγάλων τὰ παχέα.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Ἐνταῦθα νεωλχέουσι τὰς νέας, καὶ ὅσαι πεποννηκυῖαι αὐτέων ἐπισκευάζουσι. Τῇ δὲ ἑκτῇ ἡμέρῃ ἐστέλλοντο, καὶ πλώσαντες σταδίου ἐξ τριηκοσίου ἀπικνέονται ἐς

CAP. XXIV.

Inde secundo vento delati per quingenta stadia ad fluvium quendam torrentem pervenerunt : Tomerus fluvio nomen est. (2) Ad ejus exitum stagnum erat, et circa vada littori propinqua homines angusta quaedam tuguria incolentes; qui ut classem appellentem viderunt, attoniti sese ad litum extenderunt, et aciem instruebant, veluti pugnam cum exscensuris commissuri. (3) Lanceas gerebant crassas, cubitos longas. Cuspis ferrea non erat, sed igne tota atque acuta eandem vim et efficaciam exercebat. Erant hi circiter DC : (4) quos ut Nearchus subsistere instructa acie vidit, classem intra teli jactum in alto stare imperat, ita ut tela e navibus in terram pervenire possent. Crassae enim barbarorum lanceae ad pugnam cominus conscrandae aptae erant, eninus vero parum metuendus videbatur. (5) Tum ex militibus qui expeditissimi levissimeque armati essent et nandi peritissimi, signo dato enatare jubet : mandatis additis, ut, prout quisque enatarit, in aqua subsistens socium exspectet : neque prius in hostem impetum faciat, quam triplici ordine acies instructa sit; tum cursim, clamoreque sublato in eos ferantur. (7) Confestim itaque qui ad hoc designati erant, sese e navibus in mare conjiciunt, celeriterque enant. Deinde in ordinem redacti, instructa phalange, magnis clamoribus editis cursim barbaros petunt, et qui in navibus erant etiam arclamabant, telaque et machinis jacula mittebant. (8) Barbari armorum splendore et insultu celeritate attoniti quum sagittis aliisque telis undique peterentur, utpote seminudi, confestim non exspectato conflictu in fugam vertuntur. Alii in caesa, alii capti : nonnulli in montes fugerunt. (9) Erant vero captivi tum reliquo corpore, tum etiam capite ferri; unguibus autem quasi ferinis : siquidem unguibus locum uti dicebantur, piscesque iis discindentes interficere; etiam molliora iis secabant : ad duriora saxa acutis utiebantur : ferrum enim apud eos non erat. Ferarum et quidam etiam crassioribus grandium piscium pellibus seos vestiebant.

CAP. XXV.

Nearchus hic naves in littus subduci, quassatasque sci jubet. Sexto die navigationem repetunt : trecentis stadiis emensis in locum quendam perveniunt, qui Oritara

ον, δε δὴ ἐσχατος ἦν τῆς Ὀρειτέων γῆς· Μάλανα τῶν οὐνομα. (2) Ὀρεῖται δὲ ὅσοι ἀνω ἀπὸ θαλάσσης οὐσιν, ἐσταλμένοι μὲν κατάπερ οἱ Ἰνδοὶ εἰσι, καὶ πολέμων ὡσαύτως παραρτέονται· γλῶσσα δὲ ἄλλη ἴσι καὶ ἄλλα νόμια. (3) Μῆκος τοῦ παράπλου δὲ μὲν χώρην τὴν Ἀραβίων ἐς χιλίους μάλιστα δίους, ἐνθενπερ ὠρμήθησαν, παρὰ δὲ τὴν Ὀρειτέων ἐξακόσιοι καὶ χιλιοί. (4) Παραπλώνοντων δὲ τὴν ὦν γῆν (τὸ ἐντεῦθεν γὰρ οὐκέτι Ἰνδοὶ εἰσι) λέγει ἱρχος ὅτι αἱ σκιαί αὐτοῖσιν οὐ ταῦτ' ἐποίεον· (5) ἀλλὰ μὲν ἐπὶ πολλὸν τοῦ πόντου ὡς πρὸς μεσημβρίην γεωρήσειαν, αἶδε καὶ αὐταὶ αἱ σκιαί πρὸς μεσημβρίην ραμμέναι ἐφαίνοντο, ὁκοτε δὲ τὸ μέσον τῆς ἡμέρης χοὶ δ' ἤλιος, ἥδη δὲ καὶ ἔρημα σκιῆς πάντα ὥρθη ἴοι, (6) τῶν τε ἀστέρων ὅσους πρόσθεν μετεώρους τεύρων, οἱ μὲν ἀφανέες πάντῃ ἦσαν, οἱ δὲ πρὸς αὐτῇ γῇ ἐφαίνοντο, καταδύνοντές τε καὶ αὐτίκα ἀνατέλναι οἱ παλαὶ ἀειφανέες ἐόντες. (7) Καὶ ταῦτα οὐκ ἐκώστα δοκεῖ μοι ἀναγράψαι Νέαρχος, ἐπεὶ καὶ ἐν μῆνι τῇ Αἰγυπτίῃ, ἐπεὶ ἀν τροπὰς ἄγῃ Ὀρέως ὥρης δ' ἡλιος, φρέαρ ἀποδεδειγμένον ἐστὶ, καὶ τοῦτο ἄσκιον ἐν σπηυρόντῃ φαίνεται· ἐν Μερῷ δὲ πάντα ἄσκια τῇ ἐπὶ ὥρῃ· (8) εἰκὸς ὦν καὶ ἐν Ἰνδοῖσιν, ἅτε πρὸς μεσημβρίην ὠκισμένοι, τὰ αὐτὰ δὴ πάθεα ἐπέχειν, καὶ ὡσαυτὰ δὴ κατὰ τὸν πόντον τὸν Ἰνδικόν, ὅσῳ μᾶλλον ἴσῃσιν ἢ θάλασσα πρὸς μεσημβρίην κέκλιται. Ταῦτα μὲν δὴ ὧδε ἐχέτω.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐπὶ δὲ Ὀρεῖται κατὰ μὲν μεσογαίην Γαδρώσιοι καίον· ὦν τὴν χώρην χαλεπῶς διεξῆλθεν ἄμα τῇ ῥητῇ Ἀλέξανδρος, καὶ κακὰ τοσαῦτα ἐπαθεν, ὅσα καὶ τὰ ζύμπαντα τῆς συμπάσης στρατηλασίης· ταῦτά μὲν τῇ μέσῃ συγγραφῇ ἀναγράφεται. (2) Κάτω δὲ ἰερῶσιν παρὰ τὴν θάλασσαν αὐτὴν οἱ Ἰχθυοφάγοι λεγόμενοι οἰκέουσι· παρὰ τούτων τὴν γῆν ἐπλῶον· τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ περὶ τὴν δευτέραν φυλακὴν ἀναχθέντες ταίρουσιν εἰς Βαγίσαρα· στάδιοι τοῦ παράπλου ἑξακτοί. (3) Λιμὴν τε ἐν αὐτόθι εὖορμος, καὶ κώμη ἴσρα, ἀπέχουσα ἀπὸ θαλάσσης ἐξήκοντα σταδίου· ἡ δὲ πρόσκειται αὐτῇ Πασιρέες. (4) Ἐς δὲ τὴν ὑστερὴν πρωϊότερον τῆς ὥρης ἀναχθέντες περιπλῶουσιν ῥῃν ἐπὶ πολὺ τε ἀνέχουσιν ἐς τὸν πόντον καὶ αὐτὴν πλῆν καὶ κρημνώδεα· (5) φρέατα δὲ ὀρύξαντες, ὡς οὐκ ὀλίγον καίπερ πονηρὸν ἀρυσάμενοι ταύτῃ μὲν ἡμέρῃ ἐπὶ ἀγκυρέων ὥρμων, ὅτι βρῆχίη κατὰ τὸν γαλὸν ἀνείχεν. (6) Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν καταίρουσιν Κόλτα, σταδίου ἐλθόντες διηχοσίους. Ἐνθεν δὲ πλῶσαντες σταδίου ἐξακοσίους ἐν Καλύβοισιν ἡμῶνται· κώμη πρὸς τῷ αἰγιαλῷ, φοίνικες δὲ περὶ τὴν ὀλίγη περὶκεσαν, καὶ βάλανοι ἐπ' αὐτοῖσι χλωραὶ ἦσαν· καὶ νῆσος ὡς ἑκατὸν σταδίου ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ πέλουσα, Καρνίνη οὐνομα. (7) Ἐνταῦθα ξείνισ Νεάρχῳ

ARRIANUS.

regionis est ultimus : Malana eum locum vocant. (2) Atqui Oritae qui mediterranea loca incolunt, eodem habitu quo Indi utuntur, eodemque modo armantur : lingua tamen atque institutis differunt. (3) Longitudo hujus navigationis praeter Arabium oram est stadiorum mille ab eo loco unde solverant : secus Oritarum regionem mdc. (4) Praeternavigantibus iis Indorum regionem (ab hoc enim loco non amplius Indi sunt) Nearcho auctore umbræ non eodem modo fiebant : (5) sed ubi longe in mare meridiem versus procedebant, ibi ipsæ etiam umbræ in meridiem vergebant : quum vero sol medium diei spatium occupabat, nullæ iis in locis umbræ conspiciiebantur. (6) Astra quoque, quæ antea sublimia cernebantur, aut jam plane non apparebant, aut depressa ad terram conspiciiebantur ; occidebant et rursus oriebantur, quæ antea semper conspicua fuerant. (7) Et quidem hæc non dissenteana vero mihi videntur, quæ Nearchus scripsit. Siquidem in Syene Aegyptia tempore solstitii æstivi puteus quidam ostenditur, qui meridie nullam umbram facit. In Meroe autem eodem anni tempore nullæ omnino umbræ fiunt. (8) Consentaneum igitur est, etiam Indis quia meridianam partem habitabant idem accidere : præcipue vero in mari Indico, quo magis id mare ad meridiem vergit. Atque hæc quidem hactenus.

CAP. XXVI.

Post Oritas versus mediterraneam regionem Gadrosii habitant : quorum fines difficulter cum exercitu Alexander transiit, pluraque incommoda et damna accepit, quam in tota reliqua expeditione. Ea in majori opere a me conscripta sunt. (2) Infra Gadrosios loca maritima accolunt ii quos Ichthyophagos vocant ; eorum oras præternavigarunt ; quumque primo die ad secundam vigiliam solvissent, dc inde stadiis ad Bagisara delati sunt. (3) Portus iis in locis erat ad receptum classis commodus, pagusque Pasira, lx stadiis a mari distans : accolæ ejus Pasireenses. (4) Postridie quum maturius solvissent, promontorium aliquod longe in mare prominens altumque ac præruptum circumnavigant : (5) defossisque puteis aquam quidem multam sed pravam nacti illum quidem diem in ancoris substituerunt, quod littus æstuosum erat. (6) Postridie vero in Colta venerunt, cc stadiis emensis. Inde rursum sub lucem mota classe dc stadia progressi ad Calyba appellant : pagus in littore erat, et circa eum paucae palmæ, in quibus fructus erant virides. Erat ibi etiam insula centum a littore stadiis distans, Carnine dicta. (7) Ibi Nearchi pagi illius incolæ

προσφέρουσιν οἱ κωμῆται πρόβατα καὶ ἰχθύας· καὶ τῶν
προβάτων τὰ χρέα λέγει ὅτι ἦν ἰχθυώδεα, ἴσα τοῖσι τῶν
ὀρνίθων τῶν πελαγίων, ὅτι καὶ αὐτὰ ἰχθύων σιτέται·
ποίη γὰρ οὐκ ἐν ἐν τῇ χώρῃ. (8) Ἀλλὰ τῇ ὑστεραίῃ
πλώσαντες ἐς σταδίους διηκοσίους ὁρμίζονται πρὸς αἰ-
γιαλῶν καὶ κώμῃ ἀπὸ θαλάσσης ἐς σταδίους τριήκοντα
ἀπεχούσῃ· ἡ μὲν κώμῃ Κίσσα ἐκαλέετο· Καρβίς δὲ τῷ
αἰγιαλῷ οὐνομα ἦν. (9) Ἐνταῦθα πλοίοισιν ἐπιτυγχά-
νουσι μικροῖσιν, οἷα ἀλίεων εἶναι πλοῖα οὐκ εὐδαι-
μόνων· αὐτοὺς δὲ οὐ καταλαμβάνουσιν· ἀλλ' ἐφυγον
γὰρ καθορμιζομένας κατιδόντες τὰς νέας. Σιτός τε
αὐτοῖσι οὐκ ἐνῆν, καὶ ὑπολειοίπει τὴν στρατιὴν ὁ πολλός·
ἀλλὰ αἶγας ἐμβαλλόμενοι ἐς τὰς νέας, οὕτω δὴ ἀπέ-
πλων. (10) Καὶ περιπλώσαντες ἄκρην ὑψηλὴν ὅσον
πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους ἀνέχουσιν ἐς τὸν
πόντον, κατάγονται ἐν λιμένι ἀκλύστῳ· καὶ ὕδωρ αὐτοῖσι
ἦν, καὶ ἀλίεες ὥκεον· Μοσαρνὰ οὐνομα ἦν τῷ λιμένι.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἐνθεν δὲ καὶ ἡγεμὼν τοῦ πλόου λέγει Νέαρχος ὅτι
ἐνέπλωσεν αὐτοῖσιν, Ὑδράκης οὐνομα, Γαδρώσιος·
ὕπεσθι δὲ Ὑδράκης καταστήσειν αὐτοὺς μέχρι Καρ-
μανίης. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε οὐκέτι χαλεπὰ ἦν, ἀλλὰ
μᾶλλον τι ὀνομαζόμενα, ἔστε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περ-
σικόν. (2) Ἐκ δὲ Μοσαρνῶν νυκτὸς ἐπάραντες πλώουσι
σταδίους ἑπτακοσίους καὶ πενήκοντα ἐς Βάλωμον αἰ-
γιαλόν· ἐνθεν δὲ ἐς Βάρνα κώμην σταδίους τετρακοσίους,
ἵνα φοινικὲς τε πολλοὶ ἐνῆσαν καὶ κῆπος· καὶ ἐν τῷ κήπῳ
μύρσιναι ἐπεφύκεσαν, καὶ ἄλλα ἀνθεα, ἀπ' ὧν στε-
φανώματα τοῖσι κωμῆται ἐπλέκοντο· ἐνταῦθα πρῶτον
δένδρεα τε εἶδον ἡμέρα, καὶ ἀνθρώπους οὐ πάντῃ θη-
ριώδεις ἐποικέοντας. (3) Ἐνθένδε ἐς διηκοσίους στα-
δίους περιπλώσαντες καταίρουσιν ἐς Δενδρώβωσα, καὶ
αἱ νέες ἐπ' ἀγκυρέων ἐσάλευσαν. (4) Ἐνθένδε ἀμφι
μέσας νύκτας ἄραντες ἐς Κώφαντα λιμένα ἀπί-
κοντο, τετρακοσίους μάλιστα σταδίους διεκπλώσαντες·
(5) ἐνταῦθα ἀλίεες τε ὥκεον, καὶ πλοῖα αὐτοῖσιν ἦν
σμιχρὰ καὶ πονηρά· καὶ τῇσι κώπησιν οὐ κατὰ σκαλὸν
ἤρεσσον ὡς ὁ Ἑλλήνων νόμος, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ποταμῷ
τὸ ὕδωρ ἐπιβάλλοντες ἐνθεν καὶ ἐνθεν, κατάπερ οἱ
σκάπτοντες τὴν γῆν· ὕδωρ δὲ πολλόν τε ἦν ἐν τῷ λι-
μένι καὶ καθαρόν. (6) Περὶ δὲ πρῶτην φυλακὴν
ἄραντες καταίρουσιν ἐς Κύϊζα, ἐς ὀκτακοσίους σταδίους
διεκπλώσαντες· ἵνα αἰγιαλός τε ἔρημος ἦν καὶ ῥιχτή.
Αὐτοὶ ὦν ἐπ' ἀγκυρέων ὤρμεον, κατὰ νέα τε δεῖπνον
ἐποίεοντο. (7) Ἐνθένδε διεκπλώσαντες σταδίους πεν-
τακοσίους ἀπίκοντο ἐς τινα πόλιν σμιχρὴν, οἰκομένην
ἐπὶ γηλόφῳ οὐ πόρῳ τοῦ αἰγιαλοῦ. (8) Καὶ Νέαρχος
ἐπιφρασθεὶς ὅτι σπεῖρεσθαι τὴν χώραν εἰκός, λέγει
πρὸς Ἀρχίην (ὅς ἦν Ἀναξιδότου μὲν παῖς, Πελλαῖος,
ἐυνέπλωε δὲ Νεάρχῳ, τῶν ἐν αἰνῇ ἐὼν Μακεδόνων) πρὸς
60 τοῦτον λέγει, ὅτι καταληπτέον σφίσις εἴη τὸ χωρίον·

hospitalitia munera offerant oves et pieces. Ovium illarum
carnes ait piscosas fuisse, quemadmodum sunt avium ma-
rinarum, quum et ipsae oves piscibus alerentur. Græci
enim ea regio non habet. (8) At postridie ex stadia emensi
ad littus appulerunt, pagumque reppererunt xix stadia
mari distantem; pago Cissa nomen erat: Mitiori Caria. (9)
Hoc loco parvulae quaedam cymbae repertae sunt, quales esse
solent piscatorum minime opulentorum; piscatores ipsi
non reppererunt; fugerant enim simulac naves appelles-
tes viderant. Frumentum ibi nullum erat, et jam de-
ficere exercitum coepit annonae copia. Igitur capris in
naves abductis recesserunt. (10) Inde promontorium
quoddam altum ad xl stadia in mare porrectum circumvedi
in portum minime procellosum venerunt. Ibi et aqua erat,
et piscatores habitabant: Mosarna portui nomen erat.

CAP. XXVII.

Hinc scribit Nearchus ducent navigationis, Hydracum
nomine, Gadrosium, una cum ipsis navigasse: pollicitumque
esse se illos usque ad Carmaniam delaturum. Omnis
abhinc ad sinum Persicum tractus non ita difficilis navigatus
est: sed multo priore celebrior. (2) Moti ex Mosarna per
noctem classe, dccx stadia emensi ad Balorum littus de-
lati sunt: atque inde in Barna vicum, stadiis abinde cccc,
in quo frequentes palmæ erant, et hortus. In horto myrti
nascebantur, varique flores, e quibus corollas texebant
pagani. Hoc primum in loco arbores cultas, hominesque
non omnino feros reppererunt. (3) Inde cc stadia pro-
vecti ad Dendrobosa appulerunt; naves ibi in salo subti-
terunt. (4) Hinc sub mediam noctem solventes in Co-
phanta portum pervenerunt, cccc circiter stadia emensi.
(5) Hic et piscatores degebant, parvisque et villis naviga-
utebantur, et remis non per scalmos dispositis, ut Græcorum
mos est, remigabant: sed hinc atque hinc, sicut in ste-
mine, aquam undis injicientes, sicut qui terram fodunt.
In hoc portu aquam et multam et puram invenerunt.
(6) Inde ad primam noctis vigiliam solventes ad Cyta per-
venerunt, nccc stadia emensi: quumque littus desertum
æstuosum esset, jactis in salo ancoris substituerunt, atque
in navibus corpora curarunt. (7) Inde proVecti ad qua-
genta stadia, in parvum quoddam oppidum venerunt, in
colle non procul a littore situm. (8) Nearchus verimi-
litate eam regionem cultam esse, Archiae Anaxidoti
filio, Pellæo, qui inter Macedones celebris cum Nearcho
navigabat, ait, videri sibi oppidum occupandum esse.

(9) ἐκόντας τε γὰρ οὐκ ἂν οἶσθαι δοῦναι τῇ στρατιῇ σιτία, βίη τε οὐκ οἶον τε εἶναι ἐξαίρεειν, πολιορκίης δὲ καὶ τριβῆς δεήσασιν· σφῶς δὲ ἐπιλειπομένη τὰ σιτία· ὅτι δὲ ἡ γῆ σιτοφόρος, τῇ καλᾷ τεκμηριοῦσθαι, ἦντινα οὐ πόρρον τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφαιρῶν βαθέην. (10) Ταῦτα ἐπαί σφῶσιν ἐδόκει, τὰς μὲν ἄλλας νέας κελεύει παραρτίεσθαι ὡς ἐς πλόν· καὶ ὁ Ἀρχίης αὐτῷ ἐξήρτους τὰ ἐς τὸν πλόν· αὐτὸς δὲ ὑπολειφθεὶς μετὰ μίῃς νεὸς ἐπὶ θέαν ᾤθην τῆς πόλιος ἤει.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

(1) Προσάγοντι δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ τεῖχεα φιλικῶς ζεῖναι ἔμμεν ἐκ τῆς πόλιος θύννους τε ἐν κριθάνοισιν ὀπτούς (οὗτοι γὰρ ἔσχατοι τῶν Ἰχθυοφάγων οἰκόντες πρῶτοι αὐτοῖσιν ὥσθησαν οὐκ ὠμοφαγέοντες)· καὶ πέμματα ἄλλα καὶ βαλάνους τῶν φοινίκων. (2) Ὁ δὲ ταῦτα μὴ ἀσμένως δέχεσθαι ἔφη, ἐθέλειν δὲ θεήσασθαι τὴν πόλιν· οἱ δὲ εἶπον παρελθεῖν. (3) Ὡς δὲ εἰσω πυλῶν παρεῖχε, δύο μὲν τῶν τοξοτέρων κατέχειν κελεύει τὴν πύλιν, αὐτὸς δὲ μετὰ δύο ἄλλων καὶ τοῦ ἐρμηνέως ἐπὶ τῷ τεῖχε· τὸ ταύτῃ ἀνελθὼν ἐσήμηνε τοῖσιν ἀμφὶ τὸν Ἀρχίην ὅπως συνέκετο, τὸν μὲν ὦν σημεῖναι, τὸν δὲ συμβαλόντα ποιεῖν τὸ τεταγμένον. (4) Ἰδόντες δὲ τὸ σημεῖον οἱ Μακεδόνες ἐπώκελλον τε κατὰ τάχος τὰς νέας καὶ ἐμπέδων σπουδῇ ἐς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ βάρβαροι ἐκταράντες τοῖσι γινόμενοισιν ἐπὶ τὰ ὄπλα ἔθρον· (5) ὁ δὲ ἐρμηνεύς ὁ σὺν Νεάρχῳ ἐκήρυσε σίτον διδόναι τῇ στρατιᾷ, εἰ σώτην ἐθέλωσιν ἔχειν τὴν πόλιν· οἱ δὲ ἤρ- νησαν εἶναι σφίσι, καὶ ἅμα προσέβαλον τῷ τεῖχει· ἀλλὰ ἀνίσταλλον αὐτοὺς οἱ τοξόται οἱ ἀμφὶ τὸν Νεάρχον, ἢ ὑπερδείξον τοξεύοντες. (6) Ὡς δὲ ἔμαθον ἐχομένην τὴν πόλιν καὶ ὅσον οὕτω ἀνδραποδισθησομένην σφίσι τὴν πόλιν, τότε δὲ δὴ ἐδόκοντο τοῦ Νεάρχου, τὸν μὲν σίτον ὅπως ἦν αὐτοῖσι λαβόντα ἀπάγειν, τὴν πόλιν δὲ μὴ ἀφελθεῖν. (7) Νεάρχος δὲ τὸν μὲν Ἀρχίην κελεύει ἀναλθεῖν τὰς πύλας καὶ τὸ κατ' αὐτὰς τεῖχος· αὐτὸς δὲ συμπίπτει τοὺς κατοφρομένους τὸν σίτον, εἰ ἀδολῶς ἀνακούσιν. (8) Οἱ δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῶν ἰχθύων τῶν ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ ἀλεουρὸν πολλὸν ἐδείκνυσαν, πυρούς δὲ καὶ κριθὰς ὀλίγας· καὶ γὰρ καὶ ἐτύγχανον σίτῳ μὲν τῷ ἐκ τῶν ἰχθύων, τοῖσι δὲ ἄρτοισιν ὅσα ὄψω δια- γράμμενοι. (9) Ὡς δὲ τὰ ἐόντα ἐπεδείκνυσαν, οὕτω δὴ ἐκ τῶν παραόντων ἐπιστῆσαι ἀνέγοντο, καὶ ὁρμίζονται πρὸς ἀκρην, ἦντινα οἱ ἐπιχώριοι ἐρὴν ἡλίου ᾗγον· ὡς αὖτε τῇ ἀκρὶ Βάγεια.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Ἐνθένδε ἀμφὶ μίσας νύκτας ἄραντες διεκπλώουσι ἐκ σταδίου ἐς χιλοῦς ἐς Τάλμενα λιμένα εὐορμον· ἐνθένδε ἐκ Κανασίδος πόλιν ἐρήμην σταδίου ἐς τετρακοσίους,

(9) Oppidanos enim sua sponte frumenta exercitui daturasse non putare : vi autem capi non posse, sed diuturna obsi- dione opus fore. Se vero jam frumentis destitui. Frugi- feram autem regionem esse inde colligi, quod densos culmos non procul a littore vidissent. (10) Quum itaque id con- silium eis probaretur, reliquas quidem naves veluti ad na- vigationem instrui jubet, et Archiæ ejus rei negotio dato ipse cum una nave ad speculandum oppidum processit.

CAP. XXVIII.

Quumque ad muros appelleret, amice oppidani hospita- litatis ipsi dona, thynnos nimirum in clibanis tostos (hi enim extremi Ichthyophagorum primi visi sunt, qui crudis piscibus non vescerentur) atque placentulas paucas et pal- marum caricas adferbant. (2) Quæ quidem Nearchus se libenter accipere dixit; cupere vero urbem visere : quod quum illi non recusarent, quum jam portas ingressus esset, duos sagittarios ut occupatam teneant portulam, jubet. Ipse cum aliis duobus et interprete in murum qui ab ea parte erat conscendens Archiæ signum dat, quemadmodum inter eos convenerat : et simulac hic quidem signum e- deret, ille statim intellecta re id quod statutum erat faciebat. (4) Macedones conspecto signo confestim naves applicant, summaque celeritate in mare prosiliunt. Barbari hisce re- bus perculsi ad arma confugiunt. (5) Interpres vero, qui Nearchi aderat, proclamabat, ut frumentum exercitui darent, si salvam urbem vellent. Negabant illi primo sibi frumentum esse, simulque in murum impetum faciebant. At a sagittariis, qui Nearchi aderant, telis ex edito loco in eos missis facile repulsi sunt. (6) Postquam vero captam jam esse urbem senserunt, ac direptioni proximam, tum demum Nearchi supplices facti, ut frumento quod in urbe esset accepto discedat oppidoque parcat, orant. (7) Near- chus Archiam portas et murum circa eas occupare jubet : ipse alios per urbem una cum incolis mittit qui explorent, an citra fraudem quicquid frumenti haberent ostenderent. (8) Atque illi quidem multam farinam ex tostis piscibus molitam ostenderunt : frumenti vero atque hordei parum. Siquidem farina piscium pro frumento, panibus vero pro opsonio utebantur. (9) Postquam vero omne frumentum ostenderunt, ex presentia quantum poterant frumento convecto solvebant, et ad promontorium appellebant, quod indigenæ Soli sacram opinabantur. Nomen ei erat Bagia.

CAP. XXIX.

Inde sub mediam noctem solventes mille stadia emensi in Talmena tutum a ventis portum venerunt. Hinc in Canasida urbem desertam exco stadils inde distantem ; ubi

ἵνα τινὲς φρέατι δρυκτῶ ἐπιτυγχάνουσι, καὶ φοίνικες ἄγριοι ἐπεφύκεσαν· τούτων τοὺς ἐγκεφάλους κόπτοντες ἐσιτέοντο· (2) σίτος γὰρ ἐπιλειοίπει τὴν στρατιήν· καὶ κακῶς ἤδη ὑπὸ λιμοῦ ἔχοντες ἔπλων τὴν τε ἡμέρην καὶ τὴν νύκτα, καὶ ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῶ ἐρήμῳ. (3) Νέαρχος δὲ καταδείσας μὴ ἄρα ἐς τὴν γῆν ἐκδάντες ἀπολείπειεν τὰς νέας ὑπὸ ἀθυμίας, ἐπὶ τῷδε μετεώρου ἐσχε τὰς νέας ἐπ' ἀγκυρέων. (4) Ἐνθὲν δὲ ἀναχθέντες ἐς Κανάτην ὁρμίζονται, σταδίους ὡς ἑπτακοσίους καὶ πενήντα διεκπλώσαντες. Ἔστι δὲ καὶ αἰγιαλὸς ἐν αὐτῷ καὶ διωρυχὲς βραχέαι. (5) Ἐνθεν δὲ σταδίους ὀκτακοσίους πλώσαντες ἐν Τροίῃ ὁρμίζονται· κῶμαι δὲ σμικραὶ καὶ πονηραὶ ἐπῆσαν· καὶ οἱ μὲν ἀνθρωποὶ ἐκλείπουσι τὰ οἰκήσια, αὐτοὶ δὲ σίτῳ τινὲ ὀλίγῳ ἐπιτυγχάνουσι, καὶ βαλάνοισιν ἐκ φοινίκων· καὶ καμῆλους ἑπτά ὄσαι ἐγκατελείφθησαν κατακόψαντες, ἀπὸ τούτων τὰ κρέα ἐσιτέοντο. (6) Ὑπὸ δὲ τὴν ξω ἀναχθέντες σταδίους τριηκοσίους πλώουσι, καὶ κατορμίζονται ἐς Δαγάσειρα· ἐνθα νομάδες τινὲς ἀνθρωποὶ ὄκειον. (7) Ἐνθεν δὲ ἄραντες τὴν τε νύκτα καὶ τὴν ἡμέρην οὐδὲν τι ἐλινύοντες ἔπλων· ἀλλὰ διελθόντες γὰρ σταδίους χιλίους τε καὶ ἑκατὸν ἐξέπλωσαν τὸ ἔθνος τῶν Ἰχθυοφάγων, πολλὰ κακὰ ταύτῃ παθόντες ἀπορίῃ τῶν ἀναγκαίων. (8) Ὁρμίζονται δὲ οὐ πρὸς τῇ γῇ· ῥηχίη γὰρ ἦν ἐπὶ πολλὸν ἀνέχουσα, ἀλλὰ μετέωροι ἐπ' ἀγκυρέων· μῆκος τοῦ παράπλου τῶν Ἰχθυοφάγων τῆς χώρας ὀλίγῳ πλείονες στάδιοι καὶ μύριοι. (9) Οὗτοι δὲ οἱ Ἰχθυοφάγοι σιτέονται, κατότι περ καὶ κληίζονται, ἰχθύας· ὀλίγοι μὲν αὐτῶν ἀλιεύοντες τοὺς ἰχθύας· ὀλίγοις γὰρ καὶ πλοῖα ἐπὶ τῷδε πεποιήται καὶ τέχνη ἐξεύρηται ἐπὶ τῇ θήρῃ τῶν ἰχθύων, τὸ πολλὸν δὲ ἡ ἀνάπτωσις αὐτοῖσι παρέχει. (10) Οἱ δὲ καὶ ὀκτὺα ἐπὶ τῷδε πεποιήνται, μέγεθος καὶ ἐς δύο σταδίους τὰ πολλὰ αὐτῶν· πλέκουσι δὲ αὐτὰ ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῶν φοινίκων, στρέφοντες τὸν φλοιὸν ὥσπερ λίνον· (11) ἐπεὶ δὲ ἡ θάλασσα ὑπονοστήσῃ, καὶ γῇ ὑπολειφθῇ, ἵνα μὲν ξηρὴ ἡ γῇ ὑπολείπεται, ἐρήμη τὸ πᾶν ἐστὶν ἰχθύων· ἐνθα δὲ βαθεῖα ἐστὶν, ὑπολείπεται τι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐν τῷδε κάρτα πολλοὶ ἰχθύες· οἱ μὲν πολλοὶ σμικροὶ αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ μέζονες· τούτοις περι- ὄλλοντες τὰ ὀκτὺα αἰρέουσι. (12) Σιτέονται δὲ ὠμοὺς μὲν, ὅπως ἀνειρῶσιν ἐκ τοῦ ὕδατος, τοὺς ἀπαλωτάτους αὐτῶν· τοὺς δὲ μέζονας τε καὶ σκληροτέρους ὑπὸ ἡλίῳ αὐαίνοντες, εὖτ' ἂν ἀφραυνθῶσι, καταλῶντες ἄλευρα ἀπ' αὐτῶν ποιεῖνται καὶ ἄρτους· οἱ δὲ μάζας ἐκ τούτων τῶν ἀλεύρων πέσσουσι. (13) Καὶ τὰ βοσκήματα αὐτοῖσι τοὺς ἰχθύας ξηροὺς σιτέονται· ἡ γὰρ χώρα ἐρημος λειμώνων, οὐδὲ ποίην φέρει. (14) Θηρεύουσι δὲ καὶ καράβους πολλὰ γῆ καὶ ὄστρεα καὶ τὰ κογχύλια· ἅλεις δὲ αὐτόματοι γίνονται ἐν τῇ χώρῃ· ** ἀπὸ τούτων ἔλαιον ποιεῖουσιν. (15) Οἱ μὲν δὲ αὐτῶν ἐρήμους τόπους οἰκέουσιν, ἄδενδρόν τε τὴν χώραν καὶ ἄφρον καρπῶν ἡμέρην, τούτοιςιν ἀπὸ τῶν ἰχθύων ἡ πᾶσα διαίτα πεποιήται· ὀλίγοι δὲ αὐτῶν σπεύρουσιν ὅσον τῆς χώρας, καὶ τούτῳ κατὰ περ ὄφω χρέονται

puteum quendam effossum repperunt, cui palmae agrestes adnatæ erant; harum capita præcisa ederunt: (2) jam enim frumentum exercitui deerat. Urgente itaque tempore totum illum diem et noctem navigarunt, et ad littus desertum appellantur. (3) Nearchus veritus ne si in terram descenderent, præ desperatione naves desererent, eam ob rem in salo ancoras jaci jubet. (4) Inde solventes in Canaten venerunt, stadia dcccl emensi. Est ibi et littus vadus, et fossæ exiguæ. (5) Inde digressi mccc stadiis confectis ad Trœa appulerunt. Ad littus pagi quidam erant exigui atque inopes. Incolæ domos suas deseruerant. Pauoulum ibi frumenti et caricarum ex palmis nacti sunt. Camelis septem qui relictæ fuerant cæsis, carnes eorum vorarunt. (6) Sub lucem repetita navigatione, stadia ccc emensi in Dagasira pervenerunt; quem locum quidam vagi homines incolebant. (7) Inde solventes integram noctem et diem nulla interposita mora navigarunt: stadiisque et peractis fines Ichthyophagorum enavigarunt, magna rerum necessariorum penuria pressi. (8) Neque vero ad terram appulerunt; erant enim longo spatio aestus, sed jactis in salo ancoris substiterunt. Longitudo oræ Ichthyophagorum hac navigatione prætervecta, est paulo plus stadiorum x. (9) Ichthyophagi vero hi piscibus vescuntur, unde etiam nomen traxerunt. Pauci vero ex iis piscatui student; pauci enim navigia ad eam rem habent, aut artem piscandi norunt: sed maximam partem recedente aestu marino captant. (10) Nonnulli etiam retia ad eam rem confecerunt, ubi illa sicca relinquitur, vacua plerumque piscibus est: sed ubi terra profundiori aliquo sinu aquam retinet, ibi magnam piscium copiam reperiunt. Ex his plerique parvi, alii etiam majores sunt: hos circumjectis retibus capiunt. Et quidem teneriores, ut protrahunt eos ex aqua, crudos edunt: majores vero durioresque ad solem torrentes, simulque penitus tosti fuerint molentes in farinam redigunt, panemque ex ea conficiunt. Sunt qui polentam ex hisce farinis coquant. (13) Pecori etiam piscium farinam pabuli loco dant. Omnis enim illa regio pratis carens nullam herbam gignit. (14) Magnam etiam in his locis cancrorum, ostreorum et conchyliorum vim capiunt. Gignit quoque ea regio sapientie naturæ salem, ex quibus oleum conficiunt. (15) Qui vero eorum loca deserta incolunt, et regionem nec arborum nec fructuum feracem, hi ex piscibus tantum vivunt; pauci serunt aliquantulum agri, atque ii panem opsoni

πρὸς τοὺς ἰχθύας· ὁ γὰρ σῖτος αὐτοῖσιν εἰσὶν ἰχθύες. (15) Οἰκία δὲ πεποιήνται οἱ μὲν εὐδαιμονέστατοι αὐτῶν, ὅσα κήτεια ἐκβάλλει ἡ θάλασσα, τούτων τὰ ὀστέα ἐπιλεγόμενοι, καὶ τούτοισιν ἀντὶ ξύλων χρέμενοι· καὶ θύρας τὰ ὀστέα ὅσα πλατέα αὐτῶν ἀλίσχεται ἀπὸ τούτων ποιεῖνται· τοῖσι δὲ πολλοῖσι καὶ πενεστέροισιν ἀπὸ τῶν ἀκανθέων τῶν ἰχθύων τὰ οἰκία ποιεῖται.

ΚΕΦ. Α'.

Κήτεια δὲ μεγάλα ἐν τῇ ἔξω θαλάσῃ βόσκειται, καὶ ἰχθύες πολλῶι μέγεθος ἢ ἐν τῇδε τῇ εἴσω· (1) καὶ λέγει Νέαρχος, διότι ἀπὸ Κυζῶν παρέπλων, ὑπὸ τὴν ἔξω ὁρῆσαι ὕδωρ ἄνω ἀναφυσώμενον τῆς θαλάσσης, οἷά περ ἐκ πρηστήρων βίβρα ἀναφερόμενον· (2) ἐκπλαγέντας δὲ σφῆς πυνθάνεσθαι τῶν κατηγεομένων τοῦ πλοῦ οὗ τι εἶη καὶ ἀπὸ τοῦ τοῦτο τὸ πάθημα· τοὺς δὲ ἀπεκρίνασθαι ὅτι κήτεια ταῦτα φερόμενα κατὰ τὸν τόντον ἀναφυσῇ ἐς τὸ ἄνω τὸ ὕδωρ· καὶ τοῖσι ναύτησιν ἐκπλαγεῖσιν ἐκ τῶν χειρῶν τὰ ἔρετμα ἐκπσεῖν· (3) αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν παρακαλεῖν τε καὶ θαρσύνειν, καὶ κατ' οὐστῖνας παραπλώων ἐγένετο, ἐς μέτωπόν τε κελεῦσαι καταστήσει ὥς ἐπὶ ναυμαχίᾳ τὰς νέας, καὶ ἐπαλαλῶντας ἑαυτοῦ τῷ βοηθῷ πυκνήν τε καὶ ξύν κτύπῳ πολλῶι τὴν εἰρεσίην ποιεῖσθαι· (4) οὕτως ἀναθαρσύναντας ἑαυτοῦ δὴ πλώειν ἀπὸ ξυνήματος· ὥς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τοῖσι θηρίοισιν, ἐνταῦθα αὐτοὺς μὲν ὅσον αἱ κεφαλαὶ αὐτοῖσιν ἐχώρειν ἐπαλαλᾶσαι· τὰς δὲ σάλπιγγας σημεῖναι, καὶ τὸν κτύπον ἀπὸ τῆς εἰρεσίης ὥς ἐπὶ μήκιστον κατασχεῖν· (5) οὕτω δὲ ὁρώμενα ἤδη κατὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν τὰ κήτεια ἐς βυσσὸν δύναι ἐκπλαγέντα, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον κατὰ τὰς πρύμνας ἀναδύντα ἀνασχεῖν, (6) καὶ τῆς θαλάσσης αὐθὺς ἀναφυσῆσαι ἐπὶ μέγα· ἐνθεν κρότους τε ἐπὶ τῇ παραλόγῳ σωτηρίᾳ γενέσθαι τῶν ναυτῶν, καὶ αἶνον ἐς τὸν Νέαρχον τῆς τε τόλμης καὶ τῆς σοφίης. (7) Τούτων μετεξέτερα τῶν κητέων ἐποκίλει πολλοῦ τῆς γώρης, ἐπειδὴν ἀνάπτως κατὰ σελὴν ἐν τοῖσι βραχέσιν ἐχόμενα, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ χειμῶνων σκληρῶν ἐς τὴν χέρσον ἐξωθέεσθαι καὶ οὕτω δὴ κατασηκόμενα ἀπολλυσθαι τε καὶ τὰς σάρκας αὐτοῖσι περιβρυσάσας ὑπολείπειν τὰ ὀστέα χρᾶσθαι τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐς τὰ οἰκία· (8) εἶναι ὡν τὰ μὲν ἐν τῇσι κλειυρήσιν αὐτῶν ὀστέα δοκοῦς τοῖσιν οἰκήμασιν ὅσα μεγάλα, τὰ δὲ σμικρότερα, στρωτῆρας· τὰ δὲ ἐν τῇσι σαγροῖσι, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ θύρετρα, οἷα δὲ πολλῶν καὶ εἰς εἴκοσι καὶ πέντε ὀργυιάς ἀντηκόντων τὸ μέγεθος.

loco cum piscibus edunt; pisces enim ipsis loco frumenti sunt. (16) Domos in hunc modum adificant. Qui ditissimi eorum sunt, balnearum quotquot mare ejicit ossa sumentes, iis loco tignorū utuntur: et ex grandioribus ossibus portas conficiunt. Plerique vero tenuioris fortunæ ex spinis piscium domos construunt.

CAP. XXX.

Cete vero ingentis magnitudinis in exteriori mari nascuntur, piscesque multo majores quam in hoc interiore. (2) Scribit etiam Nearchus quum ex Cyzidis navigarent, sub auroram vidisse se aquam sursum e mari efflari, et tanquam turbīnibus violenter in altum efferri, (3) percussosque nautas percontatos esse ex dūcibus navigationis quidnam esset et a quo fieret hæc res, eosque respondisse, cete esse, quæ in mari voluntantia aquam sursum efflent: nautisque attonitis remos e manibus excidisse. (4) Se vero adeuntem eos hortatum esse atque animasse, et ad quoscunque præternavigans accessisset jussisse, ut naves adversis proris veluti ad navalem pugnam instructis in eas dirigerent: utque denso agmine et magno strepitu remigantes una cum ipso remorum sonitu ingentes etiam clamores ederent. (5) Ita revocatis animis simul omnes signo dato remigationi incubuisse; quumque jam propiores belluis facti essent, quantum capita ferre poterant, acolamasse, tubasque clanxisse, et remorum pulsum latissime sonitum edidisse; (6) atque ita cete, quæ jam ad proras navium videbantur, exterrita in profundum sese abdidisse: neque multo post ad puppes emersisse, (7) rursumque magnam undarum vim sursum efflasse. Tum incredibilem nautarum ob inopinatam salutem applausum factum fuisse, Nearchi audaciam et prudentiam laudantium. (8) Nonnullæ vero harum balnearum interdum variis locis ad littus appelluntur, quæ recedente æstu in vadis hærent; aliæ a vehementibus tempestatibus in terram ejiciuntur, et sic putrefactæ ipsæ pereunt, et carnes earum decedentes ossa relinquunt hominibus ad domos exstruendas adhibenda. (9) Et laterum quidem ossa quæcunque majora in trabes ædium deliguntur; minora vero in tabulas: quæ in maxillis sunt ad januas accipiuntur; multæ siquidem balnearum magnitudine sunt circiter centum cubitorum.

ΚΕΦ. ΑΑ'.

Εὐτ' ἂν δὲ παρέπλων τὴν χώραν τῶν Ἰχθυοφάγων, λόγον ἀκούουσι περὶ νήσου τινός, ἥ κέεται μὲν ἀπέχουσα τῆς ταύτης ἡπείρου σταδίους ἐς ἑκατὸν, ἐρήμη δὲ ἔστιν οἰκητόρων. (2) Ταύτην ἱρὴν ἡλίου ἔλεγον εἶναι οἱ ἐπιχώριοι καὶ Νόσαλα καλέσθαι, οὐδὲ τίνα ἀνθρώπων καταίρειν ἐθέλειν ἐς αὐτήν· ὅστις δ' ἂν ἀπειρή προσχῇ, γίνεσθαι ἀφανέα. (3) Ἀλλὰ λέγει Νέαρχος, κέρκουρόν σφιν ἓνα πλήρωμα ἔχοντα Αἰγυπτίων οὐ πόρρω τῆς νήσου ταύτης γενέσθαι ἀφανέα, καὶ ὑπὲρ τούτου τοὺς ἡγεμόνας τοῦ πλοῦ δισχυρίζεσθαι, ὅτι ἄρα καταρ-
 10 ραντες ὑπ' ἀγνοίης εἰς τὴν νῆσον γένοιτο ἀφανέες. (4) Νέαρχος δὲ πέμπει κύκλῳ περὶ τὴν νῆσον τριχόντορον, κελεύσας μὴ κατασχεῖν μὲν ἐς τὴν νῆσον, ἐμβοᾶν δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς μάλιστα ἐν χερσὶ παραπλώοντας, καὶ τὸν κυβερνήτην ὀνομάζοντας καὶ ὅτου ἄλλου οὐκ ἀφανὲς τὸ οὐνομα· (5) ὡς δὲ οὐδένα ὑπακούειν, τότε δὲ αὐτὸς λέγει πλῶσαι ἐς τὴν νῆσον, καὶ κατασχεῖν ὃν προσαναγκάσαι τοὺς ναύτας οὐκ ἐθέλοντας· καὶ ἐκβῆναι αὐτὸς καὶ ἐλέγχει κενὸν μῦθον ἔοντα τὸν περὶ τῇ νήσῳ
 20 λόγον· (6) ἀκούσαι δὲ καὶ ἄλλον λόγον ὑπὲρ τῆς νήσου ταύτης λεγόμενον, οἰκῆσαι τὴν νῆσον ταύτην μίαν τῶν Νηρηίδων· τὸ δὲ οὐνομα οὐ λέγεσθαι τῆς Νηρηίδος· ταύτη δὲ ὅστις πελάσειε τῇ νήσῳ, τούτῳ συγγίνεσθαι μὲν, ἰχθύν δὲ ἐξ ἀνθρώπου ποιέουσιν αὐτὸν
 25 ἐμβάλλειν ἐς τὸν πόντον· (7) Ἡλίου δὲ ἀχθεσθέντα τῇ Νηρηίδι, κελεύειν μετοικίζεσθαι αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου· τὴν δὲ ὁμολογέειν μὲν ὅτι ἐξοικισθήσεται, δεῖσθαι δὲ οἱ τὸ πάθημα [παυθῆναι]· καὶ τὸν Ἡλίον ὑποδέξασθαι· (8) τοὺς δὲ δὴ ἀνθρώπους οὕστινας ἂν ἰχθύας ἐξ ἀνθρώπων
 30 πεποίηκε κατελέησαντα, ἀνθρώπους αὖθις ἐξ ἰχθύων ποιῆσαι· καὶ ἀπὸ τούτων τῶν Ἰχθυοφάγων τὸ γένος καὶ εἰς Ἀλεξάνδρον κατελθεῖν. (9) Καὶ ταῦτα ὅτι ψευδὲς ἐξελέγχει Νέαρχος, οὐκ ἐπαινέω αὐτὸν ἕγωγε τῆς σχολῆς τε καὶ σοφίης, οὔτε χάριτα χαλεπὰ ἐξελεγχθῆναι
 35 ἔοντα, ταλαίπωρόν τ' ἐὼν γινώσκων τοὺς παλαιούς λόγους ἐπιλεγόμενον ἐξελέγχειν ἔοντας ψευδέας.

ΚΕΦ. ΑΒ'.

Ὑπὲρ τοὺς Ἰχθυοφάγους Γαδρώσιοι ἐς τὸ ἄνω οἰκέουσι γῆν πονηρὴν καὶ ψαμμώδεα· ἐνθεν καὶ τὰ πολλὰ κακὰ ἡ στρατιὴ τε Ἀλεξάνδρῳ ἔπαθε καὶ αὐτὸς
 40 Ἀλεξάνδρος, ὡς μοι ἤδη ἐν τῷ ἄλλῳ λόγῳ ἀπήγηται. (2) Ὡς δὲ ἐς τὴν Καρμανίην ἀπὸ τῶν Ἰχθυοφάγων κατῆρεν ὁ στρατὸς, ἐνταῦθα ἵνα πρῶτον τῆς Καρμανίης ὠρμίσαντο, ἐπ' ἀγκυρέων ἐσάλευσαν, ὅτι ῥηχίη παρετέτατο ἐς τὸ πέλαγος τρηχέα. (3) Ἐνθὲν δὲ
 45 ὡσαύτως οὐκέτι πρὸς ἡλίου δυομένου ἔπλων, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ δύσιός τε ἡλίου καὶ τῆς ἀρκτου οὕτω μάλ-
 λόν τι αἱ πρῶραι αὐτοῖσιν ἐπείχον· (4) καὶ οὕτω ἡ Καρ-

CAP. XXXI.

Quum Nearchus Ichthyophagorum regionem praeter-
 vigaret, cognovit insulam quandam in eo mari esse centum
 fere stadiis a continente remotam, quae habitatoribus vacua
 esset. (2) Hanc indigenae Soli sacram esse dicebant, Nosa-
 laque vocari, neque quemquam mortalium ad eam appellere
 velle. Si quis vero imprudens eo deferatur, eum non am-
 plius cerni. (3) Nearchus cercurum unum Aegyptiis nauia
 instructum non procul ab hac insula evanuisse scribit, na-
 vigationisque duces ea de re affirmasse ignorantes in eam
 insulam delatos ex oculis hominum sublatos esse. (4) Idem
 navim triginta remorum in circuitum insulae mittit, man-
 datis additis ut descensu quidem in insulam abstinerent;
 sed proxime ad insulae oram adnavigantes hominibus ac-
 clamarent, et gubernatorem nominarent, aut cujuscunque
 alius non obscurum nomen. (5) Quumque nemo audiret,
 tum semet eo navigasse dicit, ac nautas compulsi ut
 invitos navem appellere; quumque in insulam descendisset,
 vanam atque inanem fabulam docuisse quae de insula illa
 spargebatur. (6) Audiisse vero se etiam alium de hac insula
 sermonem ait: habitasse hanc insulam unam Nereidum,
 nomen vero Nereidis non dici; eam cum omnibus qui eo
 appellerent commisceri solitam, eosque in pisces conversos
 in mare projicere. (7) Qua de causa iratum Nereidi Solem
 jussisse ut ex ea insula migraret; atque hanc quidem
 pollicitam esse se migraturam: rogasse autem ut sibi
 malum sanetur. (8) Et solem pollicitum esse; hominum
 autem quoscunque pisces ex hominibus fecerat illa, mi-
 sertum homines rursus ex piscibus fecisse. Ex iis Ichthyophagorum
 genus ad Alexandrum usque pervenisse. (9) Ego
 vero Nearchum eo nomine non laudo, quod otio et sapientia
 in re non admodum difficili refellenda abusus fuerit; mi-
 serabile censens veteres mendacesque fabulas recensentem
 refutare.

CAP. XXXII.

Supra Ichthyophagos Gadrosii in mediterraneis locis
 terram sterilem atque arenosam colunt: ubi et Alexandri
 exercitus et Alexander ipse multa incommoda perpassus
 est; quemadmodum jam in altero opere narravi. (2) Post-
 quam vero ex Ichthyophagis in Carmaniam perventum est
 a classe, eo loco, ubi primum ad Carmaniam mansionem
 habuit, ancoris in salo jactis constiterunt, quod longe
 in mare aestus violentus porrectus erat. (3) Exinde non
 amplius ita directe ad occasum navigarunt, sed inter occi-
 dentem et septentrionem magis cursum tenuerunt; (4) atque

μανίη τῶν Ἰχθυοφάγων τῆς γῆς καὶ τῶν Ὀρεινῶν εὐ-
δενδροτέρη τε καὶ εὐκαρποτέρη ἐστὶ, καὶ ποιωδὴς
μᾶλλον τι καὶ ἐνυδρὸς. (5) Ὅρμιζονται δὲ ἐν Βάδει
χώρῳ τῆς Καρμανίης οἰκομένῳ, δένδρεά τε πολλὰ
ἡμεῖς πεφυκότα ἔχοντι πλὴν ἐλαίης, καὶ ἀμπέλους
ἀγαθῆς, καὶ σιτοφόρου. (6) Ἐνθεν δὲ ὁρμηθέντες καὶ διεκ-
πλώσαντες σταδίους ἑξακοσίους, πρὸς αἰγιαλῷ ὁρμίζον-
τες ἐρήμῳ, καὶ κατορῶσιν ἄκρην μακρὴν ἐξανέχουσαν
ἐπὶ πολλὸν ἐς τὸ πέλαγος· ἀπέχει δὲ ἐφαίνεται ἡ ἄκρη
10 πλὴν ὡς ἡμέρας. (7) Καὶ οἱ τῶν χώρων ἐκείνων
δαήμενος τῆς Ἀραβίης ἔλεγον τὴν ἀνίσχουσαν ταύτην
ἄκρην, καλεῖσθαι δὲ Μάκρετα· ἐνθεν τὰ κινάμωμά τε
καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα ἐς Ἀσσυρίους ἀγινέεσθαι· (8)
καὶ ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου, ἑκατέρω ὁ στόλος ἐσάλει, 15
καὶ τῆς ἄκρης, ἥτινα καταντικυρὸν ἀπειρώων ἀνέχου-
σαν ἐς τὸ πέλαγος, ὁ κόλπος (ἱμοὶ τε δοκέει καὶ
Νεάρχῳ ὡσαύτως ἐδόκει) ἐς τὸ εἶσιν ἀναχέεται, ὅπερ
εὖδὲς ἡ Ἐρυθρὴ θάλασσα. (9) Ταύτην τὴν ἄκρην ὡς
καταΐδον, Ὀνησίκριτος μὲν ἐπέχοντας ἐπ' αὐτὴν πλώσειν
20 ἐκέλευεν, ὡς μὴ κατὰ τὸν κόλπον ἐλαστρεύοντας τα-
λαιπωρέεσθαι. (10) Νεάρχῳ δὲ ἀποκρίνεται νῆπιον
εἶναι Ὀνησίκριτον, εἰ ἀγνοεῖ ἐπ' ὅτῳ ἐστάλη πρὸς
Ἀλεξάνδρου ὁ στόλος· (11) οὐ γὰρ ὅτι ἀπορίη ἦν περὶ
ἡμετέρας πάντα αὐτῷ τὸν στρατὸν, ἐπὶ τῷδε ἄρα
30 ἐπέμψαι τὰς νῆας, ἀλλὰ ἐθέλοντα αἰγιαλοῦς τε τοῦς
κατὰ τὸν παράπλου κατασάψασθαι καὶ ὁρμούς· καὶ
ἡσιδας, καὶ ὅστις κόλπος ἐσέχοι, ἐκπεριπλῶσαι τοῦ-
τον, καὶ πόλιας ὅσαι ἐπιθαλάσσαι, καὶ εἰ τις ἔγκαρ-
πος γῆ, καὶ εἰ τις ἐρήμη. (12) Σφᾶς ὧν οὐ χρῆναι
40 ἐφάνισαι τὸ ἔργον, πρὸς τέρματι ἤδη ἑόντας τῶν πό-
λεων, ἄλλως τε οὐδὲ ἀπόρως ἐτι τῶν ἀναγκαίων ἐν τῷ
ταρέκλῳ ἔχοντας· δεδιέναι τε, ὅτι ἡ ἄκρη ἐς μεσημ-
βρίην ἀνέχει, μὴ ἐρήμῳ τε τῇ ταύτῃ γῇ καὶ ἀνύδρῳ
καὶ ἐφλογώδει ἐγκύρσειαν. (13) Ταῦτα ἐνίκα, καὶ μοι
50 δοκέει περιφανέως σῶσαι τὴν στρατιὴν τῇδε τῇ βουλῇ
Νεάρχῳ· τὴν γὰρ δὴ ἄκρην ἐκείνην καὶ τὴν πρὸς αὐτῇ
χώρην πᾶσαν ἐρήμην τε εἶναι λόγος κατέχει, καὶ ὕδα-
τος ἀπορίη ἔχεισθαι.

ΚΕΦ. ΛΓ'.

Ἀλλὰ ἐπλώον γὰρ ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἄραντες τῇ γῇ
60 πρὸς ἡμέρας καὶ πλώσαντες σταδίους ὡς ἑξακοσίους ἐν
τῷ αἰγιαλῷ ὁρμήσαντο· Νεόπτανα οὖνομα τῷ αἰγιαλῷ.
(2) Καὶ αὖθις ὑπὸ τὴν ἑω ἀνήγοντο, καὶ πλώσαντες
σταδίους ἑκατὸν ὁρμίζονται κατὰ τὸν ποταμὸν Ἀναμιν-
65 ὁ δὲ χώρος Ἀρμόζεια ἐκαλεῖτο. Φιλία δὲ ἦδη καὶ πάμ-
φορος ταύτη ἦν, πλὴν ἐλαίαι οὐ πεφύκεσαν. (3) Ἐν-
ταῦτα ἐκβαίνουσι τε ἐκ τῶν νεῶν καὶ ἀπὸ τῶν πολλῶν
πύλων ἄσμενοι ἀνεπαύοντο, μεμνημένοι ὅσα κακὰ
κατὰ τὴν θάλασσαν πεπονθότες ἦσαν, καὶ πρὸς τῇ γῇ
70 τῶν Ἰχθυοφάγων, τὴν τε ἐρημίην τῆς χώρας, καὶ
τοῦς ἀνθρώπους ὅπως θηρώδεις, καὶ τὰς σζῶν ἀπο-

ita Carmania arboribus fecundior magisque frugifera est
quam Ichthyophagorum aut Oritarum regio, magis etiam
herbosa aquisque abundans. (5) Quum in Badin cultum
Carmaniae locum appulissent, multas arbores pomiferas
exceptis oleis repperunt. Erat et ea regio vitium et fru-
menti ferax. (6) Inde ad pccc stadia progressi ad littus
desertum appellunt. Ex eo loco promontorium ingens
longe in mare porrectum conspiciant, quod unius diei na-
vigatione inde abesse videbatur. (7) Periti locorum Arabiae
promontorium id esse dicebant, vocarique Maceta. Inde
cinnamomum et alia ejusmodi aromata in Assyrios veli.
(8) Ab eo littore ubi classis ancoris in salo jactis constiterat,
et promontorio, quod ex adverso in mare porrectum con-
spexerant, sinus meo judicio, ut et Nearchio visum est, in-
trorsum refunditur, sicut probabile est, mare Rubrum.
(9) Id promontorium ubi conspicati sunt, Onesicritus clas-
sem eo dirigi jubebat, ne per sinum navigantes calamita-
tibus adficerentur. (10) Nearchus parum prudentem esse
Onesicritum respondit, si nesciret quam ad rem Alexander
classem misisset. (11) Neque enim quia pedestri itinere
totum exercitum traducere salvum non posset, eam ob
causam naves emissas: sed quod vellet omnia littora por-
tusque et insulas in praeternavigatione perlustrari, omnes
etiam sinus pernavigari, et urbes quae ad mare sitae essent:
quaeve regio fertilis, quae deserta sit inquiri. (12) Non
dehere itaque sese totum negotium pervertere, quum jam
ad finem laborum pervenissent, praecipue quum res omnes
ad navigationem necessariae non deficerent: vereri etiam
se, quod promontorium illud in meridiem vergeret, ne in
desertam et siticulosam torridamque regionem inciderent.
(13) Nearchi sententia vicit: et mihi quidem Nearchus
manifesto hoc consilio classem universam servasse videtur.
Promontorium enim illud omnemque regionem illi cir-
cumjectam desertam esse fama est, summaque aquarum
penuria laborare.

CAP. XXIII.

Mota igitur classe proxime terram navigantes, pcc stadia
emensi ad aliud littus, cui Neoptana nomen erat, appellunt;
rursusque sub auroram inde solvunt, et centum stadiis
enavigatis ad fluvium Anamin perveniunt. (2) Locus ipse
Harmozia vocabatur. Amicam jam ibi omniumque rerum
feracem regionem nacti sunt: oleas tantum non ferebat.
(3) Hic navibus egressi, cupide a tot tantisque laboribus
conquieverunt cum jucunda tot malorum, quae mari perpessi
fuerant, et apud regionem Ichthyophagorum, recordatione;
desertas regiones, efferatos homines, summam rerum

ρίας ἐπιλεγόμενοι. (4) Καί τινες αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸ πρόσω ἀνῆλθον, ἀποσχεδασθέντες τῆς στρατιῆς κατὰ ζήτησιν ἄλλος ἄλλου. (5) Ἐνταῦθα ἄνθρωπος σφίσιν ὠρθη γλαυῦδα τε φορέων Ἑλληνικὴν καὶ τὰ ἄλλα ὡς Ἑλλήν ἐσχευασμένος, καὶ φωνὴν Ἑλλάδα ἐρῶνεε. Τοῦτον οἱ πρῶτοι ἰδόντες δακρυῦσαι ἔλεγον· οὕτω τι παράλογον σφίσι φανῆναι ἐκ τῶν τοσῶνδε κακῶν Ἑλλήνα μὲν ἄνθρωπον ἰδεῖν, Ἑλλάδος δὲ φωνῆς ἀκούσαι· (6) ἐπιπρώτων τε δόκουν ἦχοι, καὶ ὅστις ἐὼν·
 10 δ δὲ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἀλέξανδρου ἀποσχεδασθῆναι ἔλεγε, καὶ εἶναι οὐ πόρρω τὸ στρατόπεδον καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον· τοῦτον τὸν ἄνθρωπον βοῶντές τε καὶ κροτέοντες ἀνάγουσι παρὰ τὸν Νέαρχον· καὶ Νέαρχω πάντα ἔφρασε, καὶ ὅτι πέντε ἡμερέων δὸν ἀπέχει τὸ στρατόπεδον καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης· (8) τὸν τε ὑπαρχον τῆς χώρας ταύτης δεῖξιν ἔφη Νέαρχον, καὶ ἐδείξε· καὶ μετὰ τούτου Νέαρχος γνώμην ποιέεται, ὅπως ἀναβήσεται πρὸς βασιλέα. (9) Τότε μὲν δὴ ἐπὶ τὰς νέας ἀπῆλθον· ὑπὸ δὲ τὴν ἑω τὰς νέας ἐνεώλκεεν,
 20 ἐπισκευῆς τε εἵνεκα, ὅσαι αὐτέων κατὰ τὸν πλῆθον πεποιτήκεσαν, καὶ ἅμα ὅτι ἐν τῇ χώρῃ τούτῃ ὑπολείπεσθαι οἱ ἐδόκεε τὸν πολλὸν στρατόν· (10) χάρξά τε ὦν περιβάλλεται διπλὸν ἐπὶ τῷ ναυστάθμῳ, καὶ τείχος γήινον καὶ τάφρον βαθέην, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῆς
 25 ὀχθῆς ἀρξάμενος, ἔστε ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, ἵνα αἱ νέες αὐτῷ ἀνειρυσμέναι ᾖσαν.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Νέαρχος ταῦτα ἐκόσμεε, τῆς χώρας δὲ ὑπαρχος πεπυσμένος ὅπως ἐν μεγάλῃ φροντίδι ἔχοι Ἀλέξανδρος τὰ ἀμφὶ τὸν στόλον τοῦτον, μέγα δὴ τι ἐξ
 30 Ἀλέξανδρου ἀγαθὸν ἂν ἔγνω πείσεσθαι, εἰ πρῶτός οἱ ἀπαγγεῖλαι τοῦ στρατοῦ τὴν σωτηρίην καὶ τοῦ Νέαρχου, ὅτι οὐ πολλῷ ὕστερον ἀπίξεται ἐς ὅσιν τὴν βασιλέως. (2) Οὕτω δὲ τὴν βραχυτάτην ἐλάσας ἀπαγγέλλει Ἀλέξανδρον, ὅτι Νέαρχος οὗτος προσάγει ἀπὸ τῶν
 35 νεῶν. Τότε μὲν δὴ καίπερ ἀπιστέων τῷ λόγῳ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ ἐχάρη γε κατὰ τὸ εἶκος τῇ ἀγγελίῃ. (3) Ὡς δὲ ἡμέρη τε ἄλλη ἐξ ἄλλης ἐγένετο, καὶ ξυντιθέντι αὐτῷ τῆς ἀγγελίης τὸν χρόνον οὐκέτι πιστὰ τὰ ἐξηγγελμένα ἐφαίνετο, (4) πεμπόμενοι τε ἄλλοι ἐπ' ἄλ-
 40 λοισιν ὡς ἐπὶ κοιμῶν τοῦ Νέαρχου, οἱ μὲν τινες ὀλίγον τῆς ὁδοῦ προελθόντες κενοὶ ἐπανήσαν οὐδενὶ ἐγκύρσαντες· οἱ δὲ καὶ πόρρωτέρω ἐλθόντες, καὶ διαμαρτόντες τῶν ἀμφὶ τὸν Νέαρχον, οὐδὲ αὐτοὶ ἐπανήσαν, ἐνταῦθα δὲ τὸν μὲν ἄνθρωπον ἐκείνον, ὡς κενά τε ἀγγεῖλαντα
 45 καὶ λυπηρότερα οἱ τὰ πρήγματα ποιήσαντα τῇ ματαίᾳ εὐφροσύνῃ, συλλαβεῖν κελεύει Ἀλέξανδρος· αὐτὸς δὲ τῇ τε ὅψι καὶ τῇ γνώμῃ ὁ γλῶς ἦν μεγάλῳ ἄγχι βεβλημένος. (5) Ἐν τούτῳ δὲ τῶν τινες κατὰ ζήτησιν τοῦ Νέαρχου ἐσταλμένων ἵππους τε ἐπὶ κοιμῶν αὐτῶν
 50 καὶ ἀπῆνας δὲ ἄγοντες ἐντυγχάνουσι κατὰ τὴν ὁδόν

omnium inopiam memoria recolentes. (4) Quidam veni-
 interius remotiusque a mari progressi et ab exercitu se-
 juncti sunt, alius aliud querentes. (5) Repertus hic est ab
 eis quidam Graecanica chlamyde reliquoque habita Graeco
 indutus, linguam etiam Graecam sonans, ad cujus primum
 conspectum collacrimatos ferunt : adeo novum atque in-
 mensis iis videbatur post tot mala hominem Graecum cernere et
 Graecam vocem audire. (6) Interrogarunt itaque, unde ve-
 niret, et quis esset. Ille se ab exercitu Alexandri sejunctum
 esse respondit, castraque atque adeo ipsum Alexandrum non
 procul abesse. (7) Hunc hominem ipsi confestim gaudio exul-
 tantes ad Nearchum adducunt : qui rem omnem ei retulit,
 castraque et regem quinque dierum itinere a mari abesse.
 (8) Praesidem etiam illius regionis Nearchus ostensurum se
 dixit et ostendit ; tum Nearchus cum eo consilium capit,
 quo pacto ad regem adscendere possit. (9) Tunc quidem
 ad classem sese recipiunt. Postridie vero sub lucem sub-
 duci naves jubet, partim ut quae ista navigatione quassae
 erant, reficerentur : partim quod magnam exercitus partem
 ibi relinquere statuerat. (10) Duplici itaque vallo et aggere
 terreo navale cingit, fossamque profundam a ripa fluminis
 ad eam littoris partem, in quam naves subductae erant,
 ducit.

CAP. XXXIV.

Interea dum haec a Nearcho parantur, praeses regionis,
 quum audisset Alexandrum vehementer de classe hac
 sollicitum esse, magnum aliquod munus se ab Alexandro
 accepturum arbitratus, si primus nuntiaret exercitum
 salvum esse, et Nearchum propediem in conspectum regi-
 venturum : (2) compendio viae inito, renuntiabat Alexandro,
 Nearchum a navibus venire. Alexander tametsi fidem eius
 verbis non haberet, magnam tamen, ut par est, ex eo
 nuncio laetitiam cepit. (3) Quum vero alius ex alio die
 traheretur, et tempus, ex quo nuncium allatum fuerat, con-
 ferenti non jam amplius credibilia viderentur nuntiis ;
 (4) quumque alii atque alii, qui Nearchum adveherant,
 missi, partim quidem paululum viae progressi vacui redirent,
 quum nulli occurrissent ; partim vero progressi ulterius ad
 Nearchum non offendentes, ne ipsi quidem reverterentur,
 (5) tum Alexander hominem illum tanquam mendacis
 nuntii auctorem, quique suum moerorem vano illo gaudio
 duplicarat, comprehendere jubet : ingentemque dolorem et
 vultu et animo praese ferebat. (6) Interea nonnulli qui
 cum equis et vehiculis ad quaerendum adducendumque
 Nearchum missi fuerant, in ipso itinere Nearcho et Archia

αὐτῶν τε Νεάρχῳ καὶ τῷ Ἀρχίῳ, καὶ πάντες ἡ εἰς
 ἑαυτοῖσι μετὰ τοσούτων γὰρ ἀνῆκε. (7) Καὶ ἐν-
 τερόντες οὕτω αὐτὸν ἐγνώρισαν οὕτω τὸν Ἀρχίον οὕτω
 τοὶ κέρτα ἄλλοι οὕτω ἐφάνησαν, κομῶντες τε καὶ ῥυπόων-
 τες καὶ μεστοὶ ἄλμης, καὶ ῥικνοὶ τὰ σώματα, καὶ
 ὠγροὶ ὑπὸ ἀγρυπνίας τε καὶ τῆς ἄλλης ταλαιπωρίας.
 (8) Ἀλλὰ ἐρομένοισι γὰρ αὐτοῖσιν ἵνα περ εἴη Ἀλέξανδρος,
 ἀποκρίνεται τὸν χῶρον οἷδε παρήλαυνον. (9) Ἀρ-
 χίης δὲ ἐπιφρασθεὶς λέγει πρὸς Νεάρχον, ὦ Νεάρχε,
 πῶς τοῦ ἀνθρώπου δι' ἐρημίας ἐλαύνειν τὴν αὐ-
 τὴν ἡμῖν ὁδὸν οὐκ ἐπ' ἄλλῳ τινὶ συντίθημι, ἢ ὅτι μὴ
 ἀπὸ ζήτησιν τὴν ἡμετέραν ἀπεσταλμένους; (10) ὅτι δὲ
 οὐ γινώσκουσιν ἡμέας, οὐκ ἐν θύματι ποιεῖσθαι οὕτω
 τῇ τῇ ἐρχομεν κακῶς, ὥς ἀγνωστοὶ εἶναι φράσωμεν
 ἐπὶ τῇσι οἵτινες εἴμεν καὶ τοὺς ἐρώμεθα καθ' ὃ τι
 ταύτην ἐλαύνουσιν. (11) Ἐδοξε τῷ Νεάρχῳ ἐναίσιμα
 λῆγειν καὶ ἔρποντο, ὅσοι ἐλαύνουσιν· οἱ δὲ ἀποκρίνον-
 ται, ὅτι κατὰ ζήτησιν Νεάρχου τε καὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ
 πεπαιγμένου. (12) Ὁ δὲ, Οὗτος, ἔφη, ἐγὼ Νεάρχος, καὶ
 Ἀρχίης οὗτος· ἄλλ' ἀγετε ἡμέας· ἡμεῖς δὲ τὰ ὑπὲρ τῆς
 στρατῆς Ἀλεξάνδρου ἀπηγγεσμένους.

ΚΕΦ. ΛΕ'.

Ἀναλαβόντες δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἀρήνας, ὁπίσω ἤλαυν-
 ον καὶ τινες αὐτῶν τοῦτων ὑποφθάσαι ἐβλήσαντες τὴν
 ἀγγλίην, προδραμόντες λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι Οὗτος
 Νεάρχος, καὶ σὺν αὐτῷ Ἀρχίης καὶ πάντες ἄλλοι κο-
 μίζονται παρὰ σέ· ὑπὲρ δὲ τοῦ στρατοῦ παντὸς οὐδὲν
 ἔχον ὑποκρίσθαι. (2) Τοῦτο ἐκεῖνο συνθεὶς ὁ Ἀλέ-
 ξάνδρος τοὺς μὲν παραλόγως ἀποσωθῆναι, τὴν στρατιὴν
 δὲ πᾶσαν διεφθάρθαι αὐτῷ, οὐ τοσόνδε τοῦ Νεάρχου τε
 καὶ τοῦ Ἀρχίου τῇ σωτηρίῃ ἔχαιρεν, ὅσον ἐλύπεεν αὐτὸν
 ἐπιλημένη ἡ στρατιὴ πᾶσα. (3) Οὕτω πάντα ταῦτα
 ἔρποντο, καὶ ὁ Νεάρχος τε καὶ ὁ Ἀρχίης προσῆγον. Τοὺς
 δὲ μόγις καὶ χαλεπῶς ἐπέγνων Ἀλέξανδρος· ὅτι τε κο-
 μῶντας καὶ κακῶς ἐσταλμένους κατεώρα, ταύτη μάλ-
 λον τι βεβαιότερον αὐτῷ τὸ ἄχος ὑπὲρ τῆς στρατῆς τῆς
 κατεκτῆς ἐγένετο. (4) Ὁ δὲ τὴν δεξιὴν τῷ Νεάρχῳ ἐμβα-
 λῶν καὶ ἀπαγαγὼν μόνον αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἐταίρων τε καὶ
 τῶν ὑποσπιστιῶν, πολλὸν ἐπὶ χρόνον ἐδάκρυεν· (5) ὁπ-
 ῆς ἀνεγκλόν, Ἀλλὰ σύγε ἡμῖν ὅτι ἐπανάγκης σῶος, ἔφη,
 καὶ Ἀρχίης οὗτος, ἔχει ἂν ἔμοιγες ὥς ἐπὶ συμφορῇ τῇ
 ἐπὶ σῇ μετρίῳ· αἱ δὲ τοὶ νέες καὶ ἡ στρατιὴ κοίῳ τινὶ
 τρόπῳ διεφθάρησαν; (6) Ὁ δὲ ὑπολαβὼν, ὦ βασιλεῦ, ἔφη,
 καὶ αἱ νέες τοὶ σῶαι εἰσὶ καὶ ὁ στρατός· ἡμεῖς δὲ οὗτοι
 ἄγγελοι τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἤκομεν. (7) Ἐτι μᾶλλον
 ἐδάκρυεν Ἀλέξανδρος, κατότι ἀνελπιστός οἱ ἡ σωτηρίῃ
 τοῦ στρατοῦ ἐπικρίνεται· καὶ ὅκου ὁρμεύουσιν αἱ νέες ἀνη-
 ρώτα· ὁ δὲ, Αὐταί, ἔφη, ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἀναμίδου
 ποταμοῦ ἀνιερυσμέναι ἐπισκευάζονται. (8) Ἀλέξανδρος
 δὲ τὸν τε Δία τὸν Ἑλλήνων καὶ τὸν Ἀμμωνά τὸν Αἰθίοων

obvii facti sunt : qui quidem aliis quinque aut sex viris com-
 mitati veniebant. (7) Neque tamen vel Nearchum vel Ar-
 chiam agnoverunt : adeo immutati atque ab se ipsis diversi
 erant, hirsuti et sordidi, salsugineque repleti, atque maci-
 lenti, et ex multis vigiliis laboribusque pallidi. (8) Inter-
 rogantibus enim illis, ubinam esset Alexander, significato
 loco, iter suum persecuti sunt. (9) Tum Archias animad-
 versa re ad Nearchum conversus ait, *Homines istos, Nearch-
 che, eadem qua nos via per desertam contendere non
 aliam ob causam judico, quam quod nos quæsitum
 missi sint.* (10) *Quod vero nos non agnoscunt, equidem
 non miror : ita enim male comparati sumus, ut agnosci
 non possimus. Significemus igitur eis, quinam simus,
 eosque percontemur, quam ad rem hoc itinere profici-
 scantur.* (11) Nearchus Archiae consilium perquam oppor-
 tunum est visum. Rogarunt itaque, quonam proficisce-
 rentur? qui respondent Nearchum se et navalem exercitum
 quæsitum ire : (12) statimque Nearchum respondisse, *Hic
 ego sum Nearchus, et hic Archias : at vos nobis duces
 itineris estote, nos Alexandro de classe referemus.*

CAP. XXXV.

Illis itaque in vehicula exceptis, ad regem revertuntur.
 Nonnulli horum, nuntium celeritate prævolvere cupientes,
 præcurrentes Alexandro nuntiarunt Nearchum ipsum et
 cum eo Archiam ac quinque alios adventare : de exercitu
 vero universo nihil poterant respondere. (2) Ex hoc ipso
 nuntio colligebat Alexander, Nearchum quidem et Archiam
 præter opinionem et fortuito servatos esse, exercitum vero
 universum periisse. Neque tantum gaudii ex Nearchi et Ar-
 chiae salute percepit, quantum ex amissa classe mæroris. (3)
 Needum hæc omnia dicta erant, quum Nearchus et Archias
 adveniant, quos Alexander difficulter admodum agnoscere
 potuit; quodque ita hirsutos maleque comparatos cernebat :
 tanto magis ejus dolor ob amissum exercitum navalem con-
 firmabatur. Injecta tamen Nearchi dextra, eoque seorsum
 ab amicis et scutatis abducto, multo tempore collacrimatus
 est. (5) Tandem quum se collegisset ex lacrimis, Enim-
 vero, quod tu, inquit, Nearchus et Archias, sospites ac salvi
 redieritis, moderatius universæ classis jacturam fero : at
 vero naves et exercitus quonam pacto perierunt? (6) Tum
 Nearchus regis sermonem excipiens, *Salvæ sunt, inquit, tibi,
 rex, et naves et exercitus : nos vero ipsi hujus salutis
 nuntii venimus.* (7) Tum uberiores Alexandro lacrimæ
 manarunt, quod præter omnem expectationem ei exercitus
 salvus esset : simulque ubi portum ceperint rogat. Near-
 chus eas ad fauces Anamidis fluvii consistere ait, atque in
 terram subductas refici. (8) Post hæc Alexander per Jovem
 Græcorum et Ammonem Lybicum jurans affirmavit,

ἐπόμνυσιν, ἥ μὴν μέζον ὡς ἐπὶ τῇδε τῇ ἀγγελίῃ χαίρειν, ἢ ὅτι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐκτημένους ἔρχεται· καὶ γὰρ καὶ τὸ ἄχος οἱ ἐπὶ τῇ ἀπωλείῃ τῆς στρατιῆς ἀντίβροπον γενέσθαι τῇ ἄλλῃ πάσῃ εὐτυχίῃ.

ΚΕΦ. ΛΖ'.

8 Ὁ δὲ ὑπαρχος τῆς χώρας, ὅντινα συνελήφει Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῆς ἀγγελίᾳ τῇ ματαιότητι, παρεόντα κατιδὼν τὸν Νέαρχον, πίπτει τε αὐτῷ πρὸς τὰ γόνατα, (3) καὶ, Οὗτός τοι, ἔφη, ἐγὼ εἰμι, ὃς ἀπήγγεila Ἀλέξανδρῳ ὅτι σῶσι ἤκατε· ὁρᾷς ὅπως διάκειμαι. Οὕτω δὲ δέσεται Ἀλεξάνδρου Νέαρχος ἀφεῖναι τὸν ἄνδρα, καὶ ἀφίσταται. (3) Ἀλέξανδρος δὲ σωτήρια τοῦ στρατοῦ ἔθυε Διὶ Σωτῆρι καὶ Ἡρακλεῖ καὶ Ἀπολλωνί Ἀλεξικάκῳ καὶ Ποσειδῶνι τε καὶ ὅσοι ἄλλοι θεοὶ θαλάσσιοι· καὶ ἀγῶνα ἐποίει γυμνικόν τε καὶ μουσικόν, καὶ πομπὴν ἔπεμπε·
15 καὶ Νέαρχος ἐν πρώτοισιν ἐπόμπευε, ταινίησιν τε καὶ ἄνθεσι πρὸς τῆς στρατιῆς βαλλόμενος. (4) Ὡς δὲ ταῦτά οἱ τέλος εἶχε, λέγει πρὸς Νέαρχον, Ἐγὼ σε, ὦ Νέαρχε, οὐκέτι ἐθέλω τὸ πρόσσω οὔτ' ἀνακινδυνεύειν, οὔτε ταλαιπωρέσθαι· ἀλλὰ ἄλλος γὰρ τοῦ ναυτικοῦ ἐξηγήσεται τὸ ἀπὸ τοῦδε, ἔστε καταστήσῃ αὐτὸ ἐς Σοῦσα. (5) Νέαρχος δὲ ὑπολαβὼν λέγει, ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ μέντοι πάντα πειθεσθαι ἐθέλω τε καὶ ἀναγκαίη μοι ἐστίν· ἀλλὰ εἰ δή τι καὶ σὺ ἐμοὶ χαρίζεσθαι ἐθέλεις, μὴ ποιήσης ὧδε· ἀλλὰ με ἔασον ἐξηγήσασθαι ἐς ἅπαν τοῦ στρατοῦ, ἔστε σοι
20 σώας καταστήσω ἐς Σοῦσα τὰς νέας· (6) μὴ δὲ τὰ μὲν χαλεπά τε αὐτοῦ καὶ ἄπορα ἐμοὶ ἐπιτετραμμένα ἐκ σοῦ ἔστω, τὰ δὲ εὐπετέα τε καὶ κλέους ἤδη ἐτοίμου ἐχόμενα, ταῦτα δὲ ἀπαιρεθέντα ἄλλῳ ἐς χεῖρας διδόσθω. (7) Ἐτι λέγοντα παύει αὐτὸν Ἀλέξανδρος, καὶ χάριν προσωμολόγηεν εἰδέναι· οὕτω δὲ καταπέμπει αὐτὸν, στρατιὴν δούς ἐς παραπομπὴν ὡς διὰ φιλίας ἰόντι ὀλίγην. (8) Τῷ δὲ οὐδὲ τὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ θάλασσαν ἔξω πόνου ἐγένετο· ἀλλὰ συλλελεγμένοι γὰρ οἱ κύκλοι βάρβαροι τὰ ἐρυμνὰ τῆς χώρας τῆς Καρμανίης κατεῖχον, ὅτι καὶ ὁ
35 σατράπης αὐτοῖσι τε τελευταίῃ κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου· ὁ δὲ νεωστὶ κατεστηκὼς Τληπόλεμος οὐπω βέβαιον τὸ κράτος εἶχε. (9) Καὶ δις ὦν καὶ τρίς τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ ἄλλοισι καὶ ἄλλοισι τῶν βαρβάρων ἐπιφαινομένοισιν ἐς χεῖρας ἦσαν· καὶ οὕτως οὐδὲν τι ἐλινύσαντες μόλις
40 καὶ χαλεπῶς ἐπὶ θάλασσαν ἀπεσώθησαν. Ἐνταῦθα θύει Νέαρχος Διὶ Σωτῆρι καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν.

ΚΕΦ. ΛΖ'.

Ἐκ δὲ αὐτῶν τὰ θεῖα ἐν κόσμῳ πεποίητο, οὕτω δὲ ἀνήγοντο. Παραπλώσαντες δὲ νῆσον ἐρήμην τε καὶ τρηχέην ἐν ἄλλῃ νήσῳ ὁρμίζονται, μεγάλη ταύτη καὶ οἰκεμένη, πλώσαντες σταδίους τριηκοσίους, ἐνθεν περ

gratius sibi jucundiusque id nuntii accidisse, quam quod universam Asiam subjugasset : dolorem enim ob animi exercitum universae felicitati suae parem fuisse.

CAP. XXXVI.

Proces vero provinciae, quem ob nuntii vanitatem Alexander comprehendi jussorat, Nearchum praesentem conspicatus, ei ad genua provolutus, (2) Ego, inquit, is sum qui Alexandro nuntiavi vos salvos rediisse. Vides quo pacto exceptus sim. Tum rogatu Nearchi Alexander eum dimitti jubet. (3) Alexander ob servatum exercitum Jovi Servatori atque Herculi et Apollini Alexicaco (sive infortuniorum propulsatori), et Neptuno reliquisque deis marinis sacrum fecit, ludos etiam gymnicos et mosicos edidit, pompamque induxit : inter pompas duces Nearchus erat, sertis ac floribus ab omni exercitu petitus. (4) His rebus peractis Alexander ita Nearchum alloquitur, Ego te, Nearchе, nulla posthac pericula aut labores iterum adire volo. Sed alius posthac classi praefectus eam in Susa ducet. (5) Nearchus regis sermonem excipiens, Equidem, o rex, inquit, tibi per omnia morem gerere et cupio et debeo. Caeterum si qua in re mihi gratificari volueris, hoc ne feceris : quin potius me in universum classi praefectum esse patiari, donec tibi naves salvas in Susa perduxerim ; (6) neve quum res arduae atque difficiles mihi abs te commissae fuerint, faciles, quarum gloria jam in promptu est, mihi ademptas aliis in manus dederis. (7) Adhuc loquentem interpellat Alexander, gratiam se illi habere insuper professus : atque ita eum dimittit, exiguo exercitu comitatum, quippe cui per amicam regionem eundum esset. (8) Caeterum neque ipsa ad mare profectio Nearchi expertis laboris fuit. Collecti enim undequaque barbari tuta munitaque Carmaniae loca occuparant. Nam satrapa eorum jussu Alexandri curam muneris sui amiserat. Tlepolemus autem, qui recens satrapatum inierat, nondum firmum imperium nactus erat. (9) Bis itaque ac ter uno atque eodem die diversis in eum barbaris irruentibus pugnandum fuit. Atque ita nihil morantes aegre tandem ac difficulter ad mare salvi pervenerunt. Ibi Nearchus Jovi Servatori sacrum facit gymnicosque ludos edidit.

CAP. XXXVII.

Rebus itaque divinis rite peractis, oram solvit : hinc insulam desertam atque asperam praevertecti ad aliam insulam, grandem atque habitatam, appellant, ccc stadia emensi ab loco, unde digressi erant. (2) Deserta illa insula Organa

ἄρμηθῆσαν. (2) Καὶ ἡ μὲν ἐρήμη νῆσος Ὀργανα ἐκα-
 λίστο, ἐς ἣν δὲ ἄρμηθῆσαν Ὀάρακτα· ἀμπαλοὶ τε ἐν
 αὐτῇ ἐπεφύκασαν καὶ φοίνικες, καὶ σιτοφόρος· τὸ δὲ μῆ-
 ρος [ἦν] τῆς νήσου, στάδιοι ὀκτακόσιοι. Καὶ ὁ ὑπαρχος
 τῆς νήσου Μαζήνης συνέπλεων αὐτοῖσι μέχρι Σούσων,
 θέλοντες ἡγεμὼν τοῦ πλοῦ. (3) Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ
 εἰπον καὶ τοῦ πρώτως δυναστεύσαντος τῆς χώρας ταύ-
 τῆς δεῖκνυσθαι τὸν τάφον· οὐνομα δὲ αὐτῷ Ἐρύθρην εἶναι,
 ἔκ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίην τῇ θαλάσῃ ταύτῃ εἶναι,
 Ἐρυθρὴν καλεῖσθαι. (4) Ἐνθένδε ἐκ τῆς νήσου ἀραν-
 τες ἐπλων καὶ τῆς νήσου αὐτῆς παραπλώσαντες ὅσον
 διηκοσίους σταδίους, ὁρμίζονται ἐν αὐτῇ αὐθις, καὶ κα-
 τορθῶσιν ἄλλην νῆσον, ἀπέχουσαν τῆς μεγάλης ταύτης
 τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίου. Ποσειδῶνος ἱρὴ ἐλέ-
 γετο εἶναι, καὶ ἄβατος. (5) Ὑπὸ δὲ τὴν ἑω ἀνήγοντο,
 καὶ καταλαμβάνει αὐτοὺς ἀνάπτως οὕτω τι καρτερή,
 ὥστε τρεῖς τῶν νεῶν ἐποκαίλασαι ἐν τῷ ξηρῷ ἐσχέθη-
 σάν· εἰ δὲ ἄλλαι χαλεπῶς διακλώρυσαι τὰς βῆχας ἐς
 τὰ βάθη διαπεσώθησαν· (6) αἱ δὲ ἐποκαίλασαι τῆς πλημ-
 μυρίας ἐπιγενομένης αὐθις ἐξέπλωσάν τε καὶ δευτεραῖαι
 κατήγοντο ἵνα περὶ ὁ πᾶς στόλος. (7) Ὀρμίζονται δὲ
 ἐκ νήσου ἄλλην, διέχουσαν τῆς ἡπείρου ὅσον τριηκοσίους
 σταδίους, πλώσαντες τετρακοσίους. (8) Ἐντεῦθεν ὑπὸ
 τῇ ἑω ἐπλων, νῆσον ἐρήμην ἐν ἀριστερᾷ παραμεί-
 νοντας· οὐνομα δὲ τῇ νήσῳ Πύλωρα· καὶ ὁρμίζονται
 πρὸς Σισιδῶν, πολυχνίῳ σμικρῷ καὶ πάντων ἀπόρῳ,
 ὅτι μὴ ὕδατος καὶ ἰχθύων· ἰχθυοφάγοι γὰρ καὶ οὗτοι
 ἔκ' ἀναγκαίης ἦσαν, ὅτι πονηρὴν γῆν νέμονται. (9) Ἐν-
 θένδε ὑδραυσάμενοι καταίρουσιν ἐς Ταρσίην ἀκρὴν ἀνα-
 πίνουσιν ἐς τὸ πέλαιος, πλώσαντες σταδίους τριηκο-
 σίους. (10) Ἐνθεν ἐς Καταίν, νῆσον ἐρήμην, ἀλιτενέα·
 αὐτῇ ἱρὴ Ἑρμῆος καὶ Ἀφροδίτης ἐλέγετο· στάδιοι τοῦ
 πλοῦ τριηκόσιοι· (11) ἐς ταύτην ὅσα ἔτι ἀφίεται ἐκ τῶν
 περὶ αὐτὴν πρόβατα καὶ αἰγες, ἱρὰ τοῦ Ἑρμῆ καὶ τῇ
 Ἀφροδίτῃ· καὶ ταῦτα ἀπηρωμαμένα ἦν ὄρεον ὑπὸ χρόνου
 καὶ ἐρήμης.

ΚΕΦ. ΑΗ'.

Μέχρι τοῦδε Καρμανί· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε Πέρσαι
 ἔχουσιν μῆκος τοῦ πλοῦ παρὰ τὴν Καρμανίαν χώραν
 στάδια τρισχilioi καὶ ἑπτακόσιοι· ζῶουσι δὲ κατὰ περ
 Πέρσαι, ὅτι καὶ δημοροὶ εἰσι Πέρσησι· καὶ τὰ ἐς τὸν
 πόλεμον ὡσαύτως κοσμεῖνται. (2) Ἐνθένδε ἀραντες
 ἐκ τῆς νήσου τῆς ἱρῆς παρὰ τὴν Περσίδα ἤδη ἐπλων·
 καὶ κατὰγονται ἐς Ἰλάν χώρον, ἵνα λιμὴν πρὸς νήσου
 σμικρῆς καὶ ἐρήμης γίνετα· οὐνομα τῇ νήσῳ Κέκανδρος·
 ὁ δὲ πλόος στάδια τετρακόσια. (3) Ὑπὸ δὲ τὴν ἑω ἐς
 ἄλλην νῆσον πλώσαντες ὁρμίζονται οἰκομένην· ἵνα καὶ
 μαργαρίτην θηρᾶσθαι λέγει Νέαρχος, κατὰ περ ἐν τῇ
 Ἰνδῶν θαλάσῃ. Ταύτης τῆς νήσου τὴν ἀκρὴν παραπλώ-
 στας σταδίους ὡς τεσσαράκοντα, ἐνταῦθα ὠρμισθη-
 σιν· (4) ἐνθένδε πρὸς ὄρεον ὁρμίζονται ὑψηλῷ (ὠχος

vocabatur: ubi vero constiterunt Oaracta. Erat hæc vitium,
 palmarum et frumenti ferax. Longitudo insulae nccc stadia
 efficiebat. Præses ejus loci Mazenes sua sponte se Nearcho
 et comitem et ducem navigationis Susa usque adjunxit. (3)
 In hac insula aiebant sepulcrum ejus extare qui primus im-
 perium regionis tenuisset, nomenque ei fuisse Erythræ,
 atque inde mare illud Erythræum appellatum. (4) Ex eo
 loco ad cc stadia Nearchus cum classe profectus, rursus in
 eadem insula portum cepit. Inde aliam insulam prospiciunt,
 xl circiter stadiis a magna illa distantem, quæ Neptuno
 sacra et inaccessa esse dicebatur. (5) Sub auroram solvunt,
 et tam vehemens maris recessus eos occupat, ut tres naves
 impactæ in vado sicco hærent, et reliquæ difficulter e
 brevibus enavigantes in altum evadere potuerint. (6) At
 vero, quæ impactæ erant accedente rursus aestu et ipsæ
 deductæ postero die ad reliquam classem appulerunt. (7)
 Hinc simul cccc stadia emensi ad aliam insulam, ccc stadiis
 a continente distantem, stationem ceperunt. (8) Inde sub
 auroram solventes, insula quadam deserta, quæ ad lævam
 erat, (Pylora ei nomen erat) præterita, ad Sisidonem urbem
 exiguum omniumque rerum inopem, præterquam aquæ et
 piscium, pervenerunt. Nam hos quoque ichthyophagos
 esse, necessitas facit; sterilem enim terram incolunt. (9)
 Aqua inde tantum sumta in Tarsian promontorium longe
 in mare porrectum deferuntur, ccc stadia emensi. (10)
 Inde in Catæan, insulam desertam ac vadosam. Ea Mer-
 curio et Veneri sacra esse dicebatur. Navigatio ccc stadio-
 rum fuerat. (11) In hanc insulam singulis annis a finitimis
 oves et capræ mittuntur, Mercurio et Veneri sacræ. Has
 temporis longinquitate ac solitudine efferatas videre erat.

CAP. XXXVIII.

Ad hunc usque locum Carmania pertinet: citeriora Persæ
 tenent. Longitudo navigationis ad Carmaniæ oram est
 stadiorum m et ccc. Vivunt Carmani Persarum more;
 nam et Persis finitimi sunt: eodem etiam armorum et bel-
 landi genere utuntur. (2) Soluta inde classe, Persidis oram
 circumvecti in locum quendam Ilan dictum appulerunt, ubi
 portus ab insula parva ac deserta efficitur. Nomen insulae
 Cecandrus est. Navigatio est stadiorum cccc. (3) Sub
 auroram in aliam insulam habitatam delati sunt, in qua
 perinde atque in mari Indico margaritam capi Nearchus
 scribit. Hujus insulae promontorio præternavigato, stadia
 xl emensi, constiterunt. (4) Inde ad montem excelsum,
 Ochum dictum, appulerunt in portu a ventis tuto, et pi-

οὐνομα τῷ ὄρει) ἐν λιμένι εὐόρμῳ· καὶ ἀλίεες αὐτοῦ ὄκλειον.
 (6) Καὶ ἐνθεν πλώσαντες σταδίους τετρακοσίους τε καὶ
 πεντήκοντα, ὁρμίζονται ἐν Ἀποστάνοισι· καὶ πλοῖα
 πολλὰ αὐτόθι ὥρμεε, κώμη τε ἐπὶν ἀπέγουσα ἀπὸ θα-
 15 λάσσης σταδίους ἐξήκοντα. (6) Νυκτὸς δὲ ἐπάραντες ἐν-
 then ἐσπλώουσιν ἐς κολπον συνοικεόμενον πολλῶν κώμησι·
 στάδιοι τοῦ πλοῦ τετρακοῖοι· ὁρμίζονται δὲ πρὸς ὑπο-
 ρεῖην· ταύτῃ φοινικὴς τε πολλοὶ ἐπεφύκεσαν καὶ δσα
 20 ἄλλα ἀκρόδρυα ἐν τῇ Ἑλλάδι γῇ φύεται. (7) Ἐνθεν
 ἄραντες ἐς Γώγαν παραπλώουσι σταδίους μάλιστα ἐς
 10 ἐξακοσίους, ἐς χώρην οἰκομένην· ὁρμίζονται δὲ τοῦ
 ποταμοῦ τοῦ χειμάρρου, ὄνομα δὲ Ἀρεῶν, ἐν τῇσιν ἐκ-
 βολῇσιν· ἐνταῦθα χαλεπῶς ὁρμίζονται· στεινὸς γὰρ ἦν
 ὁ ἔσπλους κατὰ τὸ στόμα, ὅτι βραχέα τὰ κύκλω αὐτοῦ
 15 ἢ ἀνάπτως ἐποίησε. (8) Καὶ ἐνθεν αὖ ἐν στόματι ἄλλου
 ποταμοῦ ὁρμίζονται, διεκπλώσαντες σταδίους ἐς ὀκτακο-
 σίους· Σιτακὸς οὐνομα τῷ ποταμῷ ἦν· οὐδὲ ἐν τούτῳ εὐ-
 μαρῶς ὁρμίζονται· καὶ ὁ πλὸς ἅπας οὗτος ὁ παρὰ τὴν
 Περσίδα βραχέα τε ἦσαν καὶ ῥηχίαι καὶ τενάγεα. (9)
 20 Ἐνταῦθα αὖτον καταλαμβάνουσι πολλὸν ξυγκεκομισμέ-
 μων κατὰ πρόσταξιν βασιλέος, ὥς σφίσις εἶναι ἐπιστι-
 σασθαι· ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τὰς πάσας μίαν καὶ
 εἴκοσι, καὶ τὰς νέας ἀνερυσάμενοι δσαι μὲν πεπον-
 χεσαν, ἐπεσκεύαζον· τὰς δὲ ἄλλας ἐθεράπευον.

ΚΕΦ. ΛΘ'.

25 Ἐνθεν δὲ ὁρμηθέντες εἰς Ἱέρατιν πόλιν ἀπείκοντο, ἐς
 γῶρον οἰκούμενον· ἐπτακοῖοι καὶ πεντήκοντα στάδιοι
 ὁ πλὸς· ὥρμισθησαν δὲ ἐν διώρυγι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
 ἐμβεβλημένη ἐς θάλασσαν, ἥ οὐνομα ἦν Ἡράτεις. (2)
 Ἄμα δὲ ἡλίῳ ἀνίσχοντι παραπλώουσιν ἐς ποταμὸν χει-
 30 μάρρου, οὐνομα Παδάγρον, ὃ δὲ γῶρος χερβρόντης ἄπας·
 καὶ ἐν αὐτῷ κῆποι τε πολλοὶ καὶ ἀκρόδρυα παντοῖα
 ἐφύετο· οὐνομα τῷ γῶρῳ Μεσαμβρίη. (3) Ἐκ Μεσαμ-
 βρίας δὲ ὁρμηθέντες, καὶ διεκπλώσαντες σταδίους μά-
 λιστα ἐς διηκοσίους, ἐς Ταόκην ὁρμίζονται ἐπὶ ποταμῷ
 35 Γράνιδι· καὶ ἀπὸ τούτου ἐς τὸ ἄνω Περσέων βασιλεία ἦν,
 ἀπείχοντα τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν σταδίους ἐς διη-
 κοσίους. (4) Κατὰ τοῦτον τὸν παράπλουον λέγει Νέαρ-
 χος ὁρῆσθαι κῆτος ἐκβεβλημένον εἰς τὴν θίονα· καὶ τοῦτο
 προσπλώσαντας τινὰς τῶν ναυτῶν ἐκμετρησάσθαι καὶ φάναι
 40 εἶναι πῆγερων ἐνενηήκοντα· δέρμα δὲ αὐτῷ εἶναι φοι-
 δωτὸν, οὕτω τε ἐς βάθος ἦκον, ὥς καὶ ἐπὶ πῆγην ἐπέχειν,
 ὅστρεά τε καὶ λοπάδας καὶ φυκία πολλὰ ἔχειν ἐπιπε-
 φυκότα· καὶ δελφίνας λέγει ὅτι καθορᾶν ἦν πολλοὺς ἀμφοῖ
 τῷ κῆτεϊ, καὶ τοὺς δελφίνας τῶν ἐν τῇ εἰσω θαλάσσῃ
 45 μέζοντας. (6) Ἐνθεν δὲ ὁρμηθέντες κατὰγονται ἐς Ῥώ-
 γωνιν ποταμὸν χειμάρρουν ἐν λιμένι εὐόρμῳ· μῆκος τοῦ
 παράπλου στάδιοι διηκοῖοι. (7) Ἐνθεν δὲ τετρακοσίους
 σταδίους διεκπλώσαντες αὐλίζονται ἐν ποταμῷ χει-
 μάρρῳ Βριζανᾷ τῷ ποταμῷ οὐνομα· ἐνταῦθα χαλεπῶς

scatores ea loca habitantes repererunt. (5) Inde rursum
 solventes, ccccl. stadiis peractis, ad Apostana appulerunt.
 Complura ibi navigia in statione erant : et pagus adjacent
 lx stadiis a mari remotus. (6) Hinc repetita per noctem na-
 vigatione in sinum quendam frequentibus pagis celebrem
 delatisunt, cccc stadia emensi : ibi classe ad radicem montis
 collocata substituerunt. Loca illa palmas aliasque pomifera
 arbores quotquot in Graecia nascuntur ferebant. (7) Inde
 solventes in Gogana, regionem habitatam, cc circiter stadia
 emensi, navigant ; classemque ad fauces fluvii cuiusdam qui
 torrentis erat (Areon ei erat nomen) collocavit, idque in quo
 satis loco : quod aditus faucium angustus erat ob vada quae
 aestus marini recessus in orbem fecerat. (8) Inde rursus ad
 alterius fluminis, cui Sitaco nomen est, fauces appulerunt,
 cccc stadia emensi. Sed ne ibi quidem commodam stationem
 nacti sunt : universa haec ad Persidis oram navigatio plurim
 vadosa et petricosa palustriaque loca habet. (9) Eo loci
 Nearchus multum frumenti quod rex ad frumentandum
 exercitum convelli curarat, accepit. Ibi xxi dies in uni-
 versum commorati naves quae salo quassatae erant in terram
 subductas refecerunt : reliquas autem curando renovant-

CAP. XXXIX.

Inde rursum solventes ad Hieratin oppidum habitatum,
 cccl. stadia emensi, appulsi sunt, classemque in fossa ex
 flumine illac in mare deducta, cui nomen Hieratemis erat,
 collocarunt. (2) Postero die sub auroram ad torrentem
 amnem, Padagrum nomine, appellant. Totus is tractus
 peninsula est. In eo hortos quamplurimos arboresque po-
 miferas omnis generis repererunt. (3) Nomen illi tractui
 est Mesambria. Ex Mesambria digressi, et stadia circiter
 cc emensi in Taocen ad Granidem fluvium pervenerunt.
 Ab huius fluminis ostio cc fere introrsum stadia Persarum
 regia est. (4) In hac navigatione Nearchus balenam abs se
 visam esse scribit, quae in littus ejecta erat : nautasque
 nonnullos isthuc adnavigantes eam mensos retulisse nona-
 ginta cubitorum esse. (5) Pellem ejus corticatam fuisse,
 adeoque altam, ut quibusdam locis cubiti unius crassitudine,
 multa etiam ostrea et lopades multaque alga annexa ei
 esset : delphinos quoque circa belluam visos multos, ma-
 jores quam internum mare ferat. (6) Inde profecti ad Rho-
 gonim fluvium torrentem, in tutum portum se recipiant,
 cc stadia emensi. Ab hoc flumine cccc stadia progressi ad
 alium similem amnem, Brizana dictum, devenerunt. (7) Ibi

ἄρμίσαντο, οἱ ῥηχίη ἦν καὶ βραχέα, καὶ χοιράδες ἐκ τοῦ πόντου ἀνεῖχον· (8) ἀλλ' ὅτε ἡ πλημμυρὰ ἐπῆει, τότε ἄρμίσαντο· ὑπονοστήσαντος δὲ τοῦ ὕδατος, ἐπὶ ξηρῷ ὑπελείφθησαν αἱ νέες· ἐπεὶ δὲ ἡ πλημμυρίς ἐν τάξει ἐμεῖβουσα ἐπῆλθε, τότε δὴ ἐκπλώσαντες δρμίζονται ἐπὶ ποταμῷ· (9) οὐνομα δὲ τῷ ποταμῷ Ὀροάτις, μέγιστος τῶν ποταμῶν, ὡς λέγει Νέαρχος, ὅσοι ἐν τῷ παράπλῳ τῆδε ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν ἕξω πόντον.

ΚΕΦ. Μ'.

Μέχρι τοῦδε Πέρσαι οἰκεῖουσιν, τὰ δὲ ἀπὸ τούτων
 10 Σοῦσιοι. Σουσίων δὲ ἄλλο γένος αὐτόνομον κατ' ὑπερθε προσιούει· Οὐξιοὶ καλέονται· ὑπὲρ ὧν λέλεκται μοι ἐν τῇ ἄλλῃ συγγαγῇ, οἱ λησταὶ εἰσι. Μῆκος τοῦ παρά-
 15 κλου τῆς Περσίδος χώρας, στάδιοι τετραχόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι. (2) Τὴν δὲ Περσίδα γῆν τριχῇ νεμεῖσθαι τῶν ὠρίων λόγος κατέχει. Τὸ μὲν αὐτῆς πρὸς τῇ Ερυ-
 20 θρῇ θαλάσῃ οἰκόμενον ἀμυῶδες τε εἶναι καὶ ἄκαρπον ὑπὸ καύματος· (3) τὸ δὲ ἐπιτηδέως πρὸς ἄρκτον τε καὶ Βο-
 25 ρρὴν ἀνεμὸν ἰόντων καλῶς κεκρῆσθαι τῶν ὠρίων· καὶ τὴν χώραν ποιῶδὰ τε εἶναι, καὶ λειμῶνας ὑδρῆλους καὶ
 30 ἄμπελον πολλὴν φέρειν, καὶ ὅσοι ἄλλοι καρποὶ, πλὴν λαίης· (4) παραδείσοισι τε παντοίοις τεθηλέναι, καὶ ποταμοῖσι καθαροῖσι διαβρέεσθαι, καὶ λίμνησι, καὶ ὄρεσιν ἐκείνοις ἀμφὶ ποταμούς τε καὶ λίμνας ἐστὶ τὰ
 35 ἴθια, ἵπποισι τε ἀγαθὴν εἶναι, καὶ τοῖσιν ἄλλοις ὑπο-
 40 ζυγίοις νέμεσθαι, καὶ ὠλώδεα τε πολλαχῇ καὶ πολύ-
 45 θηρον· (5) τὴν δὲ πρόσω ἐστὶ ἐπ' ἄρκτον ἰόντων χειμερίην τε καὶ νιφετώδεα· ** ὥστε πρέσβεας τινὰς ἐκ τοῦ Εὐ-
 50 ξέηνου πόντου λέγει Νέαρχος κάρτα ὀλίγην δόδον διελ-
 55 θόντας ἐντυχεῖν κατ' ὁδὸν ἰόντι τῆς Περσίδος καὶ ὠμα
 60 γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ εἰπεῖν Ἀλεξάνδρῳ τῆς δόδου τὴν βραχύτητα. (6) Σουσίοις δὲ πρόσκοι οἱ εἰσὶν οἱ Οὐξιοὶ, λέλεκται μοι· κατὰ περ Μάρδοι μὲν Πέρσῃσι
 65 προσγίγες οἰκεῖουσιν, λησταὶ καὶ οὗτοι, Κοσσαῖοι δὲ Μῆδοι. (7) Καὶ ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη αἰμείρωνσιν
 70 Ἀλεξάνδρῳ, χειμῶνος ὥρῃ ἐπιπεσὼν αὐτοῖσιν, ὅτε ἔδεικτον σφῶν τὴν χώραν ἦγον· (8) καὶ πόλιας ἐπέκτισε
 75 τοῦ μὴ νομάδας εἶναι, ἀλλ' ἀροτῆρας καὶ γῆς ἐρ-
 80 γάτας, καὶ ἔχειν ὑπὲρ ὧν δειμαίνοντες μὴ κακὰ ἀλ-
 85 λήλους ἐργάζωνται. Ἐνθένδε τὴν Σουσίων γῆν πα-
 90 ρύμειεν ὁ στρατός. (9) Καὶ ταῦτα οὐκέτι ὡσαύτως
 95 ἀτρεκέως λέγει Νέαρχος ὅτι ἐστὶν οἱ ἐκφράσαι, πλὴν
 100 γε δὴ τοὺς ὄρους τε καὶ τὸ μῆκος τοῦ πλοῦ· (10) τὴν
 105 χώραν γὰρ τεναγώδεα τε εἶναι τὴν πολλὴν καὶ ῥη-
 110 χύτην ἐπὶ μέγα ἐς τὸν πόντον ἐπέχουσιν, καὶ ταύτην
 115 σφαλερὴν ἐγκατορμίζεσθαι· πελαγίοισιν ὦν σφίσι τὴν
 120 κομιδὴν τὸ πολλὸν γενέσθαι· (11) ὁρμηθῆναι μὲν δὴ ἐκ
 125 τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολέων, ἵνα περ ὑλίσθησαν, ἐπὶ
 130 τοῖσιν οὖροις τῆς Περσίδος ὕδωρ δὲ ἐμβάλλεσθαι πέντε
 135 ἡμέρων· οὐκ ἐφασκον γὰρ εἶναι ὕδωρ οἱ κατηγεμόνες
 140 τοῦ πλοῦ.

difficili statione sunt usi, quum mare aestuosum et frequentia vada et scopuli ad mare essent. (8) Accedente itaque aestu portum ceperunt : recedente, in vado haerebant. Mox reciprocante aestu statis vicibus enavigantes ad Oroatin fluvium constiterunt. (9) Maximum hunc fluvium Nearchus esse scribit omnium, qui per hanc navigationem in exterius mare influunt.

CAP. XL.

Ad hunc amnem usque Persae habitant : ulterius Susii incolunt. Supra Susios autem gens alia libera habitat, Uxii, quos in superiori opere latrocinia exercere diximus. Univer-
 55 Persidis ora stadia mii m, cccc efficit. (3) Porro totius Persicae regionis temperaturam tripliciter dividi fama est. Nam quae pars ejus ad mare rubrum sita est, arenosam ac sterilem ob aestum esse. (2) Quae vero aliquatenus ad septentrionem et borealem plagam jacet, constitutionem caeli temperatam habere, regionemque ipsam herbosam, multa irrigua prata multasque vites habere, atque adeo omne genus fructuum, excepta olea. (4) Hortis enim amoenissimis florere, fluviiisque limpidissimis irrigari, ac lacubus omnique genere avium, quae circa flumina aut lacus versari solent, abundare : equis etiam aliisque jumentis pascendis idoneam esse, silvosam praeterea multis locis esse venatuique aptissimam. (5) Eam autem, quae adhuc magis in septentrionem vergit, frigidam ac nivalem esse : ** Nearchus legatos quosdam ab Euxino ponto brevissimo itinere pro-
 60 fectos Alexandro Persidem transeunti obviam venisse scribit. Idque Alexandro permirum visum fuisse, brevitate viae ex ipsis cognita. (6) Quod vero Susiis finitimi sint Uxii, antea a nobis dictum est. Quemadmodum et Mardi latrones etiam ipsi Persas, Cossaei Medos accolunt. (7) Quas quidem gentes omnes Alexander domuit, hyeme eas adortus, quando regionem suam adiri nulla ratione posse putabant. Urbes quoque iis condidit, ne jam amplius vagarentur, sed aratores agricolaeque essent, utque quum pro quibus metuerent ha-
 65 berent, ab injuria ac vi alter alteri inferenda abstinerent. Inde Susiorum regionem praetervectus est exercitus. (9) De hac navigatione Nearchus se non ita certa narrare posse scribit, praeterquam portus, et longitudinem navigationis. (10) Nam illum maris tractum maximam partem esse va-
 70 dosum et brevia longe in mare pertinere : neque citra periculum portum e mari capi posse. Quare ipsis cursum in alto ut plurimum fuisse. (11) Solvisse vero se ex faucibus amnis, ubi ad fines Persidis consederant, et aquam in quin-
 75 que dies recepisse, quia duces navigationis monuerant, aquam in iis partibus non reperiri.

ΚΕΦ. ΜΑ'.

Σταδίου δὲ πεντακοσίους κομισθέντες ὁρμίζονται ἐπὶ στόματι λίμνης Ἰχθυώδεος, ἥ οὖνομα Κατάδερβις· καὶ νησίς ἐπ' αὐτῇ στόματι· Μαργάστανα τῇ νησίδι οὖνομα. (2) Ἐνθεν δὲ ὑπὸ τὴν εἰς ἐκπλώσαντες κατὰ βραχέα ἐκομίζοντο ἐπὶ μιῆς νεός· πασσάλοισι δὲ ἐνθεν καὶ ἐνθεν πεπηγόνειν ἀπεδηλοῦτο τὰ βραχέα, κατὰ περ ἐν τῷ μεσσηγύς Λευκάδος τε νήσου ἰσθμῷ καὶ Ἀκαρνανίης ἀποδέδεικται σημήνεια τοῖσι ναυτιλλομένοισι τοῦ μὴ ἐποκέλλειν ἐν τοῖσι βραχέσι τὰς νέας· (3) ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Λευκάδα, ψαμμώδεα ἴοντα, καὶ τοῖσιν ἐποκέλλασιν ταχέην τὴν ὑπονόστησιν ἐνδιδοῦ· κεῖθι δὲ πηλός ἐστιν ἐπ' ἑκάτερα τοῦ πλεομένου βαθὺς καὶ ἰλυώδης, ὥστε οὐδεμιῇ μηχανῇ ἐποκέλλασιν ἦν ἀποσωθῆναι. (4) Οἱ τε γὰρ κοντοὶ κατὰ τοῦ πηλοῦ δύνοντες αὐτοὶ οὐδὲν τι ἐπωφέλεον, ἀνθρώπων τε ἐκβῆναι τοῦ ἀπῶσαι τὰς νέας εἰς τὰ πλεόμενα ἀπορον ἐγένετο· ἔδυνον γὰρ κατὰ τοῦ πηλοῦ ἔστε ἐπὶ τὰ στήθεα. (5) Οὕτω δὲ χαλεπῶς διεκπλώσαντες εἰς σταδίους ἐξακοσίους κατὰ νέα ἑκαστοὶ ὁρμισθέντες, ἐνταῦθα δειπνοῦ ἐμνήσθησαν· (6) τὴν νύκτα δὲ ἤδη κατὰ βάρη ἐπλυνον, καὶ τὴν ἐπέξῃς ἡμέρην ἔστε ἐπὶ βουλυτόν· καὶ ἦλθον σταδίους ἐννακοσίους· καὶ κατωρμίσθησαν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Εὐφράτου πρὸς κώμη τινὶ τῆς Βαβυλωνίης χώρας· οὖνομα δὲ αὐτῇ Διριδωτίς· (7) ἵνα λιθωνωτόν τε ἀπὸ τῆς ἐμπορίας γῆς οἱ ἔμποροι ἀγίνουσι, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα θυμινήματα ἢ Ἀράβων γῇ φέροι. (8) Ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου ἔστε εἰς Βαβυλῶνα πλόον λέγει Νέαρχος σταδίους εἶναι εἰς τρισηλίους καὶ τριηκοσίους.

ΚΕΦ. ΜΒ'.

Ἐνταῦθα ἀγγέλλεται Ἀλέξανδρον ἐπὶ Σούσων στέλλεσθαι· ἐνθεν καὶ αὐτοὶ τὸ ὀπίσω ἐπλυνον, ὥς κατὰ τὸν Πασιτίγριν ποταμὸν ἀναπλώσαντες συμμίζαι Ἀλεξάνδρῳ. (2) Ἐπλυνον δὲ τὸ ἐμπαλιν ἐν ἀριστερῇ τὴν γῆν τὴν Σουσίδα ἔχοντες· καὶ παραπλώουσι λίμνην, εἰς ἣν ὁ Τίγρης ἐσβάλλει ποταμός· (3) ὅς βέων ἐξ Ἀρμενίων παρὰ πόλιν Νίνον, πάλαι ποτὲ μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, τὴν μέσσην ἐκείνου τε καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ, ἣν Μεσοποταμίην ἐπὶ τῷδε κληίζεσθαι, ποιεῖ· (4) ἀπὸ δὲ τῆς λίμνης εἰς αὐτὸν τὸν ποταμὸν ἀνάπλους στάδιοι ἐξακόσιοι, ἵνα καὶ κώμη τῆς Σουσίδος, ἣν καλέουσιν Ἀγινί· αὕτη δὲ ἀπέχει Σούσων σταδίους εἰς πεντακοσίους· μήκος τοῦ παράπλου τῆς Σουσίων γῆς ἔστε ἐπὶ στόμα τοῦ Πασιτίγριδος ποταμοῦ στάδιοι δισηλίοι. (5) Ἐνθεν δὲ κατὰ τὸν Πασιτίγριν ἄνω ἀνέπλυνον διὰ χώρας οἰκευμένης καὶ εὐδαίμονος. Ἀναπλώσαντες δὲ σταδίους εἰς πενήκοντα καὶ ἑκατὸν αὐτοῦ ὁρμίζονται, προσμένοντες οὐστίνας ἐστάλκει Νέαρχος σκεφομένουσιν ἵνα ὁ βασιλεὺς εἴη. (6) Αὐτὸς δὲ ἔθνε θεοῖσι τοῖσι σω-

CAP. XLI.

Quumque ad quingenta stadia proVecti essent, ad fauces piscosi cujusdam lacus, qui Cataderbis dicebatur, considerunt. Exigua ad hujus lacus fauces insula adiacebat, quam Margastanam vocant. (2) Inde sub auroram salventes, per vada navigarunt singulis navibus. Pali tunc inde fixi vada ostendebant, perinde atque apud isthmum inter Leucadem insulam atque Acarnaniam signa quaedam navigantibus exposita sunt, ne naves in vada impingerent. (3) Ceterum vada apud Leucadem sabulosa sunt, ideoque etiam impactis facilem recessum concedunt. Verum hic limus est ab utraque parte loci, in quo navigatur, profundus et tenax, adeo ut naves impactae nullo artificio evelli possint. (4) Contis enim in limo subsidentibus nihil proficiabatur. Neque nautae navibus egredi ad eas vadis evellendas poterant, quod limus vestigiis cedens eos pectore tenui absorbebat. (5) Atque ita difficillima navigatione per se stadia usi, singulis subsistentes navibus, corpora curarunt. (6) Noctu vero per profundum jam navigarunt, totum etiam diem posterum in vesperum usque, et ncccc stadiis confectis, ad Euphratis ostia appulerunt, et ad pagum quendam Babylonicæ regionis, cui Diridotis nomen est, pervenerunt: (7) quo mercatores et thus ex mercatorum terra et alia aromata, quæ fert Arabia, adferunt. (8) Ab ostio Euphratis Babylonem usque Nearchus stadiorum m mccc statuit.

CAP. XLII.

Eo loci de Alexandri ad Susa profectione nuntium acceperunt. Quare ipsi etiam inde retrorsum navigarunt, ut per Pasitigrum fluvium mediterranea petentes cum Alexandro jungerentur. (2) Retro igitur navigantes a lava Susis habebant, lacumque prætervehuntur, in quem Tigris fluvius decurrit: (3) qui ex Armenia fluens juxta Ninum, magnam olim et opulentam urbem, regionem efficit quæ inter se et Euphratem media est, ideoque Mesopotamia dicitur. (4) A lacu in ipsum flumen navigatio est stadiorum cc, ubi et pagus quidam Susiorum est, quem Aginim vocant. Is a Susis distat stadiis quingentis. Longitudo navigationis præter regionem Susiorum usque ad Pasitigris ostium n m stadiorum erat. (5) Inde per Pasitigrum adverso flumine per regionem bene habitata atque opulentam vecti sunt: confectisque stadiis cl ibi constiterunt, expectantes reditum eorum quos Nearchus miserat sciscitaturus ubinam locorum rex esset. Ipse diis servatoribus

τῆροι, καὶ ἀγῶνα ἐποίει, καὶ ἡ στρατιὴ ἡ ναυτικὴ
 πῆσαι ἐν εὐθυμίῃσιν ἦν. (7) Ὡς δὲ προσάγων ἤδη
 Ἀλέξανδρος ἡγγιάλατο, ἐπλων ἤδη αὐθις ἐς τὸ ἄνω
 κατὰ τὸν ποταμόν· καὶ πρὸς τῇ σχεδίῃ ὀρμίζονται,
 ἐπ' ἣ τὸ στράτευμα διαβιδάσειν ἐμελλεν Ἀλέξανδρος
 ἐς Σούσα. (8) Ἐνταῦθα ἀνεμίχθη ὁ στρατός, καὶ
 θυσίαι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐθύοντο ἐπὶ τῶν νεῶν τε καὶ
 τῶν ἀνθρώπων τῇ σωτηρίῃ, καὶ ἀγῶνες ἐποιέοντο· καὶ
 Νέαρχος ὅκoi παραφανείη τῆς στρατιῆς, ἀνθεσί τε καὶ
 ταυινήσιν ἐβάλλετο· (9) ἔνθα καὶ χρυσέῳ στεφάνῳ στε-
 φανούνται ἐξ Ἀλεξάνδρου Νέαρχος τε καὶ Λεοννάτος,
 Νέαρχος μὲν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ τῇ σωτηρίῃ, Λεοννάτος δὲ
 ἐπὶ τῇ νίκῃ, ἣν Ὀρείτας τε ἐνίκησε καὶ τοὺς Ὀρείταισι
 προσσεκόντας βαρβάρους. (10) Οὕτω μὲν ἀπεσώθη
 Ἀλέξανδρος ἐκ τοῦ Ἰνδοῦ τῶν ἐκβολέων ὀρμηθεὶς ὁ
 στρατός.

ΚΕΦ. ΜΓ'.

Τὰ δὲ ἐν δεξιῇ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ὑπὲρ τὴν
 Βαβυλωνίην Ἀραβίην ἡ πολλὴ ἐστὶ, καὶ ταύτης τὰ μὲν
 κατὰ ἔσπετον ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν κατὰ Φοινίκην τε
 καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίην· πρὸς δυσμένου δὲ ἡλίου
 ὡς ἐπὶ τὴν αἰσω θάλασσαν Αἰγύπτιοι τῇ Ἀραβίῃ ὁμο-
 ρήσουσι. (1) Κατὰ δὲ Αἰγύπτον ἐσέχων ἐκ τῆς μεγάλης
 θαλάσσης κόλπος ὁπλον ποιεῖ ὅτι ἐνεκά γε τοῦ σύβρου
 αἰπὴν τὴν ἐξω θάλασσαν περίπλους ἂν ἦν ἐκ Βαβυλῶνος
 ἐς τὴν κόλπον τοῦτον ἐσέχοντα ὡς ἐπ' Αἰγύπτον. (2)
 Ἄλλὰ γὰρ οὐ τις παρέπλωσε ταύτῃ οὐδαμῶν ἀνθρώπων
 ὑπὸ καύματος καὶ ἐρήμινης, εἰ μὴ τινὲς γε πελάγιοι
 κημίζοντο. (3) Ἀλλὰ οἱ ἀπ' Αἰγύπτου γὰρ ἐς Σούσα
 ἐπορεύοντες τῆς στρατιῆς τῆς Καμβύσεως καὶ οἱ παρὰ
 Πτολεμαίου τοῦ Λάγου παρὰ Σέλευκον τὸν Νικάτορα
 σταλόντες ἐς Βαβυλῶνα διὰ τῆς Ἀραβίης χώρας (4) ἰσ-
 θμὸν τινα διαπορευθέντες ἐν ἡμέρησιν ὀκτὼ τῆσι πάσῃ-
 σιν ἄνδρον καὶ ἐρήμην χώραν ἐπῆλθον ἐπὶ καμήλων
 σπουδῇ λαύοντες, ὕδωρ τέ σφιν ἐπὶ τῶν καμήλων
 φέρονται, καὶ νυκτοπορεύοντες· τὰς γὰρ ἡμέρας ὑπαί-
 θροι ἀνέχεσθαι διὰ καῦμα ἀδύνατοι ἦσαν. (5) Τοσού-
 του δὲ τὰ γε ἐπέκεινα ταύτης τῆς χώρας, ἥντινα ἰσθμὸν
 παραινόμεν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀραβίου κατήκοντα
 ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν, οἰκούμενα εἶναι, ὁκότε τὰ
 πρὸς ἄρκτον μᾶλλον αὐτῶν ἀνέχοντα ἔρημά τέ ἐστὶ
 καὶ ψαμμώδεια. (7) Ἀλλὰ γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλ-
 που τοῦ κατ' Αἰγύπτον ὀρμηθέντες ἄνθρωποι, ἐκπερι-
 πλώσαντες τὴν πολλὴν Ἀραβίην ἐλθεῖν ἐς τὴν κατὰ
 Σούσα τε καὶ Πέρσας θάλασσαν, ἐς τοσόνδε ἄρα παρα-
 πλώσαντες τῆς Ἀραβίης, ἐς ὅσον σφισι τὸ ὕδωρ ἐπήρ-
 κει τὸ ἐμβληθὲν ἐς τὰς νέας, ἔπειτα ὀπίσω ἀπενό-
 στησαν. (8) Ἐκ Βαβυλῶνος τε οὐστίνας ἔστειλεν Ἀλέ-
 ξανδρος, ὡς ἐπὶ μήκιστον πλώοντας ἐν δεξιῇ τῆς Ἐρυθρῆς
 θαλάσσης γινώσκειν τοὺς ταύτῃ χώρους, οὗτοι νήσους μὲν
 πῶς κατεσχέοντο ἐν τῷ παράπλῳ κειμένας, καὶ που

sacrum fecit, ludosque edidit, universo exercitu navali in
 laetitia effuso. (7) Postquam vero nuntiatum est Alexan-
 drum appropinquare, rursus adverso flumine nitentes ad
 pontem recens factum, per quem Alexander exercitum in
 Susa traducturus erat, consistunt. (8) Eo loci exercitus
 conjuncti sunt : Alexander pro navibus simul et milite
 salvis sacrificia fecit, ludosque edidit. Nearchus quoquo-
 versus per castra ibat, floribus ac sertis petebatur. (9)
 Post haec Alexander Nearchum et Leonnatum aureis coro-
 nis donavit : Nearchum, ob classem servatam : Leonnatum,
 ob victoriam, quam de Oritis aliisque barbaris Oritarum
 vicinis reportarat. (10) In hunc modum exercitus ex Indi
 annis ostiis profectus salvus Alexandro reductus est.

CAP. XLIII.

Quae vero ad dextram maris rubri partem ultra Babylo-
 niam sita est regio, Arabia magna est : atque hujus quidem
 pars quaedam pertinet ad mare Phoeniciae ac Syriae Pala-
 estinae ; ad occidentem vero usque ad mare Mediterraneum
 Aegyptii Arabiae contermini sunt. (2) Sinus autem, qui
 ad Aegyptum ex Oceano magno infunditur, manifesto in-
 dicat, ratione concursus cum exteriori mari, navigari posse
 ex Babylone in eum sinum, qui ad Aegyptum pertendit.
 (3) Caeterum nemo mortalium ea loca praeternavigavit
 propter ardorem solis et solitudines, nisi quidam in alto
 vecti. (4) Nam qui de exercitu Cambysis ex Aegypto in Susa
 salvi pervenerunt, quique a Ptolemaeo Lagi filio ad Se-
 leucum Nicatorem Babyloniam missi fuerunt per Arabiam,
 (5) isthmum quendam transgressi per octo integros dies per
 regionem desertam et aquarum inopem iter fecerunt : idque
 camelis celeriter vecti aquamque super his portantes et
 noctu proficiscentes. Interdiu enim sub dio esse ob ardo-
 rem solis non poterant. (6) Tantum abest ut regio sita
 ultra isthmum illum, quem diximus, ex sinu Arabico in
 mare Rubrum pertinens habitabilis sit : quum ea quae ma-
 gis ad septentrionem vergit, deserta sit atque arenosa. (7)
 Nam nonnulli ex Arabico sinu, qui ad Aegyptum spectat, pro-
 fecti, ut magnam Arabiam circumnavigantes ad mare quod
 ad Susa et Persiam pertinet pervenirent, tam diu praeter
 Arabiam navigarunt, quam aqua navibus imposita eos non
 deficeret. Postea retro conversi sunt. (8) Il vero, quos
 Alexander ex Babylone misit, ut longissima ad dextram
 maris Rubri partem navigatione facta loca illius regionis
 explorarent ; insulas quidem nonnullas viderunt, in quibus
 navigarunt locis sitas, et interdum ad Arabiae continentem

καὶ τῆς ἡπείρου τῆς Ἀραβίης προσέσχον· (9) τὴν δὲ ἄκρην, ἥντινα καταντικρὺ τῆς Καρμανίης ἀνέχουσιν λέγει φανῆναι σφίσι Νέαρχος, οὐκ ἔστιν ὅστις ὑπερβαλὼν ἐπικάμψαι ἐς τὸ ἐπὶ θάτερα δυνατός ἐγένετο. (10) Δοκίω δὲ ὡς εἴπερ πλωτά τε ἦν καὶ βαδιστὰ ταύτη, ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἂν τῆς πολυπραγμοσύνης ἐξελέγχετο πλωτά τε καὶ βαδιστὰ ἰόντα. (11) Ἄνων δὲ ὁ Λίβυς ἐκ Καρχηδόνης ὁρμηθεὶς ὑπὲρ μὲν Ἡρακλείας στήλας ἐξέπλωσεν ἔξω ἐς τὸν πόντον, ἐν ἀριστερῇ τὴν Λιβύην γῆν ἔχων· καὶ ἔστε μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ὁ πλόος αὐτῷ ἐγένετο τὰς πάσας πέντε καὶ τριήκοντα ἡμέρας· (12) ὡς δὲ δὴ ἐς μεσημβρίην ἐξετράπετο, πολλὰς ἀμυχάνησιν ἐνετύγγχεν ὕδατός τε ἀπορίη καὶ κλύματι ἐπιπλέγοντι καὶ ῥύαξι πυρὸς ἐς τὸν πόντον ἐμβάλλουσιν. (13) Ἄλλ' ἡ Κυρηνή γὰρ τῆς Λιβύης ἐν τοῖσι ἐρημοτέροις πεπολισμένη ποιῶδης τέ ἐστι καὶ μαλθακὴ καὶ εὐσθρός, καὶ ἄλσες καὶ λειμῶνες καὶ καρπῶν παντοίων καὶ κτηνῶν πᾶμφορος ἔστε ἐπὶ τοῦ σιλφίου τὰς ἐκρύσις· ὑπὲρ δὲ τὸ σίλφιον τὰ ἄνω αὐτῆς ἔρημα καὶ ψαμμώδες.

14. Οὗτος μοι ὁ λόγος ἀναγεγράφθω, φέρων καὶ αὐτὸς ἐς Ἀλεξάνδρον τὸν Φιλίππου, τὸν Μακεδόνα.

appulerunt : (9) at promontorium illud, quod ex adverso Carmaniae oppositum visum ab se fuisse Nearchus scribit, nemo unquam navigatione in alteram ejus partem superare potuit. (10) Et mea quidem sententia, si navigabilis is tractus esset, aut adiri ulla ratione posset, Alexandri certe curiositas comprobasset utrumque. (11) Hanno autem Afer Carthagine profectus trans Herculeas columnas in Oceanum enavigavit, Libyam ad levam relinquens, et navigavit quidem, quam diu navigationis suae cursum orientem versus tenuit, in universum per xxxv dies. (12) Postquam vero ad meridiem conversus est, in multis difficultates incidit, cum in summam aquarum inopia summamque astus flagrantiam, tum in rivos ignem in mare effluentes. (13) Cyrenae, Libyae urbs, quanquam desertioribus in locis sita sunt, herbosae fertilesque et irriguae sunt: saltus etiam frequentiaque prata habent, omnisque generis fructus et jumenta ferunt, ad ea loca usque, quibus silphium gignitur. Ulteriora vero ejus loca deserta altisque arenis obruta sunt.

14. Atque hic quidem liber a me conscriptus est, etiam ipse ad Alexandrum Philippi filium Macedonem pertinet.

ΤΑ
ΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ

ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ ΔΕΚΑ.

BIBL. A'—E'.

Bibl. cod. 92 : Συνεγράφη δὲ αὐτῷ (Ἀρ-
τά μετὰ Ἀλέξανδρον ἐν λόγοις δέκα, ἐν οἷς
αὐτὸν τε στάσιν τῆς στρατιᾶς καὶ τὴν ἀνάρ-
τησιν, ὅς ἐκ Φιλίνης τῆς Θεσσαλῆς Φι-
λῆς Ἀλεξάνδρου πατρὶ ἐγγενήντο, ἐφ' ᾧ καὶ
ὁ δὲ ἐμελλεν ἐξ Ἀλεξάνδρου τίκτειν Ῥω-
μαίους αὐτῷ· ὁ καὶ γέγονεν εἰς φῶς
ὁ παιδὸς. Τὸν Ἀρρίδαϊον δὲ ἀναιπόντες με-
τὰ Φίλιππον. (2) Διεφέρετο δὲ ἐς ἀλλήλους
καὶ τὸ ἱππικόν, ὧν οἱ μέγιστοι τῶν ἱππέων
μὲν Περδίκκας ὁ Ὀρόντου καὶ Λεοννάτος
(Ἀντίου) καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, τῶν δὲ
καὶ Λυσίμαχος τε καὶ Ἀγαθοκλῆους καὶ Ἀριστό-
κλειος καὶ Πίθων ὁ τοῦ Κρατεῦς καὶ Σέλευ-
κου καὶ Εὐμένης ὁ Καρδιανός. Οὗτοι
καὶ τῶν ἱππέων, Μελέαγρος δὲ τῶν πεζῶν. (3)
ἐπιστεύοντο πρὸς ἀλλήλους πολλάκις, καὶ
κίνοισιν οἱ τε τὸν βασιλεῖα ἀναιπόντες πεζοὶ
ἱππέων ἡγεμόνες, ἐφ' ᾧ Ἀντίπατρον μὲν
ἵνα καὶ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην, Κρατερόν δὲ
τῆς Ἀρρίδαίου βασιλείας, Περδίκκην δὲ
χιλίαρχίαν ἧς ἦρχεν Ἡρακλείδην (τὸ δὲ ἦν
ἧς συμμάχου βασιλείας), Μελέαγρον δὲ
ἐπὶ πεζοῦ. (4) Περδίκκας δὲ τὸν στρατὸν
ἡφάμενος τοὺς ἐπιφανεστάτους τῆς γενομέ-
νης στάσεως, καὶ συλλαβὴν ὡς ἐκ προστά-
του αὐτοῦ παρόντος ἀνείλε, δέος ἐμπούσας
ἀπέλθει. Ἀναίρει δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ
(5) Ἐξ ὧν Περδίκκας ὑποπτος ἐς πάντας
καὶ ὑπόπτειν. Ὅμως ἐς σατραπείας ἀναι-
ώπτειν, ὡς Ἀρρίδαίου καλεῖοντος, ἔγνω.
Πτολεμαῖος μὲν ὁ Λάγου Αἰγύπτου καὶ Λι-
βύης τῆς Ἀραβίων γῆς ἕξοντα Αἰγύπτῳ, ἄρ-
θρον, Κλεομένης δὲ ὁ ἐξ Ἀλεξάνδρου τῆς
ταύτης ἄρχειν τεταγμένος Πτολεμαίῳ
καὶ τῆς δὲ ἐπὶ ταύτῃ Συρίας Λαομέδων,
Κιλικίας καὶ Πίθων Μηδίας, Εὐμένης δὲ
Καππαδοκίας καὶ Παφλαγονίας, καὶ ὅσα
τοῦ Εὐξείνου σύνορα ἔσται ἐπὶ πόλιν Ἑλλάδα
καὶ Σινωπέων ἀποικίαν. (6) Παμφύλων δὲ
καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης Ἀντίγονος, Κα-
ρδιανός, Λυδῶν δὲ Μένανδρος, τῆς δὲ ἐφ'
τῇ Φρυγίας Λεοννάτος, ἣν ἐξ Ἀλεξάνδρου
ὁνομα κατέχει, ἐπειτα Δήμαρχος ἐπετέ-
τα.

DE REBUS
SUCCESSORUM ALEXANDRI
LIBRI DECEM.

LIB. I—V.

Scriptis idem (Arrianus) Res post Alexandrum gestas li-
bris decem, quibus militarem exercitus seditionem com-
plectitur, electionemque ea conditione factam Arridæi
(quem Philippo patri Alexandri peperit Philine mulier
Thessala) ut simul etiam Alexander, quem Roxane Ale-
xandro paritura erat, regnaret: quod etiam evenit, edito
in lucem infante. Igitur Arridæum regem renunciante,
Philippum cognominarunt. (2) Tumultuati vero sunt, et
invicem dissenserunt pedites equitesque. In quibus et equi-
tum et ducum principes erant, Perdiccas Oronti filius et
Leonnatus Antææ et Ptolemæus Lagi filius; post hos Lysi-
machus Agathoclis filius et Aristonius Pisæi filius et Pithon
Cratææ filius et Seleucus Antiochi filius et Eumenes
Cardianus, qui quidem equitum ductores fuere: peditum
vero Meleager. (3) Missæ dehinc variae utrimque legatio-
nes: tandemque convenit inter pedites, qui jam antea
regem nominarant, et equitum duces, ut Antipater in
Europa belli imperator esset, Craterus regni Arridæi præ-
fectus, Perdiccas vero legionis, quam Hephaestion duxerat,
chiliarchus (quod quidem regni totius erat procuratorem
illi tutelamque committere), Meleager denique Perdiccam
vicarium præfectum ageret. (4) Deinde exercitum lustrare
Perdiccas simulans, seditionis auctores præcipuos com-
prehendit, comprehensosque, tanquam jubente Arridæo,
qui ipse præsens aderat, occidit. Quo ex facto terror reli-
quos pervasit. Paulo post Meleagram quoque interfecit.
(5) Hinc suspectus omnibus Perdiccas, ceteros quoque
ipse suspectos habere cepit: quos tamen ad præfecturas
nihilominus, tanquam Arridæo jubente, provehere statuit.
Et Ptolemæus quidem Lagi filius Ægypto et Libyæ omnique
illi Arabiæ parti quæ Ægypto adjacet, imperare jussus est;
Cleomenes autem, qui ab Alexandro satrapa ibi constitutus
fuerat, Ptolemæi vicarius præfectus fit; Syriæ deinde quæ
huic satrapie subiacet, Laomedon impositus; Philotas Cili-
ciæ præfectus est, ut Pithon Mediæ; Eumenes vero Car-
dianus Cappadociam et Paphlagoniam quæque Ponto ad-
jacent Euxino suscepit adusque Trapezuntem Græcam Si-
nopensium coloniam; (6) Pamphyliis et Lyciis magnæque
Phrygiæ Antigonius datus; Cares Cassandro obvenierunt;
Lydi Menandro; Leonnato illa Phrygia, quæ pertinet ad
Hellespontum, quam ab ipso Alexandro Calas quidam no-
mine obtinuerat, post quem Demarchus commissarius erat.

τραπτο. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὥδε ἐνεμήθη.
 (7) Τῶν δὲ κατὰ τὴν Εὐρώπην, Θράκης μὲν καὶ Χερ-
 ῶνήσου, καὶ ὅσα Θραξὶ σύνορα ἔσθην, ἔσθι ἐπὶ θαλάσ-
 σαν τὴν ἐπὶ Σαλμυδασσὸν τοῦ Εὐξείνου Πόντου καθή-
 5 κοντα, Λυσιμάχῳ ἡ ἀρχὴ ἐπετέρατο· τὰ δὲ ἐπέκεινα τῆς
 Θράκης ὡς ἐπὶ Ἰλλυριοῦς καὶ Τριβαλλοῦς καὶ Ἀγρι-
 ᾶνας καὶ αὐτὴ Μακεδονία καὶ ἡ Ἡπειρος ὡς ἐπὶ τὰ
 ὄρη τὰ Κερκύρια ἀνήκουσα καὶ οἱ Ἕλληνες σύμπαν-
 10 τες Κρατερῶ καὶ Ἀντιπάτρῳ ἐνεμήθη. (8) Καὶ ἡ μὲν
 νέμεσις οὕτως· πολλὰ δὲ καὶ ἀδιανέμητα ἔμεινεν ὑπὸ
 τῶν ἐγγυρίων ἀρχόντων, ὡς ἐτάχθησαν ὑπὸ Ἀλεξάν-
 δρου ἐρχόμενα. (9) Ἐν τούτῳ Ῥωξάνη κύει καὶ τίχτει,
 καὶ εἰς βασιλεῖα τὸ τεχθὲν ἀνείπε τὸ πλῆθος. Στάσειον
 δὲ μετὰ τὸν Ἀλεξάνδρου θάνατον πάντα ἐπληροῦτο.
 15 Καὶ πολεμεῖ Ἀντίπατρος πρὸς τε Ἀθηναίους καὶ τοὺς
 ἄλλους Ἕλληνας, Λεωσθένους αὐτοῖς στρατηγούντος.
 Καὶ τὰ πρῶτα ἡττώμενος καὶ εἰς ἀπορίαν συγκλειόμε-
 νος, ὕστερον ἐκράτει. Ἀλλὰ πίπτει καὶ Λεονάτος ἐπι-
 βουλήν δοκῶν Ἀντιπάτρῳ. (10) Καὶ Αὐσίμαχος δὲ
 20 Σεύθῳ τῷ Θρακί πολεμῶν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς παραβόλως
 (σὺν ὀλίγοις γάρ) καὶ εὐδοκιμῶν δυνάμει ἀνιέρθη. (11)
 Πολεμεῖ δὲ καὶ Περδίκκας Ἀριαράθῃ τῷ Καππαδοκίᾳς,
 ὅτι Εὐμείνῃ ἀρχεῖν ἐπιτετραμμένῳ τῆς ἀρχῆς οὐκ
 25 ἐξίστατο· καὶ δυσὶ νικῆσας μάχαις καὶ συλλαβὼν ἐκρέ-
 μασιν, Εὐμείνῃ τὴν ἀρχὴν ἀποκαταστήσας. (12) Κρα-
 τερός δὲ συμμαχῶν Ἀντιπάτρῳ κατὰ τῶν Ἑλλήνων
 αἵτιος τῆς νίκης, ἥς ἐνίκησαν αὐτούς, γέγονεν· ἐξ οὗ
 καὶ ἅπαντα, ἅπερ ἂν αὐτοῖς Κρατερὸς ἐπέταττε καὶ
 30 Ἀντίπατρος, ἀπροφασίστως ἐπράττετο. Καὶ ταῦτα
 οὗ μέρους τοῦ πέμπτου βιβλίου.

BIB. Γ'—Θ'.

13. Ἐν δὲ τῷ ἕκτῳ διαλαμβάνει ὅπως ἐξ Ἀθηναίων οἱ
 ἀμφὶ Δημοσθένην καὶ Ὑπερίδην ἔφυγον, Ἀριστόνικος
 τε ὁ Μαραθώνιος καὶ Ἱμεραῖος ὁ Δημητρίου τοῦ Φαλη-
 ρέως ἀδελφός, τὰ μὲν πρῶτα εἰς Αἴγιναν· ἐκεῖ δὲ δια-
 35 γόντων θάνατον αὐτῶν κατέγνω τὸ Ἀθηναίων πλῆθος,
 εἰπόντος Δημάδου, καὶ Ἀντίπατρος εἰς ἔργον ἤγαγε τὸ
 ψήφισμα. (14) Καὶ ὡς Ἀρχίας ὁ Θούριος εἰς τὸν θά-
 νατον αὐτῶν ὑπουργήσας, ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ καὶ ἀτιμίᾳ
 κατατρίψας ἐτελεύτησε τὸν βίον. Καὶ ὡς Δημάδης
 40 οὐ πολλῷ ὕστερον ἐς Μακεδονίαν ἀχθεὶς ὑπὸ Κασάνδρου
 ἐσφάγη, τοῦ παιδὸς ἐν τοῖς κόλποις προαποσφάγντος·
 αἰτίαν δ' ἐπῆγε Κασάνδρος, ὅτι τὸν αὐτοῦ πατέρα
 ἐξυβρίσειεν ἐν οἷς ἔγραψε Περδίκκᾳ σῶζειν τοὺς Ἕλ-
 45 λήνας ἀπὸ σαπρῶ καὶ παλαιῶ στήμονος ἡρτημένους,
 οὕτω τὸν Ἀντίπατρον ἐπιγλευάζων. (16) Δεινάρχος
 δὲ ὁ Κορίνθιος ὁ κατήγορος ἦν. Ἀλλ' ὅ γε Δημάδης
 τῆς αὐτοῦ δωροδοκίας καὶ προδοσίας καὶ ἐς πάντα ἀπι-
 στίας τὴν ἀξίαν ἀπέτισε δίκην.
 16. Διαλαμβάνει δὲ καὶ ὡς Θίβρων ὁ Λακεδαιμόνιος
 50 Ἀπραλον τὸν τῷ Ἀλεξάνδρου γρήματα ζῶντος ἐκείνου

Atque Asia quidem hocce modo est distributa. (7) Per
 Europam vero, Thraciae quidem et Cherroneso gentibus
 que Thraciae finitimis usque ad mare quod Salmydessus
 Ponti Euxini urbem attingit, Lysimachus praefectus datus.
 At quae ultra Thraciam usque ad Illyrios et Triballus et
 Agrianos pertinent, ipsaque Macedonia et Epirus ad Cene-
 nios usque montes pertingens cum Graecia universa Crano
 et Antipatro obvenerunt. (8) Ita haec divisio facta: permi-
 ta autem loca, ut ab Alexandro constitutum erat, indigui-
 parentia praefectis Indylis permanserunt. (9) Inter haec
 praegnans parit filium, quem mox regem militaris inde
 renunciavit. Seditionibus post Alexandri mortem omnia
 replebantur. Etenim Antipater cum Atheniensibus et
 raque Graecia, quam Leosthenes imperator delatit
 bellum gessit: primumque victus et in angustias adductus
 superior tandem evasit, amisso tamen Leonato, qui im-
 petias Antipatro attulerat. (10) Lysimachus quoque cum
 Seutha Thrae nimis audacter confligit pro imperio. On-
 pauois enim pugnans, etai strenue se gerebat, tamen
 50 factus est. (11) Perdicas item cum Ariarathe Cappadociae
 praefecto bellum conseruit, quod Eumeni illi imperare
 non cessisset. Uno itaque hic et altero proelio superis,
 ptum illum suspendit, Eumenemque in regnum restituit.
 Craterus vero Antipatro portans adversus Graeciam mil-
 res copias, victoriae illius auctor, qua victi Graeci, emul
 Quamobrem utrique dicto audientes, imperata delat
 absque tergiversatione fecerunt. Et haec quidem
 quinque comprehenduntur.

LIB. VI—IX.

13. Sextus refert Demosthenem et Hyperidem Atheniensibus
 aufugisse, Aristonicum item Marathonium et Himerum
 Demetrii Phalerei fratrem, Aeginamque primum vinctum
 ubi dum versarentur, accusante Demade, capitis sententiam
 ab Atheniensibus esse damnatos; quod decretum Antipatro
 perficiendum curavit. (14) Deinde ut Archias Thurium
 eorum necem perpetraret, ad extremam redactus impietatem
 atque infamiam, vita decesserit: utque Demades non
 multo post in Macedoniam delatus, a Casandro interfectus
 sit, primum filio ejus in sinu et oculis parentis jugulatus.
 Causam vero caedis Casandrum allegasse, quod parentem
 suum Demades olim injuria affecisset, quum Perdicas
 scripsisset, ut Graecos e patri ac vetere filo pendentes
 servare vellet, Antipatrum nimirum his verbis irridens.
 (15) Dinarchum Corinthium horum indicium fecisse, quod
 ita Demadem aliquando corruptionis ac proditoriae
 in re quaque perfidiae meritis dedisse penas.

16. Refert etiam haec. Thibron Lacedaemonius Harpalum
 (qui superstitem etiamnum Alexandro opes ejus furatus)

ἀρπάσαντα καὶ φυγόντα πρὸς τὰς Ἀθήνας, τοῦτον
ἐκεῖνος ἀποκτείνας, καὶ ὅσα ὑπελείπετο λαβὼν χρή-
ματα, πρῶτα μὲν ἐπὶ Κυθωνίας τῆς ἐς Κρήτην ἐστάλη,
ἐνθεν δὲ ἐς Κυρήνην διέβαλε μετὰ στρατιᾶς εἰς ἐξακισ-
χιλλίους συντελούσης· ἐπῆγον δὲ αὐτὸν τῶν ἐκ Κυρή-
νης καὶ Βαρυέων οἱ φυγάδες. (17) Ἐν οἷς πολλαῖς μὲν
μάχαις πολλαῖς δὲ ἐπιβουλαῖς ἄλλοτε μὲν κρατῶν
ἐνίοτε δὲ ἡττώμενος, τέλος φεύγων ὑπὸ Λιδύων τινῶν
συνωρίδας ἀγόντων συνελήφθη, καὶ παρ' Ἐπικυδὴν
ἐγεται τὸν Ὀλύνθιον εἰς Τεύχειρα, ὃ τὴν πόλιν ἐκείνην
Ὀφελλὰς ἐπετετρόφει, ἀνὴρ Μακεδών, δς ὑπὸ Πτολε-
μαίου τοῦ Λάγου ἐπὶ βοηθείᾳ τῶν Κυρηναίων ἐτύγχανε
σταλαίς. (18) Οἱ δὲ Τευχειρίται, Ὀφελλὰ τὴν ἐξουσίαν
δόντος, ἤλκισαν τὸν Θίβριονα καὶ εἰς τὸν τῶν
Κυρηναίων ἐπεμψαν κρεμασθῆναι λιμένα. (19) Ἐτι
δὲ τῶν περὶ Κυρήνην στασιαζόντων, Πτολεμαῖος
ἐπαλθὼν καὶ πάντα καταστησάμενος ὀπίσω ἀπέπλευσε.
20. Περδικκας δὲ Ἀντιγόνῳ ἐπιβουλεύων εἰς δικα-
στήριον ἐκάλει· ὁ δὲ εἰδὼς ἐπιβουλεύεσθαι οὔτε ὑπῆ-
κουσε, καὶ εἰς ἔχθραν ἀλλήλοισι κατέστησαν. (21) Ἐν
τούτῳ δὲ παρὰ τὸν Περδικκᾶν ἐκ Μακεδονίας ἦκον
Ἰόλλας τε καὶ Ἀρχίας, ἀγοντες αὐτῷ τὴν Ἀντιπάτρου
παῖδα Νίκαιαν εἰς γυναῖκα. Ἀλλὰ γε καὶ Ὀλυμπιάς
ἡ Ἀλεξάνδρου μήτηρ ἐπεμπε παρ' αὐτὸν κατεγγυωμένη
τὴν θυγατέρα Κλεοπάτραν. Καὶ ὁ μὲν Εὐμένης ὁ
Καρδιανὸς συνεβούλευεν ἄγειν Κλεοπάτραν, Ἀλκίτας
δὲ τῷ ἀδελφῷ εἰς Νίκαιαν ἔτεινεν ἡ συμβουλή· καὶ
καὶ τὸ Νίκαιαν μᾶλλον ἀγαγεῖν. (22) Οὐ πολὺ δὲ
ὕστερον καὶ τὸ περὶ Κυνάνην πάθος συνηνέχθη, ὃ Περ-
δικκας τε καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀλκίτας διεπράξαντο. Ἡ δὲ
Κυνάνη Φιλίππον μὲν εἶχε πατέρα, ὃν καὶ Ἀλέξαν-
δρος, ἐκ δὲ μητρὸς Εὐρυδίκης ἦν, γυνὴ δὲ Ἀμύντου,
ὃν ἐβῆ Ἀλεξάνδρος κτείνειν, ὁπότε εἰς τὴν Ἀσίαν διέ-
βαιεν. Οὗτος δὲ Περδικκοῦ παῖς ἦν, ἀδελφὸς δὲ Φι-
λίππου Περδικκας· ὡς εἶναι Ἀμύνταν τὸν ἀνηρημένον
Ἀλεξάνδρου ἀνεψιόν. (23) Ἦγε δὲ ἡ Κυνάνη Ἀδέαν
τὴν αὐτῆς θυγατέρα, ἥτις ὕστερον Εὐρυδίκη μετνω-
μάσθη, τῷ Ἀρριδαίῳ εἰς γυναῖκα· ἦν καὶ ὕστερον ἡγά-
γτο Περδικκα διαπραξαμένου, ἐφ' ᾧ παῦσαι τὴν
Μακεδόνων στάσιν, ἥτις ἐπὶ τῷ Κυνάνης πάθει ἀνα-
φθεῖσα ἐπὶ μέγα κακὸν προσχώρει. (24) Ἀντίγονος δὲ
ἐς Μακεδονίαν παρὰ Ἀντιπάτρον καὶ Κρατερὸν ἔφυγε,
καὶ τὴν εἰς αὐτὸν ἐπιβουλὴν, ἣν Περδικκας ἐβούλευε,
διηγήσατο, καὶ ὡς κατὰ πάντων ἡ αὐτῇ αὐτῷ μελέτῃ
σκοπεύεται· ἀνεδίδαξέ τε καὶ τὴν Κυνάνης ἐκτρα-
γηδῆσας πάθος. Καὶ ταῦτα διαθέμενος, εἰς πόλεμον
αὐτῷ τούτους κατέστησε.

25. Καὶ Ἀρριδαῖος δὲ ὁ τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου σῶμα
φυλάσσων, παρὰ γνώμην αὐτοῦ Περδικκοῦ λαβὼν, πρὸς
Πτολεμαῖον παραγίνεται τὸν Λάγον, ἀπὸ Βαβυλῶνος
διὰ Δαμασκού ἐπ' Αἴγυπτον ἐλαύνων· δς πολλὰ μὲν
ὑπὸ Πολέμωνος τοῦ προσοικειομένου Περδικκα κωλυ-
θεῖς, ἐνίκησεν ὁμοῦς εἰς τὸ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἔργῳ ἐξε-
νεργεῖν.

Athenas se receperat) interemit, et sublato quicquid illi
pecuniarum reliquum erat, primum quidem in Cydoniam
Cretæ urbem venit : sed deinde in Cyrenen cum exercitu
sex millium trajecit, accersitus a Cyrenæorum Barcen-
siumque exsulibus. (17) Apud quos dum variis pugnis
varisque insidiis interdum vincit interdum vincitur, in
fuga tandem ab Afris quibusdam bigas agentibus compre-
hensus, ad Epicydem Olynthium Teuchiram adducitur.
Huic enim urbem illam curandam commiserat Ophellas,
vir Macedo, qui a Ptolemæo Lagi filio Cyrenæis auxilio
missus fuerat. (18) Teuchiritæ ergo, Ophella illis per-
mittente, Thibronem flagellis cæsum, in Cyrenæorum
portum de cruce suspendendum mittunt. (19) At quum
Cyrenæi nihilominus in rebellione perstarent, ipse denique
Ptolemæus accessit, rebusque omnibus compositis, du-
mum renavigavit.

20. Perdiccas insuper Antigonum insidiosè in jus vocabat;
verum ille, ut peti se insidiis cognovit, parere recusavit :
atque hinc ortæ invicem inimicitiae. (21) Hoc item tem-
pore e Macedonia Iollas et Archias ad Perdiccam venerunt,
adducentes ad matrimonium illi Nicæam Antipatri filiam.
Verum Olympias quoque Magni Alexandri mater mittit ad
eundem despondetque Cleopatram filiam. Ibi Eumenes
Cardianus Cleopatram ducere suadebat : Alcetas vero fratris
consilium ad Nicææ magis nuptias inclinabat, ejusque sen-
tentia pervicit. (22) Non multo post Cynanes cædes ac-
cidit, quam Perdiccas ejusque frater Alcetas intulerunt.
Hæc Cynane eundem cum Alexandro patrem Philippum
habuit, sed matrem Eurydicen, atque Amyntæ illius uxor
fuit, quem Alexander e medio sustulit, quum in Asiam ex-
peditionem facturus erat. Interemptus ille Amyntas, Per-
diccæ Philippi fratris filius, Alexandri patruelis erat. (23)
Nunc itaque Cynane filiam suam Adeam, quæ post Eury-
dices cognomen tulit, Arridaeo uxorem adducebat, quam
revera ille postea duxit, ipso transigente Perdicca, quo per
illas nuptias Macedonum sedaretur seditio, quæ ob sublata
Cynanen accensa abibat in deterius. (24) Antigonus in-
terim in Macedoniam ad Antipatrum et Craterum profugit,
sibique a Perdicca structas insidias exponit, ac tantumdem
eum in omnes summo studio meditari affirmat. Similiter
Cynanes quoque infortunium tragice exaggerat. Quibus
ita expositis, ab bellum ipsos contra Perdiccam gerendum
adduxit.

25. Porro Arridaeus Alexandri apud se corpus servans,
contra sententiam Perdiccæ, cum eo ad Ptolemæum Lagi
filium se confert, a Babylone per Damascum in Ægyptum
proticens; ac sæpenumero a Polemone Perdiccæ fami-
liari impeditus, pervicit tamen, ut rem ex animi sui senten-
tia gereret.

36. Ἐν τούτῳ καὶ Εὐμένης παρὰ Περδίκκου δῶρα πρὸς Κλεοπάτραν ἐς Σάρδεϊς ἐκόμισε, καὶ ὅτι ἐγνωσμένον εἶη Περδίκκῃ Νίκαιαν μὲν ἐκπέμπειν, ἀντ' ἐκείνης δὲ ταύτην ἀγεσθαι. Οὗ μηνυθέντος (Μένανδρος δὲ ὁ Λυδίας σατράπης ἐμήνυσεν Ἀντιγόνῳ) καὶ δι' αὐτοῦ τοῖς περὶ Ἀντίπατρον καὶ Κρατερὸν δημοσιωθέντος, ἐπὶ μᾶλλον αὐτοῖς τὰ πρὸς Περδίκκην ἐξεπεπολέμωτο. Περαιούται δὲ Ἀντίπατρος καὶ Κρατερὸς ἀπὸ τῆς Χερσονήσου τὸν Ἑλλήσποντον, τοὺς τὸν πόρον φυλάσσοντες διὰ πρεσβείας ὑπαγόμενοι. Πρεσβεύονται δὲ καὶ πρὸς Εὐμένην καὶ πρὸς Νεοπτόλεμον, τοὺς ὑπὸ Περδίκκῃ καὶ Νεοπτόλεμος μὲν πείθεται, Εὐμένης δὲ οὐκ ἀνέχεται.

37. Ὑποπτεύεται Εὐμένει Νεοπτόλεμος, καὶ συγκροτεῖται πρὸς ἀλλήλους πόλεμος, καὶ νικᾷ κατὰ κράτος Εὐμένης. Φεύγει δὲ Νεοπτόλεμος παρὰ Ἀντίπατρον καὶ Κρατερὸν σὺν ὀλίγοις, καὶ πείθει τούτους ἐπὶ συμμαχίαν κατὰ Εὐμένους ἐλθεῖν αὐτῷ Κρατερὸν καὶ πολεμοῦσιν ἄμφω Εὐμένην. Καὶ πάντα ποιήσας Εὐμένης ὥστε λαβεῖν τοὺς σὺν αὐτῷ Κρατερὸν αὐτῷ πολεμεῖν, ἵνα μὴ τῇ περὶ αὐτὸν ἀλόντες φήμῃ ἢ προσχωρήσωσιν αὐτῷ ἢ καὶ μένοντες ἀτολμώτεροι εἶεν, καὶ κρατήσας τοῖς τεχνάσμασι, κρατεῖ καὶ τῷ πολέμῳ καὶ πίπτει μὲν Νεοπτόλεμος τῇ αὐτοῦ Εὐμένους τοῦ γραμματέως δεξιᾷ, ἀνὴρ στρατιωτικὸς καὶ πολέμους ἥριστευκός, Κρατερὸς δὲ ὑπὸ τινων Παφλαγόνων, ἀφειδῶς πρὸς πάντα μαχόμενος καὶ χωρῶν ὥστε γνωστῆναι· ἀλλ' ἐξῆθ' ἐπεὶ μὴ γνωσθεῖς, καίτοι καὶ τὴν καυσίαν τῆς κεφαλῆς ἀφελών. Ἡ μέντοι περὶ στρατιὰ σώα πρὸς Ἀντίπατρον ἐκ τοῦ πολέμου παρεγένετο, δ καὶ τὸ πολὺ τῆς ἀθυμίας ἐπεκούφισε.

38. Παραγίνεται ἀπὸ Δαμασκοῦ Περδίκκας ἐπ' Αἰγυπτον σὺν τοῖς βασιλεῦσι καὶ τῇ δυνάμει Πτολεμαίῳ πολεμήσαι. Κατηγορήσας δὲ Πτολεμαίου κακείνου ἐπὶ τοῦ πλήθους ἀπολομένου τὰς αἰτίας, καὶ δοξάζει μὴ δίκαια ἐπικαλεῖν, δημοῦ καὶ τοῦ πλήθους οὐχ ἐκόντος πολεμεῖ. Καὶ οἷς ἡτήθεις, καὶ τραχὺς πρὸς τοὺς παρὰ Πτολεμαῖον ἐθέλοντας χωρῆσαι λίαν καταστάς, καὶ τᾶλλα τῇ στρατιᾷ ὑπεροχότερον ἢ κατὰ στρατηγὸν προσφερόμενος, ὑπὸ τοῦ οἰκείου πλήθους τῶν ἱππέων ἀναιρεῖται, μαχόμενος καὶ αὐτός. (39) Πτολεμαῖος δὲ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Περδίκκου πρὸς τε τοὺς βασιλεῖς ἐπεραιώθη τὸν Νεῖλον, καὶ δώροις φιλοφρονησάμενος καὶ τῇ ἄλλῃ θεραπείᾳ, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅσοι ἐν τέλει Μακεδόνων. Ὁ δὲ καὶ τοῖς Περδίκκου φίλοις συναχθόμενός τε ὄηλος ἐγένετο, καὶ ὅσοις τι κινδύνου ἐτι ἐκ Μακεδόνων ὑπελείπετο, καὶ τούτους ἀπαλλάξαι τοῦ δέους παντὶ τρόπῳ διεσπούδασεν· ἐπ' οἷς παραυτίκα τε καὶ ἐς τὸ ἔπειτα εὐδοκιμῶν ἐγινώσκετο.

30. Συνεδρίου δὲ κροτηθέντος ἄρχοντες μὲν τῆς πάσης δυνάμεως ἀντὶ Περδίκκου Πύθων καὶ Ἀβρίδαῖος ἐν τῷ τείχεϊ ἀνερρήθησαν, τῶν δὲ περὶ Εὐμένην τε καὶ Ἀλέξανδρον ἐς πεντήκοντα κατεγνώσθησαν, μάλιστα ἐπὶ τῇ Κρατεροῦ ἀναίρεσει τῶν Μακεδόνων πρὸς αὐτοὺς ἐκ-

26. Interea Eumenes Perdiccae munera Sardes ad Cleopatram attulit, nuntians decretum jam esse Perdiccae, Nicæa repudiata, ejus in locum Cleopatram ducere. Quod ubi innotuit (Menander Lydiae satrapa Antigono significavit, et per eum Antipatro quoque et Cratero res publicata), eo etiam vehementius illi ad Perdiccam bello persequendam incitati sunt. Antipater itaque et Craterus e Chersoneso Hellespontum trajiciunt, trajectus custodibus clam per legatos subactis. Mittuntur ab iisdem etiam ad Eumenum ac Neoptolemum, Perdiccae obnoxios, legati: quibus Neoptolemus quidem assentitur, Eumenes vero minime.

27. Hinc Eumeni suspectus esse cepit Neoptolemus, et bellum inter eos conflatum est, in quo viribus superante Eumene, fugit cum paucis Neoptolemus ad Antipatrum Craterumque, quibus persuadet, ut sibi in bello adversus Eumenum socius Craterus daretur. Ambo igitur bellum Eumeni inferunt. Dedit vero operam omnem Eumenes, ut ignorarent sui Craterum adversus se belligerare: ne fama adducti vel castris suis desertis ad illum transirent, vel etiamsi manerent, minus tamen audaces essent; qui quum illi dolus atque astus processisset, praelio quoque victor evasit. Atque Neoptolemus ipsius Eumenis scribae manu cæsus occidit, vir militaris et bello strenuus: Craterus autem in obvium quemque intrepide pugmans, atque ita incedens ut cognosci potuerit, nihilo tamen secius a Paphlagonibus quibusdam incognitus occiditur, tametsi ille etiam causiam capite dejecisset. Attamen pedestres copiae salvæ ad Antipatrum et praelio redierunt; quæ res ad sublevandam animi agilitatem multum contulit.

28. Perdiccas Damasco profectus, adversus Ptolemaem Lagi filium dimicaturus in Ægyptum cum regibus et copiis venit. Etenim Ptolemaem quum accusasset, atque ille objecta crimina coram multitudine ita purgasset, ut injuncte accusatus videretur, bellum tamen, repugnante licet militum vulgo, Perdiccas infert. Quo in bello bis victus, itaque asperior factus qui ad Ptolemaem transire volebat, cetera etiam in castris superbior quam imperatorem deceret, a suis ipse equitibus inter pugnandum occiditur. (29) Ptolemaeus vero, sublato Perdicca, Nilum transgressus ad reges proficiscitur, donisque allatis, et variis obsequiis tam eos quam ceteros Macedonum procures amanter complexus est. Immo et ipsorum Perdiccae amicorum vicem dolere se palam ostendit: et quibuscumque ex Macedonibus periculum adhuc aliquod imminere videretur, eos ille omni ope ac ratione metu liberare studuit. Quo factum est ut jam tum atque in posterum omnium ore laudaretur.

30. Habito dein conventu, Pithon et Arrideus copiis universis Perdiccae loco præfecti renunciati in præsens sunt, et ex Eumenis atque Alcetæ sectatoribus ad quinquaginta damnati, idque maxime ob Craterum interfectum, quum Macedones inter se mutuis præliis dissiderent. Antigonus

πολεμωθέντων. Μετεκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀντίγονος ἐκ Κύπρου, καὶ Ἀντίπατρος δὲ, ἐπιταχῦναι πρὸς τοὺς βασιλέας. (31) Οὐπω δὲ καταλαβόντων, ἡ Εὐρυδίκη Πίθωνα καὶ Ἀρρίδαϊον μὴδὲν ἀνευ αὐτῆς ἡξίου πράττειν.

9. Οἱ δὲ τὰ πρῶτα μὲν οὐκ ἀντεῖπον, ἔπειτα δὲ μὴδὲν αὐτὴν ἐπικοινωνεῖν τοῖς δημοσίοις ἀντέλεγον πράγμασιν· αὐτοὺς γάρ, ἕως Ἀντίγονος καὶ Ἀντίπατρος παραγένωνται, μελήσειν περὶ πάντων. (32) Ὡς παραγεγονότων, εἰς Ἀντίπατρον ἡ δυναστεία περιίσταται. Καὶ ὁ στρατὸς αἰτεῖ τὰ παρὰ Ἀλεξάνδρου ὑποσχεθέντα αὐτοῖς ἐπὶ τῇ συστρατείᾳ χρήματα, καὶ Ἀντίπατρος παραυτίκα μὲν μὴδὲν ἔχειν ἀποκρίνεται φράζειν ἀκριβὲς, ἐξετάσας δὲ τοὺς τε βασιλείους ὑσαυρούς καὶ τοὺς ὅσοι ἀλλαχόθι ποῦ κείμενοι ὧσι, τήνικαὺτα τὸν δυνατὸν τρόπον μὴ 17 πᾶν αὐτοῖς ἐπιμέμπτως νομισθῆναι· ἐφ' ὧν οὐχ ἡδέως ἡ στρατιὰ ἤκουσεν. (33) Εὐρυδίκης δὲ συλλαμβανούσης ταῖς κατὰ Ἀντιπάτρου διαβολαῖς, τῇ ἀπὸ τοῦ πλήθους ἄρχει στάσις γίνεται. Καὶ δημηγορεῖ Εὐρυδίκη κατ' αὐτοῦ, τοῦ γραμματέως Ἀσκληπιοδώρου ὑπηρετήσαντος τῷ λόγῳ· καὶ Ἀτταλὸς δέ. Καὶ βύεται μολὶς Ἀντίπατρος τῆς σφαγῆς, Ἀντιγόνου καὶ Σελεύκου τῇ παρακλήσει Ἀντιπάτρου ἀντιδημηγορησάντων ἐν τῷ πλήθει· οἱ καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο ἐγγὺς ἐγένοντο τοῦ κινδύνου. Πρῶτοι δὲ Ἀντίπατρος τοῦ θανάτου πρὸς τὸ 20 οὐκ εἶον ὑπεχώρησε στρατόπεδον. Καὶ οἱ ἵππαρχοι, Ἀντιπάτρου καλοῦντος, πρὸς αὐτὸν ἦγον, καὶ μολὶς τῆς τάσεως πεπαιγμένης, Ἀντίπατρον πάλιν, ὥς καὶ πρότερον, ἀρχεῖν εἰλοντο.

34. Καὶ ποιεῖται νέμησιν καὶ αὐτὸς τῆς Ἀσίας, τὰ 21 μὲν τῆς προτέρας νεμῆσεως ἐπικυρῶν, τὰ δὲ, τοῦ καιροῦ βιαζομένου, νεωτερίζων. Αἰγυπτὸν μὲν γὰρ καὶ Λιβύην καὶ τὴν ἐπείκεινα ταύτης τὴν πολλήν, καὶ ὅτι περὶ αὐτοῖς ὅριον ἐπικτήσεται πρὸς δυσμένου ἡλίου, Πτολεμαῖον εἶναι· Λαομέδοντι δὲ τῷ Μυτιληναίῳ Συρίαν ἐπιτετράφθαι. Φιλόξενον δὲ ἐπὶ Κιλικίας ἔταξεν, 22 ἣν καὶ πρῶτον εἶχεν. (35) Τῶν δὲ ἀνω σατραπειῶν τὴν μὲν μέστην τῶν ποταμῶν γῆν καὶ τὴν Ἀρβηλίτιν Ἀμφιμάχῳ τῷ τοῦ βασιλέως ἀδελφῷ ἐνεῖμε· Σελεύκῳ δὲ τὴν Βαβυλωνίαν προσέθηκεν. Ἀντιγένοι δὲ τῷ πρώτῳ 23 μὲν ἐπιτεμένῳ Περδίκκᾳ, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων Μακεδόνων ἡγουμένῳ, τῆς Σουσιανῆς συμπασης ἀρχεῖν· Πευκίστᾳ δὲ ἐβιβασίῳ τὴν Περσίδα. Καρμανίαν δὲ Τληπόλεμῳ ἐνεῖμε, καὶ Μηθίαν Πίθωνι, ἔσθ' ἐπὶ πύλας τὰς Ἀσπείους, Φιλίππῳ δὲ τὴν Παρθυαίων γῆν· (36) Ἀρείων 24 δὲ καὶ τῆς Δραγγηνῶν χώρας Στάσανδρον καθίστη ἡγεμόνα, τῆς δὲ Βακτριανῆς καὶ Σογδιανῆς Στασάνδρα τὸν Σόλιον, Ἀραχώτων δὲ Σιδύρτιον· καὶ Παραπαμισάδας Ὀξυάρτη τῷ Ῥοξάνης πατρί· τῆς δὲ Ἰνδῶν 25 γῆς τὰ μὲν σύνορα Παραπαμισάδαις Πίθωνι τῷ Ἀγῆνορος, τὰς δὲ ἐγγόμενας σατραπείας, τὴν μὲν παρὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν καὶ Πάταλα τῶν ἐκείνη Ἰνδῶν πόλεων τὴν μεγίστην Πώρῳ τῷ βασιλεῖ ἐπεχώρησε· τὴν δὲ παρὰ τὸν Ἰνδοσπῆν ποταμὸν Ταξίλῃ, καὶ τούτῳ Ἰνδοῖ, 26 ἐπὶ μὲν δὲ βῆδον μετακινήσαι αὐτοὺς ἐξ Ἀλεξάνδρου

ad haec e Cyprio evocatus, et Antipater ad reges festinare jubentur. (31) Nondum vero adventantibus illis, Eurydice Pithonem et Arrhidæum nihil se inconsulta volebat agere. Qui primo quidem non repugnarunt; post tamen, nihil illi commune cum rerum publicarum administratione esse responderunt: sibi, dum Antigonus et Antipater veniant, summam rerum curae fore cordique. (32) Illi igitur quum accessissent, Antipatro summum imperium commissum: exercitusque ab Alexandro promissa militiae praeinia poscit. Antipater in praesentia quidem se non posse respondit disertius aliquid de his pronuntiare, verum post exploratos regiones thesauros atque reliquos, qui alibi reconditi essent, tum se, quoad ejus fieri posset, curaturum ne reprehendendus ipsis videretur. Quae quidem oratio parum jucunda fuit exercitui. (33) Quare quum Eurydice quoque criminationes adversus Antipatrum foveret, plebe indignante, seditio cooritur. Quo tempore et ipsa in eum concionatur, Asclepiodoro scriba sermonem ei suppeditante, et praeter eam item Attalus. Ac vix caedi ereptus Antipater est, patrociniatis apud plebem Antigono et Seleuco, quorum advocacy Antipater postularat, quique etiam ipsi propterea non parum periclitati sunt. Morti ergo ereptus Antipater, ad suum se recepit exercitum, et equitum praefecti dein evocati eum convenerunt, vixque tandem seditioni fine dato, Antipatrum rursum, ut antea, summæ praeesse rei jubent.

34. Ibi ab ipso quoque Asiae facta divisio est, qua priorem illam partim ratam habuit, partim, ubi temporum necessitas exigeret, innovavit. Nam Aegyptum quidem et Libyam vastamque ultra Africam, et quicquid praeterea bello partium ad occidentem solem jacet, Ptolemaei esse pronunciat; Laomedonti vero Mytilenaeo Syriam assignat. Philoxenus Ciliciam, quam antea provinciam sortitus erat, retinuit. (35) Inter superiores satrapias, Mesopotamiam et Arbelitin Amphimacho regis fratri attribuit; Seleucus vero Babyloniae praeficitur; Antigeni, qui primus Perdiccam invaserat, et Macedonum argyraspidarum ductor erat, praefectura totius Susianae data; in Perside Peucestes confirmatur; Carmaniae Tlepolemus praenotitur, ut Mediae usque ad Caspiae portas Pithon; Philippus Parthis; (36) Ariis vero et Drangenorum regioni Stasander praefectus venit; Bactrianae et Sogdianae Stasanor Soliensis, Arachotarum vero Silyrtius venit; Oxyartae, Rhoxanes patri, Parapamisadae dantur; Indorum autem ea regio, quae Parapamisadae adiacet, Pithoni Agenoris filio tributa; de proximis deinde satrapiis ea quae ad Indum flumen est, et Patala urbs, quae in illa India est maxima, Poro regi cessit: at quae ad Hydaspem flumen pertinet, Taxilae item Indo attribuitur, quandoquidem non facile esset ipsos dimovere, qui ab Alexandro

τε ἐπιτετραμμένους τὴν ἀρχὴν καὶ δύνανται ἱκανὴν ἔχον-
 τας. (37) Ἰὼν δὲ ἀπὸ τοῦ Ταύρου ὄρους ὡς ἐπὶ τὴν
 ἀρκτον φερόντων Καππαδόκας μὲν Νικάνορι ἐπέτρεψεν,
 ἐπὶ δὲ Φρυγίας τῆς μεγάλης καὶ ἐπὶ Λυκαοσί τε καὶ
 5 Παμφύλοις καὶ Λυκίοις, ὡς καὶ πρόσθεν, Ἀντίγονον.
 Καρίαν δὲ Ἀσάνδρῳ ἐνείμει, Λυδίᾳ δὲ Κλείτῳ ἐδόθη,
 καὶ Ἀρβιδαίῳ Φρυγίᾳ ἡ πρὸς Ἑλλησπόντῳ. (38) Ἰὴ
 δὲ κατακομιδῇ τῶν ἐν Σούσοις χρημάτων Ἀντιγέννην
 ἔταξε, καὶ τούτῳ τῶν στασιασάντων Μακεδόνων τοὺς
 10 μάλιστα τρισχιλίους παρέδωκε· σωματορῦλακας δὲ τοῦ
 βασιλέως, Αὐτολυκὸν τε τὸν Ἀγαθοκλέους παῖδα καὶ
 Ἀμύνταν τὸν Ἀλεξάνδρου παῖδα, Πευκίστου δὲ ἀδελ-
 φόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Πτολεμαίου καὶ Ἀλέξανδρον
 τὸν Πολυσπέρχοντος, Κάσανδρον δὲ τὸν ἑαυτοῦ παῖδα
 15 χιλιάρχῃν τῆς ἵππου, τῆς δυνάμεως δὲ τῆς πρόσθεν ὑπὸ
 Περδίκκᾳ τεταγμένης Ἀντίγονον ἡγεμόνα ἀπέφηνε,
 καὶ τούτῳ τοὺς βασιλέας φρουρεῖν τε καὶ θεραπεύειν
 προστάξας, τὸν πόλεμον ἅμα τὸν πρὸς Εὐμένην διαπο-
 λεμῆσαι αὐτῷ αἰρουμένῳ ἐπέτρεπεν. Ἀντίπατρος δὲ
 20 αὐτὸς πολλὰ ὑπὸ πάντων ἔνεκα πάντων ἐπαινούμενος
 ἐπ' οἴκου ἀνεχώρει. Ἐν οἷς καὶ ὁ θ' λόγος.

BIB. I.

39. Ὁ δὲ δέκατος διαλαμβάνει, ὡς Εὐμένης τὰ περὶ
 Περδίκκᾳ μαθὼν, ὅτι καὶ πολέμιος ἐψηφίσθη Μακεδό-
 σιν, ἐπὶ πόλεμον παρεσκευάζετο. Καὶ ὡς Ἀλκίτας ὁ
 25 Περδίκκου ἀδελφὸς διὰ ταῦτα ἔφυγε. Καὶ Ἀττάλδης ὁ
 τῆς κατὰ Ἀντιπάτρου στάσεως οὐδενὸς φέρων τὰ δεύ-
 τερα, καὶ αὐτὸς φυγῶν συνέμιξε τοῖς ἄλλοις φυγάσι.
 Καὶ συνήχθη Ἀττάλῳ στρατὸς, πεζοὶ μὲν μύριοι, ἵπ-
 πεις δὲ ὀκτακόσιοι. Καὶ ὡς Ἀττάλδης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ,
 30 ἐπιθέσθαι Κνίδῳ καὶ Καύνῳ καὶ Ῥοδίοις ἐπιχειρήσαν-
 τες, ὑπὸ Ῥοδίων καρτερῶς ἀπεκρούσθησαν, Δημαράτου
 ναυσρχοῦντος αὐτοῖς. (40) Διαλαμβάνει δὲ καὶ ὡς Εὐ-
 μένης, Ἀντιπάτρου ἐς Σάρδεις ἰόντος, εἰς χεῖρας ἔλθεῖν
 ἐγγὺς ἦν, Κλεοπάτρα δὲ ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀδελφή, ἵνα
 35 μὴ ἐς τὸ τῶν Μακεδόνων πλῆθος ἐν διαβολῇ γένηται ὡς
 αὕτη τὸν πόλεμον αὐτοῖς ἐπάγουσα, παραινεῖ καὶ πεί-
 θει Εὐμένην ἀποχωρῆσαι τῶν Σάρδεων. Ἀλλ' ὅμως
 οὐδὲν ἤττον ὁ Ἀντίπατρος παραγενόμενος αὐτὴν ἐπω-
 νείδιζε τῆς ἐς Εὐμένην καὶ Περδίκκᾳ φιλίας. Ἢ δὲ
 40 πρὸς τε ταῦτα κρεῖσσον ἢ κατὰ γυναῖκα ἀπελογεῖτο,
 καὶ πολλὰ ἄλλα ἀντεπεκάλει· τέλος δὲ εἰρηνικῶς ἀλλή-
 λων ἀπηλλάγησαν.

41. Ὅτι Εὐμένης ἐπελθὼν ἀπροσδοκῆτως τοῖς οὐχ
 ὑπ' αὐτῷ προσχώροις, καὶ λείαν πολλὴν καὶ χρήματα
 45 συλλαβὼν, τὸν οἰκείον στρατὸν κατεπλούτει. Διαπρε-
 σθεύεται δὲ καὶ πρὸς Ἀλκίταν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐς
 ταῦτον τὰς δυνάμεις ἀναγαγεῖν ἀξίων, καὶ οὕτω τοῖς κοι-
 νοῖς ἐχθροῖς μάχεσθαι· οἱ δὲ, ἄλλων ἄλλα συμβουλευ-
 σάμενων, τέλος οὐ πείθονται. Ὅτι Ἀντίπατρος Εὐμέ-
 50 νει μὲν πολεμεῖν τέως οὐκ ἐθάβρει, κατὰ δὲ Ἀττάλου

in imperio constituti, magnam satis potentiam na-

(37) Ad hunc qui a Tauro monte ad Boream vergel-
 padoces Nicanori attribuit; Magnam vero Phrygia-
 niam, Pamphyliam et Lyciam, ut antea, Antigoni
 Cariam Asander accepit; Lydia Clito data, ut Arrhid-
 ad Hellespontum jacet Phrygia. (38) Pecunie Sae-
 dae Antigenes praeficitur; eidem e Macedonibus, qui
 tumultuati fuerant, ad tria millia traditi. Corpora
 ea regis custodes ac stipatores nominavit Autoly-
 thoclis, Amyntam Alexandri filium et Peucestae
 Ptolemæum item Ptolemæi filium et Alexandrum
 chontis filium; Casandrum vero suum filium, equi-
 liarcham; iisdemque copiis, quibus antea Perdix
 fuerat, Antigoni praefectum constituit, cui etiam
 curam custodiamque mandans, bellum cum Eu-
 rendum atque conficiendum volenti commisit.
 ipse, valde ab omnibus ob res bene gestas laudatus
 revertit. Atque in his nonus clauditur liber.

LIB. X.

39. Decimus porro narrat Eumenem, cognito quod
 dicca accidissent, seque hostem a Macedonibus ju-
 quae ad bellum essent necessaria, comparasse, et
 Perdica fratrem, fuga salutem ob haec ipsa quae
 talum quoque, qui in civili ab Antipatro defectione
 secundus fuerat, fugientem pariter ceteris sese
 miscuisse, exercitumque tandem conflasset peditum
 millium, equitum octingentorum; ac cum his
 Caunum et Rhodum invadere conantem, a Rhodiis
 Demarato apud eos classis praefecto, repulsum fuisse
 Refert etiam parum abfuisse, quum Sardes peteret
 ter, quin ad manus cum eo Eumenes venerit. At
 tram Alexandri sororem (ne apud Macedonum vulgus
 belli ipsis causa foret, in crimen illa vocaretur)
 ac persuasisse Eumeni, Sardibus ut discederet. An
 tamen eam nihilominus, quum advenisset, ob a
 societatemque cum Eumene atque Perdica inci-
 illamque supra quam ab muliere exspectari poterat
 fendisse, aliaque plurima vicissim objecisse; ac ta-
 catos eos discessisse.

41. Eumenem necopinato in vicinorum eorum
 qui ei non parerent, irrupentem praeda multa ei
 potitum esse, quibus exercitum suum ditavit. Ne
 super ad Alketam ejusque socios misisset, qui copi
 in unum adducere, atque ita junctis viribus coi-
 hostem oppugnare rogarent. Illos vero, aliis aliud
 tibus, tandem minime esse assensos. Antipatrum
 mene pugnare tum non ausum, misisse tamen Asand-

καὶ Ἀλκίτα πέμπει πολεμήοντα Ἀσανδρον· καὶ ἄγ-
χωμαίου τῆς μάχης γεγενημένης, ἡττᾶται Ἀσανδρος.
42. Ὅτι διαφέρεται Κάσανδρος πρὸς Ἀντίγονον,
καὶ παύεται Κάσανδρος τῆς κατὰ Ἀντιγόνου ἀταξίας,
Ἀντίπατρον τοῦ πατρὸς διακωλύσαντος. Ὅμως οὖν
ὁ Κάσανδρος περὶ Φρυγίαν συμβαλὼν τῷ πατρὶ, ἀνα-
παύεται μῆτε πόρρω τῶν βασιλέων ἀποχωρεῖν καὶ Ἀντί-
γονον δι' ὑπονοίας ἔχειν. Ὁ δὲ τῇ τε μετριοφροσύνῃ
καὶ τῇ ἄλλῃ θεραπείᾳ καὶ ἀρετῇ τὸν δυνατὸν τρόπον
διέλυε τὴν ὑπόνοιαν. (43) Καὶ Ἀντίπατρος ἐπικλα-
σθεὶς τῆς τε ξυνδιαβάσεως αὐτῷ ἐς τὴν Ἀσίαν δυνάμειος
πεζοὺς μὲν ἐπιτρέπει αὐτῷ Μακεδόνας ὀκτακισχιλίου
καὶ πεντακοσίους, καὶ ἱππίας τῶν ἐτέρων ἴσους, ἐλέ-
φαντας δὲ τῶν πάντων τοὺς ἡμίσεις ὅ, ὡς ῥῆον δια-
πολεμήσειεν τὸν πρὸς Εὐμένην πόλεμον. (44) Καὶ Ἀν-
τίγονος μὲν τοῦ πολέμου ἤπτετο, Ἀντίπατρος δὲ ἀνα-
λαβὼν τοὺς βασιλεῖς καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ἦει ὡς πε-
ραιοσύμενος ἐπὶ Μακεδονίαν. Καὶ στασιάζει πάλιν ὁ
στρατὸς, αἰτῶν τὰ χρήματα. Ἀντίπατρος δὲ, ἐπει-
δὲν ἔλθῃ εἰς Ἀβυδὸν, ὡμολόγησε ποιεῖν αὐτὰ, καὶ
δώσειν τυχὸν μὲν πάντα, ὅση ἡ δωρεὰ, εἰ δὲ μὴ, τὴν
γε κλειστήν. (45) Καὶ ταύταις αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν
ἐναρτίσας, ἀστασιάζεσθαι τὸ λοιπὸν καταλαμβάνει τὴν
Ἀβυδὸν. Ἐκεῖ δὲ τέχνη τούτους παρακρουσάμενος, νυ-
κτὸς ἅμα τοῖς βασιλεῦσι περαιοῦται τὸν Ἑλλήσποντον
παρὰ Λυσίμαχον. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καὶ αὐτοὶ ἐπεραιώ-
θησαν, ὑπὲρ τῆς ἀπαιτήσεως τῶν χρημάτων παρὰ
τέσσα ἡγουσάντες. Ἐν οἷς καὶ τοῦ δεκάτου λόγου τὸ
τέλος.

46. Ἔστι μὲν οὖν ὁ ἀνὴρ οὐδενὸς τῶν ἀρίστα συντα-
ξαμένων ἱστορίας δεύτερος. Ἀπαγγεῖλαι τε γὰρ καὶ
μετὰ συντομίας κράτιστος, καὶ παρεκτροπαῖς ἀκαίροις
οὐδὲ παρενθήκαις τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορίας οὐδαμῶς λυ-
μαινόμενος, καινοπρεπὴς δὲ συνθήκη λόγου μᾶλλον ἢ
λέξει, καὶ οὕτως ὥστε μὴ ἂν ἄλλως μῆτε σαφέστερον
μῆτε ἐναργέστερον τὸ διήγημα δηλωθῇ. Εὐσήμῳ δὲ
καὶ εὐήχῳ καὶ τῷ τῶν λέξεων ἀποκεχρημένῳ στρογγύλῳ,
καὶ τὸ λείον ἔχει τῷ μεγέθει συγκιρνάμενον. Καὶ ἡ και-
νότης τῶν λέξεων οὐχὶ εἰς τὸ πόρρω νεωτερίζεται, ἀλλ'
ἵγγιστά τε καὶ εἰς τὸ ἐμπατικώτατον, ὡς σχηματισμὸν
εἶναι λέξεως, ἀλλ' οὐχὶ ἐναλλαγὴν συνήθους ὀνόματος.
Διὸ καὶ τὸ σαφὲς συνεφέλκεται οὐκ ἐν τούτῳ μόνον,
ἀλλὰ καὶ τῇ διασκευῇ καὶ τάξει καὶ καταστάσει μά-
λιστα τοῦ διηγήματος. ὅπερ ἐστὶ καὶ τῆς σαφηνείας
τὸ ἐπιτηδόν. ἡ γὰρ τοι χρήσις ἢ κατὰ τὰς εὐθείας τῶν
περιόδων καὶ τοῖς ἰδιώταις πρόσσεσι μάλιστα, καὶ εἰς
ὑπερίτητα καὶ ταπεινότητα λίαν καταβιβάζει τὸν λόγον,
ἄκρατος μάλιστα γινομένη. Ὅπερ οὗτος, εἰ καὶ τοῦ
σαφοῦς εἶναι δοκεῖ, οὐ προσήκατο. Καὶ τῷ ἑλλεί-
ποντι δὲ τῶν τρόπων οὕτω κέχρηται, οὐ κατὰ τὰς πε-
ριοδικὰς ἑλλείψεις τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ κατὰ γε τὰς τῶν
ἑξέων, ὥστε μὴδ' ἑλλείπειν διδόναι συνάσθησιν· καὶ

cum Attalo atque Alceta dimicaret; certatum esse praelio
ambiguo, ita tamen, ut inferior Asander discesserit.

42. Casandrum ab Antigono dissensisse, verum destituisse
a seditione, Antipatro patre filium inhibente. In Phrygia
tamen Casandrum cum parente congressum, ne a regi-
bus longius discederet, sed Antigonom suspectum habe-
ret, hortatum esse. Illum vero quum temperata sua pru-
dentia, tum variis obsequiis atque virtute sua suspicio-
nem pro viribus sustulisse. (43) Mitigatum itaque Anti-
patrum, de illis copiis, quas in Asiam secum transvexerat,
peditum Macedonum Antigono octo millia et quingentos
tradidisse, equitum vero externorum parem numerum,
elephantorum quoque dimidiam partem, id est septuaginta,
quo facilius bellum cum Eumene conficeret. (44) Ita An-
tigonum bellum hoc administrare exorsum esse; Antipa-
trum vero, acceptis regibus ceterisque copiis, in Macedo-
niam trajecturum abiisse. Tum iterum tumultuantes mi-
lites pecuniam postulassee, Antipatrumque promississe, ubi
Abydum pervenisset, illam sese curaturum, praebitu-
rumque fortasse donativum universum; sin minus, maio-
rem certe partem accepturos. (45) Hac ergo spe lactatos,
absque seditione deinceps Abydum pervenisse; unde ipse
noctu, deceptis astu militibus, una cum regibus Helles-
pontum trajecerit ad Lysimachum se conferens: postri-
die vero ipsos quoque transiisse, de pecunia poscenda in
praesens quiescentes. Atque hoc libri decimi extremum est.

46. Est sane scriptor hic nemini eorum qui historiam op-
time contexuerunt postponendus. Nam et narrationum
brevitate praestat, et importunis digressionibus aut crebra
parenthesi continentem historiae tenorem minime laxat.
Novitatem habet orationis compositione potius quam verbis,
idque ita, ut nullo modo neque clarior neque dilucidior
fieri narratio possit. Dum vero significantes sonantesque
ac teretes adhibet dictiones, aequalitate non minus quam
granditate orationem temperat. Verborum item innovatio
non est illi longe, sed e propinquo petita, et quae lumen
orationi vel maximum addat, ut sit dictionis quasi habitus
quidam ac gestus potius quam mutatio consuetorum ver-
borum. Quo fit ut et perspicuitas exoriatur, non in hac
solum parte, sed etiam in apparatu, ordine et narrationis
maxime compositione: quod ipsum est totum perspicui-
tatis artificium. Nam usus tractatioque simplicium ac
rectarum periodorum vel apud indoctos plerumque re-
peritur, et ad supinum atque humile dicendi genus ora-
tionem nimium demittit, si merus ille atque impermistus
usus. Quod hic noster (etsi ad perspicuitatem illud fa-
cere videatur) non admisit unquam. Tropis item ellip-
seos non ambitum ipsum verborum concidendo, sed voces
singulas supprimendo ita utitur, ut ne percipiendi quidem

εἴ τις τὸ λείπον ἐπιχειροῦν προσθεῖναι, εἰς τὸ παρελκόν
 ἂν ἐπιτεῖναι δοξῇ, ἀλλὰ μὴ τοῦ ἑλλειποῦς ἐξευρεῖν τὴν
 ἀναπλήρωσιν. Ἄριστα δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ πολυσχημά-
 5 τιστον ἔχει, οὐκ ἀθρόον μεταβαλλόμενον ἀπὸ τῆς αὐ-
 τοσχηματίστου χρήσεως, ἀλλ' ἡρέμα καὶ ἐξ ἀρχῆς
 συμπλεκόμενον, ὥς μήτε τῷ προσκορεῖ ἀνιᾶν, μήτε τῷ
 ἀθρόῳ ποιεῖν ἐκταράττεσθαι. Καὶ ἀπλῶς, εἴ τις κατ'
 αὐτὸν ἐπὶ τοὺς ἱστορικοὺς ἀναγείη λόγους, πολλοὺς καὶ
 10 τῶν ἀρχαίων ἴδοι τῆς αὐτοῦ τάξεως ἱσταμένους ταπει-
 νότερον.

ΠΑΡΘΙΚΑ

EN BIBA. IZ'.

Photius Bibl. cod. 58 : Ἀνεγνώσθη Ἀρρίανου
 Παρθικὰ ἐν βιβλίοις ιζ'. Οὗτος δὲ συντάττει πάντων
 ἄμεινον καὶ τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα, ἐτι δὲ
 καὶ ἄλλην πραγματείαν, τὰ πάτρια τῆς Βιθυνίας, ἐξ
 15 ἧς καὶ αὐτὸς ἔφυ, ἐπιγράψας τὸ βιβλίον Βιθυνικά·
 συγγράφεται δὲ καὶ τὰ κατὰ Ἀλανοὺς, ἣν ἐπέγραψεν
 Ἀλανικά ἢν.

2. Διέρχεται δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ τοὺς πολέ-
 μους, οὓς ἐπολέμησαν Ῥωμαῖοι καὶ Πάρθοι, Ῥωμαίων
 20 αὐτοκράτορος ὄντος Τραϊανοῦ. Φησὶ δὲ τὸ Πάρθων
 γένος Σκυθικὸν, ἀποστῆναι δὲ τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπι-
 κρατείας, ἅμα Περσῶν καταστραφέντων, πάλαι δου-
 λωθὲν, δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἀρσάκης καὶ Τηριδάτης
 ἦσαν ἀδελφῶ Ἀρσακίδαί, τοῦ υἱοῦ Ἀρσάκου τοῦ Φρια-
 25 πίτου ἀπόγονοι. Οὗτοι Φερεκλέα τὸν ὑπὸ Ἀντιόχου
 τοῦ βασιλέως (θεὸν αὐτὸν ἐπὶ κλην ὠνόμαζον) σατρά-
 πην αὐτῶν τῆς χώρας καταστάντα, ἐπεὶ τὸν ἕτερον τῶν
 ἀδελφῶν αἰσχυρῶς ἐπέειρασε βιασάμενος, οὐκ ἐνεγκόντες
 τὴν ὕβριν, ἀνείλον τε τὸν ὕβρισαντα, καὶ ἑτέροις πέντε
 30 τὴν πρᾶξιν ἀνακοινωσάμενοι· καὶ τὸ ἔθνος Μακεδό-
 νων ἀπέστησαν, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἤρξαν, καὶ ἐπὶ μέγα
 δυνάμειος ἤλασαν, ὥς καὶ Ῥωμαίοις ἀντιβρόπους μά-
 χας θέσθαι, ἐνίοτε δὲ καὶ μεθ' ἑαυτῶν τὴν νίκην ἔχον-
 τας τοῦ πολέμου ἀπελθεῖν. (3) Πάρθους δὲ φησιν ἐπὶ
 35 Σεσώστριδος τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως καὶ Ἰανδύσου
 τοῦ Σκυθῶν ἀπὸ τῆς σφῶν χώρας Σκυθίας εἰς τὴν νῦν
 μετοικῆσαι. Οὗς δ' Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς
 κατὰ κράτος ταπεινώσας ὑποσπόνδους ἀφῆκεν, αὐτοὺς
 αὐτοῖς τὸν βασιλεία καταστησάμενος.

4. Οὗτος δ' Ἀρρίανος φιλόσοφος μὲν ἦν τὴν ἐπιστήμην,
 εἰς τῶν ὁμιλητῶν Ἐπικτήτου, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους
 Ἀδριανοῦ καὶ Ἀντωνίνου τοῦ Πίου καὶ Μάρκου τοῦ Ἀν-
 40 τωνίνου ἐγνωρίζετο. Ἐπωνόμαζον δὲ αὐτὸν Ξενοφώντα
 νέον. Διὰ δὲ τῆς παιδείας ἐπίσημον ἄλλας τε πολιτικάς
 45 ἀρχὰς ἐπιστεύθη, καὶ εἰς τὸ τῶν ὑπάτων ἀνέβη τέλος.
 (6) Ἐγραψε δὲ βιβλία καὶ ἕτερα, τῶν μὲν Διατριβῶν
 Ἐπικτήτου τοῦ διδασκάλου ὅσα ἴσμεν βιβλία ὁκτώ,

defectus vestigium ullum relinquat - idque adeo, ut si quis
 quod deest addere tentet, supervacaneum potius addidisse,
 quam defectum supplevisse merito censeatur. Schematum
 etiam copia optime orationem suam adornat; non enim re-
 pente et simul omnium obvium ac nativum usum immut-
 tat, sed sensim atque ab initio statim hæc commiscet. Ita
 neque satietate molestiam affert, neque repentina metatio-
 ne turbat. Denique ut semel dicam, si quis ad ceteros
 historicos accedens Arrianum comparaverit, multos etiam
 antiquorum humiliores eo deprehendat.

PARTHICA

LIBRIS XVII.

Lecti sunt Arriani *Parthicorum libri septemdecim*. Hic
 item omnium optime *res gestas Alexandri regis Macedo-*
num conscripsit. Aliud item opus de Bithynia patria (hic
 enim oriundus est) composuit, *Bithynicorum* titulo. Scri-
 psit etiam res ab Alanis gestas, quem librum *Alanicum*
 inscripsit.

2. In primo illo opere bella a Parthis et Romanis gesta
 refert, ductu atque auspiciis Trajani imperatoris. Parthos
 ait a Scythiis originem ducere, Macedonum autem impe-
 rium excussisse, Persis una rebellantibus, quum priorem
 servitutem servissent, hac de causa. Arsaces et Teridates
 fratres erant, Arsacidæ, filii Arsacis, Phriapitæ nepotes.
 Hi Phereclem ab Antiocho rege (quem Deum cognomen
 appellabant) terræ eorum satrapam constitutum, quod
 altero fratre abuti per vim sæde conaretur, contume-
 liam non ferentes necarunt, conscis etiam aliis quinque.
 Gentem itaque Macedonum pellentes, imperium ipsi anti-
 puerunt, magnamque sunt potentiam consecuti, adeo ut
 vel cum Romanis æquo sæpe Marte contenderint, interdum
 etiam victoria potiti superiores discesserint. (3) Narrat ad
 hæc Parthos Sesostridis Ægyptiorum regis tempore, et Ian-
 dysi Scytharum, ex Scythia in eum, quem nunc tenent,
 locum demigrasse. Quibus Trajanus Romanorum impe-
 rator per vim fractis, fœdere icto, libertatem reliquit regnu-
 que ipse constituit.

4. Hic Arrianus professione philosophus, unus ex Epicteti
 familiaribus, Adriani et Antonini Pii et Marci Antonini Imp-
 peratoribus viguit. Novi Xenophontis tulit cognomen. Ob
 singularem doctrinam quum alios magistratus gessit, tum
 ad ipsum quoque consulatum pervenit. (5) Scripsit et alia
 volumina: *Dissertationum Epicteti præceptoris*, quos
 novimus, *libros octo*: *Sermonum* vero ejusdem Epicteti li-

τῶν δὲ Ὀμιλιῶν τοῦ αὐτοῦ Ἐπικτήτου βιβλία δώδεκα. Ἰσχνὸς δὲ τὴν φράσιν ἔστί, καὶ μιμητὴς ὡς ἀληθῶς Ξενοφῶντος. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ἕτερα γράψαι, ἃ οὐπω εἰς ἡμετέραν ἀφίκετο γνῶσιν. Δῆλον δὲ ὡς οὐδὲ ῥητορικῆς σοφίας τε καὶ δυνάμεως ἀπελείπετο.

BITHYNICA

EN BIBAIOIS. II'.

Photius Bibl. cod. 93 : Ἀνεγνώσθη τοῦ αὐτοῦ τὰ Βιθυνιακὰ, ἐν βιβλίοις ὀκτὼ, ἐν οἷς τὰ τε μυθικὰ καὶ περὶ Βιθυνίας καὶ τᾶλλα, ὅσα συνέστη περὶ αὐτὴν, εἰς λιπὸν ἀναγράφει, τῇ πατρίδι δῶρον ἀναφέρων
 10 τὰ πάτρια. Νικομήδειον γάρ τι τὸ γένος αὐτοῦ ἐν ταύτῃ τῇ συγγραφῇ διορίζει, ἐν αὐτῇ τε γεννηθῆναι καὶ τραφῆναι καὶ παιδευθῆναι, καὶ ἱερέα τῆς Δήμητρος καὶ τῆς παιδὸς αὐτῆς, αἷς καὶ τὴν πόλιν ἀνακεῖσθαι φησι, χρηματίζου. (2) Μένεται δὲ ἐν ταύτῃ τῇ συγγραφῇ καὶ ἑτέρων πραγματειῶν. Ὡς ἡ μὲν, ὅσα Τιμολέοντι τῷ Κορινθίῳ κατὰ Σικελίαν ἐπράχθη, διαλαμβάνει· ἡ δὲ τὰ Δίωνα τῷ Συρακούσιῳ ὅσα ἀξιαφήγητα ἔργα ἐπετελέσθη, ἡνίκα τὰς Συρακούσας καὶ πᾶσαν Σικελίαν ἀπὸ τοῦ δευτέρου Διονυσίου, ὃς ἦν παῖς τοῦ προτέρου, ἡλευθέρου, καὶ τῶν βαρβάρων, οὓς ὑπὲρ τοῦ βασιλικῆς τυραννεῖν Διονύσιος ἐπηγάγετο. (3) Φαίνεται δὲ τετάρτην γράφων τὴν τῆς πατρίδος ἀφήγησιν· μετὰ γὰρ τὰ περὶ Ἀλέξανδρον καὶ Τιμολέοντα, καὶ
 20 Δίωνα [μετὰ τὰς περὶ αὐτοὺς ἱστορίας] ἤδε αὐτῷ ἡ συγγραφὴ ἐξεπονήθη, ἐξ ἀρχῆς μὲν, ἀφ' οὗ γράφειν ἴσχυσι, ταύτην ἐνστήσασθαι καὶ συντάξαι τὴν ὑπόθεσιν βουλευθέντι, τῆς δὲ παρασκευῆς τῷ ἐνδεῶς αὐτὸν ἔχειν παρατεινάσης τὸν χρόνον· ταύτην γὰρ αὐτὸς τῆς ἐπὶ τοῦτῃ βραδυτῆτος ἀποδίδωσιν αἰτίαν. (4) Ἀρχεται μὲν οὖν, ὥσπερ εἴρηται, ἀπὸ τῶν μυθικῶν τῆς ἱστορίας, κάτεισι δὲ μέχρι τελευτῆς τοῦ ἐσχάτου Νικομήδου, ὃς τελευτῶν τὴν βασιλείαν Ῥωμαίοις κατὰ διαθήκας ἀπέλιπεν, οὐπω βασιλευσμένους μετὰ τὴν τοῦ Ταρακυνίου ἐξέλασιν.

brod duodecim. Exilis illi dicendi character, et vere Xenophontis imitator est. Alia item scripsisse ferunt, quæ tamen in cognitionem nostram nondum pervenerunt. Certum sane illud, rhetoricæ nequaquam sapientiæ ac facultatis imperitum fuisse.

BITHYNICA

LIBRIS VIII.

Legi *Bithynica* ejusdem *libris octo*, quibus de Bithynia fabulosas narrationes ceteraque ad eam pertinentia accurate perscribit : patriæ nimirum patriam historiam offerens. Nicomedia enim genus se ducere hoc opere ostendit ; eaque in urbe natum, educatum et tum litteris imbutum, sacerdotium Cereris ejusque filia Proserpinæ (quibus sacram esse urbem scribit) gessisse. (2) Meminit vero hoc ipso in libro et aliorum operum : quorum alterum quidem *Timoleonis Corinthii res in Sicilia gestas* continet ; alterum vero *res Dionis Syracusani* memoratu dignas refert, quum Syracusas hic omnemque adeo Siciliam a Dionysii secundi, qui primi filius fuit, tyrannide liberavit, insuperque a barbaris, quos ut tyrannidem firmaret, Dionysius eo adduxerat. (3) Apparet vero hoc opus, quo patriam descripsit, post Alexandri Magni, Timoleonis et Dionis rerum gestarum historias, quarto loco confectum esse. Quamquam enim quum primum vires ad scribendum nactus esset, hoc argumentum tractandum sibi proposuisset, serius tamen id absolvisse, quoniam materia necessaria tum nondum congesta esset. Hanc enim ipsemet cessationis causam affert. (4) Incipit igitur, uti jam diximus, a mythicæ historiæ temporibus, descendit vero usque ad finem Nicomedis ultimi, qui moriens Romanis regnum testamento reliquit, qui quidem Romani jam inde a Tarquinii expulsionē regibus parero desiderant.

ΕΚΤΑΞΙΣ ΚΑΤ' ΑΛΑΝΩΝ.

Ἡγεῖσθαι μὲν τῆς πάσης στρατιᾶς τοὺς κατασκό-
πους ἱππέας ἐπὶ δυοῖν τεταγμένους σὺν τῷ οἰκείῳ ἡγε-
μόνι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τοὺς ἱπποτοξότας τοὺς Πετραίους,
καὶ τούτους ἐπὶ δυοῖν. Ἀγόντων δὲ αὐτοὺς οἱ δεκαδάρ-
6 χαι. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπιτετάχθων οἱ ἀπὸ τῆς εἰλης ἦ-
τινι Ἰσαυριανοὶ ὄνομα. Συντετάχθων δὲ αὐτοῖς οἱ τῆς
σπείρης τῆς τετάρτης τῶν Ῥαίων [Ῥαιτῶν?] ἢς ἀρχὼν
Δάφνης Κορίνθιος. Ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ ἀπὸ τῆς εἰλης,
ἢ ὄνομα Κολῶνες [Κολωνεῖς?]. Συντετάχθων δὲ
10 αὐτοῖς Ἰτυραῖοι καὶ Κυρηναῖοι καὶ οἱ ἀπὸ τῆς πρώτης
Ῥαιτικῆς. Συμπάντων δὲ τούτων ἀρχέτω Δημήτριος.
(2) Ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ Κελτοὶ ἱππεῖς, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δυοῖν,
καὶ τούτων ἡγεῖσθω ἑκατόνταρχος, ὥσπερ ἐπὶ στρατο-
πέδου.

15 3. Πεζοὶ δὲ ἐπὶ τούτοις τετάχθων, τὰ σημεῖα ἀνα-
τεταμένα πρὸ σφῶν ἔχοντες, οἷ τε Ἴταλοὶ καὶ Κυρηναῖον
οἱ παρόντες. Πάντων δὲ ἡγεῖσθω Πούλχερ, ὅσπερ
ἀρχεῖ τοῖς Ἰταλοῖς. Βοσπορανοὶ δὲ ἐπὶ τούτοις πεζοὶ
10 ἰόντων, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Λαμπροκλέα, καὶ οἱ Νο-
μάδες ἐπὶ τούτοις ὑποτεταγμένοι Βήρω τῷ σφετέρῳ ἀρ-
χοντι. (4) Ἡ τάξις δὲ ἔστω εἰς ὀπλίτας τέσσαρας. Αὐ-
τῶν δὲ τούτων ὅσοι τοξόται ἡγεῖσθων. Τὰς δὲ πλευρὰς
τῆς τάξεως φυλακτόντων ἑκατέρωθεν οἱ ἱππεῖς οἱ Ἀ-
καῖοι [Ἀκαῖοι? Ἀχαιοί?]. Ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ἐπίλεκτοι
25 ἱππεῖς ἴτωσαν, καὶ ἐπὶ τούτοις οἱ ἀπὸ τῆς φάλαγγος
ἱππεῖς. Ἐπειτα οἱ καταπέλται. (5) Ἐπειτα τὸ ση-
μεῖον τῆς πεντεκαιδεκάτης φάλαγγος, καὶ ἄμφ' αὐτῷ
δὲ ὁ ἡγεμὼν τῆς φάλαγγος Οὐάλης, καὶ ὁ ὑπαρχος καὶ
οἱ χιλιάρχαι οἷς τέτακται καὶ ἑκατόνταρχοι [καὶ] οἱ τῆς
30 πρώτης σπείρης ἐπιστάται. Πρὸς δὲ τοῦ σημείου τοῦ
τῶν πεζῶν οἱ ἀκοντισταὶ τετάχθων. Αὐτοὺς δὲ τοὺς
πεζοὺς ἐπὶ δ' τεταγμένους εἶναι. (6) Ἐπὶ δὲ τῇ 16' φά-
λαγγι τετάχθω τὸ σημεῖον τῆς δωδεκάτης φάλαγγος,
καὶ χιλιάρχαι ἄμφ' αὐτῷ καὶ ἑκατοντάρχαι. Ἐπὶ δ'
35 ὡσαύτως καὶ ἥδε ἡ φάλαγξ ἴτω τεταγμένη.

7. Ἐπὶ δὲ τῷ ὀπλιτικῷ τετάχθω τὸ συμμαχικόν,
οἷ τε ἀπὸ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας καὶ Τραπεζουντίων οἱ ὀ-
πλίται καὶ Κόλχοι καὶ Ῥιζιανοὶ οἱ λογχοφόροι. Ἐπι-
τετάχθων δὲ αὐτοῖς οἱ Ἀπλανοὶ [Ἀλβανοί?] πεζοί.
40 Παντὸς δὲ τοῦ συμμαχικοῦ ἡγεμὼν ἔστω Σεκουλίνος,
ὅσπερ τῶν Ἀπλανῶν ἡγεῖται. (8) Ἐπὶ τούτοις δὲ τὰ
σχευοφόρα ἐπέσθω. Οὐραγείτω δὲ ἡ εἰλη τῶν Γετῶν καὶ
δ' ταύτης εἰλάρχης. (9) Τὰς πλευρὰς δὲ τοῦ πεζικοῦ κο-
σμοῦντων μὲν καὶ ἑκατοντάρχαι καὶ [οἱ] ἐπὶ τῷδε τετα-
45 γμένοι φυλακῆς δὲ ἕνεκα, εἰλη ἡ Ἀλλακτικῇ [Καλακτι-
κῇ?] περιππευέτω ἐπὶ ἓνα στοῖχον ἑκατέρωθεν τεταγμέ-
νη, καὶ οἱ τῶν Ἰταλῶν ἱππεῖς. Ὁ δὲ εἰλάρχης αὐτῶν ἐπι-
φοιτάτω ταῖς πλευραῖς. (10) Ὁ δὲ ἡγεμὼν τῆς πάσης

ACIES CONTRA ALANOS.

Præsent universum exercitum equites speculatores, qui
bini collocentur suo sub duce. Post hos ponantur mil-
tarii equites Petrei, bini item, quos ducant decuriam.
His subjungatur turma Isaurianorum. Componatur in ma-
nipulus quartus *Rhetorum*, cujus dux Daphnes Corinthia.
Post hos turma Colonensium. Adjungantur iis Itaræ dCy-
renæi et primus manipulus Rheticus. Hisce omnibus in-
peret Demetrius. (2) Post eos collocentur Celtæ equis,
ipsi quoque bini, quos ducat centurio, sicuti in castris.

3. Sequantur pedites, erectis ante se signis, Itali et Cy-
renæi, quotquot adsunt. Eos omnes ducat Pulcher, Italorum
præfectus. Post hos incedant Bosporiani pedites sub Lam-
procle duce et subuncti iis Numidæ sub Vero præfecto m.
(4) Acies sit hoplitarum quaternorum. Hos ipsos præcedat
quotquot sunt sagittariorum. Latera aciei utrimque ten-
antur equites Acai. Post hos selecti equites legionis.
Deinde catapultæ. (5) Deinde signum legionis decime
quintæ, et juxta id dux legionis Valens et legatus et chi-
liarchæ, quibus jussum est, et centuriones et primi co-
hortis epistatæ. Ante signum vero peditum jaculantes
collocentur. Ipsi pedites ponantur per ordines quaternorum.
(6) Post decimam quintam legionem collocetur si-
gnum legionis duodecimæ, et juxta id chiliarchæ et cen-
tiones. Quaterni item hujus quoque legionis milites in-
dant ordinati.

7. Post hunc gravis armaturæ exercitus collocetur
cui ex Armenia minori et Trapezuntiorum graviter armati
et Colchi et Rhiziani lancearii. Subjungantur iis Aplanæ (?)
pedites. Totius autem sociorum exercitus dux sit Seculi-
nus, qui est Aplanorum præfectus. (8) Deinde sequantur
impedimenta. Agmen claudat turma Getarum sub duce
suo. (9) Latera exercitus pedestris ordinent centuriones et
qui ad hoc constituti. Præsidii gratia turma *Calactis* ad
utrumque latus equitum uno versu ordinata, nec non Itali
equites. Præfectus eorum lateribus adequitet. (10) Dux vero

στρατιᾶς Ξενοφῶν τὸ πολὺ μὲν πρὸ τῶν σημείων τῶν πεζικῶν ἡγείσθω, ἐπιφοιτάτω δὲ πάσῃ τῇ τάξει, καὶ ἐπισκοπεῖτω ὅπως τεταγμένοι ἴωσι, καὶ τοὺς μὲν ἀτακτοῦντας εἰς τάξιν ἐπαναγέτω, τοὺς δὲ ἐν κόσμῳ ἴοντας ἐπαινείτω.

11. Οὕτω μὲν τεταγμένους ἰέναι. Ἐλθόντας δὲ εἰς τὸ ἀποδεδειγμένον χωρίον, τὴν μὲν ἵππον πᾶσαν περιτῆναι ἐν κύκλῳ εἰς τετράγωνον τάξιν, τοὺς κατασκόπους δὲ πέμψαι εἰς τὰ ὑπερδὲξια χωρία, ἀποσκοπῆς ἕνεκα τῶν πολεμίων. Ἐνταῦθα δὲ ἀπὸ σημείου ὁλλίσσεται σιγῇ, ὁπλισαμένους δὲ εἰς τάξιν καθίστασθαι.

(12) Ἡ τάξις δὲ ἔστω ἡδε. Τὸ μὲν κέρας ἐκάτερον τῶν κίων τὰ ὑπερδὲξια ἐχέτω τῶν χωρίων, ὅτι ἐν τοιῷδε ἡ ἐκταξις ἔσται. Ἐπετετάχθων δὲ τῷ κέρατι τῷ μὲν δεξιῷ οἱ ἀμφὶ Οὐασάκην καὶ Ἀρβηλον Ἀρμένιοι, τὸ ὑπερδὲξιότατον τοῦ κέρως ἔχοντες, ὅτι τοξόται εἰσὶν οἱ σύμπαντες. (13) Προτετάχθων δὲ αὐτῶν οἱ τῆς σπείρης τῆς Ἰταλικῆς πεζοί. Πάντων δὲ ἡγείσθω Πούλχερ, ὅστις καὶ τῆς σπείρης τῆς Ἰταλικῆς ἀρχεῖ. Καὶ τούτῳ ἐπιτετρέψθω αὐτός τε καὶ ὁ Οὐασάκης καὶ Ἀρβηλος καὶ τὸ ἐκείνων ἱππικόν τε καὶ πεζικόν.

14. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ τετάχθων καὶ οὗτοι τὸ ὑπερδὲξιότατον τοῦ κέρως ἔχοντες οἱ τε ἀπὸ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας σύμμαχοι καὶ οἱ Τραπεζουντίων γυμνήτες καὶ οἱ Ριζιανοὶ λογχοφόροι. (14) Προτετάχθων δὲ καὶ τοῦτων οἱ Ἀπλανοὶ οἱ διακόσιοι, καὶ Κυρηνάιοι οἱ ἑκατὸν, ὥς προβολὴν μὲν εἶναι πρὸ τῶν ἀκοντιστῶν τοὺς ὁπλίτας, τοὺς δὲ ὑπερακοντίζειν ἐκ τοῦ ὑπερδεδείχθαι. (15) Τὸ δὲ ἐν μέσῳ σύμπαν τὸ μὲν δεξιὸν ἐχέτω ἡ πεζὴ φάλαγξ ἡ πεντεκαίδεκάτη ὑπὲρ τὸ μέσον τοῦ παντός χωρίου, ὅτι πολλὴ πλείονες πλήθει οὗτοι εἰσι. Τὸ δὲ ὑπολοιπὸν τοῦ ἀριστεροῦ ἐκπληροῦντων οἱ τῆς δωδεκάτης φάλαγγος πεζοὶ ἔστω ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ κέρως τοῦ ἀριστεροῦ τετάχθω δὲ ἐπὶ ὀκτὼ, καὶ πυκνῇ αὐτοῖς ἔστω ἡ σύγκλεισις. (16) Καὶ αἱ μὲν πρῶται τέσσαρες τάξεις ἔστωσαν κοντοφόρων, ὧν δὴ κοντοῖς μακρὰ καὶ ἐπιλεπτά τὰ σιδήρια προῆπται. Καὶ τούτους οἱ μὲν πρωτοστάται εἰς προβολὴν ἐχόντων, ὥς εἰ πελάζουσιν αὐτοῖς οἱ πολέμιοι, κατὰ τὰ στήθη μάλιστα τῶν ἵππων τίθεσθαι τῶν κόντων τὸν σίδηρον. (17) Οἱ δευτεροστάται δὲ καὶ οἱ τῆς τρίτης καὶ τετάρτης τάξεως, εἰς ἀκοντισμὸν προβεβλήσθων τοὺς κόντους, ὅπου ἂν τύχῃεν καὶ ἵππους τρώσοντες, καὶ ἱππότην κατακανοῦντες, καὶ θυρεῖν καὶ καταφράκτω θυράκι ἐμπαγέντος τοῦ κόντου, καὶ διὰ μαλακότητα τοῦ σιδήρου ἐπικαμφθέντος, ἀφ' ἧς τῆς ἀναβάτην ποιήσονται. (18) Αἱ δὲ ἐφεξῆς τάξεις τῶν λογχοφόρων ἔστωσαν. Ἐνάτη δὲ ἐπὶ τοῖς ἑστέροις τάξις οἱ πεζοὶ τοξόται, οἱ τῶν Νομάδων καὶ Κυρηνάων καὶ Βοσποριανῶν τε καὶ Ἰτουραίων. (19) Μηχαναὶ δὲ ἐφεστηκέτωσαν τῷ κέρατι ἑκατέρῳ, ὥς πρῶτάτω προσιόντων τῶν πολεμίων ἐξακοντίζειν, καὶ κατόπιν τῆς πάσης φάλαγγος.

20. Τὸ δὲ ἱππικὸν ξύμπαν κατὰ εἰλας καὶ λόχους ὀκτὼ ξυντεταγμένον ἐφεστάτω τοῖς πεζοῖς, τὸ μὲν τοῖς

universi exercitus Xenophon ut plurimum ante signa peditum se teneat, interdum vero totam aciem percurrens videat ut bene ordinati procedant: qui locum suum deseruerint, eos in ordinem reducat; ordinem uti decet servantes colaudet.

11. Hunc in modum dispositi progrediantur. Quum autem venerint in locum designatum, equitatus universus circumcirca collocetur acie quadrata. Speculatores vero in loca editiora mittantur, qui hostem observent. Tum dato signo arment se silentio, armatique suum quisque locum obtineant. (12) Ordinatio autem aciei hæc sit. Cornu utrumque peditum editiora loca occupet, quandoquidem in ejusmodi regione erit aciei instructio. Ad dextrum cornu collocentur qui sub Vasace et Arbelo sunt Armenii, summamque hujus cornu partem teneant, quum omnes sint sagittarii. (13) Ante eos collocentur pedites cohortis Italicae. Omnes hos ducat Pulcher, cohortis Italicae praefectus, eique committantur et sua ipsius manus et qui cum Vasace et Arbelo sunt equites peditesque.

14. In sinistro cornu item summam ejus partem tenentes collocentur ex Armenia minori socii et Trapezuntiorum levis armaturæ milites et Riziani lancearii. Ante hos quoque ponantur Aplani ducenti et Cyrenæi centum, qui gravis armaturæ milites propugnaculi loco sint jaculatoribus supra capita eorum ex editiore tela emittentibus. (15) Spatii intermedii dextrum latus universum obtineat pedestris legio decima quinta, supra medium totius loci se extendens, quippe quæ numero longe superior sit. Quod restat spatium sinistri lateris expleant duodecimæ legionis pedites usque ad extremum cornu sinistrum. Ordines sint octo, iique densi collocentur. Ac priores quidem ordines quattuor contos gestantium sunt, qui longa et tenuia contis ferra præfixa habent. (16) Contos protostatæ ante se teneant projectos ita, ut si appropinquarint iis hostes, contra pectora maxime equorum ferrum dirigatur. (17) Qui vero secundi stant et tertii quartique, ad ejaculationem contos paratos teneant, ut, ubicumque possint, et equos vulnerent et equites vel occidant vel in clypeum et lorica thoracem conto impacto, ubi ferrum propter molliem se inflexerit, ad pugnam inutilem sessorum reddant. (18) Sequentes ordines (quattuor) hastatorum sunt. Nonus vero post hos ordo sit peditum sagittariorum, Nomadum scilicet et Cyrenæorum et Ituræorum. (19) Porro machinæ ponantur et in cornu utroque, unde quam longissime in hostem accedentem missilia jactant, et pone omnem phalangem.

20. Equitatus universus in turmas et lochos octo distributus post pedites locum obtineat: atque in cornubus qui-

κέραιον ἑκατέροις προβολὴν ἔχον τοὺς ὀπλίτας πρὸ σφῶν καὶ τοὺς τοξότας, λόχοι δύο· τὸ δὲ τῇ μέσῃ φάλαγγι, λόχοι ἑξ * μημῶν [ἐπιστήτω? ἐπιστήτωσαν?]. (21) Τούτων δὲ ὅσοι μὲν ἵπποτοξόται πλησίον τῆς φάλαγγος ἔφεστηχέτωσαν, ὡς ὑπερτοξεύειν ὑπὲρ αὐτῆς· ὅσοι δὲ λογχοφόροι ἢ κοντοφόροι ἢ μαχαιροφόροι ἢ πελεκοφόροι εἰς τὰ πλάγια τε ἑκατέρωθεν ὁρώντων (ἢ) καὶ τὸ ξύνημα προσμενόντων. (22) Οἱ δὲ ἐπιλεκτοὶ ἵππεῖς ἀμφ' αὐτὸν Ξενοφῶντα ἕστωσαν, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς φάλαγγος τῶν πεζῶν ὅσον εἰς διακοσίους, οἱ σωματοφυλάκες, καὶ ἑκατοντάρχαι, ὅσοι τοῖς ἐπιλέκτοις ξυνταγμένοι ἢ τῶν σωματοφυλάκων ἡγεμόνες, καὶ δεκάρχαι οἱ τῶν ἐπιλέκτων. (23) Ἔστωσαν δὲ ἀμφ' αὐτὸν * ας [καὶ ἐς?] ἑκατὸν κούφων λογχοφόρων, ὡς πᾶσαν ἐπιφοιτῶν τὴν φάλαγγα ὅπου τι ἐνδεὲς καταμανθάνοι, ἐκείνο ἰδοὶ καὶ θεραπεύοι. (24) Ἠγεῖσθω δὲ τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως παντὸς ξὺν τῷ ἱππικῷ Οὐάλης, ὅσπερ καὶ τῆς πεντεκαίδεκάτης φάλαγγος ἡγεμὼν ἔστιν· τοῦ δὲ ἀριστεροῦ οἱ χιλιάρχαι τῆς δωδεκάτης.

25. Οὕτω δὲ ταχθέντων, σιγῇ ἕστω ἕστ' ἂν πελάζωσιν ἐντὸς βέλους οἱ πολέμιοι· πελαζόντων δὲ ἤδη, ὡς μέγιστον καὶ φοβερώτατον ἀλαλάζειν ξύμπαντας τῷ ἐνυαλίῳ. Καὶ βέλη τε ἀπὸ μηχανῶν καὶ λίθους ἀφίσσθαι, καὶ βέλη ἀπὸ τόξων, καὶ λόγχας οἱ λογχοφόροι ἀκοντιζέτωσαν, οἳ τε φίλοι καὶ οἱ θειρασταὶ [θυρεαφόροι?]. Φερέσθωσαν δὲ καὶ λίθοι εἰς τοὺς πολεμίους ἀπὸ τοῦ ξυμμαχικοῦ ἕκ τῶν ὑπερδεξίων· καὶ τὸ πᾶν ἀκροβολισμὸς ἕστω πανταχόθεν ὡς ἐνι πυκνότητος εἰς τάραξιν τε τῶν ἵππων καὶ ὀλεθρον τῶν πολεμίων ἱππέων. (26) Καὶ ἑλπίς μὲν ὑπὸ τοῦ ἀδιηγῆτου πλήθους τῶν βελῶν μὴ ἐπὶ πλείον πελάσειν τῇ πεζικῇ φάλαγγι ἐπελαύνοντας τοὺς Σκύθας· εἰ δὲ δὴ πελάζοιεν, ἐγγρίψαντας ταῖς ἀσπίσι καὶ τοῖς ὤμοις ἀντερείσαντας δέχεσθαι τὴν προβολὴν ὡς καρτερῶτατα καὶ τῇ συγκλείσει πυκνοτάτῃ τὰς πρώτας τρεῖς τάξεις ξυνερείδουσας σφίσιν ὡς βριαύτατον οἶόν τε· τὴν τετάρτην δὲ ὑπερακοντίζειν τὰς λόγχας· καὶ τὴν τρίτην (?) παῖειν ἢ ἀκοντίζειν τοῖς κόντοις ἀφειδῶς, ἕς τε ἵππους καὶ αὐτούς. (27) Ἀπωσθέντων δὲ, εἰ μὲν φυγὴ λαμπρὰ γένηται, διαχωρεῖν δεῖ τὰς πεζικὰς τάξεις καὶ ἐπελαύνειν τοὺς ἱππέας, μὴ πάντας τοὺς λόγχους, ἀλλὰ τοὺς ἡμίσεας. Τετάχθαι δὲ πρώτους, οἵτινες καὶ πρῶτοι ἐπελάσουσιν. (28) Τοὺς δὲ ἄλλους ἡμίσεας ἔπνεσθαι μὲν τοῖς ἐπελαύνουσιν, ἐν τάξει δὲ καὶ μὴ παντελεῖ τῇ διώξει γρωμένους, ὡς εἰ μὲν φυγὴ καρτερὰ κατέχοι, ἐκδέξασθαι τὴν πρώτην δίωξιν ἀκμήτοις τοῖς ἵπποις, εἰ δὲ τις ἐπιστροφὴ καταλαμβάνοι, ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἐπιστρέφουσιν· (29) ὁμοῦ δὲ οἳ τε Ἀρμένιοι τοξόται ἐπελαύνοντες τοξευόντων, ὡς μὴ παρασχεῖν ἀναστροφὴν τοῖς φεύγουσι, καὶ οἱ λογχοφόροι οἱ γυμνῆτες δρόμῳ ἐπέεσθωσαν· μένειν δὲ μὴδὲ τὴν πεζικὴν τάξιν ἐν χώρᾳ ἔτι, ἀλλὰ προχωρεῖν ὁἴκτον ἢ βάδην, ὡς εἴ τι καρτερώτερον ἀπαντοίῃ ἀπὸ τῶν πολεμίων, αὐτοῖς εἶναι προβολὴν πρὸ τῶν ἱππέων.

dem utrisque propugnaculi loco graviter armatos et rios ante se habentes loci duo, in media autem p loci sex collocentur. (21) Ex his equitibus qui sagittarii sunt proxime adstant phalangi, ut supra gittas transmittant; quotquot vero hastas vel con gladios vel secures gestant, in transversum utrimque obvertant signumque exspectent. (22) Selecti aute tes circa ipsum Xenophontem sunt, et ex peditib langis circiter ducenti corporis custodes, atque ce nes qui vel selectis vel corporis custodibus præposi nec non decuriones selectorum. (23) Præterea Xen adjungantur etiam centum circiter leves lancea omnem obiens aciem, ubi quid deficere compererit, i cere possit et curare. (24) Dextrum cornu totu equitatu ducat Valens legioni decimæ quintæ præ sinistrum ducant chiliarchæ legionis duodecimæ.

25. Ordinato hunc in modum exercitu, silentium que dum intra teli jactum hostes accesserint. U jamjam in propinquo sunt, tum summum maximeq rendum cuncti edant clamorem; telaque e machin desque et ex arcubus sagittæ immittantur, lanceas culentur lancearii atque velites simul et scutigeri. I quoque de locis editioribus in hostes sociorum mar jiciantur; ac omnino undique sit telorum emissio potest creberrima in terrorem equorum atque per equitum adversariorum. (26) Ita spes est fore ut i immanem telorum multitudinem propius accedere destrem phalangem irruentes Scythæ non audeant. i hilominus hostis appropinquet, tum priores tres i objectis clypeis et humeris se fulcientes impetum fori et dense admodum se constipantes summa qua fieri vi sustineant; quartus autem supra priores jacula mittat. Etiam tertius sine intermissione feriat et ja contis in equos ipsosque equites. (27) Repulsus hostis fugam capessat, tum equites per peditum ordines i insequantur, non omnes tamen loci, sed dimidia i pars. Primique eorum ponantur qui primi etiam in facturi sunt. (28) Altera pars dimidia sequatur q sed agmine composito et ab insecutione prorsus abs ut, si longior fuga fiat, priorem partem in negoti pere possit equis integris; sin vertant se hostes, in ve impetum faciat. (29) Simul vero Armenii sagittarii in tes sagittis hostes appetant, ut nulla fugientibus conv se detur potestas. Porro lancearii quoque leves cu quantur. Neque ipsa jam pedestris phalanx diutius suo maneat, sed accelerato gressu procedat, ut si aliquid ab hoste agatur, iterum presidio esse eq possit.

30. Τάδε μὲν γίνεσθαι, εἰ ἀπὸ τῆς πρώτης προσβολῆς φυγὴ κατὰσχοι τοὺς ἐναντίους· εἰ δὲ ἐπιστραφέντες εἰς κύκλους ὑπὲρ τὰ κέρατα παρελαύνειν ἐθέλοιεν, ἀναταίνεσθαι μὲν [εἰς] τὰ ὑπερδεξιώτερα ἔτι τὰ κέρατα αὐτῆς τῆς φυγῆς τοξείας· ὥς οὐ δοκιμάζω μήποτε ἀσθενῇ τῇ ἀνατάσει τὰ κέρατα γινόμενα ἰδόντες δι' αὐτῶν ὥσαιτο καὶ διακόψαιεν τὸ πεζικόν. (31) Ὑπερβαλλόντων δὲ τὰ κέρατα ἐκάτερα, ἢ τὸ ἕτερον οὖν, πᾶσα ἔδη ἀνάγκη πλαγίους μὲν αὐτοῖς γίνεσθαι τοὺς ἵππους, κλαγίους δὲ τοὺς κόντους. Ἐνταῦθα δὲ ἐμβαλλόντων ἐς αὐτοὺς οἱ ἵπποι, μὴ ἀκοντισμῷ ἔτι, ἀλλὰ ταῖς σπάθαις αὐτῶν συμπερόμενοι, οἱ δὲ ταῖς πελέκεσιν. Οἱ δὲ Σκύθαι γυμνοὶ τε ὄντες καὶ τοὺς ἵππους γυμνοὺς ἔχοντες * * *

30. Atque hæc quidem fiant, si post primum statim impetum in fugam se hostis dederit. Sin conversione facta circumire cornua tentet, in ulterius adliuc cornua leviter armatorum extendantur. Neque enim probabile mihi videtur hostes cornua extensione ista rare facta videntes perrupturos per ea adeoque discissuros esse exercitum pedestrem. Sin vero superant cornu vel utrumque vel alterutrum, necesse prorsus est ut transversi iis statuantur equites contique. Tum autem irrumpentes equites non jaculis jam, sed gladiis vel etiam securibus eos adorianatur. Scythæ quum corpora nullis tecta armis præbeant, neque equos munitos habeant, ***

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΠΡΟΣ ΤΡΑΙΑΝΟΝ [ΑΔΡΙΑΝΟΝ]

ΕΝ Η ΚΑΙ
ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ ΚΑΙΣΑΡΙ ΤΡΑΙΑΝΩ ΑΔΡΙΑΝΩ ΣΕΒΑΣΤΩ ΑΡΡΙΑΝΟΣ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ι. Εἰς Τραπεζοῦντα ἤκομεν, πόλιν Ἑλληνίδα, ὡς λέγει δ' Ξενοφῶν ἐκεῖνος, ἐπὶ θαλάττῃ ὥκισμένην, Σινωπέων ἀποικον. Καὶ τὴν μὲν θάλασσαν τὴν τοῦ Εὐξεινίου ἄσμενοι κατεῖδομεν, θθενπερ καὶ Ξενοφῶν ἐκεῖνος καὶ σύ. (2) Καὶ οἱ βωμοὶ ἀνεστᾶσιν ἤδη, λίθου μέντοι γε τοῦ τραχέος, καὶ τὰ γράμματα διὰ τοῦτο οὐκ εὐδῆλα κεχάρακται· τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἐπίγραμμα καὶ ἡμαρτημένως γέγραπται, οἷα δὲ ὑπὸ βαρβάρων γραφέν. Ἐγνωνκα οὖν τοὺς τε βωμοὺς λίθου λευκοῦ ἀναθεῖναι, καὶ τὰ ἐπιγράμματα ἐγχαράξαι εὐσήμοις τοῖς γράμμασιν. (3) Ὁ μὲν γὰρ ἀνδριάς ἐστῆκεν ὁ σὸς τῷ μὲν σχήματι ἡδέως· ἀποδείκνυσι γὰρ τὴν θάλατταν· τὴν δὲ ἐργασίαν οὔτε δημοῖός σοι οὔτε ἄλλως καλός· (4) ὥστε πέμψον ἀνδριάντα ἀξίον ἐπιομονάζεσθαι σὸν ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ σχήματι· τὸ γὰρ χωρίον ἐπιτηδειότατον εἰς μνήμην αἰώνιον.

II. Παύλειται δὲ καὶ ὁ νεὸς λίθου τετραγώνου, οὗ φαῦλος· ἀλλὰ τὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἄγαλμα οὔτε τοῦ νεῶς ἀξίον ἐστίν οὔτε αὐτοῦ τοῦ χωρίου. Εἰ δέ σοι δοκεῖ, πέμψον μοι πεντάπουν μάλιστα Ἑρμοῦ ἄγαλμα· τηλικούτον γάρ μοι δοκεῖ ἔσεσθαι ὥς γε πρὸς τὸν νεῶν σύμμετρον· καὶ ἄλλο τοῦ Φιλησίου τετράπουν. (2) Οὐ γὰρ ἀπὸ τρόπου δοκεῖ μοι σύνναος καὶ σύμβωμος ἔσεσθαι τῷ προπάτορι. Καὶ ὁ μὲν τις τῷ Ἑρμῇ, ὁ δὲ τῷ Φιλησίῳ, ὁ δὲ καὶ ἀμφοῖν θύσει παριών. Χαριοῦνται δὲ καὶ οὗτοι κακεῖνοι τῷ τε Ἑρμῇ καὶ τῷ Φιλησίῳ· τῷ μὲν Ἑρμῇ, ὅτι τὸν ἐγγονον αὐτοῦ τιμῶσιν· τῷ δὲ Φιλησίῳ, ὅτι τὸν αὐτοῦ προπάτορα· (3) ὡς ἔγωγε καὶ ἐβουθύτῃσα ἐνταῦθα, οὐχ ὥσπερ ὁ Ξενοφῶν ἐν Κάλπῃς λιμένι ὑπ' ἀμάρξης βοῦν λαβὼν δι' ἀπορίαν ἱερείων, ἀλλὰ τῶν Τραπεζουντίων αὐτῶν παρασκευασάντων ἱερεῖον οὐκ ἀγεννές· καὶ ἐσπλαγχνευσάμεθα αὐτόθι καὶ ἐπὶ τοῖς σπλάγχχοις ἐπεσπείσαμεν. (4) Ὅτῳ δὲ πρώτῳ τὰγαθὰ ἠύχόμεθα, οὐ λαμβάνομέν σε τόν τε τρόπον τὸν ἡμέτερον οὐκ ἀγνοοῦντα καὶ σαυτῷ συνειδότα, ὅτι ἀξίος εἶ ὑπὲρ ὅτου πάντες εὐζαινο τὰγαθὰ, καὶ ὅσοι ἡμῶν ἔλαττον ὑπὸ σοῦ εὖ πεπόνθασιν.

III. Ἐκ Τραπεζοῦντος δὲ ὁρμηθέντες τῇ μὲν πρώτῃ εἰς Ὑσσοῦ λιμένα κατήραμεν καὶ τοὺς πεζοὺς τοὺς

ARRIANI EPISTOL
AD TRAJANUM [ADRIANUM]

IN QUA ETIAM
PERIPLUS PONTI EUXINI.

IMPERATORI CÆSARI TRAJANO ADRIANO
ARRIANUS S.

I. Trapezuntem pervenimus, urbem, ut Xenophon inquit (*Anab.* 7, 8, 22.), Græcam, maris in ora nopensium coloniam. Atque mare Euxinum su voluptate conspeximus eodem ex loco, unde quoque et tu (illud olim fuistis contemplati). (2) Ibi jam aræ erectæ, ex aspero tamen lapide, quæ teræ illis incisæ minus appareant; præterea Græc vitiose exarata est, utpote a barbaris delineata. tur et aras albo lapide dedicare, et inscriptiones literis insculpere. (3) Porro signum tuum habi est jucundo; mare enim monstrat; sed opere ætnei neque alias elegans. (4) Quare mittas statum quæ tuo nomine appelletur, hoc eodem corporis tunc enim ad memoriæ æternitatem valde accom-

II. Templum quoque ibi exstructum est ex quopide, haud contemnendum opus: at Mercurii statum fanum neque locum illum decet. Quocirca, si deatur, aliud mihi Mercurii simulacrum mittas, dem quinque fere sit pedum: hujusmodi enim: mihi videtur templo conveniens fore: atque aliu quod quattuor sit pedum. (2) Haud enim mihi videtur alienum, hunc ejusdem cum progenitore et aræ esse participem. Sic alius Mercurio, aliu alius etiam utrique sacra præteriens offeret. autem erunt et hi et illi Mercurio simul et Philesi rio, dum ejus nepotem honore prosequuntur; dum progenitorem ejus colunt. (3) Quamobrem bovem illic immolavi, non quidem, ut Xenophon ad Calpes portum fecit, bove ex plaustro abreptorum penuriam, sed ipsis Trapezuntis splendida præbentibus. Extis ibidem inspectis, et fusis libaminibus, (4) pro quonam primum vota nummus, non te fugit, utpote mores nostros pernosci tibi met ipsi conscium, te dignum esse pro cuius mnes, etiam qui minoribus quam ego a te beneficiis sunt, vota faciant.

III. Ex Trapezunte autem quum solvissemus, dem die in Hyssi portum appulimus, ac pedite

ταύτην ἐγγυμνάσαμεν· ἡ γὰρ τάξις αὕτη, ὡς εἶσα, πᾶν ἐστὶ καὶ ἱππέας εἰκοσιν ὅσον εἰς διακονίαν ἔχει· ἄλλα καὶ τούτους τὰς λόγχας ἀκοντίζει ἐδέχθη. (2) Ἐνθένδε ἐπλέομεν, τὰ μὲν πρῶτα ταῖς αὐραῖς ταῖς ἐκ τῶν ποταμῶν πνεύσαις ἔωθεν καὶ ἅμα ταῖς κύπαις διαχρώμενοι· ψυχραὶ μὲν γὰρ ἦσαν αἱ αὖραι, ὡς λέγει καὶ Ὀμηρος, οὐχ ἱκαναὶ δὲ τοῖς ταχυναυτεῖν βουλομένοις. Εἶτα γαλήνην ἐπέλαθεν, ὥστε καὶ ἡμεῖς τῇ εἰρεσίᾳ μόνῃ ἐχρώμεθα. (3) Ἐπειτα δὲ ἄφρων νεφέλη ἐπαναστάσα ἐξεβράγη κατ' εὖρον μάλιστα, καὶ ἐπήνεγκεν πνεῦμα ἐξαισίον καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐναντίον, ἔπειτα καὶ μόνον οὐκ ὤλεσεν ἡμᾶς. Κοίλῃν μὲν γὰρ δι' ὀλίγου τὴν θάλατταν ἐποίησεν, ὡς μὴ κατὰ τὰς κύπας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τὰς παρεξαιρεσίας ἐπειρεῖν ἡμῖν ἱκατέρωθεν ἀφθονῶς τοῦ ὕδατος. (4) Τοῦτο δὲ τὸ τραγικόν·

Καὶ τὸν μὲν ἐξηγλούμεν, ἡ δ' ἐπειρεῖ·

ἀλλ' οὐ πλάγιόν γε ἦν τὸ κλυδώνιον· ταύτη καὶ ἡντορμεν μόνις καὶ χαλεπῶς τῇ εἰρεσίᾳ, καὶ μέντοι πολλὰ παθόντες ἤκομεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

IV. Ἔστι γάρ τοι καὶ ἐν Πόντῳ τῷ Εὐξείνῳ χωρίον οὕτω καλούμενον· καὶ τι καὶ Ἀθηναῖς ἱερὸν ἐστὶν εὐτόνῃ Ἑλληνικόν, θέν μοι δοκεῖ καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοῦτο τῷ χωρίῳ· καὶ φρούριόν τι ἐστὶν ἡμελημένον. (1) Ὁ δὲ ὄρεος, ὅς ἐστι ὄρεος ἐτους δέχεσθαι οὐ πολλὰς ναυῶν καὶ σκέπην ταύταις παρέχειν ἀπὸ νότου ἀνέμου καὶ αὐτοῦ τοῦ εὖρου· σώζοιτο δ' ἐν καὶ ἀπὸ τοῦ βορρῆος τὰ ὁρμούντα πλοῖα, ἀλλὰ οὐ τοῦ γε ἀπαρκτοῦ, οὐδὲ τῷ θρασυκίου μὲν ἐν τῷ Πόντῳ, σκίρωνος δὲ ἐν τῇ Ἑλλάδι καλούμενου. (2) Εἰς δὲ τὴν νύκτα βρονταὶ τε σκληραὶ καὶ ἀστραπαὶ κατεῖχον· καὶ πνεῦμα οὐ τὸ αὐτὸ ἐστὶ, ἀλλὰ εἰς νότον μεθεστήκει, καὶ δι' ὀλίγου ἀπὸ τοῦ νότου εἰς λίβα ἀνεμῶν, καὶ ταῖς ναυσὶν οὐκ ἔτι ἀσφαλὲς ὁ ὄρεος ἦν. Πρὶν οὖν παντάπασιν ἀγριωθῆναι τὴν θάλασσαν, ὅσας μὲν αὐτὸ τὸ χωρίον, αἱ Ἀθηναῖαι, δέξασθαι ἡδύναντο, ταύτας αὐτοῦ ἐνεωλκίσαντες, πλὴν τῆς τριήρους· αὕτη γὰρ πέτρα τινὶ ὑφορμῶσα ἀσφαλῶς ἐσάλευεν.

V. Τὰς δὲ πολλὰς ἐδόκει πέμπειν εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τοὺς πλησίον νεωλκηθσομένας. Καὶ ἐνεωλκίσθησαν ὥστε ἀπαθεῖς διαγενέσθαι πάσας πλὴν μιᾶς, ἥτις ἐν τῷ ὁρμίζεσθαι πρὸ τοῦ καιροῦ ἐπιστρέψασαν πλαγίαν ἐπαλαθὸν τὸ κύμα ἐξήνεγκεν εἰς τὴν ἡϊόνα καὶ συνέτριψεν. (2) Ἀπεσώθη μὲντοι πάντα, οὐ τὰ ἱστία μόνον καὶ τὰ σκεύη τὰ ναυτικά καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἱπποὶ, καὶ ὁ κηρὸς ἀπεξύσθη, ὡς μηδενὸς ἄλλου ἢ ξύλων οἰεσθαι ναυπηγησέμεν εἰς τὴν κατασκευὴν· ὦν παμπάλῃ, ὡς εἶσα, ἀφθονία ἐστὶ κατὰ τὸν Πόντον. (3) Οὗτος ὁ χειμὼν ἐπὶ δύο ἡμέρας κατεῖχεν, καὶ ἦν ἀνάγκη μένειν. Ἐχρῆν γὰρ ἅρα μὴδὲ τὰς ἐν τῷ Πόντῳ Ἀθήνας παραπλεῦσαι ἡμᾶς, ὥσπερ τινὰ ὄρεον ἐρημον καὶ ἀνώνυμον.

VI. Ἐνθένδε ἀραντες ὑπὸ μὲν τὴν ἑω πλαγίῳ τοῦ

sunt, exercendos curavimus. Cohors enim ista, ut scis, est peditum, et habet equites viginti ministerii tantum causa: veruntamen hos quoque oportuit hastas jaculari. (2) Inde navigavimus primo quidem auris, quæ matutino tempore e fluminibus spirant, et simul remigio utentes; nam frigidae quidem erant auræ, ut Homerus (*Od.* 5, 469) quoque ait, sed celeriter navigare volentibus haud sufficiebant. Deinde tranquillitas est subsecuta; ita ut remigio tantum usi sinus. (3) Hinc nubes derepente exorta ab Euro potissimum erupit, ventumque violentum et nobis plane adversum excitavit, qui tantum non nos perdidit. Mare siquidem tumidum brevi reddidit, ita ut magna vis aquarum, non per eam tantum partem ubi remi sunt, verum etiam super partes extremas (*circa proram et puppim*) quæ sunt extra remos, in naves utrimque irrumperet. (4) Res plane tragica:

Hanc antilabamus, illa irrumplit denuo.

Quum tamen non transversi essent fluctus, vix tandem atque agre remigio nos expeditimus, et multa quamvis perpessi Athenas pervenimus.

IV. Est enim in Ponto quoque Euxino locus sic dictus, nec non Minervæ fanum ibi Græcanicum, a quo locus ille nomen suum videtur accepisse; castellum quoque est illic derelictum; (2) porro statio æstiva, haud multarum navium capax, et perfugium eis præbens a Noto et ab ipso Euro tutum; fuerintque naves eo appellentes etiam a Borea tutæ, at non ab Aparctia, neque ab eo vento, qui in Ponto Thracias, in Græcia Sciron appellatur. (3) Sub noctem tonitrua dira atque fulgura mari incubuere: nec ventus amplius idem, sed in Notum ac paulatim ex Noto in Africum conversus est; nec amplius navibus statio tuta exstitit. Itaque priusquam mare prorsus exasperaretur, quæcumque naves loco ipso, Athenis, excipi poterant, illas eo in aridum traximus, præter triremem: hæc enim postquam scopulum quendam subierat, tuto in ancoris fluctuabat.

V. Plerasque vero naves in vicina litora misimus in arenam trahendas, quæ quidem omnes salvæ permanserunt, una excepta, quam inter appellendum intempestive latus præbentem fluctus abrupit in oram et perfregit. (2) Omnia tamen servata sunt, non vela tantum et armamenta nautica atque homines, verum etiam clavi; ceram quoque abrasimus, ita ut ad constructionem nulla re alia quam lignis ad naves ædificandas aptis opus sit, quorum ingens, uti nosti, in Ponto copia est. (3) Hæc tempestas per biduum duravit, ita ut necessario nobis illic esset manendum. Neque enim videbatur esse conveniens, Athenas in Ponto Euxino sitas, ceti stationem quandam desertam et ignobilem, præternavigare.

VI. Inde quum sub auroram solvissemus, transversis

κλύδωνος ἐπειρώμεθα. Προϊούσης δὲ τῆς ἡμέρας, βορρᾶς ἐπιπνεύσας ὀλίγος κατέστησε τὴν θάλατταν καὶ διατρεμῆσαι ἐποίησεν. Καὶ ἤλοομεν πρὸ τῆς μεσημβρίας σταδίου πλείονας ἢ πεντακοσίους εἰς Ἄψαρρον, ἵνα περ αἱ πέντε σπεῖραί εἰσιν ἰδρυμέναι. (2) Καὶ τὴν μισθοφορὰν τῇ στρατιᾷ ἔδωκα καὶ τὰ ὄπλα εἶδον καὶ τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον καὶ τοὺς κάμνοντας καὶ τοῦ σίτου τὴν παρασκευὴν τὴν ἐνοῦσαν. Ἦντινα δὲ ὑπὲρ αὐτῶν τὴν γνώμην ἔσχον, ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν γέγραπται. (3) Ὁ δὲ Ἄψαρρος τὸ χωρίον λέγουσιν ὅτι Ἄψυρτος ἐκαλεῖτο πάλαι ποτὲ· ἐνταῦθα γὰρ τὸν Ἄψυρτον ὑπὸ τῆς Μηδείας ἀποθανεῖν· καὶ τάφος Ἀψύρτου δείκνυται. Ἐπειτα διαφθαρῆναι τὸ ὄνομα ὑπὸ τῶν περιόικων βαρβάρων, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ διέφθαρται. (4) ὁπότε καὶ τὰ Τύανα τὰ ἐν τοῖς Καππαδόχαϊς Θόανα λέγουσιν, ὅτι οὕτως ὠνομάζετο ἐπὶ Θόαντι, τῷ βασιλεῖ τῶν Ταύρων, ὃς τοὺς ἀμφὶ Ὀρέστην καὶ Πυλάδην διώκων ἄχρι τῆσδε τῆς χώρας ἐλθεῖν φημίζεται καὶ ἐνταῦθα νόσῳ ἀποθανεῖν.

VII. Ποταμούς δὲ παρρημείψαμεν ἐν τῷ παράπλῳ τῷ ἀπὸ Τραπεζοῦντος τὸν τε Ὑσσόν, ὅπου ἐπώνυμος Ὑσσοῦ λιμὴν, ὃς ἀπέχει Τραπεζοῦντος σταδίου ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ τὸν Ὀφιν, ὃς ἀπέχει Ὑσσοῦ λιμένος ἐς ἐνενήκοντα σταδίου μάλιστα, καὶ ὀρίζει τὴν Κόλῳν χώραν ἀπὸ τῆς Θιαννικῆς. (2) ἔπειτα τὸν Ψυχρὸν καλούμενον ποταμὸν διέχοντα ὅσον τριάκοντα σταδίου ἀπὸ τοῦ Ὀρεως· ἔπειτα τὸν Καλὸν ποταμὸν· καὶ οὗτος τριάκοντα διέχει ἀπὸ τοῦ Ψυχροῦ. Ἐχόμενος δὲ ἐστὶν ὁ Ῥίσιος ποταμός, ἑκατόν εἰκοσι

30 στάδια διέχων ἀπὸ τοῦ Καλοῦ. (3) Καὶ ἀπὸ τούτου τριάκοντα Ἀσκουρος ἄλλος ποταμός· καὶ Ἀδηνός τις ἀπὸ τοῦ Ἀσκούρου ἐξήκοντα· ἐνθένδε εἰς Ἀθήνας ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ταῖς δὲ Ἀθήναις Ζάγατις ποταμός ἐπὶ μάλιστα στάδια ἀπ' αὐτῶν διέχων πρόσκειται. Ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων ὁρμηθέντες τὸν Πρύτανιν παρρημείψαμεν, ἵνα περ καὶ τὰ τοῦ Ἀγγιάλου βασιλεία ἐστίν. Καὶ οὗτος ἀπέχει τεσσαράκοντα στάδια ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. (4) Τοῦ Πρυτανεύου δὲ ἔγεται ὁ Πυξίτης ποταμός· στάδιοι ἐνενήκοντα ἐν μέσῳ ἀμφοῖν. Καὶ ἀπὸ τοῦ Πυξίτου ἐς Ἀρχαβιν ἄλλοι ἐνενήκοντα· ἀπὸ δὲ Ἀρχαβίου εἰς Ἄψαρρον ἐξήκοντα. Ἀπὸ δὲ Ἀψάρου ἄραντες τὸν Ἀκαμψιν παρρημείψαμεν νύκτωρ, ἐπὶ πεντεκαίδεκα σταδίου ἀπέχοντα τοῦ Ἀψάρου. (5) Ὁ δὲ Βαθύς ποταμός ἐβδομήκοντα καὶ

45 πέντε ἀπέχει τούτου· καὶ ὁ Ἀκινάσης ἀπὸ τοῦ Βαθέος ἐνενήκοντα· ἐνενήκοντα δὲ καὶ ἀπὸ Ἀκινάσου ὁ Ἴσις. Ναυσίποροι δὲ εἰσὶν ὅτε Ἀκαμψις καὶ ὁ Ἴσις, καὶ αὐτὰς τὰς ἐωθινὰς ἰσχυρὰς ἐκπέμπουσιν. Ἀπὸ δὲ Ἴσιος τὸν Μώγρον παρρημείψαμεν. Ἐνενήκοντα στάδιοι μεταξὺ τοῦ Μώγρου εἰσὶ καὶ τοῦ Ἴσιος· καὶ οὗτος ναυσίπορος.

VIII. Ἐνθένδε εἰς τὸν Φᾶσιν εἰσαπλεύσαμεν ἐνενήκοντα τοῦ Μώγρου διέχοντα, ποταμῶν ὧν ἐγὼ ἔγνων λυψότατον ὕδωρ παρεχόμενον καὶ τὴν χροιάν μάλιστα

usi fluctibus mare tentavimus. Procedente autem die, Boreas leniter spirans mare stravit et aedavit; et pervenimus ante meridiem plus quam quingenta stadia emensi Apsarum, ubi quinque cohortes collocatas habemus. (2) Stipendium militibus persolvi, et arma inspexi, propugnaculum, fossam, aegrotos et rei frumentariae apparatus suppetentem. De quibus omnibus quae mea sit sententia, Latinis literis perscriptum est. (3) Apsarum autem locum ferunt olim Apsyrtum appellatum; ibi enim Apsyrtum a Medea occisum; et Apsyrti sepulcrum monstratur: nomen illud postea a barbaris accolis vitiatum esse, sicuti etiam alia permulta vitata sunt, (4) quandoquidem Tyana quoque in Cappadocia olim Thoana appellata fuisse dicunt de Thoante, Taurorum rege, qui Orestem atque Pyladem persequens ad illum usque locum pervenisse ibique morbo interire fatur.

VII. Fluvios praeterimus in praeternavigatione a Trapezunte hosce: Hyssum, unde cognominis Hysal portus, qui a Trapezunte stadia distat centum et octoginta; et Ophin, qui ab Hyso portu abest nonaginta circiter stadia, Colchorumque regionem a Thiannica separat; (2) deinde Psychrum (Frigidum) fluvium ab Ophi distantem triginta circiter stadia; postea Calum (Pulchrum) fluvium, qui triginta item stadiis a Psychro separatur. Vicinus est Bizius fluvius, a Calo centum et viginti stadia distans. (3) Ab hoc triginta stadia Ascurus alius fluvius; deinde Adelfus quidam ab Ascuro distans stadia sexaginta. Inde Athenas usque sunt centum et octoginta stadia. Athenis fluvius Zagatis vicinus est, ab eis septem maxime stadiorum intervallo distans. Athenis autem quum solvissemus, Prytanin praetervecti sumus, ubi Anchiali est regia. Fluvius hic ab Athenis quadraginta stadia abest. (4) Prytani vicinus est Pyxites, nonaginta stadiorum spatio interposito. A Pyxite ad Archabin item sunt nonaginta; ab Archabi ad Apsarum sexaginta stadia. Ab Apsaro quum solvissemus, Acampsin quindecim circiter stadia ab Apsaro distantem noctu praetervivimus. (5) Ab Acampsi Bathys (Profundus) fluvius abest septuaginta quinque, a Bathy Acinases nonaginta; ab Acinase Isis item nonaginta stadia. Acampsi autem et Isis fluvii sunt navigabiles, qui matutino tempore validas admodum auras emittunt. Ab Isi Mogrum praeterimus. Nonaginta stadia Mogrum inter et Isin sunt. Mogrus quoque navigabilis est.

VIII. Inde in Phasin navigavimus, nonaginta stadia a Mogro distantem et inter fluvios mihi cognitos levisimam aquam praebentem et colore maxime singularem. (5) Ache-

ἐξηλλαγμένον· (2) τὴν μὲν γὰρ κουφότητα τῷ τε σταθμῷ τακμαίροιο ἂν τις καὶ πρὸ τούτου, ὅτι ἐπέπλει τῇ θαλάσῃ, οὐχὶ δὲ συμμείγνυται· καθάπερ τῷ Πηνειῷ τὸν Τιταρήσιον λέγει ἐπιβρεῖν Ὀμηρος·

..... καθύπερθεν ἐπιβρεῖ ἤντ' Ἐλαιον.

(3) Καὶ ἦν κατὰ μὲν τοῦ ἐπιβρέοντος βάψαντα γλυκὺ τὸ ὕδωρ ἀνιμῆσθαι· εἰ δὲ εἰς βάθος τις καθῆκεν τὴν κάλπιν, ἀλμυρόν. Καίτοι δ' πᾶς Πόντος πολὺ τι γλυκύτερον τοῦ ὕδατος ἐστὶν ἤπερ ἡ ἔξω θάλασσα· καὶ τούτου τὸ αἶτιον οἱ ποταμοὶ εἰσιν, οὔτε πλῆθος οὔτε μέθος σταθμητοὶ ὄντες. (4) Τακμήριον δὲ τῆς γλυκύτητος, εἰ τακμηρίων δεῖ ἐπὶ τοῖς αἰσθήσει φαινομένοις, ὅτι πάντα τὰ βοσκήματα [οἱ] προσοικούντες τῇ θαλάσῃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατὰγουσιν καὶ ἀπ' αὐτῆς ποτίζουσιν· τὰ δὲ πίνοντά τε ἡδέως δρᾶται, καὶ λόγος κατέχει ὅτι καὶ ὠφέλιμον αὐτοῖς τοῦτο τὸ ποτόν ἐστι τοῦ γλυκίους μᾶλλον. (5) Ἡ δὲ χρῶς τῷ Φάσιδι οἷα ἐκ τοῦ μολίβδου ἢ κατιτέρου βεβαμμένου τοῦ ὕδατος· καταστὰν δὲ καθαρώτατον γίγνεται. Οὐ τοῖνυν νενόμισται εἰσχοίμηναι ὕδωρ εἰς τὸν Φᾶσιν τοὺς εἰσπλέοντας· ἀλλ' ἐπειδὴν εἰσβαίνουσιν ἤδη εἰς τὸν ῥοῦν, παραγγέλλεται πᾶν ἐκχεῖν τὸ ἐνὸν ὕδωρ ἐν ταῖς ναυσὶν· εἰ δὲ μή, λόγος κατέχει ὅτι οἱ τούτου ἀμελήσαντες οὐκ εὐπλοοῦσιν. Τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ Φασίδος οὐ σήπεται, ἀλλὰ μένει ἀραιφνὲς καὶ ὑπὲρ δέκατον ἔτος, πλήν γε δὴ ὅτι εἰς τὸ γλυκύτερον μεταβάλλει.

IX. Εἰσβαλλόντων δὲ εἰς τὸν Φᾶσιν, ἐν ἀριστερᾷ ὄρεσσι ἡ Φασιανὴ θεός. Εἴη δ' ἂν ἀπὸ γε τοῦ σχήματος τεκμαιρομένη ἡ Ρέα· καὶ γὰρ κύμβαλον μετὰ χειρὸς ἔχει, καὶ λέοντας ὑπὸ τῷ θρόνῳ, καὶ κάθηται ὁσπὶρ ἐν τῷ Μητρώῳ Ἀθήνησιν ἢ τοῦ Φειδίου. (2) Ἐνταῦθα καὶ ἡ ἀγκυρα δεικνύται τῆς Ἀργούς· καὶ ἡ μὲν σιδηρὰ οὐκ ἔδοξέ μοι εἶναι παλαιά· καίτοι τὸ μέγεθος οὐ κατὰ τὰς νῦν ἀγκύρας ἐστίν, καὶ τὸ σχῆμα ἀμνηστὴ ἐξηλλαγμένη· ἀλλὰ νεωτέρα μοι ἐφάνη εἶναι τοῦ χρόνου. Λιθίνης δὲ τινος ἄλλης θραύσματα ἔδεικνυτο παλαιά, ὡς ταῦτα μᾶλλον εἰκάσαι ἐκείνα εἶναι τὰ λείψανα τῆς ἀγκύρας τῆς Ἀργούς. Ἄλλο δὲ οὐδὲν ὑπόμνημα ἦν ἐνταῦθα τῶν μύθων τῶν ἀμφὶ τὸν Ἰάσονα. (3) Τὸ μέντοι φρούριον αὐτὸ, ἵνα περ κάθηνται τετρακόσιοι στρατιῶται ἐπιλεκτοί, τῇ τε φύσει τοῦ χωρίου ὀχυρώτατον εἶναι μοι ἔδοξεν, καὶ ἐν ἐπιτηδειοτάτῳ κατεῖσθαι πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ταύτῃ πλεόντων. Καὶ τὰ φρος διπλῇ περιβέβληται τῷ τείχει, εὐρεία ἑκατέρα. (4) Πάλαι μὲν οὖν γήινον τὸ τεῖχος ἦν, καὶ οἱ πύργοι ἑὺλιννοι ἐφροστήμεσαν· νῦν δὲ ἐκ πλίνθου ὅπτης πεποίηται καὶ αὐτὸ καὶ οἱ πύργοι· καὶ τεθμελιώται ἀσφαλῶς, καὶ μηχαναὶ ἐφροστᾶσιν, καὶ ἐν ὀλίγῳ, πᾶσιν ἐξήρτυται πρὸς τὸ μηδὲ πελάσαι ἂν τινα αὐτῶ τῶν βαρβάρων, μή τιγε δὴ εἰς κίνδυνον καταστῆσαι πολιορκίας τοὺς ἐν αὐτῷ φρουροῦντας. (5) Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸν ὄρμον ἐγγρῆν ἀσφαλῇ εἶναι ταῖς ναυσὶ, καὶ ὅσα ἔξω τοῦ φρουρίου κατακείτο ὑπὸ τε τῶν πεπαυμένων τῆς στρα-

ARRIANUS.

vitatem quidem tum statera aliquis probaverit, tum facilius etiam inde, quod mari innatat, nec cum eo commiscetur; sicuti Titaresium Peneo innatare Homerus (*Il.* 2, 754) dicit his verbis:

Super Innatat Instar olei.

(3) Porro si quis in summum fluctum urnam immergeret, aquam hauriebat dulcem; si contra in profundum demitteret, salsam. Quanquam universus Pontus longe dulcior est aquae quam mare externum, propter immensam scilicet fluminum multitudinem magnitudinemque. (4) Dulcedinis autem argumentum (si modo argumentis opus est in iis quae sensu percipiuntur), quod maris accolae pecora omnia ad mare ducunt et ex illo aquantur. Illa vero cernuntur lubenter bibere, et fama obtinet dulci salubriorem eis hunc potum esse. (5) Color autem Phasidis similis aquae plumbo vel stanno infectae, quae tamen ubi subsedit, purissima fit. Quamobrem mos obtinuit, ne ingredienti Phasim quicquam aquae invehant; sed simul ac flumen ingressi fuerint, praecipitur, ut quicquid in navibus sit aquae, effundatur: sin minus, fama invaluit inobedientibus haud felicem fore navigationem. Aqua Phasidis a putredine est immunis, ac plus quam decem annis incorrupta manet, nisi quod in dulciorem abit.

IX. Intransibis Phasim a sinistra positum est signum deae Phasianae, quam ex forma et habitu argumentum petens Rheam esse dixeris: nam et cymbalum manibus tenet, et leones habet in ima throni parte, sedetque eodem modo atque illa in Metroo Atheniensi, Phidiae opus. (2) Ibidem etiam ancora Argus navis ostenditur: quae tamen quum ferrea sit, non mihi visa est antiqua: quamquam magnitudine recedit ab hodiernis ancoris, et forma aliquid habet singulare: sed nihilominus istis Argonautarum temporibus recentior esse mihi visa est. At alterius cujusdam lapideae ancorae fragmenta vetusta ibidem monstrabant, ut has potius conjicias Argus ancorae reliquias esse. Nullum praeterea ibi eorum, quae de Iasone fabulis produntur, monumentum exstabat. (3) Ipsum vero castellum, in quo quadringenti electi milites sunt collocati, et loci natura munitissimum mihi visum est, et peropportune situm ad securitatem eo appellentium. Fossa murus cinctus est duplici latitudo. (4) Olim terrenus fuit murus, ligneaeque stabant turres; at nunc ille pariter atque turres ex latere coctili sunt exstructa: ipse murus probe fundatus est et machinas impositas habet atque uno verbo omnibus rebus ita est instructus, ut nullus barbaris aditus pateat, illiusque custodes ab omni sint oppugnationis periculo tuti. (5) Quoniam autem ipsum quoque portum oportuit navibus tutum esse, et quidquid locorum extra castrum incolitur ab iis qui mi-

τιᾶς καὶ τινων καὶ ἄλλων ἐμπορικῶν ἀνθρώπων, ἐδοξε μοι ἀπὸ τῆς διπλῆς τάφρου, ἣ περιβέβηται τῷ τείχει, ἄλλην τάφρον ἐκβαλεῖν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἣ τὸ τε ναύσταθμον περιέχει καὶ τὰς ἐξω τοῦ τεύχους οἰκίας.

8 X. Ἀπὸ δὲ τοῦ Φάσιδος Χαρίεντα ποταμὸν παρ-
μεΐψαμεν ναυσίπορον· στάδιοι μεταξὺ ἀμφοῖν ἐνενή-
κοντα· καὶ ἀπὸ τοῦ Χαρίεντος ἐς Χῳθὸν ποταμὸν εἰσε-
πλεύσαμεν, ἄλλους ἐνενήκοντα, ἵνα περ καὶ ὠρμίσθη-
μεν. 9 Ὡν δὲ ἕνεκα καὶ ὅσα ἐνταῦθα ἐπράξαμεν, δη-
10 λώσει σοι τὰ Ῥωμαϊκὰ γράμματα. (2) Ἀπὸ δὲ Χῳ-
θοῦ Σιγγάμην ποταμὸν παρμεΐψαμεν ναυσίπορον·
διέχει δὲ τοῦ Χῳθοῦ σταδίου ἐς δέκα καὶ διακοσίους·
μέγιστα. Ἐγεται δὲ τοῦ Σιγγάμου Ταρσούρας πο-
ταμός· στάδιοι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μεταξὺ ἀμφοῖν. 11 Ὁ
δὲ Ἴππος ποταμός τοῦ Ταρσούρου πεντήκοντα στα-
δίου καὶ ἑκατὸν διέχει· καὶ τοῦ Ἴππου ὁ Ἀστέλεφος
τριάκοντα. (3) Παραμείψαντες δὲ τὸν Ἀστέλεφον εἰς
Σεβαστόπολιν ἤκομεν πρὸ μεσημβρίας, ἀπὸ Χῳθοῦ
ὁρμηθέντες, σταδίου εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τοὺς ἀπὸ Ἀστε-
12 λεφου· ὡς καὶ τὴν μισθοφορὰν τοῖς στρατιώταις δοῦναι
τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὄπλα ἰδεῖν
καὶ τοὺς ἱππείας ἀναπηδώντας ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ τοὺς
κάμνοντας καὶ τὸν σῆτον, καὶ τὸ τεῖχος περιελθεῖν καὶ
τὴν τάφρον. (4) Στάδιοι ἀπὸ μὲν Χῳθοῦ εἰς Σεβαστόπο-
13 λιν τριάκοντα καὶ ἑξακόσιοι· ἀπὸ Τραπεζούντος δὲ
εἰς Σεβαστόπολιν, ἑξήκοντα καὶ διακοσίους καὶ διςχιλίους.
Ἡ δὲ Σεβαστόπολις πάλαι Διοσκουριάς ἐκαλεῖτο, ἀποι-
κος Μιλησίων.

XI. Ἐθνη δὲ παρμεΐψαμεν τὰς. Τραπεζουντίους
30 μὲν, καθάπερ καὶ Ξενοφὼν λέγει, Κόλχοι ὁμοιοί.
Καὶ οὗς λέγει τοὺς μαχιμωτάτους καὶ ἐχθροτάτους εἶ-
ναι τοῖς Τραπεζουντίοις, ἐκεῖνος μὲν Δρύλλας ὀνομάζει,
ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν οἱ Σάννοι οὗτοι εἶναι. Καὶ γὰρ μα-
χιμωτάτοί εἰσιν εἰς τοῦτο ἔτι καὶ τοῖς Τραπεζουντίοις
35 ἐχθροτάτοι, καὶ χωρὶα ὄχυρά οἰκοῦσιν, καὶ ἔθνος ἀθα-
σίλευτον. (2) Πάλαι μὲν καὶ φόρου ὑποτελὲς Ῥω-
μαίοις, ὑπὸ δὲ τοῦ ληστεύειν οὐκ ἀκριβοῦσι τὴν φορὰν·
ἀλλὰ νῦν γε διδόντος θεοῦ ἀκριβώσουσιν, ἣ ἐξελοῦμεν
αὐτούς. Τούτων δὲ ἔχονται Μαχελόνες καὶ Ἡνίοχοι·
40 βασιλεὺς δ' αὐτῶν Ἀγγιάλος. Μαχελόνων δὲ καὶ Ἡνιό-
χων ἐχόμενοι Ζυδρεῖται· Φαρασμάνου οὗτοι ὑπήκοοι·
Ζυδρεϊτῶν δὲ Λάζαι· βασιλεὺς δὲ Λαζῶν Μαλάσσας,
ὃς τὴν βασιλείαν παρὰ σοῦ ἔχει. (3) Λαζῶν δὲ Ἀψί-
λαι ἔχονται· βασιλεὺς δὲ αὐτῶν Ἰουλιανός· οὗτος ἐκ
45 τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔχει. Ἀψίλαι δὲ
ὁμοιοὶ Ἀθασκοί· καὶ Ἀθασκῶν βασιλεὺς Ῥησμάγας·
καὶ οὗτος παρὰ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔχει. Ἀθασκῶν δὲ
ἐγόμενοι Σανίγαι, ἵνα περ καὶ ἡ Σεβαστόπολις ὀικι-
σται· Σανίγων βασιλεὺς Σπαδάγας ἐκ σοῦ τὴν βασι-
50 λεῖαν ἔχει. (4) Μέχρι μὲν δὴ Ἀψάρου ὡς πρὸς ἡδὴ
ἐπλεόμεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Εὐξείνου. Ὁ δὲ Ἀψαρός πέ-
ρας ἐφάνη μοι εἶναι κατὰ μῆκος τοῦ Πόντου· ἐνθεν
ἤρ ἡδὴ πρὸς ἄρκτον ὁ πλοῦς ἡμῖν ἐγένετο ἕσπε ἐπὶ
Χῳθὸν ποταμὸν, καὶ ὑπὲρ τὸν Χῳθὸν ἐπὶ τὸν Σιγγά-

litis sunt immunes, et ab aliis quibusdam mercaturam exer-
centibus, decrevi a duplici illa fossa murum cingente alle-
ram ad flumen usque deducere, quæ et ipsam stationem et
cetera, quæ sunt extra murum, ædificia complectatur.

X. A Phaside autem Charientem (*Jucundum*) fluvium
navigabilem prætervecti sumus : stadia inter utrumque no-
naginta : et a Chariente ad Chobum navigavimus, nonaginta
pariter stadiis distantem, ubi etiam appulimus : qua autem
de causa, quidque illic egerimus, ex Latinis literis cognoscis.

(2) A Chobo Singamem fluvium navigabilem prætervecti
sumus, qui a Chobo ducentis circiter et decem stadiis abest.
Singami vicinus est Tarsuras fluvius : stadia inter utrumque
centum et viginti. Hippius fluvius a Tarsura centum et
quingenta stadiis distat; ab Hippo Astelephus triginta
stadiis. (3) Astelephum vero prætervecti, Sebastopolim
pervenimus ante meridiem, postquam a Chobo solvimus,
peractis centum et viginti stadiis ab Astelepho : quamobrem
eodem die et militibus stipendia persolvimus, et equos,
arma, equites equis insilientes, ægros, annonam visimus,
et murum circumviximus fossamque. (4) Stadia a Chobo
ad Sebastopolim sexcenta et triginta; a Trapezunte ad Se-
bastopolim duo millia ducenta et sexaginta. Sebastopolis
autem Dioscurias olim fuit nominata, Milesiorum colonia.

XI. Gentes autem præternavigavimus hasce. Trapezun-
tiis, ut Xenophon quoque scribit, finitimi sunt Colchi.
Atque quos ille bellicosissimos esse et Trapezuntiis infestis-
simos ait, ipse quidem Drillas vocat, mihi vero iidem esse
Sanni videntur. Hi enim ad hoc usque temporis bellicosissi-
mi ac Trapezuntiis inimicissimi sunt, et loca incolunt mu-
nita, regumque imperio gens caret. (2) Tributarii enim
fuerunt Romanis, at nunc latrocinii dediti tributorum so-
lutionem negligunt : quæ quidem posthac, deo juvante,
accurate persolvent, aut eos exterminabimus. Hos attin-
gunt Machelones et Heniochi, quorum rex est Anchialus.
Machelonibus et Heniochis vicini Zydritæ, Pharsamano
subjecti. Zydritis vicini Lazæ; rex Lazarum Malassas,
qui a te regnum tenet. (3) Lazis finitimi Apsilæ, quibus
Julianus imperat : hic a patre tuo regnum accepit. Apsilæ
excipiunt Abasci : Abascorum rex Rhemasgas; is quoque
a te regnum obtinet. Abascis contermini Sanigæ, ubi Se-
bastopolis sita : Sanigarum rex Spadagas a te regnum habet.
(4) Ad Apsarum usque orientem versus navigavimus in dev-
tra parte maris Euxini. Apsarum autem agnovi terminum
esse Ponti secundum ejus longitudinem. Illinc enim jam
ad septentrionem fuit nostra navigatio ad Chobum usque

μην. Ἀπὸ δὲ Σιγάμου ἐκάμπτομεν εἰς τὴν λαϊὰν
 πλευρὰν τοῦ Πόντου ἔστε ἐπὶ τὸν Ἴππον ποταμόν. (5)
 Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴππου ὡς ἐπ' Ἀστελεφον καὶ Διοσκουριάδα
 κατεϊδομεν τὸν Καύκασον τὸ ὄρος, τὸ ὕψος μάλιστα
 κατὰ τὰς Ἀλπεῖς τὰς Κελτικὰς. Καὶ τοῦ Καυκάσου
 κορυφὴ τις ἐδείκνυτο, Στρόβιλος τῇ κορυφῇ ὄνομα,
 ἵνα περ ὁ Προμηθεὺς κρεμασθῇ ναιὶ ὑπὸ Ἡφαίστου κατὰ
 πρόσταξιν Διὸς μυθεύεται.

XII. Τὰ δὲ ἀπὸ Βοσπόρου τοῦ Θρακίου ἔστε ἐπὶ
 Τραπεζοῦντα πόλιν ὧδε ἔχει. Κατὰ τὸν Θράκιον Βόσ-
 πορον καὶ τὸ στόμα τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐν τοῖς δε-
 ξιοῖς τῆς Ἀσίας μέρεσιν, ἅπερ ἐστὶ τοῦ Βιθυνῶν ἔθνους,
 κεῖται χωρίον λεγόμενον Ἱερὸν, ἐν ᾧ ναὸς ἐστὶ Διὸς
 Οὐρίου οὗτω προσαγορευόμενον. Τοῦτο δὲ τὸ χωρίον
 ἀφετήριον ἐστὶ τοῖς εἰς τὸν Πόντον πλέουσιν. (2) Τοῖς
 πλεύσασιν δὲ εἰς τὸν Πόντον [ἐν] δεξιᾷ εἰς [ἐχουσι?] ¹
 τὴν Ἀσίαν, τὸ λεγόμενον μέρος τοῦ Βιθυνῶν ἔθνους τὸ
 πρὸς Πόντον κείμενον, ὃ περίπλους οὕτως ἔχει. Τὸ
 Ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου διέχει ἀπὸ Βυζαντίου στα-
 δίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Καὶ ἐστὶ στενότερον ταύτῃ
 τὸ στόμα τοῦ Πόντου καλούμενον, καθότι εἰσβάλλει
 εἰς τὴν Προποντίδα. Ταῦτα μὲν εἰδοῖσι σοὶ λέγω. (3)
 Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἱεροῦ πλέοντι ἐν δεξιᾷ Ῥήβας ποταμός· στα-
 δίους διέχει τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Διὸς ἐννεήκοντα. Ἐπειτα
 Μελαινα ἄκρα ὧδε καλουμένη, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν.
 Ἀπὸ Μελαινῆς ἄκρας εἰς Ἀρτάνην ποταμόν, ἵνα καὶ
 ὄρμος ναυσὶ μικραῖς πρὸς Ἱερῷ Ἀφροδίτης, πεντήκοντα
 ἄλλα καὶ ἑκατόν. (4) Ἀπὸ δὲ Ἀρτάνης εἰς Ψίλιν πο-
 τὰμὸν πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ πλοῖα μικρὰ ὁρ-
 μίζονται ἂν πρὸς τῇ πέτρᾳ τῇ ἀνεχούσῃ οὐ πόρρω ἀπὸ
 τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν. Ἐνθενδε εἰς Κάλπησ λι-
 μέναι δέκα καὶ διακόσιοι στάδιοι. (5) Ὁ δὲ Κάλπησ
 λιμὴν ὁποῖόν τι χωρίον ἐστίν, καὶ ποῖος ὄρμος, καὶ
 οὐ πηγὴ ἐν αὐτῷ ψυχροῦ καὶ καθαροῦ ὕδατος, καὶ ὅτι
 οὐκ ἐνθαυρῶν, ταῦτα Ξενοφῶντι τῷ πρεσβυτέρῳ λέλε-
 κται.

XIII. Ἀπὸ Κάλπησ λιμένος εἰς Ῥόην στάδιοι εἴκοσι·
 ὄρμος ναυσὶ μικραῖς. Ἀπὸ Ῥόης εἰς Ἀπολλωνίαν
 νῆσον μικράν, ὀλίγον διέχουσαν τῆς ἡπείρου, ἄλλοι
 εἴκοσι. Λιμὴν ὑπὸ τῇ νησίδι. Καὶ ἐνθεν εἰς Χηλὰς
 στάδιοι εἴκοσι. Ἀπὸ Χηλῶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν,
 ἵνα περ Σαγγάριος ποταμός· εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον.
 (2) Ἐνθενδε εἰς τοῦ Ὑππίου τὰς ἐκβολὰς ἄλλοι ὀγδοή-
 κοντα καὶ ἑκατόν. Εἰς δὲ Λιλλίον ἐμπορίον ἀπὸ τοῦ
 Ὑππίου στάδιοι ἑκατόν· καὶ ἀπὸ τοῦ Λιλλίου εἰς
 Ἐλαῖον εἰς ἑκατόν. Ἐνθενδε εἰς Κάλητα, ἄλλο ἐμ-
 πόριον, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. (3) Ἀπὸ Κάλητος εἰς
 Λύκον ποταμόν, ὀγδοήκοντα· ἀπὸ δὲ Λύκου εἰς
 Ἡρακλείαν πόλιν Ἑλληνίδα Δωρικὴν, Μεγαρέων
 ἀποικίαν, στάδιοι εἴκοσι· ἐν Ἡρακλείᾳ ὄρμος ναυσίν.
 Ἀπὸ δὲ Ἡρακλείας ἐπὶ μὲν τὸ Μητρώον καλούμενον,
 στάδιοι ὀγδοήκοντα. (4) Ἐνθενδε εἰς τὸ Ποσίδειον,
 τεσσαράκοντα· καὶ ἐνθεν εἰς Τυνδαρίδας, πέντε καὶ

fluvium, indeque ad Sigamen. A Sigame autem deflex-
 imus ad sinistram Ponti latus ad Hippum usque fluvium; (5)
 ab Hippo ad Astelephum et Dioscuriadem usque vidimus
 Caucasum montem, altitudine prorsus Alpibus Celticis
 comparandum; et Caucasi jugum quoddam monstrabatur;
 Strobilus ei nomen; in quo Prometheus a Vulcano Jovis
 jussu suspensum fuisse fabulantur.

XII. Locorum autem atque itinerum a Bosporo Thracio
 usque ad Trapezuntem ratio sic se habet. Ad Thracium
 Bosporum atque os Euxini Ponti, in dextro latere Asiam
 adluente, ubi regio est Bithynorum, situs est locus Hieron
 dictus, ubi templum est Jovis Urii quem vocant. Hic locus
 est unde solvunt in Pontum navigaturi. (2) Ingressis au-
 tem Pontum, ita ut ad dextram habeant Asiae partem, quae
 est Bithynorum gentis Ponto adjacens, navigatio se habet
 hunc in modum. Hieron Jovis Urii a Byzantio distat centum
 et viginti stadia; atque est ibi os Ponti angustissimum,
 per quod in Propontidem labitur. At haec quidem noscenti
 tibi dico. (3) Ab Hiero autem navigantibus a dextra oc-
 currit Rhebas fluvius: nonaginta stadia ab Hiero Jovis distat.
 Ab hoc Acra Melana (*Promontorium atrum*) quam vocant
 abest centum et quinquaginta stadia. Ab Acra Melana ad
 Artanem fluvium, ubi et statio parvis navibus juxta fanum
 Veneris, centum pariter et quinquaginta stadia. (4) Ab
 Artane ad Psilim (*Psillim*) fluvium centum et quinquaginta;
 et navigia exigua commode appellere possint ad pe-
 tram haud procul ab istius fluminis ostio imminemem.
 Inde ad portum Calpes ducenta et decem stadia. (5) Qualis
 autem locus sit portus Calpes, qualisque statio, et ibi fon-
 tem esse frigidæ ac limpidae aquae et silvas mari vicinas
 lignorum ad naves conficiendas illasque feris abundare,
 haec Xenophon senior narravit.

XIII. A Calpes portu ad Rhœn, stationem parvis aptam
 navigiis, sunt viginti stadia. A Rhœ ad Apolloniam, insu-
 lam exiguam, non procul a continente remotam, alia vi-
 ginti. Est portus in hac insula. Hinc ad Chelas viginti
 stadia. A Chelis usque ad id loci, ubi Sangarius fluvius in
 Pontum influit, centum et octoginta. (2) Inde ad Hyppii
 ostia, alia centum et octoginta. Ab Hyppio ad Lillium
 emporium, centum stadia, et a Lillio ad Elaeum, sexa-
 ginta. Inde ad Caletem, aliud emporium, centum et vi-
 ginti. (3) A Calete ad Lycum fluvium, octoginta. A Lyco
 ad Heracleam, urbem Graecam Doricam, Megarensium co-
 loniam, viginti stadia: in Heraclea statio navium. Ab
 Heraclea ad Metroum, octoginta stadia. (4) Inde ad Po-
 sidium, quadraginta. Inde ad Tyndaridas, quadraginta

τεσσαράκοντα. Πέντε δὲ καὶ δέκα ἔνθεν ἐπὶ τὸ Νυμφαῖον· καὶ ἀπὸ τοῦ Νυμφαίου ἐπὶ τὸν Ὀξειῖνον ποταμόν, τριάκοντα. Καὶ ἀπὸ Ὀξειῖνου εἰς Σανδαρακὴν, ἐνενήκοντα. Σανδαρακὴ ὁρμος ναυσὶ μικραῖς. (5)
 6 Ἐνθένδε εἰς Κρηνίδας, ἐξήκοντα. Καὶ ἀπὸ Κρηνίδων εἰς Ψύλλαν ἐμπόριον, τριάκοντα. Ἐνθένδε εἰς Τίον, πόλιν Ἑλληνίδα Ἰωνικὴν, ἐπὶ θαλάττῃ οἰκουμένην, Μιλησίων καὶ ταύτῃ ἀποικον, ἐνενήκοντα. Ἀπὸ δὲ Τίου εἰς Βύλλαϊον ποταμόν, στάδιοι εἴκοσι. Ἀπὸ δὲ Βύ-
 10 λλαίου ἐπὶ τὸν Παρθένιον ποταμόν, στάδιοι ἑκατόν. (6) Μέχρι τοῦδε Θράκες οἱ Βιθυνοὶ νέμονται· ὧν καὶ Ξενοφῶν ἐν τῇ συγγραφῇ μνήμην ἐποιήσατο, ὅτι μαχημῶτατοι εἰεν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὰ πολλὰ κακὰ ἢ στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ὅτι ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ
 15 ἔπαθεν, ἐπειδὴ ἀπεχωρίσθησαν οἱ Ἀρχάδες ἀπὸ τε τῆς Χειρισόφου καὶ τῆς Ξενοφῶντος μερίδος.

XIV. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε ἡδὴ Παφλαγονία. Ἀπὸ Παρθενίου εἰς Ἀμαστριν πόλιν Ἑλληνίδα, στάδιοι ἐνενήκοντα· ὁρμος ναυσίν. Ἐνθεν εἰς Ἐρυθίνους, ἐξή-
 20 κοντα. Καὶ ἀπὸ Ἐρυθίνων εἰς Κρῶμναν, ἄλλοι ἐξήκοντα. (2) Ἐνθένδε εἰς Κύτωρον ἐνενήκοντα· ὁρμος ναυσίν ἐν Κυτῶρῳ. Καὶ ἀπὸ Κυτῶρου εἰς Αἰγιαλοῦς, ἐξήκοντα. Ἐς δὲ Θύμνην, ἐνενήκοντα. Καὶ εἰς Κάραμβιν, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. (3) Ἐνθένδε εἰς Ζεφύ-
 25 ριον, ἐξήκοντα. Ἀπὸ δὲ Ζεφυρίου εἰς Ἀδώνου τεῖχος, πόλιν σμικρὰν, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ὅρμος ναυσίν οὐκ ἀσφαλής· ἀλλ' εὐδοίεν [σαλεύοιεν?] ἂν ἀπαθεῖς, εἰ μὴ μέγας χειμὼν κατέχοι. Ἀπὸ δὲ Ἀδῶ-
 30 νου τεύχους εἰς Αἰγινήτην, ἄλλοι πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθένδε εἰς Κίνωλιν ἐμπόριον, ἄλλοι ἐξήκοντα· καὶ ἐν Κινώλει σαλεύοιεν ἂν νῆες ὥρα ἔτους. (4) Ἀπὸ δὲ Κινώλιος εἰς Στεφάνην, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· ὁρμος ναυσίν ἀσφαλής. Ἀπὸ δὲ Στεφάνης εἰς Ποταμοῦς, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθένδε εἰς Λεπτήν
 35 ἄκραν, ἑκατόν καὶ εἴκοσι. Ἀπὸ δὲ Λεπτῆς ἀκρας εἰς Ἀρμένην, ἐξήκοντα· λιμὴν αὐτόθι. Καὶ Ξενοφῶν τῆς Ἀρμένης ἐμνημόνευσεν. (5) Καὶ ἔνθεν εἰς Σινώ-
 40 πην, στάδιοι τεσσαράκοντα· Σινωπεῖς, Μιλησίων ἀποικοί. Ἀπὸ δὲ Σινώπης εἰς Κάρουσαν, πεντή-
 45 κοντα καὶ ἑκατόν· σάλος ναυσίν. Ἐνθένδε εἰς Ζάγωρα, ἄλλοι αὖ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθένδε εἰς τὸν Ἄλυν ποταμόν, τριακόσιοι.

XV. Οὗτος δὲ ποταμὸς πάλαι μὲν ὁρος ἦν τῆς Κρόισου βασιλείας καὶ τῆς Περσῶν· νῦν δὲ ὑπὸ τῇ Ῥωμαίων
 45 ἐπικρατείᾳ ῥέει, οὐκ ἀπὸ μεσημβρίας, ὥς λέγει Ἡρόδοτος, ἀλλὰ ἀπὸ ἀνίσχοντος ἡλίου. Καθότι δὲ εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον, ὁρίζει τὰ Σινωπέων καὶ Ἀμισηνῶν ἔργα. (2) Ἀπὸ δὲ Ἄλυσ ποταμοῦ εἰς Ναύσταθμον, στάδιοι ἐνενήκοντα· ἵνα περ καὶ λίμνη ἐστίν. Ἐνθένδε
 50 εἰς Κωνωπεῖον, ἄλλην λίμνην, ἄλλοι αὖ πεντήκοντα. Ἀπὸ δὲ Κωνωπείου εἰς Εὐσθήνην, ἑκατόν καὶ εἴκοσι. (1) Ἐνθένδε εἰς Ἀμισὸν ἑκατόν καὶ ἐξήκοντα. Ἀμισός, πόλις Ἑλληνίς, Ἀθηναίων ἀποικος, ἐπὶ θαλάττῃ οἰκεῖται. Ἀπὸ δὲ Ἀμισοῦ εἰς Ἀγκῶνα λιμένα· ἵνα-

quinque. Inde ad Nymphæum, quindecim; et a Nymphæo ad Oxinam fluvium, triginta. Ab Oxina ad Sandaracam nonaginta stadia: Sandaraca statio est parvis navibus. (5) Inde ad Crenidas saxaginta; et a Crenidibus ad Psyllam emporium, triginta. Inde ad Tium, urbem Græcam Ionicam, in maris ora sitam, Milesiorum coloniam, nonaginta. A Tio ad Billæum fluvium, viginti stadia. A Billæo ad Parthenium fluvium, centum stadia. (6) Hucusque Thracæ Bithyni sedem tenent. Quorum Xenophon in sua historia (*Anab.* 6, 3) mentionem fecit, quos omnium Asiæ populorum bellicosissimos esse ait, quorumque in terra exercitum Græcorum multa mala perpassum esse testatur, postquam Arcades a Chirisophi atque Xenophontis partibus defecerant.

XIV. Hinc Paphlagoniæ est initium. A Parthenio ad Amastrim urbem Græcam, ubi navibus statio, nonaginta stadia. Inde ad Erythinos, sexaginta; et ab Erythinis ad Cromnam, sexaginta alia. (2) Hinc ad Cytorum, ubi statio navibus, nonaginta. A Cytoro ad Ægialos, sexaginta. Ad Thymena, nonaginta. Ad Carambin, centum et viginti. (3) Inde ad Zephyrium, sexaginta. A Zephyrio ad Aboni mœnia, urbem exiguam, centum et quinquaginta: statio illic navibus non admodum tuta; ubi tamen, si non magna sit tempestas, a damno immunes commorari queant. Ab Aboni mœnibus ad Æginetam, centum et quinquaginta. Inde ad Cinolim emporium, alia sexaginta, et in Cinoli mœnes æstate commorari possint. (4) A Cinoli ad Stephaneæ, ubi statio navibus tuta, centum et octoginta. A Stephaneæ ad Potamos, centum et quinquaginta. Hinc ad Leptem Acram, centum et viginti. A Lepte Acra ad Harmenen, sexaginta: portus illic; Harmenæ Xenophon (*An.* 6, 1, 9) quoque mentionem facit. (5) Inde ad Sinopen, stadia quadraginta: Sinopenses Milesiorum coloni. A Sinope ad Carusam, ubi salum navibus, centum et quinquaginta. Hinc item ad Zagora, centum et quinquaginta. Inde ad Halyum fluvium, trecenta.

XV. Hic fluvius olim regni Croesi et Persarum terminus fuit, nunc sub Romanorum imperio fluit; haud a meridie, ut Herodotus (1, 72) ait, sed ab ortu solis: ubi autem se exonerat in Pontum, Sinopensium et Amisenorum agros separat. (2) Ab Haly fluvio ad Naustathmum, ubi palus, nonaginta stadia. Hinc ad Conopeum, aliam paludem, item quinquaginta. A Conopeo ad Eusenem, centum et viginti. (3) Inde ad Amisum, centum et sexaginta: Amisus autem, urbs Græca, Atheniensium colonia, mari adjacet. Ab Amiso ad Anconem portum, ubi Iris in Pontum exonera-

περ καὶ ὁ Ἴρις εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον, στάδιοι ἐξήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴριος τῶν ἐκβολῶν εἰς Ἡράκλειον, ἐξήκοντα καὶ τριακόσιοι ὄρμος ναυσίν. Ἐνθένδε ἐπὶ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν, τεσσαράκοντα. Οὗτος ὁ Θερμῶδων ἐστίν, ἵνα περ αἱ Ἀμαζόνες οἰκῆσαι λέγονται.

XVI. Ἀπὸ δὲ Θερμῶδοντος εἰς Βῆριν ποταμὸν, στάδιοι ἐνενήκοντα. Ἐνθένδε εἰς Θοάριν ποταμὸν, ἐξήκοντα. Ἀπὸ δὲ Θοάριος εἰς Οἰνόην, τριάκοντα. Ἀπὸ Οἰνόης εἰς Φιγαμουῖντα ποταμὸν, τεσσαράκοντα. Ἐνθένδε εἰς Φαδισάνην φρούριον, πενήκοντα καὶ ἑκατόν. (2) Ἐνθένδε εἰς Πολεμώνιον πόλιν, στάδιοι ἑκατά. Ἀπὸ Πολεμώνιου εἰς ἄκραν Ἰασόνιον καλουμένην, στάδιοι τριάκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθένδε εἰς Κιλίκων νήσον, πεντεκαίδεκα στάδιοι. (3) Ἀπὸ δὲ Κιλίκων νήσου εἰς Βοῶνα, πέντε καὶ ἐβδομήκοντα ἐν Βοῶνι ὄρμος ναυσίν. Ἐνθένδε εἰς Κοτύωρα, ἐνενήκοντα. Ταύτης, ὡς πόλεως, Ξενοφῶν ἐμνημόνευσεν, καὶ λέγει Σινωπέων ἀποικὸν εἶναι· νῦν δὲ κώμη ἐστὶ, καὶ οὐδὲ αὐτὴ μεγάλη. Ἀπὸ Κοτυώρων εἰς Μελάνθιον ποταμὸν, στάδιοι μάλιστα ἐξήκοντα. Ἐνθένδε εἰς Φαρμακτὸν, ἄλλον ποταμὸν, πενήκοντα καὶ ἑκατόν. Καὶ ἔνθεν εἰς Φαρνακείαν, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. (4) Αὕτη ἡ Φαρνακεία πάλαι Κερασσοῦς ἐκαλεῖτο, Σινωπέων καὶ αὕτη ἀποικος. Ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀρητιάδα νήσον, τριάκοντα. Καὶ ἔνθεν εἰς Ζεφυρίον, εἴκοσι καὶ ἑκατόν ὄρμος ναυσίν. Ἀπὸ δὲ Ζεφυρίου εἰς Τρίπολιν, στάδιοι ἐνενήκοντα. Ἐνθένδε εἰς τὰ Ἀργυρία, στάδιοι εἴκοσι. (5) Ἐκ δὲ τῶν Ἀργυρίων εἰς Φιλοκαλείαν, ἐνενήκοντα. Ἐνθένδε εἰς Κόραλλα, ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ Κόραλλων εἰς Ἱερὸν ὄρος, πενήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ Ἱεροῦ ὄρους εἰς Κορδύλιν, τεσσαράκοντα ὄρμος ναυσίν. (6) Ἀπὸ δὲ Κορδύλης εἰς Ἑρμῶνασσαν, πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ δεῦρο ὄρμος. Ἀπὸ δὲ Ἑρμῶνασσης εἰς Τραπεζοῦντα, στάδιοι ἐξήκοντα ἐνταῦθα οὐ ποιεῖς λιμένα. Πάλαι γάρ, ὅταν ἀποσαλεύειν ὥρα ἔτους, ὄρμος ἦν.

XVII. Τὰ δὲ ἀπὸ Τραπεζοῦντος διαστήματα μέχρι Διοσκουριάδος, προεῖρηται διὰ τῶν ποταμῶν ἀναμετρηθέντα. Ἀθροίζοντες δὲ ἀπὸ Τραπεζοῦντος εἰς Διοσκουριάδα, τὴν νῦν Σεβαστόπολιν καλουμένην, στάδιοι εἰσχιλιοὶ διακόσιοι ἐξήκοντα. (2) Τὰ δὲ μὲν τὰ ἀπὸ Βυζαντίου πλεόντων ἐν δεξιᾷ ὡς ἐπὶ Διοσκουριάδα, ἐς ὅπου στρατόπεδον τελευτᾷ Ῥωμαίοις ἡ ἐπικράτεια (ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντων εἰς τὸν Πόντον). (3) Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὴν Κόρυν τετελευτηκέναι, τὸν βασιλεῖα τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου καλουμένου, ἐπιμελὲς ἐποιήσαμην καὶ τὸν μέχρι τοῦ Βοσπόρου πλοῦν δηλώσαι σοι ὡς, εἴ τι βουλευοίσοι περὶ τοῦ Βοσπόρου, ὑπάρχοι σοι καὶ τότε τὸν πλοῦν μὴ ἀγνοοῦντι βουλευέσθαι.

XVIII. Ὁρμηθεῖσιν οὖν ἐκ Διοσκουριάδος, πρῶτος ἂν εἴη ὄρμος ἐν Πιτυούντι· στάδιοι τριακόσιοι πενήκοντα. Ἐνθένδε εἰς τὴν Νιτικὴν, στάδιοι πενήκοντα καὶ ἑκατόν· ἵνα περ πάλαι ὦκει ἔθνος Σκυθικόν, οὐ μνή-

tur, centum et sexaginta stadia. Ab Iris ostio ad Heracleum portum, trecenta et sexaginta, ubi statio navibus. Hinc ad Thermodontem fluvium, quadraginta; hic est ille fluvius, ubi Amazones sedem habuisse dicuntur.

XVI. A Thermodonte ad Berin fluvium, nonaginta stadia. Inde ad Thoarin fluvium, sexaginta. A Thoari ad Cenoen, triginta. Ab Cenoen ad Phigamuntum fluvium, quadraginta: inde ad Phadisanen castellum, centum et quinquaginta. (2) Inde ad Polemonium urbem, decem stadia. A Polemonio ad promontorium Iasionum vocatum, centum et triginta stadia. Hinc ad Cilicum insulam, quindecim stadia. (3) A Cilicum insula ad Boonem, ubi statio navibus, septuaginta quinque. Inde ad Cotyora, nonaginta: huius tanquam urbis a Xenophonte (An. 5, 5, 3) fit mentio, eamque Sinopensium coloniam dicit; hodie vero pagus est, neque ille quidem magnus. A Cotyris ad Melanthium fluvium stadia circa sexaginta. Inde ad Pharmatenum, alium fluvium, centum et quinquaginta, et inde ad Pharnaceam centum et viginti. (4) Hæc Pharnacea fuit olim Cerasus dicta, ipsa quoque Sinopensium colonia. Hinc ad Aretiadem insulam, triginta; et inde ad Zephyrium, centum et viginti: ibi statio navibus. A Zephyrio ad Tripolim, stadia nonaginta. Inde ad Argyria, stadia viginti. (5) Ab Argyriis ad Philocalcam, nonaginta. Hinc ad Coralla, centum. A Corallis ad Sacrum montem, centum et quinquaginta. A Sacro monte ad Cordylam, ubi statio navibus, quadraginta. A Cordyla vero ad Hermonassam, quadraginta quinque: et ibi statio. Ab Hermonassa Trapezuntem usque, sexaginta stadia. Hic tu portum curas fieri: nam olim erat statio, in qua æstivo tantum tempore naves in ancoris stare poterant.

XVII. Locorum autem intervalla, a Trapezunte usque ad Dioscuriadem, fluminum intervallis dimensa supra jam attulimus: quæ si colligamus, erunt a Trapezunte ad Dioscuriadem, nunc Sebastopolim dictam, stadia bis mille ducenta et sexaginta. (2) Atque hæc quidem itineris dextri a Byzantio Dioscuriadem usque, quod castrum imperii Romani terminus est (a dextris Pontum ingredientibus), sese offert ratio. (3) Quum vero Cotym, regem Bospori Cimmerii, defunctum cognovissem, operam dedi sedulam, ut hanc tibi etiam ad Bosporum navigationem apertam redderem: ut, si quid forte de Bosporo capere velis consilii, hæc tibi navigatione cognita, id agere possis.

XVIII. Solventibus itaque a Dioscuriade prima sese offert statio in Pityunte, trecentis et quinquaginta stadiis distans. Inde ad Niticam, centum et quinquaginta stadia, ubi olim gens Scythica habitabat, cujus Herodotus (4, 109)

μην ποιεῖται ὁ λογοποιὸς Ἡρόδοτος. (2) Καὶ λέγει τοὺτους εἶναι τοὺς φθειροτροπικτέοντας· καὶ γὰρ εἰς τοῦτο ἐτι ἡ δόξα ἡ αὐτὴ ὑπὲρ αὐτῶν κατέχει. Ἐκ δὲ Νιτικῆς εἰς Ἀβασκον ποταμὸν, στάδιοι ἐνενήκοντα. Ὁ δὲ Βόργυς τοῦ Ἀβασκου διέχει σταδίους ἑκατὸν καὶ εἰκοσιν· καὶ ὁ Νῆσις τοῦ Βόργυος, ἵνα περ καὶ ἡ Ἡράκλειος ἄκρα ἀνέχει, σταδίους ἐξήκοντα. (3) Ἀπὸ δὲ Νήσιος εἰς Μασαϊτικὴν, στάδιοι ἐνενήκοντα. Ἐνθὲνδε εἰς Ἀχαιοῦντα, στάδιοι ἐξήκοντα· ὅσπερ ποταμὸς διορίζει Ζιλχούς καὶ Σάνιχας. Ζιλχῶν βασιλεὺς Σταχέμφραξ· καὶ οὗτος παρὰ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. Ἀπὸ Ἀχαιοῦντος εἰς Ἡράκλειαν ἄκραν, πενήκοντα καὶ ἑκατὸν στάδιοι. Ἐνθὲνδε εἰς ἄκραν, ἵνα περ σκέπη ἐστὶν ἀνέμου θρασίου καὶ βοῦρα, ὁδοήκοντα καὶ ἑκατόν. (4) Ἐνθὲνδε, εἰς τὴν καλουμένην Παλαιὰν Λαζικὴν, εἰκοσιν καὶ ἑκατὸν στάδιοι. Ἐνθὲνδε εἰς τὴν παλαιὰν Ἀχαΐαν, πενήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ ἔνθεν εἰς Πάγρας λιμένα, πενήκοντα καὶ τριακόσιοι. Ἀπὸ δὲ Πάγρας λιμένος εἰς Ἱερὸν λιμένα, ὁδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθὲνδε εἰς Σινδικὴν, τριακόσιοι.

XIX. Ἀπὸ δὲ Σινδικῆς εἰς Βόσπορον τὸν Κιμμέριον καλούμενον, καὶ πόλιν τοῦ Βοσπόρου Παντικαπαίου, τεσσαράκοντα καὶ πεντακόσιοι. Ἐνθὲνδε ἐπὶ Τάναϊν ποταμὸν, ἐξήκοντα· ὅς λέγεται ὀρίζειν ἀπὸ τῆς Ἀσίας τὴν Εὐρώπην· καὶ ὁρμάται μὲν ἀπὸ λίμνης τῆς Μαυώτιδος, ἐσβάλλει δὲ εἰς θάλασσαν τὴν τοῦ Εὐξείνου Πόντου. (2) καίτοι Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ Λυομένῳ τὸν Φᾶιν δρον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ποιεῖ. Λέγουσι γοῦν αὐτῷ οἱ Τίταινες πρὸς τὸν Προμηθεῖα δτι

20 Ἦκομεν
τοὺς σοὺς ἄλλους τοῦσδε, Προμηθεῦ,
δεσμοῦ τε πάθος τόδ' ἐσοφόμενοι.

Ἐπειτα καταλέγουσιν, ὅσων χώραν ἐπῆλθον·

35 Τῇ μὲν διδυμον χθονὸς Εὐρώπης
μέγαν ἤδ' Ἀσίας τέρμονα Φᾶσιν.

(3) Τῆς δὲ λίμνης τῆς Μαυώτιδος περίπλους ἐν κύκλῳ λέγεται σταδίων ἀμυρὶ τοὺς ἐναγισχυλίου. Ἀπὸ δὲ Παντικαπαίου εἰς κώμην Καζέχα ἐπὶ θαλάττῃ ὠκισμένην, στάδιοι εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι. Ἐνθὲνδε εἰς Θεοδόσαν, πόλιν ἐρήμην, στάδιοι ὁδοήκοντα καὶ διακόσιοι. (4) Καὶ αὕτη παλαιὰ τὴν Ἑλλάδος πόλιν, Ἰωνικὴν, Μιλησίαν ἀποικίαν· καὶ μνήμη ἐστὶν αὐτῆς ἐν πολλοῖς γράμμασιν. Ἐνθὲνδε εἰς λιμένα Σκυθοταύρων ἐρημον, στάδιοι διακόσιοι καὶ ἔνθεν εἰς Λαμπάδα τῆς Ταυρικῆς, στάδιοι ἐξακόσιοι. (5) Ἀπὸ δὲ Λαμπάδος εἰς Συμβόλου λιμένα, Ταυρικὸν καὶ τοῦτον, στάδιοι εἴκοσι καὶ πεντακόσιοι. Καὶ ἔνθεν εἰς Χερρόνησον τῆς Ταυρικῆς, ὁδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ Χερρόνησου εἰς Κερκινίτιν, στάδιοι ἐξακόσιοι, καὶ ἀπὸ Κερκινίτιδος εἰς Καλὸν λιμένα, Σκυθικὸν καὶ τοῦτον, ἄλλοι ἐπτακόσιοι.

XX. Ἐκ δὲ Καλοῦ λιμένος εἰς Ταμυράκην, τριακόσιοι· ἔσω δὲ τῆς Ταμυράκης λίμνη ἐστὶν οὐ μεγάλη. Καὶ

quoque historicus meminit : (2) illos autem tradit pediculis vesci solitos; quæ quidem fama de iis etiamnum obtinet.

A Nitica ad Abascum fluvium, nonaginta stadia. Ab Abasco distat Borgys centum et viginti stadia, et a Borgy Nesis, ubi Herculeum promontorium eminet, stadia sexaginta.

(3) A Nesi ad Masaiticam stadia nonaginta. Inde ad Achæunte fluvium, qui Zilchos atque Sanichas separat, stadia sexaginta. Zilchorum rex est Stachemphax, qui a te regnum obtinuit. Ab Achæunte ad Herculeum promontorium, stadia centum et quinquaginta. Inde ad promontorium quoddam, ubi tuta adversus Thrasciam et Boream ventos statio, centum et octoginta. (4) Inde ad Veterem Lazicam, quæ vocatur, stadia centum et viginti. Hinc ad Achalam antiquam, centum et quinquaginta, et inde ad Pagræ portum, trecenta et quinquaginta. A Pagræ portu ad Sacrum portum, centum et octoginta. Inde ad Sindicam, trecenta.

XIX. A Sindica ad Bosporum Cimmerium et Panticapæum urbem Bospori, quingenta et quadraginta. Inde ad Tanaim fluvium, qui Europam ab Asia dicitur determinare, sexaginta. Hic erumpit ex Mæotide palude, atque influit in mare Ponti Euxini : (2) quamquam Æschylus in Prometheus Solutus Phasim Europæ atque Asiæ terminum facit. Sic enim apud illum Titanes alloquuntur Prometheus :

Vcnimus
has tuas ærumnas, Prometheus,
vinculorumque hanc calamitatem visuri.

Deinde recensent, quot regiones peragraverint :

Hic quidem duplicem Europæ
et Asiæ magnum terminum, Phasin.

(3) Ipsius vero paludis Mæotidis ambitus fertur esse circiter stadiorum novem millium. A Panticapæo ad vicum Cazeca, mari adjacentem, stadia quadringenta et viginti. Inde ad Theodosiam, urbem desertam, stadia ducenta et octoginta : (4) hæc olim urbs Græcica fuit, Ionica, Milesiorum colonia, et illius memoria multis literarum monumentis celebratur. Inde ad portum Scythotaurorum desertum, stadia ducenta. Hinc ad Lampada Tauricæ civitatem, stadia sexcenta. (5) A Lampade ad Symboli portum item Tauricum, stadia quingenta et viginti, et inde ad Chersonesum Tauricæ, centum et octoginta. A Chersoneso ad Cercinitum, stadia sexcenta, et a Cernitide ad Calum (Pulchrum) portum item Scythicum, alia septingenta.

XX. A Calo portu ad Tamyracam, trecenta. Intra Tamyracæ palus est non admodum magna; et inde ad ostia ja-

ἐνθεν εἰς τὰς ἐκροὰς τῆς λίμνης, ἄλλοι τριακόσιοι. Ἐκ δὲ τῶν ἐκροῶν τῆς λίμνης εἰς Ἡόναν, στάδιοι ὀγδοήκοντα καὶ τριακόσιοι· καὶ ἐνθεν εἰς ποταμὸν Βορυσθένην, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. (2) Κατὰ δὲ τὸν Βορυσθένην ἄνω πλέοντι πόλις Ἑλληνίς, ὄνομα Ὀλβία, πεπολισται. Ἀπὸ δὲ Βορυσθένους ἐπὶ νῆσον σμικρὰν, ἐρήμην καὶ ἀνώνυμον, στάδιοι ἐξήκοντα· καὶ ἐνθεν εἰς Ὀδησσόν, ὀγδοήκοντα· ἐν Ὀδησσῷ ὁρμος ναυσίν. Ἀπὸ δὲ Ὀδησσῷ ἔχεται Ἰστριανῶν λιμὴν· στάδιοι εἰς αὐτὸν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι. (3) Ἐνθενδε ἔχεται Ἰσιακῶν λιμὴν· στάδιοι εἰς αὐτὸν πεντήκοντα. Καὶ ἐνθεν εἰς τὸ Ψυλὸν καλούμενον στόμα τοῦ Ἰστρου, διακόσιοι καὶ χίλιοι· τὰ δὲ ἐν μέσῳ ἔρημα καὶ ἀνώνυμα.

XXI. Κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ στόμα, ἐπ' εὐθὺς πλέοντι ἀνέμῳ ἀπαρκτίᾳ ἰδίως [ὥς?] τὸ πέλαγος, νῆσος πρόσκειται, ἥτινα οἱ μὲν Ἀχιλλέως νῆσον, οἱ δὲ Δρόμον Ἀχιλλέως, οἱ δὲ Λευκὴν ἐπὶ τῆς χροιάς ὀνομάζουσιν. Ταύτην λέγεται Θέτις ἀνεῖναι τῷ παιδί· καὶ ταύτην οἰκεῖν τὸν Ἀχιλλέα. Καὶ νῶς ἐστὶν ἐν αὐτῇ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ξόανον τῆς παλαιᾶς ἐργασίας. (2) Ἡ δὲ νῆσος ἀνθρώπων μὲν ἐρήμη ἐστίν, νέμεται δὲ αἰζίν οὐ πολλαῖς· καὶ ταύτας ἀνατιθέναι λέγονται τῷ Ἀχιλλεῖ ὅσοι προσέσχωσιν. Καὶ ἄλλα πολλὰ ἀναθήματα ἀνάκειται ἐν τῇ νήῳ, φιάλαι καὶ δακτύλιοι καὶ λίθοι τῶν πολυτελεστέρων. Ταῦτα σύμπαντα χαριστήρια τῷ Ἀχιλλεῖ ἀνάκειται, καὶ ἐπιγράμματα, τὰ μὲν Ῥωμαϊκῶς, τὰ δὲ ἑλληνικῶς πεποιημένα ἐν ἄλλῳ καὶ ἐν ἄλλῳ μέτρῳ, ἔπαινοι τοῦ Ἀχιλλέως. Ἔστι δὲ ἂ καὶ τοῦ Πατρόκλου· (3) καὶ γὰρ καὶ τὸν Πατρόκλον τιμῶσι σὺν τῷ Ἀχιλλεῖ, ὅσοι τῷ Ἀχιλλεῖ χαρίζεσθαι ἐθέλουσιν. Ὀρνίθες δὲ πολλοὶ αὐλίζονται ἐν τῇ νήσῳ, λάροι καὶ αἰθουαὶ καὶ κορώναι αἱ θαλάσσιοι τὸ πλῆθος οὐ σταθμητοί. (4) Οὗτοι οἱ ὄρνιθες θεραπεύουσι τοῦ Ἀχιλλέως τὸν νῆον. Ἐωθεν ὁσημέραι καταπέτονται εἰς τὴν θάλασσαν· ἔπειτα ἀπὸ τῆς θαλάσσης βεβρεγμένοι τὰ πτερὰ, σπουδῇ αὐτῶν εἰσπέτονται εἰς τὸν νῆον, καὶ βράνουν τὸν νῆον. Ἐπειδὴ δὲ καλῶς ἔχῃ, οἷδε ἐκκαλύουσιν αὐτὸ ἰδαίως τοῖς πτεροῖς.

XXII. Οἱ δὲ καὶ τάδε ἱστοροῦσιν· τῶν προσεσχηκότων τῇ νήσῳ, ἱερεῖα τοὺς μὲν ἐξεπίτηδες πλέοντας εἰς αὐτὴν ἐπὶ ταῖς ναυσὶ κομίζουσιν, καὶ τούτων τὰ μὲν κατὰθεῖν, τὰ δὲ ἀρῖναι τῷ Ἀχιλλεῖ· (2) τοὺς δὲ τινὰς ὑπὸ χειμῶνος ἔξαναγκασθέντας προσέχειν· καὶ τούτους παρ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ αἰτεῖν ἱερεῖον, χρωμένους ἐπὶ τῶν ἱερῶν, εἰ λῶν σφίσιν καὶ ἄμεινον θῆσαι, ὅ τι περ αὐτοὶ γνώμῃ ἐπιλέξαινο νεμόμενον, τιμὴν ἅμα καταβάλλοντες τὴν ἀξίαν σφίσιν· δοκοῦσαν. (4) Εἰ δὲ ἀπαγορεύῃ ὁ χρησμός (εἶναι γὰρ χρησμός ἐν τῇ νήῳ), προσβάλλειν τῇ τιμῇ· εἰ δὲ ἔτι ἀπαγορεύῃ, ἔτι προσβάλλειν· συγχωρήσαντος δὲ, γινώσκειν ὅτι ἀποχρῶσα ἡ τιμὴ ἐστίν. (4) Τὸ δὲ ἱερεῖον ἵστασθαι ἐπὶ τῷδε αὐτομάτῳ, μηδὲ ἀποφεύγειν ἔτι. Καὶ τοῦτο δὴ πολλὴ ἀνακείσθαι τὸ ἀργύριον τῷ ἥρῳ τὰς τιμὰς τῶν ἱερῶν.

XXIII. Φαίνεσθαι δὲ ἐνύπνιον τὸν Ἀχιλλέα τοῖς

ludis, trecenta alia. Ab ostiis paludis ad Eonas, stadia trecenta et octoginta; atque inde ad Borysthenem fluvium, centum et quinquaginta. (2) Per Borysthenem sursum naviganti urbs Græca, Olbia dicta, condita est. A Borysthene ad parvam quandam, desertam nomineque carentem insulam, stadia sexaginta; et inde ad Odessum, ubi statio navibus, octoginta. Odesso proximus, stadiorum ducentorum et quinquaginta intervallo distans, Istriorum portus. (3) Huic proximus Isiacorum portus, stadiis quinquaginta distans. Inde ad Psifum (*tenue*) quod vocant os Istri, mille et ducenta. Loca in medio deserta sunt et nomine carent.

XXI. E regione fere omnino hujus ostii, si recta navigaveris versus altum mare secundum apartiam maxime ventum, sita est insula, quam alii Achillis insulam, alii Dromon (*Cursum*) Achillis, alii Leucam (*Albam*) a colore appellant. Hanc Thetis filio suo e mari excitasse, eamque Achilles inhabitare fertur; in qua templum est Achillis simulacrumque antiquo opere. (2) Deserta est ab hominibus insula, eamque capræ non admodum multæ depascuntur; quas qui illuc appellant, Achilli offerre dicuntur. Multa præterea alia sacra dona in templo illo reposita cernuntur, ut phialæ, annuli, lapides pretiosiores. Hæc omnia donaria gratias agendi causa Achilli consecrata sunt; et inscriptiones leguntur Græcæ et Latinae variis metris conceptæ, quæ laudes celebrant Achillis: sunt etiam nonnullæ in Patroclum. (3) Nam Patroclum quoque simul cum Achille colunt qui Achilli placere cupiunt. Porro aves innumerales, ut larii, fulicæ, coturnices marinæ, in insula illa degunt. (4) Hæc aves templum Achillis curant: mane singulis diebus ad mare volitant, indeque, alis aqua madefactis, ad templum iterum properantes volant, illudque aspergunt. Ubi autem id satis peractum fuerit, illæ rursus alis pavimentum mundant.

XXII. A nonnullis etiam hæc traduntur: eorum qui ad insulam appellant, alios ex proposito ad illam navigantes secum victimas immolandas in navibus portare, quarum alias mactent, alias vivas in Achillis honorem dimittant: (2) alios autem quosdam tempestate coactos appellere, eosque ab ipso deo victimam petere, oraculum illius interrogantes de victimis, expediatne meliusque sit eam hostiam immolare, quam pascentem ipsi pro arbitrium sua delegerint; simulque eos pretium, quod illis justum videatur, depone. (3) Quod si oraculum renuat (esse enim oracula in templo), pretio aliquid adjicere: si rursus abnuerit, insuper addere, donec, annuente illo, cognoscant sufficiens pretium esse. (4) Tum vero stare sua sponte victimam, neque heroī, victimarum pretium, esse consecratam.

XXIII. Apparere autem in somnis Achillem aliis dum ad

μὲν προσσχούσι τῇ νήσῳ, τοῖς δὲ καὶ πλέουσιν, ἐπειδὴν οὐ πόρρω αὐτῆς ἀπόσχωσιν, καὶ φράζειν ὅπου προσσχεῖν τῆς νήσου ἄμεινον, καὶ ὅπου ὁρμίσασθαι. Οἱ δὲ καὶ ὕπαρ λέγουσιν φανῆναί σφισιν ἐπὶ τοῦ ἰστοῦ ἢ ἐπ' ἄκρῳ τοῦ κέρως τὸν Ἀχιλλέα, καθάπερ τοὺς Διοσκούρους· (2) τοσόνδε μόνον τῶν Διοσκούρων μείον ἔχειν τὸν Ἀχιλλέα, ὅσον οἱ μὲν Διοσκouroi τοῖς πανταχοῦ πλωιζομένοις ἐναργεῖς φαίνονται, καὶ φανέντες σωτήρες γίνονται· ὁ δὲ τοῖς πελάζουσιν ἤδη τῇ νήσῳ. Οἱ δὲ καὶ τὸν Πάτρο-
 10 κλὸν σφισιν ὀφθῆναι ἐνὺπνιον λέγουσιν. (3) Ταῦδε μὲν ὑπὲρ τῆς νήσου τῆς τοῦ Ἀχιλλέως ἀκοὴν ἀνέγραψα τῶν ἢ αὐτῶν προσσχόντων, ἢ ἄλλων πεπυσμένων· καὶ μοι δοκεῖ οὐκ ἄπιστα εἶναι. (4) Ἀχιλλέα γὰρ ἐγὼ πελ-
 15 θεομαι εἶπερ τινὰ καὶ ἄλλον ἥρωα εἶναι, τῇ τε εὐγενείᾳ τεκμαιρόμενος, καὶ τῷ κάλλει καὶ τῇ βύμῃ τῆς ψυχῆς καὶ τῷ νέον μεταλλάξαι ἐξ ἀνθρώπων καὶ τῇ Ὀμήρου ἐπ' αὐτῷ ποιήσει καὶ τῷ ἐρωτικῶν γενέσθαι καὶ φιλέ-
 20 ταιρον, ὥς καὶ ἐπαποθανεῖν ἐλῆσθαι τοῖς παιδικοῖς.

XXIV. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ψιλοῦ καλούμενου στόματος
 20 τοῦ Ἰστρου εἰς τὸ δεύτερον στόμα, στάδιοι ἐξήκοντα. Ἐνθένδε ἐπὶ τὸ Καλὸν καλούμενον στόμα, στάδιοι τεσσαράκοντα· καὶ ἀπὸ τοῦ Καλοῦ ἐπὶ τὸ Νάρακον, ὧδε ὀνομαζόμενον, στόμα τέταρτον τοῦ Ἰστρου, στάδιοι ἐξήκοντα. (2) Ἐνθένδε ἐπὶ τὸ πέμπτον, εἴκοσι καὶ
 25 ἑκατόν· καὶ ἔνθεν εἰς Ἰστρίαν πόλιν, στάδιοι πεντακόσιοι. Ἐνθένδε εἰς Τομέας πόλιν, στάδιοι τριακόσιοι. (3) Ἀπὸ δὲ Τομέων εἰς Καλλαντιανὴν πόλιν, ἄλλοι τριακόσιοι ὁρμος ναυσίν. Ἐνθένδε εἰς Καρῶν λιμένα, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ ἡ γῆ ἐν κύκλῳ τοῦ λιμένος
 30 Καρία κληίζεται. Ἀπὸ δὲ Καρῶν λιμένος εἰς Τετρισιάδα, στάδιοι εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἐνθένδε εἰς Βίζον, χῶρον ἔρημον, στάδιοι ἐξήκοντα. (4) Ἀπὸ δὲ Βίζου εἰς Διονυσόπολιν, στάδιοι ὀγδοήκοντα. Ἐνθένδε εἰς Ὀδησσόν, διακόσιοι ὁρμος ναυσίν. Ἐκ δὲ Ὀδησσοῦ εἰς τοῦ
 35 Αἰμου τὰς ὑπορείας, αἱ δὲ εἰς τὸν Πόντον καθήκουσιν, στάδιοι τριακόσιοι ἐξήκοντα· καὶ δεῦρο ὁρμος ναυσίν. (5) Ἐκ δὲ τοῦ Αἰμου εἰς Μεσημβρίαν πόλιν, ἐνενήκοντα ὁρμος ναυσίν. Καὶ ἐκ Μεσημβρίας εἰς Ἀγχιάλον πόλιν, στάδιοι ἐβδομήκοντα, καὶ ἐξ Ἀγχιάλου εἰς Ἀπολλωνίαν, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. (6) Αὗται πᾶσαι αἱ πόλεις Ἑλληνίδες εἰσὶν, ὥρισμέναι ἐν τῇ Σκυθίᾳ, ἐν ἀριστερᾷ ἐσπλέοντι εἰς τὸν Πόντον. Ἐκ δὲ Ἀπολλωνίας εἰς Χερ-
 40 ρονήσον στάδιοι ἐξήκοντα· ὁρμος ναυσίν. Καὶ ἐκ Χερ-
 45 ρονήσου εἰς Αὐλαίου τεῖχος πεντήκοντα καὶ διακόσιοι. Ἐνθένδε εἰς Θυνιάδα ἀκτὴν, εἴκοσι καὶ ἑκατόν.

XXV. Ἀπὸ δὲ Θυνιάδος εἰς Σαλμυδησσόν, στάδιοι διακόσιοι. Τούτου τοῦ χωρίου μνήμην πεποιήται Ξε-
 45 νόφων ὁ πρεσβύτερος, καὶ μέχρι τούτου λέγει τὴν στρα-
 50 τιὰν ἐλθεῖν τῶν Ἑλλήνων, ἧς αὐτὸς ἡγήσατο, ὅτε τὰ τελευταῖα σὺν Σεύθῃ τῷ Θρακί ἐστράτευσεν. (2) Καὶ περὶ τῆς ἀλιμενότητος τοῦ χωρίου πολλὰ ἀνέγρα-
 55 ψεν, ὅτι ἐνταῦθα ἐκπίπτει τὰ πλοῖα χειμῶνι βιαζόμενα, καὶ οἱ Θραῖκες οἱ πρόσχωροι ὅτι ὑπὲρ τῶν ναυαγίων ἐν σφίσιν διαμάχονται. (3) Ἀπὸ δὲ Σαλμυδησσοῦ εἰς Φρυ-

insulam appellant, aliis vero etiam in ipsa navigatione, si
 haud procul ab illa absint, iisque significare in quamvis
 insulae partem appellere navesque sistere praestet. Nonnulli
 etiam vigilantibus dicunt sibi apparuisse Achillem, eodem
 modo quo Dioscuros, in malo vel in summa antenna. (2)
 Hoc solo volunt eum Dioscuris cedere, quod Dioscuri ubi-
 que navigantibus perspicui appareant, et visi salutem affe-
 rant; Achilles vero iis tantum, qui ad insulam ejus propius
 jam accedant. Nonnulli ipsum quoque Patroclum sibi in
 somnis visum esse aiunt. (3) Atque haec quidem de Achillis
 insula refero audita ab iis, qui vel ipsi illuc appulerunt,
 vel ab aliis rem compererunt: quae mihi quidem fide haud
 indigna videntur. (4) Achillem enim, si quem alium, he-
 roem esse credo ob nobilitatem et pulcritudinem animique
 robur et propterea quod juvenis e vita decesserit, et ab Ho-
 mero celebratus sit, denique quod in amoribus atque ami-
 citiis colendis ita fuerit constans, ut post amores suos et
 ipse mortem oppetere voluerit.

XXIV. Ab ostio Istri Psilo vocato ad secundum ejusdem
 ostium, stadia sexaginta. Hinc ad Calum appellatum ostium,
 stadia quadraginta; et a Calo ad Naracum, quartum Istri
 ostium, stadia sexaginta. (2) Inde ad quintum, centum
 et viginti, et inde ad Istriam urbem, stadia quingenta. Hinc
 ad Tomes urbem stadia trecenta. (3) A Tomibus ad Callan-
 tiam urbem, ubi statio navibus, alia trecenta. Hinc ad Ca-
 rum portum, centum et octoginta; et ipsa regio quae est cir-
 cum portum illum, Caria appellatur. A Carum porta ad
 Tetrisiada, stadia centum et viginti. Inde ad Bizum, locum
 desertum, stadia sexaginta. (4) A Bizo ad Dionysopolim,
 stadia octoginta. Hinc ad Odessum, ubi statio navibus,
 ducenta. Ab Odesso usque ad radices Haemi montis, quae
 ad Pontum usque profunduntur, stadia trecenta et sexaginta:
 ibi etiam statio navibus. (5) Ab Haemo ad Mesembriam
 urbem, ubi statio navibus, nonaginta. A Mesembria ad
 Anchialum urbem, stadia septuaginta, et ab Anchialo ad
 Apolloniam, centum et octoginta. (6) Hae omnes sunt ur-
 bes Graecae, in Scythia sitae, quae occurrunt a sinistra in
 Pontum naviganti. Ab Apollonia ad Chersonesum, ubi
 statio navibus, stadia sexaginta. A Chersoneso ad Aulci-
 murum, ducenta et quinquaginta. Hinc ad Thyniada litus,
 centum et viginti.

XXV. A Thyniade ad Salmydessum, stadia ducenta. He-
 45 jus regionis Xenophon senior (*Anab.* 7, 5, 7) meminit, et
 hucusque Graecorum exercitum penetrasse scribit, cui ipse
 praefuit, quum postremo cum Senthia Thraece militiam egit.
 (2) Multis quoque idem exponit, quam importuosa sit haec
 regio, navesque vi tempestatis eo ejici; atque Thraeces
 accolae de naufragiorum reliquiis inter se digladiari. (3)
 A Salmydesse ad Phrygiam, stadia trecenta et triginta; inde

γίαν στάδιοι τριάκοντα καὶ τριακόσιοι. Ἐνθὲνδε ἐπὶ Κυανέας, εἰκοσι καὶ τριακόσιοι. Αὗται δὲ αἱ Κυανέαι εἰσὶν, ὃς λέγουσιν οἱ ποιηταὶ πλαγκτὰς πάλαι εἶναι· καὶ διὰ τούτων πρώτην ναῦν περάσαι τὴν Ἀργὴν, ἥτις ἐς Κόλχους Ἰάσονα ἤγαγεν. (1) Ἐκ δὲ Κυανέων ἐπὶ τὸ Ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου, ἵνα περὶ τὸ στόμα τοῦ Πόντου, στάδιοι τεσσαράκοντα. Ἐνθὲνδε εἰς λιμένα Δάφνης τῆς Μαινομένης καλουμένης, στάδιοι τεσσαράκοντα. Ἀπὸ δὲ Δάφνης εἰς Βυζάντιον ὀγδοήκοντα. Τάδε μὲν καὶ τὰ ἐκ τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου ἐπὶ Βόσπορον τὸν Θρᾴκιον καὶ πόλιν Βυζάντιον.

ad Cyaneas, trecenta et viginti. Hæc sunt Cyaneæ illæ, quas poetæ olim tradunt vagas fuisse, per easque primam transisse Argo navem, quæ Iasonem in Colchos perduxerit. (4) A Cyaneis ad Hieron (*templum*) Jovis Urii (*Propitii navigantibus*), ubi os Ponti, stadia quadraginta. Inde ad portum Daphnes, quæ Mænomena (*Furens*) dicitur, stadia quadraginta : a Daphne Byzantium usque, octoginta. Atque hæc quidem sunt a Bosporo Cimmerio ad Bosporum Thracium urbemque Byzantium.

ΤΕΧΝΗ ΤΑΚΤΙΚΗ.

I. Ὁ Πύρρῳ παῖς καὶ Κλέαρχος, οὐχ ὁ τῶν μυθίων Ἑλλήνων ἐπὶ βασιλέα ἡγησάμενος, ἀλλὰ ἄλλος οὗτος Κλέαρχος, καὶ μὴν καὶ Πausaniῳ ἐστὶ συγγραμματα ὑπὲρ τούτων· εὖροι δ' ἂν καὶ Εὐαγγέλου, ἀλλὰ καὶ Πολυβίου τοῦ Ἀρκάδος, ὃς καὶ Σκίπῳ τῷ Ῥωμαίῳ ξυνεγένετο, πολλοὺς καὶ μεγάλους πολέμους διαπολεμοῦντι ἄλλους τε καὶ ἐν ᾧ καὶ Καρχηδόνα τὴν ἐν Αἰδύῃ εἰλὲν τε καὶ ἠνδραπόδισεν. Συγγέγραπται ἄλλα ὑπὲρ τούτων καὶ Εὐπολέμου καὶ Ἰπικράτει, οὗ τῷ Ἀθηναίων στρατηγῷ, ἀλλὰ ἄλλω τούτῳ. Ποσειδώνος δὲ ὁ Ῥόδιος καὶ τέχνην τινὰ τακτικὴν συγγράψας καταλείπεν. (2) Ἔστι δὲ ξύμπαντα ταῦτα τὰ συγγραμματα ἐκείνη μάστιχα οὐκ ὠφέλιμα, ὅτι ὡς πρὸς εἰδότας συγγέγραπται. Καὶ τοίνυν τὰ ὀνόματα τῆς τε ὀπλίσεως ἐκείνης καὶ τῆς τάξεως οἱ μὲν γὰρ ὡς γνώριμα ἀνέγραψαν, τὰ δὲ ἐστὶν εἰ μὴ ἐξηγήσαιο πάντα ἄγνωστα. (3) Τοῦτο δὲ αὐτὸ ἐδοξέ μοι πρῶτον ἰάσασθαι αὐτῶν τὴν ἀσάφειαν. Ὡς οὖν εὐγνωστότατα ἔσται τοῖς ἐντυχάνουσι τὰ τε πράγματα καὶ τὰ ὀνόματα, ἐνθὲνδε τοῦ λόγου ἀρξομαι.

II. Ὅτι δὴ τῶν παρασκευῶν τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἡ εἰς τὴν γῆν τυγχάνει οὖσα, ἡ δὲ διὰ θαλάττης· καὶ γὰρ οἱ πολέμιοι πολεμοῦνται οἱ μὲν ἐν γῇ, οἱ δ' ἐν θαλάττῃ. Τῶν δὲ ὀπωσοῦν πολεμοῦντων, τὸ μὲν εἰς μάχινον, αὐτοὶ οἱ στρατιῶται, τὸ δὲ τοῦ μαχημένου εἴκεκα ἡθροισμένον, ὅσον θητικὸν ἢ ἱατρικὸν ἢ ἐμπορικὸν ἢ καπηλικόν. (2) Τοῦ δὲ αὖ ἐν γῇ μαχίμου τὸ δ' ἐπὶ σχήματι ἄλλω καὶ ἄλλω καὶ τῆς δευτέρας ἰδέας τὸ μὲν ἱππικόν, ὅπερ ἱπποῖς χρῆται, τὸ δ' ἐπὶ εὐφάντων, καθάπερ τὰ Ἰνδῶν στρατόπεδα καὶ τὰ Αἰθιοπικὰ, χρόνῳ δ' ὕστερον καὶ Μακεδόνες καὶ Καρχηδόνιοι καὶ πού καὶ Ῥωμαῖοι. (3) Τοῦ δὲ ἀφ' ἱππων μαχητικοῦ τὸ μὲν ἰδίᾳ λεχθεῖν ἂν ἱππικόν, τὸ δὲ ἐφ' ἀρμάτων. Καὶ τοῦ ἱππικοῦ οἱ μὲν ἱππεῖς, οἱ δὲ ἀμφίπολοι· ἱππεῖς μὲν οἱ ἐφ' ἐνὸς ἵππου ὀρούμενοι, ἀμφίπολοι δὲ οἱ ἐπὶ δυοῖν ἀσπράτοις ξυνδεδεμένοι, ὡς μεταπηδᾶν ἀπ' ἄλλου ἐπ' ἄλλον. (4) Ἡ μὲν δὴ ἀπὸ

ARS TACTICA.

I. Pyrrhi filius (*Alexander*), et Clearchus, non ille, qui decem Græcorum millia duxit contra regem Persarum, verum alius Clearchus *de arte tactica scripserunt*; porro Pausaniæ quoque scripta de hac materia exstant. Repetias etiam scripta Euangeli, itemque Polybii Arcadis, qui Scipionis Romani fuit comes bella multa maximaque gerentis quum alia tum illud, in quo Carthaginem Libyæ urbem cepit et in servitutem redegit. Alia de hoc argumento conscripserunt Eupolemus et Iphicrates, non ille Atheniensium dux, verum alius. Porro Posidonius Rhodius inter alia etiam Artem quandam tacticam ab ipso conditam reliquit. (2) Sunt autem omnia illa scripta eatenus maxime minus utilia, quatenus in eorum facta sunt usum, qui jam tenent artem; atque ideo vocabula quæ ad singula armaturæ et acierum genera pertinent, velut vulgo nota, commemorare omiserunt, quæ tamen, nisi exponantur, omnino non intelliguntur. (3) Hoc ipsum vero ante omnia necessum esse mihi videbatur, ut obscuritati eorum afferretur remedium. Ergo ut cuilibet in hæc incidenti cognita sint et res et vocabula, inde orationis meæ faciam initium.

II. Omnia quæ ad bellum parantur, vel ad terram pertinent, vel ad mare. Bellantes enim bella gerunt alii terra, alii mari. Eorum autem qui alterutra ratione ad bellum proficiscuntur, alii sunt destinati ad pugnandum, milites scilicet ipsi, alii vero horum causa comparantur, ut operariorum genus, medicorum, mercatorum, cautionum. (2) Eorum autem qui terra militant ** alia aliaque species est. Ac alterius quidem speciei sunt equites, qui utuntur equis, et qui elephantis insident, ut in Indorum exercitibus et Æthiopum, itemque postea apud Macedones et Carthaginienses et interdum etiam apud Romanos. (3) Porro equestrium copiarum genus unum proprie equestre dicitur, alterum vero quod pugnat ex vehiculis. Atque equitum quidem alii equites sunt simpliciter sic dicti, alii amphippi. Simpliciter sic dicti, qui equo utuntur unico; amphippi vero, qui binis non stratis, conjunctis, ut ab altero transiliant in alterum. (4) Pugna vero ex elephantis simplex

τῶν ἑλεφάντων ἀπλῆ ἐστὶ, πλὴν γε δὴ οἱ καὶ πύργους ἔφερον ἔστιν ὅτε οἱ ἑλέφαντες τῶν δὲ καὶ οἱ ὀδόντες σιδήρῳ ὀξεῖ ὠπλισμένοι ἦσαν, τοῦ τε τομώτεροι εἶναι καὶ τοῦ μὴ ἀποθραύεσθαι εὐπετῶς. (5) Ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀρμάτων μάχη πολυειδεστέρα ταύτης ἢ γὰρ ψιλὰ ἦν τὰ ἄρματα, καθάπερ τὰ Τρωϊκὰ ἦν, ἢ ὄρεπανηφόρα, ὡς ὕστερον τὰ Περσικὰ, καὶ ἡ πεφραγμένων τῶν ἵππων ἡ ἀφράκτων, καὶ ἡ ἀπλοῦ τοῦ βυμοῦ ἢ διπλοῦ· τὰ δὲ καὶ πολύβρυμα.

10 III. Αἱ δὲ πεζικαὶ τε καὶ ἱππικαὶ τάξεις καὶ ὀπλίσεις πολυειδεῖς τε καὶ πολύτροποι εἰσιν. Αὐτίκα τῶν πεζῶν ἡ ὀπλίσις, ὡς γε δὴ ἐς τὰ ἀνωτάτω τεμείν, τριγῇ νενέμηται, ἐς τε τὸ ὀπλιτικὸν καὶ ἐς τὸ ψιλὸν καὶ ἐς τὸ πελταστικόν. (2) Τὸ μὲν δὴ βαρύτερον ὀπλιτικὸν θώρακος ἔχει καὶ ἀσπίδας ἢ θυρεοὺς παραμήκεις καὶ μαχαίρας καὶ δόρατα, ὡς Ἕλληνες, καὶ σαρίσσας, ὡς οἱ Μακεδόνες. (3) Τὸ δὲ ψιλὸν ἐναντιώτατα ἔχει τῷ ὀπλιτικῷ πᾶν, ὅτι περ ἄνευ θώρακος καὶ ἀσπίδος καὶ κνημίδος καὶ κράνους ἐκηθόλοις τοῖς ὀπλοῖς 20 διαχωρῶμενον τοξεύμασιν ἢ ἀκοντίοις ἢ σφενδόναϊς ἢ λίθοις ἐκ χειρὸς. (4) Τὸ πελταστικὸν δὲ κουφότερον μὲν τυγχάνει ἐν τοῦ ὀπλιτικοῦ· ἡ γὰρ πέλις μικρότερον τῆς ἀσπίδος καὶ ἐλαφρότερον, καὶ τὰ ἀκόντια τῶν δοράτων καὶ σαρισσῶν λειπόμενα· βαρύτερον δὲ τοῦ ψιλοῦ. (5) Τῷ δὲ ἀκριβεῖ καὶ βαρεῖ ὀπλιτικῷ καὶ κράνη πρόσκειται, ἡ πῖλοι Λακωνικοὶ ἢ Ἀρκαδιοὶ καὶ κνημίδες, ὡς τοῖς πάλαι Ἕλλησιν, ἢ ὡς Ῥωμαίοις κνημὶς μία πρὸ τῆς κνήμης τῆς ἐν ταῖς μάχαις προβλλομένης, καὶ θώρακες, οἱ μὲν φολιδωτοὶ, οἱ δὲ 30 ἀλύττοι λεπταῖς ἐπηλλαγμένοι.

IV. Τῆς δὲ ἱππικῆς ὀπλίσεως ἡ μὲν κατάφρακτος τυγχάνει οὖσα, ἡ δὲ ἀφρακτος. Καὶ κατάφρακτος μὲν τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ἵππεας πεφραγμένους παρεχομένη, τοὺς μὲν θώραξι φολιδωτοῖς ἢ λινοῖς ἢ ἐκ κέρατων καὶ περιμηριδίοις, τοὺς ἵππους δὲ παραπλευριδίοις καὶ προμετωπιδίοις. (2) Ἀφρακτος δὲ ἡ ἐναντία· τούτων δὲ οἱ μὲν δορατοφόροι εἰσιν, ἢ κοντοφόροι ἢ λογχοφόροι, οἱ δὲ ἀκροβολισταὶ μόνον. (3) Δορατοφόροι μὲν οἱ παλάζοντες ταῖς τάξεσι τῶν πολεμίων 40 καὶ δόρασιν ἀπομαχόμενοι ἢ κοντοῖς ἐν τῇ ἐπελάσει ἐξωθοῦντες, ὡς Ἄλανοι καὶ Σαυρομάται· ἀκροβολιστὰὶ δὲ οἱ πόρρωθεν ἀκροβολισμοῖς διαχωρῶμενοι, καθάπερ Ἀρμένιοι, καὶ Παρθυαίων ὅσοι μὴ κοντοφόροι. (4) Τῆς προτέρας δὲ ἰδέας οἱ μὲν καὶ θυρεοὺς φέρουσιν καὶ 45 καλοῦνται θυρεαφόροι, οἱ δὲ ἄνευ τούτων αὐτὸ μόνον δόρασι καὶ κόντοις μάχονται· οἱ δὲ καὶ δορατοφόροι ἢ κοντοφόροι ὀνομάζονται, ἔστιν δὲ ὅψ' ὢν ξυστοφόροι. (5) Ἀκροβολιστὰὶ δὲ λεχθεῖεν ἂν οἱ μὴ ἐς χεῖρας ἰόντες, ἀλλὰ πόρρωθεν ἐξακοντίζοντες. Καὶ τούτων οἱ μὲν δορατοῖς διαχωρῶνται ἐς τὸν ἀκροβολισμὸν, οἱ δὲ τόξοις. Οἱ μὲν δὲ δορατοῖς ἀκροβολιζόμενοι Ταραντίνοι ὀνομάζονται, οἱ δὲ ἕτεροι ἱπποτοξόται. (6) Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Ταραντίνων οἱ μὲν αὐτὸ μόνον πόρρωθεν ἐπιστάμενοι ἢ ἐς κύκλους παριππεύοντες δια-

est, nisi quod eis turres interdum imponantur, dentes quoque eorum ferro armentur praecuto, quo et vulnere facilius inferre possint, nec ipsi tam prompte praefringantur.

(5) At vero pugna, quae ex vehiculis instituitur, plures habet species. Aut enim nuda erant vehicula, sicut illa ad Trojam, aut falcata, ut postea apud Persas; eaque iterum vel equis cataphractariis, vel nudis, qui rursus vel ad temonem unum sunt juncti, vel ad duos vel etiam ad plures.

III. Exercituum pedestrium equestriumque ordinationes armaque genere et specie multiplicia sunt. Ac pedum quidem armatura, si generatim dividenda, distinguipotest in tria genera: in gravis armorum unum, et aliud levis armorum, et rursus aliud, quod peltistarum est. (2) Gravissimae armorum genus thoracibus instructum est et clypeis sive scutis praelongis, item gladiis et hastis, sicut Graeci, et sarissis, sicut Macedones. (3) At vero levis armorum genus omnia habet contraria: nam et thorace clypeoque et ocreis et galea destitutum, armis utitur quae procul jaciuntur, sagittis, jaculis, lapidibus vel fundis vel e manu projiciendis. (4) Illud vero quod peltis utitur, levius quidem est quam gravis armorum genus; pelta namque levior minorque clypeo, et veruta hastis sarissisque breviora sunt; gravior tamen quam levis armorum genus. (5) Militibus autem plane gravis armorum sunt etiam galeae, vel pilei Laconici Arcadicive, et ocreae, ut apud veteres Graecos, aut, sicuti apud Romanos, ocrea una ad eam scilicet tibiā, quae in conflictu praepornitur; item thoraces e squamis aut annulis parvis consertis.

IV. Equestris autem exercitus aut cataphractis munibus, aut caret cataphractis. Qui cataphractis est munibus, equos pariter ac viros tectos habet armis; hos quidem thoracibus squamatis aut linteis aut ex cornibus, et femoralibus, equos vero munimentis lateralibus et frontalibus.

(2) Qui vero nullis cataphractis utitur, aphractus dicitur; ejusque alii hastis utuntur vel contis lanceisque, alii acrobolistae solummodo sunt. (3) Ac contati quidem acies hostium invadunt, hastisque praeliantur, aut contis, porrigentes eos in incursione, sicut Alani et Sauromatae; acrobolistae vero eminus utuntur jaculis, quemadmodum Armenii et Parthorum quotquot non utuntur contis. (4) Priori autem generis alii etiam scutis utuntur, appellanturque thyreophori (scutati); alii absque iis, hastis solis confiant praeliantur, qui propterea doratophori aut contophori (hastati), a quibusdam etiam xystophori nuncupantur. (5) Acrobolistae vero dicuntur, qui haud veniunt ad manus, verum eminus missilia emittunt. Atque horum quidem alii utuntur jaculis, alii sagittis; illi Tarentini, hi hippotoxotae vocantur. (6) Porro ex ipsis Tarentinis alii stantes eminus, aut circumequitantes jacula emittunt.

αἰσῶνται τῷ ἀκροβολισμῷ, οἱ δὲ καὶ εἰλικρινεῖς Ταραντῖνοί εἰσιν, οἱ δὲ τὰ πρῶτα ἐξακοντίζοντες, ἔπειτα συμπλέκονται τοῖς πολεμίοις, ἢ δόρυ ἐν ὧν ἔσχον ὑπολειπόμενοι ἢ καὶ σπάθη διαχρῶμενοι· καὶ οὗτοι κα-
 6 λῶνται ἐλαφροί. (7) Ῥωμαῖοις δὲ οἱ ἵππεις οἱ μὲν κοντοὺς φέρουσι, καὶ ἐπελαύνουσιν εἰς τὸν τρόπον τὸν Ἀλανικὸν καὶ τῶν Σαυροματῶν, οἱ δὲ λόγχας ἔχουσι. (8) Σπάθη δὲ μακρὰ καὶ πλατεῖα ἀπήρηται αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ὤμων, καὶ θυρεοὺς πλατεῖς παραμήχεις φέ-
 ρουσιν, καὶ κράνος σιδηροῦν καὶ θώρακα τὸν πεπλεγμένον καὶ κνημίδας μικράς. (9) Λόγχας δὲ ἐς ἀμφοτέρωθεν φέρουσι, καὶ ἀκοντίζειν μακρόθεν, ὅποτε τοῦτου δεῖ, καὶ ἐγγύθεν ἐκ χειρὸς ἀπομάχεσθαι· συμπλακῆ-
 ναι δὲ εἰ δεήσῃ εἰς χεῖρας ἐλθόντας, ταῖς σπάθαις μά-
 11 χονται. Οἱ δὲ καὶ πελέκεις μικροὺς φέρουσι, πάντοθεν ἐν κύκλῳ ἀνωκάς ἔχοντας.

V. Ἐκάστης δὲ τάξεως πεζικῆς τε καὶ ἱππικῆς συστάματά τ' ἐστὶ καὶ ἡγεμόνες καὶ ἀριθμὸς καὶ ὀνόματα, ὡς δέχεσθαι δεῖξαι τὰ παραγγελλόμενα, ὑπὲρ ὧν ἤδη λεκτέον. (2) Πρῶτον μὲν δὴ καὶ μέγιστον τῶν ἐν στρατηγίᾳ ἔργον παραλαβόντα πλῆθος ἀνθρώπων ἐθρόν καὶ ἀτακτον εἰς τάξιν καὶ κόσμον καταστήσαι· τὸ δ' ἐστὶν καταλογίσειν τε καὶ ξυλλογίσαι, ἀριθμὸν τε ἰσθῆναι τῷ πλῆθει παντὶ ὁμιμετρον καὶ ἐπιτήδειον εἰς
 15 τὰς μάχας. (3) Τὸ γὰρ συντεταγμένον στρατεύμα ἐν τε τῇ πορείᾳ κορυφώτερον καὶ ἐν στρατοπεδείᾳ ἀσφαλέστερον καὶ εἰς τὰς μάχας ὠφελιμώτερον, ὥστε ἤδη καὶ μεγάλα στρατόπεδα καὶ εὐοπλοῦντα δι' ἀταξίαν διαφθαρέντα ἴσμεν ὑπὸ ἐλάττωσός τε στρατιᾶς καὶ οὐκ ἀκριβῶς ὥπλι-
 20 σμένης, τὰ δὲ ἀσθενέστερα καὶ οὐκ εὐοπλοῦντα κρατήσαντα τοῦ πλῆθους τῇ εὐταξίᾳ. (4) Τὸ μὲν δὴ καταλογίσειν ἐστὶν εἰς λόγους συντάξαι. Ὁ δὲ λόχος ὀνομάζεται ἀριθμὸς ἀνδρῶν ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν μετὰ τούτου κατόπιν τεταγμένων ἔστ' ἐπὶ τὸν τελευταῖον κατὰ
 25 τὸ βάθος, ὃς δὲ οὐραγὸς καλεῖται. (5) Ἀριθμὸν δὲ τοῦ λόχου οἱ μὲν ὀκτὼ ἀνδρῶν ἐποίησαν, οἱ δὲ δέκα, οἱ δὲ δύο ἐπὶ τοὺς δέκα, οἱ δὲ καὶ ἑκατὸδεκα. Ἐκκείσθω δὲ ἡμεῖν τὸ βαθύτατον αὐτοῦ εἰς ἑκατὸδεκα. Σύμμετρον γὰρ τοῦτο πρὸς τε τὴν ἐπὶ μῆκος τάξιν καὶ πρὸς τὴν εἰς βά-
 30 θος τῆς φάλαγγος καὶ πρὸς τὸ ὑπερτοξεύεσθαι τε καὶ ἐκπερακοντίζεσθαι πρὸς τῶν ψυλῶν τῶν ἐφειστηκότων. (6) Καὶ εἰ τε διπλασιάσαι δεήσειεν τὸ βάθος ἐπὶ τριάκοντα δύο ἀνδρας, ἢ τάξις σύμμετρος ἔσται· εἰ τε αὖ ἐληκῶναι τὸ μέτωπον εἰς ὀκτὼ, ἔσται οὐ πάντῃ ἀβαθὴς ἢ
 35 φάλαγξ· τὴν δὲ εἰς ὀκτὼ εἰ ἐκτείνειν ἐθελήσῃς ἐπὶ τέσσαρας ἀβαθὴς γίνεται. Χρὴ οὖν τὸν λοχαγὸν ἢ πρῶτον τοῦ λόχου ταττόμενον, τὸν κράτιστον ἐπιλέγεσθαι· ὃ δὲ αὐτὸς καὶ πρωτοστάτης καὶ ἡγεμὼν καλεῖται.

VI. Τὸν δὲ λόχον καὶ στίχον ἤδη τινὲς ὀνομάζουσιν, οἱ δὲ δεκανίαν, τυγὸν οἷς ἐκ δέκα ὁ λόχος ἦν. (3) Ὑπὲρ δὲ τῆς ἐνωμοτίας ἀμφιγνοούμενόν ἐστιν· οἱ μὲν γὰρ ἄλλο ὄνομα τῷ λόγῳ εἶναι τοῦτο, οἱ δὲ τὸ τέταρτον τοῦ λόγου ἐνωμοτίαν καλοῦσιν, καὶ ἐνωμοτάρχην τὸν τούτου ἡγούμενον, τὰς δὲ δύο ἐνωμοτίας διμοιρίαν καὶ τὸν

quales specialiori sensu dicuntur Tarentini, alii primo quidem jacula emittunt, deinde vero cominus congregiuntur cum hoste, vel jaculum unum ex illis, quae habebant, ad hoc sibi reliquum facientes vel etiam gladio utentes; atque hi quidem appellantur leves. (7) Equitum vero Romanorum alii gestant contos, irruuntque more Alanorum aut Sauromatarum: alii vero habent lanceas. (8) Gladius vero magnus latusque dependet ab ipsorum humeris, et scuta gestant lata et oblonga, et galeam ferream et thoracem sutilem et ocreas parvas. (9) Lanceas autem gestant duplici fine, et ut emittant eminus, si videatur utile, et e propinquo cominus cum eis certent manu; sin propius etiam congressis ipsa manus conserenda est, tum vero gladiis pugnant. Alii et securas parvas gestant undique cuspidibus armatas.

V. Cujuslibet autem exercitus sive pedestris sive equestris certa quaedam sunt corpora certique duces ac numeri, eorumque vocabula certa, quo celerius mandata expedire valeant, de quibus nunc dicendum. (2) Primum igitur maximumque omnium in arte militari opus est, multitudinem hominum collectam temere promiscuamque ubi ceperis, eam bene decenterque distribuere in suos ordines, et ordines eos inter se sociare, et singulorum definire numerum, convenientem toti multitudini, et idoneum ad conflictum. (3) Exercitus enim bene ordinatus et in itinere est expeditior et in castris tutior et in praeliis utilior, adeo ut magnos etiam exercitus beneque armatos propterea, quod essent negligentioris ordinis, sciamus profligatos a paucioribus nec bene armatis, et contra viribus inferiores maleque armatos eo quod bene ordinati essent vicisse magnum numerum. (4) Ceterum distribuere in ordines, est conjungere certos quosdam in unum ordinem. Ordo autem nominatur certus numerus virorum a praefecto suo iisque, qui sequuntur ipsum, a tergo constitutorum usque ad postremum, secundum latitudinem, qui uragus dicitur. (5) Numerum autem ordinis alii definiverunt viris octo, alii decem, alii duodecim, alii etiam sedecim. Nobis autem summus latitudinis illius numerus sit virorum sedecim; convenientem enim habet magnitudinem et ad longitudinem et ad latitudinem phalangis, et transmitti jacula velites a tergo stantes poterunt. (6) Et si duplicetur latitudo, fiatque virorum octo, non tamen latitudine omni phalanx erit destituta; si vero numerus ejus octonarius dividatur in quaternarium, plane latitudo omnis amittetur. Oportet autem praefectum primumve ordinis cujuslibet eligere sibi optimum, qui protostata vel ductor vocatur.

VI. Ordinem autem aliqui et versum vocant, aliqui etiam decuriam, forsitan quod ex decem apud eos viris constaret. (2) De Enomotiae autem vocabulo alia aliaque est sententia. Quidam enim putant aliud hoc ordinis nomen esse, alii quartam partem ordinis enomotiam et praefectum ejus enomotarcham dicunt; duas autem enomotias, dimoeriam, cum-

ἡγούμενον τούτου διμοιρίτην. (3) Ξενοφῶν δὲ πόστον μὲν μέρος τοῦ λόχου ἢ ἐνωμοτία ἐστίν, οὐ διασπαρῆ· ὅτι δὲ μείον καὶ πάντως γε τῷ ἡμίσει, δηλοῖ ἐν ᾧ λέγει, ὅτι οἱ λοχαγοὶ κατ' ἐνωμοτίας ἕκαστος ἐποιήσαντο τὸν αὐτοῦ λόχον. (4) Ὁ μὲν δὲ τοῦ λοχαγοῦ κατόπιν ἐστὼς ἐπιστάτης καλεῖται· ὁ δὲ αὖ κατόπιν τούτου, πρωτοστάτης· ὁ δ' ἐπὶ τούτου, ἐπιστάτης· ὡς τὸν πάντα τοῦ λόχου στίχον ἐκ πρωτοστατῶν καὶ ἐπιστατῶν τετάχθαι παραλλάξ ἱσταμένων. (5) Χρὴ δὲ μὴ μόνον τὸν λοχαγὸν τὸν κράτιστον τοῦ λόχου εἶναι, ἀλλὰ καὶ οὐραγὸν οὐ πολὺ τι ἀποδόντα ἐπιλέγεσθαι πολλὰ γὰρ καὶ τούτῳ καὶ οὐ τὰ φαυλότατα ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἐπιτέτραπται. (6) Εἴη ἂν οὖν ὁ λόχος, στίχος ἐξ ἐπιστατῶν καὶ πρωτοστατῶν, ἐν μέσῳ λοχαγοῦ τε καὶ οὐραγοῦ συντεταγμένος.

VII. Συλλοχισμὸς δ' ἐστὶ παράθεσις λόχου ἐτέρῳ λόχῳ. Γίνεται δὲ εἰ τῷ τοῦ πρώτου στίχου λοχαγῷ ὁ τοῦ δευτέρου λοχαγὸς ἐπισταθῇ, τῷ δὲ τούτου ἐπιστάτῃ ὁ τοῦ δευτέρου λόχου ἐπιστάτης, καὶ ἐφεξῆς οὕτως. (2) Παραστάτης δὲ πᾶς ὁ συζυγῶν ὀνομάζεται, λοχαγὸς μὲν ὁ πρῶτος τῷ δευτέρῳ λοχαγῷ, ἐπιστάτης δὲ ὁ πρῶτος τῷ δευτέρῳ ἐπιστάτῃ, καὶ τοῦτο ἐφεξῆς ἐστ' ἐπὶ τοῖς οὐραγοῦς τῶν λόχων. Ἐπειδὴ οὖν πολλοὶ ἐφεξῆς λόγοι ταχέως, συλλοχισμὸς τὸ τοιόνδε καλεῖται.

VIII. Τὸ δὲ σύμπαν σύνταγμα τοῦ πλήθους φάλαγξ ὀνομάζεται· ἥς μῆκος μὲν τὸ πρῶτον ἂν εἴη ἐκ τῶν λοχαγῶν σύνταγμα, ὅπερ καὶ μέτωπον ἤδη τινὲς ὀνομάζουσιν· ἐστὶν δὲ οἱ πρόσωπον καὶ ζυγόν, καὶ στόμα δὲ οἱ ἄλλοι ταῦτόν τοῦτο, καὶ πρωτολογίαν ἄλλοι. (2) Τὸ δὲ κατόπιν τοῦ μετώπου ἅπαν, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τοὺς οὐραγοὺς, βάθος ὀνομάζεται. Καὶ τὸ μὲν κατὰ μῆκος ἐπ' εὐθείας εἶναι τοῖς πρωτοσταταῖς ἢ τοῖς ἐπιστάταις συζυγεῖν καλοῦσι, στοιχεῖν δὲ τὸ κατὰ βάθος τῷ ἐπ' εὐθείας εἶναι τοῖς οὐραγοῖς καὶ λοχαγοῖς. (3) Τέμνεται δὲ ἡ φάλαγξ εἰς μέρη τὰ μέγιστα δύο, δίχα διαιρουμένου τοῦ παντὸς μετώπου ἐστ' ἐπὶ τὸ πᾶν βάθος. Καὶ τούτου τὸ μὲν ἥμισυ τὸ ἐν δεξιᾷ, δεξιὸν καλεῖται κέρας καὶ κεφαλὴ· τὸ δ' ἐν ἀριστερᾷ, εὐώνυμον κέρας καὶ οὐρά. (4) Ἰνα δὲ (ῥπου) ἡ διχοτομία γίνεταί τοῦ μήκους, ὁμπαλὸς ὀνομάζεται καὶ στόμα καὶ ἀρσός.

IX. Ἐπὶ δὲ τοῖς δπλίταις τὸ πολὺ οἱ ψιλοὶ τάττονται, ὡς αὐτοῖς μὲν τὴν σκέπην ἐκ τῶν δπλων εἶναι, τοῖς δὲ δπλίταις αὖ τὴν ὠφέλειαν ἐκ τῶν κατόπιν ἀκοντισμάτων. (2) Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλῃ γῶρᾳ ἥδη ψιλοὶ ἐτάχθησαν, ὅποτε οὕτω δέοι, ἢ ἐπὶ κέρως ἑκατέρου, ἢ εἰ πρόβλημα εἴη τοῦ ἐτέρου κέρως ποταμὸς ἢ τάφρος ἢ ὄχλασσα, ἐπὶ τοῦ ἐτέρου μόνον ὑπερδεξιῶς τοῦ χωρίου τοῦ ἀποκρούεσθαι τῶν πολεμίων τὴν αὐτὴν ἐροδον, ἢ ἐς κλύουσιν κυκλώσεως· καὶ γὰρ αἱ τῶν ἱππέων τάξεις ἀλλοτε ἄλλη καθίστανται, ὅπως ἂν μέλλωσι ταχθέντες ὠφέλιμοι ἐσεσθαι. (3) Τὸ μὲν οὖν ἅπαν πλῆθος τῆς στρατιᾶς ὁπόσον χρὴ εἶναι, οὐκ ἐπὶ τῷ στρατηγῷ ἐλέσθαι τὸ δέον· ὅπως δὲ συντάξῃ τε καὶ ἀσκήσῃ καὶ ἐκ τά-

que qui ipsi praest, dimiserit. (3) Xenophon, quanta pars sit ordinis enomotia, non declarat, sed minorem locho esse saltem parte dimidia, apparet ex eo loco, ubi lochagos per enomotias dicit constituisse suum quemque ordinem. (4) Ceterum qui locum suum habet statim post lochagum, epistates dicitur; qui vero post hunc, protostates; et qui post ipsum, iterum epistates, ut totus ordinis versus sit compositus ex protostatis et epistatis per vices. (5) Oportet autem non lochagum solum optimum ordinis toties, sed uragum quoque non multo deteriore eligi. Multa enim huic quoque, eaque non levia, in praeliis committuntur. (6) Est igitur ordo, versus ex epistatis protostatisque in medio lochagi et uragi constitutus.

VII. Syllochismus vero est conjunctio lochi seu ordinis unius cum altero, fitque quum primi ordinis lochagos lochago secundi adjungitur, ejusdem epistatæ epistates ordinis secundi, atque sic deinceps. (2) Parastates autem appellatur, qui in jugo alii associatur, ut lochagos primus lochago secundo, epistates primus epistatæ secundo, atque sic deinceps usque ad uragos ordinum. Quumque multi ordines sic inter se sunt sociati, syllochismus id vocatur.

VIII. Tota autem omnis multitudinis conjunctio phalanx appellatur. Cujus longitudo est consociatio prima ex lochagis constans, quæ frons a quibusdam dicitur. Sunt qui et faciem et jugum et os hoc ipsum, itemque qui protolochiam seu primum ordinem appellant. (2) Quicquid autem est post frontem ad uragos usque, latitudo dicitur. Qui vero in longitudinem directe inter se sunt conjuncti protostatæ aut epistatæ, dicuntur jugare; qui autem secundum latitudinem directe inter se sunt conjuncti cum uragis et lochagis, versare. (3) Dividitur autem phalanx in partes duas maximas, divisione frontis per totam latitudinem. Et harum quidem partium una dimidia, quæ a dextra est, dextrum appellatur cornu sive caput; quæ vero a sinistra, sinistrum cornu sive cauda. (4) Ubi autem est divisio illa longitudinis, ibi dicitur esse umbilicus et os et compago.

IX. Post graviter armatos plerumque collocantur leves, ut ipsi quidem habeant munimentum ab illorum armis; graviter armati autem commodum ex missilium jaculatione, facta ab iis, qui post ipsos collocati sunt. (2) Quamquam etiam alio in loco, si opus fuerit leviter armati sint collocati, vel ad utrumque cornu, vel si alterum ex his munimentum fuit flumine aut fossa aut mari, tantum ad alterum idque ad reprimendum ex superiori loco hostium incursum in illud, aut ad prohibendam ejus circumventionem. Equestres quoque copiae alias aliter ordinantur, prouti vel hac vel illa ordinatione utiliores sunt futuræ. (3) Jam ut universam exercitus multitudinem tantam habeat, quantam habere debet, imperator, non est penes ipsum: verum ut bene com-

ξίως ες τάξιν ἄλλην εὐπετῶς μετακινήσῃ, τοῦτο ἐπα-
σκητέον. (4) Τόσον δὲ μέντοι συμβουλευσάμην ἂν τῷ
στρατηγῷ, ἐκ τοῦ παντὸς πλήθους τῆς στρατιᾶς τοσού-
τους ἐς τὰς μάχας ἐξαγαγεῖν, ὅποσοι ἐπιτήδαιοι ἔσονται
πρὸς τὰς μεταβολὰς τε τῶν τάξεων καὶ τὰς μετακινή-
σεις, ὅσων τοὺς διπλασιασμούς καὶ πολυπλασιασμούς
καὶ ὅσας πύξεις ἢ ἐξελιγμούς ἢ εἰ δὴ τινες ἄλλαι με-
ταβολαὶ τάξεων. (5) Ἐνθεν δὴ τούτους μάλιστα τοὺς
ἀριθμούς ἐπελεξάντο οἱ δεινοὶ ἀμφὶ ταῦτα, ὅσοι ἀριθμοὶ
μέχρι μονάδος οἷοί τε δίχα διαιρεῖσθαι, ὅποια ἐστὶν ἡ
τῶν μυρίων καὶ ἐξακισχιλίων καὶ τριακοσίων καὶ ἐπὶ
τούτοις τεσσάρων καὶ ὀγδοήκοντα τάξεις εἰ τύχοι οὕσα
ὀκλιτική· ταύτης δὲ ἡμίσειαν τὴν τῶν ψιλῶν, καὶ ταύ-
της ἔτι ἡμίσειαν τὴν τῶν ἱππέων. Οὗτος γάρ τοι ὁ ἀρι-
θμὸς μέχρι μονάδος δίχα τέμνεται, ὥστε διπλασιάζειν
αὐτὸν ἐς τὸ βάθος ξυναγόντα, καὶ αὐτὸν ἐκτείνειν ἀνα-
πύσσοντα εὐμαρὲς καθίστασθαι, ὁπότε τούτου δεήσειεν.
(6) Ἀδύνατα ἐπὶ τῷ λόγῳ ἐκκαίδεκα ἀνδρῶν τὸ βάθος
ὑπεθέμεθα, τέσσαρες καὶ εἴκοσι ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἔσονται
οἱ λόγοι ἐν τῷδε τῷ ἀριθμῷ· καὶ οὗτοι μεμερισμένοι ἐς
τάγματα, ὧν ἑκάστῳ καὶ ὄνομα οἰκείον πρόκειται.

X. Οἱ μὲν γε δύο λόγοι διλοχία καλεῖται, ἐξ ἀνδρῶν
δύο καὶ τριάκοντα, καὶ διλοχίτης δὲ τούτου ἡγούμενος· **
τετράρχης τεσσάρων καὶ ἐξήκοντα ἀνδρῶν ἑξαρχος. (2)
Αἱ δὲ δύο τετραρχίαι τάξις λόγων μὲν ὀκτώ, ἀνδρῶν δὲ
ἑκατὸ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, καὶ ὁ τούτων ἡγούμενος
ταξιάρχης. (3) Ὅπου δὲ ἐξ ἑκατὸν γίνεταί τι σύνταγμα,
ἑκατοντάρχης δὲ τούτου αὐτὸς ἡγεμὼν ὀνομάζεται· ** λόγων
μὲν ἐκκαίδεκα, ἀνδρῶν δὲ ἐξ καὶ πενήκοντα καὶ δια-
κοσίων, καὶ ὁ τούτου αὐτὸς ἡγούμενος, συνταγματάρχης.
Οἱ δὲ ξεναγίαν τοῦτο ὀνομάζουσι, καὶ ξεναγὸν τὸν τού-
του ἡγούμενον. (4) Καθ' ἑκάστην δὲ σύνταξιν τῶν ἐξ
καὶ πενήκοντα καὶ διακοσίων ἐπιλεκτοὶ εἰσι σημειο-
φόρος, οὐραγός, σάλπιγγις, ὑπηρέτης, στρατοκήρυξ·
καὶ τὸ πᾶν σύνταγμα ἐς τετράγωνον σχῆμα ταχθέν ἐς
ἐκκαίδεκα ἔχει τὸ μήκος καὶ τὸ βάθος. (5) Τὰ δὲ δύο
σύνταγματα γίνεταί ἀνδρῶν δώδεκα καὶ πεντακοσίων,
λόγων δύο καὶ τριάκοντα, καὶ τούτων ὁ ἡγούμενος πεντα-
κοσιάρχης· ** Αἱ δὲ δύο χιλιαρχίαι μεραρχία, δισχιλίων
ἀνδρῶν καὶ ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ὁ τούτου ἑξα-
ρχος μεράρχης, λόγων ὀκτὼ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν. Οἱ
δὲ καὶ τέλος τοῦτο ὀνομάζουσιν. (6) Αἱ δὲ δύο μεραρ-
χίαι φαλαγγαρχία, τετρακισχιλίων ἀνδρῶν καὶ ἐξ καὶ
ἑκατὸν, λόγων ἐξ καὶ πενήκοντα καὶ διακοσίων·
καὶ ὁ τούτου αὐτὸς ἡγούμενος, φαλαγγάρχης. Οἱ δὲ στρα-
τηγίαν τοῦτο ὀνομάζουσιν, καὶ τὸν ἡγούμενον στρατηγόν.
(7) Αἱ δὲ δύο φαλαγγαρχίαι διφαλαγγαρχία, δύο ἀνδρῶν
καὶ ἐννήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ ὀκτακισχιλίων, λόγων
δώδεκα καὶ πεντακοσίων. Ἔστι δὲ τὸ τάγμα τοῦτο καὶ
μέρος, καὶ κέρα. (8) Αἱ γάρ τοι δύο διφαλαγγαρχίαι
τετραφαλαγγαρχία τε καλεῖται καὶ λόγων γίνεταί χι-
λίων καὶ εἴκοσι καὶ τεττάρων, ἀνδρῶν μυρίων ἐξακισ-
χιλίων τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἐπόντων τεσσάρων· (9)
ὅντινα τὸν πάντα ἀριθμὸν τῇ περικτῇ τάξει ὑπεθέμεθα,

ponat eam et exercent et ex alio in alium ordinem facile
transducere possit, hoc ei curandum est. (4) Atque suaserim
ego imperatori, ut ex omni exercitus multitudinem tot tan-
tum in pugnam educat, quot idonei futuri sint ad transmu-
tationes acierum variationesque, quales sunt duplicationes
et multiplicationes vel coarctationes et dilatationes et si
quæ aliæ mutationes acierum. (5) Hinc etiam eos maxime
numeros elegerunt viri harum rerum periti, quos ad unitatem
usque licet in duo dividere, uti verbi causa sedecim millium et
trecentorum, et præterea octoginta quattuor virorum aciem
gravis armaturæ; hujus autem dimidium levis armaturæ, et
hujus rursum dimidium equitum aciem. Hic enim numerus
usque ad unitatem dividi potest, adeo ut duplicare eum in
latitudinem coactum et rursus explicare res sit facilis ef-
fectu, quando usus ejus veniat. (6) Et quia ordinis ver-
susve cujuslibet latitudinem virorum sedecim constituimus,
quattuor et viginti supra mille ordines erunt dicti numeri
totius. Hi autem dividuntur in tagmata sua, quorum quod-
libet deinde suum proprium habet nomen.

X. Nam ordines duo juncti inter se vocantur dilochia,
constans viris triginta duobus, quique præest eis, dilochi-
ta; ** tetrarcha vero, qui viris sexaginta quattuor præest.
(2) Duæ autem tetrarchiæ appellantur taxis, ordinum qui-
dem octo, virorum vero centum viginti octo, quique præest
eis, taxlarcha. (3) Sin ex viris centum corpus fit, is
qui præest ei, hecatontarcha nominatur. (Duæ taxes vo-
cantur syntagma,) ordinum quidem sedecim, virorum
autem ducentorum quinquaginta sex, quique ei præest,
syntagmatarcha. Quidam vero corpus hoc xenagiam
nominant, quique præest ei, xenagum. (4) In quolibet
autem corpore virorum ducentorum quinquaginta sex se-
lecti sunt viri, signifer, uragus, tubicen, minister, præco;
totumque quadrata figura dispositum sedecim viros habet in
longitudinem, et sedecim in latitudinem. (5) Duo autem
syntagmata continent viros quingentos et duodecim, ordi-
nes duos et triginta, quique his præest, pentacosiarcha dici-
tur. * Duæ autem chiliarchiæ, merarchia, quæ continet viros
bis mille quadraginta octo, quique præest eis, merarcha dici-
tur, ordines autem sunt centum viginti octo. Quidam corpus
hoc appellant telos. (6) Duæ porro merarchiæ phalangar-
chia dicuntur, quæ continet viros quater mille nonaginta
sex, ordines ducentos quinquaginta sex, quique præest ei,
phalangarcha nominatur. Aliqui hoc corpus vocant strate-
giam, quique præest ei, strategum. (7) Duæ autem pha-
langarchiæ diphalangarchia, quæ continet viros octies mille
centum nonaginta duos, ordines quingentos et duodecim.
Dicitur autem hoc corpus a quibusdam etiam pars et cor-
nu. (8) Duæ autem diphalangarchiæ dicuntur tetraphalan-
garchia, quæ habet ordines mille viginti quattuor, viros decies
sexies mille trecentos octoginta quattuor: (9) quem
numerum tanquam totius exercitus pedestris posuimus.

καὶ εἶεν ἐν τούτῳ κέρατα μὲν δύο, φαλαγγαρχίαι δὲ τέσσαρες, καὶ μερραρχίαι δὲ ὀκτώ, χιλιαρχίαι δὲ ἑκαίδεκα, πεντακοσιαρχίαι δὲ δύο καὶ τριάκοντα, συνταγματαρχίαι δὲ τέσσαρες καὶ ἐξήκοντα, ταξιαρχίαι δὲ 6 [ὀκτώ] καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, τετραρχίαι δὲ ἕξ καὶ πεντήκοντα καὶ διακόσιαι, διλοχίαι δὲ πεντακόσιαι καὶ δέκα δύο, λόχοι δὲ εἴκοσι καὶ χίλιοι τεσσάρων ἐπόντων.

XI. Τάττεται δὲ ἡ φάλαγξ ἐπὶ μῆκος ὅπου μὲν ἀραιότερα, εἰ ἢ τε χώρα παρέχῃ καὶ ὠφελιμώτερον εἴη, 10 ὅπου δὲ πυκνότερα, εἰ αὐτῇ τῇ πυκνότητι καὶ τῇ βύμῃ τοὺς πολεμίους ἐξῶσαι δέοι· (2) καθάπερ Ἐπαμινώνδας ἐν τε Λεύκτροις αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους ἔταξε καὶ πρὸς Μαντινείας τοὺς πάντας Βοιωτοὺς, ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας, καὶ ἐπάγων τῇ τάξει τῶν Λακεδαιμονίων· ἡ αὖ εἰ δέοι τοὺς ἐπελαύνοντας ἀποκρούσασθαι, καθάπερ πρὸς τοὺς Σαυρομάτας τε καὶ τοὺς Σκύθας χρὴ τάττειν. (3) Καὶ ἔστι πύκνωσις μὲν ἡ ἐκ τοῦ ἀραιότερου ἐς τὸ πυκνότερον συναγωγή κατὰ παραστάτην τε καὶ ἐπιστάτην, ὅπερ ἐστὶ κατὰ μῆκος τε καὶ βάθος. (4) Συνασπισμὸς δὲ ἐπειδὴν εἰς τοσόνδε πυκνώσεως τὴν φάλαγγα, ὥς διὰ τὴν συνέθειαν μὴδὲ κλίσιν τὴν ἐφ' ἑκάτερα ἔτ' ἐγγυρεῖν τὴν τάξιν. Καὶ ἀπὸ τοῦδε τοῦ συνασπισμοῦ τὴν χελώνην Ῥωμαῖοι ποιοῦνται, τὸ πολὺ μὲν τετραγώνον, ἔστιν δὲ ὅπου καὶ στρογγύλην ἢ ἑτερομήκηνη ἢ ὅπως ἂν προχωρῇ. (5) Οἱ μὲν ἐν κύκλῳ τοῦ πλινθίου ἢ τοῦ κύκλου ἐστηκότες τοὺς θυρεοὺς προδεδλῆνται πρὸ σφῶν, οἱ δ' ἐφ' ἐσσηκότες αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν κεφαλῶν ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ἄλλου ὑπεραιρήσας 20 προσβάλλεται· (6) καὶ τὸ πᾶν οὕτως ἀκριβῶς φράττεται, ὥστε καὶ ἀκοντιστὰς ἄνωθεν καθάπερ ἐπὶ στήγης διαθέοντας δέχεσθαι, καὶ λίθους ἀμαξιαίους μὴ διαλύειν τὴν σύγκλεισιν, ἀλλὰ κατακυλιόμενους τῇ βύμῃ ὑπερπίπτειν εἰς τὸ δάπεδον.

XII. Ἀγαθὸν δὲ εἴπερ τι ἄλλο καὶ τὸ τοὺς λοχαγούς 25 τοὺς μεγίστους τε καὶ κρατίστους εἶναι, καὶ τῶν κατὰ πόλεμον ἀσημονεστάτους. (2) Τοῦτο γάρ τοι τὸ ζυγὸν ξυνέχει τὴν πᾶσαν φάλαγγα, καὶ τὸ ἴσον παρέχεται ἐν ταῖς μάχαις ὅτι περ τὸ στόμωμα τῷ σιδήρῳ· ὅποιον γὰρ ἢ τοῦτο ἐν ᾧ ἢ τὸ μὲν τοῦ σιδήρου, οὕτω καὶ ὁ πᾶς σίδηρος τὸ αὐτὸ ἐργάζεται· ἡ μὲν γὰρ τομὴ αὐτῷ κατὰ τὸ στόμωμα γίνεται, τὸ δὲ ὑπόλοιπον, καὶ εἰ μαλθακὸν τύχοι δν, τῷ βάρει θυμῷ ξυνεπερεῖδαι τῷ τέμνοντι· οὕτω καὶ τῆς φάλαγγος στόμωμα μὲν θείη τις ἂν τὸ ἐκ τῶν 40 λοχαγῶν σύνταγμα, ὅγκον δὲ καὶ βάρος τὸ κατόπιν τούτων πλῆθος. (3) Δευτέρους δ' ἐπὶ τούτοις κατ' ἀρετὴν χρὴ εἶναι τοὺς τῶν λοχαγῶν ἐπιστάτας· καὶ γὰρ τὸ τούτων δόρυ ἐξικνεῖται ἔσπερ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὀπισθοσφῶν προτεταγμένοις σφῶν ἐγγύθεν συνερείδουσιν. (4) Ἡ δὲ τίς καὶ μαχαίρα τοῦ ἐναντίου ἐφικέσθαι 50 ἡδυνήθη, ὑπερενεγκὼν ὑπὲρ τὸν ἔμπροσθεν τεταγμένον τὴν πληγὴν, καὶ πεσόντος ἡγεμόνος ἢ καὶ τριωθέντος ὡς ἀπόμαχον γενέσθαι, προπηδῆσας ὁ πρῶτος ἐπιστάτης ἐς λοχαγοῦ τάξιν τε καὶ ὀξίωσιν κατέστη, καὶ ἄρβραγῇ τὴν πᾶσαν φάλαγγα παρέσχετο. (5) Τὸ δὲ γ' καὶ δ'

Fuerint ergo in eo cornua quidem duo, phalaagarchiae vero quattuor, merarchiae octo, chiliarchiae sedecim, pentacosiarchiae duae et triginta, syntagmatararchiae quattuor et sexaginta, taxiarchiae centum viginti (octo), tetrarchiae ducentae quinquaginta sex, dilochiae quingentae duodecim, lochi sive ordines mille viginti quattuor.

XI. Collocatur autem phalanx in longitudine quidem aliquando largius, si permittit locus et utile est; aliquando vero densius, quo condensatione tali et robore tutius hostes possint invadi: (2) quemadmodum Epaminondas in pugna Leuctrica ordinavit Thebanos, et ad Mantineam omnes Boeotios, velut cuneum constituens, et ita irruens in aciem Lacedaemoniorum; vel etiam, quo incurrentes possint submoveri; quemadmodum contra Sauromatas et Scythas hoc est utile. (3) Est autem condensatio, aciei largius stantis in angustius coarctatio secundum parastatam et epistatam, hoc est, in longitudinem pariter ac latitudinem. (4) Synaspismus vero, quum phalanx condensatur in tantum, ut propter continuitatem in latus nullum amplius vergere ordines possint. Et per huiusmodi synaspismum Romanorum fit testudo, plerumque quadrata, aliquando tamen etiam ovali figura, vel altera parte longior, vel si quam aliam firmam res suppedita verint. (5) Quique in ea vel oblonga vel rotunda circumquaque stant primi, scuta ante se protendunt, qui vero constituti sunt post ipsos, tendunt super istorum capita, et alii super horum, (6) atque ita testum corpus undique tegitur, adeo, ut et jaculatores superne velut in tecto percurrentes sustinere queant nec saxa ingentia compagem istam dissolvant, sed super eam devolvantur et sic in humum decedant.

XII. Utile vero, si quid aliud, ut lochagi sint maximi et fortissimi et rerum bellicarum peritissimi. (2) Horum quoque jugum continet phalangem totam, idemque in proelis ei quod ferro est acies. Nam qualis est ea ferri pars quam accidit, tale se totum praebeat ferrum: scindendi autem facilius ferro est secundum robur aciei, reliqua vero pars, etiam si mollis fuerit, tamen pondere suo etiam ipsa vim aciei adiungit. Ad eundem plane modum acies quasi phalangis corpus est ex lochagis constans, moles vero ac pondus, multitudo cetera post ipsos collocata. (3) Proximos a lochagis virtute esse oportet lochagorum epistatas. Nam horum quoque hastae se extendunt usque ad hostes, ipsique simul cum stantibus ante se ex propinquo impressionem faciunt. (4) Interdum etiam gladio hostem attingere possint ictum inferentes supra protostatam. Porro cadente duce vel etiam vulnerato et inutili facto ad pugnam, procurrens epistata primus in lochagi locum ac munus succedere, atque ita phalangem integram imperturbatamque conservare solet. (5) Tertium

ζυγὸν κατὰ λόγον ἤδη τῆς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀποστάσεως ἐπιλεγομένους ταχτέον. (6) Ταύτῃ τοι ἡ Μακεδονικὴ φοβερὰ τοῖς πολεμίοις οὐκ ἐν τῷ ἔργῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ὄψει ἐφαίνετο. Ἄνθρωπος γὰρ ὁπλίτης εἰσθίκει αὐτοῖς
 5 κατὰ πύκνωσιν ἐν δύο πῆχεσι μάλιστα· (7) τὸ δὲ μέγεθος τῶν σαρισσῶν πῆχεις ἐπεῖχεν ἑκατάδεκα, καὶ τούτων οἱ μὲν τέσσαρες τὴν χειρὰ τε τοῦ κατέχοντος καὶ τὸ ἄλλο σῶμα ἀπετείνοντο, οἱ δώδεκα δὲ προεῖχον πρὸ τῶν σωμάτων ἐκαστοῦ τῶν πρωτοστατῶν· (8) οἱ δ' ἐν τῷ β' ζυγῷ ὑποβεβηκότες ἐκείνων πῆχεσι δυσὶ τὴν σαρίσσαν αὐτοὶ εἶχον προβεβλημένην ὑπὲρ τοὺς πρωτοστάτας ἐς
 10 ἑκατὰ πῆχεις· (9) οἱ δ' ἐν τῷ γ' ἔτι καὶ οὗτοι ὑπεραίρουσαν ὑπὲρ τοὺς πρωτοστάτας πῆχεις ὀκτώ· καὶ ἔτι οἱ ἐν τῷ τετάρτῳ ἐς ἑξ· καὶ ἔτι οἱ ἐν τῷ πέμπτῳ ἐς τέσσαρες· οἱ δ' ἐν τῷ ἕκτῳ ἐς δύο. (10) Καθ' ἑκάστον οὖν τῶν πρωτοστατῶν ἕξ σαρίσσαι προβεβλημέναι ἦσαν, ἐν κύκλῳ ἐφεξῆς ὑποβαίνουσαι, ὥστε ἑκάστον ὁπλίτην ἕξ σαρίσσαις πεφράσθαι, καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπερείδειν ὅποι ἐπιδρίσειαν. Καὶ οἱ τῷ ἕκτῳ δὲ ἐφεστηκότες, εἰ μὴ
 20 καὶ αὐταῖς ταῖς σαρίσσαις, τῷ δὲ βάρει τῶν σωμάτων ζυνεπερείδον τοῖς πρὸ σφῶν τεταγμένοις, ὡς τὴν τε ἐμβολὴν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους τῆς φάλαγγος οὐ φορητὴν γίνεσθαι, καὶ τοῖς πρωτοστάταις αὐτῶν ἀπορον τὴν φυγὴν. (11) Τοὺς δὲ οὐραγοὺς οὐ κατ' ἀλήθειαν, ὡς κατὰ
 30 σύνεσιν καὶ ἐμπειρίαν τῶν πολεμικῶν ἐπιλέκτους χρὴ εἶναι, ὡς ἐπιμελεῖσθαι τοῦ στοιχεῖν τὰ ζυγὰ, καὶ τοῖς θυλοκακοῦσι μὴ ἐφίναται ἀποδιδράσκειν ἕξω τῆς τάξεως· ὅπου τε συνασπισμοῦ δεήσειεν, οὗτός ἐστιν ὁ μάλιστα ἐς πυκνότητα τοὺς πρὸ ἑαυτοῦ τεταγμένους ζυνάγων, ὃς τὴν πᾶσαν ἰσχὺν τῷ συντάγματι τούτῳ παρέχεται.

XIII. Τοὺς γε μὴν ψιλοὺς ἄλλους ἄλλῃ ταχτέον· ἄλλοι γὰρ ἄλλῃ καὶ ὠφελίμοι γίνονται τεταγμένοι, ὅπως
 40 αὐτῇ τῇ τῆς χώρας ἔχῃ, ἵνα ἡ παράταξις γίγνεται, ἢ τῶν πολεμίων ἢ παρασκευῇ πρὸς οὐστίνας ἀντιταττόμεσθαι· (1) ποτὲ μὲν γὰρ προτετάχθαι δεήσει τῆς φάλαγγος, ἄλλοτε δὲ ἐν τοῖς δεξιοῖς, νῦν δὲ ἐν τοῖς εὐωνύμοις τετάχθαι· τὸ πολὺ δὲ καὶ κατόπιν τῶν ὁπλιτῶν ἱσταμένοι ὠφελοῦσιν· ἤδη δὲ καὶ ἐς λόγους καταχωρί-
 50 σθῆναι τῶν πεζῶν, λόχοι ἐνεβλήθησαν ἐναλλάξ τῶν ψιλῶν.

XIV. Τὸν δὲ ἀριθμὸν τάξεώς τε ἐκάστης καὶ τὰ
 60 ὀνόματα αὐτῆς τε καὶ τῶν ἡγουμένων ἤδη λεκτέον. (2) Πρῶτα μὲν δὲ ἐπὶ τῶν πεζῶν ἡμίσεας τοὺς ψιλοὺς φανερὰν χρῆναι εἶναι, εἰ σύμμετροι ἔσονται πρὸς τὸ ἔργον, καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν οὐχὶ ἑκατάδεκα ἀνδρῶν χρὴ εἶναι, ἀλλὰ ὀκτώ, ὥστε τοὺς χιλίους καὶ τέσσαρας καὶ
 70 ἑξῶσι λόγους τὸν ἡμισὶν ἀριθμὸν ἐκπιμπλάναι τῆς πεζικῆς φάλαγγος, καὶ εἶναι ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων καὶ ἑκατὸν καὶ δύο ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα. (3) Ὄνόματα δὲ αὐτῶν καὶ τάξεις αἵδε εἰσιν. Οἱ τέσσαρες λόχοι τῶν ψιλῶν καλοῦνται σύστασις, καὶ εἰσὶν ἕξ ἀνδρῶν δύο καὶ τριάκοντα· αἱ δὲ δύο συστάσεις πεντηκονταρχία, τεσσαρῶν καὶ ἐξήκοντα ἀνδρῶν· αἱ δὲ δύο πεντηκονταρχίαι

autem et quartum jugum pro ratione qua a primo distant electi viri obtinere debent. (6) Hac ratione phalanx Macedonica terribilis hostibus non opere solum, verum etiam aspectu fuit. Vir enim armatus stabat in condensatione spatium duorum cubitorum summum occupans. (7) Sarissarum autem longitudo cubitorum erat sedecim, quorum quattuor quidem cedunt manibus tenentis corporique, duodecim autem prominent ante corpus cujuslibet ex protostatis. (8) Qui autem substituti sunt in jugo secundo, eorum sarissae subtractis cubitis duobus ultra protostatas prominent ad cubitos decem; (9) qui vero in tertio, eorum ultra protostatas prominent ad cubitos octo; qui in quarto, ad cubitos sex; qui in quinto, ad cubitos quattuor; qui in sexto denique, ad cubitos duos. (10) Ad quem libet igitur protostatam prominebant sarissae sex, undique alia post aliam provenientes, ut armatum unumquemque sex tuerentur sarissae, viribusque suis impetum promoverent ejus. Quique in sexto stabant jugo, si non sarissis, pondere saltem corporum juvabant eos, qui stabant ante ipsos, ut impetum phalangis hostes sustinere non possent, atque protostatis nulla esset fugiendi facultas. (11) Uragos autem non tam ex promptitudine animi, quam usu et experientia rerum bellicarum eligi oportet, ut sciant, quomodo ordines jugare debeant, iisque, qui flagitium aliquod volent committere, obstant, nec concedant suum ordinem deserere. Porro si quando synaspismo opus est, hic est potissimum, qui in arctum constitutos ante se compellit, unde robur omne agmen nanciscitur.

XIII. At vero levis armaturae milites alii aliter sunt ordinandi: alias enim aliter ordinati usui sunt futuri, prout sese habet regio, ubi acies est instruenda, vel apparatus hostium, adversus quem instruuntur. (2) Aliquando enim necesse est ut collocentur ante phalangem, aliquando vero a latere dextro, aliquando a sinistro statuantur. Ut plurimum autem prodest ut a tergo gravis armaturae militum collocentur. Interdum etiam in ordines peditum divisos alternatim ordines leviter armorum interponuntur.

XIV. Numerus autem ordinis cujusque et nomina eorum, illorumque qui ipsis praesunt, nunc sunt indicanda. (2) Primum ergo dimidios respectu peditum leves dicimus adhiberi oportere, ut sint idonei negotio, versusque eorum non virorum sedecim, verum octo fieri, ut mille viginti quattuor versus expleant numerum dimidium phalangis pedestris, contineantque viros octies mille centum et nonaginta duos. (3) Nomina vero ipsorum corporaque haec sunt. Levis armaturae militum quattuor ordines nominantur systasis, quae habet viros triginta duos; duae autem systases, pentecontarchia, virorum quattuor et sexaginta; duae autem pentecontarchiae, hecatontarchia, virorum centum viginti

ἐκατονταρχία ὁκτὼ καὶ εἴκοσι ἀνδρῶν καὶ ἑκατόν. (4) Καθ' ἑκάστην δὲ ἐκατονταρχίαν ἑκατακοὶ ἄνδρες τέσσαρες ἕστωσαν, σημειοφόρος καὶ σαλπικτής καὶ ὑπηρέτης καὶ στρατοκήρυξ. Αἱ δὲ δύο ἐκατονταρχίαι εἰσὶ
 5 μὲν ἀνδρῶν ἑξ καὶ πενήκοντα καὶ διακοσίων, καλεῖται δὲ τὸ σύνταγμα ψιλαγία· αἱ δὲ δύο ψιλαγαὶ ξεναγία, δώδεκα ἀνδρῶν καὶ πεντακοσίων· (5) αἱ δὲ δύο ξεναγίαι, ἀνδρῶν τεσσάρων καὶ εἴκοσι καὶ χιλίων, σύστρεμμα καλεῖται· τὰ δὲ δύο συστρέμματα ἐπιξεναγία ὀνο-
 10 μάζεται, ὁκτὼ καὶ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν καὶ δισχιλίων· αἱ δὲ δύο ἐπιξεναγίαι στίφος, ἑξ καὶ ἐνενήκοντα ἀνδρῶν καὶ τετρακισχιλίων· τὰ δὲ δύο στίφη ἐπίταγμα ὀνομάζουσι, λόγων μὲν τεσσάρων καὶ εἴκοσι καὶ χιλίων, ἀνδρῶν δὲ ὀκτακισχιλίων ἑκατόν ἐνενήκοντα
 15 δύο ἐπόντων. (6) Δεῖ δὲ καὶ τούτοις συντετάχθαι ἄνδρας ὁκτὼ ἐπιλέκτους, ὧν τέσσαρες μὲν ἕσονται ἐπιξεναγοί, τέσσαρες δὲ συστρεμματάρχαι.

XV. Ὠφέλιμοι δ' ἐν μάχῃ τοῖότι τε καὶ ἀκοντισταὶ καὶ σφενδονῆται καὶ πάντες ὅσοι ἐκηβόλοις
 20 ὅπλοις διαχωρῶνται πολλαχῇ· (2) καὶ γὰρ ὅπλα συντρίψαι τῶν πολεμίων ἱκανοί, μάλιστα δὲ οἱ τοῖς λίθοις ἀκροβολιζόμενοι, καὶ τραύματα ἐκ μακροῦ ἐμβαλεῖν, εἰ δὲ βιασιότερα πληγὴ γένοιτο, καὶ κατακτανεῖν. (3) Χρήσιμοι δ' ἐκκαλέσασθαι ἐκ χωρίου ὄχυροῦ πολεμίους,
 25 τῷ διὰ μακροῦ τὰ βέλη ἐπιέντες ἐλπίδα παρέχειν, ὅτι ἐπιόντας οὐκ ἂν ὀξείαιντο. (4) Χρήσιμοι δὲ καὶ φάλαγγα τεταγμένην διαλύσαι καὶ ἵππον ἐπιφερομένην ἀναστῆλαι καὶ χωρία ὑπερδέξια καταλαβέσθαι τῷ τε ταχεῖς εἶναι διὰ κορυφότητος, καὶ τῷ εἰ καταλάβοιεν, τῇ συνε-
 30 χεῖα τοῦ ἀκροβολισμοῦ μηδένα πελάσαι αὐτοῖς ἄνευ πολλῶν τραυμάτων. (5) Χρήσιμοι δὲ καὶ ἀποκρούσασθαι ἀπὸ χωρίου τοὺς κατελιγμένους, οὐχ ὑπομένοντας τὰ τραύματα· ἐπιτήδειοι δὲ καὶ τὰ ὑποπτα χωρία διερευνησάσθαι· ὠφέλιμοι δὲ καὶ ἐς ἐνέδραν ἐγκαθέζε-
 35 σθαι, ἐνὶ τε λόγῳ καὶ προαγωνίζεσθαι τῶν πεζῶν ἀγαθοί, καὶ συναγωνίζεσθαι ὠφέλιμοι, καὶ ἐπιμαχόμενοι ἱκανοὶ τελέαν τὴν ἦτταν τοῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους τῶν πεζῶν τραπέεισι καταστήσασθαι.

XVI. Τῶν δὲ δὴ ἵππέων ποικίλαι καὶ πολυειδεῖς
 40 αἱ τάξεις· αἱ μὲν τεγράγωνοι, αἱ δὲ ἑτερομήχεις, αἱ δὲ ῥομβοειδεῖς, αἱ δὲ ἐς ἐμβολὴν ζυνηγμέναι. (2) Ἀγαθαὶ δὲ ζυμπασαι αὗται αἱ τάξεις ἐν καιρῷ ταττόμεναι, καὶ μίαν οὐκ ἂν τις ἐπιεξάμενος αὐτῶν προκρίνειεν τῶν ἄλλων, ὅτι ἐν ἄλλῳ χωρίῳ καὶ πρὸς ἄλλους πολε-
 45 μίους καὶ ἐν καιρῷ ἄλλῳ εὖροι ἂν τῆς προκρίθεισης ἄλλην ὠφελιμωτέραν. (3) Τῇ μὲν δὴ ῥομβοειδεῖ τάξει τὸ πολὺ Θεσσαλοὶ ἐχρήσαντο, καὶ Εἰλειών, ὡς λόγος, ὁ Θετταλὸς τὸ σχῆμα τοῦτο πρῶτος ἐξεῦρεν· ἐμοὶ δὲ δοκεῖν, προεξευρημένῳ πολλῷ χρησάμενος ἀπ' αὐτοῦ εὐδοκίμησεν. (4) Καὶ ἔστιν ἐς πᾶσάν τε μετα-
 50βολὴν ἀρμοδιώτατον καὶ πρὸς τὸ ἥκιστα κατὰ νότου ἢ πλαγίων ἀλίσκεσθαι ἀσφαλέστερον. (5) Κατὰ μὲν γὰρ τὰς γωνίας τοῦ ῥόμβου τοὺς ἡγεμόνας τεταγμένους ἔχει, ἐπὶ μὲν τῆς ἐμπροσθεν τὸν ἱεράρχην, ἐπὶ δὲ τῆς

octo. (4) In qualibet autem hecatontarchia viri extraordinarii sunt quattuor, signifer et tubicen et minister et præco. Duæ autem hecatontarchiæ sunt virorum quidem ducentorum quinquaginta sex, corpus autem totum psilagi nominatur; duæ autem psilagiæ sunt xenagiæ, virorum quingentorum et duodecim; (5) xenagiæ vero duæ virorum mille viginli quattuor, quod vocatur systemma; duo vero systemmata epixenagiæ nominantur, virorum his mille qudraginta octo; duæ autem epixenagiæ stíphos, virorum quater mille nonaginta sex; duo vero stiphe epitagma vocantur, ordines quidem habens mille viginli quattuor, viro vero octies mille centum nonaginta duos. (6) Oportet autem hos quoque habere viros selectos octo, quorum quattuor sint epixenagi, et quattuor systemmatarchiæ.

XV. Jaculatores autem et sagittarii et funditores omnesque qui missilibus pugnant, in proeliis multipliciter sunt utiles. (2) Nam et arma hostium possunt confringere, ii præcipue, qui lapidibus pugnant, et vulnera e longinquo inferre, vel si ictus fuerit validior, etiam occidere. (3) Sunt quoque utiles ad eliciendos ex munitiore loco hostes: quoniam eo quod tela emittunt e longinquo, spem faciunt fore ut si impetus in eos fiat, ipsum minime sustinere valeant. (4) Sunt etiam ad dissolvendum ordinem phalangis idonei, et ad repellendum irruentem equitatum et ad occupandos locos editiores, quum propter celeritatem, quia leves sunt, tum quia si quem locum occupaverint, propter densas jaculationes nemo appropinquare iis possit qui non plurimis vulneribus affligatur. (5) Idonei quoque sunt ad repellendos loco quopiam potitos, quia vulnera sustinere nequeunt, item ad exploranda loca suspecta, et ad subdendum in insidiis, et ut uno verbo dicam, et ad pugandum ante pedites, et ut una cum eis preelientur pugnantes post eos, denique etiam ad consummandam eadem apti sunt peditibus contra hostem conversis.

XVI. Equitum autem varii diversique generis sunt acies. Quædam enim sunt quadratæ, quædam oblongæ, aliæ rhombi figura, aliæ in cuneum formatæ. (2) Omnes autem hæ utiles sunt suo tempore, neque unam earum quia dicere possit esse meliorem altera, quoniam alio in loco et adversus alios hostes alioque tempore alia intelligitur utilior aliis, quæ antelatae fuerunt. (3) Ac acie quidem rhombi figura formata Thessali plerumque usi sunt, quum Ileon Thessalus, uti fama est, primus invenit; ex mea autem sententia longe prius inventam frequentius adhibuit et ex eo nactus est famam. (4) Et est illa ad mutationem omnem valde idonea, difficillimeque vel a tergo vel a lateribus invadi potest. (5) Nam ad angulos quidem rhombi collocatos habet duces, in primo quidem ilarcham, in dextro ac sinistro eos, qui dicuntur plagiophylaces, in postrema

καὶ εὐωνόμου τοὺς καλουμένους πλαγιοφύλακας, ἐκ τῆς ὑπολοίπου τὸν οὐραγόν, κατὰ δὲ τὰς πλευράς ὁμοῦ τοὺς ἀρίστους τῶν ἵππων, ὡς καὶ τοὺτους ἐν μάχαις μεγάλα ἐπωφελεῖν. (6) Ταῖς δὲ δὴ ἐμβόλαις τάξεσι Σκύθας κεκρῆσθαι μάλιστα ἀκούομεν, Θράκας, ἀπὸ Σκυθῶν μαθόντας. Φίλιππος Μακεδὼν καὶ Μακεδόνας ταύτῃ τῇ τάξει χρῆσθαι κησεν. (7) Ὑφέλιμος δὲ καὶ αὕτη δοκεῖ ἡ τάξις, ἢ κύκλῳ οἱ ἡγεμόνες τεταγμένοι εἶσι, καὶ τὸ μέτωπον δὲ ὅξυ ἀπολλήγον εὐπετῶς πᾶσαν τάξιν πολεμίαν ὑπερτείνει παρέχει, καὶ τὰς ἐπιστροφάς τε καὶ ἀναφάδας ὁρμῆς ποιεῖσθαι δίδωσιν. (8) Αἱ γὰρ τετραγώναις δυσπεριάγωγοί εἰσιν ἢ δ' εἰς ὅξυ προηγμένη, ἢ προϊούσα ἐς βάθος προχωρεῖ, ἀλλ' αὕτη γὰρ τῇ δι' ὀλίγου ἐπιστρέφουσα τὴν πᾶσαν τάξιν εὐμαλῆ ἐκτελισσομένην παρέχεται. (9) Ταῖς δὲ δὴ τετραγώναις τάξεσι Πέρσαι μάλιστα ἐκρῆσαντο, καὶ οἱ ἐν λίαν βάρυβαροι καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ πλείστοι καὶ κωτάτοι. (10) Εὐσύντακτός τε γὰρ ἦδε ἡ τάξις, ἢ μᾶλλον, ἅτε καὶ κατὰ στοιχόν καὶ κατὰ ζυγὸν ἡμένων, καὶ τὰς ἐπελάσεις καὶ ἀπελάσεις εὐμαρῶς παρέχεται, καὶ μόνον τούτων πάντων οἱ ἡγεῖς ἀθρόοι ἐμπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. (11) Ἀρισταὶ δὲ διπλασίονα τὸν ἀριθμὸν ἐν τῇ μήκει ἢ περ ἐν τῇ εὐκρίσει· ὅσον εἰ ἐπὶ δέκα κατὰ μέτωπον τεταγμένοι εἰν, καὶ ἐπὶ πέντε ἐς τὸ βάθος· ἢ ἐπὶ εἴκοσι κατὰ μέτωπον, ἐπὶ δέκα δ' ἐς βάθος. (12) Αἱ γὰρ ὕται τάξεις τῷ μὲν ἀριθμῷ ἑτερομήκειες εἰσὶ, τῷ δὲ κατὰ τὴν τετραγώνων καθίστανται. Τὸ γὰρ τοῦ μὲν μήκους ἀπὸ κεφαλῆς ἐπ' οὐρανὸν ἐκπύμπλησι τοῦ πρὸς τὸν ἐπὶ ἐς βάθος τῷ ἀριθμῷ ἐνδέον· ὥστε τινὲς καὶ τριπλασίονα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῇ μήκει ὁμένων ἐποίησαν πρὸς τὸ βάθος, οὕτως οἰόμενοι ἱερὰς τετραγώνων καταστήσειν τὸ σχῆμα, ὡς τριπλὸν τὸ μήκος τοῦ ἵππου ὑπὲρ τὸ πλάτος τοῦ ἀνθρώπου τὸ κατὰ τοὺς ὤμους ἐπέχον, ὥστε ἐννέα κατὰ τὴν ἐν τῇ μετώπῳ τάττοντες τρεῖς ἐν τῇ βάθει κτάν. (13) Ἐπεὶ οὐδ' ἐκεῖνο χρὴ ἀγνοεῖν, ὅτι βάθος ἐπιτεταγμένοι ἵπποι οὐ τὴν ἴσιν ὠφέλειαν χροῦσιν, ἢ περ τὸ ἐπὶ τῶν πεζῶν βάθος· οὔτε γὰρ οὔσι τοὺς πρὸ σφῶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐπερεῖσθαι, καθάπερ ἐκεῖ κατὰ τοὺς ὤμους καὶ τὰς ῥάς αἱ ἐνερμαίσεις γίνονται τῶν πεζῶν. (14) οὔτε καὶ γινόμενοι τοῖς πρὸ σφῶν τεταγμένοις, ἐν τῇ ἐν τῷ παντὸς πλήθους ἀποτελοῦσιν, ἀλλ' εἰ ζυνοῦσιν καὶ πυκνοῦντο, ἐκταράσσουσι μᾶλλον ἵπ-

VII. Ὁ δὲ ῥόμβος ὥδε ἔχει· ὁ μὲν ἱλάρχης τὸς τάττεται, οἱ δ' ἐπ' ἐκάτερα αὐτοῦ ἵπποι οὐκ οὐ πρὸς στοιχοῦσιν, ἀλλὰ ἐς τοσόνδε ὑποβεβλημένοι, ὡς τὰς κεφαλὰς κατὰ τοὺς ὤμους μάλιστα τοῦ οὐ τεταγμένοι, ἐπ' ὃν ἱλάρχης ἐποχεῖται. (2) Καὶ τοὺς ἐφεξῆς στίγους πλατύνοντες ἔσται ἐπὶ τὸ οὐ παντὸς, ἐνθὲν αὐτὰ κατὰ ταῦτα ἐς στενὸν

ARRIANUS.

denique uragum; a lateribus vero rhombi validissimos equitum, quoniam et hi plurimum in praeliis conducunt. (6) Acie autem cunei forma instructa Scythas potissimum usos accepimus, atque Thracas, qui eam a Seythis didicerunt. Philippus autem Macedo etiam Macedonas ea acie uti assuefecit. (7) Videtur autem haec acies utilis esse, propterea quod duces collocantur circumquaque, et frons in acutum desinens totam hostium aciem facile potest perumpere, conversionesque ac reversiones ut celeriter efficiantur permittit. (8) Acies quadratae enim difficiliter circumaguntur; at quae formata est in acutum, etsi versus mediam partem sensim in latum progreditur, tamen vel leviter ab initio flexa, reliquam aciem facile habet subsequentem. (9) Ceterum quadratis aciebus Persae maxime utebantur, Siculique barbari, atque Graecorum plurimi et equitatu praestantissimi. (10) Est enim haec acies praeter aliis bene ordinata propterea, quod per versus iugaque equites dispositos habet, et irruptiones retrocessionisque faciliores praebet, et quod hac tantum ratione dispositorum duces omnes junctim irruunt in hostes. (11) Optimae vero huiusmodi acies eae sunt, quae alterum tantum habent numerum in longitudine; ut si decem collocati sint in fronte, quinque stent in latitudine; aut viginti in fronte, decem vero in latitudine. (12) Tales enim acies numero quidem sunt oblongae, figura vero quadratae. Nam longitudo equi a capite ad caudam explet quod in latitudine ad efficiendum quadratum deest numero: adeo ut nonnulli triplum numerum fecerint longitudinis ad latitudinem, quod putarent, ita se consecuturos accurate figuram quadratam, quod sit tripla longitudo equi ad latitudinem viri iuxta humeros ejus: itaque novem in longitudine per frontem constitutis, tres collocarunt in latitudine. (13) Sed nec hoc est ignorandum, quod equi collocati in latitudinem non aequalem praestent utilitatem atque pedites sic dispositi. Non enim impellunt eos qui sunt ante ipsos, quia non potest equus equo incumbere, sicut in humeros laterave aliorum pedites incumbere solent. (14) Neque si conjungantur iis qui sunt ante ipsos collocati in latitudine, pondus unum efficit omnis multitudo, verum potius, si constipantur conjungunturque equi, turbas cient.

XVII. Ceterum rhombi ratio est talis. Primus collocatur ilarcha, equites autem qui utrimque consistunt, non aequale cum eo faciunt jugum, verum distant tanto intervallo, ut capita eorum juxta arinos equi, quo ilarcha vehitur, habeant. (2) Atque sic deinceps latiora latioraque faciunt juga, usque ad dimidium totius aciei: inde vero

18

ξυνάγοντες τὸν ῥόμβον ἐκπληροῦσι. (1) Τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ ῥόμβου ἐμβολόν ἐστιν, ὥστ' ἐν ταύτῳ δεδῆλωται μοι καὶ τοῦ ἐμβόλου τὸ σχῆμα. Ἐτερομήκης δ' ἐστὶ τάξις ἢ τὸ βάθος τοῦ μετώπου μείζον ἔχουσα, ἢ τοῦ βάθους τὸ μέτωπον, ἥπερ ἀμείνων τῆς προτέρας εἰς τοὺς ἀγῶνας, εἰ μήπου ἐκπεσεῖν διὰ πολεμίας τάξεως ἐθέλοιμεν. (4) τότε γὰρ ἢ βαθυτάτη καὶ κατὰ μέτωπον στενοτάτη τάξις αὕτη ἂν εἴη ὠφελιμωτάτη· ἢ εἰ ποτε ἀποκρύψαι θέοι τῶν ἱππέων τὸ πλῆθος, ὥς προκαλέσασθαι τοὺς πολεμίους ἐς θάρσος ἀξύμφορον. (5) Ἡ δ' ἐφ' ἓνα ἐπὶ μετώπου ἀβαθὴς τάξις ἐς λεηλασίας ἀνυπόπτους ἐπιτήδειος, ἢ θπου καταπατῆσαι τι ἢ ἀφανίσαι ἐθέλοιμεν· ἐς δὲ τοὺς ἀγῶνας τὸ πολλὸν ἀξύμφορος.

XVIII. Εἰ τοίνυν ἀριθμὸς εἴη τῶν ἱππέων, ἐς ὅσον ὑπεβήμεθα, ἀποδεόντων τῶν τε ὀπλιτῶν καὶ τῶν ψιλῶν, πλήθους εἴη ἂν ἐς τετρακισχίλιους καὶ ἑξ καὶ ἐνενήκοντα ἱππέας. (2) Ἴλην δὲ ἐκάστην ἐποιοῦν ἐκ τοσοῦδε ἀριθμοῦ, ἐξήκοντα καὶ τεσσαρῶν ἱππέων, καὶ ἱλάρχας τοὺς ἐφ' ἐκάστην Ἴλην τεταγμένους· αἱ δὲ δύο Ἴλαι ἐπιλαρχία αὐτοῖς ὠνομάζετο, καὶ ἦν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἱππέων. (3) αἱ δὲ δύο ἐπιλαρχίαι ταραντιναρχία, ἑξ καὶ πενήκοντα ἱππέων ἐπὶ τοῖς διακοσίοις· αἱ δὲ δύο ταραντιναρχίαι ἱππαρχία, δώδεκα καὶ πεντακοσίων ἱππέων, ἥντινα Ῥωμαῖοι Ἴλην καλοῦσιν. (4) αἱ δὲ δύο ἱππαρχίαι ἐριππαρχία, τεσσαρῶν καὶ εἴκοσι ἀνδρῶν καὶ χιλίων· τέλος δὲ αἱ δύο ἐριππαρχίαι, ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα καὶ δισχιλίων· τὰ δὲ δύο τέλη ἐπίταγμα ἥδη ὠνομάζον, ἑξ καὶ ἐνενήκοντα καὶ τετρακισχιλίων.

XIX. Τὸ δὲ τῶν ἀρμάτων καὶ ἐλεφάντων τάς τε τάξεις καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τάξεων καὶ τὰς ἡγεμονίας καὶ τὰ τοῦτων αὐτῶν ὀνόματα ἐπεξῆναι ματαῖον πόνον εἶναι μοι ἔδοξεν, ὅτι ἐκλελειμμένας ἐκ παλαιοῦ ἤδη λέξειν ἐμελλον. (2) Ῥωμαῖοι μὲν γὰρ οὐδὲ ἐπῆσκησάν ποτε τὴν ἀπὸ τῶν ἀρμάτων μάχην, οἱ βάρβαροι δὲ οἱ μὲν Εὐρωπαῖοι οὐδὲ αὐτοὶ διεχρήσαντο ἀρμασιν, πλὴν γε δὴ οἱ ἐν ταῖς Βρετανικαῖς καλουμέναις ἔξω τῆς μεγάλης θαλάσσης. (3) Οὗτοι γὰρ συνωρίσιν τὸ πολλὸν ἐχρῶντο ἱππων καὶ σμικρῶν καὶ πονηρῶν. Οἱ δὲ ἄλλοι δὲ αὐτοῖς ἐπιτήδειοι εἰσιν ἐς τὸ ἐλαύνεσθαι κατὰ χωρίων παντοίων, καὶ τὰ ἱππάρια ἐς τὸ ταλαιπωρεῖσθαι. (4) Τῶν δὲ Ἀσιανῶν πάλαι μὲν Πέρσαι ἐπῆσκησαν τὴν τῶν ὁρεπανηφόρων τε ἀρμάτων καὶ καταφράκτων ἱππων διφρεῖαν, ἀπὸ Κύρου ἀρξάμενοι. (5) Ἐτι δὲ πρὸ τοῦτων οἱ σὺν Ἀγαμέμνονι Ἕλληνες καὶ οἱ σὺν Πριάμῳ Τρῶες τὴν τῶν ἀφράκτων, καὶ Κυρηναῖοι δ' ἐπὶ πολλὸν ἀπὸ ἀρμάτων ἐμάχοντο. (6) Ἀλλὰ ζῦμπαντα ταῦτα τὰ ἀσκήματα ἐκλείπεται, καὶ ἡ τῶν ἐλεφάντων δὲ χρεῖα ἐς τοὺς πολέμους, ὅτι μὴ παρ' Ἰνδοῖς τυχὼν ἢ τοῖς ἄνω Λιβύοις, καὶ αὕτη ἐκλείπεται.

XX. Νυνὶ δὲ τὰ ὀνόματα ἐπέξιμεν τῶν κινήσεων κατ' ἰδέαν ἄλλου καὶ ἄλλου στρατοπέδου, καὶ τὸν νοῦν ἐκάστου τοῦ ὀνόματος. (2) Καλεῖται δὲ τὸ μὲν τι

rusum eodem modo coarctantes ea, rhombum absolunt.

(3) At vero dimidium rhombi est cuneus, ut hoc ipso explicata sit et cunei figura. Acies autem oblonga est, cuneus vel latitudo major quam frons, vel frons major quam latitudo. Atque haec quidem melior est priore ad proelia, nisi forte perrumpere hostes voluerimus: (4) tunc enim ea quae est latior et in fronte arctior, altera utilior: vel etiam si forte occultari velis multitudinem equitum, ut hostes ad audaciam haud profuturam ipsis provocentur. (5) Acies autem quae constituitur fronte simplici absque latitudine, ad depredationes subitaneas est idonea, aut quando proculcare ac vastare quidpiam cupimus; ad certamina vero utplurimum inutilis.

XVIII. Si igitur numerus sit equitum, quantum supposuimus absque gravis itemque levis armaturae militibus, equites erunt quattuor millia et nonaginta sex. (2) Quamlibet autem illam faciunt equitum sexaginta quattuor, et ilarchas, qui singulis illis praesunt; duae autem illae epilarchiae eis dicitur, continetque equites centum viginti octo; (3) duae autem epilarchiae Tarantinarchiae, equitum ducentorum quinquaginta sex; duae vero Tarantinarchiae hipparchiae, equitum quingentorum duodecim, qualem Romani illam (alam?) appellant; (4) duae autem hipparchiae ephipparchiae, equitum mille viginti quattuor; teios autem duae ephipparchiae, equitum bis mille quadraginta octo; tele autem duo, epitagma, equitum quater mille nonaginta sex.

XIX. Curruum autem ac elephantorum ordines ordinumque vocabula et praefecturas earumque nomina explicare frustranei esse laboris mihi videtur, quod quae usurpari dudum desita sunt nobis dicenda forent. (2) Nam Romani quidem pugnam ex vehiculis non usurparunt, barbari vero Europaei ne ipsi quidem adhibere vehicula, nisi qui insulas Britannicas habitant, positas extra Magnum mare. (3) Hi enim utplurimum bigis utebantur, quibus equi juncti parvi et miscelli. Habent autem currus aptos ad incursiones per regiones quaslibet, et equulos ad sustinendas quasvis molestias. (4) Ex Asiaticis vero quondam Perse in usu habuerunt currus falcatos equosque calaphractarios, Cyro ejus rei auctore. (5) Quamquam et ante id tempus Graeci sub Agamemnone, et Trojani sub Priamo, curribus, quibus nudos equos jungebant, utebantur; Cyrenaei quoque ut plurimum ex curribus pugnabant. (6) Verum totum genus hoc nunc exolevit, sicuti etiam elephantorum usus ad proelia, nisi forte apud Indos aut superiores Aethiopes adhuc sint in usu.

XX. Nunc igitur vocabula commemorabimus motionum, secundum alias aliasque species exercitus, nominisque cuiuslibet significationem. (2) Vocatur autem una quidem

κλίσις, καὶ ταύτης ἰδέαι διτταί, ἡ μὲν ἐπὶ δόρῳ, ἡ δ' ἐπ' ἀσπίδα· τὸ δὲ μεταβολή, τὸ δὲ τι ἐπιστροφὴ, καὶ ἀναστροφὴ ἄλλο. Καὶ περισπασμὸς δὲ τι ὀνομάζεται, καὶ ἐκπερισπασμὸς ἄλλο, καὶ στοιχεῖν, καὶ ζυγεῖν, καὶ ἐς ὀρθὸν ἀποδοῦναι, καὶ διπλασιάζειν. (3) Λέγεται δὲ τις καὶ ἐπαγωγὴ, καὶ δεξιὰ παραγωγὴ, καὶ ἄλλη εὐώνυμος παραγωγὴ, καὶ πλαγία δὲ φάλαγξ ἐστὶ τις, καὶ ὀρθία φάλαγξ ἄλλη, καὶ λοξὴ φάλαγξ, καὶ παρεμβολή, ἐπὶ μὴν προστάξεις καὶ ὑποτάξεις.

XXI. Κλίσις μὲν δὲ ἐστὶν ἡ κατ' ἀνδρα κίνησις, καὶ τῆς κλίσεως ἐπὶ δόρῳ μὲν καλεῖται ἡ ἐς δεξιὰ, ἵνα περ τὸ δόρυ ἐστὶ τῷ ὀπλίτῃ· ἐπ' ἀσπίδα δὲ, ἡ ἐπὶ τὰ λαῖα, ἵνα φέρει τὴν ἀσπίδα. (2) Καὶ εἰ μὲν ἀπλὴ κλίσις, ἐς τὰ πλάγια μόνον παράγει τὴν ὄψιν· εἰ δὲ διπλὴ γίνωτο, ἀποστρέφει τὴν ὄψιν ἐς τὸ κατόπιν τοῦ ὀπλίτου. Τοῦτο δὲ ἤδη ἡ μεταβολὴ καλεῖται. (3) Ἐπιστροφὴ δὲ ἐστὶν, ἐπειδὴν τὸ πᾶν σύνταγμα πυκνώσαντες κατὰ παραστάτην καὶ ἐπιστάτην, καθάπερ ἐνὸς ἀνδρὸς σῶμα ἐπὶ δόρῳ ἢ ἐπ' ἀσπίδα ἐγκλίνωμεν, καθάπερ ἐπὶ κέντρῳ τῷ λοχαγῷ παντὸς τοῦ τάγματος περιελιχθέντος, καὶ μεταλαβόντος τόπον μὲν τὸν ἔμπροσθεν, ἐπιφάνειαν δὲ τὴν ἐκ δεξιῶν, διαμενόντων ἑκάστῳ τῶν τε ἐπιστάτων καὶ παραστατῶν. (4) Ἀναστροφὴ δὲ ἐστὶν ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐπιστροφῆς ἐς τὴν πρότεραν χώραν. Περισπασμὸς δὲ καλεῖται ἡ ἐκ δυοῖν ἐπιστροφῶν τοῦ τάγματος κίνησις, ὡς μεταλαβεῖν τὸν ὀπίσω τόπον. (5) Ἐκπερισπασμὸς δὲ, ἡ ἐκ τριῶν ἐπιστροφῶν συνεχῶν τοῦ παντὸς κίνησις, ὥστε μεταλαμβάνειν, εἰ μὲν ἐπὶ δόρῳ γίνωτο, τὴν ἐξ ἄριστερῶν ἐπιφάνειαν, εἰ δὲ ἐπ' ἀσπίδα, τὴν ἐκ δεξιῶν.

XXII. Στοιχεῖν δὲ λέγεται τὸ ἐπὶ εὐθείας ἵεναι τῷ λοχαγῷ καὶ τῷ οὐραγῷ, σῶζοντα τὰ ἴδια διαστήματα· ζυγεῖν δὲ τὸ ἐπ' εὐθείας ἵεναι κατὰ μῆκος ἕκαστον τῶν ἐν τῷ λόχῳ τῷ ζυγούντι. (2) Συζυγοῦσι δὲ τῷ μὲν λοχαγῷ οἱ λοχαγοὶ πάντες, τῷ δὲ τούτου ἐπιστάτῃ οἱ τῶν ἄλλων λοχαγῶν ἐπιστάται, καὶ ἐφεξῆς ὡσαύτως. (3) Καὶ μὴν ἐς ὀρθὴν ἀποδοῦναι λέγεται, τὸ εἰς τὴν καθεστῶσαν ἐξ ἀρχῆς ἐπιφάνειαν καταστήσαι τοὺς ὀπλίτας τὴν ὄψιν, ὅσον εἰ τις ἐπὶ τοὺς πολεμίους τετραμμένος κελευσθεῖ ἐπὶ δόρῳ κλίνει, ἔπειτα αὖ παραγγελθείη αὐτῷ, ἐς ὀρθὸν ἀποκαταστήσαι, δεήσει πάλιν αὐτὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους τετράφθαι.

XXIII. Ἐξελιγμῶν δὲ διτταὶ ἰδέαι, ἡ μὲν κατὰ λόγους, ἡ δὲ κατὰ ζυγά· τούτων δὲ αὖ ἑκατέρω τριῶν ἐνέμνηται. Ὁ μὲν γάρ τις ἐξελιγμὸς Μακεδῶν, ὁ δὲ Λάκων, ὁ δὲ Κρητικὸς ὀνομάζεται· τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον καλούμενον εὐρίσκω καὶ Περσικὸν καὶ Χόριον. (2) Μακεδῶν μὲν οὖν ἐστὶν ὁ μεταλαμβάνων τῆς φάλαγγος τὸν ἔμπροσθεν τόπον, ἀντὶ δὲ τῆς κατὰ πρόσωπον ἐπιφανείας τὴν κατόπιν· (3) Λάκων δὲ ὁ καταλαμβάνων τῆς φάλαγγος τὸν ὀπίσω τόπον, καὶ ὡσαύτως ἀντὶ τῆς πρόσθεν ἐπιφανείας τὴν κατόπιν. (4) Ὁ δὲ Κρητικὸς τε καὶ Περσικὸς ὀνομαζόμενος τὸν αὐτὸν μὲν ἐπέχειν ποιεῖ τόπον τῆς φάλαγγος τὸ πᾶν σύνταγμα, τῶν δ'

clisis, id est inclinatio; ejusque species sunt duæ, una in hastam, altera in clypeum; alia vero metabole, id est transmutatio; ac rursus alia epistrophe, id est conversio, et anastrophe, id est reversio; aliaque perispasmus, id est circumflexio, et eperispasmus, id est reflexio, et versatio, et jugatio, et in rectum restitutio, et duplicatio; (3) vocatur quoque una epagoge, et paragoge dextra ac paragoge sinistra, et phalanx transversa; est autem et alia recta, et alia obliqua phalanx; parembolæ quoque, et prostaxis, et hypotaxis.

XXI. Ceterum clisis est motus qui fit a viris singulis, eaque quæ in hastam dicitur fit in dextrum latus, quippe ubi miles hastam tenet; quæ vero in clypeum, fit in sinistrum, ubi gestat clypeum. (2) Ac simplex quando fit clisis, vultus convertitur in latus; quando duplex, vultus militis convertitur ad tergum. Hæc vero species jam vocatur metabole. (3) Epistrophe autem est, quum syntagma totum ad parastatam simul et epistatam condensatum velut unius viri corpus in hastam vel clypeum inclinamus, stante lochago velut centro, totoque agmine circumacto, et capiente locum anteriorem, conspectum vero ad dextram, inane cuilibet epistata suo et parastata. (4) Anastrophe autem est restitutio epistrophes in locum priorem. Perispasmus autem appellatur motus agminis ex duabus epistrophis constans, ita ut priorem locum posteriore permutent. (5) Eperispasmus vero, ex tribus epistrophis constans motus continuus totius agminis, ita ut si commutatio fiat in hastam, aspectus vertatur in sinistram; si vero in clypeum, vertatur in dextram.

XXII. Versare dicitur, quum recta serie incedunt cum lochago et urago, sua inter se spatia servantes; jugare, quum recto ordine incedit cuilibet secundum longitudinem ex iis, qui sunt in versu jugante. (2) Jugant autem cum lochago lochagi omnes, cumque epistata ejus lochagorum reliquorum epistatæ, et sic deinceps ceteri. (3) In rectum dare, est vultum militum in priorem locum vertere, ut si quis in hostes conversus jubeatur inclinare in hastam, deinde dare se in rectum, debet is rursum convertere se in hostem.

XXIII. Evolutionum autem species sunt duæ, una per versus, alia per juga; utraque iterum in tres species dividitur. Est enim una evolutio exeligmus quæ Macedonica, et alia quæ Laconica, et alia quæ Cretica vocatur, quam ipsam etiam Persicam et Chorium invenio dictam. (2) Macedonica est, quæ (per ordines) anteriorem phalangis locum facta mutatione accipit, et a fronte vertitur in tergum; (3) Laconica vero, quæ posteriorem phalangis locum capit, et similiter a fronte vertitur in tergum; (4) Cretica autem, quæ et Persica vocatur, eundem quidem phalangis retinere locum facit agmen totum, singulos autem armatos

ἐν τῷ μέρει ὀπλιτῶν ἕκαστον ἀνὴρ οὐ πρότερον ἐπιτεῖχεν τόπου ἑτέρου μεταλαμβάνειν, τὸν μὲν λοχαγὸν τὸν τοῦ οὐραγοῦ, τὸν δὲ οὐραγὸν τὸν τοῦ λοχαγοῦ, καὶ ἀντὶ τῆς κατὰ πρόσωπον ἐπιφανείας τὴν κατόπιν. (5) Οἱ δὲ δὴ κατὰ ζυγὰ ἐξελιγμοὶ γίνονται, ἐπειδὴν ἐπὶ τῶν ἀποτομῶν βουλευθῇ τις τὰ κέρατα καθιστάναι· τὰς δὲ ἀποτομὰς ἐπὶ τῶν κεράτων, καὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος ἀποτελέσκει καρτερόν· ὥσαύτως δὲ καὶ τὰ δεξιὰ ἐν τοῖς εὐωνύμοις καθίσταται, καὶ τὰ εὐώνυμα ἐν τοῖς δεξιοῖς. (6) Εἰ δὲ μὴ παρέχῃ κατὰ μείζονα μέρη τῆς φάλαγγος ἐξελιγμοὺς ποιήσασθαι, πελαζόντων ἤδη τῶν πολεμίων, οἱ δὲ ἐξελίσσονται τὴν τάξιν, τότε δὴ καὶ τὰ συντάγματα ἐξελίσσονται.

XXIV. Καὶ ὁ μὲν κατὰ στίχους ἐξελιγμὸς Μακεδῶν αὖ καλεῖται, ἐπειδὴν ὁ λοχαγὸς μὲν μεταβάλλεται, οἱ δὲ ὀπίσω ἐκ δόρατος παραπορευόμενοι ἐφεξῆς ἀλλήλων ἰστώνται. (2) Λακωνικὸς δὲ ἐξελιγμὸς ὀνομάζεται, ἐπειδὴν ὁ λοχαγὸς μεταβαλλόμενος ἐκ δόρατος θλον τὸν λόχον μεταλλάξῃ ἐς ἄλλον ἴσον τῷ πρόσθεν τόπῳ, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπόμενοι ἐφεξῆς αὐτῷ τάττονται. * ὅπου ἂν ὁ μὲν οὐραγὸς μεταβάλλεται, ὁ δὲ ὀπίσω αὐτοῦ τεταγμένος ἐκ δόρατος τοῦ οὐραγοῦ παραπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ τάττεται, καὶ οἱ λοιποὶ ὥσαύτως, ἄλλος πρὸς ἄλλον ἐπιταχθεὶς τὸν λοχαγὸν αὖ πρωτοστάτην ποιήσονται. (3) Χόριος δὲ ἐξελιγμὸς γίνεται, ἐπειδὴν ὁ λοχαγὸς μεταβαλλόμενος ἐπὶ δόρυ προΐη ἐπὶ τοῦ λόχου, ἔστ' ἂν κατάσχῃ τὸν τοῦ οὐραγοῦ τόπον, ὁ δὲ οὐραγὸς τὸν τοῦ λοχαγοῦ. (4) Οὗτοι μὲν οὖν κατὰ λόχους γίνονται· ὥσαύτως δὲ καὶ κατὰ ζυγὰ συντελούμενοι, οὐ χαλεπὸν γνωσθῆναι.

XXV. Διπλασιασμῶν δὲ διττὰ γένη τυγχάνει ὄντα, ἥτοι κατὰ ζυγὰ ἢ κατὰ βάθος. (2) Καὶ τούτων ἕκαστον ἢ τῷ ἀριθμῷ διπλασιάζεται, ἢ τῷ τόπῳ. Ἀριθμῷ μὲν, εἰ ἀντὶ χιλίων εἰκοσι τεσσάρων τὸ μήκος δια-
 35 χιλίων τεσσαράκοντα ὀκτὼ ποιήσασιν, τὸν τόπον τὸν αὐτὸν ἐπεχούσης τῆς πάσης φάλαγγος. (3) Γίνεται δὲ τοῦτο, παρεμβαλλόντων ἐς τὰ μεταξὺ τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἐν τῷ βάθει ἐπιστάτας. Καὶ οὕτω πυκνοῦνται ἡμῖν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος. (4) Ἀποκαταστήσαι δὲ ἐπειδὴν βουλευθῶμεν, παραγγελοῦμεν ὧδε· ὁ ἐς τὸ μήκος ἐπιτεταγμένος, ἐπάνιθι ἐς τάξιν. (5) Εἰ δὲ καὶ τῷ τόπῳ διπλασιάσαι ἐθέλωμεν τὸ μήκος, ὥς ἀντὶ σταδίων πέντε ἐς δέκα ἐκτείνειν τὴν τάξιν, τοὺς ἐκ τοῦ βά-
 40 θους παρεμβληθέντας ἐς τὸ κατὰ μήκος μέσον τῶν ὀπλιτῶν διάστημα ἐπὶ τὰ δεξιὰ κελεύσομεν ἐξελίσσεσθαι, τοὺς δὲ λοιποὺς καὶ ἡμίσεας αὐτῶν ἐπὶ τὰ εὐώνυμα, ἀπὸ τῶν πρὸς τοῖς κέρασι δευτέρων λόχων ἀρχόμενοι, καὶ οὕτω διπλάσιον ἐφέξει χωρίον ἢ πᾶσα τάξις. (6) ἀποκαταστήσαι δὲ ἐπειδὴν βουλευθῶμεν, * αὖ ἐξελίσσειν
 60 τοὺς κατὰ τὰ κέρατα τεταγμένους ἐς οὐσιννας πρότερον ἔχον τοίπους. (7) Οὐ πάνυ δὲ ὠφέλιμοι οἱ διπλασιασμοὶ ἐγγὺς ὄντων πολεμίων, ὅτι ταραχῆς τε τοῦ ἡμετέρου στρατεύματος δόξαν παρέξουσιν ἐκείνοις, καὶ αὐτὸ τὸ στρατεύμα ἐν τῇ μετακινήσει ἀσθενέστερον ἅμα καὶ

locum, quem antea tenebant, cum alio ita commutare, ut lochagus uragi, uragus lochagi locum et relicta fronte tergum occupet. (5) Evolutiones autem per juga fiunt, quum quis ad sectiones statuere vult cornua, ad cornua vero sectiones, et hoc modo medium totius phalangis firmare, et similiter ad dextra ponere sinistra, et ad sinistra dextra. (6) Sin per majores phalangis partes evolutiones facere non licet, hoste jam appropinquante, et nihilominus mutari acies debet, tum per singula syntagmata eas faciunt.

XXIV. Evolutio autem quæ fit per versus Macedonia vocatur, quum mutatur lochagus, quique sequuntur, ab hasta se vertentes alii post alios collocantur. (2) Evolutio autem Laconica vocatur, quando lochago vertente se ab hasta versum totum in alium æqualem priori vertit locum, ceteri autem sequentes ordine post eum similiter statuuntur; vel, quando uragus immutatur, ac qui post eum constitutus uragum ab hasta præcedens ante eum collocatur, ceterique similiter alius ante alium statuitur, donec lochagus fiat protostata. (3) Chorius autem exeligmus fit, quum lochagus conversus in hastam procedit in versu, donec venerit ad locum uragi, uragus autem, donec ad lochagi. (4) Atque ita quidem fiunt per versus; ad eundem vero modum et per juga quomodo fiant, non difficile est intelligere.

XXV. Duplicationum vero genera sunt duo; alterum per juga fit, alterum in latitudinem. (2) Atque horum quodlibet aut numero fit, aut loco. Numero quidem, si pro mille viginti quattuor in longitudine faciamus bis mille quadraginta octo, eundemque locum phalanx tota retineat. (3) Fit hoc autem insertis in medio armatorum epistatis, qui sunt in latitudine, atque ita densatur fronte phalangis. (4) Quodsi hos restituere volumus figuræ priori, exclaimamus hoc: *Qui in longitudine sunt inserti, revertantur in ordinem.* (5) Sin vero duplicare in eodem loco volumus longitudinem, ut exempli gratia stadiorum quinque aciem extendere in decem, ex latitudine insertos in longitudinem, medium inter armatos intervallum obtinentem jubeamus ad dextram explicari, reliquos vero sive dimidiam partem ad sinistram, a versibus secundis ad cornua incipientes, atque ita duplex obtinebit spatium universa acies. (6) Quodsi restituere hos volumus priori formæ, explicare eos, qui sunt ad cornua collocati, jubeamus ad loca, quæ prius habebant. (7) Non autem valde utiles sunt hæ duplicationes, si hostes in propinquo sunt, quod tumultus quandam speciem in exercitu nostro præbeant, exercitusque ipse in transmutatione minus ordinate firmiterque collocetur.

ἀτακτότερον καθιστᾷσιν. (8) Ἀλλὰ τοὺς ψιλοὺς ἐπεκ-
τείνειν ἀμεινον, καὶ τοὺς ἱππέας, ὡς τὴν ἐκ τοῦ διπλα-
σιασμοῦ ἐκπλήξιν ἀνευ κινήσεως τῆς πεζικῆς φάλαγγος
τοῖς πολέμοις ἐμποιοῦσαι. (9) Γίνεται δὲ τὸ διπλα-
σιαζεῖν ἀναγκαῖον, ἢ ὑπερφαλαγγῆσαι ἡμῶν θελησάντων
ὑπὲρ τὸν πολέμιον κέρασ, ἢ κωλύσαι ὑπερφαλαγγῆ-
σαι ἐκείνους. (10) Τὸ βάθος δὲ διπλασιάζεται, εἰ ὁ
δεύτερος λόχος τῷ πρώτῳ ἐπιταχθεῖ, ὥστε τὸν τοῦ
δευτέρου λόχου λοχαγὸν ἐπιστάτην τοῦ πρώτου λοχα-
γοῦ γενέσθαι, τὸν δ' ἐπιστάτην τὸν πρῶτον τοῦ μὲν
ἐκείνου ἐπιστάτου ἐπιστάτην γενέσθαι. (11) Οὕτω
γὰρ ὁ μὲν πρόσθεν πρῶτος ἂν τοῦ β' λόχου δεύτερός
ἔσται τοῦ πρώτου λόχου, ὁ δὲ δεύτερος ἐν τῷ δευτέρῳ
τέταρτος τοῦ α', καὶ ὁσαύτως ἐφεξῆς, ἔστ' ἂν ἅπας ὁ
δεύτερος λόχος κατὰ τὸν πρῶτον ἐπ' εὐθείας ἐναλλάξ
ἐνταχθῇ ἐς βάθος. Οὕτω γὰρ τοὶ καὶ ὁ τέταρτος λόχος
τὸν τρίτον βαθυνοῖ, συνταχθεὶς αὐτῷ, καὶ ἀπλῶς οἱ
ἄρτιοι εἰς τοὺς περιττοὺς ἐνταχθήσονται. (12) Οὐ χα-
λεπὸν δὲ γινώσκειν, ὅπως καὶ αὐτοῦ τοῦ κατὰ βάθος
χωρίου διπλασιασμός ἐσται, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦδε ἀποκα-
τάστασις.

XXVI. Καὶ μὴν πλαγία μὲν φάλαγξ ἐστὶν ἡ τὸ
μήκος τοῦ βάθους πολλαπλάσιον ἔχουσα· ὁρθία δὲ,
ὅταν ἐπὶ κέρασ πορευῇται. Οὕτω δὲ αὖτὸ τὸ βάθος τοῦ
μήκους πολλαπλάσιον παρέχεται· (2) ὅπως τε παρά-
μικτες μὲν τάγμα ὀνομάζονται, ὅ τι περ ἂν τὸ μήκος
ἔχῃ ἐπιπλεῖον τοῦ βάθους· ὁρθιον δὲ, ὅ τι περ ἂν τὸ
βάθος τοῦ μήκους. (3) Λοξὴ δὲ ὀνομάζεται φάλαγξ,
ἡ τὸ μὲν ἕτερον κέρασ, ὁπότερον ἂν ὁ στρατηγὸς βού-
ληται, τοῖς πολέμοις πελάζον ἔχουσα, καὶ αὐτῷ μόνῳ
ἀγωνιζομένη, τὸ ἕτερον δὲ δι' ὑποστολῆς σώζουσα. (4)
Παρεμβολὴν δὲ ὀνομάζουσιν, ἐπειδὴν προτεταγμένων
τινῶν κατὰ διαστήματα ἐκ τῶν ἐπιτεταγμένων ἐγκα-
θιστῶνται αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐπ' εὐθείας, ὡς ἀναπληρῶσαι
τὸ πρόσθεν ἀπολειπόμενον κενὸν τῆς φάλαγγος. (5)
Πρόσταξιν δὲ, ὅταν ἡ ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν τῆς
τάξεως ἡ ἐκ θατέρου κατὰ τὸ κέρασ αὐτὸ προστεθῇ τι
στῆρος τῇ πάσῃ φάλαγγι κατ' εὐθὺ τοῦ μετώπου τῆς
τάξεως. (6) Ἐνταξιν δὲ ὀνομάζουσιν, ἐπειδὴν τοὺς
ψιλοὺς ἐς τὰ διαστήματα τῶν πεζῶν ἐντάξωσιν, ἄνδρα
παρ' ἄνδρα ἱστάντες· (7) ὑπόταξιν δὲ, ἐπειδὴν τοὺς ψι-
λοὺς ἐπὶ τὰ πέρατα τῆς φάλαγγος ὑποτάξῃ τις ὡς ἐς
ἐπικράμιον.

XXVII. Χρὴ δὲ τὰ παραγγέλματα ἐθίζεισθαι τὴν
στρατιάν ὁξείως δέχεσθαι, τὰ μὲν φωνῇ, τὰ δὲ ὁρατοῖς
σημείοις, τὰ δὲ τῇ σάλπιγγι. (2) Καὶ σαφέστερα μὲν
τυγχάνει ὄντα τὰ λέξει δηλούμενα, ὅτι καὶ παντὸς τοῦ
νοῦ ἡ δὴλωσις αὐτῷ γίγνεται, οὐχὶ δὲ σύμβολόν τι αὐτοῦ
μόνον ὁρᾶται ἢ ἀκούεται. (3) Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλά τὰ
ἐξελκόντα ἐστὶν ἐν ταῖς μάχαις πρὸς τὰς διὰ φωνῆς δη-
λώσεις, ὁ κτύπος τε ὁ ἐκ τῶν ὅπλων καὶ αἱ παρακελεύσεις
ἀλλήλοισι καὶ οἰκωγαὶ τιτρωσκομένων καὶ παρὶππασία
δυνάμεως ἱππικῆς, φόρος τε τῶν ὅπλων καὶ χρεμετι-
σμός τῶν ἱππων καὶ σκευοφόρων παριόντων, προπεθε-

(8) Verum longe melius, extendere levis armaturæ milites
atque equites, ut ex duplicatione absque mutatione pha-
langis pedestris terror hostibus injiciatur. (9) Est autem
duplicatio necessaria, quando circuire capinus cornu ad-
versariorum, aut cavere, ne ipsi circumeant. (10) Latitudo
autem duplicatur, si secundus versus primo adjungitur, ita
ut secundi versus lochagus epistata fiat lochagi in primo
versu, epistata primi versus, epistatæ secundi versus epi-
stata. (11) Ita namque qui primus erat versus secundi, se-
cundus fiet versus primi, secundus vero versus secundi,
quartus primi versus. Atque sic deinceps, donec totus
versus secundus recta linea alternatim primo in latitudi-
nem insertus erit. Ita namque et versus quartus tertium
dilatatur, si ei addatur, et in universum omnes pares si in-
paribus inserantur. (12) Nec vero, quomodo secundum
latitudinem locus duplicari debeat, intellectu est difficile,
itemque quomodo acies ex eo restituatur in priorem for-
mam.

XXVI. Transversa phalanx est, quæ longitudinem lati-
tudine multo habet majorem; recta vero, quum sit pro-
cessus in cornu. Sic vero etiam latitudo major fit longi-
tudine. (2) In universum vero oblongum agmen dicitur,
cujus longitudo major est latitudine; rectum autem, cujus
latitudo major longitudine. (3) Obliqua phalanx est, quæ
cornu alterutrum, quodcumque visum fuerit imperatori,
hostibus habet proxime objectum, eoque solo præliatur, al-
terum vero servat velut in subsidium. (4) Parembolam sive
insertionem vero nominant, quum in spatiis quorundam,
qui priori positi sunt loco, intermediis, qui stant in poste-
riori loco collocantur recta cum eis linea, ut sic impleatur
spatium vacuum ante in phalange relictum. (5) Adpositio-
nem dicunt, quum ab utraque agminis parte, vel tantum
alterutra ad cornu ponitur globus, qui phalangis fronti
recta linea respondeat. (6) Injunctionem vocant, quando
leviter armatos in intervalla peditum inserunt, virum viro
adjungentes; (7) subjunctionem vero, quando leviter arma-
tos ad extremitates phalangis subjungit aliquis figura in-
flexa.

XXVII. Oportet autem exercitum assuefieri ad perci-
pienda mandata confestim, quum ea quæ significantur vocem,
tum ea quæ percipiuntur visu, tum quæ dantur tuba. (2)
Videntur autem evidentiora, quæ voce dantur, quando-
quidem sic tota declaratur sententia, non vero signum
modo ejus editur vel oculis vel auribus percipiendum. (3)
Verum quoniam plurima impediunt in pugnis ea quæ sunt
declaratione vocis, velut fragor armorum et adhortatio-
nes mutue et ejutationes vulneratorum, et prætervectiones
copiarum equestrium et armorum strepitus et equorum
hinnitus et lixarum turba, idcirco exercitum assuefacere

στέον τὴν στρατιάν καὶ τοῖς ὁρατοῖς σημείοις. (4) Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ πρὸς ταῦτα ἤδη ἀπορά ἐστιν ἃ γίνεται, οἷον ὁμίχλη ἢ κονιορτὸς πολλὸς ἄνω αἰρόμενος ἢ ἥλιος κατὰ προσώπου ἀντιλάμπων ἢ νιφετὸς ξυνεχὴς ἢ ὕδωρ
 5 λάβρον ἐξ οὐρανοῦ ἢ τόποι σύνδενδροι ἢ γήλοφοι ἀνεπηχότες, ὡς μὴ πάση τῇ φάλαγγι ὁρατὰ γίνεσθαι τὰ σημεία. (5) Ὅποτε μὲν δὴ γήλοφοι διακρίνοιν τὴν ὄψιν, πλείω τὰ ὁρατὰ σημεία ποιητέον· πρὸς δὲ τὰ ἐκ τοῦ ἀέρος ἐμπόδια, ἡ σάλπιγξ ὠφέλιμος.

10 XXVIII. Ὑπὲρ δὲ τῶν πορείων, ὅσας ποιεῖται τὰ στρατόπεδα, ἐκεῖνα χρὴ ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι ἡ μὲν τις ἐπαγωγὴ ἐν ταῖς πορείαις, ἡ δὲ παραγωγὴ καλεῖται. (2) Καὶ ἐπαγωγὴ μὲν ἐστίν, ἐπειδὴν τάγμα τάγματι ἐπ' εὐθὺ ἐπεται, οἷον ἡγουμένης τετραρχίας αἱ λοιπαὶ
 15 τετραρχίαι ταύτῃ ἐπιτεταγμέναι πορεύονται, ἡ αὖ ξεναγίας ἡγουμένης αἱ λοιπαὶ ξεναγίαι ἔπονται, ἐνὶ τε λόγῳ, ἐπειδὴν τοῦ προηγουμένου τάγματος τοῖς οὐραγοῖς οἱ τοῦ ἐφεξῆς τάγματος ἡγεμόνες συνάπτωσιν. (3) Παραγωγὴ δ' ἐστίν, ἐπειδὴν ἡ φάλαγξ πᾶσα πορεύεται,
 20 τοὺς ἡγεμόνας ἥτοι ἐκ τῶν εὐωνύμων ἢ ἐκ τῶν δεξιῶν ποιησαμένη· καὶ μὲν ἐκ τῶν εὐωνύμων ποιήσεται, εὐώνυμος παραγωγὴ καλεῖται· ἐὰν δὲ ἐκ τῶν δεξιῶν, δεξιὰ. (4) Ὅπως δ' ἂν ἡ πορεία γίνηται, εἴτε κατ' ἐπαγωγὴν εἴτ' ἐν παραγωγῇ, ἥτοι ἐν μονοπλεύρῳ τῷ
 25 τάγματι ἢ στρατιᾷ βαδιεῖται, ἢ ἐν διπλεύρῳ ἢ ἐν τριπλεύρῳ ἢ ἐν τετραπλεύρῳ. (5) Μονοπλεύρῳ μὲν, ἐπειδὴν ἓνα τόπον ὑποπον ἔχη ὁ στρατηγός· διπλεύρῳ δὲ, ἐπειδὴν δύο· τριπλεύρῳ δὲ, ἐπειδὴν τρεῖς· τετραπλεύρῳ δὲ, ἐπειδὴν πάντοθεν οἱ πολέμιοι ἐπιστήσεσθαι
 30 πίθανοι δοκῶσι. (6) Καὶ μὴν ποτὲ μὲν μονοφαλαγγία ἢ πορεία γίγνεται, ποτὲ δὲ διφαλαγγία, καὶ οὕτως τριφαλαγγία τε καὶ τετραφαλαγγία. Καὶ ταῦτα οὐ χαλεπὸν συμβάλλειν ὑπὸ τῶν πρόσθεν τάξεων.

XXIX. Ἐτι δὲ ἀμρίστομος μὲν φάλαγξ καλεῖται,
 35 ἢ τοὺς ἡμίσεας τῶν ἐν τοῖς λόγοις ἀνδρῶν ἀπεστραμμένους ἀπὸ σφῶν ἔχουσα, ὡς ἀντινώτους εἶναι. (2) Διφαλαγγία δὲ ἀμρίστομος, ἥτις ἐν τῇ πορείᾳ τοὺς ἡγεμόνας ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν ἐν παραγωγαῖς τεταγμένους, τοὺς μὲν ἐν δεξιᾷ, τοὺς δὲ ἐν εὐωνύμῳ,
 40 *** τοὺς δὲ οὐραγοὺς ἔξω ἐστραμμένους ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν ἐν παραγωγαῖς. (3) Ἐτερόστομος δὲ φάλαγξ ἐστίν, ἢ τὸ μὲν ἡγούμενον ἥμισυ ἐν τῇ πορείᾳ ἔχουσα ἐν εὐωνύμῳ παραγωγῇ, τοῦτέστι τοὺς ἡγεμόνας ἐξ εὐωνύμου, τοῦ δὲ λοιποῦ ἡμίσεος τῆς φάλαγγος τοὺς
 45 ἡγεμόνας ἐν δεξιᾷ παραγωγῇ. (4) Ὁμοίοστομος δ' ἐν πορείᾳ διφαλαγγία ἐστίν, ἥτις τοὺς ἡγεμόνας ἑκατέρας τῆς φάλαγγος ἐκ τῶν αὐτῶν μερῶν ἔχει τεταγμένους, ἢ ἐκ δεξιῶν ἢ ἐκ τῶν εὐωνύμων ἑκατέρας τῆς φάλαγγος. (5) Ὅταν δὲ ἡ ἀμρίστομος διφαλαγγία τὰ μὲν ἡγούμενα
 50 μενᾶ πέρατα ἀλλήλοις συνάψῃ, τὰ δὲ ἐπόμενα διαστήσῃ, τὸ τοιοῦτον ἐμβολὸν καλεῖται. (6) Ἐπειδὴν δὲ ἀντίστομος διφαλαγγία τὰ μὲν ἐπόμενα πέρατα συνάψῃ, τὰ δὲ ἡγούμενα διαστήσῃ, τὸ τοιόνδε κοιλέμβολον καλεῖται. (7) Πλασίον δὲ ὀνομάζεται ὁπόταν πρὸς

portet etiam ad ea signa observanda, quæ percipiuntur visu. (4) Quanquam et ea interdum observari difficulter possint, ut quum oritur caligo, aut polvis excitatur, aut sol ferit oculos, aut nix densa aut pluvia vehemens celo delabitur, aut loci arboribus sint consiti aut collibus distincti, ut a phalange universa signa nequeant conspici. (5) Ac ubi quidem colles visum impediunt, plura signa proponenda, quæ possint conspici. Quæ autem ex aere existunt impedimenta, adversus ea tuba est idonea.

XXVIII. De itineribus autem, quæ facit exercitus, hoc notari debet, quod eorum aliquod dicatur epagoge, aliquod paragoge. (2) Ac epagoge quidem est, quando tagma unum statim alterum subsequitur, ut quum præcedit tetrarchia una, reliquæ tetrarchiæ similiter ordinatæ sequuntur, vel quando xenagia præcedit, sequuntur ceteræ xenagiæ: uno verbo, quando uragis tagmatis præcedentis conjunguntur subsequentis tagmatis duces. (3) Paragoge autem est, quando tota incedit phalanx, duces autem habet vel a dextris vel a sinistris. Et quando a sinistris, paragoge sinistra dicitur, quando vero a dextris, dextra. (4) Quoquo autem modo fiat iter, aut in epagoge aut paragoge, fit aut unilatero tagmate aut bilatero aut trilatero aut quadrilatero. (5) Unilatero quidem, si duci ab uno latere suspicio est hostis; bilatero, si a lateribus duobus; trilatero, si a tribus; quadrilatero vero, si ab omni latere irrupturi hostes videntur. (6) Sed et monophalangia quando iter instituitur, aliquando diphalangia, et triphalangia, et tetraphalangia. Atque hoc quid sit haud difficile est conjicere ex antecedentibus agminis speciebus.

XXIX. Deinde vero et amphistomos phalanx vocatur, quæ dimidiam partem virorum in versibus aversam habet a se mutuo, sic ut terga sibi obvertant. (2) Diphalangia vero amphistomos, quæ in itinere duces habet ab utraque parte in paragogis constitutos, alios in dextra, alios in sinistra, [uragos vero intus collocatos. Antistomos autem diphalangia duces in medio habet] uragos autem extra collocatos utrinque in paragogis. (3) Phalanx autem heterostomos est, quæ præfecturam habet dimidiam in itinere in sinistra paragoge, hoc est, præfectos ex sinistra parte, dimidiæ autem partis reliquæ præfectos phalangis in dextra paragoge. (4) Homæostomos autem diphalangia in itinere est, quæ duces alterutrius phalangis ab iisdem partibus habet collocatos, vel a dextris, vel a sinistris alterutrius phalangis. (5) Quando vero phalanx amphistomos duces primores inter se conjungit, eos vero, qui sequuntur, disjungit, cuneus id dicitur. (6) Quando autem antistomos diphalangia eos qui sequuntur conjungit, primos vero disjungit, cœlembolum id appellatur. (7) Plæsium vero di-

πάσας τὰς πλευρὰς παρατάξεται τις ἐν ἑτερομήκει σχήματι. (8) Πλινθίον δὲ, ὅταν ἐν τετραγώνῳ σχήματι αὐτὸ τοῦτο πράξῃ, ὅπερ Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου πλαίσιον ἰσοπλευρον καλεῖ. (9) ὁ δὲ καὶ ὑπερφαλέγγησιν μὲν ἀναμάζουσιν τὴν καθ' ἑκάτερον τὸ πέρασ τῆς φάλαγγος ὑπεροχὴν ὑπὲρ τοὺς πολεμίας· ὑπερκέρασιν δὲ, τὴν καθ' ἐν ὁπότερον οὖν κέρασ. Καὶ τῇ μὲν ὑπερφαλέγγῃσιν ἡ ὑπερκέρασ ἐπόμενόν ἐστιν, ἀνάπαλιν δὲ οὐ. (10) Οὕτω τοὶ κέρατι μὲν ὁποτέρῳ οὖν ὑπερέχειν καὶ ἐλάττωνας κατὰ πλῆθος δυνατὸν, καὶ ἐν ἴσῳ βάθει φυλάτταντας τὴν πᾶσαν τάξιν· ὑπερφαλέγγῃσιν δὲ ἐν ἴσῳ τῷ πλῆθει ἡ καὶ μέλιον, μὴ ἐπὶ λεπτόν ἐπεκτείνοντα, οὐχ οἷον τε.

XXX. Τῶν δὲ σκευοφόρων ἀγωγαὶ ξὺν ἡγεμόνι γιγνέσθωσαν. Τρόποι δὲ αὐτῶν πέντε· ἡ γὰρ ἡγεῖσθαι αὐτὰ χρὴ τῆς στρατιᾶς, σὺν οἰκείᾳ φυλακῇ, ἡ ἔπεσθαι, ἡ ἐκ πλαγίου ἵεναι· καὶ τοῦτο διττόν· ἡ γὰρ ἐκ δεξιῶν, ἡ ἐξ ἀριστερῶν· ἡ ἐντὸς τῶν ὅπλων ἄγεσθαι. (2) Πρὸ μὲν δὴ τῆς φάλαγγος χρὴ ἄγειν τὰ σκευοφόρα, ἐπειδὴν ἐκ πολεμίας ἀπάγῃ· ἐπόμενα δὲ τῇ φάλαγγι, ἐπειδὴν εἰς πολεμίαν ἐμβάλλῃ· παράγειν δὲ ὁποτέρᾳ οὖν, ἐπειδὴν τὰ πλάγια φοβώμεθα· ἐντὸς δὲ τῆς φάλαγγος, ἐὰν τὰ πανταχόθεν ὑποπτα ᾖ.

XXXI. Τὰ δὲ παραγγέλματα χρὴ συντομώτατα καὶ τε ὥς οἷον τε καὶ σαφέστατα ποιείσθαι. Ἔσται δὲ τοῦτο, εἰ ὅσα ἀναμφιβόλως δέξασθαι δυνατοὶ εἴεν οἱ στρατιῶται, ταῦτα φυλαττοίμεθα. (2) Αὐτίκα εἰ κλῖνον λέγοις, ἐφ' ὃ προστιθεῖς, τὸ ἐπὶ δόρυ ἢ ἐπ' ἀσπίδα, οἱ ὁξέως κατακοῦναι εἰθισμένοι τῶν παραγγεμάτων, ἄλλοι δὲ ἄλλο δειξάμενοι ἐπράξαν. Οὐχ οὖν ὥδε χρὴ λέγειν, κλῖνον ἐπὶ δόρυ, ἢ κλῖνον ἐπ' ἀσπίδα· ἀλλ' ἀναστρέψαντα, ἐπὶ δόρυ κλῖνον, ἢ ἐπ' ἀσπίδα κλῖνον. Οὕτω γὰρ ξύμπαντες τὸ αὐτὸ ἀκούσονται τε καὶ δράσουσιν. (3) Οὐχ οὖν οὐδὲ μεταβαλοῦ, ἢ ἐξέλκον χρὴ παραγγέλλειν. Ταῦτα γὰρ τοῦ γένους τὴν πρᾶξιν δηλοῦντα, ἐπὶ διάφορα ἔργα ἄξει τοὺς ἀκούοντας. Ἀλλὰ τὰ εἶδη γὰρ προτακτέον πρὸ τῶν γενῶν, οἷον, ἐπὶ δόρυ μεταβαλοῦ, ἢ ἐπ' ἀσπίδα. (4) Καὶ αὖ ὥδε ἐροῦμεν, τὸν Λάκωνα ἐξέλιπσε, ἢ τὸν Χόριον, ἢ τὸν Μακεδόνα· εἰ δὲ μὴ προσθεῖς ὄντινα, αὐτὸ μόνον ἐξέλιπσε φαίης, ἄλλοι ἐπ' ἄλλον ἐξελεγμὸν ἤξουσιν. (5) Οὐδὲν δὲ ὡσαύτως ἀγαθὸν ἐν τε πορείαις καὶ ἐν μάχαις, ὥς σιγὴ τοῦ παντός στρατεύματος. Καὶ τοῦτό γε καὶ Ὀμηρος ἐν τῇ ποιήσει ἐδήλωσεν. Περὶ μὲν γὰρ τῶν ἡγεμόνων τῶν Ἑλλήνων φησὶν ὅτι

ἡγεμόνων·

περὶ δὲ τῆς στρατιᾶς ὅτι

οἱ δ' ἄλλοι ἀκὴν ἴσαν· (οὐδὲ κα φαίης
τόσσον λαὸν ἔπεσθαι ἔχον· ἐν στήθεσιν αὐδὴν)
σιγῇ δειδιότες σημαντόρας·

τῶν δὲ δὴ βαρβάρων τὴν ἀταξίαν δηλῶσαι θελήσας, πλαγγῇ καὶ ἐνοπῇ φησὶν ἵεναι τοὺς Τρῶας ἴσα καὶ ὀρνίθας. (6) Καὶ αὖ ἐν ἄλλοις ἔπεισι·

citur, quum ab omnibus lateribus acies instruitur figura oblonga. (8) Plinthium vero, si figura quadrata fiat illud ipsum, quod Xenophon Grylli filius plaisium æquilaterum appellat. (9) Hyperphalangasin vero appellant, si ab extremitate phalangis utraque hostes circumdamus; hypercerasin vero, si ab uno tantum, quocunque tandem, cornu : et hyperphalangasin quidem subsequitur hypercerasis, at non vice versa. (10) Atque ita quidem cornu alterutrum superare etiam qui copii minus sunt instructi possunt, et in eadem latitudine conservare totam aciem. Hyperphalangasin autem adhibere in æquali multitudine vel etiam minore, nisi extenuare nimis aciem velis, haud potes.

XXX. Impedimenta vero duci sub præfecto debent. Sunt autem modi ducendi ea quinque. Vel enim antecedere debent exercitum cum præsidio proprio, vel sequi, vel a latere ire; quod ipsum quoque duplicis est generis, a dextro videlicet, vel a sinistro; vel denique in medio exercitus concludi. (2) Ante phalangem quidem ducere oportet impedimenta, quando abducis ex regione hostili; phalangem vero debent sequi, quando in hostilem regionem irrumpis; a latere alterutro incedere, si ab alterutro est metus; in ipsa autem phalange, quando ubique omnia sunt suspecta.

XXXI. Mandata vero brevissima quam maxime potest via perspicuaque dari oportet. Fit hoc autem, quando, uti absque ambiguitate intelligere possint milites, operam damus. (2) Ut si dicas, *inclina*, addasque *in hastam clypeumve*, qui sueti sunt celeriter obtemperare mandatis, aliter aliterque id accipientes, diversimode facient. Non igitur dicendum *inclina in hastam*, vel *inclina in clypeum*, sed inverse, *in hastam inclina*, *in clypeum inclina*. Sic enim universi idem intelligent exsequenturque. (3) Ad eundem ergo modum neque *immuta*, neque *explica* dicendum, quum mandatum datur. Hæc enim generis actionem innuentia, audientes inducant ad actiones alias aliasque, sed species præponendæ sunt generi, ut, *ad hastam immuta*, vel *ad clypeum*. (4) Exinde quoque potius dicimus, *Laconicam explica*, aut *Choriam*, aut *Macedonicam*. Si vero non præponas qualem, et simpliciter dicas, *explica*, alii aliam explicationem explicabunt. (5) Nihil autem æque utile in itineribus pugnisque, ac silentium exercitus totius. Id quod et Homerus ostendit in poesi sua. Nam de ducibus Græcorum ait (Il. 4, 428) :

Imperabat suis unusquisque

ducum ;

de exercitu vero :

ceteri taciti libant (neque dixisses
tantas copias sequi habentes in pectoribus vocem)
silentio reveriti ductores.

Barbarorum vero confusionem ostendere cupiens, *cum clangore sonituque*, ait, *ivisse Troianos, sicut arcs*. (6) Et rursum in alio carmine (Il. 2, 459) :

Τῶν δ' ὥστ' ὀρνίθων πετεινῶν (φῆσί) ἔθνεα πολλά,
 χηνῶν ἢ γεράνων ἢ κύκνων δουλιχοδείρων

καὶ ἐπεξελθόντων ὀρνίθων τὸν θόρυβον·

Ἦς Τρώων ἀλαλητός (φῆσιν) ἀνὰ στρατὸν εὐρύν ὁρᾷ, οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμός θρόος οὐδ' ἰα γῆρυς·

ὑπὲρ δὲ τῶν Ἑλλήνων·

Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ, φησίν, μένεα πνεύοντες Ἀχαιοί,
 ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξίμεν ἀλλήλοισιν·

οὕτω γὰρ οἱ μὲν ἡγεμόνες ὀξέως παραγγελλοῦσιν αὐτὰ,
 10 ἢ δὲ στρατιὰ ὀξέως δέζεται τὰ ἐνδιδόμενα.

XXXII. Τὰ παραγγέλματα δὲ ἔστω τοιαῦτα· Ἄγε εἰς
 τὰ ὄπλα. Ὁπλοφόρος ἀπίτω ἀπὸ τῆς φάλαγγος. Σίγα,
 καὶ πρόσσεχε τῷ παραγγελλομένῳ. Ἄνω τὰ δόρατα.
 Κάθεσ τὰ δόρατα. Ὁ οὐραγὸς τὸν λόχον ἀπευθυνέτω.
 15 Ἦρει τὰ διαστήματα. Ἐπὶ δόρυ κλίνον. Ἐπ' ἀσπίδα
 κλίνον. Πρόαγε. Ἐχέτω οὕτως. Ἐς ὀρθὸν ἀπόδος.
 Τὸ βάθος διπλασιάζε, ἀποκατάστησον. Τὸν Λάκωνα
 ἐξέλτιστε, ἀποκατάστησον ἐπὶ δόρυ ἐκπερίσπα, ἀπο-
 κατάστησον. (2) Τάδε μὲν, ὥσπερ ἐν τέχνῃ, δι' ὀλίγων
 20 ἐκδηλώσαι ἱκανά, ὑπὲρ τε τῶν παλαιῶν Ἑλληνικῶν καὶ
 τῶν Μακεδονικῶν τάξεων, ὅστις μὴδὲ τούτων ἀπείρως
 ἐθέλοι ἔχειν. (3) Ἐγὼ δὲ τὰ ἱππικὰ γυμνάσια, ὅσα
 Ῥωμαῖοι ἱππεῖς γυμνάζονται, ἐν τῷ παρόντι ἐπεξελ-
 θὼν, ὅτι τὰ παρ' [Ἑλλήσιν] ἔφθην δηλώσας ἐν τῇ συγ-
 25 γραφῇ, ἥντινα ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως συνέγραψα,
 τόδε μοι ἔσται τέλος τοῦ λόγου τοῦ τακτικοῦ.

XXXIII. Καίτοι οὐκ ἄγνοω, χαλεπὴν ἐσομένην τὴν
 ἀήλυσιν τῶν ὀνομάτων ἐκάστων, ὅτι οὐδὲ αὐτοῖς Ῥω-
 30 μαῖοις τὰ πολλὰ τῆς πατρίου φωνῆς ἔχεται, ἀλλὰ ἔστιν ἃ
 τῆς Ἰσθρῶν ἢ Κελτῶν, ἐπεὶ τὰ πράγματα αὐτὰ Κελτικὰ
 ὄντα προσέλαβον, εὐδοκίμησαντος αὐτοῖς ἐν ταῖς μάχαις
 τοῦ Κελτῶν ἱππικοῦ. (2) Εἰ γὰρ τοι ἐπ' ἄλλῳ τῷ, καὶ
 ἐπὶ τῷδε ἄξιον ἐπαινέσθαι Ῥωμαῖοι, ὅτι οὐ τὰ οἰκεῖα
 καὶ τὰ πατρία οὕτως τι ἡγάπησαν, ὥς τὰ πανταχόθεν
 35 καλὰ ἐπιλεξάμενοι, οἰκεῖα σφίσιν ἐποίησαντο. (3)
 Οὕτω τοι εὐροὶς ἂν καὶ ὀπλίσεις τινὰς παρ' ἄλλων λα-
 βόντας· καὶ ἥδη Ῥωμαῖκα ὀνομάζονται, ὅτι κράτιστα
 Ῥωμαῖοι αὐταῖς ἐχρήσαντο καὶ γυμνάσια στρατιωτικὰ
 παρ' ἄλλων, καὶ θρόνους τῶν ἀρχόντων, καὶ ἐσθῆτα τὴν
 40 περιπόρφυρον. (4) Οἱ δὲ καὶ θεοὺς αὐτοὺς ἄλλους
 παρ' ἄλλων λαβόντες, ὥς οἰκείους σέβουσιν. Τὰ γοῦν
 ἐπ' αὐτοῖς ὀρώμενα εἰς τοῦτο ἔτι, τὰ μὲν Ἀχαιῶν νόμῳ
 ὁρᾶσθαι λέγεται, τὰ δὲ κοινῶς Ἑλλήνων· ὁρᾶται δὲ
 ἔστιν ἃ καὶ Φρύγια· καὶ γὰρ ἡ Ῥέα αὐτοῖς ἡ Φρυγία
 45 τιμᾶται ἐκ Πεσσινούντος ἐλθοῦσα, καὶ τὸ πένθος τὸ
 ἀμφὶ τῷ Ἀττῇ Φρύγιον ἐν Ῥώμῃ πενθεῖται, καὶ τὸ
 λούτρον δὲ ἡ Ῥέα, ἐφ' οὗ τοῦ πένθους λήγει, τῷ Φρυ-
 γῶν νόμῳ λούται. (5) Καὶ μὴν τῶν νόμων, οὓς ἐν
 ταῖς δώδεκα δέλοις τὰ πρῶτα ἐγράψαντο, τοὺς πολ-
 50 λούς εὐροὺς ἂν παρ' Ἀθηναίων λαβόντας. (6) Καὶ
 ταῦτα πολλὸν ἂν ἔργον εἴη ἐπεξιέναι, ὅπως τε ἕκαστα
 ἔχῃ καὶ παρὰ τίνων προσποιηθέντα. Ἐμοὶ δὲ ὑπὲρ
 τῶν γυμνασίων τῶν ἱππικῶν ὥρα ἤδη λέγειν.

Horum autem sicut avium volatilium gentes multae,
 anserum vel gruuum vel cygnorum longa colla haudentium;

et persequens avium tumultum :

Sic Trojanorum clamor per exercitum latum exortus est :
 non enim omnium erat una vociferatio, neque una vox.

At vero de Graecis ait

Hi vero ibant tacite, Martem spirantes Achivi,
 mutuum in auxilium discrimen adire parati.

Sic enim et duces celeriter imperia proponunt, et propo-
 sita exercitus celeriter intelligit.

XXXII. Imperia vero ista sunt. Age ad arma. Lisa
 discedat a phalange. Tace, et attende jussis. Sursum hastas.
 Deorsum hastas. Uragus versum dirigat. Serva intervalla.
 Ad hastam inclina. Ad clypeum inclina. Procede. Sic con-
 siste. In rectum restitue. Latitudinera duplica; restitue.
 Laconicam explica; restitue. In hastam converte; restitue.
 (2) Atque ista quidem, ceu in arte compendiosa, sufficere
 videntur, de veteribus Graecorum ac Macedonum aciebus
 ei, qui ne harum quidem imperitus esse volet. (3) Ego
 vero exercitationes equestres, quibus equites Romani exer-
 centur, in praesens persecutus (nam de Graecorum exer-
 citationibus equestribus jam dixi in scripto, quod pro Im-
 peratore ipso composui), hic finem faciam libri tactici.

XXXIII. Non ignoro autem, fore difficile omnium vo-
 cabulorum explicationem, quod ne Romani quidem ipsi
 multa eorum habeant ex sermone proprio, sed ex Iberico
 aut Celtico, quoniam res ipsas, quae Celticae sunt, assump-
 serunt quum eis in proeliis Celtarum equitatus maxime
 placeret. (2) Si enim ob alia, etiam ob hoc laudandi Ro-
 mani, quod non sic amarint patria et sua, ut non undeque,
 quae essent utilia, seligerent, inque suos usus converterent.
 (3) Sic invenias arma accepisse quaedam ab aliis, quae nunc
 appellantur Romana, quia iis optime Romani usi sunt; ab
 aliis etiam exercitationes militares, et sellas magistratum,
 et vestem purpura praetextam. (4) Quin et deos ipsos aliunde
 acceptos colunt, velut suos. Quare multa faciunt in cultu
 isto, ad hunc diem, quae dicuntur fieri vel ex instituto
 Achaeorum, vel communi Graecorum omnium. Observant
 quoque Phrygia instituta nonnulla. Nam et Rheam colunt
 Phrygiam ex Pessinunte advectam, et luctum ob Alia
 Phrygium Romae lugent. Lavacrum quoque, quo Iota Rheae
 a luctu desinit, Phrygio more instituitur. (5) Sed et legum,
 quas primum in tabulis duodecim habebant conscriptas,
 plerasque invenies ab Atheniensibus accepisse. (6) Et
 haec quidem quomodo se habeant singula, et quae a quoque
 ipsis vindicentur, non parvi laboris esset explicare. At
 nunc tempus est ut de exercitationibus equestribus loquar.

XXXIV. Τὸ μὲν χωρίον, ἵνα περ τὰ γυμνάσια αὐτοῖς τελείται, οὐχ ὁμαλὸν ἐπιλέγονται μόνον, ἀλλ' ἐς τὸ πρὸς προσεξεργάζονται, ὥς σκάπτειν τε τὸ μέσον αὐτοῦ ἐς βάθος ζυμμετρον, καὶ τὰς βόλους ζυγώπτειν ἐς λεπτότητα τε καὶ μαλακότητα, ἀποτεμνόμενοι τοῦ παντός πεδίου τὸ πρὸ τοῦ βήματος ἐς πλαισίου ἰσοπλευροῦ σχῆμα. (1) Αὐτοὶ δὲ ὠπλισμένοι περιῖσι κράνεσι μὲν σιδηροῖς ἢ χαλκοῖς κεχυσμένοις, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν αὐτῶν διαπρεπεῖς, ἢ καθ' ἱππικὴν διαφέροντες, ὥς καὶ αὐτῶν τοῦτω ἐπάγειν ἐπὶ σφῶν τῶν θεωμένων τὰς ὀφείας. (2) Τὰ κράνη δὲ ταῦτα, οὐ καθάπερ τὰ εἰς μάχην πεποιημένα, πρὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν παρειῶν προβέβληται μόνον, ἀλλὰ ἴσα πάντῃ τοῖς προσώποις ποιεῖται τῶν ἱππέων, ἀνεωγῶτα κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς, ὅσον μὴ ἐπίπροσθεν τῷ ὁρᾶν τὰ γινόμενα σκέπῃ θυμῶς παρέχειν τῇ ὀφεί. (3) Χαίται δὲ ἀπὸ τῆς ἀντιόχης αὐτῶν ξανθαί, οὐκ ἐπὶ χρεῖα μᾶλλον τι ἢ ἐς κάλλος τοῦ ἔργου· καὶ αὐταὶ ἐν ταῖς ἐπελάσεσιν τῶν ἱππῶν, εἰ καὶ ὀλίγη πνοὴ τύχοι, καὶ ὑπὸ τῆς ὀλίγης ἡδονῆς φαίνονται ἀπαιρούμεναι. (4) Καὶ θυρεοὺς δὲ φέρουσιν, οὐχ ὥσπερ εἰς τὰς μάχας, ἀλλὰ τῷ βάρει κορυφώτεροι, αἵ ἐπ' ὀξύτητι καὶ κάλλει τὰς μελέτας ποιοῦμενοι, καὶ ἐς ἡδονὴν πεποικιλμένους. (5) Ἀντὶ δὲ τῶν θυράκων, Κιμμερικὰ γιτώνια, ἴσα καὶ ὅμοια τοῖς θυράξιν, τὴν δὲ χροῖαν οἱ μὲν κόκκου, οἱ δὲ ὑακίνθου, οἱ δὲ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ πεποικιλμένα. (6) Ἀναξυρίδας δὲ περὶ τοῖν σκελοῖν, οὐ καθάπερ Παρθυαῖοι καὶ Ἀρμένιοι κεκλιμένους, ἀλλὰ προσσφιγγομένους τοῖν σκελοῖν. (7) Ἴπποι δὲ αὐτοῖς προμετωπίδιοις μὲν εἰς ἀκρίθειαν περραγμένοι εἰσι, παραπλευριδίων δὲ οὐδὲ δέονται. Ἀσίδηρα γὰρ ὄντα τὰ ἐπὶ τῇ μελέτῃ ἀκόντια, τοὺς μὲν ὀφθαλμούς τῶν ἱππῶν καὶ [ὡς] κακόν τι ἂν ἀπεργάσαιντο· ταῖς πλευραῖς δὲ αὐτῶν, ἄλλως τε καὶ τοῖς ἐπιπλοῖς τὸ πολὺ μέρος σχεπομέναις, ἀβλαβῶς προστίπτει.

XXXV. Πρῶτον μὲν ὅτ' ἔλασις αὐτοῖς ἐς τὸ ἀποδεικνύμενον πεδίον γίνεται, ὥς διαπρεπέστατα ἐς κάλλος καὶ λαμπρότητα ἡσκημένη, ὅπουθεν ἂν μάλιστα ἐκ τοῦ ἐκπύου ἐξελαύνειν ὀφείαν, καὶ μὴ ἀπλῆν, ἀλλ' ὥς ἐπὶ ποικίλῃ τὴν ἐκδρομὴν ποιεῖσθαι. (1) Σημείοις δὲ διακεκριμένοις ἀπελαύνουσιν, οὐ τοῖς Ῥωμαϊκοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Σκυθικοῖς, τοῦ ποικιλωτέρου τε καὶ ἑμα φοβερωτέρου γίνεσθαι τὴν ἔλασιν. (2) Τὰ Σκυθικὰ δὲ σημεῖα ἐστὶν ἐπὶ κοντῶν ἐν μήκει ζυμμέτρῳ ἐκτετακέναι ἀπαιρούμενοι. Ποιοῦνται δὲ ξυρραπτοὶ ἐκ βαλῶν βεβαμμένων, τὰς τε κεφαλὰς καὶ τὸ σῶμα πᾶν ὥστε ἐπὶ τὰς οὐράς ἐκασμένοι ὄρεσιν, ὥς φοβερώτατα ἴδον τε εἰκασθῆναι καὶ τὰ σοφίσματα ταῦτα. (3) Ἀπαιρούμενοι μὲν τῶν ἱππῶν, οὐδὲν πλέον ἢ βράχῃ ἂν ὡς πεποικιλμένα ἐς τὸ κάτω ἀποκρεμάμενα· ἔλαυνόμενοι δὲ ἐμπνεόμενα ἐξογκοῦνται, ὥστε μάλιστα τοῖς ἡπρίοις ἐπαικέναι, καὶ τι καὶ ἐπισυρίζειν πρὸς τὴν ἄγαν κίνησιν ὑπὸ τῇ πνοῇ βιαία διερχομένη. (4) Καὶ ταῦτα τὰ σημεῖα οὐ τῇ ὀφεί μόνον ἡδονὴν ἢ ἐκπλη-

XXXIV. Atque campum quidem, in quo exercitationes istas peragant, non aequalem eligunt modo, sed insuper ita præparant, ut medium ejus justa altitudine suffodiant, egestasque glebas discutiant, quo sint omnia mitia molliaque, resecantes ab omni campo locum ante suggestum situm in figuram æquilateram quadratam. (2) Ipsi vero armati instruuntur galeis ferreis aut æreis inauratis, quotquot vel ratione dignitatis eminent, vel rei equestris arte excellunt, ut et hoc ipso in se convertant oculos spectatorum. (3) Eæ galeæ autem, non ut illæ, quæ ad bella parantur, caput solum atque genas protegent, verum similiter toti equitum faciei obtenduntur, circa oculos tantum apertæ ita, ut visum non impediunt, simul tamen ipsis etiam oculis præbeant tutamen. (4) Setæ vero ab ipsis dependent flavæ, non tam ad usum aliquem quam ad pulchritudinem; quæ in cursu equorum vel a levissima, quæ forte spiret, aura agitatæ jucundum præbent spectaculum. (5) Gestant et scuta, non qualia usitata sunt in bello, sed pondere leviora, quandoquidem in celeritate ac venustate omne studium ponunt, et ad voluptatem variiegata. (6) Pro thoracibus vero sagula Cimbrica, æqualia similique thoracibus, quantum autem ad colorem, coccinea quædam, quædam hyacinthina, alia variis distincta coloribus. (7) Tibialia vero circa crura non Parthorum vel Armeniorum modo larga, sed ad crura adstricta. (8) Equi vero eorum frontalibus probe sunt muniti, sed laterum munimentis haud indigent. Etsi enim ferreis cuspidibus in hoc ludo careant jacula, oculos tamen equorum vel sic lædere possint; sed latera eorum, præsertim quum ephippiis maximam partem tegantur, absque damno ferire licet.

XXXV. Primum autem decursionem instituunt in demonstratum campum, magnificentissime ad pulchritudinem dignitatemque instructam, unde ex improvviso maxime procedere videantur, neque simplicem sed variam quammaxime profectionem facere. (2) Signis autem distinctis procedunt, non Romanis solum, verum etiam Scythicis, ut et varia magis et simul formidabilior fiat ista decursio. (3) Scythica autem signa sunt dracones convenienti longitudine pendentes ex contis. Fiunt autem ex pannis inter se consutis diversicoloribus, qui capita et reliqua corpora tota ad caudam usque representant serpentum; adeo ut speciem quammaxime formidabilem etiam commenta hæc præ se ferant. (4) Sane, quando quieti stant equi, nihil amplius quam pannos videas diversicolores ad inferiora dependentes: quando vero currunt, inflati turgescunt, ut ipsas feras specie referant, quendam etiam sibilum edant per vehementem agitationem vento violentiore eos perflante. (5) Atque istæ quidem signa non modo visu sunt ju-

ξιν παρέχει, ἀλλὰ καὶ ἐς διάκρισιν τῆς ἐπελάσεως καὶ τὸ μὴ ἐμπίπτειν ἀλλήλαις τὰς τάξεις ὠφέλιμα γίνονται. (6) Οἱ μὲν γὰρ φέροντες αὐτὰ, οἱ δαημονέσονται τῶν ἐξελιγμῶν τε καὶ ἐπιστροφῶν εἰς ἄλλους καὶ ἄλλους κύκλους ἢ ἄλλας καὶ ἄλλας ἐπ' εὐθὺ ἐκδρομὰς ἐπιλέγονται, τὸ δὲ πλῆθος οὐδὲν ἄλλο μεμελεληκεν, ὅτι μὴ ἐπεσθαι τῷ οἰκείῳ ἐκάστοις σημεῖω. (7) Καὶ οὕτως ποικίλαι μὲν αἱ ἐπιστροφαί, πολυειδεῖς δὲ οἱ ἐμπαλιν ἐξελιγμοί, πολύτροποι δὲ ἄλλη καὶ ἄλλη αἱ ἐπελάσεις γιγνόμεναι, 10 ἀσυγχύτους ὅμως τὰς τάξεις παρέχονται. Συνεχῶς ἐν σημεῖω σημεῖον ἢ ἵππος ἵππῳ ἐμπεσὼν ἀναταράξαι ἂν τὴν πᾶσαν τάξιν, καὶ οὐ τὸ κάλλος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν χρεῖαν διαφθεῖραι τοῦ ἔργου.

XXXVI. Ὅμοῦ δὲ ἢ τε ἐπέλασις αὐτοῖς ἀποπαύεται καὶ κατὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ βήματος ὑπομένουσιν 15 ἐπάλληλοι ἵπποι, τὰς μὲν κεφαλὰς τῶν ἵππων εἰς τοῦπίσω ἀποστρέφοντες, τοὺς θυρεοὺς δὲ πρὸ τῶν νώτων τῶν σφετέρων καὶ πρὸ τῶν ἵππεων οὕτω προβεβλημένοι. Καὶ ἡ τάξις αὕτη, καθάπερ ὁ ξυνασπισμὸς 20 τῶν πεζῶν, χελώνη ὀνομάζεται. (2) Δύο δὲ ἵπποι τοῦδε τοῦ στοίχου διέχοντες, ὅσον ἐκδρομὰς παρέχειν τοῖς φίλοις ἵππεῦσι, προβέβληνται πρὸ τοῦ δεξιῦ κέρως τῆς χελώνης, τοῦ ἐκδέχεσθαι τοὺς ἐξακοντισμοὺς τῶν ἐς εὐθὺ ἐπελαυνόντων. (3) Οὕτω μὲν οἱ ἡμίσεις 25 τῶν ἵππεων πεφραγμένοι ἴστανται ἐς προβολήν· ἐπὶ δὲ σημήνῃ τῇ σάλπιγγι, οἱ ἡμίσεις αὐτὴν ἐπελαύνουσιν, ὡς πλείστα καὶ συνεχέστατα ἀκόντια ἐξακοντίζοντες, πρῶτος ὁ πρῶτος κατ' ἀρετὴν (?), καὶ ἐπὶ τούτῳ ὁ δεύτερος, καὶ ἐφεξῆς ὡσάυτως. (4) Τὸ δὲ κάλλος τοῦ ὁριζομένου ἐν τῷδε ἐστίν, ὅστις ἐπὶ πλείστα καὶ 30 συνεχέστατα ἀκόντια, ὁρθῶς ἐπελαύνοντος ἵππου, ἐς τοὺς δύο τοὺς προβεβλημένους πρὸ τοῦ ἀριστεροῦ κέρως τῆς χελώνης, κατὰ αὐτῶν τῶν ὅπλων, ὡς μάλιστα τύχοι, ἀκοντίζει. (5) Ἐπελάσαντες δὲ ἐπ' εὐθὺ, 35 ἐγκλίνουσιν αὐτὴν ἐς τὰ πλάγια, ὡς ἐς κύκλον ἐπιστρέφοντες. Ἡ κλίσις δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τὰ δεξιὰ σφῶν γίνονται ἐπὶ ὁρόν. (6) Οὕτως γὰρ τῷ τε ἀκοντίζοντι οὐδὲν ἐμποδὼν ἴσταται, καὶ οἱ θυρεοὶ προβέβληνται πρὸ τῶν ἀκοντίζόντων ἐν τῇ ἐπελάσει.

XXXVII. Καὶ χρὴ τοσαῦτα φέρειν ἀκόντια, ὡς διὰ 40 πάσης τῆς προβολῆς ἐξακοντίζειν παριππεύοντα. Καὶ τοῦτε ἀκροβολισμοῦ τὸ συνεχὲς καὶ τοῦ κτύπου τὸ ἀνεκλεῖπον ὥσπερ τι ἄλλο ἐκπληκτικὸν φαίνεται. (2) Μεταξὺ δὲ δὴ τοῦ τε δεξιῦ κέρως τῆς τάξεως καὶ τῆς προβολῆς τοῖν δυοῖν ἵππεσιν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἵπποις ἐκθέουσιν, 45 προῖππεύοντες μὲν αὐτοὶ τῆς οἰκείας τάξεως, ἀκοντίζοντες δὲ ἐς τοὺς παριππεύοντας· καὶ τούτοις ἐπ' ἀσπίδα ἢ ἐπὶ κλισίαν γίνονται, καὶ ταῦτα ἄφρακτότεροι παριππεύουσιν. (3) Ἐνθα δὲ καὶ μάλιστα ἀγαθοῦ δεῖ τοῦ ἵππεως, 50 ὡς ὁμοῦ μὲν ἐξακοντίζειν δυνατός τε γίνηται ἐς τοὺς ἐπελαύνοντας, ὁμοῦ δὲ σκέπειν τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῇ προβολῇ τοῦ ὅπλου. (4) Καὶ ἐν μὲν τῇ παρελάσει ὁ κατὰ δεξιὰν ἐπιστροφὴν ἀκοντισμὸς ἀναγκαῖος αὐτῷ γίνονται· ἐν δὲ τῇ παντελεῖ ἐπιστροφῇ ὁ πέτρινος δὴ

cunda vel terribilia, sed etiam ad decurrentium distinctionem faciunt, neve ordines in se mutuo incurrant. (6) Nam qui ea geslent, peritissimi evolutionum et conversionum in varios circulos variasque in directum decursiones instituendarum eliguntur; cetera vero multitudo nihil curat aliud, quam ut suum quisque sequatur signum. (7) Atque ita quidem variae conversiones, multiplicesque in contrarium evolutiones, diversaeque aliae ac aliae decursiones sunt, et nihilominus non confunduntur ordines. Quod si contingat ut signum unum in alterum, equus in equum incurrat, totus ordo dissolvitur; neque decus modo, sed et usus totius negotii perit.

XXXVI. Simul autem ac finiunt decursionem eam, ad laevam curriculum alii post alios equites consistunt, equorum quidem capita flectentes retro, clypeos autem tergis et ipsis eorum et equorum projicientes. Eaque acies, quemadmodum quum clypeos inter se jungunt pedites, testudo appellatur. (6) Duo vero equites a versu hoc tantum distantes, quantum sufficiat excursionibus equitum amicorum, collocantur ante cornu dextrum testudinis, ut excipiant ictus eorum, qui recto cursu invehuntur. (3) Atque ita quidem pars dimidia equitum muniti stant ad protegendos sese clypeis parati. Quam primum vero signum datur tuba, altera invehit et quam plurima creberrima tela emittit, primum qui primus est virtute (*ad laevam*?), post eum secundus, ac deinde ceteri. (4) Ars autem rei consistit in eo, ut plurima et creberrima tela, recto cursu pergente equo, in duos ante sinistrum cornu testudinis collocatos conjiciens, ipsa maxime arma eorum feriat. (5) Recta autem sic procurrentes inclinant se deinde in transversum, et in orbem sese convertunt. Faciunt autem inclinationem in dextram suam versus laevam. (6) Ita namque jaculantibus nullum impedimentum offertur, clypeosque projiciant adversus eos, qui emittunt tela in decursione.

XXXVII. Oportet autem quemlibet ex praeterequitantibus tot gestare tela, ut per totam illam clypeorum protensionem possit emittere. Eaque continua telorum emissio, fragorque iste indesinens, si quid aliud, horribilis est aspectus. (2) In medio vero inter cornu dextrum aciei et ante id collocatos duos equites ex improviso excurrunt equites, qui ante aciem suam proequitantes, tela emittunt in praeterequitantes, inclinant vero in clypeum, quo ipso minis tuta iis praetervectio est. (3) Ac sane equite ad hoc opus est quammaxime exercitato, qui simul tela emittit in incurrentes possit simulque dextrum objecto scuto tegere latus. (4) Et in praetervectioe quidem ad dextram se convertens telum emittat necesse habet; in integra autem conversione, ea jaculatione utendum, quae *Petrina* dicitur

ὀνομαζόμενος τῇ Κελτῶν φωνῇ, ὅς ἐστι πάντων χαλεπώτατος. (5) Χρὴ γὰρ ἐπιστραφέντα, ὥς ἡ δύναμις μαλακαῖν ταῖν πλευραῖν, ἐς τὸ κατ' οὐρανὸν τοῦ ἵππου ὡς ἐνι μάλιστα εὐθὺ ἐς τοῦπίσω ἀκοντίσαι, καὶ τοῦτο δρᾶσαντα ὀξέως αὖ ἐπιστρέψαντα κατὰ νώτου λαβεῖν τὸ σπλον, ὅτι τὰ γυμνά οὕτω γε παραδίδονται τοῖς πολεμίοις, εἰ ἀνευ προβολῆς ἐπιστρέψειεν.

XXXVIII. Ὅμοι δὲ ἡ τε ἐπέλασις ἤδη ἀποπαύεται καὶ οἱ πρόσθεν ἐπελάσαντες ἐν τάξει αὖ ἴστανται ἐπὶ δεξιᾷ τοῦ βήματος, καθάπερ οἱ ἄλλοι ἐν ἀριστερᾷ, καὶ οἱ δύο ἱππεῖς διέχοντες ἀπὸ τοῦ κέρως τῆς προβολῆς τὸ ἴσον ἴστανται, καὶ αὐτοὶ οἱ μεταξὺ αὐτοῖν τε τούτοις καὶ τῆς πάσης τάξεως ἐκθέοντες ἐς τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξακοντίζουσιν ἐς τοὺς παριππεύοντας. Ἐνθα δὲ ὅτι περ κράτιστον τῶν ἱππέων ἐς τὸν ἀκροβολισμὸν ἐπιλέγονται. (2) Οἱ μὲν γε ἀπὸ τῶν δεξιῶν τοῦ βήματος ἀρχόμενοι οὐδὲν ἄλλο ἢ * συνεχεῖς τῆς ἀκροβολίσεως, καὶ ἐπ' ἀλλήλου τοῦ κτύπου προσδέχονται *. Οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς θέαν παρέχουσι τοῖς ἐπὶ τοῦ βήματος ὄρωσιν, ἅτε ἀποστροφῶν ἀπ' αὐτῶν τῆς δεξιᾶς τῶν ἱππέων ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐπέλασει γιγνομένης. (3) Ὅποτε δὲ ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἐπελαύνουσιν, τότε δὴ πᾶς ὁ ἀκροβολισμὸς ἀρίθηνος γίνεται, καὶ τῶν θυρεῶν ἡ προβολή, καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐς τὴν δεξιάν ὕψους τῶν ἀκοντίων ὀξεία, καὶ ἡ δεξιὰ ὅπως αὐτὰ ὑπολαβοῦσα καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς περιενεγκοῦσα, ὥσπερ ἐν τροχοῦ περιδιθήσει, ὁμοῦ μὲν, τὸ ληφθὲν ἐξηκόντισεν, ὁμοῦ δὲ [ὑπέλαθεν τὸ ληφθὲν, καὶ τοῦτο ἂν ὑπερενεγκοῦσα ἐξηκόντισεν ψ] ἡ καθέδρα ἡ ἐπὶ τοῦ ἵππου αὐτοῦ τοῦ ἱππέως αἰεὶ εὐσχήμων καὶ ὀρθῇ ἐκαὶ τῷ ἀκροβολισμῷ σώζεται, ταύτη μᾶλλον, ὅτι ἐπελαυνόντων δρᾶται καὶ τῶν σπλων ἡ λαμπρότης, καὶ τῶν ἱππων ἡ ὠκύτης τε καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐπιστροφαῖς εὐκαμπές, καὶ ὅπως ἐν ἴσοις τοῖς διαστήμασιν αἱ ἐπέλασεις γίνονται τῶν ἱππέων. (4) Αἱ μὲν γε ἐπὶ μέγα διαλιποῦσαι αὐτῷ τούτῳ τὸ ξυνεχές τοῦ ἀκροβολισμοῦ ἀφανίζουσιν, αἱ δὲ ἄπαν ἐπάλληλοι τῇ ἀκριθείᾳ τῆς θεωρίας ἐμποδὼν ἴστανται τὸ δίκαιον αὐτῆς ἀφανιούμεναι· τὸν τε γὰρ ἀγαθὸν ἱππέα ἐγγὺς αὐτῷ ἐπελαύνων ὁ κακὸς ἤδη ἠφάνισεν, καὶ τοῦ κακοῦ ἄλλος αὖ ἀγαθὸς εὐσχημόνως ἐπιφερόμενος τὴν ἀπρέπειαν συνεσκίασιν. (5) Ἀλλὰ χρὴ τοῦ ξυνεχοῦς σωζομένου τόν τε ἔπαινον τῷ ἀγαθῷ σῶσον εἶναι καὶ πρέποντα, καὶ τῷ κακῷ τὸ ὀφειλόμενον δνειδος ἀποδίδοσθαι.

XXXIX. Δις δὲ ἀμείψαντες τὰς τάξεις τε καὶ τὰς προβολὰς καὶ τοὺς ἀκροβολισμούς τε καὶ ἐπιστροφάς, ἐπειδὴν τὴν δευτέραν τε καὶ ἀριστερὰν ἐπέλασιν ποιῶνται, οὐχ ἀπλῶς ἐγκλίναντες ἐπὶ δόρυ, καὶ παρὰ τὸ βῆμα παρελάσαντες, τοὺς ἵππους ἀπαλλάττονται, ἀλλὰ οἱ ζήτητοι αὐτῶν ἐς τὸ ἔργον ὑπολείπονται σφίσιν ἐν ἑκάστῳ ἀκόντιον, οἱ δὲ ἄκροι καὶ δύο. (2) Καὶ ἐπειδὴν πελάσωσι τῷ βήματι παριππεύοντες, ἐς κύκλον μὲν ἐπέστρεψαν τὸν ἵππον, ἔτι δὲ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτῶν ἔχοντες, ἐπὶ τὸ πέρας τοῦ πεδίου λοζὸν ἠκόντισαν, καὶ τοῦτω ἔτι μῆχιστόν τε καὶ ὡς μάλιστα κραδαινόμενον

lingua Celtarum, omniumque est difficillima. (5) Oportet enim convertentem sese, quantum ferre mollia latera possunt, versus caudam equi rectā quam maxime jaculum emittere retrorsum, eoque facto, confestim iterum se vertere et tergum clypeo tegere, quoniam se alioquin nudum praeberet hostibus, si absque scuti objectione se converteret.

XXXVIII. Quamprimum autem haec decursio finita est, ii qui priores incursionem fecerunt, sua vice ex ordine collocantur ad dextram bematis, quemadmodum reliqui in sinistra, equitesque duo progressi a cornu aequaliter constiterunt, atque ii qui in medio horum et totius aciei procurrunt, ad eundem modum tela sua emittunt in praetervehentes. Ad quam jaculationem optimi equites seliguntur. (2) Ceterum qui a dextra bematis, quod vocant, parte incipiunt, nihil praeter continuæ jaculationis strepitum indesinentem spectatoribus exhibent (οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀκοήν συνεχούς τῆς ἀκρ. καὶ ἀνεπαλλάκτου τοῦ κτ. παρέχονται). Neque enim aliud spectaculum iis, qui in bemate adspiciunt, praebent propterea, quod dextra pars equitum ab iis aversa est. (3) Quando vero a sinistra incurrunt, tunc et telorum emissio manifesto conspici potest, et scutorum obiectio, et telorum ex sinistra manu in dextram translatio celerrima; dextraque quomodo ea arripiat et super caput circumagens perinde ac in rotæ circumactione, arrepta simul emittat simulque eques in equo suo habitum decentem rectumque etiam in jaculatione festina conservet, ideo praecipue, quod procurrentium spectatur et armorum splendor, et equorum pernecitas, et in conversionibus flexionum elegantia et quomodo aequalibus intervallis equitum incursiones fiunt. (4) Quaedam quidem multum distantes propter hoc ipsum continuitatem jaculationis tollunt; contra aliae quum ex nimis propinquo sibi succedant, ne accurate ludus fiat impedimento sunt, justamque ejus rationem pessumdant. Bonum namque equitem malus prope eum incursionem faciens non animadverti interdum efficit; contra si malum sequitur bonus uti decet procurrens, is illius ruditatem obtegit. (5) Oportet vero servatæ continuitatis laudem integram justamque esse bono, malum autem eo quod meruit probro affici. XXXIX. Bis autem mutatis ordinibus scutorumque projectionibus et jaculationibus, et conversionibus, quando secundam sinistramque incursionem faciunt, non simpliciter inclinantes versus hastam, et ad hema flectentes, equos dimittunt, verum qui promptissimi sunt unum quilibet jaculum sibi reliquum faciunt, nonnulli strenuissimi etiam duo. (2) Jam ubi adequitantes bemati appropinquant, in gyrum equum circumagunt, et in ipsa hac conversione versus campi extremitatem obliquo jaculum emittunt, annitentes ut vehementissime vibratum in longissimum projiciatur. (3) Qui vero etiam duo jacula

γρή ἐξικέσθαι. (3) Οἱ δὲ καὶ δύο ὑπολειπόμενοι ἐπειδὴν ἐπελαύνουσιν ἥδη τὸ ὑποληφθὲν ὑπὸ τὸν θυρεὸν ἐγκλίναντες ὀλίγον τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν δεξιὰν πλευρὰν, ὡς ἀνυστὸν, περιελίξαντες ἐς τοῦπίσω σφῶν ἐξηκόντισαν.

- 6 XL. Ἐν (ἐπὶ?) τούτῳ δὲ Κανταβρική τις καλουμένη ἐπέλασις γίνεται, ὡς δοκεῖν ἐμοί γε ἀπὸ Καντάβρων Ἰβηρικοῦ γένους ταύτη ὀνομασθεῖσα, ὅτι ἐκείθεν αὐτὴν προσεποίησαν σφίσι Ῥωμαῖοι. (2) Ἐχει δὲ ὅδε. Ἡ προβολὴ μὲν ἡ τῶν ἱππέων, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς, ἐν ἀριστερᾷ τοῦ βήματος πεφραγμένη ἐκτέτακται, πληρὴ γε δὴ τῶν δύο ἱππέων τῶν ἐκγεγομένων τὰ ἐπ' εὐθὺς ἀκόντια. (3) Ἐπελαύνουσι δὲ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ὥσπερ καὶ τὸ πρόσθεν ἐκκλίνοντες ἐπὶ δόρυ. Ἐπελαύνοντων δὲ αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ τοῦ βήματος ἀρξαμένη ἄλλη ἐπέλασις γίνε-
10 ται ἐς κύκλον ἐπιστρέφουσα. (4) Οἱ δὲ ἱππεῖς οὗτοι οὐκ ἀκοντίοις κούφοις διαχωρῶνται ἔτι, ἀλλὰ ξυστοῖς δόρυσιν, ἀσιδήροις μὲν, τῷ βάρει δὲ οὔτε τοῖς ἐξακοντίζουσιν εὐφόροις, οὔτε ἐφ' οὓς ἐκπέμπεται ἀκινδύνους. (5) Καὶ ἐπὶ τῷδε παραγγέλλεται, μήτε τοῦ κράνους στο-
20 χάζεσθαι τῶν παριππεύοντων, μήτε ἐς τὸν ἵππον τὸ δόρυ μεθίεναι, ἀλλὰ γὰρ πρὶν ἐγκλίνειν τὸν ἱππέα καὶ παραγμυνῶσαι τι τῆς πλευρᾶς ἣ ἐκφῆναι τοῦ νώτου ἐπιστραφέντα, αὐτοῦ δὴ τοῦ θυρεοῦ στοχαζόμενον ὡς βιαϊότατα ἐναράξαι τὸ δόρυ. (6) Καὶ τὸ ἀκριβὲς τοῦδε τοῦ
25 ἔργου ἐν τοῖσδ' ἐστίν, εἰ ὡς ἐγγυτάτω τοῖς παριππεύουσι πελάσας ὁ ἐς τὸν Κανταβρικὸν τοῦτον κύκλον καθεστῆ-
κώς, ὡς μάλιστα κατὰ μέσου τοῦ θυρεοῦ τὸ δόρυ ἐξακοντίσειεν, τὸ δ' ἐμπεσὼν τῷ θυρεῷ κτυπήσειεν ἢ καὶ διέλθοι δι' αὐτοῦ διαμπαῖξ, καὶ ὁ δεῦτερος ἐπὶ τούτῳ τοῦ δευτέ-
30 ρου ἐξίκοιτο, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως τοῦ τρίτου, καὶ οἱ ἐφεξῆς τῶν ἐφεξῆς ἐν στοίχῳ κατὰ τὰ αὐτά. (7) Ὁ τε γὰρ κτύπος ἀμέλει ἐκπληκτικὸς, καὶ ὁ ἐξελιγμὸς ἐν τῷ τοιῷδε εὐσχημῶν φαίνεται, καὶ τοῖς μὲν εὐστοχίας τε καὶ σφοδρότητος ἐν τῷ ἀκοντισμῷ μελέτῃ γίνεταί, τοῖς δὲ
35 ἀσφαλείας τε καὶ φυλακῆς πρὸς τοὺς ἐπιόντας. (8) Ἐπὶ τοῖσδε δὲ τῆς συνεχείας τοῦ ἐξακοντισμοῦ μελέτῃ τε καὶ ἐπίδειξις ποιεῖται ἐκ τῶν ἱππέων οὐ πάντων, οὐ γὰρ πάντες ἐπιτήδευοι ἐς τήνδε τὴν ὀξύτητα, ἀλλὰ γὰρ ὅσοι αὐτῶν ἄκροι ἐς ἱππικὴν. (9) Οὗτοι καθιστᾷσι μὲν τοὺς
40 ἵππους, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες ἄκρον τὸ βῆμα· ἐκείθεν δὲ ἀτρέμα προιόντος τοῦ ἵππου ἔστ' ἐπὶ τὴν ὀφρὺν τοῦ ἐσκαμμένου χωρίου, γρή ὡς πλεῖστα, καὶ ὡς συνεχέστατα καὶ ὡς ἐπὶ μήκιστόν τε, καὶ ἐς τὸ ἀνώμαλον καὶ ἄμα κραδαινόμενα μεθίεναι τὰ ἀκόντια. (10) Καὶ ἀγα-
45 θὸς μὲν, ὅστις πεντεκαίδεκα ἀκόντια μεθίεναι ὡς γρή πρὶν ἐκβῆναι τοῦδε τοῦ χωρίου τὸν ἵππον ἐξήνυσεν. (11) Πολλὸν δὲ τούτου ἐνδικώτερον ἐπαινοῖτο ἂν, ὅστις καὶ ἐς τὰ εἴκοσι προῦβη· ὡς τότε ὑπὲρ ταῦτα οὐκ ἔτι τῆς ἀκριβείας ἔχομένων γίνεταί, ἀλλὰ κλεπτόντων τὸ πολὺ
50 κατὰ τὴν στάσιν τοῦ ἵππου ἐπιπλεῖον γιγνομένην, ὡς ἔτι ἐστηκὸς φοβάσαι δύο ἢ τρία ἀκοντίσαι, ἢ περβεάν-
τος τὴν ὀφρὺν τοῦ ἐσκαμμένου. (12) Ἀλλ' ἔγωγε πολλὸν μᾶλλον ἐπαινῶ τὸ ἐνόντως ὀρώμενον ἤπερ τὸ ἐς ἐκπλη-
ξιν τῶν ὀρώντων σοφίζόμενον.

sibi reliqua fecerunt, si quando ad bema adveniunt, caput sub clypeum paullulum inclinantes, et dextrum latus quantum ejus fieri potest circumflectentes, retro jaculum, quod superest, emittunt.

XL. Præterea fit cursus aliquis, qui dicitur Cantabrim, sicut mihi quidem videtur, sic a Cantabris, gente iberica, vocatus, quod hinc eum suum fecerint Romani. (2) Habet autem is se ad hunc modum. Testudo quidem equitum, quem admodum ab initio, a sinistra parte bematis condensata collocatur, exceptis equitibus duobus, qui jacula ab incurrentibus recta in ipsos conjecta excipere debent. (3) Procurrunt vero et a dextris ut antea inclinantes in hastam. Quomodo hi procurrunt, in sinistra parte curriculi fit alia procursio, in circulum flexa. (4) Equites autem hi non pugnant telis levibus, verum hastis politis, ferro quidem nullo munitis, propter pondus autem minime facilibus iis qui debent emittere, neque iis in quos emittuntur, plane innoxia. (5) Quamobrem etiam præcipitur, ne quis præterequitulum galeam petat, aut hastam in equum dirigat, sed priusquam eques se inclinet, et latus suum aperiat, aut tergum audet convertens sese, in ipsum clypeum dirigat ictum, et hastam quanta potest vi emittat. (6) Summaque hujus rei cura consistit in eo, ut quamproxime ad prætervehentes accedens is, qui in Cantabrico hoc circulo est constitutus, medium maxime clypei feriat emissa hasta, illaque clypeo intus emittat sonum, vel per eum prorsus penetret, et post eum secundus eodem modo aggrediatur secundum, et tertius similiter tertium, et qui sequuntur deinde ordine reliquos. (7) Fragor namque oritur horribilis ex eo, et conversio in negotio isto pulchram habet speciem. Atque una quidem pars dexteritatem celeritatemque suam exercet in emittendis jaculis, altera vero circumspeditionem cautionemque contra ingruentes. (8) Ad hæc operam et octationem in eo ponunt, ut continua sit jaculatio, non quidem omnes, neque enim omnes ad celeritatem istam sunt idonei, verum qui sunt summi in arte equestri. Atque ibi quidem equos statuunt, ut in dextra parte habeant bematis extremitatem. (9) Hinc lente procedente equo usque ad extremum campi subfossi oportet equitem plurimum sine ulla intermissione quam longissime in regionem non complantam, jacula fortiter vibrata emittere. (10) Proque bomo habetur, qui observatis legibus tela quindecim emisit, antequam equus campum egrediatur. (11) Multo vero justius laudatur is, qui ad viginti pervenerit, quod supra hunc numerum nemo facile eorum qui observant quod oportet, ascendere valeat, verum dolo, qui fit, quum equus sapiens sistitur, ut inter standum duo triave jacula emittantur, vel quum exceditur extremum campi subfossi. (12) Ego vero multo potius commendo rem legitime institutam, quam quæ ad admirationem spectatorum fraudulenter adornatur.

XLI. Ἐνθένδε ἤδη ὡς ἐς μάχην ὁπλίζονται θώραξι τε σιδηροῖς καὶ κράνεσι καὶ θυρεοῖς οὐ τοῖς κούφοις ἐτι. (2) Καὶ πρῶτα μὲν αἱ τάξεις σπουδῇ ἐπελαύνουσι τοὺς ἵππους· μίαν δὲ λόγχην φέροντας, τήνδε πρὶν πελάσαι τῷ βήματι χρῆ ὡς οἷόν τε κραδαινομένην τε καὶ ἄμα ἐπανακτυποῦσαν ἐξακοντίζουσι τοῦ σκοποῦ στοχαζομένους, ὅς δὴ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ βήματος ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τῷ ἔργῳ πέπληγεν. (3) Καὶ ὅσοι γε ἀγαθοὶ αὐτῶν καὶ δεύτερον ἐπελαύνουσιν, οὗτοι καὶ τρίτον, οὐ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλ' αὐτῷ τῷ τε ἔργῳ καὶ τῷ ἐξ αὐτοῦ ἐπαίνῳ ἀγαλλόμενοι. (4) Ἡ δευτέρα δὲ ἐπὶ αἰσῶν ἐξ ἑαυτῶν ἰσχυρῶν γίγνεται, καὶ ταύτας χρῆ ἐξακοντίζουσι ὁρθῶς ἐπελαύνοντα τῷ ἵπκῳ ὡς μάλιστα οἷόν τε ἐπίσκοπα.

LXII. Ἐπὶ δὲ ἐκπεριέλθῃ καὶ τοῦδε τοῦ ἀκοντισμοῦ τὸ ἐκούσιον, ἐνταῦθα δὲ ὅσοι ἀγαθοὶ στρατιῶτες ἡγεμόνες ὀνομασθὶ ἀνακαλεῖσθαι καλεῖν πάντας ἐφεστῆς τοὺς ἱππείας, δεκαδάρχην πρῶτον, καὶ διμοιρίτην ἐπὶ τούτῳ, καὶ ὅστις ἐν ἡμιολίῳ μισθοφορᾷ· ἔπειτα τοὺς ἐφεστῆς τῆς δεκαδαρχίας. Καὶ οὕτως διὰ πασῶν τῶν δεκαδάρχων ἡ κλησίς γίγνεται. (2) Τὸν κληθέντα δὲ χρῆ ὁμοῦ μὲν ὑπακοῦσαι τῷ καλοῦντι μεγάλη τῇ βοῇ, δεῖ πάρεμι, ὁμοῦ δ' ἐξελαύνειν τὸν ἵππον τρεῖς λόγχας φέροντα· καὶ τὴν μὲν πρῶτην ἀπὸ ἀκροῦ τοῦ χωρίου τοῦ ἐσκαμμένου ἐξακοντίζειν ὡς ἐπὶ τὸν σκοπὸν· τὴν δευτέραν δὲ ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ βήματος, καὶ ταύτην ἐπὶ ὁρθῶ τῷ ἵπκῳ· τὴν τρίτην δὲ, εἰ τὰ ἔννομα καὶ πρὸς βασιλέως τεταγμένα ὁρῶν, ἐγκλίνοντος ἐπὶ δεξιᾷ τοῦ ἵππου, ἐς τὸν ἄλλον σκοπὸν, ὃν ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ κατὰ πρόσταξιν βασιλέως ἐς ἐκδοχὴν τῆς τρίτης λόγχης ἱστᾷσι. (3) Ἡ δὲ ἔστιν ἡ βολὴ πασῶν χαλεπωτάτη, ὅπως πρὶν πάντῃ ἀποστραφῆναι τὸν ἵππον, ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῇ ἐπικαμπῇ γίγνεται. (4) Ἡ γὰρ δὴ ζύνημα τῇ Κελτῶν φωνῇ καλουμένη, τούτῳ δὴ ἄφρασις γίγνεται, ἥπερ οὐδὲ ἀσιδήρῳ ἀκοντίῳ εὐμαρὴς ἀκοντίζεσθαι. Ἡ δὲ οὐδὲ τις ὑπὸ δού- (5) τῆς τε καὶ φιλοτιμίας καὶ τέσσαρας λόγχας ὁρῶν τῷ ἵπκῳ ἐπὶ τὸν πρῶτον σκοπὸν ἐξακοντίζουσι ἥνυσεν, τὰς τρεῖς μὲν ὁρθῶ τῷ ἵπκῳ, τὴν τετάρτην δὲ ἐπιστρέφοντες, ὡς βασιλεὺς ἔταξεν. (6) Ἐνθα δὲ ὅτε ἀγαθὸς ἀκοντιστὴς καὶ ὁ κακὸς μάλιστα πάντων διαφάνεται, ἅτε οὐκ ἐν στοίχῳ ἀδιακρίτῳ, οὐδὲ ἐν θορύβῳ ὁρωμένου τοῦ ἔργου. Καὶ ἥτις * [ἀσκησις?] τοὺς πλείστους παράσχοιτο ἐν τῶν λογγῶν τῇ βολῇ διαπρέποντας, ταύτην ἐγὼ μᾶλλον ἢ τινα ἄλλην ἐπῆνεσα, ὡς πρὸς ἀλήθειαν τῶν πολεμικῶν ἔργων ἡσκημένην.

XLIII. Ἐπὶ τούτῳ μέντοι ἤδη πολύτροποι ἐξακοντισμοὶ γίνονται ἢ κούφων πελτῶν ἢ καὶ βελῶν, οὐκ ἀπὸ τοῦ τοῦτον γε, ἀλλ' ἀπὸ μηχανῆς ἀριμενῶν, ἢ λίθων ἐκ χειρὸς ἢ ἐκ σπενδόνης ἐπὶ τὸν σκοπὸν, ὅς μέσος τοῖν δυοῖν, ὧν ἡδὴ μνημῆν ἐποιήσαμεν, ἵσταται. Καὶ ἐνταῦθα αὖ καλὸν, εἰ συντρίψειαν τοῖς λίθοις τὸν σκοπὸν, ἐπεὶ οὐδὲ οὐκ εὐμαρὴς συντρίβῃναι. (2) Οὐ μὲν οὐδὲ ἐπὶ τοῖς δὲ λήγει αὐτοῖς τὰ γυμνάσια, ἀλλὰ κόντους γὰρ τὰ μὲν πρῶτα ὁρθῶς ὡς εἰς προβολὴν φέροντες ἐπελαύνουσιν, ἔπειτα ὡς πολεμίου φεύγοντος ἐξίχόμενοι· οἱ

XLI. Hinc vero tandem velut ad praelium armantur thoracibus ferreis et galeis, et clypeis non amplius levibus illis. (2) Et primum quidem ordines studiose concitant equos; unam vero gestans hastam quivis priusquam ad bema veniat, vibratam et cum sono commotam ejaculari debet recta dirigens eam in scopum, qui quidem in sinistra bematis parte ad hanc ipsam rem est defixus. (3) Quique ex ipsis sunt praestantes, cursum hunc etiam altera vice conficiunt, aliqui et tertia vice, non quod necesse sit, sed quod ipsa re hoc, et obtenta ex eo laude gaudent. (4) Secundus autem cursus fit cum duabus lanceis, quas recta equum agendo quam maxime fieri potest scopum versus emittere oportet.

XLII. Quando autem finitum etiam id, quod in jaculatione hac sponte aliqui praestare voluerunt, tum duces qui probe munere suo funguntur, jubent nominatim proclamari singulos ex ordine equites, primum decurionem, deinde eum qui duplex stipendium atque eum qui simplex cum dimidio meretur, postremo reliquos decuriae milites; ac sic omnes deinceps decuriae recensentur. (2) Is qui proclamatur, debet simul vocanti respondere magna voce, ADSUM, simul vero procurrere equo, ac tres ferre lanceas, primamque ab initio campi effossi emittere ad scopum, secundam ab ipso bema, eamque recto cursu pergente equo; tertiam autem, si ex lege ab imperatore constituta egerit, quando equus sese flectit in dextrum, in scopum alium, qui ad hoc ipsum ex mandato Imperatoris, ut lanceam tertiam excipiat, stat erectus. (3) Atque hic quidem jactus omnium est difficillimus, ut qui, priusquam penitus vertatur equus, in illa ipsa inflectione debet fieri. (4) Xynema enim Celtae voce dictus, nunc quidem omittitur, ut qui neque telo absque ferro facile instituitur. Interdum vero fit, ut quis per celeritatem et gloriae studium quattuor lanceas recto equo ad scopum primum jaculando emisit, vel tres quidem equo recto, quartam vero in conversione, prout statuit Imperator. (5) In his qui sit jaculator bonus malusve maxime apparet, quum agat nec in versu indistincto, nec tumultuarie procedente negotio. Atque eam exercitationem, quae plurimos exhibeat lancearum jactu praestantes, ego praeter ceteris laudo, utpote quae seria negotiorum bellicorum accedens instituat.

XLIII. Praeter ista fiunt etiam diversae jaculationes aut levium peltarum aut telorum non arcu, verum machina emissorum, item lapidum e manu aut funda jactorum ad scopum, qui medius inter duos, quos ante memoravimus, statuitur. In quo rursum egregium, si quis lapidibus scopum confringat, quanquam non facile confringi possit. (2) Sed nec in his exercitatio subsistit, verum contos primo quidem rectos velut in hostium aciem munitam ferentes procurrunt, mox velut hostes fugientes persequerentur, quidam

δὲ, ὡς ἐπ' ἄλλον πολέμιον, ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ ἵππου, τοὺς τε θυρεοὺς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αἰωρῆσαντες, ἐς τὸ κατόπιν σφῶν μετῆνεγκαν, καὶ τοὺς κοντοὺς ὑπερελίξαντες, ὡς ἐπελαύνοντος ἄλλου πολεμίου ἐξίκοντο. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο Κελτιστὶ τολούτεγον καλεῖται. (3) Καὶ ἐπὶ τῷδε αὖ τὰς σπάθας σπασάμενοι, ἄλλοτε ἐς ἄλλην πληγὴν παραφέρουσιν, ὅπως μάλιστα οἶόντε, ἢ φεύγοντος πολεμίου ἐξικέσθαι, ἢ πεσόντα κατακτανεῖν, ἢ καὶ πρᾶξιαι τι ἐκ πλαγίων παραθέοντες. Ἐπὶ τοῦτοις μέντοι πηδήσεις ἐπὶ τοὺς ἵππους ὡς ἐν ποικιλωτάταις ποιῶνται, ὅσαις ἰδέαις καὶ ὅσοις σχήμασιν ἀναβαίνεται ἵππος ὑπὸ ἱππέως (4) καὶ τελευταίαν δὲ τὴν ἐνόπλιον πηδήσιν ἐπιδεικνύουσι θεόντος τοῦ ἵππου, ἣν τινες ὁδοιπορικὴν ὀνομάζουσιν.

XLIV. Ταῦτα μὲν τοῖς Ῥωμαίων ἱππεῦσιν τὰ ξυνηθῆ τε καὶ ἐκ παλαιοῦ ἀσκούμενα. Βασιλεὺς δὲ προσεξεῦρεν καὶ τὰ βαρβαρικά ἐκμελετᾶν αὐτοὺς, ὅσα τε ἢ Παρθυαίων ἢ Ἀρμενίων ἱπποτοξόται ἐπασκοῦσι, καὶ ὅσας οἱ Σαυροματῶν ἢ Κελτῶν κοντοφόροι ἐπιστροφὰς τε καὶ ἀποστροφὰς τῶν ἱππέων ἐν μέρει ἐπελαυνόντων, καὶ ἀκροβολισμοὺς ἐν τούτῳ πολυειδεῖς καὶ πολυτρόπους ἐς τὰς μάχας ὠφελίμους, καὶ ἀλαλαγμοὺς πατρίους ἐκάστω γένει, Κελτικούς μὲν τοῖς Κελτοῖς ἱππεῦσι, Γετικούς δὲ τοῖς Γέταις, Ῥαιτικούς δὲ ὅσοι ἐκ Ῥαιτῶν. (2) Καὶ τάφρον δὲ ἀναπηδᾶν μελετῶσιν αὐτοῖς οἱ ἵπποι, καὶ τείχιον ὑπεράλλεσθαι· καὶ ἐνὶ λόγῳ, οὐκ ἔστιν ὅτι Ῥωμαίοις τῶν τε παλαιῶν ἐπιτηδευμάτων, ὃ τι περ ἐκλείμενον, οὐκ ἐξ ὑπαρχῆς ἐπασκεῖται, καὶ ὅσα ἤδη προσεξεύρηται ἐκ βασιλείας, τὰ μὲν ἐς κάλλος, τὰ δὲ ἐς ὀξύτητα, τὰ δὲ ἐς ἐκπληξιν, τὰ δὲ ἐς χρεῖαν τὴν ἐπὶ τῷ ἔργῳ (3) ὥστε ἐς τήνδε τὴν παροῦσαν βασιλείαν, ἣν Ἀδριανὸς εἰκοστὸν τοῦτ' ἔτος βασιλεύει, πολλὸν μᾶλλον ζυμβαίνειν μοι δοκεῖ τὰ ἔτη ταῦτα, ἢ περ ἐς τὴν πάλαι Λακεδαιμόνα,

35 Ἐνθ' αἰχμὰ τε νέων θάλλει καὶ μῶσα λίγεια, καὶ δίκαια εὐρύαγμα καλῶν ἐπιτάγροθος ἔργων.

vero velut contra alium hostem, in conversione equi scuta effrente super capita, post se protendunt, contosque supra rotantes, velut hostis alius persequeretur ipsos, emittunt. Vocaturque opus hoc Celtice, *Tolulegram* (*Stolulegram* unus cod.). (3) Deinde stringunt gladium, et aliter aliterque ad plagam circumagunt, prout fieri maxime potest, vel ut fugientem adversarium assequantur, vel cadentem interficiant, vel a latere aggrediantur. Ad haec saltus in equos facit quam maxime varios, quotquot modis rationibusque equus ab equite conscenditur. (4) Postremam exhibent consensionem armatam, currente equo, quam viatoriam aliqui appellant.

XLIV. Atque istae quidem Romanorum equitum et ab antiquo usurpatae sunt exercitationes. Imperator vero advenit, ut etiam barbarice se exercerent, prout vel Parthorum vel Armeniorum equites jaculatores se exercent, itemque prout varie Sarmatarum aut Celtarum constati equites per vices incurrentes convertunt avertuntque equos, itemque ut discerent jaculationes, quibus in hoc negotio variis diversisque utuntur idoneis ad pugnam, et clamores patrios cuique genti, Celticos Celtis equitibus receptos, Geticos Getis, Rhaeticos iis qui sui sunt ex Rhaetia. (2) Etiam fossam aut maceriam transillire equi ipsorum discunt; Atque uno verbo, nihil est apud Romanos studiorum veterum et dudum derelictorum, in quo non, novo capto initio, denuo exercentur, itemque eorum omnium, quae exogitatae sunt ab Imperatore, alia ad venustatem, alia ad celeritatem, quaedam ad usum ipsum in negotio: (3) adeo ut ad praesens imperium, quod Hadrianus vigesimum nunc regit annis, multo magis videantur mihi convenire versus illi, quam ad veteres Lacedaemonios:

Ubi ensis juvenum valet, et musa stridula, [opera et iustitia latam obtinens viam, pulchrorum auxilium]

APPIANOY

ΗΤΟΙ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

ΚΥΝΗΓΗΤΙΚΟΣ.

ΚΕΦ. Α'.

Προείμουν, ἐν ᾧ καὶ τὰ Ξενοφῶντι παραλειφθέντα εἰπεῖν οὗτος ἐπαγγέλλεται.

Ξενοφῶντι τῷ Γρύλλου λελεχται ὅσα ἀγαθὰ ἀνθρώ-
ποις ἀπὸ κυνηγεσιῶν γίγνεται, καὶ οἱ παιδευθέντες ὑπὸ
Χείρωνι τὴν παιδευσιν ταύτην ὅπως θεωριλεῖς τε ἦσαν
καὶ ἐντιμοὶ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα· λελεχται δὲ καὶ καθ' ὃ
τι δοικα τῇ πολεμικῇ ἐπιστήμῃ ἢ κυνηγητικῇ, καὶ
ἦντινα ἡλικίαν ἔχοντα χρὴ ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ ἔργον, καὶ τὸ
εἶδος, καὶ τὴν γνώμην ποῖον τινά· καὶ περὶ ἀρκύων δὲ
10 καὶ δικτύων καὶ ἐνοδιῶν, ὅποια χρὴ παρασκευάσασθαι,
καὶ πάγας ὅπως ἰσάναι τοῖς θηρίοις, ὅσα πάγῃ ἀλωτά·
(2) καὶ περὶ λαγωῶν δὲ λέλεχται, ἥτις ἡ φύσις αὐτῶν,
καὶ ὅπως νέμονται, καὶ ὅπου εὐνάζονται, καὶ ὅπως
χρὴ μαστρεύειν αὐτούς· καὶ περὶ κυνῶν, ὅσαι ἰχνεύειν
15 σοφαί, καὶ ὅσαι πονηραί· καὶ ὅπως ἀπὸ τε τοῦ εἶδους
καὶ τῶν ἔργων τεκμαίρεσθαι χρὴ ἑκατέρας. (3) Ἔστι
δὲ ἃ καὶ περὶ συῶν θήρας λέλεχται καὶ ἐλάφων καὶ
ἀρκτων καὶ λεόντων, ὅπως σοφία καὶ δόλῳ ἀλωτά. (4)
Ὅσα δὲ ἐλλείπειν μοι δοκεῖ ἐν τῷ λόγῳ, οὐχὶ ἀμελεῖα,
20 ἀλλ' ἀγνοία τοῦ γένους τῶν κυνῶν τοῦ Κελτικοῦ, καὶ
τοῦ γένους τῶν ἵππων τοῦ Σκυθικοῦ τε καὶ Λιθυκοῦ,
ταῦτα λέξω, δμῶνυμός τε ὦν αὐτῶν, καὶ πόλεως τῆς
αὐτῆς, καὶ ἀμφὶ ταῦτα ἀπὸ νέου ἐσπουδακώς, κυνη-
γέσια καὶ στρατηγίαν καὶ σοφίαν· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος,
25 ἃ Σίμωνι περὶ ἵππικῆς ἐνδεῶς λελεγμένα ἦν, ὥθήθη
δεῖν ἀναγράψαι, οὐχὶ ἔριδι τῇ πρὸς Σίμωνα, ἀλλ' ὅτι
ὠφέλιμα ἐπ' ἀνθρώπους ἐγίγνωσκεν.

ΚΕΦ. Β'.

Ὅτι Ξενοφῶν οὐκ ᾔδει τὰς Κελτικὰς κύνας οὐδὲ τὰς ταύτας
ὁμοίας.

30 Ὅτι μὲν δὴ οὐκ ἠπίστατο τὸ γένος τῶν κυνῶν τὸ
Κελτικόν, δοκῶ ἔγωγε ὥς οὐδὲ τεκμηρίων δεῖ πρὸς
αὐτό· ἀγνώστα γὰρ ἦν τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ὅσα ταύτη
ᾤκηται, ὅτι μὴ τῆς Ἰταλίας ὅσα Ἑλλήνες κατέσχον,
ἃ ὅσοις κατ' ἐμπορίαν διὰ θαλάσσης ἐπεμίσγνουν. (2)

ARRIANI

SIVE

XENOPHONTIS

ATHENIENSIS MINORIS

DE VENATIONE LIBELLUS.

CAP. I.

Proœmîum quo prætermîssa a Xenophonte se dicturum
promittit.

Quæ commoda hominibus ex venatione proveniant, Xe-
nophon Grylli filius exposuit, et quam cari diis immortalibus,
quamque celebres per omnem Græciam fuerint, qui eam
artem a Chirone didicerant. Dictum quoque ab eodem,
quæ venationi cum re bellica convenient, et qua ætate, quo
corporis habitu, quove ingenio ad hoc studium accedendum;
tum etiam quomodo retia et plagæ et casses paranda sint,
qua ratione tendiculæ ponendæ feris quæ tendiculis capi
queant. (2) De leporibus quoque eorumque natura dixit;
uti pascantur, ubi cubilia sua habeant et quomodo sint
pervestigandi: tum de canibus, quinam vestigiis perscu-
tandis apti, qui inepti sint; et quibus signis, quum ex forma
tum ex operibus utriusque dignoscendi. (3) Nonnulla etiam
de aprorum et cervorum, item de ursorum et leonum ve-
natione attigit, quomodo astu doloque capiantur. (4)
Verum quæcumque omisisse mihi videtur, non incuria ille
quidem, sed quod Gallicos canes et Scythicum Libycumque
equorum genus ignoraret: ea ego persequar, qui et nomen
et civitatem cum ipso communem habeo, iisdemque ve-
nationum, disciplinæ militaris et sapientiæ studiis a puero
incubui; præsertim quum et ipse sibi perscribendum exi-
stimavit, quæ minus perfecte a Simone de re equestri fue-
rant exposita, non contendendi studio adversus Simo-
nem, sed quod hominibus ea usui futura cognosceret.

CAP. II.

Xenophontem canes Gallicos eorumque similes ignorasse.

Et quod Gallicos canes ignoraverit, id nulla probatione
indigere existimo: necdum enim cognitæ erant gentes,
quæ eam Europæ partem incolunt, præter Italiæ oram
quam obtinebant Græci, eosque, quibuscum commercia
maritima exercebant. (2) Nec ullum aliud genus canum

Ἄς δὲ οὐδὲ ἄλλο γένος κυνῶν ἐγίνωσκεν, ὃ ἂν κατὰ
 ὠκύτητα εἴκοι τῷ Κελτικῷ, τεκμαίρεσθαι ὑπάρχει
 ἀπὸ τῶνδε· λέγει γὰρ ὡς ὅσοι ἀλίσκονται λαγωὶ ὑπὸ
 κυνῶν, παρὰ φύσιν σώματος ἀλίσκονται, ἢ τύχῃ χρη-
 5 σάμενοι. (3) Εἰ δέ γε ἠπίστατο τὰς κύνας τὰς Κελ-
 τικὰς, ταῦτόν τοῦτο δοκεῖ ἂν μοι ἀπορήνασθαι περὶ
 τῶν κυνῶν, ὡς ὅπως λαγῶδες οὐχ αἰροῦσιν κύνας κατὰ
 πόδας, παρὰ φύσιν σώματος οὐχ αἰροῦσιν, ἢ τύχῃ
 χρησάμεναι· ὡς ὅσοι γε ἀγαθαὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν θυμὸν
 10 γενναῖαι, ταύτας δὴ οὐκ ἂν ποτε διαρῦγοι λαγῶς, εἰ
 μὴ τις δυσχωρία ἐμποδὼν γένοιτο, ἢ ὕλη ἀποκρύψασα,
 ἢ κατάδυσος τῆς γῆς κοίλη καὶ βαθεῖα ἀφελομένη, ἢ
 τάφρος διαδραμεῖν ἐν τῷ ἀφανεί παρασχούσα. (4)
 Ἐνθεν δὲ, οἶμαι, ὅπως μὲν ἐπὶ τὰς ἄρκυς χρὴ ἐπε-
 15 λαύνειν τὸν λαγὼν, ἐπεξέρχεται τῷ λόγῳ· καὶ, εἰ πα-
 ραδράμοι τὰς ἄρκυς, ὅπως χρὴ μεταθεῖν αὐτὸν, καὶ
 ἀνευρίσκειν κατὰ τὸ ἵχνος, ἔστω ἀλῶναι ἀπαγορεύ-
 σαντα ὑπὸ καμάτου. (5) Ὅτι δὲ οὐδὲν οὔτε ἀρκύων
 εἶ τῷ κύνας ἀγαθὰς κεκτημένῳ, οὔτε τοῦ μαστεύειν
 20 διαφυγόντα, οὐδαμῶς τοῦτο ἐδήλωσεν, ἀλλ' ἢ τὴν θή-
 ραν ταύτην ὑπόμνην ἐξηγεῖται, ἣν Κάρεις τε καὶ Κρήτες
 θηρῶσιν.

ΚΕΦ. Γ.

Περὶ Κελτικῶν κυνῶν, καὶ οἷαι τὴν ἰδέαν αὐταί.

Θηρῶσι δὲ καὶ Κελτοὶ ἀπαιροῦντες ἄρκυς, ὅσοι οὐκ
 25 ἀπὸ κυνηγεσίῳ βιοτεύουσιν, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ ἐν θήρᾳ
 καλοῦ ἔνεκα· ἔστι γὰρ καὶ ταύτη κυνῶν γένος ἰχνεῦσαι
 μὲν οὐ μείον σοφόν, ἢ τὸ Καρικὸν καὶ Κρητικόν, τὴν
 δὲ ἰδέαν ἀνιερὸν καὶ θηριώδες. (2) Καὶ αὐταὶ ἰχνεύουσι
 30 εἰς κλαγγὴν καὶ ὕλαμψιν, ὅπως αἱ Καρικαὶ ἐπικλάζου-
 σαι· ἀλλ' αὐταὶ γε ἔτι μᾶλλον ἔκφρονες γίνονται,
 ἐπειδὴν αἰσθωνταὶ ἵχνους. (3) Καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἐφ'
 ἐώλοισι ὑπερλαμπρύνονται, ὥστε ἐμμεψάμην ἔγωγε
 αὐτῶν τὸ πολὺ τῆς κλαγγῆς, καὶ τὸ ὅμοιον ἐπὶ παντὶ
 ἵχνει καὶ τῷ δρομαίῳ οὐ μείον ἢ τῷ εὐναίῳ. (4) Με-
 35 ταθεῖν δὲ καὶ ἀνευρίσκειν τὸν ὑποκινήσαντα οὔτε τῶν
 Καρικῶν φαυλότερα εἰσιν, οὔτε τῶν Κρητικῶν, ὅτι μὴ
 κατὰ ὠκύτητα. Ἀγαπητὸν γοῦν εἰ καὶ ἕνα λαγὼν
 χειμῶνος ὥρα κατακαίνοιν· τοσαύτην διατριβὴν ἐς τὸ
 40 ἀναπαύεσθαι αὐτῷ παρέχουσιν, εἰ μὴ τι ἄρα ὑπὸ θο-
 ρυβούτων κυνῶν ἀλώη ἐκφρων γινόμενος. Καλοῦνται
 δὲ Ἑγούσαι αἶδε αἱ κύνας, ἀπὸ ἔθνους Κελτικοῦ τὴν
 ἐπωνυμίαν ἔχουσαι· οὐ πρῶτον, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ἔφυσάν
 τε καὶ εὐδοκίμησαν. (5) Ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων, ὅσα
 45 πρῶτος τοῦ πάλαι· οὐδὲν γὰρ ἴδιον οὐδὲ διάφορον ἐν τῷ
 μαστεύειν ἢ μεταθεῖν ἐπιδεικνύουσι, πλὴν γε δὴ εἰ τις
 εἴη περὶ τῆς ἰδέας αὐτῶν λέγειν, ὡς ἔμοιγε οὐ δοκεῖ
 ἀξίον, ὅτι μὴ αὐτὸ τοῦτο εἰπεῖν μόνον, ὡς εἰσι δασεῖται
 καὶ πονηραὶ ἰδεῖν· καὶ ὅσοι γενναϊόταται αὐτῶν, αὐταὶ
 50 αἱ πονηρόταται· ὥστε εὐδοκίμει ἐν Κελτοῖς ὁ ἀπεικασίας

quod Gallicos velocitate aequaret, ipsum cognovisse, id ex
 eo conicere licet, quod ait (5, 29) : « Quotquot lepores a
 canibus capiuntur, præter corporis naturam aut casu for-
 tuito capiuntur. » (3) Nam si Gallicos canes novisset, idem
 puto affirmasset de his canibus : « Quotquot lepores e vesti-
 gio non capiunt canes, eos præter naturam et constitutionem
 corporis non capiunt, aut casu quodam fortuito : nam qui
 corpore sunt bene composito animoque generoso, eos nullus
 unquam lepus effugiat, nisi locorum difficultas sit impedi-
 mento, aut silvarum latebræ tegant, vel cava ac profunda
 terræ caverna oculis subducant, aut fossa occultum refugium
 præbeat. (4) Qua re factum existimo, ut tam prolixè dis-
 serat quomodo in retia lepus compellendus, et si retia tran-
 silierit, quomodo persequendus cursu, pressoque vestigio
 iterum perquirendus, donec fessus victusque labore capia-
 tur. (5) At si quis bonos habeat canes, ei nec retibus
 esse opus, nec effugientem pervestigandum, id vero
 nusquam indicavit, sed eum dumtaxat exponit venandi
 modum, quo Cares et Cretenses utuntur.

CAP. III.

De Gallicis canibus et quali corporis specie sint.

Ceterum Galli etiam absque retium usu venantur, quot-
 quot quidem non victum venando quærent, sed ipsam
 honestam voluptatem quam venatio habet conjunctam.
 Nam et istuc genus canum est vestigiis odorandis non minus
 aptum quam Caricum et Creticum, sed specie turpe et
 brutum. (2) Vestigant autem et ipsi cum clangore et la-
 tratu, ut Carici, qui clangendo feram insequuntur : sed isti
 multo vehementiores sunt et minus sui compotes, ubi ve-
 stigium suboluerint. (3) Quin etiam pridhanis nonnunquam
 nimis acriter excitantur, adeo ut nimium illorum clangorem,
 eumque similem ex omni vestigio non minus cursu quam
 cubitu impresso, aversarer. (4) Verum in persequendo re-
 periendoque, ubi lepus se loco moverit, nec Caricis nec
 Creticis sunt inferiores, nisi quod celeritate cedunt. Quo-
 circa boni consulendum, si vel unum leporem hiberno
 tempore capiant : tantum ipsi spatii relinquunt ad inter-
 quiescendum, nisi forte canum tumultu perturbatus oppri-
 matur. Canes illi Segusii appellantur : quod nomen a
 gente quadam Gallica obtinent, ubi mea quidem opinione
 provenerunt principio et in pretio esse ceperunt. (5)
 At de his nihil dici poterit, quod non a Xenophonte seniore
 dictum sit prius : nihil enim peculiare aut diversum ab aliis
 in indagando vel persequendo præ se ferunt, nisi quis de
 forma eorum loqui velit, quod mihi vix operæ pretium
 esse videtur ; ni forte id unum dicat, eos hirsutos et aspectu
 turpes esse, et generosissimos quosque turpissimos : adeo
 ut celebris cujusdam inter Gallos sententia feratur, qui men-

αὐτὰς τοῖς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς πτωχεύουσι. Καὶ γὰρ φωνὴ αὐταῖς γοερά τε καὶ ἱλαρινή ἐστι, καὶ οὐχ ὥς θυμούμεναι ἄρα πρὸς τὸ θηρίον ἐπικράζουσιν ἐν τῇ ἰγνείᾳ, ἀλλὰ ὥς οἰκτιζόμεναι καὶ λιπαροῦσαι. (6) Περὶ μὲν δὲ τούτων οὐκ ἂν τις ἀναγράψαι μοι δοκεῖ δὲ καὶ λόγου ἄξιον. Αἱ δὲ ποδώχεις κύνας αἱ Κελτικαὶ καλοῦνται μὲν οὐέρτραγοι κύνας φωνῇ τῇ Κελτῶν, οὐκ ἀπὸ ἔθνους οὐδενός, καθάπερ αἱ Κρητικαὶ ἢ Καραικαὶ ἢ Λάκαιναι, ἀλλ' ὥς τῶν Κρητικῶν αἱ διάπνοι ἀπὸ τοῦ φιλοπονεῖν, καὶ αἱ ἱταμαὶ ἀπὸ τοῦ ὀξέως, καὶ αἱ μικταὶ ἀπ' ἀμφοῖν· οὕτω δὲ καὶ αὐταὶ ἀπὸ τῆς ὠκύτητος. (7) Τὴν δὲ ἰδέαν, καλὸν τι χοῦμά εἰσι, κατὰ τε τοὺς ὀφθαλμοὺς αἱ γενναῖοι αὐτῶν καὶ κατὰ τὸ σῶμα ἅπαν καὶ τὴν τρέχα καὶ τὴν χροάν· οὕτω ταῖς τε ποικίλαις ἐπανάει τὸ ποικίλον, καὶ θσαις ἀπλῇ ἢ χροά ἐστίν, ἀποστλίδει καὶ αὕτη, καὶ ἐστὶν ἥδιστον θέαμα ἀνδρὶ θηρευτικῷ.

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ σημείων, ἀφ' ὧν δεῖ τὰς ταχείας τεκμαίρεσθαι κύνας, καὶ τὸ ἐναντίον.

Λέξω δὲ καὶ αὐτὸς, ἀφ' ὧν τινῶν χρὴ τεκμαίρεσθαι τὰς ὠκείας τε καὶ γενναίας, καὶ τίσιν αὖ προσέχων τις τὸν νοῦν τὰς ἀγενεῖς τε καὶ βραδείας ἀποκρίνοι αὐτῶν. (2) Πρῶτα μὲν δὲ μακραὶ ἔστωσαν ἀπὸ κεφαλῆς ἐπ' οὐρανὸν ἐν γὰρ οὐδὲν οὕτω τεκμήριον ἐς ὠκύτητα τε καὶ γενναίότητα εὐροῖς ἂν ἐπιλεγόμενος ταύτων ἐπὶ πάσῃ ἰδέᾳ κυνός, ὥς τὸ μῆκος· καὶ τοῦναντίον, τὴν βραχύτητα, ἐς τὸ βραδὺ καὶ ἀγενές· ὥστε ἤδη ἔγωγε ἰδὼν πολλὰ ἄλλα κακὰ ἔχουσας κύνας, οἷον δὲ μακρὰ δούγγανον, ὠκεῖται ἦσαν καὶ θυμοειδεῖς. (3) Καὶ μὴν καὶ αἱ μεῖζονες, εἰ τὰ ἄλλα ὁμοίαι τύχοιεν, κατ' αὐτὸ τὸ μέγεθος εὐφρέστεραι τῶν σμικρῶν. Φαῦλαι δὲ τῶν μεγάλων, θσαι τὰ μελῆ ἀπαγεῖς καὶ ἀξύμμετροι· ὥστε φαυλότεραι ἂν εἴεν οὕτω γε ἔχουσαι τῶν σμικρῶν, εἰ τὰ ἄλλα κακὰ ἴσα προσείη αὐταῖς. (4) Ἐχέτωσαν δὲ τὰς κεφαλὰς ἑλαφρὰς καὶ ἀρθρώδεις· εἰ δὲ γρυπαὶ ἢ σμαὶ εἴεν, οὐ παρὰ μέγα διοίσει τοῦτο· οὐδ' εἰ τὰ ὑπὸ τοῖς μετώποις ἰνώδη ἔχοιεν, οὐδὲ τοῦτο ἐν μεγάλῳ ποιητέον· ἀλλ' αἱ βαρυκέφαλοι μόνον πονηροὶ, καὶ θσαι περὶ τὰ δούγγη, καὶ μὴ ἐς δεξιὰ ἄλλὰ ἀθρόως ἀπολήγοντα. Καὶ αὐταὶ οὖν εὐκέφαλοι. (5) Τὰ δὲ ὄμματα ἴστω μεγάλα, μετέωρα, καθαρὰ, λαμπρὰ, ἐκπλήττοντα τὸν θεώμενον· καὶ κράτιστα μὲν τὰ πυρωπὰ καὶ ὑπεραστράπτοντα, οἷα παρδάλεων ἢ λεόντων ἢ λυγκῶν· δεύτερα ἐπὶ τούτοις τὰ μέλανα, εἰ τύχοι ἀναπεπταμένα τε καὶ γοργὰ ἰδεῖν· τρίτα δὲ τὰ χαροπὰ· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τὰ χαροπὰ φαῦλά ἐστίν, οὐδὲ φαύλων κυνῶν ξύμβολα, εἰ καὶ ταῦτα τύχοι καθαρὰ καὶ γοργὰ ἰδεῖν.

dicis stipem per vicos mendicantibus illos comparabat : nam vocem flebilem miserabilemque edunt, et vestigia feri non acri et animoso, sed misero et quasi dolore expresso latratu premunt. (6) Atqui de his nemo quidem quidquam relatu dignum scripturus mihi videtur. Ceterum Gallici canes maxima pedum celeritate pollentes, Gallorum lingua *ver-tragi* vocantur; non ab aliqua gente, uti Cretici, Carici, vel Laconici, sed ut inter Creticos quidam *διάπνοι*, hoc est industrii, a studio laboris et industria; et *ἱταμαί*, sive præcípites, a subita vehementia, et mixti ab utroque genere; itidem isti a celeritate appellantur. (7) Generosissimis autem nihil specie visuque pulchrius est, sive oculos sive corpus universum sive etiam pilum atque colorem spectes : ita in maculosis mira conspicitur varietas, et quibus simplex color est, in iis et ipse enitet, ac jucundissimum venatori spectaculum præbet.

CAP. IV.

De signis, quibus canes veloces dignoscendi et e contra.

Ceterum et ego dicam quibus signis veloces et generosi canes dignoscendi; tum quorum observatione degeneres tardique discernantur. (2) Primum igitur longi sint a capite ad caudam; neque enim ullum aliud velocitatis et generositatis signum æque certum in omni canum genere reperiri potest atque longitudo : ut vice versa brevitudo tarditatem et degenerem animum arguit. Equidem canes vidi quibus plurima inerant vitia; verum quod longo essent corpore, veloces erant et animi pleni. (3) Atque majores, ubi cetera paria sint, ab solam magnitudinem minoribus præstant. Ceterum inter magnos canes vitiosi sunt, qui membra male compacta et incongrua inter se habent : iique multo deteriores sunt parvis, si cetera vitia paria iis adsint. (4) Capita habeant levia et nervosa : sed adunci an simi fuerint parum interest; nec id magni faciendum, si fibræ sub vultu emineant : ii dumtaxat mali sunt, quibus caput ponderosum est, et nares obesæ atque illæ non in acumen desinentes, sed obtusæ. Atque hæc quidem capitis species optima. (5) Oculi autem magni sint, clari, puri, lucidi et qui intuentis aciem præstringant; ac potissimi quidem sunt ignei, quique fulguris instar, ut pardorum, leonum vel lyncum oculi, coruscant. Proximi sunt nigri, si quidem aperti fuerint visuque torvi : tertio deinde loco sequuntur cæsi; nam nec cæsi oculi mali sunt, nec malorum canum indicia, modo et ipsi purique torrique aspectu fuerint.

ΚΕΦ. Ε'.

Περὶ τῆς τοῦ συγγραφέως κυνὸς, ὁποία ποτ' ἦν.

Ἐπεὶ τοὶ ἀνθρώποι ἐγὼ κύνα χαροπὴν, οἷαν χαρο-
 πωτάτην, καὶ αὕτη ὡκεία τε ἦν καὶ φιλόπονος καὶ εὐ-
 ψυχος καὶ εὖπους, ὥστε καὶ τέτταρσιν ἡδὴ ποτὶ λα-
 5 γωῖς ἐφ' ἡλικίας ἀντήρχεσεν. (2) Καὶ τὰ ἄλλα δὲ
 πρῶτα τὴν τέστιν (ἐτι γὰρ μοι ἦν, ὅποτε ταῦτα ἔγρα-
 φον) καὶ φιλανθρωποτάτη· καὶ οὕτω πρόσθεν ἄλλῃ
 κύων, ὡς αὕτη, οὔτε ἐμὲ ἐπόθησεν, οὔτε τὸν ἑταῖρον
 τὸν ἐμὸν καὶ σύνθηρον τὸν Μέγιλλον· ἐπειδὴ γὰρ τοῦ
 10 ὁρόμου ἀπεπαύσατο, οὐκ ἐτι ἡμῶν γὰρ, ἢ θατέρου
 ἀπαλλάττεται. (3) Ἀλλὰ εἰ μὲν ἐγὼ ἐνδὸν εἶην, αἶμα
 ἐμοὶ διατρίβει, καὶ προϊόντα ποι παραπέμπει, καὶ
 ἐπὶ γυμνάσιον ἰόντι ἐφομαρτεῖ, καὶ γυμναζομένῳ
 παρακάθηται, καὶ ἐπανιόντος πρόεισι, θάμινά ἐπι-
 15 στρεφόμενη, ὡς καταμανθάνειν, μὴ πῇ ἄρα ἐξετράπη
 τῆς ὁδοῦ· ἰδοῦσα δὲ καὶ ἐπιμειδιάσασα, αὐτὴς αὖ
 πρόεισιν. (4) Εἰ δὲ ἐπὶ τι ἔργον πολιτικὸν ἴοιμι,
 ᾗδε τῷ ἑταίρῳ τῷ ἐμῷ ζύνεστι, καὶ πρὸς ἐκείνους τὰ
 αὐτὰ ταῦτα ὁρᾷ· ὁπότερος δὲ ἡμῶν καίνοι τὸ σῶμα,
 20 ἐκείνου αὖ οὐκ ἀπαλλάττεται· εἰ δὲ καὶ δι' ὀλίγου
 χρόνου ἴδοι, ἐπιπηδᾷ ἀτρέμα, ὥσπερ ἀσπαζομένη, καὶ
 τῷ ἀσπασμῷ ἐπιτρίβεται, οἷα φιλοφρονουμένη· καὶ
 δειπνοῦντι ζυνοῦσα συνάπτεται ἄλλοτε ἄλλῳ τοῖν πο-
 δοῖν, ὑπομιμνήσκουσα ὅτι καὶ αὕτῃ ἄρα μεταδοτέον
 25 εἴη τῶν σιτίων· καὶ μὴν πολὺφθογγός ἐστιν, ὡς οὕτω
 ἐγὼ ἰδεῖν μοι δοκῶ ἄλλην κύνα· καὶ ὅσων δέεται, τῇ
 φωνῇ σηκίει. (5) Καὶ ὅτι σκυλακενομένη μάστιγι
 ἐκαλάζετο, εἰ τις εἰς τοῦτο ἐτι μάστιγα ὀνομάσειε,
 πρόσεισι τῷ ὀνομάσαντι, καὶ ὑποπτύξασα λιπαρεῖ, καὶ
 30 τὸ στόμα ἐφαρμόζει τῷ στόματι ὡς φιλοῦσα, καὶ ἐπι-
 πηδῶσα ἐκκρέμαται τοῦ αὐχένος, καὶ οὐ πρόσθεν
 ἀνίστη, πρὶν τῆς ἀπειλῆς ἀποπαῦσαι τὸν θυμούμενον.
 (6) Ὡστε οὐκ ἂν ὀκνήσαι μοι δοκῶ καὶ τὸ ὄνομα ἀνα-
 γράψαι τῆς κυνὸς, ὡς καὶ ἐς ὕστερον ἀπολελεῖσθαι
 35 αὐτῆς, ὅτι ἦν ἄρα Ξενοφῶντι τῷ Ἀθηναίῳ κύων, Ὀρμη
 ὄνομα, ὡκυτάτη καὶ σοφωτάτη καὶ ἱεροτάτη. (7) Ὡτα
 δὲ μεγάλα ἔστω ταῖς κυσὶ καὶ μαλθακά, ὥστε ὑπὸ με-
 γέθους καὶ μαλακότητος ἐπικεκλασμένα φαίνονται·
 οὕτως ἂν εἴη κράτιστα. Οὐ μέντοι ἄλλα καὶ εἰ ὁρᾷ
 40 φαίνονται, οὐ πονηρὸν, εἰ μὴ σμικρὰ τε εἴη καὶ σκληρά.
 (8) Τράχηλος δὲ μακρός τε ἔστω, καὶ περιφερὴς, καὶ
 ὑγρός· ὥστε, εἰ ἀντιτείνουσιν ἀπὸ τῶν δεραίων τὰς κύνας
 ἐς τοῦπίσω, ἐπικλᾶσθαι δοκεῖν τὸν τράχηλον δι' ὑγρό-
 τητα καὶ μαλακότητα· στήθη τε πλατέα ἀμείνω τῶν
 45 στενῶν. (9) Καὶ τὰς ὠμοπλάτας διεστῶσας ἐχέτωσαν,
 καὶ μὴ ζυμπεπηγνίας, ἀλλ' ὡς οἶόντε λελυμένας ἀπ'
 ἀλλήλων· σκέλη στρουγγύλα, ὁρᾷ, εὐπαγῇ· πλευρὰς
 γενναίας· ὁσφὺν πλατεῖαν, ἰσχυράν, μὴ σαρκώδη, ἀλλὰ
 νέυρους πεπηγυῖαν· λαγόνας ἀνεμμένας· ἰσχία μὴ συν-
 50 δεδεμένα· κενεῶνας λαγαρούς· οὐράς λεπτάς, μακράς,
 δασεῖας τὴν τρίχα, ὑγρὰς, εὐκαμπεῖς, τὸ ἄκρον τῆς
 οὐρᾶς δασύτερον· ὑποκύλια μακρά, εὐπαγῇ. (10)

CAP. V.

De auctoris cane et qualis ille fuerit.

Nam et ipse canem educavi casium quantum fieri potest
 maxime : atque is et velox et industrius et animosus pedi-
 busque optimus erat, adeo ut dum actas esset integra, solus
 quattuor leporibus sufficeret. (2) Ceterum mansuetissimus
 est (supererat enim adhuc quum haec scriberem) et heri
 amantissimus; neque ullus mihi antehac canis fuit, qui
 me et amicum meum et venationis socium Megillum tanto
 amore prosequeretur : nam dum cursu intermisso quiescit,
 nusquam a nobis aut saltem alterutro nostrum divellitur.
 (3) Sed si ego domi sim, ipse mecum commoratur, et
 prodeuntem aliquo comitatur, et gymnasium adeuntem
 assectatur, corpusque exercenti assidet : et redeuntem
 praecedit subinde respiciens, ut sciat num forte de via
 deflexerim, et simulac me conspexerit, adblanditis non-
 nihil rursum praecedit. (4) Ac si publici negotii causa
 prodeam, adest amico meo, idemque erga eum facit.
 Sin alteruter nostrum corporis morbo detineatur, nusquam
 ab eo discedit; et si vel exiguo temporis intervallo vi-
 deat, libere assilit quasi salutans, et laetabundus saluta-
 tionis testandae voce blanda oggannit : quumque coenanti
 adest, nunc uno nunc altero pede contingens, sibi quoque
 aliquid cibi tradendum monet : tum vocalis admodum
 est, ut vix credam me alium unquam vidisse vocaliorem :
 et quacumque re indigeat, voce significat. (5) Quumque
 tenellus adhuc flagro subinde casus esset, si quis jam eo
 sine flagrum dumtaxat nominet, illi obviam procedit,
 precesque submissas admovet, atque os ori tanquam de-
 osculaturus applicat, et subsiliens inhaeret collo, nec ante
 discedit, quam is qui irascitur, minas ponat : (6) adeo ut
 nec nomen istius canis prodere me pigeat, quo in posterum
 exstet fuisse aliquando Xenophonti Atheniensis canem no-
 mine Hormen, velocissimum, sapientissimum atque sacer-
 ritimum (?) (7) Aures vero magnae mollesque sint canibus, ut
 prae magnitudine et mollitie fractae videantur; illae enim
 praestantissimae sunt : sed nec id malum, si arrectae appa-
 reant, modo ne breves et durae sint. (8) Sit collum lon-
 gum, rotundum et flexibile : adeo ut si canes collo ligatos
 validiori nisu retrahas, id prae nimia flexibilitate et mollitie
 infractum videatur. Pectora lata angustis praestant. (9)
 Scapulas disjunctas habeant, non connexas, sed quam-
 maxime a se invicem dissolutas. Crura longa, recta, bene
 compacta. Latera valida; dorsum latum, firmum, non
 carnosum, sed nervis innexum. Ventres demissos; coxas
 non commissas invicem; ilia vacua; caudas exiles, longas.
 hirsutas, molles et flexibiles : caudam extremam pilis
 spissioribus obsitam : internodia longa et bene compacta.

Σκέλη δὲ εἰ μὲν τὰ ὀπίσθια ἔχοι μείζω τῶν ἐμπροσθεν, τὰ ὀρθία ἂν μεταθέοι ἄμεινον· εἰ δὲ τὰ ἐμπροσθεν τῶν ὀπισθίων, τὰ κατάντη· εἰ δ' ἴσα εἴη ἄμφω, τὰ πεδιά. Ἐπεὶ δὲ χαλεπώτερον ἐν ὀρθίῳ μὴ ἡττηθῆναι λαγῶ, 5 ὅτι καὶ ὁ λαγὼς τὰ ὀρθία θεῖ ἄμεινον, ἐκείναι δοκοῦσι γενναίωτεραι αἱ κύνες, ὅσαι τὰ ὀπισθεν μείζονα ἔχουσι τῶν ἐμπροσθεν· πόδες δὲ οἱ περιφερεῖς καὶ στερεοὶ κράτιστοι.

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ χρωμάτων, καὶ, ὡς ἂν ἔχωσι ταῦτα, ὅτι ἀδιάφορον.

10 Τὰ δὲ χρώματα οὐδὲν διοίσει ὁποῖα ἂν ἔχωσιν, οὐδ' εἰ παντελῶς εἴεν μέλαινα ἢ πυρρὰ ἢ λευκαί· καὶ οὐδὲ τὸ ἀπλοῦν χρή ὑποπετεῖν τῆς χροᾶς ὡς θηριῶδες· ἀλλὰ τὰ ὄντα ἔστω στιλπνὰ καὶ καθαρὰ· καὶ ἡ θριξ, εἴτε αὖν τοῦ δασέος γένους, εἴτε τοῦ ψιλοῦ τύχοιεν οἱ κύνες, 15 λεπτή ἔστω καὶ πυκνή καὶ μαλθακή. (α) Κράτιστοι δὲ ἄρβενες μὲν, ὅσοι μεγάλοι τε καὶ εὐπαγεῖς ὄντες, ἐπὶ ὑγρότητος θηλείαις εἰκόασιν· θήλειαι δὲ, ὅσαι διὰ τὸ γενναῖον καὶ μυῶδες τοῦ σώματος ἄρβρεσι. (β) Τοῦ μὲν δὴ σώματος ταῦτά τις ἂν δοκεῖ μοι ἐπισκοπῶν δὴ 20 ἀποκρῶντα τεκμήρια ποιεῖσθαι εἰς γενναϊότητα, καὶ τὰ ἐναντία τοῦ ἐναντίου.

ΚΕΦ. Ζ'.

Περὶ τῆς γνώμης τῶν κυνῶν, ὅποια ταύτης τὰ σημεῖα.

Οὐ μείζονα δὲ καὶ ἡ γνώμη τῶν κυνῶν ἐς ἑκάτερα τεκμηριοῦσθαι παρέξει τῷ ὡς χρή ὁρῶντι. Αὐτίκα 25 ὅσαι σκυθρωπαὶ κύνες πρὸς ἅπαντας, οὐ γενναῖαι, εἰ δὲ ἔστιν ἅς εὐροῖς (ἂν) πρὸς μὲν τοὺς ἀγνώστους χαλεπάς, τῷ δὲ ἀνατρέφοντι προσφιλεῖς, καὶ τοῦτο ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ κακόν. (2) Ἦδη δὲ ἔγνω κύνες, ἧτις οἴκοι μὲν κατηφῆς ἦν, καὶ οὐδενὶ τῶν πλησιαζόντων ἔχαιρεν· 30 ἐπὶ θήραν δὲ ἐξαγομένη ὑπερευφραίνετο, καὶ παντὶ τῷ προσελθόντι προσμειδιῶσα καὶ προσσαίνουσα διεδήλου, ὅτι ἀνιᾶται οἴκοι μένουσα. Καὶ τοῦτο ἀγαθόν. (3) Κράτισται δὲ αἱ φιλανθρωπόταται, καὶ ὅσαι οὐκ ἔστι ξένον ὅψις ἀνθρώπου οὐδενός· ὅσαι δὲ ἀνθρώπους δε- 35 δίασι, καὶ ἐπὶ φόβου ἐκπλήττονται, καὶ θορυβώδεις εἰσι, καὶ ἐπὶ πολλὰ καὶ εἰκῇ κινεῖνται, καὶ ταῦτα ἀλόγιστα ἔστι καὶ οὐκ ἐμφρονα· καθάπερ ἄνθρωποι, εἰ δειλοὶ καὶ ἔκφρονες, οὕτω δὲ καὶ αἱ κύνες αἱ τοιαῦται οὐποτε ἂν εἴεν γενναῖαι. (4) Κακαὶ δὲ καὶ ὅσαι λυ- 40 θεῖσαι τοῦ δεσμοῦ ἐν χωρίῳ οὐκ ἐπανίστιν ἐπὶ τὸν ἀγόντα καλούμεναι, ἀλλ' ἀποσκιρτῶσι· καὶ ἢ μὲν πρῶτως μετακαλῆς, καταφρονοῦσιν· ἢ δὲ σὺν ἀπειλῇ, δειμαίνουσαι οὐ προσίστιν. (5) Ἀλλὰ χρή ἀποσκιρτή- 45 σασαν τὴν κύνα καὶ περιδραμουῖσαν ἐπανίστιν ἐπὶ τὸν κυναγωγόν, εἰ καὶ μὴ καλοῖη αὐτὸς, σημαίνουσαν ὅτι οἷα τε ὑπακούειν, εἰ ἤδη θέλει· ἔτι δὲ, εἰ μὴ λαμβά- νοιτο, πάλιν αὖ ἀποσκιρτάτω, καὶ πάλιν ἐπανίτω.

(10) Si crura posteriora anterioribus longiora habeat, melius acclivia percurrent; sin anteriora posterioribus, melius declivia; si utrimque aequalia fuerint, melius planitiem. Verum quum difficilior sit in loco acclivi a lepore non superari, eo quod lepus longe melius per acclivia currit, illi mihi canes praestantiores esse videntur, quibus posteriora crura longiora sunt anterioribus. Pedes autem rotundi et firmi, omnium optimi.

CAP. VI.

De celoribus: nec referre qualescumque habeant.

Colores quoscumque tandem obtineant, parum refert, etiam si omnino nigri aut rufi vel albi fuerint. Nec simplicem colorem ut feritatis signum suspectum habeas: sed quicumque demum fuerit color, nitidus purusque esto. Pilus autem canibus, sive hirsuti generis fuerint, sive glabri, tenuis, densus et mollis sit. (2) Omnium vero praestantissimi sunt masculi, qui in magno et bene compacto corporis habitu flexibili quadam mollitie feminis similes videntur: feminae autem, quae generoso animo et toroso corpore masculos aequant. (3) Atque haec quidem corporis signa si quis observet, meo iudicio satis superque ex iis animi praestantiam, ex contrariis autem contraria colligere poterit.

CAP. VII.

De ingenio canum ejusque signis.

Neque minus ex indole canum in utramque partem poterit conjectare, quisquis recte eam inspexerit: nam qui promiscue in omnes saeviunt, degeneres sunt: si quos acres et vehementiores erga ignotos, erga nutrimum blandos deprehenderis, id quoque bonum potius quam malum signum. (2) Ipse tamen canem novi, domi quidem tristem nec ulli adblandientem, qui ad venandum eductus maxima gestiebat alacritate, atque omnes blandissime adulando se invitum domi delitescere testabatur. Et hoc quidem bonum est. (3) Sed omnium praestantissimi sunt, quibus plurimum adest humanitatis, et quibus nullius hominis conspectus novus atque insolens accidit. At illi qui homines metuunt et strepitu terrentur et tumultus excitant et saepius nulla de causa commoventur, bruti sunt parumque animosi: nam ut homines timidi degeneri sunt animo, ita hujusmodi canes nequaquam sunt animosi. (4) Mali quoque sunt qui vinculo soluto in aperto campo vocati non revertuntur ad ductorem, sed resiliunt; et qui blande revocantis vocem contemnunt, minitantem vero praeter metu accedere non audent. (5) Sed canem libere vagantem ex cursu ad venatorem etiam non vocantem reverti oportet, ut ostendat sibi non deesse animum obtemperandi: et si venator non comprehendat, tum rursus curriculo abeat, rursusque 19.

(6) Παιδευμένοι δὲ ὅσαι φθεγγόμενοι τοῦ κυναγωγῶ ὑποκατακλίνονται, μὴ ὑπὸ δέους, ἀλλὰ φιλοφρονούμεναι τὸν τροφέα καὶ τιμῶσαι, καθάπερ οἱ προσκυνοῦντες Μέγαν Βασιλέα· οὐδὲ τὸ ἴστασθαι δὲ ἐν πεδίῳ λυθείσαν
 5 κύνα ἀγαθὸν, εἰ μὴ πρεσβυτέρα τύχοι· ὄκνον γὰρ σημαίνει. (7) Ταῖς δὲ γενναιοτάταις καὶ ἐπισκύνιον πρόσσεσι, καὶ σοβαρὰ φαίνονται, καὶ τὸ βᾶδισμα κοῦφον καὶ πικρὸν καὶ ἄβρὸν· καὶ μεταβάλλουσι τὰς πλευρὰς, καὶ τὸν τράχηλον ἀνατείνουσι, καθάπερ οἱ
 10 ἵπποι, ἐπειδὴν λαμπρύνουσιν.

ΚΕΦ. Η'.

Περὶ τοῦ, πῶς διαγνωστέον ἀπὸ τοῦ ἐσθίειν τὴν ποιότητα τῶν κυνῶν.

Ἐσθίουσι δὲ αἱ μὲν λάρωες, αἱ δὲ κοσμίως· καὶ τὸ κόσμιον γενναιότερον τοῦ ἀκόσμου. (2) Ἄγαθαί δὲ,
 15 ὅσαι μὴ καχόσιτοι, ἀλλ' ἄρτω ἢ μάζῃ χαίρουσι· κράτιστον γὰρ κυσὶ τοῦτο σιτίον· καὶ οὐ δέος, μὴ ὑπερεμπλησθῆεν ὑπ' αὐτοῦ. Ἄμεινον δὲ εἰ καὶ ξηρᾷ τῇ τροφῇ χαίρουεν· εἰ δὲ καὶ ὕδατι καταβρέχοις, καὶ τούτῳ χαίρουεν, οὐ κακόν. (3) Καμούση δὲ ἐμβάλλειν ἢ ὕδωρ
 20 ἀπὸ κρέως λιπαροῦ, ἢ βοδὸς ἢ παρ' ἐν σποδιᾷ θερμῇ φρύξαντα, ἔπειτα τρέψαντα καθάπερ ἄλφιτα ἐπιπάττειν. (4) Καὶ ταῖς γε σκυλακευόμεναις ἀγαθὸν τοῦτο ἐς τὸ πῆξαι τὰ μέλη, ἐπειδὴν ἀποπαύσονται τοῦ γάλακτος· τὸ γὰρ δὲ σκυλακεῦσαι κράτιστον ἐς ἐννατον
 25 μῆνα καὶ πορρωτέρω· καὶ καμούση δὲ καὶ μαλακισμένη ἀγαθὸν καὶ πόμα καὶ σιτίον· ἀγαθὸν δὲ καὶ ἡ αἰσιτία καμνούση.

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ τοῦ, μετὰ τίνων καὶ πῶς κοιταστέον τὰς κύνας.

Οὐδὲν δὲ οἶον εὐνὴ μαλθακὴ καὶ ἄλεινῃ· κράτιστη
 30 δὲ ἡ μετ' ἀνθρώπου, ὅτι καὶ φιλόανθρωποι ἀποτελοῦνται, καὶ τῷ χρωτὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ χαίρουσι, καὶ φιλοῦσιν οὐ μείων τὸν συγκαθεύδοντα ἢ τὸν τρέποντα. Καὶ τῶν λυπούντων τὴν κύνα τις αἰσθάνοιτο, ὥς διψῶση τε ἐν νυκτὶ ἐπικουρῆσαι, καὶ ἐπειγομένη ὑπὸ τοῦ τῶν ἀναγ-
 35 καίων· γνοίη δ' ἂν καὶ ὅπως ἀνεπαύσατο. Εἰ γὰρ ἀγρυπνήσειεν, ἐξάγειν ἐπὶ θήραν οὐκ ἀσφαλές, οὐδ' εἰ ἐπιστάζειε θαμινὰ ἐν τῷ ὕπνῳ, οὐδ' εἰ τι ἀπεμέσειε τῶν σιτίων· ταῦτα δὲ γνοίη ἂν ὁ συναναπαυόμενος. (2) Κακίστη δὲ κοίτη κυνῶν μετὰ κυνῶν· πολὺ πλέον,
 40 εἰ καὶ ἐπιψεύδουσαι ἀλλήλων ἀναπαύοιντο· ὥς ἀνθρωπος μὲν συγκαθεύδων κυσὶν ἀφαιροῖτο χρωτὸς τὸ ἀναβρὸν· κύνες δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναπαύομεναι, ὅτι περ πονηρὸν τοῦ χρωτὸς, τῷ πλησιάζειν τε καὶ ἐκθερμαίνειν ἐπάξουσιν· ὥστε ψώρας ἐμπίπασθαι τὸ πολὺ, ὅποτε
 45 ἐν ταύτῃ ἀναπαύονται. (3) Τούτου δὲ τὸ αἷτιον καὶ ἡ

redek. (6) Illi vero bene edocti sunt, qui ad venatoris vocem non metu, sed prae amore atque honore nutriti sui se submittunt, instar illorum qui Magnum Regem adorant. Neque id bonum est canem vinculo exsolutum in campo quietum sistere, nisi senio fuerit confectus : id enim ignaviam ostendit. (7) Ceterum generosis canibus hispidum supercilium est vultuque terribili apparent : incessus quoque levis et creber et mollis; quin et transversis incedunt lateribus, et cervicem ut equi luxuriantes altius erigunt.

CAP. VIII.

Quomodo ex comestione qualitas canum dignoscenda.

Canum alii avidè vorant, alii modeste comedunt : sed modestia generosiorè canem arguit quam aviditas. (2) Sunt et illi boni qui malis spurcisque cibis abstinent et pane et maza gaudent : nam hic cibus omnium maxime canibus conducit, nec metuendum ne nimium illo se ingurgitent. Optimum autem signum est, si cibo sicco delectentur ; neque id malum, si aqua perfusa gaudeant. (3) Cani aegrotanti jus carnis pinguioris exhibendum, vel jecur bubulum sub cinere calido tostum, tritumque farinae instar aque inspergatur. (4) Idem quoque catulis inprimis prodest ad corroborandos artus, ubi a lacte depelluntur. Sed lac catulis enutriendis omnium optimum est in nonum usque mensem et amplius; aegrotis quoque et infirmioribus in potu ac cibo exhibitum prodest; conducit aegrotis etiam jejuniū.

CAP. IX.

Cum quibus et quomodo canes cubare debeant.

Sed nihil aequè juvat atque stratum molle et calidum. Optimum tamen si cum homine cubent, quod et humaniores evadant, et hominum cute gaudeant : nec minus ament eum quocum cubent quam qui cibum praebet : sciet quoque si male habeant, ut sitiēti noctu potum praebet, et si quid necessarium desit, curam gerat : sciet etiam quomodo requiescant ; nam si noctem exegerint insomnem, non tutum est eos venatum educere : nec si frequenter inter dormiendum excitentur, vel si quid ciborum evomuerint : quae omnia facile sciri poterunt, si quis cum iis cubet. (2) Pessimum id est si canes cum canibus cubent : at multo pejus, si inter cubandum se invicem contingant : nam ubi homo cum canibus cubat, tollit vitia cutis : sed quum canes simul cubant, quibuscumque tandem cutis vitiis mutuo contactu et calore se inficiunt, adeo ut sanie ferre semper referti sint, ubi in eodem loco cubant. (3) Rei argumentum vel sceler est, quem gravein atque acrem sen-

ὁδμή, ἐπειδὴν εἰσελθῆς, οὗ κύνες πολλοὶ ἀναπαύονται· οὕτως χαλεπή τέ ἐστι καὶ θριμεία.

ΚΕΦ. Ι'.

Ὅτι ἡ τρίψις τοῖς κυσὶν ὠφελίμος, καὶ πῶς δεῖ ταύτας ἀποτρίβειν.

Μέγα δὲ ὄφελος κυνὶ καὶ τρίψις τοῦ σώματος παντὸς, οὐ μείον ἢ ἵππῳ· τὰ τε γὰρ μέλη πῆξαι καὶ βῶσαι ἀγαθὰ, καὶ τὴν τρίχα μαλθακὴν ἐργάζεται καὶ τὴν χροᾶν στιλπνὴν, καὶ τοῦ χρωτὸς ἀποκαθαίρει ὅ τι περ πονηρόν. (2) Τρίβειν δὲ τὰ μὲν νῦτα καὶ τὴν ὀσφύν τῇ δεξιᾷ, ὑποθέντα τὴν ἀριστερὰν τῇ λαγόνι, ὥς μὴ ἐπιθλιβομένην ἀνωθεν τὴν κύνα ὀκλάζουσιν κακοπαθεῖν. (3) Τὰς δὲ πλευράς ἐκαστέρᾳ τῇ χειρὶ, καὶ τοὺς γλουτοὺς μέχρις ἄκρων ποδῶν, καὶ ὠμοπλάτας ὡσαύτως. (4) Ἐπεὶ δ' ἂν ἱκανῶς φαίνωνται ἔχειν, ἐπαίρειν τῆς οὐρᾶς λαβόμενον, καὶ ἀνατείναντα ἀφίεναι· ἡ δὲ διαστείνεται τε ἀφεθείσα, καὶ δῆλῃ ἔσται, ὅτι ἡγάπησε τὸ πρᾶχθέν.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ὅτι ἄμεινον δεδῶσθαι τὰς κύνας, ἢ λελυμένας εἶναι.

Δεδῶσθαι δὲ κύνα γενναίαν δι' ἡμέρας, ὥσπερ τι ἀλλο, ἀγαθόν· εἰ δὲ μὴ, ἀναγώγους ἀποτελεῖσθαι ἀνάγκη· καὶ εἴ ποτε ἄρα δεσμοῦ δεηθεῖεν, ἀσχάλλουσι, καὶ κλαυθυρίζονται, καὶ ἀπεσθίουσι τοὺς ἱμάντας· ὥστε σιδήρου δεῖν ἐπ' αὐταῖς, καθάπερ ἐπὶ ἀνθρώποις τοῖς κακούργοις. (2) Καὶ ἐσθίειν δὲ ἀνάγκη λελυμένην κύνα πᾶν τὸ ἐμπεσόν· καὶ τὸ ἀκμαῖον τοῦ δρόμου ἀφαιρεῖται αὐτῶν ὁ δι' ἡμέρας περίπατος· ἀλλὰ χρὴ τεταγμένα μὲν περιπατεῖν, τὸ πολὺ δὲ ἀναπαύεσθαι.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Περὶ τοῦ, ἐπὶ πόσον τῆς ἡμέρας προακτεῖν τὰς κύνας· καὶ πόσας, καὶ ποίας ἐν ταύτῳ λυτέον.

Προάγειν δὲ τὰς κύνας τοῦλάχιστον τετράκις (ἐπὶ) τῇ ἡμέρᾳ εἰς ὁμαλὸν χωρίον καὶ καθαρὸν· ἐνταῦθα ἀφίεναι τοῦ δεσμοῦ, τῶν τε ἀναγκαίων ἕνεκα, καὶ εἰς τὸ ἀποσκιρτᾶν καὶ διαθεῖν. (2) Εἰ δὲ ἀργοῦσαι ἀπὸ θήρας τύχοιεν, καὶ πλεονάκις ταῦτο τοῦτο ὁρᾶν καὶ δύο ἐπὶ δυοῖν ἐν τῷ αὐτῷ, ὥστε ἀμιλλωμένας καὶ παιζούσας ὁμοῦ μὲν εὐφραίνεσθαι, ὁμοῦ δὲ γυμνάζεσθαι. (3) Πολλὰς δὲ μὴ λύνειν ἐν ταύτῳ· ἐμπύπτουσαι γὰρ ἀλλήλαις ἐστὶν ὅτε μεγάλα κακὰ ἐργάζονται. (4) Ἀλλὰ μὴδὲ σκληρὰν κύνα καὶ πεπηγυῖαν ἅμα τῇ σκυλακεομένην λυτέω· βαρεῖα γὰρ αὕτη καὶ ἀνιστὰ συμπερεσθαι· καὶ διώκουσά τε αἰρεῖ, καὶ ἀποφεύγουσα ἀπολείπει· εὐμαρῶς· ὥστε ἀθυμεῖν ἀνάγκη τὸ σκυλάκιον ἐν ἐκαστέρῳ μείον φερόμενον. (5) Ἀλλὰ μὴδὲ ὅσαι

ties, si locum aliquem ingrediariis, ubi multi canes simul quiescunt.

CAP. X.

Frictionem canibus prodesse, et quomodo institui debeat.

Multum quoque canibus frictio totius corporis prodest, non minus quam equo : utilis est enim ad confirmandos et corroborandos artus ; tum pilum mollem cutemque nitidam reddit, atque omnia ejus vitia expurgat. (2) Perfricandum autem dorsum et lumbi manu dextra, sinistra interim ventri supposita : ne pressus desuper canis labantibus genubus aliquid mali patiat. (3) Latera autem et clunes utraque manu ad extremos pedes perducendi ; eodem modo et scapulae. (4) Ubi satis superque perfrictus videbitur, apprehensa cauda tollendus, eaque extensa dimittendus : at ille dimissus concutiet corpus et aperte se ea re delectatum ostendet.

CAP. XI.

Præstare vinclos potius canes esse quam solutos.

Inprimis autem conducit canem generosum interdiu vincitum esse : sin minus, necessum est eos feros indomitosque evadere ; et si quando vinculis alligentur, tum ægre ferentes ululant, et numellas corrodunt, adeo ut ferreis vinculis improborum hominum instar coercendi sint. (2) Tum canem solum omni cibo promiscue vesci necessum est ; et diem totum obambulantem currendi vigor perit : sed moderata quidem ambulatio illis permittenda, ut plurimum tamen quiescant.

CAP. XII.

Quoties producendi canes singulis diebus, et quot qualesque simul solvendi.

Singulis autem diebus quater ut minimum in locum plenum liberumque producendi sunt ; et vinculo exsolati ibidem dimittendi, quum ad necessitatem naturæ, tum ut saltu cursuque se recreent. (2) Si pigriores post venationem fuerint, sæpius id faciendum ; et bini ac bini simul educendi, ut mutuo certamine atque lusu simul sese et oblectent et exercent. (3) Plures una eademque vice ne solvas ; sæpius enim in se invicem irruentes plurimum damni inferunt. (4) Nec robustum et confirmatæ ætatis canem una cum catulo emittas : gravis enim nec sine noxa ejus concursus : nam ubi insequitur, facile præcedentem occupat, et dum fugit, nullo negotio insequentem a tergo relinquit ; adeo ut catulo necessario excidat animus, quum utrobique minus valeat. (5) Sed nec infensi sibi invicem

διεχθρεύουσιν ἀλλήλαις, μηδὲ ταύτας λύειν ὁμοῦ, ὥς
μη λυμαίνοντο ἀλλήλας· εἰσι γὰρ τοὶ κύνες ἐχθραὶ
ἀλλήλαις, καὶ ἄλλαι φίλαι, καθάπερ ἄνθρωποι, καὶ
μάλιστα δὴ οἱ τε ἄρρενες τοῖς ἄρρεσι, καὶ αἱ θήλειαι
ταῖς θηλείαις, τὸ πολὺ ὑπὸ φθόνου· καὶ οὐδὲ τούτων
ἀμελῶς χρὴ εἶναι.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Περὶ τοῦ, ποσάκις δεῖ ἐν χειμῶνι ἢ θέρει σιτεῖσθαι τὰς κύνας.

Καὶ δὴ χειμῶνος μὲν ὥρα ἅπαξ σιτεῖσθαι τὰς κύνας
ὀλίγον πρὸ τῆς ἑσπέρας· ἥ τε γὰρ ἡμέρα βραχεῖα, καὶ
10 χρὴ γεγυμνάσθαι αὐτάς, ὥστε, εἰ δεοὶ πόρρω τῆς ἡμέρας
διαπονείσθαι ἐν θέρῃ, τοῦ λιμοῦ ἀνέχεσθαι. (2) Θέ-
ρους δὲ ἀγαθὸν καὶ ἄρτου ὀλίγον δοῦναι ἐμφαγεῖν, ὥς
μη ἀποκναίεσθαι ὑπὸ μήκους· καὶ γὰρ, εἰ διψήσειαν,
ἀλυπότερον ἂν πίνοιεν ἐμφαγοῦσαι. Εἰ δὲ καὶ στέαρ
15 ταριχευόμενον καθίης τῆς κυνὸς, ἀγαθὸν καὶ τοῦτο.
(3) Εἰ δὲ μέγα τὸ καῦμα ἐπιπλέγοι, ὥν ἐμβαλόντα εἰς
τὴν χεῖρα, καὶ ἀνατείνοντα τῆς κυνὸς τὸ στόμα καθί-
ναι, ὥς ἀθρόον καταπιεῖν· καὶ τοῦτο σιτίον τε ἱκανὸν
ἔσται αὐτῇ, καὶ ἀναψύξει τὸ ἄσθμα, καὶ ἀναπαύσει τὸ
20 δίψος.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Περὶ τοῦ, ποῖον χρόνον ἐξακτέον τὰς κύνας ἐπὶ θήραν.

Ἐξάγειν δὲ ἐπὶ θήραν ἦρος μὲν καὶ φθινοπώρου θα-
μινά· ἀσφαλέςταται γὰρ αἱ ὥραι αὗται ταῖς κυσίν·
(2) θέρους δὲ ὀλιγάκις, καὶ τὸ πολὺ διζλεῖποντα, εἰ
25 πνίγος εἴη· οὐ γὰρ ἀνέχονται καύματος αἱ κύνες, ἀλλὰ
πολλὰ ἔδη διώξασαι ἀνὰ κράτος, ἀπεπνίγησαν ὑπὸ
τοῦ ἄσθματος. (3) Τούτου δὲ ἕνεκα φέρειν χρὴ ὡς τὸν
κυνηγέτην, ὥστε, εἰ ὑπερασθμαίνου ἢ κύων, καθιέναι
ἀθρόα· οὐ γὰρ ἔστιν ὅ τι μᾶλλον ἀναψύξει τε αὐταῖς
30 τὸ καῦμα, καὶ τὸ ἄσθμα ἀναπαύει. (4) Εἰ δὲ πίοι
ἀθρόον ὑπερασθμαίνουσα, καὶ τοῦτο οὐκ ἀσφαλές.
Τούτων δὲ ἕνεκα χρὴ φυλάττεσθαι ἐν καύματι ἐξάγειν.
(5) Καὶ χειμῶνος δὲ μὴ ἐξάγειν, εἰ τὸ κρύος τύχοι χα-
λεπὸν, καὶ πολὺ δὴ μάλιστα, εἰ πεπηγυῖα ἢ γῆ τύχοι·
15 ἀπακαίονται γὰρ ἐν τῇ κρυστάλλῳ αἱ κύνες, καὶ τοὺς
ὄνυχάς ἐστιν αἱ ἀπολλύουσι, καὶ τὰ νέρθεν τῶν ποδῶν
αὐταῖς ῥήγνυνται. (6) Εἰ δὲ εὐψυχότερα εἴεν, καὶ
θρυαλοῖεν ἂν περὶ τῷ κρυστάλλῳ τὰ ὅσῃ τῶν ποδῶν,
ἀφειδῶς θέουσαι· ὁ δὲ λαγὼς κοῦφός τέ ἐστι, καὶ δασεῖς
16 ἔχει τοὺς πόδας καὶ μαλθακοὺς, ὥστε ἀλύπως οἰεῖν ἐν
τῷ πάγῳ.

simul solvendi, ne malo se vicissim afficiant : nam canes
quoque mutuas inimicitias et amicitias exercent, sicuti ho-
mines, praesertim masculi cum masculis et feminae cum fe-
minis ; quod invidia plerumque laborent ; neque id usque
deque habendum.

CAP. XIII.

Quoties hieme vel aestate canibus praebendus sit cibus.

Hiberno tempore semel canibus cibus praebetur, idque
paullo ante vespere : nam et dies contractor est, et exerci-
tio assuefaciendi sunt, ut si per diem fere integrum venationi
foret incumbendum, famem perferre valeant. (2) Aestate
praestat iis nonnihil panis praebere, ne diei longitudine se-
gniores fiant ; tum si sitiant, minori cum damno post sum-
ptum cibum hibunt : sed et illud bonum est, si adipem sale
conditum cani immittas. (3) Verum ubi intensior aestus
fuerit, praestat ovum manu capere, et diducto canis rictu
ita immittere, ut una vice deglutiat ; quod et in victum illi
sufficiet et halitum refrigerabit et sitim restinguet.

CAP. XIV.

Quo tempore canes ad venationem educendi.

Ad venationem frequentius producendi sunt vere et au-
tumno : quae anni tempestates canibus omnium sunt tutissi-
mae : (2) rarius autem aestate, et satis magno temporis spa-
tio interposito, si aestus fuerit : nam canes nullo modo sunt
ferendo calori, sed multi dum intentissimis viribus feram
persequuntur, suppressa respiratione suffocantur. (3) Quam
ob causam venator ova secum deferat, ut si forte respirandi
difficultas cani oboriat, solida immittat : nihil enim aequè
nimium aestum in canibus refrigerando exstinguit, et respi-
randi difficultatem sedat. (4) Neque id periculo caret, si
dum respiratio difficilior trahitur, nimis avidè bibant. Qua-
propter cavendum ne nimio calore educantur. (5) Nec
hiberno tempore producendi, si frigus vehementius fuerit,
multo autem maxime, si terra fuerit congelata : nam mem-
bra canibus in glacie adurantur ; nonnullis quoque ungues
pereunt, et pedum plantae laeduntur. (6) Quodsi animi ve-
hementiores sint, nimio cursu ipsa quoque pedum ossa gla-
cie vulnerantur ; sed lepus et levis est et pedes villosos mol-
lesque habet, ut sine ulla noxa per glaciem currat.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Περὶ διαστήματος, ἂρ' ὅτου δεῖ τῷ λαγῶ ἐπιλύειν τὰς κύνας, καὶ πόσας ταύτας.

Χρὴ δὲ, ὅστις κύνας ἀγαθὰς ἔχει, μῆτε ἐγγύθεν ἐπιλύειν τῷ λαγῶ, μῆτε πλείους δυοῖν· καὶ γὰρ, εἰ πάνυ ὠκύς τύχοι καὶ πολλὰς πολλαῖς κύνας διαπεφευγώς, ἀλλὰ γε ἐξ εὐνῆς ἀνιστάμενον, καὶ ξὺν βοῇ καὶ κυνῶν ἐπικειμένων ἐκπλαγῆναι ἀνάγκη, καὶ πατάσσειν αὐτῷ τὴν καρδίαν. Καὶ ἐν τούτῳ πολλαῖς γενναῖοι λαγωὶ ἀκλεῶς ἀπώλονται, μὴδὲν μῆτε δράσαντες μῆτε ἐπιδειξάμενοι μνήμης ἄξιον. (2) Ἐὰν δὲ ὑπεκφυγεῖν ἀπὸ τῆς εὐνῆς, καὶ ἀναθαῤῥῆσαι. Ὁ δὲ, εἰ τύχοι δρομικός, ἐπαρεῖ εὐθὺς τὰ ὦτα, καὶ μεγάλα ἀπὸ τῆς εὐνῆς πηδῆσεται· οἱ δὲ καὶ διαβρίψαντες τὰ μέλη, καθάπερ οἱ σκιρτῶντες, τότε ἀπευθυνοῦσι τὸν δρόμον. Καὶ τότε ἄρα ἐστὶ τὸ θέαμα ἄξιον τῶν πόνων, ὅσους ἐπὶ ταῖς κυσὶ πονεῖν ἀνάγκη.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Περὶ λαγῶν, καὶ τίς ἡ τούτων ἀρετή.

Κράτιστοι δὲ τῶν λαγῶν οἱ ἐν τοῖς περιφανέσι καὶ ἀναπεπταμένοις τὰς εὐνὰς ἔχοντες· ὑπὸ θάρρους γὰρ οὐκ ἀποκρύπτουσι σπᾶς, ἀλλὰ προκαλοῦνται, ἐμοὶ δοκεῖν, τὰς κύνας. (2) Οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι, ἐπειδὴν διώκονται, οὐκ ἐπὶ τὰς νάπας φεύγουσιν, οὐδὲ ἐπὶ τὰ ἄλση, εἰ καὶ πάνυ πλησίον τύχοι ὄντα, ὥστε εὐμαρῶς ἀφελῆσθαι αὐτοὺς τοῦ κινδύνου· ἀλλὰ ἐς τὰ πεδία βιάζονται, ἐρίζοντες πρὸς τὰς κύνας, καὶ, εἰ μὲν βραδεῖται κύνες ἐποινοῦν αὐτοῖς, τοσοῦτον ὅσον διώκονται, θέουσιν· εἰ δὲ ὠκείαι, ὅση δύναμις. (3) Πολλαῖς δὲ ἤδη ἐς τὰ πεδία ἐκτραπέντες, εἰ αἰσθοῖντο ἐφομαρτοῦσαν κύνα ἀγαθὴν, ὥς ἐπισκιάζεσθαι ὑπ' αὐτῆς, θαμινὰ ἐν τοῖς ἐξελιγμοῖς διαβρίψαντες αὐτήν, οἷδε τρέπονται αὖ ἐπὶ τὰς νάπας, ἢ εἰ που καταδύσειν γινώσκουσιν. (4) Καὶ τοῦτο τεκμήριον ποιητέον, ὅτι ἐκράτησεν ἡ κύων τοῦ λαγῶ· οὐ γὰρ τοι ἐπὶ τῷ ἄλῳναι τὸ θηρίον ἐξάγουσι τὰς κύνας, ἀλλὰ ἐς ἀγῶνα δρόμου καὶ ἀμιλλαν οἷ γε τῇ ἀληθείᾳ κυνηγετικοί· καὶ ἀγανῶσιν εἰ ἐπιτύχοι ὁ λαγῶς τοῦ διασώσαντος. (5) Καὶ καταφυγόντα ἐς ἀκάνθας ἔστιν ὅτε ὀλίγας οἷδε καὶ ἰδόντες ἐπτηχότα καὶ ἀπαγορεύοντα, ἀνακαλοῦσι τὰς κύνας· μάλιστα δὲ, εἰ καλῶς διαγωνίσαιντο· ὥστε πολλαῖς ἤδη ἔγωγε ἐρ' ἵππου ἐφομαρτῶν τῷ δρόμῳ, καὶ ἄλόντα ἐπελθὼν ζῶντα ἀφελόμεν· καὶ ἀφελόμενος καὶ δῆσας τὴν κύνα, ἀφῆκα διαφυγεῖν τὸν λαγῶν· καὶ εἰ ὕστερος ἀφελόμεν, ἢ ὥστε διασῶσαι, ἐπαισα τὴν κεφαλὴν, ὅτι ἀνταγωνιστὴν ἄρα ἀγαθὸν ἀπώλεσαν αἱ κύνες. (6) Καὶ τούτου μόνου ἕνεκα οὐ ζυμῶμαι τῷ ἑαυτοῦ ἡμυνύμῳ, ἀλλὰ εὐρίσκόμενον μὲν ὅστις ἴδοι τὸ θηρίον καὶ διωκόμενον καὶ μεταθεόμενον, ζυγχωρῶ, διότι ἐπιλάθοιτο ἂν εἰ τοῦ ἐρῶν· ἄλισκόμενον δὲ ἰδεῖν, οὔτε ἡδὺ τὸ θέαμα ἀπο-

CAP. XV.

Ex quo intervallo et quot canes simul in leporem immittendi.

Sed quicumque canes egregios habuerit, ne de proximo eos in leporem immittat, neu plures quam duos: nam etiam si velocissimus sit et multos saepenumero canes effugerit, nihilominus ubi cum clamore e cubili excitatur, canesque de proximo imminent, exterreri eum necesse est et cum metu percelli: atque in hujusmodi tumultu haud raro generosi lepores sine ullo memorabili facinore inglorii pereunt. (2) Quare permittendum est ut profugiat e cubili et animum recolligat. Ibi ille, si cursu valeat, statim arrigit aures, et magnis passibus sese e cubili proripit: nonnulli etiam magna membrorum volubilitate exsiliunt, quasi saltabundi, et deinde recto et intento cursu pergunt: ibi demum spectaculum dignum tantis laboribus, qui canibus impendendi sunt, exhibetur.

CAP. XVI.

De leporibus eorumque praestantia.

Præstantissimi autem lepores sunt ii, qui in apertis ac patentibus locis cubilia sua habent: nam præ virium fiducia semetipsos non abscondunt, sed, ut mihi videtur, provocant canes. (2) Atque hi, ubi canes persequendo instant, non ad saltus silvasque confugiunt, etiamsi in proximo sint, ut nullo negotio se periculo subducere queant; sed vi summa per camporum planitiem cursum intendunt, contententes cum canibus, et si quidem canes tardiores insequantur, tantum currunt, quantum premuntur: sin velociore instant, fugiunt quantum possunt. (3) Saepenumero ubi in apertos campos excurrunt, quum canem insequentem cursu prævalere vident, adeo ut umbra ejus jam tegantur, frequentibus conversionibus gyrisque illum eludunt, et cursum iterum ad saltus convertunt, vel si qua forte latibulum aliquod noverint. (4) Atque ex hoc argumento colligendum est canem lepori prævaluisse: nam veri venatores non eo fine canes educunt, ut feram capiant, sed ut cursu cum ea contendant: quin imo gaudent, si quod perfugium lepori obtingat. (5) Et ubi eum ad rubetum aliquod satis rarum et tenue confugisse ibique delitescere et certamen jam detrectare vident, revocant canes, præsertim si egregie certaverint: adeo quidem ut ego ipse eques non semel currentes assecutus, et capto superveniens, vivum leporem subtraxerim, et retracto ligatoque cane effugere illum siverim; et si accederem tardius, quam ut servari jam amplius posset, percussi caput, quod tam egregium et gnævum adversarium interemissent. (6) Et hac una in re nequaquam cognomini Xenophonti (5, 33) assentior: sed id quidem concedo, quisquis hoc animal videat, dum invenitur et cursu a persequentibus premitur, eum cujusvis rei caræ posse oblivisci: ubi autem capitur, id ego spectaculum nec visu jucundum nec admiratione di-

φαίνω οὔτε ἐκπληκτικόν, ἀλλ' ἀνιερὸν μᾶλλον, καὶ οὐκ ἂν ἐπὶ γε τοῦτῳ ἐπιλαθέσθαι ἂν τινα, εἴ τοι ἐρῶν. (7) Ἄλλ' ἐκείνῳ γε τῷ Ξενοφῶντι, οὐκ ἐγνωκότες ὡκείας κύνας, συγγνωστὸν εἰ καὶ ἀλίσκομενος λαγῶς μέγα θέσμα ἐφαίνετο. (8) Ἐφομαρτοῦντα δὲ τῷ δρόμῳ ἐπικλάζειν, εἰ καὶ μὴ παρακλευσάμην, οἶδα ὅτι πολλὴ ἀνάγκη· ὥστε καὶ ἀναυδὸν τινα [ἂν] βῆξαι φωνὴν οὐ μείον, ἢ, ὡς λόγος, τὸν Κροίσου υἱέα.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ὅτι τὸ ἀνακαλεῖν ἐν ταῖς θήραις τὰς κύνας, ἀγαθὸν ταῦταις.

10 Καὶ τὴν κύνα δὲ ἀνακαλεῖν ἀγαθόν· χαίρουσι γὰρ τὴν φωνὴν τοῦ δεσπότου γνωρίζουσαι, καὶ παραμυθίαν ἴσχουσι τῶν πόνων τὸ γινώσκειν ὅτι θεατῆς αὐταῖς πάρεστι, καὶ ὅτι οὐ λανθάνουσιν ἀγωνιζόμεναι καλῶς. (2) Καὶ δὴ τὸ ἐν πρώτῳ μὲν δρόμῳ, δευτέρῳ δὲ ἢ τρίτῳ, ὅποτε ἀνακαλεῖν οὐ κωλύω· ἐν δευτέρῳ δὲ ἢ τρίτῳ, ὅποτε εἰκὸς διαπεπονῆσθαι τὴν κύνα, κωλύσαι ἂν μοι δοκῶ θαμινὰ ἀνακαλεῖν αὐτὴν ὀνομαστί, μὴ ποτε ἄρα ὑπὸ μένους καὶ προθυμίας, χαρίζεσθαι τῷ δεσπότῃ θέλουσα, ἐπὶ τὰ παρὰ δύναμιν ἐνταθεῖσα ῥήξειέ τι τῶν ἐντός· 20 πολλαὶ γὰρ ἤδη οὕτω γε κύνες καὶ αἱ γενναιοτάται διαφθείρονται· (3) ἀλλὰ τηλικαῦτα ἀφίεναι διαγινώσκειν, ὅπως ἐθέλουσιν· οὐ γὰρ τοι οὐδ' ἴσος ὁ ἀγὼν λαγῶν καὶ κυνῶν· ἀλλ' ὁ μὲν, ὅποι βούλεται, θεῖ, ἢ δὲ ἄλλῳ ἐφομαρτεῖ· καὶ ὁ μὲν ἐξελεῖται τὸν δρόμον καὶ 25 διαβρίψας τὴν κύνα ἵεται τοῦ πρόσω, ἢ δὲ, εἰ διαβρίψῃ, πλάζεται· καὶ ἀνάγκη φθάσαντα αὐτὸν μεταθεῖν καὶ ἀναλαβεῖν, ὅσον ἐξηγέσθαι τοῦ δρόμου. (4) Καὶ αἱ δυσχωρίαι πρὸς τοῦ λαγῶ μᾶλλον τί εἰσιν ἢ τῆς κυνὸς, οἷα τὰ τραχέα καὶ οἱ φελλεῶνες καὶ τὰ σιμὰ καὶ τὰ 30 ἀνώμαλα· ὅτι καὶ κοῦφός τέ ἐστι, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ὑπὸ δασύτητος οὐ βήγνυνται ἐν τοῖς τραχέσι, καὶ τὸ περὶ ψυχῆς δὲ θεῖν ἀφαιρεῖται τὴν αἴσθησιν τῶν δυσκόλων.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Ὅτι δεῖ τὴν κύνα καλῶς ἡγωνισμένην καταψύοντα ἐπευφημεῖν.

35 Ἐχουσιν δὲ τὴν κύνα ἢ καὶ ἄλλως κρατήσασαν τῷ δρόμῳ, καταπηδήσαντα ἀπὸ τοῦ ἵππου καταψῶν χρητὴν ἐπευφημοῦντα, καὶ τὴν κεφαλὴν φιλεῖν, καὶ τὰ ὦτα ἀποτείνειν, καὶ ὀνομαστί ἐπιλέγειν, εὖγε ὦ Κιρρά, εὖγε ὦ Βόννα, καλῶς γε ὦ Ὀρμή, καὶ, ὅ τι περ ἄλλο ἐκά- 40 στη ὄνομα, αὐτοῦτο ἀνακαλοῦντα· χαίρουσι γὰρ ἐπαινούμεναι, καθάπερ τῶν ἀνθρώπων οἱ γενναῖοι. (2) Ἢ δὲ, εἰ μὴ τύχῃ ἀπηγορευκῆ, πρόσσειν ἐπιμειδῶσα καὶ φιλοφρονούμενη. Ἀγαθὸν δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ καλινδεῖσθαι τὴν κύνα, καθάπερ τοὺς ἵππους δρῶμεν· ὅτῳ 45 γὰρ ὅτι μὴ ἀπηγόρευσεν ὑπὸ τοῦ δρόμου, καὶ ἅμα τὸν κάματον παύει αὐτῶν.

gnum esse affirmo, quin potius ingratum, neque tanti, ut cujuscunque tandem rei caræ oblivionem inducat. (7) Verum Xenophonti, qui veloces canes prorsus ignoraverit, ignoscendum si ipsam leporis capturam spectaculum egregium esse duxerit. (8) Id vero maxime necessarium esse scio, ut is qui cursu insequitur, etiam me non cohortante, clamorem edat, adeo ut vel mutus aliquis non secus in vocem prorumperet, quam Croesi filium fecisse ferunt.

CAP. XVII.

Conducere canibus, ut inter venandum iaculando excitentur.

Expedi etiam canem subinde nomine inclamare; gaudent enim ubi domini vocem agnoscunt, atque id laboris solatium habent, ubi norunt spectatorem sibi adesse, ac conspici se dum strenue gnaviterque certamen cernunt. (2) Nec improbo quin in primo cursu quotiescumque placuerit, voce incites; sed in secundo aut tertio canem jam labore exhaustum eo minus frequenter suo nomine inclamandum existimo, ne dum animi ardore et propensa domino obsequendi voluntate nimium vires intendit, ramices rumpat; quod multis jam et generosissimis canibus exitio fuit: (3) sed permittendum, tum ut pro suo libito laboret: neque enim æquale certamen est lepori et cani; nam ille quocumque velit cursum dirigit; hic vero aliena vestigia insequitur: ille cursum varians et canem eludens præcedit; hic variato cursu decipitur; et tantum rursus prævertat, reprehendatque necessum est, quantum cursu exerrarat. (4) Ad hæc locorum difficultates multo magis lepori prosunt quam cani: tesqua, inquam, aspera et salebrosa, tum clivosa et iniqua loca, quum et levior sit, nec pedes ob villorum densitatem locorum asperitiei lædantur, illud vero omnem ei difficultatem sensum tollat, quod de vita servanda cursu contendit.

CAP. XVIII.

Canem certamine bene peracto, manu verbisque blandioribus demulcendum.

Si canis præda potiat vel alia ratione cursu prævaluerit, oportet ut ab equo descendens manu eum permulceas verbisque blandiaris, caput deosculeris auresque diducas et proprio nomine appelles: Recte o Cirra! recte o Bonna! pulchre o Horne! atque ita suo quemque nomine: nam hominum generosorum instar laudibus delectantur. (2) Ille vero nisi forte nimis defatigatus sit, adulando atque adblandiendo accedit. Sed bonum est canem sese humi tum volutare, sicuti equos facere videmus: ita enim nec cursu eum defecisse apparet, eademque opera fessas vires instaurat.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

[Πῶς Κελτοὶ θηρώσι, καὶ πότε.]

Θηρώσι δὲ Κελτοὶ, ὅσοι μὲν πλουτοῦσιν αὐτῶν καὶ τρυφῶσιν· ἔωθεν ἐκπέμπουσιν ἐς τὰ χωρία τὰ ὑπόπτα τοὺς κατοπεύσοντας, ὅπου τυγχάνει ἀναπαυόμενος ὁ λαγῶς· καὶ ἔστιν ὁ ἀγγέλλων, εἰ τύχοι ὀφθεῖς, ἢ ὑπόσοι ἢν τύχῳσιν. (2) Ἐπειτα ἀφικόμενοι μεθιᾶσι τὰς κύνας, ἐξεγείραντες τὸ θηρίον· αὐτοὶ δὲ ἐφ' ἵππων ἵπνῳται.

ΚΕΦ. Κ'.

[Ὅπως εἰς κυνηγέσιον ἐξέναι χρὴ τοὺς μὴ τὸ θήραμα οὗ ἐστιν ἐγνωκότας.]

Ὅσοις δὲ οὐκ εἰσὶν οἱ κατοπεύσοντες, οἱ μὲν αὐτῶν πλείονας συνθήρους συνάγοντες ἐξίσιν ἐφ' ἵππων, καὶ τὰ ὑπόπτα ἐπερχόμενοι, ὅπου ἂν τύχῃ ἐξεγερθεὶς λαγῶς, μεθιᾶσι τὰς κύνας· ὅσοι δὲ ἔτι μᾶλλον αὐτουργοὶ εἰσι κυνηγέσιον, πεζοὶ ἐξίσιν· εἰς δὲ τις αὐτοῖς ἐφ' ἵππου ἐφομαρτεῖ, καὶ οὗτος διώκειν τέτακται ἅμα ταῖς κύσιν. (2) Ἐκπερίεσι δὲ ἐπὶ μετώπου ταχθέντες· ἔπειτα ἐπ' εὐθείας προελθόντες, ὅσον ξύμμετρον διάνῦσαι, ἐπιστρέψαντες· αὐτὰρ ἅμα κάμπτουςι παρὰ τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν, μηδὲν εἰς δύναμιν παραλείποντες τῶν ὑπόπτων. (3) Χρὴ δὲ, εἰ πλείους κύνας ἐπάγαιτο, μὴ εἰκῇ τεταγμένας ἵεναι· εἰ γὰρ τοι ἐξεγερθεὶς τῆς εὐνῆς λαγῶς, οὐκ ἔστιν ὅστις ἀπόσχοιτο μὴ οὐκ ἐφεῖναι τὴν ἑαυτοῦ κύνα· ὃ μὲν ἐπιθυμία τοῦ θέουσιν ἰδεῖν τὴν αὐτοῦ ἔκαστος, ὃ δὲ τις ἐκπλαγείς πρὸς τὴν βοήν καὶ ἔκφρων γενόμενος· ἀλίσκοιτό τε ἀνευ ἀγῶνος ὁ λαγῶς ὑπὸ θορύβῳ τῶν κυνῶν, καὶ τοῦ θεάματος ὃ τι περ ὄφελος ἀπαλλύοιτο. (4) Ἄλλ' ἄρχοντα χρὴ ἐπιτετάχθαι τῇ θήρᾳ, καὶ οὗτος συνδουζέτω τὰς κύνας, καὶ ταττέτω, ὥς, εἰ ταύτῃ πηδήσεις, σὺ καὶ σὺ ἐπιλήσειν ἄλλος δὲ μὴ λυέτω· εἰ δὲ ταύτῃ, αὐτὸς καὶ σὺ· οἱ δὲ ἐμπεδούντων τὸ ταχθεῖν.

ΚΕΦ. ΚΑ.

[Περὶ τοῦ, πῶς θηρώσι Κελτοί.]

Θηρώσι δὲ Κελτοὶ καὶ ἀναμινύοντες τοῖς ἱχθυεταῖς καὶ τὰς ὀκείας· καὶ οἱ μὲν μαστεύουσιν, αὐτοὶ δὲ διίστανται, μετὰ χεῖρας ἄγοντες τὰς κύνας τὰς ἀγαθὰς, ὅπερ μάλιστα εἰκὸς τὸν λαγῶ ἀπευθύναι τὸν δρόμον, ὥστε ἐφείναι τῶν κυνῶν, ὅπως ἂν τοι προχωρῇ. (2) Καὶ εἰσὶν αἱ κύνες αὗται, ὃ τι περ αἱ ἄρκυς Ξενοφῶντι ἐκείνῃ· ἀλλ' ἄτακτοί γε οὕτως γίνονται οἱ δρόμοι· καὶ ὁ λαγῶς, εἰ καὶ πάνυ ἀγαθὸς ὢν τύχοι, τὸ πολὺ ὑπὸ τῆς κλαγγῆς τῶν κυνῶν ἐκπλήττεται, καὶ, εἰ μὴ πρὸ πολλοῦ τύχοι προπηδήσας, ὥς καταστῆσαι αὐτῷ τὴν γυνήμην, ἀλίσκεται εὐμαρῶς, ἔκφρων γενόμενος. (3) Χρὴ οὖν ὅστις ἐπιλύσαι κύνα ἀγαθὸς, μὴ ἐφείναι τι

CAP. XIX.

[Quomodo et quo tempore Galli veniuntur.]

Gallorum opulentissimi quique et voluptatum harum studiosi ita venantur : emittunt primo mane ad loca suspecta qui explorent, ubi lepus delitescat : inde aliquis nuntiat, si forte lepus conspectus fuerit, et quot numero fuerint. (2) Deinde ipsi eo progressi excitant feram et canes in eam immittunt : quos ipsi in equis sequuntur.

CAP. XX.

[Quomodo li venatum prodire debeant, qui nesciunt quo loco præda commoretur.]

At quibus exploratores desunt, ii plures simul congregati in equis prodeunt : atque ubi loca suspecta peragant, simul atque lepus excitatur, ibi canes immittunt : sed qui magis etiam venationis studio incumbunt, illi pedites exeunt, uno equite comitante, cui simul cum canibus feræ insequendæ negotium datur. (2) Circumeunt autem fronte sibi invicem obversi : deinde recta ad justum aliquod spatium progressi rursus per eadem loca eodemque tramite iter flectunt, nullum suspectum locum, quoad fieri potest, inexcussum relinquentes. (3) Quodsi plures canes eduxerint, non incedant promiscue ; nam ubi lepus ex latebris excitatur, nemo est qui non suum canem emittere gestiat, dum vel suum quisque currentem videre cupit, vel clamore perturbatus sui non satis est compos : atque ita lepus absque ullo certamine solo canum tumultu capitur, et spectaculum, maximum operæ pretium, perit. (4) Sed unus aliquis venationi princeps præficiendus, qui canes binos et binos conjungat, imperetque : Si hac lepus se proripiat, tu et ille canes immitte ; ceteri ne solvant : quodsi illac, tu et iste. At illi jussis obtemperant.

CAP. XXI.

[Quomodo Galli veniuntur.]

Ceterum Galli dum venantur, canes sagaces velocibus permiscunt : et illi quidem pervestigant ; ipsi vero aliquantum remoti canes cursu præstantes manu ducunt, quo potissimum lepus cursus directurus videtur, ut canes ad eum prævertendum immittant. (2) Idemque canes isti præstant quod Xenophonti retia : sed hac ratione cursus admodum sunt confusi, et lepus quamvis præstantissimus ut plurimum canum clangore percellitur ; et nisi longo intervallo præverterit, ut recolligat animum, nullo negotio ita sui parum compos capitur. (3) Quicumque igitur recte voluerit canem exsolvere, non immitat eum lepori perturbato, sed per-

θορυδουμένῳ, ἀλλὰ ἐάσαντα ἐξελιχθῆναι τοὺς ἐλιγμοὺς τοὺς πρώτους, οὕτω μεθεῖναι τὴν κύνα, εἰ μὴ διαφθεῖραι θέλει τὴν θέαν.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ὅτι οὐ χρὴ ἐπιλύειν κύνας νεογνῶ θηράματι.

6 Νεογνῶ δὲ ἐπιλύειν μὴ θέμις ἔστω· ἀλλὰ χρὴ πει-
θομένους τῷ ἐμῷ ὁμωνύμῳ ἀφιέναι τούτους τῇ θεῷ.
(2) Ὡστε καὶ τὰς ἱγνευούσας, εἰ οἶόντε, πειρατέον
ἀνακλιεῖν· κακὰ δὲ ἀνακληθῆναι αὐταί, καὶ δυσπει-
θεῖς ὑπὸ λιμοῦ, δεῖναι δὲ καὶ καταφαγεῖν τὸν ἀλόντα
10 παντελῶς· ὥστε μόλις ἂν ξύλῳ παίων ἀπαλλάξειας
αὐτάς.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Πῶς θηρατέον ἐλάφους, ἢ ἄλλο τι μέγιστον.

Χρὴ δὲ ἐλαφον, ἢ τι ἄλλο ἐς μέγεθος πρὸς τοσόνδε,
τόνδε τὸν τρόπον θηρᾶν, ἐφίεντα τὰς κύνας τὰς γενναίας·
15 μέγα τε γὰρ τὸ θηρίον, καὶ θεῖ ἐπὶ πολὺ, καὶ διαγωνί-
σασθαι οὐκ ἀσφαλές· καὶ ὁ κίνδυνος οὐ σμικρὸς, κύνα
ἀγαθὴν ἐλάφου ἕνεκα διαφθαρῆναι. (2) Ἀλλὰ τὰς
ἐλάφους, ἐνθα τὰ πεδία εὐήλατα, ἐν μὲν Μυσοῖς καὶ
ἐν Γέταις καὶ ἐν Σκυθίᾳ καὶ ἀνὰ τὴν Ἰλλυρίδα, ἀφ'
20 ἵππων τῶν Σκυθικῶν καὶ Ἰλλυριῶν διώκουσιν· αὐτοὶ
γὰρ ἐλαύνεσθαι μὲν τὰ πρῶτα οὐκ ἀγαθοί· ἀλλὰ καὶ
πάνυ καταφρονήσεως ἰδὼν παραβάλλοντας ἵππῳ Θε-
ταλῷ ἢ Σικελῷ ἢ Πελοποννησίῳ· διαπνούμενοι δὲ
ἐπίπαν ἀντέχουσι. (3) Καὶ τότε ἂν ἰδοῖς τὸν μὲν ὥκυν
25 ἐκείνον ἵππον καὶ μέγαν καὶ σοβαρὸν ἀπαγορεύοντα,
τὸν δὲ λεπτόν καὶ ψωραλέον πρῶτα μὲν παραμείβοντα,
ἔπειτα ἀπολείποντα, ἔπειτα ἀπελαύνοντα τὸ θηρίον.
(4) Ὁ δὲ ἐς τοσοῦτον ἄρα ἀντέχει, ὥστε ἀπαγορεύσαι
τὴν ἐλαφον, ἀπαγορεύσασα δὲ καὶ χανοῦσα ὑπὸ ἀπο-
30 ρίας ἴσταται· καὶ ἔξεστιν ἤδη, εἰ μὲν βούλοιο, ἀκον-
τίσαι ἐγγύθεν ὡς πεπεδημένην· εἰ δὲ ἐθέλοις, καὶ ζώσῃ
βρόχον περιβαλόντα ἄγειν.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ὅπως Λίβυες μετ' ἵππων αἰροῦσι μεγάλα θηράματα.

Ἐν δὲ Λιβύῃ ἀφ' ἵππων Λιβυκῶν, οἱ δὲ Νομάδες
25 χαλοῦνται, οἱ τε ἄνδρες αὐτοὶ καὶ οἱ ἵπποι ἀπὸ τούτων
τῶν ἵππων μὴ ὅτι ἐλάφους αἰροῦσιν ἢ δορκάδας (ταῦτα
μὲν γὰρ οὐδὲ διὰ πολλοῦ ἀγῶνος, οὐδὲ ἀγαθοὶ ἵπποι
δοκοῦσιν οἱ τοιοῦτόν τι ἐλόντες), ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄνους
τοὺς ἄργους, οἱ δὲ ὥκῳτι διαφέροντες εἰσι, καὶ τῷ
40 ἐπὶ μήχιστον ἀντέχειν θέοντες. (2) Ὅποτε γοῦν ἐπὶ
μέγαν βασιλέα ἤλαυνον οἱ ἅμα Κύρῳ τῷ Δαρείου Ἑλ-
ληγες, οἱ καὶ Ξενοφῶν συνεστράτευσεν, λέγει Ξενοφῶν,

mittat ut primos gyros explicet, et tunc canes immittat :
nisi spectaculum corrumpere velit.

CAP. XXII.

Canes in tenellæ ætatis prædam non immittendos.

Verum ne fas esto canes immittere in tenellæ ætatis præ-
dam, quæ ex consilio cognominis mihi auctoris in gratiam
Dianæ dimittenda. (2) Adeoque ipsi canes sagaces, si fieri
potest, revocentur : quamvis difficiles sint revocatu ob fa-
mem qua impelluntur : quin imo prædam integram tanta
aviditate devorant, ut vix fustibus caesos abstrahas.

CAP. XXIII.

Quomodo cervos allasque permagnas feras venari oportet.

At cervum similisve magnitudinis feram hoc modo venari
oportet canibus immissis generosissimis : nam fera magna
est et diu multumque currit, nec satis tuto certamine peti-
tur ; et haud leve periculum est ne egregius canis cervi causa
pereat. (2) Sed in campestribus locis apud Mysos et Getas,
tum in Scythia et Illyria, Scythicis et Illyricis equis cervos
insequuntur. Equi enim illi principio quidem haud ita
facile ad cursum concitantur : quos licet primo aspectu
contemnas, si cum Thessalo aut Siculo aut Peloponnesio
equo compares ; resistunt tamen quibusvis laboribus. (3)
Atque tum mihi celerem aliquem et magnum equum, qui
maximo impetu primum ferebatur, deficere videbis : te-
nuem vero et strigosum principio quidem videas alterum an-
tevertere, mox longe a tergo relinquere, tandem feram
ipsam assequi : (4) qui usque adeo laborem sustinet, donec
cervus deficiat ; ille autem cursum remittens, et ore hians
præ languore spiritum trabens tandem restat : ut vel de pro-
ximo, si velis, sagitta conficere queas veluti pedibus irreti-
tum ; vel vivum etiam, si id malis, injecto laqueo abducas.

CAP. XXIV.

Quomodo Afri equites majores feras capiunt.

Ceterum in Africa equorum genus est, quos Numidas
vocant, quod nomen ipsi quoque homines obtinent. Hi in
equis hisce non cervos modo vel capreolos (eos enim abaque
magno labore capiunt, nec præstantes equi habentur, qui
hujuscemodi animalia prehendant), sed asinos quoque sil-
vestres capiunt, qui et velocitate polient summa, et cur-
rendi laborem dintissime ferunt. (2) Quum enim Græci,
qui Cyrum Darii filium sequebantur, adversus Magnum re-
gem proficiscerentur, cum quibus et Xenophon militabat,

οὐ τὰ πεδία τὰ Ἀραβίων ἐξήνουν, ἀγέλας προφαίνεσθαι τῶν ὄνων τῶν ἀγρίων, καὶ ὑπὸ ἐνὸς μὲν ἱππέων μῆποτε ἀλῶναι ὄνον ἀγρίον· διισταμένους δὲ ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ἐλαύνειν τοὺς δὲ πολλοὺς ἀντίσχεοντας τελευτῶντας ἤδη ἀπαγορεύειν ὑπὸ καμάτου· οὕτως ἄρα καὶ Κύρῳ τῷ μεγάλῳ μὲν βασιλέως παιδὶ, μεγάλῳ δὲ βασιλέως ἀδελφῷ, οὐκ ἀγαθοὶ διώκειν ἱπποὶ ἦσαν. (3) Λιθύων δὲ παῖδες, ὁκταετείς εἰσιν οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δὲ οὐ πολλῷ πρεσβύτεροι, ἐπὶ γυμνῶν τῶν ἱππῶν ἐλαύνουσι, βράβω 10 χρώμενοι ἐπ' αὐτοῖς, ὅσα Ἑλλήνες χαλινῷ, καὶ ἐς τοσούτον ἄρα ἐφομαρτοῦσι τοῖς ὄνοις τοῖς ἀγρίοις, ὥστε τελευτῶντες βρόχον περιβάλλοντες τῷ θηρίῳ ἀγούσιν αὐτόν· ὃ δὲ ἐπεται ἡττημένος. (4) Οὕτω τοι θηρῶσιν, ὅσας κύνες τε ἀγαθοὶ καὶ ἱπποὶ, οὐ πάγαις, οὐδὲ ἀρ- 15 κυσιν, οὐδὲ βρόχοις, οὐδὲ ἀπλῶς δόλοις καὶ σοφίσμασιν ἐξαπατῶντες τὰ θηρία, ἀλλὰ ἐκ τοῦ εὐθέως διαγωνιζόμενοι. (5) Καὶ ἐστὶ τὰ θεάματα, ἐμοὶ δοκεῖν, οὐδέν τι ἐκείνοις παραπλήσια· ἀλλὰ τὰ μὲν ληστεία ἢ κλοπῇ ἴσκει, τὰ δὲ πολέμῳ τῷ ἀνὰ κράτος διαπολεμουμένῳ· 20 καὶ οἱ μὲν ὡς πειραταὶ λάθρᾳ ἐπιπλέοντες προσφέρονται πρὸς τὰ θηρία· οἱ δὲ, καθάπερ Ἀθηναῖοι Μήδων ἐκράτησαν ναυμαχίᾳ περὶ Ἀρτεμίσιον ἢ περὶ Σαλαμίνα καὶ Ψυτταλίαν, ἢ αὐθις περὶ Κύπρον, οὕτω δὲ καὶ οὗτοι τῶν θηρίων ἐκ τοῦ ἐμπανοῦς κρατοῦσιν.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Περὶ τοῦ, ἀρ' οἷας ἡλικίας δεῖ ἐξάγειν εἰς θήραν τὰς θηλείας κύνας.

(Κυνὸς ἡλικία ἐς τὸ θεῖν) θήλειαν μὲν μετὰ μῆνα ἐνδέκατον ἐξάγειν ἐπὶ θήραν· πρόσθεν δὲ ἔτι ἀπὸ δεκάτου μηνός, εἰ εὐπαγῆς τύχοι καὶ μὴ ὑγρομελής, λαγῷ ἀπὸ χειρὸς ἀφίεναι ἐν χωρίῳ περιφανεῖ, καὶ τήν μὲν 20 ἐγγύθεν ἐφίεναι τῷ λαγῷ, ὥστε τήν τε ὄψιν αὐτὴν ἐμπέλασθαι, καὶ ἐγγὺς δρῶσαν μετ' ἐλπίδος ἀγαθῆς πονεῖν. (2) Κύνᾳ δὲ ἄλλην γενναίαν ἐφίεναι ὕστερον, ὥς μὴ ἐπὶ πολὺ κακοπαθῆσαι τὴν σκύλακα, μὴδὲ ἀπαγορεύσαι ὑπὸ καμάτου· ἢ δὲ θαμινὰ καὶ εὐμαρῶς 30 ἐξελίσσουσα τὸν λαγὼν παραδώσει τῇ σκύλακι· ἐλοῦσαν δὲ ἔαν σπαράξαι τοῖς ὁδοῦσιν, ἔστε κατακανεῖν. (3) Ἐπειδὴν δὲ ἐξάγεσθαι ἤδη ὄραν ἔχη, πρῶτα μὲν τὰς ὁδοὺς βαδίζειν, ὅσαι τραχεῖαι αὐτῶν· ἀγαθὸν γὰρ τὸ μελέτημα ἐς τὸ πῆξαι τοὺς πόδας ταῖς κυσίν. (4) 40 Ἐπειτα ἴστασθαι τὸν ἔχοντα αὐτὰς ἐν χωρίῳ περιφανεῖ καὶ ὑπερδείξῃ, καὶ φθάσαντι μὲν τῷ λαγῷ καὶ προλαβόντι οὐχ ὀρῶσαν μὴ ἐφίεναι· τοῦτο γάρ τοι περὶ τῶν εἰς ἰχθείαν ἀσχοιμένων κυνῶν παραινεῖ ὁ Ξενοφῶν ἐκεῖνος. (5) Κύνᾳ δὲ ὠκείαν εἰ μὴ δρῶσαν ἐπιλύσειας, 45 πλάζεται καὶ σκιρτᾷ καὶ ἐκφρων γίγνεται καὶ ἀνασοβεῖται. (6) Καὶ τοίνυν εἰ ποτε διαφύγοι αὐτὴν τελεωθεῖσαν ἤδη ὁ λαγὼς, οὐκ ἀτρέμα ἔχει ἑαυτήν, οὐδὲ ἐπὶ τὸν κυναγωγὸν ἐπάνεισιν, οὐδὲ ἀνακαλοῦντος ὑπα- χεύει, ἀλλ' ὑπὸ μελέτης τοῦ θεῖν ἐπὶ μῆδενι εἰκῇ πλά-

refert idem Xenophon (*Anab.* 1, 5, 2), dum Arabiæ planti-
tiem transirent, apparuisse greges asinorum silvestrium,
neque ullum ex iis ab uno equite solo capi potuisse : verum
dispositos ex intervallo equites eos exceperunt invicem. Asi-
nos autem quum multis diu restitissent, tandem nimio cursu
defatigatos succubuisse : adeo scilicet nec ipse Cyrus Magni
regis filius et Magni regis frater equos habuit, qui eos inse-
qui valerent. (3) Sed Afrorum pueri quandoque octennes,
quandoque paullo majores natu equis non stratis, quos
virga non secus ut Græci freno regunt, asinos illos silvestres
venantur, atque adeo fuga premunt, ut tandem injecto la-
queo feram abducant : quæ victa ductorem sequitur. (4)
Atque ita quidem ii venantur, quibus canes et equi boni
sunt, ut nec reti nec plagis nec laqueis neque ullis aliis dolis
fraudibusque feras decipiant, sed directo certamine adver-
sus eas contendant. (5) Neque ista spectacula mea quidem
sententia cum hisce ullo modo comparari possunt : nam illa
latrocinio vel furto, hæc bello virium robore depugnato si-
mililia videntur ; atque illi quidem ut piratæ clanculum ad-
navigantes feras adoriantur : hi vero quemadmodum Athe-
nienses Medos pugna navali ad Artemisium vel Salaminem
vel Psyttaliam ac deinde rursus ad Cyprium superarunt ; sic
et ipsi feras aperto Marte vincunt.

CAP. XXV.

Qua ætate canes feminae venatum educendæ.

Justa canis ætas ad cursum ea est, ut femina quidem post
undecimum mensem ad venandum producat. Sed jam
antea a decimo ætatis mense, si corpore sit bene compacto,
nec membris nimium teneris, lepus in loco aperto manu
dimittatur, et ipsa de proximo immittatur lepori, ut et vi-
sum ipsum pascat, et leporem vicinum conspiciens spe bona
laborem perferat. (2) Mox vero alius præstantior canis
immittendus est, ne catulus nimio affligatur labore, vel
fessus deficiat : sed alter ille leporem crebro et facili cursu
assecutus catulo tradet : quem quum ceperit, permittendum
est ut dentibus discerptum interficiat. (3) Verum quum
educendi tempus aderit, primum per vias asperas decurrat :
conducit enim hoc exercitium, ut canibus pedes firmi soli-
dique fiant. (4) Deinde is qui canem ducit, in aperto et
emipentior loco consistat, nec immittat lepori longiori in-
tervallo jam elapso, quem ipsa canis non viderit : hoc enim
Xenophon ille senior (7, 7) monet de canibus, qui ad perve-
stigandum exercentur : (5) sed si canem velocem lepori non
viso immittas, vagus oberrat, exsilit atque amens irritò
discursu turbatur. (6) Et si quando lepus canem ætatis
jam integræ effugiat, nunquam ille quiescit, nec ad venato-
rem redit, nec audit revocantem, sed currendi studio nulla

ζεται, καὶ μαινομένη ἔοικεν. (7) Ἀλλὰ ἵστασθαι μὲν τὸν ἔχοντα τὴν σκύλακα ἐν χωρίῳ, ὁποῖον ἤδη μοι λέλεκται, κρυπτόμενον οὐ μάλιστα τεκμήραιτο ἂν τις, ὅτι πονούμενος ὁ λαγὼς ὑπακάμψας ἤξει. (8) Ἰδόντα δὲ διαπεπονημένον ἐγγύθεν ἐρίεσθαι, μὴ κατὰ στόμα, μὴδὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου· ἡ μὲν γὰρ κύων ἐξορμήσασα εὐθὺς ἐξερχήσεται, ὁ δὲ λαγὼς ἐξελίξας εὐμαρῶς παραμείψει· τὴν δὲ πολὺ ἀπολειφθῆναι ἀνάγκη, καὶ χαλεπῶς ὑπακάμψαι· καθάπερ αἱ τριήρεις εὐθυπλοῦσαι οὐκ εὐμαρῶς ἐπικάμπουσιν, εἰ μὴ ἀνθεῖη τὸ πολὺ τῆς εἰρσεύας αὐταῖς, πρὶν ἐπιστρέφεσθαι. (9) Ἀλλὰ ἑάσαντα παραμείψαι τὸν λαγὼν, ἐκ τοῦ πλαγίου χρὴ ἐφεῖναι· ἀλόντος δὲ, ἐφομαρτέτω τις σπουδῇ, πρὶν ἐμφορηθῆναι τοῦ αἵματος τὰς κύνας· οὐκ ἐπειδὴ τὰ κρέα ἅρα περὶ πολλοῦ ποιητέον ἀνδρὶ ἐς κάλλος κυνηγετοῦντι· ἀλλ' ὅτι πονηρὸν μάθημα κυνὶ γενναίᾳ λαγωῦ ἐσθίειν· καὶ ἤδη πολλὰι κύνες οὕτω διεφάρησαν, ἐπὶ μακρῷ δρόμῳ ἀσθμαίνουσαι ἐνεπλήσθησαν, ἔπειτα πνιγεῖσαι ἀπώλοντο.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

20 Περὶ ἀρρένων κυνῶν, ἐφ' οἷας ἡλικίας χρεὼν αὐτοὺς ἐπὶ θήραν ἐξάγειν.

Ἀρρένα δὲ μὴ πρόσθεν ἢ διετῇ γενόμενον ἐξάγειν ἐπὶ θήραν πολὺ γὰρ τοι ὕστερον τοῖς ἀρρέσι πηγνύται τὰ μέλη. (2) Καὶ ὁ κίνδυνος οὐ σμικρὸς, ἀλλὰ πολλοὶ 25 ἤδη, πρὶν τελευτῆσαι, ἀγωνισάμενοι πρὸ ὥρας ἀπώλοντο, καὶ μάλιστα δὲ ὅσοι γενναϊότατοι· ὑπὸ γὰρ μένους τοσούτον, ὅσον δύνανται, θέουσι. (3) Τὰ δὲ ἄλλα ὡσαύτως παραφυλάττειν, ὅσα ἐπὶ ταῖς θηλείαις ἤδη μοι λέλεκται, ὅπως πρακτέον. (4) Φυλάττειν δὲ 30 καὶ ἀπὸ ὀχρείας ἐντὸς τῆς ἡλικίας· οὔτε γὰρ ἡ γυνή πω αὐτοῖς πέπηγεν, ἀλλὰ ἔστιν ἐξίτηλος τὸ πολὺ καὶ ἀμαυρὰ, καθάπερ ἡ τῶν παιδῶν· αὐτοὶ δὲ διαφθείρονται πάμπαν, ὡς μὴδὲν ἔτι πράττοντα ὕστερον ὀρθῶσαι τὴν ἀμαρτίαν· ἀλλ' ἀπὸ τρίτου μὲν ἔτους ἐφίε- 35 σθαι ἐν ὥρᾳ ἂν εἴη τῇ ξυμμέτρῳ.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Πῶς ἐπὶ ὀχρίαν ἀκτέον τὰς κύνας.

Ἐφίεσθωσαν δὲ ὧδε· φυλάξαι χρὴ τὴν κύνα, ἐπειδὴν ἀποκαθαρῇ ἀπὸ τοῦ αἵματος· πρόσθεν δὲ εἰ παραλάβοιεν τὴν γονὴν, τὸ πολὺ οὐ κρατοῦσιν, ἀλλὰ ἐκλύζεται ὑπὸ τοῦ αἵματος, καθάπερ ταῖς γυναίξιν. (2) 40 Προσέγειν δὲ τὸν νοῦν ἐνταῦθα· βραχὺς γὰρ χρόνος διαγίγνεται, ἐν ᾧ οὐκ ἔτι μὲν φέρεται αὐτῇ τὸ αἷμα, ἔτι δὲ φυλάττει τὴν ἐπιθυμίαν· ἀγαθὴ δὲ τῇ θηλείᾳ ἡλικία ἢ ἀπὸ διετοῦς ἐς ἑξέδομον ἔτος.

de re furenti similis temere vagatur. (7) Verum is qui cattulum ducit, in loco, qualem jam diximus, consistat abocatus, quo potissimum lepus defessus converso cursu perventurus videbitur. (8) Quem ut oppido fessum viderit, immittat canem de proximo, non fronte adversa neque ex opposito: nam canis directo impetu nimium pronuet, et lepus cursum detorquens facile praeteribit: ibi necessum est canem longius a tergo relinqui et difficulter cursum flectere: quemadmodum triremes recto cursu provectae hand facile eum convertunt, nisi ante, quam circumflectant, remigum operae multum intermittantur. (9) Sed ubi leporem praeterire siverit, canis ex transverso immittendus, quem capta praeda celeriter aliquis insequatur, antequam canes sese sanguine ingurgitent; non quod cuiquam honesti oblectamenti causa venanti caro illa magni facienda; sed quod egregio cani assuetudo sit pessima, ubi leporem devorare didicerit; et quod multis jam canibus id exitio fuerit, qui quum longo cursu anhelis sese implevissent, mox suffocati interierunt.

CAP. XXVI.

Canes masculi qua aetate ad venandum educendi.

Canis autem masculus non ante expletum biennium ad venationem producat: masculis enim membra multo tardius solidescunt. (2) Nec parvum periculum est: nam multi aetate nondum completa laboribus attriti ante tempus perierunt, maxime autem generosissimi quique: hi enim prae animi ardore quantum possunt cursum intendunt. (3) Reliqua vero eodem modo atque in feminis facienda jam diximus, observanda sunt. (4) Coitu quoque intra eam aetatem prohibendi sunt, quum nec semen in iis maturum sit, sed tenue ut plurimum et evanidum, quale puerorum esse solet. Ipsi vero prorsus corrumpuntur, ut vitium illud nullo deinceps pacto emendari queat. Verum exacto triennio justa admittendi aetas aderit.

CAP. XXVII.

De admissione canum.

Admittantur autem hoc modo: observandum quando canis menstruo fluore expurgata fuerit: nam semen ante hoc tempus conceptum vix unquam retinent; sanguinis enim eluvio, sicuti in mulieribus, expellitur. (2) Ad hoc quoque animum advertere oportet, quod quum sanguis defluere desierit, exiguum adhuc temporis spatium coitus desiderium servant: feminis autem aetas integra est a biennio usque in annum septimum.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ὅτι, εἰ τις ὀρέγῃ τὴν μίξιν τῶν κυνῶν, οὐκ ἐπιτελεῖται γόνιμος.

Κράτιστον δὲ καθεῖρξαι ἐν ταύτῳ τὸν ἄρβρνα ἅμα τῇ θηλείᾳ, αὐτὸν δὲ ἀφανῆ εἶναι ἅμα ταῖς κυσίν· αἱ γὰρ ἐν τῷ ἐμφανεῖ ὁμιλῶσι οὐ γόνιμοι, εἰ χρὴ πείθεσθαι. ἀνδράσι κυνηγετικοῖς· ὅσα δὲ τοιαῦτα λάθρα ὑπὸ κυνῶν ἐσπουδάσθῃ, ἐπιτυχῇ γίνεσθαι λόγος. (2) Μετὰ ταῦτα δὲ ἐξάγειν μὲν ἐπὶ θήραν· ὁ γὰρ περίπματος ἀγαθὸν ἐς βῶμην ταῖς κυσίν. Ἐφεῖναι δὲ αὐτὰς λαγῶν μηκέτι· κίνδυνος γὰρ διαφθεῖραι ὑπερκαμουῦσαν ἢ υπερταθεῖσαν. (3) Καὶ τὸν ἄρβρνα δὲ μὴ ἐφίεσθαι ἐπὶ λαγῶν ὥσαύτως, ἀπὸ τοῦ καμάτου ἀναπαύσασθαι καὶ βιωσθῆναι, ἐξήκοντα ἡμερῶν οὐ μείον· ἔπειτα ἐφίεσθαι ἐς ἀγῶνα οὐδὲν κωλύσει.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Περὶ καιροῦ πρὸς σκυλακίαν ἐπιτηδεύου.

Κρατίστη δὲ ὥρα ἐς σκυλακίαν ἡ τοῦ ἥρος· εὐκράτους γὰρ αὕτη μάλιστα ἔχει κρύους τε καὶ θάλπους· ὥς τὸ μὲν κρύος τοῖς σκυλακίοις οὐκ ἀγαθὸν ἐς ἀνατροφὴν, ἀλλως τε καὶ ἀπορία γάλακτος· τὸ δὲ καῦμα ταῖς μη-
30 τράσι χαλεπὸν ἐν τῇ ἀνατροφῇ· τὸ φθινόπωρον δὲ ταύτην χεῖρον τοῦ ἥρος, ὅτι χειμῶν ἐπιλαμβάνει τὰ σκυλάκια πρὶν παγῆναι.

ΚΕΦ. Λ'.

Πῶς μετὰ τὸ τεκεῖν ἐπαναληπτέον εἰς τὸ ἐξ ἀρχῆς τὸν δρόμον τῶν κυνῶν.

Τεκοῦσαν δὲ εἰ μὲν ἔτι θέλοις ἐπαναλαβεῖν τὴν πρό-
σθεν ὠκύτητα, μὴ ἔαν ἐκτρέφειν αὐτήν, ὅτι μὴ ἐς ὅσον ἀποκουφίσαι τὸ πολὺ τοῦ γάλακτος· εἴτα δὲ ἀφελόντα ἀλλαις παραδιδόναι κυσίν ἐπιλεγόμενον γενναίαις· τὸ γὰρ τῶν ἀγεννῶν γάλα οὐ ξύμφυλον ταῖς γενναίαις. (2)
30 Εἰ δὲ μηκέτι ἐς δρόμον ἐπιτηδεύεις ἔχουσα φαίνοιτο ἡ κύων, κράτιστον ἔαν ὑπὸ τῇ τεκούσῃ, καὶ μὴ ὑποβάλλειν ὑφ' ἑτέραν κύνα· αἱ γὰρ θεραπεῖαι αἱ ἀλλότριαι, ἥπερ καὶ Ξενοφῶν ἐκεῖνος ἀποφαίνει, οὐκ εἰσὶν αὐξίμοι· τὸ δὲ τῶν μητέρων καὶ τὸ γάλα ἀγαθὸν καὶ τὸ
35 πνεῦμα.

ΚΕΦ. ΛΑ'.

Περὶ ὧν Ξενοφῶν ὑπὲρ ἀνατροφῆς κυνῶν διατάσσεται.

Καὶ ὁπόταν δὲ ἤδη πλανᾶται τὰ σκυλάκια, ὀρθῶς συμβουλεύει, ὅτι χρὴ γάλακτι ἀνατρέφειν αὐτά· καὶ ὅτι αἱ βαρεῖαι πλησμοναὶ τὰ τε σκέλη αὐτοῖς διαστρέ-
40 φουσι, καὶ τοῖς σώμασι νόσους ἐμβάλλουσι. (2) Καὶ τὰ ὀνόματα δὲ ὅτι βραχέα καὶ εὐανάκλητα θετέον ταῖς κυσὶ, καὶ τοῦτο χρὴ πείθεσθαι αὐτῇ· καὶ ὅσα ἀνα-

CAP. XXVIII

Collum canum infecundum esse si a quoquam spectetur.

Omnium autem optimum est, masculum cum femina solum includi nec conspici a quoquam, dum cum feminis rem habet : nam coitus qui in propatulo fiunt infecundi sunt, si peritis venatoribus credendum. Contra quæ secreto a canibus patrantur, ea feliciter evenire aiunt. (2) Postea producendæ quidem ad venationem; decursio enim vires canibus auget : sed in leporem non amplius immitte-
tendæ; periculum enim est, ne nimis intenso labore cor-
rumpantur. (3) Pari ratione neque masculus lepori im-
mittatur, donec a labore interquieverit, viresque recupe-
raverit, ut minimum per sexaginta dierum spatium. Deinde nihil vetat quominus ad certamen admittatur.

CAP. XXIX.

De tempore catulis educandis commodo.

Anni tempestatum educandis catulis aptissima est verna, optimo inter frigus caloremque temperamento : nam frigus catulorum nutritioni incommodum tum propter alia tum ob inopiam lactis; æstus vero matribus in nutriendo mole-
stus. Autumnus autem ideo deterior est vere, quod hiems catulis adhuc infirmis supervenit.

CAP. XXX.

Quomodo canes post partum fovendæ ut pristinam velocitatem recuperent.

Si autem canem post partum pristinam velocitatem recuperare cupias, ne suos ipsam catulos enutrire permittas, nisi quatenus lactis onere levetur : sed matri subtractos; aliis et quidem maxime generosis canibus alendos subicias : nam lac canum degenerum generosis inimicum est. (2) Si vero canis ipsa in posterum ad cursum minus apta videbitur, præstat eos matri relinqui, nec alteri subrumari. Nam, quod et Xenophon ille affirmat, aliena educatio parum auget vires, sed matrum et lac et spiritus plurimum juvat.

CAP. XXXI.

De iis quæ Xenophon de canum educatione præcipiat.

Atqui quum catuli jam ipsi oberrare incipiunt, recte eos lacte nutriendos præcipit (7,3). Illud quoque bene monet, nimia ventris repletionem crura eorum distorqueri et corpora infestari morbis. (2) Tum quod nomina brevia et prolata facilia canibus imponenda esse ait, ea quoque in re ipsi fides habenda; uti etiam ubi nomina partim ab aliis inventa

γέγραπεν ὀνόματα, τὰ μὲν εὐρών, τὰ δὲ καὶ αὐτὸς ποιήσας δεξιῶς ἀναέγραπεν. (3) Εἰ δὲ μήπω θέλοις σκυλακεῦσαι, φυλάττειν ὥς ἀνυτὸν ἐπιμελέστατα τὰς κύνας, ἐπειδὴν τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ ἔχωνται· ἀποπαύσαι μὲναις δὲ οἱ μασθοὶ σφριγῶσι, καὶ ὑποπίμπλονται γάλακτος, καὶ τείνεται τὰ ὑπὸ τῇ γαστρὶ. (4) Καὶ ἔστι τηνικαῦτα οὐκ ἀσφαλὲς ἐπιλύειν κύνα ἐπὶ λαγῶν· ῥήγνυνται γὰρ αὐταῖς αἱ λαγόνες· ὥστε οὐδὲ ἐς τὸ σκιρτῆσαι χρὴ λύειν αὐτὰς ἅμα ἑτέρα κυνί· ἀμιλλώμεναι γὰρ ἔστιν ὅτε καὶ ὑπὲρ δύνανται ξυνταθεῖσαι ἐς ἴσον κίνδυνον καθίστανται. (5) Ἀλλὰ κράτιστον περιμεῖναι, ἔστε χαλάσαι αὐταῖς τοὺς μασθοὺς. Τεκμήριον δὲ ὅτι ἤδη ἀσφαλὲς, ἐπειδὴν αἱ τρίχες ἀπορρέωσιν ἀθρόαι ἐπαφωμένῃ· τότε γὰρ λύονται, ἔμοι δοκεῖν, ἀπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς πρόσθεν.

ΚΕΦ. ΑΒ'.

Διαφοραὶ ἄρρενος καὶ θηλείας κυνός.

Καὶ παρίστανται ἤδη ἐς δρόμον, κύων θηλεία μὲν ὠκυτέρα ἄρρενος, ἄρρην δὲ θηλείας διαπονεῖσθαι ἀμείνων καὶ ὅτι δι' ἑτοὺς θεῖ, πολλῶν τινι ἐντιμότερον τὸ κτήμα· καὶ ὅτι θηλείαι μὲν πολλὰ ἀγαθὰ, ἄρρενος δὲ γενναίου ἐπιτυχεῖν οὐκ εὐμαρὲς, καὶ ταύτῃ ἐντιμότερον· (3) καὶ ὅτι αἱ θηλείαι μὲν ἀγαπητὸν, εἰ καὶ ἐς πέμπτον ἔτος διαφυλάττουσιν τὸ ὠκύ· ἄρρενες δὲ καὶ ἐς δέκατον διαφυλάττουσιν. Ὡστε μέγα μοι δοκεῖ τὸ κτήμα ἄρρην κύων τῇ ἀληθείᾳ γενναῖος, καὶ οὐκ ἄνευ θεῶν τοῦ εὐμενείας παραγίγνεσθαι ἀνδρὶ κυνηγετικῷ· ἀλλὰ χρὴ θύειν Ἀρτέμιδι Ἀγροτέρᾳ ἐπὶ τῷδε τῷ κτήματι. (3) Θύειν δὲ χρὴ καὶ ἐπὶ θήρᾳ εὖ πράξαντα, καὶ ἀνατιθέναι ἀπαρχὰς τῶν ἀλισκομένων τῇ θεῇ, ὅ γε ἀποκαθαίρει τοὺς κύνας καὶ τοὺς κυνηγέτας, κατὰ τὰ πάτρια ὡς νόμος.

ΚΕΦ. ΑΓ'.

Περὶ τῶν Κελτῶν νόμου, καὶ τοῦ ὑπ' αὐτῶν γινόμενου ἐράνου τῇ Ἀρτέμιδι.

Κελτῶν δὲ ἔστιν οἷς νόμος, καὶ ἐνιαύσιχα θύειν τῇ Ἀρτέμιδι· οἱ δὲ καὶ θησαυρὸν ἀποδεικνύουσι τῇ θεῇ· καὶ ἐπὶ μὲν λαγῷ ἀλόντι δύο ὀβολοὶ ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν θησαυρὸν· ἐπὶ δὲ ἀλώπεκι δραχμὴν, ὅτι ἐπίβουλον τὸ χρῆμα, καὶ τοὺς λαγῶς διαφθείρει· τούτου ἕνεκα πλείον ἐμβάλλουσιν, ὡς ἐπὶ πολέμῳ ἀλόντι· ἐπὶ δὲ δορκάδι τέσσαρας δραχμὰς, ὅτι μέγα τὸ ζῷον, καὶ ἡ θήρα ἐντιμότερα. (3) Περιελθόντος δὲ τοῦ ἔτους ὅπου γενέθλια ἔχει τῆς Ἀρτέμιδος, ἀνοίγνυνται μὲν ὁ θησαυρὸς, ἀπὸ δὲ τοῦ συλλεχθέντος ἱερεῖον ὠνοῦνται, οἱ μὲν δῖν, οἱ δὲ αἶγα, οἱ δὲ μόσχον, εἰ οὕτω προχωρεῖ. (3) Θύσαντες δὲ καὶ τῶν ἱερῶν ἀπαρχάμενοι τῇ Ἀγροτέρᾳ, ὡς ἐκάστους νόμος, εὐωχοῦνται αὐτοὶ τε καὶ οἱ κύνες.

partim suo apte ingenio apte efficta recenset. (3) Catulas vero, quas ad foeturam admittere nondum volueris, observa quam fieri potest diligentissime, quando ea necessitate urgeantur: scilicet quum remisit ardor libidinis, turgent iis mammae et lacte implentur partesque sub ventre distenduntur. (4) Nec tutum est eas tum in leporem immitti: rumpuntur enim iis ilia, adeo ut ne ad ludendum quidem cum alio cane exsolvi debeant, quia nonnunquam mutua contentione praeter vires annixae in aequale incidunt periculum. (5) Sed exspectandum potius donec mammae deturgescant: argumentum autem hoc jam erit sine periculo eas produci posse, quum pili ad contactum confertim defluunt: tunc enim meo quidem iudicio priori illa necessitate exsolvuntur.

CAP. XXXII.

Differentiae canis masculi et feminae.

Siquidem cursu inter se committantur, canis femina multo velocior est masculo: sed masculus longe rectius labori sufficit quam femina; eoque majori in pretio habendus, quod quovis anni tempore currit. Praeterea quum multae feminae bonae sint, masculum vero generosum reperire difficile sit, hoc quoque nomine praestat. (2) Ad hanc boni consulendum, si feminae in quintum annum velocitatem conservent, quam masculi etiam ad decimum usque integram retinent: adeo ut mea sententia canis masculus vere generosus res sit longe pretiosissima, neque sine propitio deorum numine venatori obtingit: sed pro adeptio hoc munere Dianae venatrici sacra debentur. (3) Cui etiam post venationem ex voto peractam sacrificandum, et primitiae praedarum offerendae; quo a caede commissa canes et venatores purgantur, ex more patrio.

CAP. XXIII.

De Gallorum Instituto et aere in honorem Dianae collato.

Quibusdam Gallis mos est quotannis Dianae sacra facere, alii stipem collatitiam deae asserunt: et pro lepore quidem duos obolos inferunt thesauro; pro vulpe drachmam, quia animal est insidiosum et leporum pernicies; idcirco pro eo ut pro hoste capto plus conferunt; pro capreo drachmas quattuor, quia et animal majus est, et captum plus laudis habet. (2) Inde quum absoluto anni cursu Dianae natalis venerit, thesauro aperto de collata pecunia victimam emunt, alii quidem ovem, alii capram, nonnulli etiam vitulum, si ad eam summam pecunia ascendat. (3) Tum sacris peractis et victimarum primitiis Dianae venatrici oblati, ipsi una cum canibus genio indulgent. Canes au-

Τὰς κύνας δὲ καὶ στεφανοῦσιν ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ· ὡς
 δὴλον εἶναι, διότι ἐπ' αὐταῖς ἐορτάζουσιν.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Παραίνεσις πρὸς τὸ θύειν τοῖς ἑφόροις τῶν ἐν ἀνθρώποις
 ἐπιτηδευμάτων.

6 Καὶ ἐγὼ ἅμα τοῖς συνθήροις ἔπομαι τῷ Κελτῶν
 νόμῳ, καὶ ἀποφαίνω, ὡς οὐδὲν ἄνευ θεῶν γιγνόμενον
 ἀνθρώποις ἐς ἀγαθὸν ἀποτελεῦσθαι. (2) Ἀλλὰ καὶ ὅσοι
 ναυτιλλονται, ἀπὸ θεῶν ἄρχονται, ὅσοις γε τοῦ σώζε-
 σθαι μῆλοι, καὶ ἀνασυνθέντες χαριστήρια θύουσι τοῖς
 10 θεοῖς τοῖς θαλαττίοις, Ποσειδῶνι καὶ Ἀμφιτρίτῃ καὶ
 Νηρηΐσι· καὶ ὅσοι τὴν γῆν ἐργάζονται, Δήμητρι καὶ
 τῇ παιδί αὐτῆς καὶ Διονύσῳ· οἱ δὲ ἅμῃ τὰς τέχνας
 ποιοῦμενοι, Ἀθηνᾷ καὶ Ἥφαιστῳ· καὶ οἱ ἅμῃ παῖ-
 δευσιν, Μούσαις καὶ Ἀπόλλωνι Μουσηγέτῃ καὶ Μνη-
 15 μοσύνῃ καὶ Ἑρμῇ· οἱ δὲ ἅμῃ τὰ ἐρωτικά, Ἀφροδίτῃ
 καὶ Ἑρωτὶ καὶ Παιθοῖ καὶ Χάρισιν. (3) Οὕτω τοι
 καὶ τοὺς ἐπὶ θήρᾳ ἐσπουδαχότας οὐ χρὴ ἀμελεῖν τῆς
 Ἀρτέμιδος τῆς Ἀγροτέρας οὐδὲ Ἀπόλλωνος οὐδὲ Πανός
 οὐδὲ Νυμφῶν οὐδὲ Ἑρμοῦ Ἑνοδίου καὶ Ἡγεμονίου,
 20 οὐδὲ ὅσοι ἄλλοι ὄρσειοι θεοί· (4) εἰ δὲ μὴ, ἡμίτελῃ
 ἀποδαίνειν ἀνάγκη τὰ σπουδάσματα· καὶ γὰρ καὶ οἱ
 κύνες βλάπτονται, καὶ οἱ ἵπποι χωλεύονται, καὶ οἱ ἀν-
 θρωποὶ σφάλλονται.

ΚΕΦ. ΛΕ'.

25 Ἐξ Ὁμήρου μαρτύρια, ὅτι χρὴ θύειν τοῖς τῶν πραγμάτων εὐ-
 ρεταῖς ἐν τῇ τῶνδε μεταχειρίσει.

Καὶ τοῦτό γε δηλοῖ καὶ Ὁμηρος ἐν τῇ ποιήσει.
 Τεῦκρον μὲν γε τὸν τοξικώτατον Ἑλλήνων ἐν τῷ ἀγῶνι
 εὖ φησι τυχεῖν ὅτι μὴ τῆς μηρίνου, καὶ ταύτην διακό-
 ψαι, ἐπειδὴ μὴ ἐπηύξατο τῷ Ἀπόλλωνι· Μηριόνην δὲ,
 30 ἄνδρα οὐ τοξικόν, ἔπευξάμενον τῷ Ἀπόλλωνι, ἀποπε-
 τομένης ἤδη τῆς ὀρνίθος τυχεῖν. (2) Καὶ τοὺς ἐκγόνους
 δὲ τῶν ἐπὶ Θήβας σὺν Πολυνείκῃ στρατευσάντων ἐλεῖν
 τὰς Θήβας,
 πειθομένους τεράεσσι θεῶν καὶ Ζηνὸς ἀρωγῇ·
 35 τοὺς δὲ πατέρας αὐτῶν, οὐδὲν τι χεῖρους ἐκείνων ἐς
 ἀλκὴν γενομένους, διαφθαρῆναι ἐν Θήβαις, ὅτι μὴ
 ἐπέθοντο τοῖς σημαινομένοις ἀπὸ θεῶν. (3) Καὶ τὸν
 Ἑκτορα οὐ πεισθέντα Πολυδάμαντι οὐκ ἔωντι ἐπελαύ-
 νει ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ τῷ δράκοντι κατα-
 40 βληθέντι πρὸς τοῦ ἀετοῦ, ὡς οὐ ξὺν κόσμῳ ἐπανελευσο-
 μένους, ὀλίγον ὑστερον ἔργῳ ἀναδιδοχθῆναι, ὡς οὐκ
 ἀγαθὸν ἀπειθεῖν τῷ θεῷ. (4) Τούτοις χρὴ πειθομένους,
 καθάπερ ἐπ' ἄλλῳ τῷ ἔργῳ, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ θήρᾳ ἄρ-
 χεσθαι τε ἀπὸ θεῶν, καὶ χαριστήρια θύειν εὖ πράξαντα
 45 καὶ σπένδειν καὶ εὐφημεῖν καὶ στεφανοῦν καὶ ὕμνεῖν
 καὶ ἀπαρχὰς τῶν ἀλισκομένων ἀνατιθέναι, οὐ μείον
 ἢ ἐπὶ νίκῃ πολέμου ἀκροβόλια.

tem illo die sertis coronant, ut manifestum sit illorum causa
 festum celebrari.

CAP. XXXIV.

Admonitio de sacris faciendis diis artium et professionum
 humanarum praesidibus.

Atque ego quidem cum sociis venatoribus sequor Gallo-
 rum legem, nihilque sine divum ope mortalibus bene
 succedere pronuntio. (2) Nam et rem nauticam exercentes
 a diis faciunt principium quotcumque suam sibi salutem
 cordi habent, et si salvi evaserunt, diis marinis, Neptuno,
 Amphitritae et Nereidibus gratias referendis sacra faciunt,
 ut Cereri ejusque filiae et Baccho quicumque agriculturæ
 operam navant; artiumque cultores Minervæ et Vulcano;
 qui studiis incumbunt, Musis Musarumque principi Apollini,
 itemque Mnemosynæ et Mercurio; qui amoris operam dant,
 Veneri et Cupidini, tum etiam Suadæ et Gratiis. (3) Ita
 qui venationi student, Dianam Venatricem minime negligere
 debent; uti nec Apollinem nec Panam atque Nymphas et via-
 rum praesidem ducemque Mercurium, tum quævis alia
 montium numina: (4) secus enim studia ista non satis fe-
 liciter succedere necessum est: læduntur enim canes, clau-
 dicant equi, et homines ipsi spe frustrantur.

CAP. XXXV.

Homeri testimonia, quod diis rerum inventoribus sacrifican-
 dum, dum quis easdem aggreditur.

Atque hoc ipsum Homerus (II. 23,879) in sua poesi signi-
 ficat, dum Teucrum inter omnes Græcos sagittandi peri-
 tissimum in certamine funiculum dumtaxat tetigisse
 eumque præcidisse refert, quod nullum Apollini votum
 fecisset; Merionen vero sagittandi haud peritum, votis
 Apollini susceptis, avem jam avolantem percussisse. (2)
 Item posteros eorum qui cum Polynice ad Thebas milita-
 runt, Thebas expugnasse

fretos auxilio Jovis auspiciisque deorum,
 quum patres eorum virtute neutiquam inferiores ob ne-
 glecta deorum auspicia ad Thebas occubuissent. (3) He-
 ctorem quoque, quum fidem denegasset Polydamenti irru-
 ptionem in Græcorum naves dissuadenti, quod ex dracone
 ab aquila projecto nulla cum laude Trojanos reversuros vi-
 deret, paullo post re ipsa comprobasse, malum esse nu-
 mini non obtemperare. (4) Hisce exemplis persuasos, ut
 omni alio in opere, ita etiam in venatione a diis incipere,
 et re bene gesta iisdem gratitudinis ergo sacra facere opor-
 tet: his libandum; hi prædicandi; his coronæ, hymni et
 prædarum primitiæ offerendæ, non minus quam adepta
 victoria belli manubiæ iisdem consecrantur.

INDEX NOMINUM ET RERUM.

quibus operis nota non præfixa est pertinent ad Expeditionem Alexandri M. Re-
Arriani libros notavimus hunc in modum : *C. Alan.*, Acies contra Alanos; *Cyn.*,
eticus; *Ind.*, Historia Indica; *Parth.*, Parthica; *Per.*, Periplus Ponti Euxini; *Succ.*
Historia Successorum Alexandri; *Tact.*, Tactica.

A.

rex Rhemages, *Per.* 11, 3.
er. 18, 2.
di, VI, 15, 1.
11, 4.
æ, IV, 1, 1.
x, IV, 27, 7. Pori socius, V, 20, 5; 22, 2. ad
um legatos mittit, V, 20, 5; 29, 4 s.
nia, *Per.* 14.
1, 9, 3; 10, 1; 11, 7.
usianorum satrapes, III, 16, 9; 19, 2. suppli-
tus, VII, 4, 1.
, 11, 6. *Succ. Al.* 44.
luy., *Per.* 7, 5.
ilippus, II, 4, 8. Bianor, 13, 2. Acarnania, *Ind.*
ata equitum armatura, *Tact.* 4, 1.
nnis, V, 4, 2; 5, 5. 25, 5. 29, 2. VI, 4, 1.
, 6. ejus magnitudo et natura, V, 20, 8. *Ind.* 3,
cum Indo confluit, VI, 1, 2. 5. 3, 1; VI, 15,
m Hydaspe, VI, 4, 4. *Ind.* 18, 11. cum Hy-
VI, 13, 1. *Ind.* 4, 8. et Hyphasi, VI, 14, 5.
portus, I, 11, 6.
vius, *Per.* 18, 3.
iqua Ponti, *Per.* 18, 4.
II, 16, 8. ejus sepulcrum, I, 12, 1. eum æmula-
cander, VII, 14, 4. cl. I, 12, 1 s. Achilles Dro-
omodo in Leuce insula Achilles colatur, *Per.*
heniensis, III, 6, 2.
ata, *Tact.* 16, 6 sq.; rhombi figurâ formata, *ib.*
quadrata, *ib.* 16, 8; oblonga, *ib.* 17, 3.
uvius, *Per.* 7, 5.
na, *Per.* 12, 3.
taí, *Tact.* 4, 3, 5.
ysæorum princeps, V, 1, 3 ss.; terræ præfectus,
ss.
omni filia Cariæ præfecta, I, 23, 7 s. Alexandrum
I, 23, 8.
αάχης, I, 22; ejus τάχης, I, 22, 4. occisus,
yntæ et Cynanes filia, Arrhidæo nubit; Eurydi-
en assumit, *Succ. Al.* 23.
iv., *Per.* 7, 3.
οὗς ὑπασπιστῶν præest, II, 23, 2. 4. 5. occisus
, 24, 4.

ARRIANUS.

Adraistæ Indi 5, 22, 3.
Æacidæ II, 27, 6; IV, 11, 6.
Æacus, VII, 29, 3.
Ægæ Macedonicæ, I, 11, 1.
Ægæus (Leonnatus), *Ind.* 18, 6.
Ægæum mare, VII, 20, 4.
Ægiali in Ponto, *Per.* 14, 2.
Ægina, VI, 11, 6. in Æginam fugit Demosthenes, *Succ.*
Al. 13.
Ægineta, urbs Pontica, *Per.* 14, 3.
Ægobares legebatur, VII, 6, 5.
Ægos flumen, I, 9, 3.
Ægyptus amnis, V, 6, 5; VI, 1, 3.
Ægyptus terra, II, 13, 3; 17, 1; 25, 4; V, 25, 4; VII,
9, 8. *Ind.* 5, 6. ab Alexandro occupata, III, 1, 1 ss. Am-
minape cum Mazaco dedente, III, 22, 1. composita, III,
5, 1 ss. terræ præstantia a Romanis agnita, III, 5, 7.
Nili donum, V, 6, 5. Indiæ similis, VI, 1, 2. cl. 5. Ara-
biæ contermina, *Ind.* 43, 1 sqq. Ægyptum vexat Cleo-
menes, VII, 23, 6, 8.
Ægyptii Herculem colunt, II, 16, 3; IV, 28, 2. Alexandri
comites, *Ind.* 18, 1.
Æolis, III, 22, 6; VII, 9, 11. Æolicæ civitates, I, 18, 1.
Smyrna, V, 6, 4.
Æmus. v. Hæmus.
Aeropus, I, 7, 6.
Æschylus poeta laudatur, *Per.* 19, 2.
Æschylus in Ægypto ἐπισκοπός, III, 5, 3.
Æsculapius, II, 5, 8; VII, 14, 6.
Æthiopes nigri, V, 4, 4. Nili accolæ, VI, 1, 3. *Ind.* 6,
6. Alexander, VII, 1, 2. legatos ad eum mittunt, VI,
15, 4. elephantis ad bella utuntur, *Tact.* 2, 2. 19.
Ætolus Glaucus, III, 16, 2; Lycidas, III, 6, 3.
Ætoli res novas moliantur, I, 7, 4. veniam rogant, I, 10, 2.
Afri venatores, *Cyn.* 24.
Agamemnon, I, 11, 5. *Tact.* 19, 4.
Agathocles, I, 18, 1; VI, 28, 4. Agathocles, pater Lysima-
chi, *Succ. Al.* 2. Agathocles, pater Autolyçi, *ib.* 38.
Agathon Thracum præfectus, I, 14, 3. Tyrinnæ filius
equitum Odrysarum præfectus, III, 12, 4.
Agenor, VI, 17, 1.
Agenorium Tyri, II, 24, 2.
Agerrus, III, 23, 9.
Agesilaus Laco, II, 13, 6.
Aginis pagus Susianæ, *Ind.*, XLII, 4.
Agis Spartanorum rex pecuniam et naves a Persis accipit,
II, 13, 4, 5.

20

- Agis Argivus, poeta, IV, 9, 9.
 Agoranis fluv. Ind., Ind., IV, 4.
 Agrianes, I, 5, 1 s. copiae apud Alexandrum stipendia faciunt, saepe memoratae, v. c. ad I, 1, 11.
 Agrianorum regio, Succ. Al. 7.
 Agriaspae legebantur, III, 27, 4.
 Alanica Arriani historia, p. 218.
 Alanorum pugnandi mos, Tact. 4, 3.
 Albani, III, 8, 4; XI, 4, 13; I.
 Alcetas τράσι praefectus, IV, 22, 1; 27, 1, 5 ss.; V, 11, 3.
 Alcetas Perdicae fratri persuadet ut Nicaram ducat, Succ. Al. 21; Cynanem interficit, ib. 22; condemnatur, ib. 30; fugit, ib. 39; contra eum Asander mittitur, ib. 41.
 Alcias Eleus, I, 29, 4.
 Alcimalus legebatur, I, 18, 1. Vid. Antimachus.
 Alcmena, II, 16, 1.
 Alcomeneus, Ind., 18, 6.
 Aleius campus, II, 5, 8.
 Alexander Peucestae pater, Ind. 18, 6. Amyntae pater, Succ. Al. 38.
 Alexander Crateri pater, Ind. 18, 5.
 Alexander Aeropi filius, I, 7, 6; 17, 8. Alexandro M. insidiatur, I, 23, 6 ss.
 Alexander Amphoteri pater, I, 25, 9.
 Alexander Epirota, III, 1, 7.
 Alexander, Pyrrhi filius, Tactica scripsit, Tact. 1, 1.
 Alexander, Polysperchontis filius, custodibus regii corporis ab Antipatro adscribitur, Succ. Al. 38.
 Alexander Philippi filius, Argivus, ab Heraclidis oriundus, II, 5, 9; III, 3, 2; IV, 7, 4; VI, 3, 2; ab Ada adoptatus, I, 23, 8; Ammonis soboles, III, 3, 2; IV, 9, 9; VII, 8, 3. deus videri vult, VII, 20, 1; quo consilio, VII, 29, 3; viginti annos natus dux adversus Persas creatus, I, 1, 1 s.; Persea et Herculem aemulatur, III, 3, 2; Ind. 5, 9; Achillem, I, 12, 1, 2; Dionysum, V, 1, 5; II, 4, 26, 5; VII, 10, 6. cf. IV, 8, 2 ss.; V, 26, 5; VII, 20, 1. mortem contemnit, II, 4, 11; felix, IV, 19, 6; 21, 3; VII, 29, 1; ejus audacia, I, 13, 6; IV, 21, 3; VI, 9, 5 ss.; ab amicis castigata, VI, 13, 4 s. nihil desperat, IV, 21, 3 cl. 30, 3. fortitudo, I, 15, 6 ss. vulneratur, II, 12, 1; 27, 2; III, 30, 11; IV, 3, 3; 23, 3; 26, 3, 4; VI, 10, 1; omnino v. VII, 10, 2; strenuitas, II, 18, 4; 23, 4; VII, 15, 3. de ejus moribus, VII, 28, 1 ss.; milites excitat, IV, 29, 7, cl. 21, 4; 1, 22, 1; severitate terret, I, 16, 6; 29, 6; III, 28, 8; satrapas, VI, 15, 3; 27, 1, 4; 30, 2; VII, 4, 1 ss.; 18, 1; hostes, IV, 27, 4, milites seditiosos, VII, 8, 4, crudelior in Bessum, IV, 7, 3 s., amicis fidit, II, 4, 9. ss., ignoscit, III, 6, 7; non succenset mala vaticinato, VII, 18, 4; amicissimus Cratero, VII, 12, 3, Hephæstioni, VII, 14, 1 ss.; bene meritos praemiis ornat, I, 5, 4; VI, 23, 4; VII, 4, 4 ss.; V, 4 ss. militum fortitudinem remuneratur, I, 16, 4 ss.; II, 12, 1. item exactoratos, III, 19, 5; VII, 12, 2; aes alienum solvit, VII, 5, 1 ss.; νεογόνους in Macedoniam remittit, I, 24, 1 s.; ignoscit inimicis, I, 10, 4 ss.; II, 15, 3 ss.; III, 17, 6; 24, 4 s.; cohibet plebis iram, I, 17, 12; clemens in captivas, II, 12, 5; non mulierosus, IV, 19, 6 ss.; aquam sibi oblatam effundit, VI, 26, 2; non vinosus, VII, 29, 4; gloriae cupidior, VI, 13, 4 cl. V, 2, 1; a solo Lysippo se fingi voluit, I, 16, 4; Atheniensibus trecentas πавοκλάς mittit, I, 16, 7; Harmodii et Aristogitonis statuas, III, 16, 8, cl. VII, 19, 2; alia iis grata facit, II, 15, 4; III, 6, 2. monumentorum verecundia, VI, 29, 10 s. cl. 27, 5; 30, 2. Pindari domo et posteris parit, I, 9, 10; aras ad Hyphasin exstruit, V, 29, 1; adulatione corrumpitur, IV, 8, 1 ss.; Clitum caedit, IV, 8, 4 ss.; penitentia, IV, 9, 2 ss.; luctus de Hephæstionis morte, VII, 14, 2 ss.; cultu armisque insignis, I, 14, 4; VI, 9, 5.
 Indorum sophistas convenit, VII, 1, 5 s.; II, 2 ss.; sermo ejus cum Diogene, VII, 2, 1; cum Celtis, I, 4, 7 s.; cum Besso, III, 30, 40; cum Poro, V, 19, 2 s.; dictum de proelio nocturno, III, 10, 2; de imperio, II, 25, 2; de Olympiade, VII, 12, 6; epistola ad Athenienses, I, 10, 4; ad Darium, II, 14, 4 ss.; 25, 3; ad Olympiadem, VI, 1, 4 ss.; ad Cleomenem, VII, 23, 7; deliberat cum Parmenione, I, 13, 3 ss.; 18, 6 ss.; III, 10, 1 ss.; cum amicis, II, 25, 2; cum ducibus, III, 9, 3 ss.; duces exhortatur, II, 7, 3 ss.; 17, 1 ss.; III, 9, 5 ss.; orationem ad eos habet, V, 25, 3 ss.; VII, 9, 1 ss. Macedonum opes auxit, VII, 9, 6 ss. cl. V, 25, 4 ss.; apud Graecos statum popularem instituit, I, 18, 2; ejus Μηδισμός, IV, 7, 4; 9, 9; VII, 6, 1 ss.; 8, 2; in matrimonium duxit Roxanen, IV, 19, 5, Barsinen et Parysatim, VI, 4, 4; milites e barbaris parat, VII, 6, 1 ss.; 8, 2; barbaros cum suis conciliat, VII, 11, 8 ss.
 Urbes condidit, V, 27, 5; Alexandriam in Aegypto, III, 1, 5 ss.; ad Caucasum, III, 28, 4; ad Tanaim, IV, 1, 3 s.; Nicaram et Bucephala, V, 19, 4; 29, 5; alia oppida in India, V, 29, 3; VI, 15, 7; (navalia, VI, 18, 2) ad Pallopopam, VII, 21, 7; ejus classis, I, 18, 4; 20, 1 ss.; V, 8, 5; 26, 1 s.; VII, 19, 3; 21, 7; Ind. 18 sqq., cf. Nearchus. ipse navigat, VI, 14, 4 ss.; VII, 7, 1 s., 6 ss.; 22, 1.
 Coronatur, I, 12, 1; 24, 5, 2; 13, 8; VII, 15, 4; 23, 2; sacra facit, I, 4, 5; 11, 6 ss.; Dianae, I, 18, 2; Esculapio, Minervae, Amphilocho, II, 5, 8 s.; Herculi Tyrio, II, 24, 6; Apidi, III, 1, 4; amantibus Indicis, V, 29, 5; VI, 3, 1; diis ab Ammone dictis, VI, 19, 4 s.; nodum Gordium solvit, II, 3, 7 s.; omen interpretatur, I, 18, 9; non curat exta; II, 27, 1; IV, 4, 3, vaticinia, VII, 16, 5 ss.; 22, 1.
 Quae consilia agitaverit, IV, 15, 5 s.; V, 26, 5 ss.; VI, 1, 2 ss.; μέγα βασίλειος, IV, 9, 7; V, 15, 5; VII, 1, 2 s. cl. 30, 1. βασιλεύς τῆς Ἀσίας, ib. et II, 14, 9; insidiae ei structae, I, 25, 1 ss.; III, 26, 1 ss.; IV, 13, 3 ss. occidisse fertur, I, 7, 2, 6. ejus morbus, II, 4, 7 ss.; mors, VII, 24, 1 ss.
 Alexandri portus, Ind. 21, 10.
 Alexandria in Aegypto, III, 1, 5 ss.; V, 1, 5; VII, 23, 7; ad Caucasum, III, 28, 4; V, 1, 5 s.; in Parapamisadis IV, 22, 4; ad Tanaim, IV, 1, 3 s.; 4, 1 ss.
 Alinda Cariae, I, 23, 8.
 Alorites (Pantauchus), Ind. 18, 4.
 Alpes Celticae, Per. 11, 5.
 Athenenes, III, 11, 8.
 Amanicae portae, II, 7, 1.
 Amastrine, VII, 4, 5.
 Amastris urbs, Per. 14, 1.
 Amathusius Androcles, II, 22, 2.
 Amazones, IV, 15, 4; VII, 2 ss.; Per. 15.
 Ambisares legebatur, V, 8, 3.
 Ambracia Epiri, II, 16, 5.
 Amisenorum ager, Per. 15, 1.
 Amisus, Atheniensium colonia, Per. 15, 3.
 Amminapes Aegyptiorum praefectus ab Alexandro Parthorum et Hyrcaniorum satrapes factus, III, 22, 1.
 Ammon. ejus oraculum, III, 3, 1 ss.; III, 4, 1 ss.; Alexandri parens, ib., IV, 9, 9; VII, 8, 3; qui ei sacra facit, VI, 3, 2; ejus oracula, VI, 19, 4; VII, 14, 7; 23, 6; Ind. 35, 8.
 Amphilocho heros, II, 5, 9.

- Amphilochi** Ambraciae vicini, II, 16, 5.
Amphimachus Mesopotamiam et Arbelitin satrapias ab Antipatro accipit, *Succ. Al.* 35.
Amphipolis, I, 1, 5; 2, 5; ad Strymonis ostium, I, 11, 3; *Ind.* 18, 10.
Amphipolites, III, 16, 4; VII, 18, 1.
Amphippi, *Tact.* 2, 2.
Ἀμφίπολις πόλις, *Tact.* 29, 1.
Amphitrite, *Ind.* 18, 11.
Amphium Thebarum, I, 8, 6 s.
Amphoterus Alexandri filius, legatus, I, 25, 9 s.; eum classe Con occupat, III, 2, 6; Peloponnesiis auxilio missus, III, 6, 3.
Amyntas a Thebanis occisus, I, 7, 1.
Amyntas Balacri pater, I, 29, 3; III, 5, 5.
Amyntas Sostriati pater, IV, 13, 3.
Amyntas Andromenis filius. ejus τάξις, I, 8, 2; III, 11, 9; πόλις, I, 14, 2; Sardium arcem recipit, I, 17, 4; milites e Macedonia adducit, III, 11, 9; 16, 10; accusatus et absolutus, sed paulo post occisus, III, 27, 1 ss.; sine dubio idem cujus τάξις commemoratur, I, 20, 5; II, 8, 4; III, 18, 6; 23, 2; 25, 6.
Amyntas Antiochi filius, transfuga, I, 17, 9; 25, 3; Dario salutaria suadet, II, 6, 3; in Aegypto occisus, II, 13, 4.
Amyntas Arrabaei filius, speculatoribus praefectus, I, 12, 7; **σπασσοφόρος** (προδρόμος) equitibus, Paeonibus et Scythiae turmae praefectus, I, 14, 1; VI, 15, 1. cornu sinistro praest, I, 28, 4.
Amyntas Nicolai filius Bactriorum satrapes, IV, 17, 8; 22, 3.
Amyntas Philippi filius legebatur, III, 11, 9.
Amyntas, Perdiccae ejus qui Philippi regis frater erat, filius, Cyane maritus, pater Adeae, ab Alexandro M. interficitur, *Succ. Al.* 22.
Amyntas, Alexandri f., Peucestae frater, unus e regii corporis custodibus, *Succ. Al.* 38.
Amyntis fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 5.
Amyntor Hephaestionis pater, *Ind.* 18, 3.
Amnias fluv. Carman., *Ind.* 33, 2; 35, 7.
Ἀνακτομένη, *Tact.* 20, 2; 21, 4.
Anaxarchus sophista Alexandrum consolatur, IV, 9, 7 ss. **προσκυνήσεως** auctor, IV, 10, 6 ss.; a Callisthene confutatus, IV, 11, 1 ss.
Anaxidotus Archiae pater, *Ind.* 18, 3; 27, 8.
Anaxippus τριπύλος, III, 25, 2; occisus, III, 25.
Anchialus, urbs Pontica, *Per.* 24, 5. Anchialia regia, *ib.* 7, 3.
Anchialus, Ciliciae, II, 5, 2 ss.
Ancone, urbs Pontica, *Per.* 15, 3.
Ancyra Galatiae, II, 4, 1.
Andaca Indiae, IV, 23, 5.
Andomatis fluv. *Ind.*, *Ind.* 4, 4.
Androcles Amathusius, II, 22, 4.
Androclus ἑταῖρος, III, 29, 1.
Andromachus ναύαρχος, II, 20, 10.
Andromachus Hieronis filius equitibus peregrinis praefectus, III, 12, 5; 25, 4; contra Spitamenem missus, IV, 3, 7; IV, 5, 7; 6, 2.
Andromenes pater Amyntae, Attali Simmiaeque, quos v. Andron Cabelae fil. Tejus, *Ind.* 18, 7.
Andronicus Aggeri filius mercenarius Graecis qui apud Darium meruerant praefectus, III, 23, 9; 24, 5, Proteae pater, II, 2, 3; 20, 2.
Androsthenes Callistrati fil. Amphipolites chersonnesum Arabicam legit, VII, 20, 7; ex trierarchis, *Ind.* 18, 7.
Androtimus Nearchi pater, *Ind.* 18, 4.
Anicetus Ol. CXII, 1 archon, II, 24, 6.
Annubas legebatur III, 5, 5.
Anomas Laco, legatus ad Darium, III, 24, 4.
Antaeus, III, 3, 1.
Antalcidae pax, II, 1, 4; 2, 2.
Anteas, VI, 28, 4 cl. III, 5, 5; *Succ. Al.* 2.
Anthemus turma, II, 9, 3.
Antibelus Mazaei filius, III, 21, 21. cf. Artiboles.
Anticles Theocriti filius Alexandro insidias struit, IV, 13, 4; interfectus, IV, 14, 3.
Antigenes, phalangi praefectus, V, 16, 3; ejus τάξις, VI, 17, 3. Pithonis pater, *Ind.*, V, 10. Argyraspidum dux, Susianam ab Antipatro accipit, *Succ. Al.* 35; pecunia Susis colligendae ab Antipatro praeficitur, *ib.* 38.
Antigonus Philippi filius, sociorum dux, Phrygiae satrapes, I, 29, 3. Antigonus a Perdicca et deinde ab Antipatro provincias accipit Pamphyliam, Lyciam, Lycioniam, Phrygiam magnam, *Succ. Al.* 6, 37; ad Antipatrum et Craterum profugit, quos ad bellum Perdiccae inferendum adducit, *ib.* 24; Antipatro nuntiat Perdiccam Cleopatrae nuptias ambire, repudiata Nicæa, *ib.* 26; in Cypro versatur, quo tempore Perdiccas interficitur, *ib.* 30; Antigono regum cura et custodia ab Antipatro demandatur, *ib.* 38; ei bellum contra Eumenem gerendum ab Antipatro committitur, *ib.* 43. Antigonus ad Ipsum occisus est, III, 18, 5.
Antilibanus mons, II, 20, 4.
Antimachus Agathoclis filius in Aelidem et Ioniam missus, I, 18, 1 s. *Legendum* Alcimachus.
Antiochus, Seleuci pater, *Succ. Al.* 2.
Antiochus sagittariorum dux, II, 9, 2; occisus, III, 5, 6.
Antiochus, **χiliάρχος** τῶν ὑπασπιστῶν, 4, 30, 6.
Antiochus Amyntae pater, I, 17, 9; II, 6, 3.
Antiochus Heraclidis pater, III, 11, 8.
Antipater Leonnati **Ἐγᾶς** pater, *Ind.*, 18, 6.
Antipater Asclepiodori filius Alexandro insidias struit, IV, 13, 4; interfectus, IV, 14, 3.
Antipater Casandri et Iollae pater, VII, 27, 1 s.; Macedoniae praefectus, I, 7, 6; 11, 3; classem cogit insulis praesidio futuram, II, 2, 4; mercenarios Graecos Alexandro mittit, III, 5, 1; contra Lacedaemonios bellum gerenti Alexander pecunias mittit, III, 16, 10; eum in Asiam accessit, VII, 12, 4; Antipatri et Olympiadis inimicitia, VII, 12, 5 ss.; Alexandrum veneno necasse insinulabatur, VII, 27, 1.
Antipater in Europa belli imperator, *Succ. Al.* 3. Antipatro et Cratero quasnam provincias Perdiccas assignaverit, *ib.* 7. Ejus bellum contra Athenienses ceterosque Graecos, *ib.* 9. Ei auxilia adducit Craterus, *ib.* 12. Antipater oratores ab Atheniensibus capitis damnatos interficiendos curat, *ib.* 13. Eum ridet Demades in literis ad Perdiccam, datis, *ib.* 14. Antipatri filiam Nicæam Perdiccas ducit, *ib.* 21 sq. Antipater ab Antigono persuadetur ut bellum Perdiccae inferat, *ib.* 24; magis etiam in Perdiccam excitatur propter Nicæam repudiatam; in Asiam transiit, 26. Neoptolemum, antea Perdiccae addictum, sibi adjungit, *ib.* 26. Ei post mortem Perdiccae summum imperium traditur. Aegre comprimit seditionem militum, 32 sq. Provincias distribuit, 34 sq. Sardes petens parum abfuit quin ad manus cum Eumene veniret, 39. Cleopatram increpat ob societatem, quam cum Eumene inierit, 40. Asandrum contra Eumenem et Alcetam mittit, 41. Quo victo, bellum Antigono committit, 43; militum seditionem quomodo eluserit, 44 sq.
Ἀντίστομος διπλάγγια, *Tact.* 29, 2.
Aornus Bactriae, III, 29, 1.
Aornus petra Indiae, IV, 28, 1 — 3, 4, 5; 29, 5; *Ind.*, 5, 10.

- Aphrodite, *Ind.* 37, 10.
 Apis Ægyptiorum deus, III, 1, 4.
 Ἀποκαταστήσαι ἐς ὁρόν, *Tact.* 22, 3; 24, 4.
 Apollo, III, 27, 5. Ionis pater, VII, 29, 3; ἀλεξικκος, *Ind.*, 36, 3.
 Apollodorus Amphipolites, ἐταῖρος, prætor Babyloniæ, III, 16, 4; VII, 18, 1; vaticinia Alexandro prodit, VII, 18, 2 ss.
 Apollonia Mygdonia, I, 12, 7.
 Apollonia Pontica, *Per.* 13, 1; 24, 5.
 Apollonides Chius captus, III, 2, 5, 7.
 Apollonius Charini filius Libyæ Ægypto vicina præfectus, III, 5, 4.
 Apollophanes Oritarum satrapes, VI, 22, 2; provincia privatus, VI, 27, 1; *Ind.* 23, 5.
 Apostana loc. Persidis, *Ind.*, 34, 5.
 Apsarus, olim Apsyrus, urbs Ponti, *Per.* 6, 3. Apsarus fluvius, 7, 4; 11, 4.
 Apsyrus, postea Apsarus, urbs Ponti, *Per.* 6, 3.
 Apsilarum rex Julianus, *Per.* 11, 3.
 Arabes. eorum dii, VII, 20, 1; legatos ad Alexandrum non mittunt, VII, 19, 6; mercenarii, II, 25, 4; 27, 1.
 Arabia ad Antilibanum, II, 20, 4; Syriæ vicina, III, 1, 2; ad Heroum oppidum, III, 5, 4; Ἀραβία ἐστὶν ἄ, V, 25, 4; Ἀραβία ἡ πολλή, VII, 1, 2; 19, 6. magnitudo et natura, VII, 20, 2 ss.; Assyriæ confinis, VII, 21, 3; chersonneus, VII, 20, 7 s.; deserta, VII, 20; 10; *Ind.* 41, 7; 32, 7; 43, 1.
 Arabite (Arbitæ) pop., VI, 21, 4; *Ind.* 21, 8; 25, 3.
 Arabus sinus, VII, 20, 8.
 Arabius (Arbis) amnis, VI, 21, 3 s.; *Ind.* 21, 8; 22, 8; 23, 1.
 Arachosia Silyrtio satrapæ paret, V, 6, 2.
 Arachotæ, III, 11, 3; [VI, 15, 5.] VI, 17, 3. Indis vicini, III, 28, 1 cl. 8, 4; cum (Indis montanis et) Drangis satrapam habebant Barsaentem, III, 8, 4; XXI, 1; ab Alexandro domiti, VII, 10, 5; equites, V, 11, 3; VII, 6, 3. Arachotarum satrapa Silyrtius, *Succ. Al.* 36.
 Aradus insula contra Marathum, II, 13, 8; ejus rex, II, 20, 1.
 Arasaci legebantur IV, 23, 1.
 Araxes amnis ex Armenia in Caspium mare influit, VII, 16, 3.
 Arbela Assyriæ, III, 16, 3; 22, 4; situs, III, 8, 7; XV 5; VI, 11, 4 ss.
 Arbelitis ab Antipatro datur Amphimacho, *Succ. Alex.* 38.
 Arbelus, Armenius, *C. Alan.* 12.
 Arbupales Darii filius, Artaxerxis nepos ad Granicum cecidit, I, 16, 3.
 Arcades Epaminondæ socii, I, 9, 4; res novas moluntur, I, 10, 1.
 Arcadici pilei, *Tact.* 3, 5.
 Archabis fluv., *Per.* 7, 4.
 Archelaus Macedoniæ rex, I, 11, 1.
 Archelaus Androcli filius Aorni præsidii præfectus, III, 29, 1.
 Archelaus Theodori filius prætor Susianæ, III, 16, 9.
 Archias Thurius oratorum ab Atheniensibus damnatorum cædem perpetravit; scelerisque penas luit, *Succ. Al.* 14.
 Archias usque ad Tylum insulam navigat, VII, 20, 7; *Ind.* 18, 3; 27, 8 sqq.; 28, 3; 34, 6.
 Archias cum Iolla ad Perdiccam adduxit Nicæam, Antipatri f., *Succ. Al.* 21.
 Archon Cliniae fil., Pellæus, ex trierarchis; *Ind.*, 18, 3.
 Aretoana. v. Artacoana.
 Areon fluv. Pers., *Ind.*, 38, 7.
 Aretes τοῖς προδρόμοις ἱππεύσι præfectus, III, 12, 3; 14, 1, 3; legabatur III, 13, 3.
 Aretias ins., *Per.* 16, 4.
 Aretis (an Aretes?) strator regius, I, 15, 6.
 Argæus Heraclidis pater, VII, 16, 1.
 Argo navis, *Per.* 25, 3. Ancoræ ejus reliquiæ, ib. 9, 2.
 Argos, II, 5, 9.
 Argyria, urbs Ponti, *Per.* 16, 5.
 Aria Parthis vicina, III, 25, 1.
 Ariaces (Ariarathes) Cappadocum rex, III, 8, 5.
 Ariarathes, Cappadociæ præfectus, a Perdicca debellatur et interficitur, *Succ. Al.* 11.
 Ariaspæ s. Evergetæ, III, 27, 4.
 Aribarzanès legebatur III, 23, 7.
 Arigeum Indiæ, IV, 24, 6.
 Arii Satibarzani satrapæ parent, III, 8, 4; 25, 1 s.; debellunt, III, 28, 2 ss.; iterum, III, 28, 2 s.; satrapæ eorum Arsames, III, 25, 7; Stasanor, III, 29, 5; *Stander, Succ. Al.* 36.
 Arimmas Syriæ satrapes remotus, III, 6, 8.
 Ariobarzanes Artabazi filius, III, 23, 7. Erythrai maris scolis præfectus, III, 8, 5. Persidis portas defendit, III, 18, 2 ss.; ab Alexandro honoratus, III, 23, 7.
 Arisbe Phrygiæ ad Hellespontum, I, 12, 6.
 Arispæ gens, *Ind.* 4, 9.
 Aristander Telmissensis Alexandri vates, I, 11, 2; 25, 8; II, 18, 1; II, 26, 4; 27, 2; certus, III, 2, 2; 7, 6; 14, 7; IV, 4, 3, 9; 15, 8.
 Aristobulus Cyri sepulcrum restaurare jussus, VI, 29, 10. cum Alexandro militavit et ejus res conscripsit, *Proem.*; hunc et Ptolemæum maxime sequitur Arrianus, V, 7, 1; VII, 1, 7; 15, 6; consensiebant cum ephemeridibus regis, VII, 26, 3; eorum auctoritate aliorum fides infringitur, VI, 28, 2; VII, 13, 3; consensiebant de ratione qua Alexander in Darii matrem et uxorem egerit, II, 12, 6; de Philotæ insidiis in Ægypto proditis, III, 26, 1; de Callisthene insidiarum auctore, IV, 14, 1; de pugna ad Gaugamela loco, VI, 11, 5; dissensiebant de draconibus aut corvis Alexandro viam monstrantibus, III, 3, 5 s.; de ejus via ab Ammone redeuntis, III, 4, 5; de Besso capto, III, 30, 5; de Callisthenis morte, IV, 14, 3; de Pori filio, V, 14, 3, 5; de nomine aliquo, V, 20, 2.
 Aristobulus testem nominat, VII, 18, 5; scriptam aciem, III, 11, 3; ejus auctoritas de via maritima, III, 3, 3; de Caucasio, III, 28, 5 ss.; de Iaxarte, III, 30, 7; de Cedrosiæ natura et plantis, VI, 22, 4 ss.; de Icaro insula, VII, 20, 4; de nodo Gordio, II, 3, 7; de Cyri sepulcro, VI, 29, 4; de Syra vaticinante, IV, 13, 5; de Alexandro sacra faciente, VI, 28, 3; Chaldaeis morem gesturo, VII, 17, 5; de extis consultis, VII, 18, 1 ss., 5; de diademate Alexandro reportato, VII, 22, 5 s.; de solio regio a vii homine occupato, VII, 24, 1; de Alexandri temperantia, VII, 29, 4; de ejus in Cilicia morbo, II, 4, 7; de ejus temporibus, VII, 28, 1; de ejus uxore Barsine, VII, 4, 4; de Cliti morte, IV, 8, 9; de Macedonum clade, IV, 6, 1; de Darii acie, III, 11, 3 ss.; de Alexandri classe, VII, 19, 3.
 Aristogiton tyrannicida, IV, 10, 3; ejus et Harmodii statuæ aeneæ Athenas reportatæ ubi sitæ, III, 16, 7 s. cl. VII, 19, 2.
 Aristomachus legebatur IV, 5, 5.
 Aristomedes Pheræus transfuga, II, 13, 2.
 Ariston equitum Pæonum præfectus, II, 9, 2; III, 12, 3.
 Ariston alius turmæ præfectus, III, 11, 8.
 Aristonicus Marathonius cum Demosthene aliisque capitibus damnatur, *Succ. Al.* 13.
 Aristonicus Methymnæorum tyrannus, III, 2, 4 s.

- Aristonicus** citharædus fortiter pugnans occisus, IV, 16, 6 s.
- Aristonius** Pisæi filius Pellæus (Eordæus) σωματοφύλαξ, VI, 28, 4; coronatus, VII, 5, 6; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3; *Succ. Al.* 2.
- Aristophanes** Ol. CXII, 2 archon, III, 7, 1; 15, 7.
- Aristophon** Ol. CXII, 3 archon, III, 22, 2.
- Aristoteles** Callisthenis magister, IV, 10, 1; venenum Antipatro invenisse insinuat, VII, 27, 1.
- Aristus** Alexandri res conscripsit, VII, 15, 5.
- Arius** Ariæ amnis, IV, 6, 6.
- Armatura** peditum gravis et levis, *Tact.* 3; equitum, *ib.* 4.
- Armenia** montes, III, 7, 3; VII, 21, 3. Taurus, V, 5, 2; ex ejus montibus oritur Euphrates, VII, 21, 1; *Ind.*, 42, 3.
- Armenii** equites, III, 11, 7; sub Oronte et Mithrauste, III, 8, 5. Armeniorum pugnandi mos, *Tact.* 4, 3; eorum equites, *ib.* 44, 1; tibialia, *ib.* 34, 6.
- Arrabæus** Aeropi filius, I, 25, 1. cf. Amyntas, VI.
- Arridæus**, Philippi et Philines f., rex creatur, Philippus nominatur, *Succ. Al.* 1; ducit Adeam, quæ Eurydice cognominata est, *ib.* 23; ad Ptolemæum in Ægyptum se confert, *ib.* 25.
- Arrhidæus** et Pithon post necem Perdicæ exercitui præficiuntur, *Succ. Al.* 30. Mox imperium Antipatro tradunt, 31. Arrhidæus Phrygiæ Hellesponticæ ab Antipatro præficitur, *Succ. Al.* 57.
- Arrybas** σωματοφύλαξ moritur, III, 5, 5.
- Arsaces** Indiæ partis præfectus, V, 29, 4 s.; legebatur III, 25, 7.
- Arsaces** cum Teridate fratre Pherecleum satrapam occidit, et Macedones expellit, *Parth.* 2. p. 248.
- Arsames** Persarum ad Granicum dux, I, 12, 8; Tarso fugit, II, 4, 5 s.; ad Issum occisus, II, 11, 8.
- Arsames** Artabazi filius, III, 23, 7.
- Arsames** Persa Arii præfectus, III, 25, 7; comprehensus, III, 29, 5; IV, 7, 1.
- Arseas** Epimenis pater, IV, 13, 4; Eurylochi pater, IV, 13, 7.
- Arses** rex Persarum, II, 14, 2; interfectus, II, 14, 5.
- Arsimas** Darii ad Alexandrum legatus, II, 14, 3.
- Arsites** Phrygiæ ad Hellespontum satrapes, I, 12, 8. Memmoni adversatur, I, 12, 10; mortem sibi consciscit, I, 16, 3.
- Artabazus** Persa nobilissimus Dario fidelis, III, 21, 4; propterea ab Alexandro honoratus, III, 23, 7 s.; in Arios missus, III, 28, 2; Bactriorum satrapes, III, 29, 1; IV, 15, 5; exercitus parti præfectus, IV, 16, 2; munere solvitur ob senectutem, IV, 17, 3; ejus filii Cophen, Ariobarzanes, Arsames, Pharnabazus; filiae Artacama, Artionis.
- Artacama** Ptolemæi uxor, VII, 4, 6.
- Artacoana** Ariorum caput, III, 25, 5 s.
- Artanes** fluv., *Per.* 12, 3.
- Artaxerxes** II, I, 12, 3.
- Artaxerxes** III, II, 14, 2. Arbupalis avus, I, 16, 3.
- Artaxerxes** Bessus, III, 25, 3.
- Artemisium** Eubææ, VI, 11, 6.
- Artiboles** Mazæi filius, VII, 6, 4. cf. Antibelus.
- Artionis** Eumenis uxor, VII, 4, 6.
- Asander** Philotæ filius Lydiæ satrapes, I, 17, 7; vincit Orontobatem, II, 5, 7; mercenarios Græcos adducit, IV, 7, 2; Cariæ præfectus, *Succ. Al.* 37; ab Eumene vincitur, *ib.* 41.
- Asclepiades** Alexandri res conscripsit, VII, 15, 5.
- Asclepiadarum** Critodemus, VI, 11, 1.
- Asclepiodorus**, Timandri filius, Pellæus, ex trierarch., *Ind.*, 18, 3.
- Asclepiodorus** Eunici filius equites Thraces adducit, III, 5, 1; Syriæ satrapes, III, 6, 8; milites adducit, IV, 7, 2. Συρία; σατραπεύσας, IV, 13, 4.
- Asclepiodorus** Philonis filius redivitibus ex Babylonia præfectus, III, 16, 4. Idem, puto, est Asclepiodorus scriba Eurydices, *Succ. Al.* 33.
- Ascania** lacus, I, 29, 1.
- Ascurus** fluvius, *Per.* 11, 4.
- Asia**, II, 7, 5; IV, 11, 7; *Ind.*, 5, 5 sqq. termini, III, 30, 9. Libyam a cetera Asia dividit Nilus, III, 30, 9. Asiæ montes, amnes, partes, V, 5, 2 ss.; V, 6, 1 ss. Asia tota cum Libya, V, 26, 2; VI, 1, 3 cl. VII, 30, 1; distinctæ, IV, 7, 5; Persarum, I, 16, 7; III, 9, 6; 18, 11; 25, 3; ἡ πᾶσις Ἀσία, I, 20, 3.
- Asiaticus**, IV, 4, 2; 19, 5; V, 4, 2; 6, 8; *Ind.* 21, 1.
- Asisines** legebatur I, 25, 2, 4.
- Aspasi** pop., IV, 23, 1; eorum urbs et præfectus, IV, 24, 1.
- Aspendii** pactione facta, I, 26, 2; promissis non stant, I, 26, 5; et se dedere coguntur, I, 27, 1 ss.
- Aspendus** quo situ, I, 27, 1, 3.
- Aspii** legebantur IV, 23, 1.
- Assacanus** et Assacani legebantur IV, 30, 5.
- Assaceni** copiæ eorum, IV, 25, 5; Guræis vicini, IV, 25, 6; montes, IV, 30, 5. eorum præfectus Assacenus, IV, 30, 5; satrapes Sisicottus, V, 20, 5; deficiunt et pacantur, V, 20, 5; *Ind.* 1, 1, 8.
- Assagetes** præfectus Indorum, IV, 28, 6.
- Assyria** ab Euphrate inundata, VII, 21, 2. arborum eupressis solis abundat, VII, 19, 4. codices habent, III, 7, 7.
- Assyria** (Syria) II, 6, 1, 3. portis a Cilicia divisa, II, 5, 1.
- Assyrii** imperio a Medis privati, II, 6, 7; *Ind.* 1, 3; 32, 7.
- Assyrii** reges, VII, 17, 3; eorum sepulcra, VII, 22, 2.
- Assyriæ** litteræ, II, 5, 3.
- Astelephus**, *Per.* 11, 4.
- Astes** Peuceleotidis præfectus deficit peritque, IV, 22, 8.
- Astrybæ** gens Indica, *Ind.* 4, 8.
- Astypalæensis** Onesicritus, *Ind.* 18, 9.
- Athenæ**, I, 10, 5; earum incendium ulciscitur Alexander, III, 18, 12; eo confugiunt Plataenses, I, 9, 5; trecentas πανοπλίας mittit Al., I, 16, 7. Harmodii et Aristogitonis statuæ remissæ ubi sitæ, III, 16, 8 s.; VII, 19, 2; item Dianæ signum remissum, VII, 19, 2; πόλις (arx) I, 16, 7; III, 16, 8.
- Athenæ** Ponticæ, *Per.* 3, 4; 5, 3; 7, 3.
- Athenæus** Demōnici pater, *Ind.* 18, 3.
- Ἀθηνῶν**, I, 1, 1; III, 16, 8; VII, 28, 1; *Ind.* 21, 1.
- Athenienses** contra Amazonas pugnant, VII, 13, 5 s.; tyrannos oderunt, IV, 10, 4; ideo contra Eurystheum pugnant, IV, 10, 4; Harmodium et Aristogitonem in honore habent, IV, 10, 4; Macedones premunt, VII, 9, 4; Melum et Scionem expugnant, I, 9, 5; eorum clades in Sicilia quanta, I, 9, 2; ad Ægos flumen, I, 9, 3; extirpatos volunt Thebani, I, 9, 7; viribus reparatis et muris longis restitutis Lacedæmonis auxilio sunt, I, 9, 3; Charonea, I, 10, 5; res novas molientes ab Alexandro territi plura ei quam Philippo concedunt, I, 1, 3; Alexander dudum suspecti, I, 7, 4; rursus res novas moliti veniam impetrant, I, 10, 2 ss.; tamen Alexander eos metu magis quam benivolentia quiescere dicit, II, 17, 2; ipse eorum amicus, II, 15, 4; captivos ad Granicum frustra ut re-

- dat rogatur, I, 29, 5; post Issicam pugnam iis reddit, III, 6, 2; Dionysium Jovis et Proserpinae filium colunt, II, 16, 3; de Amazonibus et de Persis victorias Cimón pinxit, VII, 13, 5 s. Atheniensium colonia Amisus, *Per.* 15, 3. Athenienses Romanis dederunt leges tabularum XII, *Tact.* 33, 5. Athenienses Demosthenem, Hyperidem, Aristonicum et Himeræum capitis damnant, *Succ.* Al. 13. Eorum contra Antipatrum bellum, *Succ.* Al. 9.
- Atheniensis Iphicrates, II, 15, 2.
- Atheniensis Dropides ad Darium legatus, III, 24, 4.
- Atheniensium archontes, I, 1, 1; II, 11, 10; 24, 6; III, 7, 1; 15, 7; 22, 2; V, 19, 3; VII, 28, 1.
- Atizyes Phrygiae satrapes, I, 25, 3; ad Granicum praetor, ad Issum occisus, II, 11, 8.
- Atlas mons, VII, 1, 2.
- Atropates Medis ad Gaugamela praest, III, 8, 4; Medorum satrapes mittitur, IV, 18, 3. Pasargadas res novas molitos adduxit, VI, 29, 3; remissus, VII, 4, 1; Amazonas centum dat Alexandro, VII, 13, 2, 6; ejus filia Perdicæ nubit, VII, 4, 5.
- Attaceni gens Indica, *Ind.* 4, 8.
- Attalus praest Agrianibus, II, 9, 2; III, 12, 2; III, 21, 8.
- Attalus Andromenis filius accusatus, III, 27, 1 s.; ejus τάξις, IV, 22, 1; 24, 1, 10; VI, 17, 3. Attalus in Bactriana remanet, IV, 16, 1; in Oritas missus, IV, 27, 5; ad Hydaspem, V, 12, 1; Serapidem consulit, VII, 26, 2; ex trierarchis, *Ind.* 18, 6.
- Attalus Eurydices familiaris, *Succ.* Alex. 33. Antipatri inimicus, Caunum et Rhodum invadit; a Rhodiis repellitur, *Succ.* Al. 39.
- Attica, I, 7, 9.
- Attis Phrygum ap. Romanos cultus, *Tact.* 33, 4.
- Aturia, III, 7, 7.
- Aulaei murus, *Per.* 24, 6.
- Austanes Paratæcenus captus, IV, 22, 1 s.
- Autariatæ imbelles, I, 5, 1 ss.
- Autobares agemati adscriptus, VII, 6, 5.
- Autolyceus, Agathoclis f., regis corporis custodibus ab Antipatro adscribitur, *Succ.* Al. 38.
- Autophradates Persarum classi praefectus Mitylenam obsidet, II, 1, 3; ad alias insulas navigat, II, 2, 1 s.; ad Chium, II, 13, 4. Agidi pecunias et naves suppeditat, II, 13, 4, 6; ad Halicarnassum, II, 13, 6 cl. 4; cum eo Tyrii, II, 15, 7; ab Aradiis et Bybliis relictus, II, 20, 1; Chium optimatibus tradit, III, 2, 3.
- Autophradates Tapurorum satrapes ad Alexandrum venit et provinciam suam recipit, III, 23, 7; attribuuntur ei Unii, III, 24, 3.
- Azemilcus (olim Azelmicus) Tyriorum rex, II, 15, 7; captus et servatus, II, 24, 5.
- B.
- Babylon urbs, II, 17, 2; VII, 14, 8; 15, 4; 16, 5; 23, 1; *Ind.* 41, 8; 43, 4; *Succ.* Al. 35; in vicinia victus Darius, II, 2, 7, 9; belli praemium, III, 16, 2. Alexander intrat et templa restituit, III, 16, 3 s.; VII, 17, 2 ss.; opera eo a Xerxe asportata in Græciam remittit, VII, 19, 2; portum facit, VII, 19, 4; 21, 1.
- Babylon provincia, V, 25, 5; VII, 9, 8; quos Alexander ei praefecerit, III, 16, 4; ejus praefectus Seleucus, *Succ.* Al. 35.
- Babylonii, III, 11, 5; praest iis Bupares, III, 8, 5; eorum templa diruerat Xerxes, restitui jussit Ale 16, 4; VII, 17, 1 ss.
- Babylonia, VII, 21, 5; *Ind.* 41, 6; 43, 1; ferax, VII, 19, 4.
- Bacchylæus, *ἐργασία*, VI, 29, 6.
- Bacchus, V, 1, 5; VI, 3, 5; 28, 1; *Ind.* 1, 7, 4; 8, 1; 9, 9 sq.
- Bactra urbs, III, 19, 1; 23, 1; 25, 3 s.; maxima Bactriorum ab Alexandro occupata; qui ibi hiemat, 4, 22, 1 ss. cf. V, 27, 5.
- Bactra provincia, VII, 9, 8; inde Oxus amnis Bactria terra, IV, 30, 4.
- Bactriana, IV, 16, 4.
- Bactriani, III, 25, 3; V, 25, 5; deficient, equites, III, 11, 6.
- Bactrii Indis vicini, III, 8, 3; ad Parapamis 2; equites, III, 11, 3; 13, 3 s.; 16, 1; 21, 4. Massagetis relictus, IV, 17, 6; satrapes eorum III, 8, 3; 21, 1. Artabazus, III, 29, 1; An 17, 3; Stasanor, *Succ.* Al. 36.
- Bactrius Hystaspes, VII, 6, 5.
- Badis locus Carmaniae, *Ind.* 32, 5.
- Bagæ Sogdianæ, IV, 17, 4.
- Bagia rupes, *Ind.*, 28, 9.
- Bagisara locus Ichthyoph., *Ind.*, 26, 2.
- Bagoas Persa, II, 14, 5; *Ind.* 18, 8.
- Bagistanes Babylonius, III, 21, 1, 3.
- Balacrus Amyntæ filius praetor sociorum, I, 21, 5, 5 s.
- Balacrus Nicanoris filius, σωματοφύλαξ, Cilicæ II, 12, 2.
- Balacrus jaculatoribus praefectus, III, 12, 3; ἤρχεν, IV, 4, 6; ejus τάξις, IV, 24, 10; legebat
- Balomum locus Ichthyoph., *Ind.* 27.
- Barcensium exules Thibronem ex Creta arces Al. 16.
- Bardyles Illyrius, I, 5, 1.
- Barna pagus Ichthyoph., *Ind.* 27, 2.
- Barsacæntes Arachotorum satrapes, III, 8, 4; III, 21, 1. Arachotis et Indis montanis praest 4; cum Besso Darium comprehensum vulner 1, 10; cum in Indiam fugisset, ad Alexandrum et interfectus, III, 25, 8.
- Barsine Darii filii natu maxima ab Alexandro in nium ducta, VII, 4, 6.
- Barsine Mentoris filia Nearchos nupta, VII, 4.
- Baryaxes Medus regnum affectat et interficitur
- Barzanes a Besso Parthyaorum satrapes factus sus, IV, 7, 1.
- Bathys fluvijs Ponticus, *Per.* 7, 5.
- Batis eunuchus Gazam defendit, II, 25, 4.
- Bazira Indiae, IV, 27, 5 ss.; 28, 1.
- Belus deus Babyloniorum maximus, III, 16, 4; docent Chaldaei, III, 16, 4; ejus oraculum 5; ejus templum a Xerxe dirutum Alexander sit, III, 16, 4; VII, 17, 1 s.; dives, VII, 1.
- Beris Ponti fluvijs, *Per.* 16, 1.
- Berrœci, III, 6, 4; *Ind.* 18, 6.
- Bessareenses, *Ind.*, 4, 12.
- Bessus Syriae satrapes corrupte, IV, 7, 2.
- Bessus Bactriorum satrapes, III, 8, 3; praest Sogdianis Indisque vicinis, III, 8, 3; Dario o ipse dux, III, 21, 1, 4, s. cl. IV, 8, 8; rex III, 25, 3. Parthyaorum satrapem facit Bar 7, 1. socium ei se adiungit Sartibarzanes, 28, 2; eum persequitur Alexander, III, 1

apit, III, 30, 1 ss. accusatus et mutilatus Ecba-
nisus, IV, 7, 3 s. ad eum fugerat Sisicottus,
I, 4.
carnan transfuga, II, 13, 2.
nsula. *Ind.*, XXI, 11.
Ponti fluvius, *Per.* 13, 5.
Ochi regis filius, III, 19, 4 s.
Thracas, I, 29, 5. *Per.* 12, 1; 13, 6. Bithynica
i, pag. 249.
er. 24, 3.
viunt in Thebanos, I, 8, 8. Alexandri socii, II,

I, 7, 5.
homo, VI, 13, 5.
s, *Per.* 16, 3.
Ind., XL, 3.
Per. 18, 2.
portus Tenedi, II, 2, 2.
nes fluv., *Per.* 20, 2.
V, 7, 1. Bosphorus Thracius, *Per.* 12, 1; 25, 4.
rius, *ib.* 25, 4. Bosphori Cimmerii rex Cotys, *ib.*
Bosphoriani, *C. Alan* 3.
equites, I, 2, 5.
nes sophistae Indorum, VI, 16, 5. eorum oppi-
VI, 7, 4. supplicio affecti, VI, 16, 5.
taliae pop., VII, 15, 4.
gittariis Macedonicis praefectus, III, 12, 2.
um insulae, VII, 1, 4. e curribus pugnant; eorum
sales, *Tact.* 19, 1 sq.
luvius *Ind.*, XXXIX, 7.
Brettii.
Persa occidit, II, 11, 8.
a ab Alexandro condita, V, 19, 4. relecta, V,

as equus, V, 14, 4; *Ind.* XIX, 4 ss.
ex *Ind.*, *Ind.*, VIII, 1.
amnis, III, 8, 7; VI, 11, 5. ubi olim Bumelus.
Babyloniis praest, III, 8, 5.
III, 3, 1.
hœnices, II, 15, 6. ejus rex Enylus, II, 20, 1.
u, I, 3, 3. *Per.* 25, 4.

C

ocus Oritarum, *Ind.*, 23, 2.
ndronis pater, *Ind.*, 18, 7
fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 4.
Thebarum arx a Macedonibus occupata, I, 7, 1;
essa et defensa, I, 7, 10 s.; praesidio retenta, I,

quando fuerit, II, 16, 2. Thebas venit, II, 16, 1.
III, 11, 3; cum Medis conjuncti, III, 8, 5. Da-
ilio venisse dicebantur, III, 19, 3 cl. 4; Hyrcani-
cini, III, 19, 7.
us insula, *Ind.*, 38, 2.
opus, V, 6, 4.
mnis, V, 6, 7.
iv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 3.
sociis peditibus praefectus, III, 5, 6,
ndus, sophista, Alexandrum comitatus, VII, 2, 4;
iors, VII, 3, 1 ss.; vaticinium in Alexandrum,
3, 6 s.
urpali filius Thessalis equitibus praefectus, I, 14,
V, 2. Phrygiae ad Hellespontum satrapes, I, 17,
4, 2; *Succ.* *Al.*, 6. contra Memnonis terram mis-
17, 8.
norum legati, III, 24, 5.

Cales, *Per.* 13, 3.
Callantia, *Per.* 24, 3.
Callatianus Cretheus, VI, 23, 5.
Callicratidas Laco ad Darium legatus, III, 24, 4.
Callinus τῇ ἑταιρείᾳ praefectus, VII, 11, 6.
Callipolis opp., II, 5, 7.
Callisthenes Olynthius, Aristotelis discipulus, IV, 10, 1;
adulationi adversatur, IV, 10, 1 ss.; adorationi, IV, 11,
1 ss.; IV, 12, 3 ss.; suspectus, IV, 12, 7; 14, 1.; de
ejus morte, IV, 14, 3 s.; 22, 2, 7; 27, 1; de ejus moribus,
IV, 10, 1 ss.; 12, 4 ss.
Callistratus Androstenis pater, *Ind.*, 18, 4.
Καλὸς λιμὴν, Ponti, *Per.*, 19, 5; 20, 1; 24, 1.
Calpes portus, *Per.*, 12, 4; 13, 1.
Calus fluvius, *Per.* 7, 2.
Calyba locus Ichthyoph., *Ind.*, 26, 6.
Cambistholi gens *Ind.*, *Ind.*, 4, 8.
Cambyses Cyri pater, III, 27, 4; IV, 11, 9; V, 4, 5; VI,
24, 2; 29, 4, 7; *Ind.*, 43, 4; 1.3; 9, 10.
Canasida urbs Ichthyoph., *Ind.*, 29, 1.
Canate locus Ichthyoph., *Ind.*, 26, 8.
Canes Gallici, *Cyn.*, 1, 4; 2, 1 sqq.; 3, 1 sqq.; Carici, Cre-
tici, Laconici, *Cyn.*, 3; Arriani de canibus doctrina, *ib.*
3 sqq.; cui intertexta descriptio canis, quem ipse Arria-
nus possidebat, c. 5.
Canopus Aegypti, III, 1, 5.
Canopeus lacus Ponticus, *Per.*, 15, 2.
Κανταβρυκή ἐπέλασις, *Tact.*, 40, 1 sqq.
Cappadoces, V, 25, 4; equites, III, 11, 7; eorum praefe-
ctus Mithrobuzanes, I, 16, 3; Ariaces, III, 8, 5.
Cappadocia cis et trans Halyn, II, 4, 2.
Cappadocia Eumeni assignatur, *Succ.* *Al.*, 5; ejus praefectus
Ariarathes provinciam tradere non vult Eumeni, qui
eam post devictum demum a Perdicca Ariarathem obti-
net, *Succ.* *Al.*, 11; Cappadocia ab Antipatro assignatur
Nicanori, *ibid.*, 37.
Carambis, *Per.*, 14, 2.
Caranus ἑταῖρος, III, 28, 2; missus adversus Satibarza-
nem, III, 28, 2 s.; adversus Spitamenem, IV, 3, 7;
equitibus praefectus, IV, 5, 7. Cf. IV, 6, 2.
Carbis, *Ind.* 26, 8.
Cardaccs Persarum gravis armaturae milites, II, 8, 6.
Cardia, *Ind.* 18, 7.
Cares, III, 22, 3; V, 25, 4; nautae, VI, 1, 6; Carum por-
tus in Ponto, *Per.*, 24, 3.
Cares ἀνάσπαστοι, III, 8, 5; 11, 5; 13, 1.
Caria, I, 20, 2; VII, 23, 1; de ejus regulis, I, 23, 7 s.; ab
Alexandro occupata et praesidio firmata, I, 23, 6; Ada
ei praefecta, I, 23, 8; Casandro a Perdicca assignatur,
Succ. *Al.*, 6; ejus praefectus Asander, *Succ.* *Al.* 37; Ca-
rum venandi ratio, *Cyn.*, 2, 5; Carici canes, *Cyn.*, 3, 1.
Caria Pontica, *Per.* 24, 3.
Caricus, V, 6, 4.
Carmania, VI, 17, 3; 27, 2 s.; ejus satrapae, VI, 27, 1;
Alexandri per eam iter, VI, 28, 1 ss. 7; maritima, VI,
28, 5; *Ind.*, 27, 1; 32, 4; 36, 8; 38, 1; Carmaniae
praefectus Tlepolemus, *Succ.* *Al.* 35.
Carmanii, VI, 28, 1.
Carmine ins., *Ind.*, 26, 6.
Carthaginiensium legati Tyri, II, 24, 5; ad Alexandrum,
VII, 15, 4. elephantis ad bella utuntur, *Tact.*, 2, 2.
Carthago Tyriorum colonia, II, 24, 5; Libyae, V, 27, 7;
VII, 1, 2; *Ind.* 43, 11. a Scipione eversa, *Tact.* I, 1.
Carusa, urbs Ponti, *Per.*, 14, 5.
Casander Antipatri filius, VII, 27, 1; Cariam provinciam
a Perdicca accipit, *Succ.* *Al.*, 6. Demadem ejusque
filium occidit, *Succ.* *Al.*, 14; ab Antipatro patre equi-

- tum chiliarcha creatur, *ibid.*, 38; ab Antigono dissentit; ne quid hostile contra eum suscipiat a patre prohibetur, 42.
- Caspiae portae, III, 19, 2; 20, 2, 4; VII, 10, 6; *Succ. Al.*, 35.
- Caspium mare, VII, 16, 1; ejus principium nondum repertum, VII, 16, 2; qui amnes influant, VII, 16, 3. Cf. Hyrcanium mare.
- Castor, IV, 8, 3.
- Cataderbis lacus, *Ind.*, 41, 1.
- Catadupa urbs Indiae, *Ind.*, 4, 5.
- Cataxa insula, *Ind.*, 37, 10.
- Καταλογίζεσθαι quid, *Tact.*, 5, 4.
- Catanes Paratacenorum regulus occisus, IV, 22, 1 s.
- Cataphracta equitum armatura, *Tact.*, 4, 2; cataphractarii equi, *Tact.*, 2, 5.
- Caucasus describitur ex Aristobulo, III, 58, 5 ss.; ejus tractus, V, 6, 1 ss.; ibi Oxi fontes, III, 29, 2; aliorum amnium et quae maria influant, V, 5, 4; 9, 4; Alexander transit, III, 30, 6; IV, 22, 4; ultra eum pertinet Alexandri imperium, V, 25, 5; idem qui Parapamisus, V, 3, 3; *Ind.*, 2, 4; 5, 10; Scythicus Caucasus, V, 5, 3; Caucasi jugum Strobilus, *Per.*, 11, 5.
- Caumana locus Indiae, *Ind.*, 21, 3.
- Caunus Cariae, II, 5, 7; Caunum hostiliter aggreditur Attalus, *Succ. Al.*, 39.
- Caystri campus, V, 6, 4.
- Caystrus amnis, V, 6, 7.
- Cazeca vicus, *Per.*, 19, 3.
- Celaenae Phrygiae, I, 29, 1 ss.
- Celcrae Diana, VII, 19, 2.
- Celti (Celtæ), I, 3, 1 s.; *Ind.*, 16, 10; legatos ad Alexandrum mittunt, I, 4, 6 ss.; VII, 15, 4; quomodo Dianam venatricem colant, *Cyn.*, 23; equites Celtici, *Tact.*, 44, 1; canes, *Cyn.*, 4, 2 sqq.; Celtica vocabula in iis quæ ad rem equestrem pertinent, multa Romani adoptarunt, *Tact.*, 33, 1; sic voces Celticae sunt: *vertragi*, *Cyn.*, 3, 6; *petrina*, *Tact.*, 37, 4; *xynema*, *ib.*, 42, 4; *totulegum*, *Tact.*, 43, 3.
- Celticus, I, 3, 1.
- Cenei gens Indica, *Ind.*, 4, 8.
- Κεφαλή φάλαγξ, *Tact.*, 8, 3.
- Cephisodorus archon Athen., *Ind.*, 21, 1.
- Ceramicus Athenis prope arcem, III, 16, 8.
- Κέρξ sive μέρος sive ἀρχαρχία, *Tact.*, 10, 7.
- Cerasus urbs, *Per.*, 16, 4.
- Ceraunii montes, *Succ. Al.*, 7.
- Cercinitis, *Per.*, 19, 5.
- Cercinitis lacus, I, 11, 3.
- Cerdimmas, II, 13, 7.
- Ceres, *Ind.*, 7, 6.
- Cervorum venatio, *Cyn.*, 23.
- Chalcis aul Euripum, II, 2, 4.
- Chaldæi. Alexander cum iis colloquitur, III, 16, 5; oraculum se accepisse dicunt οι λόγοι eorum, VII, 16, 5; 22, 1; ei suspecti, VII, 17, 1 ss.
- Chares Atheniensis exposcitur ab Alexandro, I, 10, 4; eum coronat, I, 12, 1; nisi forte alius est.
- Chares Mitylena privatur, III, 2, 6.
- Charicles e pueris Alexandro insidiantibus, IV, 13, 7 cl. 14, 3.
- Charidemus Atheniensis exposcitur, I, 10, 4; in exilium missus, I, 10, 6.
- Charies fluvijs, *Per.*, 10, 1.
- Charinus, III, 5, 4.
- Chelæ, *Per.*, 13, 1.
- Chersonesus Thracica Lysimacho assignatur, *Succ. Al.*, 7.
- Chersonesus, Ponti urbs, *Per.*, 24, 6.
- Chios, II, 1, 2. Persarum praesidio firmata, II, 13, 4.
- Chii deficient ad Persas, III, 2, 5; populares Macedones accessunt, III, 3, 3 s.; optimates capti, III, 2, 5, 7.
- Chirisophus, *Per.*, 13, 6.
- Chiron, *Cyn.*, I, 1.
- Chobus fluvijs, *Per.*, 10, 2; 11, 4.
- Choes amnis, IV, 23, 2.
- Chorasmii, V, 5, 2; VII, 10, 6; rex eorum Pharasmanes vicinas dicit esse Amazonas, IV, 15, 4. Cf. V, 5, 2.
- Chorienes. ejus petra, IV, 21, 1; dedit se, IV, 21, 6 ss.
- Χόριος ἐξελιγμός, *Tact.*, 23, 1; 24, 3.
- Cidaris Persica, IV, 7, 4; ὀρθή, VI, 29, 3.
- Cilices. portis ab Assyriis divisi, II, 5, 1; VI, 1; montani, II, 5, 6; VI, 4.
- Cilicia, III, 7, 4; 22, 4; *Ind.*, 2, 2. Tauro a Pamphylia divisa, III, 28, 5; V, 5, 2; Alexander invadit, II, 4, 2 ss.; satrapes Balacrus, II, 12, 2; Menes, III, 16, 9. Philotas, *Succ. Al.*, 5; Philoxenus, *ib.*, 34.
- Ciliciae portae, II, 4, 2, 4.
- Cilicum insula, *Per.*, 16, 3.
- Cilluta insula, VI, 19, 3.
- Cimbrica sagula, *Tact.*, 34, 6.
- Cimmerius Bosphorus, *Per.*, 19, 1; ejus rex Cotys, *ib.*, 17, 3.
- Cimon pictor, VII, 13, 6.
- Cinaedos, *Ind.*, 8, 8.
- Cinolis Ponti emporium, *Per.*, 14, 3.
- Clazomenius Miccalus, VII, 19, 5.
- Cleander sagittariorum στρατηγός caesus, I, 28, 8.
- Cleander Polemocratis filius ad milites conducendos in Peloponnesum missus, I, 24, 2; redit cum iis, II, 20, 5; fortasse idem τοῖς ἀρχαίοις ἐθνούς praest, III, 12, 2; in Media praetor, III, 26, 3; ob delicta interfectus, VI, 27, 4.
- Cleander Pantordani pater, II, 9, 3.
- Clearchus ὁ τοξάρχης caesus, I, 22, 7.
- Clearchus peregrino militi praefectus, III, 6, 8.
- Clearchus Xenophonteus, I, 12, 3; IV, 11, 9.
- Clearchus, Τακτικῶν auctor, *Tact.*, 1, 1.
- Cleomenes, VII, 26, 2.
- Cleomenes Naucratis Arabiae parti praefectus, III, 5, 4; postea Ptolemaei vicarius, *Succ. Al.*, 5; fortasse idem est qui Aegyptios vexasse dicitur, VII, 23, 6 ss.
- Cleopatra, Olympiadis f., quam mater Perdiccae in matrimonium dare voluit, *Succ. Al.*, 21, 26; propter societatem cum Eumene initam ab Antipatro vituperatur, *ib.*, 40.
- Clinias Archontis pater, *Ind.*, 18, 3.
- Κλίσις ἐπὶ δόρυ et ἐπ' ἀσπίδα, *Tact.*, 20, 2.
- Clisobora urbs Indiae, *Ind.*, 8, 5.
- Clitus Bardilis filius deficit, I, 5, 1, 5 ss.; 6, 9 ss.
- Clitus Dropidae filius servat Alexandrum, I, 15, 8; IV, 8, 6 s. τῆς βασιλικῆς ὕλης ἡγεμών, III, 11, 8; 19, 8. alter ἱππάρχης τῶν ἑταίρων, III, 27, 4; ab Alexandro caesus, IV, 8, 1 ss.; 14, 2; judicium de hac re, IV, 9, 1 s.
- Cliti τάξις, IV, 22, 7; V, 12, 2; ἱππαρχία, V, 22, 6; VI, 6, 4.
- Clitus Lydiae ab Antipatro praefectus, *Succ. Al.*, 37.
- Cocala locus Oritarum, *Ind.*, 24, 4.
- Cornus Polemocratis filius. ejus aetas et virtus, V, 27, 3. ἐν τοῖς πιστοτάτοις τῶν ἑταίρων, VI, 2, 1; ejus φάλαγξ, I, 14, 2; τάξις, I, 6, 9; II, 8, 3; 21, 3; III, 11, 9; 25, 6, IV, 24, 1; 25, 6; 28, 8; V, 12, 2; 21, 1; ἡ Κοῖνου τάξις οἱ πεζῆταιροι καλούμενοι, II, 23, 2; ejus ἱππαρχία, V, 16, 3; τοὺς νεογάμους in Macedonia reducit, I, 24, 1; rursus in Asiam venit, I, 29, 4. praefectus parti exercitus, III, 18, 6; IV, 16, 2 ss.; 17, 3 ss.; 18, 1; 27, 5 ss.; V, 21, 1, 4; cornu, V, 16, 3; 17, 1: frumentatum

maius, III, 20, 4; ad naves, V, 8, 4; ejus ad Alexandrum oratio, V, 27, 1 ss.; moritur, VI, 2, 1.
Coeranus Beroëus in Phoenicia tributis cogendis praepositus, III, 6, 4.
Coeranus equitibus sociis praefectus, III, 12, 4.
Κοδρόβολον, *Tact.*, 29, 6.
Colchi, IV, 15, 4; VII, 13, 4; *Per.*, 7, 1; 11, 1; 25, 3.
Coloniae opp., I, 12, 6.
Colta locus Ichthyoph., *Ind.*, 26, 6.
Commenases fluv. *Ind.*, 4, 4.
Condochates fluv. *Ind.*, 4, 4.
Κοντοφόροι, *Tact.*, 4, 3.
Cophæus regulus, IV, 28, 6.
Cophanta, *Ind.* 27, 4.
Cophen Artabazi filius, II, 15, 1; ad Alexandrum venit, III, 23, 7; agemati adscriptus, VII, 6, 4.
Cophen amnis, IV, 22, 5; V, 1, 1; *Ind.* 1, 1, 8; 4, 11.
Coralla, *Per.*, 16, 5.
Cordax saltationis genus, *Ind.*, 7, 8.
Cordyla, *Per.* 16, 5.
Corestis locus Indiae, *Ind.*, 21, 4.
Cos insula, II, 5, 7; 13, 4; ab Amphotero recepta, III, 2, 6 s.
Cous Critodemus medicus, VI, 11, 1.
Cosseii, populus montanus, praeda victum quærens, subacti, VII, 15, 1 ss.; bellicosi, VII, 23, 1; *Ind.*, 40, 6.
Cossoanus fluv. *Ind.*, 4, 3.
Cotyora urbs, *Per.*, 16, 3.
Cotys, Bospori Cimmerii rex, *Per.*, 17, 3.
Cradevas rex Indiae, *Ind.*, 8, 2.
Crateas, VI, 28, 4; *Ind.*, 18, 6.
Craterus Alexandri filius. Alexandro M. carissimus, VII, 12, 3; ejus φάλαγξ, I, 14, 2; τάξις, III, 11, 10; 23, II, 4, 22, 1; cornu praefectus, II, 8, 4; 20, 6; exercitui, III, 25, 6, 8; IV, 28, 7; V, 11, 3 ss.; 12, 1; 15, 3 ss.; contra Uxios, III, 17, 4 ss.; Persas, III, 18, 4, 8 s.; Tapuros, III, 23, 2, 6; Cyropolin, IV, 2, 2; 3, 3; Massagetas, IV, 17, 1; 18, 1; Parætacenos, IV, 22, 1 s.; oppida quædam, IV, 23, 5; 24, 6; 25, 5; Mydassem trajicit, V, 18, 1; oppida condit, IV, 24, 7; 25, 5; V, 20, 2; VI, 15, 7; ex trierarchis, *Ind.* 18, 5; 19, 1, 3; cum exercitu in India, V, 20, 2; 21, 4; VI, 2, 2; 4, 1; 5, 5; 15, 4 s.; partem per Carmaniam ducit, VI, 17, 3; 27, 3; Amastrinen uxorem ducit, VII, 4, 5; remissus et Macedoniæ Græciæque praefectus, VII, 12, 3 ss. Cratero et Antipatro quasnam provincias Perdiccas assignaverit, *Succ. Al.*, 7; Craterus Antipatro contra Græcos bellum gerenti copias adducit, victoriaeque auctor ei fit, *ib.*, 12; cum Antipatro et Antigono bellum Perdiccae inferendum decernit, *ib.*, 24; in Asiam transiit, *ib.*, 26; prælians occiditur, *ib.*, 27.
Cratueas, pater Pithonis, *Succ. Al.*, 2.
Crenidae, *Per.*, 13, 5.
Creta, II, 13, 6. Cretam adit Thibro, *Succ. Al.*, 16;
Cretenses sagittarii, II, 7, 8; 9, 3; ιοέταρχαι, I, 8, 4; III, 5, 6; Cretensium venandi ratio, *Cyn.*, 2, 5; canes, *Cyn.*, 3, 1; Κρηπικός ἐξελιγμός, *Tact.*, 23, 1, 4.
Cretheus, VI, 23, 5.
Critobulus Cous ex trierarch., *Ind.*, 18, 7.
Critodemus Cous medicus, VI, 11, 1.
Crocata insula, *Ind.*, 21, 7.
Croesus, VII, 16, 7; *Per.*, 15, 1.
Cromna, *Per.*, 14, 1.
Ctesias, V, 4, 2; *Ind.*, 3, 6.
Cunei figura, *Tact.*, 17, 3; 29, 5; cuneata acies equitum, 16, 6 sq.
Curruum usus in præliis, *Tact.*, 2, 5; curruum falcati Persarum, *ib.*, 19, 3; curruum ordines, *ib.*, 19, 1.

Cyanæ, *Per.*, 25, 3.
Cydnus amnis, II, 4, 7.
Cyclades, II, 2, 2.
Cydonia, Cretæ urbs, *Succ. Al.*, 16.
Cyza locus Asiae, *Ind.*, 27, 6; 30, 2.
Cymæ Æolidis Sidetarum patria major, I, 26, 4.
Cyna Alexandri soror, I, 5, 4.
Cynane, Philippi et Eurydices filia, uxor Amyntæ, quem Alexander interfecit, Adeam filiam Agrhidæ uxorem adduxit; a Perdicca ejusque fratre occiditur, *Succ. Al.*, 23.
Cyprii nautæ, VI, 1, 6; classis egregia, I, 18, 7; naves, II, 20, 7; X, 24, 1; imperatæ, III, 6, 3; μηχανοποιοί, II, 21, 1; reges, II, 13, 7; 20, 3, 6; *Ind.*, 18, 1.
Cyprus, II, 13, 3; 17, 4; Persarum, II, 17, 1.
Cyrenæi, III, 28, 7. Eratosthenes, V, 3, 1. Cyrenæorum exules Thibronem arcessunt; Cyrenarum civibus a Ptolemæo Lagi auxilio mittitur Ophellas. Thibro in portu Cyrenæorum suspenditur, *Succ. Al.*, 16 sqq. ipse Ptolemæus Cyrenas venit, civitalisque res componit, *ib.*, 69; Cyrenæi e curribus pugnabant, *Tact.*, 19, 4; Cyrenæi milites, *C. Alan.*, 18.
Cyrene: ejus bona, VII, 9, 8; silphium, III, 28, 7; *Ind.*, 43, 13.
Cyropolis urbs magna, IV, 2, 2; III, 1 ss.
Cyrus Cambysis filius, ὁ πρῶτος, III, 18, 10; Asiae imperio Medos spoliatur, V, 4, 5; ex India fugit, VI, 24, 2 s.; in Scythas expeditio, III, 27, 4 s. cl. IV, 11, 9; V, 4, 5; primus adoratur, IV, 11, 9; ejus thesauri, III, 18, 10; sepulcrum, VI, 29, 4 ss.; *Ind.*, 1, 3; 9, 10. Cyrus curruum falcatorum et equorum cataphractorum usum apud Persas introduxit, *Tact.*, 19, 3.
Cyrus minor, I, 12, 3; Κύρου τοῦ ἑν ἑξαποστών στρατόπεδον, II, 4, 3; *Cyn.*, 24, 2.
Cysa locus Asiae, *Ind.*, 26, 8.
Cythnus insula, II, 2, 5.
Cyturus, *Per.*, 14, 2.

D

Daæ, III, 11, 3; cis Tanaim, III, 28, 8, 10; ἱπποτοξόται, V, 12, 2.
Dædalus, VII, 20, 5.
Dagasira locus Asiae, *Ind.* 29, 6.
Damascus, II, 11, 9 s., 15, 1; *Succ. Al.*, 25, 28.
Dandamis Indorum sophista, VII, 2, 2 s.
Daphnes Corinthius, *C. Alan.* 1.
Daphnes Mænomenæ portus, *Per.*, 25, 4.
Darius moneta, IV, 18, 7.
Darius pro Artaxerxe II. legitur II, 1, 4; 2, 2.
Darius Xerxis pater a Scythis contemptus, IV, 4, 3; 11, 9.
Darius Artaxerxis filius, I, 16, 3.
Darius Codomannus Asiae rex, I, 12, 9; ὁ μέγας βασιλεὺς, V, 18, 4; τῇ κάτω Ἀσίᾳ et classi Memnonem praefecit, I, 20, 3; II, 1, 1; socii ejus Mytilenæi, II, 1, 4; Tenedii, II, 2, 2; peregrinos milites arcessit, II, 2, 1. Sochis Alexandrum expectantibus ab assentatoribus suadet ut ei occurrat, II, 6, 1 ss.; Ciliciam intrat, II, 7, 1 s.; aciem instruit, II, 8, 5 ss.; 10, s.; pugnat, II, 10, 1 ss.; fugit, II, 11, 4 ss.; 13, 1 s.; capta ejus arma, II, 12, 4; uxor, mater, liberi, impedimenta, II, 11, 8 ss. cl. XV, 1; ejus ad Alexandrum epistola, II, 14, 1 ss.; Mazæo Euphratis trajectum tuendum tradit, III, 7, 1; quibus conditionibus ab Alexandro pacem impetrare studuerit, II, 25, 1 ss.; copias rursus collegit, III, 8, 2 ss.; ad Gaugamela castra ponit, III, 8, 7; ejus acies, III, 11, 1 ss.; prælium, III, 13, 1 ss.; aggressus mox fugit, III, 14, 1 s.; 15, 3, 5; cf. V, 18, 4; in Mediam, III, 16, 1 s.; 19, 4, 5;

- cf. VI, 11, 4; a Besso victus, III, 21, 4 s.; occisus, III, 21, 10; sepultus, III, 22, 1; de moribus et fortuna ejus, III, 22, 2 ss.; uxor, IV, 19, 6; 20, 1 ss.
- Dascylium, I, 17, 2.
- Datames, II, 2, 2; 5.
- Dataphernes Bessum prodiit, III, 29, 6 s.; 30, 1 s.
- Δεκάτις quid? *Tact.*, 6, 1.
- Delphi oraculum, IV, 11, 7.
- Delta Indi, VI, 14, 5; simile Ægyptio, V, 4, 1; sed majus, VI, 17, 2; *Ind.*, 2, 6.
- Demades Atheniensis, I, 10, 3; Demosthenem, Hyperidem aliosque oratores accusat, *Succ. Al.*, 13; in Macedonia a Cassandro interficitur, *ib.* 14.
- Demaratus Corinthius, *ἑταῖρος*, I, 15, 6.
- Demarchus, post Calam præfectus Phrygiæ Hellesponticæ, *Succ. Al.* 66.
- Demetrii Phalerei frater Himeræus, *Succ. Al.*, 13.
- Demetrius, *C. Alan.*, 1.
- Demetrius Althamensis filius, ejus Δη, III, 11, 8; *ἡπαρχίας* IV, 27, 5; VI, 8, 2; ejus *ἡπαρχία*, V, 16, 3; 21, 5.
- Demetrius σωματοφύλαξ, III, 27, 5.
- Demetrius Pythonactis filius, *ἑταῖρος*, IV, 12, 5.
- Demonicus Pellæus, *Ind.*, 18, 3.
- Demophon, VII, 26, 2.
- Demosthenes exposcitur, I, 10, 4; fugit, capitis condemnatur, necatur, *Succ. Al.*, 13.
- Dendrobosa loc. Ichthyoph., *Ind.*, 27, 4.
- Diana Ephesia, I, 17, 9 ss.; 18, 2; ejus templum spoliatum, I, 17, 11; Ephesiorum tributa ei donat Alexander, I, 17, 10. Celcæa, VII, 19, 2. Diana venatrix, *Cyn.*, 32, 2; quomodo apud Gallos colatur., *Cyn.*, 35.
- Δίκη Διὶ πάρεδρος, IV, 9, 7.
- Dii venatoribus, uti ceteris hominibus religiose colendi, *Cyn.*, 34 sq.
- Διλοχία, *Διλοχίτης*, *Tact.*, 10, 1.
- Διμοῖρία et διμοιρίτης quid? *Tact.*, 6, 2.
- Dinarchus Corinthius quid Demades ad Perdiccam scripserit, prodiit Cassandro, *Succ. Al.*, 15.
- Dindymene mater, V, 6, 4.
- Diogenes Lesbi tyrannus, II, 1, 5.
- Diogenes Sinopensis. ejus cum Alexandro colloquium, VII, 2, 1.
- Dionis Syracusani res Arrianus scripsit, p. 249.
- Dionysius, II, 12, 2.
- Dionysodorus Olympionices, II, 15, 2, 4.
- Dionysopolis, *Per.*, 24, 4.
- Dionysus. plures, II, 16, 3; V, 1, 1 s.; ejus res gestæ, V, 1 ss.; VI, 3, 4; *ΧΙΥ*, 2; 28, 2; VII, 10, 6; monumenta, V, 2, 5. Nysam condidit, V, 1, 1; II, 1; 26, 5; fabulosa, V, 3, 4; οἱ βαρχεύσαντες, V, 1, 5; VI, 3, 5; eum colunt Arabes, VII, 20, 1.
- Diophantus Atheniensis, III, 6, 2.
- Dioscuri, IV, 8, 2 s.; *Per.*, 23, 1.
- Dioscurias, postea Sebastopolis, *Per.*, 10, 4; 11, 4; 17, 1; 18, 1.
- Diotimus Atheniensis exposcitur, I, 10, 4.
- Διφαλαγγαρία s. μέρος s. χέρας, *Tact.*, 10, 7.
- Διφαλαγγία ὁμοίοστομος, *Tact.*, 29, 4; ἀμφοίοστομος, 29, 2; ἀντίστομος, *ib.*
- Διπλασιάζειν, *Tact.*, 20, 2; 25, 1 sqq.
- Diridlotis pagus Babyl., *Ind.* 41, 6.
- Dium Macedoniae, I, 16, 4.
- Doloaspis Ægyptiorum νομάρχης, III, 5, 2.
- Domæ insula, *Ind.*, 22, 2.
- Δοροτόφοι, *Tact.*, 4, 3.
- Doxares Indus, νομάρχης, V, 8, 3.
- Dracones, signa Scythica, *Tact.*, 35, 3 sqq.
- Oranges v. Drangæ [VI, 15, 5]. Barsaentæ subiecti, III, 21, 1; ab Alexandro domiti, III, 28, 1; VII, 10, 5; equites, VII, 6, 3; cf. Zarangai. Drangenorum præfectus, *Succ. Al.*, 36.
- Drapsaca opp., III, 29, 1.
- Drillæ, *Per.*, 11, 1.
- Dropides Atheniensis, III, 24, 4.
- Dropides Cliti pater, I, 15, 8; III, 11, 8; 27, 4; IV, 8, 1; Lanicæ, IV, 9, 3.
- Drypetis Darii filia, Hephæstioni nupta, VII, 4, 5.
- Dyrta Assacenorum oppidum, IV, 30, 5.

E

- Ecbatana Mediae, III, 19, 2, 5; IV, 7, 3; VII, 14, 1; *στ.*, III, 19, 7. Æsculapii templum, VII, 14, 5.
- Ἐκπερίσπασις, *Tact.* 20, 2; 21, 5.
- Ἐκτακτοί, *Tact.*, 14, 4.
- Elæus Chersonnesi, I, 11, 5, 6; *Per.*, 13, 2.
- Elei exsules revocant, I, 10, 1; equites, I, 29, 4.
- Elephantine Ægypti, III, 2, 7; *Ind.*, 41, 6, 8; 42, 3.
- Elephantorum usus in bellis, *Tact.* 2, 2, 4; 19, 1.
- Eleusis, III, 16, 8.
- Eleutheræ Atticæ, I, 7, 9.
- Elimiotis, I, 7, 5.
- Embolima Indiæ, IV, 28, 7.
- Ἐμβολον, *Tact.*, 29, 5.
- Emodus pars Tauri, *Ind.*, 2, 3; 6, 4.
- Ἐνωμοτία, quid sit, et quot virorum; *Tact.*, 6, 2.
- Ἐνταξίς, *Tact.*, 26, 6.
- Enus fluvius Norici Rhæt., *Ind.*, 4, 15.
- Enyalius, I, 14, 7; V, 10, 3; *Ind.*, 24, 7.
- Enylus Bybli rex, II, 20, 1.
- Eonæ, *Per.*, 20, 1.
- Eordæa, I, 7, 5.
- Eordæi, VI, 28, 4.
- Eordaicus amnis, I, 5, 5.
- Ἐπαγωγή, *Tact.* 20, 3; 28, 1 et 2.
- Epaminondas dux, I, 9, 4; in pugna Leuctrica quomodo phalangem ordinaverit, *Tact.*, 11, 2.
- Epardus amnis, IV, 6, 6.
- Ephesus, I, 17, 9 ss.
- Ephesii. turbatæ res, I, 17, 10 ss.
- Ephialtes Atheniensis exposcitur, I, 10, 4.
- Ἐπιπαρχία, *Tact.*, 18, 4.
- Ephippus Chalcidei filius, Ægypti ἐπίσκοπος, III, 5, 3.
- Epicharmus Metronis pater, *Ind.*, 18, 5.
- Epicydes Olynthius Teuchiræ urbi ab Ophella prædictus; ad eum captus Thibro adducitur, *Succ. Al.*, 17.
- Epidaurii legati, VII, 14, 6.
- Epigoni, VII, 6, 1; 8, 2.
- Ἐπιλαρχία, *Tact.* 18, 2.
- Ἐπίλεκτοι qui; *Tact.*, 10, 4; 14, 6.
- Epimenes Arseæ filius Alexandro insidiatur, IV, 13, 4; VII, 14, 3.
- Ἐπιστάτης, *Tact.*, 6, 4; 12, 3.
- Ἐπιστροφή, *Tact.*, 20, 2; 21, 3.
- Ἐπίταγμα, *Tact.*, 18, 4; 14, 5.
- Ἐπιτεχνία, *Tact.*, 14, 5.
- Epocillus Polyidis filius exauctoratos reducit, III, 19, 6; revertitur, IV, 7, 2; in Macedoniam missus, IV, 18, 3.
- Equi Celtici, Scythici, Libyci, *Cyn.*, 1, 4; 24; Thessali, Siculi, Peloponnesii, *Cyn.*, 23, 2; equorum frontalia ceteraque munimenta, *Tact.*, 34, 7; equitum acies varie, *ib.*, 16, 1; equestrium copiarum genera, 2, 3; equites Romani quomodo armati, 4, 3; eorum ludi equestres, 33 sqq.
- Eramnobas fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 3; 10, 5.

res Cyrenæus laudatus, V, 3, 1; IV, 6, 2; *δόκι-*
nis, I, 5, 5.
 arichi filius Philippo regnante fugit, III, 6, 5; ab
 tro revocatus et ὑπαρχὸς sociorum factus, III, 6,
 0; τῶν μισθοφόρων ἱππέων, III, 20, 1. cl. 23, 2;
 gentis praest, III, 23, 6; praefectus τῶν ἐταίρων
 missus, III, 28, 2.
 fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 5.
 sula, II, 16, 5.
Per. 14, 1.
 ἄλσος, III, 8, 5; 11, 5; VII, 16, 2; *Ind.*,
 I, 21, 1.
 us amnis, IV, 6, 6.
 II, 6, 3.
 Corinthius ex trierarchis, *Ind.*, 18, 9.
 , Tacticorum auctor, *Tact.*, 1, 1.
 amnis, IV, 24, 1.
 I, 2, 4; III, 19, 6.
 ara, III, 16, 8.
 Indiae parti praefectus, VI, 27, 2.
 sive Ariaspae, III, 27, 4 s.; IV, 6, 6.
 ἐταῖρος, γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ξένων in Aegypto, III,
 amnis, VII, 7, 2, ss.
 γραμματεὺς βασιλικός, VII, 4, 6 cl. V, 24, 6;
 a ducit, VII, 4, 6; cum Hephaestione rixatur, VII,
 14, 9; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 7. Cardianus,
 m dux, *Succ. Al.*, 2; a Perdicca provinciam ac-
 cappidociam Paphlagoniam et quae Ponto adjacent
 ad Trapezuntem urbem, *ib.* 5; Cappadociam
 evictum demum a Perdicca Ariarathen obtinet,
 ; Perdiccae suadet, at non persuadet, ut Cleo-
 a ducat potius quam Nicæam, *ib.*, 21; Perdiccae
 a ad Cleopatram affert, *ib.*, 26; cum Antipater a
 cae partibus detrahere studet frustra, 26; Neopto-
 qui ad Antipatrum defecerat bellum infert, 27;
 rategema, *ib.*; Neoptolemum interficit, *ib.*; post
 a Perdiccae condemnatur, 30; bellum contra An-
 ti ejusque socios parat, 39. 40; Asandrum proelio
 41; bellum contra Eumenem gerendum Antigono
 ipatro committitur, 43, 44.
 III, 5, 1; VI, 8.
 s, II, 13, 1; III, 6, 4; 1 ss.; VI, 19, 5; VII, 1, 1;
 19, 3; *Ind.*, 41, 6, 8; 42, 3; ejus cursus, VII,
 ; 21, 1 ss.; 20, 3, 6; V, 5, 5; terra cis Eu-
 n, II, 17, 4; 22, 1; V, 6, 2.
 is, Tacticón auctor, *Tact.*, 1, 1.
 . versus ejus, VII, 16, 6.
 II, 3, 4.
 I, 7, 5; VII, 1, 4; *Ind.*, 5, 5; ejus termini, III,
 ; amnes, I, 3, 1.
 Cretensis, τοξάρχης, occisus, I, 8, 4.
 uxorem duxit Philippus, III, 6, 5; e Philippo
 ynanes, *Succ. Al.*, 22.
 nomen assumpsit Adea, Cynanes filia, Arrhidæi
 uce, *Al.*, 23; post mortem Perdiccae non obtem-
 peratoribus Pithoni et Arrhidæo, neque Anti-
 quem perdere studet, 31 sq.
 is, Arseae filius, IV, 13, 7.
 su amnis, I, 27, 1.
 is et Hercules II, 16, 5 s. cum eo bellum gerunt
 mæa, IV, 16, 4.
 Spartanus, II, 15, 2, 5.
 entus, I, 3, 2 s.; III, 30, 9; IV, 15, 4; V, 27,
 I, 3; *Ind.*, 40, 5.
 es; ἱεργαῖοι, *Tact.*, 23.

F

Feminarum portus, *Ind.*, 22, 5.
 Frontalia equitum, *Tact.*, 34, 7.
 Funditorum usus, *Tact.*, 15, 1.

G

Gabæ legebatur IV, 17, 4.
 Gades, III, 30, 9; VII, 1, 2.
 Gadrosi Oritarum finitimi, VI, 22, 1; *Ind.* 22, 1; 23, 5;
 26, 1; 27, 1; 32, 1; terra, VI, 23, 1 s.; regia, VI, 24, 1;
 27, 1; domiti, III, 28, 1; VI, 27, 1.
 Gadrosia, VI, 23, 4; deserta, VII, 10, 7.
 Gadrosil, VI, 25, 4; 27, 1, 6; 28, 3, 5.
 Galatia, II, 4, 2.
 Galeæ equitum, *Tact.*, 34, 2.
 Galli. v. Celtæ.
 Ganges, V, 4, 1 ss.; V, 5, 26, 1; maximus Indiae amnium.
 V, 4, 1; 6, 7; 9; 4; *Ind.* 2, 9; 3, 9; 4, 28; 10, 5.
 Garceas fluvius Indiae, *Ind.*, 4, 11.
 Gaugamela, III, 8, 7; VI, 11, 5 s.
 Gaza, III, 1, 1; situs, II, 26, 1; oppugnata, II, 26, 2 ss.;
 expugnata, II, 27, 6 s.; Gazæi, II, 26, 4; 27, 7.
 Gaza Sogdianæ, IV, 2, 1, 3.
 Gelon Syracusanorum tyrannus, I, 12, 2.
 Gerastus Eubææ, II, 1, 2.
 Germanorum frena græcis similia, *Ind.* 16, 10.
 Gerostratus Aradiorum regulus, II, 13, 7; 20, 1.
 Geryones, II, 16, 5 s.
 Getæ ol ἀπαθανατίζοντες, I, 3, 2; trans Istrum, I, 3, 5,
 victi ab Alexandro, I, 4, 3; *Tact.*, 44, 1; *Cyn.*, 23, 1;
 C. Alan, 7.
 Glaucias Taulantiorum rex, I, 5, 1; 6, 8 ss.
 Glaucias turmae praefectus, III, 11, 8.
 Glaucias medicus, VII, 14, 4.
 Glaucippus Milesius, I, 19, 1.
 Glaucus Aetolus, III, 16, 2.
 Glauganicae s. Glausæ Indi, V, 20, 2.
 Gogana locus Persidis, *Ind.*, 38, 7.
 Gordius, II, 3, 1 ss.
 Gordium Phrygiæ minoris, I, 29, 3 ss.; II, 3, 1 ss.; situs, I,
 29, 5.
 Gorgias, IV, 16, 1; V, 12, 1; ejus τάξις, IV, 22, 7.
 Gorgo, III, 3, 1.
 Græci Alexandrum ducem ereant, I, 1, 2 cl. 16, 6, s.;
 eos ulciscitur Alexander, III, 18, 12; legati ad Alexan-
 drum, III, 5, 1; VII, 14, 6; 23, 2; iis praeficitur Cra-
 terus, VII, 12, 4. Græcorum contra Antipatrum bellum
 sub Leosthene duce, *Succ. Al.*, 9, 12; Græcorum plurimi
 quadrata equitum acie utuntur, *Tact.*, 16, 9.
 Granicus amnis, I, 13, 1, 5 s.; pugna *ib.* VI, 11, 5 s.; VII,
 9, 7.
 Granis fluv. Pers., *Ind.* 39, 3.
 Gryllus, II, 8, 11.
 Guræi Indi, IV, 23, 1; 25, 6 s.
 Guræus amnis, IV, 25, 7.

H

Hæmus mons, I, 1, 6; II, 1; *Per.*, 24, 4.
 Halicarnassus, ejus situs, I, 20, 3; expugnata ab Alexan-
 dro, I, 20, 2 — 23, 4; arcem retinent Persæ, I, 23, 3;
 II, 5, 7 cl. II, 13, 4, 6; expugnata, III, 22, 4.
 Halys amnis II, 4, 2; *Per.*, 14, 5.
 Hanno Africanus, *Ind.*, 43, 11.
 Harmene, Ponti urbs, *Per.*, 14, 4.

- Harmodius τυραννοκτόνος, IV, 10, 3; ejus statua, III, 16, 7 s.; VII, 19, 2.
 Harmoria regio Asiae, *Ind.*, 33, 2.
 Harpalus Machatae filius ab Alexandro revocatus et pecuniis praefectus aufugit et iterum revertitur, III, 6, 4 ss. 19, 7; a Thibrone occiditur, *Succ. Al.*, 16.
 Hebrus amnis, I, 11, 4.
 Hecataeus δ λογοποιός de Geryone, II, 16, 5; de Aegypto, V, 6, 5.
 Hecatombaeon mensis, II, 24, 6; III, 7, 1.
 Hecatomnus Car, I, 23, 7.
 Ἐκατονταρχία, εκατοντάρχης, *Tact.*, 10, 3; 14, 3.
 Hector Trojanus, *Cyn.*, 35, 3.
 Hegelochus speculatoribus praefectus, I, 13, 1; classem cogere jussus, II, 2, 3; quas res gesserit, III, 2, 3 ss.; Hippostrati filius ἀρχηγός, III, 11, 8.
 Hegemon Ol. CXIII, 2 archon, V, 19, 3.
 Hegesander, III, 5, 1.
 Hegesias Ol. CXIV, 1 archon, VII, 28, 1.
 Hegesistratus a Dario Mleti praesidio praefectus, I, 18, 4.
 Heliopolis Aegypti, III, 1, 3.
 Hellanicus miles, I, 21, 5.
 Hellespontus, I, 11, 6; 13, 6; IV, 15, 6; VII, 9, 6; ponte junctus, V, 7, 1 s.; punitus, VII, 14, 5; orae, V, 25, 4.
 Hellespontii, *Ind.*, 18, 2.
 Helotes, *Ind.*, 10, 9.
 Heniochi, *Per.*, 11, 2.
 Heordaea. v. Eordaea.
 Hephaestion, IV, 12, 4; Pellaeus, σωματοφύλαξ, VI, 28, 4. Patrocli tumulum coronat, I, 12, 1; εταῖρος pro Alexandro habitus, II, 12, 6 s.; vulneratus, III, 15, 2; ἱπάρχης, III, 27, 4; ejus ἱππαρχία, V, 12, 2; χιλίαρχα, VII, 14, 10; parti exercitus praefectus, IV, 16, 2; 22, 7 s.; 23, 1; V, 21, 5; VI, 2, 2; 4, 1; 5, 5 s.; 13, 1; 17, 4; 21, 3, 5; 22, 3; 28, 7; oppida condit, IV, 16, 3; 28, 5; V, 29, 3; VI, 18, 1; 20, 1; ex trierarchis, *Ind.* 18, 3, 19, 1, 3. Indum ponte jungit, IV, 30, 9; V, 3, 5; uxorem ducit Darii filiam, VII, 4, 5; coronatur, VII, 5, 6; Eumeni reconciliatur, VII, 13, 1; 14, 9; ejus mors, VII, 14, 1; 18, 3; Alexandri de ea luctus, VII, 14, 2 ss.; 16, 8; heros, VII, 14, 7; 23, 6 s.
 Hephaestionis legionis praefectus Perdiccas, *Succ. Al.*, 3.
 Heraclea Pontica, Megarensium colonia, *Per.*, 13, 3.
 Heracleus portus, *Per.*, 15 *extr.*
 Heracleum promontorium, *Per.*, 18, 2, 3.
 Heracleum Thebarum, I, 8, 3 s.
 Heraclidæ ab Atheniensibus defensi, IV, 10, 4; cf. Alexander.
 Heraclides Calchedoniorum legatus, III, 24, 5.
 Heraclides Antiochi filius equitum praefectus, I, 2, 5; III, 11, 8.
 Heraclides Argæi filius, VII, 16, 1.
 Heraclitus legebatur, III, 11, 8.
 Heracon in Media praetor punitus, VI, 27, 3 ss.
 Heratemis fossa Persidis, *Ind.*, 28, 1.
 Hercules. Jove natus, III, 3, 1; IV, 28, 1; ætas, II, 16, 2; poster, IV, 10, 4; III, 3, 2; VI, 3, 2; inter deos receptus, IV, 11, 6; Dionysio minor, V, 96, 5; *Ind.* 5, 8; 8, 4; ejus filia, *Ind.*, 9, 1; ejus labores, II, 16, 5 s.; 18, 1; III, 3, 1 cl. IV, 28, 2; expeditiones, IV, 28, 1 — 4; 30, 4; V, 3, 4; VII, 13, 5; ei sacra facit Alexander, I, 4, 5; II, 24, 6; III, 6, 1; *Ind.* 36, 3; arma, I, 11, 7; eum æmulatur Alex., III, 3, 2; IV, 28, 4; plures, II, 16, 1 ss.; IV, 28, 2; Tyri templum, II, 16, 1; 24, 5.
 Herculis columnæ, II, 16, 4; V, 26, 2; *Ind.* 43, 11.
 Hermodorus, III, 11, 8.
 Hermodolus Sopolidis filius Alexandro insidiatur, IV, 13, 2 ss.; interfectus, IV, 14, 1 ss.
 Hermonassa urbs, *Per.*, 16, 5.
 Hermotum urbs, I, 12, 6.
 Hermi campus, V, 6, 4.
 Hermus amnis viginti stadiis a Sardibus, I, 17, 4; cf. 6, 7.
 Herodotus δ λογοποιός, V, 6, 5; de Hercule, II, 16, 3; Tanai, III, 30, 8; de Nilo, V, 6, 4; de Hellesponto pontem juncto, V, 7, 2; de equis Nysæis, VII, 13, 1; de Amaseniis, VII, 13, 6. Adde *Per.*, 15, 1; 18, 1.
 Ἡρώων πόλις Aegypti, III, 5, 4; VII, 20, 8.
 Heromenes, I, 25, 1.
 Heropythus Ephesios liberat, I, 17, 11.
 ἑτερόστομος φάλαγξ, *Tact.*, 29, 3.
 Hidrieus Cariae regulus, I, 23, 7.
 Hieratis urbs Persidis, *Ind.*, 29, 1.
 Hieron Syracusanorum tyrannus, I, 12, 2.
 Hieron Solensis gubernator, VII, 20, 7.
 Ἰερὸν Διὸς Ὀρίου, *Per.*, 25, 4; 12, 1.
 Ἰερὸς λιμὴν, *Per.*, 18, 4.
 Himeraeus, Demetrii Phalerei frater, una cum Demostheni aliisque capitis damnatur, *Succ. Al.* 13.
 Ἱππαρχία, *Tact.*, 18, 3.
 Hippas, II, 13, 6.
 Hippolyte Amazonum regina, VII, 13, 5.
 Hippostratus, III, 11, 8.
 Ἱπποτοξόται, *Tact.* 4, 5.
 Hippius fluv., *Per.*, 10, 2; 11, 4.
 Histanes Oxyartæ filius, VII, 6, 4.
 Homerus Achillem canit, I, 12, 1; de Abiis, IV, 1, 1; de Aegypto amne, V, 6, 5; VI, 1, 3. Citatur *Per.*, 3, 2; *Cyn.* 35, 1; *Tact.*, 31, 5 et 6.
 Ὅμοιοστόμος διαζαγγία, *Tact.*, 29, 4.
 Homotimi Persarum, II, 11, 9; VII, 29, 4.
 Horne, nomen canis, quem Arrianus possidebat, *Cyn.* 5, 6.
 Hydarnes, VII, 6, 4.
 Hydaspes, V, 3, 6; 8, 2; quantus, V, 4, 2; 9, 4; VI, 4, 2; unde ortus, V, 5, 5; 9, 4; in Acesinem influit, VI, 1, 5; 3, 1; 4, 4, 5; *Ind.*, 3, 10; 4, 9; ad eum venit Alexander, V, 8, 4 ss.; tramittit, V, 11, 1 ss.; 20, 1; VII, 10, 6; ei sacra facit, *Ind.*, 18, 11; insula, V, 11, 1 s.; 14, 3; oppida ibi condita, V, 19, 4; 29, 5; navigatur, VI, 1, 1 ss.; *Ind.* 19, 6; *Succ. Al.* 36.
 Hydraces Sadosius, classis dux, *Ind.*, 27, 1.
 Hydraotes amnis, V, 21, 5 s.; 25, 5; 29, 2; VI, 7, 1; 8, 4 s.; 13, 1; VII, 10, 6; quantus, V, 4, 2; unde ortus, V, 5, 5; in Acesinem influit, VI, 5, 7; 13, 1; 14, 4 s., *Ind.* 3, 10; 4, 9.
 Hyparna Cariae castellum, I, 24, 4.
 Ὑπερχέρας, *Tact.*, 29, 9.
 Hyperides Atheniensis, I, 10, 4; capitis damnatur, *Succ. Al.*, 13.
 Ὑπερζάγγις, *Tact.*, 29, 9.
 Hyphasis amnis, V, 24, 8; 25, 5; 26, 3; VII, 10, 6; *Ind.* 2, 8; 3, 10; 4, 1, 8; 6, 1; quantus, V, 4, 2; unde ortus, V, 5, 5; in Acesinem influit, VI, 14, 4; accolæ V, 25, 1; 29, 2.
 Ὑπόταξις, *Tact.* 20, 3; 26, 6.
 Hyppius fluv., *Per.*, 13, 2.
 Hyrcania, III, 19, 1, 7; situs, III, 23, 1; oppidum ejus, III, 23, 6.
 Hyrcanii in Darii exercitu Phratapherne duce, III, 8, 4; 11, 4 cl. 23, 4; ab Alexandro Amminapi satrapæ attributi, III, 22, 1. cf. VII, 10, 6.
 Hyrcanium mare, III, 29, 2; 30, 7; V, 5, 4; 25, 5; 26, 1, 3; VII, 16, 1, 3.
 Hyssus fluv., *Per.*, 7, 1.

Hyasi portus, *Per.*, 3, 1.
Hystaspes agemati praefectus, VII, 6, 5.

I

Iacchus mysticus, II, 16, 3.
Iaculatorum usus, *Tact.*, 15, 1; *iaculationum genera*, *ib.*, 37 sqq.
Iandysus, Scytharum rex, *Parth.*, 3.
Iapygia promontorium, VII, 1, 3.
Iapyx ventus, V, 6, 3.
Iason Argonauta, *Per.*, 9, 2; 25, 3.
Iasonium promontorium, *Per.*, 16, 2.
Iassus, I, 19, 10.
Iaxartes amnis, III, 30, 7; VII, 16, 3.
Jazyges Sauromatae, I, 3, 2.
Iberes, II, 16, 4 ss.; VII, 15, 4.
Iberica vocabula ad rem equestrem pertinentia usu receperunt Romani, *Tact.*, 33, 1; 44, 1.
Icarium mare, VII, 20, 5.
Icarus Dædali filius, VII, 20, 5.
Icarus insula, VII, 20, 5.
Ichthyophagi, VI, 28, 5; *Ind.*, 26, 2; 27, 3; 29, 7, 31 18; 22, 1.
Idæi montes, I, 12, 6.
Ila portus, *Ind.*, 38, 2.
Ila, *Tact.*, 18, 1.
Ilecha, *Tact.*, 16, 5; 18, 1.
Ileonis Thessali inventum, *Tact.*, 16, 2.
Iliensis Minerva, I, 11, 7.
Ilium, I, 11, 8 s.; 12, 1, 6.
Ilyria, *Succ. Al.*, 7.
Ilyrii res novas moliantur, I, 1, 4; V, 1 ss.; Macedonum hostes, V, 26, 6; VII, 9, 2.
Imaus mons, *Ind.*, 2, 3; *Imaicus*, *Ind.*, 6, 4.
Impedimenta exercitus quomodo ducenda, *Tact.*, 30.
Imperia militibus danda quomodo, *Tact.*, 31.
Indathysis Scythia, *Ind.*, 5, 6.
Indi, III, 8, 6; 11, 5; 13, 1; 14, 5; 15, 1; eorum adumbratio, *Ind.*, I — 17; Bactriis vicini Besso duce, III, 8, 3; montani Barsaenta duce, III, 8, 4; 15, 1; aliū, VI, 16, 3; qui cis Indum, III, 8, 6; 25, 8; quanta terra, V, 6, 2; VII, 20, 9. Caucasus, V, 3, 3; 5, 3 s.; amnes maximi, III, 29, 2; V, 4, 1 s.; 6, 7 s.; quales, V, 4, 3; 5, 4, 5; saltandi amantes, VI, 3, 4; bona, VII, 9, 8; elephantos venantur, IV, 30, 8; boves, V, 3, 3; quidam equis carent, VI, 3, 4; eorum sophistae, VI, 16, 5; VII, 1, 5 ss.; 2, 2 ss. cf. Dionysus. Alexander in eos expeditionem facere meditat, IV, 15, 5; quas res ibi gesserit, IV, 22, 3 — VI, 22, 1; VII, 19, 1; 20, 1; Indi elephantis utuntur ad praelia etiamnum, *Tact.*, 19, 5 coll. 2, 2.
Indiæ Parapamisadis proximæ praefectus Pithon, *Succ. Al.* 36.
Indica scriptio, V, 6, 8; VI, 16, 5; natio, VI, 6, 1; 11, 3; 15, 1. Indicus sinus, V, 26, 2; terra, VII, 20, 2.
Indicum inare, V, 26, 2.
Indus amnis, IV, 22, 7; 28, 6; 30, 7; V, 1, 1; 3, 6; 4, 2, 3; 8, 2, 4; 25, 5; *Ind.*, 2, 5; 3, 2, 9; 4, 2; 21, 2; unde ortus, V, 5, 5; quantus, V, 4, 1 s.; 6, 7 s.; 20, 9 cl. 9, 4, 6; 18, 5, cum Acesine confluit, VI, 1, 2; V, 14, 4 s.; crocodilos habet, VI, 1, 2 cl. IV, 3, διατομος, V, 4, 1; 20, 1 s.; a Pattalis, VI, 18, 2; 20, 1; ἡ ἐπὶ τῷδε ἐκβολή, VI, 20, 2 s. cl. 18, 2; ponte junctus, IV, 22, 7; 30, 9; V, 3, 5; VII, 1, 8, 1; navigatus, VI, 15, 4; 17, 5 — 20, 5. cf. Delta.
Jobares fluvius Indicus, *Ind.*, 8, 5.
Jolai τίμνος, I, 7, 7.

Jollas Antipatri filius Alexandro a poculis, VII, 27, 2.
Jollas Nicæm, Antipatri filiam, ad Perdiccam ducit, *Succ. Al.*, 21.
Jon Apollinis filius, VII, 29, 3.
Jones, *Ind.*, 18, 2.
Jonia ejus satrapes Arsites, I, 12, 8; expugnata, III, 22, 3; V, 25, 4; VII, 9, 7.
Jonicæ civitates, I, 18, 1.
Jonius sinus, I, 4, 6.
Iphicrates praetor, II, 15, 2, 4.
Iphicrates Iphicratis filius, II, 15, 2, 4.
Iphicrates, Tacticôn auctor, *Tact.*, 1, 1.
Ipsus praelium, VII, 18, 5.
Iris Ponti fluv., *Per.*, 15, 3.
Irus mons *Ind.*, *Ind.* 2, 7, 9.
Isiacorum portus, *Per.*, 20, 3.
Isis ejus templum, III, 1, 5.
Isis Ponti fluv., *Per.*, 7, 5.
Ismenias, II, 15, 2.
Issus, II, 7, 1 s.; praelium, II, 20, 3; III, 1, 2; 8, 7; 22, 4; VI, 11, 4.
Ister, I, 2, 1 s.; maximus, unde ortus, I, 3, 1 s. cl. V, 6, 7; accolæ, I, 3, 2 ss.; 4, 6. quinque ostia, V, 4, 1; *Per.*, 20, 3; 24, 1; ponte junctus, V, 7, 6 s.; *Ind.*, 2, 5; 3, 9; 4, 13.
Isthmus Corinthius, VI, 11, 6; VII, 2, 1.
Istrianorum portus, *Per.*, 20, 2.
Italia, III, 6, 7; VII, 15, 4.
Itycæi, *C. Alan*, I, 13.
Julianus, rex Apsilarum, *Per.*, 11, 3.
Juppiter Olympius, I, 11, 1; ejus templum, I, 17, 5; βασιλεύς, II, 3, 4, 6; III, 5, 2; IV, 20, 3; σωτήρ, I, 4, 5. (cf. Ammon, Dionysus, Hercules.) *Ind.*, 21, 2; 36, 3, 9; 35, 8. Διὸς οὐρίου τόπον, locus Ponticus, *Per.*, 25, 4; 12, 1 et 2.

L

Labdacus quando fuerit, II, 16, 2.
Lacedæmonii eorum bellum adversus Athenienses, I, 9, 2; clades a Thebanis illatae, I, 9, 4; a Dario pecuniam accipiunt, II, 14, 6; Alexandro adversantur, I, 1, 2; suspecti I, 7, 4; bellum, III, 6, 3; 16, 10. cf. Agis. *Ind.* 10, 8.
Lacedæmonii legati ad Darium, II, 15, 2, 5; III, 24, 4.
Laconica educatio, V, 4, 5; canes, *Cyn.* III, 6, pilei, *Tact.* III, 5; Λακων ἐξελιγμός, *ib.*, 23, 1 et 3; 24, 2.
Lade insula. situs, I, 18, 4 s.; 19, 3, 9.
Lagus, v. Ptolemæus.
Laius, II, 16, 2.
Lampas, Tauricæ urbs, *Per.*, 19, 4.
Lampedon Larichi filius; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 4.
Lampsacus, I, 12, 6.
Langarus Agrianum rex, I, 5, 2 ss.
Lanice Dropidæ filia, IV, 9, 3.
Laomedon Larichi filius ab Alexandro revocatus, III, 6, 5 s. Mytilenæus, Syriam provinciam obtinet a Perdicca et Antipatro, *Succ. Al.* 5, 34.
Larichus, III, 5, 5; cf. Erigylius.
Lazarum rex Malasses, *Per.*, 11, 2.
Lazica vetus, *Per.*, 18, 4.
Leonnatus Antææ filius, Pellæus, III, 5, 5; VI, 28, 4; ἐπαιρος, II, 12, 4; IV, 12, 2; σωματοφύλαξ, IV, 21, 4; VI, 28, 4; cum imperio, IV, 24, 10; 25, 3; VI, 18, 3; 20, 3; 22, 3; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3, 15; Alexandrum servat, VI, 9, 3; 10, 1 ss.; 11, 7; Oritas vincit, *Ind.*, 23, 5 sqq.; coronatus, VII, 5, 5; *Ind.*, 42, 9; vulneratus, IV, 23, 3; a Perdicca provinciam accipit Phrygiam Hel-

Iesonticam, *Succ. Al.*, 6; Antipatro auxilia adducens perit, *ib.* 9.
 Leonnatus Antipatri fil., *Aegeus* ex trierarchis, *Ind.*, 18, 6.
 Leosthenes, Graecorum imperator contra Antipatrum bellum gerit, *Succ. Al.*, 9.
 Lepores, *Cyn.*, 16.
 Lepte Acra, Ponti urbe, *Per.*, 14, 4.
 Lesbos, II, 1, 1 ss.; 13, 3; recepta, III, 2, 6.
 Leucani Itali, VII, 15, 4.
 Leucas insula, *Ind.*, 41, 2.
 Leuce ins., Achillis cultu clara, *Per.*, 21, 1.
 Leuctra, I, 9, 4.
 Leuctrica pugna, *Tact.*, 11, 2.
 Leugea turma, II, 9, 3.
 Levis armaturae milites quomodo ordinandi, *Tact.* 13 sq. leves milites ubi collocandi, *Tact.*, 9, 1.
 Libya, III, 3, 1; V, 26, 2; VII, 1, 2; *Ind.*, 35, 8; 43, 13; terminus, III, 30, 9; quae *Aegypto* vicina Apollonio traditur, III, 5, 4; Ptolemaeo a Perdicca assignatur, *Succ. Al.* 55.
 Libyci equi, *Cyn.*, 1, 4; 24.
 Libyes, III, 30, 9; legati, VII, 15, 4.
 Lillium emporium, *Per.*, 13, 2.
 Λοχαγός qualis esse debeat, *Tact.*, 5, 6; 12, 1.
 Λόχος quid, *Tact.*, 5, 4; ejus numeri varii, *ib.*
 Λοχηφόροι, *Tact.*, 4, 3.
 Λοχὴ φάλαγγς, *Tact.*, 20, 3; 26, 2.
 Lucani. v. Leucani.
 Lycagoras, I, 12, 7.
 Lycania, Antigoni provincia, *Succ. Al.*, 37.
 Lycia, I, 24, 5; II, 2, 1; *Ind.* 2, 2; ei praeficitur Nearchus, III, 6, 6; Antigoni provincia, *Succ. Al.*, VI, 37.
 Lycii, V, 25, 4; οὐκ ἔχω, I, 34, 5 s.; naves, II, 20, 2.
 Lycidas Aetolus, γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ξένων, III, 5, 3.
 Lycomedes Rhodius, II, 1, 5.
 Lycurgus Atheniensis, I, 10, 4.
 Lycus amnis, III, 15, 4; *Per.*, 13, 3.
 Lydi recepti, I, 17, 4 s.; V, 25, 4; VII, 9, 7.
 Lydia recepta, III, 22, 3; ejus satrapes Arsites, I, 12, 8; Calas I, 17, 1; Menander, III, 6, 8; *Succ. Al.*, 6; Clitus, *ib.*, 37.
 Lydius amnis, V, 6, 4.
 Lyginus amnis, I, 2, 1.
 Lysanias, I, 2, 1.
 Lysimachus Agathoclis filius, Pellaeus, VI, 28, 4; *Succ. Al.* 22; σωματοφύλαξ, V, 13, 1; VI, 28, 4; vulneratur, V, 24, 5; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3; coronatur, VII, 5, 6; Calanum colit, VII, 3, 4; ad ipsum cadit, VII, 18, 5. Thraciam, Chersonesum et finitima a Perdicca accipit, *Succ. Al.*, 7; ejus contra Seuthen bellum, *ib.*, 10.
 Lysippus: solus Alexandrum finxit, I, 16, 4.

M

Mabaces legebatur III, 8, 3.
 Macartatus, III, 5, 5.
 Macedones quantum Philippo et Alexandro debuerint, VII, 9, 1 ss.; 10, 1 ss.; fortes, I, 18, 8; II, 7, 4; Graecis graves, I, 7, 2; Cadmea potiti, I, 7, 1; 9. Parapamisum appellant Caucasum, *Ind.*, 2, 4; alia eorum jactantia, *Ind.*, 5, 10; mensium computatio, *Ind.* 21, 1; eorum phalanx, *Tact.*, 12, 6; Μακεδὼν ἐξελιγμός, *ib.*, 23, 1; 24, 1.
 Macedonia superior, I, 2, 5; Macedonia praefectus Antipater, I, 7, 6; Craterus, VII, 12, 4.
 Maceta promontorium Arab., *Ind.*, 32, 7; 43, 3.
 Machatas, III, 6, 4.
 Machelones, *Per.*, 11, 2.

Maender amnis, I, 19, 7.
 Maendri campus, V, 6, 4.
 Maenacterion mensis, II, 11, 10.
 Maetis, III, 30, 9; V, 5, 4; VII, 1, 3; *Per.*, 19, 1 et 3.
 Magarsia Minerva, II, 5, 9.
 Magarsus Ciliciae, II, 5, 9.
 Magi, VI, 29, 7, 11; VII, 11, 8.
 Magnesia Lydiae, I, 18, 1.
 Magon fluv. *Ind.*, *Ind.* 4, 4.
 Malana promontorium, *Ind.*, 25, 1.
 Malantus fluvius Indicus, *Ind.*, 4, 11.
 Malassus, rex Lazarum, *Per.*, 11, 2.
 Malea Laconicae, II, 1, 2.
 Malli Indi, V, 22, 2; VI, 4, 3; 5, 4; *Ind.*, 4, 10; 19, 8; liberi, VI, 6, 1; 11, 3; 14, 1 s.; oppida, VI, 6, 2, 4; res contra eos gestae, VI, 6, 1 — 11, 1; 14, 1 ss.; satrapes Philippus, VI, 14, 2.
 Mallotae, II, 5, 9.
 Mallus Ciliciae, II, 5, 9; VI, 4; 20, 2.
 Mandata qualia et quomodo edi in exercitu debeant, *Tact.*, 27, 31, 32.
 Mandiadini gens Indica, *Ind.* 4, 4.
 Mandrodorus, VI, 23, 2.
 Mantinea, I, 9, 4.
 Mantinensis pugna, *Tact.*, 11, 2.
 Maracanda regia Sogdianae, III, 30, 6; IV, 3, 6; 5, 2 s.; 6, 3; 16, 2 s.
 Marathus, II, 14, 1; 15, 6; contra Aradum, II, 13, 8.
 Marcatus legebatur III, 5, 5.
 Marcomani, I, 3, 2.
 Mardi, III, 24, 4; IV, 18, 2; de terra et moribus eorum III, 24, 1 ss.; amnis Epardus, IV, 6, 9; sagittarii, III, 11, 5; 13, 1; *Ind.* 40, 6.
 Margastana insula, *Ind.* 41, 1.
 Maria lacus, III, 1, 5.
 Mariamme Phoenices, II, 13, 8.
 Maronea Thraciae, I, 11, 4.
 Mars (Enyalios) I, 14, 7; V, 10, 3.
 Massaga Indiae, IV, 26, 1 ss.; 27, 5; 28, 4; (*Massaca*) *Ind.*, 1, 8.
 Massagetae Scythae, IV, 16, 4 ss.; 17, 1 ss.
 Mathae gens Indica, *Ind.* 4, 6.
 Mauaces, III, 8, 3.
 Mazaces Aegypti satrapes, III, 1, 2; 22, 1.
 Mazaeus, III, 21, 1; VII, 6, 4; Syriis praefectus, III, 8, 6; cum exercitu ad Euphratem relictus, III, 7, 1 s.; Babyloniae satrapes, III, 16, 4; VII, 18, 1; moritur, IV, 98, 3.
 Mazarus ἑταῖρος, III, 16, 9.
 Mazenes praefectus Oaractae ins., *Ind.*, 37, 2.
 Medi, III, 11, 4; 19, 1; *Ind.*, I, 3; 40, 6; imperio a Persis spoliati, II, 6, 7; V, 4, 5. Graecia repulsi, I, 9, 7. Iis praest Atropates, III, 8, 4. Medi et Persae, II, 7, 4; IV, 7, 3; V, 25, 5; VI, 29, 3; VII, 1, 3; 4, 6; 10, 5; 11, 3.
 Media, III, 16, 1 s.; V, 5, 2; VII, 5, 2; VII, 13, 2; satrapes Oxodates, III, 20, 3; cf. Atropates praetores, III, 26, 3; VI, 27, 3; Media Pithoni assignatur, *Succ. Al.*, 5, 3.
 Medicum bellum, I, 9, 7; vestes, VI, 29, 6.
 Medius, VII, 24, 4; 25, 1 ss. 27, 2; *Ind.*, 18, 7.
 Megacles, III, 5, 3.
 Megarensium colonia Heraclea, *Per.*, 13, 3.
 Megareus, III, 2, 5.
 Megaris, III, 6, 7.
 Megasthenes auctor fide dignus, V, 5, 1; de India, V, 6, 2; de Calano, VII, 2, 4; *Ind.*, 3, 7; 4, 2.
 Megillus, Arriani familiaris, *Cyn.*, 5, 2.
 Melana Acra, *Per.*, 12, 3.
 Melamnidas, IV, 7, 2.
 Melanthius fluv., *Per.*, 16, 3.

- Melas** amnis, I, 11, 4 s.
Meleager, I, 4, 5; V, 12, 1. Neoptolemi filius I, 24, 1; 29, 4; ejus φάλαγξ, I, 14, 3; τάξις, II, 8, 4; III, 11, 8; 18, 4; IV, 17, 3; 22, 7; VI, 17, 3; ἡ πεζικὴ, I, 20, 5; in Macedonia missus, I, 24, 1 s.; revertitur, I, 29, 4; in Bactris relictus, IV, 16, 1; Perdiccae vicarius, a Perdicca e medio tollitur, *Succ. Al.*, 2, 3, 4.
Meleagri Δῆ, III, 11, 8.
Melus expugnata, I, 9, 5.
Memnon Rhodius ad Granicum, I, 12, 9 s.; 15, 2. Ephesum arcessitus, I, 17, 11; inferiori Asiae et classi praefectus, I, 20, 3; 23, 1; II, 1, 1. Lesbi oppidis receptis moritur, II, 1, 1 ss.; Memnonis terra, I, 17, 8.
Memphis, III, 1, 4 s.; 4, 5; 5, 1 s.; 6, 1.
Menander, IV, 13, 7; ἑταῖρος peregrino militi praefectus, deinde Lydiae satrapes, III, 6, 8; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 7; milites Babylonem deducit, VII, 23, 1; 34, 1. Cf. *Succ. Al.*, 6, 26.
Menedemus dux, IV, 3, 7; VI, 2.
Menelaus Atrides, V, 6, 5.
Menelaus, I, 14, 3; III, 11, 10; 25, 4.
Menes Dionysii filius, II, 12, 2; σωματοφύλαξ fit, ib.; satrapes Syriae, Phoenices Ciliciaeque, III, 16, 9 cl. 19, 6.
Menestheus, II, 9, 3.
Menidas Hegesandri filius, III, 5, 1; mercenarios adducit, III, 5, 1; mercenariis equitibus praefectus, III, 12, 3; IV, 13, 3; vulneratus, III, 15, 2; praetor in Media, III, 26, 3; in Macedoniam missus, IV, 18, 3; Babylonem venit, VII, 23, 1; 26, 2.
Meniscus legatus, II, 14, 3.
Menotius gubernator, I, 12, 1.
Menon Cerdium filius Coelestriae satrapes, II, 13, 7.
Menon Arachosiae satrapes, III, 28, 1.
Mentor, II, 2, 1; 13, 2; VII, 4, 6.
Μεραρχία, *Tact.*, 10, 5.
Mercurius, *Ind.*, 37, 10; ejus et Philesii filii statuæ, *Per.*, 2, 1.
Meriones, *Cyn.*, 35, 1.
Meroe locus Afric., *Ind.*, 25, 8.
Meroes, V, 18, 7.
Μίρος sive θαλασσογαρχία, *Tact.*, 10, 7.
Merus mons, V, 1, 6; 2, 5; *Ind.*, 1, 6.
Mesambria regio Pers., *Ind.*, 39, 2.
Mesembria, *Per.*, 24, 5.
Mesopotamia, III, 7, 3; ab incolis dicta, VII, 7, 3. (Συρία) ἡ μίση τῶν ποταμῶν, III, 11, 4; V, 25, 4; VII, 9, 8; *Ind.*, 42, 3; ejus satrapa Amphimachus, *Succ. Al.*, 35.
Μεταβολή, *Tact.*, 20, 2; 21, 1.
Methora urbs Indiae, *Ind.*, 8, 5.
Metron Pydnaeus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 15.
Methymnaei tyrannus eorum, III, 2, 4.
Metroum Athenis, III, 16, 8; *Per.*, 9, 1.
Metroum Ponticum, *Per.*, 13, 3.
Miccalus Clazomenius, VII, 19, 5.
Midas, II, 3, 1 ss.
Miletus urbs Ionica, V, 6, 4; expugnata, I, 18, 3 — 19, 11; VII, 9, 7; Milesiorum colonia, *Per.*, 10, 4; 14, 5; 19, 4.
Militum ordines eorumque nomina, *Tact.*, 5 sqq. 10; evolutiones, 20 sq.
Milyas terra, I, 24, 5.
Minerva, IV, 22, 6; Atheniensium, I, 16, 7; Iliensis, I, 11, 7; VI, 9, 4; Margarsia, II, 5, 9; fanum Athenis Ponticis, *Per.*, 4, 1.
Mimos Jovis filius, VII, 29, 3.
Mithraustes Armeniis praefectus, III, 8, 5.
Mithrines Sardium arcis praefectus, I, 17, 3 s.; Armeniae satrapes, III, 16, 5.
Mithridates Darii gener, I, 15, 7; 16, 3.
Mithrobuzanes Cappadocibus praefectus occisus, I, 16, 3.
Mithrobacrus agemati adscriptus, VII, 6, 5.
Mitylenæi obsessi pacis cum Alexandro factae columnas dejicere coacti Persas recipiunt, II, 1, 1 ss.
Mitylene a Macedonibus recepta, III, 2, 6.
Mærocles Atheniensis, I, 10, 4.
Mogrus fluv., *Per.*, 7, 5; 8, 1.
Monimus Laco, III, 24, 4.
Morontobarbara locus Assyri., *Ind.*, 22, 4.
Mosaitica, *Per.*, 18, 3.
Mosarna portus Asiae, *Ind.*, 26, 10; 27, 2.
Munychion mensis, V, 19, 3. cc.
Musæ, I, 11, 1.
Musicanus Indorum rex se dedit, VI, 15, 5 ss.; 16, 3 ss. deficit, VI, 17, 1 ss.
Mycæ mons, I, 18, 5; 19, 2, 7; contra Samum, V, 5, 2.
Mycæne, II, 16, 5.
Mylassa Cariae, I, 20, 4; 21, 1.
Mylleus Bercensis e trierarchis, *Ind.*, 18, 6.
Myndus Cariae, I, 20, 5 ss.; II, 5, 7.
Myriandrus Syriae, II, 6, 1.
Mysia, V, 6, 4; Mysorum venatores, *Cyn.*, 23, 1.
Mitylene v. Mitylene.

N

- Nabarzanes** χιλιάρχης Darium comprehendit, III, 21, 1; Alexandro se dedit, III, 23, 4.
Naracum, os Istri, *Per.*, 24, 1.
Naustathmus, *Per.*, 15, 1.
Nautaca Sogdianæ, III, 28, 9; IV, 18, 1 s.
Nearchus Androtimi filius Philippo regnante exsul revocatus et Lyciae cis Taurum praefectus, III, 6, 5 s.; Græcos mercenarios adducit, V, 7, 2; χιλιάρχος τῶν ὑπασπιστῶν, IV, 30, 6; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 4; classi praefectus, VI, 2, 3; 5, 5; 13, 1; *Ind.*, 18, 10; ad Persicum sinum navigaturus, VI, 19, 5; 21, 3; ad Carmaniam appellit et rursus navigat, VI, 28, 5 s.; VII, 20, 9. coronatur, *Ind.*, 42, 9; uxorem ducit, VII, 4, 6; classi praefectus, VII, 19, 3; 25, 4; auctor, VI, 13, 4; VII, 3, 6; 20, 9 cl. 6; 28, 6.
Neoptana locus Asiae, *Ind.*, 33, 1.
Neoptolemus Achillis filius, I, 11, 3.
Neoptolemus, I, 4, 1; 29, 3.
Neoptolemus ex Eacidarum genere, ἑταῖρος, II, 27, 6.
Neoptolemus a Perdicca ad Antipatrum deficit, *Succ. Al.*, 26; ab Eumene bello petitus Craterum socium sibi adjungit; commisso prælio occiditur, 27.
Neoptolemus Arrabæi filius, transfuga, I, 20, 10.
Neptunus, I, 11, 6; VI, 19, 5. Thesei pater, VII, 29, 3; *Ind.*, 18, 11; 19, 10; 36, 3; 37, 4.
Nereides, I, 11, 6; *Ind.*, 18, 11; 31, 6.
Nescis, *Per.*, 18, 2.
Nessus amnis, I, 1, 5.
Neudrus fluvius Indiae, *Ind.*, 4, 8.
Nicæa in Parapamisadis, IV, 22, 6.
Nicæa ad Hydaspem, V, 19, 4; 29, 5.
Nicæa, Antipatri f., a Perdicca ducitur, *Succ. Alex.*, 21 sq. ab eo repudiatur, ib. 26.
Nicanor, II, 12, 2.
Nicanor Parmenionis filius τοῖς ὑπασπισταῖς τῶν ἑταίρων praefectus, I, 14, 2. cf. II, 8, 3; III, 11, 9; 21, 8; moritur, III, 25, 4.
Nicanor classi praefectus, I, 18, 4 s.; 19, 3. ἑταῖρος Alexandriæ in Parapamisadis relictus, IV, 22, 5; satrapes cis Indum, IV, 28, 6; ab Antipatro Cappadociam provinciam obtinet, *Succ. Al.*, 37.

Nicarchides Pydnaeus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 5.
 Nicias tributis in Lydia praefectus, I, 17, 7.
 Nicocles Solius, ex trierarch., *Ind.*, 18, 8.
 Nicocrates, Ol. 111, 4 archon, II, 11, 10.
 Nicolaus, IV, 17, 3.
 Nicomedes, ultimus Bithyniae rex, qui regnum Romanis testamento reliquit, p. 249.
 Nicostratus legebatur, II, 11, 10.
 Niloxenus Satyri filius, ἑταῖρος, ἐπίσκοπος ad Causasum relictus, III, 28, 4.
 Nilus, III, 1, 3; V, 6, 7; *Ind.*, 2, 6; 3, 9; 4, 13; 6, 6. Libyam a reliqua Asia dividit, III, 30, 9; διώρυγες, III, 6, 1; olim Aegyptus, V, 6, 5; Alexandri de eo conjectura, VI, 1, 2 ss. cf. Delta.
 Ninus urbs Asiae, *Ind.*, 42, 3.
 Niphatas ad Granicum dux, I, 12, 8; occisus, I, 16, 3.
 Nithadon Salamin. ex trierarch., *Ind.* 18, 8.
 Nitica pediculis clara, *Per.*, 18.
 Nomades Libyes, III, 30, 9. cf. VII, 1, 2; Scythae, IV, 5, 3; VII, 16, 4.
 Noricum, *Ind.*, 4, 16.
 Nosala, *Ind.*, 31, 2.
 Numidarum equi, *Cyn.*, 24.
 Nymphæum, urbs Pontica, *Per.*, 13, 4.
 Nysa Indiae, V, 1, 1 ss.; 2, 1 ss.; V, 26, 5; VI, 2, 4; *Ind.*, 1, 4; 5, 9.
 Nysæi, V, 1, 3 ss.; eorum respublica, V, 2, 2 ss.; equites, V, 2, 2 ss.; VI, 2, 3.
 Nysæi equi, VII, 13, 1.
 Nysæus campus, VII, 13, 1.

O

Oaracta insula, *Ind.*, 34, 2.
 Oblonga acies, *Tact.* 17, 3.
 Oceanus, *Ind.*, 18, 11.
 Ochus, VII, 4, 4; ante Darium rex, III, 19, 4. cf. II, 14, 5.
 Ochus mons Persiae, *Ind.*, 38, 4.
 Ocondolates maris Erythraei accolis praefectus, III, 8, 5.
 Ocreae, *Tact.*, 3, 5.
 Odessus, *Per.*, 20, 2; 24, 4.
 Odrysae equites, III, 12, 4.
 Oedipus, II, 16, 2.
 Oeagrus, I, 11, 2.
 Oenoe Pontica, *Per.*, 16, 1.
 Olbia, *Per.*, 20, 2.
 Olympia, I, 11, 1; victoria, II, 15, 4.
 Olympias Alexandri mater a Philippo repudiata, III, 6, 5; de Alexandri origine mentita, IV, 10, 2; ejus ad eam epistola, VI, 1, 4; Antipatro inimica, VII, 12, 5 ss.; Cleopatram filiam Perdiccae in matrimonium dare voluit, *Succ. Al.*, 22.
 Olympias, VII, 28, 1.
 Olympionices, II, 15, 2.
 Olynthus Callisthenes, IV, 10, 1.
 Omalis fluvius Ind., *Ind.* 44, 4.
 Omares ad Granicum dux, I, 16, 3.
 Ombrion Cretensis, sagittariis praefectus, III, 5, 6.
 Ὀμπάλος ἐλάγγος, *Tact.*, 8, 5.
 Onasus legebatur, III, 5, 5.
 Onchestus Berothiae, I, 7, 5.
 Onesicritus gubernator et scriptor mendax, VI, 2, 3. cf. VII, 20, 9; coronatur, VII, 5, 6; *Ind.*, 18, 9; 32, 19.
 Ophellas Pellæus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3; a Ptolemæo Cyrenensis auxilio mittitur, *Succ. Al.*, 17.
 Ophis fluvius, *Per.*, 8, 1.
 Opis ad Tigrim, VII, 7, 6; 8, 1.

Ora urbs Indorum recepta, IV, 27, 5 ss.; praesidio firmata, IV, 28, 4.
 Orbelus mons, I, 1, 5.
 Orchomenus Berothiae restituta, I, 9, 10.
 Ordanes, VI, 27, 3.
 Ordines militum, *Tact.*, 5 sqq., 10, 14.
 Orestis, VI, 28, 4; *Per.*, 6, 4.
 Organa insula sinus Persici, *Ind.*, 37, 2.
 Oritæ Gadrosia vicini, VI, 22, 1; liberi, VI, 21, 3; oppidum maximum, VI, 21, 5; recepti, VI, 22, 2 ss.; VII, 5, 5; 10, 7; ἐν Ὀρίοις, VI, 22, 3; VII, 5, 5; ἡ Ὀρίων ἴκται, VI, 28, 5; *Ind.* 26, 1; 22, 10; 23, 15; 25, 1; 32, 4; 42, 9.
 Oroatis (Ares, Arosis) fluv. Pers., *Ind.*, 39, 9.
 Orobatis Indiae, IV, 28, 5.
 Orontes, I, 14, 2; *Succ. Al.*, 2.
 Orontes Armeniis praefectus, III, 8, 5.
 Orontobates Persa Cariae praefectus, I, 23, 8; Halicarnassi, I, 23, 1; victus, II, 5, 7.
 Orpheus, I, 11, 2.
 Orxantes legebatur, III, 30, 7.
 Orxines Persidem procurat, VI, 29, 2; punitus, VI, 30, 1 ss.
 Ossadii Indi, VI, 15, 1.
 Otanes maris Erythraei accolis praefectus, III, 8, 5.
 Oxathres Abulitæ filius Uxiis et Susianis praefectus, III, 8, 5; Parætacenorum satrapes, III, 19, 2; punitus, VII, 4, 1.
 Oxinas fluvius, *Per.*, 13, 4.
 Oxodates Persa Mediae satrapes, III, 20, 3; punitus, IV, 18, 3.
 Oxus amnis, III, 28, 9; IV, 15, 7; VII, 10, 6. unde ortus et quantus, III, 29, 2 ss.; VII, 16, 3.
 Oxyartes legebatur VII, 16, 3.
 Oxyartes, III, 28, 10; Darii frater, VII, 4, 5.
 Oxyartes Bactrius. ejus petra, IV, 18, 4. Alexandri socer, IV, 19, 5; 20, 4; VII, 4, 4; 6, 4; satrapes Parapamisadum et Indorum, VI, 15, 3 ss.; *Succ. Al.*, 36.
 Oxycanus νομάρχης, VI, 16, 1.
 Oxydates. v. Oxodates.
 Oxydracæ Indi, V, 22, 2; VI, 11, 3; multi et fortes, VI, 4, 3; recepti, VI, 14, 1; *Ind.*, 4, 9.
 Oxymagis fluvius Ind., *Ind.*, 4, 4.

P

Padagrum fluvius Persidis, *Ind.* 39, 2.
 Pæones, I, 5, 1; Alexandri milites, II, 7, 5; 9, 2; Pæonia, *Ind.*, 4, 16.
 Patica terra, I, 11, 4.
 Pagala locus Asiae, *Ind.*, 23, 1.
 Pagrae, portus, *Per.*, 18, 4.
 Pagri, legebantur III, 23, 1.
 Palæstine Syria, II, 25, 4; cf. VII, 9, 8.
 Palimbothra urbs Indiae, *Ind.*, 2, 9; 3, 4; 10, 5.
 Pallopcas amnis, VII, 21, 1 ss.
 Pamphylia, I, 24, 3; V, 25, 4; Tauro a Cilicia divisa, III, 28, 5; V, 5, 2; Antigoni provincia, *Succ. Al.*, 6, 37.
 Pamphylii, V, 5, 2; *Ind.*, 2, 2.
 Pandora Herculis filia, *Ind.*, 8, 7; 9, 3.
 Panegorus ἑταῖρος, I, 12, 7.
 Pangæus mons, I, 11, 4.
 Pantaleon praesidiis Memphidis praefectus, III, 5, 3.
 Pantauchus Alorites ex trierarchis, *Ind.*, 18, 6.
 Panticapæum, *Per.*, 19, 1, 3.
 Pantordanus Cleandri filius turmae Leugæ praefectus, II, 9, 3.
 Paphlagonæ recepti, II, 4, 1; V, 25, 4.
 Paphlagonia, *Per.*, 14, 1; Eumeni assignatur, *Succ. Al.*, 5.

Paracada, IV, 3, 6.
 Paratæce recepti, III, 19, 2; IV, 21, 1.
 Paratæcenorum terra, IV, 22, 1.
 Paratonium Libyæ, III, 3, 3.
 Παράγωνι, *Tact.*, 20, 3; 28, 1 et 3.
 Parali nautæ, III, 6, 2.
 Paralos navis, III, 6, 2.
 Παράμης τάγμα, *Tact.*, 26, 1.
 Παπαμισαδæ, IV, 22, 4; V, 3, 2 s.; *Ind.* 5, 11; VI, 26, 1; equites, V, 11, 3; satrapæ Tyriaspes, IV, 22, 5; Oxyartes, VI, 15, 3. *Succ. Al.* 36.
 Παπαμισus, V, 3, 3; 5, 3; *Ind.*, 2, 3; 5, 10; 6, 4.
 Παρσάτης, *Tact.*, 7, 1.
 Παρσασæ juga, I, 7, 5.
 Παρμεβολή, *Tact.*, 20, 3; 26, 4.
 Παρενus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 12.
 Παρμενion Philotæ filius, III, 11, 10; exercitum in Asiam trajicit, I, 11, 6; cum imperio, I, 14, 1; 17, 2; 18, 1; 24, 3; 29, 3; II, 4, 3; 5, 1; 8, 4, 9 s.; III, 11, 10; 14, 6; 15, 1; 18, 1; 19, 7. Damascus et Darii apparatus regium capit, II, 11, 10; 15, 1; conjurationem detegit, I, 25, 4 s.; ejus ad Alexandrum epistola, II, 4, 9 s. ejus consilia, I, 13, 3 s.; 18, 6; II, 25, 2; III, 10, 1; 18, 11; occisus, III, 26, 4; IV, 14, 2; VI, 27, 3. cf. Nicanor et Philotas.
 Parthenius fluv., *Per.*, 13, 5; 14, 1.
 Paron Phocensis mercenariorum dux, III, 16, 2.
 Parthysæ, III, 11, 4; 19, 1, 8; 20, 3; 25, 1; quando e Scythia in Parthiam migraverint, *Parth.* 3; ad Taurum, V, 5, 2; equites, VII, 6, 3; *Tact.*, 44, 1; præstet iis Phrataphernes, III, 8, 4; satrapes, III, 33, 4; Barzanes a Besso factus, IV, 7, 1; recepti, VII, 10, 6; satrapes Amminapes, *ἐπίτοκός* Tlepolemus, III, 22, 1. præfectus Philippus, *Succ. Al.*, 35; tibialia, *Tact.*, 34, 1; pugnandi mos, *ib.* 4, 3.
 Passargadæ, III, 18, 10; VII, 19, 2; Persidis, VI, 29, 1; regia, III, 18, 11; VI, 30, 1; et Persepolis, VII, 1, 1.
 Pasicrates, II, 22, 2.
 Passira locus Asiæ, *Ind.*, 28, 3; Pasirees, *ib.*
 Passigria, III, 17, 1; *Ind.*, 42, 14.
 Patara urbs, *Succ. Al.*, 36.
 Patara Lyciæ, I, 24, 4.
 Patroclus, VII, 16, 8; ejus tumulus coronatus, I, 12, 1. in Leuce Insula cum Achille colitur, *Per.*, 21, 3.
 Pattala Indi Delta, V, 4, 1; *Ind.* 22, 6 sqq.; majus Ægyptio, VI, 17, 2. insula, VI, 18, 3; terra, VI, 17, 2, 5; et oppidum, VI, 17, 5; 21, 3; arx munitur, VI, 18, 1; 20, 1.
 Pattalenses, VI, 17, 5 et fortasse 2.
 Pausanias ἑταῖρος Sardium arcis præfectus, I, 17, 7.
 Pausanias, Tacticorum auctor, *Tact.*, 1, 1.
 Pausippus Laco, III, 24, 4.
 Pazalæ urbs *Ind.*, *Ind.*, 4, 5.
 Pelagon Ephesus, I, 17, 12.
 Pelium, I, 5, 5.
 Pelæus Polemon, III, 5, 3; σωματοφύλαξ, VI, 28, 4.
 Pellina Thessaliæ, I, 7, 5.
 Peloponnesii, I, 17, 8.
 Peloponnesus, I, 7, 4. composita a Philippo, VII, 9, 5 cl. I, 1, 1 s.; milites ex ea conducuntur, I, 24, 2; cl. I, 17, 8; II, 2, 4; 20, 5; res novæ, III, 6, 3.
 Peloponnesius equus, *Cyn.*, 23, 2.
 Peltastæ quomodo armati, *Tact.*, 3, 4.
 Pelusium Ægypti, III, 1, 1, 3; III, 5, 3.
 Peneus, IV, 6, 7.
 Peneo innatæ Titaresius, *Per.*, 8, 3.
 Πεντακονταρχία, *Tact.*, 14, 3. πεντακοσιάρχης, *Tact.*, 10, 5.
 Peroote Phrygiæ ad Hellespontum, I, 12, 6.

Perdiccas frater Philippi regis, pater Amyntæ ejus, quem Alexander occidit, *Succ. Al.*, 22.
 Perdiccas ex Orestide, VI, 28, 4; Orontæ filius, I, 14, 2; Thebanos aggreditur, I, 8, 1 s.; ejus φάλαγξ, I, 14, 2; τάξις, I, 6, 9; 20, 5; 21, 1 cl. 3; II, 8, 3; III, 11, 9; Ιππαρχία, V, 12, 2; 22, 6; VI, 6, 4, 6; cum imperio, IV, 16, 2; 22, 7; 30, 9; VI, 9, 1; 15, 1; oppidum condit, IV, 28, 5; σωματοφύλαξ, IV, 21, 4; V, 13, 1; VI, 11, 1; 28, 4; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 5; uxorem ducit, VII, 4, 5; coronatur, VII, 5, 6; mors, VII, 18, 5. Perdiccas, Orontæ f., equitum dux, *Succ. Al.* 2; legionis, quam Hephæstion duxerat, chiliarchus, regni procurator sub Arrhidæo rege, *ib.* 3; seditiosos occidit, *ib.* 4; item Meleagrum tollit, *ib.*; provincias distribuit, 5 sqq.; cum Ariathe Cappadoce bellum gerit, 11; Antigonum in jus vocat; non paret ille; inde inimicitie. Ad matrimonium ei adducuntur Nicæa Antipatri f. et Cleopatra Olympiadis filia. Ducit Nicæam, suadente Alceta fratre, 20. 21; Cynanen interficit, 22; Arrhidæo persuasit ut Adeam, filiam Cynanes duceret, 23; ei bellum parant Antigonus, Antipater, Craterus, 24; repudiata Nicæa, Cleopatram ducere vult; inde major in eum ira Antipatri exarsit, 26; Perdiccas contra Ptolemæum proficiacitur; a suis equitibus inter præliandum occiditur, 28.
 Pergæi, I, 25, 9.
 Perge Pamphyliæ, I, 28, 1 s.; 27, 5.
 Perinthii, II, 14, 5.
 Περσισαμός, *Tact.*, 20, 2; 21, 4.
 Perœdas Menesthei filius turmae præfectus, II, 9, 3.
 Persæ, I, 1, 2 cl. VII, 9, 5. Reges et res gestæ, II, 14, 4 s.; quales olim, V, 4, 5; imperium, V, 25, 5; VII, 10, 5; munimenta, VII, 7, 7; cum Macedonibus juncti, VII, 11, 9; milites, VII, 23, 1 s.; Persæ e curribus pugnant, *Tact.*, 2, 5, 19, 3; quadrata equitum acie utuntur, *ib.*, 16, 9; Περσικός ἐξελγμός, *Tact.*, 23, 1, 4. aliqui Alexandri συγγενεῖς facti, VII, 11, 1, 6; divitiæ, III, 18, 10; 19, 7; VII, 9, 8; satrapes Ariobarzanes, III, 18, 2. Phrasaortes, III, 18, 11. Orxinea, VI, 29, 2; 30, 1. Peucestas, VI, 30, 2; VII, 23, 1, 3; 24, 1; *Succ. Al.*, 35.
 Persepolis, VII, 1, 1.
 Perseus, III, 3, 1 s.
 Persicus sinus, VI, 19, 5; mare, V, 26, 2; VII, 1, 1, 3; 16, 2; 19, 3; *Ind.*, 19, 9; regia, III, 18, 11; victus et cultus, VI, 30, 3; vestitus, *ib.* VII, 8, 2. στολή, III, 25, 3. σκηνή, VII, 29, 4. cl. VII, 6, 3; cidaris, IV, 7, 4; νόμος, VII, 6, 2; 24, 3; agema, VII, 11, 3.
 Persis, VI, 29, 1; VII, 23, 1; *Ind.*, 38, 1; 40, 1 sqq.; maritima, VI, 28, 7; ἡ Περσὶς γῆ, VII, 3, 1. αἱ Περσίδες πόλεις, III, 18, 2.
 Pertines Persarum dux ad Granicum, I, 12, 8; occisus, I, 16, 3.
 Pessinuntia Rhea Romam translata, *Tact.*, 33, 4.
 Petisis Ægyptius νόμαρχος, III, 5, 2.
 Petrina (vox Celtica), jaculationis genus, *Tact.*, 37, 4.
 Peuce Istri insula, I, 2, 2; 3, 2.
 Peucelaotis Indiæ terra, IV, 22, 7; 28, 6; *Ind.*, 1, 8; 4, 11.
 Peucestas Macartati filius, Ægypti prætor, III, 5, 5.
 Peucestas ὁ τὴν ἑπὶ τὴν ἀσπίδα φέρων, VI, 9, 3; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 6; 19, 8; Alexandrum servat, VI, 10, 1 s.; 11, 7; σωματοφύλαξ, VI, 28, 3 s.; Persarum satrapes, VI, 30, 2 s.; VII, 6, 3; 23, 1 s.; 24, 2; *Succ. Al.*, 35; coronatus, VII, 5, 4; Serapidem consulit, VII, 26, 2.
 Phadisane castellum, *Per.*, 16, 1.
 Φαλαγγαρχία, φαλαγγάρχης, *Tact.*, 10, 6.
 Φάλαγξ quid, et quæ ejus partes, *Tact.*, 8; varie ordinatur, *ib.*, 11; πλαγία φάλαγξ, 20, 3; 26, 1; λοξή, 20, 3; 26, 2. ἀμφίστομος, 29, 1; ἐπὶρόστος, 29, 3.
 Pharasmanes Chorasmiorum rex, IV, 15, 4 s.

- Pharasmaus Zydritarum rex, *Per.*, 11, 2.
 Pharismanes Phrataphernis filius, VI, 27, 3. cf. VII, 6, 4.
 Pharmatenus fl., *Per.*, 16, 3.
 Pharnabazus Artabazi filius classi Persarum praefectus, II, 4, 3 ss.; 2, 1 s. 3, 4 s.; III, 2, 3 s., 7.
 Pharnacea urbs, olim Cerasus, Sinopensium colonia, *Per.*, 16, 4.
 Pharnaces, I, 16, 3.
 Pharnuches Lycius ab Alexandro exercitui praefectus, IV, 3, 7; 5, 3 ss.; 6, 1.
 Pharsalii equites, III, 11, 10.
 Pharus insula cum turri, VII, 23, 7.
 Phaselis et Phaselitae, I, 24, 5 s.
 Phasiani, VII, 13, 4. Phasiana dea, *Per.*, 9, 1.
 Phasis fluv., *Per.*, 19, 2; ejus aqua levissima, *ib.*, 8, 1 sqq.
 Phasis, *Per.*, 19, 2.
 Phidias Rheae statuam in Metroo Athen. fecit, *Per.*, 9, 1.
 Phigamus fl., *Per.*, 16, 1.
 Philesius, Mercurii f., *Per.*, 2, 1 sq.
 Philine Thessala Philippo parit Arridaeum, *Succ. Al.*, 1.
 Philippi aut Philippopolis, I, 1, 5.
 Philippus Alexandri M. pater. ejus merita et res gestae, VII, 9, 2 ss.; equites suos cuneata pugna praeliari docet, *Tact.*, 16, 6. cum Persis foedus facit, II, 14, 2; suspectus ei Alexander, III, 6, 5; moritur, I, 1, 1; II, 14, 5; ejus percussores, I, 25, 1 s.; statua Ephesi, I, 17, 11. e Philine pater Arridae, *Succ. Al.*, 1.
 Philippus Amyntae filius, I, 14, 2.
 Philippi nomen assumit rex Arridaeus, *Succ. Al.*, 1.
 Philippus Acarnan medicus, II, 4, 8 ss.
 Philippus Machatae filius, Indorum satrapes, V, 8, 3; *Ind.*, 19, 4. Schmiederus eundem esse suspicatur cujus commemoratur *φάλαγξ*, I, 14, 3 (item cum Meleagro conjunctus, I, 4, 5). *τάξις*, IV, 24, 10; praesidio in Peucelaotide praefectus, IV, 28, 6; in Assacenos missus, V, 20, 7; Indiae partis satrapes, VI, 2, 3; cum imperio, VI, 4, 1; 5, 5. Indorum et Mallorum satrapes, VI, 14, 3; usque ad confluentem Indi et Acesinis, VI, 15, 2; interemptus, VI, 27, 2; aliquis Antigoni pater, I, 29, 3; Ptolemaei, I, 14, 6.
 Philippus Menelai filius sociis equitibus praefectus, I, 14, 3; Thessalis, III, 11, 10. cf. III, 25, 4.
 Philippus Parthis praeficitur, *Succ. Al.*, 35.
 Philoalea urbs, *Per.*, 16, 5.
 Philotas Asandri et Parmenionis pater, quos v.
 Philotas Carsidis filius conjunctionis particeps, IV, 13, 4; interfectus, IV, 14, 3.
 Philotas, I, 2, 1, 5; 5, 9 ss.; 21, 5; III, 18, 6; Parmenionis filius, I, 14, 1. *τοῖς ἑταίροις ἱππεύσι* praefectus, I, 14, 1; III, 11, 8 cl. III, 27, 4; cum imperio, I, 18, 9; ejus cum Callisthene sermo, IV, 10, 3 s.; interfectus, III, 26, 1 ss.; 27, 1 s.; IV, 14, 2.
 Philotas, ejus *τάξις*, III, 29, 7; IV, 24, 10.
 Philotas Ciliciam provinciam a Perdicca accipit, *Succ. Alex.*, 5.
 Philoxenus in Asia cis Taurum tributis cogendis praefectus, III, 6, 4; ex Caria exercitum Alexandro adducit, VII, 23, 1; 24, 1; Ciliciam provinciam etiam ab Antipatro obtinet, *Succ. Al.*, 34.
 Philoxenus Susa occupat, III, 16, 6.
 Phisinus Clivus, III, 2, 5.
 Phocenses pacati, VII, 9, 4; Thebanis infesti, I, 8, 8.
 Phoenice, II, 13, 7; 16, 1; 21, 3; VII, 19, 4; *Ind.*, 43, 1; beata, VII, 19, 5; recepta ab Alexandro, III, 1, 2; 22, 4; V, 25, 4 cl. II, 13, 7; tributis cogendis Ceraunus praefectus, III, 6, 4; Menes *ἑπαρχος*, III, 16, 9; Cadmus inde proficiscitur, II, 16, 1.
 Phoenices, mercatores, VI, 22, 4 s.; nautae, VI, 1, 6; VII, 22, 5; *Ind.*, 28, 1. ex sideribus cursum tenent, VI, 20, 4; classes, I, 18, 7; II, 2, 5; 20, 7; 24, 1; III, 6, 3; VII, 19, 3; reguli eorum, II, 13, 7; 20, 6. cf. Tartessus et Carthago.
 Phradasmenes, VII, 6, 4.
 Phradates legebatur, IV, 18, 2.
 Phrasaortes Rheomithrae filius, Persarum satrapes, III, 18, 11; moritur, VI, 29, 2; 30, 1.
 Phrataphernes Parthis, Hyrcaniis Tapurisque praest, III, 8, 4; satrapes Hyrcaniae et Parthorum, III, 23, 4; ab Alexandro, V, 20, 7; VI, 27, 3; VII, 6, 4. in Ariis missus, III, 28, 2; IV, 7, 1; cum Cratere, IV, 18, 1. Scissa et Phradasmenes pater, VII, 6, 4 cl. VI, 27, 3.
 Phriapites, *Parth.*, 2.
 Phryges *ἀμρότεροι*, III, 22, 3; V, 25, 4; VII, 9, 7; olim re eorum Midas, II, 3, 2 ss.
 Phrygia, urbs Ponti, *Per.*, 25, 3.
 Phrygia, I, 16, 3; 27, 5; 29, 1; *ἡ μεγάλη*, 24, 5; *ἡ πρὸς Ἑλλησπόντῳ*, I, 12, 8; *ἡ ἐπ' Ἑλλησπόντῳ*, I, 29, 5; *ἡ* satrapae Arsites et Calas, I, 12, 8; 17, 1.
 Phrygia magna Antigono assignatur, *Succ. Al.*, 6, 37; Phrygiae Hellesponticae Alexandri tempore praefectus erat Calas, deinde Demarchus; postea Leonnatus eam a Perdicca accepit, *ib.*, 6; ei ab Antipatro Arridaeus praeficitur, *ib.*, 37; Phrygia instituta nonnulla in deorum cultu Romani adoptarunt, *Tact.*, 33, 4.
 Pieris Macedonica, I, 11, 2.
 Pimprama Indiae, V, 22, 3.
 Pinara Lyciae, I, 24, 4.
 Pinarus amnis, II, 7, 1; 8, 5; 10, 1.
 Pindarus. ejus domus et posterum, I, 9, 10.
 Piseus, VI, 28, 4; *Succ. Al.*, 2.
 Pisidae, I, 24, 6; 27, 5; 28, 1 ss.
 Pithagoras vates, VII, 18, 1 ss.
 Pithon Agenoris filius Indiae partis satrapes (an *πρωτὸς*?) VI, 15, 4; contra Musicanum missus, VI, 17, 1 ss.; *ἡμεῖς* *τάξις* Schmiedero esse videtur, VI, 6, 1; 7, 2 s.; 8, 7 s. Indiae Paropamisadis proximae ab Antipatro praeficitur, *Succ. Al.*, 36.
 Pithon Crataei filius *σωματοφύλαξ*, VI, 28, 4; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 6; coronatus, VII, 5, 6; Scerapidem comitum, VII, 26, 2. *Succ. Al.*, 2; ei Media a Perdicca assignatur, *Succ. Al.*, 5; Pithon et Arridaeus in Perdiccae occisi locum suffecti, *ib.*, 30; Pithon Mediae usque ad portus Caspiae ab Antipatro praeficitur, *ib.*, 35.
 Pithon Sosiclis filius, IV, 16, 6 s.
 Pithon (Python), Antigenis filius, *Ind.*, 15, 10.
 Pityus, *Per.*, 18, 1.
 Pixodarus Car, I, 23, 7 s.
 Πλαγία φάλαγξ, *Tact.*, 20, 2; 26, 1.
 Πλαγιοφύλακες, *Tact.*, 66, 5.
 Πλαίσιον, *Tact.*, 29, 8.
 Plataeae restitutae, I, 9, 10.
 Plataensium clades, I, 9, 5, 7; srevitia, I, 8, 8.
 Pleiades, VI, 21, 2; VII, 21, 4.
 Πλευσίον, *Tact.*, 29, 8.
 Pnytagoras, II, 20, 6; 22, 2.
 Polemocrates Cleandri et Coeni pater, quos v.
 Polemon Andromenis filius accusatus, III, 57, 1 ss.
 Polemon Megacelis filius, *ἑταῖρος, φρούραρχος*, III, 5, 1.
 Polemon Theramenis filius *ναυαρχος*, III, 5, 5.
 Polemo, Perdiccae familiaris, *Succ. Al.*, 23.
 Polemonium, urbs Ponti, *Per.*, 16, 2.
 Pollux, IV, 8, 3.
 Polybius Arcas, Tactieon auctor, *Tact.*, 1, 1.
 Polydamas heros, *Cyn.*, 35, 3.
 Polydamas *ἑταῖρος*, III, 26, 3.
 Polydectes, III, 3, 1.
 Polydorus Labdaci pater, II, 16, 2.

Polycuctus Atheniensis, I, 10, 4.
 Polyides, III, 19, 6.
 Polynices Thebanus, *Cyn.*, 35, 1.
 Polysperchon Simmiae filius. ejus τάξις, II, 12, 2; III, 11, 9; IV, 22, 1; 25, 6; V, 11, 3; VI, 5, 5; Bactris relictus, IV, 16, 1; in Macedoniam missus VII, 12, 4; pater Alexandri, *Succ. Al.*, 38.
 Polytimetus amnis, IV, 5, 6; VI, 5, 7.
 Porus Indiae rex, V, 8, 4; 20, 2, 5 s.; 21, 3; 22, 2; *Ind.*, 5, 3; vincitur, V, 9, 1—19, 3; Alexandri socius, V, 21, 2; 24, 4; donatur, V, 20, 4; 21, 5; VI, 2, 1; in India regno suo ab Antipatro confirmatur, *Succ. Al.*, 36.
 Porus ὁ κακός, V, 21, 2 ss. cl. 20, 6.
 Posidium, *Per.*, 13, 3.
 Posidonius Rhodius Tacticam scripsit, *Tact.*, 1, 1.
 Potami, Ponti urbs, *Per.*, 14, 4.
 Præcius amnis, I, 12, 6.
 Præsi gens Indiae, *Ind.*, 10, 5.
 Priamus, I, 11, 8; *Tact.*, 19, 4.
 Priapus (vulgo Priamus), I, 12, 7.
 Prodigia, I, 11, 2; 18, 6 ss.; 20, 1; 25, 6 s.; II, 3, 8 ss.; 8, 18, 1; 26, 4. cf. Alexander M. et Aristander.
 Proxæ Persæ satrapes ad Caucasum, III, 28, 4.
 Prometheus antrum, V, 3, 2; *Ind.*, 5, 11; *Per.*, 11, 5; 19, 2.
 Propontia, IV, 15, 6; *Per.*, 12, 2.
 Prosectus legebatur I, 12, 6.
 Proserpina, II, 16, 3.
 Ἡρόσταξ, *Tact.*, 20, 3; 26, 5.
 Proteas Andronici filius classi præfectus, II, 2, 4 s.; ad Alexandrum venit, II, 20, 2.
 Protesilaus, I, 11, 5.
 Protomachus τοῖς προδρόμοις præfectus, II, 9, 2.
 Πρωτοστάτης quid, *Tact.*, 6, 4.
 Prytanis fluv., *Per.*, 7, 3.
 Psilis fluv., *Per.*, 12, 4.
 Psilum os Istri, *Per.*, 20, 3; 24, 1.
 Psychrus fluv., *Per.*, 7, 2.
 Psylla emporium, *Per.*, 13, 5.
 Psyllia, *Cyn.*, 24, 5.
 Ptolemæus Lagi filius, Eordæus, VI, 28, 4; Philippo regnante exsul, III, 6, 5; revocatus sit σωματοφύλαξ, III, 6, 6; IV, 8, 9; 15, 8; VI, 28, 4; Alexandrum comitatur, II, 11, 8; V, 13, 1; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 5; falso a quibusdam tradi hunc ab eo servatum esse, VI, 11, 8; conjurationem detegit, IV, 13, 7; cum imperio, III, 18, 9; 29, 7; IV, 16, 2; 21, 4; 24, 8, 10; 25, 2 ss.; V, 23, 7; 24, 1 ss.; VI, 5, 6 s.; VII, 15, 3; Aornum expugnat, IV, 29, 1 ss.; 30, 1 ss.; Indorum ducem caedit, IV, 24, 3 s.; Bessum persequitur, III, 29, 7, et capit, III, 30, 1 ss.; vulneratur, IV, 23, 3; coronatur, VII, 4, 6; uxorem ducit, VII, 4, 6; postea rex, procem. II; cum Perdicca bellum gerit, VII, 18, 5; Ægypti rex, *Ind.*, 43, 4; Ophellam Cyrenæis auxilio mittit, *Succ. Al.* 17; res Cyrenæorum componit, *ib.*, 19; ad eum venit Arrhidæus, *ib.*, 25; ejus bellum contra Perdiccam, *ib.*, 28; quas provincias ei Antipater assignarit, *ib.*, 34; cf. *ib.*, 5.
 Alexandri res gestas conscripsit, procem. 1 s.; ab Aristobulo discrepat, IV, 3, 5; neuter de Indo ponte juncto quidquam prodiderat, V, 7, 1; eum maxime sequutus est Arrianus, VI, 2, 4. cf. Aristobulus. ejus auctoritas de re militari, V, 14, 5; de Thebis expugnatis, I, 8, 1; de cæsis, I, 2, 7; II, 11, 8; de captivis, IV, 3, 5; 25, 4; de Uxis receptis, III, 17, 6; de Philotæ supplicio, III, 26, 2; de Alexandri vulnere, VI, 10, 1; 11, 8; de sacris ab eo factis, V, 28, 4; solius Acesinis magnitudinem commemoravit, V, 20, 8. cf. Aristobulus.

Ptolemæus Philippi filius turmæ præfectus, I, 14, 0.
 Ptolemæus Seleuci filius σωματοφύλαξ βασιλικός, I, 24, 1; exercitum adducit, I, 29, 4; ad Issum cecidit, *ib.*, 10, 7.
 Ptolemæus ὁ σωματοφύλαξ (ὁ βασιλικός) cecidit, I, 22, 4, 7.
 Ptolemæus Thracum prætor, IV, 7, 2.
 Ptolemæus Ptolemæi f., unus ex regii corporis custodibus, *Succ. Al.*, 38.
 Ptolemæus incertum quis (secundum Gronovium ad I, 23, (22) Philippi filius) Cariae præfectus, I, 23, 6; Oronotobatem vincit, II, 5, 7. Ptolemæi incertum cuius τάξις, II, 8, 4.
 Pulcher, Itolorum præfectus, *C. Alan.*, 1, 13.
 Pura Gedrosiæ, VI, 24, 1.
 Πύκνωσις phalangis, *Tact.*, 11, 3.
 Pydnæus Pantaleon, III, 5, 3.
 Pylades, *Per.*, 6, 4.
 Pylæ s. Thermopylæ, I, 7, 5. cf. Amanicæ, Cilicia, Persis, Caspius.
 Pylora insula, *Ind.*, 37, 8.
 Pyramus amnis, II, 5, 8.
 Pyrrhus, Alexandri pater, *Tact.*, 1, 1.
 Pythodemos Ol., III, 1 archon, I, 1, 1.
 Python. v. Pithon.
 Pyxites fluv., *Per.*, 7, 4.

Q

Quadi, I, 3, 2.

R

Rhadamanthus, VII, 29, 3.
 Rhagæ opp., III, 20, 2.
 Rhæti, *Ind.*, 4, 16; *Tact.*, 44, 1.
 Rhambacia Oritarum, VI, 21, 5.
 Rhea dea, *Per.*, 9, 1; ejus statua, Phidiæ opus, *ib.* Rhea Phrygia ap. Romanos, *Tact.*, 33, 4.
 Rhebas fluv., *Per.*, 12, 3.
 Rhenus Celticus, V, 7, 2.
 Rheomithres Persarum ad Granicum dux, I, 12, 8; ad Issum occisus, II, 11, 8; Phrassaortæ pater, III, 18, 11.
 Rhesmagas, Abasorum rex, *Per.*, 11, 3.
 Rhizius fluv., *Per.*, 7, 2.
 Rhodii sagittarii, II, 7, 8; naves, II, 20, 2; Rhodii Attalum repellunt, *Succ. Al.*, 39.
 Rhoe, *Per.*, 13, 1.
 Rhæsaces vulneratur, I, 15, 7.
 Rhombi ratio, *Tact.*, 7, 1.
 Romani. eorum fama, VII, 1, 3; num legatos ad Alexandrum miserint, VII, 15, 5 s.; quomodo Ægyptum administrent, III, 5, 7; quomodo pontes faciant, V, 7, 2 ss.; margaritam marinam ementes, *Ind.*, 8, 9; Romanorum cum Parthis bella, *Parth.* 2; Romani interdum elephantos in proeliis adhibuerunt, *Tact.*, 2, 2; eorum testudo, *ib.*, 11, 4; curribus ad pugnam non utuntur, *ib.*, 19, 1; eorum exercitationes equestres, *ib.*, *sqq.*; Celtica et Iberica vocabula usurpantes, aliaque plura instituta moresque aliunde assumptes, *Tact.*, 33, 1 *sqq.*, 44, 1.
 Roxane Oxyartæ filia, Alexandri uxor, IV, 19, 5; 20, 4; VI, 15, 3; VII, 4, 4; *Succ. Al.*, 36; filium parit, *Succ. Al.*, 8.

S

Sabaces Ægypti satrapes ad Issum occisus, II, 11, 8.
 Sabictas Cappadocum satrapes, II, 4, 2.
 Sacæ Scythæ, III, 8, 3·11, 4; VII, 10, 5.

Sacala locus Asiae, *Ind.*, 22, 4.
Sacer mons Ponti, *Per.*, 16, 5.
Sacer portus, ἱερὸς λιμὴν, *Per.*, 18, 4.
Sacesinae, III, 8, 4; 11, 4.
Sagalassus vel *Salagassus*, I, 28, 2.
Sagittariorum usus, *Tact.*, 15, 1.
Salamis, VI, 11, 6.
Salmacis Halicarnassi arx, I, 23, 3.
Salmides urbs, *Succ. Al.*, 7; *Per.*, 25, 1.
Sambus Indorum montanorum satrapes, VI, 16, 3 ss.; fluvius *Ind.*, 4, 4.
Samus, I, 19, 8; contra Mycalen, V, 5, 2.
Sandaracas, *Per.*, 13, 4.
Sandracottus rex Indorum, V, 6, 2; *Ind.*, 5, 3; 9, 9.
Sangada regio Asiae, *Ind.*, 21, 11.
Sangaeus oppido praefectus, IV, 22, 8.
Sangala Cathaerorum oppidum, V, 22, 4 — 24, 8.
Sangarius amnis. de ejus fontibus et cursu, I, 29, 5; *Per.*, 13, 1.
Sanigae, *Per.*, 18, 3; eorum rex Spadagas, *Per.*, 11, 3.
Sanni, *Per.*, 11, 1.
Saparnus fluvius Indiae *Ind.*, 4, 12.
Saranga regio Asiae *Ind.*, 22, 3.
Saranges fluvius Indiae, *Ind.*, 4, 8.
Sardanapalus, II, 5, 3 s.
Sardes, I, 17, 3 ss.; 24, 3; arx, III, 16, 5; ejus situs, I, 17, 5; *Succ. Al.*, 26, 40.
Sardiani, I, 17, 3.
Sarissarum longitudo, *Tact.*, 12, 7.
Sarmatarum equites, *Tact.*, 44, 1.
Sathon, I, 12, 7.
Satibarzanes Ariorum satrapes, III, 8, 4; ab Alexandro receptus, III, 25, 1 s.; deficit, III, 25, 5 ss.; occisus, III, 28, 2.
Satracae Scytharum dux, IV, 4, 8.
Satrapae vel praefecti Darii commemorantur.
Egyptiorum Sabaces et Mazaces.
Arachotorum Barsaentes.
Ariorum Satibarzanes.
Armeniorum Orontes et Mithraustes.
Babyloniorum Bupares.
Bactrianorum Bessus.
Cappadocum Mithrobuzanes et Ariaces.
Cariae Orontobates.
Drangum Barsaentes.
Hyrcaniorum Phrataphernes.
Indorum montanorum Barsaentes.
Joniae et *Lydiae* Spithridates.
Medorum Atropates.
Parthaeorum Phrataphernes (et a Besso factus Barsaentes).
Persarum Ariobarzanes.
Phrygiae ad Hellespontum Arsites.
Phrygiae majoris Atizes.
Sogdianorum Bessus.
Susiorum, III, 16, 6.
Syriae Mazaeus.
 Omnino cf. III, 8, 3 ss. Memnon et singula nomina.
Satrapae vel praefecti Alexandri commemorantur.
Egypti Doleaspis aliiq., III, 5, 2 ss., Cleomenes.
Arabum *Aegptiofinimorum* Cleomenes.
Arachotorum Menon et Sibyrtius.
Ariorum Arsames, Satibarzanes, Stasanor.
Armeniorum Mithrines.
Assacenorum Sisicottus.
Babyloniorum Mazaeus, Stamenes, alii, III, 16, 4.
Bactrianorum Artabazus, Amyntas.
Cappadocum Sabictas.

Cariae Ada, Ptolemaeus.
Carmaniae Sibyrtius, Telepolemus.
Caucasi Proexes.
Ciliciae Balacrus, Menes.
Caelasyriae Menon.
Drangum Stasanor.
Gadrosorum Apollophanes, Thoas, Sibyrtius.
Hyrcaniorum Amminapes, Phrataphernes.
Indorum diversis plerique locis Abisares, Eudemus, Musicanus, Nicanor, Oxyartes, Philippus, Pithon, Sambus, Taxiles.
Libyae Apollonius.
Lyciae Nearchus.
Lydiae Menander.
Macedoniae Antipater.
Mardorum Autophradates.
Medorum Atropates, Oxodates.
Oritarum Apollophanes, Sibyrtius.
Paphlagonum Calas.
Peractacarum Oxathres.
Parapamisadarum Tyriaspes, Oxyartes.
Parthaeorum Amminapes, Phrataphernes.
Persarum Phrasaortes, Orxines, Peucestas.
Phaenices Coeranus, Menes.
Phrygiae ad Hellespontum Calas.
Phrygiae majoris Antigonus.
Syriae Arimmas, Asclepiodorus, [Bessus.] Memnon.
Susianorum Abulites.
Tapurorum Autophradates.
Thracum v. *Thracia*. ceterum cf. haec nomina.
Satyros, III, 28, 4.
Saunia jacula, *Ind.*, 16, 10.
Sauromatae, I, 3, 2; *Tact.*, 4, 3.
Saus fluvius ap. Paones, *Ind.*, 4, 16.
Scione expugnata, I, 9, 5.
Scipio Africanus Polybium secum habuit, *Tact.*, 1, 1.
Scuta equitum, *Tact.*, 45, 4.
Scythae Istri accola, I, 3, 2; maxima Europae natio, IV, 1, 1; legati ad Alexandrum, VII, 15, 4; Asiani, III, 8, 3; Cyri in eos expeditio, III, 27, 4; IV, 11, 9; V, 4, 5; Darii, IV, 11, 9; equites Darii socii, III, 8, 6; 11, 6; 13, 3 s.; 19, 3 s.; Spitamenis, IV, 5, 4 ss.; 6, 1; Alexandri, V, 12, 2; Nopades, IV, 5, 3 ss.; VII, 16, 4; Alexandri hostes, IV, 3, 6 ss.; 4, 1 ss.; IV, 5, 3 ss.; 6, 1; legati ad eum, IV, 5, 1; 15, 1 ss.; in desertis rejecti, V, 25, 5; ἡ ἐπιτομή τῆς Σκυθικῆς, IV, 5, 4; rex, IV, 5, 1; 15, 1; οἱ σατράπαι οἱ τῆς Σκυθικῆς χώρας καὶ ὅσοι ἄλλοι θυνίσσονται κατὰ τὴν γῆν τὴν Σκυθίδα, IV, 15, 3; eorum paucitas, IV, 5, 1; expeditionem in eos meditatatur Alexander, IV, 1, 2 s.; VII, 1, 3. cf. Abii.
Scytharum acies cuneata, *Tact.*, 16, 5; eorum rex, Iandysus, *Parth.*, 3; Scythici equi, *Cyn.*, 1, 4; Scythica signa, dracones, *Tact.*, 35.
Scythica terra et Σκυθία γῆ, IV, 15, 3; *Ind.*, 2, 4; 3, 9; 5, 6; 7, 2. Scythica natio Sacarum, III, 8, 3.
Scytholaurorum portus, *Per.*, 19, 4.
Sebastopolis, *Per.*, 11, 3; 10, 3 et 4; 17, 1.
Seculinus, *C. Alan.*, 7.
Seleucus Ptolemaei pater, I, 24, 1; 29, 4; II, 10, 7.
Seleucus, Antiochi f., *Succ. Al.*, 2; ἑταῖρος, V, 13, 1; τοῖς ὑπακισταῖς τοῖς βασιλικοῖς praefectus, V, 13, 4; ῥήσιν, V, 16, 3; uxorem ducit, VII, 4, 6; Scyriakon consulit, VII, 26, 2. Babylonia praeficitur, *Succ. Al.*, 3.; rex potentissimus, VII, 22, 5. cf. V, 13, 1; ad ipsum, VII, 18, 5; Nicator, *Ind.*, 43, 4.
Selge et *Selgenses*, I, 28, 1.
Semele, II, 16, 1.
Semiramis, I, 23, 7; ejus in Indiam expeditio, VI, 24, 2 s.

- Serapis Babylone cultus, VII, 26, 2.
 Sesostrius Aegyptius, *Ind.*, 5, 6; *Parth.*, 3.
 Sestus, I, 11, 5, 6.
 Seuthes Thracum rex, *Per.*, 25, 1; ejus contra Lysimachum bellum, *Succ. Al.*, 10.
 Sibae gens Indiae, *Ind.*, 5, 12.
 Sibyrtilus Carmaniae, postea Arachosiae et Gadrosae satrapes, VI, 27, 1 cl. V, 6, 1; *Succ. Al.*, 36.
 Sicilia, VII, 1, 3.
 Siculi equi, *Cyn.*, 23, 2; Siculi quadrata equitum acie utuntur, *Tact.*, 16, 9.
 Side, I, 26, 4 s.
 Sidetes unde oriundi, I, 26, 4.
 Sidon, II, 20, 3, 5, 6, 9 s.; 21, 1, 8; 22, 6; 24, 1; 3; ab Alexandro recepta, II, 15, 6; naves, II, 19, 6.
 Sidonii, II, 15, 6; triremes, II, 20, 1.
 Sigames fluv., *Per.*, 11, 4.
 Sigeum, I, 12, 1.
 Sigon Phoenices, II, 13, 8.
 Sigrum Lesbi promontorium, II, 1, 2.
 Silas fluvius Indiae, *Ind.*, 6, 2.
 Silphium herba, III, 28, 6 s.; *Ind.*, 43, 13.
 Simmias Polysperchontis pater, quem v.
 Simmias Amyntae tate praefectus, III, 11, 9; 14, 4.
 Simmias Andromenis filius accusatus et absolutus, III, 27.
 Simon, qui de re equestri scripsit; *Cyn.* 1, 4.
 Sinarus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 9.
 Sindica, *Per.*, 18, 4; 19, 1.
 Sindimana Indiae, VI, 16, 4.
 Singamus fluv., *Per.*, 10, 2.
 Sinope, VII, 2, 1; colonia Milesiorum, *Per.*, 14, 5; Sinopense colonia, *Per.*, 16, 3 et 4; *Succ. Al.*, 5.
 Sinopense legati, III, 24, 4.
 Siphnus insula, II, 2, 4; 13, 4.
 Sisicottus Assacenorum satrapes, dubia scriptura, V, 20, 7.
 Sisdona urbe Asiae, *Ind.*, 37, 8.
 Sissines I, 25, 3 s.
 Sissines Phrataphernis filius, VII, 6, 4.
 Sitaceni III, 8, 5; 11, 5.
 Sitaces fluvius Persidis, *Ind.*, 38, 8.
 Sitalces Thracum dux, I, 28, 4; II, 5, 1, 9, 3; III, 12, 4. in Media relictus, III, 26, 3.; supplicio affectus, VI, 27, 4.
 Sittocatis fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 4.
 Soamus fluvius Indiae, *Ind.*, 4, 12.
 Soastus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 11.
 Socrates Sathonis filius, *Ind.*, 12, 7; 14, 1; VI, 15, 1.
 Sochi (an Socha?) Assyriae urbs, II, 6, 1.
 Sogdi Indi. eorum βασιλειον, VI, 15, 4.
 Sogdiana, III, 28, 9; IV, 16, 1, 3; Massagetis confinis, IV, 17, 4; regia, III, 30, 6; IV, 5, 3; petra, IV, 18, 4; oppida constituta, IV, 16, 3.
 Sogdiani Besso parent, III, 8, 3; contra Alexandrum, IV, 1, 5; satrapes ejus non parent, IV, 15, 7; equites, III, 28, 10; Alexandri, V, 12, 2; VII, 6, 3. legebantur III, 7, 7.
 Sogdianorum praefectus Stasanor, *Succ. Al.*, 36.
 Soli, II, 5, 6; 8, 6, 4; 20, 2; puniti, II, 5, 5; pars poenae remittitur, II, 12, 2.
 Solomatis fluv. Indiae, *Ind.*, 4, 3.
 Solon, VII, 16, 7.
 Σωματοφύλακας Alexandri Aristonius, Balacri duo, Demetrius, Hephæstion, Leonnatus, Lysimachus, Menes, Perdicas, Peucestas, Pithon, Ptolemaei tres.
 Sonus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 3.
 Sophithes rex Indorum, VI, 2, 2.
 Sopolis equitibus praefectus, I, 2, 5; Hermodori filii Ὀη, III, 11, 8; in Macedoniam missus, IV, 18, 3; Hermolai pater, IV, 13, 2.
 Sosicles, IV, 16, 6.
 Sostratus Amyntae filius Alexandro insidiatur, IV, 13, 3 s.; punitus, IV, 14, 3.
 Spadagas Sanigarum rex, *Per.*, 11, 4.
 Sparta ab Epaminonda terribita, I, 9, 4.
 Spartiates Euthycles, II, 15, 2.
 Spatembas rex *Ind.*, *Ind.*, 8, 1.
 Spitaces Indorum νομάρχης, V, 18, 2.
 Spitamenes equitibus Sogdianis praefectus, III, 28, 10; Bessum prodiit, III, 29, 6 s.; 30, 1 s.; Maracanda oppugnat, IV, 3, 6 s.; vincit excurrentes, IV, 5, 2 ss.; eum persequitur Alexander, IV, 6, 3 ss.; rursus Macedonas aggreditur, IV, 16, 4 ss.; 17, 4 ss.
 Spitamenes Bactrius, VII, 4, 6.
 Spithridates Ioniae et Lydiae satrapes, I, 12, 8; ad Granicum occisus; I, 15, 8, 16, 3.
 Stachemphax, Zilcharum rex, *Per.*, 18, 3.
 Stamenes Babylonis satrapes, IV, 12, 3.
 Stasanor εταῖρος, Ariorum satrapes, III, 29, 5; IV, 7, 1; 18, 1; Drangum, IV, 18, 3; Ariorum et Zarangum, VI, 27, 3; VI, 29, 1; *Succ. Al.*, 36.
 Stephane, Ponti urbs, *Per.*, 14, 4.
 Στίφος, *Tact.*, 14, 5.
 Στοιχεῖν quid? *Tact.* 8, 2; 20, 2; 22, 1.
 Στόμα φάλαγγος, *Tact.*, 8, 5.
 Στρατηγία idem quod φαλαγγαρχία, *Tact.*, 10, 6.
 Straton, II, 13, 7 s.
 Strobilus, Caucasi jugum, *Per.*, 11, 5.
 Strymon, I, 11, 3; *Ind.*, 18, 10.
 Stura locus Indiae, *Ind.*, 21, 1.
 Symphæa, I, 7, 5.
 Sunium, VI, 11, 6.
 Suraseni gens Indiae, *Ind.*, 8, 5.
 Susa, III, 17, 1; 19, 8; VII, 10, 7; *Succ. Al.*, 38; monumentis ornata, III, 16, 7 s.; VII, 19, 2; praemium belli, III, 16, 2; fanum spoliatum, VI, 37, 5; nuptiae ibi factae, VII, 4, 4.
 Susia Ariae, III, 25, 1.
 Susia terra, VII, 7, 1.
 Susiana terra, III, 16, 9.
 Susiani, III, 8, 5; eorum terra, VI, 28, 6; praefectus Antigenes, *Succ. Al.*, 35.
 Susii, III, 11, 3; recepti, III, 16, 6 s.; V, 25, 5; VII, 9, 8; eorum satrapes, III, 16, 6, 9; 19, 2; *Ind.*, 40, 16; 42, 2 s.
 Syene urbs Aegypti, *Ind.*, 25, 7.
 Syllium, I, 26, 5.
 Symboli portus, *Per.*, 19, 5.
 Συλλογισμός quid, *Tact.*, 7, 1.
 Συνασπισμός, *Tact.*, 11, 3.
 Σύνταγμα, συνταγματάρχης, *Tact.*, 10, 3.
 Syra, IV, 13, 5.
 Syri, οἱ ἐκ τῆς κοίτης καὶ ὅσοι τῆς μεταξὺ τῶν ποταμῶν Συρίας, III, 8, 6.
 Syria et Phoenice, III, 1, 2; ἡ κοίτη, II, 13, 7; ἡ τε κοίτη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, V, 25, 4; VII, 9, 8; οἱ τε ἐκ κοίτης Συρίας καὶ οἱ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν, III, 11, 4. satrapes Mazaeus, III, 8, 6; Arinmas, III, 6, 8; Asclepiodorus, IV, 13, 4. cf. IV, 7, 2; Menes, III, 16, 9; ἡ Παλαιστίνη καλουμένη Συρία, II, 25, 4. cf. VII, 9, 8; *Ind.*, 43, 1; Laomedonti assignatur, *Succ. Al.*, 5 et 34.
 Syrmus rex Triballorum, I, 2, 2 s.; 4, 6.
 Syrphax, I, 17, 12.
 Σύστασις, *Tact.*, 14, 3.
 Σύστρεμμα, *Tact.*, 14, 5.
 Σύστρεμματάρχαι, *Tact.*, 14, 6.
 Συζυγεῖν quid, *Tact.*, 8, 2.

T

- Tabularum duodecim leges Romani ab Atheniensibus mutati sunt, *Tact.*, 33, 5.
- Tacticón auctores, *Tact.*, 1, 1.
- Tacnarum promontorium, II, 13, 6.
- Tala vox Indica, *Ind.*, 7, 3.
- Talmena portus, *Ind.*, 29, 1.
- Tamyraea, *Per.*, 20, 1.
- Tanais s. Iaxartes amnis, III, 28, 8; 30, 8 s.; IV, 1, 3; 3, 6; V, 25; 5; VII, 10, 6; quomodo ab Alexandro tractus, IV, 4, 1 ss.
- Tanais amnis qui Europam et Asiam dividit, III, 30, 8 s.; *Per.*, 19, 1.
- Taoce locus Persidis, *Ind.*, 39, 3.
- Tapuri, III, 11, 4; 23, 1; Persidi vicini, VII, 23, 1; equites Phratapherne duce, III, 8, 4; satrapes Autophradates, III, 23, 7; 24, 3.
- Ταπαρτιναρχία*, *Tact.*, 18, 3.
- Tarentini quinam dicantur, *Tact.*, 4, 4.
- Tarquinius superbus, p. 249. § 4.
- Tarsenses, II, 4, 5.
- Tarsias promontorium Asiae, *Ind.*, 37, 9.
- Tarsuras fluv., *Per.*, 10, 2.
- Tarsus II, 4, 5 s.; 5, 2, 8; 6, 4.
- Tartessus Phoenicum colonia, II, 16, 4.
- Taulantii et rex eorum Glaucias, I, 5, 1 ss.; 6, 8 ss.
- Taurica, *Per.*, 19, 4; Taurica Chersonesus, *ib.*, 19, 5.
- Tauriscus, III, 6, 7.
- Tauron sagittariis praefectus, V, 14, 1; phalangi, V, 16, 3.
- Taurunus urbs Paenoniae, *Ind.*, 4, 16.
- Taurus mons, II, 4, 7. v. inprimis V, 5, 2 ss.; 6, 1 ss.; Asia cis Taurum, III, 6, 4 cl. 6; *Ind.*, 2, 2; 3, 2.
- Taxila, VII, 2, 2; urbs maxima inter Indum et Hydaspem, V, 3, 6; 8, 2 ss.
- Taxiles Indiae partis regulus, IV, 22, 6 ss.; V, 3, 5; donatus, V, 8, 2; ad Porum missus, V, 18, 6 s.; cum eo reconciliatus, V, 20, 4; Indiae partem administrandam accipit, VI, 27, 2; *Succ. Al.*, 36.
- Teleplus *ἑταῖρος*, VI, 23, 6.
- Τέλος* idem quod *μεραρχία*, *Tact.*, 10, 5; *τέλος* equitum, *Tact.*, 18, 4.
- Telmisenses recepti, I, 24, 4; *σοφοὶ τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι*; II, 3, 3 s. cf. Aristander.
- Telmisenses Pisidarum, I, 27, 5 ss.; 28, 1.
- Telmissus Pisidarum, I, 27, 5; 28, 2.
- Tenedii a Persis subacti, II, 2, 2 s.; deficient, III, 2, 3.
- Teridates, Arsacae frater. *Parth.*, 22.
- Testudo Romanorum, *Tact.*, 11, 4.
- Τετραφαλαγγαρχία*, *Tact.*, 10, 8.
- Τετραρχία τετραρχίας*, *Tact.*, 10, 2.
- Tetrisias, *Per.*, 24, 3.
- Teucer Salaminus, *Cyn.*, 35, 1.
- Teuchira, urbs Libyae, *Succ. Al.*, 17.
- Tenedus a Persis recepta, II, 2, 2 s.
- Thapsacus, II, 13, 1; III, 6, 4; 7, 1; VII, 19, 3.
- Thebae, I, 7, 1; a Cadmo occupatae, II, 16, 1; dirutae, I, 9, 9 s.
- Thebani. eorum perfidia et saevitia, I, 9, 7; victoriae, I, 9, 4; Macedonibus semper infesti, VII, 9, 4; ab iis deficient, I, 7, 1 ss.; expugnantur, I, 8, 1 ss.; cladis magnitudo, I, 9, 1 ss.; legati ad Darium, II, 15, 2 ss. cf. Dionysus et Hercules.
- Theocritus, IV, 13, 4.
- Theodorus, III, 16, 9.
- Theodosia urbs deserta, *Per.*, 19, 3.
- Thera insula, II, 5, 7.
- Therameces, III, 5, 5.
- Thermodon fluv., *Per.*, 15 *extr.*, 16, 1.
- Theron tyrannus Agrigentinarum, I, 12, 2.
- Thersippus Alexandri ad Darium legatus, II, 14, 4.
- Theseus Neptuni filius, VII, 29, 3; ejus cum Amazonibus bellum, VII, 13, 5.
- Thessalos, quos olim metuerant Macedones, subegit Philippus, VII, 9, 4; equites Alexandri, I, 14, 3; 25, 1 s.; II, 7, 8; 8, 9; 9, 1; 11, 2 s.; III, 11, 10; remissi, 3, 19, 6; V, 27, 5; Thessali equites quamvis acie uti soleant, *Tact.*, 16, 3; Thessali equi, *Cyn.*, 23, 2.
- Thessalia, I, 7, 5.
- Thessaliscus Thebanus ad Darium legatus, II, 15, 2 s.
- Thetis Leucen ins. filio excitat, *Per.*, 21, 1.
- Thiannica regio, *Per.*, 7, 1.
- Thibro Lacedaemonius Harpalum interimit, in Cretam trajicit, Cyrenas proficiscitur, ubi post varia fata suspenditur, *Succ. Al.*, 16 sq.
- Thoana, postea Tyana, *Per.*, 6, 4.
- Thoar fluv., *Per.*, 16, 1.
- Thoas, Taurorum rex, *Per.*, 6, 4.
- Thoas Mandrodori filius, VI, 23, 2; *Ind.*, 18, 7; Gadrenicis satrapes moritur, VI, 27, 1.
- Thoraces equitum, *Tact.*, 34, 6.
- Thracas. fortes, II, 7, 5; Macedonibus infesti, VII, 9, 2 cl. V, 26, 6; *οἱ αὐτόνομοι (καὶ οἱ ὄρειοι)* I, 1, 5 s.; ab Alexandro victi, I, 1, 8 ss.; item qui Triballis vicini, I, 2, 3; 3, 2 s.; Alexandri milites, I, 14, 3; 28, 4; II, 5, 1; 9, 3; III, 13, 4; equites, II, 7, 8; Bithyni, I, 29, 5; *Per.*, 13, 6; a Scythis cuneatam aciem acceperunt, *Tact.*, 16, 6; eorum rex Seuthes, *Per.*, 25, 1.
- Thracia, I, 1, 4; maxima pars a Philippo Macedoniae adjuncta, VII, 9, 3. cf. II, 14, 5; *στρατηγὸς ἐπὶ Θρακίας* Alexander Aeropi filius, I, 25, 1; Ptolemaeus, IV, 7, 2; praefectus Craterus, VII, 12, 4. Lysimacho assignatur, *Succ. Al.*, 7.
- Thriambus Dionysi cognomen, VI, 28, 2.
- Thurinus Pasicles, II, 22, 2; nisi forte *Κουριεύς* legendum.
- Thymena, *Per.*, 14, 2.
- Thymondas Mentor filius, transfuga, militi peregrino praest, II, 2, 1; 13, 2.
- Thynias litus, *Per.*, 24, 6.
- Θυρεοφόροι*, *Tact.*, 4, 4.
- Thyrai legebantur IV, 23, 1.
- Tibialia equitum, *Tact.*, 34, 6.
- Tigris amnis III, 7, 4 s.; 15; V, 7, 2; VII, 7, 6 s.; 16, 5; *Ind.*, 42, 2; ostium, VI, 19, 5; 28, 6; VII, 1, 1; Euphrate humilior fluit, VII, 7, 3 s.
- Timander, ejus *τάξις*, I, 22, 4.
- Timanthes Pellaeus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3.
- Timolaus, I, 7, 1.
- Timoleontis historiam Arrianus scripsit, p. 249.
- Tiryns Argolidis, V, 26, 5.
- Titan, *Ind.*, 5, 11; *Per.*, 19, 2.
- Titaresius Thessaliae fluv. aquam levissimam habet, *Per.*, 8, 3.
- Tius urbs, Milesiorum colonia, *Per.*, 13, 5.
- Tlepolemus Pythophanis filius, *ἑταῖρος*, in Parthysia et Hyrcanis *ἐπίσκοπος*, III, 22, 1; Carmaniae satrapes, VI, 27, 1; *Ind.*, 36, 8; *Succ. Al.*, 35.
- Tmolus mons Lydius, V, 1, 2.
- Totulegum, vox celtica, quid, *Tact.*, 43, 3.
- Tomea (Tomi), urbs Ponti, *Per.*, 24, 2.
- Tomarus fluv. As., *Ind.*, 24, 1.
- Topiri. v. Tapuri.
- Trajanus, imperator, *Per.*, 1, 3; 16; *Parth.*, 3.
- Tralles opp., I, 18, 1; 23, 6.
- Trapezus, VII, 13, 4. *Per.*, 1, 1; 16, 5; *Succ. Al.*, 3.
- Trapezuntii, *C. Alan.*, 7; *Per.*, 11, 1.
- Triballi Macedonibus infesti, V, 26, 6; VII, 9, 2; res novas moluntur, I, 1, 4; rex eorum Syrmus, I, 7, 3; 4, 6; vincuntur, I, 2, 4 ss.; frustra impugnantur, I, 3, 3 s.; dedunt se, I, 4, 6.

Trioptum Cariae, II, 5, 7.
 Triopolis Phoenices, II, 13, 2. *Per.* 16, 4.
 Triptolemus, *Ind.*, 7, 6.
 Tripylum Halicarnassi, I, 22, 1, 4.
 Troea locus Ichthyoph., *Ind.* 29, 5.
 Trojanum bellum, I, 11, 7; Trojani de curribus pugnant, *Tact.* 2, 5.
 Tutapus fluv. *Ind.*, *Ind.* 4, 10.
 Thyana Cappadociae, olim Thoana, *Per.* 6, 4.
 Tylus insula, VII, 20, 6 s.
 Tymphaea vel Stymphaea, I, 7, 5.
 Tyndareus, IV, 8, 2.
 Tyndaridae, urbs Pontica, *Per.* 13, 4.
 Tyriaspes cum imperio, V, 20, 7; satrapes Parapamisadum, IV, 22, 5; remotus, VI, 15, 3.
 Tyrii. eorum rex Azemilcus, II, 15, 7. cf. Hercules et Carthago.
 Tyros aditu Alexandro negato oppugnatur et expugnatur, II, 15, 6 — 24, 6; ab ὁκασπιστάς, IV, 26, 6.
 Tyrrheni legatos mittunt ad Alexandrum, VII, 15, 4.

U

Οὐρά φάλαγγος, *Tact.*, 8, 4.
 Uranus qualis esse debeat, *Tact.*, 6, 4; 12, 11.
 Uranus, VII, 20, 1.
 Urii Jovis sanum, *Per.*, 12, 1, 2.
 Uxii Coesreis finitimi, VII, 15, 1; Darii socii, III, 8, 5; 11, 5; ab Alexandro victi, III, 17, 1 ss.; VII, 10, 5; *Ind.*, 40, 16.

V

Valens, legionis dux, *C. Alan.*, 3; 24.
 Vasaces Armenius, *C. Alan.*, 12.
 Veneris sanum ad Artanen fluv., *Per.*, 12.

Vertragi, canes Gallici, *Cyn.*, 3; 6.
 Verus, equitum Numidarum praefectus, *C. Alan.*, 3.

X

Xanthus amnis et oppidum, I, 24, 4.
 Xathri Indi ἀρόνομοι, VI, 15, 1.
 Xevayia, ξεναγος, *Tact.*, 10, 3; 14, 4.
 Xenophantus, III, 5, 3.
 Xenophon Grilli filius miles, II, 4, 3; 7; 8 s.; scriptor, I, 12, 3; II, 8, 11; VII, 13, 4; citatur, *Per.*, I, I; II, 3; 11, 1; 12, 5; 13, 6; 14, 4; 16, 3; 25, 1; *Tact.*, 6; 3; 29, 8; *Cyn.*, I, 1; 2, 1 *sqq.*; 3, 1 *sqq.*; 5, 6; 16, 6; 24, 2; 30, 2.
 Xenophon, militum dux in praetio contra Alanos ab Arriano commisso, *C. Alan.* 10, 22.
 Xerxes superbus, VII, 14, 5; monumenta e Graccia asportavit, III, 16, 7; VII, 19, 2; victus, IV, 11, 9; templa Babyloniorum diruit, III, 16, 4; VII, 17, 2.
 Xynema, Celticum jaculationis genus, *Tact.* 42, 4.
 Χυστορόποι, *Tact.* 4, 4.

Z

Zadracarta Hyrcaniae, III, 23, 6.
 Zagatis fluv., *Per.*, 7, 3.
 Zagora, urbs Ponti, *Per.*, 14, 5.
 Zarangai, III, 25, 8; Zarangi, VI, 17, 3. cf. Dranges.
 Zariaspa urbs maxima, IV, 1, 5; VII, 1, 16, 6.
 Zelea, I, 12, 8.
 Zelitae, I, 17, 2.
 Zephyrium, *Per.*, 14, 3; 16, 4.
 Zeudracarta, III, 25, 1.
 Zilchi, *Per.* 18, 3; eorum rex, *ib.*
 Zydritae, *Per.* 11, 2. eorum rex, Pharasmanus, *ib.*
 Ζυγείν, *Tact.*, 20, 2; 22, 1.

SCRIPTORES RERUM ALEXANDRI MAGNI.

CALLISTHENES.
ANAXIMENES.
MARSYAS.
ONESICRITUS.
NEARCHUS.
ANDROSTHENES.
CLITARCHUS.
PTOLEMÆUS.
ARISTOBULUS.
CHARES.
EUMENES.

DIODOTUS.
EPHIPPIUS.
MEDIUS.
CYRSILUS.
POLYCLETUS.
BÆTON.
DIOGNETUS.
AMYNTAS.
ARCHELAUS.
HEGESIAS.
MENÆCHMUS.

ANTICLIDES.
NICANOR.
ARISTUS.
ASCLEPIADES.
ANTIGENES.
NICOBULE.
DOROTHEUS.
IASON.
AMYNTIANUS.
PRAXAGORAS.
ANTIDAMAS.

FRAGMENTA COLLEGIT, DISPOSUIT, VERTIT, ANNOTATIONE INSTRUXIT,
DE VITIS SCRIPTISQUE AUCTORUM DISSERUIT,

INDICEM PLENISSIMUM ADJECIT

Carl
CAROLUS MÜLLERUS. *of Paris.*

PRÆFATIO.

Nemo unquam rerum suarum tot nactus scriptores est, quot in Alexandri vita gestisque narrandis elaborasse comperimus. Quodsi ne unus quidem in tanto numero exstitisse videtur, qui nobilitatem argumenti gravitatemque vi ingenii exæquaverit, id quidem ex studiorum perversitate, qua scribendæ ars historiæ inde ab Alexandri ævo depravari cœperat, explicationem facile admittit. Sed demirere Fortunam, quæ juveni suo dilectissimo ægre concesserit, ut ex uberima ista copia monumentorum vix paucissima quædam neque ea præ ceteris conspicua ad longinquiorem ætatem perdurarent. Nam quas per literatissima sæcula quattuor Græcia tulit historias Alexandri, eas omnes nescio quæ invidia pessumdedit; neque integrum quidquam nobis jam relictum est præter ea, quæ Hadriani demum temporibus Arrianus et Plutarchus conscripserunt. Etenim subsequæ etiam ætatis auctores una omnes obruit oblivio. Quamquam horum jacturam ferre licet levius, quum in diem magis tunc degenerasse historiam consentaneum sit. Jam enim adolescit historiæ proles quædam spuria, quæ orbem terrarum perambulans tantopere suis illecebris homines irretivit, ut ipsa historia, contemptam sese videns ac proculcatam, e conspectu se subduceret errorisque pœnas penderet exilio. Fabulosas illas narrationes dico, quæ etsi neque ad literarum historiam parvi sint momenti, neque etiam ab Alexandri rerum scrutatore impune negligentur, hoc tamen loco tanto tutius missas facere licet, quum separatim de iis disserere sit propositum. Verum percurramus nomina scriptorum, quæ vel fama nobis tradidit, vel sparsis hic illic ruinis inscripta legimus.

Ipsæ Alexander historiæ suæ scribendæ munus demandasse videtur Anaximeni et Callistheni, quorum ille aliis operibus jam inclarus erat, hic vero, etiamsi scriptis nondum notus fuisset, tamen verbis magistri et suo apte ingenio regi condiscipulo commendabatur. Præter hos Ephorus quoque, eodem, opinor, consilio, advocatus esse ab Alexandro, sed non obsecundasse invitanti perhibetur (Plutarch. De stoic. rep. c. 20). Reliquos autem comites neque

muneris professio neque regis exhortatio, sed rerum, quibus spectatores vel actōres intererant, novitas et magnitudo ad scribendum abripuisse videtur. Eorum tamen numerus, qui omnem Alexandri historiam complexi sint, haud ita magnus est. Etenim Callisthenes quominus opus suum absolveret fato impeditus præmaturō; Marsyas Pellæus non ultra annum 331 a. C. narrationem deduxit; Nearchus nonnisi navigationem suam et quæ conjuncta cum ea erant, memoriæ prodidit. Quod idem statuendum est de Thasio Androsthene. Arctioribus etiam finibus circumscriptum argumentum tractavit Ephippus Olynthius, qui ea tantum quæ ad mortem et sepulturam Hephæstionis et Alexandri pertinent, persecutus esse videtur. Similiter non tam justas historias quam quæ subsidia historico forent, elaborarunt auctores Diariorum, Eumenes et Diodotus. Inferioris denique loci sunt Bæton et Diognetus, itinerum mensores, quibus similes addere licet Archelaum et fortasse Amyntam. Ex reliquis Chares Mytilenæus majorem operæ partem in vita regis privata enarranda posuisse videtur. Cyrili autem et Medii et Polycleti et Leontis Byzantini historiarum quæ fuerit indoles et ambitus, dici jam nequit. Itaque inter æquales Alexandri historicorum nomine præ ceteris dignos præter Anaximenem et Callisthenem novimus Onesicritum, Ptolemæum, Aristobulum, Clitarchum. Quorum postremus, quamvis comitibus regis probabiliter accensendus non sit, eademque qua Onesicritus malæ fidei infamia premeretur, nihilominus propter orationis jucunditatem et spiritum quandam poeticum reliquis omnibus palmam præripuit, nec minorem in seriores rerum Alexandri scriptores quam Ctesias in Assyriacōn narratores vim exercuit. Quemadmodum vero contra Ctesiae fabulas Dinon, pater Clitarchi, exstitit, sic Clitarchi similibusque levitas et auctoritas immerita haud minimum contulisse videtur, ut senes jam duumviri, Ptolemæus et Aristobulus, scribendi provinciam susciperent, ad fidem severitatemque historiam revocaturi.

Proximis dehinc temporibus insigniores scriptores misso Alexandro ad successorum historiam se converterunt, quam postea unus Nymphis, quantum scio, cum Alexandri historia conjunxit. Ii autem, qui denuo Macedonis res tractarunt, inferioris notæ fuisse omnes videntur. Agmen ducit Hegesias rhetor, qui Asiaticæ dictionis adipe Clitarcheam lævitatem superare studebat. Alexandri-

norum eruditionem curiosam ad narrationes suas attulerunt Menæchmus Sicyonius et Anticlides Atheniensis, antiquarii potius illi quam historici. Similes iis ex parte fuerint Nicanor, Asclepiades, Dorotheus, Nicobule, Antigene, quorum nonnisi tenuissima notitia ad nos pervenit.

Nova deinde vi ex lege quadam historiæ reviviscere Alexandri memoria illis debuit temporibus, quibus arma Romana orientem sibi aperuerunt, et cuique fere bello Parthico vanitas hominum vel adulatio suum vindicabat æmulum Alexandri. Eodem vero tempore quo rex Indorum ad Augustum legatos misit alterque Calanus Athenis imperatore coram flagrasse dicitur, etiam historiæ scribendæ genus, quod inde a Clitarcho diu neglectum jacuerat, nova laude reparavit Timagenes. Huic suppar Strabo de rege nostro commentatus est. Strabonem excipit Tiberii familiaris Potamo Mytilenæus. Mox sub Claudio Clitarchus toga Romana donatur. Hadriani ævo, historiographiæ luce ultima, quem cecinit imperator, ejus gesta oratione soluta narravit præter Arrianum et Plutarchum Cephalio, cui adjungi quodammodo potest Iason Argivus. Denique sub Marco Antonino Amyntianum, sub Constantino Magno Praxagoram Atheniensem res Alexandri scripsisse accepimus.

Horum igitur auctorum quasi ossilegium pie institui reliquiasque in eundem omnes loculum componi jussit Musarum græcarum apud Gallos antistes, FIRMINUS DIDOT. Itaque quum jam ante annos aliquot demandasset mihi vir celeberrimus, ut colligerem quidquid superesset historicorum græcorum qui inde a Cadmo Milesio ad Byzantina usque tempora floruisent, ex ampla hac auctorum legione cohortem evocavi eorum, qui expeditiones Alexandri peculiaribus scriptis prosecuti sunt. Eximiam, uti constat, iis operam olim navavit Sancto-Crucius, cujus viri clarissimi de Alexandro opus, quamquam habet sat multa, quæ elegantius quam verius dicta esse hodie censentur, insuperatum tamen hucusque inter omnes eminet. Verum faustius etiam evenit, ut viri doctissimi data opera fragmenta præcipuorum Alexandri rerum scriptorum colligerent illustrarentque. Inter quos quam egregie Westermannus de Callisthene, de Marsya Ritscheli meruerint nemo est qui nesciat. Quorum vestigia legentes eandem nuperrime laudem æmulati sunt Hullemanus et Geierus. Ac Hullemanus quidem, quem jam nosti Duridis Samii reliquiarum editorem, nunc dedit fragmenta Ptole-

mæi, Aristobuli et Charetis. Geierus vero pari cum diligentia sed molimine multo majori in unum corpus redegit fragmenta Ptolemæi, Aristobuli, Onesicriti, Nearchi, Clitarchi, Callisthenis, Anaximenis, Charetis, Ephippi, Marsyæ, Androsthenis, Medii, Cysili, Eumenis, Bætonis, Diogneti.

His igitur subsidiis, quibus addenda est censura libri Geieriani, quam summus Creuzerus in Annalibus Viennensibus instituit et deinde libro egregio De arte historica inseruit, pro consilio nostræ editionis ita sumus usi, ut quæ ad indolem scriptorum recte judicandam apposite dicta viderentur, diligenter consignaremus, præterea enotaremus etiam, si in commentariis nova quædam et notatu digna deprehenderemus. Reliqua rerum congeries, qua ex more vetere sed præsentī literarum statui parum accommodato amplificari volumina facili negotio nulloque merito solent, a nobis aliena erat. Multo magis referebat, ne quid reliquiarum omitteretur. Quod quum in Callisthenis, Onesicriti et Clitarchi fragmentis haud semel prioribus editoribus acciderit, tantum tamen abest, ut crimini id vertam, ut ipse potius, si simile quid peccaverim, veniæ petitionem hic anticipem. Ceterum ex fragmentis nostris quadringentis fere numero, vix tertia pars ad Alexandri historias pertinet; reliqua ex aliis eorundem auctorum operibus petita sunt. Quæ segregare in aliud volumen vel propterea noluimus, quod sæpius fit, ut de ipsis Alexandri historiis non tam ex fragmentis earum quam ex indole reliquorum operum, quæ ab iisdem scriptoribus profecta sunt, judicari debeat. Porro ubi cognomines auctores existerent, quibus suum cuique tribuere res esset lubrica, ita fecimus, ut nulla adhibita nostra auctoritate iudicium lectorum relinqueretur integrum ac liberum. Sunt denique qui tum alia opera composuisse ferantur, tum etiam Alexandri historiam, cujus vero ne levissimum quidem vestigium indagare potui. De his igitur auctoribus quum alias aptior disserendi occasio offeratur, hoc loco satis habemus nomina eorum recensuisse, verbo denique etiam de iis monuisse, qui inter Alexandri rerum scriptores absque causa idonea referuntur.

Aristotelis liber quintus *Περὶ Ἀλεξάνδρου* laudatur apud Eustathium ad Dionys. Per. 440, ubi hæc: Κώφης Ἰνδικός ἐστι ποταμός... Ἀριστοτέλης δὲ, ὡς φαίνεται, ἐν πέμπτῳ *Περὶ Ἀλεξάνδρου* τὸν Κωφηνά φησι, ὡς τὸν σωλῆνα. Sed jam Holstenius monuit nomen auctoris corruptum esse ex Ἀρριανός. Ipso initio libri quinti Arrianus Cophenis fluvii mentionem facit. Neque tamen apud Eustathium quidquam mutandum: nam reperisse eum nomen Aristotelis arguunt verba ὡς φαίνεται, quæ de Arriano loquens non usurpasset. Ceterum quod auctor anonymus Vitæ Aristotelis ap. Menag. inter scripta philosophi recenset opus *Περὶ Ἀλεξάνδρου* ἢ *περὶ ῥήτορος* ἢ *πολιτικοῦ*, id ad nos nihil pertinere sponte intelligitur. Titulus quidem ita comparatus est, ut duo distinguenda putare possis opera, alterum *Περὶ Ἀλεξάνδρου* βιβλ. η', alterum *Περὶ ῥήτορος* ἢ *πολιτικοῦ*. Verum quemadmodum Diodorus *Περὶ βιβλιοθηκῶν*, Dionysius *Περὶ κύκλων* ac simili negligentia aliorum scripta passim laudantur, sic etiam quæ apud Anonymum leguntur ita sunt intelligenda, ut operis sive genuini sive suppositicii sincerus titulus fuerit: Ἀλέξανδρος ἢ *περὶ ῥήτ.* κτλ., quocum conferatur Ἀλέξανδρος ἢ *περὶ ἐποικίων* ap. eundem Anonymum.

Hecataeum Abderitam rerum Alexandri scriptoribus annumerandum esse adeo destituta omni præsidio est nonnullorum opinio, ut eam refellere non sit operæ pretium.

Leon, Leontis filius, Byzantinus, Platonis vel secundum alios Aristotelis discipulus, præter Philippi et belli sacri historias aliaque nonnulla etiam Alexandri res conscripsit. Testatur Suidas v. Λέων, addens, uti solet, ineptias. Scilicet historicum hunc putat eundem cum Leonte rhetore Byzantino esse, quem ipse vivente adhuc Philippo vitam suspendio finiisse refert. Ex historiis illis nihil superstes. Ceterum quum Leonti eadem plane atque Callistheni historiæ tribuantur, nescio an suspicari liceat, Leontem Aristotelicum fuisse, qui Callisthenis scripta in publicum ediderit.

Lycum Rheginum, Lycophronis fratrem, de rebus Alexandri Magni scripsisse censet summus Creuzerus in libro De arte historica p. 364 ed. noviss., allato loco Stephani Byzantii, ubi hæc: Σκίδρος, πόλις Ἰταλίας· τὸ ἐθνικὸν Σκιδριανός, ὡς Λύκος (Λίκιος cod. Rhed.) ἐν τῷ *Περὶ Ἀλεξάνδρου*. Quæras tamen quomodo in Macedonis historia Lycus Scidri mentionem fecerit. Ad aliena auctorem aberrasse dicerem, nisi alia suaderet Scholiasta ad Aristoph. Pac. 925, qui ita habet: *Περὶ δὲ τῶν λαρινῶν βοῶν Λύκος μὲν δ' Ὀγγίνος ἐπὶ ταῖς (ἐν τοῖς? ἐν ἐπιστολαῖς?) Πρὸς Ἀλέξανδρον φησὶν ἀπὸ Λαρίνου τινὸς βουκόλου ταύτην αὐτοῦς προσηγορίαν ἐσχηκέναι...* Τοῦς δὲ ἡπειρωτικοῦς βοῦς οὕτω λέγουσιν ἀπὸ τινος Λαρίνου βουκόλου, παραλαβόντος παρὰ Ἑρακλείδους τὰς Γηρυόνας βοῦς. Dubium vix est quin Stephanus et scholiasta idem respuerint opus, adeo ut alter ex altero corrigendus sit. Quodsi vero etiam concesserim apud schol. Arist. rependum esse, ἐν τῷ *Περὶ Ἀλεξάνδρου*, tamen mentio urbis Italiciæ bovumque Epiroticorum eo nos ducit, ut non de Macedone Alexandro, sed de Epirota et de expeditione ejus Italica auctorem egisse censeamus.

Hieronymus Cardianus apud Suidam scripsisse dicitur τὰ ἐπ' Ἀλεξανδρείᾳ πράχθέντα. Corrupta hæc Vossius, Fabricius, Mannertus, Kiesslingius emendari voluerunt in τὰ ἐπ' vel τὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου πράχθέντα. At quæ de Hieronymi historiis comperta habemus, flagitant τὰ ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ πράχθέντα, uti sæpius viri docti monuerunt. Quamquam hæc tituli ratio insoliti quiddam habet.

Eratosthenem peculiare de rebus Alexandri opus scripsisse ex iis quæ leguntur apud Plutarch. Alex. c. 3, 31, De Alex. fortun. c. 3, Arrian. Exp. V, 3, colligi voluerunt Schmiederus, Heerenius, Santo-Crucius. Cujus decreti rationes idoneas desiderari, præeunte Bernhardy, dixi in Eratosthenis Fragn. Chronol. (Nº 16-19 ibiq. not.). Stat sententia.

Philoni Thebano et *Philippo Chalcidensi* si quis inter scriptores rerum Alexandri locum assignari velit, neque refelli sententia neque comprobari potest, quum omnis eorum memoria uno Plutarchi loco contineatur (V. Onesicrit. Fragn. 5, p. 48 ibique not.).

Nymphis Heraclota secundum Suidam posteritati mandavit *Περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων* βιβλία κδ'. Ex quo opere præter unum locum (ap. Ælian. H. A. XVII. 3) e libro nono *Περὶ Πτολεμαίων* (i. e. *περὶ διαδόχων*) nihil superest.

Farroni epitomen historiæ Alexandri tribui Suidas Βάρρων (Βάρων ed. Med.) ait,

ἱστορικός. Ἐπιτομὴν τῶν κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα. Eundem auctorem citare Küstero videtur v. ἐγκατέσκηψαν, ubi: « Τὰ Αἰγυπτίων κακὰ τὰ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πόλει ἐγκατέσκηψε καὶ τῇ Ῥώμῃ. » Οὐάρων φησίν. Ceterum Terentius Varro si rerum Alexandri compendium græce scripsisset, haud dubie mentionem ejus fecisset auctor Itinerarii Alexandri cap. 6, ubi se Varronis Ephemeridem Pompejo scriptam imitari dicit. Quare si recte nomen historici se habet, de alio quodam Varrone cogitare malim. Sin corruptum est, fortasse latet mentio Batonis, quem Περσικὰ aliaque composuisse novimus.

Timagenem non solum dicendi genere sed argumento etiam historias Clitarchi imitatum esse collegeris ex Curtio IX, 5, 21 (V. Clitarchi fr. 11, p. 79). Porro Schwabius (*De Livio et Timagene historiarum æmulis*, Program. Stuttg. 1834) probabiliter admodum suspicatur Timagenem notari Livianis istis (IX, 18): *Id vero periculum erat quod levissimi ex Græcis, qui Parthorum quoque contra nomen Romanum gloriæ favent, dictitare solent, ne majestatem nominis Alexandri, quem ne fama quidem illis notum arbitror fuisse, sustinere potuerit populus Romanus, etc.* Quæ ipsa quidem de Alexandro loquens auctor protulisse videatur. Ceterum num peculiare de Alexandro opus justamque regis historiam elaboraverit nec ne, in medio relinquendum est. Quamquam proclivior in eam sum sententiam, de Alexandro Timagenem dixisse in libris Περὶ βασιλείων (V. Steph. Byz. v. Μιλύται). De quo opere si Bonamyus (*Mém. de l'Ac.*, XIII, p. 50), quem Santo-Crucius (p. 55) sequitur, dicit: *C'était une histoire d'Alexandre et des rois qui divisèrent sa monarchie*, huic judicii confidentiæ haud patrocinator species verisimilitudinis; nam titulus libri ex Græcorum loquendi usu in ejusmodi argumentum minime cadit, id quod Ebertus (in Diss. Sicul. p. 135) pluribus exposuit. Ego quidem Περὶ βασιλείων opus fuisse tale fere cogitarim, qualis umbram ostendit Cornelii Nepotis libellus *De regibus*. Sermo ibi fit de regibus Persarum, Lacedæmoniorum, Siculorum, Macedonum, deque ipso Alexandro nostro ejusque successoribus, non ita tamen ut continuam scriptor historiam contexat, sed eo potius consilio, ut personarum rebus gestis, animi dotibus, factorum vicissitudine conspicuarum adumbret imagines. Ejusmodi vero argumentum Timagenis studiis rhetoricis per erat accommodatum.

Strabo (II, p. 70) postquam Indicorum scriptores Daimachum, Megasthenem et Onesicritum, Nearchum, alios, ψευδολόγους dixit, subjicit: *Καὶ ἡμῖν δ' ὑπῆρξεν ἐπιπλεον κατιδεῖν τὰ ὑπομνηματίζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις*. Quibus item von peculiare opus indicari videtur, sed pars τῶν ὑπομνημάτων ἱστορικῶν, quæ ipse memorat lib. I, p. 13.

Potamo Mytilenæus præter alia etiam Alexandri historiam condidit, referente Suida. In ea narraverit quod audiisse se ex Potamone tradit Sotion ap. Plutarchum (Alex. c. 61), qui de urbe in Bucephali honorem condita locutus addit hæc: *Λέγεται δὲ καὶ κύνα, Περίταν ὄνομα, τεθραμμένον ὑπ' αὐτοῦ καὶ στεργόμενον ἀποβαλὼν, κτίσαι πόλιν ἐπὶ νύμῳ. Τούτο δὲ Σωτίων φησὶ Ποταμῶνος ἀκοῦσαι τοῦ Λεσβίου*.

Cephalion Musarum libro nono, *Urania* inscripto, narravit καὶ τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον. Adhibuit vero ad contexendum hunc librum scripta συγγραφεῶν τριάκοντα, ἐν οἷς καὶ ἡ Κεφαλίωνος ἱστορία (Photius Bibl. cod. 68, p. 34 ed. Bekk.). Quæ ita intelligenda esse videntur, ut ipsum Musarum auctorem peculiari scripto de Alexandro exposuisse statuamus.

Hactenus de iis, qui data opera seorsim Alexandri res gestas tractarunt. Jam quod attinet historias sive universales sive miscellaneas atque opera geographica, quibus passim Alexander memoratur, porro scripta philosophica, quibus præcepta exemplis ex historia petitis illustrabantur, declamationes denique rhetorum, quibus Alexandri persona et fortuna argumentum erat, necnon collectiones epistolarum, quæ Alexandri vel de Alexandro circumferebantur, poetarumque deliramenta, iis omnibus locum in hoc volumine ratio instituti nostri denegavit. Vale, lector, faveque.

CAROLUS MÜLLER.

Parisiis, mense decembri MDCCCXLVI.

CALLISTHENES OLYNTHIUS.

Callisthenes Olynthius patrem habuit aut Demonium aut Callisthenem (1), matrem Hero, quæ sobrina erat Aristotelis (2). Natales ejus quamvis certius constitui non possunt, probabiliter enim ad Olymp. 103 (368-365) eos refert Sevinus (3). Educatus puer est (ἐτέθραπτο) apud Aristotelem, quem ne tunc quidem juvenis reliquissetur, quum ad Alexandrum instituendum Pellam philosophus se contulit (Ol. 109, 2. 343). Nam discipulatu apud Aristotelem Alexandro familia- Callisthenes fuisse dicitur apud Justinum XII, (4). Jam Aristotelem scimus Alexandri magi-

1) Suidas : Καλλισθένης, Δημοτίμου, οὗ δὲ Καλλισθέ-
ος, Ὀλύνθιος, μαθητὴς Ἀριστοτέλους καὶ ἀνεψιὰς αὐτοῦ
ἐν ἑσθίᾳ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι· ὁ δ' ἐν γαλαῶν
ἐπὶ βαλὼν ἀνέλεν ἅμα Νεάρχῳ (debebat Νεόφρονι) τῷ
ῥητορῷ, διότι συνεβούλευε μὴ ἐπιζητεῖν ὑπὸ Ἀθηναίων κα-
ταστῆσαι δεσπότης· τινὲς δὲ αὐτὸν ὡς ἐπιβουλεύοντα Ἀλεξάνδρῳ
φθισαὶ φασιν ἅμα Νεάρχῳ (Νεόφρονι. cf. Suid. s. h. v.).
ἡ δὲ πρὸς τὸ αὐτοσχεδιάζειν καὶ ῥύμη πολλὴ φέρεσθαι. Καὶ
ἐπὶ λίγῃ, ὡς ὁ Καλλισθένης ὑπὸ φθιρῶν ὑπερβλύσεως
ἐκδράμευς τὸν βίον καταστρέφει· καὶ μαρτυρεῖ ὁ Ἰαμβό-
ς.

Καὶ φθιρῶσαν, ὡς ὁ πρὶν Καλλισθένης

ἂν τῆς ἱατρικῆς τέχνης λέγων, ὡς ἡμέλειτο πάνυ.

2) Plutarch. Alex. c. 55 : Καὶ γὰρ ἐτέθραπτο Καλλισθέ-
ης παρ' αὐτῷ (τῷ Ἀριστοτέλει) διὰ τὴν συγγένειαν, ἔξ Ἡρώς
τοῦ ἀνεψιᾶς Ἀριστοτέλους. WESTERMANNUS (*De Cal-
listhene Olynthio et Pseudo-Callisthene qui dicitur
inventiones quatuor*. Pars I, Lips. 1838. Pars II,
ib. et 1842.) I, p. 3 : « Ipsum ἀνεψιάς vocabulum quo
non intelligi voluerit Plutarchus paullulum dubitari po-
tuit, quoniam eo Græci, sicut v. consobrinæ Romani, et
filia sive sororis filiam et quamlibet affinem (cf. Plut.
lon. c. 1) significare solent. Prius si hoc loco præfers,
pro fuerit filia Arimnestæ, sororis Aristotelis, fratre
vero Arimnesto sine liberis mortuo. Jam Aristoteles ipse
natus est demum Ol. 99, 1. 384 a. C.; cujus etiamsi soro-
ris natu majorem fuisse concedamus, tamen ex lege na-
tus nepotem ante Ol. 107 ex ea nasci potuisse vix est
credibile: hoc autem tempore Callisthenem jam aliquatenus
sevisse ex eis apparebit, quæ deinde disputabimus. Ita-
que verisimilius est alterum, Hero fuisse quovis alio affi-
nis gradu cum Aristotele conjunctam. »

3) SEVIN. *Recherches sur la vie et les ouvrages de
Callisthène in Mém. de l'Acad. des I. et belles L.* tom. IX,
p. 103 sqq. Cf. GEIER. Alex. Histor. Script. p. 192, ubi dis-
cutit contra Westermannum, qui natales C. referri malebat
ad Ol. 104 vel 105.

4) Contra Seneca Suasor. I, p. 6 Bip. et Solinus c. 9,
Salm. Callisthenem Alexandri præceptorem et rectorem

strum egisse usque ad Olymp. 110, 1. 340, deinde munere hoc perfunctum quattuor adhuc annos in Macedonia degisse, atque eo demum anno, quo expeditionem Asiaticam Alexander parabat (Ol. 111, 2. 335), Athenas esse reversum (v. Stahr. *Aristot.* I, p. 101 sqq.). Cum Aristotele Callisthe-
nes quoque in Græciam profectus esse videtur We-
stermanno, propterea quod una cum Theophrasto operam philosopho dedisse perhibetur (Diog. L. V, 39. Cic. Tuscul. III, 10, 21) (5). « Etenim Theo-
phrastus, ait, primum Leucippi auditor fuit, tum Platonem audivit, denique ad Aristotelem se con-
tulit (Diog. L. V, 36). Ex quo consequitur ut puer non ab Aristotele una cum Alexandro et Callisthene institutus esse possit, sed ut aliquanto post ad eum accesserit; neque aliud restat huic ac-
cessioni accommodatum tempus quam quo relictis Stagiris Aristoteles iterum Athenas redux factus docuit (Ol. 111, 2 sqq.). Cujus rei quum Theophras-
tus socium Callisthenem haberet, efficitur ut hic quoque, antequam in Asiam ad Alexandrum acce-
deret, Athenas aliquando rediisse ibique amicitiam cum Theophrasto junxisse putandus sit (6). » Quod uti fieri potuisse non nego, sic nihil est quod ita statuere nos cogat. Quidni Theophrastus postremis annis, quos in Macedonia Aristoteles degit, ad eum accesserit? Num probabile est intimam amicitiam appellant. Cogitaverint illi de auctoritate, qua per aliquan-
tum temporis Callisthenes apud Alexandrum valuit, vel potius sua hauserunt ex declamationibus istis et ῥητορείαις de nefando scelere, quod in philosophum rex juvenis perpetraverit. Nihilominus in errorem se induci passus est Sevinus I. I., ubi hæc : *Après un séjour de quelques an-
nées Aristote obtint la permission de se retirer. Callis-
thène qui l'avait accompagné, prit sa place, il fut déclaré précepteur du fils de Philippe*. Scilicet hoc inesse opinatus est verbis Diogenis Laert. V, 4 : Ἐπειδὴ δὲ
ἐδόκει (Ἀριστοτέλης) ἐπεικῶς αὐτῷ συγγενεῖσθαι Ἀλεξάν-
δρῳ, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ τὸν συγγενὴ Καλ-
λισθένη τὸν Ὀλύνθιον.

(5) Mutuæ amicitiae et amoris testis luculentissimus est liber Καλλισθένης ἡ περὶ πένθους inscriptus, in quo sortem Callisthenis tristissimam Theophrastus ploravit.

(6) Idem Westermannus p. 4 not. errorem notat Stahrīi (I. I. p. 121), qui cum nostro Callisthene male confudit eum Callisthenem, quem inter bonorum sanorum heredes et ipsius testamenti curatores Theophrastus esse voluit (Diog. L. V, 53. 56).

virorum ex consuetudine derivare, cui jungendae colendaeque ex Westermanni rationibus tempus brevissimum, fortasse paucorum tantum mensium spatium concedi posset? Ac remansisse in Macedonia Callisthenem haud obscure innuunt verba Diogenis (V, 4; cf. not. 4): Ἀπῆρεν (Ἀριστοτέλης) εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ (τῷ Ἀλέξανδρῳ) τὸν συγγενῆ Καλλισθένη τὸν Ὀλύμπιον, *commendans illi cognatum suum Callisthenem*. Quibus Diogenes idem procul dubio significari voluit, quod disertius eloquitur Suidas (not. 1) verbis: ὃν ἔδωκεν ἐπισθαι Ἀλέξανδρῳ τῷ Μακεδόني. Contra si Justinum audias, non una cum Alexandro Callisthenes in Asiam trajecit, sed aliquanto post, quum de celebritate expeditionis e primis victoriis augurari liceret, hunc sibi gloriae suae praekonem rex arcessivisse videtur. Scilicet Justinus XII, 6, quo loco de Alexandro agit propter Cliti caedem ingenti luctui indulgente, ad consolandum regem *multum profuere*, inquit, *et Callisthenis philosophi preces, condiscipulatu apud Aristotelem familiaris illi, et tunc ab ipso rege ad prodenda memoriae acta ejus acciti*. (Particula tunc non premenda, sed ad prima expeditionis tempora referenda est.) Cum his fortasse conjungenda sunt quae nescio quam recte tradit Plutarchus Alex. 53: Τὸς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσειν πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος (Καλλισθένης) ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. Id. De Stoic. repugn. c. 20: Καλλισθένης τινὲς ἐγκαλοῦσιν ὅτι πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπλευσεν, ἐλπίζων ἀναστήσειν Ὀλύμπιον, ὡς Στάγειρα Ἀριστοτέλης (7).

Callisthenem quae manserit sors, inter omnes constat: Cujus gloriam posteritati tradere venerat, ab eo mox in vincula conjectus, secundum nonnullos etiam affectus est supplicio. Cecidit vero non scelere oppressus, quippe quod nullum commisisse videatur, sed propterea quod ingenium domare moresque conditioni rerum attemperare non didicerat. « Quae indole Callisthenes fuerit (Westermanni p. 5 verbis utor) intelligetur maxime ex dicto Aristotelis ap. Diog. L. V, 2, 39: Λέγεται ὅ' ἐπ' αὐτοῦ (Θεοφράστου) τε καὶ Καλλισθένους τὸ

(7) « Quae a diversis scriptoribus ejus rei causae profertur diversissimae, eae omnes fortasse aliquid veri in se habent, ut facile inter se conciliari possint... Igitur Alexander quum bellum contra Persas pararet sive in Asiam jam trajecisset [hoc probat Geierus] — quod in controversia relinquendum — accessit ad eum Callisthenes, amore patriae et miseratione commotus ut Olympium in pristinum honorem restitueretur petiturus. Commendavit eum ut socium atque comitem Aristoteles, quippe ipse quoque haud leve in eo habiturus rerum suarum adjumentum et subsidium. Alexander autem benigne exceptum condiscipulum, precibus ejus, ut videtur, neque exauditis neque plane spretis, ut rerum gerendarum optatissimum praekonem retinuit et in Asiam secum duxit. » WESTERMANN. p. 7.

ὁμοιον εἰπεῖν Ἀριστοτέλην, ὅπερ Πλάτων, καθὰ προείρηται, φασὶν εἰπεῖν ἐπὶ τε Ξενοκράτους καὶ αὐτοῦ τοῦ τοῦ φάναι γὰρ τοῦ μὲν Θεοφράστου καθ' ὑπερβολὴν ὀξύτητος πᾶν τὸ νοηθὲν ἐξεργηνεύοντος, τοῦ δὲ κατὰ τὴν φύσιν ὑπάρχοντος, ὡς τῷ μὲν χαλινῷ δεῖσι, τῷ δὲ κέντρῳ. In quibus vobρόν τὴν φύσιν, i. e. tardum ingenio et obtusum, erraret qui sic dictum acciperet, quasi omnem in eo animi alacritatem prorsus magister desiderasset. Scilicet nihil aliud sibi voluit Aristoteles quam Callisthenem, si compararetur cum Theophrasto, qui pro excellenti ingenii acumine cuncta facillime assequeretur et egregie exponeret, in ediscenda atque aliis tradenda philosophia longe fuisse inferiorem. Neque alia fuit sententia Platonis et Isocratis, quorum idem dictum traditur de Aristotele et Xenocrate (Diog. L. IV, 2, 6) ac de Theopompo et Ephoro (Cic. Brut. 56; Epist. ad Attic. VI, 1, 12); quippe Xenocrates et Ephorus per se quidem minime spernendi erant, immo suo uterque genere eruditionis aliis multis longe excelebat; sed praedivino Aristotelis ingenio acerrimoque animi ardore Theopompi, tardi tamen, hebetes et obtusi videbantur. Ac de Ephoro quidem non satis liquet, licet haud inepte illud Marcius (Fragm. Ephor. p. 12) ex communi Cumanorum stupore ingenii tarditate, quae pæne in proverbium abiit (cf. Strabo XIII, p. 612; Steph. Byz. v. Κύμη) explicet. Verum Xenocrates quo animo fuerit penitus perspectum habemus cum multis aliis ex locis veterum scriptorum, tum ex ejus vita, quae legitur apud Diogenem L. IV, 2, isque eo rectius ad iudicium de Callisthene ferendum a nobis adhibetur, quia iisdem verbis Xenocratis quoque animum describit § 6: Ἦν δὲ τὴν φύσιν ὥστε φασὶν λέγειν τὸν Πλάτωνα συγκρίνοντα αὐτὸν Ἀριστοτέλει, τῷ μὲν μύωπος δεῖσι, τῷ δὲ χαλινῷ, καὶ, ἐφ' οἷον ἵππον οἷον ὄνον ἀλείψαι. Scilicet vir erat probus atque sanctus; quum testimonium aliquando publice dixisset et jurandi causa ad aram accederet, una voce omnes iudices, ne juraret, reclamaverunt; integer atque incorruptus; contempsit dona a Philippo, Alexandro, Antipatro oblata; purus atque continens; gravis atque severus; virtutem summopere exaggeravit; cetera extenuavit et abiecit; dictione simplex atque invenustus; ore denique adeo tristi semper atque serio, ut saepenumero Plato eum increparet, Ξενοκράτης, θύε ταῖς Χάρισι. Ex quo consequitur vobρότητα illam non tam ingenii hebetudinem significare quam animi atque morum rigorem atque severitatem, quam qui habent (suntque ii homines sane plerumque ingenio aliquantum tardiores), quoniam probitate nititur, nihil extimescere, vitae dulcedinem contemnere, recta via ad

fere, libere omnia eloqui, itaque hominioribus, potentibus inprimis, majori quam delectationi esse solent. Jam eam Callisthenis quoque fuisse indolem, eandem fortitudinem, eandem in dicendo auandem rerum mortalium contemtionem, illigitur quae de ejus vita memoriae tradimus.

minime aptum regum commercio fuisse em ob linguam immodice et intempestive risteles bene perspexit. Etenim narrat (V, 1, 5): Παρησιαστικώτερον λαλῶντα ἢ τῷ βασιλεῖ καὶ μὴ πειθόμενον αὐτῷ ἐπι-Ἀριστοτέλῃ) εἰπεῖν·

ὅς δ' ἡ μοι, τέκος, ἐσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις.

Valerius Max. VII, 2, 11: *Aristoteles, Callisthenem auditorem suum ad Alexandrum monuit ut cum eo aut rarissime aut undissime loqueretur: quo scilicet apud res vel silentio tutior, vel sermone esset* (Addit: *At ille, dum Alexandrum Perdonum salutatione gaudentem objurgat, edonicos mores invitum revocare persequi carere jussus seram neglecti consilii praegit.* Cf. Ammian. Marcell. XVIII, 3, 7.)

gitur Callisthenes ad Alexandrum accessum propter Aristotelis affinitatem tum doctrinae et eloquentiae laudem benigne est. Otium impendit et aliis studiis (*) et ndis rebus Alexandri, cujus tam studiosum it laudatorem, ut ne ea quidem, quibus luitas vel servile obsequium vel admiratio namam imbecillitatem regem exivit, famus narrator in historias suas recipere

Verum si Alexandrum rerum gestarum ine omnes mortales superantem ad deos tre historicus haud verebatur, mox ubi ninem etiam superbire rex cepit, philoster ejusdem acerbissimus exstitit adverte vituperator molestissimus. Jam eventura esse Aristoteles praeviderat. Ac quidem opera Anaxarchi, aulici potius losophi, factum esse dicitur, ut Alexandri Callisthene abalienaretur. Scilicet post caequum regem ad vitam et ingenium revoerent amici, Καλλισθένη τε τὸν φιλόσοφον us ait Alex. c. 52) παρησῆγαγον Ἀριστοτέλην ὄντα, καὶ τὸν Ἀβδηρίτην Ἀναξάρχον. σθένης μὲν ἡθικῶς ἐπειρεῖτο καὶ πράως, ὑπο-

eri Iliadem una cum Alexandro et Anaxarcho iellenicorum suorum libros absolvit (v. infra); d Aristotelem misit Chaldaeorum observationes as, teste Simplicio ad Arist. De caelo 2, p. 123. *Handb. d. Chronol.* I, p. 21.

δυόμενος τῷ λόγῳ καὶ περιὼν ἀλύπως, λαβέσθαι τοῦ πάθους· ὁ δ' Ἀναξάρχος (1), ἰδίαν τινὰ πορευόμενος ἐξ ἀρχῆς ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ δόξαν εἰληφὸς ὑπεροφίας καὶ ὀλιγωρίας τῶν συνήθων, εὐθύς εἰσελθὼν ἀνεβόησεν· « Οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος, εἰς ὃν ἡ οἰκουμένη νῦν ἀποβλέπει; κατλ... Τοιούτοις τισὶ λόγοις χρησάμενος ὁ Ἀναξάρχος τὸ μὲν πάθος ἐκούφισε τοῦ βασιλέως, τὸ δ' ἦθος εἰς πολλὰ χαυνότερον καὶ παρανομιώτερον ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ δαιμονίως ἐνήρμοσε, καὶ τοῦ Καλλισθένους τὴν ὀμιλίαν, οὐδ' ἄλλως ἐπὶ χαριν διὰ τὸ αὐστηρὸν οὔσαν, προσδιέθελε.

Pergit Plutarchus: Λέγεται δὲ ποτε παρὰ δεῖπνον ὑπὲρ ὥρων καὶ κράσεως τοῦ περιέχοντος λόγων ὄντων, τὸν Καλλισθένη, μετέχοντα δόξης τοῖς λέγουσι, τάκῃ μᾶλλον εἶναι ψυχρὰ καὶ δυσχερέμερα τῶν Ἑλληνικῶν, ἐναντιούμενου τοῦ Ἀναάρχου καὶ φιλονεικούντος, εἰπεῖν· « Ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη σοι ταῦτ' ἐκείνων ὁμολογεῖν ψυχρότερα· σὺ γὰρ ἐκεῖ μὲν ἐν τρίθωνι διεχέιμαζες, ἐν ταῦθα δὲ τρεῖς ἐπιθεσθῆναι δάπιδας κατὰ κεῖται. (2) « Τὸν μὲν οὖν Ἀναάρχον καὶ τοῦτο προσπαρώξινε.

Cap. 53. Τοὺς δ' ἄλλους σοφιστὰς καὶ κόλακας ὁ Καλλισθένης ἐλύπει, σπουδαζόμενος μὲν ὑπὸ τῶν νέων διὰ τὸν λόγον, οὐχ ἥττον δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἀρέσκων διὰ τὸν βίον, εὐτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη (3), καὶ βεβαιούντα τὴν λεγομένην τῆς ἀποδημίας πρόφασιν, ὅτι τοὺς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσαι πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. Φθονοῦμενος δὲ διὰ τὴν δόξαν, ἔστιν ἃ καὶ καθ' αὐτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρῆχε, τὰς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωκτοῦμενος ἐν τε τῇ συνεῖναι βαρύτητι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ

(1) De Anaxarchi declamatione cf. Arrian. Exp. IV, 9, 9; Plutarch. Ad princip. inerud. c. 4; p. 954 Didot.; Athenaeus VI, p. 250 F. Arrianus l. l. de Callisthenis consolatione tacet, sed in eodem capite Anaxarchi oratione regis adorationem suadenti opponit Callisthenem τὸν τρόπον ὄντα ὑπαρκιότερον. Justinus locum (XII, 6) huc pertinentem supra jam adscripsimus. Propter Arriani de Callisthene regis consolatore silentium, non multum ponderis Plutarchi narrationi tribuendum esse putat Geier. l. l. p. 200.

(2) « Quibus verbis molliem et avaritiam notavit miseri hominis et liberalitate Alexandri impudenter abutentis (v. Plutarch. in Apophthegmat. in Alex. § 7), dum ipse paucis contentus viveret: ita ut in eum non quadraret, quod, quum Callisthenem aliquis felicem praedicaret, quod magnificis ab Alexandro apparatibus exciperetur, Diogenes Sinopensis respondit, Κακοδαίμων μὲν ὅν ἐστιν, ὅς καὶ ἀριστῆ καὶ δεῖπνεί ὅταν Ἀλεξάνδρῳ δοκῇ (Eadem Plutarch. De exil. c. 12). » WESTERMANN. p. 10.

(3) De Callisthenis sobrietate curaue sanitatis cf. Chares (fr. 7) ap. Athenaeum p. 434, D, ubi poculo per orbem eunte Callisthenes bibere noluisse narratur eamque ob rem interpellatus respondisse: οὐδὲν θέμαι Ἀλεξάνδρου πίων τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. Ejusmodi prudentia invisa turba potatorum. Plutarch. Sympos. I, 6, 1: Δοκεῖ δὲ καὶ Καλλισθένης ἐν διαβολῇ γενέσθαι πρὸς αὐτὸν ὡς δυσχεραίνων δεῖπνείν διὰ τὸν πότον. Vide Krügerum in Censura libri Droyseniani (ALEXANDER) in *Jahn. Jahrb.* 1835, tom. XV, p. 189 sq.

virorum ex consuetudine derivare, cui jungendæ colendæque ex Westermanni rationibus tempus brevissimum, fortasse paucorum tantum mensium spatium concedi posset? Ac remansisse in Macedonia Callisthenem haud obscure innuunt verba Diogenis (V, 4; cf. not. 4): Ἀπῆρεν (Ἀριστοτέλης) εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ (τῷ Ἀλεξάνδρῳ) τὸν συγγενῆ Καλλισθένη τὸν Ὀλύμπιον, *commendans illi cognatum suum Callisthenem*. Quibus Diogenes idem procul dubio significari voluit, quod disertius eloquitur Suidas (not. 1) verbis: ὃν ἔδωκεν ἐπισθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι. Contra si Justinum audias, non una cum Alexandro Callisthenes in Asiam trajecit, sed aliquanto post, quum de celebritate expeditionis e primis victoriis augurari liceret, hunc sibi gloriæ suæ præconem rex arcessivisse videtur. Scilicet Justinus XII, 6, quo loco de Alexandro agit propter Cliti cædem ingenti luctui indulgente, ad consolandum regem *multum profuere*, inquit, *et Callisthenis philosophi preces, condiscipulatu apud Aristotelem familiaris illi, et tunc ab ipso rege ad prodenda memoriæ acta ejus acciti*. (Particula *tunc* non premenda, sed ad prima expeditionis tempora referenda est.) Cum his fortasse conjungenda sunt quæ nescio quam recte tradit Plutarchus Alex. 53: Τοὺς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσαι πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος (Καλλισθένης) ἐνέβη πρὸς Ἀλεξάνδρον. Id. De Stoic. repugn. c. 20: Καλλισθένει τινὲς ἐγκαλοῦσιν ὅτι πρὸς Ἀλεξάνδρον ἐπλευσεν, ἐλπίζων ἀναστήσειν Ὀλυμπον, ὡς Στάγειρα Ἀριστοτέλης (7).

Callisthenem quæ manserit sors, inter omnes constat. Cujus gloriam posteritati tradere venerat, ab eo mox in vincula conjectus, secundum nonnullos etiam affectus est supplicio. Cecidit vero non scelere oppressus, quippe quod nullum commisisse videatur, sed propterea quod ingenium domare moresque conditioni rerum attemperare non didicerat. « Quæ indole Callisthenes fuerit (Westermanni p. 5 verbis utor) intelligetur maxime ex dicto Aristotelis ap. Diog. L. V, 2, 39: Λέγεται δ' ἐπ' αὐτοῦ (Θεοφράστου) τε καὶ Καλλισθένους τὸ

(7) « Quæ a diversis scriptoribus ejus rei causæ profuerunt diversissimæ, eæ omnes fortasse aliquid veri in se habent, ut facile inter se conciliari possint... Igitur Alexander quum bellum contra Persas pararet sive in Asiam jam trajecisset [hoc probat Geierus] — quod in controversia relinquendum — accessit ad eum Callisthenes, amore patriæ et miseratione commotus ut Olynthum in pristinum honorem restitueretur petiturus. Commendavit eum ut socium atque comitem Aristoteles, quippe ipse quoque haud leve in eo habiturus rerum suarum adjumentum et subsidium. Alexander autem benigne exceptum condiscipulum, precibus ejus, ut videtur, neque exauditis neque plane spreitis, ut rerum gerendarum optatissimum præconem retinuit et in Asiam secum duxit. » WESTERMANN. p. 7.

δμοιον εἰπεῖν Ἀριστοτέλῃ, ὅπερ Πλάτων, κατὰ προαίρηται, φασὶν εἰπεῖν ἐπὶ τε Ξενοκράτους καὶ αὐτοῦ τοῦ φάναι γὰρ τοῦ μὲν Θεοφράστου κατ' ὑπερβολὴν δξύτητος πᾶν τὸ νοηθὲν ἐξεργηθέντος, τοῦ δὲ νοητοῦ τὴν φύσιν ὑπάρχοντος, ὡς τῷ μὲν χαλινῷ δεῖσι, τῷ δὲ κέντρῳ. In quibus νοητὸν τὴν φύσιν, i. e. tardum ingenio et obtusum, erraret qui sic dictum acciperet, quasi omnem in eo animi alacritatem prorsus magister desiderasset. Scilicet nihil aliud sibi voluit Aristoteles quam Callisthenem, si compararetur cum Theophrasto, qui pro excellenti ingenii acumine cuncta facillime assequeretur et egregie exponeret, in ediscenda atque aliis tradenda philosophia longe fuisse inferiorem. Neque alia fuit sententia Platonis et Isocratis, quorum idem dictum traditur de Aristotele et Xenocrate (Diog. L. IV, 2, 6) ac de Theopompo et Ephoro (Cic. Brut. 56; Epist. ad Attic. VI, 1, 12); quippe Xenocrates et Ephorus per se quidem minime spernendi erant, immo suo uterque genere eruditionis aliis multis longe excellebat; sed præ divino Aristotelis ingenio acerrimoque animi ardore Theopompi, tardi tamen, hebetes et obtusi videbantur. Ac de Ephoro quidem non satis liquet, licet haud inepte illud Marcius (Fragm. Ephor. p. 12) ex communi Cumanorum stupore ingenii tarditate, quæ pæne in proverbium abiit (cf. Strabo XIII, p. 622; Steph. Byz. v. Κύμη) explicet. Verum Xenocrates quo animo fuerit penitus perspectum habemus cum multis aliis ex locis veterum scriptorum, tum ex ejus vita, quæ legitur apud Diogenem L. IV, 2, isque eo rectius ad iudicium de Callisthene ferendum a nobis adhibetur, quia iisdem verbis Xenocratis quoque animum describit § 6: Ἦν δὲ τὴν φύσιν ὥστε φασὶν λέγειν τὸν Πλάτωνα συγκρίνοντα αὐτὸν Ἀριστοτέλει, τῷ μὲν μύωπος δεῖ, τῷ δὲ χαλινῷ, καὶ, ἐπ' ὅσον ἔππον ὅσον ὄνον ἀλείφω. Scilicet vii erat probus atque sanctus; quum testimonium aliquando publice dixisset et jurandi causa ad aram accederet, una voce omnes iudices, ne juraret, reclamaverunt; integer atque incorruptus; contempsit dona a Philippo, Alexandro, Antipatro oblata; purus atque continens; gravis atque severus; virtutem summopere exaggeravit; cetera extenuavit et abiecit; dictione simplex atque invenustus; ore denique adeo tristi semper atque serio, ut sæpenumero Plato eum increparet, Ξενοκράτης, θύε ταῖς Χάρισι. Ex quo consequitur νοητότητα illam non tam ingenii hebetudinem significare quam animi atque morum rigorem atque severitatem, quam qui habent (suntque ii homines sane plerumque ingenio aliquantum tardiores), quoniam probitate nititur, nihil extimescere, vitæ dulcedinem contemnere, recta via ad

finem tendere, libere omnia eloqui, itaque hominibus mollioribus, potentibus inprimis, majori offensioni quam delectationi esse solent. Jam eandem fere Callisthenis quoque fuisse indolem, eandem animi fortitudinem, eandem in dicendo audaciam, eandem rerum mortalium contemtionem, ex iis intelligitur quæ de ejus vita memorie tradita accepimus. »

Atque minime aptum regum commercio fuisse Callisthenem ob linguam immodice et intempestive liberam Aristoteles bene perspexit. Etenim narrat Diogenes (V, 1, 5): Παρησιαστικώτερον λαλοῦντα Καλλισθένη τῷ βασιλεῖ καὶ μὴ πειθόμενον αὐτῷ ἐπιπλήζοντα (Ἀριστοτέλη) εἰπεῖν·

Ἐκύμορος δὴ μοι, τέκος, ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις.

Porro Valerius Max. VII, 2, 11: *Aristoteles, inquit, Callisthenem auditorem suum ad Alexandrum dimittens monuit ut cum eo aut rarissime aut quam jucundissime loqueretur: quo scilicet apud regias aures vel silentio tutior, vel sermone esset acceptior.* (Addit: *At ille, dum Alexandrum Persica Macedonum salutatione gaudentem objurgat, et ad Macedonicos mores invitum revocare perseverat, spiritu carere jussus seram neglecti consilii poenitentiam egit.* Cf. Ammian. Marcell. XVIII, 3, 7.)

Talis igitur Callisthenes ad Alexandrum accessit, a quo tum propter Aristotelis affinitatem tum propter doctrinæ et eloquentiæ laudem benigne acceptus est. Otium impendit et aliis studiis (*) et conscribendis rebus Alexandri, cujus tam studiosum se ostendit laudatorem, ut ne ea quidem, quibus vulgi credulitas vel servile obsequium vel admiratio supra humanam imbecillitatem regem evexit, facundissimus narrator in historias suas recipere spreverit. Verum si Alexandrum rerum gestarum magnitudine omnes mortales superantem ad deos usque efferre historicus haud verebatur, mox ubi supra hominem etiam superbire rex coepit, philosophus noster ejusdem acerbissimus exstitit adversarius vel certe vituperator molestissimus. Jam evenerunt quæ eventura esse Aristoteles præviderat. Ac primum quidem opera Anaxarchi, aulici potius quam philosophi, factum esse dicitur, ut Alexandri animus a Callisthene abalienaretur. Scilicet post cædem Cliti quum regem ad vitam et ingenium revocare studerent amici, Καλλισθένη τε τὸν φιλόσοφον (Plutarchus ait Alex. c. 52) παρεισήγαγον Ἀριστοτέλους οἰκεῖον ὄντα, καὶ τὸν Ἀβδηρίτην Ἀνάξαρχον. Ὡς Καλλισθένης μὲν ἠθικῶς ἐπειρᾶτο καὶ πρῶτος, ὑπο-

δοόμενος τῇ λόγῳ καὶ περιῶν ἀλύποις, λαβέσθαι τοῦ πάθους· ὁ δ' Ἀνάξαρχος (1), ἰδίαν τινὰ πορευόμενος ἐξ ἀρχῆς ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ δόξαν εἰληφὺς ὑπερφίας καὶ ὀλιγορίας τῶν συνήθων, εὐθὺς εἰσελθὼν ἀνεβόησεν· « Οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος, εἰς ὃν ἡ οἴκου-μένη νῦν ἀποβλέπει; κτλ.... Τοιούτοις τισὶ λόγοις χρησάμενος ὁ Ἀνάξαρχος τὸ μὲν πάθος ἐκούφισε τοῦ βασιλέως, τὸ δ' ἦθος εἰς πολλὰ χυανότερον καὶ παρανομιώτερον ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ δαιμονίως ἐνήρμοσε, καὶ τοῦ Καλλισθένους τὴν δμιλίαν, οὐδ' ἄλλως ἐπὶ χαρὶν διὰ τὸ αὐστηρὸν οὔσαν, προσδιέβαλε.

Pergit Plutarchus: Λέγεται δὲ ποτε παρὰ δειπνον ὑπὲρ ὧρων καὶ κράσεως τοῦ περιέχοντος λόγων ὄντων, τὸν Καλλισθένη, μετέχοντα δόξης τοῖς λέγουσι, τάκεϊ μᾶλλον εἶναι ψυχρὰ καὶ δυσχεύμερα τῶν Ἑλληνικῶν, ἐναντιούμενου τοῦ Ἀναξάρχου καὶ φιλονεικούντος, εἰπεῖν· « Ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη σοι ταῦτ' ἐκείνων ὁμολογεῖν ψυχρότερα· σὺ γὰρ ἐκαὶ μὲν ἐν τρίβωνι διεχέμαζες, ἐν ταῦθα δὲ τρεῖς ἐπιβεβλημένος δάπιδας κατὰχεισαι. (2) » Τὸν μὲν οὖν Ἀνάξαρχον καὶ τοῦτο προσπαρώξυνε.

Cap. 53. Τοὺς δ' ἄλλους σοφιστὰς καὶ κολάκας ὁ Καλλισθένης ἐλύπει, σπουδαζόμενος μὲν ὑπὸ τῶν νέων διὰ τὸν λόγον, οὐχ ἥττον δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἀρέσκων διὰ τὸν βίον, εὐτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη (3), καὶ βεβαιούντα τὴν λεγομένην τῆς ἀποδημίας πρόφασιν, ὅτι τοὺς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσαι πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. Φθονούμενος δὲ διὰ τὴν δόξαν, ἔστιν ἃ καὶ καθ' αὐτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρῆχε, τὰς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωθόμενος ἐν τε τῷ συνεῖναι βαρύτητι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ

(1) De Anaxarchi declamatione cf. Arrian. Exp. IV, 9, 9; Plutarch. Ad princip. inerud. c. 4; p. 954 Didot.; Athenæus VI, p. 250 F. Arrianus l. l. de Callisthenis consolatione tacet, sed in eodem capite Anaxarcho oratione regis adorationem suadenti opponit Callisthenem τὸν τρόπον ὄντα ὑπαγροικώτερον. Justinus locum (XII, 6) huc pertinentem supra jam adscripsimus. Propter Arriani de Callisthene regis consolatore silentium, non multum ponderis Plutarchi narrationi tribuendum esse putat Geier. l. l. p. 200.

(2) « Quibus verbis molliem et avaritiam notavit miseri hominis et liberalitate Alexandri impudenter abutentis (v. Plutarch. in Apophthegmat. in Alex. § 7), dum ipse paucis contentus viveret: ita ut in eum non quadrarit, quod, quum Callisthenem aliquis felicem prædicaret, quod magnificis ab Alexandro apparatus exciperetur, Diogenes Sinopensis respondit, Κακοδαίμων μὲν οὖν ἐστίν, ὅς καὶ ἀριστῆ καὶ δειπνεῖ ὅταν Ἀλεξάνδρῳ δοκῇ (Eadem Plutarch. De exil. c. 12). » WESTERMANN. p. 10.

(3) De Callisthenis sobrietate curaue sanitatis cf. Chares (fr. 7) ap. Athenæum p. 434, D, ubi poculo per orbem eunte Callisthenes bibere noluisse narratur eamque ob rem interpellatus respondisse: οὐδὲν δέομαι Ἀλεξάνδρου πίων τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. Ejusmodi prudentia invisa turbæ potatorum. Plutarch. Sympos. I, 6, 1: Δοκεῖ δὲ καὶ Καλλισθένης ἐν διαβολῇ γενέσθαι πρὸς αὐτὸν ὡς δυσχεραίνων δειπνεῖν διὰ τὸν πότον. Vide Krügerum in Censura libri Droyseniani (ALEXANDER) in Jahn. Jahrb. 1835, tom. XV, p. 189 sq.

(*) Homeri Iliadem una cum Alexandro et Anaxarcho correxit; Hellenicorum suorum libros absolvit (v. infra); Babylone ad Aristotelem misit Chaldaeorum observationes astronomicas, teste Simplicio ad Arist. De celo 2, p. 123. Cf. Ideker. Handb. d. Chronol. I, p. 21.

virum agnoscere nobis videtur probum; ob probitatis rigorem ceteramque consuetudinis injunctitatem multis infensum scopumque calumniarum; nimia virtutis conscientia in tanta plurimorum depravatione vanum interdum et superbiorem; socium eorum, quibus Alexander de recta via in diem magis deflectere videbatur, sed qui scelere se contaminari nunquam sustinuerit.

DE SCRIPTIS CALLISTHENIS.

Opera quæ sine ulla controversia ad Callisthenem Olynthium referuntur, tria sunt hæc:

1. Ἑλληνικά ἐν βίβλοις δέκα. fr. 1-17.
(Ol. 98, 2-105, 4. 387-357 a. C.)
2. Περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου. fr. 18.
(Ol. 105, 4-108, 3. 357-346 a. C.)
3. [Τὰ κατ' Ἀλέξανδρον]. fr. 19-38.
(Ol. 111, 2-112, 3. 335-330 a. C.?)

De *Hellenicis* Diodor. XIV, 117 (ad Ol. 98, 2) : Καλλισθένης δ' ὁ ἱστοριογράφος [κατὰ] τὴν τῶν Ἑλληνικῶν σύνταξιν ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν γενομένης εἰρήνης τοῖς Ἑλλήσι πρὸς Ἀρταξέρτην τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα (inde a pace, quam Antalcidæ vulgo dicimus) τὴν ἱστορίαν ἤρξατο γράφειν· διελθὼν δὲ τριακονταετὴ χρόνον ἔγραψε μὲν βίβλους δέκα, τὴν δὲ τελευταίαν κατέπαυσε τῆς συντάξεως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλομήλου τοῦ Φωκέως κατὰληψιν τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ (*). — Idem XVI, 14, 4 (ad Ol. 105, 4) : Καλλισθένης δὲ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἱστορίαν γέγραπεν ἐν βίβλοις δέκα, καὶ κατέστρεφεν εἰς τὴν κατὰληψιν τοῦ ἱεροῦ καὶ παρανομίαν Φιλομήλου τοῦ Φωκέως.

Opus hoc Callisthenem in Asia absolvisse colligitur ex fr. 6 libri quarti. Totum componere inter expeditionum molestias a Græcia longe remotus vix potuit. Quare statuerim historiam jam antea elaboratam, nondum vero foras editam, in iis maxime rebus, quæ ad Asiam et Ægyptum spectant, ab auctore, dum versaretur in his terris, esse retractatam. (**)

(*) « Suspicio deesse quidpiam inter βασιλέα et τὴν ἱστορίαν. Nam alioqui ex his duobus accusativis σύνταξιν et ἱστορίαν vacaret alter. » STEPHANUS. CREUZERUS (*Histor. Kunst.* ed. sec. Lips. 1845; p. 380) legendum censet ἐννεκῇ ἱστορίαν, *perpetuas historias*, quas Cicero ait loco mox laudando. Vel sic tamen laborat ratio verborum grammatica. Ejicere incommoda possis. Ego inserui voculam κατὰ ante σύνταξιν. Etenim quemadmodum Dinonis, Timæi, aliorum historiarum in plures συντάξεις erant distributæ, similiter Callisthenis opera historica in unum corpus ab editoribus conjungi poterant, cujus prima pars erat ἡ τῶν Ἑλληνικῶν σύνταξις. Certe Hellenica et Alex. Historiam simul post mortem auctoris in publicum prodierunt consentaneum est, quoniam Hellenica in Asia demum absoluta esse liquet.

(**) Simul hinc intelligitur vana esse, quæ de Ephoro ex Callisthenis scriptis in sua multa transferente harridat Porphyrius ap. Euseb. P. E. p. 464 (v. Vit. Ephori p. LXIV). Neque de belli sacri historia cogitari potest quippe

De *historia belli sacri* cf. Cicero Ep. ad div. V, 12, 1 : *Sed quia videbam Italici belli et civilis historiam jam a te pœne esse perfectam, dixeram autem mihi, te reliquas res ordiri, deesse mihi mihi quin te admonerem, ut cogitares, conjunctæ malles cum reliquis rebus nostra contexere, an, ut multi Græci fecerunt, Callisthenes Troicum (Foicum v. l.; Phocicum Westerm.) bellum, Timæus Pythi, Polybius Numantinum, qui omnes a perpetuis suis historiis ea quæ dixi bella separaverunt, tu quoque item civilem conjunctionem ab hostilibus externis bellis sejungere.* Pro *Troicum* (**) Orellius voluit *Crissaicum*; sed unica vera emendatio Westermanni, qui « de Troico bello, ait, cogitari nequit, siquidem separari non possunt quæ jam sunt alienissima et separatissima... Hunc librum quo tempore conscripserit non liquet; sed fortasse juvenis conscripsit eoque Alexandro ita se commendavit, ut ille suas quoque res gerendas ab eo describi concupisceret; nam si nihil dum scripsisset, non fuisset cur ille hanc ei provinciam demandaret. »

Tertium opus, quod est *de rebus Alexandri*, Περσικά inscriptum fuisse vel a primis editoribus vel postea a grammaticis, statuunt Sevinus, Sancto-Crucius, Westermannus, Geierus. Scilicet Callisthenis Περσικῶν liber secundus a Suida laudatur de duobus Sardanapallis deque monumento alterius Anchiolensi. De his vero in Alexandri historia Callisthenem dixisse tum per se probabile est, tum spondent exempla Clitarchi (fr. 2), Aristobuli (fr. 6), Arriani (II, 5). « Neque in ipsa inscriptione, Westermannus inquit, est quod offendant; nam descripsit auctor res in Asia ab Alexandro gestas et imperii Persarum eversionem. » Quod parum mihi probatur. Facilis quidem conjectura est ex argumento fragmenti Περσικῶν opus quempiam nobis finxisse; sed quaeritur an omnino Callisthenis fragmentum sit. Dubia enim res est, quum narrata ita se habeant, ut, confitente Westermanno, a comite Alexandri proficisci vix potuerint. Jam quum de duobus Sardanapallis et monumenti inscriptione eadem afferantur ap. Schol. Aristoph. Av. 1022 ex Περσικοῖς Hellanici (fr. 150), nullus dubito quam non Ephorus, sed Demophilus filius scripsit. Sin hunc fortasse Callisthenis opere abusum esse credis, Demophilum moneo uno libro et historiam belli sacri, et qui deinceps sequuntur annorum quinque res gestas comprehendisse.

(*) Nullo peculiari opere de mythicis temporibus Callisthenem egisse liquet etiam ex Diodoro (IV, 1), ubi postquam de Ephoro dixerat : τὰς παλαιὰς μυθολογίας ὑπερβαίνει κτλ., pergit ita : Ὁμοίως δὲ τούτῳ Καλλισθένης καὶ θεογονίαν, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν γεγονότας, ἀπέστειλε τῶν παλαιῶν μύθων· ἡμεῖς δὲ τὴν ἐναντίαν τούτοις κλίσιν ἔχοντες καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀναγραφῆς πόνον ὑποστάντες τὴν πᾶσαν ἐμπειρίαν ἐποίησάμεθα τῆς ἀρχαιολογίας. Sed hæc non impediunt quin data occasione uti Theopompus sic Callisthenes ad mythica adscenderit.

Ἄλλα καὶ Ἀλέξανδρος αὐτὸς εὐθὺς Κρατερῷ γράφων καὶ Ἀττάλῳ καὶ Ἀλκείῳ, φησὶ, τοὺς παῖδας βασιζομένους ὁμολογεῖν, ὥς αὐτοὶ ταῦτα πράξειαν, ἄλλος δ' οὐδεὶς συνειδείη. Ὑστερον δὲ γράφων πρὸς Ἀντίπατρον, καὶ τὸν Καλλισθένη συνεπαίτιασάμενος· «Οἱ μὲν παῖδες (φησὶν) ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καταλεύσθησαν (9)· τὸν δὲ σοφιστὴν ἐγὼ κολάσω, καὶ τοὺς ἐκπέμψαντας αὐτὸν, καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ταῖς πόλεσι τοὺς ἐμοὶ ἐπιβουλεύοντας», ἀντικρὺς ἐν γε τοῖς τοις ἀποκαλυπτόμενος πρὸς Ἀριστοτέλῃ· καὶ γὰρ ἐτέθραπτο Καλλισθένης παρ' αὐτῷ διὰ τὴν συγγένειαν, εἰς Ἡρώς γεγὼνός, ἀνεψίᾳς Ἀριστοτέλους. Ἀποθανεῖν δ' αὐτὸν οἱ μὲν ὑπ' Ἀλεξάνδρου κρεμασθέντα λέγουσιν, οἱ δ' ἐν πέδαις δεδεμένον καὶ νοσήσαντα· Χάρης δὲ, μετὰ τὴν σύλληψιν ἑπτὰ μῆνας φυλάττεσθαι δεδεμένον, ὥς ἐν τῷ συνεδρίῳ κριθεῖ, παρόντος Ἀριστοτέλους· ἐν αἷς δ' ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἐν Μαλλοῖς Ὀξύδρακας ἐτρώθη, περὶ τὴν Ἰνδιαν ἀποθανεῖν ὑπέρπαχυν γενόμενον καὶ φθειρίδασαντα (10).

meminisse debere eos jam viros esse; idque an ad consolandam patientiam verberum, an ad incitandum juvenem dolore dictum esset, in ambiguo fuisse. Ab imprudentiæ crimine philosophum haud absolveris, verum scelesto eum consilio se conjuratoribus adjunxisse, recte, uti censeo, negatur. Aristobulo et Ptolemæo refragatur ipsius testimonium Alexandri. Neque post Hermolai et Sostrati silentium, alia indicia sese obtulisse videntur, quæ nullam de Callisthene sceleris participæ dubitationem relinquerent. Quod si aliter res se habuisset, non is fuit Alexander, qui servaret Callisthenem ut coram Aristotele iudicium subiret. In vincula conjecit non sciariorum socium, at virum, qui inopportuna sua se gerendi et loquendi ratione animos Macedonum a rege abalienaret, atque impia in aliis consilia evocare posset etiam nescius. Ceterum cf. Krüger l. l.

(9) «Quod accidit non multo post Cliti cædem, Cariatæ, Bactrianæ oppido, Olymp. 113, 2. 327. Cf. Strabo XI, p. 517; Arrian. Exp. IV, 14, 7; Plutarch. De adulat. et amic. c. 24; Itinerar. Alex. c. 93 et 103; Orosius Hist. III, 8.» Giese. p. 208.

(10) Cf. Plutarch. Syll. c. 36; Diog. L. V, 1, 5, Suidas v. Καλλισθένης et Νεόφων (v. not. 1); morbo Callisthenem in vinculis obtulisse etiam Aristobulus dicit ap. Arrian. IV, 14, 5. Idque omnino pro vero habendum est. Contra Ptolemæus (fr. 14) tortum et suspensum esse tradit. Aliorum ineptias servavit Justin. XV, 3: *Quum Alexander M. Callisthenem philosophum propter salutationis Persicæ interpellatum morem, insidiarum, quæ sibi paratæ fuissent, conscium fuisse iratus finxisset, eumque truncatis crudeliter omnibus membris abscissisque auribus ac naso labisque deforme ac miserandum spectaculum reddidisset; insuper cum cane in cavea clausum ad metum celerorum circumferret: tunc Lysimachum, audire Callisthenem et præcepta ab eo virtutis accipere solitum, miserum tanti viri, non culpæ sed libertatis pænas pendentis, venenum ei in remedium calamitatum dedisse.* Cf. Ovid. lb. 519. Tatian. Or. adv. Gr. c. 2 [διὰ τὴν μὴ βούλεσθαι αὐτὸν προσκυνεῖν, καθεῖρας ὥπερ ἄρκτον ἢ κάρδαλον περιέφερε]; Diog. L. I. l.; schol. Lucian. Dial. mort. XIII, 6, ubi leoni objectus esse narratur. Quæ apud Justinum leguntur Westermannus conjicit ad Callisthenem translata esse per rerum memorabilium au-

Ex allatis luculenter, puto, apparet quantopere variis scriptorum studiis historia Callisthenis sit obscurata. Testimoniorum auctoritate in his ponderare licet perpauca, adeo ut certiores iudicii duces sequamur ea quæ de indole ejus et moribus ex Aristotele tradita accepimus. Iis innitentes quid statui velimus, supra jam significavimus. Scilicet

cupes a Telesphoro Rhodio, quem crudelissimo hoc supplicio affectum esse a Lysimacho auctores sunt Plutarch. De exil. c. 16 et Seneca De ira III, 17. Equidem propter Lysimachi mentionem hanc narrationem fictam esse suspicor ab Onesicrito philosopho, qui in aula Lysimachi commentarios suos composuit. Narrare hæc debuit fere libro quarto, quem ipsum auctorem coram Lysimacho recitasse scimus. Ceterum bene Westermannus p. 14: «Quoniam philosophus fuit Callisthenes, haud improbabilis est suspicio a philosophis sodalem lugentibus, peripateticis imprimis, cui scholæ addictus ille fuerat, quæque permagnam Vitarum scriptorum copiam progeniit, Alexandri in illo occidendo supra modum exaggeratam esse crudelitatem. Cf. Ste-Croix. Exam. crit. p. 362 sq. Itaque Callisthenis obitum deploravit Theophrastus, dicens eum incidisse in hominem summa potentia summaque fortuna, sed ignarum quemadmodum rebus secundis uti conveniret (Cic. Tusc. III, 10, 21), ac libro singulari Καλλισθένης ἡ περὶ πένθους inscripto sodalis memoriam celebravit (vid. Diog. L. V, 44; Cic. Tusc. V, 9, 25; coll. Alex. Aphrod. in Arist. De an. 2 extr.) [Themist. ait Theophrastem in Callisthene suo docuisse idem esse *fatum et naturam*. Ex hoc libro Th. petitum dictum, quod refellit Plutarch. De fort. 97: Τύχη τὰ θνητῶν πράγματα, οὐκ εὐδουλία, *Vitam regit fortuna, non sapientia*. Hæc Fabric. B. G. II, 249]; deploraverunt item Seneca et Themistius. Et ille quidem in Quæst. nat. VI, 23 hoc modo de eo scribit: *Hanc* (terræ concussione causam) *etiam Callisthenes probat, non contemptus vir. Fuit enim illi nobile ingenium et furibundis regis impatiens. Hoc est Alexandri crimen æternum, quod nulla virtus, nulla bellorum felicitas redimet. Nam quotiens quis dixerit, Occidit Persarum multa millia, opponitur, Et Callisthenem; quotiens dictum erit, Omnia oceano tenuis vicit, ipsum quoque tentavit novis classibus et imperium ex angulo Thraciæ usque ad orientis terminos protulit, dicetur, Sed Callisthenem occidit. Omnia licet antiqua ducum regumque exempla transierit, ex his quæ fecit nihil tam magnum erit quam scelus Callisthenis.* Adde Themistii Orat. VII, p. 94; X, p. 129 sq.; XIII, p. 176 ed. Hard. coll. Dion. Chrysost. Or. LXIV, p. 597 sq.; Cic. pr. Rabir. Post. c. 9, 23. Neque rhetorum hallucinationes effugere potuit Callisthenes. Quippe M. Seneca Suasor. I, p. 6 Bip. singularia hæc et inaudita profert: *Orbis illum (Alexandrum) suus non capit; itaque nihil dicendum aiebat nisi cum summa veneratione regis, ne accideret idem quod præceptori ejus Callistheni accidit, quem occidit propter intempestive liberos sales. Nam quum deus vellet videri et vulneratus esset, viso sanguine ejus philosophus mirari se dixerat, quod non esset ἡρώ οἷός περ τε βίει μακάρεσσιν θεοῖσιν* (v. lb. V, 340), *ille se ab hac urbanitate lancea vindicavit.* (Anaxarchum hoc dixisse in Alexandrum refert Diog. IX, 60, Dioxippum athletam Aristobul. ap. Athen. p. 2: 1, A; Alexandrum in se ipsum Plutarch. Alex. c. 28).» — Adde Lucian. Alex. et Diog. in Orco (p. 104 Didot.), ubi Diogenes ait Κλείτρον ὁρῶ καὶ Καλλισθένην καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐπὶ σε ὀρμῶντας, ὡς διασπασαῖνο καὶ ἀμύναντο ὧν ἔβρασας αὐτούς.

virum agnoscere nobis videmur probum; ob probitatis rigorem ceteramque consuetudinis injunctam multis insensum scopumque calumniarum; nimia virtutis conscientia in tanta plurimorum depravatione vanum interdum et superbiorum; socium eorum, quibus Alexander de recta via in diem magis deflectere videbatur, sed qui scelere se contaminari numquam sustinuerit.

DE SCRIPTIS CALLISTHENIS.

Opera quæ sine ulla controversia ad Callisthenem Olynthium referuntur, tria sunt hæc:

1. Ἑλληνικά ἐν βίβλοις δέκα. fr. 1-17.
(Ol. 98, 2-105, 4. 387-357 a. C.)
2. Περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου. fr. 18.
(Ol. 105, 4-108, 3. 357-346 a. C.)
3. [Τὰ κατ' Ἀλέξανδρον]. fr. 19-38.
(Ol. 111, 2-112, 3. 335-330 a. C.?)

De *Hellenicis* Diodor. XIV, 117 (ad Ol. 98, 2) : Καλλισθένης δ' ὁ ἱστοριογράφος [κατὰ] τὴν τῶν Ἑλληνικῶν σύνταξιν ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦτον τὸν ἑαυτὸν γενομένης εἰρήνης τοῖς Ἑλλησι πρὸς Ἀρταξέρτην τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα (inde a pace, quam Antalcidæ vulgo dicimus) τὴν ἱστορίαν ἤρξατο γράφειν· διελθὼν δὲ τριακονταετὴ χρόνον ἔγραψε μὲν βιβλούς δέκα, τὴν δὲ τελευταίαν κατέπαυσε τῆς συντάξεως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλομήλου τοῦ Φωκέως κατὰληψιν τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ (*). — Idem XVI, 14, 4 (ad Ol. 105, 4) : Καλλισθένης δὲ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἱστορίαν γέγραπεν ἐν βίβλοις δέκα, καὶ κατέστροφεν εἰς τὴν κατὰληψιν τοῦ ἱεροῦ καὶ παρανομίαν Φιλομήλου τοῦ Φωκέως.

Opus hoc Callisthenem in Asia absolvisse colligitur ex fr. 6 libri quarti. Totum componere inter expeditionum molestias a Græcia longe remotus vix potuit. Quare statuerim historiam jam antea elaboratam, nondum vero foras editam, in iis maxime rebus, quæ ad Asiam et Ægyptum spectant, ab auctore, dum versaretur in his terris, esse retractatam. (**)

(*) « Suspicio deesse quidpiam inter βασιλέα et τὴν ἱστορίαν. Nam alioqui ex his duobus accusativis σύνταξιν et ἱστορίαν vacaret alter. » STEPHANUS. Creuzerus (*Histor. Kunst.* ed. sec. Lips. 1845; p. 380) legendum censet διηνεκῇ ἱστορίαν, *perpetuas historias*, quas Cicero ait loco mox laudando. Vel sic tamen laborat ratio verborum grammatica. Ejicere incommoda possis. Ego inserui voculam κατὰ ante σύνταξιν. Etenim quemadmodum Dionis, Timæi, aliorum historiæ in plures συντάξεις erant distributæ, similiter Callisthenis opera historica in unum corpus ab auditoribus conjungi poterant, cujus prima pars erat ἡ τῶν Ἑλληνικῶν σύνταξις. Certe Hellenica et Alex. Historiam simul post mortem auctoris in publicum prodiiisse consentaneum est, quoniam Hellenica in Asia demum absoluta esse liquet.

(**) Simul hinc intelligitur vana esse, quæ de Ephoro ex Callisthenis scriptis in sua multa transferente harridolatur Porphyrius ap. Euseb. P. E. p. 464 (v. Vit. Ephori p. LXIV). Neque de belli sacri historia cogitari potest quippe

De *historia belli sacri* cf. Cicero Ep. ad div. V, 12, 1 : *Sed quia videbam Italici belli et civilis historiam jam a te pene esse perfectam, dixeris autem mihi, te reliquas res ordiri, deesse mihi mihi quin te admonerem, ut cogitares, conjunctene malles cum reliquis rebus nostra contexere, an, ut multi Græci fecerunt, Callisthenes Troicum (Foicum v. l.; Phocicum Westerm.) bellum, Timæus Pyrrhi, Polybius Numantinum, qui omnes a perpetuis suis historiis ea quæ dixi bella separaverunt, tu quoque item civilem conjurationem ab hostilibus externisque bellis sejungere.* Pro *Troicum* (*) Orellius voluit *Crissaicum*; sed unica vera emendatio Westermanni, qui « de Troico bello, ait, cogitari nequit, siquidem separari non possunt quæ jam sunt alienissima et separatissima... Hunc librum quo tempore conscripserit non liquet; sed fortasse juvenis conscripsit eoque Alexandro ita se commendavit, ut ille suas quoque res gerendas ab eo describi concupisceret; nam si nihilidum scripsisset, non fuisset cur ille hanc ei provinciam demandaret. »

Tertium opus, quod est *de rebus Alexandri*, Περσικά inscriptum fuisse vel a primis editoribus vel postea a grammaticis, statuunt Sevinus, Sancto-Crucius, Westermannus, Geierus. Scilicet Callisthenis Περσικῶν liber secundus a Suida laudatur de duobus Sardanapallis deque monumento alterius Anchialensi. De his vero in Alexandri historia Callisthenem dixisse tum per se probabile est, tum spondent exempla Clitarchi (fr. 2), Aristobuli (fr. 6), Arriani (II, 5). « Neque in ipsa inscriptione, Westermannus inquit, est quod offendant; nam descripsit auctor res in Asia ab Alexandro gestas et imperii Persarum eversionem. » Quod parum mihi probatur. Facilis quidem conjectura est ex argumento fragmenti Περσικῶν opus quempiam nobis finxisse; sed quaeritur an omnino Callisthenis fragmentum sit. Dubia enim res est, quum narrata ita se habeant, ut, confitente Westermanno, a comite Alexandri proficisci vix potuerint. Jam quum de duobus Sardanapallis et monumenti inscriptione eadem afferantur ap. Schol. Aristoph. Av. 1022 ex Περσικοῖς Hellanici (fr. 150), nullus dubito

quam non Ephorus, sed Demophilus filius scripsit. Sin hunc fortasse Callisthenis opere abusum esse credis, Demophilum moneo uno libro et historiam belli sacri, et qui deinceps sequuntur annorum quinque res gestas comprehendisse.

(*) Nullo peculiari opere de mythicis temporibus Callisthenem egisse liquet etiam ex Diodoro (IV, 1), ubi postquam de Ephoro dixerat : τὰς παλαιὰς μυθολογίας ὑπερέβη, κτλ., pergit ita : Ὅμοιος δὲ τούτῳ Καλλισθένης καὶ Θεοπόμπος, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν γεγονότες, ἀπέστησαν τῶν παλαιῶν μύθων· ἡμεῖς δὲ τὴν ἐναντίαν τούτοις κρίσιν ἔχοντες καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀναγραφῆς πόνον ὑποστάντες τὴν πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἐποιήσαμεθα τῆς ἀρχαιολογίας. Sed hæc non impediunt quin data occasione uti Theopompus sic Callisthenes ad mythica adscenderit.

quin aut totum fragmentum Hellanico tribuendum sit, aut grammaticus quidam in fonte suo et Callisthenem et Persica Hellanici laudatos reperiens, confusa utriusque scriptoris memoria Callisthenis Περσικά creaverit. Igitur de titulo operis Callisthenis non constat.

Fragmentum 37 pertinet ad descriptionem praelii ad Arbelam s. Gaugamela commissi (Ol. 112, 2, 331). His auctor sequentia subjunxit usque ad mortem Darii (330). Ulterius progressus esse non videtur. « Etenim Plutarchus (Alex. 46. V. Onesicrit. fr. 5) ubi de Amazonis ad Alexandrum egit adventu ab aliis auctoribus inter vera relato, ab aliis in commentis habito, quum *præter unum Callisthenem*, ad cuius Persica sæpius provocavit in antecedentibus, omnes diligentissime recensuerit Alexandri rerum auctores, quorum quidem ipse libris usus est, haud vana profecto hinc emergit suspicio, non perducta fuisse Callisthenis Persica usque ad πολυθρόλλον istum Amazonis adventum, quippe qui inter Sogdianam Alexandri expeditionem (Ol. 112, 4. 329 a. C.) vulgo ponatur. Atqui praelium ad Gaugamela factum scriptis attigisse scimus Callisthenem. Ergo quis dubitaverit, quin eodem anno, in quem Darii cædes incidit, substituerit Olynthius in Alexandri rebus conscribendis, id quod egregie quadrat ad ea, quæ de viri vita supra commentati sumus, ubi eodem fere tempore Callisthenis animum magis magisque ab Alexandro abalienatum esse vidimus. » Hæc Geierus p. 220. — Jam quis scripta post mortem auctoris collegerit et primus ediderit, quærere inutile est, quum de hac re altum sit silentium. Eorum vero sententia, qui historias has a calumniatoribus deformatas esse suspicantur, omni caret fundamento, uti recte monent Westermannus et Geierus.

Accedo ad ea opera Callisthenis, quæ utrum Olynthii fuerint an alius ejusdem nominis viri, veterum auctoritate comprobari nequit. Ecce titulorum laterculum :

1. Περύπλους (fr. 39. 40). Sch. Apoll. Rh.
2. Ἀποφθέγματα (fr. 41). Photius.
3. Μακεδονικά (fr. 42). Plut. Par.; Stobæus.
4. Θρακικά (fr. 44). Plut. Par.
5. Μεταμορφώσεις (fr. 45). Idem et Stobæus.
6. Κυνηγετικά (fr. 46). Plut. De fluv.

Hæc omnia a Nostro aliena esse puto. Ac Μεταμορφώσεις quidem et Κυνηγετικά non esse C. Olynthii, ex ipsis librorum argumentis collegeris. Iisdem accenseas collectionem Ἀποφθεγμάτων. Verum sane est Lynceum quoque *peripateticum* Ἀποφθέγματα scripsisse (Athen. p. 245 a, 248 d, 337 d); sed præter *peripatetici* titulum hic Theophrasti di-

scipulus et poeta comicus et ἐπιστολῶν δειπνητικῶν et τέχνης ὁμωνητικῆς auctor, cum Callisthene Olynthio nihil habet commune : alia ætas, diversi plane mores et ingenium.

Major dubitatio esse possit de scriptore Μακεδονικῶν et Θρακικῶν. Sed quæ ex Θρακικῶν libris narrantur fabulosa atque si spectes antiquissimam imperii Atheniensium famam inepte composita et Olynthio plane indigna esse bene monet Westermannus. Ejusdem farinae fragmentum est ex Macedonia historia petatum (v. not. ad fr. 42). Huc accedit quod et Θρακικά et Μακεδονικά et Μεταμορφώσεις ex iisdem Plutarchi et Stobæi libris in notitiam nostram venere. Unde vero fit simillimum ab eodem auctore profecta esse. Et quoniam alio ejusdem Stobæi loco laudatur CALLISTHENES ΣΥΒΑΡΙΤΑ (*) Γαλατικῶν scriptor (fr. 47), cujus de ea-

(*) C. Sybarita vixit ante Timagenem Syrum, qui opere ejus usus est. Timagenes Syrus non diversus ab T. Alexandrino, Pompeii et Cæsaris æquali. Porro si vera est uti veri simillima est Galei conjectura, Callisthenis nomen ap. Stephanum abiisse in illud *Eratosthenis*, item Galaticorum auctoris, ex Stephan. Byz. v. Βοδὲς κεφαλαί (v. not. ad fr. 47) sequitur Callisthenem vixisse post Prusiam II, qui bellum gessit contra Attalum (II Philadelphum, circa 156 a. C. Vid. Clinton. F. H. tom. III, p. 407, coll. p. 415 not., ubi Clinton. ut Eratostheni Galatica vindicari possint, fortasse de Prusia I cogitandum esse dicit parum probabiliter). Hinc ætas Callisthenis terminis sat angustis circumscribitur. « Præter auctorem rerum Gallicarum ejusdem nominis, ut mittam olympionicam Laconem Ol. 26 apud Euseb. Chr. p. 40, duo tantum, quod sciam, aliqua cum laude a veteribus scriptoribus nominantur, uterque Atheniensis, Olynthii æquales : unus prætor Atheniensium, quem sunt qui cum Olynthio confundant. In his Sevinus est, qui p. 135 ad Olynthium refert locum Aristotelis Rhetor. II, 3, 13 : Πρῶτοι γὰρ γίνονται, δὲ τὰν εἰς ἄλλον τὴν ὁργὴν ἀναλώσασιν· οὐκ οὐκ ἐπὶ Ἐργόφίλῳ· μᾶλλον γὰρ χαλεπαίνοντες ἢ Καλλισθένι ἀφῆσαν διὰ τὸ Καλλισθένους τῇ προτερᾷ καταγνῶναι θάνατον, id quod in concione Macedonum accidisse asseverat. Verum apparet Atheniensium judicium significari; Ergophilus enim στρατηγὸς Ἀθηναίων, ut ait Harpocration, Callisthenes autem item prætor, is quem propter res in Macedonia infelicitè gestas ad mortem condemnatum esse dicit Æschines Or. de fals. leg. § 30. Alter Callisthenes orator atque demagogus fuit, Philippi adversarius, cujus decretum recitari jubet Demosth. Or. de cor. p. 238, § 37, quem comici traducunt apud Athen. VIII, p. 338, F; 341, F, quem Alexander cum aliis tradi sibi jussit, Plutarch. Dem. c. 23, adversus quem per εἰσαγγελίαν accusatum orationem scripsit Dinarchus sec. Dionys. Halic. Din. c. 10 (cf. Dem. Lept. § 33), ubi Κλεισθένης in Καλλισθένους corrigendum est; cf. nostr. Hist. eloq. gr. p. 313. Hujus etiam fortasse dictum est quod affert Lucian. Encom. Dem. c. 15 (p. 750 Didot.), τὸν Αἰσχύλον τὰς τραγωδίας ἐν οἴῳ γράφειν ἐξομῶντα καὶ ἀναθερμαίνοντα τὴν ψυχὴν, quo poterat suam aut alius vinolentiam per jocum velle excusare; quanquam non primus dixit Callisthenes : eodem enim nomine jam olim Sophocles Æschylum reprehendisse dicitur; vid. Athen. I, p. 22, A; X, p. 428, F; Eustath. ad Odys. X, 298, p. 1598, coll. Plut. Sympos. quaest. VII, 10, 2. Memoratur præterea Callisthenes quidam Atheniensis apud Xenoph. Hellen. IV, 8, 13. Callisthenes

dem re meminit etiam Plutarchus in libro De fluviis, nescio an verum tetigerim, si omnia hæc opera Sybaritæ assignanda esse statuam. — Quod *Periplum* attinet, Callisthenes cum Callistrato confusus esse mihi videtur (vide not. ad fr. 40). Ea nomina permutantur sæpius (vide fr. 48. 49).

Præter historias Callisthenem Olynthium DE NATURA OCULI et DE PLANTIS libros scripsisse statuit Westermannus. Etenim Chalcidius ad Platon. Tim. p. 340 Meurs. : *Demonstranda igitur oculi natura est, de qua cum plerique alii tum Alemeo Crotoniensis in physicis exercitatus quique primus executionem aggredi est ausus, et Callisthenes, Aristotelis auditor, et Herophilus multa et præclara in lucem protulerunt.* « Quæ tam sunt plana atque aperta (Westerm. ait), ut nullam admittant dubitationem; certe nimis esset suspicax, qui Chalcidium, hominem quarto ineunte p. Ch. n. sæculo viventem, verba illa *Aristotelis auditor* de suo addidisse putaret. Nam qui reputet, quam diversa sint in quibus Aristoteles excelluit genera litterarum, concedet discipulum ejus quoque præter historiam etiam physicam inprimis tractare potuisse; id quod in Callisthene clarius etiam infra apparebit. Itaque nec absurdum est eundem credere significari ab Epiphonio Adv. hæres. 1, 3, qui inter scriptores *De natura atque vi plantarum* Callisthenem quoque nominat, id quod Plinius confirmat, qui quæ de plantis Asiæ habet Hist. nat. lib. XII, c. 5 sqq. et lib. XIII, in horum librorum indice ipse partim ex Callisthene hausta esse confitetur; quæ omnia ex Persicis deprompta esse ad suspicandum facilius est quam ad probandum. Accedit quod vix aliunde quam ex libro De plantis petita esse possunt, quæ habet Aristoteles De mir. ausc. c. 132 (fr. 34); quem librum etsi Aristoteles ipse non scripsit, ta-

men si verum est, quod opinantur, jam tertio cum ante Chr. n. sæculo in hominum manibus fuisse, de alio Callisthene quam de Aristotelis discipulo prorsus non licet cogitare. » — Quod Chalcidii locum attinet, unus sum eorum, quos nimis suspicaces Westermannus dicit. Locus vero Aristotelis ad Alexandri historiam refertur commodissime; nec quidquam probat Plinius una cum Callisthene recensens Clitarchum, Anaximenem, Nearchum, Onesicritum, alios rerum Alexandri scriptores, quos in plantis Asiæ describendis sat multos fuisse compertum habemus.

His absolutis revertentes ad Olynthium, quæ ejus commentariorum fuerit indoles paucis exponamus. Ac primum quidem summopere Callisthenem studuisse narrationis ubertati varietatique fragmenta perlustrans facile intelliges. Quæ ex Hellenicis servata habemus, eorum magna pars ab ipsa historia, quam tractandam sibi sumpserat, aliena est (v. fr. 3. 4. 6. 7. 8. 10. 11. 15. 16). Inter hæc disputationes de incrementis Nili fluvii (fr. 6) et de causis, quæ Helicen et Burin urbes in mare demerserint (fr. 8), rerum naturalium scrutatorem Aristotelis disciplina formatum ostendunt luculenter. In describendis oraculis rebusque sacris valde placuisse sibi videtur (fr. 3. 4); neque a portentorum expositione abhorruit, sive talia religiositate motus, sive, quod probabilius, ornandæ narrationis causa adsciverit. — Eandem rerum copiam in Alexandri historia deprehendimus, ubi permultus fuit de regionibus Asiæ minoris deque populis, qui pridem eas incoluerint (*). Scilicet summo studio tractare solebat carmina Homérica.

« Id quod, ut Westermannus ait, non solum in colloquiis recitandis sæpenumero versibus Homericis, verum etiam eo probavit, quod Iliadem jussu Alexandri eoque ipso præeunte una cum Anaxarcho correxit itaque novam ejus recensionem paravit, quæ quoniam in capsula pretiosissima in Persico thesauro reperta ab Alexandro circumferebatur, ἡ ἐκ τοῦ νόβητος vocata est; vid. Strabo XIII, p. 594, quamquam ab Aristotele eam profectam dicit Plutarch. Alex. c. 8; cf. Wolf. Prolegg. p. 183 sqq. Has autem correctiones vel maxime pertinuisse ad res geographicas eosque Asiæ populos, quos Trojanis auxilio venisse Homerus tradidisset, quorumque sedes atque nomina nunc Alexander sociique aliquatenus ab Homericis discrepare intelligerent, recte demonstravit C. Lehrs De Aristarchi stud. Homer. p. 245 sq. » Hæc igitur cu-

Haliartius ap. Plutarch. Narrat. amat. c. 1 [p. 943 Didot.], Callisthenes, *Luculli libertus*, ap. Eund. An sen. ger. a. resp. c. 16 [p. 967 Didot.], Vit. Lucull. c. 43, Harpocrat. v. Στεφανῶν; alii ejusdem cognominis in inscriptionibus ap. Bœckh. Corp. Inscr. I, nr. 214, 115, 168 b, (343 b, 3664, 2077 b; Add. tom. 2). Cf. Droysen *Ztschft. f. Alterthumsw.* 1839 n. 114, p. 920, Bœhnecke *Forsch.* 1, p. 618 sqq. » — « Callisthenis nomen in libris manu scriptis nonnunquam corruptum et cum aliis ejusdem aut initii aut exitus confusum est, uti cum *Eratosthene* ap. Phavorin. [fr. 4], atque in versione latina ap. Strabon. XVII, p. 790 [fr. 6], item cum *Demosthene*, ut conjicio, ap. Steph. Byz. v. Καλκία [v. not. ad fr. 35], cum *Clithestene* ap. Dion. Hal. Dinarch. c. 10 [v. supra], cum *Antisthene* in libris manuscr., ut videtur, historiæ Pseudo-Callisthenæ; cum *Callixeno* ap. Plin. H. N. XXXVI, 9, 67 [ubi *Callisthenes* Harduinus in suis libris se reperisse dicit; Siebelis in var. lect. assert. : *Calisthenus*, *Callischnus*, *Calixemis*. Sermo est de obelisco sub regno Ptolemæi II in altum erecto], tum aliquoties cum Callistrato [fr. 48. 49]. » Hæc WESTERMANNUS.

(*) Callisthenem inter fontes suos numerat Scymnus Chius v. 124, ubi nomen Nostri ex superstitionum litterarum vestigiis (Καλλισθένης) bene elicit Miller, in ed. Marcianni Heracleot. p. 296.

riosam viri eruditionem, atque merito *doctum* a Cicerone (Or. pro Rabir. Post. c. 9) Callisthenem appellari coarguunt. Verum quemadmodum antiquariis istis studiis supersedere poterat expeditionum praeliorumque narrator, sic peritiam quandam rerum militarium jure nobis postulamus. At rudem prorsus earum Callisthenem fuisse ideoque in pugnarum descriptione saepenumero ineptire uno sed praclaro exemplo Polybius nescio an paullo acerbius exponit (fr. 33). Nihil secius ab eodem Polybio (fr. 17) Callisthenes una cum Xenophonte, Ephoro, Platone inter τὸς λογιωτάτους τῶν ἀρχαίων συγγραφέων recensetur. Et quanta ejus apud Alexandrinos grammaticos existimatio fuerit inde patet, quod cum Ephoro, Anaximene, Clitarcho in Canonem historicorum receptus est (Montef. Bibl. Coisl. p. 597). Quam quidem laudem non tam propter eruditionem, qua scripta ejus excellunt, quam propter orationis ornatum ceteraque narrationis lenocinia adeptus esse videtur. Etenim λόγῳ ἦν δυνατός καὶ μέγας, uti Aristoteles dicit (Plut. Alex. 53), atque specimen eloquentiae, quae in admirationem Macedones abripuit supra jam commemoravimus (ex Plut. Alex. 54). Hanc igitur facundiam Callisthenem etiam ad historias transtulisse testis est Cicero (De orat. II, 14, 58), qui cum *paene rhetoris more* scripsisse affirmat. Simile quid Cicero significare voluerit in Ep. ad Quint. fratr. II, 13: *Ad Callisthenem*, ait, *et Philistum redeo, in quibus video te volutatum. Callisthenes quidem vulgare et notum negotium, quemadmodum Graeci aliquot locuti sunt; Siculus ille, capitalis, creber, acutus, brevis, paene pusillus Thucydides*. Ubi illud *vulgare et notum negotium* recte, puto, Geierus intelligit de rhetorico dicendi genere, quod ea aetate ab omnibus fere historicis tritum sit et usurpatum, dum alia plane sectaretur Philistus (*). Apud Longinum (De

subl. III, 2), severum sane judicem, vituperatur Callisthenes quod oratio ejus interdum non vere sublimis, sed inani potius tumore sit elata. Verba sunt: Ταύτη καὶ τὰ τοῦ Λεοντίνου Γοργίου γελᾶται, γράφοντος, «Ξέρξης ὁ τῶν Περσῶν Ζεὺς», καὶ «Γῦπες, ἐμψυχοὶ τάφοι»· καὶ τινὰ τῶν Καλλισθένους, ὄντα οὐχ ὑψηλὰ, ἀλλὰ μετέωρα. Tale vero scribendi genus perniciosam saepenumero vim in fidem et auctoritatem scriptoris exercere satis constat. Quod quatenus in Callisthenem cadat, fragmentis non demonstratur quidem certissime, subindicatur tamen, veluti iis quae de Alexandri per Pamphyliam itinere juxta maris oram instituto servavit Eustathius (fr. 25), ubi mare dicitur ἐξυπαναστῆναι αἰσθόμενον ὅλον τῆς ἐκείνου πορείας καὶ οὐδ' αὐτὸ ἀγνοῆσαν τὸν ἀνακτα, ἵνα ἐν τῷ ὑποκυρτοῦσθαι πως δοκῇ προσκυλεῖν. Simillima leguntur fr. 36 de itinere ad Ammonem non sine numine facto deque oraculo Branchidarum. Ejusmodi vel κολακείας dixeris vel δεισιδαιμονίας exempla quamquam ne ab optimis quidem scriptoribus prorsus absunt, in Callisthene tamen nimis crebra fuisse videntur, quam ut sinceram nudae veritatis tradendae voluntatem ei tribuamus. Etenim Polybius (XII, 12 c. Exc. Vatican.) de Timaeo refert haec: * κατηγορεῖν καὶ διασύρειν τῶν ὀνειρωττόντων καὶ δαιμονίωντων ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν· ὅσοι γε μὴν αὐτοὶ πολλὴν τῆς τοιαύτης ἐμπεποίηται φλυαρίας, τοὺς τοιοῦτους ἀγαπᾶν ἂν δέοι μὴ τυγχάνοντας κατηγορίας, μηδὲ τι καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς κατατρέχειν, ὃ συμβέβηκε περὶ Τίμαιον. Ἐκεῖνος γὰρ κολακα μὲν εἶναι φησὶ τὸν Καλλισθένην τὰ τοιαῦτα γράφοντα, καὶ πλεῖστον ἀπέχειν φιλοσοφίας, κόραξι δὲ προσέχοντα καὶ κορυθαντιώσας γυναῖξί· δικαίως δ' αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τετευχέναι τιμωρίας διεφθορῶτα τὴν ἐκείνου ψυχὴν καθόσον οἷός τε ἦν· Δημοσθένην μὲν καὶ τοὺς ἄλλους ῥήτορας τοὺς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀκμάσαντας ἐπαινεῖ καὶ φησὶ τῆς Ἑλλάδος ἀξίους γεγονέναι, διότι ταῖς Ἀλεξάνδρου τιμαῖς ταῖς ἰσοθείαις ἀντέλεγον· τὸν δὲ φιλόσοφον, αἰγίδα καὶ κεραυὸν προσθέντα θνητῇ φύσει, δικαίως αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τετευχέναι ὣν ἔτυχεν (*). Deinde Polybius (c. 23 ex Exc. Vales.) pergit: Εἰ τὸν Καλλισθένην θετέον εἰκότως κολασθέντα μεταλλάξαι τὸν βίον, τί χρεὴ πάσχειν τὸν Τίμαιον; πολὺ γὰρ ἂν δικαιότερον τοῦτω

(*) *Westermannus*: « Muretus Var. lectt. II, 5, ita explicat, quasi Cicero Callisthenem iulimi ordinis scriptorem ac nullius pretii esse dicat; contra Sevinus p. 112 sqq., quoniam tum sibi ipse repugnaret Cicero et dicto loco opponatur Philistus, capitalis, creber, acutus, brevis, paene pusillus Thucydides, cujus concisas sententias interdum etiam non satis apertas dicat idem Cic. Brut. c. 17, sic interpretatur, ut clara, aperta, dilucida Callisthenis oratio indicetur, quae item Manutii fuit opinio ita explicantis, ut in historia ille non exquisite loquutus esse videretur, sed sicuti vulgo loqueretur. Neutri assentior. Haberet quidem utraque sententia quo commendaretur, si suum hoc loco Cicero iudicium faceret; nam et vocabulo *negotii* in malam partem uti solet (cf. Epp. ad Attic. I, 12, Or. ad sen. post red. c. 6), neque in infimum locum deprimere potest quem alibi cum optimis conjungit. Verum enim vero non satis viri docti attenderunt adjecta a Cicerone verba: *quemadmodum Graeci aliquot locuti sunt*. Non suum igitur iudicium interponit, sed quid Graeci de Callisthene dixerint refert. Jam quod ex Graecorum sententia fuit ille

vulgare et notum negotium — κοινόν τε καὶ γνώριμον χρῆμα (cf. intpp. ad Aut. Lib. 12, Fisch. Prol. ad Palaeoph. 2, 3, p. 25 sqq.) s. πράγμα, non uti Muretus interpretatur, εὐκαταρρόνητον πράγμα καὶ οὐ πολλοῦ ἀξίον, — non aliter potest accipi (?) quam de homine docto ab Alexandro crudeliter interfecto, in scholis tam rhetorum quam philosophorum argumento sermone trito atque celebrato. Itaque nihil aliud sibi vult Cicero quam de Callisthene omnibus notissimo non esse cur accuratius exponatur. Quae propter Philisti oppositionem vix probanda sunt.

(*) Hic locus ante caput 23 ponendus erat.

νεμεσήσαι τὸ δαιμόνιον ἢ Καλλισθέναι. Ἐκεῖνος μὲν οὖν ἀποθεοῦν Ἀλέξανδρον ἐβουλήθη (*). Τιμαίος δὲ μείζω ποιεῖ τὸν Τιμολέοντα τῶν ἐπιφανεστάτων θεῶν. Καὶ Καλλισθένης μὲν ἄνδρα τοιοῦτον, ὃν πάντες μεγαλοφύεστερον ἢ κατ' ἀνθρώπον γεγονέναι τῇ ψυχῇ συγχωροῦσιν· οὗτος δὲ τὸν Τιμολέοντα τὸν οὐχ οἶον δόξαντά τι πεπραχέναι κτλ.

Timæi verba quamvis non majoris facienda sint atque convicia ista quæ in Aristotelem spurcissime jacit, hoc tamen cum Polybio concedendum est Alexandrum in panegyricis Callisthenis sui historiis ad deos usque erectum esse : ut mireris sane quomodo suum auctor de historici officio præceptum observasse sibi visus sit. Nam τὸν γράφειν τι πειρώμενον, Callisthenes jubet, δεῖν μὴ ἀστοχεῖν τοῦ προσώπου, ἀλλὰ οἰκείως αὐτῷ καὶ τοῖς πράγμασι τοὺς λόγους θεῖναι (fr. 19). Neque minus hæc librorum indoles cum ingenio philosophi pugnare videtur. Sed aliud, dixeris, est vita hominis moresque, aliud est scriptis historiis eloquentiæ sibi erigere monumentum. Quod etsi in universum parum recte dictum est, in Callisthene tamen non possumus quin distinguamus inter rhetorem atque philosophum. Quanta hujus esse potuit severitas, tantam ille in-

(*) Codex οὐκ ἐβουλήθη; quam particulam asterisco notavit Valesius; omittit Suidas v. Τιμαίος, ubi eadem leguntur; ejiciendam censuerunt Reiskius, Santo-Crucius l. I. p. 37, 3, Polybii editor Parisiensis, Geier. p. 223 sq. Dubius hæsit Schweighæuserus. Vulgatam tuetur Westermannus l. I., quod non fecisset si memor fuisset loci Excerptor. Vatican.; qui etsi Geierum quoque fugit, is recte tamen vel propter verba τοῦτο νεμεσήσαι τὸ δαιμόνιον particulam οὐκ ineptam esse perspexit. Quam cur addendam sciolus quidam censuerit, ex iis quæ de vita Callisthenis diximus, facile intelligitur.

terdum ostenderit vanitatem, cujus testimonium haberemus luculentissimum, si vera essent, quæ dubitanter refert Arrianus (IV, 10, 1). Ait: Τὸν μὲν ἔνεκα (sc. quod adorationem regi recusavit) καὶ αὐτὸς Καλλισθέναι ξυμφέρομαι· ἐκεῖνα δὲ οὐκ ἐν ἐπεικῇ δοκῶ τοῦ Καλλισθένους (εἴπερ ἀληθῆς συγγράπται), ὅτι ὅφ' αὐτῷ τε εἶναι ἀπέβαινε καὶ τῇ αὐτοῦ συγγραφῇ Ἀλέξανδρόν τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. Οὐκ οὖν αὐτὸς ἀφίγθαι ἐξ Ἀλεξάνδρου δόξαν κτλ. ὁμοῦ, ἀλλὰ εὐκλεῖ ἐς ἀνθρώπους ποιήσων· καὶ οὖν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν μετουσίαν Ἀλεξάνδρῳ οὐκ ἐξ ὧν Ὀλυμπιάς ὑπὲρ τῆς γενέσεως αὐτοῦ ψεύδεται ἀνηρτῆσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου συγγράμματος ἐνέγκη ἐς ἀνθρώπους. Verum hæc absurda esse calumniatorum commenta Westermanno lubenter concedimus.

Statuam Callisthenis *historiarum scriptoris* Pinius (H. N. VI, 5, 36) vidit in hortis Servilianis. Opus fuit Amphistrati, quem Alexandri ætate vixisse statuit Sillig. in Artiff. Catalog. p. 12.

Fabulosæ Pseudo-Callisthenis historiæ (*), infimæ ætatis foetus, ad nos nihil pertinent, eatenus tamen commemorandæ, quatenus celebritatem auctoris nostri testantur.

(*) Singulari libro de iis dicit Westermannus, qui ex hoc fonte impurissimo fluxisse recte statuit, quæ leguntur ap. Tzetzen Chil. I, 325; III, 110. 349. 386. 885. Eodem refert Chil. III, 83, de quo tamen possis dubitare: locum exscriptum habes in Ctesiae fragm. 3. Ceterum vide Fabric. B. Gr. III, p. 36 Harl.; Ste-Croix p. 166; Ang. Mai in Prefat. ad J. Valer. c. VIII, Berkel. ad Stephan. Byz. p. 237. 238, ubi fragm. ex cod. Bibl. Lugdun.; Berger de Xivrey. in *Extraits des manuscrits de la Bibl. R.* tom. XIII, p. 161 — 306; Westermann. in Pauly's *Realencyclop. v. Callisthenes*; Creuzer. *Histor. Kunst* p. 383.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Plutarchus Cimon. c. 12 de pugna ad Eurymedontem (466 a. C.) : Ἐφορος (fr. 116) μὲν οὖν Τιθραύστην φησὶ τῶν βασιλικῶν νεῶν ἄρχειν καὶ τοῦ πεζοῦ Φερενδότην, Καλλισθένης δὲ Ἀριομάνδην τὸν Γωδρύου κυριώτατον ὄντα τῆς δυνάμεως παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα ταῖς ναυσὶ παρορμεῖν, οὐκ ὄντα μάχεσθαι τοῖς Ἑλλήσι πρόθυμον, ἀλλὰ προσδεχόμενον ὀδοήχοντα ναῦς Φοινίσσας ἀπὸ Κύπρου προσπλεύσας. Cf. Diodor. XI, 60.

Id. ibid. c. 13 : Τοῦτο τὸ ἔργον οὕτως ἐταπείνωσε τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως, ὥστε συνθέσθαι τὴν περιβόητον εἰρήνην ἐκείνην, ἵππου μὲν δρόμον αἰετῆς Ἑλληνικῆς ἀπέχειν θαλάσσης, ἔνδον δὲ Κυανέων καὶ Χελιδονίων μακρὰ νηὶ καὶ χαλκεμβόλῳ μὴ πλέειν. Καίτοι Καλλισθένης οὐ φησὶ ταῦτα συνθέσθαι τὸν βάρβαρον, ἔργῳ δὲ ποιεῖν διὰ φόβον τῆς ἡττης ἐκείνης, καὶ μακρὰν οὕτως ἀποστήναι τῆς Ἑλλάδος, ὥστε πεντήκοντα ναυσὶ Περικλέα καὶ τριάκοντα μόναις Ἐφιάλτην ἐπείκεινα πλεῦσαι Χελιδονίων καὶ μὴδὲν αὐτοῖς ναυτικὸν ἀπαντῆσαι τῶν βαρβάρων.

Hæc ex operis introitu. — Ceterum quod ad pacem istam, quam Cimonis vulgo dicimus, rectissime sensit Callisthenes. V. Dahlmann. *Forschung*. tom. I, 1-148; Krüger. *Histor. philolog. Studien*, p. 74-143.

Fragmentum per errorem, ut videtur, libro primo adscriptum vide infra, fr. 12.

E LIBRO SECUNDO.

2.

Harpocratio : Σφοδρίας. Ἰσαῖος ἐν τῷ κατὰ Μεγαρέων, εἰ γνήσιος. Στρατηγὸς Λακεδαιμονίων δ

HELLENICA.

E LIBRO PRIMO.

1.

Ephorus Tithrausten classi regiae tradit præfuisse, terrestribus copiis Pherendaten, Callisthenes vero ait Ariomanden, Gobriae filium, qui summo imperio exercitui præfuerit, classem ad Eurymedontem in statione habuisse prælium cum Græcis ineundi minime cupidum, quum Phœnices naves octoginta a Cypro advehentes expectasset.

Hæcce (Cimonis ad Eurymedontem) victoria regis animum adeo depressit, ut famigeratam istam pacem componeret, secundum quam semper a mari Græco ad curriculum equi abstineret, neque intra insulas Cyaneas et Chelidonias longam navem vel rostratam haberet. Callisthenes vero negat ita fœdere pactum barbarum : sed re ipsa ita fecisse metu,

Σφοδρίας. Φησὶ δ' αὐτὸν ὁ Καλλισθένης ἐν β' Ἑλληνικῶν εὐχθῆναι τε εἶναι λίαν καὶ κοῦφον πρὸς τὰς ἐλπίδας.

Cf. Diodor. XV, 29, 5 : Σφοδριάδου τοῦ Σπαρτιάτου τεταγμένου μὲν ἐφ' ἡγεμονίας, φύσει δ' ὄντος μετεώρου καὶ προπετοῦς, ἐπεισεν αὐτὸν Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακ. ἀνευ τῆς γνώμης τῶν ἐφόρων καταλαβέσθαι τὸν Πειραιέα κτλ. Xenophon Hell. V, 4, 20, τὸν ἐν Θεσπιαῖς [Θεράπναις Plutarch. Ages. 24] ἄρμωσθην Σφοδρίαν dicit. Plutarcho in Pelop. c. 14 Sphodrias est αἰετῆς ἐλπίδων μᾶλλον ἢ φρενῶν ἀγαθῶν μεστός, coll. Ages. c. 24, ubi : ὑπόκουφος τὴν γνώμην καὶ κενῶν ἐλπίδων καὶ φιλοτιμίας ἀνόητου μεστός. Hæc sicuti illa Diodori ex Callisthene fluxisse suspicatur Schneider. ad Xen. l. l. Res fertinet ad Ol. 100, 3 (378).

E LIBRO TERTIO.

3.

Stephan. Byz. : Τεγύρα, πόλις Βοιωτίας, ἐν ἣ Ἀπόλλωνά φασὶ γεννηθῆναι (sequitur fragm. Semi Delii)... Καλλισθένης ἐν τρίτῳ τῶν Ἑλληνικῶν εἶναι μαντεῖα φησὶ τὸ μὲν Ἰσμήνιον ἐν Θήβαις, τὸ δὲ Τροφώνιον ἐν Λεβαδείᾳ, τὸ δὲ ἐν Ἀθαῖς λεγόμενον ἐν Φωκεῦσι, τὸ δὲ κυριώτερον ἐν Δελφοῖς, ὃ καὶ μάλιστα φασὶ (φησὶ;) μεμαρτυρηκέναι τὴν ἐν Τεγύρᾳ (sc. τοῦ θεοῦ γένεσιν).

Pertinere hæc ad locum, quo pugna ad Tegyræ commissæ (Ol. 101, 1. 376. Diodor. XV, 37, 1; 81, 2) describebatur, jam Schneiderus monuit ad Xenoph. Hell. præf. p. XIV. De oraculo Tegyræo cf. Plutarch. Pelop. 16 : Τὴν γὰρ διὰ μέσου πᾶσαν ὁ Μέλας ποταμὸς, εὐθὺς ἐκ πηγῶν εἰς ἑλὴν πλωτὰ καὶ λίμνας διασπειρόμενος, ἄπορον ἐποίει, μικρὸν δὲ

quem clades illa ei injecerat, ac tam procul a Græcia eum se removisse, ut quinquaginta navibus Pericles, et triginta tantum Ephialtes ultra Chelidonias prænavigantes nihil vidissent classis barbaricæ.

2.

E LIBRO SECUNDO.

Sphodriam, Lacedæmoniorum ducem, Callisthenes Hellenicorum libro secundo simplicem fuisse admodum et in spe vana concipienda levissimum.

3.

E LIBRO TERTIO.

Tegyra, urbs Boeotiae, in qua natum dicunt Apollinem. Callisthenes Hellenicorum libro tertio oracula Apollinis recenset Ismenium Thebarum, Trophonium Lebadeæ, illud quod Abis est in Phocide, et celebrius reliquis Delphicum, quod etiam disertissime deum Tegyræ natum esse testatum dicit.

ὑπὸ τὰ ἑλινεὺς ἐστὶν Ἀπόλλωνος Τεγυραίου καὶ μαν-
τειῶν ἐκλελειμμένον οὐ πᾶν πολλὸν χρόνον, ἀλλ' ἄχρι
τῶν Μηδικῶν ἤμας, τὴν προφητείαν Ἐχεκράτους
ἔχοντος. Ἐνταῦθα μυθολογοῦσι τὸν θεὸν γενέσθαι.
Καὶ τὸ μὲν πλησίον ὄρος Δῆλος καλεῖται καὶ πρὸς αὐτὸ
καταλήγουσιν αἱ τοῦ Μέλανος διαχύσεις. Ὅπισω δὲ
τοῦ ναοῦ δύο ῥήγνυνται πηγαὶ γλυκύτητι καὶ πλήθει καὶ
ψυχρότητι θαυμαστοῦ νάματος, ὧν τὸ μὲν Φοίνικα,
τὸ δὲ Ἑλαίαν ἄχρι νῦν ὀνομάζομεν, οὐ φυτῶν μεταξὺ
δοεῖν, ἀλλὰ βρείθρων τῆς θεοῦ λοχευθείσης. Plura de eo-
dem oraculo narrata habes ap. eundem De defect.
orac. c. 5 et 8 (p. 502 et 504 ed. Didot.). Cf.
Müller. *Minyer* p. 147, 3; 150, 1, et quem We-
stermannus affert, Ulrichs. *Reisen u. Forschungen*
in Griech. I, p. 196.

4.

Plutarch. Qu. gr. c. 9 (p. 360 Didot) : Τίς δ'
παρὰ Δελφοῖς Ὀσιωτῆρ, καὶ διὰ τί Βύσιον ἓνα τῶν μη-
νῶν καλοῦσιν; Ὀσιωτῆρα μὲν καλοῦσι τὸ θυόμενον ἱε-
ρεῖον, ὅταν Ὀσιος ἀποδειχθῇ. Πέντε δὲ εἰσιν Ὀσιοι
διὰ βίου, καὶ τὰ πολλὰ μετὰ τῶν προφητῶν δρῶσιν
οὗτοι, καὶ συνιερούργοισιν, ἅτε γεγονέναι δοκοῦντες
ἀπὸ Δευκαλίωνος. Ὁ δὲ Βύσιος μὴν, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ
νομίζουσι, φύσις ἐστὶν ἕαρος γὰρ ἄρχει, καὶ τὰ πολλὰ
φύεται τῆνικαῦτα καὶ διαβλαστάνει· τὸ δ' ἀληθὲς οὐκ
ἔχει οὕτως. Οὐ γὰρ ἀντὶ τοῦ φ τῷ β χρῶνται Δελφοί,
καθάπερ Μακεδόνες, Βίλιππον καὶ Βαλακρὸν καὶ Βερο-
νίκην λέγοντες· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ π· καὶ γὰρ τὸ πατεῖν, βα-
τεῖν, καὶ τὸ πικρὸν, βικρὸν ἐπιεικῶς καλοῦσιν. Ἔστιν
οὖν Πύσιος ὁ Βύσιος, ἐν ᾧ πιστεύονται καὶ πυνθάνον-
ται τοῦ θεοῦ. Τὸ γὰρ ἐννοεῖν καὶ πάτριον. Ἐν τῷ μηνὶ
γὰρ τούτῳ χρηστήριον ἐγίγνετο, καὶ ἐβδόμην ταύτην
νομίζουσι τοῦ θεοῦ γενέθλιον, καὶ πολύφθοον ὀνομάζου-
σιν, οὐ διὰ τὸ πέττεσθαι φθόεις, ἀλλὰ πολυπευθῇ καὶ
πολυμάντευν οὖσαν. Ὅψι γὰρ ἀνείθησαν αἱ κατὰ
μῆνα μαντεῖαι τοῖς δεομένοις· πρότερον δὲ ἀπαξ ἔθε-

4.

*Quis est apud Delphos Hosioter, et cur unum de men-
sibus appellant Bysium?* Hosioter est victima quæ immo-
latur quum creatur Hosius (vox sanctum notat). Quinque
autem sunt Hosii per omnem vitam, multisque in rebus
adsunt vatibus, atque una etiam sacrificant: quippe a Deu-
calione genus crediti trahere. *Bysius* mensis, ut plerique
putant, *Physius* est, a nascendo sic dictus: est enim veris
initio, quo tempore pleraque nascuntur et germinant: sed
res ita non habet. Non enim Delphi B littera pro Ph utun-
tur, ut Macedones, qui *Bilippum*, *Balacrum*, *Beronicam*
dicunt (quæ sunt *Philippus*, *Phalacrus*, *Pheronice*), sed
loco litteræ P, soliti *batein* dicere et *bicron*, quæ sunt *pa-
tein* et *picron*. Est ergo *Bysius* dictum pro *Pysius*, quod
eo mense deum scitantur. Atque hæc sententia convenit
cum antiquis Delphorum observationibus. Mense enim isto
oraculum primo exstitit, et septimanam istam deo natali-
tiam putant, *polyphthoumque* nominant, non a coquen-

μιστευεν ἢ Πυθία τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέ-
ραν, ὡς Καλλιθένης καὶ Ἀναξανδρίδης ἱστορήκασι.

Hæc propter argumentum antecedentibus junxi,
quamquam etiam ad libros de bello Phocico re-
ferre potes. De Bysio mense cf. Ideler. *Handb. d.*
Chron. I, 367; Bæckh. C. I. I, 814; Müller. *Dor.*
I, p. 212, 2; 329, 3; C. F. Hermann. De anno
Delphico p. 26; Idem *Ueber griech. Monatskunde*
p. 51 (Gotting. 1844); F. G. Schwartz. De anti-
quissima Apollinis natura p. 25 (Berolin. 1843).

Uti septima Apollo, sic tertia mensis die nata Mi-
nerva: Tzetzes ad Lyc. 519: Τριγέννητος ἡ Ἀθηνᾶ
οἷ ἐν Τρίτῳ ποταμῷ Λιβύης ἐγεννήθη... ἢ οἷ, κατὰ
Καλλιθένην, τρίτῃ τοῦ μηνὸς ἐγεννήθη διὰ παρ' Ἀθη-
ναίους ἡ τρίτῃ ἱερὰ τῆς Ἀθηνᾶς. Pro Καλλιθένης
Phavorinus v. Τριγέννητος habet Ἐρατοθένης (cf.
not. ad fr. 47). De re cum Callisthene facit schol.
Hom. II. VIII, 39. Hinc supplenda glossa Suidæ et
Photii s. h. v., ubi: ἢ οἷ παρὰ Τρίτῳ τῷ πο-
ταμῷ Λιβύης ἐγεννήθη [ἢ οἷ τρίτῃ] φθίνοντος, ὡς
καὶ Ἀθηναῖοι ἄγουσιν. Cf. Mullach. ad fragm. De-
mocriti p. 120, ubi scribendum proponit: ἢ οἷ
ἐγεννήθη τρίτῃ Ἐκατομβαιῶνος φθίνοντος, ὡς καὶ τῇ
τρίτῃ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μικρὰ Παναθήνια ἄγουσιν.

5.

Plutarch. Pelop. 17: Ἦσαν δὲ δύο μόραὶ Λακ-
δαιμονίων (sc. in prælio ad Tegyram commisso).
Τὴν δὲ μόραν Ἐφορος (fr. 140) μὲν ἄνδρας εἶνα
πεντακοσίους φησὶ, Καλλιθένης δ' ἑπτακοσίους, ἄλ-
λοι δὲ τινες ἑννακοσίους, ὧν Πολύβιος (fragm. hist.
25, p. 156 ed. Did.) ἐστίν.

E LIBRO QUARTO.

6.

Joh. Laurentius De Mensib. IV, 68, p. 264 ed.
Ræth.: Ἀλλὰ καὶ Θρασύλαχης ὁ Θάσιος τοὺς ἐτῆ-

dis *phthoibus*, quod est placentæ genus, sed quod multa
tum responsa deus edat. Sero enim cepit singulis mensibus
oracula requirentibus respondere: antiquitus semel dan-
taxat in anno vaticinabatur Pythia, idque ista die, ut *Cal-
listhenes* et *Anaxandridas* tradiderunt.

Τριγέννητος Minerva nominatur vel quod ad Tritonem flu-
vium Libyæ nata est, vel secundum Callisthenem, quod
tertia mensis die in lucem edita. Quapropter apud Athe-
nienses dies tertia sacra est Minervæ.

5.

Duæ erant (in prælio ad Tegyram commisso) Moræ La-
cedæmoniorum. Moram vero Ephorus quinquaginta, *Cal-
listhenes* septingentorum, alii, inter eosque Polybius, non-
gentorum virorum esse dicunt.

6.

E LIBRO QUARTO.

Thrasylæces quoque Thasius ab Etesis ait Nilum extrahi:

στούς φησὶν ἐξωθεῖν τὸν Νεῖλον· τῆς γὰρ Αἰθιοπίας ὑψηλοῖς παρὰ τὸ καθ' ἡμᾶς ὄρεσι διεζωσμένης, ὑποδεχομένης τε τὰς νεφύλας πρὸς τῶν ἐτησίων ὠθουμένας, ἐκδιδόναι τὸν Νεῖλον, ὥς καὶ Καλλισθένης ὁ περιπατητικὸς ἐν τῇ τετάρτῃ βιβλίῳ τῶν Ἑλληνικῶν φησὶν, ἑαυτὸν συστρατεύσασθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, καὶ γενόμενον ἐπὶ τῆς Αἰθιοπίας εὑρεῖν τὸν Νεῖλον ἐξ ἀπείρων ὁμβρων κατ' ἐκείνην γενομένων καταπερόμενον. Ἀλλὰ καὶ Δικαίταρχος ἐν Περιόδῳ γῆς ἐκ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης τὸν Νεῖλον ἀναχεῖσθαι βούλεται. Cf. fragm. Ephori 108 et 109.

Anonymus Περὶ τῆς τοῦ Νεῖλου ἀναβάσεως ap. Schweighäuser. in Athenæo II, c. 87 (et ap. Stephan. in Collect. scriptt. quorund. Aristot. et Theophr. Par. 1557, p. 145): Καλλισθένης δ' ὁ ἱστοριογράφος πρὸς τὰ μικρῶ πρότερον εἰρημένα ὑπ' Ἀναξαγόρου τε καὶ Εὐριπίδου ἀντίειπεν· αὐτὸς δὲ τὴν αὐτοῦ γνώμην (τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ χρώμενος Steph.) φησὶν, ὑδάτων πολλῶν καὶ λαμπρῶν γινομένων κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν κατὰ τὰς τοῦ Κυνὸς ἀνατολὰς ὥς τῆς ἐπιτολῆς ἀρκτούρου, καθ' οὗς χρόνους καὶ οἱ ἐτησαὶ πνέουσιν ἄνεμοι· τούτους γὰρ φησὶ τοὺς ἀνέμους μάλιστα τὰ νέφη φέρειν πρὸς τὴν Αἰθιοπίαν· ὧν καὶ προσπιπτόντων πρὸς τὰ ὄρη καταβρῆγνυσθαι πολὺ πλῆθος ὑδάτος, ἀφ' οὗ τὸν Νεῖλον ἀναβαίνειν.

Strabo XVII, p. 790: Φησὶ γὰρ (sc. Ποσειδώνιος) Καλλισθένην (*Eratothenem* vet. Interpr.) λέγειν τὴν ἐκ τῶν ὁμβρῶν αἰτίαν τῶν θερινῶν παρὰ Ἀριστοτέλους λαβόντα, ἐκείνους δὲ παρὰ Θρασύαλκου τοῦ Θασιῶ (τῶν ἀρχαίων δὲ φυσικῶν εἰς οὗτος), ἐκείνους δὲ παρ' ἄλλου [παρὰ Θαλοῦ?], τὸν δὲ παρ' Ὁμήρου διηγεῖται φάσκοντος τὸν Νεῖλον.

De his disserendi occasionem præbuit, uti bene monet Westermannus, expeditio Ægyptiaca Græcorum, qui, Iphicrate duce, Pharnabazo in auxilium missi sunt Ol. 101, 3. 374 a. C. Vide Diodor. XV, 41 sqq. « Scilicet appulsa classe ad Mendesium Nili ostium, expugnatoque quod ibi conditum erat castello, Iphicrates vehementer ut continuo Memphim aggredierentur institit, Pharnabazus autem copiis suis, ut aiebat, sed revera socio imperii diffisus cunctando tempus perdidit: χρονίζού-

σης δὲ τῆς περὶ τὸ πολισμάτιον τοῦτο στρατείας καὶ τῶν ἐτησίων ἤδη γενομένων, ὁ Νεῖλος πληρούμενος καὶ πάντα τόπον ἐπέχων τῷ πλήθει τοῦ βεύματος ἀεὶ μᾶλλον ὀχύρου τὴν Αἴγυπτον (Diod. 43, 4). Ceterum ista Callisthenem non ante Ol. 112, 1, quo anno in eas regiones Alexander penetravit, scripsisse sponte intelligitur. Neque omittendum est, quod suam ipsius de ea re sententiam aperuisse eum dicit auctor lib. De Nili increm., Aristotelis vero Posidonius: quod si verum, vix liberandus est a crimine jactantiæ aliena pro suis venditantis. » WESTERM. Cf. Ephori fr. 142.

7.

Proclus in Platon. Tim. p. 30 ed. Basil.: Τοὺς δὲ Ἀθηναίους Καλλισθένης μὲν καὶ Φανόδημος πατέρες τῶν Σαΐτων ἱστοροῦσι γενέσθαι· Θεόπομπος δὲ (fr. 172) κτλ. Cf. Müller. Min. p. 107.

8.

Seneca Qu. Nat. VI, 23: *Rara terræ natura est multumque habens vacui. Per has raritates spiritus fertur, qui ubi major influxit nec emittitur, concutit terram. Hæc placet et aliis, ut paullo ante rettuli, causa; si quid apud te profectura testium turba est. Hanc etiam Callisthenes probat, non contemptus vir. ... Hic Callisthenes in libris, quibus describit quemadmodum Helice Burisque mersæ sint (Ol. 101, 4. a. C. 374), quis illas casus in mare vel in illas mare immiserit, dicit id quod in priore parte dictum est: spiritus intrat terram per occulta foramina, quemadmodum ubique, ita et sub mari. Deinde quum est obstructus ille trames, per quem descenderat, reditum autem illi a tergo resistens aqua abstulit, huc et illuc fertur et sibi ipse occurrens terram labrifactat. Ideo frequentissime mari opposita vexantur et inde Neptuno hæc assignata est movendi potentia.*

Idem ibid. c. 26: *Hanc (Delum) philosophi quoque, credula natio, dixerunt non moveri auctore Pindaro; Thucydides (II, 8) ait, antea quidem immotam fuisse, sed circa Peloponnesiacum bellum tremuisse. Callisthenes et alio tempore ait hoc accidisse. Inter multa, inquit, prodigia, quibus de-*

Æthiopia enim quum altioribus quam qui apud nos sunt montibus circumdetur, atque excipiat nubes, quæ ab Etesiis protruduntur, Nilum ab ea inundari: quemadmodum etiam Callisthenes Peripateticus quarto libro Hellenicorum ait, se una cum Alexandro Macedone expeditionem fecisse, et quum in Æthiopia fuisset, invenisse Nilum ex infinitis imbribus ibi ortis deferri. Verum etiam Dicæarchus in Periodo Terræ ex mari Atlantico Nilum vult effundi.

Callisthenes historiarum scriptor his quæ paullo ante ab Anaxagora et Euripide dicta retulimus, contradicit, suamque sententiam exponit: Quum sint in Æthiopia imbres multi validique circa Canis ortum usque ad ortum Arcturi,

quo ipso etiam tempore venti flant Etesiae; eosdem hos ventos ait maxime nubes in Æthiopiam deferre, adlisisque nubibus ad montes magnam erumpere aquæ vim; quæ causa sit cur intumescat Nilus.

Posidonius ait Callisthenem tradere æstivos imbres causam esse; idque hunc ab Aristotele sumpsisse, Aristotelem vero a Thrasyalce Thasio, qui unus fuit ex antiquis physicis; Thrasyalcem autem ab alio (a Thalete?), atque illum ab Homero, qui διηγεῖται, i. e. cœlitus delabentem, Nilum dicit.

7.

Callisthenes et Phanodemus Athenienses patres Saitarum esse tradunt.

nuntiata est avarum urbium, Helices et Buris, eversio, fuere maxime notabilia columna ignis immensi et Delos agitata. Quam ideo stabilem videri vult, quia mari imposita habeat concavas rupes et saxa pervia, quæ dent deprehensio aeri redditum. Ob hoc etiam insulas esse certioris soli urbesque eo tutiores, quo propius ad mare accesserunt.

Idem ibid. VII, 5 : Charimander quoque in eo libro, quem de cometis composuit, ait, Anaxagore visum grande insolitumque celo lumen magnitudine amplæ trabis, et id per multos dies fulsisse. Talem effigiem ignis longi fuisse Callisthenes tradit antequam Burin et Helicen mare absconderet. Aristoteles ait, non trabem illam, sed cometam fuisse; ceterum ob nimium ardorem non apparuisse sparsum ignem, sed procedente tempore cum jam minus flagraret, redditam suam cometæ faciem. In quo igne multa quidem fuerunt digna quæ notarentur, nihil tamen magis quam quod, ut ille fulsit in celo, statim supra Burin et Helicen mare fuit. Numquia ergo Aristoteles non illam tantum, sed omnes trabes cometas esse credebatur? Hanc habet is differentiam, quod iis continuus ignis est, ceteris sparsus. Trabes enim flammam æqualem habent nec ullo loco intermissam aut languidam, in ultimis vero partibus coactam, qualem fuisse illam, quam modo rettuli, Callisthenes tradit.

Hec placet... causa] « Imprimis Aristoteli (vid. ibid. c. 13), cui sua rursus debet Callisthenes, quique sententiam suam exposuit breviter in libro De mundo c. 4, copiose accurateque in Meteorolog. II, 6 et 8. Cf. præter ipsum Senecam Plin. H. N. II, 79—82, Plutarch. De placit. phil. III, 15, Ammian. Marcell. XVII, 7, 9—14, et qui nostra ætate veterum de terræ motu ejusque causis placita diligenter composuit J. L. Ideler in ed. Arist. Meteorol. I, p. 582 sqq. » WESTERMANN. — De ruina Buræ et Helices cf. præter Aristotelem (De mund. c. 4, Meteorol. I, 6, 8 sqq.; II, 8, 9. 43) Polyb. II, 41, 7; Diodor. XV, 48; Strabo I, p. 54, 59. VIII, p. 384; Pausan. VII, 25, 4, 8; Ælian. II. An. XI, 19.

9.

Cicero De divin. I, 34 : Quid? Lacedæmonii paullo ante Leutricam calamitatem quæ significatio facta est, quum in Herculis fano arma sonuerunt, Herculisque simulacrum multo sudore manavit? At eodem tempore Thebis, ut ait Callisthenes, in templo Herculis valvæ clausæ repagulis subito se ipsæ aperuerunt, armaque, quæ fixa in parietibus fue-

rant, ea sunt humi inventa. Quumque eodem tempore apud Lebadiam Trophonio res divina ferret gallos gallinaceos in eo loco sic assidue canere cepisse, ut nihil intermitterent. Tum augures dixisse Bæotios, Thebanorum esse victoriam propter quod avis illa victa silere soleret, canere si vicisset. Eademque tempestate multis signis Lacedæmonii Leutricæ pugnæ (Ol. 102, 2. 371) calamitas denuntiabatur. Namque et Lysandri, qui Lacedæmoniorum clarissimus fuerat, statuæ quæ Delphi, stabat in capite corona subito exstitit ex asperis herbis et agrestibus, stellæque aureæ, quæ Delphi erant a Lacedæmoniiis positæ post navalem illam victoriam Lysandri, quo Athenienses conciderant (qua in pugna quia Castor et Pollux cum Lacedæmoniorum classe visi esse dicebantur, eorum insignia deorum, stellæ aureæ, quas dixi, Delphi positæ, paullo ante Leutricam pugnam deciderant neque repertæ sunt. Maximum vero illud portentum eisdem Spartanis fuit, quod, quum oraculum a Jove Dodonæo petivissent de victoria sciscitantes, legisset illud in quo inerant sortes collocavissent, simia, quam rex Molossorum in deliciis habebat, et sortes ipsas et cetera quæ erant ad sortem parata disturbavit et aliud alio dissipavit. Tum ea quæ proposita erat oraculo sacerdos dixisse dicitur, de salute Lacedæmoniorum esse, non de victoria cogitandum.

Cf. Idem ib. II, 25 et 26; Xenoph. Hell. VI, 4, 7; Diodor. XV, 53, quem sua ex Callisthenes sumpsisse videri monet Wesseling.; Polyæn. Strateg. II, 3, 8; Plutarch. De Pyth. orac. c. 8.

10.

Strabo VIII, p. 362, postquam dixit Tyrtaum in Eunomia dicere se Erineo profectum esse in Peloponnesum, ita pergit : ὥστε ἡ ταῦτα ἐχούσας ἐλεγεία ἡ Φιλόχορῳ ἀπιστητέον τῷ φήσαντι Ἀθηναίοι τε καὶ Ἀφιδναίοι, καὶ Καλλισθέναι καὶ ἄλλοις κλισίαι τοῖς εἰποῦσιν ἐξ Ἀθηναίων ἀφικέσθαι δευθέντων Λακεδαιμονίων κατὰ χρησμόν, ὃς ἐπέταττε παρ' Ἀθηναίων λαβεῖν ἡγεμόνα.

Ita hunc locum e codd. constituit Cramer. Comment. crit. de codd. Strab. p. 40. Vulgatam vide in Philoch. fr. 55. « Messeniaci belli, ut mihi quidem videtur, Callisthenes memoriam redintegavit ad Ol. 102, 3. 370, quo anno Messenii restituti sunt. Diodor. XV, 66; Pausan. IV, 27, 5. Strabo autem quum dicit, errare aut Tyrtaum aut quum laudat historiæ scriptores, nec ipsa verba Tyrtaei recte intelligit, et miscet quæ diversa sunt. Tyrtaeus enim dicit, sese Erineo in Peloponnesum ve-

10.

Igitur aut his versibus elegiacis auctoritas derogatur, aut fides habenda non est Philochoro, qui Tyrtaum Athe-

niensem vel Aphidnaum dicit, et Callistheni aliaque phœbis, qui produnt Athenis eum venisse Lacedæmoniorum rogatu oraculo jussorum ducem ab Atheniensibus sumere.

nisse; sed aliud est quod hinc Strabo colligit, εἶναι ἐκείθεν. Deinde Erineum sine dubio Strabo intelligit eam, quæ una fuit ex quattuor Doriensium urbibus (de qua IX, p. 427; X, p. 475); sed in Attica quoque fuisse locum eodem nomine appellatum testis est Pausan. I, 38, 5. v. *Westermann*. Hariolatur Franck. in Callino p. 294. Ex eadem Callisthenis narratione sumpta quæ sequuntur.

11.

Polybius IV, 33 init. : Οἱ γὰρ Μεσσήνιοι, πρὸς ἄλλοις πολλοῖς, καὶ παρὰ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου βωμὸν ἀνέθεσαν στήλην ἐν τοῖς κατ' Ἀριστομένην καιροῖς, καθάπερ καὶ Καλλισθένης φησί, γράψαντες τὸ γράμμα τοῦτο·

Πάντως ὁ χρόνος εὖρε δίκην ἀδίκῃ βασιλῆϊ
εὖρε δὲ Μεσσήνη σὺν Διὶ τὸν προδότῃν
ἐπιδίωκε. Καλεπὸν δὲ λαθεῖν θεὸν ἄνδρ' ἐπιόρχον.
Χαῖρε Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ σάω Ἀρκαδίαν.

Cf. Pausan. IV, 22, 4. Müller. *Dor.* I, p. 150. 151.

E LIBRO QUINTO

12.

Eustratius ad Aristotel. *Ethic.* IV, 8, p. 54 b : Ἱστορεῖ Καλλισθένης ἐν τῇ πρώτῃ (?) τῶν Ἑλληνικῶν, ὅτι, Θηβαίων εἰς τὴν Λακωνικὴν εἰσβαλλόντων, ἐπεμψαν Λακεδαιμόνιοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους συμμαχίας δεόμενοι, λέγοντες ἐπ' Ἀθηναίων, ὅσα μὲν τοὺς Ἀθηναίους οἱ Λακεδαιμόνιοι πεποιθήκασιν εὖ, τούτων ἐπελάθοντο ἔχόντες, ἃ δ' αὐτοὶ χρηστὰ πρὸς Ἀθηναίων ἐπεπόνθεσαν, τούτων ἐμέμνητο, ὡς διὰ τούτων αὐτοὺς ἐπαξόμενοι πρὸς τὴν συμμαχίαν μᾶλλον.

Res fragmento nostro (quod fugit Westermannum et Geierum) memoratas ad Ol. 102, 4 (369) rectissime refert Clinton. in F. H. III, p. 294 Cf.

11.

Messenii enim, ut alia omittam, etiam ad Jovis Lycæi aram, temporibus Aristomenis, columnam dedicarunt, in qua, teste Callisthene, hujusmodi epigramma fuit insculptum :

Injustum regem tempus non sivit inultum :
Messenæ inventus cum Jove proditor est
perfacile : haud poterat perjurus fallere numen
Juppiter, o salve, protege et Arcadiam.

12.

E LIBRO QUINTO.

Callisthenes Hellenicorum libro primo (*quinto*) narrat Lacedæmonios, Thebanis Laconiam invadentibus, ad Athenienses societatis ineundæ causa legatos misisse, qui coram populo dixissent, quæcunque Lacedæmonii in Athenienses bona contulissent, eorum oblivisci se lubentes, verum quæ ipsi ab Atheniensibus commoda experti essent eorum

etiam Schneider. ad Xenoph. *Hell.* VI, 5, 33. Igitur nisi forte data occasione præter ordinem chronologicum mentionem ejus Callisthenes injecerit (quod parum probabile), non video quomodo tueri possis verba ἐν τῇ πρώτῃ Ἑλληνικῶν. Scripserim ἐν τῇ πέμπτῃ.

13.

Athenæus X, 452, A : Τοιοῦτόν τι καὶ Καλλισθένης ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φησιν, ὡς Ἀρκαδίῳ πολιορκούντων Κρῶμνον, (πολίχνιον δ' ἐστὶν ἰδρυμένον πλησίον Μεγάλης πόλεως), Ἰππόδαμος ὁ Λάκων, εἰς ὧν τῶν πολιορκουμένων, διεκελεύετο τῷ παρὰ Λακεδαιμονίων πρὸς αὐτοὺς ἔχοντι κήρυκι, δηλῶν ἐν αἰνιγμῷ τὴν περὶ αὐτοὺς κατάστασιν, ἀπαγγέλλειν τῇ μητρὶ λύεσθαι τὸ γύναιον δέχ' ἡμερῶν τὸ ἐν Ἀπολλωνίῳ δεδεμένον· ὡς οὐκ ἔτι λύσιμον ἐσόμενον, ἔαν αὐτὰς παρέλθωσι. Καὶ διὰ ταύτης τῆς γνώμης ἐμήνυε σαφῶς τὸ μήνυμα. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἐν τῷ Ἀπολλωνίῳ παρὰ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος θρόνον διὰ γραφῆς ἀπομειμημένος Λιμὸς, ἔχων γυναικὸς μορφὴν. Φανερόν οὖν ἐγένετο πᾶσιν, ὅτι δέκα ἡμέρας ἔτι καρτερῆσαι δύνανται οἱ πολιορκούμενοι διὰ τὸν λιμόν. Συνέντες οὖν οἱ Λάκωνες τὸ λεχθὲν ἐβόηθησαν κατὰ τάχος τοῖς ἐν τῇ Κρῶμνῃ.

« Idem narrat Polyæn. *Strateg.* II, 15, sed oppidum ab Arcadibus obsessum Prasias vocat, quod erat τῆς Λακωνικῆς πόλις ἐπιθαλάσσιον, ut ait Thucyd. II, 56, aliisque dicitur Brasiae. Cromna ut Peloponnesi urbs a Stephano Byz. memoratur, sed Κρῶμοι dicitur Pausan. VIII, 3, 4 et 27, 4 [adde 34, 6]. Verum Tzetzes ad Lyc. 522, ubi legitur : Κρῶμα δὲ χωρίον Κορίνθου, ἐξ οὗ οἱ στρατεύσαντες, φησὶν, οἱ περὶ Ἰδαν; aperte Cromyonem cum Cromna commutavit. Cf. Pausan. II, 1, 3. De ipsa hujus urbis obsidione nihil compertum habeo; sed licet tamen suspicari, eam aut ex rebus Messeniorum, quibuscum conjunctissimi semper Arcades fue-

meminisse, ut ita eos tanto facilius ad contrahendum societatis fœdus adducerent.

13.

Callisthenes in Historiis Græcis narrat, Arcadibus Cromnum (sive Cromnam) obsidentibus (quod est oppidulum haud procul a Megalopoli situm) Hippodamum Lacedæmonium, unum ex his, qui in oppido inclusi erant, præconi qui ad illos a Lacedæmonii venerat, statum in quo essent res oppidi ænigmati significantem mandasse, nuntiaret matri, ut solveret intra decem dies mulierculam in Apollinis templo vinctam : nec enim amplius fieri posse ut solvatur, si illos prætermisissent. Quo dicto perspicue declaravit id quod illis nuntiari voluerat. Est enim muliercula illa Fames, cujus imago in Apollinis templo muliebri forma picta juxta dei solium suspensa erat. Quare perspicuum erat omnibus, per decem adhuc dies famem tolerare posse oppidanos. Quod quum Spartani intellexissent, auxilium ferre Cromniis festinarunt.

runt (cf. Pausan. IV, II, 1, 14, 8. VIII, 5, 10. 6, 1), aut ex ipsorum Arcadum, quas cum Lacedaemoniis inprimis Ol. 102, 2 sq. habuerunt, simultatibus esse repetendam. » WESTERM. Verba Stephani Byz. l. l. sunt : Κρώμνα Πελοποννήσου πόλις, ἄρσενικῶς καὶ θηλυκῶς καὶ πληθυντικῶς, ἀπὸ Κρώμνου τοῦ Λυκάονος. Formam Κρῶμνος habes apud Xenophont. Hell. VII, 4, 21, quo loco de hac urbe ab Archidamo rege capta et Lacedaemoniorum praesidio firmata, deinde vero ab Arcadibus obsessa fuisse admodum exponit (c. 4, 19—26); de iis tamen quae ex Callisthene afferuntur, nihil ap. Xenophontem legitur. Secundum Plutarch. De vitioso pud. c. 16, p. 648 Didot., Archidamus Nicostratum Argivum ad prodendam Cronium urbem adducere studuit. Res pertinet ad Ol. 104, 1. 364.

14.

Plutarchus Agesil. 34 : Ἐπεὶ γὰρ οἱ Μαντινεῖς αὐτὸς ἀπέστησαν τῶν Θηβαίων καὶ μετεπέμπεοντο τοὺς Λακεδαιμονίους, αἰσθόμενος δ' Ἐπαμινώνδας τὸν Ἀγησίλαον ἐξεστρατευμένον μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ προσιόντα, λαθὼν τοὺς Μαντινεῖς ἀνέβηκε νυκτὸς ἐκ Τεγέας ἄγων ἐπ' αὐτὴν Λακεδαίμονα τὸ στράτευμα, καὶ μικρὸν ἐδέησε παραλλάξας τὸν Ἀγησίλαον ἔρημον ἐξαίφνης καταλαβεῖν τὴν πόλιν. Εὐθύνοιο δὲ Θεσπιέως, ὡς Καλλισθένης φησὶν, ὡς δὲ Ξενοφῶν (Hell. VII, 5, 10), Κρητὸς τινος ἐξαγγελιαντος τῷ Ἀγησίλαῳ, ταχὺ προπέμψας ἱππέα τοῖς ἐν τῇ πόλει φράσσοντα, μετ' οὐ πολὺ καὶ αὐτὸς παρῆλθεν εἰς τὴν Σπάρτην.

Cf. Diodor. XV, 82 (362 a. C.).

E LIBRO NONO.

15.

Schol. Eur. Hec. 892 : Καλλισθένης ἐν θ' τῶν Ἑλληνικῶν οὕτω γράφει· Ἐάλω μὲν ἡ Τροία Θαρρηλιῶ-

14.

Postquam Mantinenses iterum a Thebanis defecerunt, et acciverunt Lacedaemonios, Epaminondas, ubi Agesilaum rescivit cum exercitu ab urbe profectum accedere, clam Mantinensibus noctu ex Tegea vasis conclamatis in ipsam movit Lacedaemonem; ac nihil propius factum est, quam ut praetervectus alia via Agesilaum vacuum caperet urbem. Verum quum Euthynus Thespiensis, ut Callisthenes tradit (ut Xenophon Cretensis quidam), Agesilao rem nuntiasset, praemisso equite significavit rem civibus, nec multo post ipse est urbem ingressus.

15.

E LIBRO NONO.

Callisthenes libro nono Hellenicorum scribit ita : « Capta Troja est, ut nonnulli historicorum tradunt, vero octavo Thargelionis incipientis, secundum auctorem vero Iliadis

nos μηνὸς ὡς μὲν τινες τῶν ἱστορικῶν ἱσταμένου, ὡς δὲ ὁ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα (πεποικηκὸς) ὁγδόῃ φθίνοντος· διορίζει γὰρ αὐτὸς τὴν ἄλωσιν φάσκων συμβῆναι τότε τὴν κατάληψιν, ἡνίκα

Νῦν μὲν ἔην μέσση, λαμπρὰ δ' ἐπέτελλε σέληνη·

μεσονύκτιος δὲ μόνον τῇ ὁγδόῃ φθίνοντος ἀνατείλει.

Plutarch. Camill. 19 : Ἐνήνοχε δὲ καὶ ὁ Θαρρηλιῶν μὲν τοῖς βαρβάρους ἐπιδήλιως ἀτυχίας· καὶ γὰρ Ἀλέξανδρος ἐπὶ Γρανικῷ τοὺς βασιλέως στρατηγούς Θαρρηλιῶνος ἐνίκησε καὶ Καρχηδόνιοι περὶ Σακελίου ὑπὸ Τιμολέοντος ἡττώοντο τῇ ἐβδόμῃ φθίνοντος, περὶ ἣν δοκεῖ καὶ τὸ Ἴλιον ἄλῃναι, ὡς Ἐφορος καὶ Καλλισθένης καὶ Δαμάστης (fr. 4) καὶ Φύλαρχος (fr. 66) ἱστορήκασιν.

Duodecimo Thargelionis die Trojam captam statuerunt Hellanicus, Duris, Dionysius (vel Dionias) Argivus, Lysimachus. Vide Böckh. ad M. Par. ep. 25; Fischer. Tabb. chron. p. 16 sq. Alii Trojam Scirophorione mense eversam dixerunt. Jam Plutarchus De glor. Athen. c. 7 : Τὴν δὲ δεκάτην τοῦ Σκίροφοριῶνος ἱερωτέραν ἐποίησαν οἱ Μαντινειακοὶ ἀγῶν. — Hinc profectus Callisthenes de die excidii Trojani dixisse videtur, uti monet Westermannus, addens tamen, « Nisi mavis, quem admodum Plutarchum in Vita Camilli ab Allieni, sic et olim Callisthenem a Mantineensi praelio ad recensendas gravissimas quasque quas Graeci retulissent victorias earumque dies indicandas digressum esse. » Ceterum pro libro nono, Scaliger in Synagog. p. 376 exhibet librum secundum.

Sequuntur fragmenta sedis incertioris.

16.

Plutarch. Aristid. c. 27 : Λυσιμάχου θυγατὴρ Πολυκρίτην ἀπωλιπόντος, ὡς Καλλισθένης φησὶ, καὶ ταύτῃ σίτησιν, ὅσην καὶ τοῖς Ὀλυμπιονίκαις, ὁ δὲ ἐψηφίσαντο· Δημήτριος δ' ὁ Φαληρεὺς καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς καὶ Ἀριστοτέλης

parva die octavo ante finem ejus mensis. Ipse enim post excidium urbis definit verbis illis, quibus accidisse rem docuit quo tempore :

Nox erat media splendensque oriebatur luna.

Media autem nocte luna non nisi octavo ante finem mensis die oriri potuerit. »

Mensis Thargelion manifeste erat barbaris infaustus. Num Alexander Persarum regis praefectos hoc mense superavit ad Granicum. Ejusdem mensis ante finem die septimo Carthaginienses in Sicilia a Timoleonte cladem passi sunt; eodem fere die Ilium quoque captum videtur, uti Ephorus, Callisthenes, Damastes et Phylarchus tradiderunt.

16.

Lysimacho Polycriten filiam relinquente, huic quoque ut Callisthenes tradit, victum e publico praebendum, quem admodum Olympionicis, populus decrevit. Demetrius vero Phalereus et Hieronymus Rhodius et Aristoxenus ma-

(εἰ δὴ τὸ Περὶ εὐγενείας βιβλίον ἐν τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον) ἱστοροῦσι, Μυρτῶ θυγατρὶδὴν Ἀριστείδου Σωκράτει τῷ σοφῷ συνοικῆσαι, γυναῖκα μὲν ἑτέραν ἔχοντι, ταύτην δ' ἀναλαβόντι χηρεύουσιν διὰ πέναν καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεομένην. Πρὸς μὲν οὖν τούτους ἱκανῶς ὁ Παναίτιος ἐν τοῖς περὶ Σωκράτους ἀντεῖρηκεν.

Athenæus XIII, p. 555, F : Ἐκ τούτων οὖν τις δρῶμενος μέμφαιτ' ἂν τοὺς περιτιθέντας Σωκράτει δύο γαμετὰς γυναῖκας, Ξανθίππην καὶ τὴν Ἀριστείδου Μυρτῶ, οὐ τοῦ δικαίου καλουμένου (οἱ χρόνοι γὰρ οὐ συγχωροῦσιν), ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνου· εἰσὶ δὲ Καλλισθένης, Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, Σάτυρος ὁ περιπατητικὸς, Ἀριστόξενος, οἷς τὸ ἐνδόσιμον Ἀριστοτέλης ἔδωκεν ἱστορῶν τοῦτο ἐν τῷ Περὶ εὐγενείας. ... Ἀντεῖπε δὲ τοῖς λέγουσι περὶ τῶν Σωκράτους γυναικῶν Παναίτιος ὁ Ῥόδιος.

« Plutarchus quo jure Callisthenem eximat ex numero eorum, qui duas Socratem uxores habuisse tradidissent, obscurum est. Sed Myrto eidem recte, ut videtur, Aristidis non est filia, sed neptis (θυγατρίδῃ); quamquam filiam ejus fuisse alii crediderunt, temporum illi plane incuriosi, — Socrates enim natus est demum anno proximo post mortem Aristidis [?] — in quibus est Diogenes L. II, 56; qua ex difficultate Athenæus sive is quem sequitur sic sese expedire tentavit, ut poneret Myrto filiam fuisse non Aristidis, cui Justi cognomen erat, sed ejus nepotis demum, cui item fuit nomen Aristidis (Plat. Lach. p. 179, A.). » Hæc Westermannus, qui ibidem pluribus exponit de stemmate Aristidis. De Bigamia Socratis cf. Luzac. p. 54 sqq. Ceterum Mahnius in notis ad Aristoxenum censet Athenæum ante oculos habuisse locum Plutarchi, quem festinantius excerpens aliena miscuerit.

sicus, et Aristoteles (si modo liber De nobilitate inter germanos est Aristotelis libros recensendus) Myrto tradunt Aristidis e filia neptem a Socrate illo sapiente domum acceptam; habuisse quidem eum aliam uxorem, verum hanc recepisse utpote propter paupertatem viduam omniumque rerum egenam. Ceterum refellit hæc abunde Panætius in libris, quos de Socrate scripsit.

Non injuria quispiam arguat eos, qui duas uxores Socratem habuisse prodiderunt, Xanthippen nimirum et Myrto, Aristidis filiam, non Justi illius, quem dicunt (tempora enim repugnant), sed tertii ab illo. Auctores autem ejus rei sunt Callisthenes, Demetrius Phalereus, Satyrus Peripateticus, Aristoxenus: prævit iis Aristoteles, qui in libro De nobilitate id narravit... Contradixit iis, qui de duabus Socratis uxoris locuti sunt, Panætius.

17.

Nunc ad Cretensium rempublicam conversa oratione, duo circa illam considerare nos operæ pretium fuerit, quæ
SCRIPTORES REB. ALEX.

17.

Polybius VI, 45 : Ἐπὶ δὲ τὴν τῶν Κρήτων μεταβάστες (πολιτεῖαν) ἄξιον ἐπιστῆσαι κατὰ δύο τρόπους, πῶς οἱ λογώτατοι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, Ἐφορος, Ξενοφῶν, Καλλισθένης, Πλάτων, πρῶτον μὲν δημοῖαν εἶναι φασὶ καὶ τὴν αὐτὴν τῇ Λακεδαιμονίων, δεύτερον δ' ἐπαινετὴν ὑπάρχουσαν ἀποφαίνουσιν. Ὅν οὐδέτερον ἀληθὲς εἶναι ἐμοὶ δοκεῖ. Sequentia et quæ reliqua huc pertinent, vide in Ephori fr. 64.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

18.

Athenæus XIII, 560, B, C : Καὶ ὁ Κρισαῖκος δὲ πόλεμος ὀνομαζόμενος, ὃς φησὶ Καλλισθένης ἐν τῷ Περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, ὅτε Κιρραῖοι πρὸς Φωκεῖς ἐπολέμησαν, δεκαετὴς ἦν, ἀρπασάντων Κιρραίων τὴν Πελάγοντος τοῦ Φωκέως θυγατέρα Μεγιστῶ καὶ τὰς Ἀργείων θυγατέρας ἐπανιούσας ἐκ τοῦ Πυθικοῦ ἱεροῦ. Δεκάτῳ δὲ ἔτει ἔαλω καὶ ἡ Κίρρα.

Scilicet ut Phocicum bellum, quod Callisthenes enarrandum sibi sumpsit, per decem annos gestum est, sic etiam vetus istud bellum Crissaicum decennale fuisse statuerunt; quod quam verum sit, nos in medio relinquimus.

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

19.

Athenæus Mechan. p. 2 ed. Mathem. Paris. : Ὁ μὲν ἱστοριογράφος Καλλισθένης φησὶ, δεῖν τὸν γράφειν τι πειρώμενον μὴ ἀστοχεῖν τοῦ προσώπου, ἀλλὰ οἰκείως αὐτῷ τε καὶ τοῖς πράγμασι τοὺς λόγους δέσναι.

Ex proœmio aliquo sive hujus sive alius operis.

sunt ab eruditissimis scriptoribus antiquis prodita, Ephoro, Xenophonte, Callisthene, Platone: qui illud primo dixerunt, similem hanc esse atque adeo eandem cum Spartana; deinde laude dignam pronuntiarunt. Quorum neutrum mihi quidem videtur esse verum.

DE BELLO SACRO.

18.

Crissæum bellum quod vocatur, quod Cirrhæi adversus Phocenses gesserunt, ut ait Callisthenes in libro De bello sacro, decennale fuit: inde ortum, quod Cirrhæi Pelagontis Phocensis filiam Megisto et Argivorum filias, ex Pythico templo redeuntibus, rapuissent. Decimo vero anno capta etiam Cirrha est.

DE REBUS ALEXANDRI.

19.

Callisthenes historicus dicit scribere aliquid tentantem debere non aberrare a persona sua, sed ratione quæ conveniat ei rebusque gestis sermonem componere.

20.

Strabo XIII, p. 588 : 'Εκαλεῖτο δ' ἡ χώρα αὕτη Ἀδράστεια καὶ Ἀδραστείας πεδίον, κατὰ ἔθος τι οὕτω λεγόντων τὸ αὐτὸ χωρίον διττῶς, ὡς καὶ Θήβην καὶ Θήβης πεδίον καὶ Μυγδονίαν καὶ Μυγδονίας πεδίον. Φησὶ δὲ καὶ Καλλισθένης ἀπὸ Ἀδράστου βασιλέως, ὃς πρῶτος Νεμέσεως ἱερὸν ἰδρύσατο, καλεῖσθαι Ἀδράστειαν.

Cf. Steph. Byz. v. Ἀδραστεία, Eustath. ad. II. II, 828; schol. Ap. Rh. I, 1116; Marquardt. *Cyzicus u. sein Gebiet* p. 103 sqq. Westermannus fragmentum ad Periplum pertinere putavit. Geiero Callisthenes de Adrastea regione egisse videtur eo loco ubi de pugna ad Granicum, qui Adrasteam regionem alluit, sermo erat.

21.

Strabo XIII, p. 627 : Φησὶ δὲ Καλλισθένης ἀλῶναι τὰς Σάρδεϊς ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, εἰθ' ὑπὸ Τρηρῶν καὶ Λυκίων, ὅπερ καὶ Καλλίων δηλοῦν τὸν τῆς ἐλεγείας ποιητὴν, ὅσατα δὲ τὴν ἐπὶ Κύρου καὶ Κροίσου γενέσθαι ἄλωσιν.

De prioribus Sardium expugnationibus Westermannus laudat J. C. Caesar. in Diss. de carm. Gr. eleg. orig. et nat. (Marb. 1837, c. add. 1841) p. 59 sqq., quibus adde quæ ipse Westerm. ad h. l. disputat. De tertia urbis expugnatione v. id. in Epimetr. ad ed. Plut. vit. Solon. p. 80 sqq. et Voemel. Exercit. chron. de ætate Solonis (Frankf. 1832). Multum tamen abest ut ad liquidum res perducta sit. Alexandro urbs se dedit Ol. 111, 3. 334. Hinc profectus, monente Geiero, Callisthenes ad remotiora ascendit. Cf. Arrian. Exp. Al. I, 17, 3; Plut. Alex. 17; Diodor. XVII, 21 sqq. Callisthenem sapere Geiero videntur maxime verba Arriani I. l. : αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῇ ἀρχῇ ναὸν... καὶ οὕτως ἐκέλευσεν.

22.

Strabo XIV, p. 645 : Ἡτόγγησε δ' ἡ πόλις (Μί-

20.

Regio hæc (*Troadis*) vocabatur Adrastea et Campus Adrasteæ, more quodam recepto, ut duplex eidem loco nomen esset, sicuti etiam Theben et Thebes Campum, Mygdoniam et Mygdoniæ Campum dicunt. Callisthenes Adrasteam ab Adrasto rege denominatam ait, qui primus Nemei templum dedicavit.

21.

Callisthenes Sardes captas ait primum a Cimmericis; deinde a Treribus et Lyciis, idque Callinum quoque elegiacum poetam declarare; postremo autem Cyri Cruesique temporibus.

22.

Infortunium habuit Miletus urbs, quum Alexandrum exclusit et vi capta est, sicuti Halicarnassus quoque. Eadem antea etiam a Persis capta. Atque narrat Callisthenes Phrynichum tragicum mille drachmis esse ab Athenien-

lytis) ἀποκλείσασα Ἀλέξανδρον καὶ βίᾳ ληφθεῖσα, καθάπερ καὶ Ἀλικαρνασσός, ἔτι δὲ πρότερον ὑπὸ Περσῶν, καὶ φησὶ γε Καλλισθένης ὑπ' Ἀθηναίων χυλίας ζημιωθῆναι Φρύνιχον τὸν τραγικόν, διότι δρᾶμα ἐποίησε Μιλήτου ἄλωσιν ὑπὸ Δαρείου.

De Miletu a Persis capta v. Herodot. VI, 6, ab Alexandro v. Arrian. Exp. I, 18; Plut. Alex. c. 17; Diodor. XVII, 22, ibiq. interpr.

23.

Strabo XIII, p. 611 : Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τῶν Ἀλικαρνασσεῶν τὰ Πήδασα ὑπ' αὐτῶν (sc. τῶν Λελέγων) ὀνομασθέντα ἦν πόλις, καὶ ἡ νῦν χώρα Πηδασίς λέγεται. Φασὶ δ' ἐν αὐτῇ καὶ ὁκτὼ πόλεις ὥκησθαι ὑπὸ τῶν Λελέγων πρότερον εὐανδρησάντων, ὥστε καὶ τῆς Καρίας κατασχεῖν τῆς μέχρι Μύνδου καὶ Βαργυλίων, καὶ τῆς Πισιδίας ἀποτεμεῖσθαι πολλήν. Ὑστερον δ' ἅμα τοῖς Καρσὶ στρατευόμενοι κατεμερίσθησαν εἰς ὀκτὼ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡρανίσθη τὸ γένος. Τῶν δ' ὁκτὼ πόλεων τὰς ἑξ Μάυσωλος εἰς μίαν τὴν Ἀλικαρνασσὸν συνήγαγεν, ὡς Καλλισθένης ἱστορεῖ, Σουάγελα δὲ καὶ Μύνδον διεφύλαξε.

Cf. St. Byz. : Σουάγελα, πόλις Καρίας, ἐνθα δ' τάφος ἦν τοῦ Καρός, ὡς ὄγδοι καὶ τούνομα· καλοῦσι γὰρ οἱ Κᾶρες σοῦαν τὸν τάφον, γέλυν δὲ τὸν βασιλεῖα. « Hæc eo Callisthenis commentariorum loco fuisse lectitata consentaneum est, quo de Halicarnasso ab Alexandro capta egerat, qua de re cf. Strabo XIV, p. 656; Arrianus Exp. Alex. I, 20—23; Diod. XVII, 24—25; Plutarch. Alex. c. 17; Curtius V, 2 (7), 5; Freinsheim. Supplem. ad Curt. II, c. 8—9; Santo-Cruc. *Ex. crit.* p. 242; Tzschuck. ad Pomp. Mel. I, 16, 3; Droysen. *Gesch. Alex.* p. 127 sqq. » GEIER.

24.

Ælianus. H. An. XVI, 30 : Ἐν Λυκίᾳ λέγει Καλλισθένης δ' Ὀλύνθιος κείρεσθαι καὶ τὰς αἴγας, ὥσπερ

sibus mulctatum, quod captam a Dario Miletum fabulæ argumentum fecisset.

23.

In mediterraneis autem Halicarnassensium ditionis Pedasæ urbs fuit a Lelegibus nominata, et quæ nunc regio Pedasie dicitur. In ea octo urbes frequentatas dicunt a Lelegibus, qui hominum multitudinem olim polluerint, adeo ut etiam Carie partem tenerent, quæ Myndum usque et Bargylin porrigitur, bonamque etiam Pisidiæ partem occuparent. Postea cum Caribus in bellum profecti divisi sunt per totam Græciam et gens ipsa deleta est. De octo autem urbibus sex Mausolus in unam Halicarnassum conduxit, ut Callisthenes refert : Suagela et Myndum (*hodie Mendes*) integras reliquit.

24.

Callisthenes Olynthius capras in Lycia, ut alibi oves, dicit tonderi : esse enim densissimo et prolixissimo hirsutas

οὖν πανταχῇ τὰ πρόβατα· γίνεσθαι γὰρ δασυτάτα καὶ εὐτρίχας δεινῶς τὰς αἴγας, ὥς εἰπεῖν βόστρυχους ἢ τινὰς ἑλικας κόμης ἐξηρητῆσθαι αὐτῶν· καὶ μέντοι καὶ τοὺς τεχνίτας τῆς τῶν νεῶν ἐργασίας καταγρῆσθαι αὐταῖς τὰς σειρὰς συμπλέκοντας, ὥς καὶ τοὺς κάλους ἔλλοι.

« Idem de Lyciæ capris tradit Aristot. H. An. VIII, 27, 3. Schneider comparat Plin. VIII, 50, 76. Varro R. R. II, 11, de capris Ciliciæ, quas descripsit Busbeck. in Epist. fol. 31. Linnæo capra dicitur Angorica. Cf. etiam Pallas in Zool. Ross. I, p. 128 sq. » JACOBS.

25.

Eustath. in Il. XIII, 29 : Καλλισθένης τὸ Παμφύλιον πέλαγος Ἀλεξάνδρου περιόντος... ἐξυπαναστῆναι λέγει αἰσθόμενον ὅσον τῆς ἐκείνου πορείας καὶ οὐδ' αὐτὸ ἀγνοῶσαν τὸν ἄνακτα, ἵνα ἐν τῷ ὑποκυρτοῦσθαι πως δοκῇ προσκυνεῖν.

Cf. Schol. Victor ad h. l. p. 355 Bekk. : Ἀλεξάνδρῳ φησὶ τὸ κατὰ Παμφυλίαν πέλαγος [διαστῆναι] Καλλισθένης. De eadem re Plutarch. Alex. 17 : Ἡ δὲ τῆς Παμφυλίας παραδρομὴ πολλοῖς γέγονε τῶν ἱστορικῶν ὑπόθεσις γραφικὴ πρὸς ἐκπληξιν καὶ ὄγκον, ὥς θεῖα τινὶ τύχῃ παραχωρήσασαν Ἀλεξάνδρῳ τὴν θάλασσαν, ἄλλως δὲ τραχεῖαν ἐκ πελάγους προσφερομένην, σπανίως δὲ ποτε λεπτοῦς καὶ προσεχεῖς ὑπὸ τὰ κρημνώδη καὶ παρεβρωγόντα τῆς ὀρεινῆς πάγους διακαλύπτουσιν. Δηλοὶ δὲ καὶ Μένανδρος (fr. 39, p. 60 ed. Dübner.) ἐν κωμῳδίᾳ παίζων πρὸς τὸ παράδοξον.... Αὐτὸς δ' Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς οὐδὲν τοιοῦτον τερατευσάμενος δδοποιῆσαι φησι λεγομένην Κλίμακα καὶ διελθεῖν ὁρμήσας ἐκ Φασηλίδος.

Cf. Arrian. Exp. I, 26, 1; Strabo XIV, p. 666; Joseph. Antiq. II, 7; Appian. Bell. civ. II, 149; Seneca Suas. I, 8; Ste-Croix, Exam. crit. p. 243; Droysen. Alex. p. 140.

26.

Strabo XIV, p. 667 : Φασὶ δ' ἐν τῷ μεταξὺ Φασηλίδος καὶ Ἀτταλείας δεῖνυσθαι Θήβην τε καὶ Λυρ-

νησσὸν, ἐκπεσόντων ἐκ τοῦ Θήβης πεδίου τῶν Τρωϊκῶν Κιλίκων εἰς τὴν Παμφυλίαν ἐκ μέρους, ὥς εἶρηκε Καλλισθένης.

27.

Schol. Apoll. Rh. II, 936, de Parthenio fl. Parphragoniæ : Παρθένιον δὲ φησιν αὐτὸν ὀνομάσθαι Καλλισθένης διὰ τὸ τὴν Ἀρτεμιν ἐν αὐτῷ λούεσθαι. Ἔνιοι δὲ διὰ τὸ στάσιμον τοῦ βεύματος καὶ ἥρεμον φασὶν οὕτω προσαγορεύεσθαι. Quæ hunc in modum contracta sunt in cod. Par. : Κληθῆναι δὲ φησι Κ. οὕτω διὰ τὸ στάδιον καὶ ἥσυχον τοῦ βεύματος. Cf. Steph. Byz. : Παρθένιος ἐκλήθη δ' ἐκ τοῦ συνεχῶς περὶ αὐτὸν τὴν παρθένον Ἀρτεμιν κυνηγετεῖν ἢ διὰ τὸ ἡρεμαῖον καὶ παρθενῶδες τοῦ βεύματος κτλ. Schol. Hom. Il. II, 855, ubi eadem, quæ Callisthenes posuit; Scymnus Chius v. 974 ed. Letronn. : Ὁ Παρθένιος... καταφέρων βεῖθρον ἡσυχώτατον... ἐν αὐτῷ δὲ λόγος Ἀρτέμιδος εἶναι λουτρὸν ἐπιφανέστατον. (Scymnus inter auctores suos recensuit etiam Callisthenem, uti patet ex Manuscr. Regio, ubi v. 124 supersunt literæ Καλλισθεν... V. Miller. Marci de Héracl. p. 293. Letronne Scymnus p. 342.) Strabo XII, p. 543; Forbiger. Alte Geogr. II, p. 100, et qui ibi laudantur. Fragmentum ex eodem loco petitum videtur ad quem sequentia pertinent

28

Strabo XII, p. 542 : Τοὺς δὲ Καύκωνας, οὓς ἱστοροῦσι τὴν ἐφεξῆς οἰκῆσαι παραλίαν τοῖς Μαριανδυνοῖς μέχρι τοῦ Παρθενίου ποταμοῦ, πόλιν ἔχοντας τὸ Τίειον, οἱ μὲν Σκύθας φασίν, οἱ δὲ τῶν Μακεδόνων τινὰς, οἱ δὲ τῶν Πελασγῶν.... Καλλισθένης δὲ καὶ ἔγραψε τὰ ἔπη ταῦτα εἰς τὸν διάκοσμον, μετὰ τὸ (Il. II, 855)

Κρῶμιναν τ' Αἰγιαλὸν τε καὶ ὕψηλους Ἐρυθίνους,

τιθεῖς

Καύκωνας αὐτ' ἦγε Πολυκλῆος υἱὸς ἀμύμων,
οἱ περὶ Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔναιον.

Παρήκειν γὰρ ἅψ' Ἡρακλείας καὶ Μαριανδυνῶν μέχρι Λευκοσύρων, οὓς καὶ ἡμεῖς Καππάδοκας προσαγορεύο-

capillo, ut cincinnos et capillorum quasi capreolos implexos ab iis dependere diceret; navium quoque fabros ex iis funes contexere, sicuti rudentes alii.

25.

Narrat Callisthenes mare Pamphylium prætereunti Alexandro exsurrexisse, quasi viam illius sentiens neque ipsum regem ignorans, ut obliquando se adorare eum quodammodo videretur.

26.

Inter Phaselidem et Attaleam monstrari aiunt Theben et Lynnessum : nimirum Cilices Trojani Thebes Campo ejecti ex parte in Pamphyliam venerunt, uti tradit Callisthenes.

27.

Parthenium (i. e. Virginealem; nunc : Partine vel Bar-

tansu) fluvium inde nomen habere Callisthenes dicit, quod Diana (virgo) in eo lavaretur.

28.

Caucones, quos narrant accolere oram deinceps a Mariandynis maritimam usque ad Parthenium fluvium, urbemque habere Tieum, alii Scythas faciunt, alii Macedonum quosdam, nonnulli etiam Pelasgorum... Callisthenes vero etiam in recensionem Homericam post verum :

Cromnamque Egialumque et sublimes Erithynos, ista posuit :

Caucones duxit proles generosa Polycelis,
circa Parthenium sedes quibus obtigit annem ·

nam ab Heraclea et Mariandynis juxta oram porrigi usque ad Leucosyros, quos etiam nos Cappadoces vocamus : Cauconum autem gentem circa Tieum usque ad Parthenium flumen :

2.

μεν· τὸ δὲ τῶν Καυκίωνων γένος τὸ περὶ τὸ Τίειον μέχρι Παρθενίου καὶ τὸ τῶν Ἑνετῶν τὸ συνεχές μετὰ τὸν Παρθένιον τῶν ἐχόντων τὸ Κύτωρον· καὶ νῦν δ' ἔτι Καυκωνίτας εἶναι τινὰς περὶ τὸν Παρθένιον.

« Repetit versus a Callisthene insertos Eustath. ad. II. XX, 329, p. 1288, qui et in var. lect. ponit Ἀμειδος pro ἀμύμων et κατὰ pro κλυτά. Sed male invexit Callisthenes, si suo loco reliquit verum plane geminum 854 : ἀμφὶ τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτά δώματ' ἔναιον. Ut credam hunc eum eiecisse. Caucones autem Trojanorum socii adjectit maxime, ut videtur, propter Iliad. XX, 329, horumque caussa Heracleam Mariandynosque nominavit; hinc enim Caucones habitabant usque ad Parthenium. » WESTERM. Ceterum cf. Wolf. Proll. p. 261.

29.

Strabo XIV, p. 680 : Φήσας δὲ (Ἀπολλόδορος) ἀγνώτων τινῶν μνησθῆναι τὸν ποιετὴν, Καύκωνας μὲν ὁρθῶς λέγει καὶ Σολύμους καὶ Κητείους καὶ Ἀλεγάς καὶ Κίδικας τοὺς ἐκ Θήβης πεδίου· τοὺς δ' Ἀλιζώνας αὐτὸς πλάττει, μᾶλλον δ' οἱ πρῶτοι τοὺς Ἀλιζώνας ἀγνοήσαντες τίνες εἰσὶ, καὶ μεταγράφοντες πλεοναχῶς καὶ πλάττοντες τὴν τοῦ ἀργύρου γενέθλην καὶ ἄλλα πολλὰ μεγάλα, ἐκλελυμένα ἅπαντα. Πρὸς ταύτην δὲ τὴν φιλοτιμίαν κάκεινας συνήγαγον τὰς ἱστορίας, ἃς ὁ Σκήψιος τίθησι παρὰ Καλλισθένους λαβὼν καὶ ἄλλων τινῶν οὐ καθαρευόντων τῆς περὶ τῶν Ἀλιζώνων ψευδοδοξίας, ὥς ὁ μὲν Ταντάλου πλοῦτος καὶ τῶν Πελοπιδῶν ἀπὸ τῶν περὶ Φρυγίαν καὶ Σίπυλον μετάλλων ἐγένετο, ὁ δὲ Κάδμου [ἐκ τῶν] περὶ Θράκην καὶ τὸ Παγγαῖον ὄρος, ὁ δὲ Πριάμου ἐκ τῶν ἐν Ἀστυροῖς περὶ Ἄβυδον χρυσεῖον, ὧν καὶ νῦν ἔτι μικρὰ λείπεται (πολλὰ δ' ἡ ἐκβολὴ καὶ τὰ ὀρύγματα σημεῖα τῆς πάλαι μεταλλείας), ὁ δὲ Μίδου ἐκ τῶν περὶ τὸ Βέρμιον ὄρος, ὁ δὲ Γύγου καὶ Ἀλυάττου καὶ Κροίσου ἀπὸ τῶν ἐν Λυδίᾳ τῆς μετὰ Ἀταρνέως τε καὶ Περγάμου πολέων ἐρήμης ἐκμεταλλεῖσθαι ἐχούσης τὰ χωρία.

« Gravissima est ac lectu dignissima Strabonis de Homeri Halizonibus disputatio 12, p. 549 sqq. et 14, p. 677 sqq. Scilicet Homerus Iliad. 2, 856 sq. de eis hæc habet :

Αὐτὰρ Ἀλιζώνων Ὀδῖος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
τηλόθεν ἐξ Ἀλύβης, ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλην.

cui contigua est Henetorum, qui post Parthenium sunt, et Cyltorum tenent; atque etiam nunc esse Cauconitas quosdam apud Parthenium.

29.

Fatus deinde (Apollodorus) Homerum ignotos quosdam nominasse, recte profert Caucones, Solymos, Ceteos, Leleges ac Cilices e Thebes Campo : ipse autem Halizones fingit, aut potius ii, qui primi, Halizones ignorantes, varie mutarunt scripturam, et commenti sunt argenti proventum, nuntiaque alia magna quæ futilia sunt omnia. Atque ad hoc studium contulerunt etiam narrationes illas, quas a

Ac Strabo quidem Halizones istos eosdem esse putat qui suo tempore Chaldæi, antiquo Chalybes vocabantur, in Ponto circa Pharnaciam habitantes, quorum in regione etiam tum erant non argenti, sed ferri fodinæ. Jam vero ante eum qui de hoc loco explicarunt, in alia omnia abierunt. Omnium longissime modum excessit Ephorus, qui correxit sic (fr. 87) :

Αὐτὰρ Ἀμαζόνων Ὀδῖος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
ἐλθόντι ἐξ Ἀλόβης, ὅθ' Ἀμαζονίδων γένος ἐστὶ,

Amazones ponens in locis inter Mysiam, Cariam et Lydiam. Alii Ἀλαζώνων dederunt pro Ἀλιζώνων (Alazones Scythiæ populus, Herodot. 4, 17), Ἀλόβης pro Ἀλύβης. Demetrius Scepsius autem usus maxime est testibus Hecataeo, Menecrate atque Palarphato, quorum primus (fr. 202) Alazones posuit in Bithynia circa Alaziam urbem, alter ibidem juxta Myrleam, tertius in Troade circa Zeleam, ipse denique Demetrius item in Troade circa Scepsin vicinosque pagos Argyriam atque Alaziam. Quos omnes bene refutat Strabo, eo maxime quod τηλόθεν illi venisse dicuntur ab Homero, ac nihili esse demonstrat argumentum quo plurimi usi sint, præ ceteris Apollodorus, in eo positum, ut Trojanis auxilia ex regionibus trans Halyn fluvium venisse non esset consentaneum. Ipse autem Strabo Halizones persuasum habens ponendos esse in eo quo diximus loco, facere non potuit quin hoc qui ignorarent errare diceret omnes, eosdemque male aut Homerum corrigere aut fingere nescio quem Halizonum populum, argenti proventum, alia, et ad hoc commonstrandum ex variis scriptoribus historiolas congerere, quippe ex celeberrimis thesauris, ut videtur, de Halizonum regione conjecturam facientes. Horum hominum non immunium falsarum de Halizonibus opinionum unum Strabo nostro loco nominat quasi omnium ducem auctoremque Callisthenem. Cujus quæ sententia de Halizonibus fuerit quod incertum hoc loco reliquit Strabo valde dolendum est. Sed opportune cecidit, quod alium ejusdem locum (fr. 28) servavit, ex quo conjiciat aliquis propius quam reliquorum Callisthenis sententiam a sententia Strabonis ab-

Callisthene sumptas et quibusdam aliis (Demetrius) Scepsios posuit, non immunibus falsarum de Halizonibus opinionum : scilicet Tantali et Pelopidarum divitias e Phrygiæ metallis et Sipylo fuisse haustas; Cadmi e Thracia et Pangæo monte; Priami ex auri fodinis, quæ apud Abydum sunt in Astyris quorumque exiguæ etiamnum supersunt reliquiæ (multum ibi terræ egestum ac fossæ signa sunt sectoriarum antiquarum); Midæ e metallis Bermiæ montis; Cygis, Alyattis et Cresi e Lydiæ metallis apud oppidulum quoddam desertum inter Atarneum et Pergamum, ubi metalla effoderentur.

fuisse. Etenim Strabo p. 542 Callisthenem ait in Iliadis lib. II post v. 855 duos versus addidisse, quibus in copiis a Trojanorum parte stantibus Caucones etiam numerarentur: παρήκειν γὰρ etc... τὸ Κύτωρον (v. fr. 28). Offendit in his maxime Politus ad Eustath. tom. 2, p. 787: quippe Strabonem neutiquam dicere posse, Caucones ad Cap-padoceos usque permitti, quum interpositi sint Paphlagonες: quam ob causam verbum παρήκειν in προήκειν mutandum et ad ipsum Homerum referendum esse. Sensus probe perspexit Politus, verum mutandum nihil, quum idem significet παρήκειν, h. e. *ire oram legentem*. Itaque procedit Homerus in sociis Trojanorum recensendis secundum litus Pontus Euxini ab Heraclea et Mariandynis usque ad Leucosyros. At nec Heracleam nominat Homerus nec Mariandynos usquam nec Leucosyros, qui et ipsi ad oram usque minime pertinebant. De Heraclea Mariandynisque v. not. ad fr. 28. Leucosyros autem ponit Callisthenes ad sententiam suam accuratius explicandam. Hoc enim vult, procedere Homerum ad eum usque locum, qui fines Leucosyrorum contingat. Sed unde hoc habet Callisthenes? Ex ipsis Homerī verbis sine dubio quæ sequuntur v. 856, αὐτὰρ Ἀλιζώνων etc. Ex quo efficitur, ut Halizones sedes suas habere voluerit inter Paphlagonες (nam et hos appellat) et Leucosyros, i. e. in regione fere inter Halyn et Thermodontem sita. Nam si aliis in locis eos collocasset, prorsus non fuisset cur Leucosyrorum mentionem faceret. Quæ quum ita sint, apparet quam prope absit Callisthenes ab ipsa sententia Strabonis. — Sed parum abest quin verear ne frustra hucusque omnia disputata sint. Namque hæ Halizonum sedes mirum quam conveniunt cum ipsis sedibus Amazonum. Quid ergo? Nonne videtur Callisthenes quoque in iis fuisse, qui Amazones pro Halizonibus Homero existimarent esse restituendos? Quam quæstionem licet dirimere non audeam, tamen sic demum intelligo, quomodo Strabo cum reliquis damnarit Callisthenem. Id unum obstat, quod dixit ille de variis thesauris eorumque fontibus; nam cum Halizonibus necesse erat caderet etiam ἀργύρου γενέθλη. Certe non is

sum qui credam, metalla circa Cabira prope Thermodontem a Strabone (XII, p. 566) memorata jam Homero nota fuisse et ab Amazonibus exercita. Nisi vis hunc ipsum metallorum indicem eo factum esse consilio, ut appareret in illis regionibus argentum non reperiri, et hinc Halizones, si qui fuissent, alibi quærendos esse. » WESTERM. « Ceterum si quæris hæc quomodo cum Alexandri rebus a Callisthene conscriptis cohæreant, eo fortasse loco fuisse commemorata, ubi de Gordii urbis rebus commentatus esset, *Μιδæ* certe mentione videtur indicari. Cf. Arrian. Exp. Alex. II, 3. Aristobul. fr. 4. » GEIER.

30.

Strabo XIII, p. 627. : Καλλισθένης δ' ἐγγὺς τοῦ Καλυκάδνου καὶ τῆς Σαρπηδόνης ἀκρας παρ' αὐτὸ τὸ Κωρύκιον ἀντρον εἶναι τοὺς Ἀρίμους, ἀφ' ὧν τὰ ἐγγύς ὄρη λέγεσθαι Ἀριμα. Cf. Pindar. Pyth. I, 32. Æschyl. Prom. 351 de Arimis in Cilicia.

31.

Schol. Apollon. Rh. I, 212 : Τὴν δὲ Ὀρειθυίαν Σιμωνίδης ἀπὸ Βριλησσοῦ φησὶν ἀρπαγεῖσαν ἐπὶ τὴν Σαρπηδόνα πέτραν τῆς Θράκης ἐνεχθῆναι· ἐστὶ γὰρ καὶ τῆς Κιλικίας δμώνυμος [ταύτη πέτρα cod. Par.], ὡς Καλλισθένης. V. Forbiger. Geogr. II, p. 274.

(E LIBRO SECUNDO.)

32.

Suidas v. Σαρδανάπαλλος : Καλλισθένης ἐν δευτέρῳ τῶν Περσικῶν δύο φησὶ γεγονέναι Σαρδανάπαλλους, ἓνα μὲν δραστήριον καὶ γενναῖον, ἄλλον δὲ μαλακόν. Ἐν Νίνῳ δ' ἐπὶ τοῦ μνήματος αὐτοῦ τοῦτο ἐπιγέγραπται· « Σαρδανάπαλος ὁ Ἀνακυνδαράξεως παῖς Ταρσὸν τε καὶ Ἀγχιάλῃν ἐδειμνεν ἡμέρη μιῇ. » Ἔσθιε, πίνε, ὄχευε, ὡς τὰ γε ἄλλα οὐδὲ τούτου ἐστὶν ἄξια, » τούτέστι τοῦ τῶν δακτύλων ἀποκροτήματος· τὸ γὰρ ἱφεστὸς τῷ μνήματι ἀγαλμα ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἔχον τὰς χεῖρας πεποιήται ὡς ἂν ἀποληκοῦν τοῖς δακτύλοις. Ταῦτό καὶ ἐν Ἀγχιάλῳ τῇ πρὸς Ταρσῷ ἐπιγέγραπται, ἥτις νῦν καλεῖται Ζεφύριον.

30.

Callisthenes prope Calycadnum et Sarpedonium promontorium ad ipsum Corycium antrum Arimos ponit, a quibus et vicini montes Arimi dicantur.

31.

Orithyiam Simonides e Brilessio raptam in Sarpedoniam petram Thraciæ translata esse dicit. Etiam in Cilicia ejusdem nominis petra est, auctore Callisthene.

32.

Callisthenes secundo (Persicorum) libro duos fuisse dicit

Sardanapallos, alterum strenuum virum fortemque, alterum mollem. In monumento ejus, quod Nini (s. Ninive) est, hæc legitur inscriptio : « Sardanapallus, Anacyndaraxei filius, uno die ædificavit Tarsum et Anchialum. Ede, bibe, coi; nam reliqua facienda sunt ne tantilli quidem; » Id est : ne crepitus quidem digitorum. Etenim signum, quod impositum monumento, ita factum est, ut manus supra caput erectas habeat, et concrepare digitis videatur. Idem inscriptum est monumento, quod est in Anchiale urbe, prope Tarsum sita, quæ nunc vocatur Zephyrium.

Persica Callisthenis grammatici aliena confundentis esse signum dixi in Introductione. Ex Callisthene neque Nili fluxerit mentio, neque Sardanapallorum duorum : hæc potius Hellanici fuerint. — WESTERMANNUS : « Totum locum ex Callisthene expressum esse nego ac pernego ; falsa sunt enim quæ his verbis de Sardanapali monumento traduntur ac talia quæ ab ipso Alexandri comite proficisci nullo modo potuerunt. Qua in re non multum profecerunt Ste Croix *Exam. crit.* p. 247 et 854, quosque ibi laudat et qui de sepulchrali Sardanapali inscriptione disputavit I. G. Hubmannus in Jahnii *Archiv.* III, 1. p. 126 sqq. Cf. etiam Schneidewin. *Fragm. griech. Dichter aus einem Papyrus* p. 13 sq. Nobis vero paucis rem transigendi potestatem fecit Nækius egregia disputatione in Choerili fragm. p. 196—256. Scilicet falsum est et quod ad Ninum urbem refertur inscriptio quæ erat Anchialæ, et quod eadem utroque loco fuisse dicitur. Nam quæ Nini erat, alteri aliquatenus sane gemina, Sardanapali sepulchro imposita erat, scripta literis Chaldaicis : sensum ejus prosa oratione græce expressit Amyntas in Stationum libro tertio ap. Athen. XII, p. 529, F, in versus transtulit Græcus aliquis (Diodor., II, 23), Amynta teste Choerilus (Iasensis, unus ex comitibus Alexandri), et quidem, uti Nækius docet p. 510, ita ut duos ignoti auctoris jam ante ex eodem fonte vulgatos versus (seorsim adhibitos a Polybio VIII, 12; Plutarch. De Alex. fort. 1, 9, De sui laude c. 17; Strabon. XIV, p. 672, — cf. Kramerii Diss. crit. de Strabon. codd. p. 47, — Steph. Byz. v. Ἀγχιάλη, Suida, aliis, et latine expressos a Cicero Tusc. V, 35) paullulum immutatos in suum epigramma reciperet. Hoc integrum præbent ex Chrysippo Athenæus VIII, p. 336, A, Schol. Arist. Av. v. 1022, Eudocia p. 372, omisso versu septimo Strabo l. I. et Anthol. Pal. I, p. 399, sexto quoque Diodorus l. I. et Tzetzes Chil. III, 453 sqq. Ab hac inscriptione diversa erat altera eaque brevior, Assyricis litteris scripta atque imposita monumento ad Anchialen erecto cum simulacro Sardanapali. De hac Aristobulus egit testis gravissimus, ap. Athen. XII, p. 530, B (Aristob. fr. 6). Quocum in inscriptionis forma ad verbum conspirant Strabo et Stephanus ll. II., præterquam quod prior rectius Σ. δ' Ἀνακυνδαράζω, alter male Σ. δ' Κυνδαράζω, et deinde ἐδεῖμεν ἐν ἡμέρᾳ μιῇ. Atque universim quidem reliqui quoque, qui inscriptionem illam protulerunt, consentiunt; in singulis autem item discrepant, adeo ut ejusdem diversas quasi recensiones fuisse appareat. Scilicet, ut leviora mittam, σὺ δ' ante ἐσθίει inserunt Apostolius et Arsenius, ὄψεσθαι habent pro

παίξε iidem; Suid. s. v. Σαρδ. et Ὀχέω, Aristophanis, Photius, Append. proverb extrema verba sic repræsentant, ὥς τὰ γε εἰ (οὐ Suid. s. v. Ὀχέω) τοῦτου ἐστὶν ἔξια (Apos Arsen. Append.), aut ὥς τὰλλα οὐδενός ἐσ (Schol. Arist.), aut ὥς τὰ γε ἄλλα οὐδεν ἔξια (Suid. s. v. Ὀχ.). Omnium maxime interpolatoris manum experta est inscriptio arrianum (ex quo correctus Suidæ cod. E. s. v. Σαρδ. ante Gaisford.) Exp. Alex. II (Aristob. fr. 6). In his aperte falsa sunt, ut docet p. 249 sqq., quæ scripsit Arrianus in libris complosis. Ambas Sardanapali manus fuisse asseverant Suidas, Photius, Apostolius, Auctor appendicis proverbiorum; eosdem non de plausu manuum, sed de diu crepitu cogitavisse intelligitur ex vocabulo κοῦν, quod explicandi causa usurpant Photius atque Paræmiographus, quodque pretatur rursus Suidas s. v. Ἀναποληκοῦν, τὸ κροτοῦν τοῖς δακτύλοις. Rem conficit Aristob. qui dicit repræsentatum esse hominem συχότα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦς δακτύλους ὥς ἀν τοῦντα. Sed quid læva faciamus? Recte Nækius (251), Sardanapali statua, inquit, utramque num erectam habuit, dextram eo modo erectam, ut digitis concrepare videretur, sinistram tensam, quo monstraret quasi, quod in dicebat, τὰλλα. His adde Suid. s. v. Ὀχέω γὰρ ἐφεστὸς τῷ μνήματι ἀγαλμα... ἀνεῳσμέ διστί, μαρμαρέον τὴν ὕλην. — Vides jam, quæ antea negaverim, ex ipsis Callisthenis litteris prompta esse, quæ de ista inscriptione in tradidissent Suidas atque reliqui. Callisthenes cundo Persicorum libro de illo monumento fecisse, quo ducit injecta Sardanapali mentem suasum quidem est; sed qui ipse viderat monumentum Anchialeum, nullo modo potuit tam errare, ut id non Anchialæ, sed Nini esse. Quamobrem confusio ista sine dubio ipsis litteris debetur; in quem errorem homines inciderunt non mirabere, si memineris, non cavisse auctorem longe gravem Strabonem, et qui ab eo, ut videtur, Stephanum Byzantium. » De duobus Sardanapallis cf. Hellanicus fr. 158; Fragm. Chronol. I Ctesias fr. 20 not.; O. Müller. *Rhein. Mus.* p. 29; Hupfeld. Exercit. Herodot. De Reg. syr. p. 29 sqq. Præ ceteris tamen de toto huius jam adeundus est Movers. *Phœnizien*, tom. I 464 sqq. — Ζεφύριον. Hanc urbem a Tarsis distinguit Steph. Byz. v. Ἀγχιάλη. De situ in Forbiger. *Geogr.* II, p. 288 sq. et quos laudat

33.

Polybius XII, c. 17 : ** Ἰνα δὲ μὴ δοξώμεν τῶν τελευτῶν ἀνδρῶν καταξιοπιστεῦσθαι, μνησθησόμεθα μίᾳ παρατάξει, ἣν ἅμα μὲν μίαν ἐπιφανεστάτην εἶναι συμβέβηκεν, ἅμα δὲ τοῖς καιροῖς οὐ μακρὰν ἔπρητθαι, τὸ δὲ μέγιστον παρατετελεῖναι τὸν Καλλισθένη. Λέγω δὲ περὶ τῆς ἐν Κιλικίᾳ γενομένης Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρεῖον· ἐν ᾗ φησὶ μὲν Ἀλέξανδρον ἡδὴ διαπιστοῦσθαι τὰ στενὰ καὶ τὰς λεγομένας ἐν τῇ Κιλικίᾳ Πύλας, Δαρεῖον δὲ χρῆσάμενον τῇ διὰ τῶν Ἀμανῶν λεγομένων Πυλῶν πορείᾳ κατὰ μετὰ τῆς συνήκειας εἰς Κιλικίαν. Πυθόμενον δὲ παρὰ τῶν ἐγγυρῶν, πρῶτα τὸν Ἀλέξανδρον ὡς ἐπὶ Συρίαν, ἀκολουθεῖν καὶ συνεγγίσαντα τοῖς στενοῖς στρατοπεδεῦσαι παρὰ τὸν Πίναρον ποταμὸν. Εἶναι δὲ τοῦ μὲν τόπου τὸ διάστημα οὐ πλείων τῶν τεττάρων καὶ δέκα σταδίων ἀπὸ θαλάττης ἕως πρὸς τὴν παρώρειαν. Διὰ δὲ τούτου φέρεσθαι τὸν προειρημένον ποταμὸν ἐπικάρσιον, ἀπὸ μὲν τῶν ὁρῶν εὐθέως ἐκρήγματα [πολλὰ ποσσίν] τῶν πλευρῶν, διὰ δὲ τῶν ἐπιπέδων ἕως εἰς θαλάσσαν ἀποτόμους ἔχοντα καὶ δυσβάτους λόφους. Ταῦτα δ' ὑποθέμενος, ἐπεὶ συνεγγίζουσιν οἱ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐξ ὑποστρώτης ἐπ' αὐτοὺς ἀναχωροῦντες, κρίνει φησὶ Δαρεῖον καὶ τοὺς ἡγεμόνας τὴν μὲν φάλαγγα τάξει πᾶσαν ἐν αὐτῇ τῇ στρατοπεδείᾳ, καθάπερ ἐπ' ἀρχῆς εἶχε, χρῆσασθαι δὲ τῷ ποταμῷ προβλήματι διὰ τὸ παρ' αὐτὴν βεῖν τὴν στρατοπεδείαν. Μετὰ δὲ ταῦτα φησὶ τοὺς μὲν ἵππεις τάξει παρὰ θάλατταν, τοὺς δὲ μισθοφόρους ἐξῆς τούτοις παρ' αὐτὸν τὸν ποτα-

μὸν ἐχομένους τούτων, τοὺς δὲ πελταστὰς συναπτοντας τοῖς ὄρεσι.

(Cap 18.) Πῶς δὲ προέταξε τούτους πρὸ τῆς φάλαγγος τοῦ ποταμοῦ ῥέοντος παρ' αὐτὴν τὴν στρατοπεδείαν, δυσχερὲς κατανοῆσαι, καὶ ταῦτα τῷ πλήθει τοσούτων ὑπαρχόντων. Τρισμύριοι μὲν γὰρ ἵππεις ὑπῆρχον, ὡς αὐτὸς ὁ Καλλισθένης φησὶ, τρισμύριοι δὲ μισθοφόροι. Πόσου δ' εἶχον οὗτοι τόπου χρεῖαν εὐχερὲς καταμαθεῖν. Πλείστον μὲν γὰρ ἵππῶν τάττεται βάθος ἐπ' ὁκτὼ πρὸς ἀληθινὴν χρεῖαν, καὶ μεταξὺ τῶν ἰλῶν ἐκάστης συνυπάρχειν δεῖ διάστημα τοῖς μετώποις πρὸς τὸ ταῖς ἐπιστροφαῖς δύνασθαι καὶ τοῖς περισπασμοῖς εὐχρηστεῖν. Ἐξ ὧν τὸ στάδιον ὀκτακοσίους λαμβάνει, τὰ δὲ δέκα τοὺς ὀκτακισχίλιους, τὰ δὲ τέταρα τρισχίλιους διακοσίους· ὥστ' ἀπὸ τῶν μυρίων χιλίων διακοσίων πεπληρωθῆαι τὸν τῶν τεσσαρεσκαίδεκα σταδίων τόπον. Ἐὰν δὲ πάντας ἐκτάττῃ τοὺς τρισμύριους, βραχὺ λείπει τοῦ τριφαλαγγίαν ἐπάλλῃλον εἶναι τῶν ἵππῶν αὐτῶν. Εἰς ποῖον οὖν τόπον ἐτάττετο τὸ τῶν μισθοφόρων πλήθος, εἰ μὴ νῆ Δία κατόπιν τῶν ἵππῶν; Ἄλλ' οὐ φησιν, ἀλλὰ συμπεπωκέναι τούτους τοῖς Μακεδόσι κατὰ τὴν ἐπαγωγὴν. Ἐξ ὧν ἀνάγκη ποιῆσθαι τὴν ἐκδοχὴν, διότι τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ τόπου, τὸ παρὰ θάλατταν, ἡ τῶν ἵππῶν ἐπέχεταξίς, τὸ δ' ἥμισυ, τὸ πρὸς τοῖς ὄρεσιν, ἡ τῶν μισθοφόρων. Ἐκ δὲ τούτων εὐσυλλόγιστον, πόσον ὑπῆρχε τὸ βάθος τῶν ἵππῶν καὶ ποῖον ὅδε τόπον ἀπέχειν τὸν ποταμὸν ἀπὸ τῆς στρατοπεδείας. Μετὰ δὲ ταῦτα συνεγγίζοντων τῶν πολεμίων φησὶ τὸν Δαρεῖον αὐτὸν κατὰ μέσσην ὑπάρχοντα τὴν τάξιν καλεῖν τοὺς μισθοφό-

33.

Ne autem videamur temere tantorum virorum auctoritati velle derogare, mentionem hoc loco faciemus unius duntaxat pugnae, acie instructa pugnatae, quae et nobilissima fuit, neque tempore admodum remota, cui denique, quod est omnium maximum, Callisthenes ipse interfuit. Eam dico pugnam quam in Cilicia Alexander cum Dario commisit. Jam Alexander, inquit Callisthenes, fauces superaverat, et quas Cilicias Pylas vocant: Darius vero per Amanicas Pylas ducto agmine, in Ciliciam cum copiis jam decenderat. Ubi certior factus ab indigenis, progressum esse Alexandrum Syriam petentem, sequi illum institit. Ad fauces ut ventum, prope amnem Pinarum castris locum cepit. Patet autem eo loci, ut hic ait, intervallum a mari ad montis radices stadia non amplius quattuordecim. Per hoc spatium, inquit, ex transverso labitur praedictus amnis; qui quidem, ubi e montibus erupit, statim latera passim exedit atque excavat; deinde vero, per planitiem ad mare decurrens, altas habet ripas atque abruptas superatuque difficiles. His ita positis, addit Callisthenes: Alexandrum conversa signa versus hostem reduxisse; eoque jam appropinquante, consilium cepisse Darium et ejus duces, universam phalangem eo ipso in loco, ubi tendebant, ordinandi, sicut a principio fecerant, flumine, quod castra ipsa praeterfluebat, pro munitione hosti obiecto: deinde vero, ait, secundum mare equites constituisse, proximos his in flu-

minis ripa mercenarios, tum cetratos, ita ut montes contingerent.

Sed quonam modo ante phalangis aciem hos Darius locaverit, quum propter ipsa castra fluvius laberetur, completi mente difficile est, in tanta praesertim hominum multitudine. Nam Callisthenes ipso teste, equites erant trices mille, et mercenarii pari numero. Quae multitudo armorum quantum requirat spatii, in promptu est intelligere. Maxima enim altitudo, qua ordinatur equitum acies ad verum justumque praelium, octonum equitum est: et inter turmas interstitium sit oportet pro cujusque fronte, quo possit commode vel in latus vel retrorsum conversio turmarum institui. Igitur stadium equites octingenlos capit; stadia decem, equitum octo millia; stadia quattuor ter mille ducentos: alique ita fit, ut locum illum, quem diximus stadiorum quattuordecim, equitum millia undecim et ducenti fuerint impleturi. Quod si igitur omnia triginta millia in aciem eo loci instruxit, parum abest quin ex solis equitibus triplicem aciem effecerit, quarum secunda primam subsequeretur, tertia secundam. Cedo igitur locum, ubi mercenariorum manus esset posita? Nisi forte dicat aliquis, pone equites eam stetisse. At non hoc dicit Callisthenes, qui scribit, quum committeretur pugna, conductitium militem concurrisse cum Macedonibus. Qua ex re necessario intelligendum, praedicti loci partem dimidiam, versus mare, ab equitibus sui se occupatam; dimidium alterum

ρους ἀπὸ τοῦ κέρατος πρὸς αὐτόν. Πῶς δὲ λέγεται τοῦτο διαπορεῖν ἐστὶ. Τῶν γὰρ μισθοφόρων ἀνάγκη καὶ τῶν ἱππέων τὴν συναφὴν κατὰ μέσον ὑπάρχειν τὸν τόπον, ὥστ' ἐν αὐτοῖς ὦν τοῖς μισθοφόροις ὁ Δαρεῖος ποῦ καὶ πρὸς τί καὶ πῶς ἐκάλει τοὺς μισθοφόρους; Τὸ δὲ τελευταῖον φησὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἱππεῖς ἐπαγαγόντας ἐμβάλεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον, τοὺς δὲ γενναίους δεξαμένους ἀντεπάγειν καὶ ποιεῖν μάχην ἰσχυράν. Ὅτι δὲ ποταμὸς ἦν ἐν μέσῳ, καὶ ποταμὸς οἷον ἀρτίως εἶπεν, ἐπελάθετο.

(Cap. 19.) Τούτοις δ' ἐστὶ παραπλήσια τὰ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον. Φησὶ γὰρ αὐτὸν ποιήσασθαι τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν πεζῶν μὲν ἔχοντα τέτταρας μυριάδας, ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίου καὶ πεντακοσίου· μέλλοντι δ' εἰς Κιλικίαν ἐμβάλλειν ἄλλους ἐλθεῖν ἐκ Μακεδονίας, πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ ὀκτακοσίους. Ἀφ' ὧν εἴ τις ἀφελὼι τρισχιλίους μὲν πεζοὺς, τριακοσίους δ' ἱππεῖς, ἐπὶ τὸ πλεῖον ποιῶν τὴν ἀπουσίαν πρὸς τὰς γεγενημένας χρείας, ὅμως πεζοὶ μὲν ἀπολειφθήσονται τετρακισμύριοι δισχιλιοι, [ἱππεῖς δὲ πεντακισχιλιοι]. Τούτων οὖν ὑποκειμένων φησὶ τὸν Ἀλέξανδρον πυθέσθαι τὴν Δαρείου παρουσίαν εἰς Κιλικίαν ἐκατὸν ἀπέχοντα σταδίου ἀπ' αὐτοῦ, διαπεπορευμένον ἤδη τὰ στενά. Διόπερ ἐξ ὑποτροφῆς πάλιν ποιῆσαι τὴν πορείαν διὰ τῶν στενῶν, ἄγοντα πρῶτον μὲν τὴν φάλαγγα, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ἱππεῖς, ἐπὶ

πᾶσι τὸ σκευοφόρον. Ἄμα δὲ τῷ πρῶτον εἰς τὰς εὐρυχωρίας ἐκπεσεῖν διασκευάζεσθαι παραγγέλλαντα πᾶσιν ἐπιπαρεμβάλεῖν τὴν φάλαγγα καὶ ποιήσασθαι τὸ βάθος αὐτῆς ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν εἰς ἑκκαίδεκα, τὸ δὲ τελευταῖον εἰσεγγίζοντα τοῖς πολεμίοις, εἰς ὀκτώ. Ταῦτα δ' ἐστὶ μείζω τῶν προειρημένων ἀλογήματα· τοῦ γὰρ σταδίου λαμβάνοντος ἄνδρας ἐν τοῖς πορευτικοῖς διαστήμασιν, ὅταν εἰς ἑκκαίδεκα τὸ βάθος ὦσι, χιλίους ἑξακοσίους, ἑκάστου τῶν ἀνδρῶν ἑξήκοντα ἀπέχοντος· φανερόν δτι τὰ δέκα στάδια λήφεται μυρίους ἑξακισχιλίους, τὰ δὲ εἴκοσι τοὺς διπλάσιους. Ἐκ δὲ τούτων εὐθεώρητον δτι, καθ' ὃν καιρὸν ἐποίησε τὴν δύναμιν Ἀλέξανδρος ἑκκαίδεκα τὸ βάθος, ἀναγκαῖον ἦν εἴκοσι σταδίων ὑπάρχειν τὸ τοῦ τόπου διάστημα, καὶ περιττεύειν ἔτι τοὺς μὲν ἱππεῖς πάντας, τῶν δὲ πεζῶν μυρίους.

(Cap. 20.) Μετὰ δὲ ταῦτα φησὶ μετωπηδὸν ἄγειν τὴν δύναμιν ἀπέχοντα τῶν πολεμίων περὶ τετταράκοντα σταδίου. Τούτου δὲ μείζον ἀλόγημα δυσχερές ἐπινοῆσαι. Ποῦ γὰρ ἂν εὕροι τις τοιοῦτους τόπους, ἄλλως τε καὶ κατὰ Κιλικίαν, ὥστε ἐπὶ σταδίου εἴκοσι μὲν τὸ πλάτος, τετταράκοντα δὲ τὸ μῆκος μετωπηδὸν ἄγειν φάλαγγα σαρισσοφόρον; Ἰσοῦτα γάρ ἐστιν ἐμπόδια πρὸς τὴν τοιαύτην τάξιν καὶ χρεῖαν, ἃ τις οὐδ' ἐξαριθμῆσαιτο βραδίως· ἐκ δὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Καλλισθέ- νους λεγομένων ἱκανὸν ὑπάρχει πρὸς πίστιν· τοὺς γὰρ

montes versus, cepisse mercenarios. Quæ quum ita sint facile iniri ratio potest, quanta fuerit equitum altitudo, et quam longo intervallo fluvius a Darii castris distiterit. Ait deinde, ubi jam hostes appropinquabant, Darium, qui in media versabatur acie, mercenarios e cornu ad se vocasse. Quod qua ratione sit dictum, dubitare licet. Nam mercenarios et equites sese invicem contigisse in medio illo spatio, prorsus est necesse: Darius igitur qui jam inter mercenarios esset, ubi, et quorsum, et quomodo mercenarios vocavit? Postremo ait, equites, qui in dextro stabant cornu, in hostem invehentes, Alexandrum esse aggressos: illum cum suis horum impetum forti animo excepsisse, et vice versa in ipsos invectum atrocem pugnam accendisse. At enim inter duas acies medium fuisse fluvium, et quidem ejusmodi fluvium, qualem paulo ante descripsit, hoc vero Callisthenes erat oblitus.

Similia his sunt quæ de Alexandro scribit, quem ait in Asiam trajecisse cum peditum quadraginta, equitum quatuor millibus et quingentis. Deinde quum inibi esset, ut in Ciliciam intraret, supplementum adveni-se ei e Macedonia, quinque millia peditum, equites octingentos. Qua ex multitudine si quis tollat pedites ter mille, equites vero trecentos, ita ut numerum quam maxime augeat eorum, qui propter varios usus potuerunt abesse; relinquentur tamen peditum duo et quadraginta millia, [equitum quinque millia]. His ita positis, narrat Callisthenes, Alexandrum de adventu Darii in Ciliciam certiore esse factum quum ab ipso stadia centum distaret, postquam fauces ipse jam superasset. Propterea converso itinere iterum per fauces re-duxisse: et in primo quidem agmine habuisse phalangem;

proximum huic equitatum, in ultimo agmine impedimenta. Simul ventum in campos patentes, edixisse omnibus Alexandrum, ut in legitimum phalangis ordinem instruerentur, seque manipulis applicarent; altitudinemque aciei instituisse, armatorum binum et tricenum, postea vero senum denum, postremo, ubi jam propius hostem venerunt, octonum. Sed hæc quidem deliria sunt, prioribus etiam majora. Enimvero stadium unum capit homines mille sexcentos, quoties intervallorum rationes ad faciendum iter sunt accommodatæ, senis denis altitudinem agminis constitutibus, et viro quoque pedes senos occupante. Quod quum ita sit, perspicuum est, decem stadia pedites captura esse sexies mille, viginti stadia, alterum tantum. Ex quibus facile intelligitur, quando Alexander aciem suam ita ordinavit, ut ejus profunditas esset militum senum denum, campos illum nancisci oportuisse viginti stadia patentes; quamquam etiam sic superfuerint, quos locus non capiebat, equites omnes, cum peditum decem millibus.

Deinde vero ait: Alexandrum, ubi ab hoste stadia circiter quadraginta abfuit, copias suas porrecta et æquata fronte in eum duxisse. Quo delirio vix quidem majus aliud queat excogitari. Nam ubi terrarum ejusmodi loca invenias, maxime autem in Cilicia, per quæ loca phalangem, sarissis armatam, stadia viginti in latitudinem porrectam, quadraginta in longitudinem stadia, fronte recta et æquata ducas? Nam si quis acie sic ordinata procedere decreverit, tot se illi impedimenta offerent, ut ne percensere quidem illa facile aliquis valeat. Ad cujus rei faciendam fidem vel illa suffecerint, quæ ab ipso Callisthene dicuntur. Qui quidem ait torrentes fluvios, qui e montibus cadunt, tot locis hia-

ἀπὸ τῶν ὁρῶν χειμάρρους καταφερομένους τοσαυτὰ φησι ποιεῖν ἐκρήματα κατὰ τὸ πεδῖον, ὥστε καὶ τῶν Περσῶν κατὰ τὴν φυγὴν διαφραθῆναι λέγουσι τοὺς πλείστους ἐν τοῖς τοιούτοις κοιλώμασι. Νῆ Δί', ἀλλ' ἔτοιμος ἐβούλετ' εἶναι πρὸς τὴν τῶν πολεμίων ἐπιφάνειαν. Τί δ' ἀνετοιμώτερον φάλαγγος ἐν μετώπῳ διαλελυμένης καὶ διεστραμμένης; πόσω γὰρ ἐκ πορευτικῆς ἀγωγῆς ἀρμοζούσης παρατάξαι βῆδιον ἢ διαλελυμένην ἐν μετώπῳ καὶ διεσπασμένην δύναμιν ἐπὶ τὴν αὐτὴν εὐθείαν ἀναγαγεῖν καὶ συστῆσαι πρὸς μάχην ἐν τόποις ὕλῳδεσι καὶ περιεκλασμένοις; Διόπερ οὐδὲ παρὰ μικρὸν ἦν κρεῖττον ἄγειν διπράλαγγιν ἢ τετραφαλαγγίαν ἀρμόζουσαν, εἰ καὶ τόπον πρὸς πορείαν εὐρεῖν οὐκ ἀδύνατον, καὶ τὸ παρατάξαι ταχέως βῆδιον γε δυνάμενον διὰ τῶν προδρομῶν ἐκ πολλοῦ γινώσκειν τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν. Ὁ δὲ χωρὶς τῶν ἄλλων οὐδὲ τοὺς ἱππεῖς προέθετο μετωπηδὸν ἄγων τὴν δύναμιν ἐν τόποις ἐπιπέδοις, ἀλλ' ἐξ ἰσού ποιεῖ τοὺς πεζοῖς.

(Cap. 21.) Τὸ δὲ δὴ πάντων μέγιστον ἤδη γὰρ σύγγυς ὄντα τοῖς πολεμίοις αὐτὸν εἰς ὅκτῳ ποιῆσαι φησι τὸ βάθος. Ἐξ οὗ δὴλον ὅτι κατ' ἀνάγκην ἐπὶ τετταράκοντα σταδίου εἶδει γενέσθαι τὸ μῆκος τῆς φάλαγγος. Εἰ δ' ὅλως συνήσπισαν κατὰ τὸν ποιητὴν οὕτως ὥστε συνερεῖσαι πρὸς ἀλλήλους, ὅμως εἴκοσι σταδίων εἶδει τὸν τόπον ὑπάρχειν. Αὐτὸς δὲ φησι λείπειν τῶν δεκατεσσάρων σταδίων. Καὶ τούτου μέρος μὲν τι πρὸς θαλάττῃ** τοὺς ἡμίσεας ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ· ἔτι δὲ τὴν

δλὴν τάξιν ἀπὸ τῶν ὁρῶν ἱκανὸν τόπον ἀφιστάναι πρὸς τὸ μὴ τοῖς πολεμίοις ὑποπεπτωκέναι τοῖς κατέχουσι τὰς παρωρείας. Ἰσμεν γὰρ ὁ ποιεῖ πρὸς τούτους ἐπικάμπιον. Ὑπολειπόμεθα καὶ νῦν ἡμεῖς τοὺς μυρίους πεζοὺς πλείους ὄντας τῆς ἐκείνου προθέσεως. Ὡστ' ἐκ τούτων ἑνδεκα σταδίου ἐπὶ τὸ πλεῖον ἀπολείπεσθαι τὸ τῆς φάλαγγος μῆκος κατ' αὐτὸν τὸν Καλλισθένην, ἐν οἷς ἀνάγκη τοὺς τρις μυρίους καὶ δις χιλίους ἐπὶ τριάκοντα τὸ βάθος ὑπάρχειν συνησπικότας. Ὁ δὲ φησιν εἰς ὅκτῳ τεταγμένων γενέσθαι τὴν μάχην. Τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν ἀμαρτημάτων οὐδ' ἀπολογία ἐπιδέχεται· τὸ γὰρ ἀδύνατον ἐν πράγμασιν** αὐτόθεν ἔχει τὴν πίστιν. Διόπερ ὅταν καὶ τὰ κατ' ἄνδρα διαστήματα καὶ τὸ πᾶν τοῦ τόπου μέγεθος ὀρίσμενον ὑποθῶσι καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, ἀναπόλογτον γίγνεται τὸ ψεῦδος.

(Cap. 22.) Τὰ μὲν γὰρ ἅμα τούτοις ἀλογήματα μακρὸν ἂν εἴη λέγειν πάντα πλὴν τελείως ὀλίγων. Φησὶ γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον σπουδάζειν κατὰ τὴν τάξιν, ἵνα κατὰ τὸν Δαρεῖον αὐτὸν ποιῆσθαι τὴν μάχην. Ὁμοίως δὲ κατὰ μὲν ἀρχὰς καὶ τὸν Δαρεῖον αὐτὸν βούλεσθαι κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ὕστερον δὲ μετανοῆσαι. Πῶς δ' ἐπέγνωσαν ἀλλήλους οὗτοι, ποῦ τῆς ἰδίας δυνάμεως ἔχουσι τὴν τάξιν, ἢ ποῦ μετέβη πάλιν ὁ Δαρεῖος, ἀπλῶς οὐδὲν λέγεται. Πῶς δὲ προσανέβη πρὸς τὴν ὄφρυν τοῦ ποταμοῦ φαλαγγιτῶν τάξεις ἀπότομον οὖσαν καὶ βατώδη; Καὶ γὰρ τοῦτο παρὰ λόγον. Ἀλέξανδρῳ μὲν οὖν οὐκ ἐπιστέον τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν ὁμολο-

tus aperire in subjecta planitie, ut pars maxima Persarum fugientium in cavis illis perierit. At, hercules, voluit Alexander, parata suorum ut acies in conspectum hostium veniret. Quasi vero potuerit quidquam esse imparitius ea phalange, cujus frons esset dissoluta et divulsa. Quanto namque facilius erat futurum, ex agmine ad iter composito aciem phalangis instruere, quam interruptas in fronte et divulsas copias ad priorem figuram lineamque rectam revocare, atque in locis silvosis et anfractis apte ad pugnam eos dirigere? Erat igitur profecto longe satius, divisas copias ducere, in duo vel etiam quattuor agmina partitas, quæ se aliud post aliud sequerentur; quandoquidem et viæ ad ita faciendum iter aptæ poterant inveniri, et legitimam repente instruere aciem facile erat futurum; quum præsertim per præcursores sciri multo ante hostis adventus posset. At hic, ut alia taceam absurda, quum per loca plana exercitum fronte æquata duceret, ne equites quidem præeuntes fecit, sed peditibus eos exaquavit.

Omnium vero absurdissimum est, quod ait, Macedonem, quum proxime ab hostibus abesset, altitudinem aciei fecisse octonum militum. Ex quo consequitur, phalangem illam stadia quadraginta necessario in longitudinem patuisse. Sed demus sic constipatam fuisse aciem, quod ait poeta, ut conferti invicem hærerent, omnino tamen stadiorum viginti locum illum esse oportuit. At ipse ait minorem fuisse stadiis quattuordecim. Et hujus quidem partem aliquam propter mare*** dimidium hujus numeri in dextro cornu: quin etiam scribit idem aciem universam a montibus idoneo spatio fuisse distantem, ne hosti, qui ra-

dices montis obtinebat, subjiceretur. Scimus sane dicere illum partem aciei Alexandri retrorsum ad latus fuisse inflexam. Idcirco etiam nos hic relinquimus in eum usum decem peditum millia, qui major est numerus quam ipsius ratio desiderat. Ex istis tandem sequitur, vel ipso auctore Callisthene, pro phalangis longitudine stadia ad summum undecim relinqui: intra quod intervallum necesse est aciem duorum et triginta millium hominum tricenos milites consertis clypeis constipatos in altitudine habuisse. At ille ait altitudinem aciei octonum fuisse hominum, quum est pugnatum. Sunt vero hoc genus peccata ejusmodi, ut excusationem nullam prorsus admittant. Nam quod per rerum naturam fieri non potest, ** ipsum per se fidem invenit. Quoties igitur aliquis viritum ponit intervallum, et certam loci mensuram designat, numerum item hominum: hic si mentiat, nulla ratione potest excusari.

Jam quæ his subiectæ absurda alia, commemorare longum sit: pauca tantum afferemus. Ait Alexandrum in ordinanda acie summo studio id operam dedisse, ut cum ea parte hostilis aciei pugnam capesseret, in qua Darius ipse staret: et similiter Darium quoque initio ex adverso Alexandri pugnare voluisse, mox vero sententiam mutasse. At quomodo dignoscere sese invicem reges potuerint, et rescire, in qua parte exercitus sui uterque stationem cepisset, et quo tandem post mutatam sententiam Darius transierit, nihil plane horum dicitur. Præterea, qui potuit phalanx ordinata amnis supercilium præruptum et spinis obsitum ascendere et superare? Nam et hoc quis credat? Hujusmodi igitur manifestæ absurditatis Alexandrum damnare, nefas

γούμενην, παραλαμβάνοντας περὶ αὐτοῦ τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἐμπειρίαν καὶ τριβὴν ἐκ παιδός, τῷ δὲ συγγραφεῖ μᾶλλον, ὅς διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐδὲ τὸ δυνατόν ἐν τοῖς τοιοῦτοις δύναται διευκρινεῖν. Περὶ μὲν οὖν Ἐφύρου καὶ Καλλισθένους ταῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω.

34.

Aristotel. Mirab. 132 : Ἐν μίᾳ τῶν Αἰόλου προσγορευομένων νήσων πληθὺς τί φασὶ γενέσθαι φοινίκων, θέν καὶ Φοινικώδη καλεῖσθαι. Οὐκ ἂν οὖν εἴη τὸ λεγόμενον ὑπὸ Καλλισθένους ἀληθές, ὅτι ἀπὸ Φοινίκων τῆς Συρίας τὴν τὴν παραλίαν οἰκούντων τὸ φυτὸν ἔλαβε τὴν προσηγορίαν.

Laudatur praeterea Callisthenes cum reliquis rerum Alexandri scriptoribus in Elencho auctorum ad Plin. H. N. lib. XII et XIII, ubi de arboribus sermo est. Porro apud Epiphanius Adv. haeres. I, 3, nominatur inter eos, qui de natura atque vi plantarum verba fecerint. Quare singularem quendam Περὶ φυτῶν librum a Callisthene scriptum putat Westermannus, praeter necessitatem.

(35.)

Steph. Byz : Χαλκεῖα, πόλις Λιθύης· ὁ Πολύστωρ ἐν Λιθυκῶν τρίτῳ, ὡς Δημοσθένης (καὶ Καλλισθένης conj. Westerm.), ὃ μεμφόμενος Πολύβιος ἐν τῷ δωδεκάτῳ, ὧδε γράφει· Ἄγνοεὶ δὲ μεγάλως καὶ περὶ τῶν Χαλκείων. Οὐτε γὰρ πόλις ἐστίν, ἀλλὰ χαλουργεῖα.

De Demosthene, χτίσεων scriptore et Βιδυνιακῶν, cogitavit Schweighauser.; notioem historicum sibi postulans sua invexit Westermannus; de Timosthene Rhodio cogitavit Geier.; possis etiam Demostheni substituere Democharem (in Agathoclis historia), de quo dixisse Polybium libro duodecimo constat. Sed haec omnia arbitraria sunt. Χαλ-

profecto fuerit; quem et disciplina et usu rerum bellicarum a puero imbutum fuisse accepimus: sed scriptorem potius hominem adeo imperitum, ut ne quidem, quid fieri in talibus queat aut nequeat, internoscere potuerit. Ac de Ephoro quidem et Callisthene haec a nobis dicta sufficiant.

34.

In una ex insulis, quas .Æoli nominant, multas nasci palmas, indeque eam Phœnicoden appellari tradunt. Falsum igitur esse videtur quod Callisthenes dicit, a Phœnicibus, qui Syriæ oram incolant, arborem istam nomen habere.

35.

Chalcea, urbs Libyæ; (Alexander) Polyhistor Libycorum tertio, uti etiam Demosthenes (?), quem reprehendens Polybius libro duodecimo sic scribit: De Chalceis quoque errat vehementer; neque enim urbs est Chalcea, sed aeris officina.

36.

Quas in illo (ad Ammonem) itinere difficultatibus ejus dii opes attulerunt, hæc quam insecuta oracula fidem invenierunt majorem: immo oraculis hæc quodammodo fidem

haec ista intelligenda esse τὰ χαλκουργεῖα Mauritaniz quorum Strabo XVII, p. 830 et Ptolemæus IV, 14 meminere, censet Schweighauser.

36.

Plutarch. Alex. c. 27 : Ἐν γοῦν τῇ τότε (εἰς Ἄμμωνος) πορείᾳ τὰ συντυχόντα ταῖς ἀπορίαις κατὰ τοῦ θεοῦ βοηθήματα τῶν ὑστέρων χρησμῶν ἐπιστεῦθη μᾶλλον· τρόπον δὲ τινα καὶ τοῖς χρησμοῖς ἡ πίστις ἐκ τούτων ὑπῆρξε. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ Διὸς ὕδωρ κολὴ καὶ διαρχεῖς ὑετοὶ γενόμενοι τὸν τε τῆς διψῆς φόβον ἔλυσαν καὶ τὴν ξηρότητα κατασβέσαντες τῆς ἑμμου, νοτερὰς γενομένης καὶ πρὸς αὐτὴν ζυμπεσούσης, εὐπνουν τὸν ἀέρα καὶ καθαρώτερον παρέσχον. Ἐπειτα τῶν δρων, ὅπερ ἦσαν τοῖς δηγοῖς, συγχυθέντων καὶ πλάνης οὔσης καὶ διασπασμοῦ τῶν βαδίζόντων διὰ τὴν ἄγνοιαν, κόρακες ἐκφανέντες ὑπελάμβανον τὴν ἡγεμονίαν τῆς πορείας, ἐπομένων μὲν ἐμπροσθεν πετόμενοι καὶ σπεύδοντες, ὑστεροῦντας δὲ καὶ βραδύνοντας ἀναμένοντες· ὁ δὲ ἦν θαυμασιώτατος, ὡς Καλλισθένης φησὶ, ταῖς φωναῖς ἀνακαλούμενοι τοὺς πλανωμένους νύκτωρ καὶ κλάζοντες εἰς ἕχρος καθίστασαν τῆς πορείας. Ἐπεὶ δὲ διελεθὼν τὴν ἔρημον ἤκεν εἰς τὸν τόπον, ὃ μὲν προφήτης αὐτὸν ὁ Ἄμμωνος ἀπὸ τοῦ θεοῦ χαίρειν, ὡς ἀπὸ πατρὸς, προσεῖπεν· ὁ δὲ ἐπήρετο, μὴ τις αὐτὸν εἴη διαπεφυγὼς τῶν τοῦ πατρὸς φονέων. Εὐφημῶν δὲ τοῦ προφήτου κελεύσαντος, οὐ γὰρ εἶναι πατέρα θητὸν αὐτῷ, μεταβαλὼν ἐπυνθάνετο, τοὺς Φιλίππου φωνεῖς εἰ πάντας εἴη τετιμωρημένους· εἴτα περὶ τῆς ἀρχῆς, εἰ πάντων αὐτῷ δίδωσιν ἀνθρώπων κυρίῳ γενέσθαι. Χρήσαντος δὲ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτο δίδοναι καὶ Φιλίππου ἀπέχειν ἐκπλεῶ τὴν δίκην, ἐδώρετο τὸν θεὸν ἀναθήμασι λαμπροῖς καὶ χρήμασι τοὺς ἀνθρώπους. Ταῦτα περὶ τῶν χρησμῶν οἱ πλείστοι γράφουσιν.

Strabo XVII, p. 813 : Τὸ ἐν Ἀμμωνι σχεδὸν π

astruxere. Primum enim celestes aquæ et largi excois imbres sitis timorem discusserunt, ariditateque extincta sabuli irrigati et jam compactiores liquidum aerem reddiderunt et puriorem. Deinde confusis, quibus duces itineris utebantur, notis quum erraret agmen per ignorantiam atque ab itinere deflecteret: corvi oblatis duces præbuerunt se. Si agmen sequebatur, incitatis antecederant pennis: sin incederet lentius et tardius, opperiebantur. Quod vero miraculum superabat omne, ut auctor est Callisthenes, vocibus et crocitu, si qui nocte aberrarent, hos revocabant atque ad vestigium viæ reducebant. Ut emensus solitudinem quo tendebat venit, vates Ammonis eum dei nomine ut parentis salutavit. Ille quasivit an interfectores parentis sui omnes pernas dedissent. Cui vates: Dii meliora, respondit, neque enim tuus mortalis parens est. Ita variis rex rogavit, omnesne Philippi punivisset percussores: hinc de imperio, an dominatum sibi omnium gentium concederet. Quum deus ostendisset et hoc annuere se et Philippi peractam plene ultionem: deum magnificis donis, et sacerdotes honoravit pecunia. Hæc de oraculis tradant plerique.

ἐκλείπεται χρηστήριον, πρότερον δὲ ἐτετίμητο. Δηλοῦσι δὲ μάλιστα τοῦτο οἱ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις ἀναγράφαντες, προστιθέντες μὲν πολὺ καὶ τὸ τῆς κολακείας εἶδος, ἐμφαίνοντες δ' ὅτι καὶ πίστεως ἄξιον. Ὁ γοῦν Καλλισθένης φησὶ τὸν Ἀλέξανδρον φιλοδοξῆσαι μάλιστα, ἀνελθεῖν δὲ ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ἐπειδὴ καὶ Περσέα ἤκουσε πρότερον ἀναβῆναι καὶ Ἡρακλέα· ὁρμήσαντα δ' ἐκ Παραιτονίου καίπερ νότων ἐμπεσόντων βιάσασθαι, πλανώμενον δ' ἀπὸ τοῦ κονιορτοῦ σωθῆναι γενομένων ὁμῶν καὶ δυοῖν κοράκων ἡγησασμένων τὴν ὁδόν, ἤδη τούτων κολακευτικῶς λεγομένων. Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ ἐξῆς· μόνῳ γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ τὸν ἱερέα ἐπιτρέψαι παρελθεῖν εἰς τὸν νεῶν μετὰ τῆς συνήθους στολῆς, τοὺς δ' ἄλλους μετενδύειν τὴν ἐσθῆτα, ἐξωθέν τε τῆς θειαστείας ἀκροάσασθαι πάντας πλὴν Ἀλεξάνδρου, τοῦτον δ' ἐνδοθεν εἶναι, οὐχ ὥσπερ ἐν Δελφοῖς καὶ Βραγχίδαίς τὰς ἀποθεσπίσεις διὰ λόγων, ἀλλὰ νεύμασι καὶ συμβόλοις τὸ πλεόν, ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ (II. I, 528)

ἢ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὄφρ' οὐσι νεῦσε Κρονίων,
τοῦ προφήτου τὸν Δία ὑποκρινομένου· τοῦτο μέντοι ῥητῶς εἰπεῖν τὸν ἀνθρωπινὸν πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι εἴη Διὸς υἱός. Προσπραγῶδεϊ δὲ τοῖς οἱ Καλλισθένης, ὅτι τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ ἐν Βραγχίδαίς μαντεῖον ἐκλειοιπότης, ἐξ ὅτου τὸ ἱερὸν ὑπὸ τῶν Βραγχιδῶν σεσύλητο ἐπὶ Ξέρξου περσισάντων, ἐκλειοιπύας δὲ καὶ τῆς κρήνης, τότε ἢ τε κρήνη ἀνάσχοι καὶ μαντεῖα πολλὰ οἱ Μιλησίων πρέσβεις κομισθέντες* εἰς Μέμφιν περὶ τῆς ἐκ Διὸς γενέσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἐσομένης περὶ Ἀρβηλα νίκης καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου καὶ τῶν ἐν Λακεδαιμονίᾳ νικητῶν. Περὶ δὲ τῆς εὐγενείας καὶ τὴν Ἐρυθραίαν Ἀθηναῖδα φησὶν ἀνεπιτεῖν· καὶ γὰρ ταύτην ὁμοίαν γενέσθαι τῇ παλαιᾷ Σιδύλλῃ τῇ Ἐρυθραίᾳ. Τὰ μὲν δὴ τῶν συγγραφέων τοιαῦτα.

Ammonis oraculum fere desertum est, prius autem in honore fuit. Id imprimis declarant rerum Alexandri scriptores, qui quamquam adulandi gratia non pauca adiecerunt, indicant tamen etiam quæ credenda sint. Callisthenes igitur narrat, Alexandrum ambitione quadam inductum ad id oraculum contendisse, quod audiisset Perseum quoque et Herculem prius eo ascendisse; atque e Parætonio profectum, quamquam austrinis incidentibus flatibus, pertendisse, et quum per pulverem vagaretur, imbrium superventu et duorum corvorum, qui iter commonstrassent; servatum esse: quæ ipsa jam adulatorie dicuntur. Similia sunt quæ sequuntur. Soli scilicet regi a sacerdote concessum, ut in templum ingrederetur habitu consueto: ceteros vestem mutare iussos, et foris oraculum audivisse omnes præter Alexandrum, qui ingressus intro fuerit. Responsa non, ut apud Delphos et Branchidas, verbis, sed magna ex parte nutu et signis, quemadmodum apud Homericum

Dixit cæruleisque superciliis pater almus Annuit,
a vate data Jovem imitante. Hoc tamen expresse eum regi dixisse, esse ipsum Jovis filium. His Callisthenes tragice rem exaggerans addit, quum Apollo Branchidarum oraculum deseruisset inde ab eo tempore, quo templum a Bran-

De corvis cf. Ptolemæi Lag. fr. 7. De Branchidarum oraculo vide Soldau (*Das Orakel der Branchiden*) in *Zeitschrift. f. Alterthwss.* 1841, nr. 66-67. — ἐπὶ Ξέρξου περσ.] Cf. Strabo XI, p. 518; XIV, p. 634; Plutarch. De ser. num. vindict. c. 12; Suidas v. Βραγχίδαί; Curtius VII, 5. Ceterum pro Xerxe dicendus fuit Darius (v. Herodot. VI, 19).

37.

Plutarch. Alex. 33 de pugna ad Arbela: Τότε δὲ τοῖς Θετταλοῖς πλείστα διαλεγθεὶς καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, ὡς ἐπέρρωσαν αὐτὸν βοῶντες ἄγειν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, τὸ ξυστῆν εἰς τὴν ἀριστερὰν μεταβαλὼν τῇ δεξιᾷ παρεκάλει τοὺς θεοὺς, ὡς Καλλισθένης φησὶν, ἐπευχόμενος, εἴπερ ὄντως Διὸς ἐστὶ γεγονώς, ἀμῦναι καὶ συνεπιβῶσαι τοὺς Ἕλληνας.

Id. ibid.: Non evasurus fuisset Darius, nisi Parmenio Alexandrum retraxisset: Ὅλος γὰρ αἰτιῶνται Παρμενίωνα κατ' ἐκείνην τὴν μάχην νωθρὸν γενέσθαι καὶ δύσεργον, εἴτε τοῦ γήρως ἤδη τι παραλύντος τῆς τόλμης, εἴτε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν ὄγκον, ὡς Καλλισθένης φησὶ, τῆς Ἀλεξάνδρου δυνάμεως βαρυνόμενον καὶ προσφθονοῦντα.

« Ex priore loco, Geierus ait, satis apparet, data opera Callisthenem ad divinam Alexandri originem respexisse. Etenim revera talia ab Alexandro dicta esse quis crediderit! »

38.

Strabo XI, p. 531: Οὗτος μὲν οὖν ὁ λόγος περὶ τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ ἔχει τι πιθανόν, ὃ δὲ Ἡροδότειος (lib I, c. 202) οὐ πάνυ. Φησὶ γὰρ ἐκ Ματινηῶν αὐτὸν ῥέοντα εἰς τετταράκοντα ποταμοὺς σχιζέσθαι,

chidis Xerxem (Darium) sequentibus spoliatum fuit, quumque fons defecisset: et hunc tum denuo scaturisse, et Milesiorum legatos Memphim profectos multa responsa attulisse de nato e Jove Alexandro, de futura apud Arbela victoria, de Darii morte, de rebus Lacedæmone novatis. De generis vero nobilitate etiam Erythræam Athenaidem effatam, quæ antiquæ illi Erythrææ Sibyllæ similis fuisset. Talia sunt quæ a scriptoribus traduntur.

37.

Ibi Thessalos longa oratione adhortatus atque reliquos Græcos, ubi alacres se ostenderunt conclamantes, duceret in Barbaros: trajecta in sinistram lancea deorum opem invocavit, ut auctor est Callisthenes, precatus: si vere satus Jove esset, ut Græcis adessent dexteri et propitii.

Omnino enim Parmenionem insimulant in prælio isto ad Arbelam segnem se præbuisse et difficilem, sive quod senium jam cæperit audaciam ejus resolvere, sive quod, ut Callisthenes dicit, magnificentiam et tumorem Alexandri potentiae ægre tulerit et invidiose.

38.

Hæc de Araxe narratio habet aliquid probabilitatis, Herodoti non item. Is enī dicit eum a Matianis fluentem in

μερίζειν δὲ Σκύθας καὶ Βακτριανούς. Καὶ Καλλισθένης δὲ ἠκολούθησεν αὐτῷ.

Hæc ad Periplus refert Westermannus, ad Alexandri historiam Geierus, Callistheni statuens pro more suo digrediendi occasionem Araxis fluvii describendi dedisse ejusdem nominis flumen, quod apud Persepolin vidisset. « Attigit vero Araxem, pergit, etiam Medius Thessalus (fr. 1) et Curtius IV, 5, 4 : transeundum esse Alexandro Euphraten Tigrimque et Araxem et Hydaspem, magna munimenta regni sui (cf. V, 4, 7; 7, 9; VII, 3, 19). Qui locus sive cum Mützellio de Persico sive cum Cellario de Armenico, sive, id quod nobis quidem maxime probabile videtur, de ipso hoc Bactriano Araxe vel potius Iaxarte intelligitur, satis docet, quam facile Callisthenes in Alexandri rebus conscribendis, etiamsi prius substiterit quam ad illum Bactrianum flumen perventum est, mentionem ejus facere potuerit. Ceterum et Herodotum l. l. c. 202 et Callisthenem, qui eum secutus est, Araxem cum Iaxarte male confudisse, recte animadvertit Bæhrius ad Herodot. l. l. » Plura de Iaxarte variis nominibus appellato et cum aliis fluviis confuso vide ap. Forbiger. Geogr. II, p. 77 et ap. eos qui ibi laudantur.

ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ.

39.

Schol. Apoll. Rh. II, 672 : Περὶ τῆς Θυνιάδος νῆσου προεῖρηται, ἥς μέμνηται Νύμφης ὁ Ἡρακλεώτης. Φησὶ δὲ αὐτὴν ἑπτὰ σταδίους ἔχειν τὴν περίμετρον. Καλλισθένης δὲ ἐν τῷ Περίπλῳ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων φησὶ παραγορεύεσθαι τὴν τε χώραν καὶ τὴν νῆσον Θυνιάδα, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Θυνίαν (Βιθυνίαν Unger. in Zeitschrift f. Alterthwiss. 1844, nr. 30, p. 236.)

40.

Id. ibid. I, 1037, postquam de pugna nocturna, quam Cyziceni cum Argonautis commiserunt, secundum Deiochi (fr. 6) narrationem exposuerat, addit : Καλλισθένης δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ Περίπλου κατ' ἔχθραν φησὶ τοὺς οἰκοῦντας τὴν Κύζικον ἐπιθέσθαι νυκτὸς τοῖς Ἀργοναύταις.

Duobus his scholiastæ locis fisus Westermannus tantum non omnia quæ de rebus geographicis ex Callisthene traduntur, ad Periplus libros retulit

(fr. 30-43 ap. Westerm.), atque hunc in modum disposuit : Pontus : fr. 38, 29 ex nostra dispositione; Paphlagonia : fr. 26; Bithynia : fr. 28, 39; Mysia : fr. 40, 20, Lydia : fr. 21; Ionia : fr. 25; Caria : fr. 23; Lycia : fr. 24; Pamphylia : fr. 26; Cilicia : fr. 30, 31.

Itaque quinque tantum vel sex fragmenta Commentariis de rebus Alexandri relinquuntur. Contra hæc Geierus p. 215 : « Miramur quod Westermannus quæcunque vel apud Strabonem vel apud alium veterem auctorem de Asiæ regionibus, quas Alexander peragravit, ex Callisthene afferuntur, libro quidem unde hæc deprompserint non indicato, ad Periplus istum, si diis placet, Callisthenis Olynthii referenda opinatus est id genus omnia, quamquam addit : « nonnulla eorum si quis ad Persica (i. e. Historiam Alexandri) potius trahere mallet, fortasse non repugnarem. » At nos quidem ne illud quidem largiri possumus viro eruditissimo, quod dicit admodum difficile esse definitu, ad Periplus an ad Persica pertineant, quæ pro natura sua ad utrumque librum putat posse pertinere. Quid multa? Periplus istum neque ab Olynthio neque ab Sybarita Callisthene proditum esse arbitramur, sed iis adnumerandum esse scriptionibus persuasum habemus, quæ multo post Alexandrum M. Ptolemæorum potissimum posteriorum ætate de insulis et oppidis ad oram maritimam sitis aliisque id genus rebus geographicis concinnatæ celebrioris cujusdam auctoris nomine et Periplorum et Paraplorum titulo inscriptæ pervulgari solebant, qualis erat Jubæ Mauritanii (v. fr. 26 Onesicriti) et quales aliæ haud paucæ, de quibus uberius commentatus est Dodwellus (Geogr. Min. tom. 1, De Arriani Nearchi p. 140). Callisthenis autem nomine præ ceteris fictitio abusos esse posterioris ævi scriptores comprobatur etiam fabulis istis de Alexandro M. eundem Pseudo-Callisthenis titulum in fronte gerentibus. A Callisthene autem Olynthio Periplus conscriptum esse negamus atque pernegamus, primum quod ante expeditionem Indicam nulla ab Alexandro, qui ne classe quidem tunc temporis uteretur, navigatio est instituta, quæ a quoquam ejus comitum potuisset enarrari; dein quod etiamsi et ab Alexandro instituta et ab Olynthio enarrata esset ejusmodi navigatio, vix ac ne vix quidem esset credibile eam ab reliquis Alexandri rerum commentariis ab eodem Callisthene con-

quadraginta scindi fluvios, et Scythas a Bactrianis dividere : Herodotum tamen etiam Callisthenes secutus est.

39.

Nymphis Heracleota Thyniadem insulam, septem stadiorum circuitu esse dicit. Callisthenes vero in Periplus

gionem illam atque insulam a Græcis quidem dici Thyniadem, a Barbaris vero Thyniam (Bithyniam?).

40.

Callisthenes Periplus libro primo dicit Cyzici incolas hostili animo nocturnas Argonautis struxisse insidias.

scriptis separatim esse editam; denique quod ipsis temporis angustiis prohibitus erat Olynthius, quominus præter Hellenica, quod opus dum Alexandrum comitaretur eum composuisse recte vidit Westermannus, et præter Persica aliud literarum monumentum, nedum geographicum susciperet elaborandum. » Hæc Geierus. Mihi quoque Periplus a nostro Callisthene alienus esse videtur. Nisi fallor, Callisthenes qui a schol. ad Apoll. II, 672 cum Nymphide componitur, idem est atque Callistratus, quem cum eodem Nymphide idem componit schol. ad II, 780 (ὡς Νύμφης καὶ Καλλίστρατος), ac præterea Stephan. Byz. de Hypio fluvio Pontico (v. Nymphid. fr. 4). Utrumque, et Nymphidem et Callistratum, Περὶ Ἡρακλείδας scripsisse constat; Nymphidii etiam periplus Ἀσίας tribuitur ab Athenæo XIII, p. 596, si genuina lectio est; de Callistrato, Nymphidis imitatore, id non habemus testatum, etsi ex iis, quæ de regionibus et urbibus Ponticis ex eo traduntur, Ponti periplum aliquis elicere conetur. — Ceterum Callisthenis et Callistrati (Aristophanei) nomina etiam ap. Suidam v. Ἀναρᾶσαι et ap. Harpocration. v. ἀναγκαῖον confusa esse recte procul dubio statuit Reinesius, probante etiam Westermannus. Vide quæ ad calcem fragmentorum Callisthenis adscripsimus pag. 32.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ.

41.

Pollux Onom. IX, 6, 93 : Ἦν δέ τι καὶ νομίσματος εἶδος οὕτως (sc. Φωκαῖδες) ὀνομαζόμενον. Φησὶ γοῦν ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι Καλλισθένης, ὑπ' Εὐδοίου τοῦ Ἀταρνίτου τὸν ποιητὴν Περσίον ἀμελούμενον εἰς Μυτιλήνην ἀπελθόντα θαυμάζοντι (sic Kühn. ; θαυμάζοντα libri) γράψαι, διότι τὰς Φωκαῖδας, [ἄς interpos. Hemsterh.] ἔχων ἦλθεν, ἥδιον ἐν Μυτιλήνῃ μᾶλλον ἢ ἐν Ἀτάρνῃ καταλλάττει.

Περσίον] in aliis libris Πέρσιον, Γέρσιον. Persinum quendam, Milesium poetam, inter Orphicos recenset Suidas v. Ὀρφεύς e lectione codd. A et E.

DICTERIA.

41.

Phocaides etiam numerum species appellatur. Narratque Callisthenes in Dicteriis, Persinum poetam, quum se ab Eubulo Atarnensi neglectum videret, Mytilenas abiisse, idque mirato Eubulo scripsisse Phocaides, quibus ipse instructus venisset, suavius Mytilenis quam Atarnæ permutteri.

Hesych.: Φωκαῖς... τὸ κάκιστον χρυσίον. Cf. Boeckh. Staatshaush. I, p. 24 sq. — Hemsterhus. : « Videatur Persinus ille invitatus Atarnam ab Eubulo, apud quem dum moratur, de suis sibi divitiis vivendum esse quum videret, Mytilenas Eubulo relicto concessisse; neque injuria, siquidem evocatis a regibus eruditus viris omni modo honorem haberi mos obtinuerit. » — Ceterum Callisthenem Pollucis Olynthium esse placuit Westermannus : « Ἀποφθέγματα ab Olynthio scripta esse posse, ait, non est quod dubitemus, quum paullo post Lynceus Samius, item Peripateticus, ejusdem argumenti librum composuerit... Imo hunc potius quam Sybaritam sive alium auctorem credere malit aliquis propterea, quod quæ hinc affert Pollux spectant ad Eubulum, Atarnei tyrannum, cui Hermias postquam, ut ait Strabo XIII, p. 611, per aliquod tempus socius imperii fuerat, deinde solus imperavit atque Aristotelem Athenis accivit, eique filiam fratris in matrimonium dedit : ab hoc autem dictum poetæ ceterum ignoti Callisthenem accepisse admodum verisimile est, imo ipse fortasse ibi certior factus, si verum est, quod suspicati sumus, Aristotelem discipulum secum Atarneum duxisse. »

MAKEΔONIKA.

42.

E LIBRO TERTIO.

Stobæus Florileg. VII, 65 : Καλλισθένης ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν. Φίλιππος δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς δύο καὶ τριάκοντα Χαλκιδικάς πόλεις τοῖς ἰδίοις ὑποτάξας σκήπτροις Μεθωναίους καὶ Ὀλυνθίους λεηλατεῖν ἤρξατο. Γενόμενος δὲ κατὰ γέφυραν ποταμοῦ Σάρδωνος καὶ εἰς τὸ πέραν διαβῆναι βιαζόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Ὀλυνθίων ἐπεσχέθη. Τοξότης δὲ τις Ἀστὴρ τοῦ νομα τόξον ἐντείνας ἐτύφλωσε τὸν Φίλιππον, εἰπὼν Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος. Ἀποβαλὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ὀφθαλμὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἑαυτὸν ἐρ-

MACEDONICA.

42.

E LIBRO TERTIO.

Callisthenes in Macedonicorum libro tertio : Philippus Macedonum rex quum duas et triginta urbes Chalcidicas in suam redegisset potestatem, Methonæos et Olynthios prædari instituit. Jam quum ad pontem Sardonis fluvii esset et in oppositam ripam vi trajicere tentaret, a multitudine Olynthiorum inhibitus est. Atque sagittarius quidam Aster nomine missa sagitta oculum Philippo excussit dicens : « Aster Philippo letiferum mittit telum. » Amisso rex oculo

ριψε καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους διανηζόμενος τὸν κίνδυνον ἐξέφυγεν.

Plutarchus Parall. min. c. 8 (p. 378 Didot) : Φίλιππος Μεθώνων καὶ Ὀlynthον βουλόμενος πορθῆσαι καὶ βιαζόμενος ἐπὶ τῷ Σανδάνῳ (sic) ποταμῷ διαβῆναι πέραν, ὑπὸ τινος τῶν Ὀlynθίων, Ἀστέρος ὀνόματι, ἐτοξεύθη τὸν ὀφθαλμόν, εἰπόντος·

Ἀστὴρ Φιλίππου θανάσιμον πέμπει βέλος.

Ὁ δ' ὀπίσω διανηζόμενος πρὸς τοὺς οἰκείους σώζεται ἀπολέσας τὸν ὀφθαλμόν· ὡς Καλλισθένης ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν.

« Certatim historiolum referunt veteres scriptores, sed breviter plerique, velut Demosth. De coron. p. 247, § 67; Strabo VII, p. 330; VIII, 374; Diodor. XVI, 34; Lucian. De hist. scrib. 38; Themist. p. 284; Ptolem. Heph. ap. Phot. cod. 190, p. 149, a; Harpocrat. v. Μεθώνη; Eustath. ad II. II, p. 248; Suidas v. Κάρανος; Justin. VII, 6; Plin. H. N. VII, 37; Solin. c. 8, 5; cf. Palmer. Exercitt. p. 557 sqq. Stobæus unde sua habeat dici nequit; certe si Olynthius auctor est, neque ipsa ejus verba, neque veram ex omni parte et integram historiam habemus. Integram ac veriorē adponam ex Suida : Μεθωναίοις δὲ τοῖς ἐπὶ Θράκης πολεμῶν τὸν ὀφθαλμόν ἐπηρώθη, Ἀστέρος τινὸς ὄνομα βαλόντος αὐτὸν βέλει, ἐπιγράψαντός τε τῷ βέλει « Ἀστὴρ Φιλίππου θανάσιμον πέμπει βέλος. » Πρὸς δὲ ἀντιγράφας ἔπεμψε βέλος ὁ Φίλιππος « Ἀστέρα Φίλιππος ἦν λάβη κρεμῆσεται. » Καὶ ὑποσχόμενος εἰρήνην ἐξήγησε καὶ λαβὼν ἐκρέμασεν. » Westerm. Hic Callisthenes Stobæi et Pseudo-Plutarchi, ex mea sententia idem est atque ille cujus Θρακικά et Galatica et Cynegetica et Metamorphoses ex iisdem novimus auctoribus.

43.

Tertullian. De anim. c. 46 : *Et Bardylidem Illyricum a Molossis usque Macedoniam ex somnio dominatum de Callisthene disco.*

« *Bardylidem scripsi ex conjectura pro eo quod in editionibus inveni, Baralirem s. Balaridem. Scilicet Bardylis rex erat Illyriorum, quem vicit*

in fluvium se conjecit et ad suos transnans periculum effugit.

Philippus Methonen et Olynthum eversurus quum Sandanum (?) fluvium vi trajicere vellet, Olynthius quidam, cui Asteri nomen, sagitta oculum ejus percussit, dicens :

Aster Philippo letiferum mittit telum.

Tum rex natando ad suos reversus, amisso oculo, feliciter evasit. Narrat rem Callisthenes libro tertio De rebus Macedonum.

THRACICA.

44.

E LIBRO TERTIO.

Bello Atheniensium contra Eumolpum, quum non sufficeret commeatus, Pyraander publicus quaestor, parce anno-

Philippus Ol. 105, 2. 359. V. Diodor. XVI, 4. Neque ab eo diversus videtur Bardylis Illyrii latro, de quo Theopompum (fr. 35) egisse dicit Cicero De off. II, 11, quemque inter eos, qui infimo loco nati ad summas dignitates pervenerunt, Helladius ap. Phot. cod. 279, p. 530 recenset sic: Βράδυλλις δέ τις Ἰλλυριῶν ἀνθρακεὺς γεγονώς. » Westermann.

ΘΡΑΚΙΚΑ.

44.

E LIBRO TERTIO.

Plutarchus Parall. min. c. 31 (p. 385 Didot) : Ἀθηναίων πόλεμον ἔχόντων πρὸς Εὐμόλπον, καὶ τῇ εὐθηρίας μὴ ἐπαρκούσης, Πύρανδρος ταμίης τῶν δημοσίων ὑπεσπείσατο τὸ μέτρον, φειδωλῶς χρησάμενος οἱ δ' ἐγγύριοι, ὡς προδότην ὑποπτεύσαντες, λήλαστον ἐποίησαν· ὡς Καλλισθένης ἐν τρίτῳ Θρακικῶν.

« Res fabulosa atque si spectes antiquissimam formam imperii Atheniensium, inepte composita. Pro Πύρανδρος Harl. exhibere Χρυσάνδρος annotat Wyttenbachius. De bello autem, si tanti est, cf. Strabo VII, p. 321; Pausan. I, 38, 2; Apollod. III, 15, 4, quem sua partim ex Callisthenis Thracicis hausisse suspicatur Galeus. » Westermann.

METAMORΦΩΣΕΙΣ.

45.

E LIBRO SECUNDO.

Stobæus Floril. VII, 69 : Καλλισθένης ἐν δευτέρῳ Μεταμορφώσεων. Κατὰ Κελαινὰς, πόλιν τῆς Φρυγίας, διὰ μῆνιν Ἰδαίου Διὸς χάσμα μεθ' ὕδατος γενομένου πολλὰς οἰκίας αὐτάνδρους εἰς τὸν βυθὸν καθέλκυσε. Τῷ δὲ δήμου κινδυνεύοντος Μίδας ὁ βασιλεὺς χρησάμενος ἔλαβε, συνελεύσεσθαι τὴν γῆν, εἴαν εἰς τὸ βάραθρον βάλλῃ τὸ τιμιώτατον ἐν ἀνθρωπίνῳ βίῳ. Τῶν δὲ Κελαι-

nam subministrans, aliquid de mensura deminuit. Cuius eum proditiōnis ideo insimulantes lapidibus obruerunt. Callisthenes tertio Thracicorum.

METAMORPHOSES.

45.

E LIBRO SECUNDO.

Callisthenes in libro secundo Metamorphoseōn narrat Celænis in Phrygia propter iram Jovis Idæi terræ hiatum aqua plenum multas domos cum incolis earum in profundum tractas absorpsisse. Populo itaque in summo discimine versante, Midas rex oraculum accepit, fore ut coiret rursum terra, si in faucem dejiceret quod pretiosissimum

νιτῶν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον καὶ τὸν κόσμον τῶν γυναικῶν εἰς τὸ χάσμα βυψάντων καὶ μὴδ' οὕτω τοῦ κακοῦ λήξαντος, Ἀγχοῦρος (Αἰγίστεος Apost. et Arsen. υἱὸς Μίδα, λογισάμενος μὴδὲν εἶναι τιμιώτερον ἐν βίῳ ψυχῆς ἀνθρωπίνης, ἀναπηδήσας καὶ δοὺς περιπλοκάς τῳ γεννήσαντι καὶ ἀποταξάμενος τῇ γυναικὶ Τιμοθέᾳ, μεθ' ὁρμῆς ἔπιπτος εἰς τὸν τόπον τοῦ χάσματος ἠνέχθη. Ἰῆς δὲ γῆς εἰς τὴν φυσικὴν ἁρμονίαν συνελθούσης, Μίδας βωμὸν ἰδρύσατο Διὸς Ἰδαίου, ὃν χρύσειον ἐποίησε χερσὶν ἀψάμενος. Οὗτος δὲ βωμὸς περὶ ἔκείνον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τὸ χάσμα συνέβη γενέσθαι, λίθινος γίνεται, τῆς δ' ὥρισεμένης προθεσμίας παρελθούσης χρύσεος ῥαται.

Eadem Plutarch. Parall. min. c. 5, p. 377 Didot., Apostol. Prov. I, 79, Arsen. Viol. p. 25. Quis sit hic Callisthenes non constat; Sybaritam esse suspicor, quem ex eodem Stobæo et Plutarcho novimus.

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΑ.

46.

E LIBRO TERTIO.

Plutarch. De fluv. 4, 2 de Gange : Γεννᾶται δὲ παρ' αὐτῷ βοτάνῃ παραπλησία βουγλώσσω, ἣν λειοτριβοῦντες τὸν χυλὸν αὐτῆς τηροῦσιν καὶ νυκτὸς βαθείας τοὺς φωλεοὺς τῶν τίγρεων περιβραίνουσιν, αἱ δὲ διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἐκχυθείσης ὑγρασίας προχωρῆσαι μὴ δυνάμεναι θνήσκουσιν, καθὼς ἱστορεῖ Καλλισθένης ἐν γ' τῶν Κυνηγετικῶν.

Callisthenem h. l. eundem habeo cum C. Sybarita, cujus Galatica Plutarchus laudat l. l. c. 6, 3 (v. fr. 47).

in humana vita sit. Celænitæ igitur aurum et argentum et mundum mulierum in hiatum dejecerunt. Verum quum ne sic quidem malum cessaret, Anchurus, Midæ filius, reputans secum nihil majoris pretit apud mortales esse vita humana, repente exsiliit, et postquam parentem amplexus et Timotheæ uxori valedixit, concitato equi cursu in hiatum se dejecit. Jam quum coisset terra et ad naturalem statum redisset, Midas aram consecrari jussit Jovi Idæo, quam manu tangens auream fecit. Hæc ara eo tempore, quo hiare terram accidit, lapidea, præstituto tempore elapso aurea conspicitur.

DE VENATIONE.

46.

E LIBRO TERTIO.

Nascitur ad Gangen herba, buglosso similis, quam conterunt, et ex succo expresso, quem sedulo servant, profunda nocte tigris latibula circumlinunt, quæ quum

ΓΑΛΑΤΙΚΑ.

47.

E LIBRO DECIMO TERTIO.

Plutarch. De fluv. c. 6 : Ἄραρ ποταμός ἐστι τῆς Κελτικῆς, τὴν προσηγορίαν εἰληφώς παρὰ τῳ ἡρόσθαι τῳ Ῥοδανῳ· καταφέρεται γὰρ εἰς τοῦτον κατὰ τὴν χώραν τῶν Ἀλλοβρόγων. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Βρίγουλός· μετωνομάσθη δὲ διὰ αἰτίαν τοιαύτην. Ἄραρ κυνηγεσίας χάριν εἰς ὕλην προχωρήσας καὶ εὐρὺν τὸν ἀδελφὸν Κελτίθρον ὑπὸ θηρίων ἀνηλωμένον, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν καιρίως πλήξας ἔβαλεν εἰς τὸν ποταμὸν Βρίγουλόν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ μετωνομάσθη Ἄραρ. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ μέγας ἰχθύς, Σκολόπιδος (? Κλουπαῖα Stob.) προσαγορευόμενος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. Οὗτος αὐξανόμενης τῆς σελήνης, λευκός ἐστι· μειυμένης δὲ, μέλας γίνεται παντελῶς· ὑπεραυξήσας δ' ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀκανθῶν. Εὐρίσκεται δ' ἐν αὐτῷ λίθος ἐν τῇ κεφαλῇ (ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ λίθος Stob.) χόνδρῳ παρόμοιος ἄλλος, ὃς κάλλιστα ποιεῖ πρὸς τετραταίους νόσους, τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι τοῦ σώματος προσδεδεμένος τῆς σελήνης μειουμένης, καθὼς ἱστορεῖ Καλλισθένης ὁ Συβαρίτης ἐν γ' Γαλατικῶν, παρ' οὗ τὴν ὑπόθεσιν εἴληφε Τιμαγένης ὁ Σύρος.

Eadem, ommissis nonnullis, Stobæus in Florileg. 100, 4, et in Boissonad. An. gr. I, p. 417.

Hunc Callisthenem eundem esse cum eo Galaticorum auctore, quem Stephanus Byz. *Eratosthenem* [cf. not. ad fr. 4] dicit, conjecit Galeus, uti disco ex Bernhardyo *Fragm. Eratosth.* p. 109, ubi hæc : « Præter solitum perspicax opus Callistheni Galeus attribuit; non enim pervixisse Eratosthenem ad tempora Prusiæ, cujus illic (s. v. Βοδὸς κεφαλαί) mentio fiat. Callisthenem unde arripuerit, dicere

egredi nequeant ob vim effusi humoris, intus moriuntur, ut refert Callisthenes libro tertio De venatione.

47.

E LIBRO DECIMO TERTIO.

Arar fluvius est Galliæ Celticæ, qui denominationem accepit ex eo, quod immisceatur Rhodano; in eum enim labitur juxta regionem Allobrogum. Primum Brigulus dictus est; mutavit vero postea nomen ob hanc causam : Arar venationis causa silvam ingressus, quum fratrem Celtiberum a feris dilaniatum offendisset, ob extremum dolorem postquam letale sibi vulnus inflixerat, in Brigulum se præcipitavit fluvium, qui ab eo Araris nomen sumpsit. Nascitur in eo magnus piscis, ab indigenis clupæa vocatus, qui crescente luna albus est, decrescente vero prorsus niger est. Idem quum in extremam crevit magnitudinem, a propriis spinis interficitur. Porro reperitur in ejus capite lapis grumo salis similis, qui decrescente luna, sinistris corporis partibus applicatus, febres quartanas sanat, uti narrat Callisthenes libro tredecimo *Rerum Gallicarum*, a quo sumpsit argumentum Timogenes Syrus.

neglexit. « Quare ipse Bernhardyus, Plutarchei loci haud memor, alteri cuidam Eratostheni Galatica tribuit. Quamquam vel propterea Galei sententiam addubitare licet, quod quæ Stephanus ex Eratosthene affert, omnia pertinent, non ad Europæ Galliam, sed ad Asiaticam. — Laudatur Eratosthenes ille hisce locis :

Τολιστόβιοι, ἔθνος Γαλατῶν ἐσπερίων μετοικησάντων ἐκ τῆς Καλτογαλατίας ἐς Βιθυνίαν. Ἐρατοσθένης ἐν πρώτῳ Γαλατικῶν Τολιστοβογίους αὐτοὺς φησι.

Σπάρτακος, πόλις Θράκης. Ἐρ. ἐν Γαλατικῶν δευτέρῳ.

Διανεῖς, ἔθνος Γαλατικόν. Ἐρ. ἐν δ' Γαλατικῶν. Ὑρκανία... Ἔστι καὶ Ὑρκανίον πεδίον τῆς Λυδίας, ὡς Ἐρ. ἐν πέμπτῳ Γαλ.

Βοδὸς κεφαλαί, τόπος καθ' ὃν ἐπολέμησε Προυσίας πρὸς Ἀτταλον, ὡς Ἐρ. ἐν ἐξόδῳ Γαλ.

Ὑδρηλα, πόλις Καρίας. Ἐρ. τριακοστῷ τρίτῳ (?) Γαλ.

DUBIA.

48.

Suidas v. Ἀναγκαῖον : Ἰσαῖος [ἐν τῷ πρὸς Ἐρμωνα καὶ Ξενοφῶν Ἑλληνικοῖς (V, 4, 8) addit Harpocrat.] ἀναγκαῖον τὸ δεσμωτήριον καλεῖ. Καλλισθένης δὲ [Καλλίστρατος δὲ Reinesius V. L. III, 366] ἀνώγων εἶπε, καὶ οὕτω δεῖ μᾶλλον λέγεσθαι.

48.

Isæus in oratione contra Hermonem et Xenophon in Hellenicis carcerem dicit ἀναγκαῖον, Callisthenes vero ἀνώγων, idque rectius.

49.

Ἀναρᾶσθαι, reseccare, exsecrationes revocare. Sic Callisthenes.

« Eadem Harpocratio vulgaris, Palat. tamen Ἰσαῖος καὶ Καλλισθ. οὕτω λέγει τὸ δεσμ., qui jure potiore hic audiendus videtur, quum ab eodem Suida v. Βόθυνος iterum copulentur Ἰσ. καὶ Καλλ. » Bernhardy. Cf. Suidas v. Ἀνώγων. Schoemann. in Isæum p. 493.

49.

Suidas : Ἀναρᾶσθαι· ἀντὶ τοῦ καταλείπειν τὴν νομένην ἀράν· οὕτω Καλλισθένης [Καλλίστρατος Vales.].

Eadem Phavorin. p. 175. Cf. Valesius in Ammian. M. 24, 6, p. 292. Valckenaer. in Herodot. VIII, 63.

50.

Harpocratio : Βόθυνος, τόπος τις ἱεῖς ὡς καλούμενος ἐν τῇ ἱερᾷ ὁδῷ, οὗ μνήμην Ἰσαῖος καὶ Καλλισθένης ποιῶνται. Sic codd. D. et E; vulgo : Ἰσαῖος ἐν τῷ πρὸς Ἐρμωνα περὶ ἐγγύχης μνημονεύει τοῦ τόπου. Eadem Suidas. Cf. Zonaras p. 395, a locum Isæi in Bekker. An. p. 173, 26.

51.

Harpocratio : Μυλωθρός, ὁ μύλωνα κεκτημένος καὶ ἐργαζόμενος αὐτῷ· Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Δημοφίλους πολλάκις. Ἔστι καὶ τοῦνομα παρὰ Καλλισθένη καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς πολλάκις. Sic codd. B. C. G. Bekkeri; reliqui : ἔστι καὶ παρὰ τοῖς κομματικῇ τοῦνομα.

50.

Βόθυνος, locus quidam proprie sic dictus in via sacra meminerunt ejus Isæus et Callisthenes.

51.

Μυλωθρός, qui pistrinum possidet et in eo opus facit. Verbum hoc etiam apud Callisthenem et apud Atticos sapienter.

ANAXIMENES LAMPSACENUS.

Quæ de vita Anaximenis veteres tradiderunt hæc sunt :

Strabo XIII, p. 589 : 'Εξ Λαμψάκου δὲ... Ἀναξιμένης ὁ ῥήτωρ.

Diodorus XV, 76, 4 ad Olymp. 103, 3. 366 a. C. : Ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἄνδρες κατὰ παιδείαν ἄξιοι μνήμης Ἰσοκράτης τε ὁ ῥήτωρ καὶ οἱ τοῦτου γενόμενοι μαθηταὶ καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος· ἐτι δὲ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος· ἐτι δὲ τῶν Πυθαγορικῶν φιλοσόφων οἱ τελευταῖοι, Ξενοφῶν τε ὁ τὰς ἱστορίας συγγραφέας, ἐσχατόγηρος ὢν· Ἀρίστιππος τε καὶ Ἀντισθένης· πρὸς δὲ τούτοις Αἰσχίνης ὁ Σφήττιος ὁ Σωκρατικός.

Aristoteles Olymp. 103, 3 vitæ annum egit duodevicesimum. Similiter Anaximenem quoque tum juvenem adhuc fuisse Aristotele paullo vel antiquiorem vel juniorem verisimillimum est. Diodori testimonio adde Pausaniæ VI, 18, 2, ubi Anaximenem dicit Ἀλεξάνδρῳ τε αὐτῷ καὶ ἐτι Φιλίππῳ πρότερον γεγονότα ἐν γῶσι. Eusebius Chron. ad Olymp. 112, 4. 329 : *Anaximenes et Epicurus agnoscebantur*. Cf. Syncell. p. 275, A.

Suidas: Ἀναξιμένης, Ἀριστοκλέους, Λαμψακηνός, ῥήτωρ, μαθητὴς Διογένης τοῦ Κυνὸς καὶ Ζωίλου τοῦ Ἀμφιπολίτου γραμματικῷ, τοῦ καλῶντος Ὀμηρον, διδάσκαλος δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα. Ἐτίπετο δὲ αὐτῷ ἐν τοῖς πολέμοις (*). Postrema εἶπετο δὲ κτλ.

(*) Distingendus a Nostro est Anaximenes Lampsacenus alter, ejus qui res Alexandri scripsit nepos ex sorore. Diogen. L. II, 3 de Anaximene Milesio philosopho locutus : Γεγονάσι καὶ ἄλλοι δύο, Λαμψακηνοί, ῥήτωρ, καὶ ἱστορικός, δὲ ἀδελφῆς υἱὸς ἦν τοῦ ῥήτορος τοῦ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις γεγραφότος. De hoc certioris nihil constat. — Lucianus in Herodot. c. 3 (p. 243 ed. Didot.) inter eos qui orationibus Olympiæ habitis brevi gloriam sibi paraverint, nominat Hippia Eleum, Prodicum Ceum, *Anaximenem Chium*, Polum Agrigentinum. Chium istum Nitzschius Hist. Homer. II, p. 88 eundem habet cum Lampsaceno nostro. Argumentum sententiæ me fugit, nisi fortasse inde, quod Anaximeni cum Theopompo Chio inimicitiae erant, et quod ejusdem vestitum Chius Theocritus risisse narratur, aliquis colligi voluerit, eum per aliquod tempus in insula hac versatum atque propterea Chium a Luciano nominatum esse. Ego puto apud Lucian. reponendum esse *Xenomedem Chium*. Hunc enim tamquam æqualem eorum, cum quibus ap. Lucianum componitur, novimus e Dionysio Halic. Fusius de hoc Xenomede suo dicemus loco. — *Anaximenem* nescio quem *De picturis antiquis* citat Fulgentius Myth. III, 3 : *Anaximenes, qui de picturis antiquis disseruit, in libro secundo ait venationem Actæonem dilexisse : qui quum ad maturam pervenisset ætatem, consideratis venationum periculis, id est quasi nudam*

omittit Eudocia p. 51. Quæ apud Suidam sequuntur petita sunt e Pausania (VI, 18).

De magistris Anaximenis præter Suidam nemo quidquam tradidit; attamen familiaritatem aliquam etiam postea Anaximeni cum Cynico intercessisse ex dictis colligi possit, quæ Diogenes in Anaximenem jactasse fertur (*). Etenim narrat Diog. L. VI, 57 : Ἀναξιμένης τῷ ῥήτορι παχῆϊ ὄντι προσελθὼν (Διογένης), « Ἐπίδοις καὶ ἡμῖν, ἔφη, τοῖς πτωχοῖς τῆς γαστρός· καὶ γὰρ αὐτὸς κουφισθήσῃ καὶ ἡμᾶς ὠφελήσῃ. » Διαλεγομένου ποτὲ αὐτοῦ, τῶν πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσεων, ἀγανακτοῦντος δὲ, « Τὴν Ἀναξιμένην, ἔφη, διὰ τὴν ὁδοῦ τῆς τῆς διαλέξεως. » Ceterum ut pinguis Anaximenes, sic in vestitu negligens fuisse videtur, perstringente Theocrito Chio ap. Athenæum I, p. 21, C : Ἐρμιππος δὲ φησι Θεόκριτον τὸν Χίον ὡς ἀπαίδευτον μέμφεσθαι τὴν Ἀναξιμένην περιβολῇ (**).

Anaximenem magistrum fuisse Alexandri præter Suidam dicit Valerius Maximus (VII, 3, 4) et Cedrenus p. 130, 53, ubi postquam de Anaximenis philosophi placitis locutus est, diversa plane confundens addit : οὗτος ἤκμασε κατὰ τοὺς χρόνους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, οὗτινος καὶ διδάσκαλος γέγονεν. At recte, opinor, Geierus « Cave, ait, ne proprio id sensu de ipsa Alexandri pueri educatione vel institutione accipias, in qua non magis occupatum fuisse Anaximenem quam Callisthenem, cui item Alexandri præceptoris vel rectoris a nonnullis titulum tributum esse videmus, non est operæ pretium pluribus demonstrare. Neque id, quod

artis suæ rationem videns, timidus factus est : unde et cor cervi habere dicitur : unde et Homerus ait, οἶνοβαρὺς, κυνὸς ὀμματαῖ ἐχὼν, κραδίην δ' ἐλάφιοι, id est : « Ebriose, oculos canis habens et cor cervi. » Sed dum periculum venandi fugeret, affectum tamen canum non dimisit, quos immaniter pascendo pæne omnem substantiam perdidit : ob hanc rem a canibus suis dilaceratus dicitur esse. — Apud eundem Fulgentium II, 14 memoratur Anaximander Lampsacenus de interpretatione allegorica Musarum numeri nonarii; ubi aut *Anaximander Milesius* (junior), aut *Anaximenes Lampsacenus*, restituendus esse videtur; atque hoc quidem probabilius. Quæritur an noster An. an alius sit intelligendus.

(*) Diogenes Onesicriti quoque magister fuit. Quo condiscipulatu usum quandam familiarem inter utrumque Alexandri comitem fuisse suspicatur Geierus p. 274.

(**) Vocem περιβολῇ Geierus p. 283 interpretatur circumjectam orationem. De amictu cogitandum esse recte monet Creuzerus (Hist. Kunst p. 386). Similiter Callistratus Aristophaneus Aristarchum perstrinxit ἐπὶ τῷ μὴ εὐρύθμως ἀμπεχεσθαι, φέροντός τι καὶ τοῦ τοιούτου πρὸς παιδείας ἐξέτασιν (Athen. p. 21, C.).

facile cuiquam in mentem venire possit, Rhetoricam ad Alexandrum ab eo scriptam huc valuisse existimamus. Debuisset potius videtur Anaximenes similiter atque Callisthenes huius tituli honorem familiari consuetudini, quæ erat aliquamdiu inter senem philosophum et regem juvenem. — Præter Alexandrum discipulus Anaximenes fuisse dicitur Timolaus. Suidas : Τιμόλαος Λαρισσαῖος ἐκ Μακεδονίας, ῥήτωρ, Ἀναξιμένους τοῦ Ἀμφικληνοῦ μαθητής· δς καὶ ποιητικῶς ἔχων παρενέβαλε τῇ Ἰλιάδι στίχον πρὸς στίχον καὶ ἐπέγραψε τὸ σύνταγμα Τρωϊκόν... ἔγραψε καὶ ἄλλα τινά (*). — Ποττο νεανίσκον τινὰ τῶν Ἀναξιμένους τοῦ ῥήτορος μαθητῶν, coram Antigono rege oraticnem recitantem memorat Plutarchus in Imper. Apophthegm. p. 182, F.

Restat ut apponamus quæ de Anaximene patriæ servatore, deque indole viri tradit Pausanias VI, 18, 2 : Ἐνταῦθα (in Olympiâ) καὶ Ἀναξιμένους οἶδα εἰκόνα ἀνδρῶν, δς τὰ ἐν Ἑλλήσι ἀρχαῖα, καὶ δσα Φιλίππος ὁ Ἀμύντου καὶ ὕστερον Ἀλέξανδρος ἐργάσατο, συνέγραψεν ὁμοίως ἅπαντα· ἡ δὲ οἱ τιμὴ γέγονεν ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τῶν Ἀμφικληνῶν τοῦ δήμου. Ὑπελίπετο δὲ Ἀναξιμένης τοσάδε ἐς μνήμην. Βασιλέα γὰρ οὐ τὰ πάντα ἤπιον, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα θυμῷ χρώμενον, Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, τέχνη περιῆλθε τοιῆδε. Ἀμφικληνῶν τὰ βασιλείως τοῦ Περσῶν φρονησάντων ἢ καὶ αἰτίαν φρονῆσαι λαβόντων, ὁ Ἀλέξανδρος, ἅτε ὑπερξέων ἐς αὐτοὺς τῇ ὀργῇ, κακῶν ἡπίλει τὰ μέγιστα ἐργάσασθαι. Οἱ δὲ ἅτε θεόντες περὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων καὶ αὐτῆς πατρίδος, ἀποστέλλουσιν Ἀναξιμένην ἱκετεύειν, Ἀλέξανδρον τε αὐτῷ καὶ ἐτι Φιλίππῳ πρότερον γεγονότα ἐν γνώσει. Προσῆγε τε ὁ Ἀναξιμένης, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον πεπυσμένον, καθ' ἥντινα αἰτίαν ἦκοι, κατομόσασθαι φασιν ἐπὶ νομαζόντα θεοὺς τοὺς Ἑλλήνων, ἢ μὴν αὐτοῦ ταῖς δεήσεσιν ὁπόσα ἐστὶν ἐναντία ἐργάσασθαι. Ἐνθα δὲ εἶπεν Ἀναξιμένης· Χάρις αἱ μοι τήνδε, ὦ βασιλεῦ, τὴν χάριν, ἐξανδραποδίσασθαι μὲν γυναῖκας καὶ τέκνα Ἀμφικληνῶν, καταβαλεῖν δὲ καὶ ἐς ἔδαφος τὴν πόλιν πᾶσαν, τὰ δὲ ἱερὰ τῶν θεῶν σφισιν ἐμπρῆσαι. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν. Ἀλέξανδρος δὲ οὔτε πρὸς τὸ σόφισμα ἀντιμνησάσθαι τι εὐρίσκων, καὶ ἐνεχόμενος τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ὄρκου, συγγνώμην ἔνεμεν οὐκ ἐθέλων Ἀμφικληνοῖς (*).

Ib. 5. Φαίνεται δὲ καὶ ἄνδρα ὁ Ἀναξιμένης ἐχθρὸν οὐκ ἀμαθέστατα, ἀλλὰ καὶ ἐπιφρονώτατα ἀμυνάμενος. Ἐπεφύκει μὲν αὐτὸς σοφιστῆς καὶ σοφιστῶν λόγους μισεῖσθαι· ὥς δὲ οἱ διαφορά ἐς Θεόπομπον ἐγγόνει τὸν Δαμασιστράτου, γράζει βιβλίον ἐς Ἀθηναίους καὶ

(*) Cf. Hesych. Miles. p. 54 Orelli. Eustath. Proöm. in Odys. et p. 1379, 48; 1697, 57, schol. ad Od. 3, 267. Timolai nescio cuius φρυγικά laudantur ap. Plutarch. De flux. c. 9. Errat procul dubio Roulez ad Plot. Heph. p. 153, qui historiunculum ap. Plutarch. l. l. narratam esse opinatur Timolai Cyziceni, Platonis discipuli, cuius mentionem inijcit Diog. L. III, 46.

ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἑμοῦ καὶ Θηβαίους συγγράφῃ λαίδορον. Ὡς δὲ ἦν ἐς τὸ ἀκριβέστατον αὐτῷ μεμιμημένα, ἐπιγράψας τοῦ Θεόπομπου τὸ ὄνομα τῷ βιβλίῳ, διέπεμπεν ἐς τὰς πόλεις. Καὶ αὐτὸς τε συγγεγραμμένος ἦν, καὶ τὸ ἔχθος τὸ ἐς Θεόπομπον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐπηύξητο (**). Οὐ μὴν οὐδὲ εἰπῆν τις αὐτοσχέδιος Ἀναξιμένους πρότερός ἐστιν εὐρηκῶς. Τὰ ἔπη δὲ τὰ ἐς Ἀλέξανδρον οὐ μοι πιστὰ ἐστὶν Ἀναξιμένην τὸν ποιῶσαντα εἶναι (***)).

De Anaximene Alexandri comite Diog. L. V, 10 : Λέγεται δὲ (Ἀριστοτέλης) διὰ τὴν Καλλισθέως πρὸς Ἀλέξανδρον σύστασιν προσκροῦσαι τῷ βασιλεὶ κακείνῳ ἐπὶ τῷ τοῦτον λυπῆσαι, Ἀναξιμένην μὲν αὐτῇσαι, πέμψαι δὲ καὶ Ξενοκράτει δῶρα. Cuius rei fides penes auctorem esto.

OPERA ANAXIMENIS.

1. Ἱστορίαι.
 - a. Ἑλληνικά. Πρῶται Ἱστορίαι (fr. 1—6).
 - b. Φιλίππικα [Δεύτεραι Ἱστορ.] (fr. 7—14).
 - c. Τὰ περὶ Ἀλέξανδρον [Τρίται Ἱστορ.] (fr. 15—17).
2. Βασιλέων μεταλλαγαί (fr. 18—19).
3. Περὶ Ὀμήρου (fr. 20).
4. Τριπολιτικός.
5. Λόγοι συμβουλευτικοὶ καὶ δίκαντικοί.
6. Ῥητορικὴ πρὸς Ἀλέξανδρον.

[7. Ἐπηεῖς Ἀλέξανδρον.] Opusculum. V. Pausan. l. l.

De Hellenicis, quæ κατ' ἐξοχὴν sic dicere licet, Diodorus, XV, 89 ad Ol. 104, 3 : Ἀναξιμένης ὁ ὁ Ἀμφικληνὸς τὴν πρώτην (sc. σύνταξιν) τῶν Ἑλληνικῶν ἀνέγραψεν, ἀρξάμενος ἀπὸ θεογονίας καὶ ἀπὸ τῷ πρώτου γένους τῶν ἀνθρώπων, κατέστροφε δ' εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην καὶ τὴν Ἐπαμινώνδου τελευταίην περιέλαβε δὲ πάσας σκέδον τάς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων πράξεις ἐν βίβλοις δώδεκα. — Hæc Pausa-

(*) Eadem ex Pausania Suidas l. l. Cf. Valerius Maximus VII, 3, 4 : Lampsacensæ urbis salus unius rastroframenti beneficio constitit. Nam quum ad excidium ejus summo studio Alexander ferretur, progressumque extra mœnia Anaximencem præceptorem suum vidisset, quia manifestum erat, futurum ut preces suas iræ ejus opponeret, non facturum se quod petisset, juravit. Tum Anaximenes, « Peto, inquit, ut Lampsacum diruas. » Hæc velocitas sagacitatis oppidum vetusta nobilitate inclutum exitio, cui destinatum erat, subtrahit. Pro Anaximene et Lampsaco Aristotelem et Stagira ponit ceterum eadem narraus vetus auctor Gallicus in cod. Bibl. Gothanæ. V. Jacobs Beitrage z. alt. Lit. d. Bibl. zu Gotha, I, p. 375, citante Geiero.

(**) Nomen maledici huius auctoris reponendum esse duco ap. Dionys. H. A. R. I, 2, ubi hæc : οὐτε διαβολὰς καὶ ἐτίρων ἐγνωκῶς ποιῆσαι συγγράμειν, ὥς περ Ἀναξιμένης (sc. Ἀναξιμένης) καὶ Θεόπομπος ἐν τοῖς προοιμίαις τῶν ἱστορίων ἐποίησαν.

(***) « Sollte sich in diesem Poem, frage ich, nicht schon einer der Keime der nachher so uppig fortwuchernden Romanenliteratur über diesen Kernig finden? » CREUZER Hist. Kunst. p. 387.

nias l. l. significat verbis τὰ ἐν Ἑλλήσιν ἀρχαῖα. Sin-
cera inscriptio fuit Πρώται ἱστορίαι (fr. 1). Altera
pars, de rebus Philippi exponens, libros comple-
tebatur minimum octo (fr. 12); tertiæ laudatur
liber secundus. Reliquiæ tam tenues sunt, ut ac-
curatius de indole totius operis iudicium ferri haud
possit. — De libro Βασιλέων μεταλλαγαί in-
scripto vide notam ad fr. 19. — De Homero pecu-
liarem librum Anaximenem scripsisse docemur a
Dionysio Hal. De Is. 19 (v. infra). — Τριπολιτι-
κὸς vel Τρικάρανος inscripta erat λείδορος ista
συγγραφή, de qua verba facit Pausanias l. l. Rem
præterea testantur Josephus C. Apion. 1, 24, p.
459; Euseb. P. E. p. 491; Syncell. p. 121 ed.
Bonn. coll. Lucian. Pseudol. c. 29. Vide quæ dixi-
mus in Vit. Theopompi p. LXXIV. — Inter ora-
tores Anaximenes recensetur a Dionysio H. l. l. et
in Epist. ad Amm. c. 2. Perduravit memoria ora-
tionis, quam Euthiæ scripsit contra Phrynen. Har-
pocrat. v. Εὐθίας: Ὑπερίδης ὑπὲρ Φρύνης, τῶν ἐπὶ
συκοφαντίᾳ διαβεβλημένων ἦν δ' Εὐθίας. Τὸν μέντοι λό-
γον αὐτῷ τὸν κατὰ Φρύνης Ἀναξιμένην πεποιηκέναι φη-
σὶν Ἑρμιππος. Athenæus XIII, p. 591, E: Οὐκ ἀγνοῶ
δὲ, ὅτι τὸν ἐπιγραφόμενον κατ' αὐτῆς (Φρύνης) Εὐθείου
λόγον Διόδωρος δ' Περιγηγῆς Ἀναξιμένους φησὶν εἶναι.
Cf. Ruhnken. Hist. crit. orat. p. 51 ed. Frotscher.
1831. — Artem rhetoricam ad Alexandrum scri-
ptam, quam vulgo Aristoteli tribuebant, Anaxime-
nis nostri esse, hodie communis est fere omnium
consensus. Vide Spengel. Συναγ. τυχν. p. 182,
Westermann. Gesch. d. gr. Bereds. § 68, 69, et
qui ibi laudantur, et præ ceteris Spengel. in Pro-
legg. ad librum: « Anaximenis Ars rhetorica quæ
vulgo fertur Aristotelis ad Alexandrum. » 1844.

Anaximenem etiam in historia scribenda rheto-
rem egisse vel non moniti ex ingenio istorum tem-
porum colligeremus. Testimonia veterum hæc sunt:
Plutarch. De ger. rep. c. 6: Ἐπὶ δὲ τῶν Ἐφόρου
καὶ Θεοπόμου ῥητορειῶν καὶ περιόδων, ἃς περαινου-
σιν ἐξοπλίσαντες τὰ στρατεύματα καὶ παρατάξαντες,
ἔστιν εἰπεῖν.

Οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλαις.

Stobæus Flor. XXXVI, p. 217, 44 ed. Gesn.:
Θεόκριτος (sc. δ' Χῖος) Ἀναξιμένους λέγειν μέλλοντος,
« Ἀρχεται, εἶπε, λείξων μὲν ποταμὸς, νοῦ δὲ στα-
λαγμός. »

PRIMÆ HISTORIÆ.

HELLENICA.

1.

E LIBRO PRIMO.

Anaximenes Lampsacenus in Primis, quæ inscribuntur,
Historiis monile Eriphytes famigeratum fuisse (dicit) pro-

Dionysius Hal. De Is. jud. 19 (vol. V, p. 626
R.): Ἀναξιμένην δὲ τὸν Λαμψακηνὸν ἐν ἀπάσαις μὲν
ταῖς ἰδέαις τῶν λόγων τετράγωνόν τινα εἶναι βουλόμε-
νον· καὶ γὰρ ἱστορίας γέγραφε καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ
συντάξεις καταλείπει καὶ τέχνας ἐξηγήσας, ἥπται
δὲ καὶ συμβουλευτικῶν καὶ δικανικῶν ἀγώνων· οὐ μὲν-
τοι τέλειόν γε ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἰδεῶν, ἀλλ'
ἀσθενῇ καὶ ἀπίθανον ὄντα ἐν ἀπάσαις θεωρῶν. Cf. id.
De vi Demosth. c. 8. — Ceterum minus severos se
præbuerunt Alexandrini grammatici, qui Anaxi-
menem cum Clitarcho in Canonem historicorum
receperunt (Bibl. Coislin. p. 597).

De opinione Porphyrii ap. Euseb. P. E. p. 464,
qui Ephorum multa ex Daimachi, Callisthenis, Ana-
ximenis historiis furatum esse et verbotenus trans-
scripsisse putat, diximus in Vit. Ephori p. LXIV.
Fieri sane potuit ut Anaximenes Hellenica sua jam
ediderit, quo tempore Ephorus in scribendo adhuc
occupatus erat. At quum Anaximeni iungantur Cal-
listhenes et Daimachus, et similes ineptiæ ap. Por-
phyrium et Clementem permultæ legantur, fides
hisce omnino deneganda est. Similiter Anaxime-
nes cum Hellanico et Hecataeo inter eos recense-
tur, qui Amelesagoræ scripta expilaverint (Clem.
Alex. Strom. VI, p. 279, 9 Sylb.). Quod quo-
modo de Anaximene Milesio philosopho dictum
voluerit Brandis (Gesch. d. Phil. I, p. 148), haud
assequor.

ΠΡΩΤΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Athenæus VI, 231 C: Ἀναξιμένης δ' ὁ Λαμψακη-
νὸς ἐν ταῖς Πρώταις ἐπιγραφόμεναις ἱστορίαις τὸν
Ἐριφύλης ὄρμον διαβόητον γενέσθαι διὰ τὸ σπάνιον
εἶναι τότε χρυσίον παρὰ τοῖς Ἑλλησι.

2.

Harpocr. s. v. Ἀμφικτύονες· συνέδριόν τί ἐστιν
Ἑλληνικόν· ὀνομάσθη... ἀπὸ τοῦ περιοίκους εἶναι τῶν
Δελφῶν τοὺς συναχθέντας, ὡς Ἀναξιμένης ἐν α' Ἑλ-
ληνικῶν. Eadem Apostolius III, 4.

pterea, quod aurum tunc temporis perrarum fuerit apud
Græcos.

2.

Amphictyonum (Amphictionum) Græcorum syne-
drium, inde nomen habet, quod populi fœderi adscripti
circa Delphos circumhabitabant, ut Anaximenes ait libro
primo Hellenicorum.

Cf. Androtion. fr. 33; Marm. Par. epoch. 5 ibique laudati p. 558; Theopompus fr. 80.

3.

Strabo XIII, p. 589 : Μιλήσιων δ' εἰσὶν καὶ αἱ Κολωναὶ αἱ ὑπὲρ Λαμφάκου ἐν τῇ μεσογαίᾳ τῆς Λαμφακηνῆς· ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπὶ τῇ ἐκτὸς Ἑλλησποντίᾳ θαλάττῃ, Ἰλίου διέχουσαι σταδίου τετταράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν· ἐξ ὧν τὸν Κύκνον φασίν. Ἀναξιμένης δὲ καὶ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ φησὶ λέγεσθαι Κολωνὰς καὶ ἐν τῇ Φωκίᾳ καὶ ἐν Θετταλίᾳ.

4.

Idem XIV, p. 635 : Ἀναξιμένης γοῦν ὁ Λαμφακηνὸς οὗτος φησιν, ὅτι καὶ Ἰκαρον τὴν νῆσον καὶ Λέρον Μιλήσιοι συνόκησαν, καὶ περὶ Ἑλλησποντον ἐν μὲν τῇ χερρόνησῳ Αἰμνας, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ Ἀβυδὸν, Ἀρισβαν, Παισόν· ἐν δὲ τῇ Κυζικηνῶν νήσῳ Ἀρτάκην, Κύζικον· ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τῆς Τρωάδος Σκῆψιν. Non omnes tamen Milesiorum colonias Anaximenes recensuit, nam addit Strabo : Ἡμεῖς δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα λέγομεν καὶ τὰς ἄλλας τὰς ὑπὸ τούτου παραλειμμένας. Cf. Müller *Min.* p. 292.

5.

Plutarch. Poplicol. c. 9, de laudatione funebri Junii Bruti : Λέγεται δὲ καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιταφίων ἑκαῖνος γενέσθαι πρεσβύτερος· εἶγε μὴ καὶ τοῦτο Σόλωνός ἐστιν, ὡς Ἀναξιμένης ὁ ῥήτωρ ἰστόρηκεν. Sec. Diodorum XI, 33, 3 post pugnam Plataicam ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος τὸν ἀγῶνα τὸν ἐπιτάφιον τότε πρῶτον ἐποίησε, καὶ νόμον ἔθηκεν λέγειν ἐγκώμιον τοῖς δημοσίᾳ θάπτομένοις τοὺς προαιρεθέντας τῶν ῥητόρων. Cf. Dionys. Hal. V, 3.

6.

Harpocrat. Ἀρχιδάμιος πόλεμος. Τὰ πρῶτα ἰ' ἔτη

8.

Milesiorum colonia etiam sunt Colonæ supra Lampsacum in Lampsaceni agri mediterraneis. Aliæ sunt ad exterum Hellesponti mare, ab Illo distantes stadia centum et quadraginta. Hinc Cycinum fuisse tradunt. Anaximenes etiam in Erythræa haberi Colonas perhibet, et in Phocide et in Thessalia.

4.

Anaximenes Lampsacenus ait Icarum quoque insulam et Lerum Milesiorum esse colonias; et juxta Hellespontum in Chersoneso Limnas; in Asia Abydum, Arisbam, Pæsum; in Cyzicena insula Artacen et Cyzicum, in mediterraneis Troadis Scepsin.

5.

Ea laudatio funebri Græcis antiquior esse dicitur, nisi forte hoc quoque orationum funebrium institutum a Solone profectum est, uti tradit rhetor Anaximenes.

6.

Priores decem belli Peloponesiaci anni dicebantur bellum

τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου Ἀρχιδάμιος ἐκλήθη πόλεμος, ὡς εἶπεν, ἀπὸ τοῦ τὸν Ἀρχίδαμον ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐμβαλεῖν, καθὰ Θουκυδίδης καὶ Ἐρρατος (fr. 120) καὶ Ἀναξιμένης φασίν. Eadem Apostol. IV, 30.

ΔΕΥΤΕΡΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

ΦΙΛΙΠΠΙΚΑ.

7.

E LIBRO PRIMO.

Harpocratio : Πεζίταιρος· Δημοσοθένης Φιλισκοῖς (Olynth. 2, 17). Ἀναξιμένης ἐν α' Φιλισκῶν περὶ Ἀλεξάνδρου λέγων φησίν, « Ἐπειτα τοὺς μὲν ἐδοξοτάτους ἱππεύειν συνεθίσας ἑταίρους προσήγαγε, τοὺς δὲ πλείστους καὶ τοὺς πεζοὺς ἐς λόχους καὶ δακτάδας καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς διελὼν πεζίταιρους ὠνόμασε, ὅπως ἑκάτεροι μετέχοντες τῆς βασιλικῆς ἑταιρίας προθυμότατοι διατελῶσιν ὄντες. »

Eadem Photius et Suidas s. v. Institutum ad Philippum pertinet, sec. Lex. Rhet. p. 289. Ad Alexandrum, Amyntæ filium, rem retulisse videtur An. De nomine πεζίταιροι variaque ejus scriptura (πεζαίταιροι, πεζέταιροι) vide Ulpian. ad Demosthen. Olynth. II, § 17, p. 29, Etym. M. s. v. et plura apud Meurs. Lectt. Att. II, c. 11.

8.

Athenæus V, 217, D. E : Παρδίκας τὸν τετάρτον Ἀρχελάου βασιλεύει, ὡς μὲν ὁ Ἀκάνθιος φησὶ Νουμήδης, ἔτη τεσσαράκοντα ἐν. Θεόπομπος (fr. 31) ἑτριάκοντα πέντε, Ἀναξιμένης τεσσαράκοντα, Ἰερώνμος εἰκοσὶν ὀκτὼ, Μαρσύας δὲ καὶ Φιλόχορος, ἑκατρία.

Archidamicum, ab Archidami, ut videtur, in Atticam invasionibus, uti tradunt Thucydides, Ephorus, Anaximenes.

SECUNDÆ HISTORIÆ.

PHILIPPICA.

7.

E LIBRO PRIMO.

Anaximenes libro primo Philippicorum de Alexandro (Amyntæ filio) loquens dicit : Deinde eos, qui in exercitu illustriores erant, equitare assuefecit et ἑταίρους (socios, commilitones) appellavit, reliquos vero (ignobiliores) pedestri exercitui adscriptos in cohortes, decurias aliosque ordines distribuens πεζίταιρους nominavit, ut nominis honore, quo utrosque esse socios regis indigiteret, promptiores et alacriores efficeret.

8.

Perdiccas ante Archelaum regnavit, uti Anaximenes ait, annis quadraginta.

Vide Clinton. in Fastis Hellen. II, p. 221 sqq. Ad Anaximenis calculos præter Nicomedem proxime accedit Auctor Marmoris Par. ep. 58, ex cuius rationibus 41 anni regno Perdicæ assignandi. Numerorum varietas non miranda, quum explicari facile possit. Ceterum vides Anaximenem in Philippicorum libro primo de antiquiore Macedoniæ historia (breviter) exposuisse.

9.

E LIBRO QUARTO.

Eustratius ad Aristot. Ethic. III, 8 p. 46, b, de pugna quam in Coronea urbe (Ol. 106, 4) Bæoti contra Onomarchum commiserunt: 'Ιστοροῦσι περὶ τῆς μάχης ταύτης Κηρισόδωρος ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν Περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου καὶ Ἀναξιμένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν περὶ Φίλιππον καὶ Ἐφορος ἐν τῇ τριακοστῇ (fr. 153, ubi vide).

Harpocratio: Ἀλόννησος, νησὶδριον ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει. Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφώντος, ὡς καὶ Ἀρχάλαος ἐν δ' Εὐβοϊκῶν. Μνημονεύει δὲ τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς περὶ Ἀλοννήσου καὶ Θεόπομπος ἐν δ' (fr. 56) καὶ Ἀναξιμένης ἐν δ' Φιλιππικῶν.

11.

E LIBRO SEPTIMO.

Idem Μάστειρα: Μήποτε γραπτέον (apud Demosthen. p. 100, 22) Βάστειραν ἢ Πίστειραν (Πίστυραν cod. B.) ἢ Ἐπίμαστον, ἐπεὶ ταύτας τὰς πόλεις εὐρίσκομεν παρ' Ἀναξιμένει ἐν ζ' τῶν περὶ Φίλιππον, τὴν δὲ Μάστειραν οὐδαμῶς μνήμης τυχοῦσαν. Eadem leguntur apud Photium et Suidam. Verba Demosthenis Orat. περὶ τῶν ἐν Χερσονήσῳ p. 100, 22: Οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδεὶς, ὥστε

ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο ἢ τις εἴποι Δρογγίον καὶ Καδύλην καὶ Μάστειραν;) καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται, τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν κτλ.

12.

E LIBRO OCTAVO.

Idem v. Καδύλη: Χωρίον ἐστὶ τῆς Θράκης, ὡς φησὶ Θεόπομπός τε ἐν μζ' (fr. 246) καὶ Ἀναξιμένης ἐν η' Φιλιππικῶν. Οὗτος δὲ φησιν αὐτὸ ἰδρῦσθαι πρὸς Τάξῳ (Ἀξιῶ em. Meursius) ποταμῶ κατὰ μέσον τῆς Θράκης. Cf. fr. 11. Steph. Byz.: Καδύλη, πόλις Θρακίας οὐ πόρρω τῆς τῶν Ἀστών χώρας. Παλῦδιος τρισκαίδεκάτῃ (cap. 10, 9).

13.

Idem v. Μύρτανον: Φρούριον ἦν ἐν Θράκῃ, ὡς Μαρσύας δὲ πρεσβύτερος ἐν ζ' Μακεδονικῶν καὶ Ἀναξιμένης ἐν Φιλιππικῶν (Φιλιππικοῖς aut Φιλιππικῶν βίβλ. **).

14.

Idem v. Ὁ κάτωθεν νόμος, aliis ejus dictionis rationibus allatis, ita pergit: ἢ ἐπεὶ, φησὶ (Δίδυμος), τοὺς ἀξονας καὶ τοὺς κύρβεις ἀνωθεν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ τὴν ἀγορὰν μετέστησεν Ἐφιάλτης, ὡς φησὶ Ἀναξιμένης ἐν Φιλιππικοῖς (sic cod. D., vulgo Φιλιππικῶν, ut fr. 13).

Cf. Aristoteles ap. Harpocrat. p. 117. Bekk.: Ἀναγράφαντας δὲ τοὺς νόμους εἰς τοὺς κύρβεις ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ τῇ βασιλείᾳ. Polemonis et Plutarchi ætate reliquiae jacebant in prytaneo. V. Preller. ad Polemon. p. 90 sq.

9.

E LIBRO QUARTO.

De pugna ista exponunt Cephisodorus duodecimo libro De bello sacro, Anaximenes De rebus Philippi libro quarto, Ephorus libro tricesimo.

10.

Controversiæ de Halonneso meminit etiam Theopompus libro quarto et Anaximenes quarto Philippicorum.

11.

E LIBRO SEPTIMO.

Fortasse (apud Demosthenem) pro Μάστειραν scribendum est Βάστειραν vel Πίστειραν vel Ἐπίμαστον; has enim urbes reperimus apud Anaximenem in libro De rebus Philippi septimo, nusquam vero Mastiram commemorari.

12.

E LIBRO OCTAVO.

Cabyle, locus munitus Thraciæ, ut Theopompus ait libro 47, et Anaximenes Philippicorum libro octavo, ubi situm dicit ad Axium fluvium in media Thracia.

13.

Myrtanum, Thraciæ castellum, ut Marsyas senior libro septimo De rebus Macedonum, et Anaximenes in Philippicis.

14.

Axes et cyrbes ex superiore loco, ex acropoli scilicet, in curiam et forum transtulit Ephialtes, uti ait Anaximenes in Philippicis.

[ΤΡΙΤΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.]
ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

E LIBRO PRIMO.

15.

Plutarchus De fort. Alex. or. I, c. 3 : Ὡς δὲ Ἀναξιμένης, τετρακισμύριοι πεζοὶ καὶ τρισχίλιοι, πεντακισχίλιοι δὲ καὶ πεντακόσιοι ἵπποις (sc. Alexandro duce bellum Persis movere conati sunt). V. Ptolemæi Lag. fr. 4.

16.

Harpocrat. : Ἀκινάκης· Δημοσθένης... Περσικὸν ξίφος ἐστὶ· καὶ Ἀναξιμένης ἐν α' τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον.

Καὶ Ἀν. sqq. in uno codice D leguntur.

17.

E LIBRO SECUNDO.

Harpocrates : Ἀλκίμαχος. Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Εὐέργου καὶ Μνησιβοῦλου. Στρατηγὸς οὗτός ἐστιν, Ἀναγυράσιος τὸν δῆμον, στρατηγίσας ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ. Ἄλλος δὲ ἐστὶν Ἀλκίμαχος Μακεδόν· οὗ μνημονεύει Ὑπερίδης ἐν τῷ κατὰ Δημάδου οὕτως· « Ἀλκίμαχον καὶ Ἀντίπατρον Ἀθηναίους καὶ προξένους ἐποίησάμεθα. » Ἀναξιμένης δὲ ἐν τῇ β' τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον ἀνέγραψεν αὐτοῦ δημηγορίαν, πρὸς τὴν ἀντιπεῖν φησὶ Δημοσθένην. Fragmentum ad res ante Thebarum excidium Athenis factas pertinere suspicatur Geierus.

Plinius in Elench. auct. ad lib. XII et XIII cum aliis Alexandri rerum scriptoribus etiam Anaximenem laudat. Sermo in libris illis est de arboribus Asiæ.

18.

ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΜΕΤΑΛΛΑΓΙΑΙ.

Stephan. Byz. : Πασσαργάδαι, πόλις, θηλυκῶς. Διότιμος ἐν ἐξηκοστῷ πέμπτῳ Παντοδαπῶν ἀναγνωσμάτων παρατιθέμενος Ἀναξιμένην ἐν Μεταλλαγαῖς

βασιλέων αὐτῶν γράζοντα· « Τὰς δὲ Πασσαργάδας ἔκτισεν ὁ Κύρος ἐφ' οὗ τόπου παραταξάμενος Ἀστυάγην ἐνίκησεν. Ὀνομάζεται δὲ ἡ πόλις ἑκαμνηνεῖα Περσῶν στρατόπεδον. »

19.

Athenæus XII, p. 531, D, postquam ex Theopompo (fr. 126) verba fecit de Strattonis, Sidoniorum regis, et Nicoclis, Salaminis in Cypro reguli, luxu nefario tristisque vitæ fine, addit : Ἀναξιμένης δ' ἐν τῷ ἐπιγραφόμενῳ Βασιλέων μεταλλαγαῖ περὶ τοῦ Στράτωνος τὰ αὐτὰ ἱστορήσας διημιλλῶσθαι φησιν αὐτὸν Νικοκλεῖ τῷ τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος βασιλεύσαντι, ἐσπουδαχότι περὶ τρυφῇ καὶ ἀσέλγειαν, ἀποθανεῖν τ' ἀμφοτέρους βιαίως.

Nicocles ille est Evagoræ filius, Philippi æqualis. V. not. ad Theopomp. l. 1., Perizon. ad Ælian. V. H. VII, 2. Alius est Nicocles, Paphi tyrannus, qui jussu Ptolemæi Soteris ipse occidit (310 a. C. l. V. Diodor. XX, 21; Plutarch. Alex. 29; Ælian. V. H. VIII, 48; Droysen. Hellenism. I, p. 404, 12; Geier. De Ptolem. Lag. p. 36 sqq.). « Ex Athenæi verbis recte Schweighæuserus auctorem varia mortis genera spectasse colligit, ita ut liber latine *Regum mortes*, sive cum Lactantio *De mortibus regum* inscribi possit. Eandem eo stabiliri vide opinionem, quod non dissimilis admodum Phanias liber olim exstitit, dico Τυράννων ἀναίρεσιν ἐκ τιμωρίας. Anaximenes generaliter narravit, nihil curans, utrum de regibus aliquis propria manu mortem invenisset, an foris inter cædendum pugnantemque, an domi globo conjuratorum : Phanias ille de mille modis leti (Stat. Theb. IX, 280), quibus regis dignitatis homines fatigari vidisset, unum sibi persequendum sumserit. Verum an prorsus rejectanea sit Dalecampii interpretatio : *Regum mutationes*, non licet per infrequentiam fragmentorum affirmare. Certe Stephani locus, sive in Cyri μεταλλαγῇ legeretur, sive Astyagis, satis videtur probare, libri auctorem retulisse etiam, qui mutata

HISTORIARUM PARS TERTIA.

DE REBUS ALEXANDRI.

E LIBRO PRIMO.

15.

Secundum Anaximenem (Alexander in Asiam duxit) peditum millia quadraginta tria, equites vero quinquies mille et quingentos.

16.

Acinaces, gladius Persicus. Anaximenes libro primo De rebus Alexandri.

17.

E LIBRO SECUNDO.

Anaximenes libro secundo De rebus Alexandri com-

moravit orationem Alcimachi Macedonis, ad quam respondisse Demosthenem dicit.

18.

DE MORTIBUS REGUM.

Diotimus libro sexagesimo quinto Variarum lectionum testimonium apponit Anaximenis, qui in libro De mortibus regum scripserit ita : « Pasargadas condidit Cyrus eo loco, ubi praelio vicerat Astyagen. Nomen urbis si interpreteris, *Persarum Castra* significat. »

19.

Anaximenes in libro « Regum Mortes » inscripto de Stratone eadem (atque Theopompus) narrans decertasse cum dicit cum Nicocle, Salaminis in Cypro regulo, qui in luxu fastuque summum studium posuerit. utrumque autem vitam finisse morte violenta.

imperia sint : ubi sæpissime, non semper tamen, in regum decessus inciderit. » EBERT. in Diss. Sic. p. 201.

20.

ΠΕΡΙ ΟΜΗΡΟΥ.

Vit. Homer. cod. Matrit. ed. Iriarte p. 323 : Ἀναξιμένης καὶ Δαμάστης (fr. 8) καὶ Πίνδαρος Χιον τὸν Ὀμηρον ἀποφαίνονται. V. Welcker Cycl. p. 176; Nitzsch. Hist. Homeri II, p. 88.

20 a.

ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

Quintilian. III, 4, 9 : *Anaximenes judicalem et concionalem generales partes esse voluit; septem autem species : hortandi, dehortandi; laudandi, vituperandi, accusandi, defendendi, exquirendi quod exetasticon dicit : quarum duæ primi deliberativi, duæ sequentes demonstrativi, tres ultimæ judicialis generis sunt partes.*

Cf. Ῥητορικὴ πρ. Ἀλεξ., quæ sub Aristotelis nomine circumfertur, cap. 1, 1 : Εἶδη δὲ τούτων ἑπτὰ, προτρεπτικόν, ἀποτρεπτικόν, ἐγκωμιαστικόν, ψεκτικόν, κατηγορικόν, ἀπολογητικόν, καὶ ἐξεταστικόν. Hanc vero Rhetoricen non esse Aristotelis sed Anaximenis opus, a Quintiliani loco proficiscens primus statuit P. Victorius in præf. ad Aristot. Rhet.; deinde Maiorag. pr. ad Rhet. ed. Venet. 1591, A. Schott. Vit. Arist. p. 164, Voss. De rhet. nat. p. 63, Gesner. ad Quintil. l. 1., alii; Spengel. Συναγ. τεχν. p. 182 sqq. Hæc enōtavi ex Westermanni Hist. Eloq. gr. § 69, 4; plura dabit Spengel. in edit. Rhetorices, quæ Aristotelis fertur.

21.

LOCI COMMUNES.

Stob. Florileg. 38, 44 : Ἀναξιμένους. Οἱ γὰρ

μετὰ φθόνου κρίνοντες τὸ πρωτεῖον ἀπονέμουσι τοῖς χειρίστοις, οὐ τοῖς βελτίστοις.

22.

Id. ibid. 45 : Τοῦ αὐτοῦ. Ὅσοι γὰρ τὰ καλῶς ῥηθέντα ἢ πραχθέντα διὰ φθόνον οὐκ ἐπαινοῦσι, πῶς οὗτοι ἂν τοῖς ἔργοις ὠφελήσειαν;

23.

Id. ibid. 49, 17 : Ἀναξιμένους. Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς ῥήτωρ ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φαίδρου (Φιλίππου?), τί ἀκοινώνητόν ἐστιν, εἶπε, Τυραννίς.

24.

Id. ibid. 79, 37 : Ἀναξιμένους. Οὗτος γὰρ μάλιστα πάντων φιλοπάτωρ ἐστίν, ὅστις ζητεῖ δι' οὐ μὴδὲν λυπήσας τὸν πατέρα πλεῖστ' αὐτὸν εὐφράναι. ἂν. Τί γὰρ ἐστὶ δικαιοτέρον ἢ τοὺς γενέσεως καὶ παιδείας αἰτίους ὄντας ἀντευεργετῆν;

25.

Id. ibid. 97, 21 : Ἀναξιμένους. Οὐ γὰρ οὕτως οἱ πλουτοῦντες ὥς οἱ πένητες τοὺς ἀτυχοῦντας οἰκτείρειν εἰώθασι· δεδιότες γὰρ περὶ αὐτῶν τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς ἐλθοῦσιν.

26.

Id. ibid. 117, 5 : Ἀναξιμένους. Τοῖς γὰρ ἀσείοις πρεσβύταις ὅσον αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αἱ περὶ τοὺς λόγους ἐπιθυμίαι πάλιν αὖξονται· καὶ τοσοῦτω βεβαιότερον αὐτοῖς παρέχει τὸ λέγειν τὴν χρησίμω τοῖς ἄλλοις καὶ παρ' ἐτέρων αὐτοὺς ἀκούειν, ὥστε τὰς μὲν ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ ἀφροδισίων ἡδονὰς γινομένης ἰδεῖν ἐστὶν οὐχ οὕτως εἰς τὸ παραχρῆμα εὐφραίνουσας, ὥς ὕστερον λυπούσας· ἡ δὲ περὶ τοὺς λόγους ἡδονὴ καὶ μάθησις ἐν τε τῷ παρατυχεῖ εὐφραίνει καὶ πρὸς τὸν ἄλλον βίον τοὺς μανθάνοντας διάγειν ἡδέως παρασκευάζει.

24.

Is enim omnium maxime patris amantissimus est, qui patrem nunquam offensum rebus quamplurimis oblectare studet. Quid enim justius quam vitæ institutionisque auctores vicissim beneficiis afficere?

25.

Divites non eodem quo pauperes modo infeliciam casus commiserari solent; metuentes enim de ipsorum sorte infortunia aliorum miserantur.

26.

Cultis senibus quantum quæ circa corpus sunt voluptates marcescunt, tantum circa orationes studium et delicie augentur; ac tanto firmius iis gaudium prebet aliquid aliis dicere et ab aliis discere, quum voluptas quæ in cibo et potu et venere posita est, non tam in præsentia delectet, quam postea dolore afficiat; contra quæ ex orationibus percipitur voluptas et in præsentia delectet et ad reliquam vitam suaviter peragendam discentes instruat.

20.

DE HOMERO.

Anaximenes, Damastes et Pindarus Chium fuisse Homerum declarant.

21.

LOCI COMMUNES.

Qui cum invidia judicant, primas tribuunt non optimis, sed pessimis.

22.

Qui pulcre vel dicta vel facta propter invidiam non colaudant, quomodo hi rebus profuturi sint?

23.

Anaximenes Lampsacenus rhetor a (Philippo) rege interrogatus, quidnam cum alio communicari non posset, Tyrannidem respondit.

MARSYAS PELLÆUS

ET

MARSYAS PHILIPPENSIS.

Suidas : Μαρσύας, Περιάνδρου, Πελλαῖος, ιστορικός. Οὗτος δὲ ἦν πρότερον γραμματοδιδάσκαλος, καὶ ἀδελφὸς Ἀντιγόνου τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, σύντροφος δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. Ἐγράψε Μακεδονικὰ ἐν βιβλίοις δέκα· ἤρξατο δὲ ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Μακεδόνων, καὶ (adde προῆλθε vel tale quid) μέχρι τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ἐπὶ τὴν Συρίαν ἐφόδου μετὰ τὴν Ἀλεξανδρείας κτίσιν· [Ἀττικὰ ἐν βιβλίοις ιβ'] καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἀγωγὴν.

Μαρσύας, Κριτοφύμου, Φιλίππεύς, ιστορικός ὁ νεώτερος.

[Μαρσύας, Μάρσου, Ταβηνός, ιστορικός] ἔγραψεν Ἀρχαιολογίαν ἐν βιβλίοις ιβ' (ιη' unus cod.), Μυθικὰ ἐν βιβλίοις ζ', καὶ ἕτερα τινὰ περὶ τῆς ἰδίας πατρίδος. Cf. Eudocia p. 298.

Veteres nonnisi duos Marsyas historicos agnoscunt, τὸν πρεσβύτερον et τὸν νεώτερον. Tertius, quem Suidæ locus exhibet, vel ex margine vel ex glossa ipsius grammatici loco suo mota huc irrepsit. Vox ιστορικός, quæ post Ταβηνός legitur, deinceps ex antecedentibus male repetita est. Qui sit Tabenus iste, docet Stephan. Byz. : Τάβαι, πόλις Λυδίας... ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Ταβου· ὁ δὲ Τάβος ἦρως· οἱ δὲ φασὶ τὸν Κιθύραν καὶ Μαρσύαν ἀδελφοὺς τὸν μὲν κτίσαι Κιθύραν πόλιν, τὸν δὲ Τάβαν... Ὁ πολίτης Ταβηνός. V. Ritschl. in Indice lectt. Univers. Vratislav. semestr. æstiv., 1836; Droysen. *Hellenism*. I, p. 679.

Marsyas igitur Pellæus eodem fere quo Alexander tempore natus (c. Ol. 106) atque una cum futuro rege educatus, Suida teste patrem habuit Periandrum, fratrem Antigonum, qui viginti circiter annis natu major postmodum in Syria regnavit. At Antigoni pater non Periander fuisse sed Philippus dicitur apud Arrianum (Exp. Al. I, 29, 5) et Lucianum (Macrob. 11). Aut igitur Suidas erravit, aut cum Schweighæusero (ad Ind. auctor. Athen. v. Marsyas) statuendum est Marsyam uterinum Antigoni fratrem fuisse; Schweighæuseri sententiam viri docti probarunt longe plurimi. Quod deinde Alexandri infantiae socius γραμματοδιδάσκαλος munus obiisse narratur, id ne

falsum sit veremur magnopere. Atque ipso verbum tenore turbatum aliquid apud Suidam evidetur indicari (*). Fortasse Pellæo tribuitur quo tribuendum erat Philippensi.

Num cujus pueri in ludis, ejusdem etiam regis in expeditionibus commilito Marsyas fuit? Affirmare rem ausim, etsi veterum testimoniis destitumur. Quum vero Antigonus jam Ol. 111, 3 (334 Phrygiæ satrapa ab Alexandro constitutus sit (Arrian. I, 29, 5), Marsyas autem historias suas non deduxerit ultra Ol. 112, 2 (331), quo anno post Alexandriam conditam denuo rex per Syriam profectus est, admodum probabiliter Geierus statuit primæ tantum huic expeditionis parti Marsyam interfuisse, deinde vero in Phrygia remansisse apud fratrem Antigonum. Anno secundo Olymp. 118 (307 a. C.) Marsyas, quinquaginta tum annos natus, cum Demetrio in Cypro insula versatus est, atque in prælio navali prope insulam contra Ptolemæum Lagidam commisso mediæ aciei dux peragnavit. Diodor. XX, 50, 4 : Κατὰ μέσην δὲ τὴν τάξιν τὰ ἐλάχιστα τῶν σκαφῶν ἔστησεν (Δημήτριος), ὃν ἡγούντο Θεμισίων τε ὁ Σάμιος καὶ Μαρσύας ὁ τὰς Μακεδονικὰς πράξεις συνταξάμενος. In eodem prælio a Demetrii partibus stetit Medius Thessalus (Diodor. l. l.) « Quare inter Marsyam et Thessalum (Geierus ait) si non familiaritas quædam, consuetudo tamen videtur intercessisse. » — Hæc sunt quæ de vita Pellæi innotuerunt. De vita et temporibus Marsyæ junioris, item Macedonis, ex Philippis oriundo, nihil constat nisi quod Herculis sacerdotio functus sit, teste Athenæo XI, p. 467 (fr. 7).

Marsyas Pellæus præter ea, quæ ad regum Macedonum historiam pertinent, apud Suidam dicitur scripsisse Ἀττικὰ ἐν βιβλίοις ιβ'. De his ita Bernhardus ad Suid. l. l. : « Atticorum libros amplissimos opinor a vita hominis militaris prorsus abhorrire : quid quod αὐτοῦ ita mihi videtur esse

(*) Bernhardus ad Suidam l. l. : « Si verum est quod Suidas ipsum Marsyam, non Periandrum narrat literaturam facillasse, ordo verborum sic debuit procedere : ιστορικός καὶ ἀδελφὸν... βασιλέως, οὗτος δὲ πτ. »

comparatum, ut accuratissima junctura debuerit cum Alexandri historiis continuari. Rursus quæ sequuntur Ἀρχαιολογίαν ἐν βιβλίοις 16', indigent deserto civitatis indicio, cujus antiquitates fuerint enarratæ. Jam duplex incommodum ea ratione solabimur, ut ad Marsyam juniorem, virum eruditionis studiosissimum, traducamus Ἀττικὴν ἀρχαιολογίαν, quam Suidas per dicendi compendium laudatamprehendit Ἀττικά: velut Istri Ἀθίς nunc Ἀττικῶν συναγωγῶν nunc Ἀττικῶν nomine fertur, item Athidem Phanodemi Dionysius appellat Ἀττικὴν ἀρχαιολογίαν. Quam medelam Ritscheliuſ p. 8 admissurus erat, motus ipsa librorum duodenorum æquabilitate, nisi veterum scriptorum de Atticis et Archæologia silentium obstaret. Verum ut exigua fuit Marsyæ laus et celebritas, ita licet quædam fragmenta ad antiquitatum fines revocare: velut quæ prodidit libro XI (v. M. Philip. fr. 4) Athenæus. » — Sane, Ἀττικά aliena esse a Pellæo quisque largietur, sed locum Athenæi cur ex Attica hac archæologia fluxisse putemus, causam non video. Neque reliquis fragmentis quidquam inest, unde tale opus sacerdotis Philippensis jure elicias. Reliquias omnes, præter duos locos, qui ex *Mythicis* depromti videntur (fr. 9 et 10), commodissime referre licet ad Μακεδονικά, cujus operis laudatur liber primus (fr. 1), quintus (fr. 2), sextus (fr. 3), undecimus (? fr. 4). Indoles vero fragmentorum satis luculenter auctorem ostendit non tam in civili quam in antiquaria historia exponenda versatum, adeoque non tam historicis quam periegetis annumerandum. Hinc igitur maxime probabile fit Μακεδονικά non diversa esse ab libris Ἀρχαιολογίας, quibus primum locum in operum recensu Suidas assignat. Neque jam accusandus erit grammaticus, quippe qui disertam ejus operis mentionem facere omiserit, quod unicum expressis verbis apud veteres auctores laudari reperimus; neque denique cogimur, ut Μακεδονικά nostra latere putemus in verbis: καὶ ἕτερα τινὰ περὶ τῆς ἰδίας πατρίδος, quæ quidem simplicissime referuntur ad minora quædam scripta de Philipporum,

patriæ urbis fatiſ institutisque (*). Jam si recte Archæologiæ libri duodecim conjungendi sunt cum Ἀττικῶν libris item duodecim Pellæo Marsyæ temere tributis, pro Ἀττικά vel Ἀτακτα reponendum, vel Μακεδονικά.

Quod *Marsyæ Pellæi* historias attinet, laudatus Μακεδονικῶν liber *septimus* (fr. 6) de urbe Thracica, cujus mentio pertinet ad res Philippi, deinde vero liber *quintus* τῶν περὶ Ἀλέξανδρον. Hinc igitur discimus duas certe fuisse historiarum partes seriesque librorum, quarum altera Philippi superiorumque regum res complexa sit, altera egerit de Alexandro. Ac quum ea, quæ ex quinto libro τῶν περὶ Ἀλέξανδρον afferuntur, ad secundum regis annum spectent, minimeque probabile sit, unius anni superioris res gestas per quattuor tractatas esse libros: facilis conjectura est regis historiæ Marsyam præmississe ea, quæ de educatione Alexandri (tribus, puto, vel quattuor libris) ab eo exposita esse scimus. Apud Suidam τὰ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου ἀγωγῆς ita collocantur, ut peculiare opus a reliquo historiarum corpore sejunctum fuisse videantur. Ac revera fuisse qui eo modo distinguerent, inde colligimus, quod apud eundem Suidam Marsyas *decem* tantum libris res inde a Carano usque ad Alexandri expeditionem Syriacam gestas enarrasse dicitur, sejunctis scilicet libris περὶ Ἀλ. ἀγωγῆς. Ne accuratiora de operis œconomia dicamus, impedimur fragmentorum infrequentia et tenuitate. Quo accedit, quod de plurimis fragmentis (1. 2. 3. 5. 7) ne hoc quidem constat, utrum ad Pellæum an Philippensem Marsyam sint referenda. Quæ denique fides Pellæi et auctoritas fuerit, quid ei debeant sequioris ævi scriptores, si lubet, tu quæras.

(*) Varia fuisse urbis fata vel ipsa nomina indigitant. Primum appellata est *Datus*, deinde *Crenidæ*, quas colonis frequentarunt Thasii (Ol. 105, 1. 360 a. C. Diodor. XVI, 3, 7); tertium nomen accepit a Philippo, qui urbem auri fodinis celebratissimam novis copiis auxit (Ol. 105, 3. a. C. 358. Diodor. XVI, 8, 6). V. Herodot. IX, 74, ibique Bæhr.; Ephor. fr. 75; Theopomp. fr. 48; Philochor. fr. 127; Strabo VII, p. 511 Alm.; Appian. Bell. civ. IV, 103; Apostol. Prov. VI, 74.

MARSYAS PELLÆUS.

MAKEDONIKA.

1.

E LIBRO PRIMO.

Constantin. Porphyrog. De Them. II, p. 48, 9 ed. Bonn. (p. 22 Par.) : Λέγεται δὲ καὶ Μακεδονίας μοῖρα Μάκετα, ὡς Μαρσύας ἐν πρώτῳ Μακεδονικῶν « Καὶ τὴν Ὀρεστίαν Μάκεταν λέγουσιν. » Ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην Μακετίαν οἶδεν ὀνομαζομένην Κλειότμος (fr. 6).

Μάκεταν] Μακετίαν voluit Ritschl., quod quidem non necessarium. Steph. B. v. Μακεδονία : λέγεται... καὶ Μάκεττα διὰ δύο τ καὶ δι' ἑνός. — Ὀρεστίαν] codd. Ἡρεστίαν, Ἡριστίαν; em. O. Müller. Dor. 1, p. 34, 1. Cf. idem *Ueber d. Wohnsitze d. Maced. Volks* p. 42, not. 37.

2.

Schol. Hom. Il. XIV, 226 : Μακεδὼν δ' Διὸς καὶ Αἰθρίας κατασχὼν τὴν γῶραν οὔσαν τῆς Θράκης ἀπ' αὐτοῦ Μακεδονίαν προσηγόρευσεν γήμας δὲ μίαν τῶν ἐγγυρίων τεκνοῦται δύο παῖδας Πίερον καὶ Ἀμαθον, ἀπ' ὧν δύο πόλεις Πιερία καὶ Ἀμαθία ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡ ἱστορία παρὰ Μαρσύᾳ.

Καὶ Αἰθρίας] fortasse corruptum ex καὶ Θυίας. Steph. Byz. : Μακεδονία ἀπὸ Μακεδόνης τοῦ Διὸς καὶ Θυίας τῆς Δευκαλίωνος. Idem (ex Stephano integro) habet Constantin. Porph. l. l. p. 48. Cf. Müller. *Wohnsitze d. Mac. V.* p. 26 sq., 38, 40.

3.

Etym. M. p. 523, 29 et Gudian. p. 332, 41 : Μαρσύας ἱστορεῖ ὅτι Κνωπὶς τὸ γένος Κόλγος εἰς Μακεδονίαν ἐλθὼν διέτριβε παρὰ Κιράνῳ· υἱοῦ δὲ γενομένου τῷ Κιράνῳ [καὶ] βουλευθέντι τὸν παῖδα ἀπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὀνομάζειν Κιράρονα (Καράρονα Et. Gud.,

DE REBUS MACEDONUM.

1.

E LIBRO PRIMO.

Dicitur etiam pars Macedoniae Maceta (Macetia), ut Marsyas libro primo Macedonicorum.

2.

Macedo, Jovis et Æthiæ (Thyæ) filius, Thraciæ regionem, quam tenuit, de suo nomine Macedonia appellavit, ductaque una ex indigenis duos genuit filios, Pierum et Amathum, a quibus duæ urbes Macedoniae Pieria et Amathia nominatæ sunt. Hæc narrat Marsyas.

Λάκωνος Et. Havn.) ἀνθίστατο ἡ μήτηρ καὶ αὕτη ἀπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὀνομασθῆναι τὸν παῖδα βουλομένην. Κνωπὶς δ' ἐρωτηθεὶς εἶπε μηδετέρου ὀνομαζέσθαι αὐτὸν διόπερ Κοῖνος ἐκλήθη.

« Aristodamidam autem ab Diodoro Theopompoque (fr. 30), ab aliis Pœantem perhiberi Carani patrem Syncellus testatur p. 262 C ed. Paris. : ut de Κιράρονα (Καράρονα?) parum liqueat. Nam in Λάκωνος ut lateat, quod non est veri simillimum, Φεῖδωνος : qui Phido etsi non fuit, videri certe pater significari facile potuit hac quidem apud Syncellum verborum conformatione : Κέρανος Φεῖδωνος (h. e. ἀδελφός) τοῦ Ἀριστοδαμίδα τοῦ Μέρποκος e. q. s. : nihilo tamen magis quicquam cum eo nomine potest vulgatæ in Etymologicis scripturæ commune esse. » RITSCHL. Num forte fuit Κυλλάρων vel Κυλλάδρων? Argivum heroem novimus Κυλλαράδην ex Pausan. II, 22, 8; et in fabula de Phaslide ab Argivis vatibus condita mentio fit herois Κυλαβρᾶ (Καλαβροῦ, Κολαβροῦ Suid. et Phot. v. Φάσγλις) ap. Athen. p. 297. Ceterum cf. Müller. l. l. p. 24; Flathe *Gesch. Macedon.* p. 17 sq.

4.

E LIBRO TERTIO

Athenæus XIV, p. 629, D : Τελεσιάς· Μακεδονική δ' ἐστὶν αὕτη ὀρχησις, ἣ χρησάμενοι οἱ περὶ Πτολεμαῖον Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου ἀδελφὸν ἀνείλον, ὡς ἱστορεῖ Μαρσύας ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν.

« Vix dignus est cujus vel error notetur Santocrucius de Philippo Aridæo somnians *Exam. crit.* p. 45 ed. II. : tanta ejus in hac caussa levitas fuit. Loquitur Athenæus de Alexandro II, Amyntæ filio, Philippi autem celeberrimi fratre, quem a Ptolemæo Alorita interemptum archonte Nausigene, h. e. Ol. 103, 1 (368), Diodorus XV, 71.

3.

Cnopis, uti Marsyas tradit, Colchus genere in Macedonia veniens degebat apud Caranum. Huic, quum natum ipsi filium de patre suo Ciraronem (?) appellare vellet, obstitit mater ipsa quoque de suo patre nominari filium volens. Cnopis igitur interrogatus de neutro nomen puero dandum esse respondit. Itaque Curnus appellatus est.

4.

E LIBRO TERTIO.

Telesias est saltatio Macedonica, qua utentes Ptolemæi (Alorita) socii Alexandrum, Philippi fratrem, interfecerunt, uti narrat Marsyas libro tertio Macedonicorum.

prodidit. Paucissimi inter hoc tempus et ipsius Philippi, patris Alexandri M., regnum anni interjecti sunt : e quo consequitur in quarto libro Marsyam jam esse in Philippi rebus gestis versatum. Earum autem enarrationem, si non ulterius, certe ad librum septimum pertinuisse, tum numerus denarius commentariorum Macedonicorum, quibus rerum ab Alexandro M. gestarum minimam partem scriptor attigit, facit ut libenter credamus, tum suadere Harpocratio (fr. 5) videtur compositis Marsyæ et *Philippicorum* scriptoris testimoniis. » RITSCHL.

Ceterum quæritur num recte hæc ad Marsyam *Pellæum* referantur. Equidem referri malim ad Philippensem, ad quem reliqua quæ de Macedonicis institutis ex Marsya Athenæus adducit, pertinent omnia. De Telesia saltatione vide plura ap. Athen. p. 630, A, ex Hippagora.

5.

E LIBRO SEPTIMO.

Harpocratio : Μύρτανον· Δημοσθένους ὑπὲρ Κτησιφώντος (p. 135, 13)· προύριον ἦν ἐν Θράκῃ, ὡς Μαρσύας ὁ πρεσβύτερος ἐν ζ' Μακεδονικῶν καὶ Ἀναξιμένης (fr. 12) ἐν Φιλιππικῶν [Φιλιππικῶν **].

Quæ Demosthenis loco tractantur ad Ol. 108, 2 (357 a. C.) rettulit Winiewskius Comm. hist. et chronol. p. 124 sqq., notante Ritschl.

6.

Stephan. Byz. : Αἰθιχία, ὡς Κιλικία. Θεόπομπος (fr. 239) τριακοστῇ ἐννάτῃ Φιλιππικῶν. Τὸ ἔθνος Αἰθιχίης, ὡς Κιλικίης. Ἐν Θετταλίᾳ δ' ὄκουν ἐν τῷ Πίνδῳ ὄρει. Μαρσύας δὲ μέσον τῆς Τυμφραίας καὶ Ἀθαμανίας κείσθαι φησι τὴν χώραν. Τὸ δὲ ἔθνος ἐπεικῶς παρὰ βολόν τε καὶ βάρβαρον καὶ ληστείας ἐπεικῶς προσκείμενον.

Theopompus libro laudato versatur in narratione rerum quæ gestæ sunt Ol. 108, 3—109, 2. De iisdem temporibus loquens Marsyas Æthiciæ mentionem facere potuit; res tamen incertissima, quum ne hoc quidem constet num ad seniore[m] an ad juniorem Marsyam fragmentum pertineat.

5.

E LIBRO SEPTIMO.

Myrtanum, Thraciæ castellum, ut Marsyas senior libro septimo De rebus Macedonum, et Anaximenes in Philippicis.

6.

Æthiciam regionem Marsyas mediam inter Tymphræam et Athamaniam sitam esse dicit.

7.

Misit Philippus, uti Marsyas tradit, Amyntam et Clear-

7.

Plutarch. Demosth. 18 de Philippi ad Thebanos legatione (Ol. 110, 3) : Ἐπεμψε δὲ καὶ Φίλιππος, ὡς Μαρσύας φησὶν, Ἀμύνταν μὲν καὶ Κλέαρχον Μακεδόνας, Δάοχον δὲ καὶ Θρασυδαῖον Θεσσαλοὺς ἀντεροῦντας.

TA ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

8.

E LIBRO QUINTO.

Harpocrat. : Ἀριστίων. Ὑπερίδης κατὰ Δημοσθένους. Οὗτος Σάμιος μὲν ἔστιν ἢ Πλαταιεύς, ὡς Διούλως (fr. 2) φησιν, ἐκ μειρακίου δ' ἑταῖρος Δημοσθένους· ἐπέμψθη δ' ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Ἡφαιστίωνα ἕνεκα διαλλαγῶν, ὡς φησι Μαρσύας ἐν πέμπτῳ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον.

Idem v. Μαργίτης... καὶ Μαρσύας ἐν πέμπτῳ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρου ἱστορεῖ λέγων Μαργίτην ὑπὸ Δημοσθένους καλεῖσθαι τὸν Ἀλέξανδρον.

« Rem per partes utrobique eandem narrari facile persuadet historiæ fides. Spectant enim illa ad Ol., 111, 2. 335 a. C., quo anno ab Atheniensibus sibi tradi Alexander cum aliis oratoribus Demosthenem jussit, qui mortuo Philippo insultans defectionem suasisset hujusque in adolescentem successorem quum alia convicia conjecisset, tum contemptum eum Μαργίτης nomine notasset : testibus quidem Plutarcho Dein. 23 et Æschin. Adv. Ctesiph. p. 86 St. § 160. Reconciliatum Alexandrum Plutarchus et Diodorus XVII, 16, a Demade tradiderunt, tacentes illi de Aristione; sed hujus ipsius cum his negotiis societatem, quamquam silentio Hephæstionem prætermittens, copiose Æschines § 162 persecutus est. » RITSCHL. — Mirum vero videri possit rem ad initium regni Alexandri pertinentem in quinto demum libro esse narratam. Quod ita expediendum esse putat Geierus, ut Philippi historiam septimo fortasse τῶν Μακεδονικῶν libro absolutam, tribus sequentibus libris res Alexandri usque ad expeditionem Syriacam expo-

chum Macedones, et Daochum et Thrasydæum Thessalos, qui contra (*Atheniensium legatos*) dicerent.

DE REBUS ALEXANDRI.

8.

E LIBRO QUINTO.

Aristion, Samius vel Plataënsis secundum Diylum, a puero familiaris fuit Demosthenis, a quo reconciliationis causa ad Hephæstionem missus est, ut Marsyas ait libro quinto De rebus Alexandri.

sitas esse statuat, deinde vero uno vel duobus vel pluribus libris adjunctam esse de Alexandri educatione commentationem (αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀγωγὴν), quæ quum pro parte tantummodo τῶν περὶ Ἀλεξάνδρον habenda esset, mirum videri non posse, quod hoc titulo ab Harpocrate excitaretur. At tamen rem ab Harpocrate allatam in libro de educatione Alexandri memoratam esse haud vero simile est. Meam sententiam in Introductione si-

gnificavi. Vide etiam quæ opinatur Droysen *Hellenism.* I, p. 681. In eo omnes consentiant, quod fragmentum nostrum a Marsya Philippensi, qui libro primo Macedonicôn rem ad tertiam quartumve Alexandri regis annum spectantem affert, alienum esse putent.

Recensetur Marsyas (Pellæus, uti videtur,) inter auctores Plinii in elench. ad H. N. lib. XII et XIII.

MARSYAS PHILIPPENSIS.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Schol. Eur. Hippol. 666 : Τοῖς Φρυξὶ λόγος ἐδόθη ἐκεῖνον βασιλεῦσαι τῆς Ἀσίας, ὅς ἂν τῆς ἀπότης λῦσαι τὸν δεσμὸν δυνηθεῖ τῆς κομισάσσης Μίδαν εἰς Φρυγίαν, ὅς ᾤν ἀμπελινός, ὃ συνεδέδετο ὁ ζυγὸς καὶ ὁ ῥυμός... Μαρσύας δὲ ὁ νεώτερος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Μακεδόνων (scr. Μακεδονικῶν) ἱστοριῶν φησὶν οὕτως· « Τῆς δὲ ἀμάρτης λέγεται τὸν ζυγὸν τῷ ῥυμῷ προσδεῖσθαι κλήματι ἀμπελίνῳ· ἔστι δὲ λόγιον, ὅς ἂν τὸν δεσμὸν τοῦτον λύσῃ βασιλεύσειν τῆς Ἀσίας. Ἀλέξανδρον δὲ φασὶν τὸν Μακεδόνων βασιλεῖα λῦσαι αὐτόν.

Midas, ὡς Μακεδόνες λέγουσι (Herodot. VII, 73), in Phrygiâ venit ex Macedonia, ubi Brigum rex in antiquissimis Macedonum sedibus imperavit. De his in primo Macedonicorum libro Marsyas exponens historiam de nodo a Mida Macedone nexo, quem Alexander Macedo ferro solverit, commemorasse mihi videtur. Contra Ritschl., Droysen, et Geierus ex loco colligi volunt Marsyam Philippensem ab ipsis Alexandri M. rebus gestis, quarum partem tantum Pellæus perscripserit, narrationem exorsum esse. Cujus rei disertiora indicia desidero. Reliquæ arguunt Marsyam fuisse non tam

historicum, quam periegetam, archæologum, mythologum.

2.

E LIBRO QUINTO.

Harpocratio : Γαλήψος, πόλις Θράκης ὠνομασθηθεὶς ἀπὸ Γαλήψου τοῦ Θάσου καὶ τῆς Τηλέφης, ὡς Μαρσύας ὁ νεώτερος ἐν πέμπτῳ Μακεδονικῶν. Cf. Philochorus fr. 128.

3.

E LIBRO SEXTO.

Harpocratio : Ἀήτη. Ὑπερίδης κατὰ Δημάδου. Ἀήτη πόλις ἐστὶ τῆς Μακεδονίας, μνημονεύει δὲ αὐτῆς πολλάκις Μαρσύας ὁ νεώτερος ἐν ἑκτῷ Μακεδονικῶν.

Cf. Stephan. Byz. s. h. v.; Ptolem. III, 18; Zonaras p. 1304; numi ap. Mionnet *Supplem.* vol. III, p. 81. Theognost. Can. p. 117, 15.

4.

(E LIBRO UNDECIMO.)

Hesych. : Σχοτίος... τοὺς γὰρ μὴ ἐκ φανεράς, λαθραίας δὲ μίξεως γεγονότας σκοτίους ἐκάλουν, ἵνα παρθενίους, ἄλλοι κορινναίους, καθάπερ Μαρσύας ἐν τῇ ἰάς. Κοτοδινιᾷ. Sic codex; hinc Schowius : ἐν τῇ α' [malim τῇ ια']. Σχοτοδινιᾷ (incipit nova glossa). Vulgo editur : ἐν τῇ ἰάδι. Quare grammati-

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Phrygibus oraculo responsum est eum imperaturum Asiæ, qui currus, quo Midas in Phrygiâ transvectus, solve posset vinculum viteum, quo jugum jungeretur limoni... Marsyas junior libro primo Macedonicorum dicit ita : Jugum curri lemoni annexum fertur sarmento viteo. Est vero oraculum, eum qui vinculum hoc solverit, imperaturum esse Asiæ.

Solvisse autem dicunt Alexandrum, regem Macedonum.

2.

E LIBRO QUINTO.

Galepsus, urbs Thraciæ, nomen habet a Galepso, Thasi et Telephæ filio, ut Marsyas junior quinto Macedonicorum.

3.

E LIBRO SEXTO.

Lete, urbs Macedoniæ, cujus sape meminit Marsyas junior libro sexto Macedonicorum.

cum hunc Marsyam habuit Fabric. B. Gr. IV, p. 372. Κορευαῖοι veram vocis formam esse suspicatur Ritschl. Apud eundem Hesychium II, p. 1445 leguntur hæc : Ὑετῆς, ὁ αὐτοετῆς· Μαρσύας.

5.

Harpocrat. v. Ἀμφίπολις... Μαρσύας δ' ἐν Μακεδονικαῖς (sc. ἱστορίαις, aut scrib. cum Salmasio Μακεδονικοῖς) διὰ τὸ περιουκεῖσθαι τὸν τόπον Ἀμφίπολιν ὠνομάσθαι πρότερον Ἀχραν καλουμένην, οἱ δὲ Ἄρεος καλουμένη πόλις [sic. ἢ δὲ Ἄρεος καλουμένη πόλις cod. Cantab.].

Μαρσύας] unus cod. C.; reliqui μαροῦσα. — Μοχ περιουκίσθαι Hemsterhus. ad Dobræum p. 71. Conjicias περιρρεῖσθαι. Nam Thuc. 4, 102 : Ἀμφίπολιν Ἀγῶν ὠνόμασεν, οἱ ἐπ' ἀμφοτέρω περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος κτλ. Postrema glossema esse videntur.

6.

Schol. Vatican. Eurip. Rhes. 346 : Κλειοῦς μέντοι λέγουσιν αὐτὸν (τὸν Ῥῆσον) εἶναι, καθάπερ Μαρσύας δ' νεώτερος ἐν τ... οἰκοδομ... περὶ τῶν κακοβορί.. γράφων οὕτως. « Εἰσὶ δὲ οἱ καὶ περὶ τούτου εἶπον τοῦτο· Κλειῷ τὴν θεὸν ὑπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν Μουσῶν νυμφευθῆναι, τεκνῶσαι δὲ τὸν Ῥῆσον. » Καὶ μετ' ὀλίγον. « Ἔστιν ἱερὸν τῆς Κλειοῦς ἐν Ἀμφίπολει ἱδρυθὲν ἀπέναντι τοῦ Ῥήσου μνημείου ἐπὶ λόφου τινός. »

G. Hermann. Opusc. V, p. 191 correxit ἐν τοῖς Μακεδονικοῖς, et deinde περὶ τῶν κακομόρων, quod haud placet; scripserim π. τῶν κατὰ τὸν Ῥῆσον vel περὶ τῶν τοκίων Ῥήσου. De Strymonis filiis Branga, Rheso, Olyntho, v. Conon. Narrat. 4.

6 a.

Schol. in Platon. Conviv. p. 373 Bekk., de Agathone tragico : Καὶ πρὸς Ἀρχέλαον τὸν βασιλέα ὤχετο, ὡς Μαρσύας [δ'] νεώτερος.

Schol. ad Lucian. Rhet. Præc. § 11 in Crameri Anecd. IV, p. 269 : Ἦν δὲ Τισαμενοῦ τοῦ Ἀθηναίου υἱὸς (sc. Agatho), παιδικὰ γεγονὼς Πausανίου [καὶ

Εὐριπίδου addit Cramer.] τοῦ τραγικοῦ, μεθ' οὗ πρὸς Ἀρχέλαον τὸν βασιλέα ὤχετο, ὡς Μαρσύας δ' νεώτερος. (Cf. Leutsch. Paræmiogr. p. 537.)

Ritschl. et Geier. quum persuasum sibi habeant Marsyam historias suas ab Alexandri demum temporibus exorsum esse, hæc in libris de Archæologia Attica, dubiæ memoriæ opere, narrata esse suspicantur. Nobis quin ex Macedonicis ea fluxisse putemus nulla est dubitatio.

6 b.

Athenæus V, p. 217, D : Περόικκας τοῖνον πρὸ Ἀρχελαοῦ βασιλεύει, ὡς μὲν δ' Ἀκάνθιος φησι Νυκομήδης ἐτη μα'· Θεόπομπος (fr. 31) δὲ λδ', Ἀναξιμένης μ' (fr. 8), Ἰερώνυμος κη', Μαρσύας δὲ καὶ Φιλόχορος (fr. 103) εἰκοσι τρία.

« Horum numerorum omnium nullum ad veritatem propius accedere quam quem cum Marsya haud multo minor natus Philochorus (fr. 103) posuit, videmur Agathonicorum cap. V. demonstrasse, et videmur etiam nunc post ea quæ in alia omnia discedentes disseruerunt Clintonus Fast. Hellen. p. 238 Kr., Krebsius Lection. Diodor. p. 159. sqq., ex parte etiam Bæckhius Corp. Inscr. II, p. 351. » RITSCHL.

Priores editores fragmentum tribuerunt M. Pellæo. Tribuendum esse Philippensi eo veri similis est, quum apud Athenæum l. l. sermo sit de temporibus Agathonis, de quo v. fr. antecedens.

7.

Athenæus XI, 467, E : Παρθένιος δ' τοῦ Διονυσίου ἐν πρώτῳ Περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς λέξεων ζητούμενων φησὶν· γυάλας, ποτηρίου εἶδος, ὡς Μαρσύας γράφει δ' ἱερεὺς τοῦ Ἡρακλέους, οὕτως. « Ὅταν εἰσὶν δ' βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν, συναντᾷν οἶνον πλήρη γυάλαν ἔχοντά τινα, τὸν δὲ λαβόντα σπένδειν. »

« De Macedonica urbe hæc narrari non temere conjicitur ex Etymol. M. p. 243, 13 : γυάλος, εἶδος ποτηρίου παρὰ Μακεδόσιν, pro quibus Hesychius I, p. 865 : γυάλας (cod. γυλλάς), εἶδος ποτηρίου παρὰ Μακεδόσιν (Μακεδόνων cod.). Ac sacerdotes

4.

E LIBRO UNDECIMO.

Liberos non aperto, sed clandestino connubio natos, σκοτίους appellabant, nonnulli παρθεσίους, alii χορναίους, uti Marsyas ait libro undecimo.

5.

M. in Macedonicis inde quod circumflueretur locus dictam esse tradit Amphipolim, quæ olim Acra sit vocata.

6.

Nonnulli Rhesum Clitum filium esse dicunt, ut Marsyas junior in Macedonicis, (de Rheso) scribens ita : Sunt qui de eo tradiderint hoc : Clito deam e Musarum choro a

Strymone uxorem ductam, peperisse Rhesum. » Et paulo post : « Fanum Clitus Amphipoli est e regione monumenti Rhesi in colle quodam exstructum. »

6 a.

Agatho tragicus etiam ad Archelaum regem venit, uti Marsyas junior tradit. Agatho, Tisamenis Atheniensis filius, amasius erat Pausaniæ et Euripidis tragici, quocum ad Archelaum regem profectus est, teste Marsya juniore.

6 b.

Ante Archelaum regnavit Perdiccas... annis viginti tribus, ut Marsyas et Philochorus tradunt.

7.

Gyalas, poculi species, uti Marsyas, Herculis sacerdos,

quidem novimus complures scriptores Græcos. Pellæum autem Marsyam, ludi magistrum eundemque ducem navalem, vix erit qui etiam sacerdotio augere animus inducat. Ceterum Parthenii magister ille Dionysius Suidæ quartus est inter cognomines, Alexandrinus quidem, a Nerone ad Trajanum clarus : vid. Fabric. Bibl. Gr. IV, p. 309 Harl. » RITSCHL. Hæc sicut sequens fragmentum ex libris de Attica Archæologia sumpta esse putavit Geier., præeunte Bernhadyo ad Suid. v. Μαρσύας.

8.

Athenæus XI, p. 477, A : Μαρσύας δὲ (τὸ χισσύβιον εἶναι λέγει) κύπελλον καὶ τὸ ξύλινον ποτήριον.

Idem XI, p. 479, A, postquam de *cotyle*, poculi genere, egerat, addit : Κοτύλη δὲ καλεῖται καὶ ἡ τοῦ ἱσχυρίου κοιλότης... Μαρσύας δὲ φησι τὸ ἐν τῇ ἱσχυρί ὅστων καλεῖσθαι ἀλεισον καὶ κύλικα.

« Ipsius tum argumenti tum loci affinitate tum conjuncta cum γυάλου (fr. 7) commemoratione adducimur ut vereamur ne de grammatico Marsya inconsideratius Schweighæuserus cogitaverit. Quis enim quæso ex Macedonicis ipsum illud de γυάλας testimonium repetiturus esset, nisi fortuito servata grammaticorum notatiuncula ejus cum Macedonicis antiquitatibus necessitudo demonstraretur? Sed tamen ut ex his largiamur sua non hausisse Athenæum, Marsyam memento ἑτέρα τινα περὶ τῆς ἰδίας πατρίδας edidisse, in iisque forte de moribus et institutis quibusdam Macedonum miscellaneo illo commentando genere quamquam non grammaticum exposuisse, cujus scriptores plurimi ex Peripateticorum scholis prodierunt. » RITSCHL. Ex fr. 7 probabile fit sacerdotem nostrum pluribus egisse de rebus ad cultum (Herculis maximi puto) pertinentibus, v. c. περὶ θυσιῶν καὶ σπονδῶν. Neque tamen est cur de alio opere atque de Μακεδονικοῖς cogitemus. Quod ad χισσύβιον attinet, cf. Nicander Ætolicor. lib. I : 'Ἐν τῇ ἱεροποιᾷ τοῦ Διδυμαίου Διὸς :

scribit hæc : Quando urbem rex ingrediatur, obvium ire aliquem manu tenentem gyalam vino plenam, eamque sumere regem atque libare.

8

Marsyas pocillum et ligneum poculum ciseybiū vocari dicit. — *Cotyle* vocatur etiam cavitas coxendicis... Marsyas autem a' os coxendicis *aleison* vocari et calycem.

9.

Cratinus dicit Venerem Phaonis amore captam in pulcris lactucis eum abdidiſſe : Marsyas vero junior in segete viuentis hordei.

χισσοῦ σπονδοποιούνται πετάλοισιν· ὅθεν τὰ εἴδη ἐκπώματα χισσύβια φωνέεται.

[ΜΥΘΙΚΑ.]

9.

Athen. p. 69, D : Κρατῖνος δὲ φησι Φάωνας ἐρῶσθαι τὴν Ἀφροδίτην ἐν καλαῖς θριδακίναις αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ, Μαρσύας δὲ ὁ νεώτερος ἐν γλῶττι κριθῶν.

« Ad *Mythica* merito hæc retulisse Schweighæuserum existimamus, quamquam immerito huic scriptorem ab eo, qui Harpocratiōni et Suidæ νεώτερος dicitur, distinguit. » RITSCHL. De re c. 49; Palæphat. c. 49; Lucian. I M. 9.

10.

Schol. in Odyss. XVIII, 85 : Ἐχετος τῶν μὲν ἐν Βουχέτου, ἀπ' οὗ καὶ ἐν Σικελίᾳ πόλις Βούχετος καλεῖται. Σικελῶν δὲ τύραννος λέγεται. Τούτων τοῖς μὲν ἐγγυρίους κατὰ πάντα τρόπον σίνεσθαι, τοὺς δὲ ξένα ἀνατρεῖν λωβώμενον· τοσαύτην δὲ κακίαν ἔχειν, ὥς καὶ τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας, ὅτε θέλουν σφόδρα τινὰ τι μωρῶσαι καὶ ξένῳ περιβαλεῖν θανάτῳ, ἐκπέμπει αὐτοῖ· πολλὰς γὰρ μηχανὰς ἐξευρεῖν τοῦτον κακίαν· ὅθεν τὸν λαὸν οὐχ ὑπομένειν τὴν πικρὰν ταύτην τυραννίδα, λίθοις δὲ αὐτὸν ἀνελεῖν. Ἡ ἱστορία περὶ Μνασείας καὶ Μαρσύας.

Cf. quæ sequuntur ap. schol. l. I.; Eustath. p. 1839. Apoll. Rh. I, 1093, ubi schol. laudat Lyſippi Epirotæ Ἀσεδῶν κατάλογον.

« E Mnasea potissimum an Marsya hæc narratur ambiguum est. Quamquam habemus cur a Mnasea potius profectam singularem illam fabulæ formam credamus, quæ cernitur in Sicilia mentione, quum consentiens vox antiquitatis sit de Epiri rege Echeto et urbe Βούχετος vel Βούγετος vel Βουχέτιον (quod Straboni VII, p. 498 reddendum pro Βουχέτιον) vel Βουχέτα. » RITSCHL. Quæritur an non fuerit : Μνασεία ἢ Μαρσύα.

10.

Echetus, Bucheti filius, a quo Buchetus urbs in Sicilia nominatur, Siculorum tyrannus fuisse dicitur, qui indigenas omni modo laserit, peregrinos vero cruciatibus affectos occiderit. Tantaque fuisse sævitie narratur, ut etiam procul habitantes, si eximie aliquem punire et novo supplicii genere plectere vellent, mitterent eum ad Echetur, quippe qui multa crudelitatis instrumenta invenisset. Quare populum sævæ hujus tyrannidis impatientem lapidibus obrutum interfecisse. Historia legitur apud Mnaseam et Marsyam.

ONESICRITUS

ASTYPALÆENSIS VEL ÆGINETA.

Diogenes Laert. VI, 84 : Ὀνησίκριτος. Τοῦτον οἱ μὲν Αἰγινήτην, Δημήτριος δὲ ὁ Μάγνης Ἀστυπαλαίαν (*) φησί. Καὶ οὗτος τῶν ἐλλογιμῶν Διογένους μαθητῶν. (Ἀστυπαλαίους etiam Ἀλιανοῦ est (v. fr. 7) et Arriano in Ind. c. 18, 9.) Altera Onesicrito naturae, altera civitatis patria fuerit.

Idem VI, 75 : Θαυμαστή δὲ τις ἦν περὶ τὸν ἄνθρωπον (Διογένη) παιδεία, ὥστε πάνθ' ὄντινον βραδύως αἰεὶν τοῖς λόγοις. Λέγεται γοῦν Ὀνησίκριτον τινὰ Αἰγινήτην πέμψαι εἰς Ἀθήνας διδοῖν ὄντινον τοῦτον ἑταίρον Ἀνδροθένην· ὃν ἀκούσαντα τοῦ Διογένους, αὐτοῦ προσμείναι. Τὸν δ' ἐπ' αὐτὸν καὶ τὸν ἑταίρον ἀποστεύει τὸν πρεσβύτερον, Φιλίσκον τὸν προειρημένον. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Φιλίσκον κατασχεθῆναι. Τὸ τρίτον αὐτὸν ἀρξάμενον, μηδὲν ἤττον συνείναι τοῖς παισὶ φιλοσοφούντα. Eadem paullulum immutata Suidas s. v. Φιλίσκος Αἰγινήτης.

Plutarch. Alex. 65 (fr. 10) : Ὁ δὲ Ὀνησίκριτος ἦν φιλόσοφος τῶν Διογένη· τῷ Κυνικῷ συνεσχολακώπων. Idem De fortun. Alex. or. 1, c. 10, p. 331, E (p. 407 Didot.) : Ὀνησίκριτον, τὸν Διογένους τοῦ κυνὸς μαθητήν.

Igitur provecior jam aetate Onesicritus cum Alexandro in Asiam trajecit. Mandavit ei rex legationem ad Gymnosophistas Indiae (fr. 105). Classe ad ripas Hydaspis parata, eundem navis regiae gubernatorem constituit. Arrian. Ind. 18, 9; Exped. Al. VII, 5, 9 et VI, 2, 6 (fr. 23), ubi simul notatur amicitia viri et jactantia, quippe qui navarchi titulum sibi in scriptis suis vindicaverit. Cf. Plin. in fr. 22. — Quum ad mare usque Alexander devenisset, τὰς μὲν ναὺς ἐκέλευσε περιπλεῖν ἐν δεξιᾷ τὴν Ἰνδικὴν ἐχούσας, ἡγεμόνα μὲν Νέαρχον ἀποδείξας, ἀρχικυβερνήτην δὲ Ὀνησίκριτον. Plutarch. Alex. 66. Idem in Moral. p. 331 : Ὀνησίκριτον. . . ὅτι ἄρχοντα τῶν κυβερνητῶν κατέστησε, ὑπὸ πλείονων ἱστούρηται (**). At non

philosopho rex hunc honorem tribuit, uti Plutarcho videtur, sed Æginetae homini rerum nauticarum haud imperito. Neque tamen cum peritia Onesicritus etiam prudentiam ubique conjunxit. Nam temeritatem ejus notat Nearchus (fr. 28); qui Onesicriti consiliis haud obtemperando impediisse sibi videtur, ne in summum classis adduceretur discrimen. Peracta feliciter navigatione Susa profecti et Nearchus et Onesicritus corona a rege ornati sunt. (Arrian. VII, 5, 9).

Commentarios suos componere Onesicritus jam coeperat vivente adhuc Alexandro, siquidem fidem mereri censueris narratiunculam, quam servavit Lucianus Quom. Hist. Scr. c. 40, p. 268 Didot : Εἰ δὲ τὸ παραυτίκα τις θεραπεύει, τῆς τῶν κολακευόντων μερίδος εἰκότως ἂν νομισθεῖται, οὐς πάλαι ἡ ἱστορία καὶ ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ἀπέστραπτο, οὐ μείον ἢ κομμωτικὴν ἢ γυμναστικὴν. Ἀλεξάνδρου γοῦν καὶ τοῦτο ἀπομνημονεύουσιν, ὅς, Ἡδῆως ἂν, ἔφη, πρὸς ὀλίγον ἀνελθόντων, ὡς Ὀνησίκριτε, ἀποθανόντων, ὥς μάθοιμι, ὅπως ταῦτα οἱ ἄνθρωποι τότε ἀναγιγνώσκουσιν. Εἰ δὲ νῦν αὐτὰ ἐπαινοῦσι καὶ ἀσπάζονται, μὴ θαυμάσης· οἶοντα γὰρ οὐ μικρῷ τινι τῷ δολέατι τούτῳ ἀνασπᾶσιν ἕκαστος τὴν παρ' ἡμῶν εὐνοίαν. Ὁμήρῳ γοῦν, καίτοι πρὸς τὸ μυθώδες τὰ πλείστα συγγεγραφότι ὑπὲρ τοῦ Ἀχιλλέως, ἤδη καὶ πιστεύειν τινὲς ὑπάγονται, μόνον τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας μέγα τεκμήριον τιθέμενοι, ὅτι μὴ περὶ ζώντος ἔγραψεν· οὐ γὰρ εὐρίσκουσιν οὕτινος ἔνεκα ἐψεύδεσθ' ἂν.

Verum absolvit opus diu post mortem Alexandri, in Thracia degens apud regem Lysimachum. Id enim colligitur ex Plutarcho in Vit. Alex. c. 46 (vide fr. 5). — Praeter expeditiones Alexandri etiam ea quae ad educationem regis pertinent, commentariis suis exposuit, teste Diogene L. VI, 84, ubi haec : Ἔοικε δὲ τι ὅμοιον πεπονθέναι (Ὀνησίκριτος) πρὸς Ξενοφῶντα· ἐκεῖνος μὲν γὰρ Κύρου συνεστράτευσεν, οὗτος δὲ Ἀλεξάνδρου· καὶ ἐκεῖνος μὲν Παιδείαν Κύρου, ὁ δὲ Πῶς Ἀλέξανδρος ἤχθη γέγραφε· καὶ ὁ μὲν ἐγκώμιον Κύρου, ὁ δὲ Ἀλεξάνδρου πεποίηκε· καὶ τῇ ἐρμηνείᾳ δὲ παραπλήσιος, πλὴν ὅτι ὡς ἀπόγραφος ἐξ ἀρχετύπου δευτερεύει. Ad quae Geierus : « Variis de causis hanc vehementer, quod dicunt, claudicare comparationem rectissime Meierus (in Erschu. Gruber Encyclop. s. v. Onesicritus) animadvertit;

(*) Stephan. Byz. v. Ἀστυπαλαία, νῆσος μία τῶν Κυκλάδων, δευτέρα πόλις ἐν Κῷ, τρίτη νῆσος πόλιν ἔχουσα μεταξὺ Τήνων καὶ Κρήτης, τετάρτη πόλις ἐν Σάμῳ. Quamnam horum intelligi voluerit Diogenes vel Demetrius, parum liquet. De insula maris Carpathii cogitat Schmieder. ad Arrian. Ind. p. 101.

(**) Apud Marcianum in Periplo p. 157 ed. Hoffm. inter geographos recensetur Σώσανδρος ὁ κυβερνήτης, τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν γράψας. Is aliunde non notus. Fortasse nomen corruptum est.

quod vero Anabasis Xenophontæ et Onesicriti de Alexandri expeditione commentariorum similitudo prorsus hoc loco videatur esse prætermissa, ejus rei vir eruditissimus unice veram hanc posuit causam, quod Alexandri et educatio et expeditio et laudatio eodem Onesicriti opere fuerint comprehensæ. Etenim hoc opus per multos digestum fuisse libros, inde colligitur, quod fabula de Amazonis adventu quarto demum libro (fr. 5) erat consignata, et ex ipsa argumenti comprobatur copia ac varietate, quandoquidem etiam commentariorum evincitur fragmentis, non solum et bellicas et privatas Alexandri res data opera tractasse Onesicritum, sed copiosissime etiam de iis egisse, quæcunque in singulis terris et populis memoratu digna sibi viderentur. Imprimis vero, id quod nemo mirabitur, Indiæ regiones, tum primum Græcis accuratius cognitæ, huic scriptori, sponte jam fabularum et miraculorum studiosissimo, tanquam amplissimus nova quæque et inaudita comminiscendi campus patebant, in quo quemadmodum ille versatus fuerit, optime declaratur, ejus narrationes si comparaveris cum iis, quæ iisdem de rebus ab Aristobulo, Megasthene aliisque auctoribus fide dignis tradita sunt. Cf. v. c. Onesicrit. fr. 15 cum Aristobuli fr. 30 et Nearchi fr. 11; Onesicriti fr. 19 cum Aristobul. fr. 31. » — De mala ejus fide omniaque exaggerandi libidine, de qua sæpe numero queruntur, vide Plutarchum in fr. 5, Arrianum in fr. 23, Strabonem in fr. 7 (coll. Megasthenis fr. 10). Adde Gellium (N. A. IX, 4), qui Onesicritum cum Aristeo Proconnesio, Isigono, Ctesia (vid. ej. fragm. p. 105), Philostephano, Hegesia, rerum inauditarum scriptoribus, componit. — De Paraplo, qui Onesicriti nomine inscriptus ex commentariis tum Onesicriti tum aliorum a Juba rege conflatus est, vide not. ad fragm. 26.

1.

Plutarch. Alex. c. 9: Ἦν δὲ (ὁ Ἀλέξανδρος) καὶ φύσει φιλόλογος [καὶ φιλομαθὴς] καὶ φιλαναγνώστης. Καὶ τὴν Ἰλιάδα τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων ἔλαβε μὲν Ἀριστοτέλους διορθώ-

1.

Alexander literarum studiosus et lectionis amantissimus fuit. Iliadem, virtutis bellicæ et credens et appellans institutionem, accepit ab Aristotele correctam, quam *ex nartheo* vocant. Eam semper cum pugione, uti tradit Onesicritus, repositam habebat sub pulvino.

2.

Viaticum Alexander non habuit plus quam septuaginta talenta, ut Aristobulus narrat. Onesicritus insuper talenta ducenta cum habuisse dicit æris alieni.

σαντος ἢν ἐκ τοῦ νάρθηκος καλοῦσιν, εἶχε δὲ ἐν μετὰ τοῦ ἐγχειρίδιου καυμένην ὑπὸ τὸ προσκεφάλειον, ὡς Ὀνησίκριτος ἱστορεῖ.

« Primo loco hoc posuimus fragmentum, quia pertinere videbatur ad primam Onesicriti commentariorum partem de Alexandri M. educatione (ἢ Ἀλέξανδρος ἤχθη). » GEIER. — Καὶ φιλομαθὴς, ex vetustis codicibus Stephani addita, sed in mss adhuc libro reperta, non requiro. » SINTEN.

2.

Plutarch. Alex. 15 de Alexandro in Asian trificiente: Ἐφόδιον... οὐ πλέον ἐβδομήκοντα τάλαντα ἔχειν αὐτὸν Ἀριστόβουλος (fr. 1) ἱστορεῖ... Ὀνησίκριτος δὲ καὶ διακόσια τάλαντα προσοφείλειν. Cf. Derris fr. 10.

3.

Plinius H. N. XII, 18, p. 265 Techn.: *Onesicritus auctor est in Hyrcaniæ convallibus ficis similes esse arbores, quæ vocentur occhi, ex quibus defluat mel horis matutinis duabus.*

4.

Idem ibid. XVIII, 19, p. 47 Techn.: *Onesicritum tradit in Hyrcania multum nostris esse dulciores (ficus) fertilioresque, ut quæ modios CCLXX singulæ ferant.*

Cf. Dalecampius ad h. l. et Salmasius Exerc. Plin. p. 658 sqq., 716, C.

5.

E LIBRO QUARTO.

Plutarch. Alex. c. 46: Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὧν καὶ Κλείταρχος ἐστὶ καὶ Πολύκλειτος καὶ Ὀνησίκριτος καὶ Ἀντιγένης καὶ Ἰστρος (fr. 64). Ἀριστόβουλος δὲ καὶ Χάρης ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ Πτολεμαῖος καὶ Ἀντικλείδης καὶ Φίλων ὁ Θηβαῖος καὶ Φίλιππος ὁ Θεαγγελεὺς, πρὸς δὲ τούτοις Ἐκαταῖος ὁ Ἐρετριεὺς καὶ Φίλιππος ὁ Χαλκιδεὺς καὶ Δοῦρις ὁ Σάμιος (fr. 18) πλάσμα φασι γεγονέναι τοῦτο. Καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔοικεν Ἀλέξανδρος. Ἀντιπάτρω γὰρ ἀπαντα γέγραπται ἀκριβῶς, τὸν μὲν Σκύθην αὐτῷ φησὶ δίδόναι τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, Ἀμαζόνας δὲ οὐ μνημονεύει. Λέγεται δὲ πολλοῖς χρόνοις Ὀνησίκριτος ὕστερον ἤδη βασιλεύοντι

5.

Eo venisse ad Alexandrum Amazonem perhibent multi, inter quos Clitarclus, Polycritus, Onesicritus, Antigæus, Ister. Aristobulus vero, Chares introductor, Ptolemæus, Anticlides, Philon Thebanus, Philippus Theangelensis, insuper Hecataeus Eretriensis, Philippus Chalcidensis, Doris Samius esse hoc asserunt commentum, quibus adstipulari apparet Alexandrum, siquidem Antipater omnia exacte scribens, Scytham ait filia sibi nuptias obtulisse, Amazonis nequam meminit. Fama est multis annis post Lysimacho jam regnanti

Λυσιμάχῳ τῶν βιβλίων τὸ τέταρτον ἀναγινώσκειν, ἐν ᾧ γέγραπται περὶ τῆς Ἀμαζόνος· τὸν οὖν Λυσίμαχον ἀτρέμα μειδιάσαντα, « Καὶ ποῦ » φάναι « τότε ἤμην ἐγώ; »

Cf. Arrian. VII, 13, 6 (3) : Ταῦτα δὲ οὔτε Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολεμαῖος οὔτε τις ἄλλος ἀνέγραψεν ὅστις ἱκανὸς ὑπὲρ τῶν τοιούτων τεκμηριῶσαι. Cf. Strabo XI, p. 505 in Clitarchi fr. 9. Cum Onesicrito et Clitarcho faciunt Diodor. XVII, 77; Justin. XII, 3; Curtius VI, 5. Adde quæ narrat Jul. Valer. III, 69. Cf. Ste-Croix l. l. p. 332; Droysen. l. l. p. 280, 328, 554.

Quod auctores h. l. recensitos attinet, eorum, quos pecularia de Alexandro opera scripsisse scimus, suo cuiusque loco mentionem faciemus. *Duris* (fr. 18) rem allatam narravit libro Hellenicorum nono, ubi ad Alexandri tempora devenerat. *Ister* (fr. 64) et in Attidæ et aliis in libris, quos de antiquitatibus scripsit permultos, de Amazonibus sermonem instituere ibique ea, quæ Plutarchus affert, commemorare potuit. Temere agunt, qui eum inter scriptores rerum Alexandri recensent. — De *Philippo Chalcidensi* aliunde non constat. — Pro Φιλίππῳ δὲ Θεαγγελεύς codices exhibent ὁ εἰσαγγελεύς, quod ex antecedentibus male repetitum esse jam monuerunt Reinesius Var. lectt. I, 25 et Holstenius ad Steph. Byz. v. Θεάγγελα, alii. Noli vero cum Creuzero (*Hist. Kunst* p. 388) vocem Θεαγγελεύς intelligere de Philippo *solennitatum promulgatore* (Θεαγγελεῖς οἱ τὰς πανηγύρεις ἐπαγγέλλοντες, Hesych.; quos nunc *Imam* orientales vocant). Nam Theangela (Suagela nomine Carico, uti videtur) est urbs Carica (St. Byz. l. l. Plinius V, 29); ex eaque oriundus Philippus scripsit Περὶ Κερῶν καὶ Ἀσλῆγων (Athenæus p. 271, B). Amazonum mentio in Caricis deesse vix potuit. Nihil itaque cogit, ut ex Plutarchi loco opus de Alexandro colligamus. Ætas scriptoris ignota. Fragmenta alio loco dabimus. — *Philippus Thebanus* qui fuerit difficile dictu. Apud Plutarchum in Regg. Apophthegm. p. 178, C (p. 212 Didot.) invenio hæc : Πρὸς δὲ Φίλιωνα τὸν Θηβαῖον εὐεργέτην αὐτοῦ (sc. Φιλίππου) γενόμενον καὶ ξένον, ὁπηνίκα διῆγεν ἐν Θήβαις δημορέων, ὕστερον δὲ μηδεμίαν παρ' αὐτοῦ δωρεάν προσδεχόμενον, Μὴ με, εἶπεν, ἀφαιροῦ τὸ ἀνίκητον, εὐεργεσίας καὶ χάριτος ἡττώμενον. Hic Philo, si Philippo non multo antiquior fuit, sicuti Anaximenes Alexandrum comitari et res gestas ejus narrare potuit. Sin

alium quemvis intelligi malis, nihil refragor. Philo quidam, Alexandri temporibus proximus, ille est qui sub Ptolemæo I vel II scripsit Αἰθιοπικά vel τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλοῦν, ut referunt Antigonus Mir. c. 160 (145 ed. Westerm.) et Strabo II, p. 77.

Hecatei Eretriensis mentionem disertam olim unus Plutarchi locus l. exhibebat, usque dum Buttmannus egregia conjectura apud Scymnum Chium versu 870 ed. Letronn. emendandum esse censeret hunc in modum :

Ἀπὸ τῶν δὲ Μαυριῶν λαβοῦσα τὸν νομῶν
Μαυριῶτις ἐξῆς ἐστὶ λίμνη κειμένη·
εἰς ἣν ὁ Τάναϊς.
ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ λαβὼν τὸ βεῦμα Ἀράξω,
ἐπιμίσηθ' ὡς Ἐκαταῖος εἶπ' ὁ ὑπερτριεύς

Codex præbet : ἐπιμισγεθῶ Ἐκαταῖος ἐφ' ὧτις. Cf. Niebuhr. *Kleine Schriften* I, p. 397; Letronne *Fragments des poèmes géogr. de Scymnus* p. 118. Procul dubio hæc ex periegesi geographica desumpta sunt, recteque Schweighæuserus (ad Athen. tom. I, p. 468) statuit H. Eretriensem eundem esse cum H. τῷ νησιώτῃ, ad quem Callimachus τὴν Ἀσίας περιήγησιν, ab aliis tributam Hecateo Milesio, referendam esse dixerat (Athenæus II, p. 70; Hecat. fr. 172). Hinc igitur nanoiscimur scriptorem, qui vel æqualis Alexandri fuit, vel certe Ptolemæi primi temporibus vixisse debet. Res vero ap. Plutarchum commemorata quam commode potuerit in Ponti periplo narrari sponte intelligitur. Itaque, ut nunc res est, nihil cogit cur (cum Schweigh. l. l. et Creuzero l. l.) Alexandri scriptoribus Eretriensis annumeretur. Quod denique de Hecateo Abderita Alexandri comite et rerum ejus scriptore apud multos legere est, id scito mera niti conjectura.

6.

Strabo XI, p. 517 : Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν οὐ πολλὸν διέφερον τοῖς βίοις καὶ τοῖς ἡθελσι τῶν Νομάδων οἱ τε Σογδιανοὶ καὶ οἱ Βακτριανοὶ· μικρὸν δ' ὅμως ἡμετέρωτερα ἦν τὰ τῶν Βακτριανῶν· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων οὐ τὰ βέλτιστα λέγουσιν οἱ περὶ Ὀνησίκριτον· τοὺς γὰρ ἀπειρηκότας διὰ νόσον ἢ γῆρας ζῶντας παραβάλλεσθαι τρεφομένοις κυσὶν ἐπιτήδεις πρὸς τοῦτο, οὗς ἐνταφιστάς καλεῖσθαι τῇ πατρῷᾳ γλώττῃ· καὶ ὁρᾶσθαι τὰ μὲν ἔξω τείχους τῆς μητροπόλεως τῶν Βάκτρων καθάρ· τῶν δ' ἐντὸς τὸ πλεον ὁστέων πλήρεις ἀνθρωπίνων· καταλῦσαι δὲ τὸν νόμον Ἀλέξανδρον. Τοιαῦτα δὲ

Onesicritum quartum librum suum recitavisse, in quo meminit Amazonis : ac Lysimachum subridentem dixisse : Et ubi tum ego eram?

6.

Antiquitas Sogdiani et Bactriani moribus non multum fuerunt absimiles Nomadum : paullo tamen mansuetiores fuerunt.

SCRIPTORES RER. ALEX.

runt Bactriani. Onesicritus vero de his quoque narrat minime laudanda : eos enim qui senio confecti sint aut morbo, viros ait projici canibus dedita opera ad hoc nutritis, quos sua lingua entaphiastas, quasi vespillones, vocant : ac videri quidem, quæ extra murum primariæ Bactriorum urbis sunt, pura : intus autem pleraque humanis plena ossibus : morem

πως καὶ τὰ περὶ τοὺς Κασπίους ἱστοροῦσι· τοὺς γὰρ γονέας, ἐπειδὴν ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότες τυγγάνωσιν, ἐγκλεισθέντας λιμοκτονεῖσθαι... Φασὶ δ' οὖν ὅκτω πόλεις τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῇ Βακτριανῇ καὶ τῇ Σογδιανῇ κτίσαι κτλ., quæ num sint tōn περὶ Ὀνησίκριτον an aliorum, haud liquet.

Καταλῦσαι δὲ τὸν ν. Ἀλ.] Hunc locum ad eam Onesicriti commentariorum partem, quæ ἐγκώμιον Ἀλεξάνδρου inscripta erat, referendum esse opinatur Geierus.

7.

Strabo XV, p. 698 : Ὑπὲρ δὲ ταύτης (sc. τῆς Ταξιλου χώρας) ἐν ταῖς ὁρεσιν ἡ τοῦ Ἀδισάρου χώρα, παρ' ἧς δύο δράκοντας ἀπήγγελλον οἱ παρ' αὐτοῦ πρέσβεις τρέφεσθαι, τὸν μὲν ὀγδοήκοντα πηχῶν, τὸν δὲ τετταράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν, ὡς εἰρηκεν Ὀνησίκριτος· ὅν οὐκ Ἀλεξάνδρου μᾶλλον ἢ τῶν παραδόξων ἀρχικυβερνήτην προσείποι τις ἄν.

Ælian. H. An. XVI, 39 : Ὀνησίκριτος δ' Ἀστυπалаῖος λέγει ἐν Ἰνδοῖς κατὰ τὴν ἀνάβασιν Ἀλεξάνδρου τοῦ παιδὸς Φιλίππου γενέσθαι δράκοντας δύο, οὓς Ἀποσιεσάρης δ' Ἰνδὸς ἔτρεφεν, ὧν ὁ μὲν ἦν πηχῶν τετταράκοντα καὶ ἑκατόν, ὁ δὲ ὀγδοήκοντα, καὶ φησιν ἐπιθυμῆσαι δεινῶς Ἀλέξανδρον θεάσασθαι αὐτούς.

Eadem ex Æliano Tzetzes Hist. III, 940, nisi quod aliunde addit :

Τὴν στρατιὰν ἡρέμα δὲ διέρχεσθαι κελύσας (Ἀλέξανδρος), ὡς ὁ Ἰνδὸς εἰδὼς ἐκείνῳ καὶ προεῖπε, μὴ πως ἐκθριώσωσιν ἐκείνους τῇ βαδίσει, εἶδεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰσομεγέθεις ὄντας ἀσπίδι Μακεδονικῇ στρογγύλῃ τῶν εὐκύνων.

De his commentis cf. Aristobuli fr. 32. Similia lege ap. Diodor. XVII, 90, qui Clitarchum expresse-rit. — « De nominis Ἀδισάρου varia scriptura cf. Schmieder. ad Arrian. IV, 27, 10; Freinsh. ad Curt. VIII, 13, 1; Jacobs. ad Ælian. I. I.; Ellendt.

eum ab Alexandro fuisse sublatum. Similia horum etiam de Caspiis tradunt : ab iis parentes, ubi septuagesimum ætatis annum impleverunt, inclusos fame necari... Alexandrum perhibent octo urbes in Bactriana condidisse etc.

7.

Supra hanc (Taxilæ regis terram) in montibus est Abisari regio, apud quem legati ab eo missi nuntiaverunt duos dracones nutriri, alterum octoginta cubitorum longitudine, alterum centum et quadraginta, ut Onesicritus refert, quem meliore jure fabulosarum et incredibilium de Alexandro narrationum, quam gubernatorum navalium ejusdem rectorum dicere possis.

Onesicritus Astypalaensis dicit apud Indos quo tempore expeditionem fecerit Alexander Philippi filius, duos fuisse serpentes, quos Aposisares Indus nutriverit. Eorum alterum centum et quadraginta, alterum octoginta fuisse cubitorum. Addit Alexandrum spectare eos vehementer cupivisse.

ad Arrian. V, 8, 4. — GEIER. Ceterum de tē Abisari vid. Bohlen. De vet. Ind. I, 20; Mützel ad Curt. VIII, 12.

8.

Plutarch. Alex. 60 de Alexandro cum magnæ vitæ periculo Hydaspin fluvium trajiciente : Ἐταῦθα δὲ εἰπεῖν φασὶν αὐτόν· « Ὡς Ἀθηναῖοι, ἄρα ἡ πιστεύετε ἂν, ἡλικίους ὑπομένω κινδύνους ἕνεκα τῆ παρ' ὑμῖν εὐδοξίας; » Ἀλλὰ τοῦτο μὲν Ὀνησίκριτος εἰρηκεν, αὐτὸς δὲ (sc. Ἀλέξανδρος) ἐν ταῖς ἐκπαιδείῃ φησι κτλ.

9.

Plutarch. Alex. 61 : Ἐκ δὲ τῆς πρὸς Πύρρον μάχης καὶ ὁ Βουκεφάλας ἐταλεύθησεν, οὐκ οὐδὲς, ἀλλ' ὕστερον, ὡς οἱ πλείστοι λέγουσιν, ὑπὸ τραυματισμοῦ θεραπεύμενος, ὡς δὲ Ὀνησίκριτος, διὰ γῆρας ὑπέκπενος γενόμενος· τριάκοντα γὰρ ἔτων ἀποθανεῖν αὐτόν.

Cf. Arrian. V, 19, 4 : Bucephala urbem a Hydaspim Alex. condidit ἐς τοῦ ἔκπου τοῦ Βουκεφάλου τὴν μνήμην, ὅς ἀπέθανεν αὐτοῦ, οὐ βλῆθαι πρὸς οὐδενός, ἀλλ' ὑπὸ καμάτου τε καὶ ηλικίας· ἡ γὰρ ἀμφὶ τὰ τριάκοντα ἔτη, καματηρὸς γενόμενος κτλ. Cf. Diodor. XVIII, 95; Strabo XV, p. 698; Curtius IX, 4; Justin. XII, 8; Chares fr. 14. Ste-Croix p. 215.

10.

Strabo XV, p. 715 : Ὀνησίκριτος δὲ φησιν αὐτὸν πεμπθῆναι διαλεζόμενος τοῖς σοφισταῖς τούτοις (Gymnosophistis Indorum)· ἀκούειν γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς γυμνοὶ διατελοῖεν καὶ καρτερίας ἐπιμελοῖντο οἱ ἄνθρωποι, ἐν τιμῇ τε ἀγοῖντο πλείστη, παρ' ἄλλους δὲ μὴ βαδίζοιεν κληθέντες, ἀλλὰ καλεῖσθαι αὐτοὺς φοιτᾶν παρ' αὐτούς, εἰ τοῦ μετασχεῖν ἐθέλοιν τῶν πραττομένων ἢ λεγομένων ὑπ' αὐτῶν· τοιούτων δὲ ὄντων, ἐπιπύθῃ οὔτε αὐτῷ πρέπειν ἐδόκει παρ' ἐκείνους φοιτᾶν, οὔτε

8.

Ibi dixisse dicunt eum : « Quis credat, Athenienses, quanta pericula vestri præconii causa subeam? » Ceterum hoc prodidit Onesicritus.

9.

Ex prælio cum Poro commisso Bucephalus mortuus est, non extemplo, sed post, ut plerique produnt, sub vulnere curatione : ut vero Onesicritus auctor est, ob senium labore confectus; nam triginta annorum ætate eum decessisse dicit.

10.

Onesicritus missum se scribit, ut cum sophistis illis colloqueretur. Etenim Alexandrum audivisse nudos eos incedere, et tolerantiam exercentes in honore maximo haberi, ad alios autem si vocarentur, non ire, sed juberetur ut ad ipsos venirent, si quid assequi vellent, quod ab iis ageretur vel diceretur : proinde quum essent tales, neque sibi decorum putaret Alexander, ad illos accedere, nec vellet invitatos co-

ἐκείνους βιάζεσθαι παρὰ τὰ πάτρια ποιεῖν τι ἄκοντας, αὐτὸς ἔφη πεμφθῆναι. Καταλαβὲν δὲ ἄνδρας πεντεκαίδεκα ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τῆς πόλεως, ἄλλον ἐν ἄλλῳ σχήματι ἐστῶτα ἢ καθήμενον ἢ κείμενον γυμνόν, ἀκίνητον ἕως ἑσπέρας, εἴτ' ἀπερχόμενον εἰς τὴν πόλιν· χαλεπώτατον δ' εἶναι τὸ τὸν ἥλιον ὑπομένειν οὕτω θερμόν, ὥστε τῶν ἄλλων μηδένα ὑπομένειν γυμνοῖς ἐπιθεῖναι τοῖς ποσὶ τῆς γῆς ῥαδίως κατὰ μεσημβρίαν. Διαλεχθῆναι δ' ἐνὶ τούτων Καλάνω, ὃν καὶ συνακολουθήσαι τῷ βασιλεῖ μέχρι Περσίδος, καὶ ἀποθανεῖν τῷ πατρὶ νόμῳ τεθέντα ἐπὶ πυρκαϊάν· τότε δ' ἐπὶ λίθων τυχεῖν κείμενον. Προσὼν οὖν καὶ προσαγορεύσας εἰπεῖν ἔφη, διότι πεμφθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀκροασόμενος τῆς σοφίας αὐτῶν καὶ ἀπαγγελῶν πρὸς αὐτόν· εἰ οὖν μηδεὶς εἴη φθόνος, ἔτοιμος εἴη μετασχεῖν τῆς ἀκροάσεως. Ἰδόντα δ' ἐκείνον γλαυμίδα καὶ καυσίαν φοροῦντα καὶ κρηπίδα, καταγελάσας, « Τὸ παλαιόν », φάναι, « πάντ' ἦν ἀλφίτων καὶ ἀλεύρων πλήρη καθάπερ νῦν κόνους· καὶ κρῆναι δ' ἔρβρον αἱ μὲν ὕδατος, γάλακτος δ' ἄλλαι, καὶ ὁμοίως μέλιτος, αἱ δ' οἶνου, τινὲς δ' ἐλαίου. Ὑπὸ πλησμονῆς δ' οἱ ἄνθρωποι καὶ τρυφῆς εἰς ὕβριν ἐξέπεσον· Ζεὺς δὲ μισήσας τὴν κατὰστασιν ἠφάνισε πάντα καὶ διὰ πόνου τὸν βίον ἀπέδειξε· σωκροσύνης δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς παρελθούσης εἰς μέσον, πάλιν εὐπορία τῶν ἀγαθῶν ὑπῆρξεν· ἐγγὺς δ' ἐστὶν ἤδη κόρου νυνὶ καὶ ὕβρεως τὸ πρᾶγμα, κινδυνεύει τε ἀφανισμὸς τῶν ὄντων γενέσθαι. » Ταῦτα εἰπόντα κελεύειν, εἰ βούλοιο ἀκροάσασθαι, καταθέμενον τὴν σκευὴν γυμνόν ἐπὶ τῶν αὐτῶν λίθων κείμενον μετέχειν τῶν

λόγων. Ἀπορουμένου δὲ αὐτοῦ Μάνδανιν, ὅσπερ ἦν πρεσβύτατος καὶ σοφώτατος αὐτῶν, τῷ μὲν ἐπιπλῆξαι ὡς ὕβριστῃ, καὶ ταῦτα ὕβρεως κατηγορήσαντι· αὐτὸν δὲ προσκαλέσασθαι καὶ εἰπεῖν, ὡς τὸν μὲν βασιλέα ἐπαινοῖ, διότι ἀρχὴν τοσαύτην διοικῶν ἐπιθυμοῖ σοφίας· μόνον γὰρ ἶδοι αὐτὸν ἐν θπλοῖς φιλοσοφοῦντα· ὠφελιμώτατον δ' εἴη τῶν ἀπάντων, εἰ οἱ τοιοῦτοι φρονοῖεν, οἷς πάρεστι δύναμις τοὺς μὲν ἐκουσίους πείθειν σωφρονεῖν, τοὺς δ' ἀκουσίους ἀναγκάζειν· αὐτῷ δὲ συγγνώμη εἴη, εἰ δι' ἐρμηνέων τριῶν διαλεγόμενος, πλὴν φωνῆς μηδὲν πλεον συνιέντων ἢ οἱ πολλοί, μηδὲν ἰσχύσει τῆς ὠφελείας ἐπιδείξιν ποιήσασθαι· ὁμοῖον γὰρ, ὡς ἂν εἰ διὰ βορβόρου καθαρὸν ἀξιοῖ τις ὕδωρ βεῖν. Τὰ γοῦν λεχθέντα εἰς τοῦτ' ἔφη συντείνειν, ὡς εἴη λόγος ἄριστος, ὃς ἡδονὴν καὶ λύπην ψυχῆς ἀφαιρήσεται, καὶ ὅτι λύπη καὶ πόνος διαφέρει· τὸ μὲν γὰρ πολέμιον, τὸ δὲ φίλον αὐτῆς· τὰ δὲ σώματα ἀσχοῦσι πρὸς πόνον, ἵν' αἱ γῶμαι ῥωννύοιντο, ἀφ' ὧν καὶ στάσεις παύοιεν καὶ σύμβουλοι πᾶσιν ἀγαθῶν παρείεν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· καὶ δὴ καὶ Ταξιλή νῦν συμβουλευέσειεν δέχεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον· κρείττω μὲν γὰρ αὐτοῦ δεξιόμενον εὖ πείσεσθαι, χεῖρὸς δὲ εὖ διαθήσειν. Ταῦτ' εἰπόντα ἐξέρεσθαι, εἰ καὶ ἐν τοῖς Ἑλλήσι λόγοι τοιοῦτοι λέγοιντο; Εἰπόντος δ', ὅτι καὶ Πυθαγόρας τοιαῦτα λέγοι, κελεύοι τε ἐμψύχων ἀπέχεσθαι, καὶ Σωκράτης, καὶ Διογένης, οὐ καὶ αὐτὸς ἀκροάσαιτο, ἀποκρίνασθαι, ὅτι τᾶλλα μὲν νομίζοι φρονίμως αὐτοῖς δοκεῖν, ἐν δ' ἁμαρτάνειν, νόμον πρὸ τῆς φύσεως τιθεμένους· οὐ γὰρ ἂν αἰσχύνεσθαι γυμνοῦς, ὥσπερ αὐτὸν, διὰ γινεῖν ἀπὸ λιτῶν ζῶντας·

gere ut quidquam facerent præter patria instituta, se misum ait. Invenisse autem se quindecim homines viginti stadiis ab urbe, alium in alio gestu, vel stantem vel sedentem vel jacentem nudum et usque ad vesperam immotum, postea in urbem discedentem. Omnium vero difficillimum esse solem perpeti adeo calidum, ut nemo alius nudis pedibus in meridie terram calcare sustineret. Collocutum se cum uno eorum, nomine Calano, qui postea usque in Persiam Alexandrum secutus, secundum patriam legem mortuus est, in rogum impositus: tunc autem forte lapidibus incubabat: itaque accessisse, et eum appellasse et dixisse: missum se ab Alexandro eorum sapientiam auditum et regi renunciatum: quare se paratum audire, nisi quid obstaret. At Calanum, quum chlamydem et causiam ac crepidas indutum conspexisset, risu sublato ita fatum: Olim omnia plena erant triticeæ et hordeaceæ farinæ, ut nunc pulveris: fontes alii lacte, alii aqua fluebant, nonnulli melle, alii vino, quidam oleo. Homines autem ob satietatem ac luxuriam ad contumeliam se transdiderunt. Juppiter itaque præsentem statum exosus, omnia abolevit, et vitam per laborem degentiam instituit. Tunc temperantia et virtutibus ceteris in medium prodeuntibus, rursum bonorum copia facta est. Nunc jam res pæne ad saturitatem contumeliamque rediit, ac periculum est ne rerum omnium interitus impendeat. Quæ quum dixisset, jussisse si quid vellet audire, ut, veste deposita, super iisdem lapidibus nudus jaceret. Se autem animi dubio, Mandanum, qui ceteros anteibat ætate pariter

atque sapientia, Calanum objurgasse, qui contumeliam culpans ipse contumeliose ageret: sibi vero ad se vocatum dixisse: summopere quidem Alexandrum laudo, quod in tanta administrandi imperii mole sapientiam expetit, quem solum ego in armis philosophantem vidi. Longe utilissimum fuerit, si ii sapiant, quibus potestas est volentibus continentiam persuadendi, invitos autem ad eam cogendi. Mihi autem, aiebat, venia debetur, si per tres interpretes colloquens, qui præter vocem plebeio quovis nihil amplius intelligunt, non possum nostræ sapientiæ vim ei demonstrare: nam perinde res habet, ac si quis postularet limpidam aquam per cornum delabi. Omnia itaque dicta Mandanis eo pertinuisse: eam esse optimam doctrinam, quæ voluptatem molestiamque animo eximeret: molestiam a labore differre, quod illa ei esset inimica, alter vero amicissimus. Ipsos corpora ad laborem exercere, ut mentes confirmantur, quibus motus sedentur, et bona omnibus consulendi publice privatimque facultas adesset: Taxili se etiam suasurum nunc esse, ut Alexandrum reciperet: si fuerit melior, recte illi obtemperaturum, sin deterior, reddere meliorem posse. Post hæc interrogasse num talia etiam apud Gracos dicerentur. Quumque respondisset ipse, eadem Pythagoram docere, ac jubere ab animalibus abstinere, tum Socratem et Diogenem, quem ipse audiisset, intulisse Mandanum: Sane prudenter eos de ceteris rebus sentire existimo, in uno autem errare, quod legem anteponunt naturæ: alias enim non punderet eos nostro more nudos degere et tenui victu esse con-

καὶ γὰρ οἰκίαν ἀρίστην εἶναι, ἥτις ἂν ἐπισκευτὴς ἐλαχίστης δέηται. Ἐφ' οὗ αὐτοὺς καὶ τῶν περὶ φύσιν πολλὰ ἐξετάσαι, καὶ προσημασιῶν, δμῶν, αὐγμῶν, νόσων· ἀπώνοντας δ' εἰς τὴν πόλιν κατὰ τὰς ἀγορὰς σκεδάννυσθαι· ὅτω δ' ἂν κοιμίζοντι σῦκα ἢ βότρυς περιτύχῃσι, λαμβάνειν δωρεὰν παρέχοντος· εἰ δ' ἔλατιον εἴη, καταχεῖσθαι αὐτῶν καὶ ἀλείφασθαι· ἀπασαν δὲ πλουσίαν οἰκίαν ἀνεῖσθαι αὐτοῖς μέχρι γυναικωνίτιδος· εἰσιόντας δὲ δειπνῶν κοινωνεῖν καὶ λόγων. Αἰσχιστον δ' αὐτοῖς νομίζεσθαι νόσον σωματικὴν· τὸν δ' ὑπονόσαντα καθ' αὐτοῦ τοῦτο ἐξάγειν ἐκ τὸν διὰ πυρὸς νήσαντα πυρὰν· ὑπαλειψάμενον δὲ καὶ καθίσαντα ἐπὶ τὴν πυρὰν, ὑρᾶσθαι κελεύειν, ἀκίνητον δὲ καίεσθαι.

Plutarch. Alex. 65 : Πρὸς δὲ τοὺς ἐν δοξῇ μάλιστα καὶ καθ' αὐτοὺς ἐν ἡσυχίᾳ ζῶντας (Γυμνοσοφιστὰς) ἔπεμψεν (ὁ Ἀλέξανδρος) Ὀνησίκριτον ἀρκεῖσθαι δεόμενον πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ Ὀνησίκριτος ἦν φιλόσοφος τῶν Διογενείων τῶ Κυνικῶ συνεσολακώτων. Καὶ φησι τὸν μὲν Καλανὸν ὑβριστικῶς πάνυ καὶ τραχέως κελεύειν ἀποδύντα τὸν χιτῶνα γυμνὸν ἀκροᾶσθαι τῶν λόγων· ἄλλως δὲ οὐ διαλέγεσθαι πρὸς αὐτόν, οὐδ' εἰ παρὰ τοῦ Διὸς ἀρκεῖται· τὸν δὲ Δάνδαμιν πρῶτον εἶναι καὶ διακρούσαντα περὶ Σωκράτους καὶ Πυθαγόρου καὶ Διογένης εἰπεῖν, ὡς εὐφρεῖς μὲν αὐτῷ γεγονέναι δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, λίαν δὲ τοὺς νόμους αἰσχυρόμενοι βεβωχέναι.

Cf. Aristobuli fr. 34; de morte Calani v. infra fr. 33.

11

Strabo XV, p. 689 : Ἐκ δὲ τούτων πάρεστιν ὁρᾶν, ὅσον διαφέρουσιν αἱ τῶν ἄλλων ἀποφάσεις, Κτησίου μὲν οὐκ ἐλάττω τῆς ἄλλης Ἀσίας τὴν Ἰνδικὴν λέγοντος, Ὀνησίκριτου δὲ τρίτον μέρος τῆς οἰκουμένης, Νεάρχου δὲ μηνῶν ὁδὸν τεττάρων τῆν δι' αὐτοῦ τοῦ

tentos, quum ea optima domus sit, quae minimo apparatu indigeat. Addidit multa eos etiam de natura, de signis, de inebriis, de siccitatibus, de morbis denique inquirere. Abeuntes vero in urbem per fora dispergi; et quemcunque offenderent ficiis vel uvas ferentem, ab eo gratis capere; si oleum fuerit, eo perfundi et inungi; omnem domum divitum ipsis patere usque in mulierum conclavia, ingressos autem in cena et sermonum communicationem adhiberi. Turpe apud eos putari corporis morbum, quem si quis veretur, se ipsum igni e vita educit: nam, constructo rogo, super eum perunctus sedet, et accendi iubens, immotus conburitur.

Ad eos vero qui erant clarissimi (solitariam autem quietamque vitam agebant), Onesicritum misit petitum, ad se ut venirent. Fuit Onesicritus philosophus ex Diogenis Cynici contubernio. Calanum sanequam superbe et aspere iussisse ipsi, ut posita veste audiret se nudus: alioqui non congressurum se cum eo, ne si a Jove missus esset quidem. Dandanum egisse placidius: ac de Socrate, Pythagora, Diogene quum audisset, dixisse magno ingenio sibi videri eos viros fuisse, sed nimium reverentes legum.

11.

Hinc perspicitur potest, quantum reliquorum sententiae dis-

πεδίου, Μεγασθένους δὲ καὶ Δημάχου μετρεσάντων μάλλον.

Arrian. Indic. c. 3, 6 : Κτησίης δὲ ὁ Κινῶς τὴν Ἰνδὸν γῆν ἴσῃ τῇ ἄλλῃ Ἀσίῃ λέγει, οὐδὲν λέγων, οὐδὲ Ὀνησίκριτος τρίτην μοῖραν πάσης τῆς γῆς (sic Casaub. pro vulg. Ἀσίας). Νεάρχος δὲ μηνῶν τετάρων ὁδὸν τὴν δι' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς Ἰνδῶν γῆς.

Cf. Plinius VI, 21 : *Alexandri Magni comites in eo tractu Indiae, quem armis subegerant, stipserunt quinque millia oppidorum fuisse, nullam Co minus, gentes novem, Indiamque tertiam partem esse terrarum omnium, multitudinem populorum innumeram, probabiliter sane ratione. Ctesias fr. 59. Bohlen. l. l. I, p. 14.*

12.

Strabo XV, p. 690 : Σχεδὸν δὲ τι τοῖς ἐν Αἰθιοπία καὶ κατ' Αἴγυπτον τὰ αὐτὰ φύεται καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ· καὶ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς πλὴν ἵππου ποταμίου τὰ ἄλλα φέρουσι καὶ οἱ Ἰνδοί. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ τοὺς ἵππους γίνεσθαι φησι.

Arrian. Ind. 6, 8 : Καὶ οἱ ποταμοὶ οἱ Ἰνδοί, ἑκατὶ τῶ Νείλῳ τῶ Αἰθιοπίῳ τε καὶ Αἰγυπτίῳ, προκαίεται τε φέρουσιν, ἔστιν δὲ οἱ αὐτῶν καὶ ἰχθύας καὶ ἄλλα κήτεια ὅσα ὁ Νεῖλος πλὴν ἵππου τοῦ ποταμίου· Ὀνησίκριτος δὲ καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ποταμίου λέγει ἐπ' φέρουσι.

Eadem iterum affert Strabo XV, p. 707. Vide Aristobuli fr. 32. Cf. Nearch. fr. 5.

13.

Strabo XV, p. 691 : Περὶ τῆς Ταπροβάνης Ὀνησίκριτός φησι, μέγεθος μὲν εἶναι πεντακισχίλιον στα-

crepent. Ctesias dicit Indiam non esse minorem reliqua Asia : Onesicritus eam esse trientem orbis habitati : Nearchus, quattuor mensium iter per ipsum campum : Megasthenes et Daimachus moderatius.

Ctesias Cnidius Indiam reliquae Asiae parem magnitudinis esse dicit, nihil dicens; nihil etiam est quod Onesicritus ad eam esse orbis terrarum partem tertiam. Nearchus quattuor mensium iter esse per planitiem regionis Indiae.

12.

Quae in Aethiopia et Aegypto nascuntur animalia, eadem fere India producit; eorumque quae in fluviis degunt, Indici eadem habent omnia praeter hippopotamum, quamvis Onesicritus dicat hunc quoque in eis nasci.

Fluvii Indici perinde ac Nilus Aethiopiae et Aegypti crocodilos gignunt, nonnulli etiam pisces aliaque cetera ejusdem generis ut Nilus, excepto equo fluviatili; Onesicritus tamen hos quoque gignere affirmat.

13.

Taprobanae Onesicritus magnitudinem facit stadiorum quinquies mille, longitudinem vero et latitudinem non distinguens, distare eam dicit a continenti viginti dierum

δίῳ, οὐ διορίσας μήκος οὐδὲ πλάτος, διέχειν δὲ τῆς ἡπείρου πλοῦν ἡμερῶν εἴκοσι, ἀλλὰ κακοπλοεῖν τὰς ναῦς φαύλως μὲν ἱστιοπεποιημένας, κατεσκευασμένων δὲ ἀμφοτέρωθεν ἐγκοιλίων μητρῶν χωρὶς· εἶναι δὲ καὶ ἄλλας νήσους αὐτῆς μεταξὺ καὶ τῆς Ἰνδικῆς, νοτιωτάτην δ' ἐκείνην. Κῆτη δ' ἀμφίβια περὶ αὐτὴν γίνεσθαι, τὰ μὲν βουσι, τὰ δ' ἵπποις, τὰ δ' ἄλλοις χερσαίοις ἰοκάτα. De Taprobane v. Böhlen. l. 1. p. 29 sqq.

14.

Strabo XV, p. 692 : Περὶ δὲ τοῦ βοσμήρου, ὃν φησιν Ὀνησίκριτος ὅτι αἰτός ἐστι μικρότερος τοῦ πυροῦ, γενᾶται δ' ἐν ταῖς μεσοποταμίαις, φύγεται δ' ἐπὶ ἀλοθῆ, προοιμύντων μὴ ἀποίσειν ἄπυρον ἐκ τῆς ἄλως, τοῦ μὴ ἐξάγεσθαι σπέρμα.

Cf. Diodor. II, 36, ubi βοσμορον libri exhibent. Vide Steph. Thes. v. βοσμορον. — αἰτός] ita auctor Epitomes; codd. Strabon. σεπτός.

15.

Strabo XV, p. 694 : Πολλὰ γὰρ δὴ καὶ δένδρα παράδοξα ἢ Ἰνδικῇ τρέφει, ὧν ἐστὶ καὶ τὸ κάτω νεύοντας ἔχον τοὺς κλάδους, τὰ δὲ φύλλα ἀσπίδος οὐκ ἐλάττω. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ περιεργότερον τὰ ἐν τῇ Μουσικαοῦ διεξιών, ἃ φησι νοτιώτατα εἶναι τῆς Ἰνδικῆς, διηγείται μεγάλα δένδρα εἶναί τινα, ὧν τοὺς κλάδους αὐξηθέντας ἐπὶ πῆγεις καὶ δώδεκα· ἔπειτα τὴν λοιπὴν αὐξήσιν κατωφερῇ λαμβάνειν, ὡς ἂν κατακάμπτομενους, ἕως ἂν ἄψωνται τῆς γῆς· ἔπειτα κατὰ γῆς διαδοθέντας ῥιζοῦσθαι ἡμοίως ταῖς κατώρυξιν, εἴτ' ἀναδοθέντας στελεχοῦσθαι· ἐξ οὗ πάλιν ἡμοίως τῇ αὐξήσει κατακαμφθέντας ἄλλην κατώρυγα ποιεῖν εἴτ' ἄλλην, καὶ οὕτως ἐφεξῆς, ὥστ' ἀφ' ἐνὸς δένδρου σκιαδίων γί-

navigatione; sed malum navium cursum, quæ velis non bene instructæ sint, et ita fabricatæ ut utrinque costæ matricibus eas recipientibus destituantur. Inter hanc atque Indiam alias insulas esse, ipsam vero omnium maxime meridiem versus sitam : circa eam gigni cete vitæ ancipitis, alia bobus, alia equis, alia aliis terrestribus animalibus similia.

14.

Bosmorum Onesicritus ait frumenti genus esse minus tritico, et inter amnes nasci : torreri autem, quum in area excutitur, atque jurare istos non prius ex area se elaturos quam igni frixerint : id eo faciunt, ne semen exportetur.

15.

India multas sane admirabiles arbores fert, e quibus est, cujus rami ad terram perpendiculariter, foliis non minoribus clypeo. Onesicritus curiosus ea persequens, quæ sunt in Musicani terra, Indiæ australissima, refert arbores quasdam ingentes esse, quarum rami quum ad duodenos cubitos creverint, reliquum incrementum pronum faciant, deflexi quo usque terram contingant : deinde terram subcant, ac radices agant, veluti traduces : mox rursus in

vescitur μακρόν, πολυστόλιον σκηνῇ ὅμοιον. Λέγει δὲ καὶ μεγέθη δένδρων, ὥστε πέντε ἀνθρώποις δυσπερὶληπτα εἶναι τὰ στελέχη.

Cf. Aristobul. fr. 30, ubi quum Aristobulus nar-rasse dicatur tantæ magnitudinis arbores esse, ut sub unius umbra quiescere possint equites 50, addit Strabo : οὗτος δὲ (sc. Onesicritus, de quo in antecedentibus sermo) τετρακοσίους (λέγει). Nearch. fr. 40 ; Diodor. XVII, 90.

16.

Strabo XV, p. 693 : Ταῖς δὲ τῶν ποταμῶν πληρώσει καὶ τῷ τοῦς ἀπογαίους μὴ πνεῖν ὁμολογεῖ καὶ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Ὀνησικρίτου. Τεναγώδη γὰρ φησιν εἶναι τὴν παραλίαν (Indiæ), καὶ μάλιστα κατὰ τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, διὰ τε τὴν χεῖρ καὶ τὰς πλημυρίδας καὶ τὴν τῶν πελαγίων ἀνέμων ἐπικράτειαν.

« Comprobantur hujus fragmenti argumento quæ ab Aristobulo de Indicorum fluminum inundationibus narrata sunt fr. 29. » GRIER. Cf. infra fr. 20.

17.

Strabo XV, p. 695 : Τοῦτο δ' (i. e. ἐκ τῶν νεφῶν ἐφθὼν ἤδη χεῖσθαι τὸ ὕδωρ) οἱ μὲν περὶ Ἀριστόβουλον (fr. 29) οὐκ ἂν συγχωροῖεν, οἱ φάσκοντες, μὴ ἔσεσθαι τὰ πεδία. Ὀνησικρίτῳ δὲ δοκεῖ τόδε τὸ ὕδωρ αἴτιον εἶναι τῶν ἐν τοῖς ζώοις ἰδιωμάτων, καὶ φέρει σημεῖον τὸ καὶ τὰς χροῶς τῶν πινόντων βοσκημάτων ξενικῶν ἀλλάττεσθαι πρὸς τὸ ἐπιχώριον. Τοῦτο μὲν οὖν εὖ· οὐκέτι δὲ καὶ τοῦ μέλανος εἶναι καὶ οὐλότριγας τοὺς Αἰθίοπας, ἐν ψιλοῖς τοῖς ὕδασι τὴν αἰτίαν τι-

truncum exeant, a quo postquam aucli fuerint, in eodem modo flectantur, et aliam propaginem efficiant, rursusque aliam ac sic deinceps, ut ab una arbore longum umbraculum fiat, tabernaculo multis columnis innitenti simile. Refert ad hæc miras arborum magnitudines, quarum stipitem vix quinque homines complecti queant.

16.

Flumina exundare et ventos a terra non spirare, id comprobatur verbis Onesicriti. Is enim maritimam oram dicit palustrem undosamque esse, præsertim ad fluminum ostia propter limum et maris effluxum, et propterea quod marini venti prævaleant.

17.

(Aquam jam decoctam e nubibus in India effundi) id Aristobulus non concesserit, qui negat campos complui; Onesicrito autem videtur aqua hæc causa esse proprietatum in animalibus : cujus signum affert, quod peregrina pecora eam potantia colores suos in regioni ei familiarem mutant colorem : atque hoc profecto bene dictum est. Quod autem Æthiopes nigri sunt et crispi, ejus rei

οἶναι, μέμψασθαι δὲ τὸν Θεοδέκτην εἰς αὐτὸν τὸν
ἥλιον ἀναφέροντα τὸ αἴτιον, ὡς φησιν οὗτος·

Οἷς ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν
σκοτεινὸν ἄνθος ἐξέχρωσε λιγνύς
εἰς σώματ' ἀνδρῶν καὶ συνέστρεψεν κόμας
μορφαῖς ἀναυγήτησι συντήξας πυρός.

Ἔχει δ' ἂν τινα λόγον· φησὶ γάρ, μήτε ἐγγυτέρω τοῖς
Αἰθίοφιν εἶναι τὸν ἥλιον ἢ τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ μᾶλλον
κατὰ κάθετον εἶναι καὶ διὰ τοῦτο ἐπικαίεσθαι πλέον,
ὥστ' οὐκ εὖ λέγεσθαι ἀγχιτέρμονα αὐτοῖς τὸν ἥλιον,
ἴσον πάντων διάχοντα. Μήτε τὸ θάλπος εἶναι τοῦ τοιοῦ-
του πάθους αἴτιον· μηδὲ γὰρ τοῖς ἐν γαστρὶ, ὧν οὐχ
ἄπτεται ἥλιος.

18.

Strabo XV, p. 699, de Cathæis, gente Indica :
'Εν δὲ τῇ Καθαίᾳ καινότατον ἱστορεῖται τὸ περὶ τοῦ
κάλλους ὅτι τιμᾶται διαφερόντως, ὡς Ἰνπῶν καὶ κυνῶν·
βασιλέα τε γὰρ τὸν κάλλιστον αἰρεῖσθαι φησιν Ὀνησί-
κριτος, γινόμενον τε παιδίον μετὰ δέμηνον κρίνεσθαι
δημοσίᾳ, πότερον ἔχει τὴν ἔννομον μορφήν καὶ τοῦ
ζῆν ἀξίαν ἢ οὐ· κριθέντα δ' ὑπὸ τοῦ ἀποδειχθέντος ἀρ-
χόντος ζῆν ἢ θανατοῦσθαι· βράπτεσθαι τε πολλοῖς εὐαν-
θεστάτοις χρώμασι τοὺς πύγωνα αὐτοῦ, τούτου χάριν
καλλωπιζομένους· τοῦτο δὲ καὶ ἄλλους ποιεῖν ἐπιμελῶς
συχνούς τῶν Ἰνδῶν (καὶ γὰρ δὴ φέρειν τὴν γῶραν
χρῶας θαυμαστάς) καὶ θριξὶ καὶ ἐσθῆσι, τοὺς δ' ἀνθρώ-
πους τὰ ἄλλα μὲν εὐτελεῖς εἶναι, φιλοκόσμους δέ.

• Similia de Sopithæ terræ incolis tradit Diodo-
rus XVII, 91. De Cathæis autem apud eundem in
antecedentibus hæc leguntur : παρὰ δὲ τούτοις νόμι-

non recte in meris aquis causam ponit, ac Theodectem re-
prehendit, qui causam referat ad solem, quum sic ait :

Quorum propinqua sol adurens orbita
fuliginoso tincta corpora imbnit,
æstuque tostas sicco crispavit comas ;
materiemque adolescendi consumptam abstulit.

Quamquam hoc quidem rationem aliquam habet : dicit
enim solem non esse viciniorē Æthiopiis quam aliis,
sed magis perpendicularem, et propterea magis adurere ;
ut non recte dicat ille solem propinquum ab omnibus æ-
qualiter distantem. Tum calorem quoque non esse nigre-
dinis causam, quum qui in utero sunt matris, quos nondum
sol attigit, tamen nigrescant.

18.

Mirum maxime est quod de honore pulcritudini tanto
habito in Cathæa narrant ut equorum et canum. Onesicri-
tus auctor est apud eos regem pulcerrimum eligi, puerum
vero post duos a partu menses publice judicari, utrum le-
gitimam formam habeat et vita dignam, necne ; eumque,
quum ab eo iudicatus fuerit, qui rei præest, vel vivere vel
interimi : tingi etiam herbas ibi multis variisque coloribus

μον ἢν τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσι συγκατακαίεσθαι·
κτλ. Atque eadem fere ex eodem fonte (Clitarcho)
tradidit Curtius IX, 1, 24 sqq. » GREER.

19.

Strabo XV, 701 : Ὀνησίκριτος δὲ τὴν πλευρὴν
ἐκάστην τῆς ἀπολαμβανομένης νήσου (Πατταλινῆς)
τριγώνου τὸ σχῆμα δισχίζειν, τοῦ δὲ ποταμοῦ τὸ πλέ-
τος, καθ' ὃ σχίζεται εἰς τὰ στόματα, ὅσον διακρίσιν
(σταδίων)· καλεῖ δὲ τὴν νῆσον Δέλτα, καὶ φησιν ἴσην
εἶναι τῇ κατ' Αἴγυπτον Δέλτᾳ, οὐκ ἀληθὲς τοῦτο λέ-
γων. Τὸ γὰρ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα χιλίων καὶ τριακο-
σίων σταδίων ἔχειν λέγεται τὴν βάσιν, τὰς δὲ πλευρὰς
ἐκατέραν ἐλάττω τῆς βάσεως.

Cf. Aristobul. fr. 31. Vincentius *The voyage of*
Nearchus p. 143.

20.

Strabo XV, p. 701, de ora Pattalorum insule
finitima : Φησὶ δ' Ὀνησίκριτος, τὴν πλείστην περε-
λίαν τὴν ταύτη πολὺ τὸ τεναγῶδες ἔχειν, καὶ μέγιστα
κατὰ τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, διὰ τε τὴν χεῖν καὶ
τὰς πλημμυρίδας καὶ τὸ μὴ πνεῖν ἀπογαίους, ἀλλ' ὑπὸ
τῶν πελαγίων ἀνέμων κατέχεσθαι τούτους τοὺς τόπους
τὸ πλέον. Λέγει δὲ καὶ περὶ τῆς Μουσικανοῦ χώρας ἐπὶ
πλέον ἐγκωμιάζων αὐτὴν, ὧν τινα καὶ ἄλλοις Ἰνδοῖς
κοινὰ ἱσθόρηται, ὡς τὸ μακρόδιον, ὥστε καὶ τριέ-
χοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν προσλαμβάνειν.

Idem p. 710 : Δούλοις δὲ οὗτος (ὁ Μεγασθένης) μὲν
φησὶ μηδένα Ἰνδῶν χρῆσθαι. Ὀνησίκριτος δὲ τῶν ἐν
τῇ Μουσικανοῦ τοῦτ' ἴδιον ἀποφαίνει, καὶ ὡς κατὰ-

ornatus gratia : multos id alios quoque ex Indis impense
facere : regionem enim colores admirabiles et capillis et
vestibus tingendis ferre, homines vero, cetera frugales,
ornatui nimiam operam dare.

19.

Onesicritus ait unum quodque latos (Indi alveis) compre-
hensæ insulæ (Pattalenes), quæ figuram triangulam ha-
bet, bis mille stadiorum dicit ; fluminis latitudinem, ubi in
alveos scinditur, ad stadia ducenta ; et eam insulam Delta
nominat, Ægyptioque assertit Delta aequalem, quod verum
non est. Nam Ægyptium Delta mille et trecentorum stadi-
orum basin habere dicitur, laterum utrumque minus basi.

20.

Onesicritus dicit finitimam oram magna ex parte palu-
strem esse, præsertim circa fluminum ostia, propter lutum
quod affertur, et maris affluxum, et quia a terra venti non
spirant, sed loca hæc a marinis flatibus occupantur. Mul-
tus est etiam in Musicani terra commendanda, non-
nulla incolis ejus cum aliis Indis communia memorans, ut
de longitudine vitæ, quod centum et triginta vivant annos.

Mezasthenes dicit neminem Indorum servis uti. Onesi-
critus id proprium eorum ait, qui sub Musicano sunt, et

Θωμά γε· καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ λέγει τῆς χώρας ταύτης κατορθώματα ὡς εὐνομητάτης.

21.

Strabo XV, p. 705 : Ὀνησίκριτος δὲ καὶ ἕως τριακοσίων ἐτῶν ζῆν φησὶ (τοὺς ἐλέφαντας), σπάνιον δὲ καὶ ἕως πεντακοσίων· κρατίστους δ' εἶναι περὶ τὰ διακόσια ἔτη, κυτίσκεισθαι δὲ δεκαετίαν. Μείζους δὲ τῶν Λιβυκῶν καὶ ἑρβωμενεστέρους ἐκείνους τε εἶρηκε καὶ ἄλλοι· ταῖς οὖν προδοσίαις ἐπάλλξει καθαιρεῖν καὶ δένδρα ἀνασπᾶν πρόρριζα, διανισταμένους εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας.

22.

Plinius H. N. VI, 24 : *Taprobanen alterum orbem terrarum esse, diu existimatum est Antichthonum appellatione; ut liqueret insulam esse, Alexandri Magni ætas resque præstiteret. Onesicritus, classis ejus præfectus, elephantos ibi majores bellicosioresque quam in India gigni scripsit. Cf. Ctesias fr. 60 sq. et fragmenta Megasthenis.*

22 a.

Servius ad Virg. Æn. I, 653 : *Onesicritus ait in India esse arbores, quæ lanam ferant.*

Tonesicritus codex Fuld.; vulgo Ctesias. Vide præf. ad Ctesiae fr. p. II. De re cf. Nearch. fr. 9.

23.

Arrian. Exp. Al. VI, 2, 3 : Τοῦ μὲν δὴ ναυτικοῦ παντὸς Νέαρχος αὐτῷ ἐξηγεῖτο· τῆς δὲ αὐτοῦ (Ἀλεξάνδρου) νεὼς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ συγγραφῇ ἦν τινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε καὶ τοῦτο ἐψεύσατο, ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι γράψας, κυβερνήτην ὄντα.

Perperam Suidas v. Νέαρχος : ἐψεύσατο δὲ (sc. Νέαρχος) ναύαρχον ἑαυτὸν ἀναγράφας εἶναι, κυβερνήτης ὄν.

24.

Plinius H. N. VIII, 75 : *Tradunt in Syene oppido, quod est supra Alexandriam quinque milibus stadiis, solstitii die medio nullam umbram jaci puteumque ejus experimenti gratia factum totum illuminari. Ex quo apparere, tum solem illi loco supra verticem esse, quod et in India supra flumen Hyphasin fieri tempore eodem Onesicritus scripsit.*

quidem ea re aliis præstare : quemadmodum et alia per multa ejus nationis laudem primariam merentia commemorat, utpote quæ optimis utatur legibus.

21.

Onesicritus dicit elephantos Indiæ ad trecentiesimum annum vivere, raro ad quingentesimum : circiter ducentiesimum robustissimos esse, in utero gestare ad decennium. Majores Libycis ac validiores quum hic tum alii perli-

De puteo Syenes cf. Enstath. ad Dion. 222; Arrian. Ind. 25, 7; Strabo II, p. 164; Pausan. VIII, 38, 6; Lucan. II, 687; Salmasius Plin. Exercit. p. 298 sqq.

24 a.

Idem ibid. : *In Indiæ gente Oretum, mons est Maleus nomine, juxta quem umbræ æstate in austrum, hieme in septemtrionem jaciuntur. Quindecim tantum noctibus ibi apparet septemtrio. In eadem India Patalis celeberrimo portu sol dexter oritur, umbræ in meridiem cadunt. Septemtrionem, ibi Alexandro morante, annotatum prima tantum noctis parte aspici. Onesicritus dux ejus scripsit, quibus in locis Indiæ umbræ non sint, septemtrionem non conspici, et ea loca appellari Ascia : nec horas dinumerari ibi.*

25.

Plinius H. N. VII, 2, 28 : *Onesicritus, quibus in locis Indiæ umbræ non sint, corpora hominum cubitorum quindm et binorum palmorum exsistere et vivere annos centum triginta, nec senescere sed ut medio ævo mori. Cf. Ctesias fr. 57, § 15; Clitarch. fr. 12*

26.

Plinius H. N. VI, 26, p. 367 Techn. : *Sed priusquam hæc (de Carmania ac Perside atque Arabia) generatim persequamur, indicare convenit, quæ prodit Onesicritus, classe Alexandri circumvectus in mediterranea Persidis ex India, narrata proxime a Juba : dein eam navigationem, quæ his annis comperta servatur hodie. Onesicriti et Nearchi navigatio nec [omnia] nomina habet mansionum, nec spatia : primumque Xylenopolis ab Alexandro condita, unde ceperunt exordium, juxta quod flumen, aut ubi fuerit, non satis explanatur. Hæc tamen digna memoratu produntur : Arbis oppidum a Nearcho conditum in navigatione ea. Flumen Nabrum (Arbius s. Arabius Arriani?) navium capax, contra insulam distans LXX stad., Alexandria condita a Leonnato jussu Alexandri in finibus gentis, Argens portu salubri. Flumen Tuberum (Tomerus ap. Ar.) navigabile, circa quod Pasiræ. Deinde Ichthyophagi tam longo tractu, ut XX dierum spatio prænavigaverint. Insula, quæ Solis appel-*

bent, quum proboscibus propugnacula dejiciant, et arbores radicitus evellant in posteriores pedes erecti.

23.

Nearchum Alexander universæ classi præfecit; Onesicritum navis suæ gubernatorem constituit, qui quidem in ea historia, quam de Alexandro conscripsit, etiam hoc mentitur, quod se classis præfectum fuisse scribit, quum gubernator navis tantum esset.

latur et eadem cubile Nympharum, rubens, in qua nullum non animal absumitur, incertis causis. Ori gens, flumen Carmanice Hytanis portuosum et auro fertile. Ab eo primum septemtriones apparuisse adnotavere. Arcturum nec omnibus cerni noctibus, nec totis unquam. Achæmenidas usque illo tenuisse. Eris et ferri metalla et arsenici et minii exerceri. Inde promontorium Carmanice est, ex quo in ad-versa ora ad gentem Arabie Macas tractus distat L M. passuum. Insulæ tres, quarum Oracla (Oaracta ap. Arr.) tantum habitatur aquosa, a continenti XXV M. passuum. Insulæ IV jam in sinu ante Persida. Circa has hydri marini vicenûm cubitorum adnatantes terruere classem. Insula Acrotadus (Atothadrus, Athithadrus, Athrotradrus v. lect.; Caicandrus ap. Arr.?), item Gauratæ, in quibus Chiani gens. Flumen Hyperis in medio sinu Persico, onerariarum navium capax. Flumen Sitiogagus (Sitioganus, Sitiogradus v. lect. Sitacus ap. Arr.), quo Pasargadas septimo die navigatur. Flumen navigabile Heratemis (ita ex Arr. Harduinus. Codd. Phrystimus, Phrytimas, etc.), insula sine nomine. Flumen Granis modicarum navium capax per Susianen fluit; de extra ejus accollunt Deximontani, qui bitumen perficiunt. Flumen Zarotis ostio difficili nisi peritis, insulæ duæ parvæ, inde vadosa navigatio palustri similis, per curipos tamen quosdam peragitur. Ostium Euphratis. Lacus quem faciunt Eulæus et Tigris juxta Characem. Inde Tigri Susa. Festos dies ibi agentem Alexandrum invenerunt septimo mense postquam digressus ab iis fuerat Patalis, tertio navigationis. Sic Alexandri classis navigavit.

Nec [omnia nomina] Voculam omnia interposuit Geier. optime; non continua nomina conjecerat Dodwell. De Arriani Nearchi p. 241 Geier. p. 81 : « Quod autem viri docti, inter quos Dodwellus, vehementer sunt mirati, nihil fere similitudinis intercedere inter hoc Plinii breviarium et Nearchi paraplum ab Arriano magnam partem exscriptum; breviarium istud plurimis locis cum hoc paraplo egregie posse conciliari doctissime comprobavit Vincentius [The voyage of Nearchus, London. 1797, a Schmiedero inserta editioni Arrian. Indic.]. — Pag. 103 : « De singulis autem nominibus apud Plinium et Arrianum inter se discrepantibus Vincentius p. 259 sqq. Schmiedero interprete hæc adnotat : « Sed sive Onesicritus sit causa ejus differentie, sive Juba, non prorsus insociabilis est cum Nearchi; nam, Salmasio juvante, lego *Arbis* pro *Nabrus*; *Tomerus* pro *Tuberus*, *Oritæ* pro *Pa-*

ritæ, *Ori gens* pro *Origens*; *Andanis* pro *Hytanis*; « *Achæmenidas* pro *Achæmedinas*; *Aradas* pro « *Acrodatus*; et fortasse *Arbis* pro *ab eis*. » Plurimas harum emendationum cum Harduino in textum recepimus, de reliquis cf. Harduini annot. ad h. l. Solita doctrinæ copia hunc locum tractavit Salmasius Exercitt. Plin. p. 829 sqq. Ceterum satis constat, quantum in Indicis aliisque nominibus barbaris et Græcis auribus insuetis vel ipsi auctores vel librarii peccaverint, ut nemini mirum videri debeat, si eadem nomina ab Onesicrito longe aliter atque a Nearchi auribus concepta ac literis consignata fuerint. » — Pag. 81 : « Ut ut vero toto cœlo Plinius ab Arriano differat, tanto quidem judici vix mirum id videatur, quippe qui probe teneat, apud Arrianum quidem unius Nearchi narrationem exhiberi, apud Plinium mansionum nomina ac spatia tum ex Nearchi tum ex Onesicriti navigationis descriptione hausta esse. Accedit, id quod gravissimum est, Plinium breviario isto non ipsius Onesicriti commentarios, sed eam descriptionem ante oculos habuisse, quam Juba sub Onesicriti nomine edidisset [narrata proxime a Juba Plin.]. ... Jubam Mauritanie regem a Cæsare Romanam in triumphum ductum, Romanis literis institutum studiorum claritate mirabiliorem etiam quam regno factum et aliarum scriptionum et libri de expeditione Arabica, C. Cæsari Augusti filio dedicati, auctorem fuisse constat. Inprimis igitur ille quum rerum geographicarum studiosus esset, Romanos harum rerum etiam tum satis imperitos de oræ maritimæ et maris Erythræi parte Euphrati et Indo interjecta melius edocturus celeberrimam Onesicriti et Nearchi navigationem in suum usum convertit, eorumque commentariis ita usus est, ut, quæ apud utrumque memoratu digna viderentur, mixta fortasse doctioribus sequiorum Alexandrinorum de his locis narrationibus, scriptis mandaret eamque scriptionem ex more hujus ætatis Onesicriti Paraplum appellaret. Itaque nec miliaria Romana in Plinii breviario adhibita cum Dodwello nos offendent neque illud cum eodem mirabimur, quod unius Onesicriti navigatione in antecedentibus allata, Plinius paullo post Nearchum juxta Onesicritum appellavit. »

27.

Strabo XV, p. 726 : Ὁνείκριτος δὲ λέγει ποταμὸν ἐν τῇ Καρμανίᾳ καταρέοντα ψήγματα χρυσοῦ καὶ ὀρυκτοῦ τε εἶναι μέταλλον, καὶ ἀργύρου καὶ χαλκοῦ καὶ μίλτου· ὅρη δὲ εἶναι δύο, τὸ μὲν ἀρσενικοῦ, τὸ δ' ἄλλο. Cf. Curtius VIII, 9, 18.

27.

Onesicritus tradit flumen esse in Carmania quod auri

ramenta ferat : tum argenti fossilis et aris et minii venas, et montes duos, alterum arsenici, alterum salis.

28.

Strabo XV, p. 729, de Euphratis et Tigridis ostiis : 'Ονησίκριτος δὲ πάντας (τοὺς ποταμούς) φησὶν ἐκβάλλειν εἰς τὴν λίμνην, τὸν τε Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν· ἐκπεσόντα δὲ πάλιν τὸν Εὐφράτην ἐκ τῆς λίμνης ἰδίῳ στόματι πρὸς τὴν θάλατταν συνάπτειν. Cf. Nearch. fr. 35.

29.

Plinius H. N. VI, 29 : *Euphrate navigari Babylonem e Persico mari CCCCXII. mill. passuum tradunt Nearchus et Onesicritus. Qui vero postea scripsere, a Seleucia CCCCXL. mill., Juba a Babylone Characem CLXXV. mill. pass.*

Cf. Nearch. fr. 35. « E Plinii loco constat Nearchi sententiam atque Onesicriti a Juba fuisse explicatam : ita scilicet, ut a sui regni scriptoribus atque lectoribus intelligeretur Romanis. » DODWELL. l. l.

30.

Ælian. H. A. XVII, 6 : Περὶ δὲ τὴν Γεδρωσίαν χώραν (ἔστι δὲ μοῖρα τῆς γῆς τῆς Ἰνδικῆς οὐκ ἀδοξος) Ὀνησίκριτος λέγει καὶ Ὀρθαγόρας γίνεσθαι κήτη ἡμισυ ἔχοντα σταδίου τὸ μήκος, πλάτος δὲ κατὰ λόγον τοῦ μήκους καὶ τοῦτο δηλονότι· τοσαύτην δὲ φασιν ἔχειν δύναμιν αὐτὰ, ὥς πολλάκις, ὅταν ἀναφυσήσῃ τοῖς μυκτῆρσιν, ἐς τοσοῦτον ἀναρρίπτειν τῆς θαλάττης τὸ κλυδώνιον, ὥς δοκεῖν τοῖς ἀμαθέσι καὶ ἀπείροις πρηστῆρας εἶναι ταῦτα. Cf. Nearch. fr. 25.

31.

Strabo XV, p. 730, de Cyri sepulcro : Ὀνησίκριτος δὲ τὸν μὲν πύργον δεκάστεγον εἶρηκε· καὶ ἐν μὲν τῇ ἀνωτάτῳ στέγῃ κεῖσθαι τὸν Κύρον· ἐπίγραμμα δ' εἶναι Ἑλληνικόν, Περσικοῖς χειραραγμένον γράμμασιν· Ἐνθαδ' ἐγὼ κεῖμαι Κύρος, βασιλεὺς βασιλῶν· καὶ ἄλλο Περσίζον πρὸς τὸν αὐτὸν νοῦν. Μένεται δ'

Ὀνησίκριτος καὶ τὸ ἐπὶ τῷ Δαρείου τάφῳ γράμμα τόδε· Φίλος ἦν τοῖς φίλοις· ἱππεὺς καὶ τοξότης ἀριστος ἐγενόμην· κυνηγῶν ἐκράτουν· πάντα ποιεῖν ἠδυνάμην. Sequitur locus Aristi Salaminii.

32.

Lucian. Macrob. c. 14, p. 641 Didot. : Κύρος δὲ ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ὁ παλαιὸς, ὡς δηλοῦσιν οἱ Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων ὄροι, οἷς καὶ Ὀνησίκριτος δὲ τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγράφας συμφωνεῖν δοκεῖ, ἑκατοντούτης γενόμενος ἐζήτει μὲν ἓνα ἑκάστον τῶν φίλων, μαθὼν δὲ τοὺς πλείστους διεφθαρμένους ὑπὸ Καμβύσου τοῦ υἱέος, καὶ φάσκοντος Καμβύσου κατὰ πρόσταγμα τὸ ἐκείνου ταῦτα πεποιθέναι, τὸ μὲν τι πρὸς τὴν ὁμότητα τοῦ υἱοῦ διαβληθεὶς, τὸ δὲ τι ὡς παρανομοῦντα αὐτὸν αἰτιασάμενος ἀθυμήσας ἐταλεύτα τὸν βίον.

« Fortasse eodem hæc loco Onesicritus attigit, quo de Cyri egit sepulcro (fr. 31). Neque enim cum Meiero (in Erschii et Gruberi Encycl. sect. III, P. III, p. 457) equidem contenderim, ex hoc loco esse consentaneum, Onesicriti commentariis antiquiorem Persici regni historiam tractatam esse. » GEIER. Cf. Ctesiae fr. p. 63.

33.

Lucian. De morte Peregrini c. 25, p. 694 Didot. : Ἐκεῖνοι γάρ (οἱ Βραχμᾶνες) οὐκ ἐμπηδῶσιν εἰς τὸ πῦρ, ὡς Ὀνησίκριτος ὁ Ἀλεξάνδρου κυβερνήτης ἰδὼν Κάλανον καόμενον φησὶν, ἀλλ' ἐπειδὴν νήσωσι, πλησίον παραστάντες ἀκίνητοι ἀνέχονται παροπτώμενοι, εἰτ' ἐπιβάντες κατὰ σχῆμα κáονται, οὐδ' ὅσον ὀλίγον ἐκτρέψαντες τῆς κατακλίσεως.

Cf. Nearch. fr. 37. Diodor. XVII, 107; Plutarch. Alex. 69; Arrian. Exp. Alex. c. 69; Ælian. V. H. II, 41; V, 6; Droysen. l. l. p. 503. Bohlen. l. l. p. 287 sqq.

28.

Onesicritus ait omnes fluvios, Euphratem Tigrimque, in lacum influere : rursumque Euphratem e lacu egressum proprio ostio cum mari jungi.

30.

Circa Gedrosiam (quæ pars est Indiæ haud ignobilis) Onesicritus et Orthagoras cete gigni dicunt dimidiati stadii habentia longitudinem et pro longitudinis ratione latitudinem quoque. Eaque tanti dicunt esse roboris, ut serpenum, quando fistulis respirarint, tantopere in sublime ejiciant fluctus marinos, ut nescientes et imperiti typhones spectare videantur.

31.

Onesicritus ait turrim decem tabulata habuisse, et in supremo Cyrum jacere. Inscriptionem esse Græcam Persicis exaratam literis :

Cyrus ego, rex olim regum, conditus hic sum. Aliamque esse Persicam, quæ eandem sententiam ex-

primat. Onesicritus illius quoque meminit, quæ in Darii sepulcro erat hoc sensu : Amicus fui amicis, et eques et sagittator optimus, venatores superavi et omnia facere potui.

32.

Cyrus, Persarum rex, antiquus ille, ut indicant Persarum et Assyriorum annales, quibus etiam Onesicritus vitæ Alexandri scriptor, consentire videtur, centum annorum quum esset, amicorum unumquemque requisivit : comperto autem plerosque interfectos a Cambyse filio suo, qui ipsius se imperio hoc fecisse diceret, contristatus partim quod male audiret propter crudelitatem filii, partim quod facinora ipsius coarguisset, vitam finiit.

33.

Brachmanes enim non insiliunt in ignem, ut Onesicritus narrat Alexandri gubernator, qui ardentem vidit Calanum, sed rogo exstructo prope astantes immoti ustulari se patiuntur; tum consensu rogo, servato eodem habitu, cremantur, ne paullum quidem immutantes de suo concubitu.

NEARCHUS CRETENSIS.

Νέαρχος, Ἀνδροτίμου (Ἀνδροτίμου libri Arrian. Exp. III. 6, 8), τὸ γένος μὲν Κρής· ὧμαι δὲ ἐν Ἀμφιπόλει τῇ ἐπὶ Στρώμονι, Arrian. Hist. Ind. 18, 10, cl. 38, 4. Aliter Stephanus Byz. : Ἀθήνη (*), πόλις Μακεδονίας, ἀπὸ τοῦ πλησίον ἰδρυμένου Αἰητοῦς ἱεροῦ, ὡς Θεαγένης Μακεδονικοῖς. Τὸ ἔθνηκὸν Αἰηταῖος· οὕτω γὰρ ἱστορεῖται Νέαρχος (libri Νέαρχος) Αἰηταῖος, τῶν Ἀλεξάνδρῳ τῷ μεγάλῳ συστρατευσαμένων ὁ διασημότερος. Cujus discrepantiæ origo me fugit; nihil se commendat sententia Berkellii, qui Stephanum censet in vitiatō Theagenis codice (?) Αἰηταῖος legisse pro Κρήταῖος. Κρής Nearchus dicitur etiam ap. Diodor. XIX, 69, 1.

Vivente adhuc Philippo Nearchus inter familiares erat Alexandri. Quare Philippus quum, repudiata Olympiade, Alexandrum haud immerito suspectum haberet, cum reliquis filii amicis consiliorumque sociis etiam Nearchum in exilium eiecit. Quos omnes post obitum patris Alexander revocavit, summisque deinde affectis honoribus (Plutarch. Alex. 10; Arrian. Exp. III, 6, 8). Et Nearchum quidem Lyciæ finitimisque ad Taurum usque regionibus præfecit (Arrian. l. l. Ol. 111, 3. a. C. 334). Eo satrapæ munere functus Nearchus est usque ad an. Ol. 113, 1, a. C. 328, quo tempore, ut mercenarios regi adduceret, una cum Asandro Ioniæ satrapa profectus est in Bactriam (Arrian. Exp. IV, 7, 4), ubi mox cum memorari videmus inter chiliarchos scutorum (τῶν ὑπαρχιστῶν). Arrian. Exp. IV, 30, 11. Deinde decreta ad Oceanum per flumina navigatione, dux classis universæ constitutus est (Arrian. Exp. VI, 2, 6; Ind. 18, 10). Postquam ad mare feliciter perventum erat, nova regi consilia volventi atque idoneum navigationis ab Indi ostiis ad Euphratem instituendæ ducem quærenti sponte sua sese obtulit Nearchus, faustum spondens conaminis successum (lege fr. 18, ex Arrian. Ind. 20). Neque virum fortem prudentemque (vid. fr. 28) non juvit fortuna. In ipso itinere Nearchus Alexandrum convenit in Salmunte (**) urbe Carmaniæ (Vide Arrian. Ind. 32 sqq., qui fusius et optime hæc ex Nearchi commentariis narrat). Exantlatis

tandem ærumnis, Pasitigrin ingressus servatam classem regi tradidit. Læta illa dies sacrificiis l- disque. Quoquo versus Nearchus per castra ibat. petebatur floribus ac sertis (Arr. Ind. 42). Mos Susis ex manu Alexandri et uxorem accepit Nearchi Rhodii Barsinesque filiam, et coronam auream, præmia meritorum (Arr. Exp. VII, 4 sq. Ind. 42). Prope Babylonem ad Nearchum accedunt Chaldæi, orantes ut de oraculis Alexandrum certiorer faceret atque dehortaretur, ne urbem rex intrare sustineret (Diodor. XVII, 112, 3. Plutarch. Alex. 73.). Jam correptus morbo falsi Alexander ex ore pendit Nearchi, ἀπορώμενος τὰ περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν (Plutarch. Al. 76, cl. Arrian. Exp. VII, 25). — Rex vix defuncto, Perdiccas, *Sextus mensis est. inquit, ex quo Rhoxane prægnans est: optatus ut marem enitatur: ejus regnum diis approbandum futurum. Interim a quibus regi velitis, destinate.* Tum Nearchus, *Alexandri modo sanguinem a stirpem regiæ majestati convenire, neminem, si, posse mirari. Ceterum exspectari nondum ortum regem, et qui jam sit præteriri, nec animis Macedonum convenire, nec tempori ceterum. Esse e Barsine filium regis: huic diadema dandum* (Curtius X, 6). Hæc Nearchus, qui filiam Barsines uxorem habebat. — Perdicca provincias distribuite, Nearchus Lyciam et Pamphyliam obtinuit, restante Justino (XIII, 3). Contra Diodorus (XVIII) 3, 1 et Curtius (X, 10, 2) eas regiones Antigono assignatas esse tradunt. Igitur erravit Justinus tempora confundens, aut cum Droysenio (*Hellen.* I, p. 42) statuendum est Nearchum præferentem munus navarchi regii, tributis sibi provinciis cecidisse Antigono. Utut est, ab Antigoni partibus stetit Nearchus scimus ex Diodoro. Scilicet lib. XIX, 19, 4 (Ol. 116, 1, a. C. 316) memoratur inter duces Antigoni contra Eumenum proficiscentis, atque lib. XIX, 69, 1 (314 a. C.) inter consiliarios, quos Demetrio filio Antigonus adjunxit. Hactenus de vita Nearchi.

Commentarii Nearchi descriptionem navigationis continebant, quam ab Indi capitibus usque ad Pasitigrin oras maritimas legens instituerat. Ex iis sua tantum non omnia excerpsit Arrianus (*) in

(*) Ita pro vulg. Ἀθήνη posui jubente Theognost. Can. p. 617, 15. Ceterum de Lete urbe cf. Marsyas ap. Harpocrat. s. v.; Ptolem. III, 13; Zonaras p. 1304; nummi ap. Mionnet. *Supplem.* vol. III, p. 31.

(**) Si quidem fides habenda Diodoro XVII, 106, 4. V. Droysen. *Alexand.* p. 481 not. 13; Ritter. *Erdkunde*, tom. X, p. 27 sqq.

(*) « Erant qui hunc (Arriani) Nearchum falsarium, ejusque itinerarium Ptolemæorum demum tempore compositum esse crederent, in quibus nominandi Harduinus ad Plin. H. N. p. 326 et H. Dodwellus Dissert. de Nearch. Parapl. in Hudson Geogr. Min. tom. I. [adde Bolken. *Das*

Hist. Indica inde a cap. 20. Jam vero quum multa (v. c. fr. 17, 33, 34. 37 ex. Arr. et Strabon.) ex Nearcho afferantur, quæ ad ipsam navigationem nihil pertineant, nonnulli (**) censuerunt aut Paraplum partem fuisse majoris operis, aut præter Paraplum singulare de Alexandri expeditione opus a Nearcho conscriptum esse. Eamque sententiam confirmari dixi runt loco Suidæ s. v. Νέαρχος, ubi hæc: Οὗτος συνεστράτευσεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ συγγραφήν συνεγράψατο ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου· ἐψεύσατο δὲ ναύαρχον εἶναι ἀναγράψας εἶναι κυβερνήτης ὄν. At quum pateat in postremis temere misceri Nearchi et Onesicriti memoriam, etiam ista ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου συγγραφή rectius ad Onesicritum referetur. Certe nihil hoc loco potest probari. De reliquis audiamus Geierum nostrum: « Quoniam constat, Arrianum Strabonemque et de ipsa navigationis descriptione et aliis de rebus, quæ ad navigationem nihil viderentur pertinere, iisdem haud raro locis eodem usos esse Nearchi testimonio, neque alia alio tractata esse libro uspiam indicasse: consentaneum profecto videtur, eodem Nearchi libro simul navigationis aliarumque rerum descriptionem fuisse comprehensam. Etenim siquidem revera Nearchus præter navigationis descriptionem singularem quandam de Alexandri rebus librum edidisset, primum illud maximopere unicuique mirum videretur, Arrianus quod in Historia quidem Indica alterius libri ubique fere sequutus auctoritatem, in Expeditione Alexandri ne verbo quidem alterum attigisset. Neque Arrianus solum et Strabo, sed etiam Plutarchus, Diodorus et quotquot sequioris ævi auctores Alexandri res conscripserunt, Nearchi librum iisdem de rebus compositum prorsus ignorant... Satis jam apparebit, non duos singulares libros, sed unum tantummodo opus Nearchi esse tribuendum, cujus de argumento quæstio restat haud ita difficilis. Primum enim inter omnia hujus libri fragmenta ne unum quidem reperitur, quod ad Alexandri res ante expeditionem Indicam gestas jure queat referri. Immo quæcunque de Alexandri rebus a Nearchi sunt prodita, ad unum temporis pertinent spatium, quod inter reditum ex India et regis mortem erat interjectum. Huc ista spectant de Alexandro apud Mallos vulnerato (fr. 17), de itinere per Gedrosiam suscepto, (fr. 23) de Calani Gymnosophistæ

alt. Ind. I, p. 68]. Jure vero ab his auctorem criminationibus defendere conati sunt D'Anville, Rennel, Robertson, Vincent, alii, de quorum sententia exponit Ste-Croix, Exam. critiq. p. 745 sqq. » Westermann. ad Voss. p. 95. Adde quæ ex Geiero notavimus ad Onesicriti fr. 26.

(**) Uti Dodwell. l. l. p. 140 § 10, et Schmieder Præfat. ad Arrian. Exp. Al. p. 33.

interitu (fr 37), de Cossæis ab Alexandro per hiemem devictis atque oppressis (fr. 34); huc denique sunt referenda, quæ de terrarum situ et magnitudine, de populorum moribus, de plantarum, animalium natura aliisque id genus ille persequutus est. Hæc vero omnia quum navigationem ab Hyphasi usque ad Pasitigrin Nearchi duce peractam aliquatenus certe attingant, totius libri primum quidem argumentum in hac navigationis descriptione (τοῖς ἀμφὶ τῷ παράπλῳ cf. Arr. Hist. Ind. c. 18. et Exp. Alex. VI. c. 28) versatum fuisse existimamus, cui secundaria accederet earum quoque rerum narratio, quæ ad navigationem illam plus minus viderentur pertinere. Quare quoniam Indicæ res et per se memoratu dignæ et cum ipsa navigatione arctius videbantur coherere, earum descriptione noluit supersedere auctor diligentissimus, eademque de causa non prætermittenda putavit, quæ intra ipsum navigationis tempus exercitui pedestri juxta oram maritimam proficiscenti accidissent. Hinc sponte consequitur, in Arriani Historia Indica inde a capite XX. usque ad caput XLIII non integrum Nearchi opus, sed primum modo ejus argumentum esse conservatum; reliqua vero ejus parte Arrianus ita videtur usus esse, ut quæ memoratu digna ab hoc auctore prodita essent, passim cum aliorum narrationibus mixta vel Historiæ Indicæ vel Expeditioni Alexandri intexeret. Ita in Historia Indica c. 19, § 8, ipse Arrianus, ubi exposuit quomodo in Hyphasi et Indo classis regia instructa fuisset, de reliqua hujus navigationis narratione lectores ad Expeditionem Alexandri a se scriptam ablegavit; unde etiam quid causæ fuerit apparet, uno quod sexto hujus operis libro, quippe quo hujus navigationis descriptio contineretur, bis Arrianus ad Nearchi auctoritatem provocaverit, neque dubium potest esse quin maxima hujus libri pars ex Nearchi fluxerit commentariis.

• Denique ad Nearchi fidem quod attinet, haud multum sane in Indicarum certe rerum descriptione ei esset tribuendum, si judicium sequeremur Strabonis (p. 70), qui, Ἀπαντες, inquit, οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γέγονασιν, καθ' ὑπερβολὴν δὲ Δηίμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης (fr. 10), Ὀνησίκριτός τε καὶ Νέαρχος καὶ ἄλλοι παραφελλίζοντες ἤδη. Contra quam severiorem auctoris gravissimi censuram verissime jam Vincentius animadvertit, quæ Straboni vix credibilia Nearchus narrasse visus esset, ea maximam partem recentiorum geographorum et physicorum observationibus ita esse confirmata, ut viri diligentiam admirari potius quam fidem infamare deberemus. Quantopere vero Nearchus veræ

μίσωσιν, αἰρεσθαι φορτίον ἕκαστον εἰς διατροφήν τοῦ ἑαυτοῦ· τὸν δ' ἄλλον ἐμπιπράναι τοῦ ἔχειν εἰσαυθὺς ἐργάζεσθαι καὶ μὴ ἀργὸν εἶναι. Ὅπλισμόν δ' εἶναι τόξον καὶ οἰστοὺς τριπλήρεις, ἢ σάνιον καὶ πέλτην καὶ μάχαιραν πλατεῖαν τρίπηχυν· ἀντὶ δὲ χαλινῶν φιμοῖς χρῆσθαι, κημῶν μικρὸν διαφέρουσιν· ἥλοις δὲ τὰ χεῖλη διαπεπάρθαι. Τὴν δὲ φιλοτεχνίαν τῶν Ἰνδῶν ἐμφανίζων, σπόγγους φησὶν ἰδόντας παρὰ τοῖς Μακεδόσι μιμήσασθαι, τρίχας καὶ σχοινία λεπτά καὶ ἀρπεδόνας διαβρῆψαντας εἰς ἔρια, καὶ μετὰ τὸ πιλῆσαι τὰ μὲν ἐξελεύσαντας, τὰ δὲ βάψαντας χροιαῖς· στελεγγιδοποιούς τε καὶ ληκυθοποιούς ταχὺ γενέσθαι πολλούς· ἐπιστολάς δὲ γράφειν ἐν σινδόσι λίαν κεκροτημέναις, τῶν ἄλλων γράμμασιν αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι φαμένων, χαλκῷ δὲ χρῆσθαι χυτῷ, τῷ δ' ἑλατῷ μή· τὴν δ' αἰτίαν οὐκ εἶπε, καίτοι τὴν ἀτοπίαν εἰπὼν τὴν παρακοινοῦσαν, ὅτι θραύεται κεράμου δίκην τὰ σκευὴ πέσόντα.

Cf. Aristobul. fr. 44, Onesicrit. fr. 10, fragmenta Megasthenis. De re ipsa uberrime exponit Bohlen. l. l. tom. II passim.

8.

Strabo XV, p. 693 : Ἐκ τούτου δὲ (sc. τοῦ ἐρίου 8 δένδροις ἐπανθεῖ) Νέαρχος φησι τὰς εὐητρίους ὑφαίνεσθαι σινδόνας· τοὺς δὲ Μακεδόνας ἀντὶ κναφάλων αὐτοῖς χρῆσθαι καὶ τοῖς σάγμασι σάγης· τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ σηρικὰ ἐκ τινων φλοιῶν ξαινομένης βύσσου. Εἶρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν καλὰμων ὅτι ποιοῦσι μέλι μελισσῶν μὴ οὐσῶν· καὶ δένδρον εἶναι καρποφόρον· ἐκ δὲ τοῦ καρποῦ μεθεῖν.

9.

Arrian. Ind. 16, 1 : Ἐσθῆτι δὲ Ἰνδοὶ λινέη χρέον-

ται, κατὰ περ λέγει Νέαρχος, λίνου τοῦ ἀπὸ τῶν δένδρων, ὑπὲρ ὧν μοι ἤδη λέλεκται. Τὸ δὲ λίνον τοῦτο ἢ λαμπρότερον τὴν χροίην ἔστιν ἄλλου λίνου παντὸς, ἢ μέλανες αὐτοὶ ἔόντες λαμπρότερον τὸ λίνον φαίνεσθαι ποιεῖουσιν, κτλ. Cf. Onesicriti fr. 22 a. Bohlen. II, p. 168.

10.

Arrian. Ind. 16, 4 : Τοὺς δὲ πύγωνα λέγει Νέαρχος ὅτι βάπτονται Ἰνδοὶ, χροίην δὲ ἄλλην καὶ ἄλλην, οἱ μὲν ὡς λευκοὺς φαίνεσθαι, οἷους λευκοτάτους, οἱ δὲ κυανέους· τοὺς δὲ φοινικέους εἶναι, τοὺς δὲ καὶ πορφυρέους, ἄλλους πρασοειδέας. Καὶ σκιαδία ὅτι προβάλλονται τοῦ θέριος ὅσοι οὐκ ἡμελημένοι Ἰνδῶν.

Cf. Onesicrit. fr. 18; Bohlen. II, 171; Sprengel. *Gesch. der wichtigsten geograph. Entdeckungen*, p. 101.

11.

Arrian. Ind. c. 11, 7 : Ὡν (δένδρων) τὴν σκίην Νέαρχος λέγει ἐς πέντε πλέθρα ἐν κύκλῳ ἐξικνέεσθαι καὶ ἂν καὶ μυρίους ἀνθρώπους ὑπὸ ἐνὶ δένδρεϊ σκιαζεσθαι· τηλικαῦτα εἶναι ταῦτα τὰ δένδρεα.

Cf. Aristobul. fr. 30; Onesicrit. fr. 15.

12.

Arrian. Ind. c. 15, 1 : Τίγριος δὲ δορὴν μὲν ἰδεῖν λέγει Νέαρχος, αὐτὸν δὲ τίγριν οὐκ ἰδεῖν· ἀλλὰ τοὺς Ἰνδοὺς γὰρ ἀπηγέεσθαι, τίγριν εἶναι μέγεθος μὲν ἤλικον τὸν μέγιστον ἔππον, τὴν δὲ ὠκύτητα καὶ ἄλκην, ὅλην οὐδενὶ ἄλλῳ εἰκάσαι· τίγριν γὰρ, ἑπεὶ ἀνὸς ἐλθὼν ἐλθῶντι, ἐπιτηδῶν τε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐλέφαντος καὶ ἀγγχεῖν εὐπετέως. Ταῦτα δὲ ἄστινας καὶ ἡμεῖς δρόμεον καὶ τίγριος καλέομεν, θῶας εἶναι αἰόλους καὶ μέζοντας

9.

Linea veste utuntur Indi, ut ait Nearchus, lino ex arboribus facto, qua de re jam diximus: et hoc quidem linum aut reliquis omnibus linis candidius est, aut nigri ipsi quum sint, faciunt ut candidius id quam est esse videatur.

10.

Barbas quoque variis coloribus fucare Indos Nearchus scribit: ut aliis quam maxime alba appareat, aliis fusca, aliis rubra, aliis purpurea, aliis viridis. Umbracula prae se gestare aestate eos qui alicujus nominis sint.

11.

Arborum (sub quibus aestate sophistae degunt) umbram Nearchus scribit ad quinque jugera in circuitu extendi, facileque decem millia sub unius arboris umbra delitescere: tantae magnitudinis esse eas arbores.

12.

Pellem tigris se vidisse scribit Nearchus, feram ipsam nequaquam: Indos tamen narrare magnitudine esse maximi equi, tanta vero velocitate et robore, ut nulli alteri feræ comparari possit. Quando cum elephanto congrediatur, in caput ejus insilire, facileque strangulare. Ceterum eas quas nos videmus et tigris vocamus, thoes esse maculosas,

fructus colligunt, quisque onus suum tollat in anni alimentis; reliquum vero clement, ne otiosi sint, sed habeant laborandi causam. Armaturam esse arcum et sagittas tricubitalia vel tragulam, et peltam et gladium latum tricubitale: capistris pro frenis uti, quæ a camis non multum differant: item labia clavis perforari. Monstraturus porro Indos valde studiosos esse artium, dicit eos, spongia apud Macedones visa, statim eam imitatos fuisse, pilos et funiculos subtiles et licia in lanæ speciem consuentes: tum carminatam partim traxisse, partim coloribus tinxisse: item subito multos strigilum et lecythorum opifices exstitisse; epistolas in sindonibus scribere coactis, quum alii negent ullis eos uti literis. Ære fuso uti, ductili nequaquam, causam non dicens, quum tamen absurditatem consequentem dixisset, quod vasa decidentia ficitium more frangantur.

8.

Ex lana hac (quæ arboribus innascitur) Nearchus ait sindones subtiles et reticulati operis texti, et Macedones ea pro tomento ac clitelarum stratis usos esse: serica etiam ejusdem generis esse, bysso scilicet ex corticibus quibusdam excarminata. Tradit idem arundinem mel sine apibus gignere, et esse arborem fructiferam, cujus fructus ebrios faciat.

ἥπερ τοὺς ἄλλους θῶας. Ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν λέγει Νέαρχος, μύρμηκα μὲν αὐτὸς οὐκ ἰδέειν, ὅποιον δὴ τινα μετεξέτεροι διέγραφον γίνεσθαι ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ· δορὰς δὲ καὶ τούτων ἰδέειν πολλὰς, ἐς τὸ στρατόπεδον κατακομισθείσας τὸ Μακεδονικόν.

Strabo XV, p. 705 : Τῶν δὲ μυρμηκῶν τῶν χρωσώρων δέρματα ἰδεῖν φησιν οὗτος (Νέαρχος) παρδαλείας ὅμοια.

Vide Schmieder. ad Arrian. l. I. et quos laudat; Wiese *Indien oder die Hindus* tom. II, p. 294, citante Geiero. Cf. Megasthenis fr. 10.

13.

Arrian. Ind. c. 15, 8 : Σιττακοὺς δὲ Νέαρχος μὲν ὡς δὴ τι θαῦμα ἀπηγγέεται, ὅτι γίνονται ἐν τῇ τῶν Ἰνδῶν γῇ, καὶ ὅποιος ὄρνις ἐστὶν ὁ σιττακὸς καὶ ὅπως φωνὴν ἔει ἀνθρωπίνην. Cf. Ctesias. p. 80; Müttzell. ad Curt. III, 9.

14.

Idem ib. 15, 10 : Καὶ ὄρεας δὲ λέγει Νέαρχος θηρευθῆναι αἰόλους μὲν καὶ ταχέας· μέγεθος δὲ, ὃν μὲν λέγει ἔλειν Πείθωνα τὸν Ἀντιγένεος, πτήξεων ὡς ἑκακίδεκα· αὐτοὺς δὲ τοὺς Ἰνδοὺς πολὺ μέζονας τούτων λέγειν εἶναι τοὺς μεγίστους ὄρεας. Ὅσοι δὲ ἰητροὶ Ἕλληνες, τούτοιςιν οὐδὲν ἄκος ἐξεύρητο, ὅστις ὑπὸ ὄριος δηχθεῖ Ἰνδικοῦ· ἀλλ' αὐτοὶ γὰρ οἱ Ἰνδοὶ ἰῶντο τοὺς πληγέντας· καὶ ἐπὶ τῷδε Νέαρχος λέγει· συλλελεγμένους ἅμψ' αὐτὸν εἶχεν Ἀλέξανδρος Ἰνδῶν ὅσοι ἰητρικὴν σωζάτατοι· καὶ κεκήρυκτο ἀνὰ τὸ στρατόπεδον, ὅστις δηχθεῖ, ἐπὶ σκηνὴν φοιτῶν τὴν βασιλείως. Οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι καὶ τῶν ἄλλων νούσων τε καὶ παθέων ἰητροὶ ᾤσαν. Οὐ πολλὰ δὲ ἐν Ἰνδοῖσι πάθη γίνεται,

majores quam sint aliae thoes. De formicis etiam scribit Nearchus se quidem eas non vidisse, cujusmodi nonnulli tradunt in India nasci; pelles tamen earum non paucas ab se visas, in castra Macedonum allatas.

Fornicarum aurum effodientium pelles Nearchus se vidisse ait pardali pelli persimiles.

13.

Psittacos Nearchus narrat, tanquam rem miram apud Indos nasci; et cujusmodi avis sit psittacus describit, ac vocem humanam exprimere ait.

14.

Scribit Nearchus serpentes capi maculosos magnaeque velocitatis, et eum quem Pithon Antigenis filius cepit, fuisse cubitorum circiter sedecim. Indos vero affirmare, multo majores his apud se nasci eos qui maximi sint. Neminem autem Gracorum medicorum remedium adversus morsum Indici serpentis invenisse; ipsos tamen qui morsi essent curasse. Addit Nearchus Alexandrum Indos quotquot medicinae peritissimi erant apud se habuisse, et per praerone in castris edictum fuisse, ut quisque a serpente ictus esset, ad regis tabernaculum veniret. Porro hi ipsi medici etiam aliis morbis medebantur. Ceterum non multos in India morbos grassari, quod tempora anni tempera-

δι αἱ ὥραι σύμμετροί εἰσιν αὐτόθι· αἱ δὲ τι μᾶλλον καταλαμβάνοι, τοῖσι σοφιστῆσιν ἀνακοινῶντο· καὶ ἐκείνοι οὐκ ἀνευ θεοῦ ἰδόκεον ἴσθαι ὅ τι περ ἴσται.

15.

Strabo XV, p. 706 : Ὁ μὲν γὰρ Νέαρχος τὰ ἐρπετῶν θαυμάζει πλῆθος καὶ τὴν κακίαν· ἀναρῶν γὰρ ἐκ τῶν πεδίων εἰς τὰς κατοικίας τὰς διαλατάνοντας ἐν ταῖς ἐπικλύσεσι καὶ πληροῦν τοὺς οἴκους· ἀλλ' αὐτοῦ καὶ ὑψηλὰς ποιῆσθαι τὰς κλίνας, ἔστι δ' ὅτι ἐκ ἐξοικίζεσθαι πλεονασάντων, εἰ δὲ μὴ τὸ πολὺ τῶν αἰέθους ὑπὸ τῶν ὑδάτων διεσθέρητο, καὶ ἐρημαθῆναι τὴν χώραν. Καὶ τὴν σμικρότητα δ' αὐτῶν εἶναι χαλεπὴν, καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους, τὴν μὲν διὰ τὸ διαπλάκτον, τὴν δὲ δι' ἰσχυρὸν, ὅπου καὶ ἑκακίδεκακλήγεως ἐχέτω ὀρεσθαι· ἐπωδούς δὲ περιφοιτῶν ἴσθαι πεπαιστωμένους, καὶ εἶναι σχεδὸν τι μόνην ταύτην ἱατρικὴν· μὲν γὰρ νόσους εἶναι πολλὰς διὰ τὴν λιτότητα τῆς διαίτης καὶ τὴν ἀσκήσαν, εἰ δὲ γίνοντο, ἴσθαι τοὺς σοφιστῆς.

Cf. Aristobul. fr. 32; Onesicrit. fr. 7; Clitarch. fr. 15; Megasthenis fr.

16.

Strabo XV, p. 705, de elephantis : Νέαρχος δ' καὶ ποδάγρας ἐν ταῖς θήραις τίθεσθαι κατὰ τινὰς ἐπαρόμους φησὶ· συνελάνεσθαι δ' ὑπὸ τῶν τιθεσῶν πᾶσι ἀγρίους (sc. ἐλέφαντας) εἰς ταύτας κρετιτῶν ὄντων καὶ ἡνιοχομένων. Οὕτως δ' εὐτιθέσαστάς εἰναι, ὥστε καὶ λιθάζειν ἐπὶ σκοπὸν μανθάνειν, καὶ ὅλιγος χρῆσθαι, νεῖν τε καλλιῶτα, μέγιστόν τε νομίζεσθαι κατὰ μὲν ἐλεφάντων ἄρμα· ἀγεσθαι δ' ὑπὸ ζυγῶν [ἑκ] καὶ καμήλους· γυναικῶν δ' εὐδοκιμαεῖν, αἱ λέβες παρὰ

tiora iis in locis sint. Si qua vero major vis ingruat, sophistas consulere, eosque non sine divina quadam virtute quicquid medicabile sit curare.

15.

Nearchus multitudinem et malitiam reptilium miram praeedicat, quae e campis in domicilia fugiant, si qua fluminum exundationibus non operiuntur, atque eas impleant, et propterea cubilia hominum alta esse dicit; nonnullas etiam emigrare eos, nimis excrecente reptilium numero. ac nisi multitudo maxima ab aquis exstingeretur, regio deserta esset. Addit et parvitatem eorum periculosam et nimiam magnitudinem: alteram quia non facile possint evitari; alteram, quia sint violenta, quum quidam conspecti sint serpentes sedecim cubitorum. Circumvagari incantatores, qui medicari putantur: et solam fere hanc medicinam esse. Nam propter vitae frugalitatem et vini abstinentiam aut morbi non sunt; aut, si qui sunt, eos sophistae curant.

16.

Nearchus scribit compedes in trinitum concursu a quibusdam venatoribus disponi, et (elephantos) indomitos in eos agi a mansuetis, qui praestent, et ab auriga ducantur. Adeo autem mansuescere, ut lapidem ad scopum jacere, et armis uti et optime natare ediscant, ut maxima possessione

ἄραστοῦ δῶρον ἐλέφαντα. Οὗτος δὲ λόγος οὐχ ὁμολογεῖται φήσαντι μόνον βασιλέων κτήμα εἶναι ἵππων καὶ ἐλέφαντα. Postrema spectant Megasthenem, ex quo hæc narrat Strabo p. 704. Ceterum cf. Onesicrit. fr. 21; Arrian. Ind. c. 17. Plura vid. ap. Bohlen I, p. 40 sq.; II, 175; Ritter. *Erkunde* tom. V, p. 903 sqq.

17.

Arrian. Exp. Al. VI, 13, 4 : Νεάρχος δὲ λέγει ὅτι χαλεποὶ αὐτῷ τῶν φίλων ἐγένοντο ὅσοι ἐκάκιζον, ὅτι αὐτὸς πρὸ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύει· οὐ γὰρ στρατηγοῦ ταῦτα, ἀλλὰ στρατιώτου εἶναι.

« Exposuit in antecedentibus Arrianus, quanta fuerit Macedonum lætitia, quum primum certiores essent facti, Alexandri vulnus apud Mallos acceptum feliciter esse sanatum. Quæ vero hoc loco Nearchus de justa amicorum reprehensione breviter attigit, rhetorice exornata leguntur apud Curtium IX, c. 6 (24), Nearchi autem verba paucissimis mutatis affert etiam Suidas s. v. Ἀλέξανδρος. » GRIER.

18.

Arrian. Ind. 20 : Νεάρχῳ δὲ λέλεκται ὑπὲρ τούτων ὅδε ὁ λόγος· πόθον μὲν εἶναι Ἀλεξάνδρῳ ἐκπεριπλῶσαι τὴν θάλασσαν τὴν ἀπὸ Ἰνδῶν ἔστε ἐπὶ τὴν Περσικὴν· ὀκνέειν δὲ αὐτὸν τοῦ τε πλοῦ τοῦ μῆκος, καὶ μή τινα ἄρα χώρα ἐρήμῳ ἐγκύρσαντες θέρμων ἀπόρρῳ, ἢ οὐ ξυμμέτρως ἐχούσῃ τῶν ὥραιων, οὕτω δὲ διαφθαρεῖ αὐτῷ ὁ στόλος, καὶ οὐ φαύλῃ κηλὶς αὕτη τοῖσιν ἐργοῖσιν αὐτοῦ τοῖσι μεγάλουσιν ἐπιγενομένην τὴν πᾶσαν εὐτυχίην αὐτῷ ἀφανίσῃ· ἀλλὰ ἐκνικῆσαι γὰρ αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ καινόν τι αἰεὶ καὶ ἀποπον ἐργάζεσθαι. Ἀπόρως δὲ ἔχειν, ὅντινα οὐκ ἀδύνατόν τε ἐς τὰ ἐπινοούμενα ἐπι-

λέγαιτο, καὶ ἅμα τῶν ἐν νηὶ ἀνδρῶν, ὡς καὶ τῶν τοιοῦτον στόλον στελλομένων ἀφελεῖν τὸ δέημα, τοῦ δὲ ἡμελημένως αὐτοὺς ἐς προὔπτον κίνδυνον ἐκπέμπεσθαι. Λέγει δὲ ὁ Νεάρχος, ἑωυτῷ κοινοῦσθαι τὸν Ἀλέξανδρον, ὅντινα προχειρίσῃται ἐξηγέσθαι τοῦ στόλου· ὡς δὲ ἄλλου καὶ ἄλλου ἐς μνήμην ἰόντα, τοὺς μὲν ὡς οὐκ ἐθέλοντας κινδυνεύειν ὑπὲρ οὗ ἀπολέγειν, τοὺς δὲ ὡς μαλακοὺς τὸν θυμὸν, τοὺς δὲ ὡς πόθῳ τῆς οἰκῆς καταγομένους, τοῖς δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο ἐπικαλέοντα, τότε δὲ αὐτὸν ὑποστάντα εἰπεῖν, ὅτι Ὁ βασιλεῦ, ἐγὼ τοι ὑποδέχομαι ἐξηγήσασθαι τοῦ στόλου, καὶ (εἰ τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ξυνεπιλαμβάνοι) περιάξω τοι σώας τὰς νέας καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἔστε ἐπὶ τὴν Περσίδα γῆν, εἰ δὲ πλωτὰς τε ἐστὶν ὁ ταύτη πόντος καὶ τὸ ἔργον οὐκ ἀπορον γνώμη ἀνθρωπίνῃ. Ἀλέξανδρον δὲ λόγῳ μὲν οὐ φάναι ἐθέλειν ἐς τοσὴνδε ταλαιπωρίην καὶ τοσόνδε κίνδυνον τῶν τινα ἑωυτοῦ φίλων ἐμβάλλειν, αὐτὸν δὲ ταύτῃ δὴ καὶ μᾶλλον οὐκ ἀνιέναι, ἀλλὰ λιπαρέειν· οὕτω δὲ ἀγαπῆσαι τε Ἀλέξανδρον τοῦ Νεάρχου τὴν προθυμίην καὶ ἐπιστῆσαι αὐτὸν ἀρχειν τοῦ σπύλου παντός· καὶ τότε δὲ ἔτι μᾶλλον τῆς στρατιᾶς ὅ, τι περ ἐν τῷ παράπλῳ τῷδε ἐτάσσετο, καὶ τὰς ὑπηρεσίας ὡς ἔχειν τὴν γνώμην, ὅτι δὲ Νεάρχόν γε οὐποτε ἂν Ἀλέξανδρος προήκατο ἐς κίνδυνον καταφανέα, εἰ μὴ σφι σωθήσεσθαι ἐμελλεν.

« De ipso hujus navigationis consilio et emolumento cf. Plutarch. Vit. Alex. c. 63; Diodor. XVII, 96; Curt. IX, 9, 3 et Mützell. ad h. l.; Vincent *The Voyage of Nearchus, book I. C. II*, quod inscribitur : « *Character and Designs of Alexander* »; Sainte-Croix *Exam. Crit.* p. 749, qui affert locum huc spectantem ex Robertson. *Hist. de l'Amérique* tom. I, p. 32—33; *Rech. sur l'Inde* p. 28; Droysen. *Gesch. Alex.* p. 424 et 428; Ritter *Erdk.* tom. X, p. 24 sqq. Ceterum in iis, quæ jam sequuntur, Nearchi fragmentis tenendum

existimetur elephantis bigæ; duci enim sub jugo, ut camelos; atque mulierem eam præstare, quæ munus ab amante elephantem accipiat. Ab hoc dicto dissentit is, qui a solo rege equum et elephantem possideri dixit.

17.

Nearchus dicit molestos Alexandro fuisse amicos, quotquot reprehenderint, quod se tanto discrimini pro exercitu objecisset; neque enim id ducis, sed militis officium esse.

18.

Nearchus de hac re ita scribit : Alexandri desiderium fuisse universum mare, quod ab Indis in Persiam usque patet, enavigare. Ceterum illum navigationis longinquitate deterritum fuisse simulque veritum, ne in aliquam desertam regionem aut portibus vel frugibus carentem delatus classem amitteret, ingensque aliqua macula rebus præclare ab se gestis offusa omnem felicitatis gloriam obliteraret : vicisse tamen ingentem quandam ipsi innatam inusitatæ alicujus ac magnæ rei gerendæ cupiditatem. Dubitasse autem quænam perficiendis cogitationibus suis parem deligeret, simulque iis qui tam longinquam expeditionem

adirent, metum adimeret, sese neglectos in manifestum periculum mitti. Tum Nearchus dicit Alexandrum secum communicasse, quem potius classis ducem ac præfectum designaret : quumque diversorum meminisset, alios dixisse nolle periclitari pro se, alios molli esse animo, alios patriæ desiderio retineri, et sic porro aliis objecisse aliud. Tum se operam suam pollicitum dixisse : Ego, o rex, classis gubernationem suscipiam, et, si deus cæpta secundarit, classem simul et milites sospites in Persidem ducam, si omnino ejus regionis mare navigabile fuerit, aut si id ulla ratione ab humano ingenio præstari possit. Alexandrum autem verbo negasse velle se in tantos labores tantaque pericula aliquem amicorum suorum conjicere : se vero propterea etiam magis non destitisse, sed obnixè orasse : ac tum demum Alexandrum voluntatem Nearchi adeo promptam atque alacrem collaudasse, eumque universæ classi præfecisse : et exercitum, qui ad hanc navigationem destinatus erat et nautas quietiore animo fuisse, quod persuasum haberent Alexandrum nulla ratione ad manifesta pericula Nearchum misurum fuisse, nisi et ipsis quoque certa esset servatio.

est, ex proposito nostro ea tantum a nobis adscripta esse, quæ disertis verbis ipse Arrianus ex Nearchi sese commentariis hausisse testatus sit, pleaque autem, quæ ab Arriano in Historia Indica inde a cap. 21 usque ad finem sint consignata, etiamsi in fragmentorum numero a nobis non habita, ad eundem tamen Nearchum auctorem esse referenda. » GEIER.

19.

Strabo XV, p. 721 : Καὶ δὴ καὶ φησιν ὁ Νέαρχος, ἥδη τοῦ βασιλέως τελευτῶντος τὴν ὁδὸν, αὐτὸς μετοπίου κατὰ Πλειάδος ἐπιτολὴν ἐσπερίαν ἀρξασθαι τοῦ πλοῦ, μήπω μὲν τῶν πνευμάτων οἰκείων ὄντων, τῶν δὲ βαρβάρων ἐπιχειρούντων αὐτοῖς καὶ ἐξελαινόντων· καταθάρρῃσαι γὰρ ἀπελθόντος τοῦ βασιλέως καὶ ἐλευθεριάσαι.

Cf. Arrian. Ind. c. 21; Exp. Al. VI, 21; Ste-Croix l. l. p. 627 sqq.; Droysen. l. l. p. 478. Geier : « Ceterum apud Arrianum quidem temporis ratio accuratius exposita est, in universum autem ex utriusque loci comparatione satis apparet, neque Arrianum neque Strabonem integros Nearchi commentarios reddidisse, sed alterum hoc alterum illud omisisse; quare quæ apud alterum leguntur alterius sæpissime argumentis egregie suppleri possunt. »

20.

Strabo XV, p. 720 : Οἰκοῦσι δὲ Ἀρβίαις πρῶτον, δμιώνυμοι ποταμῷ Ἀρβεί, τῷ ὁρίζοντι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐξῆς Ὀριτῶν, ὅσον χιλίων σταδίων ἔχοντες παρὰ τὴν, ὡς φησὶ Νέαρχος, Ἰνδῶν δ' ἐστὶ μερὶς καὶ αὐτῇ. Ἔτι' Ὀριταὶ ἔθνος αὐτόνομον· τούτων δ' ὁ παρὰ πλοῦς χιλίων ὀκτακασίων· ὁ δὲ τῶν ἐξῆς Ἰχθυοφάγων, ἐπταχιλίοι τετρακάσιοι· ὁ δὲ τῶν Καρμανίων, τρισχιλίοι ἐπτακάσιοι μέγρι Περσίδος· ὥσθ' οἱ σύμπαντες μύριοι δισχιλίοι ἐννακάσιοι.

19.

Nearchus refert, Alexandro iter pergente, ipsum autumno sub vespertinum exortum Vergiliarum navigationem incepisse, quum nondum apti venti spirarent, barbaris ipsos adorientibus atque expellentibus : jam enim abeunte rege animos recepisse ac libertatem affectasse.

20.

Primum habitant Arbies, eodem nomine quo Arbis fluvius appellati, qui eos a sequentibus Oritis disjungit, mille fere stadiorum oram habentes, ut Nearchus ait, quæ et ipsa Indorum pars est. Postea sunt Oritæ, gens liberæ conditionis, quorum præternavigatio mille octingentorum stadiorum est. Inde Ichthyophagorum ora septem millium et quadringentorum stadiorum. Hinc Carmaniorum, ter mille et septingentorum usque in Persidem : ut in universum stadia sint duodecim millia et nongenta.

Cf. Clitarch. fr. 20 a; Arrian. Ind. 21, 8 et 25, 3 (ubi Ἀρβίαι nominantur Ἀράβιαι), et Expedit. Al. VI, 21 (ubi Ἀραβίται); de mensurarum ap. Arrian. discrepantia v. Schmieder. et Ellendt. ad Arr. l. II., Mützell. ad Curt. IX, 39, p. 874.

21.

Arrian. Ind. 21, 13 : Τέσσαρες δὲ καὶ εἴκοσι ἡμέραι τῇ μονῇ (in portu Sangadæ terræ ad Eubæctam insulam) ἐγένοντο· καὶ λέγει (ὁ Νέαρχος), ὅτι μύας τε ἐσθίων θάλασσιους οἱ στρατιῶται καὶ ὅσους καὶ τοὺς σωλῆνας καλεομένους, ἄτοπα τὸ μέγιστον, ἐκ τοῖσιν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρῃ θαλάσῃ συμβαλεῖν· περὶ ὧν ὅτι ἀλμυρὸν ἐπίνετο.

22.

Arrian. Ind. 25, 4 : Παρὰ πλοῦς ὄντων δὲ τὴν Ἰνδὴν γῆν (τὸ ἐντεῦθεν γὰρ οὐκ ἐστὶ Ἰνδοί εἰσι) λέγει Νέαρχος ὅτι αἱ σκιαὶ αὐτοῖσιν οὐ ταῦτ' ἐποίησαν· ἀλλὰ ὅτι ἐπὶ πολὺ τοῦ πόντου ὡς πρὸς μεσημβρίην παραστῆσαν, αἶθε καὶ αὐταὶ αἱ σκιαὶ πρὸς μεσημβρίην παραστῆσαι ἐφάνοντο· ὁπότε δὲ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας ἐπέλθοι ὁ ἥλιος, ἥδη δὲ καὶ ἔρτιμα σκιῆς πάντα ὥσθ' αὐτοῖσι· τῶν τε ἀστέρων ὅσους πρόσθεν μετεώρους μετεώρων, οἱ μὲν ἀφανέες πάντῃ ἦσαν, οἱ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ ἐφάνοντο, καταδύνοντές τε καὶ αὐτίκα ἀνέμψοντες οἱ παλαιὶ ἀφανέες ἰόντες. Καὶ ταῦτα ὡς ἐπακότα δοκεῖ μοι ἀναγράψαι Νέαρχος κτλ. Cf. Onasit. fr. 24. « Vera sunt, quæ dicit Arrianus, nisi ea de litore Arabitarum et Oritarum intellexisset. Male vero intellexit interdum Arrianus auctores suos, ut jam ad Exp. Alex. I, c. 14, § 5 notavi. Sic etiam hoc loco quæ Nearchus in genere de India dixerat, ab Arriano de Arabitis et Oritis intelligebantur, et inde omnia falsa fiunt. Si ejicis parenthesis : τὸ ἐντεῦθεν sqq., quam Arrianus addidit verbis Nearchi, et si constructionem ita mutas, ut forte fuerit Nearchi, reliqua sic interpre-

21.

Nearchus dies viginti tres ibi moratus est; dicitque milites per id tempus myes marinos cepisse, et ostrea quæ sokæ vocantur, inusitate magnitudinis, si cum nostri maris ostreis conferantur. Aquam etiam salsam potasse narrat.

22.

Indorum regione circumnavigata (ab hoc enim loco non amplius Indi sunt), Nearchus auctore umbræ non eodem modo quo antea fiebant : sed ubi introrsus in mare meridiem versus processerint, ibi ipsas etiam umbras in meridiem vertisse : quum vero sol medium diei spatium occuparet, omnino nullas iis in locis umbras conspici. Astra quoque, quæ antea sublimia visa sint, aut jam plane non apparuisse, aut depressa ad terram conspecta esse; et jam occidere et oriri visa, quæ antea semper conspicua fuerint. Et hæc quidem non dissimulanda vero mihi videntur quæ Nearchus scribit.

enda sunt, ut dixerit Nearchus : *Is* sc. Indorum, *ai* *præter littora Indiæ* (intelligas Chersonesum is Gangem, non littora præter quæ navigavit Nearchus. Nam verba τὴν Ἰνδὸν γῆν male intellexit Arrianus, atque ut lector eadem cum Arriano intelligeret, addidit verba : τὸ ἐντεῦθεν γὰρ οὐκέτι Ἰνδὸς εἶσι, quibus Ichthyophagos dicit et reliquos) *navigarent, umbras non eodem modo fieri; sed quo magis meridiem versus in mari progredierentur*, (sc. æstate, quum sol cis lineam æquinoctialem versatur. Hieme enim si ibi navigatur, præter omnia Indiæ littora umbra septemtrionem versus conspicitur) *eo magis etiam umbras meridiem versus conspici*, sc. si proximus est sol tropico cancri. *Meridie vero interitum nullam umbram conspici posse*. Hæc forte ab Indis relata referebat Nearchus. Stupidissimus vero fuisset, si hæc omnia de sua navigatione dixisset, quum eum plura millia commilitonum suorum falsitatis arguere potuissent. Primum enim navigabat hieme, ubi in omni India umbra septemtrionem versus est, deinde vero si etiam æstate navigasset, ne veniit quidem intra tropicum cancri, ita ut nunquam umbram meridiem versus conspici potuerit, nunquam umbram deficientem. Neque de astris, arctis et arcturo verum hoc est in his regionibus, quas vidit Nearchus, sed multo longius meridiem versus, prope et trans æquatorem. Hæc vero de umbra adnotasse videtur, quum de Malanis scripsisset. Hinc error Arriani. Melius jam Plinius II, 73 Nearchum intellexit : *In Indiæ gente* etc. (v. Oneascripsi fr. 24 a). » SCHMIEDER.

23.

Strabo XV, p. 686 : Φησὶ γοῦν Νέαρχος, φιλιππηῖσιν αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) διὰ τῆς Γεδρωσίας στρατὸν τὴν στρατιάν, πεπυσμένον διότι καὶ Σεμίραμις ἐστράτευεν ἐπὶ Ἰνδοῦ καὶ Κῦρος· (ἀλλὰ ἡ μὲν

ἀνέστρεψε φεύγουσα μετὰ εἰκοσιν ἀνθρώπων, ἐκείνος δὲ μεθ' ἐπτά·) ὡς σεμνὸν τὸ, ἐκείνων τασαῦτα παθόντων, αὐτὸν τὸ στρατόπεδον διασωσάσαι μετὰ νίκης διὰ τῶν αὐτῶν ἐθνῶν τε καὶ τόπων.

Arrian. Exp. Al. VI, 24 : Αὐτὸς δὲ (Ἀλέξανδρος) προὔχῳρει ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια τῶν Γαδρωσῶν, ὃ δὲ χώρος Πῶρα ὀνομάζεται, ἵνα περ ἀφίκετο ἐξ Ὠρων ὁρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. Καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ξύμπαντα ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ στρατιὰ ζυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῆδε ποιηθεῖσι πόνοις· οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς δόου τὴν χαλεπότητα ταύτη ἐλθεῖν, τοῦτο μὲν μόνος Νέαρχος λέγει ὧδε, ἀλλὰ ἀκούσαντα γὰρ ὅτι οὕτω τις πρόσθεν διελθὼν ταύτη ξὺν στρατῷ ἀπεσώθη ὅτι μὴ Σεμίραμις [ἐξ Ἰνδῶν ἐφυγε]· καὶ ταύτην δὲ ἐλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἴκοσι μόνοις τῆς στρατιᾶς ἀποσπασθῆναι· Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ξὺν ἐπτά μόνοις καὶ τοῦτον, Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους τούτους ὡς ἐσβαλόντα ἐς τὴν Ἰνδὸν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς δόου ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς· καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. Τούτων τε οὖν ἐνεκα καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι Ἀλέξανδρον· τὸ τε οὖν καὶ ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν δὴ πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θερμότης, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῦς ψάμμου βαθείας, οὐ νευαγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ εἰ μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας· καὶ ἅμα ἐν ταῖς προσβάσεσιν τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους εἰ μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμαλῶι τῆς δόου καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ· τῶν δὲ σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν·

23.

Nearchus refert ambitione quadam incitatum Alexandrum soluisse per Gedrosiam ducere exercitum, quum audito cepisset Semiramidem quoque et Cyrum hac in Indiam esse expeditionem (sed illam fuga salutem consecutam soluisse cum viginti hominibus, hunc cum septem); quod ariosum sibi fore putaret, si, istis tanta passis, ipse, parta victoria, saluum exercitum per eadem loca eademque traiceret gentes.

Ipsæ Alexander ad Gadosorum regiam contendit (locus Pura dicebatur), ad quam sexagesimo postquam ex Oris cessit die pervenit. At vero multi ex iis qui res Alexandri conscripserunt, tradunt, labores quoscunque exercitus per Asiam perpassus esset, iis quos in hac regione pertulit imparandos non fuisse. Alexandrum vero non ignorata quæ itineris difficultate illac proficisci voluisse (hoc autem unus Nearchus scribit), quum audisset neminem ad eam diuinem exercitum per ea loca saluum traduxisse, exce-

pta Semiramjde ex India fugiente : quam quidem indigenæ narrarint cum viginti solis ex toto exercitu evasisse : Cyrum vero Cambysis filium cum septem solis. Venisse enim etiam Cyrum in hæc loca, ut Indorum regionem invaderet, prius autem magnam exercitus sui partem per solitudines difficillimæque itinera amisisse; atque hæc quidem Alexandro nuntiata æmulationem quandam Cyri et Semiramidis in animo excitasse. Hæc igitur propter causas, simulque ut classis non procul remotæ necessaria subministraret, tradit Nearchus Alexandrum hac viâ rediisse. Ingenti vero solis ardore fructuumque inopia magnam exercitus partem, ac præcipue jumenta extincta esse. Hæc enim ob altitudinem arenæ et calorem (ardenti enim similis erat) et magis etiam ob sitim interiisse. Incidisse enim in altos colles, quos arena accumulata necdum compressa effecerat, in quibus gradientia perinde ac cæno aut potius nivis nondum calcata infixa hærebant. Simul etiam in ascensu ac descensu equi pariter et muli ob inæqualitatem viæ, ejusque non firmæ, vehē-

ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ζύμετρος οὔσα μᾶλλον τι ἤγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι.

Eadem narrat Strabo p. 722, quo loco Geier. pro φασὶ δὲ φιλονεικῆσαι scribendum suspicatur φησὶ δὲ φ., ut Nearchus intelligatur p. 721 (v. fr. 19) a Strabone citatus.

24

Arrian. Ind. 27, 1 : "Ενθεν (a Mosarnis portu) καὶ ἡγεμὼν τοῦ πλοῦ λέγει Νέαρχος ὅτι συνέπλωσεν αὐτοῖσιν Ὑδράκης ὄνομα, Γαδρώσιος ὑπέστη δὲ Ὑδράκης καταστήσειν αὐτοὺς μέχρι Καρμανίας.

« Erat Hydraces iste forte incola urbis Hydriaci prope sinum Churbar aut Chewabad. » VINCENT. ap. Schmieder ad h. l.

25.

Strabo XV, p. 725 : Εἰκὸς μὲν οὖν πρὸς ὑπερβολὴν ἡδολαγχικεῖναι πολλὰ τοὺς πλεύσαντας, ὅμως δ' οὖν εἰρήκασιν παραδηλοῦντες ἅμα καὶ τὸ παραστὰν αὐτοῖς πάθος, διότι προσδοκία μᾶλλον ἢ κίνδυνος ὑπῆρχε τοῖς ἀληθέσι. Τὸ δὲ μάλιστα ταράττον, φυσικήρων μεγέθη, ῥοῦν ἀπεργαζομένων μέγαν ἄβρόον, καὶ ἀγλὺν ἐκ τῶν ἀναφυσημάτων, ὥστε τὰ πρὸ ποδῶν μέρη μὴ δρᾶσθαι· ἐπεὶ δ' οἱ καθηγέμενοι τοῦ πλοῦ, δεδιότων ταῦτα τῶν ἀνθρώπων, τὴν δ' αἰτίαν οὐχ ὁρώντων, ἐμήνυσαν, ὅτι θηρία εἴη, τάχα δ' ἀπαλλάττοιο σάλπιγγος ἀκούσαντα καὶ κρότου, ἐκ τούτου Νέαρχος ταῖς ναυσὶν ἐπῆγε μὲν τὸ ῥόθιον, καθ' ἅπερ ἐκώλυον, καὶ ἅμα ταῖς σάλπιγγιν ἐφόβει· τὰ δὲ θηρία ἐδυνεν, εἴτ' ἀνεφάνετο κατὰ πρύμναν, ὥστε ναυμαχίας ἀγωνίαν παρεῖχεν· ἀλλ' αὐτίκα ἀφίστατο.

menter affligebantur. Longa enim stationum intervalla exercitum magnopere angebant, siquidem summa aquae inopia iter accelerare cogebat.

24.

Hinc scribit Nearchus ducem navigationis, Hydracem nomine, Gadrosium, una cum ipsis navigasse : pollicitemque esse se illos in Carmaniam delaturum.

25.

Quamquam verisimile est qui tunc (cum Nearchus) navigarunt, multa inflatus garrivisse, simul tamen ostenderunt id quod ipsis contigerit, magis metum quam verum periculum fuisse. Plurimum eos turbarunt physerum (qui sic ab efflata aqua dicuntur) magnitudines, fluctum maximum confertim cum caligine tanta ex sufflationibus suis excitantium, ut proxima etiam quaeque conspici non possent. Sed quum navigationis duces, illis timentibus et causam ignorantibus, indicassent, belluas esse, quae facile tabarum sonitu et strepitu exaudito discederent, Nearchus naves cum impetu eo compulit, ubi maxime arcebatur, ac tubis belluas exterruit. Illae undas subeuntes, deinde rursus apparuerunt a puppi pugnaeque navalis speciem praebuerunt : verum subito cessavere.

Etiam ii, qui hodie in Indiam navigant, belluas ingentes narrant, et earum apparitiones, sed quae neque confertim neque crebro se offerant, et discedant clamore ac tubis re-

λέγουσι μὲν οὖν καὶ οἱ νῦν πλέοντες εἰς Ἰνδοὺς μαγέθη θηρίων καὶ ἐπιφανείας, ἀλλ' οὔτε ἀβρόον, οὔτε ἐπιφερομένων πολλάκις, ἀλλ' ἀποσοβηθέντα τῇ κραυγῇ καὶ τῇ σάλπιγγι ἀπαλλάττεσθαι. Φασὶ δ' αὐτὰ μὲν μὴ πλησιάζειν τῇ γῇ, τὰ δ' ὅσα διαλυθέντων φιλοθέου ἐκκυμαίνεσθαι βραδίως, καὶ χορηγεῖν τὴν λεγθεῖσιν ὕλην τοῖς Ἰχθυοφάγοις περὶ τὰς καλυβοποιίας. Μύθος δὲ τῶν κητῶν φησιν ὁ Νέαρχος τριῶν καὶ εἴσιν ὀργυιῶν. Πιστευθέν τι δὲ ἱκανῶς ὑπὸ τῶν ἐν τῷ πλοῦ φησὶν ὁ Νέαρχος ἐξελέγχει ψεῦδος ὅν, ὡς εἴη τις ἐν αὐτῷ πόρρω νῆσος, ἣ ἀφανίζοι τοὺς προσορμισθέντας· κεραιρον γὰρ τινὰ πλέοντα, ἐπειδὴ κατὰ τὴν νῆσον ταῦτα ἐγεγόνει, μηκέτι δραθῆναι· πεμφθέντας δὲ τινες εἰς τὴν ζήτησιν, ἐκδοῦναι μὲν μὴ θαρβύνειν εἰς τὴν νῆσον ἐκπλέοντας, ἀνακαλεῖν δὲ κραυγῇ τοὺς ἀνθρώπους, μηδεὶς δ' ὑπακούοντος ἐπανελθεῖν. Ἀπάντων ὁ αἰσιν μένων τὴν νῆσον, αὐτὸς ἐξη πλεῦσαι καὶ προσορμισθεὶς ἐκδοῦναι μετὰ μέρους τῶν συμπλευσάντων, εἰ περιελθεῖν τὴν νῆσον· ὡς δ' οὐδὲν εὐρίσκει ἴχθυος τῶν ζητουμένων, ἀπογνόντα ἐπανελθεῖν καὶ διδάξει τὰς ἀνθρώπους, ὡς ἡ μὲν νῆσος ψευδὴ τὴν αἰτίαν ἔη (καὶ γὰρ αὐτῷ καὶ τοῖς συνεκδοῦσιν ὁ αὐτὸς ὑπέστη ἂν φόβος), ἄλλος δὲ τις τρόπος τοῦ κεραιρού τοῦ ἐκ νηυσὶν συμβαίει, μυρίων ὄντων δυνατῶν.

Arrian. Ind. 30 sq. : Καὶ λέγει Νέαρχος, ὡς ἀπὸ Κυζίων παρέπλωον, ὑπὸ τὴν ἑω ὀρθῶναι ὕδατος ἀναφυσώμενον τῆς θαλάσσης, οἷά περ ἐκ πρηστῆρας βία ἀναφερόμενον· ἐκπλαγέντας δὲ σφᾶς πυνθάνεσθαι τῶν κατηγομένων τοῦ πλοῦ, ὅτι εἴη καὶ ἀπὸ τοῦ τοῦτο τὸ πάθημα· τοὺς δὲ ἀποκρίνασθαι ὅτι χεῖρες ταῦτα φερόμενα κατὰ τὸν πόντον ἀναφυσᾷ ἐς τὸ ἄνω

pulsae; eas terrae nequaquam appropinquare, ossa vero iam dissoluta a fluctibus facile ejici, et materiam faciendarum turguriorum Ichthyophagis suppeditare. Nearchus cetorum magnitudinem ulnarum viginti trium refert. Quod autem pro vero plane ab iis habebatur, qui in classe erant, insulam quandam esse in transitu, quae accedentes perderet, id se falsum demonstrasse. Lembum quandam, qui prope insulam navigarat, nunquam amplius postea visum : homines ad inquirendum missos, quum in insulam exire non auderent, sed praeternavigantes clamore amissos revocarent, nemine exaudiente reversos. Ex eo omnibus erimen in insulam eundem timentibus, sese inquit navigasse, et appulsa nave cum partem navigantium egressum insulam omnem ambivisse, quumque nullum quaesitorum vestigium invenisset, re desperata rediisse, atque docuisse falso insulam culpam (nam et sibi et sociis eodem fuisse pereundum modo), sed aliam hanc dolae exitii causam lembo fuisse, quum infinita accidere possint.

Scribit Nearchus, quum ex Cyzidis navigarent, sub auroram vidisse se aquam sursum e mari efflari, et tanquam violento quodam turbine in altum ferri, perculosque spectaculo rei nautas percontatos esse ex ducibus navigationis quidnam hoc sibi vellet, eosque respondisse, certe esse, quae in mari voluntaria aquam sursum efflent : nautique attonitis remos e manibus excidisse. Ipsum vero adeuntem eos hortatum esse atque animos relevasse, ac prout ad vi-

τὸ ὕδωρ· καὶ τοῖσι ναύτησιν ἐκπλαγεῖσιν ἐκ τῶν χειρῶν τὰ ἑρετμὰ ἐκπεσεῖν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ πῶν παρακαλεῖν τε καὶ θαρσύνειν, καὶ καθ' οὐστinas παραπλῶων ἐγένετο, ἐς μέτωπόν τε κελεύσαι καταστῆσαι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν τὰς νέας καὶ ἐπαλαλῶντας ὁμοῦ τῷ ῥοθίῳ πυκνήν τε καὶ ξὺν κτύπῳ πολλῷ τὴν εἰρεσίην ποιέεσθαι· οὕτως ἀναθαρσύναντας ὁμοῦ δὴ πλῶειν ἀπὸ ξυνομήματος· ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τοῖσι θηρίοισιν, ἐνταῦθα αὐτοὺς μὲν ὅσον αἱ κεφαλὰὶ αὐτοῖσιν ἐχώρουν ἐπαλαλάσαι, τὰς δὲ σάλπιγγας σημῆναι καὶ τὸν κτύπον ἀπὸ τῆς εἰρεσίας ὡς ἐπὶ μήκιστον κατασχεῖν· οὕτω δὲ δρώμενα ἤδη κατὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν τὰ κήτεα ἐς βυσσὸν ὄναι ἐκπλαγέντα, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον κατὰ τὰς πρύμνας ἀναδύντα ἀνασχεῖν καὶ τῆς θαλάσσης αὐθις ἀναψυθεῖν ἐπὶ μέγα· ἐνθεν κρότους τε ἐπὶ τῇ παραλόγῳ σωτηρίῃ γενέσθαι τῶν ναυτῶν καὶ αἶνον ἐς τὸν Νέαρχον τῆς τε τολμῆς καὶ τῆς σοφίης. Γούτων μετεξέτερα τῶν κητέων ἐποκέλλειν πολλαχού τῆς χώρας, ἐπειδὴν ἀνάπτως κατάσχη ἐν τοῖσι βραχέσιν ἐχόμενα, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ χειμῶνων σκληρῶν ἐς τὴν χέρσον ἐξωθέεσθαι· καὶ οὕτω δὴ κατασχεπόμενα ἀπολλυσθαι τε καὶ τὰς σάρκας αὐτοῖσι περιβρέουσας ὑπολείπειν τὰ δότεια χρῆσθαι τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐς τὰ οἰκία· εἶναι ὦν τὰ μὲν ἐν τῇσι πλευρῇσιν αὐτῶν δότεια δοκοῦς τοῖσιν οἰκήμασιν ὅσα μεγάλα, τὰ δὲ σμικρότερα, στρωτήρας, τὰ δὲ ἐν τῇσι σιγῇσι, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ θύρετρα, οἷα δὴ πολλῶν καὶ εἰς εἴκοσι καὶ πέντε ὀργυιὰς ἀνηκόντων τὸ μέγεθος.

Cap. 31 : Εἴτ' ἂν δὲ παρέπλων τὴν χώραν τῶν Ἰχθυοφάγων, λόγον ἀκούουσι περὶ νήσου τινός, ἣ κεῖται μὲν ἀπέχουσα τῆς ταύτης ἡπείρου σταδίου ἑκατὸν,

ἐρήμη δὲ ἐστὶν οἰκητόρων. Ταύτην ἱρὴν ἡλίῳ ἐλεγον εἶναι οἱ ἐπιχώριοι καὶ Νόσαλα καλέεσθαι, οὐδὲ τινα ἀνθρώπων καταίρειν ἐθέλειν ἐς αὐτήν, ὅστις δὲ ἂν ἀπειρήν προσσχῇ, γίνεσθαι ἀφανέα. Ἀλλὰ λέγει Νέαρχος, κέρκουρόν σφιν ἓνα, πλῆρωμα ἔχοντα Αἰγυπτίων, οὐ πόρρω τῆς νήσου ταύτης γενέσθαι ἀφανέα, καὶ ὑπὲρ τούτου τοὺς ἡγεμόνας τοῦ πλοοῦ διισχυρίζεσθαι, ὅτι ἄρα καταράντες ὑπ' ἀγνοίης εἰς τὴν νῆσον γένοιτο ἀφανέες. Νέαρχος δὲ πέμπει κύκλῳ περὶ τὴν νῆσον τριηκόντορον, κελεύσας μὴ κατασχεῖν μὲν ἐς τὴν νῆσον, ἐμθεῖν δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς μάλιστα ἐν χρῶ παραπλῶντας καὶ τὸν κυβερνήτην ὀνομάζοντας καὶ δτου ἄλλου οὐκ ἀφανές τὸ οὐνομα· ὡς δὲ οὐδένα ὑπακούειν, τότε δὲ αὐτὸς λέγει πλῶσαι ἐς τὴν νῆσον καὶ κατασχεῖν δὴ προσαναγκάσαι τοὺς ναύτας οὐκ ἐθέλοντας· καὶ ἐκβῆναι αὐτοὺς καὶ ἐλέγξει κενὸν μῦθον ἔοντα τὸν περὶ τῇ νήσῳ λόγον. Ἀκούσαι δὲ καὶ ἄλλον λόγον ὑπὲρ τῆς νήσου ταύτης λεγόμενον, οἰκῆσαι μὲν τὴν νῆσον τὰύτην μίαν τῶν Νηρηίδων, τὸ δὲ οὐνομα οὐ λέγεσθαι τῆς Νηρηίδος. Ταύτη δὲ ὅστις πελάσει τῇ νήσῳ, τούτῳ συγγίνεσθαι μὲν, ἰχθύν δὲ ἐξ ἀνθρώπου ποιέουσιν αὐτὸν ἐμβάλλειν ἐς τὸν πόντον· Ἥλιον δὲ ἀχθεσθέντα τῇ Νηρηίδι κελεύειν μετοικίεσθαι αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου, τὴν δὲ ὁμολογῆειν μὲν ὅτι ἐξοικισθήσεται, δεῖσθαι δὲ * οἱ τὸ πάθημα καὶ τὸν Ἥλιον ὑποδέξασθαι· τοὺς δὲ δὴ ἀνθρώπους οὐστinas ἂν ἰχθύας ἐξ ἀνθρώπων πεποίηκε κατελεήσαντα ἀνθρώπους αὐθις ἐξ ἰχθύων ποιῆσαι, καὶ ἀπὸ τούτων τῶν Ἰχθυοφάγων τὸ γένος καὶ εἰς Ἀλέξανδρον κατελθεῖν.

De belluis istis marinis cf. Onesicrit. fr. 26 et 30; Diodor. XVII, 106; Plinius IX, 2 : *Gedrosos, qui Arbin fluvium accolunt, Alexandri Magni*

gulas naves præternavigans accesserit, jussisse ut naves adversis proris veluti ad navalem pugnam instructis in eas dirigerent; utque assidue valideque remigantes una cum ipso remorum strepitu ingentes clamores ederent. Ita revocatis animis simul omnes dato signo remigationi incubuisse; quumque jam propiores belluis facti essent; quantum capita ferre potuissent acclamasse, tubasque clausisse, et remorum pulsum latissime sonitum edidisse: atque ita cete quæ jam proris navium appropinquare viderentur, exterrita in profundum sese abdidisse: neque multo post ad puppes emersisse, rursumque magnam undarum vim sursum efflasse. Tum incredibilem nautarum ob inopinatam salutem applausum factum esse, Nearchi audaciam pariter et prudentiam laudantium. Nonnulla cete interdum variis locis ad littus appelli, siquidem recedente æstu in vadis hæreant; alia tempestatibus in terram ejici; quibus putrefactis et carnibus colliquatis, ossa remanere, quæ ab hominibus ad domos ædificandas adhibeantur. Et laterum quidem ossa quotquot majora in trabes deligi, minores vero in tabulas; ex iis denique, quæ in maxillis sint fieri januas; siquidem multæ ex balænis ad viginti quinque orgyiarum longitudinem excrescant.

Nearchus Ichthyophagorum regionem prætervectus cognovit insulam quandam in eo mari esse centum fere stadiis a continente remotam, quæ habitatoribus vacua esset.

Hanc indigenæ Soli sacram esse dicebant, Nosalaque vocari, neque a quoquam mortalium adiri. Si quis vero imprudens eo deferatur, eum non amplius cerni. Nearchus cercurum unum Ægyptiis nautis instructum non procul ab hac insula evanuisse scribit, navigationisque duces affirmasse, quod imprudentes in eam insulam delati ex oculis hominum sublatis fuerint. Idem navem triginta remorum in circuitum insulæ mittit, mandatis additis ut descensu quidem in insulam abstinere, sed proxime ad insulæ oram adnavigantes hominibus acclamarent, et gubernatorem nominarent, aut alius cujuscunque non obscurum nomen. Quumque nemo illos inclamantes audisset, tum semet eo navigasse dicit, ac nautas compulisse vel invitos navem appellere; quumque in insulam descendisset, vanam atque inanem fabulam comperisse quæ de insula illa spargebatur. Audivisse vero se etiam alium de hac insula sermonem ait: scilicet habitasse eam unam ex Nereidibus; nomen ejus non dici; hanc cum quocunque insulam appellente misceri, deinde in piscem conversum in mare projicere solitam. Qua de causa iratum Nereidi Solem jussisse ut ex insula emigraret; hanc convenisse quidem, ut ex insula emigret, rogasse autem ut malum ** atque Solem suscepisse; quoscunque autem pisces ex hominibus illa fecerat, misertum homines rursus ex piscibus fecisse. Ex iis Ichthyophagorum genus usque ad Alexandri tempora perdurasse.

classium praefecti prodidere, in domibus fores marzillis belluarum facere, ossibus tecta contiguare, et quibus multa quadragenum cubitorum longitudinis ierpta etc.; Solinus c. 55; Curtius X, 1, 10.

De Nereidis insula praeter Onesicrit. fr. 26 et Solin. c. 57 et Melam III, 7 cf. Curtius l. 1., ubi haec: *Multo post Nearchus et Onesicritus, quos longius in Oceanum procedere jusserat, superveniunt. Nuntiabant autem quaedam audita, alia comperta: insulam ostio amnis subjectam auro abundare, inopem equorum esse: singulos eos ab iis, qui ex continenti trajicere auderent, singulis talentis emi. Plenum esse belluarum mare: aestu secundo eas ferri magnarum navium corpora aequantes, truci cantu territas sequi classem, cum magno aequoris strepitu, velut demersa navigia, subisse aquas. Cetera incolis crediderant, inter quae. Rubrum mare non a colore undarum, ut plerique crederent, sed ab Erythro rege appellari: esse haud procul a continenti insulam palmis frequentibus consitam, et in medio fere nemore columnam eminere, Erythri regis monumentum, litteris gentis ejus scriptam (cf. fr. 29). Adjiciebant, navigia, quae lixas mercatoresque vexissent, famam auri sequutis gubernatoribus, in insulam esse transmissa, nec deinde ab his postea visa. Rex cognoscendi plura cupidine accensus, rursus eos terram legere jubet, donec ad Euphratis ostia appellerent classem; inde adverso anme Babylona subituros.*

Apud Arrianum c. 31 in postremis verba δεῖσθαι δὲ οἱ aperte corrupta sunt. Priorum interpretum conatus vide apud Schmiedererum. Geiurus ex codice Bodlejano scribi vult ἐξουκισθήσεσθαι pro δτι ἐξουκισθήσεται, deinde vero conjicit ἀκείσθαι δὲ οἱ τὸ πάθημα κτλ., hac sententia: *Et hanc quidem concessisse, ut migret ex insula, malum vero, quo laboret sibi sanetur, atque hoc (i. e. in alium sanandum) Solem suscepisse.* Praestaret certe δεῖσθαι δὲ ἀκείσθαι, quod jam vetus interpret expressit versione.

26.

Strabo XV, p. 727: Νέαρχος δὲ τὰ πλείστα ἔθη

26.

Nearchus mores plurimos atque linguam Carmaniorum Persica et Medica esse refert.

28.

Hieron Solensis gubernator (ad explorandam Arabiae chersonesum ab Alexandro emissus) ad Alexandrum reversus, ingentem chersonesi magnitudinem esse nuntiavit, neque India multo minorem, ejusque promontorium esse longe in Oceanum porrectum. Hoc et il qui cum Nearchus ex India navigabant, priusquam in sinum Persicum flecterent, non procul a se remotum viderant; parumque abfuerat

καὶ τὴν διάλεκτον τῶν Καρμανιτῶν Περσικά τε καὶ Μηδικά εἶρηκε.

Cf. Arrian. Ind. 38, 1: Ζώουσι δὲ κατὰ πᾶν Πέρσαι, οἳ καὶ θμοροὶ εἰσι Πέρσησι· καὶ τὰ ἐς τὸν αὐτὸν ὡσαύτως κοσμεύονται.

27.

Plinius H. N. VI, 27: *Carmaniae oram praeter duodecies centena L. M. passuum Nearchus scripsit. Ab initio ejus ad flumen Sabin centum M. passuum. Inde vineas colit et arva ad flumen Andanin XXX M. spatio. Regio vocatur Armuzia. Oppida Carmaniae Zethis et Alexandria.*

Aliter Arrianus Ind. c. 38: Μῆκος τοῦ πλοῦ κατὰ τὴν Καρμανίην χώραν στάδια τρισχίλια καὶ ἑξακόσια (= 463,000 pass.). Cum Geiuro reputamus Plinium sua non ex Nearchus, sed ex Juba haurisse. Vide Onesicrit. fr. 26.

28.

Arrian. Exp. Al. VII, 20: Ἄλλ' ἀναστρέφας γὰρ παρ' Ἀλεξάνδρῳ (Ἱέρων δὲ Σολεὺς δὲ κυβερνήτης) ἔβη· γαίλα τὸ μέγεθος τε τῆς χερσονήσου (Arabiae) θαλάσσης τὸν τι εἶναι καὶ ὅσον οὐ πολὺ ἀποδέον τῆς Ἰνδοῦ γῆς, ἄκραν τε ἀνέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἢ δὴ καὶ τοὺς ξὺν Νεάρχῳ ἀπὸ τῆς Ἰνδοῦς πλέοντας, πρὶν ἐπικαμῆσαι ἐς τὸν κόλπον τὸν Περσικόν, οὐ πόρῳ ἀνατείνουσιν ἰδεῖν τε καὶ παρ' ὀλίγον ἔλθειν διαβάσαι ἐς αὐτὴν, καὶ Ὀνησικριτῷ τῷ κυβερνήτῃ ταύτην ἀπαρτὴν ἀλλὰ Νεάρχος λέγει δτι αὐτὸς διεκώλυσεν, ὡς ἐκπεπλεύσας τὸν κόλπον τὸν Περσικόν ἔχοι ἀπαγγεῖλαι Ἀλεξάνδρῳ ἐφ' οἷς τις πρὸς αὐτοῦ ἐστάλη· οὐ γὰρ ἐπὶ τῇ πλεύσῃ τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστάλθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῇ καταμαθεῖν τὴν χώραν τὴν προσεχῇ τῇ θαλάσσῃ καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἀνθρώπους, ὄρμους τε ἐν αὐτῇ καὶ ὕδατα καὶ τὰ νόμια τῶν ἀνδρῶν καὶ εἰ τις ἐγγὴς καρποὺς ἐκφέρειν ἢ εἰ τις κακὴ. Καὶ οὖν καὶ οὗτος ἐτίον γενέσθαι ἀποσωθῆναι Ἀλεξάνδρου τὸν στρατὸν ὡς γὰρ ἂν σωθῆναι πλεύσαντας ὑπὲρ τῆς Ἀραβίας τὰ ἔρημα, ἐφ' ὅτῳ καὶ δὲ Ἱέρων ἐπιστρέφαι ὁπίσω λέγεται.

De eadem re vide Arrian. in Indic. c. 32, 9, ubi que Schmiederer. Cf. Ritter. Erdk. X, p. 39.

quin eo appellerent. Ita enim Onesicritus gubernatori visum fuerat. At Nearchus scribit se id prohibuisse, ut navigaret per circuitum sinu Persico, ea quorum gratia ab Alexandro missus erat, renuntiare posset. Neque enim ad navigandum Oceanum missum esse, sed ut regionem mari adjacentem cognosceret, et qui homines ea loca inhabitarent, quique in ea portus et aquae essent, utque incolarum mores et instituta exploraret: et quae terra bonos, quae malos fructus gignat. Atque hoc exercitui salutis fuisse asserit. Neque enim incolumes fuisse reversuros, si ultra desertam Arabiam oram navigassent. Qua de causa Hieron quoque retro cursum flexisse fertur.

29.

Strabo XVI, p. 766sq. : Ἀπὸ δὲ τῆς Καρμανίας εἰρήκασι καὶ Νέαρχος καὶ Ὀρθαγόρας (Πυθαγόρας Bernhardt. et Geier.), νῆσον Τυρρίνην (Ὀγυριν, uti vid.) κεῖσθαι πρὸς νότον πελαγίαν ἐν δισχιλίσι σταδίοις ἐν ᾗ τάφος Ἐρύθρα δέικνυται, γῶμα μέγα, ἀγρίοις φοίνιξι κατάφυτον· τοῦτον δὲ βασιλεῦσαι τῶν τόπων καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν θάλατταν ἐπώνυμον καταλιπεῖν· δηλῶσαι δὲ ταῦτά φησιν αὐτοῖς Μιθροπάστην τὸν Ἀρηίνου τοῦ Φρυγίας σατράπου, φυγόντα μὲν Δαρείον, διατρίψαντα δ' ἐν τῇ νήσῳ, συμμίζαντα δὲ αὐτοῖς καταχθεῖσιν εἰς Περσικὸν κόλπον καὶ ζητοῦντα κάθοδον εἰς αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν.

Φησὶ δ' ὁ Νέαρχος τὸν Μιθροπάστην ἐντυχεῖν αὐτοῖς μετὰ Μαζίνου· τὸν δὲ Μαζήνην ἐπάρχειν νήσου τινὸς τῶν ἐν τῷ Περσικῷ κόλῳ, καλεῖσθαι δὲ τὴν νῆσον Δοράκτα (scr. Ὀάρακτα)· εἰς ταύτην δὲ τὸν Μιθροπάστην καταφυγόντα ξενίας τυχεῖν κατὰ τὴν Ἐξωγύρου (ἔξ Ὠγύριος scr.) γενομένην ἀφοδὸν καὶ δὴ καὶ συνελθεῖν τῷ Μαζήνῃ συσταθῆσόμενον τοῖς ἐν τῷ στόλῳ Μακεδόσι, τὸν δὲ Μαζήνην καὶ καθηγεμόνα τοῦ πλοῦ γενέσθαι· λέγει δὲ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ Περσικοῦ παράπλου νῆσον, ἐν ᾗ μαργαρίτης πολλὸς καὶ πολυτίμητός ἐστιν (cf. fr. 30)· ἐν ἄλλαις δὲ ψήφοι τῶν διαγῶν καὶ λαμπρῶν ἐν δὲ ταῖς πρὸ τοῦ Εὐφράτου νήσοις δένδρα φύεσθαι λιθάνου πνέοντα, ὧν τὰς ῥίζας κλωμένων ὀπὸν βρεῖν· παγούρων τε καὶ ἐρίων μεγέθη, ὅπερ κοινὸν ἐν πάσῃ τῇ ἔξω θαλάσῃ, τοὺς μὲν γὰρ εἶναι μείζους καυσίων, τοὺς δὲ καὶ δικτύλους· ἐποκεῖλαν δὲ κῆτος ἰδεῖν πεντήκοντα πηγῶν (cf. fr. 31).

Cf. Arrian. Ind. c. 37 : Παραπλώσαντες δὲ νῆσον ἐρήμην τε καὶ τρηχέην ἐν ἄλλῃ νήσῳ δρμίζονται, μεγάλη ταύτη καὶ οἰκεομένη, πλώσαντες σταδίους τριηκοσίους, ἐνθενπερ ὠρμήθησαν. Καὶ ἡ μὲν ἐρήμη νῆσος Ὀργάνα ἐκαλέετο, ἐς ἣν δὲ ὠρμήθησαν Ὀάρακτα, ἀμπελοὶ τε ἐν αὐτῇ ἐπαφύκεσαν καὶ φοίνικες, καὶ σιτοφόρος· τὸ δὲ μῆκος ἦν τῆς νήσου στάδιοι ὀκτακόσιοι. Καὶ ὁ ὑπαρχος τῆς νήσου Μαζήνης συνέπλωεν αὐτοῖσι μέχρι Σούσων, ἐθελοντὲς ἡγεμῶν τοῦ πλοῦ. Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ ἔλεγον καὶ τοῦ πρώτως δυναστεύσαντος τῆς γῶρης

ταύτης δέικνυσθαι τὸν τάφον· ὄνομα δὲ αὐτῷ Ἐρύθρην εἶναι, ἀπὸ τοῦτου καὶ τὴν ἐπωνυμίην τῇ θαλάσῃ ταύτῃ εἶναι, Ἐρυθρὴν καλεῖσθαι.

GEIER. : « Erythræ regis sepulcrum ex loco Straboniano in insula Τυρρίνη, ex Arrianeo in Ὀάρακτα insula fuisse perhibetur, et quæ apud Strabonem Τυρρίνη insula appellatur, ea apud Arrianum Ὀργάνα nuncupatur. Quodsi persistimus in scriptura vulgata, discrepantiæ istius haud temere id causæ afferri posse putamus, quod Strabo in hac quidem re Pythagoræ potius quam Nearchi auctoritatem sequutus sit, præsertim quum hoc uno loco Pythagoram juxta Nearchum ille appellaverit, quanquam in seqq. φησίν, non φασίν legatur. Sin vero nihilominus discrepantiæ istam tollendam existimaveris, ita fortasse facillime locum emendaveris et Arrianeo adaptaveris : Ἀπὸ δὲ τῆς Καρμανίας εἰρήκασι καὶ Νέαρχος καὶ Πυθαγόρας, Ὀργάναν νῆσον ἐρήμην κεῖσθαι πρὸς νότον δ' ἀπεῖναι ἄλλῃ δισχιλίσι σταδίοις ἐν ᾗ sqq. Jam vero eam insulam Organam alio nomine Ogyrin vocant Mela III, 8, Plin. N. H. VI, 23, 26, Dion. Perieg. v. 606; cf. intpp. ad hh. II. Quare Salmasius (ad Solin. p. 831) l. c. nostro quoque loco quod paulo post vulgo legebatur Ἐξωγύρου mutandum censuit in : ἔξ Ὠγύριος, quod Tzschuckius etiam in textum recepit. Atque profecto hæc unice vera habenda est emendatio, si quidem in antecedentibus vel Salmasii vel Vossii (ad Melam l. I.) emendationem (Ὠγυρίδα νῆσον ἐρήμην vel νῆσον Ὠγυρίνην, Γυρίνην pro vulg. Τυρρίνην vel Τυρίνην) comprobaveris. Sin vero nobiscum locum ita mutaveris, ut cum Arrianeo prorsus consentiat, pro vulgata codd. scriptura Ἐξωγύρου scribendum videatur : ἐκ Φρυγίας. Namque ipso Nearchō (ap. Strab. l. c.) teste Mithropastam Areini, Phrygiæ satrapæ, filium fuisse constat; quare vv. κατὰ τὴν ἐκ Φρυγίας γενομένην ἀφοδὸν egregie ad tempus fuerint referenda, quo eodem Nearchō teste (φυγόντα μὲν Δαρείον) Darii iram effugit atque hospitio exceptus est (ξενίας τυχεῖν) a Mazena, qui Oaractæ insulæ præfectus erat. Atque ad hanc etiam insulam, non ad Ogyrin s. Organam,

29.

Nearchus et Orthogoras perhibent Orgyria insulam in alto mari versus austrum jacere, duobus millibus stadiorum a Carmania distantem, in qua Erythræ sepulcrum ostenditur, ingens sane tumulus, et silvestribus palmis consitus; atque hunc in iis locis regnasse, et de se mari nomen reliquisse. Atque hæc sibi a Mithropasta, Areini filio, satrapæ Phrygiæ, patefacta, qui Darium fugiens in ea insula degisset, et cum iis congressus in Persicum sinum delatis, redditum in patriam opera eorum ambivisset.

Nearchus ait Mithropasten iis cum Mazena occurrisset : hunc insulæ cuidam in Persico sinu præfuisse, nomine Oa-

racta : ac Mithropasten, quum in hanc confugeret, hospitio acceptum fuisse sub adventum ex Ogyri : et Mazenam convenisse, ut ab eo commendaretur Macedonicæ classi. Mazenam vero navigationis ducem fuisse. Dicit etiam in Persicæ oræ initio insulam esse in qua multi et pretiosi uniones gignantur : in aliis vero clari et pellucidi lapilli. In insulis quoque ante Euphratem arbores thus redolentes nasci, quarum radices fractæ succum effundant : item miras pagurorum atque echinorum magnitudines, quod omni exteriori mari commune est : quorum alii pileis majores sint, alii acetabula duo impleant : vidisse etiam cætum in terram ejectum quinquaginta cubitorum.

referenda jam essent verba : διατρέψαντα δ' ἐν τῇ νήσῳ. De recentioribus harum insularum nomini-
bus Ormus, Kismis, uberius commentatus est Vin-
cent l. c. p. 318 sqq.; de Erythro rege et mari
Curtius VIII, 9 (30), 14 : « *Mare certe, ait, quo
alluitur (India), ne colore quidem abhorret a ceteris.
Ab Erythra rege inditum est nomen : propter quod
ignari rubere aquas credunt.* » Cf. Groskurd. ad ver-
sionem suam Strabonis, tom. III, p. 281; Forbi-
ger. *Geogr.* tom. II, p. 554.

30.

Arrian. Ind. 38, 3 : Ὑπὸ δὲ τὴν ἔω ἐς ἄλλην νή-
σον πλώσαντες ὁρμίζονται οἰκεομένην, ἵνα καὶ μαργα-
ρίτην θηρᾶσθαι λέγει Νέαρχος, κατὰ περ ἐν τῇ Ἰνδοῦν
θαλάσσῃ. Cf. fr. 29. De re v. Schmied. ad h. l. et
Ritter. l. l. X, p. 40.

31.

Arrian. Ind. 39, 4 : Κατὰ τοῦτον τὸν παράπλου
λέγει Νέαρχος ὁρῶντι κῆτος ἐκβεβλημένον εἰς τὴν
ἡϊόνα, καὶ τοῦτο προσπλώσαντάς τινας τῶν ναυτῶν ἐκ-
μετρησάσθαι καὶ φάναι εἶναι πῆγερων πεντήκοντα, δέρμα
δὲ αὐτῶν εἶναι φοιδωτόν, οὕτω τι ἐς βάθος ἤκον, ὥς καὶ
ἐπὶ πῆγρον ἐπέχειν· ὁστρεὰ τε καὶ λοπάδας καὶ φυκία
πολλὰ ἔχειν ἐπιπεφυκόμενα, καὶ δελφίνας λέγει ὅτι κα-
θορᾶν ἦν πολλοὺς ἀμφὶ τῇ κῆτει, καὶ τοὺς δελφίνας τῶν
ἐν τῇ εἰσῷ θαλάσσῃ μέζοντας.

32.

Arrian. Ind. 39, 8 : Ἄροσις, μέγιστος τῶν ποταμῶν,
ὧς λέγει Νέαρχος, ὅσοι ἐν τῷ παράπλῳ τῷδε ἐμβαλ-
λουσιν ἐς τὸν ἔξω πόντον.

Ἄροσις] var. lect. Ἄρης, Ἄροις; Strabo XV,
p. 727 Ὀροάτις (Ὀροάτης vg.), et sic etiam Plinius
VI, 28; Ptolemaeus VI, 4; Ammianus XXIII, 6;
Marcianus p. 29 ed. Mill. ὁρώσιος, p. 31 et 33 cod.
ὁρατίου (pro ὁροάτιδος). Cf. Forbiger. II, p. 574.

30.

Sub auroram in aliam insulam (sinus Persici) habitatum
delati sunt, ubi etiam margaritam capi sicuti in Indico
mari tradit Nearchus.

31.

In hac navigatione (a Mesambria ad Granidem fluvium)
Nearchus balneum abs se visam esse scribit, quae in litus
ejecta fuerit : nautasque nonnullos istuc adnavigantes, eam
mentos, retulisse quinquaginta cubitorum esse; pellem ejus
squamosam cubiti unius crassitudine fuisse; multa etiam
ostrea et lopades multamque aliam annatam ei fuisse; del-
phinos quoque circa belluam visos multos, majores quam
Internum mare fert.

32.

Arosin (Oroatin, nunc Tab) fluvium Nearchus maxi-
mum esse scribit omnium, qui per hanc, quam prae-
navigaverit, oram in Exterior mare influant.

33.

Arrian. Ind. 40, 5 : Τὴν δὲ πρόσω ἐτι ἐκ' ἄρτων
ἰόντων (Περσίδα γῆν) χειμαρὶν τε καὶ νιφετώδαι (ἴ-
ναι λόγος κατέχει), ὥστε πρέσβεις τινὰς ἐκ τοῦ Εὐφρά-
του πόντου λέγει Νέαρχος κάρτα ὀλίγην ὁδὸν διελθόντας
ἐντυχεῖν κατ' ὁδὸν ἰόντι τῆς Περσίδος καὶ θῶμα γινέ-
σθαι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ εἰπεῖν Ἀλεξάνδρῳ τῆς ὁδοῦ τὴν
βραχύτητα.

« Mihi haec de legatis fabulosa videntur. »
SCHMIEDER. Ad priorem Alexandri expeditionem
in has regiones susceptam referenda esse Geier
suspiciatur.

34.

Strabo XI, p. 524 : Νέαρχος δὲ φησι, τιτάρων
ὄντων ληστρικῶν ἐθνῶν, ὧν Μάρδοι μὲν Πέρσας προ-
σεχεῖς ἦσαν, Οὐξιοὶ δὲ καὶ Ἐλυμαῖοι τοῦτοι τὰ καὶ
Σουσίους, Κοσσαῖοι δὲ Μήδοις, πάντας μὲν φόρους πρέ-
τεσθαι τοὺς βασιλεῖς, Κοσσαίου δὲ καὶ ὄρεα λαμβά-
νειν, ἥνικα ὁ βασιλεὺς θερίσας ἐν Ἐκβατάνοις εἰς τὴν
Βαβυλωνίαν καταβαίνειν καταλύσαι δ' αὐτῶν τὴν κα-
λὴν τολμᾶν Ἀλεξάνδρον, ἐπιθέμενον χειμῶνος.

Cf. Arrian. Ind. 40, 6 : Σουσίους δὲ πρόσκαιροι εἰ-
σὶν οἱ Οὐξιοὶ, λέλεκται μοι, κατὰ περ Μάρδοι μὲν Πέρ-
σας προσεχεῖς οἰκέουσι, λησταὶ καὶ οὗτοι, Κοσσαῖοι δὲ
Μήδοις. Καὶ ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη αὐτῶν ἡμέρῳσεν Ἀλεξ-
άνδρος, χειμῶνος ὥρῃ ἐπιπεσὼν αὐτοῖσιν, ὅτε ἄβασιν
σφῶν τὴν γῶρην ἤγον, καὶ πόλιας ἐπέκτισε; τῷ μὴ
νομάδας ἐτι εἶναι, ἀλλ' ἀροτῆρας καὶ γῆς ἐργάτας καὶ
ἔχειν ὑπὲρ ὧν δαιμαίνοντες μὴ κακὰ ἀλλήλους ἐργά-
σωνται. Idem in Exp. Al. VII, 15; Diodor. XVII,
67, 112; XIX, 20.

35.

Strabo XV, p. 729 : Νέαρχος δὲ τὸν παράπλου
τῆς Σουσίδος τεναγώδῃ φήσας, πέρας αὐτοῦ λέγει τὸν
Εὐφράτην ποταμὸν, πρὸς δὲ τῷ στόματι κώμην οἰκί-
σθαι τὴν ὑποδεχομένην τὰ ἐκ τῆς Ἀραβίας φορτίτι συ-

33.

Ea Persidis pars, quae magis adhuc in septentrionem ver-
git, frigida et nivalis esse dicitur, adeoque esse septentrio-
nalis, ut legati quidam, referente Nearchus, ex Ponto Euxino
brevissimo itinere pervenerint ad Alexandrum Persidem
adeuntem. Mirato hoc Alexandro illos quae sit via brevi-
tas exposuisse.

34.

Nearchus ait, quum quattuor sint populi praedando vi-
ventes, de quibus Mardi Persis contigui erant, Uxi et
Elymaei iisdem atque Susiis, Cossaei Medis : omnes eos
tributa a regibus exegisse : Cossaros autem munera etiam
accipere, quum rex aestate Ecbatanis transacta in Babylo-
niam descendit : nimiam tamen eorum audaciam ab Ale-
xandro fuisse compressam, quum eos hieme adortus esset.

35.

Nearchus Susiae oram palustrem dicit, et terminum ejus

ἀπειν γὰρ ἐφεξῆς τὴν τῶν Ἀράβων παραλίαν τῷ στόματι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Πασιτίγριος, τὸ δὲ μεταξὺ πᾶν ἐπέχειν λίμνην τὴν ὑποδεχομένην τὸν Τίγριν. Ἀναπλεύσαντι δὲ τῷ Πασιτίγρει σταδίου πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τὴν σχεδίαν εἶναι τὴν ἄγουσαν ἐπὶ Σούσων ἐκ τῆς Περσίδος, ἀπέχουσαν Σούσων σταδίου ἐξήκοντα, τὸν δὲ Πασιτίγριν ἀπὸ τοῦ Ὀροάτιδος διέχειν περὶ δισχιλίους σταδίου, διὰ δὲ τῆς λίμνης ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Τίγριος τὸν ἀνάπλου εἶναι σταδίων ἑξακοσίων, πλησίον δὲ τοῦ στόματος κώμην οἰκείσθαι τὴν Σουσιανὴν, διέχουσαν τῶν Σούσων σταδίου πεντακοσίου, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου μέχρι Βαβυλώνας τὸν ἀνάπλου εἶναι διὰ γῆς οἰκουμένης καλῶς σταδίων πλειόνων ἢ τρισχιλίων.

Arrian. Ind. 40, 9 : Ἐνθένδε τὴν Σουσίων γῆν παρῆμειθεν ὁ στρατός. Καὶ ταῦτα οὐκέτι ὡσαύτως ἀτρεκέως λέγει Νέαρχος ὅτι ἐστὶν οἱ ἐκφράσαι, πλην γε δὴ τοὺς ὄρους τε καὶ τὸ μήκος τοῦ πλοῦ· τὴν χώραν τε γὰρ τεναγῶδεά τε εἶναι τὴν πολλήν, καὶ ῥηχίσιν ἐπὶ μέγα ἐς τὸν πόντον ἐπέχουσαν καὶ ταύτην σφαλερὴν ἐγκαθορμίζεσθαι· πελαγίοισιν ὦν σφίσι τὴν κομιδὴν τὸ πολὺ γενέσθαι. Ὀρμηθῆναι μὲν δὲ ἐκ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολέων, ἵνα περὶ ὑλίσθησαν ἐπὶ τοῖσιν οὐροῖσι τῆς Περσίδος, ὕδωρ δὲ ἐμβάλλεσθαι πέντε ἡμερῶν· οὐκ ἔρασκον γὰρ εἶναι ὕδωρ οἱ καθηγεμόνες τοῦ πλοῦ. Id. 41, 8 : Ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου

ἔστε ἐς Βαβυλῶνα· πλοῦν λέγει Νέαρχος σταδίου εἶναι ἐς τρισχιλίους καὶ τριηκοσίους.

Plinius H. N. VI, 30 : *Euphrate navigari Babylonem e Persico mari CCCCXII mill. passuum tradunt Nearchus et Onesicritus* (fr. 30). Cf. Ritter. I. X, p. 27.

Plinius ib. sect. 28 : *Onesicritus et Nearchus ab Indo amne ad sinum Persicum atque illinc Babylonem Euphratis paludibus scripserunt viciis et quinque centena M. passuum esse.*

36.

Strabo XV, p. 732 : Καὶ φησὶν ὁ Νέαρχος, μὴδὲ καθοδηγῶν ἐπιχωρίων (sc. Susianorum) τυγχάνειν, ἡνίκα τῷ στόλῳ παρέπλει πρὸς τὴν Βαβυλωνίαν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, ὅτι προσόρμους οὐκ ἔχειν οὐδ' ἀνθρώπων εὐπορεῖν οἷόςτ' ἦν τῶν ἡγησομένων κατ' ἐμπειρίαν.

37

Arrian. Exp. Al. VII, 3, 8, de morte Calani : Ὡς δὲ τὸ πῦρ ἐς τὴν πυρὰν ἐνέβαλον οἷς προστεταγμένοι ἦν, τὰς τε σάλπιγγας φθέγγασθαι λέγει Νέαρχος (οὕτως ἐξ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένοι) καὶ τὴν στρατιάν ἐπαλαλάζειν πᾶσαν, ὅποιόν τι καὶ ἐς τὰς μάχας ἰούσα ἐπηλαλάξει· καὶ τοὺς ἐλέφαντας συνεπηχῆσαι τὸ δξύ καὶ πολεμικόν, τιμώντας Κάλανον. Cf. Onesicrit. fr. 33.

Euphratem : in ore ejus pagum habitari, qui merces ex Arabia suscipiat : succedere enim deinceps ori Euphratis et Pasitigri oram Arabum : loca media omnia a lacu quodam occupari, qui Tigrim in se recipiat. Centum et quinquaginta stadiis adverso subvectos Pasitigri ad ratem venire, quæ Susa e Perside ducit, eamque a Susis abesse stadiis sexaginta. Pasitigrin vero ab Oroatide duobus millibus fere stadiorum : navigationem per lacum in os Tigridis stadiorum sexaginta esse. Prope hoc pagum Susianum habitari, quingentis stadiis a Susis distantem. Ab ore Euphratis Babylonem usque navigationem esse per loca bene habitata, supra tria millia stadiorum.

Inde Susiorum regionem prætervectus est exercitus. Ab hoc loco Nearchus se non ita certa narrare posse scribit, præterquam portus et longitudinem navigationis. Omnem enim illum maris tractum longe lateque vadosum ac scopulosum esse : neque citra periculum portum e mari capi posse. Idcirco hanc præcipuam eorum curam fuisse, ut ex

faucibus amnis, ubi ad fines Persidis consederant, solverent, et de aqua in quinque dies classi prospicerent. Duces enim navigationis monuerant, aquam in iis partibus non reperiri.

Ab ostiis Euphratis Babylonem usque Nearchus dicit navigationem esse stadiorum trium millium et trecentorum.

36.

Nearchus narrat se ne viæ quidem duces indigenas habuisse, quum ex India in Babyloniam, classe pedestres copias comitans, navigaret, quod nec stationes habere, nec homines adipisci posset, qui perite ducerent.

37.

Simulac ii, quibus id negotii datum erat, ignem rogo Calani immisere, tubas clauxisse Nearchus tradit (ita enim jussisse Alexandrum) et universum exercitum clamorem edidisse, qualem in prælium proficiscens edere solet; elephantibus quoque acutos et bellicos sonos in honorem Calani admiscuisse.

ANDROSTHENES THASIIUS.

GEIER. : « *Androstenes* Callistrati filius, nunc Amphipolitanus (Arrian. Ind. 18, 4), nunc Thasius (Straboni, v. fr. 2) appellatur, quod ad eandem causam videtur esse referendum, qua et Onesicritum et Nearchum duplici patriæ vidimus adscriptos fuisse. Nempe in Thaso fortasse insula natus, Amphipoli autem diutius postea commoratus est. Una autem cum Nearcho et Onesicrito celeberrimæ navigationis pericula fortiter expertus (fr. 2), ipso Nearcho fortasse, cujus erat popularis, auctore et suasore, ab Alexandro expeditionem Arabicam parante ad hujus terræ oram maritimam cognoscendam cum nave triginta reorum missus strenue hoc mandato defunctus est. Superato enim Archia, qui eandem expeditionem facere jussus non ultra Tylum insulam pervenerat, Chersonesi Arabicæ partem præternavigavit (*). Harum igitur navigationum descriptionem τῆς Ἰνδικῆς παράπλου titulo inscriptam (**) non multo post Alexandri mortem (***) *Androstenes* edidit, cujus libri paucissima tantummodo exstant fragmenta. Ceterum haud secus quam Onesicriti et Nearchi commentarios *Androstenes* quoque periplus suum in usum convertisse videtur Juba Mauritanus (v. fr. 1). Cavendum denique ne confundatur hic *Androstenes Thasius* cum juniore ejusdem nominis *Cyziceno*, memorato a Polybio (****). Idem vero An-

(*) Arrian. Exp. Alex. VII, 20, 11 : Ταῦτι ἀπηγγέλην Ἀλεξάνδρῳ τὰ μὲν πρὸς Ἀρχίου, ὃς ἔξιν τριακοντόρῳ ἐκπεμπθεὶς ἐπὶ κατασκοπῇ τοῦ παράπλου τοῦ ὡς ἐπὶ τοὺς Ἀραβίας μέχρι μὲν τῆς νήσου τῆς Τύλου ἦλθεν, τὸ πρόσω δὲ οὐκέτι περαιωθῆναι ἐτόλμησεν. Ἀνδρόσθένης δὲ ἔξιν ἄλλῃ τριακοντόρῳ σταλείς καὶ τῆς χερσονήσου τι τῶν Ἀράβων παρέπλευσε. Cf. Ritter. *Erzkunde*, tom. X, p. 39 sqq.

(**) « Ita enim recte olim legebatur ap. Athen. III, p. 93, B (v. fr. 1) pro περίπλῳ, quod dedit G. Dindorfius ».

(***) « Hoc enim eo probabile fit, quod ejus libro usus est Theophrastus De caus. plant. II, 5, 5 (fr. 3). »

(****) Polyb. XI, 34, 12, ubi narrat *Androstenem* Antiocho Magno gazam ex India devexisse. — Alium *Androstenem* Larisseum, Thessalorum prætorem, memorat Euseb. in Chron. p. 181 ed. Mai.

1.

Androstenes in navigatione præter Indiæ oras sic scribit : « Turbinum et chorrinarum aliorumque conchyliorum variæ sunt formæ et multum diversæ a nostris. Nascuntur vero ibi etiam purpuræ, et ostreorum ceterorum magna multitudo; sed unum singulare, quod berberi illi vocant, ex quo margarita gemma gignitur. Est autem hæc magni in Asia pretii, et apud Persas in aliisque superioris Asiæ regionibus auro contra venditur. Adspectu ostreum illud simile pectini, testam tamen non strigis incisam habet, sed lævis est concha et densa (densa spinarum lanugine ob-

drosthenes Thasius intelligendus est in Marciani *Heracleotæ Periplo* (Geogr. Vet. Scriptt. Gr. min. vol. I, p. 63, ed. Huds.), ubi quod legitur Ἰάσας in Θάσιος emendandum esse recte jam vidit *Vossius* (Hist. Gr. p. 98). »

ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΗΣ ΠΑΡΑΠΛΟΥΣ.

1.

Athenæus III, p. 93, B : Ἀνδρόσθένης δ' ἐν τῷ τῆς Ἰνδικῆς Παράπλῳ γράφει οὕτως : « Τῶν δὲ στέρνων καὶ χοιρίνων καὶ τῶν λοιπῶν κογχυλίων ποικίλαι αἱ ἰδέαι καὶ πολλὴ διάφορος τῶν παρ' ἡμῖν. Γίνονται δὲ πορφύραι καὶ ὀστρέων πολλὴ πλῆθος τῶν λοιπῶν· ἐν δὲ ἴδιον, ὃ καλοῦσιν ἔκείνοι βέρβερι, ἔσθ' ἢ μαργαρίτις λίθος γίνεται· αὕτη δ' ἐστὶ πολυτελής καὶ τὴν Ἀσίαν καὶ πωλεῖται περὶ Πέρσας τε καὶ τοὺς ἐν τόποις πρὸς χρυσίον. Ἔστι δ' ἡ μὲν τοῦ ὀστρέου ἡμετέρας παραπλησία τῷ κτενί, οὐ διέγλυπται δὲ, ἀλλὰ λείω δαστρακὸν ἔχει καὶ δασύ· οὐδὲ ὅσα ἔχει δύο ὡσπερ ἰκτεὶς, ἀλλὰ ἐν· ἡ δὲ λίθος γίνεται ἐν τῇ σαρκὶ τοῦ ὀστρέου, ὡσπερ ἐν τοῖς υἱείοις ἡ χαλαζα· καὶ ἐστὶ ἡ μὲν χρυσοειδὴς σφόδρα, ὥστε μὴ βραδίως διεγνώσκει, ὅταν παρατεθῇ παρὰ τὸ χρυσίον, ἡ δὲ ἀργυροειδὴς, ἡ δὲ τελείως λευκὴ, ὁμοία τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἰχθύων. »

Παραπλησία τῷ κτενί κτλ.] Cf. IX Plinius, 5, 56 : *Juba tradit Arabicis concham esse similem pectini insecto, hirsutam echinorum modo*. De red. interpr. Athen. et Geier ad h. 1.

2.

Strabo XVI, p. 765 : Ὁ μὲν οὖν Περσικὸς κόλπος λέγεται καὶ ἡ κατὰ Πέρσας θάλαττα. Φησὶ δὲ περὶ τῆς Ἐρατοσθένους (p. 100 ed. Bernhardy.) οὕτως, ὅτι τὸ μὲν στόμα φασὶν εἶναι στενὸν οὕτως, ὥστ' ἔξ' Ἀραβίας ζοντος, τοῦ τῆς Καρμανίας ἀκρωτηρίου, τῆς Ἀραβίας ἀγορεύεται τὸ ἐν Μάκκαις· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος ἡ ἐκ ξιᾶ παραλία περιφερὴς οὕσα κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπὸ τῆς Καρμανίας πρὸς ἑὸν μικρόν, εἴτα πρὸς ἀρκτον νῆσιν,

ducta) : neque aures duas habet, ut pecten, sed unam. Nascitur vero gemma in carne ostrei, quemadmodum in suisibus grando. Suntque alia: aurei coloris, ut non facile dignoscas si auro admoveas; alia: vero argentei coloris; alia: prorsus albæ, similes piscium oculis. »

2.

Persicus sinus Persicum mare appellatur : de quo *Eratosthenes* ait, os ejus adeo angustum esse, ut ex *Harmozonte* *Carmaniae* promontorio *Arabiae* pars conspiciatur, quæ est *Macis* proxima. A faucibus autem, ora, quæ a dextris est, quum curva sit, a principio quidem a *Carmania*

καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὴν ἐσπέραν, μέχρι Τερηδόνης καὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Εὐφράτου· περιέχει δὲ τὴν τε Καρμανίων παραλίαν καὶ τὴν Περσῶν καὶ Σουσίων καὶ Βαβυλωνίων ἀπὸ μέρους, ὅσον μυρίων οὖσαν σταδίων· περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς εἰρήκαμεν· τὸ δ' ἐντεῦθεν ἐξῆς ἐπὶ τὸ στόμα πάλιν ἄλλοι τοσοῦτοι, καθάπερ καὶ Ἀνδροσθένης λέγειν φησὶ (ita Bernh. pro vg. φασί)· τὸν Θάσιον, τὸν καὶ Νεάρχῳ συμπλεύσαντα καθ' αὐτόν· ὥστε δῆλον ἐκ τούτων εἶναι, διότι μικρὸν ἀπολείπεται τῷ μεγέθει τῆς κατὰ τὸν Εὐξείνιον θαλάττης αὕτη ἡ θάλαττα· λέγειν δὲ φησιν (ita Geier. pro φασί)· ἐκεῖνον περιπεπλευχότα στόλῳ τὸν κόλπον, ὅτι ἀπὸ Τερηδόνης, ἐξῆς ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὴν ἡπειρον, ὃ παράπλους ἔχει προκειμένην νῆσον Ἰκάριον, καὶ ἱερὸν Ἀπόλλωνος ἅγιον ἐν αὐτῇ, καὶ μαντεῖον Ταυροπόλου. Παρπλεύσαντι δὲ τῆς Ἀραβίας εἰς διςχιλίους καὶ τετταρακοσίους σταδίους ἐν βαθεῖ κόλπῳ κεῖται πόλις Γέρρα, Χαλδαίων φυγάδων ἐκ Βαβυλώνος οἰκούντων τὴν ἀλμυρίδα καὶ ἐχόντων ἀλίνας τὰς οἰκίας, ἃς, ἐπειδὴ λεπίδες τῶν ἀλῶν ἀφιστάμεναι κατὰ τὴν ἐπὶ καυσιν τὴν ἐκ τῶν ἡλίων συνεχεῖς ἀποπίπτουσι, καταβράινοντες ὕδασι πυκνὰ τοὺς τοίχους συνέχουσι· διέχει δὲ τῆς θαλάττης διακοσίους σταδίους ἡ πόλις· πεζέμποροι δ' εἰσὶν οἱ Γεράταιοι τὸ πλεόν τῶν Ἀραβίων φορτίων καὶ ἀρωματικῶν.

Cf. Aristobul. fr. 40 sqq. Quæ sequuntur ap. Athen. lege in fragm. Charetis. « Quod Androsthene Νεάρχῳ συμπλεύσας καθ' αὐτόν dicitur, indicare

videtur, navem, quæcum Nearchi expeditioni se adjunxerat, suis opibus instruxisse Androsthene, id quod eundem fecisse in Hydaspi navigatione docemur loco Arriani Ind. 18, 4. » GEIER. De Apollinis et Tauropoli in his regionibus cultu cf. Bernhardy ad Dion. Perieg. v. 609.

3.

Theophrast. De caus. plant. II, 5, 5 : Εἰ δ' ἀληθές ὃ ἔλεγεν Ἀνδροσθένης ὑπὲρ τῶν ἐν Τύλῳ τῇ νήσῳ τῇ περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν, ὅτι τὰ ναματιαῖα μᾶλλον συμφέρει τῶν οὐρανίων, ἀλυσκὰ ὄντα, τοῖς δένδροις καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, (διὸ καὶ θταν ὕση, τῷ σίτῳ ἐπαφιέντας τοὺς ἐγγωρίους ἀποδρέχειν,) αἰτιάσαιτ' ἂν τις τὴν συνήθειαν· τὸ γὰρ ἔθος ὥσπερ φύσις γέγονε· συμβαίνει δὲ τὰ μὲν οὐράνια σπάνια γίνεσθαι, τούτοις δ' ἐκτρέφεσθαι καὶ τὰ δένδρα καὶ τὸν σίτον καὶ τὰλλα· διὸ καὶ πᾶσαν ὥραν σπείρουσι.

« Androsthene igitur auctor est narrationis de insulæ Tyli arboribus, quæ exstat in Hist. plant. IV, 9, ubi res eadem traditur his verbis : « Ὑδωρ δὲ οὐράνιον γίνεσθαι μὲν, οὐ μὴν χρῆσθαί γε πρὸς τοὺς καρποὺς, ἀλλ' εἶναι κρήνας μὲν ἐν τῇ νήσῳ πολλὰς, ἀφ' ὧν πάντα βρέχειν, ἃ καὶ ἀμφέρει μᾶλλον τῷ σίτῳ καὶ τοῖς δένδροις· διὸ καὶ θταν ὕση, τῷ σίτῳ ἐπαφιέντας τοὺς ἐγγωρίους ἀποδρέχειν. Unde patet e vestigiis vitiosæ scripturæ [τούτοις εἰωθότας ἐγγωρίους] h. l. corrigendum esse : ὕση, τῷ σίτῳ ἐπαφιέντας τοὺς ἐγγ. ἀποδρέχειν. » SCHNEIDER.

paullulum orientem versus, postea ad septemtrionem vergit, hinc ad occidentem usque ad Euphratis ostia, et Tere-donem; complectitur autem et Carmaniorum oram, et Persarum et Susianorum et Babylonice ex parte, quæ quinque millium fere stadiorum est, de quibus jam antea diximus. Hinc protinus usque ad os alia totidem stadia sunt, ut traditum dicunt ab Androsthene Thasio, qui cum Nearcho seorsum navigavit, ut perspicuum ex his sit, mare hoc paullo minus esse mari Euxino. Tradunt etiam illum dicere, qui sinum cum classe circumvectus sit, quod a Tere-done naviganti ac deinceps continentem a dextra habenti, insula Icarium proposita appareat, et Apollinis Tauropoli templum in ea sanctum et oraculum. Prætervecto Arabici litoris stadia ad his mille quadringenta in sinu profundo sita est Gerrha urbs Chaldaeorum e Babylonia fugitivorum, qui quum salsuginis plenam regionem inco-

lant, domos e sale confectas habent, quas, quum squamulæ salis solis ardore tosti continuo decidant, aqua frequenter conspergunt atque sic parietes earum firman. Distat a mari urbs stadia ducenta. Ceterum Gerrhæi ut plurimum per terram mercaturam faciunt aromatum aliarumque mercium Arabicarum.

3.

Quodsi Androsthene vera de Tylo insula Rubri maris narravit, aquas fluentes, quæ salsæ sunt, plus quam cælestes juvare tam arbores quam reliquum omne genus plantarum, et hinc agricolas loci illius statim post inbrem rivis inductis abluere sata solere : causam in consuetudine quærendam esse dixerim : hæc enim illis velut in naturam transiit. Accidit vero ut cælestes aquæ ibi raræ sint, illis vero nutriri et arbores et sata reliquaque omnia. Quare etiam quavis tempestate serunt.

CLITARCHUS.

Clitarchus, filius Dinonis historici (*Dino, Clitarchi celebrati auctoris pater*, Plin. H. N. X, 70. Dinon. fr. 2) Santo-Crucio (quem sequuntur Geierus alique) dicitur *Æolensis* (*), laudato loco Diogenes Laertii (II, 113), ubi hæc: Τοσούτον δ' εὐρεσιλογία καὶ σοφιστεία (Σκίπων δ' Μεγαρέως) προήγε τοὺς ἄλλους, ὥστε μικροῦ δεῖσθαι, πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἀφοροῦσαν εἰς αὐτὸν μεγαρίσαι. Περὶ τούτου φησὶ

(*) *Exam. critiq.* p. 41: « Clitarche d'Éolie, philosophe de l'école Cyrénaïque (Philipp. Meg. ap. Diog. L. II, 113): il se rendit célèbre par son histoire d'Alexandre (Plin. X, 70). On ignore s'il accompagna ce prince, ou s'il écrivit sur les mémoires de son père. Quoi qu'il en soit, il n'est pas moins vrai que Clitarche était contemporain d'Alexandre. » In his illa quoque *on ignore etc.*, et *il n'est pas moins vrai etc.* dormitans scripsisse vir doctissimus videtur.

Ab historico Clitarcho distinguendus est quem multi non distinxerunt Clitarchus γλωσσογράφος (Harpocrat. v. ὁμηρεῦντες), Ægineta lexicographus Euphroditogrammi junior (Harpocrat. v. γάρφαρος. V. Nymphidis fr. 10). Tribus locis (Athen. p. 468 a, 475 d; 478 e) laudantur Σίληνος καὶ Κλείταρχος, ut Cl. Sileno junior fuisse videatur. At quando vixerit Silenus ille non constat; nisi forte putes eundem esse cum Calatiano historico, qui vixit bello Punico secundo. Lexicon Clitarchi sive ἡ περὶ γλωσσῶν πραγματεία in libros distinctum, quorum laudatur *quintus* (Harpocrat. v. ὁμηρεῦντες) et *septimus* (de πομπῇ piscis ap. Athen. p. 284, Κλειτ. ἐν ἐξδόμῃ γλωσσῶν). Ad posteriorem locum non attendit Meierus in Commentat. VI de Andocidis orat. c. Alcib. (in Indice lecti. univ. Halens. 1832—33) p. 10, ubi hæc: « Harpocratio quum v. ἐπιδητῆρας commemoret Κλείταρχον τὸν γλωσσογράφον, v. ὁμηρεῦντες autem solum habeat Κλ. ἐν τῇ ε', grammaticum videtur ab rerum scriptore distinguere voluisse. » Quod falsum est. Glossæ ordine alphabetico dispositæ fuisse videntur. — Citatur hic Clitarchus ap. Athenæum p. 69 d, 267 d, 284 d, 300 f, 468 a, 473 b, 475 d, 476 f, 478 d. e, 479 c, 495 c. e, 606 c, 701 a. (Etiam p. 486 a Clitarchus pro Clearcho reponendus esse mihi videtur.) Etym. M. ἀνόστεος, βροῦχος, γάρφαρος; Schol. Hesiod. Op. 522; Hesych. v. μητέρα; Schol. Theocrit. II, 59 (Θρόνα... Αἰτωλοὶ φάρμακα, ὡς φησὶ Κλ., quem locum Geierus etsi dubitans inter historici fragmenta posuit); Photium et Suidam v. Σαρδόνιος γέλως, ubi post expositas Timæi (fr. 29) et Demonis sententias, pergunt: καὶ φασιν ἄλλοι τε καὶ Κλείταρχος· ἐν Καρχηδόνι ἐν ταῖς μεγάλας εὐχαῖς παῖδα ταῖς χερσὶ τοῦ Κρόνου ἐπιτιθέναι (ἰδρυται δὲ χαλκοῦς προβεβλημένους ἔχων τὰς χεῖρας, ὅφ' ἡ κρίβανος), ἐπειτα ὑποκαίειν. Quæ probabiliter sunt glossographi, etsi ejusdem rei mentionem data occasione injicere potuit historicus. — Ceterum quum Athenæus 475 d. dicat: Σίληνος καὶ Κλείταρχος τοὺς Αἰολεῖς φασιν οὕτω (sc. καλέθην) καλεῖν τὸ ποτήριον; p. 477 a: Κλ. φησὶν Αἰολεῖς τὸν σκύφον κισσῶν καλεῖν; p. 495 e: Κλ. ἐν ταῖς γλώσσαις πελητῆρα μὲν καλεῖν Θεσσαλοὺς καὶ Αἰολεῖς τὸν ἀμολγία: hinc, suspicor, ortus est Clitarchus iste *Æolensis*, quem nescio ubi repererit Ste-Croix. Idem tamen glossographus laudat etiam vocabula Clitoriorum, Ionum, Phrygum, Rhodiogum, Thesalorum, Cyrenæorum, Corinthiorum, Cypriorum, Byzantinorum, Ætolorum.

Φίλιππος δ' Μεγαρίκος κατὰ λέξιν οὕτω· « Παρὰ μὲν γὰρ Θεοφράστου Μητρόδωρον τὸν θεωρηματῶν καὶ Τιμαγόραν τὸν Γελῶν ἀπέσπασε, παρὰ δὲ Ἀριστοφάνους τοῦ Κυρηνάικοῦ (*) Κλείταρχον καὶ Σικυρίαν. Hæc igitur de magistris Clitarchi, non item de patria, quam nemo veterum nobis prodidit. Quodsi conjectura uti licet, equidem Clitarchum in Ægypto vel natum vel certe vitæ partem majorem degisse statuerim. Nam a Ptolemæi partibus eum stetit, immo adulatorem regis egisse colligas ex fr. 11, ubi Ptolemæus præter veritatem servator Alexandri exstitisse dicitur. Cum his jungendum est alterum mendacium, scilicet Ptolemæum ad Harmateliæ vulneratum miraculoso plane modo ab Alexandro sanitati esse restitutum. Quæ quænam haud nominato auctore Diodorus (**) narret, nihilominus e Clitarchi historiis fluxisse nemo dubitabit (v. fr. 12). Idem Clitarchus (fr. 5) a Thaidæ, Ptolemæi regis postea amica, arcem Persepolisnam, splendidissimum istud Persarum potentie numentum, ad tibiærum fistularumque cantum flammis traditam esse narravit.

Hinc igitur probabile fit Clitarchum versatum esse in aula Ptolemæi. Ut ulterius progrediar atque etiam natum in Ægypto (Naucrati?) esse suspicio, movet me Dinonis (fr. 11) locus, quem Athenæus ex Lyceæ Naucratis historiis sumsisse videtur. Etenim quæ ibi narrantur, aperte in gratiam Ægyptiorum excogitata sunt, ideoque Græcum Ægyptiæ inbem incolentem sapiunt quammaxime. Sed hoc utcumque se habet, non prætermittendus est Dino, Dinonis filius, qui apud Ptolemæum Philopatorem degit, deinde vero, quod cædem Arsinoes non impediverat, quum impedire potuisset, ab Agathocle, Pt. Epiphanis tutore, supplicio affectus est.

(*) De hoc Aristotele Diog. Laert. V, 35: Ἐκτος (Ἀριστοτέλης) Κυρηνάιος, γεγραμῶς περὶ ποιητικῆς. Dicta quæ nonnulla habes ap. Elian. V. H. X, 8; Stobæum in Senec. 183. Num idem intelligendus sit ap. Clem. Alex. Strom. III, p. 234 Pott., dubium est.

(**) Diodor. XVII, 103, 7: Ἀγαπῶμενος γὰρ (Πτολεμαῖος) ὅφ' ἀπάντων διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ὑπερβολὴν τῇ ἐκείνου ἐργασίας, οἰκείας τοῦ φιλανθρώπου βοηθείας ἔτιζεν. Ὁ γὰρ βασιλεὺς εἶδεν ὅφιν κατὰ τὸν ὕπνον, κατ' ἣν εἶδεν ὄραν ὀράοντα βοτάνην ἐν τῷ στόματι κρατεῖν καὶ δειλὴν τούτης τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ ῥέπει. Ἐγερθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τὴν βοτάνην ἀναζητήσας ἐκ τριφύας, τό τε σῶμα τοῦ Πτολεμαίου κατέπλασσε, καὶ πάλιν ὅςτις ὑγὴ κατέστησε. Eadem Cic. De divin. II, 66, Strabo XV, p. 1052 Amst., addens τὸ δὲ μυθῶδες προστεθεὶς καὶ καὶ χάριν. Hæc fortasse occasione Clitarchus (fr. 25) narravit fabulam de draconibus Tiresiæ.

(c. Ol. 144, 2. a. C. 203. Vide Polyb. Exc. Vat. XV, 25 a. ed. Didot.). Is fortasse nepos fuit Clitarchi.

Quod ætatem scriptoris attinet, Alexandri temporibus eum vixisse, demonstratione non eget (*). Inter comites regis nusquam memoratur, immo eximi ex eorum numero videtur ap. Diodorum II, 7, 3, ubi : ὡς Κλείταρχος (fr. 4) καὶ τῶν ὑστερον (sc. post Ctesiam) μετ' Ἀλεξάνδρου διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν τινές. Sed hæc non premo, quum negligentius enuntiata esse appareant. Verum quum Stilpo, quo tempore Megara a Demetrio Poliorcete capta sunt, adhuc floreret (a. C. 308; vid. Clinton ad h. a.), minime probabile est eundem jam ante expeditionem Alexandri tam celebrem fuisse, ut undique discipuli, relictis prioribus magistris, ad eum confluerent. Quapropter Clitarchum paullo juniorem Alexandri comitibus, nec interfuisse expeditioni Asiaticæ, sed ejus tempore ex disciplina Stilponis εὐρεσιλόγου καὶ σοφιστοῦ quam plurimum profecisse verosimillimum est.

Commentarios de rebus Alexandri Clitarchus absolvit antequam suos edidisset Ptolemæus. Si aliter res se haberet, haud scripsisset noster quæ leguntur in fr. 11. Libri laudantur primus, quartus, quintus, decimus, duodecimus. Quæ ex quarto afferuntur de Sardanapalli monumento ad Anchialen in Cilicia (fr. 2), pertinent ad ann. 333. Narratio hoc libro deducta fuerit usque ad prælium Ipsense. E libro quinto de Byblo quædam afferuntur (fr. 3); majorem partem narratio de Tyri obsidione absumserit (332. Diodor. XVII, 40 — 46). Quæ e libris decimo et duodecimo citantur (fr. 9 a. 22 a.), ea referenda probabiliter sunt ad ann. 329 et 327. Quod restat spatium annorum duorum (326 — 324), in tanta narrationis prolixitate alios duos libros occupaverit.

Fragmenta supersunt circa triginta, quorum tertia pars (10. 14 — 22 a) versatur in describendis Indorum terris, populis, animalibus, fabulis. Hæc indole nihil differunt ab narrationibus Onesicriti. Reliquorum quoque bona pars (fr. 8 de tenthredone, fr. 4 de muris Babyloniis, fr. 9 a. de Persarum vestitu, fr. 2 de monumento Sardanap., fr. 3 a. de Myrrha Adonidis matre, fr. 24 de Themistocle) cum Alexandri historia arctius conjuncta non sunt, atque hoc tantum probant, quantopere rerum varietate placere lectoribus Clitarchus studuerit. Quæ ad historiam Macedonis spectant fragmenta numero sunt sex : fr. 1 a. de Thebis expugnatis; fr. 21 de Harpalo ejusque amica; fr. 12 de Sambii

regione, in qua octoginta millia a Macedonibus caesa narrantur sueta rerum exaggeratione; fr. 5 de Thaide; fr. 9 de Thalestri Amazone; fr. 11 de Ptolemæo servatore Alexandri. Ex his tria postrema mera scriptoris inventa sunt; iis accenseo fr. 23 de legatione Romanorum. Arguunt hæc virum historici munere abutentem, ut vel fautorum captaret benevolentiam, vel lectorum inserviret voluptati.

— Numquam ejusmodi scriptores admiratorum caruerunt multitudine, minime vero illis temporibus, quibus intermissum hoc historiam scribendi genus Timagenes nova laude reparavit (Quintil. X, 1, 75). Atque ipsum Timagenem diligenter lectitasse Clitarchum, et in iis quæ de Alexandro tradidit presse secutum esse, colligimus ex fr. 11. Sisenna vero historicus totum se ad Clitarchi exemplum conformavit (Cicero De legg. I, 2); in deliciis nostrum habuit Cælius Rufus, Ciceronis amicus (fr. 3); celebratum auctorem dicit Plinius l. 1.; probari ejus ingenium affirmat Quintilianus l. 1., etsi fides infametur. Porro si fragmenta nostra compareris cum iis, quæ de iisdem rebus produnt Trogus Pompeius et Diodorus et Curtius, vix ulla esse potest dubitatio, quin Clitarchum in plurimis duces habuerint; idque de iis maxime narrationibus valet, quæ quum a probatæ fidei scriptoribus ignorentur, aperte eum in finem adornatæ sunt, ut vel atrocitate sua tragicam quandam sensibus commotionem incutiant; vel animos demulceant festiva jucunditate, vel novitate fabulosa in admirationem audientes abripiant. Hinc, ut alia mittam, evasit Curtianus iste Alexander, modo nulla non virtute ornatus, modo fœdissimis inquinatus vitiis, prouti rhetoris consilia rem flagitare videbantur (*).

Sed quantacunque apud vulgus Clitarchi fuerit celebritas, exstiteri viri sobrii, quos vitia ejus haud lajuerunt. Quintiliani illud, *Clitarchi probatur in-*

(*) Unum exemplum laudasse sufficiat ex Curtio IV, 6 de Beti, Darii eunucho, qui post Gæzæ expugnationem captivus ad Alexandrum adducitur : *Adducto, insolenti gaudio juvenis elatus, alias virtutis etiam in hoste mirator, Non ut voluisti, inquit, morieris, Beti : sed quidquid tormentorum in captivum inveniri potest, passurum esse te cogita. Ille non interrito modo, sed contumaci quoque vultu intuens regem, nullam ad minas ejus reddidit vocem. Tum Alexander, Videtisne obstinatum ad tacendum? inquit; num genu posuit? num supplicem vocem misit? Vincam tamen silentium, et, si nihil aliud, certe gemitu interpellabo. Ira deinde vertit in rabiem, jam tum peregrinos ritus nova subeunte fortuna. Per talos enim spirantis lora trajecta sunt; religatumque ad currum traxere circa urbem equi : gloriantem rege, Achillem, a quo genus ipse deduceret, imitatum se esse præna in hostem capiendam. Cf. Hegesias apud Dionys. Hal. De verb. comp. 18. — Aliud exemplum Clitarchei ingenii habes in libro V, 5 : *Miserabile agmen, inter pauca fortunæ exempla memorandum etc. etc.**

(*) *Clitarchus ab eo* (a Theopompo) *proximus*, Plin. III, 9 (fr. 23). Sic *Clitarchus*, sic *Stratocles de Themistocle finxit*, Cic. Brut. 11. Stratocles Alexandri et subsequentibus temporibus floruit.

genium, fides infamatur jam attigi. Mala fides vero unde derivanda sit, bene perspexit Cicero in Bruto c. 11, ubi hæc: Uterque (et Coriolanus et Themistocles), quum civis egregius fuisset, populi ingrati pulsus injuria, se ad hostes contulit, conatumque iracundiæ suæ morte sedavit. Nam etsi aliter est apud te, Attice, de Coriolano, concede tamen ut huic generi mortis potius assentiar. At ille ridens, Tuo vero, inquit, arbitrato; quoniam quidem concessum est rhetoribus mentiri in historia, ut aliquid dicere possint argutius: ut enim tu nunc de Coriolano, sic Clitarchus, sic Stratocles de Themistocle finxit. Nam quem Thucydides, qui et Atheniensis erat et summo loco natus summusque vir et paullo ætate posterior, tantum mortuum scripsit et in Attica clam humatum; addidit fuisse suspensionem, veneno sibi conscivisse mortem: hunc isti aiunt, quum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patera, et eo potu mortuum concidisse. Hanc enim mortem rhetorice et tragice ornare potuerunt: illa mors vulgaris nullam præbebat materiem ad ornatum. Inanem orationis tumorem, ut videtur, idem Cicero notat alio loco (De Legib. I, 2). Sisenna, inquit, omnes adhuc nostros scriptores... facile superavit. Is tamen neque orator in numero vestro unquam est habitus, et in historia puerile quiddam consecratur: ut unum Clitarchum neque præterea quemquam de Græcis legisse videatur, eum tamen velle duntaxat imitari; quem si assequi posset, aliquantum tamen ab optimo abesset. Etiam Demetrius (De elocut. § 304; vide fr. 8) Clitarchum reprehendit, quippe qui verbis maximis loquatur de rebus minimis, atque insectum describens de apro Erymanthio dicere videatur. Porro Longinus § 3, postquam Gorgiæ et Callisthenis ampullas perstrinxerat, addit: καὶ ἐτι μᾶλλον τὰ Κλειτάρχου (γελάττει)... φλοιώδης γὰρ ὁ ἀνὴρ καὶ φυσῶν κατὰ τὸν Σοφοκλέα οὐ σμικροῖς μὲν αὐλίσκοις, φορβεῖας δ' ἄτερ. Ita factum ut loqui Κλειταρχικῶς idem esset atque loqui ὑπερβολικῶς (vid. not. ad fr. 8). Quam orationis indolem Ælianus quoque innuit verbis: γενέσθαι καὶ ἄλλο τι γένος ὄψεω (Κλειτάρχος) ὁ μνηστὴρ (fr. 15). Idem Clitarchæ dictionis vestigia servasse videtur in illis: ἵνα ἔστιν τὴν θύην δύνωνται (fr. 15), et paullo post de ave quadam loquens: ὡς εἶναι, εἰ μὴ πη

παχύτερόν ἐστιν αἰπῶν, Σειρήνῃς τινας (fr. 18). Ceterum Clitarchus ex numero est eorum, quo Canonem historicorum grammatici Alexandrini ceperunt (Bibl. Coislin. p. 597).

TA KAT' AΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

I.

E LIBRO PRIMO.

Clemens Al. Strom. I, 21, p. 145, 45 Scd A reditu Heraclidarum usque ad Alexandri εἰς Ἀσίαν διάβαιον... Τίμαιος καὶ Κλειτάρχος οὐκ εἶχον ἐν τῇ colligi dicunt.

820+334=1154=378 sive 5×63 ante sive Ol. 1. Vide Fragm. Chronol. p. 123. Fragmentum fugit Geierum.

I a.

Athenæus IV, p. 148, D: Περὶ ὧν (sc. κατὰ Θηβαίους δειπνῶν) Κλειτάρχος ἐν τῇ πρώτῃ περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν διηγούμενος, καὶ ὅτι ὁ αὐτῶν πλοῦτος ὑρέθη μετὰ τὴν ὑπ' Ἀλεξάνδρου πόλεως κατασκαφὴν ἐν ταλάντοις τετρακοσίοις τετρακοντά φησιν, ὅτι τε μικρόψυχοι ἦσαν καὶ τὰ τὴν τροφὴν λίγνοι, παρασκευάζοντες ἐν τοῖς δαίτεσιν ὀρεῖα καὶ ἐψητούς καὶ ἀφύας καὶ ἐγκρασιολογίας καὶ λῆντας καὶ σκελίδας καὶ ἔτνος.

[Ὁ πᾶς αὐτ. πλοῦτος κτλ.] Quod quomodo telligendum sit docemur a Diodoro Clitarchi sectore (XVII, 14, 4): Τοὺς δ' αἰχμαλώτους λατρίαν πωλῆσας ἤθροισεν (Ἀλέξανδρος) ἀργυρίου τάλαντα τετρακόσια καὶ τετρακοντά. Cf. Ptolem. fr. 3.

2.

E LIBRO QUARTO.

Athenæus XII, p. 530, A: Κλειτάρχος δ' ἐν τετάρτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον γήρα τελευτῆσαι Σαρδανάπαλλον μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῆς Σύδος ἀρχῆς.

Cf. Aristobul. fr. 6; Callisthen. fr. 12. Quoniam loco hæc de Sardanapallo sive Sardanapallis disputatione instituta a scriptoribus sit, patet ex Arria Exp. II, 5, 2.

1.

E LIBRO PRIMO.

A reditu Heraclidarum usque ad Alexandrum in Asiam trajicientem secundum Timæum et Clitarchum colliguntur anni octingenti viginti.

1 a.

De Thebanorum cœnis verba faciens Clitarchus libro primo Historiarum Alexandri ait omnes eorum divitias

post urbem ab Alexandro eversam intra quadringenti quadraginta talenta esse repertas; tum adjicit, fuisse illi animi, et in victu catillones, ut qui in cœnis apponerent thria et elixos pisciculos et srixas apuas et encrasidilos et hillas et pernas et ex legumine pultem.

2.

Clitarchus libro quarto De rebus Alexandri senio decessisse ait Sardanapallum, postquam Assyriæ regno ei disset.

3.

Cicero Ep. ad fam. II, 10 : *Victoria justa imperator appellatus apud Issum (quo in loco, sæpe ut ex eo (Cælio Rufo) audiui, Clitarchus tibi narravit Dariū ab Alexandro esse superatum) adduxi exercitum.*

« De loco pugnae vide quæ conguessit Mützell. ad Curt. p. 100 sqq. Ceterum Diodoream prælii descriptionem rhetoricam Clitarcho deberi, nemo dubitabit. Cf. Callisthenes fr. 13. » GEIER.

3 a.

E LIBRO QUINTO.

Stobæus Floril. 64, 36 (tom. II, p. 487 Gaisf.) : Κλείταρχος ἐν ἑ Περὶ Ἀλεξάνδρου. « Θε... βυβλί... ὅπερ κάλλει τὴν ἀνθρωπίνην διενεγκόντος φύσιν; τὴν ἰδίαν ἐρασθῆναι θυγατέρα Μύρραν ὀνόματι. »

« Dedi hunc locum utcunque mutilum ex A. Plura ibi legere non potui. In principio legendum fortasse : Θείας... βύβλου vel simile quid. » GAISF. Scribe Θείαντος Βυβλίου. Historiam de Myrrha sive Smyrna ex patre matre Adonidis sec. Panyasim lege apud Apollodor. III, 14, 4. ibique v. Heyne. Reliquos auctores vide in Lexicis Mythol. v. *Adonis*. Clitarchus ubi de Byblos urbe Alexandro se dedente egit, de Bybliorum Adoniis, festo celeberrimo (cf. Lucian. De dea Syr. c. 6 sqq. p. 733 ed. Didot.), sermonem instituit.

4.

Diodor. II, 7, 3 : Ambitus murorum Babylonis urbis secundum Ctesiam erat stadiorum 360, ὡς δὲ Κλείταρχος καὶ τῶν ὕστερον μετ' Ἀλεξάνδρου διαδόντων εἰς τὴν Ἀσίαν τινὲς ἀνέγραψαν, τριακοσίων ἐξήκοντα καὶ πέντε σταδίων· καὶ προστιθέασιν ὅτι τῶν ἰσων ἡμερῶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν οὐσῶν ἐφιλοτιμήθη τὸν ἰσὸν ἀριθμὸν τῶν σταδίων ὑποστήσασθαι· ὅπτα δὲ πλίνθους εἰς ἀσφαλτον ἐνδησαμένη τείχος κατεσκεύασε τὸ μὲν ὕψος, ὡς μὲν Κτησίας φησί, πεντήκοντα ὀργυίων, ὡς δ' ἐνίοι τῶν νεωτέρων ἔγραψαν, πηχῶν πεντήκοντα, τὸ δὲ πλάτος πλεῖον ἢ δυσὶν ἀρμασιν

ἰππασίμων· πύργους δὲ τὸν μὲν ἀριθμὸν διακοσίων καὶ πεντήκοντα, τὸ δ' ὕψος καὶ πλάτος ἐξ ἀναλόγου τῷ βάθει τῶν κατὰ τὸ τείχος ἐργων.... Ἀνὰ μέσον δὲ τῶν οἰκῶν καὶ τῶν τειχῶν ὁδὸς πάντῃ κατελείπειτο δίπλαθρος.

Eadem ex Diodoro suis verbis narrat Tzetzes Hist. IX, v. 567 sqq., quem locum exscripsi in Ctesiae fr. 9, ubi vide. Pro verbis Diodoreis ἐνίοι τῶν νεωτέρων Tzetzes ponit ὕστερον δὲ Κλείταρχος καὶ πᾶς μετ' Ἀλεξάνδρου, suoque ingenio, quamvis de Clitarcho potissimum Diodorum cogitasse recte divinaverit. Clitarchi descriptionem, uti solet, reddit Curtius V, 1, 24 : *Semiramis eam condiderat, non, ut plerique credidere, Belus, cujus regia ostenditur. Murus instructus laterculo coctili, bitumine interlitus, spatium XXX et duorum pedum in latitudinem amplectitur : quadrigæ inter se occurrentes sine periculo commeari dicuntur. Altitudo muri L cubitorum eminet spatio : turres densis pedibus quam murus altiores sunt. Totius operis ambitus CCCLXVIII (debat CCCLXV, τῇ pro τῇ) stadia complectitur : singulorum stadiorum structuram singulis diebus perfectam esse memoriam proditum est, etc.*

5.

Athenæus XIII, 576 E : Ὁ δὲ μέγας Ἀλέξανδρος οὐ Θάϊδα εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, τὴν Ἀττικὴν ἐταίραν; περὶ ἧς φησὶ Κλείταρχος, ὡς αἰτίας γενομένης τοῦ ἐμπρησθῆναι τὰ ἐν Περσепόλει βασίλεια.

Fabulam hanc, præclarum declamationis argumentum, (ex Clitarcho) narrant Diodorus XVII, 72, Curtius V, 7, Plutarch. Alex. 38, addens : Οἱ μὲν οὕτω ταῦτα γενέσθαι φασιν, οἱ δ' ἀπὸ γνώμης. Nihil de muliercula ista Arrian. Exp. Al. III, 18, Strabo XV, p. 730 init., Auctor Itiner. Al. c. 67. Ceterum de Alexandro regiam incendente adi Ste-Croix l. I. p. 311, Droysen. *Alexandr.* p. 247 sqq.; de Thaide, τῇ Πτολεμαίου τοῦ βασιλεύσαντος ὕστερον ἐταίρᾳ, vide Athenæum l. I. et Geierum in Comment. De vit. Ptolem. Lag. p. 47.

6.

Plinius H. N. VI, 13, 15, de mari Caspio : Ir-

3 a.

E LIBRO QUINTO.

Clitarchus libro quinto De rebus Alexandri tradit Thiantem Byblium formæ pulchritudine naturam humanam superasse, ipsiusque filiam, Myrrham nomine, amore ejus correptam esse.

4.

Ut Clitarchus et qui postea cum Alexandro in Asiam traiecerunt, literis prodiderunt, murorum ambitus erat trecentorum et sexaginta quinque stadiorum; quod anni dies, addunt, stadiorum numero (Semiramis) exæquare studisset. Murum coctis lateribus et bitumine conglutinatis

coagmentavit, quinquaginta orgyias altum, teste Ctesia, vel, ut recentiorum nonnulli referunt, quinquaginta cubitos tantum; latitudo vero major quam quæ duobus curribus juxta vehentibus sufficeret; turres fuisse dicunt numero ducentas et quinquaginta, quarum altitudo latitudoque amplitudini operum muri responderet... Inter murum et domorum ædificia via duorum plethrorum circumquaque relicta erat.

5.

Alexander Magnus nonne Thaidem, Atticam istam metreticem secum habuit? quam Clitarchus auctorem fuisse dicit incendii regie Persepolitane.

rumpit Scythico oceano in aversa Asiae, pluribus nominibus accolarum appellatum, celeberrimis duobus, Caspio et Hyrcanio. Non minus hoc esse quam Pontum Euxinum, Clitarchus putat.

7.

Strabo XI, p. 491 : Οἱ δ' ἐπὶ τοσοῦτον συναγαγόντες τὸν ἰσθμὸν, ἐφ' ὅσον Κλείταρχος, ἐπὶ κλυστον φήσας ἐξ ἑκατέρου τοῦ πελάγους, οὐδ' ἂν λόγου ἀξιοῖν το. De isthmo loquitur, quem formari opinabantur terra inter Caspium mare et Pontum Euxinum porrecta. Ex Clitarcho procul dubio fluxerunt quae de mari Caspio leguntur ap. Plutarch. Alex. c. 44, Curtium VI, 4, 18, Diodor. XVII, 75, 3. Vide Ste-Croix l. l. p. 711 sqq. et Mützell. ad Curt. l. l.

8.

Demetrius De eloc. § 304 : Τῇ ὀνομασίᾳ πολυτάχως χαριστείων πραγμάτων ὄντων ἀτερπέστερα φαίνεται. Καθάπερ δὲ Κλείταρχος περὶ τῆς τενορηδόνας λέγων ζώου μελίττη εἰκότος· « Κατανέμεται μὲν, φησί, τὴν ὀρεινὴν, εἰσπίπταται δὲ εἰς τὰς κοίλας ὀρυς » ὥσπερ περὶ βοῶς ἀγρίου ἢ τοῦ Ἑρμυανθίου κάπρου λέγων, ἀλλ' οὐχὶ περὶ μελίττης τινός, ὥστε καὶ ἄχαριν τὸν λόγον ἅμα καὶ ψυχρὸν γενέσθαι. Παράκειται δὲ πως ἀλλήλοις ταῦτα ἀμφοτέρω.

Χαριεστ. πρ. ὄντ.] Ita Gæller. ex marg. Vict. Ald. pro vulgatis χαρίεντα πράγματα ὄντα. — Rem ex Demetrio repetit Tzetzes in Histor. VII, 50, iterumque tangit XI, 831. Clitarchum manifeste deprehendimus ap. Diodor. XVII, 75, 7 : Ἔστι δὲ καὶ ζῷον κατὰ τὴν χώραν (Ἰρκανίαν) ἐπερωμένον, ὃ καλεῖται μὲν ἀνθηρόν. λειπόμενον δὲ μεγέθει μελίττης μεγίστην ** ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν· ἐπινεμόμενον γὰρ τὴν ὀρεινὴν ἀνθη παντοῖα ὀρέπεται, καὶ ταῖς κοιλᾶσι πέτραις καὶ τοῖς κεραυνοβόλοις τῶν δένδρων ἐνδιατρίβον κηρυπλάσσει, καὶ κατασκευάζει χύμα διάφορον τῇ γλυκύτητι, τοῦ παρ' ἡμῖν μέλιτος οὐ πολὺ λειπόμενον.

Supplendus locus Diodori ex schol. vet. ad Nicandr. Alexiph. 185, ubi sic : Περὶ ἀνθηρόν δὲ ζῷον

7.

Nulla ratio habenda est eorum, qui isthmum (*inter Caspium mare et Pontum Euxinum interjectum*) cum Clitarcho adeo in arctum cogunt, ut eluvione utriusque maris perfundi dicant.

8.

Clitarchus de tenthredone insecto ap. simili : « Depascitur montana, involatque in quercus concavas. »

9.

Ubi nunc sint (Amazones), id perpauci absque demonstratione cui fides habenda, demonstrare conantur. Quale

est τῶν σφηκοῶν, μείζον μὲν μύρμηκος, μελίττη δ' ἑλάσσον· ἐπτερεύεται δὲ καὶ ποικίλῃν ἔχει λευκῇ καὶ μέλανι τὴν ἐπιφάνειαν. Τοῦτο κατὰ τὴν ὀρεινὴν νεμόμενον ὀρέπεται ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἄγχεσι θαύμων παντοῖα ἄνθη, καὶ φερόμενον ἐς τὰς κοίλας πέτραις καθίσταται. Præterea Schneider. : « Notabilem Tzetze locum ex epistola nescio an non edita [Est Tzetze. Epist. 11 in cod. Reg. 2644 fol. 74 a, a Millero propediem edenda] reperio in Commentario Victorii ad Demetrium p. 267 : Σὺ δὲ Κλείταρχος ἡμεῖς ἐκινεῖς [πρὸς τοὺς νῦν ἀπαράμιλλον].. Κλείταρχος γὰρ ἐκεῖνος δὲ συγγραφεὺς περὶ τῆς τενορηδόνας φησὶν (ἢ ἢ ἐστὶ μελίττη παρόμοιον)· Κατανέμεται τὴν ὀρεινὴν, εἰσπίπταται δὲ τῶν ὀρυῶν τὰς κοιλᾶδας. » Ad locum Κλείταρχος in margine annotatur : Σημαίνειν περὶ βολικὸν λόγον Κλείταρχου. Vide Steph. Thes. s. l. v. Ceterum de anthredone s. tenthredone s. pemphredone insecto v. Aristot. H. A. IX, 43; *Ælian.* XV, 1 (ubi libri ἀνθηρόν); Hesych. s. v.

9.

Strabo XI, p. 505 : Ὅπου δὲ νῦν εἰσιν (αἱ Ἰρκανίαι), ὀλίγοι τε καὶ ἀναποδείκτοι καὶ ἐκείναι ἀποφαίνονται· καθάπερ καὶ περὶ Θαλεστρίας, ἢ Ἀλεξάνδρου συμμίσαι φασὶν ἐν τῇ Ἰρκανίᾳ καὶ συγγενέσθαι τεκνοποιίας χάριν, δυναστεύουσιν τῶν Ἰρκανίων· οὐ γὰρ ὁμολογεῖται τοῦτο, ἀλλὰ, τῶν συγγραφέων τοσοῦτων ὄντων, οἱ μάλιστα τῆς ἀληθείας φροντίσαντες οὐκ εἰρήχασιν, οὐδ' οἱ πιστευόμενοι μάλιστα οὐδενὸς μείνηνται τοιούτου, οὐδ' οἱ εἰπόντες αὐτὰ εἰρήχασιν. Κλείταρχος μὲν φησὶ τὴν Θαλεστρίαν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν καὶ Θερμώδοντος ὁρμηθεῖσαν ἐλθεῖν πρὸς Ἀλέξανδρον. Εἰπὶ δ' ἀπὸ Κασπίων εἰς Θερμώδοντα στάδιοι πλείους ἑξαχιλίων, καὶ τὰ πρὸς τὸ ἐνδοξόν θρυληθέντα καὶ ἠερολογηται παρὰ πάντων, οἱ δὲ πλάσαντες ἦσαν οἱ πλεονεχίας μᾶλλον ἢ ἀληθείας φροντίζοντες.

Clitarchi de eadem re mentionem injicit Plutarchus in Alex. c. 46, quem locum vide in Oesicriti fr. 5. Quomodo historiam Noster narraverit, lege apud Diodor. XVII, 77, Justin. XII, 3, Curtium VI, 5, 24 sqq., quos omnes ex eodem auctore hausisse patet.

est etiam illud de Thalestria, quam Amazonum regnum Alexandrum in Hyrcania convenisse et prolis suscipiendi causa coivisse cum eo ferunt. Neque enim hoc in confuso est; sed e tanto scriptorum numero qui maxime veritatis habent rationem, nihil de ea re dicunt, nullaque sit mentio ejus ab iis, quibus plurimum fidei habetur; qui non tradiderunt non consentiunt. Clitarchus ait Thalestria a Caspiis portis et Thermodontem profectam ad Alexandrum venisse. Sunt autem a Caspiis portis ad Thermodontem stadia amplius sex millibus. Quae autem augendae gloriae causa vulgata sunt, etsi in iis consentiant omnes, tamen qui confinxerunt, adulandi quam veritatis fuerunt studiosiores.

9 a.

E LIBRO DECIMO.

Schol. Aristophan. Av. 487 : Πᾶσι γὰρ Πέρσαις ἔζην τὴν τιάραν φορεῖν, ἀλλ' οὐκ ὀρθήν, ὥς Κλείταρχος ἐν τῇ δεκάτῃ· μόνοι δὲ οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς ὀρθαῖς ἐγρῶντο... Τοῖς μὲν ἄλλοις ἔθος καὶ ἐπτουμένην καὶ προβάλλουσιν εἰς τὸ μέτωπον ἔχειν, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὀρθήν.

Post narrationem de Thalestri Diodorus XVII, 77, 4 (Ol. 112, 4. 329) exponit, quomodo mores et vestitum regum Asiaticorum Alexander æmulari cœperit. Ex hoc loco, opinor, fluxit fragmentum nostrum. Geierus petitem putavit ex narratione de diademate inter navigationem in Euphrate flumine brevi ante mortem institutam infausto casu regi ablato et a nauta quodam sive a Seleuco reddito (v. Aristobul. fr. 41, 42). Quod ferri nequit, quum libro demum *duodecimo* (fr. 22 a.) Clitarchus de Indorum gymnosophistis egerit. — Ceterum tiaram et candyn et anaxyrides Alexander non assumpsit, sec. Diodor. l. l. et Eratosthenem ap. Plut. Mor. p. 329, F. Vide Brissonium De regio Persar. princ. p. 57 sqq. (ed. Argentor. 1710).

10.

Schol. Apoll. Rh. II, 404 : Ὅτι δὲ Διόνυσος ἐπολέμησεν Ἰνδοῖς, Διονυσίος φησι καὶ Ἀριστόδημος ἐν α' Θηβαϊκῶν ἐπιγραμμάτων, καὶ Κλείταρχος ἐν ταῖς Περὶ Ἀλεξάνδρον ἱστορίαις, προσιστορῶν, ὅτι καὶ Νύσα ὅρος ἐστὶν ἐκεῖ, καὶ κισσῶ δμοιον φυτὸν, δ καλεῖται σκινδᾶψός. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ Χαμαιλέων ἱστορῶσιν ἐν τῷ Περὶ Ἰλιάδος.

Diodorum in Alexandri historia h. l. conferri non licet propter lacunam quæ est in libro XVII post cap. 83. Quæ leguntur lib. II, 38 de Bacchi in Indiam expeditione, de dei inventis, de Mero monte etc, ea non ex Clitarcho, sed ex Megasthene (cujus cf. fr. 20) derivanda videntur. Clitarchum expresserit Curtius VII, 10, 7 et qui eodem duce utitur Trogus ap. Justin. XII, 7. Alium auctorem ante oculos habuisse Arrianum in iis quæ tradit V, 1—3 et VI, 28 recte statuit Geierus, num vero de Onesicrito an de alio quovis cogitandum sit, in medio relinquo. De origine harum fabularum ex mythologia Indica repetenda v. Bohlen. *Alt. Ind.* I, p. 143 et passim. Cf. Droysen. *Alex.* p. 370.

9 a.

E LIBRO DECIMO.

Omnibus Persis tiaram, non rectam tamen, gestare licebat, uti Clitarchus ait libro decimo; soli enim reges rectis utebantur. Reliqui tiaram involutam et in frontem demissam gestare solebant.

11.

Curtius IX, 5, 21 : *Ptolemæum, qui postea regnavit, huic pugnae (Mallensi) adfuisse, auctor est Clitarchus et Timagenes. Sed ipse, scilicet gloriae suæ non refragatus, afuisse, missum in expeditionem, memoriae tradidit. Tanta componentium vetusta rerum monumenta vel securitas vel, par huic vitium, credulitas fuit!*

Clitarchi commentum repetunt Pausan. I, 6, 2; Auctor Itiner. Alex. c. 115; Stephan. Byz. v. Ὀξυδράκαι; Plutarch. De fort. Alex. Or. I, c. 2, quamquam idem in Alex. 63 non nisi Peucestæ recte mentionem facit. Diodorus XVII, 99 item unum Peucesten memorat. Reliqui auctores, qui de vulnere Alex. agunt, nomina omittunt. Ceterum cf. Ptolemæi fr. 20; Aristobul. fr. 28; Ste-Croix l. l. p. 407; Droysen. l. l. p. 440.

12.

Curtius IX, 8, 13 : *Diruta igitur arce (Porticani) et omnibus captivis venundatis, Sambi regis fines ingressus est (Alexander); multisque oppidis in fidem acceptis, validissimam gentis urbem cuniculo cepit. Barbaris simile monstri visum est, rudibus militarium operum, quippe in media ferme urbe armati terra exsistebant, nullo suffossi specus ante vestigio facto. Octoginta millia Indorum in ea regione caesa, Clitarchus est auctor, multosque captivos sub corona venisse.*

Octoginta millia] κατέκοψε τῶν βαρβάρων ὑπὲρ τὰς ὀκτὼ μυριάδας Diodor. XVII, 102, ex Clitarcho scilicet. — « Quæ in sequentibus et apud Diodorum (c. 103, 7) et apud Curtium de Ptolemæo narrantur apud Harmateliæ urbem vulnerato, dein autem non sine numine mire sanato, item ex Clitarcho videntur esse delibata, qua de re cf. Comment. nostr. De Ptolem. Lag. vit. p. 14 et 15. » GEIER.

13.

Quod h. l. Geierus posuit, apud nos legitur fragm. 22 a.

14.

Plinius H. N. VII, 2, p. 8 Techn. : *Ctesias gentem ex his, quæ appelletur Pandore, in convallibus sitam annos ducenos vivere, in juvenia candido*

10.

Bacchum bellum contra Indos gessisse narrant Dionysius (*Mytilenæus vel Samius*), Aristodemus libro primo Inscriptionum Thebanarum et Clitarchus in Alexandri historia, addens esse in India etiam Nysam montem, et plantam ibi nasci hederæ similem, quæ scindapsus nominetur.

capillo, qui in senectute nigrescat. Contra alios quadragenos non excedere annos, junctos Macrobiis, quorum feminae semel pariant, idque et Agatharchides tradit: praeterea locustis eos ali et esse pernices. Mandorum nomen iis dedit Clitarchus et Megasthenes, trecentosque eorum vicos annumerat. Feminas septimo aetatis anno parere, senectam quadragesimo accidere.

Mandorum] *Pandarum* probiliter conj. Pin-tianus, quia Megasthenes ap. Arrian. terram istam appellat Pandæam.

15.

Ælian. N. A. XVII, 2: Κλείταρχος ἐν τῇ * περὶ τὴν Ἰνδικὴν φησι γίνεσθαι ὄφιν πηχῶν ἑκαταίδεκα. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἄλλο τι γένος ὄφρων ὕμνεϊ, οὐ κατὰ τοὺς ἑτέρους τὸ εἶδος· βραχυτέρους μὲν γὰρ εἶναι τῷ μεγέθει πολλῶ, ποικίλους γε μὴν τὴν χροάν δρᾶσθαι, ὥσπερ οὖν φαρμάκους καταγραφέντας· τοὺς μὲν γὰρ χαλκοειδεῖς ταινίας ἔχειν ἀπὸ κεφαλῆς ἐς τὴν οὐρὰν καθερπούσας, τοὺς δὲ ἀργυρίῳ προσεικασμένας, πεφοινιγμένας ἄλλους, καὶ μέντοι καὶ χρυσορρανεῖς (χρυσοφαεῖς cod. Vat.) τινὰς· δακεῖν δὲ ἄρα καὶ ἀποκτεῖναι ὥκιστα δεινούς λέγει οὗτος.

Ἐν τῇ] excidisse videtur numerus libri (ἐν τῇ ἰ?). Verba hæc omisit cod. Monac. E Clitarcho sua habet Diodor. XVII, 90. Ceterum de serpentibus Indicis cf. Nearch. fr. 14 et 15; Aristobul. fr. 32, 33; Onesicrit. fr. 7.

16.

Ælian. N. A. XVII, 25: Λέγει δὲ Κλείταρχος πιθήκων ἐν Ἰνδοῖς εἶναι γένη ποικίλα τὴν χροάν, μεγεῖθαι δὲ μέγιστα· ἐν δὲ τοῖς χωρίοις τοῖς ὀρείοις τοσοῦτον αὐτῶν τὸ μέγεθος εἶναι, ὥς Ἀλέξανδρον, φησὶ, τὸν Φιλίππου καὶ πάνυ καταπληγῆναι σὺν καὶ τῇ οἰκαίᾳ δυνάμει, οἰόμενον ἀθρόους ἰδόντα στρατιᾶν δρᾶν συνειλεγμένην καὶ ἐλλοχῶσαν αὐτόν. Ὅρθοι δὲ ἦσαν οἱ πίθηκοι κατὰ τύχην ἡνίκα ἐφάνησαν. Θηρῶνται δὲ οὗτοι οὔτε δικτύοις, οὔτε κυνῶν ῥινηλατούντων σοφίᾳ καὶ μάλα ἀγρευτικῇ. Ἔστι δὲ τὸ ζῷον ὀρχηστικόν, εἰ θεῶτο ὀρχούμενον· καὶ θέλει γε αὐλεῖν, εἰ καταπνεῖν μάθοι εἰδέναι [μαθόντα εἶδεν vel μάθοι εἰδόντα

15.

Clitarchus in India serpentes nasci ait cubitorum sexdecim. Nasci etiam aliud quoddam serpentum genus canit, forma ab altero illo diversum; nam magnitudine multo inferioris esse, variisque spectari coloribus quasi pigmentis pellem distinctam habentes; aliis enim aeris colorem referentes esse vittas, quæ a capite ad caudam pertineant, aliis argento similes, aliis purpureas, nonnullis etiam auri splendorem præ se ferentes. Morsu eos celeriter interficere idem narrat Clitarchus.

16.

Clitarchus tradit simiarum in India genera esse colore

Jac. εἰ δ' ἴδοι αὐλοῦντα, θέλει γ' ἰδεῖν εἰ κ. μ. ε. ?]. Πρὸς τοῦτοις εἰ θεᾶσαιτό τινα ὑποδήματα τοῖς ποὶ περιτιθέντα, μιμεῖται τὴν ὑπόδεσιν, καὶ ὑπογράφοντα τῷ ὀφθαλμῷ μίλτω [μέλος τι cod. Par. μέλιτι Diodor.], καὶ τοῦτο δρᾶσαι θέλει. Οὐκοῦν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων μολίβου πεποιημένα κοῖλα καὶ βαρεῖα ὑποδήματα προτιθέσιν, καὶ βρόχους αὐτοῖς ὑποβαλόντας, ἐκ εἰσβαλεῖν μὲν τῷ πόδε, ἔγχεσθαι δὲ τῇ πάγῃ καὶ μὴ ἀφύκτω. Δέλεαρ δὲ αὐτοῖς ὀφθαλμῶν πρόκειται ἐκ τοῦ [supple μίλτου] ἰζός. Κατόπτρῳ δὲ χρῶσάμεθα Ἰνδοῖς ὀρώντων ἐκείνων, οὐκ εἰσὶ δ' ἐτι τὰ [ἐτι τὰ αὐτὰ vel ἔτυμα Jac.] κάτοπτρα, ἀλλὰ ἕτερα προστάτης [προτιθ. Jac.]· εἴτα καὶ τοῦτοις ἔρματα ἰσχυρὰ ἐκπέκουσιν καὶ μέντοι καὶ [καὶ μὴν τὰ σκεύη J. καὶ μὴ ταῦτα?] τοιαῦτά ἐστιν. Οἱ μὲν [οἱ μὲν οὖν J.] ἔρηται, καὶ ἀγεννῶς δρῶσι [κ. ἀτενῶς δρ. Gron. καὶ ἀγεννῶς δρῶσι Jac.] κατὰ τὴν μίμησιν ἢ [ὡς J.] ἀδον· ἐκπηδᾷ δὲ ἰσχύς τις κολλητικὴ βλεφάρων ἐκ πρὸς τὴν αὐγὴν ἀντιτυπίας, ὅταν ἰδῶσιν ἀτινὴς ἢ οὐχ ὀρώντες αἰρούνται ῥᾶστα· φυγεῖν γὰρ ἐτι αὐτοῖς ἥκιστα.

Cf. Diodor. XVII, 90: Ἰδίων δὲ τι καὶ κατὰ φθόρεσιν τὴν πλησίον ὑπῆρχε· χωρὶς γὰρ τῆς πρὸς τὴν πηγὴν ὕλης εἶχεν ἡ χώρα πολλοὺς καὶ παραλλήλους τοῖς μεγέθεσιν ὄφεις, ὄντας ἑκαταδακαπῆχας, ἐθήκων τε γένη πολλὰ καὶ τοῖς μεγέθεσι διαλλέτω, ὧν τὴν τέχνην τῆς θήρας αὐτὸ τὸ ζῷον ἱρηγεῖται· μητικὸν γὰρ ὑπάρχον πάσης πράξεως βίᾳ μὲν οἱ ἰρδίως χειροῦται, διὰ τε τὴν ἰσχύϊν τῶν σωμάτων καὶ διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀγχινοῖαν· τῶν δὲ κυνηγῶν οἱ μὲν μέλιτι (scr. μίλτω) τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλείφοντα, οἱ δὲ βλεπόντων τῶν θηρίων ὑποδοῦνται, τινὲς δὲ τὰς κεφαλὰς κάτοπτρα περιτιθέασιν· καὶ τοῖς μὲν ὑποδήμασι παραθέντες δεσμούς ἀπολείπουσιν, ἀπὸ δὲ τῷ μέλιτος (μίλτου) ἰζὸν ὑποβάλλουσι, τοῖς δὲ κάτοπτροις ἐπίσπαστρα καθάπτουσι· διόπερ ὅταν βούλωνται τὰ ζῷα τὰς πράξεις τῶν δραθέντων ἐπιτελεῖν, ἀποπτεῖ, τῶν μὲν βλεφάρων κεκολλημένων, τῶν δὲ πᾶσι δεδεμένων, τῶν δὲ σωμάτων κατεχομένων· ὅταν εἰρηρωτα πρὸς τὴν θήραν γίνεται.

Cf. Strabo XV, p. 699: Ἐν δὲ τῇ λεγείᾳ ὅτι καὶ τὸ τῶν κερκοπιθήκων διηγοῦνται πλῆθος ὑπερβαῖν

varia, magnitudine autem præstantia. In montanis regionibus tantam eorum magnitudinem esse, ut etiam Alexander, Philippi filius, vel cum copiis suis magno periculo et terrore; frequentes enim conspiciens collectum et in insulam ipsi exercitum cernere opinabatur. Casu enim factum est ut, quando apparuerunt, simiæ starent erectis corporibus. Capiuntur neque retibus neque ulla canum sagacium solertia venatoria. Sed saltare animal hoc cupit si quædam videt saltantem, et si tibiis canentem conspexerit, videre tum ipsum quoque tibiis scienter inflare discere possit. Porro si quem spectaverit calceos induentem, rem imitatur, et si quem rubrica oculos pingentem, hoc quoque

λον καὶ τὸ μέγεθος ὁμοίως· ὥστε τοὺς Μακεδόνας ποτὲ ἰδόντας ἐν τισιν ἀκρολοφίαις ψιλαῖς ἐστῶτας ἐν τάξει κατὰ μέτωπον πολλοὺς (καὶ γὰρ ἀνθρωπονοούστατον εἶναι τὸ ζῶον, οὐχ ἥττον τῶν ἐλεφάντων) στρατοπέδου λαβεῖν φαντασίαν, καὶ ὁρμηῆσαι μὲν ἐπ' αὐτοὺς, ὡς πολεμίους· μαθόντας δὲ παρὰ Τασξίλου συνόντος τότε τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, παύσασθαι. Ἡ δὲ θήρα τοῦ ζώου διττὴ· μιμητικὸν δὲ καὶ ἐπὶ τὰ δένδρα ἀναφρευκτικόν· οἱ οὖν θηρεύοντες, ἐπ' αὐτοὺς ἰδοῖσιν ἐπὶ δένδρων ἰδρυμένον, ἐν ὅψει θέντες τρυβλίον ὕδωρ ἔχον, τοὺς ἐαυτῶν ὀφθαλμοὺς ἐναλείφουσιν ἐξ αὐτοῦ· εἴτ', ἀντὶ τοῦ ὕδατος ἱξοῦ τρυβλίον θέντες, ἀπ' αὐτοῦ καὶ λογῶσι πόρρωθεν· ἐπ' αὐτὸν δὲ καταπηδῶσιν τὸ θηρίον ἐγχρίσεται τοῦ ἱξοῦ, κατακλύσαντος δ' ἀλειφθῇ τὰ βλέφαρα, ἐπιόντες ζωογροῦσιν· εἰς μὲν οὖν τρόπος οὗτος. Ἄλλος δὲ, ὑποδυσάμενοι θυλάκους ὡς ἀναξυρίδας, ἀπ' αὐτοῦ, ἄλλους καταλιπόντες δασεῖς, τὰ ἐντὸς κεχρισμένους ἱξῶ· ἐνδύντας δὲ εἰς αὐτοὺς βῆδ' αἰροῦσι.

Ad locum Æliani : ἐκπηδᾷ κτλ.] « Locum vitiosum esse puto. Quid significat ἀντιτυπία πρὸς τὴν αὐγὴν? quomodo visci vis dici potest ἐκπηδᾶν? Gesnerus vertit : *radiis e speculo reflexis ita (simia) afficitur oculis, ut hebetati illi palpebris tamquam adglutinati conniveant*. Conjectio fuisse scriptum : βλεφάρων ὑπὲρ τῆς... ἀντιτυπίας, i. e. pro imagine a speculo ad lucem repercussa prosiliret vis visci tenax oblnitque faciem simiæ. » SCHNEIDER. « Locum mutilus et confusus, ad quem restituendum lenis correctio non sufficit. Quanto hæc omnia disertiora apud Diodorum, cuius et Strabonis narrationem h. l. pro Ælianeis expressit Gillius. Codices in depravatissimis verbis nihil præsidii offerunt, nisi quod *m.* vitium addit αὐτὴν pro αὐγὴν exhibens. » JACOBS. Verti quasi hunc fere in modum scriptum fuisset : ἐκπηροὶ δὲ ἡ ἱξοῦ ἰσχυρὸς κολλητικὴ βλεφάρων ἡ καὶ τὸ κάτοπτρον ἐκ τῆς πρὸς τὴν αὐγὴν (ad oculos) ἀντιτυπίας vel ἐκ τῆς τῶν ἀκτίνων ἀντιτυπίας. Sin ἐκπηδᾷ recte se habet (quod Clitarchi

dicendi genus reputans minime negaverim), sensum recte cepit Gesnerus. Diodorus non nisi ad vincula speculis annexa respexit verbis : τῶν δὲ σωματῶν κατεχομένων.

17.

Strabo XV, p. 718 : Ἐν δὲ ταῖς κατὰ τὰς ἐορτάς πομπαῖς πολλοὶ μὲν ἐλέφαντες πέμπονται χρυσῶν κεκοσμημένοι καὶ ἀργύρῳ, πολλὰ δὲ τέθριππα καὶ βοῖκὰ ζεύγη· εἴθ' ἡ στρατιὰ κεκοσμημένη· καὶ χρυσοῦματα δὲ τῶν μεγάλων λεβήτων καὶ κρατήρων ὀργυαίων· καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ χαλκοῦ τράπεζαι τε καὶ θρόνοι καὶ ἐκπώματα καὶ λουτήρες, λιθοκόλλητα τὰ πλείστα σμαράγδαίς καὶ βηρύλλοις καὶ ἀνθραξίν Ἰνδικοῖς, καὶ ἐσθῆς δὲ ποικίλῃ χρυσόπαστος, καὶ θηρία * αἰοὶ (ἄρκοι Cor.) καὶ παρδάλεις καὶ λέοντες τιθασοὶ καὶ τῶν ποικίλων ὀρνέων καὶ εὐφρόγγων πλῆθος. Ὁ δὲ Κλειταρχὸς φησὶν ἀμάξας τετρακύκλους δένδρα κομιζούσας τῶν μεγαλοφύλλων, ἐξ ὧν ἀπείργεται (ἀπήρτηται em. Schneider. ad Ælian. 17, 22) γένη τιθασευομένων ὀρνέων, ὧν εὐφρονότατον μὲν εἶρηκε τὸν ὠρίωνα, λαμπρότατον δὲ κατὰ τὴν ὄψιν καὶ πλείστην ἔχοντα ποικιλίαν τὸν καλούμενον κατρέα· τὴν γὰρ ἰδέαν ταῦν μάλιστα ἐγγίξειν, τὴν δὲ λοιπὴν εἰκονογραφίαν παρ' ἐκείνου ληπτέον.

Cf. Curtius VIII, 9 : *Quum rex se in publico conspici patitur, thuribula argentea ministri ferunt, totumque iter, per quod ferri destinavit, odoribus complent. Aurea lectica margaritis circumpendentibus recubat; distincta sunt auro et purpura carbasa, qua indutus est : lecticam sequuntur armati corporisque custodes : inter quos ramis aves pendent, quas cantu seriis rebus obstrepere docuerunt*, etc.

18.

Ælian. H. A. XVII, 22 : Καὶ Κλειτάρχῳ χῶρον δῶμεν. Λέγει δὲ Κλειταρχὸς ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι ὄρνιν, καὶ εἶναι σφόδρα ἐρωτικόν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ λέγει ὠρίωνα εἶναι. Φέρε δὲ καὶ γράψωμεν αὐτὸν τῷ λόγῳ,

facere vult. Itaque pro his ex plumbo factos graves calceos proponunt, et laqueos subjiciunt, ut inseri quidem pes possit, sed firmo vinculo etiam retineatur. Oculorum esca pro rubrica ponitur viscus. Speculo etiam Indus venator in simiarum conspectu utitur, non vero idem sed aliud simiis apponit, atque huic quoque firma vincula subnectit. Hæc igitur sunt huiusmodi. Jam accedunt simiæ et inconsulto agentes imitantur quæ viderunt. [Itaque excæcat eas vel vis visci palpebras conglutinans, vel, si speculum fixis oculis intuentur, solis radorum percussio.] Visu his modis orbatæ capiuntur facillime, quippe quæ fuga sibi consilium jam nequeant.

17.

In solemnibus (Indorum) pompis multi ducuntur elephantæ auro et argento ornati, multæque quadrigæ jugaque boum. Deinde instructus sequitur exercitus, et auramenta ingentium lebetum craterumque qui orgyam altitudine

SCRIPTORES RER. ALEX.

æquant; porro ex ære Indico factæ mensæ, sellæ, pocula, labra, quorum plurima gemmis distincta, ut smaragdis, beryllis, carbunculis Indicis; præterea vestes colore variæ auroque intertextæ, nec non animalia, ** (ursi?) atque pardales et leones mansueti, præterea avium variarum dulcique canentium multitudo. Clitarchus vero plaustra narrat quaternarum rotarum, quibus vehantur magnis foliis instructæ arbores, ex iisque pendere varias species avium mansuetarum, quarum canorissimum esse dicit orionem, aspectu vero pulcherrimum et colorum varietate præ ceteris insignem appellari tradit catreum; qui forma ad pavonem proxime accedat. Reliquam imaginis descriptionem ex ipso pete Clitarcho.

18.

Clitarcho quoque locum demus. Is igitur in India nasci refert avem valde amatoriam, cui orioni nomen esse dicit. Age describamus eam verbis, quibus ipse utitur Clitarchus :

27

ὡς ἐκεῖνος διδάσκει· τοῖς μὲν καλοῦσιν ἑρωδιὸν [τοῖς
μεγάλοις τῶν ἑρωδιῶν em. Jac.] ὅμοιος τὸ μέγεθος δὲ
ὠρίων ἐστίν. "Ἐστὶ δὲ καὶ τὰ σκέλη ὡς ἐκεῖνοι φοῖνις·
ὀφθαλμοὺς δὲ κυανοὺς ἔχει· τοῦτο μὲν οὐχ ὡς ἐκεῖνοι·
μέλος δὲ μουσουργεῖν ὑπὸ τῆς φύσεως πεπαίδευται, οἷα
δήπου μέλη ὑμνεῖται ταῦτα γλυκεὰ καὶ (παγγλυκερά
à J.) πρὸς ἀδόμμενον ὑμναιον βλέπει, ὁθελγωνα γονήν
ὑπνωὶ τινὶ γαμικῷ, προσέονται Σειρήνας [ὁθελγων τὴν
ἀκοήν ὑμνωὶ τινὶ γαμικῷ προσέονται Σ. Toup., Jacobs.,
Ruhnk.]. Cf. Nonnus Dion. XXVI, 201 sqq.

18 a.

Ælian. *ibid.* c. 23 : Κατρέα ὄνομα, Ἰνδὸν γένος τῇ φύσει ὄρνιν, λέγει Κλείταρχος εἶναι τι κάλλος ὑπερήφανον· τὸ μέγεθος γὰρ εἴη ἂν πρὸς τὸν ταῶν, τὰ δὲ ἄκρα τῶν πτερῶν εἴκοιε σμαράγδην. Καὶ ὄρνιν μὲν ἁλλοιους, οὐκ οἶδας, οἷους ὀφθαλμοὺς ἔχει, εἰ δὲ εἰς σὲ ἀπίδοι, ἔρεις κιινάβαριν εἶναι τὸ ὅμμα πλὴν τῆς κόρης· ἐκεῖνη δὲ μῆλην τῇ χροᾷ παρεικάσται καὶ βλέπει δού· τό γε μὴν τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς λευκόν, ἀλλὰ τοῖς τοῦ κατρίου τοῦδε ὥχρον ἐστὶ· τὰ τῆς κεφαλῆς πτεῖλα γλαυκωπὰ, καὶ ἔχει βανίδας οἶονεῖ χροαίη παρεικασμένης, εἴτα ἄλλην ἄλλην δισπαρμέναν· πόδες δὲ αὐτῶν σπανδράκινοι· ἔχει δὲ καὶ φώνημα εὐμουσον καὶ κατὰ τὴν ἀηδόνα τορὸν· Ἰνδοὶ δὲ ἄρα καὶ τὴν ἐξ ὀρνίθων τροφήν εἶχον*, ἵνα καὶ αἱ δρώντες ἐστιῶν τὴν θῆν δύναυνται. Ἰδεῖν γοῦν αὐτοὺς πάρεστι καὶ θλιον πορφυροῦς καὶ τῇ καθαρωτάτῃ φλογὶ προσεικίνας· καὶ τοῦτων αἱ πτῆσεις κατὰ πλῆθος εἰσιν, ὥς νομίζειν νέφη. Καὶ ἄλλα μὴν ποικίλα καὶ οὐ πάντῃ τὸ εἶδος εὐρητα, μελωθῖαν τε καὶ εὐστομίαν καὶ εὐγλωττίαν ἁμαχα, ὥς εἶναι, εἰ μὴ πη καὶ παχύτερόν ἐστιν εἰπεῖν, Σειρῆνάς τινας, ἧ καὶ τοῦτό γε ἐγγύθεν. Κατάπτεροι γάρ οὗς ἦσαν καὶ [αἱ] τοῦ μύθου κόραι, καὶ τοὺς πόδας ὀρνίθες δέδοκον, ποιηταὶ δὲ ἄδουσιν καὶ ζωγράφοι δεικνύουσιν.

Τροφήν] τροφήν scr. Triller. et Bernardus, quod recepit Schneider.; Jacobsio excidisse aliquid ante

v. *videtur*. Gillius *τροψήν legens vertit : Fam in deliciis habent, ut aspectu illius expleri non possint*. Τροψήν φανερὰν εἶχον suspicatur Geier. — Dixit, puto, *Alianus Indos in domibus suis pulcherrimas istas aves alere, ut satiari possint aspectum*. Itaque scripserim Ἰνδοὶ δ. α. αὐτὸν ἐν ὀρνιθοτροφείοις εἶχον, vel Ἰνδοῖν δὲ ἄρα καὶ τινες ὀρνιθοτροφεῖα (αὐτῶν) εἶχον. Possis etiam Ἰνδοὶ δὲ ἄρα καὶ τὴν ἐξ ὀρνιθοτροφείων τροψήν εἶχον. Curtius Vill. 9 de Indis dicit : *Inclusa vivario animalia inter vota cantusque pellicum figere*. — Ceterum avem hanc describit Nonnus in Dion. XXVI, 207 seqq., ubi inter alia : Κατρεῦς.. ξανθοφύης λεγύρονος, ἀπὲ βλεφάρων δὲ οἱ αἰγλή πέμπεται, ὀρνιθῆσι βολαῖς ἐπιτρίβουσιν τοῦς... φοινικῆσι πετερύγεσι κεκασιμένους etc. — « *Pennant eandem esse putat cum gallo lib. XVI, 2 commemorato, de cantu vero fabulam esse*. Igitur *pavonem bicalcaratum* Linn. interpretatur. » SCHNEIDER. « Varias vv. dd. de hac ave conjecturas protulit *Coracs* ad Strabonem gallicum tom. V, p. 89. » JACOBS. Nisi fallor haec sunt Sirenes Indicæ, de quibus Dinon (fragm. 3) loquitur.

19.

Strabo VII, p. 223 : Τοῦτο δὲ ἤδη παρὰ πόλιν ἡ νῆσος (Αἰθαλία) ἔχει, καὶ τὰ τὰ ὀρύγματα ἀναπληροῦσθαι πάλιν τῷ χρόνῳ τὰ μεταλλευθέντα, καὶ τὰς τοὺς πλαταμωνῶνας φασὶ τοὺς ἐν Ῥόδῳ, καὶ τὴν ἐν Πάτρῳ πέτρην τὴν μαύρον, καὶ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς ἄλλας, ὡς φησὶ Κλεΐταρχος.

20.

Strabo VII, p. 293 : Οὐδὲ Κλειταρχος εὐφραίνεται τοὺς ἰππέας ἰδόντας τὴν ἐφοδὸν τοῦ πατρὸς ἀφιππάσασθαι, καὶ φεύγοντας ἐγγὺς γενέσθαι τοῦ ποταμοῦ, ὥστε ἀποκαταληφθῆναι.

Cf. Curtius IX, 9 : *Tertia ferme hora erat, statim vice oceanus exæstuans irrevhi cœpit et*

Magnitudine orion aequat ardearum genus maximum; crura quoque sicut illæ habet rubra; oculis vero cæruleos; his igitur differt ab ardeis. Cantum vero musicatum a natura edoctus est, quales canunt suavissimas istas cantilenas, quæ ad hymenæum spectant; sic orion aures demulcet hymno quodam nuptiali, qui quasi Sirenium vi audientes pellicit.

18 a.

Catreum, avem Indicam, Clitarchus eximiae pulchritudinis esse dicit; magnitudine fere pavonis; pennarum extremitates smaragdum referunt. Si alios intueatur, ejus oculi nescias quo colore sint; sin te aspiciat, cinnabarin esse oculum dices, excepta pupilla, cui color melius est aciesque acuta. Quod in aliorum oculis album, in his est pallidum; capitis pennae caeruleae, guttis quasi croceis passim sparsis distinctae; pedibus color sandaracae; vox sonora et sicuti luscinae acuta. Indi eos in aviariis habere

solebant, ut aspectu satiari oculos possent. Cernere quod
eos est etiam aves undique purpureas et purpureas
flammae assimilēs: quae gregatim tanta multitudine volant,
ut nubes esse videantur. Porro alia sunt avium genera tri-
a, quarum species haec facile describi potest, canit quoque
que linguaeque suavitate insuperabiles, ut Sirenes vocantur
(nisi forte hoc verbum pinguius est) vel simile quiddam
videantur: nam Sirenes quoque virgines alatas et pollicentes
aves fuisse poetarum fabulae canunt et pictores ostendunt.

19.

Exhaustas salis fodinas in India repleti denuo temporis decursu tradit Clitarchus.

20.

Haud recte Clitarchus tradit equites maris accessum videntes equis aufugisse, et vel sic haud multum abdisse quin fluctus eos assequeretur.

*flumen urgere. Quod primo coercitum, deinde vehementius pulsum, majore impetu adversum agebatur, quam torrentia præcipiti alveo incurrunt. Ignota vulgo freti natura erat, monstræque et iræ deilm indicia cernere videbantur. Identidem intumescens mare et in campos paullo ante siccos descendere superfusum. Jamque levatis navigiis et tota classe dispersa, qui expositi erant, undique ad naves trepidi et improvise malo attoniti recurrunt. Sed in tumultu festinatio quoque tarda est. Hi contis navigia appelabant, hi dum remos aptari prohibebant, conde-
derant. Quidam enavigare properantes, sed non exspectatis qui simul esse debebant, clauda et inhabilia navigia languide moliebantur; aliæ navium inconsulte ruentes receperant, pariterque et multitudo et paucitas festinantes morabatur. Clamor hinc exspectare, hinc ire jubentium, dissonæque voces nunquam idem atque unum tendentium non oculorum modo usum, sed etiam aurium abstulerant, etc.*

21.

Athenæus XIII, p. 586, C : Φησὶ Θεόπομπος ἐν τοῖς περὶ τῆς Χίας ἐπιστολῆς, ὅτι μετὰ τὸν τῆς Πυθιονίχης θάνατον ὁ Ἄρπαλος μετεπέμψατο τὴν Γλυκέραν Ἀθήνηθεν· ἣν καὶ ἔλθοῦσαν οἰκεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις τοῖς ἐν Ταρσῷ, καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τοῦ πλήθους, βασιλίσσαν προσαγορευομένην· ἀπειρῆσθαι τε ἐπὶ πᾶσι μὴ στεφανοῦν Ἄρπαλον, ἐὰν μὴ καὶ Γλυκέραν στεφανώσιν· ἐν Ῥωσσῷ δὲ καὶ εἰκόνα χαλκῇν αὐτῆς ἰστάναι τολμῆσαι παρὰ τὴν ἑαυτοῦ. Τὰ δμοῖα δὲ εἴρηκε καὶ Κλείταρχος ἐν ταῖς Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίαις.

Περὶ τῆς Χίας] quasi de Chia quadam pellice Theopompus scripsisset. In latinis verti περὶ Χίων. Plura v. in Fr. Hist. Introd. p. LXXIII. De re cf. Diodorus XVII, 108, 6: Μετὰ δὲ ταῦτα ἄλλην ἑταίραν Ἀττικὴν ὄνομα Γλυκέραν μεταπεψάμενος ἐν ὑπερβαλλούσῃ τρυφῇ καὶ πολυδαπάνῳ διαίτηματι διεξῆγεν.

21 a.

Plinius H. N. VII, 2, p. 8. Techn. : *Oritas ab Indis Arbis fluvius disternat. Hi nullum alium cibum novere quam piscium, quos unguibus dissectos sole torreant : atque ita panem ex his faciant, ut refert Clitarchus. Quæ fugerunt Geicrum. Cf. Nearch. fr. 20, Onesicrit. fr. 26, Diodor. XVII, 101.*

21.

Theopompus in Epistola de Chiis scripta, post Pythonicis obitum Harpalum ait Athenis arcessivisse Glyceram : quæ quum venisset, in regia habitasse Tarsi, et a populo adoratum esse et reginam appellatam : vetitumque fuisse, ait, ne quis Harpalum corona donaret, quin simul coronaret

22.

Idem VI, 36. p. 392 : *Insulas toto eo mari (sc. Æthiopico) et Ephorus complures esse tradidit, et Eudoxus, et Timosthenes : Clitarchus vero Alexandro regi renuntiatam adeo divitem, ut equos incolæ talentis auri permutarent. Alteram, ubi sacer mons opacus silva repertus esset, distillantibus arboribus odore miræ suavitatis.*

« Pertinere videtur hæc Clitarchi narratio ad illud tempus, quo Alexander ex India reversus et expeditionis Arabicæ consilium animo molitus viros rerum nauticarum peritos ad maria ista et terras adjacentes cognoscendas miserat. » GEIER. Locum unde desumpta hæc sint, accuratius indicat Curtius X, 1, 10 : *Nuntiabant autem (sc. Nearchus et Onesicritus)... insulam ostiis amnis subjectam auro abundare, inopem equorum esse : singulos equos ab iis, qui ex continenti trajicere auderent, singulis talentis emi, etc.* Vide Nearch. fr. 25.

22 a.

E LIBRO DUODECIMO.

Diog. L. Proœm. § 6 : *Τοὺς γοῦν γυμνοσοφιστὰς καὶ θανάτου καταφρονεῖν φησὶ Κλείταρχος ἐν τῇ δωδεκάτῃ.*

An potius Κλέαρχος? mox Laertius : *Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τῷ Περὶ Παιδείας καὶ τοὺς γυμνοσοφιστὰς ἀπογόνους εἶναι τῶν μάγων φησίν.* Nihil tamen muto. » MENAG. Neque est cur mutetur. Eodem capite etiam Dinonem Diogenes citat. Ceterum hic posui fragmentum, existimans petiitum esse ex narratione de morte Calani. V. Diodor. XVIII, 107.

23.

Plinius H. N. III, 9 : *Theophrastus.. primus externorum aliqua de Romanis diligentius scripsit : nam Theopompus, ante quem nemo mentionem habuit, Urbem dumtaxat a Gallis captam dixit ; Clitarchus ab eo proximus, legationem tantum ad Alexandrum missam.*

Clitarchum sequuntur Diodor. XVII, 113, 9, Curtius VII, 95, Memnon in Hist. Heracleæ. Famam tueri studet Niebuhr. (*Ræm. Gesch.* III, p. 191), vereor ne frustra.

24.

Plutarch. Themist. c. 27 Dinonem et Clitarchum,

Glyceram. Eundem in Rosso oppido etiam statuam illius æneam ponere juxta suam conatum. Similia tradidit Clitarchus in Historia Alexandri.

22 a.

Gymnosophistas etiam mortem contemnere Clitarchus ait libro duodecimo.

27.

inter eos recenset, qui Themistoclem ad Xerxem, non ad Artaxerxem regem dixerint; falso quidem. Vide Dinonis fr. 20. HEEBEN (De font. Plut. p. 31): «Fortasse in ipsa Alexandri historia Persici regni fata episodio interjecto enarravit; adeoque de Themistoclis fuga ibi locutus est.» Ejus suspicionis causam idoneam loco nostro non inesse recte monet Geier. Sedes fragmenti incerta.

Cicero, Brut. c. 11: *Hunc Themistoclem isti (sc. Clitarchus et Stratocles) aiunt, quum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patera, et eo potu mortuum concidisse.*

Vide Introductionem. De Stratocle oratore, turpi Antigoni et Demetrii adulate, exponit Ruhnken. ad Rutil. Lup. I, 9. — Clitarchi commentum, non nominato auctore, memorant Diodor. XI, 58 3; Plut. Themist. 30; Schol. ad Thuc. I, 138; Valer. Max. V, 6: *Themistocles, quem virtus sua victorem, injuria patriæ imperatorem Persarum fecerat, ut se ab ea oppugnanda abstinere, instituto sacrificio exceptum patera tauri sanguinem hausit, et ante ipsam aram quasi quadam pietatis præclara victima concidit.* Cf. Cornel. Nep. Themist. c. 10.

(25.)

Phlegon Mirab. c. 4: *Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἱστοδός καὶ Δικαιάρχος καὶ Κλείταρχος καὶ Καλλίμαχος καὶ ἄλλοι τινὲς περὶ Τειρησίου τῆδε.* Sequitur historia de Tiresia ex viro in feminam mutato (cf. Apollodor. III, 6, 7). Deinde c. 5 ex iisdem auctoribus narratur similis historia de Cænide genus mutante. Verum egregie fallor aut pro Κλείταρχος scribendum est Κλέαρχος. Gellius N. A. IV, 11: *Clearchus et Dicæarchus memoriæ tradiderunt fuisse eum (Pythagoram) postea Pyrandrum, deinde Callicleam, deinde feminam pulchra facie meretricem, cui nomen fuerat Alce.* Ea occasione veteres istas fabulas ex Hesiodo Clearchus (ἐν Βίοις) narraverit.

26.

Stob. Floril. 53, 13 (t. II, p. 381 Gaisf.): Κλεί-

ταρχος δ' ἱστοριογράφος εἶπε, πᾶσα τόλμη καὶ δυνάμεις ὑπερβαίνει μέτρα.

Anton. Melissa I, 13: Ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ οὐ βραχέως, δις ἀδύκῃσιν.

Ibid. I, 31 (et ap. S. Maxim. 12, p. 177): πολλὰ τέκνα βαλόντα οὐ ποιεῖ.

27.

Ibid. I, 36: Ὁρῶμεν ἑαυτοὺς ἐθίζειν ἐκ ὀλίγων ζῆν, ἵνα μὴδὲν εἰσγρὸν ἔνακεν χρημάτων θώμεν. Eadem S. Maximus II, p. 574 ed. Co

Ibid. I, 48: Ἐν συλλόγῳ πρῶτος λέγειν μὴ δαυε· μετὰ γὰρ πλείονας λέγων, ὅφει μᾶλλον τὰ εἰς ῥοντα.

28.

Ibid. I, 55: Τῆς ψυχῆς ὡς ἡγεμόνος ἐπε τοῦ δὲ σώματος ὡς στρατιώτου προνοεῖ.

Ibid. I, 58: Κρεῖττον ἀποθανεῖν ἢ δεῖ ἀπὸ τὴν ψυχὴν ἀμαυρῶσαι. «Cette pensée était véritablement à l'endroit où Clitarque entraînait quelques détails sur les débauches d'Alexand Ste-Croix p. 376.

29.

Ibid. II, 1 (et Boisson. An. I, p. 118): Ἄ μὲν ἐπιτήδευε πρῶτος εἶναι, ἀρχόμενος δὲ μεγάλῃ βασιλείᾳ φρόνιμον τὸ διάδημα οὐ ποιεῖ, νοῦς γὰρ δ' ἀρχῶν. Ἀρχεσθαι μὴ μαθῶν, ἀρχεῖν μὴ ἐπιγ Cf. Stobæus l. l. 41, 35, Æschin. In Cte p. 208.

30.

Ibid. II, 70: Ὅ μὴ θέλεις ἀκούειν, μὴδὲ εἰπὴ μὴ θέλεις λέγειν, μὴδὲ ἀκούε· ὥτων καὶ γλώσσας ἢ δὲ κίνδυνος. Κρεῖττον ἐστὶ τῷ ποδὶ ὀλισθαίνειν γλώσσῃ. Ead. Maxim. p. 647.

31.

S. Maximus I, p. 164: Μὴ τὸ εἶναι ἀρετὴν νόμιζε, ἀλλὰ τὸ ὡς δεῖ καὶ ὑπὲρ ὧν δεῖ. Ἀρετὴν ἔχων πάντα εἴσεις, κακίαν δὲ, οὐδὲ σεαυτόν.

Ibid. II, p. 165: Ἡ ἰσχὺς τοῦ σώματος μὴ σθῶ τῆς ψυχῆς ἀσθένεια, ἰσχὺν δὲ ψυχῆς φρόνησις μίξε.

26.

Clitarchus historicus ait: Omnis audacia virium modum transgreditur.

Quæ injuste fecisti defendens bis peccabis.

Dos multa haud meliores reddit liberos.

27.

Paucis vivere debemus nos assuefacere, ne turpe quid divitiarum gratia committere discamus.

In colloquio primus dicere ne studeas; post complures loquens quæ profutura sint videbis melius.

28.

Animæ tamquam ducis curam habe, corporis tamquam militis.

Præstat mori quam intemperantia obscurare animam

29.

Imperans stude mitis esse, aliorum imperio ob excelso sis animo. — Regem prudentem diadema non dicit, mens enim rector est. Imperata facere si non diris, ne tenta imperare.

30.

Quod audire non vis, id ne dicas; quod dicere non id ne audias: aurium et lingue magnum periculum; labi quam lingua præstat.

31.

Non habere virtutem duc pulcrum, sed habere quos

32.

Ibid. III, p. 167 et Apostol. Prov. XX, 22 :
Φιλῶν ἂ μὴ δεῖ, οὐ φιλήσεις ἂ δεῖ· ἀπλήρωτον γὰρ ἡ
ἐπιθυμία καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἄπορον.

33.

Ibid. VI, p. 171 : Σεαυτοῦ τὰ ἀτυχήματα τῶν φί-
λων ἡγοῦ, τῶν δὲ ἰδίων εὐτυχημάτων κοινώνει.

Τελευτησάντων τῶν φίλων θρηνεῖν μὲν οὐκ εὐγενές,
πρηνεῖν δὲ τῶν οἰκείων ἐπιμελές.

34.

Ibid. XII, p. 177 : Ἐγκράτεια, κρηπὶς εὐσεβείας·
δραεὶς κτήσεως, ἀρχὴ πλεονεξίας· ἐκ γὰρ φιλαργυρίας
ἀδικία φύεται.

35.

Ibid. LIV, p. 204 (quæ alii Plutarcho tribuunt) :
Ὡς περ ὑπὸ τοῦ ἰοῦ τὸν σίδηρον, οὕτω τοὺς φθονεροὺς
ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἥθους κατεσθίεσθαι.

Ibid. 13 : Κρεῖττον ἀρχεσθαι τοῖσι ἀνοήτοις ἢ ἀρ-
χεῖν. Hoc fugit Geierum.

et pro quibus oportet. Virtutem habens habebis omnia; sin
pravitatem, ne te ipsum quidem.

Robur corporis ne sit animi imbecillitas, robur vero ani-
mi prudentiam existima.

32.

Amans quæ non debes, non amabis quæ debes; inex-
plebile cupiditas proptereaque etiam molestum.

33.

Amicorum infortunia tui ipsius esse puta, tuam vero
prosperitatem cum iis communica.

Defunctos amicos lugere non dedecet, prospiciendum
vero est rebus suorum.

34.

Continentia fundamentum pietatis: possidendi cupiditas,
initium avaritiæ, et ex argenti amore nascitur injustitia.

35.

Uti ærugine ferrum, sic invidos suæ ipsorum indole
comedi.

Satius est stultis parere quam imperare.

PTOLEMÆUS LAGIDA.

R. Geierus (*Alexandri M. Histor. scriptores*, Lips. 1844. p. 1) (*): « Ptolemæum Alexandri res memoriæ prodidisse, postquam regiam dignitatem adeptus sit, et certo Arriani constat testimonio (v. infra) et ipso fragmentorum argumento comprobatur (v. not. ad fr. 7). Neque si animum intenderit ad ea, quæ de Lagidæ vita cognita habeamus, ullum reperias temporis spatium ad commentarios illos conscribendos magis idoneum, quam postremos regni annos, quibus externorum hostium impetu propulso quietam et tutam regni possessionem nactus est; id quod post pugnam demum Ipsensem (Ol. 119, 4. 301 a. C.) ei contigit, ubi et otio fruebatur satis largo et virorum doctissimorum quotidiana utebatur consuetudine ac familiaritate.

Ptolemæi commentariorum argumentum, non ultra Alexandri mortem perductum (**), quamquam ex veterum scriptorum, qui quidem illos attigerunt, auctoritate accuratius nequit definiri, tamen quod et per se consentaneum est et fragmentorum indicibus declaratur, quum auctor ipse rex bellatorque esset, in iis quæ ad regias Alexandri bellicasque virtutes pertinerent, singulari cum diligentia videtur versatum esse, posthabitis geographicis aliisque id genus rebus secundariis. Etenim quum reliqui Alexandri rerum scriptores maxime delectarentur Indicis rebus adumbrandis, Ptolemæum earum expositione omnino fere videmus supersedissee (***). Namque ut alios taceam, ne

(*) Idem Geierus peculiarem librum de Ptolemæo conscripsit (*De Ptolemæi Lagidæ vita et Commentariorum fragmentis*, Halis Sax. 1838), ad quem lectorem relegamus. Præter Geierum de vita Ptolemæi diligenter agit HULLEMAN. (*Ptolemæi, Aristobuli et Charetis Reliquiæ. Traj. ad Rhen. 1841*). Cf. Ste-Croix, *Examen critique des hist. d'Alex.* p. 44. Epistolas Ptolemæi collegit Dionysodorus (Trezenius?), v. Lucian. p. 206 Did.

(**) Arrianus. Exp. Alex. VII, 26, 5 : ... Ἀλέξανδρον ἀποθανεῖν. Οὐ πρότερον δὲ τούτων οὔτε Ἀριστοβούλου οὔτε Πτολεμαίου ἀναγγέλλεται.

(***) Attamen de Indiæ arboribus quædam Ptolemæum memoriæ prodidisse colligitur ex Plinio, qui eum recenset inter auctores, ex quibus librum duodecimum consarcinaverit. Nihil vero tribuendum Geographo Ravennat. p. 55 ed. Gronov., ubi : « De patria Amazonum subtilius agunt Ptolemæus ac Marpesius ac Ptolemæus rex. » Quæ nomina ficta sunt, et priora quidem ex nominibus Amazonum. Cf. idem p. 14 et 60. — « Atque hæc singularis, sed aridior, ut ita dicam, historiæ tractandæ ratio jam olim parum placuisse et primaria existisse causa videtur, cur Ptolemæi commentarii, paucis lecti, oblivione mature fuerint obliterati. » HULLEMAN. p. 19.

Arrianus quidem in Historia Indica ullo loco ad Ptolemæi auctoritatem provocavit, quam in Expeditione Alexandri ceteris tantum non omnibus Alexandri rerum scriptoribus præferendam existimavit. Accedit id quod idem testatur Arrianus, ὅτι Ἀλεξάνδρου ποταμοῦ τὸ μέγεθος μόνου τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἀνέγραψεν (fr. 18). Quod si ne flavios quidem memoravit, nonne aliarum rerum geographicarum mentione multo magis abstinuerit?

De fide Ptolemæi Arrianus Exp. Alex. proæm. : Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστοβούλος ὁ Ἀριστοβούλου ὅσα μὲν ταῦτά ἄμφοι περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθὴ ἀναγράφω ὅσα δὲ οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ φαίνεται καὶ ἅμα ἀξιοσηγώτερα ἐπιλεξάμενος. Ἄλλοι μὲν ἢ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἐστὶν ὑπὲρ ὅσων πλείονες ἢ ἀσυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἀριστοβούλος πιστότεροι ἐδόξαν ἐκτὶ ἀφήγησιν· ὁ μὲν οὖν συνεστράτευσσε βασιλεὶ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστοβούλος, Πτολεμαῖος δὲ, πρὸς τῇ συστρατεῦσαι ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεὶ ὄντι αἰσχυρότερον ἢ τῷ ἄλλῳ ψεύσασθαι ἦν· ἄμφοι δὲ, ὅτι τελευτησάντος ἤδη Ἀλεξάνδρου συγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς συνεχέχθη συγγράμματος ἀπὸν.

Hæc quamvis per se non multum probent (*), nihilominus recte ab Arriano primum Ptolemæum inter Alexandri rerum scriptores locum assignari facile concedimus. Nam præterquam quod vera tradere Ptolemæus si quis alius potuit, amore veritatis spondent quæ de moribus et ingenio regis humanissimi generosissimique comperta habemus. Nec fragmentis quidquam inest quod ejusmodi contentiæ adeo repu. net, modo unum excipias locum (fr. 7), ita illum comparatum, ut non ubivis Ptolemæus se eum quem dicit auctor Itinerarii Alex. c. 30 *fabularum inimicum* præstitisse videatur.

(*) Sainte-Croix. l. 1 : « Les rois sont-ils donc exemptés de préjugés? L'amour et la haine n'agitent-ils pas leur cœur, et l'orgueil ne dirige-t-il pas souvent leur plume? Ptolémée avait eu des rivaux et des ennemis, et il fallait en parler. Alexandre était mort; mais il lui importait de ne pas affaiblir la gloire de ce conquérant : aussi paraît-il l'avoir beaucoup ménagée [Cogitaverit de iis, quæ fr. 13 Phil. narrat de Callisthène conjuratorum instigatore.] A l'égal des autres, Ptolémée dut être d'autant plus impartial, que la générosité et l'amour de la vérité sont mises au nombre des vertus qu'il manifesta pendant son règne, à jamais mémorable dans les fastes des sciences et des lettres par l'établissement de l'école d'Alexandrie. »

TA KAT' AΛEΞANΔPON.

1.

Arrianus Exp. Alex. I, 2, 7 de prælio contra Triballos commisso: Αὐτῶν δὲ τῶν Μακεδόνων τελευτῆσαι λέγει Πτολεμαῖος ἱππέας μὲν ἑνδεκα, πεζοὺς δὲ ἅμφί τοὺς τεσσαράκοντα.

« Ex omnibus Alexandri rerum scriptoribus quum unum Ptolemæum iis, quæ ante Persicam expeditionem gesta sint, interfuisse sciamus, non solum quæ hoc loco ipsis Arriani verbis huic auctori vindicantur, sed longe plurima, quæ primo Anabasis libro etiam non citato auctore apud Arrianum exstant, illius fidei deberi videntur, id quod magis etiam apparebit, si comparaveris fragm. 2. »
GEIER.

2.

Strabo VII, p. 301 extr. (Pergit Alexander contra Thraces supra Hæmum habitantes, pervenitque ad Istrum fluvium): Φησὶ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, κατὰ ταύτην τὴν στρατείαν συμμίζει τῷ Ἀλεξάνδρῳ Κελτοὺς τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν, φιλίας καὶ ξενίας χάριν· δεξιόμενος δὲ αὐτοὺς φιλοφρόνως τὸν βασιλέα, ἐρέσθαι παρὰ τὸν πότον, τί μάλιστα εἴη ὁ φοβοῖντο, νομίζοντα αὐτὸν ἐρεῖν· αὐτοὺς δ' ἀποκρίνασθαι, ὅτι οὐδένα, πλὴν εἰ ἄρα μὴ ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐπιπέσοι· φιλίαν γε μὴν ἀνδρὸς τοιοῦτου περὶ παντὸς τιθέσθαι.

Eadem fusius, sed non nominato Ptolemæo, narrat Arrian. I, 4 extr. Fidem narrationis in dubium vocat Sainte-Croix (*Exam. critique* p. 221), tuentur Droysen. (*Alex.* p. 73) et Geier. ad h. l.

3.

Arrianus, I, 8, 1, de Thebarum expugnatione: Ἀλλὰ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι Περδίκκας προτεταγμένος τῆς φυλακῆς τοῦ στρατοπέδου σὺν τῇ αὐτοῦ τάξει, καὶ τοῦ χάρακος τῶν πολεμίων οὐ πολλὸν ἀφῆστη· καὶ, οὐ προσμείνας παρ' Ἀλεξάνδρου τὸ ἐς τὴν μάχην

ξύνθημα, αὐτὸς πρῶτος προσέμειξε τῷ χάρακι καὶ διασπάσας αὐτὸν ἐνέβαλεν εἰς τῶν Θηβαίων τὴν προφυλακὴν.

Hæc sicuti reliqua, quæ de urbis oppugnatione apud Arrianum (ex eodem Ptolemæo) leguntur, quam maxime discrepant ab narratione Diodori (XVII, 10 sqq.) et Polyæni (Strateg. IV, 3). « Ista quidem, Geierus inquit, rhetoricas Clitarchi allucinationes, hæc futilem ipsius auctoris strategici sapere inventionem luculenter apparet. »

4.

Plutarch. De fortun. Al. or. I, c. 3: Alexander Persarum regnum evertere aggressus est τοῖς τρισμυρίοις πεζοῖς καὶ τετρακισχίλοις ἱππεῦσι πιστεύσας· τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν, ὡς Ἀριστόβουλος φησιν· ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς, τρισμύριοι πεζοὶ, πεντακισχίλιοι δὲ ἱππεῖς· ὡς δὲ Ἀναξίμενης, τετρακισμύριοι πεζοὶ καὶ τρισχίλιοι, πεντακισχίλιοι δὲ καὶ πεντακόσιοι ἱππεῖς.

Idem Vit. Alex. c. 15: Τῆς δὲ στρατιᾶς τὸ πλεῖστον οἱ μὲν ἐλάχιστον λέγοντες τρισμυρίους πεζοὺς καὶ πεντακισχίλους ἱππεῖς, οἱ δὲ πλείστον, πεζοὺς μὲν τετρακισχίλους καὶ τρισμυρίους, ἱππέας δὲ τετρακισχίλους ἀναγράφουσιν. Quæ mutando cum prioribus conciliare tentavit Geier. Cum Ptolemæo facit Arrianus I, 11, 3 Auctor Itiner. Al. c. 18: *peditum* X (XXX scribi vult Geier.) *equitum* V *millibus*. Callisthenes (fr. 36) ap. Polyb. XII, 19: 40,000 pedit., 4,500 equit.; Diodor. XVII, 17: 30,000 ped., 4,500 equit.; Justin. XI, 6: 32,000 ped., 4,500 equit. Alii aliter.

(4 a.)

Stephan. Byz.: Ἀγχιάλη, πόλις Κιλικίας παραθαλάσσια τῇ Ταρσῷ καὶ Ζεφυρίῳ. Ἔστι δὲ πτόσμα Ἀγχιάλης τῆς Ἰαπετοῦ θυγατρὸς, ὡς Ἀθηνώδωρος περὶ τῆς αὐτοῦ πατρὶδος γράφων, καὶ παρατιθεὶς Διόδωρον τὸν γραμματικὸν συμφωνοῦντα Πτολεμαίῳ βασιλεῖ.

Ptolemæus rex num Lagi filius an Physcon

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Prælio contra Triballos commisso ex ipsis Macedonibus, secundum Ptolemæum, cæsi equites 11, pedites circa 40.

2.

Tradit Ptolemæus Lagi in hac expeditione (contra Thraces suscepta) Alexandrum convenisse Celtos, Adriæ accolæ, hospitii et amicitiae iungendæ causa. Excepisse eos regem comiter atque interrogasse ad pocula quidnam maxime timerent, ratum scilicet ipsum responsuros esse Alexandrum: illos vero respondisse nihil se vereri nisi ne cælum in ipsos ruat; ceterum se tanti viri amicitiam summo ponere loco.

3.

Ptolemæus Lagi filius scribit Perdiccam præsidii castren-

sis præfectum, quum ab hostium vallo non multum cum suis copiis abesset, non expectato signo conflictus, primum in vallum impetum fecisse, eoque subverso in Thebanorum præsidium irruisse.

4.

Alexander Persarum regnum evertere aggressus est suis triginta peditum millibus et quater mille equitibus. Tot enim erant, ut Aristobulus dicit; secundum Ptolemæum vero peditum erant triginta, equitum quinque millia....

(4 a.)

Anchiale, urbs Ciliciæ maritima prope Tarsum et Zephyrium. Condita est ab Anchiale Iapeti filia, ut Athenodorus (Tarsensis) in libro de patria sua scribit, testimonium apponens Diodori grammatici, qui suffragetur Ptolemæo regi.

(Υπομνημάτων auctor) sit, dubitari potest. De Physcone cogitare malim. Vulgo Anchialen a Sardanapallo conditam dici constat.

5.

Arrian. II, 11, 8, de pugna ad Issum: Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον μὲν Ἀρσάκης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Ἀτιζύης etc... τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος εἰς δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεις ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, συνεπισπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διασῆναι τὴν φάραγγα.

Alii aliter. Vide interpr. ad Curt. III, 11, 27, et Justin. XI, 1, 90.

6.

Idem II, 12, 3: Ὁ δὲ (Alex. post praelium Issicum) οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναίκος ἢ τῶν παίδων ἠμελησεν. Ἀλλὰ λέγουσιν τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἣτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· πυθέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσι; καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι, ὁ βασιλεὺς, ἢ μήτηρ τε καὶ ἢ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλη αὐταῖς ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κίνδυνον τὸν βασιλικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἢ Δαρείου, ὡς ἐπὶ τελευτῇ Δαρείου ἀνομιώζουσι. Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλεξάνδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἕνα τῶν ἐταίρων, ἐντειλόμενον φράσαι ὅτι ζῇ Δαρεῖος· τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὸν κίνδυνον ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρ-

ματι, καὶ ταῦτα ὅτι μονα ἔχει Ἀλεξάνδρος. Καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηνὴν, τὰ τε παρὰ Δαρείου εἰπεῖν, καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς συγγνωμὴν Ἀλεξάνδρος τὴν βασιλικὴν, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐ κατὰ ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐννόμιος. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.

Isdem auctoribus eadem de re videtur usus esse Plutarchus Alex. c. 11 (cf. Aristob. fr. 7). Aliter res adornata ap. Diodor. XVII, 37 et Curtium III, 12, 6.

7.

Idem III, 3, 5, de Alexandro ad Ammonis oraculum proficiscente: Ἄλλ' ἐπλανᾷτο γὰρ ἡ στρατὴρ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ οἱ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ ἀμείβεσθαι ἔπαι. Πτολεμαῖος μὲν δὴ ὁ Λάγου λέγει δράκοντας δύο ἔνι πρὸ τοῦ στρατεύματος φωνὴν ἰέντας, καὶ τοὺς αὐτοὺς Ἀλεξάνδρον καλεῖσθαι ἐπεσθαι τοὺς ἡγεμόνας πιστεῦσαι τῷ θεῷ· τοὺς δὲ ἡγήσασθαι τὴν ὁδὸν τὴν τε ἐς τὸ μακρὸν, καὶ ὀπίσω αὖθις. Ἀριστόβουλος δὲ (καὶ ὁ πάλαι λόγος ταύτῃ κατέχει) κόρακας δύο προσητομένους πρὸς τῆς στρατιᾶς, τοὺς γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ τοὺς ἡγεμόνας. Καὶ ὅτι μὲν θεῖόν τι συνεπέλαθεν αὐτῷ, ἐν ἰσχυρίσασθαι, ὅτι καὶ τὸ εἶδος ταύτῃ ἔχει· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ λόγου ἀφείλοντο οἱ ἄλλοι καὶ ἄλλῃ ὑπὲρ αὐτοῦ εἰρησάμενοι.

Corvos et dracones commemorat Anct. Ilin. Alex. c. 50; ceteri non nisi corvos itineris comites agnoscunt. V. Callisthenes ap. Strabon. p. 813. (fr. 39.), Plutarch. Alex. c. 26 sq., Diodor. XVII, 49., Curt. IV, 8, Justin. XI, 11, Eustath. ad Dion. Per. 212.

5.

E Persis (in proelio Issico) cecidere Arsace, Rheomithres et Atizyes etc... reliqua autem multitudo ad centum millia, et in his equitum decem millia: adeo ut Ptolemæus Lagi filius, qui tum temporis Alexandrum cum suis Darium insequentem comitatus erat, auctor sit, quum in persequendo ad hiatum quendam venissent, super strata hostium cadavera sese hiatum istum transiisse.

6.

Neque matris Darii neque uxoris et liberorum curam (Alexander post praelium Issicum) omisit. Nonnulli enim qui de rebus gestis Alexandri scripserunt, auctores sunt, eadem ipsa nocte, qua ab insequendo Dario redierat, quum in tabernaculum Darii, quod ipsi selectum asservatumque erat, intrasset, muliebrem ejulatam atque similem quandam tumultum audisse non procul a tabernaculo, ac quævisse quemam essent hæc mulieres, et cur in tam vicino tabernaculo; statimque renuntiassent quempiam, « Mater Darii, o rex, ejusque uxori et liberi, quod nuntiatum illis est te et arcum et amiculum regium habere, posteaque etiam scutum Darii allatum esse, tamquam mortuo Dario ejulatus

edunt. » Alexandrum ea re cognita Leonnatum, unum ex amicis, ad eas misisse, jussum dicere, Darium superstitem esse; arma vero et amiculum ab illo fugiente in curia relictum esse; ea solum penes Alexandrum esse. Leonnatum tabernaculum ingressum, Darii statum exposuisse, præterea ut regio etiam cultu famulatuque illis uti liceret reginæque appellarentur, ab Alexandro illis concedi. Neque enim inimicitiarum causa sibi adversus Darium bellum susceptum, sed pro imperio Asiæ legitime decertasse. Hæc quidem Ptolemæus et Aristobulus tradunt.

7.

Ptolemæus Lagi filius auctor est dracones duos, clamore edito, agmen præcessisse, et Alexandrum ducibus imperasse, ut prodigio acquiescentes dracones sequerentur, qui eos in oraculi sedem et duxerint et inde etiam reduxerint. Aristobulus autem, cui plurimi assentiunt, duos corvos ante exercitum volitasse scribit, eosque Alexandro itineris duces exstitisse. Ego affirmare ausim ipsum aliquo prodigio adjutum fuisse, verisimile enim omnino hoc est; at rei veritatem scriptorum modo sic modo aliter narrantium discrepantia obscuravit.

ER : « Quæritur quomodo factum sit ut Pto-
lemaeus alioquin ab ejusmodi fabulis alienissimus
ræ narrationi locum dederit. Vera causa et
ortasse hæc fuerit. In commentatione nostra
Ptolemæi vita, c. III, p. 44 sqq. expositum
hodie, ubi Lagidæ auxilio a molestissima
Poliorecetæ obsidione liberati essent, ut
huic regi animos singulari quodam docu-
mentificarentur, missis legatis Ammonem
consuluisse, an divinis honoribus Ptolemæum
servatorem (Σωτήρα) fas esset venerari. Quod
ubenter oraculum Rhodiis annuisset, quid
quod Ptolemæus, tanto munere deo ob-
latus, bene cavebat ne in Alexandri itinere ad
idem describendo in dubitationem vocare
ut divini auxilii miraculum, quo Ammon
Alexandri filii caritatem olim demonstrasse
esset. Quare hæc fabula non ex caeco isto,
sed aliis Alexandri rerum scriptoribus deno-
tatur. Miraculorum studio deducenda, nec tam ad
id quam Ammonis dei adulationem quan-
tum referenda. Quodsi cogitamus, Ptolemæo,
Egypti regi, hujus potissimum dei gratia
fuerit æstimanda, facile in pia hac fraude
connivebimus. « Quæ quidem non tantum
quantum videntur Hüllemanno. Cf. ejus-
dem comment. *Die Alexander-Mythen*
mit den sogen. Evangel. Mythen in Illgenii
theolog. historicae, tom. II, fasc. 3, nr.
(Lips.).

8.

III, 4, 5 : Ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος τὸν τε χῶρον
ἐν καὶ τῶ θεῷ (Jovi Ammoni) ἐχρήσατο καὶ
ὅσα αὐτῷ πρὸς θυμοῦ ἦν, ὡς ἔλεγεν, ἀνέκευ-
Αἰγύπτου, ὡς μὲν Ἀριστόβουλος λέγει, τὴν
ἰσχυρὴν ὁδὸν, ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἄλλην
ἐπὶ Μέμφιν.

naei testimonium præfert Droysenius l. l.
not. 12. — « Quæ legitur ap. Arrianum

Ammonii descriptio, ad quam proxime accedit
Auct. Itin. Al. c. 51, tota videtur ex Ptolemæi
Commentariis hausta esse. » GEIER. Cf. Van d.
Chys. Comment. geogr. in Arrian. p. 55.

9.

De loco pugnae ad Arbela commissæ vide Ari-
stobul. fr. 11.

Plutarch. Alex. 46. Ptolemæus nihil habet de
Amazonibus, quas nonnulli ad Alexandrum venisse
dicunt. Vide Onesicriti fr. 5.

Arrian. l. I. III, 17, 1 : Ἄρας δὲ (Ἀλέξανδρος)
ἐκ Σούσων καὶ διαβάς τὸν Πασιτίγρην ποταμὸν, ἐμβά-
λει εἰς τὴν Οὐξίων γῆν. Οὐξίων δὲ οἱ μὲν τὰ πεδία οἰ-
κοῦντες τοῦ τε σατραπικοῦ τῶν Περσῶν ἤκουον καὶ τότε
Ἀλέξανδρον σφᾶς ἐνέδοσαν· οἱ δὲ ὅρειοι καλούμενοι Οὐ-
ξιοὶ Πέρσαις τε οὐχ ὑπήκοοι ἦσαν, καὶ τότε πέμψαντες
παρ' Ἀλέξανδρον, οὐκ ἄλλως παρήσειν ἔφασαν τὸν ἐπὶ
Πέρσας ἰόντα σὺν τῇ δυνάμει ἢ λαβεῖν ὅσα καὶ παρὰ
τῶν Περσῶν βασιλέως ἐπὶ τῇ παρόδῳ ἐλάμβανον. —
Jam insigni clade Uxii prosternuntur. — Ταῦτα τὰ
γέρα παρ' Ἀλέξανδρου λαθόντες χαλεπῶς εὗροντο δεό-
μενοι παρ' αὐτοῦ τὴν χώραν τὴν σφῶν ἔχοντες φόρους
ὅσα ἔτη Ἀλέξανδρῳ ἀποφέρειν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λά-
γου λέγει τὴν Δαρείου μητέρα δεηθῆναι ὑπὲρ αὐτῶν
Ἀλέξανδρου δοῦναι σφίσι τὴν χώραν οἰκεῖν. Ὁ φόρος δὲ ὁ
συνταχθεὶς ἦν ἑπτοὶ ἐξ ἑτοσ ἑκατὸν καὶ ὑποζύγια πεν-
τακόσια καὶ πρόβατα τρισμύρια.

Curtius V, 3 : *Omnes et deditos et captivos liber-
tate et immunitate donavit* (ex Clitarchi declama-
tiunculis)

10.

Idem III, 26 : Ἐνταῦθα καὶ τὴν Φιλώτα ἐπιβου-
λὴν τοῦ Παρμενίωνος ἔμαθεν Ἀλέξανδρος, καὶ λέγει
Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος ὅτι προηγγελημένη ἦδη
οἱ καὶ πρότερον ἐν Αἰγύπτῳ, οὐ μόντοι πιστὴ γε ἐφάνη
τῆς τε φιλίας τῆς πάλαι εἵνεκα καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐς Παρ-
μενίωνά τε τὸν πατέρα τὸν Φιλώτα τιμῆς καὶ ἐς αὐτὸν
Φιλώταν πίστεως. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει εἰσα-

8.

ler loci naturam admirans oraculum consulit;
e responso sibi, ut dicebat, grato, in Ægyptum
Ptolemæum, ut Aristobulus auctor est, quo venerat iti-
vero Ptolemæus scribit, rectiore via Memphin

9.

ler Susis cum exercitu movens, Pasitigrim cum
transgressus, Uxiurum regionem ingreditur. Et
in plana incolentes, quum Persarum satrapæ pa-
xandro deditionem fecerant : at vero Uxii, quos
vocant, Persis subditi non erant. Hi Alexandro
se nequaquam passuros, ut cum exercitu in Per-
set, nisi tantundem daret quantum a Persarum
o transitu accipere soliti essent. (Post hæc clade

ab Alexandro afficiuntur)... Hac mercede accepta, agre
multis precibus ab Alexandro impetrarunt ut agrorum
suorum possessione ipsis relicta annua tributa penderent.
Ptolemæus Lagi filius auctor est, Darii matrem pro iis Alexan-
dro supplicasse, agrumque ejus rogatu illis incolendum esse
datum. Tributum annuum iis impositum ejusmodi fuit :
equi centum, jumenta quingenta, pecudum triginta mil-
lia.

10.

Ibi Alexander Philotam Parmenionis filium vitæ suæ in-
sidiari cognovit. Ptolemæus et Aristobulus auctores sunt,
quum antea in Ægypto ei de insidiis significatum fuisset,
veteris amicitiae causa, et honoris quem Parmenioni Phi-
lotæ patri habebat, simul etiam fiducia causa quam de Phi-
lota conceperat, nequaquam ipsi verisimile id visum fuisse.

χθῆναι ἐς Μακεδόνας Φιλώταν καὶ κατηγορῆσαι μὲν αὐτοῦ ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον, ἀπολογῆσθαι δὲ αὐτὸν Φιλώταν καὶ τοὺς μὲν τοῦ ἔργου παρελθόντας ἐξελέγξαι Φιλώταν τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἄλλοις τε ἐλέγχοις οὐκ ἀφανέσι καὶ μάλιστα δὴ ὅτι αὐτὸς Φιλώτας πεπύσθαι μὲν ἐπιβουλὴν τινὰ Ἀλεξάνδρῳ παρασκευαζομένην συνέφη, ἐξηλέγγετο δὲ κατασιωπῆσας ταύτην πρὸς Ἀλέξανδρον, καίτοι οἷς ἐπὶ τὴν σκηνὴν δσημέραι τὴν Ἀλεξάνδρου φοιτῶν καὶ Φιλώταν μὲν κατακοντισθῆναι πρὸς τῶν Μακεδόνων καὶ ὅσοι ἄλλοι μετέσχον αὐτῷ τῆς ἐπιβουλῆς, ἐπὶ Παρμενίωνα δὲ σταλῆναι Πολυδάμαντα, ἕνα τῶν ἐταίρων, γράμματα φέροντα παρ' Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς στρατηγούς τοὺς ἐν Μηδίᾳ, Κλέανδρον τε καὶ Σιτάλκην καὶ Μενίδαν· οὗτοι γὰρ ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἦς ἦρχε Παρμενίων τεταγμένοι ἦσαν. Καὶ πρὸς τούτῳ ἀποθανεῖν Παρμενίωνα, τυχὸν μὲν ὅτι οὐ πιστὸν εἶδοκει εἶναι Ἀλεξάνδρος Φιλώτα ἐπιβουλευόντος μὴ ζυμμετασχεῖν Παρμενίωνα τῷ παιδὶ τοῦ ἐπιβουλευματος, τυχὸν δὲ ὅτι, εἰ καὶ μὴ ζυμμετέσχε, σφαλὲρὸς ἦδη ἦν Παρμενίων, τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ἀνηρημένου, ἐν τοσαύτῃ ὧν ἀζιώσει παρὰ τε αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα, μὴ ὅτι τὸ Μακεδονικόν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ξένων, ὧν πολλὰκις καὶ ἐν μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος κατὰ πρόσταξιν τὴν Ἀλεξάνδρου ζῶν χάριτι ἐξηγεῖτο.

[Ἐνταῦθα] sc. ἐν τῇ Δραγγῶν χώρᾳ. Cf. Diodor. XVII, 78, Strabo XV, p. 724, Curtius VI, 6. — Καὶ πρότερον ἐν Αἰγύπτῳ] cf. Plutarch. Vit. Alex. c. 48 sq. — « Ceterum jure mireris, quod Arrianus ipsa Philotæ conjuratione prorsus prætermittit et ne verbo quidem mentione facta Dimni, Nicomachi, Cebalini, ejus sociorum, satis habet attu-

lisce quæ de illius condemnatione et supplicio in Lagidæ Commentariis scripta essent. Secus videmus a Curtio factum esse, quippe qui Clitarchi, ut solet, vestigia premens, in hoc potissimum argumento rhetoricas artes exercuerit. » Geier.

11.

Arrian. III, 29, 6 sqq. : Περὰς δὲ τὸν Ὠρεὶ ποταμὸν (Alexander) ἦγε κατὰ σπουδὴν ἵνα Βῆσσον εἶναι ζῶν τῇ δυνάμει ἐπυνθάνετο· καὶ ἐν τούτῳ ἐπικινούνται παρὰ Σπιταμένους καὶ Δαταφέρνης πρὸς αὐτὸν ἀγγέλλοντες ὅτι Σπιταμένης καὶ Δαταφέρνης, εἰ παρθεῖν αὐτοῖς καὶ ὀλίγη στρατιὰ καὶ ἡγεμὼν τῇ στρατιᾷ, ξυλλήψονται Βῆσσον καὶ παραδώσουσιν Ἀλεξάνδρῳ· ἐπεὶ καὶ νῦν ἀδέσμοι φυλακῇ φυλάσσονται πρὸς αὐτῶν Βῆσσον. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν Ἀλέξανδρος, εὐθὺς μὲν ἀναπαύων ἦγε τὴν στρατιάν σχολαίτερον ἢ πρόσθεν. Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου ἀποστέλλει πρὸς ἐταίρων ἱππαρχίας τρεῖς ἄγοντα καὶ τοὺς ἱπποκιστὰς ζυμπαντας, πεζῶν δὲ τὴν τε Φιλώτα τῇν καὶ τῶν ὑπασπιστῶν χιλιάρχια μίαν καὶ τοὺς Ἀρμένους πάντας καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, σπουδῇ αἰκνίσας καλεῦσας ὡς Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρνην. Καὶ Πτολεμαῖος ἦγε ὡς ἐτέτακτο, καὶ διελευσὼν ἐν ἡμέραις τέσσαρσι σταθμούς δέκα ἀφικνεῖται ἐς τὸ στρατόπεδον οὗ τῇ προτεραίᾳ ἡδυσμένοι ἦσαν οἱ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην βάρβαροι.

C. 30. Ἐνταῦθα ἔμαθε Πτολεμαῖος ὅτι οὐ βούλεται τῷ Σπιταμένῃ καὶ Δαταφέρνην ἡ γνώμη εἶναι ἀμφὶ τῇ παραδόσει τοῦ Βήσσου. Τοὺς μὲν δὴ πεζοὺς καταλείπει, προστάζας ἐπεσθαι ἐν τάξει, αὐτὸς δὲ ζῶν τοὺς ἱπποκιστὰς ἐλάσας ἀφίκετο πρὸς κώμην τινὰ, ἣν ὁ Βῆσσος ἦν ζῶν.

11.

Oxo amne trajecto Alexander celeriter eo exercitum duxit, ubi Bessum cum copiis esse acceperat. Interea nulli ad eum a Spitamene et Datapherne veniunt, pollicentes, si aliquem ex ducibus suis cum aliquantis copiis mitteret, esse Bessum comprehensum Alexandro tradituros esse. In custodia enim illum, citra vincula tamen, teneri. Quamvis cognita, Alexander relaxationem dans lentius quam antea exercitum duxit. Ac Ptolemæum quidem Lagi filium cum tribus amicorum equitum turmis et hastatis equitibus omnibus, ex peditibus vero cum Philotæ agmine et scotatis mille, Agrianisque omnibus ac sagittariorum dimidia parte, ut ad Spitamenem et Dataphernem celeriter contendat jubet. Ptolemæus imperata facit, et decem mansionum iter quadriduo emensus, eo pervenit ubi pridie barbari cum Spitamenē castra habuerant.

Ibi certior factus est, dubiam esse Spitamenis et Dataphernis de tradendo Besso sententiam. Peditibus itaque relictis et composito agmine sequi jussis, ipse cum equitibus progressus ad vicum quendam venit in quo Bessum cum paucis militibus agebat. Nam qui cum Spitamenē erant, jam inde abierant, quod eos Bessum tradere pudebat. Ptolemæus, pago equitibus circumsepto (erat enim pagus nudi et portis cinctus), barbaris paganis denuntiari jubet, moco-

At Ptolemæus Lagi filius Philotam ad Macedones adductum scribit, graviterque in concione ab Alexandro accusatum fuisse : ac Philotam quidem se purgasse ; deinde indices accessisse et criminationem adversus Philotam atque suos instituisse, idque quum aliis non obscuris argumentis, tum præcipue quod Philotas quidem se de quibusdam insidiis Alexandro paratis audisse confessus esset, quas celasse Alexandrum convincebatur, quum alioqui bis per singulos dies Alexandri tabernaculum adire solitus esset : ac Philotam ceterosque omnes insidiarum conscios a Macedonibus jaculis confossos esse. Ad Parmenionem vero missum Polydamanta, unum ex amicis, literas ab Alexandro ad duces exercitus qui in Media erat ferentem. Hi erant Cleander, Sitalces et Menides, qui quidem in exercitu, cui præerat Parmenio, duces erant constituti, et ab his Parmenionem interfectum : sive quod haud verisimile videretur Alexandro, quum Philotas sibi insidias struxisset, Parmenionem patrem ejus consilii ignarum fuisse : sive, ut maxime conscius non esset, quod periculosum videretur illum interfecto filio superesse ; præcipue quum tanta esset ejus auctoritas tum apud Alexandrum tum apud universum exercitum non solum Macedonum sed etiam Bessum tradere pudebat. Ptolemæus seu ordine ipsum vocante seu etiam extra ordinem jussu Alexandri summa cum gratia præfuerat.

δαίνοις στρατιώταις. Οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην μετακωρήκεσαν ἤδη ἐκείθεν, καταιδεσθέντες αὐτοὶ παραδόναι τὸν Βῆσσον. Πτολεμαῖος δὲ περιστήσας ἐν κύκλῳ τῆς κώμης τοὺς ἱππέας (ἦν γὰρ τι καὶ τεῖχος περιβεβλημένον καὶ πύλαι κατ' αὐτό) ἐπεκηρυκεύετο τοῖς ἐν τῇ κώμῃ βαρβάροις, ἀπαθεῖς σφᾶς ἀπαλλάσσεσθαι παραδόντας Βῆσσον. Οἱ δὲ ἐδέχοντο τοὺς ἑὺν Πτολεμαίῳ ἐς τὴν κώμην· καὶ Πτολεμαῖος ἑλλαβῶν Βῆσσον ὀπίσω ἐπανήει· προπέμψας δὲ ἤρετο Ἀλέξανδρον ὅπως χρῆ ἐς ὅσον ἀγειν Ἀλεξάνδρου Βῆσσον· καὶ Ἀλέξανδρος γυμνὸν ἐν κλοιῷ δῆσαντα οὕτως ἀγειν ἐκέλευσε καὶ καταστήσαντα ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ ἣ αὐτὸς τε καὶ ἡ στρατιὰ παραλάσσεσθαι ἐμελλε. Καὶ Πτολεμαῖος οὕτως ἐποίησεν.

Ἀλέξανδρος δὲ ἰδὼν τὸν Βῆσσον, ἐπιστήσας τὸ ἄρμα ἤρετο ἀνθ' οὗ τὸν βασιλέα τὸν αὐτοῦ καὶ ἅμα οἰκείον καὶ εὐεργέτην γενόμενον Δαρεῖον τὰ μὲν πρῶτα ξυνέλαβε καὶ δῆσας ἤγεν, ἔπειτα ἀπέκτεινε· Καὶ ὁ Βῆσσος οὐ μόνον οἱ ταῦτα δόξαντα πρᾶξαι ἔφη, ἀλλὰ ἑὺν τοῖς τότε ἀμφὶ Δαρεῖον οὖσιν, ὡς σωτηρίαν σφίσι εὐρέσθαι παρ' Ἀλεξάνδρου. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοῖσδε μαστιγῶν ἐκέλευεν αὐτὸν καὶ ἐπιλέγειν τὸν κήρυκα ταῦτα ἐκείνα ὅσα αὐτὸς τῷ Βῆσσω ἐν τῇ πύστει ὠνείδισε. Βῆσσος μὲν δὴ οὕτως αἰκισθεὶς ἀποπέμπεται ἐς Βάκτρα ἀποθανόμενος. Καὶ ταῦτα Πτολεμαῖος ὑπὲρ Βῆσσου ἀνέγραψεν. Ἀριστόβουλος δὲ (fr. 18) x. τ. λ.

Ptolemæum vel Arrianum ante oculos habuit Auct. Itin. Alex. c. 78; Aristobuli narrationem reddunt Diodor. XVII, 83, Curt. VII, 4 sq.; cf. Plut. Alex. c. 43, Justin. XII, 5, Ste.-Croix l. 1. p. 315 sqq., Droysen. p. 308. — In postremis Hüllemannus scribendum suspicatur ἐς Βάκτρα, εἴτ' ἐς Ἐκβάτανα ἀποθ., quoniam *Ecbatanis* pœnam luit, Arr. IV, 7, 3.

Iumes eos abituros, si Bessum tradant. Barbari Ptolemæum cum suis copiis intromittunt. Ptolemæus capto Besso ad Alexandrum revertitur, nuntiumque præmittit, qui percontetur quomodo illum in conspectum suum adduci velit. Alexander nudum capistro alligatum adduci jubet, et ad dextrum viæ latus, qua sibi cum exercitu transeundum esset, sisti. Ptolemæus ita ut imperatum ei est facit. Alexander Bessum conspicatus, currum sistens, rogavit quam ob causam Darium regem suum pariter atque amicum et optime de se meritum, comprehensum et in vinculis ductum interfecisset. Cui Bessus, non ex suo unius consilio id factum esse, sed omnium qui tum temporis Dario adfuissent, ut ea ratione salutem sibi apud Alexandrum invenirent. Tum Alexander Bessum flagris cordi iussit, ac per præconem pronuntiari eadem illa quæ ipse inquirens Besso exprobarat. Bessus ita flagellis cesus, Bactra pœnas capite persoluturus remittitur. Hæc Ptolemæus de Besso.

12.

Septimam urbem primo impetu Alexander cepit, deditio-
ne, uti Ptolemæus scribit; Aristobulus vero hanc quoque

12.

Arrian. IV, 3 : Τὴν δὲ ἐβδόμην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβε, Πτολεμαῖος μὲν λέγει ὅτι αὐτοὺς σφᾶς ἐνδόντας, Ἀριστόβουλος (fr. 20) δὲ ὅτι βίᾳ καὶ ταύτην ἐξεῖλε, καὶ ὅτι πάντας τοὺς καταληφθέντας ἐν αὐτῇ ἀπέκτεινε. Πτολεμαῖος δὲ καταναῖμαι λέγει αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους τῇ στρατιᾷ, καὶ δεδεμένους κελεῖναι φυλάττεσθαι ἕστ' ἂν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάττηται αὐτὸς, ὡς μηδὲνα ἀπολείπεσθαι τὴν ἀπόστασιν πραξάντων.

« Septem urbes Sogdianæ, inter quas Gaza et Cyropolis, a Spitamene potissimum reliquisque Bessi sociis concitatæ seditione facta Macedonum præsidia trucidaverant. Quarum sex vi recuperatæ et deletæ pœnas dederunt, de septima h. l. agitur. — Auctor Itin. Al. c. 82, 83 etiam in his Ptolemæum secutus : *septima civitas exempli metu ad modestiam ducta est.* » GEIER. Cf. Ste.-Croix p. 331; Droysen. p. 317; Müttzell. ad Curt. VII, 6 (VII, 25, 1).

13

Idem IV, 14, 1, de Hermolai et Sostrati conjuratione : Ἀριστόβουλος μὲν λέγει ὅτι καὶ Καλλισθένην ἐπαραι σφᾶς (Ἑρμοῖος καὶ Σώστρατος) ἔφασαν ἐς τὸ τολμημᾶ· καὶ Πτολεμαῖος ὡσαύτως λέγει. Οἱ δὲ πολλοὶ οὐ ταύτην λέγουσιν, ἀλλὰ διὰ μῖσος γὰρ τὸ ἤδη ὃν πρὸς Καλλισθένην ἐξ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι ὁ Ἑρμοῖος ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτήδειος ἦν τῷ Καλλισθένει, οὐ χαλεπῶς πιστεῦσαι τὰ χεῖρω ὑπὲρ Καλλισθένους Ἀλεξάνδρον. — Cf. Curt. VIII, 6 sqq., Plutarch. Al. c. 55.

14.

Idem IV, 14, 3 : Καλλισθένην δὲ Ἀριστόβουλος μὲν λέγει δεδεμένον ἐν πέδαις συμπεριάγεσθαι τῇ στρατιᾷ, ἔπειτα νόσῳ τελευτῆσαι, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου στρεβλωθέντα καὶ κρεμασθέντα ἀποθανεῖν. Οὕτως οὐδὲ

vi captam tradit, omnesque in ea comprehensos interfectos esse. Ptolemæus captivos in exercitum distributos narrat, vinctosque custodiri iussos, donec ipse ex ea regione discederet, ne quis eorum, qui defectionem fecerant, relinqueretur.

13.

Aristobulus auctor est illos (Hermolaum et Sostratum) hoc quoque dixisse, se a Callisthene ad facinus adeundum incitatos fuisse. Quod Ptolemæus quoque affirmat. Plurimi tamen aliter hac de re scribunt, nimirum Alexandrum, quod odio Callisthenis laboraret, et quod magna Hermolao cum Callisthene familiaritas intercederet, facile ad sinistram de Callisthene suspicionem a delatoribus adductum.

14.

Aristobulus Callisthenem compedibus vinctum in exercitu circumductum fuisse ac postea morbo interiisse scribit. Ptolemæus illum tortum ac deinde crucifixum vitam finisse ait. Adeo ne ipsi quidem scriptores, quorum magna fides est, quique tum temporis Alexandro aderant, de rebus ma-

οἱ πάντοι πρὸς τὴν ἀφήγησιν καὶ συγγενόμενοι ἐν τῷ τότε Ἀλεξάνδρῳ ὑπὲρ τῶν γνωρίμων τε καὶ οὐ λαθόντων σφᾶς ὅπως ἐπράχθη ξύμφωνά ἀνέγραψαν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὑπὲρ τούτων αὐτῶν ἄλλοι ἄλλως ἀφηγήσαντο.

Cum Ptolemæo faciunt Curtius VIII, 29 et Auct. Itin. Al. c. 92; cum Aristobulo Chares ap. Plut. Alex. c. 55 (fr. 9).

15.

Idem IV, 25, 4 : Καὶ λέγει Πτολεμαῖος ἀνθρώπους μὲν ληφθῆναι τοὺς πάντας ὑπὲρ τετρακισμυρίου, βοῶν δὲ ὑπὲρ τὰς τρεῖς καὶ εἴκοσι μυριάδας· καὶ τούτων τὰς καλλίστας ἐπιλεξάμενον Ἀλέξανδρον, οἷ διαφέρουσαι αὐτῷ κάλλει τε καὶ μεγέθει ἐφαινότο, πέμψαι ἐθέλιν ἐς Μακεδονίαν ἐργάζεσθαι τὴν χώραν.

« Narrata sunt in antecedentibus praelia cum Indiæ superioris incolis ad Choasperm sive Euaspla flumen, quibus Lagida maximam partem ipse dux interfuerat (cf. Arr. l. I. 23, 24) : quare quæ apud Arrianum de his pugnis conscripta sunt, ex Ptolemæi potissimum Commentariis hausta esse non miraberis. Ptolemæum secutus Auctor Itin. Al. c. 115 hæc habet : *Ducenta denique triginta boum millia illic capta formæ merito destinat Alexander una captivis Macedonia cultum agros suorum et suosce.* » GEIER.

16.

Arrian. V, 14, 5 : Alexandro ex insula Hydaspiis fluvii in ripam citiorem trajicienti Pori filius cum manu occurrit. — De hac re postquam Aristobuli (fr. 27.) aliorumque narrationes commemoravit, pergit hunc in modum : Ἀλλὰ Πτολεμαῖος ὁ Λάγρου, ὅτῳ καὶ ἐγὼ ξυμφέρομαι, ἄλλως λέγει· ἐκπεμφθῆναι μὲν γὰρ τὸν παῖδα ὑπὸ τοῦ Πύρου λέγει καὶ

nifestis, quæque quo pacto gestæ essent eos nequaquam latebant, inter se consentiunt. Multa vero etiam alia alii de hisce rebus diversaque scripserunt.

15.

Ptolemæus auctor est hominum quadraginta millia capta esse, boum ultra ducenta et triginta millia : e quibus Alexandrum præstantissimas quasque delectas, quod eximia pulchritudine et magnitudine excellere viderentur, in Macedoniam, regionis colendæ causa, mittere voluisse.

16.

Ptolemæus, Lagi filius, cui ego assentior, aliter sentit. Nam hic quoque filium a Poro missum esse scribit, non autem sexaginta solum currus ducentem. Neque enim verisimile Porum, quum jam per speculatores certior factus esset, aut ipsum Alexandrum aut certe partem exercitus Hydaspem transisse, filium suum cum sexaginta tantum curribus emisisse. Qui quidem si ad speculandum missi forent, nimis multi, neque ad receptum expediti fuissent : si ad arandum hostes nondum transgressos, aut cum iis jam transgressis confligendum, nequaquam pares fuissent. Verum

οὗτος, ἀλλ' οὐχ ἐξήκοντα μόνᾳ ἄρματα ἄγοντα. Οὐδὲ γὰρ εἰκὸς Πύρον ἀκούσαντα ἐκ τῶν σκοπῶν οἷ δὴ ἢ αὐτὸς Ἀλέξανδρος διαδέσθαι τοῦ Ὑδάσου τὸν πόρον, ἢ μέρος γέ τι τῆς στρατιᾶς, σὺν ἐξήκοντα ἄρμασι· μόνους ἐκπέμψαι τὸν αὐτοῦ παῖδα· ἃ δὴ ὡς μὲν ἐπὶ κατασκοπὴν ἐκπεμπόμενα, πολλὰ τε καὶ οὐκ εὐχρηστὰ τὴν ἀποχώρησιν ἦν, ὡς δὲ εἰς τὸ εἰρῆσαι τε τοὺς οὐκ πεπερακότας τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἡδὴ ἐκδεχόμενοι ἐπιθέσθαι, οὐδαμῇ ἀξιομαχα. Ἀλλὰ διςχιλίους γὰρ λέγει ἱππέας ἄγοντα ἀφικέσθαι τὸν Πύρου παῖδα, ἄρματα δὲ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι· φθάσαι δὲ περάσαντα Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐκ τῆς νήσου τὸν τελευταῖον πόρον.

Cap. 15. Καὶ ἐπὶ τούτους τὰ μὲν πρῶτα ἐκπέμψαι Ἀλέξανδρον καὶ οὗτος λέγει τοὺς ἱπποτοξότας, αὐτὸς δὲ ἄγειν τοὺς ἱππέας· προσάγειν γὰρ οἰηθῆναι Πύρον ἐν τῇ δυνάμει πάσῃ τὴν δὲ ἵππον ταύτην προτεταγμένην αὐτῷ προπορεύεσθαι πρὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ· ὡς δὲ κατέμαθεν ἀτρεχῶς τὸ πλῆθος τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἐνταῦθα δὲ ὁξέως ἐπιπείσειν αὐτοῖς ἐν τῇ ἀμφοῖν αὐτὸν ἵππων πᾶς δὲ ἐγκλίνας, ὡς Ἀλέξανδρον τε αὐτὸν κατεῖδον καὶ τὸ στίφος ἀμφοῖν αὐτὸν τῶν ἱππέων, οὐκ ἐπὶ μετῴκῳ, ἀλλὰ κατ' Ἰλας ἐμβεβληκός. Καὶ τούτων ἱππέας μὲν πᾶσι ἐς τετρακοσίους, πεσεῖν δὲ καὶ τοῦ Πύρου τὸν παῖδα τὰ δὲ ἄρματα αὐτοῖς ἵπποις ἀλδῶναι ἐν τῇ ἀποχωρήσει βαρέα γενόμενα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ὑπὸ τῇ ἀρχείᾳ.

Pro Ptolemæo militant etiam ea quæ leguntur ap. Plut. Alex. c. 60, nisi quod differunt in numero copiarum. Cf. Curtius VIII, 14, ibique interpr. De tempore praelii disserit Hüllemannus p. 40 sqq.

17.

Idem V, 20, 2 de gente Indica : Ὅνομα δὲ τῇ τῷ ἐθνει Γλαυγανῖκαι; ὡς λέγει Ἀριστόδοσος, ὡς δὲ Πτολεμαῖος Γλαῦσαι.

duo millia equitum secum duxisse Pori filium scribit, currus centum et viginti. At priusquam eo pervenisset, Alexandrum etiam ultimum ex insula vadum transisse.

Idem Ptolemæus narrat Alexandrum primo sagittarum equestres in illos emisisse, ipsum vero equites duxisse, existimantem Porum cum omnibus copiis adventare : expectatum vero primo loco positum reliquum exercitum præcessisse. Postquam autem ex speculatoribus numerum hostium Indorum certe cognosset, tum acriter cum equitatu, quem penes se habebat, in eum invecitum esse; illos in legam versos, simulac Alexandrum ipsum equitumque ei aderant agmen non exporrecta acie, sed turmatim in eos ferri vidissent. Ex his equites quidem quadringentos capto esse, atque in iis etiam Pori filium, currusque una cum equis captos, quod et tardiores in fuga essent, et limis currum impediret.

17.

Nominatur populus Glauganicæ, uti Aristobulus tradit, ut vero Ptolemæus ait, Glauscæ.

« Vocabulum Γλαυγανῆαι græca terminatione videtur corruptum esse » GEIER.

18.

Arrian. V, 20, 8 : Τούτου τοῦ Ἀχεσίνου ποταμοῦ τὸ μέγεθος μόνου τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἀνέγραψεν· εἶναι γὰρ ἵνα ἐπέρασεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῶν πλοίων τε καὶ διφθερῶν ζὺν τῇ στρατιᾷ τὸ μὲν ρεῦμα ὅζῳ τοῦ Ἀχεσίνου πέτραις μεγάλας καὶ ὀξείαις, καθ' ὧν φερόμενον βίᾳ τὸ ὕδωρ κυμαίνεσθαι τε καὶ καχλάζειν· τὸ δὲ εὖρος σταδίου ἐπέχειν πεντεκαίδεκα. Καὶ τοῖς μὲν δὴ ἐπὶ τῶν διφθερῶν περῶσιν εὐμαρῇ γενέσθαι τὸν πόρον· τοὺς δὲ ἐν τοῖς πλοίοις διαβαίνοντας ἐποκειλάντων πολλῶν πλοίων ἐπὶ ταῖς πέτραις καὶ ζυαραχθέντων οὐκ ὀλίγους αὐτοῦ ἐν τῷ ὕδατι διαφθάρῃαι.

19.

Idem V, 28, 4 : Ἐνταῦθα δὴ (ad Hyphasin) λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι ἐπὶ τῇ διαβάσει οὐδὲν μείον ἔθυστο (ὁ Ἀλέξανδρος), θυομένη δὲ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ τὰ ἱερά· τότε δὴ τοὺς πρεσβυτάτους τε τῶν ἑταίρων καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιτηδεῖους αὐτῷ συναγαγὼν, ὡς πάντα εἰς τὴν ὀπίσω ἀναχώρησιν αὐτῷ ἔφερεν, ἐκφαίνει ἐς τὴν στρατιὰν ὅτι ἐγνωσταὶ ὀπίσω ἀποστρέφειν.

Sacrificia illa præter Nostrum unus innuit Strabo XV, p. 697 extr. Cf. Droysen. p. 415.

19 a.

Idem. VI, 2, 4 : Ἦν τὸ ζύμπαν πλῆθος τῶν νεῶν (in Hydaspes fl.), ὡς λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ᾧ μάλιστα ἐγὼ ἐπομαι, τριακόντοροι μὲν ἐς ὀδοῦντα· τὰ δὲ πάντα πλοῖα σὺν τοῖς ἱππαγωγῶσι καὶ ὅσα ἄλλα ποτάμια ἢ τῶν παλαιοῦν πλεόντων κατὰ τοὺς ποτα-

μούς ἢ ἐν τῇ τότε ποιηθέντων οὐ πολλὰ ἀποδόντα τῶν διαχιλίων.

Nearchus classis præfectus ap. Arr. Ind. c. 19 numerat naves 800; ap. Diodor. XVII, 95 et Curtium IX, 3, sunt 1000. Quare Hullemannus ad h. l. scribendum proponit χιλίων pro διαχιλίων.

20.

Idem VI, 10 init. de Alexandro apud Mallos vulnerato : Ἀλέξανδρος δὲ βάλλεται καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος τοξεύματι ὑπὲρ τὸν μαστὸν, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος, ὅτι καὶ πνεῦμα ὁμοῦ τῷ αἵματι ἐκ τοῦ τραύματος ἐξεπνεῖτο. Cf. Aristobuli fr. 28 a; Clitarch. fr. 11; Diodor. XVII, 99.

Ibid. c. 11, 7 : Καὶ οἱ μὲν ξύλῳ πληγέντα κατὰ τοῦ κράνους Ἀλέξανδρον, καὶ ὀλιγγιάσαντα πεσεῖν, αὖθις δὲ ἀναστάντα, βέλει διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος· Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου ταύτην μόνην τὴν πληγὴν πληγῆναι λέγει τὴν ἐς τὸ στῆθος. Τὸ δὲ δὴ μέγιστον πλημμέλημα τῶν συγγραψάντων τὰ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον, ἐκείνο τίθεμαι ἔγωγε· Πτολεμαῖον γὰρ τὸν Λάγου εἶσιν οἱ ἀνέγραψαν ζυαναβῆναί τε Ἀλεξάνδρῳ κατὰ τὴν κλίμακα ὁμοῦ Πευκέστα, καὶ ὑπερασπίσαι κειμένου, καὶ ἐπὶ τῷδε Σωτήρᾳ ἐπικληθῆναι τὸν Πτολεμαῖον· καίτοι αὐτὸς Πτολεμαῖος ἀναγέγραπεν οὐδὲ παραγενέσθαι τούτῳ τῷ ἔργῳ· ἀλλὰ στρατιᾷς γὰρ αὐτὸς ἡγούμενος ἄλλας μάχεσθαι μάχας καὶ πρὸς ἄλλους βαρβάρους.

Ob mendacium istud Clitarchum (fr. 11) et Timagenem vel Curtius (IX, 5.) reprehendit. Cf. Ste-Croix p. 407; Droysen. p. 440.

21.

Arrian. VI, 23, 3. Vide Aristobuli fragm. 36.

Arrian. VII, 26, 2. Vide fragm. Eumenis Cardiani 2 extr.

18.

Acesinis amnis solus ex Indiæ fluminibus magnitudinem Ptolemæus Lagi filius descripsit. Esse enim ea parte, qua Alexander eum navigis et pellibus cum exercitu transmisit, rapidum Acesinis cursum magnis asperisque cautibus interceptis, quibus illisæ et repercussæ undæ ingentes æstus vorticesque concitent; latitudinem vero esse quindecim stadiorum. Atque iis quidem qui pellibus transportati sint facilem tractum fuisse: eorum vero, qui navibus transvecti sint, quum pleræque cautibus illisæ rumparentur, non paucos in amne periisse.

19.

Ibi (ad Hyphasin), ut Ptolemæus Lagi tradit, nihilominus Alexander pro transitu sacrum fecit. Quum vero extra infustos eventus portendissent, convocatis amicis, qui et ætate grandiores maximeque familiares ei erant, quoniam omnia illum ab ulteriori protectione revocarent, exercitui declarasse, statutum sibi esse domum reverti.

19 a.

Navium copia universa (in Hydaspes fl.) secundum Ptolemæum Lagi, quem ego potissimum sequor, ita sese ha-

buit: triginta remis instructæ erant circiter octoginta; omnes vero naves tam quæ equos vehebant quam ceteræ quotquot fluviales, quæ aut jam antea in fluviis navigaverant, aut tum temporis constructæ fuerant, haud multum abfuit, quin duorum millium numerum explerent.

20.

Alexander etiam ipse thorace sagitta discusso supra mammam in pectore vulnus accepit, quod quidem, ut Ptolemæus tradit, ejusmodi fuit, ut una cum sanguine spiritum etiam ex vulnere sufflaret.

Alii Alexandrum fuste ad galeam ictum, caligine oculis oborta procidisce scribunt. Quumque se denuo erexisset, thorace tractum sagittam pectore excepisse. Ptolemæus Lagi in pectore solum vulneratum fuisse tradit. In eo autem præcipue errasse apparet qui Alexandri res scripserunt, quod Ptolemæum Lagi filium una cum Alexandro et Peucesta scalam conscendisse scribant, jacentemque objecto scuto protexisse, ideoque Ptolemæum Soterem (servatorem) a militibus appellatum esse: quum tamen Ptolemæus ipse scribat se huic pugnae non interfuisse, sed eo tempore copiarum ducem adversus alios barbaros pugnasce.

ARISTOBULUS CASSANDRENSIS.

Aristobulus, Aristobuli f. (*), qui Alexandrum in Indiam secutus est (Arrian. proöm.), ubi natus sit, non constat. Senex vixit Cassandreae (fr. 1. 3. 28^b), quam urbem Ol. 116, 2. 315 condiderat Cassander ad id fortasse usus opera Aristobuli nostri, cui simile Cyri sepulcrum restaurandi negotium Alexander olim mandaverat (fr. 37). Inter militum duces Aristobulus nusquam memoratur, neque accensendus iis esse videtur. Certe Commentariorum reliquiae virum arguunt, cui non tam militarium rerum expositio curae cordique fuerit quam accurata luculentaque descriptio terrarum, populorum, plantarum, fluviorum et si qua huc pertinent alia. Historias Alexandri post Ipsense demum praelium conscriptas esse patet ex fragm. 39 extr. Quod convenit cum iis, quae tradit Lucianus De Macrob. c. 12 (p. 643 Didot.): Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Κασσανδρεὺς ὑπὲρ τὰ ἐνεμήκοντα ἔτη λέγεται βεβιωκέναι, τὴν ἱστορίαν δὲ τέταρτον καὶ ὀγδοηχοστὸν ἔτος γεγονώς ἤρξατο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας λέγει.

De auctoritate Aristobuli quid sentiat Arrianus, vidimus supra (v. Vit. Ptolemæi), atque libenter nos in iudicio viri sobrii acquiescimus, probatissimis Aristobulum rerum Alexandri scriptoribus annumerantes; quamquam est ubi fidem ejus nutare dixeris. Contra alia omnia suadere videtur Lucianus Quom. Hist. scr. c. 12 (p. 259 Didot.): Οὐδὲ τυγχάνουσιν, αἶτ (sc. qui benevolentiae captandae gratia mendacia scribunt), οὗ μάλιστα ἐφίενται· οἱ γὰρ ἐπαινούμενοι πρὸς αὐτῶν μισοῦσι μᾶλλον καὶ ἀποστρέφονται ὡς κολακας, εὖ ποιῶντες, καὶ μάλιστα ἢν ἀνδρῶδεις τὰς γνώμας ὦσιν· ὥσπερ Ἀριστόβουλος μονομαχίαν γράψας Ἀλεξάνδρου καὶ Πύρρου, καὶ ἀναγνόντος αὐτῷ τοῦτο μάλιστα τὸ χωρίον τῆς γραφῆς — ὧς το γὰρ χαριεῖσθαι τὰ μέγιστα τῷ βασιλεῖ ἐπιψευδόμενος ἀριστείας τινὰς αὐτῷ καὶ ἀναπλάττων ἔργα μείζω τῆς ἀληθείας — λαβὼν ἐκεῖνος τὸ βιβλίον — πλέοντες δὲ ἐτύγγανον ἐν ποταμῷ τῷ Ὑδάσπῃ — ἔρριψεν ἐπὶ κεφαλὴν ἐς τὸ ὕδωρ ἐπειπὼν, « Καὶ σὲ δὲ οὕτως ἐχρῆν, ὦ Ἀριστόβουλε, τοιαῦτα ὑπὲρ ἐμοῦ μονομαχοῦντα καὶ ἐλέφαντας ἐνὶ ἀκοντίῳ φονεύοντα. » Quae quum ab Aristobulo Arriani abhorrere prorsus viderentur, errasse Lucianum, atque cum Aristobulo confudisse Onesicritum vel alium quempiam statuerunt Sainte-Croix (*Ex. crit.* p. 42), Heerenius

(*) Alius procul dubio Aristobulus est, ejus Ἰταλικὰ laudat Plutarch. in Par. min. c. 32. Ab hoc non diversus fuerit Aristobulus, qui Περὶ λίθων scripsit, teste Plutarcho De fluv. c. 14, 3. Mitto Aristobulum Judaeum.

(De font. Plut. p. 92), C. Hermannus (ad Lucian. l. l.), Westermannus (ad Voss. p. 89), Cremerus (*Hist. Kunst* p. 370). Contra Schmiederus (prol. ad Arr. Exp. A. p. XXIV): « Quidni credamus, inquit, eundem Aristobulum Alexandro vivo fortunæ suae per adulationem subvenire voluisse, qui eo mortuo veram ejus historiam ipse senex scriberet? » Similiter statuunt Geierus et Hüllemanns. Idque recte fieri censeo. Nam quamvis ipsam istam historiolum, quae Luciani temporibus adhuc circumferebatur, in dubium vocare possis, non omnino tamen res fundamento caruisse videtur: siquidem Anonymus apud Walz. in Rhett. Gr. III, p. 510 rhetorices genera enumerans, Πέμπτη (sc. ἱστορικὴ), inquit, ἡ κολακευτικὴ, ἥς ἡγήσατο Δεμαδῆς καὶ Ἀριστόβουλος. Quae quum procul dubio ad nostrum Aristobulum spectent, satis aperte indicant eum fuisse ex eorum numero oratorum, qui viles se Philippi et Alexandri adulescentes praesentarent. Consentaneum vero est Anonymum cogitantem de orationibus Aristobuli, non autem de opere historico, quod in Hydaspen Alexander projecisse dicitur, neque de altero, quod Arrianus laude dignissimum esse censuit. Obvia sane quaedam in reliquiis, quae studium quoddam Alexandri arguere videri possint: nam primum absolvit regem a crimine vinolentiae, deinde cum Ptolemæo credidit corvos viam ad Ammonium monstrasse, Callisthenem vero suasorem fuisse conjurationis. Sed postrema condonanda facile dixeris, quum alterum Graecorum credulitate, alterum veri iudicii difficultate excusari videatur. Deinde vero alia extant, quibus se reliquis scriptoribus juniores ostendit. Neque enim gladio nodum Gordium Alexander dissecuit heroica audacia et simplicitate, sed solvit communi usus artificio (fr. 4). Porro in Cilicia rex morbo corripitur, non quod in Cydni unda glaciales se praecipitaverit, sed ὑπὸ κατὰ. Quae quum ita sint, Aristobulum historicum per me licet adulatoribus regis aggregari, modo addas qui minus talem se ostenderit reperiri neminem. Alium se praebuerit vivente adhuc Alexandro, alia egerit vir, ejus ingenium senectus defecaverat, et qui, quum Cassandreae degeret, haud dubie a partibus stetit Cassandri, quem adversarium fuisse Alexandri constat. — Ceterum facundia, qua olim ad adulationem abusus esse videtur, ne seni quidem defuit. Enituisse eum in elegantissimis regionum descriptionibus inque aliis quibusdam narrationibus, quas Alexandri li-

storiis intexuerat, disertis veterum testimoniis declaratur. Namque Tyrum urbem πρὸς ἡδονὴν καὶ ὠφέλειαν legentium descriptam esse dicit Menander (fr. 7b.). Plutarchus vero (fr. 1 a), Τίς ἂν, quaerit, ἡσθεῖη συναναπαυσάμενος τῇ καλλίστῃ γυναικὶ μᾶλλον ἢ προσαγρυπνήσας οἷς γέγραφε περὶ Πανθείας Ξενοφῶν, ἢ περὶ Τιμοκλείας Ἀριστόβουλος, ἢ Θήβης Θεόπομπος;

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

Lucian. Macrob. c. 22 : Ἀριστόβουλος δὲ Κασσανδρεὺς... τὴν ἱστορίαν τέταρτον καὶ ὀγδοηχοστὸν ἔτος γεγονῶς ἤρξατο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας λέγει.

1. a.

Plutarch. Non posse suav. vivi etc. c. 10, p. 1093, C (p. 1337 Didot) : Τίς δ' ἂν ἡσθεῖη συναναπαυσάμενος τῇ καλλίστῃ γυναικὶ μᾶλλον ἢ προσαγρυπνήσας οἷς γέγραφε περὶ Πανθείας Ξενοφῶν, ἢ περὶ Τιμοκλείας Ἀριστόβουλος, ἢ Θήβης Θεόπομπος; Historiam narrat Plutarchus De mulier. virt. p. 259, E, p. 320 Did. (coll. Vit. Alex. c. 12, Polyæn. VIII, 39) : Θεαγένης δὲ Θηβαῖος, Ἐπαμινώνδῃ καὶ Πελοπίδῃ καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσι τὴν αὐτὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως λαβὼν διάνοιαν, ἔπειτασε περὶ τὴν κοινὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος ἐν Χαιρωνείᾳ, κρατῶν ἤδη καὶ διώκων τοὺς κατ' αὐτὸν ἀντιταταγμένους. Ἐκεῖνος γὰρ ἦν δὲ πρὸς τὸν ἐμβοήσαντα, Μέχρι ποῦ διώκεις; ἀποκρινάμενος·

1.

Aristobulus Cassandrensis historiam scribere cepit ætatis anno octogesimo quarto, ut ipse initio operis testatur.

1 a.

Quem magis juvet dormire cum formosissima muliere, quam invigilare iis, quæ de Panthea Xenophon, de Timoclea Aristobulus, de Theba scripsit Theopompus?

Theagenes Thebanus de civitate eandem cum Epaminonda, Pelopida aliisque optimis viris sectatus sententiam, in communi Græciæ ad Chæroneam clade occubuit, quum jam vicisset et persequeretur sibi oppositos. Is enim fuit qui vociferanti, Quousque persequeris? respondit : Usque ad Macedoniam. Mortuo ei soror superfuit, quæ testaretur et ipsum virtute generis et natura magnum illustremque factum virum : huic tamen mulieri contigit fructum percipere suæ virtutis præclarum, ut tanto facilius ferret quantum in ipsam ex publicis redundavit calamitatibus. Quum enim Thebas in potestatem redegisset Alexander, aliique alias urbis partes pervagantes diriperent, domum Timocleæ occupavit homo nihil minus quam modestus; sed insolenter injurius atque stolidus, Thraciæ cujusdam turmæ dux, Alexandri cognominis, sed plane cetera dissimilis. Is neque

Μέχρι Μακεδονίας. Ἀποθανόντι δ' αὐτῷ περιῆν ἀδελφῇ, μαρτυροῦσα κάκεινον ἀρετῇ γένους καὶ φύσει μέγαν ἄνδρα καὶ λαμπρὸν γενέσθαι· πλὴν ταύτῃ γε καὶ χρηστον ἀπολαῦσαι τι τῆς ἀρετῆς ὑπῆρξεν, ὥστε κουφότερον, ὅσον τῶν κοινῶν ἀτυχημάτων εἰς αὐτὴν ἦλθεν, ἐνεργεῖν. Ἐπεὶ γὰρ ἐκράτησε Θηβαίων Ἀλέξανδρος, ἄλλοι δ' ἄλλα τῆς πόλεως ἐπόρθουν ὡς ἐπιόντες, ἔτυχε τὴν Τιμοκλείας οἰκίαν καταλαβὼν ἄνθρωπος οὐκ ἐπιεικὴς οὐδὲ ἡμερος, ἀλλ' ὕβριστῆς καὶ ἀνόητος· ἤρχε δὲ Θρακίου τινὸς Ἰλῆς, καὶ ὁμώνυμος ἦν τοῦ βασιλέως, οὐδὲν δὲ ὅμοιος. Οὕτε γὰρ τὸ γένος, οὔτε τὸν βίον αἰδεσθεὶς τῆς γυναικὸς, ὡς ἐνέπλησεν ἑαυτὸν οἴνου, μετὰ δεῖπνον ἐκάλει συναναπαυσομένην. Καὶ τοῦτο πέραις οὐκ ἦν· ἀλλὰ καὶ χρυσὸν ἐζήτει καὶ ἄργυρον, εἰ τις εἶη κεκρυμμένος ὑπ' αὐτῆς, τὰ μὲν ὡς ἀπειλῶν, τὰ δὲ ὡς ἔξω διὰ παντὸς ἐν τάξει γυναικὸς. Ἡ δὲ δεξιμένη λαβὴν αὐτοῦ διδόντος, Ὁφελον μὲν, εἶπε, τεθνάναι πρὸ ταύτης ἐγὼ τῆς νυκτὸς ἢ ζῆν, τὸ γοῦν σῶμα πάντων [ἀπολλυμένων] ἀπείρατον ὕδρεως διεφύλαξα· πεπραγμένων δὲ οὕτως, εἰ σε κηδεμόνα καὶ δεσπότην καὶ ἄνδρα δεῖ νομίζειν, τοῦ δαίμονος διδόντος, οὐκ ἀποστερήσω σε τῶν σῶν· ἑμαυτὴν γὰρ εἴ τι βουλῆσθ ὁρῶ γεγεννημένην. Ἐμοὶ περὶ σῶμα κόσμος ἦν, καὶ ἄργυρος ἐν ἐκπώμασιν, ἦν τι καὶ χρυσοῦ καὶ νομίσματος. Ὡς δὲ ἡ πόλις ἡλίσκετο, πάντα συλλαβεῖν καλεῦσασα τὰς θεραπαινίδας ἔρριψα, μᾶλλον δὲ κατεθέμην εἰς φρέαρ ὕδωρ οὐκ ἔχον· οὐδ' ἴσασιν αὐτὸ πολλοί· πῶμα γὰρ ἔπεστι, καὶ κύκλῳ περιπέφυκεν ὕλη σύσκιος. Ταῦτα σὺ μὲν εὐτυχοῖς λαβὼν, ἐμοὶ δ' ἔσται πρὸς σὲ μαρτύρια καὶ γνωρίσματα τῆς περὶ τὸν οἶκον εὐτυχίας καὶ λαμπρότητος. Ἀκούσας οὖν δὲ Μακεδὼν, οὐ περιέμεινε τὴν ἡμέραν, ἀλλ' εὐθὺς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἡγουμένης τῆς Τιμοκλείας· καὶ τὸν κῆπον ἀποκλείσαι

genus, neque vitam mulieris reveritus, quum sese vino implevisset, a crena dormire Timocleam secum coegit. Neque hunc injuriarum finem fecit, sed præterea aurum argentumque requirebat, si quid horum ea reconditi haberet, adhibitis partim minis, partim pollicitationibus, quod habiturum se eam perpetuo uxoris loco diceret. Illa ansam ab eo sibi præbitam arripiens : *Utinam vero, inquit, hanc noctem mors mea antevertisset! ut omnibus rebus perditis saltem corpus contumeliæ inexpertum conservassem. Nunc quando res ita acta est, et te divinitus mihi tutorem, dominum virumque datum existimare debeo, non spoliabo te tuis rebus : nam me quidem id futuram video, quod tu volueris. Habui mundum muliebrem, et pocula argentea, nonnihil etiam auri et numismatis : quum autem urbs caperetur, ancillis mandavi ut omnia convasarent, abiecique, aut potius deposui in puteum aqua carentem paucisque notum; est enim lectus operculo, umbrosumque circa nemus occultat. Hæc tibi accipienti fausta sint : mihi quidem apud te erunt argumenta et indicia fortunarum ac splendoris familiaræ meæ.* His auditis Macedo, non exspectata die, confestim ad locum perrexit, ducente Timoclea, et hortum claudi jussit ne quis sentiret, tunicatusque in puteum descendit. Horribile au-

καλεύσας, ὅπως αἰσθοίτο μηδεὶς, κατέβαιναν ἐν τῷ γιγνόμενῳ. Στυγερά δὲ ἡγεῖτο Κλωθὴ τιμωρὸς ὑπὸ τῆς Τιμοκλείας ἐρεστώσης ἄνωθεν. Ὡς δ' ἤσθητο τῇ φωνῇ κάτω γεγονότος, πολλοὺς μὲν αὐτῇ τῶν λίθων ἐπέπερε, πολλοὺς δὲ καὶ μεγάλους αἱ θεραπαινίδες ἐπεκυλίνδουν· ἄχρις οὗ κατέκοψαν αὐτὸν καὶ κατέχωσαν. Ὡς δ' ἔγνωσαν οἱ Μακεδόνες, καὶ τὸν νεκρὸν ἀνείλοντο· κηρύγματος ἤδη γεγονότος, μηδὲνα κτείνειν Θηβαίων, ἦγον αὐτὴν συλλαβόντες ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ προσήγειλαν τὸ τετολημμένον. Ὁ δὲ καὶ τῇ καταστάσει τοῦ προσώπου καὶ τῷ σχολαίῳ τοῦ βαδίσματος ἀξιωματικὸν τι καὶ γενναῖον ἐνιδῶν, πρῶτον ἀνέκρινεν αὐτήν, τίς εἴη γυναικῶν. Ἡ δ' ἀνεκπλήκτως πάνυ καὶ θαυμάσιως εἶπεν· Ἐμοὶ Θεαγένης ἦν ἀδελφός, ὃς ἐν Χαιρωνείᾳ στρατηγῶν καὶ μαχόμενος πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἔπεσεν, ὅπως ἡμεῖς μηδὲν τοιοῦτον πάθωμεν· ἐπεὶ δὲ πεπόνθαμεν ἀνάξια τοῦ γένους, ἀποθανεῖν οὐ ζεύγομεν· οὐδὲ γὰρ ἄμεινον ἴσως ζῶσαν ἐτέρας πειρᾶσθαι νυκτός, εἰ σὺ τοῦτο μὴ κωλύσῃς. Οἱ μὲν οὖν ἐπικειέσταντο τῶν παρόντων ἐδάκρυον, Ἀλέξανδρος δ' οἰκτείνει μὲν οὐκ ἐπ' αὐτὴν ἀνθρώπον ὡς μείζονα, θαυμάσας δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν λόγον εὖ μάλα καθεψάμενον αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἡγεμόσι παρήγγειλε προσέειν καὶ φυλάττειν, μὴ πάλιν ὕβρισμα τοιοῦτον εἰς οἰκίαν ἐνδοξὸν γένηται· τὴν δὲ Τιμοκλείαν ἀφῆκεν, αὐτὴν τε καὶ πάντας ὅσοι κατὰ γένος αὐτῇ προσήκοντες εὐρέθησαν.

1 b.

Plutarch. Demosth. c. 23 : Post captas Thebas eūthys δ' Ἀλέξανδρος ἐξήτει πέμπων τῶν δημαγωγῶν δέκα μὲν, ὡς Ἰδομενεὺς καὶ Δοῦρις (fr. γ) εἰρήκασιν, ὀκτὼ δ', ὡς οἱ πλείστοι καὶ δοκιμώτατοι τῶν συγγραφέων, τούσδε, Δημοσθένην, Πολύευκτον, Ἐφιάλ-

την, Λυκούργον, Μοιροκλέα, Δήμοσσαν, Καλλιπύτην, Χαρίδημον. Ὅτε καὶ τὸν περὶ τῶν προβάτων λόγον δ' Δημοσθένης, ὡς τοῖς λύκοις τοὺς κύνες ἐξέδοσαν, ἐπαγασάμενος αὐτὸν μὲν εἰκάσας καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ καὶ ὑπὲρ τοῦ δήμου μαχομένους, Ἀλέξανδρον δὲ τὸν Μανδῶνα μονόλευκον προσηγόρευεν. Ἐπὶ δ' ὡς περὶ ἐκείνους ἐμπόρους δρῶμεν ἐταχέν ἐν τρυβλίῳ δαίγμα κηρύττειν, δι' ὀλίγων πυρῶν τοὺς πολλοὺς πιπράσκοντας, οὕτως ἐν ἡμῖν λανθάνετε πάντας αὐτοὺς συνεκδοῦναι. Ταῦτα μὲν οὖν Ἀριστόβουλος ὁ Κασσανδρῆος δρεῦς ἱστορεῖ.

Num inter doctissimos illos qui octo rhetores recensabant, etiam Aristobulus fuerit iure dubium, quum Arrianus *non* neque plane eosdem et Plutarchus enumeret.

Suidas v. Ἀντίπατρος : Finito bello Lamiae fuit tunc decem ῥήτορας, οὓς ἐξέδοσαν Ἀθηναῖοι, Δημοσθένην, Ὑπερίδην, Λυκούργον, Πολύευκτον, Ἐφιάτην, Θρασύβουλον, Χάρητα, Χαρίδημον, Διοτίμην, Μοιροκλέα, Κασσανδρῶνα.

Postrema Ruhnkenius corrigi voluit ita : Στρατοκλέα, οὕτως Ἀριστόβουλος ὁ Κασσανδρῆος. Nam pro decem recensentur undecim. Aliter Toupus : « Excidit, ait, hic articulus, opinor, ita redintegranda : Ἀντίπατρος Κασσανδρῶν, ubi egerat Suidas de Antipatro Cassandri filio ; neque enim Cassandrum inter rhetores recensitum legisse memini. » Toupio recte assentiuntur Bernhardt, Geier et Hüllemann. ad h. 1. Cf. Westermann. De libris quos Demosthen. oravit p. 72 ; not. ad Duridis fr. 9.

1 c.

Plutarch. De fortun. Alex. or. I, c. 3 (pag. 40a Didot.) : Contra Persas Alexander in Asiam trajecit τοὺς τρισμυρίους πεζοὺς καὶ τετρακισχίλους ἵππους ἀ-

tem cum ducebat ad supplicium Parca Vindex, sub persona Timocleae superne instantis. Quae, quum e voce sensit eum in imo esse, multos ingressit lapides, multos etiam magnosque advolutos ancillae injecerunt, donec eum contuderunt atque obruerunt saxis. Macedones ubi de ea re facti sunt certiores, sublato cadavere, quum jam edictum esset ne quis Thebanorum occideretur, captam Timocleam ad regem adduxerunt, facinusque narraverunt. Alexander ex vultus constantia lentoque incessu gravitatem generosamque indolem ratiocinatus, principio quarsivit quanam esset mulier. Illa vero impavide prorsus et confidenter, *Mihi, inquit, frater fuit Theagenes, qui ad Chæroneam dux exercitus et contra vos pro libertate Græciæ dimicans cecidit, ne quid nobis tale accideret : quum autem perperam sim genere meo indigna, mori non recuso ; potius enim hoc est, quam viventem aliam talem experiri noctem, nisi tu id prohibeas*. Humanissimus quisque astantium ad hæc lacrimas emisit. Alexandro miserari mulierem, ut miseratione superiorem, non subiit : admiratus autem virtutem orationemque, qua satis graviter se notatum sentiebat, ducibus mandavit ut attenderent præsta-

rentque, ne porro talis contumelia familie alicui inferretur : Timocleam autem dimisit, omnesque qui cum cognatione attingere inventi sunt.

1 b.

Extemplo deposcit per legatos Alexander ex oratoribus, ut Idomeneus et Duris tradidere, decem ; ut plerique et probatissimi scriptores, octo hosce : Demosthenem, Polyctum, Ephialtem, Lycurgum, Mæroclum, Demonem, Calisthenem, Charidemum. Tum fabulam Demosthenes narravit de ovibus, quemadmodum lupis canes dediderat : atque se sociosque canibus assimilavit pro populo pregnantibus, et Alexandrum Macedonem unicum lupum appellavit. Præterea « Ut mercatores videmus, ait, quum in patella circumferunt specimen, per grana tritici paucum vendentes numerum, ita nobiscum una vos omnes necopinantes ipsi proditis. » Hæc Aristobulus Cassandri tradidit.

1 c.

(Alexander in Asiam transiecit ut Persarum regnum evaneret) fretus triginta peditum et quattuor equitum mil-

στεύσας· τοσούτοι γὰρ ἦσαν, ὡς Ἀριστόβουλος φησιν... Ἐδὲ λαμπρὸν αὐτῷ καὶ μέγα παρασκευασθὲν ὑπὸ τῆς τύχης ἐφόδιον, ἐβδομήκοντα τάλαντα ἦν, ὅς φησιν Ἀριστόβουλος· ὡς δὲ Δοῦρις, τριάκοντα μόνον ἡμερῶν ἐπισιτισμός.

Ἐβδομήκοντα τάλ.] Eadem denuo affert Plut. in orat. II, c. 11, et in Vit. Alex. c. 15. Cf. Ptolem. fr. 4; Duris fr. 10. Jul. Valer. I, 15: *Tunc viæ sumptum a Philippi thesauris collatisque studentium rebus suis auri talenta LX cum CCC quattuorque et decem milibus cogit.* Cf. etiam Arrian. VII, 9, 6; Curtius X, 2, 24.

2.

Plutarch. Alex. c. 16 de prælio ad Granicum: λέγονται δὲ πεζοὶ μὲν δισμύριοι (μύριοι nonnulli codd.) τῶν βαρβάρων, ἱππεῖς δὲ δισχίλιοι πεντακόσιοι πεσεῖν. Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον Ἀριστόβουλος φησι τέσσαρας καὶ τριάκοντα νεκροὺς γενέσθαι τοὺς πάντας, ὧν ἑνὴν πεζοὺς εἶναι.

δισμύριοι] μύριοι Diodor. XVII, 21, ubi vide. — τέσσαρες κ. τριάκοντα κτλ.] «Aristobuli locus non ad omnes omnino Macedones, sed ad eos tantum spectat, qui ex singulari Alexandri sodalium agmine perierunt» Hæc Geier., qui eo modo componit, quæ Aristobulo cum Arriano (I, 16, 7) intercedere videtur, sententiarum discrepantiam. Eodem modo statuit Hüllemann. Justin. XI, 6: *De exercitu Alexandri novem pedites, centum viginti equites cecidere.*

3.

Athenæus II, p. 43, D: Ἀριστόβουλος δ' ὁ Κασανδρεὺς φησιν ἐν Μιλήτῳ κρήνην εἶναι Ἀχιλλεῖον καλουμένην, ἥς τὸ μὲν ῥεῦμα εἶναι γλυκύτατον, τὸ δ' ἐφ' ἑσπέρῳ ἄλμυρόν· ἀφ' ἧς οἱ Μιλήσιοι περβάνασθαι φασὶ τὸν ἥρῳα, ὅτε ἀπέκτεινε Τράμβηλον, τὸν τῶν Λελέων βασιλέα.

Ἀχιλλεῖον] præter hunc fontem, aliunde non notum, Ἀχιλλεῖον oppidum in hisce regionibus

libus. Tot enim fuisse Aristobulus affirmat... Splendidum vero illud magnumque, quod fortuna comparaverat ei victicm, talentorum erat septuaginta, ut Aristobulus tradit

2.

In prælio ad Granicum cecidisse dicuntur barbarorum pedites vicies mille, equites bis millo et quingenti. Eorum autem, qui circa Alexandrum erant, Aristobulus in universum occisos esse tradit triginta quattuor, quorum novem fuissent pedites.

3.

Aristobulus Cassandrensis scribit Mileti fontem esse, Achilleum appellatum, cujus profluens aqua dulcissima sit, quod vero in fundo resedit, salum: eo fonte, aiunt Milesii, herodem (Achillem) scse lustrasse interfecto Trambelo, Lelegum rege.

SCRIPTORES RER. ALEX.

memoratur ap. Xenoph. Hell. IV, 8, 17. Vide Meinek. *Exercit. in Athen.* p. 5. — Τράμβηλον] Eustath. p. 343, 7. Libri στράμβηλον. Ejus historiam diversis modis narrant Tzetzes ad Lyc. 467 et Parthenius Erot. c. 206.

4.

Plutarch. Alex. c. 18 de nodo Gordio: Ἀριστόβουλος δὲ καὶ πάνυ λέγει ῥαδίαν αὐτῷ (Ἀλεξάνδρῳ) τὴν λύσιν γενέσθαι ἐξελόντι τοῦ ῥυμοῦ τὸν ἔστορα καλούμενον, ὃ συνείχετο τὸ ζυγὸδεσμον, εἴθ' οὕτως ὑφελύσαντι τὸν ζυγόν.

Arrian. Exp. Al. II, 3, 7: Ἀριστόβουλος δὲ λέγει (τὸν Ἀλέξανδρον) ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπὰξ συνέχων τὸν δεσμόν, ἐξεκλῦσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν.

Hæc cum reliquorum scriptorum narratione comparata et quæ sequenti fragm. leguntur, sic cum et frigidum Aristobuli scribendi genus arguere videntur Geiero. De re cf. Droysen. *Alex.* p. 152.

5.

Arrian. Exp. A. II, 4, 7: Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν (sc. Tarsi).

Cf. Plutarch. Alex. c. 19: νόσον, ἣν οἱ μὲν ἐκ κόπων, οἱ δὲ λουσαμένῳ προσπεσεῖν λέγουσι. Etiam Diodorus XVII, 31 morbum hunc memorans de Alexandro in Cydno fluvio se lavante tacet. V. Curt. III, 5; Justin. XI, 8 ibiq. interpr.; Itin. Al. c. 28; Jul. Valer. II, 32; Droysen. *Gesch. Alex.* p. 155.

6.

Athenæus XII, p. 530, A: Ἀριστόβουλος δ' «Ἐν Ἀγχιάλῃ, ἣν ἰδεύματο (φησὶ) Σαρδανάπαλλος, Ἀλέξανδρος ἀναβαίνων εἰς Πέρσας κατεστρατοπεδεύσατο. Καὶ ἦν οὐ πόρῳ τὸ τοῦ Σαρδανάπαλλου μνημεῖον, ἐφ' οὗ ἐστάναι τύπον λίθινον, συμβεβληκότα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δακτύλους, ὡς ἂν ἐπιχροτοῦντα. Ἐπιγεγράφ-

4.

Aristobulus ait facillimam fuisse istam nodi Gordii solutionem; scilicet Alexandrum e temone exemisse paxillum, quo astrictum erat vinculum, atque sic jugum subtraxisse.

Aristobulus tradit Alexandrum exempto paxillo temonis (erat is clavus ligneus per medium temonem trajectus, cui vinculum astrictum erat) jugum temoni detraxisse.

5.

Secundum Aristobulum præ nimio labore Alexander (Tarsi) in morbum incidit.

6.

Aristobulus ita scribit: «Anchialæ, quam condidit Sardanapallus, castra posuit Alexander, quum in Persas copias duceret. Erat autem haud procul inde monumentum Sar-

ῥθαι δὲ αὐτῶν Ἀσσυρίους γράμματα. « Σαρδανάπαλλος, Ἀνακυνδάραξου παῖς, Ἀγγιᾶλην καὶ Ταρσὸν ἔδειμεν ἡμέρη μιῇ. Ἔσθις, πῖνε, παῖζε. ὡς τᾶλλα τούτου οὐκ ἄξια, » τοῦ ἀποκροτήματος ἔοικε λέγειν. Quæ antecedunt ap. Athen. v. in Amyntæ fr. 2, Clitarch. fr. 2.

Strabo XIV, p. 672 : Εἴτ' Ἀγγιᾶλη, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, κτίσμα Σαρδαναπάλλου, φησὶν Ἀριστόβουλος· ἐνταῦθα δ' εἶναι μνημα τοῦ Σαρδαναπάλλου, καὶ τύπον λίθινον, συμβάλλοντα τοὺς τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὀστέους, ὡς ἂν ἀποκροτοῦντα· ἐνιοὶ δὲ καὶ ἐπιγραφὴν εἶναι φασιν Ἀσσυρίους γράμματα τοιάνδε· « Σαρδανάπαλλος δ' Ἀνακυνδάραξου παῖς Ἀγγιᾶλην καὶ Ταρσὸν ἔδειμεν ἡμέρη μιῇ· ἔσθις, πῖνε, παῖζε· ὡς τᾶλλα τούτου οὐκ ἄξια, » τοῦ ἀποκροτήματος.

Eadem narrat, non citato auctore, Arrian. II, 5, 2. Cf. schol. Aristoph. Av. 1021, Suidas v. Σαρδαν. Plutarch. De fort. Alex. II, 3. Plura vide in not. ad Callisth. fr. 32.

6 a.

Arrian. Exp. Al. II, 12. de Alexandri prælio Issico victoris in regiam familiam clementia, vide Ptolem. fr. 6.

7.

Plutarch. Alex. c. 21 : Ἄλλ' Ἀλέξανδρος, ὡς ἔοικε, τοῦ νικᾶν τοὺς πολεμίους τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ βασιλικώτερον ἡγρούμενος οὔτε τούτων (γυναικῶν γενναίων γενομένων ἀίχμαλώτων) ἔθιγεν οὔτ' ἄλλαν ἔγνω γυναῖκα πρὸ γάμου πλὴν Βαρσίνης. Αὕτη δὲ μετὰ τὴν Μέμνονος τελευτὴν χήρα γενομένη περὶ Δαμασκὸν ἐλήφθη πεπαιδευμένη δὲ παιδείαν Ἑλληνικὴν καὶ τὸν τρόπον ἐπεικὴς οὖσα καὶ πατρός Ἀρταβάξου γεγονότος ἐκ βασιλέως θυγατρὸς ἐγνώσθη, Παρμενίωνος προτρέφμενος

danapalli, in quo stetisse ait figuram lapideam junctos habentem dextræ manus digitos, veluti digitis crepitantem : incisa autem lapidi fuisse Assyrii literis hæc verba : « Sardanapallus Anacyndaraxæ filius, Anchialen et Tarsum condidit una die. Ede, bibe, lude : reliqua enim non sunt tanti. » Tantū videtur dixisse, quanti digitorum crepitus.

Anchialen, paulo supra mare sitam, a Sardanapallo conditam Aristobulus ait, ibique Sardanapalli esse monimentum et imaginem lapideam, dextræ manus digitos ita compositos habentem, ut crepare iis videatur. Sunt qui Assyrii literis inscriptum monimento esse dicant hocce : « Sardanapallus, Anacyndaraxæ filius, Anchialen et Tarsum die ædificavit una. Ede, bibe, lude. Reliqua digna ne tanti quidem, » sc. ne crepitus quidem digitorum.

7.

Alexander temperare sibi quam hostes vincere magis regium dicens, nec has attigit nec mulierem ante nuptias cognovit ullam excepta Barsine. Hæc post Memnonis mor-

τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς φησιν Ἀριστόβουλος, καλῶς καὶ γενναίως [καὶ τὸ κάλλος] εἴψασθαι γυναικὸς.

Kaὶ τὸ κάλλος absque sensu; καὶ αὐτὸν καλὸν ὄντα; alii aliter emendarunt, aut verba hæc eiecerunt. Hüllemannus verba καὶ τὸ κάλλος loco suo mota esse statuens, scribi vult καὶ τὸν τρόπον [addiderim αὖ] ἐπεικὴς οὖσα καὶ τὸ κάλλος, καὶ πατρός κτλ. De Barsine cf. Justin. XI, 10; XIII, 2; Diodor. XX, 28; Curt. X, 6. — Cf. fr. 38.

7 b.

Menander De encom. II, 1 (Rhett. Gr. tom. II. p. 160 Walz) : Εἰ νῆσον ἐπαινοῖς (δαὶ τοὺς ἐπαινοὺς ποιεῖσθαι) καὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ πρὸς ὠφέλειαν, ὥστε Ἀριστείδης ἐν τῇ Νησιωτικῇ, εἰ δὲ νῆσον ἐποιεῖται, εἰ περὶ Τύρου Ἀριστόβουλος ἱστορήσῃ καὶ περὶ Ἑκκίαν Ἀριστείδης κτλ.

« Unde apparet (?) ex Aristobuli potissimum commentariis hausta esse quæ de Tyri obsidione et expugnatione prodidit Arrianus II, c 15—25. Maxime vero huc spectant c. 18, 3 : Καὶ γὰρ καὶ μὲν ἔργον τῆς Τύρου ἡ πολιορκία ἐφαίνετο νῆσός τι γέ; αὐτοῖς ἡ πόλις ἦν καὶ τείχεσιν ὀφθαλμοῖς πάντῃ ὄρωτο. » Geier. Cf. Chares fr. 2.

8.

Arrian. III, 3, 3, de Alex. ad Ammonis oraculum proficiscente : Μέχρι μὲν δὴ Παρατονίου παρὰ βίλασσαν ἦει δι' ἐρήμου, οὐ μέντοι δι' ἀνύδρου τῆς χώρας, σταδίου ἐς χιλίου καὶ ἑξακοσίου, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος.

9.

Idem III, 3, 6 : Ἀριστόβουλος δὲ καὶ ὁ πλείων λόγος ταύτῃ κατέχει, κόρακας δύο προπετομένους πρὸ τῆς στρατῆς, τούτους γενέσθαι Ἀλέξανδρον τοὺς ἡγεμόνας. Cf. Ptolem. fr. 7.

tem vidua Damasci capta est. Cum ea, institutione Græca fruita, et moribus formaque probata, patre denique non Artabazo ex filia regis prugnato, concubuit Alexander, instigante eum, ut Aristobulus tradit, Parmenione, ut formosam atque nobilem mulierem attingeret.

7 b.

Si insula laudanda tibi, laudatio jucunditatem habeat et utilitatem, ut apud Aristidem in Insulari oratione, sin urbs insulæ similis laudanda, dicas ut de Tyro Aristobulus, de Cyzico Aristides dixerunt.

8.

Usque ad Paratonium Alexander juxta mare per solitudinem non tamen aqua prorsus carentem profectus est, ad stadia mille et sexcenta, ut Aristobulus tradit.

9.

Aristobulus, cui plurimi assentiunt, duos corvos ante exercitum volitasse scribit, eosque Alexandro itineris duces exstitisse.

10.

Arrian. III, 4, 5 : Καὶ ἀκούσας (a sacerdote Ammonis) ὅσα αὐτῷ πρὸς θυμοῦ ἦν, ὡς ἔλεγεν, ἀνέζευξεν ἐπ' Αἰγύπτου, ὡς μὲν Ἀριστόβουλος λέγει, τὴν αὐτὴν ὁπίσω δόδον, ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ Ἀάγου, ἄλλην εὐθείαν ὡς ἐπὶ Μέμφιν.

11.

Idem VI, 11, 5 : Ἀρβηλα δὲ τοῦ χώρου ἐν ᾧ τὴν ἐσχάτην μάχην Δαρεῖος τε καὶ Ἀλέξανδρος ἐμαχέσαντο, οἱ μὲν τὰ πλεῖστα συγγράψαντες λέγουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίους ἀπέχει, οἱ δὲ τὰ ἐλάχιστα, ὅτι ἐς πεντακοσίους. Ἀλλὰ ἐν Γαυγαμήλοις γὰρ γενέσθαι τὴν μάχην πρὸς τῷ ποταμῷ Βουμῶδω λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος. Πόλις δὲ οὐκ ἦν τὰ Γαυγάμηλα, ἀλλὰ κώμη μεγάλη, οὐδὲ ὄνομαστὸς ὁ χώρος, οὐδὲ εἰς ἀκοὴν ἤδὺ τὸ ὄνομα. Cf. Diodor. XVII, 53; Curt. IV, 9; Plut. Alex. c. 31; Strabo XVI, p. 738 (quem Aristobulum ob oculos habuisse recte, puto, censet Hüllemann.); Itiner. Alex. c. 57; Droysen. I. I. p. 221.

12.

Idem III, 11, 3, de praelio ἐν Γαυγαμήλοις commissio : Ἐτάθη δὲ αὐτῷ (sc. Δαρῶν) ἡ στρατιὰ ὧδε· ἑάλω γὰρ ὕστερον ἡ τάξις, ἥντινα ἔταξε Δαρεῖος, γεγραμμένη, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Sequitur aciei descriptio, quam apud ipsum legas Arrianum.

13.

Athenæus XII, p. 513, F : Κληθῆναι δὲ τὰ Σοῦσά φησιν Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης διὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ τόπου· σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ τὸ κρίνον.

10.

Accepto responso sibi, ut dicebat, grato, Alexander in Ægyptum rediit eodem, ut Aristobulus tradit, quo venerat itinere; ut vero Ptolemæus scribit, rectiore via Memphim versus.

11.

Arbela ab eo loco, in quo Darius et Alexander postremo dimicarunt, qui plurimum prodidere, dicunt abesse sexcentis stadiis : qui minimum, quingentis. Sed apud Gaugamela ad flumen Bumodum pugnam eam commissam Ptolemæus et Aristobulus tradunt. Ceterum Gaugamela non oppidum est, sed vicus non magnus, neque locus celebris aut gratum auribus nomen præ se ferens.

12.

Instruxerat Darius (ad Gaugamela) exercitum hoc modo. Descriptio enim aciei, qualem Darius adornaverat, postea in manus venit hostium, ut narrat Aristobulus.

13.

Susa urbem Aristobulus et Chares nomen habere dicunt ex loci amœnitate : suson enim Græce *lilium* sonare.

14.

Strabo XI, p. 509 : Φησὶ δ' Ἀριστόβουλος ὑλώδη οὔσαν τὴν Ὑρκανίαν δρῶν ἔχειν, πεύκην δὲ καὶ ἐλάττην καὶ πίτυν μὴ φύειν, τὴν δ' Ἰνδικὴν πληθύνειν τούτοις.

Cf. Diodor. XVII, 89.

Plutarch. Al. c. 46 : Aristobulus nihil tradidit de Amazonibus, quas ad Alexandrum venisse alii narrant. Vide Onesicrit. fr. 5.

15.

Arrian. III, 26, de conjuratione Philotæ. Vide Ptolemæi fr. 10.

16.

Arrian. III, 28, 5 : Τὸ δὲ ὄρος ὁ Καύκασος ὠψηλὸν μὲν ἐστὶν ὥσπερ τι ἄλλο τῆς Ἀσίας, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ψιλὸν δὲ τὸ πολὺ αὐτοῦ τό γε ταύτῃ. Μακρὸν γὰρ ὄρος παρατέταται ὁ Καύκασος, ὥστε καὶ τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος, ὃς δὴ τὴν Κιλικίαν τε καὶ Παμφυλίαν ἀπείργει, ἀπὸ τοῦ Καυκάσου εἶναι λέγουσι, καὶ ἄλλα ὄρη μεγάλα διακεκριμένα ἀπὸ τοῦ Καυκάσου ἄλλη καὶ ἄλλη ἐπωνυμία κατὰ ἔθνη τὰ ἐκάστων. Ἀλλὰ ἐν γε τούτῳ τῷ Καυκάσῳ οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τέρμινθοι πεφύκασιν καὶ σιλφίον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπωκείτο πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ πρόβατα πολλὰ καὶ κτήνη ἐνέμοντο, ὅτι καὶ χαίρουσι τῷ σιλφίῳ τὰ πρόβατα, καὶ εἰ ἐκ πολλοῦ πρόβατον σιλφίου αἰσθοῖτο, καὶ θεῖ ἐπ' αὐτὸ καὶ τό τε ἄνθος ἐπινέμεται καὶ τὴν ῥίζαν ἀνορύττον καὶ ταύτην κατεσθίει· ἐπὶ τῷδε ἐν Κυρήνῃ ὡς μακροτάτῳ ἀπελαύνουσι τὰς πόλιντας τῶν χωρίων ἵνα αὐτοῖς τὸ σιλφίον φύεται· οἱ δὲ καὶ περιφράσσουσι τὸν χώρον, τοῦ μὴδ' εἰ πελάσαιεν αὐτῷ τὰ πρόβατα, δυνατὰ γενέσθαι εἰσω παρελθεῖν, ὅτι πολλοῦ ἀξίον Κυρηναίους τὸ σιλφίον. Cf. interpr. ad Curt. VII, 3.

14.

Aristobulus ait Hyrcaniam silvosam esse et quercum ferre, picea, abiete et pinu carere, quibus India abundaret.

16.

Caucasus nulli montium, qui in Asia sunt, altitudine secundus est, ut Aristobulus tradit, nudus tamen utplurimum, in hac saltem parte. Nam latissime porrigitur Caucasus, adeo ut vel Taurum montem, qui Ciliciam Pamphyliaque disternat, a Caucaso duci velint aliosque montes permagnos, a Caucaso sejunctos alios alia denominatione pro varietate gentium, quæ singulos inhabitant. At in hoc Caucaso nihil præter terebinthum et silphium nascitur, uti tradit Aristobulus. Nihilominus multos incolae habebat, multæque in eo pecudes et armenta pascebantur, quod pecudes silphium amant; et si ex longinquiore loco id per odoratum senserint, citatim eo feruntur, depastoque flore radicem etiam suffodiunt atque arrodunt; eamque ob causam Cyrenæi greges ovium quam longissime ab iis locis arcent, quibus silphium ipsis nascitur : nonnulli etiam sepe obducunt, ne si pecudes propius accedant, ad interiora loca penetrare possint : magno enim apud Cyrenæos in pretio est silphium.

Court. in Annal. Societ. Asiat. Bengal. fasc. 55, 1836.

17.

Strabo XI, p. 509: Ἀριστόβουλος δὲ καὶ μέγιστον ἀποφαίνει τὸν Ὠξὸν τῶν ἐωραμένων ὑφ' ἑαυτοῦ κατὰ τὴν Ἀσίαν, πλὴν τῶν Ἰνδικῶν· φησὶ δὲ καὶ εὐπλοῦν εἶναι (καὶ οὗτος καὶ Ἐρατοσθένης παρὰ Πατροκλέους λαβὼν) καὶ πολλὰ τῶν Ἰνδικῶν φορτίων κατὰγειν εἰς τὴν Ὑρκανίαν Θάλασσαν, ἐντεῦθεν δ' εἰς τὴν Ἀλβανίαν περαιοῦσθαι καὶ διὰ τοῦ Κύρου καὶ τῶν ἐξῆς τόπων εἰς τὸν Εὐξείνιον καταφέρεισθαι.

Eadem, non laudato Aristobulo, Arrian. III, 29, 3, coll. VII, 16, 3. Cf. Varro ap. Plin. VI, 19: *Adjicit... devehit merces*.

18.

Arrian. III, 30, 5: Ἀριστόβουλος δὲ (ἀνέγραψε) τοὺς ἀμφὶ Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρην Πτολεμαίῳ ἀγαγεῖν Βῆσσαν καὶ παραδοῦναι Ἀλεξάνδρῳ γυμνὸν ἐν κλοιῷ δήσαντες. Cf. Ptolemæi fr. 11.

19.

Arrian. III, 30, 7: Ἐνθεν δὲ ἐπὶ τὸν Τάναϊν ποταμὸν προῆει (Ἀλέξανδρος). Τῷ δὲ Τανάϊδι τούτῳ, ὃν δὴ καὶ Ἰαζάρτην ἄλλω ὀνόματι πρὸς τῶν ἐπιχωρίων καλεῖσθαι λέγει Ἀριστόβουλος, αἱ πηγαὶ μὲν ἐκ τοῦ Καυκάσου ὄρους καὶ αὐτῷ εἰσιν, ἐξίησι δὲ καὶ οὗτος ὁ ποταμὸς ἐς τὴν Ὑρκανίαν θάλασσαν.

Cf. Strabo XI, p. 509; Plin. H. N. VI, 16, 18; Itiner. Alex. c. 79; Droysen. I. I. p. 314; Mützell. ad Curt. p. 586 b.

20.

Arrian. IV, 3, 5, de sorte incolarum urbis cujusdam, quam in Sogdiana post seditionem incolarum Alexander recuperaverat. Vide Ptolemæi fr. 12.

17.

Aristobulus scribit nullum sibi in Asia majorem (Oxo) fluvium visum esse, exceptis fluvii Indici. Navigatione etiam commodum dicit et hic et Eratosthenes (qui sua e Patrocle sumpsit), multasque Indicas merces per eum devehit in mare Caspium, indeque in Albaniam transportatas, per Cyrum et loca, quæ deinceps sunt, in Pontum Euxinum deferri.

18.

Aristobulus tradit eos qui cum Spitamene et Datapherne erant Bessum Ptolemæo adduxisse, atque ita nudum capistro vinctum Alexandro traditum esse.

19.

Inde ad Tanaim fluvium Alexander profectus est. Hujus fluminis, quod alio nomine Iaxartem a finitimis barbaris appellari Aristobulus ait, fontes ex eodem proveniunt Caspico. Hic quoque fluvius in Hyrcanium mare exit.

21.

Arrian. IV, 6, 1, de clade Macedonum ad Maracandam contra Spitamenem missorum: Ἀριστόβουλος δὲ ἐνέδρα τὸ πολλὴ τῆς στρατιᾶς διαφθεῖναι λέγει, τῶν Σκυθῶν ἐν παραδείῳ κρυφθέντων, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπεγένοντο τοῖς Μακεδόσιν ἐν αὐτῇ τῇ ἔργῳ, ἵνα τὸν μὲν Φαρνούχην παραχωρεῖν τῆς ἡγεμονίας τοῖς συμπεμφεῖσι Μακεδόσιν, ὥς οὐκ ἐμπέρας ἔχοντα ἔργων πολεμικῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καθομιλῆσαι τοῖς βαρβάροις μᾶλλον τι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἢ ἐπὶ τῷ ἐν πύμαχαις ἐξηγεῖσθαι ἐσταλμένον, τοὺς δὲ Μακεδόνας πείναι καὶ ἐταίρους βασιλέως. Ἀνδρόμαχον δὲ καὶ Κάρανον καὶ Μενέδημον οὐ δέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν τὴν αὐτῇ τῷ μὴ δοκεῖν παρὰ τὰ ἐπηγγελμένα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου αὐτοῦς τι κατὰ σφᾶς νεωτερίζειν, τὸ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ δεινῇ οὐκ ἐθέλησαντας, εἰ δὴ τι πταίσειαν, μὴ οὐ κατ' ἀνδρα μόνον μετέχειν αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ ὥς ἐπὶ αὐτοῦς κακῶς ἐξηγησάμενους. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ θέρει τε καὶ τῇ ἀταξίᾳ ἐπιθειμένους αὐτοῖς τοὺς βαρβάρους κατακόψαι πάντας, ὥστε ἱππείας μὲν οὐ πλείους τῶν τεσσαράκοντα ἀποσωθῆναι, πεζοὺς δὲ ἐς τριακοσίους.

« Hoc fragmentum cum antecedentibus ita fere coheret: Alexander ad Tanaim contra Scythas pugnans quum certior esset factus, Macedones Maracandæ relictos a Spitamene oppugnari, contra eum mittit Andromachum, Caranum, Menedemum duces, quibus Pharnuchen Lycium præficit (c. 3, 13 sqq.). Qui quum Spitamenem a Maracandæ oppugnatione recedentem audacius essent insecuti (c. 5, 3 sqq.), secundum ceteros auctores in Polytimeti fluvii insulam compulsi misere perierunt. Eadem exstat narratio apud Auct. Itiner. Alex. c. 86. Ab his igitur Aristobuli fragmentum paululum discrepat; Curtius VII, 7, 31 eatenus certe consentit, quod Spitamenem ad Macedones opprimendos insidiis usum esse perhibet, quamquam Cur-

21.

Aristobulus scribit magnam exercitus partem insidiis oppressam fuisse a Scythis, qui in hortis abditi Macedones in ipso conflictu ex improvise supervenerunt. Quo quidem loci Pharnuchen præfecturam suam Macedonibus, qui cum eo missi erant, cedere voluisse, quippe quum rei bellicæ parum peritus esset, quique potius ad sermones cum barbaris conferendos ab Alexandro missus esset, quam ut prælio ducem ageret: ipsos vero et Macedones et regis amicos esse. Andromachum autem et Caranum et Menedemum imperium recusasse, partim ne viderentur aliquid novi præter mandata regis moliti esse, partim quod in ipso periculo id accipere noluisse, non ignari nimirum si res male gereretur, non tantum pro se quemque mali participem futurum, sed tanquam toto exercitu male administrato culpam in sese redundaturam. In hoc tumultu et perturbatione rerum Scythas in eos irruisse, omnesque occidisse, ita ut equites quadraginta tantum, equites trecenti evaserint.

tium ex Aristobuli commentariis hæc hausisse minime equidem cum Mützellio (ad h. l.) dixerim. Cf. Droysen. Hist. Al. p. 322, n. 53. » GEIER. Mützellium errasse Hüllemannus quoque statuit.

22.

Strabo XI, p. 518 : Τὸν δὲ διὰ τῆς Σογδιανῆς ῥέοντα ποταμὸν Πολυτίμητον Ἀριστόβουλος λέγει, τῶν Μακεδόνων θεμένων (καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ μὲν καινὰ ἔθεσαν, τὰ δὲ παρωνόμασαν), ἄρδοντα δὲ τὴν χώραν ἐκπίπτειν εἰς ἔρημον καὶ ἀμμώδη γῆν, καταπίνεσθαί τε εἰς τὴν ἄμμον, ὡς καὶ τὸν Ἄριον τὸν δι' Ἀρίων ῥέοντα.

Cf. Arrian. IV, 6, 10, quem sua ex Aristobulo habere patet; Curtius VII, 10, 2; Droysen. l. l. p. 323 n. 53; Mützell. l. l. p. 704.

23.

Arrian. IV, 8, 9, de Cliti cæde : Ἀριστόβουλος δὲ θῶν μὲν ἡ παροιμία ὠρμήθη, οὐ λέγει· Κλείτου δὲ γενέσθαι μόνου τὴν ἀμαρτίαν, ὅν γε ὠργισμένου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀναπηδήσαντος ἐπ' αὐτὸν ὡς διαχρησμένου, ἀπαχθῆναι μὲν διὰ θυρῶν ἔξω ὑπὲρ τὸ τεῖχος τε καὶ τὴν τάφρον τῆς ἀκρας, ἵνα ἐγένετο πρὸς Πτολεμαίου τοῦ Λάγου τοῦ σωματοφύλακος· οὐ καρτερήσαντα δὲ, ἀναστρέψαι αὐθις, καὶ περιπετῇ Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι Κλείτον ἀνακαλοῦντι, καὶ φάναι, Ὅτι οὗτός τοι ἐγὼ δὲ Κλείτος, ὃ Ἀλέξανδρε· καὶ ἐν τούτῳ πληγέντα τῇ σαρσὶ ἀποθανεῖν.

« De Cliti cæde aliis aliter narrata cf. Arr. l. c. 8 init.; Curt. VIII, c. 1, 3 sqq.; Justin. XII, 6; Itiner. Alex. c. 90; Suid. s. v. Μεταξύ. Ad Aristobuli autem narrationem proxime accedunt quæ leguntur apud Plutarch. Vit. Alex. c. 50, 51, qui similiter de ea re existimat atque Arrianus l. c. 9 init. Cf. Cic. Tusc. IV, c. 27 et 37; Seneca De ira c. 17. Epist. 84; Valer. Max. IX, 3; Oros. III, 18; Tatian. Or. ad Græc. c. 3. Quod vero Santo-Cru-

cus Exam. crit. p. 347 Aristobuli narrationem eo potissimum consilio fictam esse opinatur, ut omnis ab Alexandro culpa removeatur, ab Aristobuli et indole et fide est alienissimum. Accedit quod etiam secundum reliquos auctores si non sola, gravissima tamen culpa Clito est tribuenda, quod recte vidit Droysenius Hist. Alex. p. 336 sqq., Alexandri culpam rhetorica Curtii expositione quamvis egregia mirifice auctam esse concedit etiam Mützellius in ann. ad Curt. VIII, 5, 52 (p. 730 a). » GEIER.

23. a.

Athenæus X, p. 434, D, de superbia Callisthenis qui poculum Alexandri repudiavit, vide Charitidis Mytilenæi fr. 7.

24.

Arrian. IV, 13, 5, de conjuratione Hermolai ejusque sociorum : Ὡς οὖν περιῆκεν εἰς Ἀντίπατρον ἡ νυκτερινὴ φυλακὴ, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ξυγκείμενον εἶναι ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον, κοιμωμένῳ ἐπιπεσόντας· ξυμβῆναι δὲ οἱ μὲν αὐτομάτως λέγουσιν, ἔστε ἡμέραν πίνειν Ἀλέξανδρον. Ἀριστόβουλος δὲ ὥδε ἀνέγραψε· Σύραν γυναῖκα ἐφομαρτεῖν Ἀλεξάνδρῳ, κάτοχον ἐκ τοῦ θείου γιγνομένην, καὶ ταύτην τὸ μὲν πρῶτον γέλῳτα εἶναι Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτόν· ὡς δὲ τὰ πάντα ἐν τῇ κατοχῇ ἀληθεύουσα ἐφαίνετο, οὐκέτι ἀμελεῖσθαι ὑπ' Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' εἶναι γὰρ τῇ Σύρᾳ πρόσδοον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ καθεύδοντι πολλάκις ἤδη ἐπιστῆναι. Καὶ δὴ καὶ τότε ἀπαλασσομένου ἐκ τοῦ θείου ἐντυχεῖν, καὶ δεῖσθαι ἐπανελθόντα πίνειν ὅλην τὴν νύκτα· καὶ Ἀλέξανδρον θεῖόν τι εἶναι νομίσαντα ἐπανελθεῖν τε καὶ πίνειν, καὶ οὕτω τοῖς πασι διαπεσεῖν τὸ ἔργον.

Fusius hæc narrat Curtius VIII, 6, 16. Cf. Itiner. Alex. c. 93, qui sua ex Arriano sumpsisse videtur.

22.

Annem per Sogdianam fluentem Polytimetum appellari Aristobulus ait, quod nomen Macedones ei dederint (qui etiam alia multa nomina aut nova invenerunt aut vetera commutarunt); eum rigata tellure in solitudinem et arenosam exire terram, absorberique sabulo, sicuti Arium, qui per Arriorum regionem labitur.

23.

Aristobulus unde hæc debacchatio orta sit, non dicit, omnem autem culpam in uno Clito fuisse dicit, quippe qui, quum jam Alexander ira percitus in eum interfectorus prosiliret, ipse per ostium ultra muros et fossam arcis subductus a Ptolemæo Lagi filio corporis custode, continere se non potuerit quin reverteretur : quumque in Alexandrum Cliti nomen inclamantem incidisset eique respondisset, En tibi Clitum, Alexander : tum sarissa ictum periisse.

24.

Quum nocturnæ custodiæ vices ad Antipatrum revolutæ essent, ea nocte statutum fuisse Alexandrum dormientem opprimere. Contigisse vero ut sua sponte, quemadmodum nonnulli scribunt, Alexander ad lucem usque potaret. At Aristobulus auctor est mulierem quandam Syram numine correptam Alexandrum secutam; atque hanc quidem initio Alexandro ejusque amicis risui fuisse. Quum vero in illa numinis afflacione omnia vera vaticinaretur, non amplius ab Alexandro contemptui habitam, sed liberum Syrae ad regem et noctu et interdiu accessum fuisse, ac saepenumero etiam dormienti adfuisse. Hanc tum forte regi e computatione discedenti numine afflatam occurrisset, atque ut reversus totam noctem potando traduceret orasse. Alexandrum divinos monitus esse suspicatum ad pocula rediisse et ita puerorum conatus irritos fuisse.

25.

Arrian. IV, 14, 1, de Callisthene conjurationis socio. Vide Ptolemæi fr. 13.

26.

Arrian. IV, 14, 5, de Callisthenis obitu. Vide Ptolemæi fr. 14; Introd. ad fragm. Callisthenis.

27.

Arrian. V, 14, 3, de Alexandro ex insula Hydraspis fluvii in alteram ripam trajiciente: Ἀριστόβουλος δὲ τὸν Πύρου παιῖδα λέγει φθάσαι ἀφικόμενον ζῦν ἄρμασιν ὡς ἐξήκοντα, πρὶν τὸ ὕστερον ἐκ τῆς νήσου τῆς μικρᾶς περᾶσαι Ἀλέξανδρον. Καὶ τοῦτον δυνηθῆναι ἂν εἶρξαι Ἀλέξανδρον τῆς διαβάσεως, χαλεπῶς καὶ μηδενὸς εἰργοντος περαιωθέντα· εἰπεροῦν καταπηδήσαντες οἱ Ἰνδοὶ ἐκ τῶν ἁρμάτων προσέκειντο τοῖς πρώτοις τῶν ἐκβαίνοντων· ἀλλὰ παραλλάξαι γὰρ ζῦν τοῖς ἁρμασι, καὶ ἀκινδύνον ποιῆσαι Ἀλεξάνδρῳ τὴν διάβασιν· καὶ ἐπὶ τοῖς ἀφείναι Ἀλέξανδρον τοὺς ἵπποτοξότας, καὶ τραπῆναι αὐτοὺς οὐ χαλεπῶς πληγὰς λαμβάνοντας.

Μακρᾶς] ita bene Sintenis, quum eadem insula in antecedentibus dicatur μεγάλη; libri μικρᾶς. Facius legit μείζονος, quod recepit Krüger. Geier. tuebatur μικρᾶς, altero loco scribi volebat οὐ μεγάλη, collato Plutarch. Al. c. 60; Hüllemannus scr. μικροτέρως. De re cf. Ptolemæi fr. 16.

28.

Arrian. V, 20, 3 (2), de Glausis, populo Indico. Vide Ptolemæi fr. 17.

28. a.

Plutarch. De fort. Alex. or. II, c. 9 (p. 418 ed. Didot.) de Alexandro apud Mallos vulnerato: Ἐν Μαλλοῖς τοξεύματι διπῇ διὰ τοῦ θώρακος εἰς τὸ στῆθος* ὑπελάσας [ὑπέρω πληγὰς] ἔλαβε κατὰ τοῦ αὐχένος, ὡς Ἀριστόβουλος ἱστορήκε.

* Post v. στῆθος lacuna esse videbatur Reiskio; Wytttenbachius autem ὑπέρω δὲ πληγῇ pro ὑπελάσας scribendum putat secundum Or. I, c. 2: ἐν

27.

Aristobulus auctor est Pori filium cum sexaginta curribus eo venisse, priusquam per longam illam insulam Alexander exercitum transmississet. Atque hunc quidem Alexandrum transitu prohibere potuisse, quippe qui difficulter etiam nemine obsistente transisset, si modo Indi a curribus desilientes impetum in primos quosque transeuntes fecissent. An illum cum curribus prætergressum, tutum Alexandro transitum reliquisset. In quos quum Alexander equestres sagittarios immisisset, in fugam facile vertisset.

28^a.

In Malli sagitta dicubitali per thoracem in pectus [penetrante vulneratus est, et pistilli ictus] accepit in cervicem: auctor Aristobulus.

28^b.

Aristobulus Cassandrensis ait Dioxippum Atheniensem,

δὲ Μάλλωσι βέλει μὲν ἀπὸ τοῦτου τὸ στέρνον ἐν καὶ καταδύσαντι τὸν σίδηρον, ὑπέρω δὲ παρὰ τὸν τράχηλον, ὅτε προστεθείσαι τὸ αἰ κλίμακες ἐκλάσθησαν, et Vit. Alex. c. 6 δὲ (ὁ Ἀλέξανδρος) τραύματα πολλὰ λαμβάδὲ πληγὰς ὑπέρω κατὰ τοῦ τραχήλου τῷ τεῖχει τὸ σῶμα βλέπων πρὸς τοὺς πολέμους· autem et ex horum locorum comparatio nostri loci nexu desiderari videtur: Ἐτοξεύματι διπῇ διὰ τοῦ θώρακος εἰς τὸ στῆθος δὲ πληγὰς ἔλαβε κατὰ τοῦ αὐχένος, ὡς Ἀριστόβουλος ἱστορήκε. Ceterum cf. Ptolemæi fr. 20.

28. b.

Athenæus VI, p. 251 A: Ἀριστόβουλος Κασσανδρεὺς Διόξιππον τὸν Ἀθηναῖον παγκρατιωθέντος ποτὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ αἵματος εἰπεῖν·

Ἰχὼρ οἷός περ τε βέει μακάρεσσι θεοῖσι

Versus Homeri II. V, 340, quem Calli buit Seneca Suas. I, p. 6 ed. Bip. Anaximandrum vindicat Diog. L. IX, 60.

29.

Strabo XV, p. 691 sqq. de India: Ἀριστόβουλος δὲ μόνος καὶ θεσθαι καὶ νίφεισθαι τὰ ὄρη καὶ πελάγους· τὰ πεδία δὲ καὶ ὁμοίων ὁμοίω χθαι καὶ νίφεισθαι· ἐπικλύζεσθαι δὲ μόνον καὶ βάσεις τῶν ποταμῶν· νίφεισθαι μὲν οὖν τὰ χειμῶνα· τοῦ δὲ ἔαρος ἀρχομένου καὶ τοῦ ἐνάρχεσθαι, καὶ αἰεὶ καὶ μᾶλλον λαμβάνειν τοῖς δ' ἐτησίαις καὶ ἀδιαλείπτως νύκτωρ καὶ ἡμέρᾳ ἐκχεῖσθαι καὶ λάθρους ἕως ἐπιτολῆς· ἔκ τε δὴ τῶν χιόνων καὶ τῶν ὑετῶν πληροῦν τῆς πεδίας. Κατανοηθῆναι δὲ ταῦτα καὶ τοῦ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων φησὶν, ὡρμηκώτων· Ἰνδικὴν ἀπὸ Παροπαμισαδῶν μετὰ θυμῶν καὶ διατριψάντων κατὰ τὴν ὀρεινὴν ἐν τῇ σίῳ καὶ τῇ Ἀσσακανοῦ (vg. Ἰππασίων καὶ σικανοῦ) γῇ τὸν χειμῶνα, τοῦ δ' ἔαρος ἀρχ

pancratiasten, vulnerato aliquando Alexandro sanguine, dixisse:

Ichor qualis quidem diis fluit beatis.

29.

Aristobulus dicit solos montes et montium et nives sentire: campos vero tum imbrum esse expertes, sed incrementis tantum fluminum. In montibus per hiemem ningere, vere iacip quoque incipere, ac semper magis augeri, et in Eleis flant die nocteque indesinenter et copiose ad Arcturi exortum. His igitur nivibus et imbribus campos irrigare. Quae omnia et a se et ab vata dicit, quum ex Paropamisadis in Indiam et post Pleiadum occasum in terris montanis Assacani hiemem degissent, vere autem incipien

ταδεηκότων εἰς τὰ πεδία καὶ πόλιν Τάξιλα εὐμεγέθη, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Ὑδάσπην καὶ τὴν Πύρου χώραν· τοῦ μὲν οὖν χειμῶνος ὕδωρ οὐκ ἰδεῖν, ἀλλὰ χιόνας μόνον· ἐν δὲ τοῖς Ταξιλοῖς πρῶτον ὑσθῆναι· καὶ ἐπειδὴ καταβάσιν ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ νικήσασιν Πύρον ὁδὸς ἦν ἐπὶ τὸν Ὑπανιν πρὸς ἑω, κακεῖθεν ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην πάλιν, ἕσθαι συνεχῶς, καὶ μάλιστα τοῖς ἐτησίαις· ἐπιτελιαντος δὲ Ἀρκτοῦρου γενέσθαι παῦλαν· διατρίψαντας δὲ περὶ τὴν ναυπηγίαν ἐπὶ τῷ Ὑδάσπῃ καὶ πλεῖν ἀρξαμένους πρὸ δύσεως Πληιάδος οὐ πολλαῖς ἡμέραις, καὶ τὸ φθινόπωρον πᾶν καὶ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἐπὶ ἄρ καὶ θέρος ἐν τῷ κατάπλῳ πραγματευθέντας ἔλθειν εἰς τὴν Πατταληνὴν περὶ Κυνὸς ἐπιτολήν· ὁὕτως μὲν δὴ τοῦ κατάπλου γενέσθαι μῆνας, οὐδαμοῦ δ' ὑετῶν αἰσθῆσθαι, οὐδ' ὅτε ἐπήκμασαν οἱ ἐτησίαι· τῶν δὲ ποταμῶν πληρουμένων τὰ πεδία κλύζεσθαι· τὴν δὲ θάλατταν ἄπλουν εἶναι τῶν ἀνέμων ἀντιπνεόντων, ἀπὸ γαίης δὲ μηδεμιᾶς πνοῆς ἐκδεξαμένης.

Τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ καὶ ὁ Νέαρχος λέγει· περὶ δὲ τῶν θερινῶν ὁμβρῶν οὐχ ὁμολογεῖ, ἀλλὰ φησὶν ἕσθαι τὰ πεδία θέρους, χειμῶνος δ' ἀνομβρα εἶναι. Λέγουσι δ' ἄμφοτεροὶ καὶ τὰς ἀναβάσεις τῶν ποταμῶν. Ὁ μὲν γε Νέαρχος τοῦ Ἀκεσίνου πλησίον στρατοπεδεύοντάς φησιν ἀναγκασθῆναι μεταλαβεῖν τόπον ἄλλον ὑπερὸ ἔξιν κατὰ τὴν ἀνάβασιν, γενέσθαι δὲ τοῦτο κατὰ θερινὰς τροπὰς. Ὁ δ' Ἀριστόβουλος καὶ μέτρα τῆς ἀναβάσεως ἐκτίθεται τετταράκοντα πήχεις, ὧν τοὺς μὲν εἰκοσὶν ὑπὲρ τὸ προὔπαρχον βάθος πληροῦν μέχρι χειλούς τὸ ρεῖθρον, τοὺς δ' εἰκοσὶν ὑπέρχουσιν εἶναι εἰς τὰ πεδία. Ὁμολογοῦσι δὲ καὶ διότι συμβαίνει νησιζεῖν τὰς πόλεις, ἐπάνω χωμάτων ἰδρυμένας, καθάπερ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Αἰθιοπίᾳ· μετὰ δὲ ἀρκτοῦ-

ρον παύεσθαι τὴν πλήμμυραν ἀποβαίνοντος τοῦ ὕδατος· ἐπὶ δ' ἡμίψυκτον σπεῖρεσθαι τὴν γῆν, ἀπὸ τοῦ τυχόντος ὀρύκτου χαραχθεῖσαν, καὶ ὁμῶς φύεσθαι τὸν καρπὸν τέλειον καὶ καλόν. Τὴν δ' ὀρυζάν φησιν ὁ Ἀριστόβουλος ἐστάναι ἐν ὕδατι κλειστῷ· πρασίαις δ' εἶναι τὰς ἐχούσας αὐτὴν· ὕψος δὲ τοῦ φυτοῦ τετράπηχυ, πολύσταχύ τε καὶ πολύκαρπον· θερρίζεσθαι δὲ περὶ δύσιν Πληιάδος καὶ πτίσσεσθαι ὡς τὰς ζεῖας· φύεσθαι δὲ καὶ ἐν τῇ Βακτριανῇ καὶ Βαβυλωνίᾳ καὶ Σουσίδι· καὶ ἡ κάτω δὲ Συρία φύει. (Interponuntur quædam ex Megillo et Onesicrito.)

Τὴν δ' ὁμοιότητα τῆς χώρας ταύτης πρὸς τε τὴν Αἰγύπτου καὶ τὴν Αἰθιοπίας καὶ πάλιν τὴν ἐναντιότητα παραθεῖς ὁ Ἀριστόβουλος διότι τῷ Νεῳ μὲν ἐκ τῶν νοτίων ὁμβρῶν ἐστὶν ἡ πλήρωσις, τοῖς Ἰνδοῖς ποταμοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν, ζητεῖ, πῶς οἱ μεταξὺ τόποι οὐ κατομβροῦνται· οὔτε γὰρ ἡ Θηβαῖς μέχρι Συήνης καὶ τῶν ἐγγύς Μερόης, οὔτε τῆς Ἰνδικῆς τὰ ἀπὸ τῆς Πατταληνῆς μέχρι τοῦ Ὑδάσπου· τὴν δ' ὑπὲρ ταῦτα τὰ μέρη χώραν, ἐν ἧ καὶ ὁμβροὶ καὶ νιφετοὶ, παραπλησίως ἐφ' γεωργεῖσθαι τῇ ἄλλῃ τῇ ἑξω τῆς Ἰνδικῆς χώρα· ποτίζεσθαι γὰρ ἐκ τῶν ὁμβρῶν καὶ τῶν χιόνων. Εἰκὸς δ' οἷς εἴρηκεν οὗτος, καὶ εὐσεϊστον εἶναι τὴν γῆν, χαυνομένην ὑπὸ τῆς πολλῆς ὑγρασίας, καὶ ἐκρήγματα λαμβάνουσαν, ὥστε καὶ ρεῖθρα ποταμῶν ἀλλάττεσθαι. Περμφθεις γοῦν ἐπὶ τινα χρεῖαν ἰδεῖν φησὶν ἐρημωθεῖσαν χώραν πλείονων ἢ χιλιῶν πόλεων σὺν κώμαις, ἐκλιπόντος τοῦ Ἰνδοῦ τὸ οἰκεῖον ρεῖθρον, ἐκτραπομένου δ' εἰς τὰ ἕτερον ἐν ἀριστερᾷ κοιλότερον πολλὸ καὶ οἶον καταρράξαντος, ὡς τὴν ἀπολειφθεῖσαν ἐν δεξιᾷ χώραν μηκέτι ποτίζεσθαι, ταῖς ὑπερχύσεσι μετεωροτέραν οὔσαν, οὐ τοῦ ρεῖθρου τοῦ καινοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερχύσεων.

et ad Taxila, urbem maximam, atque hinc ad Hydaspem ac Pori regionem descendissent. Tum igitur hieme quidem aquam non vidisse, sed nives solum; primo pluisse Taxilis: ac postquam ad Hydaspem venissent et devicto Poro iter ad Hypanim fecissent orientem versus, atque inde ad Hydaspem rursum, continue pluisse, præsertim flantibus Etesis: Arcturi autem exortu cessasse: et quum navium fabricationi ad Hydaspem immorati essent, et non multis diebus ante Pleiadum occasum navigare cepissent, totum autumnum et hiemem et ver et adventantem æstatem in navigatione occupantes, circiter Canis exortum in Pattalenam pervenisse. Quum itaque decem menses navigando consumpsissent, nunquam tamen per id tempus aquam sensisse, ne tum quidem quum vigerent Etesis: fluminum vero eluvione campos inundatos esse; mare autem propter contrarios ventos, quia nullus a terra flatus prosequeretur, navigari non potuisse.

Idem Nearchus affirmat. De æstivis autem imbris non consentit: sed æstate complui campos, hieme non item, asserit. De fluminum exundatione convenit inter eos. Nearchus, quum prope Acesinem castra posuissent, coactos ait fuisse, aquis se extollentibus, in arduum magis locum ea subducere: idque circa æstivum solstitium contigisse. Aristobulus exundantiæ mensuram cubitorum quadraginta

tradidit, quorum viginti alveum implerent supra priorem profunditatem usque ad labrum, reliqui autem viginti in campos effunderentur. Id quoque uno ore dicunt, insularum in morem aquis ambiri urbes, aggeribus impositas, quemadmodum in Ægypto etiam et Æthiopia. Post Arcturum autem jam aqua subsidente, cessare inundationem. Addit etiam, terram semisiccam et a quolibet fossore leviter scissam seri, et fruges optimas gigni. Aristobulus dicit oryzam in aquis eluvionis stare, factis alveolis quibusdam eam continentibus: stirpis altitudinem esse quattuor cubitorum, ipsam multarum spicarum, multique fructus; meli sub Pleiadum occasum, et zææ more contundi. Nasci etiam in Bactriano agro et in Babylonio et in Suside et in inferiore Syria.

Porro Aristobulus, exposita et similitudine, quæ huic terræ cum Ægypto et Æthiopia intercedit, deinde vero etiam diversitate, quandoquidem Nilus austrinis impleatur, Indici autem fluvii septentrionalibus imbris, causam quærit cur intermedia loca imbris careant: nam nec inter Thebaica usque ad Syenen et loca Meroæ proxima, neque in Indicæ partibus a Pattalene usque ad Hydaspem pluit: superiorem vero regionem, in qua et pluatur et ningat, perinde excoli dicit atque reliquam, quæ sit extra Indian sita, quum imbris nivibusque humectetur. Porro ex his

Τὰ πεδία δὲ καὶ ὁμοῖον κτλ.] Strabo XV, p. 695 : Τούτο δ' οἱ μὲν περὶ Ἀριστόβουλον οὐχ ἂν συγχωροίεν, οἱ φάσκοντες μὴ ἔσθαι τὰ πεδία. V. Onesicrit. fr. 17. — Ἐν τῇ Ἰνδοσίῳ καὶ τῇ Μουσικανῷ γῇ] ε. τ. τ. Ἀσπασίων κ. τ. Ἀσπασανῷ γῇ corrigit Hüllemann. Ἀσπασίων jam coniecerat Schmieder. ad Arr. Ind. c. 6. Ἰνδοσίῳ pro ὑπ' Ἀσίῳ codd. dederat Scaliger. Cum eodem Hüllemanno delevi particulam καὶ quæ vulgo legitur ante διατριψάντων. Rationes emendationum positæ in rerum temporibus. Cf. Müntzell. l. I. p. 797 et quos laudat.

30.

Strabo XV, p. 694 : Κατὰ δὲ τὸν Ἀχαιὴν καὶ τὴν συμβολὴν τὴν πρὸς Ὑάρωτιν καὶ Ἀριστόβουλον εἰρήκε περὶ τῶν κατακαμπτομένων ἐχόντων τοὺς κλάδους (δένδρων), καὶ περὶ τοῦ μεγέθους· ὥσθ' ὑπ' ἐνὶ δένδρῳ μεσημβρίζειν σκιαζομένους ἰππείας πεντήκοντα· οὗτος δὲ (sc. Ὀνησίκριτος) τετρακοσίους. Λέγει δὲ ὁ Ἀριστόβουλος καὶ ἄλλο δένδρον οὐ μέγα, μεγάλους λοβοὺς ἔχον, ὡς δ' κύαμος, δέκα δακτύλους τὸ μήκος, πλήρεις μέλιτος, τοὺς δὲ φαγόντας οὐ βραδίως σώζεσθαι. (Ἀπαντα δ' ὑπερβέβληνται περὶ τοῦ μεγέθους τῶν δένδρων οἱ φήσαντες ἐωρᾶσθαι πέραν τοῦ Ὑαρώτιδος δένδρον ποιῶν σκιὰν ταῖς μεσημβρίαις πενταστάδιον.) Καὶ τῶν ἐριοφόρων δένδρων φησὶν οὗτος τὸ ἄνθος ἔχειν πυρῆνα· ἐξαίρεθέντος δὲ τούτου ξαίνεσθαι τὸ λοιπὸν ὁμοίως ταῖς ἐρείαις. Ἐν δὲ τῇ Μουσικανῷ καὶ σίτον αὐτοφυῆ λέγει πυρῆ παραπλήσιον, καὶ ἄμπελον, ὥστ' οἰνοφορεῖν, τῶν ἄλλων αἰνῶν λεγόντων τὴν Ἰνδοσίῳ· ὥστε μήτ' αὐτὸν εἶναι κατὰ τὸν Ἀνάχαρσιν, μήτ' ἄλλο τῶν μουσικῶν

ὀργάνων μηδὲν πλὴν κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ τροχάων, ἃ τοὺς θαυματοποιούς κεκτήσθαι. Καὶ πολὺ φάρμακον δὲ καὶ πολὺ ῥιζὸν τῶν τε σωτηρίων καὶ τῶν ἐναντίων, ὥσπερ καὶ πολυχρύματον καὶ οὗτος εἴρηκε καὶ ἄλλοι γε. Προστίθῃσι δ' οὗτος, ὅτι καὶ νόμος ἐστὶν τὸν ἀνευρόντα τι τῶν ὁλεθρίων, εἴαν μὴ προσκυνῇ καὶ τὸ ἄκος αὐτοῦ, θανατοῦσθαι· ἀνευρόντα δὲ, ταχὺς τελευτᾷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν. Ἐχεν δὲ καὶ κινέμιον καὶ νάρδον καὶ τὰ ἄλλα ἀρώματα τὴν νότον τὴν Ἰνδοσίῳ ὁμοίως ὥσπερ τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Ἀθιοπίαν, ἔχουσάν τι ἐμπερές· ἐκείναις κατὰ τοὺς ἥλιος διαφέρειν δὲ τῇ πλεονασμῷ τῶν ὑδάτων, ὥστ' ἔτιον τὸν αἶρα εἶναι, καὶ τροφιμώτερον παρὰ τούτου καὶ ἡνιμὸν μᾶλλον· ὡς δ' αὐτῶς καὶ τὴν γῆν καὶ τὸ ὕδωρ· ἢ δὴ καὶ μεῖζον τὰ τε χερσαῖα τῶν ζῴων καὶ τὰ κατ' ὕδατος τὰ ἐν Ἰνδοίς τῶν παρ' ἄλλοις εὐρίσκεισθαι. Καὶ τὸν Νεῖλον δ' εἶναι γόνιμον μᾶλλον ἐτέρων, καὶ μετὰ τοῦ γεννᾶν καὶ ἄλλα καὶ τὰ ἀμυρῖδια· τὰς τε φωνάκας ἔσθ' ὅτε καὶ τετραδύμα τέκτειν τὰς Αἰγυπτίους.

Cf. Plinius H. N. VII, 2, 21, p. 6 Techn. : *Arbores tantæ proceritatis traduntur, ut sagittis impetrari nequeant. Hæc facit ubertas soli, temperies cæli, aquarum abundantia; si libeat credere, ut in una ficu turmæ condantur equitum.* Cf. Onesicrit. fr. 15; Nearch. fr. 11; Bohlen. l. I. I, p. 39.

31.

Strabo XV, p. 701 : Ὑστάτης δὲ τῆς Πατταλῆς (sc. νήσου ἐκράτησεν Ἀλέξανδρος), ἣν ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς σχισθεὶς εἰς δύο προχοάς. Ἀριστόβουλος μὲν οὐκ ἐκείνους σταδίους διέχειν ἀλλήλων φησὶν αὐτάς· Νεάρχῳ

quæ refert verisimile est, terram facile motibus concuti ab humiditate nimis laxatam, et facile rumpi, adeo ut etiam fluminum alvei immutentur. Ipse quidem ad rem quandam gerendam se missum vidisse affirmat mille vel amplius urbium et vicorum regionem desertam, quum Indus proprium alveum reliquisset, et ad sinistram conversus esset et quasi perrupisset in alium longe profundiorum, adeo ut regio ad dextram relicta non amplius effusionibus irrigaretur, quum non modo alveo recente sublimior esset, sed etiam omni fluminis inundatione.

30.

Aristobulus quoque ad Acesinem ejusque cum Hyaroti confluentes arbores nasci dicit, quæ ramos ad terram deflectos habeant, tantæque sint magnitudinis, ut in unius arboris umbra meridiari possint equites quinquaginta. Ille (i. e. Onesicritus fr. 11, de quo in antecedentibus Strabo dixerat) quadringentos ait. Porro aliam esse Aristobulus narrat arborem haud magnam, quæ magnas habeat siliquas, fabarum similes denorum digitorum longitudine, mellis plenas; quas qui ederint, eos haud facile mortem effugere. (Omnes vero, qui de arborum magnitudine dixerunt, superantur ab iis, qui trans Hyarotin arborem visam fuisse tradunt, quæ meridie umbram faceret quinque stadiorum.) Porro Aristobulus narrat lanigerarum arborum florem habere nucleum, quo exempto, reliquum lanae in

modum carminetur. In Musicani autem regione etiam frumentum sponte nasci dicit tritico assimile, itemque vitæ, ut itaque vinum proferat India, quam carere eo relictis auctores produnt, adeo ut secundum Anacharsin neque Ulia ibi audiat neque aliud instrumentum musicum præter cymbala et tympana, quibus uti præstigiatores solent. Præterea Indiam multa medicamenta habere ac multas radices tum salubres tum noxias, sicuti etiam multos colores, et Aristobulus dixit et alii complures. Ille vero addit legem quoque esse, ex qua si quis exitiale aliquid invenerit, nisi etiam remedium ejus reperiatur, morte plectendum sit; sin vero repererit, honore a regibus afficiatur. Porro cinnamomum, nardum et reliqua aromata australes Indiarum regiones proferre similiter atque Arabiam et Æthiopiam, cui quod ad solis calorem similes quodammodo sint, sed differre eas aquarum abundantia, unde aer nudus fiat et fecundior proinde atque ad nutriendum uberior; neque aer solum, sed eodem modo etiam terra et aqua. Quapropter animalia tum terrestria tum aquatilia apud Indos quam apud ceteros majora reperiri. Similiter Nilum fecunditate præstare et prægrandia producere tum reliqua tum amphibia; mulieres quoque Ægyptias interdum quadrigeminas parere.

31.

Ultimam ex Indi regionibus Alexander subegit Pattalenen, quam Indus facit in duos divisus alveos, quos Ari-

δ' ὀκτακοσίους προστίθουσιν. Cf. Arrian. VI, 17, 4; Onesicrit. fr. 19; Müttzell. l. l. p. 864.

32.

Strabo XV, p. 706 sq. de Indiet Nili animalibus: Ἀριστόβουλος δὲ τῶν θρυλουμένων μεγεθῶν οὐδὲν ἰδεῖν φησιν· ἐχιδναν δὲ μόνον ἐννέα πηχῶν καὶ σπιοαμῆς. (Καὶ ἡμεῖς δ' ἐν Αἰγύπτῳ κομισθεῖσαν ἐκεῖθεν τηλικαύτην πικρὴν εἶδομεν.) Ἐχει δὲ πολλοὺς φησι πολὺ ἑλάττους καὶ ἀσπίδας, σκορπίους δὲ μεγάλους· οὐδὲν δὲ τούτων οὕτως ὀφθαλμῶν, ὥς τὰ λεπτὰ ὀφείδια οὐ μετρίως σπιθαμιαίων· εὐρίσκεσθαι γὰρ ἐν σκηναῖς, ἐν σκεύεσιν, ἐν θρίγκοις ἐγκεχυμένα· τοὺς δὲ πληγέντας αἰμορροεῖν ἐκ παντὸς πόρου μετὰ ἐπωδυνίας· ἔπειτα ἀποθνήσκουσιν, εἰ μὴ βοηθήσει τις εὐθύς. Τὴν δὲ βοήθειαν βράδιαν εἶναι διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν Ἰνδικῶν ῥιζῶν καὶ φαρμάκων. Κροκοδείλους τε οὐτε πολλοὺς οὐτε βλαπτικούς ἀνθρώπων ἐν τῇ Ἰνδῇ φησιν εὐρίσκεσθαι· καὶ τὰ ἄλλα δὲ ζῶα τὰ πλείστα τὰ αὐτὰ ἅπερ ἐν τῇ Νεῖλῳ γεννᾶσθαι, πλὴν ἵππου ποταμίου. (Ὁνησίκριτος δὲ φησι καὶ τοῦτον γεννᾶσθαι.) Τῶν δ' ἐκ θαλάττης φησιν Ἀριστόβουλος εἰς μὲν τὸν Νεῖλον ἀνατρέχειν μηδὲν ἔξω θρίσσης καὶ κεστρέας καὶ δελφίνας, διὰ τοὺς κροκοδείλους, ἐν δὲ τῇ Ἰνδῇ πλῆθος· τῶν δὲ καρίδων τὰς μὲν μικρὰς μέχρι ὅρου ἀναθεῖν, τὰς δὲ μεγάλας μέχρι τῶν συμβολῶν τοῦ τε Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Ἀκεσίνου.

33.

Strabo XVII, p. 824: Φησὶ δ' Ἀριστόβουλος, μηδὲν ἀνατρέχειν ὄψον εἰς τὸν Νεῖλον ἐκ τῆς θαλάττης, πλὴν κεστρέας καὶ θρίσσης καὶ δελφίνος, διὰ τοὺς κροκοδείλους· τοὺς μὲν δελφίνας διὰ τὸ κρείττους εἶναι,

stobulus ad mille stadia distare inter se dicit; Nearchus huius addit octingenta.

32.

Aristobulus nullum animal istius, quam jactitant, magnitudinis se vidisse ait, sed viperam solum novem cubitorum et dodrantis. (Nos quoque in Ægypto vidimus ejusdem fere magnitudinis viperam inde allatam.) Multas vero vipersas se vidisse affirmat, multo tamen minores, et aspidēs itemque scorpiones prægrandes. Sed nihil horum tam infestum esse homini quam serpentes palmari longitudine, qui in tabernaculis, in vasis et in sepibus occulti inveniantur. Ictos ab iis sanguinem ex omni meatu cum dolore emitte, deinde mori, nisi cito subveniatur. Remedium vero propter vim herbarum et radicum Indicarum esse facile. Porro crocodilos neque multos neque infestos hominibus in Indo dicit inveniri; ceteraque animalia in Indo maximam partem eadem quæ in Nilo nasci, præter equum fluviatilem (Onesicritus tamen hunc quoque in eo gigni dicit). Ex marinis piscibus Aristobulus tradit in Nilum ascendere nullum, præter alosam et mugilem et delphinum, crocodilorum causa, contra in Indum permultos. Et e squillis quidem parvas usque ad montes ascendere, magnas usque ad Indi et Acesinis confluentes.

τοὺς δὲ κεστρέας τῷ παραπέμπεσθαι ὑπὸ τῶν χοίρων παρὰ γῆν κατὰ τινὰ οἰκείωσιν φυσικὴν· τῶν δὲ χοίρων ἀπέχεσθαι τοὺς κροκοδείλους, στρογγύλων ὄντων καὶ ἐχόντων ἀκάνθας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ φερούσας κίνδυνον τοῖς θηρίοις· ἀναθεῖν μὲν οὖν ἕαρος τοὺς κεστρέας γόνον ἔχοντας· μικρὸν δὲ πρὸ δύσεως Πλειάδος καταβαίνειν τετομένους ἀθρόους, ὅτε καὶ ἡ ἄλωσις αὐτῶν γίγνεται περιπιπτόντων τοῖς φράγμασιν ἀθρόων.

« Eadem fere narrantur apud Arrian. Ind. c. 6 et Exped. Al. VI, 1; cf. Onesicriti fr. 7, Nearch. fr. 14 et 15; Wesseling. ad Diodor. XVII, 90; Interpr. ad Curt. IX, 1, 4 et 12; Plin. H. N. VIII, 14, 14. His egregie respondent quæ leguntur apud Bohlen. De vet. Ind. I, p. 41—43. Cf. Droysen. Hist. Alex. p. 388. » GEIER.

34.

Strabo XV, p. 714: Ἀριστόβουλος δὲ τῶν ἐν Ταξιλοις σοφιστῶν ἰδεῖν δύο φησὶ Βραχμᾶνας ἀμφοτέρους, τὸν μὲν πρεσβύτερον ἐξυρημένον, τὸν δὲ νεώτερον κομήτην, ἀμφοτέροις δ' ἀκολουθεῖν μαθητάς· τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον κατ' ἀγορὰν διατρέβειν, τιμωμένους ἀντὶ συμβούλων ἐξουσίαν ἔχοντας ὅ τι ἂν βούλωνται τῶν ὠνίων φέρεσθαι δωρεάν· ὅτῳ δ' ἂν προτίωσι, καταχεῖν αὐτῶν τοῦ σησαμίνου λίπους, ὥστε καὶ κατὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν· τοῦ τε μελιτος πολλοῦ προκειμένου καὶ τοῦ σησάμου μάζας ποιουμένους τρέφεσθαι δωρεάν· παρερχομένους δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρου τράπεζαν παραστάντας δειπνεῖν [καὶ] καρτερίαν διδάσκειν παραχωροῦντας ἐς τινὰ τόπον πλησίον· ὅπου τὸν μὲν πρεσβύτερον πεσόντα ὑπτιον ἀνέχεσθαι τῶν ἡλίων καὶ τῶν ὀμβρῶν· ἥδη γὰρ ὕειν ἀρχομένου τοῦ ἕαρος· τὸν δ' ἐστάναι μονοσκελετῇ, ξύλον ἐπηρμένον ἀμφοτέραις

33.

Aristobulus tradit nullum piscem e mari in Nilum ascendere, crocodilorum metu, præter mugilem, thrissam et delphinum; hunc, quia crocodilo sit præstantior; mugiles, quia a porcis secus terram deducantur stipati ob naturalem quandam familiaritatem; crocodilos vero a porcis abstinere, qui quum rotundi sint et spinas in capite habeant, periculum ipsis creant. Ascendere itaque mugiles vere, quum prægnantes sint, descendere autem paullo ante Vergiliarum occasum confertim parituros, ac tum in septa incidentes capi frequentes.

34.

Aristobulus sophistarum, qui Taxilis sint, se vidisse dicit duos, Brachmanes ambos, alterum seniore tonsum, alterum juniorem comatum; utrumque discipulis comitatum fuisse. Hos reliquo tempore in foro versari solitos, iisque ut consiliariis honorem hunc habitum, ut quidquid ex rebus venalibus vellent, id gratis auferre liceret, et ad quemcunque accesserint, eum oleo sesamino illos perfudisse, adeo ut vel ad oculos flueret; eosque ex parata mellis et sesami copia panem conficere atque sic nutrirī gratis. Quumque etiam ad Alexandri mensam accederent, assistentes cœnasse, et tolerantiam docuisse in propinquum quendam

ταῖς χερσίν, ὅσον τρίπηχυ· κάμνοντος δὲ τοῦ σκέλους ἐπὶ θάτερον μεταφέρειν τὴν βάσιν καὶ διατελεῖν οὕτως τὴν ἡμέραν ὅλην· φανῆναι δ' ἐγκρατέστερον μακροῦ τὸν νεώτερον· συνακολουθήσαντα γὰρ μικρὰ τῷ βασιλεῖ ταχὺ ἀναστρέψαι· πάλιν ἐπ' οἴκου, μετιόντος τε, αὐτὸν κελεῦσαι ἤκειν, εἴ του βούλεται τυγχάνειν· τὸν δὲ συναπᾶραι μέχρι τέλους, καὶ μεταμφιάσασθαι καὶ μεταθέσθαι τὴν δίαίταν, συνόντα τῷ βασιλεῖ· ἐπιτιμώμενον δ' ὑπὸ τινων λέγειν ὡς ἐκπληρώσειε τὰ τετραράκοντα ἐτὶ τῆς ἀσκήσεως, ἃ ὑπέσχετο. Ἀλέξανδρον δὲ τοῖς παισὶν αὐτοῦ δοῦναι δωρεάν.

Τῶν δ' ἐν Ταξιλοῖς νομίμων καινὰ καὶ ἀθήη λέγει, τό τε τοὺς μὴ δυναμένους ἐκδιδόναι τὰς παῖδας ὑπὸ πενίας προάγειν εἰς ἀγορὰν ἐν ἀκμῇ τῆς ὥρας κόλῳ τε καὶ τυμπάνοις, ὡς περ καὶ τὸ πολεμικὸν σημαίνουσιν, ὅλλου προσκλιθέντος· τῷ δὲ προσελθόντι τὰ ὀπίσθια πρῶτον ἀνασύρεσθαι μέχρι τῶν ὤμων, εἴτα τὰ πρόσθεν· ἀρέσσαν δὲ καὶ συμπεισθεῖσαν ἐφ' οἷς ἂν δοκεῖ συνοικεῖν. Καὶ τὸ γυνὴν ῥίπτεσθαι τὸν τετελευτηκότα· τὸ δὲ πλείους ἔχειν γυναῖκας κοινὸν καὶ ἄλλων. Παρά τισι δ' ἀκούειν φησὶ, καὶ συγκατακαίμενας τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσιν ἀσμένας· τὰς δὲ μὴ ὑπομενοῦσας ἀδοξεῖν· εἴρηται καὶ ἄλλοις ταῦτα.

De gymnosophistis cf. Onesicrit. fr. 10; Nearch. fr. 7; Arrian. Ind. c. 11, Exp. Al. VII, 1; Diodor. XVII, 102; Curtius VIII, 9, 31 sqq.; Plin. H. N. VII, 2; Cic. Tusc. V, 25; Bohlen. l. 1. I, p. 319, 279. II, 181; Kreuzer. *Symbol.* I, p. 482 sqq. ed. tert.; Lassen. De nominibus quibus a veteribus appellantur Indorum philosophi, in *Rhein. Mus.* I, p. 170.

locum abeuntes, ubi senior supinus in terram recumbens solem et imbres sustinisset; jam enim pluisse vere incipiente; juniorē autem in altero pede stantem lignum fere tricubitale ambabus manibus sustinuisse sublime, ac pede defesso innixum alteri, atque ita totum diem perseverasse. Ex his longe continentiore visum fuisse juniorem, qui, quum aliquamdiu regem secutus esset, domum statim reversus est, persequētiq̃ue jussit, ut si quid vellet, ad ipsum veniret; seniore vero usque ad extremum secutum, et vestem et victum apud regem immutasse, et, quum propterea a quibusdam increparetur, respondisse quadraginta exercitationis annos se complevisse, quos promississet. Alexandrum denique filiis ejus donum dedisse.

Porro idem Aristobulus Taxilensium miros quosdam et insolentes mores affert. Sic eos, qui filias prae inopia locare non possint, in aetatis flore in forum eas producere ait, et postquam tuba et tympanis, quibus etiam classicum canere solent, multitudinem convocaverint, puellam accedenti primum posteriora humero tenuis detegere, deinde, vero anteriora, et, si placuerit, probatis conditionibus, nubere. Item mortuos vulturibus projici; porro eos plures uxores habere, quod cum aliis quibusdam commune habent. Dicit etiam audivisse apud quosdam uxores sponte pati se cum

34 b.

Plutarch. De nobil. c. 19: Ἰνδικοὺς κύνας αἰ πεμφθέντας Ἀλεξάνδρῳ φησὶν Ἀριστόβουλος πρὸς τοὺς ἀγρίους ταύρους καὶ ὄρεῖς ἀδμήτους προβαλλόνους ἀκινήτους κατακτεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸν εἰσπληλόντα ἐκθορήσαντας εἰς μάχην ἐπεβρίεσθαι.

Cf. Plut. De sollert. anim. c. 15; Diodor. X 92; Strabo XV, p. 700; *Ælian. H. N.* VIII,

35.

Arrian. VI, 22: (Ἀλέξανδρος) σὺν τῇ στρατῇ πολλῇ προὔχῳρι ὡς ἐπὶ Γαθρῶν τοὺς ἐρημον τὴν πλὴν. Καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ λέγει Ἀριστόβουλος σμῆρ πολλὰ δένδρα πεφυκέναι, μέζονα ἢ κατὰ τὴν αἰσμύρναν· καὶ τοὺς Φοίνικας τοὺς κατ' ἐμπορίαν στρατῇ ξυνοπομένους ξυλλέγοντας τὸ δάκρυον· σμύρνης (πολὺ γὰρ εἶναι, ὅσα δὲ ἐκ μεγάλων τε· πρέμνον καὶ οὐπω πρόσθεν ξυλλεγεμένη) ἐμπλήστας τὰ ὑποζύγια ἄγειν. Ἐχέειν δὲ τὴν ἐρημον ταύτην καὶ νάρδου ῥίζαν πολλήν τε καὶ εὐοσμὸν· καὶ ταύτην ξυλλέγειν τοὺς Φοίνικας· πολλὴ δὲ εἶναι αὐτῆς τὸ καταπατούμενον πρὸς τῆς στρατῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ καταπατούμενου ὁσμὴν ἡδεῖαν κατέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· ὁσόνδε εἶναι τὸ πλῆθος. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλα δένδρα ἐν ἐρήμῳ, τὸ μὲν τι δάφνη ἐοικὸς τὸ φύλλον, καὶ τοῦτο τοῖς προσκλυζομένοις τῇ θαλάσῃ χωρίοις πεφυκέναι καὶ ἀπολείπεσθαι μὲν τὰ δένδρα πρὸς τῆς ἀμπελώνας ἐπὶ ξηροῦ, ἐπελθόντος δὲ τοῦ ὕδατος ἐν τῇ θαλάσῃ πεφυκότες φαίνεσθαι· τῶν δὲ αἰετῶν τὰς ῥίζας τῇ θαλάσῃ ἐπικλύζεσθαι, ὅσα ἐν κοίλοις χωρίοις ἐπεφύκει, ἐντε περ οὕτω ὑπενόσται τὸ ὕδωρ, καὶ ὁμοῦ οὐ διαφθείρεσθαι τὸ δένδρον πρὸς τῆς θαλάσσης. Εἶναι δὲ τὰ ἐπὶ

viris comburi: quæ id non ferant, inglorias esse. Quæ etiam ab aliis narratur.

34^b

Indicos canes Alexandro dono missos Aristobulus tradit tauris feris mulisque indomitis si objicerentur, immotos jussisset; sin leo introduceretur, exsistentes ad pugnam cum irruisse.

35.

Ipse Alexander cum majore exercitus parte in Gedrosiæ regionem maxima ex parte desertam contendit. In hac solitudine tradit Aristobulus multas myrrhæ arbores nam vulgari myrrha majores. Phœnices, qui mercaturæ causa exercitum comitabantur, collecta lacrima myrrhæ (ingentem enim ejus copiam fuisse, quum et rami essent magni et nunquam antea quidquam ex iis collectum esset)imenta onerasse. Habere præterea eam solitudinem magnam nardi odoratæ radicū copiam, et Phœnices hujus quoque magnam vim legisse. Multum etiam ab exercitu proculatum fuisse, atque ex ea proditione suavissimum odore late diffusum: tantam ibi ejus esse copiam. Alia præterea ibi nasci arborum genera, quarum folia lauri foliis sint similia. Atque eas quidem iis locis, quos mare alluit, nasci, recedente aestu in sicco destitui, accedente vero aestu in ma-

δρα ταύτη πήχεων καὶ τριάκοντα ἔστιν ἂ αὐτῶν, τυχεῖν τε ἀνθοῦντα ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ τὸ ἄνθος εἶναι τῷ λευκῷ μάλιστα ἰω προσφερές, τὴν δὲ μὴν δὲ πολὺ τι ὑπερβέρον· καὶ ἄλλον εἶναι καυλὸν ἐκ γῆς πεφυκότα ἀκάνθης, καὶ τοῦτ' ἐπεῖναι ἰσχυρὰν τὴν ἀκάνθαν, ὥστε ἤδη τινῶν καὶ παριππευόντων ἐμπλακεῖσαν τῇ ἐσθῇ κατασπᾶσαι ἀπὸ τοῦ ἵππου μᾶλλον τι τὸν ἵππεα, ἢ αὐτὴν ἀποσχισθῆναι ἀπὸ τοῦ καυλοῦ.

36.

Arrian. VI, 28 : Ἡδὴ δὲ τινες καὶ τοιάδε ἀνέγραψαν, οὐ πιστὰ ἔμοι λέγοντες, ὡς συζεύξας δύο ἄρμα-μάξας (Ἀλέξ.), κατακείμενος ζῆν τοῖς ἐταίροις καταυλούμενος, τὴν διὰ Καρμανίας ἦγεν κτλ. — Ταῦτα δὲ οὕτε Πτολεμαῖος δ' Λάγου οὔτε Ἀριστόβουλος δ' Ἀριστοβούλου ἀνέγραψαν, οὐδὲ τις ἄλλος ὄντινα ἱκανὸν ἂν τις ποιήσαιτο τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοιῶνδε· καὶ μοι ὡς οὐ πιστὰ ἀναγεγράφθαι ἐξήρχεσαν· ἀλλ' ἐκείνα ἤδη Ἀριστοβούλου ἐπόμενος συγγράφω, ὅσπαι ἐν Καρμανίᾳ Ἀλέξανδρον χαριστήρια τῆς κατ' Ἰνδῶν νίκης καὶ ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς, ὅτι ἀπεσώθη ἐκ Γαδρωσίων, καὶ ἀγῶνα διαθεῖναι μουσικόν τε καὶ γυμνικόν· κατατάξαι δὲ καὶ Πευκέ-σταν ἐς τοὺς σωματοφύλακας, ἡδὴ μὲν ἐγνωκότα σα-τράπην καταστήσαι τῆς Περσίδος, ἐθέλοντα δὲ πρὸ τῆς σατραπείας μὴδὲ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ πίστεως ἀπείρατον εἶναι, ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ· εἶναι δὲ αὐτῷ ἑπτὰ εἰς τότε σωματοφύλακας, Ἀεονάτον Ἀν-τίου, Ἡρασιτίωνα τὸν Ἀμύντορος, Λυσίμαχον Ἀγα-θοκλέους, Ἀριστόνουν Πεισαίου· τούτους μὲν, Πελ-λαίου· Περδίκαν δὲ, Ὀρόντου, ἐκ τῆς Ὀρέστιδος·

Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου, καὶ Πείθωνα Κρατεᾶ, Ἑορδαίους· ὄγδοον δὲ προσγενέσθαι αὐτοῖς Πευκέσταν, τὸν Ἀλέξανδρον ὑπερασπίσαντα. — Ἡδὴ δὲ τινες κτλ.] Vide Plut. Alex. c. 67, De fort. Alex. I, 15; Dio- dorus. XVII, 106; Curtius IX, 10 ibique Müttzell.; Droysen. I. I. p. 483.

37.

Arrian. VI, 29 : Ἐλύπησε δὲ αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) ἡ παρανομία ἢ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορρωγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· εἶναι γὰρ ἐν Πα-σαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκείνου τάφον, καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλος περυτεῦσθαι δένδρων παν-τοίων, καὶ ὕδατι εἶναι κατὰ βρύτον, καὶ πόαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετράγωνον σχῆμα πεποιη-σθαι· ἄνωθεν δὲ οἶκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἰσω στενὴν, ὡς μόλις ἂν ἐνὶ ἄν-δρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν· ἐν δὲ τῷ οἰκῆματι πύελον χρυσῇν κείσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην παρὰ τῷ πύελῳ· πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους, καὶ τάπητα ἐπι-βλημάτων Βαβυλωνίων, καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑπο-στρώματα· ἐπεῖναι δὲ καὶ κύνους καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου ἐργασίας· καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοσφαεῖς [λέγει] ὅτι ἔκειντο, αἱ μὲν πορ-φυρεῖς, αἱ δ' ἄλλης καὶ ἄλλης χροᾶς, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητὰ, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος

nata videri. Nonnullarum radices semper mari allui, quot-quot scilicet in concavis atque sinuosis locis nascuntur, ubi mare non recedat; neque iis quidem locis natas arbores a mari corrumpi. Arborum altitudinem interdum esse triginta cubitorum: ac tum quidem temporis floruisse: florem albae violae persimilem esse, odoris tamen suavitate longe superare; alium quoque spinæ esse caulem e terra ortum, eique adeo validam spinam adnasci, ut si cujus adequitantis vesti implicata fuerit, eques citius equo detrahatur quam ipsa a caule avellatur.

36.

Sunt etiam qui scribant (quod mihi quidem verisimile non videtur) Alexandrum duobus curribus junctis, inter amicos musicis modulationibus aures ejus demulcentes stratum per Carmaniam exercitum duxisse etc. Hæc neque Ptolemæus Lagi neque Aristobulus Aristobuli filius neque alius quispiam auctor, cui hac in parte fides haberi possit, memoriæ prodidit; suffeceritque a me tamquam indigna fide relata esse. Illa vero Aristobulum secutus scribo, Alexandrum in Carmania gratias diis agentem sacrum fecisse ob victoriam de Indis partam et ob exercitum ex Gedrosiis servatum: ludos etiam musicos et gymnicos edidisse; præterea Peucesten in corporis sui custodes ascripsisse, quem quidem jam Persidis satrapam constituere decreverat, sed antequam illi satrapæ munus deferret, ne hoc quidem honore fideique testimonio carere voluit, ob eximiam ejus

operam apud Mallos præstitam. Fuisse autem illi tum tem- poris septem corporis custodes, Leonnatum Antei, Hephæ- stionem Amyntoris, Lysimachum Agathoclis, Aristonum Pisæi filios; hos Pella'os; Perdiccam Orontis ex Orestide; Ptolemæum Lagi et Pythonem Crateæ filios, Eordenses: octavum vero iis accessisse Peucesten, qui Alexandrum scuto suo protexerat.

37.

Ægerrime Alexander ferebat scelus in Cyri Cambysis filii sepulcrum admissum. Quod quidem perfractum spoliatum- que reperit, ut auctor est Aristobulus. Esse enim apud Pasargadas in hortis regis Cyri illius sepulcrum, et circum id lucum omnis generis arboribus consitum aquisque irri- guum, atque alto gramine hortum refertum esse: sepul- crum ipsum ab ima parte saxo quadrato structum quadran- gulare formam præ se ferre. In editiore parte adiculam esse lapideo fornice contextam, portulanque habere qua: in eam ducat, ita angustam ut ægerrime unus aliquis, ne- que is magnæ staturæ, ingredi possit. In ædicula loculum aureum esse positum, in quo Cyri corpus conditum serve- tur: lecticam solio astare, cujus pedes ex solido auro fabricati sint. Hanc tapetis Babyloński stratum, stragulis purpureis substratis. Lecticæ candyn regiam aliasque vestes Babylonii operis impositas esse; femoralia etiam Medica; stolas quoque hyacinthino colore tinctas ibi positas fuisse; atque has quidem purpurei, alias varii coloris; torques

ἔκειτο ἢ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα· εἶναι δὲ ἐν τῷ τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ τὸν τάφον φερούσῃ οἶκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιτημένον, οἱ δὲ ἐξύλασσον τὸν Κύρου τάφον, ἐπὶ ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεγόμενοι τὴν φυλακὴν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλείας, καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν τῷ Κύρῳ. Ἐπεγέγραπτο δὲ δὲ τάρος Περσικοῖς γράμμασι· ἐδόχλου δὲ Περσιστὶ τάδε· Ὁ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. Μὴ οὖν φθονήσῃς μοι τοῦ μνημάτος.

Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε εἰλοι Πέρσαις, παρίεναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἅλλα καταλαμβάνει ἐκπεπορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωθήσαντο, ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου, καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πυέλον ἐπειρῶντο εὐοχρὸν σφίσι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὐχορον, τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυθλιῶντες αὐτῆς· ὥς δὲ οὐ προύχῳραι αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὲ ἔασαντες τὴν πυέλον ἀπῆλθον. Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχίστην παρ' Ἀλεξάνδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσα περ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πυέλον, καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι· ὅσα δὲ λελώθητο αὐτῆς κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντείνειν ταινίαις καὶ ἄλλα ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο κατ' ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὁμοία ἀποθεῖναι, καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι, τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα· καὶ ἐπιβαλεῖν τῇ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν.

Strabo XV, p. 730 : Ἐπὶ εἰς Πασαργάδων (ὁ Ἀλέξανδρος), καὶ τοῦτο δ' ἦν βασιλεῖον ἀρχαῖον ταῦθα δὲ καὶ τὸν Κύρου τάφον εἶδεν ἐν περὶ πύργῳ οὐ μέγαν, τῷ δάσει τῶν δένδρων ἐναπαυμένον, κάτω μὲν στερεόν, ἄνω δὲ στέγην ἔχον στήκον στενὴν τελείως ἔχοντα τὴν εἰσοδὸν· δι' ἧς θεῖν εἰσω φησὶν Ἀριστόβουλος, καλεῖσάντος τοῦ λέως, καὶ κοσμηῆσαι τὸν τάφον· ἰδεῖν δὲ κλίνην· στήν καὶ τράπεζαν σὺν ἐκπώμασι καὶ πύελον· καὶ ἐσθῆτα πολλὴν κόσμον τε λιθοκόλλητον. Ἐκ οὖν τὴν πρώτην ἐπιδημίαν ταῦτ' ἰδεῖν· ὑστερον ληθῆναι, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐκκομισθῆναι, τὴν δὲ θραυσθῆναι μόνον καὶ τὴν πύελον, μεταθέντων· κρὸν δὲ οὐ δῆλον γενέσθαι, διότι προνομιευτῶν ἐρ οὐχὶ τοῦ σατράπου, καταλιπόντων δὲ μὴ δύνα βραδίως ἐκκομίσαι· συμβῆναι δὲ ταῦτα καίπερ φ περιχειμένης Μάγων, στίσις λαμβανόντων καθ' πρόβατον, διὰ μηνὸς δ' ἵππον. Ἀλλ' ὁ ἐκτοσφιστὴς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς εἰς Βάκτρα καὶ Ἰνδοῦς πᾶσι ἅλλα νεωτερισθῆναι παρεσκεύασε, καὶ δὲ καὶ τῶν νεωτερισθέντων ὑπῆρξεν. Οὕτω μὲν οὖν ἡ βουλος εἴρηκε, καὶ τὸ ἐπίγραμμα δὲ ἀπομνηστεύει τοῦτο· Ὁ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος εἰμι, ἀρχὴν τοῖς Πέρσαις κτησάμενος, καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας· μὴ οὖν φθονήσῃς μὲν μνημάτος.

Cf. Onesicrit. fr. 31; Eustath. ad Dion. P. Plutarch. Alex. 69; Curtius X, 1, 30 et q congressit Müttzell.; Ste-Croix *Ex. crit.* p. Droysen. I. I. p. 489.

quoque ac gladios et in aures auro et gemmis ligatos. Mensa praeterea ibi posita erat; in media vero lectica locus corpus Cyri continens. Esse praeterea intra ambitum in ipso ad sepulcrum ascensu exiguum quandam adiculam Magis exstructam, qui sepulcrum custodiebant, jam inde a Cambyse Cyri filio custodiam munere a patribus in filios transmissa. Atque his quidem ovis in singulos dies a rege dabatur, vinique et farinae certus modus: singulis etiam mensibus equus, quem Cyro sacrificarent. Titulus sepulcri Persice scriptus hoc significabat: *O homo, ego Cyrus sum Cambysis filius, qui Persis regnum constitui Asiaeque imperavi. Itaque ne meo monumento invidas.*

Alexander (incesserat enim cum cupido jam tum quum Persas vicerat adveniendi istius sepulcri) reliqua omnia furto sublata praeter loculum et lectum reperit. Nonnulli ne ipsius quidem corpori pepercerant; sublato enim solii operculo corpus eiecerant: ipsum vero loculum imminuere conati fuerant, ut commodius auferri posset, partim praeindentes partim contudentes atque confringentes: quumque opus non succederet ex sententia, relicto tandem loculo abierunt. Aristobulus ab Alexandro designatum se fuisse ait, qui sepulcrum de integro instauraret, corporisque partes quae supererant in loculo conderet operculoque tegeret, quaque corrupta essent reficeret, lectum tamen in-

tenderet et reliqui ornatus pristinum modum et non restitueret, ad haec adiculam portam lapide et calcearet, regio signo illi impresso.

Deinde Pasargadas venit (Alexander), ubi erat regum sedes. Hic Cyri monumentum in hortis vidit, haud ita magnam, arborum densitate occultam, inferiore solidam, superiore parte tabulatum habens sepulcri sacellum perangusto aditu. Per eum Aris introiisse se ait jussu regis atque sepulcrum exornasse autem auream lecticam et mensam cum poculculum aureum et vestem plurimam mundumque distinctum. Verum haec vidisse affirmat primo adventu ea direpta fuisse: ac cetera quidem asportata, lectica et loculum contracta, cadavere loco moto; unde a rit non hoc satrapae, sed praedatorum opus fuisse, relinquerant quae asportare non potuerunt. Evenis haec quantumvis Magorum custodia imposita esse quotidie ovem acceperint in alimenta, singulisque in equum (Cyro sacrificandum). Verum longinqua Alexandria in Indiam et Bactros expeditione factum est ut nulli exemplo fierent, de quibus hoc quoque fuit. Haec Aristobulus narrat, qui inscriptionem quoque hanc affert: *O homo, ego Cyrus sum, Asiae rex, qui sis imperium constitui et rex Asiae fui. Ne igitur monumentum invidas*

38.

Arrian. VII, 4, 4 : 'Ο δὲ (Ἀλέξανδρος) καὶ γάμου ἐποίησεν ἐν Σούσοις ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἑταίρων· αὐτὸς μὲν τῶν Δαρείου θυγατέρων τὴν πρεσβυτάτην Βαρσίνην ἡγάγετο, ὡς δὲ λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτην, τῶν Ὁχου θυγατέρων τὴν νεωτάτην Παρύσατιν· ἥδη δὲ ἦν αὐτῷ ἡγμένη καὶ ἡ Ὀξυάρτου τοῦ Βακτρίου παῖς Ρωξάνη.

Βαρσίνην] Ἀρσινόην correxit Blancardus, quum Ἀρσινόην Darii hanc filiam dicat Photius p. 68, 7. Alia est Barsine, Artabazi f., Memnonis vidua, de qua v. fr. 7. Nostra Barsine a Diodoro XVII, 107, Curtio IV, 5, 1, Justino XII, 10, Plutarcho Alex. 70 dicitur Statira. Persicum nomen (Statira) cum Græco (Arsinoe) commutaverat, iudice Droyse-
nio l. l. p. 497.

39.

Arrian. VII, 17, 5 : 'Ὅμως δὲ τὰ γε τῆς ἐπιστροφῆς τῆς κατὰ τὴν εἰσοδὸν τὴν ἐς τὴν πόλιν (Βαβυλῶνα) ἐθελῆσαι (Ἀλέξανδρον) αὐτοῖς (Χαλδαίοις) πεισθῆναι λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τῇ πρώτῃ μὲν παρὰ τὸν ποταμὸν τὸν Εὐφράτην καταστρατοπεδεῦσαι, ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν ἐν δεξιᾷ ἔχοντα τὸν ποταμὸν παρ' αὐτὸν πορεύεσθαι, ἐθέλοντα ὑπερβάλλειν τῆς πόλεως τὸ μέρος τὸ ἐς δυσμὰς τετραμμένον, ὡς ταύτῃ ἐπιστρέψαντα πρὸς ἑω ἀγεῖν· ἀλλὰ οὐ γὰρ ὀνηθῆναι ὑπὸ δυσχωρίας οὕτως ἐλάσαι ζῆν τῇ στρατιᾷ, ὅτι τὰ ἀπὸ δυσμῶν τῆς πόλεως εἰσιόντι, εἰ ταύτῃ πρὸς ἑω ἐπέστρεφεν, ἐλώδη τε καὶ τεναγώδη ἦν· καὶ οὕτω καὶ ἐκόντα καὶ ἄκοντα ἀπειθῆσαι τῷ θεῷ.

Cap. 18 : 'Ἐπεὶ καὶ τοιόνδε τινὰ λόγον Ἀριστόβουλος ἀναγέγραπεν Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀμφιπολίτην τῶν ἑταίρων τῶν Ἀλεξάνδρου, στρατηγὸν τῆς στρατιᾶς, ἦν παρὰ

Μαζαίῳ τῷ Βαβυλῶνος σατράπῃ ἀπέλιπεν Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ συνέμιξεν ἐπανιόντι αὐτῷ ἐξ Ἰνδῶν, ὁρῶντα πικρῶς τιμωρούμενον τοὺς σατράπας ὅσοι ἐπ' ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ χώρᾳ τεταγμένοι ἦσαν, ἐπιστεῖλαι Πειθαγόρᾳ τῷ ἀδελφῷ (μάντιν γὰρ εἶναι τὸν Πειθαγόραν τῆς ἀπὸ σπλάγχχνων μαντείας) μαντεύσασθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τῆς σωτηρίας, ἀντεπιστεῖλαι δὲ αὐτῷ Πειθαγόραν πυθανόμενον τίνα μάλιστα φοβούμενος χρῆσασθαι ἐθέλοι τῇ μαντείᾳ· τὸν δὲ γράψαι αὐθις ὅτι τὸν τε βασιλέα αὐτὸν καὶ Ἡφαιστίωνα· θύεσθαι δὲ τὸν Πειθαγόραν πρῶτα μὲν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίῳ· ὡς δὲ ἐπὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἱερείου ὁ λοθὸς ἀφανὴς ἦν, οὕτω δὲ ἐγγράψαντα καὶ κατασημηνάμενον τὸ γραμμάτιον πέμψαι παρὰ τὸν Ἀπολλόδωρον ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἐκβάτανα, δηλοῦντα μηδὲν τι δεδιέναι Ἡφαιστίωνα· ἔσεσθαι γὰρ αὐτοῖς ὀλίγου χρόνου ἐκποδῶν. Καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν λέγει Ἀριστόβουλος κομίσασθαι Ἀπολλόδωρον μὲν πρόσθεν ἡμέρᾳ ἢ τελευτᾶσαι Ἡφαιστίωνα· αὐθις δὲ θύεσθαι τὸν Πειθαγόραν ἐπὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ γενέσθαι καὶ ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ ἄλοβον τὸ ἥπαρ τοῦ ἱερείου· καὶ Πειθαγόραν τὰ αὐτὰ καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γράψαι· Ἀπολλόδωρον δὲ οὐ κατασιωπῆσαι, ἀλλὰ φράσαι γὰρ πρὸς Ἀλέξανδρον τὰ ἐπεσταλμένα, ὡς εὐνοίαν μᾶλλον τι ἐπιδειχόμενον τῷ βασιλεῖ, εἰ φυλάττεσθαι παραινεῖσαι μὴ τις αὐτῷ κίνδυνος ἐν τῷ τότε ξυμπέσοι. Καὶ Ἀπολλόδωρον τε λέγει ὅτι Ἀλέξανδρος ἐπήνεσε καὶ τὸν Πειθαγόραν, ἐπειδὴ παρῆλθεν εἰς Βαβυλῶνα, ἥρστο ὅτου γενομένου αὐτῷ σημείου ταῦτα ἐπέστειλε πρὸς τὸν ἀδελφόν· τὸν δὲ εἰπεῖν ὅτι ἄλοβόν οἱ τὸ ἥπαρ ἐγένετο τοῦ ἱερείου· ἐρομένου δὲ ὅ τι νοεῖ τὸ σημεῖον, μέγα εἰπεῖν εἶναι χαλεπόν. Ἀλέξανδρον δὲ προσοῦτο δεῖσθαι χαλεπῆναι τῷ Πειθαγόρᾳ, ὡς καὶ δι' ἐπιμελείας ἔχειν αὐτὸν πλείονος, ὅτι ἀδόλως τὴν ἀλήθειάν οἱ ἔφρασε. Ταῦτα αὐτὸς Ἀριστόβουλος λέγει παρὰ Πειθαγόρου πυθῆσθαι·

38.

Alexander nuptias quoque Susis celebravit tum suas tum amicorum, atque ipse quidem Barsinen (*Arsinoen*?) ex Darii filiabus natu maximam uxorem duxit et præter hanc aliam, ut Aristobulus tradit, Parysatim ex filiabus Ochi natu maximam : jam antea vero Roxanen quoque Oxartidis Bactrii filiam duxerat.

39.

Aristobulus auctor est Alexandrum Chaldaeorum consilio de circumagendo itinere in Babylonem urbem acquiescere voluisse, ac primo quidem die ad Euphratem fluvium castra posuisse : postridie vero quum flumen ei ad dextram esset, juxta ipsum processisse, cupientem prætergredi eam urbis partem, quæ occasum spectabat, ut inde orientem versus se converteret : sed ob difficultatem locorum ita cum exercitu ingredi non potuisse; quod nimirum, quum ab occidentali urbis parte ad orientalem se convertere vellet, paludosis limosisque locis impediretur : atque ita partim volentem partim nolentem Beli oraculo non paruisse.

Porro Aristobulus aliud quippiam hujuscemodi narrat. Apollodorum Amphipolitam, ex amicis Alexandri, præ-

torum exercitus, quem Alexander Mazæo Babyloniorum satrapæ reliquerat, quum Alexandrum ex Indis reversum convenisset, vidissetque eum in satrapas, qui aliis atque aliis provinciis præfuerant, severius animadvertentem, Pithagoræ fratri suo scripsisse (vatem enim fuisse Pithagoram ex eorum genere, qui exta consulunt) et de salute sua eum consuluisse : Pithagoram ejus literis respondisse, rogæque ejus potissimum metu vaticinio uti vellet. Qui quum respondisset, se ab Alexandro et Hephæstione sibi metuere, Pithagoram primum pro Hephæstione exta inspexisse; quumque jecinori fibræ deessent, literas rursus scripsisse, easque obsignatas ad Apollodorum Babylone Ecbatana misisse, quibus monebat, ne quidquam ab Hephæstione metueret, propediem enim e vivis sublatum iri. Quam quidem epistolam ait Aristobulus Apollodorum accepisse pridie quam Hephæstio exiret e vita. Tum Pithagoram, quum rursus exta pro Alexandro consulisset, fibræque etiam pro Alexandro deesse reperisset, idem fratri suo de Alexandro scripsisse. Apollodorum vero id non subticuisse, sed Alexandro quæ acceperat indicasse, ut benevolo erga regem animo esse videretur, monens ut imminens periculum caveret. Atque Alexandrum quidem Apol-

Καὶ Περδίκκᾳ δὲ μαντεύσασθαι αὐτὸν λέγει καὶ Ἀντιγόνῳ χρόνῳ ὕστερον· καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἀμφοῖν γενομένου Περδίκκᾳ μὲν ἐπὶ Πτολεμαῖον στρατεύσαντα ἀποθανεῖν, καὶ Ἀντίγονον ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Σέλευκον καὶ Λυσίμαχον τῇ ἐν Ἰψῷ γενομένην.

De Pithagora vide Plutarch. Alex. c. 73 (ubi Πυθαγόρας), Appian. Bell. Civ. II, c. 152, qui ex Aristobulo sua habere videtur. De Apollodoro cf. Arrian. III, 16, 7; Diodor. XVII, 64. Ceterum v. Ste-Croix l. I. p. 487, Droysen. l. I. p. 568.

40.

Arrian. VII, 19, 3 : Κατέλαθε δὲ ἐν Βαβυλῶνι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τὸ ναυτικὸν τὸ μὲν κατὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἀναπεπλευκὸς ἀπὸ θαλάσσης τῆς Περσικῆς, ὑπερὶ σὺν Νεάρχῳ ἦν, τὸ δὲ ἐκ Φοινίκης ἀνακεκομισμένον πεντήρεις μὲν δύο τῶν ἐκ Φοινίκων, τετρήρεις δὲ τρεῖς, τριήρεις δὲ ὀδύδεκα, τριακοντόρους δὲ ἐς τριάκοντα· ταύτας συντηθεὶς κομισθῆναι ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐκ Φοινίκης ἐς Θάλακον πόλιν, ἐκεῖ δὲ συμπελθεὶς αὐθις καταπλεῦσαι ἐς Βαβυλῶνα. Λέγει δὲ ὅτι καὶ ἄλλος αὐτῷ ἐναυπηγεῖτο στόλος τέμνοντι τὰς κυπαρίσσους τὰς ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ· τούτων γὰρ μόνων τῶν δένδρων εὐπορίαν εἶναι ἐν τῇ γῶρᾳ τῶν Ἀσσυρίων, τῶν δὲ ἄλλων ὅσα ἐς ναυπηγίαν ἀπόρως ἔχειν τὴν γῆν ταύτην. Πληρώματα δὲ ἐς τὰς ναῦς καὶ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας πορφυρέων τε πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἐργάζεαι τῆς θαλάσσης ἀρχῇ αὐτῷ ἐκ Φοινίκης τε καὶ τῆς ἄλλης παραλίης· λιμένα τε ὅτι πρὸς Βαβυλῶνα ἐποιεῖ ὀρυκτὸν ὅσον χιλίαις ναυσὶ μακρᾷ ὄρμῳ εἶναι, καὶ νεωτοίκους ἐπὶ τοῦ λιμένος· καὶ Μίκαχλος ὁ Κλαζομένιος μετὰ πεντακοσίῳν ταλάντων

ἐπὶ Φοινίκης τε καὶ Συρίας ἐστράτευτο, τοὺς μὲν μετέπεισεν, τοὺς δὲ καὶ ὠνησόμενος ὅτοι θαλάσσιοι ἦν ποιῶν· τὴν τε γὰρ παραλίαν τὴν πρὸς τῷ κάλπῳ τῷ Περσικῷ κατοικεῖν ἐπενόει καὶ τὰς νήσους τὰς περὶ ἐδόκει γὰρ αὐτῷ οὐ μείον ἢ Φοινίκης εὐδαίμων ἢ γῆ αὐτῇ γενέσθαι. Ἦν δὲ αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ ἡ παρασκευὴ ὡς ἐπὶ Ἀραβίας τοὺς πολλοὺς, πρόφασιν μὲν, ὅτι μὴ τῶν ταύτῃ βαρβάρων οὔτε πρεσβείαν ἀπέστευλιν αὐτῷ ἄλλο ἐπιεικὲς ἢ ἐπὶ τιμῇ ἐπέπρακτο Ἀραβῶν ἐκ τὸν, τὸ δὲ ἀληθὲς ὡς γέ μοι δοκεῖ, ἀπληστος ἦν· κατέσθαι τι αἰεὶ Ἀλέξανδρος.

« His simillima sunt, quae leguntur Fragg. I inde a verbis : καὶ στόλους καὶ ὀρυκτήριζα ἤδη πεσκευάσθαι, e quibus etiam apparet, quod Arrian hoc loco tamquam ex sua sententia pronuntians affert (ὡς γέ μοι δοκεῖ), Alexandrum nempe ex alia causa commotum, sed immensa avaritia et mulatum Arabicam parasse expeditionem, id est Arriano, sed ipsi Aristobulo tribuendum esse. GEIER. Cf. Androsten. fr. 2; Droysen. l. I. p. 57.

41.

Strabo XVI, p. 741, de Alexandro in Euphrate navigante : Φησὶ δ' Ἀριστόβουλος, τὸν Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀναπλέοντα καὶ κυβερνῶντα τὸ σκάφος, ἐπισπεῖν καὶ ἀνακαθαίρειν τὰς διώρυγας μετὰ τοῦ κλέβου τῶν συνακλουθησάντων· ὡς δ' αὐτοὺς καὶ τὰ στόμα ἐμφράττειν, τὰ δ' ἀνοίγειν· κατανοήσαντα δὲ μίαν τι μάλιστα συντείνουσιν ἐπὶ τὰ ἔλη καὶ τὰς λίμνας· πρὸ τῆς Ἀραβίας, δυσμεταχειρίστον ἔχουσιν τὸ στόμα καὶ μὴ βραδίως ἐμφράττεσθαι δυναμένην διὰ τὸ εὐεὲς τὸν καὶ μαλαχόγειον, ἄλλο ἀνοίξαι καὶ τὸν στόμα εἰ

lodorum collaudasse narrat : quumque Babylonem venisset, percontatum esse Pithagoram quo signo edoctus fratri suo tulla de se scripsisset. Qui quum respondisset, quod hostiae jecinora absque fibris inventa essent, Alexandrum rursus interrogasse, quid hoc portenderet : et Pithagoram magnum malum portendi dixisse. Alexandrum vero tantum abfuisse ut Pithagorae succensuerit, ut eum deinceps cariorum habuerit, quod citra dolum simpliciter ei rem dixisset. Hanc Aristobulus se a Pithagora audisse testatur : ac postea Perdicae quoque et Antigono eundem vaticinium esse. Eodem enim prodigio edito Perdicae adversus Ptolemaeum belantum mortuum esse, Antigono vero in pigna adversus Seleucum et Lysimachum ad ipsum commissa.

40.

Babylone Alexander, ut Aristobulus tradit, classem navalem recepit, quae partim per Euphratem fluvium et Persico mari subvecta erat Nearchi duce, partim ex Phoenice appulerat; Phoenicum quidem quinqueremes duas, quadriremes tres, triremes duodecim, triginta remorum naves ad triginta. Haec in partes dissolutae ex Phoenice ad Euphratem in Thapsacum urbem vectae sunt, ibique rursus compaginatae Babylonem navigavit. Dicit idem Alexandrum aliam quoque classem construxisse caesis in Babylonia cupressis : harum enim tantummodo arborum in Assyria

copiam esse, reliquarum quae conficiendis navibus aptae sint inopia hanc regionem laborare. Supplementa etiam naves aliaeque ministeria, et purpuras piscantium aliorumque marinorum operariorum multitudinem ex Phoeniciis atque reliqua maritima ora ad eum venisse. Portum praeterea apud Babylonios effodi curavit, qui mille naves in gas caperet, et navalia portui adjunxit. Misitque Micellum Clazomenium cum quingentis talentis in Phoeniciam et Syriam, qui quoscumque maritimos posset mercede acceret vel conduceret. Scilicet in Persici sinus oram ejusque insulas colonias deducere statuerat; aequae enim opulenta fuerat haec regio atque Phoenice ei videbatur. Classem vero Arabes populosam istam gentem parabat, verbo tenax quod soli ex barbaris illius regionis neque legationes nec cum misissent, neque quidquam officii aut honoris sibi ditulissent : sed revera, ut mihi videtur, quod nulla eum conquirendi ditiones satietas capiebat.

41.

Narrat Aristobulus Alexandrum ipsum navigantem se phoenicem gubernantem fossas inspexisse, easque comitantium multitudinis opera expurgasse, et ora quaedam obstructis nonnulla aperuisse. Quumque fossam quandam ad paludum et lacus, qui sunt Arabiam versus, proxime tendere an adverteret os habentem intractabile et obstructum diff

σταδίων τριάκοντα ὑπόπετρον λαβόντα χωρίον, κακεῖ μεταγαγεῖν τὸ ρεῖθρον· ταῦτα δὲ ποιεῖν προνοοῦντα ἄμα καὶ τοῦ μὴ τὴν Ἀραβίαν δυσείσθλον τελέως ὑπὸ τῶν λιμνῶν ἢ καὶ τῶν ἐλῶν ἀποτελεσθῆναι, νησιζουσιν ἤδη διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὕδατος· διανοεῖσθαι γὰρ δὴ κατακτεῖσθαι τὴν χώραν ταύτην, καὶ στόλους καὶ ὁμηγήτρια ἤδη κατεσκευάσθαι, καὶ πλοῖα τὰ μὲν ἐν Φοινίκῃ τε καὶ Κύπρῳ ναυπηγησάμενον διάλυτά τε καὶ γομφωτά, ἃ κομισθέντα εἰς Θάψακον σταδίοις ἑπτὰ, εἴτα τῷ ποταμῷ κατακομισθῆναι μέχρι Βαβυλωνός· τὰ δ' ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ συμπηξάμενον τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ τοῖς παραδείσοις κυπαρίττων· σπάνιος γὰρ ὕλης ἐνταῦθα· ἐν δὲ Κοσσαίοις καὶ ἄλλοις τισὶ μετρία τίς ἐστὶν εὐπορία. Σιχέψασθαι μὲν οὖν αἰτίαν τοῦ πολέμου φησὶν (in plurimis codd. φασιν), ἐπειδὴ μόνον τῶν ἀπάντων οὐ πρεσβεύσαιτο οἱ Ἀραβες ὡς αὐτόν· τὸ δ' ἀληθές, ὀρεγόμενον πάντων εἶναι κύριον· καὶ ἐπεὶ δύο θεοὺς ἐπυνθάνετο τιμᾶσθαι μόνους ὑπ' αὐτῶν, τὸν τε Δία καὶ τὸν Διόνυσον, τοὺς τὰ κυριώτατα πρὸς τὸ ζῆν παρέχοντας, τρίτον ὑπολαβεῖν ἑαυτὸν τιμῆσεσθαι, κρατήσαντα καὶ ἐπιτρέψαντα τὴν πάτριον αὐτονομίαν ἔχειν, ἣν εἶχον πρότερον. Ταῦτά τε δὴ πραγματεύεσθαι περὶ τὰς διώρυγας τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τοὺς τάφους σκευωρεῖσθαι τοὺς τῶν βασιλέων καὶ δυναστῶν· τοὺς γὰρ πλείστους ἐν ταῖς λίμναις εἶναι. Cf. Arrian. VII, 20 sqq.; Diodor. XVII, 116.

42.

Arrian. VII, 22, 2 : Λόγος δὲ λέγεται τοιοῦτος. Τῶν βασιλέων τῶν Ἀσσυρίων τοὺς τάφους ἐν ταῖς λίμναις τε εἶναι τοὺς πολλοὺς καὶ ἐν τοῖς ἔλεσι δεδομημέ-

cillium propter terram mollem et cedentem : aliud novum os aperuisse triginta a priore stadiis, delecto loco petroso et alveo tractato. Idque ideo fecisse, ut praecaveret, ne Arabia omnino difficilis esset ingressu propter lacus et paludes, quum jam insula quodammodo esset propter aquae multitudinem. Nimirum occupare eam terram molitum esse, jamque ad hoc et classem et receptacula parasse, quum navigia in Phoenice et Cypro construxisset clavis compacta et dissolubilia, quae per septem stadia Thapsacum transportata, flumine deinde Babylonem deduci curasset, quumque alia compegisset in Babylonia ex lucorum et hortorum cupressis. Ligni enim ibi inopia est, apud Cossaeos vero et nonnullos alios mediocris copia. Causam huic bello Alexandrum praetendisse quidem dicit hanc, quod Arabes ex omnibus gentibus legatos ad eum non misissent : revera autem dominandi in omnes cupiditate fuisse impulsus : et quum duos tantum deos apud illos coli audisset, Jovem scilicet et Bacchum, qui eorum quae ad vitam pertinent potissima largirentur ; se tertium existimasse cultum iri, si post partam victoriam libertatem patriam, qua antea essent gavisi, restituisset iis. Ceterum Alexandrum tum haec circa fossa effecisse dicit, tum vero etiam curiose excussisse sepulcra regum principumque, quae plurima in lacubus istis sint.

42.

Narratio circumfertur haecce : Assyriorum regum sepul-

vos : ὡς δὲ ἔπλει Ἀλέξανδρος κατὰ τὰ ἔλη (κυβερνᾶν γὰρ αὐτὸν λόγος τὴν τριήρη), πνεύματος μεγάλου ἐμπεσόντος αὐτῷ ἐς τὴν καυσίαν καὶ τὸ διάδημα αὐτῇ συνεχόμενον, τὴν μὲν δὴ βαρυτέραν πεσεῖν ἐς τὸ ὕδωρ, τὸ διάδημα δὲ ἀπενεχθὲν πρὸς τῆς πνοῆς σθεθῆναι ἐν καλάμῳ· τὸν ἀλάμον δὲ τῶν ἐπιπεφυκόντων εἶναι τάφῳ τινὶ τῶν πάλαι βασιλέων. Τοῦτο τε οὖν αὐτὸ πρὸ τῶν μελλόντων σημεῖον καὶ ὅτι τῶν τις ναυτῶν ἐκνηξάμενος ὡς ἐπὶ τὸ διάδημα, ἀφελὼν τοῦ καλάμου αὐτὸ μετὰ χειρὸς μὲν οὐκ ἔνεγκεν, ὅτι νηχομένου ἂν αὐτοῦ ἐβρέχετο, περιθεὶς δὲ τῇ κεφαλῇ τῇ αὐτοῦ οὕτω διήνεγκε. Καὶ οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἀναγραφάντων τὰ Ἀλεξάνδρου λέγουσιν ὅτι τάλαντον μὲν ἐδωρήσατο αὐτῷ Ἀλέξανδρος τῆς προθυμίας εἵνεκα, ἀποτεμῆναι δὲ ὅτι ἐκέλευσε τὴν κεφαλὴν, τῶν μάντεων ταύτῃ ἐξηγησαμένων, μὴ περιθεῖν σώαν ἐκείνην τὴν κεφαλὴν ἥτις τὸ διάδημα ἐφόρησε τὸ βασιλείον, Ἀριστόβουλος δὲ τάλαντον μὲν ὅτι ἔλαβε λέγει αὐτόν, ἀλλὰ πληγὰς λαβεῖν τῆς περιθέσεως ἕνεκα τοῦ διαδήματος. Ἀριστόβουλος μὲν δὴ τῶν τινα Φοινίκων τῶν ναυτῶν λέγει ὅτι τὸ διάδημα τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐκόμισεν, εἰσὶ δὲ οἱ Σέλευκον λέγουσι. Cf. Diodor. I. I.; Appian. Syr. c. 56, B. C. II, 153

43.

Strabo XVI, p. 766 : Πεζέμποροι δ' εἰσὶν οἱ Γερβαῖοι τὸ πλεόν τῶν Ἀραβίων φορτίων καὶ ἀρωμάτων. Ἀριστόβουλος δὲ τοῦναντίον φησὶ, τοὺς Γερβαίους τὰ πολλὰ σχεδία εἰς τὴν Βαβυλωνίαν ἐμπορεύεσθαι, ἐκαίθην δὲ τῷ Εὐφράτῃ τὰ φορτία ἀναπλεῖν εἰς Θάψακον, εἴτα πεζῇ κομίζεσθαι πάντη.

cra longe plurima in his paludibus et stagnis esse exstructa. Quumque Alexander in paludibus istis navigaret (ipsum sae triremis gubernatorem fuisse aiunt), obortum ventum ingentem causiam et diadema ei alligatum abrupisset, atque illam quidem, utpote graviorem, in aquam procidisse, diadema vero vento ablatum arundine uni ex monumentis regum priscorum adnascente retentum esse. Hoc ipsum Alexandrum futuri casus habuisse signum ; quendam vero ex nautis enatasse, et diadema ab arundine avulsum non manu gestasse, sed, ne natans maderet, capiti impositum attulisse. Jam plerique eorum qui res Alexandri scripserunt, regem tradunt dono ei dedisse talentum prompti studii praemium, deinde vero jussisse, ut caput eidem praecideretur, vatibus Chaldaeis, qui rem interpretati essent, admonentibus, ne sineret salvum esse caput istud, quod diadema gestasset regum. Aristobulus vero eum talentum accepisse non tradit, sed vapulasse, quod diadema capiti imposuisset. Idem Aristobulus unum ex Phoenicibus nautis fuisse dicit, qui diadema Alexandro reportasset : alii Seleucum fuisse narrant.

43.

Gerrhaei negotiatione terrestri ut plurimum tractant Arabum merces et aromata. Aristobulus contra ait Gerrhaeos plerumque ratibus Babyloniā ire mercatum, hinc per Euphratem Thapsacum cum mercibus adnavigare, postea quo libeat pedestri itinere eas ferri.

« Gerrham urbem ejusque incolas eo loco ab Aristobulo esse memoratos, ubi de navigatione Archiæ, missi ab Alexandro ad oram Arabiæ cognoscendam (cf. Arr. Exp. Alex. VII, 20), mentio facta esset, non est quod dubitemus; minus tamen equidem pro certo venditaverim id quod narrat Droysenius in Hist. p. 573, Alexandrum ab Archia certiores esse factum, insulam quandam (Icari nomine appellatam, cf. fragm. 44) ab eo conspectam ad sinum Gerrhæ urbis sitam esse. Tametsi enim ex comparatione Strabonis l. c. p. 381 et Arriani l. c. jure colligitur, insulam istam haud procul a Gerrha urbe abfuisse, in Archiæ tamen quæ legitur apud Arrianum relatione Gerrha urbs ne verbo quidem memoratur. De incolis hujus urbis cf. etiam Diod. Sic. III, c. 42. Ceterum totus ille Strabonis locus ex Eratosthenis Geographicis fluxit. Cf. Bernhardt Eratosthen. T. I, fragm. 119. De geographicis hujus regionis rationibus cf. Ritter *Erdk.* vol. X, p. 39 sqq. » GRIER. Cf. Androstenis fr. 2.

44.

Arrian. VII, 20, 4, de insula quadam ad Euphratis ostia : Καὶ ταύτην τὴν νῆσον λέγει Ἀριστόβουλος ὅτι Ἰκαρον ἐκέλευσε καλεῖσθαι Ἀλέξανδρος ἐπὶ τιμῇ τῆς νήσου τῆς Ἰκάρου τῆς ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ, ἐς ἣντινα Ἰκαρον τὸν Δαιδάλου, ταχέντος τοῦ κηροῦ ὅτῳ προσήρτητο τὰ πτερὰ, πεσεῖν ὁ λόγος κατέχει, ὅτι οὐ κατὰ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς πρὸς τῇ γῇ ἐφέρετο, ἀλλὰ ματέωρος γὰρ ὑπὸ ἀνοίας πετόμενος παρέσχε τῷ ἡλίῳ θάλασσαν τε καὶ ἀνεῖναι τὸν κηρὸν, καὶ ἀπὸ ἑαυτοῦ τὸν Ἰκαρον τῇ τε νήσῳ καὶ τῷ πελάγει τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκαταλιπεῖν, τὴν μὲν Ἰκαρον καλεῖσθαι, τὸ δὲ Ἰκάριον. Cf. Droysen. l. l. p. 573.

45.

Arrian. VII, 24, 1 : Ἀλλὰ γὰρ αὐτῷ ἤδη Ἀλεξάνδ-

44.

Hanc insulam (ad Euphrati ostia sitam) ait Aristobulus Icarum ab Alexandro vocari jussam ab insula Icaro in *Ægeæ* mari sita, in quam Icarum, Dædali filium, iquata cera, qua alas sibi affixerat, procidisse aiunt, quod non, prout pater ei imperaverat, vicinus terræ volasset, sed stolidè sublimem aeris regionem petens, liquata solis radiis cera, nonien insulæ et mari de suo nomine dedisset : illam enim Icarum, mare vero Icarium appellatum esse.

45.

Jam Alexandri mors imminabat, quam hoc quoque prodigio significatam fuisse Aristobulus scribit. Copias enim, quæ cum Peucesta ex Perside, et a mari cum Philoxeno et Menandro venerant, eum in Macedonicos ordines distribuisse, quumque sitim sentiret, nonnihil a sella recessisse, regiumque solium vacuum reliquisset. Fuisse vero ab utraque solii parte lectos argenteis pedibus innixos, quibus amici circa eum insidere solebant. Quendam vero obscu-

rum hominem (nonnulli aliquem eorum, qui in *libra* custodia erant, fuisse dicunt), quum regiam sellam lectoque vacuos videret et eunuchos utrimque thronum circumstantes (nam amici regem discedentem comitati erant), per medios eunuchos transiisse, soliumque conscendisse in eo consedissee. Eos vero a solio eum detrahere non ausi esse Persica quadam lege prohibitos, sed laceratis vestibus pectora faciemque contudisse magnum aliquod malum ominatos. Quæ ubi Alexandro nuntiata essent, eum in quæstionem dari hominem jussisse, num forte ex compositis insidiis id fecisset exploraturum. Illum vero nihil confessum, nisi quod quoniam in mentem ei venisset istud fecisse : tantoque majus malum vates inde portendisse.

Eadem ex alio fonte narrant Diodor. XVII, 116, et Plutarch. Alex. c. 73.

46.

Plutarch. Alex. 75 : Ἀριστόβουλος δὲ φησὶν αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) πυρέττοντα μανικῶς, διψήσαντα δὲ σφόδρα πιεῖν οἶνον· ἐκ τούτου δὲ φρενιτιάζει, καὶ αλευτῆσαι τριακάδι Δαισίου μηνός. De die quo mortuus sit Alexander (a. d. III id. Jun. anni 323 a. C.) v. Clinton. F. H. p. 175; Ideler. in *Abhandl. d. Berlin. Acad.* 1820 et 1821. Cf. Droysen. l. l. p. 584.

47.

Arrian. VII, 28, 1 : Ἐτελευταίαν μὲν δὲ Ἀλεξάνδ-

rum hominem (nonnulli aliquem eorum, qui in *libra* custodia erant, fuisse dicunt), quum regiam sellam lectoque vacuos videret et eunuchos utrimque thronum circumstantes (nam amici regem discedentem comitati erant), per medios eunuchos transiisse, soliumque conscendisse in eo consedissee. Eos vero a solio eum detrahere non ausi esse Persica quadam lege prohibitos, sed laceratis vestibus pectora faciemque contudisse magnum aliquod malum ominatos. Quæ ubi Alexandro nuntiata essent, eum in quæstionem dari hominem jussisse, num forte ex compositis insidiis id fecisset exploraturum. Illum vero nihil confessum, nisi quod quoniam in mentem ei venisset istud fecisse : tantoque majus malum vates inde portendisse.

46.

Aristobulus dicit Alexandrum vehementissima febris correptum, quum sitiret magnopere, bibisse vinum, inde vero in mentis incidisse delirium atque vitam finisse Decii mensis die tricesimo.

ἡ τετάρτη καὶ δεκάτη καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι
γησίου ἀρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριά-
ῃτη, καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτῶ, ὡς
Ἀριστόβουλος.

48.

rian. VII, 29, 9 : Καὶ οἱ πότοι δὲ, ὡς λέγει
ὁ δούλος, οὐ τοῦ οἴνου ἕνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγί-

νοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ
φιλοφροσύνης τῆς εἰς τοὺς ἑταίρους.

Cf. Plutarch. Alex. 23 : ἦν δὲ πρὸς οἶνον ἥττον ἢ
ἐδόκει καταφερέας κτλ., quæ ex Aristobulo fluxerint;
et Orat. de Alex. II, 5. At idem hæc refellit in
Sympos. I, 6, 1, testimonio usus Ἐφημερίδων βα-
σιλικῶν. Reliqui omnes vinolentiam regis perstrin-
gunt. Vide Curt. V, 7, 2; Ælian. V. H. III, 23;
XII, 26; Athen. X, p. 434, B; p. 437, Justin.
IX, 8; Liv. IX, 18.

47.

essit Alexander Olympiade centesima decima quar-
dante Athenis Hegesia. Vixit annos triginta duos
æque septem, uti tradit Aristobulus.

48.

Computationes Alexander, ut Aristobulus dicit, non
vini amore in longum protrahabat (neque enim multum
vini regem potare solitum esse), sed in amicos benevolen-
tia.

CHARES MYTILENÆUS.

Chares Mytilenæus quum ab Alexandro aulae Persicæ instituta adoptante εἰσαγγελεύς (*) regis constitutus esset, uti ab armorum strepitu remotior, ita optime instructus erat, ut ea quæ ad personam regis vitamque privatam pertinerent, accurate tradere posset. « Atque huc (Geieri verbis utitur) omnia fere spectant, quæ a Plutarcho potissimum et Athenæo ex ejus commentariis deprompta sunt, quum de rebus gestis, præliis, expeditionibus, populis ac terris Alexandri imperio subjectis ad Charetis auctoritatem nemo veterum auctorum ita provocaverit, ut his rebus conscribendis una cum reliquis scriptoribus eum operam dedisse hinc liceat conjectare. Tametsi miraremur profecto, præsertim in tanto librorum ambitu (liber decimus laudatur fr. 16 et 17), si omni earum rerum mentione Chares supersedisset, quæ ad primum argumentum vel illustrandum vel ornandum in suam rem converti posse viderentur, qualia sunt quæ de oraculi Ammonii origine (fr. 3), de Indorum ventione (fr. 12), de Soroadæo numine Indico (fr. 13), de Susorum urbis nomine (fr. 5), et immensa Persicorum regum luxuria (fr. 10) exposita sunt. Plura etiam Plinium in Historia Naturali ex ejus libris hausisse docemur non solum fragmento 3, sed elenchis etiam librorum XII et XIII. Quam scite autem atque eleganter ejusmodi excursus commentariis intexuerit, luculento est documento lepidissima illa Persarum de Zariadæ et Odati fabula (fr.

(*) Ita enim nominatur a Plutarcho Alex. c. 46 (fr. 5). Miror Hüllemannum, qui Charetem non Alexandri, sed Darii εἰσαγγελεύς fuisse opinatur. De hoc munere, quod familiarissimis reges demandare solebant, vide quæ afferuntur et laudantur in Steph. Thesaur. v. Εἰσαγγελεύς. — Chares Parius, ap. Aristot. Polit. I, 4, 4, Ἡπὲρ γεωργίας scripsit. — Chares grammaticus ap. schol. Aristoph. Av. 877, ubi v. Dübner.; sch. Arat. 254; schol. Hom. Il. ζ, 4, Od. η', 80; Bachm. An. gr. I, 249; Sext. Empir. C. M. p. 16 B. m.; Phot. Lex. et Etym. M. v. Ἡ δ' ἔς. — Alius Chares ap. S. Maxim. II, 597. — Alius in Bekk. An. p. 191, 28 sqq. De confusis inter se Charone et Chæride grammaticis v. Hüllemannus ad fragm. Charetis Mytil. p. 145 sq. Idem reliquos homines, quibus Χάρης nomen, recensere instituit.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Locum Alexandro fortuna præbuit, verum hic acie instruenda ad victoriam obtinendam vicit beneficia fortunæ; qui quum tanto barbarorum numero esset inferior, non dedit illis facultatem circumdandi se. Ipse dextero cornu quam sinistro productione et exporrecto oppositos sibi barbaros in fugam vertit ante signa dimicans, ac vulnus in femore accepit, ut Chares ait a Dario, cum duo manus contulisset

17), quæ nullius profecto animum non summa voluptate inter legendum delinierit. — Cf. Pich. Lesbiac. p. 211.

Quod fidem narrationis attinet, Charetem melioris notæ scriptoribus accensendum esse, inde colligas quod istud de Amazonibus, quæ ad Alexandrum venerint, commentum prorsus prætermisit (fr. 5). Contra quod Alexander prælio Issico ab ipso Dario vulneratus dicitur (fr. 1), id aperte in gratiam regis excogitatum est. Neque plus equidem tribuerim iis, quæ de somniis Alexandri (fr. 2) exponuntur. Reliquis nihil inest, quod quominus bene de Charete sentiamus, impediat.

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

Plutarch. Alex. 20, de prælio Issico: Ἀλέξανδρος δὲ τὸν μὲν τόπον ἢ τύχην παρέσχε, ἐστρατήγησε δὲ τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ὑπαρχόντων πρὸς τὸ νικῆσαι βέλτοι, ὥς γε τοσούτῳ πλήθει τῶν βαρβάρων λειπόμενος ἑαυτοῦ μὲν οὐ παρέσχε κύκλωσιν, αὐτὸς δὲ τῷ δεξιῷ τὸ αἰώνιον ὑπερβαλὼν καὶ γενόμενος κατὰ κίρας φησὶν ἐποίησε τῶν καθ' αὐτὸν βαρβάρων ἐν πρώτοις ἀντιστάμενος, ὥστε τρωθῆναι ξίφει τὸν μηρὸν, ὡς μὲν Χάρης φησὶν, ὑπὸ Δαρείου (συμπεσεῖν γὰρ αὐτοῦς εἰς χεῖρας), Ἀλέξανδρος δὲ περὶ τῆς μάχης ἐπιστέλλων τοὺς πρὸς τὸν Ἀντίπατρον, οὐκ εἶρηκεν ὅστις ἦν ὁ τρώσας, ἵνα δὲ τρωθείη τὸν μηρὸν ἐγχειριδίῳ· εὐσεχεῖς δ' οὐδὲ ἀπὸ τοῦ τραύματος συμβᾶν γέγραφε.

Id. De fort. Alex. II, 9, p. 341, B: Ἐν Ἰσσοῖ ξίφει τὸν μηρὸν (πληγὴς), ὡς Χάρης φησὶν, ὑπὸ Δαρείου τοῦ βασιλέως εἰς χεῖρας αὐτῷ συνδραμόντος ὡς δὲ Ἀλέξανδρος ἀπλῶς γράφων καὶ μετὰ πάσης ἐλπίδας πρὸς Ἀντίπατρον· Συνέβη δὲ μοι, φησὶ, καὶ αὐτῷ ἐγχειριδίῳ πληγῆναι εἰς τὸν μηρὸν. Ἄλλ' αὖτις ἄτοπον οὔτε παραγρῆμα οὔτε ὕστερον ἐκ τῆς πληγῆς ἀπήντησεν. Cf. idem De fort. Alex. I, 2; Arrian. II, 12, 1; Diodor. XVII, 34; Curt. III, 11, 10, 12, 2; Justin. XI, 9.

Alexander. Ceterum Alexander de hac pugna ad Antipatrum scribens non meminit ejus qui sauciaverat ipsum: vulneratum quidem femur gladio, sed nihil ex vulnere periculi scribit accidisse.

Apud Issum gladio femur ei vulneratum est a Dario manum cum ipso conserente, ut Chares scribit: ipse simpliciter et verissime scribit ad Antipatrum: *Mihi quoque, inquit, usu venit ut pugio femur sauciarer; sed neque tum neque postmodo quicquam mali ex eo vulnere evenit.*

2.

Plutarch. Alex. 24 : Τύρον δὲ πολιορκῶν ἑπτὰ μῆ-
νας γῶμασι καὶ μηχαναῖς καὶ τριήρεσι διακοσίαις ἐκ
θαλάττης ὄναρ εἶδε τὸν Ἡρακλέα δεξιούμενον αὐτὸν
ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ καλοῦντα. Τῶν δὲ Τυρίων πολλοῖς
κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξεν ὁ Ἀπόλλων λέγειν, ὡς ἀπεισι
πρὸς Ἀλέξανδρον· οὐ γὰρ ἀρέσκειν αὐτῷ τὰ πρᾶσσό-
μενα κατὰ τὴν πόλιν. Ἀλλ' αὐτοὶ μὲν ὥσπερ ἀνθρω-
πον αὐτομολοῦντα πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτοφῶρῳ
τὸν θεὸν εἰληφότες σειράς τε τῷ κολοσσῷ περιέβαλλον
αὐτοῦ καὶ καθήλουν πρὸς τὴν βάσιν Ἀλεξανδριστὴν κα-
λοῦντες. Ἐτέραν δὲ θῆιν Ἀλέξανδρος εἶδε κατὰ τοὺς
ὕπνους. Σάτυρος αὐτῷ φανείς ἔδωκε προσπαίξειν
πρόβρωθεν, εἴτα βουλομένου λαβεῖν ὑπεξέφυγε· τέλος δὲ
πολλὰ λιπαρήσαντος καὶ περιδραμόντος ἦλθεν εἰς χει-
ρας. Οἱ δὲ μάντιες τούνομα διαιροῦντες οὐκ ἀπιθάνως
ἔρπασαν αὐτῷ· « Σὰ γενήσεται Τύρος. » Καὶ κρήνην
δε τινα δεικνύουσι πρὸς ἣν κατὰ τοὺς ὕπνους ἰδεῖν ἔδοξε
τὸν Σάτυρον. Διὰ μέσου δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ τοὺς
Ἀραβας τοὺς προσικοῦντας τῷ Ἀντιόχῳ στρατεύ-
σας ἐκινδύνευσεν διὰ τὸν παιδαγωγὸν Λυσίμαχον· ἐξη-
κολούθησε γὰρ αὐτῷ λέγων τοῦ Φοίνικος οὐκ εἶναι χει-
ρων οὐδὲ πρεσβύτερος. Ἐπεὶ δὲ κλησιάσας τοῖς ὄρει-
νοῖς καὶ τοὺς ἱπποὺς ἀπολιπὼν πεζὸς ἐβάδιζεν, οἱ μὲν
ἄλλοι πολλὴν προῆλθον, αὐτὸς δὲ τὸν Λυσίμαχον, ἐσπέρ-
ας ᾗδὲ καταλαβανούσης καὶ τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὄν-
των, ἀπαγορευόντα καὶ βαρυνόμενον οὐχ ὑπομένων
ἀπολιπεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος καὶ παρακομίζων ἐλθε
τοῦ στρατεύματος ἀποσπασθεὶς μετ' ὀλίγων καὶ σκότους
ἅμα καὶ ῥίγους σφοδροῦ νυκτερεύων ἐν χωρίοις χαλε-
ποῖς. Εἶδεν οὖν πρόβρω πυρὰ πολλὰ καίόμενα σπο-
ράδην τῶν πολεμίων. Θαρρῶν δὲ τοῦ σώματος τῇ

2.

Tyrum urbem dum per menses septem aggeribus, machinis,
atque ex mari triremibus ducentis oppugnat, per quietem
Herculem vidit ex muro sibi manus tendentem incitantem-
que. Tyriorum vero multis visus in somniis Apollo est dicere
ad Alexandrum se transire : neque enim sibi cordi esse ea
quæ in urbe agerentur. Illi vero sicut transfugæ sceleris
compti Apollinis simulacrum devinxerant catenis, clavisque
basi affixere, Alexandri fautorem appellantes. Alia species
est noctu Alexandro observata. Satyrus ei oblatus est.
Visus est hic procul ei alludere : quem quum corripere co-
naretur, subducere se; tandem post preces multas et
circumcursationes venire in manus ipsi. Ei vates dissec-
to nomine non absurde responderunt : Tua erit Tyrus, quod
sâ græce tua significat. Ostendunt fontem, apud quem
videre per quietem visus est Satyrus. Dum tenet
obsidio, movet in Arabas, qui Antilibanum accolunt. Ibi
in periculum venit pædagogi causa Lysimachi : qui comi-
tabatur eum, jactans se Phœnice neque inferiorem neque
ætate esse graviorem. Postquam jam ad montana pervenit,
ac relictis equis iter fecit pedibus; alii longe præcesserant,
ipse vero nocte ingruente atque non longe ab hostibus fati-
scentem et defessum haud sustinens deserere Lysimachum,

κουφότητι καὶ τῷ πονεῖν αὐτὸς αἰεὶ παραμυθούμενος
τὴν ἀπορίαν τῶν Μακεδόνων, προσέδραμε τοῖς ἐγγιστα
πῦρ καίουσι· καὶ περικαθημένους τῇ πυρᾷ δύο βαρ-
βάρους πατάξας τῷ ἐγγειριδίῳ καὶ δαλὸν ἀρπάσας ᾗκε
πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ κομίζων. Ἐγκαύσαντες δὲ πῦρ πολὺ
τοὺς μὲν εὐθὺς ἐφόβησαν, ὥστε φυγεῖν, τοὺς δ' ἐπιόν-
τας ἐτρέψαντο καὶ κατηυλίσθησαν ἀκινδύνως. Ταῦτα
μὲν οὖν Χάρης ἱστόρηκεν.

Ex Plutarcho sua hauserunt Eustath. ad Dion. P.
911, Zonaras p. 134. Cf. Arrian. II, 18, 1; 20, 5
sq.; Curtius IV, 2, 7; 3, 21 sq.; Diodor. XVII, 41.

3.

Plinius H. N. XXXVII, 11 : *Theophrastus in
Liguria effodi (sc. electrum) dixit, Chares vero
Phaethontem in Æthiopia Hammonis obisse; ob id
delubrum ibi esse atque oraculum electrumque gigni.*

Cf. Welcker. *Æsch. Trilog.* p. 582 not. Chares
Mytilenæus memoratur etiam in elenchō auctt. ad
Plin. lib. XII et XIII, ubi de arboribus agitur.

4.

Athenæus VII, p. 277, A : Χάρης δ' ὁ Μυτιλη-
ναῖος ἱστορεῖ ὡς κάλλιστα μῆλα εὐρών ὁ Ἀλέξανδρος
περὶ τὴν Βαβυλωνίαν χώραν, τούτων τε πληρώσας τὰ
σκάφη μελομαχίαν ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιήσατο, ὡς τὴν
θεῶν ἡδίστην γενέσθαι.

4 a.

Plutarch. Phocion. 17 : Τὸν Φωκίωνα ποιησά-
μενος (Ἀλέξ.) αὐτοῦ φίλον καὶ ξένον εἰς τοσαύτην ἔθετο
τιμὴν ὅσῃν εἶχον ὀλίγοι τῶν αἰεὶ συνόντων. Ὁ γοῦν
Δοῦρις εἰρήκεν, ὡς μέγας γενόμενος καὶ Δαρείου κρα-

dum excitat eum et trahit, ab exercitu imprudens cum
paucis est distractus, noctemque in tenebris et acri gelu
asperis locis egit. Quum autem frequentes pyras apud hostes
sparsim lucentes videret, fretus corporis sui agilitate, atque
in partem ipse laboris semper veniendo perplexitate Ma-
cedonum leniens, accurrit ad proximum ignem; barbarisque
duobus, qui assidebant, gladio confossis ac correpto titione
rediit ad suos. Tum ingenti accenso igne alios extemplo ex-
terruerunt, ut fugam capesserent; alios, qui ipsos invasere,
profligarunt, ac tutam noctem transegere. Hæc scripta re-
liquit Chares.

4.

Chares Mytilenæus narrat Alexandrum, quum pulcherrima
mala in agro Babylonio reperisset, navigia iis implevisse,
et pomorum pugnam e navibus instituisse ita, ut jucun-
dissimum esset spectaculum.

4 a.

Phocionem quum amicum haberet Alexander, tanto ho-
nore affecto quanto perpaucos ex iis, qui circa eum esse
solebant. Certe Duris tradit Alexandrum, quum ad potentia
fastigium post devictum Darium venisset, in epistolis Sa-
ludem illud omisisse, exceptis tamen iis, quas ad Phocio-

τήσας ἀφείλε τῶν ἐπιστολῶν τὸ Χαίρειν, πλὴν ἐν ὁσαῖς ἔγραφε Φωκίῳ· τοῦτον δὲ μόνον ὥσπερ Ἀντίπατρον μετὰ τοῦ Χαίρειν προσηγόρευε. Τοῦτο δὲ καὶ Χάρης ἰστόρηκε.

Eadem narrat Aelian. V. H. I, 25, celato fonte. Ceterum Plut. locum etsi haud eleganter expressum, recte tamen contra vv. doctorum conjecturas defendit Hüllemann ad Duridem l. 1.

5.

Athenæus XII, p. 513, F : Κληθῆναι δὲ τὰ Σοῦσά φησιν Ἀριστόβουλος (fr. 13) καὶ Χάρης διὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ τόπου· σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ τὸ κρίνον.

Apud Plutarch. Alex. c. 46 Chares δὲ εἰσαγγελεύς inter eos nominatur, qui nihil tradiderint de Amazonibus Alexandrum convenientibus. V. Onesicrit. fr. 5.

6.

E LIBRO TERTIO.

Athenæus IV, p. 171, B : Χάρης γοῦν ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Ἱστοριῶν Πτολεμαῖόν φησι τὸν Σωτῆρα ἐδέατρον ἀποδειχθῆναι Ἀλεξάνδρου.

ἐδέατρον J. V. Brissou. De reg. Pers. I, c. 93; Steph. Thesaur. s. v. Cf. Geier. De vit. Ptol. Lag. p. 13.

7.

Athenæus X, p. 434, D : Καλλισθένης δὲ ὁ σοφιστής, ὡς Λυκαεύς ὁ Σάμιός φησιν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι καὶ Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης ἐν ταῖς Ἱστορίαις, ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τῆς τοῦ ἀκράτου κύλικος εἰς αὐτὸν ἔλθουσης, ὡς διωθεῖτο, εἰπόντος τινὸς αὐτοῦ Διὰ τί οὐ πίνεις; Οὐδὲν δέομαι, ἔφη, Ἀλεξάνδρου πίων τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι.

nem scriberet. Hunc enim solum eodem modo quo Antipatrum in epistolis prænissio *Salutem* alloquebatur. Idem Chares quoque narrat.

5.

Susa Aristobulus et Chares nomen habere dicunt a loci amonitate : σοῦσον enim Græcorum lingua significare lium.

6.

E LIBRO TERTIO.

Chares libro tertio Historiarum tradit Ptolemaum Soterem ἐδέατρον (epularum ministerio præfectum) constitutum esse Alexandri.

7.

Callisthenes sophista, ut Lynceus Samius narrat in Commentariis et Aristobulus et Chares in Historiis, quum in convivio Alexandri meri calix ad illum pervenisset, isque eum recusasset, interroganti cuidam cur non hiberet, respondit : Nolo, postquam Alexandri poculum hiberem, poculo Esculapii indigere.

Cf. Plutarch. Sympos. I, 6 : Δωκεῖ δὲ καὶ Καλλισθένης ἐν διαβολῇ γενέσθαι πρὸς αὐτὸν (Ἀλεξάνδρου), ὡς δυσχεραίων δειπνεῖν διὰ τὸν πότον· ἐπεὶ καὶ κύλικα λεγομένην Ἀλεξάνδρου μεγάλην ἑθούσαν ἐπ' αὐτὸν ἀπεώσατο, φήσας οὐκ ἐθέλειν Ἀλεξάνδρου πίων Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. Idem De cohib. ira c. 3 extr. : Καὶ τὸν Ἀλεξάνδρον ὁ Καλλισθένης (παρώζυνεν) εἰπὼν, τῆς μεγάλης κύλικος περιφερομένης· « Οὐ βούλομαι πίων Ἀλεξάνδρου Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. »

8.

Plutarch. Alex. 54 : Χάρης δὲ ὁ Μυτιληναῖός φησι τὸν Ἀλεξάνδρον ἐν τῷ συμποσίῳ πίνοντα φιάλην προτιναί τινα τῶν φίλων· τὸν δὲ δεξάμενον πρὸς ἐστίαν ἀναστῆναι καὶ πίνοντα προσκυνῆσαι πρῶτον, εἶτα φιλήσαι τὸν Ἀλεξάνδρον καὶ κατακλιθῆναι. Πάντων δὲ τοῦ ποιούντων ἐφεξῆς, τὸν Καλλισθένην λαβόντα τὴν φιάλην, οὐ προσέχοντος τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ Ἠφαιστίῳ προσδιαλεγόμενου, πίνοντα προσίναει φιλήσοντα, Δημητρίου δὲ τοῦ προσονομαζομένου Φεῖδωνος εἰπόντος « ὦ βασιλεῦ, μὴ φιλήσης· οὗτος γὰρ σε μόνος οὐ προσκεκύνηκε, » διακλίνει τὸ φιάλημα τὸν Ἀλεξάνδρον, τὸν δὲ Καλλισθένη μέγα φθεγγάμενον εἰπεῖν « Φιάλημα τοῖνυν ἔλασσον ἔχων ἀπειμι. » Cf. Arrian. IV, 12.

9.

Id. ibid. 55 : Ἀποθανεῖν δὲ αὐτὸν (Καλλισθένην) οἱ μὲν ὑπ' Ἀλεξάνδρου κρεμασθέντα λέγουσιν, οἱ δὲ ἐν πέδαις δεδεμένον καὶ νοσήσαντα, Χάρης δὲ μετὰ τὴν σύλληψιν ἐπτά μῆνας φυλάττεσθαι δεδεμένον, ὡς ἐν τῷ συνεδρίῳ κριθείη παρόντος Ἀριστοτέλους· ἐν αἷς δὲ ἡμέραις Ἀλεξάνδρος ἐν Μαλλοῖς Ὀξυδράκῃσι ἐτρώθη, περὶ τὴν Ἰνδιαν ἀποθανεῖν ὑπέρπαχυν γενόμενον καὶ φθιρίσαςτα. Cf. Vit. Callisthenis p. 5.

8.

Chares Mytilenæus Alexandrum narrat in convivio quodam, quum bibisset, phialam uni ex amicis porrexisset; illum, phiala accepta, ad aram versus surrexisse, ac postquam bibisset, adorasse primum, deinde osculatum Alexandrum, mox accubuisse. Postquam id omnes deinceps fecerint, cepisse phialam Callisthenem, ac non attendente rege, sed cum Hephæstione confabulante, bibisse atque ad ferendum regi osculum accessisse. Ibi quum Demetrius cognomine Phidom dixisset : « Cave, rex, osculeris eum, nam unus hic nos adoravit te; » Alexandrum osculum declinasse, Callisthenem vero dixisse alta voce : « Uno ergo osculo minus ferens abibo. »

9.

Mortuum Callisthenem alii ab Alexandro suspensum, in vinculis alii morbo affectum dicunt. Chares tradit, postquam comprehensus fuerit, septem menses in vinculis custoditum, ut in concilio, præsentem Aristotele, judicaretur; ac quo tempore in Mallis Oxysdracis Indiæ sauciatus sit rex, ex corpore supra modum turgido et morbo pediculari illam excessisse.

10.

E LIBRO QUINTO.

Athenæus XII, 514, E : Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν, « Εἰς τοῦτο (φησὶν) ἦγον τρυφῆς οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς, ὥστε ἔχεισθαι τῆς βασιλικῆς κλίνης ὑπὲρ κεφαλῆς οἴκημά τι πεντάκλινον, ἐν ᾧ χρυσοῦ πεντακισχίλια διὰ παντὸς ἔκειτο τάλαντα· καὶ τοῦτο ἔκαλεῖτο προσκεφάλαιον βασιλικόν. Καὶ πρὸς ποδῶν ἕτερον οἴκημα τρίκλινον, οὗ τάλαντα τρισχίλια ἔκειτο ἀργυρίου, καὶ προσηγορεύετο βασιλικὸν ὑποπόδιον. Ἦν δ' ἐν τῷ κοιτῶνι καὶ λιθοκόλλητος ἄμπελος χρυσοῦ ὑπὲρ τῆς κλίνης. » Cf. Brisson. l. l. I, c. 77; Amyntæ fr. 4.

11.

Athenæus III, p. 124, C : Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ταῖς Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίαις καὶ δέχεται χιόνα διαφυλάττεσθαι εἰρηκε, διηγούμενος περὶ τῆς πολιορκίας τῆς ἐν Ἰνδοῖς πόλεως Πέτρας, ὁρῶναι φάσκων τὸν Ἀλέξανδρον ὁρῶντα τριάκοντα συχνα, ἃ πληρώσαντα χιόνος παρεμβάλεῖν δρυὸς κλάδους· οὕτω γὰρ παραμνεῖν πλείω χρόνον τὴν χιόνα.

« Droysenius in Hist. Alex. p. 380, not. 29 hanc Charetis narrationem fortasse ad Aorni saxi expugnationem pertinere coniecit. » GEIER.

12.

E LIBRO SEPTIMO.

Athenæus III, p. 93, C : Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ἐβδόμῃ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν φησι· « Θηρεύεται δὲ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν, ὡσαύτως δὲ

10.

E LIBRO QUINTO.

Chares Mytilenæus quinto libro Historiarum Alexandri : eo luxuriæ, inquit, progressi sunt Persarum reges, ut a capite lecti regii esset ædícula quinque lectorum capax, in qua constanter quinque millia talentorum auri erant reposita : appellabantque illud cervical regis. Aliaque erat a pedibus ædícula trium lectorum capax, in qua deposita erant tria talentorum millia : idque scabellum regis nominabatur. Erat vero in illius cubiculo super lecto, etiam vitis aurea gemmis distincta.

11.

Chares Mytilenæus in Historiis Alexandri etiam qua ratione conservanda sit nix exposuit, ubi Petræ oppidi Indorum obsidionem enarrat. Scribit enim jussisse Alexandrum fossas triginta parum inter se distantes excavari easque nive repleri, simul injectis quercuum ramis : sic enim plurimum tempus duraturam e se nivem.

καὶ κατὰ τὴν Ἀρμενίαν καὶ Περσικὴν καὶ Σουσιανὴν καὶ Βαβυλωνίαν, παρόμοιον ὁστρέω· τὸ δ' ἐστὶν ἄδρῶν καὶ πρόμηκες, ἔχον ἐν αὐτῷ σάρκα καὶ μεγάλην καὶ λευκὴν, εὐώδη σφόδρα. Ἐξ ὧν ἐξαιροῦντες ὅστ' ἄ λευκὰ προσηγορεύουσι μὲν μαργαρίτας, κατασκευάζουσι δ' ἐξ αὐτῶν ὀρμίσκους τε καὶ ψέλια περὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας· περὶ ἃ σπουδάζουσι καὶ Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ πάντες Ἀσιανοὶ πολὺ μᾶλλον τῶν ἐκ χρυσοῦ γεγεννημένων. Cf. Androsth. fr. 1 · Bohlen. D. alte Ind. II, p. 121, 174.

13.

Athenæus I, p. 27, D : Ὅτι παρ' Ἰνδοῖς τιμᾶται δαίμων, ὃς φησι Χάρης ὁ Μυτιληναῖος, ὃς καλεῖται Σοροάδειος· ἐρμηνύεται δὲ Ἑλλάδι φωνῇ οἰνοποιός.

Σοροάδειος] indice *Suradévas, vini deus*. V. Bohlen. l. l. I, p. 141, cll. Schlegel. Ind. Bibl. p. 250.

13 a.

Idem I, p. 32, B : Χαίριος (Χάρης?) δὲ ἐν Βαβυλῶνι οἶνόν φησι γίνεσθαι τὸν καλούμενον νέκταρ. De Chærea qui Hannibalis res narravit cogitari vix potest; Charetem in antecedentibus laudatum intellexerim; nisi mavis Chæream de quo Plin. XX, 23, 99 et Auctor R. R. lat. p. 54, 164.

14.

Gellius N. A. V, 2 : *Equus Alexandri regis et capite et nomine Bucephalus fuit. Emptum Chares scripsit talentis tredecim et regi Philippo donatum : æris nostri summa est H. S. CCCXII.*

15.

Plutarch. Alex. 70 : Ὅ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τῆς (Καλάνου) πυρᾶς γενόμενος καὶ συναγαγὼν πολλοὺς

12.

E LIBRO SEPTIMO.

Chares Mytilenæus septimo libro Historiarum Alexandri scribit : « Capitur in Indico mari, similiter vero etiam in Armenia, Perside, Susiana, Babylonla, animal ostreo simile : cui testa est grandis, oblonga, habens intra se carnem amplam et candidam, suavis admodum odoris. Ex his eximunt ossa candida, quas margaritas vocant, e quibus monilia conficiunt et armillas, manuum pedumque ornamenta; quæ Persæ, Medi Asiaticque omnes pluris aestimant quam quæ ex auro confecta sunt. »

13.

Apud Indos deus colitur, qui, Charete auctore, vocatur *Soroadeus*, quod in Græcam linguam translatus *vini auctorem effectoremque sonat*.

15.

Regressus a rogo (Calani) Alexander, frequentibus amicis et præfectis ad cœnam invitatis, certamen et præmium proposuit potandi meri. Qui plurimum hausit, Promachus ad quattuor congiis progressus est, relatoque pro victoria prætio talento triduum superstes fuit. Ex ceteris, ut Chares auctor est, unus et quadraginta ex temulentia examinatus, quum exceperet ingens gelu crapulam.

τῶν φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐπὶ δειπνῶν ἀγῶνα προὔθηκε καὶ στέφανον ἀκρατοποσίας. Ὁ μὲν οὖν πλεῖστον πῶν Πρόμαχος ἄχρι γῶν τεσσάρων προὔθε, καὶ λαβὼν τὸ νικητήριον [στέφανον] τάλαντον ἡμέρας τρεῖς ἐπέζησε. Τῶν δὲ ἄλλων, ὡς Χάρης φησὶ, τετταράκοντα καὶ εἰς ἀπέθανον πίνοντες, ἰσχυροῦ τῇ μέθῃ κρύους ἐπιγενομένου.

Athenaeus X, p. 347, A : Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ταῖς Περί Ἀλέξανδρον ἱστορίαις περὶ Καλάνου εἰπὼν τοῦ Ἰνδοῦ φιλοσόφου ὅτι ῥίψας ἑαυτὸν εἰς πυρὰν νενημένην ἀπέθανε, φησὶν ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ μνήματι αὐτοῦ διέθηκεν Ἀλέξανδρος γυμνικὸν ἀγῶνα καὶ μουσικὸν ἐγκωμίων. « Ἐόηκε δὲ (φησὶ) καὶ διὰ τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ἰνδῶν καὶ ἀκρατοποσίας ἀγῶνα. Καὶ ἦν ἄθλον τῶ μὲν πρώτῳ τάλαντον, τῷ δὲ δευτέρῳ τριάκοντα μναί, καὶ τῷ τρίτῳ δέκα. Τῶν οὖν πίνοντων τὸν οἶνον παραχρῆμα μὲν ἐτελεύτησαν ὑπὸ τοῦ ψύχους τριάκοντα καὶ πέντε· μικρὸν δὲ διαλείποντες ἐν ταῖς σκηναῖς ἔξ. Ὁ δὲ πλεῖστον πῶν καὶ νικήσας ἔπιε μὲν ἀκράτου γόας τέσσαρας καὶ τὸ τάλαντον ἔλαβεν, ἐβίωσε δὲ ἡμέρας τέσσαρας (τρεῖς;), ἐκαλεῖτο δὲ Πρόμαχος. »

Cf. *Ælian*. V. H. II, 41, qui sua sumpserit ex Athenaeo. Pro ἐγκωμίων, Hüllemann conj. ἐγγώριον quod adjectivum loco suo motum ponendum sit ante ἀκρατοποσίας deletο καί. Quia quidem conjectura nihil opus est.

16.

E LIBRO DECIMO.

Athenaeus XII, p. 538, B : Χάρης δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Περί Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν, « Ὅτε (φησὶν) εἶλε Δα-

ρεῖον, γάμους συνετέλεσεν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἀλλῶν φίλων, ἐνενήκοντα καὶ δύο θαλάμους κατασκευασάμενος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Ἦν δὲ ὁ οἶκος ἑκατοντάλιος, ἐν ᾧ ἐκάστη ἦν κλίνη κεκοσμημένη στολῇ γαμικῇ, εἰκοσι μῶν ἀργυρᾷ· ἡ δὲ αὐτοῦ χρυσόπους ἦν. Συναρταβεθε δὲ εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τοὺς ἰδιοξένους ἄπαντας, καὶ κατέκλινεν ἀντιπροσώπους ἑαυτοῦ τε καὶ τοῖς ἄλλοις νυμφίοις· τὴν τε λοιπὴν δύναμιν, πεζὴν τε καὶ ναυικήν, καὶ τὰς πρεσβείας καὶ τοὺς παρεπιδημοῦντας ὃ τῇ αὐτῇ. Κατεσκεύαστο δὲ ὁ οἶκος πολυτελεῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἱματίοις τε καὶ ὀδονόας πολυτελεῖται, ὑπὸ δὲ ταῦτα πορφυροὶ καὶ φοινικαῖς χρυσοῦφαι. Ταῦ δὲ μένειν τὴν σκηνὴν ὑπέκειντο κίονες εἰκοσάπτερις περίχρυσοι καὶ διάλιθοι καὶ περιάργυροι. Περιεβέβληται δ' ἐν τῇ περιβόλῳ πολυτελεῖς αὐλαῖαι ζωοῦνται καὶ ἐπὶ χρυσοί, κανόνας ἔχουσαι περιχρύσους καὶ περαρτυρῶν. Τῆς δὲ αὐτῆς ἦν τὸ περίμετρον στάδιοι τέσσαρες. Ἐγένετο δὲ τὰ δεῖπνα πρὸς σάλπινγα, τότε μὲν ἐν τοῖς γάμοις, καὶ ἄλλως δ' αἰεὶ ὅτε τύχοι σπονδοποιούμενος, ὥστε τῇ εἰδέναι τὸ στρατόπεδον. Ἐπὶ πάντε δὲ ἡμέρας ἐπειλέσθησαν οἱ γάμοι, καὶ ἐλειτούργησαν πᾶν πολὺ καὶ βαρβάρων καὶ Ἑλλήνων καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς. Θυμαστοποιοὶ δὲ ἦσαν διαπρέποντες Σκύμνος Ταραντικὸς καὶ Φιλιστίδης Συρακόσιος, Ἡράκλειτος τε ὁ Μυτιληναῖος. Μεθ' οὗς ἐπεδείξατο βασιλεὺς Ἀλεξὶς Ταραντίνος. Παρῆλθον δὲ καὶ φιλοκίθαρισται, Κρητικὸς Μηθυμναῖος, Ἀριστιώνυμος Ἀθηναῖος, Ἀθηνώμαχος Τῆιος· ἐκιοθαρήθησάν τε Ἡράκλειτος τε ὁ Ταραντικὸς καὶ Ἀριστοκράτης ὁ Θηβαῖος. Αὐλωδοὶ δὲ παρῆλθον Διονύσιος ὁ Ἡρακλεώτης, Ὑπέρβολος Κυζικηνός. Παρῆλθον δὲ καὶ αὐληταί, οἱ πρῶτον τὸ Πυθικὸν κῦλῳσαν, εἰθ' ἔξῃς μετὰ τῶν χορῶν Τιμόθεος, Φρόνιζ,

Chares Mytilenaeus in Rebus Alexandri postquam de Calaneo verba fecit, ludico philosopho, quem narrat in exstructum rogam sese projecisse, atque ita vitam finisse, refert deinde ad ejus sepulcrum instituisse Alexandrum certamen gymnicum itemque musicum certamen encomiorum. Proposuit vero, ait, propter Indorum libacitatem etiam meri potandi certamen. Eratque primum victori talentum, alteri triginta minae, tertio minae decem. Ex illis igitur, qui vinum biberunt, continuo mortui sunt frigore triginta et quinque; et paullo post in tentoriis sex. Qui autem plurimum bibens vixit, is meri congia biberat quattuor, talentum accepit, et vixit inde dies quattuor: nomen ei fuit Promachus.

16.

E LIBRO DECIMO.

Chares decimo libro Historiarum De rebus Alexandri scribit: « Sublato Dario Alexander nuptias celebravit, quum suas tum amicorum omnium nonaginta duobus uno in loco thalamis exstructis. Cecus erat centum lectis instructus: lecti singuli nuptiali cultu ornati, argentei; regis vero lecto aurei pedes erant. Adhibuit autem in convivium etiam privatos hospites cunctos, eosque ex adverso sibi et reliquis sponsis recumbere fecit: simul vero et totum qui aderat exercitum, quum pedestrem tum nauticum,

epulis accepit, et legationes aliosque peregrinos qui in aula aderant. Erat autem cecus sumptuose magnificusque instructus veste et aulais magni pretii; sub quibus alia erant purpurea et punicea, auro distincta. Firmitatis causa sustinebatur tabernaculum columnis cubitorum viginti altitudine, quae aureis argenteisque laminis obductae erant et gemmis distinctae. In circuitu expansa erant aulae pretiosa, variis figuris et auro distincta, quorum baruli aureis argenteisque laminis erant obducti. Aula circumstadium quattuor fuit. Signo tuba dato cenabatur, et in illis nuptiis et alias semper quoties solenne sacrificium fieri faceret, adeo ut universus exercitus rem cognosceret. Quinque autem continuis diebus celebratae sunt illae nuptiae; ad quas ministeria sua conferebant multi et barbari et Graeci, atque etiam ex India. Aderant praestigiarum artifices in arte ista eminentes, Scymnus Tarentinus et Philistides Syracusanus et Heraclitus Mytilenaeus. Post quos artis suae specimen edidit rhapsodus, Alexis Tarentinus. Prodierunt porro nudam citharam pulantes Cratinus Methymneus, Aristonymus Atheniensis, Athenodorus Teius. Cantantes citharam pulsaverunt Heraclitus Tarentinus et Aristocrates Thebanus. Ad tibiam canentes prodierunt Dionysius Heracleota et Hyperbolus Cyzicenus. Tibicinas aderant, qui prius Pythicum cecinerunt et deinde cum chi-

Καφισίας, Διόφαντος, ἔτι δὲ Εὐίος ὁ Χαλκιδαῖος. Καὶ ἔκτοτε οἱ πρότερον καλούμενοι Διονυσιοκόλακες Ἀλεξανδροκόλακες ἐκλήθησαν διὰ τὰς τῶν δώρων ὑπερβολὰς, ἐφ' οἷς καὶ ἦσθη ὁ Ἀλέξανδρος. Ὑπεκρίθησαν δὲ τραγωδοὶ μὲν Θεσσαλὸς καὶ Ἀθηνόδορος καὶ Ἀριστόκριτος, κωμικοὶ δὲ Λύκων καὶ Φορμίων καὶ Ἀρίστων. Παρῆν δὲ καὶ Φασίμηλος ὁ ψάλτης. Οἱ δὲ πεμφθέντες, φησὶ, στέφανοι ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ταλάντων ἦσαν μυρίων πεντακισχιλίων. »

Eadem ex Athenæo Ælianus (V. H. VIII, 7) in nonnullis negligentior. Cf. Arrian. Exp. Alex. VII, 4; Diodor. XVII, 107; Plutarch. Alex. 70, De fort. Alex. I, 7; Curtius X, 3; Justin. XII, 10.

17.

Athenæus XIII, p. 575, A : Οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν εἰ ἐξ ἀκοῆς τινες ἠράσθησάν τινων, ὅποτε Χάρης ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Ἱστοριῶν τῶν περὶ Ἀλέξανδρον φησιν ὀνειράτι θεασαμένους τινὰς οὐς μὴ πρότερον εἶδον ἐρασθῆναι αὐτῶν. Γράφει δὲ οὕτως : « Ὑστάσπη νεώτερος ἦν ἀδελφὸς Ζαριάδρης, περὶ ὧν λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι ὅτι ἐξ Ἀφροδίτης καὶ Ἀδωνιδος ἐγεννήθησαν. Ἐκυρίευσεν δὲ ὁ μὲν Ὑστάσπης Μηδίας καὶ τῆς ὑποκάτω χώρας, ὁ δὲ Ζαριάδρης τῶν ὑπεράνω Κασπίων πυλῶν μέχρι τοῦ Ταναΐδος. Τῶν δὲ ἐπέκεινα τοῦ Ταναΐδος Ὀμάρτης βασιλεῖ Μαραθῶν θυγάτηρ ἦν ὄνομα Ὀδάτις· περὶ ἧς ἐν ταῖς ἱστορίαις γέγραπται ὡς ἄρα κατὰ τὸν ὕπνον ἰδοῦσα τὸν Ζαριάδρην ἐρασθεῖη· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο χάκειναι πάθος συμπεσεῖν πρὸς αὐτήν. Διετέλειον γοῦν ἀλλήλων ἐπιθυμοῦντες διὰ τὴν κατὰ τὸν

ὕπνον φαντασίαν. Ἦν δὲ ἡ Ὀδάτις καλλίστη τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν γυναικῶν, καὶ ὁ Ζαριάδρης δὲ ἦν καλός. Πέμποντος οὖν τοῦ Ζαριάδρου πρὸς τὸν Ὀμάρτην καὶ φιλοτιμουμένου γῆμαι τὴν ἀνθρωπινον, οὐ συνετίθετο ὁ Ὀμάρτης διὰ τὸ εἶναι ἀρρένων παίδων ἐρημός· ἤθελε γὰρ αὐτὴν δοῦναι ἐνὶ τῶν περὶ αὐτὸν οἰκειῶν. Καὶ μετ' οὐ πολλὸν χρόνον ὁ Ὀμάρτης συναγαγὼν τοὺς ἐκ τῆς βασιλείας δυνάστας καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς ἐποιεῖτο τοὺς γάμους οὐ προειπῶν ὅτι μέλλοι διδόναι τὴν θυγατέρα. Ἀκμαζούσης οὖν τῆς μέθης εἰσκαλέσας τὴν Ὀδάτιν ὁ πατὴρ εἰς τὸ συμπόσιον εἶπεν ἀκούοντων τῶν συνδείπνων· « Ἡμεῖς, ὦ θυγάτηρ Ὀδάτι, νῦν ποιοῦμεθα τοὺς σοὺς γάμους. Περιβλέψασα οὖν καὶ θεωρήσασα πάντας, λαβοῦσα χρυσὴν φιάλην καὶ πληρώσασα δὸς ὃ θέλεις γαμηθῆναι· τοῦτο γὰρ κεκλήθη γυνή. » Κἀκεῖνη περιβλέψασα πάντας ἀπῆε δακρύουσα, ποθοῦσα τὸν Ζαριάδρην ἰδεῖν· ἐπεστάλακε γὰρ αὐτῇ ὅτι μέλλουσιν οἱ γάμοι συντελεῖσθαι. Ὁ δὲ στρατοπεδεύων ἐπὶ τοῦ Ταναΐδος καὶ διαλαθὼν τὴν στρατοπεδείαν διέβη μετὰ μόνου τοῦ ἄρματηλάτου, καὶ νυκτὸς ὁρμήσας ἐπὶ τοῦ ἄρματος διῆλθε διὰ τῆς πόλεως, διώξας περὶ τοὺς ὀκτακοσίους σταδίους. Πλησίον δὲ τῆς κόμης γενόμενος ἐν ἧς τοὺς γάμους συνετέλουν καὶ καταλιπὼν ἐν τινὶ τόπῳ αὐτῷ ἄρματι τὸν ἄρματηλάτην, προῆγεν ἐνδεδυκὸς στολὴν Σκυθικὴν. Καὶ παρελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἰδὼν τὴν Ὀδάτιν ἐστηκυῖαν πρὸ τοῦ κυλικείου καὶ δακρύουσαν χειρῶσάν τε βραδέως τὴν φιάλην, εἶπε πλησίον στάς παρ' αὐτήν, « ὦ Ὀδάτι, πάρεμι δὴ σοι, καθάπερ ἡζήωσας, ἐγὼ Ζαριάδρης. » Ἡ δὲ κατανοήσασα ξένον ἀνδρα καὶ καλὸν

ris modulati sunt, Timotheus, Phrynichus, Caphisias, Diophantus atque Euius Chalcidensis. Et ab eo inde tempore, quos olim Dionysocolaces nominare consueverant, Alexandrocolaces dicti sunt, ob munus magnificentiam, quibus etiam gavisus est Alexander. Porro fabulas agebant tragœdi Thessalus et Athenodorus et Aristocritus; comœdi vero Lycon et Phormio et Ariston. Aderat etiam Phasimelus psalter. Missæ autem, ait, tunc temporis coronæ partim per legatos, partim ab aliis, talentis quindécies mille sunt aestimatae. »

17.

Neque vero mirari oportet si qui de auditu in amorem quarundam inciderunt; quandoquidem Chares Mytilenæus decimo libro Historiarum de rebus Alexandri narrat, fuisse etiam qui in amorem inciderint eorum, quos per somnum vidissent, nunquam autem oculis antea conspexissent. Scribit autem ita : « Hystaspi frater erat natu minor Zariadres : quos perhibent indigenæ ex Venere et Adonide natos esse. Dominus autem erat Hystaspes Mediæ et subjectæ regionis; Zariadres vero imperium habebat eorum tractuum qui sunt supra Portas Caspias usque ad Tanaim. Fuit autem Marathorum regi Omarte trans Tanaim filia, nomine Odatis, de qua scriptum in Historiis est ex oblata ipsi per somnum specie Zariadris, amore illius fuisse captam, atque idem prorsus accidisce Zariadri respectu Odatis. Ex illa igitur specie per somnum oblata mutuo desiderio ambo constanter ducebantur. Erat autem Odatis pulcherrima o-

mnium Asiæ seminarum, et Zariadres quoque formosus sane erat. Qui quum ab Omarte per legatos impense et operose petiisset, ut illam sibi daret uxorem, non consensit ille, quia mascula prole carens alicui e suis familiaribus aut cognatis collocatam illam cupiebat. Igitur haud multo post convocatis ex omni regno suo dynastis et amicis et cognatis, convivium nuptiale instituit, non prædicens cui eam vellet in matrimonium collocare. Dein quum ferverent pocula, Odatis in cœnaculum vocatam coram convivis omnibus sic allocutus est : « Nos, o filia Odatis, tuas nunc celebramus nuptias. Igitur circumspecte et intueere singulos, ac dein auream capiens phialam infunde vinum, et ei trade cui nubere volueris. Illius enim uxor nominaberis. » Et illa, omnes circum intuita, abiit lacrimabunda, desiderans scilicet Zariadren videre : nam per nuncios ipsa ei significaverat, celebratum iri nuptias. Ille vero castra ad Tanaim metatus, clam omnibus, qui in castris erant, transjecerat flumen uno auriga comite, et citato itinere noctu per urbem transvectus est, circiter octingentis stadiis continuo cursu confectis. Quum vero prope vicum venisset in quo celebrabantur nuptiae, relicto in certo quodam loco auriga cum curru, Scythicam stolam indutus perrexit. Tum atrium ingressus et Odatis conspicatus ante abacum stantem lacrimabundam et cunctanter miscentem pateram, prope illam consistens dixit : « Odatis, en tibi adsum, quem admodum mandasti, ego Zariadres. » Illa vero conspecto

καὶ ὅμοιον τῷ κατὰ τὸν ὕπνον ἐωραμένῳ περιχαρὲς γενομένη δίδωσιν αὐτῷ τὴν φιάλην· καὶ ὁ ἀρπάσας αὐτὴν ἀπήγαγεν ἐπὶ τὸ ἄρμα καὶ ἔφυγεν ἔχων τὴν Ὀδᾶτιν. Οἱ δὲ παῖδες καὶ αἱ θεράπαιναι συνειδυῖαι τὸν ἔρωτα κατεσιώπησαν, καὶ καλεόντος τοῦ πατρὸς καλεῖν οὐκ ἔφασαν εἰδέναι ὅπου πεπόρευται. Μνημονεύεται δὲ ὁ ἔρως οὗτος παρὰ τοῖς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦσι βαρβάροις καὶ περισσῶς ἐστὶ ζηλωτὸς, καὶ τὸν μῦθον τοῦτον ζω-γραφοῦσιν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς βασιλείοις, ἔτι δὲ ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκίαις· καὶ ταῖς ἑαυτῶν θυγατρᾶσιν οἱ πολλοὶ τῶν δυναστῶν ὄνομα τίθενται Ὀδᾶτιν. »

Hæc cum descriptione nuptiarum Susianorum (fr. 16) cohærere, atque unam vel alteram puellarum, quas amicis Alexander elocavit, Odatidis nomine insignem fuisse, recte sine dubio statuit Geierus. Cf. Droysen. *Alex.* p. 280, 3, et Aristot. in *Massil. Rep.* ap. Athen. XIII, p. 576, A.—[Μαραθῶν] « Quum de Marathidis illis apud alios omnes auctores altum sit silentium, Holstenius ad *Steph. Byz.* p. 196 suspicatus est, Μαριωτῶν fortasse aut Σαρματῶν scriptum oportuisse. » SCHWIGERUS.

viro peregrino et formoso, ei simili quem per somnium viderat, gaudio elata pateram ei tradit : et ille raptam Odatin ad currum abduxit, et cum ea aufugit. Famuli vero et ancillæ, amoris conscie, conticuere : et iubente patre vocari filiam, aiebant nescire se quorsum ivisset.

Celebratur igitur iste mutus amor apud barbaros Asia incolentes, et singulariter mirantur eum omnes, et hanc hanc pictam exhibent in templis, in regis et privatorum ædibus : atque etiam plerique dynastæ filias suis nomen imponere consueverunt Odatin.

EUMENES CARDIANUS

ET

DIODOTUS ERYTHRÆUS.

Eumenes Cardianus, Alexandro ἀρχιγραμμα-
ταύς, Ephemerides Regias scripsit, quarum jactu-
ram sane est cur doleamus. Vitam Eumenis nar-
rant Cornelius Nepos et Plutarchus. Cf. De Geer.
De Eumene Cardiano a ceteris Alexandri ducibus
rite distinguendo, Utraj. 1838; Paulys *Real-ency-
clop.* s. v. De Diodoto Erythræo, quem Eumeni
jungit Athenæus X, p. 434, B (fr. 1), aliunde non
constat; eum ex Alexandri γραμματέων numero
fuisse suspicatur Geierus. — Præter Eumenem et
Diodotum etiam Strattis quidam Olynthius Ephe-
merides Alexandri scripsisse perhibetur. Ita enim
Suidas : Στράτις Ὀλύνθιος, ἱστορικός· Περὶ τῶν
Ἀλεξάνδρου ἐφημερίδων βιβλία πέντε· Περὶ ποταμῶν
καὶ κρηνῶν καὶ λιμνῶν· Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευ-
τῆς. — Verum quum de morte Alexandri Ehip-
pum Olynthium egisse compertum habeamus,
hunc cum Stratti confundi adeo ut non solum
istud de morte regis scriptum, sed etiam Diaria
regia ad Ehippium referenda sint, nescio an recte
opinatur Ste-Croix. *Exam. crit.* p. 45 (*).

(*) Cet ouvrage (sc. Eumenis), à en juger par quelques
fragments qui nous en restent, doit être regardé comme
un journal très-exact et fort circonstancié des actions et
de la vie privée d'Alexandre. Strattis d'Olynthe en avait
donné un abrégé (?), en cinq livres. Suidas in v. Στράτις.
Cet auteur pourrait avoir confondu Strattis avec Eplippus.
Il attribue du moins au premier l'ouvrage sur la mort d'A-
lexandre, qui appartient au dernier. Peut-être même cet
ouvrage n'était-il que l'extrait des Ephémérides (?) dont Sui-
das parle. Du reste je ne réfuterai pas les paradoxes de
Dodwell sur les Ephémérides et l'abrégé attribué à Strattis,
De Cyclis p. 471, 472. Ce savant Anglais y fait, comme

ΒΑΣΙΛΕΙΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

1.

Ælian. V. H. III, 23 : Δίου μηνός, φασὶ, πέμ-
πτη ἔπινε παρ' Εὐμαίῳ *· εἴτα ἕκτη ἐκάθευδεν ἐκ τοῦ
πότου, καὶ τοσοῦτον ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἔζησεν ὅσον
ἀναστὰς χρηματίζειαι τοῖς ἡγεμόσιν ὑπὲρ τῆς αὐρίου
πορείας λέγων ὅτι ἔσται πρωί. Καὶ ἐβδόμη εἰστιᾶτο
παρὰ Περδίκκῃ καὶ ἔπινε πάλιν, καὶ ὀγδόῃ ἐκάθευδε.
Πέμπτη δὲ ἐπὶ δέκα τοῦ αὐτοῦ μηνός καὶ ταύτῃ ἔπινε,
καὶ τῇ ἐπομένῃ τὰ εἰθισμένα ἔδρα τὰ ἐκ τοῦ πότου.
Παρὰ Βαγῳᾷ δὲ ἐδείπνησε τετράδι μετὰ εἰκάδα (ἀπέιχε
τῶν βασιλείων ὁ Βαγῳᾷ οἶκος δέκα σταδίου). εἴτα τῇ
τρίτῃ ἐκάθευδε. Δυσὶν οὖν θάτερον, ἢ Ἀλέξανδρος κα-
κῶς τοσαύτας τοῦ μηνός ἡμέρας ἑαυτὸν ζημιῶ διὰ τὸν
οἶνον, ἢ οἱ ταῦτα γράψαντες ψεύδονται. Ἐξεστὶ δὲ ἐκ
τούτων ἔννοεσθαι, καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου τὰ ὅμοια αὐτοῦς
λέγοντας, ὧν καὶ Εὐμένης ὁ Καρδιανὸς (καὶ) ἐκείνός
ἐστι.

Athenæus, X, p. 434, B : Ἐπινε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος
πλείστον, ὥς καὶ ἀπὸ τῆς μέθης συνεχῶς κοιμᾶσθαι δύο
ἡμέρας καὶ δύο νύκτας. Δηλοῦται δὲ τοῦτο ἐν ταῖς
Ἐφημερίσιν αὐτοῦ, ἃς ἀνέγραψαν Εὐμένης ὁ Καρδια-
νὸς καὶ Διόδωτος ὁ Ἐρυθραῖος.

Plutarch. Sympr. I, 6 : Λόγος ἦν περὶ Ἀλεξάνδρου
τοῦ βασιλέως, ὅς οὐ πολὺ πίνοντος, ἀλλὰ πολὺν χρό-
νον ἐν τῷ πίνειν [καὶ] διαλέγεσθαι τοῖς φίλοις ἔλκον-
τος. Ἀπεδείκνυε δὲ αὐτοῦς φλυαροῦντας Φίλιππος ἐκ
τῶν Βασιλικῶν Ἐφημερίδων, ἐν αἷς συνεχέστατα γέ-

dans beaucoup d'autres endroits, un étrange abus des ar-
guments négatifs.

REGIA DIARIA.

1.

Dii mensis quinta die, ut ferunt, perpotavit apud Eu-
mæum (Medium?), deinde sexto crapulam edormivit, ne-
que plus illo die vixit, quam ut surgens cum ducibus de
crastina profectione ageret, dicens eam summo mane futu-
ram. Septimo deinde die convivio acceptus est apud Per-
diccam, seque rursus vino ingurgitavit et octavo dormivit.
Decimo quinto autem die ejusdem mensis, etiam tunc po-
tavit, ac sequenti fecit quæ potationi in sequi solebant.
Vigesimo septimo cœnavit apud Bagoam. Distabat a regia
Bagoæ domus stadiis decem. Dein vigesimo octavo dormi-

vit. Ex duobus igitur alterum : aut Alexander male tot die-
bus istius mensis se ipse multavit per vinolentiam, aut qui
hæc tradiderunt mentiuntur. Ex illis autem colligere li-
cet, eos etiam de reliquo tempore similia dicere, in quibus
etiam Eumenes Cardianus ille est.

Bibebat Alexander plurimum, adeo ut post ebrietatem
indolenter dormiret per duos dies duasque noctes. Tradit
hoc in Diariis regis Eumenes Cardianus et Diodotus Ery-
thræus.

Sermo inciderat de rege Alexandro, quod is non
hiberet multum, sed inter pocula disserendo cum amicis
multum extrahere temporis solitus esset. At dicentes hoc
vanitatis convicit Philinus ex Diariis regis, in quibus creber-

γραπται καὶ πλειστάκις, ὅτι « τήνδε τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ πότου ἐκάθευδεν », ἔστι δ' ὅτε « καὶ τὴν ἐφεξῆς. » (Διὸ καὶ πρὸς τὰς συνουσίας ἀργότερος ἦν, ὅξυς δὲ καὶ θυμοειδής· ἅπερ σωματικῆς ἐστὶ θερμότητος. Λέγεται δὲ καὶ τοῦ χρωτὸς ἡδιστον ἀποπνεῖν, ὥστε καταπιμπλάναι τοὺς χιτωνίσκους εὐωδίας ἀρωματισμοῦ· ὃ δοκεῖ καὶ αὐτὸ θερμότητος εἶναι).

Δίου μηνός] Gesner., Perizonius; libri δι' οὗ; Scheffer. voluit Δαϊσίου. « Possit in mentem venire alicui, non mensis, sed auctorum nomen subesse syllabis δι' οὗ μηνός, atque legendum esse Διόδοτος καὶ Εὐμένης φασί. Ita enim melius certe intelligitur, quid velit ad finem capitis verba ὧν καὶ Εὐμένης ὁ Κ. καὶ ἐκεῖνός ἐστι. » GEIER. — Εὐμαίω] De hoc non constat. Εὐμένει conj. Scheffer., Μηδίω Perizonius, Πτολεμαίω Geier. — Ceterum ne malignius de crebris istis computationibus iudices, quas per Dæsium mensem rex instituisse fragm. 2 et 3 traditur, tenendum est Dæsium haud dubie fuisse mensem epularem, uti θεοδαίσιον Cretensem (Etym. M. p. 252, 30 : Δαίσιμον, ἐδωδιμον. Δαίσιος μὲν παρὰ Μακεδόνας σιτογόνος. Plura v. ap. C. Hermann. Ueber. gr. Monatskunde p. 53). Monuit hæc cl. Creuzerus *Hist. Kunst* p. 398.

2.

Arrian. Exp. Al. VII, 25 : Καὶ αἱ Βασιλικοὶ Ἐφημερίδες ὧδε ἔχουσι. Πίνειν παρὰ Μηδίω αὐτὸν κομίσαντα· ἔπειτα ἐξαναστάντα καὶ λουσάμενον καθεύδειν τε καὶ αὐθις δεῖπνεῖν παρὰ Μηδίω καὶ αὐθις πίνειν πόρρω τῶν νυκτῶν· ἀπαλλαχθέντα δὲ τοῦ πότου λούσασθαι· καὶ λουσάμενον ὀλίγον τι ἐμφαγεῖν καὶ καθεύ-

rime et continenter scriptum est : *Hanc diem a computatione dormivit*; aliquando etiam, *et posteram*. (Itaque ad venerem quoque fuit segnior, alias acer et iracundus : quæ calorem corporis arguunt. Ac dicitur corpus ejus suavissime oluisse, ita ut tuniculæ fragrantia replerentur aromatum odorem æmulante : quod idem a calore provenire videtur.)

2.

Diaria regia ita habent : Alexandrum apud Medium comessatum bibisse, deinde quum surrexisset seque abluisset, dormisse : rursumque edisse apud Medium et in multam noctem bibisse, quumque e convivio discessisset, lavisse; lotum nonnihil mandisse, ibique cubuisse, quod jam febricitaret : deinde lectica ad sacrificia delatum sacrificasse, ut consueverat per singulos dies; sacrificiisque peractis in androne jacuisse ad vesperam usque. Inter hæc iter navigationemque ducibus pronuntiasset, et quidem eos, qui pedites profecturi erant, in quartum diem; qui vero secum navigaturi essent, ut in quintum diem parati essent jussisse. Post hæc lectica delatum flumen versus, consensa nave flumen trajecisse in hortum amenissimum, ibique rursus lotum requievisse. Postridie denuo lotum consueta sacrificia diis fecisse; ingressumque cubiculum jacuisse cum Medio colloquentem, imperasseque ducibus

δεῖν αὐτοῦ, ὅτι ἤδη ἐπύρεσεν. Ἐκκομισθέντα δὲ ἐπὶ κλίνης πρὸς τὰ ἱερὰ θῦσαι ὡς νόμος ἐφ' ἑκάστη ἡμέρᾳ, καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα κατακεῖσθαι ἐν τῷ ἀνδρῶν ἔτι ἐπὶ κνέφας, ἐν τούτῳ δὲ τοῖς ἡγεμόσι παραγγέλλειν ὑπὲρ τῆς πορείας καὶ τοῦ πλοῦ, τοὺς μὲν ὡς παρὰ ἰώτας παρασκευάζεσθαι ἐς τετάρτην ἡμέραν, τοὺς δὲ ὡς οἱ πλεοντάς ὡς εἰς πέμπτην πλευστομένους. Ἐκεῖθεν δὲ κατακομισθῆναι ἐπὶ κλίνης ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ πλοίου ἐπιθέντα διαπλεῦσαι πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὴν παραδείσον, κάκει αὐθις λουσάμενον ἀναπαύεσθαι. Ἐξ δὲ τὴν ὑστεραίαν λουσάσθαι τε αὐθις καὶ θῦσαι τὰ κομισθέντα· καὶ εἰς τὴν καμάραν εἰσελθόντα κατακεῖσθαι διαμυθολογούντα πρὸς Μηδίον· παραγγέλλαι δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἀπαντῆσαι ἑωθεν. Ταῦτα πράξαντα ἐπὶ πνήσσει ὀλίγον· κομισθέντα δὲ αὐθις ἐς τὴν καμάραν πυρέσσειν ἤδη συνεχῶς τὴν νύκτα ὄλην. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λουσάσθαι καὶ λουσάμενον θῦσαι. Νεάρχῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι παραγγέλλαι τὰ ἀμφὶ τὸν πλοῦ ὅπως ἔσται ἐς τρίτην ἡμέραν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λουσάσθαι αὐθις καὶ θῦσαι τὰ τεταγμένα, καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα οὐκέτι ἐλιννέειν πυρέσσοντα. Ἀλλὰ καὶ ὡς τοῖς ἡγεμόνας εἰσκαλέσαντα παραγγέλλειν τὰ πρὸς τὸν πλοῦ ὅπως αὐτῷ ἔσται ἔτοιμα· λουσάσθαι τε ἐπὶ τῇ ἐσπέρᾳ, καὶ λουσάμενον ἔχειν ἤδη κακῶς. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μετακομισθῆναι ἐς τὴν οἰκίαν τὴν πρὸς τῇ καμάρᾳ ἐνθάδε καὶ θῦσαι μὲν τὰ τεταγμένα, ἔχοντα δὲ πάλιν ὡς ὅπως εἰσκαλέσαι τῶν ἡγεμόνων τοὺς ἐπιχειροτάτους καὶ ὑπὲρ τοῦ πλοῦ αὐθις παραγγέλλειν. Τῇ δὲ ἐπιούρᾳ μόγις ἐκκομισθῆναι πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ θῦσαι, καὶ μετὰ μείον ἔτι παραγγέλλειν ὑπὲρ τοῦ πλοῦ τοῖς ἡγεμόσιν. Ἐξ δὲ τὴν ὑστεραίαν κακῶς ἤδη ἔχοντα ὅπως θῦσαι τὰ τεταγμένα. Παραγγέλλαι δὲ τοὺς μὲν στρατηγούς ὡς

ut mane adessent. His peractis cenasse modice, rursumque in cubiculum delatum continue per totam noctem permanere. Postridie lavisse, lotumque sacrificasse, et Nearcho reliquisque ducibus navigationem in tertium diem indicisse; postero quoque die lotum consueta sacrificia diis fecisse, sacrificiisque factis febrim non cessasse. Nihilominus tamen convocatis ducibus præcepisse, ut omnia ad navigationem parata essent; lotumque sub vesperam pejor habuisse. Sequenti luce in ades balneis vicinas translatus esse, consuetaque sacrificia peregisse. Quumque jam vis morbi invaluisset, primarios tamen duces evocasse, deque navigatione rursus mandata dedisse. Altero die difficulter admodum ad sacrificia delatum sacrificasse, nihilo secius navigationem imperasse. Postridie, quum jam pessime haberet, tamen a consuetis sacrificiis non destitisse. Jussisse vero ut duces circa aulam versarentur : et eos qui mille, quique quingentis militibus præfecti essent, pro foribus custodiam agere. Quumque jam plane langueret, ex horto in regiam translatus. Ingressis ad eum ducibus, agnovisse quidem eos, alloqui tamen non potuisse, nullamque vocem edidisse, et tota illa nocte ac sequenti die gravissima febre correptum esse.

Ita in Diariis regis scriptum legitur : deinde vero militum desiderio ejus videndi captos esse; et nonnullis vivum esse

τρίβειν κατὰ τὴν αὐλὴν, χιλιάρχας δὲ καὶ πεντακο-
σάρχας πρὸ τῶν θυρῶν. Ἦδη δὲ παντάπασι πονήρως
ἔχοντα διακομισθῆναι ἐκ τοῦ παραδείσου εἰς τὰ βασι-
λεια. Εἰσελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων γινῶναι μὲν αὐτοὺς,
φωνῆσαι δὲ μηδὲν ἔτι, ἀλλ' εἶναι ἀναυδον· καὶ τὴν
νύκτα πυρέσσειν κακῶς καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἄλλην
νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν. Οὕτως ἐν ταῖς Ἐφημερίσι ταῖς
βασίλειοις ἀναγέγραπται· καὶ ἐπὶ τούτοις ὅτι οἱ στρα-
τιῶται ἐπόθησαν ἰδεῖν αὐτὸν, οἱ μὲν, ὡς ζῶντα ἔτι
ἴδοιεν, οἱ δὲ, ὅτι τεθνηκέναι ἤδη ἐξηγγέλλετο, ἐπι-
κρύπτεσθαι δὲ αὐτοῦ ἐτόπασον πρὸς τῶν σωματοφυλά-
κων τὸν θάνατον, ὡς ἔγωγε δοκῶ· τοὺς πολλοὺς δὲ ὑπὸ
πένθους καὶ πόθου τοῦ βασιλέως βιάσασθαι ἰδεῖν Ἀλέ-
ξανδρον. Ἦν δὲ ἄφωνον μὲν εἶναι λέγουσι παραπορευο-
μένης τῆς στρατιᾶς, δεξιουῖσθαι δὲ καὶ ὡς ἐκάστους τὴν
τε κεφαλὴν ἐπαίροντα μολίς καὶ τοῖν ὀφθαλμοῖν ἐπι-
σημαίνοντα. Λέγουσι δὲ αἱ Ἐφημερίδες αἱ βασίλαιοι ἐν
τῷ τοῦ Σεράπιδος ἱερῷ Πειθωνά τε ἐγκοιμηθέντα καὶ
Ἄτταλον καὶ Δημοφῶντα καὶ Πευκέστην, πρὸς δὲ
Κλεομένην τε καὶ Μενίδα καὶ Σέλευκον, ἐπερωτῶν
τὸν θεὸν εἰ λῶν καὶ ἄμεινον Ἀλέξανδρῳ εἰς τὸ ἱερὸν
τοῦ θεοῦ κοιμισθέντα καὶ ἰκετεύσαντα θεραπεύεσθαι
πρὸς τοῦ θεοῦ· καὶ γενέσθαι φῆμιν τινὰ ἐκ τοῦ θεοῦ,
μὴ κοιμίζεσθαι εἰς τὸ ἱερὸν, ἀλλ' αὐτοῦ μένοντι ἔσε-
σθαι ἄμεινον. Ταῦτά τε ἀπαγγεῖλαι τοὺς ἐταίρους καὶ
Ἀλέξανδρον οὐ πολὺ ὕστερον ἀποθανεῖν, ὡς τοῦτο ἄρα
ἤδη ὄν τ' ἄμεινον. Οὐ πόρρω δὲ τούτων οὔτε Ἀριστο-
δόλῳ οὔτε Πτολεμαίῳ ἀναγέγραπται.

3.

Eadem brevius, sed singulos dies accuratius
notans tradit Plutarch. Alex. 76 : Ἐν δὲ ταῖς Ἐφη-
μερίσιν οὕτως γέγραπται τὰ περὶ τὴν νόσον. Ὁγδόῃ ἐπὶ
δεκάτῃ Δαισίου μηνὸς ἐκάθευδεν ἐν τῷ λουτρῶνι διὰ

τὸ πυρέξαι. Τῇ δὲ ἑξῆς λουσάμενος εἰς τὸν θάλαμον
μετῆλθε καὶ διτμέρευσε πρὸς Μήδιον κυβεύων. Εἴτ'
ὀφὲ λουσάμενος καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς θεοῖς ἐπιθεῖς, ἐμφα-
γὼν διὰ νυκτὸς ἐπύρεξε. Τῇ εἰκάδι λουσάμενος πάλιν
ἔθυσσε τὴν εἰθισμένην θυσίαν· καὶ κατακείμενος ἐν τῷ
λουτρῶνι, τοῖς περὶ Νέαρχον ἐσχολάζεν, ἀκροώμενος
τὰ περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν. Τῇ δε-
κάτῃ φθίνοντος ταῦτα ποιήσας μᾶλλον ἀνεφλέχθη, καὶ
τὴν νύκτα βαρέως ἔσχε, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπύ-
ρεττε σφόδρα. Καὶ μεταρθείς κατέκειτο παρὰ τὴν με-
γάλην κολυμβήθραν, ὅτε δὴ τοῖς ἡγεμόσι διελέχθη περὶ
τῶν ἐρήμων ἡγεμονίας τάξεων, ὅπως καταστήσῃ δο-
κιμάσαντες. Ἐβδόμῃ σφόδρα πυρέττων ἔθυσεν ἐξαίρε-
τος πρὸς τὰ ἱερὰ. Τῶν δ' ἡγεμόνων ἐκέλευε τοὺς μεγί-
στους διατρίβειν ἐν τῇ αὐλῇ, ταξιάρχους δὲ καὶ πεντα-
κοσιάρχους ἔξω νυκτερεύειν. Εἰς δὲ τὰ πέραν βασίλεια
διακομισθεὶς, τῇ ἑκτῇ σμικρὸν ὕπνωσεν· ὃ δὲ πυρετός
οὐκ ἀνῆκεν. Ἐπελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων, ἦν ἄφω-
νος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πέμπτην· διὸ καὶ τοῖς Μακε-
δόσιν ἔδοξε τεθνάναι, καὶ κατεβόων ἔλθόντες ἐπὶ τὰς
θύρας, καὶ διηπειλοῦντο τοῖς ἐταίροις, ἕως ἐδιάσαντο.
Καὶ τῶν θυρῶν αὐτοῖς ἀνοιχθεῖσιν, ἐν τοῖς χιτῶσι καὶ
ἕνα πάντες παρὰ τὴν κλίνην παρεξῆλθον. Ταύτης δὲ
τῆς ἡμέρας οἱ περὶ Πύθωνα (Πείθωνα sec. Arrian.)
καὶ Σέλευκον εἰς τὸ Σαραπίειον ἀποσταλέντες ἠρώ-
των, εἰ κοιμίσουσιν ἐκεῖ τὸν Ἀλέξανδρον· ὃ δὲ θεὸς
κατὰ χῶραν ἔαν ἀνεῖλε. Τῇ δὲ τρίτῃ φθίνοντος πρὸς
δεῖλιν ἀπέθανε. Τούτων τὰ πλεῖστα κατὰ λέξιν ἐν ταῖς
Ἐφημερίσιν οὕτω γέγραπται.

Hæc Ephemeridum testimonia inter se con-
ciliavit et de morbi qui Alexandrum abstulit natura
peritissime disseruit medicus doctiss. E. Littré in
commentatione *Sur la maladie d'Alexandre le*
Grand, cujus nondum editæ epitomen habes in

nere cupientibus, nonnullis, quod jam mortuus esse dice-
retur, mortemque ejus a custodibus corporis celari (mea
sententia) suspicantibus, plerosque præ dolore ac deside-
rio regis vi ad illum videndum irrupisse. Sed jam regem,
ingrediente exercitu, vocem defecisse : capite tantum ægre
sublevato atque oculis indicium aliquod animi facientibus,
singulis dextram præbuisse. Iisdem Diariis continetur, in
Serapidis æde pernoctasse Pithonem, Attalum, Demophon-
tem et Peucestam, præterea Cleomenem et Menidam ac
Seleucum. Et percontantibus deum, an melius satiusque
esset Alexandrum in templum suum, ut a se curaretur, de-
ferri, oraculum redditum, non oportere eo deferri, sed
melius ei si ibi maneat fore. Idque amicos Alexandro re-
nuntiasse, neque multo post Alexandrum decessisse, quasi
id magis in rem ipsius esset. His ulteriora neque Ptole-
mæus neque Aristobulus consignarunt.

3.

In Diariis ad hunc modum de morbo Alexandri scriptum
est : Octavo decimo die mensis Darsii in balneo febris causa
cubavit ; postero die lotus contulit se in cubiculum, eum-
que diem alæ ludo cum Medio transegit. Inde vespere lotus
et sacris operatus, postquam cibi nonnihil sumpserat, nocte

febre afflictus est. Die vicesimo lotus solenne sacrum iterum
peregīt, decumbensque in balneo Nearchio vacavit naviga-
tionem suam et quid vidisset in Oceano exponenti. Vige-
simo primo quum idem fecisset, aggravavit febris, noctem-
que egīt gravem, ac postridie est acri febris tentatus; trans-
latusque decubuit juxta magnum natatorium. Eodem
tempore cum ducibus egīt, quemadmodum ordines vacuos
expleret cum iis deliberans. Vigesimo quarto, ingravescente
vi morbi, sacris operatus est ad quæ est deportatus, ac
præcipuos duces in aula jussit commorari, centuriones et
tribunos excubare pro foribus. Delatus in ulteriorem regiam
vigesimo quinto die paulisper quievit, febris non remisit.
Quum adiissent eum duces, jam vocem amiserat. Pari
modo vigesimo sexto egīt. Unde Macedones mortuum rati
ad fores magno strepitu accesserunt, minisque amicos regis
coegerunt, ut admitterentur; ac foribus apertis tunicati ad
unum omnes præter lectum ejus transierunt. Eodem die
Python et Selucus ad templum Serapis missi consulue-
runt deum, an deportarent eo Alexandrum. Deus, ne eum
moverent loco, respondit. Vigesimo octavo sub vespere
expiravit. Hæc fere in Diariis perscripta ad verbum
sunt.

SINNEMI editione Vitæ Plutarchæ (Paris, 1842), p. 133—138, ubi hæc : « Alexandre, quoi qu'on ait dit, n'est pas mort du poison, mais de la fièvre; la fièvre à laquelle il succomba est la fièvre continue ou pseudo-continue des pathologistes des pays chauds; ou bien encore, si nous nous tenons dans la pathologie antique, c'est la fièvre synèque, *ὑπερθε*, d'Hippocrate. »

« Dans le premier livre des *Épidémies* 3, 11 (tom. II, p. 676 du texte grec de la nouvelle édition), Hippocrate divise la fièvre synèque, quant à sa marche, en trois catégories : « Chez certains malades, dit-il, elle est vive dès le début, acquiert toute sa violence et tend au plus mal, puis elle s'atténue à l'approche de la crise et au moment de la crise; chez d'autres, elle débute mollement et d'une manière lente, s'accroissant et s'exaspérant chaque jour; puis, à l'approche de la crise et pendant la crise, elle éclate dans toute son intensité; chez d'autres enfin, débutant avec bénignité, elle s'accroît et s'exaspère; puis, arrivée jusqu'à un certain point, elle se relâche de nouveau jusqu'à la crise et pendant la crise. »

« C'est dans la seconde de ces trois catégories qu'il faut placer la fièvre continue qui emporta Alexandre. »

« Reste à connaître les causes qui amenèrent cette maladie. Si l'on met de côté les causes purement hypothétiques de Sainte-Croix, qui accuse l'intempérance du roi, ou celles du docteur Vincent, qui y joint la violence de ses passions, la tension continuelle de son esprit et le développement constant de toutes ses facultés, on trouvera que la cause efficiente de la fièvre est toute entière placée dans l'influence climatologique. En effet, le climat chaud de Babylone suffisait pour donner à Alexandre une fièvre continue et rémittente, genre de maladie naturel à de semblables contrées. A cette cause efficiente on doit ajouter, comme cause prédisposante, l'excès des boissons, qui a pu rendre le roi plus sensible à l'influence maligne du ciel où il se trouvait. D'un autre côté la catastrophe fut accélérée par les sacrifices, les bains, le jeu et le soin des affaires, qui ne pouvaient que fatiguer Alexandre... Or, un mal dont le traitement exigeait du repos ne pouvait qu'être augmenté par

un régime contraire. Alexandre sacrifia le premier jour de sa maladie, il sacrifia encore le second, le troisième, le quatrième, quoiqu'il fût déjà dans un état fâcheux; le cinquième, il fut porté avec peine au lieu du sacrifice, qu'il fit cependant; le sixième, il accomplit encore la cérémonie malgré le mal qui l'accablait, et ce ne fut qu'après avoir ainsi persévéré jusqu'à l'extrême limite de ses forces qu'il cessa les sacrifices ordonnés, mais déjà il avait perdu la parole. Les bains qu'il ne manqua pas de prendre les six premiers jours de sa maladie ne lui furent pas moins funestes, d'autant plus qu'ils étaient contraires au traitement à suivre dans sa maladie. Enfin le traitement auquel Alexandre fut soumis, le genre de vie qu'il mena durant sa maladie, devaient le faire succomber; les médecins eux-mêmes, dont Diodore de Sicile fait seul mention, ne purent lui être d'aucun secours. Et l'on ne peut s'empêcher de réfléchir que le vainqueur de l'Asie, que le roi qui avait exécuté de si grandes choses et qui en méditait de plus grandes encore, fut, soit par sa propre opiniâtreté, soit par le défaut d'attention de ceux qu'il soignèrent, plus mal dirigé dans les périls d'une affection grave, que n'aurait pu l'être quelque soldat de son armée. »

Præter Ephemerides Eumenes etiam *Epistolæ* reliquit, quarum mentionem faciunt Plutarchus in Vita Eumenis c. 2 (εἰπεῖν δὲ οὐ δεινός, αἰμώκῃ δὲ καὶ πιθανός, ὡς ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν συμβαίνει ἐστίν) et Lucianus Pro laps. inter salut. c. 8 p. 206 Didot.), ubi hæc : « Ὅτε Ἀλέξανδρος τὴν ἐν Ἰσῶ μάχην ἀγωνιεύσθαι ἐμελλεν, ὡς Εὐμένης ὁ ἑταῖρος ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ λέγει, ἔωθεν εἰσελθὼν εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ὁ Ἡρακλείων, εἴτε ἐπιλαθόμενος εἴτε ἐκταραχθεὶς ὥσπερ ἔφη, εἴτε καὶ θεοῦ τινος τοῦτο καταναγκάσαντος, τῶν ἐμοὶ ἔργα, Ὑγίαινε, βασιλεῦ, καιρὸς ἤδη παρατάσθαι. Ταραχθέντων δὲ τῶν παρόντων πρὸς τὸ παραδῶν τῆς προσπαρορέσεως καὶ τοῦ Ἡρακλείωνος αἰγίου δεῖν ὑπ' αἰδοῦς ἐκθανόντος, Ἀλέξανδρος, Δείγματι εἶπε, τὴν κληδόναν· τὸ γὰρ σώους ἐπανήξειν ἀπὸ τῆς μάχης ἤδη μοι ὑπέσχηται. »

EPHIPPIUS OLYNTHIUS.

Ephippus (*) Olynthius quattuor locis Athenæi laudatur Περί τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος μεταλλαγῆς et Περί τ. Ἀ. κ. Ἡ. ταφῆς (**). Præterea nomen Ephippii occurrit in elencho auctorum ad Plinii lib. XII et XIII, ad quos consarcinandos fere omnibus Alexandri rerum scriptoribus Romanus auctor usus est. — Ceterum quem *Olynthium* Athenæus dicit, eundem Arrianus (Exp. III, 5, 4), siquidem vera est Geieri conjectura, *Chalcidensem* nominat (***). Verba Arriani hæc sunt : Φρουράρχους δὲ τῶν ἐν Μέμφει μὲν Πανταλέοντα κατέστησε (Ἀλέξανδρος) τὸν Πυδναῖον, ἐν Πηλουσίῳ δὲ Πολέμωνα τὸν Μεγακλέους Πελλαῖον, τῶν ξένων δὲ ἄρχειν Λυκίδαν Αἰτωλὸν, γραμματέα δὲ ἐπὶ τῶν ξένων Εὐγνωστον τὸν Ξενοφάντου τῶν ἐταίρων, ἐπισκόπους δὲ αὐτῶν Αἰσχύλον τε καὶ Ἐφιππον τὸν Χαλκιδέως. Sic codd. optimi; alii Χαλκιδάως, ut patris nomen corruptum latere videatur; edit. Bas. dedit Χαλκιδόνα; editt. Vulc. et Blanc. Χαλκηδόνα; Geierus corr. Χαλκιδέα. « Quæ quidem sententia, ait, et ætatis et patriæ rationibus et ipso Ephippii librorum argumento egregie comprobatur. Atqui quum Arriani constat testimonio, Ephippum Chalcidensem sive Olynthium una cum Æschylo Rhodio ἐπίσκοπον reli-

(*) Ἐφιππος pro Ἐφορος olim legebatur ap. Suid. s. v. De Ephippo comico non est quod dicamus.

(**) Vid. Diodor. XVII, 114 sqq.; XVIII, 26 sqq., quem ex Ephippo fortasse sua petiisse suspicio est Santo-Crucii (*Exam. crit.* p. 45) et Geieri. Ceterum de morte Alexandri *Strattis Olynthiuss* crispisse dicitur ap. Suidam s. h. v., quem cum Ephippo male confusum esse suspicatur Ste-Croix p. 45. Vid. fragm. Eumenis Cardiani. Jam quum idem Strattis ap. Suid. etiam Ἀλεξάνδρου ἐφημερίδων βιβλία πάντα composuisse perhibeatur, hoc quoque opus Ephippo nostro aliquis vindicaverit, adeo ut Strattidi nihil relinquatur nisi libri Περί ποταμῶν καὶ κρηνῶν καὶ λιμνῶν. At si Ephippus in Ægypto a rege relictus est, Diaria regia scribere vix potuit.

(***) Similiter Dionysium Chalcidensem et Olynthium esse unum eundemque suspicatus sum. V. fragm. Dionysii Chalcidensis.

DE ALEXANDRI ET HEPHÆSTIONIS MORTE ET SEPULTURA.

1.

E LIBRO PRIMO.

Macedones, ut ait Ephippus Olynthius libro primo De Alexandri et Hephæstionis sepultura, modeste bibere neciverunt, sed initio statim ita largis utebantur propinationibus, ut jam ebrii essent primis adhuc apposis mensis, et perfrui cibus non possent.

quorum magistratuum ab Alexandro esse constitutum, eundem etiam post Alexandri mortem, Ptolemæo Lagida huic provinciæ præfecto, hac in terra remansisse præsentemque splendidis interfuisse funeribus in magni regis honorem institutis, postea vero ab eo descriptis, haud absonum videatur. — Quod ad Ephippii commentariorum argumentum fidemque attinet, maximopere ille quidem in Alexandri Magni vita privata ac moribus describendis videtur elaborasse, ita tamen, ut neque exaggerationibus neque fabulis fictis abstinere.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΟΣ ΜΕΤΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΤΑΦΗΣ.

1

E LIBRO PRIMO.

Athenæus III, p. 120, E : Μακεδόνες δ', ὥς φησιν Ἐφιππος ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ Περί τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς, οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθὺς ἐχρῶντο μεγάλας προπόσεις, ὥστε μεθύειν ἐτι παρακειμένων τῶν πρώτων τραπέζων καὶ μὴ δύνασθαι τῶν σιτίων ἀπολαύειν.

2.

Idem IV, p. 146, C : Ὁ δὲ μέγας Ἀλέξανδρος δειπνῶν ἐκαστοτὲ μετὰ τῶν φίλων, ὥς ἱστορεῖ Ἐφιππος ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ Περί τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος μεταλλαγῆς, ἀνήλκυε τῆς ἡμέρας μῆας ἑκατὸν δειπνούντων ἰσως ἐξήκοντα ἢ ἑβδομήκοντα φίλων.

Cf. Dinonis fr. 19; Brisson. De regio Pers. imp. I, c. 88 sq.

3.

Idem XII, p. 537, D : Περί δὲ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ πάνυ τρυφῆς Ἐφιππος μὲν ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ Περί τῆς Ἡφαιστίωνος καὶ Ἀλεξάνδρου τελευτῆς φησιν ὅτι

2.

Alexander Magnus cum amicis cœnans, ut tradit Ephippus Olynthius in libro De Alexandri et Hephæstionis obitu, centum minas impendebat quotidie, cœnantibus circiter sexaginta aut septuaginta amicis.

3.

De Alexandri Magni luxuria Ephippus Olynthius in libro De Hephæstionis et Alexandri obitu ait : In hortis ipsi statutum fuisse aureum solium et lectos argenteis fultos pedibus, in quibus cum amicis sedens responsa dabat.

ἐν τῷ παραδείσῳ ἔκειτο αὐτῷ χρυσοῦς θρόνος καὶ κλίναι ἀργυρόποδες, ἐφ' ὧν καθεζόμενος ἐχρημάτιζε μετὰ τῶν ἐταίρων. Sequitur locus Nicobules.

Id. ib. p. 537, E : Ἐφιππος δὲ φησιν ὡς Ἀλέξανδρος καὶ τὰς ἱεράς ἐσθῆτας ἐφόρει ἐν τοῖς δείπνοις· ὅτε μὲν τὴν τοῦ Ἀμμωνος πορφυρίδα καὶ περισχιδεῖς καὶ κέρατα καθάπερ ὁ θεός, ὅτε δὲ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἐφόρει πολλάκις, ἔχων τὴν Περσικὴν στολὴν, ὑποφαίνων ἀναθὲν τῶν ὤμων τό τε τοῖον καὶ τὴν σιθύνην· ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἑρμοῦ· τὰ μὲν ἄλλα σχεδὸν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν γλαμύδα τε πορφυρᾶν καὶ χιτῶνα μεσόλευκον, καὶ τὴν καυσίαν ἔχουσαν τὸ διάδημα τὸ βασιλικόν· ἐν δὲ τῇ συνουσίᾳ τὰ τε πέδιλα καὶ τὸν πέτασον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τὸ κηρύκειον ἐν τῇ χειρὶ· πολλάκις δὲ καὶ λεοντὴν καὶ ῥόπαλον, ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς...

Ἐρβανὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ μύρῳ σπουδαίῳ καὶ οἴνῳ εὐώδει τὸ δάπεδον· ἐθυμιάτο δὲ αὐτῷ συμύρνα καὶ τὰ ἄλλα θυμιάματα· εὐφημία τε καὶ σιγὴ κατεῖχε πάντας ὑπὸ δέους τοὺς παρόντας· ἀφόρητος γὰρ ἦν καὶ φοινικός· ἐδόκει γὰρ εἶναι μελαγχολικός. Ἐν Ἑκβάταινοις δὲ ποιήσας τῷ Διονύσῳ θυσίαν καὶ πάντων δαψιλῶς ἐν τῇ θοίνῃ παρασκευασθέντων*, καὶ Σατραβάτης δὲ σατράπης τοὺς στρατιώτας εἰσίστασε πάντας. « Ἀθροισθέντων δὲ πολλῶν ἐπὶ τὴν θίαν, φησὶν ὁ Ἐφιππος, κηρύγματα ἐγένετο ὑπερήφανα καὶ τῆς Περσικῆς ὑπεροχῆς αὐθαδέστερα· ἄλλων γὰρ ἄλλο τι ἀνακηρυσσόντων καὶ στεφανούντων τὸν Ἀλέξανδρον, εἰς τις

τῶν ὀπισθοφυλάκων ὑπερπεκαπικός πᾶσαν κολακεῖν, κοινωσάμενος τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ἐκέλευσε τὸν κήρυκα ἀνείπειν ὅτι Γοργὸς ὁ ὀπλοφύλαξ Ἀλέξανδρον Ἀμμωνος υἱὸν στεφανοῦ χρυσοῖς τρισχιδίαις, καὶ ὅταν Ἀθήνας πολιορκῇ, μυρίαὶ πανοπλῖαι καὶ τοῖς ἱσίοις κατεπλάταις καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις βέλεσιν εἰς τὸν πύλον ἱκανοίς. »

Lacunam post vocem παρασκευασθέντων indicavit Schweighauserus.

4.

Athenæus X, p. 434, A : Ἐπινε δὲ καὶ Πρωτίᾳ δὲ Μακεδὼν κλείστον, ὡς φησιν Ἐφιππος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς, καὶ αὐρῶν τῷ σώματι διῆγε, καίτοι τῷ πνεῖν ἐγγεγυμνασμένος ὢν. Ἀλέξανδρος γοῦν αἰτήσας ποτὲ ποτήριον οἶνον καὶ πινὼν προύπια τῷ Πρωτίᾳ. Καὶ ὅς λαβὼν καὶ παλὶ ὑμνήσας τὸν βασιλέα, ἐπισιν ὡς ὑπὸ πάντων κροταλισθῆναι. Καὶ μετ' ὀλίγον τὸ αὐτὸ ποτήριον αἰτήσας ὁ Πρωτίας καὶ πάλιν πινὼν προύπια τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος λαβὼν ἔσπασε μὲν γενναίως, οὐ μὲν ὑπήκατο, ἀλλ' ἀπέκλινεν ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον, ἀφαις τῶν γυρῶν τὸ ποτήριον. Καὶ ἐκ τούτου νοσήσας ἀπέθανε, τῷ Διονύσου, φησὶ, μηχανήσαντος αὐτῷ, διότι τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὰς Θήβας ἐπολιόρκησεν.

Cf. Ælian. V. H. XII, c. 26, Curtius VIII, 1, 21.

Ephippus scribit Alexandrum etiam sacras vestes in ornis gestasse, modo Ammonis purpuram et fissiles soles, et cornua sicut ipse deus; modo Dianæ, cujus cultum sæpe etiam sumebat quum curru veheretur, Persica quidem stola indutus, sed ita ut supra humeros arcus deæ et spiculum emereret; subinde etiam Mercurii cultum. Alias fere ac quotidie chlamydem purpuream et tunicam medio albo intertexto, et causiam, cui diadema regum circumpositum; ubi vero cum amicis una esset, talaria, et petasum in capite et caducrum in manu: sæpe vero etiam leoninam pellem et clavam, veluti Hercules.

Rigabat Alexander exquisitissimis unguentis et fragranti vino pavementum: adolebatur vero illi myrrha et reliqua suffimenta: favebantque linguis qui aderant omnes cum alto silentio præ metu. Sanguinarius enim erat, nec ferenda ejus ira. Videbatur enim esse melancholicus. Echatanis quum Baccho solenne sacrificium perageret, omnibus ad epulum abundantissime comparatis, ** et Satrabates præfectus milites omnes epulis accepit. « Ad quod spectaculum quum multi confluiscent, ait Ephippus, superba multa edebantur præconia et vel Persica arrogantia insolentiora. Nam quum alii alia per præcones edicerent et coronis

honorarent Alexandrum, unus aliquis e novissimi agminis ductoribus, omnes assentatione supergrediens, re omni Alexandro communicata hæc edicere præconem jussit: Gorgus, armorum custos, Alexandrum Ammonis filium corona donat trium millium aureorum: et quando Athenas oppugnabit, decem millibus armaturarum, et telis omnibus instrumentisque ad belli usum facientibus. »

4.

Bibebat plurimum etiam Proteas Macedo, ut scribit Ephippus in libro De Alexandri et Hephæstionis sepultura, robustoque corpore vitam traduxit, quamvis se strone in bibendo exercuisset. Alexander igitur aliquando, quum poculum poposcisset bicongium, bibens propinavit Proteæ; quod ille sumptum, multis laudibus regem prosecutus, edidit plaudentibus cunctis. Et haud multo post idem poculum poscens Proteas, rursusque bibens propinavit regi. Alexander vero, accepto poculo, hausit quidem fortiter, at perferre non potuit, sed reclinatus in pulvinar, e manu dimisit poculum. Et ex eo tempore morbo correptus obiit, quum infensus ei esset (ut ait idem auctor) Bacchus, quod patriam ipsius Thebas oppugnasset.

CYRSILUS PHARSALIUS

ET

MEDIUS LARISSÆUS.

De Cyrsilo (*) Pharsalio nihil constat. Quæ de Medio traduntur, Geierus comprehendit hisce : « Medius, Oxythemidis filius, patria Larissæus (Arrian. Ind. 18, 9), ab omnibus quidem quotquot ejus mentionem fecerunt veteribus auctoribus inter eos appellatur Alexandri Magni amicus, qui regi inprimis cari fuissent atque familiarissima consuetudine juncti (v. Arrian. VII, 24, 4), a Plutarcho (De adulat. et amic. disc. 35, p. 78 ed. Didot.) autem vel in eorum habetur numero qui adulationis illecebris pravisque consiliis Alexandri animum corrupissent et ad injustitiam crudelitatemque stimulassent. Huic enim si fidem habemus, ἦν δὲ Μήδιος τοῦ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον χοροῦ τῶν κολάκων οἶον ἐξαρχος καὶ σοφιστῆς κορυφαῖος ἐπὶ τοὺς ἀρίστους συντεταγμένος. Ἐκέλευεν οὖν θαρρόυντας ἀπειθεῖν καὶ δάκνειν ταῖς διαβολαῖς, διδάσκων ὅτι, κὰν θεραπεύσῃ τὸ ἔλκος δὲ δεδηγμένος, ἡ οὐλή μὲν τῆς διαβολῆς. Atque hinc potissimum Plutarchus dicit factum esse, ut Callisthenes, Parmenio, Philotas occiderentur, Bagoas contra, Demetrius eorumque similes adulatorem honoribus cumularentur. At vero cave ne nimium tribuas ponderis huic Plutarchi narrationi, quippe quæ ex eodem fluxisse videatur fonte, unde vana ista orta est suspicio, eundem Medium veneno Alexandri necem maturasse (Arrian. VII, 27, 3). Ceterum paullo ante diem supremum identidem Alexandrum apud Medium amicum cœnatum esse satis constat. Post regis autem obitum una cum Nearcho Medius ab Antigoni regis stetit partibus ejusque classi præfectus per varia illorum temporum discrimina fortiter ac strenue pugnavit (Diodor. XIX, 69, 75). Itaque pugna etiam navali ad Cyprum Salaminiam facta (306 a. C.), quâ Ptolemæi Lagidæ classis magna clade a Demetrio, Poliorcetæ cognomine postea appellato, victa est, Antigoni filium comitatus consilio et sollertia Medius adjuvit (Diodor.

XX, 50), eodemque anno funestæ calamitati interfuit, qua Antigonus et Demetrius Ptolemæum in ipsa Ægypto adorientes afflictis sunt (Diod. XX, 74 sqq). Fideliter enim etiamtum Antigoni rebus consuluisse atque operam dedisse Medium, satis apparet ex fatali isto somnio, quo tristem expeditionis eventum præsignabat (Plutarch. Demetr. 19). Neque improbable est ipsum fortasse Medium ea clade oppressum occubuisse, quum nusquam post hæc tempora ejus mentio facta sit. Fallitur enim Meinekius (Exercitat. in Athen. p. 33) quod eum supra Antigoni ætatem vixisse intelligi opinatur ex Lucian. Macrob. c. 11, ubi hæc leguntur : Ἀντίγονος δὲ υἱὸς μὲν ἦν Δημητρίου, υἱὸν δὲ Ἀντιγόνου τοῦ μονοφθάλμου· οὗτος τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα Μακεδόνων ἐβασίλευσεν ἔτη, ἐβίωσε δὲ ὀγδοήκοντα, ὡς Μήδιός τε ἱστορεῖ καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς. Quare hoc quidem loco quum de Antigono Gonata agatur, quem circa annum demum 239 a. C. mortuum esse constat (cf. Droysen *Hellenism.* II, p. 399 not. 94), non Medium Alexandri amicum, sed alium quendam ejusdem nominis auctorem, de quo nihil præterea cognitum habemus, intelligendum esse luce clarius est. [Medius quidam Stoicus memoratur ap. Porphy. Vit. Plotin. c. 20.] Ceterum quod addit vir eruditissimus : « Fuitque haud dubie cognationis vinculo conjunctus cum illo Medio, qui Ol. 96, 2 cum Lycophrone, Pheræorum tyranno, de principatu Thessaliæ bellavit (v. Diodor. Sic. XIV, 82, cll. Buttmann. *Mythol.* II, p. 286), » hoc neque affirmare ausim neque refellere. — Hunc igitur Medium historici operis fuisse auctorem, recto quidem est testimonio Strabonis locus infra ascriptus. Præterea vero quum nusquam apud veteres vel Medii vel Cyrsili una cum Medio citati, de quo præter nomen nihil cognitum est, liber commemoretur, de ejus argumento, pretio, fide quidquam statuere non licet, neque illud quidem compertum habemus, utrum data opera de Alexandri rebus ille egerit, an tractaverit potius quæ ab ejus successoribus (διαδόχοις) gesta sint. »

(*) Cyrsilus quidam memoratur ap. Harpocration., Phot. et Suid. s. v. : Κ., ὃν Ἀθηναῖοι κατέλευσαν, διότι ὑπακούειν Πέρσας προὔτρεπετο, ex Demosth. p. 296, 9. Cf. Cic. de off. III, 11; Walz. Rhet. gr. tom. III, p. 352; VI, 443; VIII, 171

[TA KAT' AΛEΞANΔPON.]

Strabo XI, p. 530 : Ἀρχαιολογία δέ τις ἐστὶ περὶ τοῦ ἔθνους τοῦδε (Ἀρμενίου) τοιαύτη. Ἀρμενός ἐξ Ἀρμενίου (Ὀρμενίου), πόλεως Θετταλικῆς, ἥ κεῖται μεταξὺ Φερῶν καὶ Λαρίσσης ἐπὶ τῇ Βοίβῃ, καθάπερ εἰρηται, συνεστράτευσεν Ἰάσονι ἐς τὴν Ἀρμενίαν· τούτου φασὶν ἐπώνυμον τὴν Ἀρμενίαν οἱ περὶ Κυρσίλον τὸν Φαρσάλιον καὶ Μήδιον τὸν Λαρισσαῖον, ἀνδρες συνεστρατευκότες Ἀλεξάνδρῳ. Τῶν δὲ μετὰ τοῦ Ἀρμένου τοὺς μὲν τὴν Ἀχιλσηνὴν οἰκῆσαι τὴν ὑπὸ τοῖς Σωφρηνοῖς πρότερον οὖσαν, τοὺς δὲ ἐν τῇ Συσπρίτιδι ἕως τῆς Καλαγηνῆς καὶ τῆς Ἀδιαβηνῆς ἔξω τῶν Ἀρμενικῶν ὄρων. Καὶ τὴν ἐσθῆτα δὲ τὴν Ἀρμενικὴν Θετταλικὴν φασιν, οἷον τοὺς βαθεῖς χιτῶνας, οὓς χαλοῦσιν Αἰτωλικούς ἐν ταῖς τραγωδαῖς καὶ ζωνύουσιν περὶ τὰ στήθη, καὶ ἐφαπτίδας, ὡς καὶ τῶν τραγῳδῶν μιμησαμένων τοὺς Θετταλούς· ἔδει μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐπιθέτου κόσμου τοιούτου τινός. Οἱ δὲ Θεσσαλοὶ μάλιστα βαθυστολοῦντες, ὡς εἰκός, διὰ τὸ πάντων εἶναι Ἑλλήνων βορειοτάτους καὶ ψυχροτάτους νέμεσθαι τόπους, ἐπιτηδειοτάτην παρέσχοντο μίμησιν. Τὴν τῶν

ὑποκριτῶν δὲ διασκευὴν ἐν τοῖς ἀναπλάσμασι καὶ τῶν τῆς ἱππικῆς ζῆλόν φασιν εἶναι Θετταλικόν, καὶ τοῖς ὁμοίως καὶ Μήδοις. Τὴν δὲ Ἰάσονος στρατείαν καὶ τὰ Ἰασόνια μαρτυρεῖ, ὧν τινα οἱ δυνάσται κατέσκαψαν παραπλησίως ὥσπερ τὸν ἐν Ἀβδήροις καὶ τοῦ Ἰάσονος Παρμενίων.

Τὸν δὲ Ἀράξην κληθῆναι νομίζουσι κατὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὸν Πηνειὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀρμενὸν ὁμωνύμως ἐκείνῳ· καλεῖσθαι γὰρ Ἀράξην ἐκείνον διὰ τὸ ἀπαράξαι τὴν Ὀσσάν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, ῥήξαντα τὰ Τέμπε· καὶ τοῦτον τὸν ἐν Ἀρμενίᾳ δὲ ἐπὶ τῶν ὄρων καταβάντα πλατύνεσθαι φασὶ τὸ καλὸν καὶ πελαγίζειν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις πεδίοις, οὓς ἔγωγε διέξοδον· Ἰάσονα δὲ μιμησάμενον τὰ Τέμπε κατὰ τὴν διασφάγα, δι' ἧς καταράττει νυνὶ τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς Κασπίου θάλατταν· ἐκ δὲ τούτου γυμνωθῆναι τὸ Ἀρμενικὸν πεδίον, δι' οὗ συμβαίνει ῥέων ἐπὶ τὸν κατὰ ῥάκτην ὁ ποταμός.

De hisce Thessalorum scriptorum commentis vide Müller. *Min.* p. 281 sq. — Αἰτωλικός] Θετταλικός cong. Coray.

[DE REBUS ALEXANDRI.]

Quod ad antiquitatem gentis Armeniorum attinet, talis fertur narratio. Armenus, oriundus ex Armenio Thessaliae oppido, sito inter Pheras et Larissam ad Boëben lacum, uti diximus, Iasoni expeditionis in Armeniam comitem se praeibit. Ab hoc nomen habere Armeniam affirmant Cyrsilus Pharsalius et Medius Larissaeus, qui castra Alexandri sunt secuti. Eorum qui cum Armeno fuerint, alios sedes posuisse in Acilisena, quae antea sub Sophenis fuerit; alios in Syspiritide usque ad Calachenam et Adiabenam, quae extra fines sit Armeniae. Vestes quoque Armeniacas esse dicunt Thessalicas, scilicet tunicas demissas, quas Aetolicas in tragœdiis vocant et cingunt circa pectus, atque paludamenta, qualia tragœdi quoque habeant imitati Thessalos: nam ascititio tali aliquo ornatu indigebant. Thessali autem maxime proluxa stola utentes (quod nimirum omnium Graecorum maxime sunt septentrionales et frigidissima

loca incolunt), commodissimam imitandi occasionem praebuerunt. Hunc igitur histrionum in figmentis ornatum ac non rei equestris studium dicunt Thessalicum esse, Thessalisque cum Medis commune. Porro Iasonis expeditionem etiam Iasonea sive sacella Iasonis testantur, quorum nulla reges everterunt similiter ac Parmenio Iasonis templum, quod erat Abderis.

Idem auctores Araxem ob similitudinem cum Peneo fluvio ab Armeno ejusque comitibus eodem nomine appellatum esse. Nam Peneum item vocari Araxem a verbo ἀρατίζω, quod scilicet Ossam ab Olympo perrumpens Tempe vallum diremisset. Similiter Araxem in Armenia a montibus descendente antiquitus aiunt in latum se effundere inque subjectis stagnasse campis, quum nullum haberet exitum: Iasonem autem, Tempe imitatum, meatum aperuisse, per quem nunc aqua in Caspium mare se praecipitat: cunctis defectum esse Araxenum campum, per quem fluvius ad catarractas fertur.

POLYCLETUS LARISSÆUS

ET

POLYCRITUS MENDÆUS.

POLYCLETUS LARISSÆUS.

Polycletum Larissæum (fr. 8) De rebus Alexandri scripsisse opus octo minimum libros complexum (fr. 8), etsi disertis verbis nemo tradidit, tamen ex argumentis fragmentorum colligitur. Inter comites Alexandri eum fuisse conjecit Reinesius; idque veri simillimum esse mihi quoque videtur. Ac nescio an auctor noster sit idem cum Polycleto Larissæo, patre Olympiadis, quæ Demetrio ei, qui Cyrenen occupavit, Antigonum Dosonem peperit (263 a. C.). Vid. Euseb. Chron. p. 180 ed. Mai., coll. Droysen. *Hellenism.* II, p. 296. Alium Polycletum Larissæum, patrem Eunomi Thessalorum prætoris, memorat Eusebius l. l. p. 181. Unde hoc certe patet genuinum nomen scriptoris historiæ Alexandri *Polycletum* esse, non vero *Polycritum*, quod libri Plutarchi in Alex. 46 (fr. 6) et Strabonis p. 735 (fr. 4) exhibent.

Reliquiæ operis maximam partem spectant ad geographica, de quibus multus admodum auctor fuisse videtur. Quæ iis insunt erronea haud presserim, quum eadem et similia erraverint scriptores notæ optimæ. Majoris momenti est, quod cum Onesicrito et Clitarcho manifestum narravit mendacium (fr. 6).

POLYCRITUS MENDÆUS.

Exstant præterea loci quattuor vel quinque ex opere petita, quo res Dionysii junioris et alia ad Siculam historiam pertinentia exposita erant. Ejus auctorem Diodorus et Athenæus dicunt Πολύκλειτος; Diogenes, Pseudo-Aristoteles et Antigonus in Hist. mir. præbent Πολύκριτος; Plinius denique eadem quæ Antigonus narrans *Polyclytum* nominat. Hunc eundem esse cum Polycleto Larissæo censuit Wesseling. ad Diodor. XIII, 83, p. 609 ed. Bip., quem secuti sunt Heynius De fontt. Diod. p. 87, Droysen. *Hellen.* II, p. 63, alii. Argumentum tamen sententiæ attulerunt nullum. Neque mihi quærenti idoneum se obtulit. Ipsa Polycriti et Polycleti nominum confusionis frequentia suadet potius, duos exstitisse auctores, alterum Polycletum

Alexandri historiæ auctorem, alterum Polycritum, cui vindicanda sint quæ de rebus Siculis traduntur. Ille Larissæus fuit, hic, ut Diogenes testatur (fr. 2), *Mendæus*. Atque Mendæi scriptoris nomen non *Polycletum* sed *Polycritum* fuisse, vel inde collegeris, quod Plutarchus quoque in Artox. c. 31 memorat Mendæum Polycritum, medicum Artaxerxis Memnonis, qui una cum Ctesia in aula regis Persarum servatus sit.

Siculorum auctorem e Sicilia oriundum esse pro explorato ponere, si recte se haberent, quæ vulgo leguntur apud Stephanum Byz. : Μενδαί, πόλις Συκελίας ἐγγὺς Παλίκων· Ἀπολλόδοτος ἐν β' Χρονικῶν (fr. 50). Τὸ ἔθνηκόν Μενδαίος, ὡς Λύκαι, Λυκαίος. Sed ibi scribendum esse Μενδαί.. Μενδαίος, uti Ptolemæus III, 9 habet, jam vidit Cluverus, cuius conjecturam firmat Stephani codex Rhedigeranus, ubi exaratum : Μενδιώ.. Μενδαίος (*). Jam fieri quidem potuit ut apud Diogenem quoque mendose libri Μενδαίος pro Μενδαίος præbeant; sed quum Plutarchus quoque *Mendæum* Polycritum memoret, atque probabile sit si non eundem hominem (**), patriam certe eandem signari, verisim-

(*) Apud Diodorum quoque XI, 88, 6, pro Νέας scribendum esse Μενάς in versione latina l. l. significavi.

(**) Certe tempora non refragarentur quominus circa annum 398 Polycritus una cum Ctesia apud Artaxerxem versatus sit, postea autem in Siciliam profectus Dionysio fortasse artis suæ operam præstiterit. Accedit quod *Polycletum* medicum Phalaridis tyranni memorat auctor Epistol. Phalaridis. Suspiciari inde licet notum in Sicula historia fuisse Polycletum sive Polycritum medicum, fabrum vero Epistolarum Phalaridi tribuisse hominem qui Dionysii tyranni fuerit. Ceterum locus Plutarchi (Artox. c. 31) hic est : Ἐπεμψεν (Κόνων) ἐπιστολὴν βασιλεῖ (Ἀρτοξέρξη Μένωνι) περὶ ὧν διανοεῖτο. Καὶ ταύτην ἐκέλευσε τὸν κομίζοντα μάλιστα μὲν ἀποδοῦναι διὰ Ζήνωνος τοῦ Κρητῆς ἢ Πολυκρίτου τοῦ Μενδαίου (τούτων δ' ἦν ὁ μὲν Ζήνων ὀρχηστὴς, ὁ δὲ Πολύκριτος ἰατρός)· ἂν δ' οὗτοι μὴ πρῶτον, διὰ Κτησίου τοῦ ἱατροῦ. Jam quum ἰατρός ἱατρῶν sicuti κεραμεὶ κεραμεύς, invidere soleat, non novi hoc Polycrito aptiorem hominem, qui malignos istos de Ctesia rumores sparserit. Nam quæ Plutarchus l. l. de fraude Ctesiae in medium profert, ita comparata sunt, ut ab eo tantum, qui simul cum Ctesia apud regem degisset, cum veri aliqua specie contendere possent. Ab hoc fortasse sua accepit Dinon, de rebus minimis ac tantum non sub oculis Ctesiae gestis ausus obloqui.

mile sane est recte se habere verba Diogenis, ideoque Polycritum oriundum esse ex Mende urbe Thracica. Non prætermittendum tamen est in latina Diogenis interpretatione pro *Polycritus Mendæus* legi *Polycritus Mendesi*; quod si scripturæ varietate nititur (sed vix crediderim), novam dubitationem injiceret.

Ætatem scriptoris indicare videtur Diodorus (fr. 1). Nimirum Diodorus quæ Agrigentinarum ante eversionem urbis (406 a. C.) opulentia fuerit exponens, inter alia describit Gelliæ cellam vinariam, testem adducens Polycletum, qui in Historiis suis dicat se ipsum eam vidisse, *dum militans Agrigenti substitisset* (λέγων ὡς διαμείναντος αὐτοῦ στρατευομένου ἐν Ἀκράγαντι θεωρηθέναι sc. τὸν πιθεῶνα). Simplicissime hæc ita intelliguntur, ut Polycritum inter eos fuisse statuamus, qui Syracusis vel Camarina vel Gela profecti sub Dinocrate Lacedæmonio peregrinorum duce auxiliarem Agrigentinis contra Pœnos operam navarunt (cf. Diodor. XIII, 85, 86). Atque ita recte, opinor, statuit Reinesius in Epist. ad Rupert. 77, p. 316. Quanquam obloquitur Wesselingius ad l. l. Diodori. « Id mihi conclusione, ait, non admodum persuasibili confecisse vir doctissimus videtur. Potuit enim Polycletus multis post Agrigentum a Pœnis eversum annis in Sicilia militare et cellam eam videre. Namque urbs ita desolata non fuit, quin multa veteris magnificentiæ argumenta durarent: ad hoc cella illa ex saxo erat excisa, neque adeo nisi magno opere corrumpi potuit; præterea ex ruinis Agrigentum paulatim recidivum succrevit, nomenque aliquod inter Siculas civitates nactum fuit. Quæ quidem a me impetrant, ut et hac in parte ab eruditissimo Reinesio dissentiam, Polycletumque Larissæum eum esse opiner de quo Diodorus. » Ceterum quo tempore contra Himilconem stipendia meruit, siquidem vere meruit, Polycritus juvenis adhuc fuisse, Dionysii autem historias senex admodum scripsisse debet. Nam quæ fragm. 2 leguntur scribi non potuerunt ante annum 356, quo Dionysius regno expulsus est.

Præter Dionysii junioris historiam, cuius librum primum citat Diogenes, etiam antiquiorem Siciliæ historiam a Polycrito tractatam esse ex Diodoro l. l. colligas, etsi non plane certo argumento. For-

tasse prima operis pars res amplectebatur Dionysii senioris, cuius tyrannidis initia (406 a. C.) cum Agrigenti eversione arcte conjuncta sunt (v. Diodor. XIII, 91 sq.).

Quod denique apud Pseudo-Aristotelem in Mir. Ausc. c. 122 (fr. 4) Polycritus dicitur ὁ τὰ Σικελικὰ γεγραφὼς ἐν ἔπεσιν, id, si vitio verba carent, num ad Dionysii historiam, quam adulator tyranni metro heroico composuerit, referendum sit, haud dijudico. A vero tamen propius abesse mihi videor statuens ἐπὶ ista fuisse de Siciliæ rebus mirabilibus. Sic Archelaus Ægyptius ap. Antigonum Mir. c. 19 fuisse dicitur unus τῶν ἐν ἐπιγράμμασιν ἐξηγουμένων τὰ παράδοξα Πτολεμαίῳ; sic etiam Polystephanum sua Paradoxa versibus scripsisse novimus. V. not. ad fr. 4.

ΠΟΛΥΚΛΕΙΤΟΣ.

[ΤΑ ΚΑΤ' ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.]

1.

Strabo XV, p. 742, A : Πολύκλειτος δὲ φησι μὴ πλημυρεῖν τὸν Εὐφράτην· διὰ γὰρ πεδίων φέρεσθαι μεγάλων, τὰ δ' ὄρη τὰ μὲν δισχιλίους ἀρεστάναι σταδίων, τὰ δὲ Κοσσαῖα μόλις χιλίους, οὐ πάνυ ὑψηλὰ, οὐδὲ νιφόμενα σφοδρῶς, οὐκ ἀθρόαν ἐπιφέροντα τῇ χιόνι τὴν τῆξιν· εἶναι γὰρ καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων ἐν τοῖς ὑπὲρ Ἐκβατάνων μέρεσι τοῖς προσβορείοις· ἐν δὲ τοῖς πρὸς νότον σχιζόμενα καὶ πλατυνόμενα πολὺ ταπεινοῦσθαι, ἅμα δὲ καὶ τὸ πολὺ τοῦ ὕδατος ἐκδέχεσθαι τὸν Τίγριν. — Τὸ μὲν οὖν ὕστατον ῥηθὲν φανερώς ἀτοπον κ. τ. λ., quæ apud ipsum Strabonem legas. Cf. Forbiger. *All. Geogr.* II, p. 70 sqq.

2.

Strabo XV, p. 728, D : Φησὶ δὲ Πολύκλειτος εἰς λίμνην τινὰ συμβάλλειν τὸν τε Χοάσπην καὶ τὸν Εὐλάιον καὶ ἔτι τὸν Τίγριν, εἴτ' ἐκείθεν εἰς τὴν θαλάτταν ἐκδιδόναι· πρὸς δὲ τῇ λίμνῃ καὶ ἐμπορεῖον εἶναι, τῶν ποταμῶν μὲν οὐ δεγόμενων τὰ ἐκ τῆς θαλάττης, οὐδὲ καταπεμπόντων διὰ τοὺς καταβράχτας ἐπίτηδες γενομένους, περὶ δ' ἐμπορευομένων.

POLYCLETUS.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Polycletus negat Euphratem exundare. Etenim per campos maximos ferri, montesque ab altera parte duobus milibus stadiorum abesse, ab altera ad mille stadia Cossæos non admodum altos, nec multa tectos nive nec quæ con-

fertim liquetur; maximam enim montium altitudinem in borealibus partibus esse ultra Ecbatana, versus austrum vero acissos ac dilatatos plurimum deprimi; tum maximam aque partem a Tigri excipi.

2.

Polycletus Choaspem et Eulæum et Tigrim in lacum quendam confluere, atque ex eo inde in mare exire dicit. Juxta lacum emporium esse, quum flumina a mari merces non recipiant nec emittant propter catarractas de industria factos, sed pedestri itinere merces perferantur.

3.

Strabo XV, p. 728, A, de Susorum urbe : Αέγεται κτίσμα Τιθωνοῦ τοῦ Μέμνονος πατρὸς, κύκλον ἔχουσα ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων, ... τὸ δὲ τεῖχος... ἐξ ὅπτης πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, καθάπερ εἰρήκασί τινες. Πολύκλειτος δὲ διακοσίων φησὶ τὸν κύκλον καὶ ἀτείχιστον.

Muris urbem caruisse etiam ex iis colligas, quæ leguntur ap. Polyb. V, 48, 13. Pausanias Messen. c. 13 de arcis bene munitæ (v. Polyb. l. l.) moeniis cogitaverit. V. Forbiger. *Alt. Geogr.* II, p. 585.

4.

Idem XV, p. 735 : Τοιαῦτα μὲν τὰ ἔθνη (sc. τῶν Περσῶν). Ἔστι δ' ἴσως καὶ ταῦτα τῶν ἐθίμων, ἃ φησι Πολύκριτος (l. Πολύκλειτος).

Ἐν γὰρ Σούσοις ἐκάστῳ τῶν βασιλέων ἐπὶ τῆς ἀκρας ἰδίᾳ πεποιῆσθαι οἰκῆσιν καὶ θησαυροὺς καὶ παραθέσεις ὧν ἐπράττοντο φόρων, ὑπομνήματα τῆς οικονομίας· πράττεσθαι δ' ἐκ μὲν τῆς παραλίας ἀργύριον, ἐκ δὲ τῆς μεσογαίας, ἃ φέρει ἐκάστη γῶρα, ὥστε καὶ χρώματα καὶ φάρμακα καὶ τρίχα ἐρέαν, ἥ τι τοιοῦθ' ἕτερον, καὶ θρέμματα ὁμοίως. Τὸν δὲ διατάξαντα τοὺς φόρους Δαρεῖον εἶναι τὸν Μακρόχειρα, κάλλιστον ἀνθρώπων, πλὴν τοῦ μήκους τῶν βραχιόνων καὶ τῶν πῆχων· ἀπτεσθαι γὰρ καὶ τῶν γονάτων· τὸ δὲ πλείστον καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν ἐν κατασκευαῖς εἶναι, νομίσματι δὲ οὐ πολλῷ· πρὸς τε τὰς δωρεὰς ἐκεῖνα κεχαρισμένα νομίζειν μᾶλλον, καὶ πρὸς κειμηλίων ἀπόθεσιν· τὸ δὲ νόμισμα τὸ πρὸς τὰς χρεῖας ἀρκοῦν ἱκανὸν εἶναι, κόπτειν δὲ πάλιν τὸ τοῖς ἀναλώμασι σύμμετρον.

3.

Susorum urbs a Tithono Memnonis patre condita fertur, ambitum habens stadiorum centum. Muri exstructi sunt e coctili latere et bitumine, quemadmodum nonnulli referunt. Polycletus vero eam ducentorum stadiorum ambitu esse, murisque carere dicit.

4.

Ac Persarum quidem mores sunt huiusmodi; quibus addenda fortasse sunt, quæ Polycletus narrat. Etenim regum cuique, ait, suum in arce domicilium est, et thesaurus et tributorum quæ exegerint tabulæ, rei administratæ monumenta. Exigere eos ex ora maritima argentum, ex mediterraneis, quæ quaque regio ferat, ut colores, medicamenta, lanam, vel aliud tale, aut pecora. Distribuisse hoc modo tributa Darium Longimanum, qui omnium hominum pulcherrimus fuisset, dempta brachiorum et cubitorum longitudine vel genua contingentium. Maximam auri et argenti partem in suppellectile esse, in numis perexiguam; suppellectilem enim ad dona faciendâ aptiorem putare et diligentius reponi et asservari; numos, quot ad præsentis usus satis sit, sufficere; semperque tantum, quantum postulet impensa, excudi.

5.

Strabo XI, 509, D : Προσεδοξάσθη δὲ καὶ περὶ τῆς θαλάττης ταύτης (τῆς Ὑρκανίας) πολλὰ ψευδῆ διὰ τὴν Ἀλεξάνδρου φιλοτιμίαν· ἐπειδὴ γὰρ ὠμολόγητο, ὅτι ἐκ πάντων διέργει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ὁ Τάναϊς ποταμὸς, τὸ δὲ μεταξὺ τῆς θαλάττης καὶ τοῦ Ταναΐδος πολὺ μέρος τῆς Ἀσίας ὄν, οὐχ ὑπέπιπτε τοῖς Μακεδόσι· στρατηγεῖν δ' ἐγνώριστο, ὥστε τῇ φήμῃ γε κακείνων δόξαι τῶν μερῶν κρατεῖν τὸν Ἀλεξάνδρον· εἰς ἐν οὖν συνῆγον τὴν τε Μαιωτῶν λίμνην τὴν δεχομένην τὸν Ταναῖν καὶ τὴν Κασπίαν θάλατταν, λίμνην καὶ ταύτην καλοῦντες, καὶ συντετρῆσθαι φάσκοντες πρὸς ἀλλήλας ἀμφοτέρας, ἑκατέραν δὲ εἶναι μέρος τῆς ἐτέρας. Πολύκλειτος δὲ καὶ πίστει προσφέρεται περὶ τοῦ λίμνης εἶναι τὴν θάλατταν ταύτην· ὅφεις τε γὰρ ἐκτρέφειν καὶ ὑπόγλυκιν εἶναι τὸ ὕδωρ· ὅτι δὲ οὐχ ἑτέρα τῆς Μαιωτιδός ἐστι, τεκμαίρομενος ἐκ τοῦ Ταναῖν ἐς αὐτὴν ἐμβάλλειν· ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν ὀρῶν τῶν Ἰνδικῶν, ἐξ ὧν δ τε Ὠχὸς καὶ ὁ Ὠξὸς φέρεται καὶ ἄλλοι πλείους, καὶ ὁ Ἰαζάρτης, ἐκδίδωσι τε ὁμοίως ἐκείνοις εἰς τὸ Κάσπιον πέλαγος, πάντων ἀρκτικώτατος. Τοῦτον οὖν ὠνόμασαν Ταναῖν· καὶ προσέθεσαν τούτῳ πίστιν, ὥστ' εἴη Ἰάναϊς, ὃν εἰρήκεν ὁ Πολύκλειτος· τὴν γὰρ περαιὰν τοῦ ποταμοῦ τούτου φέρειν ἐλάτην· καὶ οἰστοῖς ἐλατίνους χρῆσθαι τοὺς ταύτῃ Σκύθας· τοῦτο δὲ τεκμήριον τοῦ τὴν χώραν τὴν πέραν τῆς Εὐρώπης εἶναι, μὴ τῆς Ἀσίας· τὴν γὰρ Ἀσίαν τὴν ἀνω καὶ τὴν πρὸς ἑω μὴ φύειν ἐλάτην. Quod in seqq. refellitur ex Eratosthene.

De re adi Forbigerum *Alt. Geogr.* tom. II, p. 77. Probabiliorem causam Iaxartis cum Tanai apud veteres passim confusi attulit Humboldt. ap.

5.

Etiam de Caspio mari, ut ambitioni Alexandri satisfacerent, multa invenerunt mendacia. Quando enim in confesso erat, Asiam et Europam omnem dividi Tanai fluvio, ac magnam Asiæ portionem quæ inter Tanaim est et mare, non venisse in Macedonum potestatem; decreverant aliquam arte conficere, ut saltem fama jactaret, istas quoque partes fuisse subactas : his inducti rationibus, in unum conduxerunt Macotidem paludem, quæ Tanaim excipit, et mare Caspium, illam quoque paludem nuncupantes, dicentesque meatu quodam effosso eas inter se conjungi, et unam esse alterius partem. Polycletus etiam argumenta profert, quibus fidem faciat Hyrcanum mare paludem esse; nam et serpentes nutrire et aquam habere subdulcem. Porro eandem cum Macotide esse inde colligit, quod Caspius lacus Tanaim recipiat. Etenim ex iisdem Indicis montibus, unde Ochus et Oxus et alii plurimi profluunt, Iaxartes quoque labitur, utque reliqui in Caspium mare exit, ex omnibus septemtrioni proximus. Hunc ergo Iaxartem Tanaidis nomine insigniverunt; atque confirmare etiam aggressi sunt eum esse Tanaim, quem Polycletus dixit; nam cis sitam regionem ferre abietem, ibique degentes Scythias abiegnis uti sagittis : quod certissimum sit indicium, eam Europæ esse, non Asiæ par-

Ideler. ad Aristot. *Meteorolog.* p. 131. Cf. Ritter. *Erdk.* II, p. 658; Eichwald *Alt. Geogr. d. Casp.* Meeres p. 57; Cephalides *Hist. mar. Casp.* p. 357.

6.

Plutarch. *Alex. c.* 46 : Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν (sc. τὸν Ἀλέξανδρον) ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὣν καὶ Κλείταρχός ἐστι καὶ Πολύκριτος (1. Πολύκλειτος) καὶ Ὀνησίκριτος καὶ Ἀντιγένης καὶ Ἰστρος.

7.

Ælian. *N. A.* XVI, 41 : Πολύκλειτός γε μὴν φησιν ἐν τῇ αὐτῇ γῇ (in India) σαύρους γίνεσθαι μεγίστους καὶ πολυχρούς, καὶ βαφαῖς τισιν εὐανθέσι τὰς δορὰς πεποικίλθαι δεινῶς, εἶναι δὲ καὶ ἀψασθαι ταύτας ἀπαλωτάτας.

Πολύκλειτος] Πολύκλητος cod. Paris. n. 1694. In *elencho auctorum*, quos Plinius de India etc. *arboribus agens libris XII et XIII adhibuit*, bis nominantur *Polycritus* (sic) et *Onesicritus*. — Locum Plinii *H. N.* XXXI, 14 de fonte Ciliciæ memorabili vide in fragm. 5 Polycriti Mendæi

8.

E LIBRO OCTAVO.

Athenæus XII, p. 539, A : Πολύκλειτος δὲ ὁ Ἀριστοῦ ἐν τῇ ὁγδόῃ τῶν Ἱστοριῶν καὶ ἐπὶ χρυσῆς κλίνης κοιμᾶσθαι φησι τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ αὐλητρίδας αὐτῷ καὶ αὐλητὰς αἰεὶ ἔπεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ πίνειν ἄχρι τῆς ἑως.

tem : nam Asiam superiorem et orientalem non producere abietes.

6.

Ibi Amazonem ad Alexandrum venisse plurimi tradunt, inter quos sunt Clitarchus, Polycritus (*Polycletus*), Onesicritus, Antigenes et Ister.

7.

Polycletus prodit in India nasci lacertos maximos variisque coloribus; pellem eorum floridis quibusdam picturis mirum in modum distinctam, tactuque esse mollem admodum teneramque.

8.

E LIBRO OCTAVO.

Polycletus Larissæus libro *Historiarum* octavo Alexandrum in lecto aureo dormivisse, eumque viros mulieresque tibiis canentes ubique in castris secutos esse, et computationes ejus ad auroram usque protractas esse tradit.

POLYCRITUS MENDÆUS.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

1.

Diodorus XIII, 83, 2 : Agrigentini ante urbis eversionem opulentia inter omnes conspicui; Agrigentinarum vero ditissimus Gellias fuit (v. Timæi fr. 111) : Καὶ Πολύκλειτος ἐν ταῖς Ἱστορίαις ἐξηγεῖται περὶ τοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν πιθεῶνος, λέγων ὅτι διαμείναντος αὐτοῦ στρατευομένου ἐν Ἀκράγαντι θεωρηκέναι. (3) Εἶναι δ' ἐν αὐτῷ τριακοσίου μὲν πίδου ἐξ αὐτῆς τῆς πέτρας τετμημένους, ἕκαστον ἑκατὸν ἀμφορεῖς χωροῦντα· κολμωδὴθραν δὲ παρ' αὐτοῖς ὑπάρχειν κεκονιαμένην, χωροῦσαν ἀμφορεῖς χίλιας, ἐξ ἧς τὴν βύσιν εἰς τοὺς πίδους γίνεσθαι. Γεγονέναι δὲ καὶ τὸν Γελλίαν τὸ μὲν εἶδος εὐτελεῖ πανταλῶς, τὸ δὲ ἦθος θαυμαστόν.

ΤΑ ΠΕΡΙ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΤΟΝ ΝΕΩΤΕΡΟΝ.

2.

E LIBRO PRIMO.

Diogenes L. II, 63, de Æschine Socratico : Φησὶ δὲ Πολύκριτος ὁ Μενδαῖος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Διονύσιον, ἄχρι τῆς ἐκπτώσεως συμβῶναι αὐτὸν τῷ τυράννῳ, καὶ ἕως τῆς Δίωνος εἰς Συρακούσας καθέσθαι λέγων εἶναι σὺν αὐτῷ Καρκίνον τὸν κομμοδοκῶν. Φέρεται δὲ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Διονύσιον Αἰσχίνου.

POLYCRITUS MENDÆUS.

HISTORIÆ SICULÆ.

1.

Polycletus (*Polycritus*) in *Historiis* suis narrat de cella in domo Gelliae vinaria, quam se, dum militans Agrigenti subsisteret, vidisse testatur. Fuisse in illa dicit trecenta dolia ex ipso saxo excisa, quorum unumquodque centum amphoras cepisset. Juxta vero labrum exstitisse incrustatum mille amphorarum capax, ex quo liquor in vasa deflueret.

DE REBUS DIONYSII JUNIORIS

2.

E LIBRO PRIMO.

Polycritus Mendæus libro primo De Dionysio Æschinem Socraticum vixisse apud Dionysium tyrannum dicit usque ad ejus expulsionem atque adventum Dionis. Addit fuisse cum eo Carcinum poetam comicum.

3.

Athenæus V, p. 206, E, Moschion navem Hieronisy Syracusani descripturus ait : Τίμαιος δὲ (sc. θαυμαζέτω) ἐπὶ τῇ πυρᾷ τῇ κατασκευασθείσῃ Διονυσίῳ τῷ Σικελίας τυράνῳ... Πολύκλειτος δ' ἐπὶ τῷ λυχνίῳ τῷ κατασκευασθέντι τῷ Πέρσῃ. Ὁ δὲ Ἰέρων κτλ.

Quid sibi velint ista : τῷ Πέρσῃ, obscurum. Intelligas *regem Persarum*, fragmentumque vindicaveris Polycleto Larissæo. Verum num tam vage Moschion de re locutus esset, cujus nusquam nos mentionem factam esse reperimus? Nisi fallor corruptus locus est; pro τῷ Πέρσῃ fuerit τοῖς Ταραντίνοις vel τῷ Πρυτανεῖῳ τῶν Ταραντίνων. Nam ita Athenæus XV, p. 700, D : Εὐφορίων δ' ἐν Ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι Διονυσίῳ φησι τὸν νεώτερον Σικελίας τύραννον Ταραντίνους εἰς τὸ Πρυτανεῖον ἀναθεῖναι λυχνεῖον δυνάμενον καίειν τοσοῦτους λύχνους, ὅσους ὁ τῶν ἡμερῶν ἐστὶν ἀριθμὸς εἰς τὸν ἐνιαυτόν.

4.

Aristoteles Mir. Ausc. c. 122 (112 Westrm.) : Φησὶν εἶναι ὁ Πολύκριτος ὁ τὰ Σικελικὰ γεγραφὼς ἐν ἔπαισι ἐν τινὶ τόπῳ τῆς μεσογείου λίμνιόν τι ἔχον ὅσον ἀσπίδος τὸ περίμετρον. Τοῦτο δ' ἔχει ὕδωρ διαυγὲς μὲν, μικρῶν δὲ θολερώτερον. Εἰς τοῦτ' οὖν ἐάν τις εἰσβῇ λούσασθαι χρειαὶ ἔχων, αὐξέσθαι εἰς εὖρος, ἐάν δὲ καὶ δεύτερος, μᾶλλον πλατύνεται· τὸ δὲ πέρας ἕως εἰς πεντήκοντα ἀνδρῶν ὑποδοχὴν μείζον γενόμενον διευρύνεται, ἐπειδὴν δὲ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν λάβῃ, ἐκ βάθους πάλιν ἀνοίδοῦν ἐκβάλλειν μετέωρα τὰ σώματα τῶν λουομένων ἔξω ἐπὶ τὸ ἔδαφος· ὡς δ' ἂν τοῦτο γένηται, εἰς τὸ ἀρχαῖον πάλιν σχῆμα τῆς περιμέτρου καθίσταται. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ ἀνθρώπων τοῦτο περὶ αὐτὸ γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐάν τι τετράπουον εἰσβῇ, τὸ αὐτὸ πάσχει.

Ἐκβάλλειν κτλ.] Eadem cecinit Philostephanus ap. Tzetzen Hist. VII, 670 :

3.

Timæus admiretur rogam Dionysio tyranno exstructum .. Polycletus (*Polycritus*) admiretur candelabrum, quod Persæ (Tarentinorum prytaneo) constructum est.

4.

Polycritus, qui Sicula (versibus) scripsit, in loco quodam regionis mediterraneæ parvam esse paludem dicit clipei ambitu. Ea aquam habet limpiditatis ambigua, in quam si quis lavatum ingrediatur, augeri paludis latitudinem, eamque, si etiam alter aliquis ingrediatur, magis etiam ex-

καὶ Φιλοστέφανός φησιν ἕτερα μὲν καὶ μυρία, καὶ Σικελῇ γῇ ῥίπτουσιν λίμνην τοὺς λουομένους.
« Γαῖη δ' ἐν Σικελῶν Τρινακρίδι χεῦμα δέδεται
αἰνότατον λίμνη, καίπερ ἐοῦσ' ὀλίγη,
ἰσχυρὸν δίνησιν· δὲ πρὶν ποσὶ παῦρα τινάξῃς,
αἰφνιδίως ξηρὴν σ' ἤλασεν ἐς ψάμαθον. »

Cf. Sotion c. 30 (p. 188 ed. Westerm.), qui Σίλλαν λίμνην περὶ Γέλαν dicit.

5.

Antigonus Mirab. 150 (135 Westerm.) : Πολύκριτον δὲ καταγεγραφέναι (sc. Καλλιμαχὸς φησι) τὸν μὲν ἐν Σόλοις οὐ ψευδῶς ὀνομάσθαι Λίπαριν, ἀλλ' οὕτως ἀπολιπαίνειν ὥστε μὴ προσδεῖσθαι ἐλείμματος· τὸν δὲ ἐν Παμφυλίᾳ Μούαβιν ἀπολιθοῦν, ἐάν τις ἐμβάλῃ στοιβὴν ἢ λίθον (λύγον conj. Meurs., φλεών Bentl., σχίδιον Jacobs.).

Plinius H. N. XXXI, 14 : *Polycritus explere olei vicem juxta Solos Ciliciæ fontem. Theophrastus hoc idem fieri in Æthiopia ejusdem nominis fonte.*

Eadem plenius reddidit Vitruv. VIII, 3, 8 : *Alii autem perpingues terræ venas profuentes, uncti oleo erumpunt, uti Solis flumen nomine Liparis, in quo natantes aut lavantes ab ipsa aqua unguantur. Similiter in Æthiopia lacus est, qui unctos efficit, etc.* Cf. Isidor. Orig. XIII, 13.

Ceterum Plinii libri habent *Polychlytus*; quod in *Polycritus* mutavit Harduinus.

Ad Ciliciæ fontem Polycritus aberraverit a fontibus Siciliæ : fortasse eo loco, ubi sermo erat de Lipara insula, quam Μελιγουνὶν olim dictam esse ferunt, quamque ipsam etiam a soli fertilitate et fontium præstantia (v. Diodor. V, 10) nomen habere auctor noster censuerit. Ceterum argumentum fragmenti etiam Polycleto Larissæo conveniret.

tendi, et sic porro usque dum quinquaginta homines exceperit. Hunc vero ubi attigerit numerum, aquam ex profundo turgescens corpora lavantium in siccum ejicere : quo facto in pristinam ambitus formam redire. Neque hæc hominibus tantum accidunt, sed etiam quadrupedibus, si quæ ingrediantur.

5.

Polycritum scribere Callimachus ait fontem, qui juxta Solos sit, haud immerito Liparim (*oleo unctum*) vocari, quum adeo unguat lavantes, ut unguento nihil opus sit.

BÆTON. DIOGNETUS.

AMYNTAS. ARCHELAUS.

De vita Bætonis et Diogneti, qui Alexandro menses itinerum fuerunt, nihil traditur. Commentarii eorum, Σταθμοὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας inscripti, quales fuerint, conijcere licet ex comparato Itinerario Alexandri M., quod primus edidit Ang. Maius (*). Ceterum Diognetus (**) semel tantum citatur una cum Bætone (fr. 2). Cum eodem Bætone (fr. 1) Athenæus componit Amyntam, alium Σταθμῶν Ἀσίας auctorem, cujus sæpius apud ve-

(*) Ste-Croix. *Exam. crit.* p. 46 : « L'itinéraire de l'armée macédonienne, décrit par Bæton et Diognète, arpenteurs employés à la mesure de ses marches et des contrées que cette armée parcourut, aurait pu répandre un grand jour, non-seulement sur les campagnes d'Alexandre, mais encore sur la géographie de l'Orient : malheureusement cet ouvrage n'a point survécu aux ravages du temps. On ne doit pas le confondre avec la description, qu'Alexandre avait chargée des gens habiles de faire des provinces de son empire. Patrocle assurait qu'elle lui avait été communiquée par Xénoclès, garde du trésor royal (Strabo II, p. 68). »

(**) Diognetum (sic enim scribendum) Erythræum auctorem nescio quem memorat Hyginus Poet. astron. II, 30 : *Diognetus* (libri *Diogenetes* et *Diogenes*) *Erythræus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem renisse, et eodem loco repente Typhona gigante, de quo supra diximus, apparuisse; Venerem autem in flutium se projecisse, et ibi figuram piscium forma mutasse : quo facto periculo esse liberatos. Itaque postea Syros, qui his locis sunt proximi, destitisse pisces exigare, quod vereantur eos capere, ne simili causa aut eorum præsidia impugnare viderentur, aut eos ipsos captare.* Cf. Hegesias fr. 4.

Quæ quominus ex opere De Alexandri itineribus desumpta aliquis putet, nihil adeo obstat. Alium Diognetum Erythræorum ducem memorant Plutarchus De virtut. mul. p. 251, B; Parthen. Erot. c. 9; Polyæn. VIII, 36. Diognetum Antiochi M. ducem habes ap. Polyb. V, 43, 59 sqq.; D. Rhodium architectum ap. Vitruv. X, 22; Carthaginensem, Clitomachus patrem ap. Steph. Byz. v. Κερκερών; pictorem Antonini ap. Jul. Capitol. c. 4 et 6; Megarensem ap. Polyæn. I, 27; Cretensem ap. Ptolem. Hephest. in Phot. Bib. cod. 190 p. 151, 20; archontem Atheniens. in Marm. Par. init., alios duos ap. Demosth. p. 992, 26 et 641, 6; alium in Grut. Inscript. p. 107, 9. *Demognetus* ἐν τῷ Ἡερὶ Κνέδου I. Κνέδου : citatur ap. Herodian. II, 20. 2, p. 11 loco corruptissimo. Fortasse reponendum Διόγνητος. Nam Demogneti nomen alias frustra quæsi. — *Bætonum* alterum habes in Antholog. Pal. VI, 27, 28.

teres fit mentio. Opus ejus sat amplum fuisse ex subjectis colligitur fragmentis, quorum ne unum quidem ad definienda spatia itinerum pertinet, sed in describendis locorum populorumque rebus memorabilibus versantur omnia. Comitibus Alexandri Amyntam nostrum annumerandum esse etsi probabile est, confirmari tamen veterum testimonio nequit. Multo etiam minus constat de Archelao, quem τὸν χωρογράφον τῆς ὑπ' Ἀλεξάνδρου πατρίστῃς γῆς fuisse ex uno novimus Diogene L. II, 17. Alexandrum regem comitatum esse suspicatur Vossius (p. 96), idque verisimile esse videtur. Idem Vossius (p. 399) statuit chorographum eundem esse cujus Περὶ ποταμῶν opus laudant Plutarchus De fluv. c. 15. et Stobæus Floril. 100, 15. At qui De fluviis scripsit procul dubio est idem cum eo, qui Περὶ λίθων opus composuit (Plut. De fluv. c. 9). Hunc autem esse Archelaum regem Cappadociæ postremum discimus ex Plinii H. N. XXXVII, s. 11, 18, 25, 32. Sed cur eundem patemus χωρογράφον terrarum, quas Alexander peragraverit, causam idoneam non video.

BÆTON.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΟΡΕΙΑΣ.

1.

Athenæus X, p. 442, B : Βαίτων γούν, ὁ Ἀλεξάνδρου στρατιωτῆς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Σταθμοὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας, καὶ Ἀμύντας ἐν τοῖς Σταθμοῖς, τὸ τῶν Ταπύρων ἔθνος φησὶν οὕτω φιλοῖνον εἶναι, ὥς καὶ ἀλείμματα ἄλλω μέρει χρῆσθαι, ἢ τῷ οἴνῳ. Τὰ δ' αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Κτησίας (fr. 97) ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πόρων.

Cf. Ælian. V. H. III, 18.

2.

Plinius H. N. VI, s. 21 : *Junguntur inter se Imaus, Emodus, Paropamisus, Caucasus, a quibus tota (India) decurrit in planitiem immensam et Egypto similem. Verum ut terrena demonstratio intelligatur, Alexandri Magni vestigiis insistamus.*

MANSIONES ITINERIS ALEXANDRI.

1.

Bæton, Alexandri mensor itinerum, in libro quo Mansio-

nes itineris Alexandri inscribitur, et Amyntas in Mansionibus, Tapyrorum gentem ita vino deditam tradunt, ut ne ad unguendum quidem alia re ulla quam vino utatur. Eadem Ctesias quoque narrat ubi agit de tributis Asiaticis.

Diognetus et Bæton itinerum ejus mensores scripsere, a portis Caspiis Hecatompylon Parthorum quot diximus millia esse, inde Alexandriam Arión quam urbem is rex condidit, DLXVI mill., inde ad Prophthasiam Drangarum CXCIX mill., inde ad Arachosiorum oppidum DXV mill., inde Ortospa-num CCL mill., inde Alexandri oppidum quinquaginta M. In quibusdam exemplaribus diversi numeri reperiuntur; hanc urbem sub ipso Caucasio esse positam. Ab ea ad flumen Copheta et oppidum Indorum Peucolaitin CCXXXVII mill., inde ad flumen Indum et oppidum Taxila sexaginta mill., ad Hydaspem fluvium clarum CXX mill., ad Hy-pasin non ignobiliorem XXIX. CCCXC, qui fuit Alexandri itinerum terminus, exsuperato tamen amne arisque in adversa ripa dicatis. Epistolæ quoque regis ipsius consentiunt his.

Quod diximus millia esse sc. sect. 17 ubi hæc : Ipsius vero Parthiæ caput Hecatompulos abest a portis CXXXIII M. passuum. Quæ ibi sequuntur ex eodem fonte fluxisse videntur.

Strabo XV, p. 723 : Ὁρίζεσθαι γὰρ φησι (sc. Ἐρατοσθένης fr. 115 Bernh.) τὴν Ἀριανὴν ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἑω τῷ Ἰνδῷ, πρὸς νότον δὲ τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ, πρὸς ἄρκτον δὲ τῷ Παροπαμισῷ καὶ τοῖς ἐξῆς ὄρεσι μέχρι Κασπίων πυλῶν, τὰ δὲ πρὸς ἐσπέραν τοῖς αὐτοῖς ὄροις, οἷς ἡ μὲν Παρθυγὴ πρὸς Μηδίαν, ἡ δὲ Καρμανία πρὸς τὴν Περσίδα διώρισταί· πλάτος δὲ τῆς χώρας τὸ τοῦ Ἰνδοῦ μῆκος, τὸ ἀπὸ τοῦ Παροπαμισοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν μύριοι καὶ δισχιλιοὶ στάδιοι· οἱ δὲ τρισχιλίους φασὶ μῆκος δὲ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν, ὡς ἐν τοῖς Ἀσιατικοῖς σταθμοῖς [sc. Βαίτωνος, Διογνήτου, Ἀμύντου?] ἀναγράφεται, δι-τόν.

De re vide quæ disputat Salmas. in Exercitt. Plin. p. 357, C, sqq., ubi ex iisdem Bætonis et Diogneti commentariis fluxisse censet quæ ex Eratosthene affert Strabo XI, p. 514 : Τὰ δὲ διαστήματα οὕτω λέγει ἀπὸ μὲν τοῦ Κασπίου κτλ.

3.

Plinius H. N. VII, 2, 2 : *Super alios autem Anthrophagos Scythas in quadam convalla magna Imai montis regio est, quæ vocatur Abarimon, in*

2.

Eratosthenes ait Arianam ab oriente Indo terminari, ab austro mari magno, ab aquilone Paropamiso et montibus usque ad Caspias portas. Ab occidente iisdem finibus, quibus Parthia a Media, Carmania a Parætacena et Perside distinguitur. Regionis latitudo est Indi longitudo, a Paropamiso usque ad o-tia, duodecim millia stadiorum : sunt qui tredecim millia faciant : longitudo a Caspiis portis duplex est, ut in A-iaticis Mansionibus (Bætonis, Diognetis, Amyntæ?) scriptum est.

qua silvestres vivunt homines averis post crura plantis, eximie velocitatis, passim cum feris vagantes. Hos in alio non spirare caelo ideoque ad finitimos reges non pertrahi, neque ad Alexandrum Magnum pertractos Bæton itinerum ejus mensor prodidit. Cf. Gellius N. A. IX, 4. Augustin. C. D. 16, 8.

4.

Plinius H. N. VI, s. 22 : *Ab iis (Prasiis) in interiore situ Monedes et Suari, quorum mons Maleus, in quo umbræ ad septentrionem cadunt hieme, æstate in austrum, per senos menses. Septentriones eo tractu semel in anno apparere, nec nisi quindecim diebus, Bæton auctor est, hoc idem pluribus locis Indice fieri, Megasthenes.*

Solin c. 52 : *Septentriones in eo tractu in anno semel, nec ultraquindecim dies apparent, sicuti auctor est Bæton, qui perhibet, hoc in pluribus Indiæ locis evenire.* Negligenter hæc e Plinio exscripta.

Eadem etiam Martianus lib. VI, cap. de India, notante Harduino ad Plin. l. l., ubi simul de errore Bætonis pluribus agit. — Ceterum nomen Bætonis legitur etiam in Plin. elench. auct. lib. V.

AMYNTAS.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΣΙΑΣ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Athenæus XI, p. 500, D : Ἀμύντας ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τῆς Ἀσίας σταθμῶν, περὶ τοῦ ἀερομέλιτος καλουμένου διαλεγόμενος, γράφει οὕτως : « Σὺν τοῖς φύλλοις δρέποντες συντιθέασιν εἰς παλάθης Συριακῆς τρόπον πλάττοντες, οἱ δὲ σφαίρας ποιοῦντες. Καὶ ἐπειδὴν μέλλωσι προσφέρεσθαι, ἀποκλάσαντες ἀπ' αὐτῶν ἐν τοῖς θυλίνοις ποτηρίοις, οὓς καλοῦσι ταβαίτας, προδρέχουσι, καὶ διηθήσαντες πίνουσι. Καὶ ἔστιν ὁμοιον, ὡς ἂν τις μέλι πίνῃ διείς τοῦτο δὲ καὶ πολὺ ἡδιον. »

Fuse hunc locum tractat Salmasius in Exercitt. Plin. p. 717. Cf. etiam Casaubonus ad Athenæum l. l.

MANSIONES ASIÆ.

1.

E LIBRO TERTIO.

Amyntas primo libro De Asiæ Mansionibus de aereo melle, quod vocatur, verba faciens ita scribit : « Colligunt una cum foliis, componuntque ita, ut fingant in modum massæ Syriacæ, nonnulli vero in globi formam. Ubi frui volunt, decerptam massæ partem aqua diluunt in ligneis poculis, quas tabetas vocant; dein colant bibuntque. Estque potus similis ac si quis mel dilutum bibat, sed sapore multo jucundiore. »

2.

E LIBRO TERTIO.

Athenæus XII, p. 529. E : Ἀμύντας δ' ἐν τρίτῳ Σταθμῶν ἐν τῇ Νίνῳ φησὶν εἶναι χῶμα ὑψηλὸν, ὅπερ κατασπάσαι Κῦρον ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἀναγωνιόντα τῇ πόλει. Λέγεσθαι δὲ τὸ χῶμα τοῦτ' εἶναι Σαρδαναπάλου τοῦ βασιλεύσαντος Νίνου, ἐφ' οὗ καὶ ἐπιγεγράφθαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Χαλδαϊκοῖς γράμμασιν, ὃ μετενεγκεῖν Χοιρίδον ἐμμετρον ποιήσαντα. Εἶναι δὲ τοῦτο· « Ἐγὼ δὲ ἐβασίλευσα, καὶ ἄχρι ἐώρων τοῦ ἡλίου φῶς, ἔπιον, ἔφαγον, ἡπποδισίασα, εἰδὼς τὸν τε χρόνον ὄντα βραχὺν, ὃν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ τοῦτον πολλὰς ἔχοντα μεταβολὰς καὶ κακοπαθείας, καὶ ὧν ἂν καταλίπω ἀγαθῶν, ἄλλοι ἐξουσι τὰς ἀπολαύσεις. Διὸ καὶ γὰρ ἡμέραν οὐδεμίαν παρέλιπον τοῦτο ποιῶν. »

Χοιρίδος] sc. Iasensis, comes Alexandri. Vid. Næke in fragm. Chærii p. 210. Cf. Callisthen. fr. 35, ibique notata.

E LIBRIS INCERTIS.

3.

Athenæus II, p. 67, A : Ἀμύντας ἐν Σταθμοῖς Περσικοῖς φησὶ· « Φέρει τὰ ὄρη τέρμινθον, καὶ σχίνον, καὶ κάρυα τὰ Περσικά, ἀφ' ὧν ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ ἔλαιον πολὺ. »

4.

Athenæus XII, p. 514, F, de vite aurea, quæ ad lectum regis Persarum posita erat (V. Chares fr. 10 : Τὴν δὲ ἄμπελον ταύτην Ἀμύντας φησὶν ἐν τοῖς Σταθμοῖς καὶ βότρυας ἔχειν ἐκ τῶν πολυτελεστάτων ψήρων συντεθειμένους, οὐ μακράν τε ταύτης ἀνακεῖσθαι χρᾶτ' ἄρα χρυσὸν, Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ποίημα. Cf.

2.

E LIBRO TERTIO.

Amyntas tertio libro Mansionum ad urbem Ninum ait tumultum esse præaltum, quem diruit et solo æquavit Cyrus, quum urbem obsideret et aggerem contra eam excitaret : perhiberi autem tumultum illum fuisse Sardanapalli, regis Nini, incisumque habuisse in columna lapidea Chaldaicis literis epigramma, quod a Chæriilo Græcis versibus redditum sit. Fuisse autem scriptum in hanc sententiam : « Ego regnavi et quamdiu lucem solis vidi, tamdiu bibi, comedi, veneri indulsi, gnarus breve esse tempus, quo vivunt homines, habereque illud multas conversiones et adversitates ; et quæ relicturus sum bona, iis alios esse fruturos. Quare nullam ego diem prætermisi, quin illud agerem. »

3.

E LIBRIS INCERTIS.

Amyntas in Persicis Mansionibus scribit : « Ferunt montes terebinthum, lentiscum et Persicas nuces, e quibus regi copiosum oleum paratur. »

Brisson. De regio Pers. pr. I, c. 77 extr., ubi et Himerio ἐν μελέταις apponit hæc : ἄμπελος Ἀρταξέρξης χρυσῇ, Θεοδώρου Σαμίου ποίημα. De Theodoro v. Müller. *Archæol.* § 60.

5.

Athenæus X, p. 442, B, de gente Tapyrorum. Vide Bætonis fr. 1.

6.

Ælian. H. A. XVII, 17 : Ἀμύντας ἐν τοῖς ἐπιγραφόμενοις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ Σταθμοῖς, κατὰ τὴν γῆν τῇ Κασπίαν καὶ βοῶν ἀγέλας λέγει πολλὰς, καὶ κρείττονας ἀριθμοῦ εἶναι, καὶ ἵππων· ἐπιλέγει δὲ ἄρα καὶ ἐκεῖνα, ἐν ὧρῶν τισι περιτροπαῖς μυῶν ἐπιδημίας γίνεσθαι πλῆθος ἄμαχον. Καὶ τὸ μαρτύριον ἐπάγει, λέγων, τῶν ποταμῶν τῶν ἀενάων σὺν πολλῇ τῇ βοῇ φερόμενων, τούσδε καὶ μάλα ἀτρέπτως ἐπινήχεσθαι τὰ αὐτοῖς καὶ τὰς οὐρὰς αὐτῶν ἐνδοκόντας ἔριμα τοῦτο ἴσχει, καὶ τοῦ διαβάλλειν τὸν πόρον σύνδεσμον (σφισιν Wyttenb.) ἰσχυρότατον ἀποφαίνειν τόνδε. Ἐς τὰς ἀρουράς δὲ ἀποντίζεσθαι, φησὶ, καὶ τὰ λήϊα ὑπακίρουσιν, καὶ διὰ τῶν δένδρων ἀνέρπουσιν, καὶ τὰ ὠραῖα δεῖπνον ἔχουσιν· καὶ τοὺς κλάδους δὲ διακόπτουσιν, οὐδὲ ἐκεῖνους κατατρυγεῖν ἀδυνατοῦντες. Οὐκοῦν ἀμυνόμενοι οἱ Κάσπιοι τὴν ἐκ τῶν μυῶν ἐπιδρομὴν τε ἅμα καὶ λύμην, φέδονται τῶν γαμψωνύχων· ὅπερ οὖν καὶ αὐτοὶ κατὰ νύφην πετόμενοι εἴτα αὐτοὺς ἀνασπῶσιν, καὶ ἰδίᾳ τινὶ φύσει τοῖς Κασπίοις ἀναστέλλουσι τὸν λιμὸν. Ἀλώεσθαι δὲ αἱ Κάσπιοι, τὸ πλῆθος αὐτῶν τοσοῦτόν ἐστιν, ὥς καὶ ἐπιτροπᾶν οὐ μόνον τοῖς αὐλίοις τοῖς κατὰ τοὺς ἀγρούς, ἤδη γε μὴν καὶ ἐς τὰς πόλεις παρίεναι· καὶ ἐν οἰκίᾳ αὐτῶν φανεῖται, οὐ μὰ Δία ἐπὶ λύμῃ, οὐδὲ ἀρπαγῇ, ἀλλὰ οἷα τίθασθαι καὶ ὑποσαίνουσι γε οἱ Κάσπιοι (τοῖς Κασπίοις;) καὶ ὑπακίλλουσι τῶν παρ' ἡμῖν κυνιδίων (add.

4.

Regis vitem ait Amyntas in Mansionibus uras habere e pretiosissimis lapidibus compositas : indeque non procul positum esse craterem aureum, Theodori Samii opus.

6.

Amyntas in Mansionibus, quas sic inscripsit, in terra Caspia tradit boum et equorum greges esse innumerabiles. Idem hoc quoque dicit, certis temporibus infinitam marium multitudinem accedere. Ejusque rei testimonium affert iniquens in perennibus fluviis rapide præcipitantibus intrepide eos innatare, et caudas inter se mordicus tenentes hoc firmamento uti, eoque ceu validissimo vinculo fluviis transmittere. Quum autem in arationes transierint, segetes succidunt, et in arbores ascendentes fructus edunt ; et quos vorare nequeunt ramos frangunt. Caspii ut ab infestis eorum incursionibus se defendant, parcent avibus quæ aduncos habent ungues. Hæ igitur tantis et ipsæ gregibus, ut nubes esse videantur, advolantes mures corripunt et suo proprio quodam natura munere a Caspiis famem depellunt. Porro vulpium Caspiarum ea est multitudo, ut non modo agrestia stabula adeant, sed urbes quoque ac domos ingre-

δίχην s. τρόπον). Οἱ δὲ μῦς οἱ τοῖς Κασπίοις ἐπίδημοι ὄντες κακῶν (ἐπιδήμιον ὄντες κακὸν Reisk.), μέγεθος αὐτῶν ὅσον κατὰ γε τοὺς Αἰγυπτίων ἰχνεύμονας ὁρᾶσθαι, ἀγριοὶ δὲ καὶ δεινοί, καὶ καρτεροὶ τοὺς ὀδόντας, καὶ διακύναι τε καὶ διατραγεῖν οἷοί τε εἰσι καὶ σίδηρον. Τοιοῦτοι δὲ ἄρα καὶ οἱ μῦς οἱ ἐν τῇ Τερηδόνι τῆς Βαβυλωνίας εἰσιν, ὥνπερ οὖν καὶ τὰς δορὰς [Ἰασιν] οἱ τούτων κάπηλοι [καὶ] ἐς Πέρσας ἀγροῦσι φόρτον· εἰσι δὲ ἀπαλαὶ καὶ συνεβραμμέναι, χιτῶνές τε ἅμα γίνονται καὶ ἀλεαίνουσιν αὐτούς· καλοῦνται δὲ ἄρα οὗτοι καναυτᾶνες, ὡς ἐκείνοις φίλον. Θαυμάσαι δὲ τῶν μυῶν τῶνδε ἄξιον ἄρα καὶ τοῦτο· ἐὰν ἄλλῳ μῦς κύουσα, κᾶτα ἐξαιρεθῇ τὸ ἐμβρυον, αὐτῆς δὲ διατμηθείσης ἐκείνης, εἴτα μέντοι καὶ αὐτὸ διανοιχθῇ, καὶ ἐκεῖνο ἔχει βρέφος.

Ἀλώπεκες δὲ αἱ Κάσπαιαι.] « Animal *Shacal* appellatum intelligi vult *Schneider*. V. ad *Ælian*. I, 7; XII, 48. — ἰχνεύμονας] planum est intelligi speciem aliquam mustelæ aut viverræ. *Schneider*. « Idem in Edit. mures Caspios ad sciuros pertinere censebat. » *JACOBS*. — Ἰασιν et καὶ in nonnullis codd. omittuntur, sine ullo damno. Mures *Teredonii* intelligendi mustelæ ermineæ aut similes. — καναυτᾶνες] « Καννάχας malebat *Gesner*., eamque emendationem probat etiam *Jungermannus* ad *Polluc*. VII, 13, p. 727, ubi est : Βαβυλωνίων ἐστὶν ὁ καναυ-

νάκης. Hoc Persici vestimenti nomen occurrit etiam in *Aristoph. Vesp.* 1149. *Philes* c. 68 καναυτᾶνες tamquam *Indorum* dialecti vocem ponit. » *SCHNEIDER*.

7.

Ælian. H. A. V, 14 : Ἐν τῇ Πάρῳ (scr. Γυάρῳ) τῇ νήσῳ Ἀριστοτέλης λέγει μῦς εἶναι, καὶ μέντοι καὶ τὴν γῆν σιτεῖσθαι τὴν σιδηρίτιν· Ἀμύντας δὲ καὶ τοὺς ἐν Τερηδόνι, γῆ δὲ ἐστὶν αὕτη τῆς Βαβυλωνίας, τὴν αὐτὴν τροφὴν προσφέρεισθαι λέγει.

« Ex *Antigon*. c. 21, *Plin.* VIII, 57, s. 82 Γυάρῳ scribendum esse docuerunt *S. Holst.* ad *Steph. Byz.* p. 88, *Bochart Hieroz.* II, p. 540, *Beckm. de mir. Ausc.* c. 24, p. 56. *SCHNEID.* *Suidas* in Γυάρῳ λέγεται ὅτι ἐν ταύτῃ διατρίβουσιν οἱ μῦς, τὸν σίδηρον. Vid. *Theophr. Opp.* tom. I, p. 834, et *Schneider*. ibi *Tom.* IV, p. 814. *Miraculum* imminuit *Ælianus* non σίδηρον dicens, sed γῆν σιδηρίτιν a muribus degluttiri.

8.

Schol. Nic. Ther. 815 : Ἀμύντας φησὶ τὴν μυγᾶλὴν ἐκ μυδὸς καὶ γαλῆς γίνεσθαι· χαλεπὸν δὲ εἶναι τὸ δῆγμα αὐτῆς, ὅταν δάκῃ.

diantur; nihil tamen hercle nocentes, neque rapientes, sed cícures Caspiis tamquam caniculæ adulantur. Mures autem Caspiis infesti neque magnitudine inferiores quam *Ægyptii* ichneumones, itemque feri sunt et acerbi, et robore dentium non aliter ferrum dissecare et devorare possunt, quam mures in *Teredone* *Babyloniæ*; quorum pelles molles institores ad Persas vehunt, quibus vestes consuuntur, et corpus optime fovetur; hosque suo sermone canautanas appellant. Hoc etiam in muribus admiratione dignum est: si mus præ-

gnans capta dissecetur et eximatur fœtus, in eo quoque dissecto fœtus reperitur alter.

7.

In *Gyaro* insula *Aristoteles* ait mures terram ferrariam edere; et *Amyntas* in *Babylonica* *Teredone* mures eodem cibo uti ait.

8.

Amyntas dicit murem araneum nasci ex mure et mustela: morsum ejus gravem esse.

HEGESIAS MAGNES.

Strabo XIV, p. 648 : "Ἄνδρες δ' ἐγένοντο γνώριμοι Μάγνητες, Ἥγησιαις τε δ' ῥήτωρ, δὲ ἤρξε μάλιστα τοῦ Ἀσιανοῦ λεγομένου ζήλου, παραφθείρας τὸ καθεστηκὸς ἔθος τὸ Ἀττικόν· καὶ Σίμος δ' μελοποιός.

Cicero Brut. c. 83 : *Et quidem duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se, sed Attici tamen : quorum Charisius multarum orationum, quas scribebat aliis, quum cupere videretur imitari Lysiam ; Demochares autem, Demosthenis sororis filius etc.. At Charisii vult Hegesias esse similis, isque ita se putat Atticum, ut veros illos præ se pæne agrestes putet. At quid est tam fractum, tam minutum, tam in ipsa, quam tamen consequitur, concinnitate puerile ?*

Hinc igitur patet Hegesiam Charisio (*) et Demochare juniorem fuisse. Accuratius ætatem viri definire Vossius instituit. Scilicet quum dictum quoddam, quod Hegesiæ (fr. 1) tribuit Plutarchus (Vit. Alex. c. 3), Timæo tribuatur a Cicerone, Siculum scriptorem id a Magnete mutuatum esse censet. « Plutarchus, ait, vir immensæ lectionis et cui, quum Vitas istas scriberet, ad manus semper erant Timæus atque historici alii, nunquam Hegesiæ illud dictum tribuisset, quod Timæo assignat Tullius, nisi prior Hegesias dixisset, aut si saltem circa eadem tempora ita uterque scripsisset. Quod si est, extremis Ptolemæi Lagi et primis Philadelphii temporibus vixerit Hegesias. »

Scripsit Hegesias (**) præter orationes etiam historiam Alexandri, et fortasse alia quædam argumenti historici. Fabulis et ineptis commentis auctorem indulsisse haud obscure indicat Aulus Gellius (N. A. IX, 4), qui tamquam rerum inauditarum et incredularum scriptores componit Aristeam Proconnesium, Isigonum Nicaensem, Ctesiam, Onesicritum, Polystephanum, Hegesiam. Ad fabularum studium accedit narratio oratorio fuco et af-

fectato isto et exsanguī Asianorum dicendi genere deformata. Nam quod de orationibus Hegesiæ Cicero dicit, idem etiam in historiariis libris cadere fragmenta comprobant luculentissime. Placuit oratio Nostri Varroni (*Habes Hegesiæ genus, quod Varro laudat*, Cic. Ep. ad Att. XII, 6); ab reliquis omnibus vehementer vituperatur. Quæ huc spectant veterum testimonia hæc sunt :

Cic. Orat. c. 67 : *Quam (numerosam comprehensionem) perverse fugiens Hegesias, dum ille quoque imitari Lysiam vult, alterum pene Demosthenem, saltat incidens particulas : et is quidem non minus sententiis peccat quam verbis, ut non quærat quem appellet ineptum, qui illum cognoverit.*

Id. ibid. c. 69 : *Sunt etiam qui illo vitio, quod ab Hegesia maxime fluxit, infringendis concidendisque numeris in quoddam genus abjectum incidunt Sicularum simillimum.*

Theon. Progymn. 2 : Ἐπιμαλητέον δὲ καὶ τῆς συνθέσεως τῶν ὀνομάτων, πάντα διδάσκοντα ἐξ ὧν διεφεύζονται τὸ κακῶς συντιθέναι, καὶ μάλιστα δὲ τῆς ἐμμετρον καὶ εὐρυθμον λέξιν, ὡς τὰ πολλὰ τῶν Ἥγησιου τοῦ ῥήτορος καὶ τῶν Ἀσιανῶν καλουμένων ῥητόρων.

Dionysius Hal. De verb. compos. c. 4, tom. V, p. 30 R., historicos qui aptam verborum compositionem plane neglexerint, recenset, Phylarchum, Duridem, Polybium, Psaonem, Demetrium Calantianum, Hieronymum, Antiochum, Heracledem, Hegesiam Magnetem. In antecedentibus (p. 27 R.) demonstratur quomodo mutatus verborum ordo characterem orationis immutet, Herodotea verba (ex initio libri I) ita transponit :

« Ἀλυσάττου μὲν υἱὸς ἦν Κροῖσος, γένος δὲ Λυδῶν, τῶν ἐν τῷ Ἰλίου ποταμοῦ τύραννος ἐθνῶν· δὲ, ἀπὸ μεσημβρίας ῥέων Σύρων τε καὶ Παφλαγόνων μεταξὺ, πρὸ βορέαν ἐξεῖσι ἀνεμὸν εἰς τὸν καλούμενον πόντον Εὐξείνιον. » Quibus addit : Ἥγησιακὸν τὸ σχῆμα τῶν τῆς συνθέσεως, μικρόκομψον, ἀγεννές, μαλακόν. Ταύτων γὰρ τῶν λέγων ἱερεὺς ἐκεῖνος ἀνὴρ, τοιαῦτα γράφων· « Ἐξ ἀγαθῆς ἐορτῆς ἀγαθὴν ἀγομὴν ἔλλην. » — « Ἀπὸ Μαγνησίας εἰμὶ τῆς μεγάλης Σιπυλεύς. » — « Οὐ γὰρ μικρὰν εἰς Θηβαίων ὕδωρ ἔπτυσεν ὁ Διόνυσος· ἡδὺς (sc. δ' Ἰσμηνός) μὲν γάρ ἐστι, ποιεῖ δὲ μαίνεσθαι. » Adde quæ idem Dionysius disputat in fragm. Heges. 3 (*).

(*) De Charisio oratore parum noto v. Quintil. X, 1, 70 : *Nec nihil profecto viderunt, qui orationes, quæ Charisii nomine eduntur, a Menandro scriptas putent.* Fragmentum ejus servavit Rutil. Lup. I, 10. Cf. Westermann. *Gesch. d. gr. Bereds.* p. 100, n. 34.

(**) Distinguendus a rhetore *Hegesias Cyrenaicus phillos*, Platonis fere æqualis, de quo v. Diog. L. II, 88; Cic. Tusc. I, 32; Valer. Max. VIII, 9; Suidas v. Ἀρίστιππος. — *Hegesias Maronites*, qui De re rustica scripsit, Auct. De R. R. p. 54, 164. — *Hegesias (Hegias ?)* Atheniensis sculptor; Lucian. Rhet. præc. c. 9; Quintil. XII, 10. Ceterum de permutatione nominum Hegesias et Hegias aliorumque v. Welcker. *Cycl. Hom.* p. 278, 304.

(*) Cum Hegesia aptissime Beckhins (Ind. lectt. univ. Berolin. 1824 sem. hibern. p. 4) componit *Pausaniam*. « Aut fallimur magnopere ait, aut unde stilum suum Pau-

Longinus De sublim. c. 3, 3, postquam de Clitarchi aliorumque dictionis inani tumore dixerat, addit: Τά γε μὴν Ἀμφικράτους τοιαῦτα καὶ Ἥγησιου καὶ Μάτριδος· πολλοῦ γὰρ ἐνθουσιᾶν ἑαυτοῖς δοκοῦντες, οὐ βακχεύουσιν, ἀλλὰ παίζουσιν.

Talis quum fuerit Hegesias, haud inepte cognominatus esse dicitur ἀγριμελισσα, *apis silvestris*, teste Hesychio. (Cf. Suidas: Ἀγρία μέλισσα, ἐπὶ τῶν σφόδρα πονηρῶν καὶ ὤμων.)

ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

Plutarch. Alex. 3: Ἐγεννήθη δ' οὖν Ἀλέξανδρος Ἰσαμίνου μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ὃν Μακεδόνες Ἀῶν καλοῦσιν, ἔκτη, καθ' ἣν ἡμέραν δ' τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη νεώς· ὃ Ἥγησιος ὁ Μάγνης ἐπιπτεφώνηκεν ἐπιφώνημα κατασβεῖσαι τὴν πυρκαϊάν ἐκείνην ὑπὸ ψυχρίας δυνάμενον· εἰκότως γὰρ ἔφη καταφλεχθῆναι τὸν νεῶν, τῆς Ἀρτέμιδος ἀσχολουμένης περὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μαίωσιν.

saniam certe magna ex parte formaverit, simplicissima via invenimus. Quippe in forma orationis nihil magis mentem ferit quam numerus: quodsi, qualis numerus sit recte constitueris, stili ipsius proprietatem definiveris: cetera enim ut plurimum in eundem modum composita reperiuntur. Jam vero cujus aures Atticis numeris assueverint, dum Pausaniam viva voce recitat, ne unam quidem periodum apte cadentem deprehenderit; ita omnia fracta, concisa, inversa, perturbata sunt; denique verborum collocatio ea est, ut auctor legentes quasi deludere videatur, ne recte intelligi possit. Præterea dictio jejuna, exilis, exsanguis est: quod ante nos alii notarunt. Ut uno verbo omnia comprehendamus, stilus *Asianus* et *Hegesiacus* est; quem excoluit *Hegesias Magnes Sipyleus*, hoc est Pausaniae popularis: sive, quod verisimillimum, hæc rhetorum secta in *Hegesiae* patria usque ad Pausaniam perduravit, eaque hic institutus domi est, sive Pausanias popularis sui stilum sponte amplexus eum in patriæ honorem opere suo celebrare voluit: ut, quum nullum paullo amplius *Asianæ* dictionis specimen supersit, illa qualis fuerit, jam ex ipso potissimum Pausania cognoscendum videatur.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Natus est Alexander die sexto Hecatombæonis mensis, quem Loum appellant Macedones. Eodem illo die templum Dianæ Ephesiæ conflagravit. Quam rem narrans Hegesias Magnes dictum adjecit adeo frigidum, ut incendium istud potuisset exstinguere. Scilicet haud mirandum dicit templum flammis consumptum esse, quum Diana tum obstetricio opere circa Alexandrum occupata fuisset.

2.

Hegesias, sæpius memorans eversiones urbium, laborat exilitate. Nolens enim temporibus accommodare dicere, studens vero in rebus austeris leporem ostendere, assequitur quidem aliquatenus quod vult, a dignitate vero rei tractandæ longe aberrat; uti ex orationibus ejus manifesto apparet,

Eadem Timæo tribuit Cicero De nat. deor. II, 27: *Concinne, ut multa Timæus: qui quum in historia dixisset, qua nocte natus Alexander esset, eadem Dianæ Ephesiæ templum deflagravisset; adjunxit, minime id esse mirandum, quod Diana, quum in partu Olympiadis adesse voluisset, abfuisset domo.* Sane hoc concinne dictum, sed a gravitate historici prorsus alienum, ut merito rideatur a Plutarcho. Cf. Ruhnken. Hist. crit. orat. p. 184.

2.

Agatharchides in Præfat. ad lib. V De mari rubro (ap. Phot. cod. 250, p. 446 ed. B.): Ἥγησιος μὲν οὖν πολλάκις τῆς ἀπωλείας μεμνημένος τῶν πόλεων ὠτελής ἐστιν. Ὁ γὰρ μὴ θέλων τοῖς καιροῖς οἰκειῶς διαλέγεσθαι, ζητῶν δὲ ἐξ ἀνάγκης ἐν αὐστηρῶι πράγματι κομψότητα διαφαίνειν, τοῦ μὲν ἰδιοῦ ζηλώματος ἐπὶ ποσὸν τυγχάνει, τῆς δὲ τῶν ὑποκειμένων ἀξίας οὐ στοχάζεται· ὥσπερ οὗτος ἐν τοῖς αὐτοῦ φωρᾶται λόγοις· οἷον «Ὁνομα κατελάδομεν, πόλιν καταλιπόντες.» Σκόπει τοίνυν. Τοῦτο πάθος μὲν οὐδαμῶς ποιεῖ, ἀλλὰ συνάγει πρὸς τὴν ἔμφασιν καὶ ποιεῖ ζητεῖν τί λέγει. Οὐ γὰρ ἂν τις τῇ γνώμῃ διασταγμὸν ἐνεργάσθαι, ἐκεῖσε ἀπὸ τοῦ λόγου τὸ δεινὸν ἀφῆκε. Διὰ τί; ὅτι τὸ βῆθ' ἐν τῇ σαφὲς γινώσκει καὶ τὴν συμπάθειαν ἐστὶ λαβεῖν· ὁ δ' ὑστερήσας τοῦ σαφοῦς ἀπολείπεται καὶ τῆς ἐναργείας. Εἴτα ὁμοίον περὶ Θηβαίων φησί· «Τὸν γὰρ μέγιστα φωνήσαντα τὸ πόν ἀφώνον ἢ συμφορὰ πεποίηκε.» Πάλιν ἐπ' Ὀλυθίων· «Ἐκ μυριάδων πόλεως ἐξῆλθον, ἐπιστραφεὶς δ' οὐκέτ' εἶδον.» Ἐξήτει δὲ τί; τὸ μὲν γὰρ βῆθ', ὑπὸ τοιαύτῃ ἔμφασιν πεπτωκός, πεπλάνηκεν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ προκειμένου τὴν γνώμην. Δεῖ δὲ τὸν οἰκτιζόμενον ἀφέντα τοὺς ἀστέισμούς, τὸ πρᾶγμα σημαίνειν ὅτι οἰκείωται τὸ πάθος, εἰ μέλλοι μὴ τῇ λέξει διακοσμεῖν, ἀλλὰ τῇ τῆς συμφορᾶς αἰτίῳ προσεδρεύειν. Ἀλλ' ἐπ' ἕτερον ἴτερον· «Ἀλέξανδρε, καὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν νόμισον, ὁρῶντα τὰ λε-

verbi causa ubi dicit: *Urbe relicta nomen acquisivimus.* Specta igitur hoc: affectionem nequaquam movet, sed ad quarendam verborum significationem nos adducit. Nam ubi quis dubitationem animo injicit, ibi gravitatem orationi demit. Quare? Quia si dictum clare perspicitur, animus lectoris commoveri potest; postposita autem perspicuitate, vis quoque verborum imminuitur. Hinc de Thebanis ad eundem modum dicit: *Locum enim altissima voce locutum mutum calamitas reddidit.* Rursum de Olynthis: *Ex urbe decem virorum millia capiente profectus sum; conversus non amplius vidi.* Quæris quidnam? Dictum ita expressum a re præsentī animum abducit. Oportet vero miserantem, misso festivitatis studio, rem designare, quæ affectioni propria est, siquidem non dictioni ornatum quærere, sed calamitatis causæ servire ve-

φανα τῆς πόλεως, παρόντα μοι συνικετεύειν. » Αἴτημα μὲν μαιρακιδῶδες καὶ μεταφορὰ σκληρά, τὸ δὲ σκυθρωπὸν τῆς πράξεως ἄρρητον. Ἄλλοι. « Βασιλικῇ μανίᾳ προσπταίσασα πόλις τραγωδίας ἐλλεινοτέρα γέγονε. » πρὸς πᾶν μᾶλλον ἢ τὸ καθῆκον σοφιστῇ ἡτοιμάσθαι φαίνεται, ὅθεν οὐ λίαν ἄπτεται τοῦ προκειμένου· χαλεπὸν γὰρ οἶμαι χαλεποῖς πράγμασιν μωκωμένην διάλεκτον ἐφορᾶσθαι. Ἄλλοι. « Τί δεῖ λέγειν Ὀλυνθίους καὶ Θεβαίους, οἳ κατὰ πόλεις ἀποθανόντες πεπόνθασιν; » Ἔτερον παραπλήσιον καλακείας οὐκ εὐσχήμονος καὶ εὐφημίας ἐχόμενον. « Ὁμοιον πεποίηκας, Ἀλέξανδρε, Θεῆας κατασκάψας, ὡς ἀνείδῃ Ζεὺς ἐκ τῆς κατ' οὐρανὸν μερίδος ἐκβάλοι τὴν σελήνην· ὑπολείπομαι γάρ τὸν ἥλιον ταῖς Ἀθήναις. Δύο γὰρ αὐταὶ πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἦσαν ὄψεις. Διὸ καὶ περὶ τῆς ἐτέρας ἀγωνιστῶν δὲ μὲν γὰρ εἰς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς ἡ Θεβαίων ἐκκέκοπται πόλις. » Ἐμοὶ μὲν οὖν σκώπτειν ὁ σοφιστὴς δοκεῖ διὰ τούτων, οὐκ ὀλοφύρεσθαι τῶν πόλεων τὴν τύχην, καὶ σκοπεῖν πῶς ἂν τάχιστα συγκολλητο τὸν λόγον, οὐ πῶς τὸ πάθος ὑπὸ τὴν ὄψιν ἀγάγοι διὰ τῆς ἐναργείας. Ἔτερον ὁμοιον. « Αἱ δὲ πόλεις αἱ πλησίον ἐκκλαιοι τὴν πόλιν, δρωσάι τὴν πρότερον οὖσαν οὐκέτι οὖσαν. » Εἰ τις οὖν τοῖς Θεβαίοις καὶ τοῖς Ὀλυνθίοις παρ' αὐτὴν τὴν ἄλωσιν τὰς περιόδους ταύτας συναχθόμενος ἔλεγε, δοκοῦσιν ἂν μοι γελάσαι τὸν γράψαντα καὶ τρόπον τινὰ αὐτῶν ὑπολαβεῖν ἀθλιώτερον. Ἄλλου γένους ἀψώμεθα τὸν αὐτὸν ἡγούμενοι σοφιστὴν. « Δεινὸν τὴν χώραν ἄσπο-

ρον εἶναι τὴν τοὺς Σπαρτοὺς τεκοῦσαν. » Ἄλλ' οὐχ οὕτως ὁ Δημοσθένης, οὗ τὴν γνώμην οὕτως ἐπὶ τὸ χεῖρον μετέθηκε· γράφει δὲ δεινὸν μετέθετον γενέσθαι τὴν Ἀττικὴν, ἢ πρώτη τοῖς ἄλλοις εἴηται τὸν ἡμέρον καρπὸν. Ὁ δὲ φήσας δεινὸν εἶναι τὴν ἄσπορον γενέσθαι τὴν τοὺς Σπαρτοὺς τεκοῦσαν, ἐκ τῶν ὀνομάτων τὴν ἐναντίωσιν εἰληφεν, οὐκ ἐκ τοῦ πράγματος. Διὸ καὶ φυγρότητα ἐσχάτην ἐμφαίνει, ὥστε καὶ Ἑρμησιάνᾳ δὲ τὴν Ἀθηναίων ἐγκωμιάσας οὕτως. « Ἐκ γὰρ τῆς τοῦ Διὸς γεγεννημένη κεφαλῇ εἰκότως ἔχει τῆς εὐδαιμονίας τὸ κεφάλαιον. » Τοιοῦτον καὶ τὸ « Τίς δ' ἂν δύναιτο ποιῆσαι τὴν Κύρου δόσιν ἄκυρον; » καὶ τότε δὲ ὁμοιον. « Τόπος δὲ πῶς γένοιτ' ἂν ἄβρατος βᾶτου περιειμένου; » Πάντα, φησὶν ὁ Ἀγαθάρχιδης, τὰ τοιαῦτα ἀδόκιμα· ἀλλ' εἰ μὲν πρὸς ἐλεεινολογίαν λέγῃ, ἐγγὺς τοῦ πρέποντος ἵσταται, εἰ δὲ πρὸς πᾶσαν ἰσχυρίαν λόγου, οὐκ ὀρθῶς τῇ κρίσει ἐπέβαλε. Πλὴν προσέθησι καὶ ἕτερα τῶν εἰρημένων ὁμοια, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ταῦτα φέρων διαβολὴν, οἷον. « Θεβαῖοι ἐν τῇ μέτρη τῇ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἐνέτραπην. » Ὡ καλῆς ἐμφάσεως! ἀνθρώποι πσοῦτοι παραλόγως ἀνατετραμμένοι. Καὶ πάλιν. « Τῇ μὲν πόλεως κατασκαφείσης οἱ μὲν ἄνδρες παίδων συμφορὰς ὑπομένουσιν, αἱ δὲ γυναῖκες μετῆχθησαν εἰς Μακεδονίαν, τὴν πόλιν θάψασαί τινα τρόπον. » Ἔτερον ὁμοιον. « Πῶς φάλαγξ τῶν Μακεδόνων εἰσβιάσασα μὲν τοῖς ὁπλοῖς ἐν τῷ τείχεϊ τοῦ πόλεως ἀπέκτεται. » Ἐκεῖ μὲν ταφὴ πόλεως, ἐνταῦθα δὲ θάνατος· ἡ δὲ

lit. Sed ad alia procedendum. Alexander, Epaminondam puta conspectis urbis reliquis praesentem mecum comprecari. Petitio puerilis, translatio dura est, rei vero atrocitas minime exprimitur. Aliud: Regiae insaniae quum impigisset se urbs, tragœdia miserabilior fuit. Hoc ad quodvis potius quam ad id quod aptum est, adornasse sophista videtur; unde fit ut rem propositam minime attingat. Nam acerbum est, opinor, rebus acerbis ridiculum accommodari sermonem. Aliud: Quid attinet commemorare Olynthios et Thebanos, quæ per singulas urbes morientes perpassi sint? Aliud simile, quod invenustam stultamque adulationem continet: Simile quid, Alexander, fecisti Thebas diruens, ac si Juppiter ex suo cœli loco lunam sustulisset; relinquo enim Athenis solem. Nam duæ hæc civitates Græciæ erant ocelli. Quapropter etiam de altero nunc anxius sum; nam unus oculorum evulsus est urbs Thebarum. Mihi quidem joculari sophista hisce videtur, non deplorare urbium fortunam, atque spectare quomodo brevissime orationem abscindat, non quomodo sub aspectum ducat calamitatem verborum perspicuitate. Aliud quid simile: Urbes vicinæ deflebant urbem, quæ quum antea fuisset, videntes jam non amplius esse. Si quis igitur Thebanis aut Olynthiis sub ipsam eversionem hujusmodi periodos condolens recitasset, viderentur mihi scriptorem derisuri et quodammodo miseriorem ipsis existimaturi fuisse. Aliud genus attingamus ex eodem so-

phista: Grave, regionem non consitam esse, quæ satia homines genuit. Sed non sic Demosthenes, cujus ille contentiam in deterius mutavit. Scribit enim, grave esse Alliam ovium fieri pascuam, quæ prima omnium utilitatem tulerit fructum. Ille vero dum dicit grave esse terram non consitam esse, quæ satos homines produxerit, ex verbo, non ex re oppositionem petivit. Hinc quammaxime friget, sicuti etiam Hermesianax, qui Minervam laudans dixit ita: Ex Jovis enim capite prognata merito tale habet caput felicitatis. Idem: Quis possit Cyri donationem reddere æκυρον (irritam)? Et similiter: Locus quomodo esse possit, invius (ἄβρατος) sentibus (βάττοις) cinchis: Talia omnia, Agatharchides ait, sunt ab usu remota; ad commiserationem movendam dicta, non procul a decoro absunt; si quis vero ad omnem orationis formam ea adhibet, haud recte iudicium instituit. Præterea alia allata similia apponit eademque criminatione prosequitur, uti istud: Thebani in prælio contra Macedones commisso plus quam decem millia subverterunt. O pulcrum demonstrationem! Tot homines præter rationem subversi. Et iterum: Urbe eversa, viri quidem liberorum calamitates sustinuerunt, mulieres vero in Macedoniam translatae sunt, urbem quodammodo sepelientes. Aliud simile: Phalaris Macedonum vi armorum intra muros irruens urbem interfecit. Illic sepulcrum urbis, hic vero mortem habes; restat ut adjuncta funeris elatione, epigrammate utamur, et integra

φορὰν δεῖ προσθέντας ἐπιγράμματα χρῆσασθαι, καὶ ἐντελής ἢ πρᾶξις. Πλὴν τῆς μὲν τούτου κομψότητος, καὶ μὴ μανίας εἰπόντων πικρότερος φανῶ, διελθλύθαμεν, ἡσὶ, τὰ πλείστα. Εἰσάγει δὲ μετὰ σαφηνείας καὶ τῆς λαπούσης λόγῳ κοσμιότητος εἰς τὸν ὅμοιον εἰπόντας ἵπον Στρατοκλέα μὲν οὕτως· « Ἀροῦται καὶ κείρεται τὸ Θηβαίων ἄστυ, τῶν συναγωγασμένων ὑμῖν τὸν πρὸς Φίλιππον πόλεον. » Ἄμα, φησὶ, τὸ πάθος τῆς πόλεως εὐσήμως ἔθηκε, καὶ τῆς τῶν ἡτυχηκότων φιλίας ὑπεμνήσθη· δεινὸν γὰρ εὐνοίᾳ παρατεθὲν ἐμβριθεστέρους εἰσὼς ὡς οὐκ οὐκ ποιεῖν. Μετὰ Στρατοκλέα ὁμοίως Αἰσχίνης εἰσάγει λέγοντα· « πόλις ἄστυγείτων ἐκ μέσης ἢς Ἑλλάδος ἠφάνισται. » Ἀριστα, φησὶ, τῆς ἐν ἀπωλείᾳ τὸ τάχος τῇ μεταφορᾷ σημῆνας, τοὺς νδύνους δὲ ἐφιστὰς ἐκ τοῦ τὸν πεπονθότα τοῖς ἀκούουσι κινεῖν· ὅμοιον ὑπάρχοντα. Ἀλλὰ γὰρ ὁ Δημοσθένης, φησὶ, μετενέγκας τοὺς λόγους ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον τῷ δεδῆλωκε· « Τὴν μὲν πόλιν ἐξώρυξεν ἐκ ὧν θεμελίων, ὥστε μὴ δὲ ἐπὶ ταῖς ἐστῖαις πταλπεῖν τὴν τέφραν, παῖδας δὲ καὶ γυνεῖκας τῶν ἡγησαμένων τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἡς σκηνὰς τῶν βαρβάρων διένειμε. » Πικρῶς ἢ σαφῶς καὶ βραχέως ἀπ' ἐκάστου τῶν εἰδῶν εἰληφῶς ἢ ὑπερβολὴν ὅμως τῆς διδασκούσης τὸ πρᾶγμα ἐναρτίας οὐκ ἐπελάθετο. Πάλιν ἐπ' Ὀλυνθίων δ' αὐτὸς ῥήσιν· « Ὀλυνθὸν δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις τῶν ἐπὶ ῥάκης, ἃς πάσας οὕτως ὡμῶς ἀνήρηκεν,

ὥστε εἰ μὴ δὲ πώποτε ἐκτίσθησαν ῥάδιον εἶναι προσελθόντας εἰπεῖν, » κτλ.

3.

Dionys. Hal. De comp. verb. tom. V, p. 120 R. : Οἷς δὲ μὴ ἐγένετο πρόνοια τούτου τοῦ μέρους (aptæ verborum compositionis), οἱ μὲν ταπεινάς, οἱ δὲ κατακεκλασμένας, οἱ δ' ἄλλην τινὰ αἰσχύνην ἢ ἀμορφίαν ἐχούσας ἐξήνεγκαν τὰς γραφάς. Ὡς ἐστὶ πρῶτος καὶ τελευταῖος καὶ μέσος ὁ Μάγνης σοφιστῆς Ἠγησίας· ὑπὲρ οὗ, μὴ τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς ἀπαντας, οὐκ οἶδ', ὅτι χρὴ λέγειν, πότερον τοσαύτη περὶ αὐτὸν ἦν ἀναισθησία καὶ παχύτης, ὥστε μὴ συνορᾶν, οἷτινές εἰσιν εὐγενεῖς ἢ ἀγενεῖς ῥυθμοί, ἢ τοσαύτη θεοβλάβεια καὶ διαφθορὰ τῶν φρενῶν, ὥστ' εἰδῶτα τοὺς κρείττους, ἔπειτα αἰρεῖσθαι τοὺς χείρονας· ὁ καὶ μᾶλλον πείθομαι. Ἀγνοίας μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ κατορθοῦν πολλαχοῦ· προνοίας δὲ τὸ μηδέποτε. Ἐν γοῦν τοσαύταις γραφαῖς, ἃς καταλέλοιπεν ὁ ἀνὴρ, μίαν οὐκ ἂν εὗροι τις σελίδα συγκειμένην εὐτυχῶς· τοιαῦτα δὲ ταῦτα ὑπολαβεῖν ἐκείνων κρείττω, καὶ μετὰ σπουδῆς αὐτὰ ποιεῖν, εἰς ἃ δι' ἀνάγκην ἂν τις ἐμπεσὼν ἐν λόγῳ σχεδὼν δι' αἰσχύνης ἔθετο φρόνημα ἔχων ἀνὴρ. Θῆσω δὲ καὶ τούτου λέξιν ἐξ Ἱστορίας, ἵνα σοὶ γένηται δῆλον ἐξ ἀντιπαραθέσεως, ὅσῃ μὲν ἀξίωσιν ἔχει τὸ εὐγενὲς ἐν ῥυθμοῖς, ὅσῃ δ' αἰσχύνην τὸ ἀγενεές.

Τί δὲ ὁ λαμβάνει πρᾶγμα ὁ σοφιστής; τοιόνδε. Ἀλέξανδρος πολιορκῶν Γάζαν, χωρίον τι τῆς Συρίας πᾶν ἰσχυρὸν, τραυματίας τε γίνεται κατὰ τὴν προ-

est. Festivitatē hujus scriptoris, ne insanīe dicens acer-
re videar, ait, recensimus plurima. Introducit vero etiam
m perspicuitate et justo orationis ornatu de eadem re dicen-
s; Stratoclem quidem ita : *Aratur jam et seritur The-
porum civitas, qui nobiscum contra Philippum arma
mpserunt*. Simul, ait, casum urbis evidenter exposuit, et
felicium amicitiae recordatus est. Durum enim benevolen-
e appositum majorem solet commiserationem movere.
et Stratoclem similiter Aeschinē inducit dicentem : *Urbs
ntermina e media Graecia sublata est*. Optime, dicit,
eritatem excidii metaphora significat et instans periculum
mstrat eo, quod qui ista perpessi sint auditorum finiti-
e esse dicit. Verum Demosthenes, inquit, ad Alexan-
am sermonem transferens ita rem elocutus est : *Urbem
nditus evertit, ut ne cinerem quidem reliquerit; li-
ros vero et uxores eorum, qui Graeciae principatum
tinuerant, per tabernacula barbarorum distribuit*.
riter et clare et breviter de singulis speciebus usus hy-
bolis, non oblitus tamen est quae rem docet perspicui-
is. Rursum de Olynthis idem orator : *Olynthum et Me-
nem et Apolloniam et duas et triginta urbes Thraciae
as omnes ita crudeliter evertit, ut nunquam conditas
e facile accedentes dicere possint*.

3.

Qui vero in componendis verbis nullam adhibuerunt cu-
n, illi aut humilia aut fracta aut turpitudinem aliam
andam ac deformitatem habentia in lucem scripta protu-

lerunt. Quorum primus et ultimus et medius est Magnesius
sophista Hegesias : de quo, per Jovem et ceteros deos
omnes, quid sit dicendum plane nescio : utrum ei adeo stu-
pidum fuerit et crassum ingenium, ut perspicere non potue-
rit, qui numeri generosi aut ignobiles, an tanta diis iratis
eum occupaverit stoliditas mentisque depravatio, ut, mel-
lioribus perspectis, deteriora tamen praeferret : quod qui-
dem ego magis existimo. Ignorantiae enim est etiam recte di-
cere saepenumero, nunquam vero, id est consilii et prudentiae.
Jam inter tot scripta, quae nobis vir ille reliquit, ne pagel-
lam quidem unicam inveneris felici structura ornatam : hos
utique pedes illis praestantiores judicabat, et de industria
visus est adhibere ; in quos si prudens quispiam necessitate
exactus inciderit, idque in oratione facta ex tempore, non
poterit a rubore sibi temperare. Hominis vero sermonem
ex historia sumptum ante oculos ponam, ut tibi ex mutua
comparatione appareat, quantum dignitatis illud in nu-
meris generosum habeat, quantumque sordeat ignobilis
structura.

Quam vero rem enarrandam sibi sophista sumit? Hujus-
cemodi est. Alexander, dum Gazam obsidione cingeret, ca-
stellum Syriae munitissimum, vulnus inter oppugnandum
accepit, nec eam, nisi longo post tempore, in potestatem
relegit. Ira itaque accensus omnes, quos in urbe vivos
invenit, gladio sustulit, Macedonibus permissis, ut quem-
vis occiderent obvium : ipsum autem imperatorem, quem
ceperat, summæ tam fortuna quam corporis praestantia

βολήν, καὶ τὸ χωρίον αἰρεῖ χρόνῳ φερόμενος. Ὁ δ' ὑπ' ὀργῆς τοὺς τ' ἐγκαταληφθέντας ἀποσφάττει πάντας, ἐπιτρέφας τοῖς Μακεδόσι τὸν ἐντυγόντα κτείνειν, καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτὸν αἰχμάλωτον λαβὼν, ἄνδρα ἐν ἀξιώματι καὶ τύχῃ καὶ εἵδους, ἐξ ἀρματείου δίφρου δῆσαι κελεύσας ζῶντα, καὶ τοὺς ἵππους ἐλαύνων ἀνὰ κράτος, ἐν τῇ πάντων ὄψει διαφθεῖρει τοῦτον. Οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν δεινότερα πάθη, οὐδ' ὅψεις φοβερωτέρας. Πῶς δὴ ταῦτα ἡρμηνευκεν ὁ σοφιστής, ἄξιον ἰδεῖν, πότερον σεμνῶς καὶ ὑψηλῶς, ἢ ταπεινῶς καὶ καταγελάστως; «Ὁ δὲ βασιλεὺς (erat Βάτις, κρατῶν τῆς Γαζαίων πόλεως, Arrian.) ἔχων τὸ σύνταγμα προηγεῖτο, καὶ πως ἐδεβούλευτο τῶν πολεμίων τοῖς ἀρίστοις ἀπαντᾶν εἰσιόντων. Τοῦτο γὰρ ἔγνωστο, κρατήσασιν ἐνὸς συνεκδάλειν καὶ τὸ πλῆθος. Ἡ μὲν οὖν ἐλπίς αὕτη συνέδραμεν εἰς τὸ τολμᾶν, ὥστ' Ἀλέξανδρον μηδέποτε κινδυνεύσαι πρότερον οὕτως· ἀνὴρ γὰρ τῶν πολεμίων, εἰς γόνυ κατασκαμψθεὶς, ἔδοξε τοῦτ' Ἀλεξάνδρῳ τῆς ἱκετείας ἐνεκα πρᾶξαι. Προέμενος δ' ἐγγὺς μικρὸν ἐκνεύει τὸ ξίφος ἐνέγκαντος ὑπὸ τὰ πτερύγια τοῦ θώρακος, ὥστε γενέσθαι καὶ τὴν πληγὴν οὐ καιριωτάτην· ἀλλὰ τὸν μὲν αὐτὸς ἀπώλεσε, κατὰ κεφαλῆς τόπτων τῇ μαχαίρᾳ· τοὺς δ' ἄλλους ὀργῇ πρόσφατος ἐπίπρατο. Οὕτω γὰρ ἐκάστου τὸν ἔλεον ἐξέστησεν ἡ τοῦ τολμήσαντος ἀπόνοια, τῶν μὲν ἰδόντων τῶν δ' ἀκουσάντων, ὥστε ἐξακισχιλίους ὑπὸ τὴν σάλπιγγα ἐκείνων τῶν βαρβάρων κατακοπῆναι. Τὸν μέντοι βασιλέα αὐτὸν ἀνήγαγον ζῶντα Λεόννατος καὶ Φιλωτᾶς· ἰδὼν δὲ πολύσαρκον καὶ μέγαν, ὡς βδελυρώτατον (μέλας γὰρ ἦν καὶ τὸ χροῖμα), μισήσας ἐφ' οἷς ἐδεβούλευτο, καὶ τὸ εἶδος, ἐκέλευσε διὰ τῶν ποδῶν χαλκοῦν ψαλλίον διεύραντας ἔλκειν κύκλῳ γυμνόν. Πιλούμενος δὲ κακοῖς περὶ πολλὰς τραχύτητας ἔκραζεν. Αὐτὸ δ' ἦν, ὁ λέγων, τὸ συναγὼν ἀνθρώπους. Ἐπέτεινε μὲν γὰρ ὁ πόνος,

existimationis virum, currui bijugo alligari jussit, atque equis vehementer incitatis omnium in conspectu interemit. Enimvero calamitatem crudeliorem enarrare, aut quidquam aspectu horribilius, nemo poterit. Quomodo vero hæc oratione sophista illustraverit, operæ pretium erit videre; an dictione sublimi et plena gravitatis, an humili prorsus et ridenda. «At Batis cum instructo agmine præibat, et primoribus hostium aliquo modo occurrere constituit, prælium ingressus. Hoc enim putabat, uno superato, reliquam una ruituram multitudinem. Hæc igitur spes regem comitans impulit ad audendum, adeo ut majori nunquam antea in periculo versaretur Alexander. Vir quidam ex hostium numero, in genua procidens, fidem fecit Alexandro supplicandi animo id egisse. Eum ergo admittens propius, vix declinavit gladium, quem transfuga sub ipsas lorice pinnulas intulerat, ut non acciperet vulnus letale. Sed eum quidem impacto in caput ferro ipse rex interemit: ceteris vero militibus ex integro ira exarsit: nam singulorum usque adeo misericordiam immutavit hominis audacia perdita, non solum eorum, qui præsentibus viderant, sed qui ab aliis rem acceperant, ut ad illum tubæ sonitum sex millia barbarorum interficerentur. Ipsum vero Batin regem Leonnatus et Phi-

βάβαρον δ' ἰδὼς δεσπότην καὶ ἱκετεύων· γελᾶν δὲ ὁ σολοικισμὸς ἐποίησεν· τὸ δὲ στέαρ καὶ τὸ κύτος τῆς γαστρὸς ἐνέφαινε Βαβυλώνιον ζῶον ἕτερον ἄδρον. Ὁ μὲν οὖν ὄχλος ἐνέπαιζε, στρατιωτικὴν ὕβριν ὑβρίζων εἰδεχθῆ καὶ τῷ τρόπῳ σκαιὸν ἔχθρον.»

Deinde Dionysius, comparationis causa appositis versibus Homeri de Achille in corpus Hectoris sævientie (Il. X, 395 sqq.), pergit ita:

Οὕτως εὐγενῶς ἄμα καὶ δαινῶς πάθη λέγεσθαι προσήκει ὑπ' ἀνδρῶν φρόνημα καὶ νοῦν ἔχοντων· ὡς δὲ ὁ Μέντης εἶρηκεν, ὡς ὑπὸ γυναικῶν ἡ κατεαγόντων ἀνδράκων λέγοιτ' ἂν, καὶ οὐδὲ τούτων μετὰ σπουδῆς, ἀλλ' ἐπὶ γλευσασμῷ καὶ καταγέλωτι. Τί οὖν αἴτιον ἐκείνῳ μὲν τῶν ποιημάτων τῆς εὐγενείας, τούτων δὲ τῶν φλυαρημάτων τῆς ταπεινότητος; ἡ τῶν βυθμῶν διαφορά μάλιστα, εἰ καὶ μὴ μόνῃ.

Historiam ab Hegesia narratam vide ap. Curtium (IV, 6), qui secutus haud dubie est Clitarchum, quem etiam Hegesiam ob oculos habuisse et narrationis atrocitate superare studuisse videtur (cf. Clitarch. fragm. introduct. p. 76). Eunuchus Gæzerum tum potitus ap. Curtium audit Betis, ap. Arrian. II, 25, 8 Βάτις, quod ipsum nomen fortasse ap. Dionys. pro βασιλεὺς reponendum est. Ceterum manca esse narratio videtur; adeo est inconcinna.

4.

E LIBRIS INCERTIS.

Hyginus Poet. astron. III, 41: *Piscis qui Novius appellatur. Hic videtur ore aquam excipere a signo Aquario, qui laborantem quondam Isim servasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum*

lotas vivum adduxerunt. Quem ubi obosum conspexit Alexander, et vasto corpore, ut nihil fœdius (erat enim etiam nigro colore), odio non tantum ob ea quæ molitus esset facinora, sed etiam ab formam concepto, jussit ut unco pedes trajectus æreo nudus in orbem raptaretur. Quibus malis gravatus, nimia doloris acerbitate clamorem sustulit. Hoc autem erat, quod dico, cur undique conflueret multitudo. Quum vero magis magisque dolores invalescerent, barbara voce clamabat *Dominum*, supplicatione adhibita; factoque solœcismo omnes in risum egit: ipsa autem adipe et ventris cavitate saginatum aliquod animal Babylonium oculis spectantium subjecit. Insultabat itaque multitudo, ac militari affectu contumelia deformem aspectu et moribus rudem hostem.»

Ea qua Homerus dignitate et gravitate enarrandi sunt affectus ab hominibus ingenio judicioque præditis. Non secus autem Magnesius ille, ac si quid a mulierculis diceretur aut insanis et male feriatis hominibus; idque quum rem hæc serio agerent, sed per jocum risumque. Quid ergo rei est cur generosa videantur hæc Homeri carmina, ista autem nugamenta quam vilissima? numerorum scilicet pedumque differentia potissimum, etsi ea non unice causa est.

piscis et ejus filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, sed eorum simulacra aurata pro diis penatibus colunt. De hoc Hegesias scribit. Pro Hegesias Munckerus scribi vult Ctesias, quia de eadem re Ctesias laudatur in Eratosth. Cataster. 38. Verum quum aliter rem tradat Diodoreus Ctesias (fr. 5), probabile potius est in Eratosthenis loco reponendum esse Hegesiam. Ceterum istam Syrorum religionem Hegesias memoraverit in Historia Alexandri. Cf. De eadem re Diognetum p. 134 not. In Ctesiae fr. p. 13, l. 17 dele vocem recte.

(5).

Plutarch. Vit. X oratt. c. 8, 2, p. 844, B, de Demosthene : « Ως δὲ Ἡγησίας ὁ Μάγνης φησὶν, ἰδεῖσθαι τοῦ παιδαγωγοῦ, ἵνα Καλλιστράτου, Ἑμπεδοῦ, Ἀριδναίου, ῥήτορος δοκίμου καὶ ἱππαρχήσαντος καὶ ἀναθέντος τὸν βωμὸν τῷ Ἑρμῇ τῷ ἀγοραίῳ, μέλλοντος ἐν τῷ δήμῳ λέγειν, ἀκούσῃ· ἀκούσας δὲ, ἐραστής ἐγένετο τῶν λόγων.

« Scripsit (Plutarchus) vel certe scribere voluit ὡς δὲ Δημήτριος ὁ Μάγνης φησὶν. Nam Demetrius Magnetem in libris Περὶ ὁμωνύμων de Demosthene scripsisse, intelligitur ex Plutarcho in Demosth. c. 15 et c. 27, Photio cod. 265, p. 1478, et ipso Pseudo-Plutarcho p. 846, E. » RUHNKEN ad Rutil. Lup. I, 8; — Ἑμπεδοῦ] sic Pausan. VII, 16, 4; vulgo Ἑμπαίδου; Reiskius Εὐμηλίδου; Wyttenebachius Καλλιχράτους. » Empedi filius jam Ol. 91, 4 in Sicilia occubuerat. Errorem detexit Ruhnken. Hist. crit. or. p. 59 » WESTERMANN. ad h. l.

6.

Plinius H. N. VII, 5. 57 : *Longa nave Iasonem primum navigasse Philostephanus auctor est, Paralum Hegesias.* Hæc ad nostrum Hegesiam spectare videntur. Alium Hegesiam Maroneum laudat Plinius in ind. auctor. libri VIII. Is de agricultura scripserat. V. Auct. lat. Rei Rust. p. 54, 164.

7.

Strabo IX, p. 396 : Ἀλλὰ γὰρ, εἰς πλῆθος ἐμπέ-

5.

Hegesias (?) Magnes scribit Demosthenem precibus a pædago impetrasse, ut sibi liceret audire Callistratum, Empedi filium Aphidnæi, oratorem nobilem et qui aliquando magister equitum fuisset, ac Mercurio forensi aram dedicasset, verba tum ad populum facturum. Quem ubi audit, amore dicendi est captus.

7.

In multitudinem incidens eorum, quæ de Athenarum urbe cantantur et in ore hominum versantur, vereor ne,

πτῶν τῶν περὶ τῆς πόλεως ταύτης ὑμνουμένων τε καὶ διαβωωμένων, ὀκνῶ πλεονάζειν, μὴ συμβῇ τῆς προθέσεως ἐκπεσεῖν τὴν γραφὴν. Ἐπεισι γὰρ δ φησὶν Ἡγησίας, « Ὅρῳ τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ περὶ τῆς τριακῆς ἐκεῖ σημεῖον· ὁρῶ τὴν Ἑλευσίνα, καὶ τῶν ἱερῶν γέγονα μύστης· ἐκεῖνο Λεωκόριον· τοῦτο Θησεῖον· οὐ δύναμαι δηλῶσαι καθ' ἐν ἑκαστον· ἡ γὰρ Ἀττικὴ θεῶν ἐστὶ κτίσμα καὶ προγόνων ἡρώων. » Ἀλλ' οὗτός γε ἐνὸς μόνου ἱσάνου τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει μέμνηται· Πολέμων δὲ ὁ περιηγητὴς τέτταρα βιβλία συνέγραψε περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει· τὸ δ' ἀνάλογον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας. Ἑλευσίνα τε εἰπὼν (sc. Hegesias) ἕνα τῶν ἑκατὸν καὶ ἐβδομήκοντα δήμων, πρὸς δὲ καὶ τεττάρων, ὥς φασιν, οὐδένα τῶν ἄλλων ὠνόμακεν.

Hæc igitur scriptionem Hegesiae de Athenis vel Attica arguunt, quæ tamen minus justa periegesis, quam oratio epidictica de claritate Athenarum fuerit.

8.

Vitruvius VIII, 4 : *Theophrastus, Timæus, Posidonius, Hegesias, Herodotus, Aristides, Metrodorus, magna vigilantia et infinito studio locorum proprietates, aquarum virtutes ab inclinatione cæli ita distributas esse scriptis declararunt.*

Hoc quo pertineat parum liquet.

9.

Rutil. Lup., I, 7 : *Hegesiae : Miseremini mei, iudices, quem conjurata tanta vis inimicorum oppugnat. Miseremini solitudinis, cui ne in summo quidem tempore periculi liberos adhibere ad communem calamitatem deprecandam licitum est. Miseremini senectutis, quæ me etiam sine ceteris malis graviter defatigat.*

10.

Idem II, 2 : *Hegesiae : Diversa studia adolescentium animum adverteramus, tametsi fratres erant, uno atque eodem sanguine orti. Alter in*

si copiosior sim, ab instituto meo scriptio aberret. Venit enim mihi in mentem quod Hegesias dixit : « Video arcem; signum ibi est tridentis : video Eleusinem, sacrorumque mystes sum; ibi est Leocorium, hic Theseum : non possum singula exponere : est enim Attica deorum opus et priscorum heroum. » Verum hic quidem unius tantam in arce simulacri mentionem fecit; Polemo autem Periegetes quattuor libros conscripsit de donariis in arce dedicatis : quam proportionem requirunt etiam reliquæ urbis et agri partes. Porro Eleusinem unam ex centum et septuaginta quattuor curiis dicens Hegesias, reliquarum nullam nominavit.

studio laudis versabatur, et industria viam gloriosam, sed laboriosam sequebatur : alter in augenda pecunia occupatus et habendi cupiditate depravatus, summas divitias summam virtutem existimabat : hic nimirum magis erat laboriosus, qui laborem condendi ; non utendi causa suscipiebat.

11.

Idem II, 10 : Hegesiæ : Non hæc est, ut vulgari verbo appellatur, calamitas. Quid igitur? Quod proprium imponam, nescio, nisi illud unum, tantam esse ærumnæ magnitudinem, ut omnem fortunæ superbissimam crudelitatem ingenii misera superarit.

MENÆCHMUS SICYONIUS.

Suidas : Μάναιχμος, Σικυώνιος (*), υἱὸς Ἀλκιβίου ἢ Ἀλκιβιάδου, ἱστορικός. Γέγονε δὲ ἐπὶ τῶν διαδόχων. *Ἐγραψεν ἱστορίαν τὴν κατὰ τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον. Cf. Eudocia p. 299. — Veram nominis formam esse Μέναιχμος ex Athenæo et Schol. Pindari colligitur; corruptam præter Suidam habet Stephanus Byz. (fr. 1). Ceterum Alexandri Historia expressis verbis nusquam laudatur. Ejusdem vero, ut videtur, auctoris afferuntur libri *De rebus Sicyoniorum* (fr. 2 sq.), *De artificibus* (fr. 5 sq.), *De toreutice* (10), et Λόγος Πυθικός (11).

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

Steph. Byz. : Τηλέφιος, δῆμος καὶ Τηλέφου κρήνη, Λυκίας. Μέναιχμος (cod. Rhedig. Μενέμαχος; vulgo Μενέμαιχμος) γὰρ φησιν οἱ ἀπὸ ἑπτὰ σταδίων Πατάρων Τηλέφου κρήνη δείκνυται, διὰ τὸ Τηλέφον ἀπονέψασθαι ἐκεῖ τὸ τραῦμα, θολερὰν δὲ εἶναι. *Ἔστι καὶ δῆμος Τηλέφιος.

Probabiliter hæc ad Alexandri Historiam refert Kiessling. (De Menæchmo Sicyonio et Hieronymo Rhod. Comment. Cizæ 1830, p. 6) collato loco Plutarchi in Alex. c. 17 : *Ἔστι δὲ τῆς Λυκίας κρήνη περὶ τὴν Ξανθίων πόλιν, ἥς τότε λέγουσιν αὐτομάτως περιτραπίσης καὶ ὑπερβαλούσης ἐκ βυθοῦ δέλτον ἐκπεσεῖν χαλκῆν τύπους ἔχουσιν ἀρχαίων γραμμάτων, ἐν

(*) Alii : Suidas : Μάναιχμος, Ἀλωπεκοννήσιος, κατὰ δὲ τινὰς Προικοννήσιος, φιλόσοφος Πλατωνικός * ἔγραψε φιλόσοφα καὶ εἰς Πλάτωνος Πολιτείας βιβλία γ'. Menæchmus mathematicus, Eudoxi disc., ap. Plutarch. Mor. p. 718 D (876 Didot.), Proclus ad Euclid. p. 19, 21, 22, 31, 68, ap. Eutoc. ad Archimed. sphæ. p. 21 sq. ed. Basil. (v. Bernhardt). Eratosth. p. 174, 180, Jacobs ad Anthol. vol. 1, p. 11, p. 315 sqq.) — Menæchmus statuarius Naupactius ap. Pausan. VII, 18, 10, (cf. Müller. Archæol. § 82; 85, 1, Tiersch. Ep. d. Kst. p. 102.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Menæchmus septem stadiis a Patariis monstrari dicit fontem Telephi, qui inde nomen habeat, quod Telephus ibi vulnus abluerit; eum turbidum esse addit.

DE REBUS SICYONIORUM.

2.

Menæchmus quoque in libris de rebus Sicyoniorum narscriptores rer. Alex.

οἷς ἐδηλοῦτο παύσεσθαι τὴν Περσῶν ἀρχὴν ὑπὸ Ἑλλήνων καταλυθείσαν. Alexandri historias etiam Plinius ante oculos habuerit, qui cum reliquis rerum Alexandri scriptoribus etiam Menæchmum recenset inter eos, ex quibus libros XII et XIII de plantis Asiæ consarcinavit.

ΣΙΚΥΩΝΙΑΚΑ.

2.

Athenæus VI, p. 271, D : Ἱστορεῖ καὶ Μέναιχμος ἐν τοῖς Σικυωνιακοῖς κατωναχοφόρους καλεῖσθαι δούλους τινὰς, παραπλησίους ὄντας τοῖς ἐπευνάκτοις. Eadem Theopompus fr. 195. De re cf. Müller. Dor. II, 41.

3.

Schol. Pind. Nem. IX, 30 : Μέναιχμος δὲ ὁ Σικυώνιος οὕτω γράφει· *Χρόνου παρελθόντος πολλοῦ Πρώναξ μὲν ὁ Ταλαοῦ καὶ Λυσιμάχης τῆς Πολύδου βασιλείων Ἀργείων ἀποθνήσκει, καταστασιασθεὶς ὑπὸ Ἀμφιαράου καὶ τῶν Ἀναξαγοριδῶν. Ἀδραστος δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πρώνακτος φυγὼν ἦλθεν εἰς Σικυῶνα καὶ τὴν Πολύδου μητροπάτορος βασιλείαν λαθὼν ἐδασίλευσε τῆς Σικυῶνος, καὶ τῆς Ἡρας τῆς ἀλεξάνδρου καλουμένης ἱερὸν καθ' ὃν περ ὦκει τόπον ἰδρύσατο. Τὴν δὲ ἐπωνυμίαν ἔλαβε ταύτην τὸ ἱερὸν διὰ τὸ φεύγοντα τὸν Ἀδραστον ἰδρύσασθαι καὶ καλεῖσθαι ἱερὸν Ἡρας ἀλεξάνδρου· τὸ δὲ φυγεῖν τινες ἀλᾶσθαι ὠνόμαζον.

Καταστασιασθεὶς] codd. κατασταθείς. Cf. Ælian. V. H. IV, 5 : Οἱ ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας Πρώνακτι καὶ ἐκεῖνοι χάριτας ἀπέδωσαν διὰ γὰρ αὐτοὺς ἀπολοῦμενου τοῦ Πρώνακτος τὸν ἀγῶνα ἔθεσαν ἐπ' αὐτῶν, ὃν οἱ πολλοὶ οἰοῦνται ἐπ' Ἀρχεμόρῳ τεθῆναι ἐξάρχῳ. — Anaxagoridæ aliunde vix noti. Num fuit τῶν ἁλίων Μελαμποδιδῶν?

4.

Plinius H. N. IV, 12, 21 : (Eubœa) antea voca-

rat κατωναχοφόρους (catonaca veste indutos) dici servos quosdam eorum similes, qui ἐπευνάκτοι dicantur.

3

Menæchmus Sicyonius ita scribit : « Multo post Pronax Talai et Lysimachæ Polybo natæ filius, rex Argivorum inoritur seditione ab Amphiarao et Anaxagoridis (?) oppressus. Adrastus vero frater Pronactis fuga sibi consulens Sicyonem venit ad Polybum, avum maternum, qui regnum Sicyonis ei tradidit. Ibi ad domum suam templum exstruxit Junonis quam ἀλέξανδρον vocant, propterea quod fugitivus id dedicasset : nam fugere nonnulli ἀλᾶσθαι dicebant. »

tata est, ... ut Menæchmus, Abantias. — Unde hæc fluxerint, incertum.

ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΙΤΩΝ.

5.

Athenæus XIV, p. 635, B : Μέναιχμος δ' ἐν τοῖς Περὶ τεχνιτῶν τὴν πεκτίδα, ἣν τὴν αὐτὴν εἶναι τῇ μαγάδι, Σαπφῶ φησιν εὐρεῖν.

Idem, p. 635, E : Πηκτίς δὲ καὶ μάγαις ταύτων, καθά φησιν ὁ Ἀριστοφάνης καὶ Μέναιχμος ὁ Σικυώνιος ἐν τῷ Περὶ τεχνιτῶν. Καὶ τὴν Σαπφῶ δὲ φησιν οὗτος, ἥτις ἐστὶν Ἀνακρέοντος πρεσβυτέρα, πρῶτην χρῆσασθαι τῇ πεκτίδι.

6.

Idem XIV, p. 637, F : Τὴν δὲ ψιλὴν κιθάρισιν πρῶτον φησι Μέναιχμος εἰσαγαγεῖν Ἀριστόνικον τὸν Ἀργεῖον, τῇ ἡλικίᾳ γενόμενον κατὰ Ἀρχιλόχον, κατοικήσαντα ἐν Κορκυρά.

7.

Idem XIV, p. 638, A : Δίωνα δὲ τὸν Χίον τὸ τοῦ Διονύσου σπονδεῖον πρῶτον κιθάρισαι Μέναιχμος (φησίν).

8.

Idem II, p. 65, A : Ὅτι τὸ εἰς Ὅμηρον ἀναπερόμενον ἐπύλλιον, ἐπιγραφόμενον δὲ Ἐπικυλίδες, ἔτυχε ταύτης τῆς προσηγορίας διὰ τὸν Ὅμηρον ἄδοντα αὐτὸ τοῖς παισὶ κίχλας δῶρον λαμβάνειν, ἱστορεῖ Μέναιχμος ἐν τῷ Περὶ τεχνιτῶν.

9.

Schol. Pind. Nem. II, 4 : Μέναιχμος ἱστορεῖ τοὺς ῥαψωδοὺς στιχῶδους καλεῖσθαι διὰ τὸ τοὺς στίχους

DE ARTIFICIBUS.

5.

Menæchmus libro De artificibus, pectidem, quæ eadem cum magadi est, a Sapphone inventam dicit.

Pectis et magadis idem instrumentum, uti dicit Aristoxenus et Menæchmus Sicyonius, qui Sapphonem, quæ Anacreonte est antiquior, primam pectide usum esse tradit.

6.

Assa cithara canere, Menæchmus ait primum instituisse Aristonicum Argivum, qui Archilochi vixerit ætate et Corcyræ habitaverit.

7.

Dionem Chium, Menæchmus ait, primum fuisse, qui Bacchi spondeum cithara caneret.

8.

Breve carmen, quod Homero auctori tribuitur Epichli-

δάδους λέγεσθαι ὑπὸ τινων. Cf. Welcker. *Cyclos* p. 362 not.

ΠΕΡΙ ΤΟΡΕΥΤΙΚΗΣ.

(10 ?)

Plinius H. N. XXXIV, 8, 19 : *Menæchmi vitulus genu premitur replicata cervice : ipseque Menæchmus scripsit de sua arte.*

In auctorum elencho lib. 33 et 34 recensentur : « Antigonus qui de toreutice, Menæchmus qui item, Duris qui item. » Utrum hic Menæchmus idem cum nostro Sicyonio necne incertum est. Cf. Müller. *Archæol.* § 35, 1. Diversum esse suspicor.

ΠΥΘΙΚΟΣ.

11.

Schol. Pind. Pyth. IV, 313 : Ἐξ Ἀπόλλωνος δὲ φορμικτᾶς] Ἀπόλλωνος τὸν Ὀρφέα φησὶν εἶναι, δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι Οἰάγρου λέγουσι. Παρωτίθεται (Χαῖρις) καὶ χρησμὸν τινα, δὲ φησι Μέναιχμον ἀναγράφαι ἐν τῷ Πυθικῷ. Ἐχει δὲ οὕτως

Πιέρης αἰνοπαθεῖς, στυγνὴν ἀποτίσετε λώδην
Ὀρφεῖ ἀποκτείναντες Ἀπόλλωνος φίλον υἱόν.

Καὶ Ἀσκληπιάδης ἐν ἑκτῷ Τραγῶδουμένων ἱστορεῖ Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης Ὑμέναιον, Ἰάλεμον, Ὀρφεα.

Haud absurdum videtur Menæchmum Sicyonium Pythicon λόγον composuisse, quum in patria urbe Apollinis cultus tantopere celebraretur. Lucas Holstenius etiam Stephani locum (fr. 1) ex hoc libro petitum esse censuit. KIESSLING. De Menæchmo oratore (v. Westermann. *Gr. Bereds.* 54, 30) nemo cogitaverit.

des inscriptum, eo sortitum id nomen esse narrat Menæchmus in libro De artificibus, quod Homerus pueri illi carmen canens turdos ab his in præmii locum acceperit.

9.

Menæchmus narrat rhapsodos appellatos esse stichodos, quod stichi (versus) a nonnullis rhabdi dicerentur.

DE PYTHICO ORACULO.

11.

Charris grammaticus oraculum affert, quod Menæchmus literis tradidisse ait in tractatu De oraculo Pythico. Verba ejus sunt :

Pierides gravia perpesse, tristem ulciscemini injuriam
Orpheum interficientes Apollinis carum filium.

ANTICLIDES ATHENIENSIS.

Anticlidēs Atheniensis (fr. 2. 8) qua vixerit ætate certius definiri nequit. Duridi (fr. 4) et Istro (fr. 6) præponitur a Plutarcho : unde sub primis Ptolemæis eum floruisse conjicias. Scripsit *Δηλιακά*, *Νόστους*, opus amplissimum, et *Ἐξηγητικά*. Quorum argumenta virum ostendunt præ ceteris versatum in expositione fabularum antiquitatumque, quæ ad urbium origines, res sacras aliaque instituta pertinent. Præterea opus composuit *De rebus Alexandri*, cujus semel tantum diserta fit mentio. Verum vel ex tenuissimis istis fragmentis colligimus etiam in *Alexandri* historia Anticlidem data occasione ostendisse illum rerum priscarum scrutatorem, quem ex reliquis ejus operibus cognovimus.

TA KAT 'ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

E LIBRO SECUNDO.

Diogen. L. VIII, 11 : Τοῦτον (sc. Πυθαγόραν) καὶ γεωμετρίαν ἐπὶ πέρας ἀγαγεῖν, Μοίριδος πρῶτον εὐρόντος τὰς ἀρχὰς τῶν στοιχείων αὐτῆς, ὥς φησιν Ἀντικλείδης ἐν δευτέρῳ Περὶ Ἀλεξάνδρου. Cf. Wilkinson. *Manners and Customs*, tom. III, p. 342 ; Bunsen. *Egypten*, tom. II, p. 205.

2.

Plinius. H. N. VII, 57 (p. 47 Tauchn.) : *Anticlidēs in Ægypto invenisse* (sc. literas) *quendam nomine Menona tradit, quindecim annis ante Phoroneum antiquissimum Græciæ regem : idque monumentis approbare conatur.* Bekker. *Anecd.* p. 783, 12 : Ἀντικλείδης δὲ δ' Ἀθηναῖος Αἰγυπτίους τὴν εὐρεσιν [τῶν γραμμάτων] ἀνατίθησι.

Hæc quoque ex opere de rebus Alexandri petita esse ex fragm. 1 collegeris. Menon si idem est cum Mene, quem vulgo dicunt, Anticlidēs systema chronologicum secutus est, quod a reliquis, quæ

novimus, longe recedit. *Amenophin* qui Memnon Græcis dicitur, regem dynastiæ XVIII vel XIX, intelligi voluit Rask., improbane Bæckhio *Manetho u. d. Hunds-sternperiode* p. 294. Sec. Manethonem Phoronei tempora ad regnum pastorum referri possunt. Fortasse igitur Menon idem est cum rege *Bnon*, *Anon*, *Mæon* (sec. Syncell.). qui pertinet ad dyn. XVII Eusebii. Alius ejusdem dyn. rex ap. schol. Platonis p. 424 anni solaris rationes primus ordinasse narratur. Cf. Maneth. fr. 49.

3.

Plutarch. *Alex.* c. 46 post Ptolemæum et ante Duridem ponit Anticlidem in eorum numero, qui quæ de Amazone Alexandrum conveniente narrantur, κλάσμα esse dixerunt. Cf. Onesicrit. fr. 5.

ΔΗΛΙΑΚΑ.

4.

E LIBRO SECUNDO.

Schol. Apollon. Rhod. I, 1207 : Ἀντικλείδης (Διοκλείδης cod. Paris.) δὲ ἐν τοῖς Δηλιακοῖς ἱστορήσεν, οὐ τὸν Ὑλῶν εἰς τὴν ὑδρεῖαν ἐξεληλυθέναι, ἀλλὰ τὸν Ὑλλων, καὶ ἀνεύρετον γενέσθαι.

Idem I, 1298 : Ἰδίως δὲ Ἀντικλείδης ἐν τῷ β' τῶν Δηλιακῶν, Ὑλλων φησὶ τὸν Ἡρακλέους υἱὸν ἀποδόντα ἐφ' ὕδωρ, μὴ ὑποστρέψαι.

5.

Plutarch. *De mus.* c. 14 : Ἡ ἐν Δῶλῳ δὲ τοῦ ἀγάλματος αὐτοῦ (sc. Ἀπόλλωνος), ἀφ' ἰδρυσὶς ἔχει ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τόξον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ Χάριτας, τῶν τῆς μουσικῆς ὀργάνων ἑκάστην τι ἔχουσιν· ἡ μὲν γὰρ λύραν κρατεῖ, ἡ δ' αὐλοῦς, ἡ δ' ἐν μέσῳ προκειμένην ἔχει τῷ στόματι σύριγγα. Ὅτι δ' οὗτος οὐκ ἐμὸς δ' λόγος, Ἀντικλῆς (Ἀντικλείδης recte Reines.) καὶ Ἴστρος (fr. 35) ἐν ταῖς Ἐπιφανείαις περὶ τούτων ἀφηγήσαντο οὕτω

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

E LIBRO SECUNDO.

Pythagoram excoluisse geometriam, sed inventa prima ejus elementa a Mœride esse tradit Anticlidēs libro secundo De Alexandro.

2.

Anticlidēs Atheniensis inventionem literarum tribuit Ægyptiis.

DELIACA.

4.

E LIBRO SECUNDO.

Anticlidēs in *Deliacis* non *Hylam*, sed *Hyllum* aequatum exiisse et disparuisse narrat.

Anticlidēs in *Deliacorum* libro secundo *Hyllum* *Herculis* f., ad aquam hauriendam profectum non rediisse dicit.

5.

Simulacrum Apollinis in Delo positum in dextra manu arcum, læva Gratias habet, quarum quævis aliquod musicum instrumentum tenet; lyram una, alia tibia, media fistulam ori admotam. Neque meus est hic sermo; sed An-

δὲ παλαιόν ἐστι τὸ ἀφίδρυμά τοῦτο, ὥστε τοὺς ἐργασα-
μένους αὐτὸ τῶν καθ' Ἡρακλέα Μερόπων φασὶν εἶναι.
Ad Deliaea referre licet etiam fr. 25.

ΝΟΣΤΟΙ.

6.

E LIBRO SECUNDO.

Athenæus IV, p. 157, F: Ἡμῖν δὲ αὐτάρκης μερίς, ἣν
ἀν παρ' ὑμῶν λάθωμεν, καὶ οὐ γαλεπαίνομεν ὡς ἐλατ-
τον φερόμενοι, καθάπερ δ παρ' Ἀντικλείδῃ Ἡρακλῆς.
Φησὶ γὰρ οὗτος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Νόστων· « Μετὰ
τὸ συντελεῖσαι τοὺς ἀθλοὺς, Ἡρακλέα, Εὐρυσθέως θυ-
σίαν τινὰ ἐπιτελοῦντος, συμπαρὰλθόντα, καὶ τῶν τοῦ
Εὐρυσθέως υἱῶν τὰς μερίδας ἐκάστω παρατιθέντων, τῷ
δ' Ἡρακλεῖ ταπεινοτέρῳ παραθέντων, ὁ Ἡρακλῆς,
ἀτιμάζεσθαι ὑπολαβὼν, ἀπέκτεινε τρεῖς τῶν παίδων,
Περμύδη, Εὐρύβιον, Εὐρύπυλον. »

Perimedes et Eurybius sec. Apollodorum II, 8,
1, post mortem Herculis ab Atheniensibus prælio
cum Eurystheo commisso interfecti sunt. Eury-
pylum Eurysthei filium non habet Apollodor.
l. c., nec aliunde novi. Notus vero Eurypylus Ne-
ptuni f., Coi insulæ rex, quem Troja rediens
Hercules interfecit (Apollod. II, 7, 1), cuiusque
filia Chalciopæ Thessalum Herculi peperit. Hoc
quum aptum Nostis argumentum sit, fortasse hac
occasione de altero Eurypilo item ab Hercule in-
terfecto verba fecit.

7.

E LIBRO DECIMO SEXTO.

Athenæus XI, p. 466, C: Ἀντικλείδης δ' ὁ Ἀθη-

ticlides et Ister in libris quos De apparitionibus deorum
scripsit, hæc retulerunt.

REVERSIONES.

6.

E LIBRO SECUNDO.

Nobis suffecerit portio, quaecunque a vobis accipiemus,
neque ægre feremus tanquam minus ferentes, quemadmo-
dum apud Anticlidem Hercules. Ait enim hic secundo libro
Reversionum, Herculem laboribus suis defunctum, quum
sacrificium aliquod celebraret Eurystheus, ad convivium
cum aliis esse adhibitum. Ubi quum filii Eurysthei portio-
nes unicuique apponerent, Herculi vero apposuissent te-
nuiore et viliorē, occidisse Herculem tres ex pueris,
Perimede, Eurybium, Eurypylum.

7.

E LIBRO DECIMO SEXTO.

Anticlides Atheniensis decimo sexto Reversionum, ubi
de Gra loquitur, qui cum aliis regibus in Lesbium insulam
coloniam duxit, quibus oraculo mandatum fuerat, ut inter
navigandum Neptuno virginem in mare projicerent, post

ναῖος ἐν τῷ ἐκκαίδεκάτῳ Νόστων, περὶ Γρᾶ διηγοίμε-
νος, τοῦ τὴν ἀποικίαν εἰς Λέσβον στελιαντος σὺν ἄλλοις
βασιλεῦσι, καὶ ὅτι χρησμός ἦν αὐτοῖς, δηλώσας καθεῖναι
διαπλέοντας τῷ Ποσειδῶνι εἰς τὸ πέλαγος παρθένον,
γράφει καὶ ταῦτα· « Μυθολογοῦσι δὲ περὶ τῶν ἐν Μη-
θύμῃ τινες περὶ τῆς ἀφειθείας εἰς τὴν θάλασσαν παρ-
θένου, καὶ φασιν, ἐρασθέντα αὐτῆς τῶν ἡγεμόνων τινῶν,
ᾧ ἦν τοῦνομα Ἐναλος, ἐκκολυμβήσαι, βουλόμενον
ἀνασῶσαι τὴν παιδείσκη. Τότε μὲν οὖν, ὑπὸ κύματος
αὐτοὺς ἀμφοτέρους κρυφθέντας, ἀφανεῖς γενέσθαι, χρό-
νῳ δ' ὕστερον, ἤδη τῆς Μηθύμνης οἰκουμένης, παρα-
γενέσθαι τὸν Ἐναλον, καὶ διηγείσθαι τὸν τρόπον, καὶ
ὅτι ἡ μὲν παρθένος παρὰ ταῖς Νηρησίαι διέτριβεν, αὐτὴς
δὲ τὰς τοῦ Ποσειδῶνος ἔδοσκεν ἵππους καὶ ποτε καί,
κύματος ἐπιφερομένου μεγάλου, συγκολυμβήσαντα αὐ-
τὸν ἐκβῆναι, ἔχοντα κύπελλον χρυσοῦ οὕτω θαυμασίον,
ὡς τὸν παρ' αὐτοῖς αὐτῷ παραβαλλόμενον οὐδὲν διά-
φορον εἶναι χαλκοῦ. »

Eandem historiam ex Myrsili Lesbiiacis (fr. 12)
paullo aliter narrat Plutarchus. De sollert. anim.
c. 36 et in Sympos. c. 20. Cf. Müller. Min. p.
466. De critica hujus loci ratione adi Schweighæ-
serum. — Cum Æolicæ migrationis historia pro-
babiliter conjungenda sunt quæ leguntur fr. 21.

8.

E LIBRO SEPTUAGESIMO OCTAVO (?).

Athenæus IX, p. 384, D: Ἀντικλείδης δ' ἐν ἐβδο-
μηκοστῷ ὀγδόῳ Νόστων, « Ἐν δαίτῳ, φησὶ, μελλόντων
Χίων ὑπ' Ἐρυθραίων ἐξ ἐπιβουλῆς ἀνακρεῖσθαι, μαθὼν
τις τὸ μέλλον γίγνεσθαι, ἔφη·

ὦ Χίοι· πολλὴ γὰρ Ἐρυθραίους ἔχει ὕβρις·
φεύγετε δειπνήσαντες ὕδ' κρέα, μηδὲ μένειν βοῦν. »

alia hæc scribit: « Nonnulli vero priscas de rebus Methym-
niensium et de projecta in mare virgine fabulas referentes
aiunt unum e ducibus, nomine Enalum, virginis amore
captum in mare prosiluisse servaturum puellam: ac tunc
quidem undarum fluctibus opertos ambos evanuisse; ali-
quanto post vero, quum jam colonis frequentata Methymna
esset, comparuisse Enalum, et quid interim accidisset,
quove pacto, narrasse, dicentem apud Nereidas versari vir-
ginem, ipsum vero Neptuni equos pascere; fluctu autem
aliquando ingenti excitato, cum eo enatantem ipsum mari
egressum esse, manu tenentem poculum ex auro tam ad-
mirabili, ut quod apud Methymniæos reperitur cum illo
collatum nihil ab ære differret. »

8.

E LIBRO SEPTUAGESIMO OCTAVO (?).

Anticlides libro septuagesimo octavo Reversionum hæc
scribit: « Chios Erythræi inter cornandum ex insidiis inter-
ficere paraverant. Quorum consilium quum comperisset
quispiam, dixit:

O Chii! ingens vobis scelus ab Erythræis imminet: [nam.]
fugite postquam suillam comederitis, neu manete bovi-

Ἐν ἑβδομηκοστῷ ὀγδῶν] « Cogitemus de hoc numero : nam quale id poema (!) fuerit, quod contineret libros LXXVIII aut etiam plures? » CASABONUS. » Fortasse vero non tam per justæ magnitudinis libros quam per singulos νόστους, i. e. singulorum virorum notabilium *reditus*, distributum erat. « SCHWEIGHÆUSER. Certiori iudicio pronuntiarum aliquid posset, si compertum haberemus quousque narrationibus suis Anticlides descenderit. Num etiam tempora historiæ luce clara tractavit, viros principes gentesque recensens, qui bello aliisve de causis moti vel coacti patriam reliquerunt, deinde vero recuperarunt aut recuperare studuerunt? Minime hoc improbable est. Nam excessisse nostrum fines, quibus Nosti epici (V. Welcker. *Cycl. Hom.*, p. 273—287) continebant se, id extra dubitationem positum est fragmento libri decimi sexti. Igitur exemplum secutus fuerit Clitodemi, quem ἐν ὀγδῶν Νόστων (fr. 24) de reitu Pisistrati egisse scimus. Eodemque modo post Anticlidem egerit Lysimachus, quamquam hoc ex ipsis reliquiis minus clare apparet. Laudatur sane Lysimachus (fr. 14) ἐν β' Νόστων (ap. Photium et Suid. v. Σαμίων ὁ δῆμος) de Polycrate tyranno; sed quum reliqua, quæ e libro secundo et tertio afferuntur, omnia spectent ad Troica tempora, auctor data occasione ad Polycratis res excurrens censeatur. At nescio an pro ἐν β' scribendum sit ἐν η' (frequens litt. β et η in mss. permutatio) vel ἐν ιδ'. Ut ut est, si ad Medica usque Anticlides νόστων recensum perduxit, ad octoginta fere libros moles operis excrescere potuit. Fortasse igitur fragmentum nostrum referas ad bellum Chiorum, quod Herodotus (I, 18) innuit verbis : Καὶ γὰρ δὴ πρότερον οἱ Μιλήσιοι τοῖς Χίοις τὸν πρὸς Ἐρυθραίους πόλεμον συνδήνευαν. Sin corruptum esse libri numerum mihi concedis, ita ut pro ἐν τῷ οη' olim fuerit ἐν τῷ ιη', Anticlidæ loco admoverim narrationem Hippia Erythræi (ap. Athen. VI, p. 258 F.) Tradit Hippias Cnopum, Codri filium regemque Erythræorum, interfectum esse ab Ortyge, qui ipse Chiorum satellitio sisus sæva Erythræos presserit tyrannide. Mox vero filium Cnopi, Hippotem, qui Colophonem aufugerat, in patriam reversum esse et Erythræorum opera usum amicos tyranni, dum festa agerent, truci-

dasse atque sic recuperasse regnum paternum. Quod quidem argumentum et Νόστων operi, et fragmento nostro optime convenit.

9.

E LIBRIS INCERTIS.

Clem. Al. Protr. c. 3; p. 12, 34 Sylb. (I, 36 Kl.) : Λυκτίους γὰρ (Κρητῶν δὲ ἔθνος εἰσὶν οὗτοι) Ἀντικλείδης ἐν Νόστοις ἀποφαίνεται ἀνθρώπους ἀποσπάτειν τῷ Διὶ. Exscripsit Euseb. P. E. p. 157, C. Cf. Müller. *Min.* p. 163.

10.

Schol. Ar. Nub. 144 : Exstant veteres χρησμοὶ iambicis metris concepti, ut ἐν Λέσβῳ Ναπαίου Ἀπολλωνος ὁ δοθεὶς Πέλοπι, αἰτοῦντος αὐτὸν ἀνάθημα τοῦ θεοῦ τὴν ἄρνα τὴν χρυσήν, ἕτερα παρέχοντι κειμήλια. Ἔστι (ἔχει Dindf.) δὲ οὕτως·

Ὁ βούλομαι δὸς, μὴ δίδου δ' ὃ μὴ θέλω
Φέρει δὲ τὸν χρησμὸν τοῦτον Ἀντικλείδης ἐν τοῖς Νόστοις.

Eadem ex schol. Arist. transcripsit Suidas v. Ἀνάθημα et Ἀντικλείδης.

De Apolline Ναπαίῳ a Lesbii cultu v. Macrobi. Sat. I, 17. Suidas : Νάπη, πόλις Λέσβου, θθεν Ἀπολλων Ναπαῖος. Quam glossam omittunt codd. Paris. et Leid. (A et V. ap. Bernhardt.). Cf. Suidas v. Ἀνάθημα. Ceterum de historia, unde hæc desumpta fuerint, mihi non constat.

11.

Tzetzes Lyc. 464 : Ἀντικλείδης δὲ ὑπὸ Πάριδος φησι τοῖς ἐυθέντα ἀποθανεῖν (sc. τὸν Αἴαντα). Sic etiam Dares Phrygius 35 et Hypothesis ad Soph. Ajac. extr. : Οἱ μὲν γὰρ φασιν, ὅτι ὑπὸ Πάριδος τρωθεὶς ἦλθεν εἰς τὰς ναῦς αἰμορροῶν; alii pro Paride posuerunt Ulyssem (Cic. De invent. I, 8; Quinctil. IV, 2, 13). V. Lobeck. ad Ajac. p. 377; Wunder. ad Aj. p. 18.

12.

Schol. Hom. Od. δ', 355 : Ἀντικλείδης ἱστορεῖ, ὅτι ποθοῦσα Μενέλαον Ἑλένη λάθρα ἔξεισι τῆς πόλεως, καὶ Καρικὸν εὐροῦσα πλοῖον παρακαλεῖ τὸν ναύκληρον, ὃς ἐκαλεῖτο Φάρος, εἰς Λακεδαίμονα αὐτὴν ἀποκατα-

9.

Lyctios in Creta insula homines Jovi mactare Anticlides narrat in Reversionibus.

10.

In Lesbo Apollo Napæus oraculum Pelopi dedit, quo jussit ut agnam illam auream ipsi donarium voveret, quum alia Pelops deo dona offerret. Verba oraculi ita se habent :

Quod volo da, ne des quod nolo.

Affert hoc oraculum Anticlides in Reversionibus.

11.

Anticlides Ajacem a Paride sagitta confossum periisse dicit.

12.

Anticlides narrat Helenam Menelai desiderio captam clam urbem reliquisse; et quum Caricum deprehendisset navigium, rectori ejus, cui Pharo nomen, jussisse ut in Lacedæmoniam transportaret ipsam. Verum tempestate de-

στῆσαι. Χαιμασθέντες δὲ ἦγον εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐνθάδε τῆς νεῶς ἀποβάλλοντα τὸν Φάρον ὅφρις ἀναιρεῖ. Ἡ δὲ θάψασα αὐτὸν, οὕτως ὠνόμασε τὴν νῆσον.

ΕΞΗΓΗΤΙΚΟΝ

sive

ΕΞΗΓΗΤΙΚΑ.

Ejusdem tituli et argumenti librum composuit Clidemus, Atthidum scriptorum vetustissimus. Vide Fragm. Histor. Prolegg. p. LXXVII.

13.

Athen. XI, p. 473, B: Καδίσκος Ἀγγεῖον δ' ἐστίν, ἐν ᾧ τοὺς κτησίους Δίας ἐγκαθιδρύουσιν, ὡς Ἀντικλείδης φησὶν ἐν τῷ Ἑξηγητικῷ, γράφων οὕτως· « Διὸς κτησίον σημεῖα ἰδρύνεσθαι γρή ὧδε. Καδίσκον καὶνὸν ὀλίγον ἐπιθηματοῦντα * στέφαντα ὅτα ἐρίω λευκῷ, καὶ ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιῷ, καὶ ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ κροκίου *, καὶ ἐσθῆναι, ὅ τι ἂν εὐρύς, καὶ εἰσχεῖαι ἀμβροσίαν. Ἡ δ' ἀμβροσία ὕδωρ ἀκραιφνές, ἐλαιον, παγκαρπία. Ἀπερ ἐμβάλε.

Locus vix sanabilis. Casaubonus postrema corrigi voluit: Ἐκ τοῦ μετώπου ἄωτον κρόκινον κρεμαννύναι, καὶ ἐννυσθαι ὅ τι ἂν εὐρύς, εἴτ' αἱ Χεῖρ' ἀμβροσίαν κτλ. Latine locum expressit ita: « Jovis Ctesii signa ita statuenda: Cadiscum novum utrinque ansatum operculo tegendum: simulacri (!) auribus coronam e lana alba imposito: ex humero ejus dextro lanam suspendito coloris crocei: amiculo etiam ut erit tibi commodum. Deinde ambrosiam illi affundito; est autem ambrosia, aqua pura, oleum, et fructum omne genus; hæc omnia misce ad ambrosiam (!) Jacobsius conj.: Καὶ ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιῷ τοῦ θεοῦ x. ἐ. τ. μ. κρόκινον κάλυμμα ἐσθῆναι. » Villebrunius vertit: on fera pendre de l'épaule droite et du front (de la statue) quelque étoffe on bande couleur de safran, telle qu'on la trouve, etc.

Lacunas indicavi post κροκίου, quæ vox nihili est, et post ἐπιθηματοῦντα (ἐπιθημα ἔχοντα?), vocem item suspectam, quam pro adjectivo habet Schnei-

derus. Ceterum verba ἐκ τοῦ ὤμου κτλ. non retulerim ad simulacrum vasi imponendum, sed ad hominem consecraturum imaginem. Is, puto, ut purus sanctusque rem sacram perageret, lunæ filia (κρόκας, κροκύδας) habebat ab humero dextro et a fronte dependentia. Similiter mystæ lanæ fila in brachio dextro pedequae dextro gerebant. Photius Lex. p. 180, f. v. Κροκοῦν: Οἱ μύσται, ὡς φασί, κρόκη τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ τὸν πόδα ἀναδύνουσι καὶ λέγεται τοῦτο κροκοῦν οἱ δὲ ἐπὶ ἐνίοτε κρόκας καθάιρονται. Scribi itaque possit καὶ ἐκ τοῦ ὤμου τ. δ. x. ἐ. τ. μ. σοῦ κρόκας καθῆναι, καὶ ἐσθῆναι κτλ. Fortasse etiam in verbis τοῦ κροκίου mentio latet τοῦ διῶ κροκίου vel Διὸς κροκίου. Istud enim vellus purgatorium et lustrale in sacrificiis Διὸς Κτησίον adhibitum fuisse scimus ex Apostol. Pr. VII, 10. Usus harrum pellium varius; et pedibus substernebantur, et capitis indumenta ex iis parabantur, et vestis in modum circumjiciebantur. V. Lobeck. Aglaoph. p. 185 sq.; Preller. ad Polem. p. 141. — Quæ sequuntur ἐσθῆναι ὅ τι ἂν εὐρύς, si sana sunt, intelligo de rebus variis, quas quisque tamquam documenta donorum Διὸς Κτησίον sub manu habebat. Comparaverim τὸ κέρνος Cereris, de quo Poles (p. 141 Pr.) ap. Athen. p. 478, C, egit in libro περὶ τοῦ Διὸς κροκίου. Τοῦτο δ' ἐστίν, αἰτ, ἀγγεῖον κρεμαννύν, ἔχον ἐν αὐτῷ πολλοὺς κοτυλίσκους καὶ κρημνοὺς ἐνὶ δ' ἐν αὐτοῖς ὄρνιθες, μέλι, κίονες, κρημνοὶ, κρημνοὶ, πίστες, λάθυροι, ὄχροι, φακοί, κίονες, ζεῖαι, βρόμος, παλάθιον, μέλι, ἐλαιον, ὄνος, γῆλα, διὸν ἐριον ἀπλυστον.

14.

Plutarch. Nic. c. 23 de Atheniensibus in Sicilia subito lunæ defectu perterritis: Τῶν περὶ ἡμᾶς καὶ σελήνην ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐποιούοντο φυλακῆς, ὡς Ἀντικλείδης διέγραφεν ἐν τοῖς Ἑξηγητικαῖς.

15.

Harpocratio v. Ὁξυθύμια. Δίδυμος δὲ Ἀντικλείδης λέξιν παραγράφας ἐκ τῶν Ἑξηγητικῶν φησιν Ὁξυθύμια τὰ καθάρματα λέγεται καὶ ἀπολύματα· ταῦτα γὰρ ἀποφέρεσθαι εἰς τὰς τριόδους, ὅταν τὰς οἰκίας καθάρισται.

latos esse in Ægyptum, ubi Pharum nave egressum serpens interemerit. Sepelisse eum Helenam et de nomine ejus Pharum insulam appellasse.

EXEGETICA.

13.

Cadiscus, vas est in quo collocant Joves Ctesios (rei familiaris præsidēs), ut ait Anticlides in Exegetico, ubi scribit: « Jovis Ctesii signa ita consecrare oportet. Cadiscum

novum utrinque auritum... cingere aures lana candida, et ex humero dextro et e fronte... imponere quidquid inveniat, et infundere ambrosiam. Est vero ambrosia, aqua pura, oleum, promiscui fructus. Hæc injice. »

14.

Quæ circa solem et lunam acciderent per tres dies Athenienses observarunt, ut Anticlides in Exegeticis scribit.

15.

Didymus Anticlidæ in Exegeticis verba apponens Ὁξυθύμια vocari ait purgamenta et retrimenta, quæ domos purgantes in triviis deponant.

16.

Παλαμναῖος. Τὸς αὐτοχειρία τινὰς ἀνελόν-
λάμη, παλαμναίους ἐκάλουν, ὡς καὶ Ἀντι-
Ἑξηγητικῷ ὑποσημαίνει.

17.

Προκωνία... ἔοικε δὲ ἐκ πυρῶν τε καὶ κρι-
αι, ὡς Ἀντικλειδῆς ἐν τοῖς Ἑξηγητικοῖς
ii.
isce Harpocr. locis Bekkerus e suis codd.
τοκλειδῆς pro Ἀντικλ.

18.

Hom. Od. π, 471 : Ἑρμαῖος λόφος] Ἑρ-
αῖος κέλευσιν ἀνελόν Ἄργον τὸν τῆς Ἰούς
λθῃ ὑπὸ δίκην, Ἥρας αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων
θεῶν εἰς κρίσιν, ὅτι πρῶτος ἐπιβεβλήκει
ινητῶν μιάσματι καὶ τὸν Ἄργον ἀνερῆκει.
δὲ τοὺς θεοὺς εὐλαβεῖσθαι μὲν τὸν Δία (διὰ)
γεγενῆσθαι τὸν Ἑρμῆν ταῖς αὐτοῦ παραγ-
ια δὲ ἀφωσιωμένους τὸ ἄγος καὶ τῆς ἀνδρο-
λύοντας, αἷς εἶχον ὀργαῖς προσβαλεῖν αὐτῶ
ς, καὶ οὕτω ἐπισωρευθῆναι πρὸς τοῖς ποσὶ
ἰ ψήφωιν πληθός. Ὅθεν καὶ τοὺς ἀνθρώπους
ὦν εἰς τιμὴν Ἑρμοῦ κατὰ τὰς ὁδοὺς, διὰ τὸ
ῖναι τοῦτον καθηγεμόνα καὶ ἐπίτροπον τῶν
ων (sic Barn. et Buttm. ; vgo καὶ τρόπον
όντων), σωροὺς ποιεῖν λίθων καὶ διάγοντας
ιν λίθους, καὶ τούτους καλεῖν Ἑρμαίους λό-
δὲ λόφος πᾶν τὸ εἰς ὕψος μετέωρον. Ἡ ἱστο-
ιντικλείδῃ.

ithi fr. 9. Hæc ex Exegetico deprompta
ium. Idem valet de fragm. sequente.

16.

ταλάμη sive manu aliquem interfecit, παλαμναῖος
at Anticlidides in Exegetico subindicat.

17.

ε (sc. ἄλφιτα), farina ex tritico et hordeo, ut
rata. Id enim Anticlidides in Exegeticis significat.

18.

m quum Jovis jussu Argum occidisset Iōs cu-
judicium vocatum aiunt a Junone reliquisque diis
quod Argum interficiens primus se dæmonis
de polluisset. Verum judicantes deos Jovem esse
quippe cujus jussa perficiens Mercurius reus fa-
nul igitur detestantes piaculum et tamen cædis
um absolventes, qua fuerint ira calculos in eum
atque sic ad pedes Mercurii multitudinem cal-
sse acervatam. Unde mortales etiam nunc in
mercurii ad vias (nam dux et patronus viatorum
est) cumulos facere lapidum, et trajicientes ad-
es. Eosque vocari Ἑρμαίους λόφους, cumulos Mer-
λόφος omne est quod in altum se attollit. Histo-
riapud Anticlidem.

19.

Schol. Hom. Il. η', 44 : Μυθεύεται τῶν ἐξ Ἑκά-
της γεγονότων Πριάμῳ παίδων Ἑλενον καὶ Κασσάν-
δραν διδύμους γεγενῆσθαι. Τῶν δὲ γενεθλίων αὐτοῖς
συντελουμένων ἐν τῷ τοῦ Θυμβραίου Ἀπόλλωνος ἱερῷ
λέγεται τὸν Ἑλενον καὶ τὴν Κασσάνδραν ἐν τῷ ναῷ
παίζοντας κατακοιμηθῆναι, ὑπὸ δὲ μέθης ἐκείνων ἐκλα-
θομένων περὶ τῶν παίδων οἴκαδε χωρισθῆναι· τῇ δὲ
ὑστεραῖα ἔλθόντας εἰς τὸ ἱερὸν θεάσασθαι τοὺς παῖδας
ταῖς τῶν ὄφρων γλώτταις τοὺς πόρους τῶν αἰσθητηρίων
καθαίρομένους. Ὡς οὖν διὰ τὸ παράδοξον αἱ γυναῖκες
ἀνέκραγον, συνέβη ἀπαλλαγῆναι τοὺς ὄφεις καὶ κατα-
δύναι ἐν ταῖς παρακειμέναις δάφναις, τοὺς δὲ παῖδας
ἀμφοτέρους τῆς μαντικῆς οὕτω μεταλαβεῖν. Ἡ ἱστορία
παρὰ Ἀντικλείδῃ.

20.

Hesychius : Ἀλευροδοῦντες, πέμματος γένος παρ'
Ἀντικλείδῃ. « Ubi fortasse ἀλευροῦντες legen-
dum, ut σχασμοῦντες. Glossa ipsa ex Anticlidis
Exegetico vel alio rei sacrificialis commentario
sumpta videtur, ut pleraque liborum et placentarum
vocabula a grammaticis relata. » LOBECK. Aglaoph.
p. 1060.

FRAGMENTA SEDIS INCERTIORIS.

21.

Strabo V, p. 211 : Ἀντικλείδῃς δὲ πρῶτους φησὶν
αὐτοὺς (τοὺς Πελασγούς) τὰ περὶ Ἀῆμνον καὶ Ἰμβρον
κτίσσαι· καὶ δὴ τούτων τινὰς καὶ μετὰ Τυρρηνῶ τοῦ
Ἀττος εἰς Ἰταλίαν συνᾶραι.

19.

Inter liberos, quos Priamo Hecuba peperit, geminos
fuisse narrat Helenum et Cassandram. Quorum quum na-
talitia celebrarentur in templo Apollinis Thymbraci, Hele-
num dicunt et Cassandram inter ludum obdormisse, illos
vero propter ebrietatem rem non animadvertentes absque
liberis domum rediisse. Postero autem die in templum re-
versos conspexisse serpentes, qui linguis suis meatus sen-
suum liberis expurgaverint. Quo miraculo exterritæ mu-
lieres quum clamorem ediderint, serpentes aufugientes in
lauros adjacentes se abscondidisse, liberos vero inde vatici-
nandi facultate præditos esse. Historiam narrat Anticlidides.

20.

Ἀλευροδοῦντες, placentæ genus, cujus meminit Anti-
clides.

FRAGMENTA SEDIS INCERTIORIS.

21.

Anticlidides ait primos Pelasgos Lemno et Imbro vicina co-
lonis frequentasse, quosdamque eorum cum Tyrrenho
Atys filio in Italiam navigasse.

Cf. not. ad fr. 7. Müller *Min.* p. 438. Hæc probabiliter e Nostis petita.

22.

Plutarch. De Is. et Os. c. 37 : 'Εὖ καὶ Ἀντικλείδην, λέγοντα τὴν Ἰσὶν Προμηθεὺς οὕτως θυγατέρα Διονύσου συνοικεῖν. Hæc ad Exegetica retulerim.

23.

Harpocratio : Καλχυρία... νῆσός ἐστι πλησίον

Τρουζήνος... Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Εἰρήνην ἢ Καλχυρία, καθὰ φησιν Ἀντικλείδης.

24.

Plinius H. N. IV, 21 : *Rhene, quam Anticlidēs Celadussam vocat, item Artemin Hellanicus.* Hæc probabiliter vindicanda Deliacis. Laudatur Anticlidēs etiam in Indice auct. ad Plin. H. N. lib. XII et XIII.

NICANOR. ARISTUS.

SALAMINIUS ET ASCLEPIADES.

NICANOR.

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

Schol. Platon. p. 315 Bekk. : Σίβυλλαι μὲν γεγόνασι δέκα, ὧν πρώτη ὄνομα Σαμβέθη· Χαλδαίαν δὲ φασιν οἱ παλαιοὶ λόγοι, οἱ δὲ μᾶλλον Ἑβραίαν... Καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα προειπεῖν (αὐτὴν φασιν) ἥς καὶ μνήμην Νικάνωρ ὁ τὸν Ἀλεξάνδρου βίον ἀναγράφας πεποίηκε.

Eadem fere Suidas v. Σίβυλλα et Cramer. in Anecd. Parisin. I, p. 332, 23 : Πρώτη (Σίβυλλα) ἡ καὶ Χαλδαία, ἡ καὶ Περσίς, ἡ καὶ πρὸς τιῶν Ἑβραίων ὀνομαζομένη... ἡ περὶ τῶν κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα λεγομένων προειρηχυῖα, ἥς μνημονεύει Νικάνωρ ὁ τὸν Ἀλεξάνδρου βίον ἱστορήσας.

Lactantius De fals. rel. I, 6 : *Primam* (Varro Sibyllam ait) *fuisse de Persis, cujus mentionem fecerit Nicanor, qui res gestas Alexandri Macedonis scripsit.*

Qui fuerit hic Nicanor a Varrone laudatus difficile dictu. Frequens id nomen apud Macedones fuit. Nicanorem Balacri patrem qui Alexandrum comitatus est, memorant Arrianus II, 12, 3 et Diodorus XVIII, 22, 1. Filium Balacri Nicanorem

afferunt Harpocratio, Photius et Suidas v. Νικάνωρ. Nicanoris, Hephæstionis filii, sæpius meminerunt scriptores rerum Alexandri. Nicanorem Stagiritam Alexandri comitem habes ap. Diodorum XVIII, 39, 6. Idem memorat Nicanorem fratrem Cassandri, alium ducem Cassandri, alium Ptolemæi I ducem, etc. In tanta Nicanorum copia non erat sane cur ad Seleucum *Nicanorem* fortasse opus de Alexandro referendum esse suspicaretur Vossius (p. 474). Neque felicius est altera ejusdem conjectura. « Fortasse, ait, est *Leander Nicanor*, Alexandrinus grammaticus, quem de Alexandria commentatum dicebamus lib. II, 12. Potuit enim idem et de urbe agere et de conditore. » At qui de Alexandria scripsit Nicanor est Hermiæ filius (*). Hic vero sub Hadriano floruit æqualis Hermippi Berytii (**), neque potuit a Var-

(*) Steph. Byz. v. Ἀλεξάνδρεια. Νικάνωρ δὲ ὁ Ἑρμίου ἐν τῇ Περὶ Ἀλεξανδρείας πρώτῃ ταῦτα πάντα κυροῖ καὶ τὸ Ἀλεξανδρείας καὶ τὸ Ἀλεξανδρίτης, οὐ μόνον τὸ Ἀλεξανδρεὺς.

(**) Suidas : Νικάνωρ, ὁ Ἑρμίου, Ἀλεξανδρεὺς, γραμματικός, γεγονώς ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Καίσαρος, ὅτε καὶ Ἑρμιππὸς ὁ Βερύτιος. Stephan. Byz. v. Ἀθλίς, πόλις Αἰγύπτου ὁ πολίτης Ἀθλιεὺς. Νικάνωρ δ' ὁ Ἑρμίου, ἐν ἡ πρὸς Ἀδριανὸν γράφων διὰ τοῦ φησὶν Ἀθλίς. Laudat eum Stephan.

22.

Mitto Anticlidem, qui dicit Isidem, Promethei filiam, nupsisse Dionysio

23.

Calauria, prope Træzenem insula, prius Irene vocata est, ut Anticlidēs tradit.

Sibyllæ fuerunt decem, quarum primæ nomen erat Sambethæ. Chaldaeam perhibent veteres historici; alii vero Hebræam potius fuisse dicunt. Inter alia etiam de Alexandro Macedone vaticinia edidisse fertur. Meminit ejus Nicanor, qui Vitam Alexandri scripsit.

rone citari. Quod denique auctorem Vossius dicit *Leandrum Nicanorem*, secutus est Stephanum Byz. v. Ὑδρ, ubi sic : Λεάνδρος δ' ὁ Νικάνωρ παρατίθησιν ἐν Μετονομασίαις (*), τὴν αὐτὴν Ὑδρ καὶ Σάρδεϊς φησίν. Verum monstrosus istud nomen tollendum scribendo Λεάνδρος δὲ, δν Νυκ. κτλ. Leandrum intellige *Milesium*, de quo v. Vossius p. 461. Nicanor vero Μετονομασίων auctor quum *Cyrenæus* dicatur ap. Athenæum VII, p. 296, D, minime liquet hunc esse eundem cum Hermiæ filio, Alexandrino. Immo si Hermias ille idem est cum Hermia, cuius Ægyptiaca laudat Plutarchus De Is. et Osir. c. 37 et 42, multo verisimilius est filium ejus Nicanorem in Ægypto natum esse. Quæ quum ita sint, fieri possit ut Cyrenæus ille De Alexandro opus scripsisse putetur. At præferendus fortasse est homo Macedo, *Nicanor Miezensis sive Miezæus*, quem invenio ap. Stephan. Byz. : Μιέζα, πόλις Μακεδονίας, ἣ Στρυμόνιον ἐκαλεῖτο... τὸ ἐθνικὸν Μιέζης καὶ Μιέζαϊος· οὕτω γὰρ χρηματίζει Νικάνωρ, καθὰ Λούσιος (sic edd.; καθαλούμιος codd.). Pro Λούσιος scribo Λούχιος, intelligoque Lucium Tarrhæum, cuius meminit Stephan. v. Τάρρα, quemque v. Κάλαρνα et Θεσσαλονίκη rectius nuncupat Λούχιλλον. Scripsit ille Lucillus præter Proverbia (quæ Hadriani temporibus Zenobius in compendium redegit) etiam historiam Thessalonices ur-

v. Τίθωρις, et fortasse aliis locis, ubi simpliciter citatur Νικάνωρ. Ceterum cf. Bernhardt ad Suid. I. I. Matter. *Essai s. l'école d'Alex.* I, p. 253.

(*) Μετονομασίαις Nicanoris præter Athenæum I. I. et Steph. Byz. v. Ὑδρ expresse laudant Harpocrat. v. Ἀκὴ et Steph. B. v. Πάρος. Ad idem opus referenda sunt quæ ex Nicanore habet Steph. v. Διοσκουριάς (olim Αἴα); Ὀλυμπία (olim Πίσσα et Ἀρπύνα); Παρρασία (olim Παρμασία). Schol. Apoll. Rh. : Ægyptii omnium antiquissimi sunt; apud eos prima urbs condita Thebæ : καὶ Νικάνωρ δὲ τούτοις συμπονεῖ καὶ Ἀρχιμαχος ἐν τοῖς Μετωνομασίαις. Hæc ex Μετονομασίαις petita suadet vicinia Archemachi. Lobeck. in Aglaoph. putat esse hunc Nicanorem Cyprium, quem laudat Arnob. IV, 29. Quod si verum est, ap. schol. scribendum puto Νικαγόρας (v. supra), præsertim quum ipse schol. Apoll. ad II, 269 habeat hæc : Νικαγόρας φησὶν ἀπὸ τῶν ἀντοίκων κῦτον (τὸν Νεῖλον) ῥεῖν. — Sequentia num ex Μετονομασίαις in ex Samii περὶ ποταμῶν opere, an ex Nicanoris Hermiæ f. scriptis fluxerint, dubitari potest : St. B. Τάναϊς. Τινὲς δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Ἀκισίνην εἶναι καὶ Ἰαζάρτην, ἡλληνίσθαι δὲ : ἃ πολλὰ τῶν βαρβάρων ὀνομάτων, ὡς Ν. φησὶ (De his etiam Alexandri rerum scriptores agere solebant). Id. : Ἰμέρα.. ἵστι καὶ ποταμὸς Ἰμέρας, ὡς Ν. — Idem : Ἀλάσαστρα, τ. Φρυγίας· ἐν ταύτῃ λίθος διάσημος. Ex hoc loco Westermannus ad Voss. p. 474 colligi vult Nicanorem Samium etiam De lapidibus scripsisse. — Νικάνωρ (Μετονομασίων uictor) forte reponendus ap. Eustathi. ad Dionys. 178, pro Νικίας. V. Bernhardt p. 872.

bis, et Didymo paullo antiquior fuisse videtur (v. Schneidewin. in Paræmiogr. præfat. p. XII). — Præterea laudatur etiam *Nicanor Samius* Περὶ ποταμῶν ap. Plut. De flux. c. 17, 2. Porro *Nicanor Cyprius* memoratur ap. Arnob. IV, 29 : *Possemus... omnes istos, nobis quos inducitis atque appellatis deos, homines fuisse demonstrare, vel Agrigentino Euhemero replicato... vel Nicanore Cyprio vel Pellæo Leone vel Cyrenensi Theodoro*, etc. (Eadem fere Clemens Protr. p. 7, 12.) At pro *Nicanore* alii exhibent *Nicagora*; idque præferendum puto, quum nomina in ἀγόρας desinentia apud Cyprios frequentissima sint, atque de Cypri loco Nicagoras laudetur apud Antigonum in Hist. Mir. 173 (157 Westerm.).

ARISTUS SALAMINIUS.

Aristus Salaminus ex Cypro insula (Strabo XIV, p. 682 : Σάλαμις, θέν ἦν Ἀριστος ὁ συγγραφεύς), qui res Alexandri (fr. 3), et fortasse etiam alia (fr. 5) scripsit, Aristobulo et Onesicrito πολὺ νεώτερος fuit, teste Strabone (fr. 1). Idque vel ex iis colligas, quæ fragm. 3 leguntur de Alexandro futuram Romanorum potentiam vaticinato. Accuratius ætatem scriptoris definire non ausim. Polemone paullo antiquior fuerit, si recte se habent quæ notavi ad fragm. 4. Vossius Aristum nostrum eundem esse suspicatur cum Aristo Academico, quem Cicero (Brut. 97) hospitem suum et familiarem dicit.

Aristo Arrianus (fr. 3) jungit Asclepiadem, qui num fuerit Myrleanus ille grammaticus, Pompeii æqualis, an Cyprius, quem de patria et de Phœnice scripsisse scimus, an alius, sciri nequit.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ.

I.

Strabo XV, p. 730, postquam de Cyri sepulcro Aristobuli (fr. 37) et Onesicriti (fr. 31) testimonia apposuit, pergit ita : Ἀριστος δ' ὁ Σαλαμίνιος πολὺ μὲν ἔστι νεώτερος τούτων· λέγει δὲ δίσταγον τὸν πύργον καὶ μέγαν, ἐν δὲ τῇ Περωσῶν διαδοχῇ ἰδρῦσθαι, φυλάττεσθαι δὲ τὸν τάφον· ἐπίγραμμα δὲ τὸ λεχθὲν Ἑλληνικὸν, καὶ ἄλλο Περσικὸν πρὸς τὸν αὐτὸν νοῦν.

1.

Aristus Salaminus, qui Aristobulo et Onesicrito multo unior est, sepulcrum Cyri refert magnam turrim fuisse luorum tabulatorum, quam sequentes Persarum reges

exstruxerint; monumento custodiam appositam esse; porro inscriptionem habere eam quam diximus Græcam, atque aliam Persicam, quæ eandem sententiam exprimat.

2.

Clemens Alexandr. Protr. IV, p. 16, 27, postquam de regibus dixit qui deorum nomina assumpsissent, ut Mithridates Dionysus, *Alexander Ammonis filius*, addit: Τί με δεῖ καταλέγειν Ἀλέξανδρον; γραμματικὸς οὗτος τὴν ἐπιστήμην γερονὸς, ὡς ἱστορεῖ Ἀριστοῦ ὁ Σαλαμίνιος, αὐτὸν κατεσχυσμάτιζεν εἰς Ἥλιον.

Alexarchi epistolam citat Aristo ὁ τὴν Ἀθηναίων ἀποικίαν γεγραφὼς ap. Plutarch. De Is. et Osir. c. 37. Num forte ille Aristo noster est Aristus? Alexarchus quidam historicus, Ἰταλικῶν auctor, memoratur ap. Servium ad Virgil. *Æn.* III, 33, et Plutarch. Par. min. c. 7.

3.

Arrianus VII, 15, 5: Ἀριστοῦ δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου ἀναγραφάντων καὶ Ῥωμαίους λέγουσι δι' ἐπρέσβευσαν. Καὶ ἐντυχόντα ταῖς πρεσβείαις Ἀλέξανδρον ὑπὲρ Ῥωμαίων τι τῆς ἐσομένης ἐς τὸ ἐπειτα δυνάμει μαντεύσασθαι, τὸν τε κόσμον τῶν ἀνδρῶν ἰδόντα καὶ τὸ φιλόπονόν τε καὶ ἐλευθέριον, καὶ περὶ τοῦ πολιτεύματος ἅμα διαπυθνόμενον. Cf. not. ad Clitarchi fr. 23. Auctoribus ibi nominatis haud dubie addendus est Timagenes historicus, quem Clitarchi sectatorem fuisse novimus (cf. Clitarchi fr. 11). Contra hunc enim disputare putandus est Livius IX, 16 sqq., ubi inter alia dicit: *quem (Alexandrum) ne fama quidem illis (Romanis) notum arbitror fuisse*. Vide introductio ad fragm. Theagenis.

4.

Athenæus X, p. 436, E: Ἐπινε δὲ πλεῖστον καὶ Ἀλκίτας ὁ Μακεδὼν, ὡς φησιν Ἀριστοῦ ὁ Σαλαμίνιος,

2.

Quid opus est (commemorare) Alexarchum, qui arte grammaticus Solem se ipse nominavit, uti tradit Aristus?

3.

Aristus et Asclepiades, qui Alexandri historiam scripserunt, Romanos quoque legatos misisse dicunt, et Alexandrum audita eorum legatione de futura Romanorum potentia aliquid auguratum esse, quum et cultum horum virorum et diligentiam et generositatem admiratus esset, atque reipublice administrandæ rationem comperisset.

4.

Plurimum bibebant etiam Alcetas Macedo, ut Aristus Salaminus tradit, et Diotimus Atheniensis, qui etiam In-

καὶ Διότιμος ὁ Ἀθηναῖος. Οὗτος δὲ καὶ Χώνη ἐκκαλεῖτο· ἐντιθέμενος γὰρ τῷ στόματι γώνην, ἀπαύστας ἐπινεν, ἐπιγεομένου οἴνου· ὅθεν καὶ Χώνη ἐπεκλήθη, ὡς φησι Πολέμων (fr. 79 Preller.). Quæ antecedunt apud Athenæum de Arcadione et Erasixeno strenuis potatoribus item ex Polemone petita sunt. Unde conjicio Aristi testimonium fluxisse ex eodem Polemone, ut qui antiquiorum et æqualium scriptorum locos cumulare ubique consueverit. — Χώνη] Similiter Philonides Tarentinus (de quo v. Dionys. Hal. Exc. Vat. p. 504 Mai.) dictus est Κοτύλη, monente Prellero ad Polemon l. l.

5.

Zenobii Prov. VI, 50: Ὡς περ Χαλκιδικὴ τέτοκεν ἡμῖν ἡ γυνή: Ταύτης Πολύζηλος μέμνηται ἐν Μουσῶν γοναῖς, ἐπὶ τινος πολλὰς θυγατέρας ἀπογεννώσης· ἐπειδὴ Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας πόλιν φασὶ ποτὲ ἀνθῆσαι

δόρασί τε καὶ πλήθει τετραῶρων ἀρμάτων.

Οἱ δὲ φασὶν οὐ τὴν πόλιν, ἀλλὰ ἡρώϊδα Χαλκίδα εἰρῆσθαι. Κόμβην γὰρ φασὶ, τὴν ἐπικληθεῖσαν Χαλκίδα, ἐπειδὴ δπλα χαλκᾷ ἐποιήσατο, πρώτῃ συνοικήσαν ἀνδρὶ ἑκατὸν παίδων γενέσθαι μητέρα, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ τὰ Εὐβοϊκὰ συγγράφαντες καὶ Ἀριστοῦ ὁ Σαλαμίνιος.

De Combe, Curetum matre, v. Hesych. s. v.; Welcker. *Trilog.* p. 197, n. 317; Lobeck. *Aglaophan.* p. 209, 1134. Ceterum ex quonam Aristonis scripto hæc petita sint, non discerno. Certe ab Alexandri historia aliena esse videntur.

fundibulum dictus est propterea, quod infundibulo in ore posito vinum infusum absque intervallo bibebat.

5.

Quemadmodum Chalcidica hæc nobis mulier peperit. Hujus proverbii Polyzelus in Musarum Natalibus meministi; scilicet Chalcidem Euboeæ urbem olim florisse aiunt

hastis et multitudine curruum quadrijugorum.

Alii contra non urbem, sed heroinam Chalcidem intelligendam esse dicunt. Nam Comben, quæ quum arma æρεα (χαλκᾷ) fabricaret, Chalcis cognominata esset, primam et marito suo evasisse centum matrem liberorum, uti narant qui de rebus Euboicis scripserunt atque Aristus Salaminus.

DOROTHEUS. NICOBULE. ANTIGENES.

DOROTHEUS.

ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

E LIBRO SEXTO.

1.

enæus VII, p. 276, F : Φιλόμηλοι δ' ἦσαν Φί-
τε δ' Μακεδῶν, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὡς
ἰὸς φησιν ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστο-
iequitur fragm. 4 Charetis.

fuerit hic Dorotheus, haud liquet. Santo-
(*Exam. crit. d. hist. d' Alex.* p. 63) dici-
Dorothee d' Ascalon, mira confidentia (*). —
Dorotheus aut (quod malim) alius ejusdem
is scriptor composuit *Sicula* et *Italica*. Nam
ie ab eodem auctore profecta esse, tum ex

e *Dorotheo Ascalonita* grammatico vid. Stephanus
Ἀσκάλων; Athenæus VII, p. 329 D : Δ. ἐν γ' Περὶ
συναγωγῆς (coll. Eustath. ad II. 23, 230, p. 1297).
libros signare videtur Schol. Hom. II. 10, 252,
περὶ τῆς Ἀττικῆς λέξεως (Cf. Villosion. prolegg. p.
holius Bibl. Ven. Cl. 9, 90 : ὅλου βίου (βιβλίου) correx.
ad Hippocrat. Περὶ αἰσίων p. 305) ἐδεήθη Δωροθέω
αλωνίτῃ εἰς ἐξήγησιν τοῦ παρ' Ὀμήρου κλισίου (cf.
prolegg. p. 193); Athenæus XIV, p. 662, F : Δω-
ρὸ Ἀσκαλ. σύγγραμμα (ἐκδόδοι) ἐπιγραφόμενον Περὶ
ους καὶ περὶ τῆς παρὰ τοῖς νεωτέροις κωμικοῖς μα-
f. Fuhr. Dicarch. p. 63, not. 39); Idem XIV, p.
Eundem grammaticum intellige ap. Athenæum IX,
F (cf. Müller. Dor. II, p. 246; *Eumenid.* p. 163,
I, p. 481, D, ubi de poculorum generibus sermo
n p. 497, C, de βοτῶν forma laudat Δωροθέον τὸν Σι-
qui fortasse ab Ascalonita non diversus fuit. Adde
d. p. 87, 49, ubi ex Dorotheo explicatur vox ἀμ-
— *Dorotheus Atheniensis*, qui laudatur in indice
d Plinii H. N. lib. XII et XIII, idem fuerit cum
, cujus mentio fit lib. XXII, 45, cujusque Ἰππο-
citāt Phlegon in Hist. Mir. c. 26, p. 140 Westerm.—
um quendam rhetorem introducit Plutarch. in
p. 807 ed. Didot. — Reliquos Dorotheos, quorum
ius est numerus, recenset Fabricius in Bibl. Gr.

DE REBUS ALEXANDRI.

E LIBRO SEXTO.

1.

delectabantur Philippus Macedo ejusque filius
er, ut Dorotheus scribit libro sexto Historiarum
ri.

ipsis argumentis probabile fit, tum inde colligas,
quod qui fragmenta eorum nobis servarunt, ex
iisdem fontibus haurire solent. Ceterum Doro-
theus Italicorum auctor Diodoro antiquior esse non
potuit (v. fr. 3), probabiliter vero multo fuit ju-
nior. Cf. not. ad fragm. 5.

ΣΙΚΕΛΙΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

2.

Stobæus Floril. 49, 49 : Δωροθέου ἐν α' Σικελι-
κῶν.

Φάλαρις Ἀκραγαντίνων τύραννος, ἀπότομος καὶ
ἀπαθὴς ὑπάρχων, ξέναις καὶ παρευρημέναις βασάνοις
ἐτρυχε καὶ ἐστρέβλου τοὺς δημοφύλους. Πέριλλος δὲ τῇ
τέχνῃ χαλκοῦργος κατασκευάσας δάμαλιν, ἔδωκε τῷ
βασίλει ὄψρον, ἵνα τοὺς ξένους εἰς αὐτὴν βάλλων κα-
τακαίῃ ζῶντας· μυκηθμὸν δ' ἡ δάμαλις ἀνεδίδου τῷ
φυσικῷ παρόμοιον. Φάλαρις δὲ τότε μόνον γενόμενος
δίκαιος, αὐτὸν τὸν τεχνίτην πρῶτον ἐνέβαλεν. Eadem
Apostolius Prov. XX, 13.

Cf. Plutarchus Paral. c. 39 : Φάλαρις, Ἀκρα-
γαντίνων τύραννος, ἀποτόμως τοὺς παριόντας ξένους
ἐστρέβλου καὶ ἐκολαζε. Πέριλλος δὲ τῇ τέχνῃ χαλκοῦρ-
γος, δάμαλιν κατασκευάσας χαλκῆν, ἔδωκε τῷ βασι-
λεῖ, ὡς ἂν τοὺς ξένους κατακαίῃ ζῶντας ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ
μόνον τότε γενόμενος δίκαιος, αὐτὸν ἐνέβαλεν. Ἐδόκει δὲ
μυκηθμὸν ἀναδίδοναι ἡ δάμαλις· ὡς ἐν δευτέρῳ Αἰ-
τίων.

« Utriusque congruentiam fragmenti probe sen-
tis nec minus e priore posterius videri opera tumultu-
aria expressum; quæsi veris autem, cur, celato
Dorothei nomine, ἐν β' Αἰτίων hæc haberi dicantur.
Fabricio Plutarchi Αἰτία βαρβαρικά hic laudari
opinanti assentitur Wernsdorfius (Comment. I ad

SICULA.

E LIBRO PRIMO.

2.

Phalaris Agrigentorum tyrannus crudelis sævusque
novis et inauditis tormentis cives torquebat et excrucia-
bat. Perillus, faber ærarius æream buculam confecit ty-
rannoque obtulit, ut in ea peregrinos vivos cremaret. Mu-
gitum bucua illa edebat naturæ adsimilem. Phalaris tum
tantum justus ipsum fabrum primum iniecit.

Plut. Qu. Gr. p. 2); Lennepius (Ad Phalarid. Epp. p. 24 Gron.) in Plutarchi loco vitium inesse suspicatus, Dorotheum restitui in integrum cupit; Rulinkenus (ad Fragm. Callim. p. 487 Ern.) Callimachi Ἀλτῖα significari putat, cui iudicio Burmannus cum Wyttenbachio accedunt. Ego hoc Anonymi fragmentum e Dorotheo factum arbitror: is autem, qui hæc Parallela concinnavit, quum Callimachus in re tradita Dorotheo consentiret, transcripsit quidem in farraginem suam locum Dorothei pedestri oratione conceptum, verum testem citavit non ignobiliorem Dorotheum, sed edoctum poetam Callimachum, captansne elegantioris doctrinæ laudem an memoriola vacillans non interpretor. » EBERT. in Σικελ. p. 88. Ipse fortasse Dorotheus Ἀλτῖα Callimachi aut Philostephani laudaverat.

ITALIKA.

E LIBRO QUARTO.

3.

Plutarchus Par. min. c. 20. : Μάριος πρὸς Κίμβρους πόλεμον ἔχων, καὶ ἡττώμενος, ὄναρ εἶδεν, ὅτι νικήσει, ἐὰν τὴν θυγατέρα προθύσῃ· ἣν δ' αὐτῷ Καλπουρνία· προκρίνας δὲ τῆς φύσεως τοὺς πολίτας, ἔδρασε καὶ ἐνίκησε. Καὶ ἔτι καὶ νῦν βωμοὶ εἰσι δύο ἐν Γερμανίᾳ, οἱ κατ' ἐκαῖνον τὸν καιρὸν ἦχον σαλπείγων ἀποπέμπουσιν· ὡς Δωρόθεος ἐν τετάρτῳ Ἰταλικῶν.

Eadem brevius Clemens Alex. Protrept. c. 3, p. 12, 40 Sylb.; Euseb. P. E. p. 157.

METAMORΦΩΣΕΙΣ

4.

Idem ibid. c. 25 : Φώκου ὄντος ἐκ Ψαμάθης Αἰακῶ, καὶ στεργομένου, Τελαμῶν ἦγεν ἐπὶ θήραν· καὶ σὺς ἐπιφανέντος κατὰ τοῦ μισουμένου ἐπαφῆκε τὸ

δόρυ, καὶ ἐφόνευσεν. Ὁ δὲ πατὴρ ἐφυγάδευσεν ὡς Δωρόθεος ἐν πρώτῳ Μεταμορφώσεων. [Hic legendum Θεόδωρος. Diibner.]

ΠΑΝΔΕΚΤΑΙ.

E LIBRO PRIMO.

5.

Clem. Alex. Strom. I, 21, p. 144, 24 Sylb. : Φαί δὲ τὴν Μόφου καλουμένην μαντικὴν συντάξαι τὸν Κυρηναῖον Βάττον, Δωρόθεός τε ἐν τῷ πρώτῳ Πανδέκτῳ Ἀλκυόνος καὶ κορώνης ἐπακοῦσαι τὸν Μόφον ἱστορεῖ.

Metamorphoseôn et Pandectôn libros refero ad auctorem Italicôn. Et quum Plutarchus in Parallelis eosdem fere auctores citat, quorum in libro De fluviis mentionem injicit, nescio, an Dorotheus noster idem sit cum D. Chaldaeo, qui scripsit De lapidibus. Certe Italica si ab Asiatico homine scripta putes, fabulam fr. 3 narratam minus miraberis.

Dorotheus Chaldaeus.

ΠΕΡΙ ΛΙΘΩΝ.

E LIBRO SECUNDO.

6.

Plutarch. De fluv. 23, 3 : Καὶ λίθος δὲ γενῆται, Σικυώνος καλούμενος, μελάγχρους. Οὗτος ὅταν τις χρησμός ἀνθρωποκτόνος ἐμπέσῃ, τοῖς βωμοῖς τῶν ἀποτροπαίων θεῶν ὑπὸ δυοῖν ἐπιτίθεται παρθένων. Τοῦ δὲ ἱερέως αὐτοῦ τῇ μαχαίρᾳ θιγόντος, αἵματος ἐκλυσίς γίνεται διφιλής. Καὶ τούτῳ τῷ χρόνῳ τὴν δεισιδαιμονίαν τελέσαντες μετ' ὀλουγμῶν ἀναχωροῦσι, τὸν λίθον πρὸς τὸν ναὸν προσενέγκαντες· καθὼς ἱστορεῖ Δωρόθεος ὁ Χαλδαῖος ἐν β' περὶ Λίθων. Lapis ille in Araxe fluvio reperitur.

ITALICA.

E LIBRO QUARTO.

3.

Victus bello Cimbrico Marius, somnio monitus est victorem se fore, si filiam suam Calpurniam immolaret. Fecit hoc ille, civium salutis naturæ vinculo posthabito, ac vicit. Atque etiamnum duæ sunt in Germania aræ, quæ sub id tempus sonum tubarum edunt. Dorotheus quarto Italicorum.

METAMORPHOSES.

4.

Phocum Æaci e Psamathe filium, dilectumque patri Telamon eduxit venatum; aproque oblato hastam in fratrem quem oderat contorsit, eumque interfecit. Pater exilio multavit Telamonem. Scribit hoc Dorotheus primo Transformationum libro.

PANDECTÆ.

5.

Aiunt Battum Cyrenæum composuisse eam quæ Mopsi dicitur divinationem. Et Dorotheus in primo Pandectarum refert Mopsium audisse Alcyonem et Coronem.

NICOBULE

[TA KAT' AΛEΞANΔPON.]

1.

Athen. X, p. 434, C: Νικοβούλη δὲ, ἣ δ' ἀναθεῖς ταύτη τὰ συγγράμματα, φησὶν ὅτι παρὰ Μηδείῳ τῷ Θεσσαλῷ δειπνῶν ὁ Ἀλέξανδρος, εἴκοσιν αὖσιν ἐν τῷ συμποσίῳ, πᾶσι προὔπιε, παρὰ πάντων τὰ ἴσα λαμβάνων, καὶ ἀναστὰς τοῦ συμποσίου μετ' οὐ πολὺ ἀνεπαύετο.

Quæ fuerit Nicobule vel is qui hujus nomine librum de historia Alexandri, vel certe opus in quo sæpius de Alexandro sermo erat, edidit, dicere ego nihil habeo.

2.

Idem, p. 537, D: Νικοβούλη δὲ φησιν, ὅτι παρὰ τὸ δειπνῶν πάντες οἱ ἀγωνισταὶ ἐσπούδαζον τέρπειν τὸν βασιλέα, καὶ ὅτι ἐν τῷ τελευταίῳ δειπνῶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπείσδιόν τι μνημονεύσας ἐκ τῆς Εὐριπίδου Ἀνδρομέδας, ἠγωνίσατο, καὶ τὸν ἄκρατον προθύμως προπίνων, καὶ τοὺς ἄλλους ἠνάγκαζεν.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Nicobule, aut is qui huic libros illos supposuit, ita scribit: « Apud Medium Thessalum cænans Alexander, quum viginti una essent convivæ, omnibus propinavit, et ab omnibus vicissim propinationes accepit: deinde e convivio discedens, paulo post quieti se dedit. »

2.

Nicobule ait, inter cænandum musicos et ludiones omnes oblectare solitos regem: et in novissima cæna ipsum Alexandrum episodium aliquod ex Euripidis Andromeda, quod memoria tenebat, tragædorum more declami-

ANTIGENES.

1.

Plutarchus Alex. 46: Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὧν καὶ Κλείταρχος ἐστὶ καὶ Πολύκριτος καὶ Ὀνησίκριτος καὶ Ἀντιγένης καὶ Ἰστρος.

2.

Herodianus II. μον. λέξ. p. 41, 26 ed. Ddf.: Ζύσκος, ποταμὸς Μακεδονίας, ὡς Ἀντιγένης. De Zysco fluvio aliunde vix constat. Suspicio scribendum esse Φύσκος. Certe urbem hujus nominis in Macedonia fuisse constat. Steph. Byz.: Φύσκος... Ἔστι καὶ ἄλλη Μακεδονίας, ἥς μέμνηται Θεαγένους (quod nomen fortasse etiam ap. Herodianum reponendum) ἐν Μακεδονικοῖς (Cf. Pinedo ad h. l.). Fluvius ejus nominis in Caria erat.

Plinius ind. auctor. ad lib. V (quo Africam et Asiam describit) inter fontes suos recenset Eudoxum, *Antigenem*, Callicratem, etc.

Incerta res est num historicis an geographis Antigenes annumerandus sit. Antigenem Alexandri comitem argyraspidum ducem probe novimus. Vix tamen erit qui hunc eundem cum auctore nostro esse putaverit.

tasse; et merum sedulo propinantem ceteros quoque ad bibendum coegisse.

ANTIGENES.

1.

Ibi Amazonem ad Alexandrum venisse tradunt plurimi, inter eosque Clitarchus, Polycritus, Onesicritus, Antigenes, Ister.

2.

Zyscus, fluvius Macedoniae, ut Antigenes tradit.

IASON NYSÆENSIS

ET

IASON ARGIVUS.

Suidas : Ἰάσων, Μενεκράτους, Νυσαεύς ἐκ πατρὸς, ἀπὸ δὲ μητρὸς Ῥόδιος, φιλόσοφος, μαθητὴς καὶ θυγατρὶ-
δοῦς καὶ διάδοχος τῆς ἐν Ῥόδῳ διατριβῆς Ποσειδωνίου
τοῦ φιλοσόφου. Ἐγραψε Βίους ἐνδόξων, καὶ Φιλοσόφων
διαδοχὰς, καὶ Βίον Ἑλλάδος ἐν βιβλίοις δ' κατὰ τινας.
Οὗτος ἔγραψε καὶ Περὶ Ῥόδου.

Ἰάσων Ἀργεῖος, νεώτερος Πλουτάρχου τοῦ Χαιρω-
νέως, γραμματικὸς. Ἐγραψε Περὶ τῆς Ἑλλάδος βιβλία
δ'· ἔχει δὲ ἀρχαιολογίαν Ἑλλάδος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν
Μηδικῶν τὰ τε κατ' Ἀλέξανδρον ἕως τελευτῆς αὐτοῦ,
καὶ τὰ μέχρι Ἀθηναίων ἀλώσεως τῆς γενομένης ὑπ' Ἀν-
τιπάτρου τοῦ πατρὸς Κασσάνδρου.

Cf. Eudoc. p. 244, ubi verba κατὰ τινας. Οὗτος
omittuntur. Quæ sequuntur post ἐν βιβλίοις δ' usque
ad verba βιβλία δ', exciderunt in duobus Suidæ
codicibus (B et E ap. Bernhardy.).

Menecrates, pater Iasonis, procul dubio est
Aristarchi discipulus, quem inter claros Nysæenses
recenset Strabo XIV, p. 650; neque alius esse vi-
detur Menecrates quem ad Pindari carmina laudant
schol. Olymp. II, 16 et Nem. III, 104 et schol.
ad Sophocl. Trachin. 254 et Eustath. ad Il. II, 2
et 11. Tzetzes ad Lyc. 662 citat Menecratem τὸν
περὶ Νικαίας γεγραφέα; sed quæ ibi affert mani-
festo petita sunt ex schol. Pind. Nem. III, 104,
ubi de Nicææ Historia ne verbum quidem. Scilicet
obversabatur Tzetæ locus Plutarchi in Thes. c. 26,
ubi memoratur Μενεκράτης τις ἱστορίαν περὶ Νικαίας
ἐκδεδωκώς: nam legisse Tzetzem, sed negligentis-
sime, locum hunc Plutarchi patet ex scholiis ejus
ad Antehom. p. 238 ed. Jacobs. (v. Herodori
fr. 15).

Filius Menecratis, Iason quando vixerit, ex patris
et Posidonii temporibus intelligitur. Ex scriptis
ejus De vitis clarorum virorum (*), De philosopho-
rum successionibus, et De Rhodo insula nihil tulit
ætatem. Quartum opus, quod a nonnullis Nysæensi

(*) Bernhardy ad Suidæ verba Βίους ἐνδόξων] « Non ad-
dito miror nomine quopiam, idque dubito an defendi pos-
sit. Itaque suspicor divulsa fuisse quæ olim cohæserant :
βίους καὶ διαδοχὰς ἐνδόξων φιλοσόφων. » Verum Βίους ἐν-
δόξων, nullo addito nomine, habes etiam v. Θησεύς et Νι-
καγόρας.

ascribatur, Βίος Ἑλλάδος ἐν βιβλ. δ', aperte
idem est cum libris quattuor, quos Iason Argivus
Περὶ Ἑλλάδος composuisse dicitur. Verum auctorem
esse Nysæensem Iasonem censet Fuhr. ad Dicæarch.
p. 95, 4, qui ut ipsis Suidianis dubitationem
eximat, interpungi vult ita : ἐν βιβλίοις δ'. Κατὰ
τινας οὗτος κτλ. Cujus mutationis causam idoneam
desidero. Quum de neutro Iasone aliunde aliquid
compertum habeamus, nisi ludere velis, in Suidæ
verbis qualia codices præbent acquiescendum est.
Hæc vero eo nos ducunt, ut plurimos opus illud
de Græcia Iasoni Argivo historico attribuisse cen-
seamus; nec aliud quidpiam præter libros Περὶ Ἑλ-
λάδος, quos eosdem cum Βίῳ Ἑλλάδος esse res
clamare videtur, ei attribuitur. — Titulo operis et
fortasse etiam rerum tractatione notum scriptum
Dicæarchi imitatus est (*). Atque hæc ipsa veterum
titulorum, sicuti veteris sermonis, imitatio vel
potius affectatio quammaxime cadit in historicos,
qui Adriani seculo floruerunt. — Ceterum divi-
sionem operis Sainte-Croix (*Exam. critiq.* etc.
p. 58) et Schœll. (*Gesch. d. gr. Lit.* II, p. 425 ed.
Berolin.) ex Suidæ verbis ita constituunt, ut liber
primus continuerit τὴν ἀρχαιολογίαν Ἑλλάδος, alter
τὰ ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, tertius τὰ κατ' Ἀλέξανδρον
ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, quartus τὰ μέχρι Ἀθηναίων
ἀλώσεως. Quæ quum per se admodum probabilia
sint, refellerentur tamen loco Stephani, si recte
ibi secundum codicem Rhedigeranum (quem We-
stermannus expressit) de Alexandria a Macedone
condita laudaretur Ἰάσων ὁ τὸν Βίον τῆς Ἑλλάδος
γράφας ἐν δ' βιβλίῳ. At præferenda haud dubie
lectio vulgata : ἐν τέτταρσι βιβλίοις, ita ut com-
mode hæc ad tertium librum referri possint. Idque
confirmari etiam videtur loco Athenæi, qui Ἰα-
σων ἐν τρίτῳ, ait, περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἱερῶν ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ φησὶν κτλ. Hæc enim ex citandi ratione
satis frequente de Vitæ libri tertii eo loco, quo de
sacrificiis Alexandri Iason locutus est, intelligenda
esse videntur. Atque ita Fuhr. quoque videtur
(l. l. p. 115, 5). Sainte-Croix l. l. peculiare opus

(*) Cf. Varronis opus *Vita populi Romani* inscriptum.

de sacrificiis regis Iasonem scripsisse opinatur, quippe qui ipse sensisse videretur, narrationem in Vita Græciæ nimia laborasse brevitate (*).

Præterea semel laudatur Iason ἐν τοῖς Περὶ Κνίδου; quod opus cuinam Iasoni adscribendum sit non liquet. Suspiceretur profectum esse ab eodem qui Περὶ Ῥόδου scripsisse dicitur. Denique tertium Iasonem, *Byzantium*, Θρακικῶν auctorem affert Plutarchus De fluviis. Quantum *Cyreneum* tanquam fontem suum citat auctor libri de Maccabæis. Grammatica quædam ex Iasone produnt Zonaras Lex. I, p. 367; Etym. M. p. 184, 27 (ἀψ... Ἰάσων δὲ λέγει αὐτὸ εἶναι ἄσψ, τὸ μὴ ὀπτόν); Anti-Atticist. p. 19, ubi: ἀθετεῖν φασιν οὐ δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἀναίρειν. ἰασιν (i. e. Ἰάσων) οὖν ὁ γραμματικὸς μέμνεται ἐπὶ τῇ λέξει Ἀρίσταρχον. Hæc ad Iasonem Argivum pertinere colligas ex Suida, qui eum et historicum appellat et grammaticum, quamquam ex divulsis vocibus ἱστορικὸς... γραμματικὸς, turbatum aliquid esse et fortasse aliena misceri nascitur suspicio.

(*) « De quel secours, inquit, pouvait être un abrégé de ce genre, où tout se pressait, et où rien n'était suffisamment développé? Il est probable que l'auteur le sentit, et que pour avoir occasion d'en parler plus en détail, il composa un traité sur les sacrifices d'Alexandre, dont Athénée cite le troisième livre. On voit par les éphémérides du prince Macédonien, qu'il ne passait aucun jour sans sacrifier aux dieux. Croyait-il par là expier le crime d'immoler journellement tant de milliers d'hommes à son ambition et à sa fureur de la renommée? C'était de pareils sacrifices que Jason aurait dû s'occuper : il aurait fallu que son ouvrage en eût offert l'affreux calcul ; peut-être aurait-ce été un moyen efficace de le faire passer à la postérité ; du moins se serait-il immortalisé lui-même par son ouvrage vraiment philosophique (!).

VITA GRÆCIÆ.

1.

Telos, una ex Cycladibus insulis, nomen habet a Telo conditore ; alio nomine appellabatur Agathussa, uti Iason tradit.

2.

E LIBRO TERTIO.

Iason, qui Vitam Græciæ quattuor libris scripsit, habet hæc : De loco urbis condendæ Alexander per somnium oraculo edoctus est ita :

insula deinceps quædam est undoso in ponto,
ante Ægyptum sita, quam Pharum vocitant.
Jussitque Alexander architectos forniam urbis delineare.

ΒΙΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ἐν βιβλίῳ δ'.

1.

Stephan. Byz. : Τῆλος, νῆσος τῶν Κυκλάδων ἐπὶ Τήλου οἰκιστοῦ. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀγαθοῦσσα, ὡς Ἰάσων. Hæc e libro primo, uti videtur.

2.

E LIBRO TERTIO.

Stephan. Byz. v. Ἀλεξάνδρεια. Ἰάσων δὲ ὁ τῶν Βίων τῆς Ἑλλάδος γράφας ἐν τέτταρσι βιβλίοις φησί· « Τὸν μὲν οὖν τόπον τῆς πόλεως ὄναρ ἐχρησιμοποίησεν οὕτω·

Νῆσος ἐπειτὰ τις ἐστὶ πολυκλύστη ἐνὶ πόντῳ,
Αἰγύπτου προκάροισι, Φάρων δὲ ἐκαλήσκουσιν.

Ἐκέλευσε δὲ διαγράφειν τὸ σχῆμα τοὺς ἀρχιτέκτονες· οὐκ ἔχοντες δὲ λευκὴν γῆν, ἀλφίτοις διέγραψαν· ὁρῆθαι δὲ καταπτάντες τὰ ἀλφίτα αἰφνης διήρπασαν· ταραχθεὶς οὖν Ἀλέξανδρος, οἱ μάντιες θαρρεῖν εἰλεγον· πάντων γὰρ τὴν πόλιν τροφὸν γενήσεσθαι. » Ταῦτα καὶ Ἀρριανός (III, 2). Ἐκλήθη δὲ Πρακωτὶς καὶ Φάρα καὶ Λεοντόπολις διὰ τὸ τῆς Ὀλυμπιάδος γαστέρα ἐσφραγίσθαι εἰκόνη.

ἐν τέτταρσι βιβλίοις] ἐν δ' βιβλίῳ cod. Rhedig. De re v. Plutarch. Alex. c. 26; Curtius IV, 21; Valer. Max. I, 4; Eustath. ad Dion. p. 37.

3.

Περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἱερῶν.

Athenæus XIV, p. 620, D : Ἰάσων δ' ἐν τρίτῳ. περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἱερῶν ἐν Ἀλεξάνδρεια φησὶν ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ ὑποκρίνασθαι Ἥγησιαν τὸν καμάρδον τὰ Ἡρόδοτου, Ἑρμοφάντον δὲ τὰ Ὀμήρου.

Sin recte hæc ex Vita Græciæ deprompta esse suspicati sumus, in ejusdem tituli opere Dicæarchus narraverit, quæ leguntur ap. Athenæum XIII, p. 603, A : Φιλόπαις δ' ἦν ἐκμανῶς καὶ Ἀλεξάνδρος δ'

Hi quum terram albam ad manum non haberent, farina deieciarunt. Sed aves devolantes farinam confestim abstulerunt. Turbatus inde Alexander; vates bono animo esse jusservunt; omnium enim hanc urbem fore nutricem. Eadem Arrianus quoque. Nominabatur Alexandria etiam Rhacotis et Pharos et Leontopolis. Hoc propterea, quod leonis signo Olympiadis venter obsignatus fuerit.

3.

DE SACRIFICIIS ALEXANDRI.

Iason libro tertio de Alexandri sacrificiis (templis vocavit Toup.) loquens Alexandria ait in magno theatro Hierogiam comurdam Herodoti historias, Hermophantem Homerici carmina recitasse.

βασιλεύς. Δικαίταρχος γοῦν ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν Ἰλίου θυσίας Βαγώου τοῦ εὐνούχου οὕτως αὐτόν φησιν ἡττάσθαι, ὡς ἐν δψει θεάτρου θλου καταφιλεῖν αὐτὸν ἀνακλάσαντα, καὶ τῶν θεατῶν ἐπιφωνησάντων μετὰ κρότου οὐκ ἀπειθήσας πάλιν ἀνακλάσας ἐφίλησεν. De his Fuhrius ad Dicæarch. p. 114 : « Hunc librum vel partem alius cujusdam libri ita inscriptam de solemni Alexandri ad Trojam sacrificio exposuisse (cum Fabricio) conjicimus. Alexandri vero ipsius in titulo disertam mentionem non factam esse, aut ex festinatione scriptoris qui citat Athenæi repetere debemus, aut etiam æqualibus, in quorum potissimum usum Dicæarchus illam solemnitatem descripsit, eo additamento opus non fuit. Ceterum plane non liquet, utrum quæ memoratur dissertatio περὶ τῆς ἐν Ἰλίου θυσίας, singularis liber exstiterit, annon potius partem operis de Alexandro, vel etiam de sacrificiis ritibusque sacris universis effecerit. »

ΠΕΡΙ ΚΝΙΔΟΥ.

4.

Schol. Theocrit. XVII, 69 : Τὸ δὲ Τρίσιον ἀχρωτήριον τῆς Κνίδου, ἀπὸ Τρίσπος τοῦ Ἀδαντος, ὡς ἐν τοῖς Περὶ Κνίδου Ἰάσων φησίν.

DE CNIDO.

4.

Triopium Caldi promontorium a Triope Abantis filio nomen habet, ut in libris De Cnido Iason tradit.

IASON BYZANTIUS.

ΘΡΑΚΙΚΑ.

5.

Plutarchus De fluv. 11, 2 : Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ (sc. ἐν τῷ Στρυμῶνι) λίθος παυσίλυπος καλούμενος, ἐν ἡν εὐρη τις πένθων, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς, καθὼς ἱστορεῖ Ἰάσων ὁ Βυζάντιος ἐν τοῖς Τραγικοῖς (Θρακικοῖς em. Jonsius Scr. hist. ph. III, 2, 2). Nescio an pro ἱστορεῖ Ἰάσων fuerit ἱστορεῖ Ἀίων ὁ Βυζάντιος, quæ quidem nomina majusculis literis exarata facile confundi poterant. Leo Byzantinus ἐν τοῖς Περὶ ποταμῶν laudatur a Plutarcho l. l. c. 24. Ejusdem citantur Βουτυριαῖ ibid. c. 2, quæ partem fuisse statuo operis Περὶ ποταμῶν, in quo fluviorum mirabilia secundum terras distributa erant; id quod in alios multos similis generis titulos cadere existimamus.

IASON CYRENÆUS.

« Iason Cyrenæus floruit sub Ptolemæo Philometore Ol. 150 et post. Hic gesta Asmonæorum sive Maccabæorum quinque libris est complexus. Eos in compendium redegit scriptor secundi Maccabæorum libri, cujus cap. II, 24 sic legas : Ὑπὸ Ἰάσωνος τοῦ Κυρηναίου δεδηλωμένα διὰ πάντα βιβλίον πειρασόμεθα δι' ἐνὸς συντάγματος ἐπιτεμεῖν. » Fossius p. 173. Cf. Schœll. l. l. II, p. 281; Clinton. F. H. III, p. 531.

THRACICA.

5.

In Strymone lapis reperitur, quem paussilypum (incrorem sedantem) appellant; quem si quis moriens invenerit, statim liberatur qua opprimitur calamitate. Ita narrat Iason Byzantius in Thracicis.

AMYNTIANUS. PRAXAGORAS. ANTIDAMAS.

AMYNTIANUS.

Photius Bibl. cod. 131 p. 97 ed. Bekk. : Ἀνεγνώσθη Ἀμυντιανοῦ εἰς Ἀλέξανδρον· προσφωνεῖ δὲ τὸν λόγον τῷ αὐτοκράτορι τῶν Ῥωμαίων Μάρκῳ, καὶ ἐπαγγέλλεται μὲν ἀξίως εἰπεῖν τῶν Ἀλεξάνδρου πράξεων, εἰδείχθη δὲ προῖων ὡς ἐπαγγεῖλαι μὲν ἐστὶν ἐνθέρμος καὶ τολμητής, πληρῶσαι δὲ τὴν ἐπαγγελίαν ψυχρὸς καὶ δειλός· πολλὸ γὰρ καταδεέστερον καὶ τῶν ἐμπροσθεν εἰρηκότων λέγει περὶ αὐτοῦ, ἀτόνῳ δὲ καὶ ἐκλύτῳ χαρκτηρίῳ χρῆται. Τοῦ μέντοι σαφοῦς οὐ διαπίπτει, πολλὰ δὲ τῶν ἀναγκαίων παραλιμπάνει.

Ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἑτέρους λόγους ἔγραψε διαφόρους, καὶ Παραλλήλους συνέθηκε βίου, ὥσπερ Διονυσίου καὶ Δομιτιανοῦ ἐν δυσὶ λόγοις, Φιλίππου τε Μακεδόνων καὶ Αὐγούστου ἐν ἑτέροις δυσὶν· ἔτι δὲ καὶ περὶ Ὀλυμπιάδος τῆς Ἀλεξάνδρου μητρὸς λόγον ἔγραψεν.

Amyntianus ἐν τῷ Περὶ ἐλεφάντων laudatur a schol. Pindar. Olymp. III, 52 et schol. Tzetz. Chil. ap. Cramer. Anecd. tom. III, p. 357. Is num idem sit cum historico, qui sub Marco Antonino vixit, nescimus.

PRAXAGORAS ATHENIENSIS.

Photius Bibl. cod. 62, p. 20 ed. Bekk. : Ἀνεγνώσθη Πραξαγόρου τοῦ Ἀθηναίου τῆς κατὰ τὸν μέγαν Κωνσταντίνον ἱστορίας βιβλία δύο.

(Sequuntur horum librorum excerpta, quæ non exscribimus.)

Ἔτος δὲ τῆς ἡλικίας ἦγε δεύτερον καὶ εἰκοστὸν Πραξαγόρας, ὡς αὐτὸς φησιν, ὅτε ταῦτα συνέγραφε. Συνέγραψατο δὲ ὁ αὐτὸς καὶ ἕτερα βιβλία δύο περὶ τῶν

Ἀθήνησι βασιλευσάντων, ἔτος ἀνίων ἐνεακαιδέκατον. Συνέταξε δὲ καὶ ἕτερα βιβλία ἑξ εἰς τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα Ἀλέξανδρον, τριακοστὸν πρῶτον θαύμων ἐνιαυτόν. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν σαφής καὶ ἡδύς, ὀλίγον δὲ τοῦ δέοντος ἀτονώτερος. Κέχρηται δὲ Ἰωνικῇ διαλέκτῳ.

Nihil superstes.

ANTIDAMAS HERACLEOPOLITES.

HISTORIA ALEXANDRI.

Fulgentius Exp. serm. ant. p. 168 ed. Munk. : *Vispillones dicti sunt bajuli; quamvis Antidamas Heracleopolites vispillones dixerit cadaverum nudatores, sicut in historia Alexandri Macedonis scripsit: « Plus quam trecentos cadaverum vispillones reperiens crucibus affixit. Mnaseas (fr. 16.) tamen etc.*

Antidamas] cod. Leid. vulgo *Antidamus*. Qui sit auctor et quid spectet res narrata, parum liquet. (De canibus ἐνταφιασταῖς Bactrianorum cf. fr. 6 Onesicriti Astypalaensis)

MORALIA.

Idem ibidem : *Antidamas in Moralibus libris ait: « Fabre compactum animal hominem quis ferat sic ire pecuatum? et averruncassit igitur tam Aricinas (Aretinas?) hominum mentes ».* Porro *averruncare* dixit pro *eradicare*; *Aricinas* vero *lesteas* vel *argillaceas*; et *pecuatum*, *stultum*.

Aricinas] sic codd.; *Eretinas* vett. edd. *Aretinas* conj. Munk.

FINIS.

[iii.]

PSEUDO-CALLISTHENES

PRIMUM EDIDIT

CAROLUS MULLER.

With a Letter to the Editors by Julius Müller

ACCEDIT

ITINERARIUM ALEXANDRI.

PRÆFATIO.

Pτολεμαῖο et Aristobulo jungentes Pseudo-Callisthenem veremur sane ne quis ad aliena nos aberrasse et quadrata junxisse rotundis clamitet. Quod si crimen est, excusari id Græculorum exemplo nolumus; verum putabamus complura fabulis nostris inesse, quæ etiam severior historia non aspernatura sit. Sin minus, valeat superbum istud vulgus historicorum, qui adunco naso quemvis suspendunt, nisi canat archontes et respublicas. Nunc nos eos unice diligimus, quibus Candaces placent cubicula, qui mirantur Alexandri vultum leoninum et quæ in oriente ultimo rex viderit monstra et prodigia.

Narrationes istæ quam late per orbem terrarum diffusæ sint, et qui factum, ut illis temporibus, quibus Europa sancto furore percita Asiam invasit, ex fabulosis Alexandri historiis carmina nascerentur in paucis insignia: sæpius hoc et præclare viri docti explicarunt. Supererat ut in origines et progressus harum fabularum penitus inquireretur. Id vero quominus rite peragerent plurimi hucusque impediabantur. Nam constabat antiquissima nostra italica, gallica, germanica e latinis, latina e græcis exemplaribus ducta esse; græca autem in bibliothecarum pluteis jacebant inedita. Sane quidem fragmenta aliquot e codicibus Parisinis, Leidensibus et Turinis publici juris fecerat doctissimus BERGERUS DE XIVREY (V. *Notices et Extraits d. Manusc. tom. XIII, p. 162 sqq. et Traditions tératologiques p. 350 sqq.*). Verum hæc non restinguendo desiderio sed excitando erant. Igitur Firminus Didot, de nullo literarum genere non meriturus, adiit virum clarissimum ex eoque petivit, ut si quæ de Pseudo-Callisthene elaborata in promptu haberet, ea secum vellet communicare. Annuit Bergerus de Xivrey et pro insigni liberalitate sua Firmino Didot tradidit codicis Parisini 113 (Suppl.) apographum, cui ad capita nonnulla etiam lectionis varietatem ex aliis libris adscripserat. Atque hoc ipsum exemplar typis expressum foret, nisi, comparatis reliquis duobus codicibus Parisinis, statim ab initio apparuisset codicem 113, etsi scri-

ham prodat attentio-rem vincatque rerum acervo, tamen ut ætate infimus est, sic etiam oratione et historiæ indole esse pessimum. Tantoque magis nobis rejiciendus erat, quum pretium ejusmodi librorum non ex copia narratorum (quæ tantum non omnia dudum novimus) metiendum sit, sed is censeatur optimus, qui literarum historiam investiganti utilissimus esse possit. Itaque res flagitabat, ut ad codicem antiquissimum (Nº 1711) nos converteremus. Hic autem quum omne genus corruptelis et lacunis fœde mutilus esset, nos vero ante omnia verborum contextum exhibere deberemus, qui quantumvis barbarus, legi tamen posset: unus relinquebatur codex 1685, qui medium inter alteros duos locum obtinet. Hoc igitur fundamento nostræ editionis constituto, ita egimus, ut primum narrationis diversitatem e reliquis libris enotarem, eamque, si paucis continebatur, in annotatione exscriberemus, sin multa erat, in textum reciperemus, uncis a reliquo historiæ corpore seclusam. Deinde ubi narratio in omnibus libris eodem modo procedebat, lectionis varietatem præcipuam consignavimus. Levissimas quasque differentias cur in medium proferremus causa non suberat, uti ex iis quæ de ratione codicum infra dicemus, quisque intelliget. Denique quæ in codice 1685 corrupta vel manca leguntur, reliquorum librorum ope corrigere et resarcire tentavimus. Præterea argumenta singulis capitibus e codice 113 præfigere cœperamus. Quod institutum relinquere inde a capite XXIII libri I nos coactos vidimus, quoniam argumenta ista in narrationem codicis 1685 non amplius cadebant.

Versionis loco subjecta sunt latina Julii Valerii. Lacunas codicis Ambrosiani ex libris Parisinis supplevimus; reliqua locis quam plurimis correximus e codice Reg. 4880.

Valerio in codice Ambrosiano jungitur Anonymi Itinerarium Alexandri. Quod quoniam ab altera parte cum Arriano, ab altera cum Pseudo-Callisthene componendum est, non ingratis lectoribus fore putavimus, si denuo typis excuso ad calcem hujus voluminis locum concederemus. Ceterum tale fere dedimus, quale Majus magna cum laude constituit, auctum tamen correctionibus clarissimi Letronii, quibus nostra quædam addidimus. Vale.

CAROLUS MÜLLER.

PARISIIS mense decembri MDCCCXVI.

INTRODUCTIO.

I. DE CODICIBUS GRÆCIS PSEUDO-CALLISTHENIS.

JULIUS BERGERUS DE XIVREY, vir clarissimus, qui (in *Notices et Extraits des Manusc. de la Bibl. roy.* tom. XIII, p. 198 sqq.) data opera collegit quæcunque de libris manuscriptis historiæ Pseudo-Callisthenæ innotuerunt, codices græcos recenset quattuordecim. Ex iis tres asservantur Parisiis in Bibliotheca Regia, N° 1711, sæc. X, N° 1685, sæc. XIV, N° 113 supplementi, sæc. XVI. De his antequam curatius dicam, reliquos enumerabo, quos inspicere mihi non licebat.

1) *Codex Leidensis* N° 93 in-4°, papyraceus, in Sicilia scriptus sæculo decimo quinto. Quo volumine continentur : 1. Stephanites; 2. vita Æsopi; 3. fabulæ Æsopi; 4. Alexandri historia, Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης καὶ πράξεις. 5. Compendium historiæ universalis inde a mundi initio usque ad Alexandrum, paginis tribus.

Alexandri historiæ initium ex eo codice dedit Berkelius ad Stephanum Byzantium v. Βουκεφάεια, et Berger. de Xivrey l. l. (Vide not. ad lib. I, 1 init.). Hæc excerpta ad narrationem antiquissimi codicis Parisini proxime accedunt, minusque corrupta sunt. Lectionis varietatem ad alia capita nonnulla Bergerus ad marginem apographi sui enotavit (Vid. not ad II, 16).

2) *Codex Florentinus*, N° 37, in-4°, pergamentæus sæc. XII, palimpsestus, foliorum 47, initio et fine mutilus. — Ex eo libro L. DE SIMONER, vir egregius, quum Florentinam bibliothecam anno 1831 excuteret, in usum Bergeri exscripsit epistolam Alexandri ad Darium (lib. I, c. 38), quam Bergerus dedit l. l. p. 249. Verba exhibet codd. Parisin. 1685 et 113, sed corruptiora lacunis deformat. Quare male de hoc libro auguramur. — De reliquis codicibus ipsum audiamus Bergerum l. l. p. 203 :

« Nous ajouterons d'abord ceux que cite Montfaucon. »

3, 4) « *La Bibliothèque de Saint-Marc de Venise* possédait de son temps deux manuscrits grecs de cette histoire (*Bibl. bibliothecarum*

tom. I, p. 478 et 483), dont l'un écrit à Rome, en 1469, par ordre du cardinal Bessarion, avait un titre beaucoup plus long que les nôtres : Ἐξηγήσεις ἱστορικῆ κατὰ λεπτὸν ἔχουσα τὴν γέννησιν, ἀνατροφὴν καὶ πράξεις Ἀλεξάνδρου, μέγιστα κακορθώματα καὶ τελευτὴν, τῇ τοῦτου πρὸ Ἀιγυπτίων ἐκ πάλαι καλῶς παραδοθείσα (sic) (Græca D. Marci Bibl., p. 198, chez M. Favre in *Biblioth. universelle de Genève*, tom. III, p. 329). Mais il est présumable que ce titre avait été fait par Bessarion, qui a pu même être l'auteur d'une espèce de préface pompeuse, commençant par ces mots, qui sont donnés comme les premiers du texte : ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ἐκεῖνος δ' ἔγχετο, ὁ περίφημος, ὁ συνετὸς ἐν λόγοις. — Venaient ensuite, dans ce manuscrit de Bessarion, les œuvres de Josèphe.

5) Un manuscrit de la *Bibliothèque du Vatican* (*Bibl. bibl.* I, p. 3) contenait aussi la même histoire, commençant par ces mots : Βουλόμενοι οὖν τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος... , ce qui me ferait croire qu'il y manquait le premier ou les deux premiers feuillets, car c'est à la fin du fol. 2 verso que notre manuscrit 113 du supplément parle de cette foule de peuples barbares, qui, par leur irruption en Égypte, forcèrent Nectanébo à quitter son empire [V. lib. I, c. 2, ed. nostræ].

6) La *Bibliothèque Ambrosienne de Milan* possédait également un de ces manuscrits grecs (*Bibl. bibl.* I, p. 528), probablement le même que cite M. Mai (ad. Jul. Valer., præfat. p. 105) sous le numéro O. 117, part. suppl., et qu'il regarde comme très-différent de celui dont se servit Sainte-Croix, c'est-à-dire du N° 1685.

7) Au contraire, celui de la *bibliothèque du cardinal Ridolfi* paraît en avoir été la copie ou l'original, puisque l'histoire d'Alexandre y était, de même, suivie des fables d'Ésope (*Bibl. bibl.* II, p. 772).

8) La *bibliothèque de Saint-Remi de Reims* possédait aussi cette histoire dans un manuscrit grec du onzième siècle, écrit sur papier de coton (*Ibid.* p. 1289; *Catal. gr. mss. abbat. St.-Remig. Rhem.*, cod. 427). Mais on sait que cette belle bibliothèque, où se trouvait entre autres raretés un des deux manuscrits latins, qui nous

ont conservé les fables de Phèdre, fut entièrement consumée par un incendie en 1774.

9-11) D'autres manuscrits grecs de cette histoire sont cités par quelques auteurs. Draudius (Bibliotheca classica) parle de deux qui existaient, l'un dans la *bibliothèque de Strozzi*, l'autre dans celle du cardinal de Saint-Ange. Nous avons vu aussi Léon Allatius (*Catal. libror. mss. etc. Lips.* 1830, in-4°, p. 927.) citer un passage de cette histoire, qu'il avait lu dans un manuscrit, peut-être le même qu'un des précédents, car le grand rapport de cette citation avec le texte des manuscrits 1685 et 113 du supplément nous fait penser que cet exemplaire de Léon Allatius pourrait être celui du cardinal Ridolphi, ou bien celui de la Bibliothèque du Vatican, dont Léon Allatius avait la garde. M. Hænel en cite un dans sa *Bibliothèque de l'Escurial* (*Plut.* VII, arm. Z, n° 4).

Hactenus Bergerus. Jam videamus codices Parisinos.

12) N° 1711 (nobis cod. A.), pergamenteus in-fol., sæculi undecimi, in quo Chronographiis Nicephori, Georgii Syncelli, Theophanis et Leonis grammatici subjicitur inde a fol. 375 *recto* Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης, foliis 33. Incipit verbis: Οἱ σοφώτατοι Αἰγύπτιοι, θεῶν ἀπόγονοι; verba ultima: ἐταλεύηται δὲ Φαρμουθὶ τετραδί-

δύσεως. Narratio distincta in libros tres, sicuti apud Julium Valerium. Libro primo subscriptum: Ἀλεξάνδρου πράξεων μέρος α'; et similiter ad calcem libri secundi; libri tertii postrema, quæ initio folii legebantur, exciderunt. Præterea in medio codice lacuna est unius folii (V. not. 27 ad lib. I, 41).

13) N° 1685 (nobis cod. B.), chartaceus in-fol. min., anno 1469 p. C. scriptus eleganter. Continet Vitam Alexandri, fol. 1-53, et fabulas Æsopi, fol. 54-60. Titulus rubris litteris majusculis exaratus: Καλλισθένης ἱστοριογράφος δὲ τὰ περὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραψάμενος. Οὗτος ἱστορεῖ Ἀλεξάνδρου πράξεις. Ad finem, fol. 53 *verso*, leguntur hæc: Τῷ (non τὸ ut Bergerus scriptum esse ait, p. 199 n° 3) δόντι τέρμα δόξα, τιμὴ καὶ κράτος. Ἐταλεύθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς Νεκταρίου ἱερομονίχου τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου τῶν Κασσώλων τῆς πόλεως Ὑδροῦσης (Otrante), ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ, ε' ἡμέρᾳ, σαββάτῳ, ὥρα β' τῆς ἡμέρας, ἐν ἔτει ς' ρη' (6977 a. m. = 1469 p. C.), ἰδ. β'.

14) N° 113 Supplementi (nobis cod. C.), chartaceus, in-4°, foliorum 205, scriptus anno 1567 ab Eustathio hierodiatcono (vid. p. 152). Titulus: Βίβλος Ἀλεξάνδρου. Historia in capita distincta; singulis capitibus præfixa argumenta (1). Jam si libros inter se contenderis, liquet non

(1) Latini codices Bibliothecæ Regiæ, etsi a nobis alieniores sunt, alioque loco accuratius de iis agere propositum est, paucis tamen etiam hoc loco recensentur:

1) N° 6041, sæc. XIV, fol., pergam., post alia scripta fragmentum Vitæ Alexandri exhibet.

2) N° 6831, sæc. XIII, in-4°, pergam., quo continetur: 1. Origo, ortus, vita et actus Alexandri M. 2. Alexandri epistola ad Aristotelem de situ et mirabilibus Indiæ. 3. Ejusdem epistola ad Brachmanos et horum responsum. 4. Dindymi et Alexandri colloquium.

3) N° 8501, in fol., pergam.; Vita Alexandri proæ oratione et deinde versibus elegiacis, a Quilichino composita anno 1236.

4) N° 8514, in-4°, pergam. et chartaceus, scriptus anno 1465. Vita Alexandri et epistola quam ad Alexandrum scripsit Mardocheus Judæorum princeps. Hi quattuor a grecis nostris longius recedunt, linguaque scripti barbara. Propius ad nos pertinent libri sequentes:

5) N° 8518, sæc. XI vel, Bergero judice, sæc. X, in-8°, pergamenteus, paginarum 96; post paginam 12^{am} excidit folium unum. Continet Vitam Alexandri (p. 1-62) et epistolam Alex. ad Aristotelem magistrum de itinere et situ Indiæ.— Is codex post Valerii codicem Ambrosianum, qui est sæculi IX, omnium quos novimus antiquissimus. Epitome est Valerii uberioris: narrationis enim tenor atque ordo idem plane est atque apud nostrum Valerium. Prima historiæ pars sive fabula de Nectanebo, quam ex hoc codice supplēvimus (p. 1-7 ed. nostr.), ad græca cod. A. proxime accedit, ejusdemque est ambi-

tus. Postea historiam in arctius contrahit, satis habens narrationis capita paucis commemorasse; verba, quantum ejus in epitome fieri potest, eadem plerumque sunt quæ in nostro Valerio.

6) N° 5819, sæc. XIII, in-8°, pergamenteus, foliorum 56. continet Vitam Alexandri (fol. 1-31), et Epitologum de mirabilibus quæ vidit Alexander, ad Aristotelem magistrum, fol. 32-49; De itinere ad peraridum, fol. 49 sqq. Vita Alexandri eadem est quæ in cod. 8518, nisi quod interdum paullo uberior, et in universum minus corruptus est cod. 5819. Utrique libro antiquior Valerii epitome subesse debet.

7) N° 5062, sæc. XIII, in-fol., pergamenteus, fol. 104. Continet Vitam Alex. et epistolam ad Aristotelem.

8) N° 8520, sæc. XIV, in-8°, pergamenteus, foliorum 13. Primi quaternionis folia septem exciderunt. Iis continebatur Alex. de situ Indiæ epistola, cujus ultima verba leguntur in primo folio superstite. Deinde sequitur Historia Alexandri; cui subjecta Epistola Cornelii ad Crispum in Troja. Initio hujus libri vir doctus annotavit quædam de auctoribus qui Pseudo-Callisthenis mentionem faciant. Laudantur Casanbovus, Salmasius, alii.

9) N° 8155, apographum libri antecedentis, sæculo XVII exaratum ab eodem viro docto, qui codici 8520 notam memoratam adscripsit. Is de suo præfixit titulum hæc: Callisthenes De origine, vita et rebus gestis Alexandri M., latine, ut puto, redditus ab Æsopo, qui versionem suam Constantino, Constantini M. filio, dedicavit.

10) N° 4877, sæc. XIII, in-fol., pergamenteus, continet

esse rationem eorum, quæ est codicum Arriani vel alius cujusvis scriptoris antiqui, ubi omnis fere discrepantia vocum nonnullarum vel depravatione vel omissione continetur. Immo nihil impediēbat, quominus nostrorum codicum exaratores conjungerent scribæ munera et auctoris. Neque enim historiæ severitas neque nomen celebrati scriptoris coercebat, neque unquam narrationis forma exstitit adeo perfecta et absoluta, ut nihil nisi accuratissimam ejus quasi ex ore imaginem exprimere senioribus relinqueretur. Homero suo Alexandri historia caruit, neque magis, immo multo minus fixa certisque circumscripta finibus est, quam historiunculæ, quæ per populi ora vagabundæ errant. Itaque singuli codices eatenus similes vel dissimiles sunt, quatenus scriba vel acquiescere relatis, vel mutare accepta augendo, amputando, miscendo, duxerit satius. Atque ita factum est, ut nostri codices tres non tam ejusdem libri sint apographa, quam diversæ ejusdem historiæ recensiones, quæ quo temporis intervallo eadem fere etiam orationis et tractationis differentia separantur.

Codex A. scribam arguit vel plane rudem et negligentissimum, vel cujus oculis subjectum erat exemplar turpissimis vitiis ubique inquinatum. Adeo pleraque corrupta et lacera sunt.

Nihilominus facile perspicitur subesse recensione historię, cujus oratio etsi barbara ac talis fere qualem sæculo nono vulgus usurpaverit, tamen delectu verborum et compositione elegantior erat quam in codd. B. et C. Ipsa denique narratio uberius est de iis rebus, unde quæ prisca ejus forma fuerit intelligere liceat. Posterioris ævi additamenta aut omissa prorsus, aut ita exhibita, ut rudia quasi saxa appareant, quæ sequior ætas dolaverit et historiæ ædificio inseruerit.

Cum codice A. componenda sunt *latina*, quæ *Julio Valerio* tribuuntur. Quod si Majus nusquam diserte indicavit Valerii opus nihil nisi versionem esse Pseudo-Callisthenis, id inde explicarim, quod græca Vaticani ætatis sunt infimæ. Scilicet Valerius, si nonnulla exceperis, et historiæ tenore et singulis ut plurimum sententiis eandem reddit narrationem quæ subest codici A. Idem quum integrior ad nos pervenerit, et forma orationis nexuque sententiarum græcis nostris superior sit, sæpenumero ad explenda quæ in cod. A. manca vel male contracta sunt, adhiberi debet. Contra ab altera parte ex codice A. supplendus est Valerius. Sat multa enim codex A. suppeditat, quæ apud Valerium desiderantur, neque ejusmodi sunt ut seriora additamenta existimari possint. Sic, ut unum

opera quinque. Quartum est : *Vita Alexandri M.* quæ Callistheni tribuitur; quintum : *Alexandri ad Aristotelem epistola de situ Indiæ.*

11) N° 4880, sæc. XIV in fol., pergamentæus. Præter Orosium continet : *Julii Valerii res gestæ Alexandri Macedonis translatae ab Æsopo græco.* (ita enim titulus exhibetur ad finem libri primi et secundi). Deinde sequitur *Alexandri epistola de itinere suo.* Initium historiæ Alexandri deest, similiter atque in codice Ambrosiano, ex quo Majus Valerium edidit. Minor tamen in nostro libro lacuna est. Verum audiamus clarissimum Letronnium, qui de hoc codice optime meruit. Is enim (in *Journal des Sav.* 1818, p. 609) ita dicit : « Il est également acéphale; mais le nombre des pages qui manquent, est moindre que dans le manuscrit Ambrosien. A la marge sont des chiffres qui se rapportent aux pages d'un autre manuscrit. C'est ce dont il n'est pas possible de douter, d'après l'égalité des intervalles qui séparent chacun de ces chiffres. Le premier chiffre indique le nombre huit, ce qui prouve, qu'il manque sept pages et demie. Le commencement de l'édition de M. Mai tombe entre les pages 9 et 10 : ainsi notre manuscrit contient deux pages de plus. Par un hasard singulier, en cherchant dans les livres manuscrits qui traitent d'Alexandre, nous avons trouvé un fragment dans le manuscrit 5873, et que le catalogue indique en ces termes : *Fragmentum vitæ Alexandri quæ Callistheni tribuitur.* Ce fragment ne consiste qu'en un seul feuillet. En le comparant avec le manuscrit 4880, il nous

a été facile de voir que c'est la même écriture, la même distribution; que la marge porte également des chiffres, et que ces chiffres correspondent juste à ceux du manuscrit; car le premier est, comme je l'ai dit, le chiffre 8, et le dernier, dans le feuillet dont je parle, est le chiffre 7. En outre notre manuscrit commence par le mot *erat*, le fragment finit par *nam et nox* (v. p. 15 ed. nostr.), ce qui forme la phrase entière : *nam et nox erat.* Il demeure donc évident que ce fragment est un feuillet du manuscrit 4880, détaché d'abord par hasard, et relié dans un volume différent. Au moyen de ce feuillet, il n'y a plus au commencement qu'une lacune de quatre pages, au lieu de seize, qui manquent dans l'édition de M. Mai. » Ceterum cod. 4880 Ambrosiano inferior. Plura in arctius contrahit, alia, longiores maxime descriptiones, prorsus omittit. Porro interponit aliena, uti lib. III, cap. 27, ubi capita aliquot Josephi, atque ea omnia quæ apud Orosium de Alexandro leguntur, in mediam Valerii narrationem intrusit. Minora quædam additamenta suis locis notavi. Verba eadem atque in Cod. Ambros., paucis exceptis, corruptelarum numerus major, quamquam multis locis Ambrosianum ex nostro corrigere licuit. Lacinas Valerii, quas nos e codd. 5818 et 4880 supplevimus, Majus in altera sua Valerii editione supplevit e cod. Vaticano; is vero nonnisi epitome Valerii est. Quare postea Majus (in *Spicilegio Romano* tom. VIII) nova supplementa dedit ex uberiore narratione codicis Turinensis. His uti non potui.

proferam, pro triginta versibus, quos Valerius (I, 46) ex Ismeniae carmine affert, codex A. exhibet fere centum et quinquaginta. Quamquam etiam hi nonnisi centones sunt longioris carminis, quod in communi utriusque fonte legatur. Similiter habent quæ de Alexandria originibus narrantur; alterum ex altero supplere licet, verum etiam in unum conjunctos ab fontis sui ubertate longe abesse patet.

Codici A. et Valerio simillimam esse suspicor versionem Armenicam, quam viri harum rerum periti sæculo quinto p. C. scriptam esse statuunt (1).

Codices B. et C. uti ætate non ita longe separati, sic oratione simillimi. Ubi res easdem eodem modo narrant, iisdem etiam verbis uti solent. Cetera indole valde differunt. Nimirum codex B. narrationem habet quam cod. A. brevior. Alia omittit, alia contrahit, quædam mutavit et transposuit; nova præbet perpauca. — Contra codex C. voluminis mole reliquos longe superat. Fundus narrationis ea est recensio quam sequitur cod. B. Nam quæ cod. B. habet, eadem eodem ordine iisdemque verbis in C. leguntur pæne omnia. At intercalata iis sunt alia multa, quæ ex diversis plane fontibus auctor corrast. Pleraque ætatem redolent infirmam, multa ineptissima; ac tanta est scriptoris negligentia, ut non modo pugnantia inter se proferat, sed eadem etiam bis vel ter repetat.

Hactenus in universum de codicibus nostris dictum esto. Jam seriem narrationis per capita ita adumbrabo, ut ea quæ non in omnibus

nostris libris græcis et in Valerio leguntur, uncis includam, præfixa nota codicis vel codicum, quibus debentur.

II. ARGUMENTUM HISTORIÆ.

[AV. LIBER PRIMUS.]

[P. Ortus Alexandri.]

I. [BC : Proœmium. Alexander, virtute et fortuna clarissimus, non Philippi sed Nectanebi filius.] [AV : Egyptii sapientia et solertia omnes homines superant. Hæc A. fusius persequitur.] Inter eos Nectanebus rex artis magicæ scientiæ insignis, qua hostium conatus irritos reddere solitus erat.

II. Denuo hostes imminere ei nuntiat famulus de futuris anxius, quem ridet rex arte suæ fisus.

III. At ea ipsa docetur jam adversari deos Egyptiis. Itaque mutata veste ac facie clam aufugit in Macedonium, ubi astrologum Pella constitetur. [ABC : Quærentibus regem Egypti Serapis respondet eum fugisse, at rediturum pro sene juvenem. Id oraculum statum Nectanebi insculpitur.]

IV. Olympias ob sterilitatem divortium timens, absente marito astrologum consulit. In amore mulieris captus, adhibita constellatione prædicit ei filium ex Ammone deo suscipiendum.

(1) Quæ de eo comperta habeo, Geiero debeo, qui de Callisthene historico loquens (Script. Alex. p. 230) in nota affert hæc :

« Nos autem hoc quidem loco ea certe silentio præterire noluimus, quæ quum per *Ferdinandum Rankium* litteris certiores facti essemus, Venetiis nuper editam esse Vitam Alexandri Magni Armenice scriptam, quam ipse vidisset apud *G. Petermannum*, virum doctissimum harumque litterarum peritissimum, ad litteras nostras, quibus rogabamus Petermannum, ut si quid esset, quod in libro isto Armenico ad propositum nostrum spectare videretur, id nobiscum vellet communicare, respondit vir humanissimus. Scribit enim : « Die Armenische Biographie ist, wie Sie ganz richtig vermuthet hatten, der *Pseudo-Callisthenes*, derselbe aber in der ältesten Gestalt, oder wenigstens in derjenigen, welche der ältesten zunächst steht, ohne die vielen spätern meist widersinnigen Zusätze, ob er gleich auch wie alle andern Recensionen desselben des Wunderbaren Vieles enthält. Uebrigens ist diese Biographie, wie die armenischen Herausgeber ausdrücklich in der Vorrede bemerken — und wir müssen sie, die gelehrten Mechitaristen (sic erschien Ve-

nedig 1842, 8.), als die competentesten Richter in dieser Beziehung anerkennen — schon im 5ten Jahrhundert unserer Zeitrechnung übersetzt worden; auch begn sie die Vermuthung, dass *Moses Chorenensis*, der berühmteste Armenische Geschichtsschreiber, der Uebersetzer derselben sei, so wie sie meinen, dass ebenderselbe auch die Chronik des Eusebius in das Armenische übertragen haben moege. — Auf der 73ten Seite (das Ganze hat 198 Seiten) steht als Unterschrift : « Hier ist vollendet die Geburt und die Thaten Alexanders des Macedoniens von dem weisen *Aristoteles*; wir beginnen nun (zu sprechen) auch von seinem Zuge nach Plataeæ, einer Stadt der Athener. » [Ex his igitur patet librorum divisionem eandem esse quæ est in cod. A. et in Valerio.] Pag. 186 schließt die eigentliche Biographie, es folgen dann aber noch Lobreden (sic!) auf den Tod Alexanders von *Chatschatur* aus *Ketscharru* (?) enthaltend Klagen des Alexander selbst, dann der Olympias, der Roxane, seiner Feldherren und Soldaten, und endlich ermahnende Worte Alexanders an seine Freunde. Man könnte aber auch dies wohl besser deuten als « Reden in Beziehung auf den Tod Alexanders. »

V. — VII. Nectanebus arte magica aliisque machinis efficit, ut primum per somnium regina se Ammonis in complexibus videat, deinde etiam vigilans fruatur deo, quem ab astrologo non diversum esse haud perspexit.

VIII. Ne miretur Philippus uxorem gravidam reperiens, Nectanebus immisso somnio regem de divinitate seminis, quod utero uxor gestet, edocet.

IX. Itaque redux Philippus uxorem erubescens consolat, ad deum quæ erant referens.

X. Mox tamen suspectat mulierem; suspicionem novo machinamento Nectanebus diluit.

XI. Ostento Philippus de futuri filii gloria et morte præmatura admonetur.

XII. [ABC: Partum edituram Olympiadem inhibet astra consulens Nectanebus, nec eniti factum sinit ante horam qua cosmocratorem natum iri sidera nuntiant. *Hæc paucis BC, multis prosequitur cod. A, poema apotelesmaticum exscribens.*] Prolabente puero tremit terra, coruscant fulgura.

XIII. Cur Alexandri nomen puer acceperit. Ejus forma, educatio, magistri. [F. Locus Phavorini de majoribus Alexandri.] Philippo affertur Bucephalus carnivorus.

XIV. Nectanebus ab Alexandro in præcipitium detruditur. Moriens se patrem Alexandri confitetur; splendido funere honoratur.

XV. Philippus oraculum Delphicum de successore interrogat. Bucephali domitorem Pythia respondet.

XVI. Alexander puer ingenium prodit responso sapientiæ præcoci.

XVII. Bucephalum per Pellam urbem agit. Gaudet Philippus oraculi memor.

XVIII. Alexander ludos Olympicos adit. Ejus cum Nicolao, Acarnaniæ regulo, jurgium.

XIX. Ludorum descriptio (*Cod. C. uberius hæc describit ex fonte juniore. Quæ ibidem de Laomedonte narrantur, ignorant ABF.*). Perit Nicolaus ab Alexandro devictus. Eam victoriam aliarum multarum fore præludium e nomine victi anguratur sacerdos.

XX. XXI. [C. Alexander secum in Macedoniam ducit Laomedontem. Carmen, quod Macedones in honorem Alex. composuerunt.] Domum redux Philippum, repudiata Olympiade, cum Cleopatra nuptias agentem offendit. Alexandri indignatio, cum patre gravis altercatio, in convivas et Lysiam scurram furor.

XXII. In gratiam redit cum patre, cui Olympiadem reconciliat.

XXIII. Contra Methonæos rebellantes mittitur. [ABF. Inde reversus, Darii legatos a Philippo tributum annuum exigentes re infecta redire jubet (*Hæc cod. C alio loco et alio modo narrat. Vid. c. 26*). Deinde mittitur contra Thraciæ urbes seditiosas.] [C: Contra Scythas, qui Macedoniæ imminabant, proficiscitur; strategemate eos vincit; victos clementer habet.]

XXIV. [ABF: Pausanias (*Ἀναξάρχος ὁ καὶ Πυρραῖος cod. C, hoc modo diversas narrationes miscens*) Thessalonicensis Olympiadis amore captus, absente Alexandro, Philippum in theatro confodit. Jamque Olympiadem vi abducturus est, quum redux Alexander spiranti adhuc patri Pausaniam offert trucidandum. Mors Philippi; luctus Alexandri. *Fusius hæc exponit cod. A. Diversam plane de morte Philippi narrationem habet cod. C. Vid. p. 25.*]

XXV. Alexandri concio de bello contra Persas suscipiendo.

XXVI. [C: Darii legati re infecta dimittuntur. Cf. cap. 23]. Copiæ Alexandri recensentur.

[ABF: Alexander contra Thraciæ populos, Illyrios, Pæones, Triballos expeditionem suscipit.] [Pro his C: Contra Thessalonicensis proficiscitur, quorum tyrannus Polycrates, Anaxarchi (*Ἀναξάρχου τοῦ καὶ Πυρραίου cap. 24*) filius, submittens se Alexandro tradit Charimedem filium.]

XXVII. [B: Græcia rebellat; Athenienses excitat Demosthenes; Thebani præsidium urbe ejiciunt; quare Thebæ diruuntur. Flagrante urbe Ismeniam tibiis cecinisse jussu Alexandri ferunt. Tum metuentes sibi reliqui Græci Alexandrum imperatorem creant.]

[Pro his C: Rebellante Græcia Alex. primum contra Athenienses proficiscitur; urbem obsidet, capitque; deinde Thebas diruit. Hinc in Italiam transgressus Romanorum obsequia admittit. Auxiliares copias adducit Laomedon, quem Alexander regem subactorum in his regionibus populorum constituit. Dein meridiem versus pergit usque ad oceanum. Monstra quæ ibi viderit (*eadem plane postea in India collocat*). Ad lævam se convertens septentrionem versus in Macedoniam redit.]

XXVIII. XXIX. [BC: Alex. e Macedonia in Asiam transgressus ad Granicum vincit; Ioniam, Cariam, Lydiam, subjicit; mare Pamphylium recedit prætereunti. Aspendum venit: hinc solvit in Siciliam; inde in Italiam transit.] Romanorum obsequia et honores in Alexandrum ab iis collati.

XXX. In Africam transgressus a Carthagi-

niensibus tributa accipit. Ammonis templum adiens oraculum petit de loco condendæ urbis δαμνῆσθαι. Dei responsum.

XXXI. XXXII. Parætonium condit. In Ægyptum venit. Alexandriae origines (*locus de Alexandria in BC paucis, fusius in V, uberrime in A tractatur.*)

XXXIII. Serapeum Alexander quærens quomodo invenerit. Datum a deo oraculum.

XXXIV. Memphim venit, ubi more regum Ægyptiorum ἐνθρονίζεσθαι. Conspicit Nectanebi statuam et inscriptum ei oraculum reditum Nectanebi pro sene juvenis prænuntians. Patrem suum fassus ratum facit vaticinium. Oratio Alexandri ad Memphitas.

XXXV. In Syriam profectus a Tyriis arcetur; Gazam capit; denuo Tyrum aggreditur, de successu conaminis somnio prædoctus; urbem captam excindit. Tripolim constituit.

XXXVI. [C: Duces Alexandri Seleucus et Antiochus Nicatoriam et Antiochiam condunt.] Legati Darii literas afferunt, quibus Alexander puerulus ad matrem redire jubetur.

XXXVII. Concione Alexander animos militum firmat. Legatis ostendit quomodo Græcus rex a Barbarorum tyranno differat. Darium prodituro aures non præbet.

XXXVIII. Responsum ad Darii literas.

XXXIX. Darii literæ ad Satrapas, quibus corripit Alexandrum jubet et verberibus affectum ad matrem remitti. Spinther et Hydaspes satrapæ data ad regem epistola auxilia petunt. Responsum Darii ignaviam eorum castigantis.

XL. Usque progredienti Alexandro denuo literas scribit Darius veniam delictorum promittens, si jussis Alex. obtemperet.

XLI. Quæ omnia quum frustra fuissent, exercitum contra Alexandrum ducit. [BC: Alexander in Cydno natans morbum contrahit; a Philippo sanitati restituitur.] Prælium Issicum. Fugit Darius, cujus curru, armis, familia Alexander potitur.

XLII. Dario novam expeditionem parante, Alexander supplementa copiarum e Macedonia adduci sibi jubet. In Pieriam venit, ubi sudans Orphei statua novas laborum ærumnas portendit. In Phrygia ad Scamandrum fl. alterum Achillem agit. [V: Præcipue colit Achillem, cui cognatus erat; apponitur stemma ex Alexandriade nescio qua.]

XLIII. Amphipolim venit, deinde Abderam, quam urbem non ingreditur Abderitis obsecutus.

XLIV. Chalcidensium regionem vastat. Omnes

urbes usque ad Pontum Euxinum sibi subjicit. Ad Mæotim paludem Neptuno sacra facit. Fame exercitum premente, equos mactare jubet. Quare indignatos milites concione placat.

XLV. [AV: Ad Locros venit; Tegyreum oraculum edit.]

XLVI. [AV: Thebani resistunt; urbs eorum obsessa et diruta. Excidium describitur (*e fonte poetico*). Ismenias cantilena Alexandrum flectere studet frustra.]

XLVII. [AV: Datum Thebanis de urbis restitutione oraculum. Alexander Corinthum proficiscitur, ubi ludis Isthmiis præsidens, Clitomacho Thebano pancratiastæ hanc habuit gratiam, ut Thebas restaurari juberet.]

[AV. LIBER SECUNDUS.]

[V. Actus Alexandri.]

I. [AV: Alexander Plataeas venit, ubi a Proserpinæ sacerdote fausto responso excipitur. Stasagoram Plataensium præfectum a munere removet. Ægre id ferunt Athenienses. Alexandri ad Athenienses literæ.]

II. [AV: Atheniensium responsum. Rescriptum Alexandri rhetores expostulantis. Atheniensium deliberatio. Cedendum Alexandro suadet Æschines. Contra disputat Demades.]

III. IV. [AV: Demadem refellit Demosthenes, cujus sententiam populus ratam habet.]

V. [AV: Athenienses legatos mittunt ad Alexandrum. Hujus ad Athenienses epistola.]

VI. [AV: Alexander proficiscitur contra Lacedæmonios, qui primum resistere conati mox se dedunt.] Hinc denuo in Asiam transit.

VII. Darii deliberatio. Copiæ.

VIII. Alexander post natationem in Cydno morbum incidit. A Philippo sanatur (Cf. I, 41).

IX. Euphratem transgressus, pontem rescindit. Id haud æque ferentes milites oratione erigit. Insidiis Persæ Macedonica veste induti in vitæ venit discrimen. Persam comprehensum cum laude dimittit.

X. Satrapam, qui Darium proditurus erat, indignatus recedere jubet. Spintheris et Hydaspæ ad Darium literæ. Darii ad Alexandrum, et Alexandri ad Darium literæ.

XI. Darii epistola ad satrapas, et horum responsum.

XII. Darii ad Porum literæ.

XIII. Alexandri strategema. Ammon ei per quietem apparet.

XIV. Dei suasu ipse Mercurii vestitu indu-

rus tamquam nuntius Alexandri ad Darium proficiscitur.

XV. Convivio a Dario adhibitus agnoscitur; fuga feliciter ad suos evadit.

XVI. Prælium ad Strangam fluvium. Clades Persarum. Darii fuga et lamentatio.

XVII. Darii literæ, quibus regni partem et opes Alexandro offert. Oblata non accipienda esse Alexander censet, contra sententiam Hephestionis. Arcem Persepolitanam incendit.

XVIII. Nabonassari et Cyri sepulcra visit. Græcos captivos a Persis misere mutilatos generoso animo sublevat.

XIX. Darius novam expeditionem parans a Poro auxilia petit.

XX. Bessus et Artabazanes Darium necant. Spiranti adhuc supervenit Alexander. Darii morientis verba et mandata.

XXI. Alexander, funerato Dario, res Persarum constituit (*de his uberius narrationis centones præbet cod. A.*), Darii interfectores punit.

XXII. Alexander Aduliten Persis satrapam dat. Literæ Alex. ad Rodogunen, Statiram et Roxanen; harum responsum. Alteræ literæ Alexandri ad easdem et ad Olympiadem. Nuptias Roxanes celebrat. [*AV*: Deinde in Porum exercitum ducit. *Finis libri secundi.*]

XXIII. [*BC*: Epistola Alexandri ad Olympiadem et Aristotelem, quibus narrat quæ gesserit inde a pugna Issiaca usque ad mortem Darii et suas nuptias. *Hucusque epistola pertinet in cod. C; in cod. B ultra progreditur, in eaque recensentur mirabilia, quæ in ultimis orientis regionibus rex viderit. Hæc eadem iisdem plerumque verbis, epistola in narrationem historici dissoluta, exponit cod. C inde a cap. XXXII.*]

XXIV. [*C*: Alexander in Judæam proficiscitur. Judæos eorumque religionem summopere honorat.

XXV. [*C*: In Ægyptum pergit. E balneo morbum contrahit. Philippi medici historia repetitur.]

XXVI. [*C*: Ægyptii primum resistentes Alexandro mox se dedunt, suadente numine.]

XXVII. [*C*: Nectanebi statua capiti Alexandri coronam imponit, in manus dat globum mundi imaginem.]

XXVIII. [*C*: Alexander urbem eximiam (*Alexandriam*) condit; priscorum deorum cultum antiquat, verum deum unicum, mundi creatorem, venerans.]

XXIX. [*C*: Ad longinquiores populos pergit. Offendit mulieres horrendas, quæ canum ope fugantur. Inde per desertum euntes infestantur

formicis miræ magnitudinis. Deinde ad flumen veniunt.]

XXX. [*C*: Flumen istud, modo aquam modo arenam volvens, quomodo ponte Alexander junxerit.]

XXXI. [*C*: Deinde reperit homines staturæ minimæ, et prope lacum Sesonchosis statuam, cui inscriptum erat ultra non posse procedi. Inscriptionem veste tegit, ne legant milites.]

XXXII. [*C*: Boream versus tendit. In silva obviam fiunt homines ingentes.]

XXXIII. [*C*: In planitie reperit homines nigros miræ indolis, quibuscum manum conserunt. Alexandri ad exercitum ultra progredi nolentem cohortatio.]

XXXIV. [*C*: Ad Herculis et Semiramidis stelas veniunt. Homines sex manibus pedibusque instructi igne fugantur. Cynocephalorum terra. Cancræ ingentes.]

XXXV. [*C*: Insula Brachmanum sive Oxydracum gymnosophistarum. In eam primus transit Philon, deinde ipse Alexander. *Sequuntur de Brachmanibus eadem omnia quæ in codice A leguntur lib. III, 5 sqq.*]

XXXVI. [*C*: Ex insula ad suos reversus iter continuat. Arbores una cum sole orientes et evanescentes. Lapides miræ virtutis; serpentes; pisces non igne, sed aqua frigida coquendi; aves miræ.]

XXXVII. [*C*: Regio tenebrosa; animalia ἑξάποδα, τριόφθαλμα. Regio arenosa; animalia sexocula; Cynocephali ichthyophages; phocæ. Redundum esse dictitant amici. Alexander usque ad fines terræ penetrandum censet.]

XXXVIII. [*C*: Inde deserta, nullo sole collustrata. Ad maritima cancrum capiunt ingentem, in quo dissecto margaritæ reperiuntur pulcherrimæ. Horum desiderio captus Alexander in maris profunda descendit vano conatu.]

XXXIX. [*C*: Præcipitium structo ponte superat. Senis consilio usus in regionem tenebrosam penetrat. Regionis miracula.]

XL. [*C*: Avium voce monetur, ut jam redeat, quum beatorum terram mortali adire non liceat. Ad lucem revertitur.]

XLI. [*C*: Nova miracula. Historia Andrea coqui et Cales Alexandri filiæ. Quomodo Alexander per aerem vectus sit.]

XLII. [*C*: Ad lacum venit, cujus aqua mello dulcior. In piscis stomacho lapidem reperit lucentem, quo lampadis loco utitur. Mulieres, quæ noctu e lacu emergunt suavissime canentes. Pugna cum Hippocentauris.]

XLIII. [*C*: Epistola ad Olympiadem et Ari-

stotelem, in qua narrata inde a cap. 24 paucis recensentur.]

XLIV. [C: In Indiam tendens venit ad Solis arbores fatidicas, quæ mortem regi prænuntiant. Offendit homines unipedes, perniciosissimos.]

[AF. LIBER TERTIUS.]

[V. Obitus Alexandri.]

I. Alexander contra Porum proficiscitur per loca deserta et infesta. Militum animos oratione erigit.

II. Pori literæ ad Alexandrum, Alexandri ad milites concio et ad Porum epistola.

III. Pori exercitus propter elephantum copiam metum Macedonibus injicit. [BC: Alexander, mutato vestitu, Pori urbem ingreditur hostis copias exploraturus.] Elephantum impetum strategemate eludit. In pugna cadit Bucephalus. Præ mœrore Alexander bellum negligit. Persarum haud pauci in Pori castra transeunt.

IV. Quapropter Alexander bellum decernendum censet certamine singulari; quo commisso Porum occidit. [A: Musicani (sic leg. pro Πασα-*viou*) aliorumque regiones sibi subijcit. Aornum petram expugnat; aliam Indiæ urbem oppugnans e summo vitæ discrimine a Peuceste et Ptolemæo eripitur. Postrema hæc narrat etiam Valerii cod. Reg. 4880 initio cap. XVII.] — [ABF: Deinde ad Brachmanes gymnosophistas visendos proficiscitur.]

V. [ABF: Brachmanum ad Alexandrum literæ. Terra eorum et vivendi ratio describuntur.]

VI. [ABF: Brachmanum sapientiæ specimina.]

VII.—XVI. [A: Interponitur Palladii libellus de situ gentibusque Indiæ et Brachmanibus.] Codex C ea quæ leguntur in ABC cap. V et VI, cum iis quæ cod. A e Palladio apponit inde a cap. XII, commiscuit et in alium locum transposuit. Vide II, 35.

XVII. [AF: Epistola Alexandri ad Aristotelem de Indiæ miraculis (Hanc epistolam cod. BC in narrationem historicam dissolverunt, omisis tamen compluribus): A Brachmanibus veni in Prasiacam urbem. Deinde ad homines molles, Sabæos, ad insulam magicam. Philonis interitus. Hebdomadariū. Redii in Prasiacam. Vidi solis et lunæ eclipsin. Darii regnum perambulavi initio facto a Portis Caspiis. Urbs in fluvio sita. Calami ingentes. Aqua amara. Lacus aquæ dulcissimæ. Sesonchosis titulus. Bestiæ castra infestantes. Redii in Prasiacam. Solis et Lunæ arbores

fatidicæ. Oraculum ab iis editum. Jam e Prasiaca pergo ad Semiramidis regiam.]

XVIII. Alexander ad Semiramidis regiam venit. Epistolæ Alexandri ad Candacem, et Candacæ ad Alexandrum.

XIX. Candace Alexandri imaginem clam rege sibi procurat. Candaules, Candaces filius, cui Bebrycum rex uxorem rapuerat, ad castra Alexandri defertur. Ptolemæus regem agens Alexandro tamquam Antigono duci jubet, ut illatam Candaule injuriam vindicet.

XX. Alexander-Antigonus Euagridem Bebrycum tyrannum bello petens uxorem Candaule restituit.

XXI. Alexander-Antigonus cum Candaule ad Candacem proficiscitur. Loca ἐνθεα.

XXII. Candaces regia describitur. Alexander a regina agnoscitur, nec tamen proditur.

XXIII. Alexander magnum periculum prudentia sua effugit. Muneribus cumulatus ad exercitum redit.

XXIV. In reditu Alexander deorum præsentia et convivio fruitur. Ejus cum Sesonchosi colloquium. Serapidis oraculum. (Hæc cod. C narravit cap. 21).

XXV. Alexander ad Amazones pergit. Literæ ad Amazones, harumque responsum.

XXVI. Alteræ literæ ad Amazones; Amazonum rescriptum et obsequium. [C: Alexander Eurymithræ Belsyrorum regi bellum inferit. Viginti duos populos impuros intra Caspias Portas includit.]

XXVII.—XXIX. [V: Iter in Prasiacam molestum. Epistola Aristotelis ad Alexandrum.] — [VAB: Epistola Alexandri ad Olympiadem. Cod. C epistolam dissolvit in narrationem historici; deinde capita hujus narrationis in epistola breviori recenset. Nostra hæc epistola in aliis codicibus aliter adornata hunc in modum:]

[B: Iter ad Hypanim fluv. molestum. Hæc rectius Valerius præmittit epistolæ.] — [ABF: Herculis stelæ. Mare rubrum. Atlas fluvius. Acephali aliaque monstra. Solis urbs. Tanais fluvius. Cyri et Xerxis regiæ et quæ iis insint miranda.] — [B: populi impuri ab Alexandro seclusi.]

XXX. Alexandro Babyloniam ingresso factus affertur prodigiosus. Unde imminentem regi mortem vates nuntiant.

XXXI. Antipatri de Alexandro tollendo consilia. In convivio rex haurit poculum venenatum.

XXXII. [A: Alexander quin in Euphratem se præcipitet a Roxane impeditur. Testamen-

tum scribit. Quid interea Perdiccas et Ptolemæus inter se pacti sint.] [BC: Macedonum exercitus præter lectum regis morientis præteriens.] [A: Alexander testamentum apud Rhodios deponendum Orciæ tradit. Testamenti apographum.]

XXXIII. [C: Accurrit Bucephalus, lectumque regis lacrimis irrigat.] [CB: De provinciarum distributione regis verba paucissima.] [C: Bucephalus puerum, qui venenum Alexandro dederat conspicit, comprehensum dilaniat, dein ipse ad pedes regis expirat.] [CBV: Morienti regi signa cœlitus edita.]

XXXIV. [VCB: Regem in Perside Persæ, Macedones in Macedonia sepeliendum censent. Rixam componit responsum Jovis Babylonii, quo Memphim corpus deportari jubetur. Eo delatum sacerdos jubet Alexandriam transferri.] [V: Ibi corpore in templo Alexandri deposito, Ptolemæus recitat testamentum, quod eatenus Valerius exhibet quatenus ad provinciarum distributionem pertinet.]

XXXV. Quot annis Alexander vixerit et regnaverit; quo die sit mortuus, quot vicerit populos. [AVC: Alexandriæ urbes ab Alexandro conditæ enumerantur.]

III. DE ORIGINE ET INCREMENTIS HISTORIÆ ALEXANDRI FABULOSÆ.

Accedimus ad eum locum qui est de historiæ nostræ originibus ac incrementis. Hunc autem tutissime et commodissime tractari censeo, si primum eam telæ partem, quam oculis adhuc subjectam habemus, retro resolvamus, ac tum demum conjectando et tenuiora vestigia legendo ad ipsa ascendamus initia. Primum igitur ab antiquissimo codice A et a Valerio proficiscentes paucis exponemus cujusnam generis sint mutationes et additamenta, quæ in codicibus B et Cprehendimus.

Quæ in codice B mutata videmus, maximam partem sunt ejusmodi, ut auctorem prodant, qui fabulosa interdum ad veræ historiæ seriem revocare studuerit. Tribus id exemplis probatur. Ac primum quidem in codice A et apud Valerium expeditio contra Thebas et reliqua quæ in Græcia Alexander egit, eo tempore facta esse narrantur, quo rex ex Italia, Ægypto et a prælio Issico redux secundam contra Dariū expeditionem parabat. Ita autem rem jam ab Alexandrinis auctoribus adornatam esse, inde colligitur, quod Demosthenes, cedendum esse Macedoni civibus persuadens, multis verbis evehit

Alexandriam urbem recens conditam et felicitatem Ægyptiorum jussis regis benignissimi lubentissime obtemperantium. Ac probabile est eo ipso consilio Alexandrinum auctorem hanc historiæ partem ad secundæ expeditionis initium ponere maluisse, ut etiam Ægyptiorum exemplo Athenienses ad obsequium, Alexandro præstandum inducti esse viderentur. Contra in codice B statim post debellatos Thraciæ populos Alexander in Græciam proficiscitur, totusque hic locus, in antiquioribus libris uberrime expositus, verbis paucissimis ex veterum historicorum narratione absolvitur, atque adeo criticum se hoc loco auctor ostendit, ut Ismenia historiam voce φέρεται in dubium vocaverit.

Deinde codex A et Valerius Alexandrum ex Europa in Italiam transjecisse et in *Lycaoniam* sive *Lucaniam* appulisse tradunt. Ac hæc quidem ratio, introducta semel expeditione Italica, omnium simplicissima erat. Contra in cod. B (I, 28) Alexander, rebus Græciæ constitutis, in Asiam transit, ad Granicum vincit, Asiamque minorem subigens deducitur usque in Pamphylia (in regionem *Lycaoniae* Asiæ proximam). Hinc deinde transfretatur in *Lycaoniam* sive *Lucaniam*, ut Valerius dicit, vel uti est in cod. B, primum in Siciliam, deinde in Italiam.

Similiter historiam de Alexandro in Cydno natante codex B (I, 41) cum antiquis historicis ponit ante prælium Issicum, quum cod. A et Valerius (II, 8) ponant ante pugnam ad Arbela commissam. Sed quoniam posteriore loco cod. B eandem historiam denuo narrat, hinc colligas correctiones illas non ab auctore cod. B, sed ab antiquiore aliquo profectas, deinde ab alio cum prisca adoratione commixtas esse.

Hæc de præcipuis mutationibus, quæ in cod. B occurrunt. Alia quædam minoris momenti silentio prætermitto. Quod deinde additamenta attinet, item seriem ætatem redolent. Versantur maxime in miraculis Indicis. Hæc enim quum in antiquioribus libris modicis finibus contineantur, posteriorum erant deliciae, eodemque modo augebantur, quo negligebantur historica illa de originibus Alexandriæ, de rebus Persarum ab Alexandro constitutis, de testamento regis et quæ alia ejusmodi sunt parum jucunda. Etenim quum in codice A et Valerio mirabilia duabus maxime epistolis absolvantur, quæ post narratum bellum Indicum et expeditionem contra Amazones susceptam apponuntur, auctor cod. B jam invenit tertiam epistolam (II, 23 ubi v. not.), quæ quum majorem partem circa gentes orientis ultimi sit, inepto plane loco

statim post narrationem de morte Darii nuptiisque Alexandri intruditur. Ceterum quum in ea complura legerentur eadem atque in prima epistola cod. A, posteriorem hanc deinde in narrationem historicam dissolverunt, omittentes quæ omittenda erant. Porro uti lib. II, 23 nova plane epistola intruditur, sic antiqua illa, quæ legitur II, 27 sqq., in cod. B. augetur narratione de populis impuris (II, 29), quos Alexander munitis Portis Caspiis a reliquis seclusisse dicitur. Apertum hoc Judæi vel Christiani hominis additamentum. Verum etiam in hisce narrationibus omnibus auctor codicis B sobrium se et brevitatis studiosum ostendit: neque enim dubium est quin quæ de iis uberrime tradita accepit in arctius contraxerit: unde factum, ut narratio sæpe sit obscurior maleque cohæreat.

Videamus deinceps codicem C. Is igitur quum fundum narrationis suæ eandem habeat recensionem quam sequitur cod. B, quæ in hoc mutata vel aliunde assumpta diximus, præbet et ipse. Reliqua quæ addit vel mutat ex recensione fluxerunt, tum rerum tractatione tum orationis indole ab altera facile distinguenda. Auctor ejus Judæus vel Syrus Christianus fuisse videtur. Ex hoc fonte petita descriptio ludorum Olympicorum lib. I, 20 et quæ ibi de Laomedonte memorantur, expeditio Alexandri contra Seythas et narratio de morte Philippi. In hac quum interfector Philippi non esset Pausanias, sed Anaxarchus, diversa hæc in cod. C ita conjunguntur, ut homo iste sit Πανσανίας ὁ καὶ Ἀνάρχος. Simili modo aliis locis in cod. C introducuntur Φίλων ὁ καὶ Βύζας, Φίλιππος ὁ καὶ Πτολεμαῖος, Ὡχος ὁ καὶ Σεσόγχοις etc. Oratio in his sicuti in reliquis plurimis verbosa et aniliter garrula. Narratiuncularum, quas *Märchen* Germani vocant, colorem habent quæ c. 26 de Darii legatis leguntur, multum illa ab antiquioris historiæ simplicitate recedentia. Præterea hunc locum ita transposuit, ut legati isti advenisse dicantur jam parante Alexandro expeditionem Persicam, atque eo modo minas Alexandri statim sequatur effectus. — Ex eadem recensione deinde arrepta expeditio contra filium *Anaxarchi* Polycratem. Qui ibi memoratur filius Polycratis *Charmedes*, eundem denuo introduci videmus libro tertio, ubi de morte regis (p. 150) et de statua Alexandri (p. 151, not. 4) sermonem facit, ut dubium non sit, utraque ex eodem fonte afferri. — Similiter *Laomedon*, quem Alexander regionum occidentalium regem constituisse narratur (I, 27, p. 26 sq.), eundem auctorem prodit, ex quo Laomedon ludis Olympiis una

cum Alexandro certans memoratur. — Hinc igitur etiam petita sunt quæ de expeditione in Italiam et reliquas occidentis terras ad Oceanum usque leguntur, serioris ævi commenta. Ceterum adeo negligens Noster est, ut subjungat his ea, quæ in codd. ABV. de expeditione Italica exstant, ideoque ex parte bis exponat eadem. — Quæ cap. 36 interseruntur de Nicatoria et Antiochia conditis, haud premerem, nisi hæc quoque prodere viderentur auctorem Syrum, quem aliunde agnoscimus. Præcipuum vero operam auctor cod. C navavit narrationi quæ est de orientis mirabilibus. Supra jam monuimus hanc partem in cod. A et V rudem admodum esse, ac duabus epistolis contineri, in quibus non tam referuntur jam narrata, quam nova exhibentur, ita ut epistolæ in historicæ narrationis locum succedant. Codex B auxerat hæc addita alia epistola sed alieno prorsus loco inculcata. Hæc igitur omnia in ordinem redigit simulque novis divitiis thesaurum jam accumulatum donat codex C. Scilicet epistolas cod. A et Valerii in historiæ formam transducit, prima verbi persona in tertiam mutata, servatisque reliquis. Deinde vero novas epistolas excudit, quæ nonnisi summaria rerum narratarum exhibent. Tertiæ autem epistolæ, quam codex B. habet, initium solum retinet, ut quod retineri absque incommodo poterat; reliqua item in historiam convertit, ejusque epitomen in epistolio ad Olympiadem perferendam curat. Ita igitur ex ordine res procedunt. Additamenta autem in hac parte sunt plurima, adeo ut novam plane faciem historia induat. Nam post mortem Darii Alexander pedem refert in Syriam, unde tantam Judaicæ religionis admirationem aufert, ut deinde denuo in Ægyptum transgressus, iterumque condita Alexandria, paganorum deos foras ejiciat, nec alium quemvis agnoscat præter Jehovam. Hæc Judæum vel Christianum redolent longissime. Aliaque ejusmodi compluræ, quæ enumerare tædet, passim occurrunt. Unde supra de auctore hujus recensionis conjecturam feci. Deinde postquam, Cydno in lacum Ægyptium transformato, Philippi medici historiam, quam semel ac iterum jam narraverat, denuo auctor exposuerat, orientem nobis reserat, videmusque Alexandrum, antequam ad Forum veniret, jam adisse limina paradisi. Memorabile inter alia illud est, quod de Brachmanibus in cod. C legitur. Præclarum enim exemplum præbent rationis, qua ea, quæ in antiquioribus libris tamquam documenta quædam ad historiam Alexandri pertinentia narrationi subjecta

vel etiam inserta, nec tamen juncta erant, a senioribus ipsi historiae Callisthenae incocta sint. Id enim auctor codicis C fecit Palladii opusculo, quod integrum præbet cod. A.—Denique postremam narrationis partem de morte Alexandri ex eadem recensione fluxisse, unde Polycratis historia in libro primo deprompta est, paullo ante jam monui. Ac nemo puto non agnoscat nostrum ineptiarum aucupem in præclaris illis de Bucephalo redivivo, domini vindice, ac demum morte sua beatum Argi canis memoriam refrigerante. Hactenus de textura codicis C.

His igitur accrementis resectis, videndum est de codice A deque Valerio. Nam hi quoque inter se differunt, nisi quod discrepantiæ tantorariiores, quanto propius auctores ab antiquissima historiae forma absunt. Mitto eos locos, ubi alter altero uberius est, quod alter altero plura vel accuratiora e communi fonte depromsit. Quo pertinent v. c. illa, quæ codex A. (I, 12) habet de Nectanebo partum Olympiadis inhibente usque dum fausta luceant sidera. Hæc enim Valerius Ambrosianus omittit. Quamquam ea omissio nonnisi scribæ codicis esse videtur, nam centones quidam hujus loci supersunt in Valerii cod. Reg. 8519 (Vide p. 11, not.). Ac nescio an similiter statuendum sit de aliis locis Valerii, ubi nunc justo breviora legimus, ut de Alexandriae originibus (II, 31 sqq.) et de rebus Persarum (II, 21). Certe in universum patet, eundem latinorum Pseudocallisthenæ historiae quam græcorum librorum esse rationem. Ut ut statuas, eximendus ex hoc genus locis sunt ea, quæ Valerius de testamento Alexandri profert. Hæc quoque multo breviora sunt, quam quæ codex A exhibet, sed non Valerii culpa, verum consilio ejus Alexandrini, quem Valerius expressit. Nam totius hujus loci alia adornatio in Valerio, alia in codice A. De quibus fusius dicemus infra. Alius autem generis sunt loci tres, quos habet Valerius, non habet codex A. Eorum primus est de proavis mythicis Alexandri ex Phavorini Historia miscellanea repetitus (I, 13); cui similis argumento est alter, ubi ex Alexandriade nescio qua recensentur majores Alexandri materni inde ab Achille (I, 42, p. 48); tertio denique affertur Aristotelis ad Alexandrum epistola (III, 27). Qui quidem omnes, quum non solum desiderentur in codice A, sed abesse etiam absque ullo historiae damno possint, se-

riorum sunt additamenta, quæ jam Valerius in græcis suis repperit. Cum iisque componendus est Palladii libellus in cod. A et Josephi et Orosii loci qui in Valerii codice Reg. 4880 in mediam Pseudo-Callisthenis historiam intruduntur. Nimirum corrasit quisque et adscripsit quæ ad illustrandam vel etiam ad corrigendam Nostram historiam idonea esse censuit. Neque dubium est, quin eodem consilio in codice Ambrosiano Callistheni jungatur Anonymi Itinerarium Alexandri, cujus locum de Halicarnassi obsidione deque Ada regina etiam cod. 4880 ad Valerium I, 42 in margine adscripsit; neque mirarer si in alio libro idem locus in ipsum verborum contextum receptus legeretur.

His subjiciam, quæ leguntur in codice A., non leguntur apud Valerium, de subacta Musicano aliisque Indiæ regulis, de Aorno petra expugnata, et de Alexandri Mallorum urbem obsidentis facinore (1) et periculo (II, 4), deinde vero de Alexandro, qui morbo fatali correptus in Euphratem se dejecturus erat, et de pactis, quæ Perdiccas et Ptolemæus inierint, dum testamentum rex scriberet (III, 32, n. 1).

Igitur hæc quoque seniorum additamenta esse putaveris. Sed quod posteriorem locum attinet, Valerii silentium omnino nihil probat, quoniam postrema hæc historiae pars vel ab antiquissimis auctoribus vario modo adornata esse videtur, atque alia ejus recensio codici A, alia Valerio subest. Deinde autem ea quæ de Ptolemæo narrantur ejusmodi sunt, ut optime conveniant Alexandrinorum studiis, quæ tanto clarius elucet, quo propius ad initia historiae nostræ accedas. Etenim ita habet codex A. l. l. : 'Ο δὲ Περδίκκας ὑπονοήσας τὸν Ἀλέξανδρον καταλειπέναι τὰ πράγματα τῷ Πτολεμαίῳ διὰ τὸ πολλὰς πρὸς αὐτὸν εἰρηκέναι ὑπὲρ τῆς Πτολεμαίῳ γενέσεως, ἔτι δὲ Ὀλυμπιάδα εἰρηκέναι φοβερὰν, ὥς ἦν ἐκ Φιλίππου, λαβὼν τὸν Πτολεμαῖον κατὰ μόνας ἐξορκίζει, εἰ γίνοιτο Ἀλεξάνδρου πραγμάτων διάδοχος, μερίζειν τὰ πράγματα αὐτῷ τὰ κοινῇ συγκριθέντα. Τὸν δρκον ὑπομείνας Πτολεμαῖος καὶ οὐδεμίαν ἐννοιαν ἔχων ὑπὲρ ὧν ὁ Περδίκκας ὑπενόει, καὶ αὐτὸς νομίζων τὸν Περδίκκην διάδοχον εἶναι τῶν πραγμάτων, ... δρκίζει αὐτὸν τὸν αὐτὸν δρκον ἐν μέρει. Hæc igitur quin jam in antiquissimis nostræ historiae exemplaribus locum habuerint, nihil obstat. Major dubitatio esse de altero loco potest. Nam quæ de Alexandro apud Mallos

(1) Pag. 99, not. 11, pro ὑπὸ τῶν μαζῶν scribendum putavi ὑπὲρ τὸν μαζόν; præstat ὑπὸ τὸν μαζόν; nam sic etiam Diodorus XVII, 99, 3.

vulnerato codex A exhibet, eodem plane modo legis in Itinerario Alexandri c. 115, p. 167, adeo ut aut alter alterum exscripsisse aut uterque ex eodem fonte hausisse debeat. Porro eadem, etsi brevius, Itinerarii verbis, sed alio minusque apto loco præbet etiam Valerii codex Reg. 4880 (1). Attamen græca nostra e latinis fluxisse per se parum est probabile, contra vero scriptorem Itinerarii præter melioris notæ auctores etiam fabulosam Alexandri historiam ante oculos habuisse patet. Nimirum cap. 119 dicit: *Cujus (Alexandri) ne casus prius quam laudium memor sim, ea quoque memorem, quæ per diligentiam laboravit.* Narrat deinde quomodo Alexander diebus nonaginta (95 Valer. III, p. 141) *continuis emensa via* ad Herculis stelas venerit, earumque pretium terebro exploraverit. Leguntur hæc initio epistolæ ad Olympiadem (III, 27, p. 139 sq.). Deinde in Itinerario sequuntur: *Verum enim revertens prærupta per loca cælo inlucido ut juxtim se viantes vix mutuo noscerentur, tandem Thermodonta amnem* (Reliqua desiderantur). Quæ quidem etiam propius quam latina Valerii accedunt ad ea, quæ deinceps in codice A leguntur: *Ἐνταῦθα δὲ ἀναξυγυῖων δι' ἐρήμου καὶ χρημῶδους χώρας ὑπὸ τῆς δαλγῆς οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν παρεστῶτα ὅστις ποτὶ ἔστιν κτλ.* Dubium itaque non est, quin reliqua quoque hujus epistolæ auctor Itinerarii narraverit. Suspicioque ipsam hanc epistolam in causa fuisse, ut totum Itinerarium ab aliquo Pseudo-Callistheni jungeretur, et fortasse primum hoc loco historiæ nostræ interponeretur (sicuti in cod. Valerii 4880 eodem loco longissima excerpta Orosii et Josephi afferuntur), deinde vero ab aliis ad calcem relegeretur, quemadmodum etiam epistolæ in cod. 5819 e narrationis contextu ad finem rejecta videmus. Ceterum putari possit Itinerarii auctorem nonnisi epistolam ad Olympiadem ante oculos habuisse, quoniam ejusmodi epistolæ etiam separatim circumferrentur. Verum id ne nobis persuadeamus, obstant aliæ quædam Itinerarii fabulæ, quas easdem Pseudo-Callisthenes narrat. Sic in utroque legimus Alexandrum venisse ad Paludem Mæotidem (Itin. c. 16, Ps.-Call. I, 44 Val.), porro Olympiadem Amphipolim usque Alexandrum comitam esse (Itin. c. 18, Ps.-Call. I, 42 Val.). Historia quoque de Aorno petra, cujus proceritudinem fuisse ait stadiorum *quadringentorum* (c. 112), e Pseudo-Callisthene potius quam ex alio quovis auctore fluxerit.

Jam igitur, ubi resecaveris omnia, quæ vel in antiquissimis nostris libris extrinsecus addita esse videntur, sponte nascitur quæstio, an quod restat historiæ corpus tale fere quale habemus inde ab initio fuerit, atque uni eidemque auctori debeatur, necne. Perlustratis autem singulis, eo, puto, adducemur, ut statuamus historiæ nostræ formam antiquissimam, e diversis plane elementis conflata opus esse Alexandrinorum, apud ipsos vero Alexandrinos complures exstitisse ejus recensiones, quarum vestigia nonnulla etiamnum agnosci possint.

Primum dicamus de variis subsidiorum generibus, quæ auctores nostri in usum suum converterint. — Jam ab antiquissimis rerum Alexandri scriptoribus multa inflatus dicta, multa fabulosa vel narrata vel digito monstrata esse nemo nescit. Verbo memorasse sufficit notissima illa de ortu Alexandri divino, de Amazonibus, de certamine singulari quod cum Poro rex inierit, de Indiæ miraculis, de Antipatri insidiis, de mandatis Cratero datis, de testamento Alexandri et si qua sunt similia. Neque negaverim Pseudocallisthenem nonnulla ex ipso Clitarcho, Onesicrito, Megasthene, similibus depromissey. Quamquam ea perpaucis fuisse puto. Longe plurima atque ea maxime, unde proprium suum historia nostra colorem traxit, ex aliis plane fontibus hausta sunt. Quorum genera distinguere licet quattuor hæc: epistolæ, narrationes *ἐπιχωρίους* quas *locales* dicimus, poemata, declamationes denique rhetorum philosophorumque. De singulis dicam accuratius.

Epistolæ clarorum virorum, qui ex antiquitate ad nos pervenerunt, fere omnes suppositicias esse, eodemque loco habendas, quo orationes, quæ scriptis historicis inseruntur, satis constat. Fabri vero epistolarum sophistæ dum in eo omnes operam ponunt, ut orationem huic scribendi generi accommodatissimam adhibeant et ingenia eorum, quorum nomine scriptæ epistolæ, recte exprimant, eo tamen differunt, quod alii historiâ tradita presse sequuntur, præsertim si fallere publicum et coemptores propositum erat, alii vero in sophisticis his exercitiis historiâ pro consiliis suis ingenue immutant. Illius generis epistolæ sunt, quibus tamquam optimæ notæ fontibus Plutarchus in Vita uti consuevit, sicut in Alexandri vita epistolæ regis ducumque præcipuorum; quas quidem etiam nunc multi genuinas esse dictitant. Alteri generi

(1) Vide p. 120, ubi pro *urgente hoste lege vergente die*; deinde pro (l. *dejectis*) scribe (l. *desuper*); et pro *opugnantes* scr. *repugnantes*. Ita enim Itin. Alex., unde locum ductum esse postea demum vidi.

accensendæ sunt, opinor, quæ in nostra historia leguntur epistolæ Darii ad Alexandrum et ad Darium Alexandri. Harum pleræque merito suo minime carent ac meliora utique tempora sapiunt, ut eas ante historiæ nostræ coagmentationem separatim editas esse persuasum sit.

Aliud epistolarum genus ei consilio inserviebat, ut historiæ fictæ et incredibiles familiaritate commercii epistolici reprehensioni publicæ subduceretur. Qua adoratione auctores similiter sibi cavebant atque illi, qui, sicuti Euemerus alique reconditarum historiarum narratores, stellarum inscriptionibus aliorumque monumentorum auctoritate se muniebant. Pertinet huc epistola de Indiæ miraculis, quæ sub Crateri nomine circumferebatur. Ita enim Strabo XV, p. 702: 'Εκδέδοται δὲ τις καὶ Κρατέρου πρὸς τὴν ματέρα Ἀριστοπάτραν ἐπιστολὴ πολλὰ τε ἄλλα παρὰ τοῦ αὐτοῦ φράζουσα καὶ οὐχ ὁμολογοῦσα οὐδενί, καὶ δὴ καὶ τὸ μέχρι τοῦ Γάγγου προελθεῖν τὸν Ἀλέξανδρον· αὐτὸς τὴν φησὶν ἰδεῖν τὸν ποταμὸν καὶ κήτη τὰ ἐν αὐτῷ καὶ μεγάλους καὶ πλάτους καὶ βάθους πόρρω πίστεως μᾶλλον ἢ ἐγγύς (1). Similes epistolæ de eodem argumento in nostram historiam receptæ et in narrationis historicæ locum substitutæ sunt. Vel senioribus temporibus ejusmodi literæ tanquam peculiaria opera Pseudo-Callistheni jungebantur. Quarum quæ dudum edita est, eadem fere continet atque nostræ, sed plenius et distinctius. Fundus earum sunt narrationes Megasthenis aliorumque qui Indica condiderunt; his deinde ex Παρλοχὼν scriptoribus, e Plinio, Solino et deinde e fabulis Judaicis et Christianis diversicolor farrago addita est. Megasthenis memoriam

præ ceteris revocat epistola (lib. II, 17 sqq.), in qua Alexander a Prasiarum urbe (Palimbothris) iterum iterumque excurrans Asiæ regiones explorasse narratur.

Hactenus de epistolis. Multo majoris momenti sunt narrationes quæ ex studiis populorum, quos Alexander sibi subjecerat, profectæ sunt. Quomodo Judæi Alexandrum ita efformaverint, ut ab Israelis filio nihil differret, e codice C intelligere est. Semina narrationis præbuit Josephus. Verum hæc ab antiquissimis nostris aliena sunt. Tanto clarius ibi elucet studia Ægyptiorum, quæ per totum opus adeo regnant, ut Alexandrinum ejus auctorem nemo non agnoscat.

Etsi enim Alexandria urbs ac regis sepulcrum præ ceteris populis Ægyptios Alexandro sociaverant, non tamen hæc exurere ipsis videbantur ignominiam jugi ab alienigena rege impositi. Rationem vero qua mitigari talia vel dilui possent a majoribus acceperant. Nam quum antea Persarum imperata facere coacti fuissent, nihil iniqui se pati dicebant; videlicet Cambysem matre fuisse Ægyptium. Ac hæc quidem jam Herodoto (III, 2) narrarunt (Cf. Dinon et Lyccas Naucratis ap. Athenæum XIII, p. 560, E). Quid mirum igitur si simili modo in Alexandri affinitatem se traduxerunt, adeo ut Nectanebi successor legítimo parere viderentur. Ansum commento præbuisse vides fabulam de Olympiadis draconte, quo dei attributo fidem asserbant iis, quæ de divina regis origine humana vanitas et servilis oraculorum adulatio sparserant (2). Neque dubium, quin ipsi æquales

(1) Fortasse etiam alia ejusdem Crateri epistola de fabuloso argumento ad Philam uxorem scripta circumferebatur. Quæ suspicio mihi nascitur e Photii Bibl. cod. 166 (p. 111, h. 3, ed. Bekk.), ubi Antonius Diogenes initio operis sui introduxisse narratur Βάλαγρον πρὸς τὴν οἰκείαν γυναῖκα Φίλαν (θυγάτηρ δὲ τῆς Ἀντιπάτρου αὐτῆς) γράφοντα. Scripsit autem Balager Diniae et Dercyllidis fata et errores per terras ultimas; quorum historiam consignatam reperit in sepulcris Tyriis quo tempore ibi cum Alexandro versabatur. Jam vero Balagram (vel rectius Balacrum), nescio quem (conjecturas vid. ap. Droysen. *Hell.* I, p. 98, 207), uxorem habuisse Philam, quam anno 323 Cratero, et post hujus obitum Demetrio nupsisse constat, neque traditur neque probabile est. Itaque censeo Βάλαγρος corruptum esse ex Κράτερος, et figmento Diogenis subesse memoriam epistolæ cujusdam de rebus mirabilibus, quæ Cratero tribuebatur.

(2) Ab altera parte mortalem regis naturam explicasse videntur ex placitis doctrinæ, quam Euhemeristicam vocamus. Inter sectatores ejus Arnobius IV, 29 una cum Nicagora Cyprio, aliis, recenset *Leontem Pellæum*.

Scripisse hunc Leontem de mythologumenis Ægyptiorum constat ex Hygino (Poet. astron. II, 20), Clemente Alexandrino (Strom. I, 21 p. 139 Sylb.), Tertulliano (De cor. mil. 7). Porro Augustinus (De civ. d. VII, 27) postquam de Iside et Osiride eorumque parentibus utpote mortalibus dixerat, lectorem relegat ad epistolam quandam Alexandri ad Olympiadem scriptam, in qua rex Leontis *sacerdotis* auctoritate probare studuerit, deos olim homines fuisse. Hæc probabiliter eadem est epistola, in qua, referente eodem Augustino (VIII, 5), Alexander Olympiadi scribit sibi a Leone quodam antistite sacrorum Ægyptiorum metu potestatis suæ proditum esse qui dii vulgo haberentur, eos homines fuisse. Quod in his Pellæus scriptor dicitur *sacerdos Ægyptius*, id commentum est fabri epistolarum, ut recte monuit Jablonsky (Panth. Prolegg. XXX.). Ceterum uti patet quæstionem de divinitate Alexandri ex Euhemerismi placitis tractatam in his epistolis esse, sic verisimillimum est idem jam fecisse quem laudant Leontem. Idque pro certo sere posuerim, si verba schollastæ ad Apollon. Rhod. IV, 262, ubi de Ægyptiis omnium mortalium antiquissimis citatur

Alexandri istam fabulam jam venditaverint. Nam Justinus, qui ejus meminit lib. XIII, 16 (cf. IX, 5), Clitarchum exprimere solet. Eratosthenes vero (ap. Plut. Alex. 3) eandem tangit utpote rem omnibus notam. Quoniam autem tempore in dei locum substitutus *magus Nectanebus* sit, accuratius dici nequit. Disertam rei mentionem faciunt Moses Chorenensis (II, 12), Syncellus (p. 256 B. ed. Par. p. 487 ed. Bonn.), Cedrenus (p. 264 ed. Bonn.), Malala (p. 241 ed. Ox. p. 189 ed. Bonn.), Glycas (II, p. 141). Quorum vel antiquissimus Moses Chorenensis opus Pseudo-Callisthenis quale nos habemus, novisse putandus est, etiamsi versionem Armenicam alii auctori adjudicare malis. Hinc igitur nihil proficimus. Plutarchus (Alex. c. 2) narrat Philippum per somnium se vidisse ἐπιβάλλοντα σφραγίδα τῇ γαστρὶ τῆς γυναίκος. Quæ narratio per se Ægyptium auctorem redolet, ac Alexandrina ejus origo clarius etiam apparet, si cum Pseudocallisthene (lib. I, 8), qui sigillo isti *leonis* imaginem insculptam fuisse dicit, comparaveris Stephanum Byz. v. Ἀλεξάνδρειαν, ubi propter leonis hanc imaginem Alexandria olim *Leontopolis* nuncupata esse refertur (V. Iasonis fr. 2 p. 160, quo auctore in his usus esse Stephanus videtur). Præterea etiam de *magicis prestigiis* Plutarchus loquitur (1), non ita tamen ut hæc ad nostram historiam transferenda esse liqueat. Porro Nectanebus tanquam vir artis magicæ peritus commemoratur in papyris græcis, monente Letronnio (*Statue vocale de Memnon*, p. 80) (2). Sed hæc quoque ad definiendum tempus, quo orta fabula sit, parum idonea. Verum quum eo consilio sit inventa, ut Alexander regibus Ægyptiis jungeretur, Ptolemæi autem successores Alexandri in Ægypti regno haberentur, in eumque finem Ptolemæum I utpote Philippi filium etiam in familiam Alexandri introduxissent: ipsa res clamat excogitatam Nectanebi fabulam esse regnantibus Ptolemæis, sive illis temporibus quibus vim suam exercere

adhuc posset. • Je pense, Letronnius l. l. ait, qu'elle remonte à l'époque des Ptolémées, et qu'elle a été imaginée par les Égyptiens eux-mêmes pour rattacher Alexandre à leurs dynasties nationales. • Porro quum Ptolemæo Philippi filio jungatur commentum de pactis Ptolemæi et Perdiccæ (V. supra p. xvii), secundum quæ uterque ex æquo imperare debebat, consilium autem hujus commenti in eo procul dubio positum sit, ut jus Ptolemæi contra Perdiccam arma moventis tuerentur: hæc ejusmodi sunt, ut sub primis potius quam sub ultimis Ptolemæis inventa esse censeantur. Quod denique fabulam de Nectanebi magi et Olympiadis commercio attinet, monuisse sufficiat similes narrationes de mulieribus, quæ magicis præstigiis deceptæ e diis se gravidas factas esse putaverint, jam secundo ante Christum sæculo in compendiis mythologicis exhibitæ esse.

Ceterum probabile est auctores nostros etiam tempora rerum conciliare inter se studuisse. Jam quum Alexander natus sit an. 356 a. C., Nectanebus vero Ægyptum reliquerit an. 341 a. C., Nostri fugam Nectanebi in annum 351 removisse, eidemque anno natales Alexandri assignasse videntur. Idque eo facilius locum habere potuit, quum horum temporum rationes apud veteres auctores mirum in modum corruptæ sint; ac nescio an Alexandrinorum maxime opera turbæ istæ sint excitatæ. Utut est, constat Diodorum (XVI, 51) Nectanebi fugam pessime referre ad Ol. 107, 3. 350 a. C. Cum Diodoro facit Eusebius Hieronymi ed. Scaliger; apud Vallarsium e codd. res notatur ad Ol. 107, 1. 352, et iterum ad Ol. 107, 3; in versione Arm. ad Ol. 108, 1, 348. Deinde vero in Pseudocall. cod. A (III, 35, n. 1.) legimus hæc: Ἐδίδωκε μὲν οὖν Ἀλεξάνδρος ἔτη λβ', ἀπὸ δ' ἐτῶν ἀρξάμενος πολεμῆν ἐπολέμησεν ἔτη ιζ'. Malala p. 175 ed. Bonn. Pseudocallisthenem exscribens habet: Ἐδίδωκε ἔτη λς', ἐβασίλευσε τὰ πάντα ἔτη ιζ'. Igitur si in cod. A verba ἀρξάμενος πολεμῆν

Λέων ἐν πρώτῳ πρὸς μητέρα, cum Lobeckio (Aglaoph, p. 1000) ita intelligenda sunt ut significant: Leon in libro primo mythologiæ Ægyptiacæ, quod opus matri Alexandri Olympiadi dedicavit. Ceterum de Ægyptiis qui Macejoni nostrum in Osiridem mutaverunt, v. cl. Letronnius: *La statue vocale de Memnon*, 1833, p. 81.

(1) Plutarch. Alex. 2: Ὁρθὴ δὲ ποτὶ καὶ δράκων καί μιν μένη; τῆς Ὀλυμπιάδος παρεκτεταμένος τῷ σώματι· καὶ τοῦτο μάλιστα τοῦ Φιλίππου τὸν ἔρωτα καὶ τὰς φιλοφροσύνας ἀμαυρῶσαι λέγουσιν, ὡς μὴδὲ φοιτᾶν ἐνὶ πολλῶν; παρ' αὐτὴν ὑπόμενον, εἴτε θείσαντά τινος μαγείας ἐπ' αὐτῷ καὶ

φάρμακα τῆς γυναίκος εἶτε τὴν ὁμιλίαν ὡς κρείττονι συνύσθη; ἀρροισύμενον.

(2) Somnium Nectanebi, quo deos rex ipsi iratos esse cognoscit, atque interitus regni Ægyptii portendebatur, exstat in fragmento papyri græci. V. Leemans. *Papyri gr. Mus. Leid.* p. 122 sqq. Cf. Bœckh. *Manethon* p. 373. — Quod Lynceus vel potius Lyceas (uti Bœckh. l. l. p. 374 monet) narrat regem Ægyptum ab Ocho imperatum ad convivium ab victore vocatum esse, si ad Nectanebum, uti videtur, referendum est, hinc quoque probatur variis modis Nectanebi historiam adulteratam esse.

ita intelligimus ut significant etiam ἀρχαίμενος β-σ-σιλεύειν (1), annumque 336 a. C. utpote initium regni retinemus: natales Alexandri incidunt in annum 351, ideoque ex Eusebii calculis cum frega Nectanebi componi possunt. Igitur inter fugam Nectanebi et regnum Alexandri intercederent anni circiter XV. Quibuscum comparanda quæ affert Syncellus p. 269 D, ubi de Vetere, quod dicunt, Chronico Ægyptio verba faciens, ultimam ejus dynastiam finire dicit an. m. 5147 (354 a. C.), ἥτοι πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδό-νος κοσμοκρατορίας ἐστὶ πού τι. Annus primus vero κοσμοκρατορίας Syncello est annus septimus regni Alexandri in Macedonia, sive an. m. 5162 (p. 260 D sq.). Verum cum hoc computo Syncellus l. l. miscet alium a priore distantum annis septem, ex quo Nectanebi finis tribuitur anno m. 5140 (361 a. C.). V. Bœckh. *Manetho* p. 137 sqq., ubi accuratissime hæc exponuntur. Hinc igitur jure colligitur Syncellum accepisse inde a fine regni Ægyptii usque ad regnum Alexandri numerari annos fere XV, dubium autem hæsisse utrum anni isti quindecim usque ad regnum Alexandri Macedonicum an ad κοσμοκρατορίαν ejus pertineant. Quare hæc quoque ad Pseudocallisthenis rationes traduci possent. Hactenus de Nectanebi fabula, cui vereor ne justo diutius immoratus sim.

Alterum caput quod Alexandrinum auctorem luculentissime prodit, de originibus est urbis Alexandriæ. Quod utinam integrum ad nos pervenisset. Nam codex A et Valerius nonnisi uberius narrationis fragmenta narrationemque a plurimis excerptoribus male contractam exhibent. Quodsi vero apparet primum ejus aucto-

rem fabulosa multa admiscuisse (sicuti illa de ambitu ingenti, quem primo consilio rex urbi condendæ destinasset (2)), porro etymologia- rum ineptiis indulgisse, temporaque temere miscuisse: probe nosti hæc quasi innata periegetis atque Κρίσεων scriptoribus esse vitia, quæ arte critica facile absterguntur. Ceterum Alexandrinum se scriptor fatetur I, 31, n. 12 verbis: Καὶ παραγίνεται (Ἀλέξανδρος) ἐπὶ τοῦτου τοῦ ἐδά-φους, et I, 31 extr. ap. Valerium: *Ejusdem mos ad nos usque prolapsus Sacrum inter nostros herodoti dicitur*. Cf. I, 33 p. 33: Ἐποίησεν ἀπέναντι τοῦ ἡρώου βωμὸν μέγαν, ὃς νῦν (I. καὶ νῦν, adhuc Val.) καλεῖται βωμὸς Ἀλεξάνδρου; III, 42 p. 146: *erigitur ædes... quod etiam nunc Alexandri vocatur* (3). Pertinent huc etiam mensium nomina Ægyptia (Τυβὶ et Φαρμοῦθι) in cod. A. I, 32 not. 10 et III, 35 not. 2.

Tertium caput, quod ad Alexandriam proxime pertinebat de sepultura Alexandri in nostris libris absolvitur verbis paucis; olim plenius tractatum fuerit. Ceterum loci quos recensui- mus tres de ortu Alexandri, de origine Alexandriæ et de sepultura regis, quasi fundum esse uberius nostræ narrationis facile concedes. Neque improbable est exstitisse olim minoris ambitus historias, quibus hæc fere sola uberius exponerentur. Attamen μονόβιβλον quod de vita Alexandri sec. Socratem (H. Eccl. III, 23) Adrias quidam vel Andrias, vel secundum Nicephorum (H. Eccl. IX, 4), qui Socratis locum exscripsit, Alexandrinus quidam (ὁ Ἀλεξαν-δρεῖς) scripsisse narratur, absque causa idonea ad nostram historiam referri censeo (4). Ut ut est, patet nostræ historiæ non ea tantum

(1) Apud Valerium Alexander regnum suscipit annos natus XVIII; in cod. B. annos natus XX, uti historia postulat.

(2) Jam si deinceps cod. A (I, 32 n. 45) Alexandriæ ambitum, qualis revera erat, cum aliis urbibus comparans refert Antiochiam fuisse stadiorum 8, Carthaginem stad. 10, Babylonem stad. 12, Romam stad. 14, Alexandriam omnium maximam stad. 16: tale quid ab Alexandrino scriptore proficisci omnino non potuit (ut etiam de Valerio loquens monuit Letronnius in *Journal des sav.* 1818, p. 618.); e contrario augeri inmodice numeros ab Alexandriæ præcone expectabas. Quare nisi totus hic locus inepti hominis additamentum est, suspicor mensuram Ægyptii in stadia Græcorum abuisse, sicuti mensium nominibus Ægyptiis Romana nomina substituantur. Probabiliter vero stadiorum loco memorati erant *schœni*, μέτρον ἀστάρων, quod alii 60, alii stadiorum 30, alii aliter definiabant. Schœni duodecim stadiorum 30, optime quadrarent in decantata illa Babylonis urbis stadia 360 vel 365. Ceterum vitium græcis inesse jam Valerius sensisse vide-

tur, qui stadiorum numerum de longitudine urbium intelligit, id quod græca nostra minime indicant, neque unquam indicasse videntur.

(3) In græcis p. 151 pro σώμα Ἀλεξάνδρου lege σῆμα Ἀλ.

(4) Scilicet apud Westermannum in *Pauky's Realencyclopædie v. Callisthenes*, p. 14 reperio hæc: *Friedländer (Bibliothèque universelle. 1818 litt. p. 322 ff. Eundem librum laudat Berger de Xivrey, at virum doctum de Pseudocallisthene ibi disserentem appellat M. Favre.) setzt sie (sc. die Entstehung des Textes, welcher jetzt noch existirt) mit Beziehung auf Socrates* (Hist. Eccl. III, 23) *bis vor das fünfte Jahrhundert*. — Socrates l. l. in Libanium, qui Christianorum religionem riserat, inveiens ostendere studet quam inepta et ridicula sint quæ pagani de diis eorumque oraculis trahant. Relegat lectorem ad ineptas deorum historias in compendiis mythologicis, ut in Peplo Aristotelis, in Stephano Dionysii, in Polymnemone Rhægini. Deinde oracula nonnulla, quibus mortalibus divini honores decernuntur in medium

quæ cum Ægyptiorum terra arctius conjuncta sunt, sed etiam reliqua si non omnia, certe plurima ab Alexandrinis profecta esse. Id enim colligis e lib. II, 39, ubi Alexander de agonibus apud Persas instituendis loquens inter alia dicit: Τότον οἱ τῶν ἀγῶνων ἐπίτροποι ἔστωσαν οἱ ἡμέτεροι Ἀλεξανδρεῖς (*ex Alexandria mea viri Ægyptii* Val.). Eodem facit Alexandriae laus in oratione Demosthenis (II, 4); porro pertinent huc loci, quibus Alexander cum Sesostride vel Sesonchosi componitur, ut III, 34, 1; coll. III, 17, p. 122; II, 31, p. 86; et II, 24, p. 135, e quo loco simul intelligas jam apud Alexandrinos diversas historiae nostrae recensiones exstitisse. Nam quæ II, 24 de Serapidis oraculo leguntur aperte non ab eodem auctore profecta sunt, qui eandem rem de Ammonis oraculo refert lib. I, 23.

Præter Ægyptiaca, quæ modo recensui, unum superest caput, quod ab Alexandrinis quidem alienius est, sed item debetur consiliis politicis, quæ patriæ historiae scriptores rebus Alexandri adhibere solebant. Testamentum dico Alexandri. Quod etsi ex antiquo fonte fluxit, in nostram tamen historiam sero demum illatum esse mihi videtur. Id enim colligo comparata narratione codicis A et Valerii. Scilicet auctor codicis A (III, 33, p. 147) Alexandrum moribundum narrat, dimissis reliquis Macedonibus, coram Perdicca, Ptolemæo et Olcia sive Orcia recitari testamentum jussisse. Post hæc, Ἔστι δὲ, pergit, τοῦ με-

ριστοῦ τῆς διαθήκης ἀντίγραφον τὸ ὑποταταγμένον, δ' ἔλαβε παρὰ Ἀλεξάνδρου Ὀλκία. Deinde, appositis verbis testamenti, subjicit: Οὐ τοσούτους δὲ βασιλεῖς Ἀλέξανδρος πολεμῶν ἐνίκησε, θοὺς τελευτῶν κατέλειπεν. Ἐδίδωσι μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἐπὶ λ' κτλ. Omittit igitur omnia quæ apud reliquos de ipsa morte et sepultura regis narrantur, sive quod ea non repperit, sive potius quod omisit, novi documenti interruptione priscam narrationem turbante. Ipsum vero testamentum advenam peregrinum vel eo sese prodit quod cum reliqua historia non concinit, Thebarumque restaurationem jubet, quæ dudum Pseudo-Callisthenes imperarat. Offendit præterea Olcia, homo plane novus, quem in testamenti historia cum Perdicca et Ptolemæo componi, cuique res maximas a rege commissas esse videmus. Jam comparemus Valerium. Is enim post mortem regis primum exponit Macedonum et Persarum altercationem, quam Jovis Babylonii oraculum composuerit; deinde quomodo corpus Alexandri Memphim, hinc Alexandriam transportatum sit, ac tum demum Ptolemæum introducit testamentum regis publice recitantem. Testamentum vero idem atque cod. A exhibet, ita tamen, ut priorem ejus partem, quæ ad Rhodios, Olciam, Thebanos pertinet, omittat, ne scilicet incongrua inter se proferantur.

Testamentum apud Rhodios depositum esse præter Nostrum unus tradit Diodorus, neque tamen libro XVIII, quo de mandatis Cratero

profert. Inter ea de Alexandro legitur hocce: Τοῦ δὲ Μακεδόνων βασιλέως Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαβαίνοντος, οἱ Ἀμυκτιῦνοες Ἀλεξάνδρῳ ἐχαρίζοντο, καὶ ἀνέβλεν ἡ Πυθία ταῦτα.

Ζῆνα θεῶν ὕπατον καὶ Ἀθηναῖν τριτογένειαν τιμᾶτε βροτέων ἐν σώματι κρυπτόν ἀνάκτα, ὃν Ζεὺς ἀρίσταις (ἀρρήτοις Val.) γοναῖς ἑσπεῖεν ἄρωγον εὐνομίης θνητοῖσιν Ἀλέξανδρον βασιλέα.

Taῦτα τὸ ἐν Πυθεῖ δαιμόνιον ἐχρημάτισεν, δ καὶ αὐτὸ τοῖς δυνάσταις κολακεύον ἐθεοποίη. Deinde alio simili oraculo de Cleomede pugili relato, addit hæc: Κυζικηνοὶ δὲ τρισκαίδεκατον θεὸν Ἀδριανὸν ἀνηγόρευσαν· αὐτὸς δὲ Ἀδριανὸς Ἀντίνοον τὸν ἑαυτοῦ ἐρωμένον ἀπεθέωσε. Καὶ ταῦτα γέλωτα καὶ φλύαρον οὐκ ὀνομάζει Αἰθάνιος, καίτοι καὶ τοὺς χρησμούς· καὶ τὸ μονόθετον δὲ Ἀδρίας (Ἀνδρίας cod. Florent., Ἀλεξανδρεῖς Nicephor. IX, 4) εἰς τὸν Ἀλεξάνδρου βίον ἐπέγραψεν, ἐπιστάμενος· οὐδὲ ἐγκαλύπτει καὶ αὐτὸν ἀποθεῶν τὸν Πορφόριον, κτλ. Igitur dicit Socrates: « Ista Libanius non censet ridicula esse, quamquam probe novit et oracula modo allata et libellum de vita Alexandri (in quo præter citatum oraculum etiam alia ejusdem in regem adulationis documenta auctor exhibuerit). Immo tantum abest, ut vilem istam adulationem reprobet, ut ipse potius imitetur eam. » De

Alexandro Nectanebi Ammonem mentiti filio et de Pseudocallisthenis historia nostra cogitari omnino nequit. Ceterum qui auctor μονόθετου fuerit nescimus. Nicephori lectionem Ἀλεξανδρεῖς rejecerunt omnes; Ἀνδρίας vel Ἀνδρίας nomen non infrequens; novimusque Andreæm Siculum historicum. Pro Ἀδρίας latinus interpres dedit Arrianus, recte fortasse. Nam seriorum libri de Alexandro sæpius Arriano, scriptori notissimo, vindicati esse videntur. Exemplo est opusculum de Alexandro Gymnosophistas adeunte, quod Palladius Arriano Epicteteo tribuit. Ad Hadrianum, quem Alexandreidem, poema amplissimum, composuisse scimus, etiam μονόθετον referendum censuit Lange ad Niceph. I. I., et Sainte-Croix. Exam. p. 162 not, ubi hæc: « Après avoir bien médité, et en m'attachant plus ausens qu'à la lettre, j'y vois qu'Adrien, ayant apothéosé Antinous, chercha à s'en justifier par l'exemple d'Alexandre, dans un livre, où il avait rassemblé tous les oracles concernant la divinité du conquérant macédonien. » Rejicienda etiam sententia Valesii, qui legendum putavit Λουκιανόν. « Intelligit, ait, librum Luciani, qui vulgo Ἀλέξανδρος ἢ ψευδόμενος inscribitur. Quo in libro fraudem et præstigias Alexandri ejusdem Paphlagonis, qui oraculum callide machinatus fuerat, perstringit. » Quod a nostro loco prorsus alienum est.

datis et de morte Alexandri sermonem facit, sed data occasione in libro XX, 81 (ad. Ol. 108, 4. 305), ubi belli, quod Rhodii contra Antigonum et Demetrium gesserunt, narrationem exorditur. Ducem Diodorus in Diadochorum historia præ ceteris sequi videtur Hieronymum Cardianum, id quod acuta argumentatione evicit Brücknerus (*Zeitsch. f. Alt.* 1842, p. 253 sqq.). Attamen belli Rhodiorum historiam, quam uberrime Diodorus exponit (XX, 81—100), ex eodem auctore depromi neque Brücknerus affirmare ausus est, neque ego probabile esse censeo. Etenim quum Hieronymum ab Antigoni partibus stetisse ac paullo infensorem reliquis regibus fuisse compertum habeamus, tantum abest ut ejusmodi quid insit narrationi Diodoreæ, ut Rhodium potius scriptorem res patrias tractantem agnoscere mihi videar. Quod si recte sentio, nomen auctoris ipse Diodorus suppeditaverit. Nam lib. V, 55 sqq. antiquiorem Rhodi historiam Diodorus tradit ex Zenone Rhodio (v. cap. 56, 7). Quanto perire in ea patriæ gloriæ consulere fabulis novis auctor studuerit, testatur Heliopolis in Ægypto a Rhodiis condita, testantur astrologi Ægyptii, qui omnem sapientiam a Rhodiis item acceperunt (c. 57, 2). Neque alium Zenonem se iu suæ ætatis historia ostendisse, verbosa diatribe docet æqualis ejus Polybius (Exc. Val. XVI, 14—20). Is enim quum ῥοπάς διδόναι ταῖς ἐκυτῶν πατρὶσι τοὺς συγγραφείας condonet, Zenonem tamen πατρίδης ἐννεκεν contraria plane rebus gestis tradere, et magis orationis rotunditati quam veritati historiæ studere demonstrat. Hunc igitur Zenonem exprimere Diodorus l. l., ubi testamenti Alexandri mentionem facit, existimo. Verba autem ita habent: Ἐπὶ δὲ τούτων Ῥοδίοις ἐνέστη πόλεμος πρὸς Ἀντίγονον διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Ἡ πόλις ἡ τῶν Ῥοδίων ἰσχύουσα ναυτικαῖς δυνάμεσι καὶ πολιτευομένη κάλλιστα τῶν Ἑλλήνων, περιμάχῃ τοῖς δυνάσταις καὶ βασιλεῦσιν ἦν, ἐκάστου σπεύδοντος εἰς τὴν αὐτοῦ φιλίαν προσλαμβάγεσθαι. Προρωμένη δὲ πόρρωθεν τὸ συμφέρον, καὶ πρὸς ἅπαντας κατ' ἰδίαν συντιθεμένη τὴν φιλίαν, τῶν πρὸς ἀλλήλους τοῖς δυνάσταις πολέμων οὐ μετεῖγε. Διόπερ συνέδκινεν αὐτὴν τιμᾶσθαι μὲν ὑπ' ἐκάστου βασιλικαῖς δωρεαῖς, ἀγούσαν δὲ πολὺν

χρόνον εἰρήνην, μεγάλην ἐπίδοσιν λαβεῖν πρὸς αὐξήσιν. Ἐπὶ τοσούτον γὰρ προελθούθι δυνάμει, ὥσθ' ὑπὲρ μὲν τῶν Ἑλλήνων ἰδίᾳ τὸν πρὸς τοὺς πειρατὰς πόλεμον ἐπιναιρεῖσθαι, καὶ καθαρὰν παρέχεσθαι τῶν κακούργων τὴν θάλατταν, τὸν δὲ πλεῖστον ἰσχύσαντα τῶν μνημονευομένων Ἀλέξανδρον προτιμήσαντ' αὐτὴν μάλιστα τῶν πόλεων καὶ τὴν ὑπὲρ ὅλης τῆς βασιλείας διαθήκην ἐκεῖ θέσθαι καὶ ἄλλα θαυμάζειν καὶ προάγειν εἰς ὑπεροχὴν. Οἱ δ' οὖν Ῥόδιοι πρὸς ἅπαντας τοὺς δυνάστας συντεθειμένοι τὴν φιλίαν, διατήρουν μὲν ἑαυτοὺς ἐκτὸς ἐγκλήματος δικαίου, ταῖς δ' εὐνοίαις ἔρρεπον μάλιστα πρὸς Πτολεμαίον. Συνέβαινε γὰρ αὐτοῖς τῶν τε προσόδων τὰς πλείστας εἶναι διὰ τοὺς εἰς Ἀἴγυπτον πλείοντας ἐμποροὺς, καὶ τὸ σύνολον τρέφεσθαι τὴν πόλιν ἀπὸ ταύτης τῆς βασιλείας, κτλ. Egregie hæc illustrant testamentum, in quo inter alia ad Rhodum pertinentia, Rhodii ab extero præsidio liberi sui que arbitrii esse, verum βραβεύειν εἴ τις τῶν ἐπιμελητῶν ἢ διζήσεις jubentur, Ptolemæo autem demandatur ut curam gerat Rhodiorum. Simul autem attendas quam mire hæc cadant in historiam, quam Diodorus l. l. expositurus est. Scilicet quum Antigonus in suas partes trahere Rhodios vellet, hi recusant; dein bello exorto, a Ptolemæo sustentantur servanturque; tandem pace composita impetrant ut αὐτόνομοι sint et ἀπρούρητοι: adeo ut nihil nisi Alexandri mandata reges exsecuti esse videantur. Jam quum severior disquisitio eo nos ducat, ut omnia quæ de testamento Alexandri ferebantur, commenticia esse censeamus (1), nullus dubito, quin Nostra vel circa tempora belli inodo memorati a Rhodio aliquo, vel postea ab ipso Zenone sint excogitata.

Missis reliquis, quæ testamentum nostrum misere lacerum disceptanda suppeditat, hoc unum quæro, quinam intelligendus sit *Olcias* ille sive *Orcias*, Cleonices frater, cui testamentum apud Rhodios deponendum Alexander tradidit, et quem Illyriæ regem designasse dicitur. Corruptum esse nomen satis liquet. De Glaucia Illyriæ rege, qui primum in mentem mihi venit, cogitari nequit. Ad verum nomen propius accedere censeo forinam Ὀρχίας, i. e. Ἀρχίας. Intel-

(1) Curtius X, 10: *Credidere quidam testamento Alexandri distributas esse provincias; sed famam ejus rei, quamquam ab auctoribus tradita est, vanam fuisse comperimus.* Sancti-Crucius, p. 573: « Au contraire, elle était très-fondée; et Quinte-Curce en serait convenu lui-même, s'il eût réfléchi sur l'intérêt qu'eurent les successeurs d'Alexandre à l'étouffer. » At fieri omnino non potuit, quin id ipsum Curtius legeret apud eos, qui

mentionem testamenti fecerunt. Sed de his h. l. disputare longum est. Nunc nonnisi apud auctores aut dubiæ aut nullius plane de his rebus auctoritatis mentio testamenti sit, sc. in Maccab. Hist. I, 1; ap. Am. Marcellin. XXIII, 6; Mosem Chorenens. II, 1; Jornandem De reb. Get. c. 10; Malalam VII, p. 249. Mitto Persas et Arabes. V. Sancti-Crucius, p. 575 sq.

ligendus est Archias, Anaxidoti filius, Pellæus, τῶν ἐν αἰνῇ εἰὼν Μακεδόνων. V. Arrian. Ind. 27, 8; 18, 3; 28, 3; 34, 6. Euphr. Al. VII, 20, 17; De Succ. Alex. § 20.

Hactenus de iis, quæ ex studiis historicis sive politicis repetenda sunt. Videamus deinceps de carminibus, quorum reliquiæ in narratione supersunt. Ac primum quidem supra jam citavimus versus de majoribus Alexandri maternis; quod Alexandreidis fragmentum, ab uno Valerio servatum, serius demum additum esse statuimus. Cuinam poetæ sit vindicandum, non liquet. Nimirum de auctoribus, sex vel septem numero, quos Alexandri res cecinisse comperimus, non nisi tenuissima quædam traduntur. Inter comites Alexandri novimus Chœrilum Iasensem (1) atque Agin Argivum, qui *pessimorum carminum post Chœrilum conditor* appellatur apud Curtium (VIII, 5. Cf. Arrian. IV, 9.). Præterea Anaximenes Lampsaceni circumferebantur ἔπη εἰς Ἀλεξάνδρον, quæ spuria esse recte procul dubio censuit Pausanias (X, 18, 5. Vid. Anaxim. fr. p. 34). Attalorum temporibus vindicaverim Arrianum (2). Postea Hadrianus (3) exemplo suo illustri alios complures poetæ excitasse videtur. Memorantur Nestor Larandensis (4), Severi imp. æqualis, et Soterichus Oasitis, Diocletiani cœtaneus. Ille si non ipsam Alexandriam urbem inhabitavit (5), certe ignotus esse Alexandrinis nostris scriptoribus non potuit. Dignus igitur sit, cuius memoriam renovemus. Suidas ita habet: Σωτήριχος Ὀασίτης, ἑποποιός, γεγυνώς ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Ἐγκώμιον εἰς Διοκλητιανόν, Βασσαρικά ἢ Διονυσιακά βιβλίους δ' (Cf. Suid. v. Βασσαρικά). Τὰ κατὰ Πάνθειαν τὴν Βαβυλωνίαν, Τὰ κατ' Ἀριζόνην, Βίον Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως, Πύ-

θωνα ἢ Ἀλεξανδριακόν (ἔστι δ' ἱστορία Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, διὰ Θήβης παρελθόν) καὶ ἄλλα. Inter alia illa fuere Καλυδωνιακά, uti liquet ex Tzetze ad Lyc. 486: Ἀρχαῖος ἐπὶ τὸν Καλύδωνα κάπρον ἐξελθὼν ἀνηρέθη ὑπ' αὐτοῦ· τὸ δὲ κλέψαι τῆς ἱστορίας Ὀμηρὸς φησι, καὶ Σωτήριχος ἐν τοῖς Καλυδωνιακοῖς λέγει· «Ὁ δὲ Καλυδώνιος σὺς πρῶτον περὶ τὴν Οἴτην διατρέβων ὑστερον ἦλθεν εἰς Αἰτωλίαν Ἀρτέμιδος μῆνιδι, διὰ οὗχ ἔθυσεν αὐτῇ ὁ Οἰνέας» (Eadem iterum tangit Tzetzes in Chil. VII, 102 vs. 773 (6). Hæc igitur si auctoris sui verba accurate Tzetzes reddidit, prosa oratione scripta erant. Addendus iis liber *De rebus patriæ*. Ita enim Stephanus Byz.: Ὑασίς, πόλις Λιβύης· λέγεται καὶ Ὀάσις, καὶ ὁ πολίτης Ὀασίτης. Ὁ ποιητὴς Σωτήριχος ὁ καὶ τὰ πάτρια γεγραμμένος.

Jam quod Ἀλεξανδριακόν, sive carmen de Thebarum excidio attinet, nullus dubito quin maguam ejus partem Pseudo-Callisthenes in usus suos converterit. Videlicet ex poemate fluxisse omnia, quæ lib. I, 46 de Thebis eversis leguntur, admonitione non eget; auctorem vero poematis fuisse Soterichum quum per se probabile sit, tum clarius etiam intelligitur, si titulum carminis, Πύθων ἢ Ἀλεξανδριακόν, cum sententiis nonnullis quæ apud Nostrom leguntur, composueris. Etenim p. 51 inter alia exstant hæc: Πολλῶ δὲ λύθρῳ ἀνθρωπίνῳ καταδράχῃ τὰ πρωτοπαγῇ Καδμείᾳ θεμελιῶ... ἔχειρί τε Κιθαιρῶν καὶ θρήνοις οἰκείοις καὶ πόνοις ἐπιτερπόμενος. Deinde ubi rex preces Ismeniae non modo non exaudivit, verum etiam sævis tibi-cinem verbis increpuit istis: Ὡ παγκράτιστον ἐκλόχευμα Καδμείων, ... ὦ τῆς ἐπ' Ἰσμήνου (7) σὺ λείψανον λύπης, atque jussit, ut peragatur excidium, canente tibiis Ismenia: tum vero,

(1) De hac v. Næckium in libro De Chœrilo Samio, p. 100 sqq.

(2) Suidas: Ἀρριανός, ἑποποιός, Μετάφρασιν τῶν Γεωργικῶν τοῦ Βεργιλίου ἐπικῶς ποιήσας· Ἀλεξανδριάδα· ἔστι δὲ [τὰ] κατὰ τὸν Μακεδόνα ἐν βασιλείᾳ· εἰκοσι καὶ τέσσαροι· Εἰς Ἀτταλὸν τὸν Περγαμηνὸν ποιήματα. Magnopere vereor ne aliena Suidas miscuerit. Metaphrastes Georgicorum Virgilii haud dubie distinguendus est ab antiquiore qui Attali res cecinit. Huic adscripserim Alexandriadem, quam fortasse Attalo dedicaverat. Ne putes Arrianum confundi cum Adriano, solenni horum nominum confusione, hoc impedit quod Adriani carmen non potuit complecti libros XXIV, quum libro septimo jam de rebus Indicis sermo fuerit. Ceterum ex Westermanno Byzop. p. 70 disco Meinekium de hoc Arriano poeta disserere in Anal. Alex. p. 370.

(3) Stephan. Byz.: Ἀστράϊα, πόλις Ἰλλυρίας· Ἀδριακός

Ἀλεξανδρεῖδος α'. Idem: Σαρεία, πόλις Ἰνδικῆ, ὡς Ἀδριακός Ἀλεξανδρεῖδος ἐβδόμῃ.

(4) Stephan. Byz.: Ὑστάσπαι, ἔθνος Παρσικόν. Νίσταρ δ' ἐν πρώτῃ τῆς Ἀλεξανδρεῖδος. Intelligo Larandensem poetam, qui scripsit Ἰλιάδα λατινογράμματος et Μεταφράσεις φυτῶν καὶ ὀρνέων (Hesychius Mil. et Suidas. v. Νίσταρ; Menander rhet. De encom. II, 4). Ejusdem epigrammata duo exstant. Vid. Jacobs. Anthol. tom. III, p. 34; XIII, p. 9.

(5) Uti Soterichus Alexandrinus, cujus sæpissime meminit Plutarchus De mus. p. 1383, 1388, 1401 ed. Didot.

(6) Ad eundem spectare videtur Tzet. in Proleg. ad Hes. Opp. p. 13, ubi viros celebres recensens ex humili conditione progressos, postquam Lucianum nominaverat, addit: καὶ οἱ λοιποὶ, ὥσπερ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ χρυσογνώμων ἐκεῖνος Σωτήριχος.

(7) Ita enim corrigendum est pro ἐπ' Ἰσμήνης, quod codex præbet.

poeta ait, πάλιν χαίρων ἐπεχόρευε Θη-
 σάοις Ἰσμηνὸς αὐτὸς αἱματόφυρτος βεύσας. Hæc
 igitur mutuam sibi lucem affundunt. Nimirum
 Python, ni egregie fallor, Sotericho erat draco,
 quem in Cithærone ad fontem Ismeni Cad-
 mus olim occiderat. Hanc ob cædem succense-
 bit deus, dolebit eam Cithæron, plorabit Isme-
 nus donec occisor ac prosapia ejus piaculum
 expiaverint. Quod quomodo sit eventurum nun-
 tiavit procul dubio dei oraculum. Thebas sane,
 dixerit, condi in fatiis est, neque potest impediri
 quin ad lyræ sonos saxa murorum consurgant.
 At veniet, etsi sero, ultor injuriæ deque vindex,
 Alexander, qui muros istos ad musicos item so-
 nos dejiciet; et qui nunc Pythonis cæde pollut-
 us luget Ismenus, tunc gaudio exsultabit san-
 guine tinctus Cadmeorum. Jam ecce Macedo-
 nem, et quæ adventum ejus fatalem portenta
 multifaria prædixerunt, etc. — Hoc fere modo
 rem adornaverit Soterichus, fortasse antiquioris
 poetæ carmen lyricum vel dramaticum imitatus.
 Semina fabulæ condiderit Clitarchus, quem ex-
 primere solet Justinus, qui lib. XI, 4 Cleadam
 Thebanum captivum pro civibus orantem in-
 troducit. Ibi inter alia leguntur hæc: *Privata*
etiam regem superstitione deprecatur geniti apud
ipsum Herculis: unde originem gens Æacidarum
trahat, etc. Ceterum carmen Ismenias, quod in
 nostris libris mancum et corruptissimum est,
 supplere et corrigere licebit e codice Lauren-
 tiano, in quo (uti refert Montefauconius Bibl.
 Manuscr. p. 307 A.) hic legitur titulus: *Quibus*
verbis uteretur Ismenias tibicen coactus ab
Alexandro tibiis canere super Thebarum ever-
sione. Unde simul discimus hæc etiam peculiari
 libello exhiberi solita esse. Ac talis primum ad
 nostram historiam accesserit. Ab antiquissimis
 enim libris poetica hæc aliena fuisse vel eo in-
 dicari videtur, quod si nostrum locum exceperis,
 nusquam poemata in historicæ narrationis
 locum succedunt. Nam quæ præterea in cod. A
 poetica leguntur, alius sunt generis, continentur-
 que oraculis atque iis, quæ Nectanebus musa
 astrologica afflatus canit Olympiadi (I, 12). —
 Quod historiam de Thebarum restauratione atti-
 net (I, 46), eam a Soterichi carmine alienam fuisse
 ipsa oratio ad pedestrem exilitatem rediens
 testatur. Subjecta vero (serius tamen, puto) ex-
 cidio urbis est, ut conjungerentur quæ ad idem
 pertinerent argumentum. Unde fit ut Alexander
 Thebis Corinthus proficiscatur, hinc revertatur
 in Bœotiam. Scilicet historia in ejusmodi
 narrationibus ubique locum cedit consiliis poe-
 ticis. Iisdem debetur narratio de Alexandri

victoria Olympica, ceterarum victoriarum præ-
 sagio. Eodem modo Ausias, quem tamquam
 dæmonem malignum nubentes veritæ esse vi-
 dentur, in scurram mutatur Cleopatæ nuptias
 turbantem. Sic Pausaniæ facinus ex amoris af-
 fectu deducitur, ut romantico, quem dicunt,
 colore historia ornatur. Alia ejus generis omitto.
 Simile quiddam subest loco, ubi *M. Æmilius*
Romæ in Capitolio Alexandrum coronasse dici-
 tur. Neque enim fasti consulares id nomen sup-
 peditabant, sed a poeta advocatum est, ut Paulo
 Æmilio, qui Macedones Romanorum imperio
 subjecit, ex eadem familia consul opponeretur,
 qui Romanorum nomine olim Macedonum regi
 jurasset obsequium. Atque hoc quidem com-
 mentum sat antiquum esse puto.

Aliud genus fontium, unde nostra historia
 coaluerit, supra posui declamationes rhetorum
 philosophorumve, et similia, quæ uno verbo
didactica dicere licet. Huc pertinent quæ le-
 guntur I, c. 16 de Aristotele discipulos suos inter-
 rogante; item quæ (lib. III, c. 6) ab Alexandro
 Brachmanibus quæstiones propinantur, horum-
 que responsa, quorum nonnulla jam Plutarchus
 affert (Alex. c. 64), alia complura peculiaribus
 libellis circumferebantur (V. Ἀποκρίσεις πρὸς ἑ-
 ρμῶν in Fabric. Bibl. gr. XIII, p. 585 sqq. ed. pr.);
 porro Dandamidis declamationes (III, 11 sqq.),
 quæ a Christiano aliquo compositæ Arriano
 Epicteteo tribuebantur. Plura ejusmodi e lati-
 nis codicibus una cum Palladio edidit Bissæus.
 Ac omnino exstitisse apud seriores videntur
 Alexandri historiæ, in quibus didactica hæc
 præ ceteris tractarentur, adeo ut totum opus
 virtutum regiarum quasi speculum esset.

Jam quæ in antecedentibus disputavimus, ita
 comprehendamus, ut progressus historiæ ad
 seriem chronologicam revocentur. Ea igitur
 narrationis pars, quæ ex ambitione Ægyptiorum
 enata est, jam Ptolemæorum priorum tempori-
 bus egit radices. Deinde expeditio Italica e con-
 siliis regis in res gestas translata esse haud ita
 multo post subactam a Romanis Macedoniam
 videtur. His vero duabus partibus semel con-
 junctis, adornatio historiæ, quatenus in duas
 discescebatur Alexandri expeditiones, erat de-
 lineata. Persica et Indica suppeditabant episto-
 larum collectiones, quas muco historico conglu-
 tinasse sufficiebat. Hæc igitur jam primo ante
 Christum seculo in unum historiæ corpus con-
 juncta apud Alexandrinos delitescere poterant.
 Apud eosdem etiam per sequentia secula duo
 compages hæc variis modis dilatata est. At quid
 limi quæque generatio deposuerit dici nequit.

Candaces historiam scrius additam esse supra suspicati sumus. Idem fortasse de Amazonum historia valet. Testamentum Alexandri item postea demum receptum est. Quæ deinde a secundo maxime seculo grassari cœperant studia superstitionis magicæque de lapidibus gemmisque doctrinæ, ad locupletandum miraculorum thesaurum imprimis contulisse consentaneum est. — Initio seculi quarti inseri poterat carmen Soterichi Oasitæ. Iisdemque temporibus fama nostræ historiæ adeo jam percubuerat, ut fabulas ejus cum severiore historia misceret auctor Itinerarii, æqualis Constantii. Quæ quum ita sint, vix opus est, ut moneamus Alexandrinum, cui si non plurima nostra, certe ea debentur, quæ ad Alexandriam pertinent, omnino non potuisse his temporibus esse posteriorem. Nam supra vidimus ætate ejus adhuc viguisse Alexandriæ templum Serapidis, tumultumque Alexandri superstitem fuisse. « Jam vero constat (Maji verbis utor) Serapeum anno 387 p. C. Theodosii imperatoris edicto solutum esse (Marcellinus Comes in Chronico Timasio et Promoto coss.); divus autem Johannes Chrysostomus (Homil. 26 in epist. II ad Corinth., tom. X, p. 625) Alexandri sepulcrum de medio sublatum ejusque annuam memoriam inter homines extinctam sua jam ætate testatur. » — Quæ postea inde a Constantii fere ævo nova accesserunt, Byzantinis tribuenda sunt. Inter ea numerandum Palladii opusculum in cod. A, quod versus finem seculi quarti addi potuit. Cur multum ultra hæc tempora removeamus historiæ recensionem quam exhibet codex A, causam non video. Initio seculi quinti Armenius, sive Moses sive alius fuerit, Pseudo-Callisthenem fecisse Armenicum statuitur. Circa eadem fere tempora conditam puto Valerii versionem latinam. De ea Majus (Præfat. ad Valerium) ita : « Omissa græci exemplaris quod periit mentione, si quis interpretis Julii Valerii stilum et quasi formam considerabit, is hunc etiam latinum auctorem intra tertium aut quartum Christiani ævi seculum prorsus continebit. Vocabula enim et elocutio et tota scripti natura (si quid sensu callemus et aure) illam utique ætatem clamitare videntur. » Aliter statuit clarissimus Letronnius (in *Journal des Sav.* 1818, p. 620) : « Il suffit de lire avec attention plusieurs pages de la rhapsodie du faux Callisthène (sc. codicis 1685 sive B), pour s'assurer que le style est très-moderne, et qu'on ne saurait le juger d'une époque plus an-

cienne que le VIIe ou le VIIIe siècle. Or, s'il est vrai (et nous en doutons à peine) que la version de Julius Valerius soit une traduction libre de l'ouvrage grec, traduction surchargée, comme nous l'avons vu, de quelques circonstances étrangères, il faut bien que cette traduction soit elle-même, non pas, comme l'a cru M. Mai, un ouvrage assez ancien, mais la production pseudonyme de quelque traducteur obscur du moyen âge. Il faut convenir que le style, quoi qu'en dise M. Mai, est presque partout d'une étrangeté très-propre à corroborer cette opinion. » Sane quidem narratio codicis B seculum octavum superare vix potest, immo junior esse mihi videtur. Valerio autem ipsum Letronnium nunc majorem concessurum antiquitatem esse crediderim, quum pateat Valerium non expressisse codicem B, sed græca ante oculos habuisse, iis quæ codici A subsunt simillima. Orationi Valerii fateor multos inhærere naves, quos in ceteriora secula rejiciendos existimaveris; verum si reputes rationem, quæ inter codices Valerii intercedit, facile largieris majorem macularum partem scribarum licentia et negligentia per temporum decursum esse aspersam. Quorum haud paucas vel ejus, quem nos contulimus libri, etsi haud optimi, auctoritate abstergere licuit. Missis autem vocabulorum monstris locisque corruptis vel male contractis, si ad interiorem orationis formam respicis, negari nequit eam et pressam et satis rotundam esse, et rhetoricum quiddam spirare, in iis maxime conspicuum quæ circa epistolas sunt et orationes. Scilicet has aut plane omiserunt seniores aut intactas fere reliquerunt, dum in ipsa rerum enarratione suo quisque ingenio indulgebant. Quapropter nihil adeo impedire videtur, quominus *πρωτότυπον*, quod latini nostri codices expriment, ad finem seculi quarti vel ad sequentis initium referendum esse censeamus. Ceterum quod de versionis depravatione modo diximus, idem multo magis de græcis codicibus A valere, tam est manifestum ut demonstratione non egeat.

Superest ut verbo moneamus de auctorum nominibus, quæ inscribere nostris historiis placuit.

Callistheni opus tribuitur in codice B et apud Tzetzen in Hist. I, 323 (de Ismenia tibiis canere jusso); III, 885 (de Candacis historia); III, 550 (de Besso et Ariobarzane Darii percussoribus) (1). In codice, quem Leon Allatius (*De cræ-*

(1) Præterea Tzetzes III, 100 narrat quomodo Sesostri ab uno captivorum regum Egyptiorum de fortunæ

gastromytha synt. c. 11, p. 423, citante Bergero l. l. p. 190) inspexit, pro Καλλισθένης corrupte scriptum esse videtur Ἀντισθένης. Nam *Pseudo-Antisthenem* auctorem Allatius appellat. Ceterum Callisthenem omnium minime aptum fuisse, cui nostra historia adscribi posset, liquet. At notum Callisthenes et vulgare negotium.

Aristoteles auctor historiae nominatur in versione Armenica. V. supra p. X not. Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ περὶ Ἀλεξάνδρου, qui laudatur ap. Eustath. ad Dion. Per. (V. fragm. rerum Al. praefat. p. V), ab his alienus est; etsi fabulosa Alexandri historia, quae sub Aristotelis nomine circumferebatur, in causa fuisse potest, cur Arriani nomen l. l. in Aristotelis abiret.

Ptolemæi nomen, si indolem nostrae historiae spectes, omnium aptissimum erat, quod praefigeretur. Idque factum esse videtur, etsi disertis verbis non traditur. Nimirum in cod. A folium quod initium historiae praecessit, nunc excisum est. Exhibuisse autem videtur regis Ptolemæi imaginem, quam illustrabant versus qui in antecedente pagina adscripti (non tamen ejus manu, qui codicem exaravit) leguntur hi:

Οὗτος βασιλεὺς ὁ Πτολεμαῖος, ἔνε,
ὃς εἶχεν ὥστ' τάσδε προσκαθημένους
ἀγνοῖαν ἀπάτην τε, διττὴν κακίαν (1).

Quae probabiliter praefixa propterea sunt, quod Ptolemæus auctor habebatur Historiae Alexandri *fabulosae et in fraudem hominum confictae*. Quamquam dici etiam possit versus profectos esse ab Judæo aliquo vel Christiano, qui Ptolemæum suum novit e Chronicis, ubi rex hisce introduci solet verbis: Πτολεμαῖος ὁ Λάγου δόλος

παράλαβὼν τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπάτη πολλοὺς ἐκ τῆς Ἰουδαίας μετόκησεν εἰς Αἴγυπτον (Syncell. p. 271 C. ex Eusebio). — Cum his cf. quae Bergerus l. l. p. 193 ait: M. Favre (*Bibl. univ.* VIII, p. 335) parle d'une autre histoire fabuleuse d'Alexandre en hébreu. « On dit même, ajoute-t-il, qu'elle renferme plus de détails que celle du faux Joseph. Elle porte aussi le titre d'*Histoire des générations d'Alexandre*. Mais quelques rabbins la regardent comme la traduction d'un ouvrage grec, composé par *Ptolémée*, fils de Lagus. »

Quod denique *Aesopum* attinet, qui tamquam Graecus historiae auctor laudatur in latinis Valerii, acu rem tetigisse censeo Bergerum l. l. p. 190. « Le nom d'Ésope, inquit, pourrait venir simplement de ce que le roman d'Alexandre se trouve joint dans plusieurs manuscrits aux fables d'Ésope, également répandues pendant le moyen âge. Ces deux ouvrages sont réunis dans le manuscrit grec de la Bibliothèque du Roi n° 1685, dans celui de la bibliothèque du cardinal Ridolfi n° 17, dans celui de la bibliothèque de l'université de Leyde n° 93. » — Idem ib. : « M. Hase soupçonne que ce pouvait être quelque *servus literatus*, comme il y en avait dans presque toutes les grandes maisons de Rome. Ils étaient la plupart Grecs, et *Aesopus* est un des noms qu'ils portaient. »

De *Julio Valerio* nihil constat. Fictum item nomen esse suspicatur Letronnius l. l. De aliis quibusdam nominibus, quae latinis passim praefiguntur, *Eusebii*, *Ethici Istri*, *Solini historiographi*, v. Berger. l. l. Ad nos nunc haec parum pertinent.

constantia admonitis sit. Testes vero historiae laudantur Ctesias (fr. 3, p. 14, ubi locum exscripsi), Herodotus et Diodorus (qui temere citantur), Dion, καὶ Καλλισθένης, Σιμόκαττος καὶ ἄλλοι. At in nostris Callisthenis libris de his nihil legitur. — Callisthenis locus non nominato fonte exscribitur ap. Tzetzem XI, 97:

Ὁ βασιλεὺς ὁ μέγιστος Ἀλέξανδρος Φιλίππου, γλαυκὸν τὸν ἓνα ὀφθαλμὸν ἔχειν θρυλεῖται πᾶσι, μελανὰ δὲ τὸν ἕτερον. Τοῖς ὀφθαλμοῖς τοιοῦτος. Ὡς δὲ καὶ σιμοτράχηλος καὶ παρατραχηλὼν δὲ, ὥστε δοκεῖν πρὸς οὐρανὸν ἐνατενίζειν τοῦτον. τοιοῦτον καὶ ὁ Ἀΐσιππος ἐκείνῳ ἐχαλοῦργει.

Cf. Pseudo-Call. I, 13, not. 10.

(1) Paulo infra in eadem pagina alterum carmen habes hocce:

Ὡ "ναὲ βωμανὲ τῆς ὅλης οἰκουμένης,
ἀπῆλθες, ἐστράτευσας, ὠπλίσω πάλιν,
ἀλλ' ἀντανῆλθεν ἡ στρατεύσεις εἰς φόνους
βουλῇ πονηρᾷ τῶν κρατῶντων (sic) ἀνθρώπων·
βέβηλος ὥσπερ ἐστερήθης ὀμμάτων,
βίου τε τὴν στέρησιν ὑπέστης ἀναξ·
γελῶσι νῦν ἅπαντες ἐχθροὶ συντόμως
γέλωτ' ἄθεσμον (γέλωτα θεσμὸν cod.), οὐχ' ὄρον κακῆς μένης·
δοτὶς γὰρ οὐκ εἰώθε γένεσθαι κακῶν
φέρει μὲν, ἀλγεῖ δ' αὐγὴν ἐντιθεῖς ζυγῶ,
θανὼν δ' ἂν εἴην μάλλον εὐτυχέστερος
[ἢ ζῶν]· τὸ γὰρ ζῆν μὴ καλῶς μέγας πόνος·
κάγω γὰρ ἦν ποτ', ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμ' ἐτι (cod. οὐκ ἐν' εἰμὶ)·
τὸν πάντα δ' ὄλεον ἡμᾶρ ἐν μ' ἀφείλετο.

ANGELI MAII PRÆFATIO

DE ITINERARIO ALEXANDRI.

Quo tempore imperator Constantius, Constantini Magni filius, bellum adversus Persas summis opibus administrabat, quidam ex iis fortunatis, qui remoti a studiis ambitionis atque a militiæ muneribus vacui, otium et tranquillitatem vitæ sequuntur (Itin. 1), rem dextri omnis atque utilis magisterii se facturum putavit componendo duplici Itinerario duorum principum eodem opere gloriosorum, Alexandri Magni videlicet et Trajani. Sic enim Constantio Cæsari præclarissima exempla objiciebat, eundemque iis vestigiis sistebat, quæ si persequi posset, bellicæ laudis fastigium sine controversia teneret; ipse autem auctor domestico hoc labore publicorum vacationem officiorum compensabat (Itin. 6.). Jam Trajani Itinerarium, egregium ut credo opus et exoptabile, neque in Ambrosianis codicibus superest, atque arsisse communi videtur incendio; Alexandri vero quod mihi se obtulit, non mediocriter gaudeo. Nam primum in genere historico magnopere mihi placet ipsa ratio et titulus Itinerarii. Equidem, si paulo attentius consideres, hæc est primigenia historiæ natura, ut res nimirum gesta nude ordinateque narretur. Revera si orationes et epistolas et consiliorum explicationes locorumque descriptiones latiores tollas, quid aliud superest de Curtio, aut de Arriano, aut de Xenophonte, vel Livio, nisi quædam vel actorum ipsorum vel agentium hominum itineraria? Sane Thucydidem quo loco res gestas in Græcia a Xerxe fugato usque ad bellum Peloponnesiacum summam persequitur, cui propius compares, quam Itinerario cuidam Atheniensium rerum? Porro ejusmodi breviter quis reprehendat, quum in omni scripto magis offendant nimium quam parum? Fuit autem singularis quodammodo potiorque causa, quamobrem facta Alexandri ad Itinerarii rationem describerentur. Etenim *Macedonum spes*, ut meus inquit Fronto (Princip. Hist. fragm. I), *torrentis modo magna vi ortæ, brevi die occiderunt, quorum unus humanæ proles ætate imperium extinctum est*. Incredibilis

illa celeritas, qua magnus Alexander terrarum orbem percurrit ac domuit, vix aptiore specie potuit exprimi quam Itinerarii. Præterea quum tot ille regiones cum victore exercitu adierit, qui breviter ejus historiam complecti velit, haud aliter suo fungetur officio, quam diligenti itinerum notatione. Itaque hoc institutum scribendi de Alexandro, non primitus sub Constantio exortum est, sed jam inde a pervetustis temporibus excogitatum. Diodorus Erythræus, Eumenes Cardianus, Strattisque Olynthius, æquales ut creditur Alexandri, ephemeridas ejusdem, quarum et supersunt fragmenta, concinnaverunt. Itinerarium Alexandri scripserunt item Bæton et Diognetus stationum ejus mensores, ejusque operis reliquiæ laudantur a Plinio atque Strabone. Idem scripserat et Archelaus quidam, uti narrat Laertius: denique et ille fortasse Amyntas quem laudat Athenæus. Tum Nearchi, quem Alexander ad cursum maritimum misit, ephemeridas pæne integras in Indica historia Arrianus exhibet. Nunc insigni felicitate contingit, ut Alexandri prodeat Itinerarium ab homine satis antiquo diligentique confectum, cum tot illa monumenta et subsidia, quibus Alexandri historia nitebatur, nondum ætas consumpserat. Et quidem ipse scriptor (c. 2) sancte testatur, se *non de loquacium numero vilibus usum auctoribus, sed quos fidei amicissimos vetus censura pronunciaret*. Itaque perinde fortasse est ac si Diodoti, Eumenis, Strattis, Amyntæ, Archelai, Diogneti atque Bætonis sive compendium, sive excerptum quoddam legamus, nudatum omni ornatu orationis tamquam veste detracta. Et quamquam cum Arriano plerumque consentit Itinerarium, id tamen ipsa rerum potius veritate, quam sequelæ studio aut imitationis conficitur. Nam quum et Arrianus apprimè sit φιλαλήθης, et noster item auctor nihil antiquius narrationis fide habeat, necessaria quadam ratione consequitur, ut sæpe numero assentiantur inter se. Alioquin multi sunt loci, qui satis docent, auctori Itinerarii haud

raro Arrianum neque ad exscribendum neque ad imitandum fuisse propositum (1). Cæterum utriusque auctoris hoc est commune institutum, ut circumcisis omnibus, quæ de Alexandri pueritia atque educatione tradita ab aliis fuerant, bellicam tantum ejusdem expeditionem post Philippi necem scriptis exsequantur.

ITINERARII VERACITAS.

Jam vero quum innumeri historici, quod quisque fere voluisset, in vitam Alexandri olim contulissent, noster quidem auctor grave munus et arduum, ut puto, sustinuit tot scripta purgandi, tantamque libidinem resecandi. Onesicritus, Clitarchus, Callisthenes, Chares, Megasthenes, Duris, Daimachus, Memnon, Hegesias, Æsopus alique perveteres Alexandri scriptores, portenta litteris commendaverunt. Itaque et Cæsar Julianus res Alexandri poetica licentia ab his exornatas existimavit (2). Ipse Aristobulus, quem tamen Arrianus in paucis miratur, Alexandri res eidem viventi legens, ab eo propter fabulas non sine stomacho rejectus traditur. Quid sequiorum tempore credulitatem seu potius figmenta narrem? Opus nostra ætate præclarum molitus est in Gallia doctissimus Sanctiærcius qui critica copiosaque de scriptoribus Alexandri quæstione instituta multam fabularum atque errorum illuviem deterisit, tempora constituit, geographiam restituit, atque illustrissima luce hanc veteris historiæ partem aspersit. Nunc autem gratissimum eruditæ fore auguramur, quod priscus auctor Alexandri historiam omni errore purgatissimam asserat. Sane Anonymus (ut cuique prudenti constabit) studium suum ad id potissimum dirigit quod simillimum veri videtur, tantaque specie veritatis scribit, ut prorsus rapiat legentis assensum. Modestia ipsa et candidi professio animi fidem auctori conciliat (Itin. 2). Quam arroganter Arrianus sub initio historiæ ingenium suum et genus et patriam et honores et litteras jactat! Is quidem ob eam ingenii levitatem omnibus eruditæ risui est. Ast

Anonymus præcæm suum miro pudore conspergit. Tum quod externi ingenii nitatur viribus, vir sincerus fateri mavult, ne videatur tacitus aliena surripere. Neque tamen se alienis affirmationibus, etsi probabilibus, passim venditat, sed et assensum interdum sustinet, et prudentiam declarat his fere verbis *fertur*, vel *ferunt*, vel *relatum est*, vel *si quis aurem ad fidem dicentis inclinet*: tantaque semper cautione utitur, quanta si testimonium diceret: scriptor sine arrogantia gravis, sine segnitia verecundus. Et ipse (c. 2 et 7) quidem aperte ait, se de re magis quam de verbis laborare; interim vero non mediocrem sapientiam simulatione rudis stili tegit. Hujus certe simplicitas atque ordinata brevis imitabilis videatur esse existimanti, sed experienti non item. Quis enim pro dignitate admiretur hominem, qui tantas res paucis explicavit chartis, doctis profecto, ut cum Catullo loquar, et laboriosis? quique in tanta scribentium licentia numquam a veritate se abduci passus est, numquam a fide decessit. Omnino (nisi me inventi mei fallit amor) rerum Alexandri scriptorem hunc laudare possum pæne religiosissimum. Quam nimirum ob laudem præponendum etiam hoc in libro curavi, licet in codice post opus Julii Valerii subjungatur. Mihi enim veritas rei cuius semper prævertenda videtur.

ITINERARII STILUS.

Nunc etsi difficile est stilum et formam (sive *χαρὰν* ut Græci loquuntur) exponere auctoris nondum publico voto judicati, tamen ut meo more aliquid timide dicam, is mihi quidem videtur ejusmodi, cujus sive latinitatem sive elocutionem docti homines non contemnant, dignusque scriptor qui in litterarum luce cognoscatur. Linguam quidem hujus nemo barbaram dicat, quoniam sæculi quarti auctores adhuc in exemplis latinitatis laudamus: hic autem ante dimidium ejus sæculi scribendi laude cluebat. Porro etsi latina ingenia pressit in pejus imperii

(1) Nemo Anonymi Itinerarium arbitretur Arriani servile quoddam compendium. Arrianus tres filios Pausaniæ cæsos non narrat, Lacedæmonum in Peloponnesiaco conventu aliud responsum refert, nihil de Mæotide ab Alexandro adita narrat, alium copiarum numerum Alexandro evunti in Aetiam adjungit, neque Olympiadem Amphipolim usque ducit, neque septem, sed sex Asiæ satraparum meminit, neque Parmenionem, sed Amyntam præmissum ab Alexandro scribit. Atque has varietates sub ipsis historiæ primordiis notare libuit: reliquas plurimas perse-

qui otiosum est. Obiter famen moneo, sicui vacat, ut conferat Itinerarii cap. 44, cum Arriani, lib. II, cap. 25; Itin. cap. 53, cum Arr. lib. III, cap. 6; Itin. cap. 66, cum Arr. lib. III, cap. 17; Itin. cap. 70, cum Arr. lib. III, cap. 23; Itin. cap. 83, cum Arr. lib. IV, cap. 3. Soporitis item, quo Alexander Itin. lib. 24, ante pugnam gravatus dicitur, nulla ab Arriano mentio fit.

(2) Vide orationem I, in Constant. editam Lipsiæ anno 1696, tom. I, p. 10. B.

inclinatio, ita ut scriptorum gradus et genera ipsis distinguantur ætatibus; Constantinianum tamen ævum nondum omnem florem elocutionis infregerat: illa tantum facilitas auræ dictionis flumenque vocabulorum et quasi spontaneitas evanuerat: poeticis jam pæne tropis, audacioribus verbis, adipata quadam compositione, concisis sententiis, interdum etiam non satis apertis, scriptores utebantur (erat enim fere tempus ejusmodi quum recte loqui putabant esse inusitate loqui): cujus sermonis quæ facies fuerit ex hoc Itinerario vel in primis intelligi potest. Anonymus enim temporibus suis consuetudinique plane servivit. Itaque et mœsticiam quamdam sequitur orationis, severeque plerumque agit, ac pugnaciter quodammodo scribit. Ammianus certe Marcellinus vix simulacrum sibi aptius hoc historico inveniat. Symmachii tamen, etsi annis aliquantis junioris, mollior mihi videtur et fluentior oratio: neque enim semper, ut quisque ætate postremus, ita linguæ infantia princeps fuit. Verum, ut dixi, Ammianus haud fere se comptius exornat. Nonne Anonymus (c. 1-11) aditum ad opus suum facit illustrem? Nonne Alexandri imaginem satis graphice effingit (c. 13-15)? Nonne ejusdem natationem Tarsensem consecutumque morbum evidentissime narrat (28-30)? Pugnas vero tres ad Granicum (20-23), ad Issum (32-35), et in Causamelis (57-64) sollerter etiam prolixèque conscribit. Quid? Hammonii fani pictura (50-52), nonne hilariter eleganterque laborata est? Besi item persecutionem (69-78), Oxi amnis transmissionem (77), Alexandri luxum atque iracundiam quæ interdum et in amicos detonuit (89-94), alia denique, ut puto, quædam vix tibi Ammianus felicius componeret. Sed ut finem judicandi jam faciam, hic mihi quidem auctor talis est, ut quum alios lego, qui meliore tempore floruerunt, videatur longe inferior: quum autem ipsum lego sine comparatione, non modo feram, verum etiam sensim probem, eoque delecter.

ITINERARII AUCTOR HACTENUS INCERTUS. ITINERARII AUCTOR NEC CHRISTIANUS, NEC INTERPRES.

Unius adhuc mihi capitis reliquam feci investigationem, quisnam sit videlicet hujus Itinerarii auctor, quem hactenus Anonymum nuncupavi. Primum igitur indicia quædam exponam, quibus si fidas, Julii Valerii opus existimes: tum eadem refutabo, telamque omnem ita retexam,

ut plane controversiam in medio relinquam. In codice quidem Ambrosiano post tertium Julii Valerii librum, nullo limite spatiove interposito, immo eadem mediaque in pagina unoque versu scribuntur hæc: *EXPLICIT ORITVS ALEXANDRI. INCIPIT ITINERARIVM HVSDEM.* Tum ipsum consequitur Itinerarium. Quem locum videbis in specimine codicis quod ære incidendum curavi. Ea facies codicis et ea verba quemvis facile in eam opinionem pertrahant, ut utrumque opus a Julio Valerio se habere arbitretur. Præterea Carolus Cangius, in Glossario mediæ et infimæ græcitatibus, voc. ἑλλάνων, loco quodam Callisthenis, ut ipse ait, producto, hæc addit: *Æsopus ejusdem Callisthenis interpres, qui et versionem suam Constantio Constantini M. filio dicavit, tamarisci virgam vertit.* Jam vero nisi et Julius Valerius opus suum Constantio dicavit (quod secus videtur), sequitur ut Cangius codicem viderit Ambrosiano similem, in quo Itinerarium Constantio dicatum conjungebatur cum Æsopo, seu Julio Valerio; idemque existimaverit, utrumque opus ad Æsopum (rectius ad Julium Valerium) esse referendum. Quare de Cangii quidem sententia Itinerarii parens videretur idem qui operis in codice præcedentis, nempe, ut nos scribimus, Julius Valerius. Denique et Claudius Chiffletius in vita Ammiani Marcellini ait, huic synchronum fuisse Julium Valerium. Unde id porro cognovit Chiffletius? non aliunde putem, quam ex lecto codice Julii Valerii cum addito Itinerario (cujusmodi codicem habet bibliotheca Ambrosiana), ex cujus Itinerarii (quod item Julii Valerii judicavit) proœmio ætatem Julii Valerii collegerit. Sed enim hisce sive indicibus, sive argumentis ego enimvero levissime moveor. Et quod quidem ad codicem Ambrosianum attinet, quoniam in altero opere ad cujusque libri caput et calcem nomen Julii Valerii accurate præscribitur, in Itinerario non item, idcirco vehementi dubitatione deterreor, quominus utrumque opus unius auctoris esse putem. Jam Cangius tot pæne errores, quot verba. Nam Callisthenem dicit qui Æsopus est, Æsopum autem qui est Julius Valerius. Tum fieri potuisse jam monui, ut sive Cangius, sive etiam Chiffletius, fallaci codicis specie decepti, alter quidem Itinerarium tribuerit Julio Valerio, alter ex Itinerario, quem putabat Julii Valerii, hujus ætatem definiuerit: ideoque argumenta ex Cangio et Chiffletio a nobis nuper prolata nullam fere auctoritatem præ se ferre videntur. Utrum Julius Valerius tres libros suos ad Constantium scripserit, necne, codex quidem Am-

brosianus, quia caret initio, non docet. Id tamen integriorum Julii Valerii codices aliquando deficiunt. Tum vero, si ad Constantium scriptum esse opus constiterit, Cangius et Chiffletius de Auctore Itinerarii non videntur locuti; si minus illud constiterit, Cangii rursus et Chiffletii auctoritas, ut dixi, incerta est. Adde quod Itinerarii non res solum, sed stilus a Julio Valerio satis differre videtur, quod alibi latius disputabo. Ergo Itinerarii, quod nunc editur, auctor hactenus quidem latet. Duo præterea super hoc auctore observare me memini: scilicet ipsum et ethnicis religionibus fuisse obnoxium (1), et hanc lucubrationem non ex aliena lingua ad latinum transtulisse, sed per se conflagasse, quod postremum ostendit, cum dicit, se et pluribus usum auctoribus (c. 2), et operi suo nomen ITINERARII sponte indidisse (c. 3). Hæc habui de novi libri auctore quæ dicerem. Nunc jam famigeratum illud, lector optime, mihi liceat usurpare:

... Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti; si non, his utere mecum.

Subjungimus quæ de Itinerario Alexandri disputavit clarissimus LEXMONIUS in *Journal des savants*, 1818, p. 402 sqq.

« Cet opusculum a été connu et cité par Du Cange et Chifflet; mais personne n'avait pensé jusqu'ici à le publier: seulement Muratori en avait inséré le premier tiers environ dans ses *Antiquitates Italicae* (2), d'après un manuscrit de la bibliothèque Ambrosienne; ce qui donnerait à penser que ce manuscrit est peut-être celui dont s'est servi M. Mai. Mais, en collationnant l'édition de ce savant avec la portion imprimée par Muratori, nous avons trouvé de si grandes différences, qu'il est évident que ce dernier a eu sous les yeux un autre manuscrit qui aura échappé aux recherches du laborieux éditeur (3).

L'auteur de cet opusculum est inconnu; et les savantes recherches de l'éditeur n'ont abouti qu'à prouver qu'il est bien difficile de le décou-

vrir: mais l'époque à laquelle il a écrit est clairement indiquée par les premières phrases du préambule; d'où il résulte qu'il a rédigé l'*Itinerarium* à l'occasion d'une expédition de Constance contre les Perses (4).

M. Mai pense qu'il s'agit de celle que Constance fit dans la première année de son règne, l'an 338 de J.-C. (pag. 1); et plus loin il est obligé de convenir que la rédaction de l'*Itinerarium* est postérieure à l'an 340 (pag. 4): cette opinion présente quelques incohérences. Voici celle qui résulte des faits tels qu'ils nous sont transmis. Les mots *orso feliciter jam accinctoque etc.* (c. 1) montrent clairement que l'anonyme rédigeait son ouvrage pendant qu'on faisait les préparatifs de cette expédition, et immédiatement avant le départ de l'empereur. C'est une donnée qu'il ne faut pas perdre de vue; mais on voit un peu plus bas (c. 4) que Constantin, frère de Constance, était déjà mort; or il est certain que Constantin, frère de Constance, mourut le 9 avril 340 (5). Il ne s'agit donc point, dans le premier passage, de l'expédition de l'an 338; ainsi la guerre de Constance contre les Perses, dont il est question, ne peut être que la seconde, qui date de l'an 345; c'est à cette année qu'il faut rapporter la rédaction de l'*Itinerarium*. Quant au passage, qui suit (6), l'induction chronologique que M. Mai veut en tirer ne nous paraît pas fondée. « Constance, dit-il, naquit en 317 de J.-C.; Alexandre a vécu trente-deux ans: donc, à moins que notre auteur n'ait voulu donner qu'un à-peu-près, cet écrit a été rédigé en 349, c'est-à-dire, la 32e année du règne de Constance. » Ce n'est pas là, selon nous, ce qu'entend l'anonyme; il ne s'agit point du temps qu'a vécu Alexandre: l'auteur compare l'âge de Constance, au moment de son expédition, avec celui qu'avaient Alexandre et Trajan lorsqu'ils ont entrepris la leur; il veut flatter l'empereur, et lui faire croire que, de ces deux célèbres conquérants qui avaient porté leurs armes contre les Perses, l'un ne le surpassait pas en sagesse, et l'autre n'était pas plus jeune que lui; deux éloges à peu près aussi

(1) Confer certe Itinerar. capp. 4, 12, 48, 50, 51, 55, 97, 114.

(2) Tom. III, p. 957, C et suiv.

(3) M. Mai, comme l'a déjà observé l'auteur d'un très-bon article inséré dans la Bibliothèque universelle (mars 1818: n'a point su que Muratori avait imprimé ce fragment, qui, sans doute, lui aurait donné l'idée de chercher dans la bibliothèque Ambrosienne le manuscrit dont Muratori a fait usage.

(4) Dextrum admodum sciens, . . . cum amore succubui. On voit également . . . que l'anonyme avait aussi composé un *Itinéraire de Trajan*. . . . Espérons qu'on le découvrira quelque jour.

(5) *Annal. Baron. ad ann. J. C. 340.*

(6) *Quoniam ætas quoque alertus . . . quo . . . vincis ætatem*, cap. 8.

justes l'un que l'autre; car Constance n'était pas tout à fait un Trajan, et Alexandre n'était âgé que de vingt-deux ans lorsqu'il passa l'Helléspont, tandis que Constance en avait vingt-huit (1).

Dans ce préambule, l'anonyme ne donne aucun renseignement précis sur les auteurs qu'il a copiés ou extraits; il n'en cite même qu'un seul, Varron; encore n'est-ce que pour établir une sorte de parallèle entre la position de Varron avec Pompée et la sienne à l'égard de l'empereur; à cette occasion, il donne (c. 6) sur l'ouvrage de ce savant romain, intitulé *Ephemeris navalis*, des détails plus circonstanciés que ceux que nous possédions jusqu'ici. Du reste, il se contente en général de dire qu'il a consulté les auteurs les plus dignes de foi (c. 2); et quand on le compare avec Arrien, on voit qu'il a particulièrement suivi cet historien; sa marche est à peu près la même; en certains endroits il semble le traduire, partout ailleurs il ne fait que l'extraire. Nous ne présenterons donc pas à nos lecteurs l'analyse de cet *Itinerarium*.

De même qu'Arrien, l'anonyme a passé sous silence l'entrevue d'Alexandre avec le grand-prêtre Iaddus; on peut en conclure, ou qu'il n'avait point connaissance de l'ouvrage de Hécatée d'Abdère, ou qu'il n'a point jugé à propos de faire mention de cette entrevue, parce qu'il n'était pas chrétien. En effet, tout prouve, comme l'a remarqué le savant éditeur, que l'anonyme était demeuré attaché au paganisme, ainsi que la plupart des historiens de ce temps.

On ne peut toutefois s'empêcher de reconnaître qu'il avait sous les yeux d'autres écrivains, puisque son récit offre des circonstances dont Arrien n'avait point fait mention. Ainsi cet historien n'a point dit qu'Olympias, mère d'Alexandre, accompagna son fils jusqu'à l'embouchure du Strymon: *Eo usque a matre deductus accitit ad gloriam* (§ 18). Il n'a point dit non plus, et nous ne croyons pas qu'on trouve ailleurs, qu'Alexandre, à son avènement au trône, fit périr les trois fils de Pausanias, assassin de son père (§ 12). Sans parler d'autres différences peu importantes, nous remarquerons que, selon l'anonyme, Alexandre, dans son expédition en Thrace, poussa ses armes jusqu'aux Palus-Méotides (c. 16). Ce serait là, il faut en con-

venir, un fait remarquable; malheureusement il n'offre aucun caractère de probabilité. Arrien, si précis et si exact sur tout ce qui concerne cette expédition, dit bien qu'Alexandre poursuivit les Gètes, les Illyriens au delà de l'Ister; mais ce ne fut qu'une très-courte excursion; et, le même jour, Alexandre rejoignit son camp. L'anonyme dit de même qu'Alexandre fit au delà des Palus-Méotides, une excursion d'un jour, *codem die regressus ad suos*; d'où l'on voit qu'il n'a fait que transporter aux bords de cette mer le théâtre du combat qu'Alexandre livra contre les Gètes au delà du Danube; et l'on ne saurait douter qu'il n'ait puisé ce fait dans un des nombreux romans sur Alexandre, puisqu'on le retrouve dans l'ouvrage de Jul. Valerius, traduction de l'ouvrage du faux Callisthène, comme je le prouverai dans un second article. Il en est de même d'un prétendu voyage aux colonnes d'Hercule, dont il est fait mention dans les deux derniers paragraphes de l'*Itinerarium*. Quoique le savant auteur cherche à rendre ce voyage moins invraisemblable, en montrant qu'il peut être question des colonnes d'Hercule sur les bords du Pont Euxin (2); ce n'est pas moins un conte, que J. Valerius a reproduit (*lib. III, § 81*); les romanciers ont transformé en une expédition réelle une expédition simplement projetée (Curt. X, 1, 17).

Mais un fait curieux pour l'histoire de la géographie se trouve consigné dans une courte phrase perdue au milieu d'une description de l'Inde, fort embrouillée (c. 110); il résulte de cette phrase que la mer Érythrée aurait été appelée *Hippalum* (ou *Hippalicum*) *mare*. Nous savions bien, par le témoignage combiné de Plin (VI, 23) et de l'auteur du Périple, que la mousson qui portait directement du cap Syagrus à Patala s'appelait *Hippalus*, du nom de l'intrépide marin qui l'avait connue le premier; mais personne n'avait encore dit que la reconnaissance pour cette heureuse découverte avait été jusqu'à faire donner à la mer Érythrée elle-même le nom d'*Hippalus*. Comme ce fait, d'ailleurs très-vraisemblable, n'est pas de ceux que les compilateurs et abrégiateurs inventent, on ne peut douter que l'anonyme ne l'ait trouvé consigné dans quelques-uns des auteurs dignes de foi qu'il dit avoir consultés.

(1) Constance était né le 13 août 317; il avait donc vingt-huit ans en 345, époque de la seconde expédition contre les Perses.

(2) Servius ad Æneid. XI, v. 262.

πολεμίων (12), στρατόπεδα οὐκ ὑπὲρ ἐπιζεν (13) οὐδὲ ὑπερασπιστάς ἐσκυλλεν (14) εἰς παρατάξεις πολεμικάς (15), ἀλλὰ τιθεὶς λεκάνην ἐποίει λεκανομαντείαν, καὶ τιθεὶς ὕδωρ πηγαῖον εἰς τὴν λεκάνην (16) ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἐπλασσεν ἐκ κηρίου πλοιάρια καὶ ἀνθρωπάρια κήρινα· ἐτίθη δὲ εἰς τὴν λεκάνην, καὶ ἐστόλισεν (17) ἑαυτὸν στολὴν προφήτου, καὶ (18) κατέχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ῥάβδον ἐβελινῆν (19) καὶ στὰς ἐπεκαλεῖτο ὡσανεὶ τοὺς θεοὺς τῶν ἐπωδῶν (20), καὶ τὰ ἀέρια πνεύματα καὶ (21) τοὺς καταχθονίους δαίμονας. Καὶ τῇ ἐπωδῇ ἔμπνοα ἐγίνοντο (22) τὰ ἀνθρωπάρια ἐν τῇ λεκάνῃ, καὶ οὕτως ἐβαπτίζοντο (23). Εὐθὺς δὲ, βαπτιζομένων αὐτῶν, τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀληθῇ πλοῖα τῶν ἐπερχομένων πολεμίων διεφθείροντο (24) διὰ τὸ πολυπείρον εἶναι τὸν ἀνδρα τῇ μαγικῇ δυνάμει (25). Ἐν εἰρήνῃ οὖν διετέλει αὐτοῦ τὸ βασίλειον.

ΚΕΦ. Β'.

Ἐνθα οἱ σατράπαι Νεκτανεβῶ προσελθόντες εἶπον, κλήθη πολεμίων ἐπέρχεται αὐτῷ διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης. Ὁ δὲ βαρβάρων τῇ αὐτοῦ μαντείᾳ κατέγνω αὐτῶν.

Χρόνου δὲ ἱκανοῦ γενομένου ἐκπλωράτορες τινες (1), οὗτοι καλούμενοι παρὰ Ῥωμαίοις, κατὰ δὲ Ἑλλήνας (2) κατάσκοποι, παρῆσαν τῷ Νεκτανεβῶ νέφος πολὺ πολεμίων ἀπαγγέλλοντες (3) αὐτῷ, ἀναριθμητῶν ἀνδρῶν μαχητῶν στρατόπεδα (4). Καὶ προσελθὼν τῶν Νεκτανεβῶ δὲ στρατάρχης αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ (5)· « Ζῆθι βασιλεῦ, παραπσιψάμενος νῦν τοὺς εἰρηνικοὺς πάντας τρόπους ἐπὶ τὰς ἐν πολέμοις παρατάξεις γίνου εἰσιμα· μέγα γὰρ νέφος (6) βαρβάρων ἐπικείται ἡμῖν· οὐ γὰρ ἐν ἔθνος ἡμῖν ἐπέρχεται, ἀλλὰ μυριάδες λαοῦ· εἰσι γὰρ οἱ ἐπερχόμενοι ἡμῖν Ἴνδοι, Εὐωνομίται (7), Ὀξυδράκες, Ἰθηρες, Καύκωνες (8), Ἀλλόποδες (9), Βόσποροι, Βα-

βάδων, καὶ ἐπεκαλεῖτο τοὺς ἀγγέλους καὶ θεὸν Λιθύς Ἀμμωνα· καὶ οὕτω τῇ τοιαύτῃ λεκανομαντείᾳ τὰ ἐν τῇ λεκάνῃ πλοῖα [supple e codd. B et C : ἐβάπτιζε, καὶ εὐθὺς ἐβαπτίζοντο τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀληθῇ πλοῖα] τῶν ἐπερχομένων πολεμίων (πολεμίων corr. Berger.). [adde καὶ οὕτως;] ἀπολλυμένων ἀνθρώπων, (ἀνθρωπίων L.) περυσγένο· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπιτέδεια [sic : I. ἐποίει κατὰ τῶν διὰ] γῆς ἐρχομένων ἐχθρῶν (τὸ δὲ αὐτὸ καὶ κατὰ τῶν διὰ γῆς ἐπερχομένων cod. L.). || 12. πολεμίων B. πολεμίων C. || 13. addit C : μηχανήματα πολεμικά οὐ κατεσκεύαζεν. || 14. ἐσκυλλεν C. *defatigavit*. vocem *invenitur etiam* A et Leid. Additais π. (pro ἐν π.) *movisse* Bergerum *videntur*, ut *mallet* ἐστέλλεν. || 15. εἰς παρατάξιν πολεμικὴν C, qui addit : οὐκ ἔχον δὲ στρατὸν ἐξυπηρετοῦντα ἐκέκτετο, καὶ τοῦτον διὰ [suppl. τὸ τὰ] κυνηγέσια καὶ τοῦ [I. τὸ] τὰς βίγλας (*vigilias*) φυλάττειν καὶ ἐξυπηρετεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πικαλίᾳ. Deinde *concinnius* quam cod. B habet sic : Τοῖς δὲ ἐπερχομένοις κατ' αὐτοῦ ἐν τῇ πολέμῳ ἀπελογεῖτο τοιῶδε τρόπον· τιθεὶς λεκάνην (καὶ) ἐν αὐτῇ ὕδωρ πηγαῖον ἔχειν, καὶ ταῖς χερσὶν αὐτοῦ κλάττων ἐκ κηροῦ πλοιάρια καὶ ἀνθρωπάρια, ἐτίθη ταῦτα εἰς τὴν λεκάνην κτλ. || 16. λεκάνην, καὶ ταῖς χ. B : *delevi* καὶ; *mox abundat κήρινα*. || 17. ἐπλασεν C. ἐστόλισεν B. || 18. καὶ addidi e C. || 19. sic C. ἐβελινῆν B. || 20. τῶν Αἰγυπτίων C. *Mox* καὶ ἀέρια B, τὰ ἐνέπρια C. || 21. καὶ om. C. || 22. ἐγίνοντο τὰ ἀναισθητὰ ἀνδρ. C. || 23. καὶ οὕτως ἐβάπτιζε τὰ πλοῖα ἐν τῇ λεκάνῃ C. || 24. τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ.. διεφθείροντο *assumsi* e cod. C; τὰ ἐν τῇ θαλ. πλοῖα καὶ τὰ πολέμια τῶν ἐπερχομένων αὐτῷ ἀπόλλυντο B. || 25. τῇ μαγικῇ ἐπιρροῇ (ἐμπειρίᾳ) καὶ δυνάμει C., *addens* deinde : Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸν τῆς ἑρᾶς λαὸν κατ' αὐτοῦ ἐπερχόμενον τοιῶδε τρόπον ἐποίει· καὶ οὕτω ἀπόλλυντο ῥαδίως.

Cap. II. Codex A (et Leidensis) pergunt ita : Οὕτως οὖν διὰ τῆς πολυκαυδίας (I. πολυπείρας ex L.) τοῦ ἀνδρὸς τοῦ βασιλείου (βασιλείως L.) διαμένοντος, μετὰ ἱκανὸν χρόνον ἐκ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ἐκπλωρατόρων (ἐκπλωρατόρων L.), παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλήσι κατασκόπων, παρὼν ποτὲ τις οὕτως εἶπεν τῷ βασιλεῖ (τις παρὰ τῷ βασιλεῖ, οὕτως εἶπε L.)· « Μέγιστε Νεκτανεβῶ, παραπσιψάμενος πάντα τὸ ἐν εἰρήνῃ εἶναι ἐπισκέψαι (παραπ. τὸ ἐν εἰρήνῃ εἶναι τοῦτο ἐπισκέψαι L.). Ἐπικείται (γὰρ σοι add. L.) νέφος οὐκ ολίγον μυρίων ἐχθρῶν· εἰσι γὰρ Σῖδοι (I. Ἴνδοι v. Σῖνδοι) καὶ Ἀραβες (I. Ἀράβες v. Ἀραβες) καὶ Ὀξυδράκες (I. Ὀξυδράκες vel rectius Ὀξυδράκαι) καὶ Δαπίσινες καὶ Κασσάνοι καὶ Δαπάτες καὶ Βούσποροι καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ζαλβῶι καὶ Χαλκίλοι καὶ Μεσποάτες [I. x. Ἰθηρες x. Καύκωνες x. Αἰολεῖς (?) x. Βόσποριανοὶ x. Ἀχαιοὶ x. Ἀζανοὶ x. Χάλκωνες sive Χαλδαῖοι x. Μεσποτάμιοι, Συροὶ] καὶ Ἀγριοῖοι καὶ Εὐωνομίται [cod. L. : εἰσι γὰρ Σκύθες, Κένσιρες, Κανυῶνες, Ἰθεροί, Στόδοι (Στόδοι?) Κυκλωστικοὶ (Κολχοί, Ἠνίοχοι?) καὶ Δαπάτες; καὶ Σποροι (I. e. Βόσποροι) καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ζαλβῶι καὶ Χαλδαῖοι καὶ Μεσποάτες; καὶ Ἀγριοῖοι καὶ Εὐωνομίται] καὶ ὅσα ἐστὶν ἔθνη ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ μεγάλης ἀναριθμητῶν στρατὸν ἔχοντα μύρια σπεύδοντα τὴν σὴν Αἴγυπτον καταλαβεῖν. [Addit L. : Ἵπαι τελέθει σοὶ τὸ δημοικὸν ἐστίχιν· « Οὐ χρὴ πλὴν νύχιον εὐδεῖν βουλευρόν ἀνδρα, ὃ λαοὶ ἐπιτετράφεται καὶ τόσσα μέμλεν. »] Οὕτως εἰπόντος τοῦ στρατάρχου, μειδίας (μειδιῶν L.) ὁ Νεκτανεβῶ εἶπεν· « Σὺ καλῶς καὶ ἐπαγρύπνως ἦν πεπίστευσαι φρουρὰν φύλασσε· δειλῶς γὰρ καὶ οὐ στρατιωτικῶς ἐφθίγῃ (σὺ μὲν x. καὶ ἔ. ἦν βεβούλευσαι φρ. φύλασσε;· δειλῶς δὲ κτλ.). οὐχὶ δυνάμεις ἐν ὅπλῳ (I. ὅπλῳ ex L.) ζάινεται, ἀλλ' ἐν τῇ προθυμίᾳ. Καὶ γὰρ εἰς λόγος (λόγος;) πολλοὺς ἐλαύνει, χειρὶ τῇ ἀγαθῇ πολυπληθεῖαν καλύψας (καλύψων L., *addens* : καὶ γὰρ εἰς κύων πολλὰ; ἐλάτους ἐχειρώσατο, καὶ λύκος εἰς ἀγέλην ποιμνίων ὠλεῖσατο. Ὅστε σὺ πορεύου ἅμα τοῖς ὑποταγέσι στρατιώταις, καὶ τὴν σεαυτοῦ παρατάξιν φυλάττε· λόγῳ γὰρ ἐγὼ τὴν τῶν βαρβάρων ἀνείριθμον πολυπληθεῖαν πελάγου κύμασιν ὑποκαλύπτω.) Οὕτως εἰπὼν ἀπέπεμψεν αὐτόν. — 1. ἐξ πλοῦτες B. ἐξ πλωράτορες C. || 2. παρὰ δὲ Ἑλλήσι C. || 3. τῶν πολ. ἀναγγ. C. || 4. addit C : τῇ Αἰγύπτῳ ἐπερχόμενα. Deinde in cod. B sequitur Ἐνθα οἱ σατράπαι κτλ., quae tamquam *summarium* huius capiti praefiguntur in cod. C; *deinceps* ponuntur : καὶ ὅτ' τοὺς Αἰγυπτίους θεοὺς... ὡς προσήτης Αἰγύπτου, quae huc *transmigrarunt* ex initio capitis tertii. || 5. λέγει πρὸς αὐτόν C. || 6. νέφος C. ἔθνος B. || 7. ἡμῖν ἐπερχ. om. C. καὶ Νοκυμαῖοι B; Νοκυμαῖοι C. *Reposui* Εὐωνομίται ex cod. A et Leid. *Eunomitas* dicit Callisth. latin. cod. 8518. || 8. Καύκωνες C. Κασσάντες B. Κασσάνοι A. || 9. Ἀλλόποδες B, Ἀλωπες C. καὶ Δαπάτες A et L; num Αἰολεῖς s. Αἰολῶται, sive, ut

Ex quo fiebat, ut simul cum submersione ceræ et cereis insectoribus etiam omnes hostes, si qui adesse praenuntiabantur, pelago mergerentur. Itaque multo tempore regno ac securitate potitus est.

II. Quodam igitur tempore nuntiatum ei est multas adversus eum gentes una conspiratione atque eadem voluntate consurrexisse, scilicet Indos, Arabes, Phoenices, Parthos et Assyrios, nec non et Scythas, Alanos, Oxydra-

στρῆνοι, Ἀζανοὶ, Χάλυδες καὶ ὅσα ἄλλα ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς παράκεινται ἔθνη μεγάλα, ἀναριθμήτων ἀνδρῶν στρατόπεδα, ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἐπερχόμενα. Ὑπέρθεος (10) οὖν τὰ πολλὰ, καὶ σεαυτὸν ἐπίσκεψαι. »

Τοῦ οὖν στρατάρχου ταῦτα εἰπόντος τῷ Νεκτανεβῶ, ἐπὶ πολλὴν γελᾶσας (11) ὁ βασιλεὺς Νεκτανεβῶς εἶπε· « Σὺ μὲν καλῶς καὶ ἐπεικῶς ἦν ἐπιστεύθης φρουρὰν ταύτην φυλάττειν δοκεῖς (12)· δειλῶς (13) δὲ καὶ οὐ στρατιωτικῶς ἐφθέγγω· οὐ γὰρ ἐν ὄγλῳ ἡ δύναμις, ἀλλ' ἐν προθυμίᾳ ὁ πόλεμος· καὶ γὰρ εἰς λείων πολλὰς ἐλάφους ἐθιρεύσατο (14), καὶ εἰς λύκος πολλὰς ἀγέλας προβάτων (15) ἐσκύλευσεν. Ὡστε οὖν πορευθεὶς ἅμα τῷ ὑπὸ σοι στρατόπεδῳ (16) τὴν ἰδίαν παρὰ ταξιν φυλάττει· λόγῳ (17) γὰρ ἐγὼ τῶν βαρβάρων ἀναριθμητὸν πλῆθος πελάγει ἐπικαλύψω. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Νεκτανεβῶς ἀπέπεμψε τὸν στρατάρχην αὐτοῦ (18).

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐνθα Νεκτανεβῶ μαντευσάμενος καὶ ἰδὼν τοὺς θεοὺς τῶν Αἰγυπτίων τὰ τῶν ἐναντίων πλοῖα διέποντας, χρυσίον ἐγκολπασάμενος καὶ ξυρσάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν γενειάδα, φυγὰς ὤχετο. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐπυνθάνοντο τοῦ θεοῦ περὶ αὐτοῦ τί γέγονεν.

Αὐτὸς δὲ ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ, καὶ μόνος γενόμενος πάλιν τῇ αὐτῇ (1) ἀρωγῇ χρησάμενος ἠτένισεν εἰς τὴν λεκάνην.

Καὶ ὁρᾷ (2) τοὺς τῶν Αἰγυπτίων θεοὺς κυβερνῶντας τὰ πλοῖα τῶν πολεμίων βαρβάρων καὶ τὰ στρατόπεδα αὐτῶν ὑπὸ θεῶν ὀδηγούμενα. Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς τῇ μαντείᾳ (3) πολυπείρος ὢν ἄνθρωπος, καὶ εἰθισμένος τοῖς θεοῖς αὐτοῦ ὀμιλεῖν, μαθὼν παρ' αὐτῶν ὅτι τὰ ἔσχατα τῆς Αἰγύπτου βασιλείας ἤγγισεν, ἐγκολπωσάμενος χρυσίον πολὺ καὶ ξυρσάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πώγωνα αὐτοῦ καὶ μεταμορφώσας ἑαυτὸν ἐν (4) ἑτέρῳ σχήματι, ἔφυγεν διὰ τοῦ Πηλουσίου καὶ ἀποπλεύσας παραγίνεται εἰς Πέλλην (5) τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκαθίζεται ἐκεῖ ἐν τινὶ (6) τόπῳ ὡς ἱατροσοφιστῆς (7) πολλοῖς ἀστρολογούμενος ὡς προφήτης Αἰγύπτιος.

[Τῶν (8) δὲ πολεμίων ἤδη καταλαβόντων, καὶ τοῦ σφοδροῦ πολέμου ἐπιτεθέντος τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τοῦ βασιλεῶς αὐτῶν μήπω εὐρισκομένου, ἐν πάσῃ ἀμηχανίᾳ καὶ ἀδημονίᾳ διήγον. Καὶ δὴ προσέρχονται] οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἠξίουσαν τοὺς ὡσανεὶ θεοὺς αὐτῶν, τί ἄρα γέγονεν ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου· ἦν γὰρ πᾶσα ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τῶν βαρβάρων πορθηθεῖσα. Ὁ δ' ἐν τῷ ἀδύτῳ τοῦ Σεραπειοῦ θεοῦ αὐτῶν λεγόμενος ἐχρησιμοδότησεν αὐτοῖς εἰπὼν, « Οὗτος (9) ὁ φυγὼν βασιλεὺς ἤξει πάλιν ἐν Αἰγύπτῳ, οὐ γηράσκων, ἀλλὰ νεάζων, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν (10) Πέρσας ὑποτάξει. » Καὶ συνεζήτουν τί ἄρα θέλει (11) τὸ εἰρημένον αὐτοῖς. Καὶ μὴ εὐρόντες γράφουσι τὸν δοθέντα (12) αὐτοῖς χρησμὸν ἐπὶ τὴν βάσιν (13) τοῦ ἀνδριάντος Νεκτανεβῶ.

cum Nostro loquar, Αἰολιδῶτες? Mox deb. Βοσποριανοί. || 10. ὑπόθεος C. ἐπίσκεπται B. ἐπισκέπτου C. || 11. ἐπὶ π. γελ. om. C. || 12. λέγει B. δοκεῖς scripsi sententiae causa; unde venerit λέγεις indicat C, ubi: φρουρὰν φυλάττειν (1. φυλάττει), καὶ μὴ ταῦτα λέγει· δειλῶς γὰρ κτλ. || 13. δῆλος B. || 14. ἐχειρώσατο C. || 15. ποιμνίων C. || 16. ἅμα τὸ ὑπὸ σὲ στρατόπεδον B. ἅμα τοῖς ἐν ὑποταγῇ σοι στρατιωταῖς C. || 17. λόγῳ ἐπικαλύψω e cod. C; B habet ita: πολλὰκις γὰρ καὶ βαρβάρων ἀναριθμήτων πλῆθος πελάγος ἐν κατεκάλυψεν. || 18. ἀπ' αὐτοῦ B.

Cap. III. Codd. A (et L.): Αὐτὸς δὲ εἰς τὰ βασιλεία ἀποστρέψας ἐκέλευσε πάντας ἐκ μέσου γενέσθαι. Μονάσας (μόνος L.) δὲ καὶ τὴν λεκάνην θείας εἰς μέσον [εἰς μ. om. L.] ἐπλήσεν (ἐπλήστω L.) ὕδατος· βαλὼν (δὲ add. L.) ἐπάνω τὰ κήρυκα πλοιαρίδια, ἀράμενος κατὰ χεῖρα τὴν ῥάβδον τῇ δυναμικῇ λόγῳ ἐχρήσατο. Ἀτενίσας (ἀτενίζων L.) δὲ εἰς τὴν λεκάνην εἶδεν (1de L.) τοὺς τῶν αἰχμάλωτων (τῶν Αἰγυπτίων L.) θεοὺς τὰ τῶν πολεμίων βαρβάρων πλοιαρίδια (πλοῖα L.) διακυβερνῶντας. Ὁ δὲ στοχάσας (στοχασθεὶς L.) τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα (τὸ τ. A. βασιλεῖον L.) ὑπὸ τῶν μακάρων ἤδη προδοσίαν ἐσχηκέναι (ἔχειν L.), ξυρσάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πώγωνα πρὸς τὸ ἄλλομορφῆσαι, ἐγκολπωσάμενος χρυσὸν ὅσον ἡδύνατο βυστάσαι, ἔφυγε τὴν Αἴγυπτον διὰ τοῦ Πηλουσίου. Πολλὰ δὲ περιμαστεύσας ἔθνη εἰς Πέλλην τῆς Μακεδονίας παρεγένετο, ὁδὸν ἄμειψάμενος οἷα προφήτης Αἰγύπτιος ἀστρολόγος. Καὶ ἐκαθίστο δημοσίᾳ (δημόσια lib.) τῶν προσερχομένων ** (τὸν προσερχόμενον σκέπτεσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν L.) οὕτως. Ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ ἀφανοῦς γενομένου τοῦ Νεκτανεβῶ, ἠξίωσαν οἱ Αἰγύπτιοι τὸν προπάτορα τῶν θεῶν Ἱεριστον, τί ἄρα ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐγένετο. Ὁ δὲ ἐπεμψεν αὐτοὺς διὰ χρησιμοφίας πρὸς τὸν ἄορατον τοῦ Σινωπίου (sic L.; in cod. A verba τοῦ Σινωπίου desunt. Fuerit olim: π. τ. ἱερέα τοῦ θεοῦ Σινωπικοῦ), ὅστις ἐχρησμάδῃσεν αὐτοῖς: « Οὗτος Αἰγύπτου ἐκφυγὼν κρατερὸς, ἀλκιμος, πρέσβυς, βασιλεὺς, δυνάστης ἤξει μετὰ χρόνον νέος (li. v. om. L.) τὸ γηραλᾶτον ἀποβαλὼν, τόπον, εἶδος, κόσμον κυκλεύσας, ἐπὶ τὸ Αἰγύπτιον πεδῖον, ἐχθρῶν ὑποταγὴν [ἀληθῶν addit L.] διδοὺς ἡμῖν. » Οὕτω δοθέντος τοῦ χρησμοῦ τούτου, μὴ νοήσαντες τὴν λύσιν, εἰς τὴν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Νεκτανεβῶ βάσιν (li. v. om. A) γράφουσιν τοὺς στίχους καὶ κοῖλα ποιοῦσιν (τ. σ. κ. π. om. L.) εἰς μνήμην ποταποῦ (ποταμοῦ L.) ἐκθεσσομένου τοῦ χρησμοῦ (τούτου sibi L.). — 1. Τοιαύτη B. τῇ αὐτοῦ C. || 2. καὶ ὁρᾷ... προφήτης Αἰγύπτιος, in codice B loco suo innotā legabantur in cap. II. || 3. μαγείᾳ C. || 4. ἐν om. C. || 5. πόλιν B. C; corr. ex A et L || 6. ἐν ἐνὶ B.C. || 7. ἱατρὸς σοφιστῆς B. || 8. Inclusa adscivī ex C; cod. B post verba προφ. Αἰγύπτιος pergit: Οἱ οὖν Αἰγύπτιοι ἠξίουσαν τοὺς ὡσανεὶ θεοὺς κτλ. || 9. εἰπὼν οὕτως C. || 10. ὡμὼν B || 11. θέλει εἶναι C. || 12. τὸ δοθέν B. || 13. τῇ βάσει B.

ces, Seres atque Caucones, Hiberos, Agriophagos, Eunomitas et quaecunque sunt Orientis barbarae gentes. Quibus ille auditis plausum dans manibus, magno risu dissolutus est.

III. Igitur ad consuetam artis confugit peritiam, et more solito adhibuit sibi pelvem atque omnia alia instrumenta.

Quibus intellexit se vincendum atque ab hostibus capicndum, nisi fugae consulere. Mox autem, raso capite et barba, collectisque omnibus quae sibi erant pretiosarum opum, appulit Macedoniae. Ibiq̃ue amictus veste linea, astrologum professus, vim peritiae suae cum magna admiratione commendabat.

ΚΕΦ. Δ'.

Ἐνθα Ὀλυμπιάς ἐρωτήσασα τὰ περὶ αὐτῆς καὶ ἀναμαθούσα, πλανᾶται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀπατάται, ὡς θεῶν θέλουσα συμμιγῆναι καὶ τεκεῖν υἱὸν ἐκδικῶν αὐτῆς γενόμενον.

Εἰς (1) δὲ τὴν Μακεδονίαν πᾶσαν ἐμφανῆς γενόμενος ὁ Νεκτανεβῶς ἀκριβῶς πᾶσιν ἐσκέπτετο, ὥστε (2) καὶ τὴν βασιλίσσαν Ὀλυμπιάδα ἀκούσασαν περὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἔλθειν πρὸς αὐτὸν, ἀποδημοῦντος Φιλίππου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰς πόλεμον. Καὶ μαθούσα παρ' αὐτοῦ δὲ παρ

ἐζήτει ἀνεχώρησε καὶ μεθ' ἡμέρας δλίγας μετεστείλατο αὐτόν (3). Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς θεασάμενος αὐτὴν πάνυ ὡραίαν οὖσαν ἐπιθυμίαν * ἔσχε τοῦ καλλοῦς πύτης. Καὶ προτείνας (4) τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἔφη. « Χαιροῖς Μακεδόνων βασιλίσσα. » Ἡ δὲ εἶπεν. « Χαιροῖς, ἀγαθώτατε προφῆτα, διαβάς (5) καθέσθητι. » Καὶ εἶπεν αὐτῇ. « Σὺ εἰ ὁ Αἰγύπτιος μαθηματικὸς, εἰς δὲ οἱ δοκιμάσαντες (6) εὖ-ρον πᾶσαν τὴν (7) ἀλήθειαν· καὶ γὰρ δὲ ἐπέισθην παρὰ σοῦ (8)· ποία οὖν σκέψει χρώμενος τὰ ἀληθῆ ἀπαγγέλ-

Cap. IV. 1. Cod. A et L: Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ οὖν φανερόν γίνεται πᾶσιν (πάσῃ L.) ὁ Νεκτανεβῶς ἀκριβῶς σκεπτόμενος (ἀκρ. σ.ε. om. L.) ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα θελήσει σκέψασθαι (sic) ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ μετεκαλέσαστο αὐτόν, ἀποδήμιον τοῦ Φιλίππου πρὸς πόλεμον τυγχάνοντος. || 2. cod. C post vocem ἐσκέπτετο pergīt ita: Τοῦ οὖν Φιλίππου βασιλέως ἀτέκνου μετὰ τῆς Ὀλυμπιάδος τυγχάνοντος, καὶ μετὶ χρόνιον ἀποδημίαν ποιήσασθαι ἐν πολέμῳ, προσκαλεσάμενος τὴν αὐτοῦ γυναῖκα Ὀλυμπιάδα καὶ γενόμενος μετ' αὐτῆς, ἔφη. « Ὡ γύναι, τοῦτο γίνωσκε (γινώσκουσα cod.) ὅτι ἐὰν μὴ μοι τέχης τέκνον, ἐκανόντος μου ἐκ τοῦ πολέμου, οὐκ ἐπὶ τοῖς κόποις μοι προσελεύσεις. » Διαπραυσάσης (corr. Berger. pro διαπραύσης) οὖν τῆς ἡμέρας, ἤρχετο (εἶχετο cod.) ὁ Φίλιππος ἐπὶ τὸν πόλεμον σὺν παντὶ τῷ στρατῷ αὐτοῦ. Ἡθύμει οὖν ἡ Ὀλυμπιάς καὶ διηπόρει ἐπὶ τῷ λόγῳ Φιλίππου. Μὲθ' δὲ τῶν ἡμερῶν μαθούσα τὴν αἰτίαν δι' ἧς Ὀλυμπιάς ἐδυσσάρει, ἡ ταύτης θεραπειὰς ἔφη πρὸς αὐτὴν. « Δέσποινα, ἔγωγε τι πρὸς σὲ διηγῆσασθαι καὶ εἰ ἡν μοι ἀκίνδυνον, εἶπον ἂν σοὶ τι ἀγαθόν. » Ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν. « Ἀάλησον· οὐ γὰρ ἐστὶ σοὶ κίνδυνος· ἀλλ' εἰ ὅλως τῆς ἐπιθυμίας τύχοιμι, καὶ χάριτας σοὶ ὀφείλιν ὁμολογῶ (ὁ εἰλω ὁμολογεῖν cod.). » Ἡ δὲ φησιν. « Ἔστιν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἄνθρωπος Αἰγύπτιος, δυνάμενος πάντα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ σου πληρῶσαι, εἰ ὅλως ἀξιοῖς τοῦτον θεασθῆναι σοι. » Ἡ δὲ μὴ ἀμελήσασα ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτός· καὶ μαθούσα παρ' αὐτοῦ ὅπερ ἐζήτει, ἀνεχώρησεν καὶ μεθ' ἡμέρας δλίγας μετεστείλατο αὐτόν καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὴν. || 3. Cod. A (et L.) pergīt: « Ὅς παραγε-νόμενος εἰς τὰ βασίλεια ἰδὼν αὐτῆς τὴν εὐμορφίαν τῆς σελήνης (Ἑλένης?) διαφορωτέραν, ἄλλως κατάφερξ' εἰς τὰς γυνεῖκας τυ-χῶν, ἀπὸ τῆς ἐρωτικῆς (ἀπάτης ἐρωτικῆς B.) ἐπιθυμίας τὸν νοῦν ἀκονήσας, προτείνας τὴν χεῖρα ἡσπάσαστο. » Χαιροῖς Μακε-δόνων βασιλίσσα (Μακεδόνων βασιλείου B. M. βασιλεία L.), μὴ καταξιώσας (καταξιών L.) δέσποιναν εἰπεῖν, τὸν βασιλεὺς ἔχων λογισμὸν. Ὀλυμπιάς δὲ εἶπε. « Χαιροῖς, ἀγαθώτατε μαθηματικῇ, καὶ παραβάς καθέξου. » Ὁ δὲ ἐκάθισεν. Ὀλυμπιάς εἶπε. « Σὺ τυγχάνεις Αἰγύπτιος ἀληθινός; Νεκτανεβῶς δὲ εἶπεν, « Ὡς οἱ δοκιμάσαντες λέγουσιν. » Ἡ δὲ εἶπεν. « Ποία σκέ-ψει χρώμενος τὸ ἀληθές ἀπαγγέλλεις; » Ὁ δὲ εἶπεν. « Καλῶς ἀπερήνω, ὡ βασιλίσσα· πολυσχηδὸν γὰρ ἐστὶ τῆς σκέψεως ἡ κρίσις (ῥῆσις B. scf. σκέψεως αἵρεσις)· εἰσὶ γὰρ ὄνειροκρίται, σημειολύται, ὄνειροσκόποι, μάντιες, ἀμνημόνεις (sic) ἡμε-θιολόγοι, μάγοι (h. v. om. L. pro ea gra-bens ἀπροβέται; numi προσήται?), ἀστρολόγοι· ἐγὼ δὲ πάντων τούτων (h. v. om. A) ἐξαπτόμενος, κατ' ἐξοχὴν προσήτης ὢν Αἰγύπτιος, καὶ μάγος εἰμι καὶ ἀστρολόγος. Καὶ ταῦτα λέγων δαμνύ-ματα αὐτῇ ἔδωκεν, ἥτις στυμνισαμένη τὸ βλέμμα εἶπε. « Τί λογιζόμενος οὖν (h. v. om. A), ὡ προσήτα, κατ' ἐξοχὴν περιέργως οὕτως μοι ἀπέδωκας (τί περὶ ἔργων με οὕτως περιέδωκας L.); » Νεκτανεβῶς εἶπε. « Ὑπομνησθεὶς χρησμοῦ, βασι-λίσσα (βασιλικῇ L.)· ἤκουσα γὰρ ὑπὸ τῶν ἰδίων θεῶν ποτὲ ὅτι βασιλίσσα σε δεῖ σκέψασθαι, καὶ ἄπερ λέγει (λέγω L. I. ἔλεγον) ἀληθινὰ (ἀληθῆ L.) εὐραθῆναι (scf. εὐρέθη εἶναι). » Ἀμὰ δὲ τῷ ταῦτα εἰπεῖν προσενηγμένος πίνακα πολιτικῆτον καὶ [h. vo-cem ante πολυτιμ. ponit L.; om. A] βασιλικόν, ὃν ἐρμηνεύσαι ὁ λόγος (λόγον A. τίς ποτε L.) οὐ δύναται, εἰ ἐλπίσαντος καὶ ἐδελίου (ἐδεννίου L.) καὶ χρυσοῦ (χρυσίου L.) καὶ ἀργύρου, τριχάρακτον ζῶναις, ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου κύκλου δεκανοῦς ἔχοντα τοὺς λού, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ζώδια [τά] ἰδ, ἐπὶ δὲ τοῦ μέσου ἥλιον καὶ σελήνην, ἔθηκεν ἐπὶ δίφρῳ· εἶτα γλωσσόκομον ἀνέβη (ἀθροίσας L.) ἐλεφάντινον καὶ αὐτόν (sic uti videtur A; ὡς αὐτῶς L.) μικρὸν ἐκκενώσας τοὺς ἐπτά (ἐξ A) ἀστέρας καὶ τὸν ὠροσκόπον ἐξ ὀκτῶ λιθοτέχνων [ἐξ ἰσοτέχνων A.] μετὰλλων συντέθηκε (ἔθηκε L.) τὸν τηλικούτον οὐρανὸν ἐν ὀλίγῳ κύκλῳ περ-αφώτισας, προθείς (προθεῖς L.) τὸν ἥλιον χρυστάλλου λίθου, τὴν δὲ σελήνην ἀδάμαντος λίθου, τὸν Ἄρεα (ἀέρα A.) αἰματίτου λίθου, τὸν Ἑρμῆν σμαράγδου λίθου, τὸν Δία αἰθερίτου λίθου, τὴν Ἀφροδίτην σαπφείρου λίθου, τὸν Κρόνον ὀπίτου λίθου, τὸν ὠροσκόπον λυγροῦ λίθου. Καὶ εἶπε. « Λέξον μοι, βασιλίσσα, ἐν αὐτῷ, μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν (νύκτα A) τῆς σπαντῆς γενέσεως. » Τῆς δὲ εἰρηκυίας, Νεκτανεβῶς ψηφίζει τὴν ἐκτοῦ καὶ τὴν αὐτῆς γενέσιν, εἰ συναστρεῖ (L. addit εὐνοή-σαι, scf. ἐνοήσαν), ἰδὼν δὲ εὐ κειμένην τὴν ἀστροθεσίαν (ἀστρονομίαν L.), φησί. « Τί θελεῖς ἀκούσαι, βασιλίσσα; » Ἡ δὲ εἶπε. « Τὰ περὶ τὸν Φίλιππον μαθεῖν θέλω· ζημιζέται γὰρ μοι μετὰ τὸν πόλεμον ἀποβαλεῖν με καὶ γαμεῖν ἄλλην. » Νεκτανεβῶς εἶπε. « [Suppl. Οὐ] ψευδὴς ἡ φήμη γέγονε, βασιλίσσα. Quae proxime sequuntur, nihil praeter ea, quae praebent codd. B et C, suppeditant. || * ἐπιθυμῶς (i. e. ἐπιθυμητικῶς) ἔσχε C. || 4. προτείνας = qq. e cod. C; προτείνασα τὴν χεῖρα αὐτῆς ἔφη; Χαι-ροῖς ἀγ. κτλ. B. || 5. praestat παραβάς, ut A et L. || 6. δοκιμασθέντες B. εἰς δὲ ὃν pro ἐν φ ut passim. || 7. τὴν om. B. || 8. Verba κάγω... παρὰ σοῦ om. C, post vocem ἀλήθειαν pergens ita: καὶ ὅστις δύνασαι διὰ τῆς προσχευούσης σοὶ ἐπιστήμης διαλύσαι δέσμα ἀτέκνου μήτρας, καὶ ψυχὴν ἀγαθύναι πρὸς φίλτρον ἐμόν; Εἰ τοῦτο ἀληθές πέφυκε, τάχιστα μοι διακόνησον· καὶ τὸν κοπον

IV. Ergo Nectanabus jam longe celebratio apud Ma-cedones erat, adeo ut fama illius ne Olympiadem qui-dem (1) reginam lateret. Enimvero Philippus tunc bello forte aberat; carpitque regina consilere peritiam viri. Qui ut ad eam ingressus est, non eam dominae appellatione di-gnatus est, qui se quondam dominum fuisse meminisset. Moxque ejus pulchritudinem admiratus, amore illius ca-

ptus est. Cum ergo jussus sedisset, ait regina ad eum: « Tune, inquit, es Nectanabus ille matheseos sciens? Dic ergo quam usum peritiam adeo veri amicus clueris (?). » Ad id respondit: « Multifida quidem, o regina, haec nostra vaticinandi scientia; neque est [in uno tempore omnium me-minisse; nam et] (3) interpretes sunt somniorum et astrici, quibus omnis divinandi ratio reseratur; multaque praeter

1. Sic cod. Vat., nisi quod nec pro ne. cod. A. ut etiam fama illius nec Ol. quoque. || 2. Adeo vir amicus A; clueris aut veri dei es amicus B. || 3. Inclusa desunt in cod. A.

λεις; » Ὁ δὲ εἶπεν · « Πολυσχιδὴς μὲν ἐστὶν ἡ τῆς σκέ-
ψεως αἵρεσις (9), ὡ βασιλίσσα· εἰσὶ γὰρ ὠροσκόποι, ση-
μειολύται (10), ὄνειροπόλοι, ἐγγαστρίμυθοι, ὄρνεομάν-
τεις, γενεθλιολόγοι, οἱ καλούμενοι μάγοι, οἷς τὰ μαν-
τεῖα ἐπέστρωται (11). » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐνέβλεψε δριμύ-
τῃ Ὀλυμπιάδι. Εἶπε δὲ αὐτῷ ἡ Ὀλυμπιάς · « Προ-
φῆτα, πέπηγας ἰδὼν με; » Ὁ δὲ ἔφη, « Ναὶ κυρία· ὑπε-
μνήσθην γὰρ χρησμοῦ δοθέντος μοι ὑπὸ τῶν ἰδίων θεῶν,
ὅτι δεῖ με (12) βασιλίδι σκέψασθαι, καὶ ἰδοῦ, τοῦτο ἀλη-
θὲς ἐγένετο· ὥστε λοιπὸν λέγε μοι δ βούλει. » Καὶ λα-
βὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἔνδον τοῦ κόλπου (13) αὐτοῦ ἐξήγα-
γεν πινακίδιον, ὅπερ ὁ λόγος ἐρμηνεύσαι οὐ δύναται,
χρυσίῳ μὲν καὶ ἐλεφαντίνῳ διακείμενον, ἔχον [δὲ]
ἀστέρας ἐπὶ τὰ καὶ ὠροσκόπον, ἥλιον καὶ σελήνην. Καὶ
ὁ μὲν ἥλιος χρυστάλλινος, ἡ δὲ σελήνη ἀδαμαντίνη, ὁ
δὲ λεγόμενος Ζεὺς ἀέρινος, ὁ δὲ Κρόνος ὀφίτης (14), ἡ
δὲ Ἀφροδίτη σαπφείρινος (15), ὁ δὲ Ἑρμῆς σμαράγδιος,
ὁ δὲ ὠροσκόπος λυγδίνος. Θαυμάσασα δὲ ἡ Ὀλυμπιάς
τὴν τοῦ πινακιδίου πολυτέλειαν (16), παρακάθηται τῷ
Νεκτανεβῶ, κελεύσασα πάντας ἀποστῆναι (17), καὶ
λέγει πρὸς αὐτόν· « Προφῆτα, σκέψαι περὶ ἐμοῦ καὶ
περὶ Φιλίππου τὴν γένεσιν (18)· ἐφημίζετο γὰρ περὶ
ἐμαυτῆς (19) ὅτι ἐὰν παραγίνηται Φίλιππος ἀπὸ τοῦ πο-
λέμου, αὐτὴν ἀποβάλλεται (20) καὶ ἐτέραν γαμεῖ. » Ὁ
δὲ Νεκτανεβῶς εἶπε πρὸς αὐτήν· « Θὲς τὴν σὴν γένεσιν
τε καὶ τὴν τοῦ (21) Φιλίππου. » Καὶ τί λοιπὸν ποιεῖ ὁ
Νεκτανεβῶς; τίησι καὶ (22) τὴν ἐαυτοῦ γένεσιν πρὸς

τὴν (23) Ὀλυμπιάδος, καὶ σκεψάμενος εἶπε πρὸς αὐτήν,
« Οὐκ ἔστι ψεῦδος (24) ἣν ἀκούεις φήμην περὶ σοῦ· δύ-
ναμαι δὲ σοὶ ὡς Αἰγύπτιος προφήτης βοηθῆσαι τοῦ μὴ
ἀπόβλητόν σε γενέσθαι ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. » Ἡ δὲ
εἶπε· « Πῶς δύνασαι; » Ὁ δὲ ἔφη· « Δεῖ σε θεῶ
ἐπιγεῖν συνελθεῖν καὶ ἐκ τούτου συλλαβεῖν καὶ τε-
κεῖν υἱὸν καὶ ἀναθρέψαι, τούτον δὲ ἐκδικῶν σὲ ἔχειν (25)
τῶν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου γενομένων πρὸς σὲ ἀμαρ-
τημάτων. » Καὶ λέγει αὐτῷ ἡ Ὀλυμπιάς· « Ποίῳ
θεῷ; » Ὁ δὲ εἶπε· « (26) Τῷ τῆς Λιθύης (27) Ἀμ-
μῶνι. » Καὶ λέγει αὐτῷ ἡ Ὀλυμπιάς· « Ποταπὸς ἄρα
ἐστὶν ὁ θεὸς οὗτος; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Τὴν μὲν ἡλικίαν
μεσῆλιξ, καὶ χρυσόκομος τὴν χεῖρην καὶ τὰ γένηα,
κέρατα ἔχων ἐκ τοῦ μετώπου πεφυκότα, καὶ ταῦτα
χρυσῷ παραπλήσια. Ἐτοιμασθῆναι οὖν σε δεῖ, ὡς βα-
σιλίσσαν, περὶ αὐτοῦ· σήμερον γὰρ ἐν ὄνειρῳ θεωρήσεις
τὸν θεὸν τοῦτον συγγινόμενόν σοι. » Καὶ ἡ Ὀλυμπιάς
λέγει αὐτῷ· « Ἐὰν ἴδω τὸν δειρὸν τοῦτον, οὐχ
ὡς μάγον, ἀλλ' ὡς θεόν σε προσκυνήσω. »

ΚΕΦ. Ε΄.

Ἐνθα Νεκτανεβῶς ἐν σχήματι θεοῦ Ἀμμωνος, ἐν δράματι συγ-
γινόμενος αὐτῇ, λέγει· Γύναι, κατὰ γαστρός ἔχεις ἄρρενα
παῖδα ἐκδικῶν σου γινόμενον.

Ἐξέρχεται οὖν ἀπὸ τῆς βασιλίσσης ὁ Νεκτανεβῶς,
καὶ λαμβάνει βοτάνας ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ἃς ἠπίστατο (1)
πρὸς ὄνειροπολίαν, καὶ πάντας χυλώσας (2) ἐπλάσε κη-

λάθης πολυπλάσιον παρ' ἐμοῦ. Ποίᾳ οὖν σκέψει κτλ. || 9. πολυσχιδής, B. C; εὔρεσις C. || 10. scripturae vitio symbololūtai C. unde Bergerus fecit symbololūtai. || 11. ἐπέστρωται B, ὑπέστρωται C. ἐπιτέτραπται? || 12. σε B. C, scripsi με; possis etiam σοι aut σε βασιλίδι, ut cod. L. et A. In latinis cod. 3518: quod oporteret me re: inae vera dicere. || 13. τοῦ κόλπου om. B. || 14. ἀέριος ὁ δὲ Κρόνος, quod om. B et C, adscivi ex A. Pro ὀφίτης C habet ὀμφίτης. Præterea Martis mentio excidit; cf. cod. A. || 15. σαπφείρινος C, σαπφίρινος B. || 16. πολυτέλειαν C. || 17. ἀναχωρήσαι C. || 18. γέννησιν C; mox tamen γένε-
σιν.. || 19. αὐτῆς C. B. || 20. ἀποβάλλεσθαι... γαμεῖν B. || 21. τὴν om. C; τοῦ om. C. || 22. καὶ om. C. || 23. πρὸς τὴν C; μετὰ καὶ τῆς B. || 24. ψεῦδος C. || 25. σοὶ γενέσθαι C. || 26. εἶπε om. C, et similiter in seqq. || 27. τῷ τ. Λιθύης om. C.

Cap. V. 1. ἐπίστατο C. || 2. χυλώσας B, χυλώσας C. Codex A de his multo brevior: Ἐξέρχεται Νεκτανεβῶς ἐκ τῶν βασιλείων, ἀναβολὴν δὲ οὐδὲ μίαν ποιησάμενος, ἐπὶ τὴν ἐρημὸν δρασμῶν τίλλει βοτάνας τὰς πρὸς ὄνειροπομπίας ἀρμοζούσας, ἃς ὦν μαγεύσας τὸν Ὀλυμπιάδος ὕπνον, δειρὸν ἀναγεννᾷ ἢς ἤθελεν πράξεως· ὥστε ἄληθῶς κατ' ὄναρ (καθ' ὄναρ cod.) ἰδεῖν

hæc sunt; quibus uti ad præscientias solemus. » His dictis, cum acrius in vultum reginæ intueretur, Olympias ait: « Quid ita defigeris, o propheta, ubi me intueris? » « Recordor, inquit, oraculi illius quod apud Ægyptum a diis acceperam, quod oporteret me reginæ vera prædicere. Quare consule super his quæ cupis. » Et cum verbo promit tabulas, quas hujus peritiæ docti pinacem nominant. Auro enim et ebore variatum pretium (3) cum sui operis admiratione contenderat. Tum promit etiam septem stellas, et horoscopus pariter (4), quibus singulis sui metalli (5) species inerat. Jovem quippe viseres aerino (6) lapide nuncupatum, solem cristallo, lunam adamante, Martem dici sub lapide hematite, Mercurium smaragdo; Venus autem saphirinæ erat, Saturnus in ophite; at vero horoscopus lygdinus erat. Exinde mirans Olympias stellarum mirabilem varietatem et propius se sistens. « O, inquit, tu intueri, quæro, meam et Philippi congruentiam: nam multa

fama est, quod, si ex hoste rediens affuerit, abjecta me, velit in alteram transmigrare. » Cui Nectanebus statim suam adhibet constellationem, exploraturus ea quæ regina petiverat. Quo facto, ait: « Non vana ista ad te fama pervenit, sed enim vera est. Ego enim ac si propheta ex Ægypto opitulabor, ne quid de divortio formidaveris. Nam fatale tibi est, secundum quod prospexi, misceri te deo, genituramque filium ultorem omnium, si qua in te Philippus audebit. » Tum illa, « Et cuinam, inquit, deo ad torum debeor. » Respondit: « Ammoni deo Libyæ. Quare præparaveris te velim, ut feminis mos est et reginæ decorum, ad hujusmodi nuptias. Videbis ante et somnium et in somnio nuptias tibi cum deo futuras esse. » At illa, « Hoc, inquit, somnium si somniabo, jam non ut mago utar te, enimvero honore dei venerabor. »

V. Progressus inde Nectanebus herbas quærit ad somniorum imperia necessarias. Quibus carptis atque in succum

5. Pretium Vatican. præcio A, prætiore B; mox: suis A. et confuderat Vat. || 4. Horosco ponit pariter A.; horoscopus id est circulus signorum pariter. B. || 3. Sic B. singuli metalli A || 6. Aerios A.

ρίον θηλυκόσωμον, και ἐπέγραψεν αὐτῷ (3) τὸ ὄνομα τῆς Ὀλυμπιάδος· και ἄψας λύχνον * ἀπὸ τῶν βοτανῶν * (4) ἐπεκαλεῖτο δροκίς· τοὺς πρὸς τοῦτο (5) πεποικημένους δαίμονας, ὥστε φαντασιουῖσθαι τὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ θεωρεῖ περιπεπλεγμένον αὐτῇ τὸν θεὸν Ἀμμωνα ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, και ἀναστάντα ἀπ' αὐτῆς εἰπόντα αὐτῇ. « Γύναι, κατὰ γαστρός ἔχεις ἄρβρενα τὸν ἐκδικὸν σου γινόμενον (6). »

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐνθα ἡ Ὀλυμπιάς παρακαλοῦσα τὸν Νεκτανεβῶ [εἶπεν αὐτῷ (1)] συγγενέσθαι αὐτῇ τὸν θεὸν δ' ἐν ὄνειρῳ εἶδεν· ὁ δὲ ἤτιστατο αὐτὴν (2) δοθῆναι αὐτῷ κοιτῶνα πλησίον αὐτῆς, ἕνεκεν τοῦ χωρὶς φόβου προσελθεῖν αὐτῇ τὸν θεόν.

Ἀναστᾶσα δὲ ἡ Ὀλυμπιάς ἐκ τοῦ ὕπνου ἐβύμασε· και ταχὺ πέμψασα ἤγαγε (3) τὸν Νεκτανεβῶν, και λέγει αὐτῷ. « Εἶδον τὸν ὄνειρον, και ὃν εἶπες (4) μοι θεὸν Ἀμμωνα· ἀλλ' αἰτοῦμαι σε, προφῆτα, πάλιν συναγκμῆθαι (5) αὐτῷ, και μελησάτω σοι πότε μέλλει συνεισελθεῖν (6) μοι, ἵνα καὶ γὰρ (7) ἐτοιμοτέρα τῷ νυμφίῳ

φανῶ. » Ὁ δὲ εἶπε· « Πρῶτον μὲν, δέσποινα, οἷδας ὅς (8) ὄνειρός ἐστιν· ὅτε δὲ αὐτὸς αὐθεντὶ ἐπέλθῃ σοι, χρεῖαν σοι ποιήσει (9). Ἀλλ' εἰ κελύει τὸ κράτος σου, χώρημά μοι δὸς τοῦ κοιμηθῆναι με (10). ὅπως αὐτὸν ἱλεώσωμαι (11) περὶ σοῦ. » Ἡ δὲ εἶπεν· « Ἰδοὺ, ἐν τῷ κοιτῶνί μου δέξαι χώρημα. Καὶ ἐὰν ἐπιτύχω τῆς συλλήψεως τοῦ θεοῦ τούτου, μέλλω σε τιμῆσαι ὡς βασιλίσσα (12), και χρῆσομαί σοι ὡς πατέρι (13) τοῦ παιδίου τυγχάνοντι. » Λέγει αὐτῇ δὲ Νεκτανεβῶς· « Δεῖ (14) σε δὲ γινώσκειν, δέσποινα, πρόδρομος τοῦ εἰσερχέσθαι τὸν θεὸν ἐστὶ τὸ σημεῖον τοῦτο· ἐὰν καθεζομένη τῇ ἐσπέρῃ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνός σου ἴδῃς (15) δράκοντα ἐρπύζοντα ἐπὶ σε, κέλευσον πάντας τοὺς παρόντας (16) ἐξελθεῖν· σὺ δὲ μὴ ἀποσβέσης (17) τὰ φῶτα τῶν λύχνων, ὃν ἐγὼ σκευάσας εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ ἔπειν, καθὼς ἐπίσταμαι, δώσω (18) σοι· ἀλλὰ ἀνελθοῦσα ἐπὶ τῆς βασιλικῆς κλίνης σου (19) ἐτοιμος γενοῦ, και συγκαλύψον σου τὸ πρόσωπον· και ὅρα (20) τὸν θεόν, ὃν εἶδες ἐν ὄνειρῳ ἐρχόμενον πρὸς σέ. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἡ Νεκτανεβῶς ἐξέρχεται. Καὶ τῇ ἐπαύριον δίδωσιν αὐτῷ ἡ Ὀλυμπιάς ἔργιστα τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς κοιτῶνα.

τὴν Ὀλυμπιάδα περιπλακέντα αὐτῇ τὸν Ἀμμωνα και συνερχόμενον. Ἀναστάντος δὲ λέγει· « Γύναι, κατὰ γαστρός ἔχεις σὸν ἐκδικὸν γινόμενον. || 3. ἐν αὐτῷ B. || 4. Lacunae signa posui. Integriora habes in latinis. Verba ἀπὸ τῶν βοτανῶν supersunt ex illis, quibus auctor dixit: *et succum ex herbis expressum super imaginem istam effudit*. || 5. τούτοις C. malim τοῖς πρὸς τοῦτο πεποικημένοις. || 6. γινόμενον A. quod etiam in argumento cap. reposui. γινόμενον B. C.

Cap. VI. 1. inclusa de meo addidi. || 2. αὐτῇ cod. || 3. Codex A: Ἀναστᾶσα σὺν τῶν ὕπνων ἡ Ὀλυμπιάς και τὸ σύμψυγον τοῦ λόγου θαυμάσασα μετεπέμψατο τὸν μαθηματικόν, και ἔφη· « Εἶδον ὃν εἶπες μοι θεὸν και συνῆλθόν μοι καθὼς μάκαρ ἰδίως· ὥστε με βούλεσθαι ἐργηγοῦσθαι αὐτῷ κοινῶν εἰς τὴν ἡμέραν· σοὶ δὲ μελήσῃ και τοῦτο. [Πῶς δὲ σὺ τοῦτο λανθάνει θαυμάζω. Hæc alieno loco inculcata ex iis quæ cap. VII narrant B et C.] » Ὁ δὲ εἶπε· « [Οὐδὲν με λανθάνει.] Ἐπειδὴ σὺ ἐργηγοῦσα ὁμολογεῖς θελεῖν αὐτῷ συνέρχεσθαι, δεῖ τινα πρὸς τοῦτο γενέσθαι σκέψιν· ἄλλο ὄνειρος, ἄλλο αὐτοψία· λογιζομαι σὺν χωρηματίον λαθεῖν ὑπὸ σοῦ πλησίον τοῦ κοιτῶνός σου, ὅπως ἐρχομένου τοῦ θεοῦ πρὸς σέ, φόβῳ τῷ ἐμῷ περισχιθῇς. (sic) ὑπουργοῦντός μοι ταῖς ἐμαυτοῦ ἐπαιδαῖς. Ὁ γὰρ θεὸς οὗτος ἐρχόμενος πρὸς σέ, γίνεται πρῶτον δράκων ἐπὶ γῆς ἐρπων συρισμὸν πέμπων· εἴτα ἀλλάσσεται εἰς κεραὸν Ἀμμωνα· εἴτα εἰς ἀκίμων Ἡρακλέα, εἴτα [εἰς] θυρσόκομον (conspiciat θυρσοφόρον; at v. Suidas τ. Δύσιππος) Διόνυσον, εἴτα συνελθὼν ἀνθρωποειδὲς θεὸς ἐμφανίζεται τοῖς ἐμοῖς τύποις ἔχων. » Ὀλυμπιάς εἶπε· « Καλῶς λέγεις, προφῆτα· λάβε τὸν κοιτῶνα. Ἐπὶ δ' ἐργηγοῦσα τούτον ἴδω, μάθω δὲ τὴν θεοῦ σφοδρὰν κατεσχρηκίαν ἐμαυτῇ, τιμήσω σε καθὼς βασιλεῖς (sic)· καυχῆσομαι δὲ σε ὡς πατέρα τοῦ παιδὸς τυγχάνοντα. » Ὁ δὲ εἶπεν· « Προεῖπόν σοι τὸν τοῦ δράκοντος συρισμὸν· μὴ πύρρως τὸ κῆτος· μάλλον δὲ προσήνης αὐτῷ και ἀδελὸς ἰσθί (ἀδελός ἐστι cod.). Quæ sequuntur ad sequens caput pertinent. || 4. εἶπας B. || 5. συναναμινύναμι B. || 6. συνελθεῖν C. || 7. καὶ γὰρ ἵνα C. || 8. ἂ οἷδας ὄνειρός ἐστι C. || 9. χρεῖαν και ποιήσει B; pro his C: γινωριεῖ. || 10. μοι C. || 11. ἐξιλεώσωμαι C. || 12. malim βασιλέα, etsi ferri vulgata potest. || 13. πατέρα-τυγχάνοντα B et C; quod si retinere velis, pro και χρῆσομαί σοι scribendum και καυχῆσομαί σε, uti est in cod. A. Post τυγχάνοντα, in cod. C leguntur, καθὼς προεῖπόν σοι. Cf. cod. A. || 14. Πρὸς τὸ γινώσκειν σε B, quæ verba si genuina sint, alia quædam excidisse oportet. Mox pro τὸν θεόν in B est τῶν θυρῶν. || 15. ἴδεις B. || 16. παρεστῶτας C. || 17. μὴ σβέσεις τὰ λύχνα τῶν φῶτων, ὃν ἐγὼ σκευάσας B. μὴ ἀποσβέσης τὰ φῶτα τῶν λύχνων σου, ὃν ἐγὼ σκευάσας C. || 18. δοὺς B. || 19. ἐν τῇ βασιλικῇ σου κλίνῃ B. || 20. και ὅρα C; similiter in latinis *explora vultum*, sc. oculo per velum penetrante; in quo offendisse videtur auctor cod. B, qui scripsit και γὰρ ἐράταις. Ceterum hæc ex sequentibus h. l. inculcata videntur.

pressis, effigiat ex cera corpusculum feminae, e'que nomen reginae adscribens lectulum ei fabricatur, cui illa effligies supraponitur; juxtaque lucernis accensis, succum herbarum potentium superfundit, carmenque indicit efficax et secretum, quo effectum est, ut quidquid ille simulamini cereo loquebatur, id omne fieri sibi regina per somnium sit opinata. Videt enim se in complexibus dei, et post complexus audierat sibi ipsum loquentem fortam e et utero gravem, genituramque filium vindicem.

VI. Moxque dehinc illa surgens e lectulo hominem ad se vocat, eique somnii retulit visionem. Cui ille: « Hoc,

inquit, somnium est verum; ejus effectus cito subsequetur. Quapropter secus cubiculum tuum secreto mihi lectum præparari jubeto, ut si forte aliquis tibi metus repentinus irruerit metus, possim tibi spes esse subsidii ». Promisit regina, et vicinum cubiculo recessum mago tribuit, pollicens honores multos, si conceptu sit potita. Tum magus: « Præcursor tibi, inquit, dei ipsius aderit, cum sedenti superveniet draco reptabundus. Tu vero, eo viso, omnes qui aderunt egredi jubeto. Et quum te lecto collocaveris, explora vultum illum quem jam in somno pervidisti, si is sit. »

¹ D us ipse ad. ut. nam cod.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἐθα Νεκτανεβῶς ἀπατήσας αὐτὴν ἐν σχήματι θεοῦ, συγγίνεται αὐτῇ. Ἡ δὲ ἐγκυος γινόμενη, φοβηθεῖσα ἀπαγγέλλει αὐτῷ, δεομένη βοήθειας. Ὁ δὲ ἀπαγγέλλεται οὕτῃ ὄνειρον πέμπειν Φιλίππῳ (1) ἀθωοῦντα αὐτὴν τοῦ τοιοῦτου ἐγκλήματος.

(2) Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς ἡτοίμασεν ἑαυτῷ πόκον κριοῦ ἀπαλώτατον (3) σὺν τοῖς κέρασι τῶν κροτάφων αὐτοῦ, καὶ ταῦτα χρυσῷ παραπλήσια, καὶ σκῆπτρον ἐβέλινον (4) καὶ ἱμάτιον λευκόν, καὶ τρίβωνα καθαρῶτατον δρακοντιοῦντα (5), καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα, ἐνθα ἦν ἐπὶ κλίνης ἡ Ὀλυμπιάς κατεσκαπασμένη, ἄκρῳ δὲ τῷ ὀφθαλμῷ ἔβλεπε· καὶ ὁρᾷ αὐτὸν εἰσερχόμενον, καὶ οὐκ ἐδειλίασεν· αὐτὸν γὰρ προσεδόκα εἶναι τὸν θεόν (6) καθῶς καὶ ἐν ὀνειρώειδεν. Οἱ δὲ λύχνοι ἦσαν φέγγοντες (7), καὶ συνεκάλυψεν (8) ἡ Ὀλυμπιάς τὸ πρόσωπον ἑαυτῆς. Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς ἀποθέμενος τὸ σκῆπτρον ἀναβαίνει ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτῆς καὶ συγγίνεται αὐτῇ, καὶ φησι πρὸς αὐτήν· « Διάμεινον (9) γύναι, κατὰ γαστρός ἔχεις ἄρβρα παιδὰ ἐκδικίον σου γινόμενον καὶ πάσης τῆς οἰκουμένης κοσμοκράτορα βασιλέα. » Καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος ὁ Νεκτανεβῶς, ἄρας τὸ σκῆπτρον, καὶ ἀπέκρυψεν (10) πάντα ἃ εἶχε πλανικά. Πρωῖτας δὲ γενόμενης ἐγείρεται (11) ἡ Ὀλυμπιάς καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν

κοιτῶνα ἐνθα ἦν ὁ Νεκτανεβῶς, καὶ διυπνίζει αὐτόν. Ὁ δὲ διυπνισθεὶς εἶπε· « Χαίροις, βασίλισσα, τί μοι ἀναγγέλλεις; » Ἡ δὲ εἶπε· « Πῶς σε λανθάνει ταῦτα, προφῆτα, ἐγὼ θαυμάζω. Ἄρα παραγίνεται ὁ θεὸς οὗτος πρὸς με ἐτι (12); ἡδέως αὐτὸν ἔσχον. » Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτήν· « Ἀκουσον, βασίλισσα, ἐγὼ προφῆτης εἰμὶ τοῦ θεοῦ· ὅταν οὖν βούλῃ, παράσχου μοι τὸν τόπον τοῦτον εἰς τὸ κοιμᾶσθαι με (13) ἀπαρενόχλητον, ἵνα τὸν συνήθῃ αὐτῷ καθαρμὸν (14) ποιήσω, καὶ ἐλεύσεται πρὸς σε, ὅταν βούλῃ. » Ἡ δὲ εἶπεν· « Ἐχε τὸν τόπον τοῦτον ἀπάρτι. » Καὶ ἐκέλευσε δοθῆναι αὐτῷ τὰς κλείς τοῦ κοιτῶνος. Ὁ δὲ ἐν ἀποκρύφῳ τόπῳ ἀπέθετο ἃ εἶχε, καὶ εἰσέρχεται πρὸς αὐτήν (15) δσάκις ἂν (16) ἡθοῦλετο ἡ Ὀλυμπιάς, ὑπονοούμενος παρ' αὐτῇ θεὸς εἶναι ὁ Ἄμμων (17).

Ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡμέρᾳ ὠγκοῦτο ἡ γαστήρ αὐτῆς, καὶ λέγει τῷ Νεκτανεβῷ ἡ Ὀλυμπιάς· « Ἐὰν παραγενόμενος Φιλίππος εὔρῃ με ἐγκυον, τί ποιήσω; » Λέγει αὐτῇ Νεκτανεβῶς· « Μηδὲν φοβηθῆς (18), ἐν τούτῳ γὰρ βοηθήσει σοι (19) ὁ θεὸς Ἄμμων, ἐπιστάς Φιλίππῳ δι' ὀνειρου (20), καὶ μηνύων αὐτῷ τὰ γενόμενα ὥστε (21) ἀνέγκλητόν σε ποιήσιν ἀπὸ Φιλίππου. Οὕτως μὲν ἡ Ὀλυμπιάς ἐπλανᾶτο ὑπὸ τοῦ Νεκτανεβῶ διὰ τῆς μαγικῆς τέχνης (22).

Cap. VII. 1. Φιλίππον cod., πρὸς Φιλίππον dederat Berger. de XIV. || 2. Paucis hoc caput absolvit auctor cod. A, qui pergit ita: Γενόμενον οὖν τούτων τῶν προειρημένων, οὐκ ἐδειλίασεν ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ θαρσεία ἤνεγκε τὰς τοῦ θεοῦ μεταμορφώσεις. Ὁ δὲ πάλιν ἀνιστάμενος ἀπ' αὐτῆς, τύψας αὐτῆς τὴν γαστέρα εἶπε· « Σπέρματα ἀνίκητα καὶ ἀνυπότακτα θαυμάσιαι. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέρχεται πρὸς τὴν ἰδίαν ὑπομονήν. Γίνεται οὖν τῷ τοιοῦτῳ. Συνῆλθεν λοιπὸν, ἡδέως αὐτῆς ἐχούσης καὶ ὑπὸ δράκοντος, [καὶ ὑπ'] Ἄμμωνος, Ἡρακλέους, Διονύσου πανθεοῦ (πανθεᾶς;) περιλαμβανομένης. Ὡς δὲ ἡ γαστήρ ὠγκοῦτο, βλέψασα (malim ἐμβλ.) τῷ Νεκτανεβῷ εἶπε· « Προφῆτα, τί μέλλω ποιεῖν, εἰάν παραγενόμενος ὁ Φιλίππος ἐγκυόν (ἐγκυόν cod.) με εὔρῃ; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Μηδὲν πτοηθῆς, βασίλισσα· ἐν τούτῳ βοηθὸς ἔσται ὁ τρίμορφος θεὸς Ἄμμων· ὄνειρον αὐτῷ δείξω, ὥστε ἀνέγκλητόν σε ὑπ' αὐτοῦ μείναι. » Οὕτως μὲν ἡ Ὀλυμπιάς ἐπλανᾶτο, ἀνθρωπίνῳ θεῷ μοιχῷ συνερχομένη, πλὴν Αἰγυπτίῳ βασιλεῖ. || 3. ἀπαλώτατον B et C. || 4. ἐβεντικόν B. ἐβέλινον C. || 5 C post καθαρῶτατον habet: κατέχων τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρακοντιοῦντα. Si sana est vox nova, desideratur substantivum; sin minus, possis δράκοντ' ἰόντα (fuscum). Lectionem cod. B. ad vestem signis dracones referentibus distinctam spectare aliquis conjecerit. Ego variarum narrationum centones hic male consui puto. Sic etiam ista τρίβωνα καθαρ. post ἱμάτιον λευκόν abundant; nec supt in latinis; deinde in graecis desiderantur latina illa: efficitque ex scientia reliquum corpus veluti draconem. Cod. 7517 fol. 7: « Et quant la première heure de la nuit fut passée, si se transfigura Nectanebus en dragon par les enchantemens de l'art magique, et alla s'asseyant autour le lit de la roynne, puis entra au lit et baisa la roynne et se deduirent grant piece ensemble ». || 6. Εἶναι τὸν θεόν om. B. || 7. οἱ λύχνοι ἦπτον C. || 8. Κατεκάλυψε κτλ. male h. l. intruduntur. || 9. διαμεινον, vox h. l. inepte posita; accita ex narratione cod. A, cum qua cf. version. gallic. cod. 7517. || 10. ἀποκρύβει B. ἀπέκρυψεν C. || 11. ἡδ' ἐγείρεται C. || 12. ὅτι B. οὕτως ἐτι, ὅτι C. || 13. με om. C. || 14. καθαρισμὸν C. || 15. αὐτῇ C. || 16. ἂν om. C. || 17. δσάκις ἂν ἡθοῦλετο· ἡ δὲ Ὀλυμπιάς ὑπονοούμενη ὡς παρ' αὐτῇ θεὸς ἦν ὁ Ἄμμων. B. || 18. φοβηθεῖς B. C. corr. Berger. || 19. σοι om. C. || 20. ὀνειρώων B. || 21. ὡς.. ποιήσῃ ὑπὸ C. || 22. τῆς αὐτοῦ δυνάμεως C.

VII. Insequenti igitur die locus destinatur mago, isque providit ex arte vellus arietis mollissimum simul cum cornibus et sceptrum et amictum candidum, efficitque ex scientia reliquum corpus veluti draconem, vespere adventantem ad feminam. Quo illa viso cunctos egredi jussit, deditque sese mox lectulo, et operto capite, solo oculo ad superventum opinati dei curiose intendebat. At ille scepro deposito, conscensoque lecto nuptias agit. Exinde manu superjecta utero, ait: « Gaudeto, o mulier, te gravidam ex me, filiumque parituram qui universo orbis dominio potiat. » Receptoque scepro exivit. Mane autem facto, mulier alacrior in cubiculum Nectanebi irrumpit; isque somno excitatus, ut nescius rei, causam quaerit adventus. Tum illa: « Facta, inquit, sunt omnia quae promiseras » Et ille in hoc se gaudere respondit. Rursus mulier:

« Ergone ultra adesse dignabitur? Nam est mihi ad tales nuptias amor. » Tum magus: « Audi, inquit, o regina: hujus dei minister ego sum; et tu quum volueris talis mariti conventum, dicito mihi, atque ego procurabo quo ad te sarpus veniat. » At illa mox claves cubiculi mago dari jubet; ex quo promptior illis erat in id quod cupiverant commeat. (Sequentia petita e cod. Reg. 5873, fol. 61.)

Sed jam alvo et lateribus excrescentibus, « Quidnam, inquit, o propheta, mihi fiet, quidve nunc facto opus est, si adveniens Philippus cum isto me onere deprehendat? » « Ne metueris, ille respondit; opitulabitur enim Ammon ei vitio quod suasit, eumque per somnium super facto docebit, ne quid tibi succenseat, quoniam sciat deos hominum potentes esse. » In hunc igitur [modum] Olympias magici artibus ducebatur.

ΚΕΦ. Η'.

Ἐνθα Φίλιππος ἐνυπνιασθεὶς, ὄνειροπόλον προσεκαλέσαστο καὶ εἶπεν αὐτῷ, πῶς ἐν ὄνειρῳ εἶδε τινα θεὸν συγγινώμενον τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἔφη· « Ἀληθὴς ἐστὶν ὁ ὄνειρος, καὶ ἡ γυνή σου τέξει σοι υἱόν, ὃς κυριεύσει τὸν κόσμον πάντα. »

(1) Καὶ δὴ λαβὼν θαλάσσιον (2) ὁ Νεκτανεβῶς ἰέρακα, τοῦτον ἐμάγευσεν, καὶ ὅσα ἐβούλετο εἰπεῖν (3) ἐν ὄνειροις τῷ Φιλίππῳ, ὁ ἰέραξ ἔλεγεν αὐτῷ, μαγικαῖς κακοτεχνίαις παρασκευάσας αὐτὸν ἵπτασθαι (4). Ὁ δὲ θαλάσσιος ἰέραξ σταλαῖς ὑπὸ τοῦ Νεκτανεβῶ ἦλθεν διὰ τῆς νυκτὸς ἐνθα ἦν Φίλιππος, καὶ ἐπέστη αὐτῷ ἰέραξ λαλῶν ἐν ὄνειρῳ. Θεωρήσας δὲ Φίλιππος τὸν ἰέρακα λαλοῦντα αὐτῷ, καὶ διυπνισθεὶς (5) μετεκαλέσαστο τοὺς ἐπιστημοτέρους τῶν ὄνειρολυτῶν, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς τὸν ὄνειρον λέγων αὐτοῖς. « Εἶδον (*) κατ' ὄναρ (6) τινὰ

θεὸν ὠραῖον (7) πάνυ, πολὺν δὲ τὴν χαίτην καὶ τὸ γένειον (8) [καὶ] ἔχοντα κέρατα (9) πρὸς τοῖς κροτάφοις αὐτοῦ χρυσῷ παραπλήσια, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σκῆπτρον κατέχοντα, νυκτὸς ὑπείσπερχόμενον τῇ γυναικὶ μου Ὀλυμπιάδι, καὶ ἀνακλιθὲντα καὶ συγγινώμενον αὐτῇ· καὶ ἀναστὰς εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, συνέλαβες παιῖδα ἄρρενα, ὃς ἐγκαρπώσεται (10) καὶ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἐκδικήσει. Ὑπνόνησα δὲ ἀγῶ (11) καταρράπτειν βιβλίῳ εἰλέῳ [αὐτὸν τὴν φύσιν αὐτῆς] (12), καὶ τήνδε σφραγίζειν τῷ ἐμῷ (13) σφραγιστῆρι· ἦν δὲ ὁ δακτύλιος χρυσοῦς ἔχων λίθον, καὶ ἐν τῷ λίθῳ ἐκτύπωμα ἡλίου καὶ κεφαλὴν λέοντος καὶ δοράτιον. Καὶ ταῦτα ὑπονοοῦντός μου (14) ἔδοξα ἰδεῖν ἰέρακα ἐπιστάντα, ὃς ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ (15) ἐξήγειρέ με τοῦ ὕπνου. Ἐρωτῶ (16) οὖν καὶ ζητῶ μαθεῖν τὴν τοῦ ὄνειρου ἐπίλυσιν. » Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ὄνειροκρίται· « Φίλιππε βασιλεῦ, ζῇ· ἀληθὴς ἐστὶν ὁ ὄνειρός σου (17) τὸ γὰρ σφραγίζειν

Cap. VIII. 1. Codex A : Καὶ δὴ λαβὼν ἰέρακα πελάγιον καὶ τοῦτον μαγεύσας ὄνειροπόμπιον ποιεῖ τῷ Φιλίππῳ. Εἶδε γὰρ θεὸν εὐμορφον, πολὺν, κεραόν, τρόπον Ἄμμωνος, συγχοιμώμενον τῇ Ὀλυμπιάδι, [καὶ] ἀνιστάμενον τῆς κοίτης λέγειν αὐτῇ. « Κατὰ γαστρός ἔχεις ἐξ ἐμοῦ παιῖδα, καὶ σοὶ καὶ τοῦ πατρὸς Φιλίππου γινόμενον ἐκδικόν. » Ὑπνόνησε δὲ καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς διὰ βιβλίου (scr. εἰλέῳ βιβλίου seu βιβλίῳ, funiculo papyraceo) καταρράπτειν αὐτὸν καὶ σφραγίζειν δακτύλιῳ χρυσῷ ἐν λίθῳ γλυφῇ ἔχοντι κεφαλὴν λέοντος, ἡλίου κράτος καὶ δοράτιον. Ἐδοξε δὲ ἰέρακα ταῖς πτέρυξιν διυπνίζειν αὐτόν. Ταῦτα ἰδὼν ἀνίστατο, καὶ μετεπέμψατο ὄνειροπόλον, [καὶ] διηγείτο τὸν χρησμόν (ὄνειρον?). Ὁ δὲ ἔφη· « Βασιλεῦ, ἀληθὴς σὺ θέσσω ὄνειρον· ἔγκυος (ἐγκοῖος cod.) Ὀλυμπίας, πλὴν ὑπὸ θεοῦ· τὸ γὰρ σφραγίζειν τινὰ τὴν φύσιν αὐτῆς πίστει γίμει· οὐδεὶς γὰρ κενὸν ἀγγεῖον σφραγίζει, ἀλλὰ μεστόν. Ἐπειδὴ δὲ βιβλίῳ καταρραφεῖσα ἦν ἡ φύσις, Αἰγυπτία ἦν ἡ σπορά· οὐδαμῶς γὰρ βιβλος γεννᾶται εἰ μὴ ἐν Αἰγύπτῳ· πλὴν οὐ ταπεινὴ, ἀλλὰ ἢ λαμπρὰν τύχην καὶ ἐνδοξον καὶ πιστὴν (nisi forte verbum exciderit, gerone λαμπρά, εὐτυχὴς κτλ.) διὰ τὸν χρυσοῦν δακτύλιον. Τῷ γὰρ χρυσοῦ ἐνδοξότερον, δι' οὗ καὶ θεοὶ προσκυνοῦνται· Ὁ δὲ λίθος ὁ τῆς γλυφῆς κεφαλὴν λέοντος [καὶ ἡλίου] κράτος καὶ δοράτιον [ἐχούσης] λόγον ἔχει τοιοῦτον (τοιοῦτον cod.)· ὁ γὰρ γεννώμενος (cod. γενόμενος) μέχρι τῆς ἀνατολῆς φθάνει (1. φθάσει) ὥσπερ λέων δορυαλώτους τὰς πόλεις ποιοῦμενος. Τὸ δὲ τὸν θεὸν κριοκράτον [καὶ] πολὺν εἶναι ὁ τῆς Αἰδύης ἐστὶν Ἄμμων θεός· ὁ** (duo verba evanida). » Οὕτω κρίναντας τοῦ ὄνειροπόλου, συμπᾶσι· ἐγένετο Φίλιππος εἰς τὸ ὅλως συνειληφέναι τὴν Ὀλυμπιάδα κύειν θεοῦ. Ceterum cum iis quae hoc capite narrantur confer Plutarch. Alex. c. 1 et Slepian. Byz. v. Ἀλεξάνδρεια. || 2. sacrum in latin. Intellige circum accipitrem, quem Plinius H. N. X, 8, prosperrimi augurii nuptialibus negotiis dicit; mones hoc Bergerus, addens : « Le texte grec moderne à cet endroit de l'histoire d'Alexandre dit : Ἐνα πούλιον λεγόμενον Κουκουβάγια. » || 3. εἰπεῖν τὸν ἰέρακα C. || 4. καὶ ἐλάλησε τῷ Φιλίππῳ ἐν ὄνειρῳ, καθὼς προσετάρχη παρὰ τοῦ Νεκτανεβῶ. Ὁ οὖν Φίλιππος θεωρήσας C. || 5. διυπνισθεὶς ἐν πολλῇ ταραχῇ, ἀποστείλας εὐθέως ἤγαγεν ὄνειροπόλον τινὰ Βαβυλωνίων ἐπίσημον ὄντα, καὶ λέγει αὐτῷ C. || 6. ἰδὼν B. || 7. κατ' ὄνειρον C. || 8. καὶ γεννῶντα (γενεῶντα correx. Berger.) χρυσῷ παραπλήσιον, καὶ κέρατα χρυσοῦ ἔχοντα χρυσῷ καὶ αὐτὰ παραπλήσια C. || 9. Post κέρατα B addit καὶ αὐτὰ, quae delevi. Irreperunt ex narrative cod. C, ubi : καὶ αὐτὰ παραπλήσια. Verum totum locum ad verba codicis C revocare non ausus sum, quoniam ex antecedentibus patet auctorem cod. B. duas certe narrationes ante oculos habuisse, quas pro lubito miscuerit. || 10. Παιδίον ἄρρεν, ὃς ἐγκαρπώσεται καὶ τ. θάνατον B; παιῖδα ἄρρενα ὃς καὶ θάνατον C. || 11. Ἐξ ἐγῶ C. || 12. καταρράπτειν βιβλίῳ ἐλῶν καὶ τήνδε σφρ. B; καταρράπτειν βιβλίῳ τήνδε καὶ σφρ. C. Verba τὴν φύσιν petivi ex sqq. et ex cod. A. Bergerus conjecit βύβλῳ Νειλώῳ τήνδε, καὶ ingenios, modo tum statuas vocem Νειλώῳ, quae deest in cod. C., a sciolo additam esse, quum haec explicatio ὄνειροπόλῳ relinquenda sit. || 14. v. τῷ ἐμῷ abesse debebant. || 15. μου, ὑπνόνουν. ἔδοξα C. || 16. ὃς κατεπτέρυξέ μου καὶ ἐξέγειρέ με C. || 17. Pro his cod. C : Τί μοι λέγει τοῦτο; Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ὄνειροπόλος

VIII. Sed Neclanebus sibi sacrum accipitrem parat, eumque secretius monet ire ad Philippum, quem per noctem assistens mandatis opinionibus complet. Quippe territus somnio, evocatoque rex somniorum interprete, sic ait : « Vidi, inquit, per quietem deum quandam, facie formosum, et canitie caesariatum capitis et genae, arietis tamen cornibus insignitum, supervenisse Olympiadi conjugii meae, seque illi nuptiis miscuisse. Quibus patris hoc etiam verbo addiderat : « Excepisti, inquit, o mulier, marem filium, qui adserat te, et patris ultor esse laudetur. » Tum mulieris virginal biblo contegere, signareque annulo aureo videbatur, cui insculptio erat solis effigies et leonis caput hastili sulpecto. Quae cum vidissem, accipiter superveniens ex-

citare me pulsu videbatur alarum. Quid istud est igitur quod portenditur? » Tum interpres : « O Philippe, verum istud est, nec in aliud interpretandum, ut assolet, opinabile. Quod enim vidisti signari virginal feminae, fidem rei vise testatur. Consignatio enim fides est atque veritas, ex quo pernostis quod illa concepit : nemo enim vas vacuum consignaverit. Ut haec biblo, quippe cum biblus ista vel carta nullibi gentium nisi in nostra tellure gignatur : Aegyptium igitur semen est, quod conceptum est ; non tamen humile, sed clarum plane et regium, propter aurei annuli visionem. Hoc enim metallo nihil scimus esse pretiosius : in quo etiam deorum effigies veneramur. Sed quoniam signaculum quod solis forma viscebatur, [et] subter leonem

τὴν φύσιν τῆς γυναικός σου πίστεώς ἐστι δηλωτικὸν διὰ καὶ (18) συνέλαβεν ἡ γυνή σου, οὐδεὶς γὰρ (19) κενὸν ἀγγεῖον σφραγίζει, ἀλλὰ μεστόν· περὶ δὲ τὸ (20) καταρράπτειν βυβλίῳ (21), οὐδαμοῦ βύβλος γεννᾶται· εἰ μὴ ἐν Αἰγύπτῳ· Αἰγυπτία οὖν (22) ἡ σπορά τυγχάνει, οὐ ταπεινὴ, ἀλλὰ λαμπρά καὶ ἐνδοξος (23) διὰ τὸν χρυσοῦν δακτύλιον· τί γὰρ χρυσοῦ ἐνδοξότερον; διὸ καὶ οἱ προσκυνοῦντες (24) τοὺς θεοὺς ἐν αὐτῷ τιμῶσιν. Ἡ δὲ σφραγὶς ἡ τὸν ἥλιον ἔχουσα καὶ ὑποκάτω κεφαλῇ λένοντας καὶ δοράτιον· οὗτος δ' γεννώμενος (25) παῖς μέχρι τῆς ἀνατολῆς φοῦσας πάντας καταπολεμῶν (26) ὥσπερ λέων καὶ δορυαλώτους ποιῶν (27) τὰς πόλεις, διὰ τὸ ὑποκείμενον δοράτιον. Τὸ δὲ ἐωρακέναι σέ (28) θεὸν καὶ χριοῦ κέρατα καὶ πολιὰν τὴν χαίτην ἔχοντα, οὗτος ἐστὶν ὁ τῆς Λιβύης θεὸς Ἀμμων. » Οὕτως οὖν διακρίναντος τοῦ ὀνειροπόλου (29), οὐχ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουσεν ὁ Φίλιππος. Ἡγωνία (30) οὖν Ὀλυμπιάδας οὐ θαρβόουσα τῷ Νεκτανεβῶ ἐπὶ τῷ γενομένῳ (31) δι' αὐτοῦ περὶ τοῦ Φιλίππου.

ΚΕΦ. Θ'.

Ἐνθα Φίλιππος φοβουμένην Ὀλυμπιάδα πληροφωρῶν, ὡς ἐκ θεοῦ ἐστὶ καὶ οὐκ ἐξ ἄλλου κινῶν τὸ τῆς συλλήψεώς σου.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ τοῦ πολέμου εἶδε

τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τεταραγμένην πάνυ, καὶ λέγει αὐτῇ· « Γύναι, τὸ γενόμενόν σοι παρὰ τὴν σὴν αἰτίαν συνέβη· ἄλλοτριον γὰρ τὸ ἀμάρτημα, καθὼς μοι ἐδηλώθη κατ' ὄναρ, ἵνα σὺ ἀνέγκλητος ἔσῃ· πρὸς πάντας (2) γὰρ δυνάμεθα οἱ βασιλεῖς, πρὸς δὲ τοὺς θεοὺς οὐ δυνάμεθα· οὔτε γὰρ τινος τοῦ δήμου (3) ἡράσθης, ἀλλ' οὔτε τινὸς τῶν εὐπρεπεστάτων χαρακτήρων. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Φίλιππος εὐθυμον τὴν Ὀλυμπιάδα κατέστησεν· ἡ δὲ Ὀλυμπιάς ἡγαρίσκει τῷ προμηνύσαντι προφήτῃ τὰ γεγονότα (4) τῷ Φιλίππῳ.

ΚΕΦ. Ι'.

Ἐνθα Φίλιππος ὀνειδίζει τὴν Ὀλυμπιάδα πλανηθεῖσαν, καὶ οὐχ ὑπὸ θεοῦ ἔχουσαν κατὰ γαστρός. Ἡ δὲ ἀπαγγέλλει τῷ Νεκτανεβῶ· ὁ δὲ μεταμορφωθείς εἰς δράκοντα, ἐμπροσθεν Φιλίππου, πληροφωρῶν αὐτὸν, φιλεῖ αὐτήν.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας συνὼν (1) τῇ Ὀλυμπιάδι Φίλιππος ὁ βασιλεὺς λέγει πρὸς αὐτήν· « Ἐπλάνησάς με, γύναι, οὐχ ὑπὸ θεοῦ συλλαβῆσά, ἀλλ' ὑπὸ τινος ἐτέρου· καὶ ἐμπεσεῖται εἰς τὰς χεῖράς μου. » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Νεκτανεβῶς, δειπνοῦ μεγάλου ὄντος ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ πάντων εὐωχομένων σὺν τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ διὰ τὴν τούτου ἐπιδημίαν, μόνου δὲ τοῦ βασιλέως Φιλίππου κατηφροῦς ὄντος διὰ τὸ ἔγκυον εἶναι

Φίλιππε κτλ. || 17. ἀληθὲς ἐστὶν ὅπερ εἶδες ἐν ὀνείρῳ C. || 18. καὶ διὰ B. || 19. οὐδεὶς κενὸν B. || 20. περὶ τοῦ C. || 21. uterque codex: καταρράπτειν σε βιβλίον. || 22. γὰρ C. || 23. καὶ ἐντιμος καὶ ἐνδοξος C. || 24. δι' οὐ καὶ οἱ θεοὶ προσκυνοῦνται C. A. || 25. γενόμενος C. || 26. πάντα πολεμῶν B; deinde ὥσπερ λέων addidi e cod. C. || 27. ποιήσει C. || 28. σε om. B. || 29. Debebat B. διακρίναντων τῶν ὀνειροπόλων. Miscet diversa. || 30. ἡγωνία B et C; correx. Berger. || 31. γενομένῳ B, γενναμένῳ C. Ceterum postremis his facile careret.

Cap. IX. Codex A perg't: Νικήσας οὖν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐποίησας τὴν ἐπάνοδον. Ὡς δὲ ἦλθεν εἰς τὰ βασιλεία, ἐνυπόπτως ἡ Ὀλυμπιάς ἠσπάσατο αὐτόν· ἡ καὶ καταβλέψας Φίλιππος εἶπεν ἐτέρῳ evanida hae] παρεδόθης, Ὀλυμπιάς (« Royne, tu as pechie, quant tu as ce donné à autre que à moi; et elle commença à muer couleur. Et quant le roi l'apperceut, si lui dist: Certes tu n'en dois estre reprise, car tu souffris ceste force de dieu. Cod. 7517. fol. 8 ad nostrum etiam in aliis proxime accedens. » * διὰ ἀμαρτήσας οὐχ ἡμαρτες· θεὸς γὰρ σε εἰς τοῦτο ἐβιάσατο. Καὶ ἐκ θεοῦ γεννήσας παῖδα, Φιλίππου πατρός ἀναγορεύσεις αὐτόν· πάντα γὰρ τὰ περὶ σου δι' ὀνείρων ἰδεασάμην. Οὕτως εἰπὼν εὐθυμον τὴν Ὀλυμπιάδα ἀποκατέστησεν. || 2. εἰς πάντα C. || 3. τοῦ δήμου τινός C. || 4. γενόμενα C.

Cap. X. Cod. A: Ἐν τούτῳ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις κρύφα διάγων ὁ Νεκτανεβῶς ἤκουσε Φιλίππου λέγοντος Ὀλυμπιάδι· « Ἐπλάνησάς με, γύναι· οὐ γὰρ ἐκ θεοῦ συλλήψην ἔχεις, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρωπίνης φύσεως. » Ὡς δὲ εὐωχομένων αὐτῶν, ἀλλάξας ἑαυτὸν διὰ τῆς μαγείας εἰς δράκοντα πολὺ μείζονα τοῦ πρώτου ἦλθεν καὶ διὰ μέσου τοῦ τρικλίνου ἐσύριζεν ἑξακουστὸν καὶ φοβερόν σύρισμα, ὥστε φόβον τινὰ καὶ ταρχὴν τοῖς κατακειμένοις ἐμβάλλεσθαι. Ἡ δὲ τὸν ἴδιον ἐραστὴν ἰδούσα Ὀλυμπιάς προσέειπε (1. προέειπε) τὴν δεξιάν· ὁ δὲ ἐξεγείρας ἑαυτὸν ἐπέθηκεν ἑαυτοῦ τὸ γένειον εἰς τὴν χεῖρα (χεῖραν cod.), τὸ δὲ ὅλον σῶμα πρὸς τὸν κόλπον προσβαλὼν [καὶ] τὴν δίχλην (δίχλειον cod.) γλῶτταν [suppl. προβαλὼν ἐφίλησεν αὐτήν] τεκμήριον (τὲ

caput hostile quoque adjacens erat, sic ipse, quisque nascetur, in Orientis usque veniet possessionem, omnia audens, quae natura est leonis, idque vi et hasta faciet, quoniam una vidisti. Enimvero quoniam deum capite arietino testaris eundemque canum esse, deus Libyae Hammonis nomine. » Hanc interpretationem interpretis tunc non aequo satis animo Philippus accepit, quodque homine concepissem mulierem credidisset.

IX. Festinata igitur re bellica, Macedoniam ad sua redibat. Quo reddito mulier audito trepidatior erat, solatis tamen ejus Nectanabus assidebat. Tandem igitur adveniens Philippus ut ingressus est, reginam, quum diffidentius sibi occursare conjugem intuleretur, in haec verba solatus est: « Me quidem clam res gesta non est, libensque te venia

impertio, quippe tibi non inhaerente culpa, sicuti praescivi sompno defensante quod factum est, ab omni culpa quam adlani (quo ablavi?) posses. Regibus quoque sicuti in alios vis est, ad deos tamen potentia fixerit (fixa erit Berg; fluxa erit?). Neque te scio popularis alicujus amoris servisse, enimvero dei deorum pulcerrimi. » His dictis animum mulieris instauraverat. Agit ergo gratias uxor veniae eique qui sibi spem ejus videbatur prophetare, Nectanabo.

X. Igitur agebat interim Philippus cum muliere conjugaliter. Nectanabo vero praesens quidem, sed invisitatus, una agebat; neque videri se ex arte magica concesserat. Denique et interfuit aliquando effervescenti jam Philippo et conjugem increpanti, quod ille conceptus non ex deo mulieri foret. Quod quum auribus Nectanabus usurpasset,

᾽Ολυμπιάδα τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἐπὶ πάντων (3) ὁ Νεκτανεβὼς μεταβαλὼν αὐτὸν εἰς δράκοντα μερίζονα τοῦ πρώτου εἰσῆλθε μέσον τοῦ τρικλίνου (3), καὶ ἐσύρισε φοδερὸν ὥστε τὰ θεμέλια σεισθῆναι τοῦ παλατίου. Οἱ δὲ συνεσθίοντες τῇ βασιλεῖ θεωρήσαντες τὸν δράκοντα ἐπήδησαν (4) φόβῳ συνεχόμενοι· ἡ δὲ ᾽Ολυμπιάς ἐπιγνοῦσα τὸν ἴδιον νυμφίον, προσέτεινε τὴν δεξιὰν αὐτῆς χεῖρα, καὶ ἐξεγείρας αὐτὸν ὁ δράκων ἐπέθηκε τὸ γένειον καὶ ἐκύκλωσεν πάντως, καὶ εἰσῆλθεν ἐπὶ τὰ γόνατα ᾽Ολυμπιάδος καὶ προβαλὼν τὴν δίκλιν (5) αὐτοῦ γλῶσσαν κατεφίλησεν αὐτήν, τεκμήριον στοργῆς ὁ δράκων πρὸς τοὺς θεωροῦντας ποιούμενος· καὶ τοῦ μὲν Φιλίππου ἅμα μὲν φοδουμένου ἅμα δὲ θαυμάζοντος καὶ ἀκορέσιως προσέχοντος, μεταβάλλεται (6) ὁ δράκων εἰς ἀετὸν καὶ ἵπταται καὶ ἀποχωρεῖ. Ὁ δὲ Φιλίππος ἐκ τοῦ φόβου ἀνανοήσας (7) εἶπε· « Γύναι, τεκμήριον τοῦ περὶ σὲ ἀγῶνος ἔθεασάμην τὸν θεὸν βοηθοῦντά σοι ἐν τῷ κινδύνῳ· τίς δὲ ὁ θεός, οὐκ οἶδα· ἔδειξε δὲ ἡμῖν καὶ θεοῦ Ἀμμωνος (8) μορφήν καὶ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀσκλη-

πιοῦ. » Ἡ δὲ ᾽Ολυμπιάς εἶπεν αὐτῷ· « Καθὼς (9) ἐδήλω-
σεν αὐτὸς ὅτε μοι συνῆλθεν, ἀπάσης Λιθύης θεός (10)
Ἀμμων ἐστίν. » Ὁ δὲ Φιλίππος ἰδὼν ταῦτα ἐμακάρι-
ζεν αὐτὸν, θεοῦ σπορὰν μέλλοντα καλεῖν (11) τὸ τιτκό-
μενον ἐκ τῆς ἰδίας γυναικός.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ἐνθα Φιλίππος καθεζόμενος, ὅρnis ἀνελθοῦσα ἔτεκεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ ὦν· τὸ δὲ πρὸς καὶ κλασθὲν, ὅρnis ἐξ αὐτοῦ διῆλθε. Σημειολύτην δὲ προσκαλεσάμενος, διηγεῖται αὐτῷ τὸ σημεῖον· ὁ δὲ ἐπέλυσεν αὐτῷ πάντα.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς καθεζομένου τοῦ Φιλίππου ἐν τινι τῶν βασιλικῶν συμφύτων (1) τόπων, ὀρνέων δι-
φόρων πλήθῃ ἐνέμοντο ἐπὶ τῷ τόπῳ, καὶ (2) αἰγινίδας
ὄρnis ἄλλομένη εἰς τὸν κόλπον Φιλίππου τοῦ βασιλέως
ἔτεκεν ὦν. Καὶ ἀποκυλισθὲν ἐκ (3) τοῦ κόλπου αὐτοῦ
πρὸς εἰς τὴν γῆν ἀπερράγι, ἀρ' οὐ ἐξέπεισε μικρὸν δρα-
κόντιον, ὅπερ πολλάκις κυκλεῦσαν ἔξω τοῦ ὠοῦ (4), πάλιν
ἐζήτει εἰσελθεῖν ὅθεν ἐξῆλθεν. Καὶ βαλὼν ἔσω (5) τὴν κε-

καὶ ἦριον cod.) στοργῆς καὶ φιλίας πρὸς τοὺς θεωρούμενους καὶ αὐτὸν τὸν Φιλίππον ἐπιδεικνύμενος. Καὶ ταῦτα πρὸς ἐν-
δειξιν ἀφανῆς ἐγένετο. Τοῦτο ὁ Φιλίππος θεασάμενος ἔφη· « Τοῦτον τὸν δράκοντα εἶδον εἰς (ἴδιον εἶναι cod.) τὸν πόλεμον πρὸς
τοὺς ἀντιδίκους συνέκρου (συνετρέχοντα vel tale quid) καὶ συμφύτῳ τὸ πλῆθος αὐτῶν (τῷ πλῆθει αὐτῶν cod.) ἀνακοδίζειν
ποιούντα (Eusebium tangit cod. 7517 fol. 9 : *le roy dist : Beaulx seigneurs, sachiez vrayment que je vi ce dragon le
jour que je me combati à mes ennemis.* »). Ἐμακάριζε μὲν οὖν ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν (αὐτὸν) ὁ Φιλίππος θεοῦ σπορὰς μέλλων
καλεῖσθαι σπέρμα. (Postrema corrige et suppl. e cod. B.). || 1. συνῶν B. || 2. ἐπὶ πάντων ὀρνέων C. || 3. μέσον τῆς κλί-
νης B. μέσος τοῦ τρικλίνου C. || 4. malim ἐπεπήδησαν. || 5. διγέλιον B. διγέλιον C., correct. Berger. || 6. μεταβάλλεται ἐκ-
τὸν B; in C. locus ita habet : ποιούμενος· καὶ τοῦ μὲν Φιλίππου... προσέχοντος. Ταῦτα δὲ πρὸς τὴν Νεκτανεβὼς πρὸς ἐνδειξιν
ἀφανῆς ἐγένετο, μεταβαλὼν αὐτὸν ἐκ δράκοντος εἰς ἀετὸν· καὶ τὸ πού ἐχώρησε περιττόν ἐστι λέγειν. Quae orta sunt ex com-
platis narrationibus cod. B et A., elsi demta particula καὶ ante τοῦ μὲν Φιλίππου verba bene procederent. || 7. νόσας
C. ἀγανακτήσας B. || 8. Haec igitur in antecedentibus omisit auctor. || 9. μοι add. C. || 10. θεός om. B. || 11. κί-
λεισθαι C.

Cap. XI. Codex A : Μετ' ὀλίγας παντελῶς ἡμέρας ἐν τινι συμφύτῳ (συγγύτῳ cod.) τόπῳ βασιλείων (βασιλείου cod.) κα-
θεζόμενος τοῦ Φιλίππου, παντοίων ὀρνέων παρ' αὐτοῦ τρεφόμενος καὶ ἐν τῷ χωρίῳ νεμομένην (νεμομένου cod.), πρὸς τὴν
ἡσυχίαν ἐν φιλόλογοις βιβλίοις γενομένου αὐτοῦ, ὅρnis ἡμερὸς νεοττός (νόθος cod.) εἰς τοῦς κόλπους αὐτοῦ ἄλλομένη ἔτεκεν
ὦν· ὁ (καὶ) κυλισθὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρράγι· ἀρ' οὐ ἐξέπλησσε μικρὸν δρακόντιον· κυκλεῖον δὲ τὸ ὦν, ὅθεν ἐξῆλθεν, κατεπει-
θεῖν βουλόμενος, πρὶν βάλῃ ἔσω τὴν κεφαλὴν ἐτελευτήσῃ. Τούτου γενομένου, παραγχεῖς οὐ μετρίως ὁ Φιλίππος μετεπέμψατο
τὸν κατὰ ἐκείνον τὸν χρόνον ἐπίσημον σημειολύτην Ἀντιφῶνα, καὶ ὑφ' αὐτοῦ αὐτῷ τὸ γενόμενον. Ὁ δὲ πρὸς τοῦτο * Ἀντιφῶν
εἶπε· « Γίός σοι ἔσται ὁ βασιλεύσει καὶ περιελεύσεται τὸν ὅλον κόσμον τῇ ἰδίᾳ δυνάμει πάντα ὑποτάσσων· οὗτος δὲ εἰς τὰ
ἴδια συστρέφων ὀλιγοχρόνιος τελευτήσῃ. Ὁ γὰρ δράκων βασιλικὸν ἐστὶ ζῶον· τὸ δὲ ὦν παραπλήσιον κόσμῳ (κόσμου cod.), ὅθεν ὁ
δράκων ἐξῆλθε· κυκλεῖται δὲ τὸ ὦν καὶ συστρέφει βουλόμενος, πρὶν βαλῇ (βάλῃ cod.) τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν γεγεννηκυῖαν αὐτὸν
πατρίδα ἔξωθεν (1. ἐξῆλθεν) τελευτήσῃ. Οὗτος μὲν οὖν ἐπὶ τὸν σημεῖον δομῆσθαι ἐξείη (δοματισθεῖς s. ζωρηθεῖς
ἐξῆλθε). || 1. συμφύτων om. B. || 2. καὶ om. C. || 3. ἀπὸ B. || 4. κυκλεῖται τὸ ἔξωθεν τοῦ ὠοῦ C. || 5. ἔξωθεν C. || 6. ἀντιφῶνα

conviviumque celebre et regium pararetur ob reversionem
scilicet Philippi [votum ac reditum], omnium erat visere
dapsilem satis diffusamque lasciviam, nec tamen Philip-
pum frontem in lætitiā explicasse, quod prægnantem
mulierem admodum suspectaret. Ergo ut jam tempus
convivandi erat, statim se reficit Nectanabus et reformat in
illum draconis quidem seductiorem (prod. ?) aliquantulum
tractum, eoque reptabundus triclinium penetrat, tum
spectabili specie, tum majestate corporis totius, tum etiam
acumine sibilorum adeo terribili et divino, ut fundamenta
etiam parietesque conclavis quati ac motari viderentur.
Ceteris igitur persultantibus ac delabentibus metu, una
Olympias, quo fidem faceret divino commercio, manum
protendit ad bestiam. At vero draco, ut lubentiam sui
proderet, et caput in sinum mulieris extendit, et omne

agmen in spiram mansuetius colligit, et genibus [sinum]
mulieris insidens promptum os porrigit, et [cum ibi], sulco
linguæ vibrato, osculum uxoris affectat, ne quid omnino
conjugali fidei decset apud eum maritum, cui talis visio
proderetur. Hic Philippus una metu unaque admiratione
discedit. Sed ultra Nectanabus inspicens (insipienti ?)
draconem verlit in aquilam et vulatu facessit e medio.
Tunc ex admiratione sobrius Philippus : « O conjux, ait,
patuit vero argumentum divini circa te cultus. Vidimus
enim deum auxiliantem tibi periclitanti, quamvis quis is sit
nesciam : quippe ut Jovem credas ex aquila, ut Hammonem
ex dracone. »

XI. Eninvero pavens cum in quadam regie parte Phi-
lippus sessitaret, in qua aves plurimæ circumerrarent, isque
intentus rebus agendis animum occupavisset, repente gal-

φαλὴν ἐτελεύτησεν. Ταραχθεὶς δὲ Φίλιππος μετεστελιότο
τινὰ σημειολύτην καὶ ὑφηγήσατο (θ) αὐτῷ τὸ γεγονός (7).
Ὁ δὲ σημειολύτης εἶπεν (θ) ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ.
« Βασιλεῦ, ἔσται σοι υἱός, δὲ περιελεύσεται τὸν δλον (θ)
κόσμον πάντας τῇ ἰδίᾳ δυνάμει ὑποτάσσων, ὑποστρέφων
δὲ εἰς τὰ ἴδια ὀλιγοχρόνιος τελευτήσει (10)· ὁ γὰρ δράκων
βασιλικὸν ζῶν ἐστὶ· τὸ δὲ ὦν παραπλήσιον τῷ κόσμῳ,
ὅθεν ὁ δράκων ἐξῆλθεν. Κυκλεύσας (11) οὖν τὸν κόσμον
καὶ βουλόμενος ὅθεν ἐξῆλθεν εἰσελθεῖν οὐκ ἔφθασεν, ἀλλ'
ἐτελεύτησεν. » Ὁ μὲν οὖν σημειολύτης ἐπιλύσας τὸ ση-
μεῖον καὶ δῶρα λαβὼν (13) παρὰ τοῦ βασιλέως Φιλίππου
ἐξῆλθεν.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ἐνθα Ὀλυμπιάς γεννώσα τὸν Ἀλέξανδρον ἦν. Ὁ δὲ Νεκ-
τανεβῶς αὐτὸς μαντεύει τὴν γέννησιν αὐτοῦ.

Καὶ τελεσθέντος τοῦ χρόνου τοῦ τεκεῖν, ἡ Ὀλυμ-
πιάς καθίσασα ἐπὶ τὸν κυοφόρον δίφρον (1) ὠδινε (2)· πα-
ρεστῶς δὲ (3) ὁ Νεκτανεβῶς, καὶ καταμετρήσας τοὺς οὐ-
ρανίους δρόμους ἐψυχαγώγει αὐτὴν τοῦ μὴ σπεῦσαι (4)
ἐπὶ τῷ τοκετῷ, καὶ συγκλονήσας τὰ κοσμικὰ στοιχεῖα
τῇ μαγικῇ τέχνῃ χρώμενος ἐμάνθανε τὰ ἐνεστώτα (5) τῇ
φύσει καὶ λέγει αὐτῇ· « Γύναι, ἐπίσχευε σαυτὴν, ἐὰν γὰρ
νῦν ἀπακηθῇς, ὑπόδουλον καὶ αἰχμαλωτὸν τέξεις (6). »
Πάλιν οὖν τῆς γυναικὸς ὑπὸ τῶν ὠδίνων ὀχλουμένης καὶ
μηκέτι δυναμένης κατασχεῖν τοὺς ἐκ τῶν ὠδίνων πό-
νους (7), ὁ Νεκτανεβῶς (8), « Καρτέρησον, ἔφη, ὀλίγον,

B. Antiphon codicis A est teratopschōkos ille, de quo veterum testimonia collegit Ruhnkenius sive Van Spaan in Diss. De Antiphonē orat. cap. IV. || 7. τὰ γενόμενα C. || 8. ἐμπν. ὑπὸ τ. θ. εἶπεν αὐτῷ C. || 9. δλον τὸν C. || 10. καὶ πάντα.. ὑπο-
τάζει, ὑποστρέφω καὶ εἰς τ. ἴδια, ὀλιγοχρόνιος δὲ τελευτήσει B. Dedi verba cod. C, nisi quod cum B et A omisi vocem βα-
σίλεια post ἴδια. || 11. κυκλευσάμενος scripsit Berger. || 12. λαβὼν post vocem Φιλίππου ponit C.

Cap. XII. Codex A uberioris narrationis praebeat centones, adeo tamen mancos et dilaceratos, ut scriba ne verbum quidem eorum, quae exararet, intellexisse videatur. Persanari locus sine meliorum librorum praesidio non potest. Τοῦ δὲ χρόνου τῆς κηρύσεως πληρωθέντος, καθίσασα ἡ Ὀλυμπιάς εἰς τὸν σωτήριον κυοφόρον δίφρον ὠδίνων ἤρξατο· παραστὰς δὲ αὐτῇ ὁ Νεκτανεβῶς καταμετρήσας τοὺς οὐρανίους τῶν ἀστέρων δρόμους πρὸς τὴν τῶν ζωδιακῶν κύκλων κίνησιν εἶπε· « Ἀνάστηθι μικρὸν ἐκ τοῦ δίφρου [τὴν ὥραν] περίπατον λαμβάνουσα. Ὁ γὰρ ὁ καρπὸς (leg. ὁ γὰρ καρκίνος) καὶ ὁ παμπαρὴς ἥλιος * τετρά-
ζυγον πληθὸς ἰδεῖν αἰθερίων ζῶων * κατόπιν ἰόντα τὸν γεννώμενον ταύτῃ τῇ ὥρᾳ * πάντα ἀπὸ οὐρανοῦ καταστρέφει. Περι-
κρατὴς σεαυτῆς [supple ἰσθι vel γενού], ὡς σεβασμία, καὶ τοῦτον τὸν ἀστέρα * ὁ γὰρ καρκίνος * καὶ Κρόνος ἀπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἐπιβουληθεὶς, διδύμην σπορὰν ἀργαίης (ἀρχαίης?) στάχους ἐκτεμὼν (ἐκτεμόντων?) * ἐπιποντομέδοντα Ποσειδῶνα καὶ νεπτέ-
ριον Πλουτώνα μμνησκόμενος οὐράνιον Διὸς ἀμφοῖ (ἀμφιόντας?) τὸν θρόνον. Ταύτῃ τῇ ὥρᾳ γεννήσεις αἰμελιαῖον Ἰκω (Ἰσχυον?) τὸ
βραγὺ καὶ ταύτῃ τῇ ὥρᾳ * ἡ γὰρ κερασφόρος μὴν ταύρω ζυγῷ (1. Μῆνη ἐν ταύρων ζυγῷ vel ταυρόζυγος) πολιοποιῶσα τὸν ὕψιστον
ἐπὶ γῆς κατέβη οὐ κάλος (1. καλῶς), εὐδυμείαν (1. Ἐνδυμώνα) εὐκαλον περιπτύξασα παῖδα, Διὸς τὰ χρήσιμα, πυρὶ ἐλῆγει
τελευτᾷ (τελευταίῃ?). Οὐδ' οὕτως ἐστὶν ὁ αἰθερὶς ἰαρός τόκος· ἡ γὰρ φιλοθάλαμος Ἄφροδιτη, ἥροτος τοξότη (1. Ἐρωτος το-
ξότου) μήτηρ, ἀπολέσει σοι ὀπληγὸν (1. ἀπ. συσπληγᾷ) Ἀδωνιν. Ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ὁ γεννώμενος βιβλιάδων (ὥσπερ ὁ Βύβλιος
Ἀδωνίς?) γυναικῶν σέλας λαβὼν διεγείρει κοπετόν παρ' (1. περί) αὐτοῦ. * καὶ τὸν λέοντος Ἄρεος θυμὸν * οὐ γὰρ φίλιππος καὶ
πολέμιος, νῦν δὲ ἀνοπλος, γυμνὸς ἐφ' (1. ἀφ') ἡλίου ἐπὶ λέκτροις μοιχιλίαις (μοιχιδίαις) αἰνιγματίζεσθαι (sic)· ὅθεν καταφρονηθήσεται
ὁ γεννώμενος ταύτῃ τῇ ὥρᾳ. Ἐπιμένων (ἐπίνειμον?) ἐπὶ (ἐτι) τοῦτον τὸν Ἑρμοῦ ἀστέρα, βασιλεῖ (1. βασιλίσσα) τὸν αἰγικέρωτα καὶ
περὶ τὸν δυσώλυτον. Οὕτως γεννήσεις πολυγράμματον ἐραστὴν (ἐριστὴν?) ὑστεροφρονούντα (Vacuum spatium scriptor cod. reli-
quit quinque fere verborum) τὸν ἴδιον παῖδα, ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τέρας γεννᾷς. Κάθισον εὐκόπως νυνὶ δὴ, βασιλεῖ (βασιλίσσα), πρὸς
τὸν εὐεργεσίας (Εἰλειθυίας? nisi Εὐεργ. Junonis epitheton) δίφρον, καὶ δίδου περισσοτέρως καὶ εὐτονοτέρως τὰς γεννητρίας
ὠδίνας· ὁ γὰρ φιλοπάρθενος Ζεὺς μηροτράπιτον (μηροτραπῆ?) εὐδίας Διόνυσον ἀναδείξας εὐδίων, μεσουρανήσας χρίδς Ἄμμων γε-
νόμενος ἐπὶ τὸν εἰδύχρουν Ἰσχυὸν (γεν. εἰλύχρ. ἰσχύον?) Αἰγύπτιον ἄνθρωπον κοσμοκράτορα βασιλέα ἀποκαθιστᾷ· ταύτῃ τῇ
ὥρᾳ γέννησον. Ἀμα δὲ τῷ τοῦτο εἰπεῖν πεσόντος ἐπὶ γῆς τοῦ βρέφους, ἀστραπὴ γέγονεν, βροντὴ ἐξῆρχε, σεισμός ἐγένετο,
ὥστε τὸν πάντα κόσμον συγκινηθῆναι. || 1. δίφρον om. B. || 2. ὠδινε C. || 3. δὲ om. B. || 4. σπένδειν τὸν τοκετὸν B. || 5. τῇ
φύσει om. C. || 6. ἡ μέγαν τέρας add. C. || 7. μηκέτι κατασχέειν δυναμένης τῶν πλείστων πόνων C. || 8. ὁ Ν. ἔφη καρτ.

lina supersiliens ejus in sinum confidensque enixa est ovum. Sed ovum illud, evolutum sinu ejus, humi concrepuit. Conjusque testula dissultante, dracunculus, ut pote tantilli conclavis, protinus egredi visitur; isque saepe circumcur-
sans et ambiens ovi testulam velle se rursus eo unde emer-
serat conlere; sed priusquam cupitum ageret, morte prae-
ventus est. Ea visio parvum [l. haud parvum] scrupulum Philippo in animum injecerat. Rex denique Antiphontem,
qui conjector id temporis egregius habebatur, arcessiri ju-
bet, eique aperit rem visitatam: gallinam, ovum, dracuncu-
lum, circuitum, mortem dracunculi. Sed enim Antiphon,
ad incrementum peritiæ suæ dei adminiculo inspiratus, infit

regem docere: filium mox ei fore qui omnem mundum obiret, omnemque ditioni subjugaret; hunc post ambitum mundani laboris, domum jam se vertente, occasu celeri peritulum. « Draco quippe, ait, est regale animal. Ovum vero forma mundialis est. Ex quo quum draco eru-
pisse videatur, post omnem rotunditatis illius ambitum cir-
cui-se atque ingredi eo unde ortum habuerat cupivisse, prius quidem mortuus quam id fieri perveniret: cuncta haec quae praedicta sunt portendisse liquet. » Et his quidem in hunc modum interpretamenti sui fidem fecerat apud Philippum.

XII. Appetente autem jam partitudinis tempore, conse-
derat Olympias, oneri partus levando *. Et mugitu omni

(*) Post haec ita pergit cod. 8319 fol. 7: Sed assistens Neclanabus, inspectansque caelitus cursus motusque astrorum. « Mane, ait, quæso, mi mulier, et vim partitudinis vince. Quippe si nunc sit editus partus, servilem quidem captivumque illum futurum astris minuantur. » Atque quum obdurasset mulier, ac secunda aculeis pulsaretur, rursus admonet magus: Nunc etiam, quæso, in-
quirit, obdura paululum, mi mulier; quia si nunc edita fueris, gallus et senivir erit qui nascitur. » At tunc clemem intueus

γύναι· ἐν γὰρ νῦν ἀποκυήσῃς, γάλλος ἔσται καὶ ἀπρόκοπος ὁ γεννώμενος (9). » Τινὰ (10) δὲ παρηγορίαν καὶ χρηστοὺς λόγους Νεκτανεβῶς παρῆγεν, καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα ἐδίδασκεν τὰς χεῖρας τοῖς φυσικοῖς πόροις ἐπέχειν· αὐτὸς δὲ τῇ ἰδίᾳ μαγείᾳ χρώμενος κατεῖχε (11) τῆς γυναικὸς τὸν τοκετόν. Πάλιν οὖν κατανοήσας τοὺς οὐρανίους δρόμους τῶν κοσμικῶν στοιχείων ἐπέγνω τὸν σύμπαντα κόσμον μεσουρανοῦντα, καὶ λαμπηδόνα τινὰ ἐξ οὐρανοῦ ἐθεάσατο ὡς τοῦ ἡλίου μεσουρανοῦντος, καὶ ἔφη πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα, « Δίδου νῦν πρὸς τὸν τοκετόν (12) φωνήν. » Καὶ αὐτὸς δὲ ἐπένευσεν αὐτῆς τὸν τοκετόν, καὶ εἶπεν αὐτῇ. « Βασίλισσα (13), ἄρτι τέξεις κοσμοκράτορα. » Ἡ δὲ Ὀλυμπιάς μεῖζον βῶος μυκησαμένη ἀπεκύησε παῖδα ἄβρενα σὺν ἀγαθῇ τύχῃ. Τοῦ δὲ παιδὸς πεσόντος εἰς τὴν γῆν, ἐγένοντο βροντῶν τύποι ἄλλεπάλληλοι καὶ ἀστραπῶν φωτισμοί, ὥστε τὸν σύμπαντα κόσμον κινεῖσθαι.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐνθα Φίλιππος οὐκ ἤθελε θρέψαι τὸ τεχθέν· ἀλλ' ὡς θεοῦ σποράν ἐθρεψεν αὐτὸ εἰς μνήμην τοῦ πρώτου αὐτοῦ παιδός. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀντραρεῖς, εἰς πολέμους ἐσχόλασε· καὶ τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ οἱ ἱπποφόβοι φέρουσι τὸν Βουκέφαλον ἵππον.

Πρωίας δὲ γενομένης, ἰδὼν Φίλιππος τὸ τεχθέν παι-

δίον ὑπὸ Ὀλυμπιάδος ἔφη· « Ἡβουλόμην μὲν αὐτὸ μὴ ἀναθρέψαι διὰ τὸ γέννημα ἐμὸν μὴ εἶναι· ἀλλ' ἐπειδὴ ὄρω τὴν μὲν σποράν οὖσαν θεοῦ, τὸν δὲ τοκετόν ἐπίσημον καὶ (1) κοσμικόν, τρεφέσθω εἰς μνήμην τοῦ τελευτήσαντός μου παιδὸς γεννηθέντος (2) ἐκ τῆς προτέρης μευ γυναικός· καλείσθω δὲ Ἀλέξανδρος. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Φιλίππου, πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἐλάμβανε τὸ παίδιον· στεφανηφορία δὲ καθ' (3) ὅλην τὴν Μακεδονίαν ἐγένετο (4) καὶ τὴν Πέλλην καὶ τὴν Θράκην. Καὶ (5) ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ βραδύνω τὸν λόγον περὶ τῆς ἀνατροφῆς Ἀλεξάνδρου· ἀπογαλακτισθεὶς (6) ἀναδιδάσκεται τῇ ἡλικίᾳ. Ἀνδρωθεὶς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν χαρακτήρα οὐχ ἄξιον εἶχε Φιλίππου οὐδὲ (7) Ὀλυμπιάδου τῇ μητρὶ (8) ἀλλ' οὐδὲ τῶν υπεείραντι, ἀλλ' ἰδίῳ τύπῳ κεκοσμημένος, μορρῇ μὲν εἶχεν ἀνθρώπου, τὴν δὲ χεῖρην λέοντος, τοὺς δὲ ὤφθαλμοὺς ἑτερογλαυκούς (9), τὸν μὲν δεξιὸν κατωφερῆ (10) ἔχων, τὸν δὲ εὐώνυμον γλαυκόν· ὀφθαλμοὶ δὲ τοὺς ὀδόντας ὡς δράκοντος (11), ὄμην δὲ ἀνέφηνε λέοντος ὀφθαλμῶν (12). Κατὰ χρόνους δὲ αὐξήσας εἰς τὰ μαθήματα ἐμελέτα. Ἐγένετο δὲ αὐτοῦ τροφὸς Ἀνίκη (13) ἡ Μελάντιος ἀδελφή, παιδαγωγὸς καὶ ἀνατροφεὺς Λεωνίδης, διδάσκαλος γραμμάτων Πολυνεῖκς (14), μουσικὸς δὲ Λευκιππος Ἀθήμιος (15), γεωμετρίας δὲ Μενεχλῆς (16) ὁ Πελοποννήσιος, ῥητορικῶν δὲ λόγων Ἀναξίμενης (17), φιλοσοφίας δὲ Ἀριστοτέλης. Ἀλέξανδρος δὲ πᾶσαν παιδείαν καὶ ἀστρο-

|| 9. ὁ γενόμενος C. || 10. διὰ τινὰ B; πότε δὲ παρηγορίαις καὶ χρηστοῖς λόγοις ὁ Ν. ἀνίστατο ταύτην, καὶ ταῖς χερσὶ τοῖς φυσικοῖς ἐδίδασκε ἐπέχειν τὴν Ὀλ. C. || 11. κατέσχε τὸν τῆς γεν. τοκ. C. || 12. πρὸς γέννησιν C. aptius. || 13. βασίλισσα B et C.

Cap. XIII. 1. Καὶ om. C. || 2. γενομένου C. || 3. ἐφ' C. || 4. ἐγένετο C. || 5. ἵνα οὖν C. || 6. ἀπογαλακτίσθη καὶ ἀναδιδάσκεται B. || 7. ἀλλ' οὐδὲ C. || 8. αὐτοῦ add. C. || 9. Codex A Alexandrinus fuisse dicit ἐτερογλαυκόν· τὸν (τὸ cod.) μὲν γὰρ εἶχε γλαυκόν, τὸ δὲ μελάν. Atque sic etiam Tzelzes Histor. XI, 368. || 10. κατωφερῆ B et C; κατωφερῆ scriptis Berger.; aliud quiddam requiritur, nisi dixeris quosdam alterum oculum κατωφερῆ κατωφερῆ inepte finivisse, aut superesse vocem κατωφερῆ ex deperdito narrationis loco, ubi de cervice regis εἰς εὐώνυμον deluxa verba facta sint. Ego puto n. l. fuisse v. κυανοειδέαρον, vel potius κυανοκόρην (*alleri nigra quasi pupilla est*, in latin.). Gallus in cod. 7517: *l'un estoit noir, et l'autre noir*. || 11. ὡς περ πασσαλίσκου cod. A. || 12. ὄμην δὲ ἀνέφηνε λ. ἔξω B; τὸ δὲ ὄμην λέοντος ἀγρίου A, ubi deinceps adduntur: πρὸς ὅλην εἶχε τὴν φύσιν ὅποιος ἀποδύσεται. || 13. Ἀνίκη C. Λευκῆ B. Vid. Athenæus IV, p. 129 A. In cod. A, *firdis vitilis ubique inquinato, locus hic ita ad verbum habet*: ἐπεὶ δὲ τῆς παιδικῆς τάξεως παιδαγωγῶσιν αὐτῷ Λακωνίτης (*Alacrinis* in latinis) Μελάντιος * τροφῆς· Λεωνίδης· διδάσκαλος δὲ γραμμάτων Πέλλιος· Πολυνεῖκς· μουσικὸς δὲ Λίμιος (*Lemnius* lat.). Ἀλκιππος, γεωμετρίας παιδοποννήσιος Μένιππος, ῥητορικῶν δὲ λόγων Ἀθηναῖος Ἀριστομένης (scr. Ἀναξίμενης· Ἀριστοκλέους), φιλοσοφίας δὲ Μιλήσιος Ἀριστοτέλης ὁ πολυτύπος (ὁ πολυκαλὸς;) δὲ Λαμψάκης ὁ σαρωτᾶς. || 14. Hic Πέλλιος (sic enim scribendum) in cod. A dicitur. Fortasse indicatur Periander Pellæus, Marsyæ pater; si recte Bernhardus conjecit Periandrum, non vero Marsyam γραμματοδιδάσκαλον Suidæ (v. Μαρσύας) dicendum fuisse. V. fragm. Hist. Alex. p. 41 not. || 15. Ἀλκιππος A et latina, qui in his, ut in reliquis, incorruptiora, puto, præbent; Ἀλκιππος C, Λυμναῖος B, λίμιος A, *Lemnius* latin. || 16. Μελάντιος B. C, quod nihili est; e latinis dedi Μενεχλῆς; Μένιππος cod. A. || 17. Ἀναξίμενης. C. Ἀξιόμενης· *Anaximenes Aristoclis* (quod patris nomen ex uno præterea Suida v. Ἀναξ. novimus),

ingemiscens vehementius exegit puerum, qui vi ad humum lapsus est. Motus protinus terræ insequitur, et tonitruum crepor ventorumque conflictus, tum etiam fulgurum coruscatio, prorsus ut viseres omnem mundum una cum illa partitudine laborantem.

XIII. Ergo ait et Philippus post solatia gratulatoria: « Equidem mihi fuisse, o mulier, consilium profitebor non nutriendi quod natum est, propterea quod id de meo semine non provenerit; sed enim cum videam sobolem esse divinam, educationemque ipsam elementis et diis pariter cordi fuisse,

astrorum cursusque elementorum, sic ait: « En tempus est quo [*adde: quod*] editum erit, totius[que] mundi dominio celebrabitur. Tunc ipsa vehementius ingemiscens, exegit puerum, etc.

votis educationis accedo; inque memoriam ejus filii qui mihi natus occubuit de prioribus nuptiis, Alexandri ei nomen dabo. » Post vero regalius et competentius alebatur. Nam et coronaria obsequia eidem undique confluebant; tum Macedonia, tum Pella, tum Thracia multigenisque aliis gentibus in id certantibus. Atque in his exegit spatia lactandi. Vultu formaque omni alienus a Philippo; ne matri quidem ad similitudinem congruus; ei quoque cuius semine creabatur, facie diversus: sed suo modo [et filii] pulcherrimus: subcrispa paululum et flavente cænarie; et comæ sic-

νομίαν μελετήσας καὶ ἀπολυόμενος ἐκ τῶν μαθημάτων, τοὺς συμμαθητὰς αὐτοῦ ἐδίδασκε κατὰ μέρος, καὶ εἰς πολέμον αὐτοὺς [ἐδίδασκε κατὰ μέρος, καὶ εἰς πολέμον αὐτοὺς] ἤθροϊζε, καὶ μόνος συνῆπτε τὴν μάχην. Ὅποτε δὲ ἐωράκει μέρος ἡττώμενον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, εἰς τὸ ἡττώμενον μέρος μετέβαινε, καὶ ἐδοῖθαι καὶ πάλιν ἐνίκα, ὡς φανερόν ᾤν ὅτι αὐτὸς ᾤν (18) ἡ νίκη. Οὕτως μὲν οὖν (19) Ἀλέξανδρος ἀνετρεφετο. Καὶ μετὰ τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὸ καμπικὸν ἔτρεγεν μελέτημα (20) καὶ τοῖς ἵπποις ἐναλλόμενος ἵππευεν. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν κομίζουσιν οἱ τοῦ Φιλίππου ἵπποφορβοὶ ἐκ τῶν ἵπποφορβίων αὐτοῦ πῶλλον (21) ὑπερμεγεθέστατον [δυσὶν ἀλύσει δεδεμένον] (22) καὶ παρέστησαν αὐτὸν Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ, λέγοντες· « Δέσποτα βασιλεῦ, τοῦτον τὸν ἵππον ἐν τοῖς βασιλικῶς ἵπποφορβίοις εὗρομεν γεννη-

θέντα, καλλεὶ διαφέροντα τοῦ Πηγάσου (23)· ὃν κομίζομεν σοι, δέσποτα. » Θεασάμενος δὲ αὐτοῦ τὸ μέγεθος Φιλίππος (24) ἐθαύμασε. Βία δὲ φερόμενος ὑπὸ πάντων κατείχετο. Οἱ δὲ ἵπποφορβοὶ εἶπον· « Μέγιστε βασιλεῦ, ἀνθρωποφάγος ἐστίν. » Ὁ δὲ βασιλεὺς Φιλίππος εἶπεν· « Ἀληθῶς ἐν τούτῳ πληροῦται τὸ ἐν τοῖς Ἑλλήσι παροιμίῳν (25), ὅτι ἐγγὺς ἀγαθοῦ πέφυκε κακόν· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸν ἐνηνόχαστε, λήψομαι αὐτόν. » Καὶ ἐκέλευσε τοὺς ἐπὶ τοῖς ἵπποις (26) αὐτοῦ ποιῆσαι σιδηροῦν κάγκελλον καὶ τοῦτον ἐγκλείσαι (27) ἀγαλίνων· « καὶ τοὺς μὴ ὄντας ὑπηκόους τῆς ἐμῆς βασιλείας, ἀλλ' ὑποκρίπτοντας τῷ (28) νόμῳ ἀπειθοῦντας ἢ ἐπὶ ληστεία ληφθέντας αὐτῷ παραβάλλετε. » Καὶ ἐγένετο ὡς (29) ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς.

Lampsacenus, in versione latin. Hinc emendavi cod. A; in quo etiam ista: Λαμψάκης ὁ σαρωτᾶς (Λαμψακηνός: ὁ νεώτερος?) ad Anaximenem retrahenda fuerint. Vox Μιλήσιος olim pertinuerit ad mentionem Anaximenis, nam *Milesium* Anaximenem magistrum Alexandri fuisse etiam Cedrenus p. 130 ait. Quamquam infra quoque c. 16 cod. A: Aristotelem Milesium dicit. || 18. ἦν om. C. || 19. οὕτως B; οὖν om. C. Totum hunc locum usque ad κομίζουσιν οἱ τοῦ Φιλ. non habet cod. A. || 20. ἐπὶ τὸν κ. ἔ., omisso μελέτημα, B. || 21. ἵππον C. Cod. A. ita: καὶ δὴ κομίζουσι οἱ τοῦ Φιλ. non habet cod. A. || 22. δ. ἄλ. δ. om. B. || 23. τῷ μὲν καλλεὶ διαφέροντα τοῦ Πηγάσου, τῇ δὲ γνώμῃ δράκοντος ἀνημέρου. Καὶ πολλοὺς ἐξ ἡμῶν κατέφαγε. Μόλις δὲ ἡδυνήθημεν περιγενέσθαι αὐτοῦ, ὃν κομίζομεν κτλ. add. C. Serioris cujusdam additamentum agnoscis ex sequentibus ubi: βασιλεῦ, ἀνθρωποφάγος ἐστίν. || 24. Φιλίππος ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅτι βοδὸς κεφαλὴν ἔχει ἐκτετυπωμένην [ἐν] τῷ δεξιῷ μηρῷ καὶ κέρατα ἐν τῇ κεφαλῇ, ἐθαύμασε C. Bucephali nominis explicationem cap. XV repetit cod. C, una cum cod. A et B. Nostro igitur loco serius demum addita haec sunt. || 25. προῖμιον B. C. corr. Berger.; μοχ ἀγαθῶν.. καλόν B. || 26. τοῖς προπολοῖς (l. τ. προπόλοις) C. || 27. ἐγκλῆσαι C. || 28. sic A; ὑποκ. ὑπὸ τῷ νόμῳ B; ὑποκ. ἢ τῷ νόμῳ C. || 29. καθὼς C.

ut leoninæ; oculi egregii decoris, alteri admodum nigra quasi pupilla est, lævo vero glauca atque cæli similis; profususque omni spiritu et impetu quo leones, ut palam viseres quid de illo puero natura promitteret. Crescebat ergo ut corporis gratia ita studiorum quoque et prudentiæ majestate et cum his una regiæ disciplinæ. Ejus nutrix Alacrinis erat, pædagogus atque nutritor nomine Leonides, literaturæ Polynicus magister, musices Alcippus (Alcispus cod.) Lennicus, geometriæ Menecles Peloponnesius, oratoriae Anaximenes Aristoclis Lampsacenus, philosophiæ autem Aristoteles ille Milesius.

Enim de milite (*de disciplina s. institutione regis describere*) quia hic longa res est et propositum inturbat, de[que] ea, si quid inquirere curiosius voles, sat tibi lector habeto, græcum Favorini librum, qui Omni genere historiæ superscribitur. Illic etiam generis Alexandri inveneris seriem, cui generis principium præstitisse ferunt Oceanum et Thetidem, exinque fluxisse per Acrisium Danaumque atque Persea multosque alios in Perdicæ genera vel Philipporum. Nam ne Olympiadi quidem secus propago generosa est: cui diligentia pari a mundi principio per Saturnum atque Neptunum, tum etiam Telamona seriem generis attexit, ad tertiumque Neoptoleum docet prosapiam defluxisse, cujus [uxor] Anasafia (*sic*) mater Olympiadis cluit. Igitur ad Alexandrum mens recurat.

Erat quidem ille ad omnes litteras jam peritus, et sibi quisque ludus in puero imperiale aliquid fuerat meditamentum. Nam sicubi tempus cum labore lectionis absolverat, et judicare solitus inter æquales, et industriari quoties inter hos argumenta jurgii nascerentur: ac tunc alteri jurgantium favens, ubi partem illius ingenio sublevasset, solitus in contrariam resultare, rursusque contra eam cui paullo ante prius fuerat dicere. Itaque cum sæpe utrique parti utilis favior ac strenuus victor foret, opinionem non frustra sibi spectabilis ingenii confirmarat. Interea viri qui armenta vel equitia curabant, equum spectabilis formæ pulcritudine absolutum regi deducunt, aiuntque illum armenti quidem regalis genus [tum] forma tum pedibus ad Pegasi fabulam opinabilem, et si quis fuisse Laomedonti ejusmodi prædicatur. Nec secus senserat Philippus. Nam et actu corporis et linea pulcritudinis movebatur. Sed addit equis: « Hæc quidem, o rex, sunt in hoc equo talia: sed est ei vitium beluile, namque homines edit, et in hujusmodi pabulum sævit. » Et « Heu, rex ait, numnam illud in isto proverbium est, quod semper [propter] rebus bonis deteriora commutant? Enimvero quoniam deductus est, claudi eum atque ali curabit, sed claustris scilicet præferratis. Quisque enim succubuerit legibus tristioribus, hujuscemodi melius objectabitur laniæ. » Et hæc quidem rex, et cum dicto jussa complentur.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος ῥίψας κατὰ τοῦ κρημνοῦ τὸν Νεκτανεβῶ καὶ ἐπὶ ἐμπνέοντα αὐτὸν εἰπόντα, ὡς πατὴρ σου τυγχάνω· καὶ βαστάσας αὐτὸν ἀπεισι πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος προέκοπτε τῇ ἡλικίᾳ, καὶ γενόμενος ἐτῶν δώδεκα μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς τὰς παρατάξεις (1) τῶν στρατευμάτων παρεγένετο καὶ καθώπιζεν ἑαυτὸν καὶ συνώρμα τοῖς στρατεύμασι, καὶ τοῖς ἵπποις ἐφήλλετο, ὥστε δρῶντα τὸν Φίλιππον εἰπεῖν· « Τέκνον Ἀλέξανδρε, φίλῳ σου τοὺς τρόπους καὶ τὸ γενναῖον, οὐ τὸν χαρακτήρα, ὅτι οὐχ ὁμοίος μοι (2) τυγχάνει (3). Λυπηρὰ δὲ ταῦτα πάντα τῇ Ὀλυμπιάδι ἐτύχῃ. Καλεῖ οὖν (4) τὸν Νεκτανεβῶ πρὸς ἑαυτὴν ἡ Ὀλυμπιάς καὶ λέγει αὐτῷ· « Σκέψαι τί βούλεται περὶ ἐμοῦ Φίλιππος. » Θεὶς δὲ τὸν πίνακα καὶ τοὺς ἀστέρας σκέπτεται περὶ αὐτῆς. Παρακαθήμενος (5) δὲ αὐτοῖς ὁ Ἀλέξανδρος φησι πρὸς τὸν Νεκτανεβῶ· « Πάτερ (6), οὐς τοίνυν (7) λέγεις ὧδε ἀστέρας ἐν τῷ οὐρανῷ φαίνονται; » Ὁ δὲ « Καὶ μάλα, ἔφη, τέκνον. » Καὶ λέγει αὐτῷ Ἀλέξανδρος· « Οὐ δύναμαι αὐτοὺς ἰδεῖν; (8) » Ὁ δὲ εἶπε·

« Ναί, τέκνον, δύνασαι. » [Ὁ δέ· « Πότε; » Ὁ δέ· « Ἐσπέρας. »] Ἐσπέρας δὲ γενομένης παραλαβὼν Νεκτανεβῶς τὸν Ἀλέξανδρον φέρει αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως εἰς ἔρημον τόπον· καὶ ἀναβλέπων εἰς τὸν οὐρανὸν εἰδὲκνυε τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοὺς οὐρανίους ἀστέρας. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατέχων αὐτοῦ τὴν χεῖρα φέρει αὐτὸν εἰς βόθυνον καὶ ἀποκυλίνει αὐτὸν κάτω (9). Πεσὼν δὲ Νεκτανεβῶς λαμβάνει φοβερὸν [τραῦμα] (10) κατὰ τοῦ ἱσγίου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· « Ἀλέξανδρε, τί σοι ἐδοξεν τοῦτο ποιῆσαι; (11) » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτόν· « Σεαυτὸν μέμφου, μαθηματικέ· » Ὁ δὲ ἔφη· « Διὰ τί, τέκνον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησιν· « Ὅτι τὰ ἐπὶ γῆς μὴ ἐπιστάμενος τὰ ἐν οὐρανῷ ἐκζητεῖς (12). » Καὶ λέγει αὐτῷ Νεκτανεβῶς· « Φοβερὸν (13) εἰληφα, τέκνον, τὸ τραῦμα, ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδὲν θνητὸν (14) κατανικῆσαι τὴν εἰμαρμένην (15). » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Διὰ τί; » Λέγει αὐτῷ Νεκτανεβῶς· « Ὅτι (16) ἐμοιρολόγησα ἑμαυτὸν καὶ εὗρον ὅτι ὑπὸ τοῦ ἰδίου τέκνου ἀναιρεθῆναι με δεῖ· καὶ οὐκ ἐξέφυγον τὴν μοῖραν, ἀλλ' ὑπὸ σου ἀνηρέθην. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ἐγὼ οὖν υἱός σου εἰμι; » (17) Τότε διτγῆσατο Νεκτανεβῶς τὴν Αἰγύπτου αὐτοῦ βασι-

Cap. XIV. 1. Παρατάξεις A, τάξεις B. C. || 2. ἀνόμοιος τῇ φύσει A. || 3. τυγχάνεις C. Ceterum eadem repetuntur cap. 16. || 4. Ἀποδήμιον δὲ ὄντος Φιλίππου, μετεκαλεῖτο ἡ Ὀλ. τὸν Νεκτ. A. || 5. παρακαθήμενος οὖν αὐτῇ τοῦ Ἀλ., φησὶ B; παρακαθήμενος αὐτοῖς τοῦ Ἀλ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Νεκτ. C; παρακαθιζόμενος δὲ ὁ Ἀλ. εἶπεν A. || 6. προφήτα add. C. || 7. ἡ τοίνυν οὗτοι οὐς ἀστέρας ὧδε λέγεις ἐν τῷ οὐρανῷ φαίνονται πολλάκις ἐρωτῶ C. οὗτοι οὐς λέγεις ἀστ. ἐν οὐρ. φαίνονται; A. || 8. ἰδεῖν A. εἰδέναι B. C. Mox uncis inclusa addidi ex cod. A, deinceps additamentum scribæ ejusdem inserente sic: καὶ παραλαβὼν ὁ Ν. τὸν Ἀλέξανδρον ἐσπέρας γενομένης (καὶ ὁ τηλικαῦτα διανύσας προφήτης διὰ τῆς ἑαυτοῦ μαγείας, ἀστρολογίας (ἀστρολόγος I.) δὲ οὐ μικρὸς, καὶ προσῶν μέλλοντα ἔσεσθαι, εἰς Ἀλεξάνδρου χεῖρας ἐμπεσὼν οὐ προέγνω τότε τὴν προσεμμένην αὐτῷ συμφορὰν) ἄγει (γὰρ) αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως ὁ Νεκτ. κτλ. || 9. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἄρας αὐτὸν ἐπ' ὤμοις (hoc ex seqq. illatum) κατεκένωσε [leg. κατεκύλισε] εἰς κρημνῶδη τόπον. Ὁ δὲ καταπιπτόμενος λαμβάνει φοβερῶς I. τραῦμα φονικὸν vel φοβερὸν) κατὰ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ εἶπεν A. || 10. φανερώς B; φοβερῶς C et A; possis etiam φονικόν, nam in latinis: letali ictu. Dein addidi τραῦμα, quod excidit; mox κατὰ τὸ ἱσγίον C. cervicis in latinis, quæ ubique fere ad cod. A propius accedunt. || 11. μοι addit C. || 12. εἰδέναι add. A. || 13. φοβερῶς C et A qui ita habet: « Τελυτῶ, Ἀλέξανδρε· φοβερῶς εἰληφα τὸ πρᾶγμα (sic). » || 14. οὐδένα A. || 15. ἡμαρμένην C. || 16. ὅτε ἐμ. ἐμ. εὗρον C; ὡς γὰρ ἐμοιρολογισάμην ἑμαυτὸν, εὗρον εἰμαρμένον μοι ὑπὸ ἰδίου τέκνου ἀναιρεθῆναι. A. || 17. Τί πρὸς με τοῦτο; μὴ ἄρα υἱός σου εἰμι ἐγώ; C; ἐγὼ οὖν σου υἱός τυ-

XIV. Sed interea Alexander jam annum duodecimum appellens, et comes patri fiebat, et usu armorum indui meditabatur, simulque cum exercitibus visis gaudebat, et equis insiliens et reliqua omnia miles ut poterat: adeo ut Philippus hæc mirans sic ad illum: « O puer, aveo quidem et vultu fruens et moribus tuis, eorumque aliud duco ad similitudinem nostri, aliud vero ac tuis (alio vero non ita uteris) » ut si ex nostra natura. [Sed ne mihi ad proximam usque iteres civitatem.]

Quod dictum cum Olympias etiam usurpasset, profectusque Philippus foret, non simili affectu quo solitum Nectanabum protinus repetit, eumque consulit super clandestino mariti consilio. Qui cum, assidente sibi Alexandro, ex arte illa astrica loqueretur, interpellat puer, et « Heus tu, inquit, istane, quas stellæ appellas, agitant nunc in cælo ibique visantur? » Et Nectanabus ita esse respondit. Pergit igitur Alexander: « Possumne istas videre atque oculis usurpare? Annuit posse. Tempus exigit. Vesperam pollicetur. Quæ ubi advenerit, « Comitare, inquit, una mecum ad campestre locum, easque tibi in cæli choro lu-

centes ostendam. » Recipit ita sese facturum velut cupidus puer. Ergo ubi tempus est progressus oppido, dabit Alexandro videre quæ cupiverat. Enim non una sedulitas discenti puero cum magistro. Namque paulatim Alexander ad præscisam fossam hominem appellens, impulsam improvise præcipitat; ibique letali ictu cervicis Nectanabus afflictus hæc est conquestus: « Mi, inquit, fili, Alexander, quidnam hujus facti tibi consilium fuit? » At ille respondit: « Conquerendum igitur tibi est de arte ista, quam noveras. Quippe nescius quæ te impenderent, humi rimare ea quæ cæli sunt. » Ad hæc magus: « Equidem, inquit, Alexander, læsum me letaliter sentio, sed profecto nulli mortaliū contra fatum permissa est fuga. » Tum ille: « Cur ista inquis? » Respondit magus: « Olim quippe per hanc scientiam videram fatale mihi fore a filio interfectum iri. Ea igitur præscita non effugi. » Et Alexander: « Anne ego sum filius tuus? » Ita esse confitetur, et fabulæ reliquam subserit seriem, tum Egypti fugam tum ingressum ad Olympiadem, et tractatum et amorem, et quam arte potitus uxore sit ad similitudinem dei. Et in his dictis

λείαν, καὶ τὴν ἀπὸ Αἰγύπτου φυγὴν αὐτοῦ (18), καὶ τὴν πρὸς Ὀλυμπιάδα εἰσοδὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν σκέψιν αὐτῆς, καὶ πῶς εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν ὡς θεὸς Ἀμμων, καὶ πῶς συνεμίγη (19) αὐτῇ. Λέγων δὲ ταῦτα ἐξέπνευσε τὸ πνεῦμα (20). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ταῦτα παρ' αὐτοῦ καὶ πεισθεὶς (21), τὸν ἴδιον πατέρα τελευτήσαντα ἰδὼν κατενύγη, καὶ φοβηθεὶς οὐκ εἶσεν αὐτὸν ἐν τῷ βόθρῳ, μήπως θηριόδρωτος γένηται. Νῦν γὰρ ἦν καὶ ἔρμος δὲ τόπος. Καὶ στοργὴν λαβὼν πρὸς τὸν σπείραντα (22) διεσώσατο, καὶ ἀναλαβὼν αὐτὸν ἐπιτίθησι (23) αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ γενναίως καὶ ἀπάγει (24) πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα αὐτοῦ. Καὶ θεασαμένη ἡ Ὀλυμπιάς εἶπε πρὸς Ἀλέξανδρον· « Τί τοῦτο, τέκνον; » Ὁ δὲ εἶπε· « Νέος Αἰνείας τὸν Ἀγχίστην βαστάζω (25). » Καὶ διηγῆσατο αὐτῇ πάντα λεπτομερῶς ὃ ἤκουσε παρὰ τοῦ Νεκτανεβῶ. Ἡ δὲ θαυμάσασα κατέγνω ἑαυτῆς ὡς (26) πλανηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ καὶ μαγικαῖς κακοτεχνίαις μοιχευθεῖσα. Στοργὴν δὲ λαβοῦσα ἔθαψεν αὐτὸν πρεπόντως ὡς πατέρα Ἀλεξάνδρου (27). Καὶ τάφον ποιησάμενη ἐκεῖ αὐτὸν ἔθετο. Θαῦμα (28) δὲ τῆς προνοίας ἐστὶ δόκιμον, τὸν μὲν Νεκτανεβῶ Αἰγύπτῳ τυγχάνοντα εἰς τὴν Μακεδονίαν Ἑλλαδικῇ ταφῇ κηδευθῆναι, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον Μακεδὸνα τυγχάνοντα εἰς Αἰγυπτιακὴν ταφὴν κηδευθῆναι.

χάνω; Ἐφ' αὐτῷ οὖν [εἶ] τέκνον. Ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γέγονε τοῦτο; Ὁ δὲ Νεκτανεβῶ διηγῆσατο αὐτοῦ τὴν ἀπὸ Αἰγ. φυγὴν κτλ. A. || 18. καὶ τὴν εἰς Πέλλην αὐτοῦ ἐπιδημίαν C, quod A et B omittunt. || 19. συνεμίγει C. || 20. τὸ πν. om. A et C. || 21. πιστεῖς B; πεισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ.. τελευτήσαντα κατενύγη C; μαθὼν οὖν Ἀλέξανδρος αὐτοῦ πατέρα τὸν τελευτήσαντα εἶναι, ἐφοβήθη αὐτὸν ἀρεῖναι ἐν τῷ βόθρῳ, μὴ θηριόδρωτος γένηται A. || 22. Post v. σπείραντα cod. A. pergit· ἔφη πρὸς αὐτὸν· « Οὐκ εὖ ἐποίησας, πάτερ, aliaque plura satis corrupta interponit, quibus Alexander Nectan. meritis fraudis suae poenas dare exponit. || 23. ἐπιτίθησι excidit in B. || 25. Hanc ineptiam ignorat cod. A et versio latina. || 26. ἑαυτῆς ὡς B. ἑαυτὴν... ὡς πλανηθεῖσα μαγείαις καὶ προδοθεῖσα ἀνοήτως cod. A; αὐτὴν... πλανηθεῖσαν... μοιχευθεῖσαν C. || 27. λάθρα Φιλίππου add. C. || 28. Quae sequuntur non habet A.

Cap. XV. 1. Πουθία B; ἡ δὲ κατὰ τῆς Πυθίας ἰέρεια C; Ἐπανελθὼν δὲ ὁ Φίλιππος εἰς τὰ ἴδια βασίλεια, ἐπεμφεν εἰς Δελφούς χρησμὸν ληψόμενος, τίς ἄρα κτλ. A. || 2. ἄλλοτενος post v. πόλεως ponit A. || 3. ἐμφαίνοντα (1. ἐμφαίνον) add. C. || 4. Ἡρακλῆν B. Ἡρακλῆα C. A.

Cap. XVI. 1 Ἀριστοτέλει, τῷ Μιλησίῳ σοφιστῇ, καθηγ. A. || 2. τῶν π. AC. || 3. παιδείας om. C; μοχ καὶ παρ' αὐτῶν B; post v. υἱὸν cod. C pergit· ἐν μίτῃ τῶν ἡμερῶν προσκαλεσάμενος Ἀριστοτέλης πάντας τοὺς παῖδας ἐκείνους, οἵτινες ἐτύγγανον υἱοὶ βασιλέων, ἡρώτα ἓνα ἕκαστον αὐτῶν λέγων· ἔάν κτλ. Cum cod. B facit cod. A, ubi: εἶπε οὖν πρὸς ἓνα ὁ Ἀρ. || 4.

animam exaestuât. Hinc Alexander comperto eo, quod pater sibi quem interfecerat fuit, metuit eum in illo defosso insepultum et prædam bestiis relinqui. Nam et nox

[Codex Reg. 4880, fol. 65.]

erat, et secreta (deserta?) quo venerant. Naturali igitur monitus affectu, superponit hominem humeris; quem valentissime revectat in regiam. Ut autem reversus ad matrem est, cuncta narrat, quæ sibi supremo colloquio pater dixerat. Hoc demirata est mulier, et secus de se quam voluerat iudicavit, quod tot annis scilicet artibus lusa proberi fecerat. Nihilominus et sepelit cum honore Nectanabum, et patri filius sepulcrum erigit operosissimum. Fuitque inde prænosse quod huic genito ad vitæ clausulam deberetur: cum Nectanabus Ægypto oriundus Macedoniæ sit sepultus; cum tantumdemque spaci de diverso Alexander Macedonia [oriundus], morte sua [se] foret Ægypto traditurus.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Ἐνθα Φίλιππος ἐρωτῶν τὴν Πυθίαν, τίς μετ' αὐτὸν ἀρξεται τῆς βασιλείας.

Ἐπανελθὼν δὲ Φίλιππος ἀπὸ τῆς ἀποδημίας ἐξῆλθεν εἰς Δελφούς χρησμοδοτηθῆναι τίς ἄρα μετ' αὐτὸν βασιλεύσει. Ἡ δὲ ἐν Δελφοῖς Πυθία (1) δεξαμένη τοῦ Κασταλίου νάματος διὰ χθονίου χρησμοῦ οὕτως εἶπε· « Φίλιππε, ἐκείνος ὅλης τῆς οἰκουμένης βασιλεύσει καὶ δόρατι πάντα ὑποτάξει ὅστις τὸν Βουκέφαλον ἀλλόγμενος (2) διὰ μέσης τῆς πόλεως διοδεύσει. » Ἐκλήθη δὲ Βουκέφαλος, ἐπειδὴ ἐν τῷ μηρῷ εἶχεν ἐγκυμα βόος (3) κεφαλὴν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἀκούσας τὸν χρησμὸν προσεδόκα νέον Ἡρακλέα (4).

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ἐνθα Ἀριστοτέλης τοὺς μαθητὰς ἐνερωτῶν αὐτοῦ, τί ἄρα βασιλεύσουσι, τί αὐτῷ δῶρον χαρίζονται.

Ἀλέξανδρος δὲ Ἀριστοτέλει (1) τῷ καθηγητῇ μόνῳ ἐκέχρητο· καὶ ἱκανῶν ὄντων παίδων (2) τῷ Ἀριστοτέλει εἰς μάθησιν παιδείας, ὄντων δὲ (3) παρ' αὐτοῖς καὶ βασιλέων υἱῶν, εἶπεν ἐν μίτῃ τῶν ἡμερῶν πρὸς ἓνα αὐτῶν Ἀριστοτέλης· « Ἐάν κληρονομήσης τοῦ πατρὸς τὸ βασίλειον, τί μοι χάριση (4) τῷ καθηγητῇ σου; » Ὁ δὲ εἶπεν·

XV. Enim Philippus Delphos misit super regni sui sollicitus successorem; responsumque accepit in hunc modum: « O Philippe, is demum tuis omnique orbe potietur, et basta omnia subjugabit, quicumque Bucephalum equum insiliens medium Pellæ transierit. » Vocabatur enim equus quem supra diximus illo nomine: [nam eo modo] quod corniculata fronte terribilis foret, et quod inustio etiam fortuita quædam ejus coxæ veluti taurini capitis imitamen insederat. Sed hac sorte recepta, rex opinionem fovebat prædici sibi Herculem juniorem ex famula sibi natum.

XVI. At vero Alexander cum Aristotele jam tantum Milesio uteretur, forte præceptoris istius ad puerorum ingenia colligenda tale periculum exstiterat. Quippe cum plerique essent filii regum et optimatum nobiles, sigillatim ab his sententias rimabatur, et quod sibi quisque polliceretur, si modo ad regnum patri succederet. Aliisque opes, aliis gratiam dignitatesque amplissimas verbis laxioribus pollicen-

« Ἐστὶ παρ' ἐμοὶ συνδίαυτος (8) καὶ ἐνδοξόν σε παρὰ πάντας (9) ποιήσω. » Ἐτέρον δὲ ἐπύθετο· « Εἰ δὲ σὺ παραλάβῃς τὸ βασιλείον τοῦ πατρός σου, πῶς χρήσῃ μοι τῷ καθηγητῇ σου; » Ὁ δὲ εἶπε· « Διοικητὴν σε ποιήσω, καὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ κρινομένων πάντων σύμβουλόν σε καταστήσω. » Εἶπε δὲ καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον· « Εἰ δὲ σὺ, τέκνον Ἀλέξανδρε, παραλάβῃς τὸ βασιλείον ἐκ τοῦ πατρός σου Φιλίππου, πῶς μοι χρήσῃ τῷ καθηγητῇ σου; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Μελλόντων πραγμάτων περὶ ἄρτι πυνθάνῃ (7); τῆς (8) αὐρίον ἐνέχυρον μὴ ἔχων τότε δώσω σοι τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ὥρας ἐλευσομένης. » (9) Καὶ λέγει αὐτῷ Ἀριστοτέλης· « Χαίροις, Ἀλέξανδρε, κοσμοκράτορ, σὺ γὰρ μέγιστος βασιλεὺς ἐσθι (10). » Ὑπὸ πάντων δὲ Ἀλέξανδρος ἐφιλείτο ὡς φρενῆρης καὶ

πολεμιστῆς· ὑπὸ δὲ Φιλίππου ἐν ἀμφιβολίᾳ ἦν (11)· ἔχαιρε γὰρ ὁρῶν τοιοῦτο ἀριμάνιον πνεῦμα τοῦ παιδός, ἐλυπεῖτο δὲ μὴ ὅμοιον αὐτὸν ὁρῶν τῷ ἑαυτοῦ χαρακτήρι.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος τὸν Βουκέφαλον ἵππον ἀγαλίνετον ἐπιδέξαι μέσης τῆς πόλεως διήλθεν. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Φίλιππος ἰδὼν ἐχάρη θεασάμενος τὸν αὐτὸν διαδεχόμενον.

Ἐγένετο δὲ Ἀλέξανδρος ἐτῶν δεκαπέντε (1), καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔτυχε διέρχεσθαι αὐτὸν τὸν τόπον (2) ἐνθα ἦν ὁ Βουκέφαλος ἵππος ἐγκλεισμένος· καὶ ἤκουσε χρεμετισμοῦ (3) φοβεροῦ, καὶ ἐπιστραφεὶς πρὸς τοὺς φίλους (4) εἶπε· « Τίς οὗτος ὁ χρεμετισμὸς ἵππου (5); » Ἀποκριθεὶς δὲ Πτολεμαῖος ὁ στρατάρχης (6) εἶπε· « Δι-

παρεῖσι Α. || 5. συνδίαυτος κοσμοκράτωρ Α. συνδιαυόμενος μονοκράτωρ Β. || 6. πᾶσιν Α. || 7. περὶ μελλόντων μοι πραγμάτων πυνθάνῃ; Α. περὶ τῶν μ. π. ἄρτι μὴ πυνθάνῃ C. *Insolita verborum structura in cod. B. prodit fontem poeticum* || 8. τῆς αὐρ. C. τῆς α. Α. τί ἐστι α. Β. || 9. τότε δώσω ἰάν μοι δόξῃ, τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ὥρας τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ παρασχεῖν ἐκτερεχόντων Α. In cod. B et C vox τότε melius abesset. || 10. addit C : ἄπιθι, θεοὶς μαθητεύθητι· οὐκ ἐτι χρεῖα σοι παρ' ἐμοῦ παθεῖν τι. Τὰ νῦν ἔχων παρὰ σοῦ σημείων, τοῦ καιροῦ ἐπανόνοτος καὶ τῆς ὥρας, τότε μοι ποιήσεις χάριν. || 11. ὑπὸ δ. Φ. ἀμφιβολία ἦν Α. Eadem jam legimus cap. 14. Quæ deinde in latinis sequuntur, infimam ætatem redolentia, a græcis nostris absunt.

Cap. XVII. 1. δεκατεσσάρων Α. || 2. εἰς τὸν τόπον C. || 3. χρεμετισμοῦ C; χρεμετισμοῦ Β. eodem modo in sqq. || 4. φίλους Α, πρὸ φίλους C, πᾶσι Β. C; εἶπε· ἄνδρες, οὗτος ὁ χρεμετισμὸς ἵππου ἡλέοντος βρόχημα; Α. || 6. Παρεχό-

tibus, ubi ad Alexandri sententiam ventum est, ut ipse, si foret quoque Philippi successor, super futuro polliceretur : « Haud equidem mihi, ait, ut a sapiente ista hæc sententia sederit. De futuris enim instabilibus et incertis fixam dicere sponsionem, errantis est, benignitatis et fabilis (*favoris*?) cum crastino ratum pignus nullus facile possederit. Dabo tibi tunc quod facultas et tempus hortabitur. » Probat Aristoteles benevolentiam circumspectam, et « Ave, inquit, sane tu rex profecto mundane cum isto prudentiæ tuæ pignore! » Atque hæc ei fuerat sententia de magistro. At vero vulgo, ut qui spurcius ea (*prudens et?*) vi mentis calentior, [*in amore*] habebatur; quam quis * Philippus jam sincerius plecteretur. Videbat enim plenam indolem martiis desideriis regalibusque : eo admondebatur solo quod nihil de se vultu et similitudine mutuaretur.

[Cum igitur pleraque ex his quæ in studentem pater largius conferebat, ipse quoque liberalitate transcriberet, Zeuxidos quondam, [*non*] celebris illius ad pingendum, sed enim adseclæ regalis, tales literæ deferuntur : « Zeuxis Philippo et Olympiadi salutem plurimam dicit. Est scire vos ea quæ Alexandro destinatis non illi ad frugis custodiam retineri, enim labi omnia facilitate donandi. Quare quod sat sit estimatote dispensandum. » Ad hæc reges Aristoteli scribunt : « Nuntiat Zeuxis is qui sumptibus Alexandri est præfectus, ea quæ ad ejus usus largiamur ab eo facile dilabi, quia sit inconsideratio dilargitor. Ergo tu missa susceperis, atque ex sententia dispensabis. » Ad hæc Aristoteles : « Ratum quidem habeo, mi rex, nostris Alexandrum institutis nihil sese nobisque indignum facitare : idque mox coram indole ejus inspecta vestra quoque sententia suæ doctrinæ *. Quæ si vobis cordi est experiri, subjeci consi-

lium. » Ad hæc reges scribunt rursus ad Zeuxim : « Literas tuas Aristoteli quas super Alexandro feceras intimavimus, quidve ad hæc ille responderit, præsto est tibi. Igitur ex utroque collige quid facto opus arbitrare. » Id tamen scriptum cum suspectasset Aristoteles, aliud in hunc modum Alexandro refert : « Scripsere mihi Philippus et Olympias, parentes tui, ea quæ tibi sumptui mitterent inconsultis deperire. Neque accedo sententiæ, quicquam te indignum nobis ac parentibus sapere. » Ad hæc puer : « Scire te par est, mi magister, ea quidem quæ ad nos a parentibus destinantur indigna esse illorum opibus et nomine, sed secus tamen de institutione regali reges pariter ac parentes quam decorum fuerat commoveri si fortunam hanc fragilitate populari *. » Sunt etiam literæ utriusque parentis ad filium ad hunc modum : « Sumptus tibi qui fortuna nostra digni mittuntur, ne prodigeris, fili, nec literarum Aristotelis de te perverteris testimonium. Enim frugi te esse parcimoniam comprobato. » His respondit Alexander : « Equidem missorum a vobis, mi parentes, modum nomine vestro dignum non confitebor. Expensam tamen eorum fieri pro necessitate regii nominis fateor. Neque vero de me magistri literæ claudicabunt ejus præceptis non dignum a me nihilum fieri noscens; enim vos mallem neque adversus istæc aures malis sermonibus reseruisse; veritatemque hanc decentius convertere in eos qui id facere audent, et nostri curam regiam agere pro illa populari malitis. »]

XVII. Id jam tempus, decimum quartum annum Alexander appellebat. Qui cum quadam die locum, quo clausus equus Bucephala fuerat, præteriret, conversus ad amicos hoc ait : « O viri, hinnituisse aures meas, annon rugitus aliquis leoninus offendit? » Ad hæc Ptolemæus qui Soter

σποτα, οὗτός ἐστιν ὁ λεγόμενος Βουκέφαλος ἵππος, ὃν ὁ πατήρ σου ἐνέκλεισε ἐνταῦθα (8) διὰ τὸ ἀνθρωποφάγον αὐτὸν εἶναι. » Ἀκούσας (9) δὲ ὁ ἵππος τῆς Ἀλεξάνδρου λαλιᾶς, ἐχρεμέτισεν ἐκ δευτέρου, οὐχ ὡς πάντοτε φοβερόν (10), ἀλλὰ μελίχριον (11) καὶ λιγυρόν, ὡς (12) ὑπὸ θεοῦ ὑποτασσόμενος. Ὡς οὖν ἤγγισε τῷ καγκέλλῳ (13) ὁ Ἀλέξανδρος, εὐθέως ὁ ἵππος προέτεινε τοὺς ἐμπροσθίους (14) πόδας τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ (15) τὴν γλῶτταν αὐτοῦ προχαίνων (16) αὐτῷ, ὑποφαίνων τὸν ἴδιον αὐθέντην (17). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θεασάμενος τὴν θαυμαστὴν τοῦ ἵππου πρόσφιν (18) καὶ λείψανα πολλῶν ἀνθρώπων βιαιῶς θανάτῳ (19) ὑποκείμενα αὐτῷ, παραγκωνισάμενος τοὺς φύλακας τοῦ ἵππου, ἤνοιξε τὸν κάγκελλον καὶ δραξάμενος τοῦ τένοντος αὐτοῦ (20) [ὑπετάγη αὐτῷ καὶ] ἤλλατο εἰς αὐτὸν ἀχαλίνωτον, καὶ διῆγε διὰ μέσου τῆς πόλεως Πέλλης. Δραμίων δὲ τῶν ἱπποφόρων ἀπήγγειλε [τὸ γεγονός] (21) τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ ἔξω ὄντι τῆς πόλεως (22). Ὁ δὲ Φίλιππος ὑπομνησθεὶς τοῦ χρησμοῦ εὐθέως ἀπήντησε τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἡσπάσατο αὐτὸν

εἰπών· « Χαίροις, Ἀλέξανδρε κοσμοκράτορ. » Καὶ ἀπὸ τότε ἱεραὶ τῶν (23) Φιλίππου ἐπὶ τῇ τοῦ τέκνου ἐλπίδι.

ΚΕΦ. ΙΙΙ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος ἀπελθὼν εἰς Πίσαν ἐπὶ τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα διαλέγεται τῷ Νικολάῳ βασιλεῖ τῶν Ἀκαρνάνων καὶ μάχονται περὶ τοῦ ἀγῶνος μετὰ ἀλλήλων.

Μιᾷ (1) οὖν τῶν ἡμερῶν εὗρεν εὐκαιροῦντα τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπε· « Πάτερ, δέομαί σου, ἐπίτρεψόν (2) μοι εἰς Πίσαν πλεῦσαι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων. » Ὁ δὲ Φίλιππος εἶπε πρὸς αὐτόν· « Καὶ ποῖον ἀσκημα ἀσκήσας τοῦτο (3) ἐπιθυμεῖς (4); » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἀρματηλατῆσαι βούλομαι (5). » Ὁ δὲ φησὶ· « Τέκνον, προνοήσομαί σοι ἵππους ἐκ τῶν ἐμῶν ἱπποστασίῳ ἐπιτηδείους· καὶ οὗτοι μὲν ἐπιμεληθήσονται (6)· σὺ δὲ, τέκνον, γύμναζε σεαυτὸν ἐπιμελέστερον· ὁ γὰρ ἀγὼν ἐνδοξός ἐστιν. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Πάτερ, σὺ ἐπίτρεψόν μόνον (7) ἀπελθεῖν εἰς τὸν ἀγῶνα· ἔχω γὰρ ἵππους ἐκ νέας ἡλικίας, οὓς ἐμαυτῷ

μενος δὲ τοῦτῳ Πτολεμαῖος, ὁ ὕστερον Σωτὴρ ἐπικληθεὶς, φησὶν Α. || 8. ἐνταῦθα om. A et B. || 9. ἐπακούσας Α. || 10. καὶ γοερὸν add. Α. || 11. μελίχρον C et B; μελίχριον Α, qui om. καὶ λιγυρόν || 12. τάχα Α. || 13. καγκέλλῳ C. || 14. τ. ἐμπροσθεν π. C; τοὺς π. ἐμπροσθεν Α. || 15. om. hac Α. ubi ita locus habet: προτείνας τοὺς πόδας [τοὺς] ἐμπροσθεν κατὰ πάντα ἐκίνησεν, ὡς τῷ ἴδιῳ δεσπότην λιτανείας ὑποσφίνων. Eadem expressit interpret latinus. || 16. προσχαλὼν C. || 17. δεσπότην C. || 18. μορφήν C; τὴν κακὴν [κακὴν] πρόσφιν Α. || 19. βίῳ θανάτῳ B; om. C; ἀνθρώπων βίῳ [βιαιῶς] θανατησάντων, ἡλέησεν ὡς ἀνθρώπος. Παραγκωνισάμενος [δὲ] τοὺς φίλους ὄντας, ἠνέφην τὸν κάγκελον τῇ αὐτοῦ τάξει πεποισίως Α. || 20. δραξάμενος τῆς τοῦ ἵππου χάριτος, ὑποταγμένου αὐτῷ γεννήσει δ' ἀνχαλίνωτον [ὑποταγμένον αὐτῷ ἦγεν Πέλλης διὰ μέσου ἀγ.]. Δραμίων δὲ κτλ. Mox in cod. B et C pro πρὸς dedi εἰς. Quae antecedunt inclusi utpote abundantia vel certe non suo posita loco. || 21. τὸ γεγονός addidi ex cod. Α. || 22. ἀγνούμην (?) τῷ στρατῷ αὐτοῦ ποιοῦντι addit C. || 23. γεγηθότως διετέλει Α. Cap. XVIII. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πεντεκαίδεκατῆς γεγονὼς ἐν μιᾷ τῶν ἡ. εὐκ. τ. π. εὐρών, καταφιλήσας εἶπε Α. Codex C ita: Μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν συνηλικιωτῶν αὐτοῦ συνών, λόγους ἐν λόγοις προτείναντες, εἰσφέρειται λόγος, ὡς δτε εἰς Πίσαν ἀρματηλατοῦσιν οἱ δοκιμώτεροι τῶν βασιλέων παῖδες, καὶ τῷ νικήσαντι θύλα διδοῦσιν ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπίου Διός· δς δ' ἂν ἡττηθείς, παρὰ τῶν νικήσαντων θανατοῦται. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἔρχεται πρὸς Φίλιππον δρομαῖος, καὶ εὐρίσκει αὐτὸν εὐκαιροῦντα καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπε· Πάτερ κτλ. || 2. ἐπίτρεψόν μοι ἱππηλατῆσαι ἐν τῷ πλεῦσαι με εἰς Πίσαν εἰς τ. ἀγ. τ. Ὁλ. B; correxi ex cod. C et A; cod. C subiungit: ἐπειδὴ ἀγωνίσασθαι βούλομαι. || 3. τούτους C. || 4. Addit C: οὐ συγχωρῶ σοι ταῦτα πράξαι. Addit A: οἶδα γὰρ δτι, ὡς βασιλέως υἱός, οὐδὲν πλὴν (πλέον cod.) πολυμικρῶν ἀσκημάτων ἀγωνίζῃ· οὐτε γὰρ πάλην οὐτε παγκράτιόν οὐτε ἑτερόν τι τῶν γυμναστικῶν ἐγυμνάσω. Similia Valerius. || 5. addit C: καὶ εἰ τοῦτό μοι οὐ συγχωρεῖς, μετ' ὀλίγον ὁψη με θανούμενον. || 6. καὶ οὗτοι συμπαράκολουθήσουσιν εὐθέως Α. || 7. μόνον dedi pro μοι ex cod. Α ubi: σὺ μὲ μόνον ἐπίτρεψόν, ἐγὼ γὰρ ἔχω ἐμαυτῷ ἵππους, οὓς ἐκ ν. ἡ. ἐθρεψα.

postea appellatus est: « Imo vero hic ille est equus Bucephala, quem ob vehementiam pariter et saevitundinem dentium hactenus claudi rex pater jussit. » Et inter haec rursus alius equi ejusdem hinnitus auditur, acutus ille quidem, sed nihil increpans ad formidinem pristinam, enim mite aliquid et mansuetum prorsus, ut diceret alloquia illa ad hominem esse morigera, non equi hinnitum saevientis. Nam et pedes priores extenderat, et gesticulam mansuetudinis luserat, et supplicis quodam motu blanditus est. Quod ubi intuitus est Alexander, fuisse in illo antehac tam truculentum officium edendis hominibus demiratur. Denique custodibus evitatis, claustrisque dimotis, animal educit, jubamque ejus cum laeva apprehendisset, audacius nescias an facilius, tergum quadrupedis insultat, effrenemque eum, sed morigerum tamen imperiosis moribus aurigabundus hac atque illac Alexander circumducit. Quod cum admirationi visentibus foret, ex cursu quidam rem periculi hujus nuntiat Philippo. Sed ad memoriam ille revocans monitus oraculi oc-

currit ad puerum, et salutatur inde ut orbis integri dominum. Quare lætior quidem spe filii pater Philippus tunc agebat.

XVIII. Sed Alexander quintum et decimum ingressus annum, explorato temporis opportuno, cum veniam e paternis auribus pignerato osculo impetrasset, precario petit ut sibi Pisas apud Olympia certaturo iter largiretur. « Et quid, inquit, laboris vel artis genus est, quod tibi ad certamina præparatur? Neque enim reor non regum te nominis memorem hanc gloriam cupivisse. » Tum ille quidem quæ sint parum liberalia munera refutat ac negat, pugillatus scilicet atque luctatus [et] quæ vilem cestibus sive cursu plebicula vivat [l. plebiculam juvant]. « Enimvero, inquit, quadrigis ut certem. » Sedet patri professio adolescentis, et « Equos, ait, ad hos tibi usus jubeo protinus deduci, de quibus tibi (Incipit codex Ambrosianus) ad votum proclivitas fiat: neque enim improbo hujusce desiderii gloriam. » Tunc filius: « Gratiam equidem tibi, pater, hujusce muneris facio: habeo quippe equos quos exacta tutela recenti ad hæc

ἀνέθρεφα. » Καταφιλήσας δὲ αὐτὸν Φίλιππος καὶ θαυμάσας αὐτοῦ τὴν προθυμίαν φησὶ πρὸς αὐτόν· « Τέκνον, εἰ βούλει (8), βαδίζε ὑγιαίνων (9). » Ἀπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν λιμένα ἐκέλευσε ναῦν καινὴν καθελκυσθῆναι (10) καὶ τοὺς ἵππους ἅμα τοῖς ἄρμασι ἐμβληθῆναι (11)· ἐπενέβη δὲ καὶ αὐτὸς (12) ἅμα τῷ φίλῳ αὐτοῦ Ἡφαιστίῳ, καὶ εὐπλεύσας (13) παρεγένετο (14) εἰς Πίσαν. Ἐξελθὼν δὲ καὶ λαβὼν ξενίαν (14) ἐκέλευσε τοῖς παισὶ περὶ τὴν τῶν ἵππων ἐπιμέλειαν (16) γενέσθαι, καὶ αὐτὸς ἅμα τῷ φίλῳ Ἡφαιστίῳ ἐπὶ τὸν περίπατον (16) ἐξῆλθεν. Ὑπὴντησεν αὐτοῖς Νικόλαος (17) ὁ υἱὸς Ἀρείου (18) βρασιλεύς Ἀκαρνάνων πλούτῳ καὶ τύχῃ, δυσὶ θεοῖς ἀστάτοις (19), φρουαττόμενος, [ἀνὴρ εὐμεγέθης καὶ ἀλκιμώτατος λίαν (20)] καὶ τῇ τοῦ σώματος δυνάμει πεποθὺς. Καὶ προσελθὼν ἡσπάσατο τὸν Ἀλέξανδρον (21) εἰπὼν· « Χαίροις, μετράκιον. » Ὁ δὲ· « Χαίροις καὶ σὺ, ὅστις ἂν εἴης καὶ πόθεν τυγχάνεις (22). » Ὁ δὲ Νικόλαος εἶπε τῷ Ἀλεξάνδρῳ· (23) « Ἐγὼ εἰμι Νικόλαος ὁ βασιλεὺς Ἀκαρνάνων. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτόν· « Μηδ' οὕτω γαυριοῦ, Νικόλαε βασιλεῦ, φρουαττόμενος (24) ὥς ἐνέχυρον (25) ἔχων

τῆς αὐρίου ζωῆς· τύχῃ γὰρ οὐχ ἔστιχεν ἐφ' ἐνὸς τόπου· ῥοπή δὲ τοὺς ἀλαζόνας κατευτελλεῖ (26). » Ὁ δὲ Νικόλαος ἔφη· « Λέγεις μὲν ὀρθῶς, ὀκνοεῖς δὲ οὐχ ὠτώς (27)· τί δὲ παρεγένου ἐνταῦθα, θεατὴς ἢ ἀγωνιστής; ἔμαθον γὰρ ὅτι Φίλιππου εἴ τοῦ Μακεδόνης υἱός. » Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἐγὼ (28) πάρεμι ἀγωνίσασθαι σὺ τὸν ἵππαστικὸν ἀγῶνα, μικρὸς ὢν τῇ ἡλικίᾳ. » Νικόλαος εἶπε· « Μᾶλλον παλαιστής ἢ παγκρατευτής ἢ ἱμαντομάχος ἦκεις. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πάλιν ἔφη· « Ἀρματηλατῆσαι βούλομαι. » Ὑπερζέσας δὲ τῇ γολῇ Νικόλαος καὶ καταφρονήσας Ἀλεξάνδρου, θεωρήσας τὸ νῆος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, οὐ μαθὼν δὲ τὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εὐθυμον (29) ἐνέπτυσεν αὐτῷ εἰπὼν· « Μηδὲν σοὶ καλὸν (30) γένοιτο. Ὅρατε εἰς τίνα ἐλήλυθε τὸ Πισαῖον (31) στάδιον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δεδιδαγμένος ὢν (32) τῆς φύσεως ἐγκρατεῦσθαι, ἀπομαζάμενος τὸν ἐν ὕβρει πτύελλον, καὶ μειδιάσας θανάσιμον φησὶν· « Νικόλαε, ἄρτι σε νικήσω (34), καὶ ἐν τῇ πατρίδι σου Ἀκαρνάνων δόρατί σε λήψομαι. » Καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἀλλήλων διαπακνόμενοι.

|| 8. sic A; ὅπου βούλει C; εἰ τούτου βούλει B. || 9. Post ὑγιαίνων cod. C addit: καὶ ποιήσας (I. ἐποίησε) αὐτῷ (αὐτὸν cod.) στολὴν, οἷον ὁ Ἀλέξανδρος διαρίσατο· ὥσπερ τις θεάσαιο (θεάσαι cod.) τῷ ἡλίῳ ἀνατελλαντι, τοῦτο γὰρ ἡ χροῖα (χρεῖα cod.) τῆς στολῆς· κατακοσμήσας αὐτὴν μαργάραι καὶ λίθοις τιμίαις. || 10. sic. A; κατασκευασθῆναι B C. || 11. θῆναι B; pergit C: καὶ στρατιώτας παραλαβὼν ἐπέβη ἅμα τ. φ. || 12. sic A; ἐπέβη δὲ Ἀλέξ. B. || 13. εὐπλοήσας A; ἀποπλεύσας B. C. || 14. sic A; παραγίνεται B. C. || 14. ξενία πολλὰ B. C; ἐμβλῆς (I. ἐκβλῆς) καὶ λαβὼν ξενίαν ἐκέλευσε τοῖς θεράπονοις γενέσθαι περὶ τὴν τῶν ἵππων ἐπιμέλειαν, καὶ αὐτὸς ἅμα τῷ Ἡφαιστίῳ ἐπὶ περίπατον ἐξῆλθε A. || 15. πᾶσι τὴν τῶν ἵππων ἀμειψὶν B. C. || 16. ἅμα τῷ Ἡ. περιπατὼν ἐξῆλθεν B. C. || 17. Νικ. ὀνόματι ἀνδροφύτης τῇ ἡλικίᾳ A. || 18. Ἀρείου C; βασιλ. ἀβέβαιος Ἀκαρνάνων A. « Dans le grec moderne ce Nicolas est fils de Darius, roi de Perse. » Berger de Xivrey ad marg. Ms. sui. || 19. ἀστ. addidi ex A; deinde in cod. C: φυλαττόμενος. || 20. inclusa addidi ex C. || 21. ἅμα ἐπὶ τὴν παρὰ τὴν θέλῃν μαθεῖν add. A. || 22. ὅστις ποιεῖ τυγχάνεις A. || 23. ὁ δὲ ἔφη· τίνα ποῦ ἐμὸν προσαγορεύσεις; ἐγὼ κτλ. A. cf. latina. || 24. καὶ φρουαττοῦ C. || 25. μὴ ὥς δεκάων ἔχει (sic) περὶ τῆς αὐρίου ἐνέχυρον ζωῆς A, unde in nostris reflexi ὥς ἐνέχυρον pro ὥς τὸ ἱκανόν. || 26. melius A: ῥοπή δὲ μεταβάλλει τοὺς ἀλ. [καὶ] αὐχενίζει. || 27. ὀκνοεῖς δ. οὐχ οὕτ. om. A, uti Valerius; mox pro τὴ cod. A ἐπὶ τί. || 28. Codex A: ὁ δὲ εἶπεν· πάρεμι ἀγωνισόμενος τὸν ἵππαστικόν, καίπερ (καὶ γὰρ cod.) ἐπὶ μικρὸς εἰμὶ τῇ ἡλικίᾳ, οὐδὲ συνερίζω οὐδὲ ἑτερόν τι τούτων. Ὁ δὲ εἶπε· Τί οὖν βούλεις; Ὁ δὲ· ἀρματῆσαι θέλω. Διαζέσας τῇ γολῇ ὁ Νικ. || 29. sic C; τὸ τῆς ψυχῆς εὐχῆμα (εὐχυμον;) A; τὸ τ. ψ. πλάτος B. || 30. κακόν C. || 31. τὸ τῆς πίστεως στ. B; ceterum verba ὁράτε... σταδίων om. A. || 32. γὰρ C. deinde ὑπὸ τῆς φ. B. C. Latina laborant. || 33. sic A; τὸν ἐν ὕβρει σύλεον B; τὸν ἐνυβριστικόν (quae vox delenda in Steph. Thes.) C. || 34. addit C: μισῶν γὰρ Ἀρεως καὶ Ἰσραλίου σοὶ φανήσομαι, καὶ παρ' ἐμοῦ τὸ ζῆν ἀπολέσεις. In A. locus ita habet: Νικόλαε, δυνάμι ἀγνὴν τοῦ ἐμοῦ πατρὸς σποράν καὶ μητρὸς γαστέρα ἱερὰν, ὥς καὶ ἐνθάδε ἄρματι νικήσω, καὶ ἐν τῇ πατρίδι Ἀκαρνάνων δόρατί σε λήψομαι. Ταῦτα εἰπόντος, ἀπέστησαν ἀπ' ἀλλήλων διαπακνόμενοι (διαμαχόμενοι C; om. B.).

mihī studiosius praepravi. Hæc quoque professio Philip-pum juvat, laudatūque studii filium facile permittit, cum primum sibi deduci ad navigia currus et arma jussisset. Igitur escensa navī comitatusque Hephaestione amico, secunda admodum tempestate Elim appellitur. Quo in loco cum equorum curam famulis mandavisset, atque ipse visum loca deambulatumque procederet, obviat forte Nicolao cui-dam adolescenti regulo ex Acarnania. Celsius quidem illo et sublimius se ferente (quippe qui duplici eoque perflabili deorum adminiculo levaretur opulentia scilicet et fortuna), habebat tamen Nicolaus ipse quod sibi de suis viribus polli-ceretur. Nihilominus salutando Alexandro praestitit se prio-rem, nescius etiam tunc itus illius causas et certaminis stu-dium. Fuit tamen non sine contumelia salutatio: nam et Ave, inquit, o puer: nec ille sedulo resalutat. Tunc se-cundo Nicolaus, Et quem, inquit, arbitrare te tam incurio-sius salutasse? Quippe ego Nicolaus ille sum rex Acarnanum.

Alexander refert: Istam arrogantiam non probo. Quid enim te juvabit imperii vana jactatio de secundis crastinis flu-tuantem? Non enim vides ut stare fortuna hominum nes-ciat, utque in his fragilior habeatur quicumque illa dea victitant nixabundi? Ad hæc Nicolaus: Hæc quidem, in-quit, non invenuste: enimvero velim scire cur adsis? nam te Philippi filium fama prælocuta est. Fatetur Alexander sese ad certamina quadrigarum studio coronæ venisse. Tum Nicolaus felle de nimia indignatione suffusus, despectans-que ejus ætatum, neque vim animi considerans, con-sputum adolescentulum et maledictis increpuit dereliquit. At vero Alexander qui omnium disciplinarum continentiam magistro ostentare didicisset, abstertis clementer sputamen-ta, injuriamque arridens, ait: Juro equidem tibi, Nicolae, patris mei pariter ac matris majestatem, ut te et in hoc præ-senti certamine et Acarnaniæ telo superabo. Hinc soluta est fabulatio.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος τὸν Ἰππικὸν ἀγῶνα σὺν τῷ Νικολάῳ ἀγωνίζεται μετὰ τῶν ἄλλων, τοῦ Νικολάου ἀποθανόντος.

Μετὰ δὲ ἡμέρας ὀλίγας ἐπέστη ἡ τοῦ ἀγῶνος προ-
θεσμία· καὶ εἰσῆλθον ἀρματηλάται ἐννέα, οἱ μὲν τέσ-
σαρες βασιλέων υἱοὶ τυγχάνοντες, αὐτὸς Νικόλαος δ'
Ἀκαρνὰν (1), καὶ Ξανθίας δ' Βοιώτιος (2) καὶ Κίμων (3) δ'
Κορίνθιος καὶ Ἀλέξανδρος δ' Μακεδὼν· οἱ δὲ λοιποὶ σα-
τραπῶν καὶ στρατηγῶν υἱοὶ ἦσαν. Ἐτέθησαν (4) λοιπὸν τὰ
τοῦ ἀγῶνος πάντα, καὶ ἡ κάμπη ἐκλήρωθη. Ἐλαχε πρῶ-
τος Νικόλαος, δεύτερος Ξανθίας, τρίτος Κίμων, τέταρ-
τος Κλεϊτόμαχος (5) Ἀχαιοὺς, πέμπτος Ἀρίστιππος

Ὀλύνθιος, ἕκτος Περίερος Φωκαεὺς, ἑβδομος Λάκων
Λύδιος, ὄγδοος Ἀλέξανδρος Μακεδὼν, ἔνατος Κλινό-
μαχος Λοκρός. Ἔστησαν λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἵππασίαν (6)
ἡλάλαξεν ἡ σάλπιγξ τὸ ἐναγώνιον μέλος· ἐξήλθον (7)
αἱ ταβλώσεις τῶν ἵππων, ἠνοίγησαν οἱ ἀφετήρες τῶν
καγκέλων, προεπήδησαν πάντες δξεῖ δρυμήματι (8) χρη-
σάμενοι· πρῶτον καμπτήρα περιῆλθον (9), δεύτερον καὶ
τρίτον καὶ τέταρτον. Οἱ μὲν οὖν ὑστεροῦντες ἠτόνησαν (10)
τῶν ἵππων λιποφυγῶν· τέταρτος ἦν Ἀλέξανδρος
ἐλαύνων, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ὁ Νικόλαος, οὐχ οὕτως ἔχων
τὸ νικῆσαι ὡς τὸ ἀναιρῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον· ἦν γὰρ ὁ
πατήρ τοῦ Νικολάου ὑπὸ Φιλίππου ἐν τῷ πολέμῳ ἀναιρε-
θεὶς (11). Τοῦτο οὖν γινούς ὁ φρενήρης Ἀλέξανδρος, πεσόν-

Cap. XIX. 1. Ἀκαρνᾶτος B; om. A et C. || βῳότιος B; om. C. || 3. Κίμων B, Κίμος A, Κόμων C, Conon Valerius Maji, at in cod. Reg. 4880 recte legitur *Cimon*; vocem ὁ κορίνθιος om. C. || 4. A: ἐτέθη ὕδρια καὶ ἐκλήρωθη, καὶ ἔλαχε α' κτλ. || 5. sic BC et Valerius, Κλινόμαχος A, addito patriae nomine, quod et hoc l. et in sqq. reliqui codd. omittunt. Sequentia nomina dedit ex A, quum in B et C corrupta sint et ita adornata ut non novem sed decem numerarent. *Quintus* Valerio est *Balcheus*, quod ortum ex antecedente Ἀχαιοὺς, ut deinceps sextus fiat qui esse debet quintus et sic porro. In B et C quintus recte est Aristippus; sextus Ὀλυνθός C., Ὀλυνθός B, quod ortum ex antecedente Ἀρίστιππος Ὀλύνθιος; ita jam *septimus* in codd. B et C est Πύριος (*Pierus* Valer.), *octavus* in B Λακωνίδης (i. e. Λακ. Λύδιος), in C Λαομέδων et infra Λαομέδων ὁ Λύδιος; in Valer. *Alcan.* *Nonus* est Alexander; quibus superadditur in B C Νικόμαχος ἄρκος. Hunc omittit Valerius, quem ex allatis corrigere licet. || 6. ἵπποφασίαν A. addens ἐποχευόμενοι τοῖς ἄρμασι. || 7. Pro his A: ἀφῆθη ἡ ἀφετήρα· προεπήδησαν κτλ. || 8. ἄρματι B. ὄρμη μεταχρησάμενοι C. || 9. π. om. B et A || 10. ὑστερήσαντες ἀτονήσαντων τ. l. A; aptius scriberetur οἱ μὲν οὖν ὑστέρησαν, ἀτονήσαντων τ. l. καὶ λιποφ. Ceterum post v. λιποφυγῶν (sic) cod. C praeposito intercalata habet nescio unde haec: Καὶ ἰδοὺ Νικόλαος τῇ οὐρανίᾳ (οὐρανίῳ cod.) ἐλωσμένος ἐσθῆτι, καὶ σὺν αὐτῷ Κίμων (Κύμ. cod.) ὁ Κορίνθιος ἡκασίᾳ (ἡκασίᾳ scr. Berger. interpretans: *Cymon également en costume de représentation* (?). Postulatur color vestis, quo a ceteris Cimon distingueretur. Conjecerim πρᾶσιψ vel πρᾶσιψ (ritidi). Sic praesentem σχῆμα Malala commemorat p. 173 ed. Bonn. de diversicoloribus certatorum vestibus verba faciens) καὶ αὐτὸς ἐλωσμένος, μετὰ δὲ τοὺς τοῦ τοῦ cod.) Λαομέδων ὁ Λύδιος (Λύδιος?) ἦν τέταρτος. (Igitur unum nomen excidit, Alexandri scilicet.) Καὶ μεγίστου θρόλλου (θρήλου cod. corr. Berger.) γενομένου, οἱ τοῦ Ὀλυμπίου μέρους φυλάται (sic. Berger; φυλῆται cod.) πρὸς Λαομέδοντα ἐπέβον· « Τί τὴν ψυχὴν συμπάσχεις, ὦ Λαομέδων, καὶ σὺν μειρακίῳ ἤλθες μαχέσασθαι; μὴ κατάνευε ἄρμα-
τηλάτων. » Ὁ δὲ Λαομέδων φησὶ πρὸς αὐτοὺς· « Ὑμεῖς οἱ τοῦ Ὀλυμπίου ἄνιτες (ἄνιτες cod.) ἂν ἐμοῦ· καὶ γὰρ τοῦ μει-
ρακίου ἐκδέχομαι στεφάνους ἐκ τοῦ μελίου (τεμένους s. μελιχίου?) Διός. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησὶ πρὸς αὐτόν· « Ναι, οὕτως ἔχει· ἀπὸ γὰρ τοῦδε τοῦ ἀγῶνος καὶ ἡ τοῦ πατρὸς πραγματεύεται μοι βασιλεία. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ κατεφίλησεν αὐτόν, λέγων· « Ἴδε καὶ νέος Ὀλινόμαχος (sic Berger. pro Ἰννόμαχος). » Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἕκαστος τὸ ἴδιον (τῷ ἴδιῳ cod.) περιποιεῖτο σκεῦος, Ἀλέξανδρος ἔχων δ' (δέκα cod.) ἵππους βασιλικούς (βασιλείους cod.) δαγαλίους (Θε-
ταλικούς? certe Bucephalus erat Thessalus. v. Plutarchi. Al. 6), δεξιὸν μὲν τὸν Βουκέφαλον, ἀριστερὸν δὲ τὸν Πηγάσιον (πετά-
σιον cod.). Καὶ ἐστήκεισαν κατ' ἄξιαν, ὥστε πάντας λέγειν ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις γεννηθῆναι τοὺς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἵππους. Παρειστή-
κειμα πάριος (Berger. conj. παρ' εἰστήκημα Πάριον, quae significare posse auguratur: *les assistants étaient placés près d'un monument de marbre de Paros*: Scribendum παρ᾽εστήκημα παμπάριος, adstipit is, qui mappa signum certatoribus dare so-
let)· συμπάρησαν οἱ βλέποντες· οἱ σπένδοντες ἐπέβον· « Ζεὺς ἀνωθεν ἔωρα. » Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς ἀβλοθέτης ἐκάθητο. Ὁ ὄχλος τῶν θεωμένων (θεωρεῖν cod.) προσεπήγετο ἰδεῖν τὸ ἀποθεσάμενον. καὶ ἦν ἰδεῖν μυριάριθμον ὄχλον ὀφθαλμὸν ἕνα ἔχοντα, καὶ αὐτόν (τοῦτον?) πρὸς Ἀλέξανδρον. Μεταξὺ δὲ τοῦτοῦ Ἀλεξάνδρος τὴν σημασίαν ποιεῖται· καὶ διὰ τῆς χειρὸς τοῖς ὄχλοις ἐμύνη. Οἱ δὲ ὄχλοι εὐφύμουν· καὶ πολλοὶ ἔρις συνέπεσε (?)· σιγὴ δὲ τοῖς πᾶσιν ἐξίσου ἐγένετο. Καὶ ἰδοὺ οἱ καγκέλλιδες ἄφνω ἀνεψύ-
χθησαν· τὸ θάμβος εἶχε τοῖς πᾶσιν. Ἐξήλθον δὲ ἅμα Νικόλαος καὶ Καλλισθένης (in anteced. pro Callisthene *Olynthio* vidimus Aristippum Olynthium) μέσον τὸν Ἀλέξανδρον ἔχοντες, ὥδε κάκεισθε περισκοποῦντες τὸ πῶς αὐτὸν θανατώσουσιν. Ἦγετο δ' Ἀλέξανδρος μέσον αὐτῶν, καθάπερ χειμαζομένη ναῦς. Καὶ ὁ μὲν Καλλισθένης πлагίως ἐκ δεξιῶν, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ἦν Νικόλαος οὐχ οὕτως ἔχων τὸ νικῆσαι et cett., ut in B et A. || 11. πότε add. C; deinde pergit ita: ὡς δὲ τὸν ἐπὶ τῇ σφενδόνῃ (cod. ἐπὶ σφενδῶνα) κατέλαβον τόπον, ἐνδίδῶσι τὰς ἡνίας Ἀλέξανδρος· καὶ ὁ Βουκέφαλος περικυλῖει (περικυλῖει cod.) τοὺς ἵππους καὶ τὸν μὲν Καλλισθένην περιδραμῶν τῇ σφενδόνῃ (σφενδῶνι cod.) ἀπερρίφαιτο· τὸν δὲ Νικόλαον συνεχώρῃσε προαπελθεῖν αὐ-

XIX. Non multo autem post cum dies certaminis adve-
nisset, aurigandique professio studio excitaretur, novem
quidem omnes, sed regii juvenes [*quatuor*] competebant:
quorum sortito primo Nicolaus astipit carcere, secundo
Xanthias, tertio Cimon, quarto Clitomachus, Balcheus
quinto, Aristippus sexto in loco, Pierus septimo, Alcan
octavo, Alexander post nono. Hi cum ex more artis atque
certaminis institissent curribus, lituoque signum solemniter
increpasset, cuncti una prosiliunt. Enimvero Alexander
erat quartus a primo, Nicolao propius insequente, et spe

transitus et infesto consilio, ut si praetervehi queat, non abs-
que periculo Alexandri consulturus. Id quidem illum non satis
fugerat. Nam et causa odii commonebat, quod bello Nico-
lai patrem Philippus oppressisset. Igitur astu se dedebat
Alexander a Nicolao praeteriri. Quippe jam ceteri, qui cursu
praevenerant, alii alio casu prolapsi primam spem potiundae
palmae Nicolao dabant. Qui cum finem certaminis jam sper-
rasset, infert sese Alexander voto praeterlabendi. Ad hunc
conatum equis Nicolai concurrentibus, titubans dexter e
mediis cernuntique persimilis, implicatos reliquos secum

των τῶν πρώτων (12) ἐλαυνόντων ὑπ' ἀλλήλων, συνεχώρησε τὸν Νικόλαον παρελθεῖν αὐτόν· ὁ δὲ Νικόλαος ἀγνοῶν τὴν ἐνέδραν διέβη, ἔχων τὴν δόξαν τοῦ στεφανωθῆναι (13)· καὶ λοιπὸν ἤλαυνε πρῶτος, μετὰ δὲ δύο καμπήρας (14) σκονδύλιζαι ὁ δεξιὸς ἵππος τοῦ Νικόλαου δὲ ἐπὶ τῷ ῥυμφί τοῦ ἄρματος (15), καὶ συμπεσόντων τῶν ἵππων καταπίπτει ὁ Νικόλαος. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἐπιμένει (16) τῇ ὁρμῇ τῶν ἵππων ἑαυτοῦ, καὶ παρεργόμενος ἐπιλαμβάνεται τῶν ἀζόνων (17) τῶν ὀπισθίων τοῦ Νικόλαου· καὶ σὺν τῷ ἡνίοχῳ καὶ τοῖς ἵπποις τελευτᾷ ὁ Νικόλαος. Καὶ διαμένει λοιπὸν ὁ Ἀλέξανδρος μονώτατος· καὶ γίνεταί τῳ τελευτήσαντι ἡ παροιμία ἢ λέγουσα· δὲ ἄλλω κακὰ τεύχει ἑαυτῷ κακὸν τέτευχεν (18).

Στεφανοῦται λοιπὸν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἀναβαίνει (20) τὸν νικητικὸν (21) ἐστεμμένον στέφανον· στεφανοὶ γὰρ αὐτὸν ὁ Ὀλύμπιος τὸν κότινον στέφανον παρὰ τῷ Ὀλυμπίῳ Δίῳ. Καὶ (21) λέγει αὐτῷ ὁ τοῦ Διὸς μάντις· « Ἀλέξανδρε, προμηνύει σοι ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς ταῦτα· θάρσει· ὥσπερ γὰρ Νικόλαον ἐνίκησας, οὕτω πολλοὺς νικήσεις ἐν πολέμοις. »

τὸν κτλ. ut in cod. B. || 12. malim τῶν πρὸ αὐτοῦ || 13. νικηθῆναι C. ἐκίδα ἔχων στεφανωθῆναι ὡς νικητής A. || 14. μετὰ ἄβ' καὶ γ' στάδια A. μετὰ δὲ ταῦτα C. || 15. ἐπὶ τῷ πρώτῳ ἄρματι C; ἐπὶ τῷ ἄρματι τῷ πρώτῳ B, quae sic inepta sunt, vel certe supervacanea. Quod substitui, indicavit Valerius: *litubans dexter e mediis* (sic reposui e codice Regio 4880; cod. Ambrosianus habet *dexteræ medis*; unde Majus fecit *dexter equus*). Cod. A. nihil nisi haec: σκονδύλιζαι ὁ ἵππος Νικόλαου, καὶ καταπίπτει ὅλος τὸ ἄρμα σὺν αὐτῷ τῷ ἡνίοχῳ· ὁ δὲ ἐπιβάς τῇ ὁρμῇ τῶν ἵππων Ἀλέξανδρος παραυτὰ ἀνέβηκε τὸν Νικόλαον || 16. ἐπιμένει C. || 17. τῷ ἄξονι C. dein καὶ et mox τοῖς ἵπποις om. B. || 18. τέτευχεν C addens: ὡς παρ' Ἡσίοδου (Op. 265.)· « Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχων. » || 19. διαβαίνει B. || 20. τῷ νικητικῷ ἐστεμμένον στέφανον A. Quae sequuntur in B στεφανοῖ γὰρ... Δίῳ non habet C; In cod. A. locus ita habet: καὶ ἀναβαίνει ἐστεμμένον τὸν κότινον (i. κότινον) παρὰ τῷ Ὀλυμπίῳ Δίῳ. Ὁ δὲ νεοκώρος ἐξη αὐτῷ· Ἀλέξανδρε, ὡς Νικόλαον ἐνίκησας κτλ. || 21. Delevi quae antecedunt in cod. B: καὶ λέγει αὐτῷ ὁ τοῦ Διὸς μάντις Ἀλέξανδρε προμηνύει σοι ὁ Ὀλύμπιος τὸν κότινον στέφανον παρὰ τῷ Ὀλυμπίῳ Δίῳ.

Cap. XX. 1. Cod. C: νικηφόρος ἀνιστρέφετο πρὸς τὴν Μακεδονίαν μετὰ πλήθους λαοῦ, καὶ ὁ Λαομέδων ὁ συναρπασταῖς τῶν αὐτῶν οὐκ ἐβούλετο γὰρ καταλείψαι αὐτόν. Οἱ δὲ λαοὶ θαυμάζοντες ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ τῇ ἀνδρείᾳ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὕμνον αὐτῷ πλέκουσιν ἔχοντα οὕτως·

Στίχοι πρὸς εὐφημίαν Ἀλεξάνδρου·

Αὐχὴ, Φιλίππε· τέρκου, Μακεδονία.
ὁ μὲν γεννήτης ἐντυχὼν Ἀλεξάνδρου,
ἡ δὲ πατρίς τυχοῦσα τοιοῦτου κάλλους,
αὐτὸν δ' ὑπαντήσαντες στεφανώμενον,
νικητὴν ἀτήτητον γαυῶν μέγαν·

ἀνατείλας γὰρ κατηγλαΐσε βώμην,
καὶ πάντας ἡμαῦροςε λοιποὺς ἀστέρας.
Δέχου σὺν αὐτῷ, λαμπρὰ Μακεδονία,
καὶ τοὺς ἑχθροὺς ἀμύναι ἐν τούτῳ εἶδου·
Ἀλέξανδρος γὰρ ἐστὶν ὁ κοσμοκράτωρ.

Ταῦτα λέγοντες, τὴν ὁδὸν περιεΐων (sic) ὁρμήν ἔχοντες ἐν ταῖς χερσὶν ταῖς τούτων. Post haec pergit: Ἀλέξανδρος δὲ ἐλθὼν εἰς Μ. εὐρίσκει κτλ. ut supra. || 2. Cod. A: γαυῶντα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Κλεοπάτραν; ubi pro αὐτοῦ reponendum Ἀττάλου, quod nomen etiam Valerio e cod. restitui, quamquam Attalus revera non ἀδελφὸς Cleopatras sed θεῖος fuit. Historiam quae hoc capite et sequenti narratur habes ap. Plutarch. Alex. c. 9. Noster quo consilio Attalo Lysiam substituerit, patet e cap. sequente. || 3. ἐπιτελουμένων A. || 4. Cod C pergit ita: Ἀλέξανδρος τοῖς βασιλείοις ἐπείσεργεται στεφανώμενος, σκηπτρον νίκης τῇ χειρὶ κατέχων καὶ τῷ πατρὶ τὴν προσήκουσαν ἀπεδίδου τιμὴν· καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ τραπέζῃ ἐκελεύθη καθεσθῆναι. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔχων τὸν νικητικὸν στέφανον λέγει τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ· κτλ. || 5. εἰσέρχεται καὶ ἀνακλιθεὶς λέγει· πάτερ κτλ. A || 6. πρᾶσταρετ ἐκδίδωμι; cod. A. ἐκδύσασμι (sic). || 7. Ὀλ. βασ. ε. om. A. || 8. καλέσω σε εἰς τοὺς ἐμῆς μητρὸς γάμους. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἐτρύχετο A. || 9. Post αὐτοῦ C addit γελοιοποιός (γελοποιός B). Quod delevi, quum pertine-

moratur. Enim tunc Alexander subiens, praeteracto prolapsoque Nicolao supervectus, rem belli sub stadio transegit. Exim victor corona redimitus escenso templo cum Jovem Olympium saluaret, astinatione rei gestae aut instinctu dei, sacerdotem ferunt sic fortunam victoriae interpretatum, ut quod primo certamine Nicolaum [i. e. Νικόλαον] vicisset, esset sibi conjecturae, per facile multos eum populos vinciturum, universitatisque dominio potiturum.

XX. Hicce ergo omine atque laetitia ovans repatriat Ma-

cedoniam. Sed offendit forte, ex licentia regia spreto conjugio Olympiadis, Philippum tunc in Cleopatras nuptias mutantem Attali alicujusdam non ignobilis filiae. Die igitur nuptiarum irruens regis triclinium coronatus: Sume, inquit, hunc primam, o pater, laboris mei fructum: et una coronam in caput patris transtulit. Tunc adjecit, Gaudeo quidem quod in praesenti laetamini: et ego cum matrem alius regalibus nuptiis conjugabo, vos quoque participabo convivio: et una cum dictis adversum Philippum decumbit. Sed

ΚΕΦ. Κ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος ὑποστρέψας ἀπὸ τῆς Πίσσης εὐρὰ Φιλίππου γήμαντα Κλεοπάτραν τὴν τοῦ Λυσίου ἀδελφὴν.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος λαβὼν τὴν κληδόνα ταύτην, νικηφόρος ἀναστραφεὶς (1) εἰς Μακεδονίαν εὐρίσκει τὴν μητέρα αὐτοῦ Ὀλυμπιάδα ἀπόδλητον γενομένην ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ βασιλέως, τὸν δὲ Φίλιππον γήμαντα (2) τὴν ἀδελφὴν Λυσίου Κλεοπάτραν τούνομα. Ταύτη δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἀγομένων (3) τῶν γάμων Φιλίππου (4), ἔχων τὸν νικητικὸν καὶ Ὀλυμπιακὸν στέφανον ὁ Ἀλέξανδρος εἰσηλθὼν (5) εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ λέγει τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ· « Πάτερ, δέξαι μου τὸν πρώτων ἰδρώτων τὸν νικητικὸν στέφανον, καὶ ὅταν μέντοι κατὰ δίδωμι (6) τὴν ἐμαυτοῦ μητέρα Ὀλυμπιάδα βασιλεῖ ἐτέρῳ (7) πρὸς γάμον, καλέσω σε εἰς τὸν γάμον (8) Ὀλυμπιάδος. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἀνεκλίθη ἐναντίον Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (9). Φίλιππος δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις παρὰ Ἀλεξάνδρου ἐτρύχετο (10).

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος ὕβρισθεὶς ὑπὸ Λυσίου τοὺς ἐν τῷ δείπνῳ πάντας ἡμισφαγεῖς ποιήσας τὸν Λυσίαν ἀπέκτεινε.

Ὁ δὲ Λυσίας (1) συνανακείμενος (2) τῷ Φιλίππῳ εἶπε· « Φίλιππε βασιλεῦ (3), νῦν γάμον σοι τελοῦμεν Κλεοπάτρας τῆς ἀδελφῆς ἐμῆς (4), ἐξ ἧς παιδοποιήσεις γνησίους παῖδας (5) ὁμοίους ὄντας τῷ σὺν προσώπῳ. » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος παρὰ Λυσίου ὀργίζεται, καὶ ὡς εἶχε τὴν κύλικα ἐνέτεινε (6) τῷ Λυσίᾳ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ (7) κατὰ τοῦ κροτάφου καὶ ἀναιρεῖ αὐτόν. Ἰδὼν δὲ Φίλιππος τὸ γινόμενον ἀνίσταται ξιφῆρης μανικὸν (8) ἔχων τὸ ξίφος κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ πίπτει σκελλισθεὶς ὑπὸ (9) τῆς κρηπίδος τοῦ ἀκουσίου (10). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος γελάσας εἶπε πρὸς Φίλιππον· « Ὁ τὴν Ἀσίαν ὄλην σπεύδων παραλαβεῖν (11) καὶ τὴν Εὐρώπην ἐκ βάθρων καταστρέψαι οὐκ ἠτόνησε (12) βῆμα ἐν ἐνελθεῖν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἤρπασε τὸ ξίφος ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φιλίππου, καὶ πάντας τοὺς ἀνακεκλιμένους (13) ἡμισφαγεῖς ἐποίησεν (14). Ἦν δὲ ἰδεῖν Κενταύρων ἱστορίαν· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὑπὸ τοὺς κλιντήρας ἔφυγον, οἱ

δὲ ταῖς τραπέζαις ὡς ὄπλοις ἐχρήσαντο (15), ἄλλοι δὲ ὑπὸ σκοτεινοῦς τόπους ἀνεχώρουν (16), ὥστε θεωρεῖν νέον ἄλλον (17) Ὀδυσσεά τὸν Ἀλέξανδρον τοὺς τῆς Πηνελόπης (18) μνηστῆρας ἀναιροῦντα.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος πρὸς φίλιαν συνάπτει Φιλίππῳ τὴν Ὀλυμπιάδα.

Ἐξέρχεται οὖν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ φέρει τὴν μητέρα αὐτοῦ (1) εἰς τὸ παλάτιον, τὴν δὲ ἀδελφὴν Λυσίου Κλεοπάτραν φυγάδα ἐποίησεν ἐκδικῶν (2) τὸν αὐτῆς γάμον. Βαστάσαντες δὲ οἱ δορυφόροι τὸν Φίλιππον κατέκλιναν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ κραββάτου (3) κακῶς (4) ἔχοντα. Καὶ μετὰ ἡμέρας δέκα εἰσέρχεται Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Φίλιππον, καὶ παρακαθεσθεὶς αὐτῷ εἶπε· « Φίλιππε βασιλεῦ (τῷ ὀνόματί σε καλέσω, μήπως ἀηδῶς ἔγῃς τῷ ὑπ' ἐμοῦ πατέρα σε φωνεῖσθαι), εἰσῆλθον πρὸς σε οὐχ ὡς υἱὸς σου, ἀλλ' ὡς φίλος, μεσίτης ὢν (5) ὑπὲρ τῶν ὑπὸ σου ἀδίκως πρὸς τὴν σὴν (6) γυναῖκα καταπραχθέντων. (7) » Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· « Κακῶς ἐποίησας, Ἀλέξανδρε, ἀναιρῶν

at vox ad Lysiam, uti patet ex cod. A. Deinde cod. C pergit : Ὁ δὲ Φίλιππος θασάμενος αὐτὸν σκυθρωπὸς γίνεται καὶ μεταμυλεῖται ἐφ' οἷς ἐπραξεν εἰς Ὀλυμπιάδα. Ἄμα δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις παρὰ Ἀλεξάνδρου ἐπύχετο. Οἱ δὲ συνανακείμενοι αὐτῷ διέγνωσαν ἐκ προσώπου αὐτοῦ τὸ τοῦτου ἐνθύμιον· καὶ δὴ κύλικα φέρουσι τῷ Φιλίππῳ· ὁ δὲ οὐκ ἠθέλε πίνειν.

Cap. XXI. 1. Ἀλυσίας B; Ἦν δέ τις γελωτοποιὸς ὀνόματι Λυσίας. Οὗτος ἐφη· « Μὴ ἴσω (ἴστω) τεταραγμένος, ἀλλὰ θάρσει ἐπὶ τῇ νεότητι τῆς νῦν σοι γαμουμένης, ἐξ ἧς παιδοποιήσεις γνησίους, ἀμειψισίους (1. ἀμοιχιδαίους v. ἀμοιχευτούς) παῖδας, ὁμοίους τῷ σὺν χαράγματι. A Cf. Plutarch. Al. c. 9 : ὁ Ἀτταλὸς ἐν τῷ πότῳ μεθῶν παρεκάλεσε τοὺς Μακεδόνας αἰτεῖσθαι παρὰ θεῶν γνήσιον ἐκ Φιλίππου καὶ Κλεοπάτρας γενέσθαι διάδοχον τῆς βασιλείας. et Justinus IX, 7. || 2. ἀνακείμενος ἐλεγεν τῷ Φιλίππῳ B. || 3. addit C : πάσης πόλεως δυνάστα || 4. τῆς αἰδεσίμης C. || 5. ἀμοιχευτούς add. C. || 6. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἀλ. ὠργίσθη, καὶ ὡς εἶχε τὴν κύλικα ἐπενέταξε [ἐπὶ] τὸν Λυσίαν, καὶ παράπαν ἀνῆρπεν αὐτόν A. || 7. αὐτὸν C. || 8. malim μανικὸς v. μανικῶς; om. A. || 9. ἀπὸ B. || 10. ἀκουσίτου C; σκελλισθέντος δὲ αὐτοῦ καὶ πεσόντος ἐγγὺς τῆς κλητηρίας (1. κλιντηρίας), εἶπεν Ἀλέξανδρος· « Ὁ τὴν Ἀσίαν Φίλιππος σπεύδων λαβεῖν καὶ τὴν Εὐρώπην ἐκ βάθρων », οὐκ ἠδυνήθη βῆμα ἀλλάξασθαι. Plutarchus l. l. : οὗτος μέντοι... εἰς Ἀσίαν ἐξ Εὐρώπης παρασκευάζεται διαβαίνειν, ὅς ἐπὶ κλίνης ἀπὸ κλίνης διαβαίνων ἀνατέτραπται. || 11. sic C : ὁ τὴν Ἀσίαν νικήσας ὄλην κ. τ. Ε. ἐ. β. σπεύδων κ. cod. B, ad quem accedit Valerius. || 12. εὐτόνησας ἐν βῆμα ἐλθεῖν C. || 13. sic A. κεκλημένους B. C. || 14. πεποίκηκε B. ποιεῖ A, qui deinde pergit : καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ ἔρχεται πρὸς τὴν μητέρα, missa descriptione ista Centauromachiae || 15. addit aliunde C : καὶ ἄλλοι τοῖς τοίχοις προσέκρουον, καὶ ἕτεροι τοῦ παλατίου ἐκρημνίζοντο, καὶ οὐς μὲν ἐφόνευσεν, οὐς δὲ ἡμίθανεῖς ἐποίησεν || 16. ἄλλοι δὲ ὕ. σκ. τ. ἐλθόντες τὴν ἐαυτῶν σωτηρίαν ἐπράγματίζοντο C. || 17. νεώτερον B. || 18. τοὺς ἐπὶ τῇ Π., B.

Cap. XXII. 1 addit C : ἐκδικος αὐτῆς γενόμενος. Cod. A haec et quae sequuntur usque ad verba μετὰ ἡμέρας δέκα non habet. || 2. ἐκδ. τ. ἀ. γ. om. h. l. C. || 3. κλιντήρος C. || 4. ἐσχάτως C. || 5. μεσιτεύων A. || 6. ἰδίαν C. || 7. addit A : μηδὲν σοῦ ἀδι-

rex asperatus ad dicta intus in animo saeviebat.

XXI. Aderat tunc inter multas regalesque delicias Lysias quidam risui excitando quam facetissimus, qui cum in gratiam regis admordere adolescentulum vellet : Potiare, inquit, o rex, Cleopatras, potiare : e qua tibi spero privatos filios atque incommunicatos alteri proventus : eosque qui vultibus tuis et felici respondeant semini. Haec ubi dicta sunt, irritatio juvenis protinus poculum, quod sibi prae manu erat, in Lysiam jaculatur, eumque vulnerat. Sed rex, effervescente irae professione, prosiens in Alexandrum labitur, crureque laeso et vulnerato procumbit. Tum parum temperans voci juvenis : En, inquit, ille qui Asiam Europamque subiecit, minus lectuli spatium sine periculo non emensus est ! Et cum dicto rapit gladium, omnesque qui forte sese veluti ad comprehendendum irruerant, dissicit : prorsus ut nihil de Centaurosum Lapitharumque convivio

demutaret : aut quod illi rei sit proximum, procos diceres cum ultore Ulixae decernere.

XXII. Egressus igitur concedit ad matrem. Enim qui aderant Philippum non absque discrimine vulneratum cubiculo inducebant, lectoque deponunt. Sed is cum post complures dies jam bonam spem curationi promitteret, ingreditur amica sollicitudine tunc Alexander, assidensque lectulo : « Quares, inquit, o Philippe (adhuc enim te hoc et communi nomine alloquor, ut amicus, donec patris in te animum recognovero), quid tandem hoc rei est, quod te avertit a conjuge? Aveo enim scire, vindex et ultor futurus in matrem, si culpa meruit quod egenerat. Huc adde, si placeat, probesne illam Lysiae in Alexandrum petulantiam? probesne etiam patris in filium truculentiam? Quid enim uterque commeruimus a patre et marito? Abiecta Olympias conjux et Alexander filius incursatur. Quin ergo surges, et

τὸν Λυσίαν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοισι (9) ὑπ' αὐτοῦ ῥήμασιν ἀπρεπέσιν. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Σὺ δὲ καλῶς ἐπραξας (9) ξιφῆρης ἐπαναστάς (10) τῷ σὺ τέκνῳ θέλων ἀναλῶσαί με καὶ γαμῆν βουλόμενος ἑτέρα, μὴδὲν ἀδικηθεὶς ὑπὸ τῆς προτέρας γυναικὸς Ὀλυμπιάδος· ἐξανάστηθι (11) οὖν καὶ περὶ σεαυτὸν γενοῦ· οἶδα γὰρ διὰ τί νοθεύει σου τὸ σῶμα (12)· καὶ λήθην δῶμεν ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις· ἀγῶν δὲ παρακαλέσω Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα μου διαλλαγῆναί σοι· πεισθήσεται γὰρ τῷ υἱῷ αὐτῆς, κἂν σὺ οὐ θέλῃς πατὴρ μου καλεῖσθαι. » (13*) Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἐξέρχεται, καὶ ἐλθὼν πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα αὐτοῦ λέγει αὐτῇ· « Μητέρα, μὴ ἀγανάχτει ἐπὶ (12) τοῖς γινομένοις ὑπὸ τοῦ σοῦ ἀνδρός· ἐκείνον γὰρ (14) λανθάνει τὸ ὑπὸ σου γεγόμενον ἀμάρτημα, ἐγὼ δὲ ἑλεγχός σου τυγχάνω (15), Αἰγυπτίου πατρὸς ὦν υἱός· ὥστε οὖν ἐλθε παρακαλοῦσα αὐτὸν διαλλαγῆναί σοι· πρόπον γάρ ἐστι γυναικὶ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ ὑποτάσσεσθαι. » Καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς Φίλιππον τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ

εἶπε· « Πάτερ, ἐπιστρέφῃ πρὸς τὴν γυναῖκά σου· νῦν (16) πατέρα σε φωνήσω, ὅτι καὶ σὺ τῷ τέκνῳ σου ἐπέσθης (17)· πάρεστι (18) σοὶ ἡ μητὴρ μου πολλὰ παρακληθεῖσα παρ' ἐμοῦ τοῦ ἐλθεῖν (19) πρὸς σε καὶ ἀμύμονα γενέσθαι τῶν πραγμάτων· λοιπὸν (20) περιπλάκῃτε ἀλλήλους· αἰσχρὸν γὰρ οὐκ (21) ἐστὶν ὑμῖν ἐπ' ἐμοῦ (22) εἶ ὑμῶν γὰρ ἔφυν (23). » Καὶ ταῦτα εἰπὼν διήλλαξε τοὺς γονεῖς, ὥστε αὐτὸν ὑπὸ πάντων θαυμάζεσθαι τῶν Μακεδόνων. Τὸ (24) δὲ ὄνομα τοῦ Λυσίου ἔκτοτε παραιτοῦνται οἱ γαμοῦντες ὀνομάζειν, μήποτε αὐτοῦ ὀνομασθέντος διάλυσιν λάβωσιν.

ΚΕΦ. ΚΓ.

Ἦν δὲ ἡ πόλις Μεθώνη (1) ἀνάρασσα τῷ Φιλίππῳ. Πέμπει οὖν Φίλιππος τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ πολλῆς στρατιᾶς τοῦ πολεμῆσαι αὐτήν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παραγεγόμενος ἐπὶ τὴν Μεθώνην, λόγους συνετοῦς ἔπεισε τούτους ὑπηκόους γενέσθαι (2). Ἐπανελθὼν δὲ ἐπὶ Με-

κρήντος ὑπ' αὐτῆς. || 8. *εἰρ. om. B; ὑπ' om. C.* || 9. *ἐποίησας C.* || 10. *ἐκάν. assumptus e cod C; ἐπὶ BC.* || 11. *ἀναστάς οὐκ. σ. γ. C; ἀνάστα καὶ π. σ. γ. A.* || 12. *Disertius cod. A: οἶδα γὰρ διὰ τί νοθεύεις, σὺ τὸ σῶμα λέγω, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ ἀδαιμονεῖς. Cl. latina. In seqq. cod. A manca habet.* || 12* *Pergit A: ὁ δὲ Φίλιππος μάλλον κληγεὶς ὑπὸ τῆς προτέρας ἀρρωστίας διὰ τὴν τοῦ νεοῦ νοθεύσαντες καὶ κατάργωνσιν, ἐρεισάμενος (ἡ γ. σ. ?) φρονιμώτερον εἶναι τὸ σωπῆσαντα μὴ ἀποκρίνεσθαι τοῖς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ῥηθείσιν, συμμετρήσας τὰ πάντα ἀχανῆς διέμεινεν. Ὁ δὲ Ἀλέξ. ἐλθὼν κτλ.* || 13. *ὑπὸ B. C.* || 14. *γὰρ om. B.* || 15. *ὑπέρχω C; ἀλλ' ἐγὼ μέντοι ἑλεγχός σοι ἔσομαι· ὥστε σὺ πρώτῃ εἰσελθε πρὸς αὐτόν· πρόπον γὰρ ἐστὶ κτλ. cod. A.* || 16. *καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν C.* || 17. *πεισθεὶς B C.* || 18. *παρέσθῃ C.* || 19. *εἰσελθεῖν πρὸς σε C., qui deinde pergīt ita: καὶ Φίλιππος εἰς χαρὰν ἔμα καὶ γέλωτα μετετρέπη· καὶ « Οἶον, ἔφη, παιδὶόν τοις τοσαύτοις καὶ τμηκούτοις κατεκυρίευσεν ἀνδράσιν· μικροῦ δὲ [εἶ] θρηνηθῆναι (θρονηθῆναι cod.) κάμει πεποιήκα. » Καὶ ἀπλώσας τὴν χεῖρα κατέσχεν Ἀλέξανδρον, καὶ τῷ τραχύλῳ αὐτοῦ περιπλακείας ἡδύως κατησπάζετο. Ἀντασπάζόμενος δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ὀλυμπιάς συνανασσέτω σοι. » Καὶ Φίλιππος ἀπακρίνατο· « Καὶ συνανασσέτω, τέκνον μου, καὶ συνθησκέτω μοι δίχα λόγου τινός, καὶ σέ μου τῆς βασιλείας διαδοχὸν καθίστημι· σύγγνωθι δέ μοι τῷ πατρί σου ἅπερ ἐπραξὲ εἰς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα σου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Μηδαιμῶς μοι ὑπαισχυνθῇς· παῖς γὰρ σου τυγχάνω· καὶ εἰ πληροφορησαί μοι θέλεις, κατ' ὄψιν μου κοιμηθῆναι σὺν τῇ μητρί μου τῇ νυκτὶ ταύτῃ. » Ὁ δὲ Φίλιππος· « Οὐ τὴν νύκτα ταύτην, ἔφη, ἀναμείνωμεν, ἀλλὰ τῇ ὥρᾳ ταύτῃ πληροφορήσω σοι· σφόδρα γὰρ λελύπημαι περὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ πραγμάτων εἰς αὐτήν, ὣν συγγνώμην αἰτῶ παρ' αὐτῆς. » Καὶ ταῦτα διαπραξάμενος Ἀλέξανδρος διήλλαξε τοὺς γονεῖς κτλ., ut in cod. A et B. || 20. *ἀλλὰ A.* || 21. *οὐκ supplevi ex A* || 22. *ἐμοῦ ἐναντίον adl. A.* || 23. *ἔφην B.* || 24. *Postrema huc om. A.**

Cap. XXIII. Caput hoc in cod. C inscribitur: Ἐνθα Ἀλέξανδρος ἐν Μεθώνῃ παραγίνεται, καὶ ταύτην ὑποτάζει εἰς Σκύθας παραγίνεται. At de expeditione Scythica nihil legitur neque in codd. A et B neque in Valerio, qui quidem omnes potius quam Methonem ab Alexandro subactam dixerunt, subjungunt narrationem de Persarum legatis annum a Philippo tributum exigentibus. Secun. lum cod. C tributum isti exactores adveniunt post mortem Philippi, quum Alexander exercitum in Asiam ducendum jam collegisset. Vide infra. || 1. *Μεθώνη B. Μοθώνη A. Μαθώνη C.* || 2. *addit A: τὴν τῶν ὀπλων δύναμιν παραλείψας. Οἱ δὲ ἀσμένως εἰδίδουσιν φόρους, τάλαντα γ', στρατιώτας διαχιλίους. Jam sequitur in codice C expeditio contra Scythas: Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ ἡμερῶν τινῶν διελθουσῶν, πόλεμον οἱ Σκύθαι ὀπλίζουσιν κατὰ Μακεδονίαν. Καὶ Φίλιππος ἀκούσας τὸν στρατὸν ἐπισκέπτεται· καὶ γνοὺς μὴ αὐταρκῇ ἔχειν στρατὸν πρὸς ἀντικατάταξιν τούτων (πολὺ γὰρ τὸ τῶν*

confirmato corpusculo, animum etiam labantem una caveris, adeo tibi Olympiadem tuam in gratiam una atque in cubiculum jam deducam. Geret enim morem perfecto Alexandro filio, cujus tu pater, ut video, esse fastidis. » His dictis, transit ad matrem, Philippo jam inter pudorem poenitentiamque distento, et ad eam: « Ne, inquit, quaso, ne moveare, mi mater, super hisce quae in te egerit maritus. Etenim ipsa quamvis clam habeas quod commerueris, age tamen morem conscientiae tuae, cujus memet testem habes, qui hanc tibi concordiam suadeo. Quaso remeas ad conjugem, et redde te marito morigeram. » Cedit auctoritati suadentis filii Olympias, et duce tali revenit ad maritum. Tunc Alexander: « En tibi, pater, Olympias tua (jam enim te paterno nomine usurpabo, cujus adeo libens fueris audi-

tor). Igitur et precatore ad eam fui, et remittit tibi meritum tuum abolitione omnis injuriae. Agite igitur, quaso, post iram integrationem conjugalis affectus. Nec sit pudendum, si filius sim parentibus copulator. » His dictis, impetrat quod laborat: idque ei largiter apud omnes patriae procures bonum admodum testimonium fuit. Placet denique Lysiae nomen conjugalibus ritibus in perpetuum aboleri: quod appellatio illa solutioni cepti cum Cleopatra conjugii fuisset.

XXIII. At his ferme diebus, quibus hac acta videbantur, descivisse obsequio Mothana civitas nunciabatur. Ad quam animo Philippus incitatus, cum adhuc viribus corporis deficeretur, optimum ratus ultionem non distulisse, numerum qui forte adesset militum ducere Alexandrum jubet, utique adolescens propeanter exsequitur diligenterque: subactam

Θυνῆς Ἀλέξανδρος καὶ εἰσελθὼν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ Φίλιππον, ὁρᾷ ἐπάνω (3) αὐτοῦ ἐστῶτας ἄνδρας βαρβαρικῶν στολισμῶν ἡμφιεσμένους, καὶ ἐξετάζει τὰ περὶ αὐτῶν, λέγων· «Τίνες εἰσὶν οὗτοι;» «Ὁ δέ· «Σατράπαι,» εἶπε, «Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως.» «Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησὶ πρὸς αὐτούς· «Τί ὧδε παραγεγόνατε;» Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· «Τοὺς συνήθεις φόρους ἀπαιτῆσαι τὸν πατέρα σου.» (4) «Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἀλέξανδρος· «Εἰ ταῦτα οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις δεδώκασιν εἰς διατροφὴν δωρεάν, Δαρεῖος τὴν τῶν θεῶν δωρεάν νοσφίζεσθαι.» (5) «Εἶτα λέγει αὐτοῖς πειράζων· (6) «Τί δὲ εἴη τὰ διδόμενα;» Λέγουσιν αὐτῷ· «Ὡς χρυσὸν ἑκατὸν ἀπὸ λιτρῶν εἰκοσι χρυσίου.» Ἀποκριθεὶς δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν αὐτοῖς· «Οὐ

δίκαιόν ἐστι Φίλιππον τὸν βασιλέα Μακεδόνων τοῖς βαρβάροις φόρους παρέχειν· οὐ γὰρ ὁ θέλων τοὺς Ἑλληνας εἰς δουλείαν ὑποτάσσει.» Λέγει οὖν Ἀλέξανδρος τοῖς σατράπαις Δαρείου· «Πορεύεσθε καὶ εἵπατε Δαρείῳ ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Φίλιππου παῖς δηλοῖ σοι, ὅταν (7) ᾦν αὐτὸς Φίλιππος μόνος, φόρους ὑμῖν ἐτέλει· ὅτε δὲ ἐγέννησεν υἱὸν Ἀλέξανδρον, φόρους ὑμῖν οὐκέτι δίδωσιν· ἀλλὰ καὶ οὗς ἔλαβες παρ' αὐτοῦ, ἐγὼ ἔλθω πρὸς σε λήφομαι.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπεμψε τοὺς πρέσβεις Δαρείου, μὴδὲ γραμμάτων ἀξιώσας τὸν πέμψαντα αὐτοὺς βασιλέα. Ἐγείρει δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ Φίλιππος ὄρων ταῦτα τολμῶντα τὸν Ἀλέξανδρον.

Συνθῶν πλῆθος ἦν, ὥστε χιλιάδες τετρακόσται, ἐν ἀμχανίᾳ [οὐν] ὑπῆρχε Φίλιππος· καὶ προσκαλεσάμενος πάντας τοὺς μεγιστάνους αὐτοῦ καὶ φίλους, διηγορεῖτο περὶ τοῦ πολέμου, ὡς ἂν τί διαπράττειται. Καὶ φησὶν Ἀριστοτέλης· «Ὡς δέστοτα Φίλιππος, δὸς τὸν πόλεμον Ἀλέξανδρῳ, καὶ ἡ τύχη διαπράττειτο.» Καὶ παρενθὺς προσκαλεῖται Φίλιππος τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ λέγει αὐτῷ· «Ἰδοὺ, καὶρὸς ἀγῶνος ὑπὲρ πατρίδος, Ἀλέξανδρε. Ἐκλήρωθι σου τῇ τύχῃ ὁ πόλεμος· φράσον δὲ πῶς ἂν ἔχῃ περὶ αὐτοῦ· παροίμιον γὰρ σου τῆς εὐτυχίας ὁ λόγος προσβέβηται· σκόπει οὖν τὰ περὶ τοῦ πολέμου.» Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἵστατο μετὰ πάντων· ἱστάμενος δὲ ἐμειδία, καὶ μειδιῶν ἔθρασύνετο, καὶ χαρίζεται τῷ πατρὶ ἀντερρήγματο· «Τί ἐστὶ μοι ταῦτα οὐ πρό πολλοῦ ἔλεξας (cod. ἤλεγξας), ἀλλ' εἰς ἀθυμίαν καὶ λύπην τοιαύτην κατένευσας δι' ἀθροισμὸν μυρμύκων (sic Berger de Xivrey, pro μυρμύγων.) πολλῶν; Ἐξελεύσομαι δὲ καὶ πολέμῳ αὐτοῦ, καὶ τοὺς δυνατοὺς αὐτῶν θῆσω εἰς ἀρανισμόν· οὐ γὰρ ἐν πλῆθει αἱ νίκαι γίνονται, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνωθεν δεδωρμένης προνοίας.» Ἐπὶ τούτοις πάντων οἱ ὀρθαλμοὶ τῷ Ἀλέξανδρῳ ἠτένιζον· καὶ θαυμάζεται παρὰ πάντων. Ἰστατο δὲ μέσον πάντων ὡς ἀστὴρ ἐκλάμπων. Ὁ δὲ Φίλιππος φησὶν· «Ἀπίθι, τέκνον, καὶ ὅσα ἡ πρόνοια τίθησιν ἐν τῇ ψυχῇ σου, ταῦτα ποιεῖ.» Ἐξῆλθε δὲ Ἀλέξανδρος καὶ μετ' αὐτοῦ τριάκοντα χιλιάδες νεανίσκων, καὶ ὥρμησε Σκύθας πολεμεῖν. Καὶ ἡ μὲν Σκυθῶν παράταξις ἀναρίθμητος ἦν, ἡ δὲ τῇ τύχῃ Ἀλεξάνδρου ἀκαταγνώστως. — Καὶ δὴ λαμβάνει μετ' αὐτοῦ ὀλίγους τινὰς καὶ καταλαμβάνει τὴν (τινα?) ἀκρόρειαν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων κατανοῶν ἐπιτήδειον σκέπτεται τόπον, ὅς δυνατὸς ἦν αὐτοῖς, τοῖς δὲ Σκύθαις ἀγνωστος. Καὶ στραφεὶς παραλαμβάνει μετ' αὐτοῦ ἅπαν τὸ πλῆθος· καὶ διίστησι γύρωθεν τοῦ τῶν Σκυθῶν φουσάτου (fussati) κατὰ τὸν καὶρὸν τῆς νυκτός. Ἐν δὲ τῇ δουρατῇ τόπῳ ἐνέδραν τίθησιν (cod. ἀδειαν ἀρίστην)· ἐπιλέκτους ἀνδρας ὡς διαχίλους ἐν αὐτῷ (cod. τῷ) κρύπτεσθαι προσέταξεν· ἐκέλευσε δὲ τοὺς κύκλωθεν πάντας ἀνὰ τριακόντα ὀκτὼ καὶ πλείους καμίνους ἀνάπτειν. Τούτου δὲ γενομένου, πάντοθεν οἱ Σκύθαι περισκοπήσαντες ὁρώσι· ἐν τῷ τόπῳ, οὐδ' Ἀλέξανδρος τὸ ἐνέδρον ἐποίησεν, ὡς δὴ ἦν ἀδειαν τῶν λαμπάδων (dicere voluit auctor: ὁρώσι... ἀδειαν εἶναι ἀπὸ τῶν πολεμίων, ὡς δὴ ἦν λαμπάδων ἐκεῖ οὐ καυομένων), καὶ ὡς εἶδον τὸ πλῆθος τῶν Μακεδόνων φοβηθέντες, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς διὰ νυκτός φυγῇ χρῆσάμενοι ἐκεῖθε διασωθῶσιν. Παραχρῆμα δὲ καταλιπόντες τὴν πᾶσαν ἀποσκευὴν εἰς φυγὴν ὥρμησαν. Ἀλέξανδρος δὲ θεασάμενος ἀφορῇ αὐτῶν ἡκολούθη (ἀφορῇ αὐτοῖς ἡκολούθησε) μετὰ πάντων τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ.

Ὡς δὲ ἐν τῷ τόπῳ ἐγένοντο οἱ Σκύθαι καὶ τῷ χωνεύματι (ser. φωλεύματι) εἰσθάντες, σάλπιξι ἐπισθεν αὐτῶν Ἀλέξανδρος, καὶ βοῶσι Μακεδόνες, καὶ Σκύθαι ἀλλήλους κατορθοῦσι, καὶ τὸ ἐνέδρον ἐκ τῶν ἐμπροσθεν ὑπεξέρχεται καὶ ἀνωθεν εἰσβάλλουσι, καὶ ἵστατο οἱ Σκύθαι μηδὲν ἄλλο εἰ μὴ τὸν θάνατον ἐκδεχόμενοι. Φωνὰς δὲ ἱκετηρίας προσέφερον· καὶ πάντες ἀδελῶς ἐσπραζοντο ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Ἐπικαμπτεται τοῦτοις Ἀλέξανδρος· καὶ παρενθὺς ἀπέχεσθαι τοῦ πολέμου προσέταξε· πάντας δὲ εἶπε δεθῆναι καὶ ἀγεσθαι ἐν τῷ φουσατῇ αὐτοῦ, ὡς ἂν καὶ περὶ αὐτῶν σκέψηται. Καὶ δὴ ἀπελθόντες ἐν τῷ κελυσθηέντι τόπῳ, Ἀλέξανδρος τοὺς προύχοντας αὐτῶν παρίσταναι ἐκέλευσε. Παρίσταντο δὲ τρέμοντες, καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς Ἀλέξανδρος· «Ἰδοτε ὡς ἡ πρόνοια παρέδωκεν ὑμᾶς εἰς χεῖρας τῶν Μακεδόνων, καὶ οὐκ ἠδυνήθητε ἀντιστῆναι τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἐστὲ μοι δοῦλοι ἢ οὐ;» Οἱ δὲ μετὰ φόβου εἶπον· «Δοῦλοί σου ἐσμέν, δέσποτα, καὶ δουλεύσομέν σοι εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὸ σοι βουλητόν.» Καὶ πρηνεῖς πεσόντες εἰς γῆν προσεκύνησαν αὐτῷ. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἂν εἴη φιλοπρονόμιμος αὐτοῖς, ἐκέλευσε τῶν δεσμῶν ἀρεθῆναι καὶ σὺν αὐτῷ εἰς τὴν πόλιν Φιλίππου εἰσέρχεσθαι, ὡς ἐπινίκιον ἐπιδείξασθαι νίκης (νίκης cod.), εἵπαται δὲ καὶ συγχωρηθῆναι ἀπὸ τῶν εἰς τὰ ἴδια καὶ φόρους ἐτησίους τελεῖν ἐκέλευσε πρὸς τοὺς Μακεδόνας. || 3. sic etiam cod. A. || 4. pergit A. Ὑπὲρ τίνος, ἐφη, ἀπαιτεῖτε τοὺς φόρους; Οἱ δὲ «Τῆς γῆς ὑμῶν ὑπὲρ Δαρείου.» Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησὶ· Εἰ ταῦτα κτλ. || 5 ἀρανίζεται C et A. || 6. Quae sequuntur usque ad verba πορεύεσθε ignorat cod. A. || 7.

enim populatamque ad vindictae ostentationem raptim Mothanam reversus annunciat. Sed enim cum illo reditu de Mothana ingressus ad patrem foret, videt ibi assistentes habitu barbaro viros, percontansque agnoscit Persae Darii satrapas: causam autem adventus esse, quod ex more regi petitum pecunias a Philippo venissent, pretium scilicet aquae atque terrae: his enim nominibus subjectos obsequi sibi Persae deposcent. Miratus igitur Alexander et petendi morem et titulum: «Hecine, inquit, elementa Persae mortalibus venditant, quae cunctis deus in commune largitus est?» Dolebat ergo, aliusque adolescentuli vim carpebat,

quod viri Graeci nominis ac dignitatis vectigales barbaris fierent: quae res esset pendentibus jugiter ad magisterium servitutis. Tum igitur paululum barbaris indidem separatis, ferre a se mandata ad Darium jubet: haec illi Alexandrum nunciare et dicere: boni consuleret, et ab hac petendi consuetudine temperaret: quippe quem ipse morem petendis pecuniis indixisset, hunc a se protinus exactum iri; unaque cum his, quae ante dispensa sint, propria quaecumque sint Persis Alexandrum petiturum. Cum his dictis exigit homines proficisci, ne litterarum quidem regem responsione dignatus. Ad animi ejus magnificentiam Philippus erige-

Οἱ (8) δὲ Πέρσαι λαβόντες ἀργύριον δεῶκασι τινι φίλῳ αὐτοῦ ζωγράφῳ, καὶ κατεσκεύασεν αὐτοῖς εἰκόνα τῆς μορφῆς Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀπήγαγον αὐτὴν Δαρείῳ ἐν Βαβυλῶνι, ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ πάντα τὰ πραχθέντα τοῖς παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πάλιν οὖν ἐτέρας πόλεως ἀτακτοῦσης τῶν Θρακῶν τῷ Φιλίππῳ, πέμπει ὁ Φίλιππος τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ πλήθους στρατιωτῶν πολέμῃσι αὐτὴν (9).

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ἦν δέ τις ἐκαὶ Πausanias ὄνομα, ἀνὴρ μέγας καὶ πλούσιος σφόδρα, καὶ ἐξάρχων πάντων Θεσσαλονικέων (1). Οὗτος οὖν εἰς ἐπιθυμίαν ἐλθὼν Ὀλυμπιάδος τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου, ἐπέμφε πρὸς αὐτὴν τινὰς ὡς δυναμένους πεῖσαι αὐτὴν καταλείπει Φιλίππον τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῆναι αὐτῷ, πέμψας αὐτῇ χρήματα πολλά. Τῆς δὲ Ὀλυμπιάδος μὴ κατανευσσῆς, ἐλθὼν Πausanias (2)

ἐνόησεν Φίλιππος, γνοὺς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ πολέμῳ πορευθέντα, [εἰσῆλθεν] ἀγῶνος τελομένου θυμεικοῦ, καὶ τοῦ Φιλίππου ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ θεάτρῳ ἀγωνοθετοῦντος, εἰσείρχεται ξιφῆρης [ὁ Πausanias] εἰς τὸ θέατρον μετὰ καὶ ἐτέρων γενναίων ἀνδρῶν ἀνελὼν βουλόμενος τὸν Φίλιππον, ἵνα τὴν Ὀλυμπιάδα ἀρκάσῃ, καὶ ἐπιθῶς αὐτὸν ἐπληξεν αὐτὸν ξίφει κατὰ πλευράν, οὐ (μέντοι) ἀνῆκεν αὐτόν. Γίνεται οὖν θρόλλος μέγας ἐν τῷ θεάτρῳ. Ὁ οὖν Πausanias ἔσπευσεν εἰς τὸ παλάτιον ἀρκάσαι τὴν Ὀλυμπιάδα (3). Συνέβη οὖν νικηφόρον ἐπανελθεῖν τὸν Ἀλέξανδρον αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐκ τοῦ πολέμου, καὶ ὅρῃ μεγίστην ταραχὴν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἠρώτησε τὸ γεγονός. Λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πausanias ἐν τῷ παλατίῳ ἐστὶ θέλων ἀρκάσαι τὴν Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα αὐτοῦ. Καὶ εὐθέως εἰσεύχεται μετ' ὧν ἐτύγχανεν ὑπερασπιστῶν αὐτοῦ, καὶ συλλαμβάνει (4) τὸν Πausaniam κατέχοντα τὴν Ὀλυμπιάδα μετὰ βίας μεγάλης κραυγάζουσιν. Καὶ

A : εἶπατε Δαρείῳ, ὅτε μόνος τῷ Φιλίππῳ φόρους σοὶ ἐχορήγει· ὅτε δὲ ἐγένετο αὐτὸς υἱὸς Ἀλεξάνδρος, τότε (ὁ cod. B.) διδώσιν. || 8. οἱ δὲ... παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου unus B exhibet. || 9. addit A : ὁ δὲ παραγινόμενος λόγῳ ἔπεισε αὐτοὺς ὑπακούειν εἶναι, τῇ τῶν ὀπλων δυνάμει ἀποταξάμενος, καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν φόρους ἀνέστρεψεν.

Cap. XXIV. 1. Θεσσαλονικεὺς, πλείστην δυνάμιν καὶ μεγάλην περὶ ἑαυτὸν ἔχων A. || 2. ἐπιθυμίαν μελετᾷ ὁ Π. πυνθανόμενος περὶ Ἀλεξάνδρου, εἰ ἄρα εὖροι αὐτὸν ποτὲ ἀποδημούντα. Καὶ δὴ χρόνον ἐμπεσόντος, καὶ ἐπὶ πόλεμον ὄντος Ἀλεξάνδρου εἰς τινὰς πόλεις, καὶ ἀγῶνων ἐπιτελουμένων θυμεικῶν, μαθὼν ὁ Π. τὸν Ἀλέξανδρον ἀποδημούντα καὶ τὸν Φίλιππον ὄντα ἐν ταῖς θεωρίαις ἐπέρχεται ξιφῆρης κτλ. A. || 3. cod. A : ἔσπευσεν εἰσελθεῖν εἰς τὰ βασίλεια, ἐπὶ ζώντος τοῦ Φιλίππου, βουλόμενος ἀρκάσαι τὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ δὴ εἰσῆλθεν, ἐπὶ ἐμπνέοντος τοῦ Φιλίππου ἐσχάτῳ πνεύματι καὶ ὀδυνομένῳ μάλλον ὑπὲρ τὴν ὀδύνην ἣς εἶχεν πληγῆς, ἅμα δὲ καὶ οἰμώζοντος καὶ σθένοντος, ὅτι ἐπὶ ζώντος αὐτοῦ ἡ τούτου γυνὴ εἰς ἑτερον ἄνδρα ἐνμμενέσκει μετὰ πολλῆς τῆς βίας· ἅμα δὲ καὶ ἐπεθύμει τὸν Ἀλέξανδρον ἰδεῖν ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐκδημῶντα, μεμνημένος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀγνιότητος καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἀνδρείας, λέγων τοῖς μετ' αὐτοῦ, ὅτι τοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος οὐκ ἐπεχείρησε ἂν ἐχθρὸς κατὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τι ποιῆσαι· εἰ δὲ καὶ ἐπεχείρησε ἀπὸ κακῆς γενέσεως παρελασθεὶς, ἐτελεύτα. Νῦν δὲ μετὰ πολλῆς ὀδύνης καὶ ἀθυμίας πλείστης τὰ ἐσχάτα τοῦ βίου ὁμιλῶ· ὑμῖν δὲ λέγω, ἐλθόντος τοῦ υἱοῦ μου Ἀλεξάνδρου, εἶπατε αὐτῷ, ὅτι ὁ πατήρ σου Φίλιππος ἀξιοὶ ἐκδικηθῆναι διὰ τῆς ἐμμενείας σου χειρὸς τὸν τε αὐτοῦ θάνατον καὶ τὴν Ὀλυμπιάδος τῆς μητρὸς σου ἀρπαγὴν. Αὐτῇ δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰσέρχεται et cetera ut in cod. B. || 4. Cod. A : καὶ ὅρα τὸν Πausaniam μεσολαβηκότα τὴν Ὀλυμπιάδα· κρατεῖ δὲ τὴν διβολίδα· ἐβούλετο κατ' αὐτοῦ ἐκκοντίζειν, ἀλλὰ ἐδεδοίκετο μὴ ἄρα συναναίρεθ' ἡ Ὀλυμπιάς. Μαθὼν οὖν περὶ τοῦ πατρὸς ὅτι ἐπὶ τῇ, προσπαγῶν αὐτῷ τὸν Πausaniam ἔφη· « Πῶς πάτερ ἀμυνόμενος τοὺς ἐχθρούς σου· τῇ, βασιλεῦ· ἀθάνατον σοὶ ἐστὶ τὸ ὄνομα· βλέπε τὸν ἐχθρὸν Πausaniam δεδεμένον παρεσχηκότα σοὶ καὶ τρομάζοντα. » Βλέψας δὲ εἰς αὐτὸν Φίλιππος καὶ μηκέτι δυνάμενος λέγειν, ἐνευσεν ξίφος αὐτῷ δοθῆναι. Δεδωκότος δὲ αὐτῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ποιεῖ τὰ Πausanias καίριαν ταῖς ἰδίαις χερσὶν πληγὴν, καὶ ἀναίρει αὐτὸν παραυτά. Προσποστειλάς τὸν ἐχθρὸν ἑαυτοῦ, ἀνταρῶντας ὁ Φίλιππος διὰ τὴν παρούσαν Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν ἐν τάχει ἐκδικῆσιν, εἶπε· « Τέκνον Ἀλέξανδρε, σὲ δίδονται κοσμοκράτορα εἶναι· μνημόνευε τοῦ πατρὸς σου Φιλίππου, καὶ μὴ ἀπάρνησαι με πτέρα σου καλεῖν· ἐμοὶ γάρ τὸ πεπρωμένον πεπλήρωται. » Ταῦτα εἰπὼν ἐξέλιπεν τὸ πνεῦμα. Ἀργῶν δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος εἶπε· « Πάτερ, βασιλεῦ, βασιλεῦ, Φίλιππε, ἐν τῇ ζωῇ σου εὐδεῖς καταφρονήσας σου ἐχάρε· ὑπὲρ ἀδεξιόδουλος (ut videtur,) παρασπιστῆς ὁ βραχίων σου ἀποτυχία πλουσίους γέγονε. Πῶς ἀπώλετο τρωθεὶς αὐτοκράτωρ; Ὁ Κύκλωψ Πausanias εἰς θεοὺς σὲ πρὸ μοίρας παρέπεμψεν· ὃ δὲ ἡ οἰκὴ παραυτά τὸν ἴδιον μισθὸν ἀποδέδωκε. » Καὶ τοῦτον θρῆνον ἐπειπὼν, κοσμήσας αὐτῷ τάζον πολυτελῆ, κατέθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ· ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ τάζῳ καθίζουσε ναόν. Τῆς οὖν Ὀλυμπιάδος συμποραζούσης ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι, καὶ τῶν Μακεδόνων ἀτάκτως ἐχόντων, παρεμυθεῖτο αὐτοὺς ἡ Ἀλεξάνδρου παρούσα. Καὶ δὴ μεθ' ἡμέρας εἰς εὐστάθειαν ἐλόντων etc. quae sequente capite narratur. — Aliam de morte Philippi narrationem secutus est auctor cod. C. Is enim post ea quae in antecedentibus adscripsi-

batur, quod adeo confidentem et intrepidum eum naturae suae bona asserere intueretur. Igitur cum vicina rursus civitas de obsequio vacillaret, datur Alexandro expeditio. Pergitque quo jussus est.

XXIV. Enimvero interea Pausanias quidam nomine, tum divitiis affluens tum opibus potens, ex oppido Thessalonicae nobilis, in Olympiadis desiderium amoremque animo prolapsus est. Qui cum per internuncios adtemptasset, ut mulier consentiret, ut deserto Philippo ad sese transuberet, neque id ex sententia provenisset, comperiens filium Philippi, ejus adeo formidolosum in omnes accolae erat nomen, peregre profectum, certamenque thymelae tunc agi-

a Philippo presidente; repente satellitio stipatus, strictis gladiis theatrum irrui, Philippumque vulnere praevini. Qui cum altius et letaliter ictus esset, veluti cadis absolute securus ad regiam Pausanias prope rato festinat, raptu scilicet Olympiadis desiderio consulturus. Igitur cum populus adhuc in theatro turbaretur, Pausanias vero, ut diximus, raptum moliretur; forte, rebus ex sententia perpetratis, Alexander supervenerat, offenditque turbas et vim et vulnera Philippi. Quibus, ut res erat, cognitis, auctoremque earum rerum Pausaniam haec designasse, irruens regiam in ipso raptu matris Pausania violentiam deprecandit: eumque cum jaculo destinaret, tenereturque formidino-

ἡβουλήθη Ἀλέξανδρος μετὰ λόγῃς ἀναιρῆσαι αὐτόν· ἐφοβήθη δὲ μή πως καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ πατάξῃ· κατεῖχε γὰρ αὐτὴν βία πολλή. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀποσπάσας τὸν Πausanίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, [ἐπληξεν τῇ λόγῃ, ἣν κατεῖχε.] μαθὼν τὸν Φίλιππον ἐμπνουν (ἔτι) ὄντα, προσελθὼν λέγει αὐτῷ. « Πάτερ, τί βούλει περὶ τοῦ Πausανίου; » Ὁ δὲ λέγει, « Ἀνένεγκέ μοι αὐτὸν ὧδε. » Καὶ [ἀγαγὼν αὐτόν,] λαβὼν Ἀλέξανδρος μάχαιραν ἀνέθηκεν εἰς τὴν χεῖρα Φιλίππου, καὶ προσήγαγεν τὸν Πausanίαν· καὶ κρατήσας αὐτὸν Φίλιππος ἐσφάξεν αὐτόν· καὶ λέγει τῷ Ἀλεξάνδρῳ· « Τέκνον, οὐ λυπούμαι ὅτι τελευτῶ, ἐξεδικήθην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνελὼν τὸν ἐχθρόν μου. Καλῶς οὖν εἶπεν ὁ Ἄμμων, ὁ Λιδύης θεός, Ὀλυμπιάδι τῇ μητρί σου· Ἐξεῖς ἀβέρνα

παῖδα, ὃς ἐκδικήσει τὸν πατὴρ ἐαυτοῦ θάνατον. » Καὶ οὕτως εἰπὼν Φίλιππος ἀπέπνευσε. Θάπτεται οὖν βασιλικῶς, ὅλης τῆς Μακεδονίας συνελευθούσης.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Ἐλθούσης δὲ τῆς πόλεως Πέλλης εἰς εὐστάθειαν (1), ἔρχεται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀνδριάντα, καὶ βοήσας μέγα εἶπεν· « Ὡ παῖδες Πελλαιῶν καὶ Μακεδόνων καὶ Ἑλλήνων Ἀμφικτυόνων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Κορινθίων [καὶ Θηβαίων καὶ Ἀθηναίων (2)] καὶ πάντων τῶν Ἑλληνικῶν ἔθνων, συνέλθετέ μοι τῷ συστρατιώτῃ ὑμῶν καὶ ἐμπιστεύσατέ μοι ἐαυτοὺς, ὅπως καταστραστευσώμεθα τοῖς βαρβάροις καὶ (3) ἐαυτοὺς ἐλευθρώσωμεν τῆς τῶν Περσῶν δουλείας, ἵνα μὴ Ἑλ-

mus pergīt ita : Καὶ δὴ τὴν πόλιν (sc. Πέλλαν) καταλαβόντες (sc. Alexander et ejus socii e Scythia reduces), θόρυβος καὶ βοή ἐγένετο. Καὶ προὔπαντῶσιν Ἀλέξανδρον, καὶ τὰ συμβάντα διηγούνται αὐτῷ· ὡς τις Ἀνάξαρχος ὁ καὶ Πausanίας, ὁ τῶν Θεσσαλονικῶν τύραννος, ποτὲ παριὼν ἐξενίζετο παρὰ Φιλίππου· καὶ ξενισθεὶς θεωρεῖ Ὀλυμπιάδα καὶ ἔκτοτε φιλικῶς εἶχε πρὸς αὐτήν. Μαθὼν δὲ τὴν τῶν Σκυθῶν κατὰ Μακεδόνων ἐφοδόν, ὥσει δώδεκα χιλιάδας λαβὼν ἀνδρῶν μετ' ἐαυτοῦ, φθάει Μακεδονίαν τοιοῦτον τρόπον ἔχων ἐν ἑαυτῷ, χάριν συμμάχιας ἔλθειν (suppl. λέγων)· καὶ εἰ μὲν δυνήθη ἀρπάσαι Ὀλυμπιάδα, ἥδη καλόν· εἰ δὲ μὴ δυνήθῃ, ὡς σύμμαχος πάλιν λογισθῇ, καὶ ἀντιστραφῆσεται. Ἡ δὲ τύχη εὐλόγων τίθησι τὴν Ὀλυμπιάδα. Μαθὼν γὰρ Φίλιππος τὴν Ἀλεξάνδρου πρὸς Σκύθας νίκην, λαβὼν τὴν Ὀλυμπιάδα ἐξέρχεται εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· καταλιπὼν δὲ αὐτὴν ἐν τινι προαστείῳ, ἐκείνους μετ' οὗ ἐπεφύρετο στρατοῦ ἐξῆλθε τοῦ μετεωρισθῆναι. Ἀνάξαρχος δὲ ταῦτα μαθὼν ἐπεισέρχεται· καὶ ἀρπάσας τὴν Ὀλυμπιάδα ἀνυποστρέφει. Φίλιππος δὲ μαθὼν διώκει αὐτόν μετ' οὗ ἐπεφύρετο ὀλίγου στρατοῦ.

Ταῦτα μαθὼν Ἀλέξανδρος μετὰ σπουδῆς ἐκτείνει τὴν φάλαγγα καὶ καταδιώκει Ἀνάξαρχον, λαβὼν μετ' ἐαυτοῦ ὡς ὀκτακισχιλίους ἱππεῖς. Προκαταλαμβάνει δὲ τοῦτον Φίλιππος. Συνάπτουσι πόλεμον μετ' ἀλλήλων· καὶ λαβὼν πληγὴν κατὰ τοῦ στέρνου ἐκπεπταίκε τοῦ ἵππου. Εὐρὼν δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐρριμένον καὶ ἰδὼν ἐτι ἐμπνέοντα, ἔσας αὐτὸν ὦχετο ἐπὶ τὸν πόλεμον· καὶ περικυκλώσας αὐτοὺς ἄρχεται κόπτειν ἀπειδίως. Οἱ δὲ μετὰ Ἀναξάρχου εἰς φυγὴν τρέπονται, ἀπέντες τὴν Ὀλυμπιάδα· καὶ λαμβάνουσιν αὐτὴν οἱ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπασπισταί. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρός τινα τῶν (cod. ἵνα τὸν) Ἀναξάρχου κρατήσας ἔφη· « Ἵπodeξόν μοι Ἀνάξαρχον, καὶ τὸ ζῆν σοι, μὰ τὴν πρόνοιαν, χάρισσομαι. » Ὁ δὲ δείκνυσιν αὐτὸν λέγων· « Βλέψον ἐν μέσῳ τῆς φάλαγγος· καὶ ὃν ἂν ἴδῃς λευκὴν ἐχοντα στολὴν καὶ περικεφαλαίαν χρυσοῦν, καὶ ποικίλῳ ἱππῳ ἐποχοῦμενον, αὐτὸς ἐστὶν Ἀνάξαρχος. » Σημειωσάμενος οὖν Ἀλέξανδρος εἶδεν αὐτόν. Καὶ παραλαβὼν μετ' ἐαυτοῦ τετρακοσίους ἱππεῖας εἰς μέσον τῆς φάλαγγος ὥρμησε. Πάντας δὲ [ἐν τούτῳ] τῷ τόπῳ τῷ θανάτῳ ἐδίδουσαν, καὶ καταλαμβάνει Ἀνάξαρχον μόνον. Ἐγχεατὴς δὲ γενόμενος τούτου Ἀλέξανδρος οὐδεμίαν ἄλλην εἶχε φροντίδα, ἀλλ' αὐτὸν μόνον λαβὼν πρὸς τὸν πατέρα ἐπάνεισιν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀπαννοαῖς ὢν, ψῆσι πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρος· « Ὡ πάτερ μου, ἀνάστηθι καὶ ἀμύνου τὸν ἐχθρόν σου ἐν τῇ χειρὶ σου. » Καὶ τίθεται κατενώπιον αὐτοῦ Ἀνάξαρχον τὸν καὶ Πausanίαν δεδεμένον· καὶ μάχαιραν τίθησιν εἰς τὰς χεῖρας Φιλίππου. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐτι ἐμπνέων πῆξας ταῖς χερσὶν ἀνίσταται καὶ κατασφάττει αὐτόν. Ἐκ δὲ τοῦ αἵματος αὐτοῦ λαβὼν ἐπιρραντίζει Ἀλέξανδρον λέγων· « Οὕτω γενέσθω πᾶσι τοῖς ἀνθεστηκόσιν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Μακεδόσιν. » Καὶ ἐπὶ τῷ ὄχλῳ Μακεδόνων εἶπεν· « Ἀλέξανδρον πάντες γινώσκετε· ὑπὸ τὴν σήμερον ἔστω ὑμῖν βασιλεὺς, καὶ τῆς βασιλείας μου διάδοχος σὺν τῇ μητρί αὐτοῦ Ὀλυμπιάδι. » Ὀλυμπιάς δ' ἐστήκει πενθοῦσα. Ἐμβλέψας δὲ πρὸς αὐτὴν μόλις καὶ πού λέγει· « Χαίροις, Ὀλυμπιάς, καὶ σὺ, ὡς θαυμαστὸν τοιοῦτον τέσσαρ παῖδα. » Ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ δὲ τὸ ὄμμα ἐκτείνας, καὶ αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ ἐφαπόμενος καὶ τῇ κεφαλῇ αὐτῷ ἐπικλίνας εἶπε· « Τέκνον, οὐ λυπούμαι ὅτι τελευτῶ· ἐξεδικήθην γὰρ ἐγὼ αὐτὸς ἀνελὼν τὸν ἐχθρόν μου. Καλῶς οὖν εἶπεν Ἄμμων ὁ Λιδύης θεός, Ὀλυμπιάδι τῇ μητρί σου· Ἐξεῖς γὰρ ἀβέρνα παῖδα ὃς ἐκδικήσει τὸν ἐαυτοῦ πατὴρ θάνατον. » Καὶ οὕτως εἰπὼν Φίλιππος ἐξέπνευσεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πενήσας τὸν Φίλιππον σὺν παντὶ τῷ στρατῷ, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ὀλυμπιάδος, ἄγουσιν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐπὶ χρυσοῦ καραβάτου, καὶ θάπτουσιν αὐτόν (καθὼς ἔθος ἐστίν), ὅλης τῆς Μακεδονίας συνελευθούσης. Οἱ δὲ Σκύθαι μετὰ τὸ παύσασθαι τὸν καιρὸν τοῦ θρήνου προσῆλθον Ἀλεξάνδρῳ αἰτοῦντες τὸ δοκοῦν αὐτῷ. Ὁ δὲ ἀποστείλας αὐτοὺς εἰς τὰ ἴδια εἶπεν· « Ἀπελθόντες εὐτρεπίσατε ὥσει χιλιάδας τριᾶκοντα πάντας τοξότας. Ὅποταν δὲ πρὸς ὑμᾶς ἀποστείλω, τοὺς μοι ἐκπέμψατε τάχιον. Ἐἰ δὲ [τούτῳ] μὴ βούλεσθε γενέσθαι ἡμῖν εἰς συμμάχια, ὁπόταν ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, τὴν γῆν ὑμῶν ἐκδαρήσω. » Ἐπὶ τούτοις οἱ Σκύθαι προσκυνοῦσιν Ἀλέξανδρον, καὶ θεὸν αὐτὸν ἀναγορεύουσιν, οἵκαδε ἀναχωρήσαντες, συνταξάμενοι αὐτῷ δουλικῶς διακείσθαι μέχρι καὶ πέμπτῃς γενεᾶς.

Cap. XXV. 1. Ἐλθούσης δὲ ἀπάσης τῆς χώρας εἰς συμπάθειαν C. inale. || 2. Inclusa addidi ex C. || 3. Καὶ ἐαυτοὺς... δου-

matris vulnerandæ, Olympias sic adhortatur : « Jaculare, inquit, fili, jaculare ne dubites; habeo enim præsidentem Ammonem et protectorem. » Enimvero Alexander nullo impetu vinci. Sed cum spirare etiam tunc patrem Philippum comperisset, eundem advehī illorsum jubet, gladiumque quem gerebat ipse conflatum in dexteram patris misit, quo manu ejus oppeteret Pausanias, cui pernam quamque pro facto debuerat. Ergo jam moriens Philippus, « Nihil nunc sane est, inquit, quod me vitæ finis aut hujuscemodi mors

contristet : ultus enim auctorem injuriæ libens oppetam. Atque ideo illa et nunc ab Ammone dicta reminiscor, quæ tunc matri tuæ Olympiadi filium fore talem prægnanti dixerant, qui non ejus modo assertor esset, sed vindex quoque patris foret futurus. » Et cum his dictis moritur. Curatur igitur Philippo regia sepultura, in memoriam ejusdem omni Macedonia et reliqua Græcia conspirante.

XXV. Ubi igitur jam animi hominum illa rerum novitate quietiores visi esse potuerunt, scandit Alexander paternæ

ληνες ὄντες βαρβάρους δουλεύουσιν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἐκτίθεται κατὰ πᾶσαν πόλιν διατάγματα βασιλικά (4). Συναθροισθέντες δὲ ἐκ πασῶν τῶν γυναικῶν παρεγένοντο εἰς Μακεδονίαν αὐθαίρετοι πάντες ὡς ὑπὸ θεοπνεύστου φωνῆς μετακληθέντες (5). Ἀνοίξας δὲ Ἀλέξανδρος τὰς τοῦ πατρὸς ὁπλοθήκας μετέδωκε τοῖς νέοις τὴν πανοπλίαν· συνήγαγε δὲ καὶ πάντας (6) τοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φιλίππου ὑπασπιστὰς (7) γηραιούς τυγχάνοντας ἥδη (8) καὶ λέγει αὐτοῖς « Πρεσβῦται καὶ ἀξιόμοι συστρατιῶται, καταξιώσατε (9) κοσμησαὶ τὴν τῶν Μακεδόνων στρατιάν, καὶ συστρατεύσαι ἡμῖν εἰς τὸν πόλεμον. » Οἱ δὲ εἶπον· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, ἡμεῖς προέβημεν (10) τῇ ἡλικίᾳ συστρατεύομενοι τῷ πατρί σου Φιλίππῳ, καὶ οὐκέτι (11) ἐστὶν ἡμῖν σθεναρὸν τὸ σῶμα (12) πρὸς ἀντιπάλους· διὸ παραιτούμεθα τὴν ἐπὶ σοῦ στρατείαν (13). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἄλλ' ἐγὼ μᾶλλον συστρατεύσομαι ὑμῖν (14),

εἰ καὶ (15) γηραλιοὶ (16) τυγχάνετε· πολλὴ γὰρ τὸ γῆρας ἰσχυρότερον τῆς νεότητος· ἡ γὰρ νέα ἡλικία πολλὰς (17) πεποιθῆται τῇ τοῦ σώματος ἀλκῇ (18) ἐκτραπέυει εἰς ἀβουλίαν ἔρχεται (19) καὶ ἐξάπινα κινδυνεύει· ὁ δὲ πρεσβύτερος πρότερον λογιζόμενος ἐπὶ τὸ δοῦν καθευθερεῖ (20), τῇ γνώμῃ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου. Ὑμεῖς οὖν, πατέρες, συστρατεύσεσθε ἡμῖν οὐχ ὡς ἀπαιτούμενοι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ προτρεπόμενοι τοὺς νέους γενναίως ἀντιπαράτασθαι (21)· ἀμφοτέρων γὰρ ἡ βοήθεια συνεπισχύσει ταῖς φρεσὶ τὸ στρατοπέδον· πρόδηλον γάρ ἐστι (22) ὅτι καὶ ὑμῶν (23) ἡ σωτηρία τῆς περὶ πατρίδος ἐστὶ νίκης· οἱ γὰρ πολέμιοι, ἡττηθέντων (24) ὑμῶν, ἐπὶ τὴν ἀχρηστον ἡλικίαν ἐπελεύσονται (25), νικησάντων δὲ, ἡ νίκη ἐπὶ τὴν τῶν συμβουλευσάντων γνώμην (26) ἀναλάμβει. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος (27) καὶ τοὺς ὑπεργηραθέντας ἔπεισε διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκολουθῆσαι αὐτῷ.

λαύουσιν om. A. || 4. διάταγμα κατὰ πόλιν προστίθεται A. || 5. φωνῆς μεγάλης κληθέντες A. Deinde B. addit : καὶ ἐστρατεύονται, quae deleti. Codex C post μετακληθέντες addit haec : Παρηγόρημα δὲ προστάσσει ἐπισυναχθῆναι πάντας τοὺς ἐν οἷς ὄρεται τεχνουργία ἐγγεγραμμένους, ἐν τε σιδηρῷ καὶ χαλκῷ καὶ ξύλοις. Καὶ τοῖς μὲν χαλκεῦσι προστάσσει θώρακας καὶ περικεραλαίαι καὶ ἔξη καὶ δόρατα ποιεῖν, τοῖς δὲ ξυλοῦργοις ἀσπίδας καὶ τόξα καὶ δοράτων ἀσπίδας. Ἀνοίξας δὲ κτλ., ut in B et A. || 6. πάντας om. BA. || 7. sic C. ὑπερασπιστὰς B, παρασπιστὰς A. || 8. ἥδη om. BA. Post γ. τυγχάνοντας cod. A, uti Valerius, statim subiicit : οἱ εἶπον· ἡμεῖς προέβημεν κτλ. || 9. Ἄξω (I. ἀξιώ) ὑμᾶς κοσμησαὶ τὴν τῶν Μακ. στρατιάν καὶ συστρατεύσαι μετ' ὑμῶν C. || 10. ὅτε προέβημεν C. || 11. ἀρτι οὐκ ἐστὶ C. || 12. διὰ τὸ γῆρας add. C. πρὸς ἀντ. om. A. || 13. παραιτούμεθα τοῖς C ; pro στρατείαν cod. B. στρατιάν. || 14. συστρατεύσω μετ' ὑμῶν B. ἐπὶ μᾶλλον ὑμᾶς στρατεύσω A. || 15. εἰ γὰρ καὶ C. || 16. γηραλιῶται B ; idem post νεότητος addit ἔξη. || 17. Sic A. ἡ γὰρ πολλὰς ἡλ. νεάζουσα B ; ἡ γὰρ π. νεάζουσα ἡλ. C. || 18. ἀνάμει A. || 19. εἰς ἀβουλίους κακῶς (sic) A. || 20. καθευθερεῖ τὴν γν. ἀπαλ. C ; καθευθερεῖ τὴν γν. μεταλλαγῆναι τοῦ κ. B ; λογίζομαι τί ὁμᾶ καθευθερεῖται τῇ γνώμῃ μεταλλαγῆναι τοῦ κ. A. Infinitivum subintelligo ὥστε explicaris esti paullo durius ; verbum, ut volūμενος γ. σπεύδων, exciderit. || 21. ἀντ. excidit in B ; deinde voc. γὰρ om. || 22. adduntur in C. et B : πρὸς τὴν μάχην γινώσκοντες, quae deleti ; γινώσκοντες eorum fuit, qui sicuti A. scripserunt ita : ταύτῃ (αὐτῇ cod.) γὰρ ἀμφοτέρων βοήθεια (βοήθεια cod.) συνεπισχύσετε ταῖς φρεσὶ, γινώσκοντες, ὅτι καὶ ὑμῶν ἐστὶ σωτηρία τὸ ὑπὲρ τῆς πατρίδος νικῆσαι· ἡττηθέντων γὰρ (δὲ cod.) αὐτῶν (intellige τῶν νέων), οἱ πολέμιοι ἐπὶ τὴν ἀτακτον ἡλικίαν ἐπελεύσονται· νικησάντων δὲ, τὸ (τῷ cod.) νικῆν ἐπὶ τὴν τῶν συμβουλευτῶν γνώμην ἀνατρέχει. || 23. αὐτῶν BC. || 24. ἡτ. abest in. BC. || 25. ἀπελεύσεται B. || 26. νίκην B, νικῆν ἀνακαλύπτει C. || 27. Ἄλ. κατέπεισε διὰ τῶν αὐτοῦ λόγων συνελθεῖν μετὰ γε τοὺς νέους καὶ τοὺς πρεσβύτες, μετὰ τῆς ὤφελείας ἕνεκα. C ; ἔπεισε καὶ τοὺς ὑπεργῆρους αὐτῷ ἀκολουθῆσαι A, qui deinde pergit (uti Valerius) : Ὁ δὲ συναγόντων τὴν προτέραν Φιλ. στρατιάν κτλ.

statuae suggestum, et propter illam assistens in hac verba concionatur : « O Pellae proles et Macedonum et Atheniensium Corinthique progenies, ceterarumque Graeciae gentium nomina, in tempus est quisquis Alexandro sese cupiat militare, ut scilicet nunc nomen labori fateatur. In eos quippe militabimus barbaros, qui nos jampridem re, nunc vero spoliare pergunt etiam libertate. Igitur eamus ducere in servitutem Persas. Hi, quibus turpe erat servientibus non subvenire, enim nunc etiam ipsi servimus. » Et haec quidem dicta praesentibus edicit. Tamen it eadem illa sententia et per singula oppida civitatesque, ut una cum classibus ii, qui armorum desiderio tenerentur, ad sese confluerent. Igitur ut si incentivum aliquod divina voce intonavisset quo facilius ad ejusmodi opus studia hominum exardescerent, ita votum certamenque erat Macedonibus militandi. Alexander adibus reseratis, quibus condita patris arma militaria visebantur, his quos inermes viderat dilargitur. Sed enim quisque armiger Philippi aetate provector, diu militiae laborisque pertaes, negabat se idoneis conatibus fore, aetate scilicet sua praesentibus refra-

gante. Ad haec Alexander : « Equidem, inquit, veridicentiae isti testis accedo, nec labores vestros quos praetenditis non astipulor. Enimvero militiae jus ejusmodi res est, uti magisterio callentium ordinata, mox fiducia virum exsequenda sit. Peritia quippe veteris usus rudis manus audacia dirigenda est : quorum alterum vos, alterum juvenus existimatur. Nam ut ille juvenutis fervor ad audaciam promptior, ita inconsultior ad cautionem : ac sic eorum bona cepta plerumque malos eventus reperiant. At vero ista maturitas vestra etiam arduis quibusque faciles exitus parit et desideratos eventus, quoniam perito consilio manum duci commodat obsecuturam. Par est igitur, inquit, vos meo commilitio numerari : non ut ipsi bellorum urgentia subire cogamini, sed ut junioribus manibus consilium vos fiat. Alterum quippe alterius egere quis dubitet? Cum, nisi per prudentiam vestram illorum titubantia sit directa, perfracto praesidio juvenutis, in seniores periculum vadat. Contra autem si recti per vos voto fruantur, vos quoque gloriae parte potiore celebrentur. » His dictis eos quoque, quos senium jam obaeclerat, in sententiam suam ducit.

ΚΕΦ. Κ ζ'.

Παραλαμβάνει οὖν (1) Ἀλέξανδρος τὴν βασιλείαν Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, περὶ (2) ὀκτωκαίδεκα γενόμενος ἔτη. Τὸν δὲ θόρυβον τὸν γενόμενον μετὰ (3) τὸν τοῦ Φιλίππου θάνατον Ἀντίπατρος κατέπευσε, συνεισὶς καὶ φρόνιμος ἀνὴρ καὶ στρατηγικός (4). Προήγαγε γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν θώρακι εἰς τὸ θέατρον καὶ πολλὰ διετῆλθε τοὺς Μακεδόνας εἰς τὸ τῆς εὐνοίας μετακαλούμενος (5). Ἦν δὲ, ὡς εἴκειν, τοῦ πα-

τρὸς Φιλίππου εὐτυχέστερος Ἀλέξανδρος, καὶ περὶ μεγάλων εὐθὺς ἡμφισβήτει πραγμάτων, καὶ πάντων ἐκράτει. Καὶ συνάγων τὴν προτέραν στρατιὰν Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἡρίθμησεν αὐτοὺς, καὶ εὗρε Μακεδόνων [πεζοὺς μὲν (6)] μυριάδας δύο καὶ ἥμισυ (7) ἵππεις δὲ ἄνδρας ὀκτακισχιλίους, Ἀμφικτυόνων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Κορινθίων εὗρε μυριάδας τρεῖς (8). Συναριθμήσας δὲ πάντας τοὺς παρόντας αὐτῷ καὶ οὐς εἶχεν ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φιλίππου τοξότας ἐξακισχιλίους· πεντακοσίους, [εὗρε χιλιάδας ἐβδομήκοντα ἑπτὰ (9)],

Cap. XXVI. 1. Sic C; καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, παρὰ Ἀλ. B. || 2. καίπερ.. ἐτὼν B. || 3. διὰ C. || 4. στρατηγικώτατος C. || 5. Ὃς προῆγε τὸν Ἀλέξανδρον ἐν θώρακι μέσον τοῦ θεάτρου, καὶ πολλὰ διαλέξατο μετὰ τῶν Μακεδόνων περὶ αὐτοῦ C. Quae sequitur in B. sententia (ἦν δὲ... ἐκράτει) non est in C, qui antequam cum cod. B. recensere copias in Asiaticis traducendas, hoc loco interponit narrationem de legatis Darii tributum annuum a Macedonibus exacturis. Verba sunt :

Τούτων οὕτως ἔχοντων, ἀπὸ ἀνατολῶν Δαρείος ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἀγγέλους πρὸς Μακεδονίαν ἐπέμψεν περὶ τῶν ἐτησίων διδόμενων φόρων ὥστε αὐτοὺς ἀναλαβεῖσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν τῆς ἀνθυποστρέφειν. Ὃς δὲ τὴν Φιλίππου πόλιν κατέλαβον, ὡς ἔθος ἦν αὐτὸν τὸν βασιλέα ὑπερέρχεσθαι καὶ δουλικῶς τοῖς Περσικοῖς γράμμασι προσκυνεῖν καὶ μετὰ τῆς προσκυνοῦσης τιμῆς τοὺς ἀγγέλους ἀποδεχθῆναι, τοῦτο Ἀλέξανδρος οὐκ ἐποίησεν. Ἀλλ' ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τινὰ τούνομα Ἀντίοχον, παραπλήσιον δὲ αὐτοῦ τυγχάνοντα καὶ αὐτὸν νεανίσκον ὥσει χρόνων δεκατριῶν, καὶ μετ' αὐτοῦ τινὰς τῶν μεγιστάνων, τοὺς πάντας χρυσίοις περιβεβλημένους θώραξι, καὶ τὸ δόρυ Ἀλεξάνδρου ἐν ταῖς χερσὶν Ἀντιόχου ἐπιπερόμενον. Ὃς δὲ τὴν πόλιν ἐπέβησαν (cod. ἐξήσαν), ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς Ἀντίοχος ἀγγέλον λέγοντα αὐτοῖς· « Τούτω ὑμῖν τὸ σημεῖον ἔστω, οἱ ἀπὸ Δαρείου ἀποσταλντες· ὡς ἂν πρὸς ἡμᾶς καταλάβητε, πεσόντες προσκυνήσατε τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου δόρυ. Εἰ δὲ τοῦτο ὑμῖν οὐ δοξεῖ ποιεῖν, παραντίκτα θανάτῳ ὑμᾶς ἀπολεῖ. » Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τοῦ Δαρείου ἀγγελοὶ τὰ ἀσυνήθη, ἀπροσδόκητα ὅγματα, καὶ ἐν ἐκπλήξει γενόμενοι, κἂν μὴ θέλοντες τὰ προσταχθέντα ἐποίουν, καὶ προσελθόντες προσεκύνησαν τὸ δόρυ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀσπάζονται τοὺς πόδας Ἀντιόχου. Καὶ ἐξ ἀναλόγου ταῦτα ἐγένοντο· ἃ γὰρ ὑπὸ Δαρείου σταλντες ἐποίησαν, τοῦτο μάλιστα παρὰ τοῦ βασιλέως ἡλίχον λαβεῖν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τινος τόπου μετεώρου καθήμενος, παρεστήκεισαν αὐτῷ παῖδες Μακεδόνων χρυσόφωνοι καὶ σμηρικόροι. Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ἀνατελλῶν (?) ἐσθῆτα ἦν ἡμφιεσμένος, καὶ στέφανον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ [εἶχεν] ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθου καὶ μαργάρου, νικητικὸν ἄνωθεν ἔχοντα σημεῖον, ὅλος ἦν ὁ Ζεὺς· καὶ οὐκ ἦν αὐτὸν συνεικάζει οὐδενὶ ἢ μὴ τῷ Δι. Οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ὡς δίκην ἀστέρων ἦσαν ἐκλάμποντες. Ἀπὸ δὲ τῆς πύλης τῆς πόλεως μέχρις Ἀλεξάνδρου ἴσαντο πλήθη πάμπολλα, πάντες ἑνοπλοὶ. Ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἤχοι τε καὶ κρότοι καὶ σαλπύγων φωναὶ καὶ εὐρημίαι καὶ ἄσματα καὶ συνόρομοι πληθύνον. Ὃς δὲ τὴν πόλιν ἐμῶν εἰσελθόντες οἱ παρὰ τοῦ Δαρείου, κελεύει Ἀντίοχος σὺν αὐτοῖς εἰσδραμεῖν (?) ἀγασθῆναι πρὸς Ἀλέξανδρον. Αὐτοὶ δὲ τὰ προστασσόμενα ἐποίουν. Μέγας οὖν φόβος αὐτοὺς εἶχε καὶ ἐκπλήξις· τὰ γὰρ παρ' ἐλπίδα ἐρχόμενα φοβερά τοῖς ἀπείροις ἐφαίνοντο. Ὃς δὲ τὴν πόλιν διήρχοντο, οὐδὲν εἶχον πρῶτον θεωρεῖν· πάντα γὰρ αὐτοῖς ἐθαυμάζοντο. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον κατέλαβον, ἐπ' αὐτοῦ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμβλέψαντες ἰδοῦσαν τινα θεὸν θεωρητῆναι. Πεσόντες δὲ προσεκύνησαν Ἀλέξανδρον. Καὶ δὴ ἀναστάντες οὐκ ᾔθελον ἐξ αὐτοῦ ἀνταῖρειν τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ εἰ ᾔθελον, οὐκ ἠδύναντο. Πρὸς γὰρ τὴν γῆν βιαζόμενοι βλέπειν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀντανακλῶμενοι πρὸς Ἀλέξανδρον ἀτενίζον αὐτοὺς κατηνάγκασον· οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς κόρος τῆς θεάς. Τρισσῶς δὲ προσκυνήσαντες, τὴν ἐπιστολὴν Δαρείου τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὑπέδειξαν. Ἀντίοχος δὲ ταύτην λαθὼν, ἀνείσει τῇ τῇ σπῆχι (?). Τὰ δὲ τῇ ἐπιστολῇ ἐμπερόμενα τάδε ἦν·

« Ἐπειδὴ τὸ τῆς μοναρχίας κράτος μόνῳ Δαρείῳ τῷ θεῷ δέδοται (καὶ τίς θεὸς πλὴν Δαρείου;), ὃς ἐγκρατὴς τῆς ὑπ' οὐρανὸν ἐκ τῆς περὶ αὐτοῦ ἀπείρου δυνάμεως ἐγένετο, ἄρχει δὲ βασιλεύων καὶ τοπαρχῶν· ἐπὶ τούτῳ γνωσκέτω τὸ ἡμέτερον κράτος μὴ λανθάνειν Μακεδόνας· εἰ δὲ καὶ τῶς ἔλαθεν, διὰ τῶν παρόντων τῶν νῦν ἀποσταλθέντων παρ' ἡμῶν οὐρανίων ἀνθρώπων πάντα τὰ περὶ ἡμῶν ἀναδεικνύθονται. Καὶ παρὰ τῆς θείας ἡμῶν προνοίας τὸ ἄρχειν Μακεδόνων ἐγγχειρισθεῖς, δουλικῶς τὸ σέβας τῷ κράτει ἡμῶν ἀπονειμάτω· καὶ τοῖς παρ' ἡμῶν ἀποσταλθεῖσι τοὺς ἐτησίους φόρους παρέχειν· συγχωρηθῆναι δὲ παρὰ τῆς θεότητος ἡμῶν ἐν τῷ τῶς ἄρχειν. »

Ὃς δὲ ταῦτα ἀνεγνώθη Ἀλέξανδρος, [καὶ] τὴν ἐπιστολὴν τῇ χειρὶ λαθὼν, διέρρηξε ταύτην ἐπ' ὅψει τῶν ἀποσταλμένων, καὶ τῷ ἐδάσει ἀπορρίψας εἶπεν· « Ὑπὲρ τίνος ὑμεῖς φόρους ἀπαιτεῖτε; » Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ σατράπαι Δαρείου· « Ὑπὲρ τῆς γῆς Δαρείου τοῦ βασιλέως. » Λέγει αὐτοῖς Ἀλέξανδρος· « Εἰ ταύτην οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις δέδωκαν δωρεάν εἰς διατροπὰς, Δαρείος τὴν τῶν θεῶν δωρεάν ἐρανίζεσθαι; » Καὶ λέγει αὐτοῖς πειράζων· « Τί γὰρ ἂν εἴη ἃ λαμβάνετε; » Λέγουσιν αὐτῷ· « Ὡς χρυσᾶ ἑκατὸν ἀπὸ λίτρων εἰκοσι χρυσίου. » Ἀποκριθεὶς δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Πορεύεσθε καὶ εἰπατε Δαρείῳ, ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου « παῖς ὁλοῖ σοι τὰ πρὸς πόλεμον· εὐτρεπίσθητι (cod. εὐπρεπίσθητι), εἰ μὴ τάχιστα δώροις εἰς τὰ ἀγνοία γραφέντα μοι ἐκμειλίξῃ· » ται (cod. ἐκμειλίξῃται). Γνωσκέτω ταῦτα Δαρείος, ὅτι Ἀλέξανδρος βασιλεύει, καὶ Μακεδόνες φόρους οὐ τελοῦσιν. Ἀλλὰ οὐς « καὶ τὸ πρὶν ἔλαβες ἐγὼ παρὼν πρὸς σὲ λήψομαι. Ἄπιτε [εἰπατε] καὶ τὸ συμφέρον μετὰ Δαρείου τοῦ βασιλέως ὑμῶν (sic Bergk « d. X. pro ἡμῶν) σκέψασθε. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπέμψεν αὐτοὺς, μὴδὲ γραμμάτων ἀξιώσας τὸν πέμψαντα αὐτοὺς βασιλέα. Οἱ δὲ πεσόντες προσεκύνησαν Ἀλέξανδρον, καὶ ἐξελθόντες τὴν ὁδοποιίαν πρὸς τὸν Δαρείον ἐποίησαντο. Post haec : « Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος συναγαγὼν τὴν προτέραν κτλ. ut in B. || 6. Πεζοὺς μὲν de meo addidi || 7. Καὶ Ὀρῆας πεντακισχιλίους add. C, qui mox Ἀμφικτυόνων om. C. || 8. τρεῖς B. τέσσαρας C; || 9. Inclusa supplēvi ex cod. C; eandem fere summam cod. A; aliter Valerius, cuius tamen numeri corrupti esse videntur. In nullo codice singuli numeri summam appositam efficiunt. Ceterum

XXVI. Connumeratis igitur et veteri milite et quos ipse recens scripserat, congregat Macedonas quinque et decem milia pedites, auxiliaque diversa in octo milibus, equites vero indigenas septingentos et duo milia, levis quoque armaturae

Thracas numero octingentos. Unde hoc numero cum veterano milite congregato DCLIV ad LXX (i. LXXVII.) milia militantium erant. Tunc viæ sumptum a Philippi thesauris collatuque studentium rebus suis auri talenta LX cum CCCC

οἱ, Ἰλλυριῶν (10) τε καὶ Παιόνων καὶ Τριβαλλῶν τῆς ἀρχῆς ἀποστάντων, ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατεύσαντο. Πολεμοῦντος δὲ αὐτοῦ τοῖς ἔθνεσι τούτοις, ἐνεωτέρισεν ἡ Ἑλλάς.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Φήμης δὲ γενομένης ὅτι τέθηκεν ἐν τῷ πολέμῳ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς, λέγεται ὅτι Δημοσθένης τραυ-

ματίαν τινὰ ἄνθρωπον εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἑκαλισίαν, καὶ τινὰ Ἀθηναῖον ἐωραχέναι αὐτὸν λέγοντα κείμενον Ἀλέξανδρον. Τοῦτο πυνθανόμενοι Θηβαῖοι τὴν γραρὰν ἐξέκοψαν ἥν μετὰ Χαιρώνειαν εἰς τὴν Καδυσίαν Φίλιππος εἰσήγαγε. Φασὶ δὲ ὅτι τοῦτο αὐτοὺς ἔπεισε Δημοσθένης. Ἀγανακτήσας δὲ Ἀλέξανδρος καὶ διὰ τάχους εἰσελθὼν προσέειπε ταῖς Θήβαις. Σχεμὰ δὲ τοῖς Θηβαίοις τῶν μελλόντων κακῶν ἐγένετο· τὸ γὰρ

cod. C ita habet : Συναριθμήσας δὲ πάντας τοὺς παρόντας αὐτῷ, οὓς εἶχεν ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φιλίππου, εὗρε χιλιάδας ἑξήκοντα ἑπτὰ καὶ τοξότας ἑξακισχιλίους πεντακοσίους. Ἀπέστειλε δὲ καὶ πρὸς Σκύθας ἀγγελον, ὥσάν, εἰ βούλοιντο, διεύθυνται πρὸς αὐτὸν εἰς συμμαχίαν. Στέλλουσι δὲ πρὸς αὐτὸν Σκύθαι ἄνδρας ἱππεῖς τοξοτῶν χιλιάδας ἑβδομήκοντα, πάντας νεανίσκους ἐλπίεσιν. Καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ δύναμις Ἀλεξάνδρου χιλιάδες ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἑπτὰ. — Cod. A ita : Συναριθμήσας τὴν προτέρην Φιλίππου στρατιὰν ἤριθμησε καὶ εὗρε Μακεδόνων πεζοὺς μὲν, οὐ (72000), ἱππεῖς δὲ Μακεδόνων βω' (2800 ; Valerius : 2700), Θράκας καὶ Παρλαγόνας καὶ Σκύθας οὓς ἐγαρίσατο (ἐγρήσατο ?) προδρόμοις ὧ' (sic etiam Valerius). Συναριθμήσας δὲ τοὺς παρόντας σὺν οὓς παρελήθει, εὗρε οὐ καὶ Λ ψ' (77650). Καὶ τούτους ὅπλίσας μετ' ὧν εἶχε ἀπὸ τοῦ πατρὸς στρατιωτῶν λαμβάνει κατὰ τῆς Μακεδονίας χρυσὸν νομισμένον τάλαντα ο' (Valerius 1460 talenta, corrupte.). Καὶ ναυπηγήσας τριῖναι ἔπειτα τὰ καὶ ἐκέρει (scg. ἔτι τε καὶ λίβερνα), διαπεράσας ἀπὸ Μακεδονίας διὰ τοῦ Θερμῶδοντος ποταμοῦ εἰς τὴν ὑπερκειμένην Θράκην ὑπέκειτο φύσει τυγχάνουσιν διὰ τοῦ πατρὸς Φιλίππου δύναμιν, ἐκείθεν παραλαβὼν αὐτοὺς καὶ ἀργυρίου τάλαντα φ' ὅψατο ἐπὶ Λυκαονίαν. Hæc expressit Valerius. || 10. Codex C horum loco exhibet hæc :

Καὶ ἐπάρας αὐτοὺς (milites modo recensitos), ὥρμησεν εἰς Θεσσαλονίκην. Ὁ δὲ τῆνκαυτὰ τύραννος πρὸ τοῦ κλησιᾶς Ἀλεξάνδρου τοῖς ὁρίοις Θεσσαλονίκης ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις εἰρήνην αἰτούμενος. Καὶ συνεκπέμπετο χρυσὸν τε καὶ ἀργύριον καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ γράψας ἐπιστολὴν τοιάνδε :

« Τῷ δεσπότη τῆς οἰκουμένης Ἀλεξάνδρῳ τῷ θεοτάτῳ Πολυκράτης ὁ ἀνάξιος ἰκέτης χαίρειν. Ἐπειδὴ περ τῇ προνοίᾳ ἀνασταὶ οὐδὲν, πάντα [δὲ] τῇ τύχῃ ὑποτάσσονται χρέος ἐστὶ (cod. δὲ δὴ), καὶ σὲ τὸν θεοτάτον ἡμῶν βασιλεῖα ἀκριβῶς εἰδότες ἐκ τῆς προνοίας γεγονότα, καὶ ὡς (cod. ὡς καὶ) τὰ δοκούντα σοὶ εὐχερῶς ἡ τύχῃ πεποιήκεν· δουλικῶς κὰν μὴ θέλωσιν οἱ τῇ ἱπ' αἰρᾶν ἅπαντες κατοικοῦντες τῷ κράτει σου τὸ σέβας ἀπονεμέτωσαν. Ὅθεν κἀγὼ ἀκριβῶς ἐπίσταμαι τὰ σὰ εὐτυχῇ κλινομένηματα, καὶ τὴν πρὸς σὲ μου δουλεύειν (sic Berg. d. X. pro cod. δουλεύειν) διὰ τοῦδε τοῦ εὐτελοῦς γραμματίου μου ἀνάγκη. Ἐν ἐκριβείᾳ δὲ πιστώσαι βουλόμενος τῷ κράτει σου, πέπομα σοὶ καὶ ὅν μοι ἡ τύχῃ μονογενὴ παῖδα ἐχαρίσατο, σὺν οἰκιστά τοις ὧροις. Δέξαι δὴ σὶν μου ἰκετηρίαν τελείως, καθὼς ἐστὶν ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Ἐρῶ σοὶ ὅτι ἡμέτερος δεσπότης, καὶ τὰ δοκούντα σοὶ ὅλα ἡμῖν τοῖς δούλοις σου ποιήσων. »

Δεξάμενος οὖν τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἀναγνούς, ἐπικάμπτει τῇ δεήσει Πολυκράτους. Καὶ τοὺς μὲν ἀπεσταλμένους ἐλοφρονησάμενος, ἀπέστειλε πρὸς Πολυκράτην, γράψας αὐτῷ ἐπιστολὴν τοιάνδε :

« Ἐπειδὴ περ ἐκ θείας προνοίας δίδεται ἡμῖν ἡ ἀρχή, καὶ οἱ τῇ τύχῃ ὑποτάσσονται χρῆ, ταῦτα ἐν ἀληθείᾳ ἔλεξας (καὶ γὰρ ἐγὼ πίμπειμαι τῇ διδαχῇ τῆς ἀνὸ προνοίας) ἐπὶ τούτῳ τὸ δοκοῦν ἡμῖν ἐξελίξω, καὶ τὴν ὑπ' Ἀναξάρχου τοῦ πατρὸς σου ἐξαλειψὶν ὁργὴν κατέθεσας, οὗ τοῖς ἀποσταλθεῖσιν ἡμῖν ὧροις σου, ἀλλὰ τῇ παρακλήσει τοῦ γράμματος καὶ τῇ τοῦ υἱοῦ σου ἀποστολῇ. Καὶ ἔστω Χαριμήδης ὁ παῖς σου σὺν ἡμῖν, τὴν σὴν ἀναμνηστικὴν μοι εὐγνωμοσύνην. Ἐρῶ σοι. »

Μετὰ δὲ τὸ ὑποταγῆναι αὐτὸν τὴν Θεσσαλονίκην, τὴν πορείαν ἐποιεῖτο ἐπὶ τοῖς ἀνὸ Σκύθαις. Καὶ τριῶν ἡμερῶν παρελθούσων, πρέσβεις ἦσαν ἐκ Σκυθίας φάσκοντες δουλικῶς διακείσθαι αὐτῷ, καὶ [δεόμενοι] συγχωρεῖν τοῦ μὴ ἐπιβῆναι αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησι πρὸς αὐτούς : « Ἀπίτε ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, καὶ ἀποστευλάτε μοι ἄνδρας τοξότας ἐμπείρους εἰς συμμαχίαν χιλιάδας ὅσας ἂν βούλησθε. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς Λακεδαιμονίαν ἀπέρχομαι. Ἐλεύσονται δὲ μοι ἡ ὑμετέρη συμμαχία δι' ἡμερῶν ἑξήκοντα· τῆ δὲ προησιᾶς παρελθούσης, κὰν μήπω οἱ προσδοκώμενοι ἤξωσιν, ἐγ' ὑμᾶς ἐπεκτενῶ τὴν γέλαγγα, καὶ οὐ μεταστράψωμαι. » Οἱ δὲ Σκύθαι συνετάξαντο πάντα τὰ προσταχθέντα δουλικῶς ποιεῖν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἐλοφρονησάμενος εἰς τὰ ἱερά.

Cap. XXVII. Quæ hoc capite in cod. B. traduntur, a veterum historicorum narratione nihil fere differunt. Alia æquali cod. A et Valerius. Apud hos Thebarum eversio et regis cum Atheniensibus negotia tum demum memorantur, ubi jam absolvet rex priorem expeditionem, qua Italiam, Africam, Ægyptum subegerat Dariūque uno proelio ad incitas adegerat, novamque contra eum expeditionem parabat. Hæc suo loco adscribemus. — Codex C eodem atque Noster ordine utitur, sed aliter res narrat ac deinde nova laud pauca subiungit. Etenim primum Athenas Alex., deinde Thebas capit; post hæc in Italiam transgressus, Romanorum obsequia admittit, reliqua occidentis regna accipit, rursusque eorum Laomedonte constituto, meridiem versus pergit usque ad oceanum; hinc ad sinistram conversus retro agit, atque orbe circumfacto in Macedoniam revertitur. His absolutis auctor cod. C ad Nostri narrationem rediens, eadem ibidem verbis narrat quæ leguntur inde a cap. 28, adeoque denuo Alexandrum in Italiam ducens ex parte eadem narrat iterum. Patet igitur antecedentia ex alio libro interposita esse. Cujusmodi ineptias jam supra vidimus, uti illo loco, quo de ludis Olympiis sermo erat. Ibi etiam de Laomedonte quædam legimus, quæ codex B et reliqui ignorabant. Jam quum eundem Laomedontem de novo in hac narrationis parte introduci videamus, non dubium est, quin ea, quæ jam apponimus, ex eodem isto libro sint arcessita. Ecce verba codicis C : Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατὰ Ἑλλήνων ὥρμησεν. Ἀκουστὸν δὲ ἐγένετο πᾶσι, καὶ ῥόδοι αὐτοῖς καὶ τρώες ὑπέκειντο. Καὶ διηπόρουν τὸ τί ἂν διαπραζόντο· καὶ δὴ καταλαμβάνουσιν ἅπαντες ἐν τῶν πόλεων ἑταρχοὶ εἰς Ἀθήνας· ἐκεῖσε γὰρ ἦν αὐτῶν ἡ ἀρχή. Δώδεκα δὲ ῥήτορες τῷ τότε καιρῷ διεῖπον πᾶσαν ἀρχὴν Ἑλλάδος. Συνήρχοντο δὲ πάντες ὅμοι, καὶ βουλὴν ἐβίδον τί περὶ Ἀλεξάνδρου διαπραζόντο.

Ἐπὶ τριῖς δὲ ἡμέρας διαπορούμενοι καὶ τὸ συμμέρον διεκρινόντες, οὐκ ἦν αὐτοῖς τὸ ἀρέσκον τὸ σύνολον. Ἄλλοι μὲν αὐτῷ ἀντιπαράτασθαι Ἀλέξανδρον ἔλεγον· ἄλλοι δὲ τὸ ἀνάπαλιν ὑπερζώνουν· καὶ ἦν αὐτῶν ἄμωρος ἡ τύχη. Καὶ δὴ πάντων συμβού-

quatuorque et decem millibus cogit. Classi ergo elaborata in Macedonia tam longis quam onerariis navibus, transit in

Thraciam, quæ sibi patris Philippi virtute quæsitæ hereditarium studium deberet atque deferret.

τῆς Δήμητρος ἱερὸν ἀράχνην περιεκάλυψε, τό τε τῆς | δι' ὃ βασιλεὺς κατέσκαψε τὴν πόλιν πᾶσαν, τηρήσας
Δίρκης καλούμενον ὕδωρ αἱματώδες ἐγένετο. Λαδῶν | μόνην οἰκίαν τὴν Πινδάρου. Φασὶ δὲ ὅτι καὶ τὸν αὐλητὴν

λευομένων μάχεσθαι Ἀλεξάνδρῳ, Διογένης ἀντεφθέγγετο· «Καὶ ποῦ ἡμῖν ἐλπίς νίκης; τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὑπεῖκιν [δεῖ].» Οἱ δὲ περὶ Ἀντισθένην καὶ Παρμενίδην φασίν· «Ἐχομεν λόγους ἐκ προγόνων, ὅπότεν τῇ πόλει ἡμῶν ἐπῆλθε Διόνυσος, ὃ πᾶσαν ὑπο-
«τάξας γῆν· ἀλλὰ ἀντίειπον αὐτῷ Ἀθηναῖοι, καὶ μέγιστα κατ' αὐτοῦ ἦσαν τρόπαια, καὶ ἀχρεῖον αὐτὸν ἀποστρέφουσιν ὥσει
«ἀδράνεον (cod. ἀδρανίων). Καὶ μὴ κρείσσων Ἀλέξανδρος Διονύσου.» Ἐπὶ τούτοις Διογένης παριὼν ἀκούει τὰ λεγόμενα καὶ
περιστραφεὶς εἶπεν· «Εἶπατε δέ μοι, οἱ τῶν Ἀθηναίων ἑταῖροι, ἐν τῷ τότε καιρῷ τίς ὑπὲρ Ἀθηναίων ἀγωνιζόμενος, καὶ τίνας
«οἱ τότε στρατηγοί;» Οἱ δὲ εἶπον· «Ὁ μὲν πρόμαχος Ἀτρεὺς μετὰ τῶν στρατῶν ἦν, καὶ ὁ θαυμαστός Ὀϊλεύς, ὃς καὶ βασι-
«λεὺς Μακεδόνων πρῶτον ἐνδείκνυται.» Καὶ ὁ Διογένης ἐπὶ τούτῳ γελῶν ἔφη· «Καὶ ὡς φορὰς ὕλην ἐξ αὐτῶν παραστήσατε
«μόνον, καὶ ἐρῶ ὑμῖν Ἀλέξανδρον ἀντιπαρατάξασθαι. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσετε, οὐ μόνον Ἀλέξανδρον οὐ μαχέσεσθε, ἀλλὰ καὶ
τὴν Θῆβαν ἑδαφίσετε.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν διῆλθεν. Ἄλλ' οὐκ ἐπειθεὶν ὁμιλον εὐλογον λέγειν. Ἰστατο αὐτῶν ἡ βουλή τὰ πρὸς μάχην
εὐτρεπίζεσθαι. Ἐπὶ τούτοις καταλαμβάνει Ἀλέξανδρος καὶ παρεκτείνει τὴν φάλαγγα, καὶ τὰ εἰς εἰρήνην αὐτοὺς ἐρωτᾷ. Αὐτοὶ δὲ
μᾶλλον ἐπὶ τὸ πλεῖστον θρασύνοντο· καὶ ἀποστρέφουσι τοὺς πρέσβεις Ἀλεξάνδρου, οὐ μετρίως [ὡς] ἐχθροὺς τούτους ὀφείσαντες.
Ἀλέξανδρος δὲ τῶν ἐκείσε ὑποχωρεῖ μικρόν τι ἐκ τῆς πόλεως εἰπὼν αὐτοῖς· «Καὶ, ὦ ὑμεῖς, ἐξ ἐσχάτου μετανοήσαντες οὐδὲν ὠφε-
«λήσετε.» Καὶ δὴ ὡς ἀπὸ σταδίων δώδεκα ἐπῆλθετο φουστάτον αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ἐκδεχόμενος τὸν τῶν Σκυθῶν ἐπερχόμενον
αὐτῷ λαόν. Μετ' οὐ πολλὰς δὲ ἡμέρας φθάνουσιν οἱ προσδοκώμενοι, οἱ πάντες καταστήσαντες ἀσπίδας, ἀλυσιδωτάς, λευκάς,
(λευκάς, ἀλυσιδωτοὺς θώρακας?) καὶ τόξα καὶ φαρέτρας καὶ δόρατα. Ἐπισκευάμενος οὖν αὐτοὺς εἶρε χιλιᾶδας ὀδομήκοντα πέντε.
Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν ἐπὶ Ἀθήναις ἐκτείνει τὴν φάλαγγα, καὶ ἐπίστη τῇ πόλει, καὶ ἤρξατο πολιορκεῖν αὐτήν. Καὶ οὐκ ἦν
ἀριθμὸς τῶν τοιοῦτων· ἀπὸ γὰρ τῆς βολῆς ὁ ἥλιος οὐκ ἐφαίνετο. Πολεμοῦντος δὲ αὐτοῦ τούτοις, ἐνωτέρησεν ἡ Ἑλλάς. Φθῆνης δὲ
γενομένης ὅτι τέθηκεν ἐν τῷ πολέμῳ Ἀλέξανδρος, κτλ. Sequuntur eadem, quae leguntur in cod. B usque ad verba αἱματώ-
δες ἐγένετο. Deinde pergit :

Καὶ ἦν ἰδεῖν θαῦμα μέγιστον ἐν Ἀθήναις. Οἱ γὰρ ἐν τοῖς τείχεσι χάριν τοῦ πολέμου ἰσάμενοι δίκην φύλλων ἐκ τοῦ τείχους κατ-
ἔρχοντο· καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιστάμενος Ἀλεξάνδρῳ. Παραλαβὼν δὲ ταύτην ὁ βασιλεὺς κατέσκαψε πᾶσαν τὴν πόλιν. Ὡς δὲ ἐπαύ-
σατο ὁ πόλεμος, ἵστατο Ἀλέξανδρος περισκοπῶν τὰ ἀναθήματα. Καὶ ἐντυγχάνει Διογένη τῷ φιλοσόφῳ ἐν τινὶ ἡλιακῷ καθελόμενῳ
τόπῳ, καὶ φασίν· «Οὗτος δὲ τίς;» Οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ἔρασαν. «Οὗτός ἐστι, Δεσποτα, Διογένης ὁ φιλόσοφος, ὁ πολλάκις συμ-
«βουλεύσας Ἀθηναίους τῷ σφ' μὴ μάχεσθαι κράτει.» Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος καταλαμβάνει τὸν τόπον εἰς ὃν ὁ Διογένης
καθεζόμενος ἡλιάτετο· καὶ φασίν Ἀλέξανδρος· «Ὁ Διόγενες, τί σοι χρηρίζομαι;» «Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν· «Οὐδὲν, ἔφη, ἄλλο εἰ μὴ
τὸν ἥλιον χάρισαι ἀπὸ τῶν ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα τὸ παρὸν θερμανθῶ.» Ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος θαυμάσας ὡς τῶν γητῶν μὴ ἐφίεμενος·
(Quae sequuntur de Thebarum expugnatione concinunt cum his quae leguntur in codice A, fusius tamen rem exponenle.)
Ἐκείθεν δὲ ἦεν εἰς τὴν Θῆβαν καὶ ζητήσας παρ' αὐτῶν ἄνδρας στρατεύεσθαι, ἀπέκλεισαν τὰς πόλεις τῶν τειχῶν, καὶ οὐδὲ
πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ παρατάζαμενοι καθωπλίζοντο πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ· καὶ πέμπουσι πρὸς αὐτὸν πεν-
τακισίους ἄνδρας, κηρύττει αὐτῷ [ἐπεμπεύον ἐνόπλους ἀπὸ τῶν τειχῶν κηρύττειν Ἀλεξάνδρῳ cod. A melius.]· «Ἡ πολέμει ἡ
ἀπεχε τῆς πόλεως ἡμῶν Θῆβης, ὅτι οὐχ ὅμοιοι ἐσμέν Ἀθηναῖοις.» Ἀλέξανδρος δὲ μετιδίας εἶπε πρὸς αὐτούς· «Ὁ γενναῖοι
«Θηβαῖοι, τί ἀποκλείσαντες ἐαυτοὺς ἐν ταῖς τῶν τειχῶν πύλαις παρακαλεῖσθε πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ; ἐγὼ οὖν μα-
χέσομαι ὑμῖν, οὐχ ὡς πρὸς γενναίους τινὰς καὶ ἐμπείρους πολέμου, ἀλλὰ πρὸς ἰδιωτικάς (ιδιώτας cod. A. melius) καὶ δειλάς
«πεπληγημένους (cod. δεινάς πεπληγημένους) γυναῖκας. Ἐαυτοὺς γὰρ ὡς γυναῖκας ἀποκλείσαντες ἐντὸς τῶν τειχῶν προσφωνεῖτε
«ἡμῖν.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε χίλιους (τετρακισχιλίους A.) ἱππεῖς διατρέχειν ἔξω τῶν τειχῶν καὶ
τοξεύειν τοὺς ἐφειστώτας ἐν τῷ τείχεϊ τῆς πόλεως· καὶ ἐτέρους χίλιους στρατιώτας ἀξίνας διστόμους καὶ μακροτάμους μοχλοῖς
σιδηροῖς (καὶ σιδηροῖς μακροτάτοις καὶ μ. σ. A.) ὀρύσσειν τὰ θεμέλια τοῦ τείχους τῆς Θηβῶν πόλεως, πῦρ δὲ ταῖς πύλαις προσά-
πτειν καὶ τοὺς καλουμένους κριοὺς μετὰ βίας ἐρεῖδεσθαι. Πρὸ τῶν τειχῶν δὲ ὄργανα διὰ τρογῶν ὑπὸ στρατιωτῶν βία συνωθούμενα
μακρόθεν ἔβαλετο πρὸς τὰ τεῖχη· καὶ τοὺς πάντας (πύκνωσιν add. A.) ἀρμολογηθέντας τοίχους διέλυον. Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ ἐτέρων
χιλίων σφενδομιστῶν καὶ λογχοδόλων διέτρεχε. Περιέχετο δὲ πάντῃ πῦρ· καὶ λίθοι καὶ βέλη καὶ δόρατα ἤκοντιζόντο. Ἀπὸ δὲ
τῶν τειχῶν οἱ Θηβαῖοι κατέπιπτον τιτρωσόμενοι, μὴ δυνάμενοι ἀντιπαρατάξασθαι Ἀλεξάνδρῳ. Διὰ δὲ τριῶν ἡμερῶν πᾶσα ἡ
Θηβαίων πόλις ἐπυρπολεῖτο. Πρώτῃ δὲ διαβήσεται ἡ καλουμένη Καδμεία (cod. Καλμία) πύλη, ἐνθα ἦν Ἀλέξανδρος ἐφειστώτας,
καὶ εὐθέως εἰσῆλθεν Ἀλέξανδρος πρῶτος, τοὺς μὲν τιτρώσκων, τοὺς δὲ ἐκροβῶν καὶ συνταράσσων. Ἐπεισέρχονται δὲ καὶ διὰ τῶν
ἄλλων πυλῶν πληθὺν στρατιωτῶν. Ἦν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ὥσει τετρακισχιλίοι ἄνδρες, καὶ πάντας ἀναιρούσι, τὰ δὲ τεῖχη διέλυον·
ὀξύτατα γὰρ τὸ Μακεδονικὸν στρατεύμα τὰ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου καλεούμεενα πάντα ἐξετάλουν, πολλῶν δὲ λύθρων ἀνθρωπίνων (sic A;
πολλῶν δὲ θρ.. λλων ἀνθρωπίνων cod. C.) κατεβρέχετο ἡ γῆ. Πολλοὶ δὲ Θηβαῖοι συνέπιπτον εἰς τὸ ἔδαφος μετὰ τῶν πύργων.
Λάθρως δὲ κατακαιομένης πυρὶ τῆς τῶν Θηβαίων πόλεως χειρὶ Μακεδονικῇ, τότε τίς τῶν Θηβαίων, τῆς αὐλομελωδίας ἐμπειρος
ἄνθρωπος καὶ σοφὸς τῇ γνώμῃ τυγχάνων, ἰδὼν τὰς Θῆβας καταπιπτομένης καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἀναιρουμένην, στενάξας ὑπὲρ
τῆς πατρίδος αὐτοῦ, καὶ δοξας (cod. δείξας) διὰ τῆς τῶν αὐλῶν ἐπινοίας ἀρστούειν, ἤρξατο προσπίπτειν καὶ ἱκετεύειν τὸν Ἀλέ-
ξανδρον, καὶ ἔρχεται παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ γονυκλινῆς γενόμενος καὶ οἰκτρὸν τι καὶ καταδεῖς καὶ ἐλεημονικὸν μῆλος ἀναμειψά-
μενος (cod. ἀναπειψάμενος), ὅπως (cod. οὕτω) διὰ τῆς τῶν αὐλῶν δεήσεως καὶ θρηνηδίας μελωδῶν δυνήσεται ἐξελίξασθαι τὸν
Ἀλέξανδρον μετὰ πολλῶν δακρύων. Καὶ ἄρχεται λέγειν τοιαῦτα· «Ἀλέξανδρε, βασιλεῦ μέγιστε, φέισαι ἡμῶν εὐτελῶν· μὴ [δὲ]
τοιοῦτ' αὖτε κινδύνῳ τὴν πόλιν ἡμῶν εἰς τέλος ἀφανίσῃς· Νῦν πειραθέντες [τὸ] σὸν ἰσθῆεν κράτος Σεβόμεθα. Φοβηθέντες οὖν οἱ
Ἕλληνες χειροτονοῦσιν ἡγεμόνα τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ παρέδωκαν.

Ἀπάρως οὖν τῶν ἐκείσε Ἀλέξανδρος ὤχετο τῆς ὁδοῦ. Καὶ [τὴν] Ρώμην καταλαβὼν, καὶ σχεδὸν] προὔπαντῶσιν αὐτῷ πρέσβεις
ἐκ πάντων [σχεδὸν suppleo ex prioribus sumens] τῶν ἐθνῶν, καὶ προσκυνοῦσιν ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἄγοντες δῶρα αὐτῷ χρυσὸν
καὶ ἄργυρον ὅσον οὐκ ἦν ἀριθμὸς. Συνέρχονται (συνερχόμενοι cod.) δὲ αὐτῷ πάντες εἰς συμμαχίαν. Καὶ δὴ καταλαμβάνει τὴν
Ρώμην· καὶ προὔπαντῶσιν αὐτῷ οἱ Ρωμαῖοι μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων, κλάδους δάφνης ἔχοντες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ τῷ
Ἀλεξάνδρῳ ἐπισκιδόντες, βασιλεῖα κοσμοκράτορα τοῦτον ἀναγορεύουσιν. Εἰσελθὼν δὲ ἐν τῇ πόλει ἀπεισιν ἐν τῷ Καπετωλίῳ Διός.
Καὶ ὁ ἱερεὺς τοῦ Διὸς δέχεται αὐτὸν, καὶ ξενίζεται παρ' αὐτοῦ. Διατριφάντων οὖν ἐν τῇ Ρώμῃ, ἰδοὺ καὶ ὁ Λαομέδων ὁ συναρ-
ματῆλατῆρας αὐτῷ σὺν χιλιᾷσι πεντήκοντα ἦκεν εἰς συμμαχίαν Ἀλεξάνδρου, ἔχων μετ' αὐτοῦ δῶρα ἐν τε χρυσίῳ καὶ λίθοις, καὶ
μαργάραις. Δέχεται δὲ τοῦτον Ἀλέξανδρος καὶ γνησίως αὐτὸν κατασπάζεται· καὶ «Ὁ γενναῖε, εἶπεν, ἡκάς μοι καὶ μετὰ Δαρείου
μαχομένῳ σύμμαχος εἶναι.

Ἀπάρως οὖν πάλιν ἀπὸ Ρώμης, ὥρμησε κατὰ δυσμῶν· καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ ὁ ἀντιστάμενος. Καὶ προὔπαντῶσιν αὐτῷ πᾶσαι αἱ βα-

ἐπηγάγασε ἐπαυλῆσαι τῇ πόλει κατασκαπτομένη. Φυοθηθέντες δὲ Ἕλληνες ἡγεμόνα χειροτονοῦσιν Ἀλέξανδρον, καὶ τὴν ἀρχὴν παρέδωκαν τῆς Ἑλλάδος.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ὁ δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν Μακεδονίαν τὰ πρὸς τὴν ἀνάβασιν τὴν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἡτοιμάζετο, ναυπηγῆσας λιβέρνους καὶ τριήρεις καὶ ναῦς μαχίμους ποιήσας (1), καὶ ἐκέλευσεν ἐμβῆναι ἐν αὐταῖς πάντα τὰ στρατεύματα καὶ τὰ ἄρματα αὐτῶν σὺν τεύχεσι παντοδαποῖς· καὶ λαβὼν χρυσίου τάλαντα μυριάδας πέντε (2) καὶ ἐπιβάς πανστρατὶ, νότου πνεύσαντος οὐρίου, ἔρχεται εἰς τὰ Θρακῶα μέρη, κακείθεν παραλαβὼν ἐπιλέκτους πεντακισχιλίους καὶ χρυσοῦ τάλαντα πεντακόσια. Πᾶσαι δὲ αἱ πόλεις ὑπεδέχοντο αὐτὸν στεφανοῦσαι. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπῆλλατο ἀπὸ τῆς νεῆς (3) ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ πλῆξας τῷ θόρῳ δορυκτετητον ἔφθι τὴν Ἀσίαν ἔχειν. Ἐνθεν (4) οὐκ ἦσαν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν καλούμενον Ἰρανικὸν ποταμόν· τοῦτον δὲ ἐφύλαττον σατράπαι Δαρείου. Γενναίως δὲ μάχης γενομένης ἐκράτησεν Ἀλέξανδρος, καὶ λάφυρα λαβὼν ἐξ αὐτῶν ἐπεμψε ταῖς Ἀθήναις καὶ τῇ μητρὶ

Ὀλυμπιάδι δῶρον. Δόξαν (5) δὲ αὐτῷ τὰ παρὰ τῆς ἑλλάσσης πρῶτα ὑποτάξαι, τὴν Ἰωνίαν ἀνεκτίσσει, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν Καρίαν, μεθ' ἣν τὴν Λυδίαν καὶ τοὺς ἐν Σάρδεσι θησαυροὺς λαβὼν· εἴλε δὲ Φρυγίαν καὶ Λυκίαν τὴν τε Παμφυλίαν, ἐν ᾗ παραδόξον ἐγένετο. Ὡς γὰρ (6) οὐκ ἔχων Ἀλέξανδρος μεθ' ἑαυτοῦ, μίρας αὐτῆς θαλάσσης ὑπεχώρησεν, ἵνα ἡ περικτὴ δύναμις διέλθῃ.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Καὶ διελθὼν ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσπενδον (1), ἐνθα εἰ τῶν πλωτῶν αὐτοῦ δυνάμεις. Καὶ διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς Σικελίαν. Καὶ τινες ἀντιθέτους (2) αὐτῷ ὑποτάξας διεπέρασε (3) εἰς τὴν Ἰταλικὴν χώραν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι (4) πέμπουσιν αὐτῷ διὰ Μάρκου στρατηγῷ αὐτῶν στέφανον πεπλεγμένον (5) διὰ μαργαρίτων καὶ ἐτέρων τιμίων λίθων, λέγοντες αὐτῷ· «Προσπαταφانوῦμέν σε, Ἀλέξανδρε, Ῥωμαίων βασιλεῦ καὶ πάσης γῆς,» προσάγοντες αὐτῷ καὶ χρυσίου λίτρας πεντακοσίας. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὑποδεξάμενος αὐτοὺς τὴν εὐχαριστίαν ἐπηγγέλιτο μεγάλους αὐτοῖς κοινῇ τῇ δυνάμει· καὶ λαμβάνει ἐξ (6) αὐτῶν στρατιωτὰς τῶν δισχιλίων (7) καὶ τάλαντα (8) τετρακόσια.

σιλεῖαι θυμῶν. Καὶ δώροις ἐκμειλίσσονται αὐτὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν μὴ ἐπιβῆναι τοῖς ὀρίοις αὐτῶν. Καὶ λαβὼν τὰ ἱερὰ ἀνθυποστρέφει, καταλείπων αὐτῶν πάντων κύριον τὸν Λαομέδοντα, συνταξάμενος φόρους αὐτῷ τελεῖν μέχρι καὶ χρόνων ὀκτώ. Ἐκείθεν δὲ τοῖς τοῦ νότου πέρασιν ἐπιβαίνει· καὶ ὑπέταξεν ἔθνη πολλὰ καὶ ποικίλα· καὶ διήλθε τὴν οἰκουμένην, καὶ εἰσῆλθε τὴν δοικητον γῆν, καὶ διώδυνε μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ ποταμοῦ. Καὶ εὗρεν ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις ἀνθρώπους διεφθάρους, καὶ ἐκάλειρε μετ' αὐτῶν, καὶ ἤττησεν αὐτοὺς κατακράτος· καὶ ἔφυγον ἀπ' αὐτοῦ. Ἐκείθεν οὖν διελθὼν εὖρε γυναῖκας δυσθεωρήτους καὶ ἰσομεγίστας καὶ πάντων ὧν διήλθον δυσμαχωτέρας. Αὐταὶ δὲ ἐν τῷ τρέχειν τοὺς μασθοὺς αὐτῶν ἐν τοῖς ὤμοις τιθέασιν. Ἐνθα ἔτι αὐταῖς ἡ τῶν τριῶν θαύτης. Αὐταὶ δὲ ἐπιβουσαι περὶ τοὺς εἶχον πετόμεναι. Εἰς παντὲς δὲ ἀπορίαν ἦλθον οἱ Μακεδόνες τῶν ὧν ὁδεύσαντο πετομένους καὶ πρὸς αὐτοὺς μαχομένους. Ἀλέξανδρος δὲ ταύτας ὡς εἶδεν, ἐκέλευσε πῦρ ἀνάπτεισθαι καὶ καθίστασθαι μαχεῖν. Αἰτίνας τὴν φῆσιν τοῦ πυρὸς ἀγνοήσαντες ἀσκόπως κατέπεσον ἐπ' αὐτοὺς καὶ τῶν πτερῶν καέντων οὐκέτι ἐκαστήσαντο (cod. ἀνάσχει) ἰσχυρὰν πεπτωκυῖαν δὲ ἀντρεῖσθαι ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῖς ξίφεσιν. Ἀνείλον δὲ αὐταὶ τοῖς θυνοῖς στρατιῶν ἐκαστόν. Τοιούτῳ τῷ τρόπῳ χρησάμενοι μόλις διήλθον αὐτάς. Τῶν ἐκείσε δὲ οὐκέτι διελθεῖν ἔχοντες, τοῦ ὠκεανοῦ ποταμοῦ περὶ λύνοντες τῆς εἰσόδου, τὴν ἀριστερὰν παράλιον πιάσαντες τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν περιπατήσαντες τὴν οἰκουμένην ἐπέλαβον. Πολέμους δὲ πλείστους μετὰ βαρβάρων ποιήσαντες καὶ πάντα τὰ ἐσπέρια καταλαβόντες ὑπέταξαν αὐτὰ παντὶ ὧν ἔτι Ἀλέξανδρος ἀναλεύξας παραγίνεται εἰς Μακεδονίαν κτλ. ut in cod. B.

Cap. XXVIII. 1. Πλήξας B. || 2. Post v. πέντε B pergit: καλεῖται καὶ ἔρχεται εἰς τὰ Θρ., quibus quae substituit, praebet C. || 3. cod. B: ἀπῆλλατο τις νεῆς; quae mutavi. Diodor. XVII, 17, 2: πρῶτος τῶν Μακεδόνων ἀπὸ τῆς νεῆς ἡκόντιζε μὲν τὸ ὄρε, πῆξας [ap. Callisth. quousque ser. πῆξας τὸ δ.] δ' εἰς τὴν γῆν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς νεῆς ἀγαλλόμενος, παρὰ τῶν θεῶν ἀπεκρίνετο τὴν Ἀσίαν δορυκτετὴν δορυκτετητον. Cod. Ch. I. mancus. γεν. δ. περὶ τ. Ἐ. ἀρίκετο τῶν νηῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν. § 4. ἐνθα C; ὅθεν B. || 5. addidi δὲ et mox τὰ; deinde ser. ὑποτάξαι pro διατάξαι. C. sic habet: δόξαν δὲ αὐτῷ εἰσῆλθαι ἐπὶ τὴν Ἰωνίαν εἰσελθόν καὶ τὰ παραθαλάσσια ὑποτάξει πρῶτον, τὴν Ἰωνίαν ἐκτίσσει. || 6. γὰρ addidi e C. De paradoxo illo vide Callisthen. fr. 25.

Cap. XXIX. 1. sic ser. pro Ἀμπούσαν (B) et Ἀμουσαν (C). || 2. ἀντιθετοῦντας B. || 3. καὶ ἦλθεν add. B. || 4. Πομπῶν ἀρχηγοὶ C; Π. στρατηγοὶ A. || 5. πεπλ. addidi ex A. || 6. παρ' C et A. || 7. τρισχιλίους C. || 8. sic A. ἄρματα BC. Scilicet inde ab hoc capite ad Nostrum redit A, qui in brevius rem contrahens Alexandrum statim ex Thracia in Italiam et Siciliam trajecisse narrat. Comparata autem narratione codd. A et BC, patet cur ex Pamphilia potissimum Alex. transiisse finxerint. Ibi versans rex proximam habebat Lycaoniam; igitur cod. A. Lycaoniam facit Lucaniam, ne immutato quidem nomine Lycaoniae. Ceterum subest fabulae Alexandri Molossi in Lucanos expeditio, et quae de Alexandri Italiam invadendi consilio, deque Romanorum legatione inde a Clitarcho circumferebantur. Verba cod. A, ad quem propius Valerius accedit,

XXIX. Unde illic etiam rebus ad ordinem redactis, quod sibi ea gens studiosius obsequeretur, lectissimos quosque et argenti talenta CCCC viribus suis cum adjecisset, pergit ad Lycaoniam, cui nunc aetas recens nomen Lucaniae dedit. Igitur ejus loci magistratibus ad amicitiam communi sacrificio foederatis, transmittit protinus ad Siciliam, atque ibi si qua forte ab obsequio refragarentur oppida recepit; exinque Italiam transiens, legatione pariter et honore potitur

Romanorum. Per Æmilium quippe tunc consulem coram ei auri pondo C insignita etiam margaritis honoraria datur ad argumentum amicitiae perpetuo post futurae: idque Alexandro magnae gloriae fuit, amicitiamque amplectitur, et verbis liberalibus Æmilium honoratum remittit. Addunt tamen Romani et militum II milia et argenti talenta CCCC, eoque amplius fore daturus sese respondent, nisi bellum adversus Carthaginenses intentissimum ageretur.

ΚΕΦ. Α'.

Κάκεϊθε διαπεράσας τὸ μεταξὺ πέλαγος (1) παρα-
γίνεται εἰς Ἀφρικὴν. Οἱ δὲ τῶν Ἀφρῶν στρατηγοὶ
ὑπήντησαν αὐτῷ καὶ ἰκέτευον αὐτὸν ἀποστῆναι ἀπὸ τῆς
πόλεως αὐτῶν Καρθαγένης (2)· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὴν
ἀδράνειαν (3) αὐτῶν καταγούς εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἡ
κρείττονες γίνεσθε ἢ τοῖς κρείττοσιν ὑμῶν φόρους τε-
λεῖτε. » [Καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῶν φόρους (4)].

Κάκεϊθεν ἀναζεύξας (5) πᾶσαν τὴν Λιβύην ὑπερθέμε-
νος (6) εἰς τὴν Ἀμμωνιακὴν παραγίνεται· καὶ ἐμβαλλό-
μενος τὰ πλεῖστα (7) πλήθη τῶν στρατοπέδων εἰς τὰς ναῦς
καλεῖται αὐτοὺς ἀποπλεῖν καὶ περιμένειν αὐτὸν (8) εἰς τὴν
Πρωτηίδα νῆσον (9). Αὐτὸς δὲ (10) θύσαι τῷ Ἀμμωνι ἀπῆλ-
θεν, ὑπομνηθεὶς (11) ἐξ Ἀμμωνος εἶναι αὐτὸν γεγεννη-
μένον· καὶ προσευχόμενος εἶπεν· « Πάτερ, εἰ ἀληθεύει ἡ
τεκοῦσά με, ὥς ἐκ (12) σοῦ γεγενῆσθαι, χρησιμοδοτήσων

μοι. » Καὶ (13) θεωρεῖ Ἀλέξανδρος τὸν Ἀμμωνα τῇ μητρὶ
αὐτοῦ Ὀλυμπιάδι περιπλακέντα καὶ λέγοντα αὐτῷ· « Τέ-
κνον Ἀλέξανδρε, ἐμῆς σπορᾶς πέφυκας. » Μαθὼν δὲ τὴν
ἐνέργειαν τοῦ Ἀμμωνος Ἀλέξανδρος [ἐπισκευάζει (14)
αὐτοῦ τὸ τέμενος καὶ τὸ ξόανον αὐτοῦ περιεχρύσωσε,
καὶ τῇ αὐτοῦ ἐπιγραφῇ ἀφιέρωσε· « Πατρὶ θεῷ Ἀμμωνι
Ἀλέξανδρος. »]. Ἡεῖς δὲ καὶ χρησμὸν λαβεῖν παρ' αὐ-
τοῦ, ποῦ κτίσει πόλιν κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ (15), ὅπως
ἀειμνημόνευτος (16) μένη ἡ πόλις. Καὶ εἶδεν αὐτὸν τὸν
Ἀμμωνα, γηραιὸν (17), χρυσοχαίτην, χρυσοῦ κέρατα (18)
ἔχοντα κατὰ τῶν κροτάφων (19), ὃς λέγει αὐτῷ·

[Ὁ βασιλεῦ, σοὶ] Φοῖβος ὁ μηλοκέρως ἀγορεύω·
εἶγε θέλεις αἰῶσιν ἀγηράτοισι νεάζειν,
κτίει πόλιν περίφημον ὑπὲρ Πρωτηίδα νῆσον,
ἧς δαίμων προλάθηται Πλουτώνιος ἀνάστων,
[πενταλόφοι κορυφαῖσιν ἀτέρμονα κόσμον ἑλίσσων.]

Τούτων δὲ τὸν χρησμὸν λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος (20) ἀνε-

haec sunt : Ἐκεῖθεν (e Thracia) παραλαβὼν αὐτοὺς καὶ ἀργυρίου τάλαντα φ', ὥςχετο ἐπὶ Λυκαονίαν, καὶ συνθήσας (sic) τοῖς ἐκεῖ
στρατηγοῖς, διεπέρασε ἐπὶ Λυκαονίαν (i. e. Λευκανίαν), καὶ τινὰς ἀπειθήσαντες αὐτῷ ὑποτάξας διαπορθεύεται (ἰδία πορθμ.
cod.) [εἰς] τὴν Ἰταλίαν χώραν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ πέμπουσι διὰ Μάρκου Αἰμιλίου τὸν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς στέφα-
νον πεπλεγμένον διὰ μαργαριτῶν, λέγοντες· Προσεπιστεφανοῦμέν σε καθ' ἑστος, Ἀλέξανδρε, χρυσοῦν στέφανον ὀκτὸς λιτρῶν (ὀκτασά-
τρων cod.) ρ'. Ὁ δὲ παραδεχόμενος αὐτῶν τὴν εὐπείθειαν ἐπηγγεῖλατο αὐτοὺς μεγάλους ποιήσιν. Αὐτῷ δὲ παρ' αὐτῶν στρατιώ-
τας, α καὶ τάλαντα υ'. Ἐλεγον δὲ καὶ πλείονος αὐτῷ δώσειν στρατιώτας, εἰ μὴ τὸν πόλεμον συνῆπτον τοῖς Καρχηδονίοις (Χαλκ. cod.).

Cap. XXX. 1. Περὰσας B; τὸ μετ. π. add. ex A. || 2. ἀποστῆναι Ῥωμαίου (Ῥωμαίους?) τῆς πόλεως. Cf. Valerius. || 3.
ἀνδρείας B. || 4. inclusa addidi e cod. C. || 5. μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν addit A cum Valerio. || 6. ὑποτάξας B. || 7. πλεῖστα
om. B; in cod. A exciderunt verba τὰ πλ... στρατοπέδων. || 8. αὐτὸν add. ex A. || 9. sic C.; εἰς τινὰ νῆσον B; εἰς τὴν Φαρί-
τιδα νῆσον A. || 10. cod. A : αὐτὸς δὲ προσκυνήσας τὸν Ἀμμωνα καὶ θύσας αὐτῷ, ὑπομνηθεὶς [τίς] ὥς ἐξ Ἀμμωνος ἐγεννήθη. || 11.
ὡς B; ὑπομνηθεὶς arcessivī ex A. || 12. εἰ... ὡς ἐκ exciderunt in B. || 13. A : καὶ εἰπὼν ταῦτα τὴν [μὲν] ἡμέραν ἐμετεώρισε,
[τὴν δὲ νύκτα] ἐκοιμήθη (sc. ἐν ναῶ) καὶ εἶδεν κατὰ τοὺς ὑπνους [τὸν θεόν] τῇ Ὀλυμπιάδι περιπεπλεγμένον. Ἀνίστάς οὖν καὶ
μαθὼν τὴν τοῦ θεοῦ ἐνέργειαν, κατασκευάζει τὸ τέμενος ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἐπιγραφῆς· « Πατρὶ θεῷ Ἀμμωνι Ἀλέξανδρος ἔθηκε. || 14.
Inclusa e cod. C petivi; pro his in cod. B unum verbum ἀνέθετο habes. Ceterum ἐπισκευάζει verbum in C scriptum ἐπι-
σκηάζει; quamquam id de temēne arboribus consito intelligi possit. || 15. Κατὰ τὸ ὄνομα τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ B; ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματι αὐτοῦ C; ποῦ τῆς ὀνομασίας ἑαυτοῦ ἀειμνησῶν πόλιν κτίσει A. || 16. ἀγε μνημονεύοντος B; ὅπως δεῖ ἂν εἰς τὰς μετέπειτα
γενεὰς μνημονεύηται διὰ τῆς πόλεως C. || 17. γηρ. add. ex C. || 18. κρήνιον C. κρή B. καὶ ὅς ῥα κατὰ τοὺς ὑπνους αὐτῷ λέγοντα·
A. || 19. Post κροτάφων B pergit : ὁ μηλοκέρως ἀγορεύων· εἰ δὲ θέλεις κτλ.; cod. C : καὶ λέγει αὐτῷ· βασιλεῦ, ὁ Φοῖ-
βος εἰμὶ ὁ μηλόκερος καὶ προσγορεύω σοι εἰ θέλεις αἰῶσιν ἀγηράτοισι (ἀγηράτοισι A) κτίσαι π. π. περὶ (ὑπὲρ AB) Πρωτηίδαν
(πρωτὴ δὲ B, πρώτη ἡ δὲ A) νῆσον (νήσω B), ἐν ᾗ (ᾗ B. ἡς A) προκαθίσταται (προκαθίσταται A) αἰὼν (quem vocem om. A)
Πλουτώνιος (πλουτίνιος AB) αὐτὸς ἀνάστων. Hinc quattuor erui hexametros, quorum in secundo prava vocis ἀγηράτοισι
prosodia auctori relinquenda erat. Oraculum redit cap. XXXIII, unde petivi versum quintum. Valerius pro μηλοκέρως
equisse videtur μνηοκέρως. Ceterum quae in anteced. Ammon dicit, τέκνον Ἀλέξανδρε κτλ., ad dodecasyllabum revocarim pro
περ. scribens ἔφυς. || 20. addit B : θύσας πάλιν τῷ Ἀμμωνι, quae delevi cum C, quum mox recurrant. || 21. στρατόπεδα C.

XXX. Indidem Tyrrheno transmissio cum Africam quo-
que appulisset Alexander, ejus gentis illi magistratus ob-
viantes precari sunt ausi ut a se vis Romani exercitus amo-
liretur. Sed haec dicta non modo ad favorem regis animum
non convertunt, verum ignaviae increpitos tali responsione
dimittit : Quod boni Carthago consulere, si aut melior ho-
stibus foret, aut potioribus praecepta dependeret. Hinc igitur
pergens paucis admodum comitatus omnem Libyam
peragrat; itaque ad Hammona, qui locus deserto Aegypti
celebratur, ipse contendit. Enimvero exercitus multitudi-
nem navibus superpositam Pharum destinat. Ipse ergo Ham-
mona veneratus, operatisque largioribus ihidem sacrificiis,
praesidium sibi operis et ceptorum veluti a deo patre depo-
scit : quippe ejus fabulae tenax, quod hujusce dei cum ma-
tre per somnium fuerit conjugatio. His denique verbis
deum convenit : « O pater Hammon, inquit, si quid materni

seminis est verum, eaque mater conceptus nostri ex te prin-
cipium est sortita, quaeso uti istud astipulare praesenti mihi
ut filio praestes. » Igitur doctus evidentibus monitis, non
absque numen illud esse cura sui, et templum deo operosius
et augustius fabricatur, et ad prodenda militibus confiden-
tiam, PATRI HAMMONI id fecisse inscriptione testatur. Tunc
responsum etiam quaesitum a deo est, quo sibi monimen-
tum imperii sui aliquod instaurare fas esset? Animo quippe
conceperat urbis quam maximae conditum. Ergo per so-
mnium sic ejusdem dei alloquio fruitur :

Haec tibi, rex, Phaebo lunatis cornibus edo.
Nomen si pergas vivo celebrare perenni,
Urbs tibi condenda est qua stat Proteia tellus,
Praesidet et numen cui Dile potentius ipso,
Vertice quinquejugo rerum secreta gubernans.

Ad haec doctus Alexander tali responso, omni diligentia ri-

ζήτει ποίαν νῆσον δηλοῖ τὴν Πρωτήϊδα, τίς δ' ἔστιν ὁ προκαθεζόμενος αὐτῆς θεός. Ὡς δὲ ἀνεζήτει Ἀλέξανδρος, θύσας πάλιν τῷ Ἀμμωνί τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο ἐπὶ τινὰ κώμην τῆς Λιθύης, ἐν ᾗ τὰ στρατεύματα (21) ἀνέπασυσεν.

ΚΕΦ. ΑΛ'.

Καὶ δὴ περιπατοῦντος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔλαφος μεγίστη παρελθοῦσα (1) εἰς τινὰ φωλεὸν ἔδυσε. Φωνήσας δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τοξότην ἐκέλευσε τοξεύειν (2) τὸ ζῶον. Ὁ δὲ τοξότης τείνας (3) τὸ τόξον οὐκ ἐπέτυχε τῆς ἐλάφου· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν αὐτῷ· « Ἀνθρώπε, παράτονον σοι γέγονεν. » Ἐνθεν οὖν (4) ὁ τόπος ἐκείνος ἐκλήθη Παράτόνιον (5) διὰ τὴν Ἀλεξάνδρου εὐφώνησιν. (6) Κτίσας οὖν ἐκεῖ πόλιν μικρὰν καὶ καλέσας ἐκ τῶν ἐγ-

χωρίων τινὰς (7) λαμπροὺς ἄνδρας, κατώκισεν αὐτοὺς ἐκεῖσε, καλέσας αὐτὴν Παράτόνιον.

Ἐκεῖθεν δὲ δεύσας ᾗλθεν εἰς Ταπόσιριν (8). Ἐκπορεύετο οὖν παρὰ τῶν ἐγγυρίων διὰ τί τὸ ὄνομα τὸ τοῖόνδε (9). Οἱ δὲ ἔφησαν, τάφον Ὀσίρεως (10) εἶναι τὸ ἱερόν. Καὶ θύσας κατέκρινεν τὸ ἐφεξῆς (11) ἐποιεῖτο τῆς ὁδοιπορίας καὶ παραγίνεται ἐπὶ τούτου (12) τοῦ ἐδάφους, καὶ ὁρᾷ χώραν μέγα εἰς ἀπειρον ἐκτείνον (13), δώδεκα κώμας (14) συνεχόμενον. Ἀπὸ οὖν τῆς Πανύσσεως (15) μέχρι τοῦ καλουμένου Ἡρακλεωτικοῦ στόματος (16) τὸ μῆκος τῆς πόλεως Ἀλέξανδρος ἐχωρογράφησε· τὸ δὲ πλάτος ἀπὸ τοῦ Βενδιδαίου (17) μέχρι τῆς μικρᾶς Ἑρμουπόλεως. Οὐ καλεῖται δὲ Ἑρμούπολις ἀλλὰ Ὀρμούπολις, ὅτι πᾶς ὁ κατερχόμενος ἐκ τῆς (18) Αἰγύπτου καὶ ἀνερχόμενος ἐκεῖ προσορμει.

Cap. XXXI. 1. Ἐπελθοῦσα B; Ελ. μεγ. εἰς τινὰ φωλεὸν ἐνέμετο A. || 2. τοξεύειν A; τοξήθησαν BC. || 3. γαμήσας BC; ὁ δὲ ὀκνηρότερον τείνας τὸ τόξον καὶ τὸ βέλος τινάξας εἰς ἄχος(?) ἄρῃε παρ' αὐτὸ τῆς θηρὸς μὴ εὐστοχῆσας A || 4. ἐνθα νῦν B; deīn ἐκείνος οἶον. B. || 5. παράτονον B, παρατόνην C, παρατόνιον A; dehebat Παραιτόνιον || 6. ἐκνόησαν A. || 7. μικρὰν καλέσας... χωρίων λαμπροῦς B. || 8. Ταπόσιριν A, Ταρωσήριον B, Ταρσοῦρι.. C. Ταπόσιρις ap. Dioscor. 3, 24, Procop. De aedib. 6, 1; Ταπόσειρις Strabo, alii. || 9. τὸ ὄνομα τοῦ τόπου τούτου C. In hac exciderunt. || 10. ἱερίως B. || 11. τὴν ἀρετὴν B; τὴν ἀρετὴν C; θύσας τὴν ἀρετὴν ἐποιεῖτο τὸ τῆς ὁδοιπορίας A. || 12. sic cod. A.; ex quibus colligas Alexandriae haec scripta esse; ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ νῦν C; τοῦ ναοῦ C. || 13. ἐκτείνον om. B. || 14. χώρας B. Ceterum numerus δώδεκα non pertinet ad κώμας, sed ad fluvios hujus regionis, ut patet ex Valerio, qui de his multo uberius. Plura etiam praebet codex A., qui nomina vicorum sedecim, et alia quaedam tradit, sed corruptissima. Etenim post vocem συνεχόμενον codex porrigit ita: Ἦσαν δὲ αὐτὰς (1 αὐτὰς)· Στεिरαμρεῖς, Φανέντι καὶ Εὐδοῆμας, Ἀκάμης, Ἀπύρος, Ταρκακώτης (1. τε Ῥακώτης s. Ῥακώτις, Ἡγώσις, Ὑπονῆς, Κραμβεῖ τε (Κράμβουτις?), Κραπαθεῖς καὶ Αὐιδίαις, Παύσας, Τέρεσις τῶ (τε?) Νεφέλη τε Λημνία τε (vel Ἡμνία τε) Πέλασος. Ἢ δὲ Ῥακώτης ἦν ἐπίσημος· ἐτύγχανεν γὰρ μητρόπολις οὖσα. Αἱ δὲ ἱς κώμας εἶχον ποταμούς ἰδ', ἐξερευγμένους εἰς τὴν θάλατταν· καὶ μέχρι νῦν αἱ διεκδρομαί, (supple καίπερ) πεφραγμέναι ἐστίν (1. ὅλῃαι vel πανεραί εἰσι.)· ἐχώσθησαν οἱ ποταμοὶ καὶ αἰγὲ (sic) τῆς πόλεως καὶ αἱ πλατεῖαι (1. πλατεῖαι) ἐγεννήθησαν (i. e. et ex iis factae sunt urbis plateae). Δύο δὲ μόνον διαμένον, οἱ καὶ ἀπόρουσιν (1. ἀπόρρυσιν ἔχουσι v. ἀπορρέουσι) εἰς τὴν θάλατταν. ** (Excidisse videtur: ceteri nomina partibus urbis praestiterunt.) Ἐπικόμενοι (ἐπικαλούμενος?) Ῥακώτης τις (Ῥακώτις) ποταμός, ὁ (1. δς) νῦν ὁρόμος τοῦ μεγάλου θεοῦ Σπράτιδος τυγχάνει· εἴτα διορύσσει (1. διερρύη) τοῦ Ἀγορίου (1. Ἀγοραίου). Πλατὴς (1. πλατὺς) καὶ μέγιστος ποταμός [δ] καλούμενος Ἡλέρω (sic), νῦν Ἀσπενδία (quae urbis pars memoratur ap. Athen. p. 174 d.) τυγχάνουσα· εἴτα διορύει (1. διερρύη) τῇ Τυχίῳ (1. τοῦ T.). Καὶ μέγιστος ποταμός Νεφερῶ τις (Νεφερώτις?), τὰ νῦν Ἐκθέματα οὐ ἐστίν· καὶ ἰδιός τις Νεφερώων, πρωτόκτιστος (πρωτοκτίστης?) Ἀλεξανδρείας. Καὶ μέγιστος πάντων τῶν ποταμῶν Ἀργεὸς (sic) καλούμενος, οὐ ἐστίν Ἀργεὸς στύλος· καὶ διώρυξ (διερρύη) κατὰ τὸν Κανωπικὸν ἐκβάλλουσα (1. ἐκβάλλων) κατὰ τοῦ Ζερυρίου. Καὶ μέγιστος ποταμός [***] Ἐως τοῦ Ἡρακλείου στόματος τὸ μῆκος τῆς πόλεως ἐχωρογράφησε· τὸ δὲ πλάτος ἀπὸ τοῦ Μενδίου ἕως τῆς μικρᾶς Ἑρμουπόλεως. || 15. sic B. συνδύσεως C; fortasse fuit ἀπὸ Πλινίου, vel etiam ἀπὸ Δυσμῶν, (de situ hujus loci v. quae leguntur in Peripl. mar. magni in Gail. Geogr. II, p. 435). || 16. στύλου B. || 17. Βενδηλαίου C; Βινδῆλου B, Μενδίου A; Interdidium

mabatur quam Proteiam insulam deus vellet, quidve illi numinis praesideret. Quae etiam tunc animo volutans, peractis rite sacrificiis indidem proficiscitur. Multo denique itineris exantlato, apud vicum Astrata fessum commilitium refecit.

XXXI. Ibi autem rex cum forte in agro, ut assolet, spatiaretur, cervam intuitus pascuis occupatam, unum ex his qui destinandis sagittis sollertior habebatur, jaculari bestiam jubet. Qui cum non ex opinione praedjudicata fecisset, leviusque ictum animal evasisset, exclamasse Alexander fertur graeco scilicet verbo, quod remissior arcus et intentio sagittam inbecillius exegisset, para tonon istud factum videri. Ex eoque dicto Paratonium etiam post frequentatae urbi nomen ibidem datum.

Hinc porro ad locum, qui vulgo Taposiris diceretur, apolit. Inquirens autem nominis causam accipit ab indigenis sepulchrum Osiridos illic esse, quod a veteri compositione corruptum Taposiridus dictus esset. Operatus igitur illicce deo, ad id loci transit, quem extensum quidem

magni et uberis aquoris pulchritudine miratur, frequentem autem commanentium conventiculis. Sedecim quippe et instar urbium vicis decoriter admodum distinctis atque dispositis consistit; quorum magnitudini honor et cura deferrebat. His sedecim desessilibus flumina quoque duodecim intererrabant, pariter omnia vergentia juxtim in mare, sicuti nunc etiam ad memoriam veteris insulcationis datur visere. Quippe quamvis congestu postea sint ad aquoris uniti faciem exaequata, quisquis tamen ille ductus fluminis fuit, is nunc plateis apud Alexandriam tractus est: sed duo tantum ingressus fluminum reservati: ceteri nomina partibus oppidi praestiterunt. Igitur omne spatium [ab] eo loco, cui Interdidium vetus nomen est, usque ad Hermopolim urbis ejus ambitu occupatum est! Sed enim nomen hoc longe secus ac se veritas habet in usu appellati- nis resedit, Hormo enim polis, non Hermopolis, dicta est, quod portuosus illic alveus Nili latiusque in latera descen- dens fidam stationem navibus per sese labentibus faceret.

Μέχρις οὖν ἐκείνου τοῦ τόπου (19) ἐχωρογράφησε τὴν πόλιν (20) Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς· ὅθεν μέχρι τῆς δεῦρο Ἀλεξανδρέων ἡ χώρα ἀναγράφεται (21).

Συνεβούλευσε δὲ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ Κλεομένης (22) ὁ Ναυκρατίτης καὶ Δεινοκράτης (23) ὁ Ῥόδιος μὴ τῷ μεγέθει τούτῃ κτίσαι τὴν πόλιν· οὐ γὰρ δυνήσῃ αὐτὴν γεμίσαι ὄχλου· ἐὰν δὲ καὶ γεμίσῃ, οὐ δυνήσονται οἱ ὑπηρεταί (24) τὴν χρεῖαν αὐτῇ παρασχεῖν τῶν ἐπιτηδεύων· (25) πολεμήσουσι δὲ ἑαυτοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει κατοικοῦντες, ὥς (26) ὑπερμεγέθους τυγχάνουσης καὶ ἀπείρου· αἱ γὰρ μικραὶ πόλεις εὐσύμβουλοι (27) εἰσι πρὸς τὰ συμφέροντα τῇ πόλει ποιεῖν (28)· ἐὰν δὲ οὕτως ὥς διεγράψω (29) μεγίστην ταύτην κτίσῃς, οἱ κατοικοῦντες διχοστατήσουσιν (30) εἰς ἀλλήλους μαχόμενοι καὶ (31) διαφερόμενοι, ἀπείρου ὄχλου τυγχάνοντες.

Πεισθεὶς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέτρεψε τοῖς ἀρχιτέκτοσιν

οἷς βούλονται μέτροις τὴν πόλιν κτίζειν. Οἱ δὲ κελευσθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου χωρογραφοῦσι τὸ μήκος τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ Δράκοντος τοῦ κατὰ τὴν Ταφοσιριακὴν ταινίαν (32) μέχρι τοῦ Ἀγαθοδαίμονος ποταμοῦ τοῦ κατὰ Κάνωθον (33) καὶ ἀπὸ τοῦ Βενδιδαίου (34) μέχρι τοῦ Εὐρυλόχου (35) καὶ Μελανθίου, τὸ πλάτος. Καὶ κελεύει Ἀλέξανδρος μεταβῆναι τοὺς κατοικοῦντας ἐν τοῖς τόποις τούτοις καὶ εἰς τὰς κώμας ἀπιέναι πρὸ τριάκοντα μιλίων τῆς πόλεως ἔξω (36), χωρήματα αὐτοῖς χαρισάμενος, προσαγορεύσας αὐτοὺς Ἀλεξανδρεῖς. Ἦσαν δὲ ἀρχιτέκτονες (37) τῶν κωμῶν (38) Εὐρύλοχος καὶ Μελάνθιος, ὅθεν καὶ ἡ ὀνομασία ἔμεινεν.

Σκέπτεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἑτέρους ἀρχιτέκτονους τῆς πόλεως, ἐν οἷς ἦν Ἡρων Λιθυκὸς (39), [ὁδατικός] λατόμος, καὶ Κλεομένης (40) μηχανικός, Ναυκρατίτης, καὶ Κράτερος (41) Ὀλύνθιος. Εἶχε δὲ ἀδελφὸν

Valer. De Bendideō Alexandriæ loco ad mare sito v. quam laudantur in Steph. Thes. s. v. || 18. εἰς τὴν C. || 19. pro ἐκ. τοῦ τόπου in B est τὴν πόλιν. || 20. τὸν τόπον B. || 21. Ἀλεξανδρέας χώρα γράφεται B; ὅθεν καὶ Ἀλεξανδρέου χωρίον ἀναγρ. A; ἡ Ἀλεξανδρέων χώρα ἐπικέκληται. C. || 22. sic recte C et Valerius. Κλεομένης A, Κλεομένης B. || 23. Ἐρμοκράτης C. *Dinocrates*, Valerius. Hoc architecti nomen habes etiam ap. Ammian. 22, 16, Vitruv. præf. lib. II., Valerius Maxim. I, 4 (Novimus etiam poetam Dinocratem Rhodium); ap. Plin. 5, 10 et 34, 42 est *Dinocrates*; in cod. A et B. nomen viri excidit, servata tamen sunt verba ὁ Ῥόδιος. In Ambrosiano Callisth. cod. gr. est Ἰπποκράτης, monente Maio ad Valerium. || 24. ἔμποροι A. || 25. πρὸς τὴν τροφὴν add. A. || 26. ὥς τοιαύτης ὑπερμ. τυγ. B; ὑπερμεγ. τυγ. C; ὥς τηλικαύτης οὐσίας A. || 27. σύμβουλοι B; εὐσ. C; εὐσύμβουλοι A. || 28. sic. A; καὶ πρὸς τὰ σ. τῇ πολ. συμβουλεύουσι B. C. || 29. ὥς διὰ τὴν μεγ. B. || 30. διαναστήσ. B. || 31. μαχ. καὶ οἰμ. B. || 32. ταφοσιριακὴν τενέαν C; ταφοσινιακὴν τενέαν B. τάφον σιριακὴν ταινίαν A. Intellige angustum illum tractum, qui inter mare et lacum Marcoticum Taposirin versus extenditur. In eo erat Necropolis. || 33. μέχρι τῆς A. ποταμοῦ τοῦ κατὰ νόθον B; μέχρι τοῦ A. π. τ. κ. νόθον C; τοῦ κατὰ τὸν Κάνωθα A. Intelligi portam Canobicam, vel locum prope eam, quo Canobus sepultus esse ferebatur (Epiphanius Ancorat. § 108, Opp. tom. II, p. 109 ed. Petav.); ceterum vox ποταμοῦ num recte se habeat, quæro. Num τόπου. τεμένους? || 34. Βενδιδαίου B. Βενδιδίου C. Μενδισίου A. Valerius anctorem suum expressit pessime. || 35. τῆς Εὐρύφου B; μέχρι τοῦ Εὐρυλόφου C; ἔξω τῆς Εὐρυλόχου A. || 36. καὶ κελεύει τοῖς κατοικοῦσι κωμῶνας μεταβαίνειν πρὸ (ἀπὸ?) ἧς μιλίων τῆς πόλεως, χωρήματα αὐτοῖς χαρ. A. || 37. sic C; ἀρχιτέκτονες B; ἀρχιτέκτονες A. || 38. τότε add. A. || 39. ἦν Νουμίνιος v. Νουμίνιος C et B; quod corruptum ex ἦν Ἡρων ὀνόματι, λιθυκός, uti ex Valerio et cod. A intelligitur; est haud dubie avus Heronis Alexandrini, celebris mathematici; vox ὁδατικός, si recte se habet, neque, ut puto, ex Λιθυκός corrupta est, queritur an non certe senioris ævi Heron ὁ ὁδραυλικός cum Nostro confundatur. || 40. Κλεομένης B. || 41. Κράτερος B. καρτερικός C. *Erato* Valerius; in cod. A locus ita habet: ἐσκέπτετο δὲ καὶ ἑτέρους ἀρχιτέκτονας τῆς πόλεως, ἐν οἷς Κλεομένην τὸν Ναυκρατίτην καὶ Κρατὸν (sic) Ὀλύνθιον καὶ Ἡρώνα ὀνόματι λιθυκύντα (l. λιθυκὸν ὄντα?), ὅς εἶχε ἀδελφὸν ὀνόματι Ἰππόνομον. Hinc dedi Κράτερον; nam ita olim in Callisthene scriptum fuisse e varia lectione eruitur. At verum nomen fuerit Κράτης, intelligendusque est celebris ille ταφώρυχος (quod nomen fort. latet in Καρτέριχος codicis C), ὁ Ἀλεξάνδρῳ συνών (ut Diog. L. ait IV, 23.), de quo v. Steph. Byz. v. Ἀθῆναι et Strabo X, p. 407, ubi ἀνὴρ Χαλκιδεὺς dicitur, eodem, opinor, modo quo Ephippus et Dionysius historici ab aliis Olyn-

Hanc igitur urbem nominis sui appellatione dignatus in omnem, quantum visi datur, magnificentiam laboravit, quamvis Cleomenes ac Neucratus (i. e. ἐκ Ναυκρ.) et Dinocrates Rhodius in eam sententiam non accederent, ut tantam illam urbem, quanta nunc est, niti deberet: quod neque repleri ædificiorum spatia et tecta turbis competentibus opinarentur, nec repleta ali facile potuissent. Ex quo fore arbitrabantur bella frequentia vel necessitate querendæ alimonιæ ab ipsis incolentibus ineunda, seu opulentia prævalerent seu viribus deficerent, dum aut impeterent aliquid aut peterentur. Quippe moderatum urbium statum et consiliiis facilius cedere, et ad sustentationem sui promptius occurrare: amicum siquidem multitudini, nec facilis sui apud omnes singula dinoscentia, atque etiam difficilis et conspiratio.

Quamquam igitur longe auctius rex metitus locorum

PSEUDO-CALLISTHENES.

amplitudinem foret, tamen ad sententiam persuadentium ire aliquanto contractius sivit ambitus lineam. Quare successerat magnificentiae animo contemptæ. Longitudinem quidem urbi procurat ab eo loco cui Draco nomen est: (est autem pars supradicti Taposiris usque ad locum cui Agathodæmonos appellatio manet.) Latitudini vero indulget a Canopo usque ad locum qui Eurylochi vel Melanthium dicitur. Jubet igitur omnes quique per ambitum usque ad lapidem tricesimum coluissent, universos eodem commigrare, locumque omnem unde ad oppidum convenissent, suæ editioni (*ædificationi* P. Mai.) servire. Et hæc quidem super spatio urbis ejus accipimus.

Adhibitis autem rex architectoribus, qui ex arte nobiles et celebratiores habebantur, ut Cleomene de Neucrato (i. e. ἐκ Ναυκρ.) et Olynthio, et Erato (*Cratero Olynthio*), Herone etiam Libii (Libye) qui cum fratre Eponymo (*Hy-*

δ' Ἑρων (42) ὀνόματι Ὑπόνομον. Οὗτος συνεβούλευσεν Ἀλεξάνδρῳ τὴν πόλιν ἐκ θεμελίων κτίσαι (43), ἐν αὐτῇ δὲ ὑδραγωγούς πόρους καὶ ὀρετηγούς ἐπιβρέοντας (44) εἰς τὴν θάλασσαν. Καλεῖται δὲ Ὑπόνομος διὰ τὸ ὑποδεῖσθαι αὐτὸν ταῦτα (45).

ΚΕΦ. ΑΒ'.

Κελεύει οὖν Ἀλεξάνδρος χωρογραφῆσαι τὸ περίμετρον τῆς πόλεως πρὸς τὸ θεάσασθαι αὐτό. Οἱ οὖν ἀρχιτέκτονες (1) ἄλφειρον σίτου λαβόντες ἐχωρογράφησαν τὴν πόλιν. Καταπτάντα δὲ ὄρνεα παντοδαπά

κατεδοσκήθησαν τὰ ἄλφειρα καὶ ἀνέπησαν. Πυνθανόμενος (2) δὲ Ἀλεξάνδρος περὶ τούτων, τί ἄρα δηλοῖ τὸ σημεῖον, μετεπέμψατο σημειολύτας καὶ εἶπεν αὐτοῖς τὸ γεγονός· οἱ δὲ ἔφασαν ὅτι ἡ πόλις, ἣν ἐκέλευσας κτισθῆναι, βασιλεῦ, ὁλὴν τὴν οἰκουμένην θρέψει, καὶ πανταχοῦ ἔσονται οἱ ἐν αὐτῇ γενηθέντες (3) ἄνθρωποι· τὰ γὰρ πετεινά πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περικυκλοῦσιν (4).

Ἐκέλευσεν οὖν κτίζεσθαι τὴν πόλιν. Θεμελιώσας δὲ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως Ἀλεξάνδρος καὶ χωρογραφῆσας, ἐπέγραψε γράμματα πέντε· Α, Β, Γ, Δ, Ε. τὸ μὲν Α Ἀλεξάνδρος, τὸ δὲ Β βασιλεὺς, τὸ δὲ Γ γένος, τὸ δὲ Δ Δῶς, τὸ δὲ Ε ἔκτισε πόλιν ἀείμνηστον. Ὑπο-

thii, ab aliis Chalcidenses vocantur. || 42. Νουμήνιος BC. || 43. ὀρύξει τὴν πόλιν ἐκ θεμ. Α. || 44. ἑρπύοντας τὴν θάλ. Α. || 45. cod. A sic: Καλοῦνται δὲ ὑπόνομοι διὰ τὸ [τὸν] ὑποδείξαντα Λιβυκὸν Ὑπόνομον καλεῖσθαι. Omisit hæc Valerius, alia quædam suppeditans quæ in græcis nostris desiderantur, nisi quod in cod. A post ἑρπύοντας τὴν θάλ. leguntur hæc: καὶ οὕτως ὁ Ἀλεξάνδρος ἐκέλευσε γενέσθαι ὅπερ οὐδεμία πόλις εἶχεν. Quod deinde apud Valerium sequitur de magnitudine urbium maximarum, ita habet in cod. A: Οὐ μέντοι γε ἑτέρα πόλις ἐστὶ μεζῶν Ἀλεξανδρείας. Πᾶσαι γὰρ ἐχωρογραφῆθησαν καὶ ἐμετρήθησαν. Ἡ δὲ μεγίστη πόλις ἐν Συρίᾳ Ἀντιόχεια· αὕτη ἐστὶν σταδίων η' καὶ ποδῶν οβ'· ἡ δ' ἐν Ἀφρίκῃ Καρχηδὼν σταδίων ις' (decem Valer., quod præstat, nam a minoribus ad majores auctor progreditur), ποδῶν μ' (ut vid.). Ἡ δὲ ἐν τοῖς βαρβάρους Βαβυλῶν σταδίων ιδ' καὶ ποδῶν σ η' (σ' sec. Valer.)· ἡ δὲ Ρώμη σταδίων ιδ' καὶ ποδῶν κ'· ἡ δὲ Ἀλεξανδρεία σταδίων ιδ' (sec. ι' ex Valerio) καὶ ποδῶν τζ' ε' (τσε' sec. Val.). Longe aliter Strabo p. 793, sec. quem Alexandriæ diameter stadiorum circa 30; sec. Diodor. et Plin. stad. 40. De suo tempore Callisthenes loqui videri possit. Post hæc cod. A pergit:

Παραγενόμενος οὖν Ἀλεξάνδρος εἰς τοῦτο τὸ ἔδαφος, εὗρε τοὺς ποταμούς· καὶ τὰς διουρχὰς καὶ τὰς κόμας συνεστάσας. Ἀπὸ δὲ τῆς γῆς ἐπὶ τῆς θαλάσσης νῆσόν τινα ἐθεάσατο, καὶ πυνθάνετο τίς καλεῖ τὴν νῆσον. Οἱ δὲ ἐγγύωροι εἶπον· « Φάρον Πρωτεύς (Πρωτεύς δὲ ἡ ἡδ.)· αὕτη δὲ κατοικησὶς (κατοικησας cod.) τὸ μνημα τοῦ Πρωτεύς ἐστὶν τὸ παρ' ἡμῖν θρησκεινόμενον. » Ἐκίτινος ὑψηλοτάτου θρόνου ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς τὸ νῦν καλούμενον Ἡράκλειον, καὶ ἐπέβειξαν τὴν λάρνακα. Θύσας δὲ τῷ Ἡράκλει (τῷ Ἡρακλὶ τὸ Ἡράκλειον) ἱεροποιεῖ (ἐποποιεῖ?), καὶ ἰδὼν ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ (στυλοῦ?) κατακεκτυκὸς τὸ μνημα ἐκέλευσε αὐτὸ ταχέως ἀνορθώσαι.

Cap. XXXII. 1. Ἀρχιτεχνίται BC. || 2. ἐμφωραζόμενος C; voluit ἐμψ. καὶ πυνθανόμενος; cod. A. ἐμφωραζόμενος μετεπεμψατο. Cf. Plutarch. Alex. c. 26. || 3. ἐνωθέντες B. || 4. Post hæc cod. A (et Valerius) præbent hæc: Ἡρῶντο δὲ οἰκοδομεῖν τὴν

ponomo) erat, accepit omne magnificentie hujusce monumentum in eo posse tuto consistere, si antea quam fundamenta urbi jacerentur, subductiones aquarum purgantisque relinquendas procuraret: quibus jugiter ablutis dirivatisque atque in mare perpetuo dilabentibus, neque ædificiis perniciem aliquam remansuram, et ab hisce, quæ intervenire corrumpendo aeri soleant, purgatius oppidum fore. Elaboratis igitur his cloacis, quibus haud facile capaciores ulla urbs habeat, omnis post id operum imposita molitio.

Quare cum hæc urbes, quæ in omni orbe terreno maximæ celebrantur, in hæc spatia numeratæ sint; Syriaque sit civitas vel amplissima Antiochia extenta stadiis octo, pedibus septuaginta duobus; Carthago vero, quæ principatum Africæ tenet, stadiis decem porrecta videatur stadiique parte quarta; Babylon porro stadiis duodecim longa sit et pedibus CC atque XX; ipsa quoque domina omnium gentium Roma quatuordecim stadiis et pedibus C atque XX longa primitus fuerit, nondum adjectis his partibus, quæ multum congeminasse majestatis ejus magnificentiam visuntur; Alexandriam mensi sunt sedecim quidem stadiis, pedibus vero CCC atque LXXV.

Occupato igitur omni solo, quod prædictis alveis atque vicis olim consitum mox urbs una contextuit, videt insulam eminens perbreve rex, cui nomen Pharos esse cum diceretur, coluisse vero Pharum istam Protea; conlapsam etiam ibidem cerneret Proteos sepulchrum; id quidem protinus et reformari ad faciem novitatis et coli religiosius

mandat: exinque civitas Pharos est; ejusque mos ad nos usque prolapsus Sacrum inter nostros Heroon dicitur.

XXXII. Additur tamen ad fabulam metatæ primum discretæque urbis hujusce, quod cum lineæ ductæ ab architectis forent, quibus spatium et descriptio metatæ urbis notaretur, subjecta sit lineæ farina pro pulvere. Sed ubi id factum fuerit, mox congreges multi numeri et generis aves eodem advolavisse, raptimque omnem illam de farina lineam obligurisse. Id ergo portentum turbulentius Alexandrum formidantem consuluisse protinus peritissimos conectorum, eorumque sententia rescivisse, civitatem hanc non suis modo, verum peregrinis etiam populis ad alimentum uberrimam fore. Ut enim in illo avium numero non solum indigenæ, verum advenæ etiam atque undique versus adlapse, jacto polline avidæ pastæ sint; ita hominibus quoque et incolentibus et appellentibus urbem hanc fructuosissimam fore.

Ædificandi tamen Alexandriam constat principium ex meditullio esse factum, idque etiam nunc nomen in ea urbe retinere, quod Mesonpondio vocetur. Creptis autem molitionibus, surgere visitur draco quidam terribilis magnitudine ac majestate, qui plerumque opifices incursabat, ejusque nonnihilum impediri opera videbantur non minus metu visentium quam religione. Quod cum in aures Alexandri perventum foret, jubet insequenti sub die, sicubi forte sacra illa bellua videretur, omnes undique confluentes necem draconi moliri: idque naviter factum oppressus-

ζῷα καὶ ἡμίονοι εἰργάζοντο. Ἰδρυμένον δὲ τοῦ πυλῶνος τοῦ ἱεροῦ (α) ἐξαίφνης πλᾶξ μεγίστη ἐξέπεσεν ἀρχαιοτάτῃ πλήρῃ γραμμάτων (γ), ἐξ ἧς ἐξήλθον ὄφεις πολλοί, καὶ ἐρπύζοντες εἰσῆλθον εἰς τὰς ὁδοὺς (δ) τῶν ἡδὴ τεθμελιωμένων οἰκιῶν. [Τὴν πόλιν γὰρ (θ) ἔτι παρὼν (ι) Ἀλέξανδρος καθίδρυσεν τῇ αὐτοῦ δυνάμει ἱαννουαρίου πρώτη καὶ αὐτὸ τὸ ἱερόν.] Ὅθεν τούτους τοὺς ὄφεις σέβονται οἱ θυρωροὶ ὡς ἀγαθοὺς δαίμονας εἰσιόντας εἰς τὰς οἰκίας· οὐ γὰρ εἰσὶν ἰσοβάλα ζῷα (ii).

Στεφανοῦσι δὲ καὶ τὰ κτήνη, ἀνάπαυσιν αὐτοῖς παρεχόμενοι (12)· ὅθεν καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῦτο τὸ νόμιμον φυλάττουσιν οἱ Ἀλεξανδρεῖς, πέμπτη καὶ εἰκάδι τὴν ἑορτὴν τελούντες.

ΚΕΦ. ΛΓ'.

Εὖρε (i) δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς ὑψηλοῖς βουνοῖς (2) ναὸν ἰδρυμένον καὶ ἡλίου στόλου (3) κατὰ (4) τὸ ἥρῳν.

Ἀλεξανδρεῖται ἀπὸ μέσου πεδίου, καὶ ἔσχε ὁ τόπος τὴν προσωνυμίαν ἄχρι νῦν διὰ τὸ ἀπ' ἐκείθεν ἀρξασθαι τὴν τῆς πόλεως οἰκοδομήν. Τὴν δὲ περὶ αὐτὸν τρεπομένην δράκιν σὺνθεος (ἐσίνετο θς;) παραγενόμενος ἐξεφύθει τοὺς ἐργαζομένους. Καὶ ἐκκοπήν ἐποιεῖν τοῦ ἔργου διὰ τὴν τοῦ ζώου ἐπέλευσιν. Μετεδόθη δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοῦτο. Ὁ δὲ ἐκέλευσε τῇ ἐπερχομένῃ ἡμέρᾳ ὅπου ἂν καταληθῇ χειρῶσασθαι, ἐνὸς εἰργάζοντο (sic). Καὶ δὴ λαβόντες ἐπιτροπὴν παραγενομένου τοῦ θηρός κατὰ τῆς νῦν καλουμένης Στοᾶς, τοῦτον περιεγόνοντο καὶ ἀνείλιν. Ἐκέλευσε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκεῖ τὸ τέμενος γενέσθαι, καὶ θάψας κατέθετο. Καὶ πλησίον ἐκέλευσε στεφάνους στέφειν εἰς μνήμην τοῦ ὁφθέντος ἀγαθοῦ δαίμονος. Ἐκέλευσε δὲ μηδαμοῦ ἀλλαχοῦ βάλλεσθαι τὴν ὀρυγὴν τῶν θεμελίων εἰ μὴ εἰς ἓνα τόπον· καὶ ἐστὶν ἕως ἄρτι ὁρος μεταφαινόμενος, ὃ καλεῖται Κοπρία. Θεμελιώσας δὲ τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως μέρη κτλ., ut in codd. B et C. || 5. sic A; Ἀμμωνι ἀμύμητον C; ἀμύμητον ἢ Ἀμμωνι B. || 6. τοῦ ἱεροῦ πυλῶνος C; καθίδρυμένον δὲ τοῦ ἥρῳ ἐπὶ ἐν ἐπιστύλιον ἐξεπήδησεν πολλὴ ὄλη [*] καὶ ἐλκύναντες εἰσέβαμον εἰς τὰς οἰκίας τὰς ἡδὴ γενομένας δ. A. || 7. γραμμ. quid sibi velit, non video; scripserim trumphantem, foraminibus. || 8. εἰς τ. δδ. exciderunt in C. || 9. Hæc cum antecedentibus male coherent. Quare aut exciderunt nonnulla, aut nostra alieno loco sunt posita. Aperte legentur post verba πέμπτη καὶ εἰκάδι τὴν ἑορτὴν τελούντες. || 10. ἐπιπαρὼν B; in A locus ita habet: ἐπεὶ παρὼν ὁ Ἀλέξανδρος καθίδρυσεν τὴν καὶ (supple τὴν πόλιν) καὶ αὐτὸ τὸ ἱερόν. Pro τῷδε lege τύβι, i. e. Tybi mensis, qui fere respondet Januario nostro, die vicesimo quinto. In cod. B: C. est ἱαννουαρίου πρώτη, quod an errore cum computo nitatur, nescio; postea etiam B et C diem XXV ^{mo}, non addito famen mensis nomine, notant. || 11. addit A: ἀλλὰ καὶ τὰ δοκοῦντα εἶναι ἰσοβάλα ἀπελαύνουσι· καὶ θυσιά τελεῖται αὐτῷ τῷ ἥρῳ [αὐτοῖς ἐν τῷ ἥρῳ?]. || 12. addit A: διὰ τὸ συνεργῆσαι ἀχθοφοροῦντα εἰς τὴν καθίδρυσιν τῆς πόλεως. Ἐκέλευσε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τοῖς φύλαξι τῶν οἰκίων σῖτον δοθῆναι. οἱ δὲ λαβόντες, ἀλήσαντες καὶ ἀθηροποιήσαντες τὴν ἡμέραν (i. ταύτῃ τῇ ἡ.) τοῖς ἐνοικοῦσι θάλλους διδόσιν· ὅθεν καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῦτον τὸν νόμον φυλάττουσι παρ' Ἀλεξανδρεῦσι, Τύβι (τύβη cod.) καὶ τὰ μὲν κτήνη στεφανοῦσθαι, θυσιάζεσθαι [δὲ] τοῖς ἀγαθοῖς δαίμοσι τοῖς προσωνυμένους τῶν οἰκιῶν, καὶ διασώσεις (διαδόσεις;) τῶν ἀθηρῶν ποιέσθαι.

Cap. XXXIII. 1. Ὅρᾳ B. Male decurtatam esse narrationem patet ex Valerio. Quamquam ne hic quidem integram Græci auctoris narrationem reddidisse videtur. In cod. A supersunt hæc: Εὖρε δὲ ἐπὶ πέντε ὑψηλοτάτας λορίας, αἰπερ (ὅπερ cod.) εἰσὶν ἡλῖος καὶ ἡλίου στόλοι (ἡλίων στόλοι cod.), καὶ τὸ ἥρῳν. Ἐξήτει καὶ τὸ Σεραπεῖον κατὰ τὸν χρησμὸν τὸν δοθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀμμωνος καὶ τὸν πάντων δυναμικώτατον θεόν. || 2. τόποις C. || 3. σιργήους πόρους B; σίλωνος στόλους B; δέδι ἡλίου ex cod. A; quamquam aliud quippiam auctor scripserit; fortasse Ὀσίριδος vel Ὀσιρίωνος. || 4. codd. καὶ; κατὰ ἥρ. est e regione heroi (Agathodæmonis), ut ap. Valerium, et infra ἀπέναντι τοῦ ἥρῳ. Locus interpretandus ita: Reperit colles quinque, unum maximum Solis nuncupatum et e regione Heroi situm, et alios quattuor, qui columnæ Solis appellabatur. || 5. supra (c. 30) erat ἀγορεύω. Reliqua eodem modo leguntur ac supra, nisi quod προαθήτοι b. l.

que eo loci est draco ubi nunc Stoam vocant: et sepulchrum tamen draconi consurgit opere admodum laborato et juxta Alexander jubet coronarias quoque opificinas adiacere: ut quod hæc bestia famulitium quoddam templis præstare videbatur ΔΕΜΩΝ ΜΕΛΙΩΝ ἀπellaetur, ipse quoque divina quadam religione coleretur. Quæ cum multa sint Alexandriæ et alia vel miranda, mons quoque propter illic visitur ex congestu, quem incuriosi vetustatis naturalem etiam opinantur. Sed ea moles egestis undique terra atque rudibus, quibus fundamenta sint mœnibus exhausta vacinataque, eoque collatis ac superfusis, hujusmodi erecti et ardui montis magnitudinem sumpsit.

Omnen autem mœnium varietatem distinxit nominibus, et secrevit sub appellatione Græcorum elementorum primariumque quinque litterarum, non utique quod hoc regi sit tantummodo libitum, verum uti ex hisce litteris sui nominis perpetuas in urbis partibus celebraretur: significante scilicet prima littera nomen Alexandri, secunda vero regis ex Græco, tertia porro generis, quarta etiam Jovis, quinta sese fecisse. Sic enim si quis hasce quinque orationis partes usurpaverit Græca lingua, inveniet his nomi-

nibus ac verbis pronas has litteras fuisse præpositas, quod ALEXANDER REX GENUS JOVIS FECISSET.

Sepulchro autem draconis illius jam perfecto, cum trahes quædam qua ad gressum ejus columnas impresserat, casu repentino corruisset dissilissetque, angues conplusculi indidem emersisse sunt visi, hique reptabundi prout cuique ad lubentiam impetus fuit, constructarum domuum penetralia invasere. Quod cum ipsum quoque terribile admodum videretur, non cunctanter arioli pronunciare, hos quoque dæmonas et præsules locorum esse, domibusque singulis colendos pro diis penatibus tradi oportere; ejusque mos vivit et adhuc Alexandriæ religiosus est sub penatium deorum honore, et æstatis (stativ) diebus sæuetos cili more religionis ejusmodi. Polentam ex tritico quod sil esui anguibz jaciunt, et coronatis optimationum mos est templum Herois scandere, cui talia scilicet anguina obsequio famulentur.

XXXIII. Quod autem oraculum regi somnio dato quinquevertem fore urbem somnio pronunciavisset advertens diligentius, invenit ejus unius loci esse eminentias quinque, quibus in cetero æquore extuberascantibus decus urbis est

Ἐξήτει δὲ καὶ τὸ Σαραπειὸν κατὰ τὸν αὐτῷ δοθέντα χρησμὸν ὑπὸ τοῦ Ἀμμωνος εἰπόντος αὐτῇ διὰ τοῦ χρησμοῦ οὕτως·

Ὁ βασιλεῦ, σοὶ Φοῖβος ὁ μηλόκερως ἀγορεύει· (5)
εἰ γε θάλεις αἰῶσιν ἀγηράτοισι νεάζειν,
κτίζε πόλιν περίφημον ὑπὲρ Πρωτηίδα νῆσεν,
ἧς δαίμων προκάθηται Πλουτωνεῖος ἀνάσσειν,
πενταλόφοις κορυφαῖσιν ἀτέρμονα κόσμον ἐλίσσειν.

Ἐξήτει οὖν Ἀλέξανδρος τὸν θεὸν τὸν πάντα δεχόμενον· καὶ δὴ ἐποίησεν (6) ἀπέναντι τοῦ ἱεροῦ βωμὸν μέγαν, ὃς νῦν καλεῖται βωμὸς Ἀλεξάνδρου, πολυτελῆ· ἐν ᾧ θυσίαν ἐθέσπισε· καὶ προσευξάμενος (7) εἶπεν·
Ὅστις ποτ' οὖν τυγχάνει προνοούμενος (8)
ταύτης τῆς γῆς, καὶ τὸν ἀτέρμονα κόσμον
ἐπιδέσκη, παράδεξαι τὴν θυσίαν
καὶ βοηθός μοι γένοιτο εἰς τοὺς πολέμους.
Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπέθηκε τὰ ἱερεῖα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

Αἰφνιδίως δὲ μέγιστος αἰτὸς καταπὰς ἤρπασε τὰ σπλάγγνα τοῦ θύματος καὶ διὰ τοῦ ἀέρος ἐφέρετο, καὶ ἀφῆκεν αὐτὰ ἐπὶ τινος ἐτέρου βωμοῦ. (9) Κατασκοπήσας (10) δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν τόπον, παραγενόμενος ἐν τάχει, εἶδε τὰ σπλάγγνα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ κείμενα, τὸν δὲ βωμὸν ὑπὸ ἀρχαίων καθιδρυθέντα καὶ σηκὸν καὶ ξόανον ἔνδον προκαθεζόμενον, καὶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ κομίζον θηρίον πολύμορφον, τῇ δὲ εὐωνύμῳ σκῆπτρον κατέχον, (11) καὶ παρεστήκει τῷ ξόανῳ κόρης ἀγαλμα μέγιστον. Ἐπυνθάνετο οὖν τῶν ἐκεῖσε κατοικούντων τίς ἄρα ὁ ἐνταῦθα θεὸς τυγχάνει· οἱ δὲ ἔρασαν μὴ εἰδέναι μιν, παρεληφέναι δὲ ὑπὸ τῶν προκατέρων, Διὸς καὶ Ἥρας ἱερὸν εἶναι· ἐν ᾧ καὶ τοὺς ὀβελίσκους ἐθεάσατο τοὺς μέχρι τοῦ νῦν κειμένους ἐν τῷ Σαραπειῷ, ἔξω τοῦ περιόλου τοῦ νῦν κειμένου (12), ἐν οἷς ἦν κεχαραγμένα γράμματα ἱερογλυφικὰ (13) περιέχοντα οὕτως· * * Το

etiam cod. C exhibet, idemque pro πλουτώνιος h. l. scribit πλωτίος. Versu quinto cod. B πενταλόφων βουνῶν κορ. || 6. Καὶ δὴ ποιήσας μέγιστον βωμὸν ἀντικρὺς τοῦ ἱεροῦ, ὃ νῦν καλεῖται βωμὸς Ἀλ., πολυτελῆ θυσίαν ἐπέτελεσεν, A., melius. || 7. ἐπεὶ. A. || 8. sic cod. A nisi quod h. l. post vocem τυγχάνει addit θεός. Cod. B et C sic: ὅτι μὲν οὖν τυγχάνει θεός κρ. τ. τ. χθονός, καὶ τὸν ἀτ. κ. ἐπιδέσκει, φανερόν τοῦτο· αὐτὸς οὖν κ. μου τὴν θυσίαν κτλ. || 9. ἐν ἐτέρῳ βωμῷ BC. || 10. καλλέσαντες (sic) οἱ κατάσκοποι ἐσήμαναν τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ τὸν τόπον· ὁ δὲ τάχει ἐκεῖ παραγενόμενος A. || 11. addit A: ὃς θνητὴν φύσιν οὐχ εὖρε ἀπαγγεῖλαι, παρεστήκει δὲ τῷ ἀρθάρτῳ ξόανῳ κόρης ἀγ. μ. || 12. τοῦ ν. κειμ. om. C. || 13. ἐν οἷς ἦσαν κεχαραγμένα γράμμασιν ἱερατικοῖς cod. A. Quae sequuntur in B et C. centones sunt narrationis, quam exhibet codex A cum Valerio. Verba sunt: Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπύθετο, τίνας εἰσὶν οἱ ὀβελίσκοι. Οἱ δὲ εἶπον Ἰαγόν· Βασιλεὺς κοσμοκράτορας Σεσόγχωσις καί ται ἡ ἐπιγραφὴ αὐτῇ ἱερατικοῖς γράμμασιν· « Βασιλεὺς Αἰγύπτου Σεσόγχωσις τῷ προστάτῃ (τὸ προφανὲ cod.) τοῦ κόσμου ἀνέθηκε. » Εἶπε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀποβλέψας εἰς τὸν θεόν· « Μέγιστε ὦ Σέραπι, εἰ σὺ τυγχάνεις τοῦ κόσμου θεός, δῆλωσόν μοι **. » Ὡρθη δὲ αὐτῷ διὰ πῶν ὕπνων ὁ μέγιστος θεός· εἰπὼν· « Ἀλέξανδρε, ἐξελάθου τί εἶπες καὶ τὴν θυσίαν; Οὐ σὺ εἶπες· Ὅστις (δὲ cod.) ποτ' οὖν τυγχάνει προνοούμενος ταύτης τῆς γῆς, καὶ τὸν ἀτέρμονα

maximum, constructa ara quam maxima in eo colli, qui adversum Heroi locum visitur erigi. In ea igitur ara Deo summo rerum praesidi opulentioribus sacris et religiosius operabatur cum prece tali:

Quisquis tu Deum rex es, qui praestare diceris
Huic terrae mundumque istum interminem regis,
Recipias quaeso sacrum hoc, litantique mihi
Auxilio fias rebus pacis et bellicis.

Et his dictis exta flammis ex more inferebat. Enimvero involans invisitatae magnitudinis aquila exta quidem e manibus Alexandri praeripit, transverso volatu quam tranquillissimo aeris intersitum spatium [secans] et alteri cuidam aerae procul exta quae praeripuera superponit. Quem depositi locum cum quidam e speculatoribus regi nunciasset, properato eadem venit, agnitisque extis quae sacra ales advexerat, videt templum illic vetus magnitudinis religiosae, quodque aevi longinquitas superasset ac diruisset, simulacrumque intrinsecus sedens ex ea materia figuratum, quam dinoscere homini virium non est. Sed propter sedentarium deum adlitterat puellaris effigies spectabili magnitudine et pulchritudine veneranda. Cumque ejus religionis numina percunctaretur, sese quidem accolae certim scire rennuebant: accepisse tamen traditu veteri, Jovis ac Junonis templum illud fuisse. In eo obeliscos quoque duos videt proceritudinis erectissimae, qui adhuc Alexandriae perseverant in Serapis templo circum septa extrinsecus assistentes

ejus templi, quodotas junior laboravit, sed haec saxa (quos diximus obeliscos, quod ad veru ferreum saxi sublimitas quadret) insignita sunt et inscripta Aegyptiis ac sacris litteris. Eorum causam et originem cum requisisset, Sesonchosim regem eorum auctorem esse dicebant, qui politus universitatis ad sui monumentum esse voluisset, quos diis religiosus consecraverat. Lectae denique per interpretem litterae continere sunt proditae hujusmodi gratiam:

REX AEGYPTI SESONCHOSIS ORBIS POTENS

FRÆSULI MUNDI TOTIUS DEO SERAPI CONSECRAT.

Adit ergo Alexander prece maxima deposcitque, uti si ista rata esset fama quae scripta sit, sese numen illud mundi totius dominum recognosceret, et eidem evidentius intimaret. Ergo quietis proximo tempore eidem deus confessus se regi magnitudine pariter ac majestate sic ait: « Nonne, inquit, memineras, Alexander, sacrificantem te cum primum exta sacris inveheres, totius mundi orbisve domino sacravisse, ejusque auxilia petivisse? Quae cum dicata mihi merito quoque sint in meam aram transvecta, quid dubitationi relictum erat, quin eum me crederes, quem auxiliatorem tibi religionibus captasses?

Ad haec Alexandro de urbis perpetuitate querenti, et an nominis sui inhaesura appellatio videretur, visus est deus manu sese apprehendisse, exinque ad editum celsumque admodum montem una duxisse, atque ibidem consistenti « Potesne, ait, o fortissime, molem hanc montis in diversa

μὲν γῆρας αὐτῆς τῆς πόλεως *καλλίνας, ὑπερφέρουσα | ἐγὼ δὲ προστάτης ταύτης γενήσομαι, ὅπως μὴ τὰ γα-
πλήθει δ' ἄλων πολλῶν, ἀέρος εὐκρασίαις ὑπερβάλλουσα· | λεπὰ τελέως ἀεὶ ἐπιμείνη, ἢ λιμὸς ἢ σεισμὸς, ἀλλ' ὥς

κόσμον Ἐπιδέκῃ, παράδειξαι τὴν θυσίαν, Καὶ βοηθός μοι γενοῦ εἰς τοὺς πολέμους· καὶ αἰφνιδίως ἀετὸς καταπτὰς ἀρπάσας τὰ σπλάγχνα ἔθηκε ἐπὶ τοῦ βωμοῦ; Οὐκ ἦν σὲ ἐπιγινῶναι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ πάντων ἐπινοούμενος θεός; » Τοῦ δὲ κατὰ τοὺς Ὀμήρους (l. Ὀμηρικούς στίχους) παρακαλοῦντος τὸν θεὸν καὶ λέγοντος· « Εἰ διαμνεῖ ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου κτιζομένη Ἀλεξάνδρεια, εἴτε μεταβληθῇσεται μοι τὸ ὄνομα εἰς ἑτέρου βασιλέως (βασιλεῖαν cod.) ὀνομασίαν, μὴνυσόν μοι· » Ὁρᾷ δὲ τὸν θεὸν κρατοῦντα αὐτὸν τῆς χειρὸς καὶ φέροντα παρὰ τι ὄρος μέγιστον, καὶ λέγοντα· « Ἀλέξανδρε, δύνασαι μεταθεῖναι τοῦτο τὸ ὄρος εἰς τοῦτο τὸ μέρος; » Ὑπενόησε λέγειν· « Οὐ δύναμαι. » Καὶ ὁ θεὸς εἶπεν· « Οὕτως οὐδὲ τὸ σὸν ὀνομαζήναι εἰς ἑτέρου βασιλέως ὀνομασίαν μεταβληθῇ, ἀλλὰ καὶ αὐξηθήσεται ἀγαθοῖς Ἀλεξάνδρεια, αὐξουσα (l. ἀμαυροῦσα) τὰς προγενεστίρας αὐτῆς πόλεις. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Καὶ ἐτι τοῦτο μοι δήλωσον, πότε καὶ πῶς μέλλω μεταλάσσειν. Ὁ δὲ θεὸς (Τὸ δὲ θεῖον cod.) λέγει·

Ἄλυπτόν ἐστιν καὶ καλὸν καὶ τίμιον
θνητὸν γεγονότα μὴ προειδέναι πότε
ἔσται τὸ τέλει τῆς τελευτῆς τοῦ βίου·
βροτοὶ γὰρ ὄντες οὐ νοοῦσιν ἐν φρεσὶ ν
ἀθάνατον εἶναι τὸν βίον τὸν ποικίλον,
ὅταν ἔχωσιν ἀγνοίαν τῶν συμφορῶν. [δοκεῖ c.]
Τόδ' αὐτὸ (τῷ δ' αὐτῷ c.) καὶ σοὶ τοῦτο κάλλιστον δοκεῖ
τὸ μέλλον ἐντὸς μὴ προειδέναι φίλει (φίλε c.).
Ἐπεὶ δ' ἐρωτᾷς αὐτὸς ἐκμαθεῖν θέλων,
ἐν ἔστι πείσαι συντόμου σε τοῦτω τότε.
(ἐνεστι πείσαι· συντόμως δ' ἐρῶ τότε?) [cod.]
Σὺ μὲν ταγαῖσι (ταγάσι c.) ταῖς ἐμαῖς νεὸς γεγώς (γεγονώς
τὰ φύλα πάντα καθυποτάξεις βαρβάρων,
ἤξεις δὲ πόλιν ποθητὴν ***
*** κόσμου κόσμον ἐνθεον ***
Καιρῶν δὲ πλείστον καὶ χρόνων προβαινόντων
Καυτῇ προβήσεται ἐν ἀγαθοῖς, κοσμουμένη
ναοῖσι πολλοῖς καὶ τεμένεσι ποικίλοις,
κάλλει τε, μεγέθει, τῶν δ' ἄλων εὐκλειείᾳ.
Καὶ πᾶς ἐς αὐτὴν εἰσελεύσεται μένειν
πρὶν τῆς (τῆς πρὶν?) τελευτῆς ἐκλελησμένος γῆς.
Ἐγὼ δὲ ταύτης ἔσομαι προστάτης (l. προστάτης γενήσομαι.)

ἔθε ** (lacuna in cod.; deinde hac corruptissima :)
προκαθίσας ἀοράτοις τὴν γῆν ἑδράσας (ἰδρύσας?) καὶ τάξας
πόλιν μένειν βύθους ὁπλώσας καὶ τὸ πῦρ ἐκφοδῆσας, [μερον,
νῶτον (l. νότον) δὲ θάμβην (θαυδῶν) μὴ πνέην (πνέειν) θυρή·
ὅπως (ὅπου cod.) τὰ χαλεπὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων
μὴδὲν θυρήθῃ διαπράξει (διαταράξει) τὴν πόλιν.
σεισμὸς γὰρ ἔσται πρὸς ὀλίγον λιμὸς οὐ θαμάλος
μοσόμενος * πόλεμος οὐ βανὺς (οὐκ ἀνευ?) φόνων,
ἀλλ' ὥς ὄνειρον διαδραμοῦνται τὴν πόλιν.
Πολὺ (πολλοὶ) δὲ διαβιοῦσι πάντῃ πάντοτε, *
καθὼς θεοῦ γεγονότα προσκυνήσουσιν.
Σὺ δ' ἀποθεωθεὶς προσκυνήσῃς ὡς θεός (l. πρ. νεκρός)
καὶ δῶρα λήψῃ βασιλείων σὺ πάντοτε.
Οἰκήσεις αὐτὴν καὶ θανόντων καὶ μὴ θανόντων
τάφον γὰρ ἔξεις αὐτὴν ἣν κτίσεις πόλιν.
Πειράζε (sic B. πείσω A) δ' Ἀλεξάνδρε, τίς πέφυκ' ἐγὼ :
Δις ἑκατὸν ἤδη καὶ μίαν ψῆφον συνδὲς,
εἴθ' ἑκατὸν, ἄλλας καὶ μίαν, τετράκις εἰκόσι, καὶ δέκα,
(ἑκατὸν, μίαν, καὶ τετράκις εἰκοσι καὶ δέκα : sed duo potius
[versus fuerint.]
πρῶτον δὲ λαδὼν (l. λαβ. δὲ πρ.) πρᾶγμα (i. e. γράμμα) ποιή-
καὶ τότε νοήσεις τίς πέφυκ' ἐγὼ θεός. - [σὺν (ποιῆς) ἔσχατον·

transducere? » Negitante Alexandro, addidisse : « Hæc ergo
simil' tudo est ejus scilicet difficultatis, quam de tui nomi-
nis mutatione quæsisisti. Ut enim naturæ viribus spes ista
deficit, quod mons tantus loco mutari queat, ita possibi-
litate res caret, inelutim nomen tuum urbi nunc conditæ
olim posse mutari. »

Ibi adhuc petente Alexandro, ut sibi de fine vitæ deus
aliquid fateretur, in hæc responsum est :

Præ cuncta vita commodum est mortalibus
Nescire quibus metis fata claudantur sui.
Mens quippe hominibus non videt variantia ;
Quæ reformat perpes ævi æternitas.
Nam si cessat casuum scientia,
Lata est timoris omnis ignoratio.
Quare id putato tute commodissimum,
Si spes futuri nullo sedetur metu.
Ergo hisce quæ fas est instruere et præcias.
Tu nam levatus nostra præpotentia
Quæcumque gens sit obvia sternes manu.
Tuncque hæc revises animo liber tuo.
Urbs vero quam nunc erigis mundi decus
Nitoris arguet, cunctis exoptabilis
Sæclis, virescens temporum recursibus,
Unaque semper fulta beatitudine,
Frequens deorum templis atque numine,
Decusque vincens civium concordia :

Ohlata sedes vitæ quale tum sapit
Cunabulisque gratior genitalibus,
Quippe ipse lætis cœtibus præsul Chao
Interminatis sæculorum cursibus
Fundata quod sit tellus hisce legibus,
Ridens sereno vel corusco lumine.
Quippe astris solum sontibus jam liberum
Flabris sovetur blandique aspirantibus,
Nequit potentum vis meditulla dæmonum
Exim nocere imperioso numine.
Est namque fatum motibus nutantibus
Telluris hujus penita contremiscere
Famemque nosse celere perfuncta metu,
Tractus luales atque bella percita.
Enim facessent ista ceu si somnium.
Reges multigenarum gentium honorem
Divinum summo cultu examblient
Astris receptum cœlitumque congregem.
Quorum frequente cultu is beator
Tuosque præstas numine angustissimo.
Hæc quippe sedes corpori est cælum tuo.
Nunc ipse qui sim mente bibula percipe,
Nomenque nostrum hisce numeris collige.
Sub grata primum bis centena littera
Unum reponere numerum, et centum dehinc
Unumque post id : tunc quater viginti sint
Decemque juxtim : eaque sit novissima
Quæ prima fixa est, idque sit nomen mihi.

ἐν δνείρῳ διαδραμοῦντα (διαμαρτοῦντα cod.) τὴν πόλιν. Πολλοὶ δὲ βασιλεῖς ἤξουσιν εἰς αὐτὴν, οὐ πολεμήσοντες ἀλλὰ προσκυνῆσαι βουλομένοι. Σὺ δὲ ἀποθεωθείς προσκυνηθήσῃ νεκρὸς, καὶ δῶρα λήψῃ ἐκ πολλῶν θανόντων καὶ μὴ θανόντων. Τάφον γὰρ ἔξεις αὐτὴν ἣν κτίσεις πόλιν. Πείραζε δ', Ἀλέξανδρε, τίς πέφυκα συντόμας. Δις ἑκατὸν καὶ μίαν ψῆφον συνθεῖς, εἴτα [ἑκατὸν καὶ μίαν] καὶ τετράκις εἴκοσι καὶ δέκα, τὸ πρῶτον δὲ λαβὼν γράμμα ποιήσεις ἔσχατον, καὶ τότε νοήσεις τίς ἐσθ' ὁ θεός.

Ταῦτα οὖν χρηματίσας [ὁ θεός] εἰς ἑαυτὸν ἀπεχώρησεν Ἀλέξανδρος [δὲ] ὑπομνησθεὶς τὸν χρησμὸν ἐπέγνω ὡς ὁ Σάραπις εἶναι. Καὶ τὰ μὲν τῆς διαταγῆς τῆς πόλεως οὕτως εἶχε καθὼς διέταξεν Ἀλέξανδρος· ἐκτίζετο δὲ ἡ πόλις ἡμέρα καὶ ἡμέρα κρατυνομένη.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (1) παραλαβὼν τὰ στρατεύματα ἐπέηγετο εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπελθεῖν. Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς Μέμφιν τὴν πόλιν ἐνεθρονίσασαν οἱ Αἰγύπτιοι αὐτὸν εἰς τὸν τοῦ Ἡραίου θronιστήριον (2) ὡς Αἰγύπτιον βασιλέα. Ἰδὼν δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μέμφει ὑψηλὸν ἀνδριάντα ἀνιερωμένον ἐκ μέλανος λίθου

Ὁ μὲν οὖν θεός χρηματίσας ὡς ἑαυτὸν ἀπεχώρησε· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διεγερθεὶς τῶν ὑπνῶν καὶ ἀνακοδίσας τὸν χρησμὸν ἐπέγνω τὸν τῶν ὁλῶν θεὸν μέγαν Σάραπιν. Βαυὼν δὲ μέγαν ἰδρυσόμενος ἱερὰ τε ἀξία τῷ θεῷ ἐκέλευσε κομίζεσθαι καὶ ἀποσφραγίστας ἀποβάλλειν ἐπὶ τὸν βωμόν· λίθον δὲ πλῆθος καὶ ἀρωμάτων παντοίων σωρηδὸν ἐπιβάλλειν ἐκέλευσε [καὶ] εὐχεσθαι πάντας. Κελεύει δὲ καὶ Παρμενίων (ποῦ Παρμενίσκος appellatur) ἀρχιτέκτονι ἔδανον κατασκευάσαι δουρησάμενον τέμενος· ἐμφερὲς τοῖς Ὀμηρικοῖς στίχοις· ὡς εἶπεν ἐκεῖνος ἐσθ' ὅπου (II. 1, 528) αἰδοίμην Ὀμηρος.

Ἡ, καὶ κυανέσιν ἐπ' ὀφρῶσι νεῦσε Κρονίων·
ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἀνακτος·
κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον.

Ὁ μὲν οὖν Παρμενίσκος κατεσκεύασε τὸ καλούμενον Παρμενίσκου Σαραπίον. Καὶ τὰ μὲν τῆς κατασκευῆς τῆς πόλεως οὕτως ἔχει. ||

Cap. XXXIV. 1. Cod. A: Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παραλαβὼν τὰ στρατεύματα ἐπῆγετο εἰς τὴν Αἴγυπτον, κέρψας τὰ λιβέρνα περιμένει αὐτὸν εἰς Τρίπολιν. Ἐκαμινεν δὲ τὸ στρατεύμα, τῆς ὁμοιορίας δυσχεροῦς οὐσης. Ὑπνῶντων δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ κατὰ πᾶσαν πόλιν οἱ προσφῆται τοῖς ἰδίοις θεοῖς κομίζοντες, [καὶ] ἀνηγόρευον αὐτὸν νεὸν Σεσόγῳσιν κοσμοκράτορα. Ἐπειδὴ δὲ εἰς Μέμφιν παρεγένετο ἐνεθρόνιζον αὐτὸν εἰς τὸν τοῦ Ἡραίου ἱερὸν θronιστήριον καὶ ἐστόλιζον ὡς Αἰγύπτιον βασιλέα. || 2. θρόνον C. ||

Hoc igitur oraculo per quietem edoctum Alexandrum deus cum somno dereliquit. At ille expergitus recollisque verbis ac memoriae confirmatis, hunc demum esse, quem quaereret, scilicet Serapim mundi totius dominum rectoremque confirmat. Ara igitur vel maximo opere laborata, largioribus sacris tam animantium stratu quam odororum profusione munificus, convivia etiam exsequitur ibidem quam latissima. Tunc Parmenioni architecto laborandi scilicet simulacra cura mandatur, ut ne illis Homeri versibus demutaret, qui sic elocuntur:

Carulea hinc olī Saturnius annuit arce,
Aurea casaries quae signat mentibus alnis.

Et Parmenion quidem iussa complet, ipse quoque non inhonorus hoc labore. Quippe templum etiam nunc Serapion Parmenionis appellatur. Enimvero tibi super civitatibus illius conditum dictum habebis.

XXXIV. Alexander porro coacto omni exercitu exim ad

ἔχοντα ἐπιγραφὴν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ βάσιν οὕτως· Ὁ φυγὼν βασιλεὺς ἤξει πάλιν εἰς Αἴγυπτον, οὐ γηράσκων ἀλλ' ἀνεάζων, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν Πέρσας ὑποτάξει. Ἐπύθετο οὖν Ἀλέξανδρος, τίος ἄρα ἐστὶν ὁ ἀνδριὰς οὗτος. Οἱ δὲ προσφῆται εἶπον αὐτῷ· Οὗτός ἐστιν ὁ ἀνδριὰς τοῦ ἐσχατοῦ τῆς Αἰγύπτου βασιλέως Νεκτανεβῶ, ὃς ἐλθόντων τῶν Περσῶν τὴν Αἴγυπτον πορθῆσαι, εἶδε διὰ τῆς μαγικῆς δυνάμεως τοὺς θεοὺς τῶν Αἰγυπτίων τὰ στρατόπεδα τῶν ἐναντίων προσηγούοντας καὶ τὴν Αἴγυπτον ἐκ αὐτῶν πορθαυμένην. Καὶ γινούς τὴν μέλλουσαν εἶσθαι ὑπ' αὐτῶν προδοσίαν ἔφυγε. Ζητούντων δὲ ἡμῶν αὐτὸν καὶ ἀξιούντων τοὺς θεοὺς ποῦ ἄρα ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς ἡμῶν Νεκτανεβῶς, ἐχρησιμοδότησαν (3) ἡμῖν ὅτι οὗτος ὁ φυγὼν βασιλεὺς ἤξει πάλιν εἰς Αἴγυπτον οὐ γηράσκων ἀλλ' ἀνεάζων, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν Πέρσας ὑποτάξει. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος ἐμπρόθεσας εἰς τὸν ἀνδριάντα περιπλάσσεται αὐτῷ λέγων· Οὗτος πατήρ μου ἐστίν, τούτου υἱὸς ἐγὼ εἰμι. Οὐα ἐψεύσατο ὑμᾶς ὁ τοῦ χρησμοῦ λόγος. Καίτοι (4) θαυμάζω πῶς παρελήφθητε ὑπὸ τῶν βαρβάρων, τεῖχη ἔχοντες ἀκαταμάχητα (5), μὴ δυνάμενα ὑπὸ τῶν πολεμίων καταβληθῆναι (6)· ἀλλὰ τοῦτο τῆς ἀνὰ προνοίας

Ægypti ulteriora contendit, classi iussa sese apud Tripolim operiri. Sed iter longe laboriosissimum militi fuit, quippe ob locorum et itineris difficultatem. Omnes tamen accolæ, qua perrexisset Alexander, una cum diis deorumque simulacris religiosisque operationibus obviam pergere festinabant, juniorem Sesonchosim prædicantes. Quare cum Memphi venisset, inductum eum in eodem templumque Vulcani Ægyptii regni veste dignati sunt et sella ac sessibile dei. Tum ibi Alexander statuum quandam nigro lapide intuetur, cum ista super Nectanabo inscriptione, imperatorem scilicet eum qui fuga indidem abfuisset, rursus Ægyptum reverturum, non seniore, enim juniorem, eumque fore loci illius hostium subjugatorem. Statim igitur scripti istius causas diligentius quaerit, refertque responsum, hunc illum Nectanabum fuisse, qui, infestantibus Persis, cum deorum monitu præcivisset fortunæ suæ lapsum, locum casuum declinasset. Tum sese

ἔστι καὶ τῆς τῶν θεῶν δικαιοσύνης, ἵνα ὑμεῖς οἱ ἔχοντες εὐφορον γῆν καὶ γόνιμον ποταμὸν (7) ἀχειροποιήτον ὑποταταγμένοι ᾗτε τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι τοῖς μὴ ἔχουσι ταῦτα. » (8) Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἤτησε παρ' αὐτῶν φόρους, οὓς τῷ Δαρείῳ παρείχον, (9) εἰπὼν αὐτοῖς οὕτως· « Δότε μοι φόρους (10), οὐχ ἵνα εἰς τὸ ἴδιον ταμείον εἰσενέγκωμαι, ἀλλ' ἵνα δαπανήσω εἰς τὴν πόλιν ὑμῶν Ἀλεξάνδρειαν τὴν κατ' (11) Αἴγυπτον, μητρόπολιν οὖσαν ὅλης τῆς οἰκουμένης. » Οὕτως αὐτοῦ εἰπόντος, ἀσμένως οἱ Αἰγύπτιοι δεδοκασιν αὐτῷ χρήματα πολλὰ, καὶ μετὰ φόβου (12) καὶ τιμῆς μεγάλης ἀπέπεμψαν αὐτὸν διὰ τοῦ Πηλουσίου.

ΚΕΦ. ΑΕ'.

Καὶ παραλαβὼν τὰ στρατόπεδα (1) αὐτοῦ τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο εἰς Συρίαν (2), κάκειθεν στρατολογήσας δι-
σχίλους ἄνδρας καταφράκτους παραγίνεται εἰς Τύρον. Καὶ ἀντιτάσσονται αὐτῷ οἱ Τύριοι οὐκ ἔωντες αὐτὸν διὰ

τῆς πόλεως αὐτῶν διαλθεῖν (3 *), διὰ χρησμόν τινα ἀρχαῖον δοθέντα αὐτοῖς τοιοῦτον· « Ὅταν διέλθῃ ὑμεῖς, (3) Τύριοι, βασιλεὺς, ἐπ' ἐδάφους ἢ πόλιν ὑμῖν γενήσεται (4). » Ὅθεν καὶ ἀντίστησαν αὐτῷ τοῦ μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν. Ἀντιτάσσονται οὖν αὐτῷ περιτειχίσαντες ὅλην τὴν πόλιν, καὶ κραταίως μάχης γενομένης μεταξὺ αὐτῶν (5), πολλοὺς ἀνείλον οἱ Τύριοι τῶν Μακεδόνων· καὶ ἡττηθεὶς Ἀλεξάνδρος ὑποστρέφει εἰς τὴν Γάζαν, καὶ ἀνακτησάμενος αὐτὴν (6) ἐξήτει τὴν Τύρον ἐκπορθῆσαι. Ὅρξ' δέ τινα καθ' ὕπνου λέγοντα αὐτῷ· « Ἀλέξανδρε, μὴ δόξῃ σοι γενέσθαι ἄγγελον ἑαυτοῦ εἰς Τύρον. » Ἀναστὰς δὲ τοῦ ὕπνου ἐπεμψεν εἰς Τύρον πρέσβεις μετὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἐχόντων οὕτως· « Βασιλεὺς (7) Ἀλέξανδρος, υἱὸς Ἀμμωνος καὶ Φιλίππου τοῦ βασιλέως πατρός (8), καὶ αὐτὸς δὲ (10) βασιλεὺς μέγιστος Εὐρώπης τε καὶ πάσης Ἀσίας, Αἰγύπτου καὶ Λιβύης, Τυρίοις τοῖς μηκέτι οὖσι λέγει (12)· Ἐγὼ μὲν τὴν πορείαν ποιούμενος ἐπὶ τὰ μέρη Συρίας, μετὰ εἰρήνης καὶ

3. ἐχρημάτισε ἡμῖν ὁ ἐν τῷ ἄδύτῳ τοῦ Σινωπέιου θεοῦ Α. || 4. καὶ C; om. B. || 5. ἀχειροποιήτο A. || 6. addit A: ποταμοὶ γὰρ εἰσι κύκλον οἱ φυλάττοντες ὑμῶν τὴν πόλιν, καὶ τρίβοι σχολιοὶ δύσκαμπτοι, ὥς μὴ δύνασθαι πλῆθος στρατιᾶς ἐπιμεῖναι· καὶ γὰρ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς μετ' ὀλίγων ἐρχόμενος ἔκαμνον διὰ τὴν δυσέκβατον ὁδόν· ἀλλὰ τοῦτο τῆς τῶν θεῶν προνοίας καὶ δικαιοσύνης ὄν, ἵνα ὑμεῖς οἱ ἔχοντες τὴν γῆν εὐφορον καὶ ποταμὸν γόνιμον ὑποταταγμένοι ᾗτε τῶν τούτων μὴ ἔχόντων ἐξουσίαν· εἰ γὰρ μετὰ τούτων ὧν ἔχετε δωρεῶν καὶ βασιλεύετε, ἔθνησκον ἂν οἱ βάρβαροι ταῦτα μὴ κακτημένοι· ὁθεν οἱ μὲν μὴ ἔχοντες ταῦτα, δύναμιν ἔχουσι πολεμικὴν, οἱ δὲ ἔχοντες τέχνην γεωργικὴν ὑμεῖς δουλεύετε τοῖς μὴ ἔχουσι· καὶ οἱ μὴ ἔχοντες παρὰ τῶν ἐχόντων λαμβάνουσι. Οὕτως εἰπὼν Ἀλέξανδρος κτλ. || 7. καὶ ποταμὸν C. || 8. καὶ βασιλεύετε, ἔθνησκον γὰρ οἱ βάρβαροι ταῦτα μὴ ἔχοντες inepte addit C. || 9. ἡτοιμήμασι A. || 10. δ. μ. φορ. om. AB. || 11. πρὸς AB. || 12. φόβου καὶ non habet A.

Cap. XXXV. 1. Ἀναλαβὼν τ. στ. ἀναλεύξας A. || 2. addit A: ὑπηκόους δὲ ἔσχε τὰς ἐγγιστα πόλεις || 2 *. παρελθ. C; εἰσελθ. A. || 3. sic A; ἐπελθῇ ὑμῖν BC. || 4. ἐπὶ ἐδ. ὑμῖν ἐρχεται ἡ πόλις A. || 5. πολλοὺς ἀνείλον μέσον αὐτῶν C; μετ' αὐτ. om. A. || 6. ἑαυτὸν BC. || 7. μὴ γένῃ εἰς αὐτοὺς (1. σὺ αὐτὸς) ἄγγελος εἰς T.A. || 8. μέγιστος add. C.; post Ἀλεξ. C. addit Μακεδόνων. || 9. πατὴρ om. BC. || 10. pro x. αὐτὸς δὲ, C ἐγὼ δὲ. B ἐγὼ; μοx τε καὶ πάσης ἐτ Αἰγύπτου καὶ om. A. || 12. λέγει om. B;

querentibus civibus oraculum datum, quod sub illa statua legeretur. Igitur Alexander, his auditis, involat statim statuae complexum ac parentem salutatur, ejusque se filium proficitur, ut congrueretur de responsione cum spe Alexandrum demirantium. « Unum tamen mihi de civitate vestra miraculum est, ait, quod vis barbara adversus hujusmodi muros potuerit obtinere, quos coram cerno supra humanarum manuum violentiam pulchritudine pariter ac firmitate congestos: praesertim undique fluminibus convallantibus, ut murorum quoque ipsorum haec sit firma munitionis: aditus porro tenuis angustique, quique agminibus militarihus inviabilis, atque exim occursum perfaciles habeantur. Cujus quidem rei ipse periculum certius fecerim, quamvis huc manu parva, non congregato exercitu, commearum. Enimvero haec est illa acquitas ac providentia, ut vos qui ex ubertate terrae praeculatis, atque his fluminibus obvallemini, eorum violentiam sentiat qui ista non habeant. Quippe ad hanc opulentiam rerum si vis quoque et militare vobis exercitum adfuisse, nulla profecto gens foret, quae duabus hisce fortunae viribus obviaret. Est igitur natura descriptum, ut quis ista rerum opulentia sit donata, idem careant bellicis viribus: ut si quid illi, qui armis et manibus indulgent, de solo genitali indigebunt, hujusmodi affluentibus petant. » Hisce dictis exigit pro-

tinus ab Aegyptiis, ut quidquid illud pensuros se Dario recepissent, id sibi inferrent: quod quidem eo se petere testatus est, non ut opibus suis indidem incrementi aliquod pareretur, enimvero ut extruendae urbis foret substantia largior. Haud cunctanter in haec Aegyptii obsecuntur, datisque pecuniis et honorata deductione per Pelusium properantem votis pariter et vero amore prosecuntur.

XXXV. Rursus igitur recepto omni exercitu et in Syrias itinere destinato, urbes eas per quas sibi transitus foret nomini suo addit; unde mille etiam cum cataphractis viros accipit, quod armaturae genus orientis inventio est: ac tum Tyrum advenit. Sed enim Tyrii moenibus obsecratis ab ingressu oppidi arcere Alexandrum obfirmaverant, non contemptu scilicet virium tanti nominis, sed oraculi cujusdam memores, quo docerentur, quod si rex urbem Tyriam invectus cum exercitu transivisset, fortuna lapsum tunc oppido minaretur. Alexander tamen cum admolitus violentiam oppidum cuperet subjugare, ancipiti praelio, multis etiam Macedonum caesis ac vulneratis pedem refert. Praeter illud igitur prius magnanimitatis suae studium jam etiam indignatione ferventior excidium Tyrii minabatur: deque ea re somniat moneri sese ne legationem sui Tyrum per sese faciat: id enim animo praedestinabat.

Missis igitur internuntiis litteras dat Tyriis perferendas,

εὐνομίας ἡβουλόμην τὴν εἰσοδὸν πρὸς ὑμᾶς ποιήσασθαι· εἰ δὲ ὑμεῖς οἱ Τύριοι (13) πρῶτοι τυγχάνετε ἀντιτάσσεσθαι τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν πορείαν ποιουμένων, μόνων δὲ ὑμῶν μαθήσονται καὶ οἱ λοιποὶ, πόσον σθενοῦσι Μακεδόνες πρὸς τὴν ὑμῶν ἀπόνοιαν. Ἔσται δὲ ὑμῖν καὶ ὁ δοθεὶς χρησμός ἀσφαλής (14)· διελύσομαι γὰρ ὑμῶν τὴν πόλιν, καὶ καταπεσεῖται (15). Ἐβρώσθε σωζομένους, εἰ δὲ μὴ, ἔβρωσθε δυστυχούντες. Ἄναγνόντες δὲ τὰ γράμματα τοῦ βασιλέως οἱ πρωτόδουλοι αὐτῶν ἐπιτρέπουσιν εὐθὺς τοὺς ἀποσταλέντας ἀγγέλους παρὰ Ἀλεξάνδρου βασιλέως μαστίξασθαι (16) λέγοντες αὐτοῖς· «Ποῖος ὑμῶν ἐστὶν ὁ Ἀλέξανδρος;» Τῶν δὲ λεγόντων μηδὲνα εἶναι (17), ἀνεσταύρωσαν αὐτούς. Ἐζήτει δὲ Ἀλέξανδρος διὰ ποίας (18) ὁδοῦ δεῖ εἰσελθεῖν καὶ καταλαβεῖν τοὺς Τυρίους· ἄλογον γὰρ ἦγετο αὐτῶν τὴν ἤταν. Καὶ ὁρᾷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἕνα τῶν τοῦ Διονύσου (19) προπύλων Σάτυρον τυρὸν ἀπὸ γάλακτος ἐπιιδόντα αὐτῷ· τὸν δὲ λαβόντα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ τοῦτον καταπατῆσαι. Ἀναστὰς δὲ τοῦ ὕπνου Ἀλέξανδρος διηγήσατο τὸν ὄνειρον ὀνειροπόλῳ τινί. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·

«Βασιλεύεις Τύρου δλης, καὶ ὑποχίριός (20) σοι γνήσται διὰ τὸ τὸν Σάτυρον σοι δεδωκέναι Τύρον, οὐ δὲ τοῖς ποσὶ σου αὐτὸν καταπατῆσαι (21).» Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς συλλαβὼν Ἀλέξανδρος τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ μετὰ τῶν τριῶν κωμῶν τῶν ἐγγιστα καὶ τῶν συμμαχομένων (22) τῷ Ἀλεξάνδρῳ γενναίως, νυκτὸς ἀνοίξαντες τὰς πύλας (23) εἰσῆλθον καὶ τοὺς παραφύλακας (24) ἐνέκλον· καὶ ἐξεπόρθησεν Ἀλέξανδρος πᾶσαν τὴν Τύρον (25) καὶ ἐπ' ἑδαρος αὐτὴν κατήνεγκεν, καὶ μέχρι τῆς σήμερον λέγεται τὰ ἐν Τύρῳ κακὰ. Τὰς δὲ τρεῖς κώμας τὰς συμμαχουμένας αὐτῷ εἰς μέτρον πόλεως μιᾶς ἀνεγράψατο καὶ Τρίπολιν αὐτὴν ὠνόμασεν.

ΚΕΦ. Α, λς.

Καταστήσας εἰς Τύρον σατράπην τῆς Φοινίκης (1) καὶ ἀναζεύξας Ἀλέξανδρος παρὰ τὴν Συρίαν ὤδευσεν (1'), καὶ ὑπήντησαν αὐτῷ Δαρείου πρέσβεις κομίζοντες αὐτῷ ἐπιστολὰς καὶ (2) σκύτος καὶ σφαίραν καὶ κιβώτιον μεστὸν χρυσοῦ (3). Δεξιόμενος (4) δὲ Ἀλέξανδρος τὰ γράμματα Δαρείου τοῦ βασιλέως Περσῶν καὶ ἀναγνούς

πέμπω C. || 13. A εἰ δὲ ὑμεῖς, Τύριοι τυγχάνοντες (scr. Τύριοι πρῶτοι τυγχ.) οὐ τῇ πολιτείᾳ ἀλλ' ἐγὼ ἀλλὰ (ἀλλὰ τῇ?) τῇ εἰσόδῳ τῆς ὀδοπορίας ἀντιτάσσεσθαι μοι, δι' ὑμῶν μαθήσονται καὶ οἱ λοιποὶ πόσον... ἀπόνοιαν. B : οἱ δὲ ὑμεῖς οἱ T. (ὕμεις δὲ οἱ T. C.) πρ. τυγχάνοντες.. ποιουμένων καὶ μόνων δ. ὅ. μαθόντες καὶ οἱ λοιποὶ... ἀπόνοιαν (ἀσθένειαν C) πτήξουσιν ὑπετασσόμενοι (μαχόμενοι C) ἡμῖν. || 14. ἀκριβής B. || 15. καὶ καταπ. add. ex A. || 16. ἀναρτίζεσθαι BC. || 17. εἰς A ; μὴ εἰδέναι B ; μηδὲνα εἶναι ἐξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐκεῖνός ἐστι μέγας καὶ ἑδοξας βασιλεὺς· οἱ δὲ ἀνιστ. α. C. || 18. ποῖος καταβάλλῃ τοὺς Τυρίους A. || 19. Διὸς B C. || 20. ὑπὸ χεῖρά σου B. || 21. addit A : οὕτως μὲν αὖν ἔκρινεν τὸ ὄνειρον ὁ ὀνειροπόλις (sic). || 22. συμμαχοσάντων B. ἀμείνων C. || 23. τὰς πόρτας τῶν τειχέων C. || 24. φυλάσσοντας B. || 25. καὶ ἐκ βάθρων αὐτὴν κατέσκαψεν add. C. }

Cap. XXXVI. 1. καὶ κατέστησε Τύρου ἐπιμελητὴν τὸν τῆς Φοινίκης σατράπην A. Addit. C : Καὶ ἀντικατὰς αὐτῆς Σάλευκος ὁ στρατάρχης αὐτοῦ πόλιν οἰκοδομεῖ, ἥτις ἐκλήθη Νικατορία· καὶ Ἀντίοχος τὴν κατ' Ἀσίαν κτίζει Ἀντιοχείαν. Ἐν τούτοις Ἀλέξανδρος θυμομαχῆσας εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκοῦν καταλιπόντες Μακεδονίαν διήλθομεν τὸν σύμπαντα κόσμον καὶ ἐν Ἀσίᾳ καταλαβόντες κτίστας Μακεδόνας μαθεῖν καταναγκάζομεν (εἰς) τὸ στρατιωτικὸν ἀποβαλόμενοι φρόνημα ; || 1 * Alia complura, quae ex cisdem in B. videntur, addit. cod. C : Καὶ καταλαβὼν τὴν ὀδοπορίαν κατὰ ἀνατολὰς ποιεῖται. Καὶ ὅσοι μὲν προσηνέωνται αὐτῷ, συγγνώμης ἤξουσιν, ὅσοι δὲ τὸ σύνολον ἀντιλέγειν ἐτόλμων, τὰς πόλεις αὐτῶν ἐκ βάθρων κατέσκαπτε καὶ ἡ βομπαία αὐτοῦ διήρπετο ἐπ' αὐτούς, καὶ ὁ φόβος καὶ τρόμος πᾶσαν τὴν ἑωσὶν κατέτρεχεν, ὥς καταλιμπάνειν τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ φεύγειν. Ἐφθασε δὲ καὶ πρὸς Δαρεῖον ἡ τοιαύτη φήμη παρὰ τῶν οἰκαδὲ φευγόντων. Καὶ « Ὁ δέσποτα, εἶπον, οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἐπὶ σωτηρίας ὁπὸ τοῦδε τοῦ Μακεδονικοῦ στίβου· ὥς δ' ἡμῖν ὑποληπτέον, καὶ τὰ ἐνταῦθα κατεπίγεται φθάσαι. » Ἀκούσας δὲ ὁ Δαρεῖος τῶν λεγόμενων παρ' αὐτῶν, ἀπέστειλε πρὸς Ἀλέξανδρον πρέσβεις μετὰ γραμμάτων. Πορευομένου Ἀλεξάνδρου, ὑπήντησαν αὐτῷ οἱ Δαρεῖου πρέσβευται πλ. || 2. ἐπιστ. καὶ addit ex A ; mox B et C. σκύτον et h. l. et in seqq. || 3. κιβ. χρυσοῦ B. || 4. ἀνασπαργίσας

quarum sententia haec est : « Macedonum rex, filius Hammonis Philippique, rex regum maximus Asiae seu Europae vel Libyae, Tyriis haec dicit. Equidem Graecum et imperiale videbatur cum clementia pariter ac iustitia invehi urbem vestram. At enim vos primi omnium extististis qui mihi insolentius obviaretis. Igitur per vos ceteris etiam magisterium procurabitur, quid virium sit in Macedonum dexteris ac fortitudine : neque enim vos juvabit oraculi illius jactatio. Transgrediar enim oppidum vestrum, sed dirutum atque disiectum. Valete si sapitis : non enim valebitis, si perseveratis. »

His litteris lectis Tyrii primates legatos protinus corripui jubent, eisque multatis pergunt exigere tormentis, quisnam eorum ipse Alexander foret. Sed de hoc, ut res erat, negotiantes crucibus affixere. His igitur incentivis extimulatus Alexander irruptionem oppidi acrius agitabat, et rursus in somnio Satyrum conspicatur assem sibi tyrum

porrigentem, eumque projectum sese pedibus protulisse. Quod interpretibus haud diu licite in enodando fuit. Tyrum enim proteri mox pedibus haberi principis respondere. Ex quo sive admonitu sive impetu suo adgressus oppidum vehementius capit pariter ac vastat, indiscrete satis sexubus et artatibus interemptis. Tres vero vicus, quorum navi auxilio ad operam bellicam usus erat, ad magnitudinem confrequentat urbis, Tripolimque appellari jubet.

XXXVI. Tyriis ergo satrapam praeficit, atque inde Syriam pergens accipit litteras Darii Persae in hanc sententiam scriptas : « Rex regum, et consanguineus Deorum, consessorque dei Mithrae, unaque oriens cum sole, Darius ipse Alexandro famulo meo iubeo dicoque haec. Mando tibi reverti ad parentes tuos, famulos scilicet meos, atque illic in gremio matris cubantem doceri virile officium. Ad quam rem habentem Scythicam tili et pilam locales-

εὔρε περιέχοντα οὕτως· « Βασιλεὺς βασιλείων καὶ θεῶν συγγενὴς (6) καὶ συνανατέλλον τῷ ἡλίῳ, ἐγὼ αὐτὸς θεὸς Δαρεῖος Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐμῷ θεράποντι τάδε προστάττω καὶ κελεύω σοι· ἐπαναστρέφειν σὲ (8) πρὸς τοὺς γονεῖς σου τοὺς ἐμοὺς δούλους ὄντας (7) καὶ κοιτάζειν εἰς τοὺς πόλπους τῆς μητρὸς σου Ὀλυμπιάδος· ἔτι γὰρ ἡ σὴ ἡλικία παιδεύεσθαι θελεῖ καὶ τιθηνεῖσθαι (9), διὸ ἐπεμψά σοι ακῦτος καὶ σφαῖραν καὶ κιβώτιον χρυσοῦ, ἵνα αἰρήσῃ ὁπότερον (9) βούλει, τὸ μὲν ακῦτος μὴνύον σοι ὅτι ἔτι παιδεύεσθαι ὀφείλεις, τὴν δὲ σφαῖραν, ἵνα μετὰ τῶν συνηλικιωτῶν σου παίξῃς, καὶ μὴ ἀγερῶχος (10) ἡλικίαν τοσούτων νέων ἐκπαίθῃς (11), ὥσπερ ἀρχιλιστής μετὰ σεαυτοῦ ἔγων (12), τὰς πόλεις ἀναταράσσων (13)· οὐδὲ γὰρ (14) ἐὰν ἡ σύμπασα οἰκουμένη ἀνδρῶν εἰς σε συνελθῇ, δύναται καθαιρεθῆναι τὸ τῶν Περσῶν πλῆθος· τοσαῦτα γὰρ μοί ἐστι πλῆθη στρατοπέδων ὅσα οὐδὲ ψάμμον ἐξαριθμησαί τις δύναται (15). Χρυσὸς δὲ καὶ ἀργυρὸς πολλὸς (16), ὥστε πᾶσαν τὴν γῆν καταστρώσαι. Ἐπεμψά σοι καὶ κιβώτιον χρυσοῦ μεστόν, ἵνα ἐὰν μὴ (17) ἔχῃς τροφὰς δοῦναι τοῖς συλλησταῖς σου, δώσεις αὐτοῖς τὴν χρεῖαν, ὅπως ἕκαστος αὐτῶν δυνηθῇ (18) εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἐπανακάμψαι (19).

Εἰ δὲ μὴ πεισθῇς τοῖς κελευομένοις σοι ὅπ' ἐμοῦ (20), ἐκπέμψω κατὰ σοῦ καταδιώκοντας, ὥστε συλληφθῆναι ὑπὸ τῶν ἐμῶν στρατιωτῶν· καὶ οὐχ ὡς Φιλίππου παῖς παιδευθήσῃ, ἀλλ' ὡς ἀποστάτης ἀνασταυρωθήσῃ ».

ΚΕΦ. ΑΖ'.

Καὶ ταῦτα ἀναγινώσκοντος Ἀλεξάνδρου ἐπὶ πάντων τῶν στρατοπέδων, ἰδεύσαντες πάντες. Καὶ νοήσας Ἀλέξανδρος τὴν δειλίαν αὐτῶν εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἄνδρες Μακεδόνες καὶ συστρατιῶται, τί ἐταράχθητε ἐπὶ τοῖς γεγραμμένοις ὑπὸ Δαρείου, ὡς ἀληθινὴν ἐχόντων τὴν δύναμιν τῶν κομπηγῶν αὐτοῦ γραμμάτων; Καὶ γὰρ τινες τῶν κυνῶν ἀδυνατοῦντες τῇ ἀλκῇ τοῦ σῦματος μεγάλα (1) ὑλακτοῦσιν, ὡς (2) δυνάμενοι διὰ τοῦ ὑλαγμοῦ τὴν ἐμφασιν τοῦ δύνασθαι ἐμφαίνειν. Τοιοῦτος καὶ ὁ Δαρεῖος· ἐν τοῖς ἔργοις μὴδὲν δυνάμενος ἐν τοῖς γράμμασι δοκεῖ τις εἶναι, ὥσπερ καὶ οἱ κύνες ἐν τοῖς ὑλάγμασι. Συνθώμεθα δὲ καὶ ἀληθῆ εἶναι τὰ γεγραμμένα, ἐφωταγωγήθημεν ἂν δι' αὐτῶν ἵνα ἴδωμεν πρὸς τίνα ἔχωμεν γενναίως πολεμεῖν περὶ νίκης, ἵνα μὴ (3) ἡττηθέντες αἰσχυνθώμεν.

A. || 5. addit A : σύνθρονός τε θεῶ Μίθρα || 6. σε particulam omittunt codd. C. A. || 7. sic A ; γονεῖς σου, ἐμοὶ δὲ δουλεύειν B C. || 8. τιθηνεῖσθαι A. || 9. πρότερον τί βούλει B. ἵνα ἄρῃς ὅτι ποτε B. A. || 10. ἀγερῶχος B C. || 11. ἀναπαίθῃς A. ἐκπαίθῃς B || 12. μετὰ σ. ἀ. om. A ; μετὰ σ. φέρεις καὶ οὕτω ταρασσέεις C || 13. sic A ; ταρασσών B. Deinde C. addit haec : Ἀκήκασα γὰρ ὡς πᾶσαν παραδραμῶν γῆν Ἑλλάδος, τελείως αὐτὴν κατηδάφηναι καὶ μέχρι Ῥώμης καὶ ταῖς ἐνδοτέραις βασιλείαις τῶν δυσμῶν ἐπέβη, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μέχρι Ὀκεανοῦ τῆς κατὰ νότου ἀκρας ὠδεύσας, καὶ πολλὴν σεαυτῷ συνήθρονας πλοῦτον. Τούτοις δὲ πᾶσι μὴ ἀρκεσθεῖς, ἐπὶ τὴν Ἀσίαν καὶ Φρυγίαν ἐπέβη. Καὶ ταῦτα μὲν πεπραχὼς κατεφρονήθη παρ' ἡμῶν, ὡς μὴ φροντίδα περὶ Ἑλλάδος ἔχειν ἡμᾶς. Σὺ δὲ ἐπὶ πλείον θρασυνθεὶς κατετόλμησας βίως καὶ τῇ ἐμῇ ἐπιβῆναι, καὶ ληστροικῶς περιὼν λεηλατεῖς τὰς πόλεις ἐπιλαθόμενος τῆς δουλικῆς τύχης, καὶ ὅτι τῷ Περσικῷ κράτει πάντες δουλεύουσι, καὶ οὐκ ἐστὶν ὁ ἀντιλέγων. Λοιπὸν τοὺς τῇ σὴ μωρία ὑπαχθέντας Μακεδόνες ἀντίστρεψε καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀρχὴν ἀρξέσθαι· οὐτε γὰρ αὐτὴ ἡ σύμπασα κτλ. || 14. οὐδὲ γὰρ... Περσῶν πλῆθος] sic A ; οὗτοι γὰρ αὐτοὶ καὶ σύμπασα ἡ οἰκουμένη ἀνδρῶν δυνησεται καταλθεῖν εἰς τὴν Περσῶν βασιλείαν B. οὐτε γὰρ αὕτη ἡ συμμ. οἰκ. δυνησεται καθελεῖν τὴν Π. βασ. C. || 15. ὅσα οὐδὲ ψάμμου μετρήσει τις ἀριθμῷ A. || 16. πολλὸς om. A, qui dein : ὥστε πάντα τὰ πεδία τῆς γῆς καταστρώσαι. || 17. ἵνα ἐὰν μὴ ἔχῃς πῶς συστρέψῃς, ἐπίδοσιν ὅς τοις ἐαυτοῦ συλληστῆς A. || 18. ἔχῃ ἀνασώσθην εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα A. || 19. addit C : καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ τοὺς ἐτησίους φόρους ταχέως μοι ἀποστείλον, συγγνώμην αἰτούμενος τῶν πρῶην σοῦ ἀγνοημάτων. || 20. cod. C pergit : ἐλεύσομαι ἐπὶ σὲ ὡς τῷ Περσικῷ ἀντέροντα κράτει, καὶ ἡ ῥομφαία μου διευρυνήσῃ σε, καὶ οὐκ ἔσται σοι τόπος καταφυγῆς, καὶ συλληφθήσῃ ὑπὸ τῶν ἐμῶν στρατιωτῶν, καὶ οὐχ ὡς Φιλίππου, etc., sicuti in B.

Cap XXXVII. 1. Μάχεσθαι, μέγα A. || 2. ἐμφασιν τινὰ τῆς δυνάμεως διὰ τοῦ ὑλαγμοῦ ἐνδεικνύμενοι C. Cum B facit A, nisi quod B pro ἐμφαίνειν habet ποιούμενοι. || 3. ἵνα μὴ ἀπροσδόκητα ληφθέντες ἡττηθώμεν, ἀλλὰ γενναίως μαχεσάμενοι στεφα-

que cum aureis misi : quorum habena admonet te disciplinæ videri indigentem; pila vero quod ejus congruat cum tua ætacula lusitatio, non hæc opera quam latrocinantium ritu cum tuis similibus es adgressus. Neque enim si omne ejusmodi hominum genus ad te pari conspiratione conduxeris, adtemplare quaterve Persarum imperium queas. Tanta quippe mihi multitudo exercituum adest, ut quis promptius arenæ quam nostri numeros adsequatur. Auri porro argentique ea copia, ut humum ipsam, si libitum est, constertere indidem possim. Quare tibi oculos auri refertissimos misi, ut si indigebis sumptibus ad reversionem, tibi tuisque habeas quod suffecerit. Quod si hisce monitis ac præceptis ulterius refragare, mittam protinus qui te comprehensum huc transferant : non enim ut Philippi filius coercere.

XXXVII. His lectis ab Alexandro publicatisque, metus

plurimos quatitabat dictorum magniloquentiam contemplantes. Quod ubi Alexander mente intuitus est, in hæc verba concionatur : « O Macedones nostri, quid tandem adeo dictis barbaricis perturbamini? quæ arrogantiae quidem vanitatisque habent testimonium, confidentiæ vero carent probatione. Nam et canibus inbecillioribus mos est quanto plus defuerit virium, tanto cristas acutius sublimius et latratibus irritatioribus indulgere. Hæc mihi visa est contentior ad Darii jactantiam comparatio : quod præstare viribus non potest, verbis indulget. Ego tamen avo cuncta proinde a vobis existimari, ut verbis etiam exprimuntur. Malo enim nos præspectantes aliquid difficultatis, animis fortius præparatis in rem bellicam vadere, quam fiducia hostium molliorum inopinatas offendere difficultates. »

Et ubi hæc dicta sunt, corripi internuntios jubet cruci-

Καὶ τὰτα εἰπὼν ἐκέλευσεν ἐξαγωνίζεσθαι τοὺς γραμματοφόρους Δαρείου καὶ ἀπενεχθέντας (4) ἀνασταυρωθῆναι. Τῶν δὲ φοβηθέντων καὶ (5) λεγόντων· «Τί ἡμεῖς σοι κακὸν ἐπράξαμεν, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε; ἀγγελοὶ ἔσμεν· τί κελεύεις ἡμᾶς κακῶς ἀνατρεθῆναι;» εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἀλέξανδρος· «Μέμψασθε τὸν βασιλέα ὑμῶν Δαρείον καὶ μὴ ἐμέ· ἐπεμψε γὰρ ὑμᾶς Δαρεῖος μετὰ γραμμάτων τοιοῦτων οὐχ ὥς πρὸς βασιλέα, ἀλλ' ὥς πρὸς ἀρχιλιπτόν· ἀναιρῶ τοίνυν ὑμᾶς ὡς ἐλθόντας πρὸς αὐθάδη ἄνθρωπον, καὶ οὐχὶ βασιλέα.» Οἱ δὲ εἶπον· «Εἰ καὶ Δαρεῖος μηδὲν ἰδὼν ἔγραψε σοὶ τοιαῦτα, ἀλλ' ἡμεῖς ὁρῶμεν τοιαύτην βασιλείαν καὶ (6) παράταξιν, καὶ νοοῦμεν μέγιστον καὶ φρονήρη βασιλέα σὲ εἶναι [ἐκ τῶν ἀληθινῶν φαινομένων (7)] τὸν υἱὸν βασιλέως Φιλίππου. Δεόμεθά σου οὖν, δεσπότη βασιλεῦ, ἀπογάρισαι (8) ἡμῖν τὸ ζῆν.» Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτοὺς· «Νῦν ἐδεικνύσατε τὴν κόλασιν ὑμῶν (9), καὶ ἱκετεύετε τοῦ μὴ ἀποθανεῖν διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἀπολύσω (10), οὐ γὰρ προαιρέσεως εἰμι ἀπολέσαι ὑμᾶς (11), ἀλλ' ἵνα ἴδῃτε τὴν διαφορὰν Ἑλληνος βασιλέως καὶ βαρβάρου τυράννου· ὥστε μηδὲν κακὸν προσδοκᾶτε ὑπ' ἐμοῦ παθεῖν· βασιλεὺς γὰρ ἀγγελον οὐ κτείνει (12). Καὶ οὕτως εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἐκέλευσεν αὐτοὺς, δείπνου γενομένου, συμπαρκαλιθῆναι (13) αὐτῷ. Τῶν (14) δὲ τῶν γραμ-

ματοφόρων βουλομένων λέγειν Ἀλέξανδρον, πῶς (15) ἐνέδρα λάβη τὸν Δαρείον, ποιήσας πρὸς αὐτὸν πόλεμον, εἶπεν αὐτοῖς· «Μηδὲν μοι εἶπατε· εἰ μὴ γὰρ ἀπέχεσθε πρὸς αὐτὸν, ἐμάνθανον ἂν παρ' ὑμῶν ἐπειδὴ δὲ πρὸς αὐτὸν πορεύεσθε, οὐ θέλω, ἵνα μὴ τις ἐξ ὑμῶν διαβάλλῃ Δαρείῳ τὰ εἰρημένα, καὶ εὐρεθῶ (16) παρὰ τὸς ὑμῖν κολάσεως. Σιωπήσατε οὖν, ἵνα ἡσυχῇ περ-
έλθωμεν.» Ἐτίμησεν οὖν αὐτὸν οἱ γραμματοφόροι Δαρείου φωναῖς πολλαῖς, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων ἐπεφήμουν αὐτόν.

ΚΕΦ. ΑΗ'.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τρεῖς γράφει Ἀλέξανδρος γράμματα Δαρείῳ, ἅπερ καὶ (1) ὑπανέγνω τοῖς ἰδίῳι στρατεύμασι λάθρα τῶν γραμματοφόρων Δαρείου, περιέχοντα οὕτως·

«Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος υἱὸς βασιλέως Φιλίππου καὶ μητρὸς Ὀλυμπιάδος βασιλεῖ βασιλείων καὶ συνθρόνῳ θεῶν (2) καὶ συνανατέλλοντι τῷ ἡλίῳ, μεγάλῳ Περσῶν βασιλεῖ χαίρειν. Αἰσχρὸν ἐστὶ τηλικαύτων βασιλεία (3) Περσῶν Δαρείον καὶ τηλικαύτῃ δυνάμει ἐπαιρούμενον, ὅντα δὲ καὶ σύνθρονον θεῶν καὶ συνανατέλλοντα τῷ (4) ἡλίῳ, ὑπὸ ταπεινῇ δουλείᾳ πεσεῖν ἀνθρώπῳ τινὶ ποτε Ἀλεξάνδρῳ· αἱ γὰρ τῶν θεῶν ὀνομασίαι εἰς ἀνθρώ-

νοῦμεν Α. || 4. ἀπαχθέντας Α; ἀπενεχθῆναι εἰς τὸ σταυρωθῆναι C. || 5. δὲ φοβ. καὶ addidi ex Α. || 6. βασ. καὶ om. Β. || 7. σε εἰ ἐκ τῶν ἄλ. φ. τὸν om. C. || 8. χάρισαι C. || 9. ἡμῶν Β. || 10. ἀπολύσω om. C. || 11. πρ. εἰμι κακῆς τοῦ ἀνατρεθῆναι ὑμᾶς, ἀλλ' ἐνδείξασθαι τὴν διαφορὰν εἰς C; οὐ γὰρ προθέσεως εἰμι τοῦ ὑμᾶς κολάσαι, ἀλλ' ἐνδείξασθαι τὴν δ. Α. || 12. ἐκτίει Β. || 13. συνανακλιθῆναι C. || 14. τῶν δ. γρ. || 15. BC. πῶς.. λάβη... ποιήσας Α; ὅποιά δεῖ.. λαβεῖν.. ποιήσασθαι Β; τὸ πῶς ἰσχυρῶς ἵν. λαβεῖν τὸν Δαρείον λαβὼν αὐτὸς, εἶπεν αὐτοῖς C. || 16. καὶ παρὰ τὸς ὑμῖν τῆς κολάσεως γένομαι ἐγὼ παρὰσχορῶν ὑμῖν παρ' ἐμοῦ μὴ κολασθῆναι. ἐπὶ τούτοις ἐτίμησαν οἱ σατράπαι (1. στρατιῶται) τὸν Ἀλ. καὶ οἱ γραμματοφόροι Α.

Cap. XXXVIII. 1. ἅπερ καὶ om. Β. || 2. ἡλίῳ θεοῦ καὶ ἐγγόνῳ (ἐκγόγῳ) θεῶν καὶ συναν. Α. || 3. αἰσχρ. εἰ. τῷ τηλικαύτῳ δ. ἐπαιρούμεν.. συνανατέλλοντι Β; verba ὄντα.. θεῶν om. etiam C; in Α desunt καὶ συνανατ. τ. ἡλίῳ || 4. ἀνθρ. εἰ ποτε om. Β.

busque suffigi. Cujus supplicii merita cum a sese barbari defensarent, ac jus legationis intemeratum sibi vellent, et non; «Non, inquit Alexander, ex sententia vel moribus meis est forma præcepti; enim quoniam ut ad latronem a vobis ista suscepta legatio est, uti latronis etiam vehementiam iniquitatemque sentiat. » Tum illi, nec Darium omnia pro merito ejus potentiae cognovisse, et se pariter opinione deceptos esse, cum dicerent; magnificis verbis ejus exercitum prædicare, viresque corpore confiteri tantas, quantas si rex quoque sedulo rescivisset, moderaturum profecto verbis fuisse. Tum Alexander, neque sibi verum interficiendorum hominum consilium fuisse profitetur, et maluisse potius ostendere quid iniquitas soleat tyrannorum, quam justitia Græca permittat.

Et post hæc curari homines liberalius jubet, participatque convivio dapilli et affluente. Ejus convivii tempore cum unus e numero legatorum prodicionem quoque illi regis Darii subsereret, prohibitus ab eodem est, ulterius super hac re addere quam promiserat: præsertim cum is qui ista dixisset, mox ad regem rediturus fortunæ posset ansam inprosperam dare, ne qua ab illo quoque proditio aut pro-

ditionis causa quaereretur, «Id enim demum ago, inquit, non tam mei commodi cura quam vestri, metuoque ne cuiuspiam mali semen ac principium videar præstitisse. » Ad hæc Persæ verbis honoratioribus gratias confitentur: neque detenti ultra donatique auro omni quod secum in loculis advexerant, ad regem cum litteris remittuntur, quæ fuere hujusmodi:

XXXVIII. «Rex Alexander patris Philippi, matris Olympiadis, regi regum, et concessori dei Mithræ, simulque cum sole orienti, maximo Persarum domino Dario salutem dicit. Turpe mihi admodum videri solet, tantum regem Darium, et hisce viribus confisum, decorum, ut prædicat, consessorem, sub ditionem hominulorum, ut retur, contemptibilium deventurum, et inter eos abjecto cuidam ac latroni Alexandro servitutum. Quippe ista magnificencia nominum ubi semel cuiuspiam sit persuasa, corpora membratim vel spiritus eriguntur in prudentiam. Magno dolore tibi fore ista quæ pronuntiantur intelligo; ac si superna cælitum vis abusione hujusmodi in ultionem contumeliæ suæ facile consurgat, equidem spero priora esse quæ spondeo, quam quæ tu minaris. Quare adero ut mortalis mortalem violentiam experturus: in-

πους χωροῦσαι μεγάλην δύναμιν καὶ φρόνησιν (6) αὐτοῖς παρέχουσιν. Ἀλλὰ πῶς (8) τῶν ἀθανάτων θεῶν ὀνόματα εἰς φθαρτὰ σώματα κατοικοῦσί ποτε (7); Ἰδοὺ δὴ καὶ (8) ἐν τούτῳ κατεγνώσθης παρ' ἡμῶν ὡς μὴδὲν (10) δυνάμενος (11), ἀλλ' ὡς ταῖς τῶν θεῶν ὀνομασίαις συγχρώμενος καὶ τὰς ἐκείνων δυνάμεις ἐπὶ τῆς γῆς ἑαυτῷ περιτιθεῖς, ὅπως (12) ἡμᾶς εἰς δειλείαν βάλλῃς· ἀλλ' οὐχ ἡμεῖς τοιοῦτοί ἐσμεν, ὥστε ἐκφοβεῖν ἡμᾶς τὰ σὰ μορμολύκεα· ἐγὼ γὰρ ἔρχομαι πρὸς σέ πολεμῆσαι (13) οὐχ ὡς θεὸν ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον κομπηγόρον καὶ θνητὸν ὑπάρχοντα· ἡ δὲ ῥοπή τῆς νίκης ἐκ τῆς ἀνω προνοίας ἐστὶ. Τί δὲ καὶ (14) ἔγραψας ἡμῖν τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον χρυσὸν σε (15) καὶ ἄργυρον κεκτῆσθαι, ἵνα τοῦτο μαθόντες ἡμεῖς γενναιότερον πολεμῆσωμεν, ὅπως ταῦτα ληψόμεθα (16). Καὶ ἐγὼ μὲν ἐπὶ σε νικήσω, περίφημος (17) ἔσομαι καὶ μέγας βασιλεὺς παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις, οἳ τὸν τηλικούτον δυνάστην (18) Δαρεῖον ἀνείλυν· σὺ δὲ μὲ ἐκὼν ἡττήσης (19), οὐδὲν γενναῖον ἔπραξας, ληστὴν γὰρ ἤττησας (20), καθὼς σὺ ἔγραψας ἡμῖν (21), ἐγὼ δὲ βασιλέα βασιλέων καὶ μέγαν θεὸν Δαρεῖον ἡττήσας (22) μέγας ἔσομαι. Ἀλλὰ καὶ σκύτος

καὶ σπρίαν καὶ κιβώτιον χρυσοῦ ἐξέπεμψάς μοι· καὶ σὺ μὲν ταῦτα ἐπεμψας ἀγγέλλων μοι κακότητα (23), ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀγαθὰς ἀγγελίας (24) ἐδέξαμην· τὸν μὲν γὰρ (25) σκύτον ἔλαβον, ἵνα ταῖς ἐμαῖς λόγχαις καὶ ὅπλοις δείρω τοὺς βαρβάρους καὶ ταῖς ἐμαῖς χερσὶν εἰς δουλείαν καθυποτάξω· τῇ δὲ σφαίρᾳ ἐσήμανάς μοι ὡς τοῦ κόσμου ἐπικρατήσω· σφαιροειδὲς γὰρ καὶ στρογγύλος ὁ κόσμος τυγχάνει· τὸ δὲ κιβώτιον τοῦ χρυσοῦ μέγα σημεῖον ἐπεμψάς μοι· ὑποταγὴν γὰρ ἑαυτοῦ ἐμήνυσάς μοι· νικηθεὶς γὰρ ὑπ' ἐμοῦ φόρους μοι τελέσεις (26).

ΚΕΦ. ΛΘ'.

Ταῦτα οὖν ἀναγνὼς Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς τοῖς ἑαυτοῦ στρατεύμασι καὶ σφραγίσας δέδωκε τοῖς γραμματοφόροις Δαρεῖου· καὶ τὸ χρυσὸν ὅπερ ἤγαγον ἔγαρυσάτο αὐτοῖς. Οἱ δὲ ἀποδεξάμενοι τὴν μεγαλοφροσύνην Ἀλεξάνδρου ἀνεχώρησαν (1) καὶ ἦλθον πρὸς Δαρεῖον. Ὁ δὲ Δαρεῖος ἀναγνὼς τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου ἐπέγνω τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν· καὶ ἐξετάσας ἀκριβῶς τὰ περὶ τῆς συνέσεως Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς πρὸς πόλεμον παρασκευῆς αὐτοῦ, καὶ οἳ ἐπὶ τούτοις

5. σφρίαν C. || 6. πῶς γὰρ B; ἀλλὰ ποῦ C; in cod. A sic legitur: ἀλλὰ μάλλον ἀγανακτήσωσιν οἳ εἰς φθαρτὰ σώματα ἀνθρώπων (1. θεῶν) ὀνόματα κατοικεῖ, ὥστε κατεγνώσθης ἤδη παρ' ἐμοῖ ὡς μὴδὲν δυνάμενος, ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν ὀνομασίαις ἑαυτὸν περικλοῦσαι καὶ τὰς ἐκείνων οὐρανίας δυνάμεις ἐπὶ γῆς σεαυτῷ περιτιθεῖς· ἐγὼ δὲ ἔρχομαι κτλ. || 7. πότε om. B. || 8. καὶ om. cod. C. || 10. μὴ B. οὐδὲν C. || 11. παρ' ὑμῖν add. B. || 12. ὅπως... μορμολύκεα om. B et A. || 13. πολεμῆσαι ὡς θνητὸν ὑπάρχοντα B; nostra dat C. || 14. καὶ om. C. || 15. σε om. B C. || 16. ὅπως τὰ σὰ ἡμέτερα γενήσονται A. || 17. περίφημος C. || 18. βασιλέα δυνάστην C. || 19. νικήσης C. || 20. ἡττήσω C. || 21. καὶ οὐ βασιλέα add. C. || 22. ἡττήσω C, misissis reliquis; ἡττήσας νικήσω μ. ἔσομαι B. || 23. ἐπ. μοι ἀνελών με B; om. hanc A. || 24. ταῦτα ὡς χλευαζόμενος ἀγαθὰ σημεῖα ἐπέδειξ. A. || 25. καὶ τὸν μὲν σκ. B. || 26. addit C: Καὶ οἳ ἐγραψας τὰ περὶ τῆς Ἑλλάδος, μὴ φρόντιζε, ἀλλ' οὐδὲ τῶν κατὰ δυσμῶν βασιλέων. Ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς ἐπιστάμεθα. Πᾶς γὰρ ὁ τὰ κρείττονα ἔχων, τὰ χειρόνων οὐκ ἐπίσταται. Ὁ δὲ τῶν χειρόνων περιγενόμενος σπουδάζει καταλαβεῖν καὶ τὰ κρείττονα. Τὰ τοιαῦτα οὖν καὶ ἐν ἡμῖν παρηκολούθησε· τὰ γὰρ χειρόνα καταλαβόμενος καὶ τῶν κρείττωνων περιγενέσθαι σπουδάζομεν. Ἀλλ' εἰ καὶ ὡς ἀνθρώπους ἡμᾶς καταφρονεῖς, ὑπὲρ τὸν ἀδάμαντά σοι λίθον ἐπελεύσομαι. Καὶ μηδ' αὖ σοι περὶ τούτου φροντίς, θαρρύν γὰρ τῇ προνοίᾳ ἐλεύσομαι ἐπὶ σε, καὶ κύριος γενήσομαι τῶν σῶν, καὶ μὴ δοχὴ σοι, καὶ οὐχ ὑποστήσῃ τὰ ἔχνη τῶν ποδῶν μου, καὶ ἐμπροσθεν καίδων Μακεδόνων ἐξουθενώσῃ.

Cap. XXXIX. 1. ἀπέστειλε cod. A, qui deinde pergit ita: αὐτὸς δὲ τὰ στρατεύματα παραλαβὼν τὴν Συρίαν δὴν ὑποτάξας ἐπορεύετο εἰς τὴν Ἀσίαν. Λαβὼν δὲ τὰ γράμματα Δαρεῖος καὶ ἐπὶ τούτοις κινήσεις γράφει ἐπιστολὴν τοῖς ἑαυτοῦ σατράπαις

clinationisque ejus vis ac potestas est penes superiores. Nam illud quæro te, quorsum tanto opere congestum est, auri te argenti opibus æstuarè? An ut his cognitiss, si modo eorum amor nobis est, spe prædæ obstinatius et audacius dimicarem? atque hinc fiat, ut superato te, hinc quidem nobis in commune quæstus et emolumentum victoriæ fiat? Mihi vero istud quo tute gloriari Persidos cunctæ orbisque totius accedet imperium. Sin tibi [fors] faverit, nihilum amplius quam oppressum latrocinium gratulabere. Adde nunc illud, misisse te mihi habenam unam, et pilam, loculosque auri refertos: de quibus quamvis tu quæ visa fuerint dictitaris, ego tamen mihi ut auspicio cuncta ex te concessa ac sponsa profitebor. Accepi enim habenæ scilicet potestatem, ut habeam qua in subjectos uti scientius possim; pilæ vero simulamen, quoniam ex ambitu sui et rotunditate orbis imago videatur, haud dubie mihi universitatis ipsius per te imperium repromittit. Quodque hic tertium est, loculos ego auri ac si opum tuarum factam mihi accepi cessionem, subje-

ctumque te viribus meis annum istud mihi fore pretium servituti deponsurum.

XXXIX. His igitur litteris palam lectis atque signatis, redire internuntios jubet. Ipse autem omni mox Syria superata, ac redactis ejus gentibus in potestatem, ad Asiam ire contendit. Enimvero acceptis Alexandri litteris rex Darius, eisque gravior et arrogantius motus, ad satrapas suos ultra Taurum regentes talem continentiam scribit: « Nuntiatum sibi Alexandrum Philippi, insanientem admodum adolescentem, Asiam incursantem. Igitur illos oportere eum protinus obviantes compertum ad sese dirigere: esse enim regi consilium, uti affectus verberibus puerilibus amictusque post veste purpurea cum tabellis et crepitaculis matri reddatur: sic enim Macedonum pueros luitare. Tum fore ut, cum illi præfectus ad observantiam disciplinæ Persa aliquis comitaretur, virile officium rectius disceret. Igitur oportere satrapas quidem classem ejus una cum navitis alto submergere, milites vero cunctos ferro victos ad Rubri maris ulteriora transduci, ut illic colere

ἐκινήθη (3), γράφει τοῖς ἑαυτοῦ σατράπαις ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως·

« Βασιλεὺς Δαρεῖος τοῖς ἐπέκεινα τοῦ Ταύρου στρατηγοῖς χαίρειν. Ἐπιστέλλουσί μοι ἐπαναστάτας Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου παῖδα (3)· τοῦτον οὖν συλλαβόντες ἀγάγετέ μοι μηδὲν κακὸν ἐργασάμενοι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὅπως ἐγὼ ἐκδύσω αὐτὸν τὴν πορφυρέαν στολὴν, καὶ πληγὰς ἐπιθεῖς (4), αὐτὸν ἀποστείλω εἰς Μακεδονίαν τὴν πατρίδα αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Ὀλυμπιάδα, δούς αὐτῷ κρόταλα (5) καὶ ἀστραγάλους, ὡς οἱ Μακεδόνων παῖδες (6) τελοῦσι παίγνιον. Καὶ συναποστελῶ (7) αὐτῷ ἄνδρας πάσης σωφροσύνης (8) διδασκάλους. Τὰς δὲ ναῦς αὐτοῦ εἰς βυθὸν θαλάσσης καταποντίσατε, στρατηγούς δὲ τοὺς συνακαλουθήσαντας αὐτῷ σιδηρώσαντας ἀναπέμψατε ἡμῖν· τοὺς δὲ λοιποὺς στρατιώτας ἐκπέμψατε εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν οἰκῆσαι· ἵππους δὲ καὶ σκευηφόρα καὶ (9) ὅπλα πάντα ὑμῖν δωροῦμαι καὶ τοῖς φίλοις ὑμῶν. Ἐρωσθε. »

Ἀντέγραψαν δὲ καὶ οἱ (10) σατράπαι Δαρείω οὕτως· « Θεῷ (11) μεγάλῳ βασιλεῖ Δαρείῳ χαίρειν. Τοσούτου ἔθνους ἐπανελθόντος ἡμῖν, θαυμάζομεν πῶς σε λανθάνει μέγρι τῆς δεῦρο. Ἐπέμψαμεν δὲ σοι ἐξ αὐτῶν οὓς εὔρομεν παρ' ἡμῖν ρεμβομένους (12), τούτους

μὴ τολμήσαντες ἐξετάσαι πρότερόν σου (13) Ἐν τάχει οὖν ἐλθέ (14) μετὰ δυνάμεως πολλῆς, ἵνα μὴ λήψυρα γινώμεθα. »

Ταῦτα οὖν τὰ γράμματα δεξάμενος Δαρεῖος ἐν Βαβυλῶνι τῆς Περσίδος καὶ ἀναγνοὺς ἀντέγραψεν αὐτοῖς ταῦτα·

« Βασιλεὺς βασιλέων, μέγας θεὸς Δαρεῖος, πᾶσι (15) τοῖς σατράπαις καὶ στρατηγοῖς χαίρειν. Παρ' ἐμοῦ (16) μηδέποτε ἔχοντες ἐλπίδα τινὰ, ἐὰν μεταβῇτε τῆς χώρας, καὶ τῶν ἀπολωλότων αἰχμαλώτων *, τοῦτο ἂν ἐπίσημον τῆς ἀνδρείας ὑμῶν ἐπεδείξατε. Ποταμὸς ἐπεπῆδησε θῆρ καὶ ἐθορύθησε ὑμᾶς; Οὐ δυνάμενοι κεραυνὸν ἀποσβέσαι, ἀνδρὸς ἀγεννοῦς βρόμον οὐκ ὑπενέγκατε; Τί ἔχετε λέγειν; ὅτι τέθνηκέ τις ἐξ ὑμῶν ἐν παρατάξει; τέτρωται δὲ τις βαλλόμενος ἢ αἰχμάλωτος ἐλήφθη παραγενόμενος; Τί βουλευσόμεαι περὶ ὑμῶν; ἐπεὶ τὴν ἐμὴν βασιλείαν κατησχύνετε ἀνεστὶν δοῦναι-τες ἀνδρὶ ληστῇ. »

ΚΕΦ. Μ'.

Ηὐθανόμενος οὖν ὁ Δαρεῖος πλησίον ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον κατεστρατοπέδευσε πρὸς τῷ Πινάρῳ (1) ποταμῷ, καὶ γράψας ἐπιστολὴν ἐπέστεilen Ἀλεξάνδρῳ μετὰ τῶν πρέσβων αὐτοῦ περιέχουσαν (2) οὕτως· « Βασιλεὺς βα-

σὺς. || 2. ἐκινήθη B. C. || 3. addit A : μαίνοντο διαβάτῃ εἰς Ἀσίαν πορθεῖν ἐμὴν χώραν. || 4. πληγὰς δούς A. || 5. κρότα-
λην B. C. || 6. οἱ Μακεδόνων τέλ. B; οἱ Μακεδόνες C; οἱ Μακεδόνων παῖδες παίξουσι A. || 7. cod. A : Καὶ συναποστελῶ
αὐτῷ ἄνδρα Πέρσην παιδαγωγὸν σωφροσύνης διδασκαλόν, σκύτος ἔχοντα, ὃς οὐκ ἐπιτρέφει αὐτῷ ἀνδρὸς φρόνημα ἔχειν ἐπὶ
(πρῶτος cod.) ἄνδρα γενέσθαι. Τριήρεις δὲ ἂς ἤγαγε σὺν τοῖς ἀνδράσιν εἰς βυθὸν τῆς θαλάσσης καταποντίσατε, στρατιώτας
δὲ τοὺς κακῶς ἀκολουθήσαντας αὐτῷ ἀναπέμψατε εἰς τὴν Ἐρ. θαλ. κτλ. uti supra. || 8. σφίρας cod. B. || 9. καὶ ἀδελφὰ; σφί-
διάφορα C. || 10. οἱ ἅπ' ἐκείνων τῶν τόπων A. || 11. Ὑδάσπης καὶ Σπίνθηρ (Σπίνθηρ) θεῷ Δαρείῳ χαίρειν A. || 12. ῥοφ.
B C; addit A : ἄνδρας σιδηρῶ καὶ κόραξι δεδεμένους. || 13. addit E : καὶ νῦν ἰδοὺ γινώσκει τὸ ἀληθές ὑπ' αὐτῶν || 14. παραγενῶ
C. || 15. Ὑδάσπης καὶ Σπινθήρη καὶ τοῖς ὑπ' ἐμὲ σατράπαις χαίρειν A. || 16. παρ' ἐμοῦ... ἀνδρὶ ληστῇ dedi e cod. A. In B et C
sic habent : Παρ' ἐμοῦ μηδέποτε ἐλπίδα ἔχοντες τὸ ἐπίσημον τῆς ἀνδρείας; ἐνδείξασθε. Ποταμὸς οὖν ἐπεδημήσαν εἰς ὑμᾶς καὶ
ἐθορύθησεν ὑμᾶς τοὺς δυνάμενους κατασβέσαι κεραυνούς καὶ ἀνδρὸς ἐνός (ἀνδρὸς ἀγεννοῦς τρόπον C.) οὐκ ὑπενέγκατε ἐκ-
δεῖξαι (ἀποδιδῶναι ἀποδείξατε C). Τέθνηκέ τις ἐξ ὑμῶν ἐν παρατάξει; τί βουλευσόμεαι περὶ ὑμῶν; οἱ τὴν ἐμὴν βασιλείαν κα-
τέχοντες πρόφασιν δίδοτε ἀνδρὶ ληστῇ, μὴ βουλόμενοι αὐτὸν συλλεῖσθαι. Νῦν οὖν, ὡς ἔρατε, ἐγὼ παραγενόμενος συλλέξωμαι
αὐτόν. »

Cap. XL. 1. Τινάγρω A. Πινάρῳ B C; V. Arrian. II, 7, 2; Plutarch. Alex. c. 20; Ilin. Alex. c. 55. || 2. μετὰ... περι-

juberentur : equos ceteraque militum impedimenta sibi ipsos habere privos, amicisque largiri. »

Sed hisce litteris nihil ad metum satrapæ moti regi respondere : « Hystaspes et Spinther deo Dario salutem dicunt. Miramur satis, latuisse te, rex, tantæ multitudinis impetum supervenire nostratibus, qui quales quantique sint quo facilius noscitaris, quinque quos forte indidem captos haberemus vinctos transmisimus, non ausi eorum ultra aliquid inquirere quæ sint fortassis melius regi præcivitui. Boni igitur consules, quamprimumque cum exercitu vel potentissimo eidem obviabis. »

Sed nec sic quidem abjiciendam molliendamve Darius arrogantiam putat. Enim respondet ducibus memoratis : « Ultra illis spem vitæ agendæ jam deponendam, si modo creditis sibi finibus abscessissent. Quippe virtutes hosticas magnifice executos nihilum periculi monstravisse, quare scire Macedonum fortitudinem potuissent. Et quem enim

vulneratum, inquit, vestrum, quemve interemptum audiens hoc coniectem? Nihil igitur superasse, quam uti probro fuisse hujusmodi duces Persarum regno sentiret. »

XL. Sed inter hæc jam Alexandrum juxtim posuisse castra noscit, propterque vicinum fluvium mansitare. Igitur ad ipsum rursus, et nominum arrogantiam et deorum consortium sibi vindicans, gentiumque se centum atque viginti dominum prædicans ita scribit :

« Latuitne te solum, Alexander, Darii nomen hominibus ille, quo nos donat atque participat supera majestas? eo-
que ausus es transmissis mari Persas veluti hostis appellere? non beatissimum ratus, si contentus imperio Pellæ ac Macedoniæ esses, si audaciam tuam inter proximos jactitares? Enimvero usurpas et regium nomen, et congregata tibi ad societatem sceleris parilium conspiratione hostem te nostri profiteris, cui quam longe præstantius foret id inter Græculos jactitare, quos Græcos fere ut inutiles Persarum re-

σπλέων καὶ μέγας θεὸς Δαρεῖος (3) καὶ πάντων ἰθὺν κύριος Ἀλεξάνδρῳ τῷ τὰς πόλεις λεηλατοῦντι (4) τάδε προστάσσω. Δοκεῖ σε (5) λανθάνειν τὸ Δαρείου ὄνομα, ὅπερ καὶ οἱ θεοὶ τετιμήχασιν, οἱ (6) σύνθρονοί μοι εἶναι οὐκ ἀπηξίωσαν· καὶ οὐ μακάριον (7) ἡγήσω σε λανθάνοντά (8) με βασιλεύειν τῆς Μακεδόνων χώρας χωρὶς τῆς ἐμῆς κελεύσεως· ἀλλὰ διήλθες ἀδεσπότους (9) χώρας καὶ πόλεις Ἑλληνίδας, ἐν αἷς σεαυτὸν ἀντιγορεύσας βασιλεῖα, συλλέξας ἄνδρας ὁμοίους σου ἀνελπίστους, καὶ πολεμεῖς πόλεις ἀπειροπολέμους (10), ἃς ἐγὼ εὐλαβηθεὶς ἀεὶ δεσπόζεσθαι περισσὰς ἡγούμην ὡς ἀπερριμμένους, καὶ ἐπεζήτησας φόρους παρ' αὐτῶν λήψεσθαι ὡς ἐρανεύμενος. Πείθῃ (11) οὖν καὶ ἡμᾶς τοιοῦτους εἶναι ὁποῖος εἶ, καὶ τόπους δὲ οὓς εἰληφας ἀεὶ καυχᾶ σε ἔξειν (12). Κάκιστα οὖν πεφρόνηκας περὶ τούτων· πρῶτον μὲν γὰρ ὤφειλες τὴν ἀνοίαν σου διορθώσασθαι καὶ πρὸς ἐμὲ τὸν κύριόν σου Δαρεῖον ἐλθεῖν, καὶ μὴ ἐπισπαρύνειν ληστρὶκὰς δυνάμεις (13)· ἔγραψα δὲ σοὶ ἐλθεῖν καὶ προσκυνεῖν Δαρεῖω τῷ βασιλεῖ· σὺ δ' ἐὰν (14) τῆς ἀλλῆς ἐνοίας ἀντίχῃ, κολάσσομαι σε θανάτῳ ἀνεκκαλήτῳ· χεῖρον δέ σου καὶ οἱ σύν σοι λησται ἀπαθανοῦνται (15) οἱ μὴ περιτιθέντες σοὶ σωφροσύνην.

Τοῖνον (16) ἐλθε πρὸς με τὸν κύριόν σου. Ὅμνυμι δὲ σοὶ Δία (17) θεὸν μέγιστον καὶ ἐμὸν πατέρα μὴ μνησικαχεῖσά σοι ἐφ' οἷς ἐπραξας ».

ΚΕΦ. ΜΑ'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δεξάμενος τὰ γράμματα Δαρείου καὶ ἐντυχὼν οὐκ ἐπειράτο (1) ἐπὶ τοῖς κομπηγόροις λόγοις Δαρείου, ἀλλὰ μεγάλως αὐτοῦ κατεγέλασεν. Καὶ ἀπέστειλε (2) τοὺς πρέσβεις αὐτοῦ πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ Δαρεῖος παρευθὺς προστάσσει τοὺς ὑπ' αὐτὸν πάντας βασιλεῖς τε καὶ τοπάρχας ἀρχόντας τε καὶ σατράπας πάντας ὑφ' ἐν ἐπισυναχθῆναι. Καὶ δὴ σκέπτεται τούτους Δαρεῖος καὶ εὖρεν ἄνδρας ἱππεῖς καταθωρακισμένους ἐπιλέκτους χιλιάδας ὀκτακοσίας καὶ πεζικοὺς χιλιάδας τριακοσίας. Καὶ ἀναλαβόμενος τούτους πάντας κατέβαινε μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ τῆς γυναίκος καὶ τῆς ἰδίας μητρός· περὶ δὲ αὐτὸν ἦσαν οἱ ἀθάνατοι καλούμενοι μύριοι· ἐκαλοῦντο δὲ ἀθάνατοι διὰ τὸ φυλάττεσθαι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ (3) εἰσαγαγεῖσθαι ἄλλους ἀντὶ τῶν τελευτήσαντων. Ἀλέξανδρος δὲ διοδεύσας (4) τὸν Κιλικίον Ταῦρον ἦκεν εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας μητροπόλιν, καὶ θεασάμενος τὸν ἐν αὐτῇ ῥέοντα

χουσαν om. B. || 3. Καί... Δαρεῖος om. C; μοx πάντων om. B. || 4. ὁ τὰς π. λεηλατῶν δοκεῖς B. || 5. δοκεῖς λανθ. B. C; σὲ μόνον ἔλαβε τῶν ἐπὶ γῆς τοῦ Δαρείου ὄνομα, ὅπερ καὶ οἱ θεοὶ τετιμήχασιν, καὶ σύνθρονον ἑαυτοῖς ἔκριναν. Καὶ ἐτόλμησας θάλασσαν διαπεράσθαι, καὶ οὐ μακάριον ἡγήσω λανθάνοντα σε βασιλεύειν Μακεδονίας χώρας τῆς ἐμῆς οὐ ταγῇ χωρὶς τῆς ἐμῆς ταγῆς (?), ἀλλ' ἀδέσποτον χώραν εὐρών σεαυτὸν βασιλεῖα ἀπέδειξας, συλλέξας ἑαυτῷ ἄνδρας ὁμοίους σου ἀνελπίστους, καὶ ἐπιστρατεύσας πόλεις Ἑλλήσι ἀπειροπολέμοις, καὶ εὐλαβηθεὶς εἰς τὸ δεσπόζεσθαι, ἃς ἐγὼ περισσὰς ἡγούμαι ὡς ἀπερριμμένους καὶ οὐκ ἐπεζήτησα φόρους παρ' ἐκείνων A. || 6. καὶ cod. C; in B. om. verba οἱ... ἀπηξίωσαν. || 7. μακράν B. C. || 8. λανθάνειν με C. λαμβάνειν B. || 9. ἀδύλους; codd. B. C; μοx iidem ἀλλοτρίας, pro quo scr. Ἑλληνίδας, monstrante cod. A. || 10. ἀπείρους BC. || 11. τίθει A, πάθος C, πείθει B. || 12. codd. οὐ καυχῆση ἔχειν. || 13. καὶ ἐπισωρ. πλείστας μητροπόλεις A, qui dein exhihet haec: ἀλλ' οὖν γε μέχρι τούτου ὡς θεὸς ὤφειλον ἀνθρώποις συγγνωμονεῖν, ἐπεὶ δὲ καὶ ἐς τοῦτό με ἦκεν * ὥστε καὶ ἐπιστολὴν παρὰ Δαρείου ἐπισυντηεῖν (ὥστε καὶ ἐπιστολὴ ἐμὲ Δαρεῖον σε ἐπινουθετεῖν?). || 14. σὺ δὲ τῆς ἀλ. ἀνοίας ἀνέχῃ... κολάσσομαι σε οὖν B. C; correxi ex A. || 15. χεῖρονα. οἱ σύν σοι λ. παθοῦνται C. || 16. τοῖνον.. κύρ. σου om. A. B. || 17. διὰ B. C.

Cap. XLII. 1. Multo brevius A (et Valerius): Τούτης δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἀγνωσθέντος, Ἀλέξανδρος οὐκ ἐπύρην τοῖς κομπηγόροις λόγοις, ἀλλὰ παρωξύνθη, καὶ ὤρμησεν ἐπὶ τὸν πόλεμον διὰ τῆς Ἀραβίας. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δαρεῖον ὄροντες τὸν Ἀλέξανδρον ἐπ' αὐτοὺς ἐπάγοντα τὴν στρατιάν, οἴομενοι τοῖς δρεπανηφόροις ἄρμασι κατανικᾶν, φθάνοντες τοὺς πλαγίους τόπους κατειλήρασι. κτλ. || 2. Καὶ ἀπέστειλε.. τούτους πάντας om. B. || 3. καὶ εἰσαγ. ἀλλ. om. B. || 4. διοδεύσας τῆς Κιλικίας μητροπόλιν, καὶ θεασάμενος C. || 5. ἐκ τοῦ σκύτους αὐτοῦ addit C. || 6. διενίψατο, καὶ ψυχῆς εἰς ἔσχατον B. Historiam h. l. omissem

gna non quaerunt. Sat igitur habeo vel hoc tantum imprudentie signum, quod ratur nos vestratibus similes huc contendisti. Quin ergo errata corrige, nec addas huiusmodi facinoribus incrementum. Est enim scire, nos quibus deorum pariter et prudentia et dignitas favet, peccatis istis ut hominum subvenire. Censeo igitur uti ad adorandum me venias, ne contra inobsequens penam pro venia merearis. Quod ut tibi ratum sit, Jovem iuro et parentes meos, omnem tui injuriam protinus e meo pectore recesuram. »

XLII. Et haec quidem scripta regis Alexander legerat. Enim ulterius non verbis, sed gladio agendam rem ratus, per Arabiam exercitum ducit, atque in aequore, quod agendae rei opportunius videbatur, aciem extendit. Qua inspecta Darius spem primam eamque vel maximam in falsis curribus ponit: qui ut facilius aciem hostium incurarent, a latere conlocantur. Sed id consilium Persae dissicit Alexander facilius; inopinatum incurrentibus curri-

bus per acies phalangasque locum transitui pandi praedicat, tumque in transvehentes peditum suorum jacula torqueri: eoque perfectum est, ut brevi omnis ille curruum numerus teneretur una equis et aurigantibus fixis. Igitur sedata formidine quam Persae de curribus intentaverant, aequatum omne praelium videbatur. Agebat porro Alexander in dextro cornu, quod laevo scilicet Persico obviabat. Incenso igitur equo, signum increpari bellicum mandat; unaque coeuntium clamor attollitur ancipiti satis praelio ac diurno: cum interea sinistrum cornu Macedonum a Dario, qui in dextris suorum agebat, vi majore pelli conspicatur, implicatosque ordines universos non tam discriminum necessitate quam multitudinis inconsulto, suppetiari laborantibus properaverat.

Exim pari utrimque oborta caede cum spes exitus fluctuaret, repentino forte imbri procidente, vel adversari sibi caelitus id Persae interpretati, vel ad elementi ejus injuriam molliores, fuga facessunt, unaque his Amyntas

ποταμὸν Κύδνον, βρόμενος τῷ κατὰ τὴν ὁδοπορίαν ἰδρωτί, ἀποθείς τὸν θώρακα (6) ἐν τῷ ποταμῷ διενήξατο (6). Ὅντος δὲ ψυχροτάτου τοῦ ὕδατος ἐψυχράνθη, καὶ εἰς ἔσχατον ἦλθεν κίνδυνον, καὶ μολὶς θεραπεύεται. Ὁ δὲ θεραπεύσας αὐτὸν Φίλιππος ἦν τῶν ἐνδόξων λατρῶν. Ῥωσθεὶς δὲ προῆγεν ἐπὶ Δαρεῖον. Δαρεῖος δὲ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Ἰσσοῦν (9) τῆς Κιλικίας ἐστρατοπέδευσε (9). Πλησίον δὲ γενομένων τῶν ἀμφοτέρων, ὥς χωρίζεσθαι ἀπ' ἀλλήλων δὸν ἡμέρας μίαν, παροξυνθεὶς (10) Ἀλέξανδρος ὤρμησεν ἐπὶ τὸν πολεμὸν εἰς τὸ πεδίον (11) καὶ παρετάξατο τῷ Δαρεῖω. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δαρεῖον ἰδόντες τὸν Ἀλέξανδρον ἐπάγοντες αὐτοῖς τὴν δύναμιν τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ, καθ' ὃ μέρος ἤκουον Ἀλέξανδρον (12), ἔστησαν τὰ ἄρματα καὶ ὅλην τὴν πολεμικὴν δύναμιν. Καὶ δὴ σταθέντων ἐπὶ συμβολῇ (13) τοῦ πολέμου ἑκατέρων τῶν μερῶν, οὐ συνεχώρησεν Ἀλέξανδρος οὔτε ἐντὸς τῆς φάλαγγος διακώφαι αὐτοὺς, οὔτε διηπεῦσαι, οὔτε ὑποστρέφαι πάλιν (14). Ἀλλὰ τὸ πολὺ μὲν τῶν ἀρμάτων, πάντοθεν ἐξακοντιζομένων τῶν ἀναβατῶν, διεφθείρετο καὶ διεσκεδάσθη, [τὰ δὲ καὶ διεξέπεσε]. Καὶ ἀναβάς ἐρ' ἵπκον Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε σαλπίσσαι τοὺς σαλπιστάς τὸ πολεμικὸν μέλος. Καὶ κραυγῆς μεγάλης γενομένης τῶν στρατο-

πέδων, γίνεται πολλὴ μάχη. Ἐπὶ πολὺ δὲ ἄκροις τοῖς κέρασιν ἐμβάλλοντες (16) καὶ τοῖς δόρασιν ὑπ' ἀλλήλων (16) τυπτόμενοι διεδιβάλλοντο ἐνταῦθα καὶ ἐνταῦθα. Ἐκάτεροι οὖν τὸ νίκος ποιησάμενοι ἐχωρίζοντο. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐξέωθον τοὺς περὶ τὸν Δαρεῖον, καὶ κατεκράτος ἔθραυον αὐτοὺς πλησσομένους καὶ περιπίπτοντας ἀλλήλοις διὰ τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων (17). Οὐδὲν δὲ ἦν ὁρᾶν ἐκεῖ εἰ μὴ ἵπκους χαμαὶ κεμένους καὶ ἄνδρας ἀνηρημένους· καὶ οὐαὲτι ἦν (18) διακρίναι οὔτε Πέρσῃν (19) οὔτε Μακεδόνα οὔτε σωμαχούς οὔτε σατράπας οὔτε ἱππέας οὔτε πεζοὺς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κονιορτοῦ· οὔτε γὰρ ὁ ἀήρ ἐφαινετο, οὔτε ἡ γῆ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν πολλῶν λύθρων (20) καὶ σωμαμάτων καὶ ἄρμάτων ἐρριμμένων χαμαί. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς συμπαθήσας τοῖς γινομένοις καὶ μὴ κρίνας θεωρεῖν τὰ τοσαῦτα μιάσματα συνεχῆς ἐγένετο. Τροπὴς (21) δὲ ἰσχυρᾶς γενομένης τῶν Περσῶν, εἰς φυγὴν ὤρμησεν ἡ Πέρσις. Ἦν δὲ μετ' αὐτῶν Ἀμύντας ὁ Ἀντιόχου (22), ὃς πέφευγε πρὸς Δαρεῖον, ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις Μακεδόνων ὢν [τύραννος.] (23). (Ἐδοθήκει (24) γὰρ καὶ τὸ τῆς ὥρας· ἤδη γὰρ τὸ πρὸς ἑσπέραν ἦν.) Ἐκείδαν δὲ σκοτία ἐγένετο, Δαρεῖος ἐργωδῶς φοβηθεὶς (25) αἰεὶ ἐμπροσθεν ἀπῆγει· Εὐεπίγνωστον δὲ ἦν τὸ (26) ἔρμα

cod. A et Valerius narrant ubi de secunda contra Darium expeditione sermo est. Ibiq. repetunt eam cod. B et C. § 1. νῆσον B. || 9. ἐστρατεύετο. Παροξυνθεὶς δὲ ὁ ἄλλ. B. || 10. καὶ παροξ. C. || 11. παρὸν B. καιὸν C; scr. πεδίον inanimata Valerio. || 12. ἤκουον Δαρεῖον, ἔστησαν (ἔστησαν C) B. Possis etiam scr. ἤκουον Δαρεῖος τὸν Ἀλέξανδρον, ἔστησαν. || 13. συμβολῇ B C. || 14. οὔτε ἐπιστρατεύσαι αὐτοῖς B C. Quae dedi, advocavi ex cod. A, qui post ea quae not. i adscripsimus pergit ita: καὶ ἐξ ἐναντίας ἔστησαν (ἔκτισον cod.) τὰ ἄρματα καὶ ὅλην τὴν πολεμικὴν παράταξιν· καὶ διαγῆν (διῆγαν cod.) τῇ φάλαγγι (i. e. διὰ τῆς φ.) οὐκ ἐφῆκεν (ἀφῆκεν cod.) [scr. ὁ Ἀλέξανδρος], οὔτε διακώφαι (ἱπκῶσαν cod.) δι' αὐτῶν, οὔτε (εἰς cod.) ὑποστρέφαι πάλιν· ἀλλὰ τὸ μὲν πολὺ (ἀλλ' ἀγῶμεν πολὺ cod) τῶν ἀρμάτων διεφείρετο (διαφερότο cod.), πάντοθεν ἐξακοντιζομένων (-όμενος cod.) τῶν ἀναβατῶν, τὰ δὲ καὶ διεξέπεσε (διασκευασθέντα cod.). Cf. Arrian. III, 13 extr: Τὸ μὲν γὰρ.. καθηκόντισαν οἱ τε Ἀγριᾶνες, ... ἔστι δὲ ἡ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γὰρ.. ἵνα προσέκικτε τὰ ἄρματα. Ex cod. A intuli in codd. B C. πάντοθεν ἐξακ. τῶν ἀναβατῶν, pro πάντοθεν ἐξακωντιζομένων, quamquam ferri fortasse hoc potest; deinde supplvi τὰ δὲ καὶ διεξέπεσε, uti flagitat particula μὲν in cod. B. (in C omittitur). Deinde pergit A: Ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῶν λοιπῶν μέσος Ἀλέξανδρος καὶ ποιήσας ἐξ ἴσου τὸ τῶν Περσῶν εὐώνυμον ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέραν ἐν τούτῳ γὰρ συμβέβηκε Ἀλέξανδρον εἶναι παρατεταγμένον· καὶ ἀναβάς αὐτὸς ἐπὶ τὸν ἵπκον (ἀναβάς.. τῶν ἱπκῶν cod.) σημαίνειν (ἐκέλευε) τοὺς σαλπιστάς [τὸ] πολεμικὸν μέλος. Ὅμοῦ δὲ οἱ σαλπισταὶ ἐμήνουν καὶ κραυγὴ ἦν μεγάλη (ὁμοῦ ὡς σαλπ. μηνύειν κραυγὴν cod.) καὶ πολλὴ μάχη ἐγένετο. Οἱ δὲ μετὰ πολλῆς ἀγωνίας ἐμάχοντο πολὺν χρόνον· ἄκροις τοῖς κέρασιν (σκόλασαν cod.) ἐμβάλλοντες εὐράστως ἀντίκειντο· τοῖς δόρασιν ὑπ' ἀλλήλων τυπτόμενοι διεδιβάλλοντο ἐνταῦθα [καὶ ἐνταῦθα] etc. ut supra. || 15. βάλλοντες B C. || 16. ὑπ' ἀλλ. τύπτοντες καὶ τυπτόμενοι B C; scribendum ut feci, aut ejice ὑπ' ἀλλ. || 17. εἰς. A; οἷα ἦ δὲ B C. || 18. addit A: πολλὰ μὲν ὑπ' αὐτῶν ἔπασχον, πολλὰ δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων. || 19. οὔτε Π. τοξότην, οὔτε Μ. σφραγιστήν A. || 20. λύθων B. λύ.. C. Sequentia καὶ σωμα.. χαμαί om. A B. || 21. ἀντροπῆς.. γενομένης, εἰς φυγὴν A. Plura exdisse arguit Valerius. || 22. Ἀντιόχους B C; V. Arrian. I, 17. II, 6; Curtius III, 11; Plutarch. Al. c. 20. Dein cod. C: καί ποιεῖται pro πέφευγε. || 23. τύραννος non habet A. || 24. Includa interposui ex cod. A. || 25. locus turbatus. Possis φυγῇ εἰ

Macedo Antiochi filius, qui olim transfuga Darii amicitiam cooptaverat. Quippe fugientibus et tempus ore blandiebatur quod vesperscens seditatem fugientium pariter et periculum protexisset. Darius autem ratus delicatior illa fuga et vehiculo regali periculum evitare, quodque e suggestu regiae turris promptius conspicibilis foret, currum quidem in loca quaedam abduendum mandat et averterendum: ipse autem equo conscenso properantiae consulit.

Sed enim Alexander hanc sibi peculiarem gloriam appetens, si rex fugiens comprehenderetur, animosius insecutus, currus quidem armaeque regalia matremque una et uxorem cum virginibus filiabus, emensis stadiis sexaginta,

comprehendit: ipsum vero Darium non minus temerarius nox quam cursus velocitas liberaverat: quippe jam primum in hac et hujusmodi fortunaria dispositis equis et itinere proviso. Macedones vero potiti victoria in castra Persica migravere, unaque Alexander tentoriae regis superveniens expertus ibi primum est una cum militibus suis fortunae illius ac victoriae emolumentum.

Neque magis usquam continentis animi moderamen Alexander potuit ostentare, quam quod in hoc fortunae favore ex aequo suae atque adversae partis iniit rationem, non secus scilicet probatis hostium navioribus, qui pro patria fortiter oppotissent, quam si quis suorum strenuus extitisset

αὐτοῦ. Καταλείψας οὖν αὐτὸ, εἰς ἵππον ἐπέβη, καὶ ἔφυγεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φιλοτιμούμενος Δαρεῖον καταλαβεῖν, εἰδίωκε προφθᾶσαι τοῦ μὴ ὑπὸ τινος αὐτὸν ἀναιρεθῆναι. Τὸ οὖν ἄρμα καὶ τὰ τόξα καὶ τὴν γυναικα καὶ τὰς θυγατέρας καὶ αὐτὴν τὴν μητέρα Δαρείου ἐπὶ σταδίου ἐξήκοντα διώξας ὁ Ἀλέξανδρος κατέλαβεν, αὐτὸν δὲ τὸν Δαρεῖον ἡ νύξ διέσωσεν· καὶ πρὸς τούτοις ἵππους ἔχων νέους ἐκ διαδοχῆς ἔφυγεν (27). Ἀλέξανδρος δὲ καταλαβὼν τὴν τοῦ Δαρείου σκηνὴν ἐσκήνωσεν ἐν αὐτῇ. Κρατήσας δὲ τῶν ἐναντίων καὶ τοῦ τηλικούτου ἀξιώματος καταξιωθείς οὐδὲν ἔπραξεν ὑπερήφανον, ἀλλὰ τοὺς ἀνδρωδεστάτους καὶ εὐγενῶς τετελευτηκότας τῶν Περσῶν ἐκέλευσε θάπτεσθαι, τὴν δὲ μητέρα Δαρείου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα μεθ' ἑαυτοῦ ἤγαγεν ἐντίμως· ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς (28) τῶν αἰχμαλώτων παραινέσας ἀνέψυξεν. Τῶν δὲ πεσόντων Περσῶν ἦν τὸ πλῆθος πολλὸ σφόδρα ὡς μυριάδες ἀνδρῶν τέσσαρες (29)· τῶν δὲ Μακεδόνων οἱ πεσόντες εὐρέθησαν πεζοὶ μὲν πεντακόσιοι, ἵππεις δὲ ἑκατὸν ἐξήκοντα, τραυματισθέντες δὲ τριάκσιοι πεντήκοντα (30)· τῶν δὲ βαρβάρων οἱ τραυματισθέντες μυριάδες δύο. Ἐλαφυραγωγῆθησαν καὶ ἀνδρῶν χιλιάδες τέσσαρες.

ΚΕΦ. ΜΒ'.

Ὁ δὲ Δαρεῖος φυγὼν καὶ ἀνασωθεὶς ἐπεστράτευσεν πλείους δυνάμεις (1), καὶ γράφει τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἔθνεσιν (2), ὅπως μετὰ μεγάλης δυνάμεως παραγίνωνται πρὸς αὐτόν. Μαθὼν δὲ τις κατὰσκοπος Ἀλεξάνδρου συνθροίζοντα στρατὸν τὸν Δαρεῖον, ἔγραψεν Ἀλεξάνδρῳ περὶ τῶν ἐνεστώτων. Καὶ ἀκούσας ταῦτα Ἀλέξανδρος γράφει Κασσάνδρῳ (3) τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ οὕτως·

« Ἀλέξανδρος βασιλεὺς Κασσάνδρῳ τῷ στρατηγῷ ἡμῶν χαίρειν. Τὰς ὑπὸ σε φάλαγγας καὶ πᾶσαν δύναμιν ἔχων (4) τάχιον παραγενεὶ σὺν αὐταῖς πρὸς ἡμᾶς. Οὐ γὰρ μακρὰν λέγονται εἶναι οἱ βάρβαροι. » Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν ἥνπερ εἶχε δύναμιν, τὴν ὁδοποιρίαν ἐποιεῖτο, καὶ ὑπερπεράσας τὸν καλούμενον Ταῦρον, καταπῆξας δόρυ μέγιστον εἰς τὴν γῆν εἶπεν· « Εἴ τις σθεναρὸς τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν βαρβάρων ἢ τῶν ἄλλων βασιλέων βαστάσει τοῦτο τὸ δόρυ, ἑαυτοῦ χαλεπὸν σημεῖον (5) ἔξει· ἡ γὰρ πόλις αὐτοῦ ἐκ βάρων βασταχθήσεται. Παραγίνεται οὖν εἰς τὴν Πιερίαν (6) πόλιν τῆς Βεδρυκίας, ἐνθα ἦν ναὸς καὶ ἀγαλμα τοῦ Ὀρφῆως καὶ αἱ Πιερίδες Μοῦσαι καὶ τὰ θηρία αὐτῶν

τὸ αἰετ· neque tamen hoc sufficit. Cod. A. ita pergit : Δαρεῖος μὲν τὸ (γὰρ) ἄρμα φοβηθεὶς ὅτι ἐμπροσθεν (μακρόθεν?) εὐεπύγνωστον ἦν, ἔργῳ νυκτὸς ἤλασε εἰς τόπον στενὸν, καὶ τὸ μὲν ἄρμα καταλείψας, ἵππον ἀναλαβὼν (ἀναβαίνων?) ἔφυγεν. || 26. τὸ ἡττημένον. (ἡγεμονικόν.?) C. || 27. Post hæc cod. A : Οἱ δὲ Μακεδόνες ἀνέωρον (ἀνεχώρουν καὶ λάφυρον?) ἐποιούοντο τῶν Περσῶν στρατόπεδα, μέση; τῆ; νυκτὸς γενομένης, καὶ ἐπὶ τὴν νεκρὰν (τοῖς νεκροῖς?) ἐστρατοπέδευσαν. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν Δαρείου σκηνὴν καταλαβὼν, παρελθὼν εἰς αὐτὴν ἐσκήνωσεν. Deinde unum folium excidit, quod supplendum ex Valerio. || 28. πολλοὺς C. || 29. πολὺ et ὡς... τέσσαρες (τεσσάρων cod. C.) om. B; longe aliter Valerius. || 30. πεντ. om. B. Cap. XLII. 1. πλείους C; post δυνάμεις excidisse videtur συνάγων vel tale quid. || 2. καὶ σιράπαις add. C. || 4. Σκαμάνδρῳ codd. et Valerius, ubi probabiter *Cassandro* (qui Antipatri loco ponitur) emendavit Majus. || 4. ἔχοντα codd. || 5.

Cunctos igitur, quos in bello nobilitaverat militiæ experimentum, et mors inclytos fecerat, inquiri prostratos et magnifice sepeliri et sepulcris honorari iubet. Matrem vero Darii una cum uxore filiabusque cultu regio prosequabatur : ac si qui præterea in postestatem hostium devenissent, fortuna pristina dignabatur. Enimvero cecidisse tunc Macedonum satis constat peditum quidem septingentos, equitum porro centum et sexaginta, sed vulneratorum numerum in duobus milibus extitisse. Contra Persarum desiderata quidem centum et viginti milia : prædæ autem, una servitiis pecuisque et quæ vehebant, pecunia fuit talenta quatuor milia.

XLII. Sed Darius fuga reversus, longe auctiore numero contracto, in Alexandrum moliebatur, suisque undique convenire, in quantum manus armari potuerat, iubet. Id autem comperiens Alexander ex hisce exploratoribus qui in ditionem Macedonum devenissent, omniaque illa Darii milia juxta Euphraten castrapossuisse : ipse quoque ad Cassandrum ducem suarum partium, quique curabat tunc Macedoniam sese profecto, scribit omnis phalangas quas armaret, aut si quid præterea in auxiliis virium foret, propere admoliretur : neque enim hostes longius adsidere. Quæ dum pro commodo festinantur, ipse una exer-

citu Achaia peragrata, multisque præterea civitatibus receptis aut quasitis, etiam centum et septuaginta milia collegit armatorum, Taurumque transducit. Tumque summo in culmine Tauri montis hasta defixa dixisse fertur : « Quisquis illam rex milesve Græcus aut barbarus humo evellere ausus foret, edictum sibi urbis ac patriæ suæ suisque excidium meminisset. »

Ipsæ autem ad civitatem Pieriam, quæ Babruciæ urbs habetur, iter exim fecit : qua in urbe et templum opiparum et simulacrum Orphei erat admodum religiosum. Ibidem Musæ etiam Pierides consecratæ videbantur, unaque omnigenum figmenta viventium Orphei musicam demirantia. Cum igitur admirationis studio simulacrum illud Alexander intueretur, sudor repente profluere, et per omne simulacri illius corpus manare visus non sine admiratione videntium fuit. Motus ergo portentis novitate, conjectatorem vel celebratissimum Melampodam sciscitatur, quid tandem ille sudor sibi simulacri minaretur? Tum ille : « Sudor sane largus labor est qui prolixissimus tibi quoque in rebus præsentibus, o rex, erit; quippe gentium peragratio et operum difficultates tete manent, quod illi quoque Orpheo fuit, qui peragrans urbes Græcas et barbaras ad favorem sui animos admirantium flexerit. »

περιεστώτα τὰ ξόανα. Βλέποντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὸ ἀγαλμα τοῦ Ὀρφέως, ἰδρῶσε τὸ ξόανον αὐτοῦ ὅλον. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου ζητούντος τί τὸ σημεῖον τοῦτο, λέγει αὐτῷ Μελάμπους ὁ σημειολύτης· «Καμῆν ἔχεις, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, μετὰ ἰδρώτων καὶ κόπων (7) τὰ τῶν βαρβάρων ἔθνη τὰς καὶ τῶν Ἑλλήνων πόλεις καθυποτάσσων. Ὡς περ γὰρ ὁ Ὀρφεὺς λυρίζων καὶ ᾄδων Ἑλληνας ἔπεισε, βαρβάρους ἔτρεψε, τοὺς θῆρας ἡμέρωσεν, οὕτω καὶ σὺ κοπιήσας ὁράτι πάντας ὑποχειρίους (8) ποιήσεις. » Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος τιμήσας μεγάλως τὸν σημειολύτην ἀπέλυσε. Καὶ παρὰ γίνεταί εἰς Φρυγίαν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν Σκάμανδρον ποταμὸν, ἐνθα (9) ἤλλατο Ἀγίλλεος, ἐνήλλατο καὶ αὐτός. Θεασάμενος δὲ τὸ ἐπταβόειον Ἀλέξανδρος οὐ πᾶν μέγα, οὐδὲ οὕτω θαυμάστων καθὼς συνέγραφεν Ὀμηρος, εἶπε· «Μακάριοι ὑμεῖς οἱ ἐντυχόντες (10) τοιοῦτου κύρηκος, τοῦ Ὀμήρου, ὅτινες ἐν μὲν τοῖς ἐκείνου ποιήμασι μεγάλοι γηγόνετε, ἐν δὲ τοῖς ὀρωμένοις οὐκ ἄξιοι τῶν ὑπ' ἐκείνου γεγραμμένων. » Καὶ

προσελθὼν αὐτῷ ποιητῆς τις εἶπεν· «Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, κρεῖττονα ἡμεῖς γράψομεν (11) ». Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· «Βούλομαι παρ' Ὀμήρου Θεοστίτη εἶναι ἢ παρὰ σοὶ Ἀγαμέμνων. »

ΚΕΦ. ΜΓ'.

Ἐλθὼν δὲ ἐπιτόμως ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν (1), καὶ συνάξας τὴν Μακεδόνων στρατιάν σὺν οἷς ἤμυνώτευσεν ἐν τῷ πολέμῳ Δαρείου, τὴν ὁδοπορίαν ἐποιήτο εἰς Ἀβδηρα (2). Οἱ δὲ Ἀβδηρίται ἀπέκλεισαν τὰς πύλας τῆς πόλεως αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῷ ὀργισθεὶς ἐκέλευσε τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ ἐμπρῆσαι τὴν πόλιν αὐτῶν. Οἱ δὲ πέμπουσιν αὐτῷ πρέσβεις λέγοντας· «Ἡμεῖς ἀπεκλείσαμεν τὰς πύλας, οὐχ ὡς ἀντιτασσόμενοι τῷ σῷ κράτει, ἀλλὰ δεδιόκτες τῆς τῶν Περσῶν βασιλείαν, μή πως Δαρεῖος ἐπιμένειν τῇ τυραννίδι πορθήσῃ ἡμῶν τὴν πόλιν, ὡς παραβεβημένοι σέ. Ὡς τε σὺ παρελθὼν ἀνοίξῃς τῆς πόλεως τὰς πύ-

σημεῖον om. C; deinde C ἔξη pro ἔξει. || 6. Ἰππορίαν B. Ἰππερίαν τῆς Εὐρυκίας cod. Marcianus, notante Majo ad Valerium. Scripsi cum Valerio Περρίαν; quamquam id non urbis sed regionis est nomen; urbis nomen est Αἰδουρα vel Αἰδουρα. V. Arrian. I, 11; Plutarch. Alex. 14; Tzezes Chil. IX, c. 91. || 7. post κόπων in cod. C. legitur ἐλθὼν (scr. ἐλθὼν), missa deinde verbis πόλιν. καθυποτάσσων. Alia respondit Aristander ap. Plutarch. I. I. || 8. ὑπὸ χειρὰ σου B. || 9. οὗου C. || 10. ἐντυγχόντες B. || 11. κρεῖττονας ἡμεῖς γράψομεν τὰς πράξεις Ὀμήρου C.

Cap. XLIII. 1. Codd. πόλιν. Scripsi Ἀμφίπολιν. Cf. Itinerar. Alex. c. 18: *agmen... classi vehedatur... quae Amphipoli in Strymonis litore erat. Eo usque a matre deductus* (v. Valerius). *Igitur ipse per Abderam etc.* || 2. Αἰδουρα C.

Hinc auditis, Alexander honore quam largo Melampodam muneratur, (*) eximque in Phrygiā venit atque illic Hectora Achillemque unaque alios heroes ad hunc honorem participat. Praecipue tamen Achillem muneratur, ac rogat, uti sibi et ipse laveat, et dona quae ferret dignanter admittat. Haec enim a sese, non ut ab externo ac superstitioso, verum ut consanguineo ac religioso dedicari:

Hinc primus extat Aëacus Jovis proles,
Atque inde Peleus Phthiae regna possedit,
Quo tu subortus inclita clavis proles;
Pyrrhusque post id nobile adserit sanguen,
Quem subsecuta est Peli fama non dispar;
Peliique proles Eubius dehinc regnat.
Post Nessus ardens excipit domus nomen,
Argusque post id, qui potens fuit Xanthi.
Ex hoc Arete nobilis genus ducit.
Arela natus Priami nomen accepit,
Tryinus (Tryinus R.) unde, et Erimachus post illum,
Ex quo Lycus fit dives, et dehinc Castor.
Castore natus est Dromon, qui dat Phocum.
Atque hinc suborta est Metrias quae suscepit
Neoptolemei nominis vicem dignam;
Cui substitutus Charopus. Hic Molossorum
Regni potitus auctor exstitit stirpis nostrae:
Sicque (eritque Reg.) iustum inclitum (.. te R.) matris
E qua subortus vestro sanguini adnecto. [genus],
Quaeque nomen adseras tuum nobis,
Bellisque praestes gloriasque sublebas,
Velut feracis seminis fructum,
Quod cuncta late spatia terrae pervadat:
Unaque metis nostra fac Phaethonteis
Regna explicari, mundus adserat totus.

(*) Hic cod. Reg. 4880 ad marginem « ex alio auctore » memorat se filium dici Alex. passus sit.

Hac precatus in istum Alexander modum, *videtur* nomen Scamandrum cum videret, clypeumque Achilli templi Herculis consecratum, nec alvei illius latitudinem demaratus, nec magnificentiam clypei pondusve famosum, « O le beatum Achillem, fertur saepe dixisse, qui Homero predicatore celebraris! » His auditis ab eodem, cum multi admodum litterati studiosius erga amicos religione tractiter ejus prosequerentur, parique sese stilo opera ejus prosecuturos esse promitterent, optasse se dixit, vel Thersitem apud Homerum magis, quam apud scriptores ejusmodi Achillem putari maluisse. Huc usque autem comes ejus itineris ac laboris mater Olympias fuit. Sed exim participato convivio cum illam ad Macedoniam remisisset, dat una decere comitatum spectabilis multitudinis optimationum expavorum: ipseque devertens iter institit ad Darium.

XLIII. Igitur cum sibi per urbem Abderam transitus foret, obseratis urbis suae claustris Abderitae eum ne reciperent, obfirmaverant. Id contumeliam ratus, et convenire protinus milites, et urbem illam igni vastare mandavit. Sed legatione Abderitae docent, sese illud non odio contemtuve Graeci regis ejusque justissimi facitare; enim metuere impetum barbarorum motusque Darii inconsultiores: cui si potestatis aliquid in sese relictum foret, non absque poena Abderitarum fore, quod Alexandrum in amicitiam contra Persae commoda receptassent: « Igitur reverso tibi, aiunt, et victori parebimus. » Ad haec, rex illum quem conceperint de Dario metum abjicere supplicium.

Halicarnassi obsidionem regnumque Aëae reginae redditum, cupit

λας (3)· τῷ γὰρ ἰσχυροτέρῳ βασιλεῖ ὑποτασσόμεθα ». Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ὑπεμειδίασε καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἀποσταλέντας παρ' αὐτῶν (4) πρέσβεις· « Δεδοίκατε τὴν Δαρείου βασιλείαν, μήπως ὕστερον ὑμᾶς ἐκπορθήσῃ ἐπιμένων τῇ βασιλείᾳ· πορεύεσθε καὶ ἀνοίξατε τὴν πόλιν ὑμῶν (5), καὶ κοσμίως πολιτεύεσθε· οὐ γὰρ εἰσελεύσομαι εἰς τὴν πόλιν ὑμῶν (6) ἕως ἡτήσω ὃν δεδοίκατε Δαρεῖον βασιλέα, καὶ τότε ὑμᾶς ὑποχειρίους λήψομαι. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν πρὸς τοὺς πρέσβεις τὴν ὁδοπορίαν (7) ἐποιεῖτο.

ΚΕΦ. ΜΔ'.

Καὶ παρεγένετο ἐν δυσὶν ἡμέραις εἰς τὴν Βοττεῖαν (1) καὶ τὴν Ὀλυνθον, καὶ ἐξεπόρθησεν ὅλην τὴν χώραν τῶν Χαλκιδέων (2) καὶ τοὺς συνέγγους αὐτῶν (3) ἀνέλεν. Κακείθεν ᾗλθεν ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον, καὶ πᾶσας τὰς πόλεις ἔσχεν (4) ὑψηλούς τας ἔγγιστα. Οὐκ εἶχε (5) δὲ τοῖς Μακεδόσι τὰ ἐπιτήδεια τῶν τροφῶν, ὥστε λιμῶ πάντας (6) τελευτᾶν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔργον ἐπινοίας μεστὸν (7) ταῖς φρεσὶν ἐρευνήσας τότε, πάντας τοὺς ἵππους τῶν ἱππέων ἀπέσφαξεν καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐκδείρας ἐκέλευσεν (8) ὁπταῖν καὶ ἐσθίειν.

Ἀνδρᾶ B. || 3. θύρας B. || 4 || αὐτῷ C. || 5. τὴν π. ὁ. B. || 6. οὐ γὰρ... ὑμῶν om. B. || 7. αὐτοῦ addit C. Cap. XLIV. 1. Βοττεῖαν C. Βοττιαν B. || 2. Χαλκιδέων eodd. || 3. αὐτῶν om. B. || 4. αὐτῷ add. C. || 5. εἶχε C. || 6. πολλούς ε. πλείστους? || 7. Hinc denuo incipit cod. A, sec. quem haecce dedi; in BC ita legitur: ἔργον ἐπινοίας μέγιστον ταῖς φρεσὶν ἐρευνήσας. ἐρευνήσας γὰρ πάντας etc. || 8. ἐκέλ. τῷ στρατῷ τὰς σάρκας ὁπτοντας τροφῇ κορεσθῆναι. Οἱ δὲ τῆς λιμῆς ἀναγκασμένης ἐχρῶντο. A. || 9. ἀνένυσαν B. || 10. θρυλλούστων δὲ τῶν στρατιωτῶν καὶ λεγόντων A. || 11. αὐτοῦ μέσον add. C. || 12. ὑμῖς τῆς τροφῆς κορεσθῆτε A. || 13. μετριωτέρων A. || 14. τὰ στρ. αὐτοῦ ὥρμησεν ἐπὶ τὰ μέρη τῶν βαρβάρων διὰ τῆς Κιλικίας. C. Cap. XLV. Quae inde ab hoc capite leguntur usque ad lib. II cap. 4, inseruimus h. l. e codice A. Confer not. ad cap. 27, l. || 1. Sic cod.; *Agragantum* Valerius; in aliis duobus codd. latin. locus scribitur *Tragacintes* et *Traganes*, notante Major, qui significari censet Agrigentum, Aetoliae urbem ceterum ignotam quam memorat Steph. Byz. Parum hoc probabile. Corruptum potius nomen est. Inducatur haud dubie *Tegyra*, quae Boeotiae urbs ad viam sita ex Loeride

Καὶ ἐκορέσθησαν καὶ τοῦ λιμοῦ ἀνέψυξαν (9). Καὶ τῶν μὲν λεγόντων (10)· « Τί ἔδοξεν Ἀλεξάνδρῳ τοὺς ἵππους ἡμῶν ἀναιρῆσαι; ἰδοὺ πρὸς μὲν γὰρ τὸ παρὸν ἐκορέσθημεν τροφῆς, ἀνοπλοὶ δὲ ἐσμεν πρὸς μάχην, τῶν ἵππων ἡμῶν ἀποσφαγέντων. » ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος εἰσῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον (11) καὶ εἶπεν· « Ἄνδρες Μακεδόνες συστρατιῶται, τοὺς μὲν ἵππους ἀπέσφαξαμεν καίτοιγε ἀναγκαιοτάτους ὄντας πρὸς πόλεμον, ὅπως ἡμεῖς κορεσθῶμεν (12). Τὸ γὰρ κακὸν μετριωτέρῳ κακῷ ἀντιστηκόμενον μετρίαν (13) ἔχει τὴν λύπην· ἑτέρως γὰρ γῆς ἐπιθάντες φιλανθρωποῦ ἐτέρους μὲν ἵππους βράδιως εὐρήσομεν· ὑμῶν δὲ ἀπολομένων ἐκ τοῦ λιμοῦ ἐτέρους Μακεδόνας ἐς τὸ παρὸν οὐχ' εὐρήσομεν. [Οὕτως πράνους τὰ στρατεύματα αὐτοῦ τὴν ὁδοπορίαν ἐποιεῖτο εἰς ἑτέραν πόλιν (14)].

[ΚΕΦ. ΜΕ']

Ὅθεν πράνους τὸ στρατεύμα τὴν ὁδοπορίαν ἐποιεῖτο. Παραπεμψάμενος δὲ ἑτέρας πόλεις ᾗλθεν εἰς Λοκρούς. Ἐπιμεινάντων δὲ ἐκεῖ τῶν στρατευμάτων ἡμέραν μίαν παραπεμψάμενος ᾗλθεν ἐπὶ τοῦ Ἀκραγαντινοῦ. (1) Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἡξίου τὴν Φοῖβος λαλῶν (2) αὐτῷ μαντεύσασθαι. Τῆς δὲ λεγοῦσης μὴ χρη-

ces jubet, neque ulterius ejus vim atque impotentiam formidare. Nec tamen se velle, respondit, urbem quam confidentissime reserent: se in praesenti oppidum haud ingressurum: « enim cum reverebo, inquit, non hospes vobis, sed amicus ero. »

XLIV. His dictis, iter ad Euxinum tendit, omnesque sibi urbes ejus litoris vendicat. Equestri denique Neptuno sollemniter operatus ad Maotin paludem venit asperam satis et inviabilem praerigore. Quae circa occupatus omnibus hisce deficitur quae ad alimoniam requiruntur. Igitur fame obsessis ita praesentibus consulit, uti equos militum interfici jubeat, eisque milites vesci. Enimvero quamquam id consilium ex necessitate sequerentur, tumultus tamen et indignatio omnium congruebat, veluti studio factum, ut necessitate praesenti spes sibi futura laberetur. Quare cum omnis militaris observantia solveretur, neque ad custodiam solitam vigilae ceteraque munia servarentur, rex motus in haec verba concionatur:

« Neque me fugit, fortissimi milites, rem militiae necessitatisque bellicae prima subsidia equos haberi oportere, quos ego interfici jusseram, et de usu illorum ad alimoniam victumque proficere. Sed cum in ea re duorum nominum

periculum versaretur, ut aut equis altii viveremus, aut hisce servatis vel priores vel pariter oppeteremus: secutum me fateor consilium, quod pro deteriore melius videbatur. Quippe spem foveo, diis coepta juvantibus, fore uti cum primum gentem aliquam et subsidium uberius nacti fuerimus, equos quoque haud deterioris usus parare sit nobis facultas. Quippe si vos, quod omnes superi diffilaverint, detestabili illa necessitate famis animas poneretis, milites quidem forsitan possem, sed Macedonas milites ubinam repperissem? Quare animos reformati in melius, vobisque suadete, nullum esse vestrum alicui sui amantem atque sollicitum, quem non praesumo me mea cura praevertere. » Hisce dictis sedati erant animi militum, revocatisque viribus ad officia castrensia sese converterant.

XLV. Quare percussis plurimis civitatibus, iter in Locros protinus vertit: qua in urbe refectis animis omnium, Agragantum tendit. Eam urbem ingressus, nihilum moratus scandit Apollinis templum, sacerdotemque, quae ibidem antistabat, solitam vaticinari in id ipsum coepit urgere. Enimvero cum vates, dei in se spiratione cessante, nihil tale se posse fateretur, Alexander motus, ni faceret interminatur tripodem quoque se ad Herculis fabulam sublatum. Et

σμοθετεῖν αὐτῷ το μαντεῖον, ὀργισθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Εἰ μὴ βούλει μαντεύσασθαι, βασιτάξω καὶ γὰρ τὸν τρίποδα ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς ἐβάσταξε τὸν Φοιβολά-
λον τρίποδα, δν Κροῖσος ὁ Λυδῶν βασιλεὺς ἀνέθετο. » Ἦλθεν δὲ αὐτῷ φωνὴ ἀπὸ τοῦ αἵδου· « Ἡρακλῆς, Ἀλέξανδρε, τοῦτο ἐποίησε θεὸς θεῶν· σὺ δὲ θνητὸς ὢν μὴ ἀντιτάσσοιο θεοῖς· αἱ γὰρ πράξεις σου μέχρι θεῶν ἐλη-
λύθασιν (3). » Τῆς οὖν φωνῆς ἐνεχθείσης εἶπεν ὁ Φοιβολά-
λος μάντις· « Αὐτὸς ὁ θεὸς σοι ἐμαντεύσαστο τῷ ἰσχυ-
ροτέρῳ σε ὀνόματι προσαγορεύσας· ἐδόθησε γὰρ ἐξ αἵδου-
του· « Ἡρακλῆς Ἀλέξανδρε. » Τοῦτό σοι προμηνῶ ὅτι ἰσχυρότερον πάντων δεῖ σὲ γενέσθαι ἐν ταῖς πράξεσι, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας μνημονεύεσθαι. »

[ΚΕΦ. Μ ς.]

Παραγενομένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὰς Θήβας καὶ αἰτοῦντος τοὺς Θηβαίους στρατεύεσθαι ἀνδρας, α (1) ἀρίστους, ἀπέλειπον οἱ Θηβαῖοι τὰς πύλας καὶ μῆτε πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον [ἀποστειλάντες] (2) μῆτε δεξάμενοι, καθώπλιζον στρατεύμα πρὸς τὸν Ἀλέξαν-
δρον ἀνερχόμενον. Ἐπεμπον δὲ ἐνόπλους ἀπὸ τῶν τει-
χῶν κηρύσσειν τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἢ πολεμεῖν ἢ ἀπέρχεσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως. Ὁ δὲ μειδιάσας εἶπεν· « Γενναῖοι Θηβαῖοι, τί ἑαυτοὺς ἀποκλείσαντες [ἐντὸς] τῶν τειχῶν, τοῖς ἐκτὸς παρακελεύετε (3) ἢ πολεμεῖν ἢ ἀπέρχεσθαι; μαχεῖσθαι οὖν, νῆ τὸν Δία, οὐχ ὡς πρὸς πολεμικοὺς (4)

οὐδὲ ὡς πρὸς γενναίους καὶ ἐμπείρους ἄραι εἰς μάχης, ἀλλ' ὡς πρὸς ἰδιώτας καὶ δειλοὺς· πάνυ γὰρ ὑπὸ τῷ ὄ-
ρυ πάντας ἔχω ἑαυτοὺς ἐγκλείσαντας ἐντὸς τῶν τειχῶν. Ἀρίστων (5) γὰρ ἔστιν ἀνδρῶν ἐν ἐλευθέρῳ πεδίῳ μά-
χεσθαι, γυναικῶν δὲ ἔργον κατακλείεσθαι (6).

Ταῦτα εἰπὼν ἐκέλευσε τετρακιςχιλίοις ἱππασὶ ἀε-
τρέχειν ἐξωθεν τὰ τεῖχη καὶ τοξεύειν τοὺς ἐφειστώτας (7),
ἐτέροις δὲ διςχιλίοις ἐκέλευσεν ἀξίνησι (8) καὶ πλεῖ-
στον διστόμοις καὶ μακροτάτοις θυξί τε [καὶ] σιδηρῆς
μοχλοῖς δρύσειν τὰ θεμέλια, καὶ τοὺς ὑπὸ τῆς Ἀρ-
φίονος λύρας ἀρμολογηθέντας (9) λίθους διαμοχλεύοντας
καταρίπτειν, πῦρ τε ταῖς πύλῃσι (10) προσφέρειν καὶ
τοὺς καλουμένους κριοὺς ἐραΐδεσθαι πρὸς τὴν τῶν τε-
χῶν διάλυσιν, ἔτι τε τὰ ὄργανα διὰ τῆς σιδηροῦ καὶ ὕ-
λων κατεσκευασμένα διὰ τροχῶν ἀπὸ τῆς τῶν στρατω-
τῶν βίας συνωθούμενα μάκροθεν (11) ἐξαπίνειν πρὸς τὰ
τεῖχη, καὶ τάχει τοὺς πάνυ πυκνῶς ἀρμολογηθέντας (12)
λίθους [διαλύειν]. Αὐτὸς δὲ μεθ' ἐτέρων χιλιῶν σφεν-
δονιστῶν (13) καὶ λοχυοδῶν κατασκάψας περιέρχεται.
Πῦρ μὲν οὖν ἦν πάντη, καὶ λίθοι καὶ βέλεμα (14) καὶ
δοράτων ἀκμαὶ ἤχοντιζοντο. Ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν οἱ Θη-
βαῖοι κατέπιπτον τιτρωσόμενοι· ὥσπερ ἐκ αἰθαρίων (15)
βολῶν θεόληπτοι σφενδονούμενοι ἐταλεύτων· οἱ δὲ κα-
τήρχοντο μὴ δυνάμενοι ἀντιτάσσεσθαι. Ἐντὸς μὲν οὖν
τριῶν ἡμερῶν πᾶσα ἡ Θηβαίων ἐμπυρολεῖτο (16) πό-
λις. Πρῶτον μὲν διατάσσεται ἡ Καδμεία πύλη καλο-

Thebas petenti, et Apollinis oraculo clarissima erat (vide Callisthenis fr. 2). Fortasse scriptum olim fuit : ἐπὶ τοῦ Τηγῆος μαντείου. || 2. Φοῖβον λαλεῖν cod. || 3. λαληθῶσιν cod. Ex Valerio scripseris : ἐπὶ τὰς πρ.. ἐλθεῖν θέλης.

Cap. XLVI. 1. α dedi pro δέ. || 2. ἀποστ. supplevi, sicuti mox vocem ἐντὸς. || 3. παρακομίζετε cod. || 4. καλ' cod; praestaret ejicere vv. πρὸς πολ. οὐδέ. || 5. ἀρίστην γ' εἶναι cod. || 6. codex addit δίνας τοὺς μέλλοντας. || 7. ἐστῶτας cod. || 8. ἐν ἀξίνοι cod. || 9. ἀρμολογίσας τοὺς λ. cod. || 10. πύλασι cod. || 11. μακρ. δὲ cod. || 12. τοῦ π. π. ἀρμολογήσας cod; verbum excidit. || 13. σφενδοναρίων cod. || 14. βελιάνα cod. || 15. ἀθρίου βολῶν cod. || 16. ἐκυρᾶνετο cod. ἐσχυρᾶνετο? || 17. διὰ βραχύνει

cum dicto aufert scilicet tripodam, quem Cræsus quidem opulentissimum consecravit : sed per eum divino spiritu commeante vaticinari antistitem fas erat. Tum fertur ex adyto vox ad Alexandrum :

Id quidem quod tu facis,
Hercules fecit et ille deus
Et divinitati jam destinatus.
Quare et te par est nihil
In nostri contumeliam niti;
Si modo virtutibus tuis
Ex favore numinum consulis.

Hæc dictis ex adyto, addit et vates :

En vides, rex, quod illa tibi
Numinis præstigit divinitio,
Quæ et Herculem et Alexandrum vocat
Igitur prænunzio tibi fore actus tuos
Humanorum omnium fortiores,
Nomenque per sæcula porrigendum.

XLVI. Hinc cum Thebas Alexander transcendisset, pete-
retque Thebanos indidem armatorum mille comitatum, The-
bani portas post hæc præcepta clausurunt : factique ejus te-

meritatem cum supplicatione non excusassent, arma sum-
psere, et ad resistendum violentiæ Alexandri sese paraverunt;
adduntque his illud; quingentos armatos e suis muris ini-
stere ac voce maxima clamare jussere atque Alexandro di-
cere, uti aut veniret ad prælium, aut de mœnibus et obsidione
discederet. Sed ad hæc ridens Alexander, « O vos stultissimos
dixerim, qui cum ipsi custodiam vestri murorum vallo te-
neatis, nobis præcepta bellandi præbetis! » Igitur gerendum
his ait morem, præliaturumque se minatur, non ea tamen
opinione qua cum fortibus disceptaret.

Etenim protinus jubet mille quidem equites circumval-
lare eos qui in muro constiterant; pedites vero securibus
vectibusque aggredi claustra portarum ac fundamenta sub-
ruere murorum. Non enim difficile esse id ædificium armis
excidere, quod per lyrae cantus et musicam tumultuario
convenisset; et statim injici flammæ arieteque admolari ju-
bet, quorum crebro et vehementi admodum pulsa non dif-
ficile nec diu casus omnium est moratus. Ipse vero cum
mille funditoribus totidem obire discursim, adeo ut omni
telorum genere fatigatos aut prosternerent Thebanos, aut
vulnerarent. Atque ita tertio fere die, conlapsis omnibus

μένη, ἔνθα ἦν ὁ Ἀλέξανδρος ἐφεστώς. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ βραχυτέρας βίττιδος (17) εἰσῆλθεν μόνος. Πολλοὶ δὲ τῶν ὑπ' αὐτῷ Θηβαίων (18) φυγῇ ἀπέτρεχον· τοὺς μὲν γὰρ ἐτίτρωσκεν ὁ Ἀλέξανδρος, τοὺς δὲ καὶ φόβῳ συνετάρσατο. Συνεπέρχονται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἐτέρων πυλῶν οἱ ἐπίλοιποι στρατιῶται σὺν ὅπλοις καὶ ἵπποις (19), πάντες ὄντες τὸ πλῆθος τριεχίλιοι καὶ πάντας ἀναιρουσιν. Ἦδη δὲ τὰ τεῖχη διελύοντο [καὶ] κατέπιπτον· οὗ γὰρ τὸ Μακεδονικὸν στράτευμα πρὸς τὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου κελευόμενα πάντα. Πολλοὶ δὲ λύθρῳ ἀνθρωπίνῳ κατεδράχθη (20) τὰ πρωτοπαγῇ Καδμεΐα θεμέλια, καὶ πολλῶν Θηβαίων σώματα στενὸς ἐπετήρει χῶρος, ἔχαιρέ τε Κιθαिरῶν ἐπὶ θρήνοις οἰκείοις καὶ πόνοις ἐπιτερόμενος· κατέπιπτε γὰρ οἰκία πᾶσα, καὶ πυρὶ κατεπλέγετο πᾶσα Θηβαίων πόλις χειρὶ Μακεδονικῇ· οὐκ ἔμεινε τὸν πολυσφαγῇ σίδηρον αἵματόεσσα (21)· ἀδοήθητοι δὲ Θηβαῖοι φρενομανεῖς ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἀπώλοντο.

Καὶ τότε Ἰσμηνίας τις Θηβαῖος, τῆς αὐλομελωδίας ἐμπειρος ἀνθρώπος καὶ σοφὸς τῇ γνώμῃ τυγχάνων, ὁρῶν τὰς Θήβας καταρριφείσας καὶ κατασκαπτομένας καὶ πᾶσαν ἡλικίαν αἰρουμένην, στενάξας ὑπὲρ πατρίδος, διὰ τῆς τῶν αὐλῶν ἐμπειρίας ἀριστεύων (22) ἐνενοήθη τοὺς αὐλοὺς βαστάξας παρὰ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως γονυκλινῆς γενέσθαι, καὶ οἰκτρὸν καὶ καταδεῖς καὶ ἐλεημονικὸν μέλος ἀναμέλψαι, ὅπως διὰ τῆς τῶν αὐλῶν δεήσεως καὶ διὰ τῆς τοιαύτης μελωδίας καὶ μουσικῆς θρήνοις μελωδῶν δυνήθῃ εἰς ἔλεος καταγαγεῖν τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐκρίνε δὲ πρῶτον δεητικούς [λόγους] τῷ δυνάστῃ προσενέγκασθαι, καὶ τὴν χεῖρα προτείνας μετὰ πολλῶν δακρύων ἀρχεται λέγειν οὕτως·

Ἀλέξανδρε, [βασιλεῦ (23) μέγιστε, φείσαι ἡμῶν εὐτελῶν· μὴ τοιοῦτω κινδύνῳ τὴν πόλιν ἡμῶν εἰς τέλος ἀφάνισῃς].

Νῦν πειραθέντες τὸ σὸν ισόθεον κράτος σεβόμεν· ἐπίσχες τὰς ἀνικήτους χεῖρας· ἀπὸ Θηβαίων ἐπιδοξοτάτοις θεοῖς (24)

καὶ προγονικῆς μίξεως ἀρχίγονον βλάστημα Διὸς τε καὶ Σεμέλης πυρὶ λόχευτος Διόνυσος ἐν Θήβαις [ἔφυ], [καὶ] Ἡρακλῆς Διὸς καὶ Ἀλκμήνης σπορά (25). Οὗτοι πᾶσιν ἀνθρώποις κληθῇ * καὶ ἐν εἰρηνικῇ σωτηρίᾳ φύλακες ἐφάνησαν. Σοὺ δὲ τυγχάνουσιν, Ἀλέξανδρε, προπάτορες ὄντες.

Τούτους σὲ χρὴ μιμήσασθαι εὐεργετῶν (26)· ἐκ θεῶν γενόμενος μὴ ὑπερίδης τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρακλέους τρόφους (27)·

μηδὲ τὸ βούκτιστον ἄστῳ κατασκάψῃς·

ὄνειδος γάρ (28) Μακεδόσιν γενήσεται.

Ἄγνωε, Ἀλέξανδρε, Θηβαῖον [ἔντα]

καὶ οὐχὶ Πελλαῖον (29) ἢ Θηβαίων χώρα

σὲ λιτανεύει διὰ τῆς ἐμῆς φωνῆς

τοὺς σοὺς προπάτορας κοιμίζουσα θεοῦς.

Λυαῖος (30) εὐφροσύνης καὶ χωρῶν θεός *,

*** Ἡρακλῆς

δίκαιος ἔργοις καὶ βοηθὸς ἀνθρώποις.

Ἦδη μιμητῆς τῶν σῶν προγόνων [γενεῶν]

εἰς εὐεργεσίαν τρέπε τὰ τῆς ὀργῆς,

καὶ πρὸ τοῦ κολάζειν τὸ ἔλπειν ἔχε·

μὴ θῆς ἐρήμους τοὺς σε σπεύραντας θεοῦς·

τῶν σῶν γενεάρχων μὴ καθαιρήσῃς πόλιν·

ἰδίαν σου πατρίδα μὴ ἀγνοῶν κατασκάψῃς.

Ὅρᾳς τὰ τεῖχη ταῦθ' ἃ δεδομήκασιν (31)

Ζῆθος ὁ ποιμὴν καὶ ὁ λυρῶδης (32) Ἀμφίων,

οἱ Ζῆνος (33) υἱοί, οὓς λάβρα τέκεν νύμφη

ἢ Νυκτεῖος [ποτ'] ἐν χρόνοις πλανηθείσα.

Τὰ θεμέλια ταῦτα καὶ τὸ πλοῦσιον

δῶμα (34) πύργος καὶ Κάδμου **

Ὁ δὲ λαμβάνει τὴν νύμφην Ἀρμονίαν,

ἣν ἔτεκεν ἀφρογενὲς Κύπρις **

τῷ κλεψικώτῃ Θρηκίῳ συνελθοῦσα.

Τὴν σὴν ἀρουραν ἀκρίτως μὴ ἐρημώσῃς·

μὴ καταφλέῃς πάντα Θηβαίων τεῖχη.

πλαγίου (35) τέ ἐστιν ἄδωμα· ὁ δὲ τί δὲ δυσδαίμων

πατὴρς φύγον τὴν ἡδύπνον λυγρὰ μήτηρ.

τος βίττιδος cod.; fortasse βήγματος (v. Hesych. s. v.), quod proxime accedit ad traditas literas; possis etiam δ. βραχυτάτου βήγματος. || 18. τῶν ὑπ' αὐτῶν Θηβαίων cod. || 19. σ. ὅπλοις ἱππεῦσιν cod. || 20. κατεστράφη cod. || 21. αἰματώσασα cod. || 22. ἀριστεύων ἀρχεται, ἐνενοήθει cod. || 23. Quod sequitur carmen lacerum sine meliorum codicum ope restitui nequit. Versuum ratio non ubique eadem fuisse videtur: trimetri iustae mensurae a scribis reu sequioris in versus dodecasyllabos mutati sunt. Ceterum fons narrationis fuerit ὁ Ἀλεξανδρικός (ἔστι δὲ ἱστορία Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, ὅτε Θήβας παρέλαβε. Suidas.) Soterichi poetae Oasitae. — Initium declamationis usque ad verbum σεβόμεθα jam legimus in cod. C. cap. 27. Hinc supplēvi verba quae uncis includuntur; inde etiam assumpsi versum quartum, qui in cod. A sic habet: νῦν πείρα μαθόντες τὸ σὸν σθενοκράτος. Articulum τὸ non erat cur f. 29 uncis includerem. || 24. versus excidisse videtur; sin minus, scripserim Θηβῶν ἐπιδοξοτάτων θ. προγονικῆς γὰρ, etc. || 25. Διὸς τε κ. Ἀ. κατασπαρεῖς cod. In antec. supplēvi ἔφυ et καί. Quae sequuntur corrupta sunt. || 26. καὶ εὐεργετῶν, ὡς περ ἐκ θ. cod. || 27. Θῆβας ἀπολλύμενος; addit codex. || 28. ὕστερον add. cod. || 29. Πελλε πόλις (Πελλαπολίτην;) σε Θηβαίων γ. λιταν. cod. || 30. λύσαι οὓς εὐφρ. καὶ χωρὶς θιασώτας, Ἡρακλῆς δίκ. ἔργοις καὶ βοηθὸς ἀνθρώποις. ἦδη καὶ μμ. τ. σ. π. καλῶν καὶ ἀγαθῶν ὄντων τὸ πλεον, εἰς ἐργασίαν μετατρέπει τὰ τ. ὀργῆς πρὸς τὸ προχειρότατον τοῦ καλῶν κτλ. cod. || 31. ταῦτα δεδομένα cod. || 32. ὁ λοιδορός A. cod. || 33. Ζῆνωνος οὓς λ. ἔτεμεν cod. || 34. δῶμα; paullo post in cod. legitur τῷ κλεψικώτῃ Θρηκίῳ. || 35. Sensus loci fuerit: τοῦ Αἰλίου τόδ' ἐστὶ τὸ δῶμα, ἐν ᾧ ἔτεκε

quae obstant, invehitur Alexander Thebas, easque diripere excindereque festinat tot scilicet saeculis et Cadmi ceterorumque imperiis nobiles.

Ad quam fortunam ceteris praestupescitibus prae vi malorum, uni libicinu forte consilium subit aptare tibi, et melos quam posset flebile canere regis pedibus provoluto. Quod cum Alexander videret acuto et religioso consilio

efficax multum atque ad movendam sui misericordiam esse provisum; tunc aulicus ille manibus extensis:

Hancine tu urbem, maxime regum Alexander, Properabis excindere, quam tibi dii Immortales prosapiae tuae principes Pepererunt? nonne te subit hinc Liberum Ortum? hanc Herculis esse nutricem

Ἡρακλέους τέμενος ἦν τὸ μὲν πρῶτον
 ἄμφικτύονος οἶκος· ὁ δ' ἐκοιμήθη
 τρεῖς νύκτας ὁ Ζεὺς εἰς μίαν [συν]αθροίσας.
 Ὅρᾳς ἐκείνους τοὺς περλεγμένους οἶκους;
 ἀκμήνδε ἔτεκατάξοντες οὐρανοῦ (36)
 * μῆνην ἐκ κεραυνοῦ **
 τὴν ποθομένην βάλλει Σεμέλην (ποτὲ) ὁ Ζεὺς·
 ὁ δὲ μέσου τοῦ πυρός τὸν εἰρασιώτην (37)
 ἀπεκύθησεν λινεόχην (38)**
 Ὁ δ' Ἡρακλῆς μένηεν ἐν θεοῖς τρηθείς (sic).
 Μεγάρην ἀνείλεν τὴν γυναικα τοξεύσας.
 Ὁ βωμὸς οὗτος ἐστὶν δὲ βλέπεις Ἡρας·
 ὑψήλα (sic) κέκμηκεν* * [κλῆς
 Ὁ βωμὸς [οὗτος] ἀρχαῖος (βωμὸν ἀρχαῖον c.), ἐνθ' Ἡρα-
 χιτῶνα σάρκα θαρδάρπτοντα**
 κηθελώθη * δὲ χερσὶν τοῦ Φιλοκτῆτου.
 Ταύτη (38*) Φοῖβολόγου Τειρεσίου δῶμα,
 δὲ τρεῖς γέρον γίνεταί μάντις (39) **,
 δὲ εἰς γυναικα μετετύπωσε Τριτωνίς.
 Ἀθάμας μανεῖς ἐνταῦθα παῖδα Λέαρχον (40)
 τοξοῖς ἀνείλεν εἰς πλευράν (41) τυπωθέντα.
 Ἐνθεν δ' Ἰνώ (42) ἤλλατο εἰς βυθοῦ κύμα
 σὺν τῷ Μελικέρτῃ τῷ νεογόνῳ λυσσώδης. (43)
 Ἐνθεν ὁ πηρὸς Οἰδίπους ἀπηλάσθη
 ταγαῖς Κρέοντος (44). Οὕτω (οὗτος?) βάκτρον Ἰσμήνην **
 Οὗτος ἀπόρρους ἐκ μέσου Κιθαιρώνας
 Ἰσμηνός· ἐστὶ Βακχεῖον φέρων ὕδωρ.
 Ἐλάττην ὁρᾷ εἰς ὕψος ἀρθείσαν κλάδοις;
 Ἐνθαδὲ Πενθεύς (45) τοὺς χοροὺς κατοπτεύων
 πρὸς τῆς τεκούσης δυστυχῶς (46) διεσπάσθη.
 Πηγήν ὁρᾷ (47) βρύουσαν ἐμοχθον (48) ὕδωρ,
 ἐξ ἧς βοὸς μύκημα δεινὸν ἤχειται;
 τουτέστιν αἵματι σεσυρμένης Δίρκης.
 Ὅρᾳς ἐκείνην * στάτην (49) ἀκρωρείαν,
 τὴν ἐξέγουσαν αὐτοῦ τῆς ἀταρπιτοῦ (50);
 ἡ Σφιγξ (51) ἐπ' αὐτῆς· ἔξετ' ἡ τεράστιος,
 πρὸς ταγμα προετάρτουσα δημώταις πᾶσιν.

ἦν Οἰδίπους ἀνείλ' ὁ πολλὰ μεμήρηας (52).
 Αὕτη θεῶν πηγή (53) καὶ ἱερὰ κρήνη,
 ἐξ ἧς ἀναβλύουσιν ἀργυραὶ νύμφαι·
 εἰς τὰ λιβάδια Ἀρτεμις καταλθοῦσα
 φαιδρύνει χρωτάς· ὁ δὲ δύσαργος Ἀκταίων
 ἂ μὴ θέμις κατεῖδε λουτρά Διεκτύνας (54).
 [ἀπ]αλλαγεῖς ἐς Ἐλαφον (55) ἀκλεῶς σῶμα
 κυσὶν ὁμοδαίτοις (56) διὰ τὸ λουτρὸν ἡγρεῦθη

Ἐν πᾶσιν Ἀρης ἐπολέμησεν τὰς Θῆδας.
 Ἐνθα Πολυνείκης ἤρθε Ἀργεῖου λεῶ
 στραπτῶν λοχαγός· Ἐνθα Τυδεὺς λόγχη (57).
 Ἐνταῦθα Καμπανεύς περὶ τὸ χεῖλος (58) ἐπλέγθη·
 τὰς μὲν πύλας καλοῦσι τὰς Ἐλεκτρίδας (59).
 Πύλαις δὲ ταύταις προστεθείσας ἡμῖν (60)
 ἀρρήκτες Ἀμφιάραον χαίρουσα δεχοίτε γαῖα
 ὠγυγίαις πύλαις ἐν τρίταις
 κλῆθρε πομέδοντα τὸν μέγαν εὐσθενῆ τ'
 εἶπε τὸ κηδίστεσιν παρὰ πύλαις
 παρθενοποιός· ὅτε ἦν μόλην* ὥς πύλαις
 ὁλώς μυρίεσιν ἐκλήθη.
 Θανόντ' ἔθαψεν τὸν λαύαγον (λοχαγόν?) Ἀργεῖος
 ἡδῶικας ἀγνὰ λίσε τυῖσαι Καθμείαν,
 αὐταὶ λυέου (Λυαίου) τοῦ φίλου υἱὸς ὥς (ὦν),
 οὐ Θῆβαι αἴται πέφυκαν ἀς ἐπὶ σεσώπῃ (Λισώπῃ) βα-
 [χίος,

ἀς σὺ κελεύεις ἐκ βάθρων καθαιρεῖσθαι·
 Ὅρᾳς σὺ σηκὸν Ἡρακλέους προῦμα.
 τοῦ σοῦ γενεάρχου καὶ πατρὸς Φιλίππου;
 σεαυτοῦ τεμένη ἀγνοῶν θέλεις φλέγει;
 τί τοὺς γονεάς τοὺς τεκόντας ὑβρίζεις;
 Ἡρακλέους γένος [τε] καὶ κλυτοῦ Βάκχου.

Οὕτως μὲν ἱκετεύσας Ἰσμηνίας ἔπεσεν παρὰ ποτὶν
 Ἀλεξάνδρου βασιλέως. Ὁ δὲ Μακεδὼν δέμα κρὰς αὐ-

δυσδαίμονα πατροκτόνον τὸν Οἰδίπουν λυγρὰ μήτηρ. || 36. Ἀλκμήνης τῆς καταξούσης ἐξ οὐρ. ? || 37. ἡραφάτην cod. || 38. Αἰκνίτην? || 38. ταύταις τῇ Φοίβου λόγια cod. || 39. μάντις cod. ; fortasse Tiresias Manthūs pater; μοχ Τριτωνία cod. || 40. δὲ ἄρχον cod. || 41. νεῦρο· cod. ; fortasse νῶτον. || 42. δ' ἐκεῖνο ἤλλατο cod. || 43. λυσσώτην cod. || 44. ἀπελάσθη τάγεαχίον-
 το; cod. Pro οὕτω fortasse fuit ὁδοῦ βάκτρον sc. ἔχων κτλ. Deinde cod. : οὕτω ἀπότομος εἰς μέσον Κιθαρώ ὡς ἐσμίνο ἰσπὶν
 βακχέον φέρον. || 45. ἐντὶ δὲ Πενθεύσιν cod. || 46. δυστύχοις cod. || 47. τὴν Ἀγνήνορος cod. || 48. ἐμοχθον cod. || 49. ὑστάτην, ἐ-
 χάτην? || 50. τῇ σατράπῃ τοῦ cod. || 51. εἰσφῆξ.. τεραστία cod. || 52. μεμήρηας cod. || 53. π. θεῶν ἐστὶν cod. || 54. ἔστωας
 cod. || 55. ἀλλαγεῖς ἔλαρος cod. || 56. κυρνομοδαίτοις cod. || 57. θυρέων λόγχη cod. || 58. Καμπ. sic cod. ; dein fortasse fuit
 κήλοισ Διὸς ἐπλ. vel Καμπανῇ πυρὸς κήλον φλέγει vel Καμπανεύς περὶ τὸν κλίμακ' (v. περὶ τὸ τεῖχος) ἐπλέγθη. || 59. αἱ δ'
 ὀλοκύρας cod. || 60. A sequentibus manum abstinui. Primos versus in hanc fere sententiam refinxerim.

Πύλαις δὲ ταύταις προστεθέντα Προίτισιν (sic Eurip.)
 ἀρρηκτον Ἀμφιάραον χαίνουσα γῇ
 ἐδέξατ'. Ὀγυγίαις παρὰ πύλαις Ἰσμαρος
 ἀνείλεν Ἰππομέδοντα τὸν μεγασθένη.

ἔπεσεν δὲ Νηίτησι (sic Eurip.) παρὰ πύλαις *
 * Παρθενοποιός **
 δ' ἐν Ὀμολωσίην πύλαις ὁλώλ' ἀνήρ
 Ἐτίοκλος ἐκλήθη·

Hinc illa orgia et praestantissimos
 deorum cultus diffusos esse per mundum ?
 Boni igitur consules, ac facesse
 Ab hac tam sacrilega voluntate.
 Neque enim, si quid impatientibus
 Ira belli mandavit, non mox te
 Ad poenitentiam [arbitror] reversurum.

Addebat etiam :

Hos tibi muros, hac moenia Zellius ille,
 Vel Amphion stirpis tuae pars inaxima,
 Apolline Musisque adminiculantiibus
 Fecit. Nec vides, in rem tuam tulque
 Generis gloriam te seivire? Quid quod

Idem illi dii praestites et majores tui
 Laetifera suis et ultionem ex hostibus,
 Pacem denique cum ignotis
 Majestate sui et virtutibus pepererunt?
 Hoc Liber ex India, hoc nobis Hercules
 Ex omni terrarum orbe procurat :
 Quorum te malo imitatore potius
 Quam invidentem fuisse. An tibi putas
 Sine sacrilegio rem futuram
 Locum istum ferro et igni postulari,
 In quo Semelen suam rex deum Jupiter
 Maritaverit, in quo Alcumenam quoque
 Idem Jovis [nepotius] dignatus sit?

τὸν μηκύνας καὶ τοὺς ὀδόντας τοῖς ὀδοῦσι συντρίζων,
ὄργην ἀναπνέων τοῖον εἶπε τὸν μῦθον·

Ὡ παγκάκιστον ἐκλόχευμα Καδμείων,
ὦ παγκάκιστον ζῶον καὶ θεοῖς μῖσος,
ὦ δημίον * βλάστημα βαρβάρου ῥίζης
ὦ τῆς ἐπ' Ἰσμήνης σὺ λείψανον λύπης.
σοφιστικούς μοι καὶ πεπλασμένους μύθους
εἰπὼν ὑπέλαβες ὅτι πλανᾷς Ἀλέξανδρον;
ἐν γὰρ πρὸς **.

** πᾶσαν τὴν πόλιν καθαιρήσω
καὶ πυρὶ τεφρώσω καὶ πάντας ὑμᾶς μετὰ
πάτρας κατασκάψω. τὴν τῶν γονέων * *
(lacuna in codice)

Εἰ γὰρ σὺ γινώσκεις μοῦ τὴν σποράν πᾶσαν,
καὶ πόθεν ἐφύσα καὶ τίνες λοχεύσαντες,
οὐκ ἦν σε [τοῖς] Θηβαίοις ταῦτα κηρύττειν;
« ὅτ' ἐστὶν ἡμῖν συγγενὴς Ἀλέξανδρος »
καὶ πρὸς πολίτην ἀποκατάσσωμεν. δώμεν
στρατηγίαν καὶ ὤμεν σύμμαχοι (61).
ἡμεῖς, πολῖται, συγγενεῖς Ἀλεξάνδρου.
δοῦναι ἡμῖν τῆς γεραιοτάτης ῥίζης,
ἐὰν οἱ Μακεδόνες ἐπιπλακῶσι Θηβαίοις. »
Ὅτε δ' εἰς ἄμυναν οὐδὲν ἠτονήσατε,
καὶ τὸ θράσος ὑμῶν τῆς μάχης καθησχύνθη,
τότε [δὴ] μεταβολὴ καὶ δέησις ἀγνώμων,
μὴ δυναμένη συνεχόντων ἀναρῆση (62),
ὅτι οὐ δύνασθε πρὸς μάχην Ἀλεξάνδρου.
ἀλλ' οὐδὲ Θηβαῖοι [ἐτ'] εἰσί· σὺ δὲ, σὺ
πρῶτος, κάκιστε (63), τοῦ τέλους αὐθέντης [εἰ].

*** Θῆβας δ' αὐτὸς καταπλέξω·
καὶ εἰς μανίαν (Ἰσμηνίαν) σε τὸν κάκιστον αὐλήτην
τῶν ἡμιφλέκτων δωμάτων ἐρεστώτα,
οὕτω σε κελεύω διδύμων ὀργάνων
ἦχος διὰ τὴν ἀνάλωσιν (64) αὐλῆσαι.

Οὕτως εἰπὼν ἐκέλευσε στρατοῖς κατασκάπτειν Ἐπτάφυ-
λα τεῖχη καὶ πόλισμα Θηβαίων. Πάλιν ἐκεῖ χαίρων ἐπε-
χόρευε Θηβαίους Ἰσμηνὸς αὐτὸς αἱματόφυρτος (65) βρύ-
σας· Βέβλητο τεῖχη καὶ πόλισμα Θηβαίων· Καὶ πᾶσα
γαῖα ταῖς σφαγαῖς κοπωθεῖσα· Καταρριφέντων δωμάτων
πολυκαύστων Βαρύστονος [βρόμος] ἀπελθὼν ἐμυκάτο.
Ἰσμηνίας δὲ διδύμων ὀργάνων ἦχος ἦν ἀρμολύμενος
τοῖς ἐρειπίοις ἐστώς, Ὅπερ ἐκέλευσεν ὁ Μακεδὼν Ἀλέ-
ξανδρος.

Ἐπεὶ δὲ τεῖχη πάντ' ἐπιπτε Καδμείων, Καὶ μέλαθρα

Λύκου (66) καὶ τὸ Λαβδάκου δῶμα, Εἰς εὐσέβειαν τῆς
παροιθε παιδείας Τὴν Πινδάρου * κάτανα (67) τύμβον, ἐν
ᾧ ἦλθεν πεσὼν καὶ μετέσχε ταῖς Μούσαις, Πρὸς τὸν λυ-
ρωδὸν τὸν γέροντα φοιτήσας. Πολλοὺς μὲν ἄνδρας περὶ
πάτραν κατασφάξας, Ὀλίγους κατέλιπε παντελῶς ἐτι ζών-
τας, Καὶ τοῦ νοῦ * αὐτῶν τοῦ γένους ἀπέλειψεν. Θῆβας
γὰρ εἶπω μηκέτι λαλεῖν Θῆβας, Ἀλλ' ἀπολιν αὐτῶν τὴν
πόλιν γεννηθῆναι. * ὥς ἐννομον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἄνθρω-
πον *· συνέβη δὲ ταῖς Θῆβαις ὑπὸ γενναίων *. Πρῶτην γὰρ
κατασκευαζομένων τῶν τειχῶν καὶ τελουμένων, ἡ Ἀμ-
φίονος λύρα μελωδοῦσα ἐτέλεσε τὰ τεῖχη· κατασκευαπτο-
μένων δὲ αὐτῶν ὡσμηνίας ἐπηκολούθει. Τὰ οὖν ὑπὸ
μουσικῆς μελωδίας κατασκευασθέντα ὑπὸ μουσικῆς με-
λωδίας πάλιν κατέπεσεν.

Ἀπαντες οὖν Θηβαῖοι σὺν τῇ πόλει ἀπώλοντο. Ὀλί-
γων δὲ καταλειφθέντων, ἐκήρυξεν Ἀλέξανδρος ὅτου ἂν
ἐπιβῶσι πολέως Θηβαῖοι, ἀπολείς αὐτοὺς εἶναι. Κάκει-
θεν ὤδευσεν ἐπὶ τὰς ἄλλας πόλεις.

[ΚΕΦ. Μ ζ']

Οἱ δὲ καταλειφθέντες Θηβαῖοι ἐπεμψαν εἰς Δελφοὺς,
χρησμάτων λαβεῖν, εἰ ὅπως τότε ἀνακτῆσονται Θηβαῖοι.

Ὁ δὲ Ἀπολλων ἐχρησμάδωσεν αὐτοῖς οὕτως·

Ἐρμῆς τ' Ἀλκίδης καὶ ἱμαντόμαχος Πολυδεύκης
οἱ τρεῖς ἀθλήσαντες ἀνακτήσουσι σε, Θῆβη·

Οὕτω τοῦ χρησμοῦ δοθέντος, ἐξεδέχοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ
ἀποδοθῆσόμενον.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παραγίνεται εἰς Κόρινθον, καὶ
καταλαμβάνει ἐκεῖ τὸν Ἰσθμίων τῶν ἀγώνων ἀγόμενον.
Παρακαλοῦσι δὲ αὐτὸν οἱ Κορίνθιοι αἶξαι τὸν ἀγῶνα.
Ὁ δὲ πεισθεὶς ἐκάθισε. Καὶ εἰσελθόντων τότε τῶν
ἀγωνιστῶν, καὶ στεφανουμένων τῶν νικούντων ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου ἐτι τε καὶ δωρεὰς αὐτοῖς διδόντος τοῖς
καλῶς ἀθλήσασιν, εἰς τῶν ἀθλητῶν, παράδοξος ἀνὴρ,
Θηβαῖος τῷ γένει, Κλειτόμαχος ὀνόματι, ἀπεγράψατο
πάλιν, παγκράτιον καὶ πυγμὴν (2). Καὶ ἐν μὲν τῷ
σταδίῳ [κατὰ] τὴν πάλιν πολυποικίλοις παλαίσμασι
χρησάμενος ἔρρηξεν τοὺς ἀνταγωνιστάς, ὥστε ἐπαινον

61. σύμμαχοι γεννηθῶμεν cod. || 62. μὴ δυναμένη τὰ συμπεσόντ' ἀναιρῆσαι? || 63. πρωτοκράτιστα cod. || 64. fortasse κατάλυ-
σιν, vel πόλεως ἄλωσιν. In seqq. versus partim adhuc integros partim in prosam orationem dissolutos non erat cur distin-
gueremus. Initio refingere licet: οὕτως κελεύει τοῖς στρ. κ. || 65. αἰμόφυρτος cod.; mutavi dodecasyllabi causa. || 66. μελο-
θρύσκου καὶ τὸ βλακῶς cod. Quae deinceps leguntur, turbata et manca. || 67 Post. ὡ παιδείας; e cod. B. (v. c. 27, p. 29.)
supplere licet τῆς τῆς μόνῃ οἰκίαν τὴν Πινδάρου; sequentia quomodo restituenda sint nescio.

Cap. XLVI. 1. || 2. Κλητόμαχος cod. *Clytom.* et *Clytom.* codd. latin. || 3. τὰ τρίτων cod. || 4. αὐτοὺς cod. || 5. κοκκινούς cod.

Addebat et fabulas, quaecumque Thebanæ sunt, et me-
morias religiosas, quas vetus historia commendat. Sed hic
commotior rex « Quam vellem, inquit, ὁ tu, qui civium
tuorum infortunio suffragaris, consullor potius fuisses in
melius, et illic tuam prudentiam exercuisses, ubi cautione
opus fuerit, non huiusmodi experimento! Quare neque ti-
biis vinci pectus martium potest, nec contumelia militaris
tam artificio quam supplicatione sopitur. » Et post hæc per-
agi excidium jubet.

XLVI. Sed Thebani quicumque fugæ contra eversionis

sue impetum consuluerant, ubi tempus fuit, congregati
sciscitatum Apollinem mittunt, ecquid sibi reintegrare
urbem Thebanam fata permitterent? Ad hæc igitur huius-
modi Apollinis est responsum:

Malugena, Alcides, et Pollax cestibus auctor
Arte sua Thebis reditum cultumque dedere.

Hac sorte data opperiebantur Thebani, si quid tale prove-
niret.

Alexander vero cum Corinthum devenisset, eamque oc-
cupavisset, forte acciderat sollemne certamen gymnicum

λαβεῖν παρὰ Ἀλεξάνδρου. Ἐπελθόντος δὲ αὐτοῦ (α) στεφανωθῆναι τὸν τῆς πάλης στέφανον, εἶπεν αὐτῷ Ἀλέξανδρος· « Ἐὰν καὶ τὰ ἄλλα δύο νικήσης ἅπερ ἀπεγράψω, στεφανώσω σὲ τοὺς τρεῖς στεφάνους, καὶ αἴτημά σοι δίδωμι ὅπερ ἂν αἰτήσῃ. » Νικήσαντος οὖν αὐτοῦ καὶ τὴν πυγμὴν καὶ τὸ παγκράτιον, ἔτι μὴν καὶ τὴν πάλην, ἦλθεν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον στεφανωθῆναι τοὺς τρεῖς στεφάνους. Τοῦ δὲ κήρυκος πυθομένου αὐτοῦ τίς καλεῖται, καὶ ποίας πόλεως τυγχάνεις, ἵνα σὲ ἀγορεύσω, εἶπεν· « Κλειτόμαχος μὲν καλούμενος, πόλιν δὲ οὐκ ἔχω. » Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν· « Ὡ γενναῖε, τοιοῦτος τυγχάνων ἐνδοξος ἀθλητῆς, ἐπαινος σταδίου, τὰ τρία νικήσας,

πάλην, πυγμὴν, παγκράτιον, στεφανωθείς δὲ ὑπ' ἐμοῦ κοτίνους (β) στεφάνους, πόλιν οὐκ ἔχεις; » Εἶπεν δὲ Κλειτόμαχος· « Εἶχον πρὶν γένηται Ἀλέξανδρος βασιλεὺς· γενομένου δὲ Ἀλεξάνδρου βασιλέως, ἀπώλεσά μου τὴν πατρίδα. » Νοήσας Ἀλέξανδρος δὲ λέγει καὶ τί μέλλει αἰτεῖσθαι, εἶπεν· « Ἀνακτιζέσθωσαν Θῆβαι εἰς τιμὴν θεῶν τριῶν, Ἑρμοῦ, Ἡρακλέους, Πολυδεύκου, ἵνα ἐξ ἐμοῦ γένηται δωρεὰ καὶ μία αἴτησις. » Καὶ οὕτως ἀπέβη ὁ χρησμὸς τοῦ Ἀπόλλωνος·

Ἑρμῆς τ' Ἀλκίδης καὶ ἱμαντομάχος Πολυδεύκης,
οἱ τρεῖς ἀθλήσαντες ἀνακτῆσουσί σε, Θῆβη.

Ἀλεξάνδρου πράξειςων μέρος α'.

BIBAION B'.

[ΚΕΦ. Α'.]

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ Κορίνθου διοδεύσας εἰς Πλαταιάς, πόλιν Ἀθηναίων, ὅπου τὴν Κόρην σέβονται, καὶ εἰσθὰς εἰς τὸ τέμενος τῆς θεοῦ, ὑφαινομένου ἱματίου ἱερατικοῦ αὐτῇ τῇ θεῷ, καὶ θεασάμενος κατέμαθεν*. Ἡ δὲ ἱέρεια εἶπεν· « Καλαῖς ὥραις εἰσῆλθες, μέγιστε βασιλεῦ, διάσῃμος ἔσῃ κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ διαλάμψεις. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐτίμησεν αὐτὴν χρυσῷ. Μεθ' ἡμέρας δὲ Στασαγόρας ὁ τῶν Πλαταίων στρατηγὸς εἰσέρχεται εἰς τὸ τῆς θεοῦ τέμενος, καὶ εἶπεν ἡ ἱέρεια· « Στασαγόρα, καθαιρεθῆναι ἔχεις. » Ὁ δὲ ἐν ὀργῇ γενόμενος εἶπεν· « Ὡ ἀναξία τῆς προφητείας, Ἀλεξάνδρῳ εἰσελθόντι προσηύξω, ἐμὲ δὲ καθαιρεθῆ-

σεσθαι (ι) εἶπες. » Ἡ δὲ εἶπεν· « Μὴ χελέπαινε ἐν τούτῳ· πάντα γὰρ οἱ θεοὶ διὰ σημείων δεικνύουσι τοῖς ἀνθρώποις, μάλιστα τοῖς διασῃμοῖς· ὅτε γὰρ Ἀλέξανδρος ἐνταῦθα εἰσῆλθεν, ἔτυχεν πορφύραν εἰς τὸν χιτῶνα τῆς θεοῦ βαλέσθαι, ὅθεν ἀπεφηνάμην αὐτῷ οὕτως· σὺ δὲ τετελεσμένου τοῦ χιτῶνος καὶ καθαιρομένου τοῦ ἱστοῦ εἰσέβης· χρὴ οὖν φανερόν σοι εἶναι [ὅτι] καθαιρεθήσῃ. » Καὶ ὁ μὲν ἐκέλευσε καθαιρεθῆναι αὐτὴν τῆς ἱερωσύνης εἰπόν· « Σὺ αὐτὴ ἀπελεύσῃ. » Τὸ σημεῖον ἀκούσας Ἀλέξανδρος παραυτὰ μετέστησεν αὐτὸν τῆς στρατηγίας, τὴν δὲ ἱέρειαν εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἀπακτέστησεν.

Ὁ δὲ Στασαγόρας λαθὼν τὸν Ἀλέξανδρον ἀπέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας· ἦν γὰρ ἀπ' αὐτῶν (α) κατασταθείς τῇ

Cap. 1. 1. καθαιρέσειν cod. || 2 . γὰρ αὐτῷ cod. || 3. καὶ τοῦ μὲν προθύμου ἀνηγορευθῶσι cod. || 4. κλήματα cod. ||

apud illos agitari : unde Corinthii quoque, uti adesset, atque illi certamini praesideret magnopere contendunt. Annuit igitur rex : cumque plurimos pro merito coronis donisque largissimis muneretur, Thebanus quidam, cui Clitomachus nomen esset, certamen luctu profitetur, idemque de cestibus pugnam, atque identidem pugilatum : denique tria ista certamina idem profitetur et subit. Ergo cum primum luctando adversario praestitisset, coronamque laboris exegisset, jubet Alexander cetera quoque eundem prius exsequi quae promississet, quaque si pari fortuna obtineret, nihil omnium fore quod sibi petenti rex negaret. Igitur usus fortitudine atque fortuna, cum esset cestibus potior et pugilatu felicius foret, revertitur ad regem coronandus. Sed ab eo cum quaereret praeco more sollemni, quis esset nomine, quemve se civem profiteretur, ut illud ex more praedicaretur, Clitomachum quidem se appellari ait, civitatem vero habere desisse. Sed id cum coronis redditus jam deesse diceret Alexander gloriae victoris illius, addit Clitomachus, olim se habuisse etiam civitatem, sed priusquam Alexander regnum adeptus foret; eo vero imperante sibi

patriam deperisse. Hinc intellecto quo pergeret intentio deprecatur, uti suum esset quod ille foret pro patria petiturus, edicere praconem jubet, condi Thebas esse permisum in honorem scilicet trium deorum, Mercurii qui reparator luctandi cluat, Herculisque qui pugilatus invenerit, Pollacis etiam qui cestibus sit magister : eoque effectum est, uti oraculum Apollinis congrueret cum Alexandri pronuntiatione.

LIBER SECUNDUS.

I. Igitur Alexandro iter e Corintho Plataeas erat, urbem quidem illam operis maximi populiue, enimvero religioni intentam Proserpinae deae, cujus templum etiam erectum ad magnificentiam visitur. Sed forte illo in tempore annuo sacro tegmen numini parabatur. Conjectura vaticinandi sacerdoti ejusmodi fuit, multum ad gloriam gestarum rerum et gerendarum eidem Alexandro auspicari, quod illo in tempore sacri supervenisset : idque responsum et ad spem et gaudium illi fuit ; liberaliterque acceptam valem a se dimittit. Enim et aliud testimonium vati ad veridicentiam

στρατηγία* καὶ διηγείται αὐτοῖς μετὰ δακρύων τὴν καθάρεισιν. Οὐκ ὀλίγον δὲ ἀγανακτῆσαντες ὑβρίζοντο τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ταῦτα μαθὼν ἔπειψεν αὐτοῖς ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως·

« Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀθηναίοις λέγει· ἐγὼ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν λαθὼν τὴν βασιλείαν καὶ καταστείλας τὰς πρὸς τῇ ὀύσει πόλεις καὶ πλείονας χώρας ἐπιστολαῖς, καίτοι ὄντων μοι ἐτοίμων εἰς συμμαχίαν, τούτους μὲν ἀποδεξάμενος παρήνουν εἶναι ἐπ' αὐτοῖς τοῖς Μακεδόσι. Καὶ τούτων μὲν προθύμως με ἀναγορευόντων (3) βασιλέα, τῇ ἀνδρείᾳ τούτων κατέσπειλα τὰ τῆς Εὐρώπης κλίματα (4). Καὶ Θηβαίους μὲν κακῶς πράξαντας ἀπέωλεσα ἐκ βάθρων, ἄρας τὴν τούτων πόλιν. Νῦν δὲ ἀναβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν, ἔλεγον Ἀθηναίους ἀξιούσθαι με, ** καὶ αὐτὸς πρῶτος ἤδη γράφω ὑμῖν οὐ πολλῶν λόγων οὔτε γραμμάτων πλήθη, ὥς ὑμεῖς ἡτακτῆσατε, ἀλλὰ τὰ κεφάλαια· οὐ προσήκει τοῖς κρατούμενοις, ἀλλὰ τοῖς κρατοῦσι [ταῦτα] πρέπει καὶ ἐπιτάττειν καὶ ποιεῖν τοῦτο· ἔστιν ἔμοι Ἀλεξάνδρῳ ὑπακούεσθαι· ἀρτίως μὲν ἡ κρείττονες γίνεσθε ἢ τοῖς κρείττοσι ὑπακούεσθε· καὶ δώσετε φόρους κατ' ἔτος τέλαντα χίλια. »

[ΚΕΦ. Β'.]

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καταγνόντες ἀντιγράφουσιν αὐτῷ· « Ἀθηναίων ἡ πόλις καὶ οἱ ἀριστοὶ δέκα ῥήτορες Ἀλεξάνδρῳ λέγομεν· Ἡμεῖς καὶ τοῦ πατρὸς σου ζῶντος μεγάλως ἐλυπούμεθα, καὶ ἀποθανόντος μεγάλως ἐχάρημεν, Φιλίππου τρισκάκου μεμνημένοι. Ταῦτα καὶ ἐπὶ σου νενομικῆναι *, καὶ Φιλίππου τολμηρότατε. Φόρους ἀπαιτεῖς Ἀθηναίους ἐνιαύσια τέλαντα χίλια, τούτεστιν πολεμεῖν βουλόμενος ἀνδρεῖον φρόνημα ἔχων· εἰ γοῦν φρονεῖς (1) τι, παραγενοῦ· ἔτοιμοί ἐσμεν. »

Ἀντέγραψεν δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀθηναίοις· « Πέπομφα πρότερος τὸν ἡμέτερον ἐν τάχει Λεόντην (2), ἵνα τὰς γλώσσας ὑμῶν ἀποτεμῶν κομίσῃ, ἵνα τοὺς ἄφρονας παρ' ὑμῖν ῥήτορας ἀπάξῃ, οὓς οἱ περὶ φόρους ** καὶ πειράσσομαι ὑμᾶς καὶ τὴν σύμμαχον Ἀθηναῖν περιφλεγῇ ποιῆσαι, ὅτι τὰ ἐπιταττόμενα οὐ ποιεῖτε. ** Παράδοτε οὖν τοὺς πρωτεύοντας δέκα ῥήτορας, ἵνα βουλευσώμαι (3) περὶ τῶν ὑμῖν συμφερόντων, ἔλεῃσας τὴν ὑμῶν πατρίδα. » Οἱ δὲ ἀντέγραφον· « Οὐ ποιοῦμεν. » Καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκκλησιάζουσιν βουλευόμενοι τί πρακτέον αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ βουλευομένων ἀνίσταται Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ καὶ εἶπεν·

Cap. II. 1. Φθονεῖς cod. || 2. λόγον cod. || 3. βουλευσονται τὰ περὶ τῶν ὑμῖν διαφερόντων cod. || 4. μεταβάλλετε τ. γν.,

forte tale provenerat. Stasagoræ quippe magistratui Platæensium postea ingresso templum locumque eum in quo idem tegmen numini texeretur, cum ei perexiguum superesset, adversum ea vates quæ secunda Alexandro præcinerat, illi respondit, eumque ait magistratu suo protinus deponendum. Quod cum inclementius vir ceteroquæ melioris conscientiæ accepisset, in iram commotionemque conversus, increpare vatem falsidicentiæ cœperat. Verum ad hæc sacerdos : « Ne sane, inquit, moveare his dictis, o vir : nam cuncta ista quæque hominibus divinitus prænosuntur, colligi conjecturis argumentisque prænosci diis sedet. Accipe denique argumentorum vias. Quippe ut illud melioris spei Alexandro diceretur, id temporis supervenerat, quo insigniri vestis intextu purpuræ cœperat. Id enim demum ad ornamentum rei præparatæ adhibebatur. Enim vero, ut vides, jam textu ferme completo et labore omnis operis absoluto, tumet ingressus. Igitur quod ista vestis ab opere laboris pausam haberet, idcirco non ab re visum est tibi quoque terminum magistratus futurum. » Id cum altius animum Stasagoræ descendisset simulque metu ponendæ potentiæ ageretur, quod vates sibimet, non Stasagoræ, contraria prædixisset, ipsam illam sacerdotio deduci jubet. Quod cum Alexandro nuntiatur, adversum iudicium et gratiam suam Stasagoram nisum, graviter infestus, eundem illum, ut prædicatum fuerat a sacerdote, spoliat magistratu, sacerdotemque loco restitui jubet.

Quod igitur Stasagoræ magistratus ab Atheniensibus datus foret, eo recurrit, ibique injuriam facti deflens, opem ab his, a quibus dignitatem illam acceperat, imploravit. Animo incitatore Athenienses ne verbis quidem a regis contumelia

temperare. Quibus acceptis, Alexander in hanc sententiam litteras ad Athenienses dedit :

« Equidem me scio, post susceptum patris mei regnum procuracione fortunæ jam pridem occiduo orbe disposito, idque per litteras, paratissime his partibus et ad auxilium mei commilitio copulatis, gratiam reliquis ejus studii fecisse, contentum his modo qui mecum a Macedonia inierant hunc laborem, quorumque comitatu Europa nobis omnis accesserat. Sed ex his omnibus Thebanos quidem non levi de causa occidione interemi : de Atheniensibus vero spes mihi erat dextros mihi satis et obsequentes futuros. Enim cum secus dictis vos insolentibus velitates audierim, accipite sententiam meam non verborum scilicet agmine gloriantem (quod decentius fieret a potentiore), verum uti sciatis, boni vos consulturos, si præceptis mandatisque nostris libentem operam commodetis. Aut enim meliores esse oportet, aut melioribus obsequentes. E quare mille annua talenta dependi mihi ab Atheniensibus jubeo. »

II. Ad hæc illi rescribunt : « Non nos diffitemur, et patris tui vita diu offensos, et ejus morte gavisos esse, quod idem jam capimus de te quoque velle, juvenis inconsultissime, cum tibi ab Atheniensibus dependenda mille talenta scripseris, uti scilicet inter nos principium bellandi pareres. Quod si tibi tanta est confidentia, paratioribus occurrabis. »

His rescribit Alexander in hæc verba : « Jam quidem miseram Leontam qui vos excisos linguis ulcisci recordiæ potuisset, vestrosque una oratores ad me perducere. Enim consultius visum est ipsum me ad evertendas Athenas pro-

« Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί τὸ βράδος τῆς βουλῆς; εἰ προαίρεισθε πέμπειν ἡμᾶς, θαρροῦντες πορευόμεθα. »
 Ἀλέξανδρος γὰρ ἐστὶ Φιλίππου· Φίλιππος δὲ ἀντράφη
 ταῖς τῶν πολεμίων αὐθαδείαις, ὃ δὲ Ἀλέξανδρος ταῖς
 τοῦ Ἀριστοτέλους παιδείαις, καὶ προέτεινεν [ἡμῖν] τὰς
 χεῖρας παιδεύμενος· ὅθεν ἐντραπήσεται ἰδὼν τοὺς δι-
 δασκάλους, ἐρυθριεύσει ὁρῶν τοὺς καθηγουμένους αὐτὸν
 περὶ τῆς βασιλείας· μεταβαλεῖ (4) τὴν γνώμην (5) ἔχει
 πρὸς ἡμᾶς εἰς εὐμένειαν. »

Λέγοντος τοῦ Αἰσχίνου ἀνίσταται Δημάδης, γενναῖος
 ῥήτωρ, καὶ ἀποκόπτει τὸν Αἰσχίνην εἰπὼν· « Μέχρι
 ποῦτε, Αἰσχίνη, μεμαλθακευμένους καὶ δειλιῶντας ἡμῖν
 εἰσφέρεις λόγους, ὥστε μὴ ἀντιτάξασθαι αὐτῷ πρὸς
 πόλεμον; Τί παρσιελήλυθας δαιμόνιος ταῦτα φέγξασ-
 θαι; Ὁ τῆλικαύτας συνηγορίας ποιησάμενος, ὃ προτρε-
 ψάμενος τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν πρὸς τὸν τῶν Περσῶν
 βασιλέα, νῦν εἰς δειλίαν Ἀθηναίους ἐμβάλλεις καὶ

τρέμειν ποιεῖς μεράκιον τύραννον αὐθάδη (6), τὴν τῷ
 πατρὸς ἀναλαβόντα τολμῇ; Τί δὲ δειλιῶμεν αὐτῷ
 συμμαχεῖν; Οἱ Πέρσας διώξαντες καὶ Λακεδαιμονίους
 ἡττήσαντες καὶ Κορινθίους νικήσαντες, ἐτι τε Μεγαρί-
 φυγαδεύσαντες καὶ Φωκεῖς πολεμήσαντες καὶ Ζακυν-
 θίους πορθήσαντες δεδοίκαμεν πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ;
 Ἀλλὰ λέγει Αἰσχίνης· Αἰσθήσεται ἡμῶν τῶν καθηγητῶν,
 καὶ αἰδεσθήσεται ὑμῶν τὰς ὄψεις βλέπων (6) ». Ἀπαν-
 τας ἡμᾶς ὕβρισε καὶ μετέστησε (7) Στασαγόραν τῆς
 στρατηγίας, ὃν ἀπεκατέστησαμεν, καὶ Κιθόωντα (8) τὸν
 ἐμὸν ἐχθρὸν ἀπεκατέστησε ἀρχιστρατηγὸν, ἡμῶν οὐκ
 τῆς πόλεως. Ἦδη δὲ ὁ αὐτὸς ἐξεδίκησε Πλαταιὰς, καὶ
 οὐ λέγεις ὅτι θεασάμενος ἡμῶν τὰς ὄψεις αἰδεσθήσεται;
 μᾶλλον γυμνοὺς ἡμᾶς λαβὼν κολάσεται· ὥστε πολή-
 σωμεν ἀγνώμονι Ἀλεξάνδρῳ καὶ μὴ πιστεύσωμεν. Εἰ
 » περικεῖται ἡ ἡλικία· καὶ γὰρ ἀπιστος ἡ ἡλικία· δύναται
 γὰρ γενναίως πολεμεῖν, οὐ δικαίως σωφρονεῖν. Τυ-

ἔχει κτλ. cod. || 5. αὐθάδης.. ἀναλαβὼν cod. || 6. τελῶν cod; infra ὄψεις θεασάμενος. || 7. scr. ὕβρισε μεταστήσας, si ge-
 nuinum ἀπαντας, neque ex Valer. mut. in ἀπόντας || 8. Κηφισοφῶντα; || 9. ἐξέπορευσαν cod. || 10. ὁμοίως cod. || 11. Mnes-

tinus militare, quæ jussis nostris objecerint contumaciam. Si igitur declinando huic experimento consulitis, decem oratores vestros ad me deduci patiemini. Hoc enim modo reliquorum urbis vestrae habebitur ratio. » Hisce Alexandri litteris cum hoc tantum, non se facturos esse superscripsissent, eandem epistolam referri protinus mandavere. Qua de causa cum mox curiam contraxisset deliberationi praesentium necessariam, orator Aeschines in hæc verba concionatus est :

« Eisi video, Athenienses viri, quantum nos impendat ex praesenti, propiusque et saluti vestrae communi et voluntatibus stare [non] dedi nos Alexandri voluntati; tamen comprehendisse me sentio, nihil neque commodis vestris, neque quod ad nos pertinet saluti propius videri, quam si in hac sententia perseveretis, uti conditionibus regis praeceptisque pareamus. Non enim inani jactantia periculum periclitandi videor mihi hanc fovere sententiam, sed quod intuear spem cupiti firmiorem, cum et Alexandri institutionem et Philippi vehementiam recorder atque considero. Etenim Philippo adrogantiae mos proprius erat, Alexandro vero adsunt Aristotelis disciplinae. Neque in hoc ducor, ut qui illius educationibus laborarit, non his reverentiam deferat, a quibus ortae sunt sibi hæc disciplinae, ipsique ars regnandi sit tradita. Quare fiet, profecto fiet ut omnem intentionem animi, quam ad nos armasse videbatur, in benivolentiam protinus vertat, nisi mavultis mage arma hominis experiri. »

In hanc fere sententiam cum Aeschines perorasset, Demades e numero oratorum, viribus haud contemnendus, intervenit, atque hinc exoritur : « Quousque tandem, Aeschines, meditatis hisce et ad molliem effeminatioribus verbis timiditates nobis et dissolutiones Atheniensibus struis, territans nos et avertens a belli studiis, quibus incliti semper atque inopinabiles fuimus? Aut quæ te tam infesta caelestium vis in hæc verba sollicitat, cum tu suase-

ris et merito olim constanterque persuaseris arma nos sumere adversum Persas, et in illa tot hostium milia instructos ferme sola animi virtute militasse? At nunc contra, quasi intentos arcus, sic idem obfirmatas sententias nostras remittendas ac relaxandas putes? Censesne igitur vitandam declinandamque nobis pueritiam cum tyrannide (duo nomina inconsultissima) freti temeritate sola et audacia patris confidentissimi? Deinde illi nos horum tela atque aciem perhorrebimus, qui Xerxae milia verterimus, Lacedaemonios vicerimus, Corinthios straverimus, Megarenses in fogam verterimus, Zacynthios exciderimus? Nosne ergo Alexandro illi quem dixi, ut Aeschines suadet, vitabimus obviare? Enimvero ait memorem illum magisterii vestri disciplinarumque, quas apud nostros peritos acceperit, et pudore flectendum et reverentia molliendum, vultusque ipsos nostros religione praeteritae consuetudinis minime aspernaturum. O rem ridiculam, et puerilis, medius fidius, abjectaeque sententiae! Absentes nos contumeliis lacessivit, et ad supplicium dedi sibi tyrannico spiritu postulat, et interitum nostrum moliens civitatis pracludit exitio is, a quo praesenti nobis humanitatem istam et amicitiam hario-lamini. Neque illud mage nunc ante oculos venit, Stasagoram nostrum Plataensium magistratu dejectum? in cujus scilicet contumelia nostra injuria continetur : quod illud quidquid nostrum universitati molitur, in illo priore signaverit. Is ergo expectabitur, ut praesentia nostra moveatur, quem Stasagora purpura et magistratus fascesque minime moverunt? Cum in illius unius nominis dignitate puero isti universa Atheniensium curiae majestas obviaret, atque oculis ejus sese et vultibus ostentaret, siquid tamen recte sapere didicisset, is ergo nostram praesentiam mitius opperietur? An mage, cum semel in ejus manus potestatemque venerimus, dedet supplicii ultionibusque personali-bus? Et hæc quidem sint dicta de moribus. Huc tamen

ρίους, φησὶ, ἐξεπύρθησεν (9). ἀδύνατοι γὰρ ἦσαν. Θηβαίους κατέσκαψεν· ἀλλὰ ἀπὸ πολλῶν πολέμων καμόντας. Πελοποννησίους ἐξηχμαλώτισεν· οὐκ αὐτὸς, ἀλλὰ λοιμοὶ καὶ λιμοὶ αὐτοὺς διέφθειρεν. Ἔλτα δὲ Ξέρξης ἐζήτησε τὴν θάλασσαν ναυσὶ καὶ κατέσπειρε τὴν ὄλην γῆν στρατεύμασι καὶ ἐσκέπασε τοῖς δπλοις τὸν αἶρα καὶ ἐπλήρωσε τὴν Περσίδα τῶν αἰχμαλώτων, καὶ θυμῶς (10) ἡμεῖς αὐτὸν ἀπεδιώξαμεν καὶ τὰς ναῦς ἐπρήσαμεν [ἐπὶ] Κυναιγείρου καὶ Ἀντιφῶντος καὶ Μνησχαίρου (11) καὶ τῶν ἄλλων ἀρίστων μαχησάμενοι (12). * * Ἀλεξάνδρῳ πολεμήσαι παιδὶ τολμηρῷ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὔσι σατράπαις καὶ παρασπισταῖς καὶ αὐτοῦ ἀσπασφρονιστέροις (13); Ἔλτα πέμπειν ἡμᾶς βούλεσθε οὐς ἡτήσατο δέκα ῥήτορας; Ὁ συμφέρεῖ λογίσασθε (14). Τοῦτο μέντοι γε ὑμῖν προμηνύω, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλάκις οἱ κύνες γενναίως ὀλακτοῦντες θλάς τὰς ἀγέλας, τῶν ποιμένων δειλῶς φερομένων, πρὸς τοὺς λύκους οὔτοι ἔσωσαν. »

[ΚΕΦ. Γ'.]

Οὕτω τοῦ Δημάδους ἐκκλησιάσαντος, παρακάλουν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Δημοσθένην ἀναστάντα συμβουλευεῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ὁ δὲ ἀναστὰς εἶπεν· « Ἄνδρες πολῖται· οὐ γὰρ ἐρῶ Ἀθηναῖοι· εἰ γὰρ ἦν ὑμῶν ξένος, ἔλεγον [ἀν] Ἀθηναῖοι· νῦν δὲ κοινὴ μὲν ἡμῶν ἐστὶν πάντων σωτηρία παρὰ τοῦ πολεμεῖν ἢ ὑπείκειν Ἀλεξάνδρῳ. Αἰσχίνης γὰρ ἐχρήσατο κεκραμμένῳ λόγῳ, μήτε προτρεπόμενος πολεμεῖν ἡμᾶς μήτε ἀντιδικεῖν, ἄνθρωπος σώφρων (1) καὶ πολλαῖς ἐκκλησίαις συνηγορήσας. Δημάδης δὲ νέος τυγχάνων κατὰ τὸ τῆς ἡλικίας φρόνημα οὕτως εἶπεν· « Ἀπεδιώξαμεν Ξέρξην, Κυναιγείρου καὶ τῶν ἄλλων ἀριστευόντων ». Ἀλλὰ, ὦ Δημάδη, ὅς (2) ἡμῖν τούτους καὶ νῦν, καὶ πολεμοῦμεν πάλιν πιστεύουσιντες ἡμᾶς αὐτοὺς τῷ σθένει τῶν ὀνομασθέντων (3). εἰ δὲ μὴ ἔχομεν ἐκείνους πάλιν, μηδ' αὖ εἰς πολεμοῦμεν. Ἐκαστος γὰρ καιρὸς ἰδίαν δύναμιν

charmo Valer. Ambr.; *Mnesicramo* cod. Reg. || 12. ἀρίστων μαχησάμενοι cod.· fortasse scr. ἀριστευόντων μ. || 13. καὶ σφρονιστέροις αὐτοῦ cod. || 14. ἢ συμφέρεῖ λ. cod.; fortasse εἰ σ.

Cap. III. 1. vel γέρων vel tale quid; ἀνθρ. λέγω cod. || 2. Δημάδης cod. || 3. πιστεύωμεν αὐτοὺς τὸ σθένει τῶν ὀνο-

addite aliquid etiam de ejus aetate, in qua astimatum perfacile est, quod ille dimicare forsitan confidentius, consulere dementius possit. Enimvero, ait, Tyrios excidit: neque enim poterant illi forsitan restitisse. Thebanos evertit, non illos quidem inertes aut belli artibus alienos, sed enim frequentibus admodum discriminibus fatigatos. Peloponnesios, ait, captivitate subjecti, neque hoc addit, non bello, non telis, enimvero lue corruptos et fame. Hic nunc, si placet, hic sane proferte in medium nostra Xerxique experimenta, qui mare molibus presserit, qui altum illud navibus straverit, qui terram illam omnem exercitu suo texerit, qui aera ipsum telis jaculisque velaverit. Deinde illum quidem Persen adeo spirantem et confidentem abegimus, incensis ejus navibus aut etiam superatis: et tot illa milia exercitus ab hac civitate repulimus, Cynagiro et Antiphonte et Mnesicharmo aliosque non multis illi violentiae occurrentibus. Nunc autem nos, quorum duces roburque virium enumerare difficile est, reniti Alexandro declinabimus puero confidenti, et hisce noxiis satellitibus, qui imprudenti imprudentius obsequentes, temeritatem ejus praecipitare mage poterunt quam fulcire? « Ad quos (id per deos deliberate) quid tandem destinandos Aeschines censeat decem pariter oratores? Eosne omnes quorum singulis saepe salutis vestrae consilia rexistis? Neque hoc videtis Alexandrum vobis subtili quodam et clandestino consilio monstrasse, quid illud sit tandem, quo ipse quoque intelligat se disparem Atheniensibus fore? Quippe cum in rebus agendis bellicisque pariter atque civilibus omne factum fundari stabilisque videatur utilitate consilii, ut tunc demum rectius atque consultius manuum opera subsequatur; id ipsum vobis avertere ac praevnere conatur; ut veluti inermem ratem: oleria gubernantis, sic vos urbemque Atheniensium totam

desertos consiliariis vestris opprimat et incurset. In quo ne quid a militibus de oratoribus dixerim: equidem puto vel canes decem solo latratu suo et infestissimis lupis et ceteris bestiis terrori esse, etiamsi in illos dente nil valeant; his vero quiescentibus aut facessentibus, vel ignavissimam bestiam totis gregibus pernicioam satis atque infestam esse consuesse. »

III. In hanc fere sententiam Demades dixerat. At vero Athenienses Demosthenis tunc consilia flagitabant, quod scilicet ejus viri orationisque majestas saepe eorum commoda consiliaque rexisset. Tum dicitur is orator consurrexisse, manuque de populo tumultuante silentium poscens in haec erupit: « O cives viri (placet enim in praesenti vos hac communi nostrum appellatione nominare, ut scilicet sub nomine adfectus hujusmodi intelligi promptius sit, quidquid omnium dixerō, id non meo mage, quam communi scilicet vestrum commodo profuturum)! Agitur enim haec curia, ut video, super tractatu utrumne vobis arma adversum Alexandrum sint sumenda, an vero nobis ejus conditionibus obsequendum. In quo quidem accedere me laudareque Aeschini sententiam non segniter profitebor. Usus est enim oratione admodum modesta et temperantissima, ex qua videtur neque viribus nostris diffidere, si bellandum foret, neque contemplatione harum praesentia commoda neglexisse. « Enimvero quoniam haec illo dicente a multis audio sic accepta, ut segnis cujusdam et alieni de bello sententiam; interim nunc ad orationem eam transeam, qua Demades usus; robustus sane ille vir ac disertissimus ita in suadendo peroravit, ut nos putaret exemplis olim felicitum gloriarum ad praesentia quoque pericula producendos. Ait enim nos Xerxem finibus ejecisse, Cynagiro scilicet duce et hisce qui una cum ipso militabant. Ad quam partem orationis quaeso, Demade, ut paulisper ea, quibus

καὶ ἐπιταγὴν ἔχει· δυνάμεθα γὰρ δημηγοροῦντες μὲν οἱ ῥήτορες, ὅπλα δὲ λαβεῖν ἐσμὲν ἀδύνατοι. Καίτοι Ξέρξης τὸ μὲν πλῆθος μέγας ἦν, ἀλλὰ βάρβαρος, καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων φρονήσεως ἡττήθη (4), Ἀλέξανδρος δὲ ἐστὶν Ἑλλήν καὶ ἤδη τρικαίδεκα πολέμους συμβαλὼν οὐδαμοῦ ἡττήθη, ἀλλὰ καὶ αἱ πλείονες πόλεις χωρὶς μάχης αὐτὸν προσεδέξαντο. Ἀλλὰ φησὶν εἶναι ἀσθενεῖς [τοὺς Τυρίους· ἀλλὰ (5)] οἱ Τύριοι πρὸς Ξέρξην ναυμαγήσαντες καὶ νικήσαντες τὰς τούτου νῆας ἐνέπρησαν. Πῶς δὲ καὶ Θηβαῖοι ἀδύνατοι, οἵτινες ἀπ' οὗ ἐκτίσθησαν οὐδεπώποτε ἡττήθησαν, νῦν δὲ Ἀλέξανδρον ἐδουλώθησαν. Πελοποννήσιοι [φησὶν] οὐκ ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ λιμῷ ἡττήθησαν. [Ἀλλὰ] τότε ἐπεμψεν αὐτοῖς ἀπὸ Μακεδονίας σίτον Ἀλέξανδρος. Ἀντιγόνου δὲ τοῦ σατραπίου εἰπόντος· «Οἷς μέλλεις πολεμεῖν σίτον πέμπεις;» εἶπεν ὁ Μακεδὼν, «Ἐν ἐγὼ μαχομένους νικήσω αὐτοὺς, καὶ μὴ λιμῷ ἀναιρεθῶσι.» Καὶ νῦν ἀγανακτεῖτε ὅτι Στασαγόρας μετετέθη ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ πρῶτος αὐτὸς ἐστασίαξε· καὶ γὰρ τῇ ἱερεῖᾳ εἶπε διὰ τὸ σημεῖον· «Ἐγὼ δὲ σὲ μετιστάνω τῆς προφητείας.» Ὁ δὲ γνοὺς αὐτὸν ἀφρονήσαντα (6) μετέστησε τῆς στρα-

τηγίας. (7) Οὐκ ἦν γὰρ δίκαιον ἀγανακτεῖν τῷ βασιλεῖ. Ἀλλ' ἐναντίος, φησὶ. Στασαγόρας τῷ βασιλεῖ ἐνέειτο καὶ γὰρ ἐννης * ὁ βασιλεὺς καὶ στρατηγός. Τί δὲ μίμρεσθε τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι καθεῖλε Στασαγόραν; Ἀλλὰ Ἀθηναῖος ἦν, φησὶν. Ἡ γὰρ προφητὴς ἡ ἐκὼς Στασαγόρου καθαιρεθεῖσα μήτι οὐκ ἦν Ἀθηναία; Καίτοι ἡμᾶς ἐκδικῶν Ἀλέξανδρος τοῦτο ἐπραξε· τῇ γὰρ ἡμετέρα (8) προφητὴδι ἀπέδωκε τὴν προφητείαν. »

[ΚΕΦ. Δ'.]

Οὕτω Δημοσθένους εἰπόντος, πολλὸς ἔπανος παρ' Ἀθηναίους ἐγένετο, καὶ θροῦς ἀκατάληκτος. Καὶ δὲ μὲν Δημάδης ἐσιώπα, Αἰσχίνης δὲ ἐπῆναι, καὶ Λυσίας ἐμαρτύρει, καὶ Πλάτων (9) συνετίθετο, καὶ οἱ Ἀμφικτύονες ἐψηφίσαντο, καὶ οἱ Ἡρακλείες (10) οὐκ ἀντέλεγον, τῷ δὲ ὅλῳ δήμῳ συνεδόκει τοῖς ὑπὸ Δημοσθένους εἰρημένους. Ὁ δὲ Δημοσθένης λέγει· «Ἐτι τοῦτο ἀπολογήσομαι. Λέγει Δημάδης ὅτι Ξέρξης ἐτείχισε τὴν θάλασσαν ταῖς ναυσὶ, κατέσπειρε δὲ τὴν γῆν στρατοπέδοις, καὶ τοῖς ὅπλοις τὸν ἀέρα ἐσκέπασε, καὶ τὴν Περσίδα αἰχμαλώτων Ἑλλήνων ἐπλήρωσε. (11) Καὶ

μασθέντα cod. || 4. ἡττηθέντα cod. || 5. uncis inclusa supplevi, ut passim || 6. ἀναφρονήσαντα cod. || 7. γοῦν? αὐτὸ γὰρ τῇ ἱερεῖᾳ? || 8. ἡμέρα π. ἀπέδοτο cod.

Cap. IV. 1. ἀκατάληκτος cod. || 2. Πλάτων cod. || 3. quid hoc? || 4. ὅπλοις ἀέρα ἐπλήρωσε καὶ τὴν Π. αἰχμαλώτων Ἑλ. cod.

magnopere consulebas, mecum conferre tractareve ne dubites. Quid enim tandem mihi diceret, si a te exactum iri vellem, uti tales aliquos etiam nunc mihi duces promeres, ac tum demum in Alexandrum hortarer? Quod si illi non assunt tales aut tot, utique nobis quoque sunt consilia tutioris commodi volutanda, considerandumque prae omnibus, an praesentibus commodis periculorum gloria praeruptanda sit. Non enim si orationis plusculum in curiam detulerimus, aut compta satis atque ornatiores verba promperimus, exim nobis aliquid virium accessurum est, et arma fabricata nova de verbis. At dices magnum illum et potentissimum regem Xerxem fuisse, sed eundem nostro apparatu superatum. Donamus. Et quamquam haud dubium profutendum sit nos illius viribus minores longe fuisse, consilio vero et prudentia potiores; nunc tamen intelligo videoque, ne illud quidem Alexandro deesse, quo a nobis Xerxes potuerit superari. Tredecim ferme jam numero ejus bella pariter et victoriae numerantur, civitatesque illi innumerae, quin immo provinciae consensere, aut quae contumacius sponte cedere detrectaverint, subjugatae. Quasquam dant consiliis viam nisi ut periculo careamus? Videlicet Tyrii inbelles, ut ait Demades, fuere et idcirco superati. Illi sunt Tyrii, qui adversum classem innumeram Xerxi confidentissime resisterunt, atque eam deinceps incenderunt. Inermes, inquit, Thebani. Illine qui omne aevum omnemque aetatem suam non in bellis modo, verum in victoriis consumperunt? » Addit etiam, Peloponnesios non ab illo victos, sed fame lueque superatos: quibus quidem Peloponnesiis Alexandrum satis constat frumenta

quoque laborantibus direxisse, adeo ut Antigono deice Alexandri resistente, quod hisce vires et alimonias destinaret, cum quibus mox foret bello et proclii decernendum, Alexandrum respondisse sit palam: « Ut, inquit, intrinsecus eos et inter se decertantes bello vincam, nec gloriae meae palmam luis sibi aut famis nomina vindicent. » Et haec quidem ita sint. Mirari tamen vos interim non oportet, Stasagoram magistratu esse dejectum, cum indignatio illa vobis utilitatisque communi proficiat. Nam si Atheniensis Stasagoras aequae ac sacerdos illa templi nostratis est, quam magistratus ille privaverat sacerdotio; nonne praevemisse indignationem vestram et sententias videtur Alexander, cum illum injuriam in auctorem verterit, quam Stasagoras fecerat in sacerdotem? omniaque quae ille in contumeliam nostri fecerat proinde ultus sit, ut a nobis quoque ulciscenda esse praesumeret? »

IV. In hisce etiam nunc Demosthenis oratio versabatur, et adclamatio protinus nimia Amphictyonum erat, et tumultus incongruus, ac Demadi silentium jubebatur: laudari vero nonnunquam Aeschines etiam ab optimo quoque. Sed cum consurgens ait [iterum Demosthenes]: « Xerxem maria quidem muro munisse, profundum etiam navibus constravisse, exercitu Graeciam complevisse, aera ipsum subtexisse jaculis et sagittis, gentem Persidos denique superduxisse captivitatibus Graeciae. Laudamusne igitur ejus potentiam qui haec fecerit, an execramur, quod urbes Graeciae spoliando suam barbariem frequentaverit? Quid ergo ad haec exempla Alexandrum provocamus? qui Graecorum quidem quisque sibi resistere non captivitate duxerit, sed

νῦν δικαίως ἐπαινέται (5) ὁ βάρβαρος ὑπὸ Ἀθηναίων, οἷον τοὺς Ἕλληνας ἡχμαλώτισεν; ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Ἕλληνας οὐκ ἡχμαλώτισεν, ἀλλ' ἐστράτευσε καὶ τοὺς αὐτοὺς γενομένους πολεμίους συμμάχους [πρὸς ποιεῖσθαι] ἤξιωσε, οὕτως δημοσίᾳ εἰπὼν. «Τοῦ παντός ἔσομαι περικρατὴς τοὺς μὲν φίλους εὐεργετῶν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς φίλους ποιῶν.» Καὶ νῦν Ἀθηναῖοι φίλοι τυγχάνοντες καὶ καθηγεῖται Ἀλεξάνδρου, ἐχθροὶ ** λαληθήσεσθαι καὶ οὐ δύνασθαι (6). Αἰσχροὺς γὰρ ὑμᾶς τοὺς διδασκάλους ἀμαθεῖς φανῆναι, καὶ τὸν ὑμῖν μαθητεύσαντα ὑμῶν τῶν διδασκάλων σωφρονέστερον φανῆναι. Οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων βασιλέων ἐπέστη (7) τῇ Αἰγύπτῳ, εἰ μὴ μόνος Ἀλέξανδρος· καὶ ταῦτα οὐ πολεμίων, ἀλλὰ χρησμὸν αἰτησάμενος ποῦ τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ ἀείμνηστον πόλιν κτίσῃ. Καὶ ἔλαβε καὶ ἤδη ἐθεμελίωσε καὶ ἀνήγειρε· παντὸς γὰρ ἔργου σπουδαίως γενομένης τῆς ἀρχῆς, πρόδηλόν (8) ἐστὶ ταχέως καὶ τὸ τέλος ἔχειν. Ἐπείθη τῇ Αἰγύπτῳ βασιλευσμένη ὑπὸ Περσῶν καὶ ἀξιούτων τῶν Αἰγυπτίων συστρατεύσασθαι αὐτῷ (9) πρὸς τοὺς Πέρσας, ἀπεκρίνατο δὲ φρονήρης καὶς. «Ἀμεινότερόν ἐστιν ὑμᾶς Αἰγυπτίους ὄντας τὴν τοῦ Νεῖλου πλημμυρίαν καὶ τὴν τῆς γῆς γεωργίαν ἀπαργάζεσθαι ἢ τὴν τοῦ Ἀρεως τόλμην καθοπλίσθαι.»

Καὶ λόγῳ ὑπέταξεν αὐτοῖς (10) τὴν Αἴγυπτον. ** Οὐδὲν γὰρ ἐστὶν βασιλεὺς, εἰ μὴ πρὸς φόρον γῆν ἔχει. Πρῶτος οὖν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρος ἔλαβε Αἴγυπτον, ὥστε καὶ πρῶτον αὐτὸν γεννηθῆναι Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων. Πόσα στρατόπεδα θρέψει ἐκείνη ἡ χώρα; οὐ μόνον τοὺς ἐγγύς καθεζομένους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν πολέμῳ μαχομένους. Πόσας πόλεις καὶ νήσους (11) ἀναπληρώσει ἀνδρῶν εἰς κατοικήσεις; ὥσπερ γὰρ πολυπυρὸς ἐστὶν, τοσοῦτον καὶ πολυάνδρος. ** δ γὰρ ἂν αἰτεῖ ὁ βασιλεὺς, εὐκαίως διαδώσει. Καὶ ὑμεῖς βούλεσθε Ἀθηναῖοι πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ τοσαύτην ἔχοντι τὴν χορηγίαν (12) πρὸς πᾶσαν χρεῖαν τῷ στρατοπέδῳ; ἢ γὰρ καὶ ὑμῖν ἥδιστον καὶ εὐκαταῖον ** (13) [πόλεον Ἀλέξανδρος τοσαύτην ἔχων τε τὴν χορηγίαν πρὸς πᾶσαν χρεῖαν τῷ στρατοπέδῳ], ἀλλ' ὁ καιρὸς οὐκ ἀπαιτεῖ **.

[ΚΕΦ. Ε΄.]

Οὕτως εἰπόντος Δημοσθένους ἐξ ὁμοιοῦς πάντες ἐπεισέσθσαν πέμπειν Ἀλεξάνδρῳ νικητικὸν στέφανον λιτρῶν πεντήκοντα μετὰ ψηφισμάτων εὐχαριστικῶν καὶ ἐτέρων πρέσβειων ἐνδόξων· οὐ γὰρ ἐπεμψαν αὐτοὶ τοὺς ῥήτορας. Οἱ δὲ πρέσβεις παρῆσαν εἰς Πλαταιὰς καὶ ἀναδιδοῦσι τὰ ψηφίσματα τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ

Correxī ex antecedd. || 5. ὑπαίνει cod. || 6. Vide Valerium. || 7. ἀπέστη cod.; fortasse ἐπέθη. || 8. γενομένην ἀρχὴν πρόδηλος cod. || 9. αὐτοῖς. || 10. αὐτῶν cod. || 11. ναύσους cod. Mox πολυπυρὸς cod. || 12. χωρικίαν cod. || 13. εὐκαταίων cod. Locus mancus. Uncis inclusa aperte repetita sunt ex antecedentibus πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ τ. ἔχοντι κτλ.

victoriae liberalitate correxerit, unaque secum coegerit militare, professus palam id esse votum regno et potentiae suae, ut amicos quidem adficeret beneficiis, inimicos vero transduceret ad amicitias. Quod si id illi votum et propositum fuit, Athenienses nos qui amici Alexandro fuerimus, qui magisteria nostra eidem praeverimus, inimici tanto viro quod malumus esse quam amici, id vero ego dici turpe Atheniensibus puto, fieri posse porro non arbitror. Turpe enim est, nos quidem, qui illi magistri fuerimus, consilio imprudentissimoprehendendi; illum autem qui a nobis haec scientiarum artes acceperit, prudentia nos et sapientia praevenire.

«Sed haec omittamus. Ad illa nunc animos advertite. Quis rex tyrannusve, quisque Graecorum imperator Aegyptum aliquando aggredi aut irruere ausus esset, quod ille solus cum deorum auctoritate fecisset? Clementia sua seapae sic et beneficiis commendavit, ut tantam illic urbem condiderit ac fundaverit, quantam sub omni orbe terrarum nullam fama distulerit: idque in his regionibus factum quae nuper agere Persae sub ditione videbantur. Enimvero ipsis indigenis id petentibus ac deprecantibus, qui cum Alexandro belli fortunam subire deligerent, ille Alexander, ille, inquam, quem vos mente captum et percitum nominatis, hac Aegyptios oratione compræssit qua diceret, idcirco se illis tantam civitatem urbemque condidisse, ut ipsis exercentibus terram et quieti indulgentibus ac remissis, ille pro

universis subditis militaret. Perfecit igitur partim experimentis et ostentatione virtutis, partim et oratione prudenti, ut non solum parere ei libentibus sit Aegyptiis, verum etiam ad ea pendenda, quaecumque sint regibus necessaria, faciles animos habeant et voluntatem. Vident denique quanta primus omnium apud Aegyptum imperii sui jecerit fundamenta. Quot enim exercitus milia urbs illa alere possit haud dubium est, neque his modo sufficiens quae moribus suis atque gremio teneantur, sed procul etiam laborantibus et dimicantibus idonea sustentatrix, una viris unaque his omnibus quae sint multitudini necessaria opulens et abundans, facilis ad obedientiam regis, prudentia ejus scilicet, qui sic instituerit obsequentium mores. Alimonia petitis? protinus parent. Auro indiget? sunt vectigalia ditia. Militem quaeritis? animis volentibus praesto sunt. Et hisce nos opponemus periculum nostrum, quibus utique per concordiam copulati auctiores esse instructioresque poterimus? lacessitis vero, ne quid infaustius dicam, semper in armis et praeliis?»

V. In hanc sententiam Demostheni omnis Atheniensium numerus congruebat. Decernit denique coronam auream Alexandro esse mittendam pondo L, consultumque ordinis sit quo gratiarum actio videretur, una legatis qui honoratissimi forent ejus urbis, dummodo ab illa oratorum transmissione temperarent. Profecta ergo legatio cum apud Plataeas regem Alexandrum offendisset, insinuasque

ἀναγνούς καὶ μαθὼν τὴν Αἰσχίνου συνηγορίαν καὶ τὴν Δημοσθένους ἐκκλησίαν καὶ τὴν τῶν Ἀμφικτυόνων συμβουλίαν ἐγράψεν αὐτοῖς ἐπιστολὴν οὕτως·

« Ἀλέξανδρος υἱὸς Φιλίππου καὶ Ὀλυμπιάδος μητρός· οὕτω γὰρ ἔρω βασιλεὺς μέχρι τοῦ πάντας τοὺς βαρβάρους τοῖς Ἕλλησιν ὑποτάξαι. Ἐγὼ μὲν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς πεμφθῆναί μοι τοὺς ῥήτορας, οὐχ ἵνα αὐτοὺς κολάσωμαι, ἀλλ' ἵνα ὡς καθηγητὰς ἀσπάσωμαι. Οὐκ ἐπέτρεψα γὰρ ἑμαυτῷ μετὰ στρατιᾶς ἀνελθεῖν, ὅπως μὴ πολεμῶν με ὑπολάβητε, ἀλλὰ μετὰ τῶν ῥητόρων ἀντὶ τοῦ στρατοῦ, ἵνα παντὸς δέους ὑμᾶς ἀπαλλάξω. Ὑμεῖς δὲ ἄλλως ἠνέγκατε πρὸς ἐμὲ, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐαυτῶν ἀβουλίας· ὅσα καὶ εὐλαβούμενοι διέθεσθε (1) Μακεδόνας. Πολεμοῦντος γὰρ τοῦ πατρός μου Φιλίππου πρὸς Ζακυνθίους, ὑμεῖς σύμμαχοι Ζακυνθίοις γεγέννησθε· ὧν δὲ πολεμουμένων ὑπὸ Κορινθίων, Μακεδόνες σύμμαχοι ὧν γινόμενοι ἀπῆλσαν Κορινθίους. Καὶ τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς * * καθήρξατε. Δίκαια τὰ ἀντιμίσθια ἀπελάβομεν παρ' ὧν ἀνθ' ὧν ἡμεῖς ὑμῖν ἐποιήσαμεν. Ὅθεν μὴ θαρρύντες τῇ γνώμῃ ἐφ' ᾗ οἷς ἡμαρτήσατε δειλῶς ἔχετε, μὴ τῇ βασιλικῇ διεπαρβείς ἑμαυτὸν ἐξ ὧν ἀμυνόμε-

νος *· μόλις δὲ τοῦτο ἡ βουλὴ ποιῆσαι, εἰ μὴ ἤμην καὶ αὐτὸς Ἀθηναῖος· * * Πότε γάρ τι καλῶς ἐβουλευσάτε περὶ τῶν παρ' ὑμῖν δοξάντων; Εὐκλείδην ἐν φίλει ἀπεκλείσατε ἀρίστα ὑμῖν συμβουλευσάντα· Δημοσθένην (2) ἐφυγαδεύσατε· πρεσβεύσαντα ὑμῖν τὰ συμφέροντα πρὸς Κῦρον Ἀλκιβιάδην ἐξυβρίσατε ἐπὶ τῶν ὧν γινόμενον στρατηγόν· Σωκράτην ἀνέλεπα (3), τὸ παιδευτήριον τῆς Ἑλλάδος· Φιλίππῳ ἡχαριστήσατο τῷ ἐν τρισὶ πολέμοις συμμαχήσαντι ὑμῖν· Ἀλέξανδρον μέμφεσθε ἐνεκα Στасаγόρου στρατηγοῦ ἀδελφεοῦ καὶ ὑμᾶς· αὐτὸς γὰρ τὴν ἱερείαν τῆς θεοῦ οἴκῳ Ἀθηναίοις καθεῖλε· ἐγὼ δὲ αὐτῇ ἐδωρησάμην (4) ἐπὶ προσητείᾳ. Ἀποδεχόμεθα δὲ τὴν (5) τῶν ῥητόρων πρὸς ὑμᾶς συνηγορίαν, Αἰσχίνην μὲν εἰκότα (6) ἡμῖν συμβουλευσάντα, Δημάδην δὲ γενναίως ἐκκλησιάζοντα, Δημοσθένην δὲ πρὸς τὰ συμφέροντα ὑμῖν συμβουλευσάντα. Ἔσεσθε οὖν πάλιν Ἀθηναῖοι (7)· καὶ μὴ ἐν ἐμοὶ εὐλαβεῖσθε παθεῖν κακόν· ἀτοπον γὰρ ἐμοὶ δοκεῖ εἶναι ἐμὲ περὶ ἐλευθερίας μαχόμενον πρὸς τοὺς βαρβάρους τὸ τῆς ἐλευθερίας θέατρον Ἀθῆνας καθιερῆσαι. (8) »

Cap. V. 1. conj. δευιάσθε, quod verbum accusativo seriores jungunt. Infra in eadem sententia est δειλῶς ἔχετε. || 2. ἱπποσθένην cod. || 3. ἀνέλατε cod. || 4. αὐτῇ ἐδωρησ. τῇ φ. cod. || 5. τῇ cod. || 6. εἰκότος cod. || 7. Ἀθῆναι cod. || 8. καθιερῆσατε cod.

mandata, et Demosthenis una suasionē consensum Amphictyonum universorum; ad ejusmodi responsum regis benevolentia protinus transfertur:

« Scriberem vobis, Athenienses, ut rex, sed ab hac me appellatione distulerim, donec omni barbaria subjugata effectus hic meus nomini Græco proficiat. Enim quoniam jampridem scripseram decem oratores vestros ad me destinari, quod eorum culpa inobsequentiae argueremini, scire vos par est, non eo me istud consilio fecisse quo potentiam meam in eos, quorum disciplinis institutus essem, aliquis experiretur. Etenim si id facto opus esset, utique una cum exercitu martioque terrore ad vestra moenia transcendissem. Sed quoniam hæc ostentatio inimica vel hostica est, idcirco prudentissimos vestrum convenire colloquio meo malui, ut cum his communis commodi disceptator subsicui metus vos formidine solverem. Enimvero vos qui conscientia premeremini, nihil omnino semel erga mea obsequia consultants, quin etiam explorantes idoneum tempus quo meos Macedonas infestaretis id animi prodidistis, quod adversum nos tunc etiam habuissetis, cum patre meo Zacynthios oppugnante auxiliores diversæ parti fueritis. Contra autem cum vos a Corinthiis oppugnaremini, Macedonum auxiliis et suffragiis potiti Corinthiorum vim a vobis repulsam esse meministis. Rursusque nobis Minervæ simulacrum ritu nostro erigentibus in Macedonia, vos simulacra et imagines patris mei e templis ac sacris vestris deponendas esse dixistis. Egregiam igitur vicem pro tot et talibus beneficiis a vobis accepimus. Quæ profecto

vos etiam ad præsentem discordiam memoria iniquitatis vestrae ducebat, non sinens utique animo nostro benignitatisque confidere, ob id vel maxime, ne quando maiestate hac regia sublimatus ad ultionem præteritæ injuriæ magis quam ad affectum civicum raperer. Verum id neque mihi a natura est, neque civica religio permittit, qui et apud vos studuerim, et ipsi Atheniensem esse malueritis, et ego nomine hoc participato me gloriari gloriatusque sim. Enim intelligo naturale vobis esse sic sapere, cum præterita quoque exempla in eos, quorum consiliis uteremini, hostili vos animo fuisse testentur. Sic Euclidem prædicatam apud vos sinceritate suadendi clausum carcere necavistis. Sic Demosthenem porro, cujus urbs vestra oratione pariter staret et cura, in exilium projecistis. Tum Alcibiadem legationes vestras naviter apud Tyrum et efficaciter persecutum curiæ vestrae consortio abrelegastis. Sapientia denique totius apud vos Socratem magistrum injustissima morte multastis. Ingrati Philippo qui tribus bellis auxiliio vobis et suppetiis fuit: quique queramini de Alexandro velut ob Stasagoræ injuriam, quæ omnis vindictæ vestra profecerat. Idem enim Stasagoras sacerdotem Atheniensem sacerdotio privaverat. Enimvero quoniam ista hæc nunc omnia ex animo et memoria nostra placuit aboleri, sic vobis ad præsentia mihi responsum habetote: probatum mihi satis laudatasque esse suasiones Æschinis: Demadem quoque non improbari, quod constantiam suam civibus curia probatam vellet: sed enim laudari præcipue Demosthenem, qui unus veræ utilitatis et commodi vestri locum

[ΚΕΦ. ζ']

Ταῦτα δὲ πεμφόμενος καὶ τὰ στρατεύματα παραλαβὼν εἰς Λακεδαίμονα παραγίνεται. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι θέλοντες αὐτῷ ἐνδείξασθαι τὸ γενναῖον καὶ καταισχῦναι τοὺς Ἀθηναίους, οἳ ἐφοβήθησαν αὐτὸν, ἐπέκλεισαν τὰς πύλας καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν (1). μᾶλλον γὰρ ναύμαχοι ἦσαν ἢ ἐπὶ γῆς πολεμῆσαι (2). Μαθὼν δὲ αὐτὸν τὴν παράταξιν πρῶτον πέμπει ἐπιστολὴν·

« Ἀλέξανδρος Λακεδαιμονίοις γράφει· πρῶτον συμβουλεύω ἢν εἴχετε ἀπὸ προγόνων φήμην φυλάσσειν· τὸ γὰρ χαίρειν ἐν ὑμετέρῳ ἔστιν· ἀνπερ ἦτε ἀξιοὶ καὶ πολεμισταὶ ἀήττητοι, ὁρᾶτε μὴ νῦν καθαιρεθῆτε τῆς δόξης, μηδὲ ἐνδείξασθαι βουλόμενοι τὸ σθεναρὸν Ἀθηναίοις, ὅπ' αὐτῶν καταγελασθῆτε· ὥστε ἀποβῆναι τῶν νῆων ἰκόντες, ἵνα μὴ τὸ πῦρ ὑμᾶς καταφλέξῃ. »

Οὕτως ἀναγνωσθεὶς τῆς ἐπιστολῆς, οὐκ ἐπέισθησαν, ἀλλὰ ὤρμησαν εἰς μάχην, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ τῶν τευχῶν μαχομένους τοῖς ὅπλοις καταπεσεῖν, τοὺς δὲ ἐν ταῖς ναυσὶ καταφλεγθῆναι. Οἱ δὲ περιλειφθέντες ἦλθον ἰκέται καὶ δεόμενοι τοῦ [μὴ] αἰχμαλωτισθῆναι. Ὁ δὲ εἶπεν· « Ὅτε ἐγὼ πείθειν ὑμῖν προσῆλθον, οὐκ

ἐπέισθητέ μοι· ὅτε δὲ ναῦς ἀνθραξ ἐγένετο, τότε παρестε δεόμενοι μου. Ἀλλ' οὐ μέφομαι ὑμᾶς· ἔχοντες γὰρ κατὰ γνώμην οἳ Ξέρξην ἠπειλήσατε (3), ὑπενοεῖτε καὶ Ἀλέξανδρον τοῦτο ποιεῖν· ἀλλ' οὐχ ὑπεμείνατε τὰ ὅπλα τὰ ἡμέτερα χωρῆσαι. Οὕτως ἀπορηνάμενος καὶ συνθήσας τοῖς στρατηγοῖς Λακεδαιμονίοις, τὴν πόλιν ἀπολέμητον κατέλιπε καὶ ἀφορολόγηστον. Κάκειθεν ὤρμησεν εἰς τὰ μέρη τῶν (4) βαρβάρων διὰ τῆς Κιλικίας.

[ΚΕΦ. Ζ'.]

Δαρεῖος δὲ συνηθροίζετο (1) τοὺς ἡγεμόνας Περσῶν (2). Καὶ συνεβουλεύοντο τί δεόν αὐτοῖς πράξει. (3) Ἐλεγε δὲ Δαρεῖος· « Ὡς (4) ὁρῶ κατὰ προσθήκην ὁ πόλεμος εἰς δύναμιν ἐπιβαίνει (5)· καὶ γὰρ μὲν τὸν Ἀλέξανδρον ληστρικὰ φρονεῖν ὑπενόουν, αὐτὸς δὲ βασιλικά ἔργα ἐπιχειρεῖ. Καὶ καθὼς οὖν (6) ἡμεῖς μεγάλοι δοκοῦμεν εἶναι Πέρσαι (7), οὕτω (8) μέλλων Ἀλέξανδρος τῇ φρονήσει τυγχάνει (9)· ἡμεῖς δὲ ἐπέμψαμεν αὐτῷ σκῦτος καὶ σφαῖραν ἐπὶ τὸ παίζειν καὶ παιδεύεσθαι (10)· ὥστε σκεψώμεθα τὰ συμφέροντα εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν πραγμάτων.

Cap. VI. 1. ἔπρην cod. V. Valerius. || 2. πέμπει ἐπιστ. πρώτην cod. || 3. ἀπελάσατε? || 4. Hæc verba in cod. C. postrema sunt capituli 44 lib. I, nisi quod in cod. A est τὰ μέρη κατὰ τῶν β.

Cap. VII. Hic cod. A redivit ad narrationem codd. B C, quam inde a lib. I. cap. 45 reliquimus. || 1. συνηθροῖσε C. || 2. πρὸς πόλεμον add. C. || 3. συνεβουλεύετο αὐτοῖς τί δεόν ἔστιν αὐτῷ διαπράττειν C. || 4. ὡς om. B. || 5. ἐπβαίνει A. || 6. καθ' ὅσον A. || 7. Ἀλέξανδρον καὶ Ἑλλήνων addit C, quasi in antec. esset μείζονες || 8. οὕτω et ἡμῶν om. B; μείζ. ἡμῶν φρένι C; || 9. A: τομῇ φαίνεται pergit A: καὶ τάχα ἐμοῦ αὐτοῦ πέμψαντος σκῦτος κτλ. || 10. addit A: αὐτὸς δὲ τελείως παιδεύειν ἐπ' ἐμὲ τὸν παθητήν ἔσται τὰ ὅπλα νικῶν. || 11. malim μὴ; cod. A hæc om. usque ad v. δέδοικα. || 12. καὶ καθ. B. || 13. ὁ μείζων

ea vobis quæ essent ad amicitiam nostram suaserit. Sit igitur Atheniensibus dignitas quæ cluebat, neque ex me quicquam dubium formidaverint, cuius hæc est vel maxima summa sententiæ, ut cum mihi adversum barbaros pro libertate communi bellum et inimicitias elegerim, eam præcipue urbem Atheniensium tuear, quæ theatrum quoddam et communis curia videatur esse Græciæ universæ. »

VI. Cum in hanc sententiam Alexander Atheniensibus respondisset, collecto exercitu Lacedæmonia proficiscitur. Id enim sibi vel opportunissimum tempus Lacedæmonii adrogabant, quo virium suarum potentiam demonstrarent in Alexandri inimicitias, cuius concordiam tunc Atheniensium civitas maluisset. Adventanti igitur Alexandro ad urbem suam obiecta sunt claustra portarum, classemque armis et militibus instruxere, quod utrumque terra vel mari formidolosos se fore Alexandro arbitrantur.

Hic rex conpertis, primum ad eos per epistolam loquitur, qua moneret uti boni consularent, eamque gloriam bellicam, quam majores sibi strenue peperissent, nullo turpi periculo amitterent solverentque. Etenim si quid eorum fortuna in præsentibus vacillaret, cunctæ quoque priscarum memoriæ gloriarum una sibi perituræ viderentur: eventurumque profecto, ut dum Atheniensibus obstinationem suam pergerent ostentare, risui potius inimicis, quam periculo hostibus forent. Igitur oportere eos, navibus dereli-

ctis armisque depositis, amicitia suæ potius quam armorum capere experimentum. Ceteroqui si quos sententia melior indidem non deduxisset, flammis et incendio deponendos.

Acceptis igitur hisce mandatis non modo flexi Lacedæmonii non sunt, sed confidentius in arma concurrunt. Cæpto autem atque exercito per biduum prælio non difficile Alexandro fuit flammis injectis excidii periculum Lacedæmoniis ostentare. Quare tunc demum supplices summisi-que, ne illud excidium sibi et captivitas perseveraret, procedunt. Ad quos rex ait: « Equidem scio, me integris etiam tunc rebus hæc consulere voluisse; at enim vos cum post classis vestrae urbisque incendia supplicetis, non improbo vel serum poenitendi consilium. Sed enim utique vos exempla ducebant perinde arma nostra ut Xerxi Persica posse propelli. Sat igitur sit quid de utroque diversum fortunæ senseritis. » Et cum his dictis facessere protinus militem suum ab expugnatione urbis Lacedæmonis jubet, liberamque eam et ad formam pristinae majestatis civibus haberi permittit.

VII. Tunc rebus Græciæ sic compositis, ire in barbaros tendit itinere per Ciliciam ordinato. At vero Darius conductis in unum satrapibus universis et ducibus bellandi consilia quærebat, frequenter admodum recolens, ut se opinio super Alexandro frustrata foret. Quippe illum incrementis bellicæ rei audiebat cotidie sublimari, quem

των, μὴ ἐξουθενούντες ὡς μηδὲν ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον καὶ (11) ἐπαιρόμενοι τῇ τηλικαύτῃ τῶν Περσῶν βασιλείᾳ καθ' (12) ὅλης τῆς γῆς, καταληφθόμενοι. Καὶ δέδοικα μὴ ὁ μείζων (13) τοῦ ἐλάττωτος ταπεινότερος (14) εὐρεθῇ, τοῦ καιροῦ καὶ τῆς προνοίας μεταβολὴν (15) τοῦ διαδήματος παραχωρούσης (16). Καὶ νῦν συμφέρον ἡμῖν ἐστὶ παραχωρῆσαι τὴν Ἑλλάδα (17), ἵνα τῶν ἰδίων βαρβάρων ἄρχωμεν, καὶ μὴ ζητούντες τὴν Ἑλλάδα λυτρώσασθαι ἀπωλέσωμεν καὶ τὴν Περσίδα. »

Ὁξυάρης (18) δὲ ὁ ἀδελφὸς Δαρείου λέγει πρὸς αὐτόν· « Ἦδη μέγαν ποιεῖς τὸν Ἀλέξανδρον καὶ θάρσος αὐτῷ παρέχεις ἐπιθῆναι τῇ Περσίδι, παραχωρήσας αὐτῷ τὴν Ἑλλάδα· μίμῃσαι οὖν καὶ αὐτὸς τὸν Ἀλέξανδρον (19), καὶ οὕτως κρατήσεις (20) τῆς βασιλείας· ἐκεῖνος γὰρ οὔτε στρατηγὸς οὔτε σατράπαις ἐπίστευσε (21) τὸν πόλεμον, ὥσπερ σὺ, ἀλλὰ πρῶτος ὁρμῶν εἰς τοὺς πολεμίους καὶ προσσπίζων τῶν στρατοπέδων αὐτοῦ καὶ μαχόμενος ἀποτίθεται τὴν βασιλείαν, νικήσας δὲ ἀναλαμβάνει τὴν διάδοχον (21*) τὴν βασιλείαν. » Ὁ δὲ Δαρεῖος εἶπε· « Τί οὖν ἡμεῖς αὐτὸν μιμνήσκμεθα; » Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἑταῖρος στρατηγὸς αὐτοῦ· « Τούτῳ πάντων περιεγένετο (22)

Ἀλέξανδρος μὴδὲν ὑπερτιθέμενος, ἀλλὰ πάντα γενναίως ποιών. Κατὰ δὲ τὴν γενναίαν αὐτοῦ τολμάν καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ ἐστίν· ἅπαντα γὰρ λείοντος ἔχει. » Ὁ δὲ Δαρεῖος εἶπεν αὐτῷ· « Πόθεν σὺ οἶδας ταῦτα; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ὅταν ἐπέμψθην ὑπὸ σου, βασιλεῦ, πρὸς Φίλιππον εἰς φίλιαν (23), ἐδελον τοὺς χαρακτῆρας Ἀλεξάνδρου ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τὴν μορφήν αὐτοῦ καὶ τὴν φρόνησιν. Ὅστε οὖν καὶ σὺ, βασιλεῦ, μετατρέψει τῆς ὅλης ἡπείρου τοὺς σατράπας (24), καὶ οὐκ οἶσθα σοὶ ἐστὶ Περσῶν καὶ Πάρθων καὶ Μήδων καὶ Ἑλμαίων (25) καὶ Βαβυλωνίων καὶ τῶν κατὰ τὴν Μισηταμίαν (26)· ἐστὶ γὰρ σοὶ ἔθνη πολλὰ· καὶ στρατεύων ἐξ αὐτῶν ἄπειρα πλήθη (27), καὶ δυνατόν ἐστὶ σοὶ, εἰ τοὺς θεοὺς ἔχεις εἰς συμμαχίαν, ἡττῆσαι τοὺς Ἑλκνας· ἴσως τῷ πλήθει μέντοιγε (28) τῶν ὄχλων καὶ τῶν ὀπλῶν θαμνέσσομεν τοὺς πολεμίους ἡμῶν (29). » Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Δαρεῖος εἶπε· « Καλῶς συνεβούλευσας· ἀλλὰ γὰρ μία (30) ἐνθύμησις Ἑλλήνων καταναίει τοὺς ὄχλους τῶν βαρβάρων, ὥσπερ εἰς κύων (31) ἀγέλην ποιμνίων (32) ἀποδιώκει. » Καὶ οὕτως εἰπὼν Δαρεῖος αἰετοῖς συναθροίζεσθαι τὰ πλήθη.

petivi e cod. A. || 14. ὑψηλότερον B. || 15. μεταβολή B. C. || 16. παραχωρήσας C. || 17. παραχ. τ. Ἑλλ. αὐτοαὐτὸν ex A. || 18. Ὁξυάρης BC. || 19. κατὰ πάντα add. C. || 20. ἀτακράτησις C. || 21. ἐπίστασθαι ἐπίστευσε ei ep. κατεπιστεύσατο BC. || 21*. τὸ διαδ. om. C; τὸ βασιλ. om. A. || 22. τοῦτο αὐτῷ· πάντων γὰρ περιγεγόμενος ἄλλ. καὶ μὴδὲν ὑπερτιθέμενος BC || 23. τοὺς φέροντας ἀπαιτῆσαι A. || 24. βασιλεῦ, τοιοῦτους σατράπας B, quae mancis his substituiimus, habet cod. A. In cod. C illa est: βασιλεῦ, μίμῃσαι τοῦτον· ἐστὶ γὰρ ὑπὸ τὴν χεῖρα σου ἔθνη πολλὰ, Πέρσαι καὶ Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλμαῖοι etc. || 25. Ἑλμαῖων B. || 26. addit A: καὶ τὴν Ἰλλυρίαν χώραν, ἵνα μὴ σοὶ τὰ Βακτρῶν καὶ τὰ Ἰνδῶν, καὶ τὰ Σεμειράμιος μετέωρον εἶπω· ἐστὶ γὰρ ἔθνη τούτων ῥπ. στρατεύουσιν ἐξ αὐτῶν etc. Cod. C ita pergit: καὶ μέσων ταβακτρῶν καὶ ταῖρων τὸ ὄνομα σοὶ ἐστὶ καὶ ἄλλων ὧν σὺ δεσπόζεις· πολλῶν γὰρ ἔθνων κύριος εἶ. || 27. ἄπειρα πλήθη addidi ex C. || 28. μέντοιγε addidi ex C. || 29. addit C: καὶ οὕτως ἡττήσομεν κατὰ κράτος αὐτούς. || 30. μία γὰρ, omisso ἄλλὰ, B; ἄλλ' ἀνάξια, μία γὰρ A. || 31. κύων Λακωνικός cod. A. || 32. λαγῶν ἢ ποιμνίων C.

saepe latrunculum nominasset: neque jam sese nescire anceps sibi et viribus hostium et imperii maiestate fieri certamen. Quippe etsi sibi auctor numerus militantium obsequeretur, audaciam tamen fortitudinemque se Alexandri demirari. Denique pudorem suum hand dubie fatchari, quod ei viro pitam habendamque misisset, quae cuius magis quam illi ad virtutum meritum iuxta essent. Ergo iubebat omnes in commune concipere quid facto melius repperissent. Neque enim cessatione aut desidia opus esse, in hosce proventus Alexandri virtutibus procurrentibus, cumque in sese paulatim vices utriusque nominis demutarent, quas sic in contrarium resultare non absque divina providentia arbitrabatur, ut omne illud diadematis Persici decus ferme jam in Macedonica regna transisset. Et haec quidem Darius ad suos.

At vero ejus frater Oxyathrus velut indigna mage quam si vera dicerentur « Heu, inquit, o frater, o rex, quid hoc tandem rei est? quod tantum Alexandro isti laudator testis accedis? Anne, inquit, haec tibi jam meditata sententia est, ut illi regno tuo cesseris, Macedoniam ejus tibi non vindicaris? Quin potius imitare industriam hostis tui: quod ille facturus ad nos pergit ac propefat, id nos bellum Graecis inferamus. Neque ego hoc in loco ut ignaviae testis

Alexandrum deformavero: quin hortor uti exemplis ejus utare tu quoque. Tu illum videas nec ducibus nec praecursoribus confidentem, sed sibimet laboris omnis officia vadicantem, haec agere quae tanta sunt: quae tu quoque, si recta sapias, per te feceris. Viden ut primus irruat in praelia? prior intonet bellicum? prior periculum subeat? depositis quidem insignibus regis, dum est miles, recuperatis vero, cum victor est: nihil omnium cunctabundus aut differens, enimvero labore praesenti semper consilia subsequens. » Ad haec Darius, « Et ubinam, inquit, haec tibi de Alexandro est comprehensa notitia? » Tum Oxyathrus ejus temporis memoriam refert, quo ad Philippum missus petitum pecunias, ab Alexandro adolescentulo etiam tunc minas ejusmodi excepisset, quas de praesentibus experiretur. Quare boni consuleret rex Darius, et satrapas omnium gentium, quaeve indidem cogi possent exercituum milia laboraret, non Parthis scilicet Elymisve, non Babyloniis aut Mesopotamiae data militiae evocatione, enimvero armanda tum Baetra, Indos etiam et Semiramidis regna censebat, omnesque centum et octoginta gentes, quae ubi subditas sciret, ad conmilium exercitare, ut si nihil amplius, certe vel ostentatio multitudinis terrore quodam Graecorum animis obsisteret. Haec sententia placebat qui-

ΚΕΦ. Η'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διαδεύσας διὰ Κυλικίας ἦλθεν ἐπὶ τὸν ἐν αὐτῇ ποταμὸν τὸν λεγόμενον Κύδνον (1). καθαρὸν δὲ τὸ ὕδωρ (2) ἐστὶ, καὶ ἰδὼν δ' Ἀλέξανδρος ἐπεθύμησε λούσασθαι ἐν αὐτῷ. Καὶ ἀποδυσάμενος ἐνῆλλατο· ψυχρὸν δὲ ὄντος σφόδρα τοῦ ὕδατος, οὐκ (3) ἐγένετο αὐτῷ σωτήριον· εὐθὺς γὰρ (4) ἤλγησε τὴν κεφαλὴν καὶ πάντα τὰ ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ χαλεπῶς διέκειτο (5). Οἱ δὲ Μακεδόνες, κατακείμενοι τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀλγοῦντος, αὐτοὶ ἐνόησαν καὶ ἐδιδουπάθουν (6) τὰς ψυχὰς, μή πως ἐπιγνοὺς Δαρεῖος τὴν νόσον Ἀλεξάνδρου ἐπέλθῃ αὐτοῖς· οὕτως μία ψυχὴ Ἀλεξάνδρου τοσαύτας ψυχὰς τῶν στρατοπέδων ἔθραυσε. Καὶ δὴ τις Φίλιππος ὄνόματι, φίλτατος Ἀλεξάνδρῳ (7) ἱατρὸς τυγχάνων, ἐνεταίλατο τῷ Ἀλεξάνδρῳ δοῦναι καταπότιον, καὶ ἀπαλλάξαι αὐτὸν τῆς νόσου ἐπηγγεῖλατο (8). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πρόθυμος (9) ἐγένετο τοῦ δέξασθαι· καὶ ὁ Φίλιππος ὑπὲρ τῆς νόσου τὸ φάρμακον. Ἐπιστολὴ δὲ ἐδόθη τῷ Ἀλεξάνδρῳ πεμφθεῖσα (10) ὑπὸ Παρμενίωνος στρατηγοῦ ὑπάρχοντος Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ὡς ὅτι Δαρεῖος εἶπε Φιλίππῳ τῷ ἱατρῷ, ἵνα σκέπη εὐκαιρίαν (11) φαρμάκῳ ἀναιρῆσαι Ἀλέξανδρον (12), ἐπαγγελάμενος δοῦναι αὐτῷ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Δαδιφάρταν (13) πρὸς γάμον καὶ κοινωνὸν ποιῆσαι αὐτὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὑπέχετο Φίλιππος ποιῆσαι· « φύλασσε οὖν σεαυτὸν, βασιλεῦ, ἀπὸ Φιλίππου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν οὐκ ἐταράχθη· ᾗδεν γὰρ τὴν γνώμην Φιλίππου οἷα ἦν πρὸς αὐτόν.

Ἔθετο οὖν τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Προσέλθων δὲ Φίλιππος ὁ ἱατρὸς ἐπέδωκα τῷ Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ τὴν κύλικα τοῦ φαρμάκου εἰπὼν· « Πίε, δέσποτα βασιλεῦ, καὶ (14) ἀπαλλάσσει τῆς νόσου. » Λαβὼν δὲ Ἀλέξανδρος (15) τὴν κύλικα καὶ κρατήσας τῇ δεξιᾷ χειρὶ, ἐβλεπεν ἐπὶ πολὺ τῷ Φιλίππῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· « Φίλιππε, πῶς σοι ἑμαυτὸν πιστεύουσ; Ὁ δὲ Φίλιππος· « Πίε, βασιλεῦ, καὶ μηδὲν εὐλαβηθῆς· ἀνέγκλητόν ἐστι τὸ φάρμακον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἰδοὺ πίνω, » καὶ εὐθέως ἔπιε, καὶ μετὰ τὸ πιεῖν τότε δ' ἔδωκεν (16) αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἀναγνοὺς καθ' ἑαυτὸν εἶπεν· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, οὐχ ὅμοιον εὐρήσεις με τοῖς γεγραμμένοις. » Περιστωθεὶς (17) δὲ Ἀλέξανδρος τῆς νόσου περιπελάχῃ τῷ Φιλίππῳ (18) καὶ εἶπεν αὐτῷ· « Ἐμαθεὶς ποίαν γνώμην ἔχω πρὸς σε, Φίλιππε (19)· πρότερον γὰρ τὴν ἐπιστολὴν εἴληφα τοῦ φαρμάκου, καὶ τότε ἔπιον τὸ φάρμακον πιστεύσας (20) ἑμαυτὸν τῷ ὀνόματί σου· ᾗδεν γὰρ ὅτι Φίλιππος κατὰ Ἀλεξάνδρου οὐδὲν χαλεπὸν ἐβουλεύσατο. » Ὁ δὲ Φίλιππος εἶπε· « Δέσποτα βασιλεῦ, νῦν κολάζει τὸν πέμψαντά σοι τὴν ἐπιστολὴν Παρμενίωνα ἀξίως· αὐτὸς γὰρ πολλὰς πείσεις ἐζητήσε φαρμάκῳ ἀναιρῆσαι σε, ἐφ' ᾗ λάβῃ (21) τὴν ἀδελφὴν Δαρείου Δαδιφάρταν (22) πρὸς γάμον· καὶ ἀρνησαμένου μου, ἴδε οἷω χαλεπῶς με παρέθετο (23) παρὰ σοι θανάτῳ. » Καὶ ταῦτα ἐξετάσας Ἀλέξανδρος καὶ εὐρὺν ἀναίτιον Φίλιππον, τὸν Παρμενίωνα διαδέχεται καὶ κολάζει (24).

Cap. VIII. Ὅμιανόν AB; om. C. || 2. κατάρρουν καὶ διαυγέστατον A. || 3. οὐκ... σωτήριον C. καὶ ἔγεν. α. θανάσιμον B. || 4. εὐθὺς γὰρ addidi e cod A. || 5. ἔθετο B. ἔκειτο C. || 6. K. ἐδιδουπά. addidi ex C. || 7. φίλτ. Ἀλ. add. ex A. || 8. ἐπιγν. add. ex A. || 9. sic C. ὑπεύθυνος B. ἔτοιμος A. || 10. πεμφθ. Ἀλεξάνδρου excid. in B; addidi ex C, nisi quod ibi est Παρμενίου τοῦ pro Παρμενίωνος. || 11. εὐκαιρίως B. ἵνα δῶ εὐκαιρίαν φαρμ. ἀνελθῇ σε C; ἵνα ἐὰν λάβῃ εὐκαιρίαν, φαρμ. ἀνέλθῃ Ἀλεξάνδρῳ. || 12. Ἀλέξ. add. ex A. || 13. Δαδ. add. ex A et C, ubi scribitur Δαδιφάρταν. || 14. καὶ μηδὲν εὐλαβηθῆς, ἀνέγκλητον (sic) εἴη τὸ φάρμακον καὶ ἀπαλλάσσει τ. v. C. || 15. λαβ. δὲ Ἀλέξ. εἶπεν· ἰδοὺ πίνω καὶ εὐθέως ἔπιε C. || 16. ἐπέδωκεν BC. || 17. sic A. ἀναστωθεὶς C. ἐπιρρωσθεὶς B. || 18. τὸν Φ. B. || 19. φιλίας add. C. || 20. πιστεύσας τοῖς λόγοις σου καὶ ἑμαυτὸν ἐκδύσας τῷ ὀνόματί σου C. || 21. λάβοιμι C. || 22. Δαδιφάρτα B. || 23. ἐνέθετο C. omisso οἷω || 24. καὶ κολάζει. C; διαδέχεται x. om. A.

dem admodum regis, et adstipulabantur etiam plerique praesentes, nisi quod eis unum esse praeter ceteris viribus penes Graecos constabat, quod plus prudentia mentis quam valentia corporum possit. Ergo secundum hanc Darius jubet omnem undique armatam multitudinem convenire.

VIII. Alexander vero iter per Ciliciam agens, cum multum spatii sub aestivo sole armis onustus pedibus exegisset, forte Cydnum haud cuiquam secundum flumen vel magnitudine vel perspicui agminis nimio rigore cum ponte transiret, delectatus ejus evidentia pariter et magnitudine, una cum armis praecipitat ponte ac natabundus exit. Sed id factum etiamsi ejus ad testimonium fortitudinis plurimum contulit, validitatem tamen discriminosius vicerat. Quippe calente etiam tunc et sudante corpore incidens aquae illius vehementiam vel rigorem, tantam nervis injuriam perniciemque tradiderat, ut undique protinus doloribus con-

currentibus morbi causa contracta vix expiabilis videretur. Quare cum tempus plurimum laberetur, neque medentibus sedulo curatio illa pareret, Philippus quidam nomine sciens artis ejusdem et sedulitate acceptissimus regi conficit (*) poculum quod diceret Tecundaturum [ei plurimum profuturum. Vatic.]. Id cum die statuto Alexander haustus foret, forte Parmenion quidam et ducibus regis, enim infestus Philippo medico, hujusmodi sententiae Alexandro litteras mittit, quibus Philippum hunc clandestina tractasse cum Dario consilia commoneret, uti per poculum salutis Alexandri insidiaretur; ejus rei mercedem Philippo fore, ut sororem Darli partemque regni cum Dario pepigisset; boni igitur consuleret rex et ab illa curationis spe temperaret. Suspectans Alexander proinde ut res erat, epistolam quidem intrepidus vultu et animo ad caput lectuli protinus ponit. Accepto autem poculo, cum id jam haustui admo-

(*) Inde ab hoc loco codex Ambrosianus magnam habet sedecim paginarum lacunam, quam Majus e codice Vaticano, nos e cod. Reg. 4880 supplevimus.

ΚΕΦ. Θ'.

Ἐκείθεν οὖν παραλαβὼν τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ (1) ὁ Ἀλέξανδρος παραγίνεται εἰς τὴν τῶν Μήδων χώραν. Ἡπειγέτο δὲ καταλαβεῖν τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν, καὶ ταύτην δουλωσάμενος ὥδευσεν ἱκανὰς ἡμέρας ἀνύδρους τόπους καὶ φαραγγώδεις, καὶ διὰ τῆς Ἀρμενίης παραγίνεται εἰς Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ τοῦτον γεφυρώσας καὶ ψαλίσιν καὶ σιδηραῖς κνήμαις (2), ἐκέλευσε τὰ στρατόπεδα περᾶσαι. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτοὺς δειλιῶντας, κελεύει τὰ κτήνη καὶ τὰ κάρνα (3) καὶ τὰς τροφὰς πάντων πρῶτον διαπερᾶσαι, καὶ τότε τὰ στρατόπεδα· οἱ δὲ δειλῶς εἶχον δρῶντες τὴν ἐπέρροιν τοῦ ποταμοῦ, μήπως λυθῶσιν αἱ ψαλίδες. Μὴ τολμώντων δὲ αὐτῶν περᾶσαι, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ Ἀλέξανδρος τοὺς υπερασπιστάς πρῶτος διέβη (4)· διῆλθεν οὖν καὶ ἡ παράταξις αὐτοῦ πᾶσα. Καὶ εὐθέως ἐκέλευσε τὰ ζεύγματα διαλυθῆναι τοῦ Εὐφράτου· ὁ δὲ στρατὸς ἅπας ἐδυσχέρηνεν ἐπὶ τούτῳ, καὶ

πλεῖον ἐδειλίων λέγοντες· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, εἰ γίνοιτο ἡμᾶς πολεμοῦντας ἀνατραπῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, πῶς ἐξομεν τὴν σωτηρίαν ἡμῶν (5) τοῦ διαπερᾶσαι; Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἰδὼν τὴν δειλίαν αὐτῶν, καὶ ἀκούσας τὸν εἰς αὐτοὺς γεγόμενον θρόλλον, συνάξας ἅπαντα τὰ στρατεύματα ἀπεφώνησε αὐτοῖς οὕτως· « Ἄνδρες στρατιῶται, καλὰς μοι ἐλπίδας παρέχετε τῆς νίκης, τοῦτο ἔχοντες (6) κατὰ γνώμην ἡττημένοι ὑποστρέφεσθαι διὰ τοῦτο οὖν ἐκέλευσα ἐκκοπῆναι τὴν γεφυράν, ἵνα πολεμοῦντες νικήσῃτε (7)· οὐ γὰρ ἔστιν ὁ πόλεμος πᾶν φευγόντων, ἀλλὰ τῶν διωκόντων· ὁμοῦ γὰρ τὴν νίκην καὶ τὴν ἐπάνοδον εἰς Μακεδονίαν ποιήσαντες (8) νακτῶροι ὑποστρέψομεν· ἡ γὰρ συμβολὴ (9) τοῦ πολέμου παίγνιον ἡμῖν ἔστιν. » (10) Καὶ οὕτως ἀπορηγνένῳ Ἀλεξάνδρῳ τιμὰς ἐπιδίδωσι τὰ στρατόπεδα (11), καὶ εὐθέως τῷ πολέμῳ ἐπέβαινον, καὶ σκηνοποιούμενοι ἐκθεζόντο.

Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Δαρείου στρατόπεδον ἐκαθέζετο

Cap. IX. 1. διαταξάμενος addit C. || 2. κνήμασιν C. || 3. πρόβατα A. || 4. Interponit A schollion margini olim ut videtur adscriptum : ἔστι δὲ Τίγρις ποταμὸς καὶ Εὐφράτης διὰ τῆς Μεσοποταμίας καὶ Βαβυλωνίας, οἵτινες ἀπορρέουσιν εἰς τὸν Νεῖλον ποταμὸν· φασὶ γὰρ ὅτε Νεῖλος εἰς τὴν Αἰγύπτου ἔρχεται, τότε οὗτοι οἱ ποταμοὶ κενοῦνται· [supple ὅτε δὲ ὁ Νεῖλος] ἀπορρέει τῆς Αἰγύπτου, [τότε οὗτοι] πλημμυροῦσιν. || 5. εὐρεῖν add. C. || 6. ἔχετε B || 7. ἵνα ἡ πολ. νικήσωμεν ἢ ἡττηθῶμεν; ἀπολαύμεθα A. || 8. τὴν νίκην ποιήσαντες τὴν ἐπάνοδον ποιήσομεν, νικ. ὑποστρ. B; ὁμοῦ γὰρ τὴν ἐπ. εἰς Μακεδονίαν ποιήσαντες ἢ κηφόροι ὑποστρέψομεν C. θυννμὶ γὰρ τὴν ἐπάνοδον τὴν εἰς Μακεδονίαν γινομένην μοι, ὡς νικήσαντες τοὺς βαρβάρους εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑποστρέψομεν· ὑμεῖς μόνον θαρρεῖτε τῇ γνώμῃ· καὶ ἡ συμβολὴ (εἰ συμβῇ cod.) τοῦ πολέμου παίγνιον ἡμῖν ἔστιν. Οὕτως αὐτοῦ θαρσύνοντας, ἐτίμων αὐτὸν τὰ πλῆθη καὶ ἐσκηνοποιούνοτο. A. || 9. συμβολὴ B. idem mox ὁμῖν. || 10. addit C : καὶ οὐκ εἰμὶ κἀγὼ εἰς ἐξ ὑμῶν; οὐ πρῶτος ἐν πολέμοις ἐπιβαίνω; μὴ γὰρ ἐγὼ οὐκ ἐπιθυμῶ θεάσασθαι τὴν ἐμὴν ποδινότητην κατ' ἑτέρᾳ Ὀλυμπιάδᾳ; τῷ ὀνόματι γὰρ καὶ τῷ ἀξιώματι διαφέρω ὑμῖν, τοῖς δ' ἄλλοις πᾶσιν ὁμοῖος ὑμῶν τυγχάνω. || 11. οὕτως ἀπορηγνένῳ τιμαῖς ἐπιδίδωσι τὰ στρατόπεδα B; τιμὰς ἐδίδου τοῖς αὐτοῦ στρατεύμασι C; || 12. Τίγρις C. Τίγρις A. || 12.

visset, eodem momento etiam epistolam Philippo legendam dat. Cuique uno in tempore et ille potum quem acceperat transmisisset, et hic litteras perlegisset, facile dedit medico intellexisse quid de sedulitate ejus opinionis habuisset. Denique cum curatio illa ad pristinum statum Alexandrum deduxisset, Philippusque ultionem mendacii flagitaret, ut insidiatus regi Parmenio poenas capite dependit.

IX. Igitur recepta valetudine Alexander per Medos exercitum ducens iter illud multis admodum diebus per desertam regionis emensus est, multamque aquae penuriam toleravit. Tandem denique ad Euphratem veniens fluvium magnitudine haud cuique facile secundum, eoque constrato navibus atque ponte, cujus iter suis incunctantibus persuaderet, primus omnium pontem emensus auctoritatem cunctis audaciae praestitit. Omni igitur jam multitudine impedimentisque transmissis, illico solvi pontem compactarumque ob id navium jubet vincula. Id cum exercitus universus indignantibus accepisset, quod enim pervium sit impedimentum illud intra natabula fluminis projecisset; et utile arbitrareretur secundae meminisse fortunae: accepto hoc murmure et indignatione militum, rex in haec verba concionatur: « Equidem fateor, milites, duas pariter res in animo esse divisas, spem scilicet et pudorem, quarum alterum praerogativam praeteritae virtutis ostendit, aliud vero importuni metus opinionibus adumbratur. Quis enim non videt abolendam iterum memoriam esse victoriae praecedentis, si

praesenti vestrae indignationi commodetis fidem, qua regem vestrum Alexandrum inconsulte fecisse opinamini, quod ad fugam nobis infaustissimum iter pontis dissolutione sustulerit? Aut quid prorsus de spe victoriae residuebit, si id verum est? Vel quid mage contrarium foret hujusmodi vobis, quam si quid animo praecepistis, id vobis tato pareret? praesertim cum in opere militari formidinis incentivum nil spes tutius evadendi. Sed id quidem dies (deus) et virtutis vestrae gloria procul fecerit. Enim ego qui tot praeliis, tot victoriis doctus nihil aliud nisi de incrementis vestrae gloriae cogitaverim, profecto fecisse mihi videor cum sententia fortiorum, quod ignaviae intempestivo reditu amputato, solius prorsus victoriae viam dextris et gladiis reserandam esse monstraverim. Neque id dissimulabo, quod sentio adjuvare me votis fortunam quomodocumque, ut si ignaviae reditus requireretur, longe sit melius hic occumbere gloriose quam post nomen victoriae praecedentis dedecorosius evasisse. Quin legem nobis fortitudinis dicimus, solis esse militandum, qui cursum novem ad insequendum hostem potius quam ad periculi fugam. Quam cum perpetuo ignoraveritis, deos ego vobis immortales polliciti ac spei meae vates (vades) dixerim, nihil omnino posse oboriri impedimenti quin, si solita vobis utamini fortitudine, debitam victoriam capessatis. » Ad haec Alexandri verba et favor militum et animus excitatus nihil omnino praeter victoriae desiderium conceperat.

ἐπάνω τοῦ Τίγρειος (12) ποταμοῦ. Συνέβαλλον δὲ ἀλλήλοις εἰς πόλεμον, καὶ ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα (13) γενναίως ἐπολέμουν πρὸς ἀλλήλους. Καὶ τις τῶν Περσῶν ὀπισθεν Ἀλεξάνδρου ἔλθων καὶ ἀναλαβὼν Μακεδονικὸν ὄπλον, ὡς σύμμαχος Μακεδόνων γενόμενος, κατήνεγκεν τὸ ξίφος (14) κατὰ τῆς κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου καὶ ἔθραυσεν αὐτοῦ τὴν κορυφὴν (15). Εὐθὺς δὲ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατοπέδων Ἀλεξάνδρου παρίσταται αὐτῷ δέσμιος. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος νομίσας αὐτὸν Μακεδόνα εἶναι, λέγει αὐτῷ. « ὦ γενναῖε, τί σοι ἔδοξε τοῦτο ποιῆσαι; » Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. « ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, μὴ πλανήσῃ σε τὰ Μακεδονικὰ ὄπλα μου· ἐγὼ γὰρ Πέρσης εἰμι, Δαρείου σατράπης· καὶ προσελθὼν Δαρείῳ εἶπον αὐτῷ. « Ἐάν σοι κομίσω Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν, τί μοι χαρίζῃ; » Αὐτὸς δὲ ἐπηγγεिलाτό μοι χώραν βασιλείας (16) καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ πρὸς γάμον. Ἐγὼ οὖν παραγενόμενος πρὸς σε ἀναλαβόμενος σχῆμα Μακεδονικόν, ὃ ἤλπιζον οὐκ ἐπέτυχον (17). » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος ματαπεμφόμενος ὄλον τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ, θεωρούντων πάντων, τοῦτον ἀπέλυσεν· εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἴδιον στρατόν. « Ἄνδρες Μακεδόνες, τοιοῦτους δεῖ στρατιώτας εἶναι (18).

ΚΕΦ. Ι'.

Λειφθέντες δὲ οἱ βάρβαροι τῇ ἐπιχειρήσει τῶν σιτῶν ἀποστραφὴν (1) ἐποίησαν εἰς τὴν Βακτριανὴν χώραν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπέμεινεν ἐκεῖ κρατήσας ὄλον τὸν τόπον. Ἄλλος δὲ σατράπης Δαρείου προσελθὼν Ἀλεξάνδρῳ εἶπεν. « Ἐγὼ σατράπης Δαρείου εἰμι καὶ μεγάλη αὐτῷ κατώρθωσα πράγματα ἐν πολέμῳ, καὶ οὐκ ἠύχαριστήσθην παρ' αὐτοῦ· δός μοι οὖν μυρίους στρατιώτας ἐνόπλους, καὶ δίδωμί σοι τὸν ἐμὸν βασιλεῖα Δαρείον (2). » Εἶπε δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρος. « Πορεύου καὶ βοήθει τῷ ἑαυτοῦ βασιλεῖ· οὐ γὰρ πιστεύω σοι τοὺς ἄλλοτρίους, τῷ προδιδόντι τοὺς ἰδίους. Ἐγραψαν οὖν οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ σατράπαι (3) Δαρείῳ περὶ Ἀλεξάνδρου οὕτως·

« Δαρείῳ μεγάλῳ βασιλεῖ χαίρειν. Καὶ πρότερον μὲν ἐν σπουδῇ φανεράν σοι ἐποίησαμεν τὴν Ἀλεξάνδρου ἐπίβασιν τὴν γενομένην τῷ ἔθνει ἡμῶν, καὶ νῦν σοι πάλιν φανερόν ποιοῦμεν, πεφαικέναι (4) αὐτὸν καὶ πολιορκεῖν τὴν χώραν ἡμῶν· καὶ ἀνείλεν ἐξ ἡμῶν πλείστους, καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ κινδυνεύομεν (5) τοῦ ἀπολέσθαι. Τάχυνον οὖν μετὰ δυνάμεως πολλῆς τοῦ προφθάσαι αὐτὸν καὶ μὴ συγχωρῆσαι αὐτῷ ἐπελθεῖν σοι· δυναμικὸν γὰρ καὶ πλείστον ἔστι τὸ Μακεδονικὸν στράτευμα καὶ κατισχύει ἡμῶν. Ἐρρωσο. »

ἱεγμένα C. || 14. τὸ ξ. add. ex A. || 15. κεφαλὴν B. || 16. χώρας βασιλικὰς A. || 17. ἐγὼ οὖν παραγενόμενος πρὸς σε ἀνέλαβον σχῆμα M., ἵνα μὴ (μοι cod.) ἀποτύχω· τανῦν δὲ μὴ ἐπιτυχὼν τοῦ σκοποῦ, ἴσταιμι δέσμιος ἐνώπιόν σου C; om. hanc A. || 18. εἰς A; στρ. πρὸς πόλεμον B; στρατ. εἶναι πρὸς πόλεμον τολμηροῦς C.

Cap. X. 1. συστροφὴν A C. || 2. τοὺς ἡμετέρους στρατιώτας καὶ σατράπας καὶ αὐτὸν τὸν Δαρείον A. || 3. ἔγρ. δὲ οἱ ἀπ' ἐκείνων τόπων σατράπαι τῷ Δαρείῳ· « Ὑδάσης καὶ Σπινγθῆρ θεῶ μεγάλῳ Δαρείῳ χαίρειν A. || 4. πεφαικέναι C; cod. A s'c: φθάνομέν σοι τὸ πρότερον δηλοῦντες Ἀλεξάνδρου ἐπίβασιν γενομένην, καὶ νῦν σοι φανερόν ποιοῦμεν φθάσαντα αὐτὸν ἐπὶ τὸν τόπον καὶ πολιορκεῖν τὴν χώραν καὶ ἀναιρῆναι ἡμᾶς πλείστους· ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ κινδυνεύομεν σφόδρα. || 5. κινδυνεύοντες B. ||

Sed enim cum omnis Darii exercitus propter Tigridis alveum locatus adventum Macedonum exspectaret, nec cunctabundus Alexander acie instructa sese hostibus obtulisset, excepto conflictu ferventique re bellica unus e Persis armis Macedonicis indutus, evitata hoc astu dinoscentia, propter similitudinem scilicet munimenti, a tergo Alexandrum ense infesto adoritur ac ferit. Sed ictus propter galeae fortitudinem frustra habitus dissiluit, et comprehendendum protinus virum satellites properantes regi offerunt. A quo cum Alexander requisisset causas ausi huius, « Primum, inquit, Alexander, nec te clam sit, non ego ex numero tuo sum, enim vestratibus armis Persa vestitus. Verum cum satrapes sim, dignitatem ejusmodi gloriae apud Darium premium pactus sum, ut si interfecto te tantæ rei compendium procurassem, cum regni parte filiam quoque regis ad conjugium promererer. Quæ profecto haud dubie forent, (ferent Vat.), ni tecum fortuna potius quam mecum stetisset. » His auditis Alexander multis suorum præsentibus iterare eum jubet sermonem promissi et audaciae, laudatum denique fidei ac fortitudinis ad suos ire jubet, quod exemplo strenui utilisque præcepti apud milites suos id esse vellet, si pari fide in se quoque sui satellites uterentur.

X. Sed hoc quidem die inclinatione tantum leviter pro

Macedonum partibus ostentata, uterque exercitus ad castra discedit. Cumque reficiendo corpori ciboque capiendo essent, rursus alius satrapa Alexandro se offert cum dignitatis quidem illius professione, sed qui diceret se multa magnaue rei bellicæ opera pro Dario gessisse, enimvero sibi haud parem gratiam repensatam. Si igitur sese susciperet, fore sibi admodum facile, ut cum decem millibus reliqua Darii satrapas incursaret et caperet, una etiam ipsum Darium facile comprehensurus. Ad hæc Alexander reverti bonj-nem, et si quid valeret, auxiliari regi suo mandat. « Quæ enim, inquit, spe alienos tibi milites tuto commiserim cives tuos propriosque prodenti? »

Id tamen temporis etiamtum res, absente rege Dario, per ejus satrapas agebantur. Hystaspes denique et Spinther (Spinther) scribunt regi: jam pridem quidem se super Alexandri exercitu ea quæ compererant nuntiasse, enimvero nunc longe auctioribus viribus invasisse partem Persici regni, pluribusque interfectis et captis, non sine periculo ac discrimine sese vexare; oportere igitur se quam primum una cum omni exercitu ad confligendum Alexandro præsto esse.

His litteris Darius acceptis ipse quoque ad Alexandrum scribit in hanc sententiam: « Video tibi laboratum ne quid

Λαβὼν δὲ Δαρείος καὶ ἀναγνοὺς τὰ γράμματα αὐτῶν πέμπει ἐπιστολὴν Ἀλέξανδρῳ περιέχουσαν οὕτως· «Δαρείος (6) βασιλεὺς Ἀλεξάνδρῳ. [Ἐγράψας ἡμῖν (7) ἐπιστολὴν ὑπερήφανον, δι' ἧς ἡμᾶς ἐπιζητεῖς. ** Ἐν τύχῃ οὐχ οὕτως ἤδη ἔξεις ἀν' τὴν ἀγκυραν, ὥστε οὖν ἀπ' ἀνατολῶν θεοὺς εἰς δύσμηκας κατοικεῖν.] ** Μαρτύρομαι δέ σοι ** ἐφ' ὅς με εἰργάσω * τὴν [γὰρ] μητέρα μου εἰς θεοὺς πεπορεύσθαι (8) ἡγοῦμαι, γυναῖκα δὲ μὴ ἐσχηκέναι, μηδὲ τέκνα μου γεγεννησθαι· ἐγὼ δὲ οὐ παύσομαι τὴν ὕβριν μου ἐκδικῶν (9)· ἐγράφη γάρ μοι ὅτι δικαίως καὶ εὐσεβῶς διέθου (10) πρὸς τοὺς ἐμούς· εἰ ἄρα καὶ δικαίως ἐποίησας καὶ τὰ πρὸς ἐμὲ δίκαια ἐφύλαξας, (11) ἔξεστί σοι λοιπὸν (12) τῶν ἐμῶν μὴ φεῖδεσθαι· κηκούγει δὲ αὐτὰς καὶ τιμῶρει (13)· πολεμίων γὰρ τέκνα τυγχάνουσιν· οὔτε γὰρ εὐεργετῶν αὐτὰς ἔξεις με φίλον, οὔτε κακοποιῶν αὐτὰς ἐχθρόν· [ἐν γὰρ (14) τῷ αὐτῷ κείμεναι μοι ἀμφοτέρω. Ἐσχάτην οὖν ἀπόκρισιν δῆλωσον, ἵνα ἴδωμεν.]» Δεξιόμενος δὲ Ἀλέξανδρος καὶ ἀναγνοὺς τὰ γράμματα Δαρείου ἐμειδίασε καὶ ἀντέγραψεν αὐτῷ ταῦτα· «Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς Δαρείῳ χαίρειν. Τὰς κενὰς (15) σου ἀπονοίας καὶ φλυαροὺς καὶ ματαιὰς βουλὰς οἱ θεοὶ ἐμίσησαν μέχρι τέλους. Καὶ οὐ παύσῃ, ἔτι βλασφημῶν καὶ κενὰ (16) ὑπονοῶν· οὐ γὰρ φοβούμενός σε τετίμηκα τοὺς ποτε

σοὺς (17), οὔτε ἐλπίζων ἔλθειν σε (18) εἰς διαλλαγὴν πρὸς ἐμὲ, ἵνα παραγενόμενος εὐχαριστήσης ἡμῖν. Μὴ παραγινού (19) οὖν πρὸς ἡμᾶς· οὐ γὰρ ἄξιόν ἐστι τὸ ἐμὸν διάδημα τοῦ σοῦ διαδήματος· οὐ μὴν κωλύσης τὴν πρὸς ἑκταντάς μου εὐσέβειαν (20), ἀλλὰ καὶ περισσώτερον (21) πρὸς τοὺς ποτε σοὺς ἐνδείξομαι ἀγαθὴν γνώμην. Ἐσχάτην οὖν σοι ἐπιστολὴν γράψω ταύτην (22) γνησίως ἔχων πρὸς σε.»

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Καὶ ταῦτα γράψας Δαρεῖος Ἀλέξανδρος ἔτοιμος γέγονε πρὸς πόλεμον, καὶ ἔγραψε τοῖς σατράπαις αὐτοῦ πᾶσιν οὕτως·

«Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σατράπαις πᾶσι τοῖς ὑποτεταγμένοις μοι Φρυγίας (1) καὶ Καππαδοκίας, Παφλαγονίας, Ἀραβίας καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις χαίρειν. Βούλομαι ὑμᾶς χιτῶνας κατασκευάσαι πλήθους πολλοῦ καὶ στεῖλαι ἡμῖν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας· τὰς δὲ ὀπλοθήκας ἐξέσκευάσατε, ἀποστείλατε ἡμῖν διατεταγμένοι γάρ εἰσι κάμηλοι τρισχίλιοι ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ μέχρι Ἀντιοχείας τῆς Συρίας πρὸς τὸ διακοσμεῖν καθὰς προστάξαμεν, ἵνα ἀκαθυστέρητον τὴν ὑπουργίαν εὐρωμεν. Ἐν σπουδῇ οὖν (2) παραγίνεσθε πρὸς ἡμᾶς.»

Ἐγράψαν (3) δὲ καὶ οἱ σατράπαι Δαρείῳ οὕτως· «Δα-

6. Δ. β. Α. om. C. || 7. Initium huius epistolae in Graecis misere truncatum esse ostendunt latina. Quae uncis inclusi, addita sunt ex cod. A. || 8. πορεύεσθαι BC. || 9. ἐκδικῶν A. ἐκζητῶν BC. || 10. διέθης BC. || 11. addit A: τοὺς ἰσοθεοὺς τιμᾶς ἀπονέμων τοῖς ἐμοῖς || 12. sic A; ἐστι δέ σοι τῶν B. || 13. αὐτὰς τιμωρίαις C. || 14. Inclusa addidi ex A. || 15. κενὰς φλυαρίας σου καὶ ἀπονοίας ματαιίας τε μανίας A. Quae sequuntur, καὶ ματαιίας ἐτι, om. B. || 16. οὐ παύῃ βλασφημῶν καὶ κενὰ ὑπ. C. || 17. sic C; τοὺς ὑπὸ σέ υἱούς B. τοὺς σοὺς υἱούς A. || 18. ἔλθειν εἰς δ. πρὸς σε BC; cod. A ita: οὐδὲ ἐλπίζων ἐλθεῖν σοι ἐκολάευσσα, ἵνα παραγενόμενος εὐχ. ἡμῖν (ἡμᾶς cod.) || 19. παραινέου B; μοι δόγμα pro διάδημα cod. A. || 20. ἀρετὴν καὶ εὐσ. C. || 21. περισσώτερος B. — an C; cod. A manca haec: οὐ μὴν τῆς περὶ πάντας εὐσεβείας μου * περισσώτερον καὶ τοὺς σοὺς καλέσας ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὸ ἰδανός πεπνωκότας. Ἐσχάτην οὖν σοι ἐπιστολὴν γράψω. Εὐσπεκώτερον εἶναι (ἔστιν;) ἄλλος (ἄλλος;) με πολεμεῖν σοι ἢ πλησίον ἔχειν πρὸς σε. Καὶ πέμψας ἔτοιμος ἐγένετο. || 22. μόνον γν. ἔχω C.

Cap. XI. 1. Συρίας [καὶ] Κιλικίας A. || 2. ἐν σπουδῇ οὖν καὶ διὰ πόλεμον Δαρείου παραγίνεσθε π. ἡ. C. || 3. οἱ δὲ σατράπαι

omnium faceres quod tibi apud nos veniam polliceretur. ita et arrogans litteris, elatus ac audax in hac eadem temeritate extitisti, ut quidvis horum ad animum meum venerit excitare me potius ad ultionem quam ad misericordiam queat flectere. Non igitur adeo pertaesos deos regni mei et orientis sui esse sedis existimo, ut ad occidua tecum pariter migraturi sint. Quos ego *lestes* facio iuroque ultioni meae debitae non defuturos. An tu putas servire te mihi artifice isto obsequio, quod matri conjugive ac liberis meis clemens es? Equidem puto matrem mihi in deos abisse, filius vero ne susceptos quidem habeo, nec conjugem habuisse. Quin magis omnia haec ferro et vindicta prosecuturus sum. Quippe si faceres ac velles eorum aliquid, quod iracundiae meae mederi potuisset, ipse ad me supplex venires ac poenitens; foret enim, ut vertente ad veniam animo his te honoribus prosequeremur, quibus te diis equantum (*aequandum* l.) esse gratularere. Quod si non facias, sane saevias, quantum libuerit, in meos. Neque enim mater aut conjux neque liberi habiti clementius ad mansuetudinem me praevenerint. Habes igitur mandata haec atque suprema; respondeto quod voles, alterumque optato vel expectato, id est veniam mali an poenam.»

Haec cum laetior Alexander audisset suisque legisset, ipse quoque respondit, non minus sibi pertaesos esse vaniloquentias et jactantias barbari quam sperare illum diu quoque infestis haec dicere, quippe qui timens et metu percitus constantiam verbis inconsultioribus fingeret, verum ageret rem timentis. Quod ergo affectus ejus eorumque reverentiam spectet, non Dario illud, sed communi humanitati praestare. Se tamen protinus ad ipsum esse venturum, modo si adventus ille ceteris Persis placeret, quibus utique praeterita experimenta displiceant; quare a se quoque suprema litteras datas, cetera vero manu esse complenda.

XI. Hic uterque exercitus bello paratur. Quem Alexander cum plurimum conscripisset, satrapis Phrygiae vel Cappadociae Ciliciamque aut Paphlagoniam vel Arabiam obtinentibus vestium militarium protinus ad competentem militantium numerum et armorum quam maximum numerum jubet; in quos usus tria millia camelorum apud Syriam agi mandaverit, ne quid eorum quae usui forent belli commodo moraretur.

Eodem sane tempore Darii duces multas ejusmodi litteras misitavere, quibus fatigare sese multosque admodum optimatum interemptos, quosdam etiam ad Alexandrum

ρείω μεγάλῳ βασιλεὶ χαίρειν (4). Εὐλαβῶς ἔχομεν τοιαῦτα γράφειν σοι, ἀναγκαζόμεθα δὲ ὑπὸ τῶν πραγμάτων (5). Γίγνωσκε, βασιλεῦ, ὅτι ὁ ἡγούμενος Μακεδόνων Ἀλέξανδρος δύο ἡμῶν τῶν μεγιστάνων πεφόνηκε, τινὲς δὲ τῶν μεγιστάνων διέδθησαν πρὸς Ἀλέξανδρον σὺν ταῖς παλλακαῖς. » Γνοὺς δὲ ταῦτα Δαρεῖος γράφει τοῖς ἔγγιστα στρατηγοῖς ἥτοι σατράπαις αὐτοῦ, γενέσθαι ἐτοιμούς καὶ παρεμβολὴν τιθέναι. Ἐγραψεν δὲ καὶ τοῖς ἔγγιστα βασιλεῦσιν οὕτως· « Δαρεῖος βασιλεὺς βασιλέων τοῖς ἐμοὶ πεφιλημένοις βασιλεῦσι (6) χαίρειν. Ὡς μέλλοντες ἡμῶν ἰδρῶτα ἀπομάζασθαι, ἀγωνίσασθαι μέλλομεν πρὸς ταλαίπωρόν τι ἔθνος Μακεδονικόν (7). » Προσέταξε δὲ καὶ τῷ Περσικῷ στρατοπέδῳ ἐτοιμούς εἶναι (8). Ἐγραψε δὲ καὶ Πῶρῳ τῷ βασιλεὶ τῶν Ἰνδῶν, δεόμενος βοήθειας τυχεῖν παρ' αὐτοῦ (9).

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Δεξιόμενος δὲ Πῶρος ὁ βασιλεὺς τὰ γράμματα Δαρείου καὶ ἀναγνοὺς τὰς συμφορὰς τὰς γενομένας αὐτῷ ἔλυπθη (1), καὶ ἀντιγράφει αὐτῷ οὕτως· « Πῶρος βασιλεὺς Ἰνδῶν βασιλεὶ Περσῶν Δαρείῳ χαίρειν. Ἀναγνοὺς τὰ γεγραμμένα ἡμῖν ὑπὸ σου ἔλυπθησιν σφόδρα, καὶ ἀπορῶ θέλων μὲν (2) συντυχεῖν καὶ βουλευσασθαι περὶ

τῶν συμφερόντων, κωλυόμενος δὲ ὑπὸ τῆς συνεχούσης με σωματικῆς νόσου. Εὐθύμως οὖν δίχαγε ὡς ἡμῶν συμπαρόντων σοι καὶ μὴ δυναμένων στέγειν τὴν ὕβριν ταύτην. Πρὸς δ' οὖν βούλει γράψον ἡμῖν· σοὶ γάρ (3) παρακείσονται αἱ ὑπ' ἐμὲ δυνάμεις πᾶσαι, καὶ τὰ πορρωτέρω ὑπακούσονται ἔθνη. Ἐρρωσο. » Μαθοῦσα δὲ ταῦτα ἡ μήτηρ Δαρείου διεπέμψατο Δαρείῳ κρυφίως γράψασα οὕτως· « Δαρείῳ βασιλεὶ τῷ ἐμῷ τέκνῳ χαίρειν (4). Ἀκούω σε συναθροίζοντα ἔθνη καὶ βουλούμενον ἕτερον πόλεμον συνάψαι πρὸς Ἀλέξανδρον· μὴ οὖν ταράξης (5), τέκνον, τὴν οἰκουμένην· τὸ γὰρ μέλλον ἀδελόν ἐστιν· ἔασον οὖν τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὸ χρεῖττον, καὶ μὴ ἐν ἀποτόμῳ (6) χρησάμενος ἀμφιβολίᾳ (7) τοῦ ζῆν στερηθῆς· ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἐν μεγίστῃ τιμῇ παρὰ Ἀλέξανδρῳ βασιλεὶ, καὶ οὐχ ὡς πολεμίου μητέρα ἔσχε με (8), ἀλλὰ ἐν μεγάλῃ δορυφορίᾳ, ὅθεν ἐλπίζω εἰς συνθήκας καλὰς ἡμῶς εἰλεῖσθαι. »

Ἀναγνοὺς δὲ τὰ γράμματα Δαρεῖος ἐδάκρυσεν ἀναμνησκόμενος τῆς αὐτοῦ συγγενείας· ἔμα δὲ ἐταράσσετο καὶ ἔνευε πρὸς πόλεμον (9).

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (1) ἔχων δυνάμιν πολλὴν παραίνεται ἐν τῇ Περσικῇ χώρᾳ. Τὰ οὖν τείχη τῆς

Ἀλεξάνδρου ἐποίησαν ὡς προσέταξεν αὐτοῖς. Ἐγραψαν δὲ καὶ οἱ σ. C. || 4. Δαρείῳ.. χαίρειν excid. in B. In cod. A : γράζει δὲ καὶ σατράπης Δαρείῳ περὶ τῶν ἐνεστώτων· « Οἰμητᾶδης Δαρείῳ θεῷ χαίρειν. || 5. Pergit A : Αὐτὸς γὰρ τετρακυμαῖται· δύο μεγιστάνοι ὄλοντο· Κωμάρτης δὲ τραυματίας γενομένος ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ἴδιον σκήνωμα, Νανίας δὲ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν μεγιστάνοι διέδθησαν πρὸς Ἀλέξανδρον· εἰσοδίας (εἰσοδους?) λαβόντες καὶ βασιλικὰ χωρία παρέδωκαν σὺν ταῖς ἐνοῦσαις παλλακαῖς καὶ Ὀλυμπιάδα τὴν τοῦ Θριδάτου ἀδελφὴν· καὶ τὰ χωρία ἐνεπύρισαν. Ἰνῶς δὲ ταῦτα Δαρεῖος ἔγραψεν τῷ ἔγγιστα σατράπῃ Πηνυάλῳ (sic) γενέσθαι ἐτοιμον καὶ παρεμβολὴν θείναι || 6. τοῖς... βασ. add. ex C. || 7. πολεμεῖν addunt B. C. || 8. ἐτ. εἰν. add. ex C ; προσέταξε δὲ καὶ τοῖς περὶ Κοβάρτην ὀδεύειν καὶ προάγειν. A. || 9. Ipsam epistolam Darii, quam neque A neque B habet, serioris hominis scriptum, inseruit C, jila pergens : Καὶ ὁ Δαρεῖος εὐθύς γράφει πρὸς Πῶρον βασιλέα Ἰνδῶν ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως· « Τῷ ἐν θεοῖς θεῷ μεγάλῳ βασιλεὶ Πῶρῳ Δαρεῖος ὁ δυστυχὴς χαίρειν. Τὰ περὶ τῶν ἡμετέρων δυστυχημάτων πάντα (cod. καὶ) γράφειν ἄδύνατον· οἶμαι δὲ σὲ τὸν ἐμὸν δεσπότην ἀνηκοῆσαι τῶν πολλῶν ὀλίγα, ὡς παῖς Μακεδονικὸς εἰς ἡμᾶς ἐπιβὰς ληστρικῶς καταναγκάζει, καὶ μεταναστὰς τῶν οἰκειῶν (γενέσθαι) τὴν δουλικὴν ἡβητικὴν τύχην δεσποτικῶς ἡμᾶς διάνει, καὶ σπουδάζει διατεθῆναι καὶ τὴν τῆς ἐώας ἀρχὴν ταῖς δυσμαῖς παραπέμψασθαι. Τοῦτον Πέρσαι δεδιότες, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀντιστήναι τῇ μάχῃ οὐ δύναται. Ἐπὶ τοῦτο δέομαι τῆς σῆς μεγαλειότητος, μὴ ἀνέχεσθαι ταῦτα, ἀλλὰ χεῖρα βοήθειας ἐξασπασεῖναι τῷ σῷ δούλῳ· ἐπὶ δὲ καὶ τοῦτο ἀπαῖς ὑπεξέλθοις τοῖς Μακεδόσιν εἰς πόλεμον, ἵνα γνῶσι τὰ κατὰ θεῶν ὀκλιέσθαι. Ἐπιστάμαι γάρ ἀκαταμάχητον εἶναι τὸ τῶν Ἰνδῶν στίφος. Ἐπικαμψήντι μοι τοῖς γράμμασι, καὶ τὴν ἐκ ψυχῆς αἰτήσιν πληρώσον, καὶ τοὺς κατεπεύγοντάς με Μακεδόνας ἀμύνασθαι θάλησον. Σπλαγχνίσθητι ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δυστυχήμασι. Ἐρρωσο. »

Cap. XII. 1. addit C : Καὶ τὴν κεφαλὴν κατασεῖσας βύθιον τι καὶ περιπαθὲς ἐνεστέναξε καὶ δακρύων ὄχτους ἐξ ὀφθαλμῶν κατέχευεν ὡς προσδοκῶν καὶ αὐτὸς τοιαῦτα ὑποστῆναι, φη καὶ (καὶ ἐρη?)· Ὁ τῇ τύχῃ ποτὲ μὲν ἴσα θεοῖς (ἰσόθεος?) Δαρεῖος νῦν ὑπὸ Μακεδόνων ἐλάνεται ; » Προσκαλεσάμενος δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατηγούς καὶ τοπάρχας φησὶ· « Λαβόντες μεθ' ἐαυτῶν πεντήκοντα χιλιᾶδας ἀνδρῶν ἱππέων ἄπιτε τῷ Δαρείῳ εἰς συμμαχίαν· Ἐάν δὲ Ἀλέξανδρον καταλάβῃτε (Ἀλέξανδρος καταλάβῃται cod.), ἔγκραται Μακεδόνων γενομένοι, τοῦτον ζῶντα πρὸς ἐμὲ ἀγάγετε, ὅπως ἴδω αὐτόν· ἔρσις γάρ μοι ἐστὶν τοιοῦτον θεά-

transisse nuntiarent. Hæc omnia in id Darium excitabant, ne quid segnius prætermitteret. Igitur ad Forum quoque scribit Darius petitque sibi auxilia plurima.

XII. Sed Porus valitudine corporis excusata atque in tempus dilata petita rescripserat. His compertis Darii mater quæ una cum Alexandro erat, clam litteras facit easque ad filium destinat scriptas in hanc sententiam : « Rogodune, master Dario filio salutem dicit. Fama est te coacto exercitu ad prælium tendere, profecto nescientem quod orbis quoque vires ad sese venientes rex Alexander facile contempserit. Nollem igitur, nate mi, incertum futurum a te

præoptari præsentibus, cui fortasse sit promptius degere te aliquid vel amicitia consultare. Quid enim omnium est quod te excitet ad indignationem, cum ipse nos quoque quibus fortuna timebatur tristior, honore quo domi nulliusque indigentes agitemus. Boni igitur consules, si de pactonibus videris. » His lectis Darius illacrimat ; hoc ipso tamen ad indignationem excitamento utebatur, quod putaret indicij injuriam viribus suis, si de pactionibus meditaretur.

XIII. Alexander nihilominus propius jam Persas adierat, adeo ut in conspectu eorum etiam muros haberet. Enimvero æstimationem intellectam adventus sui in hunc mo-

πόλεως ὑψηλὰ τυγχάνοντα τοῖς Μακεδόσι δῆλα (3) ἐγένοντο. Ἐπινοεῖ οὖν τι (3) ὁ φρενήρης Ἀλέξανδρος· τὰ γὰρ ἐκείναι νεμόμενα ποιμνία τῶν νομῶν ἀποσπάσας καὶ ἐκ τῶν δένδρων κλάδους ἀποκόψας ἐπέδωκεν εἰς τὰ νῦτα αὐτῶν, καὶ ὅπισθεν τῶν στρατοπέδων ἐβάδιζε τὰ ποιμνία. Συρόμενοι δὲ ἐπὶ τῆς γῆς οἱ κλάδοι ἀπώθουν τὴν κόνιν ἢν ἐσάλευον, καὶ ἀνήρχετο ὁ κονιορτὸς ἕως Ὀλύμπου (4), ὥστε τοὺς Πέρσας ἀπὸ τῶν τειχέων ὁρῶντας ὑπονοεῖν πλῆθος ἄμετρον τὸ στρατόπεδον τυγχάνειν. Ἐσπέρας (5) δὲ γενομένης ἐκέλευσε δεθῆναι εἰς τὰ κέρατα τῶν ποιμνίων δᾶδας καὶ κηρία, καὶ ταῦτα ἀναφθῆναι καὶ καίειν. Ἦσαν γὰρ πεδινοὶ οἱ τόποι, καὶ ἦν θεωρούμενον τὸ πεδίον θλον ὅς πυρὶ καϊόμενον. Καὶ ἐδειλίασαν οἱ Πέρσαι. Ἦλθον οὖν πλησίον τῆς πόλεως Περσίδης ὅς ἀπὸ σημειῶν [ἡμερῶν] πέντε (6) καὶ ἐξήτει Ἀλέξανδρος τινα πέμψαι πρὸς Δαρεῖον μηνύοντα αὐτῷ πότε τὴν συμβολὴν τοῦ πολέμου ποιήσουσι (7). Κοιμᾶται οὖν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ ὁρᾷ καθ' ὕπνου τὸν Ἄμμωνα ἐν σχήματι Ἑρμοῦ αὐτῷ παρεστῶτα, ἔχοντα κηρύκιον καὶ χλαμύδα καὶ βλάβδον καὶ Μακεδονικὸν πηλὶον (8) ἐπὶ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, λέγοντα αὐτῷ· «Τέκνον Ἀλέξανδρε, ὅτε καιρὸς ἐστὶ βοηθείας, συμπάρεμί σοι· οὐ γὰρ ἐν πέμψῃς ἄγγελον πρὸς Δαρεῖον, προδώσει σε·

οὐ δὲ αὐτὸς γενοῦ ἄγγελος καὶ πορεύου ἀναλαβὼν τὸ σχῆμα ὅπερ ἔχειν ὁρᾷ με.» (9) Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· «Ἐπικίνδυνόν μοι ἐστὶ βασιλέα ὄντα ἑαυτοῦ ἄγγελον γενέσθαι.» Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ (10)· «Ἀλλὰ θεοῦ βοηθοῦ τυγχάνοντος οὐδὲν βλαβερὸν ἐπακολουθήσει σοι.» Λαβὼν δὲ τοῦτον τὸν χρησμόν Ἀλέξανδρος ἀνίσταται χαίρων καὶ μεταδίδωσι τοῖς σατράπαις αὐτοῦ (11). Οἱ δὲ συνεβουλεύσαντο αὐτῷ τοῦτο μὴ ποιῆσαι.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Παραλαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ Εὐμήλον (1) τούνομα σατράπην, ἄρας μεθ' ἑαυτοῦ τρεῖς ἵππους εὐθέως ὤδευσε, καὶ παραγίνεται εἰς τὸν καλούμενον Στράγγην (2) ποταμόν· οὗτος δὲ ὁ ποταμὸς πηγνύται ταῖς χείσιν, ὥστε ἑδαφοῦσθαι αὐτὸν καὶ πετρώδη γίνεσθαι, καὶ διαπερᾶσθαι ἐπάνω αὐτοῦ (3) τὰ κτήνη καὶ τὰς ἀμάξας· εἴτα μεθ' ἡμέρας λύεται καὶ γίνεται βαθύρρους ὥστε καταφθεῖραι (4) τοὺς συλληφθέντας τῇ ρέματι διαπερῶντας. Εὗρεν οὖν παγόντα τὸν ποταμὸν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ἀναλαβὼν τὸ σχῆμα ὅπερ εἶδε δι' ὄνειρου φοροῦντα τὸν Ἄμμωνα, καὶ καθίσας εἰς τὸν Βουκέφαλον ἵππον διαπερᾶ μόνος· τοῦ δὲ Εὐμήλου παρακαλοῦντος αὐτὸν σὺν αὐτῷ διαπερᾶσαι, μὴ γίνηται αὐτῷ τις ἀνάγκη βο-

σασθαι ποῖα. » Γράφει δὲ καὶ ἐπιστολὴν πρὸς Δαρεῖον περιέχουσαν οὕτως· || 2. θέλειν B; θέλω οὖν... καλώμεαι δὲ C. || 3. sic deidimus e cod. A; cod. B. ita : γράφον· ἡμεῖς γὰρ σοὶ παρακαίμεθα καὶ αἱ ὑποταγμέναι δυνάμεις καὶ τὰ πορρωτέρω ὄντα ὑπακούσονται μοι (δυνάμεις). cod. C : Πλὴν δ' οὐκ οὐλοῖ γράφον ἡμῖν· εἰ μὴ γὰρ οὐκ ἀρκοῦνται αἱ παρακαίμεναι δυνάμεις, καὶ τὰ πορρωτέρω ὄντα ὑπακούσονται μοι ἔθνη. || 4. Δαρεῖον... χαίρειν add. ex C; Ῥοδογούνη ἡ μήτηρ Δαρεῖου τέκνη χαίρειν Δ. || 5. ταράξῃς ἢ σαλεύσῃς A. || 6. ἐν ἀποτομίᾳ A; ἐν ἀποτόμῃ C. || 7. ἀμφιβάλλον B. || 8. ἑσχημα B. || 9. ἐταράσσεται τῇ ψυχῇ καὶ τὴν τῶν Βακτριανῶν χώραν προχωρῶνα (sic) ἔσχηεν. A.

Cap. XII. 1. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὴν πορείαν ἐγγιστά τῆς Περσίδος ἐποιεῖτο, ὥστε τὰ τῆς πόλεως τεῖχη ὑψηλότερα ὄντα τοῖς Μακεδόσι κατάδηλα γίνεσθαι A. || 2. διάδηλα C. || 3. τί οὖν ἐπινοεῖ C. || 4. ὁ κονιορτὸς μέχρι νεφῶν ἐφθασεν A. || 5. Ἐσπέρας δὲ.. ἐδειλίασαν οἱ Πέρσαι om. A. || 6. sic C; Περσίδος ἀποσημείου ἡμερῶν πέντε. B, ἡμερῶν uncis inclusi. Sensus : accerserunt usque ad quintam ab urbe lapidem. Cod. A : ἐπεὶ δὲ ἀπῆλθεν τῆς Περσίδος ἡμέρας πέντε || 7. ποιήσουσι B. || 8. κηλὶον A, πηλὶον C, πάλιον C. || 9. ἔχειν ὁρῶμεν B. || 10. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ h.l. om. B. post ἐπακολουθήσει σε addens : λέγει τῷ Ἀλεξάνδρῳ || 11. addit C : καὶ οὐδὲν διηγήσατο τὸν ὄνειρον, ἀλλὰ μόνον εἶπεν ἄγγελον αὐτοῦ πρὸς Δαρεῖον ἀπελθεῖν. Οἱ δὲ σατράπαι διεκώλυον αὐτὸν τοῦ μὴ ποιῆσαι τοῦτο.

Cap. XIII. 1. Ἐμμήλον B. || 2. Στράγγην? || 3. ἵαπ. εἰς αὐτὸν C. κατὰ κτήνη καὶ om. B. || 4. κατασύρην (κατασύρειν) τοῖς

dnm lodit; pecua multigena seu armenta quae illis in pascuis abundarent coacta comprehendendi, eorum cornibus frondentes et auctiusculos ramos adnecti iubet; tumque aliis ramulis adnexis ad caudas pecudum singularum agi praecipienda hactenus mandat, utramque speciem pariter imitatus, ut et erectis frondibus quae adnexae frondibus ferebantur silvestrem quandam speciem praese agerent, ex qua oculi insequentem exercitum foret, et tractis ramulis pulvis excitus omnem dinoscentiam veri eminus confudisset. Et hoc igitur ex pulvere nebulaque, quae per immensum latius agebatur, obstupefacti jam primum, tum etiam opinione magni exercitus territati Persae stupore defixi sunt. Jam per internuntios facultatem belli dari sibi decreverat Alexander postulare, eaque cura depressus in somnum est, somniatque sibi deum Ammonem adstitisse omnem habitum, quo deum Mercurium pingi visisset, sibimet porrigentem cum his mandatis : - En tibi, fili Alexander, adsum in tempore, moneoque ab illo te quem legare institueras ad Darium prodi-

potuisse. Enimvero forti animo age teque ipso pro te utere internuntio, videlicet hoc omni habitu adornatus quem nunc a me tibi offerri consideras. Id enim etsi parum consultum aliis videtur regem sui ipsam pro se nuntium fieri, tibi tamen istud auxilio nostro proclive est. »

XIV. Paret rex monitis dei protinusque Eumelo (Eumeli) comitante equo vectus, praeterea alio subsidiario sibi ascito, mandatum agit. Igitur cum ad Strangam fluvium devenisset, qui plerumque ex vehementia nivium adeo stringitur et congelascit, ut instar saxi viabilem sese transeuntibus viris, carris etiam quam onustissimis praebat. Atque ex hoc ingenio sui etiam tunc gradabilis fuit. Ibidem accepto habitu quem deus monitor praemonstraverat, ipse quidem uno usus equo coeptum iter agit, Eumelum porro cum equis duobus ibidem subsistere ac se operiri iubet. Igitur transmissa flumine, cujus latitudo est haud minus stadii mensura, ad ipsa regis tentoria penetrat. Sed cum habitum viri Persae demirarentur, opinionemque sibi ferme de deo ipso

θείας (6), λέγει δ' Ἀλέξανδρος· « Ὡς μείνον μετὰ τῶν δύο πύλων, ἔχω γὰρ βοηθὸν τὸν χρησιμοδοτήσαντά με ἀναλαβεῖν τὸ σχῆμα τοῦτο, καὶ μόνον με πορευθῆναι. » ἔβλεπε δὲ ὁ ποταμὸς τὸ πλάτος μέτρον σταδίου ἑνός. Καὶ ἀποβὰς Ἀλέξανδρος ὠδεύσας καὶ ἦλθεν ἐγγιστα τῶν πυλῶν Περσίδος· καὶ οἱ ἐκεῖ φρούραρχοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τούτῳ σχήματι ὑπενόουν θεὸν αὐτὸν εἶναι. Κατασχόντες δὲ αὐτὸν ἐπυνθάνοντο περὶ αὐτοῦ τίς ἂν εἴη· εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἀλέξανδρος· « Τῷ βασιλεῖ Δαρείῳ παραστήσατέ με· αὐτῷ γὰρ ἐπαγγελῶ τίς εἰμι, καὶ ἐπὶ τί πρὸς αὐτὸν (9) ἀπεστάλην. » Οἱ δὲ θαυμάσαντες τὴν αὐτοῦ θαρσαλίαν ἀπόκρισιν παρέστησαν αὐτὸν τῷ Δαρείῳ· ἔβλεπε γὰρ ἐπὶ λόφῳ (7) ἦν Δαρεῖος στρατοῦς (8) ὁρῶσσαν καὶ φάλαγγας συντάσσων διὰ τὴν (9) τῶν Μακεδόνων ἐπέλευσιν. Συναθροίσας (10) δὲ Ἀλέξανδρος τὴν θεωρίαν τὴν ξένην πάντως, (11) παρ' ὀλίγον προεκίνησεν αὐτὸν Δαρεῖον, θεὸν νομίσας αὐτὸν εἶναι ἐξ Ὀλύμπου καταλθόντα, καὶ βαρβάρων στολαῖς κεκοσμηθῆναι. Ἐκαθέζετο δὲ Δαρεῖος ἐπὶ τινος ὤψηλοτάτου δίφρου (12), διάδημα φορῶν ἐκ λίθων πολυτίμων, ἐσθῆτά τε σηρικὴν Βαβυλωνίους ὑφάσμασι καὶ χρυσοσημασιν ὑφασμένην (13) καὶ πορφύραν βασιλικὴν χρύσεά (14) τε ὑποδήματα διὰ λίθων κεκοσμημένα (15) μέχρι τῶν κνημῶν αὐτοῦ· χρύσεα (16) δὲ λυχνίδια ἐπάνωθεν αὐτοῦ ἤπτοντο, ἔτερα δὲ περὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καὶ κύκλῳ αὐτοῦ πε-

ρίστραπτον λυχνία· σκῆπτρα δὲ ἑκατέρωθεν, στίφη δὲ μυριάδων περίξ αὐτοῦ (17). Ὁ δὲ Δαρεῖος ἐπυνθάνετο αὐτοῦ τίς ἂν εἴη, θεωρήσας αὐτὸν φοροῦντα σχῆμα ὁ μηδέποτε εἶδεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν αὐτῷ· « Ἀγχιγλὸς εἰμι Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. » Καὶ λέγει αὐτῷ Δαρεῖος· « Καὶ τί πάρεϊ πρὸς ἡμᾶς; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἐγὼ σοι μηνύω (18), ὡς παρόντος Ἀλεξάνδρου, πότε (19) τὸν πόλεμον συνάπτεις· γίνωσκε οὖν, βασιλεῦ Δαρεῖε, ὅτι βραδύνων εἰς μάχην βασιλεὺς ἤδη πρόδηλος ἐστὶ τῷ ἀντιδίκῳ (20) ἀσθενῇ ἔχων τὴν ψυχὴν εἰς τὸ πολεμεῖν. Ὡστε οὖν μὴ ἀμέλει (21), ἀλλ' ἀνάγκη μοι πότε βούλει συνάψαι τὸν πόλεμον. » Ὁ δὲ Δαρεῖος ὀργισθεὶς εἶπε τῷ Ἀλεξάνδρῳ· « Σοὶ οὖν συνάπτω τὸν πόλεμον ἢ Ἀλεξάνδρῳ (22); οὕτω γὰρ εἴ θρασυνόμενος ὡς Ἀλέξανδρος τυγχάνων· τολμηρῶς ἀποκρίνη ὡς ἐμοῦ ἑταῖρος τυγχάνων (23). » Ἐπὶ οὖν τὸ σύνθηδες δεῖπνον ἐλευσόμεθα (24), καὶ συνδείπνησάν μοι, διότι καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος δεῖπνον ἐποίησε τοῖς ἐμοῖς γραμματοφόροις. » Καὶ οὕτως εἶπεν Δαρεῖος, καὶ κρατήσας ἐκ τῆς χειρὸς Ἀλεξάνδρον ἦλθεν ἐνδον τοῦ παλατίου αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο δὴ τὸ σημεῖον ἀγαθὸν ἔσχεν Ἀλέξανδρος, ὅτι εἰς (25) τὸ δεῖπνον Δαρείου ἐχειραγωγῆθη ὑπὸ τοῦ τυράννου. Καὶ εἰσελθὼν ἐνδον εὐθέως πρῶτος ἐκηρύχθη εἰς τὸ δεῖπνον Δαρείου.

συλλ. καὶ διαπ. τῷ βρέματι C. || 5. ἔνεκεν χάριν τινος addit C. || 6. καὶ ἐπὶ τί (ἐπειδὴ καὶ πρὸς αὐτὸν cod.)... τῷ Δαρείῳ supplevi ex C. In cod. A post verba θεὸν αὐτὸν εἶναι statim subiicitur: ἐμάνθανον δὲ ἄγγελον Ἀλεξάνδρου αὐτὸν ὄντα || 7. ἔ. δὲ ἔ. λόφῳ B. || 8. στρατὸς B C. || 9. Pro his C: ὡς ἡρώων ὄντων τῶν Μακεδόνων. || 10 A: Ὁ δὲ ἀθροίσας τὸ πολὺ θαῦμα Δαρείου, παρ' ὀλίγον αὐτὸν προσεκίνησε ὡς θεὸν Μίθραν, νομίζων οὐρανοῦ καταλθόντα τοῖς βαρβάρους πέπλοις ἐγκοσμηθῆναι· ἦν γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον τὸ πρόσχημα. || 11. τῇ θεωρίᾳ τῇ ξένῃ πάντως B C. || 12. ἐπὶ... δίφρου om. B. || 13. ὤψ. om. B. || 14. χρυσεῖς.. ὑποδήμασι B C. || 15. κειμένων B. || 16. χρύσεα.. λυχνία om. B. Pro λυχνίδια C ἀγγε- λῖδια. In cod. A totus hic locus misere mutilatus. || 17. addit C: ὡς οὖν εἶδεν Ἀλέξανδρος μικρὸν τι ἐδεῖοι· ἀλλ' αὖν πάλιν ἀνέθωρεν (I. ἀνεθάρρει) ὑπομνησκόμενος τοῦ χρησμοῦ. || 18. σημαίνω σοι C. || 19. πότε.. συνάπτεις. Hæc alieno loco hic inculcata esse videntur. Cod. A ita: ὅτι οὖν πάρεμι ἄγγελος αὐτοῦ σοι μηνύω· παρὼν Ἀλέξανδρος ἐνθάδε ταῦτα λέγει· ἐγὼ ἐμοῦ ὀφείλεις εἰδέναι, βασιλεῦ Δαρεῖε, ὅτι βραδύνων εἰς μάχην βασιλεὺς ἤδη πρόδηλος ἐστὶ τῷ ἀντιδίκῳ κτλ. || 20. τοῖς ἀντιδίκαις B; τῷ ἀντικειμένῳ C. || 21. μὴ μένε A. || 22. Σοὶ.. Ἀλεξάνδρῳ cod. B ponit post verba Ἀλεξ. τυγχάνων. || 23. ὡς ἐμοῦ τε ἑταῖρος τυγχ. cod. B; desunt in C. In A locus hic ita habet: Δαρεῖος εἶπε· Μὴ τι σὺ Ἀλέξανδρος; οὕτως γὰρ μετὰ θράσους μοι διαλέγεις· οὐχ ὡς ἄγγελος, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἐκείνος· ἀλλ' οὐ με ταραξέεις· ἀλλ' ἐπὶ τὸ σύνθηδες δεῖπνον διατλειοῦσθαι (sic) καὶ γὰρ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ** τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰσῆνεγκεν ἐνδον τὸ βασίλειον· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔσχεν ἐν καρδίᾳ τὸ σημεῖον· ἦδη κρατήσεις τὸν τυράννον νικῶν. Ὁ δὲ εἰσελθὼν (I. εἰσῆλθε) ἐπὶ τὸ δεῖπνον εἰς τὰ μελαθρα Δαρείου καὶ ἐπὶ τὸ δεῖπνον εὐθέως ἐκηρύχθη. Πρῶτος δὲ ἀνακλιντὴρ ἦν Δαρείου, δεύτερος δὲ ἀδελφὸς ἦν Ὀξυάρης Δαρείου, τρίτος δὲ ὁ σατράπης Ὀξυδράκης [αν], εἶτα πάλιν Δουρίτης ὁ ἐκπισσύσης, καὶ Φαλάρτης μετ' αὐτὸν, Μιθριάδης ἑκτος κατεκλίθη, καὶ Γεριδάνης τοξοτῶν πρῶτος, ἔτι τε Κανδαύλης ὁ νυκτιχωρὸς ἐκείτο, Μένωπος ἐπανεκείτο Αἰθιόπων ἀναξ πολυάρης, ἐγγιστα ἡγεμῶν μέγας Ὀρνίπατος, Ὀδιώνης, Καρτερόρωτος, Συναρίτης, Δελεάκλιδες. Τοῖς δὲ ἀντικρὺς αὐτῶν (sic) μόνος ἀνέκειτο ἐπὶ μᾶς κλινῆς πάντα ἀριστος Μακεδὼν. Οἱ μὲν Πέρσαι ἀπὸ θαύμαζον τὴν τοῦ σώματος συμκρότητα κτλ. || 24. ἐλευσάμεν B. || 25. εἰς τὸ... εὐθέως supplevi ex C.

uaderent, nihilominus ecquis foret queritanti, et volentem convenire regem protinus illo deducunt. Enimvero forte Darius tunc visendi exercitus sui causa processerat, hortandisque animis suorum de ignavia Macedonum concionabatur. Janique aderat Alexander et habitum illum pompamque regie magnificentie mirabatur. Denique non absque ea dubitatione egit utrumne adorandus sibi idem rex foret, ita omni cultu tum capitis tum vestitus, sceptro etiam et indumentis pedum magnifice adornabatur. Aderantque et satellitum millia stupore barbarico regem suum ut deum presentissimum demirati. Sed viso habitu ejusmodi rex Darius cam officium quoque quod simulaverat Alexander cogno-

visset, idem Alexander prior: « En tibi adsum internuntius quidem, enimvero quem nihilo secius ipsi Alexandri presentia optinere. Verbaque ejus et mandata sint talia: Ego, inquit, arbitror eum regem qui parum festinanter contendit ad prælium, jam ipsum sine ignavia et diffidentia testem esse. Quare ne ultra cessaveris, quin protinus respondeo, quod tempus nobis agitando prelio dederis. » Ad hanc confidentiam dicti cum excitatus animo Darius « Numnam quæso, dixisset, tu ipse Alexander ades, qui adeo nihilum reverens nostri confidentissime loqueris? » responsum accepit sese quidem internuntium esse, enim pro ipso Alexandro uti presente loqui oportere. Accepit hæc Darius dicta

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι ἐβλεπον θαυμάζοντες τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τὴν τοῦ σώματος σμικρότητα (1), ἀλλ' ἠγνόουν ὅτι ἐν μικρῷ ἀγγεῖῳ τύχης (2) οὐρανίου ἦν δόξα. Τῶν δὲ πιόντων (3) πυκνότερας ἐν τοῖς σκύφοις, Ἀλέξανδρος τοιαύτην ἐπίνοιαν ἐποίησεν· ὅσους σκύφους ἔλαβε μετὰ τὸ πιεῖν (4) ἔσωθεν τοῦ κόλπου ἔβαλεν. Οἱ δὲ (5) βλέποντες αὐτὸν ποιοῦντα οὕτως (6), εἶπον Δαρεῖω, Ἀναστάς δὲ Δαρεῖος εἶπεν· « Ὡ γενναῖε πρὸς τί ταῦτα ἐγκολπίζεις (7) κατακείμενος ἐν δεῖπνῳ; » Νοήσας δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ σχήματος τῆς ψυχῆς * εἶπε· « Μέγιστε βασιλεῦ, οὕτως (8) Ἀλέξανδρος, ὅταν δεῖπνον ποιῇ τοῖς ταξίρχαις καὶ ὑπερασπισταῖς (9) αὐτοῦ, τὰ κύπελλα δωρεῖται· ὑπενόουν δὲ καὶ σε τοιοῦτον εἶναι, ὅποιος ἐκεῖνος ἐστὶ, καὶ ἡγησάμην πιθανότητι τοῦτο ποιεῖν. » Τῷ λόγῳ οὖν Ἀλεξάνδρου οἱ Πέρσαι ἐκπλαγέντες ἐθαύμαζον· πλαστός (10) γὰρ αἰετὶ μῦθος ἐάν ἔχῃ πίστιν, εἰς ἔκστασιν φέρει (11) τὸν ἀκούοντα. Πολλὰς οὖν σιγῆς γενομένης (12), ἀνεγνώρισε τὸν Ἀλέξαν-

δρον Πασαργῆς (13) τις τοῦνομα (14), ὁ γενόμενος ἡγεμὸν ἐν τῇ Περσίδι· ᾗ δὲ γὰρ ἀληθῶς τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ πρόσωπον, ἤνικα (15) τὸ πρῶτον ἦλθεν εἰς Πέλλην τῆς Μακεδονίας ὑπὸ Δαρείου πεμφθεὶς πρεσβύτης τοῖς φόρους ἀπαιτεῖν, καὶ ἐκολούθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου· ἀπὸ τούτου (16) οὖν ἐγίνωσκεν ἀκριβῶς τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ κατανοήσας αὐτὸν ἐπεικῶς εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· (17) « Οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Φιλίππου παῖς, εἰ καὶ τοὺς τύπους αὐτοῦ διήλλαξεν· πολλοὶ γὰρ ἀνθρώποι τῇ φωνῇ γινώσκονται, καὶ ἐν σκότει διαγίνωσιν. » Οὗτος οὖν πληροφορηθεὶς ὑπὸ τῆς ἰδίας συνεδήσεως, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ Ἀλέξανδρος, προσανακληθεὶς τῷ Δαρείῳ, εἶπεν αὐτῷ· « Μέγιστε βασιλεῦ καὶ δυνατότα πάσης γῆρας (18), οὗτος ὁ πρεσβύτης Ἀλέξανδρος ἐστὶν ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς ὁ πάλαι Φιλίππου γεγονὼς ἀριστοτατα. » Ὁ δὲ Δαρεῖος καὶ οἱ συνέστοι αὐτοῦ ἦσαν οἰνούμενοι (19) σφόδρα. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀκούσας (20) τὸν λόγον τὸν βρῆντα περὶ αὐτοῦ τῷ Δαρείῳ ἐπὶ τοῦ δεῖπνου, συννήσας γνωστὸν ἑαυτὸν γενέσθαι, πλανήσας πάντας, ἥλλατο ἔχων ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ τοὺς χρυσοὺς

Cap. XV. 1. addit C: μάλλον δὲ τὰς αὐτοῦ ἀποκρίσεις τὰς γενομένας μετὰ συνέσεως καὶ θάρρους πρὸς τὸν Δαρεῖον. 2. ἔκχυμα ψυχῆς ἐστὶν A. || 3. eod. A: οἱ μὲν οὖν πινεγγύται (πινεγγ. cod.) πυκνότερον ἐν τοῖς σκύφοις (κύφοις cod.) ἐταίοντο. Μεσάσαντος δὲ τοῦ πότου, ἐπινοεῖ τι ὁ Ἀλέξανδρος· οὗς γὰρ ἐλάμβανε σκύφους ἔσωθεν ἔκρυβε. κτλ. || 4. μ. τ. π. add. ex C. || 5. οἱ δὲ Πέρσαι C. οἱ δὲ πινεγγύται (πινονέγγχοι cod.) A. || 6. ποιοῦντα οὕτ. add. ex C. || 7. ἐγκολπίζω C. || 8. βασιλεῖ, ὁ ἐμὸς δεσπότης Ἀλ. C. || 9. ὑπασπ. C. παρασπ. A. || 10. πᾶς γὰρ μῦθος B; παντὶ γὰρ αἰετὶ μῦθος C; πλοστός αἰετὶ μῦθος A. || 11. ἐν ἔκστασει ποιεῖ C. ἐκστάναι πεποίηκεν A. || 12. addit C: ἀπαντες ἐθαύμασαν τὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου προτερήματα. Λιγνῶς δὲ κτλ. || 13. Παράγης C. Παράγωγος B. Ἀσαργᾶς A, infra Πασαργᾶς || 14. addit B: καὶ λέγει τῷ βασιλεῖ, quae expruit. || 15. ἤνικα γὰρ B. || 16. sic C; τοῦτον ἐπέγνωκε καὶ κατανοήσας ἐπεικῶς τῷ Ἀλεξάνδρῳ εἶπεν etc. B; non habet hae A. || 17. ὡ οἷον ἐώρακα σήμερον, ἅρα οὗτός ἐστιν κτλ. C; οὐκ ἐστὶν οὗτος ὃν λέγουσιν Ἀλέξανδρος; ἀσφαλῶς ἐστὶ μὴ (μὴ;) τοῖς τύποις ἐπιγινώσκει· καὶ κατανοήσας ἐκ δευτέρου εἶπεν· αὐτός ἐστιν ἀσφαλῶς· ἡ φωνὴ γὰρ αὐτὸν ἐδήλωσε καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ. A. || 18. C: ἔχω σοῖ τι καινὸν διηγήσασθαι. Ὁ δὲ Δαρεῖος τί; φησὶν· καὶ ὁ Παράγης· γίνωσκε βασιλεῦ, ὅτι οὗτος ὁ πρεσβύτης ὁ Μακεδονικὸς αὐτός ἐκεῖνος ἐστὶν Ἀλ. βασιλεὺς ὁ τοῦ Φιλίππου υἱός, εἰ καὶ τοὺς τύπους αὐτοῦ ἥλλαξεν. Ἀρέμβας δὲ τοῦτον ἐπειράει ὡς οὐκ εἰδότες τὰ λεγόμενα. Ὁ δὲ Δαρεῖος, etc. || 19. οἱ νομῶντες B. μεθύοντες C.; om. hae A. || 20. A: ὡς δὲ ἐνοήθη ἐγνωσμένον ἔσ-

clementius, et, « Quum, inquit, morem legationis huius Alexander quidem secus honoratur, ad sacrificium hinc ac deinceps ad convivium convertamur. » Post haec dicta quum manu rex Alexandrum apprehendisset, atque in regiam ingressi forent, id quoque sibi auspicio fieri Alexander arbitratus est, quod volente rege in ejus regiam deducebatur.

XV. Igitur ubi tempus cenandi fuit rexque accubuit ceterique secundum ordinem dignitatis, ut illis mos erat, discubuerunt, adversum tamen Darium cenare sedentarius jussus Alexander honore legati omnium oculos in se facile convertebat. Quamquam enim brevi corpore neque ad Persicam magnitudinem haberetur (plerique ferme auctiusculi sunt), tamen et filo oris et reliquorum membrorum situ admirabilis visentibus erat. Igitur convivio jam procedente, ejusmodi quid facere Alexandrum subit. Poculum enim, ut quodque ad bibendum acceperat, ubi strinxisset, vas ipsum in sinum sibi condere atque ut proprium coeperat detinere. Quod ubi a ministris regi est indicatum, incertum id damnumne an contumeliam ratus insurgensque Darius, « Ecquid, inquit, hoc est quod pocula hoc furatrino genere avertisti? » Sed ubi de motu corporis Alexander intel-

lexit, quid in Dario mobilitatis animi foret (hac enim ex causa id consilium exsequebatur): O rex, ait, morem ratus hic quoque Alexandri nostri servari, id quod apud nostros didiceram exsequutus sum; quippe illi liberalitatis haec forma est, uti principibus ac ducibus suis, quos tali convivio dignatur, privata pocula fieri sinat quaeque acceperint haurienda. Quod ergo magnanimitate illi te quoque parem ducerem non in contumeliam traxeris. Hoc blandimento responsionisque ejus gratia cum rex ceterique permulsi essent, admirationis sui silentium ferme ad periculum vergit. Unus quippe ex convivantibus, cui vocabulum Pasarges (Pasargeus Vat.) erat, olim Philippi hospitio receptus ac ibidem Alexandrum etiam puerum contempnatus, paulatim in memoriam relabens eundem ipsum esse quem opinabatur animo confirmat. Sensim igitur Dario quem comprehenderit Pasarges intimatum venit. Eoque permotus rex praecue magnitudine * prosoltans, quid illud esset quod tantopere excitaretur, nulli magis quam ipsi Alexandro prodit, id (enim) quod evenerat jam pridem animo suspectanti. Unaque cum poculis quae sinu gestans habebat conclave procurrit, ibique pro foribus offensit unum e Persis equum quo advectus fuerat detinentem. Se

σχύφους, καὶ ἐξῆλθεν λαθραίως ἐγκαθίσας τῇ πώλῳ αὐτοῦ ὥστε φυγεῖν τὸν κίνδυνον. Καὶ εὐρών πρὸς τὸν πυλώνα Πέρσῃ φυλάκα ἀνείλεν αὐτόν, καὶ ἐξῆλθε τὴν Περσικὴν πόλιν. Ὁ δὲ Δαρεῖος διαγνοὺς ἐξέπεμψε Πέρσας ἐνόπλους τὸν Ἀλέξανδρον καταλαβεῖν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπρωθυμοποιεῖτο (21) τὸν πῶλον, διευθύνων αὐτῷ τὴν ὁδόν· ἦν γὰρ νύξ βαθεῖα καὶ σκότος κατέλαβεν (22). Πλείστοι δὲ αὐτὸν κατεδίωκον καὶ οὐ κατέλαβον αὐτόν· οἱ μὲν γὰρ εἶχον τὴν δευτικὴν ὁδόν (23), οἱ δὲ ὑπὸ σκότους συνέπιπτον εἰς τοὺς κρημνοὺς· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἦν ὥσπερ ἀστὴρ λαμπρὸς ἐξ οὐ-

ρανοῦ ἀνύων τὴν ὁδὸν μόνος, ἔχων πῶς ἄπειρον ἔμπροσθεν (24), καὶ εἰς οὐδὲν φεύγων ἡγήτο τοὺς Πέρσας. Δαρεῖος δὲ συνεφορᾶτο ἐπὶ τοῦ κλιντήρος αὐτοῦ καθεζόμενος. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἐθεάσατο τι σημεῖον· ἡ εἰκὼν γὰρ Ξέρξου τοῦ βασιλέως ἐξαίφνης ἐκ τοῦ ὀρόφου ἐξέπεσεν, ἦν πάνυ ἡγάπα Δαρεῖος, ὅτι ἦν εὐπρεπεστάτη γραφή. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διασωθεὶς νυκτὶ φεύγων ἦλθεν ἐπὶ τὸν Στράγγαν ποταμὸν (25), καὶ ἄμα τῷ διαπερᾶσαι αὐτόν, παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ἐλθόντος τοῦ πώλου καὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας θέντος ἐπὶ τὴν γῆν, ὁ ποταμὸς διελύθη (26) ὑπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, καὶ

τὸν Ἀλέξανδρος καὶ πολλὴν θροὴν περὶ τὸ βασιλικὸν δεικνὼν γενόμενον, ἀνήλατο ἔχων τὸ χρυσεόν ἐν τοῖς κόλποις καὶ ἐξεπῆδησεν. Ἐκτὸς δὲ τῶν βασιλείων ἰδὼν τινα Πέρσῃ παραφυλάσσοντα δάδας μετὰ χεῖρας ἔχοντα, ταύτας βαστάξας ἐσφαγίνας τὸν ἄνθρωπον εὐθὺς καὶ καθίσας τὸν πῶλον ἐφέρετο. *Fusius rem narrat C* : Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος τοῦτο ἐπιγνοὺς καὶ τὸν λόγον αὐτῶν στοχασάμενος, ἐδόκει ἀναγνωρισθῆναι καὶ διεσκόπει ἐν αὐτῷ πῶς ἂν δυνηθεῖν τὸν κίνδυνον διεκφυγεῖν. Ἐπὶ τούτοις Δαρεῖος κελεῖται τοῦ δειπνοῦ ἐξέναι, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἐκνίζεσθαι ἐν τῷ ἀπορισμένῳ αὐτῷ τόπῳ· τῆς δὲ ὥρας καταλαβούσης οἱ Πέρσαι πάντες ἦσαν οἰνούμενοι σφόδρα καὶ κεκραϊκαλικοτές (sic) ἐξ οἴνου. Ἀλέξανδρος δὲ ὑποδὺς ἐν τόπῳ τινὶ, ἐκδιδύσκειται τὴν δερματίνην στολὴν καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς ἐπικάλυψιν, καὶ ἔμεινε μεθ' ἧν ἐπεφέρετο Περσικὴν στολὴν, καὶ ὡς εἰς τὸν Δαρεῖον ἐγνωρίζετο· καὶ δὴ ἐξελθὼν ὤλον τὸν ἐκείσε λαὸν Δαρείου ἐρχεται ἔξω, πλανήσας πάντας, πρὸς τὸν φρουράρχην· καὶ εὗρεν αὐτὸν καθεζόμενον ἐν τῇ διεξόδῳ τοῦ ποταμοῦ καὶ δάδα κρατοῦντα καὶ διερευνῶντα τοὺς εἰσιόντας καὶ ἐξιόντας· καὶ λέγει αὐτῷ· τὴν δάδα μοι πάρεχε· παρὰ Δαρείου γὰρ ἀπέρχομαι ἐν τινὶ δουλείᾳ. Ὁ δὲ οὐκ εἰδὼς αὐτῷ· Ἀλέξανδρος δὲ τὴν δάδα δραχόμενος κρούει αὐτὴν κατὰ τῆς ὄψεως καὶ ἀπέσπασεν αὐτὸν ἐξ αὐτοῦ· καὶ ἐπιβάς ὀξεία τῷ πώλῳ αὐτοῦ ἤλατο ἔχων ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ καὶ τοὺς χρυσοὺς σχύφους, καὶ λαθραίως ὤγρετο φεύγων τὸν κίνδυνον. Ὁ δὲ Δαρεῖος εἰς αἰσθησὶν ἐλθὼν ἀπὸ τοῦ πολλοῦ οἴνου, διανοεῖτο περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· καὶ τὸ πανούργον αὐτοῦ ἐν αὐτῷ λαβὼν, ἕνα τῶν ὑπ' αὐτὸν προσεφθίγγετο· τὸν παῖδα τοῦτον ἀσφαλίσατο, μήπως Ἀλέξανδρος ὢν, πανουργεσάμενος ἡμᾶς, ἐκρύβη, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἐλπίς σωτηρίας. Ἦρξαντο δὲ ἐπιζητεῖν Ἀλέξανδρον, καὶ οὐχ εὕρισκτο. Καὶ τρέχουσιν ἐν τῷ ἐνέῳ αὐτοῦ, καὶ οὐχ εὗρον οὐδένα· καὶ βορῶος γενομένου τρέχουσι πρὸς τὸν φρουράρχην ἐρωτῶντες. Ὁ δὲ φρουράρχης εἶπεν· Ὡ μείεις, Ἀλέξανδρος ἡμᾶς ὑπεξέφυγε· καὶ βλέπετε αὐτὸν ἀπύοντα. Σπουδάζετε οὖν καὶ καταλάβετε αὐτόν· τὴν γὰρ δάδα ἐκ τῆς χειρὸς μου ἀπαρπάσας καὶ κατὰ τῆς ὄψεώς μου τύψας ἀπήει. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Δαρεῖος ἐξέπεμψε Πέρσας ἐνόπλους τὸν Ἀλέξανδρον καταλαβεῖν κτλ. || 21. cod. A : ὁ δὲ Ἀλ. ὑπὸ τοῦ θεοῦ βοηθούμενος ὥξυνε τὸν ἵππον πτερνίσας καὶ προέβαλλεν τὴν πύκην καὶ ἐρωταγῶγει τὸν πῶλον || 22. καὶ σκότος κατ' Ὀλύμπου πρὸς δρόμον C. || 23. γῆν C || 24. ἀνὴν μόνον ἔχων πῶς ἄπειρον ἔμπροσθεν B ; ἔχων ἔμπρ. om. C. || 25. ἐπὶ τὸν Στράγγαν τὸν καλούμενον καὶ Ἀρσινόην ποταμὸν C. || 26. cod. C : ὁ ποταμὸς ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ διελύετο ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀκτίνης· μικροῦ ἔδει καὶ Ἀλέξανδρον κατασχεῖν· γνοὺς δὲ τὴν τοῦ κρύους σύμπτωσιν, ὡς ὁ ἵππος αὐτοῦ ἤρξατο χαλᾶν, εὐθὺς ἔστη ἔρριος ἐν τῇ ἔδρᾳ καὶ πρὸς τὴν γῆν ἐξεπῆδησεν. Ὁ δὲ πῶλος ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐφέρετο. Τοιαύτην γὰρ φύσιν [ἔχει] ὁ ποταμὸς, ὥστε αὐτὸν καὶ ἄρνω παγούσθαι καὶ ἄρνω διελύεσθαι· οὗτοτος γὰρ ἦν ὑπὲρ χελετρίου (sic) τοῦ ἐν Μήδοις (μῆλοις cod.) τῷ βρύματι· ὁπότεν γὰρ τὸ κρύος (ὁ βορέας ?) ἐπήρχετο, εὐθέως τῷ παγετῷ ἐπήγγυτο· νότου δὲ ἄλιν ἐρχομένου (νότος γὰρ π. ἐρχόμενος cod.), τὰ βρύματα ταχέως ἢ θερμῇ καταλάμβανε καὶ παρακρήμα διελύετο. Ἐρχονται οὖν οἱ ἐπιδιώκοντες καὶ τὸν τοιαύτον ἀπέραστον εὗρωσαν, Ἀλέξανδρον δὲ διαπεράσαντα βλέπουσι, καὶ ἀθρόως ἐξεπλάγησαν ἀπορούντες τὴν τοῦ ποταμοῦ εὐάβασιν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· Ὡ ἄνδρες, τί ἐσθήκατε διαπορούμενοι; εἰ πρὸς Μακεδόνας Δαρεῖος ὑμᾶς συνήθροσε μάχεσθαι, τῷδε τῷ ποταμῷ ἐδεδίεε; καὶ τὸ βεῖθρον τοῦ βρύματος εἰ ὅλως τοῦτο ἐκποβεῖ ὑμᾶς, μηδαμῶς Μακεδοὶ μάχεσθαι κατατολμήσετε. Ἐν γὰρ τῷ βρύματι τούτῳ ἡμεῖς διεπεράσαμεν· ὑμεῖν δὲ τὸ περᾶσαι ἀδύνατον. Λοιπὸν ἄπιτε καὶ εἰπατε Δαρεῖν, ὅτι Ἀλέξανδρος Ἀρσινόου τοῖς βρύμασιν ἐπιβάς διεπέρασε καὶ πρὸς τὸ Μακεδονικὸν διασέσωσται στίφος. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι, εἰς παντελὴ δειλίαν ἐμπίπτουσι· καὶ πρὸς Δαρεῖον ἀντιστραπέντες τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου διηγῶνται. Ἐν ἀμυχανίᾳ οὖν γενόμενος Δαρεῖος τὸδε προσεφθίγγετο· « Ὡ ὅλον γαυρίαμα παιδίου Μακεδόνας, ὃς οὐκ ἐρείσατο τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἔθετο ἀποθανεῖν ἢ τὴν ἡμῶν κατασκοπεύσαι δύναμιν » Ἐπὶ τούτῳ δειλία τοῖς Πέρσαις ἐνέπεσε, καὶ εἶπεν ἕκαστος τῷ πλησίον· « Τίς πρὸς τοιοῦτον ἀντιπαρατάξεται στρατόν; φύγωμεν δὴ ἀπ' αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἔστιν ἡμῖν ἐλπίς νίκης. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος περὶ αὐτοῦ ποταμοῦ, εὗρεν Εὐμήλον κτλ.

quid igitur impropriter in re tali fecisse*, custodem equi gladio perfodit, accenso autem eo fugæ consulit. Quod ubi Persis visum intellectumque est, quaque partim (*raptim*) arma capere, ipsum quoque fugientem insequi properabant. Enim et illis molitio tardior et Alexandro efficacior fuga erat, eo quod intempesta jam nocte caque nullis lumæ adminiculis industri aliquanto cunctantius regi gradienti suppedita est forte etiam lampas ex obvio. Quæ cum sibi præluceus facceret, eo et ipse properantius, et nullo tali subseidio Persæ tardius agitabant. Sed enim Darius maestior damno elapsi hostis cum inter spem inelutemque animum volaret, casu ejusmodi ad maiorem formidinem confirmatur.

Forte in conclavi eo, in quo tunc rex agebat, imago quædam Xerxis sublimius posita, vel ob memoriam majorum vel depicturæ gratia Dario spectabilis acceptissima erat. Ea repente fatiscente compactu procidit dissilitque. Id Darius, ut res erat, conjectans animo macerabat. Enimvero Alexander omne intersitum spatium jam mensus ubi ad Strangan fluvium accessit, ratus fore uti eum pariter ut venerat perviaret, equum quo vehabatur impellit primitias congelationis invadere. Sed exesa videlicet vel soluta super omni crassitudine ac gelu, cessit æquoris facies ad pondus equitantis. Utrique igitur cernuantes in profundum fluminis ruunt. Sed enim equum agmen violenti gurgitis pes-

ὁ μὲν πῶλος ἐφέρετο ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἀρπαγείς, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἔρριπεν εἰς τὴν γῆν· οἱ δὲ Πέρσαι οἱ διώκοντες τὸν Ἀλέξανδρον ἦλθον παρὰ τὸν ποταμὸν, ἥδη διαπεράσαντος τοῦ Ἀλεξάνδρου· αὐτοὶ δὲ μὴ δυνάμενες διαπερᾶσαι ὑπέστρεψαν· ὁ γὰρ ποταμὸς ἀπέραστος ἦν πᾶσιν ἀνθρώποις. Οἱ οὖν Πέρσαι τῷ Δαρείῳ ἀπήγγειλαν τὸ εὐτύχημα Ἀλεξάνδρου· ὁ δὲ Δαρεῖος καταπληττόμενος τῷ παραδόξῳ σημείῳ ἐλυπήθη πάνν· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος περάσας ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εὔρεν Εὐμηλον καθεζόμενον μεθ' ὧν κατέλιπε δύο πῶλων, καὶ ἀφηγήσατο αὐτῷ πάντα τὰ πραχθέντα.

ΚΕΦ. Ις'.

Ἐλθὼν (1) δὲ εἰς τὴν παρεμβολὴν τῶν στρατευμάτων εὔρε τὸν ἀριθμὸν χιλιάδας ἑκατὸν εἰκοσι, καὶ στάς ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου τινὸς παραινέει αὐτοὺς λέγων· « Ἄνδρες συστρατιῶται, εἰ καὶ βραχὺς ὁ ἀριθμὸς, ἀλλὰ φρόνησις μεγάλη παρ' ἡμῖν, καὶ θράσος καὶ δύναμις ὑπὲρ (2) τοῦς Πέρσας τοὺς ἐναντίους ἡμῶν· μηδεὶς οὖν ἡμῶν ἀσθενέστερόν τι λογίσθαι θεωρῶν τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων· εἰς γὰρ τις ἐξ ἡμῶν σπάσθην (3) γυμνώσας τῶν

ἀντιμάχων χιλίους ἀναιρήσει· μηδεὶς οὖν ἡμῶν δειλιάσῃ· πολλὰ γὰρ εἰσι μυριάδες μυῖων λευμῶνας θλίβουσαι, ὅπταν δὲ ταύταις ἐμπέσωσι σφήκες, σοβοῦσιν αὐτάς (4) ταῖς πτέρυξιν· οὕτω καὶ τὸ πλῆθος οὐδὲν ἐστὶ πρὸς ἡμᾶς (5)· σφηκῶν γὰρ ὄντων, οὐδὲν εἰσιν αἱ μυῖαι. » Καὶ οὕτως εἰπὼν ἐθράσυνε τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, καὶ (6) ἠνδραγάθουν καὶ ὑψήμουν τὸν Ἀλέξανδρον. Ὀδεύσας οὖν (7) ἔρχεται ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Στράγγα (8) ποταμοῦ. Ὁ δὲ Δαρεῖος (9) ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔρχεται καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸν Στράγγαν ποταμὸν καὶ ἰδὼν ὀλιγοσπὸν ὄντα καὶ παγόντα, βουλόμενος πρῶτος ἵκυσσιν ελθεῖν τοῖς στρατεύμασιν Ἀλεξάνδρου (11), ὅπως εὖρωσιν αὐτοὺς ἀπαρσκαυέστους καὶ τούτους τροπώσωνται (12). Κήρυκες δὲ εἰς μέσον ἔλθόντες ἐκήρυξαν καλοῦντας εἰς μάχην τοὺς ἀριστεάς (13). Ὁ δὲ στρατὸς Δαρείου ἐθωρακίσαντο πανοπλίαν. Ὁ δὲ Δαρεῖος ἦν ἐφ' ἄρματος ὑψηλοῦ, καὶ οἱ σατράπαι αὐτοῦ ἐπὶ δρεπανηφόρων ἀρμάτων ἐκαθίζοντο, ἄλλοι δὲ ἐκὼμίζον ὄπλα πανουργικὰ καὶ δόρατα μηχανικά. Τῶν δὲ στρατοπέδων τῶν Μακεδονικῶν προηγεῖτο Ἀλέξανδρος, καθεζόμενος ἐπὶ τὸν

Cap. XVI. Inde ab hoc loco Bergerus de Xivrey, vir clariss., per duodecim fere capita lectionis varietatem enotavit e cod. Lugdunensi 93. Unde nos quoque ea quae momenti alicujus sunt exscribimus. — 1. Cod. C: ἔτα ἦλθεν εἰς τὴν παρεμβολὴν τῶν στρατευμάτων. Καὶ εὐθέως ἐκέλευσε τὰς φάλαγγας τῶν Ἑλλήνων ἐξ ἐνόματος καθοπισθῆναι καὶ ἐτοιμοὺς (ἐτοιμοὺς L.) εἶναι εἰς τὸ παραστῆναι Δαρείῳ. Αὐτὸς δὲ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἕστηκε θεωρῶν (παραθεσύνων L.) αὐτοῖς, καὶ συναθροίσας πάντα τὰ στρατοπέδα αὐτοῦ, εὔρε τὸν ἀριθμὸν χιλιάδας διακοσίας ὀγδοήκοντα (ἑκατὸν εἰκοσι L. B.), καὶ στάς etc.; Cod. A ita: Ἀναλαβὼν δὲ αὐτὸν καὶ ἔωθεν συναθροίσας τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐν μέσῳ ἑστὼς, ἐκείῳς Ζεὺς τοὺς οὐρανίους δαίμονας διακρίνων, καὶ εἰς ἀριθμὸν ποιησάμενος διὰ τὸ θεωρημένον αὐτῷ Περσικὸν πλῆθος, πάντας τοὺς αὐτοῦ ἀριθμώσας εὔρε χιλιάδας (1. μυριάδας) β'. Καὶ ἦν μὲν αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς βραχὺς λίαν, ἀλλὰ ὅτι φρονήσις ἦν, ἀνεβάρυνε. Ἀναλαβὼν οὖν ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ τόπου ἐκάθισεν τὴν στρατιάν λέγων. || 2. ὑπὸ C L. || 3. ἡμῶν χειρᾶ L. B. || 4. ταῖς πτέρυξιν... ἡμᾶς om. B; βομβῶσι ῥεο σοβοῦσι L. || 5. οὐδὲν ἐστὶν πλὴν πλῆθος A. || 6. τὰ δὲ στρατοπέδα C. || 7. add. C: μετὰ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς || 8. Στράγγα ποταμοῦ, τοῦτέστιν ἐπὶ τὰ νῦντα αὐτοῦ C. πολλὰς οὖν χερσὺς καὶ ποταμούς διεδεύσας (στομοὺς διευθύνας cod.) εὔρε τὸν ὄχλον ἐπὶ τὰ νῦντα τοῦ Στρατοῦ (sic.) A. || 9. ὁ δὲ Δαρεῖος... Στάγγαν ποτ. om. B. || 10. ἐν σκουρῇ addit C, qui om. deinde καὶ διήρχετο... ἐρήμῳ. || 11. Δαρείου B. || 12. addit C: καὶ ἄλλοις εἰπεῖν πᾶς στρατὸς Δαρείου ἐθωρακίσαντο ἐν πανοπλίᾳ: quae eadem fere B paullo post ponit aptius; L A omnino non ponunt. || 13. addit C: οὐοίως καὶ ὁ στρατὸς ἄπας Ἀλε-

sum tractum averterat; rex vero natus quam valentissimo emensum periculum alterius ripae jam potiebatur, cum eminens videt insecutos sese Persas jam littori advenisse, sed frustra habitos spe transgressus, desperata etiam comprehensione, redditui consultare, quippe cum Persae non modo adnatus huiusmodi audere non soleant, sed ne navigabile quidem ob nimiam vehementiam flumen hoc habeant. Igitur stupenti Dario demirantique quae gesta sint, cassum laborem referunt insecutores. Alexander vero menso alveo offendit Eumelum, quem una cum equis duobus ibidem sibi subsidiarium deliquerat. Tum illi et gestae rei seriem explicat, et ubi ad exercitum redit duces quoque laetos facto participat.

XVI. Omnem exercitum sibi jam jamque adesse instructum armis jubet. Qui cum omnes in centum et viginti millia numerarentur, « Ne, inquit, ne sit vobis aliquid, milites, quod cunctemini. Quaecumque fuerant ex hostibus noscenda, ipse per me praesens oculis deprehendi. Neque, si foret periculum de multitudine ignavorum, non prompte vobis fidem rei compertae dixissem. Sunt enim illis in ex-

plicabilia hostium millia, sed enim seges prorsus facilisque materia manibus ac virtutibus nostris, nisi cui vestrum arduus quidem et fugiendus hic labor, o Macedones, videatur, si vobis tanta sit cadendi materia quantam remuat ac recuset victricis dexteræ fatigatio. Ad haec dicta gratulantium voces et lætitia militum congruebat omni scilicet alacritate bellum sibi desiderantium expectantiumque. Aciebus igitur ordinatis præter latus fluminis Strangæ, Darium etiam eodem Macedones adventare cum omni suo agmine jam intrepidi cernebant, omni scilicet parte terrarum, qua visentium oculi vagarentur, phalangis ejus atque ordinibus confluentibus. Enim cum illa Strangæ mobilitas naturalis rursus ad glaciem convenisset et stratum alvei tenacissimum fidele etiam transeuntibus polliceretur, Darius prior haud dubitans ejus ordines suos perinde ut in acie constiterant transgredi flumen intersitum jubet. Emensis igitur universis quicquid de Stranga metui potnisset, idem Darius e curru regio, cujus suggestio altius eminus cunctis visi consuevit, demutat ad currus quibus præliis utebatur, itidemque cuncti satrapæ et optima-

Βουκέφαλον ἵππον· προσεγγίσαι δὲ τούτῳ τῷ ἵππῳ οὐδεὶς ἠδύνατο. Ὅς δὲ ἑκάτερον μέρος ἡλάλαξε (14) πολέμικόν μέλος, οἱ μὲν λίθους ἔβαλλον, οἱ δὲ τόξα ἐπεμπόν ὡς ὄμβρον ἀπὸ οὐρανοῦ φερόμενα (15), ἕτεροι δὲ βολίδας (16) ἐσφενδόνον ὥστε ἐπικαλύπτειν τὸ τῆς ἡμέρας φέγγος. Πολλὴ δὲ σύγχυσις ἦν (17) τυπτόντων καὶ τυπτομένων· πολλοὶ μὲν τοῖς βέλεσι τρωθέντες (18) ἀπέθνησκον, ἄλλοι δὲ ἡμισφαγεῖς ἔκειντο· γνοερὸς δὲ ἦν ὁ ἀῆρ καὶ αἱματώδης. (19) Πολλῶν δὲ Περσῶν ὀλεθρίως τελευτησάντων ὁ Δαρεῖος φοβηθεὶς ἀπέστρεψε τὰς ἡνίας (20) τῶν ἀρμάτων τῶν δρεπανηφόρων καὶ τροχιζόντων τοὺς ἑαυτοῦ ὄχλους καὶ θερίζοντων· αὐτὸς γὰρ ἐθέριζε τοὺς πολλοὺς ὄχλους τῶν Περσῶν ὡς ἐπ' ἀρούρας στάχυν ἀγρόται κείροντες. Καὶ ἐλθὼν ὁ Δαρεῖος ἐπὶ τὸν Στράγγαν ποταμὸν, αὐτὸς μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ φεύγοντες διεπέρασαν εὐρόντες παγέντα τὸν ποταμὸν· τὸ δὲ πλῆθος τῶν Περσῶν καὶ βαρβάρων βουληθέντες (21) διαπερᾶσαι καὶ φευγεῖν εἰσῆλθον εἰς τὸν ποταμὸν ἅπαντες (22)· καὶ διελύθη καὶ ἤρπασε πάντας ὄσους εὗρεν (23). Οἱ δὲ λοιποὶ Πέρσαι ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀναίρουνται (24). Ὁ δὲ Δαρεῖος φυγὰς γενόμε-

νος ἦλθεν εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ, καὶ ρίψας ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος ἀνοιμώξας σὺν δάκρυσιν ἐθρήνηε ἑαυτὸν, ἀπολέσας τοσοῦτον πλῆθος στρατιωτῶν, καὶ τὴν Περσίδα ὅλην ἐρημώσας. Συμποραῖς δὲ τοιαύταις συνεχόμενος ἐθρήνηε ἑαυτὸν λέγων· «Ὁ (25) τηλικούτος βασιλεὺς Δαρεῖος, ὁ τοσαῦτα ἔθνη ὑποτάξας καὶ πάσας τὰς πόλεις καταδουλώσας καὶ θεῶν σύνθρονος γεγόμενος καὶ τῷ ἡλίῳ συνανατέλλων, (26) νῦν φυγὰς ἐγενόμην ἐρημος· ἀληθῶς (27) τὸ μέλλον οὐδεὶς ἀσφαλῶς βουλευέται· ἡ γὰρ τύχη βραχεῖαν ἐὰν λάβῃ ῥοπήν ἢ τοὺς ταπεινοὺς ὑπεράνω τῶν νεφελῶν ἀναθεσθάζει ἢ τοὺς ἀπ' ὕψους (28) εἰς ζόφον (29) κατὰγει. «Ἐκεῖτο σὺν Δαρεῖος ἐρημος ἀνθρώπων, ὁ τοσοῦτων δεσπότης γεγόμενος.

✓ ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ὀλίγον οὖν διαναστάς καὶ διανήψας (1) καὶ εἰς ἑαυτὸν (2) γενόμενος ἐτύπωσεν ἐπιστολήν καὶ πέμπει Ἀλεξάνδρῳ περιέχουσαν οὕτως· «Δαρεῖος Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐμῷ δεσπότη χαιρεῖν. Πρῶτον (3) γίνωσκε ὅτι ἄνθρωπος ἐγεννήθη· ἱκανὸν δὲ τοῦτο ὑπόμνημα [εἰς]

ἐξάνδρου ἰθωρακίσαντο ἐνόπλιος, quæ in B. ponenda forent post vocem πανοπλίαν. || 14. ἐκλαγξεν C, ἐκραξε L. || 15. οἱ δὲ εἴφη (ζύγηναι L.) ἔβαλλον add. C L. || 16. βολίδας L. || 17. τότε add. C. || 18. τρωθέντες om. B. || 19. ἦν γὰρ καὶ τὸ παισι (I. παιδίων) ὅλον αἵματος πεπληρωμένον ὥστερ θάλασσα. add. C (et L ut. videtur). || 20. A: ἀπέστρ. τὰς ἡν. τοῦ ἰδίου ἀρματος· καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν εἰς φυγὴν ὤρμα. Δρεπανηφόρων δὲ πολλῶν ἀρμάτων τρομαζόντων, οἱ πεζοὶ ἐθερίζοντο, ὥστερ σίτος ὑπὸ ἀρότρου. || 21. βουληθέντα B. || 22. εἰσῆλθον... ἅπαν τὸ πλῆθος B. || 23. ἀρπάσας... εὗρεν, τούτους διέφθειρεν C. || 24. ἴσταντο ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀναίρουμένοι καὶ βοῶντες· ὁσος, ὁσος γενοῦ ἡμῖν, ὃ Διὸς παῖ, καὶ μὴ εἰς τέλος κατασφάξῃ ἡμᾶς ἡ ῥομφαία σου· σπλαγγνίσθητι ἐφ' ἡμᾶς, καὶ μὴ δίκην κτηνῶν ἀπολέσειας· ἀρκέσθητι τοῖς Περσικοῖς αἵμασι τοῖς μέχρι τοῦ νῦν δίκην ὀδάτων ἐκχυθεῖσιν. Ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος ἐλεήσας αὐτοὺς μηκέτι σφάζειν αὐτοὺς προσέταξεν, καὶ ἀπέλυσεν εἰπὼν· φεύγετε πρὶν ἢ τὸ πλῆθος ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ οὐ δυνήσομαι ἐξ αὐτοῦ διασώσαι ὑμᾶς. Αὐτὸν δὲ ταῦτα παρ' Ἀλεξάνδρου ἀκουσάντων, οἱ θεῶν προσκυνοῦσιν αὐτὸν καὶ φεύγουσιν ἀνεπιστρέφως καθόλου τοῖς ὀπισθεν μὴ τολμῶντες ὑποστρέφεισθαι. Hæc unus C. || 25. A: Ποῖος ἀστὴρ οὐράνιος ἔβαλε τὴν Περσικὴν βασιλείαν, ἵνα Δαρεῖος ὁ τοσαύτας πόλεις καὶ ἔθνη ὑποτάξας καὶ νήσους καταδουλώσας κτλ. || 26. ἀνατέλλας A. B. L. || 27. ὅλῃ τὸ μέλλον... ἀσφ. ἐπίσταται C. || 28. τοὺς ὑψηλοὺς C. || 29. ζόφον L.

Cap. XVII. 1. sic etiam L. A.; ἀνανήψας Δαρεῖος καὶ ἀναστάς C. || 2. ἐν ἑαυτῷ A. || 3. πρῶτον... Ἐξέρξης addidi ex A. || 4. ὑπε-

les ejusdem imitati fecere, multis jam exercitus intercurrentibus, qui virtuti solite singulos et necessitatum presentium commonerent. E diverso autem cum longe tranquillus doctiusque Alexander Macedonas in cornua prætendisset, ipse Bucephalo suo vectus imperatoris officis fungebatur. Tandem igitur bellicum lituo præcinente, utrinque pro cursu partes in sese procurrant. Primum sauxis (sarissis?) ac missilibus jaculati, mox ensibus etiam strictis cominus præliant. Multa denique diei parte consumpta ubi non discriminis paritate protrahi bellum Darius jubet (videt): enim vero quod unum id more Macedonibus videretur, ut metendis Persicis militibus tantummodo laborarent: quo res periculi tenderet haud dubie interpretatus fugam capessit, ut cursu sese quam propter liberaret. Strangam denique etiam tunc fortitudine stratum perviabili transmittit atque exit, et ipse quidem ad regiam properat. Jam vero turbatis Persicis rebus cum omnis pariter atque ille ad flumen confugerent phalanges, quæ tamen ferri hostiumque nondum expertæ essent, sive ex illa facilitate naturæ sive inconsulto agminis pariter irruentis, Stranga suum officium deficit ingressosque submergit

omnesque quos alveo acceperat necat. Reliquos porro insecuti Macedones obtruncant, nec fere fit aliquid ex illis omnibus reliqui, quo semesa curtaque Alexandri victoria videretur. Tum ergo Darius omni spe meliore deposita cum ingressus regiam suam humi sese ejulabundus miserabiliter prorsus et ignobilis constravisset, merebat (lugebat) quidem et eorum mortes qui sibi adeo infauste militassent, merebat etiam damnum regni quod ad incitas deduxisset, tunc nomen et gloriam et parta tot seculis deformatæ, nunc Persidos regna lugebat, recursabantque eum et captæ urbes et subjugatæ nationes et æquatio sui atque deorum immortalium, vires solisque ortus, quem consessor sibi dixerat gloriatur; hic quidem nunc profugus desertusque et inops omnium foret: «Profecto, dicens, nulli est hominum rara (rata) vel stabilita fortuna, quæ si parvam inclinationem status sui nacta sit in contrarium protinus resultare et quosque de culmine ad profundas tenebras urgere. Indulgens ergo lamentis ejusmodi humi porrectus inops solatiorum deum miseriter agitabat.

XVII. Tandem tamen ubi satietas eum presentium cepit, veluti sobrius maestitudinis factus confecit litteras ad

τὸ μὴ μεγαλοφρονεῖν. Καὶ γὰρ καὶ Ξέρξης ὁ τὸ φῶς μοι δαίξας ὑπερφρονήσας (4) μέγαν ἔρωτα ἔσχεν εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατεύσασθαι, ἀπληστος χρυσίου γενόμενος καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας τῆς ὑπαρχούσης ἡμῖν ἐκ πατέρων. Ἀπέθανεν οὖν (5) τὸ πολὺ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ πολλὰς σκηνὰς ἀπολέσας ὑπὲρ Κροῖσον τὸν Λυδὸν πλουτήσας, καὶ τὸν ἐνεστώτα θάνατον οὐκ ἐξέφυγε. Τοῖνυν, Ἀλέξανδρε, σὺ κατανοήσας τὴν τύχην καὶ τὴν νέμεσιν τὸ μέγα φρονεῖν εἰς οὐδὲν λελογίσαι (6). Οἰκτεῖρον οὖν ἡμᾶς πρὸς σε καταφεύγοντας. Πρὸς Διὸς (7) καὶ τῆς ἄλλης ἡμῖν ὑπαρχούσης εὐγενείας τῶν Περσῶν, ἀποδός μοι τὴν μητέρα καὶ τὰ τέκνα, μνηστῆς τῶν πατρῶων ἐλπίδων. Καὶ ἀντὶ τούτων ὑπισχνούμαι (8) σοι διδόναι τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν Μηδίᾳ (9) τῇ χώρᾳ καὶ ἐν Σούσοις καὶ ἐν Βάκτροις (10), οὓς οἱ πατέρες ἡμῶν παρέθεντο τῇ γῇ, ὑπισχνούμαι σοι καὶ τῆς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν χώρας κυριεύειν (11) πάντα τὸν χρόνον. Ἐρρωσο (12). »

Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνοὺς Ἀλέξανδρος τὴν δύναμιν συνήθροισε, πᾶν τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ καὶ τοὺς μεγιστάνους, καὶ ἐκέλευσεν ὑπαναγνωσθῆναι αὐτοῖς τὰ γράμματα Δαρείου. Καὶ ταύτης τῆς ἐπιστολῆς ὑπα-

ναγνωσθείσης, εἶπεν εἰς τῶν στρατηγῶν Παρμενίων ὄνοματι. « Ἐγὼ, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, διαβὼν ἐν (13) τὰ χρήματα καὶ τὴν χώραν τὴν δεδομένην σοι, καὶ ἀπέδωκα ἂν Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα, κοιμηθεὶς μετ' αὐτῶν (14). » Μειδιᾶσας δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτόν. « Ἐγὼ μὲν, Παρμένε, πάντα λαμβάνω παρ' αὐτοῦ, ἐθαύμασα δὲ ὅτι Δαρείῳ διὰ τῶν ἐμῶν (15) χρημάτων ἀξιοῖ λυτρώσασθαι τοὺς ἰδίους, πολὺ δὲ μάλλον ὅτι καὶ τὴν χώραν τὴν ἐμὴν ὑπισχνῇται μοι ἀποδοῦναι. Ἄγνοε δὲ τοῦτο Δαρείῳ, ὅτι, εἰ μὴ νικήσει με μαχόμενος, ταῦτα πάντα εἰς αἶμα ἐστί μετὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ (16)· πλὴν αἰσχροῦ ἵστω ἡμᾶς τοὺς ἀνδρας νικήσαντας ὑπὸ γυναικῶν ἡττηθῆναι. Ἡμεῖς οὖν πρὸς ἐκείνους τὴν μάχην ὀτρύνομεν καὶ τῶν ἡμετέρων ἐγὼ γὰρ τὸ σύνολον εἰς τὴν Ἀσίαν ὡς ἂν ἦλθον, εἰ μὴ ὑπαλάμβανον αὐτὴν ἐμὴ εἶναι. Εἰ δὲ πρότερον αὐτῆς ἐκείνος ἤρχε, τοῦτο κερδέστατον, διότι χώραν ἔχων ἄλλοτρίαν τοσούτον χρόνον αὐτὸν ἔπαθε κακόν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς πρέσβεις Δαρείου, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν καὶ ταῦτα Δαρείῳ ἀπαγγεῖλαι, γράμματα (17) αὐτῶς μὴ διδοῦς. Κελεύει οὖν Ἀλέξανδρος τοὺς τραυματισθέντας ἐν τῷ πολέμῳ στρατιώτας θεραπεύεσθαι πάσῃ σπουδῇ (18),

φρονήσας καὶ καταφρονήσας μεγάλως ἔρωτα ἔσχεν εἰς τὴν ἐλπίδα, ἀπληστος δὲ χρυσοῦ καὶ πραγμάτων. Τί γὰρ αὐτὸν ἦν τὴν ἄλλαν λείπον, χρυσὸς ἢ λίθος ἢ ἀγάλματα, ἅπαν καὶ αὐτὸς παρ' ἡμῖν οἶδας. Ἀλλὰ γὰρ σκοπήσας τὴν τύχην, οἰκτεῖρον ἡμᾶς πρὸς σε καταφεύγοντας. Πρὸς Διὸς ἰκεσίῳ καὶ τῆς ἄλλης ἐνυπαρχούσης ἡμῖν εὐγενείας ἀπὸ Περσίδος, ἀποδός τὴν μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα. Ἀντὶ τούτων δὲ ὑπισχνούμαι σοι τοὺς θησαυροὺς δαῖξαι κτλ. Α. || 5. sic C; ἀπεθήμεν πολὺ χ. κ. πολὺ ἀρ. Β || 6. sic C; κατανοήσας τετυχημένοι μὲ τὸ μέγα γρ. ὑπεστήσω Β; κατανοήσω τύχει καὶ νέμειται τ. μ. φρ. ὑπεστήσω L. || 7. προσδέξ. Β L; προσδέξ. μέμνησαι καὶ C. || 8. ὑπισχημι Β. || 9. τοὺς ἐν Μινυάδι χ. Α; ἐν Μυσιᾷ χ. C L. || 10. ὑπαρχοντας add. C; || 11. κυκλεύειν π. τ. χ. δεσπόζειν C. || 12. Ζεὺς σε ποιέτω μέγαν. ἔρρωσο Α. || 13. ἐλάμβανον B C L || 14. κομ. μ. εἰπὼν bene om. Α. || 15. Δ. χρημάτων Β; διὰ δώρων καὶ χρ. C; corr. ex Α. || 16. μετὰ τῶν ἰδίων ἄ. om. Α. Mox Β: αἰσχροῦ ἵστω;

Alexandrum in hanc sententiam : « Darius domino Alexandro hæc dicit : Ante omnia quidem unum moneo, uti te in hac fortunæ beatitudine esse tamen hominem recognoscas, siquidem fatis idoneum argumentum ad id consilii tibi ego præsto sum, quo profecto docere nil homines quicquamque presentia sua presumere oportere. Neque enim id modo de me primum fortuna commenta est. Jam pridem istud in parente meo illa dea Xerxe monstraverat. Is quippe pari arrogantia cupitorum cum in vestros militiam delegisset, alioqui avidior rerum quæ regum glorias trahunt, pro his omnibus quæ petebat, opes suas totque militantium millia attrita pariter amissaque ad porritudinem vertit. His igitur usus exemplis doctusque talibus pro Græco nomine atque clementia competentius feceris, si miseratione hos impertias quos tibi met fortuna supplices procuravit. Igitur ego per favitores tui deos nostrosque adversatores quæso obsecroque, uti mecum matris quoque et conjugis, ut te dignum est, filiorum quoque nostrorum meminisse non aspernare. Ejus tibi benevolentia vicissitudinem spondeo uti thesauros, quos ex vetusto nobis reges parentes suffosos humi additosque latebris reliquerint, ipse quoque coram referam indicemque, tuncque tibi Persarum deos prosperos et imperium Medorum etiam et reliquarum

gentium deprecabor digno profecto tali favore celestium, si in aliis quoque relevandis tuimet memineris ut mortali. »

His litteris sumptis Alexander concionem protinus optimatum ac presentium cogit. Enim vero tunc unus assistentium Parmenion in eam sententiam vadit, uti nec humanitatem Alexander supplici denegaret et ea quæ sibi promiserat libentius amplexaretur, redditurus scilicet matrem pariter et conjugem una cum filiabus mercede promissi. Sed enim ad hæc Alexander, « Atqui, inquit, o Parmenion, mihi contra consilium est respondere Dario frustra se his illum in nos liberalitatibus jactitare, quod thesauros suos suaque regna pollicetur. Non enim videt cuncta ista hæc quæ nobis litteris largitur, jure belli nostra perfecta, neque ille super his aliquando bellum induxerat. Enim quod ipsi quacunque Darius possederat et obtinebat, nostra esse, id est virtutis præmia, arbitraremur, idcirco in hæc ipsa se militavisse, neque sibi in Asiam transeundi aliam quis dixerit esse causam nisi quod cuncta hæc mihi ac meæ præjudicaveram possessioni. Sat sit igitur Dario, si videatur id modo unum lucri habere quod imperterritum his omnibus veluti alienissimis incubaverit. » Et in hanc sententiam dictatas litteras ferri ad Darium jubet. Ipse vero transit ad hujusmodi diligentiam, uti et vulnerati competentius cura

τοὺς δὲ τελευταίους κηδείας τυγχάνοντας θάπτεσθαι. Μείνας οὖν ἐκεῖ τὸν χειμῶνα (19) προσέταξεν ἐμπυρίζεσθαι τὰ Ξέρξου βασιλεία ὄντα κάλλιστα κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, μικρὸν δὲ πάλιν μετανοήσας (20) παύσασθαι (21) ἐκέλευσεν.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Ἐθεάσατο δὲ καὶ τοὺς τῶν Περσῶν τάφους χρυσῷ κεκοσμημένους· εἶδε καὶ τὸν Ναβονασάρου (1) τάφον τοῦ κεκλημένου Ναβουχοδονόσωρ κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνῇ, καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Ἰουδαίων ἐκεῖ κείμενα, καὶ τοὺς κρατῆρας τοὺς χρυσοὺς, ὡς ἡρώων εἶναι τὴν θέαν. Παραπλήσιον δὲ θεάσατο καὶ τὸν Κύρου τάφον· ἦν δὲ πύργος αἰθριος δωδεκάστεγος, ἐν δὲ τῇ ἀνώ στέγῃ ἔκειτο αὐτὸς ἐν χρυσῇ πυλῇ (2), καὶ ὕψος περιεχέυτο αὐτῷ, (3) ὥστε τὸ τρίγωνμα αὐτοῦ φαίνεσθαι καὶ αὐτὸν δὲ θλον διὰ τοῦ (4) ὕψους.

Ἐνταῦθα δὲ ἦσαν Ἕλληνες ἄνδρες εἰς τὸν τάφον Ξέρξου (5) λελωθημένοι, οἱ μὲν χεῖρας, οἱ δὲ (6) πόδας, οἱ δὲ ῥίνας, ἕτεροι δὲ τὰ ὠτα αὐτῶν, δεδεμένοι πέδας καὶ ἡλωθέντες (7), ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Συνελθόντες οὖν ἄνθρωποι ἐξεβοήσαν Ἀλεξάνδρῳ ὥστε σῶσαι αὐ-

τούς. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἰδὼν αὐτοὺς ἰδάκρυσεν· ἦν γὰρ τὸ θέαμα (8) δεινόν. Βαρέως οὖν ἠνεγκεν ἐπὶ τοῦτω καὶ προσέταξε λυθῆναι τούτους τῶν δεσμῶν καὶ δοθῆναι αὐτοῖς χίλια δίδραχμα, καὶ ἀποκαταστῆναι αὐτοὺς εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας. Οἱ δὲ λαβόντες τὸ ἀργύριον ἠξίωσαν Ἀλεξάνδρῳ χώραν αὐτοῖς ἀπομερισθῆναι ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, εἰς δὲ τὰς πατρίδας αὐτῶν μὴ ἐκπεμφθῆναι καὶ οὕτω δικαιμένους θνεῖδος εἶναι τοῖς οἰκείοις. Καὶ ἐκέλευσεν ἀπομερισθῆναι αὐτοῖς γῆν (9) καὶ δοθῆναι αὐτοῖς σίτον (10) καὶ σπέρματα ἐκάστῳ ἐξίσου (11), καὶ πρόβατα καὶ πάντα ὅσα ἦν χρήσιμα πρὸς γεωργίαν καὶ ἕτερα χρῆματα (12).

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Ὁ δὲ Δαρεῖος ἡντρεπίζετο εἰς ἕτερον πόλεμον συμβαλεῖν Ἀλεξάνδρῳ. Γράφει οὖν Πύρῳ βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν οὕτως· «Βασιλεὺς Δαρεῖος βασιλεῖ Ἰνδῶν Πύρῳ χαίρειν. Ἐπὶ τῇ γενομένη καταστροφῇ τοῦ οἴκου μου ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις καὶ νῦν δηλῶ σοι, ἐπειδὴ ἐπιβάς μοι ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς, θηρὸς ἀγρίου ψυχῇν ἔχων, οὐ βούλεται τὴν μητέρα μου καὶ τὰ τέκνα ἀποδοῦναι μοι· ἐμοῦ δὲ ἐπαγγελαμένου θησαυροῦ καὶ

ἰσὶν συνκοιτασθῆναι αὐτάς, τοὺς ἄνδρ. v. || 17. γρ. α. μ. διδ. om. AC. || 18. ἐπιμυλίσ C. τοὺς τραυματίας θεραπεῖας ἔχειν A. || 19. μείνας δὲ τὸν ἀκμαιοτάτον χειμῶνα καὶ ποιήσας τοῖς ἐγγυρίοις θεοῖς θυσίαις προσέταξε κτλ. A. || 20. καταν. C. || 21. σβεσθῆναι A.

Cap. XVIII. 1. Ναβονασάρου... κεκλημένου excid. in B; supplevi ex L; εἶδε δὲ κ. τὸν τοῦ Ναβουχοδονόσωρος τάφον καὶ τὸν (1. τὸν καὶ) Ναβονασάρου καλουμένου, καὶ τὰ ἀναθ. C. || 2. ἐκεῖτο χρυσῇ πυλῇ, ὕψος B. || 3. αὐτῷ om. B. || 4. διὰ τοῦ om. B. || 5. εἰς τ. τ. Ξ deest in A. || 6. οἱ μὲν χ. οἱ δὲ deest in B. || 7. ἡλωμένοι B; μοχ συνελθ. ο. ἄδρ. addidi ex A. || 8. sic A. θεώρημα αὐτῶν χαλεπόν B. θεωρία α. δεινὴ C. || 9. εἰς τρεῖς τόπους add. C. || 10. καὶ σιτ. om. C. || 11. ἐξ ἴσ. om. C, qui deinde: καὶ βόας ἐκάστῳ ἐξ (sic etiam A) καὶ πρόβατα. || 12. add. C: καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

rentur et desiderati vallo sepulcri ad meritum decorarentur. Atque in hac occupatus hiemis spatia transegit, quidquid interea temporis fuerit diis praestitibus sacrificiis obsecutus. Atque cum interea motu quodam animi repentino jussisset regiam Xerxis, quae opulentissima et pulcherrima videbatur, injecto igni concremari, id quoque mox per poenitentiam reformatam exstingui atque ad faciem pristinae retineri praecipit.

XVIII. Fuit eadem inter hac cura ut sepulcra Persarum et sepulta eorum olim corpora intueretur, quod in his sepulcris multae patere aureae multaque pecunia condita ad templorum magnificentiam diceretur. Sed egregie ceteris anteibat Cyri aedes, quae scilicet turris ad faciem levi quadroque lapide in summam altitudinem exstructa processerat. Ipsi vero Cyri conditorium erat lapide visendo, cujus sive natura perpiscna, sive insculptio adeo tenuis erat, ut nihilo prorsus quicquid interesset impediret intuentium diligentiam, adeo ut propter saxi illius evidentiam capilli conditi cadaveris viserentur.

Sed propter hoc sepultum flebile spectaculum Alexander protinus conspicatus. Erant enim Graeci idemque complures, quos cum variis ex causis diversisque temporibus captivitate rex aut reges subegissent, praeseclis naribus auribusque et quaecumque hominum vultibus decorum natura praevidebat, suppliciali post servitio devincti circa hac

sepulcra custodes agitabant. Hi igitur omnes ubi justitiam Alexandrum agere sensere, pari voce et ejulatu suae gentis Graecisque supplicationibus obsecrantes audientem linguae propriae insignia facile permoverunt. Quare productos cum videret adeo flebiliter mutilatos atque laniatos, fideliterque causas et ritum Persicum cognovisset, misertus eorum dederat quidem volentibus facultatem, uti viatico sumptuati si vellent ad patriam remearent. Enim cum sese ignobiles saedatosque latere melius conspectum popularium quam ad ludibrium forsitan occurrentes civibus praesentirent, hujus quidem rei gratiam fecere regi, sibi tamen et locum quem colerent et vitam ab indigentia laxiorem pecuniis impetrare. Dat igitur his et agros et dap-siles et cetera etiam quae ad agrorum exercitia secundarent pro supplicum civium contulit voluntate.

XIX. Sed inter hac rursus Darius comparando exercitu scribendisque militibus animum confirmarat. Scribit denique Poro Indiae regi talia: «Clam me non est indignationem tuam deducere quidquid nos ex hostico patiamur; ferinam etenim expertus hostium rabiem vel ipsis orbatus affectibus ex illa regia beatitudine in extimam veni Darius ille miserationem, cum mihi non mater amantissima, non uxor conspirantissima, non suavissimi filii propter sunt, quin hac cuncta adversantibus serviunt. (Rursus incipit cod. Mediolan.) «Quare pollicentem n.e

ἄλλα τινὰ πλείονα παρέχειν αὐτῷ, οὐ πείθεται. Ὅθεν οὖν βουλόμενος ἐκπορθῆσαι αὐτὸν ἐφ' οἷς ἐπραξε, συνίστημι αὐτῷ καὶ ἕτερον πόλεμον μέχρις ἂν ἀμύνωμαι τελείως αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ. Δίκαιον οὖν ἐστὶ καὶ σε ἀγανακτῆσαι ἐφ' οἷς ἐπαθον καὶ ἐπεξελεθῆν σε ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὕβρει (1), μνησθέντα τῶν γονικῶν ἡμῶν δικαίων. Συναθροίσον οὖν πλείστα ἔθνη καὶ γίνου (2) ἐπὶ τὰς Κασπιακὰς πύλας. Τοῖς δὲ συναγομένοις ἀνδράσι χορήγησον (3) χρυσίον πολλὸ καὶ σίτον καὶ χορτάσματα. Πάντων δέ σοι τὸ ἥμισυ τῶν λαφύρων, ὧν ἂν λάβω ἐκ τῶν πολεμίων, χάρισσμαι, καὶ τὸν λεγόμενον Βουκέφαλον ἵππον σὺν τοῖς βασιλικοῖς χωρίοις καὶ τὰς παλλακὰς (4) αὐτοῦ. Δεξιόμενος οὖν τὰ γράμματα ἡμῶν, ἐν πολλῇ σπουδῇ ἄθροισον πληθὺ καὶ ἀπόστειλον ἡμῖν. Ἐρρωσο. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μαθὼν ταῦτα ὑπὸ τινος τῶν τοῦ Δαρείου προπεφυγόντων παρ' αὐτὸν, εὐθέως ἀναλαβὼν ἄπασαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ τὴν πορείαν ἐποιεῖτο πρὸς τὴν Μηδίαν (5). Ἦκουσε δὲ Δαρεῖον εἶναι ἐν Ἐκβατάνοις (6) ** ἐπὶ τὰς Κασπιακὰς πύλας καὶ σύντονον ἐποιεῖτο τὸν διωγμὸν καὶ εὐτολμότερον.

ΚΕΦ. Κ'.

V

Οἱ δὲ σατράπαι (1) Δαρείου ἔγνωσαν τὸν Ἀλέξανδρον

ἐγγίζοντα, ὅτε Βῆσσοι καὶ ὁ Ἀριοβαρζάνης καὶ παρὰ τὰς πέντες οὗτοι τὰς φρενοβλαβεῖς γνώμας, ἐβουλεύσαντο Δαρεῖον ἀναιρῆσαι, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, ὅτι ἐὰν ἐνὶ λῶμεν τὸν Δαρεῖον, ληψόμεθα παρὰ Ἀλεξάνδρου χρήματα πολλὰ, ὡς ἀναιρῆσαντες τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ. Οὗτοι οὖν πρὸς βουλευσάμενοι ἐπηνέχθησαν (2) ξιφῆρεις Δαρεῖα. Ὡς δὲ εἶδε τούτους ὁρμήσαντας Δαρεῖος ξιφῆρεις, εἶπεν αὐτοῖς « Ὡ ἐμοῦ δεσπότης, οἱ πρὶν μου δοῦλοι τί ἔβη ἡδίκησα, ἵνα ὑμεῖς ἀνελθῆτε με βαρβάρῳ τοιμῆματι; Μὴ πλέον ὑμεῖς Μακεδόνων τι δράσετε; Ἐάσατέ με ὁπτις ἐπὶ τὰ μέλαθρα βίβντα ἀναστενάξιν τὴν ἀντικλόν μου τύχην. Ἐὰν νῦν ἔλθω Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς Μακεδόνων εὖρη με σφαγέτω (3), ἐκδικήσῃ τὸ εἶμά μου (4). » Οἱ δὲ μηδαμῶς πεισθέντες ταῖς ἐπιστολαῖς Δαρείου φόνους αὐτὸν ἀμύναντο. Ὁ δὲ Δαρεῖος ταῖς ἑσπέραις χερσὶν (5) αὐτοῦ κρατήσας, τὸν μὲν Βῆσσον τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ εἰς τὴν γῆν κατασχὼν καὶ τῷ εὐωνύμῳ γόνυ εἰς τοὺς βουβῶνας αὐτοῦ ὑποκλίνας ἐκράτει τὸν δὲ Ἀριοβαρζάν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐπισχὼν ἐκράτει (6) τοῦ μὴ ἐπιφέρειν αὐτῷ τὸ ξίφος· λόγχοι δὲ αὐτῷ αἱ πληγαὶ ἐτύγγανον. Τῶν δὲ δυσσεβῶν μηκέτι ἰσχυόντων εὐὴν ἀναιρῆσαι, ἐπάλαιον μετ' αὐτοῦ. ἦν γὰρ ἰσχυρὸς ὁ Δαρεῖος. Οἱ οὖν Μακεδόνες τὸν Στράγγαν (7) ποταμὸν παγέτω εὐρόντες διεπέρασαν, καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἀλέξαν-

Cap. XIX. 1. σοὶ τὴν ἐμὴν ὕβριν B. || 2. καὶ γίνου adl. ex A. || 3. χορήγησω ἀνδρὶ εὐώνῳ (i. e. καλῶ) χρυσὸν γ ἵππει δὲ χρυσὸς ε' A. || 4. τῶν παλλακῶν B L. καὶ τὰς ἐνούσας τούτοις παλλακὰς ρη' μετὰ τοῦ ἰδίου κόσμου A. || 5. Μηδίαν B. Μηδίαν A. || 6. sic A., Βατάνοις B C. Deinde excluderunt nonnulla. Sententiam explere licet ex Valerio. Cod. A. pro more manca praebet haec: ... ἐν Ἐκβατάνοις· ἠκούετο δὲ βασιλεύειν τὴν Ἀσίαν Ἀλέξανδρος, εἰ μὴ κατεπερόνησε τοῦ Δαρείου ὀνόματος· προσαγγέλλει δὲ αὐτῷ ὅτι εἰη περνευγὸς ἐπὶ τὰς Κασπίας πύλας· σύντομον δὲ ἐποιεῖ τὸν διωγμὸν· ἀκούσας παρὰ τῶν ὅτι πλησίον εἴη ὁ βασιλεὺς, τοῦ εὐνούχου αὐτομολήσαντος, πάντα πρὸς ἀλήθειαν, εὐτολμώτερον τὸν διωγμὸν ἐποιεῖται. Cap. XX. 1. sic cod. C; ἀπάγων (ὡς δὲ ἐπείγουν A) δὲ Βῆσσον καὶ Ἀρ. καὶ παρὰ τρ. elc. B. || 2. ὑπεστέργοντα λέγει C. || 3. τεθνηκότα B C.; σφαγέτω ληστρικῇ γνώμῃ A. || 4. addit A: οὐ θέμις γὰρ ὀρθῆναι βασιλέα δολορονηθέντα οἰκτίστην. Deinde sic: καὶ ὁ μὲν Δαρεῖος ἀντίειχε πρὸς τοὺς πονηροὺς· αὐτοῦ δὲ τὰς χεῖρας ἀνέχοντος, αἱ πληγαὶ τοῦ ξίφους οὐκ ἐγένοντο κείριστοι, ἀλλὰ πλόγιοι ἐγίνοντο. Οἱ δὲ Μακεδόνες elc. || 5. χερσὶν ἐπάλαιεν αὐτούς, τὸν μὲν BC. || 6. μόνος add. B. || 7. τὸν

non modo thesauros opesve regales, sed regni quoque nostri quam amplissimam portionem, spretis Macedo supplicibus ejusmodi, una tantum suorum arrogantia delectatur. Ergo, mi Pore, jam opibus fatigatus, animo tamen ad sententiam milito, si modo faveas. Rursus enim praelium meditor, si quos quidem ad communionem duco sententiae. Quod si tu quoque tam justae indignationi nostrae accesseris, tuamque injuriam existimaveris, quae in me grassata est, ita probabis te, ut te dignum erit et majorum nostrorum, et isti conspirationi consulere, tuisque commodis non deesse. Igitur ex opinione nostra feceris, si gentes quam plurimas congreges, quamque primum queas ad portas Caspiae tendas. Enim ne sit militia tibi militantium inhonora, dabuntur a me singulis armatorum aurei tres pedestri, equiti vero quinque, ceteraque quae alimoniis abundant. Praxae quoque bellicae pars ex medio vestra fiat. At enim tibi privum munus istud habebis, quod indidem regalissimum est, Bucephalam equum scilicet una cum regis phaleris regioque cultu, concubinisque omnibus, quas octoginta centumque numerant, qui noverunt: eas omnes ac tales cum ornatibus propriis consequere. Quare acce-

ptis his litteris, ne versaveris, quareo, verteriste tale consilium: quin properato ad nos venias una cum hisce, ut dixi, gentibus, quae circa Indum colunt. » Et haec quidem Darius. Sed Alexandrum ista nequaquam latere doctum ex transfuga Persa quodam. Quare coacta manu ad regiones Medicas tendit, conperiens Darium in Bathanis agere, quod nomen genti est. Omissa denique Asia, iter quod instituerat, festinabat, satis adserentibus internuntiis, quod si Darius fugiens portas Caspiae intravisset, inefficacem illam insecutionem Alexander laboraret. Quo quidem etiam tum, veluti parum fideli sermone acciperet, dubia rex arbitrabatur; sed cum Bazanus quidam enuchus regius transfugisset, isque certius enarrasset Darium protinus fugitum, addita est Alexandro properatio.

XX. Aderant tunc Dario fugam molienti satrapae duo, quorum nomen alteri Besus erat, alius vero dictus Ariobarzanes. Hi, cum jam rumoribus calidioribus adessee Alexander nuntiaretur, rati se plurimum in gratiam provisurus esse victoris, si necem Dario intulissent, regem suum in sua regia solitarium opprimunt et letaliter vulnerant, ac si jam mortuum derelinquunt: cautissimum confirmantes,

δρος εἰς τὰ βασιλεία Δαρείου. Μαθόντες δὲ (8) οἱ ἀσέβεις Βῆσσοι καὶ Ἀριοβαρζάν τὴν εἰσοδὸν Ἀλεξάνδρου, ἔφυγον καταλείψαντες Δαρεῖον ἡμίπνον.

Καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὸν (9) Ἀλέξανδρος εὗρεν (10) αὐτὸν ἡμίπνον, ἐκκεχυμένου τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκ τῶν πληγῶν· ἀνοιμώζας δὲ μέγα δ' Ἀλέξανδρος καὶ θρηνηδῖαν μεγάλην ἐπ' αὐτῷ ποιησάμενος λύπης δάκρυα ἐξέχευεν ἐπ' αὐτῷ, καὶ τῇ γλαμύδι αὐτοῦ ἐσκέπαζε τὸ σῶμα Δαρείου, τὰς χεῖρας δὲ ἐπιθείς ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ, ἐλέους γέμοντας λόγους ἐπ' αὐτῷ ἔλεγεν· « Ἀνάστα, βασιλεῦ Δαρεῖε, καὶ τοῖς σοῖς (11) βασιλευε καὶ τῶν σεαυτοῦ δεσπότης γενοῦ· δέξαι τὴν τυραννίδα (12)· δμνυμί σοι τὴν ἄνω πρόνοιαν ὡς ἀληθῶς καὶ οὐ πεπλασμένως φράζω σοι. Τίνες δὲ εἰσιν οἱ πληξάντες σε; μῆνυσόν μοι αὐτοὺς, ἵνα ἐκδικῶν ἔλῃς (13). »

Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, στενάζας

Δαρεῖος καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας ἐπησπάσατο Ἀλεξάνδρον καὶ περιπλακεῖς εἶπεν αὐτῷ· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, μήποτε ἐπαρθῇς τῇ τυραννικῇ δόξῃ, ὥς ποτε καὶ γὰρ, ἰσόμενος ἔχων κράτος, χερσὶν ἐμαῖς οὐρανὸν ἠθέλησα ψαῦσαι (14). Σκόπει καὶ αὐτὸς τὸ μέλλον· ἡ τύχη γὰρ οὐκ οἶδε (15) βασιλέα οὔτε μὴν πλῆθος ἔχοντα· ἀκρίτῳ δὲ γνώμῃ πανταχόθεν ῥέμβεται. Ὁρᾷς τίς ἤμην καὶ τίς γέγονα· ἀποθνήσκοντός μου, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ταῖς χερσὶ σου θάψον με· κηδευσάτωσάν με Μακεδόνες καὶ Πέρσαι (16)· μία γενέσθω συγγένεια Δαρείῳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ· τὴν δὲ ἐμὲ τεκοῦσαν (17) παρατίθιμί σοι, καὶ τὴν γυναῖκά μου ὡς ἐμὲ οἰκτεῖρον, (18) τὴν δὲ θυγατέρα μου Ῥωξάνην δίδωμί σοι εἰς γυναῖκα, ἵνα ἐν ὑστέροις τοῖς καιροῖς ἐπὶ μνήμῃς λήψῃ (19) τέκνα, οἷς καυχώμενοι ὡς ἡμεῖς ἐπὶ τέκνοις, σὺ μὲν Φιλίππῳ, Ῥωξάνῃ δὲ Δαρείῳ μνήμην τελεῖται

Ἀριστόνῃ τὸν καὶ Στράγγαν λεγόμενον B. || 8. ὡς δὲ ἤκουσαν Ἀλέξανδρον ἐγγίσαντα οἱ φονεῖς Δαρείου ἀφέντες τὸν Δ. ἡμίπνον ἔφυγον C. || 9. εἰσελθ. πρῶτος Ἀλ. C. || 10. καὶ εὗρεν α. ἡ. ἐκκεχυμένου εἶπει τὸ τούτου αἷμα, ἀνοιμώζας θρήνον δέξιν λύπης δάκρυα ἐξέχευεν C. || 11. τῆς σῆς γῆς C. || 12. δέξαι σου τὸ διάδημα τοῦ Περσικοῦ πλήθους ἀνάσσειν· ἔχε σου τὸ μέγεθος τῆς τυραννίδος (τῆς τυραννικῆς δόξης A) C. Eadem A, qui pluribus etiam verbis haec persequitur || 13. sic A; ἵνα σε νῦν ἀναπαύσω B; et L, qui in plurimis ad cod. B accedit; ἵνα σε νῦν θεραπεύσω C. || 14. φθάσαι cod. B; δόξῃ, ὅποταν ἰσόμενος κατορθώσῃς ἔργον, καὶ χερσὶν ταῖς σῶν οὐρ. θέλεις φθάσαι ἄλλα σκ. τὸ μ. C; cod. A lla: μὴ ἐπαρθῇς τῇ βασιλικῇ τάξει· ὅτε γὰρ ἔργον ἰσόμενος κατορθώσῃς, κ. γ. τ. σ. οὐρανοῦ; δόξεις ψαῦειν, σκόπει τὸ μέλλον· ἡ γὰρ τύχη οὐκ οἶδεν βασιλέα ἢ ληστήν οὔτε πλῆθος, ἀκρίτῳ δὲ βοίῳ πάντα κακῶς ἐκρίπτεται. || 15. εἶδε C; seqq. corrupta; scripserim οὔτε ληστήν πλῆθος ἔχοντα. || 16. Post haec cod. C interponit haec: « Ὁ σύμπασαν δοκῶν κυριεύειν γαῖαν, νυνὶ, ὡς ὄρεξ, γυμνὸς εἰς γαῖαν ἔρριμμαί, ὃ ποτε ὑπὸ μυριάδων δορυφορούμενος καὶ οἱ θεοὶ δοξαζόμενος, ἀπροστάτευτος, μόνος καταλείμμαι. Μνήσθητι, Ἀλέξανδρε, οἷας δόξης ἄνω ἐξέπεσα, σὺ αὐτόπτης γενόμενος· καὶ μὴ ἐάσῃς ὅπως ἐν ταύτῃ τῇ ταλαιπωρίᾳ τελευτήσῃ με· ἐπίσταμαι γὰρ σπλάγχνα ἔχειν σε· Ἑλλήν γὰρ εἰ σὺ, καὶ οὐκ ὠμὸς Πέρσης ὡς οἱ παρ' ἡμῖν. » Προστάσσει οὖν Ἀλέξανδρος, καὶ φέρουσι τὴν μητέρα Δαρείου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ῥωξάνην. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτὰς Δαρεῖος εὐθὺς ἀπόλωλεν καὶ ἀρᾷσιν συσχεθεῖς καὶ δακρύων πληρωθεὶς ὅπως καὶ σφόδρα τὴν καρδίαν πονήσας, καὶ τὴν ψυχὴν λίαν λυπηθεὶς ὑπὲρ τὸ θεὸν ἐν πολλῇ ταπεινώσει, καὶ ἀτενίσας ὀφθαλμοὺς δακρύων πλήρεις, μόλις κινήσει λόγον ἐρθέξαστο πρὸς Ἀλέξανδρον· « Εὐχαριστῶ σοι, ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε », καὶ περιπλακεῖς πάντας λύπης ἀξίας ἐκίνησε. Μὴ δυνάμενοι οὖν στήσαι δακρύων τοὺς σταλαγμοὺς πάντες τῆς αὐτῶν δόξης ἐταλάνισαν καὶ τελευταῖον ἀσπασμὸν πρὸς αὐτὸν ἐχόμασαν. Καὶ ἀναψυχὴν λαβὼν Δαρεῖος καὶ καρδίας θεραπείαν, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα κρατήσας εἶπε· « Ταύτην, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, δέχομαι ὡς δῶρον· ἔσται δὲ σοι δούλη σὺν τῇ μητρί· μία γενέσθω ἡ συγγένεια etc. ut in codd. B A L. || 17. τὴν δ. εἰ τ. ὡς σε τεκοῦσαν L; τὴν δὲ μητέρα μου ὡς σὲ τεκοῦσαν ἀνατίθιμί σοι C. || 18. sic C; ὡς σὺν ἐμοὶ οἰκτεῖρον B; ὡς σύμφωνον οἰκτεῖρην A; fuerit ὡς συνήμωνα οἰκτεῖρην. || 19. λύπη B; δίδωμί σοι γυναῖκα καὶ συναφήσῃ ἐπ' ἀγαθὸς καιροῖς καὶ ἐπὶ μνείαις

si tantisper a conspectu Alexandri recessissent, donicum illud facinus quod perpetrassent victor perpenderet et divulgaretur.

Jamque exercitus Macedonum rursus Strangæ memorati fluente transmiserat, et Alexander protinus superveniens regiam in qua obversari Darii conpererat cursim inrumpit, eumque recens vulneratum atque adhuc spirantem miseriter offendit. Sed id Alexandro ultra opiniones omnium flebile et luctuosum admodum fuit. Videns enim participem illius regii nominis ac majestatis adeo misere viviendi clausulae reluctantem, flens ejulansque jacenti homini circumfunditur, eumque amplexabundus et contegens regia chlamyde in hæc verba solatur: « Erige te, quæso, Darii, nec deseras: si quid enim ex animo est quod jusseris, ratum habeto regna te tua recepturum, futurumque rursus illum qui fueris. »

Sed ad hæc Darius exsangui jam corpore cum voce etiam ad primum impetum deficeretur, manus supplices tendens, adtrectansque genua Alexandri adsistentis, et

circumplexus ut poterat, tandem talibus loquitur: « Licet mihi jam, Alexander victoriosissime, in hac constituto fortuna liberalius aliquid quam quæ victi sunt loqui, idque a me amicum tibi, non hosticum putes. Inter hæc verba blanda disceptes. Numquam igitur te regii nominis decus tollat: nec si quid blandius fortuna promiserit, idcirco te cæli competentem arbitrare. Enimvero consultius futuris quam præsentibus consules. Nihil enim interest, quod dispescat regiam nostram et plebiculæ dignitatem. En tibi ille Darius, nosti quippe qui fuerim dominus et deus scilicet hujus mundi existimatus, ut flebilem mortem oppeto. Sed habeo obitus hujusce grande solatium, quod in tuis manibus hunc spiritum jam effundam. Quare, quæso, non invidas sepulturam, quam mihi una cum Persis tui Macedones exsequantur. Tum Rogodunen matrem meam commendatam tibi ad honorem dignum nomine nostro habeto, utque participem Olympiadi tuæ. Colito uxorem etiam meam: filiam vero Roxanen hac prece tibi in manum do; quæsoque eam dignam conjugio

συγγερῶντες χρόνους. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Δαρεῖος ἐξέπνευσε τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς χειρὶν Ἀλεξάνδρου.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος συμπαθῶς κλαύσας τὸν Δαρεῖον ἐκέλευσε τὸ σῶμα αὐτοῦ βαστάζεσθαι, θάψαι δὲ αὐτὸν Περσικῶ νόμῳ ὡς βασιλέα (1). Κελεύει δὲ πρώτους Πέρσας διὰγειν, Μακεδόνας δὲ ὅπισθεν ἐνόπλους· αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ὑποθεῖς τὸν ὦμον αὐτοῦ ἐδάσασσε μετὰ τῶν σατραπῶν τὸ σῶμα Δαρείου. Οὐ τοσοῦτον δὲ ἔστενον οἱ ἀκολουθοῦντες (2) ἐπὶ Δαρείῳ ὅσον ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ βαστάζοντι. Ἀποθεῖς δὲ Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν τάφον Δαρεῖον τὸν βασιλέα, βουθυτήσας (3) ἐκεῖ μνημεῖον ἐποίησε Δαρείῳ, καὶ νόμους ἔθετο κατὰ πόλιν, ἅμα δὲ καὶ προστάγματα περιέχοντα οὕτως· « Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος υἱὸς (4) Φιλίππου βασιλέως καὶ βασιλίσσης Ὀλυμπιάδος, τοῖς κατὰ τὴν Περσίδα πᾶσαν ἐν τε ταῖς πόλεσι καὶ χώραις ταῦτα κελεύω. Εὐκτὸν (5) μὲν

ἦν μοι τὰς τοσαύτας μυριάδας ἀνθρώπων μὴ κακῶς ἀπολέσθαι· εἰ δὲ ἡ εὐδαιμονία ποιεῖ με κατὰ Περσὸν νικηφόρον, εὐχαριστῶ τῇ προνοίᾳ. Γινώσκειται δὲ ὅτι καθιστῶ ὑμῖν σατράπας, οἷς ὠφελεῖτε ὑπακούοντες ὡς ἐπὶ Δαρείου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν κατεχομένων. Μὴ ἴδῃτε δὲ βασιλέα εἰ μὴ Ἀλέξανδρον μόνον. Χρᾶσθε δὲ τοῖς ἰδίοις ἔθεσι καὶ συνθημαῖς καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι καὶ εὐαγλίαις καὶ βουθυσίαις, καθέπερ καὶ ἐπὶ Δαρείου. Ἐκαστος ὁμῶν τῇ ἰδίᾳ μὲν βρώσῃ· ἐὰν δὲ Πέρσης καταλείψῃ τὴν ἰδίαν πόλιν ἢ χώραν ἢ τόπον, καὶ ἀλλοδαπῇ κατοικήσῃ, ὡς ἀποστάτης καλεῖσθω (6). Τῶν δὲ ὑπαρχόντων ὑμῖν συγγερῶν ἐκείνων κυριεύειν τῶν ἰδίων πλὴν χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου (7)· τὸν γὰρ χρυσὸν καὶ τὸν ἀργυρὸν κελεύω ἀναφέρεισθαι ταῖς πόλεσιν ἡμετέραις (8)· νομίσματα (9) δὲ ὅσα ἔχητε συγγωροῦμεν ἐκείσθω τοῖς ἰδίοις χρᾶσθαι. Πᾶν δὲ ἀμυντήριον ὄπλον κελεύω ἀναφέρεισθαι εἰς τὰς ὑποδείκνυμενας ὁπλοθήκας. (10) Οἱ δὲ σατράπαι μνησθήσονται

λήψῃ τέκνα, οἷς καὶ ὑμεῖς καυχώμενοι ὡς ὁμῶν τέκνοις, σὺ μὲν ἐπὶ Φιλ. βασ., 'Ρ. δ' ἐπὶ Δ. μνήμην ἐπιτελεῖτε συγγερῶν εἰς χρόνους. C; εἰς γυναῖκα ἐκδιδώμι σοι, ἵνα ἐπὶ τοῖς ὁρωμένοις κ. ε. μ. ἵστασαι πάντων· καὶ ἐπὶ τέκν. καυχῆσαι ὡς πατὴρ καὶ ἡμεῖς· σὺ μὲν ἐπὶ Φιλ., 'Ρ. δ. ἐ. Δ. καὶ ἡμῖν μνήμας τελείψῃ γρ. συγγερῶντες; L; δίδωμι σοι, ἵνα εἰ τι καὶ ἐν φθιτοῖς λίσσεται γνῶμη, σὺ δύο γενεαὶς ἐπὶ τέκνοις κάχονται (sic), σὺ μὲν Φιλίππῳ, 'Ρ. δ. Δαρείῳ. A.

Cap. XXI. 1. ὡς βασιλέα οἶμ. B; deinde post κελεύει δὲ lacunam habet unius lineae, quam explevi ex C. || 2. φῆναι. B; οἱ ἀκολουθοῦντες ὄραν C; superest ὄραν ex disertiore narratione. Cod. L ita: ἐκλαῖον δὲ πάντας καὶ ἐπῆσαν εἰ τοσοῦτον ἐπὶ Δαρείῳ ὅσον ἐπὶ Ἀλ. (ὅσον συνεπάθον καὶ ὑπερὶ γάπων τὸν Ἀλέξ. cod. A.), ὁρῶντας αὐτὸν βαστάζεσθαι τὴν κλίνην. Κηδευθεὶς οὖν κατὰ τοὺς τῶν Περσῶν νόμους, ἀπέλυσε τοὺς ὄχλους· εὐθέως δὲ κατὰ πόλιν δόγμα ἐξέδοτο περὶ τῶν οὕτως· || 3. βουθυτήσας ἀγῶνά τε ἐπιτάριον ἄξας, νόμον τε καὶ πρόσταγμα ἔθετο Πέρσαις τοιοῦτον A. || 4. ἐκ βασιλίσσης Ὀλυμπιάδος A. || 5. εὐκταῖον A; καλὸν C; οὐ βούλομαι γὰρ τοσ. μ. L. || 6. τοῖς κυσὶ βρώμα γενήσεται L. || 7. addit A: ἢ ὃ γαυριώνται ἀγαθὸς τε καὶ καὶ ὁ νόμισμα δὲ ὃ ἔχετε συγγερῶν. || 8. τοῖς κατὰ πόλιν καὶ χώραν ἡμετέροις ὄροις (ἐφόροις) C. || 9. νομάς... ὅσα B; νομάς... ὅσον L; νομάς... ὅσας C. || 10. pergit A: τοῖς δὲ σατράπαις οἷς ἐὰν (L. οἷς ἂν) δοκιμάσω, τῶν καὶ ἀρίθμον δυνάμεως ἐπιμετρήσω καὶ μέτρον καθοπισμοῦ· ἀγῶνάς τε ὡς ἔθος ἐστὶν ἀγεσθαι χρήσονται θάλασσας τοῦ πατρὸς. ἔθνος δὲ ἐπ' ἔθνη οὐκ ἐπιμνησθήσεται, εἰ μὴ ἐμπορίας χάριν, καὶ ταῦτα ἕως κ' ἀνδρῶν, ἢ ὡς πολέμιος Περσικῶ νόμῳ κατασθῆσεται· ἐμποροὶ δὲ πάντες τῇ αὐτῇ ἐργασίᾳ προσχράσθωσαν, ὡς ἐπὶ Δαρείου· τέλη δὲ ἀγρῶν καὶ τῶν φυτικῶν κτήνων

tuo censeas. Erit enim illi ad solatium largiter, nihil sibi de regia conjunctione defuisse. » Et in hisce verbis Darius spiritum transigit.

XXI. Multis igitur lacrimis miserationem regiam Alexander persecutus, auferri cadaver et ad magnificentiam debitam proque sui dignitate, ritu Persarum sepeliri jubet. Denique corpori regio transvehendo cum bajulos quosque nobilissimos suorum atque indigenas esse jussisset, ut illis officium tale non dedignantibus fieret, primus ipse onus feretri subiit. Quo viso cuncti quoque illud honoris privi maximum testimonium competebant. Infertur igitur sepulcris pariter ac moribus. Idem enim vobis conventus, eadem solemnitates et suavia, nec vagum quocumque a regione vel sedibus suis aberrasse quopiam probaturus sum. Quippe quibus patrimonia priva habere permiserim, exceptis auro pariter et argento, quæ communis hic usus magis esse regia confitetur. Reliqua vero omnis moneta, quæcumque est, domino permittetur. Armamentaria sane privata, si in usum publicum satrapæ necessaria videri, his quoque eos uti oportere mandavi. Agmina pariter pergrinare, inque aliena transire interdixi, nisi quod

edicit in verba, quorum sententia hæc fuit: « Rex Alexander Ammonis et Olympiadis filius Persis dicit. Ea quidem quæ jure belli transacta sunt, nullum profecto sapientium puto procul merito putaturum. Etenim ista sententia est, quam exsequi mortalibus sit necesse. Quare super his quidem habeo gratias favioribus meis. Enim nunc quoniam vos quoque nostra cura esse coepistis, scire vos par est, satrapas quidem regionibus constitutos, quibus ex more parebitis haud secus prorsus ac sub Dario mos erat: eoque id consultavi, ne incerta regentium observatio plus penes vos haberet formidinis quam veritatis. Utinam igitur legibus vestris pariter ac moribus. Idem enim vobis conventus, eadem solemnitates et suavia, nec vagum quocumque a regione vel sedibus suis aberrasse quopiam probaturus sum. Quippe quibus patrimonia priva habere permiserim, exceptis auro pariter et argento, quæ communis hic usus magis esse regia confitetur. Reliqua vero omnis moneta, quæcumque est, domino permittetur. Armamentaria sane privata, si in usum publicum satrapæ necessaria videri, his quoque eos uti oportere mandavi. Agmina pariter pergrinare, inque aliena transire interdixi, nisi quod

ἐν τῇ αὐτῶν τάξει· ἔθνος δὲ ἔθνη οὐκ ἐπιθήσεται εἰ μὴ ἐμπορίας χάριν, καὶ ταῦτα δὲ ἕως εἴκοσιν ἀνδρῶν (11). Κἀγὼ τὸ μέρος λήψομαι κατὰ τοὺς νόμους ὡς ἐπὶ Δαρείου. Βούλομαι δὲ τὰς χώρας ὑμῶν ἐν εὐθηνείᾳ (12) καταστῆσαι, τὰς δὲ ὁδοὺς Περσίδος ἐμπορεύεσθαι (13) καὶ πραγματεύεσθαι μετὰ πάσης εὐσταθείας, ὅπως οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐμπορεύονται πρὸς ὑμᾶς (14)· ἀπὸ γὰρ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς διαβάσεως τῆς ἐπὶ τὸν Τίγριν ποταμὸν ἕως Βαβυλῶνος (15) ὁδοποιήσω καὶ σημεῖα ποιήσω (16), ὅπου ἡ δὸς φέρει, καὶ τοῦτο δῆλον ἔσται ἐν ταῖς ὁδοῖς. Δαρεῖον δὲ ἐγὼ οὐκ ἀνείλον. Τίνες δὲ εἰσιν ἀγνοῶ· οἷς ὀφείλω σατραπείας ἃς ἂν βούλωνται χαρίσασθαι καὶ χώρας αὐτοῖς μεγίστας ἀποδοῦναι, ὅτι τὸν ἐμὸν ἐχθρὸν ἀνείλον. » Καὶ ταῦτα εἰπόντος Ἀλεξάνδρου τὸ Περσικὸν πλῆθος ἐταράχθη, ὡς μέλλοντος Ἀλεξάνδρου τὴν Περσίδα κατασκάπτειν.

Γνοὺς δὲ Ἀλέξανδρος τοῦ πλῆθους τὴν λύπην, εἶπε πρὸς αὐτούς· « Τί ὑπονοεῖτε, ὦ Πέρσαι, (17) ὅτι τοὺς ἀνελόντας Δαρεῖον ἐγὼ ἐπιζητῶ; εἰ γὰρ ἐξ ἡ Δαρείος, ἐπεστράτευσέ μοι πόλεμον· νῦν δὲ πᾶς πόλεμος πέπαυται· εἰ τοίνυν οὖν Μακεδόνες εἰσιν ὁ ἀναιρήσας Δαρεῖον, προσερχέσθω θαρρῶν καὶ λαμβανέτω εἰς ἀριστείας ὃ, τι ἂν αἰτήσῃται παρ' ἡμῶν· εἰ δὲ καὶ Πέρσης [ἦ] ἄλλος τις τυγχάνει, μὴ παρακρυπτέσθω (18)· ὁμνυμι γὰρ τὴν ἄνοι πρόνοιαν καὶ τῆς μητρὸς μου τῆς Ὀλυμπιάδος τὴν σωτηρίαν, ὡς ἐπιστήμους καὶ περιφανεῖς αὐτοὺς (19) ποιήσω. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ μὲν πλῆθος ἐδάκρυσεν, οἱ δὲ χάκιστοι οἱ ἀνελόντες Δαρεῖον ὃ τε Βῆσσοι καὶ ὁ Ἀριοβαρζάν, ὡς ληψόμενοι μέγα δῶρον παρὰ Ἀλεξάνδρου, αὐτομάτως προσῆλθον αὐτῷ λέγοντες· « Δέσποτα Ἀλέξανδρε, ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ Δαρεῖον ἀναιρήσαντες ἐχθρὸν σου τυγχάνοντα. »

κατὰ τὸ ἔθος * βούλομαι γὰρ etc. || 11. μεγίστων (l. μέγιστον) add. C. || 12. εὐθηνία B C. || 13. τὰς δὲ ὁδοὺς τ. Π. πραγματεύεσθαι εἰρηκτικῶς, ὅπως καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εὐκόπως εἰς ὁποιάν ἂν βούλωνται πόλιν τῆς Περσίδος πορεύονται A. || 14. καὶ ὑμεῖς πρὸς αὐτούς add. L. || 15. ἕως Μηδείας Bab. C. || 16. x. σ. π. om. C. Codex A uberius narrationis centones præbet hunc in modum (inlata omnia reliqui) : Ἀπὸ γὰρ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ καὶ τῆς διαβάσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ὁδοῦ δι' ἡμισοχίονος ἐκάστη σατράπη ἀπέστειλε ὁδὸν ποιῆσαι δισοχίονος, καὶ ἐνέγραψα ὅπου ἡ δὸς φέρει καὶ τί σημειοῖτο· ἰδοὺ δὲ αἱ ὁδοὶ κατ' αὐτὸν τύχοντες ἢ πλείους ὥσπερ εἰσὶν ἅπλοιοι ὁδοί. ἐπεὶ οὖν τὰς ἐν ταῖς ὁδοῖς γενομένης φροντίδας τὰς ἐπὶ Δαρείου συντάξεις εἰσθιμένας εἰς τέσσαρα χαρίζομαι τοῖς θεοῖς, μάλιστα δὲ ὡς ἄβαριν καὶ δι. ἐπειδὴ ἀξίως κατέναντι τῶν Κύρου γενεσιῶν τὰ ἐμὰ βούλεσθε ἀγεσθαι, συντάξαί μοι Ἀρχοὺς τῶν σατράπων ἵνα καὶ ταῦτα καὶ τὰ Κύρου γενέσια ἀγῇτε μετὰ εὐωχίας καὶ ἀγώνων. τότε ἀγωνίμου θεωροῖ ἔστωσαν Πέρσαι, καὶ ἀθλοθετήσονται Πέρσαι ἐπεὶ χρήζει. βουλόμενος δὲ τὴν παρθένον τὴν στεφανουμένην, ἐὰν πολίτης ἢ ἡμετέρα, ἀκρι τέλους λαμβάνειν εἰς τιμὴν ἐναυσιασάν τοῖς ὄντως στεφάνῳ καὶ μένιν αὐτὴν ἀκρι τέλους ἱερὰν· ἐὰν δὲ αὐτὴν ἢ φύσις καταλάβῃ καὶ γυναῖκα ποιήσῃ, δοθῇ αὐτῇ τὸ τίμημα εἰς λόγον προικὸς· τοῦτο γὰρ δίκαιον καὶ τὴν παραλαμβανούσῃ τὴν ἱερωσύνην. Ἦ δὲ γυμνάσιον γενέσθω ἐν ἐπιστήμῳ τόπῳ ὡς ἐν Πέλλῃ τῇ πόλει· τὰς δὲ αἰρέσεις ἐγὼ αὐτὸς ποιήσομαι ἀκρι περιεῖμι· μετὰ δὲ τὴν ἐμὴν τελευταίην οἶμαι τὴν χώραν τήνδε δεδοικα δύνασθαι· δοθήσεται δὲ ἅρμα τι πολεμιστῶν φιάλη χρυσᾷ ἔχουσα οἴκου στατήρας καὶ ἄλλαι ἐνάργυραι, ἐκάστη χωροῦσα μέτρον, ἅψ' οὐ δύνησται ἀνθρωπος σῶφρων μεθύσθηναι· ἱππὴ πολεμιστῇ φιάλη ἰσόσταθμος καὶ σικὴ καὶ εἰς τὸ Ἀλεξανδρινὸν δέσπονον διὰ βίου ὡς δ' ἂν λαχὼν νικήσῃ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον στέφανον ἔξει χρυσοῦ· ἀρτήρ ἢ στολὴ Περσικὴ· λιτὴ καὶ ζώνη χρυσῇ καὶ φιάλαι δύο, ἀνά στατήρας β' καὶ τὰς ἐπινείας ἐξέστω εἰς τὸ Ἀλεξανδρινὸν ἱερὸν ζητεῖσθαι σατράπας πάντας τοὺς ἑμοὺς ὄντας ἐν Περσίδι ἀρχοντας, οὗ τυράννους ὄντας· τὸσον οἱ τῶν ἀγώνων ἐπίτροποι ἔστωσαν οἱ ἡμέτεροι Ἀλεξανδρεῖς, οἱ καὶ ἱερεῖς τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ μόχλοιο δὲ ὁ κτίσας τὸ Ἀλεξανδρινὸν ἱερὸν φέρει στέφανον χρυσοῦ καὶ στολὴν πορφυρὰν καὶ μάλιστα ταῖς ἐπιστήμῃς ἡμέραι· ἔτεροι δὲ μὴ εἰσιένουσιν εἰς τὸ ἱερὸν· κατὰ πάντα δὲ τρόπον ἐξοικίστον εἶτω τὸ Μηδικὸν γένος. βούλομαι δὲ μὴ ἐν ἑαυτοῖς κρίνειν ὅσον τις ἡμῶν ἔχει πρὸς ἕτερον, οὐδὲ ἐφ' οὗ βούλεσθε καὶ μάλιστα παρακεφαλικοῦ· ἐὰν δὲ τις φανῇ ἐκτὸς βουλευτηρίου συνάγων ἢ σατράπας ἢ συμάρχους, ὡς πολέμιος ἀπολέσθω. ἐπεὶ δὲ πάλιν ταῦτα ἐτέλεσε, συνέγραψεν Ἀλέξανδρος λέγων μέγαν δυνάστην καθεῖλον ἐμὸν ἐχθρὸν, ἐμὸν κύριον Δαρεῖον, οὐκ ἐγὼ δὲ αὐτὸν καθεῖλον etc. || 17. τί ὑπ., ὦ Π., ὡς μέλλοντος μοῦ καταλιπεῖν ὑμᾶς ἀδόξους καὶ ἀσήμους, ὅτι ἐπιζ. etc. B C; verba ὡς μελλ... ἀσήμους coll. L. omittit, recte; Cod. A : εἶπε

merum congreges facient. Cetera multitudo pro rebellionem et hostico puniuntur. Mercaturarum versuræ sint itidem ut sub Dario, pateantque commercia vel Græcis in Persas, vel Persis etiam ad Græcos. Quippe provisum est, ut per satrapas etiam dimensa spatia viæ publicæ consternantur. Solemnitates vobis et certamina gymnica erunt : sed hisce omnibus præsidēs dedi ex Alexandria mea viros Ægyptios, quibus aureæ quoque coronæ, gestamen et amictus purpureus est permissus : præterque eos ingressus ceteros sacri templique prohiberi [placuit.] Judicia etiam quæ vulgo privatim quisque faciebat, nisi per curiam publicam civitatum celebrari non licebit. Ac si præter hæc aliquis ausus erit, hostis supplicio punietur. » Et hæc quidem Alexander usibus publicis. Quod vero ad comprehendendos eos qui Darium vulneribus incesserant, dicit hæc : « Equidem me gaudeo hostem maximum Darium servitio subjugasse, ejusque mortem licet ipse exsecutus non sim, habeo tamen hisce

qui id fecerint gratiam. Quare quod benivolentiæ suæ erga mei studium protestati sunt, ii qui sunt auctores hujusce, hortor ac moneo, uti se prodant mihi que indicent, præmia debita recepturi. Neve istud in ambiguum dubiumque quis transferat, juro majestatem patris Ammonis et Olympiadis matris meæ, quique hi fuerint eos me sublimes ac notissimos omnibus effecturum. Neque enim non maximo digni præmio, qui ejus consilia præverterint, qui rursus bellum et nova mihi prælia meditabatur »

Ad hoc edictum multis quidem fletu res digna videbatur. Sed enim Besus et Ariobarzanes auctores scilicet cædis Darii Alexandro sese obvios ferunt, et professi facinus sponsonem præmii repetunt. Tunc viros protinus comprehendendi, et quam editissimo in loco cruci subfigi jubet. Quod cum præter spem omnibus accidisset, patefecit rex dignum se suo nomine existimasse, si quid de regia libertate subtraheret, dum Dario modo ultio debita procuraretur. Neque

Ἀκούσας δὲ παρ' αὐτῶν ταῦτα Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε αὐτοὺς συλληφθῆναι καὶ ἐπὶ (20) τὸν τάφον Δαρείου σταυρωθῆναι. Τῶν δὲ βωόντων καὶ λεγόντων, « Οὐχ ὤμοσας ἡμῖν· τοὺς ἀναιρήσαντας Δαρεῖον περιφανεῖς καὶ ἐπιστήμους ποιήσω· καὶ πῶς νῦν κελεύεις ἡμᾶς σταυρωθῆναι, παραδὼς τοὺς ὄρκους οὓς ἐποίησω; » λέγει αὐτοῖς Ἀλέξανδρος· « Οὐχ ὑμῶν ἕνεκα ἀπολογούμαι, ὧς κακίστοι, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν στρατευμάτων. Ἄνδρες Πέρσαι, οὐκ ἄλλως ἢ μοι οὕτω βραδίως εὐρεῖν καὶ ἐμφανεῖς αὐτοὺς ποιῆσαι πᾶσιν, ἐάν μὴ πρὸς ὀλίγον ἡπειλήσα τὸν Δαρείου θάνατον· τοῦτο γὰρ ἦν εὐκταῖον τὸ τοὺς ἐκείνους ἀναιρήσαντας μεγίστη τιμωρία παραδοθῆναι· οἱ γὰρ τὸν ἴδιον δεσπότην ἀναιρῶντες πολλῶν μᾶλλον ἐτόλμων καὶ εἰς ἐμὲ φθάσαι (21). Εἰς ὑμᾶς μὲν, ὧς κακίστοι, οὐκ ἐπιώρησα· ὥμοσα γὰρ περιφανεῖς καὶ ἐπιστήμους ὑμᾶς ποιῆσαι πᾶσι, τοῦτέστιν ἀνασταυρωθῆναι, ἵνα ἅπαντες ὑμᾶς θεωρῶσι. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπερήμησαν αὐτὸν πάντες, καὶ οἱ μὲν κακίστοι φρονεῖς ἀνασταυροῦνται ἐπὶ τὸν τάφον Δαρείου.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἀποκαταστήσας δὲ Ἀλέξανδρος ἐν εἰρήνῃ τὴν πόλιν εἶπεν αὐτοῖς· « Τίνα βούλεσθε σατράπην εἶναι τῆς πόλεως ὑμῶν; » Οἱ δὲ εἶπον· « Ἀδουλίτην (1) τὸν τοῦ Δαρείου πατράδελφον. » Καὶ συνεχώρησεν Ἀλέξανδρος τοῦτο γενέσθαι. Γράφει (2) δὲ πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ θυγατέρα Δαρείου οὕτως· « Βασιλεὺς

Ἀλέξανδρος Στατεῖρα (3) καὶ Ῥοδογούνη (4) καὶ Ῥωξάνη τῇ ἐμῇ γυναίκαί χαίρειν. Ἀντιταξάμενον ἡμῖν Δαρεῖον οὐκ ἡμυνάμεθα· τούναντίον (5) ὑπ' ὅχον γὰρ ἐγὼ ζῶντα ὑπὸ τὰ ἐμὰ σκήπτρα κατέχειν· ἐλαχίστον δὲ ἔχοντα πνεῦμα τοῦτον κατέλαβον (6), ὃν ἐλάττω τῇ ἐμῇ χλαμύδι περιέστειλα· ἐπυνθανόμην (7) δὲ παρ' αὐτοῦ τι ἀκοῦσαι περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδέν μοι εἶπε πλὴν, « Παρακαταθήκην ἔχε Ῥωξάνην τὴν ἐμὴν θυγατέρα, καὶ συμβιώσει σοι; » περὶ δὲ τῶν εἰς αὐτὸν γενομένων οὐκ ἐφθασέ μοι ὁμιλῆσαι. Τοὺς μὲν οὖν αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἡμυνάμην ἀξιοπρεπῶς· οἶμαι δὲ ἀνηκοεῖν καὶ ὑμᾶς τὴν ἀγγελίαν αὐτῶν. Προσέταξα δὲ καὶ μνημεῖον (8) αὐτῷ γενέσθαι παρὰ τοὺς πατρώους αὐτοῦ ἥρωας (9). Καὶ ὑμεῖς δὴ τῆς λύπης αὐτοῦ παύσασθε· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἀποκαταστήσω εἰς τὰ ἴδια βασίλεια· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος διατρίψατε ἐξ' ὧς τόπῳ ἐστὲ, μέχρις ἂν καὶ τὰ ἐνθάδε καταστήσω πράγματα (10). Κατὰ γοῦν τὰς διατάξεις Δαρείου Ῥωξάνην τὴν ἐμὴν γυναῖκα καὶ σύνθρονόν (11) μοι εἶναι βούλομαι· ἐάν καὶ ὑμεῖς μοι συμπνεύσητε, προσκυνεῖσθαι αὐτὴν ὡς Ἀλεξάνδρου γυναῖκα βούλομαι καὶ κελεύω. Ἐρρωσθε.

Δεξάμεναι δὲ τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου ἀντίγραφον ταῦτα· « Ῥοδογούνη καὶ Στατεῖρα (12) Ἀλεξάνδρῳ βασιλεῖ χαίρειν. Ἡδξάμεθα ἂν οὐρανίους θεοὺς (13) τοῖς κλίναςι τὸ Δαρείου ὄνομα (14) καὶ τὸ τῶν Περσῶν καύχημα αἰώνιον σε καταστήσαι τῆς οἰκουμένης βασιλέα λογισμῷ (15) καὶ φρονήσει καὶ δυνάμει ὑπερί-

τοὺς ἀνελόντας ἐχθρόν μου μέλλετε τιμᾶν; εἰ τις οὖν Μακεδὼν κτ.). || 18. παραθήτω C. || 19. πᾶσιν ἀνθρώποις add. C. || 20. παρὰ A. || 21. vix sanum; οἱ γὰρ ἐαυτῶν δ. ἀνελόντες πῶς ἐμὲ φείσονται; L.

Cap. XXII. 1. sic C. Ἀδουλίτην A, Λίτην B L. || 2. Μετὰ δὲ ταῦτα γράφει C; Ἦν δὲ καταλιπὼν τὴν μητέρα Δαρείου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐν τῇ (τινί?) πόλει ἀπεχούσῃ (ἀπεχούσαν cod.) διάστημα ἡμερῶν δύο. Γράφει οὖν πρὸς αὐτὰς οὕτως L. || 3. Στατεῖρα B C. Στατήρι A. || 4. Ῥωδῶ B C; Δωρωνογῆ A, qui Roxanen non memorat. || 5. ἀλλὰ μᾶλλον τούναντίον εὐχομαι. C; Cod. A ita: ἀντιταξάμενον ἡμῖν Δαρεῖον ἡμυνάμεθα ὡς τὸ θεῖον ἐβουλεύσατο· ὃν ἐγὼ θέλον ζῶντα ὑπὸ τὰ ἐμὰ σκήπτρα εἶναι· καὶ γὰρ πεπτωκότα αὐτὸν τραυματίαον ὑπὸ τῶν ἰδίων εὖρον ἐλαχίστον πνεῦμα ἐμπνέοντα· ὃν καὶ ἐλάττω τῇ ἐαυτοῦ χλαμύδι συστειλάς ἐπυνθανόμην τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ· ὃ δὲ μοι παραθήκην Ῥωξάνην τὴν θυγατέρα καὶ εἰς συμβίωσιν ἔδωκεν, περὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐκ ἐφθῆ μοι ὁμιλῆσαι. || 6. ἐλαχίστως δὲ ἔχοντας (ἐλαχίστου δὲ ἔχοντα. C) ἐπὶ τοῦ πνεύματι αὐτοῦ, τοῦτον κατέλαβον ἐν ἐσχάτῃ ἀναπνοῇ B C; ἐσχάτον δὲ τοῦτον κατέλαβον ἔχοντα, ὃν κτλ. L. || 7. ἐπόθουν C. ἐπειθόμην δὲ π. α. μαθεῖν τίς ἐστὶν ὁ πλήξας, ἀλλ' ὅμως οὐδέν μοι εἶπε πλὴν τοῦτο· παρατίθημί σοι τὴν ἐμὴν τεκούσαν καὶ τὴν ἐμὴν σύμβιον, ἐξαιρέτως δὲ Ῥωξάνην τὴν ἐμὴν θυγατέρα καὶ σύμβιον σου. Περὶ δὲ τῶν συμβάντων αὐτῶν οὐκ ἐφθασέν μοι ὁμιλῆσαι L. || 8. ἡρῶον A; cod. L post v. ἀξιοπρεπῶς pergil: Προσέταξεν δὲ ἡμῖν τοῦτον κηδεύσαι παρὰ τοῖς τῶν πατέρων αὐτοῦ τάφοις· ὃ καὶ γέγονεν. οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ταῦτα πάντα ἀνηκοεῖν. Παύσασθε οὖν τῆς λύπης αὐτοῦ. || 9. addit A: ἐπεμψα δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀνερωθῆναι. || 10. addit A: ἐμάνησαν (sic) γὰρ τινες ἐπὶ ἀπειθοῦντες. || 11. σύμβιον B. || 12. Ῥωδῶ καὶ Στατήρα (Στατήρι B) C B L. || 13. οὐρ. θ. add. ex A; εὐχόμεθα τοῖς κλινούσι B. || 14. διάδημα A. || 15. ὡς λ. κ. φ. κ. δ.

tamen hisce ipsis de perjurio se reum fore, cum sublimes eos notissimosque omnibus fore edicto promiserit, quos quidem facile sit visere in illo suggestu crucibus adfixos. Tunc omnibus et oratio placuit et regis benignitas comprobata est.

XXII. Sed hisce gestis, et ex voto Persarum illic satrapa constituto, qui patruus Dario fuisset, ejusmodi litteras Alexander ad Rogodunen matrem Darii facit: « Ea quidem cuncta quæ mihi adversum Darium fuere, perinde ut diis libuit, sunt transacta. Enimvero ego votis petivi, ut ejus incolunitatem nactus socio ipso uteretur atque amico. Sed is quoniam suorum insidiis Besi vel Ariobarzanis sit interfectus, nihil a me reliqui fuit quod ad prosequen-

dum ejus funus ultionemque dignum foret. Verum quoniam supremo Darius alloquio filiam suam Roxanen mihi in conjugio esse mandavit, voto ejus et precibus accessi. Itaque e re est de litteris jam præscribi. »

Ad hæc Rogodune mater Alexandro sic respondit: « Nobis quoque id voti maxime fuit, ut quoniam diis inclinare Darii nomen ab illa potentia libuisset, in te nobis et illius dignitas et spes omnis incolumis servaretur, quem virtutum scilicet et sapientiæ merito dignum fortuna sua nullus addubitet. Id ergo ut cunctis, ita nobis præcipue voluptati est, quas et in illo versu fortunæ nihilum triste experiri contenderis, et habitas pro veteri ac tui nominis dignitate

χοντα. Οἶδαμεν δὲ ὑπὸ τὰς σὰς ἀγκάλας οὔσαι διτι καλῶς ζῶμεν, καὶ ἐπευχόμεθα σοι κάλλιστα παρασχεῖν τοὺς θεοὺς (16) τὸ καλλίστως (17) τῆς οἰκουμένης ὅλης δεσπόζειν ἐν ἀναριθμήτοις χρόνοις, διτι οὐχ ὥς αἰχμαλώτοις προσέσχες (18) πεπτωκυῖαις ὑπὸ τὰς σὰς ἀγκάλας (19). Ἐλέγχει (20) δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων διτι ἐξ ὑπεροχῆς γεγενημένος ὑπάρχεις (21). Ἡμεῖς μὲν νῦν οὐκέτι αἰχμαλῶτοί ἐσμεν ἐν ὅς (22) τεταπεινωμένοι ὑπάρχομεν· νῦν οἶδαμεν Ἀλέξανδρον βασιλέα νέον Δαρειὸν γεγενῆσθαι ἡμῖν· Ἀλεξάνδρῳ προσκυνούμεν τῷ μὴ καταισχύναντι ἡμᾶς. Ἐγράψαμεν δὲ τῷ τῶν Περσῶν παντὶ ἔθνεϊ· Ἰδοῦ (23) νέον νῦν Δαρειὸν οἶδαμεν Ἀλέξανδρον μέγιστον βασιλέα· ἡ τύχη Ἀλεξάνδρῳ βασιλεῖ πάσης τῆς οἰκουμένης Ῥωξάνῃ πρὸς γάμον ἄγει· πάντες οὖν προσάγετε (24) Ἀλεξάνδρῳ εὐχαριστίας ἀξίας, διτι τῶν Περσῶν τὸ καύχημα μειζόνως (25) νῦν ὑψώθη· ἀγαλλώμεθα (26) νῦν μέγιστον βασιλέα Ἀλέξανδρον ἀναγορεύοντες. Ἐρρωσο.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δεξάμενος, τὰ γράμματα αὐτῶν

ἀντιγράφει αὐταῖς οὕτως· «Ἐπαινῶ ὑμῶν τὸ φρόνημα πειράσσομαι οὖν ἄξια τοῦ γένους ὑμῶν φροντίσαι· καὶ γὰρ φθαρτὸς ἄνθρωπος γεγέννημαι (27). Ἐρρωσθε.» (28) Ἐν ὑστέρῳ (29) δὲ Ἀλέξανδρος ἔγραψε καὶ Ῥωξάνῃ ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως· «Ἀλέξανδρος βασιλεὺς Ῥωξάνῃ τῇ ἐμῇ συνεύω (30) χαίρειν. Γράφων (31) Ὀλυμπιάδι τῇ ἐμῇ μητρὶ περὶ ἄλλων τινῶν ἀνηκόντων ἡμῖν πραγμάτων προσενετείλαμην ἐν τῇ γραφῇ τὸν γυναικεῖον κόσμον καὶ τὸν ἱματισμὸν Ῥοδογούνης (32) τῆς μητρὸς Δαρείου καὶ τῆς τούτου γυναικὸς Στατεΐρας πεμφθῆναι ἡμῖν, [καὶ τὸ τίμημα (33) πεμφθῆναι αὐτῇ παρ' ἐμοῦ]. Πειρῶ δὲ καὶ σεαυτὴν ἀντάξια φρονεῖν Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸν φόβον ἔχειν καὶ τὴν πρὸς Ὀλυμπιάδα τιμὴν· ταῦτα γὰρ πράττουσα καὶ σεαυτὴ καὶ ἡμῖν τιμὴν μεγάλην καὶ εὐσηχημοσύνην περιποιήσεις. Ἐρρωσέ μοι φιλάτῃ (34).

Ἐγράψε (35) δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ μητρὶ Ὀλυμπιάδι τοῦ ἀποστεῖλαι τὸν γυναικεῖον κόσμον αὐτῆς καὶ τὸν ἱματισμὸν. Δεξαμένη οὖν τὰ γράμματα ἡ Ὀλυμπιάς εὐθέως

σὸρροπος πέφυκας τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς A. || 16. ἐπευχ. σοι κάλλιστα παρὰ σεαυτὸν εἶναι C. τῇ τύχῃ ἐπευχόμεθα τὰ κάλλιστα σοι παρασχεῖν καὶ ζῆν ἀναρ. χρόνοις A.; ἐπευχόμεθα οὖν τῇ ἀνω προνοίᾳ καὶ ἐτὴ κάλλιστα παρασχεῖν σοι τοῦ δεσπόζοντος χρ. ἀν. L. || 17. καὶ τῶν καλλίστων C. || 18. προσέρχῃ (προσῆλθε) A. πεπτωκυῖαις ἡμᾶς C; om. hanc L. || 19. εἰς τὰ σὰ σκήπτρα A. || 20. sic C; ἐλέγχει δὲ αὐτῶν τ. π. ἡ ἐνδείξει ὑπερ ἐξ ὕ. γ. ὕ. B; ἐλέγχει δὲ σοι τὰ ἔργα, διτι ἐξ ὑπερεχούσης φυλῆς (I. ὕλης) γεγενημένος ὑπάρχεις L. || 21. A post v. σκήπτρα pergit: ἄλλ' ἔχεις (I. προσέχεις) ταῖς ἐν ὑπεροχῇ γεγενημέναις μετέπειτα δὲ ταπεινωμέναις· νῦν δὲ οὐκ ἐσμεν αἰχμ. || 22. αἱ νῦν ταπ., ἀλλὰ νῦν οἶδαμεν C. || 23. ἴδιον, B; ἴδιον, omi-so νέον, C; cod. L.: ἔργ. δὲ πανταχοῦ τὸ τῶν Π. πληθὸς· Ἰδοῦ νῦν Δαρειὸς τελευτήσας εὐρεν Ἀλεξ. μ. βασιλέα· ἡ γὰρ τύχη Ῥωξάνῃ ἄγει πρὸς γάμον Ἀλεξάνδρου βασιλέως τ. οἰκ. Cod. A.: ἔργ. δὲ τῷ Π. εἶναι ὅπως ἐρωτήσωσι τοὺς ἐν Περσίδι θεοὺς σὲ συνθρονισθῆναι τῷ Δαί καὶ προσκυνεῖσθαι. Ῥωξάνῃ δὲ, ἣν ἔκρινας σύνθρονον εἶναι σοι, ὥς ἐκέλευσας, προσκυνούμεν, ὅταν Ζεὺς αὐτὴν εἰς τοὺς γάμους ἄξει etc. || 24. προσάγετε C. || 25. μειζ. om. B. || 26. ἀγαλλώμεθα B C; ἀγαλλέσθε οὖν σὺν ἡμῖν μ. β'. A. ἀγορεύσαντες. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς Πέρσας ἐδηλώσαμεν. Ἐρρωσο. L. || 27. Cod. A ita: Ὁ δὲ Ἀλέξ. μεταλαβὼν εἶπεν· Παραιτούμαι τῶν σῶν θεῶν τιμὰς· ἐγὼ γὰρ ἄνθρωπος φθαρτὸς γεγέννημαι, καὶ εὐλαβοῦμαι τὸ τοιοῦτον· κίνδυνον γὰρ φέρει τὸν περὶ ψυχῆς. Ἐπαινῶ δὲ καὶ ἔργων ὑμῶν τὸ φρόνημα. Τί δράσομαι οὖν ἄξιον ὑμῶν τοῦ εὐγενοῦς; Ἐρρωσθε. || 28. pergit A.: Ἐγράψα δὲ καὶ τῇ μητρὶ Ὀλυμπιάδι, καὶ ἐδείξωσα τοὺς γάμους. Ἐπεμψεν ἐν Μακεδονίᾳ ὑστέρον δὲ. Ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου Ῥωξάνῃ. || 29. ἐν ὑστέρῳ ἔγραψε B. || 30. γυναικὶ C τῇ ἀδελφῇ A. || 31. γράφων... τινῶν, εἰ ποῦ ἐν τῇ γραφῇ... πεμφθῆναι αὐτῇ παρ' ἐμοῦ om. B. || 32. sic A; ἱματ. τῆς μητρὸς Δ. καὶ τῆς μητρὸς σου Ῥόδου πεμφθῆναι C. || 33. x. t. τιμ... παρ' ἐμοῦ om. A, qui eorum loco hanc habet: ἀποπέπομα κομίζοντα Κάρανον. μήτε Ὀλυμπιάδι αὐτῇ δοῦς εἰς διακόσμησιν μήτε τὸν Στατεΐρας. Φοβούμεναι δὲ προσκυνεῖτε τὴν παντ-έροπτον Νέμεσιν καὶ Δίῃν, καὶ τὸν ἰσχυρὸν καὶ μακρὸν ἀπὸ ἑαυτῶν φθόνον ἀποβάλλετε, ὅταν ἐνταῦθα· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους δίκαιόν ἐστιν, τὸ μὴ ἐπιθαίνειν τύχῃ. Πειρῶ δὲ εἰς. || 34. cod. A.: Ἐρρωσο. «Θύσας δὲ τοῖς ἐγγωρίοις θεοῖς καὶ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, μαθὼν Πύρρον συμμαχήσοντα Δαρείῳ τὴν ὁδοποιρίαν ἐποιεῖτο πρὸς Ἰνδοὺς. — Ἀλεξάνδρου πραξίω ν. μέρος β'. Deinde in cod. A sequitur expeditio Indica, quæ in cod. C narratur inde a folio 152, dum nostrum caput legitur fol. 93. || 35. Ταῦτα οὖν τὰ γράμματα ἔγραψε Ῥωξάνῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· ὅπως (I. ὁμοίως) ἔστειλεν ἐπιστολὴν τῇ ἰδίᾳ μη-

nunc etiam regno participes. Igitur nobis quoniam, Alexander, quod Darius es; in te nobis deos et deorum beneficia numeramus: hancque gratiam ut tibi confessæ, ita Persarum quoque proceribus palam fecimus; ipsorum etiam votis deorum immortalium numeris et consortio congregere, Quare tecum una, quod jubes, Roxanen quoque deinceps venerabimur.»

Et hæc quidem mulieres ad regem. Eadem autem satrapis et optimatibus talia: «Agamus largiter diis immortalibus gratias, quod Dario desinente Darii nobis beneficia non desunt. Nam et Roxanen Alexander suam fecit, eamque conjugii honore dignatur: qua cuncti de gratia, una cum id in commune proficiat, confiteamur: cum eos, in quos dominus factus est, mutari gaudium suum maluerit, quam exercere.»

Sed ad ejusmodi legationes Alexander gravabatur. Neque enim se parilibus cum diis honoribus exæquabat: quin inmo meminisse semper mortales suimet oportere admonerat. Nihilominus, ut quisque in hæc officia venisset, laudatos atque donatos honoratius dimittebat. Itaque quod de Roxanes nuptiis consulisset, cum matre participat Olympiade, jubetque id quod ex priori præda mundi regii fuerat Rogodunes atque Roxanes, id referri ad eas protinus. Enim ut affluerent regalibus copiis, ita monet verecundiæ quoque disciplinæque Græcæ meminissent, colentes scilicet Olympiadem ita ut se rege et marito dignum foret: id enim uxore faciente, nihil fore quod magis esset Alexandro placitum. Atque his ita institutis et factis, ordinatoque omni regno Persarum, in Porum ducit exercitum.

ἡτοίμασε τὴν βασιλικὴν αὐτῆς (36) ἐσθῆτα, καὶ πάντα κόσμον τίμιον ὑπερέφρων (37) ὑπὲρ πᾶσαν βασιλικὴν θεωρίαν διεπέμψατο Ἀλεξάνδρῳ ἀπὸ Μακεδονίας. Τούς δὲ γάμους ἐν ἐτοιμῇ πεποιηκότες, τελείας (38) καὶ πολλῆς ἀγαλλιάσεως γενομένης περὶ τὰ βασιλεία, Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ῥωξάνῃ ἐτέλεσαν (39).

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Μετὰ δὲ ταῦτα γράφει Ἀλεξάνδρος Ὀλυμπιάδι τῇ αὐτοῦ μητρὶ οὕτως· «Βασιλεὺς (1) Ἀλεξάνδρος Ὀλυμπιάδι τῇ γλυκυτάτῃ μου μητρὶ καὶ Ἀριστοτέλει τῷ τιμιωτάτῳ μου καθηγητῇ χαίρειν. Ἀναγκαῖον ἡγήσάμην γράψαι ὑμῖν περὶ τῆς συστάσεώς μου τῆς γενομένης πρὸς Δαρείον. Ἀκούσας αὐτὸν μετὰ πολλῶν ὄντα βασιλέων καὶ σατραπῶν περὶ τὸν Ἰσσιακὸν (2) κόλπον, συλλαβὸν αἰγὰς πλείστας καὶ συνδῆσας λαμπάδας (3) εἰς τὰ κέρατα αὐτῶν ἐξῆπτε (4) νυκτός· οἱ δὲ ἰδόντες ἡμᾶς εἰς φυγὴν ἐτράπησαν, δόξαντες (5) πολλὴ εἶναι τὸ στρατόπεδον.

Καὶ οὕτω τὴν κατ' αὐτῶν νίκην ἐτροπώσαμεν (6), ἐφ' ᾧ τὴν πόλιν ἔκτισα Αἰγὰς (7) προσονομάσας, καὶ ἐν τῇ Ἰσσιακῇ κόλπῳ ἔκτισα πόλιν Ἀλεξάνδρειαν τὴν κατὰ Ἰσόν. Κάκειθεν πάλιν ὠδεύσαμεν (8) μέγρι τῆς ὁδοῦ τῆς τῶν Ἀρμενίων χώρας, οὗ ἐστὶ καὶ (9) τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος ποταμοῦ ἡ πηγὴ. Περικατάληπτος δὲ γενομένος Δαρεῖος ἀναιρεῖται ὑπὸ Βήσσου (10) καὶ Ἀριοβαρζάν τῶν Μηδίας σατραπῶν. Ἐγὼ δὲ λίαν ἐλυπήθην περὶ τούτου· νικήσας γὰρ αὐτὸν (11) οὐκ ἔδουλόμην φρονεῦσαι, ἀλλ' ἔχειν αὐτὸν ὑπὸ τὰ ἐμὰ σκῆπτρα. Ἐμπνουν δὲ τοῦτον καταλαβὼν (12) περιελομένος τῇ ἑαυτοῦ χλαμύδι (13) ἐσκέπασα· εἴτα περιβλεψάμενος (14) τὰ τῆς ἀδελφῆς τυχῆς ἐπὶ τὸ προκείμενον ὑπόδειγμα, ἐκθήδευσα (15) Δαρεῖον, καὶ τιμὴν μεγίστην (16) ποιήσας ἐν (17) ἐξόδῳ τοῦ βίου ἐκέλευσα ἀποτμηθῆναι ῥίνας καὶ ὠτα τῶν φυλασσόντων αὐτοῦ τὸ μνῆμα κατὰ τὴν συνή-

θειαν (18) τῶν Περσῶν. Καὶ ἐκέλευσα τάγματα (19) ὑποτάξας (20) τὴν Βήσσου καὶ Ἀριοβαρζάνου καὶ Μαλακοῦ βασιλείαν, καὶ Μηδίαν καὶ Ἀρμενίαν καὶ Ἰβηρίαν (21) καὶ πᾶσαν τὴν Περσικὴν χώραν, ἧς ἐβάσιλευσε Δαρεῖος ὁ Πέρσης.

[Μετὰ δὲ ταῦτα (22) διὰ συνθήκης Δαρείου ἔλαβον Ῥωξάνην τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα καὶ ἐποίησα αὐτῆς τὸν γάμον μετὰ τοῦ πλήθους Περσῶν καὶ Μακεδόνων. » Μεταξὺ δὲ τούτων προστάσσει Ἀλεξάνδρος Σελεύκῳ τῷ ἄρχοντι ἄπαν τὸ Περσικὸν ἐπισυναΐζει στρατεύμα. Μετὰ (23) δὲ πολλοῦ τοῦ τάχους τοῦ λαοῦ ἐπισυναχθέντος, εὐρέθησαν τριάκοντα μυριάδες πεζῶν· τὸ δὲ λοιπὸν (24) πλήθος ἐν τοῖς πολέμοις διεφθάρη. Τούτους δὲ Ἀλεξάνδρος σὺν τῷ Μακεδονικῷ στρατῷ ἐνώσας τὴν κατ' Αἴγυπτον ἐποιεῖτο πορείαν.]

[ΚΕΦ. ΚΔ'.]

[Καταλαμβάνει δὲ Ἀλεξάνδρος τὴν Ἰουδαίων γῆν· οἵτινες ἀντιστήναι βουληθέντες ἐκπέμπουσιν κατασκόπους, ὡς εἴηεν πρέσβεις εἶναι τούτους. Ταῦτα δὲ ὁμῶς οὐκ ἔλαθεν Ἀλεξάνδρον (1)· καὶ προστάσσει τινὰς τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος νεανίσκους λίαν μαχητικωτάτους (2) ἐν τῇ παρακειμένῃ φάραγγι ἑαυτοὺς ἀκοντίσαι. Οἱ δὲ τὸ προσταχθέν αὐτοῖς σπουδαίως ἐπλήρωσαν· δεῦν γὰρ τὸ Μακεδονικὸν στῆρος εἰς τὸ κελευόμενον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς κατασκοπεῖσαι (3) βουλομένους εἶπεν· «Ὁρᾶτε, τοῦ Ἰουδαίου ἔθνους πρέσβεις, πῶς ἀντ' οὐδενὸς τῶν στρατῶν Μακεδόνων ὁ θάνατος. Ἄπιτε οὖν καὶ τὸ συμφέρον ὑμῖν πραγματεύεσθε· ἐγὼ δὲ τὴν αὔριον ἐπελεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὡς τῇ προνοίᾳ δεκτὸν πράξω. » Οἱ δὲ ἀπελθόντες τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν εἶπον· «Ὑπείκειν Ἀλεξάνδρῳ καὶ σῶζεσθαι χρεῖων· οὐ γάρ ἐστιν ἡμῖν ἐλπίς σωτηρίας· ἔξω γὰρ φύσεως ἀνθρώπων ὁ Μακεδόνων στρατός· ὡς γὰρ ἐν ἡμῖν φοβερός καθέστηκεν ὁ θάνατος, τοῖς Μακεδόσιν οὐχ οὕτως, ἀλλὰ

τῇ Ὀλυμπιάδι. Δεξιμένη οὖν καὶ ἡ Ὀλυμπιάς τὰ γράμματα κτλ. C. || 36. τιμάν add. C. || 37. ὑπ. om. C. || 38. τελείας C. || 39. addit C : ἐλθούσης καὶ αὐτῆς μετὰ τῆς μητρός καὶ μετὰ τῶν συγγενίδων αὐτῆς. Ὡς δὲ τοῦτο ἐν Περσίᾳ πᾶσι δῆλον ἐγένετο, εἰς ὁμόνοιαν ἔρχονται Πέρσαι τοῖς Μακεδόσιν, ὡς ἀδελφικῶς ἀλλήλοις διακείσθαι.

Cap. XXII. 1. C : Ἀλεξάνδρος Ὀλ. τῇ γλ. μητρὶ χαίρειν. Ἀναγκαῖον etc., missa mentione Aristotelis. Ceterum literam hanc e cod. B. exscriptam jam dedit Berger. de Xivrey in *Traditions teratolog.* p. 350 sqq. || 2. νησιακῶν κόλπον B. Ἰσσιακὸν κ. C. || 3. ἐὰς C. || 4. ἐξῆλθον B, ἐξῆλθον C. || 5. εἰκάσαντες C. || 6. ἐτροπώσάμην B. || 7. Αἰγὰς B. || 8. κάκειθεν ὠδεύσαντες B. || 9. καὶ om. C. || 10. B ubique Βύσσου || 11. αὐτὸν ὑπὸ τὰ ἐ. σκῆπτρα, missis intermediis, C. || 12. καταλαβὼν B. || 13. τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα B. || 14. ἀποβλέψ. C. || 15. κηδεύσας B. || 16. μεγ. om. B. || 17. τῆς ἐξόδου B. || 18. μν. τῇ συννηείᾳ C. || 19. δογματά B. προστάγματα C. || 20. ὑποτάξας τὴν Περσικὴν βασιλείαν καὶ Ἰβηρίαν καὶ πᾶσαν χώραν ἧς ἐ. Δ. ὁ II. C. || 21. Βέρροισιν B. || 22. Μετὰ δὲ ταῦτα (τούτων cod.)] Postrema haec epistolae pars et quae sequuntur capita unicus inclusa in uno leguntur codice C. Codex B. post verba Δαρείος ὁ Πέρσης pergit : Ἐκείθεν οὖν παραλαβὼν τοὺς πλείονας ὁδηγούς ἤβλησα εἰσελθεῖν εἰς τὰ ὀπίσω μέρη τῆς ἐρήμου κατὰ τὴν ἀμάρταν τοῦ πόλου. Deinde Al. paucis recenset quas ibi viderit gentes monstrosas aliaque miraculosa. Quae eadem iisdem verbis leguntur in cod. C, inde a cap. XXXII, nisi quod ibi pro prima persona ponitur tertia. Unde colligitur totam hanc epistolam aliunde assumptam praepostere h. l. esse intrusam, aut duas epistolae in unam esse conflatas, omissa quae inter utramque intercedebat narratio rerum gestarum. Ceterum postrema haec epistolae pars sicuti antecedentia post superiores literas ad Olympiadem datas absurda sunt. Huc accedit quod vel ea quae de Aegis conditis memorantur, aliam plane atque quam nos in antecedentibus legimus narrationem subesse arguunt. Quod denique attinet quae in cod. C sequuntur de expeditione contra Judaeos et Aegyptios, ea ex diversa plane narratione petita et ab auctore pro more suo et ingenii crassitudine h. l. inculcata esse demonstratione non eget. Post haec in cod. C sequitur narratio de miraculis eodem plane ordine, sed fusior et multo auctior, quam epistola cod. B exhibet. De his accuratiora suis locis monebimus. || 21. κατὰ cod. || 24. λοιπὸν cod.

Cap. XXIV. 1. Ἀλεξάνδρῳ cod || 2. λίαν μαχητικωτάτους cod ; possis etiam μαχητικωτούς, vel λ. μαχητικούς || 3. κατα-

καὶ λίαν εὐκαταρρόνητος. Ὑπολαμβάνομεν δὲ τούτους ἐριστικῶς ἔχειν πρὸς τὸ θανεῖν, ὥς ἂν τις εἴποι πρὸς ἀναγκασίῳ τι χρῆμα ἀπέργεσθαι. Ἐξέστησαν γὰρ ἡμᾶς ἐν τῇ φάραγγι τῇ μεγάλῃ ὡς ὑποβρύχιον ἑαυτοὺς ποιήσαντες Μακεδόνων παῖδες· ἅμα γὰρ Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε καὶ (4) εὐθὺς τὸ ἔργον ἐτελέσθη. Καὶ οὐ τοσοῦτον ἡμᾶς ἢ τοῦ θανάτου ἐθρόγησε τόλμη, ὅσον τὸ (5) μὴ κερδοῦναι τί προσδοκᾶν αὐτοὺς (6)· οὕτως εὐχερῶς πρὸς τὸ θανεῖν αὐτομόλησαν· ἂν δὲ καὶ κέρδος ἐλπίσωσιν, οὐκ (7) ἂν τις ἀντιστῇται αὐτοῖς. Λοιπὸν ἡμεῖς μὲν ἄπερ ἔθεσάμεθα εἴπομεν ὑμῖν· γενέσθω δὲ τὸ δοκοῦν ὑμῖν πρὸ τοῦ Ἀλέξανδρον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἢ (8) πᾶσα ἀκρωτήσεται βουλή ἀστατος. » Ὡς οὖν ταῦτα ἤκουσαν, Ἀλέξανδρῳ ὑπέκλειν βουλευόμενοι. Ταῖς ἱεραικαῖς οὖν στολαῖς οἱ τούτων ἱερεῖς ἐνδυσάμενοι καθυπαντώσιν Ἀλέξανδρῳ σὺν τῷ παντὶ πλήθει αὐτῶν. Τούτους δὲ Ἀλέξανδρος ἰδὼν ἐδεδίει τοῦ σχήματος· καὶ τούτους μὴκέτι προσεγγίσει αὐτῷ ἐκέλευσεν, ἀλλ' ἐν τῇ πόλει ἀναστρέφεσθαι. Προσκαλεσάμενος δὲ ἓνα τῶν ἱερέων λέγει αὐτῷ· « Ὡς θεοειδὲς ὑμῶν τὸ σχῆμα· φράσον δή μοι καὶ τίνα ὑμεῖς σέβεσθε θεόν· οὐ γὰρ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν θεοῖς τοιαύτην εὐταξίαν εἶδον ἱερέων ». Ὁ δὲ φησὶ· « Θεῷ (9) ἡμεῖς ἐνὶ δουλεύομεν, δὲ ἐποίησεν οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· οὐδεὶς δὲ αὐτὸν ἐρμηνεύει ἀνθρώπων δεδυνηται. » Ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ὡς ἀληθινὸς θεοῦ θεραπευταὶ ἄπιτε ἐν εἰρήνῃ, ἄπιτε· ὁ γὰρ θεὸς ὑμῶν ἔσται μου θεός· καὶ εἰρήνη μου μετ' ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ διεξέλθω ὑμᾶς, καθὼς ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν, ὅτι θεοὶ ζῶντι ὑμεῖς δεδουλεύκατε. » Λαβόντες δὲ χρημάτων πλήθη ἐν τε χρυσῷ καὶ ἐν ἀργύρῳ, ἤγαγον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησε λαβεῖν αὐτὰ εἰπὼν αὐτοῖς· « Ἐστῶσαν ταῦτα καὶ ὁ ἐμοὶ ἀφορισμένος φόρος κυρίῳ τῷ θεῷ· ἐγὼ δὲ [τὰ δῶρα] οὐ λήψομαι ἐξ ὑμῶν οὐδέν. »

[ΚΕΦ. ΚΕ'.]

Ἀπελθὼν δὲ Ἀλέξανδρος καὶ παραλαβὼν τὴν Ἰουδαίαν καταλαμβάνει τὴν Αἴγυπτον. Ἐδοξεν οὖν τοῖς Αἰγυπτίοις μὴ ὑποκύπτειν Ἀλέξανδρῳ καὶ τὴν αὐτῶν πόλιν κατοχυρώσαντες εὐτρεπίζονται πρὸς μάχην. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὴν φάλαγγα ἐπεκτείνας περικυλοῖ τὴν πόλιν· καὶ πῆξας τὰς σκηνὰς τοῦ φοσάτου διῆγεν ἀναπαύων τὸν στρατόν. Καύσωνος δὲ πολλοῦ γενομένου, ἐξέρχεται ἀναψυχῆσας μετ' ὀλίγων ἱππέων. Καὶ δὴ καταλαμβάνει λίμνην καθαρὸν καὶ διαυγές (1) ἔχουσαν ὕδωρ, καὶ κατελθὼν τοῦ ἱπποῦ λούεται ἐν αὐτῇ. Τὸ δὲ ψυχρὸν τοῦ ὕδατος ἐποίησεν Ἀλέξανδρον ἀρρωστῆσαι. Ὡς δὲ ἡ νόσος ἐπεκτείνετο, ἤλγουν (2) οἱ Μακεδόνες, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ οἱ Πέρσαι. Κατάδηλον δὲ

τοῖς Αἰγυπτίοις ἐγένετο ἡδὴ Ἀλέξανδρον ἀρρωστεῖν· καὶ ἀποστέλλουσι τινὰς τῆς πόλεως πρὸς Φίλιππον τὸν ἱατρὸν λέγοντας· (3) « Εἰ Ἀλέξανδρον δυνηθεὶς φαρμάκῳ ἀνελεῖν, σὺ ἡμῶν ἔση βασιλεὺς. » « Καὶ, ὦ ὑμεῖς, Φίλιππος ἔφη, τί ἀπερήνασθε περὶ Ἀλεξάνδρου; ὡς οὐκ ἔστιν ὁ κόσμος μιᾶς τριχὸς τούτου ἀντάξιος. Οἱ δὲ τοῦτο βουλευσάμενοι, θεασάμενοι Φίλιππον μὴ συγκαταθεῖναι αὐτοῖς θελήσαντα, καὶ τῆς ἀκῆσεως ἀποτυχόντες, τοιόνδε νόημα ἐννοοῦσι, καὶ ὡς φιλοφρονούμενοι τῷ Ἀλεξάνδρῳ γράφουσιν αὐτῷ ἐπιστολὴν, καὶ λάθρα διὰ τοῦ τείχους διδῶσιν τῷ Ἀντίῳ· εἰπόντες· « Τῆνδε τὴν ἐπιστολὴν ἐν χερσὶ δὸς (4) Ἀλεξάνδρου. » Ἡ δὲ ἐπιστολὴ πανουργίας ἦν πλήρης μεμεστομένη (5), ὥστε συναγῆναι Φίλιππον δῆθεν τοῖς Αἰγυπτίοις δολοφονῆσαι Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ Ἀντίοχος λαβὼν ἄγει αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. Καὶ ἀναγνοὺς αὐτὸς τίθησι αὐτὴν ἐν τῇ προσκεφαλίδι αὐτοῦ. Ἐωθεν δὲ Φίλιππος ἔρχεται, κύλικα φέρων ἐν χερσὶν ἐσκευασμένου βοηθήματος, καὶ φησὶν· « Ἀναστάς, δέσποτα, καὶ τοῦδε τοῦ βοηθήματος πῶν, τῆς νόσου ταχέως ἀπαλλάγηθι. » Ἀναστάς δὲ Ἀλέξανδρος καὶ τὴν κύλικα λαβόμενος, σὺν δάκρυσιν ἔφη· « Πίομαι Φίλιππε. » Ὁ δὲ· « Πίε, δέσποτα, εἴπε, καὶ τῆς νόσου ἀπαλλάγηθι. » Ὁ δὲ παρεούθης ἔπει· καὶ λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν οἶδωσι τῷ Φίλιππῳ οὕτως εἰπὼν· « Ἐγὼ εἶδον ὅτι Φίλιππος κατὰ Ἀλεξάνδρου ἀδόλως ἔχει. » Λαβὼν δὲ καὶ Φίλιππος τὴν ἐπιστολὴν, « Ὡς δέσποτα, ἔφη, σοὺ ὁ σύμπας κόσμος οὐκ ἀντάξιος μιᾶς τριχὸς ἐστὶ τῆς ἐκπιπτούσης ἐκ τῆς κεφαλῆς σου. Καὶ ποῦ μοὶ ἔστιν ἐν κόσμῳ ἕτερος Ἀλέξανδρος; καὶ εἰ σὲ τοῦ ζῆν ἐπιβουλεύομαι, μὴ γένοιτο· μήτε ὑπὸ φερε τοῦτο ἀκοῦσαι τὸ σύνολον, δέσποτα. Ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ οὕτως ἔδοξεν Αἰγυπτίοις, ἰδοὺ τὸ φάρμακον πέπωκας· ἀνάσθη οὖν καὶ πείραν αὐτοῖς ἅπαξ ἐπίδειξον, ἵνα μάθωσι Μακεδόνας μὴ ὑπερφρονεῖν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθε, σιγὴν γενέσθαι διαταξάμενος. Τούτου δὲ γενομένου, εἰς ὕπνον ἠδύτατον Ἀλέξανδρος μετετρέπη· καὶ ἔμεινε τὴν πᾶσαν ἡμέραν κοιμώμενος. Ἐσπέρας δὲ ἡδὴ καταλαβούσης, ἔξυπνος γενόμενος, ὅπως ἦν ὑγιής· καὶ προσκαλεσάμενος Ἀντίοχον ἔφη· « Ὡς Ἀντίοχε, Φίλιππου φάρμακον ἦπιον (6)· καὶ ὁ Φίλιππος ἀνὴρ πιστὸς πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων· κάλεσον δὴ αὐτόν. » Καὶ ἐξελθὼν Ἀντίοχος ἐκάλεσε Φίλιππον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη αὐτῷ· « Ὅπως ὑγιὴς γέγονα, Φίλιππε. » Καὶ λαβόμενος αὐτόν τοῦ τραχήλου κατεφίλει αὐτόν.

[ΚΕΦ. ΚΣ'.]

Καὶ ἀναστὰς Ἀλέξανδρος κελεύει τὰ στρατεύματα εὐτρεπίζεσθαι πρὸς πόλεμον. Ἄρτι δὲ τοῦ ἡλίου ἀνατελλαντος, καὶ τὰς ἀκτῖνας ταῖς ἀκρωρείαις (1) περιπατοῦντας ἐκλάμ.

σκοπῶσαι cod. || 4. καὶ addidi || 5. τοῦ cod. || 6. προσδοκῶντες cod. || 7. verbum excidisse videtur. || 8. καὶ cod. || 9. θεὸν ἓνα cod. || 10. καθὼς καὶ cod.

Cap. XXV. 1. Καθαράν κ. διαυγῇ cod. Lacum istum pro Cydno iudæus posuit. || 2. ἤγουν cod. || 3. τινες... λέγοντες cod. || 4. δὸς cod. || 5. aut del. πλήρης, aut μεμ. mutandum in verbum memorandi vel declarandi. || 6. ἦπιον cod.

Cap. XXV. 1. ἀκρωρείαι cod. || 2. οἱ παντῆως cod.; num recte coniecerim nescio. || 3. περιπατοῦντες cod. || 4. εἰκάσαι

ψαντος, ἄπαν τὸ Μακεδονικὸν καὶ τὸ Περσικὸν στράτευμα ἐνοπλοὶ τῇ πόλει κύκλωθεν παρειστήκεισαν, οἱ πάντες (2) ἦσαν χρυσεοὶ κατατεθωρακισμένοι θώραξιν, ὥστε τὸν ἥλιον τοῖς θώραξιν ἀντικρούοντα ἐδόκει ἐξαυθὶς τὴν ἡμέραν ἀνταγλάττεισθαι. Τὰ δὲ πλήθη τῶν τῶν τὰς ἡλιαχὰς ἐκάλυψεν αὐγὰς· οἱ δὲ δολίται τοῖς δόρασιν ἄφαντες ἐώκεισαν ὅρεσι περιπατοῦσι (3)· ὡς δὲ καὶ φωνὴν ἀφίεσαν, εἰκάσαι τις τὸν οὐρανὸν συγχυθῆναι (4) καὶ πεπτωκέναι. Καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ σοφία ἀπολώλεν Αἰγύπτου. Ὡς οὖν εἶδον οἱ Αἰγύπτιοι, μὴ ἔχοντες τί ἂν διαπράξουντο, ἔρχονται ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος μαντείῳ καὶ πυθάνονται (5) τί ἂν γένοιτο περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ πῶς (6) τοῦ κινδύνου ἐκφυγοῖεν. Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς χρησμὸς τοιούδης· « Ἀλαῖα (7) ὀνητοῖς ἀσταταὶ ἢ φρενὴ. » Ὡς γεραροὶ ὑπέεικον γεραροῖ. Ἀπὶτ' ἐς δόμον ἐμὸν μνήμην τῶν πάλαι ἐχόντων ποιήσασθε· Ἀλέξανδρον ὑπέεικον (8) ἐφετμεύω. » Οἱ δὲ τὸν πάλαι χρησμὸν ἐν νῷ λαβόντες, ὡς Νεκτεναβῶς τῆς Αἰγύπτου ἀπέδρα, ἐπισποῦσι παιδὰ εἶναι αὐτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον. Ὡς δὲ οἱ δολίται καὶ λοχαγοὶ τῇ τεύχει προσήσαν, ἐνδὸν φωναὶ ἤκούοντο. Αἱ δὲ φωναὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπεφύκουν (9). « Ὁ βασιλεὺς ζήτω Ἀλέξανδρος », ἔλεγον, καὶ ὑπεράνω τοῦ τεύχους αἱ βοαὶ ἤκούοντο. Οὐδεὶς δὲ τῶν ἑσθῶν τῆς πόλεως προκύψαι ἐτόλμα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιφερομένων βελῶν. Ἀκούουσι ταῦτα Μακεδόνες καὶ γελᾶν παραρρήμα ἐπιχειροῦσι· τὸ δὲ γέλος εἰς ἄπαν τὸ πλῆθος ἐπεφέρετο· καὶ ἦν ὁ πόλεμος γελοίων (10) ἀνάμικτος. Ἐργεταὶ τοίνυν ὁ λόγος πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ὅτι αὐτὸν ἐνδοθεν εὐφημίζουσι· καὶ Ἀλέξανδρος παρακλίνεται, καὶ κελεύει ἀνεσθαι δοῦναι τῷ πολέμῳ. Τοῦτου δὲ γενομένου καὶ τοῦ πολέμου ἀναχωρῆν (11) λαβόντος, προκύψαι τοῦ τεύχους μικρὸν κατατολμῶσιν οἱ Αἰγύπτιοι, ἱκετηρίαὶ φωναὶ τὸν Ἀλέξανδρον καυικετεύοντες, καὶ « Ἐλέησον, ὦ δέσποτα, ἔρασκον, τὴν πάλαι πατρίδα σου, καὶ μὴ εἰς τέλος ὀργίζου τοῖς δούλοις σου. » Ὡς οὖν ἤκουσε περὶ πατρίδος Ἀλέξανδρος ἔννοος (12) γενομένου, κελεύει παντελῶς ἀναθῆναι τὸν πόλεμον, καὶ (13) τοὺς βουλομένους ἐξίεναι τῆς πόλεως. « Καὶ περὶ τοῦδε ἡμῖν ἐρμηνεύετε, (14) φησὶν, τοῦ λόγου· οὐ γὰρ ἔσχον πατρίδα τὴν Αἰγύπτου· Μακεδονία γάρ μοι πατρίς· καὶ πῶς ὑμεῖς φατέ πατρίδα ἔχειν τὴν Αἴγυπτον; » Οἱ δὲ προσπεσόντες τὰ τοῦ χρησμοῦ διηγοῦνται, καὶ ὡς Νεκτεναβῶ βασιλεῖα ποτε εἶχον, καὶ ὡς (15) ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ εὐτυχῆς ἦν ἡ Αἴγυπτος. « Τανῦν πάλιν ἐθέσπισε κοσμοκράτορα, ὦ δέσποτα, ὁ χρησμὸς· διὰ γὰρ σου πάλιν ἡ Αἴγυπτος φιλαρχήσκειν, καθάπερ ἡμῖν νενόμισται. Ἐπεὶ οὖν τὴν πόλιν σου καὶ τὸ δοκοῦν σοι πράττει, ὃ ἂν ἐν ἡμῖν γένοιτο. » Ὡς δὲ τὰ

τοῦ χρησμοῦ ἀνηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, εὐθείας εἰς νῆν τὴ περὶ ἑαυτοῦ ἔλαβε· καὶ συστολὴν τοῦ πολέμου κελεύει γενέσθαι, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως ἐξίεναι προσταττει, καὶ σὺν αὐτῷ εἰσιέναι καὶ ἄγειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐν μελάρθοις Νεκτεναβῶ. Καὶ ταῦτα μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους ἐγένοντο.

[ΚΕΦ. ΚΖ'.]

Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ὁμῶς ἐξήσαν καὶ δουλικῶς Ἀλέξανδρῳ προσπίπτουσι καὶ σὺν αὐτῷ ἐν μελάρθοις Νεκτεναβῶ εἰσβαίνουσι· καὶ ἀντὶ λύπης μᾶλλον ἔχαιρον ἐπὶ γὰρ πόλις πολιορκουμένη προκαταλάβεται, λοιπὸν τοῖς κατοικοῦσιν ἄμετρος ἐπιείργεται λύπη ἢ μᾶλλον ὀλίψις, ὡς τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις παραληφόμενῃ βλέποντες· ταῦτα δὲ μᾶλλον οἱ Αἰγύπτιοι ὁρῶντες, ἐκ θλίψεως εἰς χαρὰν μετήσαν (1), οὐχ ὡς πολεμίους αὐτοὺς ἡγούμενοι, ἀλλ' ὡς τὸν βασιλεῖα αὐτοῖς ἐπιφέροντας (2). Εὐφημοῦντες δὲ καὶ χαίροντες « Πάλιν ἄρχει Αἴγυπτος » ἔλεγον. Ὡς δὲ τοῖς βασιλείοις εἰσῆι Ἀλέξανδρος, τὸ τοῦ Νεκτεναβῶ ὁμοίωμα πρὸ τῶν θυρῶν ἵστατο. Καὶ ἦν ἐστοιχειωμένον στέφανον ἔχον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, τῇ δὲ ἐτέρᾳ σφαιροειδὲς τι προδεκνύον, ἐν αὐτῷ δὲ ἡ σύμπασα τῆς οἰκουμένης περιεγέγραπτο κτίσις· ἐν δὲ τῷ στήθει τῆς εἰκόνος τάδε ἦν γεγραμμένα· « Ὅς ἐν τοῖς ἔμοις ἐφέρει (3) δόμοις, [καὶ ὧ] τὸδε τὸ στέφος θήσομαι τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ, τοῦτον παιδὰ ἐμὸν πάντας εἶναι νοεῖτε· τὴν δὲ ἄπασαν αὐτὸς νοστήσει· γαίην τοῦδε τοῦνομα δοθῇ πόλει τῇδε. »

Ἄμα δὲ τὴν πύλην Ἀλέξανδρος εἰσέει, [καὶ] τὸ ἄμφερόμενον στέφος διατίθῃσιν ἡ εἰκὼν πρὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Περιστραφεὶς δὲ τὸ συμβᾶν ὡς θεᾷσται, καὶ τὴν χεῖρα ἐκτετακῶς περὶ τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τεθῆναι ἤδη στέφανον, κάτω κατεγομένην τῇ λαίᾳ χειρὶ τὸ σφαιροειδὲς ἐκεῖνο τίθῃσιν ἡ εἰκὼν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ὥστε θαυμάσαι τὸ γεγονὸς πάντας τοὺς ἐντυχάνοντας. Ὡς οὖν τῇ εἰκόνι προσέσχευ Ἀλέξανδρος, τὸ ὁμοίωμα θεασάμενος ἔγνω μὲν τὸ μόρφωμα τοῦ Νεκτεναβῶ εἶναι ἐπὶ δὲ τὸ στήθος ἀποδεδέψας, καὶ τοῖς γράμμασιν ἐντυχῶν, ταῦτα μὲν αὐτοχείρως ἡμβλυνε (4), τὴν δὲ εἰκὼν ὡς τὴ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μαντευσαμένην ἐτίμησεν, περιχρυσώσας αὐτήν· οὐκ ἤθλη γὰρ Ἀλέξανδρος Νεκτεναβῶ πᾶσι λογίζεσθαι, ἀλλὰ Φιλίππου μὲν, ἐκ θεῶν δὲ· οὕτως καὶ τοῖς πᾶσιν ὁ λόγος ἐγνωρίζετο.

[ΚΕΦ. ΚΗ'.]

Διατρίψας οὖν ἐκεῖσε Ἀλέξανδρος χρόνον τινὰ, πολλὰ οἰκοδομεῖν ἐγγχειρίζεται· κίοσι τε πλείστοις αὐτὴν κατακοσμήσας καὶ τὰ τεῖχη πύργοις εὐμήχεσι καὶ μετρ-

τινὰ τὸν οὐρ. εἶναι καὶ συσθεθῆναι. cod. || 5. πείθονται cod. || 6. καὶ τοῦ κ. cod. || 7. ἐκ αἰα cod. Olim visus conceptum oraculum fuit. || 8. ὑπέεικον cod. || 9. sæpius hac forma utitur codex. || 10. γελῶν cod. || 11. ἀναχωρῆν cod. || 12. ἐννεός cod. || 13. fortasse καὶ ἂν τοὺς β., nisi potius pro τοὺς βουλομένους fuerit τ. βουλευόντας (senatores); paullo infra : τοὺς πρώτους τῆς πόλεως ἐξίεναι προσταττει. || 14. ἐρμηνεύει τοῦ λ. cod. || 15. δς pro καὶ ὡς cod.

Cap. XXVII 1. μετίεσαν cod. || 2. ἐπιφέροντες cod. || 3. ἔρπει cod. || 4. ἡμβυνε cod.

σίοις κατοχυρώσας, ἐν δὲ τῇ κατὰ ἀνατολὴν πύλῃ μεταρσιώτατον πάντων ἕνα πύργον οἰκοδομήσας, ἐν αὐτῇ τὴν ἑαυτοῦ στήλην ποιήσας ἴδρυσεν, περὶ αὐτὸν δὲ Σελεύκου καὶ Ἀντιόχου καὶ Φιλίππου τοῦ ἱατροῦ· καὶ τὴν μὲν Σελεύκου κέρας ἔχουσιν γνωρίζεσθαι πεποίηκε, διὰ τὸ ἀνδρεῖον καὶ δυσμάχῃον αὐτὸν εἶναι, Φιλίππου δὲ ἔχειν σχῆμα ἱατρικὸν καὶ πολεμικόν, Ἀντιόχον δὲ δορυφόρῳ ἐμφέρεσθαι. Τῶν πάντων τοίνυν τελειωθέντων ἔργων καὶ τῆς πόλεως περικαλλεστάτης ἐν παντὶ ὀφθαλμῷ ἀνθρώπων γενομένης, ἄνευσιν Ἀλέξανδρος ἐν τῷ πύργῳ καὶ πάντας ἐξουθένησε τοὺς θεοὺς τῆς γῆς καὶ μόνον ἕνα θεὸν ἀληθινὸν ἀνεκλήρουξεν ἀθεώρητον, ἀνεξιχνίαστον, τὸν ἐπὶ τῶν Σεραφίμ ἐποχοῦμενον καὶ τρισαγίῳ φωνῇ δοξαζόμενον. Ἐν τούτῳ στὰς Ἀλέξανδρος ἤψατο καὶ «Ὁ θεὸς θεῶν, εἶπε, καὶ δημιουργεῖ δρατῶν καὶ ἀοράτων συνεργός μου φάνηθι ὧν πράττειν μέλλω.» Κατιῶν δὲ τοῦ πύργου εἰς τὰ βασίλεια ὤχετο. Καὶ Σέλευκον μὲν ἄρχοντα τῶν Περσῶν καθίστησι, Φίλιππος δὲ Αἰγυπτίων προετίτακτο. Ἀλέξανδρος δὲ Μακεδονίους ἐπεστήρικτο, καὶ ψυχὰι Μακεδόνων Ἀλεξάνδρῳ ἐκρέμαντο.

[ΚΕΦ. ΚΘ'.]

Καὶ δὴ συναριθμήσας Ἀλέξανδρος πάντα τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ, ὥρμησε κατὰ τῶν ἐνδοξοτέρων (1) ἔθνων καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐδούλωτο, καὶ φόρους αὐτῷ ἐδίδουσαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιστάμενος αὐτῷ, ὅτι πάντες αὐτὸν ἐφοβήθησαν. Διελθὼν δὲ τὴν ὑψηλίον πᾶσαν, οὐκ ἦν οἰκεῖσθαι τὴν γῆν ἔτι. Κελεύει οὖν πάντα τὸν λαὸν ἀπαρτισμὸν ἐξαμηνιαίου χρόνου βαστάσαι, ὡς ἂν τῇ ἀοικήτῳ ἐπιβῇ βουλευσάμενος. Τούτου δὲ γενομένου, ὡσεὶ πορείαν ἡμερῶν δέκα ἐμπεριπατήσαντες, ἐν ἐρήμοις καὶ λείοις κατήντησαν τόποις. Καὶ ἰδοὺ γυναῖκες ἄφνω ἐφάνησαν, φοβεραὶ τῷ εἶδει καὶ ἄγριαι τοῖς προσώποις· τὸ δὲ ὅλον σῶμα αὐτῶν τετριχωμένον, ὡς ἂν τις εἴπῃ σὺι ἀγρίῳ. Αἱ δὲ κόμαι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατήρχοντο μέχρι τῶν κνημίων αὐτῶν· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν οἰκνῶν ἀστέρων κατέλαμπον· οὐδὲ ὡς παντὸς ἀνθρώπου εἶχον τὴν θέασιν, ἀλλὰ κατήρχοντο ἀπὸ τοῦ μετώπου ἐπὶ τὸ πρόσωπον· οἱ δὲ δνυχες αὐτῶν εὐμήκεις ἂν πῆγως μιᾶς, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ὡς ὀνάγρου. Τὸ δὲ μέγεθος τοῦ σώματος αὐτῶν ὡς ἀνδρῶν μεγίστων τριῶν. Ὡς δὲ ταύτας οἱ στρατιῶται ἐθεάσαντο, καὶ ἀσκόπως ἐπέδραμον αὐταῖς, ἀνθυποστρέψασαι ἀνείλιν ἐκ τῶν στρατιωτῶν τέσσαρας τοῖς δνυξὶ διασπαράξασαι, καὶ πορευθεῖσαι. τούτους κατεθονήσαντο (2) ἐπ' ὀψέσιν ἡμῶν. Ἀπορουμένων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ θεωρίᾳ, ἰδοὺ εἰς πλῆθος ἐφάνιντο καὶ τῇ φάλαγγι ἐπιβᾶσαι, μήκοθεν ταῖς χερσὶν ἐκτετακυῖαις ἤρπαζον τοὺς στρατιώτας ἐκ μέσου τῆς φάλαγγος καὶ κατεθονῶντο αὐτούς. Εἰς παντελῇ δὲ ἀπόγνωσιν πάντες ἦλθον. Καὶ δὴ Ἀλέξανδρος διανοεῖται, καὶ κύνας πλείστους ἐκ τοῦ φοσάτου ἐπισυνάξει· πάνυ γὰρ ἐν τῷ κυνηγεῖν πλῆθος κυνῶν ἐκα-

στος ἐκέκτετο. Ἐπισυνάξας δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντας τοὺς κύνας, ἐπικινεῖ πρὸς αὐτάς Ἀλέξανδρος. Αὐταὶ δὲ τοὺς κύνας θεασάμεναι εἰς φυγὴν τρέπονται· καὶ τὸ πλῆθος ἐπάχθη καὶ ἀνείλιν ἐξ αὐτῶν ἱκανάς· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐφυγον καὶ ἀφανεῖς ἐγένοντο.

Ἐκείθεν δὲ διασωθέντες δι' ἡμερῶν τριάκοντα καταλαμβάνουσι γῆν ἄμμον ἔχουσαν. Διερχόμενοι δὲ τὴν γῆν ἐκείνην, μύρμηκες ἀνελθόντες ἤρπαζον ἵππους καὶ ἄνδρας καὶ ἀνεχώρουν. Πῦρ δὲ δμῶς ἐν τούτοις ἀνάψαντες τῆς τούτων διασώζονται βλάβης. Ἐκείθεν οὖν διελθόντες ὡς ποταμὸν κατέλαβον παμμεγέθη· πλάτος αὐτοῦ πορῖα ἡμερῶν τριῶν. Διελθόντες οὖν ἐπὶ τὸν ποταμὸν καὶ τοιοῦτον τέρας θεασάμενοι, ἐν ἀμυχανίᾳ πολλῇ διῆγεν Ἀλέξανδρος.

[ΚΕΦ. Λ'.]

Καθίσας οὖν παρὰ τὴν ὄθην ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκείθεν τὸ φοσάτον εἶπεν ἐμπαγῆναι. Τούτου δὲ γενομένου, ὡς διανοεῖτο ὁ Ἀλέξανδρος τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν, ἐκαίφνης τὸ ὕδωρ ἐξηράνθη, καὶ ἀντὶ ὕδατος ἄμμος ἐρρύθη. Τοῦτο δὲ ἰδὼν Ἀλέξανδρος τὴν τοῦ ποταμοῦ ἐπέγναι διάβασιν καὶ κελεύει κατασκευασθῆναι ἐκ ξύλων τετραγώνων ἄρκλας καὶ βληθῆναι ἐν τῇ βοῇ τοῦ ποταμοῦ. Ὡς δὲ τὴν πρώτην ἴεσαν, λίθοις αὐτὴν εἶπε γεμισθῆναι· καὶ τούτου γενομένου ἀμετακίνητος ἔμεινε καὶ στερεά. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ διαπεραιούμενοι κελεύει ἐνεχθῆναι ξύλα εὐμήκη, ὡσεὶ ὀργυῶν τεσσάρων ἢ καὶ ἕξ, καὶ τεθῆναι αὐτὰ ἐν τῇ πρώτῃ ἄρκλῃ, διαχωρίσαι δὲ τὴν δευτέραν ὀργυῖας τέσσαρας· ἐνέγκαντες δὲ καὶ τὴν δευτέραν ἄρκλαν κενὴν τιθέναι ἐπάνωθεν τῶν ξύλων· καὶ ἀκοντίζαντες αὐτὴν κατῆλθεν ἐν τῇ βοῇ τοῦ ποταμοῦ ἀπέχουσα τῆς πρώτης ὀργυῖας τέσσαρας. Εὐθὺς δὲ καὶ ταύτην ἐγεμίσαντο· ἔμεινε δὲ καὶ αὕτη στερεὰ καὶ ἀμετακίνητος. Ὡσαύτως καὶ τὴν τρίτην καὶ τὴν τετάρτην καὶ τὰς λοιπὰς ποιήσαντες λοιπὸν γεφυροῦσι τὸν ποταμὸν καὶ περὶ πᾶς ὁ λαὸς δι' ἡμερῶν τριῶν. Ὅν διαβάς Ἀμμόρρου ποταμὸν τούτον ἐκάλεσε· τρεῖς γὰρ ἡμέρας ὕδωρ ἦν ῥέον καὶ τρεῖς ἄμμον.

[ΚΕΦ. ΛΑ'.]

Διελθὼν δὲ τὸν Ἀμμόρρου ποταμὸν Ἀλέξανδρος, κόσμον ἄλλον κατέλαβε. Ἀνθρώπους μὲν εὗρεν εὐτελεῖς καὶ λίαν σμικροτάτους ὡς εἶναι τὸν τέλειον ἄνθρωπον [οὐχὶ ἄλλὰ] πῆχυν τε καὶ ἥμισυ. Ὡς δὲ ἐθεάσαντο, ἦλθον πρὸς Ἀλέξανδρον γονυπετοῦντες καὶ λέγοντες ἴλεον γενέσθαι αὐτοῖς. Ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος ἐμβλέψας εἰς τὴν ἑαυτῶν ταπεινῶσιν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ εἰπὼν· «Ἄπιτε μηδεμίαν παρ' ἡμῶν ἐκδεχόμενοι βλάβην.» Ἐκείθεν οὖν διατρίψας ἱκανὰς ἡμέρας ὥρμησε πάλιν τὴν ἀοικήτον γῆν, καὶ δι' ἡμερῶν δέκα φθάνει τινὰ πεδινὸν τόπον, τῷ τε μήκει καὶ τῷ πλάτει ἀνείκαστον. Ἐν αὐτῷ δὲ ἀναπαῦσαι τὸν στρατὸν ἔδοξε· καὶ περιβλεπόμενος

Cap. XXIX. 1. malim ἐνδοτέρων. || 2. κατεθονήσαντο cod. || Cap. XXX. V. Arrian. Exp. III, 7. 1. διαπορούμενοι cod.

Cap. XXXI. 1. Σεσονχὸς οὐτίνος νῦν κοσμοκράτορος cod. De eadem Scsonchosis stela exstat narratio in cod. A, ubi

ὕδωρ ἐξήτει. Καὶ δὴ ὁρᾷ λίμνην· ἐγγὺς δὲ ταύτης γε-
νόμενος, ὁρᾷ στήλην παμμεγέθη σφοδρὰ ἐν πέτρᾳ ἐκ
ψήφων ἐνιδρυμένην· ἡ δὲ στήλη γράμμασιν Ἑλληνι-
κοῖς ἐπερέετο· ἡ δὲ γραφὴ τῆς στήλης ἐνέργειαν ἐδή-
λου τοιαύτην : Σεσογχοσίος (α) νῦν κοσμοκράτο-
ρος. Τὸ δὲ μοῖωμα ἦν ἀνδρὸς νεαροῦ, τὰ πάντα
Ἀλεξάνδρῳ ἀφομοιούμενου. Ἐγεγράφει δὲ μέχρι τῶν
ἐκείσε καταλαβεῖν τινα τῶν ἀνθρώπων, δς πᾶσαν πε-
ριέλθῃ γαῖαν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπέκεινα μὴ δύνασθαι ἐλθεῖν,
« ὡς καὶ ἀπορήσαντα μὴ δυναθῆναι προέρχεσθαι· ἀν-
θυπέστρεψα δὲ ἐνταῦθα, [τοῦ μὴ] τοῦ ζῆν ἐξίνα, Σεσόγ-
χοσις (α) ἐγὼ κοσμοκράτωρ. » Ταῦτα ἀναγνούς Ἀλέξαν-
δρος εὐθέως τὴν γραφίδα περιεκάλυψε πέπλοις, ὡς δῆθεν
τὴν εἰκόνα τιμῶν. Τοῦτο δ' ἐποίει διὰ τὸ μὴ θένα τῶν
Μακεδόνων τοῖς γράμμασι ἐντυγεῖν, καὶ δειλίαν αὐτοὺς
καταλαβεῖν· ἔλεγε δὲ μάλλον χρησμὸν ἐκ τῆς εἰκόνης
δέξασθαι· « Ἐὰν τῶν ὧδε διελθῆς, Ἀλέξανδρε, ἕτερον κό-
σμον εὐρήσεις κρείσσονα, ὃν ἄλλος οὐ διῆλθε τῶν ἀν-
θρώπων. » Ταῦτα δὲ ἔλεγε ἵνα τὸ στρατοπέδον προθυ-
μότερον ἀπεργάζοιτο. Διατρέψας οὖν ἐκείσε δμοῦς ἡμέρας
τρεῖς ἀπάρας ὥχετο τῆς ὁδοῦ.

[ΚΕΦ. ΑΒ']

Καὶ δὴ παρκαθὼν Ἀλέξανδρος πλείονας (1) ὁδηγούς
ἠθέλησεν εἰσελθεῖν εἰς τὰ ὀπίσω μέρη τῆς ἐρήμου κατὰ
τὴν ἀμαζαν τοῦ πολοῦ. Ἐκείνοι δὲ (2) ἔλεγον ἐν ἐκεί-
νοις τοῖς τόποις ἀνθρώπους ἀγρίου καὶ θηρία πονηρὰ καὶ
τερατώδη εἶναι. Ὡς οὖν ἤθελεν Ἀλέξανδρος μαθεῖν τοὺς
τόπους τούτους καὶ τοὺς ἀνθρώπους θεάσασθαι, δι' ἡμε-
ρῶν (α) δέκα ἐμπεριπατήσας, καταλαμβάνει τόπον τινὰ
φαρμαγγόδη, οὗ ἦν ὁδὸς φάραγς (β) βαθυτάτη, ἣν ὠδεύ-
σεν ἡμέρας ὀκτώ, θεωρῶν ἐρήμους τόπους καὶ θηρίων
ἄλλα καὶ ἄλλα γένη (γ). Ἐλθὼν οὖν εἰς τινα τόπον
περὶ ὧραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, εὗρεν ὕλην πολλὴν δέν-
δρων καλουμένων Ἀνάφαντον (δ) καρπὸν ἔχοντων μήλοις
παρεμφερῆ. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὕλῃ ἀνθρωποὶ παμμεγέθεις,
τὸ ὕψος ἀνὰ πῆγεις εἴκοσι τέσσαρας, μακροὺς δὲ τραχύ-
λους ἔχοντες, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας πρὸς παρμ-
φερεῖς, οἵτινες ἐπείσθηθον τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ. Ὁ δὲ
Ἀλέξανδρος λίαν ἐλυπήθη ἰδὼν τοιαῦτα ζῶα· ἐκέλευσεν

οὖν συλληφθῆναι ἐξ αὐτῶν. Ὁρμησάντων δὲ αὐτῶν πρὸς
ἐκείνους μετὰ κραυγῆς καὶ σαλπείγων, ἰδόντες αὐτοὺς
εἰς φυγὴν ὤρμησαν. Ἐφρόνευσαν δὲ ἐξ αὐτῶν οἱ στρα-
τιῶται τριακοσίους τριάκοντα δύο· ἐκ δὲ τοῦ στρατοπέ-
δου αὐτοῦ ἔβανον ἑκατὸν ἐξήκοντα πέντε (η). Ἐμείνεν
οὖν ἐκεῖ σὺν τῷ στρατῷ ἐσθίοντες τοὺς καρπούς· αὐτοὺς
γὰρ εἶχον μόνον τροφήν.

[ΚΕΦ. ΑΓ']

Ἐκείθεν οὖν ἀναχωρήσας Ἀλέξανδρος καταλαμβάνει
τόπους πᾶν λεῖους. Ὡς δὲ αἱ φάλαγγες ἀπεξετάθησαν
τῇ πεδιάδι, Μακεδόνες ἐπισπαρέντες, ἀνθρωποὶ τού-
τοις ἐμφαίνονται ἄγριοι ἐπὶ πετρῶν καθεζόμενοι, γυμνοὶ
μὲν, ῥασεῖς δὲ, φοβεροὶ, εὐμεγέθεις, μέλανες ἀλλ' οὐ
κατακράτος· τρίγες δὲ αὐτοῖς χονδρὰ τεταμέναι· μέγε-
θος ἐκάστου πηγίων τεσσάρων, ἰσχυροὶ λίαν, ἐτοιμότεροι
πολεμῆν. Ἄμα δὲ καὶ Μακεδόνες ἐπείσρχονται αὐτοῖς,
ἐκείνοι δὲ ἐκ τόπου εἰς τόπον μεταβαίνοντες ἐκάθευδον
καὶ τὸν σκοπὸν ἐν ταῖς φάλαγγιν εἶχον. Ἐλθόντες δὲ
Μακεδόνες ταῦτα τῷ Ἀλεξάνδρῳ λέγουσιν. Ὁ δὲ Ἀλέ-
ξανδρος τῆς φάλαγγος ἐξελθὼν, καταλαβὼν ἐνθα οἱ ἄνδρες
ἐκάθευδον. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτοὺς πᾶν ἀμερίμνως περὶ αὐ-
τὸν ἔχοντας, καὶ μόνον ταῖς φάλαγγιν σκοποῦντας, κε-
λεύει κόρην εὐεῖδῃ ἐνεχθῆναι. Ἐνεχθείσης δὲ, λέγει αὐτῇ
ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τινα ἐξ αὐτῶν πλησιᾶσαι, ὅπως ἴδῃ
τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου θέασιν, εἰ ὅπως ἀνθρωπίνῃ φύσει
ἐν αὐτῷ ἐστίν. Ἡ δὲ γυνὴ πλησίον αὐτοῦ γενομένη, ὡς
περιστραφεῖς εἶδεν αὐτὴν, κατεσθίειν ἤρξατο. Ἀλέξαν-
δρος δὲ ἰδὼν, κελεύει τοῖς στρατιώταις διὰ τάχος ταύ-
την ἀφελῆσθαι τοῦ θηρός. Οἱ δὲ στρατιῶται ἐπιδραμόντες
αὐτῇ, οὐκ ἐφρόντισε τὸ σύνολον περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ
στόμα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μηρῶν τῆς κόρης ἔχον διήκιν κυνὸς
αὐτὴν κατήσθιεν. Εἷς δὲ τῶν στρατιωτῶν τῷ ὁράτι
τοῦτον πληΐας, καταλιπὼν τὴν κόρην ἡμιθανῆ ἔτρεχε,
καὶ κυνὸς φωνῇ ἐλάλει. Οἱ δὲ λαβόμενοι τὴν κόρην πρὸς
Ἀλέξανδρον ἤγαγον, καὶ τῇ φάλαγγι ἐπεκόμισαν. Πα-
ραγρῆμα δὲ πληθὺ ἐμφαίνονται ἀπειρα ἐκ τῶν ἀγρίων
ἀνθρώπων ἐκείνων, ξύλα ταῖς χερσὶν ἔχοντες καὶ λίθους,
καὶ τῇ πρώτῃ πλησιάζαντες φάλαγγι γενναίως ἐμάχον-
το. Ὡς δὲ Ἀλέξανδρος εὐεάσατο, κελεύει ἀμα τοῖς ὀπλί-

inscriptio est : Σεσόγχοσις κοσμοκράτωρ ὕδρευμα ἐποίησα τοῖς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν πλοιοζομένοις (V. infra) || 3. Σεσονχός
οὔτινος v. κοσμοκράτορος cod || 4. Σεσόνχος ἡς cod.

Cap. XXXII. Quae hoc capite leguntur, eadem iisdem verbis leguntur in postrema parte epistolae, quam praebet cod.
B. Vide cap. XXIII, 22. || 1. τοὺς πλείονας B. || 2. οἱ δὲ ἐντόπιοι B. || 4. καὶ δι' ἡ. δ. ε. C.; B. hac om. || 5. φάραξ B. C;
λίαν βαθ. B. || 6. θηρία ἄλλα κ. α. γ. C; θηρία κ. ἄλλα γ. B. || 7. ἀνάφαντον B. ἀναφάνδα cod. Leid., ἀναφάντων C. || 8. τρεῖς C.

Cap. XXXIII. 1. Aliter res narrat cod. B, qui in epistola sua pergit ita : Καὶ ἐκείθεν ἀναχωρήσαντες ἦλθον εἰς τὴν χλοῖ-
κην (sic) χῳραν, οὗ ἦσαν ἀνθρωποὶ γίγαντες (γίγαντες?) παρεμφερεῖς τῷ μεγέθει, στοργγύλοι, ῥασεῖς, πυρροὶ, ὀφειῖς ἔχοντες ὡς
λέοντες, καὶ ἄλλοι λεγόμενοι Ὀχλίοι, τρίχα μὴ ἔχοντες, τὸ μῆκος ἔχοντες πῆγεις τέσσαρας, τὸ δὲ πλάτος ὡσεὶ λόγχη. Ἦλθον
δὲ πρὸς ἡμᾶς σώματα περιεζωσμένοι, ἰσχυροὶ, λίαν ἐτοιμότεροι πολεμῆσαι ἀνευ λογγῶν καὶ βελῶν, ἀλλὰ εὐλοῖς μόνους ἐτυπτον
τὸ στρατόπεδον καὶ ἀνείλθον πολλοίς. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀπολλυμένων, ἐκέλευσα πυρὰν ἀνάψαι καὶ τῷ πυρὶ αὐτοὺς μάχεσθαι·
καὶ οὕτως ἀνεχώρησαν οἱ ἀλκιμώτατοι ἄνδρες, στρατιῶται δὲ ἀπώλοντο οὐδ', καὶ ἐκέλευσα πλοῖος ἀναθεῖναι καὶ τὰ περιλει-
φθέντα αὐτῶν ὅσα εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν ἐμψύλλῃ. Ἐκείνοι δὲ ἀρᾶν εἰσέγοντο. Τῇ δὲ ἐπιστάτῃ ἡμέρᾳ ἠθέλησαμεν ἀπελθεῖν
εἰς τὰ σπήλαια αὐτῶν, καὶ εὖρομεν θηρία προσδεδεμένα ταῖς θύραις τῶν εἰσόδων. Ἦσαν δὲ ὡς κύνες μεγάλοι, οἱ παρ' ἡμῖν κα-
λούμενοι δάνθηκες, τὸ μῆκος ἔχοντες πῆγεις τέσσαρας, τριφθαλμοὶ, παχόμοιοι (πανόμοιοι Berger.; πάχκομοι, παχύκομοι?).
Ἰδόμεν δὲ ἐκεῖ ψύλλας ὡς τοὺς παρ' ἡμῖν βατράχους· πηδῶντας Ἐκείθεν δὲ ἀναχωρήσαντες ἦλθον εἰς τινα τόπον,
ὅθεν ἐξέβαινε πηγὴ πλυσσιωτάτη καὶ κρατίστη· καὶ ἐκέλευσα παρεμβολὴν γενέσθαι καὶ τάφρους καὶ σκοποτάφρους περικεῖσθαι,
ἵνα ἀβλαβῶς τὰ στρατοπέδα διαμείνῃ. Καὶ ἦλθον ἕως τῶν Μηλοζῶων. Εἶτα ἐράνη ἡμῖν περὶ ὧραν ἐνάτην ἄνθρωποι ὡσεὶ

ταις καὶ τοξευταῖς πρὸς μάχην παρατάσασθαι. Πολέμου δὲ συγκροτηθέντος, ὡς ἂν τις ἐξ αὐτῶν ἐτιρώσκειτο, εὐθὺς ὑπὸ τῶν ἐτέρων διμερίζετο καὶ κατησθίετο. Καὶ ὅσον ὁ πόλεμος συνήπτετο, τοσοῦτον εἰς πλῆθος ἐγίνοντο, καὶ ἐπικρατέστεροι μᾶλλον καὶ προθυμότεροι. Δειλία δὲ Μακεδόνας κατέλαβε· φόβος καὶ τρόμος εἶγεν αὐτούς. Ἀλέξανδρος δὲ εἰστῆχει ἐννοῶν, πῶς ἂν αὐτοὺς τροπώσῃται. Ἐπὶ πάσαις οὖν ταῖς συμβολαῖς τριάκοντα στρατιωτὰς ἀνηρέθησαν, ἐξ αὐτῶν δὲ πλῆθη πολλά· καὶ ὅσον ἀπέβησκον, ἐπὶ πλεῖον συνήγοντο. Ὁ δὲ φρενήρης Ἀλέξανδρος, προστασσει πῦρ ἄφνω ἀνάψαι. Καὶ ἐπιδραμον ἐπ' αὐτούς. Ὡς οὖν εἶδον τὸ ἀσύνγητος τοῦ θαύματος, εὐθὺς εἰς φυγὴν τρέπονται. Καὶ καταδιώκουσιν ὅσοις ἄπαν τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων. Οὐ κατέλαβον δὲ ἐξ αὐτῶν οὐδένα· ἦσαν γὰρ κουροὶ τοῖς ποσὶ δίκην χελιδόνος χαμαὶ ἱπταμένης· μόλις δὲ Ἀλέξανδρος τῷ Βουκεφάλῳ ἐποχούμενος ἱππῶν, καταφθάνει ἐνὸς παιδὸς, καὶ τούτου γενόμενος ἐγκρατὴς ἀγεί αὐτὸν ἐπὶ τὸ στράτευμα. Ἦν δὲ χρόνων τὸ δοκεῖν ὥσει δώδεκα, ἀλλ' ὑπῆρχεν ὑπεράνω παντὸς ἀνθρώπου.

Τῆς δὲ νυκτὸς ἤδη καταλαβούσης καὶ τοῦ φοσάτου σκηνοποιούντος, τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν ἦσαν πάντες εὐτρεπισμένοι· ἦσαν γὰρ ἐκ τοῦ πολέμου κεκοπιακότες. Δεινὸς δὲ ἔχοντας πρὸς Ἀλέξανδρον ἦλθον λέγοντες· «Μηκέτι, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, τὰ πρόσω χωρεῖν· οὐ γὰρ δυνησόμεθα τοιοῦτους τόπους διεξελθεῖν· καὶ μήπω τῆς τύχης ἡμᾶς καταλάβῃ τὸ πέρας. Ὅποτε κόσμον ὑπετάξαμεν, μήπω κορεσθέντες ἑαυτοὺς βορὰν οὐκ ἀνθρώπων ἀλλὰ θηρίων πεποιήκαμεν. Καὶ τοῦτο ἡμῖν διπλοῦν τὸ κακόν, ὅτι οὐδὲ μνήμη ἡμῶν ἐν κόσμῳ γενήσεται.» Ἐπὶ τούτοις ἀγανακτῆσας Ἀλέξανδρος ἔφη· «Οὐκ ἐμὸν τὸ ἀντιστρέφειν, ἀλλὰ τῇ τύχῃ δοτὸν· καὶ γὰρ πολλάκις βουλήθεις τοῦτο οὐ συγκεχώρημαι. Χρεὼν δὲ ἐστὶν ἡμῖν καθυπείκειν τῇ τύχῃ, καὶ μηδεὶς ἀναβαλλέτω.» Ἐπὶ τούτοις πάντες εἰσῆλθον ἐπιδύωσcentes ἑαυτοὺς τῇ τύχῃ.

[ΚΕΦ. ΛΔ'.]

Ἦν οὖν ἄναστας τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο. Διελθὼν δὲ τὴν τῶν ἀγρίων ἐκείνων χώραν δι' ἡμερῶν πέντε, εἰς ἐτέραν κατέλαβε γῆν, ἐνθα στῆλαι εἰστῆκισαν ὡς χρυσαί, μία μὲν ἀνδρὸς, ἡ δὲ ἑτέρα γυναικός· αἷς περιτυγῶν Ἀλέξανδρος ἔφη· «Ἡρακλέους στῆλαι αὗται, καὶ Σεμιράμειος.» Ἐκεῖσε οὖν διελθόντες ὀλίγον τι τὰ Σεμιράμειος εὗρσαν βασιλείαν, ἀοίκητα δέ. Εἰσῆγει οὖν

Ἀλέξανδρος ἐντὸς μετὰ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ καὶ μόνου· Πέρσαι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι περίε διανεπαύσαντο ἡμέρας τρεῖς. Καὶ τῶν ἐκεῖσε διεξελθόντες δι' ἡμερῶν δέκα εὐρίσκει ἐτι βέτερος ἀνθρώπους ἐξάχειρας καὶ ἐξάποδας, πλῆθος ἀναρίθμητον· καὶ οἱ πάντες γυμνοί· οἵτινες ἰδόντες τὸ πλῆθος τῆς φάλαγγος ἤρξαντο εἰς πλῆθος συνάγεσθαι. Φοβερόν τι καὶ παράδοξον καὶ ξένον τοιοῦτους βλέπειν μόνον· καὶ οἷου σχήματος ἦσαν. Ὡς οὖν εἶδε τούτους Ἀλέξανδρος, τὴν ὁρμὴν ἰσως γνωρίζων ἐκέλευσεν εὐθὺς πῦρ ἀνάπτειν καὶ ἐπέργεσθαι αὐτοῖς. Τούτου δὲ γενομένου, οὐ φέροντες ὄραν ἢ δέχεσθαι τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν, εὐθὺς αὐτοὶ ἅπαντες ἔφυγον, καὶ δρομαῖοι ἐν σπηλαίοις κάτωθεν εἰσῆλθον τῆς γῆς. Ἐκράτησαν οὖν ἐξ αὐτῶν ἓνα ζῶντα, καὶ ἦν ἰδεῖν θαῦμα μέγιστον. Ἐχόντες δὲ αὐτοὶ δὸν ἡμέρας μίση καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτὸν μετὰ τινος συνδιαϊτούντος αὐτῷ ἐξαίφνης συντρομάζας καὶ βοήσας ἀπέψυξε. Μετὰ οὖν ἔδδον ἡμερῶν τριῶν, ὁ Ἀλέξανδρος κατέλαβε χώραν Κυνοκεφάλων· αὐτοὶ οὖν τὰ πάντα ἀνθρωποὶ ἦσαν, πλὴν ἡ κεφαλὴ αὐτῶν ὑπῆρχε κυνὸς· καὶ φωνὴ αὐτοῖς μέρος μέντοι ἀνθρωπίνην, μέρος δὲ κυνὸς· οἵτινες παραταξάμενοι ἐτοίμως ὤρχοντο εἰς πόλεμον. Ἄλλ' οὖν καὶ αὐτοὺς Ἀλέξανδρος τῷ πυρὶ ἐτροπώσατο, καὶ ἐδίωξαν αὐτῶν τὰ πλῆθη. Καὶ δι' ἡμερῶν δέκα μόλις τὴν τῶν Κυνοκεφάλων διήλθωσαν χώραν, καὶ καταλαβόντες τόπον τινὰ παραθαλάσσιον, ἐκεῖ ἔδοξε τὸν στρατὸν Ἀλεξάνδρου ἀναπαῦσαι. Καὶ τοῖς ὀπλίταις ἐκέλευσε κύκλωθεν τοῦ φοσάτου ταῖς ἀσπίσι φρουρεῖν ὑπεράνωθεν τῆς διώρυγος. Τινὸς δὲ ἱππον συνέβη τελευτῆσαι καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ριπῆναι. Καρκίνος δὲ τῆς θαλάσσης ἀναδύς καὶ ἐκ τοῦ γαλινῶν τὸν θεγεῖντα ἱππον ἀρπάσας, πάλιν τὴν θάλασσαν εἰσέδου· καὶ οὗτοι πλῆθος ἐλθόντες, Μακεδόνας ἐδειλίασαν· ὡς δὲ ὁ λόγος ἦλθεν ἐπὶ Ἀλέξανδρον, αὐτὸς κελεύει πῦρ ἀνάπτειν καὶ κύκλωθεν τοῦ φοσάτου. Τούτου δὲ γενομένου, τῆς τῶν ἐναλίων ζώων ἐπιδρομῆς ἐλυτρώθησαν.

[ΚΕΦ. ΛΕ'.]

Ἐκείθεν δὲ διελθόντες καταντῶσιν εἰς τινὰ τόπον, ἀλσώδη μὲν παντοίων ὀπύρων καρποῦς ἔχοντα, παράλιος δὲ ἦν ὁ τόπος ἐκεῖνος. Ὡς οὖν εἶδεν Ἀλέξανδρος, ἐκεῖ διαναπαῦσαι τὸν στρατὸν διακελεύεται πάντα. Τοῦ δὲ φοσάτου παγέντος, ἐξῆγει Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ ὁρᾷ νῆσον ἐν τῇ θάλασσῃ ἐκείνῃ, ὡς ἀπὸ σταδίων ἐξ τῆς γῆς ἀπέχουσαν· ἔδοξε δὲ αὐτὸν εἰσελθόντα τὴν νῆσον θεάσασθαι. Ἦν δὲ ἡ νῆσος τῶν

χοῖρος, καὶ ἐφοδῆθμεν ἰδόντες τοιαῦτα ζῶα, καὶ κελεύω αὐτὸν συλληθῆναι. Ὁ δὲ συλληθῆς ἀναιδῶς ἡμᾶς κατώπτευσεν. Καὶ κελεύω ἐκδύθηναι γυναῖκα καὶ προσεγενθῆναι αὐτῷ ἵνα ἐν εὐθυμίᾳ αὐτῆς γένηται. Ὁ δὲ ἀρπάσας αὐτὴν καὶ δρομαῖος (δρομαῖος ἀπελθὼν) τούτην κρητῆσεν. Συνδραμόντων δὲ αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν καταλαβεῖν αὐτὸν, ἐταρτάρῃσεν (ἐταρτάριον conj. Berger. et là gellait il tres-oribles cris, que chascun en avoit paour. Ms. 7518) ἐν τῇ γλώττῃ αὐτοῦ· καὶ ἀκούσαντες οἱ λοιποὶ πάντοκοι (παρόικα conj. Berger. Fortasse lalet gentis nomen, ut Παδαῖοι vel Παδαῖοι, de quibus carnivoris v. Herodot. III, 90 ibiq. interpr.) αὐτοῦ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ἔλους ἄνδρες ὥσει μύριοι. Ἡμεῖς μὲν ἡμεθα μυριάδες τέσσαρες, καὶ κελεύω καυθῆναι τὸ ἔλος, καὶ θεασάμενοι τὸ πῦρ ἔφυγον καὶ αὐτοί. Διώξαντες αὐτοὺς ἐδήσαντες ἐξ αὐτῶν ἄνδρας τριακοσίους, οἱ καὶ ἀποκρητῆσαντες τῆς τροφῆς διεβάρησαν· οὐ γὰρ ἐλάουν, ἀλλ' ὡς κύνας ὠλάτουν. Post hac pergit cod. B: ἐκείθεν δὲ ἀναχωρήσαντες ἦλθον εἰς τινὰ ποταμόν· ἐκέλευσα οὖν παρεμβολὴν γενέσθαι etc., quae eadem leguntur in cod. C cap. 36, ubi vide. Ac omnino reliqua omnia quae in hac epistola leguntur, propter nimiam brevitatē saepe obscuriora, cod. C (c. 36—41) iusius exhibet eodem ordine, intermixtis et subijunctis aliis, quorum in epistola hac nulla fit mentio.

Βραχμάνων ἦτοι τῶν Ὀξυδράκων· εἶχε δὲ αὐτοὺς ἡ νῆσος ἐκείνη, οὐχὶ ὡς ὄντας πολεμιστὰς τῷ πλήθει, ἀλλὰ γυμνοσοφιστὰς ὑπὸ καλύδας καὶ σπηλαιο οἰκούντας. Κελεύει δὲ ξύλα ἐνεχθῆναι καὶ ναῦν κατασκευασθῆναι. Καὶ διὰ πολλοῦ τοῦ τάχους οἱ Αἰγύπτιοι τὴν ναῦν κατεσκεύασαν. Μέλων δὲ Ἀλέξανδρος εἰσέναι εἰς αὐτήν, καὶ πρὸς τὴν νῆσον ἐκπλεῦσαι, ἐκώλυσε τούτον Φίλων ὁ φίλος αὐτοῦ εἰπών· «Μηδამῶς τοῦτο ποίει, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, ἀλλὰ πρῶτον ἐγὼ ἀπέλθω τὴν νῆσον θεάσασθαι, καὶ εἰ μὲν σωθισόμενος ἐπανήξω, τότε καὶ σὺ ἐπιβὰς τὰ δοκουντά σοι ποίει.» Ἐπὶ τοῦτο ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τῷ Φίλῳ ἐφ'· «Ἄλλ' οὐδ' ἐγὼ σε θελήσαιμι πρῶτον εἰσελθεῖν τὸν ἐμοὶ περιλημμένον, μήπως καὶ σὺ δυστυχήσης. Καὶ τίς μοι φίλος ἕτερος ἢ σὺ ἐν κόσμῳ, ἥ τίς μοι τῇ σῇ παρηγορήσει ἐν λύπῃ.» Ὁ δὲ Φίλων φησὶν· «Εἰ μὲν Φίλων ὁ φίλος τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου τελευτήσῃεν, εὐρεῖν ἂν ἔρχη ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος φίλον ἕτερον Φίλων· εἰ δὲ Ἀλέξανδρῳ τῷ βασιλεῖ συμβῇ τι τῶν ἀπροσδοκήτων, ὅλος ἐδυστύχησεν ὁ σύμπας κόσμος.» Ὡς οὖν ταῦτα εἶπεν ὁ Φίλων, εἰσέδου τὴν ναῦν καὶ τὴν νῆσον καταλαβὼν εὗρεν ἀνθρώπους ὁμοίους ἡμῖν κατὰ πάντα, τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ διαλεγόμενους. Θεσπάζμενος δὲ ὁ Φίλων εὐθέως πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα παραγίνεται τὰ τῆς νῆσου διηγούμενος αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος, ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ πεντήκοντα ἄνδρας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ναῦν, Ἀντιόχον δὲ ἀντ' αὐτοῦ καταλιπὼν ἡγεῖσθαι τὸν στρατὸν μέχρις ἂν ὑποστρέψῃεν, καὶ ἐν ἐκείνῳ προσκαρτερεῖν τῷ τόπῳ διὰ τὸ ἐπιτιγδεῖον εἶναι εἰς διατροφὴν λαοῦ, καὶ τὴν νῆσον καταλαβὼν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὕλας πολλὰς καὶ δένδρα πολλὰ etc. quæ leguntur etiam in cod. B, qui sicuti cod. A locum de Brachmanibus ex antiquiore historiæ nostræ recensione ponit post expeditionem contra Porum regem. Quare quæ in cod. C. jam sequuntur de Brachmanibus (cod. fol. 112 recto — fol. 134 vs.) hoc loco omittebunt, lectorem relegamus ad librum tertium. Deinde pergit cod. C. fol. 131 :

[ΚΕΦ. ΑΨ'.]

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ταῦτα πάντα καὶ ἰδὼν καὶ θαυμάσας σφόδρα καὶ κατανυγεῖς ἐπὶ τοῖς σοφοῖς καὶ ἀληθινοῖς λόγοις τοῦ Δανδάμεως, καὶ τοῦτον ἀσπασάμενος ἀπῆλθε φέρων πάντα ὅσα ἐνηνόχει δῶρα πλὴν τοῦ ἐλαίου, ὃ ἀνήλωσε τὸ πῦρ, καὶ τὴν ναῦν ἐπιβὰς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ καταλαμβάνει τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον. Οἱ δὲ πάνυ περὶ αὐτοῦ ἀσολοῦμενοι καὶ τῆς ἰδίας ἀπολεγόμενοι σωτηρίας· ὡς οὖν εἶδον αὐτὸν ἐρχό-

μενον, οὐ μετρίως ἐπληρώθησαν χαρῆς. Καταλαβὼν δὲ Ἀλέξανδρος τὴν ἰδίαν φάλαγγα πάντας γνησίας κατασπάζετο, καὶ καθεσθεις πάντα διηγῆσάτο αὐτοῖς ὅσα ἤκουσε παρὰ τοῦ Δανδάμεως. Ἀπάρας δὲ τῶν ἐκείσε ὄρχετο τῆς ὁδοῦ.

Καὶ δι' ἡμερῶν πέντε ἤλθοσαν εἰς τινὰ ποταμὸν, καὶ ἐκέλευσε Ἀλέξανδρος παρεμβολὴν γενέσθαι καὶ καθοπισθῆναι τῇ συνθείᾳ τὰ στρατεύματα (1) αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ ἐν τῷ ποταμῷ δένδρα, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνατέλλοντι (2) καὶ τὰ δένδρα ἤϋξανον μέχρις ὥρας ἑκτῆς, καὶ δὲ ἐβδόμης ὥρας ἐξέλειπον, ὥστε μὴ φαίνεσθαι ὁλοκράτῃ (3) δὲ εἶχον ὥσπερ σικκῆς στακτὴν, πνοὴν δὲ πᾶν ἡδυτάτην καὶ καλὴν. Ἐκέλευσεν οὖν Ἀλέξανδρος ἐκκόπτεσθαι τὰ δένδρα καὶ σπόγγους ἐκλέγεσθαι τὰ τούτων δάκρυα. Αἰφνιδίως δὲ (4) οἱ ἐκλέγοντες αὐτὰ ἐμαστιγούντο ὑπὸ τινων δαιμόνων ἀοράτων (5). Καὶ τῶν μὲν μαστιγούντων ὁ φόρος ἤκούετο, καὶ τὰς πληγὰς ἐπὶ τῶν νύκτων ἐρχομένας ἔβλεπον· τοὺς δὲ τύπτοντας ὡκέτι τις ἐωράκει (6). Φωνὴ δὲ τις ἤρχετο λέγουσα μήτε ἐκκόπτειν μήτε συλλέγειν· εἰ δὲ μὴ παύσῃ, γενήσεται ἄκωνον τὸ στρατόπεδον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φοβηθεὶς ἐκέλευσεν μήτε ἐκκόπτειν μήτε συλλέγειν τινὰ ἐξ αὐτῶν. Ἦσαν δὲ ἐν τῷ ποταμῷ λίθοι μέλανες. Ὅσοι οὖν ἤπτοντο τῶν λίθων τούτων, τὴν ἴσῃν χροίαν ἐλάμβανον τοῖς λίθοις. Ἦσαν δὲ καὶ δράκοντες ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ ἰχθύων πολλὰ γένη, ἅτινα πυρὶ οὐχ ἡψώοντο, (7) ἀλλ' ἐν ὕδατι ψυχρῷ πηγαῖω (8). Εἷς οὖν τῶν στρατιωτῶν λαβὼν ἰχθύν καὶ ἐκπλύνας καὶ βαλὼν εἰς ἄγγος (9) ἀφῆκε, καὶ εὗρε τὸν ἰχθύν ἡψημένον. Ἦσαν δὲ ἐν τῷ ποταμῷ ὄρνεα παρεμπερῆ τοῖς ὀρνέοις τοῖς καπρ' ἡμῖν· εἰ τις οὖν αὐτῶν ἐθίγγανε (10), πῦρ ἐξέβαινε ἐξ αὐτῶν.

[ΚΕΦ. ΑΖ'.]

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὠδεύσαν πλανώμενοι. Ἐλεγον δὲ οἱ ὁδηγοὶ τῷ Ἀλέξανδρῳ· «Οὐκ οἶδμεν ποῦ ὑπάγωμεν, δέσποτα βασιλεῦ Ἀλέξανδρε· ὑποστρέψωμεν, ἵνα μὴ εἰς χεῖρονας τόπους ἡμεῖς ἐκπέσωμεν (1).» Αὐτοὺς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος οὐκ ἐβούλετο ὑποστρέψαι· καὶ δι' ἡμερῶν δέκα διελθὼν, τὸ τῆς ἡμέρας οὐκ ἦν φέγγος, ἀλλ' ἐπὶ ὥρας μίᾳς μικρὰ τις ἐφαίνετο αὐγὴ (2). Ὑπῆντα δὲ αὐτοῖς θηρία πολλὰ καὶ ἐξάποδα καὶ τριπόδαλα καὶ πεντόποδαλα (3), τὸ μῆκος ἔχοντα πῆγεις δέκα, καὶ ἄλλα πολλὰ γένη θηρίων καὶ ἃ μὲν ἀνεχώρουν φεύγοντα, ἃ δὲ καὶ ἐφύλλοντο αὐτοῖς. Εἶτα ἐλθὼν Ἀλέξανδρος εἰς ἀμμόδῃ τινὰ τόπον, θῆεν ἐξῆλθον θηρία ὁμοία ὀνίγροις, ἔχοντα ἀνὰ πῆγεις εἴκοσι· οὐκ εἶχον δὲ ἀνὰ δύο ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ ἀνὰ ἑξ, τοῖς δὲ οὐσι μόνους ἔβλεπον.

Cap. XXXVI. 1. τὰ συνθή στρατεύματα B. || 2. τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος C. || 3. δάκρυα... στακτὴν om. C, deinde exhibens πνοὴν δὲ εἶχον πᾶν etc. || 4. καὶ ἐφνιδίως C. || 5. ὑπὸ τινος δαίμονος· ἀοράτου C. μοχ μαστιγούμενων C. || 6. τ. δὲ τύπτοντας οὐκ ἔβλεπον B. || 7. sic B; ἐψούοντο C. || 8. πηγμαῖω (i. e. πηγμαῖω) B. || 9. ἄλος B, quod Bergerus II. p. 362 mutavit in ὕδατος. || 10. ἦσθιεν ἐξ αὐτῶν πῦρ ἐξέβαινε ἐξ αὐτοῦ B.

Cap. XXXVII. 1. ἵνα... ἐκπέσωμεν om. B. || 2. καὶ δι' ἡμερῶν... αὐγὴ om. B. || 3. καὶ πεντόποδα om. B. || 4. addit B: ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς γῆς ὄντα ἔχοντες ἀνὰ τρεῖς εἴκοσι πέντε τὸν σταθμόν. || 5. ἐρχομένα; B.

Οὐκ ἦσαν δὲ μάχιμα, ἀλλὰ ἤπια. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ κατέβαλλον τοῖς τόξοις οἱ στρατιῶται. Κάκειθεν ἀναχωρήσας Ἀλέξανδρος ἦλθεν εἰς τινα τόπον, ἐνθα ἦσαν ἄνθρωποι κυνοκέφαλοι, λαλοῦντες δὲ ἀνθρωπίνως τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ, δασεῖς, δερματοφόροι, ἰχθυοτάγοι· θαλασσίους δὲ ἰχθύας ἀγρεύοντες ἐκόμιζον τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ ἐκ τῆς παρακειμένης αὐτοῖς θαλάσσης (α). Φύκας δὲ πλείστας καὶ μεγάλας εἶδον ἐρπούσας (β) ἐπὶ τῆς γῆς. Πολλὰ δὲ οἱ φίλοι τῷ Ἀλεξάνδρῳ συνεβούλευσαν το ὑποστρέφαι· ἀλλ' οὐκ ἠβουλήθη θέλων ἰδεῖν τὸ τέλος τῆς γῆς.

[ΚΕΦ. ΑΠ΄.]

Ἐκεῖθεν οὖν ἀναλαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος ἔρημον ὠδευσεν ἐπὶ θάλασσαν, μηκέτι μηδὲν ὁρῶν μήτε πετεινὸν μήτε θῆριον, εἰ μὴ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Τὸν δὲ ἥλιον (1) οὐκέτι θεώρουν, ἀλλὰ μαῦρον τὸν αἶρα ἐπὶ ἡμέρας δέκα· ἐλθὼν δὲ εἰς τινα τόπον παραθαλάσσιον, καὶ τὰς σκηνὰς ἐκείθεν καὶ τὴν παρεμβολὴν κελεύσας παγῆναι, ἀνῆλθεν σὺν τοῖς στρατιώταις εἰς πλοίαρια, καὶ κατέπλευσαν εἰς τινα νῆσον τῆς θαλάσσης, οὐ μακρὰν δὲ οὔσαν ἀπὸ τῆς γῆς, ἐν ᾗ ἤκουον λαλιὰς ἀνθρώπων Ἑλληνικῇ διαλέκτῳ λαλούντων· τοὺς δὲ ἀνθρώπους τοὺς λαλοῦντας οὐδεὶς εἶδεν. Τινὲς δὲ στρατιῶται παραβουλεύσαντες οὐκ ὀκνήσαντες ἀπὸ τοῦ πλοιαρίου εἰς τὴν νῆσον τοῦ ἰστορήσαι αὐτήν, καὶ εὐθέως καρκίνοι ἐξεληθόντες εἴλκυσαν αὐτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος ὑποστραφῆναι εἰς τὴν γῆν ἐκέλευσεν. Ἐξεληθόντες δὲ (2) τῶν πλοίων, ἔνθεν περιπατῶν Ἀλέξανδρος παρὰ τὴν ὄχθη τῆς θαλάσσης εἶρε καρκίνον ἐξεληθόντα εἰς τὴν ξηρὰν τὸ μέγεθος μέγα σφόδρα. Οἱ δὲ ἐμπρόσθιοι πόδες οἱ λεγόμενοι δίχτυοι ἐκλύοντο. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ στρατιῶται καὶ βάλλοντες δόρασιν, ἀνείλυν αὐτὸν μετὰ βίου (3)· σιδήρεος γὰρ οὐκ εἰσῆρχετο ἐν τῷ ὀστέῳ αὐτοῦ· τοῖς γὰρ ἐμπροσθίοις ποσὶ συνέτριβε τὰ δόρατα αὐτῶν. Ἀνελόντες δὲ αὐτὸν καὶ ἀναπτύξαντες εὔρον ἐν αὐτῷ μαργαρίτας ἐπὶ τῇ μεγάλῃ τιμῇ ἀξίους· οὐδεὶς γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοιοῦτους μαργαρίτας πώποτε θεάσατο. Τούτους ἰδὼν Ἀλέξανδρος ὑπέλαβεν ἐν τῷ τῆς ἀπλεύστου θαλάσσης βυθῷ αὐτοὺς γενέσθαι, ὅθεν ὑπενόησεν κλωβὸν (4) σιδηροῦν γενέσθαι μέγαν, ἔσωθεν δὲ τοῦ κλωβοῦ εἰσενεχθῆναι παμμεγέθη ὑέλιον πίθον, ἔχοντα τὸ πάχος σπιθαμὴν μίαν. Ἐκέλευσεν οὖν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ πυθμένι τοῦ πίθου γενέσθαι τρυμαλιὰν (5) ὡς χωρεῖν ἀνθρώπου χεῖρα. Βουλόμενος δὲ κατελθεῖν καὶ μαθεῖν τί ἐστὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἔχει (6) κεκλεισμένην τὴν τρυμαλιὰν τὴν οὔσαν ἐν τῷ πυθμένι ἔσωθεν, ὅπως κατελθόντος αὐτοῦ [δυνηθείη] εὐθέως

ἀνοίξας καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοῦ τὴν χεῖρα διὰ τῆς τρυμαλιᾶς καὶ εὐθέως λαβεῖν ἐκ τῆς παρακειμένης ψάμμου τὸ εὐρεθὲν ἐν τῷ πυθμένι τῆς τοιαύτης θαλάσσης, καὶ πάλιν εἰσενεχεῖν τὴν χεῖρα καὶ φράζει τὴν τρυμαλιάν. Ὁ καὶ πεποίηκεν. Ἐκέλευσε δὲ γενέσθαι ἄλυσιν (7) ὥσει πηχῶν διακοσίων ἢ ὀργυίων, καὶ προσέταξε ἵνα μηδεὶς ἀνελκύσει αὐτὸν, ἐὰν μὴ πρῶτον ἢ ἄλυσιν ταραχθῇ· (ἵνα ὅταν κατέλθῃ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης, εὐθέως ταραξῇ τὸν κλωβόν, καὶ τότε οὗτοι ἀνάγωσιν αὐτόν.) Μετὰ γοῦν τὸ κατασκευασθῆναι πάντα, εἰσῆλθεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ ὑελῷ πίθῳ μετὰ τοῦ κλωβοῦ βουλόμενος ἐπιχειρεῖν ἀδυνάτοις· εἰσελθὼν δὲ, διὰ μολύβδου ἐκλείσθη ἡ εἴσοδος. Καὶ κατελθὼν πῆχαις ἑκατὸν εἴκοσι, ἰχθύς μέγας διήλθε καὶ τῇ κέρκῃ αὐτοῦ κρούσας τὸν κλωβόν, ἀνῆγαγον αὐτὸν διὰ τὸ τὴν ἄλυσιν ταραχθῆναι. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος προσέταξε πάλιν καταγαγεῖν αὐτόν. Καὶ αὖθις τὸ αὐτὸ ἐγένετο. Τρίτον οὖν καταβάς ὥσει πῆχαις διακοσίας, ἔβλεπεν διὰ τοῦ ὑέλου περικυκλοῦντα αὐτὸν πλήθη ἰχθύων· καὶ ἰδοὺ ἐλθὼν παμμεγεθέστατος (8) ἰχθύς ἔλαβεν αὐτόν σὺν τῷ κλωβῷ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ καὶ ἀνῆγαγεν αὐτόν ἐπὶ τὴν γῆν μακρόθεν τῶν πλοιαρίων μιλίου ενός. Ἦσαν δὲ οἱ κατὰγοντες αὐτὸν ἑκατὸν πεντήκοντα· καὶ πάντας εἴλκυσε ὁ ἰχθύς σὺν τοῖς τέσσαρσι πλοιαρίοις. Φθάσας δὲ σὺν τῷ κλωβῷ ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ τοῖς δόδοις τὸν κλωβὸν ἀποτινάξας ἔρριπεν αὐτόν ἐπὶ τὴν ξηρὰν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἡμίπνουσος δλος καὶ σύντρομος ἐξελθὼν καὶ νενεκρωμένος ἐκ τοῦ φόβου αὐτοῦ, ἡνῆρα τῇ τῇ ἀνω προνοίᾳ τῇ φυλαξάσῃ αὐτόν ἐκ τοῦ πονηροῦ θηρὸς ἐκείνου· ὁμῶς εἶπε πρὸς αὐτόν· « Ἀπόσχου, Ἀλέξανδρε, ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν, μήπως ἐρευνῶν ἀνιχνεύτοις βυθοῖς καὶ τοῦ ζῆν στερηθῇς. » Καὶ εὐθέως προσέταξε τὸ στρατόπεδον ἐκεῖθεν ἀπαραι καὶ ἐπὶ τὰ ἐμπροσθεν πορεύεσθαι.

[ΚΕΦ. ΑΘ΄.]

Ἐκεῖθεν οὖν πάλιν ὠδευσεν Ἀλέξανδρος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ· καὶ ἀναχωρήσαντες εἰς τόπον τινὰ ἐπίπεδον μέσον δὲ τῆς πεδιάδος φάραγξ ἦν διαχωρίζουσα. Ἐκείνην οὖν Ἀλέξανδρος γεφυρώσας ἔγραψεν ἐν αὐτῇ γράμματα Ἑλληνικὰ καὶ Περσικὰ καὶ Αἰγυπτιακά· αἱ δὲ γραφαὶ διηγόρευον ταῦτα· « Ἐνθαδὲ Ἀλέξανδρος εἰσελθὼν ἤγειρεν ἀψίδα, ἐν ᾗ πανστρατὶ διαβάς, ἄκρας θέλων γαίας καταλαβεῖν, ὡς τῇ προνοίᾳ ἔδοξε. » Καὶ διὰ τριῶν (1) ἡμερῶν ἦλθεν εἰς τόπους ὅπου ὁ ἥλιος οὐκ ἔλαμπεν. Ἐκεῖ οὖν ἐστὶν ἡ καλουμένη μακάρων χώρα. Καὶ καταλείψας (2) Ἀλέξανδρος τὴν ἀπαρτίαν τοῦ φοσάτου καὶ τὸν πεζὸν λαὸν μετὰ τῶν γερόντων

Cap. XXXVIII. 1. οὐρανὸν B; et mox μελόνων pro μυρόν· || 2. Quæ sequuntur inde ad ἐξεληθόντες δὲ usque ad finem huius capituli non habet cod. B, qui pergit verbis: καὶ πάλιν ἦλθον μετὰ δύο ἡμερῶν εἰς τόπους ὅπου ὁ ἥλιος οὐ λάμπει etc. (v. cap. 39 init.). || 3. sic cod.; conj. βίας, quamvis ne hoc quidem genuinum sit. || 4. κλωβόν cod.; c. rrr. Ferger de Xivry in Not'ces et Extr. des Manusc. tom. XIII, p. 183, ubi locum hunc exscriptum habes. || 5. τρυμαλιάν cod.; c. rrr. Bergh. || 6. ἔχειν δὲ (cod. || 7. ἄλυσιν cod. || 8. παμμεγεθέστατος cod.

Cap. XXXIX. 1. δύο B. || 2. B. nihil nisi hæc: καὶ θέλοντός μου ἰστορήσαι καὶ ἰδεῖν τοὺς τόπους ἐκείνους ἐπεχείρησε λαβεῖν

καὶ τῶν γυναικῶν, ἤθελσε παραλαβεῖν ἐπιλέκτους νέους τοῦ ἱστορῆσαι καὶ ἰδεῖν τοὺς τόπους ἐκείνους. Καλλισθένης δὲ τις φίλος αὐτοῦ συνεβουλεύσατο αὐτῷ εἰσελθεῖν σὺν φίλοις τεσσαράκοντα καὶ παισὶν ἑκατὸν καὶ στρατιώταις χιλίοις διακοσίοις. Ἐπορεύθη οὖν (3) Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς σὺν αὐτοῖς παραγγείλας μὴ συνακολουθεῖν τινα γέροντα μεθ' ἑαυτῶν. Εἰς δὲ τις γέρων περίεργον ἔχων δύο υἱοὺς γενναίους καὶ ἀληθεῖς στρατιώτας, λέγει πρὸς αὐτούς. « Τέκνα, ἀκούσατε τοῦ πατρὸς ὑμῶν, καὶ λάβετέ με μεθ' ὑμῶν, καὶ οὐχ εὐρεθήσομαι κενὸς ἐν τῇ ὁδῷ· οἶδα γὰρ ὅτι ἐν καιρῷ περιστάσεων ζήτησις μέλλει γενέσθαι γέροντος· ὑμεῖς οὖν οἱ ἔχοντές με μεθ' ὑμῶν ἐκεῖ μεγάλως τιμηθήσεσθε παρὰ τοῦ βασιλέως ἡμῶν. Μήπως εὐρεθέντες παραβαίνειν τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ, τοῦ ζῆν στερηθῆτε, νῦν ἀναστάντες κείρατέ μου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πῶγωνα· καὶ ἀλλάξας τὰς τρίχας καὶ τὸ σχῆμα πορεύσομαι μεθ' ὑμῶν, καὶ ἐν καιρῷ δέοντι μεγάλως ὑμᾶς ὠφελήσω. » Οἱ δὲ ποιήσαντες τὸ κελευθὲν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἀπῆραν μετ' αὐτῶν τὸν γέροντα τὸν πατέρα αὐτῶν. Καὶ οὕτως ὁδουσαν σὺν τῷ Ἀλέξανδρῳ, καὶ εὗρον τόπον διμυγλώδη. Μὴ δυνάμενοι δὲ πορρωτέρω προβῆναι διὰ τὸ ἄβατον εἶναι τὸν τόπον, ἀπῆραν ἐκεῖθεν τὰς σκηνὰς αὐτῶν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ λαβὼν τοὺς χιλίους ἐνόπλους, εἰσῆλθεν ὁ Ἀλέξανδρος μετ' αὐτῶν ἱστορῆσαι, μήπως ἐνταῦθ' αἰσι τὰ ἄκρα τῆς γῆς. Καὶ εἰσελθὼν ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσιν εἶδε μέρος τόπου φωτεινότερον καὶ ὠδευσε τόπους ἐρήμους καὶ κρημνώδεις ἕως ἡμέρας ἡμισυ. Τοῦτο δὲ οὐκ ἐκ τοῦ ἡλίου ἐπέγνων, ἀλλὰ σχοινίοις ἐμέτρα τὴν ὁδὸν κατὰ τὴν γεωμετρίαν, καὶ ἐπέγνων τὴν ὥραν. Μετὰ δὲ ταῦτα φοβηθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος, ὑπέστρεψε διὰ τὴν ὁδὸν ἄβατον εἶναι. Ἐξελθὼν δὲ ἡβουλήθη ἐλθεῖν ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν· ἦν γὰρ πεδῖον ὑαλὸν, πλὴν ζοφώδες καὶ σκοτεινόν. Αὐτὸς οὖν ἐν ἀμυχανίᾳ γενόμενος, ὅτι οὐδεὶς τῶν νέων συνεβούλευσεν αὐτῷ εἰσελθεῖν ἐν τῷ ζοφώδει τόπῳ· μήποτε γὰρ τῶν ἀρρένων ἵππων διὰ τοῦ σκοτοῦς τῆς μακρᾶς ὁδοῦ κοπιασάντων, οὐ δυνήσονται ὑποστρέφειν· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτούς. « Ὡ γυναικοὶ στρατιώται, πάντες ἐν τοῖς πολέμοις νῦν ἐγνώκατε, ὅτι ἀνευ βουλῆς καὶ συνέσεως οὐδὲν ἐστὶ γενναῖον· καὶ γὰρ ἐλλοὶν γηραιὸς συνεβούλευεν [ἀν] ἡμῖν (4) πῶς δεῖ εἰσελθεῖν ἐν τῷ ζοφώδει τόπῳ τούτῳ. Ἀλλ' οὖν τίς ἐν ὑμῖν γενναῖος ἀπελθὼν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἡμῶν ἐνεγκάτω (5) μοι γέροντα καὶ λήψεται παρ' ἐμοῦ χρυσίον πολὺ. » Οὐδεὶς δὲ ἠδύρεθη ἐξ αὐτῶν τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος καὶ διὰ τὸν ἀέρα ἀρεγγῇ εἶναι. Καὶ προσελθόντες οἱ υἱοὶ τοῦ γέροντος λέγουσιν

αὐτῷ. « Εἰ ἀνεξικακῶς ἀκούεις ἡμῶν, βασιλεῦ, ἐροῦμέν τι πρὸς σε. » Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος εἶπεν. « Ὅτι δ' ἂν βούλησθε, εἶπατε· ὁμνυμι γὰρ τὴν ἀνω πρόνοιαν τοῦ μὴ ἀδικῆσαι ὑμᾶς. » Οἱ δὲ εὐθέως διηγῆσαντο αὐτῷ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτῶν καὶ ὁραμόντες παρέστησαν αὐτῷ τὸν γέροντα. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἰδὼν κατησπάσαστο αὐτὸν, καὶ βουλὴν ἡτεῖτο δοῦναι αὐτοῖς. Ὁ δὲ γέρων ἔφη. « Ἐξεστὶ σοι, ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, τοῦτο γινῶναι, ὅτι εἰ μὲν ἵπποι εἰσέλθωσιν, οὐκέτι τὸ φῶς ὄψει. Ἐπιλεξὼν οὖν ἵππους θηλείας ἐχούσας πώλους, καὶ τοὺς μὲν πώλους ἔασον ἐνταῦθα, ἡμεῖς δὲ εἰσελθόντες μετὰ τῶν θηλείων ἵππων, αἴσουσιν ἡμᾶς αὐτὰ ἐκείσε. » Ζητήσας οὖν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ἐκείνοις πᾶσι τοῖς ὄσι μετ' αὐτοῦ, οὐχ εὗρεν εἰ μὴ ἑκατὸν ἵππους θηλείας μετὰ τῶν πώλων αὐτῶν. Λαβὼν οὖν αὐτάς καὶ ἐτέρους ἑκατὸν ἐπιλέκτους, ὁμοίως καὶ ἄλλους πλείους βαστάζοντας τὰς τροφάς αὐτῶν, εἰσῆλθον κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ γέροντος, ἐάσαντες ἔξω τοὺς πώλους. Ὁ δὲ γέρων παρήγγειλε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ὅτι δ' ἂν εὗρωσι μετὰ τὸ εἰσελθεῖν ἐπὶ τῆς γῆς κείμενον, τοῦτο συνάγειν καὶ βαλλεῖν ἐν τοῖς μαρσίποις αὐτῶν. Καὶ εἰσῆλθον μετὰ Ἀλεξάνδρου τριακόσιοι ἐξίχοντα (6) στρατιώται. Καὶ οὕτως εἰσερχόμενοι ὁδὸν σκοτεινὴν ἐπὶ σχοίνους δεκαπέντε, εἶδον τινὰ τόπον, καὶ ἦν ἐν αὐτῷ πηγὴ διαυγής, ἥς τὸ ὕδωρ ἤστραπτεν ὡς ἀστραπή· ἦν δὲ ὁ ἀὴρ ἐκείνος εὐώδης καὶ πάνυ γλυκύτατος (7). Πρόσπεινος δὲ γενόμενος Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἤθελε γεύσασθαι ἄρτου, καὶ καλέσας τὸν μάγειρον αὐτοῦ ὀνόματι καλούμενον Ἀνδρέαν (8), εἶπεν αὐτῷ ἵνα εὐτρεπίσῃ προσφάγων. Ὁ δὲ αὖτον τάριχον (9) λαβὼν ἐπορεύθη ἐπὶ τὸ διαυγὲς ὕδωρ τῆς πηγῆς ἐκπλῦναι τὸ ἔδεσμα. Καὶ εὐθέως βραχὲν (10) ἐν τῷ ὕδατι ἐψυχώθη καὶ ἐξέφυγε τῶν χειρῶν τοῦ μαγείρου (11). Ὁ δὲ μάγειρος οὐδενὶ ἐόηλωσε τὸ γενόμενον· αὐτὸς δὲ λαβὼν (12) ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἐν σκεύει τινὶ ἀργυρέῳ ἐφύλαξεν· ἦν γὰρ πᾶς ὁ τόπος ἐκείνος βρύων ὕδατα, ἐξ ὧν πάντες ἔπιον καὶ ἔλαβον τροφήν.

[ΚΕΦ. Μ'.]

Μετὰ δὲ τὸ λαθεῖν βρώσεις, πάλιν ὁδεύσας Ἀλέξανδρος σχοίνους τριάκοντα, εἶδε λοιπὸν αὐγὴν ἀνευ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἀστρῶν καὶ θεάσατο τρία (1) ὄρεα πετόμενα καὶ μόνον ἔχοντα ὄψεις ἀνθρωπίνας, Ἑλληνικὴ δὲ διαλέκτῳ ἐξ ὕψους κραυγάζοντα αὐτῷ. « Ἡ χώρα ἦν (2) πατεῖς, Ἀλέξανδρε, τοῦ θεοῦ μόνου ἐστίν· ἀνάστρεφε δαίαιε· μακάρων χώραν πατεῖν οὐ δυνήσῃ (3). Ἀνάστρεφον οὖν, ἀνθρώπε, καὶ τὴν δεδομένην σοι γῆν πάτει, καὶ μὴ κόπους ἀπέχεσθαι σεαυτοῦ (4). »

τοὺς ἰδίους μου δούλους καὶ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτούς. Καλλισθένης δὲ κτλ. || 3. Sequentem narrationem paucis indicat epistola cod. B. ita pergentis: ἔξω δὲ μετὰ (sic) τὴν ὁδὸν ἐπενοήσαμεν ὄρους θηλείας ἐχούσας πώλους εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ ζοφώδους κρατῆρῃναι. Καὶ οὕτως εἰσερχόμεθα ὁδὸν σκοτεινὴν ἐπὶ σχοίνους δεκαπέντε etc. ut in cod. C. || 4. συνεβούλευσεν ἡμῖν cod. || 5. ἀπελθεῖν. ἐνέγκει cod.; possis etiam: ἐάν. ἐνέγκη. λήψεται || 6. ἐξίχοντα cod. || 7. ἦν δὲ ὁ ἀήρ. γλυκύτατος iterum om. B. || 8. nomen coqui om. B. || 9. ὠτάριχον C. τάριχον B. || 10. τὸ ἔδεσμα add. B. || 11. addit B: ἦσαν δὲ πάντες οἱ τόποι ἐκεῖνοι ἐνυγροί, quae ratiō post significat C. || 12. hac om. B pergens: πάλιν οὖν ὁδεύσαντες σχοίνους λ' etc.

Cap. XL. 1. δύο B rectius. || 2. ποῖαν χώραν πατεῖς; Α., τὴν θεοῦ μόνον B. || 3. μ. συνάπτειν οὐ δύνασαι B. || 4. καὶ τοῖς

Σύντρομος δὲ γενόμενος Ἀλέξανδρος τάχιστα ὑπήκουσε τῆς φωνῆς τῆς ὑπὸ τῶν ὀρνέων αὐτῷ δεδομένης. Τὸ δὲ ἕτερον ὄρνεον πάλιν ἐφθέγγετο (6) αὐτῷ· « Ἐκκαλεῖ σε ἡ ἀνατολή, Ἀλέξανδρε, καὶ ἡ Πύρου βασιλεία νίκη ὑποταχθήσεται σοι. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν τὸ ὄρνεον (6) ἀνέπτη. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐξιλωσάμενος (7) τῇ ἄνω προνοίᾳ, ἐκέλευσεν Ἀντιόχῳ τοῖς στρατιώταις ἐπιστημῆναι· « Ἐκαστος δὲ βούλεται ἴδιν ὧδε ἀράτω, εἴτε λίθον εἴτε πηλὸν ἢ καὶ ξύλον. » Καὶ τοῖς μὲν ἔδοξε τοῦτο ποιεῖν, τοῖς δὲ λῆρος ἐδόκει τὸ ῥῆμα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὡς δὲ πορευόμενοι, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος τῷ Φίλῳ· « Κάτελθε τοῦ ἵππου καὶ δὲν τῇ χειρὶ σου τύχῃ ἂν ἀνάλαβε τοῦτο. » Κατελθὼν δὲ ὁ Φίλων λίθον εὔρεν ὡς εἴκοι κοινὸν τῶν ἀρχήστων. Ἄρας δὲ τοῦτον ὥχρετο μετὰ Ἀλεξάνδρου. Πολλοὶ οὖν καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐκ τῆς παρακειμένης ὕλης ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἔλαβον ἕκαστος ὁ εὔρεν. Ἐξαίρετος δὲ κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, οἱ υἱοὶ τοῦ γέροντος ἐπλησαν τοὺς μαρσίπους αὐτῶν, μηκέτι περιπατεῖν ἰσχύοντες. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔχων τοὺς ὀδηγούς (8), τὰς ὁνοὺς ἔμπροσθεν ἔβαλλε· καὶ πάλιν κατὰ τὴν ἁμαξάν ἐπορεύετο τῶν ἀστέρων, καὶ διὰ τινῶν ἡμερῶν (9) ἐξῆλθε πρὸς τὴν φωνὴν τῶν θηλείων ἵππων (10). Καὶ οὕτως τῆς παννυχίου (11) ἐκείνης ἐξῆσαν γῆς.

[ΚΕΦ. ΜΑ']

Ὅτε οὖν ἐξῆλθον (1) εἰς τὸ φῶς ἐνθα ἦσαν οἱ ἕτεροι στρατιῶται, καὶ ἀλλήλους θεασάμενοι εὔρον μαργαρίτας καὶ λίθους τιμῆς ἀξίους. Τούτους ἰδόντες πάντες μετεμελήθησαν οἷτινες οὐκ ἔλαβον· ὅσοι δὲ ἔλαβον ὑπερηύχοντο πάντες τῷ γέροντι καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτῶν βουλὴν. Ὁ δὲ Φίλων τὸν λίθον πρὸς Ἀλέξανδρον ἤγαγε, καὶ ὁλος ἦν χρυσὸς εὐροῖζος. Τότε οὖν καὶ ὁ μάγειρος ὑφηγήσατο πῶς ἐψυχώθη τὸ ἔδεσμα. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὀργισθεὶς ἐκέλευσεν αὐτὸν δεινῶς μαστιγωθῆναι. Ὁμοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν· « Τί σοι ὄφελος, Ἀλέξανδρε, μεταμεληθῆναι ἐπὶ πράγματος παρελθόντος; » Οὐκ ἔφη δὲ ὅτι ἐπιεν ἐκ τοῦ ὕδατος, ἢ ὅτι ἐφύλαξεν αὐτό. Τοῦτο δὲ ὁ μάγειρος οὐχ ὁμολογῆσαι εἶχεν, εἰ μὴ ὅτι ἐψυχώθη τὸ ταρίχιον (2). Προσελθὼν δὲ ὁ πονηρὸς μάγειρος ἐκείνος τῇ θυγατρὶ Ἀλεξάνδρου τῇ ἐκ τῆς παλλακῆς Οὐνης γεννηθείσῃ καλουμένῃ Καλῇ, ἐπλάνησεν αὐτὴν ὑποσχόμενος δοῦναι πιεῖν ὕδωρ ἐκ τῆς ἀθανάτου πηγῆς· ὃ καὶ ἐποίησεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τοῦτο μαθὼν, ἐφθόνησε τὴν ἀθανασίαν αὐτῶν. Καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα προσκαλεσάμενος, εἶπεν αὐτῇ· « Λαβοῦσα τὸν ἱματισμόν σου ἐξέλθε ἀπεντεύθεν· ἰδοὺ γὰρ γέγονας δαίμων ὡς ἀθανατισθεῖσα· ἔση δὲ καλου-

μένη Νηρεΐς, ὡς ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ αἶδιον σχοῦσα, καὶ ἐνταῦθα κατοικήσεις. » Ἡ δὲ κλαίουσα καὶ ὀδυρομένη ἐξῆλθε τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν ἐν ἐρήμοις τόποις μετὰ τῶν δαιμόνων. Τὸν δὲ μάγειρον προσέταξε δεθῆναι λίθῳ ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ καὶ ῥιφθῆναι ἐν τῇ θαλάσῃ. Ὁ δὲ ῥιφθεὶς ἐγένετο δαίμων καὶ κατώκησεν ἐκεῖ ἐν τινι τόπῳ τῆς θαλάσσης· ἀπ' οὗ ἐκλήθη ὁ τόπος Ἀνδρεαντικός. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ μαγείου καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὑπέλαβε διὰ τῶν σημείων τούτων ἐκεῖσε εἶναι τὰ ἄκρα τῆς γῆς. Ὡς δὲ ἐφθασαν εἰς τὴν ἀψίδα ἣν ἔκτισεν Ἀλέξανδρος, ἔγραψε πάλιν ἐν αὐτῇ οὕτω διὰ γλυφίδος· « Οἱ βουλόμενοι εἰσελθεῖν ἐν τῇ τῶν μακάρων χώρᾳ δεξιᾷ πορευέσθωσαν. »

Προσέταξεν οὖν συλληφθῆναι ἐκ τῶν ὀρνέων τοῦ τόπου ἐκείνου δύο. Καὶ ἦσαν πάνυ μέγιστα καὶ ἀλκιμώτατα καὶ ἡμερα· βλέποντα γὰρ τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἔφευγον. Τινὲς δὲ τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐπέβαλον ἐν τοῖς ὠμοῖς αὐτῶν, τὰ δὲ βαστάζοντα ἀνίπτοντο· ἥσθιον δὲ καὶ ὤϊρας ἀγρίους· ἐνθέντι καὶ πλείστα τῶν ὀρνέων ἦλθον πρὸς αὐτοὺς διὰ τοὺς ἵππους ὀνήσκοντας. Δύο δὲ ἐξ αὐτῶν κρατήσας ὁ Ἀλέξανδρος προσέταξε μὴ φαγεῖν βρώματα μέχρι τριῶν ἡμερῶν· τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ προσέταξε κατασκευασθῆναι ξύλον ὁμοίον ζυγῷ καὶ τοῦτο προσδεθῆναι ἐν τοῖς τραχήλοις αὐτῶν. Ἐῖτα ἔλθων αὐτὸς ἐν μέσῳ τοῦ ζυγοῦ ἐκράτησε τὸ δόρυ ὥσει πῆχυν τὸ μήκος ἔχον ἐπάνω ἡπαρ. Εὐθὺς οὖν ἀναπάντα τὰ ὄρνεα τοῦ φαγεῖν τὸ ἡπαρ, ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ ἀέρι εἰς τὸ ὕψος. Πάνυ δὲ ἔτρεψε διὰ τὴν τοῦ ἀέρος ψυχρότητα τὴν ἐκ τῶν ὀρνέων ἐκείνων γεγεννημένην. Ἐῖτ' εὐθὺς συναντᾷ αὐτὸν πετεινὸν ἀνθρωπόμορφον, καὶ λέγει αὐτῷ· « Ἀλέξανδρε, τὰ ἐπιγεια μὴ γινώσκων, πῶς τὰ οὐράνια καταλαβεῖν ἐπιζητεῖς; ὑπόστρεψον οὖν διὰ τάχους ἐπὶ τὴν γῆν, μήπως ὀρνέοις τούτοις κατὰ βροῦμα γενῆσῃ. Καὶ πάλιν, φησί, πρόσχες ἐπὶ τὴν γῆν κάτω. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μετὰ φόβου προσεῖγε, καὶ ἰδοὺ εἶδεν ὅτι ὄφρις μέγας κύκλῳ, μέσον δὲ τοῦ ὀφews ἄλων (3). Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ συναντήσας· « Ἰνῶσκεῖς τί ἐστὶ ταῦτα; ἡ ἄλων ἐστὶν ὁ κόσμος, ὃ δὲ ὄφρις ἡ θάλασσα ἡ κυκλοῦσα τὴν γῆν. » Αὐτὸς δὲ ὑποστρέψας τῇ βουλῇ τῆς ἄνω προνοίας κατῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν μακρόθεν τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ. Εἶχε δὲ ἐκεῖ σατράπην αὐτοῦ, καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ, εἶχε κακεῖ σατράπην αὐτοῦ· καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ τριακοσίους ἱππεῖς ἐπορεύθη σὺν αὐτοῖς καὶ ἦλθεν εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Οὐκέτι οὖν προσέθετο ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν. Ὡς εἶδον οὖν οἱ μετ' αὐτοῦ ἐκ τῆς τῶν μακάρων χώρας

σύν σοι add. B; mox τάχιστα Berger. corr. pro κάλλιστα. || 5. Ἑλληνικῇ φωνῇ add. B. || 6. εἰπόντα τὰ ὄρνεα B. || 7. ἐγὼ δὲ ἐξιλωσάμενος καὶ κρατῶν τοὺς ὀδηγούς τῶν ὀνῶν ἔμπροσθεν βάλλοντας πάλιν κατὰ τὴν ἁμαξάν etc. B, missis intermedii. || 8. τὸν ὀδηγόν C. || 9. εἰ ἡμερῶν εἴκοσι δύο B. || 10. τῶν πῶλων καὶ τῶν μητέρων αὐτῶν B. || 11. πανηγίου C; B. hoc om.

Cap. XLII. 1. Cod B: Καὶ ἐξελθόντων ἡμῶν πρὸς τὸ φῶς ἐγρέθησαν χρυσίον δόκιμον λαβόντες. Τότε οὖν καὶ ὁ μάγειρος διηγήσατο πῶς ἐψυχώθη τὸ ἔδεσμα· ἐγὼ δὲ ὀργισθεὶς ἐκόλασα αὐτόν. Ἐρρωσο. Hactenus litera. Deinde pergit: Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ὁδοποιεῖν ἐποιεῖτο Ἀλεξ. etc., quae leguntur initio libri tertii. || 2. τὸ ὁπαρίχιον cod. || 3. ἄλων cod.; idem mox ἄλων.

ἐξαλθόντες στρατιῶται δι' Ἀλέξανδρος ἐβράδυνεν, ἤλθον καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ εὗρον αὐτὸν ἐκεῖ. Κάκεισε διαναπαυσάμενοι ἀνθυποστρέφουσι καὶ διαπερῶσιν Ἀλέξανδρον ἀνθρωποειδῆ ὄρεα λέγοντα· «Ὅς τὴν δεξιὰν ἀνθυποστρέψει ὁδὸν, θαυμάσια ὀφεται.» Ὁ καὶ ἐποίησεν Ἀλέξανδρος.

[ΚΕΦ. ΜΒ'.]

Καὶ μετὰ ταῦτα δι' ὁλης τῆς ἡμέρας ὁ Ἀλέξανδρος διοδεύσας ἐν τινὶ κατέλαβε λίμνην. Ἐκεῖ δὲ τὸ φοσάτον διανεπαύσατο· τὸ δὲ ὕδωρ ἐκείνο μέλιτος ἀνθόμοιον ἦν. Ἐν δὲ τοῖς ἄκροις λίμνης εἰσθὰς ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ διὰ τὸ διαυγές τοῦ ὕδατος ἰχθὺς τοῦτον θεασάμενος ὥρμησε κατ' αὐτοῦ· ὅπερ ἰδὼν ὁ Ἀλέξανδρος, εὐθέως τῆς λίμνης ἀπεπήδησεν. Ὁ δὲ ἰχθὺς τῷ τάχει τοῦ πηδήματος συνεπαρθεὶς ἐκ τοῦ ὕδατος ἐξερρίφη. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἀντιστραφεὶς ἐπληξε τῷ δόρατι. Ἦν δὲ θέαμα τῷ μεγέθει. Κελεύει δὲ τοῦτον ἐπ' ὀφείναι αὐτοῦ ἀνατεμεῖν, ὥς ἂν ἴδῃ τὴν τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ διάθεσιν. Τοῦτου δὲ γενομένου, ἐξέλαμψε λίθος ἐν τῇ κοιτίᾳ αὐτοῦ, ὥς πάντας δοκεῖν λαμπάδιον εἶναι. Λαβὼν δὲ τὸν λίθον ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ χρυσῷ ἐνθείς τοῦτον ἐν ταῖς νυξὶν ἀντὶ φανοῦ ἐγρᾶτο. Ἐν δὲ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ γυναικες τῆς λίμνης ἐξήσαν, καὶ κύκλῳ τοῦ φοσάτου περιτοῦσαι μέλος τι τερπνότατον ἔλεγον, ὥστε θεαθῆναι πᾶσι καὶ τῶν ἄσμάτων ἐκείνων ἀκοῦσαι· καὶ πάλιν ἀφανεῖς ἐγένοντο. Τῆς δὲ ἔω καταλαβούσης, τὴν προκειμένην ὁδὸν ἐποιεῖτο. Τὴν ἐκείσε οὖν διελθὼν πορείαν ἡμέρας μίᾳς, κατέλαβε τόπον τινά· ὁ δὲ τόπος ἦν λεῖος· καὶ δὴ ἀνθρωποειδῆ ζῶα ἐφαίνοντο· ἀπὸ μὲν κεφαλῆς μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ τέλειοι ἀνθρώποι ὑπῆρχον, κάτωθεν δὲ ἱπποὶ. Καὶ αὐτοὶ εἰς πλῆθος ἦσαν, τόσα ταῖς χερσὶν ἔχοντες. Τὰ δὲ βέλη αὐτῶν οὐκ ἦν σίδηρος, ἀλλ' ἀντὶ σιδήρου λίθοι ὀξεῖς. Καὶ αὐτοὶ πρὸς μάχην ἦσαν ἐτοιμοί. Ὡς δὲ ἐθεάσατο ὁ Ἀλέξανδρος, κελεύει τὸ φοσάτον ἐκείσε παγῆναι, καὶ κύκλῳ τῆς φάλαγγος πεμμέγεθες ὄρυγμα γενέσθαι καὶ τοῦτο στεγάζειν καλὰ μοῖαι καὶ γόρτῳ προσέταξεν. Ἐωθεν δὲ πλησίον τῆς διώρυγος ὀλίγους ἔστησε τοξότας· ἐν δὲ τοῖς οἰστοῖς εἶπε μὴ ἔχειν σιδήρα, ἀλλὰ μόνα τὰ ξύλα. «Ὅποταν δὲ τῇ μάχῃ πλησιάσωσι, τοὺς οἰστοὺς ἐπ' αὐτοὺς εὐστόχως τινάζετε (1)· τὰ γὰρ βέλη ἐπιτυχόντα καὶ μὴ ἐνεργήσαντα, θρασεῖς ἀπεργάσσονται αὐτούς· καὶ ὥς ἂν ἴδῃτε τούτους ἐπιτυθέντας πρὸς ἡμᾶς, μὴ δειλιάσητε, ἀλλ' ἐνδότερον ποιήσασθε φεύγειν· μήπως τῷδε τῷ τρόπῳ τινὰς ἐξ αὐτῶν θηρεῦσαι δυνήθωμεν.» Καὶ ἐποίησαν οὕτω καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς. Τῆς δὲ ἡμέρας ἄρτι καταλαβούσης, ἰδοὺ παρίστανται οἱ ἀμυρπίπιοι ἐκείνοι ἄνδρες, καὶ τὸ φοσάτον κυκλώσαντες ἴσταντο μήκωθεν το-

ξεύοντες. Ἰδόντες δὲ μετ' ἐμῆς πληγῆς ἐνεργητικὰ (2) εἶναι τὰ Μακεδονικὰ βέλη, πάντες ἐπισυναχθέντες τὴν τούτων ὥς δὴ κατεγέλων ἀδρανίαν· καὶ βουλῇ· ἑαυτοῖς ποιησάμενοι, ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν κύκλῳ τοῖς Μακεδόσιν ἐπιχυθῆναι· ὅπου γὰρ ἀνθρωπίνῃ μορφῇ οὐκ εἰς τέλος ἐφαίνετο ἀνθρώπου, αὐτὸς δὲ τὸ φρονεῖν ἀέριον πέφυκε· καὶ ὥς μὲν ἀνθρώποι τὸ ἀνενέργητον κατεφρόνησαν τῶν βελῶν, ὥς δὲ κτήνη τὴν ἀνθρωπίνην οὐκ ἐνόησαν πανουργίαν. Ἀσκόπως οὖν κατὰ τοῦ φοσάτου ὁρμήσαντες, οἱ ἀντιμαχόμενοι τούτοις ὥς ὤθεν ἔδοξαν φεύγειν. Καὶ εἰς ἄκραν ἐχρυθέντες τῇ διώρυγι πεπτώκασιν. Ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, εὐθέως ὁ Ἀλέξανδρος ὑπεξίεναι αὐτοῖς ἅπαν τὸ πλῆθος ἐνόηλους ἐκέλευσε. Καὶ τότε πείραν ἔλαβον οἷος ξίφεσιν οἱ Μακεδόνες κέχρηται, ἰσχυροτάτοις λίαν καὶ θανατηφόροις. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐφυγον· ἐξ αὐτῶν δὲ τινὰς βουλῆεις ὁ Ἀλέξανδρος περιποιήσασθαι, καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην ἀγαγεῖν, ἄχρι πεντήκοντα τῆς διώρυγος ἐξήγαγεν· οὕσπερ διασώσας μέχρις ἡμερῶν κ' καὶ τὴν αὐτῶν μὴ ἐπιγινώσκων δίαίταν, ἅπαντες ἐτελεύτησαν. Τῶν ἐκείσε οὖν διελθόντες δι' ἡμερῶν ἐξήκοντα τὴν οἰκουμένην κατέλαβον· καὶ δὴ ἐπανεπαύσαντο τοῦ κόπου.

[ΚΕΦ. ΜΓ'.]

Καὶ τότε οὖν ἔδοξε τῷ Ἀλέξανδρῳ ἐπιστολὴν γράψαι ἐν Μακεδονίᾳ Ὀλυμπιάδι τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ Ἀριστοτέλει τῷ καθηγητῇ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ γεγραμμένα τάδε.

Ἀλέξανδρος, βασιλεὺς Ὀλυμπιάδι μητρί μου καὶ Ἀριστοτέλει τῷ καθηγητῇ χαίρειν (1).

Χρόνος ἦδη παρῇ· καὶ πολλὸς, ὡς μήτερ, τὰ περὶ ἡμῶν τῇ σῇ μὴ ἀναδιδαχθήσεσθαι στοργῇ. Ἐπὶ τούτῳ γινώσκω ἀδελμονεῖν σε καὶ φροντίζειν περὶ ἐμοῦ καὶ ἀσθενεῖν σὲ τῇ ψυχῇ πλείστοις λογισμοῖς, ὥσπερ χειμαζομένη νᾶς, καὶ ταῖς νυξὶ συνιέναι καὶ τὰ περὶ ἐμοῦ μελετᾶν. Πολλάκις δὲ καὶ δυστυχοῦντά με ὁ ὄνειρος παραδείκνυσιν. Οἷδά σε τοιγαροῦν ποτὶ μὲν τῇ δυστυχίᾳ θλιβομένην ἐν τῷ ὄνειρῳ, διεγερθεῖσαν δὲ ἐξ αὐτοῦ χαρῆναι τῷ τοῦ ψεύδους φαντάσματι, λυπηθῆναι δὲ καὶ ἐπὶ τῇ τῆς ἀποδημίας στερηματί· τῷ αὐτῷ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου ἐν τῷ ὄνειρῳ συνιούσα χαίρεις (2) τῆς εὐτυχίας καὶ θεωρίας τοῦ υἱοῦ ἐμπιπλάμεν· τοῦ δὲ ὄνειρου ἀναστᾶσα οὐ μετρίως λελύπησαι ἐν τοιαύτῃ (3) οὕσα χαρῇ τοῦ ὄνειρου· ἐπίσταμαι γὰρ στοργὴν μητρὸς εἰς ἀποδημοῦντα υἱόν. Ταῦτα δὲ καὶ ἐμοὶ πολλάκις ἐμφαίνεται· ἐξ ἐμοῦ γὰρ καὶ τὰ σὰ ἐπίσταμαι, μήτερ ἐμή. Ἐν τούτοις δὲ πᾶσιν ὡς ἐσο μοῦ τοῖς ἀγνοήμασι· καὶ τὰ ἐμοὶ συμβεβηκότα διὰ τῆςδε μου ἀνάγνωθι τῆς ἐπιστολῆς.

Cap. XLII. 1. τινάζαντες cod. || 2. ἐνεργητικῆς cod.

Cap. XLIII. 1. Hanc quoque epistolam Berger. de Xivrey publici juris fecit libro laud. p. 334 sqq. || 2. χαίρειν ὡς καὶ col. || 3. τῇ αὐτῇ cod. || 4. Αἰγυπτον cod. corr. Berg. || 5. ἥιος cod. ἡγουν Berg. || 6. ἡνπερ cod.

Καθὼς γὰρ πρῶτον σοι ἀνεδίδαξα τὰ περὶ Δαρείου, ὥς αὐτὸν συμβολαῖς ἡτήσαμεν τρισὶ, μετὰ δὲ τὸ ἡττηθῆναι αὐτὸν, ἐγκρατὴς γενόμενος πάσης Περσίδος τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, ὥς προέφη, γυναῖκα εἰλόμην καὶ ὁμόνοιαν Πέρσας καὶ Μακεδόσιν ἐκ τούτου πεποίηκα καὶ θράματος. Τούτῳ δὲ πάντας ἀναλαβόμενος τὴν κατ' Αἴγυπτον ἐποιήσαμην ὁδόν. Καὶ δὴ χώρας πλείστας καὶ πόλεις ὑποτάξας, [εἰς] τὴν Ἰουδαίαν παρήμην γῆν. Οἵτινες (οἱ ἐκεῖσε) ζῶντι θεῷ ἐδοξάν λατρεύειν, ὃς ἐμὲ ἐποίησε πρὸς αὐτοὺς ἀγαθὴν ἔχειν γνώμην, καὶ ὅλη μου ἡ ψυχὴ πρὸς αὐτὸν ἦν. Τούτους δὲ ἐχαρίσαμην τὰ τε δῶρα καὶ τοὺς ἐτήσιους φόρους· οὐ μὴν ἄλλα καὶ ἐκ τῶν Περσικῶν λαφύρων πλείστα τούτοις ἐδωρησάμην. Παρ' αὐτῶν δὲ βασιλεὺς κοσμοκράτωρ ἀνηγόρευθην καὶ διελθὼν τὴν αὐτῶν χώραν δι' ἡμερῶν ἱκανῶν τὴν Αἰγυπτίαν κατέλαβον γῆν, ἐν ᾗ διατρίψας καιρὸν ὀλίγον, πᾶσά μοι ἡ χώρα ὑπετάγη. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν, βασιλέα με καὶ αὐτοὶ κοσμοκράτωρα ἀνηγόρευσαν. Διὰ δὲ τὸν χρησμὸν αὐτῶν, πόλιν ἑμαυτοῦ τὴν Αἰγύπτου (α) ὠνόμασα, ταύτην ἐκ βάθρων οἰκοδομήσας καὶ παμποικίλοις κίσις καὶ ἀνδριάσι κατακοσμήσας αὐτήν. Κάκεισε πάντας τοὺς θεοὺς ἐξουθένισα, ὥς οὐκ ὄντας θεοὺς, τὸν δὲ ἐπὶ τῶν Σεραφίμ θεὸν ἀνεκέρυξα. Στήλην δὲ ἐμὴν καὶ τῶν ἐμῶν φίλων ἐν αὐτῇ ἱδρυσάμενος τῇ πόλει, ὥς (β) Σελεύκου, Φιλίππου καὶ Ἀντιόχου. Ταῦτα οὖν ποιήσας ἐδοξέ μοι τὴν ἀκρὰν τῆς γῆς καταλαβεῖν· καὶ τὸ ἐννόημα ἔργον ἦν. Ἐπὶ δὲ τὴν ὑψηλίον οἰκουμένην διήλθον, εἰς τόπους δυσβάτους καὶ ἀγρίους κατηντήσαμεν. Ὡς οὖν τοὺς δυσβάτους ἐκείνους τόπους διήλθομεν δι' ἡμερῶν τριάκοντα, εἰς πεδὶον κατηντήσαμεν πάνυ λείον· ἐν αὐτῷ δὲ ἀγρίου ἀνθρώπους εὑρομεν, καὶ τούτους ἐτροπώσαμεν. Ὡς δὲ ἐνδοτερον εἰσελθόντες τὰς Ἡρακλείους εὑρομεν στήλας καὶ τὰ μέλαθρα Σεμιράμειος· καὶ ἐκεῖ ἀναπαυσάμενοι ἡμέρας τινὰς, διελθόντες εὑρομεν ἀνθρώπους ἐξάχειρας καὶ ἐξάποδας, οὓς καὶ τροπώσαμεν οὕτως ἐνδοτερον διήλθομεν, καὶ κατελάβομεν τόπον παράλιον. Ἐκεῖσε οὖν ἀναπαυσάμενοι, καρκίνος θαλάσσιος ἐκδὺς ἔππον νεκρὸν ἀναλαβόμενος τὴν θάλασσαν εἰσέειδεν. Ἐπέστησαν δὲ ἡμῖν πλῆθος ἐναλίωθι θηρίων, ὥς μὴ ἱκανοὺς ἡμᾶς ἐνὸς καρκίνου περιγενέσθαι. Πυρὸς δὲ φλόγα ἀνάψαντες τῶν ἐκεῖσε διεσώθημεν. Ἐκεῖθεν οὖν διελθόντες ἕτερον κατελάβομεν τόπον, καὶ αὐτὸς παράλιος ἦν. Καὶ νῆσος ἐφάνετο κατὰ τὴν θάλασσαν. Νῆσον δὲ κατασκευάσας τὴν νῆσον εἰσῆλθον· καὶ ἐκεῖσε εὑρον ἀνθρώπους ὁμοίους τῇ ἡμῶν διαλέκτῳ, σοφοὺς μὲν, γυμνοὺς δὲ πάντας ὥς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν. Καὶ δὴ τῶν ἐκεῖθεν ἐξελθόντες καὶ διελθόντες ἡμέρας τινὰς, εὑρομεν ἀνθρώπους ἐξάποδας καὶ τριοφάλους, καὶ τούτους διελθόντες εὑρομεν ἀνθρώπους κυνοκεφάλους· μόλις δὲ καὶ τούτους διεκφυγόντες κατελάβομεν ἐν πεδίῳ παμμιγέθει. Κατὰ μέσον δὲ τῆς πεδιάδος φάραγξ ἐπτήριχτο· καὶ ταύτην γεφυρώσας καὶ περᾶσαντες

πανστρατὶ διήλθομεν ἐκεῖθεν. Ἐκτοτε δὲ οὐκέτι εἶχομεν τὸ τῆς ἡμέρας φῶς, καὶ ὥς ἔθος ἦν ἐμπεριπατήσαντες ἡμέρας τινὰς κατελάβομεν ἐν τῇ πανυγίῳ γῇ. Ἐνθα ἐστὶ ἡ τῶν μακάρων χώρα. Καταλαβόντα δὲ πρὸς με δύο ὄρεα ἀνθρωπόμορφα, ἰπτάμενα, συνεβουλευσάντο μοι· «Οὐκ ἐξεστὶ σοι, Ἀλέξανδρε, τῶν ὧδε διέρχεσθαι.» Ἐκεῖθεν οὖν ὑποστρέψαντες, τοῖς πᾶσι παρεκλεύσαμεν μετὰ χειρὸς λαβεῖν τινὰ τῶν ἐκεῖσε· ὀλίγοι δὲ τὸ προσταχθέν ἐξετέλεσαν. Ὅπηνίκα οὖν τῷ φωτὶ κατελάβομεν, ἅπαντες μετενόησαν οἱ μὴ ἄραντες. Καὶ δὴ τῶν ἐκεῖθεν ἐξήλθομεν, δεξιοῖς μέρεσι τὴν ὑποστροφὴν ποιούμενοι. Διελθόντες δὲ ἡμέρας τινὰς τοὺς Ἰπποκονταύρους ἐπολεμήσαμεν. Καὶ τούτους τροπώσαμενοι, δι' ἡμερῶν πεντήκοντα τὴν οἰκουμένην κατελάβομεν, πολλοὺς κινδύνους διελθόντες. Τανῦν δὲ πρὸς Πῶρον τὸν τῶν Ἰνδῶν βασιλέα εὐτρεπιζόμεθα πολεμίσαι. Καὶ ὅσα περὶ ἡμῶν ἡ θεία εὐδοκία ἐπρόνοια, ταῦτα γενέσθω. Τὴν δὲ ἀπογραφὴν τῶν θαυμάτων πραγμάτων ἐνδὸν εὐρήσετε τῆς ἐπιστολῆς, ἥπερ (α) ἐντυχόντες τὰ ἡμῶν καθ' ὅπως ἀναδιδραχθήσεσθε. Ἐρρωσο μῆτερ σὺν τῷ καθηγητῇ μου ὑπὲρ ἡμῶν τὸ θεῖον ἐξιλεούμενοι.

Ταύτην οὖν τὴν ἐπιστολὴν γράψας Ἀλέξανδρος ἀπέστειλε τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

[ΚΕΦ. ΜΔ'.]

Ἐκεῖσε οὖν διατρίψας Ἀλέξανδρος ἡμέρας πέντε, ἀνεζωπύρησε πᾶν τὸ στρατόπεδον καὶ ἀπάρας τῶν ἐκεῖ ὄρησε κατὰ Ἰνδῶν. Καὶ δὴ τὴν Ἡλίου καταλαβόμενος χώραν, εἰσῆλθεν αὐτῇ πόλει. Ἰερὸν δὲ ἐλέγετο αὕτη τοῦ ἡλίου εἶναι, καὶ ἱερὰ τινὰ δένδρα ἦσαν, ἐκεῖσε δὲ τὸν Ἀπόλλωνα χρησμούς ἀποτελεῖν. Ἐλθὼν δὲ Ἀλέξανδρος ἐν αὐτοῖς ἐκαθέσθη, καὶ δὴ φωνῆς μὲν ἤκουεν, ἐώρα δὲ οὐδενός. Ἡ δὲ φωνὴ χρησμὸς ἦν. Ὁ δὲ χρησμὸς τὸν Ἀλέξανδρου ὑπέφηνε θάνατον. Περίλυπος οὖν γενόμενος ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ διελθὼν τῶν ἐκεῖσε ἐρημὸν τινὰ κατέλαβε τόπον. Καὶ τῆς φάλαγγος παρεκταθείσης, ἐκ τῶν παραφουμένων θάμνων ἀνθρωπάκια ἀνίσταντο· καὶ αὐτοῖς [ἀνὰ] εἰς ποὺς ἐπῆρχεν· οὐρὰ δὲ αὐτοῖς ἦν δίκην προβάτου. Τὰς δὲ χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ἕνα ἐκείνων πόδα ὁμοίον εἶχον ἀνθρώποις. Ὡς δὲ ἐξάνίσταντο, κοῦφοι λίαν ὑπῆρχον τοῖς πηδήμασι. Καταδραμόντας δὲ ἐπ' αὐτοὺς περιεγίνοντο, καὶ μόλις ὀλίγους πιάσαντες πρὸς Ἀλέξανδρον ἤγαγον. Κελεύει οὖν ὁ Ἀλέξανδρος πλησιεστέρους αὐτοὺς ἐνεχθῆναι. Ἐπεὶ δὲ πλησίον αὐτοῦ ἕστησαν, λόγοις ἐλεεινοῖς αὐτὸν παρεκάλουν· «Ἐλέησον, δέσποτα, ἔλεγον, τοὺς ὁμοίους σοι ἀνθρώπους· καὶ γὰρ διὰ τὴν ἀδρανίαν ἡμῶν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ κατοικήσαμεν.» Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀλέξανδρος ἐπικάμπτεται καὶ κελεύει αὐτοὺς ἀπολυθῆναι. Οἱ δὲ ἀπολυθέντες καὶ εἰς ἀκρωρείας ἀνελθόντες πετρῶν, μῆκοθεν ἤρξαντο καταγεῖλαι Ἀλεξάνδρου λέγοντες· «Ὡς τῆς ἀνοίξας σου, ὡς τῆς ἀπει-

ρίας σου· οὐκ εἴ (1) ἄξιός ἡμῶν γεύσασθαι κρίσεως. Οἱ γὰρ φρενῶν καὶ ὡς καὶ ὑμεῖς ἐλλειπόμενοι, ἡμῶν περιγενέσθαι οὐ δύνανται. » Ταῦτα λέγοντες καὶ ὀρχούμενοι περὶ δῶντες Ἀλέξανδρου κατέπαιζον. Αὐτὸς δὲ ἀκούων

καὶ θεωρῶν τὸ σκυθρωπὸν ἐνέηλατο (:), καὶ γελᾶν ἐνεχειρίστο· ἀπ' οὗ γὰρ τὸν χρησμὸν ἦν λαβὼν, οὐδέπω αὐτὸν γελάσαντα εἶδομεν μέχρι τῆς αὐτῆς ὥρας· καὶ γὰρ γέλωτος ἄξια ἦν τὰ λεγόμενα (2).

BIBLION Γ'.

ΚΕΦ. Α'.

Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ὁδοπορίαν ἐποιεῖτο Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν αὐτοῦ πρὸς Πῶρον τὸν βασιλέα Ἰνδῶν. Πολλὴν οὖν ἔρημον ὁδεύσαντες καὶ τόπους ἀνδρῶν καὶ φαργγῶδεις (1), ἔλεγον οἱ ἐξαρχοὶ τῶν στρατευμάτων πρὸς τὰ στρατόπεδα· « Ἀρχετὸν ἡμῖν μέχρι Περσίδος ποιήσασθαι (2) τὸν πόλεμον καὶ ὑποτάξαι τὸν Δαρεῖον ὡς ἀπαιτοῦντα τοὺς Ἕλληνας φόρους· τί ἄρτι κάμνομεν πορευόμενοι πρὸς Ἰνδοὺς εἰς θηριώδεις τόπους καὶ μὴ προσήκοντας τῇ Ἑλλάδι; ἐὰν Ἀλέξανδρος τῇ ἰδίᾳ μεγαλοφροσύνῃ πολεμιστῆς τυγχάνῃ, καὶ θέλῃ ὑποτάσσειν βαρβάρων ἔθνη, τί αὐτῷ ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν; πορεύεσθω μόνος καὶ πολεμεῖτω (3). » Ἀκούσας

δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος, διαχωρίσας τὸ Περσικὸν πλῆθος καὶ τὸ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἄνδρες συστρατιωτῶν καὶ σύμμαχοι (4), Μακεδόνες καὶ πάντες οἱ τῶν Ἑλλήνων δυνάσται (5), οὗτοι οἱ Πέρσαι πολέμιοι ὑμῶν ἦσαν καὶ ἐμοῦ, ** καὶ νῦν (6) διαγογγύζετε· ἤδη γὰρ διετάξασθε (7) με μόνον πορεύεσθαι πρὸς πόλεμον καὶ πολεμεῖν βαρβάρους. Τοῦτο μέντοι ὑμᾶς ἐπομιμνήσκω (8) ὅτι καί ποτε τοὺς πολεμίους ἐγὼ (9) μόνος ἐνίκησα, καὶ (10) ὅσους βούλομαι λαβεῖν τῶν βαρβάρων (11) πάλιν μόνος νικήσω· ἐμὸν γὰρ (12) ἐν βούλημα πρὸς τοὺς πολέμους (13) τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἀπάντων (14) ἐθράσυνεν. Ἢδη ἀδρανῶν ὄντων (15) πρὸς τὰ Δαρείου πλῆθος, οὐκ ἐγὼ μόνος τῆς στρατιᾶς ἐν τοῖς πολέμοις ὑπερῆσπιζον (16); οὐκ ἐγὼ

Cap. XLIV. 1. ἡ cod. || 2. τὸ σκυθρωπὸν ἀρεῖς ἐνέηλατο? τὸ σκυθρωπὸν ἀπὸ ἐνέηλατο? || 3. Hactenus pertinent quæ ex cod. C inde a fine capituli XXIII exscriptimus. Sequentia eadem leguntur in cod. B et A.

Cap. I. Hinc tertius liber incipit in Valerio et cod. A, quem reliquimus inde a cap. XXII, 34. || 1. A: διοδεύσας τόπους φαρ. νάπας τε ἔκαμνε μετὰ τῶν στρατευμάτων ὥστε τοὺς ἐξάρχους αὐτῶν λέγειν· Ἀρχετὼς ἔχομεν μέχρι Περσῶν ποιήσασθαι τὸν πόλεμον κτλ. || 2. ποιῆσαι B. || 3. addit A: μηδὲ ἡμᾶς συναπαγέσθω συμμάχους αὐτοῦ τοὺς κάμοντας ἐν τοσοῦτοις πολέμοις, κεκημηκότας ἤδη ταῖς πολλαῖς μάχαις καὶ τοῖς ἐπαλήλαιοις*. Πίπτοντες δὲ ἐπὶ τὸ ἔδαφος ὠδύροντο, τὰ τε ὅπλα ἐδείκνυνον τετρασημένα καὶ δεδαπανημένα ἐσθιτάς τε τετριμμένας ἡμικρεσμένας. δώδεκα γὰρ ἔτη διανύοντα τοῖς πολέμοις (διήκουν τὸ τοῖς πολ. cod.) καθηριθμοῦντο, οἱ μὲν ἀδελφοὺς ἀπολωλότας, οἱ δὲ υἱούς, οἱ δὲ πατέρας. Ἀκούσας ταῦτα Ἄλ. κτλ. || 4. ἄνδρες... σύμμαχοι om. B. || 5. καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες A. || 6. νῦν τί δ. καὶ ἤδη δ. C. || 7. διετάξατε O. Cod. A ita: οὗτοι γὰρ οἱ Πέρσαι πολέμιοι ὑμῖν ἐγένοντο· εἰ δὲ διαπτάσεται με μόνον, πορεύεσθε πρὸς τοὺς βαρβάρους. Τοῦτο μέντοι κτλ. || 8. ἐπομιμνήσκω B C. deinde ὡς ὅτι B. || 9. πῶς ἐγὼ μ. C; dein ὑπερνήκησα B. || 10. καὶ τούτους πάλιν μόνος νικήσω C. || 11. Περσῶν B. || 12. τοῖς B; ἐν γὰρ μου σοφὸν βούλευμα A. || 13. π. μάχην A. || 14. ἀπ. add. ex A. || 15. ἤδη ἀνερῶν οὖν τὰ πρὸς τὰ Δ. π. A;

LIBER TERTIUS.

I. Pergens autem in Indiam per terras desertas et aquarum indigentissimas bestiarum quoque examinibus infestas, quas phalangia vocant, multo labore ipse atque exercitus fatigantur: in eademque jam duces ejus colloquia conferebant, quod sibi satis esse deberet usque ad Persarum praelia laborasse. His quoque subditis et Dario, consultum quantum oportuerit Græciæ, si modo vectigales Persas patriæ fecissent. Quo vero ille tenderet labor in Indiam properantibus, adeo infestis omnibus locis feritate bestiarum? Quod si in tantum ardore rei bellicæ Alexander urgeretur, non sane videri consilium inconsultæ isti cupidini si comes fieret reliqua multitudo. Iret ergo quo vellet, duceretque qui vellet: se tamen missos facere deberet tot jam bellis exercitos ac fatigatos. Enimvero his Alexander cognitis, advocatoque omni tam Persico scilicet quam Macedonico exercitu, in hæc verba concionatur: « Unus mihi idemque est sermo apud utrumque vestrum, o fortissimi milites, quive mecum Macedones huc venistis,

quive Persæ experti imperium post victoriam nunc mihi conmilitem profitemini. Igitur in commune vobis dictum hoc habetote, quod si me solum ire in Indos eorumque bella decestis, faciam id quidem intrepidus ac libens. Enimvero unum admoneam quod adtestemini, nihil esse mirum si ad futura quoque discrimina solus ire compellar, cum prioribus quoque solus animi virtute subfecerim. Neque mihi est arduum, Macedones mei, eadem consulere nunc quibus vos rectos in hanc solus possessionem victoriæ duxerim, sola ferme cura imperatoria militans in hisce, quas confecerim, expeditionibus. Nisi forte istud a me arrogantis ac non verius dictum esse miremini: cum unum quodvis imperatorum sapiens prudensque consilium præstet manum multorum inconsultis laborantium. Recognoscite igitur pariter et recensete, an vos umquam sufficere potuisset tot illis Darii milibus ac fortitudini putaretis, qua ego princeps semper militiæ laborisque semper dux in præliis insuperavi. Nisi forte aliis addubitantes timentibusque, egomet ipse legationem meam apud Darium

ἐμαυτοῦ (17) ἄγγελος εἰσῆλθον (18) πρὸς Δαρεῖον; οὐ παρεβουλευσάμην ἐμαυτὸν τοῖς κινδύνοις (19); εἴτα δὲ ἐβουλευσάσθε εἰς Μακεδονίαν μόνοι ἀφικέσθαι (20); ἅπιτε καὶ διασώσασθε ἑαυτοὺς, καὶ μὴ ἀμφισβητήσατέ τι εἰς ἀλλήλους, ἵνα μάθῃτε ὡς οὐδὲν δύναται στρατιὰ ἄνευ (21) φρονήσεως βασιλείας. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἰκέτευον αὐτὸν λῆξαι τῆς δργῆς, ἔχειν δὲ αὐτοὺς συμμάχους ἕως τέλους (22) μεθ' ἑαυτοῦ (23).

ΚΕΦ. Β'.

Καὶ δὴ παραγενομένου αὐτοῦ σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ εἰς τοὺς ὄρους (1) τῆς Ἰνδικῆς χώρας, ἀπήτησαν αὐτῷ γραμματεῖς σταλέντες παρὰ Πύρου βασιλέως Ἰνδῶν, καὶ ἐπέδωκαν αὐτῷ τὰ γράμματα Πύρου βασιλέως· καὶ λαβὼν Ἀλέξανδρος ἀνέγνω ἐνώπιον τῶν στρατοπέδων αὐτοῦ οὕτω περιέγοντα· « Πῦρος βασιλεὺς Ἰνδῶν Ἀλεξάνδρῳ τῷ τὰς πόλεις λεηλατοῦντι.

Προστάσω σοι ἀναχωρεῖν (2). ἄνθρωπος γὰρ ὢν τί δύνασαι πρὸς θεόν; τί δέ σοι καὶ τοῖς συνοῦσι χιμασίαν (3) παρέχεις, ἀσθενέστερος ὢν πρὸς μάχην, δοκῶν σθεναι· ὁ μόνος μου εἶναι; Ἐγὼ οὖν ἀήττητός εἰμι· οὐ μόνον ἀνθρώπων τυγχάνω βασιλεὺς, ἀλλὰ καὶ θεῶν (4). καὶ παρόντα γὰρ Διόνυσον, ὃν λέγουσι θεόν, ἀπῆλθον τῇ ἰδίᾳ δυνάμει οἱ Ἰνδοί. Ὡστε οὖν οὐ μόνον συμβουλευώ, ἀλλὰ κελεύω σοι (4*) διὰ τάχους ἐπανελθεῖν εἰς τὴν Ἑλλάδα· οὐ γὰρ ἐκφοβήσῃ με ἡ πρὸς Δαρεῖον σου μάχη, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσα κατὰ τὴν ἐκείνων ἀδράνειαν ἐγένετο τυχερά (5). οὐ γὰρ δοκεῖς σθεναιώτερός μου ὑπάρχειν (6). ὥστε οὖν ἀπελθε (7) εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰ γὰρ χρεῖαν εἴχομεν τῆς Ἑλλάδος, πάλαι ἂν πρὸ (8) Ξέρξου κατεδουλώσαμεθα αὐτὴν οἱ Ἰνδοί· νῦν δὲ ὡς ἀρχεῖον ἔθνος τυγχάνον καὶ παρ' αὐτοῖς μηδενὸς ἀξίου βασιλικῆς θεωρίας ὑπάρχοντος, οὐκ ἐπεστράφημεν ἐπ' αὐτούς (9). πᾶς γὰρ τὸ κρεῖττον ἐπιθυμεῖ ἔχειν, οὐ τὸ ἐλαττον (10). » Οὕτως οὖν δημοσίᾳ ἀναγνούς Ἀλέξανδρος τῷ στρα-

ῳ. διαδραμόντων ὡς Δ. π. B; ἡ. ἀνδρανεῖς ὄντες πρὸς τὰ Δ. π. C. || 16. τὴν στρατιάν., συνεσερχόμεν B. || 17. sic A; αὐτὸς B; om. C. || 18. ἐγενομῆν C. || 19. οὐ.. κινδύνους om. C. || 20. sic C; εἴτα δ. ἐ. πορευθῆναι; καὶ νῦν πορεύεσθε εἰς Μακ. μόνοι, καὶ διασώσατε B. || 21. διχα A. || 22. sic C; εἰς τέλος B; μέχρι τ. A. || 23. addit A: ἐπέτρεψεν δὲ τοῖς γεγρακόσιν ἀπέναι ἀποπεμφόμενος αὐτοῦς· ἀπέστειλε δὲ τοῖς Ἑλλήσιν, ὅπως ἀκμαζόντων ἀνδρῶν στρατὸν πέμψωσιν αὐτῷ.

Cap. II. 1 εἰς τὰς σύρας B; εἰς τὸ ὄρος C; καὶ μεθ' ἡμέρας εἰς τοὺς τῆς Ἰνδικῆς ἐγένοντο A. || 2. addit C: καὶ μὴ ἡ κατὰ Δαρεῖον νίκη εἰς ὑπεροψίαν μείζονά σε θαρσύνῃ (ἐθάρσυνε cod.) καὶ κατὰ θεοῦ ἄρης (θεὸν ἦρας cod.) τὸ δόρυ σου, ἀπείρωσ ἔχων ὅση παρ' ἐμοὶ δύναμις, καὶ ὅτι τῷ θυμῷ τῷ ἐμῷ οὐχ ὑποστήσεται πᾶσα ἡ ὑπ' οὐρανόν. Σὺ γὰρ ἄνθρωπος ὢν κτλ. || 3. num χιμασίαν οὐ παρ., an ἀτυχήματα vel καμάτους, συμφορὰν vel tale quid? τί δὲ τοῖς σὺν σοι συμμαχί (sic) παρέχεις C; τί δὲ τοῖς (sic) τῶν ἐτέρων εὐτύχημα ἀπώλεσας, ἀσθενέστερος συμβαλὼν εἰς μάχην; δοκεῖς σθεναιώτερος ἐτέρων εἶναι· ἐγὼ γὰρ ἀήττητός εἰμι A. || 4. sic A; ἀλλὰ καὶ Διόνυσον ἔχων ἐνταῦθα ἀπειλοῦντά σοι, ὃν λέγουσι θεόν. ὥστε κτλ. B C. || 4*. προστάσω σοι ἵνα τῷ κράτει ἡμῶν φόρους ἐξαποστείλῃς, καὶ πρὸς Μακεδονίαν φυγῶν διασωθῇς. οὐ γὰρ φοβήσῃ κτλ. C. || 5. στυγερὰ C; τυχερά B; τυχερῶς B. || 6. οὐ γὰρ.. ὑπάρχειν om. C. || 7. ἀπάραι C. || 8. πρὶν B A. || 9. τυγχάνον βασιλικῆς θ. οὐκ ἐπ. B; supplēvi ex C et A. || 10. ἐχ. οὐτ. ἐ. addidi ex A; πᾶς γὰρ τοῦ κρεῖττονος ἐπ. C, qui deinceps addit: Τοῦτοις δὲ τοῖς προτάγμασι τοῖς κελευθεῖσιν σοι ὅτι ἐμοὶ πεισθῆναι [εἰ] μὴ θέλησας, οὐ μόνον ἐν Μακεδονίᾳ φυγῶν [οὐ] διασωθήσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν συμπαῖντα κόσμον διερευνήσω σε καὶ οὐκ ἐκφεύξει τοῦ θυμοῦ μου. Cod. A addit: ὥστε οὖν ἰδοὺ τρίτον σοι λέγω· σύστρεφε, καὶ ὢν μὴ

facere dubitavi. Nisi uspiam me cunctantem aut residem in prelio denotastis. Si ergo vobis ista sunt amica consilia uti deserto me solitarii ad Macedoniam repeditis, ite sane: libens vos votis properantibus prosequar: modo si concordii animo id facere possitis, neque dissidentes in nulla pericula prolaboramini, ex quis facile noscatis, omnem exercitus fortunam atque virtutem consistere in animo sapientis imperatoris. » His auditis, cunctos pariter poenitentia fatigabat. Confirmatis denique animis, quæ sunt et sedare iracundiam regis, et uti se obsecutoribus ad cupita.

II. Atque ita fines Indiæ ingressis obvii fuerunt legati, quos rex Porus ad Alexandrum cum litteris miserat, quarum sententia hæc erat: « Porus rex Alexandro dicit hæc: Incursanti infestantique tibi fines ac civitates meas mando, Alexander, dicoque, uti cum te hominem memineris, nihil ad deos inconsultius moliare. Neque enim urgere te debent ad ausa temeraria fortunæ hominum imbecilliorum, hortarique uti Indos incessas, quod tibi fuerit in Persas fortuna proclivior. Non enim te ex eo juvari speraverit virtus tua, cum primum nostri ceperis experimentum. Patet quippe cuivis nosse, quis ille sim Porus, et an ulli adversum nos liceat ex fortitudine. Quippe non homines

modo verum etiam deos viribus antestemus, quibus diis inefficacem audaciam fuisse adversum nos, documenta sunt antiquissima vel vestra. Quippe cum illum ipsum Liberum vestrum, qui apud vos deus existimetur, temere in hæc irrumpentem, irritum superatumque hinc Indi in fugam verterint. Quare non modo suadeo, verum jubeo quoque abire te hinc ad tuas Græcias contentum Darii fortuna et paribus gentibus viribusque ad illam vestri nominis mediocritatem. Neque enim si nobis Græcia vestra opus jam foret, non olim atque ante Xerxæ conatus subacta Indis foret. Enimvero quoniam inutilis nobis est, nihilque dignum opibus nostris aut amoenitatibus habet, neque quæsita est, neque quaeretur. Is enim demum labor suavis est præliantibus, ex quo sit etiam idonea spes præmiorum. Neque est nostrum, in magno conatu digno operæ pretio caruisse. Quare id tertio jam prædico ac denuntio tibi, uti facessas ex his, quibus imperare non possis. »

His litteris publice recitatis, Alexander ait: « Nunc quoque vos moneo, sanctissimi milites, ne quid rursum magnificentia ista barbarica animos vestros inconsultius turbet. Auditis enim litteris Pori, revocate illam quoque litterarum Darii memoriam, videteque num arrogantia dispar, num

τοκέδω αὐτοῦ τὰ γράμματα Πύρου, εἶπε πρὸς αὐτοῦς· « Ἄνδρες συστρατιῶται, μὴ πάλιν ὑμᾶς ταρπασέτω τὰ ἀναγνωσθέντα Πύρου γράμματα· μινῆσκεσθε (11) ὅν καὶ ὧν ἔγραψε Δαρείος· ἀληθῶς γὰρ μία φρόνησις ἐστὶ τοῖς βαρβάροις ἢ ἀναισθησίᾳ (12)· ὥσπερ γὰρ τὰ παρ' αὐτοῖς (13) ζῶα, τίγριδες, λέοντες, ἐλέφαντες, γαυρούμενοι τῇ περὶ αὐτοὺς γενναϊότητι (14), βῆδιως ὑπὸ ἀνθρωπίνης φρονήσεως (15) κυνηγοῦνται, οὕτω καὶ οἱ βασιλεῖς τῶν βαρβάρων γαυρούμενοι τῇ πλήθει τῆς στρατιᾶς βῆδιως ὑπὸ τῆς φρονήσεως τῶν Ἑλλήνων χειροῦνται. » Καὶ οὕτως ἀποφηνάμενος Ἀλέξανδρος πρὸς τὸ θρασῦναι τὴν στρατιὰν αὐτοῦ ἀντιγράφει Πύρῳ ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως·

« Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος βασιλεῖ Πύρῳ χαίρειν. Ἐτι μᾶλλον (16) περισσοτέρως ἡμᾶς εὐπροθύμους ἐποίησας πρὸς μάχην ὀτρυνθῆναι (17) λέγων τὴν Ἑλλάδα μηδὲν ἄξιον ἔχειν βασιλικῆς θεωρίας, ἀλλ' ὑμᾶς τοὺς Ἰνδοὺς πάντα κεκτῆσθαι καὶ πόλεις καὶ χώρας· οἷδας (18) δὲ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος τὸ κρεῖττον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν, καὶ οὐ τὸ ἐλαττον ἔχειν (19)· ἐπεὶ οὖν οἱ Ἕλληνες ταῦτα οὐκ ἔχομεν, ὑμεῖς δὲ οἱ βάρβαροι κήκησθε αὐτὰ, ἐπιθυ-

μοῦντες τῶν κρειττόνων θέλομεν ταῦτα ὑφ' ὑμῶν κτήσασθαι (20). Γράφεις δὲ καὶ θεὸν σεαυτὸν εἶναι καὶ ἀπάντων ἀνθρώπων βασιλέα, ὥστε καὶ τοῦ θεοῦ σε μείζονα δύνασθαι· ἐγὼ δὲ πρὸς ἄνθρωπον μικρὸν συναπτῶ τὸν πόλεμον, καὶ μάλιστα βάρβαρον, καὶ οὐχὶ πρὸς θεόν (21)· θεοῦ γὰρ μίαν πανοπλίαν οὐ δύναται ὑπενεγκεῖν πᾶσα ἡ οἰκουμένη, βροντῆς ἤχον, ἀστραπῆς φωτισμὸν, κεραυνοῦ ὀργήν. Ὡς οὖν σε οὐ θαμβοῦσι τὰ ὑπ' ἐμοῦ πολεμηθέντα ἔθνη (22), οὐδὲ ἐμὲ δειλαίνουσι οἱ σου κομπῶδεις λόγοι. »

ΚΕΦ. Γ.

Ὁ δὲ Πῦρος δεξάμενος τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου καὶ ἀναγνούς ὠτρύνθη φρόδρ, καὶ εὐθέως συνήγαγε τὰ πλήθη τῶν βαρβάρων καὶ ἐλέφαντας καὶ ἕτερα θηρία πολλά, ἅτινα συνεμάχοντο τοῖς Ἰνδοῖς. Ὡς δὲ ἦλθον ἐγγὺς οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Πέρσαι, ἰδὼν Ἀλέξανδρος τὴν παρτάξιν τοῦ Πύρου ἐφοδῆθη, οὐ τοὺς ὄχλους, ἀλλὰ τοὺς θήρας (1)· ἀνθρώποις γὰρ εἶχεν ἔθος μάχεσθαι, οὐ θηρίοις.

Γίνεται οὖν Ἀλέξανδρος πάλιν ἑαυτοῦ ἄγγελος, καὶ

δύνασαι ἄρχειν μὴ ἐπιθυμῆς. || 11. μέμνησθε δὲ C. || 12. φρόνησις τοῖς βαρβάροις νίκην ποιεῖ· ὥσπερ τὰ εἰς. C. || 13. ὑπ' αὐτοῖς C. ὑπ' αὐτοῦ B. || 14. καὶ τῇ ποικιλίᾳ τοῦ σώματος addit A. || 15. φύσεως C; ὑπὸ ἀνθρωπίνης... βῆδιως excid. in B. || 16. cod. C praemittit hæc: Ἄ εἰπας ἡμῖν ὡς τῇ κατὰ Δαρείου νίκῃ θρασυνθέντες καὶ ἐν ὑπεροφίᾳ τὸ δόρυ ἡμῶν ἤραμεν, τοῦτο μετὰ ἀληθείας βέλεις. Ἄλλ' ἐπεὶ οἶσθα ὅτι καὶ κατὰ θεὸν ἐγκρατὴς γίγναι, σὺ ἐν τίνι ἰσχύεις; μὴ καὶ θεῶν σὺ ἀλιμώτερος εἶ; εἰ δὲ καὶ ἀλλῆς μετέχεις θεῶν, διὰ (1 in a cod.) τί Δαρεῖον οὐκ ἔσωσας; καίπερ βουληθεὶς οὐκ ἠδυνήθη. Ἄλλ' ἐτι μᾶλλον περισσοτέρως κτλ. || 17. ἐτι προθυμότερους ἡμᾶς ἐποίησας εἰς μάχην σοὶ ὀτρυνθῆναι A. || 18. οἶδας B C. || 19. λαβεῖν εἰ ἔχειν om. C. || 20. διὰ τοῦτο ἐπιθυμοῦμεν λαβεῖν αὐτὰ παρ' ὑμῶν C. || 21. ἐγὼ δὲ σοὶ οὐχ ὡς θεῷ ἐπελεύσομαι, ἀλλ' ὡς ἐνὶ ἀνθρωπίνῳ ἀρξάμεν καὶ πολέμου ἀμύνηται C; ἐγὼ οὖν ὡς πρὸς ἄνθρωπον κομπήγαρον καὶ βάρβαρον συμβάλλω τὸν πόλεμον, οὐχ ὡς πρὸς θεόν A. Deinde addit corrupta hæc C: Σὺ δὲ μὴ τῇ ἰσῇ δυνάμει θεῶν ἀντιπαρτάξασθαι σπουδάζεις, ἀλλ' ὅση σοὶ ἰσχύς, μήποτε καὶ σὺ τὰ ἴσα θεοῖς (ὁ ἰσῆθεος;) ἐξουθενώθῃς ὑπὸ στρατοῦ Μακεδονικοῦ, ὥσπερ καὶ ἄνω μεμάντευσας. ἐπίσταμαι γὰρ καὶ γὰρ ὅτι νικηθέντα σε φεύγειν, οὐ χωρήσειεν ἡ σύμπασα γῆ, ἀλλὰ παρ' ἐμοῦ κατασχεθεὶς τοῖς ἐν σοὶ ἐξουθενώθῃς καὶ παραπεμφθήσῃ θεοῖς οὐκ ἐν μακάρων χώρῃ, ἀλλ' ἐν ᾗ δὴ συνεῖναι Πλούτωνι καὶ Περσεφόρῃ. ἐκεῖ γὰρ εἰναι σε χρή· θεοῦ γὰρ μίαν κτλ. || 22. sic A; ἐμὲ οὖν οὐ θαμβοῦσι τὰ ὑπὸ σε λεγθέντα ἔθνη, οὐτε δειλὸν ποιοῦσιν οἱ πρὸς σου κομπῶδεις λόγοι B; ἐμὲ οὖν οὐ θαμβοῦσιν οὐτε δ. π. οἱ ὑπὸ σου κ. τ. λ. C. ||

Cap. III. 1. addit C: θεωρήσας γὰρ τὸ ξένον τῶν θηρίων ἐθαύμασεν. Quæ sequuntur usque ad βάλω σοι πολεμῆν de-

dissimilia verba? Haud sit dissimilis imprudentia. Sicut enim feræ istæ bestiaeque, quæ apud ipsos sunt plurimæ, pardi videlicet et leones elephantique, solo illo naturæ suæ freti impetu et corporis alacritate, facile hominum sapientia subjugantur; itidem hosce barbaros intelligitis fiducia multitudinis fretos, nulla tamen præditos imperatoria Græcæ sapientia, perfacile mox in ditionem nostram esse venturos: atque itidem prudentia nostra ad perniciem sui uti posse, ut in feras est facilis hominibus effectus.

In hunc fere modum Alexander cum suos adhortatus esset, ipse quoque Pori litteris responsurus in hanc sententiam scribit: « Terreri nos putans, Pore, litteris tuis, magnum admodum meis consiliis incentivum præstitisti, quo nobis in vos dispositum est militare. Dicis enim nihil ejusmodi habere Græcos, quod sit dignum ad opulentiam vestram: vos vero hisce esse omnibus affluentes quæ sint ad beatitudinem necessaria. Addis præterea operæ pretium considerari militantibus oportere, uti ne frustra laboretur.

Quibus omnibus doces, quod nos quoque alacrius ad vos tendere debeamus, unde nobis hæc cuncta, quæ adeo vos prædicatis, accesserint. Fateor enim nihil esse Græcis ejusmodi, quorum vos divitiis gloriâmini, atque idcirco indigentes meliorum a vobis petere necessaria. Illud vero ridiculum, ut cum te homunculis præferas, tum diis quoque potiorum esse pronuncies: quod ni adesset litteris tuis, in reliquis fiducia fortitudinis dici posset: quoniam vero hisce non temperas, temeritas utique est intelligenda. Quare sicuti tibi constantiam fingit ille contemptus, velut earum fortuna gentium minime moveare, quæ sunt a nobis bello superatæ, ita nos quoque nihilum omnino terrebit verborum ista magnificentia, quæ temeritatis vestræ index potius est quam fortitudinis. »

III. His lectis Porus ad belli studia incitabatur. Cogit ergo exercitum, et quamplurimos elephantos ceteraque genera bestiarum quibus Indi conmilitant; contraque eos Macedonum et Persarum aderat multitudo. Enimvero cum illos Pori numeros Macedones intuerentur unaque his

εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἔνθα ἦν Πῶρος, στρατιωτικῶς σχήματι ὀψώνια ἀγοράζων. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ θεασάμενοι εὐθέως παρέστησαν αὐτὸν Πῶρον τῷ βασιλεῖ· καὶ λέγει αὐτῷ Πῶρος· « Πῶς ἔχει Ἀλέξανδρος; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ζῇ καὶ ὑγιαίνει, καὶ ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν τὸν τοιοῦτον βασιλέα Πῶρον. » Ὁ δὲ Πῶρος ἐξελθὼν μετὰ Ἀλεξάνδρου ἔδειξεν αὐτῷ τῶν θηρίων τὸ πλῆθος, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πορευθεὶς εἰπὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι ἐγὼ τοῖς ὁμοίοις σὺ (3) θηρσί μέλλω σοι πολεμεῖν. »

Ἐξελθὼν δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ Πῶρου θεασάμενος τὴν παράταξιν τῶν θηρίων καὶ ἐξετάσας τὸν ἴδιον λογισμόν, πολλὴν σκέψιν ἐν ἑαυτῷ ποιησάμενος τί λοιπὸν ποιεῖ δ' φρενήρης Ἀλέξανδρος; (3) Ὅσους ἂν εἶχεν ἀνδριάντας χαλκοῦς (4) καὶ τῶν στρατιωτῶν τὰ καταφράγματα (5) στῆσας τρόπαια, τούτους ἐκέλευσε πυρωθῆναι ἐπιμελῶς, ὥς εἶναι μόνον πῦρ τὸ χάλκωμα, καὶ ἐκέ-

λευσεν αὐτοὺς ἔμπροσθεν στῆναι ὥστει τεῖχος τῆς παρατάξεως τοῦ πολέμου. Ὡς δὲ ἐσάλπισαν τὸ πολεμικὸν μέλος, εὐθέως ὁ Πῶρος ἐκέλευσεν ἀπολυθῆναι τοὺς θῆρας· τὰ οὖν θηρία τῇ ὁρμῇ ἐρχόμενα ἐπεπύδων καὶ ἐδράσσοντο τῶν ἀνδριάντων, καὶ εὐθέως τὰ στόματα αὐτῶν ἀνήπτετο, καὶ οὐκέτι οὐδενὸς ἤπτοντο. Οὕτως οὖν τὴν ὁρμὴν τῶν θηρίων κατέπαυσεν ὁ νουνεχὴς Ἀλέξανδρος (6). Οἱ δὲ Πέρσαι κατεδυνάστευον τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τούτους ἀπεδίωκον τοξοβολαῖς καὶ ἵππομαχίαις. Πολοὶ δὲ ἀνηροῦντο (7), καὶ ἦν ἡ μάχη πολλὰ ἀναιρουμένων καὶ ἀναιρουμένων· πίπτει δὲ καὶ ὁ Ἀλεξάνδρου ἵππος ὁ Βουκέφαλος, ἐξασθενήσας τῇ γνώμῃ (7*)· καὶ τούτου γενομένου (8) ἀμελήσας τοῦ πολέμου ὁ Ἀλέξανδρος, εἴκοσιν ἡμέρας ἔμειναν πολεμοῦντες μετ' ἀλλήλων· οἱ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου φοβηθέντες ἐαυτοὺς προεδίδωσαν.

sunt in A. || 2. τοὺς ὁμ. σου θῆρας βάλλω BC. || 3. ὁ φρ. Ἀλ. om. B. || 4. χαλκοῦς om. B. || 5. κατάφρακτα B. || 6. addit C : καὶ ἀπρακτὰ τὰ θηρία καθ' ὅλου ὑπεστράφησαν. Dein : Ὡς δὲ τὸν πόλεμον συνεχρότησαν, γενναίως ἀντέκειντο Πέρσαι καὶ Μακεδόνες τῷ Ἰνδικῷ στρατεύματι etc. || 7. addit C : τὸ γὰρ ἔμπροσθεν Ἀλεξάνδρου ἐνίκαι τοῦ πλῆθους τὴν δύναμιν. || 7* διαληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Πῶρου, καὶ ἐξησθένει τὴν γνώμην. A. || 8. καὶ διὰ τοῦτο ἀμελεῖτο C. Cod. A praebebat haec : Τούτου δὲ γενομένου ἀμελήσας τῆς μάχης αὐτὸς ἑαυτῷ ἐστυρεν τὸν ἵππον μὴ ἀρθῆναι ὑπὸ τῶν πολεμίων. καὶ οὖν ἡμέρας ἔμεινον πολεμοῦντες, καὶ ἔκαμνε τὸ Ἀλεξάνδρου στράτευμα, ὥστε ἑαυτοὺς παραδιδόναι. νοήσας δὲ κτλ. Codex C post verba πολεμοῦντες μετ' ἀλλήλων ponit haec : Καὶ τῇ μὲν ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ συγχροτηθέντος τοῦ πολέμου, ἄρνω ἐλέφαντες ἤλθωσαν σὺν τῇ Ἰνδῶν παρατάξει· ξυλίνους ἐπιτερόμενοι τεύχεσι (1. ξύλινα φέροντες τεῖχη), καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἄνδρες ἐνοπλοὶ ἴσταντο, δόρατα ταῖς χερσὶν ἔχοντες. Ὡς δὲ ταῦτα ἐθεάσαντο οἱ Μακεδόνες ἀπέκαμον, καὶ τῇ προγονικῇ αὐτῶν περιέπεσον δειλανδρία. Νῦν δὲ ὁμοῦ αὐτοὺς τοῦ πολέμου κατέπαυσε. Καὶ δὴ τὰς σκηνὰς καταλαβόντες οὐδὲν ἦν παρ' αὐτοῖς ἀγαθὸν τὸ ἐννοῆμα, ἀλλ' ἔδοξεν αὐτοῖς Ἀλεξάνδρον παραδόναι εἰς χεῖρας Πῶρου, καὶ παρ' αὐτοῦ τὸ ζῆν ἐξαιτησάμενος ἐν Μακεδονίᾳ διασώζεσθαι. Τοῦτο δὲ γνοὺς Φίλων, ὁ φίλος τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καταμηνύει τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὴν πανουργίαν τοῦ στρατοπέδου. Ὁ δὲ ἄπαν τὸ πλῆθος προσεκαλέσατο καὶ μέσον πάντων ἴστατο συνηγνῶν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ σὺν δάκρυσι τὸ Μακεδονικὸν στρατόπεδον ἐξελιπάρει· καὶ ἦν αὐτῷ κάλλος ἰδούσης τὰ δάκρυα. Καὶ ὦ, εἶπε, στρατὸς Μακεδονικὸς, εἰ παρ' ὑμῶν μεμίσσημαι, ὑμεῖς με τοῦ ζῆν ἀπαλλάξατε· ἡ δὲ ὑμῶν ῥομφαία ἐν ἐμοίς, παρακαλῶ, διελθέτω μέλει· κρεῖττόν μοι παρ' ὑμῶν θανεῖν, ὦ φίλοι μου, καὶ μὴ αὐχένα τοῖς πολεμίοις ὑποκλίνειν ἐμόν. Ναί, ναί κτείνετε δὴ με, πάντας ἱκετεύω, εἰ με βούλεσθε Ἰνδοῖς παραδόναι. » Ὡς οὖν ἐθεάσαντο τὸν Ἀλέξανδρον Μακεδόνες κοπετὸν ἔκοψαν ἐπ' αὐτὸν πάντες. Καὶ « ὦ δόσποτα, εἶπον, εἰ οἱ πάντες ἡμεῖς αὐρίον ὑφὲν ἀποθανούμεθα, οὐκ ἂν σοῦ προτιμωσάμεθα μιᾶς τριχὸς ἀποβολήν. Ἀνδρίλῳ καὶ Ἰσχυε καὶ τὸ δοκοῦν σοι πράττε· ῥαδίως γὰρ ὑπὲρ σου τὸ θανεῖν προθυμούμεθα. Ἐπὶ τούτῳ πάντας κατασπάσεται· καὶ πάντες ἐκ ψυχῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀπεστράφησαν· οἶδε γὰρ καὶ δακρυὶς κλίνειν

bestias memoratas, admodum animo turbati caepere, haud dubie cunctabundi ob insolentiam ejusmodi proelii, quod una esset cum hominibus barbaris et omnigenis bestiis agendum. Id animum eorum non clam Alexandrum fuit. Nam ipse quoque unacum bestiarum ista novitate movebatur.

Quasita ergo belli ratione, commiscitur per astutiam, quo demum genere averti posset impetus bestiarum. Igitur statuas aereas quam plurimas advehi secum quibusque de proximis locis ad locum proelii jubet : quod ubi factum est, ibidem igni subjecto quam plurimo calefieri eas et igniri festinat : erantque eae statuae post primas acies et ordines sitae, atque ita ante belli tempus hostibus invisitatae. Enimvero ubi signa bellica crepuere, primique concursus partium sperabantur, Indi barbari feras illas bestias per se ire dimittunt, ita scilicet doctas, ut cum primum in adversos volavissent circaque eos praeturi hostes occuparentur, nihil Indis supervenientibus morae fieret, quin libera jaculandi hostis trucidandique facultas pateret. Id ubi factum est, praedocti Macedonum ordines primi paululum de loco quo institerant repedantes, ignitas statuas incursantibus bestiis produnt. Quas cum falsa facie velut etiam candente colore,

PSEUDO-CALLISTHENES.

impetu belli complexu et morsibus affectarent, mox saeviae debilesque aut protinus cadere aut refugere caepere omnino nullum auxilii ullius emolumentum dominis adherentes. Sicque Indis ab illo ferarum auxilio destitutis secunda concursio fuit, ut ipsi proelium inter sese virtutibus experirentur. Igitur Persae caepere sagittis Indos incessere ceteroqui nudos armorum, eminusque configere, neque minus eos equestribus proeliis quam vehementissime Macedones fatigare. Cum quibus una cum ipse Alexander periculo non deesset, equus ille Bucephala, quo vehabatur, Pori dextra vulneratur, et cadit : idque Macedonibus supra omnia quae possunt in proeliis incommoda videri ingratum fuit. Quare, neglecto omni omnino opere bellandi, equum exanimem ipse cauda in partes suas retrahit, metuitque ne spoliū illud Indi suum vellent, quod esset Alexandro pudibundum. Atque ita receptis suis et proelio dissoluto, viginti ferme dies induciis dantur, quibus utrimque sepeliendis exurendisque his qui apud alteros proelio desiderati fuerant, institere. Sed hisce quibus dixi diebus haud pauci Persarum in partes Pori transire Alexandro nuntiabantur.

ΚΕΦ. Δ'. ✓

Νοήσας δὲ Ἀλέξανδρος ὅτι μέλλει προδιδοῦσθαι, σιγὴν κελεύσας γενέσθαι τοῦ πολέμου, ἀπεψήνατο πρὸς Πῶρον βασιλεῖα λέγων· «Τοῦτο οὐκ ἐστὶ βασιλέως δύναμις, ἐὰν ἴνα ὁπότερος ἡμῶν νικήσῃ, μεταξὺ ἡμῶν τὰ στρατόπεδα ἀπολλύωνται (1), ἀλλὰ τοῦτο γενναϊότης ἐστὶ τοῦ ἰδίου σώματος, ἐὰν ἑκάτερος (2) ἡμῶν, ἀνα-
 παυσάμενης τῆς στρατιᾶς, ἔλθωμεν εἰς μονομαχίαν

περὶ τῆς βασιλείας (3). Ἐγάρη δὲ ὁ Πῶρος ἐπὶ τούτῳ (4) καὶ ὑπέσχετο μονομαχεῖν πρὸς αὐτὸν, ὅρῳ τὸ σῶμα Ἀλεξάνδρου μὴ ἀναλογεῖν πρὸς τὸ ἐχυρὸν σῶμα· ἦν γὰρ Πῶρος πηχέων πέντε, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδὲ τριῶν. Ἔστησαν οὖν ἑκάτερα τὰ πλήθη ἐπὶ θεωρίαν Πῶρου καὶ Ἀλεξάνδρου. Θόρυβος οὖν γίγνεται ἄφνω εἰς τὸ τοῦ Πῶρου στρατόπεδον· ὁ οὖν Πῶρος θρονηθεὶς (5) ἐστράφη εἰς τὸ ὀπίσω ἰδεῖν τίς ὁ θόρυβος· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κοιλάνας αὐτοῦ τοὺς πόδας (6) ἐμπηδᾷ εἰς αὐτὸν

καρδίαν καὶ μεταστρέφει ψυχὴν τῶν ἀκάμπτων καὶ (φύσιν) ἐκθρασύνει τὴν δειλανδρίαν καὶ πρὸς εὐτολμον ἀντισπεύσας γνῶμην· καὶ γὰρ μάλιστα φιλίας ἐστὶ (γνώμη) οὐδὲν ἰσχυρότερον (τῶν ἐναντίων) πρὸς ἀντιπαράταξιν τῶν πολεμίων. Καὶ ὅτῃς ἡμέρας καταλαβούσης τὸ Ἰνδικὸν εἰς μάχην ἔξει στρατόπεδον. Εἰς ἐλέφαντας δὲ ὡς προεῖπον ἐπιθεσκότες, πόλεις ἐφαίνοτο περιπατούμεναι τοῖς τείχεσι κατωχυρωμέναι. Ὡς οὖν εἶδεν Ἀλέξανδρος, τοιαύτην ὁ ἐνοήθη ἐνέργειαν· τὸ γὰρ ὅξυ τοῦ νοῦς τάχιστα ἐποίησε τὴν ἐνθυμήσιν· ἐν τούτῳ γὰρ Ἀλέξανδρος ἐπαυμάζετο τὰ μέγιστα. Κελεύει οὖν τοῖς ὀπλίταις αὐτοῦ, ὅποτερὰν πλησίον γένωνται οἱ ἐλέφαντες, ἐμπροσθεν αὐτῶν ἀκοντίζας σμικρότατα χοίρων βρέψῃ. Καὶ ἐποίησαν οὕτως. Ὡς οὖν ταῦτα εἶδον οἱ ἐλέφαντες, γρυλλίζοντα ἐμπροσθεν αὐτῶν, εὐθὺς ἄνω καὶ κάτω ἐκτιναχθέντα τὰ κασπίδια ἐρρίψαν, καὶ ἀνυποστρέπτως ἔφυγον. Καὶ δειλία Ἰνδοῖς ἐκ τούτου ἐπέπεσε. «Καὶ ὦ ἡμῖν, εἶπον, ἀπὸ τούτου τοῦ μαιρακίου, ὅτι καὶ τοὺς λεόντας ἀπέστρεψε καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἀπεδίωξε, ποῖα δὴ λοιπὸν ἔλπει ἡμῖν;» Τούτων οὕτω γενομένων, ὁ πόλεμος πάλιν συνεκροτεῖτο, καὶ ὑπερισχύουσιν οἱ Ἰνδοὶ τῷ στρατοπέδῳ Ἀλεξάνδρου. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐκίσσε θυμαστώδῃ ἐμαχίσσατο, καὶ μάλιστα τὸ Ἰνδικὸν ἡδυνήθη ἀποστρέψαι στίχος, ὥστε παρ' Ἰνδῶν κυκλωθέντα μάλιστα ἡ πρόνοια τῷ Βουκεράλῳ (quem mortuum jam dixeral auctor) ἐπιβάντα ἱππῶν διέσωσε. Δι' ὧν οὖν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ μάχη ἀνένδοτος ἦν· ἐσπέρας δ' ἐλθούσης ἡ νύξ αὐτοὺς διεχώρισεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τοὺς ὑπ' αὐτὸν παρεβάρυνε, καὶ μεγαλοφύχους αὐτοὺς εἶναι παρῆνε τοῖς πολέμοις, καὶ μήτε τῇ διώξει ἀσκόπως ἐπιχύνεσθαι, μήτε τῇ ἀνατροπῇ εὐχερῶς ἀποστρέφεσθαι. Ἄρτι δὲ τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, εἰς πλῆθος ἀνέκαστον ὁ Πῶρος παρετάζετο. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς Πῶρον τὸν βασιλεῖα ἀπεψήνατο οὕτως· Τοῦτο οὐκ ἐστὶ κτλ. ut in cold. B A.

Cap. IV. 1. μεταξὺ.. ἀπολλύονται excid. in B; cod. A : τοῦτο οὐκ ἔ. β. δ. ἐὰν εἰκῇ τὸ στράτευμα ἀπόληται etc. || 2. ὁπότερος B C. || 3. καὶ πέρας ὁ πόλεμος λάβη addit C. || 4. ἐπὶ τ. om. B. || 5. πτορεῖς A. || 6. κοιλάνας τοὺς π. Πῶρου B; om. hac

IV. Quod cum et impune fieri pervideret, et consuetudinem haud commode gliscere fidei negligentibus, inil consilium uti Porum ad solitarium ipse praelium provocaret, cetera dicens genera bellandi fortunam exspectare potius quam virtutem aut gloriam ducum. Enimvero sibi non indidem laudem videri imperatores captare oportere, unde subditis suis periculum fieret. Optimum ergo in utroque iudicant viri, si suis ipsimet duces manibus experirentur. Quod si Poro sederet, fortunam ejusmodi minime aspernaturum. Id barbarus sibi libenti satis offerri proficetur, adquiescit conditioni, quam Alexander fecerat : scilicet aestimatione barbarica de modo corporum mensuram virum metiens, cum se proceritate corporis et cetera magnitudinis congruentia longe distare ab exiguitate Alexandri pervideret, ipse quinque ferme cubitis evectior, cum Alexandrum qui visitavere vix tribus cubitis numeravissent. Hac igitur arrogantiae spe cum dies pariter et locus praelio constitisset, fieretque pugna regalis, primitus quidem anceps diu fortuna bellantibus videbatur, non minus Alexandro tempus incurrandi rimante, quam Poro locum vulneris declinante. Sed cum forte apud Indos ex quadam repentina conversione Pori strepitus et exclamatio exstitisset, avertissetque os quo causam Porus illius strepitus cognovisset, involat Alexander, atque ejus inguina telo cominus transigit, eumque prosternit. Hac indignatione Indi excitati in arma prosiliunt, instaurantque id praelium, quod absque vulgi periculo pactum inter reges erat. Enimvero Alexander saepe jam Indicam vim expertus non facilem rei bellicae, manu silentium quarrit et ab hoste patientiam petit,

paulisperque patientibus in hunc modum loquitur : « Non equidem video causas, o Indi, tam inconsulti hujusce discriminis vestri, cum nihil egerit aliud nostra inter nos praeliatio, quam uti vestro commodo consultaret. Igitur cum omnis militantium vis ei ostentationi proficiat, si, teste imperatore suo, quod singulis sit devoti animi monstraverint; quid hoc rei est quod incassum discrimina vestra profunditis, Pori jam testimonio facessente? »

Ad haec dicta cum Indi se nolle Graecis fieri captivos, dominumque Alexandrum pati vulgi murmure testarentur, secundo etiam sermone Alexander monet, solverent hunc cordis sui metum, expectationemque curarum ejusmodi abicerent atque secluderent : et fidem rati dat jurejurando. Neque enim sibi libidinem talem aut desiderium umquam Indici imperii adstittisse : sed enim omnem illam causam praelii hanc fuisse, si experimento ipso fortitudinis suae, gentes quoque ceterae didicissent, amicitiam suam singulos magis quam vehementiam experiri convenire. Igitur irent quisque securus in sua, nec ultra quicquam de victorum insolentia trepidarent : cum illa quoque causa ab indignatione victoris sese utique tueretur, quod plerique soleant in ultionem prioris contumeliae insequi superatos. Non Indos enim culpae illius reos apud se fuisse, verum Porum, qui sat sibi pernarum, quae lex belli, monuit, praestitisset. Sed ne ipsi quidem ultra jam hostis sum, ait. Quin etiam hortor moneoque vos, uti regem, ut fas exigit et vobis moris est, sepulturae inferatis. » Ad haec dicta Alexandri non cunctanter quidem adqueverat vis Indorum. Sed enim Alexandro non absque utili sapientia haec humanita-

ΚΕΦ. Ε'.

καὶ ἐντίθησι τὸ ξίφος (7) αὐτοῦ εἰς τὰς λαγόνας (8) αὐτοῦ, καὶ αὐτίκα ἀναιρεῖ Πῶρον τὸν βασιλέα Ἰνδῶν. Ἦρξαντο οὖν τὰ στρατόπεδα ἀμφοτέρων εἰς ἀλλήλους πολεμεῖν. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος λέγει πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς: «Τάλανες Ἰνδοί, τί (9) πολεμεῖτε, τοῦ βασιλέως ὑμῶν ἀναιρεθέντος;» Οἱ δὲ εἶπον: «Ἴνα μὴ αἰχμαλωτισθῶμεν διὰ τοῦτο πολεμοῦμεν.» Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος λέγει αὐτοῖς: «Παύσασθε πολεμοῦντες καὶ ἀναστρέψαντες εἰσελθετε εἰς τὴν πόλιν ὑμῶν ἐλεύθεροι ὄντες· οὐ γὰρ ὑμεῖς εἰς τὸ στρατόπεδόν μου ἐπολεμήσατε ἐπιδύναμι, ἀλλὰ Πῶρος.» Ταῦτα δὲ εἶπεν εἰδὼς ὅτι οὐκ ἀνηλόγει τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἰνδῶν μάχεσθαι (10). Ἐκείθεν οὖν ἐκέλευσε τὸν βασιλέα Πῶρον θάπτεσθαι βασιλικῶς (11). Τὰ δὲ τίμια πάντα τοῦ παλατίου λαβὼν (12) καὶ καταστήσας τὴν πόλιν αὐτῶν, τὴν ὁδοποιρίαν ἐποίητο πρὸς τοὺς Βραχυμάνας (13) ἥτοι Ὀξύδρακκας, οὐχ ὥς ὄντες πολεμιστὰς τὰ πλήθη, ἀλλὰ γυμνοσοφιστὰς ὑπὸ καλύδας καὶ σπήλαια οἰκοῦντας.

Οἱ δὲ Βραχυμάνες μαθόντες παραγίνεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὸν βασιλέα Ἀλέξανδρον, τοὺς ἀρίστους αὐτῶν φιλοσόφους ἐπεμψαν πρὸς αὐτὸν μετὰ γραμμάτων. Καὶ δεξάμενος καὶ ἀναγνούς Ἀλέξανδρος εὗρεν οὕτω περιέχοντα: «Γυμνοσοφισταὶ Ἀλεξάνδρῳ ἀνθρώπῳ ἐγράψαμεν· εἰ μὲν παραγίνῃ πρὸς ἡμᾶς πολεμήσαν, οὐδὲν ὀνήσεις· οὐδὲ γὰρ ἔχεις τι παρ' ἡμῶν βαστάσαι· εἰ δὲ θέλεις ἄρχομεν βαστάσαι, οὐδέσται ταῦτα πολέμου (1), ἀλλὰ δεήσεως, οὐ πρὸς ἡμᾶς ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀνω πρόνοιαν· ἐάν δὲ βούλῃ μαθεῖν τίνες ἐσμέν, ἀνθρώπων γυμνοὶ φιλοσοφεῖν εἰωθότες, οὐκ ἂν ἑαυτῶν ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνω προνοίας δημιουργηθέντες· σοὶ μὲν γὰρ ἔπεται πολεμεῖν, ἡμῖν δὲ φιλοσοφεῖν.»

Ταῦτα ἀναγνούς Ἀλέξανδρος εἰρηνικῶς πρὸς αὐτοὺς ἐπορεύετο (2), καὶ εἶδεν ὕλας πολλὰς καὶ δένδρα πολλὰ καὶ ὑπέρχαλα (3) μετὰ καρπῶν παντοδαπῶν, ποταμὸν (4) δὲ

|| 7. τὴν βομφαίαν ἄ. διὰ τοῦ λ. C. || 8. βουβῶνας A. || 9. τίτιν B. || 10. addit C: Τότε δὲ πρηνεῖς πασόντες ἀμφοτέρω τὰ μέρη τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπερήμσαν καὶ κύριον παντός τοῦ κόσμου ἀνηγόρευσαν. || 11. addit C: ὥς καὶ τὸν Δαρσείον. Καὶ οὐκ ἦν Μακεδόσιν ὀφθαλμοῖς τὸ θεῶσθαι τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ πάντες κάτω ἐνευσαν, ὡς ἀπὸ τινος ἐρυθριῶντες αἰσχύνῃ, μνήμην ποιοῦμενοι τοῦ παρ' αὐτοῖς ἐνθυμήματος. Ὡς δὲ κύριος ὁ Ἀλέξανδρος καὶ Ἰνδοὶς ἐγεγονέη, τὸ σκυθρωπὸν Μακεδόνων ἐθεράπευσεν καὶ ἀμνημονίαν ἦν τῶν ἐναγίων βουλευμάτων. Ὡς δὲ τοῖς βασιλείοις Πῶρου ὁ Ἀλέξανδρος εἰσεῖδεν, τὰ τίμια πάντα τοῦ παλατίου αὐτοῦ παρέλαβε, καὶ πᾶσα ἡ ἀνατολὴ καὶ αἱ αὐτῆς χώραι δουλικῶς Ἀλεξάνδρῳ ὑπέκλεισαν. || 12. Plura interponit cod. A: Καὶ τὰ τίμια πάντα βαστάξας τὴν ὁδοποιρίαν ἐποίητο. Ἰππὸν δὲ καὶ Ἀόρην καλουμένην. ἔχουσιν τὸ ὄψος εἰ καὶ ἐχάταρον [I. ὄψος ἑνδεκα σταδίων. V. Arrian. 4, 28], Ἀόρην λεγομένην διὰ τὸ μὴδὲ ὀρνέοις ἐπιβατὴν εἶναι. Ἐπὶ τὴν Ἀόρην ταύτην καὶ ὁ Διόνυσος στρατευσάμενος ἡδυνάτησε ἑλλήνων (I. εἰσὶν), ὁμοίως τε καὶ Ἡρακλῆς διὰ τὸ ὄψος καὶ διὰ τὴν ὀχυρότητα. Εἰδὼν (εἶδεν cod.) δὲ ὁ Ἀλέξανδρος αὐτὴν τρόπῳ τοιῷδε. Ἐκελεύσατο κατασκευασθῆναι πασσαλούς σιδηροῦς· καὶ τούτους ἐμπεδύνας (ἐμπαῖξεναι?) εἰς τοὺς κρηνοὺς, δι' ὧν ἀναβαίνοντες οἱ Μακεδόνες ὀχυρωμένοι * τοῖς ὑπομαχομένοις Ἰνδοῖς ἰσχυρὰν καταλαβέσθαι τὴν πέτραν. Καὶ τὴν Ἀόρην οὕτω κατελάβετο. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐχειρώσατο, ἀκούων ἐν τοῖς ἰασπ. (τῷ Ἰδάσπῃ?) ἐποταμῷ βασιλευσύντα τινὰ πρὸς ταῖς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου, ἔχοντα μὲν πολὺ πλῆθος στρατοῦ καὶ ἐλεφάντων, ἐβούλετο καὶ ἐπ' ἐκείνους στρατεύειν. Προσκαλεσάμενος οὖν τοὺς Μακεδόνας παρκαλεῖ, ὥπως σὺν αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῖς στρατεύουσιν. Ἦν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τολμηρότερος καὶ παραβουλότερος. Ἐνθεν τις καταμάθῃ τὴν εὐτολίμην μάχιστα αὐτοῦ. Ἦν πόλις τῆς Ἰνδικῆς, εἰς ἣν πολλοὶ περὶ τὴν πόλιν αὐτῆς τῶν ἄλλων πολεμίων ἐληλύθεισαν: (πρὸς ταύτην) ὥς ἂν μεγίστην καὶ ὀχυρωτάτην προσεβόλλοντο. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος καὶ ταύτην ἐπολέμει. Ἐπειδὴ δὲ προσετέθησαν κλίμακες, ἐπλήσθησαν [καὶ ἐκλάσθησαν add.], καὶ ἐκωλύθησαν οἱ Μακεδόνες ὑπερβῆναι εἰς τὴν πόλιν. μονᾶσαι δὲ [μόνη δὲ ὥσα?] ἔμενον ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνιδὼν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸ γυνόμενον εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ δύο φίλων Πευκίστου καὶ Πτολεμαίου. Οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει θεωρήσαντες ὥρμησαν πρὸς αὐτόν. Ἐν τούτῳ ὁ μὲν Πευκίστης καὶ Πτολεμαῖος παραστάντες αὐτῷ ἀπεμάχοντο περὶ πλείονος ποιοῦμενοι τὴν τοῦ βασιλέως σωτηρίαν τῆς ἰδίας. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος γενναῖος ἀγωνιῶμενος ἐπρώθη ὑπὸ τῶν μαζῶν (ὑπὲρ τὸν μαζόν). Οἱ δὲ Μακεδόνες αἰσθόμενοι τὸ γαγυρῆς καὶ ὑπερπρὸς ἄντας τὰς πόλεις ἀνέρρηξαν· εἰσδραμόντες δὲ εἰς τὴν πόλιν ἅπαντας ἀνέρουσαν μὴ φειδόμενοι μήτε τῶν γυναικῶν μήτε τῶν νηπίων, ταύτην ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ποιοῦμενοι τὴν ἐκδικήσιν. Οὕτως οὖν τῆς πόλεως παρληφθεῖσης, παρήνουν τὸν Ἀλέξανδρον οἱ Μακεδόνες μὴ φιλονεικίαν δεινῶς ἔχειν μὴδὲ παραβουλεύεσθαι. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ὁδοποιρίαν πρὸς Ὀξυράκκας (sic etiam cod. B.) ἐποίητο οὐχ ὥς ὄντας πολεμιστὰς etc. ut in cod. E. || 13. Quae jam sequuntur de Brachmanibus usque ad verba καὶ εἶδεν ὕλας πολλὰς καὶ δένδρα, non habet cod. C. Quae deinde leguntur, eadem exhibet etiam cod. C, sed alio loco, quum sedes Brachmanorum in insula fuisse statuat, quam addit rex antequam in Pori regionem venerit. Vide lib. II, cap. 35 extr.

Cap. V. I. A: οὐδ. τ. τολμήσαι· σοὶ γὰρ ἔπεται πολεμεῖν κτλ. missis intermediis. || 2. pergit A: καὶ ὅρ' πάντας γυμνοπεριβύλους, missis intermediis et sequentibus usque ad verba τάρους οὐκ ἔχετε. || 3. sic C; ὑπέρχαμπα B. || 4. ποταμόν..

seclerat, cum et vim indicam saepe expertus foret, et pleraque praedae eorum quae secum plurima gentis suae more Indī ad praelium vehunt, in suam potestatem sciret esse translapsa. Quare domitis hostibus avectaque praeda, ad Oxydracontas, quae gens exim colit, iter suum dirigit. Non illam quidem gentem ut hosticam incursatur (neque enim illis studia sunt armorum), sed quod celebre esset, Indos quos gymnosophistas appellant, hisce in partibus versari, opum quidem omnium et ejusque pretii negligentes, solis vero diversoriis patētissimi, quae humi manu exhauriunt adi-

tibus perangusta, enimvero subter capacibus spatiata, quod id genus aedium neque pretii scilicet indigens, et ad flagrantiam solis aestivī apricius habebatur.

V. II igitur cum conperissent Alexandrum ad sese contendere, primatos suos, quos scilicet a sapientiae modo censent, obviare adventanti jubent cum litteris hujusmodi: «Gymnosophistae Brachmanes Alexandro homini dicunt. Si tendis ad nos praeliaturus inutili tibi proposito, quod nobis afferas habes, porro quod auferas nihil. Sin vero venis ut discas, quae a nobis scilicet sciri queant,

περικυκλῶντα θλην τήν γῆν ἐκείνην, οὗ ἦν τὸ ὕψος διαφανές καὶ λευκὸν ὡς γάλα, καὶ φοίνικας πολυπληθεῖς (β) καρπῶν γέμοντας, τὸ δὲ τῆς ἀμπέλου κλήμα ἔχον βότρυας χιλίους (δ) καλοὺς λίαν εἰς ἐπιθυμίαν· καὶ εἶδεν αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος γυμνοπεριβόλους (γ) ὑπὸ καλύδας καὶ σπήλαια κατοικοῦντας· ἔξωθεν δὲ αὐτῶν μακρὰν ἀπὸ διαστήματος πολλοῦ (δ) εἶδε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παῖδιά αὐτῶν ὡς ποίμνια προβάτων νεμομένας (θ).

ΚΕΦ. ζ'.

Ἐζήτησε δὲ ἀπ' αὐτῶν Ἀλέξανδρος λέγων· «Τάφους οὐκ ἔχετε;» Οἱ δὲ εἶπον· «Τοῦτο τὸ χωρίον ἐνθα μένομεν, ἐστὶν ἡμῖν καὶ τάφος· ὧδε γὰρ (1) ἀναπαυόμεθα ἐπὶ τὴν γῆν ταφιάζοντες ἑαυτοὺς εἰς ὕπνον· καὶ γῆ γὰρ ἡμῶν γεννᾷ, γῆ τρέφει, ὑπὸ γῆν δὲ τελευτήσαντες κοιμώμεθα τὸν αἰώνιον ὕπνον.» Ἐτερον δὲ ἐπηρώτησε· «Τίνες ἄρα πλείονες εἰσιν, οἱ ζῶντες ἢ οἱ νεκροί;» Οἱ δὲ εἶπον· «Οἱ μὲν τετελευτηκότες πλείονες, ἀλλ' οὐκ ἐστὶ τῶν μὴ ὄντων μέτρον (α)· οἱ γὰρ δρώμενοι πλείονες εἰσι (β) τῶν μὴ φαινόμενων.» Ἐτερον δὲ ἐρωτᾷ· «Τί ἄρα ἰσχυρότερον ὁ θάνατος ἢ ἡ ζωή;» Οἱ δὲ εἶπον· «Ἡ ζωή, ὅτι ὁ ἥλιος ἀνατέλλων

ἀκτῖνας ἔχει λαμπράς, δύνων δὲ ἀσθενέστερος ὁρᾷται.» Ἐτι ῥώτησε· «Τί οὖν μέizon (1) ἡ γῆ ἢ ἡ θάλασσα;» Οἱ δὲ εἶπον· «Ἡ γῆ, καὶ γὰρ αὐτὴ ἡ θάλασσα ὑπὸ τῆς γῆς κατέχεται.» Ἐτερον δὲ ῥώτησε· «Τί ἄρα πάντων ζῶων πανουργότερον;» Οἱ δὲ εἶπον· «Ὁ ἀνθρώπος (β).» Ὁ δὲ φησὶ, Πῶς; Ὁ δὲ εἶπε, «Τοῦτο ἀπὸ σεαυτοῦ πείθου· σὺ γὰρ θῆρ ὑπάρχων ἰδὲ πόσα θηρία μετὰ σοῦ ἔχεις, ἵνα τὴν τῶν ἐτέρων θηρίων ζωὴν σὺ μόνος ἀφαρπάσῃς.» Ὁ δὲ οὐκ ὠργίσθη, ἀλλ' ἐμειδίασεν· ἄλλο δὲ εἶπε· «Τί ἐστὶ βασιλεία;» Ὁ δὲ εἶπεν· «Πλεονεξίας δυνάμεις ἄδοικας, τολμῆ καίρου συνεργῶντος, χρυσοῦ φορτίον.» Ἐτέρω δὲ εἶπεν· «Τί πρότερον ἐγένετο, ἡ νύξ ἢ ἡ ἡμέρα;» Ὁ δὲ εἶπεν· «Ἡ νύξ, καὶ γὰρ τὰ γενόμενα ἐν τῇ σκότει τῆς γαστρὸς αὐξάνονται, εἴτα εἰς τὴν αὐγὴν ἀποκύει γαστήρ τὸ βρέφος.» Ἐτέρω δὲ εἶπε· «Ποῖα κρείττονα μέρη, τὰ δεξιὰ ἢ τὰ εὐώνυμα;» Ὁ δὲ εἶπε· «Τὰ δεξιὰ, καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ ἥλιος τοῖς δεξιοῖς ἀνατέλλων τοῖς εὐώνυμοις μέρεσι τοῦ οὐρανοῦ περιπολεῖ· θηλάζει δὲ πρῶτον ἡ γυνὴ τῷ εὐώνυμῳ μαστῷ, εἴτα τῷ δεξιῷ (δ).» Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος· «Ἐχετε ἀνάκτορα;» Οἱ δὲ εἶπον· «Ναὶ ἔχομεν ἡγούμενον.» Ὁ δὲ εἶ-

γάλα om. C; habet cod. Leid. || 5. πολυπάχους C. || 6. χιλ. om. C. || 7. sic A B L; γυμνοὺς τοὺς πάντας περιβόλων C. || 8. sic C; ἔξωθεν δὲ ἀπὸ μακρόθεν ἀπὸ δ. αὐτῶν B. || 9. τὰ π. π. ν.? Post hæc codex Calia multa interponit, quorum initium ita habet: «Ὡς δὲ εἶδεν αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος, οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἅπαντες ἦλθον πρὸς αὐτὸν ταῦτα λέγοντες.» «Τί πρὸς ἡμᾶς ἦκαί, Ἀλέξανδρε; τί δὲ παρ' ἡμῶν λαβεῖν ἠθέλησας; γυμνοὶ ἐσμεν ἡμεῖς πάντες, καὶ παντελῶς οὐκ ἔχομεν τι εἰ μὴ λόγων ἐνέργειαν. Εἰ δὲ τοῦτο ἐπεθύμησας, τοῦτο πολέμου σὺ δέσπεις.» Ἐκπληκτοὺς δὲ γενόμενος Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῇ τοῦ ὀνόματος κλήσει, ἔφη· «Ἐὰν τί κρεῖσσον λόγου; οὐδὲν, μὰ τὴν πρόνοιαν· κρεῖσσον γὰρ ἐστὶ λόγος εἰς ὑπὲρ χιλιάδας χρυσοῦ καὶ λίθων τιμίων καὶ πολυτελῶν. Vides plurima horum iisdem fere verbis nos jam legisse in cod. B et A initio hujus capituli. Quæ huc transposuit auctor cod. C, quum quæ ipse de sedibus Brachmanorum introduxerat vel nescio unde assumserat, istam Brachmanorum legationem ad regem missam non admitterent. Quæ deinde in cod. C. leguntur: οἱ δὲ Βραχμῶνες Ἀλέξανδρον τῷ βασιλεῖ λέγουσιν· Ὁρεγόμενοι κτλ. assumsit ex cod. A (v. cap. 12); deinde sequuntur ἔχετε ἀνάκτορα, etc., quæ cap. 6 in B leguntur; post hæc iterum redit ad cod. A.

Cap. VI. 1. ὧδε. αἰώνιον ὕπνον om. A. || 2. ἀλλὰ μὴ ζῆται τοὺς μηκέτι ὄντας A; ἀλλὰ μηκέτι φαινόμενοι μετρητοί (I. ἀμ.) C. || 3. δοκοῦσιν εἶναι C. || 4. πλείον A C. || 5. pergīt A: Ἐτέρω ἔφη· Τίνα οὐ δυνάμεθα ψεύσασθαι, ἀλλὰ τὸν ἀληθινὸν λόγον αὐτῷ προσφέρομεν; [Ὁ δὲ εἶπεν·] «Θεόν, οὐ γὰρ δυνάμεθα ψεύσασθαι τὸν πάντα εἰδόντα. Dein statim

nulla est invidentia. Etenim arbitramur inter hæc scientias nostras causam discordiæ positam; cum tibi amica res prælium, nobis vero philosophia noscatur.» His lectis, Alexander pacificum iter agere decrevit; videtque homines reliqua nudos, sed anictu simplici superjectos, deversantesque his ædibus seu sepeluncis quarum relatio supra est. Eorum filii conjugesque pascendis pecudibus occupabantur.

VI. Ergo instituit Macedo cum hisce hactenus loqui, ac primum an uspiam hujus gentis hominibus sint sepulora? Ad hæc responsum est, idem sibi domicilium esse quod sepulchrum, eoque consuefieri his diversoriis, ut dum cotidie dormiunt, desinant aliquando vigilare: exque eo sibi esse unam domum viventi pariter et mortuo. Rursus quærit ex alio, utrumne plures vivi an mortui putarentur? Ad idque responsum est, videri quidem plurimos mortuos: sed eos numerari non oportere quum jam esse desissent: quippe plures pronuntiari oportere eos quos videas, quam illos scilicet, quos neque oculi ulli, neque ratio conspiceret. Post quærit ex alio, utrumne vita fortior, an

vero sit mors? Vitam esse responsum est, quod solis quoque ferventior orientis vigor, marcentior vero videretur occiduus: ortumque hominis esse quo vivitur * contraque quo frigeat. Et id addit, utrum mare spatiosius, an terra? Terram esse respondent, cujus mare gremio teneretur. Sciscitatur id quoque, quamnam omnium bestia callidior et astutior? Hic vero cum risu hominem esse pronuntiant, adduntque rationem de exemplo sui, qui solus tot animalium nulla illexisset, ut ad persequenda ea, quæ aliis essent, prædæ cupiditate laborarent. Non his ut ad contumeliam dictis Alexander movebatur. Enimvero addit, quid imperium illis videretur? At illi fraudis potentiam esse respondent adjutam temporis blandimento, vel, si ita mavelit, injusta audacia. Quærit etiam, utrumne dies, an vero nox prius constituta putaretur? Nihilque cunctantes noctem priorem ordine posuere: cum omnia quoque concepta vivendi auspiciis in tenebris sortiantur: post vero nata in lucis spatia transmigrant. Pergit denique sciscitari, cui nam mentiri hominem non oporteret? Responsum est,

πεν· « Ἦθελον τοῦτον ἀσπάσασθαι. » Οἱ δὲ ὑπέδειξαν αὐτῷ τὸν Δάνδαμιν ἐπὶ τὴν γῆν ἀνακείμενον. Ἦσαν δὲ ἐστρωμένα αὐτῷ φύλλα δένδρων καὶ παρατεθειμένα ἔμπροσθεν αὐτοῦ σύκα καὶ πέπωνες καὶ λοιπαὶ ὀπωρίαι. Ἰδὼν δὲ τοῦτον ὁ Ἀλέξανδρος ἡσπάσατο αὐτόν, καὶ εἰνός ἐῖπε τῷ Ἀλεξάνδρῳ· Χαίροις. Οὐκ ἀνέστη δὲ, οὐδὲ ἐτίμησεν αὐτόν ὡς βασιλέα. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος, εἰ ἔστιν αὐτοῖς κτήματα; Καὶ εἶπεν· « Κτήματα ἡμῖν γῆ, δένδρα καρποφόρα, φῶς, ἥλιος, σελήνη, ἀστέρων χορὸς, ἀέρων χύσις, ὕδωρ· ὅταν οὖν πενιάσωμεν, πορευόμεθα εἰς τὰ κατακομα δένδρα, καὶ ἐσθίωμεν καρποὺς αὐτομάτους· κατὰ γὰρ γένναν τῆς σελήνης δια τὰ παρ' ἡμῖν δένδρα φύει καρπούς· ἔχομεν δὲ τὸν μέγαν ποταμὸν Εὐφράτην, καὶ ὁπότεν διψῶμεν, ἀπερχόμεθα πρὸς αὐτόν καὶ πίνομεν ὕδωρ καὶ εὐφραίνομεθα. ἔχομεν δὲ ἕκαστος τὴν ἰδίαν γυναῖκα, καὶ κατὰ σελήνης γένναν πορεύεται ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν γυναῖκα καὶ πλησιάζει αὐτῇ ἕως οὗ τέκη δύο παιδιά, καὶ λογιζόμεθα τὸν μὲν ἕνα ἀντὶ τοῦ πατρὸς, τὸν δὲ ἄλλον ἀντὶ τῆς μητρός. » Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος εἶπεν αὐτοῖς· « Αἰτήσασθέ με τί θέτετε, καὶ δώσω ὑμῖν. » Οἱ δὲ ἐξεβόησαν πάντες (7) λέγοντες· « Δὸς ἡμῖν ἀθανασίαν. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Τοῦτου ἐγὼ ἐξουσίαν οὐκ ἔχω, καὶ γὰρ θνητὸς ὑπάρχω. » Οἱ δὲ εἶπον· « Εἰ θνητὸς ὑπάρχεις, τί τοσαῦτα πολεμεῖς;

ἵνα ἀπαντας ἄρης καὶ τοῦ ἀπενέγκῃς; οὐ πάλιν καὶ σὺ αὐτὰ ἐτέροις καταλείψεις; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Ταῦτα ἐκ τῆς ἀνω προνοίας διώκῃται, ἵνα (8) ὑμεῖς ἡμῶν διάκονοι γένησθε τῆς ἡμῶν ὑποταγῆς· οὐ γὰρ κινεῖται θάλασσα εἰ μὴ ἄνεμος πνεύσῃ, οὐδὲ σαλεύεται δένδρα, εἰ μὴ ῥιπίζεται (9) πνεῦμα· οὐ γὰρ ἐνεργεῖται ἄνθρωπος εἰ μὴ ἐκ τῆς ἀνω προνοίας· καὶ γὰρ οὖν παύσασθαι θέλω τοῦ πολεμεῖν, ἀλλ' οὐκ ἔστι με ὁ τῆς γνώμης μου δεσπότης· εἰ γὰρ πάντες ὁμογνώμονες (10) ἦμεν, ἀργὸς ἂν ἐτύγχανεν ὁ κόσμος, θάλασσα οὐκ ἐπλέετο, γῆ οὐκ ἐγεωργεῖτο, γάμοι οὐκ ἐπιτελοῦντο, παιδοποιεῖα οὐκ ἦν· πόσοι γὰρ ἐν τοῖς γενομένοις ὑπ' ἐμοῦ πολέμοις ἐδυστύχησαν ἀπολέσαντες τὰ ἴδια (11); ἄλλοι δὲ ἠτύχῃσαν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων· πάντες γὰρ πάντων λαμβάνοντες ἐτέροις παραχωροῦσι, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν ὑπάρχει (12). »

Ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος προσηγάγετο τῷ Δανδάμει χρήματα καὶ ἱματισμοὺς καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον· Ἀδὲς ταῦτα, προφῆτα, εἰς μνήμην ἡμῶν· Ὁ δὲ Δάνδαμει γελᾶσας εἶπεν αὐτῷ· « Ταῦτα ἡμῖν ἄχρηστα εἰσιν· ἀλλ' ἵνα οὖν μὴ δόξωμεν ὑπερφηρανεύεσθαι, ληψόμεθα ἀπὸ σου τὸ ἔλαιον. » Καὶ ποιήσας σωρὸν ξύλων, ἐξῆψεν εἰς αὐτὰ πῦρ, καὶ κατέχεεν ἔμπροσθεν Ἀλεξάνδρου τὸ ἔλαιον εἰς τὸ πῦρ.

subjicit istud: Εἶπεν αὐτοῖς· τί θέτετε ἐξαίτησασθέ με. V. infra. || 6. Seqq. usque ad verba: αἰτήσασθέ με τί θέτετε hoc loco non sunt in C. Vid. not. 12. || 7. ἐξ ἐνὸς στόματος π. ἐξεβόησαν C. || 8: ἵνα καὶ ἡμεῖς διάκονοι γενομεθα τῆς ἐκείνων ἐπιταγῆς C; ἵνα ἡμεῖς ὑμῖν δ. γ. τ. ἐ. ἐ. Α. || 9. ῥιπήσῃ B C. || 10. ὁμόγνωμοι B C. || 11. sic A; ἀπολέσαι ἄνδρας καὶ παιδιά B; ἐδυστύχησαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά C. || 12. Quae sequuntur usque ad finem hujus capitis hoc loco non sunt in cod. A, in quo post verba οὐδὲν ὑπάρχει legitur: Οὕτως εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἀπεχώρει. Deinde sine ullo transitu subjiciuntur ea, quae capp. VII seq. exscribimus. Cod. C post οὐδὲν ὑπάρχει ponit quae jam legimus in cod. B: Πάλιν ἠρώτησεν αὐτοῖς· Γυναῖκας ἔχετε πρὸς παιδοποιεῖν; οἱ δὲ εἶπον· Ναι ἕκαστος ἔχομεν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα· καὶ κατὰ τὴν σεληνιακὴν γένναν πορεύεται ἕκαστος καὶ πλησιάζει τῇ ἰδίᾳ συνένῳ, ἕως ἂν τέκη δύο παιδιά· καὶ λογιζομαι (sic) τὸν μὲν ἕνα ἀντὶ τοῦ πατρὸς καὶ τὸν ἕτερον ἀντὶ τῆς μητρός. Ταῦτα εἰπόντων αὐτῶν, πάλιν ἠρώτησεν αὐτοῖς· Ἐχετε ἄνακτα; Οἱ δὲ εἶπον· Ἔστιν τις ἡμῖν Δανδάμης etc. quae infra dabimus e cod. A.

deo, quod omnia videns ille sit atque omnium sciens. Quærit etiam, quasnam in homine partes honoratiores esse existimarent? Lævas esse responsum est, quod sol etiam oriens ex lævo dextrorsum curriculum exsequatur: tunc quod promixtio maribus ac feminis lævarum mage partium existimetur, et lactariam feminam lævi uberis primum alimenta præstare, deosque lævis humeris religione gestari, et reges ipsos indicia dignitatis læva præferre. Cumque post hæc et quid sibi a rege vellent largitum iri polliceretur, immortalitatem consoni poposcere. Sed id cum rex præter potestatem suam esse dixisset; cur ergo, aiunt, cum sis mortalis, tu tamen laboribus servis, et tantis appetentibus vinceris, quarum tibi fructus aut nullus aut brevis est, enimvero idem mox ad alios transiturus? Tum Alexander « Non hæc sane nobis, inquit, in manu sunt: enim deorum vivimus lege, quam homines exsequi sit necesse. Necque enim illi nisi navigari maria sivistent, venti quoque navigantibus prosperarent: aut virecta etiam moverentur, nisi obortis flabris impellentibus concederent. Gigni quis

neget cuncta ratione, esse ratione qua nata sunt, moxque occidere interireque ratione? Nihil denique omnino frustra reperies, quin cunctis actibus sui motus et causa sit? ut mihi quoque non utique ratio ista bellandi sit suavis, sed quoniam animum meum ardor istiusmodi voluntatis incesserit, dedecore, ac ministerium meum puto, quidquid de hoc labore perfecero. Denique facessant ista de medio; quæ jam erunt inter homines discrimina fortunarum? quæ dispar ratio gloriæ? quæ diversitas dignitatum? quis voti modus? Desinet protinus coli terra, transmitti mare, desiderari successio, cum illa promptior sit naturæ hominis admiratio non videri quæ metuas, cum meminisse non desinas desideratorum. Etenim quanti qualesque meorum etiam præliis cecidere? quanti vero adepti desiderata? Non ex illorum incommodo conditionem suam, sed ex ipso proventu beatitudinem metiuntur. Hæc denique una vivendi lex est, velle unumquemque quod penes alterum videat, ut habeat ipse quoque, quod mox transmittat ad ceteros. »

[ΚΕΦ. Ζ'.]

Ἡ πολλή φιλοπονία σου καὶ φιλομαθία καὶ φιλοκαλία (1) καὶ φιλοθεία, ἀνδρῶν ἀρίστων ἐγκαλλώπισμα, καὶ ἕτερον ἡμᾶς (2) προειρέψατο προσδιηγέσασθαι (3) πρᾶγμα ὑπερβολῇ (4) σοφίης γέμον. Κινούμενοι τοίνυν ἡμεῖς τῇ σῇ φιλοκοίᾳ πρὸς τοῖς εἰρημένοις προσεξηγησόμεθά σοι καὶ τὸν τῶν Βραχμάνων (5) βίον, ὃν μὲν (6) ἐγὼ οὐτε τὴν πατρίδα ἰστορήσα οὐτε δὲ (7) τοῖς ἀνδράσιν συντετύχηκα· πόρρω γὰρ εἰσὶν ἀποκισμένοι, καὶ τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Σηρικῆς τῷ Γάγγῃ παροικούντες (8) ποταμῷ· ἐγὼ δὲ εἰς τὰ ἀκροτήρια (9) μόνον ἔρθασα τῆς Ἰνδικῆς πρὸ ἐτῶν ὀλίγων μετὰ τοῦ μακαρίου Μωισέως (10) τοῦ ἐπισκόπου Ἀδουλιτῶν (11). Καὶ ἀγρίῳ καύματι ληφθεὶς τοιοῦτω ὄντι (12) ὥστε τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς ἀναβλύζον ψυχρότατον εἰς ὑπερβολὴν, ληθὲν ἐν ἀγείοις παραγῶν ἡμᾶς ἀναυράζειν· τοῦτο τοίνυν θεασάμενος (13) αὐδὶς ὑπεστρεψάμην (14) μὴ στείξας καὶ δὲ εἰς τὸν ποταμὸν καθ' ἡμᾶς ἐστὶν δ

καλούμενος (15) Φεισὼν, ὃ ἐν ταῖς γραφαῖς κείμενος, εἰς ὃν (16) τῶν δ' ποταμῶν τῶν λεγομένων ἐξίεναι ἐκ τοῦ παραδείσου. Διήγημα δὲ φέρεται Ἀλεξάνδρου τοῦ τῶν Μακεδόνων βασιλέως διηγησαμένου (17) ποσὸς τὸν βίον αὐτῶν· κακείνῳ δὲ τάχα ὑπῆρχε ὡς ἐκ παρακούσματος· οὐτε γὰρ αὐτὸς, ὡς οἶμαι, τὸν Γάγγην ἐπεραιώθη (18), ἀλλ' ἄχρι τῆς Σηρικῆς ἔρθασεν (19), ἐνθα οἱ Σῆρες τὸ μέταξον τίχτουσι, κακὴ λίθινη στῆλην στήσας ἐπέγραψεν· Ἀλέξανδρος δὲ Μακεδόνων βασιλεὺς (20) ἔφθασα μέχρι τούτου τοῦ τόπου (21).

Ἐγὼ δὲ ποσὸς τὰ περὶ τῶν Βραχμάνων (22) δεδύνημαι μαθεῖν παρὰ τινος Θηβαίου σχολαστικοῦ ἔκουσίως μὲν τῇ ἀποδημίᾳ χρησαμένου (23), ἀκουσίως δὲ τῇ αἰγμάλωσίᾳ περιπεσόντος. Οὗτος, ὡς ἔλεγεν, ἀφυσὶ ἐγεγόνει ἐν τῇ δικανικῇ, καὶ ἀκηδεῖα ληθὺς ἐκίνησε (24) οὗτος τὴν τῶν Ἰνδῶν ἰστορήσασθαι χώραν. Καὶ διαπλεύσας μετὰ πρεσβυτέρου (25) ταύτην κατέλαβε πρῶτον Ἀδουλίην (26), εἴτα τὴν Αὐζούμην (26), * * * ἐν ᾗ ἦν βασιλίσκος μικρὸς τῶν Ἰνδῶν ἐκεῖ (27) καθιζό-

Cap. VII. Quod jam in cod. A abrupte interponitur de India et Brachmanibus (cap. 7 — 16) opusculum fertur tunc Παλλαδίου περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἐθνῶν καὶ τῶν Βραχμάνων. Id primus edidit Joach. Cammerarius in Libello Geomologico, deinde e codice Britannico Ed. Bissæus (Londini 1665). Camerarii editione uti mihi non licuit. Bissæana vero contuli exemplar e Bibliotheca Regia petiit, cujus primis capitibus vir doctus varietatem lectionis (litera R a nobis signatam) adscripsit e codice nescio quo. Versionem subjecimus S. Ambrosii, quæ etsi multis locis sit parum accurata, aliis pluribus etiam culpa scribarum depravata, habet tamen nonnulla, quæ in grecis nostris jam desiderantur. || 1. φιλοκοία ed. Lond. (quam lit. L. signabimus). || 2. ἡμῖν L. || 3. προδ. A. Historia, cui novum hoc subungere auctor vult, non est nostra Alexandri historia, uti videri possit, sed intelligenda procul dubio Palladii Historia Lausiaca. Et quem h. l. auctor alloquitur, idem fuit Lausus præfectus, cui sanctorum monachorum historiam dedicaverat. || 4. ὑπερβολῇ A. || 5. Βραγμ. L. ubique. || 6. μὲν om. A. || 7. δὲ om. L. || 8. κατοικούντες A. || 9. ἀκροθίνια A. || 10. Μωσέω A. || 11. Ἀδουλιτῶν A. Ἀδουλιτῶν L. dein pro καὶ scripserim ἐκεῖ δὲ || 12. τοιοῦτου ὄντος L.; om. A.; deinde L. A.: ὡς τοῦ ὕδατος. ἀναβλύζοντος ψυχρότατον (ταχυτάτου L.) ἐ. ὅ. καὶ ληθέντος (βληθέντος L.) ἐν ᾧ. π. ἀναυράζοντος (βράσσοντος L. βράσαι Reg.). || 13. θαυμασάμενος A. || 14. ὑπεστρεψάμην A. ὑπέστρεψα L.; dein μὴ στείξας om. A. || 15. ὃ καθ' ἡμᾶς καλ. L. || 16. ὡν ἐκ ποταμῶν om. A. || 17. ἐξηγησαμένου L. || 18. ποταμῶν add. L. || 19. ἐφάσας· ἐνθα οἱ Σῆρες (σῆρικες A.) L. || 20. βασ. om. A. L. || 21. μέχρι τοῦ τόπου τούτου L. || 22. ἐγὼ δὲ τὸ π. Br. A. || 23. τὴν ἀπ. ποιησαμένου L. || 24. ἐκίεσε A. dein οὕτως L. || (24*). μετὰ ἐμπόρων τινῶν? || 25. ἀδουλίην A.; ἀδουλίην εἴτα μετ' ἐκείνην τὴν A. L. || 26. Αὐζούμην A. deinde indicavi lacunam.

VII. Desiderium mentis tuæ, Palladi, quæ immenso sapientiæ amore incensa, nova semper discere optat, novum etiam arduumque opus efficere nos compellit, id vero est Brachmanorum patriam, consuetudinem vitamque recensere. Ego quippe quum neque ipsos neque ipsorum viderim loca (longo enim terrarum spatio a nostra Europa sunt sejuncti), ea tibi dumtaxat, quæ ab aliis audivi et quæ a scriptoribus desumpsi, enarrare tentabo.

Brachmani a nonnullis Gymnosophistæ, a quibusdam philosophi seu sapientes Indorum appellantur. Habitant autem juxta Gāngem, fluvium totius Indiæ maximum. Hic vero Ganges ille est quem scripturæ sanctæ Phison appellant, et unus de quattuor qui e Paradiso exire perhibentur. Primum igitur Musæus frater noster Adulenorum episcopus mihi retulit, quod ipse aliquot ante annos ad Indias Brachmanos visendi studio profecturus, Sericam fere universam regionem peragravit. In qua refert arbores esse, quæ non solum folia, sed lanam quoque proferunt tenuissimam, ex qua vestimenta conficiuntur quæ Serica nuncupantur. Et ibi insignem quandam conspici lapi-

deam columnam Alexandri nomine hoc titulo sculptam: « Ego Alexander huc perveni. » Et quod plurimis populorum nationibus regionibusque perlustratis, in Arianam tandem devenit provinciam prope Indum amnem: quam desertis circumdatam cernens, fervoribusque ambustam, eo quod sol omnia incenderet, (unde maxima aquæ laborabatur penuria, et si illa aliunde advehebatur, quod confestim in suis etiam vasis fervere cerneretur) et cum solis æstus locorumque incendium sufferre nequiret, protinus inchoatum iter deserere, pedem referre et in Europam remeare coactus est. Quadam ergo nova, non autem Brachmanos se vidisse affirmat.

Refert nihilominus de Brachmanis aliqua se audisse a scholastico quodam Thebæo, qui, ut ait, ob id ipsum, nempe ut ipsos Brachmanos et videret et alloqueretur, in Indias peregrinari proposuit, et quod tandem miser in captivitatem incurrit. Hic ergo, ut mihi episcopus retulit cum lenioris esset ingenii in forensis advocacionis officio, incongruæ sibi artis lædio fatigatus, Indiam videre et Brachmanorum patriam ac mores cognoscere deliberavit. Quo-

[ΚΕΦ. Η΄.]

μενος. Ἐκεῖ δὲ χρονίσας καὶ πολλὴν συνήθειαν κτη-
σάμενος (28) ἤθελ' εἰσελθεῖν νῆσον, ἐνθα εἰσὶν οἱ λεγόμενοι Μακρόβιοι. Ζῶσι
γὰρ εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην καὶ ἕως ἑκατὸν πεντήκοντα
ἔτων οἱ γέροντες δι' ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἀέρων εὐκρα-
σίας (29) καὶ ἀνεξερευνήτῳ κρίματι θεοῦ (30). Ἐν
ταύτῃ δὲ τῇ νήσῳ καὶ ὁ μέγας βασιλεὺς κατοικεῖτο (31)
τῶν Ἰνδῶν, ὧς πάντες οἱ βασιλῆες τῆς χώρας ἐκείνης
ὑπέκειντο ὡς σατράπαι, καθὼς αὐτὸς ὁ σχολαστικὸς
ἡμῖν (32) διηγῆσατο, μαθὼν καὶ αὐτὸς παρ' ἑτέρου (33).
Οὐ γὰρ δεδυνῆται οὐδ' αὐτὸς εἰς τὴν νῆσον εἰσελθεῖν.
Παράκεινται γὰρ ταύτῃ τῇ νήσῳ, εἰ μὴ ψευδὲς ἔστι
τὸ λεχθὲν, ὡς γίγναι (33*) ἄλλαι νῆσοι τῆς Ἐρυθρᾶς θα-
λάσσης (34) ἐμβαλλούσης εἰς αὐτάς. Ἐπειδὴ (35)
τοίνυν ὁ μαγνίτης λίθος ὁ τὸν σίδηρον ἐπισπόμενος ἐν
ἐκείναις γίνεται ταῖς νήσοις, ταῖς λεγομέναις Μανιόλαις,
ὅ ἂν ἐπέλθῃ πλοῖον (36) σιδηροῦς ἔχον τοὺς ἥλους κα-
τέχεται ὑπὸ τῆς τοῦ λίθου φύσεως, μὴ δυνάμενον πα-
ρελθεῖν. Ἔστι δὲ ἰδιῶς (37) τὰ διαπερῶντα πλοῖα εἰς
ἐκείνην τὴν μεγάλην νῆσον ἀνευ σιδήρου ἐπιουρίοις (38)
ξύλινους κατεσκευασμένους.

Ἐχει δὲ, φησὶ, καὶ ἐ' ποταμούς μεγίστους (1) ἡ νῆσος
αὕτη, ἐν οἷς νῆες διαπορεύονται. Ὡς δὲ διηγοῦντο αὐτῷ οἱ
ἐκεῖθεν (2), οὐδέποτε ὀπώρα λείπει ἐν ταῖς τόποις ἐκεί-
νοις (3) ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ, φησιν (4), ὅς μὲν ἀνθεὶ κλών, ὅς
δὲ ὀμφακίζει, ὅς δὲ τρυγᾶται. Ἐχει δὲ καὶ φοίνικας καὶ
τὸ κάρυον (5) τὸ μέγιστον τῶν Ἰνδικῶν καὶ τὸ λεπτόν
τὸ ἀρωματικόν. Ζῶσιν δὲ οἱ οἰκήτορες τοῦ τόπου ἐκεί-
νου γάλακτι καὶ ὀρύζῃ καὶ ὀπώρᾳ. Ἐρίου μὴ τικτο-
μένου (6) παρ' αὐτοῖς ἀλλ' οὐδὲ λίνου, προβάτων (7)
δέρματα καλῶς εἰργασμένα περὶ τὴν ὄσπιν περιτίθεν-
ται (8) μόνον. Ἔστι δὲ τὰ πρόβατα τετριγυμένα
ἀνευ ἐρίου, γαλακτοφόρα λίαν, πλατείας ἔχοντα οὐράς.
Κέχρηται δὲ καὶ κρεωφαγία αἰγῶν καὶ προβάτων·
χοῖρος γὰρ ἀπὸ Θηβαΐδος οὐκέτι εὐρίσκεται ἐν ταῖς
μέρεσιν Ἰνδίας ἢ (9) Αἰθιοπίας διὰ ὑπερβολὴν καυμά-
των. Διηγείται οὖν οὗτος ὁ σχολαστικὸς ὅτι « Ἀπὸ
τῆς Αὐξούμης (10) εὐρών τινας πλοιαρίῳ διαβαίνοντες
Ἰνδοὺς ἐμπορίας χάριν, ἐπειράθην (11) ἐνδότερον ἀπλ-
θεῖν· καὶ ἐφθασα ἐγγὺς τῶν καλουμένων Βισάδων (12)
τῶν τὸ πέπερι συναγόντων. Ἔθνος δὲ ἔστιν ἐκεῖνο πᾶν

Vide latina || 27. τῶν Ἰνδῶν ἐκεῖ om. A. || 28. χρονίζων κ. πολλὴ συνηθεία χρησάμενος A onīltens deinde v. εἰσελθεῖν. ||
29. ἐκείνην ἔτη οἱ γ. δι' ἀέρων εὐκρ. ὑπερβολῇ A. || 30. ἀνεξερευνήτου κρίματος L. || 31. κατοικεῖτο A. κατοικεῖ... ὑποκείν-
ται L. || 32. ἡμῖν R; oim. A. L. || 33. ἐτέρων R; dein οὐδὲ γὰρ L; et ἐκεῖνος pro οὐδ' αὐτὸς A. || 33*. γίλ. om. A. || 34. θαλάσσης,
αὐτῆς A. || 35. ἐπεὶ L. ἐπ' οἷς R. || 36. Μανιόλης, ἐν αἷς ἐὰν ἐπέλθῃ τις τῶν ἐνταῦθα τόπων πλοῖον (μετὰ πλοίου R.) σιδ. ἔχων
ἥλους L. || 37. εἰς δὲ εἰδικῶς A. || 38. ἐπιουρίοις A. ἐπιουρίοις R. ἐν πιουρίοις L.

Cap. VIII. 1. μεγίστους om. A. || 2. αὐτῷ οἱ ε. om. A. || 3. ἐν τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ τῆς νήσου L. || 4. ἐν τῷ αὐτῷ μὲν γὰρ A.
ἐν γὰρ τ. αὐτῷ, φησιν, οὐτε ἀμπελος ὀμφακίζει οὐτε τρυγᾶται L R. || 5. κάριον L. κάρδιον A; deinde τὸ Ἰνδικοῦν .. ἀρωματί-
ζον L; τὸ Ἰνδικὸν καὶ ἀρωματίζον R. || 6. ἐράς οὐ τικτομένης L. ἐρίων οὐ ὑπαρχόντων R. || 7. πρ. δὲ A L. || 8. περιτιθέντες A.
|| 9. ἢ om. A. || 10. sic R; Αὐξουμέας L; Αὐξουμάτο A; ποικ. εὐρε A; πλοιαρίοις R, πλοιαρίους L. || 11. sic R; ἐπειράθη AL.

circa cum quibusdam mercatoribus in Erythræo sive Rubro
mari navim conscendens navigavit primo sinum Adulicum,
et Adulitarum oppidum vidit, mox Aromata promontorium
et Troglodytarum emporium penetravit: hinc et Auxumi-
tarum loca attigit, unde solvens prosperis flantibus ventis,
licet plurimum navigatione dierum, Muzirim totius Indiæ
citra Gangem emporium tandem pervenit: ubi quendam
Indorum regulum dominari asserebat. Immoratus igitur
ibi aliquamdiu, observataque diligenter aeris et loci quali-
tate ac hominum consuetudine per plures dies, venit ei in
mentem ad insulam, quæ Taprobane vocatur, transfretare:
in qua illi quibus Beatorum nomen est, longissimam æta-
tem vivere asserunt (nam vitam hominum centum annis
modicam putant) propter miram aeris temperiem et incom-
prehensibilem divini dispositionem iudicii. Huic quatuor
moderantur reges seu satrapæ, inter quos unus est maxi-
mus, cui ceteri subjacent obediuntque, ut ille scholasticus
referebat. Narrabat quoque, si credere facile est, mille
insulas Arabici et Persici maris, et quas Maniolas vocant,
illi obtemperare. Illic ille quem magnetem appellant repe-
ritur lapis, qui ferri naturam ad se vi sua trahere dicitur.
Cum ergo navis aliqua clavos habens ferreos illic appli-
cuerit, illico retinetur, nec quoquam ire permittitur vi

nescio qua lapidis occulta impediante. Oh id naves ibi li-
gneis clavis construi dicebat.

VIII. Quod insula quinque habet flumina et quidem
maxima, quibus tota irrigatur fertiliorque redditur. Unde
et ob maximam cæli clementiam poma nullo unquam tem-
pore arboribus desunt; immo eodem tempore ejusdem
arboris dum ramus alter florescit, alter fructus gignit,
ceteri maturos ostendunt fructus. Insuper habet insula
hæc dactylos, nuces quas Indicas dicimus, grandes et mi-
nutas, odoriferas tamen; item et nuces quas corylos dicimus.
Homines illius terræ aluntur pomorum, oryza: et lactis cibo:
nobiles vescuntur certis quibusdam diebus etiam solemnibus
ovium caprarumque carnibus. Sues a Thebaide usque ad In-
diæ Æthiopięque fines aiunt non inveniri ob maximos æstus.
Induunt gentes insulæ ovium pelles non spernenda labo-
ratas arte; oves item non lanæ sed setarum teguntur vellere;
nec lanæ nec lini habetur ibi usus, ut narrabat scholasticus;
et quod de Æthiopię et Persię finibus et Auxumitarum
locis ibi mercatores emendi, vendendi permutandæque rei
gratia conveniunt; et quod piper ibi nascitur, in magna
colligitur copia. Ipsa autem admodum parva et inutilis
gens est, quæ intra speluncas saxæas vivit, et per præcipi-
tia magna discurrere naturæ patriæ edocta consuevit. Piper

σμικρότατον καὶ ἀδρανέστατον, λιθίνοις σπηλαίοις ἐνοικούντες, οἵτινες καὶ κρημνοβατεῖν ἐπίστανται διὰ τὴν τοῦ τόπου συστρόφην, καὶ τὸ πέπερι οὕτως ἀπὸ τῶν θάμνων συναγοῦσι. Δενδρύζια γάρ ἐστι κολοβά, ὡς ἔλεγεν ὁ σχολαστικός ἐκείνος· εἰσὶ δὲ καὶ οἱ Βισάδες ἀνθρωπάρια κολοβά, μεγαλοκέφαλα (13), ἄκαρτα καὶ ἀπλότριχα. Οἱ δὲ λοιποὶ (14) Αἰθίοπες καὶ Ἰνδοὶ μέλανες εἰσὶ καὶ νεανικοὶ (15) καὶ φριζότριχες. Ἐκείθεν δὲ (16) κατασχεθεὶς ὑπὸ τοῦ δυναστεύοντος τῶν πραγμάτων ἐπειρώμην (17) ὡς τολμήσας εἰσελθεῖν εἰς τὴν χώραν τὴν ἐκεῖ (18). Καὶ οὕτε ἐκεῖνοι (19) ἐδέχοντο τὴν ἀπολογίαν τὴν ἐλγὴν· οὐ γὰρ ἐπίστανται (20) τὴν διάλεκτον τῆς ἡμετέρας χώρας· οὕτε δὲ ἐγὼ τὰς παρ' ἐκείνων εἰς ἐμὲ γινόμενας ἐγνώριζον εὐθύνας (21)· οὐδὲ γὰρ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ἐπιστάμην (22), μόνον δὲ ταῖς διαστροφαῖς τῶν ὄψεων ἀλλήλοις ἐστοιχοῦμεν ὡς (23) γνώριμα σημεῖα, ἐγὼ μὲν (24) τὰς ἐκείνων ἐγκλημάτων· εἰς τὴν εἰς τοῦ ὑπαίμου τῆς χροᾶς τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ ἀγρίου (25) τρισμοῦ τῶν ὀδόντων· δι' ὧν κινήσεων (26) τὴν τῶν λεγομένων παρ' αὐτῶν δύναμιν ἐστοχάζομαι· ἐκεῖνοι δὲ πάλιν (27) ἐκ τοῦ τρόμου τοῦ ἐμοῦ καὶ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς ὠχρότητος τοῦ προσώπου τοῦ ἐμοῦ (27*) τῆς ψυχῆς ἐλεεινὸν καὶ τὴν (28)

τοῦ σώματος δειλίαν ἐνεργῶς κατεμύθανον. Κατασχεθεὶς οὖν παρ' αὐτοῖς ἐξαετίαν ὑπηρέτησα τῷ ἀρτοκόπῳ (29) παραδοθεὶς εἰς ἐργασίαν. Ἦν δὲ τὸ ἀνάλωμα τοῦ βασιλέως αὐτῶν, φησὶ (30), μόδιος εἰς σίτου εἰς ὄλον αὐτοῦ τὸ παλάτιον, κακεῖνος οὐκ οἶδα πόθεν ἐργόμενος (31). Οὕτως δὲ ἡδυνήθη ἐν τῇ ἐξαετίᾳ (32) πολλὰ ἐκ τοῦ κατὰ μέρος τῆς γλώσσης αὐτῶν μαθεῖν καὶ τὰ παρακείμενα ἔθνη. Ἀπελύθη δὲ, φησὶ, ἐκεῖθεν τούτῳ τῷ τρόπῳ (33). Ἄλλος βασιλεὺς ποιήσας μάχην μετὰ τοῦ κατέχοντός με (34), διέβαλεν αὐτὸν πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα τὸν τῇ Ταπροβάνῃ προκαθεζόμενον (35), ὡς ἄνδρα ἀξιόλογον Ῥωμαῖον αἰγμάλων λαβῶν, τοῦτον ἔχει εἰς ὑπηρεσίαν ἀγενοστάτην. Ὁ δὲ (36) πέμψας κριτὴν ἓνα καὶ μαθὼν τὸ ἀκριβές, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀσκοδορηθῆναι (37), ὡς ὑδρίσαντα Ῥωμαῖον. Λέγονται γὰρ (38) πάνυ τιμᾶν τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ φοβεῖσθαι ὡς δυναμένους τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἐπιβῆναι δι' ὑπερβολὴν ἀνδρείας καὶ εὐμηχανίας (39).

[ΚΕΦ. Θ'.]

Ἐλεγεν οὖν ἐκείνος ὅτι οἱ Βραχυμαῖνες ἔθνος ἐστὶν οὐκ (1) ἀποτασσόμενον ἀπὸ προαιρέσεως, ὡς οἱ μοναχοί,

mox scripsi ἐβασα pro βήσας || 12. sic A; βησάδων et mox βησάδες R. Θηβαίων, sed infra Βηθαίους L. Eos dicit, qui Ptolemaeo vocantur Βησάδαι. || 13. μελανοκ. L. || 14. οἱ δὲ λοιποὶ οἱ τε Αἰθ. L. || 15. sic L. νεανίαι A, νεανίσκοι R. || 16. τε, φησὶ, L. || 17. ἐπειρώμην L. || 18. χώραν αὐτῶν L. || 19. ἐκεῖνοι om. A; τὴν ἀπ. ἐδ. τὴν ἐ. L. || 20. μὴ ἐπιστάμενοι L. || 21. γινόμενας et εὐθύνας om. A. || 22. τὴν ἐκείνων ἐπιστάμην γλῶσσαν, μόναις L. || 23. ὡς om. L. || 24. pro his A: ἐπὶ τῶν αἰγλημάτων ταῖς παρ' ἐκείνων· ἐκ τοῦ ὑφ' ἐμοῦ τῆς χροᾶς. || 25. ἱατροῦ A. || 26. δι' ὧν κ. om. A. || 27. δ' αὖ πάλιν et mox τρόπου L; dein omittit verba καὶ τοῦ φόβου. || 27*. sic L. ὡχρ. ὀφθαλμοῦ A. || 28. καὶ τοῦ σ. δειλία ἐνεργὸν (ἐνέργως R.) κατεμ. A; διὰ τοῦ σ. δειλίας κατεμ. L. || 29. sic R. ἀρτοκοπίῳ A. ἀρτοκοπεῖω L. || 30. sic L. βασ. ἐκείνου, ὡς ἔλεγεν, μόδιος σίτου A; mox. om. κακεῖνος L. || 31. φερόμενος L. || 32. μετὰ τὴν ἐξ. A. In L et R ita: οὕτως δὲ, φησὶν, ἐν τῇ ἐξ. ἡδυνήθη πλείεστα ἐκ τῆς γλώσσης αὐτῶν σημειώσασθαι, δι' ὧν καὶ τὰ λοιπὰ (τὰ παρακείμενα λοιπὸν R.) ἔθνη μεμάθηκα. || 33. ἀπολύεται οὗτος τούτῳ τ. τ. A. || 34. αὐτὸν A. || 35. ἐν τῇ Ταπροβάνῃ νήσῳ καθεζόμενον L. || 36. ὅστις L. || 37. ἀσκήσας ἐκείνου A. fortasse reponendum ἀσκήσας ἐκείνου. || 38. πάνυ γὰρ τιμᾶσι τε καὶ φοβούνται τὴν Ῥ. ἀρχὴν ὡς δυναμένην καὶ τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἐπιβῆναι (τὴν χώραν α. ἐκπορεύσθαι R.). L. || 39. εὐμηχανίας A.

autem cum ramusculis suis colligitur: ipsas autem arbores quasi quasdam humiles ac parvulas stirpes esse dicebat. Nam et ipsos exiguos homunculos esse, et grandia quaedam capita asserit habere cum laevibus et detonsis (intonsis) capillis. Reliquum vero Aethiopum atque Indorum genus comis naturaliter crispatis horret. In quo loco (adjectis) ab eo qui illic plurimum poterat, ego illico abreptus atque detentus sum, qui statim corperat mihi etiam acerbè conviciari eo quod eorum patriam solumque contingere ausus fuero. Et illi neque excusationem neque defensionem meam æquis animis audiebant: non enim poterant linguæ meæ intelligere sermonem, nec ego criminis causam, quod mihi objiciebatur sciebam, quia illorum verba non noveram. Ex solis tantum nutibus nos mutuos intelligere videbamur: ego quidem ex adspectu torvo luminum et ex sævo dentium stridore poteram verborum significata noscere: illi vero ex pallore meo atque pavore sensus meos misericordia magis dignos suspicabantur. Sic itaque ab eis detentum per sexennium me in pistrino opus facere jussunt. Expensa autem ex palatio regis ipsorum unius tantum

modii frumenti quolibet anno. Post sex vero annos, dum paulatim ediscerem eorum loquelam, potui multa de vicinis nationibus locisque cognoscere. Tandem deo propitio de captivitate hoc modo ereptus sum. Rex alius supradicto huic regi inimicatus, eum apud majorem illius regionis imperatorem accusavit, quod nobilem virum civemque Romanum in teterrimam captivitatem atque extremum servitium redegetisset. Quo imperator audito, confestim illuc cognitorem causæ transmisit, ac deinceps rei veritate perspecta, protinus eum qui convictus in memorato crimine videbatur, exui tota sui corporis pelle præcepit, eo quod civi Romano fecisset injuriam. Dicuntur autem non solum impensius honorare Romanorum imperatorem, sed incredibiliter timere, tamquam qui præclaro polleat ingenio ac virtute magnifica, et Romanos eo quod armis atque viribus adeo potentes sint, ut, si velint, ad regionis ipsorum excidium valeant pervenire.

IX. Ipse ergo ille qui ista dicebat, adjiciebat quod genus Brachmanorum non ex propria tantum voluntate sæcularibus rebus renuntiat, sed potius ut ex judicio dei pendens

ἀλλὰ ἔλαχον (2) τὸν κλῆρον τοῦτον ἄνωθεν καὶ ἐκ θεοῦ
κριμάτων. Τὴν τοῦ ποταμοῦ παροικοῦσι φυσικῶς (3) ἐν
γυμνότητι διαζῶντες. Παρ' οἷς οὐδὲν τετράποδον ὑπάρ-
χει, οὐ γέωργιον, οὐ σίδηρος, οὐκ οἰκοδομή, οὐ πῦρ, οὐκ
ἄρτος, οὐκ οἶνος, οὐχ ἱμάτιον, οὐκ ἄλλο τί τῶν εἰς ἐρ-
γασίαν συντελούντων ἢ πρὸς (4) ἀπόλαυσιν συντείνοντων.
Ἐχουσι δὲ ἀέρα λιγυρόν τε καὶ εὐκρατον καὶ πᾶν κάλ-
λιστον. Σεβόμενοι τὸν θεὸν καὶ γυνῶσιν μὲν ἔχοντες, οὐχ
οὕτως δὲ λεπτήν, μήτε δὲ διευκρινεῖν οὕτω τοὺς τῆς
προνοίας λόγους δυνάμενοι, ὅμως εὐχονται ἀδιαλείπτως
εὐχόμενοι δὲ ἀντὶ τῆς ἀνατολῆς τὸν οὐρανὸν (5) ἀτενί-
ζουσι, τῇ τροπῇ τῆς ἀνατολῆς οὐ προσέχοντες. Ἐσθίουσι
δὲ τὰ παρατυγχάνοντα ἀκρόδρου καὶ λαχάνων τὰ ἄγρια,
βσα ἢ γῇ ἐκφύει αὐτομάτως, καὶ ὕδωρ πίνουσι, νομά-
δες ὄντες ἐν ὕλαις (6), ἐπὶ φύλλοις ἀναπαυόμενοι. Παρ'
αὐτοῖς δὲ πολὺ τὸ περσυνόν (7) καὶ τὸ λεγόμενον ἀκάν-
θινον καὶ ἕτι ἕτερα ἢ χώρα καρποφορεῖ (8), ἀφ' ὧν
ἀποζῶσι. Καὶ οἱ μὲν ἄνδρες εἰς τὸ μέρος τοῦ ὠκεα-
νοῦ ἐκείθεν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γάγγου παροικοῦσιν· οὗτος
γὰρ ὁ ποταμὸς εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐμβάλλει· αἱ δὲ γυναῖκες
αὐτῶν εἰσὶν ἐντεῦθεν (9) τοῦ Γάγγου ἐπὶ τὸ μέρος (10)
τῆς Ἰνδίας. Περιαιούται (11) δὲ οἱ ἄνδρες πρὸς τὰς
γυναῖκας Ἰουλίῳ καὶ Αὐγούστῳ μηνί· οὗτοι (12) γάρ

εἰσι παρ' αὐτοῖς μῆνες ψυχρότεροι, τοῦ ἡλίου πρὸς
ἡμᾶς (13) καὶ ὑπὲρ βορρᾶν ὑψωθέντος· οἱ καὶ εὐκρατότε-
ροι λέγονται εἶναι οἱ μῆνες ἐκεῖνοι, καὶ οἷστρον κινεῖν.
Καὶ ποιήσαντες (14) μετὰ τῶν γυναικῶν τεσσαράκοντα
ἡμέρας (15), αὐθις ἀντιπερῶσι· γεννησάσης δὲ (16) τῆς
γυναίκος δύο παιδία, οὐκέτι ὁ ἀνὴρ (17) ἀντιπερᾶ οὔτε
πλησιάζει αὐτοῦ τῇ γυναικί. Ἀντιστήσαντες οὖν (18)
ἀλλήλων τὸ ἀντίσωμα τὸν λοιπὸν ἐγκρατεύονται βίον.
Ἐὰν δὲ συμβῇ στείραν εὐρεθῆναι ἐν αὐτοῖς γυναῖκα, μέ-
χρι πενταετίας περᾶ πρὸς αὐτὴν ὁ ἀνὴρ συγγινόμενος
αὐτῇ (19). Καὶ ἐὰν μὴ γενήσῃ, οὐκέτι αὐτῇ προσεγ-
γίξει. Διὸ οὐδὲ εἰς πληθὸς (20) πολυάνθρωπον ἐκτέ-
ταται αὐτῶν τὸ ἔθνος διὰ τε τὴν δυσζωίαν (21) τοῦ τόπου
καὶ διὰ τὴν φυσικὴν ἐγκράτειαν τῆς γενέσεως. Αὕτη
τῶν Βραχμάνων ἐστὶν ἡ πολιτεία.

[ΚΕΦ. Γ'.]

Τὸν δὲ ποταμὸν λέγουσι δυσπεραίωτον εἶναι διὰ τὸν
λεγόμενον ὀδοντοτύραννον (1). Ζῶον γάρ ἐστι μέγιστον
εἰς ὑπερβολὴν ἐνυπάρχον τῷ ποταμῷ (2), ἀμφίβιον ἐλέ-
φαντα ὁλόκληρον καταπιεῖν δυνάμενον. Ἐν δὲ τῷ
καιρῷ τοῦ περάματος τῶν Βραχμάνων πρὸς τὰς ἐαυτῶν
γυναῖκας, οὐκ ὀπτάνεται (3) ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις.

Cap. IX. 1. οὐχ ἐτ' ὡς et ἄλλα om. A. || 2. λαχόντα (λαχόν) L. || 3. φυσικῶς om. A; dein ζῶντες. || A. 4. πρὸς addidi ex Cedreno p. 153, qui hunc locum iisdem fere verbis conceptum exhibet. A. || 5. τῷ οὐρανῷ L. || 6. ἐν ὕλαις om. A. || 7. περσυνόν vel περσυνόν cod. A; (fuerit Περσικόν); Περσικὸν ἐξ ὧν καὶ τὸ λεγόμενον ἀκανθινόν καὶ τινα ἕτερα καρποφόρα (ἐπιχώρια R.), ἀφ' ὧν ἄ. L. || 8. καρποφορεῖ cod.; ante χώρα addidi articulum; fortasse tamen scr. ἐπιχώρια καρποφόρα || 9. ἐντεῦθεν om. L. || 10. τὸ μέρος τὸ τῆς L. || 11. περιαιούται A. || 12. αὐτοὶ L; mox. οἱ μῆνες L. || 13. πρ. ἢ om. A; πρὸς ἡμᾶς καὶ R. || 14. νοήσαντες A. || 15. μῆνας ἡμέρας A. || 16. μέντοι L. || 17. οὐκ ἄρσις ἀντιπερᾶ A; οὐκέτι ὁ ἀνὴρ περᾶ πρὸς τὴν ἐαυτὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα κοινωνίας χάριν L. Pro οὔτε πλησιάζει αὐτῇ Cedrenus l. i. habet: οὔτε μὴν ἐκείνη πλησιάζει ἑτέρῳ ἀνδρὶ διὰ πολλὴν εὐλαβείαν || 18. ἀντ. ἀλλήλων τὸ ἀντὶ σωμάτων λ. ἑ. β. A; ἀντ. οὖν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ ἀντίσωμα τὸν ἐπι-
λοιπον ἑ. χρόνον L. || 19. sic L R, nisi quod post ὁ ἀνὴρ L. addit αὐτῆς, quam vocem om. R; μ. π. παραβαρῆσαι συγγ.
ταύτη A. || 20. εἰς πληθὸς om. A. || 21. δυσζωίαν A. ὀλιγοδείαν Cedrenus

Cap. X. 1. ὀδὸν τὸν τύραννον R. ὀδοντοτύραννον, Cedrenus || 2. sic L; εἰς ὅ. ἐν τῷ ποτ. ἐνυπάρχει ἀμφ. ἐλ. καταπίνειν (κατα-

ac divinitatis ope suffultum. Naturaliter enim nudi in fini-
timis fluvii regionibus vivunt. Nulli apud eos quadrupedes,
nullus terrae cultus, nullus ferri usus, nullum instrumenti
genus, quo fieri aliquod opus possit. Habent autem illic
deliciosas atque optimas auras et saluberrime temperatas.
Colunt semper deum, cuius veram quidem ac distinctam
notitiam se habere profitentur, omnemque providentiae ejus
ac divinitatis rationem discernere. Jugiter orant, orantes
vero non orientalem partem, unde oritur sol, aspiciunt,
sed caelum potius intuentur. Edunt autem ea, quae super
terram pecudum more potuerint invenire, hoc est arborum
folia et olera silvestria. Abundat enim apud illos plurimum
herba, quam inulam nomine vocamus sicut et apud Persas.
Item ibi est arbor quae acanthus nominatur. Habent et pa-
trias arbores quasdam nescio quos fructus ferentes, quibus
vesci semper solent. Viri trans ripam fluminis Gangis in par-
tibus Oceani, in quem fluvius memoratus ingreditur, degunt:
feminae vero citra Gangem juxta mediterraneas par-
tes morantur, ad quas earundem mariti Julio et Augusto
mense transvadere consuescunt. Isti enim menses apud
eos frigidiore videntur, eo quod tunc ad nos sol convertitur

et supra aquilonem, quem boream vocamus, vis solis eri-
gitur; quo tempore temperati aeres magis et ad concubitus
magis apti esse dicuntur. Ubi ergo quadraginta cum feminis
suis fecerint dies, mox ad propria revertuntur. At cum
enixa fuerit uxor alicujus, edideritque unum vel alterum
partum, non transit ulterius ad eam ejus maritus, nec ul-
terius cum propria concumbit uxore. Singulis enim filiis
in locum patrum substitutis, per totam de reliquo vitam a
propriis se uxoris abstinere. Si autem acciderit ut quis-
piam sterilem sortiatur uxorem, usque ad quinque annos
maritus ipsius ad eam transit, et ei maritalis praestat obse-
quium. Quae si gravida per tempus illud reddita non fuerit,
mox ab eadem penitus separatur. Ob quod non in multis
populos eorum diffunditur genus, tum propter locorum
difficultatem tum propter consuetudinem continendi. Haec
est ergo vita et conversatio Brachmanorum.

X. Fluvium autem ipsum cum maxima dicunt difficul-
tate vadari, tum propter Ondoniton tyrannum (Odontoty-
rannum) loca illa infestantem, tum etiam timore cujusdam
animalis in supradicto fluvio morantis, quod tantae magni-
tudinis esse dicunt, ut integrum possit elephantem devo-

Ἐῖσι δὲ καὶ δράκοντες μέγιστοι (4) ἐν τοῖς τόποις (6) ἐκείνοις, ἕως πηχῶν ἑβδομήκοντα ὧν καὶ δορὰν μίαν ἔθεασάν μιν ἐγὼ ποδῶν ε' (6) πλάτος ἔχουσιν. Οἱ δὲ μύρμηκας εἰσι οἱ ἐκεῖ παλαιστιαῖοι, οἱ δὲ σκορπίοι πηχυαῖοι· διὸ καὶ δυσδιόδευτοί εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ τόποι. Οὐ πᾶς δὲ τόπος τῶν ἐκεῖ ἔχει τοιαῦτα θηρία ἰοδόλα (7), ἀλλ' ἡ αἰκίητος μόνη. Ἀγέλη δὲ ἐλεφάντων πολλή.

Ἀρριανὸς (8) τοῦ μαθητοῦ μέντοι Ἐπικτήτου (9) τοῦ φιλοσόφου τοῦ καὶ δούλου γεγεννημένου, δι' εὐφυΐαν δὲ φύσεως εἰς φιλοσοφίαν ἐλάσαντος ἐν τοῖς καιροῖς Νέρωνος τοῦ βασιλέως τοῦ τοὺς αἰοιδίμους (10) ἀποστόλους καλᾶσαντος, τοὺς μακαρίους Πέτρον καὶ Παῦλον, τούτου τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα ἱστορήσαντος θ' ἐκτεκμήνην πονημάτων ἀπέστειλα τῇ ἀνδρείᾳ (11) τῆς σῆς καλοκαγαθίας, ὑποτάξας μου τῷ (12) ὑπομνηματικῷ· ὅπερ ἀναγινώσκων νουνεχῶς (13) καὶ φροντίσας ἐμμελῶς, βιώσεις ἀσφαλῶς.

[ΚΕΦ. ΙΑ'.]

Δάνδαμεις (1) ὁ τῶν Βραχμάνων διδάσκαλος διηγούμενος τὰ κατὰ τὸν Μακεδόνα ἔφη (2).

Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος οὐκ ἀνεχόμενος μόνος (3) εἶναι βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, οὐδ' ἀρκούμενος Φιλίππῳ

πατρὶ, καὶ Ἀμμανὸς υἱὸν ἑαυτὸν ἔλεγεν εἶναι, καὶ τῆς γεννήσεως ἐλεγχούσης (4), ψευδεῖς ἔφερε τῆς φύσεως ἀποδείξεις, ἀνικητούς δὲ ἀγῶνας προέτεινεν (5). Ἀνέτελλε γὰρ ὡς ὁ ἥλιος ἀπὸ Μακεδονίας κατοπτεύσας πολλὸν κόσμον (6) πρὶν ἔδωκε κατὰ Βαβυλῶνα· τὴν δὲ Εὐρώπην τε καὶ τὴν Ἀσίαν ὡς μικρὰ χειρῶσάμενος (7) χωρία, ἤλασε καὶ τὸν ἡμέτερον κόσμον κατοπτεύων καὶ ἐρευνῶν. Καὶ ἔλεγε ταῦτα (8) ὁ Ἀλέξανδρος· « Σοφία, μῆτερ προνοίας, κοινῶν (9) τῆς πασῶν [ἀρετῶν] δυνάμεως, ἀνωτέρω ἐν ἀληθείᾳ μόνῃ κειμένη, τροφὴ καὶ δημιουργὴ φύσεως, λόγων δότεira, γνώσεως κοινῆς [ἐρευνητὰ], ἀδίκους μὲν ἀποτινύσα, δικαίῳ δὲ φειδομένη, δὸς εὐμενῶς ἤδη μοι τῶν αἰτημάτων τυχεῖν. Βραχμᾶνας δὲ παρόντας ἐνθάδε σοφοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἰδεῖν ἔχω, μαθὼν παρὰ Καλάνου τινὸς τῶν ἐνθάδε σπεύσαντος πρὸς με· πεισθεὶς δὲ ἦλθον, ποθῶ δὲ (10) ὅπως ἴδω καὶ μάθω σαφῶς. »

[ΚΕΦ. ΙΒ'.]

Βραχμᾶνες καὶ αὐτοὶ Ἰνδοὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ (1) ταῦτα λέγουσιν·

« Ὁρεγόμενος σοφίας, Ἀλέξανδρε (2), ἦλθες πρὸς

μὴ δυναμένον (1. δυναμένον) ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐκείνοις ὀφθῆναι. || 4. μεγ. om. A. || 5. ποταμοῖς L; περὶ ποταμοῦ; τοὺς ἐκείνους R; dein ὡς καὶ δ. που μίαν L. || 6. δύο L; μοχ. ἔχουσιν om. A. || 7. τοιαῦτα ζῶα ἢ ἰοδόλα θηρία L. || 8. Ἀρριανὸς L. Ἐλεφάντων πολιάρου A. || 9. Ἐπικτ. om. L. || 10. αἰοιδίους R; μοχ. τοὺς μαχ. om. L; τὸν Μακεδόνα om. A. || 11. τῇ ἀλεξανδρ. A. || 12. ὑποτ. τὸ ὑπομνηματικὸν A. || 13. συνεχῶς A.

Cap. XI. 1. Δανδάμεις A. Δανδάμεις L. || 2. καλῶς δ. τὸ κατὰ τοὺς Μακεδόνας, omisso ἔφη, L. || 3. ὡς εἶναι A. || 4. λεγούσης A. || 5. προσέειπεν A; προέφερεν L. || 6. κατοπτεύσας (κατασπεύσας L; correct. Bissæus) π. x. om. A. || 7. γρησάμενος L, quod correct. Bissæus; ἡρησάμενος A. || 8. ἐν ἑαυτῷ addit L. || 9. κοινῶν A; κοινῶν δὲ L; deinde τῆς πασῶν μητρὸς ἀκαποσύνης conj. Bissæus; ἀνωτέρα L; ἐν om. A; μόνῃ L; κειμένη om. A; τροφὴς A; δοτῆρ A L; φύσεως A; ἐρευνητὰ suppl. Bissæus; ἀδίκων μὲν ἐπιμηνύς A L; ἀδίκους μ. ἀποτινύουσα conj. Bissæus; forte scr. ἀδίκους μὲν ἐπιμηνύουσα. || 10. δὸς ποθῶ A. ||

Cap. XII. Quæ jam sequitur Brachmanum disputatio legitur etiam in codice C, non ita tamen, ut uno tempore tota exhibeatur, sed disceptam auctor codicis reliquæ suæ de Brachmanibus narrationi inseruit. Ac prima quidem hæcce ejus pars post ea legitur, quæ adscripsimus cap. 5 not. 9, ubi vide. || 1. τῷ βασιλεῖ om. A. || 2. ἄλ. om. A, post v. ἡμῶς:

rare. Eo vero tempore, quo Brachmani fluvium transire consueverunt, divino asserunt iudicio dictum animal non videri in fluvio. Maximi etiam dracones illic esse dicuntur, habentes septuaginta per longitudinem cubitos, unde ego unius pellem vidisse me memini [quadraginta] duos in latitudine habentem pedes. Formicas etiam illic esse ad modum palmæ hominis, scorpiones vero ad cubiti humani mensuram adesse loquuntur. Propter quæ monstra periculosus est ipsorum transitus locorum. Non tamen ubique animalia ista nascuntur, sed in illis partibus tantum, quæ ab hominibus non inhabitantur. Plurimique illic elephantum greges esse dicuntur.

Hæc sunt quæ a Thebæo scholastico de Brachmanis audivisse se affirmat Museus. Quæ vero ex historiis de Alexandri vita legi et quæ ex plerisque auctoribus ad hæc faciendū de illis desumpsi, nunc subnectam.

XI. Alexander imperator, quum ei Macedoniæ solius imperium non sufficeret, neque Philippo patre tantum posset esse contentus, Jovis Ammonis filium semet esse dicebat.

Et quamvis originem ipsius facile ipsa rei veritas comprobaret, falsis tamen quibusdam, et ut ei videbatur, invictis modis aliam sui esse naturam generis adstruebat. Itaque solemnī bellorum apparatu, ac instructis equitum peditumque militum copiis, e Macedoniæ regione consurgens totum pæne peragravit mundum: et antequam in provinciam Babylonis accederet, Europam quidem et Asiam veluti quædam parva loca transcurrit; venit tandem in partes nostri quoque orbis, ut eas inspiceret, quasque cum reperisset suis conformes sensibus, ipse dicebat: « Sapientia, providentiæ mater, habens cum virtute ipsa, quæ omnium virtutum caput est, quandam communionem, in sola veritate consistens, alens omnem faciensque naturam, cujus donum est nostrorum sermo verborum, notitiam scientiamque communem scrutans et perspicuens, injustis quidem tribuens quæ merentur, justis autem parcens: da mihi quæ te placidam, ut possim ad illa quæ cupio his precibus pervenire, Brachmanos vero bonitate ac sapientia præditos viros hic præsentēs cernere. Veni enim, ut aliquæ cognoscere

ἡμᾶς· ὅπερ προθυμότερον (3) ἀποδεχόμεθα Βραχμᾶνες, ὅτι ἐστὶ βασιλικώτερον ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν· τοῦτο γὰρ ἠθέλησας μαθεῖν, βασιλεῦ (4) Ἀλέξανδρε· ὁ φιλόσοφος γὰρ οὐ δεσπόζεται, ἀλλὰ δεσπόζει· ἄνθρωπος γὰρ αὐτοῦ οὐ κρατεῖ παντελῶς. Ἄλλ' ἐπειδὴ μέχρι τοῦ νῦν (5) διαβεβλήμενοι ἡπιστούμεθα ὑπὸ σου, γευσόμενος νῦν (6) τῶν ἀληθινῶν λόγων ἦλθες (7). Κάλανος γὰρ κακὸς ἀνὴρ ἡμῖν γεγέννηται, καὶ διὰ Κάλανον ἄνδρες Ἕλλη- νες Βραχμᾶνες ἔγνωτε, ἀλλ' οὐκ ἐπέγνωτε (8)· ἐκεῖνος γὰρ οὐκ ἦν ἡμέτερος, ἀπ' ἀρετῆς δραπετεύσας εἰς πλοῦτον (9). Οὐκ ἤρξατο αὐτῷ Τιβεροδοάμ ποταμοῦ (10) πίνειν ὕδωρ σωφροσύνης (11) καὶ ἀμολγὰς ἐσθλῆιν, ἐν οἷς αὐξάνεται νοῦς θεοπρεπῆς, ἀλλὰ (12) πλοῦτον ἔσχεν ἐχθρὸν ψυχῆς· καὶ οὕτως ἐν ἑαυτῷ δεινὸν ἀνέ- φλεξε πῦρ καὶ εἰς ἡδονὴν ἑαυτὸν (13) ἀπέστρεψεν ἀπὸ σοφίας. Ἡμῶν δὲ οὐδεὶς (14) ἐπ' ἀνθρώπων κυλιέται, οὐδὲ ἀλγηδὼν ἡμῶν δαπανᾷ τὸ σῶμα, ἀλλ' ἐστὶν ἡμῶν ἡ τροφή (15) ὑγείας φάρμακον. Ἀπλουτοὶ δ' ἐσμὲν κατὰ τὴν φύσιν· καὶ ὁμοίως πᾶσι τῷ βίῳ ἡμῶν ἐπα- κολουθεῖ ὁ θάνατος. Εἰ δὲ τῶν ὀνητῶν τινὲς ἀνδρῶν (16) ψευδεῖς μαθόντες λόγους, καὶ κενοῖς ἡμᾶς ὑποτοξεύουσι βέλεσιν, ἀλλὰ τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν οὐ βλάπτουσιν. Ἴσον δ' ἐστὶ τὸ ψεύδεσθαι καὶ τὸ τάχος πείθεσθαι· ἀδικεῖ γὰρ ὁ ψευδόμενος ὅς πείθει, ἀδικεῖ δὲ καὶ ὁ πει- θόμενος ψευδομένῳ προσέχων πρὶν ἢ ἀληθὲς μάθῃ. Διαβολὴ γὰρ μήτηρ ἐστὶ πολέμου καὶ τίττει ὄργην (17), ἀφ' ἧς μάχονται καὶ πολεμοῦσι (18). Πλὴν οὐκ ἐστὶ

ἀνδρεία τὸ (19) φονεύειν ἄνδρας· ληστοῦ γὰρ ἔργον ἐστίν. Ἀνδρεία δὲ (20) ἐστὶ τὸ πάσῃ ἀέρῳ κράσει μάχεσθαι γυμνῷ τῷ σώματι καὶ γαστρὸς ἐπιθυμίας ἀναιρεῖν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πολέμους μάλλον νικῆσαι καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας μὴ καταγωνίζεσθαι πρὸς τὸ δρέ- γεσθαι δόξης καὶ πλούτου καὶ ἡδονῆς. Τούτους οὖν νίκησον πρῶτον, Ἀλέξανδρε, τούτους ἀπόκτεινον. Τού- τους γὰρ ἐὰν (21) νικήσῃς, οὐκ ἐστὶ σοι χρεία πρὸς τοὺς ἔξω μάχεσθαι· τοῖς γὰρ ἔξω μάχῃ, ἵνα τούτοις ἐνέγκῃς φόρους (22). Οὐ (23) βλέπεις ὅτι τοὺς ἔξω νικῶν (24) ὑπὸ τῶν ἔνδον νενίκησαι; Πόσοι σοι δοκοῦσι βασιλεῖς ἀνοίας ἐν τοῖς ἄφροσι τυραννεῖν (25); γλῶσσαι, ἀκοὴ, ὄσφρη- σις, δρασσις, ἀφῆ, γαστήρ, αἰδοῖα, δλος ὁ χρώς (26). Πολλὰ δὲ καὶ ἔσθωθεν, ὥσπερ ἀμειλικτοὶ δέσπονται καὶ τυραννίδες ἀκόρεστοι, ἀπέραντα ἐπιτάττουσιν (27) ἐπι- θυμῖαι, φιλοχρηματῖαι, φιληδονῖαι, δολοφονῖαι (28), σωματομιξῖαι, φονοκτονῖαι, διχοστασίαι· αἷς πάσαις ταύταις καὶ ἄλλαις πλείοσι βροτοὶ δουλεύουσι, δι' ἅς- περ φονεύουσι καὶ φονεύονται. Βραχμᾶνες δὲ νική- σαντες τοὺς ἔσθωθεν (29) πολέμους πρὸς τοὺς ἔξωθεν οὐ μαχόμεθα (30)· ἀναπαυόμεθα βλέποντες ὕλας καὶ οὐρανὸν, καὶ ἀκούομεν ὀρνέων ἤχον εὐμελῆ καὶ αἰετῶν κλαγγὴν, φύλλα τε περιβεβλήμεθα καὶ ἀέρι ἐνδαιτώ- μεθα (31) καὶ καρποὺς ἐσθίομεν καὶ ὕδωρ πίνομεν, θεῶν ὕμνους ᾄδομεν καὶ τὰ μέλλοντα ἐπιθυμοῦμεν, οὐ- δένος μὴ ὠρελοῦντος ἀκούομεν· τοιαῦτα Βραχμᾶνες ζῶμεν (32), οὐ πολλοὺς λόγους λέγοντες καὶ σιωπῶντες.

ponit L; ἐνταῦθα post v. ἡμᾶς add. C. || 3. sic Bissæus; πρότερον L, omisso ὅπερ; ὅπερ πρῶτον A C; dein ἀπεχόμεθα A. || 4. βασιλεῦ A C; malim βασιλεὺς ὦν; μοχ οὐ δεσπόζεται ἀλλὰ εἰ παντελῶς om. A. || 5. μέχρι νῦν L; μ. τούτου C. || 6. γευσόμενος γὰρ τῶν C; γ. ἀληθ. A; γ. νῦν ἀλ. L. || 7. γνῶθι C. || 8. ἀλλ' οὐκ ἐ. om. L C; pro ἔγνωτε C ἔγνωσαν. || 9. εἰς πλ. om. C; εἰς om. A. || 10. sic L; τιβήριο ποτ. A; ἐν τῇ Βαροάμ C; Ταγαθενα legitur ap. Pseudo-Origenem philos. 24 vol. I, p. 204 ed. Par. 1733. || 11. ἀγαθὸν add. C; dein ἀμολγὰς L C; γῆς post ἐσθλῆιν add. C. || 12. ἀλλὰ om. L A. || 13. αὐτὸν L C; om. A. || 14. τῶν Βραχμᾶνων addit C; dein: ἐπ' ἀ. πορεύεται ἡ μάλλον κυλιέται C. || 15. τροφή, ζωὴ L C. || 16. κακῶν ἀνδρῶν τι- νες A; οἱ δὲ... μαρτάνουσι λ. καὶ καινοῖς ὑμᾶς ἀποτ. βέλεσιν, omisiss reliquis, C. || 17. ἐν ἀνθρώποις add. C. || 18. Ἀλέξανδρε, ἀνθρώποι addit C. || 19. τὸ πολεμεῖν καὶ φον. A; οὐκ ἐστὶ τὸ φονεύειν ἀνθρώπους ἀνδρεία C. || 20. δὲ πάλιν ἐστὶ τῷ C; ἐστὶ πρὸς τὸ (1. τὸ πρὸς) πᾶσαν L; ἐστὶ πρὸς ἅπασ. χειρῶν μ. A. || 21. ἐὰν μόνον C. || 22. τοῖς γὰρ... φόρους om. C. || 23. οὐ om. A. || 24. νικᾶς καὶ L C. || 25. καὶ ὅσοι σ. δ. βασιλεῖς ἐν τοῖς ἀ. ὅτι ὑπάρχει αὐτοῖς C. || 26. αἰδ. δ. ὁ χ. om. C. || 27. ἐπιτάττουσαι L. || 28. φειδωλῖαι L; σωμα. εἰ φονοκτ. om. L C. || 29. ἔνδον L. || 30. πολέμους καὶ τοὺς ἔξωθεν, λοιπὸν ὑγιεῶς ἔχομεν C; πολέ- μους, λοιπὸν ἀνεργώθησαν (i. e. ἀνεργώθημεν) L. || 31. διαχεόμεθα A. || 32. τοιαῦτα... ζῶμεν om. A; οὐ πολλὰ λέγομεν,

a Calano, incolà horum locorum, qui ad me festinus acces- sit, quo nunc persuadente desidero ediscere cuncta plenius, et videre. »

XII. Brachmanni vero e contra Alexandro ista dicebant : « Venisti ad nos, inquiunt, cognoscere sapientiam cupiens : nos autem Brachmani libenter statim talem susce- pimus voluntatem. Huiusmodi enim desiderium in vita ac moribus nostris regnum (regium) iudicatur, quod nunc discere imperator ipse voluisti. Philosophus enim non dominio alterius obtemperat, sed ipse dominatur : homo enim in eum non habet potestatem. Sed quoniam nihil nobis hactenus credens (eo quod usque ad præsens tempus male de nobis apud te quidem locuti sunt), nunc ad nos vera degustans venisti. Calanus enim vir apud nos pessimus fuit, per quem vos Græci homines Brachmanos agno- vistis quidem, bene tamen non potuistis agnoscere. Ille

enim non fuit noster, qui ad divitias sine aliqua sui excusa- tione transfugit, cui non sufficit de Taberunco fluvio aquam castitatis haurire, neque pressi lactis cibum sumere, qui- bus deo digna mens crescit, quam ille deo semper habuit inimicam, qua male succensus in iram exarsit, quamque de sapientiæ bonis transtulit ad vitia voluptatis. Ex nobis autem nullus in prunis ardentibus volutatur, neque ulli dolores corpora nostra consumunt, sed vita nostra medi- camentum aliquod sanitatis est. Naturali autem beneficio alieni a divitiis omnibus sumus : æquo etiam vitam nostram mors fine comitatur. Et si interdum nonnulli forte morta- lium, ad quos falsorum venit doctrina verborum, percutere nos vanis tentant sagittis, ingennitatem tamen nostram læ- dere ac vitare non possunt. Unum atque idem est men- tiri, et credere mentienti. Nocet enim si quis alicui falsa persuadet; nocet et tibi, qui dum mendacio credit, non

Ἑμῆς δὲ λέγεται ὅτι δεῖ μὴ ποιεῖν (33), καὶ ποιεῖτε ὅ μὴ δεῖ λέγειν. Παρ' ἡμῖν δὲ (34) οὐδεὶς φιλόσοφον οἶδεν εἰ μὴ λαλήσῃ (35)· ἡμῶν γὰρ ὁ νοῦς ἐστὶ ἡ γλῶττα, καὶ ἐπὶ τοῖς χεῖλεσιν αἱ φρένες. Χρυσὸν καὶ ἄργυρον συνάγετε, δούλων χρεῖαν ἔχετε καὶ μεγάλων οἰκων, ἀρχὰς διώκετε (36), ἐσθίετε καὶ πίνετε ὅσα καὶ τὰ κτήνη, οὐκ αἰσθάνεσθε (37) ὡς ἰδιῶται· περιβάλλεσθε μαλακὰ, ἐξομοιοῦμενοι τοῖς σκώληξι τοῖς σπυρικοδιασταῖς (38), ἀδεῶς πάντα πράττετε καὶ ἐφ' οἷς πράττετε μετανοεῖτε (39), καθ' ἑαυτῶν λαλεῖτε (40) ὡς κατ' ἐχθρῶν, τῆς γλώττης ἐξουσίαν ἔχοντες ὑπ' αὐτῆς πολεμεῖσθε· κρείττονες ἡμῶν εἰσὶν οἱ σιγῶντες, κἂν ἑαυτοὺς οὐκ ἐλέγχωσι· παρὰ προβάτων ὥσπερ αἰχμαλῶτοι ἔρια δανεῖσθε, δόξαν τοῖς ἁκτύλοις ἡμῶν ὡς ξόανα περιτίθεσθε, χρυσὸν ὡς αἱ θήλειαι φορεῖτε, καὶ ἐπὶ τούτοις μεγαλύνεσθε (41), καθ' ὁμοίωσιν τοῦ κτίσαντος δημιουργηθέντες ἀνημέρων θηρίων θυμὸν τίκετε· ὅταν πολλὰς κήτσεις περιβάλλησθε, ἐπὶ τούτοις μεγαλύνεσθε (42), καὶ τοῦτο βλέποντες ὅτι πρὸς ἀλήθειαν οὐδὲν ἡμῶς δύναται ὠφελεῖν· χρυσὸς γὰρ ψυχὴν οὐκ ἀνίστησιν, ὡδὲ σῶμα πταίνει, ἀλλὰ τούναντίον μᾶλλον καὶ ψυχὴν

σκοτοῖ καὶ σῶμα ἐκτῇκει (43). Ἡμεῖς δὲ πρὸς ἀλήθειαν τὴν φύσιν ἐπείγοντες (44) [καὶ] τὰ ταύτη ἀποκληρωθέντα, ἐκείνων καὶ προνοοῦμεν. Πείνης παραγενομένης, ἀκροδρύους καὶ λαγάνους τοῖς ἐκ τῆς προνοίας ἡμῖν χορηγοῦμένοις ἰώμεθα ταύτην· καὶ δίψης παραγενομένης, ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἐρχόμενοι, χρυσὸν πατοῦντες (45) ὕδωρ πίνομεν, καὶ ταύτην θεραπεύομεν (46). Χρυσὸς δὲ ὡς παύει δίψαν, οὐδὲ λιμὸν παραμυθεῖται, οὐ τραῦμα θεραπεύει, οὐ νόσον ἴσται, οὐκ ἀπληστίαν ἐμπίπλησιν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ προσεξεγείρει ταύτην τὴν ξένην τῆς φύσεως ἐπιθυμίαν. Καὶ διψῶν μὲν ἄνθρωπος δῆλον ὅτι (47) ἐπιθυμεῖ πιεῖν, καὶ λαβὼν (48) ὕδωρ πέπαυται τῆς δίψης· καὶ ὁ πεινῶν φυσικῶς ἐπιζητεῖ τροφήν καὶ φαγῶν κορέννεται καὶ τῆς ἐπιθυμίας πέπαυται (49). Παντάσασιν οὖν ὄντων ὅτι ξένον φύσεως ἐστὶ τὸ χρυσοῦ ἐπιθυμεῖν· πᾶσα γὰρ ἐπιθυμία πέπαυται βροτῶν, ὅταν λάβῃ κόρον (50), ἐπειδὴ τῇ φύσει τοῦτο συνέσπαρται (51)· ὁ δὲ τῶν χρημάτων ἔρως ἀκόρεστός ἐστι διὰ τὸ εἶναι τοῦτον παρὰ φύσιν. Ἐπειτα καὶ ἐν αὐτῇ κοσμεῖσθε (52) καὶ ἐπὶ τούτῳ δοξάζεσθε, τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὑπερμεγαλυνόμενοι·

σιωπῶμεν τοὺς πολλοὺς λόγους A. || 33. ὅ δεῖ π. A L. || 34. ἡμῖν γὰρ. C. || 35. sic. C; οὐδεὶς φιλοσοφῶν οὐδὲν, εἰ μὴ λαλήσωσιν L; παρ' ἡμῖν τοῖς φιλοσόφοις οὐδὲν οἶδεν, εἰ μὴ λαλήσωσι A. || 36. ἐκδιώκετε C. || 37. οὐδὲ addit A. || 38. ἐξομ... σπρ. om. C; ἀδεῶς om. A. || 39. μεγαλύνεσθε A. || 40. ἑαυτοὺς καταλαλεῖτε C. || 41. ἐπαίρεσθε C; sequentia usque ad περιβάλλεσθε omittens; ἐπὶ τ. μετ. latina omittunt; recte, puto; in graecis mox iterum ponuntur. || 42. ἐ. τ. μ. om. A. || 43. σκοτίζει ψυχὴν κ. σ. τῇκει C. || 44. ἐπιγόντες A. deinde addidi καὶ. || 45. χρ. πατ. om. C. || 46. θεραπεύοντες. || 47. δῆλον τι ἐπιθυμεῖ οmissio πιεῖν A; δῆλον ἐ. π. C; ἀνθ. ἐπ. π. L. || 48. λαβὼν C. || 49. κ. τ. ἐ. π. om. C. || 50. καιρὸν A; τοῖς βροτοῖς, ὅταν λάβωσι τὸν θάνατον κατὰ νοῦν C. || 51. συνέσπαρται A. καὶ τοῦτο συνέσπαρται C. || 52. τὸ κοσμεῖσθαι... δοξάζεσθαι A; ἐνδοξά-

facile ad ipsam veritatem pervenire valet. Insimulatio autem mala inimicitarum quaedam et certaminum mater est, quae ex se iracundiam parit, ex quibus rursus jurgia et bella nascuntur. Nulla tamen virtus est occidere hominem: latronum enim iste, ut novimus, mos est. Sed nos virtutem veram vocamus contra aurarum mutationes nudo corpore dimicare, desideria ventris abscindere, et varias ipsius pugnas abstinentia patientiaque superare. Igitur prius vince hos inimicos ante omnia tuos, si fortis videris tibi, et exinde opus tibi non erit adversum quempiam certamina externa committere. Idcirco enim contra eos qui foris sunt, commoves bella, ut istis quos intrinsecus habes, alimenta et fomenta suppedites. Sed tu vides quod eos quidem, cum quibus foris dimicas, vincis, ab iis autem quos nosti, qui intra te sunt, superaris. Considera igitur quanti tyranni in stultorum cordibus degunt, oculi, aures, nares, venter, virilia, totumque corpus humanum; quam multa etiam desideria nascuntur intrinsecus, quibus omnibus genus mortale succumbit et servit, propter quae cuncta et jugulantur et jugulant. Nos autem Brachmani, quia omnia quae intrinsecus habemus bella superamus, jam de reliquo incolumes atque securi in summa pace requiescimus. Silvas videmus, caelumque suspicimus, aquilarum diversarumque avium gratissimas voces semper audimus, nullo sub aere arborum foliis nostra corpora contegimus, eorumque fructibus vescimur, aquam bibimus, hymnos

deorum canimus, et futuri saeculi vitam desideramus, nullumque quod prodesse nobis non possit, audimus. His ergo nos Brachmani moribus contenti vivimus, paucisque sermonibus agitalis mox tacemus. Vos autem dicitis quidem quae debeant fieri, nec tamen facitis. Philosophum vos nullum putatis nisi eum qui noverit loqui: vester enim est omnis sensus in lingua, vobisque in oris vestri labii tota sapientia est. Aurum argentumque colligitis, plurimis servis et magnis domibus indigetis: affectatis honores, et sectamini dignitates, editis tantum atque potatis, quantum juvat expleri, utimini aequae et vestibus delicatis semper ac molibus, eaque facitis quorum penitentiam mox geratis: contra vos ipsos veluti contra inimicos vestros soletis loqui, cum tamen habere vos linguae propriae potestatem sciatis. Longe profecto meliores sunt illi qui tacere consueverunt, non enim se ipsos loquendo revincunt. Mutuam mercedem ab omnibus (oribus) accipitis: gloriosum, ut putatis, ornamentum digitis vestris imponitis aurum: vos quoque (ut) feminas videmus ornatas, cum sciatis quod id ipsum, in quo magnopere creditis, quantum ad rem pertinet veram, vobis prodesse nihil possit. Auro enim non extolluntur animae, neque corpora nutriuntur, sed e contra per illud utraque ista vitiantur. Nos autem qui cognoscimus veritatem ipsamque naturam, si coeperimus sitire, ibimus ad fluvium, aurumque calcantes, aquam bibimus. Auro enim nequit sedari fames, ac sitis nescit exstingui. Nec ea

καὶ διὰ τοῦτο τὰ κοινὰ τῶν πάντων ἴδια ποιεῖτε (53), τὴν δμοίαν πᾶσι μίαν φύσιν τῆς φιλαργυρίας εἰς πολλὰς γνώμας λοιπὸν κατατεμνούσης. Κάλανος οὖν ὁ ψευδὴς φίλος ἡμῶν (54) ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ἀλλ' ὅφ' ἡμῶν καταπατεῖται, καὶ ὁ παραίτιος πολλῶν κακῶν πᾶσι παρ' ἡμῶν ἐστὶν ἐντιμος (55) καὶ τιμᾶται ὅφ' ἡμῶν. Ἀνωφελὴς δὲ (56) ὢν ἡμῖν παρ' ἡμῶν παραπέμπεται ἐξουδενωθείς, καὶ πάντα ὅσα ἡμεῖς καταπατοῦμεν, ταῦτα ἐθαύμασεν ὁ φιλαργυρῆσας Κάλανος, ὁ μάταιος ἡμέτερος φίλος, καὶ οὐχ' ἡμέτερος· μέλεος (57) καὶ τῶν ἀθλίων ἐλεεινότερος, τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ ἀπώλεσε φιλαργυρῆσας· καὶ διὰ τοῦτο ἄξιος ἡμῶν οὐκ ἐφάνη, οὐδὲ ἄξιος τῆς πρὸς θεὸν (58) φιλίας· οὐδὲ ἐνανεπαύσατο ταῖς ἐν ταῖς ὕλαις ἀμεριμνίαις, ἐν ταύταις ἐντροφῆσας, οὐδὲ ἐλπίδα (59) ἔσχε τῆς μετὰ ταῦτα προσδοκίας, τὴν ἀθλίαν ἑαυτοῦ ψυχὴν φιλαργυρίᾳ κατακτείνας (60).

[ΚΕΦ. ΙΓ'.]

*Ἔστι δὲ τις παρ' ἡμῖν Δάνδαμις, ὃς ἐν ὕλῃ ἀνακεῖται (1) ἐπὶ φύλλοις ἐν εἰρήνῃ ἐγγυς ἔχων πηγὴν, [ἦν] ὡς μαζὸν ἀκέραιον ἀμέλγει μητρὸς [γῆς].

Τότε Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἀκούσας ταῦτα πάντα παρεκάλεσε τοῦτον τὸν (2) διδάσκαλον αὐτῶν καὶ πρύτανιν, τοῖς λόγοις τούτου (3) συντυχεῖν. Οἱ δὲ ὑποδεικνύουσιν αὐτῷ μακρόθεν (4) τὸν τόπον τοῦ Δανδάμειος. Ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος, οὐκ εἶδεν αὐτὸν παριῶν· ἐν ὕλαις γὰρ κατέκειτο συχναῖς, ἐπὶ φύλλοις ἀναπαυόμενος ἐν εἰρήνῃ (5), ἔχων πηγὴν ἐγγυς [ἦν] ὡς μαστὸν ἀκέραιον ἡμέλγει μητρὸς γῆς. Ὡς οὖν οὐκ εἶδεν ὁ Ἀλέξανδρος Δάνδαμιν τὸν τῶν Βραχμάνων ἐπιστάτην καὶ διδάσκαλον, πέμπει πρὸς αὐτὸν φίλον ἑαυτοῦ τινὰ Ὀνησικράτην ὀνόματι, λέγων τούτῳ (6)· « Σπεῦσον πρὸς τὸν διδάσκαλον τῶν Βραχμάνων, τὸν μέγαν Δάνδαμιν, ὃν Ὀνησικράτης, καὶ ἡ αὐτὸν ἡμῖν ἀγαγε τὸν ἀνθρωπον (7), ἧ μαθὼν τὰ περὶ αὐτοῦ, ποῦ διάγει ἀνάγγειλόν μοι τὸ τάχος, ὅπως αὐτὸς ἐγὼ παραγένοιμαι πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ Ὀνησικράτης λέγει αὐτῷ· « Τὸ κελευσθὲν ποιήσω διὰ τάχους, βασιλεῦ· σὸν γὰρ τὸ προστάττειν, τὸ δὲ ὁρᾶν ἐμὸν ἐστὶ (8). » Πορευθεὶς δὲ οὗτος καὶ τὸν μέγαν Δάνδαμιν εὕρων, εἶπε· « Χαίροις, διδάσκαλε Βραχμάνων· υἱὸς θεοῦ Διὸς τοῦ μεγάλου, βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ὃς ἐστὶ παντὸς ἀνθρώπου

ζεσθε L. || 53. ποιεῖται A; ποιοῦσι C. || 54. ἡμῶν A; ὁ ψευδοφίλος ἡμῶν C. || 55. ἐν τιμῇ A. || 56. γὰρ L; παρ' ἡμῶν (ἡμῶν A.) om. L. || 57. ἡμέτερον μέλος C; μοχ κακῶς ἀπώλεσε. || 58. πρὸς τὸν θεόν L; τ. πρ. θ. αὐτοῦ φιλίας. Οὗτος ὁ Κάλανος οὐκ ἀνεπαύσατο C. || 59. ἐλπιδας A; ἐλπίδα παντελῶς ἔσχε τῆς μετανοίας C. || 60. Post hæc cod. C pergit: Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θέλων πειράσαι ἢ μᾶλλον εἰπεῖν περισσοτέρως δοκιμάσαι τὴν τούτων σοφίαν, ἐφη πρὸς αὐτούς· Τάχους οὐκ ἔχετε etc. quæ ex codd. A B legimus cap. 6. Quibus absolutis, ad Nostra rediens Alexandrum quarentem introducit: Ἐχετε ἀνακτα; Respondent Brachmanes: Ἔστι τις ἡμῖν Δανδάμης etc., quæ seq. capite leguntur (Cf. cap. 6. not. 12).

Cap. XIII. 1. κατακεῖται L; dein ὃς εἰρήνην (κρήνην C) ἐγγυς ἔχει A L. C. πηγὴν] τὴν γῆν A; μαζὸν] μαστὸν L; ἀμέλγει] ἀμέλγων A L; ἀμέλγει μ. ἰζίας γῆς C. Totus hic locus e seqq. huc translatus. || 2. τοῦτον δ. L; τὸν δ. A; εἰνα τὸν διδ... συντύχη C. || 3. τῶν λόγων τούτων A L; om. C. || 4. μαχρ. om. A. || 5. ἀν. καὶ εἰρήνην A. πηγὴν et ἐγγυς om. A. || 6. πέμπει πρὸς τὸν Ὁ. δ. λέγων Σπεῦσον A. || 7. καὶ ἡ.. ἀνθρωπον om. L; τὸν ἀνθρ. om. A. || 8. ἐστὶ om. L; τὸ δὲ δρασαμένον ἡμῖν ἐστὶ A. ||

auro venit vulnerum cura, non ægrotorum medicina membrorum, non ulla refrænatio cupiditatis immensæ, sed hortatus magis ac provocatio major ad novam nescio quam concupiscendi libidinem. Et sitis quidem illa naturalis cum fuerit, cum aquam quam desideravit acceperit, sitire mox cessat: similiter etiam naturalis fames, quando escam quam quærît acceperit, conquiescit. Si igitur eodem modo eademque natura aurum quoque humanus animus desideraret, ubi primum accepisset quod optabat accipere, sine dubio cupiditas et ipsa cessaret: sed nedum ista non cessat, immo semper nova et sine aliqua intermissione desiderat, quia non ex commotione naturæ desiderium tale procedit. Postremo, in quo apud vos homines et ornantur et gloriantur, in eodem apud nos spernuntur. Calanus amicus est vester, sed spernitur et calcatur a nobis. Qui ergo multorum malorum auctor apud vos fuerit, a vobis honoratur et colitur: quia vero est inutilis, projicitur a nobis: et illa quæ nos omnino non querimus, Calano pro ea quam habuit erga pecuniam cupiditatem, placuerunt. Sed non erat noster hic talis, qui animum suum miserabiliter læsit ac perdidit, ob quod neque dei neque nostri amicus esse visus est dignus, neque in hoc sæculo

inter silvas habere meruit securitatem, neque illam sperare gloriam potuit, quæ promittitur in futuro.

XIII. Alexander imperator ubi venit ad silvas, Dandamim quidem ipsum in transitu videre non potuit: in silva enim jacebat, recumbens super arborum folia in securitate et pace, proximus fonti, quem quasi uber terræ matris incorruptum atque integrum in os suum emulgere consueverat. Misit autem ei Alexander amicum quendam nomine Onesicritum, dicens ei: « Onesicrite, memoratum virum Dandamim ad me venire festina, aut causam propter quam venire noluerit, nuntia, ut ego ipse ad videndum eum pergam. » Cui ille respondit: « faciam cum celeritate quod præcipis. Nam sicut jubere tuum est, ita meum esse cognosco tuis jussis obtemperare. Ubi igitur supradictus ad Dandamim nuntius venit, his eum allocutus est verbis: « Dixit filius dei Jovis magni, Alexander imperator, qui est dominus generis humani, ut properes ad illum venire, quia tibi, si veneris, plurima dabit munera: si vero venire nolueris, veluti contemptorem, te capite punit. » Quæ cum ad Dandamis aures dicta venissent, non surrexit ex foliis, quibus fultus jacebat, sed tale responsum ridens reddidit ac recumbens: « Deus, inquit, maximus parare

δεσπότης, καλεῖ σε· ὅς ἐλθόντι (9) σοι πρὸς αὐτὸν πολλὰ καὶ καλὰ παρέξει δῶρα, μὴ ἐλθόντι δὲ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεί. « Ὁ δὲ Δάνδαμης ἀκούσας καὶ μειδιάσας χαριέντως οὐδ' ἐπῆρεν ἑαυτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῶν φύλλων, ἀλλὰ καταγελάσας τούτου κατακείμενος ἀπεκρίνατο οὕτως· « Ὁ θεὸς, ὁ μέγας βασιλεὺς, ὕβριν οὐδέποτε γεννᾷ, ἀλλὰ φῶς, εἰρήνην, ζωὴν καὶ ὕδωρ, σώματα ἀνθρώπων (10) καὶ ψυχὰς, καὶ ταύτας δέχεται, ὅταν μοῖρα λύση τὰς μὴ δαμασθείσας τῇ ἐπιθυμίᾳ (11). Ἐμὸς οὗτος δεσπότης καὶ θεὸς μόνος, ὃς φόνον ἀποστρέφεται, πολέμους οὐ κατεργάζεται. Ἀλέξανδρος δὲ θεὸς οὐκ ἐστίν, εἰδὼς ἀποθνήσκειν. Καὶ πῶς πάντων ἐστὶ δεσπότης, ὃς οὐ παρῆλθε ποταμὸν Τιβεροδοάμ (12), [οὐδ' εἰς κόσμον ὅλον τὸν ἑαυτοῦ θρόνον τέθεικεν,] ἔμπαλιν δὲ φερόμενος (13) ζῶντην Ἰάδου οὐδέπω παρῆλθεν, οὐδὲ τῆς μεσοπορίας ἡλίου εἶδε τὸν δρόμον· ἐν δὲ τοῖς βορείοις μεθορίοις ἡ κραστιφόρος Σκυθία οὐδὲ γινώσκει αὐτοῦ τὸ ὄνομα. Εἰ δὲ αὐτὸν οὐ χωρεῖ ἡ ἐκεῖ γῆ, διαβαινέτω Γάγγην ποταμὸν καὶ εὐρήσει γῆν δυναμένην ἀνθρώπους φέρειν (13*), εἴπερ ἡ παρ' αὐτοῖς οὐκέτι ὑπομένει βασιτάζειν αὐτόν (14). Ὅσα δέ μοι ὁμολογεῖ Ἀλέξανδρος καὶ ὅσα ἐπαγγέλλεται παρέξει μοι δῶρα, ἐμὸι ἀχρηστοῖς τυγχάνει. Ταῦτα δέ μοι φίλα καὶ χρηστά [καὶ χρήσιμα] τυγχάνει, ὄϊκος, τὰ φύλλα ταῦτα, καὶ τροφὴ πίων (15), αἱ παρανθοῦσαι βοτάναι, καὶ ὕδωρ εἰς

πότον. Τὰ δὲ λοιπὰ χρήματά τε καὶ πράγματα μετὰ μερίμνης συναγόμενα, [καὶ οἱ συναγόντες αὐτὰ ἐν ἐκείνῳ ἀπολλύμενοι (16)] οὐδὲν ἕτερον ἢ λύπην (17) παρέχουσιν εἰσὼθεν, ἧς ἐστὶν ἐμπεπλησμένος πᾶς βροτῶς. Νῦν δὲ ἐγὼ καθεύδω ἐπὶ στρωμνῆς φύλλων κεκλεισμένοις ὀμμασιν οὐδὲν τηρῶν· χρυσὸν γὰρ ἐὰν θελήσω τηρεῖν, διαφθείρω μου τὸν ὕπνον. Ἦ μοι πάντα φέρει, ὡς μήτηρ γάλα (18) τῷ τεχνέντι. Ἐφ' ἃ θέλω, ἔρχομαι, ὃ μὴ θέλω μεριμνᾶν, οὐκ ἀναγκάζομαι. Ἐὰν δέ μοι τὴν κεφαλὴν ἀφέλῃ (19) Ἀλέξανδρος, τὴν ψυχὴν οὐκ ἀπολέσει, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ (20) μὲν μένει σιωπῶσα, ἡ ψυχὴ δέ μοι πρὸς τὸν δεσπότην ἀπαλεύσεται, τὸ σῶμα ὡς βράχος ἐπὶ τῆς γῆς καταλιπούσα, ὅθεν καὶ ἐλτήρη. Πνεῦμα δὲ γενόμενος (21) ἐγὼ ἀναθήσομαι πρὸς τὸν θεόν μου, ὃς ἡμᾶς κατέκλεισεν ἐν σαρκὶ καταπέμψας (22) ἐπὶ τὴν γῆν, πειράζων πῶς (23) καταβάντες ὡς προσέταξε ζήσωμεν αὐτῷ· ὃς ἀπελθόντας πρὸς αὐτὸν ἀπαιτήσει λόγον, δικαστὴς ὢν πάντων ὑδρισμάτων (24)· οἱ γὰρ τῶν ἀδικουμένων στεναγμοὶ τῶν ἀδικούντων κολάσεις γίνονται. Ταῦτα δὲ ἀπειλείτω Ἀλέξανδρος τοῖς θελοῦσι χρυσὸν πλοῦτος (25), καὶ θάνατον φοβουμένους· πρὸς ἡμᾶς γὰρ τὰ δύο ὅπλα (26) αὐτοῦ πέπτωκεν· οἱ γὰρ θραγχμαῖνες οὔτε χρυσὸν φιλοῦσιν, οὔτε θάνατον φοβοῦνται. Ἀπελθε οὖν (27) καὶ Ἀλέξανδρον λέγε, ὅτι Δάνδαμης τῶν σῶν χρεῖαν οὐκ ἔχει. Καὶ διὰ τοῦτο πρὸς

9. ἐλθόντος σου L. || 10. σῶμα ἀνθρώπων A. σῶμα ἀνθρώπου L C. || 11. λύση ταύτας, μηδαμῶς θήσας ἐπιθυμίαν L C, nisi quod C om. ταύτας. || 12. Τιβέρναδον A; τοῦ Βεροῦμ. C. || 13. Locus in omnibus libris corruptus. L: ἡπαλινρόρος οὐδὲ ζῶν ἐν ᾧ οὐδὲπω παρῆλθεν, οὐδὲ τ. μ. ἢ οἶδε τ. δ., καὶ μεθορίοις κραστιφορίοις συνθία οὐδέ γ. α. τ. ὄνομα. Cod. C: ἔμπαλιν φερόμενος ζῶν δὲ ἐν ᾧ οὐδὲπω π., ο. τ. μ. εἶδε τ. δ., Σκυθία δὲ οὐ γ. α. τ. δ. Cod. A: ποταμὸν Τιβέρναδον οὐδὲ Ἰόνουλον οὐδὲ ὦρον, ὃν ἑαυτοῦ ἐπὶ πολλοῖς πόροις οὐδὲ ζῶν ἐν ᾧ οὐκ παρῆλθεν, οὐδὲ τ. μ. εἶδεν τὸν τράπον ἐν μεθορίοις καὶ μεθορίοις κραστιφόροις Σκυθία οὐδέ γ. α. τ. ὄνομα. Ex latinis scriptis Γάδου (i. e. Γαδεῖρων). De reliquis tu videas. || 13*. χωρεῖν A. || 14. τοῦτον L C. || 15. τρυφήσιον αἱ παρ' Ἀθήνας βοτάναι A. || 16. ἀπολέσθωσαν C. scripserim τοῖς συνχ. κτλ. || 17. λύπης L C. λύπη A. πῶς pro ἧς, L ἦ, C εἰ. || 18. γάλα δὲ ἐστὶ τῆς τ. L. || 19. ἀνέλη A. ἀφαίρη C. || 20. ἀλλὰ μένει αὐτῇ μόνῃ σιωπῶσα L; ἀλλ' εἰ κεφαλὴ μένει σ. C; ἀλλὰ τὴν κεφαλὴν μόνῃ σιωπῶσα A. || 21. ὢν C. || 22. καταλείψας L; ἐπὶ γῆν L. ἐπὶ τῆς γῆς C. || 23. ἴνα C. || 24. πάντων ἔργων καὶ λόγων C. || 25. πλοῦτον L; om. A. || 26. ἔξ τὰ ἄνω ὅπλα A. || 27. pergit C: καὶ

cuiquam nescit injuriam, sed lumen vitæ rursus iis præstat animis, quæ suo solverint fato. Meus ergo ille solus est dominus, qui homicidia vetat, et qui bella non concitat. Alexander vero non est deus, quia et ipse moriturus est. Quemadmodum igitur potest esse omnium dominus, qui nondum Tyberoboam fluvium transfretavit, neque per totum mundum sedem suam locavit, non zonæ (sic) Gadem transiit, non in medio orbis cursum solis aspexit? Quare gentes plurimæ nec ejus quidem nomen adhuc nosse potuerunt. Si autem non capit eum illa quam possidet terra, fluvium transeat nostrum et inveniet solum tale, quod norit homines sustinere. Quæcumque mihi Alexander pollicetur, si ea præstiterit, cuncta inutilia mihi erunt. Ego enim habeo domum folia, herbis quoque quæ adjacent mihi vescor, et aquam potō: posthabeo alia quæcumque cum sollicitudine colliguntur ac pereunt, nihilque aliud præter tristitiam quærentibus ea atque habentibus præbent. Nunc igitur securus quiesco, clausisq; oculis nil omnino custodio; si aurum voluero servare, somnum meum dissipo: terra mihi

omnia ut lac mater infanti ministrat. Ad quemcumque accedere voluero locum, vado; quocumque autem ire noluero, nullius sollicitudinis necessitate compellor. Et si caput meum voluerit abscindere, animam auferre non poterit: sed caput tantummodo jacens tollet, anima vero discedens, caput veluti sui partem vestis alicujus relinquet, ac reddet ei a quo id susceperat, nempe terræ. Cum autem factus spiritus fuero, ad deum qui eum intra hanc carnem inclusit, ascendam. Qui cum hoc fecerit, tentare nos voluit, ut videret quemadmodum discedentes ab eo in hoc sæculo viveremus. Et postmodum cum ad eum fuerimus reversi, rationem vitæ hujus a nobis exposcet. Cui assistens ego videbo injuriam meam, ejusque judicium in illos qui injuriosi mihi fuerunt, intuebor: suspiria enim gemitusque laserum incipient ludentium esse supplicia. Hoc Alexander illis minetur, qui opes desiderant, qui timeant mortem, quia nos utrumque contemnimus. Nam Brachmani neque aurum diligunt, neque mortem verentur. Vade igitur, et hoc Alexandro referas: Nihil tuorum Dandamis

σε οὐκ ἐλεύσεται· εἰ δὲ σὺ Δανδάμεως χρεῖαν ἔχεις, ἔλθῃ πρὸς αὐτόν.

[ΚΕΦ. ΙΔ'.]

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ταῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ Ὀνησιγράτου μᾶλλον ἰδεῖν αὐτὸν ἐπεθύμει (1), ὅτι αὐτὸν πολλὰ ἔθνη καθελόντα εἰς ἐνίκησε γυμνὸς γέρων. Πορεύεται οὖν (2) σὺν πεντεκαίδεκα φίλοις εἰς τὴν ὕλην τοῦ Δανδάμεως· καὶ ἔγγυς γενόμενος αὐτοῦ κατέβη ἐκ τοῦ ἵππου καὶ ἀπέθετο τὸ διάδημα καὶ πᾶσαν τὴν περὶ αὐτὸν (3) ἀλαζονείαν, καὶ εἰσελθὼν μόνος εἰς τὴν ὕλην, ἐνθα ὁ Δάνδαμις ἦν, ἡσπάσατο αὐτὸν καὶ εἶπε· «Χαίροις Δάνδαμι, διδάσκαλε Βραχμάνων καὶ πρῦτανι σοφίας· πάρεμι πρὸς σε ἀκούσας σου τὸ ὄνομα, ἐπεὶ σὺ οὐ (4) παρεγένου πρὸς ἡμᾶς.» Ὁ δὲ Δάνδαμις εἶπε· «Χαίροις καὶ αὐτὸς, δι' ὃν πολλὰ πόλεις ταρασσονται καὶ ἔθνη ἀκαταστατῇ.» Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατεσθεῖς (5) παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἐκείνην τὴν ὥραν (6) εἶδε καθαρὰν (7) τὴν γῆν ἀπὸ αἱμάτων. Καὶ ὁ Δάνδαμις εἶπεν αὐτῷ (8)· «Τί πρὸς ἡμᾶς, Ἀλέξανδρε, πάρει (9); Τί θέλεις βαστάσαι ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐρημίας; Ὁ ζῆτεῖς ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν, ὃν (10) ἡμεῖς κεκτῆμεθα αὐτὸς οὐ χρήζεις. Ἡμεῖς θεὸν τιμῶμεν, ἀνθρώπους φιλοῦμεν, χρυσὸν ἀμελοῦμεν, θανάτου καταφρονοῦμεν, ἡδονῶν οὐ φροντίζομεν (11)· ὑμεῖς δὲ θάνατον φοβεῖσθε, χρυσὸν φιλεῖτε, ἡδονῶν δρέγεσθε, ἀνθρώπους μι-

σεῖτε (12), θεοῦ καταφρονεῖτε.» Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτόν· «Ἐγὼ σοφὸν τι ἤκω μαθεῖν παρὰ σου· φασὶ γάρ σε θεῷ προσομιλεῖν· θέλω γάρ εἰδέναι, τί τῶν Ἑλλήνων διαφέρεις, ἢ τί περισσότερο τῶν λοιπῶν βλέπεις ἢ φρονεῖς (13).» Ὁ δὲ Δάνδαμις πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· «Θέλω καὶ γὰρ διακονῆσαι σοι λόγους (14) σοφίας θεοῦ, καὶ ἐνθεῖναι σοι νοῦν θεοπρεπῆ· ἀλλὰ σὺ τόπον οὐκ ἔχεις ἐν τῇ ψυχῇ σου ὥστε χωρῆσαι τὴν παρ' ἐμοῦ σοι διακονουμένην δωρεὰν τοῦ θεοῦ· πεπληρώκασι γὰρ σου τὴν ψυχὴν ἀπληστοὶ ἐπιθυμίαι καὶ ἀκόρεστος φιλαργυρία καὶ δαιμονιώδης φιλαρχία, αἵτινες μάχονται μοι νῦν, ὅτι σὲ ἐνθάδε (15) περισπῶ καὶ οὐ φονεύεις (16) ἔθνη λαῶν πολλῶν ἐκχέων αἷμα· καὶ λυποῦνται σήμερον κατ' ἐμοῦ, ὅτι πόλιν βλέπουσιν μένουσαν καὶ σωζομένους ἀνθρώπους. Σὺ δὲ εἴπας καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν ἀναβήσῃς (17), καὶ μετ' αὐτὸν ἐπ' ἄλλην οἰκουμένην, καὶ μετ' ἐκείνην πάλιν ἐπ' ἐτέραν, καὶ σφόδρα λυπηθήσῃς ὅταν μὴ ἔχῃς οὐς νικήσεις. Πῶς οὖν δύναμαι ἐγὼ θεοῦ σοφίας σοι λόγους λαλῆσαι, τοσαύτης ἀλαζονείας (18) καὶ ἐπιθυμίας ἀμετρήτου πεπληρωμένης σου τῆς διανοίας, ἣν οὐδ' ὅλος (19) ὁ κόσμος ὑπηρετῶν ἡδυνήθη πληροφροῦσαι; Βραχὺς ἐκτίσθης καὶ γυμνός, καὶ εἷς ἀνθρώπος παρῆλθες (20) ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἠὺξήθης (21). Διὰ τί τοὺς πάντας κατασφάττεῖς; ἵνα τὰ πάντων κληρονομήσῃς (22); Καὶ ὅταν νικήσῃς τοὺς πάντας, καὶ πᾶσαν κτῆσῃ τὴν οἰκουμένην,

εἰπὲ ταῦτα τῷ Ἀλεξάνδρῳ. Ὁ δὲ Ὀνησιγράφτης ἀπελθὼν πάλιν πρὸς Ἀλέξανδρον εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Δανδάμις τῶν σῶν χρεῖαν κτλ.

Cap. XIV. 1. ἐπεθύμειν L. || 2. γοῦν L.; ὁ Ἀλέξανδρος addit C. || 3. αὐτοῦ A C. || 4. ἐπεὶ μὴ π. L.; ἀκούσας σ. τ. ὃν. om. C. || 5. καθήσας L. || 6. ἐκείνη τῇ ὥρᾳ L. deīn καθαρὰν γῆν L. || 8. εἶπεν αὐτῷ om. A L. || 9. παρῆς L C. || 10. & L C. || 11. ἡδ. οὐ φρ. om. A. || 12. φιλεῖτε A. || 13. Ἑλλ. διαφέρεις, missis reliquis, A. || 14. λόγον A. || 15. ἐνθαῦθα C. || 16. φονεύεις ἔθνη καὶ οὐ λαῶν πολλῶν ἐκχέεις αἷμα. Σὺ δὲ εἴπας κτλ. C. || 17. ἐλθεῖν C L. || 18. τοσαύτῃ ἀλαζονείᾳ καὶ ἐπιθυμίᾳ & A L. || 19. ὅλος A L. || 20. ἐκτίσθης A. || 21. αὖξήθης L. || 22. τὰ πάντα κλ. A; τὰ πάντων λάβῃς L. τοὺς πάντας λάβῃς C. ||

quærit : verum si aliquid ex ipsius rebus tu necessarium tibi esse credis, ad eum venire ne dedigneris.

XIV. Quæ ubi Alexander per internuntium audivit, desiderare plus cœpit ut talem virum videret, utque se, qui multas vicerat gentes, unus et nudus vinceret senex. Pergit igitur cum quinque vel (et) decem amicis ad eas, quas supra diximus, silvas, et cum venisset ad proximum, atque ex equo, quo vehebatur, exilisset, coronam de capite deposuit, omnemque qui circa ipsum erat, superbiæ tumorem relinquens, ad memoratum senem ingressus est solus, et ad pedes ipsius se dedit, hoc dicens : « Salve Dandami, ego ad te veni, quia tu ad me noluisti venire. » Cui ille respondit : « Ad quid ad nos venisti? aut quid de nostris solitudinibus auferre desideras? Quod cupis ipse, nos habere non possumus : quod iterum nos habemus, necessarium tibi non est. Nos honoramus deum, et amamus hominem, negligimus aurum, contemnimus mortem, vos autem mortem timetis, honoratis aurum, odistis hominem, deum contemnitis. » Ad quem Alexander : « Doce, inquit, nos aliquid sapientiæ; plenum aiunt te divinitate, et cum ipso colloqui sæpius deo : ego vero scire desidero in qua re præstantiores Græcis vos ipsos esse dicatis, et in quo aut

melius videas quam alii homines, aut amplius scias. » At ille respondit : « Ego, inquit, vellem deferre ad te acceptum a deo sensum, sed ipse locum non habes, ubi donum tale suscipias. Impleverunt enim animam tuam avidæ atque immodicæ cupiditates, quas nunc mecum certare considero, quia te ab ipsis conor avellere; quamquam hodie plurimum mœrent, eo quod morte nullius gentis vel sanguine polluaris, et quia vident adhuc homines in civitatibus commorantes. Tu ad oceanum usque vis accedere, post quem aliam iterum partem orbis cupis occupare : et tunc tristitia afficeris, cum non potueris habere quod vincas. Quomodo ergo satis facere desiderio tuo poteris, cum totus tibi serviens mundus animum tuum explere ac satiare non possit? Minor mundo longe tu factus es, et si omnia simul velis vincere, atque universa quæcunque tenent homines possidere, tandem necesse est, ut solum habeas quantum aut tu jacentem tenere me cernis, aut ego occupare video te sedentem. Ex quo iterum si ad alia transeamus, et in aliis quoque tibi similes invenimur. Eodem enim modo quo ipse, omnibus utor elementis, aere, aqua et terra, nec quidquam ultra habere desidero, et omnia juste habeo quæcumque possideo : et si solus omnes fluvios obtineas,

τοσαύτην γῆν κατέβη· μόνην (22), ὅσῃν ἐγὼ ἀνακείμενος ἢ σὺ καθήμενος· καὶ τοσαύτης κυριεύοντες γῆς ἔνθεν μεταβησόμεθα· ὥστε καὶ οἱ εὐκαταφρόνητοι ἡμεῖς ἄνευ μάχης καὶ πολέμου ἴσα σοι ἔχομεν τὰ πάντα, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα· καὶ τὰ πάντα ὅσα ἐγὼ ἔχω, δικαίως ἔχω καὶ οὐδενὸς ἐπιθυμῶ· σὺ δὲ πολεμῶν καὶ ἐκχέων αἷμα (24), καὶ ἀνθρώπους πολλοὺς (25) κατασφάττων, ἔάν πάντας κτήσῃ ποταμούς, ἴσον ἐμοὶ ὕδωρ πίνης. Τοῦτο οὖν, Ἀλέξανδρε, σοφὸν μάθε παρ' ἐμοῦ· μηδὲν ὡς πένης (26) θέλε ἔχειν (27), καὶ πάντα ἐστὶ σὰ καὶ οὐδενὸς δεήσῃ· ἐπιθυμία γὰρ μήτηρ ἐστὶ πενίας (πενία γὰρ ἔργον ἀταξίας), κακῶ φαρμάκῳ θεραπευμένη λύπη, μηδέποτε εὐρίσκουσα δ ζητεῖ, μὴ ἀναπαυομένη οἷς ἔχει, ἀλλ' αἰεὶ βασανιζομένη ἐφ' οἷς οὐ κέκτηται. Πλουτήσεις δὲ ἡδέως (28) ὡς ἐγὼ, ἔάν μοι συζῇν θέλῃς (29), καὶ ἔάν μοι προσέχῃς καὶ ἀκούσῃς μου τῶν λόγων (30) καὶ κτήσῃ ἐκ τῶν ἐμῶν ἀγαθῶν. Ὁ γὰρ θεὸς ἐμοὶ φίλος, καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀγαλῶν προσομιλῶ, καὶ ἔμπνους ἐν (31) ἐμοὶ γίνεται. Κακοὺς ἀνθρώπους ἀποστρέφομαι· οὐρανὸς μοι στέγη, γῇ μοι πᾶσα στρωμνὴ, ὕλαι τράπεζα, καρποὶ τροφῆς (32) ἀπολαυσίς, ποταμοὶ διάκονοι δίψης· οὐκ ἐσθίω σάρκα· ὡς λέων, οὐδὲ σήπεται ἐν ἐμοῖς ἐντέροις (33) ζῶων κρέας, οὐδὲ γίνομαι τάφος νεκρῶν ἀλόγων· πρόνοια γάρ μοι τροφὴν φέρει (34) ὡς φίλῃ μήτηρ τῷ τεχθέντι γάλα. Ἀλλὰ σὺ ζητεῖς μαθεῖν (35) παρ' ἐμοῦ, Ἀλέξανδρε, τί περισσὸν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων κέκτη-

μαι, ἢ τί οἶδα σοφὸν παρὰ πολλοὺς (36). Ἐμὲ δὲ (37) βλέπεις, βιώ ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐκτίσθην, ζῶ ὡς παρὰ τῆς μητρὸς ἐτέχθην, γυμνὸς, ἄνευ πλούτου καὶ φροντίδος. Διὰ τοῦτο (38) ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ οἶδα, καὶ τί δεῖ γενέσθαι ἐπίσταμαι. Ὑμεῖς δὲ θαυμάσιον μαντευόμενοι περὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἐφ' ὑμῖν παρεχομένων (39), μὴ συνιόντες τὰ καθ' ὧραν δεικνύμενα ὑμῖν ἔργα θεοῦ· λιμοὺς, λοιμοὺς, πολέμους, κεραυνούς, αὖχμοὺς, διδούρους καὶ καρπῶν φορὰς προγινώσκω ἐγὼ, καὶ πῶς καὶ πῶθεν καὶ διὰ τί ταῦτα γίνεται· ἐμοὶ παρέχει γὰρ γνῶσιν ἡ πρόνοια· καὶ τοῦτο δὲ λίαν εὐφραίνει με (40) ὅτι ὁ θεὸς μετὰ τῶν ἰδίων ἔργων σύμβουλον πεποιήκατε τὴν δικαιοσύνην πρὸς ἐμέ. Πολεμίων (41) φόβος ἐάν ἐπέλθῃ βασιλεῦσιν ἢ καὶ ἐτέρα πότῃσις (42), πρὸς ἐμὲ ἔρχονται (43) ὡς πρὸς ἀγγελον θεοῦ· καὶ ἐγὼ ἐντυχῶ τῇ προνοίᾳ τοῦ θεοῦ, πείθω αὐτὸν ἀγαθόν τι δοῦναι τοῖς παροῦσι πρὸς με· καὶ τὸν φόβον τούτων καταλύσας μετὰ θάρρους αὐτοὺς ἀποπέμπω. Τί βέλτιον, εἰπέ μοι, καταβλάπτειν ἀνθρώπους καὶ κακῆς δόξης ὄνομα ἔχειν, ἢ μᾶλλον τούτους φυλάττειν καὶ εὐεργέτην γνωρίζεσθαι; Καὶ τί πρέπει τοῖς υἱοῖς θεοῦ, πολεμίων καὶ κατασκάπτειν τὰ ὑπὸ τῆς προνοίας δημιουργηθέντα, ἢ εἰρηνεύειν καὶ προσανοικοδομεῖν (44) τὰ πεποννημένα καὶ κατερριπτασμένα (45) ὡς τοῦ δημιουργοῦ λατρίν; Οὐκ ὠφελήσει σέ, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ἡ ἐξουσία αὐτή, οὐδὲ τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ ἢ οἱ πολλοὶ ἐλέφαντες (46), οὐδὲ ἐσθῆς ἢ ποικίλῃ καὶ διάφορος ἡ περὶ σε, οὐδ' ὁ

23. μόνος A L; deīn καταβησόμεθα L. μεταβήσεσθε C. || 24. αἵματα L. αἵματος G. || 25. π. om. A L. || 26. μηδενὸς πένης A. μηδενὸς πέντης L, μηδενὸς ὡς πένης C. || 27. κτᾶσθαι C. || 28. ἡ. om. L; deīn ὥσπερ L. || 29. θελήσῃς L C. || 30. τὸν λέγον A. || 31. ἐμπν. ἐν om. A. || 32. τροφῆς A L. || 33. ἐν ἐμοὶ ἐντέροις A; ἐν ἐμοὶ L C. || 34. sic L; πρ. γὰρ πάντα ἔργα καρποῦς ὡς φ. μ. A; τροφὴν φέρει καρποῦ ἢ γῆ ὡς φ. μ. C. || 35. Ἀλέξανδρε, τοῦ μαθεῖν L C. || 36. πρὸ π. L; παρὰ πολλῶν C. || 37. δὲ om. A C. || 38. Διὰ τοῦτο ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ, ὡς δοῦλος αὐτοῦ ἐν τούτοις καταναγκάζομαι, ὡς θνητὸς χρεῖται αὐτοῦ· καὶ τὸ τί γενέσθαι [δεῖ] μερικῶς ἐπίσταμαι ἐκ θεοῦ προδιέπων C. || 39. ἡμῖν (ὑμῖν C) παρεχομένων L C. || 40. εὐφρ. με, ὅτι τῶν ἰδίων ἔργων ὁ θεὸς ἐμὲ σύμβουλον πεποιήκατε, ὡς υἱὸν ἀγαπητὸν, ὅτι θεὸς μετὰ τῶν ἰδίων ἔργων σ. π. τ. δ. πρὸς με L. || 41. πολέμων A. || 42. πτώσις L. || 43. cod. A βασιλεῖ... ἐρχεται et cett. in singulari num. || 44. πρὸς ἀνοίαν οἰκοδομοῖν A. ||

plus tamen aquae quam ego ex ipsis haurire non poteris. Hanc ergo si a me sapientiam discas, nihil tibi deerit: totumque habebis, si nihil desideraveris. Cupiditas enim paupertatis est mater, quae medicamento malo, hoc est, sollicitudine, nequit curari: quae ita semper omnia quaerit, quasi invenire nihil possit: quia non in iis ad quae jam potuit pervenire, requiescit, sed ex illis quae necdum tenere se cernit, magis magisque cruciatur. Habebis autem maximas cum voluptate opes, si ita mecum vivere voles: et si meis acquieveris verbis, meas divitias possidebis. Amicus mihi est omnium deus, et de ipsis cum eodem rebus loquor; malorum hominum verba non audio. Caelum habeo protecto, terra mihi tota pro lecto est. Fluvii mihi potum ministrant, mensam silva suppeditat. Non vescor animalium visceribus, ut leones, neque intra pectora mea inclusae quadrupedum aut volatiliū carnes putrescant, nec sum mortuorum sepulcrum, sed providentia naturalis omnes mihi fructus ut lac mater infundit. Intelligo ipse quid quaeras. Sapientem me vides, talis ut factus sum itaque vivo

ut procreatus sum, et quae deus faciat agnosco, et quid fieri debeat scio. Vos autem vanitate magna repleti praesagire vos creditis, cum tamen haec ipsa quae per singulos videtis dies dei opera intelligere nesciatis. Ego cuncta cognosco, et unde et quando et quomodo fiant. Pluvias, siccitates, fulmina, tempestatesque praesagio: et hoc est quod me delectat et reficit, quia deus habere me communionem quandam atque consilium cum operibus suis fecit. Ad me quemadmodum angelus venit, et si quando aliquid timuerit imperator, tunc ego deprecor deum ut boni aliquid ei, cum ad me venerit, praestet, ut eum metu quod laborat, absolvat, utque ei fiduciam quandam mentis inspiret. Quid esse rectius dicis, laedere homines, an tueri atque servare? et quid magis convenit facere filiis dei, aut evertere cuncta pugnando, aut expugnata et diruta instaurare pacando? Non tibi proderit, imperator, enorme pondus auri, neque elefantorum, quos sustulisti aliis, multitudo: sed haec vox mea et is meus sermo. Tu vero etiam si me interficere volueris, non timebo, ibo enim ad deum citius,

στρατὸς δὲ περὶ σε (47) περιστοιχιζόμενος, οὐδ' οἱ χρυσοχάλινοι (48) ἵπποι καὶ οἱ δορυφόροι καὶ πάντα ὅσα σὺ τῶν ἄλλων μετὰ πολέμων καὶ μάχης ἀφείλω· ἀλλ' ὀνήσει σὲ τὰ μέγιστα, ἐὰν πεισθῇς τοῖς ἐμοῖς λόγοις, καὶ ἐπακούσῃς τῆς ἐμῆς φωνῆς. Σὺ δὲ, Ἀλέξανδρε, κἂν με φονεύσῃς, οὐ φοβοῦμαι λέγων σοι τὰ σοι συμφέροντα· ἀπελεύσομαι γὰρ πρὸς τὸν θεόν μου, ὃς κατεσκεύασε τὰ πάντα· αὐτὸς γὰρ οἶδ' ἐμοὶ τὴν δίκην, καὶ αὐτὸν οὐδὲν λέληθεν, οὗ ὅμματα πάντες οἱ ἀστέρες, ἥλιός τε καὶ σελήνη, καὶ αὐτὸς κρίνει καὶ τοὺς (49) ἀδικούντας· ὃν οὐ λήσῃ (50), οὐδὲ τόπον ἔξεις ποῦ φεύξῃ τοῦτον ἀναστὰς (50 *), οὐδὲ τούτου τὴν δίκην παρελεύσῃ· ὥστε, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, μὴ κατάβαλλε ἃ ὁ θεὸς θέλει (51) κτείνεσθαι, μηδ' ἀφανίζειν βιάζου, ἃ ἐκείνος κοσμεῖν βούλεται, μηδὲ σπένδε αἷμα πόλεων, μηδὲ νέκρου ἔθνη διαβαίνειν ἐπ' αὐτά· σεαυτῷ γὰρ μᾶλλον ζῆσαι κρεῖττον ἢ περ ἄλλους κατακτείνειν· καὶ μὴ (52) θανόντα ἄλλους μακαρίζειν, καὶ ζημίαν εἰδέναι μᾶλλον τὰ τῶν ἄλλων ἀρπάζειν ἢ περ κέρδος ἡγεῖσθαι τοῦτο. Τί, μία ψυχὴ γενόμενος, τοσαῦτα ἔθνη καταλύσαι θέλεις; Τί σὺ ἀφρόνως εὐφραίνόμενος, πολλῶν κακῶν τὴν οἰκουμένην ἐμπιπλῆς; Τί τὰς ἀλλοτρίας συμφορὰς ὡς ἑαυτοῦ κέρδη δρᾷ; Τί κατὰ δακρυόντων σὺ γέλῃς; [Τούτου δ' ἐμεμνήχας ἐν ἐρημίᾳ, σεαυτὸν ἐκέρδησας καὶ οὐ φοβήσῃς πολέμους (53).] Μνήσθητί μου τοῦ ἐπ' ἐρημίαις, ἐμοῦ τοῦ γυμνοῦ καὶ πενιχοῦ, καὶ σεαυτὸν κέρδησον, καὶ τοὺς πολέμους καταλύσας τὴν τῆς προνοίας φίλην ἀσπασαι εἰρήνην (54). Καὶ μὴ ζῆτει ἐν κακοῖς ἀνδρείαν (55) ἔχειν, ἀλλὰ μεθ' ἡμῶν ἀμέριμον βίον διάγειν (56).

Ἀπόρριψον ἀπὸ σεαυτοῦ τοὺς τῶν προβάτων μαλλοὺς καὶ μὴ κατάφευγε ἐπὶ σκέπη νεκράν. Τότε τιμήσεις σεαυτὸν, μιμησάμενος ἡμᾶς, τοιοῦτος γεγονώς ὅςος καὶ ἐκτίσθης (57). Πειράζεται γὰρ εἰς ἀρετὴν ἐν ἐρημίαις ἡ ψυχὴ. Ἐλοῦ τοιγαροῦν, ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, βίον διάγειν αὐλὸν ἡμέτερον· οὐκ οἶδα εἰ οὕτως εἰ μακάριος ὡς δυνηθῆναι σε πεισθέντα τοῖς ἡμετέροις λόγοις σεαυτὸν εὐρεῖν. Νῦν ἀναμένουσί σε Μακεδόνες, ἵνα πολέμους καταβάλλωσι (58) καὶ ἀνθρώπους κατασφάζωσι καὶ τὰ ἐκείνων διαρπάξωσι· καὶ λυποῦνται σήμερον οἱ ἐπιθυμοῦντες (59) αἰμάτων ἀλλοτρίων, ἔθνος βλέποντες σωζόμενον· ἰδίων γὰρ πλεονεξιών εἰσὶ στρατιῶται σὴν (60) πρόφασιν ἔχοντες ἀδικον. Ἀλλ', ὦ Ἀλέξανδρε, τότε (61) βίον ἀμέριμον κτήσῃ, τὸν παρὰ θεοῦ σοι ἔπονεμηθέντα, ἵνα καὶ σεαυτῷ ζήσης καὶ ἄλλους μὴ κατακτείνῃς. Νῦν δ' ἄρα τούτων ἀκούων τῶν λόγων τί μέλλεις λοιπὸν σεαυτῷ προσανέχειν; ἢ ζητεῖς προσαρπάζειν (62) ἀκμὴν, καὶ ταρασσεῖν ἔθνη, καὶ φονεύειν ἀνθρώπους; Καὶ ἃ μὲν εἰργάσω, ἃ δὲ πράττεις, ἃ δὲ μέλλεις ποιεῖν· ἀλλ' ἐὰν τῶν ἐμῶν μὴ ἀνάσχη λόγων, στὰν (63) ἐνθένδε ἀπαλλαγῇς, ὧν ἐν αἰθέρι (64) ὄψομαι σε τούτων τὰς δίκας τινούντα καὶ στεναγμοῖς πικροῖς ὀδυρόμενόν σε, τῶν ὑπὸ σου πεπραγμένων τὰς εὐθύνas διδόντα· καὶ τότε τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοι διακονουμένων θείων λόγων μνησθήσῃ, στὰν μηκέτι σοι διακονοῦσι ἵπποι δεδιδαγμένοι πολεμεῖν, καὶ πληθὴ τῶν δορυφόρων, τότε θρηνησέας οἰμώζων, ζητῶν δὲ εἰς μάτην ἀπώλεσας βίον εἰς ταραχὰς ἀτάκτους καὶ πολέμους αἰμάτων ἀθῶων, στὰν μηδὲν ἄλλο ἔχῃς ἰδεῖν σου κύκλω-

45. κατερριπαμένα L, κατερριπόμενα C; om. A. || 46. ἢ οἱ π. ἔ. om. L C. || 47. ὁ νῦν σοι L C. || 48. χρ. om. A L. || 49. τοῖς ἄλλους C L. || 50. sic L C; οὐκ ὀνήσεις, οὐδὲ τ. ἔ. ὅπου λάβης, ὥστε μὴ κατάβαλλε εἰς. A. || 50 *. φ. ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ C. || 51. μέλλεις A. || 52. μανθάνοντα A; num κτανόντα? C omisit verba μὴ θ. ἃ. μακαρίζειν, neque sunt in latinis. || 53. inclusa omittunt C L. || 54. τὴν τῆς φιλίας πρόνοιαν ἀσπασαι καὶ εἰρήνην C. || 55. ἀνδριάντας A. || 56. ἀλλ' ὡς ἡμεῖς ἀμέριμνος διάγειν C. || 57. ἐπλάσθης C. || 58. καταλάβωσι C. || 59. φονούντας L. φονώντας A. || 60. ἦν L. τὴν C. || 61. πότῃ L C; verba ἀλλ' ὦ ἄλ. om. A L. || 62. ἀρπάζειν C L. || 63. στὰν om. A L. || 64. ἑρί L; ἀπαλλαγῇς καὶ ὧν A L. ἀπαλλαγῇς καὶ ὧν C. Latinus

qui et causam et vitam meam novit. Nihil est quod deum latere possit, cujus oculi sunt omnes stellæ, sol et luna, quæ omnia tu effugere non potes, neque in te iudicium ejus evadere. Noli igitur tu destruere quæ ille construxit: noli tu cupere dissipare ea, quæ ille qui ea fecit, ornare desiderat: noli immolare sanguinem civitatum, neque transire supra gentium mortuorum cadavera. Longe enim rectius feceris, si tuam curaveris vitam, quam si alienam desideraveris mortem: et si contemptis illa quæ prosequeris damnis, vera elegeris lucra. Cur cum unam possederis animam, tot simul vis extinguere nationes? Quid delectaris totius sæculi malis? Quid, aliis flentibus, rides? Hoc ipso tamen, quod memor mei, qui in solitudinibus his vivo, esse voluisti, temetipsum lucratus es. Neque nunc aut certamina pertimescis, aut lædere quemquam cupis, aut virtutem tuam in aliorum malis, quod fecisti semper, exerces. Projice igitur a corpore tuo vellera ovium mortuorum, neque defunctis volueris te operire tegminibus: magis enim ipse cum talem te feceris, honorabis, quia

temperatur anima in desertis vivens locis. Hoc igitur vitæ nostræ propositum magis elige, cujus beatitudine plus quam apud Macedones frui poteris. Qui quidem te per singulos expectant dies, ut reliquas tecum diruant civitates, et quæcunque in ipsis valuerint invenire diripiant: quosque in præsentī die tristari arbitror ac dolere, quod incolumes adhuc quasdam videant nationes, occasionem nanciscentes cupiditatum ac rapinarum suarum auctoritatem nominis tui. Quam ergo securam in deo vitam poteris obtinere, et ut tibi ipsi jam vivas, qui nunc adhuc multa cogitas rapere, multos trucidare desideras: ex quibus jam aliqua fecisti, alia in presentī facis, alia facturum te esse promittis. Ego vero cum ex hoc mundo recessero, in aere positum te videbo: et tunc quidem sermonem prædicabis meum, quia te multitudo equitum vel peditum nulla comitabitur, et cum maximo mentis tuæ dolore deflebis, hoc dicens: Sine causa perdidisti totius retroacti temporis vitam, quam in honoribus istius mundi bellisque consumpsi. Ex quibus intelliges nihil tibi aliud te reliquisse, nisi memoriam solam

θεν εἰ μὴ μνήμην κακῶν ὧν ἐσώρευσας σεαυτῷ. Οἶδα γὰρ ἐγὼ τὰς ἐκ θεοῦ ἐπαγομένας δικαίως τιμωρίας ἀνθρώποις ἀδίκους ἐκεῖ· τότε μοι ἔρεῖς· « Ἀγαθός μοι τὸ πρὶν ἦσθα σύμβουλος, ὦ Δάνδαμι. » Ἐκεῖ γὰρ παραστήσονται σοὶ αἱ ψυχαὶ αἱ μάτην πεπολεμημέναι ὑπὸ σου (66). Πόσοις ἀρκέσεις ἀπολογούμενος τότε; Οὐδὲν δὲ ὠφελήθησιν (67) μέγας κληθεὶς καὶ φανείς, ὁ νῦν τὸν κόσμον νικήσας θάλων, νενικημένος τότε.

[ΚΕΦ. ΙΕ'.]

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πάνυ ἡδέως αὐτοῦ ἀκούσας οὐκ ἐθυμώθη· ἦν γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ πνεῦμα θεῖον, ἀλλ' ὑπὸ τινος δαίμονος κακοῦ εἰς φόνους καὶ ταραχὰς ἐτράπη. Καὶ σφόδρα καταπλαγείς ἐπὶ τοῖς παραδόξοις λόγοις τοῦ Δανδάμειος, ἀπεκρίνατο λέγων Ἀλέξανδρος· « Ἀληθινὴ διδασκαλὴ Βραχμάνων Δάνδαμι, ὁ ἀναπλάττων ἀνθρώπους τῇ τῆς προνοίας σοφίᾳ τοὺς σοὶ παρατυγχάνοντας, ὃν ἐγὼ μαθὼν παρὰ Καλάνου καὶ ποθήσας συντυχεῖν εὔρον πάντων ἀνθρώπων ὑψηλότερον διὰ τὸ ἐν σοὶ πνεῦμα (1)· οἶδα ὅτι ἀληθῶς λέγεις τὰ πάντα. Ἐγέννησε γὰρ σε ὁ θεὸς καὶ αὐτὸς σε κατέπεμψεν ἐν τοῖς τόποις τούτοις, ἐν οἷς ἔξεστί (2) σοὶ εὐδαιμονεῖν ἀτάραχον (3) ὄντα διὰ τῇ φύσει, πλούσιον, ἀνελλιπῇ, πολλῆς ἡσυχίας ἀπολαύοντα. Ἐγὼ δὲ τί ποιήσω, ὁ ἀδιαλείπτους φόβους (4) συνοικῶν καὶ συνεχέσι καταντλούμενος ταραχαῖς (5); Πολλοὺς ἔχω τοὺς τηροῦντάς (6) με· φοβοῦμαι

τούτους τῶν πολεμίων μάλλον· χεῖρονες οἱ φίλοι τῶν ὑπεναντίων, οἱ καθ' ἡμέραν ἐπιβουλεύουσί μοι πλεόν τῶν ἐχθρῶν μου· καὶ οὐδὲ χωρὶς αὐτῶν ζῆσαι δύναμαι, οὔτε θαρσύνειν αὐτοὺς σὺν αὐτοῖς ὧν· οὐς γὰρ φοβοῦμαι, ὑπ' αὐτῶν τηροῦμαι· ἡμέρας μὲν ταρασσών ἔθνη, ἐπιστάσης δὲ νυκτὸς ἐκταρασσόμενος ὑπὸ τῶν λογισμῶν μου, μή τις μοι ἐπιστὰς εἴποι χειρώσεται· ὁ μοι, καὶ κολάσας τοὺς ἀπειθοῦντάς μοι λυκοῦμαι, καὶ μὴ κολάσας πάλιν καταφρονοῦμαι. Καὶ πῶς οἶόντε μοὶ ἐστὶ ταῦτα τὰ ἔργα ἀρνήσασθαι; καὶ γὰρ εἰ θέλωμι ἐκ' ἐρημίαις ζῆσαι, ὑπὸ τῶν ὑπασπιστῶν οὐ συγχωροῦμαι. Οὐκ ἔξεστι δέ μοι μάλλον, εἰ καὶ ἡδυνάμην, ἀπὸ τούτων δραπετεῦσαι, ταῦτα λαχόντι (7) τῇ ψήφῳ. Τί ὧν ἀπολογήσομαι τῷ θεῷ, ὃς γενομένη μοι (8) τοῦτον ἐπένευσε τὸν κλῆρον; Σὺ δὲ, ὦ πρεσβύτα, κτῆμα τιμίων θεοῦ, ἀνθ' ὧν ὠφέλησάς με καὶ ἡδωκάνάς με τοῖς τῆς σοφίας λόγοις σου, καὶ ἀπὸ παλέμων ἡμέρωσάς με, δέξαι μοι τὰ δῶρα δ' ἐνήνοχά σοι, καὶ μὴ με ἀτιμάσῃς· ἐγὼ γὰρ εὐεργετοῦμαι σοφίαν τιμῶν (9). » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Δάνδαμιν, κατένευσε τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ (10). Οἱ δὲ προσέφερον αὐτῷ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐπίσημον καὶ ἐσθῆτα παντοῖαν καὶ ἄρτους (11) καὶ ἔλαιον. Ὁ δὲ Δάνδαμις ἰδὼν ἐγέλασε καὶ εἶπε τῷ Ἀλεξάνδρῳ· « Πείσον δὴ ὄρνεια τὰ περὶ τὴν ὕλην κελαιδοῦντα λαβεῖν χρυσὸν καὶ ἄργυρον, καὶ ἄμεινον ἡγῆσαι μέλος (12)· ἀλλ' οὐ δυνήσῃ πείσαι αὐτά· σὺ τοίνυν οὐ κείσεις ἐμὲ χεῖρονα αὐτῶν (13) γενέσθαι· δ' γὰρ μήτε ἐσθίω

|| 65. τὰς δίκας τῶν ὑπὸ σου πεπραγμένων ἐν στεναγμοῖς ὀδυρόμενον ἀποδιδόντα C. || 66. αἱ πεκ. ἀδίκως ὑπο σ. L.; αἱ μάτην πολεμῆσαι παρὰ σου B. || 67. ὠφελήθεις ἢ μέγας. L.

XV. 1. addit A: τῶν πασῶν δυνάμεων ὑψηλότερον || 2. οὐκ ἔξ. A. || 3. καὶ ἄ. δ. πάσῃ τ. φύσει πολλῆς ἡσυχίας ἀπολαύον C. || 4. φόνους L. || 5. συμφοραῖς L. || 6. τυραννοῦντάς C. || 7. ταύτην λαχόντα τῇ ψ. L. ταύτην λαχόντα τῇ ψ. C. || 8. μοι om. L.; δς ἐμὲ γεννῶν A. || 9. εὐεργετούμενος σοφίαν τιμῶν A. || 10. φέρειν τὰ δῶρα add. C. || 11. ἐσθῆτας παντοίας κ. ἄρτων A.; καὶ σῖτον add. C. || 12. μέλ om. C L. || 13. αὐτῶν addidi ex L, ubi ita locus habet: εἰ οὖν ταῦτα οὐ δύνῃ πείσαι, οἷο'

malorum. Novi enim ego quæ divinitas intra se habeat, cum tamen ipse sim apud homines constitutus. Mihi que tunc ista dices: Bona consilia Dandamis mihi aliquando præbebas. Tunc enim ante conspectum tuum venient omnes quas sine causa expugnaveris animas; apud quas quomodo excusare te poteris?

XV. Libenter hæc et sine ulla iracundia Alexander audiebat: erat enim in Dandami (*Alexandro*) spiritus dei: sed instigante demone malo inter ipsa principia mutabatur Alexander. Unde his alloquebatur Dandamini verbis: Scio vera te dicere, de divino enim genere descendens, in his constitutus es locis, ubi nunc tibi sine ulla molestia, sed cum maxima voluptate, vivere licet, et ubi naturalibus divitiis frueris, et quiete secunda. Ego vero inter tumultus varios ac formidine vivo, plurimosque ex ipsis qui me custodiunt, timeo, et major mihi plerumque ab amicis metus quam ab hostibus venit, quorumque amplius quotidie quam inimicorum meorum insidias pertimesco: et neque sine ipsis degere queo, neque illis me possum credere: vivo igitur in afflictione. Quos enim vereor, eorum constipatione custodior. Diebus quidem totis variis gentes prosequor ac fatigo, noctibus

vero me somnus turbat ac vexat, ne quis in me inopinatus hostis impetum faciat. Et si occidero quos formido, tristis efficior: si rursum lenis ac mitis voluero esse, contemnor. Et quemadmodum a tantis rerum periculis me eripiam ignora. Nam et si voluero in his desertis, in quibus vos degitis, vivere, id mihi penitus non licebit; ob quod apud deum nunc excusare me possum, quia ipse me in huiusmodi vita statui et in tali ordine hominum collocavi. Tu vero pro istis quas ego fudi querelis, quia me per omnia recreasti, ac sensus paulisper meos a conflictationibus et proeliis liberasti, dona mea suscipe, neque ea quæ tibi offero, in contumeliam mei volueris recusare. Mihi enim, quando sapientiam honorare fecisti, non modicum profuisti. Hisque finitis, innotuit servis Alexander ut munera quæ spondederat, exhiberent. Qui mox auri argentique optimas species, diversæque vestes cum oleo ac panibus obtulerunt. Quibus visis Dandamis risit, hoc dicens: Numquid suadere avibus istis potes, qui in locis silvestribus vivunt, ut aurum argentumque suscipiant, et melius, quam consueverunt, canant? quod cum fieri omnino non possit, me illis vis esse pejorem? Cur illud accipiam, quod neque edi a me, neque potari poterit?

μήτε πίνω, οὐδὲ λαμβάνω ἀνοφελές τι κτήμα, οὐδὲ τηρῶ ἐπιβλαβές (14) ψυχῇ κτήμα, οὐδὲ ἐλεύθερον ἐμὸν βίον ἀπὸ πάσης μερίμνης νῦν δεσμεύσω, οὐδὲ μάτην τὴν ἐμὴν καθαρὰν διάνοιαν θολώσω· μὴ γένοιτο· ἀλλ' οὔτε ἀγοράσαι τί ζητῶ ἐπ' ἐρημιά οἰκῶν· τὰ γὰρ πάντα δωρεὰν ὁ θεὸς δίδωσί μοι, καρπούς εἰς τροφήν καὶ ὕδωρ εἰς πότον, ὕλας εἰς τόπον οἰκίας, ἀέρα εἰς αὐξήσιν τῶν πάντων· οὐδὲν γὰρ ὁ θεὸς χρυσίῳ πωλεῖ (15), ἀλλὰ χαρίζεται τὰ πάντα ἀγαθὰ, φρένας δίδους τοῖς θέλουσι λαμβάνειν. Ἰμάτιον περιδέβλημαι, ὃ ἐξ ὠδίνων ἔχοντά με ἡ μήτηρ ἔτεκε, καὶ ἀέρι τέρπομαι, καὶ ἡδέως ἐμαυτὸν τοιοῦτον βλέπω. Τί καταναγκάζεις με περιθέσθαι ὄλου τοῦ σώματος δεσμόν; ἐμοὶ ἡδύτερον ἢ ἀμεριμνία πάσης κτήσεως, καὶ μέλιτος γλυκύτερον τὸ ἀπὸ ποταμοῦ ποτόν, (16) ἰώμενον τὴν κατὰ φύσιν δίψαν. Εἰ δὲ καὶ οἱ ἄρτοι οὗτοι εἰς τροφήν εἰσι, τί αὐτοὺς περιέκασας πυρί; Οὐκ ἐσθίω ἐγὼ ἀπόβρωμα πυρὸς, οὐδὲ ἀφαιροῦμαι ἄλλοτρίαν τροφήν· τὸ γευσάμενον αὐτοὺς πῦρ καταδαπανάτω. Ἰνα δέ σε μὴ ἀτιμάσω (17) τιμῶντα σοφίαν, δέχομαι τὸ ἔλαιον. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Δανδάμις ἔλαβε τὸ ἔλαιον. Καὶ ἀναστὰς τὴν ὕλην περιῆλθε (18), καὶ συναγαγὼν ζύλα ἐποίησε σωρὸν, καὶ ἀνάψας πυρὰν εἶπε· « Δανδάμις (18*) πάντα ἔχει καὶ τρέφεται προνοίᾳ. » Καὶ ἱκανῶς ἀνάψας (19) τὸ πῦρ, ἐπέχεεν ἕως πᾶν (20) ἔδαπανήθη τὸ ἔλαιον· καὶ ἤρην (21) ὕμνον τῷ θεῷ λέγων· « Θεέ (22) ἀθάνατε, εὐχαριστῶ σοι ἐν παντί, βασιλεύεις

γὰρ τῶν ὄλων σὺ μόνος ἀληθὺς, παρέχων σου τῷ πλάσματι πάντα πλουσίως εἰς τροφήν· δημιουργήσας δὲ τὸν κόσμον τοῦτον σὺ διατηρεῖς, ἀναμένων τὰς ψυχὰς ἃς ἐξαπέστειλας ἐκεῖ, ἵνα τὰς πολιτευσαμένας ἀσφαλῶς τιμῆς ὡς θεὸς, τὰς δ' ἀπειθησάσας τοῖς σοῖς θεομοῖς κατακρίσει παραδῶς (23). Πᾶσα γὰρ δικαία κρίσις παρά σοι, καὶ ἀπέραντος ζωὴ ἐτοίμη παρά σοι· χρηστότητι γὰρ αἰδῶ τούς πάντας ἐλεεῖς. »

[ΚΕΦ. Ις'.]

Ὁ δ' Ἀλέξανδρος (1) ἀκούσας ταῦτα πάντα καὶ ἰδὼν, θαυμάσας σφόδρα καὶ κατανυγεῖς ἐπὶ τοῖς σοφοῖς λόγοις καὶ ἀληθινοῖς τοῦ Δανδάμεως, ἀπῆλθεν ἀποφέρων πάντα ὅσα ἐνηνόχει δῶρα πλὴν τοῦ ἔλαιου οὐ ἀνήλωσε τὸ πῦρ. Ὁ δὲ Δανδάμις εἶπε· « Τοιοῦτοί ἐσμεν πάντες, Ἀλέξανδρε· ὁ δὲ σὸς φίλος Κάλανος ἡμῖν κακὸς ἀνὴρ ἐγένετο (2), πρὸς βραχὺν χρόνον μιμησάμενος ἡμῶν τὸν βίον· καὶ ἐπεὶ μὴ ἐτύγχανε θεοφιλῆς, καταλιπὼν ἡμᾶς ἐδραπέτευσεν πρὸς τοὺς Ἑλλήνας, καὶ παρὰ συνθήκειαν ἰδὼν τὰ ἡμέτερα (3) μυστήρια, καὶ ταῦτα βεβήλοις ἐκπομπεύσας ἔθνεσιν (4), ἐντεῦθεν εἰς πῦρ ἀθάνατον ἑαυτὸν μετέστησε. Σὺ δὲ κακοῦ ἔθνους δεσπότης ὢν, Μακεδόνων, τὸ πρὶν ἐλοιδόρεις Βραχμᾶνας, καὶ ἐκέλευες τοὺς ἀπολλυσθαι πεισθεὶς ψευδέσι λόγοις, ὅπερ οὐ πρέπει βασιλεῖ καὶ κηδομένῳ ἔθνῳ ἄρχειν, τὸ τοῖς (5) διαβάλλουσι πείθεσθαι· Ἡμεῖς γὰρ τοῦ ἰδίου βίου θεῷ, (6)

ἐμὲ πείσεις χεῖρω αὐτῶν γενέσθαι. Cod. C: ἀλλ' οὐδὲν δύνῃ π. ταῦτα· σὺ δὲ οὐ πείσης μὲ χεῖρονα ὀρνέων γενέσθαι. || 14. ἐπὶ βλαβερόν C; ἐπὶ βλάβης A, dein ψυχῆς A L C; χρῆμα L; κτήμα καὶ χρῆμα C. || 15. οὐδὲν... πωλεῖ om. A, eorum loco ponens: τί δὲ γὰρ ὁ θεὸς χρῆζει παρ' ἡμῶν; || 16. τὸν... πίνειν ὕδωρ A; δ... πότος C. || 17. ἵνα τιμάσω L. || 18. διῆλθε A. || 18*. Βραχμάνος C; Βραχμάνες... ἔχουσι... τρέφονται L. || 19. ἱκ. ἀναχέων L; ἱκανῶς ἔχει τὸ ἔλαιον, ἕως πᾶν ἔδαπάνησε πυρί. || 20. ἕως ἂν A. || 21. ἤσεν A. || 22. pro θεῷ ἄ. C L: ἀθάνατε κύριε. || 23. παραδίδως A.

Cap. XVI. 1. Pro his cod. C: Καὶ ὑποστραφεὶς πρὸς Ἀλέξανδρον ὁ Δανδάμις εἶπεν· Τοιοῦτοί ἐσμεν κτλ. || 2. γέγεννηται A. || 3. ἰδὼν ἑτέρα μ. A. || 4. ἔθν. om. A; τοῖς ἔθν. C; μοχ εἰς πῦρ καὶ θάνατον A. || 5. τούτοις L; καὶ τοῖς C. || 6. θεῷ om. C L.

Cur accipiam quod mihi nullatenus prosit? Aut quam ob rem id custodiam, quo uti nequeam, nisi forte ut animam meam per omnia liberam huiusmodi nexibus ligem? Cur ingenuitatem ipsius frustra iugo turpissimæ servitutis addicam? Quod ego nunquam prorsus efficiam. Sed neque emere quidquam volo, qui in solitudinibus, ubi nihil venditur, vivo. Munera mihi deus, hoc est, fructus istorum locorum præbet. Nihil enim auro homini vendit deus, sed sapientiam bonam ei qui noverit eam accipere, largitur. Veste velatus sum cum qua me matris meæ edidit partus. Aere hoc ut cibo vescor; libenter me video talem, dum nullis corpus meum nexibus gravo; omnique mihi melle dulcior est, ubi naturalis venerit sitis, aquæ potus ex fluvio. Si autem et panes istos dicere habere aliquam voluptatem, cur eos incendisti flammis? Reliquias ego ignis escam facere meam nolo, neque in cibos convertere meos cupio quod de alieno ore sustulerim. Hos ergo panes ipse qui coxit ignis absumat. Sed ne aliquam tibi qui sapientiam honoras, injuriam a me æstimes irrogari, oleum tantummodo istud accipio. Quæ ubi Dandamis dixit, continuo surrexit, ac sil-

vam peragrans et colligans ligna, molem ex his maximam fecit, quam igne succendens, his locutus est verbis: Brachmanus, inquit, omnia habet, et abunde ex omnibus, ut cupit, pascitur. Infusoque oleo mox, pyraque vehementer incensa, talem cecinit hymnum deo: Immortalis, inquit, deus, tibi ego in omnibus gratias ago.

XVI. Quæ ubi Alexander vidit, abcessit, cuncta secum præter oleum quæ exhibuerat reportans, summopere stupens. Dandamis vero hoc etiam sermonibus suis addidit dicens: Tales universi nos sumus. Calanus vero pessimus vir iudicatus est a nobis, eo quod vestræ se exhibuit præsentiae, et nostram non imitatus est vitam: et quia cum amator dei esse non posset, fugit a nobis, et migravit ad Græcos, contemptisque moribus nostris, se ipsum damnavit immortalibus flammis. Tu vero Macedonum malæ gentis dominum esse te dicis, Brachmanos vituperas, et interfici omnes jubes, credens [eorum] mendacibus verbis, quod bonum virum facere non oportet. Nos vero rationem vitæ propriæ deo novimus reddituros tunc, cum ad eum erimus profecti. Omnes enim ipsius sumus, gloriam vanam con-

λόγον δώσωμεν, ὅταν πρὸς αὐτὸν ἀπέλθωμεν· αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ἔργα καὶ (7) πάντες οἱ ἀντιποιούμενοι τῆς αὐτοῦ δικαιοσύνης καταφρονούμεν κενῆς δόξης τῆς παρὰ τοῖς ἄφροσιν οὐσης. Πῶς οὖν δύνασθε ὑμεῖς τὰ ἡμέτερα φρονεῖν κακῶς ζῶντες; καὶ τοῦ ὄντως καλοῦ ἀμελοῦντες; Ἡμεῖς δὲ οἱ Βραχυμᾶνες μνημονεύοντες πῶς ἐγεννήθημεν τῇ φύσει, ἐκείνῃ (8) συζῶμεν, καὶ βλέπομεν πῶς ἀμέμπτως ζῇν δυνώμεθα, ἐν ἀμεριμνίᾳ διάγοντες, περὶ μηδενὸς φροντίζοντες· φροντὶς γὰρ βίου ὕλης βροτῶν χωρίζει νοῦν ἀπὸ θεοῦ. Ἐκαστον γὰρ ἡμῶν ἡ πρόνοια ἰδίᾳ γνώμῃς ἀπαιτῇσει λόγον· καὶ τῶν ταύτης πρῶξιν δίκας δώσωμεν. Διὰ τοῦτο χαίρομεν ἡμεῖς ἐπ' ἐρημίαις καὶ μέσαις ὕλαις (9), [ἵνα εἰς πᾶν ἀρέσκον τῷ θεῷ ἐφιστάνωμεν τὸν νοῦν (10).] ἵνα μὴ αἱ ἀδολασχίαι τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς ἡμῶν περιπλάσωσιν ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ δοξολογίας· μακάριος γὰρ ἐστὶν ὁ μηδενὸς τῶν περιστῶν δεόμενος, [δόξης (11) δὲ κηδόμενος τοῦ δεσπότου τῶν ἀπάντων.] Δόξα δὲ κενὴ πάντων δεῖται. Τὸν γὰρ βουλούμενον ἀνθρώπον ἀρέσκειν πᾶσι (12) χρὴ καὶ δοῦλον εἶναι πάντων. Ἡμεῖς δὲ ὅλως οὐ χρεῖαν (13) ἔχομεν πόλεις ἐπιζητεῖν· σύνδοξος γὰρ ληστῶν ἐστὶ (14) καὶ πολλῆς κακίας γεωργός. Μεγάλους δὲ ἡμῖν ὁ θεὸς οἴκους ἐκτίσεν, ὄρη ὑψηλὰ καὶ ὕλας κατασκήτους, ἐνθεν καθαρὰς φύσεως τῆς δεδομένης ἐκ θεοῦ μνήμη σώζεται· καρποὺς ἐσθίοντες τούτοις ἐντροφῶμεν, καὶ ὕδωρ πίνοντες ἀπὸ τούτου εὐφραϊνόμεθα, καὶ ἡδίστην ἀνάπαυσιν τὴν ἐπὶ φύλλοις ἔχομεν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀναπαυόμενοι τὸν κόπον ἀποτιθέμεθα. Πῶς οὖν ὑμεῖς πολλῶν δοῦλοι ὄντες, τοῖς ἐν πᾶσιν ἐλευθέροις ἐπιτάσσουσιν δύνασθε; Ὑμεῖς γὰρ ψυχῆς ἰδίᾳς πολλὰ καὶ ποικίλα δεῖ ἐπιθυμούσης δοῦλοι ἄτακτοί ἐστε· εἰ γὰρ πολλὰ ἱμάτια θέλετε ἔχειν, δέεσθε τοῦ ποιμένου, τοῦ ὕφαντος, τοῦ κνυφείως ἢ καὶ τοῦ ἀμῆττοντος (15). Καὶ

μή μοι λέγε· * Οὐ φορῶ (16) μαλακὰ ἱμάτια. * Ἰσὶ γὰρ ἐστὶ δουλεία τὸ ἐπὶ μικρῶ καὶ μεγάλῳ φροντίζειν· ὁ γὰρ ὀλίγου ὀρεγόμενος χρυσίου καὶ τοῦ πλείονος ἐπιθυμήσει, καὶ ὁ μικρὰς πόλεως βασιλεῦσαι θέλων, ὅταν ἐπὶ καὶ τῆς μείζονος ἀπάρξαι θελήσειεν (17). Ἀλλὰ καὶ ἐν ὀλίγῃ πορφύρᾳ στιλβούσῃ ἐν ἱματίῳ ἐναθρόνισθε· μαλῶς, τῶν Ἰνδῶν ὀλοπορφύρων ὄντων, τῶν δούλων ἡμῶν ὀλοπόρφυρα φορούντων (18)· καὶ ὑμεῖς ἐπὶ καλῶς ἡγούμενην πορφύραν, κἂν ὀλίγῃ χρῆσθε· εἰ δὲ καὶ τὸ ὀλίγον παρ' ὑμῖν καλὸν ἐστὶ, τῷ ὄντι πτωχοί ἐστε καὶ τὰ μικρὰ θαυμάζοντες. Διὰ τί ζῶα φρονεῖτε, γῆς τέκνα ὄντα, καὶ αὐτὰ χρησιμώτατα ὑμῖν ὑπάρχοντα; ἂ μὲν γὰρ κίρρετε καὶ τούτων τὰ ἔρια περιβάλλεσθε, ἂ δὲ ἀμείψητε καὶ τὸ γάλα ἐσθίετε, ἐν οἷς δὲ καὶ γεωργεῖτε τοὺς καρποὺς ἐμπιπράσκοντες, ἐφ' οἷς δὲ καὶ ἐπιθεδικῶς πολεμεῖτε, ἀλλότρια ἀρπάζοντες. Καὶ ταῦτα φρονεῖτε ἀδίκως, καὶ τοῖς μὲν ζώοις μισθὸς ὁ τοιοῦτος παρ' ὑμῖν· τοὺς δὲ μαλλοὺς τούτων ἔξωθεν περιβάλλεσθε, τὰς δὲ σάρκας τούτων ἐνδοθεν βασταίετε, καὶ γίνεσθε νεκρῶν ζώων περιπατοῦντες τάφοι. Τόσαυτή τοίνυν ἀτιμία ἔργων ἀτόπων βαρυνόμενη ἡ ψυχὴ πῶς δύναται νοῦν θεοῦ δεῖξασθαι; Ἐσσαν ἔξωθεν τὰ κρέα δύο ἡμέρας, καὶ ὅβει τί γενήσεται· οὐ δυνήσῃ στερῆσαι (19) τούτων τὴν ὁσμὴν, ἀλλὰ (20) καὶ ἔξω φεύξῃ. Πόσαι εἰσδύνουσι ἐκ τούτων εἰς ψυχὴν ἀκαθαρσίαι, καὶ χωροῦσιν εἰς νεκροὺς τῶν ἐπιθυμούντων ταῦτα; Πῶς οὖν τοῦ τοιοῦτου πνεύματος θεῶν δύναται ἐπιφοιτῆσαι τῇ αἰσθήσει; Κρέα ἐσθίετε, ἂ σῶμα μὲν πιαίνει, ψυχὴν δὲ κατατῆχει, θυμὸν τίκει, εἰρήνην δὲ διώκει, σωφροσύνην ἀμαρτάνει, ἀκολασίαν δὲ ἐξεγείρει, ἐμετοὺς ἐκβάλλει καὶ νόσους ἐνοικίζει· διὰ τὸ σαρκობόρον (21) τῶν βροτῶν πνεῦμα ἐπιναχωρεῖ, καὶ παλαμναῖος δαίμων ἐμψυλογωρεῖ. Καρτεροὶ δὲ ἀκροδρόων καὶ θινῶν (22) βοτάναι ἔξω ἀρεθύνει (23)

|| 7. καὶ om. A, et C post πάντες pergens: ἡμεῖς δὲ καταφρονούμεν κτλ. || 8. καὶ ἐν ἐκείνῃ C; dein συζῶμεν A. || 9. ἐν ἡμῶν καὶ μ. ὕ. (μέσον ὕλας L.) καθεζόμενοι C L. || 10. ἵνα... νοῦν om. A. C. || 11. inclusa non habet A. C.; δόξα... δεῖται desunt in C L. || 12. βουλ. πᾶσιν ἀρ. C L. || 13. ἢ. δὲ χρ. οὐκ ἔχ. C. ἀχρεῖαν ἔχομεν L. || 14. σ. γ. ἐπιβουλῆς ἐστὶ A. || 15. ἢ κ. τ. ἂ om. CA. || 16. ὑφορῶ L. || 17. sic C. μ. ἀρπάζει L; μ. ἰδιον (ἡδιον?) ἀρεῇ A. || 18. καὶ τῶν δούλων αὐτῶν ὁ. φορούντων, ἐπιζητεῖται κατασχεῖν C. || 19. στέζει L. || 20. ἀλλὰ. om. L. A. || 21. τοῦ σαρκობόρου sine prepositione, L. A. || 22. θινῶν om. L. C. ||

temnimus, quod stulti facere non possunt. Quemadmodum vos transire ad consuetudinem nostram valetis qui tam male vivitis, et qui semper illa quæ bona sunt, datis oblivioni? Nos vero Brachmani, memores quemadmodum procreati aliquando fuerimus, et videntes propter quæ vivere debeamus, irreprehensibilem vivendi cursum tenemus; unumquemque enim deus certo propositi ejus, cui deputatus est, fine formavit. Lætamus in desertis locis et in mediis silvis sedentes, et his tantum sensibus nostris occupati, ne unquam sermones hominum animas nostras ab institutis talibus valeant separare. Beatus est ille qui nullius indiget, et qui non alienam gloriam cupit; et qui placere vult omnibus, necesse est ut sit omnium servus. Nobis necessarie non sunt civitates, in quibus latronum multitudo colligitur: magnas vero domos nobis exstruxit deus, ac præstitit montes pariter, ac silvas: ex quibus simplices sumimus fructus, et puræ dona

naturæ aquas bibimus: libenterque nosmetipsos reficientes post laborem, foliis incubamus. Quomodo potestis ingenuis hominibus imperare, cum sciatis vos in potestate multorum esse? Vos enim vestris in omnibus quæ concupiscunt, servitis animabus. Nam si multas habere vestes desideratis, non paucos qui greges ovium pascant, non paucos qui ipsas tondeant oves, et a quibus ipsæ lanæ intextuntur, necesse habetis artifices. Quid excusaris quod mollia vestimenta non habeas? Aequalis enim servitus esse probatur in minoribus et majoribus rebus. Nam qui exiguum miratur aurum, et multum desiderabit: et qui parvæ civitatis fuerit imperator, et majori cupiet imperare. Præterea etiam ex modica purpuræ portione, quæ in vestris splendet vestibus superbitis: et cum vestris famulis fuerint indumenta purpurea, vos pulchrius esse aliquid existimantes, vestra colore altero splendere curatis. Si autem hoc apud vos

καλλίστον αὐτὸν ἀποχεῖ, καὶ παρὰ σοφῶν ἐστιαθέντα θεο-
πραπῆ νοῦν κύει καὶ τὸ σῶμα ἐπιτέρπει (24). Ταῦτα (25)
ὁ θεὸς ἐφύτευεν εἰς τροφήν τὴν βροτῶν [διὰ φρόνησιν] (26).
Ἵμῶν δὲ διαπόλλειν ὁ νοῦς τῇ ἀδυναμίᾳ. Ἀναπνέετε
θηρίων θυμὸν, ζῶων ἐμπληρούμενοι· ἀγγεῖα διεφθαρμένα
ἐστὲ μελῶν σεσηπότων· λύκων καὶ λεόντων καὶ πάντων (27)
θηρίων ἀνημέρων χεῖρονές ἐστε ὑμεῖς· λύκοι γὰρ εἰ
ἡδύναντο καρποὺς ἐσθίειν, οὐκ ἂν ἐξεζήτουν (28) κρέα
[ἔμοιως καὶ οἱ λέοντες τοῦτο ἐποίουν (29)]. Ταῦροι δὲ
καὶ (30) ἵπποι καὶ ἑλαφοὶ καὶ ἑτέρα φύσις ζῶων πάντων
πολὺ (31) δικαιοτέραν ὑμῶν ἔχουσι τὴν τροφήν, θινῶν
βοτάναις τρεφόμενα καὶ ὕδωρ πίνοντα καὶ τοῖς ὄρεσιν
ἐνδισαίνοντα. Διὰ τοῦτο τοῦτοις φίλη ἡ ἰσχύς, καὶ τὰ
νεῦρα καρτερὰ πεπηγήσιν. Τί οὖν οὐ μιμεῖσθε ταῦτα τὰ
τρεφόμενα θεοῦ προνοίᾳ (32), ἀλλὰ προφάσει προσφορᾶς
θυσιῶν καὶ πυρὸς δαπάνης (32*) ἑαυτοὺς αὐτὰ ἐτοιμάζετε
τροφὴν· ὅσα δὲ ἐστὶν εὐτονα καὶ διαρκῆ, ἐπιβουλεύθηται
παρ' ὑμῶν οὐ δύναται (33). Ἵμεῖς γὰρ ἐπιζητεῖτε δια-
τροφὴν πλείστην, καὶ πολλὰ δαπανᾶτε τὸ συγγενὲς διὰ
τὴν ἀπλυστίαν ὑμῶν, καὶ εἰς μικρὰ ζῶα πλείστα κοπιᾶτε
δε' ὀλίγην ἡδονὴν καὶ ματαίαν. Ἀνόνητος ὁ κόπος ὑμῶν
καὶ ἐνάπολεϊα. Διὰ ταῦτα πάντα ταλαίπωρος καὶ αὐτυχὴς
ὁ βίος ὑμῶν. Ἵμεῖς μὲν οὖν οὐδὲ ὕδωρ πίνοντες ἀκοντες,
δέψης μὴ παρούσης· εἰ ἀνάγκης δὲ, παρούσης δέψης,
ταύτην ἀμυνόμεθα ταῖς ἐκ φύσεως παραγενομέναις (34)

πηγαῖς ὑδάτων· καὶ μὴ πινόντων ἡμῶν, χέουσι τὰ βρεῖ-
θρα. Ὑμεῖς δὲ δι' ἡδονὴν γαστροὺς τέχνας ἐπινοεῖτε,
ἵνα καὶ μὴ πεινῶντες διὰ τῆς ποικίλης τῶν μαγειρῶν
τέχνης, διαρρηγύητε τὴν ἀθλίαν γαστέρα, τὰ πρὸς γασ-
τριμαργίαν αὐτῇ χορηγοῦντες. Ἄερα θηρεύετε διὰ
φιληδονίαν· θαλάσσης δικτύοις σήθετε διὰ τὰς πολλὰς
ὑμῶν ἐπιθυμίας· ἐπὶ τὰ ὄρη στρατεύεσθε διὰ τὴν ἀπλη-
στίαν ὑμῶν, τὴν ἐπὶ τῶν κυνῶν ἀλκὴν ὀζυτάτην ἀλαζο-
νεύοντες, κακολογεῖτε (35) τὰ θηρία τὰ παρὰ τῆς
προνοίας δημιουργηθέντα, καὶ ταῦτα κακῆς ἐρημίας
ἐνοικα (36) λέγετε δυσαρεστούμενοι κατὰ τῆς προνοίας·
καὶ τὰ μὲν διώκετε· τὰ δὲ ἀγρεύετε (37) βούλεσθε, τὰ δὲ
πλείστα καὶ φονεύετε· τὰ δὲ τούτων ἀνημερώτερα συλ-
λαβόντες καὶ γαλεάγρας ἐγκλείσαντες (38), φέρετε εἰς
τὰς πόλεις, οὐχ ἵνα σπείρητε δι' αὐτῶν, ἢ ἑτέραν τινα
δι' αὐτῶν χρήσιμον ἐκτελέσῃτε ὑπηρεσίαν, ἀλλ' ἵνα (39)
ὑμῶν καὶ θεοῦ ἔργον, ἀνθρωπον, καθυβρίζαντες ἀφανί-
σητε· καὶ δεδεμένον τοῦτον δεσμοῖς βιαίσις λελυμένῳ
θηρίῳ παραβάλλετε· καὶ ἀντικαθεζόμενοι ἐνατενίζετε
τερπόμενοι τῇ ἀνηκίστῳ συμφορᾷ τοῦ (40) τοῖς θηρίοις
καταπαλαισομένου, καὶ γελῶντες σπουδάζετε καταλύσαι
κακίστῳ μόρῳ τὴν κοινὴν τῆς φύσεως ὑμῶν εἰκόνα, τὴν
χειρὶ θεοῦ πλασθεῖσαν· καὶ μετὰ τὸ τοῦτον ὑπ' αὐτοῦ
διαφθαρῆναι, πάλιν τὸν θῆρα σφαγιάσαντες ὑμεῖς, πῶς
τοῦτον ἀποτρέπεσθε καὶ κακολογεῖτε, λέγοντες (41)

23. ἀρεθεῖσαι κ. ὁσμὴν ἀποχέουσι C. || 24. ἐπιτρέπει L, ἐπιτέλει A. || 25. ταύτην L. τοιαύτην A. || 26. βρ. φρονήσει L; βρ., φρόνησιν δὲ ὑμῶν A. Nonnulli olim scripserunt: φρόνησις δὲ ὑμ. ἀπ. τῇ ἀδ. Hinc turbatio. || 27. παντοίων C. || 28. ἐξήτουν, A L. || 29. absunt haec ab L. A. || 30. ταῦροι, ἵπποι, ἑλ. A L; ejusmodi particulas saepius addidi e cod. C. || 31. πάντων πολλῇ A, πάντων πολλῇ L; om. C. || 32. τρ. ῥήματι θεοῦ A. || 32*. sic. L. δαπανῆσαι A; καὶ π. δ. om. C. || 33. addit C: μόνον διὰ τὴν ἐργασίαν. || 34. τὴν ε. φ. παραγενομένην A L. || 35. κακοποιεῖτε C. || 36. ἐνοικούντα L. || 37. θηρεύειν L C. || 38. συγκλ. A. || 39. ἀλλ' ἵνα μετ' αὐτῶν ἑτέρα θηρία διώκοντες ἀφανίσῃτε, καὶ ἵνα τὸ συγγενὲς etc. C || 40. τὸν L C; τῶν A, etsi sequente singu-

bonum non videtur, pauperes judicamini, dum parva mira-
mini. Animalia libenter occiditis, quae terra progeniit:
quae tamen ipsa plurimum vobis prodesse cognoscitis. Qua-
dam enim ex ipsis tendunt, alia mulgentur, cum quibus-
dam agrum colitis, cum aliis dimicatis: quorum postea eo
quod funditis cruorem, gaudetis, talemque mercedem ipsis,
quae perutilia vobis fuerint, redditis vicem: et quorum
vellerā vos extrinsecus velant, eorumdem vos carnes in-
trinsecus onerant, et incipitis esse corporum mortuorum
sepulcra viventia. Tantis ergo tamque inconvenientibus re-
bus, tamque contrariis mens gravata, potest in se recipere
dei sensum? Dimittite paulisper memoratorum animalium
carnes, quae occiditis, sic jacere, et quid ex ipsis fiat intel-
lige. Num quid poteris foetorem ipsarum ferre non fugiens?
Quantae sordes, quantae impuritates animabus atque corpo-
ribus inferuntur humanis, quas cum ipse tolerare non possis,
includuntur intra illos, atque ab illis inferuntur, a quibus
cibi tales desiderantur. Anima iracundiam parit, ista con-
creant vomitum; terra vero fructus et flores, qui foras
emissis bonis odoribus placent. Tales epulas nobis plan-
tauit deus ac praestitit: humanos sensus vos penitus perdi-
distis. Corpora vestra feras male olent: receptacula enim
estis pecudum mortuorum: leonibus lupisque pejores esse

caepistis. Lupi enim, si uti terrenis pabulis possent, nun-
quam profecto carnibus vescerentur. Tauri, equi, cervi
justis herbarum pastibus vivunt, unde et validioribus mem-
bris et nervis fortioribus roborantur. Cur haec animalia
magis non vultis imitari? cur non editis silvestria, et aquam
bibitis? Sed causa ignis hujusmodi epulas vobis praeparatis.
Quascunque esse cernitis bestias fortiores, ideo vestris non
urguntur insidiis: vos enim quaeritis cibos plures, expensas
plurimas facitis, et in parvis rebus plurimum laboratis
propter exiguam voluptatem: ubi nihil est nisi eorum
aperta perditio, in quibus fuerit labor vanus. Ergo nihil
est vestra infelicitus vita. Nos nunquam bibimus invitati,
sed necessarium siti ex fontibus naturae implemus officium:
qui etiam non bibentibus nobis defluunt semper. Vos vero
propter ventris voluptatem et non esurientes quaeritis
juges cibos, et quibusdam artibus vobis multas atque di-
versas epulas praeparatis: excurritis omne retibus mare, in
aere volitantium in montibus bestiarum venatione gaudetis,
canumque vestrorum velocitatem mirantes, ferarum repre-
henditis tarditatem, atque habitatrices eas malarum solitudi-
num nominatis. Istis igitur rebus insistentibus haec animalia in-
vestigare, haec investigata festinatis occidere, aut viventia
caveis clausa defertis ad spectacula civitatum, non ut fruges

κακὸν θηρίον καὶ φονεὺ ἀνθρώπων. » Καὶ τὸ πάντων δὲ δεινότερον, αἱμάτων καὶ σαρκῶν ἀνθρώπων τοῦ θη-
ρὸς ἐμποραθέντος, τοῦτον κατασφάζαντες πάλιν ὑμεῖς
ἐσθίετε, καὶ εὐρίσκεσθε τῶν πονηρῶν θηρίων ἀνημερώ-
τεροι, αὐτὰ ταῦτα ἐσθίοντες (42) καὶ ἀκαταλλάκτους συμ-
φορὰς ἑαυτοῖς ἐν τῇ γαστρὶ ὑμῶν σωρεύοντες. Χώρας (43)
πάλιν τοὺς πενεστέρους (44) ἀποστερήσαντες, ὑμεῖς οἰκο-
δομεῖτε οἰκίας, ἵνα θερμαινόμενοι βιαίως εὐπέπτητε, καὶ
ἀναγκάζετε ὑμῶν τὰ ἔντερα πλατέα εἶναι τεχνῶν συνθέ-
σει (45) ἐξ ἀμέτρου ἀκρασίας, ζωοφαγίας καὶ οἰνοπλυ-
γίας. Ἡμεῖς δὲ εὐχόμεθα μὴδ' ὕδατος (46) διψῆσαι·
ἀλλὰ περισπώμεθα γὰρ ἀληθείας (47), ὅταν σῶμα πε-
ρισσὺς ποτίσωμεν ὕδατι· ὑμεῖς δὲ χαίρετε (48) ἐπὶ τὰς
οἰνοποσίας συνέρχεσθαι, καὶ ἐὰν μὴ ἐκμανῆτε, πίνοντες
οὐ παύεσθε· καὶ μετὰ ταῦτα χεῖρας ἐπὶ σπονδὰς ἐκτεί-
νετε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν εἰς τὸν ἥλιον ἐπαίρετε,
παντελῶς ἐκδιώξαντες ὑμῶν τὴν φρόνησιν, βαρυνόμενοι
τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ οἴνου. Εὐτυχέστεροι παρ' ὑμῖν εἰσὶ
μᾶλλον οἱ μακρινόμενοι· ἐκεῖνοι γὰρ μεθύουσιν οἶνον μὴ

ἀγοράσαντες· ὑμεῖς δὲ μεριμανᾶτε τὴν τιμὴν τοῦ οἴνου,
ἵνα τοῦτον ἀγοράσαντες, τῇ μέθῃ τὴν φρόνησιν ἐλάττω-
ξητε, ἑαυτοῖς ἐπειτάγοντες ἔκφρονα μανίαν, κατ' ἐλ-
λήλων χεῖρας κατακλῶντες, καὶ τραύματα ἐσθίου-
τῶν πλησίον ἐμφοροῦντες (49)· καὶ ταῦτα πᾶσι
ἀναισθητῶς· εἴθ' οὕτως τοῦ οἴνου διαπνευσθέντες,
μανθάνετε τὰ παρ' ὑμῶν δρασθέντα ἐκ τῶν ἀγχι-
δόνων. Καὶ οὐδ' οὕτως ἰσχύετε παραφυλάττειν τὴν μέ-
θην (50). Πάλιν πολλὰ φάγοντες, οὐκ ἰσχύετε εἰπεῖ
πέψαι, ἀλλ' ὁψὲ ἀναχωρήσαντες τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν
διὰ στόματος ἐμείτε, κάτωθεν ἄνω (51) στρέφοντες τὴν
φύσιν· πίνοντες ἀμετρήτως πληροῦσθε ὡς ἀγγεῖα· καὶ
ζέσαντος τοῦ οἴνου, τελευταῖον τοῦτον ἀναδύλαται,
ἄφρονες ἀναστρέφοντες τὸ σῶμα, ἀντὶ τῶν ποδῶν ἐπὶ
τῶν κεφαλῶν περιπατοῦντες· ὡς τὰ ζῶα βέλτεται
πληροῦσθαι καὶ μετὰ ὕβρεως κενοῦσθε· καὶ νόον
προσλαμβάνοντες συντρίβετε τὸ σῶμα (52)· καὶ ἐν
οἷς δοκεῖτε τὴν γαστέρα (53) θεραπεύειν, ἐκεῖθεν ἀνίσ-
θαι· καὶ αἱ κεκορεσμένοι, πάσης ἡδονῆς στερεῖσθε (54).

lari; mox καταπαλαισόμενον L C. καταπολεμούμενον A. || 41. γόντες λέγετε A. || 42. ἀν. καὶ ταῦτα ποιοῦντες... σπείρετε C. || 43. χώρας om. L. || 44. τῶν πενήτων C; τοὺς ἀσθενεστέρους A. || 45. τέκνων συνθέται L; τέκνων συνθετὰ A; om. A C. || 46. ὕδατι L C. || 47. ἀληθῶς L. || 48. χαίροντες.. συνέρχεσθε A L. || 49. addit C: καὶ κατ' ἀλλήλων γλώσση καὶ πρᾶσι εἰς ἀτοπα ἐμπίπτοντες. || 50. οὐδ' οὕτως δύνασθε αὐτὰ ἐκπέψαι. C. || 51. κάτωθεν ἄνωθεν A. || 52. addit C: καὶ ὅσα τοῦτο πάρε

seratis, ex quibus famem*, neque ut exinde necessarium ali-
quod officium hominibus præbeatis, sed ut proximum ac
sanguinis vestri, et opus (quod est majus) dei, cum summo
dedecore trucidetis, vel ut violenter vinculis illigatum fera-
rum morsibus ingeratis. Et hoc ipsum libenter aspiciatis, quod
cum hominibus fera pugnent, et quod illæ partem naturæ
vestræ ac similitudinis devorent: postea vero illas rursus
feras occiditis, et crudeles easdem, eo quod occiderint homi-
nem, esse dicitis: et, quod adhuc scelestius videtur ac
pejus, humano sanguine saturati, necdum tot tantisque
malis expleti, vestrorum cupitis civium* ventres replere. Ad
hæc tam dedecorosis tamque pravis moribus vivitis, ut
et vobis calidas superædificetis domos, quibus ad vestram
explendam voracitatem comesta digeri citius compellan-
tur. Insuper et ut proprii corporis intestina nimia cibo-
rum repletionem distendantur, lautiores eligitis epulas, unde
peritos quosque procuratis artifices condiendis atque ordi-
nandis epulis. Nos autem precamur deum, ne aliquando
sitiamus: nam hoc interdum modo a regula veritatis
abstrahimur, hoc est, tunc cum necessarium potum no-
stro corpori damus, ob quod postea oculos et manus no-
stras veluti sacrificium aliquod ad radios solis agentes extol-
limus. At vos etiam læti estis quotiens supra modum
convivia vestra celebratis, nec ante vestris comessionati-
bus finem imponitis, quam nimia ebrietate furere incipiat, et
donec ipsum quod sapere videhamini, bibendo perdatis: et
nimio vini pondere sensus vestri cordis oneratis. Felicio-
res profecto apud vos esse crediderim eos, qui insanire
dicuntur. Illi enim semper ebrii sunt, cum tamen vinum
non emerint: vos autem pro pretio vini nimiam sollicitudi-

nem geritis: quo empto vosmet ipsos ebrietate polluitis,
vosque invicem verberatis, ac tandem ad sobrietatem re-
versi, vix potestis agnoscere quemadmodum ebrietatem
vestram custodire valeatis. Audio etiam quod plurima
comedentes ea digerere non potestis: et cum tandem a
convivii voracitate vix recesseritis, omnia que vos explere
solent evomit: ipsamque mutantes perverso more natu-
ram, ex eadem parte qua escas capitis, egeratis, capite, non
pedibus, ambulantes. O stultissimi homines! impletis ia-
gluvie viscera vestra atque distenditis, ut postea iterum
arte medicorum corpora vestra vacuetis, turpitudinem per
hæc vobis maximamque ægritudinem quærentes: adeoque
estis insani, ut ipsam cupiatis evertere tali curatione natu-
ram, quæ nullam penitus sentiat voluptatem, finem haben-
tes voracitatis immodicæ supplicium, non salutem: insa-
nabilia enim membra fieri ex morbis continuo solent, tor-
menta comitantur, ita ut postremum quod honestæ ac
probæ vitæ ex tantis deliciis conferatur nihil habeatis. Sed
jactare vos audio quia plurima possidetis: qui tamen cum
aliis multa donetis, vestris admodum pauca præstatis. Unde
vos magis pauperes judicamus, quia ne panem quidem
ipsum parentibus datis, innumeras autem habere opes de-
sideratis. Servi ventris vos estis; propterea maxima æqual
vos turba medicorum est, qui assidua vos purgatione tra-
cunt: faciunt autem id aut jejuniis vel inedia, aut arte
medicaminum: ut qui plurima vina solebatis haurire, su-
bito ne aquæ quidem modicam quantitatem possitis acci-
pere, quotiens ægritudinum necessitate vexamini. Et vix
tunc ultra naturam multum meri bibitis, ita nunc parum
quoque aquæ, quod exposcit ipsa natura, desideratis. Nos

τέλος γὰρ ἀμέτρου κόρου βάσανος σώματος, καὶ οὐχ ὑγεία· κολάζεσθε γὰρ νόσοις διὰ τὴν ἀμετρίαν. Τί δ' ἐστὶν ἡ τοῦ σώματος τρυφή πρὸς ψυχῆς εὐδαιμονίαν; Εἰ δ' ἐπιδείκνυσθαι βούλεσθε οἱ ἔχετε πολλὰ, τοῖς (55) παρ' ὑμῖν δεομένοις χαρίζεσθε τὰ περισσά. Ὡς δ' ἀκούομεν, πτωχοὶ ἐστέ τῷ ὄντι, ὥστε μηδὲ ἄρτον τοῖς αἰτούσιν ὑμᾶς διδόναι. Ἀναριθμήτους δὲ οὐσίας παρ' ἑαυτοῖς σπουδάζετε σωρεύειν, δοῦλοι ὄντες σωμάτων καὶ ἐντέρων ἀκορέστων· διὰ ταῦτα γὰρ τὰ πάθη (56) πολλοὶ ἱατροὶ ἐν ὑμῖν οἱ κενοῦντες ὑμῶν τὴν ἀπληστίαν, ἢ λιμῶ κατ' ἀρχήν τὴν πολυφαγίαν, ἢ ἄλλαις τισὶ τέχναις τὴν νόσον (57) χαλινούντες, καὶ τοὺς τὸ πρὶν πολλὸν ἐκχυομένους οἶνον, ὥστε ἀγγεῖον τετρημένον (58), δαμάζοντες τῇ δίψῃ, μηδὲ βράνδος ὕδατος τούτους καταξιοῦντες. Καὶ οἱ ποτε καρῆθαροῦντες (59) νῦν βασανίζομενοι ξηροὶ (60) διατελοῦσι, καὶ οἱ ποτε μὲν παρὰ φύσιν ἔπινον τὸν οἶνον, νῦν δὲ κατὰ φύσιν ὕδωρ ὀλίγον (61) ἐπιθυμοῦσι· καὶ οἱ ποτε μὲν πεπεδημένοι ἐπιθυμία ἀκορέστω, νῦν δὲ στρεβλούμενοι τῇ ἐγκρατεῖα τῆς ἀνάγκης. Βραχυμᾶνες δὲ οἶνον οὐκ ἐπιζητοῦμεν [οὐκ αὐθιρέτον κτώμεθα μανίαν·] ὕδωρ δὲ οὐ θέλομεν ἔχομεν ἐκ θείας προνοίας, καὶ τούτου ἡδόμεθα (62), καὶ δι' αὐτοῦ σωφρονοῦντες θεραπεύομεν τὴν κατὰ φύσιν δίψαν· οὐ κτώμεθα μανίαν (63)· μᾶλλον γὰρ ἐλώμεθα θάνατον ἢ κατακυριευθῆναι μέθῃ (64)· θηρὶ παραδοθῆναι πολλῷ μᾶλλον ἐστὶ βέλτιον ἢ δόξης θεοῦ ἀπορριφῆναι (65) διὰ πολυποσίαν. Ὁ γὰρ μεθύνων ζώων ἀλόγων ἐστὶ χειρῶν (66) τεθνηκώς τῇ φρονήσει· τὸν νοῦν γὰρ (67) ἀπόλεσας τοῦ θεοῦ ἡλλοτρωθή. Τί δὲ οἱ ἐν

ὑμῖν ἐνδοξοὶ τῷ πλούτῳ; Ἀπατῶνται (68) ψεύδη ἐνορῶντες, καὶ τὰ ἐνταῦθα μόνον ἔχουσιν προσδοκῶντες ἀλλήλους ἀδικοῦσι· τοὺς δ' ἀσθενεστέρους καὶ φονεύοντες (69) ἀποστεροῦσι καὶ ἀκέκτηνται ὀλίγα· τὸ δὲ πέρας τούτων ἀαμένει θάνατος. Τί δὲ εἴπωμεν περὶ Ἐπικουρείων, ἀνδρῶν μυροβρόχων καὶ μαλακῇ ἐσθῇτι γυναικίζομένων (70), ἀβρώς περιπατούντων καὶ βεδιασμένων ἀρωμάτων χυμοῖς τὸν ἀέρα μαινόντων; Τί δὲ δεῖ καὶ λέγειν περὶ Στοικῶν λογίων φιλοσόφων (71) τῶν φιλαργυρησάντων; Τί δὲ πάλιν ἐροῦμεν περὶ τῶν Πλατωνικῶν (72) φιλοσόφων; Πάντες οὗτοι θαυμάσιοι καὶ μεγάλοι παρ' ὑμῖν, ἀλλ' οὐ παρὰ Βραχυμᾶσιν. Ἀκούομεν δὲ καὶ καινὴν ἀνθρώπων φύσιν ἐξευρεθῆναι παρ' ὑμῖν, ὅτι ἐκτέμνετε τοὺς ἄρρενας, θηλείας αὐτοὺς βιαζόμενοι ποιῆσαι· καὶ γίνεται ὁ παρ' ὑμῖν ἄνθρωπος γεννηθεὶς οὔτε σπείρων ὥς ἀνὴρ οὔτε τίκτων ὥς γυνή, ζῶν δὲ μόνον εἰς ἰδίαν ὕβριν. Τίς οὖν ὑμᾶς οὐκ ἂν ἐλεήσει, βλέπων ἐν ὑμῖν τοῦτον τὸν ἀφανισμόν; Οἰκτεῖραντες δὲ ὑμᾶς ἡμεῖς ὠφελοῦμεν οὐδὲν τοῦ μὴ συντρέχειν τὴν γνώμην ὑμῶν τῇ προθέσει τῶν Βραχυμᾶνων. Ἡμεῖς τοίνυν μισοῦμεν ὑπερηφανίαν, καὶ φιλοῦμεν πᾶσαν ἀνθρωπίνην φύσιν, προκαθήμενοι τῆς ἀληθείας διδάσκαλοι καὶ ἐνδεικταὶ δόδου δικαιοσύνης τοῖς εὐεργετητέσθαι βουλομένοις ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ὅς ἐν μεγίστῳ οἴκῳ, γυμνοὶ (73) τῇ ψυχῇ πρὸς πάντας διαζῶντες, ὥσπερ καὶ τῷ σώματι, τούτέστιν δλοκλήρῳ τῇ ψυχῇ πρὸς πάντα ἄνθρωπον πλουτοῦμεν. Ἀκούομεν δὲ οἱ ἡ Μακεδονία βιάζεται τὰ πάντα, πρότερον αὐτῇ βιασθεῖσα· τῆς γὰρ τρεπομένης τύχης (74) εἰσὶ πάντες δοῦλοι. Ἄλλὰ τοῦ

αἰσχύνομαι τοῦ λέγειν. || 53. τὸ σῶμα A. || 54. ἐσπερημένοι A. L. || 55. τί τοῖς.. οὐ χαρίζεσθε C. || 56. καὶ διὰ τὰ συμβεβηκότα ὑμῖν πάθη C. || 57. τὸ σῶμα A. || 58. τετρημένον L. C. || 59. ἐξ οἶνου add. C. || 60. ἀποτοι C. || 61. τὸ ὕδωρ ὀλίγον C; ὀλίγον om. A. L. || 62. καὶ τούτου οἰδοῦμεθα, δι' αὐτοῦ σ. A; *qua maxime delectamur* in latin.; καὶ τοῦτο δι' αὐτῶν σωφρ. L; προνοίας καὶ δι' αὐτοῦ σωφρ. C. || 63. οὐ κτ. μανίαν om. L. || 64. ἡ μέθην A. || 65. ἀποστερηθῆναι C. || 66. sic A; aliud subest latinis; utrumque miscere videntur L. C, qui: ὁ γὰρ μεθύνων ζῶν χειρῶν ἐστὶν ἀλόγων κτλ. || 67. γὰρ om. L; τὸν νοῦν παρορῶν καὶ ἀπ. A. || 68. ἀπάτην L. A; *mox ὀρώντες* C; ἀπορῶντες A. || 69. φονευθέντας A; *dein καὶ δια κ.*, *omisso* ὀλίγα. || 70. γυναικῶν L. C. || 71. περὶ τὸν λόγον φιλοσοφούντων A. || 72. τῶν Περιπατητικῶν L; τῶν λοιπῶν C. || 73. γυμνῇ L; γυμνὴν

vero vinum quidem omnino non quaerimus, aquam autem habemus, quam solam volumus, et qua maxime delectamur, et sapienter curamus sitim. Non furere et insanire prope-ramus, magisque nobis mortem quam ebrietatem precamur, per quam necesse est homines totis et corporibus et sensibus interire. Ebrinus enim videtur quidem vivere, sed quantum ad sapientiam pertinet, mortuus iudicatur: perdidit enim sublimem ipsam quam homini dedit deus mentem. Ecquid ii qui se magnos et gloriosos putant, quam falsa spe et vanis decipiuntur illecebris, qui alternis se invicem manibus laedunt, spoliant, jugulant, cum tandem et ipsi mortem, quae necessario eis debetur, expectent? Quid denique de illis viris, quasi de magnis quibusdam et aliorum provisoribus loquor, qui more turpium seminarum variis pigmentorum odoribus [oleo] membra perfusi foris prodire consueverunt, aeris ipsius puritatem dissolutione propria polluentes? Quid de Stoicis philosophis vestris loquar, qui cum omnes auri amore teneantur, vobis tamen admiratione vel laude

digni videntur? Audimus etiam quod a masculis vestris partem quandam corporis amputatis, in muliebremque sexum illos convertere gestatis: et quod sit apud vos talis homo, qui neque generare ut vir, neque parere possit ut mulier, et qui in suam tantum vivat injuriam. Quis talem humani generis praevaricationem et tam miserabilem casum etiam cogitando non doleat? Quorum nos miseratione ducti vobis prodesse quantum possumus affectamus, quia et superbiam execramur et universam humani generis naturam diligimus ac fovemus et quasi in alto magnificae cujusdam domus sedentes loco, nudi tam mente quam corpore, quocumque sectatores novimus veritatis, edocemus. Et hoc est in quo caeteris hominibus ditiores nos esse putamus. Macedonia vim omnibus facit, quam tamen prius ab aliis ipsa sustinuit. Omnes autem ad deteriora conversi, turpes famuli iudicantur. Sed horum omnium malorum quae nominamus, Brachmani videntur expertes. A nullo enim debellari atque expugnari queunt, quia nullius rei desideria

των πάντων ἀπειροὶ εἰσι Βραχμᾶνες, ἐπ' οὐδενὸς δυνάμενοι ποτε πολεμηθῆναι· οὐδενὸς γὰρ τῶν ἐν ὑμῖν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν. Σὺ δὲ εἰ βούλει (75), βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, τὰ ἡμέτερα φρονεῖν, παραγενόμενος εἰς Ἰνδοὺς τοὺς Βραχμᾶνας ἰδὼν, ἐπ' ἐρημίαις οἴκησον γυμνός· ἄλλως γὰρ οὐ δεχόμεθα σε ἡμεῖς (76), ἐὰν μὴ πρῶτον πάσας τὰς ἀρχὰς ἀπορρίψῃς ἀπὸ σεαυτοῦ, ἐφ' αἷς νῦν γέγηθας καὶ μέγα φρονεῖς. Ἀφύονται δέ σου τότε προνοίας λόγοι, οὐσπερ πρότερον εἰρήκειν σοι, καὶ ἀγαπήσεις ἐκ καρδίας (77) σου πάντα, ὅσα τότε ἐπήνεσας θαυμάσας. Κἀν ἔμοι πεισθῇς καὶ ποιήσῃς ταῦτα, οὐδεὶς δ' ἴσως οὐκέτι πολεμήσει σε· οὐδ' ἀφελέσθαι σου τίς τι δυνήσεται λοιπὸν ὧν οὐ κέκτησαι. Ἐὰν γὰρ ἔμοι πεισθῇς κατὰ κράτος καὶ ἀσφαλῶς, οὐδεὶς οὐδὲν τοῦ ὑμετέρου βίου εὐρήσει παρά σοι· ὅλαι γάρ σε θρέψουσι λοιπὸν, τῆς προνοίας σοι πάντα χορηγούσης, ὥσπερ καὶ ἡμῖν, καὶ ἐν πᾶσι πλουτήσεις μιμησάμενος Βραχμᾶνας ἀκριδῶς. Καὶ ἔμοι τοῦτο καταγραφῆσεται εἰς αἰώνιον χαρὰν (78) ἢ σὴ ὠφέλεια· τοῦτο γὰρ καὶ παρ' ἐμοῦ ἤτησας ἐξ ἀρχῆς. Οὐ φθονοῦμεν (79) οὐν ἡμεῖς οὐδένα τῶν βουλομένων ἀληθῶς εὐσεβεῖν εἰς τὸν θεὸν καὶ βίον ἡμέτερον ἐθέλοντα

ζηλοῦν, οἰκτεῖροντες πᾶσαν ἀνθρώπων φύσιν τῶν θνητῶν (80).

[ΚΕΦ. ΙΖ.]

Ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου Ἀριστοτέλει (1).

Βασιλεῦς Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει χαίρειν. Τὸ συμβεβηκὸς ἡμῖν παράδοξον ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς χώρας ἀναγκαῖον ἐξεῖπεν. Παραγενομένων γὰρ ἡμῶν εἰς τὴν Πρασιακὴν πόλιν, ἥτις ἐδόκει μητρόπολις εἶναι τῆς Ἰνδικῆς χώρας, κατελάβομεν* γὰρ τὴν* ἐνεργεῖς ἀκρωτήριον τῆς θαλάσσης. Καὶ ὁρμήσαντός μου σὺν ὀλίγοις ἐπὶ τὸ προειρημένον, [καὶ] καταμαθόντες εὐρομεν νεμομένους ἐκεῖ θηλυμόρφους ἰχθυοφάγους ἀνθρώπους. Ἐμοῦ δὲ προσκαλεσαμένου τινὰς, εὐρον βαρβάρους τῇ διαλέκτῳ, καὶ πυθνανομένου μου περὶ τὸν τόπον, ἐσήμαναν ἡμῖν νῆσον, ἣν πάντες ἐωρῶμεν ἐν μέσῳ πελάγει, ἣν ἔφασαν πᾶν ἀρχαῖον βασιλέως εἶναι τάφον, ἐν ᾧ χρυσὸν πολλὸν ἱερῶσθαι (2). Οἱ βάρβαροι ἀφανεῖς ἦσαν τὰ ἴδια πλοιαρίδια καταλιπόντες, ἅπερ ἦν ἰβ'. Καὶ δὴ Φίλωνος (3) τοῦ γνησιωτάτου μου φίλου καὶ Ἡρακλείωνος καὶ Κρατέρου καὶ τῶν λοιπῶν φίλων μὴ ἐ-

τὴν ψ. κ. κ. διασώζοντες Α. || 74. sic correx. Biasaeus; τερπομένης ψυχῆς Α; τερπομένης ψυχῆς L; om. hac C. || 75. εἰ, βασ. ἄλ., τ. ἡ. φρονεῖς L; σὺ δὲ, βασ. Ἀ., τ. ἡ. φρονεῖν θέλας C. || 76. οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς ὠφελῆσαι σε C. || 77. ἀγαπήσει ἡ καρδία Α. || 78. χάριν Α; ἢ ὠφ. ἢ σὴ L C. || 79. ἀποστρεφόμεθα C. || 80. τῶν θν. om. Α; πᾶς. φύσιν τῶν θν. ἀνθρώπων C.

Cap. XVII. Epistolam unus servavit Α; in codd. B et C dissoluta est in narrationem historicam, ita tamen ut prior ejus pars de bestiis Indiae aliisque nonnullis miraculis plane omisa sit. Nam eod. B postquam de Pori obitu et Bragmanibus exposuerat (v. cap. 6 extr.), pergit ita: Καὶ τοῦτου γενομένου ὑπεχώρησεν ἐκ' αὐτῶν Ἀλέξανδρος καὶ ὑποστρέψας εἰς τὴν κατὰ φύσιν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Πρασιακὴν πόλιν, ἥτις δοκεῖ μητρόπολις εἶναι τῆς Ἰνδικῆς χώρας, ἐνθα Πῶρος ἦν βασιλεὺς, πάντες οἱ τοῦ Πῶρου προσεδέξαντο τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πάντα κατὰ φύσιν διοικονομήσαντος καὶ τῶν Ἰνδῶν προθύμως συνελθόντων, Διγόντιν ἐξ αὐτῶν τῷ Ἀλεξάνδρῳ· Μέγιστον Βασιλεῦ, λήψῃ πόλιν etc. quae infra legemus ex cod. Α, ex cujus narratione etiam verba modo adscripta collecta esse patet. Codex C incipit verbis: Μετὰ δὲ ταῦτα ἔδοξεν αὐτῷ τὸ κατὰ βαρβάρων μῆρος ὑπεξελεῖν καὶ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Πρασιακὴν πόλιν et reliqua ut in cod. B. Ceterum cod. C nonnulla eorum quae in prima hujus epistolae parte leguntur, in antecedentem narrationem transposita narravit. Ipse roster cod. Α pro more suo narrationem plurimis locis contraxit maleque truncavit, uti intelligere est ex Valerio; quamquam ne hic quidem in singulis quibusque auctorem suum reddidisse videtur, quum plura exstant in cod. Α, quorum apud Valerium mentio desideratur. || 1. Sic codex sine ullo transitu. Vide Valerium, quem cum oculis lectorum subiiciendum curaverimus, in annotatione suis locis citare supersedemus. || 2. προειρῶσθαι cod. Deinde ad nexum sententiarum supplere licet: καὶ ταῦτα σημήναντες. || 3. Φεΐδωνος cod. et h. l. et mox iterum. Ceterum ista Philonis verba cod. C transposuit in eum

vel amore tenentur. Tu vero, si vera vis sapere, ad Indiam veni, habita in solitudinibus nudus, omnes quas diligis et quibus ornari videris, projiciens dignitates: nam aliter non suscipieris a nobis. Et tunc amabis ea quaecumque paulo ante vidisti, quaeque miratus es; neque ullus contra te ulterius dimicabit, aut quidquam tuorum tibi auferre quis poterit; neque aliena collatione, neque aliorum sudore pasceris: eris enim in omnibus dives. Et quoniam desiderare te scribis, ut in aliquo tibi proxim: non invidemus illis qui vere pium imitantur deum. Universam humanam ubique naturam volumus, quantum per nos fieri potest, meliorem evadere.

XVII. His talibus cum sese tunc Alexander oblectavisset, exim iter prorsus exsequitur arduum quidem illud et

laboriosissimum in viis locis asperitate naturae et colentium vastitate. (*) Deque labore hoc Aristoteli scribens magistro, ut vel maximum sibi testimonium dicit: ejusque littere sententia talis fuit.

« Operæ pretium est, mi magister, eorum omnium quae sint in nostris laboribus maxima, eorumque qui mecum una toleraverint opinatissima, te participare per litteras. Igitur Indicas regiones incessimus. Nam cetera tibi ad Brachmanas usque praemisera. Mis denique penetratis, Prasiacae supervenimus, quae civitas regia quaedam Indiae cluit. Situs vero ejus loci arduus et ad promontorii faciem longe porrectior; nam et mari imminet subjacenti. Enimvero quod istum colunt hominum nescias invisitatus an inauditus genus: hique sunt promisce mares atque alind

(*) Interponit cod. Reg. 4880 ea, quae graece jam legimus cap. 4, not. 12 (e cod. Α): « Interim cum unam civitatem Indiae obsideret, scalas muro percellas admoveri jubet. Quibus admotis, cum praegrandibus saxis (l. dejectis) frangerent oppugnantes, sola qua rex pugnabat, duravit. Et cum nullo auxilio idoneo socios subvenire posse videret, irruiit solus omnia hostium milia, multitudinemque urbis in se convertit; jamque urgente hoste a latere summo vulneratur, et recepto altius ferro defici viribus occipit. Id Macedones conjectati vi claustra effrangunt, regemque sumum diffidentem (deficientem?) recipiunt. »

σάντων με διαβῆναι, Φίλων (4) ἔλεγεν· « Ἐπὶ τρεφόν μοι πρὸ σοῦ καταπλεῦσαι· ἴνα, εἰ κακὸν τί ἐστί, πρὸ σου ἐγὼ κινδυνεύσω· εἰ δὲ μὴ, ἐγὼ ὑστερον [σοι] ἐπιπέμψω τὸ σκάφος· εἰ γὰρ δὴ Φίλων (5) ἐγὼ ἀπολλύμαι, ἔτεροί σοι φίλοι εὐρεθήσονται· ἐὰν δέ σοι, Ἀλέξανδρε (6), [συμβῇ τι], δλη ἡ οἰκουμένη ἰδυστύχησεν. » Πείσθεις δὲ αὐτὸς συνεχώρησα διαβαίνειν. Καὶ ἐκβάντος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν νομιζομένην νῆσον, θῖρας διελθούσης, ἀφνω ἔδυνε θηρίον (7) εἰς τὸν βυθόν. Ἡμῶν δὲ δραξάντων καὶ ἀφανοῦς γενομένου τοῦ θηρίου, οἱ μὲν κακῶς ἀπώλοντο σὺν τῷ γηισιότατῳ φίλῳ· καὶ λίαν ἤχθομεν. Τοὺς δὲ βαρδάρους ζητήσας οὐχ εὔρον. Ἐμείναιμεν δὲ ἡμέρας ἡ' ἐπὶ τῷ ἀκροτηρίῳ, καὶ εἶδομεν (8) ἐβδόμαδάριον τὸ θηρίον ἐλέφαντας ἐπ' αὐτῷ ἔχον. Ὅδοποιήσαντες δὲ ἡμεῖς (9) ἱκανὰς ἡμέρας ἀνεχωρήσαμεν εἰς τὴν Πρασιακὴν πόλιν. Τὰ δὲ πλείστα καὶ παράδοξα θεωρήσας, ἀπερ ἦν ἀναγκαῖα δηλώσω σοι. Εἶδον γὰρ θήρας ποικίλους καὶ τόπους φυσικῆς θεωρίας ἐρπετῶν τε γένη. Τὸ δὲ πάντων θαυμασιώτατον, ἡλίου καὶ σελήνης λείψις χειμῶν τε πικρός. Νικήσαντες γὰρ Δαρεῖον τὸν τῶν Περσῶν βασιλεῖα καὶ τοὺς αὐτοῦ,

καὶ ὑποτάξαντες τὴν χώραν δλην ἐπορευόμεθα δρῶντες τὰ ἀγαθὰ. Ἦν γὰρ χρυσὸς καὶ κρατῆρες [λῆθοις] κεκοσμημένοι, ὡς χωρεῖν ἕκαστον κρατῆρα ἓνα ἡμυσι, ἄλλον ὀκτώ *· καὶ ἕτερα πλείστα θαύματα. Ἀρχὴν δὲ ποιησάμενοι τῆς πορείας ἀπὸ [πυλῶν] Κασπιακῶν ὠδεύσαμεν· ἀμα δὲ γενέσθαι ὤραν· ἐσάλπιζον ἐπὶ τὸ δεῖπνον καὶ κοιμᾶσθαι ἐπὶ κοιτοῖς· ἀμα δὲ τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, ἡ σάλπιγξ ἐσήμηνε ἕως θῖρας δ'· ὑπουργία (10) δὲ τοσαύτη ἦν περὶ τοὺς στρατιώτας, ὥστε τὸν ἓνα ἕκαστον κεκοσμηθῆσαι ὑποδήμασι (11) καὶ κνημῖσι καὶ περιμήροις δερματίνους καὶ θώραξι τὰ σώματα αὐτῶν προειρήκασιν γὰρ οἱ ἐντόπιοι τὴν τῶν ἐρπετῶν ἐν τοῖς ἰδίοις [τόποις] διαφορὰν, καὶ κατεκέρησαν μηδένα ἀνεταύτης τῆς διασκευῆς εἶναι. Ὅδεύσαντες δὲ ἡμεῖς ἄλλων (12) ἡμερῶν 16' ἤλθομεν εἰς τινα πόλιν, ἥτις ἦν μέση τοῦ ποταμοῦ· ὑπῆρχον δὲ ἐν τῇ πόλει κάλαμοι πηχῶν (13) δ' περίμετρον ἔχοντες, ἀφ' ὧν καὶ ἡ πόλις ἐστεγασμένη ἦν. Οὐκ ἔκειτο δὲ εἰς τὸ ἔδαφος, ἀλλ' ἐπάνω τῶν προειρημένων καλάμων. Ἐκεῖ οὖν τὴν παρεμβολὴν ἐκέλευσα πηγῇναι. Παραγενομένοι δὲ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας καὶ προσελθόντες τῷ ποταμῷ

locum, ubi de Alexandro Brachmanum insulam adituro sermo est. V. II, 35. || 4. Φεῖδων γὰρ cod. || 5. φείδω. cod. || 6. Ἀλέξανδρος, δλη cod. Cf. lib. II. c. 35. || 7. sc. insula, quæ quasi ingens bellua marina erat. || 8. καὶ δάμεν εὐδόμεινον τὸ θηρίον cod.; mutavi ex Valerio. || 9. ποιησάντων δὲ ἡμῶν cod. || 10. ὑπουργίας δ. τοσαύτης εὐσης cod. || 11. ὑποδῆσαι... καὶ δερμ... περιγῆρας cod. || 12. ἄλόγων cod. || 13. καλαμοῖχων cod. ceterum aliter Valerius, unde conjicias fuisse: καλαμοὶ τὸ ὕψος πηχῶν λ', ὧν τὸ περίμετρον οὐκ ἂν ῥαδίως ἄνθρωπος περιλάβει, uti Ctesias dicit p. 30 b. cf. p. 90 b. edit. Didot.

secus: omnes tamen ad nostratia corpora, quibus sunt femine molliores. Nam et vetus sermo eos molles Sabæos appellat. Sed nihil aliud fere ad cibum norunt, præter piscium genera, quorum illis multa et facilis abundantia est. Fuit igitur mihi ad eorum fabulas diligentia, et interpretes inventus est, qui nobis daret cum hisce barbaris fabulari. Cumque multus et varius sermo procederet, locum interea quendam insulæ monstrare (nam is etiam eminens visabatur), quod esse dicebant veteris cujusdam regis indidem monumentum: id auro esse et pretiis refertissimum conditis. Cum hoc naturalem hominum vel diligentiam in nostris vel appetentiam promovisset certatimque festinarem, pars visendæ ejusque insulæ vel sepulchri, pars vero vel plurimi auri etiam aviditate, et spe potiundi jam animis gestientibus: repente barbari qui loci ejus indices fuerant dilabuntur, eque conspectu nostro incertum quam majestate evanescent, relictis sane naviculis admodum parvis duabus ac decem quibus vectari soliti intelligebantur. Igitur una mecum cum amici ad spectaculum properarent, Philon scilicet et Hephæstion, Craterus quoque multique alii, obstitit [Philon] ac periculum illud visendæ novitatis non primum a rege faciendum, verum a se modo suisque similibus, suadere persistit. Quippe amplius aliquid in hisce regionibus formidandum, in quibus viderimus hominum formas de conspectu nostro facile evanuisse. Ne si quid secus atque ut speraverant incommodaret, ejus periculi fieret de rege principium. Sese igitur iturum esse confirmat, ac si exploratio secundasset, tunc

demum nos tuto posse transmittere. Sedet sententia persuadentis, atque ita jussimus fieri. Consensus ergo navibus, protinus ire ad insulam tendunt: quæ quamvis propter obviare oculis videretur, ad integras horas tamen spatium consumpserant navigando. Tandem sunt visi insulæ institisse. Sed ubi gestum est, omne id solum repente una cum viris et sepulchro quod visabatur summersari mari et in profundo labi conspicamur. Neque enim vana formido ludebat oculis intremiscentium: enimvero illud Philonis mors et exitium eorum qui una Philonem comitati sunt, fuerat. Territi igitur detestabili morte sociorum indigenas barbaros rimabam, si quid nobis de itinere consultarent. At vero nullus uspiam visitur, locisque desertis et inhospitalibus per octo posthinc immorati dies egimus consilio confirmando. Tum in illo promontorio, cujus supra facta est mentio, bestiam quoque vidimus prægrandi admodum et inopinabili magnitudine, quam Hebdomadaron vocant, adeo immensæ potentiae, ut illi perfacile insistentes etiam super dorsum elephantos cerneremus. Hac igitur spectaculi fœditate moti iter ad Prasiacam repedamus, per quas ubique vastitates multa ferarum nomina multasque ejusmodi sævitutinis facies erat videre: serpentium quoque genera permiranda. Illic et solis lunæque defectus comminus etiam speculati sumus, et causas hiemis et temporum differentias arbitrati. Quo primum reversi, ut inspecta sunt, vos quoque participare curavimus. Nunc nobis iter per regna Darii Persasque nostros agitur: quam cum omnem peragrarè regionem cordi habeamus, multo

εὐρομεν τὸ ὕδωρ πικρότερον ἐλεβόρου. Θέλοντες οὖν διακολυμβῆσαι εἰς τὴν πόλιν, ἀνῆλθον ἵπποπόταμοι καὶ ἤρπασαν τοὺς ἀνδρας. Ἀπελείπετο οὖν ἡμᾶς ἐκ παντὸς τρόπου ἀναχωρεῖν ἐκ τοῦ τόπου. Καὶ σαλπίσαντες ἀπὸ ὥρας ε' ἕως ὥρας ια', τῷ ὕδατι ἡμεῖς ἐμπεποδισμένοι ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε βλέπειν με (15) στρατιώτας τοῖς ἰδίοις οὖροις προσχρωμένους. Ἠλθομεν δὲ κατὰ τύχην εἰς τινὰ τόπον, οὗ ἦν λίμνη πάμπορον ὕλην ἔχουσα· ἐπ' ἣν συνελθόντες ἐτύχομεν γλυκέος ὕδατος, ὥστε δοκεῖν μέλιτος διαφέρειν. Αἶαν οὖν περιχαρεὶς γενόμενος εἰδομένος (16) ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου στήλην ψηφίνην. Ἦν δὲ ἐγγεγραμμένα ταῦτα· « Σεσόγγχοις κοσμοκράτωρ ὕδρευμα (17) ἐποίησα τοῖς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν πλοῖζομένοις. » Ἐπέταξα οὖν παρεμβολὴν γενέσθαι καὶ τὰ πρὸς τὴν κοίτην ἀρτιζεσθαι καὶ πῦρ ἀνάπτεσθαι. Ἄμα δὲ τὴν σελήνην λαμπρὰν καὶ μετέωρον γενέσθαι περὶ ὥραν τρίτην τῆς νυκτός, συνῆλθον (18) τὰ θηρία ὅλης τῆς ὕλης ἐπὶ τὴν προκειμένην λίμνην πρὸς τὸν πότον (19). Ἦσαν δὲ σκορπίοι πηχυαῖοι ἀμμοδύται, οἱ μὲν λευκοί, οἱ δὲ πυρροί. Ἀγῶνος δὲ ἦμεν οὐ τοῦ τυχόντος. Καὶ ἤδη τινῶν ἀπολωλῶτων καὶ πάντῃ (20) προχείρως κλαυθμῶν καὶ ὀλολυγμῶν γενομένων οὐ τῶν τυχόντων, ἀρχεται

θηρία τετράποδα (21) παραγενέσθαι ἐπὶ τὸν τόπον· ἐν οἷς ἦσαν λέοντες μείζονες τῶν παρ' ἡμῖν ταύρων, καὶ ῥινοκέρωτες· καὶ πάντα ἐκ τῆς ὕλης τῶν καλῶν ἐξήρχοντο, σύγχοι δὲ μείζονες τῶν λεόντων (οἱ οὖν ὁδόντες αὐτῶν ἦσαν πηχυαῖοι), λύγες (22) καὶ πέρδεις καὶ τίγρεις καὶ σκορπίουροι καὶ ἐλέφαντες καὶ ῥοκριοὶ καὶ ταυρελέφαντες, ἄνδρες δὲ ἐξάχειρες καὶ ἡμιτόποδες (23) καὶ κυνοπέρδικες, (24) ἀλλὰ τε ζῆα θηριόμορφα. Ὁ δὲ ἀγὼν ἀναβολὴν οὐκ ἔσχεν· ὥς δὲ ἦρκε· (25) ἡμυνάμεθα τὰ τοιαῦτα. Νυκταλώπηκες (26) δὲ ἐκ τῆς ἀμμου ἀνεπήδων πηχῶν ε', ἄλλοι δὲ πηχῶν η', κρατὶ δειλοὶ δὲ ἐκ τῆς ὕλης, οἵτινες τὰ σκευηφόρα ἀπώλλουσιν· νυκτερίδες δὲ ἦσαν περιστέρων μείζονες, ὁδόντες ἔχουσαι· νυκτικόρακες δὲ περὶ τὴν λίμνην ἐκάθηντο, ὥς ἐθρήσαμεν ἡμεῖς, καὶ μέγαν ὄψον εἶχομεν. Ταῦτα δὲ πάντα κατοικονομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν κατὰ φύσιν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Πρασιακὴν γῆν. Καὶ ἐτοίμος μου ἔχοντας ἀναξεύξαι περὶ ἕκτῃ ὥρᾳ γίνεται περὶ τὸν αἶρα τοιαύτη θεωρία μηνιαία τρίτη· πρῶτον μὲν ἐξαίφνης πνοή, ὥστε τὰ σκηνώματα καταρριφθῆναι καὶ ἡμᾶς ἐστῶτας εἰς τὸ ἔδαφος καταπεσεῖν· μετὰ δὲ ἡμέρας ε', τῆς ὁδοῦ δυσχεράτου γενομένης, ἐξεύρομεν * (27), καὶ μεθ' ἡμέρας ε' ἐκυριεύσαμεν τῆς Πρασιακῆς πόλεως *.

nihil de his Valerius, etsi in ceteris multo uberior. || 15. τοσοῦτον δὲ ἔδλεπον στρατ. cod. || 16. οἶδαμεν cod. || 17. ἡρώεσσα cod. || 18. συν. οὖν cod. || 19. ποταμὸν cod. || 20. παίδων cod. || 21. θηρίων τετράποδων cod. || 22. γλίγγαι cod. || 23. *impro antipodes* Valerius Mail, hinc corrig. || 24. κυλοπέρδικες cod., *cynopendices* Valer. *lidem cynopennae et cynoperna* dicuntur in codd. Tertullian. Apolog. c. 8. || 25. οἱ δὲ ἦρκε cod. Desideratur deinde caput de odontotyranne, quod sequitur ap. Valerium. || 26. νυκτάλωπες cod. *nitatopices* Valer. cod. Reg. || 27. Ubertioris narrationis centones. V. Valerium. In

ubique auro multisque crateribus abundamus, non his ex auri modo materia pretiosis, verum longe lapidum luce majoribus. Neque tamen nobis alia quoque ab hoc genere divitiarum instrumenta sunt minora. Sed hic circuitus de quo dicimus a portis Caspii fieri ceptus laboris ac vite ejuscemodi. Ubi cœnatum exercitui foret, statim signum dari classico et ad vesperam iniri iter oportebat, idque horis ferme nocturnis tribus agitari convenerat: sex vero insequentibus horis somno indulgere: rursusque exim ad horam diei quartam reliquum spatii transmittēbamus. Sed enim vianibus non simplex habitus, neque incuriosa munitio fuerat necessaria. Peronibus quippe crura omnia pedesque muniri, et femoralibus uti pellinis oportebat, reliquumque corpus apubire loriceis, quod illæ omnes Persicæ regiones multis admodum et vehementibus infestari serpentibus dicerentur. Idque iter continuatis diebus ferme duodecim exanclavimus, atque ita demum ad oppidum adventamus situm in insula circumflui fluminis; ibique visitur castrum consitum undique arundinibus, quæ ad triginta cubitorum spatia supercrescerent. Crassitudo vero earum supra eam quanta est hominis crassitudo. Navigia quoque plurima amni inerant, quæ mox curiosius intuentibus partes quædam fissarum arundinum noscebantur. Enim hujus fluminis liquor ad potum hominis adversus amaritudinem nimia est cum salsitate. Quærentibus igitur quam poteramus ex accolis usum elementi memorati, aliud castrum eminus demonstratur ab stadiis ferme quatuor indidem situm: ad

quod cum audacius quidam exploraturi properassent, flumina quidem affluum vident; sed emersi indidem hippopotami, magnitudine nescias an sævitia immaniores, nostros qui exploratum abierant, incursavere. Ac rursus ad aliam partem eadem nobis curiositate rimantibus, agmen earundem bestiarum longe numerosius occurrabat. Quare omni genere fugienda loca evitandumque periculum videns, classico signum abitioni præcipio: quamvis tanta vis sitis ejusque desiderii homines incessisset, ut plerique etiam a potu urinae ob necessitatis vehementiam non temperarent. Igitur forti fortuna cum exim stagnum quoddam dapsile reperissemus, politique desiderato ac persuavi potu [per] prata vicentia sternemur, eminus video in quadam adjacenti eminentia titulo gemmeo superscriptam hanc sententiam: « Aquationem hanc rex Seconchosis orbis universæ præstitit cunctis Rubrum navigantibus mare. » Igitur jussu propter hoc stagnum castra constitui, ignesque quam creberrimos fieri. Et jam noctis ferme hora tertia namerabatur, illustrisque admodum luna nihil diurni luminis demutarat, cum subito conspicamur undique ex omni silva quæ circumsteterat bestias quasdam ad ripam stagni potus gratia contententes. Erant eæ bestiae scorpii quidam non minus proceritate cubitali, ammodytæ etiam altæ colore vel rufi: nec non cerastæ coloribus ut supra diversis. Quare vehementi sollicitudine incitati, conspicientesque jam nostrorum aliquos interemptos, flibus undique consonantibus, periculum opperiebamur. Insequēbatur

τυμπόρω (28) καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ καὶ τοὺς ἐκείνῳ πᾶσιν * Παμπληθὴς δὲ ἦν ἀγαθοῖς, περὶ ὧν ἡμῖν γέγραπται· γενομένου δὲ μου * καὶ [πάντα] τὰ περίξ κατὰ φύσιν οἰκονομήσαντος καὶ τῶν Ἰνδῶν προθύμως συνελθόντων (29), ἔλεγον μοι· « Βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, λήψῃ πόλεις (30) καὶ βασιλείας καὶ ὄρη καὶ ἔθνη, εἰς ἃ οὐδεὶς τῶν ζώντων ἐπέβη ποτὲ βασιλεύς (31). » Τινὲς δὲ ἐκ τῶν πολυανδρίων (32) ἐλθόντες ἔλεγον· « Βασιλεῦ, ἔχομέν σοι δεῖξαι τι παράδοξον ἄξιόν σου· δεικνόμεν γάρ σοι φυτὰ ἀνθρωπιστὶ λαλοῦντα. (33) » Καὶ εἰζήνεγκαν ἡμᾶς εἰς τινα παραδείσον, ἐνθα (34) ἥλιος καὶ σελήνη ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου· κατὰ δὲ αὐτοὺς φρουρὰ ἱερῶν ἡλίου καὶ σελήνης. Δύο δὲ ἦν δένδρα τὰ προειρημένα, ἃ ἦν παραπλήσια κυπαρίσσοις. Κύκλῳ δὲ ἦν δένδρα (35) παρ- ὅμοια τῇ ἐν Αἰγύπτῳ μυροβαλάνῳ, καὶ ὁ καρπὸς ὁμοίως. Προσηγόρευον δὲ τὰ δύο δένδρα τὰ ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου (36 *) τὸ μὲν ἀρρενικὸν ἀρρένων λογισμῷ, τὸ δὲ θηλυκὸν θηλυκῷ λογισμῷ (38). Ὄνομα δὲ τοῦ

ἀρρενικοῦ (37) ἦν ἥλιος, τῆς δὲ θηλείας σελήνη, ἃ ἔλεγον τῇ ἰδίᾳ φωνῇ μουθοῦ ἑμαυτοῖς (38). Τούτοις δὲ περιδέδλητο δοραὶ παντοίων θηρίων, τῷ (39) μὲν ἀρρενι ἀρρένων, τῷ δὲ θήλει θηλείων. Παρ' αὐτοῖς δὲ σίδηρος οὐχ ὑπῆρχεν οὔτε χαλκὸς οὔτε κασσίτερος, ἀλλ' οὐδὲ πηλὸς εἰς πλάσιν (40). Ἐμοῦ δὲ ἐρωτῶντος τίνες αἱ δοραὶ δοκοῦσιν εἶναι (41), ἔφασαν λεόντων καὶ παρ- δάλεων. Οὐκ ἔξεστι δὲ (42) ὥδε τάφον ἔχειν εἰ μὴ τὸν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης *. Περιβολαῖς δὲ ἐχρῶντο τῶν θηρίων ταῖς δοραῖς. Περὶ δὲ τῶν δένδρων (43) τὴν αἰτίαν ἐζήτουν μαθεῖν. Οἱ δὲ ἔφασαν· πρῶτα γε- νομένης, ὅταν ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, φωνὴ ἐκ τοῦ δένδρου φέρεται, καὶ [αὐθις] ὅταν κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ γέ- νηται, καὶ ὅταν μέλλῃ δύνειν, τοῦτο τρίτον (44). Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς σελήνης γίνεται (45). Καὶ οἱ δοκοῦντες ἱερεῖς εἶναι προσῆλθόν μοι λέγοντες· « Εἰς ἐλθε καθαρῶς καὶ προσκύνησον, καὶ λήψῃ χρησμόν (46). » Συνεισῆγον δὲ τοὺς φίλους Παρμενίωνα, Κράτερον, Ἰόλλαν, Μαχη-

antecedentibus pro d' ex Valerio scrib. videtur λ' || 28. Hæc intacta relinquo; in τυμπόρω forte lalet σὺν Πάρω. || 29. Hinc rursus incipiunt codi. B C. || 30. θαυμαστάς add. B C; τοιαῦτα ἔθνη omittunt. || 31. ποτὲ βασιλεύς om. A. || 32. πολυδρίων B. πολιδρίων C. || 33. φυτὰ om. A; παράδοξον ἄξιωμα. Ὅ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτούς· Τί ὑμῖν ἔδοξε δεῖξαι μοι; Οἱ δὲ εἶπον· δεῖξο- μέν σοι φυτὰ ἀνθρωπίνῳ στόματι λαλοῦντα. C. || 34. ἐνθα ἦν ἱερὸν ἡλίου κ. σελήνης. κατὰ δὲ αὐτούς ἦν φρουρὰ καὶ δύο δένδρα παραπλήσια etc. B C. || 35. προειρημένα add. A. quod delevi. || 36 *. τὰ δύο.. παραδείσῳ addidi ex C. || 36. λογ. om. A. || 37. τοῦ ἐνός A. || 38. μουθεῖα μαθοῦς B; quid rectius sit nescio. Cod. C pro his habet : ἃ ἐλάλουν τῇ ἰδίᾳ φωνῇ. || 39. παν- τοίων θηρίων om. A. || 40. πηλὴ πλάσιν A. || 41. τίνος εἰσιν αἱ δοραὶ τοῦσιν αὐτὰ B C. || 42. οὐκ ἔξεστι.. ταῖς δοραῖς om. B C. post σελήνης exciderit ἱερεῖς. || 43. θηρίων A B. || 44. τοῦτ' τρεῖς A; om. hæc B. || 45. γίνεται om. A. || 46. καὶ λ. χ. om. A.

enim prædictas bestias etiam quadrupedes beluæ vehementes, potus scilicet consuetudine ac necessitate illo venientes, quæ quidem erant leones supra magnitudinem taurorum quos ex nostratibus maximos ducimus, rhinoceros etiam, vel apri, vel pardi, lynces quoque et tigrides scorpiosque una elephantis et bucrii: tunc taurelephantes, et cum his homines senis manibus portentuosi: himantopodes etiam et cynopides, multaque formarum humanarum genera in- visitata. Igitur excitabamur ad providentiam periculi imminen- tis. Atque ideo arma quidem quam properantissime capimus: mando vero ignes quam maximos et creberrimos fieri, silvis- que ipsis conflagrare facillimis immitti incendia. Quæ res etsi plurimum quantum contra multitudinem bestiarum opitulari trepidantibus poterat, invitat tamen nimietate luminis pluri- mas illo contendere: idque certamen in eo usque novis vitan- dis periculis fuit, donec lunæ cum occasu umbrata tellure effusique tenebris ad consueta silvarum refugia omnes illæ bestiae remearent. Non prius tamen memorata sævitias ani- mantium receptui consulit, quam id animal supervenisset, quod regnum quidem tenere in hæc bestias dicitur: nomine autem Odontotyrrannum vocant. Hæc bestia facie elephan- tus quidem est, sed magnitudine etiam huius animantis longe provecta, nec minor etiam sævitudine egregie sæ- vientibus. Quare cum nostros incesceret, ac ferme vi- ginti et sex de occurrentibus viros morti dedisset, tandem tamen reliqua multitudine ignibus circumvallatur et ster- nitur. Adhuc tamen saucius Odontotyrrannus cum indidem fugiens aquæ fluentia irrupisset, ibique exanimavisset, vix

trecentorum hominum manu [nisu] extractus de flumine est. Hactenus igitur noctis illius nobis periculi finis fuit. Longe tamen molestius (quo enim caveri difficilior erat) quod post evenit. Tenebris enim post occasum lunæ omnia obumbrantibus, nitalopicas viseres de arenis profun- dis emergere non minoris longitudinis cubitis X; eaque quo poterant homines involant. Tunc ex iisdem arenis croco- dili etiam extantes passim invadunt quadripedia milita- ria. Ad hæc alites quibus apud nos vocabulum vesperitilio est, sed quæ illic super columbæ magnitudinem, dentibus autem ad humani rictus valentiam sævæ sunt, circumvolare cœpere, et quibusque incautioribus aures aut nares aut di- gitos præsecare. Tum rhinocoraces (sic) insectæ, sed eas sane neque ad homines sæviebant, neque ignes temere advolabant. Tandem igitur restitutus diei intelligensque in quanta dis- crimina proderemur ab hæc Indis qui sese salutares itineri futuros esse nobis polliciti erant, eos ob fraudis meritum fisdem aquis præcipites dari necarique præcepi. Atque exim usi itinere rectiore, tandem restituimur viæ, quæ nos ad Prasiacam tuto deduceret. Igitur cum oppidum quoddam opulens sane et abundans omnibus refectioni humanæ necessariis advenissemus, recipiendis viribus ibidem dies quinque transeimus. Enimvero cum sexta jam reditui consuleremus, talis nobis obicitur admiratio. Primum quidem venti spiritus vehemens et procella adeo supra consuetam magnitudinem rapax orta est, ut non tentoria modo satis firmiter fixa convelleret, verum homines quo- que stantes gradientesque prosterneret: nisi quod prope-

την, Θρασύλонта, Θεοδέκτην, Διίφιλον, Νεοκλήν, ἄνδρας ια'. 'Ο δὲ ἱερεὺς ἔλεγεν· « Βασιλεῦ, σίδηρον οὐ καθήκει εἰς τὸ ἱερὸν εἰσελθεῖν. » Προστάσσω οὖν τοῖς φίλοις τὰ ξίφη ἀποθέσθαι ἔξω. Συνεισῆλθον δὲ μοι ἐκ τῆς δυνάμεως ἄνδρες τέ. 'Εκέλευσα οὖν τοὺς σὺν ἐμοὶ πάντας κατοπτεῦσαι κύκλῳ τὸν τόπον. Καὶ προκαλοῦμαι ἐκ τῶν συνακολουθησάντων μοι Ἴνδῶν, ἵνα ἐρμηνείας τύχω παρ' αὐτῶν. 'Ομνυμι δὲ (47) 'Ολύμπιον, Ἀμμωνα, Ἀθηνᾶν, νικαφόρους θεοὺς

ἅπαντας, ὅτι ἐὰν δύνῃ ὁ ἥλιος καὶ φωνὴ μοι χρησμάτῃ μὴ ἀκουσθῇ, ζῶντας ὑμᾶς ἐμπρήσω. Ἄμα δὲ τῷ δύναι τὸν ἥλιον φωνὴ ἠνέχθη Ἰνδικῇ ἐκ τοῦ δένδρου. [Καὶ ἐκέλευσα αὐτὴν] ἐρμηνευθῆναι ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν τῶν ὄντων σὺν ἡμῖν. Οἱ δὲ φοβούμενοι οὐκ ἤθελον μεθερμηνεῦσαι. Σύννοους δὲ ἐγενόμην καὶ εἴλωσα αὐτοὺς κατὰ μόνας. Καὶ εἶπον τοῦτο οἱ Ἰνδοί (48)· Ταχὺ ἀπολέσθαι ἔχεις ὑπὸ τῶν ἰδίων. » (49) Ἐμοῦ δὲ καὶ τῶν παρεστηκότων μοι ἀποτερατωθέντων, ἀκού

Dein cod. C pergit : οἱ δὲ ἱερεῖς εἶπον αὐτῷ καὶ τοῦτο· Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, σίδηρον οὐ καθήκει εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἱερὸν· Προστάσσει οὖν τὰ ξίφη ἔξω ἀποθέσθαι τοῦ περιβόλου. Συνῆλθον οὖν τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἄνδρες ἱκανοὶ καὶ κελύει κατοπτεῦσαι τὸν τόπον κύκλῳ. Eodem modo B, nisi quod καὶ κελύει... κύκλῳ ponit ante προτάσσει τὰ ξίφη. In nominibus propriis cod. A 'Ἰσθλῶν scripsi pro Ἰουλον. Plura nomina exciderunt, quum undecim vel decem (nam infra οἱ ἰ' φίλοι) esse debeant. Quindecim nominum monstra leguntur in epistola edita in Curtii edit. Basiliensi (1556) p. 443. || 47. ὁμνυμι δὲ αὐτοῖς ὅτι ἐὰν εἴη. B C. In cod. A verba ὅτι ἐὰν.. ἐμπρήσω excidere. Mox supplēvi uncis iuncta. Codd. B C. post v. δένδρου pergunt : οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ Ἰνδοὶ φοβούμενοι etc. || 48. Καὶ πρὸς τὸ οὗς εἶπον αὐτῷ Ἀλέξανδρε, ἐν τάχει ἔχεις etc. B, quibus praemisit C : καὶ εἶπον αὐτοῖς· μὴ ἀποκρύψατέ μοι ὃ ὁ χρησμός μοι λελάληκεν. Οἱ δὲ πρὸς τὸ οὗς etc. ; || 49. C pergit : ἡδουλήθη δὲ πᾶσι

ranter sarcinis strictis ad tutiora oppidi concursamus. Enimvero dum ista molimur, coire nubes et in densitate nimiae crassitudinis solis lumen omne coepere subtexere, indiscretamque nobis noctem diemque confundere. Neque id breve aut transitorium fuit. Enim diebus fere V pari facie foedatus aer in id tandem aliquando purgavit, ut sexta sub luce cum interruptis nubibus sol faciem mundo pristinam reddidisset, tantam vim nivium incubuisse videremus, ut supra trium cubitorum altitudinem densa multos quidem et nostratium interfecerit, quos forte in apertioribus locis narta sit, plurima autem obruerit quadrupedia, quorum nihilum non stantaria morte obriguasse visitares. Eaue nivium vis cum diebus ferme triginta vix tabuisset, aequato tandem solo itinere dierum ferme quinque Prasiaca adventabamus, multo quidem labore, qui strictim dictus est, exanclato : enimvero majore praeda totius Indiae earumque gentium quacumque transmisimus convectata, nullo omnium Indo Persarumve dubitante, quin omnia nobis ad subjugandum facilia forent, quocumque animum intendissemus ; at cetera nomina pretiorum aurique opulentiam ulterius non requirendam [existimavimus], vixdum gravibus subvectionibus consulentes, cum tanta in his quae subjugata sint loca vel copia vel affluentia repperiretur. Sic igitur animo laxato cum nihil jam foret quod non fortuna ex hisce appetentiis explevisset, omne demum intenderam desiderium, ut, si quid esset quod inusitatum aliis foret atque auditu mirabile haberetur, id sane resciscerem videremque. Tum quidam viri ex oppidiis circumsistentibus esse dignum cognitu et scientia contendebant, si modo mirum homini videri posset virecta noscere et arbusta loquacia ad humanum modum. Id primum ut impossibile alienissimumque natura arbitratum neque credideram referenti. Sed persistentibus adse-

stentium. Eum sacrum soli lunaeque esse dicebant : nam et aedes templaque opere naturali hisce diis ibidem intrinsecus viseres, duas vero arbores caelum ferme proceritate intervectas, simili facie qua cupressus, plerumque etiam directiores, ex ea stirpe quod genus arbores myrobalanos habent. Sed ex hisce duabus arboribus, de quibus supra locuti sumus, marem alteram, alteram feminam esse contendunt. Et maris quidem arboris praesidem solem, feminae vero lunam esse altricem. Harum omnis circa radices convestitas viseres tergis ac pellibus sacris ; sed ex his, quae ex maribus essent (ad) marem arborem ; quae vero ex pecudibus femineis, ad honorem feminae sitae. Quamvis hominibus gentis ejusce usus ferri zerisve et stanni omnifariam ignoraretur, neque esset quicquam quod ad aedificii usum ex his fingeres. Cum igitur illa terga vel spolia bestiarum ex quibus forent animantibus quaererem, comperio leonum esse sive pardorum et hujusmodi bestiarum, et hisce tergis non ad honorem solum numinum uti consuetos, verum etiam ad opera abuti homines incolentes. Id tamen esse in hisce arboribus admirabile : namque oriente sole marem illam arborem itemque cursus sui meditullium possidente vel certe occiduo loquacem fieri, et consultantibus tertio respondere : idem vero nocturnis horis atque lunaribus arborem feminam. Doctus igitur ab his viris qui antistites loci sacerdotesque memorantur, uti mundus et ab omni in religioso contagio impolutus accederem, comites mihi ejus additionis adsciscio amicos carissimos fidissimosque, Parmeniona scilicet, sed et Craterum, Ysillum (l. Iollam) quoque atque Machenten et Thrasyleonta (l. Macheten et Thrasyleonta) et Machaona una Theodecto Difficili (Diaphiloque), sed etiam Neocle. Momentibus igitur sacerdotibus religione prohiberi ferrum il loci invehi, ita ut praedictum est facio moneoque : addo tamen cantelam ejusmodi diligentiae, quod octoginta viros fortitudine pariter exploratissimos adesse circa ea loca ac nemus, quo ingrediebamur, quam sollicitissime jubeo, exploraturos etiam ecquis esset qui forte vocem de proximo subiectaret, quam nos ex illis arboribus ferri arbitramur.

(50) τῆς σελήνης ἡβουλῆσθην πρὸς τὴν ἀνατολὴν ὀφίας πάλιν χρηματισθῆναι. Εἰκάσας (51) δὲ τὸ μέλλον εἰσ-
 ῥῆλον καὶ ἡζύωσα, εἰ ἀσπάσομαι τὴν μητέρα μου Ὀ-
 λυμπιάδα καὶ τοὺς γνησίους μοι φίλους (52). Πάλιν
 δέ μοι τῶν φίλων [παρ]εστῶτων, ἅμα τῷ τὴν σελήνην
 ἀνατεῖλαι φωνὴν τὸ δένδρον τὴν αὐτὴν ἐξήνεγκεν Ἑλ-
 ληνικῇ διαλέκτῳ· « Βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ἐν Βαβυλῶνι
 δεῖ σε ἀποθανεῖν· ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀναιρεθήσῃ καὶ οὐ δυ-
 νήσῃ ἀνακομισθῆναι πρὸς τὴν μητέρα σου Ὀλυμπιάδα. »
 Ἐμοῦ δὲ λίαν καὶ τῶν φίλων θαυμάζοντων, ἐβουλόμην
 στεφάνους καλλίστους παραθεῖναι τοῖς θεοῖς (53). Τοῦ
 δὲ ἱερέως λέγοντος· « Οὐκ ἐξὸν τοῦτο γενέσθαι· εἰ δὲ
 βιάζεις, πράξον θ θεοὶ· βασιλεῖ γὰρ πᾶς (54) νόμος
 ἄγραφος », περιλύτου δέ μου διακσιμένου καὶ λίαν
 δυσφοροῦντος, ὃ τε Παρμενίων καὶ ὁ Φίλιππος παρε-
 κάλουν με περὶ τῶν ὕπνων γενέσθαι. Μὴ βουλευθέντος
 δ' ἑμοῦ, ἀναστὰς ὠρθρίσα· [καὶ] περὶ τὴν ἀνατολὴν σὺν
 τοῖς ἰ' φίλοις καὶ τῷ ἱερεῖ καὶ τοῖς Ἰνδοῖς πάλιν εἰς τὸ
 ἱερὸν ἀπελθὼν καὶ διαστολὰς δούς, προσελθὼν δὲ εἰς τὸ
 ἱερὸν σὺν τῷ ἱερεῖ, καὶ ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα πρὸς τὸ δένδρον
 ἐπηρώτησα λέγων· « Εἰ πεπλήρωται τὰ τῆς ζωῆς ἔτη,
 τοῦτο βούλομαι παρ' ὑμῶν μαθεῖν, εἰ ἀνακομισθῆσομαι
 εἰς Μακεδονίαν καὶ ἀσπάσομαι τὴν μητέρα μου καὶ τὴν

γυναῖκα, καὶ τότε ἀπαναλεύσομαι (55). » Ἄμα δὲ
 τῷ γενέσθαι τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ βαλεῖν τὴν
 αὐγὴν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου, φωνὴ ἐξήνυκε διαρ-
 ρήδην λέγουσα· « Πεπλήρωται σου τὰ τῆς ζωῆς ἔτη,
 καὶ ἀνακομισθῆναι οὐκ ἔχεις πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μη-
 τέρα σου, ἀλλ' ἐν Βαβυλῶνι ἔχεις ἀπολέσθαι. Μετὰ
 δὲ ὀλίγον χρόνον καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ ἡ γυνὴ σου κακὴν
 κακῶς ἀπολοῦνται ὑπὸ τῶν ἰδίων, καὶ αἱ ἀδελφαί σου
 (56). Καὶ περὶ τούτων μηκέτι ἀξίου· οὐ γὰρ ἀκούσῃ ἔτι
 πρὸς θ ἀξιοῖς. » Ἐκαῖθεν οὖν ἀναζεύξας περὶ ὄραν α'
 ἀπὸ τῆς Πρασιακῆς (57) παρεγεγόμενῃ εἰς Περσίδα.
 Ἐπειγόμενῃ δὲ ἐπὶ τὰ Σεμιράμεως βασιλεία. [Ταῦτα]
 ἀναγκαῖον ἡγήσάμην δηλώσαι σοι. Ἐρρωσο.

[ΚΕΦ. ΙΗ'.]

Οὕτως γράψας τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἀλέξανδρος τῷ
 Ἀριστοτέλει ἐπῆγε τὰ στρατεύματα ἐπὶ τῆς Σεμιρά-
 μεως βασιλεία. Ἐπιθυμητικῶς γὰρ αὐτὰ εἶχεν θεά-
 σασθαι. Ἦν γὰρ καθ' ὅλην τὴν χώραν καὶ τὴν Ἑλ-
 λάδα περιφύμιστα. Ἐβασίλευε δὲ τῆς πόλεως γυνὴ
 ἔχουσα κάλλος ὑπερήφανον, μέσης ἡλικίας τυγχάνουσα,
 Σεμιράμεως τῆς βασιλίδος (1) [ἀπόγονος]. Πρὸς ταύ-
 τὴν ἐπέμψεν ἐπιστολὴν Ἀλέξανδρος περιέχουσαν οὕτως·

ὁ Ἀλέξανδρος χρησμοθ. etc.; quibus præmittit cod. B: πάντων δὲ τῶν ἐνεστώτων ἀποτεραπευθέντων || 50. ἀποκρυπτούσης cod.
 || 51. ἀκούσας A C. || 52. καὶ.. φίλους om. B C. || 53. τοῖς δένδροις B C. || 54. πᾶς om. A. || 55. ἀπαναλῦσαι cod. || 56.
 x. a. ἄ. σ. neque Valerius neque codd. B C habent. || 57. παραγινόμενος omissio εἰς Περσίδα A.

Cap. XVIII. Hoc quoque caput ex cod. A petivimus, quum in prima epistola codd. B et C multa omiserint. || 1. Σ. τ. θ

Adhibito igitur uno ex Indis, qui interpret dictorum idoneus foret, cujus inlectu illo veneramus, iuro quam sancte penam illum capitis non evasurum, si promissum ex arbore responsum diffamatumque tacuisset. Unde intentis ad audiendum, mox cum primum solis occasus et abitis fuit, vox auditur arbore sed lingua barbarica, ejusque interpretamenta nemo quisquam nobis edisserare audebat. Id cum obstinatus facerent, cupiditateque omni ad significantiam vocis emissus properarem, interminatus interpreti necem, nisi sedulo mihi prædicta narrasset, perterritus tandem ejusmodi esse responsum arboris fert: *quod enim obitu veloci et occasu jam proximo vitæ meæ spatia urguerentur: eamque mortem non de externis, enimvero de comilibus et proximis fore.* Quæ dicta cum ex natura hominis meum quoque animum atillarent, ac sub ortu lunæ rursus ex arbore femina oraculum mihi sciscitanti reddi deprecarer, quærens et obsecrans numnam matre et proximis salutis obitus mei clausulam subiturus sim; non barbara jam sed græcæ linguæ significantia lunaris arbor elocuta est, *mortem mihi in Babylonia esse fatalem.* Id satis triste mirumque admodum amicis adistentibus videbatur. Ego tamen coronis atque alio religioso honore locum donare contendens sum prohibitus a sacerdotibus, quod hujusmodi munera dii indigetes abnuissent. Agebam mæstus et expectatione futuri admodum territus: Parmenion autem me Philippusque in sanum ac requiem hortabantur.

Sed id quoque cum omnifariam negitasset, ac jam ferme dies insequens indilucesceret, ipsum ad sacrum ire contendo adtrectansque arborem quæso percontans, ecquid si vitæ prædicto adeo urguer, revectari tamen ad Macedoniam corpus meum dii permetterent, viderene matrem atque uxorem ultra potuissem? Sed ad hæc cum primum ortu solis lux mundo est reddita, ex vertice arboris acuta quædam vox sed enim discrebilis et intelligenda sic appulit: *Completa sunt, inquit, tibi vitæ spatia quæ debebantur, nec revehi sane ad matrem, ut desideras, poteris, quum illa mors in Babylonia sit futura; sed sedes corporis longe diversa est. Verum ubi hæc tibi finis adfuert, mox matrem quoque una et conjugem perituras esse tristiore morte non ambigas, Indis una vel Persis etiam infestantibus.* His conperitis animoque ad necessaria confirmato, moratus dies ferme XII ad Prasiacam festino: et Atilianæ (aliis Indiæ?) regionibus, quarum peragrandis oppidis præsens intentio erat, debitam diligentiam præsto. Ergo Prasiaca percursata revenio Persidam, omni studio properans Samiramidos quoque nunc regnum visere. Sed quoniam ad hunc mihi interim finem res gestæ sunt, ea te scientia participare amicum fuit. Quare vale.

XVIII. Post hæc litteras ad Aristotelen datas pergit ire, ut scripserat, ad Samiramidos regiam, quod illo se et opulentiae fama ducebat et magnificentia pervulgata imperii satis incliti ad laborem. Quippe urbs omnis muro quam

« Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος βασιλίσση Κανδαύλῃ τῇ ἐν Μερῷ (2) καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὴν τυράνοις χαίρειν. Παραγενόμενος εἰς τὴν Αἴγυπτον ἤκουσα παρὰ τῶν ἐκαὶ ἱερέων περὶ τῶν τάφων ὑμῶν καὶ τῶν οἰκητηρίων δηλοῦντων διὰ χρόνον τινὰ ἐκυριεύσατε Αἰγύπτου (3), καὶ Ἀμμων μεθ' ὑμῶν ἐστράτευσεν· μετὰ δὲ ὀλίγον χρόνον πάλιν χρηματίζαντος Ἀμμωνος, ἀνελύσατε εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Διὸ ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς τὸν τε ναὸν καὶ τὸ ξόανον τοῦ Ἀμμωνος. Ἀγάγετε ἐπὶ τὰ θρία, ἵνα θύσωμεν αὐτῷ· εἰ δὲ μὴ βούλεσθε ἔρχεσθαι σὺν αὐτῷ συμμεινάντες, ἐν τάχει ἐν μέρος συμβουλευσάμενοι πέμψατε ἡμῖν ἔθνα ἐμφαίνονται. Ἐρρωσθε. »

Ἀντέγραψεν αὐτῷ Κανδάκη· « Βασίλισσα Κανδάκη Μερῶς καὶ οἱ ὑπ' αὐτὴν τύραννοι βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ χαίρειν. Τότε μὲν (4) ἔχρησεν Ἀμμων στρατεύειν εἰς Αἴγυπτον, νῦν δὲ μήτε αὐτὸν κινεῖσθαι μήτε ἄλλον τινὰ ἐπιβαίνειν εἰς αὐτὴν, τοὺς δὲ παραγενομένους πρὸς ἡμᾶς ἀμύνασθαι κεχρησθαι ὡς πολεμίους. Μὴ καταγνῶς δὲ τοῦ χρώματος ἡμῶν· ἐσμέν γὰρ λευκότεροι καὶ λαμπρότεροι ταῖς ψυχαῖς τῶν παρ' ὑμῶν λευκοτάτων. Ὑπάρχομεν δὲ εἰς πλῆθος σκυτάλαι ὀδοσκήκοντα ἐν ἐτοίμῳ πρὸς τοὺς ἐπιόντας κακοποιοῖν.

Ὁρθῶς δὲ ποιήσεις Ἀμμωνα θεὸν προτιμῶν. Κομίζουσι δὲ καὶ οἱ παρ' ἐμοῦ σταλέντες πρεσβεῖς χρυσᾶς πλίνθους δλοσφυρήτους ρ', Αἰθίοπας ἀνέβους φ', ψιττακοὺς σ' (5), σφίγγας σ', καὶ τῷ Ἀμμωνι τῷ ἡμετέρῳ θεῷ τῷ ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Αἰγύπτου στέφανον διὰ σμαράγδων καὶ μαργαρίτων ἀτρήτων (6), ἐσφραγισμένους ὀρμαθοὺς ι', γλωττοκόμια ἐλεφάντινα π', ἐτι δὲ τὰ πεμφθέντα θηρίων γένη παρ' ἡμῶν ἐλέφαντες τη' (7), παρδάλεις τ' (8), ῥινοκέρωτες ιγ', πάνθηρες δ', ἐν γαλεάγραις κύνες ἀνθρωποράγοι τ' (9), ταῦροι μάχιμοι τ', ὀδόντες ἐλεφάντων Γ', δοραὶ παραδάλων τ', ῥάβδοι ἐθέννιναι αφ' (10). Πέμψον οὖς βούλει τοὺς παραληφόμενους ταῦτα εὐθέως, καὶ γράβον ἡμῖν τὰ περὶ σου (11), ὅτι πάσης τῆς οἰκουμένης κεκυριεύκας. (12) Ἐρρωσο.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Δεξάμενος δὲ Ἀλέξανδρος τὰ γράμματα Κανδάκης τῆς βασιλίσσης καὶ ἀναγνούς ἐπεμψεν Κλεομένην Αἰγύπτου ἐπιμελητὴν ταῦτα παραληφόμενον (1)· αὐτὸς δὲ ὤδευσε πρὸς αὐτήν. Ἡ δὲ Κανδάκη ἀκούσασα περὶ Ἀλεξάνδρου, πῶς (2) χειροῦται τοὺς τηλικούτους βασι-

om. B C. || 2. Βερόη C. Βερόη B. || 3 post hæc cod. C pergit : Διὸ ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς· βουλευσάμενοι οὖν δηλώσατε ὅτι ἐν φαίνονται ὑμῖν. Ἐρρωσθε. || 4. Hæc usque ad μὴ καταγνῶς om. B C. || 5. ψιττάκος σ' et τῷ Ἀμμωνι.. Αἰγύπτου om. B C. || 6. 2 τρίτον cod. A ; ceterum hæc turbata sunt. Cod. B : στέφανον διὰ σμαράγδων λίθων χυλίων χρυσῶν, μαργαρίτων ἀτρήτων ὀρμούς ι', ἐσφραγισμένους στατήρας ι', γλ. ἑλ. π' ; cod. C : στέφανον διὰ σμαράγδων λίθων καὶ μαργαρίων, καὶ λίτρας χρυσίου χιλίας, μαργαρίτας ἀμετρήτους· ὀρμαθοὺς ι', ἐσφρ. στατήρας ἑξέκα. || 7. τν sec. Valer. ; ε' B C. || 8. π. ἡμέρας ι' B C. Rhinocerotēs et pantheres om. B C. || 9. τριάκοντα B C ; idem taurorum numerus. || 10. ἐδελίνας τριχίλους C ; ἐδελί τ' πρὸς δισχιλίους ἑπτακισίους B. || 11. τὰ π. σου om. A. || 12. ἐδασίλεσας B C.

Cap. XIX. Jam redimus ad cod. B. || 1. κλεομένην B C ; παραλαβεῖν B C ; αὐτὸς.. αὐτὴν add. ex A. || 2. καὶ πῶς ταῖς πόλεσι

validissimo est circumseptæ, portarum valvis ære vel ferro ad firmitudinem vel decorem impendio fabre possessis. Omne vero oppidum quadratis saxis sed hisce non incuriose lævigatis congestum et cultum visere non absque admiratione visentium fuit. Enimvero regina oppido erat et pulchritudine famosissima et commendabilis ex ætate, forte tunc viro vidua, quamvis mater jam trium liberorum. Sed feminae nomen Candace dicitur. Proneptis erat hæc Semiramidis supra dictæ. Ad eam igitur Alexander scribit talia :

« Ægyptum adveniens ex eorum indigenis audiivi illis terris et domos vestras et sepulcra esse defunctorum : ex quibus palam fuit dominatores esse priscos reges vestri, Indiamque tenuisse. Nam et relatio addidit, Ammona quoque meum militasse una vobiscum, et id famæ adstipulatur etiam oraculi majestas, quod editum jubet uno nos deo sacris obsequi. Quare religiosum est facere dei jussa, et id moneo suadeoque rectius tibi facturæ si veneris ; non vero multum peccare, si omittas. »

Ad hæc Candace scribit : « Verius nobis oraculum est Ammonis dei neque nos in Ægyptum militare, neque Indiam nostram hac ex causa debere commoveri : enim si quis huc audeat, hisce utpote hostibus occurrere. Quare dei jussis parere decretum est ac verecundum. Nec nos aestimes ex colore : quippe cui animi liberalis species intuenda

est, non satis corporis forma præjudicat. Id ne putes arte timoris adlatum, octoginta nobis populos scito esse vel maximos, eosque omnis agere in armis non ob injuriam inferendam, sed inferentibus occursuros. At vero te probe, quod ad communionem nos sacri et obsequium voces Ammonis dei, quem maximum et præsentissimum scimus. Habebis ergo tibi ex nobis amicitiae argumentum centum laterculos auri grandissimos, Æthiopas impubes quingentos, psittacos sex, sphingasque sex, præterque hæc Ammoni deo nostro coronam smaragdīs ac margaritis, etiam toreumatis pretiosiore. His et loculos refertissimos cujusque generis margaritarum atque gemmarum ad decem numerum, eburneosque alios loculos octoginta una nisi usibus et deliciis tuis : ferarum[que] genera quæ sunt nostratia, elephantos trecentos quinquaginta, pardos sex, rhinocerotas octoginta, pantheras vero quatuor, canes etiam in homines efferatissimos nonaginta, tauros trecentos, virgas ebeni mille atque quingentas : quæ cum primum auferenda jusseris, transmittentur. Et ut vales scribas ad nos velim, qui te jam orbis universi dominum esse gratulemur. »

XXI. Et ad hæc quidem transferenda Alexander miserat. Ipse vero paulo post videndi reginae studio illo profectus est. Quod ubi Candace conperit, ejusmodi rem ex ingenio

λεῖς, ἓνα τῶν ἑαυτῆς φωνήσασα Ἑλληνα ζωγράφον ὄντα, ἐκέλευσε πορευθῆναι ὡς (3) εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἀγκωστὶ ζωγραφῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον (4). Καὶ ἐποίησεν οὕτως. Ἡ δὲ Κανδάκη λαβοῦσα αὐτοῦ τὸ ὁμοίωμα ἔθετο ἐν ἀποκρύφῳ τόπῳ. Ἐγένετο δὲ μεθ' ἡμέρας τινὰς τὸν υἱὸν τῆς Κανδάκης τῷ ὀνόματι Κανδαύλῃ μετὰ ὀλίγων ἵπποτῶν βίαν (5) ὑπομεῖναι ὑπὸ τῆς Βεβρυκίας τυράννου, ἀρπαγείσης τῆς γυναῖκος αὐτοῦ. Καὶ κατατρέπει εἰς τὰς σκηνὰς Ἀλεξάνδρου φεύγων Κανδαύλης ὁ υἱὸς τῆς Κανδάκης. Οἱ δὲ φύλακες (6) συλλαβόντες αὐτὸν παριστῶσι Πτολεμαίῳ τῷ καλουμένῳ Σωτήρι, ἔχοντι τὰ δεύτερα τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου· ἐκοιμᾶτο γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς· ἐξήτασεν οὖν αὐτὸν Πτολεμαῖος, πῶς ἀκούει, τίς τυγχάνει καὶ τίνας οἱ σὺν αὐτῷ ὄντες. Ὁ δὲ εἶπεν· « Υἱὸς εἰμι Κανδάκης τῆς βασιλίσσης. » Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Πτολεμαῖος· « Τί ὁδὸς ἐλήλυθας; » Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· « Μετὰ τῆς γυναῖκος μου καὶ ὀλίγης στρατιᾶς ἡρχόμεν ἑνιαύσιον μυστήριον τελέσαι παρὰ τὰς Ἀμαζόνας. Ὁ δὲ τύραννος (7) τῶν Βεβρύκων ἰδὼν μου τὴν γυναῖκα, ἐξελθὼν μετὰ πλείονος δυνάμεως ἤρπασεν αὐτὴν (8), καὶ τοὺς πλείονας στρατιώτας ἀνείλεν. Ὑποστρέφω οὖν ὅπως πλείονα δύναμιν παραλαβὼν κατασκάψω τὴν τῶν Βεβρύκων χώραν. » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Πτολεμαῖος εἰσῆλθε πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ διῦπνισεν αὐτὸν, καὶ διηγῆσάτο αὐτῷ ἅπερ ἤκουσε παρὰ τοῦ υἱοῦ

τῆς Κανδάκης. Ἀκούσας δὲ Ἀλέξανδρος εὐθέως ἐγείρετο, καὶ ἄρας τὸ ἑαυτοῦ διάδημα ἔσπεψε τὸν Πτολεμαῖον, καὶ τὴν χλαμύδα αὐτοῦ περιέβαλεν (9) αὐτῷ, καὶ λέγει αὐτῷ· « Καθέζου ὡς τυγχάνων Ἀλέξανδρος, καὶ εἰπέ τῷ βεφερενδάρῳ (10) οὕτως· « Φώνησόν μοι Ἀντίγονον τὸν μέγαν ὑπασπιστήν. » Καὶ ὅταν εἰσέλθῃ· « Διήγησαί μοι ἅπερ εἶπες μοι, καὶ εἰπέ μοι τί βουλευσόμεθα περὶ τούτου· δὸς μοι συμβουλίαν. »

Προκαθέζεται οὖν Πτολεμαῖος τῷ βασιλικῷ σκήματι (11) ἡμφιεσμένος, δν θεασάμενα τὰ στρατεύματα συνεφοράζοντο (12) τί πάλιν ἐνθυμεῖται Ἀλέξανδρος. Ὁ δὲ υἱὸς τῆς Κανδάκης ἰδὼν αὐτὸν ἐν τῇ βασιλικῇ ἐσθῆτι ἐφοβήθη, μὴ κελεύσῃ αὐτὸν ἀναρεθῆναι· αὐτὸν γὰρ ὑπώπτευεν εἶναι Ἀλέξανδρον. Εἴτα κελεύει ὁ Πτολεμαῖος λέγων· « Ἀντίγονόν μοι καλέσατε τὸν μέγαν ὑπασπιστήν μου. » Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἶπεν αὐτῷ ὁ Πτολεμαῖος· « Ἀντίγονε, οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Κανδάκης τῆς βασιλίσσης· ἡρπάσθη δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Βεβρύκων. Τί οὖν μοι συμβουλεύεις ποιῆσαι (13); » Ὁ δὲ εἶπε· « Συμβούλω σοι, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, καθοπίσαντά σου τὴν στρατιὰν πολεμῆσαι τοῖς Βέβρυξιν, ἵνα λυτρωσώμεθα αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ παραδῶμεν αὐτῷ εἰς τιμὴν τῆς μητρὸς αὐτοῦ. » Ὁ δὲ Κανδαύλης ὁ υἱὸς τῆς Κανδάκης ἔχαιρε ταῦτα ἀκούων (14). Εἶπε δὲ ὁ Πτολε-

ἐπιβαίνει καὶ πῶς χειροῦται etc. A. || 3. ὡς om. B C. || 4. sic A. τὸ Ἀλεξάνδρου ὁμοίωμα B C. || 5. βίαν.. τυράννου om. A; ἀρπαγείσης τ. γ. αὐτοῦ om. B. || 6. C οἱ δὲ φύλακες τῆς φύλαγος Ἀλεξάνδρου συνελθόντες αὐτὸν φεύγοντα καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν πόθεν καὶ τίς καὶ ποῦ ἀπέρχεται. Αὐτὸς δὲ πάντα τὰ συμβησάμενα διηγείται αὐτοῖς. Οἱ δὲ παραλαβόντες αὐτὸν παρίστανται etc. || 7. Εὐαγρίδης δὲ ὁ τῶν Βεβρύκων τύραννος C. || 8. C addit: καὶ τὸν σὺν ἐμοὶ πάντα πλοῦτον. || 9. ἔβαλεν BC; || 10. τῷ βεφ. vocem non habet A. || 11. ἐνδύματι C. || 12. sic A; ἐγοράζοντο B; διελέγοντο καὶ ὤλεγον C. || 13. addit C: οὐ γὰρ μετρίως ἔπαθεν ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ. || 14. addit C: καὶ, Ὡ, εἶπε, δέσποτα κοσμοκράτορ, πάντα μοι τὰ παρὰ τῆς τύχης συμβησάμενα

commisiscitur. Unum e pictoribus peritissimis ire clam obviam adventanti Alexandro jubet, eumque quam conlimate efficiat ac despingat, atque ad sese propitius picturam quam inleverit deferat. Id ubi factum est, et pictor revenit, acceptam effigiem abdito quodam et secreto ponit in loco. Sed insecuta est factum hoc ejusmodi fabula. Filius reginae Candacis, cui nomen Gandaules erat, una cum equitibus admodum paucis forte accurrit ad quaedam tentoria Alexandri militum. Moti vero custodes exercitus personae novitate, ducemque illum et si qui cum ipso venerant comprehendunt, offeruntque Ptolemæo, cui cognomentum Soter erat: ejus enim dignitas veluti secunda post regis ambitum videbatur. Quod igitur Alexander id horæ somno per diem teneretur, Ptolemæus quærit ex homine quis esset, quasve haberet causas repentini illius superventus? Ad hæc Gandaules opinatus regem Ptolemæum, ait esse se quidem filium reginae Candacis: sed enim sese una cum conjuge civilis et incuriosius ad sacrificium annuum contendente, superventu Amazonum a quodam Bebryciorum tyranno uxore privatum, omnes denique militem, qui una secum fuerant, interfectos. Quare commodum nunc numeris congregatis hanc se moliri militiam, ut ultioni con-

suleret. His conpertis, Ptolemæus ad regem irrumpit, eique conperta communicat: quæ quidem grata Alexandro et ex voto accedere videbantur. Surgit igitur e lectulo, et diadema protinus suum in Ptolemæi caput transfert, chlamydeque augustiore vel regia circumjectum egredi jubet. Tum ubi Ptolemæus ad Candaulum egreditur, facit ad sese Antigonom satellitem vocitare. Pro quo Antigono cum ipse Alexander Ptolemæo se veluti satellitem obtulisset, ibi inquit: « Cuncta hæc mihi communis dicito, atque a me consilium super re quærato. »

Ita ut doctus est, Ptolemæus protinus facit. Sed cuncti videntes et Ptolemæum cum insignibus regis et pro satellite Alexandrum adsistere, summa expectatione pendebant et quid novi consilii regi sedisset. Namque ut egressus est habitu famulantis, protinus Ptolemæus: « Cerne, inquit, Antigone, hunc Candaulum: is Candacis reginae est filius, sed enim injuriam deflet conjugis raptæ per insolentiam regis Bebrycis. Facies igitur obsequenter, si nos consilio juves, subiciasque ecquid nunc facto opus esse arbitrare. » Ad hæc Alexander: « Dignum te sane erit, rex, ait, si armato exercitu injuriam supplicis ulciscare, eximasque ejus affectus, cujus honor matri proficiat. » His conpertis, Can-

μαῖος (16)· « Εἰ τοῦτο βούλει, Ἀντίγονε, τοῦτο καὶ ποιήσον, ὥς ὑπασιπότης μου. Κέλευσον οὖν ἐτοιμάζεσθαι τὴν στρατιάν. »

ΚΕΦ. Κ'.

Καὶ τοῦ Πτολεμαίου κελεύσαντος Ἀντιγόνῳ, ὡς ἐκείνου Ἀλεξάνδρου τυγχάνοντος, τοῦτο γέγονεν. Ἐφθασε δὲ ἐπὶ τὸν τόπον Ἀντίγονος τοῦ τυράννου παρὰ μίαν ἡμέραν σὺν τῷ Πτολεμαίῳ καὶ εἶπεν Ἀντίγονος τῷ Πτολεμαίῳ· « Μὴ ὀφθῶμεν τοῖς Βέβρυξιν ἡμέρας, μή ποτε μαθῶν ὁ τύραννος πρὸ τῆς μάχης ἀναιρήσῃ τὴν τούτου γυναῖκα· καὶ ποῖον ἡμῖν ἐστὶ κλέος νίκης Κανδαύλου ἀπολέσαντος τὴν γυναῖκα; ἀλλὰ νυκτὸς εἰσβάλλωμεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνάψωμεν τὰς οἰκίας, καὶ αὐτοὶ ἡμῖν οἱ ὄχλοι ἀναστήσαντες παραδώσουσι τὴν γυναῖκα Κανδαύλου· οὐ γάρ ἐστιν ἡμῖν ἡ νίκη περὶ βασιλείας, ἀλλὰ περὶ ἀπαιτήσεως γυναικός. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Ἀντιγόνου, πρὸςέπεσεν αὐτῷ ὁ Κανδαύλης καὶ εἶπεν· « Ὡ τῶν φρενῶν σου, Ἀντίγονε, εἶθε σὺ ᾧς Ἀλέξανδρος, καὶ μὴ ὑπερασπιστής Ἀλεξάνδρου. » Καὶ δὴ νυκτὸς εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν Βεβρύχων, καὶ κοιμωμένων αὐτῶν ἀνάπτουσι τὰ προάστεια. Τῶν δὲ διυπνισθέντων καὶ πυθνανομένων τί τὸ αἴτιον τοῦ ἐμπρησμοῦ, ἐκέλευσεν Ἀλέξανδρος ἐκδοῖν, ὅτι Κανδαύλης ἐστὶ βασιλεὺς μετὰ πλείστης δυνάμεως· κελεύω ὑμῖν ἀποδοῦναι τὴν γυναῖκα, πρὶν ὅλην τὴν πόλιν ὑμῶν καταφλέω. Οἱ δὲ προληφθέντες πάντες γενομένοι εἰς τὰ τοῦ τυράννου οἰκήματα, τῇ δυνάμει τοῦ πλήθους ἤνοιξαν τὰ βασίλεια καὶ σύγκοιτον οὖσαν τὴν γυναῖκα τῆς Κανδαύλου τῷ τυράννῳ ἀπέσπασαν καὶ παρέδωκαν τῷ Κανδαύλῃ, τὸν δὲ τύραννον ἀνείλον. Ὁ δὲ Κανδαύλης εὐχαριστήσας τῇ συμβουλίᾳ καὶ τῇ ἐπινοίᾳ Ἀντιγόνου, περιπλαχεὶς αὐτῷ·εἶπεν· « Ἀντίγονε, πίστευσον σεαυτὸν μοι, ὅπως ἄρῃ σε πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα Κανδακίην, ἵνα σοι δώσω βασιλικά δωρήματα ἀντάξιά σου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος περιχαρὴς γενομένος εἶπεν αὐτῷ· « Αἵτησαί με παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου· καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ τῆς χώρας θεατῆς γενέσθαι. » Μετέδωκεν οὖν Ἀλέξανδρος τῷ Πτολεμαίῳ ἵνα αὐτὸν πέμψῃ σὺν αὐτῷ ὡς ἄγγελον αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Πτολεμαῖος τῷ Κανδαύλῃ· « Βούλομαί σου τὴν μητέρα διὰ γραμματέων ἀσπάσα-

σθαι· παραλαβὼν οὖν τὸν ἄγγελόν μου Ἀντίγονον ἄγει μετὰ σου· πάλιν δὲ σὺν αὐτὸν ἐκπεμψὼν πρὸς με ὧδε, ὥσπερ καὶ σεαυτὸν καὶ τὴν γυναῖκά σου πρὸς τὴν μητέρα σου σῶους ἀποκαθιστῶ. » Ὁ δὲ Κανδαύλης εἶπε· « Βασιλεῦ, οὕτω παραλαβάνων τὸν ἄνδρα τοῦτον ὡς αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον· ἐκπέμψω δὲ σοι αὐτὸν μετὰ βασιλικῶν δώρων. »

[EADDEM E COD. C.]

[Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς Ἀντίοχος ὦν, παραλαβὼν τὸν Κανδαύλην καὶ χιλιάδας ἑκατὸν ἀπὸ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν καὶ Μακεδόνων ἐξῆλθε καὶ ὤρμησε κατὰ τοῦ Εὐαγρίδου. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν προσκαλεσάμενος τὸν Κανδαύλην διελέγετο· « Ὡς ἂν παρὰ τοῦ Εὐαγρίδου τὴν σεαυτοῦ γυναῖκα ἀναλαβόμενος παράσχῃς σοι, τί μοι περὶ τῆς χάριτος, ὦ Κανδαύλη, ἐστὶ δῶρον; » Καὶ ὁ Κανδαύλης ἔφη· « Οὐκ ἐστὶ μοι ἐν λόγῳ εἰπεῖν τῆς χάριτος τὴν ἀντίδοσιν, εἰ καὶ ὅλως ἀγωνίσῃ τὰ περὶ ἐμοῦ· ὁλοφύγῃς δ' αἰτήσομαι σε παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ σὺ ἐμοὶ εἰς τὴν μητέρα μου ἀπελεύσῃ· ἐκείνη δὲ σὺ τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν περὶ ἐμὲ πεπονημένων ἀμείψεται. Φθάσαντες δὲ ἐν τοῖς Εὐαγρίδου ὁρίοις, εἰς τρεῖς ἄρχας τὸ στρατόπεδον διμερίσῃ· καὶ ταῖς μὲν δυοσὶν ἐνεδρεύειν ἐκέλευσε, τὴν δὲ μίαν ἀναλαβόμενος ὁ Ἀλέξανδρος ὡς τὸν Ἀντίοχον ὑποκρινόμενος ὤρμησε πρὸς Εὐαγρίδην. Συλλαβόμενος δέ τινας τῶν ἐγγχωρίων πρέσβεις ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν εἰπὼν· « Ἀπελθόντες εἰπάτε τῷ Εὐαγρίδῃ, ὡς ὁ κοσμοκράτωρ Ἀλέξανδρος τὸν αὐτοῦ παῖδα Ἀντίοχον πρὸς σε ἐξαπέστειλε δοῦναι τὴν γυναῖκα Κανδαύλου καὶ ὅσον αὐτῷ ἡχμαλώτευσας πλοῦτον, ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς ἐτησίους φόρους· καὶ σῶζου· εἰ δὲ μὴ τοῦτο θελήσῃς, τὰ πρὸς πόλεμον εὐτρεπίσθητι. » Ταῦτα ἀκούσας ὁ Εὐαγρίδης κατὰσκοπον ἀπέστειλε τῷ Ἀλεξάνδρῳ τῷ ὡς Ἀντίῳχῳ γενομένῳ, κατασκοπεῖσθαι. Ὁ δὲ κατάσκοπος τοῦτο ποιήσας, ἀντιστρέφεται καὶ ὠλογοστόν τὸ Ἀντίῳχου στρατεύμα εἶσθαι ἔφησε, καὶ τῇ ἡμετέρᾳ μὴ ἐξαρχοῦν δυνάμει. Ταῦτα εἶπε μὴ θεασάμενος τὸ ἐνέδρον. Εὐαγρίδης οὖν ταῦτα ἀκούσας, τὰ πρὸς πόλεμον εὐτρεπίζεται. Καὶ δὴ καταφθάσει τὴν Ἀλεξάνδρου παράταξιν· καὶ ὀλιγοστὴν αὐτὴν ἰδὼν κατεφρόνησε καὶ ἀκρατῶς κατὰ τῆς φάλαγγος ὤρμησεν. Ὡς δὲ ἐν τοῖς ἐνέδροις εὐθέως ἐσάπισαν, περικυκλω-

αντ' οὐδενὸς ἐλογισάμην· ἐντυχὼν γὰρ τῷ κράτει σου πάντα μοῦ τῆς ψυχῆς λελήθε τὰ λυπούμενα || 15. addit C : ὡς Ἀλέξανδρος δὴθεν.

dauli gaudium. Sed Ptolemæus ad hæc respondit : » Ergo, inquit, Antigone, exsequere istud quod subiecisti consilium atque exercitum para.

XX. Faciam sane, respondit Alexander : sed enim commodum mihi, rex, ad consilium quod subjecero, bellum istud inferri Bebrycum regi seu regno non die teste : neque enim animus barbari improvisa formidine incitatus ab infectione raptæ mulieris temperabil. Erit vero frustra opem supplicii procurare, si emolumentum victoriæ dilabatur. Ergo si placet nox belli tempus, et superventus ejus-

modi confirmetur. Ubi enim flammis immixtis noctis obscuro turbari civitas carperit, adquiescent conditionibus nostris facillime jam præventi, raptaque nobis hand difficile repræsentabunt. » Hæc cum dixisset, et Antigone crederetur a supplice, procidens ejus ad genua Candaeles, « Quam vellem, ait, tu ille Alexander fores cum hac tua, Antigone, sapientia! non enim armigeri pares nobis calles industria dedisset. » Ergo, ut consilium fuit, inruunt nocte barbaricam civitatem, et jam somno deditis superveniunt : injectis denique flammis omnia conflagrant.

αὐτοὺς ἀνείκαστον πλῆθος ἀφ' ἑκατέρων μερῶν, καὶ πάντες συνελήφθησαν. Ὡς οὖν εἶδεν Εὐαργρίδης, ἑαυτὸν τῷ ξίφει ἀνέϊλε τὴν Ἀλεξάνδρου ῥοπὴν δεδοικώς. Τῆς δὲ νίκης γενομένης, ὁ Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος ἐν τῇ Εὐαργρίδου παραγενόμενος πόλει παντελῶς ταύτην ἐξηδάρισε, καὶ τῷ Κανδαύλῃ παραδοὺς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καὶ τὸν σὺν αὐτῷ πάντα ἄρας πλοῦτον, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ὑπέστρεψαν. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν περιπλέκετο Κανδαύλης ὡς Ἀντίοχον τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ καταφιλῶν καὶ ἐπαινῶν ἔλεγεν· « Οὐκ ἄρα τοιοῦτός ἐστιν ἀνθρωπος ἐν τῇ ἑπ' οὐρανὸν καὶ ὄντως θαυμαστοῦ βασιλείως θαυμαστός στρατηγέτης ὑπάρχεις· καὶ εἴθε σὺ τῆς Ἀλεξάνδρου, καὶ μὴ ὑπερασπιστῆς αὐτοῦ. » Ἐπὶ τοῖσι τοῖσι Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος τῷ Κανδαύλῃ ἀπεκρίνατο, ὡς ἔσχατος πάντων τῶν δούλων Ἀλεξάνδρου ἐστί. « Πρώτος γὰρ παρ' ἡμῖν Φίλιππος, μετὰ δὲ τοῦτον Σέλευκος, εἴτα Βίζας, καὶ μετ' ἐκείνων Φίλων ὁ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔσχατος δὲ πάντων Ἀντίοχος, ὃς εἰμι ἐγώ. » Καὶ φησιν ὁ Κανδαύλης· « Κἂν ἔσχατος τῆς, ἀλλ' οὖν ὑπὲρ πάντας ἔχεις τὸ φρόνημα. » Ὁ δὲ· « Μὴ γένοιτο, ἔφη, ἀλλὰ πάντων εἰμὶ ἔσχατος καὶ κατὰ τὴν φρένα καὶ τὴν ἀνδρείαν, καὶ ἡ τιμὴ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου δέδοται. » Καὶ ὁ Κανδαύλης ἔφη· « Εἰ σε ἔχει ὁ Ἀλέξανδρος, δικαίως τῆς οἰκουμένης ἐβασίλευσε καὶ ἐκράτυνε καὶ κατεκυρίευσεν· πίστευσον δὲ σεαυτὸν μοι, ὅπως ἄρως σε πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα Κανδάκην, ἵνα σοι δώσω βασιλικά δωρήματα ἀντάξια σου, καὶ ἵνα φόρους τῷ Ἀλεξάνδρῳ κομίσῃς καὶ τῶν πόνων ἀμοιβὰς λήψῃ, ἃς ἡ ἡμῶν κοινὴ μήτηρ ἀμείψεται. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος περιχαρὴς γενομένος φησὶ πρὸς τὸν Κανδαύλην· « Αἴτησαί με παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ τὴν σὴν χώραν θεάσασθαι. » Καὶ δὴ ἐς τὸ στρατόπεδον φθάσαντες ἐδόθη τῷ Κανδαύλῃ τόπος σκηνῆς καταλύσαι σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ὑπηρεσία παντοία. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ Πτολεμαῖος ὡς βασιλεὺς ἔφη· « Ἰδοῦ, Κανδαύλη, ἀπέλαβες (καὶ) τὴν γυναῖκά σου παρ' ἐμοῦ· τί οὖν ἐστὶ τὸ δοκοῦν σοι; » Ὁ δὲ Κανδαύλης ἔφη· « Ἐμοί, δέσποτα, τὸ δοκοῦν οὐκ ἐστὶ, πάντα δὲ δεκτὰ τῷ σὺν κράτει. » Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη· « Ἀπελθε

πρὸς τὴν μητέρα σου, καὶ τὰ περὶ ἡμῶν αὐτῇ προσαγορεύσον. » Καὶ προσκαλεσάμενος Κανδαύλης τὸν Φίλωνα ἔφη, δέομαί σου, λάλησον τῷ βασιλεῖ Ἀντίοχον σὺν ἐμοὶ ἀποστείλαι, ἵνα καὶ τοὺς ἐτησίους φόρους καὶ τὰς ὑπ' ἐμοῦ ἀποκομίσαι ἀμοιβὰς, καὶ ἐσόμεθα αὐτῷ δούλοι. » Ἐπὶ τοῦτο κατένευσε καὶ εἶπε τὸν λόγον τῷ βασιλεῖ. Καὶ δὴ ὠρίσθη ὁ Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος εἰσελθεῖν σὺν αὐτῷ· καὶ οὕτως ἀπεφρίνατο Πτολεμαῖος ὡς ὤθην Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Κανδαύλην· « Παραλαβὼν οὖν τὸν ἀγγελὸν μου Ἀντίοχον, ὃ Κανδαύλη, ἄγε μετὰ σου· πάλιν δὲ σῶσον αὐτὸν ἀγαγε πρὸς με, ὥσπερ καὶ σεαυτὸν καὶ τὴν γυναῖκά σου σώσεις ἀποκαθιστῶ πρὸς τὴν σὴν μητέρα. » Ὁ δὲ Κανδαύλης ἀπεκρίνατο· « Βασιλεῦ, οὕτω παραλαμβάνω τοῦτον τὸν ἄνδρα ὡς σε τὸν κοσμοκράτορα Ἀλέξανδρον, ἐκπέμψω δὲ σοι αὐτὸν μετὰ βασιλικῶν δώρων. »

Καὶ δὴ πορευόμενος Κανδαύλης ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὡς Ἀντίοχον τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἱκανὴν στρατιάν καὶ δῶρα ἱκανά. Ὁδεύων δὲ Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος μετὰ Κανδαύλους καὶ ἐγγίσας πρὸς αὐτὸν, λόγους αὐτῷ ἠκρίβαζε, πῶς ἂν ἔχει πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν αὐτοῦ. Ὡς δὲ παντελῶς ἀπερίεργον τοῦτον ὄντως διέγνω, οὐκέτι ἔφερε λόγους τοιοῦδες, ἀλλὰ καὶ μόνον ἀγαπᾶν αὐτὸν ἔλεγεν καὶ ἀδελφικῶς χρᾶσθαι ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγωνισάμενον. Κανδαύλης αὐτὸν μεθ' ὅρκων ἐβεβαίω, καὶ ὡς ὑπὲρ ἀδελφοῦ καὶ μητρὸς τὴν αὐτοῦ ἔχειν στοργὴν ἐν ψυχῇ καὶ μέχρι θανάτου. Πλησίον δὲ γενομένοι τὰ ἔνθεα κατέλαβον σπήλαια, καὶ Κανδαύλης φησὶν· « Ὁδε, Ἀντίοχε, θεῶν μοναὶ εἰσὶ· καὶ εἴπερ οὐ δειλιεῖς, μικρὸν τῆς ὁδοῦ διελθὼν τὰ συμβησόμενά σοι μαθήσῃ. » Ὡς δὲ πάλιν πορευόμενοι ἐθαύμαζεν ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς Ἀντίοχος ὢν, τὰ ποικίλα δένδρα καὶ τὰ ὄρη τῆς χρυσταλλοφόρου κτλ. uti codex B in cap. sequente. :

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Καὶ δὴ πορευόμενος ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, ὡς Ἀντίοχον τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἱκανὴν στρατιάν καὶ κτήνη καὶ ἀμάξας καὶ δῶρα. Ὁδεύων δὲ Ἀλέξανδρος ἐθαύμαζε τὰ ποικίλα ὄρη τῆς χρυσταλλοφόρου γῆς φθάνοντα μέχρι τῶν τοῦ οὐρανοῦ νεφῶν καὶ τὰ δένδρα τὰ ὑψίκο-

cum septis somno nun:arentur, causamque superventus haud dubie cognovissent; undique increpari classico jubet, Candaules illum exercitum uxorem esse repententis. Quare boni consulerent, si regi uxor protinus redderetur: quod ni fecissent, omnis civitas direpta hostiliter confligaret. Id ubi civibus palam factum est, irruunt aedes tyranni, ædibusque præfractis mulierem protinus reddunt. Hoc gaudio Candaules cum agendis gratiis occuparetur, ejusque facinoris summam penes Antigonom collocaret, complexus eum hisce alloquitur: « Da quæso te mihi, Antigone, ait; ad matrem usque comitato, ut pro consultis tuis a me quoque præmiis munerere. » « Ergo, inquit Alexander, recte feceris, si id ipsum a rege super meo nomine postu-

laris. Nam et mihi haud modicum studium est et videnda civitatis tuæ et reginæ pariter salutandæ. » Monet igitur Ptolemæum, uti petitis adnueret, seseque legatum ac nuntium ad Candacem ire mandaret: et Ptolemæus pro jussu, ac si petenti adveniret, facit; ac sic ait: « Et ipse sane loqui per litteras habeo cum Candace, et gratiam tibi qua uti desideras: eumque nobis quam primum sospitem reddibeto; hunc enim tibi ut me ipsum Alexandrum tecum missum habebis. » « Ita sane, Candaules ait, eumque tibi onustum donis regalibus reddam. »

XXI. Insinuat ergo traditque Candaules Alexandro vel maximam exercitus sui partem impedimentaue omnia, quibus apparatus regius vehebatur. Sed enim Alexander

μα καρπῶν γέμοντα, οὐχ ὡς παρ' Ἑλλήσιν, ἀλλ' ὡς ἴδια θαύματα· μηλέαι γὰρ ᾗσαν χρυσίζουσαι, τὸν ὄχον τῆς ὀπώρας ἔχουσαι ὡς τὰ παρ' Ἑλλήσιν κίτρα, καὶ βοτρυῶν σταφυλαὶ παμμεγέθεις (1), κάρυα δὲ ἔχοντα περίμετρον πεπόνων, πίθηκοι δὲ τέλειοι ὡς ἄρκτοι, ἀλλὰ τε ζῶα ποικίλα τῇ χροίᾳ καὶ ξένα τῇ μορφῇ. Ἔνιοι δὲ ᾗσαν τόποι ἐνθεοὶ καὶ τοῖχοι πετρώδεις καταβάσεις ἔχοντες (2)· εἶπε δὲ ὁ Κανδαύλης· « Ἀντίγονε, θεῶν οἰκητῆρια τὰ ὧδε καλεῖται, [καὶ πολλάκις ἐν τούτοις τοῖς σπηλαίοις δρῶνται ἐπὶ κλιντήρι θεοὶ τῷ αὐτοῦ καλέσαντι βασιλεῖ, ὥστε ἐὰν θέλῃς, ἄρῃ σπονδὴν καὶ ποιήσῃς θυσίαν ἐν τοῖς τόποις καὶ φανήσονται σοι. Καὶ ὁ μὲν Κανδαύλης οὕτως εἶπε.] Τὴν οὖν πορείαν ἐποιῶντο καὶ ἔφθασαν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔμελλον αὐτῷ περιπλέκεσθαι· ὁ δὲ Κανδαύλης εἶπε· « Μὴ πρότερόν μοι περιπλακῆσθε, ἀδελφοί, ἢ μὴ ἂν τὸν σωτήρά μου γενόμενον καὶ τῆς ἐμῆς γυναικὸς εὐεργέτην ἀσπάσασθε Ἀντίγονον, τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἄγγελον. » Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· « Τί σοι παρέσχε σωτήριον; » Ὡς δὲ διηγῆσάτο αὐτοῖς Κανδαύλης τὴν ἀρπαγὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Βεδρύκων, καὶ τὴν ἐξ Ἀλεξάνδρου γενομένην αὐτῷ βοήθειαν, περιπλάκυσαν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ (3)· λαμπρὸν δὲ κατὰ τὰ βασίλεια γίνεται δεῖπνον.

[Ε. COD. C : Εἶπε δὲ ὁ Κανδαύλης· « Ἀντίοχε (sic) καθὼς προεῖπόν σοι θεῶν οἰκητῆρια τὰ ὧδε τυγχάνει, καὶ τὰ συμβεβημένα ἀποκαθιστῶσι, τοῦτο δὲ οὐ τοῖς πᾶσιν, ἀλλὰ τούτοις μόνοις, οἷς ἡ τύχη εὐάρμοστος πέφυκε. Πολλοὶ δὲ εἰσελθόντες σεληνιζόμενοι ἐξῆλθον ἢ παρὰ φρονες, καὶ διὰ τοῦτο παρ' ἡμῶν παραιτεῖται. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος φησι πρὸς Κανδαύλην· « Καὶ τοσαύτη σου ἡ πρὸς Ἀντίοχον ἀγάπη, ὥστε συνένευσάς μοι εἰσελθόντι σεληνιάζεσθαι καὶ παραφρονεῖν; » Ἐν δὲ τούτῳ περιπλακεῖς ὁ Κανδαύλης κατεφίλησεν αὐτὸν εἰπών· « Μὴ γένοιτο ἐν ἐμοὶ τὰ σά, ὃ φίλτατε, δυστυχήματα· τεταρηνῶς γὰρ περὶ τούτου ἐφθεγγάμην· πέπεισμαι δὲ ἐσελθόντα σε μηδὲν

ἐναντίον παθεῖν· φοβερὸς γάρ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ παρὰ θεοῖς ὁ Ἀλέξανδρος. » Καὶ δὴ ἐκ τῆς ὁδοῦ μικρὸν μετανάστης γενόμενος [Κανδαύλους] ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς Ἀντίοχος ὢν, εἰσῆλθεν ἐνδον μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν κατὰ τὸ ἔθος τὸ ἔκτισε θυσίαν καὶ σπονδὰς ποιῆσαι· καὶ ὄρῃ ὁμίχλην ἀστεροφεγγῇ καὶ στίλβουσιν καὶ φαντασίαν εἰδῶλων, καὶ ἐδείλυσεν ἀπορίᾳ ληφθεὶς. Ὅμως ἐπέμεινεν ἰδεῖν τὸ ἀποδησόμενον. Ὅρᾳ δὲ ἐστίαν καὶ τινὰς ἄνδρας ἀνακειμένους ἀπαστράπτοντας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λυγροφεγγεῖς, ἕνα δὲ λέγοντα αὐτῷ ἐξ αὐτῶν· « Χαίροις, Ἀλέξανδρε· οἰδᾷς με τίς εἰμὶ; » Ὁ δὲ ἔφη· « Οὐχὶ κύριε. » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐγώ εἰμι Ὁχος (sic) βασιλεὺς ὁ κοσμοκράτωρ, ὃς τῇ παρ' ἐμοὶ δυνάμει ἐπαρθεὶς θεὸν ἐμαυτὸν ὠνόμασα· καὶ τῷ οὐρανῷ ἐπιθεῖναι σπουδάζας τὴν τούτου ἐξήτουν ἀκρώρειαν· ἔλθων δὲ εἰς χώραν ἀγρίων ἀνθρώπων, ἐπανάστατο ἐπ' ἐμὲ πλήθει πολλὰ, καὶ κατεδίωξαν μέχρις ὅπου φέγγος οὐκ ἦν ἡμέρας, καὶ πολλὰ πλήθη τοῦ σὺν ἐμοὶ ἀνέϊλον στρατοῦ. Μῶλις δὲ τούτους διαφυγὼν τὴν λίμνην ἣν ἐώρακας κατέλαβον, καὶ τῇ ἀθυμίᾳ συσχεθεὶς, θανάσιμῳ περιέπεσον νόσῳ, καὶ τοῦ ζῆν ἀκὼν ἐστερήθην. Ἐνταῦθα δὲ παρεπέμψθην ἑσμίους, τοῖς ἐρήμοις πλανᾶσθαι τόποις· ὧδε γάρ εἰσι πάντες οἱ θεοὺς ἑαυτοὺς ὀνομάσαντες, τὴν ἡτοιμασμένην ἀπεκδεχόμενοι παρὰ θεοῦ δίκην· ἀλλ' ἐγὼ δὲ καλοῦμαι καὶ Σεσονγὸς (sic), οὐ τοσούτον δὲ εὐτύχησας οὖν σὺ· ἔχεις γὰρ ὄνομα ἀθάνατον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Πῶς εἶπας κύριε; » Ὁ δὲ ἔφη ὅτι· « Ὅλον κόσμον ὑποτάξας καὶ τοσαῦτα ἔθνη δουλωσάμενος ἀνώνυμός εἰμι· σὺ δὲ ἔση ὀνομαστός, κτίσας τὴν περιπόθητον ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρειαν πόλιν· ἀλλ' εἰσελθε ἐνδον, ἵνα θεάσῃ τὸν προστάτην ἡμῶν. » Εἰσερχεται οὖν ἐνδον Ἀλέξανδρος, καὶ ὄρᾳ ὁμίχλην καὶ τινὰ καθεζόμενον ἐπὶ θρόνου, ὃν ποτε εἶδε προσκυνούμενον ἐν βροτοῖς Σάρταπιν. Εἶπε δὲ· « Τί τοῦτο εἶδομεν ἀφθάρτου φύσεως γένος; ὃν γὰρ εἶδον εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰθύσης προκαθεζόμενον θεόν, καὶ νῦν πάλιν δρῶ σε ἐνταῦθα, μέγιστε θεέ. » Ὁ δὲ εἶπε πρὸς Ἀλέξανδρον· « Πανταχοῦ φαίνομαι, ὥσπερ καὶ ὁ οὐρανὸς πανταχοῦ φαίνεται ἐπὶ ἐνὸς ὁρί-
ω·

Cap. XXI. 1. cod. A : βοτρυῶν σταφυλαὶ ὡς μὴ δύνασθαι ὥραον ἐγχεῖσθαι (1. ῥῶγα τὸ στόμα ἐγγ.), κάρυα [ἐξ] τὸ βαλάνων ἔχοντα περίμετρον, ὡς πεπόνων μεζῶνα, πλείστοι δὲ δράκοντες περὶ τὰ δένδρα ἐνελιούντο, καὶ σκύροι ἰχθυεμένων μεζῶνας, πίθηκοι δὲ οὐδὲν ἀποδέοντες τῶν παρ' Ἑλλήσιν ἄρκων εἰς. || 2. sic A ; τόποι τύπους πετρ. καταβάσεις Ε. B ; τόποι τοίχους κ. καὶ ξένους κ. Ε. C. Quæ mox unciis includuntur inserui e cod. A. Quæ post verba καταβάσεις ἔχοντες leguntur in. cod. C, ad finem hujus capitis adscripta habes. Cf. cap. 24.

viabundus cuncta curiosius spectans animo perlustrabat, montes scilicet arduos et congesta saxorum nivali specie candentium, quæ pleraque crystalli metalla dicebantur, frigida sane sub cæli plaga et circum omnia nubibus convestita. Enim frigus hoc fertur non obsistere ubertati. Arborea enim procerissimas virentesque et graves pomis ubique mirabatur. Hæc poma erant vel mala grandia ad auri gratiam colorata, sed ad magnitudinem ferre quæ apud nos est citri excrecentia. Uæ ponderis et densitatis immensa: prorsus ut singulis acinis vel implearis, si majoris [oris] hlatibus non occurras. Granatis etiam malis suam dat gratiam magni-

tudo: nam grana illis quo glandes inpetu verum, ignicantia: tam sapor ipsaque mala non minus pepone excrecant. Enimvero potiundi horum pomorum perdifficilis occasio: ita omnia vel pleraque dracones amplexi possident hanc errabundi: tum genera lacertorum haud minus ichneumonum magnitudine. Multa præterea animantium genera innoxiaque, sed enim facie peregrina, nostris experimētia aliena: et simias viseres facile magnitudinem ursarum nostratium supervectas formasque varias simiarum, quas distinguere difficile est [ab] hominibus non insignitis. Locorum vero pleraque saxis quidem aspera, sicuti dictum est.

ματος ἐστηριγμένος. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη. « Ἄρα πόσα ἔτη ζήσομαι; » Καὶ εἶπεν αὐτῷ. « Καλὸν μὲν τὸν (I. θνητὸν. cf. I, 33, unde hæc repetuntur) ὄντα μὴ εἰδέναι πότε τελευτᾷ· προσδεχόμενος γὰρ ἐκείνην τὴν ὥραν, ὅποτε ἔμαθεν αὐτὴν, ἐτελεύτησε· τῷ δὲ ἐν ἀγνοίᾳ ὄντι λήθην παρέχει τὸ μὴ ἔχειν κατὰ γνώμην, εἰ καὶ θλῶς τελευτᾷ. » Ἦν μέντοιγε κτίσεις πόλιν περιφανῆ πᾶσιν ἀνθρώποις, τροφὸς αὐτῇ ὅλης τῆς οἰκουμένης γενήσεται· καὶ πολλοὶ βασιλεῖς ἐπιβήρονται τοῦ ἑδαφίσι αὐτὴν, ἀλλ' οὐχ' οὕτως ἐπ' αὐτῇ γένηται οἰκήσεις δὲ αὐτὴν καὶ θανόντων [καὶ μὴ θανόντων]· τάφον γὰρ αὐτὴν ἔχεις ἦν κτίσεις πόλιν. » Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος τῶν ἐκείσε διήλθε. Καὶ τῇ δὲ εἰσὶν ὥς ἔφθετο, καὶ καταφθάνει Κανδαύλην ὀδυρόμενον καὶ Ἀντίοχον ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἐπικαλούμενον· ἐδόκει γὰρ ὡς βραδύνυντα ἐκείσε κρατηθῆναι καὶ μηκέτι ἐξίέναι. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτὸν ἐρχόμενον, καταδραμὼν τῷ τραχέλει αὐτοῦ περιεπλέκετο καὶ καταφιλῶν ἔλεγε. « Νῦν ἐπίσταμαι ὅτι θεῶν δῆμος δεδοικασιν Ἀλέξανδρον, ὅτι ἀνιῇ τὸν οἰκίτην αὐτοῦ διετήρησαν. » Μεταξὺ δὲ τούτου τὴν δόδον διανύσαντες τὴν Ἄμαστροῖδα καταλαμβάνουσι πόλιν, καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο τῇ βασιλίᾳ Κανδάκῃ, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς Κανδαύλης ἦκει· καὶ ὑπήντησαν αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἐμελλον αὐτῷ περιπλέκεσθαι, ὁ Κανδαύλης εἶπεν. « Οὐ πρότερον ἐμοὶ περιπλέκεσθε, ἀλλὰ τὸν ἐμὸν σωτήρα γενόμενον καὶ τῆς ἐμῆς γυναικὸς εὐεργέτην. Ἀσπάσεσθε οὖν Ἀντίοχον τὸν ἀγγελὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. » Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ. « Τί σοι παρέσχε σωτήριον; » Ὡς δὲ διηγήσατο αὐτοῖς πάντα τὰ συμβησάμενα αὐτῷ ὁ Κανδαύλης, τὴν ἀρπαγὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Βερδύκων καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου γενομένην εἰς αὐτὸν βοήθειαν καὶ τὴν Ἀν-

τίοχου, ἀτενίσασα ἡ Κανδάκη εἰς τὸν δοκούμενον Ἀντίοχον, καὶ τὸ περιάστραπτον αὐτῷ κάλλος γεμισθεῖσα, ἐπελθοῦσα τοῦτον κατησπάσατο καὶ περιεπλάκη αὐτῷ μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς· καὶ παραχρῆμα ἐδρόντησεν εἰς αὐτὴν ὅτι αὐτὸν ἐκείνον εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ φησιν. « Εἴθε μοι, Ἀντίοχε, μηκέτι ἀνακάμψαι πρὸς Ἀλέξανδρον ἐθελήσεας, ἀλλὰ σὺν ἐμοὶ ὦν μετὰ τῶν ἐμῶν συνδίαίτος εἰς τέκνων· ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, ἐν τοῖς ταμείοις τοῖς ἐμοῖς εἰσελθὼν, ὃ ἐστὶ σοι ἀρεστόν τοῦτο σοι χαρίσομαι, ὑπὲρ οὗ σέσωκας μοι τὸν υἱόν. » Καὶ τῆς χειρὸς αὐτὸν λαβοῦσα εἰσῆλθε εἰς τὰ βασιλεία· λαμπρὸν δὲ τῆνικαῦτα ἐν τῷ παλατίῳ ποιοῦσι δείπνον.]

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Τῇ οὖν ἐξῆς ἡμέρᾳ ἡ Κανδάκη προῆλθε βασιλικῷ διαδήματι ἐμφανέως, ὑπερμεγέθη τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν μορφὴν ἡμίθεον ἔχουσα, ὡς δοκεῖν Ἀλέξανδρον ὄρῃν (1) τὴν ἑαυτοῦ μητέρα Ὀλυμπιάδα. Ἐβλεπε δὲ τὰ βασιλεία ἀστράπτοντα χρυσοφόροις στέγαις καὶ πετρώδεσι τοίχοις· στρωμνὰ δὲ ἦσαν σφαιροειδῆ ὑφάσματα τετεχνημέναι ποικίλως χρυσῶν ἐπὶ κλιντήρων τὰς βάσεις ἔχοντων διὰ βηρύλλων (2), τὰ δὲ ἀνάκλιτα ἱμαντωμένα χρυσῷ· τράπεζαι δὲ ἐξ ἐλεφαντίνης ὕλης ἡπλωμέναι, Μηδοικὸι τε κίονες τὰς κεφαλίδας ἐλεφαντίνους χροαῖς ἀπαστράπτοντες· ἀνδριάντες δὲ ἦσαν ἀναρίθμητοι χαλκοί· ἄρματα δὲ ὀρεπανηφόρα τεταρνευμένα ἐκ πορφυρίτου λίθου σὺν τοῖς πύλοις, ὥστε δοκεῖν αὐτοὺς τρέχειν· ἐλέφαντες δὲ ἐκ ὁμοίου λίθου γλυφέντες τοῖς ποσὶ συνεπάτουσαν τοὺς πολεμίους καὶ ταῖς προδοσικαῖς εἰλίσσοντες τοὺς ἀντιδίκους, ὅλοι τε ναοὶ σὺν τοῖς κίονσιν ἐκ μιᾶς ψήφου γεγλυμμένοι (3). Ταῦτα οὖν ὁρῶν

Cap. XXII. 1. εἶναι B C. 2. ἐχοῦσας χρυσᾶς C. ἔχουσαι διὰ βηρύλλων C. δι' ὠνίων καὶ βισύλων (δι' ὀνύχων κ. βηρύλλων) A. 3. addit A (et C) : καὶ βαρβάρων θεῶν ἀγάλματα μετὰ τινος ὁδοῦ (ἐκφοβεῖν C) ἐφαίνοντα τὴν ὄψιν εἰς τὸ αἰματήριον (ε. τ. αἰμ. οἰμ. C), δοκοῖτε οὐρανομήκεις τὸ ὄψος ἐστεγασμένοι, ὅσα πλάττανται καὶ κυπάρισσιν· κατάρρυτος (κατάρρυτος C) δὲ ποταμὸς χρυσοῦρας ὕδωρ διαλύων (διαυγάζων C), ἄλλο γένος Πακτώλου, καὶ συγκείμενον δένδρον στιχῆρὸν πίπερος ἀκμάσαν

sed quæ facile præsumeres haberi et incolæ posse numinibus. Quippe loca hæc domus deorum vocant, et plerumque visuntur in hisce secessibus agere dii res voluptarias. Addebant quippe Candaules et vocatos hominibus respondere, et vultu quoque se regibus confiteri. « Quare tu quoque, si voles, invitato sacrificiis hæc numina : nec erit difficile experimentum, quin te quoque sui conspectu dignentur. » Multa igitur ejusmodi cum per omne ita vidisset audivissetque Alexander, tandem cum Candaule ad regiam Candacis venit. Quare jam primum fratres ejus, postque et regina mater cum regis pompæ comitatu Candauli obviantes, in complexu ejus gratulabundi irruere gestiebant. Sed enim prævenit juvenis, nec prius sibi adfectus hujusce obsequia deposcit, quam Antigono gratias super adjuto sese ac liberata conjuge confessi forent. Hunc enim Antigonom internuntium esse regis Alexandri secumque legatum. Tunc quærentibus gratiæ novitatem, et injuriam raptae conjugis et ultionem provisi beneficii refert. Ergo

agunt gratias juvenes, et regina lætatur ultione pariter temerati Candaule et integratæ nurus illibata lletitia. Cerna denique gratulatoria, ubi id tempus, operosa et regalis apponitur. Et est videre apud illos lasciviam babaram, incubare pretiis, illudere pretiis, sed et vesci de pretiis.

XXII. Insequenti autem die, cum Candace ostentatione regia processisset, superba admodum gemmato stemmate et gemmato diademate, statūra auctior, ætate veneranda (ut Alexandro recordanti ad Olympiadem matrem ejus æstimatio conveniret), dedit prorsus sciri sese et opulentiam suam. Domus vero egregio opere elaborata hisque metallis insignita erat, ut intuentibus splendor ornatus pariter et celsitudo moliminis undique sudo quodam et ignoto lumine cornuscaret, nihil in sese dispar aut alienum possidens. Usquequaque lucebant omnia veste serica, colore purpurea, intexta anro, gemmis admixta quæ veste cœpta fuerant et perornata. Gemmarum vero regalium utrum magnitudines mirarere, an vero coloribus ducere

Ἀλέξανδρος ἐθαύμαζεν. Ἦν δὲ συνεσθίων τοῖς ἀδελφοῖς Κανδαύλου. Παρεκάλει δὲ ὁ Κανδαύλης τὴν μητέρα καὶ ἡξίου δίδοναι τῷ ἀγγέλῳ Ἀλεξάνδρου ἀξία τῆς αὐτοῦ φρονήσεως δῶρα καὶ ἀπολύσαι αὐτόν. Τῇ δὲ ἐξῆς ἡμέρᾳ λαβοῦσα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ Ἀντιγόνου ἡ Κανδάκη ἐδείκνυεν αὐτῷ κοιτῶνας διαυγεῖς ἐξ ἀερίτου (4) λίθου, ὥστε τὸν ἥλιον ὑπονοεῖν ἐνδὸν ἀνατέλλειν διὰ τῶν μαρμαρυγῶν (5). Ἐν αὐτοῖς δὲ τρίκλιнос ἐξ αἰμάτων ζύλων, ἄπερ ἐστὶν ἀσηπτα καὶ ἄκαυστα ὑπὸ πυρὸς, οἰκία δὲ ὑποδόμητο οὐ παγεῖσα τὸ (6) θεμέλιον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μεγίστοις τετραγώνοις ξύλοις παγεῖσα, ἐπὶ τροχῶν συρομένη ὑπὸ εἰκοσιν ἐλεφάντων· καὶ ἐνθα ἐπορεύετο ὁ βασιλεὺς πόλιν πολεμῆσαι, εἰς αὐτὴν κατέμενεν. Εἶπε δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς τὴν Κανδάκην· « Ταῦτα πάντα ἀξία ἦν θαυμάζειν, εἰ παρ' Ἑλλήσιν ἦσαν καὶ οὐχὶ παρὰ σοι, ὅτι καὶ ὅρη τοιαῦτα (7) ποικίλα τυγχάνει. » Παροργισθεῖσα δὲ ἡ Κανδάκη εἶπεν· « Ἀληθῶς εἶπας, Ἀλέξανδρε. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τῷ ὀνόματι φωνηθεὶς ἀπεστράφη (8)· ἡ δὲ εἶπε·

« Τί ἀπεστράφης προσαγορευθεὶς παρ' ἐμοῦ Ἀλέξανδρος; » Ὁ δὲ ἔφη· « Ἐγὼ, κυρία, Ἀντίγονος καλοῦμαι καὶ ἀγγελός εἰμι Ἀλεξάνδρου. » Εἶπε δὲ ἡ Κανδάκη· « Κἂν Ἀντίγονος καλῇ (9), ἀλλὰ παρ' ἐμοῦ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τυγχάνεις (10). Ἄρτι δέ σοι δείξω τὸ συμβολαῖόν σου. » Καὶ κατασχούσα αὐτὸν τῆς χειρὸς εἰσφέρει εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῆς, ἐνθα ἦν (11) τὸ εἰκόνημα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· « Ἐπιγινώσκεις τὸν σεαυτοῦ χαρακτῆρα; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπιγνοὺς τὸ ἑαυτοῦ ἐκτύπωμα ἐταράχθη καὶ ἔτρεμε. Λέγει δὲ αὐτῷ ἡ Κανδάκη· « Τί τρέμεις, Ἀλέξανδρε, τί τιτάραι; ὁ Περσολέτης, ὁ Ἰνδολέτης, ὁ καθελὼν τρόπαια Μήδων καὶ Πάρθων, καὶ ὅλην τὴν ἀνατολὴν καταβαλὼν, νῦν χωρὶς πολέμου καὶ στρατιᾶς ὑποχείριος γέγονας Κανδάκης· ὥστε νῦν γίγνωσκε, Ἀλέξανδρε, ὅτι ὅστις δοκεῖ τῶν ἀνθρώπων ὑπερφρονεῖν μέγα (12), αὐτὸς τῇ προνοίᾳ καταβάλλεται, παραχωρησάσης αὐτῆς παρ' ἄλλων τούτων πειρασθῆναι ὡς ἀκριδῶς· ὡς οὐδεὶς παρ' ἀνθρώποις ἔχει τὸ τέλειον. » Ἀνῆπτετο δὲ Ἀλέ-

ξάνδρος. || 4. sic A; ἀργίτου B; ἀρήτου C. || 5. μαργάρων AB. || 6. αἰμάτων ζ. A; αἰ. λίθων, οἰκίαν δὲ οὐ παγεῖσαν εἰς. B. || 7. ἐν ὅρῃ ἐνταῦθα C. || 8. ἀπεστράφη λέγων· ἐγὼ εἰς. B. || 9. sic A; εἰ καὶ A. ἐκλήθη B. || 10. addit C: σὺ δὲ Ἀντίγονον σεαυτὸν κάλει· εἰ δὲ δυσανασχέτεις τῇ τοῦ ὀνόματος κλήσει, ἄρτι σοι δείξω εἰς. || 11. καὶ φέρει αὐτῷ τὸ εἰκ. B. || 12. μεγάλως, καὶ ἄλλως μείζονα τούτου φρόνησιν σχῆ. Ἐθυμαίνεται εἰς. ut C. ||

an fulgoribus vincere, iudicium præ stupore non erat. Inter aurum sane purpureaque texta vel gemmas ebur multum, sed in ebor viseres artis pretia majora. Onyx pro saxis, et columnæ de gemmis, et earum proceritudo ubique supra nostrates arbores, sed quæ sint procerissimæ, fuerat, ebena tamen plurima interpolante: quod si sit ad cærulei speciem vel colorem lævigatio, tamen plerumque ex ea purpura aliud esse * quam si saxum ebenum mentiebatur. Illic et effigies plurimæ tum e marmore vario, tum e metallo cujuscunque modi renuebant numeri æstimationem, quæ omnis curiosi diligentiam vinceret. Adeo multa erant! Quamvis in singulis figmentis fuerit superbior admiratio, currus sane falcatos e porphyrite lapide, sed conclinatissime una cum animantibus et aurigis ad veri faciem videre erat plurimos et passim ubique constitisse, quos et cursum agere opinare et moveri omnia non discredere. Ita præ corusco fulgore oculorum officio præverso labi erat opiniones intuentium. Ast alii currus quadrigæ elephantos junctos habebant, eosque ebena, cui concolor bestia veri facilius imaginem retinebat: sed subter erant impressa pedibus elephantorum captivorum corpora succumbentium, aut innexa proboscibus suspensaque. Quæ inter omnia id sane præcipuum regii operis videbatur, quod una de gemma scalptum templum indidemque columnas cerneret interscalptas, obsessum omne vel frequens horrore sacro de demonum vultibus barbaris, qui plusne formidinis an admirationis darent, haud erat hominis discernere. Inter hæc et celsa illa atque ad cælum suspicanda palatia interfluere Argyritum flumen et alium Pactolum fluvium mirabatur: sed utrumque alveum auro divitem et præ nimietate auri interfluentis aquæ quoque aurigantem colo-

rem: sed eorum litus et margines insertis arboribus convirescunt, quæ celsæ sint et odoræ: cypros denique gentilitæ vocant fructu suavi et umbrosis frondibus divites. Hæc igitur cuncta cum Alexander intuitus esset, admiratione quadam debita vincebatur. Agebat in convivio cum Candaules sororibus (l. fratribus). Enimvero quæsit quam blandius post matrem Candaules uti Antigoni suum pro merito gratiæ regalis muneretur, quo donatus pro fortuna tantæ regis ad propria protinus remearet. Conprehensum igitur Alexandrum Candace per aulam suam omniaque regis secreta ac penetralia circumducit, secessus quosdam ei ædium monstrans ex eo lapide, cujus quidem fulgor ignitus est (nam lychniætem etiam vocant). Intuentibus visitur opinio quadam indidem solis orientis. Triclinium quoque ibidem videt alio de saxi genere, cui cum sint igneæ quædam maculæ vel inustiones, haud secus hæc quam excandentes lapides sunt, flammea visebantur quasi cælitus septem astra decurrere, stellasque omni studio et sereno sub tempore cælestem chorum agere mirere. Erat et tectum ad instar integræ domus marmoris preciosi opere circumforaneæ. Namque ædes illa rotarum lapsibus subter adjuncta a viginti elephantis ad reginæ itinera movebatur: eoque his solita regina quoque militatum pergere prædicatur. Sed enim Alexander ne victus rudi quadam admiratione videretur, ampla sane sed pro conditione opulentis gentis atque præsentis visa sibi omnia confitetur. Quippe admirabilia videri potuisse tunc magis si apud Græcos hæc forent, apud quos essent elaborandis rebus peregrina materia. At cum sibi tanta hujuscemodi pretia servirent, segnitie cœdemmandos fuisse, si non haberent quibus uti ex facili licuisset. Et intelligit regina Candace ingenium viri et

Ξανδρος τῇ θυμῷ καὶ ἔτριξε τοὺς δόνοντας. Ἡ δέ· « Τί δύνασαι (13) ποιῆσαι; ὡς ἐκρατήθης ὁ τηλικούτος βασιλεὺς γενομένος γυναικὸς μιᾶς ὑποχείριος. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (14) ἠθέλησε ξίφει ἑαυτὸν ἀνελεῖν καὶ τὴν Κανδάκην· εἶπε δὲ αὐτῇ ἡ Κανδάκη· « Καὶ τοῦτο γενναῖον καὶ βασιλικόν (15), ἀλλὰ μηδὲν ἀγωνιάσης, τέκνον Ἀλέξανδρε· ὥσπερ γὰρ σύ μου τὸν υἱὸν καὶ τὴν τοῦτου γυναῖκα ἀπὸ τῶν Βεδρύκων ληφθεῖσαν διέσωσας, οὕτω καὶ σὺ σε διαφυλάξω ἀπὸ τῶν βαρβάρων, Ἀντίγονόν σε καλοῦσα· ἐὰν γὰρ γνώσωσί σε ὄντα Ἀλέξανδρον ἀναιρήσουσί σε εὐθέως, ὅτι σὺ Πῶρον τὸν βασιλεῖα Ἰνδῶν ἀνείλες· ἡ γὰρ γυνὴ τοῦ μικροτέρου μου υἱοῦ θυγάτηρ ἐστὶ Πῶρου (16). » Καὶ ταῦτα εἰποῦσα εἶπε τῇ Ἀλεξάνδρῳ· « Ἐγὼ μὲν Ἀντίγονόν σε καλέσω, ἐγὼ σου φυλάξω τὸ μυστήριον. »

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐξῆλθεν οὖν σὺν αὐτῷ καὶ εἶπε· « Τέκνον Κανδαύλη, καὶ σὺ θύγατερ Ἀρπυσσα (1), εἰ μὴ κατ' εὐκαιρὸν (2) εὗρετε (3) τὴν στρατιάν Ἀλεξάνδρου, οὐδὲ ἐγὼ ὑμᾶς ἀπελάμβανον, οὔτε τὴν σεαυτοῦ γυναῖκα εὕρηκας· ὥστε ἄξιοι γενώμεθα τοῦ ἀγγέλου Ἀλεξάνδρου καὶ δῶμεν αὐτῷ δωρεάς. » Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἑτερος υἱὸς (4) ὁ μικρότερος· « Ἔσωσε (5) τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὴν τοῦτου γυναῖκα ὁ Ἀλέξανδρος (6), ἀχθεται δὲ ἡ ἐμὴ γυνὴ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Πῶρου ἀναιρεθέντος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸν ἐκείνου ἀγγελὸν εἰς χεῖρας ἐλοῦσα ἀναιρήσαι θέλει τὸν Ἀντίγονον (7). » Εἶπε δὲ ἡ Κανδάκη· « Καὶ τί τὸ ὄφελος, τέκνον; ἐὰν τοῦτον φονεύσης, ἐνίκησας τὸν Ἀλέξανδρον (8); » Εἶπε δὲ ὁ Κανδαύλης πρὸς τὴν ἑαυ-

13. τί θυμῷ; τί τρίχεις τοὺς δόνοντας; τί δύνασαι ποιῆσαι; Ὁ δὲ εἶπεν Α; τί τρίχεις τ, δόνοντας; τί δύνασαι ποιῆσαι; ὡς διενόηθης, ὁ τηλικούτος β. γενομένος ἐπιάσθης καὶ ἐγένον ὑποχείριος μιᾶς γυναικός. C. || 14. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐάν εἶχον τὸ ξίφος μου, ἀνῆρουν σὲ πρώτῃν, ἵνα μὴ ὑπῆρχον σὴ ὑποταγῇ (supra script. ἐπιταγῇ)· εἰτα ἑμαυτοῦ προδότης ἐγενόμην Α. || 15. pergit C: ἔγω γὰρ αὐτοῦ τὴν βουλήν· καὶ ὡς αὐτοῦ συνεπεπτόκει τὸ πρόσωπον, περιπλακείσα τοῦτον κατερίλησεν εἰποῦσα· Μὴ συμπεσέτω σου τὸ πρόσωπον, τέκνον Ἀλ., μηδὲ ἀγωνία μηδὲ λογίστη κατὰ σεαυτοῦ κακόν· ὥσπερ γὰρ σὺ εἶς. C. || 16. pergit C: Λοιπὸν, τέκνον, μὴ δοκήσης κατὰ σεαυτοῦ τι τῶν ἀναιρῶν· ἀλλὰ μάλλον πλείστα σοι δῶρα δοῦσα ἐξαποστελῶ σέ· σὺ γὰρ ἐμοὶ ἐστὶ θεμιτὸν τὸν τοιοῦτον καὶ τηλικούτον ἄνδρα ἐν τε φρονήσει καὶ ἀνδρείᾳ κακῶς διατεθῆναι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς προσήκουσας τιμῆς τῇ ἰδίᾳ ἐκπέμψω στρατῷ. Εἶπε δὲ μοι παιδὰ σε ἔχωμι, Ἀλέξανδρε, καὶ διὰ σου πάντων τῶν ἐθνῶν ἐλευσόν· οὐ γὰρ πολέμων ἐχειρώσω τοὺς πολέμιους καὶ τὰς πόλεις, ἀλλ' ἀγγινοῖα πολλῇ. Πλὴν ὡς γνησία σοι νολευτὴ μῆτηρ, μηκέτι ἑαυτοῦ κατὰσκοπος γίνῃ· οὕτω γὰρ, τέκνον, ἐπίστασαι τὰ τῆς τύχης ἀπόκρυφα. » Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἡ Κανδάκη κρατήσασα αὐτὸν τῆς χειρὸς ἐξῆλθεν etc.

Cap. XXIII. 1. sic C; ἀρπυῖσα ἢ ἀρπαγῖσα B., ματέρσα Α; Margie Valer. || 2. sic Α; κατ' εὐθὺν καιρὸν B; κατ' εὐθείαν καιροῦ C. || 3. εὔρετε B; εὕρηκε C; εὕρηκται Α; μοχ ἀπολαμβάνω B, et δῶσωμεν BC. || 4. ὁ δεύτερος ἐστὼς Α. || 5. Μῆτηρ βασιλισσα Κανδάκη, ἔσωσε C. || 6. pergit Α: δῶμεν δ βούλει. » Ὁ δὲ τρίτος εἶπεν· Μῆτηρ, ἀπόστα, ἡ ἐμὴ γυνὴ, ἀναιρεθέντος παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ πατρὸς [ὁ πατὴρ cod.] αὐτῆς, λυπῆσαι θέλει τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐκείνου ἀγγελὸν etc. || 7. add. C: καὶ λυπῆσαι τὸν Ἀλ. || 8. καὶ τί σοι ὄφελος, τέκνον, ἐὰν τοῦτον ὧδε κολάσης; οὐδὲν μὲν Ἀλεξάνδρῳ, ἐὰν τοῦτον

probat sane, sed in respondendo sic ait: « Vera mihi dixisti hoc, Alexander mi. » Tum audito nomine obstupescens, « Apage, inquit, o regina, hoc a me nomen, quippe ipse Antigonos vocor: enimvero Alexander nobis rex cluit: ejus ego nunc internuntius huc adveni. » Et regina post hæc: « Esto sane, inquit, Antigonus apud ceteros, mihi tamen nomine Alexander rex eris. Neque nesciens id habeo; laud differam probationem. » Et cum dicto adprehendens in penita perducit, olimque provisam imaginem ostendit. Agnoscisne, ait, Alexandri illius quem mentiri non potes faciem? Sed quidnam intremuisti quidve turbaris ex vultu? Non ille tu Persarum potens es? non Indiæ dominus? non qui jam orientem omnem tropæum tuum feceris, Parthis et Medis imperans? An vero te pudet sine militia vel expeditione in manus feminæ devenisse? Quare conice quæso quid te juvarit tua illa famosa prudentia, cum nunc Candacem tui videris solertiore. Quod igitur huc attinet, arrogantiam nimie prudentiæ jam deponito. » Hæc illa dicente, nec vultu constare Alexander, quin etiam insfendere dentibus videbatur. Et regina subridens: « Quid te juvat, inquit, hæc tua tacita indignatio sic sævientem vel si mavelis insanientem? » Ad hæc ille, « Una mihi, nam sane profitendum est, ait, vel maxima indignatio est, quod mihi gladius meus huc comes non sit. » Et cuinam usui, regina respondit, gladium tibi nunc requiris? At ille: « Quod enim in hujuscemodi tem-

pore atque rebus regale admodum munus foret, interfecta te comitem me præmissæ morti præstitisse, ne quid sit fœdus quod præteritas nostras glorias obumbraverit. » « Accipio, inquit Candace, professionem dignam viro et animo sane regali: sed metum hunc abicias velim, et magnitudinem gratiæ tuæ beneficiique considerans dignam vicissitudinem spera. Quod enim filio Candauli meo in Bebryciorum ultione præstitisti, id tibi ego in tua salute præstabo, atque apud gentiles barbaros meos fidem veri clam habebō; quippe cum palam sit a cæde tui homines natura sæviores haud facile temperaturos, si quid ad fidem venerit, præsertim cum tu etiam Pori sis interfector, ejus filiam scito junioris mei filii conjugio copulatam. Quare esto Antigonus apud illos, cum mihi soli Alexander habeare. »

XXIII. Et cum hisce dictis egreditur, atque ad Candaulum sic ait: « Fili Candauli, tuque Margie nurus suavissima, gaudeo admodum quod in tempore fuit vestro Alexandri regis auxilium repperisse: ceteroquæ vobis vidua jam et lugubris hic sederem. Dignum igitur fortuna nostra erit internuntium Alexandri donatum muneribus hinc remitti. » Sed adhuc junior Candaces filius Charogus nomine: « Quam vellem, inquit, o mater, nostræ quoque injuriæ meminisse! Neque enim clam te, illum quem opitulatum salutariter dicas fratri meo, mei quoque socii interfectorem extitisse. Erit igitur memoriter ac juste etiam indignantis, si vel in hoc Alexandri internuntio ejus ulciscamur inju-

τοῦ ἀδελφόν· « Ἐμὸς σωτὴρ ἐγένετο καὶ τῆς ἐμῆς γυναικὸς, καὶ γὼ (υ) τοῦτον διασώσας πέμψω πρὸς Ἀλέξανδρον. Οὐκοῦν ἔνεκα τούτου καὶ ἡμεῖς ὧδε συνάψωμεν μάχην πρὸς ἀλλήλους. » Ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔφη· « Ἐγὼ μὲν, ὦ ἀδελφέ μου, οὐ θέλω· εἰ δὲ σὺ τοῦτο βούλῃ, ἔτοιμότερός σου εἰμί. (10) » Καὶ ταῦτα εἰπόντες ἐτρέποντο μονομαχεῖσαι εἰς ἀλλήλους. Ἡ δὲ Κανδάκη ἀγωνίσασα περὶ τῶν ἑαυτῆς τέκνων, μὴ ἔλθωσιν εἰς μάχην, λαβοῦσα τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ μόνας λέγει αὐτῷ· « Ἀλέξανδρε, φρενῆρης τυγχάνων (11) καὶ τοσαύτας πόλεις καταλάσας (12), οὐδεμίαν δύνασαι ἀφορμὴν φρενῶν εὐρεῖν, ὥπως μὴ διὰ σε πολεμήσωσι τὰ τέκνα μου πρὸς ἀλλήλους; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ἐγὼ ἔλθων εἰρηνεύσω αὐτοὺς (13)· καὶ ἔλθων μεταξὺ ἀμφοτέρων Ἀλέξανδρος λέγει· « Ἄκουε » καὶ σὺ, Κανδαύλη· ἰάν με ὧδε ἀναιρήσῃτε, οὐδὲν μελήσει Ἀλεξάνδρῳ· ἐγὼ γὰρ Ἀντίγονος καλοῦμαι· οὔτε γὰρ οἱ ἀγγελοὶ οἱ ἀποστελλόμενοι εἰς μάχην πολῦτιμοὶ εἰσιν· ὥστε

οὐν ἐμὲ ἰάν ὧδε ἀναιρήτε, ἔχει ἄλλους πλείονας Ἀλέξανδρος. Εἰ δὲ βούλεσθε παρ' ἐμοῦ λαβεῖν αἰχμάλωτον τὸν ἐχθρὸν ὑμῶν Ἀλέξανδρον, ὑπόσχεσθε μοι τι μέρος ὠρεῖς δοῦναι ἐνταῦθα, ἵνα πρὸς ὑμᾶς καταμείνω καὶ κατεργήσω τὸν Ἀλέξανδρον ὧδε παραγνέσθαι, ὥς ὑμῶν βουλομένων ἂ ἡτοιμάσατε δῶρα κατ' ὅφιν αὐτοῦ ἀποδοῦναι· καὶ τότε τὸν ἐχθρὸν ὑμῶν ὑποχείριον λαβόντες ἑαυτοὺς ἐκδικήσαντες ἀναπαύσθητε. » Ἐκείσθησαν δὲ αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἦλθον εἰς ἀγάπην (14). Ἡ δὲ Κανδάκη θαυμάσασα τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐρῶνησιν εἶπεν αὐτῷ· « Ἀντίγονε εἶθε ἦς μου υἱὸς καὶ σὺ, καὶ διὰ σου πάντων τῶν ἐθνῶν κατεκράτουν· σὺ γὰρ πολέμῳ ἐχειρώσω τοὺς πολεμίους καὶ τὰς πόλεις, ἀλλὰ ἀγγιχούσῃ πολλῇ. Ὅσθι (15) μὲν οὖν παρ' αὐτοῖς δορυφορούμενος, εὐκρατῶς τῆς Κανδάκης φυλασσούσης Ἀλεξάνδρου τὸ μυστήριον. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς δίδωσι αὐτῷ ἡ Κανδάκη δῶρα βασιλικά, στέφανον ἀδαμάντινον πολῦτιμον καὶ θώρακα διὰ λίθων καὶ βηρύλλων καὶ χλα-

νέλης. Α. || 9. καὶ δεῖ με τοῦτον σῶον ἐκπέμψαι πρὸς Ἀλέξανδρον Α. || 10. ἐτοιμότερόν με εὐρήσεις. Ἡ δὲ Κανδάκη εἰς. Α. || 11. πανταχοῦ φρενῆρης γινόμενος οὐδὲ μίαν δύνασαι εἰς. Α. || 12. κ. τοσαῦτα πράγματα δράς C. || 13. pergit codex C : Ἡ δὲ Κανδάκη πάλιν ἐξεληούσα πρὸς Δορὴν τὸν καὶ Θοάαντα καὶ Φύρμον καλούμενον, τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἔφη· Τέκνον, ὁ Ἀλέξανδρος αἰχμάλωτον ὄντα τὸν σὸν ἀδελφὸν ἐλυτρώσατο μετὰ καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἐκ τοῦ τυράννου τῶν Βεβρύκων, καὶ φίλος ἡμῶν ὁ κοσμοκράτωρ κατένευσεν ἔσεσθαι, ὥστε τὸν ποιήσῃντα ἔλεος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου πρέσβην ἐξαποστείλαι. Καὶ ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν ὥντες παρ' ἡμῶν ὠρεῖται, παθεῖν ἀλλὰ καὶ φονευθῆναι τοῦτον ἀπειλεῖς; Μὴ τέκνον· καὶ γὰρ Ἀλέξανδρος φιλικῶς πρὸς ἡμᾶς ἐκείναι, οὐκ ἔστιν ἄσμεν ἄξιοι. Καὶ μὴ τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐπάγῃς ἐφ' ἡμᾶς· ἀκηκόαμεν γὰρ μηδὲνα εὐρεθῆναι ἐν τῇ ὑπ' οὐρανὸν τοῦτον παροξύναντα μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Βλέπε οὖν, τέκνον, μὴ καὶ ἐν ἡμῖν τὰ ὅμοια πᾶσι συμβῇσιν. » Δορὴν δὲ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπειθετο, ἀλλ' ἔλεγεν ἀναμφιβόλως τὸν Ἀλέξανδρον ὡς Ἀντίχον ἀποκτείνειν· « ὡς Ἀλεξάνδρῳ λύπην, μᾶλλον, ἐκείνῳ τὸν αὐτοῦ θανάτωσας παῖδα Ἀντίχον· καὶ γὰρ αὐτὸς οὐ μετρίως μὲ λελύπηκε Ἱπῶρον τὸν ἐμὸν πενθερὸν ἀποκτείναντα » καὶ μετὰ ταῦτα οὐδεμίᾳ μοι ἔσται φροντίς. » Ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίχος παραγίνεται ἐνθα ἦν κεκρυμμένος παρὰ Κανδάκης, καὶ φησι πρὸς τὸν Δορὴν· « Εἰ θέλεις θανατωσάί με, τὸ ἔπος μοι πάρεχε, καὶ γὼ ἑμαυτὸν ἀνελῶ, οὐ γὰρ παρ' ἐτέρου ἀποθανοῦμαι· καὶ γὰρ οὐ φοβερὸς καθέστηκεν τοῖς Μακεδόσιν ὁ θάνατος καθὼς ὑμεῖς τοῦτον δεδοίκατε. Τί οὖν ἀπολογία πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐπὶν καταλάβῃ τὸ τοῦ οἰκέτου ἐκζητήσων αἶμα· οὐ γὰρ θλίψις αὐτῷ περὶ ἐμοῦ, καὶ οὐ μελήσει αὐτῷ περὶ ἐμοῦ· ἐγὼ γὰρ Ἀντίχος καλοῦμαι etc. ut in cod. B A. || 14. Post hæc C pergit· ἐγκρατῶς δὲ τῆς Κανδάκης φυλαττούσης Ἀλεξάνδρου τὸ μυστήριον, μετὰ δὲ ἡμέρας δέκα δίδωσιν αὐτῷ etc. Intermedia jam protulerat in antecedd. || 15. sic A; ἴσθι οὖν Δορ. B.

riam. » Sed ad hæc regina Candace : « Neque, inquit, o nate, mihi ad Alexandrum istud injuriæ facit, et perfacile damnum est regibus uno milite caruisse. Tunc legationis jus et fœdus perpetuum internuntiorum in nobis claudicare non sinam. » Ad hæc Candaules etiam excipit : « Neque sane ad ista quæ justa sunt a nobis quoque aberit Antigono defensatio : neque enim ingenuæ conscientiæ est, a quo tibi salutem datam tuisque fatearis, ejus injustum exitum prodidisse. » Sed enim fortior juvenis : « Numquid ergo mavis, Candaule, super hoc Antigoni præmio bello nos decernere? Utrum enim justius sit, vide, ultionem suis an vero vicem gratiæ præstitisse? » Ibat adolescentior fervor et vis cum impetu animi regalis, et ex pari utriusque gliscens indignatio asperabatur : metuebaturque mater nequid ætas illa temere consultaret. Seducto igitur Alexandro : « Nunc, inquit, tempus est tuæ celebratæ prudentiæ : repperiendum enim consilii genus, quo filiis causa civilis prælii dilabatur. » Bono animo esse reginam Alexander jubet. Quare reversus ad juvenes, « Neque me sane, ait, minæ istæ mortis magnopere terrebunt, nec regi meo damnosa satis videbitur ista jactura. Quot enim satellitum milia, et quantus animantium numerus hoc regi obsequium meliusque hoc præstare

poterit? Enimvero ego cessi Candacis gratiæ, vesterque jam fuam, si quidem ita nobis ad fidem sederit, uti ex prædicatione vestri præsertim hisce liberalitatis indicibus faciam Alexandrum ductum huc ad vos sponte pervenire, præsertim adeo inmodice habendi cupidum atque opibus inhiantem : qui cum perexiguo comitatu vestræ se fidei commiserit, haud magni faciam quid de ejus exitio consultatis : modo ut vos gratiæ memores remuneraturosque in posterum mihi vos sedulo promittatis. » Sed et sponsorshipem adolescens, et Candace protinus inventi prudentiam demirabatur. Rursusque secreto : « Utinam, Alexander mi, te quoque velles ad numerum mihi addere filiorum! Quis enim dubitet, tunc demum fore Candacem orbis universi reginam, si talis quoque mater filii putaretur? Ego jam credo non te plus ferro vel præliis quam actu etiam celebris prudentiæ gentibus præstitisse. Confirmo igitur tibi rursus eandem illam fidem sponsorshipis meæ, neque te, ut res est, noscendum cuiuspiam profitebor. » Ergo post paucos admodum dies digredienti dat secretis munera coronam auream adamantibus coruscantem prorsus ac si regiam, thoraca varium ex unionibus beryllisque, chlamydem etiam purpuream intextamque auro, aliaque præterea

μύδα ἀστεροφεγγῇ δλοπόρφυρον διὰ χρυσοῦ (16) καὶ πάντα ἅπερ εἶχεν εὐτρεπισθέντα, ἐλέφαντας πέντε πεφορτισμένους καὶ ξύλινον κάστρον ἐπάνω αὐτῶν κείμενον καὶ τέσσαρα κώδωνας ἀργυρέους (17) ἐφ' ἑνα ἕκαστον αὐτῶν παμμεγέθεις, δύο ἔμπροσθεν καὶ δύο ὀπισθεν, καὶ ὀκτὼ ἄνδρας ἐφ' ἕκαστον τῶν ἐλεφάντων· καὶ ἐκπέμπει αὐτὸν μετὰ παραδοχῆς πολλῆς καὶ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν (18).

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ὁδοιπορήσας δὲ Ἀλέξανδρος ἡμέρας τεταγμένας ἦλθεν ἐπ' ἐκείνους τοὺς τόπους ἐνθα εἶπεν αὐτῷ Κανδαύλης τοὺς θεοὺς ἐκεῖ διαιτᾶσθαι. [Θύσας δὲ (1) τοῖς τόποις καὶ χοὰς σπεισάμενος εἰσῆλθεν] ἐνδον μετὰ δόλων στρατιωτῶν, καὶ εἶδεν ὀμίχλην ἀστεροφεγγῇ, στίλβοντά τε ὀροφώματα ἀστέρων βολαῖς· ἔξωθεν δὲ φαντασίαν εἰδώλων (2), καὶ πυρὸς ἀστραπῆν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐδωίλασεν ἀπορίᾳ ληφθεὶς· ἐπέμεινε δὲ ἰδεῖν τὸ

ἀποδοσόμενον. Ὅρξ δὲ τινὰς ἄνδρας ἀνακειμένους ἀστράπτοντας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λύχνου φέγγει, ἕνα δὲ λέγοντα αὐτῷ, « Χαίροις, Ἀλέξανδρε· οἶδάς με τίς εἶμι; » [Ὁ δὲ· « Οὐχί, κύριε. » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐγώ εἰμι Σασόγχοσις] κοσμοκράτωρ [συνδίαίτης θεῶν γενόμενος], οὐ τοσούτον δὲ εὐτύχησα ὅσον σύ· ἔχεις γὰρ ὄνομα ἀθάνατον, κτίσας τὴν περιπόθητον ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρειαν. » Εἶπε δὲ Ἀλέξανδρος· « Πόσα ἔτη ζήσομαι; » Ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· « Καλὸν μὲν θνητὸν (3) ὄντα μὴ εἰδέναι πότε τελευτᾷ· προσδεχόμενος γὰρ τὴν ὥραν ἐκείνην, ὅποτε ἔμαθεν, ἐτελεύτησε· τῷ δ' ἐν ἀγνοίᾳ (4) ὄντι τῶν μελλόντων λήθην παρέχει τὸ μὴ ἔχειν κατὰ γνώμην, εἰ καὶ θλῶς τελευτᾷ· σὺ μέντοιγε κτίσεις πόλιν περιφρῆμον πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ πολλοὶ βασιλεῖς ἐπιθήσονται τῷ ἐδάφει αὐτῆς σε προσκυνοῦντες (5)· οἰκήσεις δὲ αὐτὴν καὶ θανῶν καὶ μὴ θανῶν· τάφον γὰρ αὐτὴν ἔξεις ἣν κτίσεις πόλιν. » Καὶ οὕτως εἰπόντος αὐτοῦ (6) ἐξέρχεται Ἀλέξανδρος.

|| 16. διὰ χρυσοῦ om. B. Sequentia usque ad verba ἐφ' ἕκαστον τῶν ἐλεφάντων unus habet B. || 17. κώδωνα ἀργυρίοι cod. || 18. addit C: Ἄμα δὲ καὶ Κανδαύλης συνεξῆλθε μετ' αὐτοῦ μέχρι τῶν αὐτοῦ ὁρίων, ἐπιδοὺς αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν αὐτοῦ παίδων ἄνδρας τριάκοντα, οἵτινες καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου ἦλθον σὺν Ἀλεξάνδρῳ. Ἐκεῖσε δὲ αὐτὸν γνωρίσαντες οὐ μετρίως κατεπλάγησαν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος αὐτοὺς φιλοφρονήσας ἀπέστειλε πρὸς Κανδαύλην εἰπών· « Ἄπιτε πρὸς τὴν βασιλίαν Κανδάκην, καὶ εἰπάτε αὐτῇ ὅτι Ἀλέξανδρος τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ διασέσωσται, καὶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν φάλαγγα ἐπεκτείνειν ἠδούλετο, εἰ μὴ τὸ ἐν σοὶ αὐτοῦ κατεκράτησε δέος.

Cap. XXIV. Quae in hoc capite leguntur alio transposuit cod. C. Vide cap. 21. || 1. inclusa supplēvi ex A. || 2. addit A corrupta haec καὶ θρυλὸν (θούλῳ?) σιγῇ (l. σιγῇ) δεδουλωμένη. Cf. Valerius. || 3. τὸν ὄντα εἰδέναι B. Totus hic locus plenius legitur I, 23, ubi Ammon haec vaticinatur. || 4. τὴν δὲ ἐν ἀγνοίᾳ ὄντα τῶν ὄντων τούτῳ λήθην περιέκειτο καὶ ἐφ' ἕκαστα γινώσκει εἰ καὶ καλῶς τελευτᾷ B. || 5. ἐπιθήσονται τοῦ ἐκδοφῆσαι αὐτὴν B; ἐπὶ δ. τῷ ἐδάφει σε προσκυνοῦντες A. || 6. εἰπόντος τοῦ ἀγγέλου A.

cum testimonio publico, quae ad satellitem pertinerent, jubetque hominem deduci eo, et per satrapas vicissimque profectum repedare quo venerat.

XXIV. Ubi igitur ad id loci Alexander venit, quas Candaules ei deorum domus esse confessus est, sperat posse illic sibi cum diis immortalibus verba ex praesentium copia opinari; sacrificatus ibidem convivatusque, adhibet etiam ex comitibus quam paucissimos. Interea intervenire quasdam formarum effigies videt tenui quidem, sed corusco sub lumine, ut si conventu nebuloso vera primum occurrentium confundantur: tum etiam circumsistentia tecta undique consplendescere: et cum his una crescit turba formarum, et murmur praesentium usurpatur, et fit prorsus unum diis hominibusque convivium. Hic animo confusus reverentia debita Alexander trepidare: quippe intuenti videri jam clarius erat flammam quasdam ex oculis deorum discumbentium promicantes, prodique effigies quas haud dubie divinas esse vel brutissimas sentiat. Unus ergo tandem ex his: « Ave, inquit, Alexander mi. » Tunc cum rex venerationem debitam reddidisset, quaesissetque, quis esset qui se foret hac salutatione dignatus: « Ego, inquit, Sesonchosis ille sum: sed enim, ut vides, adscitus convivio celitum ago una cum diis, quod profecto te quoque procul dubio jam manebit. » Ad haec Alexander cum ratum spei istius requisisset, Sesonchosis rursus: « Jure, inquit, ista tibi sperare convenit, qui inter cetera laboris et gloriae,

ejus quoque urbis auctor extiteris, quae rebus humanis magnificentia pariter antistet et gloria. Quare abi introrsus, ut summi quoque potentiam numinis coram salutes. » Tum audacior rex ingressus sacri loci penita, majestatis effigiem videt et fulgore ethereo nitentem; enimvero sedentarium talemque prorsus, qualem apud Rhacotin adoratum a sese summum deum praesidem Serapim meminisset. Ibi ergo cum augustissimum numen Alexander salutasset, agnitionemque confessus esset olim visitati dei, rursus Sesonchosis sic exorsus: « Numnam, inquit, tibi, Alexander, mirum est in tam longinquo dei hujus praesentiam visam esse? sed idem ubique totus ac praesens est, ait. Quod enim caeli ambitus ubique praestiterit homini, id hujus quoque numinis vis, [quae] numquam frustra veluti per absentiam requiritur. » Tum Alexander occasionem veri audiendi ratus, protinus sciscitatur, quantum sibi ad vitae spatia polliceretur? Sed Sesonchosis: « Et ante jam dictum fuit, inquit, tibi, nihil homini commodare praesentiam quam requiris. Quippe viventi de vitae termino raturum dicere nihil aliud est quam longum moerorem ei et perpetuum contulisse; spem vero vivendi perinde fieri longasiam, si praesentibus perfruire. Quod ergo tuum est ac beatitudini tuae proficit, urbs tellusque quam delegisti erit orbis inlustrior, eoque tibi nunc et in posterum una erit omnium veneratio: deus denique praesidebit: his etiam laeteris si hominem demutaveris. » Post hoc responsum

ΚΕΦ. ΚΕ'. ✓

Καὶ παραλαβὼν τοὺς ἰδίους τὴν ὁδοπορίαν ἐποίησατο ἐπὶ τὰς Ἀμαζόνας. « Ὑπὴντησαν (1) δὲ αὐτῷ οἱ σατράπαι καὶ ἔσπεσαν αὐτὸν τῷ διαδήματι καὶ ἔδωκαν αὐτῷ τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα. » Καὶ γενόμενος παρ' αὐτάς [καὶ στήσας σκηνάς] ἀπέστειλεν αὐταῖς γράμματα περιέχοντα οὕτω· « Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀμαζόσι χαίρειν. Τὴν μὲν πρὸς Δαρεῖον μάχην οἶμαι ὑμᾶς ἀκηκόεσθαι· ἐκεῖθεν δὲ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς ἐστρατεύσαμεν καὶ ἡττήσαμεν τοὺς ἡγούμενους αὐτῶν· καὶ κατεδουλώσαμεν αὐτοὺς διὰ τῆς ἄνω προνοίας· ἐκεῖθεν δὲ εἰς τοὺς Βραχυμᾶνας ὠδεύσαμεν τοὺς καλουμένους γυμνοσφιστάς· καὶ λαβόντες φόρους παρ' αὐτῶν παρακαλεσάντων ἡμᾶς (2), ἀφήκαμεν ἐπὶ τὸν ἴδιον τόπον καταμένειν, καὶ ἐν εἰρήνῃ τὴν χώραν καταστήσαντες (3) παρεῖσθαι. Ἐκεῖθεν οὖν ἀναγεγυγμένον πρὸς ὑμᾶς· ὑμεῖς οὖν συναντήσαντες ἡμῖν γηθοσύνης ὑποδέξασθε· οὐ γὰρ ἐρχόμεθα κακοποιήσοντες, ἀλλ' ὀφόμενοι τὴν χώραν, ἅμα δὲ καὶ ὑμᾶς εὐεργετήσαι· Ἐρρωσθε.

Δεξάμεναι δὲ τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου καὶ ἀναγνοῦσαι ἀντέγραψαν αὐτῷ ταῦτα· « Ἀμαζόνων αἰ κρᾶτισται καὶ ἡγούμεναι Ἀλεξάνδρῳ βασιλεῖ χαίρειν. Ἐγράψαμεν δὲ ὅπως ἴδης πρὸ τοῦ σέ ἐπιβῆναι ἐπὶ τοὺς

τόπους ἡμῶν, ἵνα μὴ ἀδόξως ἀναλύσῃς. Διὰ τῶν γραμμάτων ἡμῶν ἤδη διασαφούμεν σοι τὰ κατὰ τὴν χώραν ἡμῶν καὶ ἡμᾶς αὐτάς οὕσας σπουδαίας τῇ διαίτῃ. Ἔσωθεν γὰρ τοῦ Ἀμαζονικοῦ ποταμοῦ, πέραν οἰκούμεν, ἐν μέσῳ δέ (4). Ἔστι δὲ τὸ περίμετρον τῆς γῆς ἡμῶν ἐνιαυτοῦ ἔχον κύκλωμα· ποταμὸς δὲ ἐστὶ κύκλωθεν (5) οὐκ ἔχων ἀρχήν. Ἔστι δὲ μία πρόσδος ἡμῖν, δι' ἧς ἐρχόμεθα (6). Ἔσμεν δὲ κατοικοῦσαι περὶ θάλασσαν ἔνοπλοι μυριάδες (7) εἴκοσι ἐπτά· ἄρβυν δὲ ἐν ἡμῖν οὐκ ὑπάρχει, οἱ δὲ ἄνδρες πέραν τοῦ ποταμοῦ κατοικοῦσι, τὴν χώραν νεμόμενοι μετὰ τῶν ποιμνίων καὶ βουκόλων ἡμῶν (8). Ἡμεῖς δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἄγομεν πανηγύρην, ἱπποφονίαν (9), θύουσιν τῷ Διὶ καὶ Ποσειδῶνι καὶ Ἥφαιστῳ καὶ Ἄρει ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα· ὅσαι δὲ βούλονται ἐξ ἡμῶν περάσαι καὶ συμμείγνυναι αὐταῖς, καταμένουσι πρὸς αὐτοὺς· καὶ τὰ θηλυκὰ ὅσα ἂν ἴκτωσι τρέφονται παρ' αὐτῶν καὶ (10) γενόμενα ἐκταετὶ διαβιβάζουσι πρὸς ἡμᾶς. Ὅταν δὲ πολέμιοι ἐπιστρατεύσωσιν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν, ἐκπορευόμεθα ἐπιπποὶ μυριάδες δώδεκα· αἱ δὲ λοιπαὶ τὴν νῆσον φυλάττουσι· καὶ ἐρχόμεθα εἰς συνάντησιν ἐπὶ τὰ ὄρια· οἱ δὲ ἄνδρες ὅπισθεν παρατεταγμένοι ἀκολουθοῦσιν ἡμῖν· καὶ εἴ τις ἐν τῷ πολέμῳ τραυματίας γένηται, προσκυνεῖται διὰ τῆς ἡμετέρας ἀγερωχίας, καὶ στεφθεῖται

Cap. XXV. 1. Inclusa addidi ex A. || 2. παρ. ἡμᾶς in eod. B. leg. post καταμένειν. Cod. C verba ἐκεῖθεν δὲ... παρεῖσθαι omisit. || 3. ἐν εἰρ. κατ. add. ex A. || 4. sic C; παρανοικουμέν ἐν μέσῳ δὲ B; πέραν, οἰκούμεν δὲ ἐν μέσῳ A. Ludit auctor de insula loquens flumine cincta. || 5. ἐστὶ κ. om. B. || 6. ἐστὶ... ἐρχόμεθα add. ex C, pro quibus B: ἐν τῇ πρόσδῳ αὐτῶν. Alia subobscura addit Valerius. || 7. χιλιάδες κ' A. || 8. μετὰ γῶν... ἡμῶν add. ex C. || 9. ἱπποφονίαν... καταμένουσι suppl. ex A

et sacrum, Alexander haud difficile ad exercitum venit, Candacis corona et insignibus comptus.

XXV. Exim ad Amazonas ire festinat, ad quas praemittit litteras in hunc modum scriptas: « Victorias nostras et in Darium bella, eximque in alios quoscunque militavimus glorias, haud dubito vobis famae ipsius magnificentiam commendasse. Nam et Pori fortunam et iter nostrum in Oxydracontas ac Brachmanas digne taceri non arbitror: in hoc nomine gymnosophistarum etiam per clementiam laudatiora: quippe quos siverim agere in pace, ac suis legibus moribusque donaverim. Quod si vobis haud displicet, accipite nos isto venientes, et, quod est amicitiae munus, diis sacrificate pro nobis: jam quippe vobis aderimus. At vos velim obviare nobis animo gratanter, cum ad amicitiam iter istud, non ad periculum sit futurum. » Ad haec Amazones respondere: « Vel fiducia munus est, vel libertatis, omnia tibi, rex, scribere quae penes nos sint: non quod fidem scriptis deroget ulla suspicio, sed ut plenius noscas, equid operis precii sit his quicunque hostili fervore in nos cupiant militare. Commune quippe humanitatis studium esse arbitramur, in quaque dubia ausuros nihil prius quam emolumentum laboris intueri oportere. Scito igitur primum colere nos interamnanum, Amazonico flumine locum omnem quo consistimus ambiente, eo fluenti circiter spatio ut una sit aditacula, eaque vix accolis nota, qua septem flumina vel inrumpi oporteat vel emergi: ejusque

alvei tanta est difficultas, quanta nos a quibusvis periculis tueatur. Hoc igitur tantillo in loco ducenta milia virginum coimus, nullo omnino maris sexu interpolato. Enimvero sicubi nobis ad naturam est consulendum, annuum sacrum est quod hippophonia vocitamus. Ejus sacri causa ad mares nostros, qui ultra amnem extrinsecus perpallant, omnes ferme transimus, atque illic per dies XXX inter haec quae diis aguntur, ubi fuerit ad lubentiam, nubimus. Nuptias vero cum maribus derelinquimus pactis et legibus, ut quaeque exim ad sexum hunc editae fiant, eadem post septennium in exercitum dimittantur. Sed ubi venerint, erudiantur equis et peltis, donec armis idoneae fuerint. Igitur nobis quocumque militandum, [et] XX milibus nostrum domi et in patria praetendentibus, [et] ceteris arma sumuntur; redeuntibusque mos est honorem pro vulneribus numerari. Ea nobis stipendia sunt, haec protectio: tantumque quis nostrum honore dives est, quantum cicatricibus insignitur. Quippe et corona aurea redimitae salutatur, atque adoratur a ceteris, et publicis conviviis adhibemur, et cuncta quae sint nobis ad obsequium deferuntur. Quod si in bello mortem quam voti erit nobilis virgo strenue oppetet, et functae honores adhibentur, et adfinitati functorum largae pecuniae honoresque numerantur. Ceterum nobis aurum non est neque argentum, nisi quod sit in insignibus militaribus. Haec illa sunt in quibus impenduntur nostra discrimina, et in quae omnia periclitandum est

δείμνητος ὑπάρχει· εἴ τις δ' ἂν πέσῃ ἐν τῷ πολέμῳ ὑπερμαχοῦσα, αἱ ἐγγιστα αὐτῆς (11) χρήματα λαμβάνουσι οὐκ ὀλίγα ὄντα· ἐὰν δέ τις σῶμα ἀναγάγῃ τῶν ἐναντίων εἰς τὴν νῆσον ἡμῶν, πρόκειται ἐπὶ τοῦτο χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ σιτηρέσια ἐπὶ τὸ τοῦτο διαβιῶσαι (12), ὥστε ἡμᾶς ἀγωνίζεσθαι ὑπὲρ τῆς ἰδίας δόξης· ἐὰν δὲ πολεμίων κρατήσωμεν ἢ φύγωσιν (13), ἀσχυρὸν αὐτοῖς καταλείπεται εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον δνείδος· ἐὰν δὲ ἡμᾶς νικήσωσιν, ἔσονται γυναῖκες νε- νικηχότες. Ὅρα οὖν καὶ σὺ, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, μὴ ταῦτά σοι συμβήσεται. Στεφανοῦμεν δέ σε κατ' ἐνιαυτὸν ὅσον ἂν συντάξῃς (14). Βουλευσάμενος οὖν ἀντίγραφον ἡμῖν καὶ εὐρήσεις ἡμῶν τὴν παρεμβολὴν ἐπὶ τῶν ὁρίων. Ἐρρωσο (15).

ΚΕΦ. Κ ζ'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐντυχὼν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν καὶ μειδιάσας ἀντέγραψεν αὐταῖς οὕτω· «Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀμαζόνι χαίρειν. Τῶν τριῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης ἐκυριεύσαμεν, καὶ οὐ διελίπομεν ἰστώντες τρόπαια κατὰ πάντων. Αἰσχυρὸν οὖν ἡμῖν ὑποληφθήσεται ἐὰν μὴ στρατεύσωμεν πρὸς ὑμᾶς. Εἰ μὲν οὖν θέλετε ἀπολέσθαι καὶ ἀοίκητον τὴν ὑμῶν χώραν γενέσθαι, μεινάτε ἐπὶ τῶν ὁρίων (1), καὶ εἰ βούλεσθε εἰς τὴν ἰδίαν γῆν οἰκεῖν καὶ μὴ πείραν πολέμου λαβεῖν, διαβῆσαι τὸν

ποταμὸν ὑμῶν ὁφθῇτε ἡμῖν (2). Ὡσαύτως καὶ οἱ ἄνδρες παραταξάτωσαν ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. Καὶ ἐὰν ταῦτα πράξῃτε, ὁμνυμι ἐμὸν ἐγὼ πατέρα καὶ ἐμὴν μητέρα (3) μὴ ἀδικῆσαι ὑμᾶς καὶ ὅν ἂν φόρον θέλητε ληψομαι παρ' ὑμῶν καὶ οὐκ ἐλευσόμεθα εἰς τὴν ὑμετέραν γῆν· ἂς δὲ ἂν κρίνατε ἐψίππους ἐξαποστείλατε ἐφ' ἡμᾶς· δίδομεν δὲ κατὰ μῆνα ἐκάστη τῶν πεμπομένων παρ' ὑμῶν ἀντιμισθίαν χρυσίου στατήρα καὶ σιτηρέσια· μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν αὐταὶ μὲν ἀπελεύσονται ἐπὶ τὰ ἴδια, ἄλλας δὲ ἀποστείλατε. Βουλευσάμενοι οὖν ἀντιγράψατε ἡμῖν. Ἐρρωσθε.»

Δεξάμενοι δὲ καὶ ἀναγνοῦσαι τὰ γράμματα Ἀλέξανδρου καὶ ἐκκλησίαν ἑαυταῖς ποιησάμενοι καὶ βουλευσάμενοι ἀντέγραψαν αὐτῷ ταῦτα (4)· «Ἀμαζόνων αἱ κρατίσται καὶ ἡγούμεναι βασιλεῖ Ἀλέξανδρῳ χαίρειν. Διδόμεν σοι ἐξουσίαν ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς καὶ θεάσασθαι τὴν ὑμετέραν χώραν· τασσόμεθα δέ σοι κατ' ἐνιαυτὸν δίδοναι χρυσίου τάλαντα ἑκατὸν, καὶ τὰς κρατίστας ἡμῶν πεντακοσίας ἀπεστείλαμέν σοι εἰς τὰ ὄρια εἰς ἀπάντησιν, φερούσας σοι τὰ χρήματα καὶ ἵππους γενναίους ἑκατόν. Αὗται μὲν ἔσονται σοι τὸν ἐνιαυτὸν· ἐὰν δὲ τις διακορευθῇ ὑπὸ τινος ἀλλογενοῦς, μενέτω παρ' ὑμῖν· τὰς δὲ λοιπὰς ἐξαπόστειλον· λήψῃ δὲ ἄλλας. Πειθαρχοῦμεν δέ σοι καὶ παρόντι καὶ ἀπόντι· ἀκηκόαμεν γὰρ σου τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνδραγαθίας· ἡμεῖς γὰρ οὐ παρὰ

et C. || 10. τρεφ. π. α. om. B; mox ἐξ ἔτη (sic) A. In seqq. pro τὰ ὄρια in cod. est τὰ ὄρη || 11. ἡ ἐγγίζουσα, αὕτη.. καταλαμβάνει BC. || 12. καὶ σίτησις διὰ βίου A. || 13. πάλιν φύγωσιν BC. || 14. στεφανοῦμεν.. συντάξῃς om. B. || 15. ὁρεων C.

Cap. XXVI. 1. ὁρέων C. || 2. πολέμου ὁφθῆναι ὑμῖν διαβάται εἰς τ. π. ὕ. καὶ ὁφθῇται ὑμῖν B. || (3). ὁμνυμι πατέρα ἡμῶν Δία καὶ Ἥραν καὶ Ἄρην καὶ Ἀθηνᾶν νικαφόρον A; ὁμνυμι τὴν ἄνω πρόνοιαν C. || 4. Eandem hanc epistolam ad finem hujus capitis dabimus secundum codicem C. Subjungemus quæ deinceps in cod. C leguntur, Scilicet historiam de Eurymitira Alexandri strategemate devicto auctor de novo exponit, ita tamen ut alia quædam nova subjungat, quæ codex A et Valerius omnino non habent, cod. B vero in epistola Alexandri ad Olympiadem exponit.

quicumque Amazonas bello deposcent : cujus eventum non satis arbitramur utrique de pari. Quippe ubi Amazonibus auctor generis nostri Mars faverit, mares a feminis cæsi victique majore cum dedecore oppetent vel dilabentur. Ubi vero cum maribus steterit belli fortuna, pudenda res est, si quid hic sexus superatis feminis gloriatur. Hæc tibi igitur, rex, responsa de nobis sunt, quarum si fiduciam probas, obsequium etiam non aspernabere : siquidem te coronamus corona aurea annua, quæ sit ponderis, quanto tu jusseris. Super his quod mavelis scribo : nos enim, si secus sederit, præter amnem in acie deprehendes. »

XXVI. Hisce rex lectis delectatus admodum, sic respondit : « Qui terræ ambitum diligentius mensi sunt, ejusmodi magnitudinem universi trifariam dividerunt, easque partes Asiam vel Europam vel etiam Libyam nominavere. In hisce igitur partibus universis trophæa quoque nostra consistunt : et est pudendum, si quibus nulla omnium obstitit difficultas, a cognitione vestri veluti sub metus infamia declinemus. Quare vestrae sit facultatis, si quid de bello consultetis. Ceteroqui obsequium atque amicitiam diligentibus vicissitudo nostri non displicebit. Neque vero resistentibus exitium gentis et patriæ, neque cedentibus amica hu-

manitas differetur. Progressæ igitur ultra qua lege vultis præter amnem, ad nos venite omnemque multitudinem vestram illuc in ordines ponite. Quod ubi fuerit ex forma hujusce præcepti, ego vobis Ammonem patrem meum, atque Junonem, Minervam etiam victricem juro, nihil amplius a vobis exactum iri quam si quid pro viribus offeratis. Mittite sane ad conmilium mihi strenuas quasque equites, quantas vultis, quibus singulis remuneratio erit minæ auri quinque præter cetera quæ ad hanc magnificentiam congruent. Enimvero istæ quas miseritis, ubi annuum nobis obsequium emensæ sint, in propria remittentur, uti pro hisce vicarias destinatis. Super his igitur, ut vobis commodum est, consultate. »

Igitur Amazones motæ rescribunt : « Et dare se regi quam cupiat veniendi facultatem, inspiciendique terras suas, et coronare se eum annuis talentis sex : quingentas etiam equites destinasse armatas et strenuas ut poposcerit, quæ per annos scilicet permulentur. Quod si qua ex hisce ad sexum suum cesserit, eam se petere ibidem desiderare, inque ejus locum supplementum de gente postulari. Quippe Amazonibus certum esse parere viro absenti, cui cessasse omnium hominum genera didicissent.

τὴν οἰκουμένην οἰκοῦμεν, ἣν σὺ ἐπαλήθυσας, ὥστε ἀντιποιεῖσθαι πραγμάτων· ἐδόκει δὲ ἡμῖν ἐπὶ τῆς ἰδίας γῆς κατοικεῖν ἡμᾶς καὶ πειθαρχεῖν σοι ὡς δεσπότῃ. Ἐρρωσο.

[EADDEM E CODICE C.] ✓

[Ἐπιστολὴ Ἀμαζόνων σταλεῖσα πρὸς Ἀλέξανδρον.

• Ἀμαζόνων αἱ κράτισται καὶ ἡγούμεναι βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ χαίρειν. Τὰ μὲν γράμματά σου, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, ἐδεξάμεθα· ἃ καὶ ἐδηλοποιοῦν ἡμῖν ὡς τὴν ἡμετέραν καταλαβέσθαι πολίχνην ἠθέλησας [οὖν] καὶ μετὰ γυναικείου μαχήσασθαι στίφους· καὶ τοῦτο ἡμεῖς οὐκ ἐπιστούμεθα ἐν σοὶ εἶναι καταθύμιον. Ὅμως ὡς τοῦ κόσμου κυρίῳ καὶ ἡμεῖς ὑπέεικιν ἠθελήσαμεν· τασσόμεθα δὲ σοὶ δοῦναι κατ' ἐνιαυτὸν χρυσοῦ τάλαντα ἑκατὸν, καὶ τὰς κρατίστας ἐξ ἡμῶν ἀποστέλλομέν σοι πεντακοσίας εἰς συνάντησίν σου, φερούσας καὶ τὰ χρήματα καὶ ἵππους γενναίους ἑκατὸν. Αὗται μὲν οὖν ἔσονται τοὶ τὸν ἐνιαυτὸν, εἴ τις δ' ἂν διακορεσθῇ ὑπὸ τινος ἀλλογενοῦς, μενέτω παρ' ἡμῖν· τὰς δὲ λοιπὰς ἐξαποστέλλων, ὡς γράφεις ἡμῖν, λήψῃ ἄλλας. Πειθαρχοῦμέν σοι οὖν καὶ παρόντι καὶ ἀπόντι· ἀκηκόαμεν γάρ σου τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνδραγαθίας· ἡμεῖς γὰρ οὐκ ἔσμεν παρὰ τὴν οἰκουμένην οἰκῆσαι· ἐληλυθας δὲ ἡμῖν ὡς δεσπότης, ὥστε ἀντιποιεῖσθαι περὶ ἡμῶν. Καὶ τὰ μὲν ἡμῶν εὐτελεῖ ἀπεστέλαμέν σοι δῶρα σὺν τοῖς ἐτησίοις φόροις. Δέξαι οὖν ταῦτα καὶ τὸν κατ' ἡμῶν θυμὸν σου ἀπόστρεψον· καὶ ὁ μετὰ πλῆθους ἀνδρῶν μαχησάμενος καὶ νικητὴς κράτιστος τοῖς πᾶσιν ἀναδειχθεὶς, μὴ θελήσειας καὶ γυναικίῳ χρήσασθαι αἵματι. Ἀδελὰ τὰ τῆς τύχης συναντήματα, καὶ μήπω τὸ περιδόητον τῶν ἀνδραγαθημάτων σου ἐν γυναικείᾳ ἀπολείσειας μάχῃ. Ἐπὶ δὲ διελθὼν καὶ τῷ ἡμετέρῳ ὀχυρώματι μὴ ἰσχύσειας πείσαι, αἰσχύνη σοὶ ἀπράκτῳ ἐπιστρέφοντι. Ἐπὶ τοῦτο δεόμεθά σου, ὦ δέσποτα, ἡμῶν μὴ ὑπερίδῃς τὴν βουλὴν· ὡς γὰρ δοῦλαι πισταὶ τῷ ἡμετέρῳ δεσπότῃ τεθαρήκαμεν τὰ συμβησόμενα ὁπλὰ σοὶ ποιῆσαι· εἰκόνα δὲ σὴν ἐξαπόστειλον ἡμῖν, ἥπερ τὸ σέβας ἀντὶ σου ποιησόμεθα. Ἐρρωσο ὁ ἡμέτερος δεσπότης. »

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ταύτην δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγνοὺς, ἅμα μὲν τὰ δῶρα θεασάμενος, ἅμα δὲ καὶ φόρους χρόνων τριῶν, τὴν τε τῶν γυναικῶν θεῶν καὶ τὴν εἰς αὐτὰς σύνεσιν, ἐθαύμασε τοῦ τε κάλλους τὸ μέγεθος καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Τὸ δόρυ οὖν αὐτοῦ ἐξαποστείλας εἶπεν· « Ἔστω ὑμῖν τοῦτο ἀντὶ Ἀλεξάνδρου. »

Καὶ δὴ τῶν ἐκεῖσε διελθόντων Ἀλεξάνδρος, τῷ Εὐρυμύθρῳ τῷ ἄρχοντι τῶν Βελσυρῶν (in antec. erat Belusorum) ἤκε πολέμεισιν, ὡς μὴ ὑποκύψαντι δουλικῶς τῷ Μακεδονικῷ κράτει. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Εὐρυμύθρης τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀναλαβόμενος ἀνδρας ὡσεὶ χιλιάδας ὀκτακοσίας πρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου παράταξιν ὤρμησεν. Ἐγγίσας δὲ πρὸς τὰς προφυλακὰς Ἀλεξάνδρου, ἐθεάθη ὑπ' αὐτῶν, καὶ ὁπλὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὰ περὶ Εὐ-

ρυμύθρην ἐγένετο. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὰς προφυλακὰς αὐτοῦ δυναμώσας, καὶ εἰς πλῆθος χιλιάδων οὐκ ὀλίγων αὐτὰς ποιήσας πάντας χρυσοῖς τεθωρακισμένους θώραξι, ταῖς πιστευθείσαις φυλακαῖς παραμένειν προσέταξε, Σέλευκον δὲ τοῦ στίφους ἡγεῖσθαι διωρίσας. Ὁ οὖν Εὐρυμύθρης τῇ προλαβούσῃ νυκτὶ κατασκόπους εἰς τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπέστειλε φασάτον· οἵτινες κατασκήσαντες ἐπ' ἀνῆλθον, « Μηδεμίαν, εἰπόντες, μνηστῆρ ἔχουσιν οἱ περὶ Ἀλεξάνδρον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐστρατοπεδοπλήσας στρατιὰν ἀνείκαστον· οἱ δὲ περὶ Εὐρυμύθρην βουλὴν τοιαύτην ἔδωκαν· « Οὐδυνησόμεθα, ὦ Εὐρυμύθρη, πρὸς Ἀλέξανδρον ἀντιπαρατάξασθαι, εἰ μὴ τὰς προφυλακὰς προκαταλάβομενοι ἀθρόως αὐτοῖς πολεμῶν ἐπιρρίψομεν· τῷ οὖν ἀπροσδοκῆται θροσηθέντες συνάντηματι καὶ συναντήματι, φυγὴ χρήσονται, ἕκαστος περιποιούμενος τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν. » Ταῦτα δὲ ἰδὼν Σέλευκον μήπω τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου νοήσαντες ἐνέδραν. Κυκλοῦσιν οὖν τὰς προφυλακὰς Ἀλεξάνδρου νυκτὸς ἐκδύναντες, τὸ δοκεῖν ἀσυντάκτους πάντας θηρῶσαι. Ὡς δὲ τὰς παρατάξεις ἐθεάσαντο Ἀλεξάνδρου, τὰ πρὸς πολεμὸν ἐπιλαθόμενοι, τὰ πρὸς φυγὴν ἤρξαντο δυσανασχετεῖν. Ὡς δὲ καὶ Σέλευκος ἐπὶ τούτοις ἐκτείνει τὴν φάλαγγα, παρευθὺς πάντες ἐτρέπθησαν εἰς φυγὴν, ὡς πληρωθῆναι τὸ Ὀμηρικὸν ῥητὸν ἐν αὐτοῖς· « Ἐπίβη μὲν ὡς λέων, ἀντίβη δὲ ὡς ἑλαφος. » Ἐπιδραμόντες δὲ αἱ περὶ Σέλευκον, καὶ τὸν Εὐρυμύθρην προκαταλαβόντες, οὓς μὲν ἀνείλον, οὓς δὲ κατεδίωξαν ὁπίσω αὐτῶν ἔδωκ ἡμερῶν πεντήκοντα, μέχρις ὁρέων δύο τῶν μεγάλων ἐν τῷ ἀφανεῖ κόσμῳ, ἃ προσηγόρευον Μαιζοὺς καὶ Βορρά. Ἐκεῖσε οὖν εἰσελθόντας οὐκ ἔτι αὐτοὺς κατεδίωξαν. Ἰδὼν δὲ Ἀλέξανδρος τὰ δύο ὄρη ἐκεῖνα ἐκτεταμένα εἶναι εἰς ἀποκλεισμόν τῆς ἐξόδου αὐτῶν, ἐκείσε τε παραμείνας, τὸ θεῖον ἐξίλειοτο, ὅπως συνελθόντες τὰ ὄρη τὴν τούτων διαχωλῶσιν ἐξόδον. Στὰς δὲ ἡῦξας οὕτως εἶπεν· « Θεὸς θεῶν καὶ κύριε πάντος τῆς κτίσεως, ὁ τῷ λόγῳ σου δημιουργήσας τὰ σύμπαντα, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ τὴν θάλασσαν· ἀδυνατεῖ δὲ οὐδὲν σοὶ, ὡς γὰρ δοῦλα πάντα ὑπέκει τῷ λόγῳ τῷ προστάγματός σου· εἴπας γὰρ καὶ ἐκτίσθησαν, ἐντεταλῶν καὶ ἐγεννήθησαν· σὺ εἰ μόνος αἰώνιος, ἀναρχος, ἀόρατος θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν σου· ἐπὶ γὰρ τῷ σῶν ὄνματι καὶ θελήματι κἀγὼ ἐποίησα ἃ ἠθέλησας, καὶ ἔδωκας ἐν τῇ χειρὶ μου τὸν σύμπαντα κόσμον· παρακαλῶ οὖν τὸ πολυῦμνητόν σου ὄνομα καὶ τήνδε μου τὴν δέησιν πληρῶσαι, καὶ τὰ δύο ὄρη ταῦτα θέλῃσιν συνεισελθεῖν, καθὼς ἤτησάμην σε, καὶ μὴ παραβλήψῃς με τοῦ ἀθλίου τεθαρρηκότα ἐπὶ σε. » Καὶ παραχρῆμα συνῆλθον τὰ ὄρη ἀλλήλοις ὡς ἀπὸ δέκα (16 cod. B.) πηχῶν, ἱστάμενα τὸ πρότερον ** (antea separati montes 46 cubitorum spatio, sec. cod. B. c. 29). Ἀλέξανδρος δὲ θεασάμενος τὸ γεγονός, τὸ θεῖον ἰδοῦσας, καὶ ἐμπαρόμησε πύλας χαλκείας, καὶ τὸν στενὸν τόπον τῶν δύο ὁρέων ἡσφαλίσας, καὶ περιέχρισεν αὐτὰς ἀσκήτου (ἀσβεστόν?). Ἡ δὲ φύσις τοῦ ἀσκήτου οὕτα πυρὶ καίεται

οὕτε σιδήρῳ προσάπτεται. Ἐνδοθεν δὲ τῶν πυλῶν καὶ μέχρι τῆς εὐρυχωρίας βάτον ἐφύτευσε, ἥτις ἀρδευθεῖσα τοῖς ὄρεσιν ὑπερήκασεν. Ἐκείσε οὖν ὁ Ἀλέξανδρος πρότερον πρὶν κλεισθῆναι τὰ ὄρη, εἴκοσι δύο βασιλεῖς ἐναποκλείστους ἐποίησε σὺν τοῖς μετ' αὐτῶν ἔθνεσιν ἐν τοῖς πέρασι τοῦ βορρᾶ, τὰς μὲν πύλας Κασπίας ὀνομάσας, τὰ δὲ ὄρη Μαζούς· τὰ δὲ ὀνόματα τῶν ἔθνων ἦσαν ταῦτα· Γῶθ, Μαγῶθ, Ἀνουγοί, Ἑγεῖς, Ἐξενᾶχ, Διφάρ, Φωτιναῖοι, Φαριζαῖοι, Ζαρμαντιανοί, Χαλόνιοι, Ἀγριμάρδοι, Ἀνούφαγοι, Θαρδαῖοι, Ἀλανες, Φισολονικαῖοι, Σαλτάριοι καὶ οἱ ἕτεροι. Ταῦτα ἦσαν τὰ ἔθνη, ἃ καθέστηκασιν ἐνδὸν τῶν πυλῶν ὥνπερ ἐπῆξεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν τούτων ἀκαθαρσίαν· ἥσθιον γὰρ μυσαρὰ καὶ κίβδηλα, κύνας, μῦας, ὄφεις, νεκρῶν σάρκας, ἔμβρυα τε τὰ οὐ τελείως γεννηθέντα, ὁμοίους καὶ τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἥσθιον. Ταῦτα δὲ πάντα θεασάμενος Ἀλέ-

ξανδρος ὁ βασιλεὺς, καὶ δεδοικῶς μήποτε ἐξέλθουσιν εἰς τὴν οἰκουμένην, κατακλείστους αὐτοὺς ἐποίησε· καὶ τῶν ἐκείσε παρῆλθεν.]

ΚΕΦ. ΚΖ΄.

Τούτων δὲ διαπεμπομένων γράφει Ἀλέξανδρος τὰ πεπραγμένα τῇ αὐτοῦ μητρὶ Ὀλυμπιάδι οὕτω· «Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τῇ γλυκυτάτῃ μου μητρὶ Ὀλυμπιάδι χαίρειν. Ταῖς Ἀμαζόσι παραταξάμενος (1) τὴν πορείαν ἐποιούμην πρὸς τὸν Πρύτανιν ποταμὸν παραγεγνημένος δὲ ἐπὶ τὰ προάστεια, εἶδον ποταμὸν ἐκεῖ θηριώδη τέλειον ὄντα, σφόδρα δὲ εἰς ἀθυμίαν ἦλθον οἱ στρατιῶται· τῆς γὰρ ἡμέρας ἤδη μεσαζούσης ἐγένετο (2) ἐξαίφνης σκοτεινὸς ἀὴρ καὶ ζεζοφώμενος· οὐ γὰρ ἐπαύσατο ὁ ὕετος ἐπὶ τῆς γῆς, πολλοὶ δὲ τῶν πεζῶν τοὺς

Cap. XXVII. In sequentibus narrationis adornatio in aliis libris alia est. Apud *Valerium* post epistolam Amazonum legitur narratio de itinere in regionem Prasiacam ad Hypanim fluv.; deinde afferuntur literæ Aristotelis; tum paucis interjectis, incipit litera Alexandri ad Olympiadem. — *Codex A* eorum, quæ apud *Valerium* epistolam antecedunt, habet nihil, ipsam autem Alexandri epistolam eandem exhibet ejusdemque ambitus atque *Valerius*. — *Codex B*, sicuti *A*, post Amazonum epistolam statim ponit epistolam Alexandri, ita tamen ut in prioris ejus parte memoret iter ad Hypanim, quod h. l. bene ignorat *A*, *Valerius* autem præmiserat epistolæ; deinde omittit *B* ea quæ *A* et *Valerius* de stelis *Herculis* in epistola memorant; denique in fine literæ adjicit narrationem de populis impiis, quos intra montes *Caspio* Alexander incluserit. Quæ quomodo *codex C* exponat jam vidimus. Apud *Valerium* et in *cod. A* de his nihil legitur. — *Codex C* eadem fere eodem ordine iisdemque plerumque verbis narrat, quæ leguntur in *cod. B*, non tamen sub forma epistolæ, sed suis historicis verbis omnia ista exponit, ac deinde addit epistolam qua Alexander res gestas suas inde a Poro certamine singulari devicto usque ad adventum in Babylonem urbem paucis recenset. Huncce ordinem ipsa rerum ratio sibi postulat. In antiquioribus codicibus epistolæ, quum non repellant jam narrata, sed nova plurima præbeant, in ipsius narrationis locum succedunt, ideoque palam faciunt miracula ista primum epistolis separatim conscripta esse, easque epistolas, uti erant, deinceps in historiam nostram receptas esse; denique ab aliis eas in narrationem historici dissolutas esse, novasque additas literas, narrationis capita paucis complectentes. || 1. In *cod. A* initium epistolæ hoc est: «Περὶ (ὡς *cod.*) μὲν τῶν ἐν ἀρχῇ κατασταθέντων ἡμῖν [τῶν] κατὰ τὴν Ἀσίαν πραγμάτων πέπεισμαι σε εἶδέναι ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν (ἡμῖν *cod.*) γραφέντων· εἶδον δὲ καὶ περὶ τῆς ἀνω πορείας βέλτιον δηλώσαι σοι. Ποιησάμενος γὰρ πορείαν ἐπὶ Βαβυλῶνα καὶ ἀναλαβὼν τῶν δυνάμεων μάλιστα χιλιάδες οβ', πάλιν ἐποιήσαμην ἄλλην πορείαν, καὶ παραγεγνημένος ἀνὰ παρασάγγας * ἦλθον ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους στήλας ἐν ἡμέραις κ'. ἔφασαν γὰρ τὸν Ἡρακλέα ὄρους ποιῆσαι ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν ᾗ ἐπορεύετο, στήλας β', τὴν μὲν χρυσοῦν τὴν δὲ ἀργυρῇν, τὴν μὲν ὕψος πηχῶν ιγ', τὴν δὲ πλάτος πηχῶν β'. Ἐμοῦ δὲ μὴ πιστεύσαντος εἰ εἰσι σφυρήλατοι, εἶδοζέ μοι θῆσαι τῷ Ἡρακλεῖ καὶ ἐκτρυπῆσαι μίαν τῶν στήλων· ἐράνη δὲ μοι ὀλόχρυσος. Ἐγένετο δὲ μοι πάλιν ἀναπληρῶσαι τὸ τρύπημα, καὶ εὐρέθησαν χρυσοὶ ἀφ' ἀναλωθῆναι. Ἐντεῦθεν δὲ ἀναξενγνύων δι' ἐρήμου καὶ κρημνώδους χώρας ὑπὸ τῆς ὀμίχλης οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν παρεστώτα ὅστις ποτὲ ἐστίν. Περὶ μὲν οὖν τὸν τόπον ταῦτα· ἐθαδίζομεν δὲ ἀνὰ παρασάγγας * δι' ἡμερῶν ε', καὶ ἤκομεν ἐν ἡμέραις ζ' ἐπὶ τὸν καλούμενον Θερμόδοντα ποταμὸν, ὃς ἐξερεύεται (διεξέρχεται, v. ἐρεύεται διελθὼν?) χώραν πεδινήν καὶ εὐδαίμονα· ὥδε δὲ ὅκουν Ἀμαζονίδες γυναῖκες etc., ut in *cod. B*, nisi quod multis locis mancus est *cod. A*. || 2. ἐγέ-

XXVII. (*) His acceptis, Alexander iter in Prasiacam inde pervertit, quæ quidem ejus militi peregrinatio labori admodum et plurimi periculi fuit. Nam ætatis ferme jam medio, repentini imbres fluxere adeo vehementes atque continui, ut non solum vis animantium deperiret, et quæcumque usui sunt ad militiam putrescerent, verum ipsi etiam per indigentiam calciamentorum pedum plurima perniciēs inferretur: quippe ubi nudo vestigio per loca aspera humidaque perpeti labore traherentur. Neque vero id sub isdem imbribus adeo molestum, quam redeuntibus in naturam temporis solibus fuit: quamvis intemperie illa et tonitruum plurimum et jactus fulminum crebros experti essent. Nam et voces incertas resonantes audierant, et portentosa plurima ejusmodi experti erant. Ubi vero jam ad Prasiacam adventabant,

Hypanimque (Trypanim *cod. Med. Prytanim* græca) flumen, quod dispescit hujusmodi conlimitia, transierant, conperit ibidem super magnitudine ejus gentis ac regis potentia, qui Prasiacæ potiretur. Quippe ista Prasiaca propter oceanum sita, quo de reliqua hominum turba semotior, hoc ad multitudinem quoque largius vivit. Addebat autem fama tot elephantorum etiam milia esse regi, quot apud alios plerumque super hominibus mentiatur. His igitur conpertis, Alexander limitem hujusmodi loci sensim legens, civitates ejus invadere ac ditioni suæ vindicare non negligit, et sacrificia diis immortalibus facit.

Quæ cum maxime persequeretur, ab Aristotele epistolam sumit scriptam in hunc modum. «Per mihi difficile est eligere vel laudare, Alexander mi, ex hisce omnibus aliquid,

(*) In *cod. Reg. 4880* post Amazonum epistolam interponitur locus *Josephi* (*Ant. Jud. XI, 5, 3 — 8, 6 extr.*): «Alexander autem ad Syriam veniens Damascum cepit (ut *Josephus* sc. ait). Subjugata Sidone Tyrum obsidebat: literas vero ad principem sacerdotum *Judeorum* misit invitans eum auxilium sibi mittere et venalia exercitui præparare, etc. etc. » Quibus in fine subiicit: «Et hæc quidem *Josephus* refert. » Deinde sequitur excerptum ex *Orosio*: «*Orosius* presbyter de eo sic ait: Igitur Alexander patri successit in regnum, etc. etc. » Omnia exscripsit quæ libro tertio *Orosius* de Alexandro tradit.

πόδας ἐξηλγισσιν (3), καὶ ἀστραπαὶ καὶ κεραυνοὶ ἐπιπτον (4). Μελλόντων δὲ ἡμῶν διαβαίνειν τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Πρύτανιν (5) συνέβη πολλοὺς ἀναιρεθῆναι τῶν ἐγγυρίων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν (6). Ἐκεῖθεν ἤλθομεν ἐπὶ τὸν καλούμενον Θερμόδοντα ποταμὸν, ὃς ἐξέρχεται χώραν πεδινήν καὶ εὐδαίμονα ἐν ᾗ οἰκοῦσιν Ἀμαζόνες (7) γυναῖκες τῷ μεγέθει ὑπερέχουσιν καθ' ὑπερβολὴν ἑτέρων γυναικῶν [καὶ] κάλλει καὶ εὐρωστίαις, σπουδαῖαι εἰς τὸ πολεμεῖν (8), ἐσθῆτας δὲ φοροῦσαι ἀνθινὰς· ὅπλοις δὲ ἐρχόμενοι ἀργυρέοις ἀξίναις· σιδήρος δὲ καὶ χαλκός οὐκ ἦν παρ' αὐταῖς· ἦσαν δὲ συνέσει καὶ ἀγχινόφῃ κεκοσμημέναι (9). Παραβαλλόντων δὲ ἡμῶν παρὰ τὸν

ποταμὸν ἐνθα Ἀμαζόνες οἰκοῦσιν· ἔστι (10) δὲ ὁ ποταμὸς μέγας καὶ ἀδιάβατος, ἔχει δὲ καὶ θηρία πολλὰ (11)· αἴται οὖν διαβάσαι παρετάξαντο ἡμῖν. Ἡμεῖς δὲ δι' ἐπιστολῶν ἐπέειπαμεν αὐτάς ὑποταγῆναι ἡμῖν.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

« Καὶ λαβόντες παρ' αὐτῶν φόρους ἐνεχωρήσαμεν ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς τὸν Τένοντα ποταμὸν (1) καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἤλθομεν ἐπὶ τὸν Ἀτλαντα (2) ποταμὸν. Ἐπὶ δὲ οὐκ ἦν ὄρεα οὔτε τὴν γῆν οὔτε τὸν οὐρανόν· ἦν ἔθνη πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐκεῖ κατοικοῦντα· εἶδον δὲ καὶ ἀκεφάλους (3) ἀνθρώπους, ὅτινες ὀφθαλμοῖν ἐ-

νετο.. ζεφοώμενος addidi ex C. || 3. διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀνυποδύτους add. C. || 4. ὥστε φωνὰς περιτρέχειν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν add. C. || 5. *Byranim recte Valerius.* || 6. addit C : Ἐπυνθάνετο δὲ Ἀλέξανδρος τῶν ἐγγυρίων τὸ (ἐν τῷ cod.) περὶ τῶν Ὀκεανὸν ποταμῶν. Ἀπεκρίναντο ἐκεῖνοι λέγοντες αὐτῷ· « Βασίλευ, τοῦτον οὐ δύνασαι περᾶσαι διὰ τὸ ἀπειρον εἶναι· μόνον ἡδομέν σοι ἐλέφαντας περιφανεῖς πεντακοσίους καὶ ἄρματα [καὶ στρατιωτῶν] μυριάδας ὅσας βούλει λαβεῖν. » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος προενεύαστο (?) εἰς τὴν παραποταμίαν, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ πεπόμεσαν ἀξιοῦντες αὐτοὺς ὡς φίλους ἐπέχριν αὐτῷ (ἀξιοῦντας αὐτὸν φίλον ὑπ. αὐτοῖς?). || 7. αἱ ἔσραι Ἀμαζονίδες C. || 8. εἰς τ. π. om. B. || 9. τεταγμέναι AC. || 10. B. ἔστι δὲ θηρίων πλῆθος καὶ ὁ ποταμὸς μέγας ἀδιάβατος B. || 11. θηρίων πλῆθος καὶ λίθων μεγάλων C.

Cap. XXVIII. 1. Cod. A sic :... εἰς τὴν ἐρ. θάλασσαν ἐπὶ τὸν στενὸν τόπον· Ἦν δὲ ἐκ δεξιῶν τόπος καὶ ὁρος ὕψηλόν, τὸ δὲ ἀρσετερόν ἢ θάλασσα ἐπέκλυεν. Θύσαντες δὲ τῷ Ποσειδῶνι ἱππους πολλοὺς, καὶ ἀναπαυσάμενοι ἀνεξεύξαμεν καὶ ἤλθομεν ἐν τὸν Ἀτλαντα ποταμὸν. || 2. Ἀτλαν C. Πράτιον B. || 3. sic C; κυνοκεφάλους B A; nonnulla excidisse videntur, uti conjicit

quæ te in ista militia gessisse cognovi : eamque mihi esse sententiam Jovem testem facio Neptunumque. Quare diis primum immortalibus deabusque ago gratias competentes, quod emenso tibi hasce periculi difficultates gratulationem potius quam solatium scribo. Quippe quem sciam non bellorum modo discrimina evasisse, verum temporum quoque et cæli difficultatibus non cessisse. Ex quibus colligere admodum facile esse ambigendum, utrum te prudentiæ viribus, an tolerantiae fortitudinisque magis prædicem. Certe illud tibi jam Homericum adest, quod illic sapientissimus gloriatur :

Multigenasque urbes hominum moresque notavi.

Quis enim prædicationis finis istud capit, XXX ferme vix annos emensum te orientis omnis occidentisque dominari? Bactra te vidit, Æthiopia salutavit, Scythæ tremuerunt, quodque uno ille versu percucurrit,

Quique novum cernunt Hyperiona, qui que cadentem.

Neque enim quemquam non aut cæsum audivimus, aut supplicentem. » Hæc quidem Aristoteles.]

At vero Alexander collecto exercitu iter ad Babyloniam convertit, in qua susceptus honoratissime, et sacrificia diis immortalibus representat, et certamen gymasticum concelebrat : atque inde jam pacificum iter cœptans hisce litteris ad Olympiadem matrem suam scribit.

« Super has quidem quas in principiis egerimus ad Asiam usque expeditiones, omnia tibi nota sunt, mater mi. Æquum tamen fuit et de insequentibus te facere certiores.

« Profectus quippe a Babylone una cum his quos magis strenuos in exercitu habebam, quæ quidem collecta sunt centum milia, in ulteriora regionum animum intendi, pervenique ad Herculis stelas non minus itinere dierum ferme nonaginta quinque, fama de Hercule sic loquente, quod hæc metas peregrinationis suæ fixerit deus ille, qui et duas

stelas, id est, titulos sui quosdam ibidem reliquerit, quorum unus ex auro, alter vero argenteus habeatur. Sed enim altitudo eorum est titulorum cubitis ferme quindecim, crassitudo vero in cubitis duobus. Hanc molem metalli quoniam non facile erat credere solido auro esse, periculum ejus rei facere non omisi. Quare moratus ibidem diebus aliquantis reficiendo scilicet militi, sacrificatusque deo Herculi, titulum illum aureum qua potui rimatus sum foramine per omnem crassitudinem elaborato, neque claudicare fidem crassitudinis ejus inveni. Sed cum cavernam illam replere religiosum mihi videretur, ad supplementum ejus quingentis auri talentis opus fuit. »

« Hinc ergo per deserta redeuntes, multa prærupta ejusmodi incidimus loca, quæ obsessa crassioribus nubibus nebulosive, omnem omnino aspectum hominis sustulerant ac diei. Septem denique dierum itinere per has tenebras exanclato, tandem Thermodonti supervenimus flumini basi cuiquam secundo ex magnitudine, sed enim per plana et opipara loca magno agmine pervaganfi. Propter hanc Thermodonta genus Amazonum colit, mulieres magnitudinis corporis pariter ac pulchritudine cetera hominum generis superveciæ, amictæ vero ut in picturis est visere unimanimas, et omnis hisce ferme amictus est arma vel ferrum. Igitur cum haud procul his ageremus, ipsarum quidem potiri haud facile erat, utrumque nostrum a congressu magnitudine fluminis dispartiente. Sed præter illius agnæ, bestię quoque nonnullæ asperitatesque impedimento erant. At enim comperto illæ quod ceteræ quoque Amazones de nostra amicitia cœptassent, ipsæ etiam periculi causam donis a nobis et obsequiis redemerunt.

XXVIII. « Itemque indidem ad Rubrum mare venimus, quorum locorum dextra quidem perasperis inviasque montibus recta est, læva vero mari Rubro latius fuga. Illic autem

χον ἐν τῷ στήθει καὶ τὸ στόμα, ἐτέρους δὲ ἀνδρας ἐξά-
χειρας καὶ ταυροπροσώπους καὶ τρωγλοδυτας καὶ ἱμαν-
τόποδας, ἀγρίους ἀνθρώπους, ἄλλους δὲ δασεῖς ὡς αἴ-
γας, καὶ λεοντοπροσώπους, καὶ θηρία πάνυ ποικίλα
καὶ διάφορα εἰς ὄρασιν. Ἀπὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ (α) ἐκείνου
ἀποπλεύσαντες ἤλθομεν εἰς νῆσόν τινα μεγάλην ἀπέ-
χουσαν ἀπὸ τῆς γῆς σταδίους ἑκατὸν πενήντηντα (β) καὶ
εὗρομεν ἐκεῖ πόλιν τοῦ ἡλίου· πύργοι δὲ ἦσαν δώδεκα
(γ) χρυσίῳ καὶ σμαράγδῳ ὠκοδομημένοι (7). Καὶ τὸ
τεῖχος τῆς πόλεως ἦν ἐξ λίθων Ἰνδικῶν (δ)· ἥς καὶ τὸ
περίμετρον ἦν ὥστε σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι· ἐν μέσῳ
δὲ ταύτης ἦν βωμὸς χρυσίῳ καὶ σμαράγδῳ ὠκοδομη-
μένος (9), ἔχων ἀναβαθμοὺς ἑπτὰ (10)· ἐπάνω δὲ ἴστατο
ἄρμα ἵππων καὶ ἱππηλάτης ἐκ χρυσίου καὶ σμαράγδου·
ἰδεῖν δὲ αὐτὰ (11) οὐκ ἦν ῥάδιον διὰ τὴν ὀμίχλην. Ὁ δὲ
ἱερεὺς τοῦ ἡλίου Αἰθίοψ ἦν βυσσὸν καθαράν ἐστολι-
σμένος. Ἐλάλησεν ἡμῖν βαρβαρικῇ φωνῇ, ὥστε ἀνα-
χωρεῖν ἡμᾶς τοῦ τόπου ἐκείνου. Καὶ ἀναχωρήσαντες
ἐκεῖθεν περιεπατήσαμεν ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ (12). Εἴτα
εὗρομεν σκότος, ἀλλ' οὐδὲ πῦρ ἐφαίνετο ἐν τοῖς τόποις
ἐκείνοις. Ἀναχωρήσαντες οὖν ἐκεῖθεν ἤλθομεν (13) εἰς

Λύσου λιμένα, καὶ εὗρομεν ὅρος ὕψηλόν, ἐν ᾧ ἀνῆλθον
καὶ εἶδον οἰκίας καλὰς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου γεμούσας·
εἶδον δὲ καὶ περίβολον μέγαν ἐκ λίθου σαπφείρου,
ἔχοντα ἀναβαθμοὺς ρν' καὶ ἀνωθεν ἱερὸν στρογγύλον
ἔχον στύλους ζ' (14) σαπφείρου, καὶ ἀναβαθμοὺς ρ'· ἔσω-
θεν δὲ καὶ ἔξωθεν ἀνδριάντες ἡμίθειοι ἀναγεγλυμμένοι
ἦσαν, Βάχχαι καὶ Σάτυροι καὶ Μῦστιδες (15)· ὁ δὲ πρε-
σβύτης Μάρων ἐπὶ ὑποζυγίου ἦν καθήμενος· μέσον δὲ
τοῦ ναοῦ ἔκειτο κλίνη χρυσοσφυρηλάτος (16) ἐστρωμένη,
ἐν ᾗ ἦν ἀνακείμενος ἀνὴρ περιβεβλημένος σινδόνα (17)
βαμβυκίνην· καὶ τὴν μὲν μορφήν αὐτοῦ οὐκ εἶδον· ἦν
γὰρ περιεκαλυμμένος· τὸ δὲ σθένος αὐτοῦ καὶ τὸ μέ-
γεθος (18) ἔβλεπον. Ἦν δὲ ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ ἄλυσις
χρυσίου λιτρῶν ἑκατὸν, καὶ στέφανος χρυσοῦς κρεμά-
μενος διαυγής· ἀντὶ δὲ πυρὸς ἦν λίθος τίμιος φῶς ἐμ-
φαίαν ἐν ὄλῳ τῷ ναῷ ἐκείνῳ. Ἦν δὲ καὶ ὀρυγγοτρο-
φεῖον χρυσοῦν κρεμάμενον ἐκ τῆς ὀροφῆς, ἐν ᾧ ἦν ὄρ-
νεον ἡλίκον περιστέρα, καὶ ὥσπερ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ
Ἑλληνικῇ ἐβόησέ μοι καὶ φησιν· « Ἀλέξανδρε, παῦσαι
λοιπὸν τῷ θεῷ ἀντιτασσόμενος, καὶ ὑπόστρεφε εἰς τὰ
ἴδια μέλαθρα καὶ μὴ προπετεῦσαι ἀναβαίνειν εἰς οὐ-

ex margine cod. Valerii (N° 4880), ubi annotatur hocce: *cynocephali scilicet caninis rictibus homines vultuati, alii absque capitibus oris omnem usum pectoribus praesentantes, oculos auresque et quidquid hominem integrat.* || 4. τόπου Α. || 5. σταδίους ἑπτὰ, δ λέγεται μίλιον ἐν C. || 6. 15 Α. || 7. περιεκοσμημένοι C. || 8. ἦν Ἰνδικόν Β; Ἰνδικὸν ἦν ἐξ λίθων Ἰνδικῶν C. In seqq. verba ἥς καί.. ἐν μέσῳ δὲ suppl. ex C. || 9. ἀπὸ χρυσίου καὶ σμαράγδων περιεκοσμημένος C. || 10. 7' C. || 11. sic Α; αὐτὸν Β; τὸν ἱππηλάτην C; pro ὁμ. conj. μαρμαρυγὴν || 12. διὰ σκότους add. C, pergens: ἐπεὶ δὲ εὗρισκον φῶς ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις πάλιν ἀναχωρήσαντες etc. || 13. brevior cod. Α: ἤλθομεν εἰς τὸν Τάναϊν ποταμὸν, ὃς παραρρεῖ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην. καὶ ἤλθομεν εἰς τὰ Κύρου βασίλεια καὶ Ξέρξου, καὶ κατελάβομεν πολλὰς καὶ σπουδαίας οἰκίας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου γεμούσας καὶ ἐπίσημα ποτήριά (τε) πολλὰ καὶ ἄλλα σπουδαῖα. ἦν δὲ ὁ οἶκος μέγας προμήκης, οὐ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἰθιστο χρηματίζειν. ἐν ᾧ ἔφασαν ὀρνέα etc. Cod. B et C. eadem bis narrant, || 14. ἔχον στύλους σαπφείρινους κύκλῳ ρ' C. rei tius puto. || 15. καὶ μῦστιδες.. καθήμενος add. ex C. || 16. χρυσοφορήτως Β. χρυσοφόριστος C. || 17. στόλην C. || 18. καὶ τὴν

factis Neptuno sacris immolatisque equis ritu praesenti, die secuta alio, quam veneramus, itinere repedamus; fuitque operae pretium illas quoque nosse regiones. Multa enim hominum genera et invisitata sunt nobis cognita, quorum vel maxime nobis admirationi fuit videntibus homines absque capitibus corporatos. Namque his hominibus oculi pectoribus inhaerentes atque os omne ceteraque oris in parte corporis situm plurimum mirabamur. Illic et Troglodytas offendimus, qui subter terram domiciliis scalptis ac fossis ad serpentium instar successus sibi et habitacula laboravere. Quid ergo exim eminus visere esset? Tellurem quandam sitam velut in medio mari aestimato longius quam unius diei navigatione separatam. Eo navigatione contendimus. Reperimus in illa insula civitatem, quae solis esse diceretur, ambitus spatio non minus sexaginta stadiis circumscriptam. Sed enim e medio civitatis constructo quodam et congesto in loco currus aureus visebatur una scilicet equis atque inossatore aureo laboratus. Is omnis labor de auri materia et smaragdi fuit. Mira autem opificinae majestas, nec ulli in orbe terrarum operi facile contendenda. Enimvero isti regioni cum adesset sacerdos Aethiops, eo praesente soli religiosius operatus sum. Ac sic revertentes locorum an temporis tenebras profundas offendimus. Unde cum ra-

tio ipsa suasisset ibidem mansitare et reficiendis nostris et cursus sacrificiis persolvendis deo soli, quod nullum omnino ignem ex quo luminis foret copia inveniremus, abscedere indidem confirmavimus. Tum vero divinum quoddam auxilium demorantibus praevinentes nobis quasdam effigies numinum cernere fuit cum luminibus lampadarum quas a materia argenti eminus aestimabamus, atque ita victi ductique Tanaim usque fluvium supervenimus. Is Tanais e septemtrionis partibus in Caspium mare profluens Asiam fertur Europamque discernere. Laeva igitur ejus itinere permenso ad Xerxis regna pervenimus, quae post habita Cyri sunt ac nominata, ibique multa opum regiarum ac divitiarum offendimus. Nam et aedem quandam ad speciem graeci operis illic magnificentissimam viseres, inque ea aede etiam responsa dare memoratum regem sciscitanti-bus celebrant. Et situm ibidem in templo viseres varium opus, tropaeum aureum dependens aedificii de culmine, adhaerebatque illi tropaeo orbis quidam ad modum vertiginis caelitis, superque orhem simulacrum columbae sessabat, quod ubi responsa rex diceret humanis vocibus sciscitanti loqui ferretur. Id tropaeum cum auferre indidem mihi cupiditas foret uti ad vos et ad nostram Graeciam mitteretur, idem qui aderant, contenderunt rem sacram esse, ne-

ρανίου δδούς. » Βουλόμενος δὲ καθελὼν αὐτὸ καὶ τὴν
 κρεμαμένην κανδήλαν (19), ὅπως ἀποστείλω σοι, εἶδον
 τὸν ἐπὶ τῆς κλίνης κείμενον ὡς δοκεῖν αὐτὸν κινεῖσθαι
 (20). Ἔφασαν δὲ οἱ φίλοι μου· « Παῦσαι, βασιλεῦ·
 ἱερὸν γάρ ἐστιν. » Ἐξελθὼν δὲ εἰς τὸν περίβολον εἶδον
 ἐκεῖ κειμένους κρατῆρας χρυσοτόρνευτους δύο χωροῦν-
 τας μετρητάς ἐξήκοντα (21), οὓς καὶ ἐμετρήσαμεν ἐν
 τῷ δεῖπνῳ. Ἐκέλευσα δὲ καὶ τὴν παρεμβολὴν ἐκεῖ γε-
 νέσθαι πᾶσαν καὶ εὐωχῆσθαι. Ἦν δὲ ἐκεῖ οἶκος μέγας
 κατεσκευασμένος, ἐν ᾧ ἦσαν ποτήρια ἐπίσημα πολλὰ
 πάσης εὐπρεπείας ἀξία, ἐκ λίθων τετορευμένα. Ἐν δὲ
 τῷ κατακλιθῆναι ἡμᾶς καὶ τὰ στρατεύματα πρὸς εὐω-
 χίαν ἐπὶ δεῖπνον, ἐξαίφνης ὥσπερ βροντὴ βιαία αὐτῶν
 καὶ κυμβάλων πλήθους καὶ συρίγγων καὶ σαλπίγγων καὶ
 τυμπάνων καὶ κιθάρας ἐγένετο· καὶ τὸ ὄρος ὅλον
 ἐκαπνίζετο ὥσπερ κερανοῦ πολλοῦ πεσόντος ἐφ' ἡμᾶς.
 Ἡμεῖς οὖν φοβηθέντες ἀνεχωρήσαμεν τοῦ τόπου ἐκεῖ-
 νου καὶ ἤλθομεν ἐπὶ τὰ Κύρου βασιλεία καὶ κατε-
 λαβόμεθα πόλεις πολλὰς ἐρήμους καὶ ἐπίσημον μίαν
 πόλιν, ἐν ᾗ ἦν οἶκος μέγας (22), ἐνθα αὐτὸς ὁ βα-
 σιλεὺς ἐχρημάτιζεν. Ἔφασαν δὲ τινὲς μοι ἐκεῖ εἶναι
 ὄρνεον ἀνθρωπίνῃ φωνῇ ἐρμηνεύον. Εἰσελθὼν δὲ εἰς
 τὸν οἶκον εἶδον πολλὰ θεάματα ἀξία θαύματος· ἦν
 γὰρ δολόχρυσος ὁ οἶκος ἐκεῖνος· ἦν γὰρ ἐν μέσῳ τῆς ὁροφῆς
 ὀρυγγοτοφεῖον ὁμοιον τῷ πρώτῳ χρυσοῦν κεκραμένον·
 ἔσωθεν δὲ αὐτοῦ ἦν ὄρνεον ὡς· περιστέρα χρυσόχροος·
 τοῦτο δὲ ἔφασαν ἐρμηνεύειν τοῖς βασιλεῦσι διὰ τῶν
 προσπιπτουσῶν φωνῶν, καὶ τοῦτο ἔφασαν ἱερὸν εἶναι.
 Εἶδον δὲ ἐκεῖ καὶ κρατῆρα χρυσοτόρνευτον· (ταῦτα
 δὲ ἦσαν ἔσωθεν τοῦ βασιλείου Κύρου)· ἐχώρει δὲ με-
 τρητάς ζ' (23). Θαυμαστὸν δὲ ἦν τῇ κατασκευῇ πάντων·
 εἶχε γὰρ εἰς τὸ κύκλευμα ἀνδριάντας καὶ ναυμαχίαν

εἰς τὸ ἄνω διάζωμα (24), εἰς δὲ τὸ μέσον αὐτοῦ εὐω-
 χίαν· τὸ δὲ περὶ (25) αὐτοῦ χρυσοτόρνευτον ἦν. Τῷ
 δὲ ἔφασαν ἐξ Αἰγύπτου εἶναι ἐκ πόλεως Μέρης καλεῖται
 ἐνεχθῆναι, ὅτε ἐπεκράτησαν οἱ Πέρσαι τῆς Αἰγύπτου.
 Ἦν δὲ οἶκος κατεσκευασμένος εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἥ-
 θυμὸν (26), ἐνθα αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἰθιστο χρηματίζειν· ἐν
 τούτῳ δὲ γέγραπται ἡ ναυμαχία ἡ γενομένη Ἐξέρτα.
 Ἔκειτο δὲ ἐν τῷ οἴκῳ καὶ θρόνος χρύσεος λιθαλλήτης,
 καὶ λύρα ἐναρμόνιος (27) αὐτομάτως κινουμένη· πάλαι
 δὲ ἔκειτο ποτηροθήκη (28) χρυσῇ ἐξ καὶ δέκα πήγεις ἔφα-
 σα, καὶ ἄλλη παρὰ τούτου πηγῶν κζ', ἀναβαθμοὺς δὲ ἔ-
 χεν ὅκτω (29)· ὑπεράνω δὲ ἔστηκεν ἀετὸς ὑπερέχων τὰς
 πτέρυξιν τὸ ὅλον κυλικεῖον (30). Ἦν δὲ καὶ ἀναθήκη·
 χρυσῇ ἐπτάκλαδος, τὰ πάντα εἰργασμένη χρυσῷ. Περὶ
 δὲ τῶν λοιπῶν θεαμάτων τί σοι μέλλω λέγειν τέτα·
 τοσαῦτα δὲ ἐστὶν ὥστε ἀπὸ τοῦ πλήθους μὴ δύνασθαι
 ἡμᾶς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐρμηνεύειν τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐμ-
 πτήν (31). »

ΚΕΦ. ΚΘ'.

« Ἐτι εὖρον ἐκεῖ ἔθνη πολλὰ ἐσθίοντα σάρκας ἀνθρί-
 πων καὶ πίνοντας αἶμα ζώων (καὶ θηρίων) ὥσπερ ἄνθρω-
 τοὺς γὰρ νεκροὺς αὐτῶν οὐκ ἔφαπτον ἀλλὰ ἤσθιον. Καὶ
 θεασάμενος τὰ τοιαῦτα πονηρότατα ἔθνη καὶ δειδόμενος
 μή ποτε τῇ τοιαύτῃ σιτείᾳ μείνωσι τὴν γῆν ἐκ πω-
 νηρῶν αὐτῶν μισημάτων, ἐδεήθην τῆς ἀνὸς προφῆας
 καὶ ἐνίσχυσά εἰς αὐτοὺς καὶ ἀπέχεσθαι ἐν βουφαίᾳ
 πλείστους ἐξ αὐτῶν, καὶ κατεδουλωσάμην τὴν χώραν
 αὐτῶν· καὶ φόβος πάντοθεν ἔλαβεν αὐτοὺς ἀπ' ἀρχῆς
 αὐτῶν ἕως ἐσχάτων· ἀκούσαντες δὲ ὅτι Ἀλέξανδρος
 ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἐνθάδε ἔρχεται, εἶπον· ἰ·
 Ἄποκτενεῖ ἐν βουφαίᾳ ἀπαντας, καὶ πορθῆσαι βού-
 λεται τὴν γῆν. »

ὁλκὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἔλαβον καὶ τὸ μέγεθος C. || 19. κανδύαν C. || 20. ἀναστῆναι C. || 21. τζ' A, ut Valerius. || 22. κρη-
 μήτης addit A, uti vidimus. || 23. ζ' B; posui ξ, cod. C ζε. Idem est poculum de quo supra; secundum Valerium scriben-
 dum τζ', atque ita cod. A., qui hoc loco addit verba: ὃν ἐμετρήσαμεν ἐν μεγάλῳ δεῖπνῳ (μερίμῳ cod.), ὅτε τὴν ἡμέραν
 ἐποιήσαμεθα. || 24. ναυμαχίαν ἄνω διάζωνον B C., quae seqq.: εἰς δὲ.. εὐλογίαν add. ex C; A haec om. || 25. τὸ δὲ ἔσωθεν
 C. || 26. τὸ ἐλ. βεῖθρον BC. || 27. ἦν δὲ καὶ ἐνταῦθα ἡ Ἰλαίου τέχνη, ἐναρμόνιος (ἐναρμόνει cod) λύρα αὐτομάτως κινουμένη
 A. || 28. κυλικεῖον (i. e. κυλικεῖον) A. || 29. ἔχων ἀναθήμους ιθ', καὶ ἄλλος παρὰ τούτῳ πηγῶν κζ'. A. || 30. τὸν δ. κύκλον
 BC. || 31. Illic desinit epistola in cod. A et apud Valerium. In cod. C jam sequitur Alexandri epistola, in qua haec quoque
 narrata denuo recensentur.

Cap. XXIX. Quae jam sequuntur, cod. C. narravit in antecelentibus (vid. pag. 138.) et denuo in epistola sua Alexandri

que contemnendo periculo invadari a quopiam posse. Multa
 igitur alia quoque quae miraremur offendimus, inter quae
 cratera etiam argenteum capacitatis ad amphoras usque
 CCC et LX. Ejus capacitatis est mensuratio conperta nobis
 hoc modo: dies sacer cum convivium etiam celebre exhibe-
 bat, ad quod convivium tot amphoris repletum esse vas con-
 stat. Enimvero vas istud insculptum erat atque carlatum na-
 valibus praeliis quae Xerxes apud Peloponnesum militaverat.
 Erat inter illa carlamina et sella regalis scalpta insertaque
 operi ex auro, stellata lapidibus et ex pretio insignis. Impende-
 bat autem etiam sellam istam vertigo quaedam ad modum
 mundi figurata, quam ipsam quoque responsa sub praesen-
 tiam regii spiritus dare omnes pariter asserebant. Propter

vero eam est sita lyrae facies ex arte ejusmodi, ut nihil demul-
 let ab ea lyra quae sit canora: sic ista etiam ad canendum uti
 solent; nam et sponte plerumque spiritu tactam canere haec
 lyram noverant. Et juxta viseres veluti thecam poculorum
 XVI cubitis erectam, supraque eam thecam congestam effi-
 giem altitudinis per cubita LXXX una cum gradibus LXXX
 ibi demum et fons fictus est, et aquila aurea supersisteret
 adeo effigiata daedale, ut pan-is alis omnem illius operis am-
 bitum tegeret. Namque et arbores scalptae et myrtili quaedam
 ramosae ibidem notabantur, omnes istae de auro. Multa praeterea
 illic fuere, quae quoniam neque abundantiae suae neque
 magnitudinis pretiive facile offenderint fidem, censeo
 praetermittenda. Nunc vale. »

λεται τὰς ἡμετέρας πόλεις καὶ καταδυναστεύσαι. • Καὶ οὕτως εἰς φυγὴν τραπέντες ἅπαντες κατεδίωκον (2) ἀλλήλους, καὶ οὕτως ἔθνος ἐπὶ ἔθνος αὐτῶν ἐπολέμουν καὶ (3) εἰς φυγὴν ἐσαλεύοντο. Εἰσὶ δὲ οἱ τούτων βασιλεῖς κβ', καὶ κατεδίωξα ὀπίσω αὐτῶν ἐν δυνάμει ἄχρις ἂν ἐνίσχυσαν (4) ἐν τοῖς θυσὶν ὄρεσι τοῖς μεγάλοις, ὧν ἡ προσηγορία οἱ Μαζοὶ τοῦ Βορρά, καὶ οὐκ ἐστὶν εἰσόδος οὔτε ἐξόδος ἐτέρα τῶν μεγάλων ἔκεινων ὁρέων· ὑπερβάλλουσι γὰρ εἰς ὕψος τὰς τοῦ οὐρανοῦ (5) νεφέλας, καὶ οὕτως ἐκταταμένα εἰσὶ τὰ ὄρη ὡς τείχη δύο ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων πρὸς βορρᾶν ἕως τῆς μεγάλης θαλάσσης τῆς ὑπὸ ἄνσον (6) καὶ τὸν σκοτεινὸν τόπον. Καὶ παντοίας ἐτεχνησάμην τέχνας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξοδὸν ἐκτὸς οὐ εἰσῆχθησαν τόπου τῶν μεγάλων ὁρέων· ἔχει δὲ εἰσόδος μέσον τῶν μεγάλων ὁρέων βασιλικὰς πύλεις μς'. Αὐθὺς οὖν ἐξελιπάρησα τὴν ἄνω πρόνοιαν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου, καὶ εἰσήκουσέ μου τῆς δεήσεως. Καὶ προσέταξεν ἡ ἄνω πρόνοια τοῖς δυσὶν ὄρεσι, καὶ ἐσαλεύθησαν καὶ περιεπάτησαν εἰς ἀμύλλαν ἕκαστον αὐτῶν πῆχεις ιβ'. Καὶ ἐκεῖ ἐποίησα πύλας χαλκίας πηχέων κβ' (1. ιβ') τὸ πλάτος καὶ ὕψος πηχέων ζ' ἀσφαλῶς, καὶ καταχρίσας τὰς αὐτὰς πύλας ἀσκήτω (7) ἔσωθεν (8) καὶ ἔξωθεν, ἵνα μήτε πῦρ μήτε σίδηρος ἢ οἰαδήποτε ἐπίνοια δυνήσωνται ἀναχαλεῦσαι τὰς πύλας· τὸ γὰρ πῦρ ἀγόμενον εἰς αὐτὰς σβέννυται, καὶ ὁ σίδηρος συντριβέται. Καὶ ἔξωθεν τούτων τῶν φοβερωτάτων πυλῶν ἐθέμην ἐτέραν οἰκοδομὴν διὰ λίθων πετρῖνων, ἕκαστου ἔχοντος πλάτος πηχέων ια' καὶ ὕψος πηχέων κ' καὶ εὖρος πηχέων ξ'. Καὶ οὕτω ποιήσας κατέκλεισα τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν, ποτίσας τοὺς λίθους κασσύτερον σὺν μολύβδῳ σμήζας καὶ καταχρίσας τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν τῷ ἀσχυτίνῳ, ὅπως μὴ τι ἰσχύσῃ κατακυριεῦσαι τῶν τοιούτων πυλῶν, ἐπονομάσας καὶ τὰς πύλας Κασπίας (9). Εἴκοσι δύο βασιλεῖς ἔκλεισα ἐκεῖ [εἰς ὀκταχόσια τρία καθ' ἓν (10).] Καὶ ἐστὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐθνῶν Μάγῳγ (11), Κυνεκέφαλοι, Νοῦνοι,

Φονοκεράτοι, Συριασσοί, Ἴωνες, Καταμόργοροι, Ἰμαντόποδες, Καμπάνες, Σαμάνδρεις, Ἰππύεις, Ἐπάμβοροι. Καὶ ἐκαθάρισα τὰ μέρη τοῦ βορρᾶ ἐκ τούτων τῶν δυσσεβῶν, κλείσας καὶ ἄλλα τείχη δύο παμμεγέθη εἰς τὴν ἀνατολὴν πηχέων ρκ' καὶ εἰς τὴν δύσιν πηχέων π', καὶ εὖρος πηχέων κδ'. Διεχώρησα δὲ (12) ἀνὰ μέσον Τούρκων καὶ Ἀρμενίων, ἀκείθεν ὄρημας εἰς αὐτοὺς ὡς λέων εἰς θήρας, καὶ ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ ἅπαντας αὐτῶν καὶ τὸν αὐτῶν βασιλέα καὶ ἐσκόλευσα τὰ μέλαθρα αὐτοῦ, τοῦ καλουμένου Κάνου (13), καὶ ἐπέθη εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν. Εὐρὸν δὲ ἐκεῖ καὶ Κανδαύλην τὸν υἱὸν Κανδάκης τῆς βασιλείας Ἰνδικῆς γῶρας σὺν τῇ αὐτοῦ γυναικὶ ἐν οἴκῳ ἡσφαλισμένους. Καὶ ἐξελὼν αὐτοὺς ἐπυθανόμην παρ' αὐτοῦ πῶς ἐχειρώθη ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀπεκρίθη λέγων, ὅτι « Πρὸς θήραν ἐξῆλθον εὐφρανθῆναι βουλόμενος σὺν τῇ ἐμῇ γυναικὶ ἐπὶ χώρας ὀδεύοντες, ἔχων μετ' αὐτοῦ πεντακοσίους παῖδας μετὰ λεοντοπάρδων καὶ κυνῶν καὶ ἱεράκων· καὶ ἄφω ἐπέβησαν εἰς ἡμᾶς καὶ ἀπέκτειναν τοὺς σὺν ἐμοὶ ἅπαντας, ἐμὲ δὲ χειρωσάμενοι καὶ τὴν ἐμὴν σύζυγον ἤγαγον πρὸς τὸν αὐτῶν βασιλέα, καὶ ἐφρούρησεν ἡμᾶς βουλόμενος θυσίασαι τῷ αὐτοῦ θεῷ. Καὶ νῦν καλοκαγαθία παρήγαγε ἐνταῦθα, καὶ ἰδοὺ ἐσμέν ἐνώπιόν σου, δέσποτα παγκράτιστε. » Καὶ ἐκλείψατο φυλαχθῆναι αὐτοὺς καὶ παντοίας τιμὰς ποιῆσαι αὐτοῖς, καὶ μεθ' ἡμέρας δύο ἀπέστειλα αὐτοὺς πρὸς Κανδάκην τὴν βασιλίσσαν. Ἐρρωσθε.

ΚΕΦ. Α'.

Γράφει καὶ ἕτερα γράμματα Ἀλέξανδρος τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ὀλυμπιάδι γενόμενος ἐν Βαβυλῶνι, μέλλοντος αὐτοῦ ἐκλιπεῖν τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον καὶ τελευτῆσαι, περιέχοντα οὕτως (1). Μεγάλην τινὰ φασιν τῶν δαιμόνων τὴν προβλεψίαν. Γυνὴ τις ἔτεκε βρέφος, τὰ μὲν ἄνω τοῦ σώματος ἕως τῶν λαγόνων (2) ἀνθρώπου πάντα κατὰ φύσιν, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν μηρῶν ἕως κάτω, θηρίῳ ἦσαν προτομαὶ (3), ὥστε εἶναι παρόμοιον τὸ παιδίον τῇ

hisdem fere verbis ut apud nostrum, at contractius. || 1. καὶ ἀποκτενεῖσι B. || 2. καὶ κατεδ. cod. || 3. βασιλεύμενον καὶ τῶν ἐσχάτων ἐμπροσθεν εἰς φ. ἰσ. cod. || 4. ἕως εἰσῆλθον C. || 5. τῶν ἄνω B. || 6. sic cod. B; om. hæc C. || 7. ἀσκήτων cod. B, μοχ ἀσχυτίνῳ; cod. C. ἀσκήτω et ἀσχυτίνῳ. Quid lateat nescio. Cf. p. 138 extr. || 8. ἄνωθεν cod. || 9. καθμίδας cod. || 10. excludisse aliqua videntur. || 11. μάγων cod. reliqua nomina omnia accusativo casu exhibet cod. Cf. nomina horum recensum nostrum vix similem p. 138. Corrupta acutiores sanare tentent. || 12. Seqq. unus B. exhibet || 13. αὐτοῦ καλούμενον κάνον cod.

Cap. XXX. Sequentem quoque narrationem ex epistola petitam esse unus cod. B indicat. Cod. A pergit ita: Ταύτης τῆς ἐπιστολῆς πεμφθείσης Ὀλυμπιάδι τῇ μητρὶ, μετ' ὀλίγων ἡμερῶν ὄντος αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι καὶ μέλλοντος μεταλλάττειν τὸν βίον, μεγάλην τινὰ ἐμφασιν ποιεῖται τὸ δαιμόνιον. || 2. τοῦ ὀμφαλοῦ A. || 3. προνομαὶ B. θηρίων ἦσαν προνομῆς ἐχόντων C. θη-

XXX. His scriptis cum Babyloniam iret Alexander, mirum portentum atque evidens ad exitium fuit. Nunciata quippe est mulier fetum ejusmodi peperisse, cujus prioris corporis pars pube tenuis ad hominem congruebat: enimvero quæ insecuta corporis, erant omnia beluina, prorsusque qualem Scyllam homines fabulantur: nisi hoc uno devertat, non enim caninis capibus lupinise, enim leoninis atque pardorum, suum etiam et ursorum omnem inguinum ambitum texerat, spirantibus bestiis: etiamsi pars superna humanaque emortua jam et colore atro cum desitu spiritus

visebatur. Id monstri ubi mulier quæ foeta fuerat enixa est, statim ipsa invecum ad regem detulit, Alexandroque habere mirum quod ostenderet, præjudicavit. Igitur ingressus qui regi miraculum monstraret, offendit eum in cubiculo meridiano somno tunc deditum. Sed ad strepitum irruentis cum expurgatus foret, audissetque causam, mulierem induci jubet. Ingressa igitur statim facessere universos e præsentī mulier edicit, ipsa vero revelat nudatque quod vexerat, profiteturque se peperisse. Ergo ad miraculum visionis ejusmodi jubet statim Alexander pro-

καλουμένη Σκύλλη· ἦσαν γὰρ αἱ προτομαὶ (4) λεόντων καὶ ἀγρίων κυνῶν· καὶ (5) τούτων ἦσαν αἱ μορφαὶ πᾶσιν εὐδαίμονι, ὥστε γινώσκειν τὸν ἐκάστου τύπον. Ἡ δὲ τοῦ παιδίου προτομή (6) ἦν τεθνηκυῖα, τὸ ἐν (7) μέρῳ τῷ καὶ ἀνθρώπου μορφήν εἰκονίζον· τὰ δὲ ἄλλα μέρη κινούμενα καὶ ζῶντα. Ἄμα δὲ τῷ τεκεῖν τὴν γυναῖκα τὸ βρέφος ἐμβαλοῦσα αὐτὸ εἰς τὸ βράχιον (8) καὶ κατακαλύψασα παραγίνεται ἐπὶ τὰ βασιλεῖα Ἀλεξάνδρου καὶ εἶπε τῷ ἀγγέλῳ αὐτοῦ· « Μήνυσόν με τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ περὶ τίνος πράγματος θαυμαστοῦ, ἐπειδὴ βούλομαι αὐτῷ δεῖξαι (9) ». Ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος ἐτύγγανεν ἀναπαυόμενος μέσον ἡμέρας ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ· Ὡς δὲ ἠγέρθη, ἤκουσε περὶ τῆς γυναικὸς καὶ ἐκέλευσεν εἰσαγεσθαι αὐτήν. Τῆς δὲ ἐλθούσης, ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἀποστῆναι πάντας τοὺς παρόντας· καὶ ἐξελθόντων πάντων ἔδειξεν αὐτῇ ἡ γυνὴ τὸ γεγεννημένον τέρας, φάσκουσα αὐτὴν αὐτὸ τετοκεῖναι. Τοῦτο δὲ ἰδὼν ὁ Ἀλεξάνδρος ἐθαύμασε, καὶ εὐθέως ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι σημειολύτας καὶ μάγους σοφοὺς τε. Καὶ τούτων ἐλθόντων μετὰ καὶ Χαλδαίων ἐκέλευσε τὴν σύγκρισιν ποιήσασθαι περὶ τοῦ παιδίου τούτου τοῦ γενηθέντος αὐτοῖς, ἐπαγγειλόμενος (10) αὐτοῖς θάνατον ἐάν μὴ εἰπωσιν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν. Ἦσαν δὲ οἱ ἐπιδοξότατοι καὶ συνετώτατοι τῶν Χαλδαίων πέντε, καὶ ὁ μὲν εἰς αὐτῶν κατὰ τέχνην πολλὴν διέφερε πάντων, ὃς (11) οὐκ ἐτύγγανε κατὰ τύχην παρεπιδημῶν· οἱ δὲ παρόντες ἔλεγον (12) ἔσεσθαι τοῖς πολέμοις τὸν Ἀλεξάνδρον ἰσχυρότερον πάντων καὶ κατακυριεύσειν πάντων τῶν ἐθνῶν· τὰ γὰρ ζῶα τὰ ἀλκιμώτατα

ἔφασαν εἶναι τὰ ἔθνη ὑποταγμένα τῷ ἀνθρώπινῳ σώματι. Καὶ οἱ μὲν τοῦτο ἐσήμαινον. Μετ' αὐτοὺς δὲ παρεγένετο ὁ ἕτερος (13) Χαλδαῖος πρὸς Ἀλεξάνδρον, καὶ ἰδὼν τὴν διάθεσιν τοῦ παιδίου (14) ἀνεβόησεν μεγάλως θαυμάσιον καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διέρρηξεν δεινοπαθῶν. Ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος ἰδὼν αὐτὸν περιπαθῆ γενόμενον ἠγωνίσασεν αὐτῷ μετρίως, καὶ κελεύει αὐτὸν θαρροῦντα λέγειν τὰ ἐκ τοῦ σημείου θεωρούμενα· Ὁ δὲ λέγει ταῦτα· « Βασιλεῖ, οὐκέτι συγκρίνη (15) τοῖς ζῴσι. » Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου ἀπαιτοῦντος αὐτὸν τὰ τῆς συγκρίσεως τοῦ σημείου ἀπεκρίθη αὐτῷ ταῦτα· « Κράτιστε βασιλεῦ πάντων ἀνθρώπων, ὁ μὲν τύπος ὁ ἀνθρώπινος σὺ εἶ· τῶν δὲ θηρίων αἱ μορφαὶ οἱ περὶ σε ὄντες εἰσὶν. Καὶ εἰ μὲν αὖτὰ ἄνω μέρη ἔζη καὶ ἐν κινήσει ἦν, καθάπερ καὶ τὰ ζῶα τὰ ὑπὸ τούτων ὄντα, εὐάρμοστον (16) ἦν καὶ ἀγέθον τὸ σημεῖον· ὥσπερ [δὲ] τοῦτο μετέστη ἐκ τοῦ ζῆν, οὕτω καὶ σὺ, βασιλεῦ (17)· καὶ ὅν τρόπον τὰ θηρία τὰ ὑπὸ τούτων ὄντα (18) φρόνησιν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄγρια τυγχάνουσι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οὕτω καὶ οἱ περὶ σε ὄντες διακίεονται ἀγρίως πρὸς σε (19). » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Χαλδαῖος ἐξῆλθε. Τὸ δὲ βρέφος καὶ αὐτὸν εἶπεν. Καὶ ταῦτα ἀκούσας Ἀλεξάνδρος τὰ κατ' ἑαυτοῦ διετύπου πράγματα κατ' ἡμέρας (20).

ΚΕΦ. ΛΑ'.

Τοῦ δὲ Ἀντιπάτρου ἐπαναπαύσαντος Ὀλυμπιάδης τῇ μητρὶ Ἀλεξάνδρου, ἐποίησεν εἰς αὐτὴν ὅπερ ἐβούλετο καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου πλεονάκις γραφούσης (1) αὐτῷ

ρίων ἀγρίων πρότερον Α. || 4. προνομαὶ BC. || 5. καὶ τούτων.. γινώσκειν τὸν om B. || 6. προνομή C. || 7. τὸ ἐν... καὶ ζῶντα om B. || 8. προκόλιον Α. || 9. ἔχω τι περιχρήσιμον αὐτῷ ἐμφανίσαι Α. || 10. ἀπειλήσας Α. || 11. hęc om. C, eorum loco ponens : καὶ εὐστόχως ἔλεγε τὰ συμβησόμενα. οἱ δὲ ἕτεροι ἔλεγον. || 12. C. ἀπερνήσαντο ἰσχυρότατον καὶ φοβερώτατον ἔσεσθαι τὸν Ἀλεξάνδρον τοῖς πολεμίοις καὶ κυριεύσειν πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐδὲνα ἄλλον αὐτοῦ εἶναι καρτερώτερον. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες ἀπὸ τῆς λαγῆσαν. || 13. π. ἕτερος B. ὁ ἄλλος X. ἐκ τῆς ἀποδημίας Α. καὶ ὁ κατὰ πολλὴν διαφέρειν περὶ τῆς τέχνης Χαλδαῖος C. || 14. κατὰ C. || 15. οὐκ ἔστι συγκρίνηαι B C. οὐκέτι συνετοὶ (1. σὺ τοῖς) ζῴσι καταριθμητοὶ (καταριθμητός εἰ)· ἀλλὰ τὸ σῶμα σου ἰσχυρότερον τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει Α. || 16. εὐάρμοστον.. τὸ σημ. exc. in B. || 17. add. Α : κεχώρισαι εἰς τοὺς μηκέτι ὄντας. || 18. ὄντα. οὕτω καὶ οἱ περὶ σε· οὐτε γὰρ φρόνησιν ἔχουσιν etc. B. || 19. subjicit Α manca hęc : ὅτε δὲ πολλάκις (πολύς αὐτοῖς;) συγκρίσεις, σοι (σου;) κατὰ τὴν οἰκουμένην [όντος], σοῦ [δὲ] τελευταῖαντος, τῶν περὶ σε διενεγκάντων (οἱ π. σ. δ. ?) τὰ περὶ πλεονασμῶν φώνουν· φονεύσουσι?). V. Valerius. || 20. cod. Α : ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος ἀκούσας ταῦτα εἶπεν· Ὁ Ζεῦ, τὴν μὲν ἐπιβουλὴν ἐπὶ τῇ ἡμᾶς ἐπὶ τέλος ἄγειν **· διὸ οὕτως σοι ἔδοξεν, δέχου καὶ μοι τοιοῦτον ὄντα θνητὸν. » Τοῦτο δὲ ἠδούλετο λέγειν, ὅτι καὶ Διονυσὸς διὰ τὴν ἐπιβάνειαν τῶν ἀπ' ἑαυτοῦ κατεργασθέντων (suppl. θεοῖς συνέστιος) ἐστίν, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Ἡρακλῆς, τῶν περὶ σε ἀποδεδειγμένων εἰς ἀπασαν τὴν οἰκουμένην ἄξιον (τε) θεοῦ· συνέστιον γενεσάει. καὶ αὐτὸν ἔκρινε [διὰ] τῶν ἔργων [τῶν] ἀποδεδειγμένων εἰς ἀπασαν τὴν οἰκουμένην ἄξιον (τε) θεοῦ· συνέστιον γενεσάει.

Cap. XXXI. 1. Α ἰτα : Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Ὀλυμπιάδος πλεονάκις γραφούσης περὶ τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ Δεινοπαρούσης πε-

digiorum interpretes convenire ac profiteri ecquid ejusmodi novitas minaretur, interminaturque quam sancte nisi ex fide dixerint. Unus igitur e praesentibus magno cum genitu regi separato, « Eheu, inquit, malorum omnium, eheu, mi rex! non enim jam bonus neque inter vivos homines ultra nominabere. » Sed cur ista sentiret interpres cum rex diligentius quaereret, haec addit : « O quid enim, inquit, o vir summe, quicquid ex homine fetus hic habet, ad te pertinet : quod vero est subter atque beluile, quicumque tibi subditi sunt et subjecti. Si igitur ea pars quae superna est viveret et moveretur, sicuti haec, quae infra sunt, faciunt, tu sane obtineres ac dominare cunctorum. Sed quoniam secus est, in contrarium intelligendum : nisi quod ii quoque

ipsi dissidebunt, neque congruent : vides enim dispar formas, neque inter se amicas, ac prorsus beluile servientes : atque hi quidem inter se omnes te oppetente dissentiant dimicabuntque. » His dictis, interpres ierat aversurus scilicet si qua posset et exustus religiosius portenti illius minas. Alexander vero animo consternatus cum genitis sic ait : « Pro bone Jupiter, quam bona res est ignorare metuendum! » Sed hactenus illa animi commotio fuit. Ceteroqui viriliter et decore omnem expectatam mortis impetum opperiebatur. Quippe qui praeter cetera eo quoque se solaretur, quod divinis honoribus haud procul foret.

XXXI. Ergo occasio moriendi talis fuit. Mater ejus ad eum scripserat super Antipatri et Divinopatri (Cleopatras?)

περὶ τοῦ Ἀντιπάτρου (ἤθετο γὰρ ὡς μήτηρ περὶ Ἀλεξάνδρου) καὶ βουλομένης αὐτῆς διελθεῖν εἰς τὴν Ἡπειρον, διεκώλυσεν αὐτὴν ὁ Ἀντίπατρος. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου δεξαμένου τὰ γράμματα Ὀλυμπιάδος τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ γνοὺς δι' αὐτῶν τὴν ἐνεστηκυῖαν τῇ μητρὶ αὐτοῦ λύπην, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀντίπατρον Κρατερόν (2) τοῦνομα εἰς Μακεδονίαν ἐπιμαλητὴν αὐτῆς γεγνημένον. Αἰσθόμενος δὲ Ἀντίπατρος τὴν ἐπίνοιαν Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν ἀφίξιν Κρατεροῦ καὶ εἰδὼς τοὺς στρατιωτὰς ἀνακομιζομένους ἀπὸ Ἀλεξάνδρου εἰς Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν, ἔνεκεν τούτου ἐφοβήθη λίαν, καὶ ἦλθεν εἰς δολοφονίαν Ἀλεξάνδρου, φοβούμενος περὶ ὧν ἐπέγραψεν εἰς Ὀλυμπιάδα, μή ποτε εἰς παραφυλακισμὸν ἔλθῃ καὶ κακῶς τιμωρηθῇσεται (3). ἤκουσε γὰρ τὸν Ἀλεξάνδρον ἐπιβεβηκέναι πολὺ πρὸς ὑπερηφανίαν διὰ τὰς ἐπιτελούμενάς αὐτῷ πράξεις. Καὶ τοῦτο διαλογιζόμενος ἐσκεύασε φάρμακον δηλητηριον, ὃ οὐκ ἔφερεν ἀγγεῖον οὔτε χαλκοῦν οὔτε ὑάλινον, οὔτε κεράμιον, ἀλλ' εὐθὺς ἐρρήγγυτο· ἐν μολιβδίνῃ οὖν πυξίδι βαλὼν τὸ φάρμακον ὁ Ἀντίπατρος καὶ περικαθάψας ἄλλῃ πυξίδι σιδηρᾷ ἔδωκε τῷ ἰδίῳ υἱῷ, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Βαβυλῶνα Ἰόλλα (4) τῷ πιγκέρνῃ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, συλ-

λαλήσας αὐτῷ ὑπὲρ τῆς τοῦ φαρμάκου δεινότητος καὶ θανατηφόρου δυνάμεως (5), ὅπως ἐάν τι ἑαυτοῦ ἐν τοῖς πολέμοις ὑπὸ τῶν πολεμίων συμβῇ, δεξάμενος καλὸν (6) τέλος λάθῃ (7). Ἀφικόμενος δὲ ὁ υἱὸς Ἀντιπάτρου εἰς Βαβυλῶνα συνελάλησεν Ἰόλλῃ τῷ πιγκέρνῃ Ἀλεξάνδρου λάθρα περὶ τῆς τοῦ φαρμάκου δόσεως (8). Ἐτυχε δὲ Ἰόλλας τότε ἐν λύπῃ φερόμενος πρὸς Ἀλεξάνδρον· πρὸ ὀλίγων γὰρ ἡμερῶν παύσαντος Ἰόλλου, ὁ Ἀλεξάνδρος βράδην κατὰ τῆς κεφαλῆς δεδιωκὼς ἐτραυματίσεν αὐτὸν δεινῶς· θνεν ὁ Ἰόλλας ὀργιζόμενος Ἀλεξάνδρῳ ὑποὐργησε τῷ Ἀντιπάτρῳ υἱῷ πρὸς τὸ παρανόμημα. Παρέλαθε δὲ σὺν αὐτῷ ὁ Ἰόλλας Μῆδιόν τινα συνηδικημένον αὐτῷ. Διετάξαντο οὖν εἰς ἑαυτοὺς πῶς δώσουσι τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὸ φάρμακον πιεῖν. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου ἀναπαυσσαμένου ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ ἀπὸ δειπνοῦ μεγάλου γενομένου, προσῆλθεν αὐτῷ τῇ ἐπαύριον Μῆδιος ἀξίῳ αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (9). Καὶ πεισθεὶς Ἀλέξανδρος τῇ τοῦ Μηδίου δεήσει, ἤκεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον αὐτοῦ. Συνανεκλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ τινεῖς (10). Τὸ δὲ μέλλον γίνεσθαι διὰ τοῦ φαρμάκου φόνιον ἐπιβούλευμα Περδίκκας τε καὶ Πτολεμαῖος καὶ Ὀλκίος (11) καὶ Ἀντίγονος καὶ Φίλιππος

καλίζεται μήτηρ οὐσα ἀνθρώπου. Καὶ λέγει μὲν Ἀντίπατρος ἃ βούλεται. Καταγράφει γὰρ αὐτῆς τὴν ἀτοπίαν καὶ διὰ ταῦτα πάλιν (φαμένη) εἰς Ἡπειρον διαδραμεῖν ἐβούλετο. Ἀλέξανδρος [δὲ], διαγνοὺς τὴν ἐνεστῶσαν πρὸς τὴν μητέρα Ἀντιπάτρου λύσαν ἔχθραν καὶ μεταπέψασθαι τὸν Ἀντίπατρον, πρὸς αὐτὴν εἰς Μακεδονίαν ἀπέστειλε Κρατερόν. αἰσθόμενος οὖν Ἀντίπατρος τὴν ἐπίνοιαν Ἀλεξάνδρου τῆς στρατιωτικῆς λειτουργίας, ἐπεβούλευεν αὐτῷ φόνον, εὐλαβοῦμενος μή ποτε εἰς προπηλακισμὸν ἔλθῃ etc. Quae sequitur in cod. A pagina adeo exesas et evanidas literas habet, ut vix una alteraque vox legi queat. || 2. B et C ubique κάρτερος. || 3. κ. x. ἐτιμ. add. ex C. || 4. Ἰόλλῃ... Ἰούλλῃ codd. ubique. Mox pro πιγκέρνῃ codices B C ἐπικέρνῃ, sicuti etiam in sqq. In cod. A est ἀρχινοχόρῃ. || 5. καὶ δεινῆς κατασκευῆς αὐτοῦ add. C. || 6. καλὸν om. B. || 7. C addit: καὶ ἐάν αὐτὸν τὸν Ἀλεξάνδρον θανάτῳ ἀπολέσῃ διὰ φαρμάκου, ἔσται μοι γαμβρός καὶ τὴν ἐμὴν θυγατέρα [γυναῖκα ἔξει]. || 8. καὶ δεινότητος add. C. Dein B: τοῦ Ἰούλλου οὖν ἐν λ. φερομένου π. Ἀλ. || 9. add. C: εἰς τὸ ἀνακλιθῆναι ἐν δειπνῷ. || 10. Antecedunt in A: ἦσαν δὲ οἱ παρόντες κ'. Περδίκκας, Δι... ανος, Πύθων, Λεονάτος, Κα... , Πύθεστος [Πευκίστης], Πτολεμαῖος, Λυσίμαχος, Φίλιππος ὁ ἱατρός, Νίσαρχος, Κριτίας, ..άνωρ, Ἡρακλίδης, Εὐρ... πιος, Ἀρίστων Φαρσάλιος, Φιλ... μηχανικός, Φιλώτας, (alia 3 nomina, quae legi jam nequeunt). || 11. sic AB; Ὀλκίος C. Ὀλκίας alibi. Seqq. καὶ Ἀντίγ. (Ἀντίσχος cod.)... Λυσίμα-

simulatibus, petebatque ut ob id ipsum ad Epirum ire cunderet. Sed enim Alexander cum id virorum jurgium duci vellet, statuit Antipatrum ad sese venire ex Macedonia, alio in locum ejus substituto. Quod ubi factum est, venenum Antipater laborat curiosum admodum efficaxque, idque per ministrum regi dari in convivio exegit potio. Igitur rex mox lectulo datur, ac diebus compluribus cum illa perniciē conluctatus, tandem causam ejusdem periculi esse ab Antipatro cognovit.

Id insecuta est quedam veluti indignationis caelitidis ostentatio. Nebula quippe admodum crassa foedaque interfusa omni aeri sudo die cuncta in tenebras verterat. Tum repente e nubibus draconis effigies ignitissima caelitus labitur mare usque, unaque cum illo praestantis aquilae species volabat. Quod ubi factum est, Jovis quoque Babylonii simulacrum nutare coepit. Et hisce factis, rursus draco una cum aquila sua ad caeli convexa remeavit, aquila sane vehens stellae ejusdem fulgidum globum. Quod ubi homines visitavere, veluti praenuntiante divinitate quod gerebatur, Alexander quoque spiritu protinus vacuatur ac moritur.

Per his autem multa contentio erat cupientibus regem in

PSEUDO-CALLISTHENES.

regno Persico sepelire, proque deo Mithra religionibus consecrare. Enimvero Macedones ad Macedoniam corpus indidem ferri, et solo patrio sepulchrisque majorum inferendum putant. Tum Ptolemaeus, quod enim sciret apud Babyloniam Jovis oraculum esse veridicum, ejus dei sententiam differt, perinde uti jus erat (jussisset Reg.), consulturus. Deusque interrogatus sic ait:

Accipe quae regis sedes cultusque dicetur.
Urbs collitur Nilii propter umbrosa fluentia,
Aequoris in gremio, cereali dives anona,
Nomine Amazonidos quae dicitur inclita Memphis.
Hic sibi templa dari sacrata sede recepto
Jussit cornigero genitus sub honore Lyaei.

XCI. Dato igitur hoc responso, nullus omnium refragatus est, quin ita fieret, ut deus jussisset. Igitur in Aegyptum corpus Alexandri ferebatur feretro quidem regaliter exornato, tumultuario vero conditorio e plumbi materia, quodque esset unguinibus atque pigmentis, quae servandis corporibus sunt, tutius permanere. Ut igitur pompa vehiculoque regali ad Pelusium advenit nunciatus est, omnes ejus regionis procures ac sacerdotes una cum diis ac religionibus

καὶ Σέλευκος καὶ Λυσίμαχος καὶ Εὐμένης καὶ Κάσσανδρος οὐκ ᾔδεισαν· οἱ δὲ ἄλλοι πάντες οἱ συνανακειμένοι Ἀλέξανδρον μετεilhφεισαν τῆς παρανόμου πράξεως τοῦ φαρμάκου, καὶ συμπεφωνηκότες ἦσαν Ἰόλλας τῷ οἰνοχῶν τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, δεδωκότες ὄρκους ἀλλήλοις, ἓνα (12) διὰ τῆς κακοτέχνου ἐνέδρας ἀπαλλάξωσι τὸν ζῆν τὸν βασιλέα Ἀλεξάνδρον· ἐπεθύμουν γὰρ οἱ παράνομοι τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου ἰδεῖν, ὥστε κατασχεῖν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ. Συνανακλιθέντος δὲ αὐτοῖς, προσήνεγκεν αὐτῷ Ἰόλλας ποτήριον ἄδολον· λόγου δὲ προσπεσόντος διατριβῆς ἔνεκεν (13) καὶ διελθλυθὸς ἱκανοῦ χρόνου καὶ ᾗδῃ τοῦ πότου παρεκτείναντος, ἐπέδωκεν ὁ Ἰόλλας ἕτερον ποτήριον ἔχον τὸ φάρμακον. Δεξιόμενος δὲ Ἀλέξανδρος σὺν τῇ συντυχίᾳ (14) καὶ πῶν ἐξαίφνης ἀνεδόθησεν ὡς τῷ πεπληγῶς διὰ τοῦ ἥπατος. Μικρὸν δὲ ἐπισχὼν χρόνον καὶ τὴν ὁδὴν ἐγκαρτερήσας ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν, ἐντειλάμενος τοῖς παρούσιν ἐπὶ τῷ δαίπνῳ μένειν.

ΚΕΦ. ΑΒ'.

Οἱ δὲ ἀγωνιάσαντες διέλυσαν παραγρῆμα τὸ δαίπνον ἔξωθεν δὲ ἱστάμενοι ἀπεκαρδόκουν τὸ συμβεβηκένον (1). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἑαυτὸν προιέμενος, «Ὁ Ῥωξάνη, φησὶ, μικρὸν ἔμοι χάρισαι σεαυτὴν.» Καὶ ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενος ἀπῆλθε εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ κατεκλίθη. Ἡμέρας δὲ γενομένης ἐκέλευσε τὸν Περδίκκην καὶ Πτολεμαῖον εἰσελθεῖν πρὸς αὐτόν· εἶπε δὲ ὅπως ἄλλος τις μὴ εἰσέλθῃ σὺν αὐτοῖς, ἄγχις ἂν ἀσθῆται. Ἐξαίφνης δὲ ἐκ τῶν Μακεδόνων ἐγένετο βοὴ καὶ συνδρομὴ πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ παλατίου τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὸ ἀνελεῖν τοὺς σωματοφύλακας αὐτοῦ, οἱ μὴ δείξωσιν αὐτοῖς τὸν βασιλέα. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου πυθνανομένου περὶ τοῦ θορύβου, προσῆλθεν αὐτῷ Περδίκκας (2) καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῇ Μακεδόνων. Προσέταξε δὲ Ἀλέξανδρος τὴν κλινὴν αὐτοῦ ἐπαρθῆναι καὶ τεθῆναι εἰς ἓνα τόπον ὁρίσας

χος add. ex C. || 12. ἀλλήλοις· ἐπεθύμουν γὰρ ἰδεῖν πραγμάτων Ἀλεξάνδρου. B. || 13. addit B: τοῦτο πῶν ᾔδει, quae dicitur, addens mox e C verba καὶ ᾗδῃ τ. π. παρεκτ. || 14. Ἀλ., ὡς ἦν συνάρον λόγους τινὰς μετὰ τῶν ἀνακειμένων καὶ πῶν. C. |

Cap. XXXII. 1. Cod. C pergit ita: Καὶ εὐθὺς ὁ ἄνθρωπος ἐμελανοῦτο, καὶ οἱ ἑστέρες τὸ πρᾶγμ' ἐπὶ φέροντες βλέπειν τὴν ἐκτὴν ἡμῶν λαμπρότητα. Ἐγνωνὼς δὲ Ἀλέξανδρος τὸ εἰς αὐτὸν πρᾶγμ' ἐπὶ φέροντες, οἰμώξας σὺν δάκρυσιν ἔφη τοῖς συνανακειμένοις: «Λοιπὸν, λέγων, ὡ φίλοι μου, λοιπὸν τοῦ καθεύδειν· οὐκέτι Ἀλέξανδρος μετ' ὑμῶν, οὐκέτι τῆς φωνῆς μου ἀκούετε, εἰς αὐτὸν σὺν ἐμοὶ ἔσεσθε. Οἱμοί, πρὸς ᾗδῃ κατεπίγομαι φθίσαι. Καὶ, ὡ Ῥωξάνη, ἔφη, μικρὸν ἔμοι χάρισαι σεαυτὴν.» Καὶ ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενος κατεκλίθη εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ. Ταῦτα Μακεδόνες ὡς ἤκουσαν, τοῦ δαίπνου εὐθὺς ἐκστασαντο, καὶ τὸν θῆνον ἐκ πολλοῦ πόνου ἐλεεινῶς ἐποίουν, καὶ «Ὁ οὐδὲν τι γέγονεν, ἔλεγον, καὶ τίς ἡμῶν ἐσέσσε τῆς τῆς τῶν λύχων; Τίς τὴν τῶν Μακεδόνων καταλαβεῖν ἠθέλησε δύναμιν; Τίς δὲ καὶ τὴν ἡμῶν χαρὰν εἰς πένθος μετέστρεψε; καὶ τί δὲ καὶ ἡ ἐσπέρα ταύτη γέγονεν ἡ παγκακίστη, ἡ φονεύτρια; Διὰ τί δὲ ὁ ταῦτα κατατολμήσας παραγρῆμα ἀνάρπαστος ἐκ ἐγγόνων, ἀλλὰ τελευτήσαςτος Ἀλεξάνδρου, αὐτὸς τοῖς ζωσὶ συνῆ; Λοιπὸν Μακεδόνας διαβὼν θρήνος καὶ μέλος καὶ οἶα, καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν ἡ νύξ ἐτελεύτησεν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτεν, ἐκέλευσε δὲ Περδίκκην καὶ Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον εἰσελθεῖν πρὸς αὐτόν etc ut in B. Narrationem codicis A integram dare non possumus, quoniam initium ejus in paginam incidat ubi verba fere omnia prorsus sint oblitterata. Quae in sequenti pagina supersunt, ita se habent: ... τὸν καλούμενον Εὐρράτην, ὃς διὰ μέσης τῆς Βαβυλωνίας διαρρεῖ. Ταύτην ἐκέλευσε ἀνοῖσαι καὶ μηδένα προσεφύγειν· πάραυτα ὃν τρόπον εἰώθησαν φυλάττειν. Ἀναχωρησάντων δὲ πάντων καὶ τῆς ὥρας μεσονυκτίου γενομένης, ἐξανάστα ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς κλίνης, ἀπέσβεσε τὸν λύχον καὶ τὰς θύρας ἐξελθὼν τετραποδιστὶ ἐπορεύετο πρὸς τὸν ποταμὸν γενναῖα. Προσελθὼν δὲ πλησίον περιεβλεψάτο, καὶ ἰδὼν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Ῥωξάνην προστρέχουσαν αὐτῷ, ὑπονοήσας ἐν τῇ μεστάσει τὴν αὐτὴν πάντα διανοεῖτο εἶρηναι τὴν αἰσὶν τῆς ἑαυτοῦ τολμῆς. ** ἐπικαλοῦμαι τὴν κορυφαίαν (κυρφαίαν;) ἐξελθὼν αὐτὸς ἐν τῷ σκ[ότῳ] καὶ τὸν στεναγμὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου σπανίως μὲν ἀναφωνούντος, ἐξαιτοῦντος δὲ τὴν Ῥωξάνην τὴν δὲ ἐκασπασμένησαν. Ὡς δὲ ἠσύχασεν, ᾗδε αὐτὸν παραλαβούσα ** εἶπεν: «Ὁ Ῥωξάνη χρ... σεαυτὴν χάρις τὴν ἐμὴν δόξαν ἀπαιρεῖσθαι [Arrian. VII, 26: εἰργόμενον γὰρ ὑπ' αὐτῆς (sc. Ῥωξάνης) ἐποιμώζοντα εἰπεῖν (sc. Ἀλεξάνδρον τις εἶπεν) ὅτι ἐβρόντησεν ἐκ δόξης αὐτῷ τῆς ἐξ ἄπαν ὡς θεῶν γεγεννημένης.] πλὴν ὅμως ταῦτα μηδεὶς ἀκούσῃ. » Πάλιν δὲ ὑπ' αὐτῆς] κατεχόμενος λέγει ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον. — Ἡμέρας δὲ γενομένης ἐκέλευσε Περδίκκην καὶ Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον εἰσελθεῖν, καὶ εἶπε τῷ αὐτοῦ, ὅπως ἄλλος μὴ εἰσπορευθῇ πρὸς αὐτόν μέχρις ἂν.... περὶ τῶν πραγμάτων. Ὁ δὲ [ἐτάρατο] πρὸς τὸ γράφειν τὴν διαταγὴν παρακαθίσταμενος ἑαυτῷ Κομβάρην καὶ Ἐρμογένην ἀνθρώπων παιδάρια. Ὁ δὲ Περδίκκας ὑπονοήσας τὸν Ἀλέξανδρον καταλειπόμενον τὰ πράγματα τῷ Πτολεμαίῳ διὰ τὸ πολλὰς πρὸς αὐτὸν εἰρηκεῖν ὑπὲρ τῆς Πτολεμαίου γενέσεως, ἐπὶ δὲ Ὀλυμπιάδα [εἰ] σπῆται φοβεράν, ὡς ἦν ἐκ Φιλίππου, λαβὼν τὸν Πτολεμαῖον κατὰ μόναν ἐξορκίζει, εἰ γίνετο Ἀλεξάνδρου πραγμάτων διάδοχος, μετὰ τὰ πράγματα αὐτῷ τὰ κοινὰ συγκριθέντα. Τὸν ὄρκον ὑπομείνας Πτολεμαῖος καὶ οὐδεμίαν ἔνοιαν ἔχων ὑπὲρ ὧν ὁ Περδίκκας ἔταρα, καὶ αὐτὸς [νομ] [ἰ] [ων] τὸν Περδίκκην διάδοχον εἶναι τῶν πραγμάτων, διὰ τὸ πολὺ πρότερον παρ' Ἀλεξάνδρου [πρὸ] πάντων καὶ ἀνδρείαν καὶ ὄνησιν ἡγεῖσθαι, ὁρκίζει αὐτὸν τὸν αὐτὸν ὄρκον ἐν μέρει. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιγενομένην νύκτα γεγόμενος πρὸς τὸ γράφειν, ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν καλεῖν τὸν Περδίκκην καὶ Ὀλίαν καὶ Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον. Αὐτοὶ μὲν εἰσῆλθον, καὶ ἐξαίφνης ἐκ τῶν Μακεδόνων πάντων ἐγένετο βοὴ καὶ συνδρομὴ πρὸς τὴν αὐλὴν Ἀλεξάνδρου etc. ut in cod. B C. || 2. Ἀντίοχος; (i. e. Ἀντίγονος;) C. || 3. sic dedi ex A pro eis ἀγισμὸν, quod est in B C; δὲ ἔ. θ. ἐξάγειν om. C. || 4. in

suis obviam processere, juniorem Sesonchosim venerati. Vulcani quoque appellatione salutabant, quod hunc praeter ceteris deum illa pars arbitraretur orientis.

XCII. Enimvero exim ex sententia numinum prophetae docet, non apud Memphim sacrum corpus, verum Alexandriam pervelhi oportere, quod illi loco et auctor conditis

fuerit, et tutela vel maxima perpetuo futura noceretur. Perinde enim inexpugnabilem locum illum praesagium novit, ut ipse quoque indefessae virtutis est habitus. Ergo aedes quam maximo opere ad instar templi, quod etiam nunc Alexandri nominatur.

ὥστε πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν στρατευμάτων παραπο-
ρευομένην ὄραν αὐτὸν, εἰσάγειν (3) δὲ μόνους Μακεδό-
νας καὶ δι' ἐτέρας θύρας ἐξάγειν. Ποιήσαντος δὲ τοῦ
Περδίκκου τὰ προσταχθέντα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασι-
λέως, εἰσπορεύοντο οἱ Μακεδόνες μόνοι καὶ ἐθεώρουν αὐ-
τὸν, καὶ οὐκ ἦν ὅς οὐκ ἐδάκρυε τὸν τηλικούτον βασιλέα (4)
Ἀλέξανδρον κατακείμενον ἐν κλίνῃ ἡμιθανῆ. Ἄνθρωπος (5)
δὲ τις ἐξ αὐτῶν τῶν μεν εἶδει οὐκ εὐπρεπῆς (6), ἰδιώτης
δὲ (7), ἐξελθὼν πλησίον τῆς κλίνης Ἀλεξάνδρου εἶπεν (8)·
« Ἐπ' ἀγαθῷ μὲν, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, Φίλιππος ὁ πα-
τήρ σου ἤρξεν, ἐπ' ἀγαθῷ δὲ καὶ σὺ, βασιλεῦ· σὺ μὲν
προσλαμβάνεις ἡμᾶς (9)· καλὸν οὖν ἡμᾶς εἶναι σοὶ ἀπο-
θανέντων τῶν ποιήσαντι πόλιν Μακεδονίαν ἐλευθέραν (10). »
Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δακρύσας ἐξέτεινε (11) τὴν δεξιάν
αὐτοῦ χεῖρα ἐμφάνει ποιοῦμενος παρακλήσεως.

ΚΕΦ. ΑΓ'.

Καὶ κελεύσας εἰσελθεῖν ὑπομνηματογράφον εἶπε περὶ
Ῥωζιάνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· « Ἐὰν γέννηται μοι ἐκ
Ῥωζιάνης τῆς ἐμῆς γυναικὸς παιδίον ἀρσενικόν, ἐκεῖνος
βασιλεύσει Μακεδόσι· ἐὰν δὲ θῆλυ γέννηται, ἐλεύσθωσαν
ὅν ἂν βούλωνται βασιλέα (1). » Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ
εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐγένετο περὶ τὸν αἶρα ὁμίλη-
καὶ ἐφάνη μέγας ἀστὴρ κατερχόμενος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ σὺν αὐτῷ ἀέτης, καὶ τὸ ἀγαλμα
Βαβυλωνίως, ὃ ἐκάλουν Δία, ἐκινήθη. Ὁ δὲ ἀστὴρ πάλιν
ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν· ἡκολούθησε δὲ αὐτῷ καὶ
ὁ ἀέτης. Κρυθέντος δὲ τοῦ ἀστέρος εἰς τὸν οὐρανόν,
ἐκοιμήθη ὁ Ἀλέξανδρος τὸν αἰώνιον ὕπνον.

[EADDEM E CODICE A.]

Ἐπειδὴ (δὲ) παρῆλθον οἱ Μακεδόνες, μετεστήσαντο
(1. μετεκατέσταντο) πάλιν τοὺς περὶ Περδίκκην καὶ
Ὀλκίαν, καὶ κατασχὼν ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν τὴν
διαθήκην. Ἔστι δὲ τοῦ μερισμοῦ τῆς διαθήκης ἀν-
τιγράφων (1. ἀντίγραφον) τὸ ὑποτεταγμένον, ὃ ἔλαβε
παρ' Ἀλεξάνδρου Ὀλκίας.

Διαθήκη Ἀλεξάνδρου.

Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος υἱὸς Ἀμμιωνος καὶ Ὀλυμπιά-
δος Ῥοδίων τάγμασι καὶ ἀρχαῖσι, βουλῇ, δῆμῳ χαί-
ρειν. Ἡμεῖς τὰς πρὸς Ἑρακλέους γόνον (1. προγόνον)
ἡμῶν στήλας ὠρισθ... (ὀρισθείσας ὑπερβαλόντες, τοῦ?)
πεπρωμένου (1. πεπρωμένου) μετὰ τῆς τῶν θεῶν ἐν-
νοίας τυγχάνειν μέ[λλ]οντες [ἐκρ]ίναμεν ἐπιστῆναι
ἡμῖν (1. ὑμῖν) ἅπερ ἐγνώκαμεν, ἡγούμενοι μάλιστα
ἡμᾶς (ὑμᾶς) τῶν Ἑλλήνων ἐπιτηδείους [φύ]λ[α]κας
τῶν ὑπ' ἐμοῦ κατεργασθέντων πόσεων, ἅμα δὲ καὶ ἀγα-
πῶντες τὴν ἡμετέραν (ὑμ.) πόλιν. Διὸ καὶ ἐγράψαμεν
[τὴν] φρουρὰν ἐξαγαγεῖν τῆς πόλεως, ὅπως μετέχουσα
τῆς παρρησίας εἰς τὸν αἰῶνα διαφυλάττειν (... ἀττη
τὴν?) ἐλευθερίαν, ἅμα δὲ καὶ... μενο... διαφυλαχθῆ-
ναι παρ' ἡμῖν (ὑμῖν) τὸ ἡμέτερον τέμιον (sic)· οἷδα-
μεν γὰρ τὴν πόλιν ἡμῶν (ὑμ.) εὐχάριστον οὖσαν καὶ
μνήμης ἀξίαν· διὸ καὶ φανησόμεθα πεφροντικότες αὐ-
τῆς (ὥστε) οὐκ ἴσον τῆς ἰδίας πατρίδος, καὶ ἡμῖν ἀξίος
(ἀξίως). [Ἐποιήσά]μεθα γὰρ τὴν ἀρεσιν τῶν πραγ-
μάτων τοιαύτην, δίδοντες μετὰ παρρησίας τὴν χεῖραν

τῶν γεγονότων συμπτῶματι add. A. || 5. Πευκιδὸς δὲ τις ἐξ αὐτῶν ἄνθρωπος A. || 6. ἀπρεπῆς B C. || 7. καὶ οὐδεμίαν ἀξιώσεως ὑψηλοῦ-
μενος add. A. || 8. ὡς φρονήσει κεκοσμημένος εἶπεν C. || 9. ἐπ' ἀγαθῷ δὲ καὶ σὺ προσλ. ἡ. C; ἐπ' ἀγαθῷ δὲ καὶ σὺ μεταλαβὼν
τὴν φω (sic), Μακεδονιστὶ εἶπεν δακρύων, σὺ ἡμᾶς εἰ ἀπολείψης, ἀπολούμεν Μακεδονίαν· σοὺ δὲ τελευταῖοντος καλὸν καὶ τοὺς
Μακεδόνες συναπολαβεῖν σοὶ τῶν ποιήσαντι Μακεδονίαν ἀξίαν τῆς Διός. || 10. τῶν ποιήσαντι πᾶσαν Μακεδονίαν καὶ πόλιν αὐτῆς
ἐλευθέραν C. || 11. ἐξέτεινας καὶ λαβὼν τὸν Μακεδόνα τῆς χεῖρός ἐμψαριν ἐποίητο π. A.

Cap. XXXIII. Post haec multa interponit cod. C, quae ignorant codd. A B. Ac primum quidem introducit Bucephalum
verbis hisce: Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Βουκεφάλος ἵππος μέσων πάντων ὁμοῦ εἰσῆλθε καὶ πλησίον Ἀλε-
ξάνδρου ἐπιστάς ἤρξατο τοῖς δάκρυσι καταλούειν τὴν κλίνην. Κοπετός δὲ μέγας ἐγένετο Περσῶν ὁμοῦ καὶ Μακεδόνων ἐπὶ τῇ τοῦ
ἵππου δακρυροίᾳ. Deinde sequitur epistola Alexandri ad Olympiadem, cui alia quaedam subiunguntur. Sed antequam
haec exscribamus, videamus de testamento Alexandri. Mentionem ejus codd. B et C absolunt paucissimis; plura ex eo
affert Valerius, ea scilicet quae pertinent ad distributionem provinciarum; sed ne haec quidem integra dedit, ut colli-
gas ex codice A quamquam alia multa quae de iis apud Valerium leguntur omittente. Aliam vero partem testamenti
apud Rhodios depositi (ut jam Diodorus tradit) unus exhibet codex A misere tamen laceram tum auctoris omnia trun-
cantis negligentia, tum conditione codicis, cujus ultimum folium vermibus morsu multis locis perforatum est, cujusque fo-
lii in altera pagina initium singularum linearum delevit is, qui folia codicis conglutinavit. Ego satis habeo verba uti leguntur
transcripsisse. Igitur post verba ἔμψαριν ἐποίητο παρακλήσεως cod. A pergit: Ἐπειδὴ [δὲ] παρῆλθον οἱ Μακεδόνες etc.,
quae vide supra.

CCXIV. Quo ubi consecratas reliquias intulere, visum
Ptolemaeo est testamentum quoque quod scripserat moriens
publice recitari: idque lectum est ferme ad hanc sententiam
scriptum:

« Alexander rex Macedonum dicit. Primum mando ju-
beoque, Arrhidaem Philippi filium interim regni mei fieri
successorem. Sed enim si fuerit mihi filius e Roxane,
huic nomen et regnum no-trum pariter concedendum.
Quod si e Roxane puella edetur, sit Macedonum optio,

quemnam sibi regem ipsi substituant. Optatus porro
constitutusque rex Argiadum regiam veteremque principa-
tum servare debet. Hisce Macedones consuecta dependent,
Olympiadi autem matri meae, si ita volet, licebit Rhodi de-
gere, vel in eo quem malebit loco, accipienti cuncta haec quae
me superstiti consequatur. Praefectum autem Macedoniae
Craterum fieri mando, eique Philippi filiam conjugari. **
Philotam etiam jubeo satrapiae praeside Hellesponticae uni-
versae, uxoremque ei fieri Olci sororem. Cappadociam quo-

ἐκάστω ... ἐνῇ (ἐν ᾗ?) * * * πρῶτον ἀφ' οὗ (ἀφ' οὗ) γεννηθέντες εἰς τοῦτο προήλθομεν δόξης. Συντετάχαμεν δὲ τοῖς ἐπιμεληταῖς [τῶν χ] ὠρίων ἀποστειλάντες στρατίας σὺν [χρυσοῦ] νε νομισμένου τάλαντα (ταλάντοις *) τοῖς κατ' Αἴγυπτον· καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν συνετετάχαμεν) ... κνα ἀποκομισθῆναι· τὴν δὲ διάταξιν τῆς διασαφήσεως οἱ κατ' Αἴγυπτον κρίνωσιν ἡμεῖς συγχωροῦμεν. Ἐντελλάμεθα δὲ καὶ Θήβας [ἄς] ἐπανορθοῦν ἐκ τῶν βασιλικῶν χρημάτων καλῶς, κρίναντες ἡτυχημένοι καὶ σεσωφρονισμένους ἐκ τῶν ἡμαρτημένων εἰς ἡμᾶς διδόνθαι καὶ σῖτον ἐκ Μακεδονίας Θηβαίοις τοῖς κατεργαζομένοις εἰς Θήβας ἄχρις ἂν εὐανδρῶσι ἡ χώρα συντετάχαμεν) δὲ καὶ ἡμᾶς δοῦναι εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῆς πόλεως χρυσοῦ τάλαντα τέ καὶ τριηρεῖς..., ὅπως ἀσφαλῶς ἐλευθεροί ᾗτε· καὶ σίτου ἐλευθερίας ἐξ Αἰγύπτου δωρεάν [κατ' Αἴγυπτον] πυροῦ μεδίμνους β, καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας διὰ τῶν οἰκονόμων καὶ ἐκ τῶν σύνεγγυς ἡμῖν τόπων πυροῦ μεδίμνους β, καὶ χώρα ὑμῖν καταμετρησαί, ὅπως ἔχητε ἐν τῷ χρόνῳ αὐτάρχει σίτον καὶ μηδὲν ἐνδύεσθαι, ἔχιν (ἐνδύεσθε, ἔχητε) δὲ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀξίως. Τότε (τόδε τῷ) ἐπὶ Μακεδονίας ἐπιμελητῇ Κρατερῷ ἐστάλμεθα (ἐντελλάμεθα) καὶ τῷ Αἰγύπτου σατράπῃ Πτολεμαίῳ καὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν Περδίκκῃ καὶ Ἀντιγόνῳ· ὑμῖν δὲ πάλιν ἐντελλόμεθα, λαβόντες τὴν ἐπιστολὴν παρὰ Ὀρκία (l. Ὀλκία) τοῦ ἀποδιδόντος ὑμῖν [αὐτὴν τὸ] συμφέρον τὸ ἴδιον σταθμωμένους μὴ ἀγνοῆτε, ὅτι δὲ ἡμῖν συνεῖται τούτους βραβεύειν [εἰς] τὴν ὑμετέραν πόλιν συνάξει· μάλιστα δὲ πέπεισμαι πειθαργεῖν ὑμᾶς τοῖς ἐμοῖς λόγοις· Πτολεμαῖος δὲ τοῦ ἐμοῦ σώματος γιγνώμενος φύλαξ καὶ ὑμῶν φροντισεῖ· ὅτι δὲ συνήσει (συνοίσει?) αὐτῶν δὲ κατ' ἴδιαν· μὴ οὖν νομίζετε παρατεθεῖσθαι τὴν διαθήκην ὑμῖν εἰκῇ, τοὺς δὲ ἐπιμελητὰς τῆς [βασιλείας] βραβεύειν, εἰ τις δὲ ἐκ τινος (sic) θεωρίας τῶν ἐπιμελητῶν ἢ διαιρέσεις (ἢ διαιρέσεις?)· Ἀποδεικνύουσα (Ἀποδείκνυσσι) βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀμμωνος καὶ Ὀλυμπιάδος βασιλείας (βασιλέα) Μακεδονίας ἐπὶ μὲν τοῦ παρόντος Ἀραδαῖον (sic) τὸν υἱὸν Φιλίππου· ἐὰν δὲ γένηται ἐκ Ῥωξάνης υἱὸς Ἀλεξάνδρου, ἐκεῖνον εἶναι βασιλέα καὶ ὄνομα ἐπιθεῖναι αὐτῷ δ [ἂν] δόξῃ Μακεδόν· ἐὰν δὲ θῆλυ γεννηθῇ ἐκ Ῥωξάνης, ἐλέσθωσαν Μακεδόνες οἷον βούλωνται βασιλέα, ἐὰν μὴ βούλωνται Ἀρα-

δαῖον τὸν Φιλίππου υἱόν· Ὁ δὲ αἰρεθεὶς διαφυλαττέτω τὴν ἀδων ἀρχὴν, καὶ συντελείτωσαν Μακεδόνες ἀργ.... μετὰ τοῦ βασιλέως τὰ νομιζόμενα. ἐ... ἐστὼ Ὀλυμπιάδι τῇ μητρὶ Ἀλεξάνδρου κατοικεῖν ἐν Ῥόδῳ, ἐὰν Ῥόδιοι συνδοκῇσιν· [οὐ γὰρ ἐστὶν] ἐξουσία κρῖναι τι ἀνευ Ῥοδίων· ἐὰν δὲ μὴ βούληται κατοικεῖν ἐν Ῥόδῳ, γιγνέσθω [δπου] βούληται λαμβάνουσα τὰς αὐτὰς προσόδους ἄς καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐλάβανεν]· Ἀχρί τοῦ δόξαι Μακεδόσιν βασιλέα ἀποδείξει, βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀμμωνος [καὶ Ὀλυμπιάδος] υἱὸς καὶ ἀποδείκνυσσι ἐπιμελητὰς τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας, πάσις Μακεδονίας μὲν [Κρα]τερὸν καὶ γυναῖκα τούτου κοινὴν τὴν Φιλίππου θυγατέρα τοῦ γενομένου βασιλέως Μακεδονίας [ἄς] (l. Ἀρσίμαχον δὲ ἐπὶ Θράκης καὶ γυναῖκα τούτου Θεσσαλονίκην τὴν Φιλίππου τοῦ βασιλέως γενομένου Μακεδονίας θυγατέρα· εἰδωσὶ δὲ τὴν ἐφ' Ἑλλησποντῷ σατράπῃ (l. Ἑλλησπόντῳ ἀπάσῃ) Ἀλεῶνα (Ἀεονάτῳ) καὶ γυναῖκα τούτου Κλε[ον]ίκην τὴν ἀδελφὴν Ὀλκίου· Παφλαγονίαν δὲ καὶ Καππαδοκίαν Εὐμένει τῷ ὑπομνηματογράφῳ· τοὺς δὲ νησιώτας ἀφίησιν Ἀντιόχῳ καὶ ἐπιτρόπους αὐτῶν Ῥοδίου [εἰ]ναί· Παμφυλίαν δὲ καὶ Κιλικίαν [καὶ Καρίαν Ἀντι]γόνῳ. Τούτων δὲ πάντων μέχρι τῶν ἐντὸς Ἄλως ποταμοῦ χώρα παρεῖται (τούτοις πᾶσα ἡ ἐντὸς δ. π. χ. παρεχέσθω). Τῆς δὲ Βαβυλῶνος καὶ τῆς προσηκούσης αὐτῇ [σατράπῃ] εἶναι κελεύω vel tale quid] Σέλευκον ὀπλοφόρον· Φοινίκης δὲ καὶ Συρίας τῆς κοίτης καλοῦμε[ν]τες Μελέαγρον· Αἰγύπτου Περδίκκῃ, καὶ Λιβύης καὶ * Πτολεμαῖον καὶ γυναῖκα τούτου Κλεοπάτραν τὴν ἀδελφὴν Ἀλεξάνδρου· τῆς δὲ ἐπάνω τῆς Βαβυλωνίας χώρας στρατάρχην καὶ ἐπιμελητὴν Φανοκράτην καὶ γυναῖκα τούτου Ῥωξάνην τὴν Βακτριανήν. Προστάσει δὲ τοῖς ἐπιμεληταῖς τῆς βασιλείας κατασκευάσαι πύλον χρυσῶν ἀπὸ τάλαντων σ', εἰς ἣν τεθήσεται τὸ Ἀλεξάνδρου σῶμα τοῦ Μακεδονίας βασιλέως, ἀποστεῖλαι δὲ καὶ Μακεδόνες τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἡσθενηκότας εἰς Μακεδονίαν, καὶ εἰς Θεσσαλίαν τοὺς ὁμοίως διακειμένους· δοθήτω δὲ χρυσίου τάλαντα γ'· ἀποστεῖλαι δὲ εἰς Αἰγὰς τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως πανοπλίαν καὶ χρυσοῦ νομισμένου τάλαντα (suppl. v' ex Valer.) τῷ Ἡρακλεῖ ἀκροθίνια (τῆς) τοῦ πολέμου στρατίας· ἀποστεῖλαι δὲ καὶ εἰς Δελφοὺς τῶν ἑσπέρων τοὺς ὁδόντας καὶ τῶν

que et Paphlagoniam Eumeni gerendam permitti placet. Eos vero qui in insulis sunt liberos suique juris esse præcipio. Antigonus Cariae præsit, Casanderque Bæotiae, eisque omnibus præesse Antipatrum oportebit. Uton Syriae rector esto: Babyloniae vero et adjacentium regionum perficio Seleucum. Phœnicem ac Syriam Cælen Meleagro regendam permitti decrevi, Ægyptum Perdiccæ, Libyam Ptolemæo, cui etiam Cleopatram conjugari oportebit sororem meam. Regionum porro quæ supra Babyloniam sunt curam Phanocrati permitti præcepi, eique uxorem Roxanem Bactrianam dari. His igitur omnibus mando repositorium corpori meo fieri

auri magnorum talentorum sex. Quicumque autem Macedonum Thessalorumve provector sit ætate atque ad solam genitale voluerit ire, his fieri facultatem, quibus singulis tria milia drachmarum adnumerari conveniet. Argos autem mitti arma quibus ipse usus sum, et auri signati drachmas L, eaque Herculi consecrari volo. Delphos quoque mitti præcepi eboris quod in aula mea fuit, draconumque terga et pateras aureas XIII, primitias scilicet operum nostrorum. Milesiis etiam ad reformationem oppidi sui dari præcipio auri signati drachmas C et L tantumdemque auri materiae. Volo autem Perdiccam, quem Ægypto iussere

δρακόντων τὰς δορὰς καὶ φιάλας χρυσᾶς ἰγ', ἀκροθίνια τῆς στρατιᾶς. Δοθήτω δὲ καὶ Μιλησίοις εἰς ἐπισκευὴν τῆς πόλεως χρυσίου νενομισμένου τάλαντα ρη' καὶ Κινδίοις (l. Κινδίοις) γέατ. Βούλομαι δὲ καὶ Περδίκαν καταλιπὼν βασιλέα σὺν (ἐν?) τῇ κτιζομένῃ Ἀλεξανδρείᾳ * * ὥστε μένειν μακαρίως μελλομένην τῶν πάντων δεσπόζοντι μεγάλῳ Σαρπίδι καὶ ἀνθρώπων (ἐνιαύσιον?) καταστήναι ἐπιμελιστὴν τῆς πόλεως· κληθήσεται δὲ ἱερεὺς Ἀλεξάνδρου· καὶ προσελεύσεται μεγίστῃ πόλει (μεγίσταις πόλεως?) δόξαις, κεκοσμημένους χρυσέῳ στεφάνῳ καὶ πορφυρίδι, λαμβάνων ἐνιαύσιον τάλαντον· καὶ οὗτος ἔσται ἀνύδριτος καὶ πάσης λειτουργίας ἀπολυθήσεται. Λήψεται δὲ ὁ τοιοῦτος τὴν τάξιν ταύτην ὁ διαφέρων ἐν γένει τῶν ἄλλων πάντων, καὶ μένει αὕτῃ ἢ δωρεὰ αὐτοῖς δὲ καὶ ἐγγόνιοις. Ἀποδείκνυσι βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος Ἰνδικῆς βασιλέα τῆς μὲν παρατεινούσης παρὰ τῷ Ὑδάσπῃ ποταμῷ Ταξιάρχην (Ταξιάρχην), [τῆς δὲ] περιεχομένης (ἐπεχ.) ἀπὸ τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Πῶρον, [τῆς δὲ] ἐπὶ θαλιδῶν (Παροπαμίσι) Ὀξυδράκην (Ὀξυάρτην) τῶν Βακτριανῶν τὸν Ῥωζάνης πατέρα τῆς Ἀλεξάνδρου γυναικὸς, τὴν δὲ Δρακουσίαν (Ἀραχωσίαν) καὶ δραπυάλην (Δραγγήνην) τῇ Βακτριανῇ (καὶ τὴν Βακτριανήν) καὶ Σουσιανήν (Σογδ.) [ἀφίησι] Φιλίππῳ· τὴν δὲ παρουδιαν (Παρθυσίαν) καὶ τὰ ἐχόμενα αὐτῆς Συρταμίαν (τὴν ἐχομένην α. Ὑρχανίαν) Ἀρταφερνήν (Φραταφέρνην)· καρδανίαν (Καρμανίαν) δὲ Γληπολέμῳ· τὴν δὲ Περσίδα Πευκέστη σατραπῇ· Ὀξύντην (Ὀξυδάτην) μεταστήσας (μεταστήναι κελεύει) ἐπὶ τῆς Μηδίας. Ἀποδεικνύει βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος βασιλέα τῆς Ἰλλυρίδος Ὀλκίαν· δίδωσι δὲ ἵππους ἄγασθαι ἐκ τῆς Ἀσίας φ', τάλαντα γ' ἀπὸ δὲ τούτων κατασκευάζετω ἱερὸν καὶ ἀναθέτω ἀνδριάντας Ἀμμωνος, Ἡρακλέους, Ἀθηνᾶς, Ὀλυμπιάδος, Φιλίππου· ἀνατίθωσαν δὲ καὶ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιμεληταὶ εἰκόνας Ὀλκίου περίμετρον ἐν ἀγγυίρας (sic) καὶ ἀνδριάντας χρυσέας ἐν Δελφοῖς· ἀναθέτω δὲ καὶ Περδίκας εἰκόνας χαλκᾶς Ἀλεξάνδρου, Ἀμμωνος, Ἡρακλέους, Ὀλυμπιάδος, Φιλίππου. Τούτων δὲ πάντων (οὔτοι δὲ πάντες;) ἔστωσαν θεοὶ, ἐποίει αἱ Ὀλυμπίαι ἡρακλῆς (ὁποῖος ὁ Ὀλύμπιος H.?) πρῶτος γεν ἄρης

(γενάρχης?) Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. Hactenus testamentum. Addit auctor :

Οὐ τοσούτους δὲ βασιλεῖς Ἀλέξανδρος πολεμῶν ἐνέκχησεν ὅσους τελευτῶν κατέλειψεν. Ἐβίωσε μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἔτη λ' etc. quæ item leguntur in B C. cap. 35.

[E CODICE C.]

Γνοὺς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἑαυτὸν ἤδη τελευτᾶν, ἔδοξεν ἐπιστολὴν γράφαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἐπανάληψιν τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἐπιστολῶν οὕτως· « Ἀλέξανδρος ὁ ποτε ὢν βασιλεὺς, ὃς πᾶσαν περιενόστησε γαίαν, καὶ πλείστας χώρας καὶ πόλεις τῷ δόρατι ἐνήλατο· ἀπὸ γὰρ δυσμῶν ἐπὶ ἀνατολῶν ἀγόμενος, οὐκ ἦν τῇ τύχῃ αὐτοῦ ὁ ἀντισταθῆναι βουλόμενος ἐν τῇ ὑφ' ἡλίῳ οἰκουμένη· Ἐπειτα τὴν ἀοίκητον ἐπιβάς πολλοὺς ὑπέστη κινδύνους, χώρας ἀγρίων ἀνθρώπων διερχόμενος. Διήλθον δὲ Μακάρων χώρας ὡς δι' ἄλλης μου ἐπιστολῆς ἐδήλωσα, καὶ τὴν σκοτεινοτάτην γαίαν διεπορεύθην, ὥσπερ πορείας ἡμερῶν τινῶν· καὶ μέχρι θείας τινὸς ὀπτασίας οὐ παρεκελεύσθην ὑποστραφῆναι, ἀλλ' ὀδεύειν ἔμπροσθεν, καὶ θεωρεῖν ἐξαίσια πράγματα. Ἀνθυποστρέψας δὲ ἐκ τούτων καὶ τὴν οἰκουμένην καταλαβὼν, τὰ περὶ Πῶρου ἡρξάμην δουλώσασθαι, ὡς προεδήλωσα, ὃ μῆτέρ μου, ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ. Πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτον, κἂν ὀπότης δύναμις, ἀπέκτεινα τὸν τῶν Ἰνδῶν βασιλέα. Ἐκείσε οὖν διελθὼν μέχρι τῆς ἐσχάτης διώδευσα θαλάσσης, ἔνθα ἡλίου ἐπονομάζεται χώρα. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀνθυποστρέψας, ὡς γέγραφέ σοι ἐν τῇ δευτέρᾳ μου ἐπιστολῇ, τὴν παράλιον διώδευσα ὁδόν. Ἐν τούτῳ κατασκοπεῦσαι τὸν τόπον Ἀμαστροῖδος τῆς πόλεως ἠθέλησα. Καὶ ἀπεγνώσθην παρὰ τῆς βασιλείσης Κανδάκης, ἥτις ἡλεός μοι ἐγένετο, καὶ ὡς μήτηρ μου ἀνεδέιχθη. Καὶ οὐκ ἀπέδωκέ μοι κακὸν ἢ ὄντως καλὴ ἐνεκεν ἐνὸς μικροῦ ἀγαθοῦ, ὃ ἐποίησα εἰς Κανδαύλην τὸν υἱὸν αὐτῆς, ὅτι ἐρρυσάμην αὐτὸν σὺν γυναικὶ καὶ πλούτῳ καὶ στρατῷ ἐκ χειρὸς Εὐαγρίδου τοῦ τυράννου τῶν Βεδρύκων, καὶ ἡ πολέμιος γυνὴ τὸ ἐν ἐμοὶ ὥκτειρε νέον. Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ τῶν ἐμῶν ἀπολαβόντες ἀγαθῶν, πικρῶ καὶ ἐνελεῖ με παραπέμπουσι

torem atque Alexandriæ esse jussi, sic uti imperio mandato, ne nomen meum ex oppido transferatur : quæ quidem etiam maximi deorum Serapis est sententia. Fieri porro annum oppidi sacerdotem, qui sacerdos Alexandri nominetur, eique insignia dari placet coronam auream et purpureum amictum. Is ubi functus fuerit sacerdotio, omni reliquo munere vel inquietudine sit solutus. Sed quisque ita sacerdotium nanciscitur, sit et genere nobilis et existimatione, uti sibi dignitas una cum posteris et ista proficiat. Indicæ regionis ejusque tractus qui ad Hydaspim fluvium pergit Taxiaden mando esse præfectum. Adjacentium vero regionum Apocronum Roxanes patrum uxoris meæ rectorem constitui placet. Racusiam vero regionem et Bactrianam et

Suisiam Philippo remitto, Hyrcaniam Artaphernæ, Persida Peucestæ. Illyriæ vero præficio Orciam, cui quidem ex Asia dari oportebit quingentos equos et auri drachmarum tria milia, e quibus templum constituat, eique templo simulacrum Herculis et Ammonis consecratur, Minervæ etiam et Olympiadis matris meæ, nec non etiam Philippi. Omnes etiam curatores imperii imagines consecrent et signa constituent, aurea quidem apud Delphos, ceteris vero in locis materiæ diversæ. Constitui autem effigies oportebit Perdicæ Alexandri, Ammonis, Minervæ, Olympiadis, Herculis, Philippi : quæ omnes divinis honoribus consecrabitur. » Hæc quidem summa voluntatis Alexandri est accepta.

θανάτῳ, μὴ οἰκτερίζαντές με τὸ σύνολον, μήτερ ἐμῇ, καὶ ἐπὶ τῷ πνεύματι τῆς ἄνω προνοίας τὸν σύμπαντα κατεκυρίευσα κόσμον, τανῦν οὐ συγχεχώρημαι παρὰ τῶν ἐμῶν τὴν ἐμὴν καταλαβέσθαι πατρίδα, καὶ (1. ὅπως) σὲ, ὦ μήτέρ μου, θεασάμενος τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου διατελεσώμεν ἄμφω. Λοιπὸν, μήτερ ἐμῇ, γνῶθι τοῦ λοιποῦ ἄτεκνον εἶναι σε. Οὐκέτι γὰρ με θεωρήσεις οὔτε τῆς φωνῆς μου ἀκούσεις, ἀλλ' οὐδ' ἐπιστολὴν παρὰ Ἀλεξάνδρου δέξῃ· τὸ γὰρ ἀποδημῆν με ἐφικτὸν ἦν, ἐν δὲ τῇ νῦν ἀποδημίᾳ δυσχεραίνω, ὦ φίλη μοι μήτερ· πρὸς γὰρ χρονιωτάτην καὶ ἀνῆλιον καὶ ἀνυπόστροφον στρατείαν ἀπέρχομαι, καθὼς πᾶσιν ἀσυγχώρητον· λοιπὸν δὲ ἔξε, ὦ μήτέρ μου, τήνδε τὴν ἐπιστολὴν ἀντὶ ἐμοῦ, καὶ ἀνάγνῳθι εἰς τὸ ἐπιλοιοῖν τῆς ζωῆς σου, καὶ θρήνοις μνημόνευε στρέρῃσιν τέκνου. »

Εἰθ' οὕτω διανέμει τὴν ἀρχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῖς ἑαυτοῦ ἄρχουσιν ἵγουν Σελεύκῳ, Πτολεμαίῳ τῷ Φιλίππῳ, Ἀντιόχῳ, Φίλωνι τῷ Βύζᾳ· Σέλευκον μὲν Πέρσαις καὶ Ἰνδοῖς βασιλεύειν, Φίλιππον δὲ τὸν καὶ Πτολεμαῖον Αἰγύπτῳ ἀρχειν, Ἀντίοχον δὲ τὴν μέσσην γαίαν τῶν Ἀσσυρίων, Φίλιωνα δὲ τὸν καὶ Βύζαντα τὴν Μακεδονικὴν δίδειν ἀρχὴν, τὰ περὶ Ὀλυμπιάδος πλεῖστα παραινέσας αὐτῷ· κατασφαιλισάμενος αὐτὸν ὄρκους, εἰς ἅπαν αὐτῆς ἀμφὸς συμπερὸν καὶ θέλησιν ἐπιμελῶς αὐτὸν διακεῖσθαι ὡς υἱὸν αὐτῆς. Δέδωκε δὲ καὶ Ῥωξάνῃ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, εἰπὼν αὐτῇ πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ταύτην ἀποκομίσαι σὺν τῇ μητρὶ αὐτῆς καὶ παντὶ τῷ πλούτῳ αὐτῶν. Ἐπορκισάμενος οὖν αὐτὸν ἔνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης μὴ ἀθετῆσαι τὰ διατεταγμένα, ὡς δὲ ἐτέλεσε τοῦ λέγειν, προσκαλεσάμενος ἅμα τὸ Μακεδονικὸν στράτευμα, ἐνὶ ἐκάστῳ μετὰ δακρύων περιπλεκόμενος κατησπάζετο. Ὡς δὲ πάντας ἐτέλεσεν ἀσπαζόμενος, ὁ Πολυκράτους εἰσέρχεται πᾶσις, ὃς ἦν εὐδοκιμώτατος, καὶ λίαν ἀλκιμώτατος καὶ πολλὰ εὐδοκιμήσας ἐν τοῖς πολέμοις καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ποθητὸς τυγχάνων· καὶ περιπλακείς τῷ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἠδούλετο ἀπ' αὐτοῦ διελθεῖν, δεινῶς ὀλοφυρόμενος, καὶ ἁσμάτων θρῆνον ποιοῦμενος· καὶ ὄντως μέλος πένθους γλυκύτατον ἤρξατο, καὶ τὰς καρδίας πάντων δακρύων ἐπλήρωσεν, ὡς ἐδόκει σὺν αὐτῷ καὶ ἡ γῆ πενθεῖν. Μάλιστα δὲ τοῦ παιδὸς πρὸς τὸν Βουκέφαλον ἵππον ἀντιστραφέντος καὶ γοερῶς ἐπιφθεγξαμένου. « Καὶ σὺ δυστυχῆς ὦν, ὡς Πήγασος, Βελλεροφόντην ἀπώλεσας ἄλλον· ἀλλὰ κρείσσων Ἀλέξανδρος Βελλεροφόντου. Οἱμοι, ποίοις ὀρθαλμοῖς τίς ἐμβλέψαι δυνηθεῖ Βουκέφαλον ἄλλον ἵππεά ἔχοντα καὶ ἀναβάτην. » Ταῦτα δὲ Χαρμῆδης μετ' ὀδυρμῶν ἔλεγε· καὶ ὁ ὄχλος ἐκόπτετο σφόδρα· καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν παῖδα ἀπολύσαι οὐκ ἠθέλει, ἀλλ' ἦν αὐτοῦ ἐπικείμενος τῷ τραχήλῳ. Καὶ μέλλων ἐκπνέειν ὁ Ἀλέξανδρος τόνδε τὸν λόγον ἔφη·

Στίχοι οὓς εἶπεν Ἀλέξανδρος ὅτε ἐξέπνευ.

Ὅς τὴν ἅπασαν οἰκουμένην διήλθον
δοικητὸν τε καὶ σκοτεινῶδ' αἶθ' ἄν.
φυγεῖν οὐκ ἐξίσχυσ' αὖτ' εἰμαρμένην·
κύλιε δὲ μικρὰ τῷ θανάτῳ προδίδοι,
νέκυσι προπέμπουσ' αὖτ' αἰμαίνετο.
Βλέπων δὲ στρατὸς θανεῖν βαλόμενον
βοηθῆσαι θέλοντας ἀδυνατοῦσι.
Λοιπὸν ἐν Ἄδῃ κείσομαι πεθαμένος.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν παρεκάλεσε πάντας ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον ταφῇ· Ἀλεξανδρεῖα καὶ ὑπὸ πάντων τῷ τάφῳ παραπεμφθῆναι, εἴτα μετὰ τὸ ταφῆναι αὐτὸν ἕκαστον ἐν τῇ ἀφορισθείσῃ αὐτῷ ἀπελθεῖν βασιλείᾳ. Παρακαλέσας οὖν ἅπαντας καὶ ἐπορκισάμενος μηδένα τῶν διατεταγμένων ἀθετῆσαι, ὡς τοῖς Μακεδόσιν ἦν περισκοπῶν καὶ πονῶν τὴν ψυχὴν περὶ αὐτῶν· ἐπὶ Χαρμῆδους οὖν ἐπικείμενος ἦν τῷ τραχήλῳ, κλαίων καὶ ὀδυρόμενος. Τοῦ δὲ Βουκέφαλου ἵππου πρὸς τοὺς ποσὶν αὐτοῦ ἵσταμένου, ἐφαπτοῖ τὴν χεῖρα Ἀλέξανδρος καὶ φησὶν, « ὡς καὶ σὺ τῇ ἐμῇ τύχῃ ἦσθα γεγεννημένος, ἦν δι' ἐμοῦ καὶ σὺ δυστυχῆσθαι· ἐν γὰρ τοῖς πολέμοις εἶχόν σε συναγωνιζόμενον· τανῦν δὲ ἐν τῷδ' ἐμοὶ τῷ θανατηφόρῳ οὐ συναγωνίζῃ πολέμῳ. Δοκεῖ δέ μοι ὡς θέλων βοηθῆσαι οὐ δύνασαι. » Ταῦτα τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν Βουκέφαλον σὺν δάκρυσι λέγοντος, ὁ σύμπας ἀνῳμῶς στρατὸς, ὥστε μεγίστη γέγονε βοή. Ὁ δὲ τὸ φάρμακον σκευάσας δόλιος δούλος καὶ τὴν τῶν πάντων ἐπιδουλεύσας ζῶν, ἔδοξεν ἐν τῇ βοῇ Ἀλεξάνδρου τελευτῆσαι, καὶ δρομαῖος ἐπέρχεται θεάσασθαι. Θεασάμενος δὲ τοῦτον ὁ Βουκέφαλος, τὸ κατηφές καὶ στυγνὸν εὐθύς ἀπορριψάμενος, ὥστερ τις τῶν λογιζομένων τε καὶ γνωστικωτάτων ἀνθρώπων, οἶμαι δὲ καὶ περὶ τῆς ἄνω προνοίας, τὴν τοῦ δεσπότου ἐκδίκησιν ἐποχέσατο. Καὶ μέσον πάντων ἐπιδραμῶν καὶ τὸν δούλον ἐκείνον δραξάμενος τοῖς ὁδοῦσι καὶ ἀντικρυὲς Ἀλεξάνδρου τοῦτον ἀγαγὼν καὶ ἐκτινάσσων ἐπὶ τούτῳ φοβερῶς ὠρύετο, ὡς ἐκδικῶν τὸν κύριον αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ποιῶν, μεταρσίῳ δὲ πηδήματι εἰς ὕψος ἀρθείς, παραγρήμα δὲ σὺν τῷ δολίῳ δούλῳ καὶ δυσπίστῳ προσρίψας ἑαυτὸν τῇ γῇ, παρευθὺς ὁ μὲν δόλιος δούλος διεσκορπίσθη, ὡς ἂν τις εἴπῃ χιὼν νότιος ἀπ' ὕψους καταπεσοῦσα στέγους· οὕτως ἐγένετο ἐνώπιον πάντων. Ὁ δὲ ἵππος ἐγερθεὶς καὶ χρεμετίσας μικρὸν ἐμπροσθεν Ἀλεξάνδρου καὶ πεσὼν εὐθέως ἐξεψύχθη· τὴν πνοὴν ἐπαφήσας, ὥστε τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ τούτῳ μειδιάσαι. Καὶ σὺν τῷ μειδιάσματι ἐγένετο περὶ τὸν αἶμα δμῖχλη etc., ut in cod. B.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι (1) μάχονται μετὰ τῶν Μακεδόνων βουλόμενοι τὸν Ἀλέξανδρον ἀνακομίσασθαι καὶ Μίθραν (2) ἀναγορεύσαι· οἱ δὲ Μακεδόνες ἀντεποιοῦντο

Cap. XXXIV. 1. Cod. C: Ἐκλασαν σὺν αὐτὸν ὡς ἔθος ἦν ἡ τε Ῥωξάνη ἡ γυνὴ αὐτοῦ σὺν τῇ μητρὶ αὐτῆς καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, ὁ τε Πτολεμαῖος καὶ Σέλευκος, Ἀντιόχος τε καὶ Φίλων καὶ Χαρμῆδης ὁ ἡγαπημένος αὐτῷ σὺν παντὶ τῷ Μακεδονικῷ καὶ Περσικῷ στρατῷ. Μετὰ δὲ τὸν κλυθμὸν οἱ Πέρσαι ἐμάχοντο μετὰ τῶν Μακεδόνων etc. Post vel ante κομίσασθαι regiam vel urbem

βουλόμενοι ἀναλαβεῖν αὐτὸν εἰς Μακεδονίαν. Λέγει οὖν αὐτοῖς Φίλιππος ὁ Πτολεμαῖος· « Ἔστι μαντεῖον τοῦ Βαβυλωνίου Διὸς· παρ' αὐτοῦ οὖν ληψόμεθα χρησμὸν [περὶ] τοῦ σώματος Ἀλεξάνδρου, ποῦ ἂν καταστήσωμεν αὐτόν. » Ἐ χρημάτισε δὲ αὐτοῖς ὁ τοῦ Διὸς χρησμὸς οὕτως·

Ἐγὼ ὑμῖν φράσω τὰ συμπερόντα πᾶσιν·
ἔστι πόλις ἐν Αἰγύπτῳ τοῖνομα Μέμφης
κακεῖ δεῖ ἐνθρονίσαι τοῦτον (3) **

Τοῦ δὲ χρησμοῦ δοθέντος οὐδεὶς οὐκέτι ἐλάλησε, ἀλλὰ συνεχώρουν τῷ Πτολεμαίῳ βαδίζειν καὶ κομίζειν αὐτὸν ἐν μολυβδίνῃ λάρνακι εἰς Μέμφιν τὴν πόλιν ἐσφυρισμένον. Θέμενος δὲ αὐτὸν ὁ Πτολεμαῖος ἐπὶ ἄμαξαν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο ἀπὸ Βαβυλώνης εἰς Αἴγυπτον. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Μεμφῖται ὑπήντησαν τῷ σώματι Ἀλεξάνδρου καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸ εἰς Μέμφιν. Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιπροφήτης τῆς Μεμφίτου ἱεροῦ· « Ὡς αὐτὸν μὴ καθυδρίσῃτε, ἀλλὰ εἰς ἣν ἔκτισεν πόλιν ἐν τῇ Ῥακωτίδῃ· θπου γὰρ ἂν ἦ τὸ σῶμα τοῦτο, ἀκατάστατος ἢ πόλις ἐκεῖνη ἔσται, πολέμοις καὶ μάχαις ταραττομένη. Εὐθὺς οὖν ὁ Πτολεμαῖος ἄγει αὐτὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ ποιεῖ τάφον ἐν τῷ ἱερῷ (4) τῷ καλούμενῳ Σῶμα Ἀλεξάνδρου, κακεῖ τὸ σῶμα ἦτοι τὸ λείψανον Ἀλεξάνδρου καθιδρύσεν (5).

ΚΕΦ. ΑΕ'.

Ἐξῆσεν ὁ Ἀλέξανδρος ἔτη τριάκοντα δύο· ἐβίωσε δὲ οὕτως· ἀπὸ εἰκοσιν ἐτῶν ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ' (1). Πολε-

μῶν δὲ ἐνίκησεν. Ὑπέταξε δὲ βάρβαρον ἔθνη κβ'· Ἑλλήνων δὲ φυλάς ιδ'. Ἐγεννήθη μὲν ὁ Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἰαννουαρίου νεομηνία (2), ἀνατολῆς οὐσῆς τοῦ ἡλίου· ἐτελεύτησε δὲ μηνὸς Ἀπριλλίου νεομηνία, δύσεως οὐσῆς τοῦ ἡλίου, καὶ ἐκάλησαν τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ νεομηνίαν (3) διὰ τὸν Ἀλέξανδρον νέον τετελευτηκέναι (4). Ἐτελεύτησεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ (lacuna in cod.) ἔτει, ἐν τῷ τέλει τῆς ριγ' Ὀλυμπιάδος. (Ἡ δὲ Ὀλυμπιάς ἔτη εἰσι δ'· τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως Ἀχάρ πρώτῃ ἢ Ὀλυμπιάς ἤρξατο.) Ἀπὸ δὲ τῆς τελευτῆς Ἀλεξάνδρου ἕως τῆς τοῦ θεοῦ λόγου ἐκ παρθένου σαρκώσεως ἔτη τκδ'.

ΤΕΛΟΣ.

[E CODICE C.]

[Ἀπ' ἀρχῆς δὲ αὐτῆς τῆς κοσμοποιίας ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ὑπῆρχον ἔτη πεντακισχίλια διακόσια δέκα ἑπτὰ· ἀπὸ δὲ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἕως τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σαρκώσεως, ἔτη διακόσια ἐνενήκοντα ἐννέα, ὁμοῦ ἔτη ἕως τοῦ Χριστοῦ ἀπ' ἀρχῆς ε φ η'.

ΣΤΙΧΟΙ ΙΑΜΒΙΚΟΙ ΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

Οὐδὲν τὰ φαιδρά τοῦδε τοῦ κόσμου, φίλε.
Πρὶν γὰρ φανοῦσιν, ἀφανίζονται τάχει,
Ὡς ἄνθος, ὡς ἀγρωστὶς, ὡς σκιᾶς ὄναρ.
Τὰ χεῖρονα στέργουσι κρειττόνων πλέον.
Θάττον πρὸ ὥρας τὰ καλὰ παρατρέχει.
Οὐδὲν τὸ καινὸν τῆς τροπῆς ταύτης, ξένη·
Ἀνθεῖ μόλις, φθῆσι δὲ, φθάνει ταχέως

nomen exciderit. || 2. ἡμίθων C. || 3. Versus distincti etsi mutilos; antiquiorem versuum formam servavit Valerius. || 4. παρὰ τὸ ἱερὸν C. || 5. addit C: Ἐκεῖ οὖν αὐτοῦ καὶ στήλην ἐκ λίθων φεγγίτων ὁ Πτολεμαῖος καλεύσας ἀναστῆσαι, ἀρωμοῖωσαν αὐτῷ τὸν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου αὐτοῦ γέλωτα καὶ χαρμῆδους τῇ χειρὶ ἐπικείμενον, ὥστε τοσοῦτον ἦν αὐτῷ τὸ ὁμοίωμα, ὡς [δοκεῖν] ἐκεῖνον αὐτὸν εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον βρήνου καὶ δέους ἐπίδειξιν ἔχοντα. Οὕτως δὲ Ἀλέξανδρος πολεμῶν καὶ μαχόμενος καὶ ἐπαρθείς τῇ δόξῃ καὶ τῇ φρονήσει καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ὑπὲρ πᾶσαν γενεάν βασιλέων, οὐκ ἔφθασε διαπεράσας τὸν βίον καὶ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦ θανάτου, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης βασιλείας ὁ παμμέγιστος βασιλεὺς τὸ τῆς δόξης ἑάσας γέρας ἐξῆλθε τὸν βίον.

Cap. XXXV. 1. Sic etiam C. addens ἐν τῇ περιγίᾳ, omittens ista πολεμῶν δὲ ἐνίκησεν et seqq. usque ad φυλάς ιδ', pro his ponens: ἔκτισε δὲ πόλιν δώδεκα ταύτας. α' Ἀλεξάνδρειαν τὴν κατ' Αἴγυπτον. β' Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Ὀρκῇ οὐσαν. γ' Ἀλ. τὴν εἰς Κράτιστον. δ' Ἀλ. τὴν ἐν Σκυθίᾳ τῇ γῇ. ε' Ἀλ. τὴν ἐπὶ Κρηπίδος ποταμοῦ. ζ' Ἀλ. τὴν ἐπὶ Τρωάδος. ζ' Ἀλ. τὴν ἐν Βαβυλώνι. η' Ἀλ. τὴν εἰς Περσίαν. θ' Ἀλ. τὴν ἐπὶ Βουκεφάλῳ ἱππῳ. ι' Ἀλ. τὴν ἐπὶ τῷ Πώρῳ. ια' Ἀλ. τὴν ἐπὶ Τίγριδος ποταμοῦ. ιβ' Ἀλ. τὴν ἐπὶ Μεσεγγίστα (sic). Codex A ita habet: Ἐβίωσε μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἔτη λ [β'] (triginta et tres Val.), ἀπὸ ιε (XVIII Val.) ἐτῶν ἀρξάμενος πολεμεῖν ἐπολέμησεν ἔτη ιζ'. Μέχρις κ' γεγένηται **, τὰ δὲ ἄλλα [ιβ'] ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀμεριμνίᾳ καὶ εὐφροσύνῃ ἔζησεν. Ὑπέταξεν ἔθνη βαρβάρων κβ', Ἑλλήνων ι'. Ἐκτίσας πόλεις ιγ', αἵτινες μέχρι τοῦ νῦν κατοικοῦνται καὶ εἰρηνεύονται, Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐπὶ Βουκεφάλῳ ἱππῳ, Ἀλ. τὴν πρὸς Πέρσας, Ἀλ. τὴν ἐπὶ Πώρῳ, Ἀλ. τὴν ἐν Σκυθίᾳ, Ἀλ. τὴν ἐπὶ τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ, Ἀλ. τὴν ἐπὶ Βαβυλώνης, Ἀλ. τὴν πρὸς Τρωίδα, Ἀλ. τὴν ἐπὶ Σούσοις, Ἀλ. τὴν πρὸς Αἴγυπτον. Igitur quinque nomina urbium exciderunt. Cf. Malala p. 175 ed. Bonn.: Ἐξῆσε.. ἔτη λς', ἐβασίλευσε τὰ πάντα ἔτη ιζ', ἃ δὲ πόλεμος αὐτοῦ ἐκράτησεν ἔτη θ', ὑπέταξε δὲ βαρβάρων ἔθνη κβ', Ἑλλήνων φυλάς ιγ', καὶ ἔκτισε πόλεις αὐτὸς καὶ ο' μετ' αὐτοῦ πολλὰς. || 2. Cod. A: ἐγεννήθη μὲν οὖν Ἰυβίου τῇ νεομηνίᾳ, ἀνατολῆς οὐσῆς· ἐτελεύτησε δὲ Φαρμουθὶ τετράδι, δυσίας ** Postrema desiderantur. Finis codicis. || 3. νεομαχίαν C B.

XXXV. Vixit autem annos triginta et tres. Sed imperium iniiit annum agens octavum decimum. Omnes autem difficultates ejus usque ad annos viginti et quinque fuere: reliqua in pace transegit. Gentes barbaras ditioni suae subjecit numero XX et II, Græcas vero sedecim. Sed civitates condidit XII, omnes nomine suo scilicet nuncupatas, quæ sunt hæ: Alexandria quæ condita est nomine Bucephali equi, Alexandria montuosa, Alexandria apud Porum, Alexandria in Scythia, Alexandria Babylonis,

Alexandria apud Massagetas, Alexandria apud Ægyptum, Alexandria apud Origala, Alexandria apud Granicum, Alexandria apud Tigridem fluvium, Alexandria apud Troadam, Alexandria apud Sanctum, (scm. cod. R.) **, cui quinque primorum, ut dictum est, elementorum idcirco sunt data nomina, ut in hisce elementorum nominibus legeretur: ALEXANDER IMPERATOR GENUS IOVIS CONDIDIT. Obitus autem ejus diem etiam nunc Alexandriæ sacratissimum habent.

Ἄχανθα· δυσώδης γάρ ἡ κεντροφόρος,
 Ἐβλάστησε, τέθηλεν αὐτῆς τὸ κλέος.
 Ἐν ἡμαρ ἠφάνισε ταῦτα πολλάκις,
 Κενούς τε κατέλειψεν αὐτῶν δεσπότης.
 Ἐν τυγχάνει μόνιμον, ἀφθιτον κλέος
 Ἡ ἀρετὴ, ἥς καὶ χρόνος πανδαμάτωρ
 Γνώμην ἀγαθὴν δαμάσσει οὐκ ἰσχύει.
 Θέλεις τοιγαροῦν παρ' ἐμοῦ μαθεῖν, ἔνε,·
 Πρὸς τί ταῦτα ἔλεξα πρὸς σέ'; νῦν μάθε.
 Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ κοσμοκράτωρ,
 Ὀλυμπίας ὁ βλαστὸς, εὐανθὲς ῥόδον,
 Ἐκ βασιλικῶν αἱμάτων βεβαμμένος,
 Ἡρώς βριαρὸς, γεννάδας, θυμολέων,
 Οὐ μὴν σπάθην ἔφριξαν ἰταμῶν φύλα,
 Οὐδ' τὸ δόρ' ἐτρόμαξε περσῶν ἡ φάλαγξ,

Ὅς βαρβάρους ἅπασι πρηστὴρ ἐπῆλθεν,
 Τετραμερὴ κλίματα, τὴν γῆν, οἰκοῦσιν·
 Οὗτος φανερὸς ὄφθαι τοῖς Μακεδόσι,
 Βαβαί! πρὸ ὥρας ἐξέλιπεν, ἐκρύβη,
 Ὡς ὑπὸ τὸν μόδιον ἐκλαμπρος λύχνος.

ΤΕΛΟΣ.

Ἀνακαινίσθη τὸ παρὸν βιβλίον, Ἀλέξανδρος, ἐν ἔτι, ζ'
 (an. 7075 aer. Constant., li. e. 1567 a. C.) ἰνδικοῦ
 διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Εὐσταθίου ἱεροδιακόνου.

Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ διακόνου πόνος
 Γαβριὴλ, τοῦ γράψαντος ἐν πολλῷ πόθῳ.
 Καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθὲ μοι.
 Ἀμήν.]

**ITINERARIUM
ALEXANDRI.**

ITINERARIUM ALEXANDRI.

ARGUMENTUM.

I. Propositio operis. II. Auctor quos historiae duces sequatur. III. De Itinerarii appellatione. IV. Constantinorum exempla. V. Hortatio in Persas. VI. Auctoris comparatio cum Varrone. VII. Auctoris modestia. VIII. Constantii comparatio cum Alexandro. XII. PROSAPIA ALEXANDRI. Alexandri genus et ad principatum evectio. XIII. Apparatus bellicus. Figura et virtus bellica Alexandri. XVI. Expeditio in barbaros Europaeos. XVII. Orphicae statuæ sudor. Copiæ Alexandri. XVIII. Expeditio in Asiam. XIX. Concurritur cum Persis ad Granicum. XXI. Granicum superant Macedones. XXII. Periculum Alexandri. XXIII. Victoria Macedonum. XXIV. Asiæ minoris civitates et provinciæ domitæ. XXV. Insidias vitat Alexander. XXVI. Idem Asiam minorem victor percurrit. XXVII. Arsamis satrapæ fuga. XXVIII. Alexander natus in Cydno. XXIX. Idem Tarsi ægrotat. XXX. Amicitia fidentissima specimen. XXXI. Alexander Dario occurrit. XXXII. Concurritur ad Issum. Hortamenta militaria. XXXIII. Copiæ Darii et Alexandri. XXXIV. Alexander ante pugnam somno gravatur. XXXV. Victoria Macedonum. XXXVI. Alexandri humanitas erga milites. XXXVII. Darii familiam captivam invisit Alexander. XXXVIII. Darius ad Euphratem, Alexander in Syriam venit. XXXIX. Darii litteræ ad Alexandrum. XL. Alexandri responsum. XLI. Alexander Damascus et legatos Græcorum capit. XLII. Idem Tyrum obsidet captamque vastat. XLIII. Darii legatio altera ad Alexandrum. XLIV. Alexandri responsum. XLV. Gaza obsidetur. XLVI. Prodigium. XLVII. Gaza capitur. XLVIII. Alexander venit in Ægyptum. XLIX. Alexandria conditur in Ægypto. L. Peregrinatio ad Hammonem. LI. Fani Hammoniaci situs amenissimus. LII. Fontes apud Hammonem. Sal fossilis. LIII. Oraculum redditum Alexandro. LIV. Alexander iterum contra Darium. LV. Alexander Tigridem transmittit. LVI. Velitatio cum Persis. Copiæ Persarum quantæ. LVII. Darius copias instruit ad pugnam prope Arbēlum. LVIII. Deliberationes Alexandri. Copiæ Macedonum quæ. LIX. Pugna ad Arbēlum. LXI. Currus falcati. LXII. Fuga Darii. LXIII. Alexander suis laborantibus suppetiatur. LXIV. Infinita victoria Macedonum. LXV. Alexander Babylonem occupat. LXVI. Susas item et Uxiorum regionem. LXVII. Persepolim diripit. LXVIII. Persequitur Darium. LXIX. Darius a Beso captivatur et interficitur. LXX. Alexander Besum insequitur. LXXI. Mardos subigit. LXXII. Hyrcanos item, Parthos et Arianos. LXXIII. Satibarzanis defectio. LXXIV. Plurimæ gentes domitæ ab Alexandro. LXXV. Alexander Caucasum superat. LXXVI. Vana fuga Besi. LXXVII. Alexander Oxum transmittit. LXXVIII. Besus capitur. LXXIX. Sogdiana provincia occupatur. LXXX. Macedonum antecessores caduntur. LXXXI. Abiorum Scytharum legatio. LXXXII. Septem urbes rebellant. LXXXIII. Cyropolis expugnatur. LXXXIV. Alexandria ad Tanaim ædificatio absolvitur. LXXXV. Expeditio in Scythas trans Tanaim. LXXXVI. Clades Macedonum. LXXXVII. Vindicta Alexandri. Flumina evanescentia. LXXXVIII. Besi supplicium. LXXXIX. Alexandri luxur et arrogantia. XC. Convivium. XCI. Cliti mors. XCII. Callisthenis monita. XCIII. Hermolai puer verberatur ab Alexandro. XCIV. Hermolai conjuratio. XCV. Abiorum mores. XCVI. Pharasmenes et Amazonæ. XCVII. Fontes olei et vini. XCVIII. Spitamenes opprimitur. XCIX. Petra munitissima C. Capitur. CI. Alexandri nuptiæ cum Roxane. CII. Chorieni castellum deditum. CIII. Alexander denique totum Persarum imperium sibi acquirit. CIV. Taxilis regis Indi deditio. CV. Plures

Alexandri victoriæ in India. CVI. Accæ domiti. CVII. Baziphara et Hora urbes capte. CVIII. Arx munitissima capitur. CIX. Alexandri venit ad flumen Indum. CX. Indiæ descriptio brevis. CXI. Porus vincitur. CXII. Petra Aornis CXIII. Macedonici exercitus querelæ. CXIV. Alexander oceanum explorat. CXV. Alexandri immensa audacia. CXVI. Alexander summum patitur vitæ discrimen. CXVII. Alexander redit Babylonem. CXVIII. Causam morti suæ præbet. CXIX. Alexandri iter ad Herculis columnas.

I. DEXTRUM admodum sciens et omini (1) tibi et magisterio futurorum, DOMINE CONSTANTI, bonis melior imperator, si orso feliciter jam accinctoque Persicam expeditionem ITINERARIUM principum eodem opere gloriosorum, Alexandri scilicet Magni Trajanique, componerem: libens sane et laboris cum amore succubui: quodque meum velle enimvero id exigit suspensioque (2), quodque regentium prospera in partem subditos vocant.

II. Ac si quid ex eo juverim vel præverim, vicem sciam in me etiam redundaturam: quoniam quisque mortalium jure naturæ in eo se plus diligit, a quo ipse defenditur. Sed enim quamvis factorum egrius inops lingua testis ignobilis, ego tamen audacter id humeris (1) subeo, non meis fretus, verum externi ingenii viribus. Nec de loquacium numero vilibus usus auctoribus, sed quos fidei amicissimos vetus censura pronunciat, quosque istic qua potui tibi circumcisa satis curiositate collegi, adhibito sane verborum cultu restrictius, quoniam voti communis utilitas, non privatae jactantiæ gloria petebatur.

III. ITINERARIUM denique pro Breviario superscripsi, castigans operis ejus etiam nomine facultatem, scilicet uti centrum (1) virtutibus tuis. Animo (2) quippe sitienti laudis irritamento est, in causa olim pari scire obsecutam rationi fortunam. Præsertim quum illinc tu res martias auspicere, ubi quemque fidentiore merita imperia sublimarint: triumphorumque tu exim stipendiis imbueri, ubi quisque felicior pro gestis apicem posivere. Scilicet ut dum juventæ conatus paternis maturitatibus admoliris, inclytorum quam maxime principum merita supervadas: quorum protinus tete in omni hac parilitate nec consilii pæniteat, nec pudeat vero fortunæ.

I, 1. omine codex. || 2. quoque id enim vel enim id exigit suspensio Cod.

II, 1. innumeris C.

III, 1. cent. addita linea supra lit. t. C. || 2. cum animo C.

IV. Quamquam scio (1) majora longe felicioraque quæ profecto sint vobis exempla de maximis Constantinis patre et fratre; certe (quæ priora sunt tempora etiamsi meritis secunda tu feceris) ipsos illis, si quis functis (2) est sensus, voto accessuros existimo.

V. Tibi in Persas hereditarium munus est, ut qui Romana tamdiu arma tremuerint, per te tandem ad nostratum nomen recepti, interque provincias vestras civitate romana donati, discant esse beneficio vincendum (1) liberi, qui omnes illic fastibus regis milites bello, servi pace censentur.

VI. Igitur si Terentius Varro Gneo Pompeio olim per Hispanias militaturo librum illum Ephemeridos sub nomine laboravit, ut in habiles res eidem gressuro scire esset ex facili inclinationem oceani, atque omnes reliquos motus aërios præscientiæ fide peteret, ut declinaret; cur ego (1) tibi rem nostræ salutis adgresso non ut ex bona flamma virtutum hanc facem præferam? quoniam quantum ingenio minor, tantum hoc voto Varrone sum potior: uti vel inde, quamquam corporis liber, animi tamen vobis militem viribus.

VII. Modo indicio sim, quam illi viam fortitudini straverint, quæ tibi nunc pro omnium salute carpenda est. Neque enim ego hic elegantiam sermonis affecto, cui de commodo usus ipsius laboratur: cum sit felicitas major tali in opere versanti, præisse quod prosit, quam composuisse quod placeat: ut quo segnitior fuerit dicti simplicitas, hoc et fidei plus et luminis habeat enarratio; quippe quoniam in talibus veritas palmam rapuerit eloquentiæ: quæ ubi arte protegitur, scriptor pro actore laudatur.

VIII. Sed mihi hic et materiæ parilitas blanda est et germanitas spei de te scripturo potiora tum Alexandri gloriis, tum Trajani, quibuscum tibi sane commune est fatalem hanc belli lineam tangere: quoniam ætas quoque alterius nunc penes te est, alterius vero consilium, quo vincis ætatem.

IX. Quippe Alexandro illi interim sic æquabere: magnus ille cognomine, tu vero maximi filius: eadem fere natus terræ sub parte, eodem atque ille (1) ducis exercitum numero militum par, sed melior examine: eandem ulturus injuriam es, sed disparis contumeliæ.

X. Ex quo jure sane sit præsumendum, quod æquali omine militans pari potiare fortuna: hactenus socius exemplo, ceterum pro merito felicior. Siquidem (1) deo præsidi acceptiora sunt vota quæ fas et modestia concepit, quam quæ effert moribus inconsulta arrogantia rapit.

XI. Ille sibi soli vicisse gloriatus factusque in amicos sævior, quo felicior fructu victoriæ, calluit

ob id tumultuatos (1); saluti vero Romanæ tu militans, ei mox imperio contendens ætate, cujus te gloriæ immortalitas comitabitur. Etenim ne ubi tantis ac talibus occupato ultra obloquar, hinc exordium faciam.

PROSAPIA ALEXANDRI.

XII. Alexander, natus Olympiade, generis Eacidarum, patre ambiguus fuit, Jove Hammone tali de sobole et (1) Heraclide Philippo competente. Sed ubi Philippo successit, eumque ultus est, Pausania cæso cum tribus filiis, quod hi præsidem *Ægens* theatro Philippum interemissent; fundato protinus imperio Macedoniæ, omni in jus suum artibus (2) regis Peloponneso quæsita, consensu cunctorum in Persas ducere exercitum meruit, solis id modo *Lacedæmonii* rennuentibus, non merito indigni, verum pudore posthabiti (3) sui nominis (4): quoniam imperium sola res est, cujus pretium periculis æstimatur.

XIII. Quibus Alexander deditus ætatis anno vicesimo, ut se tanto apparatus idoneum faceret, legit militem voluntarium ac sibi voto competentem: non numero uberi, verum viribus alacritatisque usibus animatissimum. Etenim quoniam id esset commodius, sese in exemplo ponebat. Quippe ipse vis arguto naribusque subaquilinis fuit, fronte omni nuda plerumque, quamvis pinguius fimbriata de exercitio ob vehementiam equitandi, cujus id arbitrio dabat, ex quo reclinam comam jacere sibi in contrarium fecerat: idque agebat decorius militi, quam si deflueret.

XIV. Statura juvenis mediocris, membris exsacior, sed quæ nullas ferventi moras adferret: quod plus usui quam contemptui lenocinaretur. Crebrioribus quippe musculis tubercens, miris nervorum cœtibus intendebatur. Pernix cursu quo vellet, et vehemens impetu quo minaretur (1); nimius tormento jaculandi, conlineare (2) quem destinasset peritus, fervens irruere quo audendum, constans excipere qui confideret, eminens certus, comminus violentus, eques improvidus turbidusque, pedes interritus pervicaxque.

XV. Multus ad imperia difficultatum, onerosior tamen exempli proprii irritamentis: quoniam bono opere præveniri pudibile ducebat, juventæ munus e corpore alacriter petens. Ipse barbæ acutæ durior et cetera candidus, et quæ sibi sane quisque rectius consulat, aut ipsi certe imperatori vel militi velit. Quippe ego tibi Alexandrum dixerim, tu te videto. Nam nec blandiri proposui, et nolo videri auribus gratiosus, ubi oculis judicare de te tuis omnibus licet (1).

XVI. Is igitur magnus usu sibi Peloponnesi vires

IV. jussio C. || 2. functus C.

V. 1. vivendum C.

VI. 1. ergo C.

IX. 1. inde C.

X. 1. siquidem quoniam C.

XI. 1. tumultuatus C.

XII. 1. aut de C. || 2. arcibus C. || 3. posthabitu C. || 4. numinis C.

XIV. 1. miraretur C. || 2. continari C.

XV. 1. lucet C.

viritem oppidatimque multa benivolentia pigneratus est. Thracas quoque animo variantes impigre subegit ab Orbelo monte qui imminet Philippis urbi Philippæ (1), Hæmo continuus ad Istri ostia : eximque cum mari dextro perque Euxinum militans, Maëti transmissa, jam remeans Gothos irruisset, eos quoque superat bello, die eadem regressus ad suos : tum Dacas (2) Mæsosque et Illyrios Dalmatasque omnes justis præliis superat componitque, et Thebas Bæotias diruit tumultuatas.

XVII. Itaque iter in Asiam auspicanti nuntiatur Orpheus musici statuam plurimum sudavisse : idque laboris fore ingentis indicium (1) litteratis laudes ejus cantantibus dictum. Quo magis ortu veris Hellespontum proficiscitur, mandata imperii Macedonici tum Peloponnesi Antipatro procuratore sub sui nomine : nec plus suorum quam peditum X equitumque comitatus V milibus proficiscitur.

XVIII. Agmen vero ceterum et auxilia circa gentium classi vehebantur belli usibus divite, quæ Amphipoli in Strymone in ancoris (1) erat. Eo usque a matre deductus acuitur ad gloriam. Ita nobilitas et in feminis periculis est amica. Igitur ipse per Abderam Maroniamque tum Hebrum et Melaniam amnes, classis vero circuitu omni XX die Seston uterque adpulere, Abydumque transmittunt, et diis heroibus, qui apud Ilium, litant, ubi hasta humi fixa omen sibi facit Asiæ bello querendæ quam Persa miles ea tempestate possidebat.

XIX. Exim præmittit Parmenionem et Attalum duces, qui satrapas VII omnem Asiam prætendentes irritamentis a sese diducere spargerentque : quoniam primo conflictu de summa belli decernere, priusquam suos in hoc erudisset, Alexander declinabat. Sed enim satrapæ notam ignaviæ declinantes quam in se scirent a rege supplicio punitum iri, ubi de Alexandri adventu comperere, apud flumen Granicum congreges locant castra : quod is Granicus Idæis (1) conriviis repens præcipit montano descendens ruensque impetu plusquam agmen navale : quo (2) sperato segnius venerat eminus (3) Macedo.

XX. Res vero erat Barbaris ceu secunda, Græcis ardua, amnem tantæ latitudinis et torrentis profundum, abruptis utrimque ripis, adversum aciem evadere, quæ multiplici numero gregatim sparsis obsisteret. Nihilominus ubi suos quoque Alexander velut ex pari obvianturos sub luce composuit, paulisper moratus, itidem ut digesta acies erat æquali fronte, vadum evincere incitat.

XXI. Ita res belli audaciane an vero fortuna plus sua peragatur, haud pronunties exemplo præsentium. Ubi ordo quippe tot alvei milibus obtentus

armatis, incerta sub soli validitate (1), divina (2) fortuna vix tamen profundo sese vultu liberi (3) dexteriorisque emersissent mutuo adminiculabundi : mox eis erat scutum levare, tela imminentium fundere (4), prærupta littoris complanare, trudere infestantes. Tum quisque evaserat prior, vim cavere, sequentes educere, ordines struere laborabat.

XXII. Satis tamen constat, hic quoque laudis palmam penes regem fuisse. Dirigens quippe Alexander ante omnis cornu dextrum scandensque littus obviam, cum in sese duces hostium excivisset, ferventius bello usus, dampno militiæ periclitabatur. Namque ubi ei hasta præfracta est, dum circumspicit suos dumque sibi porrigi aliam petit, irruenti Mithridati, qui gener Dario regi erat, telum quod acceperat intorsit. Quo protinus strato, etiam tunc et in hæc intento a tergo supervolat Spyridates, libratque jam acinacem post galeam cæsam brachium bellantis Alexandri petiturus ; ni viso Clitus id faceret quod minabatur.

XXIII. Eis cæsis, aditus bellantibus datus et virtutis exemplum reliquis insequentibus. Nec (1) denique fuit mora transitui, prælio (2) ita non multo post debellato, internicione hostibus cæsis (nisi pauci qui studio fugæ arma propere abjecerant) captisque (3) aliis, quorum plerique Athenienses Persis precio militabant : quos quidem ferro viuctos Macedoniæ rura colere jubet. Utrisque cæsos humat (4). Prædæ pleraque jactans gloriæ matri transmittit.

XXIV. Igitur hac belli fortuna in confidentiam consequentium (1) eruditus, Lydiæ Sardis et reliquas recepit Asiæ civitates aditu indemni, Persis navale bellum frustra temptantibus, quoniam terrestribus undique sumptibus aut præsidiis arcebantur. Fuit tamen Alexandro etiam Halicarnassi anceps bellum, quam, obsidione vix cœpit et diruit : propiciatus hinc (post) reginæ, cui mox reddidit regnum ejus urbis, ab eaque se filium dici dignantissime pactus est (2).

XXV. Exim Lyciam ac Phrygiam suas facit : cumque ageret Phaselide, audit Aeropi filium novare adversum se res velle, hortatu Darii, Asiæ internuntio, ut si is magnum Alexandrum oppressisset, regno ejus uteretur, additis sibi auri talentis mille et amicis Persarum : quod is Alexander Aeropi, interfectoribus Philippi conscius, heredis ejus elementiam callidam suspectaret : et est creditu facile quod conscientia opinatur ad sui meritum. Ea ergo

XXI. 1. *validi* C. || 2. *divinae* C. || 3. *vultu liberi* id est *terrisque* cod. ; *vultu modo liberi* dedit Majus, quo nil sanatur ; *vultu* fortasse erat *vortice*, aut latet *suffultu* corporum vel tale quid. || 4. *retundere* ? Maj.

XXIII. 1. *hæc* C. || 2. *quæ prælio* C. || 3. *captivæ* C. || 4. *utrique cæsos humant* C.

XXIV. 1. *insequentium* C. || 2. Verba *Fuit tamen Alexandro... pactus est* scriba cod. Reg. 4880 in margine ad Julii Valerii lib. 1. c. 42. (p. 48 ed. nostr., ubi vid. not.) notavit. Pro *hinc post reginæ* ibi est *hinc reginæ, pus (pius) ?*. Adæ nomen desideramus.

XVI. 1. *urbe Philippea* C. || 2. *Dahas* C.

XVII. 1. *inditis aut inclitis* C.

XVIII. 1. *in Strymone ancoris* C. ; *Strymonis in litore* correxit Majus. *Strymone ancoris* Letronnius.

XIX. 1. *Granica dæis* C. || 2. *in quo* C. || 3. *num exercitus* ? Majus.

reprobata, ex consilio hominem amolitur, Pergenque Pamphyliae protinus transit.

XXVI. Hinc Aspendis condicione imperata, cum Side tenderet, neque Aspendios obsequentes jussis audisset, regressus eos captivavit transitorie. Tum itinere mutato Pisidiam (1) una cum exercitu repedans, reniti ausam invitamque obsequiis Sagalassum expugnat urbem monte munitam : perque Sagarim Phrygiae amnem Euxinum venit. Eoque de Macedonia sibi eques pedesque miles adhærescit viribus quam numero magis : quo auctus protinus per Bithyniam et Galatiam tum Cappadociam, superato Tauro Tarsum Ciliciæ venit *multo* labore (2), urbem sibi pæne fatalem ex hac periculi facultate.

XXVII. Arsames satrapa magna cum manu bello in se etiam tunc paratus ferebatur, adhuc (1) Ciliciæ potens. Eo usque (2) Alexander, ut ei mos erat, armis gravis peditum suum pedes ipse in acie comitabatur. Sed enim aufugerant qui armabantur ab Arsame.

XXVIII. Ipse ubi Tarson invehitur, sudore et pulvere miles decens, labore et honore regali, Cydnum amnem videt urbis ejus media pervadere, coetu civium coronatum, mundum facie, acutum frigore, nimium agmine, festinummeatus, ripis virentem (1) : delectatusque tali elemento seu fluento, victus æstu ac desiderans frigoris, an ut fortitudinem sui intuentium civium theatro lactaret, saltu pontem fluminis scandit, una clypeo loricaque et (2) telo cum casside, inque amnem sese translatus alacri saltu præcipitat, ejusque omnem, retentans arma, latitudinem natat. Ita interpretatus (3) est regiae fortitudinis formam ex se militi dare qui sese jactaverint.

XXIX. Sed minores animo corporis ei vires fuere sustinendæ injuriæ. Calens quippe omnis ac vaporatus, hausto fluminis frigore penetrabilius utique quo rarior (1), tantos febrium sibi contractu nervorum vapores excivit (2), ipsis vitalibus vi frigoris ebriatis, ut spe bona medici laberentur, ni amore in eum diligentiores fuissent.

XXX. Tum quidem fertur illud specimen extitisse Alexandri virtutum ad amicitiam memorabile. Philippus medicus alvo ejus incitandæ potum parabat. Id Parmenion æmulus Philippo venenum noxium dicens, litteris regem uti letali prohibebat. Quas ubi Alexander haustus excucurrit, chartam medico legendam dans, ilico ipse poculum stringit, unaque vitium morbi et calumniæ diluit : docuitque, amicitias probatas secundam non recipere deliberationem.

XXXI. Post id magnæ curæ Alexandro fuit Ciliciam quoque omni hostium interpellatu purgare. Jamque Mallon urbem adpulerat Ciliciæ non ignobilem, cum Darius ei adnuntiatur omni cum belli

apparatu abesse bidui viam (1). Quæ res Macedonas itinere præversos tantum in belli ardorem spe præsumptæ victoriæ levat, ut ipso biduo gravarentur mora et tædio.

XXXII. Issum denique uterque concurrunt, aciemque angustis loci faucibus struunt. Atque hic sane operæ pretium foret, si modo suscepta opera pateretur, referre in milites utrimque regalia incitamenta : ut hinc Græcis ultionis necessitas dicta sit et sui dignitas et præjudicia fortunæ ; at contra Persis adrogantia ventilata : cum summa utrobi fuerit, vitam illic relinquendam unde non victoria sequeretur.

XXXIII. Quamvis Alexander Hammonis numina, ut paterna sui procurazione, in spem uteretur militis creduli : quoniam res (1) securis dei altero tanto justius antistat, et eruditio fit audaciæ confidentia præjudicii, accedente (2) ad commodum sui quod hosti illic de loci lege ad emolumentum peribat, cujus DC milia bellatorum in parte vigesima numerabantur : verum conditio situs vires æquaverat, in faucibus loci æquis frontibus concurrentibus.

XXXIV. Hic ego (1) facinus auditu dignum non prætermittam in loco ponere. Quippe Alexandrum ferunt, ubi pernox aciem suam voto composuit stipavitque securior laterum ; adeo post id pingui somno soporatum, ut adulta jam die hosteque propinquantem vix ducibus excitaretur. Quæsitumque ab eo et quid causæ esset, quod sub illo discriminis tempore curæ plenus adeo solito diutius ac profundius cubitavisset ? eumque dixisse lætiores : Sane non frustra, quod inasperata sit copia sibi hostium data, securum factum acie disposita pro sententia.

XXXV. Postque id ipsum dextrum cornu duxisse in confertissimos Persas : et Thessalos equites mox insecutos ac mihaces maxime hostium globos ilico discidis, acrique impetu agmen ad amnem Pinarum trusum in terga vertisse : plus multitudine sui hostibus quam metu fugave turbantibus. Ipse denique mox Darius curru relicto et in curru insignibus regis, ægre illi fortunæ eximitur. Affectibus (2) quoque in tentoriis regis hosti relictis : dolori dedecorique quæ spolia tam fœda quam bello non necessaria : matre et conjuge comitantibus filiabusque duabus et filio. Opum tamen ejus minus opinione illic inventum, quoniam pleraque festinans Damasci commendaverat. Alexander tandem (3) victor ad Darii epulam et tentorium subit : isque finis bello fuit.

XXXVI. Insequenti Alexander die, etsi gravi femoris saucius vulnere, obiit tamen cunctos, et quisque desideratus uti sepeliretur et Persa ex pari jubet : quisque vulneratus ut curaretur, donatis his regie, quorum in bello ipse commilitio fortitudinis testis erat aut socius difficultatis.

XXVI. 1. *Pisidia* C. || 2. *laborem* C.

XXVII. 1. *ad hæc* C. || 2. *eosque* C.

XXVIII. 1. *ipsis virentie* || 2. *vel* C. || 3. *interastes* C.

XXIX. 1. *rationi* C. || 2. *exivit* C.

XXXI. 1. *via* C.

XXXIII. 1. *re* C. || 2. *accente* C.

XXXIV. 1. *ergo* C.

XXXV. 1. *ægregiæ* C. || 2. *effectibus* C. || 3. *tamen* C.

XXXVII. Audito tamen captarum Darii mulierum (1) ululatu, quibus visa arma Darii vel currus opinionem cæsi regis adferebant, exisse ad eas (2) fertur et honorifice vidisse, regieque observari jussisse. Ubi additur, Hephæstiona una cum vidissent indiscretius cultum (3), de auctu corporis melius opinatas, ipsum pro Alexandro salutasse. Sed enim errorem hunc matre Darii erubescere, dixisse regem, nihil eam erroris ejus pænitere debere: in utroque enim se Alexandrum salutatum.

XXXVIII. Darius tamen collectis ex fuga ferme ad III milibus equitum, Euphratem petit insequentibus interponendum. At enim Alexander præcoque properans, Cæle composita ejusque urbibus confirmatis, Pœnicis quoque Syriæ res inuisit, et Stratona Gerostrati filium qui Persis navalibus præerat, supplicem recipit libenti cum venia suum factum. Ab eo aurea corona coronatus Aradum (1) multasque sibi alias adhibet civitates.

XXXIX. Ibi Darii sumit supplices litteras se culpa purgantis, neque belli causas ab se ortas, verum lacescit obviasse. Quæ utcumque res fuerit sese nunc quæsero matrem sibi affectionesque restituat, quarum pretium facere auri talenta X milia.

XL. Verum Alexander refert: Si præcedentium memor sit, belli fortunam Persarum merito inclinasse: frustra nunc offerri sibi ceu si sint dubia quæ jure Martis jam sua sint una ipso qui largiatur. Darius vero si velit reabse fortunæ parere victorisque nosse clementiam, quid quæso interest ut manu ita et moribus sponte se (1) dedat? Neque pæniteat sui nisi bellum mavelit.

XLI. Hisce responsis, Damaseum capit obnisi levi opum conditorium Persicarum. Tum legatos intercipit Thebanorum et Spartanorum (1) Dario blandientes, sibi iniquos. Neque in eos ininitus consulit gentium jure, sed dans modestiam temporis.

XLII. Tyrum tandem (1) veniens, sacrificare Herculi voluit, quod secus incolæ æstimantes, internuntiis cæsis, causas belli sibi et excidii peperere. Arcei quippe rex aditu dolens, urbem obsidere instituit. Ea Tyros insula etiam tunc erat haud procul continente, adeo ut facile sibi Alexander vindicaret, quod adgestu jacto eam urbem terræ contineret. Inque id protinus e Sidone naves acciuntur, unaque his Gerostratus rex Aradi venit, relicto satrapa Autophradate et Medica amicitia: Pœnices quoque et Rhodii Solique vecti classibus suis et una Mallonii Cyprii utiles bello navali Lycii (2) adfuere, aggregatis etiam ex Macedonia navibus ac militibus. Justo jam denique apparatu opus cœpit: triduo facile laboratur. Hinc (3) machinamenti admotis disiectisque muris et internicione incolis cæsis, obti-

mates tamen pauci in Herculis templo reperti honore numinis sospitantur.

XLIII. Hæc dum Tyri geruntur, Darii legatio revenit ceu si auctione regni pausam malis præsentibus petens pretii delinimento lucrique additamentis livens gloriæ competitioni, quo pars major mortalium vincitur: nam virtus in paucis est. Quippe ad decem milia talentum auri pro matre et filiis uxoreque sponsa jam pridem addebat quidquid utrique regno possidendum limes Euphratis dispesceret (1) ac muniret a se datum iri cum filiarum una quam sibi victor nuptiis delegisset ad fidei religionem.

XLIV. Hæc adeo ampla videbantur, ut Parmenion sit relatum, se sane dixisse si ipse (1) Alexander foret, oblata petiturum: responsumque a rege, se quoque si Parmenion foret oblaturum. Renuntiari denique Dario jubet inscientiam sui (2) ridere, quæ omnis est sua, partem malle (3) quam universitatem. Nam de ejus filia, nisi temperare sit pulchrius, copiam non morari: sibi ipse si consulat, sensurum (4) coram nosse victoriæ modum quisque noverit vincere. Hic Darius pace desponsa parando rursus bello incubuit cunctis suis viribus.

XLV. At vero Alexander Palæstina sibi integratæ, ire Ægyptum destinat. Sed enim Gazan Batis Eunuchus advorsum transiturum armaverat, quod ea urbs suggestu ardua, harenis circa perpinguibis, ut humectis satis subsidiis, vallaretur: valida muris, difficilis accessu, ambitu maxima. Quare quoniam ad gloriam arduis res amicior quo (1) difficilior spes, hoc ardescere rex impensius, rimarique laudem de moliminis difficultate.

XLVI. Igitur et accessus adgestu solidatur, et bellum jam sacrificio commendabat; cum ales quæpiam aræ lapidem supermittit. Quæ vates et quisquis hæc conjectare in artibus habent, et excidium urbi portendere et ruinam, et regi periculum præmonent, nisi caveret. Neque res ultra differtur: eruptio quippe irruens indigestum etiam tunc militem turbat.

XLVII. Quem ubi Alexander viritim accitum obvium confirmatumque ratione quantocius ipse prævius ducit, nil prædictorum (1) memor aut magis imperii quam sui; catapulta humerum vulneratur graviter quidem: sed enim animo vim corporis sarcians, capiendæ urbis spem vaticinii fide de suo periculo ratam sentit: et posthabito vulnere ut perdurat, admotisque obsidialibus machinamenti cum cuniculis insertis, idque assidue ac profundius, quarta demum die irruit Gazam ac diripit, colique in posterum sinit, usus ejus studio et opportunitatis, ut qui hæc talia sibi vinceret.

XLVIII. Hinc septima die Pelusium et opima

XXXVII. 1. multorum C. || 2. eos C. || 3. cultu C.

XXXVIII. 1. Arabum C.

XL. 1. sponte sedebat C.

XLI. 1. et partem unam C.

XLII. 1. tamen C. || 2. navatidii C. || 3. hic C.

XLIII. 1. Euphrate displiceret C.

XLIV. 1. ipsius C. || 2. inscientie visui C. || 3. male C. || 4. consulam sensulum C.

XLV. 1. quare quodam ad gloriam arduis res amica quod C.

XLVII. 1. prædictum C.

Ægypti venit, jam classe præmissa, nihil sibi Mazæe satrape ejus loci audente subsistere. Quare inde naves Memphim per Nilum suburgueri jubet, ipse per Heliopolim pedes eodem occursurus: ibique diis Ægypti sacra facit et sacros agonas exsequitur. Exim (1) Memphi defluente exercitu Canopum descendit. Quam circa, loci facie delectatus, condendæ urbis desiderio occupatur: Divum ævo re (2) proxima mortalibus insciens in opere pulchro perpetuari nomen auctoris.

XLIX. Igitur ubi solum describi conveniret, ejus scientiæ artificibus, quos architectonas vocant, limitandæ humo ferunt pulverem defuisse: eoque milites jussos, quisque secum alphita esui potuive gestitaret, ea cuncti conferrent: eximque illos solo pingendo paruisse. Sed enim mox in cetera providentia rege distento, adlapsas alites depastasque edulium aspergine liniamenti. Quod portenti conjectatores cum secus ducerent, Alexandrum sermo est pronunciavisse, eam urbem multis circa palantibus vicinisve gentibus altricem futuram. Hæc molienti omnis quisque faverant Persis, relictis satrapis, Alexandro accessere: coramque pro merito aut voluntate laudantur.

L. Ipse Hammonis sacrum longe in desertis situm, ut illa sibi opinio patris staret, itinere incerto et inlimitatis locis magno dierum plurium labore contendit, quoniam harenis æqualibus diu non dinoscibile est. Denique duos corvos draconesve prævios ivisse aiunt inimici fabularum donicum locum sacri appulit ire, sane secretum deo et ad mira quæque credendum.

LI. Quippe per immensum illud pelagus harenarum loci facies offertur consita, arborum virens, nemoribus umbrosa, inhospita solibus, fontis affluens, tam deo quam copiis dives. Hic pratis mollis, hic floribus picta, glauca hic oleis, hic ebria Libero, hic palmis arboribus grandifera et cæsariata, interscatentibus nymphis et interloquentibus rivulis.

LII. Nec tamen illi ex ingenio nostratium fontium sunt. Quippe præcalidi noctis e medio sensim meridie frigent ad nivem gelidi: eximque tepentes in noctis medium convalescunt. Salem (1) quoque offendunt nitore quo purior crystallus, et sapore gravissimo ceu si arte condiatur, forma terete qua ovum est, paulo majus quam ovum ex ansere, longius, crassitudine tote pervium lumine. Denique exim mola sacrificanti pro thure est odoribus efficacior.

LIII. Hinc patris dei oraculis confirmatus Memphim redit, quo sibi legationes Græcæ convenerant. Et eæ referunt cupita nihilo minus voto lætiores. Athenienses quoque captos Granici suos impetrant.

*LIV. Enimvero ipse cognominis sibi urbis jam conditu adolescente, surgentibus mœnibus, tum belli rebus civibus formatis, Tyrum redit, classe præmissa: imminetque (1) *Euphrati* receptus in urbem,*

XLVIII. 1. ac sim C. || 2. rem C.

LII. 1. sal postularent seqq.

LIV. 1. Pro imminetque Majus dedit Thapsacumque; ego addidi fluvii mentionem; etsi Thapsaci quoque

mox duobus pontibus amnem eum transit, quamvis Mazæus (2) missus Darii interturbaret. Eximque læva habito Euphrate montibusque Armeniæ, pro utensilium commodo itinere quæsito, Babyloniam tendebat.

LV. Ibi speculatore forte intercepto Alexander, quem in hos usus sibi Darius armaverat, noscit eum jam Tigreta (1) amnem appulisse, obstitutum scilicet transmissuris ibi longe auctiore exercitu animo numeroque. Verum cum is consilio mutato pedem de amne retulisset a tergo hosti venturus, Alexander protinus eum alveum transit præruptis difficile superabilem.

LVI. Ibi suorum viribus fatis (1) et ad futura prædoctis, agmen jam acie composita ducebat. Quarta denique die eminus e celsioribus speculis equitibus palabundis, ut sese videre, concursu protinus habito pars aut cæduntur aut fugantur. Sed enim (2) agminis pondus Dario ipso duce omnisque belli apparatus haud procul indidem habebatur, una omnibus gentibus barbaris, quæ nominis alienæ nostratium, sibi mutuo peramicæ sunt; erantque eis numerus in XL equitum milibus munitissimus, pedites (3) vero histrices tantum; falcati currus ducenti et elephanti turriti, quæ (4) illis est pompa jactantiæ.

LVII. Hisque cum copiis castra conlocant juxta (1) Bumelum (2) amnem Arbelo urbe non procul, vel quod alii mavolunt in Gausamelis (3), id loci nomen est. Illic fertur orso Dario (4) suos in bellum adhortari visum eunuchum, qui una affectibus captus refugerat, commodum dixisse quo castitatis honore utque regie sui haberentur: tunc illum petiisse (5) divinitus pro concione, si sibi jam fato non liceat, Persis Alexandrum imperare. Tum locum deligit (6) tendendo ubi hostis visabundus erat. Id æquor inoffensius equitabile, et Issico bello (7) conditio diversa: ut (8) quod illic animi virtute provsum est, magna hic corporis rursus fortitudine peteret.

LVIII. Igitur omni quadriduo viribus suorum reffectus, exploratoque belli loco, ne qua Persarum insidiæ, sarcinis Alexander relegatis, oratione incitat suos: itaque provehit aciem silentio imperato, ut repens fragor fieret terribilior. At enim ea omni die uterque trepidi et circumspectantes, itidem ut constiterant, in acie quievire; utendumque noctis adjutu Parmenioni consilium erat: quod Alexander dissicit specie victoriæ indecentis, reapse quia noctis fortuna confidere, ubi nihil cautioni licet, et imprudentiæ est et inscientiæ, quoniam consilia bellica longe tutius oculi metantur. Quamvis ipsi haud anpius

nomen excidisse videtur. eminentemque (sc. Tygrum) receptus amnem Euphratem transit. Letronnius. || 2. Mazæus C.

LV. 1. i. e. Τίγρις, Tigris; codex Pigreta.

LVI. 1. fortis C. || 2. sedens C. || 3. pedes. || 4. tur-

rique. || 5. junctum C. || 6. Bumelum C. || 7. Causamalis C. || 8. Darius C. || 9. nullius absque ejus græ circumpelisse C. || 6. diligit C. || 7. bellico C. || 8. aut C.

equitum VII milia, id vero peditum quod Persis equitum.

LIX. Quare in hunc modum nocte superata, ubi cum die equites Scythas dextrum cornu suum irruere velle et circumplecti Alexander videt, obuius tendit; diuque ancipiti fortuna tandem tamen trusus hostis multo obdurantium dampno in terga convertit. Ultra jam Macedonum pervicacia iverat: at enim Bactris pæne frontis in medio numero claudentibus (1), convertit Alexandrum nuntius suppetiatum suis post fugientibus, qui sibi (2) imminebat. Ac sic Scythæ quoque levati insecutore, ubi a tergo vacant, integrant vires reversi, Bactrisque congregantur, spe audaciam nutriendas.

LX. Fitque pugna acerrima jactatum crebritate. Quippe Pannoniis (1) alacritas est amica more gentis suæ, vel obtinendum * expeditius præliantibus, quod præter scuti usum lorice, ut oneris, neglegunt: contra hosti, quamvis gravis, impenetrabilis tamen ac satis firma corpus omne munitio clauderet et tueretur. Verum sic quoque inter eos * (2) Pannoniis, nunc impete retrudentibus aut concitantibus (3) diuque æstu martio fatigantibus, inmitti currus iubentur.

LXI. Eaque res et fraudi Persis fuit et spiramento (1) quippe curulium falciū, discedentibus his qui imminebant Scythiis (2), Macedones prædocti, pone ubi (3) irruere cursus intuentur, sensim in latera demissi (4) aditum quidem transituris dabant, utrumque tamen equos bigas aurigantesque facile confixerant; idque adhuc Persis equestre tantum prælium videbatur ac velitatio levis armorum.

LXII. Quare Darius movet phalanga in Alexandri dextrum cornu quod ejus præsentia præponderabat, sensim tendens suos ut pauciores circumveniret. Sed ferventius obvians, re provisa, plerosque Alexander dissicit, nec obsequi consilio sinit, adeo torrenti turbine et alacritate, uti Darius ipse, exemplo hostis et pudore ignitior (1), etiam tunc agminis sui in medio naviter bellans, ubi incondite suos turbare videt, studio salutis neglegens existimationis in fugam verteret, idque curru, quod nobilius decebat. Neque difficile ceteri pedibus in sententiam secuti (2) regis exemplum, paria consultant, dum Cadusii (3), pars multitudinis Persicæ, rupta Macedonum acie in sarcinis prædarentur: qui tamen mox suorum comperta fortuna, qua via tutior, fugientibus compertum deminutionem (4).

LXIII. Sed hæc in Alexandri sane dextris ageban-

LIX. 1. Manca hæc. Bactri ἐκὸς ὁλοῦσιν ὀλίγους ὄντας πολλὰ πλείονες Arrian. III, 13. || 2. quis imminebat C.

LX. 1. deb. Pæonibus. || 2. supple stragem edentibus vel tale quid. In cod. lacuna unius vocabuli. || 3. concitantibus C.

LXI. 1. num experimento? || 2. Scythæ C. || 3. insuere C. || 4. denisetti C.

LXII. 1. agriciore C. conjeceram calidior; at unica vera quam dedimus correctio clarissimi Letronnii || 2. secutus C. || 3. consultants quasvis a C. || 4. sic C.

tur. Lævum vero, quod Darii cornu dextro obviabat, ægre satis cura Parmenionis tuebatur: repensarentque Persæ dampna prædicta, ni Darium Alexander insequens per internuntium nosceret Parmenionis res vergere dampno haud levi: eoque comperto et ancipiti satis bello eminus viso, regressus eidem subpetiaretur (1). Neque enim mora bello fuit a tergo hostium venienti, quin viso tali auxiliatore cuncti protinus laberentur, ut spes fugæ blandior cuique.

LXIV. Quare ipse Alexander Darium insequi statuit: agmen vero transmissio Lyco flumine, quod ultrorsum est, castra vallo munire, ibique quam queant ocus refectioni consulere jubet, secundis intentos. Igitur Parmenion spoliis hostium et opibus coactis opperiri Alexandrum statuit etiam ultra progressum: qui ubi Arbelum venit, quæ prior civitas stadiis belli de loco ferme sexcentis sit, Darium quidem nullum videt, ita volucer prætervolarat: opes tamen ejus et arma tum cidar, apicem regium, curru una et insignibus retrahit universis. Eo bello Macedonum desiderati sunt viri centum, equi mille, quorum pars major insequendo Dario defecerat (1); Persarum (2) vero trecenta haud minus millia, totidem captis, spoliatis universis.

LXV. Darius tamen paucis una Mediam petit, Babylonem Susisque vitatis, quod eas urbes inlectu nobiles victorem avide petiturum (1) protinus sibi gloriæ opinaretur, et id conjectare per facile erat. Denique Alexander contendens cura et facie bellatoris terribilis, in acie agens militem acuminatum (2) Babyloniam accessit minax motu quantum visi eminus queat. Omnes protinus incolæ cultu nil tristi, enim læticiæ simulamento obviam una muneribus effunduntur (3): eoque genere universi ad meritum recepti, metum obsequio mutare, gratantes sibi, nec victore secus ad modestiam credito.

LXVI. Illic igitur primum Persarum omni regno disposito suis legibus, et ejus administratoribus datis, Susas quoque majore longe victoris (1) specie profisciscitur. Exim Tigri transmissio Uxios pergit, efferum hominum genus, quorum quique campestris dicto (2) audientes fuere: montium vero incolæ de soli ingenio ferociore obstituros sese obnuntiabant, ni more Darii mercedem sibi transitus dependisset. Eniavero tunc Uxiis (3) supervenit improvisus, stratisque obviis celsiora montium scandit. Mutata denique adrogantiæ vice Uxii vectigales sese eidem profitentur.

LXVII. Exim relictis qui gravius armabantur, Py-las petit fauces montium Persicorum, ibique offendit Ariobarzanen in se armatum Darii nomine studioque XL milibus peditum et equitum septingentis obviasset. Ubi tamen sibi ingenium loci, quam

LXIII. suppetiaretur C.

LXIV. 1. fecerat C. || 2. Persis C.

LXV. 1. inlectu nobile sere avideque petiturum C. || 2. astuminatus C. || 3. offenduntur C.

LXVI. 1. longes victum C. || 2. dictu C. || 3. jussis.

manus hostium plus obsistit; docent captivi circuitu posse consuli difficultati: quibus auscultans, fide dicti praevisa, emensis nocte stadiis LX supervenit Persis interritis aditu suique securis. Cæsis denique obstinationibus fugatisve, ultra inoffensus (1) transit Persepolim (2), divitiis invitantibus: Cyri denique atque Xersii illic, ceu si tutius sitis, thesauris potitur (3) et amœnitatibus aulicis: quamvis regia igni abolita, odio (4) Xersii injuriæ, tum regis voluptatibus (5), etsi jam suis, abolendis: scilicet ut vicem damni ac labis meritum, quam ille invexerat Græcis, repensaret.

LXVIII. Hinc Mediam dirigit studio Darii capiendi, qui, si ulterius urgueretur insectantium pervicacia, transire decreverat ad Hyrcaniam. Quippe Darius Bactra populatus, tum omnibus adpetendis corruptis aut amandatis (1), dampno regionis (2) contra insequentes cavebat. Ac si quid sibi regium aut de affectu regio supersederat, id omne jam Pylas Caspias relegarat (3), unaque comitantibus et utilitate devotis ut opinabatur, quos se sequi (4) coegerat, morabatur.

LXIX. Qua re conperta, duodecima demum die Mediam Alexander advolat, quod exim ultra abiturus Darius ferebatur. Sed jam digressum una thesauris insequitur unius diei reliquo intervallo: rescitque a transfuga, pertæsos comites fugæ ejus, ceu si in gratiam potioris, Darium habere sub vinculis: Besum vero, satellitem regis, ejus insignia recepissee, Igitur voto pennatior et spe voti ignitior (1) et viæ usus asperiore compendio id elaborare ad pretium moræ abscondendæ: inopinatus (2) supervenit Beso, confligentemque dampno non levi dispergit et dissicit per vim clam fuga de medio (3) dilapsam. Ibi reperiunt Darium *interfectum a suis* (4) qui Beso una fugissent. Quare corpus quidem honore regali majorum ejus sepulcris inferri jubet.

LXX. Ipse vero, Hyrcanis quibus (1) visum ad ingenium loci ac temporis reversionisque commodum superpositis, Besum insequitur, sic animo firmatus, ut quadrifariam fugiens vallaretur. Denique ubi campos ingressus est, victori se dedunt Abraxares una Phratapherne satrapa: Besus elabatur. Qua cura deposita seu dilata, suos per loca belli, si quos reliquerat, congregari jubet, refectisque his quadridui morâ Xazacerta ire decernit (2) urbem illie nihil optimæ posthabendam, quam præmissi in hoc ab Alexandro moderabantur. Sed concurrunt prius etiam impedimenta agminis universi (3) loco belli relicta necitaque post id. Sic enim regia jussa præscripserant. Ac si qui (4) ab se distracti fortunam

belli meritumve victoris elegerant, vel si qui ad ejus iudicium provocarunt (5) venia donati omnes: Græci quoque mille quingenti qui Dario mercede militabant: eosque suos facit.

LXXI. Interim tamen Mardos excurrit, et captos bello redigit in obsequium nihil omnium rennuentes (sed enim Mardis, præter arma viresque, nulla sua res est) opum cura posthabita perdurans, quæ ceteros hominum exercitos habet. Exim revertenti Spartani se offerunt, qui Darii amicitiam petierant: sed custodiri mandantur suspecti simplicis confidentiæ.

LXXII. Tum moratus Xazacertæ in Hyrcania dies quindecim, Parthos Arionosque proficiscitur, et Sasiæ civitatem, quod Besum illic bello studere conperisset, non regni modo, verum nominis (2) etiam Artaxersii (3) veluti ad reverentiam sibi vanitate quasita: quoniam multi refugæ Bactriani in ejus satellitium confluxissent electi mente jactantiæ.

LXXIII. Inque id destinanti Satibarzanes Ariorum satrapa nuntiatur, interfectis Macedonum urbis ejus ad custodiam quos acceperat, Arios pro Beso armare. Illo igitur prævertens sexcentis biduo stadiis urbem Artacoenta (1) Ariorum regiam venit. Quo viso Satibarzanes una paucis consensu meriti fugit: ceteri puniuntur mali consilii vel obsequii (2) mercede. Quis gestis, Xazacertam (3) Alexandro revertenti offertur unus Darii interfectorem, afficiaturque serviliter verberibus ac morte: edoctusque ab eo super consensu in Besum ducit exercitum.

LXXIV. Eo vero itinere gentes subjugat plurimas: tum Dracas, tum Arachotas barbaros vicinos Indis (1), mari Rubro imminentes: Arios quoque qui nuper obsequio defecerant: idque hieme multa iniquum militibus inpeditis. Enim vero in hos ducibus inmissis, ipse Causasum tendit amore vincendæ difficultatis, et illic quoque Alexandriam sibi ad fidem laboris instituit (2).

LXXV. Quam molienti nuntiatur, Besum ultra transgressum Oxum flumen navibus superavisse, quas omnes incenderit, ne persequendi (1) sit libido. Igitur nihil moratus ipse quoque audet in Caucasum longitudine sui Tauro continuum, saxis incondite arduum, neque gradibilem, ut videbatur, interitumque parvis (2) arboribus. Cetera terebinthum (3) illic aiunt et silphium gigni: quo facile adpasci (4) oves floris ejus *esu* et usu frugis et radicium delectatas: eoque et hominibus gaudet carne sola con-

C. || 4. ac si quis ad se C || 5. vel qui adjurum iudicium putant C.

LXXII. 1. sic C. || 2. nomine C. || 3. Artaxersi C. |

LXXIII. 1. Ἀρτακόαα Arrian., Ἀρτακάνα Curtius. | 2. obsequio C. || 4. Xazacertam (Ζαζακέρτα Arrian.) h. l. C.

LXXIV. 1. Tum Dracastrum Arachotas barbaros barbarorum vicinas Indis C. || 2. ad fidem laboris instituta nominis difficultate C.

LXXV. 1. par sequentis C. « quod fortasse ferri potest. » || 2. par C || 3. ceteraque vitio bonum illic C. || 4. ad pari C.

LXVII. 1. inoffendius C || 2. pde C. || 3. sequitur spatium unius vocabuli. || 4. abolita odito C. || 5. voluntatibus C.

LXVIII. 1. emendatis C. || 2. regi C. || 3. relegerat C. || 4. quæ secatene C.

LXIX. 1. ignotior C. || 2. inopin. C || 3. perbis clam fugere medio C. || 4. ibique reperiunt in armatis C.

LXX. 1. Hyrcaniæ qs C. || 2. discernit C. || 3. versi

tentis, martiis prorsus et belli usibus amicissimis.

LXXVI. Quippe hinc Besus non modo gentem (1) optaverat, verum quidquid suppetule insequentibus foret, id omne corrumpens abolensque (2) incendio, geminaverat difficultatem paria temtanti-
bus. Sed enim frustra id quidem. Ita omnibus superatis, quod se suosque Alexander docuerat (3) fama Aorni primum, tum penes Bactra viatica esse (4), ipse quoque Oxum jam superaverat.

LXXVII. Ubi cum facultas transitui nulla esset, probat nihil ita mortalibus arduum, cui non viam perfacile sapientia straverit. Quod enim alias (1) praesenti usui suppetiari adverterat, promere suos pelles jubet, quibus subtendere (2) gignentium frivola aridaeque constringi quam maxime in vinculis crebrioribus docet. His quippe pactis, substratu levitum densarumque itidem et superjectu trabicularum (3) calcatu tabularum conexa utrimquesecus pellium praecepta usum ratiū integraverant sibi pecorūque. In hunc modum sarcinis transportatis, non superstantibus tantum fida militibus, sed annantibus quoque animandis, si statio horruisset, opinione faciliior transmissio fuit, cum stadiis latitudinis alveus Oxi amnis pateret.

LXXVIII. Nec tamen quisquam ausus obsistere est, quin etiam nuntiatur jam planiora perviantibus (1) Besum ibi (2) vinctum a suis communi pretium culpae servari pro his, quibuscum fugerat, reum. Quare exim iter solito patientius (3) facit. Ptolemaeus vero Lagi praere susceptum Besum ad seque perducere antemittit. Nec mora, vinctus offertur, unaque flamma (4) irae ejus extincta. Ita increpitum perfidiae servilis, eoque (5) nomine verberatum, ad poenae conperendinationem custodiri in tempora mandatur. In ceteros venia liberalis.

LXXIX. Hisque in hunc modum gestis, exim sibi equorum numerum integrat, qui admodum plurimi omni genere difficultatum varie defecerant. Ipse ire Maracunda contendit, quae Sogdianis est regia. Tanaimque exim qui subortus e Caucasio ingressurusque Hyrcanum mare Asiam Europamque dispergit (1). Ejus pars fertur Tanaidos humo Asia paludibus Maëotis emergere denuo, causasque Euxino dare, ut cursu, quo volvitur, urgeatur.

LXXX. Eo itinere tamen praemissos Macedonum castra metatum, improvise offusi paucis indigenae, opprimunt obtruncantque, qui in triginta haud minus milibus Alexandro venienti observari decreverant. Enim mox Alexandro ingruente, ad montium celsiora concrepant. Sed ubi eis primo conflictu fortuna blandita est, Alexandro crux sagitta

transjecto, ulterius ausi eo usque caduntur, ut vix octo de triginta milibus laberentur.

LXXXI. Quibus gestis, Abii Scythae ab Homero justitiae laudati legatione se dedunt, moremque gesturos victori profitentur, quantum solis corporibus queant, quoniam quisque pauperior liberior infestatore. Eorum denique moribus delectatus remissis adjungit, studio veri (1) discendi, qui quid (2) colerent, aut viverent, renuntiarent. Ipse progressus ad Tanaim illic quoque urbem sibi instituit haud disparem magnitudine cognominem Alexandriis: idque usui cavens, si quando post in eadem militaretur.

LXXXII. Sed inconciliantibus Besi sociis, jugumque gentium noninantis, metu poenae septem urbes consulto pari graecos custodes interimunt. Quarum quae Cyri civitas dicta Craterus multa cum militum manu mittitur obsessurus, neu quid ultra liberius queant. Ipse Gazam primo congressu aliasque quattuor biduo capit.

LXXXIII. Tum Cyri adgreditur situ murisque firmissimam, quam XV scilicet armatorum milia tuerentur, nulla victualium (1) indigentia: jamque machinis in id admotis (2), repente amnem, ut prius animo praesumerat, qui eam urbem agmine turbido (3) interfluit, transit Alexander nihilque opinantes obtruncat. Tunc secure urbis ejus potitum se ratus animo defererat. Neque inpune id, aut modestiae merito: acriter enim incolae congregati inter primos qui inruperant Alexandrum quoque saxo caput graviter vulnerant. Sed non eo secius (4) inritatis protinus Graecis capitur civitas vastaturque, nihilo minus rege in opere fervente. Quae vero septima civitas exempli metu ad modestiam ducta est.

LXXXIV. Verum sic quoque Maracundam contendit, ubi sui obsideri nuntiatur, et praetera Scythae trans Tanaim obturbabant. Quare suis legat propere suppetias. Ipse vicesima die urbem, quam praecipit, substruit (2) poena captivorum usus ad operis festinationem tali in tempore necessariis: datis incolis quos aetas aut vulnera deprecabantur, item (3) militiam nolentibus, aut etiam nequeuntibus et in id idoneis peritia necessariorum.

LXXXV. Verum imminentibus Scythis superbe, is (saepe) (1) conatum cum sacrificia cohiberent, idque creberrime vincit imperatoria indignatione, vinceret ratio quae fato obviabat (2). Ac nocte Tanai transmissio tam facile quam audacter hostes primo incursu fugat caeditque palantes. Eos vero intemperantius persequens siti aestivae succumbit. Neque aqua utilis reperta. Quidquid de fluviis aut rivis ab aestivo in lacunis erat, eo prae ac lingua lambentes hausto ceu necessario, latente ejus peste corrupti sunt.

LXXVI. 1. gente C. || 2. corrupta amolitasve C. || 3. docte C. || 4. viaticasset C.

LXXVII. 1. aliud C. || 2. promere suos pelles, quibus subtendere jubet eis C. || 3. « trabilacularum C.

LXXVIII. 1. Sic Letronius; perinantibus cod. || 2. ubi C. || 3. patientibus C. || 4. offerunt una seu flammo. C. || 5. proque eoque C.

LXXIX. 1. dispergit C

LXXXI. 1. vero C. || 2. quidquid C.

LXXXIII. 1. nulli victualibus C. || 2. amotis C. || 3. turbi C. || 4. sed nos eos etius C.

LXXXIV. 1. si C. || 2. substruit C. || 3. idem C.

LXXXV. 1. hisaepe C. || 2. corrupta V. Arrian. IV, 4. 3. vacuae gestu C. || 4. hostilis vitio C,

Quippe ea qualitas alvo laxandæ efficacissima. Ita omnes viribus vacuati æstu (3) intestino caloris, ut minus nonnulli hoste *quam* vitio (4) prævenirentur. Insecuti nihilominus eorum legati veniam erratis post victoriam retulerunt.

LXXXVI. Ii porro Macedones qui in arce Maracundæ obsidebantur, ante adventum auxilii eruptione facta disjecerant hostes ac fugarant. Longius tamen eos in (1) Sogdianos insecuti, ubi de reditu consulunt amnemque Polyimetum (2) adfuere, sensim prosequentibus Scythiis inexploratam adorti (3) alvei partem, limo profundius retentantur (4). Idque ubi hostis gnarus (5) locorum videt, prævenit, adortique (6) rerum imperitos ac male cedentes (7), comminus conficiunt (8) omnes, nisi quis prævenisset pedum aut visuum (9) potens. Neque amplius equitibus semiermibus XL, peditibus (10) CCC fugere.

LXXXVII. Quibus Alexander nuntiatis, Maracunda contendit, auctoremque ejus sceleris Spitamenem (1) fugientem secutus omni cum socio interfecit. Suos sepelit, vastatque regiones quas Polyimetis amnis ambit aut rigat, qui progressus ulterius harenis bibitur et receptatur, facitque invia cuncta, subsidii colentium (2) nullis: quoniam illic et alii famosi amnes hauriantur, Pardis (3) qui Mardos, Ariusque qui Hunnos (4) interfluit, et Estumandrus veniens per Evergetas. Hi omnes illic sepulti vaneſcunt.

LXXXVIII. Hieme igitur apud Arimaspos declinata, dat sese legationibus obsequentium aut paciscentium quod (1) usus aut quies vellet: Besumque accitum et rursus increpitum, et verberibus punit et gloria, mutilatis tamen prius et naribus auribusque: idque supplicii genus durius visum quam severitas Græca est.

LXXXIX. Nam et cetera ejus cultus et affluentia, more Medorum, suorum plerique jam sedulo aversebantur, cum luxu mores adrogantiaque mutasset: tum mensæ modo, tum vestium pretio, tum apicis vanitate is qui utroque de latere Heraclidas sibi *Æacidasque* censeret, Arsacidum tamen æmulationi concesserit, victi rem passus (1), quorum moribus obsecundabat: idque ei omnes animi glorias obumbrabat.

XC. Præsertim ubi amicissimum sibi Clitum illum Granici propugnatorem ex causa convivii incitus interfecerit (die sacro quo pro (1) Libero Castoribus fecerat) qui (2) epulo accubabat una blanditoribus regis. Tum supra ipsos fortitudinis deos laudari ab adsen-

tatoribus coëptus, patri quoque se Philippo anteferri delectabatur.

XCI. Enimvero Clitus uti Alexandrum amicum restitueret in viam, neque concederet ei *malam* morum adrogantiam coalescere, cui modestia et verecundia plus laudis adferret, amico liber, religiosus in Philippum, eum vero se anteferre respondit, qui hos fecerit suos animi viribus corporisque (1) cum quibus vicerit, non eum (2) qui talibus gaudeat. Quæ ubi ultra, nec pudet regem vino calentem; Cliti (3) verbis gladio respondetur. Sed enim mox in id recidit pœnitudinis, ut eum vitæ pigeret adeo inpigre intemperantis: ni amici magis id offensa dei Liberi, quam ejus moribus darent; qui sic posthabitu (4) sollemne suum ultus furore putaretur: aut invidentia laudum earum æmulus (5).

XCII. Quare tum quidem curam corporis recipit, vitium tamen gliscit. Quippe jam adoratum se volens, salutari more mortalium neglegebat. Verum sapiens Callisthenes comes et amicus (1) arcere hominem et deducere palpo temptabat: eo quoque addito, quod quam justum sit infestari eum qui insignia regni quæ sua *non* sunt usurparit (2), tam a diis posse puniri abjurat qui sibi adeo favent (3) honore jactantia. Sed neque proficit Callisthenes, et mox inter proditores relatus ex-*causa* tali morte punitus est.

XCIII. Mos erat, regibus optimatum liberis ministrare (1), ad custodiam scilicet regiam et obsequia liberalia. E quis Hermolaus quoque Sopolidis (2) erat bonis moribus roboreque, quorum utrobique studens, regi de corpore, animo tamen ac disciplinis militans Callistheni, ubi eum quæreret sat placebat. Is venante (3) Alexandro in aprum expectabilis formæ, ipse prior bestiam sternit, et strata gloriatur, utque immodestæ fortitudinis ab rege verberatur.

XCIV. Quod cum acrius merito sed ingenue doluisset Hermolaus, conjurat in regem cum Sostrato et Amynta et Antipatro Asclepiodori, tum Epimene et Anticle et Philota. His amicis in sua injuria fervescentibus, pactum fit, nocte Antipatri conclavi regis irruerent; neque id quitum. Ita pernox rex convivio perdurarat. Sunt qui etiam prohibitum ire vatis voce, ne quidquam esset in aula multis præmonitis ratæ. Itaque Ptolomæum rem sibi proditam detulisse, Callisthenisque sententiam in discipuli facinore suspectatam, de prioris inefficacia libertatis: cum Hermolaus tamen acri in opere tormentorum præter sui verbera nihil questus sit aut conſessus.

XCV. Sed reverentiam legatio Scythica de Abiis iterum attulit, dictoque audientes fore se muneribus

LXXXVI. 1. eos qui C. || 2. Polymetum. C. || 3. adortari. C. || 4. rere tantum C. || 5. ignarus C. || 6. adortatique C. || 7. credentes C. || 8. fugiunt C. || 9. visum C. || 10. peditum C.

LXXXVII. 1. Spitantem C. || 2. et colentium C. || 3. Epardus ap. Arrian. IV, 6. || 4. Darius qui unos (deb. Arios) C. ||

LXXXVIII. 1. quo C.

LXXXIX. 1. passum. His C.

XC. 1. quod C. || 2. et quæ C.

XCI. 1. corporibusque C. || 2. nunc his C. || 3. dahi C. || 4. post obitum solemnem C. || 5. laudantium earum æmuli C.

XCII. 1. ei amice C. || 2. usurpari ad C. || 3. ad eos faverant C.

XCIII. 1. ministrari C. || 2. Sopolidus C. || 3. renatu C.

attestabantur. Quæ munera erant filiæ regales pulchræ (1) ingenio vel cultu naturæ ejus, si suis vellet pignore fidei. Namque ad reliqua sat divites (2), sunt Abii libertatis pariter et paupertatis. Adstare (3) vero vel regem ut coram jussis auscultet. Nam et (4) missis in hoc referre volentibus erat mores abios et munditias paupertatis utque (5) sit eorum invidia potioribus de plus nihil habendo. Enim arcus Abiis (6) et sagitta (quod eis totum est) et vitæ quæstus et hereditas: sola sagitta venantibus, carne altis abunde et lacte, et munitis pellibus ad tolerantiam: cetera pro opibus hospitales et loqui blanda cum moribus.

XCVI. Sed Pharasmenes quoque Chorasmiurum rex equites adduxerat Alexandro militatum, vicinus Scythicis Unimammis, in quas sibi hostes præiret si juberetur, supra viros ut sciat martias. Alexander vero his Indos præoptans (1), se ait redire in Græcias ut exim reliqua ejus belli agat. Oxum igitur et Sogdianos retractat turbare.

XCVII. Nuntiati (1) ibi Alexandro duo fontes futurî præsagio suborti, horrore fuere præ admiratione: quorum qui olei erat, laboris atque sudoris index æstimabatur, quis mederi valet olivi unguentum (2): qui vero vini, lasciviæ et læticiæ de dei munere. Hæc quippe in id demonstrata de post gestis adsertio est.

XCVIII. Dimissis ergo qui præsentia tuerentur, Maracunda ipse festinat. Spitamenes (1) quippe, qui inde desciverat Massagetis congregatus justî belli facie jam agere nuntiabatur. Sed invaso castello potius præda per Sogdianos, Phiton et Aristobolus (1) cytharæodus, qui una aulico ministerio illic agebant, egressi cum equitibus octoginta naviter satis et impigre incursarant quæ ducebantur. Mox tamen excepti insidiis a Spitamene plerique eorum et una Aristobolus oppetivere. Spitamenes vero post id fugiens conscientia sceleris in desertis cæditur Cratero insecuto. Ipse quoque a suis captus ut auctor culpæ arguitur, tumque Alexandro ad supplicium datur jure plectendus.

XCIX. Sed enim hac cura deposita Indos nihil sibi noxios intentus animo petram adgreditur re et nomine arduam. Id vero castellum est præruptis admodum inpositum inaccessisque (1) rupibus montium, quo plebs multa convenerat Sogdianorum, nullo indigentia metu, copiis ante congestis. Ubi ergo oblata sibi venia non cessare, magnum præmium publicat ausuris ejus saxi incensionem auri talentum primo, tunc precium secuturis.

XCV. 1. *fla regalia pulchra C.* || 2. *ad reliqua ut alias addivites C.* || 3. *adstare C.* || 4. *et nam C.* || 5. *atque C.* || 6. *Abios C.*

XCVI. 1. *præoptatumque C.*

XCVII. 1. *nuntiatio sibi C.* || 2. *unguento C.*

XCVIII. 1. *Pistamenes C.* || 2. *Aristonicus ap. Arrian. IV, 16.*

XCIX. 1. *incassis quæ C.*

C. 1. *paxillos ferreos C.* || 2. *omni C.* || 3. *ut C.* || 4. *dejectis C.*

C. Reperti omnes quadringenti viri, qui patravere rem in hunc modum. Paxillis ferreis (1) quibus pelles intendunt, prætenta face, ea parte prærupti qua fieri posset aut gelu cederet, mutuo innixi fiebant: eisque subvecti paulatim omnis (2) sub nocte tandem evadunt armis una, cumque luce inopini inruunt securos et inermes barbaros ac semisomnes, inpeditosque mulierculis et infantibus præcipites agunt, nihil eorum paucitatis scientes donecum reliqui sese dederant, et aditu reserato quem inserabiliter obstruxerant, Alexander receptaretur et (3) copiae. Nec tamen amplius viris XX desiderati, quos ascensionem molientes, ubi loci conditio fefellisset, dejectos (4) in præceps ne sepulturae quidem nisi nivium profunditate servarat casus aut fatum.

CI. Igitur his victor copiis fatus auctusque, quomodo si arte (1) Bactrianorum regis affectus opesque illic repperisset, ejus virginem filiam, Roxanem nomine, magno formæ merito et nobilitatis sibi conjungit. Is ille scilicet, quem Darii uxor veneriæ sane pulchritudinis femina non evicerit. Denique Oxyarten debito sibi soceri honore dignatur.

CII. Hinc ducit in aliam petram celsam stadiis viginti, sed sexaginta *ad* ambiendam faciem sunt (1), ad viabilem calli, superne æquoream virentemque, soli ubere et mollitudinis divitem. Chorieni (2) id castellum vocabant, regis nomine, qui illuc (3) confugerat, Chorieni. Verum quod ejus saxi calcem naturali vallo munitam iutueretur, id primum explet casu (4) frondium et adgestu humi saxorumque opere pervicaci. Jam denique labore provecto scallisque admotis, Chorienus, internuntio Oxyarta, pretium veniæ victori se suosque transcribit. Eodem merito procuracionem sibi acceperat quod regnum habebat, quoniam victorem exercitum non labore militiæ modo adeo conperendinatæ, verum hiemis quoque vi et indigentia fatigatum apparatus sui largis opibus refovisset, nec decima quidem parte totius affluentia dispensata.

CIII. Ad hæc, si qui rebellium reliqui, omnibus perditis subjugatisve repedata Bactra tempore quo Callisthenes una cum insidiatoribus regis suspectatus, est. Hac (1) sub fine Alexandro Persarum imperium integratum est, quo tuendo Amyntæ dato, Bactris ipse profectus retransmittit protinus Caucasum quem eundem Taurum (2) diximus, nomine modo de continuatione mutato.

CIV. Undecima die quam super molitus est illic Alexandriam venit. Transmissis inde regionibus

CI. 1. « Ita cod. Sed enim videbatur scribendum: *quomodo si in arce Bactrianorum, regis (Persarum) affectus opesque reperisset*. Sic enim narratio congrueret cum Arriano IV, 19. »

CII. 1. « Haud scio an scribendum *facienda sunt*. » || 2. « Cod. *Chorienis*, at mox *dis Chorienus*. » || 4. *illi cod.* || 4. *esu C.*

CIII. 1. *hæc C.* || 2. *Caucasusque inremin Taurum C.*

Parapapisamidum (1), perque Nicæam oppidum et Cophœna flumen Indum petere contendit, Taxile sibi munifico, qui partes, quibus viandum, primas Indiæ tunc tenebat, eumque præmittit (2) una suis paratum Indi transmissionem conatum. Denique datum hostium ducem viantibus intercedere capiunt (3): itaque perviant, multis aliis gentibus cæsis et oppidis captis.

CV. Nec minus Alexander agens, siquis obturbet insequentis sagitta etiam humerum superscribitur: Choeque (1) amni transmissio quisque obvius sternitur: et Argacum (2) urbem incensam desperatamque a civibus instaurari procurat merito opportunitatis. Tum reperta hostium multitudine, trifariam superat justis omnibus proeliis. Ducenta denique triginta boum milia illic capta formæ merito destinat una captivis Macedoniæ cultum agros suorum et suosce. (3)

CVI. Tum conperto gentes Accas quadraginta milia armavisse, perannem Guræum in eos (1) ire festinat: iique in oppida discessere in id longe ante munita. Sed enim castra eminus molientes inruunt Græcos: hique (2) astu cedere simulant: converso deinde (3) agmine sternuntur: pars muro clauduntur omni præsidio munitissimo. Sed enim res haud in facili erat duplici septu munitos accedere: et ibi denique Alexander crus sagitta vulneratur. Sed die quarta belli in opere præ muro interfecto rege se dedunt. Idque Alexandro volenti admodum fuit, ut conmilicio accederent. Sed ubi producti fidem mutant, vallati eaduntur.

CVII. Hinc Cænona ducem mittit Baziphara obsidere, Attalumque Hora urbem, ratus casu Accarum eas ad obsequium ductum iri. Sed his loco magis quam exemplo fidentibus, ipse utramque urbem, quamvis impigre oblectatas, Baziphara sive Hora (1) nullo negotio transiens capit: quamquam Baziphara viri contemptu paucorum advenas irruissent. Ubi tamen plerique cecidere, quisque evaserat petram munitissimam confluunt.

CVIII. Is locus petrae ducentis stadiis circumitur, erigitur decem, aditu tenui, mollis in culmine, et fontium scatens, patiensque industriam mille hominum rucolarum (1). Igitur eo veniens capit plurimas civitates. Tum petram adgresso obsidionemque molienti transfugæ duces cæpti moliminis viam præeunt ei insensus. Itaque capti deductique prædæ fuere qui bello restiterant.

CIV. 1. Sic C. || 2. *prætermittit* C. || 3. « Videtur sententia: Denique hostium ducem missum ad intercedendum capiunt. Suspiciamus etiam locum esse corruptum intelligendumque *Astem* unum e præsidibus Indiis, quem præmissi cum Taxile Macedones quadam in urbe obsesum interfecerunt, uti narrat Arrianus IV, 22. »

CV. 1. *Civique* C. || 2. Sic cod. Erat *Andacum*, ut videtur. V. Arrian. IV, 23. Curt. VIII, 10. || 3. *Machedio cultum. Agros suorum et suaci* C.

CVI. 1. *Poturæum* eos C. || 2. *hincce* C. || 3. *denique* C.

CVII. 1. *Horam* C.

CVIII. 1. *ruscularum* cod.

CIX. At enim nuntiatio rursum Accas muros (1) Indos armis oppressisse studio fidentiore, et elephantos suos per silvestria amandasse; ubi eo venit, muros desertos incensamque urbem videt, et dilapsos omnes qua tutius lateant. Quare aliis persecutione legata, quæsitisque eorum elephantis et captis, Indum cum exercitu venit, et his quæ longius sunt necessaria copiis reperta transitui substantia (2) non sera transmittit.

CX. India omnis orsa e septentrione, amplexaque omne quidquid est Persicum (1), Ægyptum usque Æthiopasque continuat. Ipsa vero extrinsecus ubique oceano munitur, interfluo mari Hippalo (2), cujus sinus Persas includit. Sed enim nomen hoc India late dispersum multarum admodum gentium est ferax præcipue beluarum inter odora gignentium (3) quam sunt elephantis draconesque jugerales: nam pardi leonesve vel tigres juxtim hæc cicures fuerant.

CXI. Ea vero tempestate quam loquor potens Indiæ Porus erat, stupendus satis supra hominum magnitudines, neque vero ingenio inferior quam artibus (1). Is ubi scit, Alexandrum ad sese moliri iter (2), absit obnuntiat: sed incitat mage, acricque bello superatur et capitur. Receptus tamen ad amicos Alexandri merito virtutum procurare quod erat rex recepit. Ita pars est virtutis, ea (3) quibus præferis ut potior (4), æque sane nunc mox cessasse potiori: quoniam quisque mediocritatis est agnitor satis fecerit sese noscendo.

CXII. Exim magnas Pecanum et Musicanum regiones exsequitur, ac sibi congregat. Petram quoque quæ Aornis vocatur affectat, cujus proceritudo sunt stadii quadringenti, supra cultoribus dives haud minus locupletibus quam securis: et est ei nomen ex celsitudine, quam nec alites supervolitant. Sed enim hanc (1) quoque optinet fixu vectium (2) via scansili ac insidiis appetitam (3).

CXIII. Jam (1) de magnitudine belli ortus est questus cum primatibus, quod ultra gentes bello idoneas coegisset experiri. Quo (2) adversum eas animo arderet? Milites vero ad hæc ultra laborem et pericula deprecabantur: annos XII, vulnera et suorum desideria numerantes. Data igitur fessis quiete, volentibus utitur. Succenturiari tamen dimissis alios e patria jubet. Itaque victoriæ avaritia usus oceanum venit.

CXIV. Ibi quoque inmodicus cupiditatis, quoniam (1) in navibus textis periculum vellet facere auræ, et quid sibi vel quisque id vellet ultra liceret.

CIX. 1. *Sacamuros* C. || 2. *substantiam* C.

CX. 1. *Persicam* C. || 2. *Hipallo* C. || 3. *locus turbatus. Num: inter ceteras ingentium? Pro quam Magnus dedit qui.*

CXI. 1. *artuatus* C. || 2. *molinare* C. || 3. *his* C. || 4. *patior* C.

CXII. 1. *hic* C. || 2. *veccium* C. || 3. *acididasprtitam* C.

CXIII. 1. *nam* C. || 2. *conperisset experire quæ* }

CXIV. 1. *quoniam* C. || 2. i. e. *Onesicritum et Nearchum.*

rum repente cum flatu violento rediens haustus oceani solito vehementior ad hoc paratos inter naves configit et mergit. Neque agnitu difficile id erat, deos voto refragari, quibus quamvis ipse obniti *negat*, nequid impium audeat temptare; mittit tamen promptos audaciæ, nihilque regi audentes negare Onomarchum et Neona (1) (congestis navi quæ cuique sic volenti in longum usui necessaria) uti circumputato oceano comperta nuntiarent.

CXV. Quippe Alexandrum (1) animo fuisse ad appetentias rigido et indomito, hic quoque considerandum reliquit. Erat civitas Indiæ, quam multi confugerant, magnitudine nimia et firmitudine inexpugnabili. Quam ubi Alexander obsidione adortus, jubet fieri scalas pro muro præcelsas: easque admotas cum grandibus saxis desuper frangerent repugnantes, sola perdurat qua rex una duobus satellitibus evicerat: ipsum quoque multis desuper ut qua quisque poterat retrudentibus. Et quamvis scalas omnis suorum comminui vidisset, neque ullo sese idoneo (2) auxilio periclitaturum, irruit tamen unus omnia hostium milia, una prædictis (Peuceste (3) scilicet et Ptolomæo) qui cunctam (4) multitudinem protinus urbis ejus in sese convertit.

CXVI. Perdius igitur diu secum satellitibus conspirantibus rem pleni exercitus agitabat, ni vergente jam die a (1) latere summo vulneraretur, et recepto altius ferro defici (2) viribus occæpisset. Id Macedo-

CXV. 1. Cf. Pseudocallisth. III, 4: not. 12 p. 99: "Ὡς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τολμηρότερος καὶ παραβουλότερος. Ἐνθεν τις καταμάθη τὴν εὐτολμίαν μάλιστα αὐτοῦ. Ὡς πόλις τῆς Ἰνδικῆς, εἰς ἣν πολλοὶ πεφευγότες τῶν ἄλλων πολεμίων ἐληλύθεισαν ὡς ἂν (fort. οὖσαν) μεγίστην καὶ ὀχυρωτάτην. Προσεβάλλετο οὖν [προσεβάλλοντο. Ὁ οὖν cod.] Ἀλέξανδρος καὶ ταύτην ἐπολέμει, ἐπειδὴ δὲ προστεθήσαν κλίμακες, ἐκλάσθησαν (ἐπλήσθησαν cod.), καὶ ἐκολύθησαν οἱ Μακεδόνες ὑπερβῆναι εἰς τὴν πόλιν. Μόνῃ δὲ σώᾳ (μονᾶσαι δὲ cod.) ἔμεινεν ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνιδὼν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸ γενόμενον εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ δύο φίλων Πευκίστου καὶ Πτολεμαίου. Οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει θεωρήσαντες ὥρμησαν πρὸς αὐτὸν. etc. etc. Latina Nostri contractius dat cod. Reg. 4880 (v. pag. 120): « Interim cum unam civitatem Indiæ obsideret, scalas muro percelsas admoveri jubet. Quibus admotis cum prægrandibus saxis desuper (*de saxis* cod.) frangerent repugnantes (*oppugnantes* cod.), sola qua rex pugnare poterat duravit. Et cum nullo idoneo auxilio socios subvenire posse videret, irruit solus omnia hostium millia, multitudinemque urbis in se convertit; jamque vergente die a latere summo vulneratur, et recepto altius ferro defici (*decipi* cod.) occipit. Id Macedones conjectati vi claustra effrangunt, regemque sui (*suum* cod.) diffidentem recipiunt. » || 2. *ideo* cod. correx. e cod. Reg. || 3. *Peuce* cod. || 4. *cunctantem* cod.

CXVI, 1. *die et* cod.; corr. ex cod. Reg. || 2. *decipi* cod., quod fort. retinendum.

nes conjectati qui foris rem agebant, metu nequid ulterius (occupatis in regem intramuranis universis nec desuper prohibentibus siquis irrueret) vi claustra effringunt, suppetiatque in tempore jam regem sui recipiunt diffidentem. Facta denique mox ex indignatione sæviores indiscretius dextris in ætates et sexus vires optinent internicione omnibus cæsis.

CXVII. Exim constanter suadere milites regi conspirant, ne sese ulterius periculi vilitate dampno tamen in præliis abuteretur tanti prodigus (1) sanguinis: obtinentque ne ultra, verum Babylona ut redeat: Babylonique multo cum honore suscipiunt. Per septem denique dies Alexander eo regressus diis sacrificio operatur, quos fortunæ gratus (2) repensaret.

CXVIII. Post id conviviis et voluptatibus comioribus (1) causam morti hinc dedit. Morem sibi proceres exercitus fecerant, uti mutuis sese conviviis acciperent. Enim cum forte apud Medium convivarent comessatione se illis convivam (2) Alexander facit. Statim deinde (3) Herculis Medius scyphum offert ad vina: neque is honorem dei nomine aspernatus, poculum complet stringitque continuum: eaque tantarum virtutum viro causa ad mortem fuit: ut quem tot bellis adversa vulnera non vicerant, sub fati invidia juvenilis confidentia solveret.

CXIX. Cujus ne casus priusquam laudum memor sim, ea quoque ponam hic quæ per diligentiam laboravit; quippe quamvis bellorum ultra pertæsus consulenti per se exercitui concederet, bono tamen labori nihilum pepercit. Electo denique sibi ad ejusmodi patientiam comitatu, ad Herculis stelas famæ jactantia persecutus est diebus nonaginta continuis emensa via (1).

CXX. Dignam quidem illam rem pretio tanti laboris, si quis aurem ad fidem dicentis inclinet. Ii quippe tituli alter auro pingui, alter argento proceritudinis erant XII cubitorum, crassi vero per quadrum cubitis binis: adeo immenso pondere, ut ejus periculum ipse rex fecerit terebrata crassitudine auri ejus, cujus dampnum mille quingentis mox aureis inferciverit. Verum exim revertens prærupta per loca cælo inlucido ut juxtim se viantes vix mutuo noscerentur, tandem Thermodonta amnem....

(*Reliqua desiderantur.*)

CXVII. 1. *tanta prodigii* cod. || 2. *gramen* C.

CXVIII. 1. *comitoribus* C. || 2. *convivio* C. || 3. *denique* C.

CXIX. Hæc et sequentia fluxerunt ex Alexandri epistola ad Olympiadem, quam vide in Pseudocallisthene III, cap. 27, not. 1, p. 139.

INDEX NOMINUM

IN

FRAGMENTA SCRIPTORUM RERUM ALEXANDRI, PSEUDO-CALLISTHENEN ET ITINERARIUM ALEXANDRI.

A.

Abarimon regio, *Bæton fr.* 4 p. 135.
Abas, Triopæ pater, *Jason fr.* 4 p. 161.
Abderitæ Alexandrum arcent impune, *Pseud. Call.* 1, 43.
Abii Scythæ, *Itin. Al.* 81.
Abisari regnum, *Onesicr. fr.* 70, p. 50.
Abydus, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr.* 4. *Call. fr.* 29.
Itin. 18.
Accæ, *Itin.* 109.
Acesinis et Hyaroti confluentes, *Arist. fr.* 30 p. 104. Acesinis magnitudo, *Ptol. fr.* 18 p. 93. *Nearch. fr.* 5 p. 60.
Achæmenidæ, *Ones. fr.* 26 p. 56.
Achillem imitatur Alexander, imprimis colit, *Ps. Call.* 1, 42; genus ab eo ducit, *ib. in latin.*
Achilleus fons Mileti, *Arist. fr.* 3 p. 97.
Achulus (?) satrapa, *Ps. Call. II.* 21 not.
Acilisena regio, *Med. fr.* p. 128.
Acinaces, *Anaxim. fr.* 16.
Acrodatus insula, *Ones. fr.* 26 p. 56.
Actæonis fabula, p. 33 not. *Ps. Call.* 1, 46 p. 52.
Adonidis mortem Bybliæ mulieres lugent, *Ps. Call.* 1, 12 not. Cf. *Venus.*
Adra-tææ campus unde nomen habeat, *Call. fr.* 20.
Adrastus rex primus Nemesei templum dedicat, *Call. fr.* 20.
Sicyonis regnum obtinet; Junonis Ἀλκιονίου templum ædificat, *Men. fr.* 3 p. 145.
Aduleni. V. *Adulitæ.*
Adulis, *Ps. Call.* III, 7.
Adulitarum episcopus, *Ps. Call.* III, 7.
Adulites, Darii παρσίδαρος, satrapa Persidis ab Alexandro constituitur, *Ps. Call.* II, 22.
Æacidæ, Alexandri majores, *Itin. Al.* 89.
Æacus, *Dor. fr.* 4 p. 155. *Ps. Call.* 1, 42 lat.
Ægyptiacæ fabæ in Acesine, *Nearch. fr.* 5.
Ægypti et Indiæ similitudo, *Arist. fr.* 29 p. 103.
Ægyptiorum sapientia et inventa; eorum rex Nectanebus, *Ps. Call.* 1, 1. Alexandro se dedunt, *ib.* II, 25 et 26. eorum procurator Cleomenes, *ib.* III, 19.
Æellopodes, *Ps. Call.* 1, 2.
M. Æmilius, *Ps. Call.* 1, 29.
Æschines Socraticus ap. Dionysium jun., *Polycrit. fr.* 2 p. 132.
Æschinis oratio, *Ps. Call.* II, 2.
Æolica migratio, *Anticl. fr.* 7 p. 148.
Æropus Alexandri pater, *Itin.* 25.
Æsopus, Thebanus fluxius, *Ps. Call.* 1, 46, p. 52.

Æthicia, Macedoniæ regio, *Mars. fr.* 6 p. 43.
Æthiopes cur nigri et crispi sint, *Ones. fr.* 17. p. 53.
Æthria, V. *Thyia.*
Agatho tragicus ad Archelaum regem venit; ejus pater quædam de eodem, *Mars. Ph. fr.* 6 a, p. 45.
Agathocles Lysimachi pater, *Arist. fr.* 36 p. 107.
Agathodæmon Alexandriæ, *Ps. Call.* 1, 31 p. 35. λ; δαμόνων festum, *ib.* 1, 32.
Agathussa. V. *Telus.*
Agesilaus Spartan. rex de Epaminondæ consilio certior datur, *Call. fr.* 14.
Agon suspectum Alexandro Callisthenem reddit, p. 4.
Agoreum, locus Alexandriæ, *Ps. Call.* 1, 31 not.
Agraganti (?) oraculum, *Ps. Call.* 1, 45.
Ajax a Paride interfectus, *Anticl. fr.* 11 p. 149.
Alacrinis, Alexandri nutrix, *Ps. Call.* 1, 13 in latin.
Alcetas Macedo, potator egregius, *Aristi fr.* 4. p. 154.
Alcibiades ab Atheniensibus male mulctatur, *Ps. C* II, 5.
Alcinachus Macedo, *Anaxim. fr.* 17.
Alcippus vel Leucippus, Lemnius, musicæ magister Alexandri, *Ps. Call.* 1, 13.
Alcinene, *Ps. Call.* 1, 46.
Ἀλεποδοῦντες, *Anticlid. fr.* 20 p. 151.
Alexander, Amyntæ f., Philippi regis frater; ejus instituta *Anaxim. fr.* 6; mors, *Mars. fr.* 4 p. 42.
Alexander Magnus. Ejus natales, *Heges. fr.* 1 p. 139; gister Aristoteles, condiscipulus Callisthenes, p. 1; gister Anaximenes, qui rhetoricam artem ei scripsit p. 34; ejus carminum Homericorum exemplar, *On crit. fr.* 1 p. 48; contra Triballo prolium commisit, *Ptol. fr.* 1 p. 87; in expeditione contra Thracas coniunt eum Celtæ maris Adriatici accolæ, *ibid. fr.* Thebas expugnat, *Ptol. fr.* 3 p. 87; *Heges. fr.* 3, p. 1 quot talenta Thebis repperit, *Clitarch. fr.* 1 a, p. 1 ejus in Timocleam generositas, *Aristob. fr.* 1 a, p. 1 Demosthenis in eum dieteria, *Aristob. fr.* 1 b; *Me fr.* 8 p. 43; rex oratores deposcit, *Aristob. fr.* 1 p. 96; numerus copiarum quas in Asiam transduxit, *Ptol. fr.* 4 p. 87, *Aristob. fr.* 1 c, p. 96, *Anaxim. fr.* 15, *Callisth. fr.* 33. p. 24; proficiscentis viaticum *Onesicr. fr.* 2 p. 48; prælium ad Granicum, *Callisth. fr.* 15, *Aristobul. fr.* 6 p. 97; Lampsacum invitus suam fore juravit, p. 34; Miletum et Halicarnassum cepit, *Callisth. fr.* 22; nodum Gordium quomodo solvit, *Aristob. fr.* 6 p. 97; *Marsyas Ph. fr.* 1 p. 1 mare Pamphylum regi surrexit, *Callisth. fr.* 25; T. in morbum incidit, *Aristob. fr.* 5 p. 97; ad Anchis

- castra ponit, *Aristob.* fr. 6 p. 97; praelium Issicum, *Callisth.* fr. 33, *Ptolem.* fr. 5 p. 88; in quo ipse manum conserit cum Dario, a quo vulneratur, *Chares* fr. 2 p. 114; in captivam Darii familiam humanitas, *Ptolem.* fr. 6 p. 88; Tyrum obsidentis somnium, *Chares* fr. 2 p. 115; Gazam obsidet; urbe capta in Batim saevit, *Heges.* fr. 3 p. 141; iter ad Ammonem haud sine numine peractum, *Ptolem.* fr. 7 p. 88, *Callisth.* fr. 36, *Aristob.* fr. 8 p. 98. reditus in Aegyptum, *Aristob.* fr. 10; Jovis filium praedicant praeter Ammonis sacerdotes etiam Milesiorum legati et Athenais Erythraea vates, *Callisth.* fr. 36; de loco quo Alexandria condenda sit per somnium admonetur, *Iason.* fr. 2 p. 160; sacrificia in Aegypto facta, *ib.* fr. 3; praelium ad Gaugamela, *Aristob.* fr. 11 p. 98, *Callisth.* fr. 36; tumorem regis egre fert Parmenio, *Callisth.* fr. 37; in Babylonia regis jussu milites pomis pugnant per ludum, *Chares* fr. 4 p. 115; Alexander φιλόμυλος, *Dor.* fr. 1 p. 155; Darii matris precibus motus clementem se Uxiis praebet, *Ptolem.* fr. 9 p. 89; arcem Persepolitana incendit, *Clitarch.* fr. 5 p. 77; in Philotam conjuratorem ejusque socios animadvertit; Parmenionem interficiendum curat, *Ptolem.* fr. 10 p. 90; Bessum punit, *ib.* fr. 11; Thalestria eum convenit, *Clitarch.* fr. 9 p. 79 (cf. Amazo); exercitus pars contra Spithamenem missa ad Maracandam a Scythiis opprimitur, *Aristob.* fr. 21 p. 100; trecentos cadaverum vespillones crucibus affligit, *Antidam.* p. 162; Cliti caedes, *Aristob.* fr. 23 p. 101; luctus regis et consolatores, p. 3; animus ejus a Callisthene in diem magis abalienatur, *Chares* fr. 7. 8. 9. p. 116; cf. p. 4; Sogdianos seditiosos coercet, *Ptolem.* fr. 12 p. 91; Hermolai et Sostrati conjuratio, *Aristob.* fr. 24 p. 101, *Ptolem.* fr. 13 p. 91; rex in Callisthenem saevit, *Ptolem.* fr. 14 p. 91; Petram in India oppugnat, *Chares* fr. 11 p. 117; Nili initium se invenisse per aliquantum temporis putabat, *Nearch.* fr. 5; Hydaspem trajicit, Pori filium vincit, *Ptolem.* fr. 16 p. 92, *Aristobul.* fr. 27 p. 102; simiarum multitudine terretur, *Clitarch.* fr. 16 p. 80; Acesinem transit, *Ptolem.* fr. 18 p. 93; Hyphasim ne transgrederetur, infaustus impeditur auspiciis, *ib.* fr. 19; quot navium classem in Hydaspes fl. habuerit, *ib.* fr. 19 a; Nearchum constituit navarchum, *Nearch.* fr. 18 p. 63; gymnosophistae, *Aristob.* fr. 34 p. 106; Xynopolim condit, *Onesicr.* fr. 26 p. 55; nimis interdum audax, *Nearch.* fr. 17; ap. Mallos vulneratur, servatur a Peuceste, *Ptolem.* fr. 20 p. 93, *Aristob.* fr. 28 a. p. 102, *Chares* fr. 28 a. p. 102; Sambi regis ditionem in potestatem redigit, *Clitarch.* fr. 12 p. 79; molestum per Gedrosiam iter, *Nearch.* fr. 23; per Carmaniam ducit, *Aristob.* fr. 36 p. 107; corporis custodes septem, *ibid.*; Cyri sepulcrum restaurandum curat, *ibid.* fr. 37; Susis nuptias celebrat, *ibid.* fr. 38, *Chares* fr. 16 p. 118 sq. Alexandri in venere continentia, *Aristob.* fr. 7 p. 98; Babylonem ingreditur haud parens Beli oraculo, *Aristob.* fr. 39 p. 109; quid de futura Romanorum potentia legatis Rom. praenuntiaverit, *Artisti* fr. 3 p. 154. De Romanorum legatione cf. *Clitarch.* fr. 23 p. 83. Hieronem Solensem ad Arabiam explorandam mittit, *Nearch.* fr. 28 p. 68; reliqua quae Babylone versans egerit, *Aristob.* fr. 40 et 41 p. 110; inter navigandum diadema ei excidit, *Aristob.* fr. 42 p. 110; alio etiam modo instans fatum nuntiatur, *ib.* fr. 45 p. 112; vaticinata Alexandri res Sambethi Sibylla, *Nicanor* fr. 1 p. 152; Alexandri caenae, luxus, computationes inmodicae, *Ephipp.* fr. 2. 3 p. 125, *Nicobul.* fr. 1 et 2 p. 157, *Chares* fr. 15 p. 117, *Polyclet.* fr. 8 p. 132; ipse tamen rex indole non erat violentus, *Aristob.* fr. 48 p. 113; ultimae ejus computationes, morbus et mors, *Eumen.* fr. 1 et 2 p. 121 sqq., *Ephipp.* fr. 4 p. 126, *Aristobul.* fr. 46, 47 p. 112. Quanti Phocionem fecerit, *Chares* fr. 4 a. p. 115. Quae de Alexandro legantur in Itinerario Alex. et in Pseudo-Callisthene, vide in Summariis, quae his libris praemisimus.
- Alexandria in Aegypto condita, *Iason* fr. 2 p. 160. locum quo condenda urbs innuit Ammonis oraculum, *Ps. Call.* I, 30. origines urbis fuse describuntur, *ib.* I, 31 sqq. cf. II, 28; urbis recens conditae laus, II, 4; magnitudo I, 31 not. 44. Ἀλεξανδρείων χάρα quousque pertineat, *ib.* I, 31. fata urbis praenuntiat Serapis, *ib.* I, 33 p. 37. cf. *Itin.* 49. Alexandriae aliae, *Bæton*, fr. 2 p. 135; *Nearch.* fr. 27 p. 68; *Onesicrit.* fr. 26 p. 55; *Itin. Alex.* 81, 74, 104; *Ps. Call.* III, 35 p. 151 not.
- Alexandrocolaces, *Chares* fr. 16 p. 119.
- Alexarchi grammatici superbia, *Aristi* fr. 2 p. 154.
- Alexis Tarentinus rhapsodus, *Char.* fr. 16, p. 118.
- Allobrogum regio, *Callisth.* fr. 47.
- Alyattae aurifodinae, *Callisth.* fr. 29.
- Amanicae pylae, *Call.* fr. 33.
- Amathus, Macedonis f., urbis cognominis conditor; *Mars.* fr. 2. p. 42.
- Amazo num ad Alexandrum venerit, *Ones.* fr. 3 p. 48. *Clit.* fr. 9 p. 78; *Polycl.* fr. 6. p. 132; *Antigen.* fr. 1 p. 157; *Anticlid.* fr. 3. p. 147. Amazonum genus, terra, mores; epistolae ad Alexandrum, cui obsequium praestant, *Ps. Call.* III, 25 sq.
- Ammon; iter ad eum, *Ptol.* fr. 7. p. 88, *Call.* fr. 36; oraculum, *Call.* fr. 8. *Ps. Call.* I, 30. *Itin.* 50. qua via inde in Aegyptum rex redierit, *Call.* 8. Ammon per quietem Alexandro apparuit, *Ps. Call.* II, 14.
- Ammorrhui fluv., *Ps. Call.* II, 30.
- Amphiaraus, *Men.* fr. 3 p. 145; *Ps. Call.* I, 46 p. 52.
- Amphictyones unde dicti, *Anaxim.* fr. 2; *Ps. Call.* II, 4. I, 25.
- Amphion lyrodus, *Ps. Call.* I, 46 p. 51.
- Amphipolis unde nomen habeat, *Mars. Ph.* fr. p. 45. Amphipoli Rhesi monumentum et Clitae fanum, *Mars. Ph.* fr. 6 p. 45. Amphipolim usque Olympias Alexandrum comitatur, *Itin. Al.* 18. *Ps. Call.* I, 46. p. 51.
- Amyntas historicus, p. 134.
- Amyntas Macedo Philippi legatus Athenas venit, *Mars.* fr. 7 p. 43.
- Amyntas, Antiochi f., Macedo ad Darium confugit; cum Persis in praelio Issico, *Ps. Call.* I, 40.
- Amyntianus historicus, p. 162.
- Anacharsis, *Arist.* fr. 30. pag. 104.
- Anacyndaraxes, Sardanapalli pater, *Call.* fr. 32.
- Anaxagoras de Nili incrementis, *Call.* fr. 6.
- Anaxagoridae, *Men.* fr. 3 p. 145.
- Anaxandridas citatur, *Call.* fr. 4.
- Anaxarchus philosophus Alexandrum consolans, p. 3.
- Anaxarchus Thessalonicensium princeps, pater Polycratidis, *Ps. Call.* I, 26. Cf. Pausanias.
- Anaxilaus scriptor, p. 34 not.
- Anaximenes varii, p. 33.
- Anchiale, Japeti f., *Ptolem.* fr. 4 a p. 87.
- Anchiale urbs ab Anchiale condita, *Ptol.* fr. 4 a p. 87; a Sardanapallo condita; conditoris ibi statua, *Call.* fr. 32.
- Anchialense Sardanapalli monumentum, *Arist.* fr. 6 p. 97.
- Anchurus Mida f., pro patria se devovens, *Call.* fr. 45.
- Andanis fluv., *Nearch.* fr. 27. p. 68.
- Andreas, Alexandri coquus; dein daemon marinus; Ἀνδρεῶν τὸς τόπος, *Pseud. Call.* II, 41.
- Andromachus, *Arist.* fr. 21 p. 100.
- Androsthenes, Onesicriti f., p. 47.

- Androthemen Thasius, *p. 72 sq.*
 Androtimus, pater Nearchi, *p. 58.*
 Antaeus, pater Leonnati, *Arist. fr. 36 p. 107.*
 Antalcidae pax, *p. 6 a.*
 Anticles Atheniensis, *pag. 147.*
 Antigonis regis frater Marsyas, *p. 40.*
 Antigonus Gonatas, quamdiu vixerit, *p. 127.*
 Antiochia condita, *Ps. Call. I, 36 not. 1; urbis ambitus, ib. I, 31, not. 44.*
 Antiochus, Antiochiam condit, *Ps. Call. I, 31.*
 Antiochus, Amyntae transfugae pater, *Ps. Call. I, 40.*
 Antipater Alexandrum veneno tollendum curat, *Ps. Call. III, 31.*
 Antiphon σημειολόγης, *Ps. Call. I, 11 not.*
 Aornis petra expugnatur, *Ps. Call. III, 4 not.*
 Apollinis oracula celeberrima, *Callisth. fr. 3.* Apollo Branchidarum templum deseruit, *Call. fr. 36;* Apollinis Tauropoli templum, *Androsth. fr. 2 p. 73;* templum Lacedaem., *Call. fr. 13;* statua in Delio templo describitur, *Anticl. fr. 4 p. 147.* Apollo Thymbræus, *Anticl. fr. 19 p. 151;* Napeus quod oraculum Pelopi dederit, *ib. fr. 10 p. 149.*
 Apollodorus Amphipolita, *Arist. fr. 39 p. 109.*
 Arabiae chersonesus, *Nearch. fr. 28 p. 68.*
 Arachosii, *Bæton. fr. 2 p. 135. Itin. 74.*
 Aradus, *Itin. 42.*
 Arar, Celtiberi frater, fluvio nomen dat, *Call. fr. 47.*
 Arar, Galliae fl., unde nomen acceperit, *Call. fr. 47.*
 Araxes fl., unde nomen habeat, *Med. fr. 1 p. 128.* ejus origo cursusque, *Callisth. fr. 38.*
 Arbela, *Arist. fr. 11 p. 99.* praelium ibi commissum, *Call. fr. 37. Itin. 64.*
 Arbres populus, *Nearch. fr. 20 p. 64.*
 Arhis fluv., *Nearch. fr. 20, 25, p. 67.*
 Arbis oppidum, *Ones. fr. 26 p. 55.*
 arbores Indiae, aliae plantae, *Arist. fr. 30 p. 104; Nearch. fr. 8 et 10 p. 61; Onesicrit. fr. 22 a. p. 55. Ps. Call. II, 36 passim.*
 Arcades Lacedaemonios in Cromno opp. inclusos obsident, *Call. fr. 13.*
 Archelaus quot annis regnaverit, *Mars. Ph. fr. 6 p. 45;* ad eum Euripides venit et Agathon, *ib. Cf. Anaxim. fr. 8.*
 Archelaus historicus, *pag. 134.*
 Archidamicum bellum quid, *Anaxim. fr. 6.*
 Areinus, Mithropastae pater, *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Arete, Xanthi f., Priami mater, *Ps. Call. I, 42 lat.*
 Argenti portus, *Ones. fr. p. 55.*
 Argeus, fluvius Alexandriae; Ἀργίου στόλος, *Ps. Call. I, 31 not.*
 Argivorum virgines a Cirrhæis raptae, *Call. fr. 18.*
 Argonautae a Cyzicenorū accolis vexantur, *Call. fr. 40.*
 Argus, Nessi f., Xanthi pater, *Ps. Call. I, 42 lat.*
 Arimaspi, *Itin. Al. 88.*
 Arimi, *Call. fr. 30;* eorum montes, *ib.*
 Ariobarzanes Bessi socius, *Ps. Call. II, 20, 21. Itin. 67.*
 Ariomandes, Gobriae f., Persicae classis in pugna ad Eurymedontem praefectus, *Callisth. fr. 1.*
 Ariorum Alexandria, *Bæton. fr. 2 p. 135. cf. Itin. 73.*
 Arisba, Meliorum colonia, *Anaxim. fr. 4.*
 Aristidis neptis Myrto, *Call. fr. 16.*
 Aristion Samius vel Plataeensis a Demosthene ad Hephæstionem mittitur, *Marsyas fr. 8.*
 Aristippos Olynthius, *Ps. Call. I, 19.*
 Aristobulus Cassandrensis historicus, *p. 91.*
 Aristoteles Anaximenis pater, *p. 33; Ps. Call. I, 13.*
 Aristocrates Thebanus citharedus, *Char. fr. 16 p. 118.*
 Aristocritus tragicus, *Char. fr. 16 p. 119.*
 Aristomenes Messenius, *Call. fr. 11.*
 Ariston comicus, *Char. fr. 16 p. 119.*
 Aristonici Argivi actas et inventum, *Men. fr. 6 p. 146.*
 Aristonous, Pisaci f., corporis custos, *Arist. fr. 36 p. 107.*
 Aristonymus Atheniensis, citharedus, *Char. fr. 16 p. 118.*
 Aristoteles, Callisthenis consobrinus et magister, *p. 1 sqq.* ejus recensio Iliadis, *Onesicr. fr. 1.* Aristoteli Chaldaeorum observationes astronomicae Callisthenes mittit, *p. 3 not.* Cf. de Aristotele Alexandri magistro *Ps. Call. I, 12, 16, 23.*
 Aristus Salaminius historicus, *p. 153.*
 Arius fluv., *Aristob. fr. 22, p. 101; Itin. Al. 87.*
 Armenia magna, *Ps. Call. II, 9.*
 Armeniorum gentis antiquitates, *Medius fr. 1 p. 128.*
 Armenium Thessaliae, *Med. fr. 1 p. 128.*
 Armuzia regio, *Nearch. fr. 27 p. 68.*
 Arosis (Oarotis) fluv., *Nearch. fr. 32 p. 70.*
 Arrianus Epicteteus; ei tribuitur libellus de Alexandro cum Brachmanibus colloquente, *Pseudo-Call. III, 10.*
 Arrideus, *Ps. Call. III, 33 p. 148.*
 Arsaces praelio Isico cæsus, *Ptol. fr. 5 p. 88.*
 Arsacidae, *Itin. Al. 89.*
 Arsinoe, Darii f., *Arist. fr. 38 p. 109.*
 Artabazus, Barsines pater, *Arist. fr. 7 p. 98.*
 Artacoenta, *Itin. 73.*
 Asclepiades rerum Alex. scriptor, *Arist. fr. 3 p. 154.*
 Asines, *Itin. 25.*
 Aspasii, *Arist. fr. 29 p. 102.*
 Aspendia, vicus Alexandriae urbis, *Ps. Call. I, 31 not.*
 Aspendus, *Itin. 26;* ibi classem in ancoris habebat Alexander, *Ps. Call. I, 28.*
 Assacani, *Arist. fr. 29 p. 102.*
 Assyriorum regum sepulcra in paludibus quibusdam, *Arist. fr. 42 p. 110.*
 Aster sagittarius Philippo oculum excussit, *Call. fr. 42.*
 Astyages quo loco a Cyro victus sit, *Anaxim. fr. 12.*
 Astyrorum aurifodinae prope Abydum, *Call. fr. 29.*
 Atarnensium tyrannus Eubulus, *Call. fr. 41.*
 Atarnus in Lydia, *Call. fr. 29.*
 Athamania, *Mars. fr. 6 p. 43.*
 Athamas, *Ps. Call. I, 46 p. 52.*
 Athenais Erythraea vates, *Call. fr. 36.*
 Athenienses Saitarum coloni, *Call. fr. 7.*
 Athenienses diem mensis tertium Minervae sacrum habent, *Callisth. fr. 4.* Atheniensium auxilium contra Thebanos Laconiam invadentes petunt Lacedaemonii, *Call. fr. 12.* Atheniensium et Alexandri controversiae, *Ps. Call. II, 1—5; I, 27.*
 Athenodorus Tejus citharedus, *Char. fr. 16 p. 118.*
 Athenodorus tragicus, *Char. fr. 16 p. 119.*
 Atlas fluv., *Ps. Call. III, 28.*
 Atreus, *Ps. Call. I, 27 not.*
 Attalus, Cleopatrae frater, *Ps. Call. I, 20.*
 Attalus, *Eum. fr. 2 p. 123.*
 Atys Tyrrheni pater, *Anticl. fr. 21 p. 151.*
 aurum rarum olim apud Græcos, *Anaxim. fr. 1.*
 Autophradates, *Itin. 42.*
 Auxume urbe, *Ps. Call. III, 7.*
 aves græce loquentes, *Ps. Call. II, 40.*
 Axes Solonis, *Anaxim. fr. 14.*
 Axius fluv., *Anaxim. fr. 12.*
 Azani, *Ps. Call. I, 2.*

B.

- Babyloniorum murorum ambitus et altitudo, *CHL. fr. 4 p. 77; Ps. Call. I, 31 not. 44.* Babylone editum monstrum, *Ps. Call. III, 30.* Jovis Babylonii oraculum, *ib. III, 31 p. 145.*

Baccho nubit Isak, *Anticlid.* fr. 22. p. 152. Bacchi spon-
deum quis primus assa cithara cecinerit, *Men.* fr. 7. p.
146; Bacchus Indos debellans, *Clit.* fr. 10 p. 79. Bac-
chus Indorum, Soroades, *Char.* fr. 13 p. 117. Cf. de
Baccho. *Itin.* Al. 90. *Ps. Call.* I, 46 p. 51.
Bactrorum mores, *Onesicr.* fr. 6 p. 49.
Bactriani, *Call.* fr. 38.
Bastarni, *Ps. Call.* I, 2.
Bæton scriptor, pag. 134.
Bagoas, *Eum.* fr. 1 p. 121.
balæne maris Indici a Nearcho fugatæ, *Nearch.* fr. 25.
31 p. 70. *Onesicr.* fr. 30 p. 57.
Bardylides Illyrius, *Call.* fr. 43.
Bargylia urbs, *Call.* fr. 23.
Barsine, Artabazi f., Memnonis vidua; cum ea concubuit
Alexander, *Arist.* fr. 7. p. 98.
Barsine (?) *Arist.* fr. 38 p. 109.
Bastira urbs Thraciæ, *Anaxim.* fr. 11.
Batis Gazæ præfectus ab Alexandro misere necatur, *Heges.*
fr. 3 p. 142. *Itin.* 45.
Baziphara urbs, *Itin.* 107.
Beatorum terra, *Ps. Call.* II, 40.
Bebrycum rex Euagrides, ubi v.
Bebrycia, *Ps. Call.* I, 42.
Belyrorum rex Eurymithres, *Ps. Call.* III, 26 p. 138.
Bendideum Alexandriæ, *Ps. Call.* I, 31.
Bernius mons, *Call.* fr. 29.
Besadæ. V. Bisades.
Bessus capitur, damnatur, *Ptol.* fr. 11 p. 90 sq. *Ps. Call.*
II, 20, 21. *Itin.* 69, 88.
bitumen, *Ones.* fr. 26 p. 56.
Bleades vel Bidsades (*Besadæ* ap. *Ptolem.*), piper colli-
gentes, *Ps. Call.* III, 8.
Bizas, *Ps. Call.* III, 20, p. 129.
Bæoti contra Onomarchum in Coronea urbe pugnantes,
Anaxim. fr. 9.
Boreæ *μαζοί*, montes, *Ps. Call.* III, 29, 28.
Bosporum Indiæ, *Onesicr.* fr. 14. p. 53.
Bosporani, *Ps. Call.* I, 2.
Bothynus, locus Atticæ, *Call.* 50.
Bottea, *Ps. Call.* I, 44.
Brachmanes, *Arist.* fr. 34 p. 105 V. Gymnosophistæ.
Branchidarum oraculum, *Call.* fr. 38.
Brigulus fluv., postea Arar, *Call.* fr. 47.
Bucephalus. *Onesicrit.* fr. 9. Chares fr. 11. *Ps. Call.* I,
13 17. III, 3, 34 p. 150.
Bucii, *Ps. Call.* III, 17. p. 122.
Buchetus urbs Siciliæ, *Mars.* fr. 10. p. 46.
Buchetus, Siculorum tyr., Echeti pater, *Mars. Ph.* fr.
10. p. 46.
buglossus herba, *Call.* fr. 46.
Bumodus fluv., *Arist.* fr. 11 p. 99. *Itin.* 57.
Bura urbs terræ motu mersa, *Call.* fr. 8.

C.

Cabyle Thraciæ locus, *Anaxim.* fr. 12.
Καδύριος quid? *Anticlid.* fr. 13 p. 150.
Cadmi divitiæ e metallis Pangæi montis haustæ, *Call.* fr. 29.
Caici campi, *Nearch.* fr. 3 p. 6.
Caistrus fl., *Nearch.* fr. 3. p. 60.
calami Indici, III, 17.
Calanus vitam rogo finit, *Onesicr.* fr. 10. 32. *Nearch.* fr.
7. p. 60; fr. 37. Chares fr. 15 p. 118. Cf. *Ps. Call.* III,
11 sqq.
Cale, Alexandri filia, *Ps. Call.* II, 41.
Calauria, olim Irene; *Anticlid.* fr. 23. p. 152.

Callinus poeta, *Call.* fr. 21.
Callisthenes Olynthius; ejus vita et scripta, p. 1 sqq. Cf.
Itin. Alex. 92. *Ps. Call.* I, 19. ejus mors, *Ptol.* fr. 14.
p. 91; dictum, Chares fr. 7 p. 116. *Itin.* 103 sq.
Callisthenes Sybarita, Γαλακκῶν auctor, p. 7. n.
Callistratus, Androstenis Thasii pater, p. 72.
Callistratus Aphidnæus, orator, *Heges.* fr. 5 p. 143.
Calpurnia Marii filia, *Doroth.* fr. 3. p. 155.
Calycadnus, *Call.* fr. 30.
Cambyses Cyrum patrem interficit, *Ones.* fr. 32 p. 57.
cancri ingentes, *Ps. Call.* II, 34.
Candace, Meroes regina. Quæ de ea narrantur v. in *Pseu-*
do-Call. III, 18. 19. 22. 23.
Candaules, Candaces f., *Ps. Call.* III, 19, 20, 21.
canes Bactrorum vespillones, *Onesicr.* fr. 6. p. 40.
Canobica porta Alexandriæ, Canobicum Nilii ostium, *Ps.*
Call. I, 31.
Caphisias tibicen, *Char.* fr. 16 p. 119.
Capitolinus Juppiter, *Ps. Call.* I, 27 p. 29.
Cappadoces, *Call.* fr. 28.
capræ Lyciæ, *Call.* fr. 24.
Caranus, Ciraronis (?) f., pater Cœni, *Mars.* fr. 3 p. 42.
Caranus alius, *Arist.* fr. 21 p. 100.
Carcinus poeta comicus, *Polycrit.* fr. 2 p. 132.
Caria regio Pedasis, *Call.* fr. 23.
Carmaniac oræ longitudo, *Nearch.* fr. 27 p. 68. Carma-
niæ fluvii auri, argenti ramenta volventes, montes arse-
nici et salis feraces, *Ones.* fr. 27, p. 56. Carmaniorum
lingua, *Nearch.* fr. 26 p. 68. Cf. etiam fr. 20 et *Ones.* fr.
26, p. 56.
Carthaginienses Thargelione mense a Timoleonte clade af-
ficiuntur, *Call.* fr. 15; eorum cum Romanis bellum, *Ps.*
Call. I, 29. Alexandro tributum solvunt, I, 30. ur-
bis ambitus, *ib.* I, 31.
Caspiae Portæ, *Bæton.* fr. 2 p. 135. *Itin.* 68. *Ps. Call.* II,
19. III, 17, 19. 26. 29.
Caspiae terræ mures, *Amynt.* fr. 5 p. 136.
Caspium mare, *Clit.* fr. 6 p. 77; *Polycl.* fr. 5 p. 131.
Caspiorum mores, *Onesicr.* fr. 6.
Cassander. Alexandri ad eum literæ, *Ps. Call.* I, 42.
Cassandra quomodo vaticinandi donum acceperit, *Anticlid.*
fr. 19 p. 151.
Castor, v. Dioscuri.
Castor, Lyci filius, *Ps. Call.* I, 42 lat.
Cathæorum Indiæ mores, *Ones.* fr. 18 p. 54.
Catrens avis, *Clit.* fr. 18 a, p. 82.
Caucasi descriptio, *Arist.* fr. 16 p. 99. *Itin.* 75.
Cauconitæ, *Call.* fr. 28.
Cauconum origo, sedes urbesque, *Call.* fr. 28. cf. *Ps.*
Call. I, 2.
Celadussa. v. Rhene.
Celæne in Phrygiâ, *Call.* fr. 45. ibi terræ hiatus, et Jovis
Idæi ara, *Call.* fr. 45.
Celtæ maris Adriatici accolæ amicitiam jungendæ causa le-
gatos ad Alexandrum mittunt, *Ptol.* 2 p. 87.
Celtiberi frater Arar, *Call.* fr. 47.
Chæronæa, *Ps. Call.* I, 27.
Chalcæe Libyæ, *Call.* fr. 35.
Chalcidensium urbes Al. vastat, *Ps. Call.* I, 44.
Chalcis, cognomen Combes, *Arist.* fr. 5 p. 154.
Chaldeorum observationes astronomicas Aristoteli mittit
Callisthenes, p. 3 not.
Chaldæi ne Babylonem Alex. ingrediatur, vetant, *Arist.* fr.
39 p. 109.
Chalybes, *Ps. Call.* I, 2.
Charax opp., *Ones.* fr. 26 p. 56.
Chares Mytilenæus, p. 114.

Charimedes, Polycratis filius, *Ps. Call. I*, 26 p. 28. III, 34 p. 150.
 Charopus (*Tharopus*), Neoptolemi f., Molossorum regno potitur, *Ps. Call. I*, 42 lat.
 Chelidonias inss., *Callisth. fr. 1*.
 Chiani gens, *Ones. fr. 26*, p. 56.
 Chii quidam ab Erythraeis oppressi, *Anticl. fr. 8* p. 148.
 Chio oriundus Homerus, *Anaxim. fr. 20*.
 Choerilus, poeta, Alexandri comes, *Amynt. fr. 2* p. 136.
 Chosspes fl., *Polycl. fr. 2* p. 130.
 Choes fluv., *Ilin. 105*.
 Chorienus, *Ilin. 102*.
 Ciliciae Pylae, *Call. fr. 33*.
 Cimbricum bellum, *Doroth. fr. 3* p. 155.
 Cimmerii Sardes capiunt, *Call. fr. 21*.
 Cimonas ad Eurymedontem victoria, *Callisth. fr. 1*.
 Cimon Corinthius, *Ps. Call. I*, 19.
 Ciraron (?), Carani pater, *Mars. fr. 3* p. 42.
 Cissymbium, *Mars. Ph. fr. 8* p. 45.
 Cithæron, *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
 Cleander, *Ptol. fr. 10* p. 90.
 Clearchus, Macedo, Philippi legatus, *Mars. fr. 7* p. 43.
 Cleomenes, *Eum. fr. 2* p. 123. Cleomenes Naucratis, mechanicus, *Ps. Call. I*, 31, Ægyptiorum procurator, *ib. III*, 19.
 Cleopatra, Attali soror. Ejus nuptiæ, *Ps. Call. I*, 20-22.
 Clinomachus Locrus, *Ps. Call. I*, 19.
 Clio Rhesi mater; ejus fanum, *Mars. Ph. fr. 6* p. 45.
 Clitarchus historicus et Cl. glossographus, p. 74.
 Cliti cædes, *Arist. fr. 23* p. 101. *Ilin. Al. 90*.
 Clitomachus Achæus, *Ps. Call. I*, 19.
 Clitomachus Thebanus pancratiasta, *Ps. Call. I*, 47.
 Clupea piscis, *Call. fr. 47*.
 Cnidi promont. Triopium, *Jason. fr. 4* p. 161.
 Cnopus Colchus ad Caranum venit, *Mars. fr. 3* p. 42.
 Cænus, Carani f., *Mars. fr. 3* p. 42.
 Colchus Cnopus, *Mars. fr. 3* p. 42.
 Colonæ, *Anaxim. fr. 3*.
 Combe; unde Chalcis cognominata, *Aristi. fr. 5* p. 154.
 conchyliis maris Indici, *Androsth. fr. 1* p. 72.
 Constantinus M. *Ilin. 4*.
 Constantius, *Ilin. 1*.
 Cophen flumen, *Bæton fr. 2* p. 135. *Ilin. 104*.
 Coprias, Alexandriæ monticulus, *Ps. Call. I*, 32.
 Κορυαίον, *Mars. Ph. fr. 4* p. 44.
 Corinthii, *Ps. Call. I*, 47. II, 2.
 corvi Alexandri itineris comites, *Ptol. fr. 7* p. 88.
 Corycium antrum ubi situm fuerit, *Call. fr. 30*.
 Cossæi, *Nearch. fr. 34* p. 70.
 Crates, Pythonis p., *Arist. fr. 36* p. 107.
 Crambutis, vicus Alexandrinus, *Ps. Call. I*, 31 not.
 Crapathes, vicus Alexandrinus, *Ps. Call. I*, 31 not.
 Craterus, *Ilin. Al. 82. Ps. Call. III*, 17.
 Crates Olynthus, ταρσώπορος, *Ps. Call. I*, 31.
 Cratinus Methymnæus citharædus, *Char. fr. 16* p. 118.
 Creon Thebanus, *Ps. Call. I*, 46.
 Cretensium respublica Lacedæmoniae simillima, *Call. fr. 17*.
 Crissæi belli origo et tempora, *Call. fr. 18*.
 crocodili Indiæ, *Ps. Call. III*, 17 p. 122.
 Cresi aurifodinæ, *Call. fr. 29*. 21. Cresi tripus, *Ps. Call. I*, 45.
 Cromnum a Lacedæmoniis occupata, ab Arcadibus obsessa, *Call. fr. 13*.
 Cyaneæ insulæ, *Callisth. fr. 1*.
 Cynus, *Anaxim. fr. 3*.
 Cydnus fluv., *Ps. Call. I*, 40. II, 7.
 Cyzi, *Nearchus. fr. 25* p. 66.

Cynægrus, *Ps. Call. II*, 2.
 Cynocephali, *Ps. Call. II*, 34. 37.
 Cyprus, *Callisth. fr. 1. Ilin. 42*.
 Cyrbes Solonis, *Anaxim. fr. 14*.
 Cyrenæorum silphium, *Arist. fr. 16* p. 90.
 Cyrillus Pharsali, p. 127.
 Cyri expeditio Indica, *Nearch. fr. 23* p. 65. Cyrus Nim obsidet, *Amynt. fr. 2* p. 136. Pasargadas ubi comedit, *Anaxim. fr. 18*. Cyri sepulcrum, *Aristob. fr. 32. Ones. fr. 31; Pseudo Call. II*, 18. quot annis vixit Cyrus, *ib. 32*; a Cambyse filio intericitur, *ib. fr. 1*.
 Cyri regia, *Ps. Call. III*, 28 p. 141. thesauri *Ilin. 1*. Κύρου γυνή, *ib. II*, 21 not.
 Cyrus, *Call. fr. 21. Ilin. 82. 83*.
 Cyturus, *Callisth. fr. 28*.
 Cyzici accolæ Argonautas infestantes, *Call. fr. 40*.
 Cyzicus, Milesiorum colonis frequentata, *Anaxim. fr.*

D.

Daci, *Ilin. 16*.
 Damascus, *Arist. fr. 7* p. 98. *Ilin. 35. 41*.
 Dandamis gymnosophista. Ejus declamationes, *Ps. Call. III*, 12 sqq.
 Daochus Thessalus Philippi legatus, *Mars. fr. 7* p. 43.
 Darius Longimanus, vir pulcer, tributorum Pers. rationem constituit, *Polycl. fr. 4* p. 131.
 Darii ad Issum prælium, *Call. fr. 33. Ilin. 35*; ad Arbu prælium, *Ilin. 56*. Ejus familia benigne habita ab Alexandro, *Ptol. fr. 6* p. 88. Ejus mater pro Uxiis ap. Alexandrum intercedit, *Ptol. fr. 9* p. 89. Darii legati Philippo tributum exigentes, *Ps. Call. I*, 23. Ejus copiæ ad Granicum devictæ, I, 28; literæ ad Alexandrum satrapas, I, 36, 39, 40; ad Issum victus, I, 40; novum bellum parat, II, 7; litteræ ad Alexandrum, satrapæ Porum, II, 10, 11, 12. Ad eum venit Alexander, I, 14; iterum Darius vincitur ad Strangem fluvium, II, 11. Ad Alexandrum literæ, II, 17; denuo expeditionem parat, II, 19; necatur; morientis verba, 20; sepelitur II, 21.
 Dataphernes, *Ptol. fr. 11* p. 90; *Arist. fr. 18* p. 100.
 Delphica Lysandri statua; Dioscurorum stellæ, Lacedæmoniorum donarium, *Call. fr. 9*. Delphorum oraculum et Bysius mens, *Call. fr. 4*. Delphicum oraculum, *Ps. Call. I*, 15.
 Delus cur terræ motu non facile concuti possit, *Call. fr. 1*.
 Delii Apollinis statua, *Ant. fr. 4* p. 147.
 Demadis oratio, *Ps. Call. II*, 2.
 Demetrius, Phidonis f., p. 4 b.
 Demophon, *Eum. fr. 2* p. 123.
 Demosthenes quæ in Alexandrum dieteria jecerit, *Arist. fr. 1 b. p. 96*. Aristionem ad Hæphestionem mittit in conciliationis causa, *Mars. fr. 8* p. 43. Callistratum audiens amore dicendi captus est, *Heges. fr. 5* p. 143. Ejus pro Alexandro oratio, *Ps. Call. II*, 3 sq. Cf. I, 7 II, 5.
 Demotimus pater Callisthenis, p. 1.
 Dexiomontani, *Ones. fr. 26* p. 56.
 Diana in Parthenio lavatur, *Call. fr. 28*. Diana obstetric munus agit ap. Olympiadem Alexandrum parturientem, *Heges. fr. 1* p. 139.
 Dianenses Galatiæ, *Call. fr. 47*.
 Dicæarchi de Nili incrementis sententia, *Call. fr. 6*.
 Dicephali, *Ps. Call. I*, 27 p. 30.
 Diiphilus, *Ps. Call. I*, 31.
 Dino Clitarchi pater, p. 74.
 Dinochares Rhodius architectus, *Ps. Call. I*, 31.

Diodotus Erythraeus, *pag.* 121.
 Diogenes cynicus Anaximenis magister, *p.* 33. Onesicriti magister, *p.* 47. *Cf. Ps. Call.* I, 27.
 Diognetus historicus, *pag.* 134.
 Dionis Chii inventum, *Men.* *fr.* 7 *p.* 146.
 Dionysius jun. tyrannus, *Polycrit.* *fr.* 2 *p.* 132. candela-
 brum construendum curavit prytaneo Tarentinorum,
Polycrit. *fr.* 3 *p.* 133.
 Dionysius Heracleota cantator, *Char.* *fr.* 16 *p.* 118.
 Diophantus tibicen, *Char.* *fr.* 16 *p.* 119.
 Dioscurorum stellae aureae post Lysandri victoriam Delphis
 a Laced. dedicatae, *Call.* *fr.* 9.
 Diotimus scriptor, *Anaxim.* *fr.* 18.
 Diotimus Atheniensis, infundibulum, *Arist.* *fr.* 4 *p.* 154.
 Dioxippi dictum, *Arist.* *fr.* 28 *a.* *p.* 102.
 Dirce fons, *Ps. Call.* I, 46 *p.* 52.
 Dodonaeum oraculum Lacedaemonii de eventu pugnae cum
 Thebanis pugnandae interrogant, *Call.* *fr.* 9.
 Dorotheus historicus, *Doroth.* *fr.* 1 *p.* 155.
 Dracon, locus Alexandriae, *Ps. Call.* I, 31.
 Drangae, *Bæton.* *fr.* 2 *p.* 135. *Itin.* 74.
 Dromon, Castoris f., *Ps. Call.* I, 42 *lat.*
 Durites Persa, *Ps. Call.* II, 14 *not.*

E.

Echetus, Bucheti f., Siculorum tyrannus crudelis, lapidi-
 bus obruitur, *Mars. Ph.* *fr.* 10.
 echini permagni, *Nearch.* *fr.* 29 *p.* 69.
 elephantii lud., *Nearch.* *fr.* 16 *p.* 62; *Ones.* *fr.* 21. 22 *p.*
 55. Quomodo impetum eorum eluserit Alexander, *Ps.*
Call. III, 3.
 Elymæi, *Nearch.* *fr.* 34 *p.* 70.
 Empedus Callistrati Aphidæi pater, *Heg.* *fr.* 3. *p.* 143.
 Enali historia, *Anticlid.* *fr.* 7 *p.* 148.
 Endymion a Luna amatus, *Ps. Call.* I, 12 *not.*
 Enthemata, locus Alexandriae, I, 31.
 Epaminondas Spartam urbem aggreditur, *Call.* *fr.* 14.
 Epardus fl., *Itin.* *Al.* 87.
 Ephesiae Dianæ templi incendium, *Heges.* *fr.* 1 *p.* 139.
 Ephialtes axes et cyrbes ex acropoli in forum transporta-
 vit, *Anaxim.* *fr.* 14. Ephialtes, *Callisth.* *fr.* 1.
 • Ephiippus Olynthius, *pag.* 125.
 Ephorus, *Callisth.* *fr.* 1.
 Epictetus philos. *Ps. Call.* III, 10.
 Epimastus Thraciae urbs, *Anaxim.* *fr.* 11.
 Eratosthenis Γαλαττά, *p.* 6 *not.*
 Erinnachus, Tryini f., *Ps. Call.* I, 42 *lat.*
 Eriphylæ monile, *Anaxim.* *fr.* 1.
 Erythræ sepulcrum, *Nearch.* *fr.* 29 *p.* 69. *fr.* 26. *p.* 68.
 Erythræa vates Athenais, *Call.* *fr.* 36.
 Erythraei Chios (*Ortygis tyranni satellites*) opprimunt.
Anticlid. *fr.* 8 *p.* 148.
 Estumandrus (?) fluv., *Itin.* *Al.* 87.
 Euagrides, Behrycum rex, *Ps. Call.* III, 19 *sq.*
 Eubius, Pieli f., *Ps. Call.* I, 42.
 Eubulus Atarnensis Persinum poetam male habet, *Call.*
fr. 41.
 Eudemus vicus Alexandrinus, *Ps. Call.* I, 31 *n.*
 Euergesiae δῆμος, *Ps. Call.* I, 12.
 Euergetae, *Itin.* *Al.* 87.
 Euius Chalcidensis tibicen, *Char.* *fr.* 16 *p.* 119.
 Eulæus fluv., *Ones.* *fr.* 26 *p.* 56. *Polycl.* *fr.* 2 *p.* 130.
 Eumelus, *Ps. Call.* II, 14.
 Eumenes Cardianus, *pag.* 121.
 Eumolpus, *Call.* *fr.* 44.
 Eonymitæ, *Ps. Call.* I, 2.
 Euphratis ostium, *Ones.* *fr.* 26 *p.* 56; insulae ante ostia

ejus, *Nearch.* *fr.* 29 *p.* 69. *Cf. Ones.* *fr.* 28 et 29 *p.* 57.
Aristob. *fr.* 41 *p.* 110. *Polycl.* *fr.* I, *p.* 130.
 Euripidis amasius Agathos, *Mars. Ph.* *fr.* 6 *a.* *p.* 45.
 Euripidis de Nili incrementis sententia, *Call.* *fr.* 6.
 Eurybius, Eurythæi f.; ab Hercule interfectus, *Anticlid.* *fr.*
 6 *p.* 148.
 Eurylochium, locus Alexandriae, *Ps. Call.* I, 31 *p.* 33.
 Eurymedontem (ad) pugna, *Call.* *fr.* 1.
 Eurymithres, Belsyrorum rex, *Ps. Call.* III, 26 *p.* 138.
 Eurypylus, Eurysthei f.; ab Hercule interfectus, *Anticlid.* *fr.*
 6 *p.* 148.
 Eurysthei filii tres ab Hercule interfecti, *Anticlid.* *fr.* 4
p. 147.
 Euthynus Thespiensis Agesilaum de Epaminondæ expedi-
 tione certiore reddit, *Call.* *fr.* 14.

F.

Famis imago in Apollinis templo Laced., *Call.* *fr.* 13.
 formicæ Indiæ, *Nearch.* *fr.* 12 *p.* 61. *Ps. Call.* II, 29.
 funebres laudationes a Solone primum institutæ, *Anaxim.*
fr. 5.

G.

Galepsus urbs a Galepso nominata, *Mars. Ph.* *fr.* 2 *p.* 44.
 Galepsus, Thasi et Telephæ f., *Mars. Ph.* *fr.* 2.
 Ganges, *Call.* *fr.* 46. *Ps. Call.* III, 7. 9. 10.
 Gaugamela, ibique commissum praelium, *Arist.* *fr.* 11
p. 98. *Itin.* 57.
 Gauratæ, *Ones.* *fr.* 26 *p.* 56.
 Gaza ab Alexandro obsessa captaque, *Heges.* *fr.* 3, *p.* 141.
Itin. *Al.* 82; *Ps. Call.* I, 35. *Itin.* 45.
 Gedrosia, *Onesicr.* *fr.* 50 *p.* 57.
 Gedrosiæ myrrha, *Arist.* *fr.* 35 *p.* 106.
 Gedrosorum vita, *Nearch.* *fr.* 25 *p.* 67 *sq.*
 Gellia Agrigentini cella vinaria, *Polycrit.* *fr.* 1 *p.* 132.
 Geometriae inventor Moeris, *Anticlid.* *fr.* 1 *p.* 147.
 Gerostratus, *Itin.* 38. 42.
 Gerra urbs; incolarum commercia, *Androsth.* *fr.* 2 *p.* 73.
 Gerrhaei, *Arist.* *fr.* 43 *p.* 110.
 Glaucæ v. Glausanicae, *Aristob.* *fr.* 28. *p.* 102. *Ptol.* *fr.* 17.
p. 92.
 Glycera, Harpali amica, *Clit.* *fr.* 21 *p.* 83.
 Gobrias, Ariomandæ pater, *Call.* *fr.* 1.
 Gog populus, *Ps. Call.* III, 26 *p.* 139.
 Gordius nodus, *Mars.* *fr.* 1 *p.* 44. *Arist.* *fr.* 4. *p.* 27.
 Gorgus, armorum custos, *Ephipp.* *fr.* 3 *p.* 126.
 Granicum (ad) praelium quonam mense pugnatum sit,
Call. *fr.* 15. *Arist.* *fr.* 2 *p.* 97; *Ps. Call.* I, 28. *Itin.* 19.
 Granis fluv., *Ones.* *fr.* 26 *p.* 56.
 Gras in Lesbium coloniam ducens, *Anticlid.* *fr.* 7. *p.* 148.
 Guræus fl. *Itin.* 106.
 Gyalæ, poculi species, *Mars. Ph.* *fr.* 7. *p.* 45.
 Gyari ins. mures, *Amynt.* *fr.* 7 *p.* 137.
 Gygis aurifodinae, *Call.* *fr.* 29.
 Gymnosophistæ, *Arist.* *fr.* 34 *p.* 105. *Nearch.* *fr.* 7. 16. *One-*
sicrit. *fr.* 10 *p.* 50 *sq.* *fr.* 33. *p.* 57. *Clit.* *fr.* 22 *a.* *Ps.*
Call. III, 4, 5, 909. II, 35.

H.

Hæmus, *Itin.* 16.
 Halicarnassus, in eam sex urbes Lelegum Pedasis regionis
 conduxit Mausolus, *Call.* *fr.* 23. urbs ab Alexandro cap-
 ta, *Callisth.* *fr.* 22.
 Halizonum sedes, *Call.* *fr.* 29.
 Halonnæsus, de ea controversia, *Anaxim.* *fr.* 10.
 Harmonia, *Ps. Call.* I, 46 *p.* 51.
 Harpali luxuria, *Clit.* *fr.* 21 *p.* 83.

- Hebdomadariū animal, *Ps. Call. III*, 17.
 Hebrus fluv., *Itin.* 18.
 Hecataeus Eretriensis, geographus, p. 49.
 Heratompylum Parthorum, *Bæton. fr.* 2 p. 135.
 Hegesias comædus Herodoti hist. recitavit Alexandriæ *Iason. fr.* 3 p. 160.
 Hegesias Magnes, p. 138 sq.
 Hegesiosa, vicus Alexandriæ, *Ps. Call. I*, 31 n.
 Helena ex Troja urbe quomodo in Ægyptum venerit, *Anticl. fr.* 12 p. 149.
 Helenus quomodo vates factus sit, *Anticl. fr.* 19, p. 151.
 Helice urbs terræ motu mersa, *Call. fr.* 8.
 Heliopolis, *Itin.* 48.
 Hellanici Persica, p. 6 b.
 Heneti, *Call. fr.* 28.
 Hephæstionem (ad) Demosthenes Aristionem mittit, *Mars. fr.* 8 p. 43. Hephæstionem mortem prædicit Pithagoras, *Arist. fr.* 39 p. 109. — Cf. *Ps. Call. III*, 17.
 Hephæstus, θεῶν κρονίων, *Ps. Call. I*, 8. Ejus ὄνομα, *ibid.* 1, 34.
 Heraclea Pontica, *Call. fr.* 28.
 Heracleoticum Nilii ostium, *Ps. Call. I*, 31.
 Heracidae, *Itin.* Al. 89.
 Heracitus Mytilenæus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Heracitus Tarentinus citharædus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Heratensis fluv., *Ones. fr.* 26 p. 56.
 Hercules sanum Lacedæmonium, *Call. fr.* 9. Thebanum, *ibid.* *Ps. Call. I*, 46 p. 52. Hercules pater Hylæ, *Anticl. fr.* 4 p. 147. Ejus sacerdotes, *Mars. Ph. fr.* 7 p. 45.
 Hercules tres Eurysthei filios interficit; qua occasione? *Anticl. fr.* 4 p. 147. tripodem rapit, *Ps. Call. I*, 45.
 Herculis et Semiramidis columnæ, *Ps. Call. II*, 34. *Itin.* 119.
 Ἐκταίριος λόφος, *Anticl. fr.* 18 p. 151.
 Hermippus a Callisthene excitatur, p. 4 a.
 Hermolai conjunctio, p. 4 b; *Ptolem. fr.* 13 p. 91; *Aristob. fr.* 24 p. 101. *Itin.* Al. 93.
 Hermophantus, Homeri carmina recitat ubi et quando? *Iason. fr.* 3 p. 160.
 Hermupolis, *Ps. Call. I*, 31.
 Hermus fluv., *Nearch. fr.* 3 p. 60.
 Hero, mater Callisthenis, p. 1.
 Heron Libycus, architectus, *Ps. Call. I*, 31.
 Heroum Alexandriæ, *Ps. Call. I*, 33. heroum sacrum, *ibid.* 1 31 extr. latin.
 Hieron Solensis, gubernator, ad Arabiæ oram explorandam missus, *Nearch. fr.* 28 p. 68.
 Himantopodes, *Ps. Call. III*, 17 p. 122.
 Hippalum mare, *Itin.* 110.
 Hippodamus Lacedæmonius, *Call. fr.* 13.
 Hippopotami num nascentur in Indiæ fluviis, *Onesicr. fr.* 12 p. 52. Cf. *Ps. Call. II*, 42.
 Historici officium, *Call. fr.* 19.
 Nomerus Chius, *Anaxim. fr.* 20, Homericum carmen Epiculides inscriptum, *Men. fr.* 8 p. 146. Laudatur Nomerus *Ps. Call. I*, 33. Cf. *Itin.* Al. 81.
 Homines monstrosi, *Ps. Call. II*, 17. 31. 34. 44. *passim.*
 Hora urbs, *Itin.* 107.
 Hunni (?), *Itin.* Al. 87.
 Hyarotus fluv., *Arist. fr.* 30 p. 104.
 Hydaspes, *Ptol. fr.* 19 a. p. 43. *Nearch. fr.* 5 p. 60.
 Hydaspes satrapa, *Ps. Call. II*, 10. 39.
 Hydrax, Gedrosius; eo itineris duce Nearchus utitur, *Nearch. fr.* 23 p. 66.
 Hydrela, Cariae urbs, *Call. fr.* 47.
 Hylæ Herculis filii mors, *Anticl. fr.* 4, p. 147.
 Hyperbolus Cyzicenus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Hyperis fluv., *Ones. fr.* 26 p. 56.
 Hypbasis, *Ptol. fr.* 19 p. 93. *Ones. fr.* 24 p.
 Hypones, vicus Alexandriæ, *Ps. Call. I*, 31.
 Hyponomus, Cratetis τραπεζίου frater, *Ps. C.*
 Hyrcanice natura, *Arist. fr.* 14 p. 99.
 Hyrcanium mare, *Polycl. fr.* 6 p. 131. *Clit.*
 Hyrcanius campus Lydiæ, *Call. fr.* 47.
 Hystaspes, frater Zariadris, Veneris et Adonid dominus, *Char. fr.* 17 p. 119.
 Hytanis Carmanice fluv., *Ones. fr.* 26 p. 56.
 J.
 Japetus, pater Anchiales, *Ptol. fr.* 4 a. p. 87.
 Jasonis expeditio, *Med. fr.* 1 p. 128.
 Jaxartes fluv., *Arist. fr.* 19 p. 100. *Polycl. fr.*
 Iberes Asiæ, *Ps. Call. I*, 2.
 Icarus, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr.* 4.
 Icarus, insula ad Euphrati ostia, *Arist. fr.* 44
 Ichthyophagi, *Nearch. fr.* 20 p. 64. *fr.* 25 p. 6
 26 p. 55; *Ps. Call. II*, 37.
 Ilias Alexandri, *Onesicrit. fr.* 1.
 Illyrii ab Alexandro debellati, *Ps. Call. I*, 26.
 Imaus mons, *Bæton. fr.* 4 p. 135.
 Indiæ situs et magnitudo, *Nearch. fr.* 1. 2 p. 60
fr. 11 p. 52; pluviae, nives, fluminum ex
 cum Ægypto similitudo, *Aristobul. fr.* 29 p.
sicrit. fr. 17 p. 53. *Nearch. fr.* 3 et 4 et 14.
 ratio, *Onesicr. fr.* 24 et 25 *fr.* 55. ora: marit
ib. fr. 16; maris æstus, *Clitarch. fr.* 20 p. 81
Nearch. fr. 16; tigres, *id. fr.* 12; formicæ, *id.*
 tauri, *Aristob. fr.* 346; fluviorum animalia
fr. 12; orion, catreus, aliæ aves, *Clitarch.*
 p. 81; psittaci, *Nearch. fr.* 13; simiæ, *Clita*
 serpentes, *Nearch. fr.* 14 et 15, *Aristob. fr.*
 lacerti, *Polycl. fr.* 7 p. 132; cete marina,
 25. *Onesicr. fr.* 30; conchyliæ, *Androsth.*
 margaritæ, *Chares. fr.* 12 p. 117; arbore
fr. 15 p. 53 et *fr.* 22 a; *Nearch. fr.* 11; Ari
 p. 104; sindones, lana arborea, mel arbore
Nearch. fr. 8 et 9; bosmorum, *Onesicr. fr.*
 fodinæ mirabiles, *Clitarch. fr.* 19 p. 82. I
 maximæ et longævi, *Onesicr. fr.* 25 *fr.* 55; li
 et artes, *Nearch. fr.* 7 p. 60 sq.; *Aristob. fr.*
 medici et incantatores, *Nearch. fr.* 14 et 15;
 cultus, umbracula, *ibid. fr.* 10; pompæ, *Cl*
 17; num servit utantur, *Onesicr. fr.* 20 p.
 deus Soroadeus, *Chares. fr.* 13 p. 117; Bacc
 Indica, *Clitarch. fr.* 10 p. 79 — Cf. de Indi
 III, 4, 8 sqq.
 Ino, *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
 Insula magica, *Ps. Call. III*, 17.
 Iollas venenum regi præbet, *Ps. Call. III*, 31
 Bucephalo, *III*, 38. Cf. *III*, 17.
 Irene, postea Calauria, *Anticl. fr.* 23 p. 152.
 Isis, Promethei f., Baccho nubit, *Anticl. fr.* 2
 Ismenia: aulædi cantilena, *Ps. Call. I*, 46, 1.
 Ismenium Apollinis oraculum, *Callisth. fr.* 3.
 Ismenus fluv., *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
 Issicum prælium, *Ptolem. fr.* 5 p. 88, *Chares fr.*
Clitarch. fr. 3 p. 177; *Ps. Call. I*, 40. *Itin.*
 Isthmii ludi, *Ps. Call. I*, 47.
 Junonis ara Thebana, *Ps. Call. I*, 46.
 Juppiter e Thyia pater Macedonis, *Mars. fr.*
 homines immolabantur ap. Lyctios, *Anticl. fr.*
 Jovis χρυσίου χαλκός, *id. fr.* 13, Jovis Lycæ
 listh. *fr.* 11; J. Idæus ap. Celanenses, *Calli*
 Juppiter Herculem generans, *Ps. Call. I*, 46

L.

- Labdacus, *Ps. Call.* I, 46 p. 53.
 Lacedaemoniorum dux Sphodrias, *Callisth. fr.* 2; moræ, *id. fr.* 5; prodigia quæ portendebant cladem Leucetricam, *id. fr.* 5; post victoriam ad Ægos - potamos reportatam stellas aureas Dioscurorum Delphis dedicant, *id. fr.* 9; Thebanis Laconiam invadentibus, auxilium Atheniensium expetunt, *id. fr.* 12; eorum præsidium in Cromno oppido inclusum ab Arcadibus obsidetur, *id. fr.* 13; Lacedæmonem aggreditur Epaminondas, *id. fr.* 14.
 Lacon Lydius, *Ps. Call.* I, 19.
 Lacus mirabiles, *Ps. Call.* II, 42; III, 17.
 Lampascus ab Anaximene servata, p. 34.
 Lanice, Melanthis soror, Alexandri nutrix, *Ps. Call.* I, 13.
 Laomedon, Alexandri amicus, *Ps. Call.* I, 19, 27.
 Lapidus miri, *Ps. Call.* II, 36, 42.
 Learchus, *Ps. Call.* I, 46 p. 52.
 Lebedea Trophonio Apollinis oraculo clara, *Call. fr.* 3.
 Lebediæ inter sacra Trophonio quæ fiebant, prodigium editum, quando, *Call. fr.* 9.
 Lecanomia, *Ps. Call.* I, 1.
 Lelegum urbes octo in Pedasi regione, *Call. fr.* 23.
 Lelegum rex Trambelus, *Arist. fr.* 3 p. 97.
 Leocorium, *Heges. fr.* 7, p. 143.
 Leonides, Alexandri educator, *Ps. Call.* I, 13.
 Leonnatus, *Ptol. fr.* 6, p. 88; *Aristob. fr.* 36, p. 107; Alexandri jussu in India Alexandriam condit, *Ones. fr.* 26 p. 55.
 Lerus, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr.* 4.
 Lesbium coloniam ducit Gras, *Anticl. fr.* 7, p. 148.
 Leta, urbs Macedoniae, *Mars. Ph. fr.* 3 p. 44.
 Leucippus, V. Alcippus.
 Leucosyri, *Call. fr.* 28.
 Leucetrica Lacedaemoniorum clades prodigiis prænuntiata, *Call. fr.* 9.
 Limæ, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr.* 4.
 Linum Indicum, *Nearch. fr.* 8 p. 61.
 Liris fons, *Polycr. fr.* 5 p. 133.
 Literarum inventor Menon, *Anticl. fr.* 2 p. 147.
 Locri, *Ps. Call.* I, 45.
 Luna defectus Athenienses in Sicilia terrens, *Anticl. fr.* 14 p. 150. Lunæ arbor fatidica, *Ps. Call.* III, 17. Luna Eudymionem osculans, *ib.* I, 12.
 Lycæus Jupiter, *Call. fr.* 11.
 Lyciæ capræ, *Call. fr.* 24.
 Lycii Sardes capiunt, *Call. fr.* 21.
 Lycon comicus, *Char. fr.* 16 p. 119.
 Lyctii Jovi homines immolarunt, *Anticl. fr.* 8 p. 149.
 Lycus, Erimachi f., *Ps. Call.* I, 42 lat.
 Lyrnessus Pamphyliae, *Call. fr.* 26.
 Lysandri statua Delphica prodigium edidit, quando? *Call. fr.* 9.
 Lysias scurra vel Cleopatrae frater, *Ps. Call.* I, 20.
 Lysias orator, *Ps. Call.* II, 4.
 Lysimache, Talai uxor, *Men. fr.* 3 p. 145.
 Lysimachus pater Polycrites, *Call. fr.* 16.
 Lysimachus, Alexandri pædagogus, *Char. fr.* 2 p. 115.
 Lysimachus, corporis custos, *Arist. fr.* 36 p. 107; Callisthenem suspectum Alexandro reddit, p. 4 b.
 Maeander fl.; *Nearch. fr.* 3, p. 60.
 Maotis palus, *Polyclet. fr.* 5 p. 131. *Ps. Call.* I, 44.
 Magadis Sapphus inventum, *Men. fr.* 5 p. 146.
 Magicae artes Nectanebi, *Ps. Call.* I, 1 sqq.
 Magnetes lapis naves attrahens, *Ps. Call.* III, 7.
 Mago populis, *Ps. Call.* III, 26, 29.
 Maleus mons, *Bæton fr.* 4 p. 135. *Ones. fr.* 24 a p. 55.
 Malli, *Arist. fr.* 28 a p. 102.
 Mandanis, gymnosophista, *Onesicr. fr.* 10 p. 51.
 Mandorum (?) gens, *Clit. fr.* 14 p. 80.
 Maniolæ Insulae, *Ps. Call.* III, 7.
 Mantinense prælium. eo usque Hellenica sua Anaximenes perduxit, p. 34. Mantinenses a Thebanis deficientes arcessunt Lacedaemonios, *Call. fr.* 14.
 Maracanda, *Itin. Alex.* 79, 86, 87.
 Marathorum rex Omartes, *Char. fr.* 17 p. 119.
 Mardi, prædones, *Nearch. fr.* 34 p. 70. *Itin.* 79.
 Margaritæ, *Nearch. fr.* 30, p. 70. *Char. fr.* 12 p. 117. *Androsth. fr.* 1 p. 72. *Ps. Call.* II, 38.
 Mariandyni, *Call. fr.* 28.
 Marius in bello Cimbrico Calpurniam filiam immolando victoriam sibi parat, *Dorothe. fr.* 3, p. 155.
 Mars Thracius, *Ps. Call.* I, 46 p. 51.
 Marsyas Pellæus et Philippiensis, p. 40 sqq.
 Matiani, *Call. fr.* 38.
 Mausolus sex Lelegum urbes in unam Halicarnassum conducit, *Call. fr.* 23.
 Mazæus Babyloniorum satrapa, *Arist. fr.* 39 p. 109. *Itin.* 54.
 Mazenes, Oaractæ insulae præfectus, *Nearch. fr.* 29 p. 69.
 Mediæ rex Hystaspis, *Char. fr.* 17, p. 119.
 Medius, *Nicol. fr.* 1 p. 157. *Eum. fr.* 1, 2, p. 121. Cf. p. 127. *Itin.* 118. cum Jolla in regem conspirat, *Ps. Call.* III, 31.
 Megara, Herculis uxor, *Ps. Call.* I, 46, p. 52.
 Megisto, Pelagontis Phocensis f., a Cirrhæis rapta, *Call. fr.* 18.
 mel Indicum, *Nearch. fr.* 8 p. 61; mel aereum, *Amynt. fr.* 1 p. 135.
 Melampus vates ap. Alexandrum, *Ps. Call.* I, 42.
 Melanas fluv., *Itin.* 18.
 Melanthium, locus Alexandriæ, *Ps. Call.* I, 31 p. 33.
 Melas, Lanicæ frater, *Ps. Call.* I, 13.
 Melicertes, *Ps. Call.* I, 46 p. 52.
 Memnonis uxor Barsine, *Arist. fr.* 7 p. 98.
 Memphis, *Call. fr.* 36. *Ptol. fr.* 8 p. 89. *Itin.* 48, 53. Ibi Alexander ἐνθρονίσθηται, *Ps. Call.* I, 34; eo corpus Alexandri defertur, *ib.* III, 31 p. 145 sq.
 Menæchmus Sicyonius, p. 145.
 Menecles vel Menippus, Peloponnesius, Alexandri magister geometriæ, *Ps. Call.* I, 13.
 Menecrates Nysæensis, Jasonis pater, scriptor, p. 159.
 Menedemus, *Arist. fr.* 21 p. 100.
 Menides, *Ptol. fr.* 10 p. 90. *Eum. fr.* 2 p. 123.
 Menippus, V. Menecles.
 Menon Ægyptius literarum inventor, *Anticl. fr.* 2 p. 147.
 Meroes regina Candace, *Ps. Call.* III, 18.
 Messeniorum epigramma temporibus belli Messeniaci columnæ insculptum, *Call. fr.* 11.
 Methonæos prædatur Philippus, *Call. fr.* 42. Cf. *Ps. Call.* I, 23.
 Methymnæi, *Anticlid. fr.* 7, p. 143.
 Metrias, Phoci filia, *Ps. Call.* I, 42.
 Miccalus Clazomenius, *Arist. fr.* 40 p. 110.
 Midas quomodo Celenensium calamitati mederi studuerit, *Call. fr.* 45. pater Anchuri *ib.* Midæ aurifodinae ubi,

M

Call. fr. 29. Ejus currus, *Mars. Phil. fr. 1 p. 44.*
 Milesii Memphim legatos mittunt ad Alexandrum, *Call. fr. 36*; eorum coloniae, *Anaxim. fr. 3, 4.* Miletus a Persis, dein ab Alexandro capta, *Call. fr. 22.* Miletii Ions Achilles, *Arist. fr. 3 p. 97.*
 Minerva *Ἐργέντης* unde dicta, *Call. fr. 4.*
 Mithropasta, Arcini f., Phrygiae olim satrapa, *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Mnaseas historicus, *Mars. Ph. fr. 10.*
 Moeris geometriae inventor, *Anticl. fr. 1 p. 147.*
 Moesi, *Itin. 16.*
 Molossorum regis simia sortes in oraculo Dodoneo disturbat, *Call. fr. 9.* Molossorum regno potitur Charopus, Neoptolemi f., *Ps. Callisth. I, 42 latin.*
 Monedes, *Bæton. fr. 4 p. 135.*
 Mopsus vates, *Dor. fr. 5 p. 155.*
 Mora Lacedaemoniorum quot fuerit virorum, *Callisth. fr. 5.*
 Moses (Musæus in lat.) Adulenorum episcopus, *Ps. Call. III, 7.*
 mures Caspia: terræ, *Amynt. fr. 6 p. 136.* Babylonii *ibid.*
 Gyari ins. *ibid. fr. 7.* aranei, *ib. fr. 8.*
 Musæus. V. Moses.
 Mulieres sirenes, *Ps. Call. II, 42*; maximæ, monstrosæ, *ib. II, 29.*
 Musicani terra, *Ones. fr. 15, 20 p. 54.* *Aristob. fr. 30 p. 104.* *Ps. Call. III, 4 (ubi græca Πασαγίου), Itin. 112.*
 Muziris, Indiae emporium, *Ps. Call. III, 7 in lat.*
 myes marini, *Nearch. fr. 21 p. 64.*
 Myndus urbs Caria, *Call. fr. 23.*
 Myrrha, Thiantis Byblis f., *Clit. fr. 3 a, p. 77.*
 myrrha Gedrosiae, *Arist. fr. 35 p. 106.*
 Myrtanum, Thraciae castellum, *Mars. fr. 5 p. 43.* *Anaxim. fr. 13.*
 Myrto, Aristidis neptis, *Call. fr. 16.*
 Mytilenas venit Persinus poeta, *Call. fr. 41.*

N

Nabonassari sive Nabuchodonosori sepulcrum, *Ps. Call. II, 18.*
 Napeus Apollo. V. Apollo.
 Nearchus Cretensis, *p. 58 sqq.*
 Nectanebus, *Ps. Call. I, 1 sqq. I, 34. II, 28.*
 Neocles, *Ps. Call. III, 17 p. 124.*
 Neomynia unde dicta, *Ps. Call. III, 35 p. 151.*
 Neoptolemus, Metriae f., *Ps. Call. I, 42.*
 Nephele, vicus Alexandrinus, *Ps. Call. I, 31.*
 Nephron, fluv. Alexandriae, *Ps. Call. I, 31.*
 Nessus, Eubii f., *Ps. Call. I, 42 lat.*
 Nicagoras Cyprius scriptor, *pag. 153.*
 Nicanor, historicus rerum Alex.; alii, *p. 152 sq.*
 Nicatoria a Seleuco condita, *Ps. Call. I, 36 not. 1.*
 Nicobule, *p. 157.*
 Nicocles Salaminus, regulus luxuriosus, *Anaxim. fr. 19.*
 Nicolaus, Acarnaniae regulus, *Ps. Call. I, 18, 19.*
 Nilus olim Egyptus nominatus et apte quidem, *Nearch. fr. p. 60.* Nili incrementorum causa, *Nearch. fr. 4; Callisth. fr. 6.* *Aristob. fr. 29 p. 103.* Nili pisces, *Arist. fr. 33 p. 105.* Nili animalia eadem quæ fluviorum Indicorum, *Onesicrit. fr. 12 p. 52.*
 Ninive ibi Sardanapalli monumentum, *Amynt. fr. 2 p. 136.*
 Nasala insula Soli sacra, *Nearch. fr. 25 p. 66 sq.*
 Nyctalopeces, *Ps. Call. III, 17.*
 Nycteus, *Ps. Call. I, 46 p. 51.*
 Nympharum cubile in Solis insula, *Ones. fr. 26 p. 55.*

Nymphis historicus. V. *Call. fr. 39.*
 Nysa Indiae, *Clit. fr. 10 p. 79.*

O

Oaracta insula, *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Oarotis fluv., *Nearch. fr. 32, 35.*
 Oceanus, inter Alexandri majores, *Ps. Call. I, 13 latin.* ad oceanum usque occidentalem pervenit Alex. *ib. I, 27 p. 30.*
 Ochus II., *Polycl. fr. 5 p. 131.*
 Odatidis, Omartæ f., historia, *Char. fr. 17 p. 119.*
 Odontotyrannus, *Ps. Call. III, 10. 17.*
 Œdipus, *Ps. Call. I, 46 p. 52.*
 Ogyris insula, *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Oileus, *Ps. Call. I, 27 n.*
 Olcias s. Olcius s. Orcius, *Ps. Call. III, 31. 33.*
 Olympias. ejus majores, *Ps. Call. I, 13. 42.* cum Nectanebo commercium, *I, 4 sqq.* Alexandrum parit, *I, 12.* repudiatur, in gratiam redit, *I, 20-22.* eam rapere tentat Pausanias, *I, 24.* quousque Alexandrum comitata sit, *I, 42.* ejus cum Antipatro discordia, *III, 31.* ejus mors prænuntiatur, *III, 17.* Quid de ea in testamento Alexandri, *III, 33.*
 Olympicos ludos Alexander adit, *Ps. Call. I, 18. 19.*
 Olympionice e publico victum habentes, *Callisth. fr. 16.*
 Olynthii a Philippo debellantur, *Call. fr. 32. Cf. Ps. Call. I, 44.*
 Omartes, Marathorum rex, Odatidis pater, *Char. fr. 16 p. 119.*
 Onesicriti vita, *p. 47.* Onesicritus ad Brachmanes missus, *Ps. Call. III, 13.*
 Onomarchus in Coronea urbe pugnans, *Anaxim. fr. 9.*
 Oracula (Oaracta) ins., *Ones. fr. 26 p. 56.*
 Orbelus mons, *Itin. 16.*
 Orcius. V. Olcias.
 Oretes, Indiae gens, *Ones. fr. 24 a. p. 55.*
 Ori gens Indiae, *Ones. fr. 26 p. 56.*
 orion avis, *Clit. fr. 17 et 18 p. 81 sq.*
 Oritæ, *Nearch. fr. 20 p. 64.*
 Orythia rapta, *Call. fr. 31.*
 Orphei mors, *Men. fr. 11 p. 146.* Orphei statua sudat, *Ps. Call. I, 42. Itin. 17.*
 Orthogoras scriptor, v. Nearch. *fr. 29 p. 69.*
 Ortospanus, *Bæton. fr. 2 p. 135.*
 Ὀσιότῃς Delphorum, *Call. fr. 4.*
 Osiridis *ἱεῖος*, *Ἐρῶς*, *Ps. Call. I, 31.*
 Oxus fluv., *Aristob. fr. 17 p. 100.* *Polycl. fr. 7 p. 131 Itin. 75.*
 Oxyartes, Roxanes pater, *Aristob. fr. 38 p. 109.*
 Oxyathres, Darii frater, *Ps. Call. II, 7. 14. Cf. Itin. 101. 102.*
 Oxydraces, *Ps. Call. I, 2. II, 45.*
 Oxythemis, Medii pater, *p. 127.*
 Ὀξύθῳμα quid? *Anticl. fr. 15 p. 150.*

P

Pæones, *Ps. Call. I, 26.*
 Pæsus Milesiorum colonia, *Anaxim. fr. 4.*
 Palæstina, *Itin. Al. 45.*
 Pamphylium mare Alexandro exsurgit, *Call. fr. 25. Ps. Call. I, 28.*
 Pandorum gens Indica, *Clit. fr. 14 p. 79.*
 Pangæi metalla, *Call. fr. 29.*
 Pannonii, *Itin. 60.*
 Paratonium, *Arist. fr. 8 p. 98. Ps. Call. I, 31.*
 Paralus primus nave longa navigavit, *Heges. fr. 6 p. 113.*
 Pardis (Epardis) fluv., *Itin. Al. 87.*

- Paris Ajacem interfecit, *Anticl. fr.* 11 p. 149.
 Parmenides, *Ps. Call.* I, 27 *not.*
 Parmenionis, Philotæ patris, mors, *Ptol. fr.* 10 p. 90.
 Parmenio Alexandrum movet, ut cum Barsine concumbat, *Arist. fr.* 7 p. 98. Parmenio in proelio ad Arbela segnis, quam ob causam, *Call. fr.* 37. — Cf. *Itin.* 44. 64. *Ps. Call.* II, 8 *passim.*
 Parthenius fl. unde nomen habeat, *Call. fr.* 27. ad eum usque Cauconum sedes pertinent, *ib. fr.* 28.
 Partlii, *Itin.* 72.
 Parysatis, Ochi f., ab Alexandro ducitur, *Arist. fr.* 38 p. 109.
 Pasargadæ, *Ones. fr.* 26 p. 56.
 Pasargadæ ubi a Cyro conditæ, *Anaxim. fr.* 18.
 Pasiræ Indiæ, *Ones. fr.* 26 p. 55.
 Pasitigris, *Nearch. fr.* 35 p. 71.
 Patara, *Menæchm. fr.* 1 p. 145.
 Patalene, *Arist. fr.* 29. 31. p. 104. *Nearch. fr.* 6. *Onesicrit. fr.* 19 p. 54.
 Pausaniæ amasius Agatho poeta, *Mars. Ph. fr.* 6 a. p. 45.
 Pausanias Thessalonicensis, *Ps. Call.* I, 24.
 Pausas, vicus Alexandriæ, *Ps. Call.* I, 31 n.
 Pecani regio, *Itin.* 112.
 pectis idem q. magadis, *Men. fr.* 5 p. 146.
 Pedasis, Cariae regio, in qua Lelegum urbes octo; quarum sex Mausolus in unam Halicarnassum conduxit, *Call. fr.* 23.
 Pelagon Phocensis, pater Megistis, *Call. fr.* 18.
 Pelasgi e Lemno et Imbro in Italiam sub Tyrrhæno migrarunt, *Anticlid. fr.* 21 p. 151.
 Peloponnesiacum bellum, *Anaxim. fr.* 6.
 Pelopis aurifodinae, *Call. fr.* 29. Pelops oraculum accepit ab Apolline Napæo, *Anticl. fr.* 10 p. 149.
 Peneus olim Araxes dictus, *Med. fr.* 1 p. 128.
 Perge urbs, *Itin.* 25.
 Periander Pellæus, Marsyæ pater, *Anaxim. fr.* 20.
 Pericles, ultra Chelidonias insulas cum classe provehitur, non obstantibus Persis, *Callisth. fr.* 1.
 Perdiccas rex Mac., qui ante Archelaum regnavit an. 40, *Anaxim. fr.* 8.
 Perdiccas in Thebarum expugnatione, *Ptol. fr.* 3 p. 87. quid cum Ptolemæo pactus sit, *Ps. Call.* III, 32 *not.*
 Pergamus oppidum, *Call. fr.* 29.
 Perierus Phocensis, *Ps. Call.* I, 19.
 Perillus justo supplicio a Phalaride affectus, *Doroth. fr.* 2 p. 155.
 Perimedes, Eurysthei f., ab Hercule interfectus, *Anticl. fr.* 6 p. 148.
 Persæ ad Eurymedontem clade affecti, *Callisth. fr.* 1. Eorum res Alexander constituit, *Ps. Call.* II, 21. Persarum tributa regi pendenda, *Polycl. fr.* 4 p. 131. tiaræ regiae et tiaræ populi, *Clit. fr.* 9 a p. 79. regis vitis aurea, et crater, Theodori Samii opus, *Amynt. fr.* 4 p. 136. regum victus sumtuosus, *Char. fr.* 10 p. 117. Persicæ naves, *Amynt. fr.* 3 p. 136. Persicum mare quatenus pateat, *Androsth. fr.* 2. p. 72. Persica Hellanici et Callisthenis, p. 6 b.
 Persepolitana regia incensa, *Clit. fr.* 5 p. 77. *Itin.* 67.
 Persinus poeta Eubuli avaritiam perstringens, *Call. fr.* 41.
 petra Indiæ ab Alexandro oppugnata, *Char. fr.* 11, p. 117. Cf. Aornis.
 Peucestes Alexandrum servat, *Ptol. fr.* 20 p. 93. *Ps. Call.* III, 4. *Itin.* 115. corporis custos creatur, *Arist. fr.* 36 p. 107.
 Peucolaitis, *Bæton. fr.* 2, p. 135.
 πεζέταιποι qui, *Anaxim. fr.* 7.
 Phalaris Perillum cremari jubet, *Doroth. fr.* 2 p. 155.
 Phantenti, vicus Alexandrinus, *Ps. Call.* I, 31 n.
 Phaon a Venere in segete virenti abditus, *Mars. Ph. fr.* 9 p. 96.
 Pharnuchus, *Arist. fr.* 31 p. 100.
 Pharus ins. unde nomen habeat, *Anticl. fr.* 12 p. 149. *Isaon. fr.* 2. p. 160. *Ps. Call.* I, 31. *not.* 44.
 Phaselis, *Itin.* 25.
 Phasimelus psaltes, *Char. fr.* 16 p. 119.
 Phidon, Demetrii pater, p. 4 b.
 Philippi, urbs, p. 41 *not.*
 Philippus rex a quo et quando oculo uno sit orbatus, *Call. fr.* 42. Quosnam Athenas legatos miserit, *Mars. fr.* 7 p. 43. Ejus frater Alexander, *Mars. fr.* 4 p. 42. Atheniensibus auxiliatur, *Ps. Call.* II, 5. de successore Pythiam consulit, *ib.* I, 15. Acarnaniæ principem bello interfecerat, *ib.* I, 19. Cleopatram ducit, mox remittit, *ib.* I, 20-22. Alexandrum mittit contra Methonæos, Thracas, Scythas, I, 23. Ejus mors, I, 24.
 Philippus medicus Alexandrum sanat, *Ps. Call.* I, 40. II, 25. *Itin.* 30.
 Philippus Theangelensis, scriptor, p. 49.
 Philippus Chalcidensis scriptor, p. 49.
 Philiscus, Onesicriti f., p. 47.
 Philistides Syracusanus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Philo Thebanus, scriptor, p. 49.
 Philo Alexandri amicus in Brachmanum insulam transit, *Ps. Call.* II, 35; in insulam magicam navigat, ibique perit, *ib.* III, 17.
 Philotæ, Parmenionis f., conspiratio et mors, *Ptol. fr.* 10 p. 89.
 Phison fluv. (Ganges), *Ps. Call.* III, 7.
 phocæ, *Ps. Call.* II, 37.
 Phocæides numi, *Call. fr.* 41.
 Phocion ab Alexandro summopere honoratur, *Char. fr.* 4 a p. 115.
 Phocus a Telamone fratre interfectus, *Dor. fr.* 4, p. 155.
 Phocus, Dromonis f., *Ps. Call.* I, 42 *lat.*
 Phœnices Persis ad Eurymedontem classem in statione habentibus naves adducturi, *Call. fr.* 1. Phœnicum commercia, *Arist. fr.* 35 p. 106.
 phœnix arbor unde nomen habeat, *Call. fr.* 35.
 Phormio comicus, *Char. fr.* 16 p. 119.
 Phrynichus Mileti expugnationem fabulæ argumentum fecit, propterea que multatus est, *Call. fr.* 22.
 Phrynichus tibicen, *Char. fr.* 16 p. 119.
 Pielus, Pyrrhi filius, *Ps. Call.* I, 42. *latin.*
 Pieria, *Mars. fr.* 2. p. 42. *Ps. Call.* I, 42.
 Pierus, Macedonis f., *Mars. fr.* 2 p. 42.
 Pinarus fluv., *Call. fr.* 33; *Ps. Call.* I, 40; *Itin.* 35.
 Pindari domus non diruta ab Alexandro, *Ps. Call.* I, 27. I, 46.
 piperis collectio, *Ps. Call.* III, 8.
 Pisæus, pater Aristonoi, *Arist. fr.* 36 p. 107.
 piscis mirabilis, *Ps. Call.* II, 36.
 Pisidiæ partem occupat Pedasis regio, *Call.* 23.
 Pistira Thraciæ urbs, *Anaxim. fr.* 11.
 Pithagoræ vaticinia, *Arist. fr.* 39 p. 109.
 Plateenses Proserpinam colunt. Eorum magistratum Stagoram destituit Alexander, *Ps. Call.* II, 1.
 Pollux, *Ps. Call.* I, 47, 1 p. 53. V. Dioscuri.
 Polybus, rex Sicyonis, pater Lysimachæ, *Men. fr.* 3 p. 145. regnum Adrasto tradit, *ib.*
 Polycles Cauconum dux, *Call. fr.* 28.
 Polycleus Larissæus, p. 129.
 Polycrite, Lysimachi f., e publico victum accepit, *Call. fr.* 16.
 Polycritus Mendæus, p. 129.

Polydamas, *Ptol. fr.* 10 p. 90.
 Polyneices Pellæus, Alexandri magister, *Ps. Call.* I, 13.
 Polytimetus Sogdianæ fluv., *Arist. fr.* 22, p. 101. *Itin. Al.* 86, 87.
 Pori filius victus captusque, *Ptol. fr.* 16 p. 92. *Itin.* 111 sq.; Pori literæ ad Darium, *Ps. Call.* II, 12. cf. II, 19; ad Alexandrum III, 1. exercitus et elephantæ, III, 3. prælium, singulare certamen et nex, *ib.* III, 4. Ejus filia nubuit filio Candacis, *ib.* III, 23.
 Porticanus rex, *Clit. fr.* 12 p. 79.
 Posidonius de Nili incrementis, *Call. fr.* 6.
 Prasiaca urbs Indiæ maxima, *Ps. Call.* III, 17.
 Priami Trojani aurifodinæ, *Call. fr.* 29.
 Priamus, Aretes f., Tryini pater, *Ps. Call.* I, 42 lat. προκώνια quid? *Anticl. fr.* 17 p. 151.
 Promachus, strenuus potator, *Char. fr.* 15 p. 117.
 Promethæus pater Isidis, *Anticl. fr.* 22 p. 152.
 Pronax rex Argivorum, *Menæchm. fr.* 3 p. 145.
 Prophthasia Drangarum urbs, *Bæton. fr.* 2 p. 135.
 Proserpina Platæensis, *Ps. Call.* II, 1.
 Proteas Macedo, potator, *Ephipp. fr.* 4 p. 126.
 Protei monumentum in Pharo ins., *Ps. Call.* I, 31 extr.
 Prytanis fluv., *Ps. Call.* III, 27.
 Psamathe, *Dor. fr.* 4 p. 155.
 Psittaci, *Nearch. fr.* 13 p. 61.
 Ptolemæus Alorita, *Mars. fr.* 4 p. 42.
 Ptolemæus Lagi Bessum capit, *Ptol. fr.* 11 p. 90 sq. miro modo ab Alexandro vitæ restitutus, p. 74 not. ἰδὲ αὐτὸς Alexandri, *Char. fr.* 5 p. 116. historicus, p. 86 sq.
 Alexandri pueri familiaris, *Ps. Call.* I, 17. regem e summo periculo eripit, *ib.* III, 4. *Itin. Al.*; regis personam agit, *Ps. Call.* III, 19. Philippi regis filius putatur. Quid cum Perdicca pactus sit, *ib.* III, 32.
 Pura locus, *Nearch. fr.* 23 p. 65.
 Pyrauder lapidibus ab Atheniensibus obrutus cur? *Call. fr.* 44.
 Pyrrhus, *Ps. Call.* I, 42 lat.
 Pythagoræ transformationes, *Clit. fr.* 25 p. 84.
 Python Cretæe f., σωματοφύλαξ, *Arist. fr.* 36 p. 107.

R.

Racotis Alexandriae, *Ps. Call.* I, 31 n.
 reditus Heracidarum epocha, *Clit. fr.* 1 p. 76.
 Rhapsodi et stichodi, *Men. fr.* 9 p. 146.
 Rhene ins., olim Celadussa, *Anticl. fr.* 24 p. 152.
 Rhomeithres prælio Issico cæsus, *Ptol. fr.* 5 p. 18.
 Rhesi parentes et monumentum Amphipolitanum, *Mars. Ph. fr.* 6 p. 45.
 rhinoceros, *Ps. Call.* III, 17.
 Rhodanus fl., *Call. fr.* 47.
 Rhodii, *Itin.* 42. Apud eos testamentum Alexandri depositum. Quid in eo de Rhodiis scriptum, *Ps. Call.* III, 33 p. 147.
 Rodogune, *Ps. Call.* II, 20, 21.
 Romani legatos ad Alexandrum mittunt, *Clit. fr.* 23 p. 83. *Arist. fr.* 3 p. 154. *Ps. Call.* I, 27, 29. Romæ urbis ambitus, *ib.* I, 31 not. 44. Romani ab Indis timentur, III, 8.
 Rossus oppidum, ubi Glyceræ statua, *Clit. fr.* 21 p. 83.
 Roxane, Oxyartis f., Alex. uxor, *Arist. fr.* 38 p. 109. *Itin.* 101. Cf. *Ps. Call.* II, 21. III, 32 not.

S.

Sahæi, *Ps. Call.* III, 17. lat.
 Sabis fluv. in Carmania, *Nearch. fr.* 27 p. 68.
 Sacrum bellum a Callisthene narratum, p. 6 b.

Saitarum colonia Athenæ, *Call. fr.* 7.
 Salaminis in Cypro rex Nicocles, *Anaxim. fr.* 19.
 Salis fodinæ in India, *Clit. fr.* 19 p. 82.
 Sambi regis regio ab Alexandro subacta, *Clit. fr.* 12 p. 79.
 Sambethe Sibylla, Alexandri res vaticinata est, *Nicanor. fr.* 1 p. 152.
 Sandanus fluv., *Call. fr.* 42.
 Sangada terra, *Nearch. fr.* 20 p. 64.
 Sapphus inventum, *Men. fr.* 5 p. 146.
 Sardanapalli duo; alterius monumentum in Ninive urbe et prope Anchialum; ejusque inscriptio, *Call. fr.* 32. *Aristob. fr.* 6 p. 97. *Amynt. fr.* 2 p. 136. Sardanapallus senio confectus e vita decessit, *Clit. fr.* 2 p. 76.
 Sardes captæ, *Call. fr.* 21. *Itin.* 24. cf. *Ps. Call.* I, 28.
 Sardo fluv., *Call. fr.* 42.
 Sarpedonium promontorium, *Call. fr.* 30. 31.
 Satibarzanes, *Itin.* 73.
 Satrabates, *Ephipp. fr.* 3 p. 126.
 Satyrus Alexandro Tyrum obsidenti apparet, *Ps. Call.* I, 35.
 Scamander fluv., *Ps. Call.* I, 42.
 Scepsis, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr.* 4.
 Scorpiones, *Ps. Call.* I, 42. III, 10. 17.
 Scymnus Tarentinus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Scythæ Macedonum copias ad Maracandum opprimunt, *Arist. fr.* 21 p. 100.
 Scythæ, *Call. fr.* 38; *Itin. Al.* 86; Abii justissimi, *Itin. Al.* 81. — Scythas Alexander subigit, *Ps. Call.* I, 23.
 Seleucus, *Eum. fr.* 2 p. 123. Nicatoriam condit, *Ps. Call.* I, 36 n. 1.
 Semiramidis expeditio Indica, *Nearch. fr.* 23 p. 65. ejus regia; ejus ἀπόγονος Candace, *ib.* III, 18. columna, *ib.* II, 34.
 Serapis, Sinopius deus, *Ps. Call.* I, 3 not. ἑρόμος Σεραπίδος Alexandriae, *ib.* I, 31. Serapeum, I, 33. dei vaticinium, *ib.* et III, 21. — Serapidis ædes Babylone, *Eum. fr.* 2 p. 123.
 Seres, *Ps. Call.* III, 7.
 serpentes Indiæ maximi, *Onesicr. fr.* 7; *Nearch. fr.* 14 p. 61; *Arist. fr.* 32 p. 105. *Ps. Call.* III, 10.
 Sesonchosis Serapidi obeliscos consecrat, *Ps. Call.* I, 33. p. 36. ejus statua in terris ultimis, II, stela gemma, III, 17 p. 122; post mortem deorum conviva, III, 24. 21.
 Sibylla Chaldaea, Sambethe, *Nicanor. fr.* p. 152.
 Siciliæ lacus mirabilis, *Polycr. fr.* 4 p. 133.
 Siculorum tyrannus Echetus, *Mars. Ph. fr.* 10.
 Sicyonis regnum a Polybo Adrastus accipit, *Men. fr.* 3 p. 145.
 Silphium in Caucaso monte et ap. Cyrenæos, *Aristob. fr.* 16 p. 99.
 simiæ Indiæ quomodo capiantur, *Clit. fr.* 16 p. 80.
 Sinopius deus. V. Serapis.
 Sipylos mons, *Call. fr.* 26.
 Sitalces, Alex. amicus, *Ptol. fr.* 10 p. 90.
 Sitiogagus fluv., *Ones. fr.* 26 p. 56.
 Socratis uxor Myrto, *Call. fr.* 16; condemnatio, *Ps. Call.* II, 5.
 Sogdiani, *Itin. Al.* 86. Sogdianæ urbes septem seditionis pernas dant, *Ptol. fr.* 12 p. 91.
 Solii, *Itin.* 42.
 Solorum fons memorabilis, *Polycr. fr.* 5 p. 133.
 Solis insula, *Nearch. fr.* 25. p. 66 sq.; *Ones. fr.* 26. p. 55.
 Solis terra, *Ps. Call.* II, 44; urbs III, 28; solis et lunæ arbores fatidicæ, *ib.* III, 17. solis et lunæ eclipsis, III, 17.
 Solon laudationes funebres ap. Athen. instituit, *Anaxim. fr.* 5.
 Sopolis, Hermolai pater, *Itin. Al.* 93.
 Soroadeus, Indorum Bacchus, *Char. fr.* 13 p. 117.

- Sostratus a Callisthene in Alexandrum excitatus, *Plot. fr.* 13 p. 91.
- Spartacus, Thraciae urbs, *Call. fr.* 47.
- Sphinx Thebana, *Ps. Call. I.* 46.
- Sphodriæ, Lacedaemoniorum ducis, indoles, *Call. fr.* 2.
- Spinther Darii satrapa, *Ps. Call. I.* 39. II, 10.
- Spitamenes, *Arist. fr.* 18 p. 100. *Plot. fr.* 11 p. 90. *Ilin. Al.* 87.
- Stasagoras Platæensium magistratus ab Alexandro destituitur, *Ps. Call. II.* 1.
- Statira, *Ps. Call. II.* 21 *passim*.
- Stilpon Megarensis, Clitarchi magister, p. 74.
- Stirampes, vicus Alexandrinus, *Ps. Call. I.* 31.
- Stoa Alexandriae, *Ps. Call. I.* 32.
- Stratocles orator, V. *Clit. fr.* 24 p. 84.
- Strangas fluvijs, *Ps. Call. II.* 14. 15.
- Straton, Gerostrati f., *Ilin.* 38; eius luxuria, *Anaxim. fr.* 19.
- Strattis Olynthius, *pag.* 121.
- Stræbus, Callisthenis anagnosta, p. 4 a.
- Strymon Rhesi pater, *Mars. Ph. fr.* 6 p. 45.
- Suagela, Lelegum urbs in Caria, *Call. fr.* 23.
- Suari Indi, *Bæton. fr.* 4 p. 135.
- Susorum urbis conditor, ambitus, muri, *Polycl. fr.* 3 p. 131.
- Susa, *Ones. fr.* 26 p. 56. Unde nomen habeant, *Char. fr.* 5; *Arist. fr.* 13 p. 99. *Ilin.* 65. Susii, *Nearch. fr.* 34 p. 70. Susiæ ora, *Nearch. fr.* 35 p. 70, Susiana, *Ones. fr.* 26 p. 56.
- Syra quædam vates, *Arist. fr.* 24 p. 101.
- Syri pisces venerantur, *Heges. fr.* 4 p. 143.
- Syspritidis regio, *Med. fr.* p. 128.
- T.
- Talaus, *Menæchm. fr.* 3 p. 145.
- Tanaïs fluvi., *Arist. fr.* 19 p. 100. *Polycl. fr.* 5. p. 131. *Ilin. Al.* 81. 85; *Ps. Call. III.* 28.
- Tantali divitiæ unde haustæ, *Call. fr.* 29.
- Taposiris vel Taphosiris, *Ps. Call. I.* 31 *Ταποσιρῖς ταυ-
ρία, ib.*
- Taprobane describitur, *Ps. Call. III.* 7, 8. Ejus elephantii, *Ones. fr.* 22. p. 55. magnitudo, *Onesicr. fr.* 13 p. 52.
- Tapyrorum indoles, *Bæton. fr.* 1 p. 134.
- Tarsus, *Ilin.* 26. 28; a Sardnapallo condita, *Call. fr.* 32. *Arist. fr.* 6 p. 98. Tarsi habitavit Harpalus cum Glycera, *Clit. fr.* 21 p. 83.
- Tauropolis Apollo, *Androsth. fr.* 2 p. 73.
- Taurus mons, *Arist. fr.* 16 p. 99.
- Taxila, *Arist. fr.* 34 p. 105. *Bæton. fr.* 2, p. 135. Taxilen-
sium mores, *Arist. fr.* 34 p. 106.
- Tegea, *Call. fr.* 14.
- Tegyra Apollinis oracula clara (*pugna ad Tegyram com-
missa*) *Callisth. fr.* 3. *Ps. Call. I.* 45 not. 1.
- Telamon Phoco fratre interfecto in exilium a patre ejicitur, *Dor. fr.* 4 p. 155.
- Telepha mater Galepsi, *Mars. Ph. fr.* 2 p. 44.
- Telephi fons ad Pataras, *Menæchm. fr.* 1 p. 145.
- Telesias saltatio Macedonica, *Mars. fr.* 3 p. 42.
- Telus ins. olim Agathussa, *Iason. fr.* 1 p. 160.
- Tenon (?) fluvi., *Ps. Call. III.* 28.
- tenthredon insectum, *Clit. fr.* 7 p. 78.
- Teredon, *Androsth. fr.* 2. p. 73.
- Teredonis Babylonicae mures, *Amynt. fr.* 6. 7. p. 137.
- Terræ motuum causæ, *Call. fr.* 8.
- Thais, incendii Persepolitani auctor, *Clit. fr.* 5 p. 77.
- Thales de Nili inminentis, *Call. fr.* 6.
- Thalestria Amazonum regina, Alexandrum convenit, *Clit. fr.* 9 p. 78.
- Thapsacus, *Arist. fr.* 40. 43 p. 110.
- Thargelion mensis Græciæ faustus, infaustus barbaris, *Call. fr.* 15.
- Thasus e Telepha pater Galepsi, *Mars. Ph. fr.* 2 p. 44.
- Theagenes Thebanus, *Aristob. fr.* 1 p. 95.
- Thebæi scholastici iter Indicum, *Ps. Call. III.* 7.
- Thebe Pamphyliae, *Call. fr.* 26.
- Thebes campus in Asia min., *Call. fr.* 26.
- Thebanum Herculis fanum, *Call. fr.* 9.
- Thebarum Apollinis oraculum Ismenium, *Call.* 3. Plura de monumentis fabulisque Thebanis leguntur in *Ps. Call. I.* 46. Thebanis victoria Leuctrica prodigijs prænuntiatur, *Call. fr.* 9. Laconiam invadunt *Call. fr.* 12. Thebarum expugnatio, *Plot. fr.* 3. p. 87. *Heges. fr.* 2. p. 139. *Ps. Call. I.* 46. I, 27. Restaurari urbem jubet Alexander, I, 47. III, 33. Thebanorum mores, *Clit. fr.* 1 a. p. 76.
- Themistocles ad Xerxem venit; ejus mors, *Clit. fr.* 24 p. 84.
- Theocriti Chii dicterium in Anaximenem, p. 35.
- Theodectis poetæ sententia refellitur, *Ones. fr.* 17. p. 54.
- Theodectes inter amicos Alexandri, *Ps. Call. III.* 17. p. 124.
- Theodorus Samius craterem Persarum regi fabricavit, *Amynt. fr.* 4 p. 136.
- Theophrastus, Callisthenis familiaris, p. 1, not. 5.
- Thermodon, *Ps. Call. III.* 27. *Ilin.* 120.
- Thersites Homeri, *Ps. Call. I.* 42.
- Theseum Athenarum, *Heg. fr.* 7 p. 143.
- Thessali milites in Alexandri exercitu, *Call. fr.* 36.
- Thessalonicensium principes Anaxagoras (vel Pausanias) ejusque filius Polycrates, *Ps. Call. I.* 24. 28.
- Thessalus tragicus, *Char. fr.* 16 p. 119.
- Thetis, *Ps. Call. I.* 13 lat.
- Thias Byblius, Myrrhæ pater, *Clit. fr.* 3 a p. 77.
- Thracæ contra eos Alexandri expeditio, *Plot. fr.* 2 p. 87. *Ps. Call. I.* 23.
- Thrasylcis Thasii de Nili incrementorum causis sententia, *Call. fr.* 6.
- Thrasylæus Thessalus Philippi legatus, *Mars. fr.* 7. p. 43.
- Thrasyleo, *Ps. Call. III.* 17.
- Thyia (v. Æthria), e Jove mater Macedonis, *Mars. fr.* 2. p. 42.
- Thynias insula. ejus nominis ratio, *Call. fr.* 39.
- Tiberoam fluvi., *Ps. Call. III.* 13.
- Ticum, Cauconum urbs, *Call. fr.* 28.
- tigres Indiæ, *Nearch. fr.* 12 p. 61.
- tigris fl., *Polycl. fr.* 2 p. 130. *Ones. fr.* 26 p. 56; *fr.* 28. *Nearch. fr.* 35 p. 71. *Ps. Call. II.* 9.
- Timagenes Syrus, p. 6 not. *Call. fr.* 47.
- Timocleæ historia, *Aristob. fr.* 1. p. 95.
- Timoleon Carthaginienses fundit Thargelione mense, *Call. fr.* 15.
- Timotheus tibicen, *Char. fr.* 16 p. 119.
- Tirestas in mulierem mutatus, *Clit. fr.* 25 p. 84. *Ps. Call. I.* 46 p. 52.
- Tisamenus Atheniensis Agathonis tragici pater, *Mars. Ph. fr.* 6 a p. 45.
- Tithonus, Memnonis f., Susorum conditor, *Polycl. fr.* 3 p. 131.
- Tolistobii, *Call. fr.* 47.
- Trajanus imp. *Ilin.* 1. 7.
- Trambelus, Lelegum rex, *Arist. fr.* 3 p. 97.
- Treres Sardes capiunt. *Call. fr.* 21.
- Triballi, *Ps. Call. I.* 26.
- Triopas, Iason fr. 4 p. 161.
- Triopium promont., *Iason. fr.* 4 p. 161.
- Tripolis ab Alexandro constituta, *Ps. Call. I.* 35.

Tripoliticus Anaximenis, p. 34.
Troja quonam cujusnam mensis die capta, *Call. fr.* 15.
Trophonius Lebadensis, *Call. fr.* 9.
Trophonium Apollinis oraculum, *Call. fr.* 3.
Tryinus (?), Priami filius; *Ps. Call.* I, 42 lat.
Tuberus (Tomerus), fluv. Indiae, *Ones. fr.* 26 p. 55.
Tyche, vicus Alexandriae, *Ps. Call.* I, 31 not.
Tylus insula maris Rubri, *Androsch. fr.* 3 p. 73.
Tymphara, *Mars. fr.* 6 p. 43.
Tyri obsessio, *Arist. fr.* 76. p. 98. *Char. fr.* 2 p. 115
Ps. Call. I, 35. Cf. II, 5. *Itin.* 42. 54.
Tyrrenus, Atyis f., cum Pelasgis in Italiam migrat, *Anticl. fr.* 21 p. 151.
Tyrhine (?) insula *Nearch. fr.* 28 p. 69.
Tyrtæus Athenis ad Lacedæmonios venit, *Call. fr.* 10.

U. V.

Une, pellex Alexandri, mater Cales, *Ps. Call.* II, 41.
Uxii latrones, *Nearch. fr.* 34 p. 70. ab Alex. debellati, *Ptol. fr.* 9 p. 89. *Itin.* 66.
Varronis Ephemeris, *Itin.* 6.
Venus quo Phaonem abdidit, *Mars. Ph. fr.* 9 p. 46. Venus et Adonis, Zariadræ et Hystaspis parentes, *Char. fr.* 17 p. 119. Harmoniæ mater, *Ps. Call.* I, 46.

vespertilioes Indiae, *Ps. Call.* III, 17. p. 122.
vilis aurea regis Persarum, *Amynt. fr.* 4 p. 136

X.

Xanthus, Argi f., *Ps. Call.* I, 42 lat.
Xazacerta, *Itin.* 70. 72. 74.
Xenocratis mores, p. 2.
Xerxis I exercitus ad Eurymedontem clade affliguntur, *Clisth. fr.* 1.
Xerxes Branchidarum oraculum spoliat, *Call. fr.* 36.
Xylenopolis Indiae, *Ones. fr.* 26 p. 55.
Xylerus, Alexandriae fluv., *Ps. Call.* I, 31 n.

Z.

Zariades, Hystaspis frater, inter Tanaim et Portas Caspi regnat; quomodo Odatide potitus sit, *Char. fr.* 17. p. 11
Zarotis fluv., *Ones. fr.* 26, p. 56.
Zephyrium Cilicie, *Call. fr.* 32.
Zephyrium Egypti, *Ps. Call.* I, 31.
Zethis, Carmaniae urbs, *Nearch. fr.* 27 p. 68.
Zethus et Amphion, *Ps. Call.* I, 46 p. 51.
Zoilus Amphipolitanus, Anaximenis magister, p. 33.
Zyscus (Physcus), Maced. fluv., *Antig. fr.* 2 p. 157.

THE BORROWER WILL BE CHARGED
AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT
RETURNED TO THE LIBRARY ON OR
BEFORE THE LAST DATE STAMPED
BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE
NOTICES DOES NOT EXEMPT THE
BORROWER FROM OVERDUE FEES.

WIDENER
BOOK DUE

JUL 6 - 1984

108-2625

WIDENER
BOOK DUE

AUG 6 1984

124p470

WIDENER
BOOK DUE

NOV 4 1984

124p503

Ga 115.46
Anabasis et Indica ex optimo codice
Widener Library 003995487

3 2044 085 104 859